По конфіскаті — наклад другий.

Ч. 71 (9.952). Львів, неділя 1. липня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов. Конто почт. шад. 147.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 20000 Мп. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 2000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехославаччині 30 ч. кор., Румунії 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 20000 кр. Зміна адреси 1000 кр.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 300 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

†

РОМНИДАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ за душу бл. п.

ЮЛІЯНА СІЧИНСЬКОГО

відбудеться 4. липня с. р. о год. 8. рано в церкві Успення Пр. Д. Марії при вул. Руській, на яке своячів і знайомих запрошує

Рідня.

СПРАВОЗДАВЧЕ ПОСОЛЬСЬКЕ ВІЧЕ

Голови Українського Соймового Клюбу Самійла Підгірського

відбудеться в неділю, 1-го липня 1923. року о год. **4-тій** по полудни в салі Лисенка (вул. Шашкевича).

Громадяне Львова, явіться численно.

Львів, 30. червня 1923.

Справа національних меншостей як інтернаціональна проблема.

З 24. червня у Відні розпочались засідання конгресу товариства Союза Народів. Як подають газети, справа національних меншостей відразу-ж зайняла на нарадах конгресу дуже поважне місце. На загальних зборах конгресу була порушена македонська і східно-галицька справи. Для справ національних меншостей була утворена окрема комісія, яка притягла до себе дуже багато учасників. Цією комісією вироблено в справі охорони національних меншостей докладно розроблених чотирнайцять резолюцій.

Цей інтерес й увага сьогорічного конгресу товариства Союзу Народів до справи національних меншостей не являється чимсь випадковим й принагідним. Спостерігаючи еволюцію міжнародніх відносин після великої війни, не можна не сконстатувати того факту, що справа національних меншостей опинилась поміж тими питаннями, які здобули повне право громадянства на міжнародньому ринкові. Воно перестало належати до тих справ, які обходять й інтересують, про які вирішують й постановляють ті справи, що до їх дані національні меншости належать. Воно фактично стало поміж тими справами, до розвязання яких мають право міжнародні чинники. І це заявлення проблеми національних меншостей на міжнародній арені має вже свій правний титул в формі відповідних артикулів версальського трактату, які окреслюють права національних меншостей й способи впливу міжнародніх чинників в цілях регуляції цих останніх.

Не треба думати, що не теперішне перетворення проблеми національних меншостей в проблему інтернаціоональну стоїть в звязку з переміною гасел про права народів на самовизначення, на національний розвиток й культуру. Ці ідеалістичні абстракти, гасла на хід й розвиток світових подій мають аж надто малий вплив. Інтернаціоналізація проблеми національних меншостей стоїть в звязку з тією конюнктурою, яка утворилась після війни. Союз Народів, утворений версальським трактатом, фактично явився функціональним органом держав антанти. А о скільки антанта в Східній і Центральній Европі утворила ряд держав з дуже фантастичними контурами творчо-переви, о стільки висунення проблеми національних меншостей як міжнародньої, давало можливість реалізації цих змагань держав антанти. И тому проблема національних меншостей й була зроблена проблемою інтернаціональною.

На інтернаціоналізація проблеми національні меншости, які по війні опинились в значно гіршому становищі, ніж були до війни.

Під цими ріжнородними, а тепер хрестними й суперечними впливами й перебуває тепер справа національних меншостей, як проблема інтернаціональна. Тут відограють ролю і вимоги реальної політики держав антанти й західно-европейська гр. домадська опінія й сила й енергія протестів пригнічених національних меншостей.

Являється ясним, що при цих перехрестних впливах, які визначають розвязання проблеми національних меншостей на міжнародній арені, не може йти воно там по тій рівній й простій лінії, яка би була для національних меншостей, в напрямкові скорого й безсумнівного задоволення їх бажань й потреб. Цей шлях при суперечности впливів являється виключеним. Отже жадних прибільшених надій в наслідок постановки питання про національні меншости на міжнародній арені творити не приходиться. І мати відносно Союзу Народів ті ілюзії, які мав дехто не так давно відносно антанти, можна лише тим, які хотять бути заведеними в своїх надіях ще один раз.

Але не мати прибільшених надій це не означає того, що ми повинні зовсім занедбати той факт, що справа національних меншостей є проблемою інтернаціональною. Нами мусять бути використані всі шляхи, всі можливости. Ставлячись цілком реально до тих досягнень, які ми можемо здобути, йдучи даним шляхом, ми проте не повинні легковажити жадного з них. Й той факт, що ми маємо цілком легальний й правний титул для виступу на світовому ринкові, нами так само повинен бути використаний.

Завданням наших міродатних чинників мусіло би явитись вироблення відповідної тактики, намічення певної лінії для переведення наших акцій в сьому напрямі.

Промова Куна.

Берлін. Канцл. Куно виголосив на засіданні надренського сойму в Бармен політичну промову, в якій м. и. вказав на однозгідність правительства і союзницьких німецьких правительств на продовжування спротиву. Ніяке надренське питання для Німеччини не існує, цебто пріпціп приналежности Надренії до Німеччини є незайманий, а дискусія над якоюнебудь формою анексії чи невтр. контролі недопустима. Сподіється, що невтральний голос апостольської столиці найде відгомін і з противної сторони і прийде окончне звільнення Німеччини з теперішнього терору.

Після атентату на Пасіча.

Білгород. Польрад. Стан здоровля Пасіча вдоволюючий. Виновник атентату зізнав тепер, що ділав з особистих причин.

Білгород. Король велів поінформувати себе точно про подробиці замаху. Перед дневним порядком през. палати повідомив скупштину про атентат, підчеркуючи, що лише політичний мотив міг бути причиною атентату. През. Пасіч має пострілене праве рамя і богато зранень на лиці з відпадків скла. Виновник атентату є ранений, бо товпа хотіла його злінчувати. Зізнав, що наміром його було маніфестувати проти примирної політики Пасіча. Замаху доконано в цьому самому дні і в цьому самому місці, де було доконано замах на регента.

Прага. „Ческе Сл." привязує вагу до цього, що виновник замаху прибув із Будапешту. Цей факт може загострити взаємини між Югославією і Мадярщиною.

Повстання в Чорногорі.

Рим. Польрад. Часописи звідомляють, що в Чорногорі в роковини анексії краю Югославією вибухло повстання. Підпалили кілька церков і повбивали священиків. Власти перевели багато арештувань.

Кінець кабінетної кризи в Бельгії.

Брукселя. В новім кабінеті Тені задержують дотеперішні міністри свої теки.

Париж. „Пті Пар.": Полагода кабінетної кризи в Бельгії рівняється навязанню дипльоматичних розмов Франції й Англії в справі Порура. Французький амбасадор у Льондоні одержав поручення, щоби покищо дав англійському правительству устну відповідь на англійське меморандум.

Німеччина готовається до відплати.

Берлін. З Мінхена звідомляють, що на засіданні баварського сойму 29 п. м. бесідник демократичної партії солідаризувався з заявою баварського през. мін. в справі політики супроти Франції. Німеччина громадить свої сили на рішаючий день для визволення. До хвилі, як наспіє цей день, слід вести розумну політику, щоби врятувати істнування народа. Так слід розуміти теперішню політику Німеччини.

Ухвали англ. робітничої партії.

Льондон. На конференції робітничої партії ухвалено резолюцію Мек Донелда, яка осуджує окупацію Порура і домагається переговорів для визнання совітів. Резолюція взиває робітничих послів спротивитися збільшенню англійської воздушної фльоти.

Литовська місія на франц. маневрах.

Ковно: „Каріс": На французьких маневрах, які саме відбуваються, є присутна литовська військова місія.

Поможіть політичним вязням! Фонди Комітету допомоги для них уже цілком вичерпані! Не гідне чести Українського Народу було б, коли б наша суспільність всіми засобами не постаралася улекшити своїм політичним вязням їхню в[illegible]олю! Негайно прийшл[illegible] до Краєвого С[illegible]го, Ринок ч. „Дністер" вул[illegible]

За автономію

(Моя відповідь.)

Народній Зїзд і Народній Комітет, як начальні органи Української Народної Трудової Партії, ухвалили піднести постулят і гасло одноцільної, повної національно-територіяльної автономії для всіх українських земель, які знаходяться тепер під владою Польщі.

Признаюся отверто, що я особисто також причинився до сього рішення і тому вважаю моїм обовязком станути в обороні сього становища та відповісти на закиди, які посипалися з тої причини на Народній Комітет, на Народній Зїзд і взагалі на нашу партію, тай то від своїх таки людей.

А закиди сі дуже важкі. Обвинувачено нас в народній зраді. Закинено нам, що ми відреклися нашого найвищого національного ідеалу, бо хто ставить менше домагання, той зрікається більшого, бо хто змагає до близчої цілі, той резигнує з дальшої мети.

Одначе рівночасно з національно-територіяльною автономією ми ухвалили й опублікували революції й енунціяції, які виключають таку інтерпретацію, бо ми заявили ясно й недвозначно, що близчу ціль уважаємо дорогою до осягнення остаточної мети, до якої змагаємо і якої ніколи не зречемося. Думаю, що для людей доброї волі се повинно вповні вистарчити для опрокинення такого закиду.

Колиб се було правда, що змагання до близчої цілі є резигнацією з дальшої мети, що висування меншого домагання є відреченням від більшого, в такім разі ми мусіли би консеквентно вгодитися на се, що взагалі всякі домагання в напрямі поширення й забезпечення національних і політичних прав є спроневіренням найвищому національному ідеалови, бож ті домагання також не досягають найвищого національного ідеалу, а навпаки — вони ще більше віддалені від остаточної мети, ніж повна національно-територіяльна автономія. Ідучи тою дорогою консеквентно дальше, ми мусіли би вважати народнім зрадником кождого, хто домагається громадської автономії, свободи зборів, свободи преси, українських шкіл, українського університету і т. д. А прецінь ясно, що се було би абсурдом. А коли абсурдний вислід, то се найкращий доказ, що й преміса мусить бути абсурдна.

Дальше закинено нам, що домагання національно-територіяльної автономії є признанням польської державности. Одначе коли се правда, в такім разі мусимо признати, що якенебудь домагання, звернене до польської влади, чи до польського сойму є признанням польської державности. Очевидно, можна бути прихильником такої політики, щоби взагалі від Польщі нічого не домагатися, лише зрежатися цілковитої й безоглядної негації, абстиненції й пасивности. Та моє сумління мені каже, що така політика була би дуже шкідлива для нашого народу.

Одначе дехто висказує погляд, що нам вільно домагатися справедливих виборів, громадської автономії, горожанської свободи, українського університету і т. д., але нам не вільно змагати до повної національно-територіяльної автономії. — Признаюся, що не розумію такого способу думання, бо не розумію, чому домагання менших прав національних і політичних має бути патріотизмом, а домагання більших прав національних і політичних мусить бути народньою зрадою.

Підносять проти нас закид угодовости, що ми йдемо до угоди з Поляками і длятого годимося на національно-територіяльну автономію. Але рівночасно ті самі люде підносять закид, що се безнадійна утопія, бо Поляки на національно-територіяльну автономію українських земель ніколи добровільно не згодяться.

Ясна річ, що сей другий закид віднімає всяку стійність першому закидови, бо коли ми ставимо до Поляків таке домагання, на яке вони добровільно ніколи не згодяться, то не можна того домагання називати угодовим, ані нас — угодовцями.

І справді, національно-територіяльна автономія — се не угодове, але боєве гасло, боєвий постулят, бо лише боротьбою можемо його здобути.

Та тут підноситься проти нашої партії найтяжчий закид: прецінь же постулят національно-територіяльної автономії проголошували також Твердохліб, Ільків і їх товариші, а коли і ми сей постулят підносимо, то се найліпший доказ, що ми такі самі хрунї і зрадники, як вони. Так кажуть наші обвинителі.

Одначе ми знаємо добре, серед яких обставин, в якій формі та в якій цілі пп. Твердохліб, Ільків і тов. сей постулят висували; знаємо також добре, що вони висували ще й инші постуляти, як нпр. домагання українського університету, українських шкіл, відбудови українських осель, забезпечення прав української мови і т. п. Чиж ми маємо зрікатися сих всіх домагань лише тому, що ті самі домагання — хоч для нашої цїли — проголошували пп. Твердохліб, Ільків і товариші?

А зрештою національно-територіяльна автономія (тай то неповна) була колись гаслом і постулятом пред. Ю. Романчука і пред. д-р. Е. Петрушевича, а в теперішній час борються за неї Підгірський, Черкавський і инші посли та сенатори українського парл. клюбу. Чи їх також поставимо на рівні з Твердохлібом, Ількопим і товаришами?

Закинено нам дальше, що гасло національно-територіяльної автономії є опортуністичне та не воно йде в напрямі найменшого опору. Але рівночасно ті самі люде констатують, що се піднесено нами гасло зустріло рішучий і одностайний опір зі всіх сторін, бо за се гасло виступили проти нашої партії Поляки і Українці, хрунї і патріоти, польонофіли і москвофіли, комуністи і „буржуї", радикали і „християнські суспільники", а навіть наші власні „партайгани". Виходить ясно, що се гасло йде не в напрямі найменшого, але в напрямі найбільшого опору.

Мабуть наші обвинителі самі зміркували, що в своїх закидах трохи переборщили, бо зразу обвинувачували нас в хрунівстві і народній зраді, а опісля великодушно заявили, що ми — виставляючи постулят національно-територіяльної автономії — зробили тільки „похибку, яка мусить бути направлена".

А я думаю, що з національно-територіяльною автономією зробили похибку якраз деякі наші обвинителі, котрі перед 2-ма, чи 3 ма літами могли на міжнароднім форі здобути для західно-українських земель широку національно-територіяльну автономію, належито загарантовану, але — на жаль — того не зробили і з цілої їх роботи вийшов... пшик, а ми тепер мусітимемо важким трудом і довгою боротьбою поступово щойно здобувати се, що вже давно ми могли легко нараз осягнути, коли не більше. Цю тяжку похибку тепер вже годі направити і за неї відповідять виновники перед судом історії, бо вони через свою легкодушність (а може й через гірші гріхи) змарнували кровані жертви, принесені нашим народом в боротьбі за своє визволення.

Тепер же вони замість признатися до похибки, закидають нам похибку.

Наші обвинителі вже не закидають нам народньої зради лише питають нас: „Пощо було город городити" — пощо нам було висувати постулят національно-територіяльної автономії, коли ми ще не зробили угоди з Поляками; пощо нам той постулят і той клич, коли він нам зовсім непотрібний і без нього можна дуже добре обійтися?

А я кажу, що цей постулят і цей клич нам дуже потрібний і без нього ми ніяк не можемо обійтися.

Він нам необхідно потрібний як максимальний легальний постулят і як максимальний легальний клич для нашої організаційної і агітаційної роботи, бо робота нашої партії, хочемо того — чи ні, мусить бути легальна, а для легальної роботи нелегальні засоби є непридатні. Бо хоч революціонери в своїй нелегальній роботі послугуються також легальними засобами, то одначе не можна обертати кота хвостом і говорити, що легальна робота може послугуватися нелегальними засобами.

А в тім є дивні революціонери: такі, що справді роблять нелегальну роботу, і ті добре розуміють, що наша партія не може робити нелегальної роботи; але є також такі революціонери і тих є багато більше, які захвалюють нелегальну роботу лише тому, щоби взагалі ніякої роботи не робити і такі революціонери найгірше критикують нашу партію за її легальність.

Сей клич і сей постулят національно-територіяльної автономії потрібний нам також як дороговказ до нашої найвищої національної мети, щоби ми прямуючи до неї, не заблудили, так як блудили наші провідники, що блукаючи між Денікіном і Большевиками, між Камінцем Под. і Варшавою, між Парижем і Москвою — не тільки найвищої, але й найблизчої мети не осягнули, аж доблудилися вкінці до ухвали Ради Амбасадорів з 14-го березня 1923.

Сей клич і сей постулят нам потрібний як антідотум проти легкодушного самодурства і безсовісної демагогії, бо як давнійше запевнювано нас, що на першого або на пятнацятого найблищого місяця прийде до Львова Антанта і віддасть нам всю владу в наші руки, так тепер кажуть нам вірити, що

МИХАИЛО РУДНИЦЬКИЙ.

ПАСКАЛЬ.

Цього місяця минає 300 літ від дня уродження одного з найбільших геніїв людства, Паскаля, якщо можна назвати геніем людину, якої твори, думки і індивідуальність не втратили на протязі останніх трьох століть нічого зі своєї сили. До якої царини творчости належать твори Паскаля? Він був математиком, фізиком, теольогом і фільософом. З нас виніс зі своїх гімназійних лій знайомість двох-трьох фактів Паскаля у звязку з математи- та фізикою? Одчиніть який будь підручник історії фільософії кайте за його прізвищем: ледви найдете там більше як перелетну дку. Коли я взяв у бібліотеці м загальної англійської енцикльопедії „Християнської біографії" — найшов там сотки імен найменших теольогів, але Паскаля між ними не було.

випадок? — Патих творців, я- поміщувати системи, хоча ло „наукою". ося з цими ло не досить тобы б від-

окремити від проблем фільософії, не досить відповісти на питання про завдання фільософії, щоби відокремити її від науки, і не досить відмежувати релігію від науки, щоби погодити їх найбільше пекучі проблеми. Важко зрозуміти щонебудь з цієї завзятої внутрішньої та суспільної боротьби без самого життєпису Паскаля. Рідко коли творчість письменника була підчинена з такою силою живучим переживанням одиниці, як саме у нього.

Життепис Паскаля припадає на добу релігійного відродження у Франції, знесилюваного та підсилюваного легкістю обичаїв та сухизмою. Це початок XVII-го віку: арієт єзуїтизму та єретичного янсенізму і боротьба між ними за догми. Паскаль, уродж. у 1623 р. У 12-му році життя виявляє виїмковий нахил до математики; в 16 му викликує подив Декарта своєю працею про „стіжкові пересічі"; одночасно займається фізичними розслідами і винаходить рахівничу машину. Як 18-літній хлопець є вже настільки виснажений працею, що почуває перші обяви нервової недуги, яка залишається йому на ціле життя. Два буденні випадки завертають його увагу в зовсім инший напрямку. В наслідок нещасливого стрясу, на волос від смерти на паризькій вулиці, попадає в галюцинації і бачить у них темну прогалину. Крім того якісь мандрівники в домі його занедужавшого батька позичають йому твори теольогів янсеністів. Він покидає на мент проблеми фізики та математики, щоби кинутись з цілом всієї душі в питання релігійні. Майже одночасно зі славним „Вступом до досліду над порожнечою", в якому відкидає старі наукові ідеї, пише „Молитву для вжитку в часі недуг" і „Лист про смерть мого батька". Веде ще поки що світське життя, навіть сальонове, але цілу родину навертає на нову віру. Його сестра вступає до монастиря. У р. 1654. переходить рішаючу кріву містичної екстази в якій бачить очима обявлення Бога і вважає метою свого життя найти тривкі підстави християнської віри при помочі наукової аналізи, веденої чистою потребою розуму.

Він бере діяльну участь у боротьбі нової групи християнських фанатиків, непохитних моралістів і майстерних полемістів-Янсеністів проти тодішнього офіціального авторітету Церкви та Єзуїтів. У 1657 р. видає анонімно на їх пропозицію „Провінціальні листи про мораль та політику Єзуїтів". Потім приготовляє матеріяли до великого твору „Апольогія християнської релігії", над яким працював посеред великих фізичних терпінь. Безпосередно перед смертю, яка не дала йому закінчити цієї книжки, написав ще на пів величний у своїм натхненні містичними на-пів дивоглядний твір „Тайна Ісуса". Піддаючи своє тіло щораз важким спробам самобичування помер у 1662 р. Його „Апольогія християнської релігії" перейшла до нас у формі фрагментів зібраних під заголовком „Думки".

„Провінціональні листи", які служили у свій час метї означеної релігійної пропаганди не затратили до нині своєї актуальности з огляду на виїмкові прикмети полемічного стилю, себто силу аргументів і ясність та могутність ідей. Паскаль протиставляє усім компромісовим формам християнства, яке служить політичним цілям і проминаючим суспільним потребам — непохитний ідеал релігійної віри, яка має дбати тільки про невпинний розвиток душі. Цікаво те, що він хотів погодити потребу внутрішнього ідеалу шуканого безпосередно у взаєминах з Богом одночасно з домаганнями наукових доказів, признаючи як найвищий і єдиний авторитет розум.

Ці його домагання родили що раз нові труднощі та проблеми, які стали засновком глибокого духового ферменту і в ньому самому і в инших. Паскаль, вийшовши з літературної форми памфлету, знимався щабель по щаблі до форми думання, яка хотіла охопити найбільше хвилюючі питання релігії та фільософії в їх загально-людських обрисах

в найближчім часі напевно вибухне війна з большевиками, що большевики напевно побідять Поляків і всю владу у Східній Галичині віддадуть цілком певно не в руки Домбаля і инших польських большевиків, але в руки українських „буржуїв", яких большевики звичайно ставлять „під стінку". Може бути, що се пророцтво сповниться, але будувати цілу політику нашої партії виключно на тім пророцтві було би щонайменше легкодушним.

Ми мусимо змагати до повної і одноцільної національно-територіяльної автономії для всіх українських земель, що знаходиться тепер під Польщею, бо в сім постуляті міститься найвища повнота прав, яку наш нарід під Польщею взагалі може осягнути; бо сей боєвий і принціпіяльний клич і постулят потрібний нам як охорона проти плиткого спортунівму, щоби ми нашої політичної роботи не розміняли на дрібну монету та не вдоволялися переминаючими уступками й дрібними концесіями.

Ми мусимо домагатися повної й одноцільної національно-територіяльної автономії, бо Полякн хочуть нам накинути т. зв. „воєвідську" автономію, проти якої мусимо рішучо протестувати, а протестуючи мусимо сказати, якої ми автономії хочемо, бо инакше наш протест проти „воєвідської" автономії значив би, що ми взагалі ніякої автономії не хочемо, лише хочемо бути звичайною провінцією і кольонією Польщі.

З усіх тих причин ми не можемо зрікатися національно-територіяльної автономії ані відпекуватися ій, хоч знаємо про те, що сей клич і сей постулят не є популярний, та коли він для нашої народньої справи необхідно потрібний, то ми не можемо його зрікатися, лише мусимо його зробити популярним, хоч би через се ми самі мусіли стати менше популярними.

Бо добро нації ми повинні ставити вище, як нашу популярність.

Д-р В. Охримович.

Платіть партійний податок!!! Присилайте на адресу! „Краєвий Союз Кредитовий" у Львові, Ринок 10., вкл. кн. ч. 5.000. Жертводавці повище 500 мп. будуть оголошені поіменно!!

„На сторожі української культури".

„Перед нами поважніше, дужче діло (= українська культура), якого не в силі перемогти була ніяка (!) влада на Україні і ще може вирішити тільки (!) дійсний робітничо-селянський уряд.

„На сторожі української культури". „Комунія". Харків, 1923 з 3. VI. „Земля і Воля". Львів, 1923 з 24. VI.

Перед нами „Звідомлення Всеукраїнської Академії Наук у Київі за 1921 рік", що появилося на днях друком у Берліні коштом Видавництва Української Молоді".*)

Не маю наміру переповідати тут отсего „Звідомлення". Хто цікавий, що зробила Українська Академія Наук у Київі на ниві української науки і культури в 1921 і взагалі, той нехай візьме до рук саме „Звідомлення", а також „Зап. Наук. Вістник" за 1922 рік кн. V—VIII з кількома статтями про згадану Академію. Я хочу тут вернути увагу українського громадянства тільки на одно: в яких умовах приходиться працювати найвищій науковій установі України під большевиками і якою безсоромною брехнею є всі слова большевиків і їх агентів за кордоном — з окрема і у нас — про большевицьке піклування про українську культуру. Класичний доказ сього — згадане вище „Звідомлення" Київської Академії Наук.

З наукового погляду — читаємо у „Звідомленню" — минулий рік був для Академії Наук, при всіх несприятливих умовах, дуже добрий. Навіть, більше скажемо, щасливий. Бо коли ми подивимося, що саме зробила торік Академія для науки (а сьогорічне звідомлення дає легку спромогу на не подивитися), то ми побачимо, що Академія зробила справді дуже й дуже багато та й розпросторила свою працю і заглибшки і завширшки.

„Тільки ж, коли ми подивимося на матеріяльне становище співробітників Академії та її установ, то не доберемо навіть відповідного слова, щоб схарактеризувати минулий злополовісний рік 1921 й: „надзвичайно важкий", „катастрофічний" — це все будуть слабенькі ще терміни. Досі в історії Всеукраїнської Академії Наук за найгіршу добу вважався період денікінської окупації в Київі 1919 року. Денікінці хтіли зовсім зачинати Українську Академію Наук, тай аж чотири місяці жаден із співробітників Академії не здобував платні. Минулого 1921 року ніхто не думав зачинати Академії. Навпаки. Центральна верховна радянська влада України ставилась до Академії аж надто прихильно (!): вона перейменувала її з Української на Всеукраїнську, вона видавала декрети про найкраще матеріяльне забезпечення для Академії, вона взиновувала для Академії широкі кредити. Та в Київі, далеко од харківського адміністраційного центру, державна скарбниця хронічно страждала на брак грошових знаків, і декрети, проголошені з Харкова, фактично не могли здійснятися. Розкладка („розверстка") так, що відбувалася в губерніяльному фінансовому відділі, кожного разу, як привозилася до Київа нова партія грошей, бувала дуже нещаслива для такої негуберніяльної загально-державної установи, якою являється Академія Наук. На Академію видавалися з київської скарбниці смішно-мізерні суми. Через те співробітники Академії не тільки не могли здобути свою платню в повному розмірі, бо попросту не здобували по кількись місяців таки нічогісінько. І от за всеньку другу половину минулого 1921 року, з червня по кінця грудня, тобто не чотири вже місяці, як було воно за часів денікінщини, а цілих шестеро місяців підряд ані копійки не було співробітникам Академії виплачено, ані ординарним академикам, ані найгрібшим служебникам. Вже як настав в липні 1922 рік, то хоч не всю, а деяку частину платні за ті шестеро місяців минулого року співробітники Академії таки здобули. Тільки ж вартість тієї платні стільки, можна сказати, вже нічого, бо ціна годенькому кількість різко впала. Як що комусь належалося за липень (1921 р.) напр. 30.000 карб., то колиб він здобув ті свої 30.000 карб. своєчасно в липні таки (1921 р.), він міг би собі купувати тоді мало не що лише по фунту хліба, бо хліб коштував у липні (1921 р.) з 1000 карб. за фунт. Але коли співробітникові видано було належні йому ті липневі (з 1921 р.) 30.000 карб. вже аж у січні чи в лютому 1922 р. то він міг покупити собі хліба лиш на одну одніську дипну, бо ціна за фунт хліба тепер (поч. 1922 р.) не 1000 карб., як було в липні (1921 р.), а 33.000 карб.: місячної платні не стане людині вже й на фунт хліба!

„Як назвати таке становище матеріяльне? „Катастрофічним"? Ні. Замість цього грецького терміну треба мабуть пошукати чи то знов у грецькій мові, чи вже в котрійсь инакшій мові якогось слова сильнішого.

А дальше:

„Держава видала за 1921 рік на Академію несповна 198.000.000 карб. На довоєнну валюту це прийде не більш як 990 карб. (а то й значно менче). Коли піднесемо на увагу цифру штатних робітників (404), то виїде, що на одного штатного співробітника Академії Держава тому перед минулим витратила 990: [illegible] менче ніж 2 і пів карб., а тепер 2 гарб. 5 коп., по цінах 6/II, тобто 20 коп. на місяць! А коли візьмемо на увагу, що инші установи України [illegible] установи взяли відносно трохи більше, ніж [illegible] або по 4 карбованці на місяць всім співробітникам кожної установи.

„Щоправда, є ще деякі инші фонди державних установ Академії Наук — цитуємо „Звідомлення" — але [illegible] Може ніщо так гарно не свідчить про незвичайну жвавість Академії, як саме сей факт, що от инший інститут в цім році здобуває на місці лиш одну карбованець, а величезну свою працю вже дуже успішно. Можна з певністю сказати, що нема ніякої іншої установи на Україні, щоб вона коштувала Радянській Владі так дешево, як Академія Наук, а взагалом так багацько зробила*).

Стільки офіціяльне „Звідомлення" Академії.

Чи треба що додавати від себе будь до отого історичного документу?

І без того, як на долоні, видно кождому, як відносяться большевики до української культури.

І нічого не помагають тут евентуальні викрути про економічну руїну, фінансову катастрофу і т. д. совітської держави. Бо, не дивлячись на руїну, катастрофу і т. д. саме в 1921 р. видано було дещицю на ґ. України державними коштами стільки взагалі большевицького російського й українського уряду, разом, почім пішли, не видали цілої дотепер на протязі одного року всі дрібні видавництва на Ґ. України — спільними зусиллями.

І нічого не поможуть тут так само евентуальні завваження, що відношення совітської влади до української культури тепер лише ся на ґрунті. Бо так само в 1921 р. українська Академія Наук у Київі не мала змоги видати і побудь і так само голодувала кож і в 1922 р. — тоді, коли державні кошти мали за видавати свої „тезори" всілякі нормальні „пролетарські та ці", від яких нині аж кишать на Україні. Тай ще як видавати!

А може теперішній [illegible] принісе яку корисну зміну під оглядом? Грубезними хитами виходить у Харкові новий місячний орган згаданих вище „пролетарських творців" п. н. Червоний Шлях. Але одинока найвища українська наукова установа на Ґ. України Українська Академія Наук у Київі в 1923 р. не має змоги видати инакше, як коштом найбільш 4 і пів аркуша свого річного „Звідомлення" і „Звідомлення" се мусить видавати вже [illegible] на українську молодь на еміграції!

Чи такий культурний скандал має коли небудь і де небудь місце серед культурного людства?!

„На сторожі української культури" стоїть — по словам большевицької преси — теперішній большевицький уряд на Ґ. України. Так, се правда! Та тільки він стоїть чийсь на сторожі — щоби українська культура не повинялася!...

Ів. Кревецький.

*) Звідомлення, ст. 3—4 і 63.

Він поклав собі за завдання доказати науковою методою, методою чисто-абстрактної аналізи самих понять, — чотири великі аксіоми в „обороні християнської релігії": 1-о що релігія не суперечить розумови, 2-о що релігія заступлює на повному, тому, що вона добре пізнала природу людини; 3-е що релігія є „гуманна", тому, що вона обіцює справжнє добро і 4-о що релігія є правдива у безпосередньому і суто-ну розумінню цього слова.

Метода, якою користується він у цих доказах, визначується сміливістю, яка може бентежити і заімпонувати. Коли Паскаль заявляє, що зі становища „чистого розуму", „науки" релігія є по суті своїй суперечна з ними, тоді він зупиняється перед проблемою: як виправдати силу її існування та поширення? Таке її існування може бути на його гадку тільки доказом її божественого походження. Це саме торкається незрозумілости деяких головних релігійних правд; колиб усі їх розуміли без ніяких труднощів, тоді усі мусіли би бути однакового спасення, а не тільки вибрані.

Думка Паскаля веде нас невпинно над вузенький стрімкий беріг дикої прірви, над чорними він сам нахилився. Ми мимохіть занімаємо враження того самого почування пам'яті від гостроти думки, що він, коли казав: „Вічна мовчанка безмежних просторів спокоює мене остраком".

Ось кілька його гадок з таким же підкомі: „Справедливість та правда це такі два ніжні пункти, що наше знаряддя є надто тупе, щоби їх сягнути. Коли ж воно попаде в них, тоді воно розгорнуще цей пункт, опираючись на чомусь довкола, що є більше фальшивим ніж правдивим".

„Незбагнутим є те, що Бог є, і незбагнутим, що його нема; що душа є з тілом і що ми не маємо душі; що світ є сотворений і що його не є... і т. д."

„Людське думання є само в собі гідним подиву. Воно мусіло би мати дуже дивогладні хиби, щоби ним нехтувати. А воно має їх як можна тільки найсмішнійші. Яке воно велике само в собі! яке низьке задля своїх хиб!"

„Правдива релігія повинна вчити велич і нужденности, самодовіря і самопогорди, повинна спонукувати до любови і до ненависти".

„Глузувати з фільософії значить справді фільософувати".

„Бог є захований перед нами, і кожна релігія, яка вчить инакше не є правдива; а кожна релігія така не доказує цього — не є повчаюча".

Большевики про українську справу.

Польська преса подає промову Зіновіва, яку він виголосив на конгресі III. інтернаціоналу. В своїй промові він, між иншим, спинився на українській справі. Він сказав:

„Ми вимагаємо, щоби наша партія, яка працює в тих країнах, де національне питання грає велику роль, уміла використати національний момент проти буржуазного режиму. Наша партія повинна пхнути проти пануючого уряду також ті елементи, які керуються національним непорозумінням. Приміром приклад російських большевиків. Ще перед революцією російські большевики зуміли пхнути Керенського українських націоналістів. Ми, розуміється, не українських націоналістів у своєї партії. Про те нема й Але їх недоцільної і в національній політики Керенського ми використали для пролетарської революції, заявили явно, що ми [illegible] націоналізм, [illegible]

рий щовши до влади освободимо всі народи від неволі, що зруйнуємо з корінем традиції Романових і Керенських, що ми не противимося незалежности українського народу. І таким способом нам удалося по части нейтралізувати українську дрібну буржуазію, а вчасти навіть ми пхнули її проти Керенського. Як би ми замість того були в той час прийшли до українського мужика і заявили йому: „Маркс сказав, що пролетаріят не має вітчизни і тому нас не інтересує національне питання, то це був би не марксизм, не інтернаціоналізм, а просто карикатура.

Зіновєв закінчив промову заявою, що комуністична партія повинна уміти дати відповіди на національні питання і таким чином нейтралізувати та завоювати для себе нові сили.

Ці всі заяви Зіновєва щирі до цинізму, не потребують жадних коментарів. Доводять вони ще лайвий раз, о скільки безнадійно наївними були всі ті наші дівчі і групи, які стояли у свій час на ґрунті порозуміння з большевиками.

Приєднайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Рынок 10. — — —

Українська Парляментарна Репрезентація.

Інтерпеляція в справі православної церкви.

Українська парляментарна репрезентація внесла в польському соймі інтерпеляцію в справі нарушення прав православної церкви у Польщі, а саме: Дня 25. червня ц. р. підчас свята у яблочинськім монастирі люблинського воєвідства поліція по наказу старости Подмеска, зрештувала і недопустила до монастиря 13 православних священиків під замітом, що зїзд назначений на той день є поліцією заборонений.

Не зважаючи на те, що церковна власть офіціяльно повідомила староство, що епархіяльний зїзд не відбудеться і що священики збираються в монастирі тільки в тій цілі, щоби взяти участь в богослуженню, поліція не допустила священиків до церкви. В той самий день поліція заборонила населенню йти з церковною процесією в Сновятичі, Влодаві та инших місцевостях.

Зїзд благочинних (деканів) більгорайського уїзду постановив: Довести до прилюдного відома факт, що в селі Обша арендар спалив церковні образи і ріжні церковні предмети із словами: „Хай горить православна віра". Тамошний ксьондз ушив собі з церковних риз сінники, а громадський писар Моравскі постелив собі церковний килим у передпокою для витирання ніг.

Церковний іконостас поломано і поставлено в курнику місцевого ксьондза, а з образа Матери Божої лат. ксьондз Чайковскі зробив собі стіл у саді. Церковні чаші забрав місцевий ксьондз.

У містечку Новий Двір, сохільського повіту, Поляки розбирають церкву під охороною поліції за дозволом староста. В селі Дуби, томашівського повіту, ксьондз Юзеф Вінавскі із Поляками розпочав руйнування православної церкви і то в день православного свята.

Українська парляментарна репрезентація домагається: 1) припинення переслідувань православної церкви і потягнення виновників до відповідальности; 2) віддачі церков, кладовищ, приходського майна, загарбаного Поляками; 3) уважали за закону про охорону православної церкви в Польщі згідно із § 115 конституції.

Велика Україна.

Українізація на Вел. Україні.

(З листа вчительки дівча в Київі.)

Щимно заповідана совєтами „українізація" вже дається відчувати дуже болюче. Ми відрізані від цілого культурного світа. Запозичити ви, що висилаєте цілий обоз книжок. Ми їх не бачили, та за те дізнались, що вони пішли в Київі на фабрику, на картон. А були тем цінні видання літератури й наукові по історії та письменству. Про учених тут слиху не дбають. Як би не допомога з Америки, Львова та Відня, вони погинули би давно з голоду. І зараз всі вони висилають свої праці, щоб вони не пішли на папір. Ціни на книжки такі, що ніхто не може їх купити. Ціна книжки 1000 карбованців, а платня вчительки 1200 карбованців

...тить папському голосови більшаги, ніж хтонебудь инший. За ...зу почались дуже невдоволені ...и з боку Франції.

Поневолений народ, який зумів поставити на ноги своє шкільництво — лістане в свої руки ключі від своєї вязниці.

Черговий скандал у польському соймі.

Сойм відбув своє останнє пятнадцяте засідання у біжучій весняній сесії. Посли розїхались, а фінансово-дискусія, як ми передбачували, не відбулась: справа фінансів Речипосполитої стоїть так гарно, що заступникам громадян держави нього турбуватися й морочити собі ...ю голову! Становище урядуючої ...вниці у цій справі є високо характеристичне: вона вживає всіх засобів, м. ін. свого партійного маршалка сойму, щоби не допускати до ...искусії над болячками держави, що не завсіди грозить небезпекою для „більшости".

На названому останньому засіданню принято закон про т. зв. амнестію і про почесне вивінування президента польської республики, коли вони відходять з уряду, після того пос. Дембскі (П. С. Л. „Пяст") заголосив резолюцію, щоби Сойм окремою постановою ствердив, що марш. Пілсудскі як начальник держави й головний вождь польської армії заслужився польській нації і щоби що постанову видрукувати у Вістнику законів та оголосити у мійських і сільських громадах. Резолюцію принято (162 голосами проти 88), але, як можна було сподіватись, стала причиною голосної авантюри. Секретар президії сойму, посол Солтик (З. Л. Н.) заквестіонував більшість потрібну для постанови. Головуючий заст. маршалка Осецкі розпорядив голосування крізь двері. На лівиці зірвалась страшна буря, крики, биття об столи, поки Осецкі не оголосив перерви в засіданню. Після перерви головував вже Ратай. „Курєр Льв." повідомляє, що Пяст, висуваючи таку пропозицію, хотів зрегабілітуватись перед Пілсудским, хоча — ледве чи таке „признання" з боку Вітоса перейме Пілсудского гордощами... Кажуть, що Пястівці звернулись навіть до Хєни, щоби дістати її голоси за своїм внесенням; Хєна буцім то згодилась, але домагалася аналогічного „признання" Романові Дмовскому, на що Вітосівці не згодились. Отже проти внесу за віданням пошани Пілсудскому голосувала ендеція і—комуністи.

Компромітація міністра Сейди.

На засіданню обєднаних правничої і закордонної комісії представники всіх партій заявили, що справу мастків б. архикн. Стефана треба полагодити згідно з вимаганнями договору в Сан-Жермені себто, що ці мастки є власностю польської держави. Згідно з домаганням міністра закорд. справ Сейди призначено підкомісію для розглянення політичного значіння справи, яка, — як ми вчера подали ширше, — причинилась до велитенського скандалу в польській міжнароднїй дипльоматії. Саме у справі дискредитації польського посла Орловского у Мадриді, який фальшиво інформував короля Альфонса про полагодження справи мастків Стефана Габсбурга, комісія для закордонних справ приготовляла низку запитів до міністра Сейди. Але міністр не ждав інтерпеляцій лише — вийшов в комісії перед ними. Сейду вважають остаточно скомпромітованим.

Совітська Росія.

Населення Петербургу.

Зменшення населення Петербургу почалось після 1916 року, коли в ньому нараховувалось 2.415.700 мешканців. В 1917 році це число зменшилось до 2,300.000 людей, в 1918 році до 1,469.000 людей, а в 1920 році до 722.220 людей. По числу мешканців Петербург приняв в 1920 році такі самі розміри, які мав він в 1873 році себто 50 років назад. По перепису 15 березня 1923 року в Петербурзі було зареєстровано 1,067.378 людей себто стільки, скільки мав Петербург в 1892 році.

Поширення пошестей.

В совітській Росії починає приймати загрожуючі розміри пошесть малярії. Особливо поширилась ця пошесть в пензенській губ., де нараховується не менш 15 тисяч малярійних хворих. В Москві в Бауманівському районі в травні зареєстровано 639 хворих, а в перший тиждень червня 390.

Судова розправа.

В Бакінському революційному трибуналі розглядається справа про перевозку на кораблях каспійської військової фльоти контрабандним шляхом золота до Персії. На протязі 1922 року до Персії було вивезено 1000 пудів срібла і 10 пудів золота. Крім того на міноносцеві „Туркмен" було сконфісковано 53 пуди срібла і 3 фунти золота. Як обвинувачені притягнені 36 червоних офіцерів і 9 персидських купців.

Розстріли.

В Москві розстріляні члени Сибірської організації поручника Зайцев і Поповарів.

Ліквідація церков.

В Москві за перші чотири місяці біжучого року відділом управління московського совіту до справ релігійних культів ліквідовано 39 церков, 1 монастир і 2 релігійних громади. На 1. травня в Москві нараховувалось 329 церков всіх віроісповідань.

Ратуймо своє приватне шкільництво, пересилаючи поодинокс і гуртом більші жертви на „Рідну Школу" на адресу: У. Н. Т. Секція „Рідна Школа" Львів, Ринок 10.

Ще одна комбінація.

„Російсько-українське народнє партія".

„Русскульта" доносить з Парижа: З початком вересня у Варшаві відбудеться організаційний зїзд нової „Русско - української партії". Партія обстоює пріпціп незалежности України у союзі з Росією. Партія називалася з початку „русско-українсько-федеративна партія". Метою партії боротися за незалежну Україну, як переходовий етап (?) до федерації з Росією. Партія відкидає всякий компроміс із большевиками. Гаслом партії є: „За Україну, але не проти Росії". Партія основана на християнських принципах і має намір увійти в склад „Християнського Інтернаціоналу". Партія буде видавати свій орган".

Потуючи що вістку з дневникарського оборонку впажаємо, що є зайвою річю додавати до неї якісь довші коментарі: сама вістка каже найкраще про себе, як чергову несер'озну емігрантську „орієнтацію". Хто її творцем, не можна ще певно сказати, але місце осідку тої нової „партії" нагадує на недобитків гетьманського режиму в роді Могилянського.

Справа зльокавтованих службовиків.

Дня 24. червня н. р. відбулися у Львові довірочні збори відпоручників безробітних службовиків з денним порядком: Звіт делегації з поїздки до центральних властей у Варшаві і намічення нового пляну будучої роботи. Голова комітету п. І. Лішинський представив докладно усі заходи Краєвого Комітету зльокавтованих службовиків Галичини, поробленні на протязі квітня й мая н. р. у начальників краєвих властей як: воєвідства, шкільної куратори, дирекції залізниць, почти, скарбу, самоуправного виділу, суду, державної поліції і т. п., яким вручено докладні виказ безробітних службовиків, котрих число сягає ще до 4.000 (чотирьох тисяч). Тому, що сповнення домагань делегації комітету зльок. служб. робили начальники краєвих властей належним відпорученням справи приняття ...бітних до служби центральними властями, удалася делегація II. ...до Варшави, де на протязі восьми днів відвідала відносних міністрів (7) і президента міністрів, яким передала докладно виготовлені в українській і польській мові меморіяли викази. Делегація конферувала ...кож з представниками сойм... клюбів національних меншостей взагалі цілої лавиці, а з правиці а ще з Пястом. Також соймовим клк.

світогляду середовища, в якому виховались і якого є представником. Бездоганна експозиція, ненайгірший живий діяльог, вручне орудування короткими епізодами, які не дають ослабнути драматичному напруженню, і одночасно цікавий сам собою сюжет—все воно складається на ті принюси, які давали пєсі з голосним успіхом обійти великі німецькі сцени й потім перейти в гості до більших і дальших сусідів. Виставу „Полумя" на львівській українській сцені треба стрінути з особливим признанням; у нас така пєса має ще й й педагогічне й уморальнюючс значіння: має вдяку на пересічну світогляду, який у широких кругах нашого громадянства, ніде правди діти, досить повільно йде за поступом, і дає можливість переводити наглядне порівнання, якими то проблемами й у якій прекрасній формі займається чужинецька драма і на якому примітивному ступені вона стоїть у нас...

З уваги на всі ті моменти успіх пєси повинен був запевнений і на нашій сцені, хоча, навязуючи до вступних уваг цієї рецензійної замітки, треба ще раз зазначити, що великий успіх премєри належав у першій черзі п-ні Морській, а тільки в другій самій пєсі. Пані Морська не грала, а жила на сцені (з якої через довгих 3 дії майже не сходить) й наповнила її цілом п-сто непереможними були переходи від мягких ліричних моментів до вибухів непогамованої пристрасти (II дія), від погідливого сміху шаленої дівчини до рівного крику смертельно раненої вуличниці (кінець I дії). Не виходячи з лиця над рідко широкою скалою таланту артистки, захоплена публика закидала до краю втомленої пєсою бенефіціянтку квітами. Поряд п-ні Морської удівився усім в товаришам (кам). П. Загарів в ролі лікаря Герберта, виголошуючого сентенцій, в яких є багато правди, дарма, що ця правда не подобалась молодому його приятелеві „спасителеві бідних", Фердинандові, якого відтворював п. Владацький, вприваши цікаву ласку й дещо ясний і виразний тип, що лише під кінець (III дія) разив якоюсь штучністю (екзальтацією); п-ні Голинцівська, як розумна й на свій лад поступова старенька мати молодого пацанего психольога жінок, і п. Крушельницький, як хазяїн трьох вулячних дівчат (п. К. зовсім схарактеризований, просто куасійний тип!), усі вони стояли як primi inter pares пр боці героїні вечора. Так само дуже добрим у невеличкій характеристичній ролі „Радника" був п. Гірняк, якого талант дальше розвивається: маленькі ролі товаришок по професії вещасної Анни, лежали в руках п-ни Рубчаківної (Гальчика), яка, як завжди, шому театрі на поважній премєрі, зробила дуже корисне вражіння свободою рухів, та гарною чистою дикцією. П. Загарову, як режисерові, належиться окрема пячна згадка за темпо, яке цим разом було жвавіше, ніж багато попередніх вечорів. — Перекладу виначався досить чистою українською мовою, але подекуди прикро вражав невідповідними словами, як н. пр. у перекладі любовного епітету („mein Hundchen") вжито: „моя золота собако — (напісць: „моє цуценятко", „котику". При слідуючих виставах пєси необхідно справити цю досадну помилку, яка у цілком невідповідному місці спонукує публику до — сміху.

. . .

Два дні після бенефісу п-ні Морської відбувся бенефіс усієї театральної дружини. Грано „Вечорниці" Винниченка. Пєса надто добре відома й часто видавана, так, що, міркую, терпеливости читачів не слід надужівати ще одним зайвим трактатом. За те треба згадати скромним прихильним словом про виконавців, які майже у ідентичному складі, що й у „Полумяні" виступали й у „Брехні" (за виїмком пані Голінцівської та з участю у ролі прислуги п-ні Квітки). П-ні Морська (Наталя Павловна), п. Крушельницький (Андрій Карпович) і п. Загарів (Іван Стратоно-

кращих сил нашого театру. П. Бл... вацький (Тось) щораз більше переконує, що він може грати й амплуа, аби тільки не звичайного шаблонового типу: п-на Рубчакі... на (Дося) оправдувала те, що казали про неї на сцені, п-на Круп... (Сеня) поруховалась глибоким давінком альтом і п. Гірняк (батько) нагадував минулий тип давнього нашого селянина.

„Полумя" Міллера було останньою в цьому театр. сезоні премєрою драматичного репертуару. „Брехня" останньою відновою у новій постановці й обсаді роль. На закінчення цілої театральних рецензій варта-б зробити підсумок плюсів і мінусів діяльности українського театру у Львові за минущих 10 місяців; на підставі білянсу подати синтезу з артистичного дорібку. Не зважаючи, на прикрий жаль, місця на ці уваги, треба лише обмежитись до стереотипового „до побачення", при чому артистам треба побажати щоб у слідуючому сезоні правильно ...ось у кращих умовинах і публіка щоб стрінула театральну дружину в незменшеному складі, всупереч тим надто...ливим поголоскам, які кажуть про цілковиту втрату кількох найкращих артистів (ок). Факт, що саме з кінцем біжучого театрального сезону українське громадянство м. Львова струснулось ... до інтенсивну в напрям

Вам предложено меморіяли і викази безробітних.

Клюси національних меншостей віднеслися до домагань делегації дуже щиро, польських опоз. партій ріжно. Супроти того ухвалено слідуючі внесення:

Краєвий Комітет зльокавтованих українських службовиків має поробити слідуючі заходи:

1) віднестися до усіх українських інституцій, кооператив, підприємств і взагалі непольських роботодавців в краю з домаганням, щоби при приниманню людей до виконування всяких занять узглядняли в першій мірі зльокавтованих українських службовиків;

2) просити суддю п. Целевича в Америці представити американській суспільности незавидну долю безправно зльокавтованих українських службовиків і повести роботу в пресі, на вічах і зборах і т. д. для населення матеріяльної і моральної допомоги цим жертвам визвольної боротьби українського народу;

3) віднестися до Ліги Народів в представленням правно службового стану у відношенню до безробітних Українців, випливаючого з обовязуючих ще до нині на території б. Галичини австрійських законів і розпорядків;

4) поробити заходи для передачі полагодж справи біжучих і завеглих платень і служби адміністраційному трибуналови у Варшаві!

5) подати до відома українській суспільности в пресі головних винов[illegible]ів (передусім в краю) провокаційних справ непринимання Українців до служби.

Ухвалено одноголосно висловити подяку п. послам Українського Клюбу (Волині) а передусім Президії Вп. Підгірському і Козицькому за ревне піклування справами безробітних службовиків Галичини.

Ухвалено візвати усіх українських службовиків, щоби пів прц. [illegible] платні призначили на цілі безробітних, складаючи у Львові в руки зборщиків або пересилаючи їх до Союза Учительських Спілок, Львів, Оссолінських 9, партер з допискою для безробітних".

Годиться згадати про новий рос львівської поліції. На довірочних зборах, скликаних за запрошенням на підставі §. 2. про збори і з[illegible]оданих до відома в пресі, явився функціонар поліції Смольницкі і намагався розігнати учасників зборів. Аж по 20-минутових торгах на рішучу поставу председника залишив він місце зборів.

Присилайте жертви на будову пам'ятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. кн. 40.000.

Українська школа

(Перемиський округ.)

Подаємо коротку нотатку.

а) В селі Вовче під Перемишлем народна школа закрита вже другий рік, бо мешканці не годяться на переміну викладової мови з української на польську. Приватну [illegible] яку удержувало УПТ. за[illegible]ча рада. З тої самої [illegible]го школу у Вітошинах і Мацьківській Вомісцевости закрите теж приватну школу УПТ. В Горохівцях дозволить окружна Р. Ш. вибудувати школу під умовою, що одна кляса буде українська, а друга польська, хоч у селі є вже окрема польська школа.

б) До учительської семинарії в Перемишлі прийшло повідомлення, що сема кляса при школі вправ не буде відчинена (по ферієх).

в) Та сама учительська семинарія одержала „розказ" на 3. мая вивісити „флягу панъствову", а ще перед тим поздіймати всі українські емблеми в шкільнім будинку і поодиноких клясах, а натомісць вивісити по всіх клясех „годло панъства".

г) Інспектор вимагає в сільських школах вже в третій і четвертій класі знання історії і географії Польщі в польській мові зазначуючи, що то є польська школа з руським язиком.

г) З початком нового шкільного року дістануть усі школи з уряду всі шкільні друки — як заповів інспектор — так, що ведення денників в українській мові стане неможливе із предвиджаного переслідування.

д) Двори відмовляються дати свою конкуренційну участь при будові і удержуванню школи з українською мовою, до чого вони обовязані на основі обовязуючих іще австрійських законів.

е) Майже всі ученици української семинарії в Перемишлі після зложення іспиту зрілости дістали посади в Польщі, а не у Східній Галичині або на Волині, мимо вношених подань до кількох повітів Східної Галичини.

е) Українське учительство є відсунене від участи у ріжних курсах висшої освіти.

Нові типи торговельних шкіл і їх значіння для нас.

Торговельний ліцей і торговельна гімназія являються в нас новістю, тож слід сказати кілька слів про їх користь і значіння.

Торговельний ліцей має з часом заступити дотеперішню двоклясову торговельну школу, яка, як що дочислити підготовну клясу, була теж триклясовою. Та коли в підготівці подавалися тільки загально образуючі предмети, для тих, що не покінчили 7-ої кляси народніх шкіл, то ліцей, приймаючи до І. кл. тільки тих, що покінчили 7 народню, подає своїм ученикам від самого початку науки побіч загально образуючих ще і фахові предмети. Наслідком сього наука в ліцею буде ширша і основнійша, як в двоклясовій школі. Абсольвенти (тки) ліцея будуть мати вище загальне і фахове образування, як абсольвенти загально образуючих дотеперішніх двоклясових шкіл, бо будуть вчитися крім инших предметів ще й етики та історії, яких досі зівсім в торговельній шкелі не вчили. Також довше, а тим самим основнійше будуть вчитися фахових предметів. Є то тепер тим більше оказане, що воєнна молодь є на загал менше фізично і духово розвинена та приходить до торгов. шкіл слабше підготована.

Торговельна гімназія буде подавати крім предметів, які подає ліцей ще спільну економію і світові мови, та приймаючи молодіж з вищим шкільним підготуванням, бо в покінченою VI. кл. середньої школи, вона буде мати значно вищий науковий рівень, що найменше рівний нинішній торговельній академії. В ній буде і инша метода наукова, бо коли ліцей буде подавати науку догматично, то гімназія має за мету поруч знання виробити в молоді ще і торговельне думання.

Сей тип торговельної школи був широко поширений в Росії. В нас вводиться його перший раз. Слід побажати, щоби він найшов добре принятя, бо він пожитний для нас. Кілько то було в нас перед війною молоді, що — покінчивши гімназію — не кінчила університету. Одначе маючи матуру, вважали себе за академіків, час до часу записувалася на виклади, а навіть пробувала здавати іспити. Та не дложивши їх і потративши богато літ, займала місця, що не вимагали університетських, а нерідко навіть середніх студій, марнувала здоровя, гроші і час на непотрібну в дальшім житю науку, замість образуватися фахово і вийти в життя з позитивним загородним знанням, якого не могла їм дати гімназія. Наслідком сього ми не мали вишколених фаховців, тільки самоуків-дістантів.

Тепер наслідком війни і теперішніх відносин, серед яких приходиться нам жити, таких молодців може бути ще більше, може прийти і до сього, що кождий схоче і зможе вчитися, та не буде мати де вчитися. Тож покінчення середньої школи не принесе йому користи.

Тимчасом абсольвент торговельної гімназії вийде зі школи вже зі знанням, яке дасть йому саромогу добути собі хліб негайно після укінчення школи, тоді коли його товарищ гімназіст щойно буде мати право починати свої фахові студії на університеті.

Думаємо, що торговельна гімназія повинна найти серед нашої суспільности багато приклонників, бо вона може дати нам так потрібних нашому народови незалежних і засібних людей, творців і організаторів нашого господарського життя.

Ми вважаємо себе вбогим народом та се погляд несправедливий, бодай тепер, бо продукти праці нашого селянства належать до тих, які задержали свою довоєнну ціну. Біда тільки, що ми становимо економічно слабо зорганізовану масу і тому ті великі багатства, які своїм кровавим потом продукує наш нарід, приносять головну користь не йому, а чужим, що опанували наше економічне життя, а передівсім збут сільських продуктів.

Се, між иншим, зорганізувати і взяти в свої руки буде завданням наших торговельних шкіл. Свої школи виховають не тільки добрих бізнесменів, але і свідомих своїх народніх обовязків та з умовинами нашого життя і його потребами обзнайомлених народніх робітників.

Д. Коренець.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

„На сторожі української культури".

(Зразки сучасної „пролетарської творчости" на В. Україні.)

І. „Пролетарська поезія".

1.

В. АЛЕШКО.

„ПЕК".

... — Горить...
— Пече...
— Палають
За омілілими криницями
Курені.
— Еге!
Полетять
Золоточубі півні!
— Бач,
собаці — аж-аж —
пролекло легені!
— А
за мокрими коморами
печерці печені...

„Шляхи Мистецтва".
Харків, 1921, ч. 1, Ст. 6.)

2.

МИХАЙЛО СЕМЕНКО.

З „ПОЕМИ ПОВСТАННЯ".

Поети
Зривайте
Метр!
Вийте від колеса революцій!
Гнести
Скидайте
Пута!
Не бійтесь зачавців —
Оздобіть міх себе сторіч сво.
Хай живе боротьба поетів!
Поети
Хапіть
Грунт!
Не ходіть з тасмним виглядом
Ніби вам всього все!
Не розпишуйте вуха —
Виростуть страшні!

(Також. Ст. 12.

МИХАЙЛО СЕМЕНКО.

„МАЛЕЛЮЄМА".

Na monblan!
Na kordil'ery!
Vzryvady na andag!
Tygnuv revol'ucij
Gollivuzyt'
Atlansko zemnyq okeaniv!
Tegnykam
Imperatyvnyi dekret:
1925
! Radio - nam !
Zem'a —
— Mars
abo
Semenko-idiot
pl'us
Armija revol'ucioneriv
i krov.

(Семафор у Майбутнє
Київ, 1922. Н. 1, картка 11-р. 8.)

ІІ. „Пролетарська наукова проза".

GEO WKURUPIJ
(ГЕОРГІЙ ШКУРУПІЙ)

МУЗИКА ШУМІВ.
(Musique bruitiste).

„Музика тонів, що збудована на мілозвучности, страшенно консервативна річ. Вона нагадує традиційну панночку з благородної родини, панночку доброго тону, що боїться загубити свою невинність. Треба позбавити її цієї невинности, треба розвончушити цю пристойну, аристократичну даму.

„Італійці вже давно задирають у неї спідницю, німецькі далаїсти теж, черга за нами. Хіба у нас нема великого міста, нема фабрик, в їх мануфактурах музикою шумів? Хіба у нас нема поїздів, що з таким гуркотом пролітають повз станції? І у нас вже пройшла головна революція в суспільстві, в цьому ми випередили італійців і німців. Також пройшла революція майже у всіх галузях мистецтва, тільки музика тонів схоронила свою консервативну невинність.

„Годі цій панночці розгулювать у сдабній сукні по пролетарських парках і наповняти нудьгою повітря міст! Треба одягнути її в спідничку з ситцю, або зовсім залишити голенькою. Ми робимо замах на її невинність!

„Зміна фактури дібе закаблуки в пісні штіблєтєнки. Той вмирає, і незабаром зовсім подохне. На зміну йому прийшов маленький шум, що зросте в пришвартий гиґір. І так нова музика будується з шумів. Ми винайшли нові інструменти для передачі їх, також винайшли новий інтернаціональний засіб для записування їх скриптами — це, так мовити, нові ноти. Організується звукестр з 50 чоловіка, який складається з авторів-шумистів. Для першого виступу готується „Пляска (танець) диких" — метатеатр... і т. д.

(„Семафор у майбутнє".
Київ, 1922. Н. 1. Ст. 33).

Причину цього, що не всі ще постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторітетом, ніж бачет чужого жандарма.

НОВИНКИ.

— Загальні Збори „Міщанського Братства у Львові відбудуться в неділю, дня 1. липня р. р. год. 10. рано в салі „Українська Бесіда" в „Народнім Домі", при вул. Рутовского ч. 22, І. п. Проситься всіх членів о участь.

— Конференція. Останнє число „Діла" конфісковане за кілька місць вступної статті і за примітки редакції у статті про конгрес Товариства Союза Народів.

— Залізничий страйк у Польщі. Залізничий страйк у Польщі поширюється. Уряд відмовив до загання залізничників в справі 2-місячної допомоги. На засіданню комунікаційної комісії посол Гавзнер порушив справу залізничого страйку заявляючи, що всі організації залізничників у Польщі солідаризуються з учасниками страйку. Міністерство фінансів годиться підвищити залізничникам 28 пр. платні, на що залізничники не згодилися. Страйк перекинувся на Стрий, Станиславів, Самбір, Раву руську, Хоростків, Тарнів і Новий Сонч.

— Уневажнення мандату. На засіданню польського сойму 28. VI. уневажнено мандат білоруського посла Калиновського.

— Орган в Нью-Йорку. В околиці Нью-Йорку шаліє сильний орган, який вищив багато домів, при чім загинуло 4 особи.

— Жандарми отруюють до людей. Комендант жандармерунковий Юзеф Кульчицкі в Винниках під Львовом застрілив Миколу Черемету.

Студентські справи.

Спілка Студентів Українців у Німеччині.

Інформаціїї в справі вписів на Високі школи в Німеччині, на зимовий семестр 1923—24 р.

Подання о приняття на Вищі школи в Німеччині треба вносити якнайскорше і то найдальше до кінця ц. р. на руки Спілки. З огляду на великий наплив студентів з чужих країв, приймають тих, що скорше внесуть подання. Подання вносити лиш через нашу орґанізацію, котра за останній час здобула собі певні права і увійшла в відповідні зв'язки, та є організацією зареєстрованою. При поданях зазначувати, в якій місцевості бажаний студент бажав би студіювати. При цім однак Спілка застерігає собі право відповідно дістрибувати студентів (так як цього вимагає приняття). В тім напрямі Спілка буде помагати всі філії Спілки (Кенігсберг, Липськ і т. д.)

До подань вимагається: свідоцтва зрілости в оригіналі і в німецькім перекладі (на свідоцтві повинна бути приписка, що на підставі тогож свідоцтва абсольвент уповажнений до вступу на університеті, в противнім разі і осібно посвідку від шкільних властей, що покінчив), посвідку знання німецької мови (таку взяти також від того, в якій учився німецької школи), посвідку про матеріяльне забезпечення від рідні, власноручно в німецькій мові написаний опис життя.

До подань переклади (свідоцтв та посвідчень) відсвідчувати нотаріяльно і опісля легалізувати в німецькім консулаті.

Студенти, котрі служили в австрійській війську, повинні до подання получити відповідні посвідки про час і опис життя. До подання належить вложити 10.000 мн. на почтові видатки і на оплату подання (за документів в міністерстві). Подання переходять через дану Спілку до відносних міністерств.

Вищі школи в Німеччині:

Університети: Берлін, Бреславль, Ерлянген, Франкфурт, Гіссен, Геттінген, Галле, Гамбург, Гайдельберг, Кіль, Кельн, Кенігсберг, Марбург, Мінхен, Мюнстер, Тібінген, Вірцбург.

Політехніки: Берлін (Шарльотенбурґ), Брауншвайґ, Бреслав, Дармштадт, Дрезден, Ганновер, Карльсруге, Мінхен, Штуттгарт.

З тих для чужинців замкнені: Карльсруге (електротехніка, хемія і будова машин, так само Мінхен і Штуттгарт).

Ветерин.-мед.: Берлін, Дрезден, Ганновер.

Гірничі: Берлін (Шарльотенбург), Клявсталь, Фрайберґ, Бреслав.

З того Фрайберґ замкнений цілкочто для чужинців.

Лісові Академії: Еберсвальде, Ганновер, Мінден, Тарандт.

Торговельні Академії: Берлін, Кенігсберґ, Лейпціґ, Мангайм, Мінхен, Нірнберґ.

Сільсько-господарські: Берлін, Бонн-Попельсдорф, Гогенгайм, Вайгенстефан.

Крім сего музичні Вищі школи: Берлін, Липськ.

Академії красних штук: Берлін (Шарльотенбург), Дрезден, Мінхен.

Технікуми: Міттвайда, Альтенбурґ.

На Сільсько-Господарській школі в Берліні є відділ цукроварний.

Вища школа руханки: Берлін.

Для студентів, котрі хотять до студій вивчити добре німецьку мову істнує в Берліні при університеті: Німецький Інститут для чужинців. (Уділяє теж довідки на перебування в Німеччині).

Життя студента в Німеччині коштує місячно 8—9 дол. в Берліні, на провінціях 6—7 дол. Кождий прихожий повинен чекати доки не одержить посвідки приняття на школу в міністерстві і опісля на підставі тої має право одержання візум на від у Німеччину. Всі подання та запити відносно студій слати на адресу:

Verein Ukrainischer Studenten in Deutschland E. V. Berlin Charlottenburg 2, Goethestr. 67a. Tel. Steinplatz 657. І долучувати гроші на порто і полагодження. Спілка буде залагоджувати подання в першій мірі тим, котрі представлять посвідку від УКСР.

Звертаємо увагу, щоби студенти не забезпечені не наїжджали.

Голова: *Анд. Ластовецький*, студ. філ. Секретар: *К. Гинилевич*, ст. техн.

Бібліографія.

Книжки.

Д-р Евген Гнидяк: ПІД ЧЕРВОНОЮ ВЛАДОЮ. І. Шкільна справа на Радянській Україні. Перемишль. 1923. Накладом філії „Учительської Громади" в Перемишлі. Стор. 69. Ціна 6000 мп. Зміст: І. Огляд розвитку українського шкільництва від революції 1917 до половини 1920 р., ІІ. Українські гімназії по селах, ІІІ. Висновки і заключення, IV. Додатки і матеріали.

Г. Г. Евелс: ІНДІЯ І Я. Переклад В. Мурського. Вітєтку рисував В. Січинський. Львів 1923. Накладом Видавничої Спілки. Стор. 166.

Павло Тичина: В КОСМІЧНОМУ ОРХЕСТРІ. Уривки з симфонії. В-тво „Нова культура" Львів 1923.

Журнали.

ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІСТНИК. Книжка ІІІ. за липень. Зміст: В. Пачовський: *Поворот до краю*; Ю. Липа: Корабель, що відпливає; О. Назарук: Водопад Ніягара; К. Міксет: Бабівецьке чудо; Фр. Фарга: Гарота; М. Обідний: Іван крат; В. К. Всеросійська демократична Нарада в Петербурзі 14. вересня 1917; В. Біднов: Спомини про Андрія Кащенка; Ів. Крипякевич: З історії Гуцульщини; Д. Д. Atrophia cerebri. (До психольоґії рідного філістерства); В. Трепке: Нафтова проблема України; Ол. Бабій: Літературні журнали 1932—1923; С. М. Рільке: Поезії. Бібліографія.

ІСТОРИЧНИЙ ВІСТНИК. Орган студентів-істориків Українського університету у Львові. Виходить неперіодично. Ч. 2—3 Червень—липень 1923. Стор. 38 (літографованих). Зміст: М. К.: Нові жерела до всесвітної та рідної історії; Ів. Крипякевич: Галичина і Волинь в українській історії й історіографії; В. Волинський: Головні питання історії Хозарщини, Петро Конашевич: Про потребу історії українського шкільництва; Ірина Паранде: Про відчитання гіероґліфів; Тадей Скотницький: Українські національно-державні відзнаки, (автореферат); Степан Волинець: Культура козацької старшини XVIII. в. (автореферат); Одерка Бочкович: Слов'янська школа в XVII. ст. (Спроба зверхнього опису); Петро Кривошейок: Ставропігійська бурса в 1751 р.; Михайло Ульяницький: З історії села Мшанця; Матеріали і замітки.

НОВА КУЛЬТУРА. Червень—Липень. Львів 1923. Зміст: Смерть націоналізму: М. Тарновецький: Лист. П. Филипович: Я робітник. Греці заміво: В. Атаманюк: В нас міць, в нас сила; А. Томашевський: Утомленим; Бар — Толстой: На покинених площах; Гр. Косинка: Новелі дезертира; З. Трубецький: Колективне мистецтво; С—В. Ромен Ролян: Андрій Головко: Фільми Революції: П. Костенко: Основи соціалістичної теорії; Елла: Пролетаризація культури; Кос: Фашізм; Б. Ревіворчук: Новий Інтернаціонал; Антін Чернецький: Український дрібно-буржуазний табор; Хроніка. Адреса: Львів, Руська 3.

СОЦІЯЛІСТИЧНА ДУМКА. Центральний орган української соціял-демократичної робітничої партії. Ч. 11. Червень 1923. Зміст: Новий Інтернаціонал; П. Федосєєв: Українське питання перед судом російських большевиків та меншовиків: Декларація української соціял-демократичної партії на конґресі в Гамбурзі; конференція соціялістичних партій в справі Сходу Европи! Інтернаціональний Соціялістичний Конґрес у Гамбурзі і Інтернаціональна конференція жінок соціялісток; Інформації У. С. Д. Р. П.

„ЗАГРАВА", орган вільної думки. Виходить кождого 1. і 15. в місяц. Редагує колегія. Рік І. ч. 7. Львів, 1. липня 1923 р. Стор. 16. Зміст: Чи ми фашісти?; д-р К. Т-н: Голос з повіту; Від Капітулу по Принять; О. В.: Революціонери-автономісти; О. Коток: Під робітничо-селянською владою; Газетні мародери.

„УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО", орган Взаємної Помочі українського учительства. Виходить раз на місяць. Рік XI, ч. 6. Львів, червень 1913. Стор. 32.

„УКРАЇНСЬКИЙ ПЛАСТ", місячник української пластової молоді для літератури, науки і забави. Рік І. ч. 4—5. Сравень—червень 1923. Стор. 32.

Музичні видання:

Ол. Кошиць: УКРАЇНСЬКІ КОЛЯДКИ ТА ЩЕДРІВКИ для жіночого та дитячого хору. Київ—Лайпціґ. Українська Накладня, ч. 52. Видавництво „Україна". Зміст: „Ішли тріе царі"; „Була вдова близько двора"; „Ой, пане, пане, вимітай двори"; „Народився нам Спаситель"; „Дар днесь пребогатий"; „Діва Марія Христа вродила", „Ой у борута волохи поють"; „Ой у полі плужок оре"; „Що в пана дядька"; „Ой, посеред бору береза стояла".

Ол. Кошиць: РЕЛІҐІЙНІ КАНТИ ТА ПСАЛЬМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ (на мішаний хор). Київ—Лайпціґ. Українська Накладня, ч. 5. Видавництво „Україна". Зміст: Св. Варварі; О страстях Христових; Радуйся, Маріє; Миколай; Смерте моя кохана; Зижду тя на Хрест; На віки сідохом; Ангелу хранителю; Заступниці; На св. Пасху.

Ол. Кошиць: УКРАЇНСЬКІ ХОРИ. Народні пісні. Т. І. Київ—Лайпціґ. Українська Накладня, ч. 54. Видавництво „Україна". Зміст: „Поза яром брала дівчина льон"; „Ой, не шуми, луже"; „Гей я козак з України"; „Ой, дівчина Улина" (мішаний хор); „Всі вірочки до купочки"; „Чижечок маленький" (чолов. хор); „Кулик чайку любив"; „Журба" й „Косив коваль сіно" (дует з хором); „Ой, ти соловейку"; „Черчик".

Ол. Кошиць: УКРАЇНСЬКІ ХОРИ. Народні пісні т. ІІ. Київ-Лайпціґ. Українська накладня, ч. 55. Видавництво „Україна". Зміст: „Закувала зозуленька" (міш. хор); „Закувала сива зозуленька" (муж. хор); „А вчора ввечір вечорі́е"; „Запив чумак, запив бурлак"; „Ой, і сюди гора"; „Гей, в броду бряла дівка воду"; „На вулиці скрипка грає"; „Сивонько ти моя"; „Журавель" (муж. хор); „Журавель" (міш. хор); „Ой, на горі пшениченька" (міш. хор); „Ой, на горі пшениченька" (муж. хор); „Припав коня до яра".

Ол. Кошиць: УКРАЇНСЬКІ ХОРИ. Народні пісні т. ІІІ. Київ-Лайпціґ. Українська Накладня, ч. 56. Видавництво „Україна". Зміст: „Зелений дубочок"; „Ой, у полі криничка одна"; „Ой, давно я в батька була"; „Ой, сяду я край віконця"; „Вітер повіває"; „Гей, як думала, що за милим байдуже"; „Ой, і сюди гора"; „Ой, колись була громи-вола"; „Походженнобродженко"; „Вже й сонце низенько".

Ол. Кошиць: УКРАЇНСЬКІ ХОРИ. Народні пісні, т. IV. Київ-Лайпціґ. Українська Накладня, ч. 57. Видавництво „Україна". Зміст: „У полі корчинка"; „Ой, піду по калину в лебеду"; „Та ходить журавель по горі"; „Ой, у полі річенька"; „Ой, вийди, вийди козак"; „Зелена пшениченька"; „Ой, за гори, за Дунаєм"; „Понад яром яром пшениця"; „Ой, тонкая хмелинонька"; „Ой чайно та синє море".

Я. Степовий: УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ для народніх хорів, т. І. Київ-Лайпціґ. Українська Накладня, ч. 58. Видавництво „Україна". Зміст: „А в тому садку"; „Був у мене муж"; „А в неділю, сіяв у маячні"; „Вітер, вітер коло хати"; Ой, росла я, росла"; „А мій милий умер, умер"; „А все гора пелюшечки"; „Чи чули ви, люде, такі новини"; „Ой, у полі жито копитами збито; „Мати сина ожинила".

Я. Степовий: УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ ДЛЯ НАРОДНІХ ХОРІВ, ІІ. Київ-Лайпціґ. Українська Накладня, ч. 59. Видавництво „Україна". Зміст: „А попід терен"; „А в нашої перепілоньки"; „Ой, чиєж то поле"; „Чорнушко, душко"; „Ой на горі пшениченька"; „Заєньку"; „Ой, у саду голубець гуде"; „Ой устану я раненько"; „А в середу родилося"; „Було літо, було літо, та стала зима".

К. Стеценко: УКРАЇНСЬКІ КОЛЯДКИ ТА ЩЕДРІВКИ для мішаного й однородного хору. Київ-Лайпціґ. Українська Накладня ч. 60. Видавництво „Україна". Зміст: „Дар днесь пребагатий"; „Ой, на горонці, в злотій коронці"; „Святі сиділи"; „Дивная новина"; „Днесь поюще"; „А у нього салаша"; „В Вифлеємі граді"; „Щедрівка"; „Ой, там за горою"; „В полі, в полі плужок оре".

Сидір Воробкевич: ТРИЦЯТЬ НАРОДНІХ МЕЛЬОДІЙ для мішаного хору. Київ-Лайпціґ. Українська Накладня, ч. 61. Видавництво „Україна".

М. Леонтович: УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ для мішаного хору. Київ-Лайпціґ. Українська Накладня, ч. 62. Видавництво „Україна". Зміст: Ой, у полі плужок оре"; „Ой, горе тій чайці"; „Ой, ззза гори чорна хмара"; „Чорнушко-душко"; „Ой, пряду, пряду"; „Мала мати одну дочку"; „Пішу в садочок, тирву квіточок"; „Чого, Івасю, змарнів?"; „Над річкою беріжком"; „Ой, зійшла зоря" (Дума про Почаївську Матір).

К. Стеценко: ШКІЛЬНИЙ СПІВАНІК. Збірка пісень в легкій розкладці для шкільних хорів: М. Лисенка, О. Кошиця, М. Леонтовича, П. Степановського і К. Стеценка. Київ-Лайпціґ. Українська Накладня, ч. 65. Видавництво „Україна".

Наклад на вичерпанню!!! Прегарна збірка Оповідань О. Маковея п. з. **„ПРИЖМУРЕНИМ ОКОМ"** коштує від сьогодня 15.000 мп. за один примірник. Враз з почтовою пересилкою за післяплатою 18.000 мп. Проситься Всіх, що вже одержали „ПРИЖМУРЕНИМ ОКОМ" подати адреси всіх знайомих, котрі цеї книжки ще не мають. — **Господ.-слож.-торг. СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ** кооперативна з обмеженою порукою **у ЛЬВОВІ, Руська 3|II.** **Спішіть з адресами** XXI

Виказ жертв.

Рідна Школа:

На „Рідну Школу" прислали в лютім (II), марті (III), квітни (IV) і в маю (V) ц. р. слідуючі ПТ. Громади і Громадяне в мп.:

(На підставі ухвали повної Головної Управи УПТ. з дня 25. мая ц. р. жертви на „Рідну Школу" оголошується сумарично по громадах; жертви поодиноких осіб оголошується почавши від 25 тисяч мп. в гору; хто зложив менше, того жертву зараховується в загальну квоту дотичних громад).

Повіт Камінка Струм. Буськ IV. 178000. Вербляни IV. 150000. Гумниська III. 12000 Дідилів II. 5000, III. 5000, IV. 5000, V. 20500. Деревляни IV. 15000. Добростаїв II. 13000, III. 1000, IV. 4000. Жолехів вел. II. 10000. Камінка Стр. II. 35600. III. 50000, IV. 183200. Кудерявці II. 2000. Кудерявці-Дунів II. 4000, V. 25000, (в тому Марія Лялкович 25000). Купче IV. 25000, (в тому Амат. Кружок 25000). Неначаніз II. 10000. Неслухів III. 11000. Новосілки ліс. II. 11320, IV. 10000. Побужани II. 5000. Полонична V. 50000, (в тому Евгенія Білевич 30000). Ракобути V. 40000. Рудасіл. IV. 5000. Сілець бен. II. 1000, IV. 10000. Стрептів II. 1000, IV. 44000. Чаниж V. 10000. Повіт Коломия: Балинці II. 253740. Гвоздець IV. 10000, V. 10000. Дебеславці II. 2000, III. 5000. Іспас III. 7500, IV. 12165. Камінка вел. II. 16500, III. 8000, IV. 8000, Коломия II. 498505, III. 783685. Корнич II. 88240, VI. 16270. V. 71000. Коршів II. 4500. Отрдовець V. 40000. Рогиня III. 6385. Тростянка-Пилипи II. 17500. Повіт Косів: Бабин II. 2000, IV. 10000. Білоберезка III. 20000, V. 78600. Брустури V. 20000. Довгополе II. 10000. Жабє II. 33000, III. 11000. Косів II. 106000, III. 248396, IV. 256462, V. 557310. Красноїла II. 1000, III. 2000, V. 3000. Кутя старі V. 200000. Прокурова II. 10000. Рибю IV. 42280. Річка II. 5200. Росія м. II. 1000. Ростоки IV. 5000, V. 50000. Стебне II. 2000, III. 2000, IV. 5000, V. 6000. Тудів V. 45000. Хороців II. 4000. Шепори II. 14200, IV. 10000. Пов. Львів: Білогорща-Левандівка II. 22300, III. 70000, IV. 11600, V. 131500. Борщовичі II. 5000, III. 5000, IV. 7000, V. 131500. Бродки V. 70000, (в тому о. М. Коверко 70000). Вербіж III. 25000. Вайнберген IV. 32650. Винники II. 55500, III. 39500, IV. 152700, V. 15000. Вовків II. 1000, III. 3300, IV. 5000. Гаї II. 3000, V. 59740. Германів II. 10000. Глуховець IV. 103700. Глуховичі II. 28396, IV. 50600. Гонятичі V. 5000. Горбачі II. 10000, III. 3000, IV. 87300, V. 10000. Грибовичі III. 36250. Гряда IV. 11820. Гумежид IV. 78300, V. 5000. Дмитрє IV. 150000. Добрячи IV. 70000. Публячи IV. 10000. Жиравка II. 3305, IV. 65700. Замарстинів II. 12050, III. 11705, IV. 110130. (в тому читальня „Просвіти" 50000), V. 34060. Запитів III. 2000, V. 54000. Зарудці II. 44000. Зашків II. 22000, IV. 50000. Збойська 5000. Знесіння III. 5000. Клепарів II. 8195, V. 1000. Ковичі II. 5000, III. 10000, V. 53000, (в тому чит. „Просвіти" 30000). Кукмаїв II. 2000, IV. 1000, V. 17000. Лапи II. 4400. Лісневичі IV. 138780. Ляшки мур. II. 36200. Малехів II. 5200, IV. 11000, V. 2000. Містки II. 10050, III. 5913, IV. 93520. V. 1000. Містки-Малинівка II. 40000. Миклашів IV. 105300. Острів II. 50000, IV. 50000, (в тому чит. „Просвіти" 50000), V. 85200. Підберіаці II. 5000, IV. 360905, V. 13000. Підбірці IV. 10000. Підгадки IV. 10000. Підгороне IV. 10000. Пикуловичі IV. 136040. Піски III. 2000, IV. 5000. Поляків IV. 17212. Попеляни II. 21160, V. 66000. Поршна IV. 83000. Рісна Поль.-Баторівка IV. 10000. Рісна руська II. 6000. Розенберг III. 6000, IV. 5000. Руданці II. 100000, IV. 106000. Селиська II. 10000, IV. 14000, V. 47840. Сердиця V. 17470. Сороки льв. II. 45500, IV. 32200. Стронятин II. 30730, IV. 25000. Сухоріче II. 5000, V. 50000. Товщів IV. 26000. Хоросно стаче III. 15830, IV. 19600, V. 3950. Черепин IV. 35000. Чижиків IV. 46000. Щирець II. 60200, III. 210950, IV. 30610, V. 79000, (в тому д р Б. Савчак 30000). Ярничів ст. II. 2060, IV. 5000. Яструбків II. 6000.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Пригадна. Пригадується, що нині (субота) Загальні Збори Товариства Охорони дітей в селі „Бесіди" о год. 5. по пол. 2734 1—1

Краєвий комітет допомоги „Голодній Україні" подає до відома Громадянства, що варшавське міністерство внутрішніх справ заборонило дальшу збірку під загрозою адміністраційних кар. Супроти цього акцію зліквідовано, а рахунки передано контрольній комісії, яка по провіренню зложить звіт перед Виділом праці і прилюдно в пресі. За канцелярію: *К. Студинський.*

На Рідну Школу зложили в мп.: Растанецький Іван нотар Львів 50.000, викликаний Вп. Левицьким в Підгайцях, пригадує Вп. Товаришам, що Вп. Левицький викликав всіх Вп. нотарів та субститутів, Курс танців Купчинського через Вп. др. Гошковичеву 50.000, Збірка з нагоди весілля п. Д. Галуна в Гусаковій 84.200, Р. Висечанський збірка на весілю п. М. Тиктора в Смільній 247.000, о. К. Домарович неприятий говорар за вінчання п. Т. Політила з п. Н. Дичковською в Борничтах 50.000. Всім ВП. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа У. П. Т. IX 1—1

†

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

за померших членів Т-ва ім. св. Ап. Павла

відбудеться дня 2. липня 1923. о год. 9. рано в церкві духовного семінара, вул. Коперника ч. 36.

†

За спокій душі бл. п.

Ікм. Романа Ганінчака

радника державних залізниць,

відбудеться в четвер, дня 5. липня 1923. р. в парохіяльній церкві Успіння Пречс. Діви Марії

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ

на яке напрошують знайомих і приятелів Покійного

2738 1—1 *Вдова і син.*

ЛИСТУВАННЯ.

(Запити і відповіди).

Хто знав би щовебудь про **Мих. Муравецького** чет. У. Г. А. перебуваючого в 1920. р. в Архангельську, зволить дати знати Осипові Моравецькому в Соколівці к. Ожидова. Закордонні часописи просяться о передрук. 2712 2—2

„НАРОДНА ЛІЧНИЦЯ" у ЛЬВОВІ

устроює в салях „Бесіди" в суботу 30-го червня ц. р.

„ВЕЧІР ЗЕЛЕНІ"

з танцями.

Початок о год. 9. вечером. Вступ за запрошеннями, які можна набувати кождого дня від 10—1 год. в домівці „Медичної Громади" вул. Бакарська ч. 11. Весь дохід на будову Українського Шпиталю. — 2726 Проситься о численну участь. 2-2

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

виїв тають від нині і в слідуючі дні славну сальонову сенсаційну драму в 6. діях французької фабрики „PATHÉ" в Парижі під загол.

„АРИСТОКРАТКА і АКРОБАТКА"

В головній ролі вродлива фільмова зоря LEE PARRY знята з ... гри в Монта Карло.

У нас не дорожіє!!!

СКЛАД ВЗУТТЯ

ВУЛ. ГОРОДЕЦЬКА 1.

2025 25—25 **ШКАЛЕК, ТІМАН і 5-ТЯ АЙХМАНН.**

:: БЛЯХА ::

ДАХОВА ПОЦИНКОВАНА

достава сейчас

„ПІЛЬОТ"

ЛЬВІВ, вул. Баторія 4

Приєднайте передплату!

Дрібні оголошення.

ПІТНИКАМ відступлю покій і кухню на літній сезон в Сколім за покій на цілий рік у Львові. Теодор Цегла, Сколе. 2742 1—2

ВІДСТУПЛЮ 2 кімнати з кухнею біля ліса. Залізнича стація і почта в місці. Ціна приступна. Зголошення: Коренюк Петро, Татарів. 2741 1—2

ДІМ з півмуровим городом в Надвірній при вулиці Залізничій до продання. Близші інформації уділяє п. Іван Павлусевич в Надвірній. 2740 1—3

ДАХІВКУ, цеглу і вапно найлішої якости доставляє по низше фабричних цін сейчас по видачению належитости. Товариство „УНА", Дрогобич, Стрийська 14. 2739 1—4

ЦЕМЕНТ, вагомоло, папу, дахівку, коркову ізоляцію, карболіневм, будівельні підойми, залізо, рури, по конкурентійних цінах доставляє „Пільот", Львів, Баторія ч. 4.

МАШИНИ до виробу цементових дахівок на рольках, хрести, громозводи, вікна до церков, огородження, ваги столові і десятні, каси огнетревалі, напрасує і виробляє нові Михайло Стефанівський, Львів, Варстатова, між вул. Рицерською і Корденчого біля гол. двірця. 2732 2—15

ХІДНИКИ, перати, відпрасовані і на метри, фіранки, портієри, дивани, лінолеум, каші на ліжка, обруси, меблеві мате, рії, матераци і сінники, стори до вікон, тапети в найбільшім виборі поручає Е. Кіналес і Миргулес, Львів, Сикстуська 18. 2475 8—8

ОГОЛОШЕННЯ.

Перляки-Каспри Ч. 0, 1 і 2, складійно до продажі, також Камінки, Вальці, Мотори. Ціни без конкуренції. — „ПІЛЬОТ" Львів, Баторія 4. 2683 7—10

Ширіть наш часопис!

Спеціаліст венеричних і шкірних недуг

Д-р І. Мунд 6. сек. віденськ. і львівськ. шпиталів повернув і ор... від 8—½10 і 12—... XXVI 4—

Конкурс.

Повітова Кооператива „НАРОДНІЙ ДІМ" і Філія „ПРОСВІТИ" в Чорткові потребують негайно молодого, енергічного організатора, згадно інструктора кооператив і читалень „Просвіти". Петент му сить вказатися знанням бухгальтерії і працю на кооперативно-просвітнім полі. Зголошення з поданням умов належить сл... на адресу: „Народний Дім" в ... кові, найдальше до 1. VII. 1923. Не... оферти остануть без відповіди. 2...

Позір БОРЩІВЩИНИ

Заходом Філії Союза Українок і У... ського Касина відбудуться в неділю, 15. липня ц. р. в салі „Народнього Д... в Борщеві

Великі Вечерини

З ТАНЦЯМИ.

Початок о годині 9-ій вечером. — 2736 спаперовий.

Новість! Новіс

1) Г. Г. Еверс: ІНДІЯ

Переклад В. Мурського. Вінєтку ... В. Січинський. — Стор. 165.

2) К. Дойль: ПРОПАЩИЙ

фантастичний роман. Переклад С. ... кої. Вінєтка В. Січинського

Замовляти у всіх книгарнях, ... на адресу:

Клим Чичка Львів, ч. 10, II.

СІЧОВИЙ БАЗ

2704 **34 East 7 th. str NEW JORK N. ...**

Купує і продає всі укра... книжки, журнали і часопи... 150 людей денно відвіду... склад. Мавте щось до пре... пришліть свою оферт...

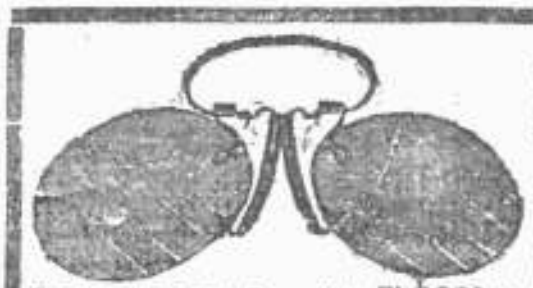

ПОРУЧАЮТЬ

ОКУЛЯРИ, ЦВІК

від найдешевших до найдор... в усіх родах. Склад Шайєса, Буш...

ЛЬОРНЕТ

ЛЕВ ЯПЕЛЬ і Ска **:: у ЛЬВОВІ ::** **Легіонів 1.**

Телеф. 458. Адреса тел. Остика Львів. ...полезі і театральні перспор... рок. — Замовлення з провін... 2151 одержується відвороти...

(9.953). Львів, в.второк 3 липня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 148.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Ряч. Редактор приймає від 10—11 год. перепол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 20000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 20.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунії 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 20000 кр. Зміна адреси 1000 кр.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 800 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

...ьвів, 2. липня 1923.

Ми... Сими днями кінчилась львівська конференція. Кінчилась тихо й непомітно, ...ни навіть самим кінцем ...сування політичних ... Сумний кінець львівської ... вийшовся в заскоченням ... результатів. Ще задо... закінчення конференції ...ття сил на ній і можливі ...ати визначились і засу... в повній мірі. Тим ...ливо пройшло в полі... її закінчення.

...ська конференція розпо... горік, коли відносини на ... Сході досягли високої ...руження. Перемога англо... ду, важка поразка Греків, ...бути виконавцями волі ан... рядно Англії, повне неба... ...ників рахуватись з тими ... були визначені що ...ого Сходу антантою в ... договорі—все це ускладнило до останньої міри, ... Балканах серіозну не... ...роєного конфлікту. Пі... ряду компромісів зав... ції близько-східного ...становлення тривалого ...кана було покла... ...озанську конференцію. ... восьмим ...ної роботи ...конферен... це покла... ...ї завдан... виконала. ...нала це можна визнати, ...е форма... ним розв'яз... ...ко-східн... проблеми, ...ям і по... Льозан... ...новами ...е на разі ...ека конс...ту, зняйшовши ком... ...ове status quo. Льо... ...ференція ...квідувала ...ки між вим... ...ами ...ччини ...рого боку і ... Греції і ...ині з друго... ... Таким ...того пального ...ду, який ...час приводив д... ...ення на ...ах складних ко... ...ів, кон... ...ції усунути не у...

...таксамо маючим ... ...насовий ...характер можна ува... ...язан... ...питання про про... Кожен ...ть визнати той ф... що вся... ...озв'язання справи п... ...олини, ...переведено без уча... ...ж зain... ...ованої в цій спр... ...ержави, ... є Росія чи її евент... ...на спад... ...ниця Україна, не ...е мати ...алого й сталого ха... ...ру. Між ...постанови конфере... ...про... ...принято власне в ...ас, ко... ...д найвпливовіших ...ржави, ...прилягає до Чорно... ...я, ав... ...тетного представни... ...не мо... ...бути, бо уважать ... пред... ...ництво совітського ...у, дні ...ь пораховані, роз... ...ч не ...родиться.

Постанови львівської конфе... ...ції отже можна ува... ...ставля... ...ми, які утворюють ... про... ...ію. Але при сучасн... ...уже... ...міжнародній кон'юн... ...коли ...ілому рядові дуж... ...вих ...міродайні чинники ...уть ...навіть провізорич... ...ав-крайне

Заворушення на Балкані.

Рим. П. А. Т. подає: В Македонії появилися повстанчі ватаги. В Альбанії вибухло на ново повстання. Повстанці обсадили столицю. Приклонники уряду втікають до Югославії, яка заняла супроти повстання вороже становище побоюючись, щоби воно не перекинулось до Чорногори. Також в Болгарії панують нові заворушення.

Новий уряд на Литві.

Берлін. ПАТ.: З Ковна доносять, що там утворено новий литовський кабінет. Президентом міністрів і міністром закорд. справ вибрано Гальванаускаса.

Із совітської Росії.

ПАТ. з Москви: Дня 30. червня в Москві розпочалася сесія егзекутиви совітських республик. Предметом нарад є ратифікація союзного договору поміж совітськими республиками.

Комуністичні демонстрації в Берліні.

Берлін. ПАТ. Тут відбулися комуністичні демонстрації. Прийшло до сутички з націоналістичною молодіжю. Один студент убитий.

В Порурю.

Берлін. Недалеко бельгійського кордону Німці висадили у повітрє бельгійський потяг, наслідком чого 9 жовнірів згинуло, а 13 було ранених. В Могунції наглим судом засуджено 7 німецьких робітників на кару смерти за саботаж.

Справа кораблів Врангля.

Париж. ПАТ. З приводу совітського протесту в справі продажі кораблів Врангля, французький уряд вислав до Москви відповідь в якій заявляє, що Франція зверне кораблі і кошти правному російському урядови, яким не є совітський уряд.

Ґенеральний страйк в Порурю.

Бохум: Майже у всіх копальнях Поруря вибух страйк. Всі фабрики нечинні.

Відповідь Поанкаре.

Париж. На закінчення засідання парляменту Поанкаре заявив, що дня 6. ц. м. французький уряд дасть відповідь на лист папй в справі репарацій.

Совітсько-японські переговори

Токіо. Дня 28. червня розпочалися совітсько-японські переговори в справі Сахаліну. Совітську Росію репрезентує Йоффе, Японію Кавакамі.

Кінець кабінетної кризи в Бельгії.

З Брукселі доносять: Новий кабінет утворений. Дня 4. ц. м. Теніні представить новий кабінет парляментови і виголосить експозе.

В Данцігу.

„Газета Гданьска" пише: До Данцига прибуло кількох німецьких генералів, які відбувають наради з військовими організаціями в Данцігу. З генералами прибули офіцири із Сх. Прусії.

Конференція в Льозанні.

З Льозанни доносять: Генеральний секретар конференції заявив турецькому представникови, що для підписання мирового договору до Льозанни прибуде лорд Керзон як представник Англії, Бомпард як представник Франції, маркіз Гаррємі з Італії і Гаяші з Японії.

зання, й такі навіть результати льозанської конференції треба уважати великим поспіхом.

Не так для льозанської конференції, як для сучасних міжнародніх відносин, дуже являється характеристичним той факт, що льозанська конференція закінчилась при цілком иншому угрупуванні держав що до Туреччини, ніж те угрупування, що при йому вона розпочалась. На початкові конференції Туреччина виступала, маючи своєю союзницею совітську Росію й користуючись попертям Франції при навязанню на пружених відносинах до Англії. За час конференції відносини змінились в радикальний спосіб. Приязнь з совітською Росією тепер є зірвана, а відносини Туреччини з Францією о стільких напружені, о скільки раніш були вони напружені з Англією.

При цій так характеристичній для сучасної хвилі несталости і непевности міжнародних відносин й комбінацій, не приходиться дивуватись тому, що льозанська конференція кінчилась так, як вона кінчилась — дала лише провізоричні результати.

„Акт ласки".

(Промова посла С. Підгірського над справою амнестії, виголошена в польськім соймі дня 27. червня 1923.)

Прошу панів! Цілий зміст тої — за перепрошенням — амнестії міститься в арт. 6-тім і той 6-тий арт. має на приміті тав. провини, котрих тлом була боротьба національна, релігійна, політична і т. п. І як видно з мотивів, долучених до закона, це має збудувати поміст згоди між пануючою польською нацією і підбитими народами.

Прошу панів! Важко говорити про згоду там, де панує нага пімста, де навіть нема бесіди про злагіднення тієї пімсти. Бо що же це є, як не пімста над українським народом в Сх. Галичині всі ті переслідування Українців, ті польські вязниці, переповнені десятками тисяч Українців, котрі вже або сиділи в них, або сидять дотепер у Львові, Стрию, Перемишлі, Тернополі і инших місцевостях? Бо що же це є як не пімста над українським народом ті могили десяток тисяч українських мучеників за волю свого народу і його незалежність, мучеників, що своє життя зложили в Тухолі, Берестю, Домбю, Ланцуті і инших місцях польської каторги?

В Сх. Галичині, на тій прастарій українській землі український народ боровся за свою незалежність, приносячи кріваві жертви, бажаючи того, чого бажає кождий живий народ,—незалежности. На разі сталося инакше, як ми бажали. Польща загорнула цю нашу землю. Боротьба за незалежність тривала цілими літами, бо навіть тоді, коли припинилися збройні бої, український народ не занехав боротьби за свої права. До тої боротьби встрала пануюча Антанта і рішенням Найвищої Ради з 25. червня 1919 Мирова Конференція постановила, що Сх. Галичина переходить тільки під тимчасову польську окупаційну управу. То потвердив трактат в Сан Жермен з 10. вересня 1919 і децизія Союза Народів з 23. лютого 1922. Отож то є правні підстави неприналежности Сх. Галичини до Польщі до дня 15 березня 1923. В добі до 15. березня 1923, до тої дати український народ не був в стані мира і в тім часі з усею рішучістю вів боротьбу за свої права. В часі збройної боротьби, в часі, коли ми тратили наш край, не могло бути без крови, без ушкодження тіла, без ушкодження чужої власности. Прецінь то була війна. І Поляки нищили українську власність, і вони допускалися насильства і грабунку над спокійним українським населенням. Була це боротьба двох народів, а в такій боротьбі неможливо додержати прав війни і тому не вільно робити яких небудь закидів тільки Українцям. Звичайно між напружними ворогами приходить вкінці до спокою, вороги шанують права один ... але там у Схід. Г... ...ема того. Ви... ...свої на...

сильство. Поляки почали виконувати пімсту над українським народом. Квіт нашого народу, молодь обох поліз, українські політичні і громадянські діячі або мусіли емігрувати за границі і на чужині шукати притулку, або йти до польських вязниць і до польських таборів для інтернованих. Отож і на полі бою в збройній боротьбі приносив наш народ кпівавої жертви в боротьбі з Поляками, складав їх і складає їх до тепер за свої права в польських тюрмах. Дотепер до тисячі Українців сидить у вязницях Сх. Галичини. Чи не досить тієї пімсти, чи не пора-застановитися над тим, до чого то може довести? Прецінь Польща то не лиш теперішнє покоління, то цілий ряд грядучих поколінь. І я запитую, чи в інтересі польського народу є використувати через теперішні польські власти пімсту над українським народом, розжарювати ненависть між Українцями і Поляками? Не на користь Полякам буде розжарювання тієї ненависти? Прецінь нас Українців більше сила в світі, як Поляків. Могутній український народ, котрий тепер переживає важку добу свого відродження на величезному просторі полуднево-східної Европи, ніколи не забуде нас, своїх братів, — і в інтересі грядучих польських поколінь є, щоби не було тієї ненависти між польським і українським народом. (Голос в центра: І щоби таких промов не було!) Власне промовляю тут в інтересі польського і українського народу. Бо прошу панів, і у нас, і у вас будуть грядучі покоління. Я не бажаю, щоби між тими поколіннями була така ненависть, як дотепер. (Голос: Звідки промовляє в імені Сх. Галичини?)

Перший уступ 6-того арт. отого закона говорить: „В межах, значених в отсьому законі, пускається в непамять і прощається проини, що виливають виключно о в головній мірі з національних, політичних, релігійних, суспільних суспільно-господарських побу-". А уступи 3 тій і 4-тий в цілоти перекреслюють той 1-ший у-в. Бо прецінь всі „провини" вій-спричинюють позбавлення людського життя, тяжке ушкодження ціла і людського здоровля. Вони спричинюють теж ушкодження чужої власности в більшому й меншому розмірі. На польсько-українській війні і в польсько-українській боротьбі таких провин допускалися і Поляки. Чи думаєте, що Українці проти польських штиків, крісів, гармат і скорострілів повинні були ділати палицями й кулаками? Отож виключення з під амнестії Українців, що в часі війни і завзятої боротьби з мотивів великої ідеї оборони незалежности свого народу і своєї землі допустилися тих провин є безумовно неслушне, — неслушне о стільки, що з цілої тієї амнестії робиться карикатурну амнестію, кпини з українського народу.

Уступ 4-тий згаданого арт. має на меті не допустити до краю нашої еміграції. Десятки тисяч нашої молоді, політичні діячі, люде науки мусіли емігрувати на чужину. Цілая їх провина містилася в тому, що вони боронили прав свого народу. І тому, щоби „карувати" їм ті провини втягаєте до того президента Річпосполитої, індивідуалізується кожду провину, відкопується кождого „винуватця". Що не має спільного з амнестією? Провідна думка того уступу ясна: не дати спромоги повернути до краю українським вигнанцям. Взагалі будова, що так скажу — зуна тієї амнестії виявляє звичайний маневр приготування в Польщі великодушних законів і актів. Створено в Польщі конституцію. Величається тією конституцією, але в дійсности не має вона приложення в житті. Є теж міжнародні трактати, що забезпечують права національних меншостей, але на кождому кроці відчувається насилування тих прав. Те саме діється і з тією амнестією, бо прецінь амнестію призначено ізза признання східних границь і мала вона на меті кинути поміст між народами, а головно мала вона на приміті національні меншости. Отож одною рукою дається ту „ласку", а другою відбирається. Отож права рука знає знаменито, що робить ліва.

Полишення і прийняття соймом арт. 6 го в пропонованому проекті закону, невикреслення уст. 3-того і 4-того, як також неприняття уступу, предложеного п. Ліберманом, буде означувати, що амнестія минається з метою, що амнестія зовсім не відноситься до українського народу. (*Оплески на лавах національних меншостей*).

Ратуймо своє приватне шкільництво, пересилаючи поодиноко і гуртом більші жертви на „Рідну Школу" на адресу: У. Н. Т. Секція „Рідна Школа" Львів, Ринок 10.

Заяву підписали посли Сергій Хрущький, Семен Якубік і Микола Серебреников.

Поневолений народ, поставити на ноги с... нництво — дістане ... ключі від своєї в...

Поруря.

На днях перед судом в Дюссельдорфі відбувається розправа проти 6. командантів німецьких підводних лодок, обвинувачених в організації саботажів в Руру. Акт обвинувачення говорить, що ... тих командантів із Павло Аллер ... дництві під канал Ге... товариші висадили у во... нищило.

Лист папи в справі Поруря.

З Риму повідомляють: Справу папського листа відносно Поруря і грошевої жертви папи підготовляє монсеньор Теста. Як би не появилися Тести про положення в Порурю, які ворушили папу до глибини, папа не був би підчас акції в справі Поруря. Акція папи відбувається в порозумінню з Англією і Італією, щоби сминути хибної інтерпретації листа папи, на днях має бути оголошена окрема нота. Кардинал Гаспарі подбав про те, щоб копію листа папи вручити агенції Авас. В листі заміти такі точки: 1) Німеччина повинна зголитися виконати зобовязання в справі репарацій; 2) Франція і Бельгія повинні обмежитись до таких домагань, які Німеччина зможе виповнити; 3) папа висловлює надію, що справа винуги відшкодувань ласкаво в короткім часі уладнати. Лист висилає папа з тій цілі, щоби виявити свою добру волю супроти Німеччини і примирити вирішення справи відшкодувань.

Французька преса про Акт.

Французька преса ... лист папи в найріжнорідні... сіб: Католицька „Libre ... „Echo de Paris" підкреслює ... становищем папи і с... Франції в справі відшкол... нешкідливої ріжниці. В ... окупації Поруря на думці ... великий німецький проми... ... що Франція домаг... Німеччини тільки таких ... про які згадує в листі п... ... Поруря спричинена ... Німеччина не хотіла дати ... ратів. „Petit Journal" гості... ...ює лист папи, натякаючи ... ...ситає Ватикану у ... складах і на те, що француз... ...кого має в справі Р... ...ну думку, як папа.

Складайте складки на ... ний фонд на ... в справі Президентів, ... — — — Ринок 10. — —

В Югославії.

Гострі опозиція проти Пашіча.

Як доносять „Н. Фр. Пр." дня 27. п. м. на засіданню югославської скупщини міністр фінансів Стояновіч пропонував урядови прийняти новий проект позички і частину буджету на негайне покриття дефіциту. Він заявив також, що Югославія не має сварити своїх сусідів ніяких агресивних намірів. З огляду на те, що лістся ... в Болгарії і Мадярщині, Югославія мусить бути все на поготівлі. Держава переживає фінансову кризу, з якої є дві дороги: Або ми друкуємо в безконечність нові банкноти, або збільшуємо податки. Першу методу применює Німеччина, а другу Англія. Югославія повинна прийняти другу методу.

Промовці опозиції побивали пропозиції. Клерикал Гонси заявив, що опозиція переходить до боротьби, яку спровокував уряд. Боснійський посол Аянович заявив, що селянство Босні є далеко більше обтяжене податками, як селянство Сербії. Болгарська резолюція освітлила в деякій мірі і внесла закордонну і внутрішну політику Югославії. Мала Антанта тим разом завела: і Румунія заявила, що вимоги Чехії, так само і Греція. ... повинно ... а ... ...ше і ... в Албанії. ... ...ла ... Софії. ... ...ення ... ...ської ... ...ьної ... ...ро-... ...ля ... ...ії в ... ...справі ... ...ро ... ...0.

Причину ... ще ... ...рий і ... ...ну Школу", добиває ... ...ачі ... ...ує ... ...ає ... ...ро-... ...ь ... ...ий бу-... ...ом, ...ого жандарма.

Православна церква в Польщі й соймові посли.

Соймові посли, представники фракцій української і білоруської, а також посол Росіяни М. Серебрінников звернулись до митрополита Діонісія з таким листом: „Православна людність Польщі, пославши своїх представників до Сойму і Сенату, поклала на нас в числі инших обовязків оборону і обстоювання своїх релігійних потреб і інтересів. Успішне виконання цього завдання в значній мірі гальмувалось тим, що вища місцева церковна влада не тільки не вжила жадних заходів для урегулювання правового становища православної церкви в межах конституції, але навіть перешкаджала народнім представникам виконувати ті обовязки, які вони мають в цьому обсягові. Народні представники завжди трималисъ того погляду, що в справі оборони інтересів Православної Церкви народне пред... ...во ... селенця. Керуючись цими принціпами, народні представники уважають необхідним перевести ужиття слідуюче:

1) Відмінити постанову Синоду варшавської Митрополії про те, що православні посли сойму і сенату не мають права виступати перед держанними установами в справі право... церкви.

2) Відмінити розпорядження епархіям ... те, щоби православним послам сойму й сенату духовенство не давало жадних інформацій.

3) Розробити проект про відношення православної церкви до польської держави для відміни тимчасових правил від 30 січня 1922 року, як антіканонічних і антіконституційних.

4) Скликати якнайшвидче помістний собор для урегулювання внутрішнього становища церкви.

5) Утворити негайно особливу

В Болгарії.

Дня 28. ц. м. до Софії прибули б. міністри Малінов і Данев, яких випущено ... вязниці. Щоби не допустити до манифестацій, приїзд міністрів відбувся в тайні. ... ...жаючи ... те, на стації зібралася числе... товпа, ... вчинила ... ...ними ... ...ячу ... ...вацію. Малінов виголосив ... ...ше ... ...ті ... ...ії ... ...ли ... ...ої ... ...ії ... ...ня ... ...ня ... ...ня

...важення конститууючих зборів кооперативи „Український Театр".

Вибір Надзірної Ради.

...нницю 29. червня ц. р. ве...ше наради конститууючих ...кооперативи „Український ...ки тій самій президії, що ... (Про першу частину зборів ...ло ч. 68). Присутні члени...атері приступили до вибору ...рної Ради.

...На внесення д-ра Я. Олесь...ького, доповнене ради, О. ...маднком, вибрано комі...матуру в шости осіб, до якої ...шли: п. Галібей, дир. Ду...о, ради. Дрималик, о. ...атинський, д-р Савч...й д-р Ст. Федак. Як пирек...ли комісії матки відносно ви...кандидатів до Надзірної Ради ...сь такі голоси: п. Галі...ина взяти на увагу пред...ів широкої провінції; д-р ...ницький бажав вибра...Нагл. Ради заступників та...их українських земель, які ...ять долю Сх. Галичини, ... — представників україн...стентів й усіх станів, без ...ікно приналежність до ...ицька Беседа", вважаючи, ...Рада має бути також пі...ентаційним; д-р М. Во...просив скорочути його ...пущав замість себе д-ра ...ича; дир. Филипо...ва, щоби по вибирати ... не зможуть брати у...даннях; д-р Ст. Фе...пропагувати до Надз. ...молодих, а окрема ре...селянства; так само ...ницький казав від...старших громадян, ...і по різних громад...овах, та звернутися ...рійних людей.

...а відійшла після ... присутніх на салі ...ут. Потім розви...ся питанням даль...оперативи. О. Но...вала потребу най...джерела фондів ...ід швидко вичер...Л і щ и н с ь к и й ...я праці між чле...ди на пропаган...працю в ви...х членів ...льше, задля пі...атральної спра...підприємством. ...ки, тим більше ...ути перейняті ...організації і ...ую працею ...Треба ство...трій і усунути ...нашого гро...тує театр в ...недоладности ...ме треба пе...рмаційну ак...громадян...не писанню

...ВИ.

...(74.) ч. ...частину ...ованих у...

...матуристи ...демічної ...ля 20-х ...ім віді ...на по...Всч, о. ...ожили ...ської ...Льво...., 2) ...12 до...ів мп. ...іжних ...сти в ...ище ...и на ...док

...На відбраних 1915 р. до Росії. В новім транспорті находиться 25,522 двоніз.

— **Комуністичне віче у Львові.** Дня 29. ц. м. в салі „Народного Дому" відбулося віче комуністичної партії, у якому між иншим взяли участь: д-р Гроссерова, Урсакі, посол Лапіцуцкі та инші провідники комуністичного руху, відомі з процесу „святоюрців". Після віча мала відбутися маніфестація, але поліція перешкодила.

— **Під колесами потягу.** В Станиславові кинулася під колеса потягу почтова урядничка Мечислава Роск і згинула на місці.

— **Боротьба за помешкання.** Юзеф Бенярж, власник каменици при вул. Петра і Павла у Львові постановив викинути з помешкання свого льокатора Евгена Ковальского. З приводу того прийшло до бійки. Син власника каменици 19-літній студент, стрілив з револьвера до льо-

— **Смерть болгарського політика.** В Софії помер лідер радикальної партії Чанов, який відограв визначну ролю в політичнім житю Болгарії за останні роки.

— **Одномільйонові банкноти.** Німецький уряд пустив в оборот одномільйонові банкноти.

— **Міжнародні шахові змагання.** На днях в Моравській Острави розпочалися міжнародні шахові змагання, у яких беруть участь найзначніші шахісти різних держав Европи.

— **Зріст дорожнечі в Росії.** На протязі останнього місяця дорожнеча в Росії зросла на 20 процент, не зважаючи на те, що курс закорд. валюти понизився.

— **Новий член французької академії.** На місце Альфреда Капса іменовано членом французької академії драматурга Порто-Ріка.

— **Їдять конин.** Краківська поліція викрила, що кілька краківських торговель продає мясо із коней, що згинули на носатину. Власників масарень арештовано.

— **Урядові години в Польщі.** На днях устаповлено урядові години у польських державних установах. Урядування буде відбуватися від 8:30 до 3. год. попол.

— **Самовбивство.** У ставі коло нетольні на Богданівці утопилася Марія Солда. Причиною самовбивства нервовий розстрій.

— **Ліквідація таборів.** На засіданню соймової адміністративної комісії призначеної для ліквідації таборів для інтернованих референти злагодили звіт з якого виходить, що в таборах в Калиші, Щипюрні і Стшалкові находиться тільки 5436 осіб. Сойм у резолюції домагається повної ліквідації таборів.

— **Дальша дорожнеча.** Міністерство шляхів устаповило багаточисельні підвижку цін залізничих білетів для особових 66 процент а товарових 50 процент.

— **І трамвай дорожчає.** З днищним днем трамвайний білет у Львові коштує: ланчайний 1500 мп.; з пересідкою 1800 мп.; із стації 2700, контрольний 3000, місячний абонамент 150,000, шкільний 24,000 мп.

— **Електричне світло.** Нова таріфа оплати електричне світло у Львові виносить: для приватних помешкань 4500, для виробкових льокалів 8000, для моторів 3300 мп.; чинш за місця підвищено на 50 процент.

— **Пілсудський кермує на ново.** У Варшаві кружляють поголоски, що Пілсудські має бути іменований генеральним інспектором армії.

— **Зніманнє Тихона.** З Москви доносять, що патріярха Тихона випущено на волю.

— **„Маски".** Нас повідомляють, що 5. збільшене число „Масок" з надзвичайно інтересним змістом, появиться в пятницю, дня 6. липня ц. р.

Поможіть політичним вязням! Фонди Комітету допомоги для них уже цілком вичерпані! Негідне чести Українського Народу було-б наша суспільність всіми засобами не поста ралася улекшити своїм політичним вязням їхню важку долю! Негайно пришліть нові датки до Краєвого Союза Кредитового, Ринок ч. 10, або до Т-ва „Дністер" вул. Руська ч. 20. Харчі доставляйте до кухні в „Народнім Домі", Львів, вул. Рутовського ч. 22, II. пов.

Комунікат.

Дирекція Краєвого Союза Кредитового у Львові

повідомляє, що згідно з новим законом про кооперативи переведена зміна статуту вістала вже зареєстрована.

Звертаємо увагу Вповажненого, що фірма звучить тепер: **Краєвий Союз Кредитовий, кооператива з обмеженою порукою у Львові, та взиваємо отсим всіх членів, тих союзові кооперативні установи як і фізичні особи, щоби згідно з постановою § 14., згладно 69. нового статуту дозволили безпровізорично свій уділ, згладно свої уділи. Висота одного уділу виносить тепер 10.000 мп** (десять тисяч марок польських). Хто не дозволить, перестає бути членом Краєвого Союза Кредитового. 2469. 3-10

Дописи з краю.

Винники коло Львова.

(*Заг. Збори читальні „Просвіти".*)

Читальня „Просвіти" у Винниках належить до найбогатших читалень в краю. Має свій великий дім серед села, великий біля дому город, де стоїть памятник Т. Шевченка, поставлений читальнею в со-

в 1919 р. голову надбили!), крім того ще кілька парцель у громаді. І здавалосиб, що в такій громаді читальня розвивається взірцево і зразково. Так і повинно би бути. Одначе у Винниках є дещо відмінно.

Читальняний дім великий, але читальня, „Сокіл" і Кооператива міститься в одній задній кімнаті, бо на фронті є вишинк пива і горілок" приватної одиниці. Винники громада велика і Українців там кілька тисяч, але на загальні збори читальні „Просвіти" приходить не більше, як коло 30 людей. У Винниках є дуже багато свідомих одиниць місцевих і інтелігентів, але коли приходить до вибору голови читальні „Просвіти", то усі відмовляються і головство спасти мусить або на неграмотного громадянина, або треба скликати надзвичайні заг. збори, щоби всетаки когось грамотнійшого вибрати головою читальні „Просвіти" під боком Львова у Винниках.

І так дня 13. мая ц. р. відбулися чергові заг. збори читальні „Просвіта" у Винниках, але на від Винників не можна було знайти ... ловіка, що згодився би принят... лодство читальні. Вибрано ви... але головства ніхто не приняв. (З... дяки місцевим особистим непорр... мінам!). Треба було повідом... старосство про вибір нового від... але повідомлено, що вибору не ... переведено і назначено надзвича... загальні збори, які відбулися д... 3. червня ц. р. при дуже слабе... кім числі присутних. Якщо не бу... би в комплеті явилася місцева укр... іньска інтелігенція, то збори певн... чи були би відбулися.

Зборам проводив старий просвітник нотар Вол. Левицький. Перепедено вибір нового виділу, склад якого уложено вже протягом тижня на попередній нараді; головою ст... місцевий адвокат д-р Евген... совський. Збори рішили приступ... до будови нового дому ... а великою театральною с... ся не стоїть ... мецькой кольонії. У... пускає з різних огляді... для винницької „Просвіти... вати ще в сім році по вакаці... ватний учительський семинар... едукаційнім характері, та пл... на новозібраній виділ скомп... тати бібліотеку для читальни... перевести дальше 1923/24 курс... неграмотних.

Делегатом гол. виділу ... „Просвіта" був секретар ... г. який виголосив довшу п...

Цал...

Булоб смішне, колиб не ...

До чого доходить ... порядних Rusinów, хай ... оцей документ часу, ... уряду парохіяльного ...

„Zarząd szkoły p... klas. w Capowcach L. ... cach, dnia 2. lutego 192... lebnego Urzędu Parafjal... Grecko-katol. w Capowca... du, iż po dzień dzisiejszy... Urząd Parafjalny nie odpra... nego nabożeństwa za dusz... Prezydenta Rzeczypospolit... ś. p. Gabrjela Narutowicz... do rozporządzenia Wyso... torjum Okręgu Szkolnego... go z dnia 17. XII. 192... (pr. i rozporządzenia Sw... szkolnej powiatowej w Z... z dnia 21. XII. 1922 r. L. ... kolież nie odniósł pisemnie ... rządowi szkoły na wniesion... z dnia 10. I. 1923 r. L. 2, ... dniu i w której cerkwi nab... zostanie odprawione, by tu... ciel wziął udział wraz ... szkolną w owym nabożeń... rząd szkoły poraz wtór... uprzejmiej Wielebny... by jak najrychlej ra... nieść pisemnie tut. ... w jakim czasie ... bożeństwo żałob...

На це письмо одержав „льояльний" таке:

„Поученне! Позаяк заряди шкіл не можуть уходити за публичні власти, длятого не є допускаєма річ давати їх жаданням послух — заряд не уряд!

Урядом є рада шкільна місцева і рада шкільна окружна, а заряд школи, наколи чого потребує, то може жадати через вище наведені власти, а неприняття сего письма не є провокацією заряду, але ігнорованием його представителя (печатка уряду парохіяльного) о. Наконечний.

Після такого побучення запінений „strażak kresowy" звернувся до уряду почтового з таким письмом:

Zarząd szkoły 2 klasowej powszechneje w Capowrach L. 71. W Capowcach. dnia 11. czerwca 1923.

Do Urzędu Pocztowego w Koszyłowcach.

W załączeniu zwraca Zarząd szkoły pismo L. 67 ad Numer 27 rewersu nadawczego celem przechowania go w aktach pocztowych, lub doręczenia owego pisma Urzędowi parafjalnemu obrządku grecko kat. w ...owcach i uprasza zwrócić Urzę... parafjalnemu uwagę, że jest to ...no urzędowe zaadresowane do ...rzędu parafjalnego, a nie prywatny ..., przyjęcia którego ksiądz mógł ...odmówić, oraz uprasza Zarząd ...y zwrócić Wielebnemu ks'ędzu ... że nieprzyjęcie pisma urzędo...go jest prowokacją tegoż urzędu ...e zarząd szkoły na przyszłość takich rzeczy nie będzie tolerował i w ...nym razie zmuszony będzie sprawę ...dłożyć kompetentnym władzom politycznym do dalszego urzędowania. Włodzimierz Hnatiuk, kierownik szkoły.

Про поведення „п. учителя" з ...ших причин пішла свого часу й ...арга до інспектора, заопінйована ...дом громадським, а навіть по...уком жандармерії, але чомусь ...справи не розгаяно. За га...ведення й втручування ...справи набито йому вже ... що знає ціла ...урена на байдужність ... властей, які не подбають ...нення таких педагогів.

...гий більше помірко̀ваний ...ист" звернувся до уряду па...ького з подібним письмом: ...ед 2-кл. вселюдної школи в ...ліщих. Ч. 54. До Хвального ...ат. Уряду парохіяльного в Ці... х. 1) На основі рескрипту Вис. ... львівського шкільного ... ня 23/III. 1923 ч. 932/pr. ...буває Богослуження за упо... ...львівського митропол. ...Більчевского, в котрім ...молодіж має взяти участь. ...ові розпорядження шкіль...ної ради в Заліщиках з ... 1923 н. 1223 має відбу... ...ське (!) Богослуже (!) ...ві бл. п. прелата Бут... ...рім шкільна молодіж ...ість.

...проте визначити день і ... згадані Богослуження ... і повідомити о тім уряд школи.

Іван Казимирчук,
управитель школи".

Судова Вишня.

...збори філії товариства ...к" в Судовій Вишні.)

...„Просвіти" в Судовій ...нована щойно в 1912 р. ...б. місцевого адвоката ...евича. Основано її на ви...дання Гол. Виділу Тов-а ...", бо філія в Мостисках, ...повітовому місті, не могла ...контролі над читальнями ...н" в районі Судової Вишні ... віддалена від Мостиск ...не положені на схід від ...більше. Філія ніколи ...ності не проявляла. ... в районі, в часі ...ибуло до 1914 трьох скупчилося було 703 членів, які мали у своїх бібліотеках 1664 книжок, один власний дім, чотири шпихлірі.

Крім філії була ще у Вишні і читальня „Просвіти", яка гарно розвивалася, бо міщанство там патріотичне. Як доказ нехай послужить будова власного „Народнього Дому" в ринку на один поверх з великою театральною салею, яка містить до 300 крісел. Дім цей побудовано завдяки старанням громадського секретаря Струсевича, місцевого міщанина. Велику пайку свідомости і жертвенности міщан та культурного руху в Вишенщині міг місцевий абсольвент університету, тепер директор фабрики, Іван Осип Третяк, який від 1910 р. по нинішний день працює культурно у Вишні.

Війна перервала освітний і культурний рух. Місто знищене. Деяких міщан патріотів, як напр. місцевого рухливого купця Петра Данилюка, вивезено в 1915 р. аж на Сибір, а Третяк служив при війську.

На щастя „Народний Дім" остався цілий. Тут скупчився тепер цілий культурний рух у Вишні. Тут приміщено відновлену в 1921 р. читальню „Просвіти", філію „Просвіти", гімназійні курси, трогов. спілку.

В місті нема урядничої світської інтелігенції. Нема ні свого адвоката, ні лікаря. Міщане самі добре держаться. Мають також вплив і на повіт. Вони займаються ремеслом, яке дає їм тепер вдоволяюче удержання. Патріотичне там також і робітництво, головно молоде покоління. Воно переймає тепер увесь тягар національної роботи. Через це силю в ості є молоді народні робітники у мостиського старости п. Згоди. Хоч він називається Згода, але зовсім згоди не вносить у повітові відносини. На Судову Вишню звернув п. староста особлившу увагу і причепився до „Просвіти". Розказав місцеву читальню „Просвіти", що гарно розвивалася: кажуть, що він також казав замкнути до тюрми голову філії „Просвіти" у Вишні п. Третяка Івана, який пересидів 7 місяців у Перемишлі, секретаря філії „Просвіти" п. Франца Заяця, який пересидів в тюрмі 6 місяців, за те, що хтось літом 1922 р. висадив в повітря станицю державної поліції у Вишні. Крім цього силою богато инших молодих людей по кілька місяців у підозрінню, що не вони виконали цей „саботаж". Тому тепер слідить поліція за молодими місцевими патріотами.

Серед таких відносин працювати навіть культурно дуже трудно. Замкнено навіть добре зорганізовані гімназійні курси кружка УПТ., дітей багнетами розгнано, а кружок розвязано. Існування філії „Просвіти" загрожене адміністративною владою.

Серед такої атмосфери відбулися загальні збори філії „Просвіти" у Вишні дня 31. травня н. р. у салі „Народнього Дому". Присутних було 52 членів і делегатів, із того повамісцевих 26. Між делегатами читалень було 6 священиків, 3 учителів, 10 селян, 8 студ. ун., 2 жінки а решта місцеві міщане. На зборах зложено звіт із діяльности Виділу, вибрано новий виділ з місцевим катехитом о. Степаном Шереметою, як головою, переведено дискусію над способом ширення освіти у своїм районі та вислухано обширного освітнього реферату, виголошеного делегатом Головного Виділу Тов-а „Просвіта" секретарем Ст. Шахом.

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл.

ПОРУЧАЮТЬ
ОКУЛЯРИ, ЦВІБ...
ЛЬОРНЕТК...
ЛЕВ ЯПЕЛЬ і Ска у ЛЬВОВІ вул. Легіонів 1.
Телеф. 458. Адреса тел. Оптика Львів. 2151 одержується відворотно. 1-2

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередню свою адресу.

Посмертні згадки.

Проф. І. Соколов. Одержана звістка про смерть проф. І. Соколова. Покійний був довгий час професором церковного права в київському університеті. Останній час він працював в Українській Академії Наук, студіючи рукописні джерела, найбільш грецькі, для української церковної історії. По дорученню Академії він працював над складанням підручника „Історія Візантії", в якому взято було би на увагу взаємовідносини між Візантією й Україною. Покійний перевів надзвичайно цінні досліди в архивах і бібліотеках м. Хорола й Лубень на Полтавщині. Ці досліди змалювали господарський й духовний стан Полтащини в XVIII і XIX віці й мали бути положені в основу спеціальної монографії. В. Й. П.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр під дир. Ів. Могутнім. Бучач, салі Сокола. У вівторок, 3. липня п. р. „Молода кров". 5 1—1

Для пізніше: п. І. Тураш Нью Йорк 18 дол., д-р Сильвестр Стоцький 315 кр. від І. Кушніра в Woonsaket, S. Дідик 6000 кр., М. Дубанецький 12,700. Учениця VI. кл. української гімн. 177,700. Чит. „Просвіти" Сапог'в 10,000 Світлик Кл. 5000. Козьоровська 7500. Учен. II. р. дожк. сем. 29.500. Муравецький 10.000 — Щиру подяку Ви. Жертводавцям складає Ком. дом. повіт. виділом. 3 1—1

Дрібні оголошення.

ЛІТНИКАМ відступлю покій і кухню на цілий сезон в Сколім за такий на шкільний р'к у Львові. Теодор Шегда. Сколе. 2742 2—2

ВІДСТУПЛЮ 2 кімнати з кухнею біля ...го ліса. Залізнича станція і почта в місці. Ціна приступна. Зголошення: Корецюк Петро, Татарів. 2741 2—2

ДІМ з пів-оргінним городом в Надвірній при вулиці Залізничній до продажи. Близші інформації уділяє п. Іван Павлусевич в Надвірній. 2740 2—3

КОНЦИПІЄНТА пошукує адвокатська канцелярія в повітовім місті. Зголошення до Адміністрації Діла". 2 1—3

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

Д-р Стефан Федак
2492 веде головно 4—16
АДВОКАТСЬКУ КАНЦЕЛЯРІЮ
у ЛЬВОВІ, вулиця Свистуська ч. 48.

2082 ЛІКАР-ДЕНТИСТ
Б ЛЕСЯНСКА-ЯКЕ
б. асист. одеського клініки, Новор...ського Університету ординує у в... заведенні лікарсько-дентистичн...
в ЗОЛОЧЕВІ, вул. СОБІСКОГО 15
Вербера щоденно від год. 9—1

Подяка.

Вісім, що причинилися до ... похорону бл. п. **Юліяна Лоз...** в дни 24. б. 1923., а спеціально П... ресттян Мартиновичеві, Ів. Федо... Стефі і Прокопові Шереметам, ... ним Антонові Жаховському, Пе... бришкому і Олексі Утрисковій ... цюру подяку.

Турка, дня 25. червня 1923.

Ярослава і д-р Мирон... д-р Евген, Марія і Вит...

Оголошені...

Канцелярія Т-ва „Про... отсюю дорогою всіх своїх ... ших довжників, які одержа... видання Т-ва, до негайн... належитості вказівні їм ... довжуючих письмах. В про... оголосяться імена до суб... в найближчому числі „Нар... і инших українських часо...

Перляки Кас...
до продажі, також Камін... Ціни без конкуренції. — ... Вікторія 4.

СИРОВА...
Тепер маєть... щоби його добре ... ба переробляти т... трий два рази с... як масло. Вказів... но, як також п...
ВАСИЛЬ ПАВЛ...
техн. в Техно...
267 нов...

Мотори р...
20, 30 HP Bailey M...
ЛЬВІВ, ВУЛ. Б...

Пенальмутт...
є найлішого ... до білля, ваш...
К. П...
ЛЬВІВ і в З...
2407 Бюро...

ДАХ...

Прис...

КІНОТЕАТРИ
КОПЕРНИК і М...
висвітлюють від ниві і в слідуючі дні с...
драму в 6. діях французької фабрики „Р...
АРИСТОКРАТКА і

Ч. 73 (9.954). Львів, середа 4. липня 1923. Рік XLI.

По конфіскаті — наклад другий.

Почтова належність оплачена гуртом.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 20000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 бл. фр., Італії 10 лір, Німеччині 30.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 чес. кор., Румунії 100 леї, Угорщині 50 левів, Австрії 3000 кр. Зміна адреси 1000 кр.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 800 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

За українські високі школи.

(Петиція українських інституцій і громадян до польського сойму і сенату).

Високий Сойме! (Сенате!)

Найповажнійші українські наукові і культурно-освітні інституції та представники українського громадянства, бажаючи забезпечити українській науці спроможність розвитку в межах польської держави, а українській академічній молоді спроможність науки в рідній мові, звертаються до Високого Сойму (Сенату) з проханням ухвалити закон в справі заснування у Львові державного українського університету і державної української політехніки шляхом удержавлення істнуючого вже у Львові українського приватного університету та істнуючої української приватної політехніки. До цього прохання спонукує нас обставина, що істнуючі в польській державі академічні школи цілком не оглядаються на наукові потреби українського народу, а по своєму призначенню мають служити головно польським науковим цілям. Свідчить про це вступ до закона про академічні школи з 13. липня 1920 р. Дн. Законів ч. 72. поз. 494, в котрому сказано, що завданням і метою академічних шкіл в польській державі є шукання правди в усіх областях людського знання, як рівнож провід на шляху пізнавання цеї правди академічною молодю, а через неї поширювання її серед цілого польського народу в ім'я принціпів, що присвічують моральному й умовому усовершуванню людського роду. Свідчить про це дальше постанова арт. 9. цього закона, на основі якого викладовою мовою академічних шкіл, на скільки зв'язаний з ними закон инакше не постановляє, є польська мова.

А чей же сім мілионів українського народу, що складають податки майна і крови, під коли опинилися в межах польської держави, не можуть і не повинні оставати без такого огнища культури, яким для кождого народу є академічні школи. Постаратися за заспокоєння цеї культурної потреби українського народу є обовязком польської держави, а Високий законодатний Сойм признав вже цей обовязок, постановивши в артикулі 24. і 26. закона з 26. вересня 1922 р. Дн. Законів ч. 90. поз. 829, що Сойм Польської Республики рішить заснувати український університет і запевнить йому потрібні грошеві засоби з державного скарбу, що цей університет, автономно зорганізований, згідно з відносними приписами про академічні школи, підлягатиме безпосередно міністрови віроісповідань і публичної освіти, на кінець, що найпізнійше до двох років по оголошенню цього закона уряд приступить до заснування університету.

Крім цього заснування українського університету саме у Львові є вимогою справедливости тому, що львівський університет, званий давнійше університетом Франца І., був фактично утраквістичним, студенти української народности мали деякі права що до рідньої мови, істнував також ряд катедр з українською викладовою мовою, а саме три катедри на правничому, трі на фільософічному та три на теольогічному виділах. Проти поширення цих прав українського народа роблені були за часів австрійської влади постійно перепони з боку польської суспільности, та сам факт утраквізму не улягав ніколи сумнівам, чого доказом є, що коли в роках 1912. і 1913. українські парляментарні посли вели з австрійським урядом переговори за заснованя українського університету у Львові, згляднo за поділ львівського університету на український і польський, польські професори львівського університету, а за ними також професори львівської політехніки і краківського університету в січні 1913. р. на своїх зборах приняли резолюції, щоби теперішньому львівському університетови ще перед заснованням українського був признаний польський характер. Після повстання польської держави цей стан змінився. Університет Ім. Франца І. одержав назву університету Яна Казимира, виклади в українській мові без вимку припинено, а хоч українських професорів цього університету формально не усунено і до цього часу відносних катедр не знесено, то одначе підтягнення університету Яна Казимира під приписи закона про академічні школи, висловлене в арт. 111. цього закона, є доказом, що польська держава цей університет, давнійше утраквістичний, бажає тепер вважати виключно призначеним для цілей польської науки і польської академічної молоді.

На скільки ходить о наукові сили, заснованя українського університету у Львові не стріне ніяких перепон. Тому, що наслідком польсько-української війни в 1918. і 1919. рр. університетська влада відказалася українську молодь приняти на університет Яна Казимира, а о... та молодь згодитися не могла, наукові українські установи у Львові, бажаючи дати змогу науки для молоді, приняли думку заснувати покищо приватний університет.

Заходи цих установ у напрямі позискання дозволу влади на приватні університетські курси остали, на жаль, без наслідків.

Науковому Товариству ім. Шевченка, яке перше підняло ініціятиву та оголосило 20. вересня 1919 р. програму викладів на університетських курсах на зимовий семестр 1919—20 р., бувший генеральний делегат уряду п. Галецкі розпорядком з 27. вересня 1919. заборонив устроювати виклади. Таку саму заборону видало бувше галицьке намісництво розпорядком з 21. жовтня 1919 р. ч. 69.810 товариству українських наукових викладів ім. Петра Могили, яке цю справу на себе перебрало по забороні викладів Т-ву ім. Шевченка, а на вчесений проти цеї заборони Т-вом ім. Петра Могилі дня 15. листопада 1919 р. рекурс до міністерства внутрішніх справ у Варшаві по нинішний день відповідь не наспіла. В березні 1920 р. львівське Ставропігійське Братство, яке на основі привілеїв польських королів Жигмонта III. з 1592 р. і Володислава IV. з 1634 р. управнене удержувати високі школи для українського народу, пробувало зарадити лиху та заповіло на 9. березня 1920 р. наукові виклади у власній салі, та поліція і це перепинила, обсаджуючи дім Ставропігії агентами та комісарами та видаючи сеніорови Братва д-рови Степанови Федакови устно заборону викладів. Протест, висланий наслідком цих подій до пана начальника держави, лишився також без успіху і без відповіди. Іще раз поновлено зусилля в цьому напрямі в березні 1921 р. а саме Т-во ім. Петра Могили зголосило систематичні курси, доступні виключно для членів товариства, але і ці курси були заборонені розпорядком б. намісництва з 11. квітня 1921 р. ч. 7336, а на рекурс внесений проти цього розпорядку т-вом дня 20. мая 1921 р. до міністерства віроісповідань і освіти у Варшаві відповіди до нині не має.

В часі, коли всі ці заходи були роблені, напливало до Львова чим раз більше українських студентів, всі продумували над своєю дальшою долею, бо університет був для них недоступний. В таких

Французько-англійський конфлікт.

Льондон. „Обсервер" доносить з Льондону, що англійський уряд порішив розпочать безпосередні переговори з Німеччиною, наколи Франція не згодиться на англійський проект. Англійський уряд має намір навіть заявити прилюдно, що політика Франції провадить Европу до руїни. Англія порішила скликати конференцію нейтральних держав, для вирішення справи репарацій.

Преса про англійсько-франц. конфлікт.

Париж. „Temps" пише: Ми дійшли до найтруднійшої точки англійсько-французького конфлікту, від полагодження якого, буде залежати справа репарацій. Також инші офіціяльні і півофіціяльні органи ватріжені становищем Англії.

Загострення террору в Порурю.

Берлін. З Бохума звідомляють, що наслідком останніх актів саботажу в Порурю, окупаційна влада загострила террор. В кількох містах оголошено воєнний стан. На бельгійській території влада цілковито перейшла в руки війська. В Парижі панує переконання, що наслідком останнього замаху на військовий поїзд в Дуісбургу Німеччина стратила в Бельгії і Франції останки симпатій.

Конференція Малої Антанти.

Букарешт. Міністер Дука заявив, що в короткім часі буде скликана конференція Малої Антанти при участи премієрів усіх заінтересованих держав. Предметом нарад буде справа одноцільности в закордонній політиці. На конференції вирішиться справа вступлення Польщі, Греції і Альбанії до Малої Антанти.

В Раді Союза Народів.

Женева. Рада Союза Народів відбуває засідання в справі Саари. В політичних колах вірять, що ця справа буде на днях позитивно залквідована.

Становище Болгарії.

Прага. Болгарський міністр закордонних справ Кальов заявив кореспондентови чеського пресового бюра, що новий болгарський уряд займеться в найблищому часі унормуванням відносин із своїми сусідними державами. Болгарія бажає навязати приязні відносини зі всіма народами. На днях розпічнуться переговори Болгарії з Румунією і Грецією.

Замахи в Будапешті.

Будапешт. Недалеко міста вибух магазин муніції, наслідком чого згинуло 6 осіб, а 15 було ранених. Вибух спричинила бомба підложена мабуть фашистами. Так само минулої суботи невідомі особи вкинули ручну гранату до будинку т-ва „Клюб".

Стан здоровля Масарика.

Париж. Президент Масарик находиться в Марсилії. Стан його здоровля погіршився і він не в силі приймати інтервієрів. Масарик має намір зараз по видужанню виїхати в політичних справах до Парижа.

В польській Раді міністрів.

Варшава. На засіданню ради міністрів дня 2. ц. м. між. закорд. справ „Сейда зложив звіт із міжнародньої ситуації в Европі особливо в справах, які торкаються Польщі.

Пр. 433/23. В Імени Річпосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 67. (9943) з дня 27. червня 1923. в артикулі під заголовком: Нагінка на українських послів" в уступах а) між словами „Варшавою" і „акт обвинуваченя", б) від слів „і мається враження" до кінця, містить в собі єство ад 1 проступку з § 300 п. к., ад 2 злочину з § 65а з. к. узнав доконану дня 26 червня 1923 конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 пр. кар. заказ дальшого поширювання того друкованого письма. Заразом видав наказ відповідальному редакторови тої часописі, щоби се рішення помістив безплатно в найближшім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою кари... [illegible] § 21 зак. друк. з 17. XII. 19... п. д. № 6 ex 1862, а їменно... засуджує... [illegible] перестуство на грошову ка... 400 М... [illegible], дня 28. червня 1923.

(Підпис начальний.)

пмовинах, щоби ратувати молодь уперед культурним занепадом, гурток українських учених забрався за устроєння приватних університетських курсів. Курси повстали і розвивалися, хоча влада старалася всіма силами ві викликати ударемнити різнородними поліційними репресіями. Завдяки одначе безприкладній посвяті доцентів і студентів, поліційні репресії не змогли перешкодити науковій праці, піднятій з найшляхотнішою метою, а ціле українське громадянство, інтелігенція, міщане, селяне і робітники підперли їх змагання та поспішили з матеріяльною допомогою. Жертвенність громадянства дозволила утревалити і поширити наукову працю, а університет, хоч змушений працювати майже в катакомбах, живе і розвивається успішно дальше.

Слідуюче віставлення дат нехай говорить про розвій цеї школи. На початку 1921 р. було вписаних на університетські курси 101 студентів, з чого 27 на фільософічному виділі, 61 на правничому, а 13 на лікарському виділі, всіх катедр було тоді 25, з чого на фільософічному виділі 14, на правничому 6, а на лікарському 5. За те в зимовому півроці академічного року 1922/22 скількість студентів піднеслася на 1014, з чого працювало 324 на фільософічному, 520 на правничому, 170 на лікарському виділах. Катедр було в цьому часі 65, з чого на фільософічному виділі 31, на правничому 24, на лікарському 10. В академічному році 1921/922 введено також технічні науки. З початку технічний виділ, на який записалося 150 студентів існував як складова частина університету, але вже з кінцем першого півріча прибрав він характер самостійної школи. В зимовому півроці 1922/23 утворено три політехнічні виділи а саме: загальний, машинний і лісовий; студентів на цих трьох виділах було 64. Курси відбуті на українському університеті та політехніці, признаються за границею у високих школах Чехословаччини і Австрії.

З поодиноких дат, дальше з факту, що за границею учиться по вищих школах поверх півтори тисячка українських студентів, які походять із земель, що входять тепер в склад Польської Республики, може Високий Сойм (Сенат) переконається, що український нарід в межах польської держави не може лишитися без своїх високих державних шкіл, тим більше, що має цілий ряд наукових сил в краю і за границею, які працювали і працюють у вищих школах і які зможуть гідно нести прапор науки.

Ці наукові сили у першу чергу сили, занятї тепер в істнуючих вже приватних українських високих школах у Львові, можуть бути основою для творення українських державних шкіл; необхідно є теж виділити в користь цих шкіл частини майна істнуючих у Львові польських державних академічних шкіл, згідно признати відповідну рекомпенсату.

Високий Сойме (Сенате)! Предкладаючи це прохання, являємося виразниками почувань і бажань цілого українського громадянства в Галичині, Волині, Підляшу, Поліссю і Холмщині, яке нетерпеливо виждає хвилі, коли для української молоді стане можливо посвятитися науковій праці в державних академічних школах. Українське громадянство вірить, що Високий Сойм (Сенат) заспокоїть ті горячі бажання, сповнюючи тим самим акт справедливости супроти українського народу і творячи дїло високої культури о тривких додатних наслідках.

Львів, 30. червня 1923.

Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові:
Д-р В. Щурат. Д-р В. Левицький.

Товариство „Просвіта" у Львові:
Мих. Галущинський. Ст. Шах.

Товариство українських учительських виділів ім. П. Могили:
Д-р В. Кучер. Д-р Любомирович

Т-во учит. рільних шкіл „Учительська Громада":
І. Громницький, В. Козак.

Українське Педагогічне Т-во:
А. Гладишовський, Я. Яцкевич.

Взаїмна Поміч українського Уч-ства:
І. Мицинський, А. Зелений.

Т-во українських правників:
Р. Чайківський, д-р В. Надрага.

Українське технічне Т-во:
Інж. Волосенко, інж. В Бавіцький.

Союз українських адвокатів:
Д-р Ст. Федак, д-р Л. Гінкевич.

Українське лікарське Т-во:
Д-р І. Бережницький, д-р Подолинський.

Т-во українських священників ім. св. ап. Павла:
Д. Лопатинський, о. д-р Лаба.

Ректорат духовної семинарії:
о. д-р Т. Галущинський.

Гр-кат. Митр. Консисторія:
о. митр. Ол. Бачинський, о. пр. М. Яцковський.

* * *

Д-р Ст. Балей, д-р Б. Барвінський, Ол. Барвінський, д-р В. Бачинський, д-р І. Брик, д-р Ю. Гірняк, А. Генсьоровський, д-р Давидяк, В. Децикевич, д-р Сп. Кархут, О. Кміцикевич, д-р Р. Ковшевич, д-р М. Кордуба, д-р Ф. Колесса, д-р І. Крипякевич, д-р М. Музика, д-р В. Охримович, д-р М. Панчишин, д-р И. Пеленський, д-р І. Раковський, О. Роздольський, Ю. Романчук, д-р М. Рудницький, М. Русин, д-р І. Свенцицький, д-р К. Студинський, Гр. Тершаковець, д-р О. Тисовський, інж. Федецький, д-р М. Чайківський, д-р М. Чубатий.

Велике справоздавче віче послів С. Підгірського і С. Хруцького.

Дата пе́ршого липня на довгий час мусить зостатись в памяти українського Львова. В цей день у перший раз українські посли, представники Волині, Холмщини, Поліся і Підляша, почуваючи себе представниками цілого українського населення, що опинилось під Польщею, прибули до Львова, щоби здати справоздання з своєї роботи Українцям м. Львова і Східної Галичини; в цей день у перший раз українські посли Волині, Холмщини, Поліся і Підляша виступаючи у столиці Західної України, наочно довели, що всі українські землі, що пробувають під Польщею, складають одно національне тіло, мають однакові цїли й завдання, що ті кордони, які поміж нами хочуть провести ворожа рука, вже не істнують.

Посольське віче вчи[illegible] надзвичайно величаво. Сала [illegible] театру була вибрана у [illegible] заїхати всі українські [illegible] ходи. За дверима тислась сила народу, якому не вдалось попасти до салі. В салі були репрезентовані всі групи, всі кола українського Львова. Особливо повно було репрезентовано наше міщанство і робітництво — ті трудові елементи, які складають основну силу нашої нації. Але не можна не підкреслити разом з тим, що в салі були рівнаючи дуже небагато представників нашої урядничої інтелігенції, яка, очевидно, „страха ради юдайська", не зважилась піти на віче.

львівська поліція під час посольського віча поводилась так, як звикла вона завжди поводитись в відношенні до Українців. Згідно закона з 8. квітня 1919 року посольські справоздавчі вічі відбуваються без всякого дозволу поліції й поліція на них присутною не повинна бути. Між тим на віче явилось кілька поліційних комісарів, поки чому комісар Вагнер з своїм помічником Бахметом

Посли Підгірський і Хруцький перед початком віча звернулись до ком. Вагнера, який був на естраді, з запитанням, на якій підставі й по якому праву він тут є присутний. Комісар обяснив, що він є тут присутний не з уряду, а як приватна особа.

Присутність на вічу поліції й її записування цілого перебігу віча весь час дуже нервувало присутніх й викликало на салі піднесений настрій, який виявлявся рядами викликів на адресу поліції. Мимо всіх старань президії не удалося заспокоїти збори.

Справоздання послів, які тягнулись більше трьох годин було вислухано з пильною, неослабленою увагою. Промови раз-у-раз переривались оплесками й висловами обурення й протесту на адресу відповідних польських чинників. Після закінчення віча оплески перейшли в довготривалу, бурю овацій.

Віче при повній по береги салі відкрив від імени народної організації України місто Львова д-р В. Охримович, який запропонував на голову віча інсп. Ліщинського; що кандидатуру збори одноголосно приняли. Інспектор І. Ліщинський, обнявши провід запропонував до президії пп. Головчака, Галібея, Сологубу і Мартинця. По приняттю цих кандидатур, слово забрав голова української парляментарної репрезентації пос. С. Підгірський.

Промова пос. С. Підгірського.

Я приїхав сюди до старої української столиці Львова — почав свою промову посол, — щоб привитати українське населення міста Львова без різниці партій і груп в імени української парляментарної репрезентації Волині, Холмщини і Підляша і дати справоздання з нашої роботи в польському соймі й сенаті. З особливою приємністю приняв я пропозицію приїхати до Львова й ознайомити з настроями, становищем й життям населення Волині, Холмщини, Поліся й Підляша, представниками якого ми являємось, українську громаду міста Львова; взаінтересування нашою роботою в боку Східної Галичини являється для мене доказом того, що моральні кордони, які були між нами постепенно зникають, — щоми складаємо одно національне ціле з одними цілями і завданнями.

На початку своєї промови я хочу від разу підкреслити, що нам, українській парляментарній репрезентації в нашій роботі весь час провідним ідеалом служить та сама остання мета,

наших земель обєднати наші зусилля, шукувати нашу мету, одну ціль —

На останню ціль весь час присвячує українській парляментарній репрезентації в її роботі.

Встановлення ризької лінії до українських земель, які знаходяться над Дністром, придїлало нові українські території. Замість трьох мілїонів українського населення по цей бік кордону опинились понад шість мілїонів, ці шість мілїонів Українців опинились під пануванням того народу, що ще вчера був пригнічений.

Українське населення Волині, Холмщини, Поліся і Підляша, яке опинилось при нових виборах, ясно собі здавало справу з того,

Ми завжди спочували визвольним змаганням польського народу. Тим то, коли ми опинились під польською владою були серед нас оптимісти, які гадали, що договоримось й знайти спільну мову з певними польськими групами нам буде можна. Але перші спроби порозуміння показали нам ясно, що ми і Поляки то є два різних світи, що між нами і нами нема і не може бути спільної мови.

Почались розмови про вибори до польського сойму і сенату. Серед наших громадських кол почалось обговорення питання про те, як ми маємо ставитись до виборів. Був організований Волинський Народній Комітет, такі самі обєднання виникли на Холмщині, Поліссі й Підляшу. Ми зявились з львівськими політичними колами. Одержали звідти пораду брати участь в виборах. Так само на грунт необхідности, участи в виборах стали й наші громадські кола. Визнаючи всю сумнівність тих правних титулів, на які спиралось володіння Польщі нашим краєм, ми разом з тим не уважали можливим допустити, щоб ол наших земель були обрані Поляки або наші запроданці, які стали виступати в ролі наших представників. Станувши на грунт участи в виборах, ми почали шукати за союзниками. Виборчий закон, поділ по виборчим округам, були уложені в той спосіб, щоб в полі округ українські виборці, опинились серед польської більшости. Не робило бльок нам неминучим. Розмови про спілку ми насамперед розпочали з Білорусами, які мають цілком тотожні з нами національні і соціяльні змагання. По тім вийшли переговори про порозуміння з Німцями і Жидами, які обєднані з нами фактом того самого національного гніту. В половині серпня 1922 року склався бльок національних меншостей. В польському таборі відразу проти бльоку почалась шалена агітація, як з права так й з ліва. Підчас виборів Поляки проти нас мобілізували всі сили — було кинено на наші землі тисячі агітаторів, ширилась маса літератури, витрачались мілїони грошей. В боротьбі проти нас не перебирали засобами. Нас називали жидівськими запроданцями, говорили, що ми купили за німецькі гроші. Утворені були спеціяльні польські спеки з наших запроданців. Але всі польські заходи не дали жадних результатів. Вибори на наших землях виявили колосальний стихійний вибух національної свідомости, широкого народнього руху. В виборах брали участь всі, що що мали право. Волинь не дала ні одного Поляка. Холмщина, яку Поляки уважають коронною польською землею, дала чотирьох Українців.

Наша перемога на виборах мала колосальне значіння для польської громадської опінії. Вона була

Історичні обставини склались так, що єдина українська нація державними кордонами була розбита на дві частини; в звязку з цим перебіг боротьби підчас нашої національної революції над Дніпром й над Дністром набрав відмінного характеру і ріжних форм.

Боротьба однаково над Дніпром й над Дністром кінчилась тимчасовою невдачею. Опинились скрізь в однакових умовах й обставинах. В звязку з цим являється для нас тепер особливо важливим й необхідним скріпити на цілому просторі

для неї повною несподіванкою. До виборів в Польщі уважалось непристойним говорити про національні меншости, уважалось польською опінією, що Польща є однонаціональною національною державою. Вибори примусили Поляків одчинити очі. Почалось серіозне й уважне трактування національної справи, цією справою займається преса, її присвячуються спеціяльні доклади і відчити. Але треба підкреслити, що все це обговорення провадиться лише під одним кутом — як забезпечити за Польщею території, засе-лені непольською людністю, як їх хольонізувати і денаціоналізувати.

Опинившись в польському соймі й сенаті, ми рішили, що основним й першим нашим завданням голосно заявити з парляментської трибуни про наші остаточні національно-державні ідеали. Нами була уложена відповідна програмова декларація.

Рахуючись з теперішньою приналежністю до Польщі, як з фактом, ми заявили готовість до співробітництва з польським народом, о скільки він піде на зустріч задоволенню наших справедливих домагань.

Що до нашого відношення до біжучих політичних справ, серед нас було дві течії. Одні говорили про необхідність зайняти відразу різку принціпіяльну лінію що до польського уряду й польських партій, другі обстоювали думку про необхідність компромісової лінії, щоб фактами довести неможливість роботи з польським урядом. Перемогли прихильники компромісу. Ми стали на ґрунті умовної піддержки уряду Сіковского. Але дійсність скоро виявила, що ця лінія не має жадного ґрунту. Ні одна з обіцянок Сікорського вдійснена не була. На наших землях панували старі порядки. Наросло питання про перехід до більш виразної лінії. Цей перехід довершився в звязку з актом 15. березня. Ми скидали рішучий протест.

Ми переглянули питання про нашу тактику.

В своїй роботі в соймі ми маємо проти себе збитий фронт всіх польських партій, лише в окремих випадках нас підтримують P. P. S. і „Визволенє". Певну і постійну піддержку ми маємо лише серед національних меншостей — недвозначно й послідовно нас підтримують Білоруси, Німці й Жиди. Фактично й в соймі й сенаті існує тісний блок національних меншостей, хоч формально між нами зараз жадної умови не має.

Наша теперішня робота поділяється на дві частини. Ми уважаємо, що нашим завданням в соймі й сенаті є бути речниками всіх кривд нашого народу, всіх його домагань. Не сподіваючись чогось добитись від польських законодавчих установ й польського уряду, ми уважаємо своїм обовязком маніфестувати наші домагання й наші потреби. Ми лічимо, що ми повинні обороняти інтереси української Східної Галичини, бо ми є репрезентанти цілої нації. Ми висуваємо домагання обєднання всіх українських земель під Польщею в одно правно державне ціле й створення з нього автономної територіяльної одиниці. Наша лінія що до польського уряду є лінія послідовної різкої опозиції.

Ми уважаємо, що наші завдання не обмежуються лише роботою в соймі. Ми хочемо підтримувати як найтіснійші звязки з нашими народніми масами, освітлювати й розясняти їм сучасне становище. Ми уважаємо, що нашим обовязком є найтіснійший контакт з нашими виборцями. Наші сили малі, рівночи з тими завданнями, які стоять перед нами. Ми перебуваємо в чужому ворожому таборі. Ми потребуємо піддержки українського населення й ми віримо, що ту піддержку в нашій боротьбі за українську справу ми серед нашого народу на цілому просторі наших земель будемо мати. (довготривалі бурхливі оплески.)

(Докінчення буде.)

Пам'ятайте про жертви на „фонд протез для наших інвалідів" конто „Союза українських інвалідів" Львів, вул. Руська 3. II.

„Гайдуки польського сойму".

Жидівський голос про хлібобіїв.

Жидівський орган „Таґблятт" з дня 2. липня ц. р. ч. 151. під повищим наголовком пише: „Пять хліборобів Сх. Галичина ганьббю для сойму. Хлібороби під охороною і на удержанию."

Нікчемні обманці і зрадники власного народу Їхній антисемітизм.

Поміж 444 послами, що сидять у варшавському соймі, находиться група 5 послів, котрі називають себе гарним назвищем „хліборобів". Ті хлібороби, як заступники „руського" народу Сх. Галичини, промовляють в імени „Rusinów". Хто є хлібороби і яку ролю відгравають в нинішнім соймі?

Як одержали вони свої мандати до сойму, то памятаємо ще всі. Вистарчить згадати, що підчас виборів до сойму, оточено деякі українські села Сх. Галичини військом українських виборців, що як відомо, не хотіли брати участи в виборах примушено голосувати; траплялися випадки нечуваного терору, а ціль була осягнута! „Вибрано" 5 „репрезентантів руського народу Сх. Галичини" до варшавського сойму. Ті хлібороби працюють під особливою опікою уряду. Ще нині „хліборобських депутатів ескортує поліція у їх подорожи із Сх. Галичини до Варшави, обороняючи в той спосіб життя здорожа зрадників народу, щоби їм нічого злого в дорозі не сталося. Також у Варшаві „товаришать" їм поліційні агенти.

Хто заплатить військову асистенцію — не відомо. У всякому разі то не є завданням польської поліції і війська, стояти в служби хліборобських послів.

„Хлібороби" роблять політику. Стало стоять по стороні уряду, байдуже якого уряду. Передше клюб хліборобів йшов разом з людовцями і піддержував уряд Сікорского. Діставав від уряду гроші і був завжди готов „іти в огонь" за Сікорського. Наколи Сікорскі стояв перед упадком, найшлися хлібороби короткий час в невеній ситуації. Тримаючися одначе правила, що треба все тому служити хто платить, хлібороби довго не надумувалися і прилучилися до християнських демократів (ХД), то значить, до ендецьких обшарників. Тому вони сьогодні є важним чинником урядової більшости, котра би без їх 5 голосів, не була більшістю. Цілий сойм знає про те, що хлібороби за піддержування уряду дістають грубі гроші, що їм обіцяно ріжні концесії і що мають в найблищому часі дістати концесії на власний банк і т. д.

Але ті гайдуки (яких в соймі називають „гисями") посуваються ще дальше: Їх презес ксьондз Ільків хоче грати в соймі ролю і старається на відвагу промовляти в соймі від імени цілого „руського" народу Сх. Галичини. Його безличність не знає меж, але на що він собі тепер позволяє, то вже скандалом.

Ільків вторнює при [illegible] ваго-ді український нарід, [illegible]ює українських політиків, називаючи Сх. галицьких Українців „бандитами", кождий доказу і денунціяцію на всіх, що находяться в українськім таборі.

В своїй гидкій роботі він посувається так далеко, що на засіданню сойму в пятницю, безличмо виступив проти того, щоби амнестія відносилася і до тих Українців, що перебувають у вязниці за те, що боролися за українські національні ідеали.

Тепер „робить" Ільків також в антисемітизмі.

В одній із своїх глупих і підлесних промов заявив Ільків, що найбільшими ворогами в Польщі є Жиди. В той спосіб є він і його 4 хлібороби вірними прихильниками антисемітів, котрі їх удержують платять їм за „відпрацовання" слуговуються ними навіть для нищих цілей.

Велика Україна.

Торговельні операції У. С. Р. Р.

ВУЦВК ухвалив постанову про торговельні операції чужоземних фірм на Україні. Згідно з цею постановою чужоземним фірмам дозволяється провадити торговельні операції в межах радянської України і засновувати контори. Всі представництва чужоземних фірм зобовязані одержати дозвіл на протязі одного місяця. Представництва, що не одержали дозволу, ліквідуються. Особам, що перебувають на державній службі У. С. Р. Р. заборонено брати на себе представництва будь яких чужоземних фірм і організацій. Громадяне У. С. Р. Р. що перебувають на державній службі можуть брати на себе представництво для переведення торговельних операцій лише в тих фірмах, що мають відповідний дозвіл.

Урожай з хмоля.

„Дуже добре, що Ви маєте якусь роботу, бо у нас зараз, на цей щот, дуже погано: „Скорочуємся" що місяця, так що сьогодня служиш, а завтра скоротили. Приїхати до нас звичайно можна, але як у Вас не зовсім погано, то краще не їдьте... Умови життя приблизно таки (на травень м. ц.) я получив платні 1 мілярд 300 міліонів карб. жінка 1 мілярд 200 міл. і таким чином, будучи міліярдером, можна купити чоботи за ці гроші, або 2 кози (у нас зараз пішла мода на кози) так тягнемо по троки. Хліб у нас 1 і пів міл. фунт, булка 4 і пів міл., клубника 10—12 міл. ф. аршин сукна доброго до одного міліярда.

Церковне срібло.

Через „Централю" в с. Токак над Збручем продано на цей бік великий мішок церковного й костельного срібла. Всі річи побиті молотком, щоб менше займали місця.

Податок.

Податок ухвалений декретом ВУЦВК. населення буде виносити валютою 30—40 процент, а харчовими продуктами 60—70 процент. У голодуючих губерніях ухвалено полекшу в податку 10—20 процент. Полекша відноситься також до червоноармійців і їх членів. Частина податку призначена на місцеві потреби буджету.

Літературний вечір.

Дня 4. червня у Харкові відбувся літературний вечір гуртка українських письменників „Плуг". Окрім читання творів присутних письменників, прочитано реферат Ю. Меженка: „На шляхах нової теорії". Програма слідуючого літературного вечера така: 1) Реферат про соціяльно економічний метод в історії літератури; 2) Читання творів членів „Плуга".

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 39.560 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Довкола атентату на Пашіча.

З одержаних до сього часу вісток про атентат на Пашіча виявляється, що атентат остає в звязку з хорватським питанням в Югославії. Югославянська конституція з 1921 р. має, як відомо, суто централістичний характер: вона ніяк не числиться з відосередними, федеративними струями не тільки в Хорватії але й в Славонії та других частинах бувшої Австро-Угорщини, прилучених 1918 р. до Сербії. Підчас останніх виборів до югославянської скупштини, тільки населення Сербії заявилося за тою конституцією, коли Хорвати голосуючи за партією Радіча заявилися за утворенням самостійної хорватської республики в межах Югославії. Після оголошеної недавно програми цеї партії, Хорвати думають, що монархістичний устрій для Югославії, як цілости не може колідувати з республиканським, внутрішним устроєм самої Хорватії, яка мала би з Югославією спільні органи оборони краю, зовнішну політику, комунікаційне та податкове законодавство. Партія Радіча, яка при виборах в марті одержала 70 мандатів, до сьогодня бойкотує білгородську скупштину. Крім цього доосередна політика Пашіча мусіла числитися з думкою симпатиків групи Радіча, якими були — клерикально-народня група Корошеца в 21 членами і босанські магометани в 18 членами. Вони, хоч і не йшли в своїх домаганнях так далеко, як група Радіча, все таки участи в уряді не приймали. Повірна більшість, якою розпоряджає під теперішню пору Пашіч, перестане істнувати з хвилею, коли до скупштини увійде група Радіча, а їх симпатики автономісти, перейдуть назад до опозиції. На такий випадок дорога до зєднення Югославії — далека і тяжка.

Огляд світових подій.

В Італії.

З Риму доносять, що фашисти підпалили будинок робітничого союза в Редачіо, після чого прийшло до сутички з робітниками. Один робітник згинув, кількох поранено.

Конференція прибалтійських держав.

Термін відкриття конференції прибалтійських держав назначено на 3. липня ц. р. в м. Ризі.

Поруря.

З Поруря доносять німецькі часописі, що дня 30. червня злетіла там у воздух великий міст на Рені в Дуабург-Гокфельді. Зрив наступив в момент, коли мостом переїздав бельгійський поїзд. Під румовищем мосту мало найтись 50—60 трупів. Французько-бельгійські війська обсадили околицю моста, через який день-в-день переїздали транспорти німецького луґля награбленого Французами і Бельгійцями. Дещо відміне звідомлення про катастрофу подає агенція Авас. Після того звідомлення, причиною катастрофи була експльозія

тового збірника в одному з возів поїзду, який їхали бельгійські жовніри на відпустку. Експльозія з нищила згаданий віз цілковито, при тому вгинуло 9 бельгійських жовнірів, а 25 відвезено рани. Вартовий, що стояв біля мосту, увів присипаний заліванням віллюмітом. Агенція Авасв певняє, що помимо сильного ушкодження, рух поїздів на тім просторі буде удержаний. Чутки про катастрофу викликала у Бельгії неймовірне розврення. Брукселський „Союз" заповідає ряд карних кроків проти німецького населення і уряду, які мали би понести відповідальність за атентат. Над Дуйбургом завішено строгий стан облоги, услід за чим мають піти нові насильства і знущання обсадників над німецьким населенням. Покищо арештовано 20 громадян Дуйбургу та припинено усю комунікацію.

Військовий суд в Майнцу засудив сьогодні сімох Німців, обвинуваченних о залізничі саботажі на смерть. Засуд, який можна прирівнати тільки до ославлених практик большевицьких „чека", викликав самозрозуміле обурення в Німеччині.

„Амнестія".

Що него відноситься польська амнестія?

Для зрозуміння суті й провідної думки польської амнестії подаємо в дослівнім перекладі текст 3-того артикулу амнестійного закона, який дасть змогу нашим читачам докладно виясннти собі польські „братерські" обійми:

„В границях, зазначених в отсьому законі, пускається в непамять і прощає провини, що виплавають зпрчно або в переважній мірі з побудок (pobudek) національних, політичних, релігійних, суспільних або суспільно-господарських.

„Дарується кари, оречені за ті провини, без огляду на їх рід і вимір; карне поступування за ті вчинки не буде проводжене, а розпочате буде припинене (umorzone).

„Повна амнестія, означена отсим артикулом, не відноситься одначе до навмисних провин, котрі спричинили або по замірам спричинника могли спричинити: позбавлення життя людини, тяжке ушкодження тіла, або здоровля людини, або ушкодження чужої власности в більшому розмірі, або в умовинах спеціяльного небезпечництва.

Відносно осіб, котрі — допустись провин, що підходять під амнестію на основі отсього артикулу, виїхали поза границі держави, або такі провини сповнили за границею і до 15. березня 1923 включно не вернули в границі Річпосполитої, — карне поступування не буде розпочинане, а розпочате буде припинене тільки на основі заряджения Президента Річпосполитої, виданого для поодинокого випадку".

Як бачимо, то уст. 3-тій і 4-тий в цілости зносять всякі амнестійні полекші для українських борців та для української політичної еміграції. Не вдаючись в розгляд цієї „амнестії" і не хотячи давати п. прокураторови великого поля до попису (передовиця на цю тему в ч. 70 під написом „Акт ласки" була майже в цілости сконфіскована п. прокуратором), обмежилося тільки до вказання, що за задержанням касуючих амнестію уступів голосували „польські гайдуки" (як їх назвав жидівський „Тагблят"): кс. Іванів, Залуцький, Дутчак, Мельник і Кравчишин.

При зміні адреси просимо не забувати подавати і попередну свою адресу.

З польських справ.

в польському міністерстві фінансів.

Катастрофальний упадок польської валюти примусив дотеперішнього польського міністра фінансів звернутися до голови польського кабінету в таким письмом:

„Вступаючи до теперішнього кабінету, на пропозицію п. премієра, я мав право думати, що моя програма санації фінансів найде серед парламентової більшости відповідну підтримку. Вистало одначе, щоби сучасна валютова катастрофа в Німеччині, витворилася тяжка валютова криза в Польщі, яку вдалося щасливо припинити (?), щоби в лоні урядової більшости прийшло до ламання в піддержці моєї програми. Рівночасно виявилася серед урядової більшости четвертачка, в очікуванню легальної залізації, чи то емісійного банку, чи закордонної позички, до яких я не мав нині поробив приготування, але які в моїй програмі визначено лише на осінь, коли то до скарбових кас зачнуть напливати більші податки, ухвалені, на жаль, дуже пізно. Не чуючи за собою належного зрозуміння і помочи з боку урядової більшости для моєї програми, рівночасно сконстатував я, що поміж мною і теперішним кабінетом нема потрібної гармонії під загально-політичним оглядом. Такий стан справ примушує мене до того, щоби просити п. премієра о представлення мене п. президентови республики, до звільнення мене із займаного становища.

Президент польської республики Войцеховскі, прийняв димісію Грабського, а його наслідником іменував директора Почтової Каси ощадности Губерта Лінде, бувшого польського міністра почт.

Окружний зїзд Т. С. Л.

Минулої пятниці радив у Львові зїзд делегатів Т. С. Л. (Товариства Школи Людовей) львівського округа. На зїзді було 20 шкільних делегатів та голова заряду Т. С. Л. польський сенатор Адам. Зі звідомлення голови окружного союза д-ра Губриновича, виявилося, що територіальна експанзія цього екстермінаційного підприємства поширшала. Число 40 шкіл Т. С. Л., які були в львівському окрузі до війни, зросло на 76; число кружків Т. С. Л. зросло до 73. В т. зв. „грунвальдський" бурсі у Львові, виховується тепер 120 питомців, в чого більша скількість походить з... поза Збруча. В Сокальщині зорганізовано останніми часами 12 шкіл Т. С. Л. Кружок Т. С. Л. в Тустановичах приступив до будови свого дому, якого кошторис переростає 1 мілїярд мр. Т. С. Л. опікується мазурськими кольоністами в Східній Галичині, серед яких засновує одну школу за другою. Вражіння зі зїзду такі, що в допомогу екстермінаційним заходам польського уряду приходить Польонія розкинута по українській території, супроти чого небезпека польонізації змагається з дня на день, з години на годину.

Обережні Чехи

Варшавський кореспондент „Курієра Львівського" доносить з Тешина, що на вістку про здвиг польських Соколів в Тешині, Чехи стягли над границю сильні військові відділи, а навіть кавалерію. Чехи пояснюють, що вони уладжують маневри.

Пілсудські на відході.

Оногді відбулося у Варшаві продовження засідання тісніщої воєнної ради в справах, звязаних з останніми змінами на найвищих становищах в польській армії. На цьому засіданню виявилося між иншим, що Пілсудські категорично обстоює свою первісну думку — не приймати жадного із пропонованих йому становищ. Не вадить пригадати, що „на відході" обдарував польський уряд Пілсудського Великим Хрестом І. класи за „утворення польської армії та побідну війну з большевиками". Це мабуть буде ілюстрацією до відомої ухвали польського сейму про признання заслуг покладених Пілсудським для Польщі.

НОВИНКИ.

— **На волю.** На днях підчас прогулки утік на волю студ. Михайло Дзіковський, який, як відомо, перебував ще від осени в тюрмі, під замітом убийства Твердохліба. Польська преса з того приводу бє на алярм, доказуючи, що утеча Дзіковського була уплянована українською „боєфкою".

— **Буде погода.** Магдебурська метеорольогічна станція заповідає, що в половині липня запанує в середній Европі погода, тепло а навіть спека. Також инші стації метеорольогічні пророкують в найблищому часі сталу погоду.

— **Вправи резервістів.** Річник 1897 буде покликаний на вправи з початком м. вересня. Між 16. липнем і 11. серпнем наступить покликання річника 1895 і тих резервістів 1896 р. що дістали тимчасове звільнення від вправ. На вправи будуть покликані і учителї. В справі покликання офіцерів з р. 1895 і 1896 до тепер decизія не наступила.

— **Нові ціни на тютюн.** Скарбова палата у Львові повідомляє, що від 3. липня 1923 обовязує такий цінник тютюнових виробів з державних фабрик: 1) цигара (за штуку): Гавана 4.500 мк., Бельведер 3.600, Барель 3.300, Британіка 3.100, Трабуко 2.700, Куба 2.400, Поторіко 1.800, Мішане заграничне 1.560, Цигарільос 1.500, Вержінія 1.500, Браз. Вержінія 1.100. Папіроски (за штуку): Сфінкс 760 мк., Дамес 650, Каліф 650, Кадив 650, Єгипетське 600, Клюб 380, Соймові 380, Президент 360, Дамскі 360, Фарис 230, Емір 290, Погонь 360, Спорт 360, Варшавські 360, Сирена 240, Вісла 240, Ванда 210. Тютюни (за кг.): Кір 860.000, Ксансі 700.000, Султанський 600.000, Македонський 540.000, Турецький 480.000, Кращий 360.000, Середний 340.000, Кресови 210.000. Тютюни до файки (за 1 кг.): Кращий 144.000, Звичайний 104.000.

— **Нагі суди.** Ухвалою польської ради міністрів продовжено діяльність нагліх судів у Сх. Галичині до 31. грудня ц. р. Дня 2. липня ц. р. перед нагліим судом у Львові відбувається розправа проти Івана Гриника селянина із жовківського повіту, обвинуваченого в злочині убийства власної матери.

— **Поганий гість.** Як відомо, переїзду румунського короля до Варшави стерегла жандармерія і військо. Під Крешовицями в околиці Кракова потяг, яким їхав король, наїхав на військову сторожу, наслідком чого згинуло 3 жовнірів. Так само під Варшавою один із жовнірів, що стерегли короля упився і вибив у вагонах шиби. За ті авантури його арештовано. Побоюючись тяжкої кари за порушення урочистости візиту короля, бідний жовнір повісився у тюремній келії.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Позір і Учителі (-льки) бажаючі взяти участь в підготовці до видільового іспиту з географічно-природничої групи в часі сегорічних ферій, зволять зголоситися письменно до 7. липня включно на адресу: Тов. Петрів Д. Взаїмна Поміч Учит. Львів. Оссолінських 8/2. Ближші інформації особисто. 12.

Подяка. Управа Дому українських бр. вважає складає цією подяку І. полковій муз. капелі за уладження снета для пятих інвалідів в городі Дому інвалідів, що рівночасно бл. дяконам пластової орхестри і хору та за працю і поміч для нещасних жертв оборонних Батьківщини. 11 1—1

Прогульки в Карпати. Підписаний Комітет організує прогульку університетських студентів (-ок) в Гуцульщину спільно з пп. професорами. Маршрута піде на: Делятин, Вороняк, Жабє, Криворівню, Косів. Виїзд зі Львова в пятницю 20. липня ц. р. о год. 23. (збірка на головнім двірці год. 22.) через Станиславів до Делятина. По дорозі можна прилучатися, остання збірка в Делятині на двірці в суботу 21. липня ц. р. до полудня. Прогулька проектована на 10—14 днів. Взяти зі собою: наплечник, коц, евент. шатро, теплє і негідне одіння, сильні черевики, харчі на три дні, їдунку, чай, легітимацію та військові папери і готівку потрібну на хижі видатки. Пожадане як найбільше число співаків. Зголошення до 15. липня ц. р. слати на адресу: Іван Полюга, абс. прав, Львів вул. Малз ч. 2. За Комітет: *Іван Полюга* абс. прав, *Дмитро Михайлюк* студ. прав.

ГОМІНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕНИЕ
за бл. інж.
РОМАНА ГАНИЧАКА
відбудеться дня 5. липня т. р. о год. 9-ій рано.

Дрібні оголошення.

ПОШУКУЮ кімнати з осібним входом, в здоровій околиці міста, сонячної та рівній за доброю заплатою. Ласкаві письмені зголошення: Нестор Яців, вул. Куркова 9. II. п. 7 1—3

У БЕЗПРОСВІТНІЙ пітьмі, в тузі за рідним краєм і народом, молодий Кубанець, завдячий злою недолею на чужину, бажає вимінятися кореспонденцією з інтелігентною Українкою для обміни думок, а можливо і матеріяльною підмогою. — France, Mr. Michel Ovezd, instetie de Meaux à Meaux (Seine et Marne). 9 1—1

ДІМ з пімнатою городом в Надвірній при дорозі Залізничій до продання. Ближші інформації удїлює п. Іван Павлусевич в Надвірній. 2740 3—3

ДАХІВКУ, цеглу і вапно найліпшої якости та доставляє по низше фабричних цін сейчас по надданню належитости. Товариство „УНА", Дрогобич, Стрийська 14. 2739 2—4

МАШИНИ до виробу цементових дахівок на рольках, зрести, грам оводи, пікла до церков, огородження, ваги стоячі і десятні, каси огнетривкі, направляє і виробляє нові Михайло Стефанівський, Львів, Вареатова, між вул. Рицерською і Кордецкого біля гол. двірця. 2732 3—15

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

Перляки-Каспри Ч. 0, 1 і 2, окаліпно до продажі, також Камінь, Вапно, Мотори. Ціни без конкуренції. — „ПІЛЬОТ" Львів, Баторія 4. 2583 9—10

ТОКАРНІ рівної якости, стругачки, праси, вертачки, гильотини, по цінах конкуренційних **ПІЛЬОТ** ЛЬВІВ, вул. Баторія ч. 4. 2461а) 7—10

Присилайте передплату!

Новість! Новість!

1) Г. Г. Евере: ІНДІЯ І Я.

Переклад В. Мурського. Вінєтку рисував В. Січинський. — Стор. 166.

2) К. Дойль: ПРОПАЩИЙ СВІТ.

фантастичний роман. Переклад С. Вольської. Вінєтка В. Січинського.

Замовляти у всіх книгарнях, а також на адресу:

2730 3—3

Клим Чичка ЛЬВІВ, РИНОК ч. 10, II. поверх

№ (9.955). Львів, четвер 5. липня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 20000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 30.000 м. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунії 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 30000 мп. Зміна адреси 10 0 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 800 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

VII. Конференція Унії Ліґи Націй.

Відень, 27. червня 1923.

Західно-Українське Товариство Ліги Націй відлавна підготовлялося до VII. Конференції Унії Тов. Ліги Націй. З тією метою З. У. Т. Ліги Націй приготовило й видруковало меморіял, в якому представлено боротьбу галицько-українського народу за право самовизначення та вказано на порушування того права Радою Амбасадорів, яка всупереч зобовязанням головних держав Антанти і їх власних рішень, без переведення референдуму та вислухання представників населення, віддала Східну Галичину під польську суверенність. Меморіял вказує на те, що акт з 14. марця 1923 р. стоїть в рязкій суперечности з вимогами міжнародньої права, що він знасилує право самовизначення народів і ломить право забовязування головних держав Антанти. Супроти того ні Союзники, ні громадянство культурного світа не повинні приняти до відома цього акту; навпаки, їх обовязком є заложити рішучий протест проти нього і розпочати енергійну акцію за здійсненням права самовизначення західно-українських земель. Темне над З. У. Т. Ліги Націй стягнули чорні хмари. Не було однак чи супроти рішення Ради Амбасадорів З. У. Т. Ліги Націй будуть допущене на VII. Конференцію як рівний самостійний член. І так дня 23. червня Президія вислала Головній Раді від З. У. Т. Ліги Націй отсю реляцію:

„Рада Унії, пригадуючи, що Англійське Товариство допустило до Унії в часі, коли було можливе вбачити в ньому представництво незалежного краю:

Уважаючи, що рішення Ради Амбасадорів з 15. березня 1923 підносить Сх. Галичину під суверенність Польщі, а тим самим не дозволяє Польщі на „окремий край";

Пригадуючи, що статут Унії (ст. 3) допускає лише для кождого краю одноцільне національне представництво, —

Уважає, що в сучасних умовинах Сх.-гал. Товариство не може й важно брати участи в засіданнях Ради і Загальних Зборів.

В консеквенції воно запрошує Т-во в найкоротшому часі увійти в переговори з польським Т-вом Націй — з метою установити порозуміння згідно із статутами на основі рівности польської держави;

Одночасно воно звертається з апелем до польського Т-ва, щоби воно льояльно вистаралося у компетентних властей, щоби члени Сх.-гал. Т-ва було дозволено вернути до краю, де вони могли би вповні користуватися громадянськими й політичними правами".

Пропозиція Президії йшла в тому напрямку, щоби аналогічно з німецького Т-ва Ліги Націй в Чехословаччині З. У. Т-во добуло собі відповідне представництво в згаданім Т-ві.

На предложенням президії викликала горяча дискусія, в котрій забрали голос делегати Англії, Франції, Болгарії, Греції, Аргентини, Швайцарії й відпоручники ЗУТ. Ліги Націй. Забираючи голос в дискусії, о. Й. Жак вказав на фальшиву інтерпретацію слова „край", що не все означує суверенну, державну територію, але має й ширше значіння. Коли навіть приняти, що рішення Ради Амбасадорів має обовязуючу силу, то ще тим самим Сх. Галичина не перестала бути „краєм". В мотивах рішення Ради Амбасадорів подано, що Польща признала потребу самоуправи для Сх. Галичини. А чиж членами Унії не можуть бути самоуправні краї? Коли нас виключують з Унії, то так само слід викинути Канаду, яка остає під англійською суверенністю. Правда, дехто каже, що можуть бути ріжні автономії. Не знаємо, яка самоуправа нам підготовляється, але годиться звернути увагу, що предсідник Ради Амбасадорів п. Камбан перед і після рішення впевнював, що сх.-гал. самоуправа буде одною з найширших. Так само п. Поанкаре заявив, що Сх. Галичина матиме все — крім суверенности, а японський амбасадор дня 13. березня впевнював, що сх.-гал. автономія буде навіть ширша від канадійської.

Противники полишення З. У. Т-ва в Унії вказують на те, що це могло би спричинити виступлення з Унії Польщі. Можливо, але чи це має впливати на тих, котрі хочуть, щоби прапор справедливости мав по цілому світу без плям? Тому не годиться представникам культурних народів відбирати у західних Українців їх єдину трибуну, не годиться виключувати переслідуваних, не годиться замикати їм уста.

Мимо того Гол. Рада затвердила пропозицію Президії Унії. За пропозицією віддали свої голоси: Англія, Бельгія, Франція, Швайцарія, Швеція, Югославія, Японія, Австрія й Аргентина (останні держави із застереженням територіяльної автономії для Західної України); проти пропозиції голосували: Естонія, Велика Україна (наддніпрянське Т-во Ліги Націй), Німеччина, Росія (антибольшевицька) і З. У. Т. Ліги Націй. Инші держави здержалися від голосування.

Після приняття резолюції Президії З. У. делегація заложила святочний протест проти постанови Головної Ради, відкликалася до Загальних Зборів Унії і покинула салю нарад. Зовсім природно, що в нарадах Конференції З. У. Т. Ліги Націй вже не взяло участи.

Одначе Президія Конференції не предложила Загальним Зборам протесту зах. української делегації. Супроти того дня 26. червня на пленарнім засіданню Конференції п. А. Лагутенко іменем делегації Великої України домагався допущення інтерпеляції в цій справі. Внесення п. Лагутенка було ухвалене при бурхливих оплесках. Проти голосували: Поляки, Французи і Югославяне. На другий день під кінець пленарного засідання прийшла на порядок інтерпеляція п. Лагутенка. Президія уділила голосу польському делегатови, котрий заявив, що Польща не думає зрікатися східногал. території, яка від віків належала до Польщі і якої Польща боронила перед наїздами Турків, Татар і Козаків (?!), а в останньому часі перед большевицькою інвазією.

Тепер йде о те, щоби не підсичувати вогню, але піти на зустріч польським змаганням в напрямі навязання мирних і приязних відносин з Українцями. Квестіонувати польську суверенність над Східною Галичиною, значить взагалі квестіонувати суверенність польської республики.

Після цеї специфічної бомбастики Президія Конференції не відповіла на інтерпеляцію, ані не поставила відповідного внесення під голосування.

Годиться завважити, що делегат Злучених Держав домагався від Конференції невизнання рішення Ради Амбасадорів, яким признано Польщі понад 7 мил. українського населення.

Відповідь Франції на анґл. ноту.

Льондон. Англійський уряд дістав відповідь Франції на свою ноту в справі ситуації в Порурю. У відповіди засоване теперішне положення в окупованих областях. Французький уряд просить зберегти відповідь, як меморіял для недалекої англійсько-франц. конференції в тій справі. Франція заявляє, що всі трудноші і комплікації в Порурю походять з вини Німеччини, яка своїм спротивом і саботажами не дозволила зредукувати окупаційної армії і передати владу в руки місцевих чинників.

Інтервенція в справі репарацій.

Льондон. На засіданню палати громад один із присутних інтерпелював у премієра Болдуіна, коли Англія вишле відповідь на німецькі репараційні пропозиції. Палата громад домагається негайного вирішення справи Поруря, з огляду на катастрофальне положення німецького промислу і фінансів.

Проти саботажу

Берлін. Соціял-демократична фракція у німецькім парляменті виступить на днях проти саботажу в Порурю мотивуючи це тим, що нищення залізниць і мостів приносить шкоду німецькому народови.

Смерть французького ґенерала.

Берлін. З Дуісбурга доносять, що підчас останнього німецького замаху на франц. військовий потяг згинув також один французький генерал.

Повстанчий рух в сов. Росії.

Рига. В томській губернії появився відділ повстанців. Ходять поголоски, що повстання організує великий князь Михаіл Александрович. На чолі повстанчого відділу стоїть б. сов. генерал Патрушев. В околиці Томска йдуть завзяті бої.

Ще одна конференція.

Льондон. Тут розпочалися наради міжнародньої конференції в справі редукції воздушної фльоти. В конференції бере участь 28 держав.

Тихон на волі.

Москва. В першу неділю по випущенню на волю, патріярх Тихон виголосив у церкві казання, в якому заявив, що всі постанови останнього собору є неважні і що він рішуче обстоює справу розділу церкви від держави.

Промова Муссоліні.

Рим. На останнім засіданню ради міністрів виголосив Муссоліні промову в справі закорд. політики і міжнародньої ситуації. Премієр заявив, що переворот в Болгарії викликав в політичних колах Малої Антанти занепокоєння. Завдяки Італії удалося недопустити до інтервенції Югославії в Софії і до нових комплікацій на Балкані. В Льозанні мабудь буде підписаний мир. В Порурю ситуація загострюється. В справі Фюме премієр інтервенював у Білгороді, щоби приспішити переговори.

Заворушення в Китаю.

Пекін. В Китаю вибухли нові заворушення. Революціонери підпалили цісарську палату, в звязку з чим арештовано богато осіб.

Замах на потяг в Румунії.

Букарешт. На лінії Букарешт-Ясси виконано замах на військовий потяг, причім 13 осіб згинуло і богато було ранених.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.096 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

З Волині.

Студентський зїзд.

З. л. пня в Луцьку в будинку „Просвіти" відбудеться зїзд українських студентів з Волині. На зїзд окрім волинських студентів запрошується також студентів з Холмщини, Поліся і Підляшя.

Велике справоздавче віче послів С. Підгірського і С. Хрущького.

(Докінчення.)

Промова С. Хрущького.

Я приїхав сюди, виконуючи волю своїх виборців. Мої виборці хотіли, щоб я ознайомив з їх становищем, їх потребами українське населення Східної Галичини. В своїй промові я ознайомлю, з загальним становищем Холмщини, Поліся, Підляшя й Волині й оповім докладно про становище у нас шкільної і церковної справи.

Українцям західних українських земель доводиться жити при дуже важких умовах. Землі, які ми населюємо, Поляки уважають своїми. Нашого істнування не визнають. Ось як малює польська статистика становище на Холмщині: в Томашівському пов. в 1913 році було Українців 48 пр., Поляків 40 пр., в 1921 р. ці цифри по даним польської статистики змінились так: Українців 27 пр., Поляків 61 пр.; для Томашівського повіту відповідні цифри в 1913 р. — 56 і 26, в 1921 р. — 38 і 44, для Холмського цифри 1913 р. — 37 і 35, 1921 р. 30 і 42, для Володавського цифри 1913 р. — 53 і 22, а 1921 р. 43 і 31, для Більського цифри 1913 р. 58 і 17, а 1921 р. 32 і 43, для Константиніського цифри 1913 р. 53 і 32, а 1921 р. — 16 і 69. Не тільки польська статистика доводить, що Холмщина є польський край. Варшавська „Gazeta Poranna" після одного molloro виступу в соймі писала, що posel Chrucki, naśladując Eulogjuszów i Bobrzyńskich chce Chełmszczyznę, ten rdzennie polski kraj, zasiać ukraińskimi szkołami. Міністр Грабінський під час моєї розмови з ним про потреби української школи, заявив, що Холмщина є інтегральна частина корінної Польщі й тому там не може бути инщої школи крім польської. Там само не український край для Поляків Полісся. На Поліссі в 1913 році було од 1—3 пр., Білорусів від 2—7 пр. решта була У-Україні, по польській статистиці 1921 р. Поляків стало до 26 пр., Білорусів 46 пр., а Українці зовсім зникли. Польська адміністрація на Поліссі, видаючи паспорти всіх примусово записує Білорусами. Очевидно уважають, що коли край цей буде білоруським, його лекше буде ополонізувати. Так само для Поляків не український край й Волинь, де до сойму не вибрано ні одного Поляка. Так заявляв пос. Люгославські, те саме говорив Корфанти. А посол Рымар заявив, що Поляки не дозволять українізувати волинаків.

При такому відношенню до нас не диво, що на Холмщині нема ні одної української школи, що на Поліссі їх 34, лише в тих повітах, які належали раніш до Волині, в той час, коли польських шкіл 268, а на Волині на 600 польських шкіл 494 українських.

Які ми маємо виглядати на майбутнє? Я буду посилатись тільки на заяви авторітетних польських чинників й факти. Висновки робіть самі. Пос. Рымар в соймі заявив, що національні меншости нігде в світі не мають стільки шкіл, як в Польщі — годі давати більше. На думку віцеміністра Лопушаньского Україні не просять української школи. Міністр Грабінський заявив, що держава не може утримувати для всіх початкової школи на свої засоби. Відповідне до цих заяв є й поступування польських чинників. Соймова освітня комісія 26 лютого ухвалила закликати уряд виробити закон про шкільництво для національних меншостей. Закон не вироблено й досі. Сойм вже давно ухвалив завести курси для українських учителів, ухвала ця має законну силу, а курсів нема й досі. Освітня соймова комісія ухвалила внесок про удержавлення луцької гімназії, сподівались мати на Волині одну державну гімназію, але внесок пішов далі до будетової комісії й там перепав. По старому нема ні одної української державної гімназії. Була розмова з ним Грабінським про український університет у Львові; він сказав: жадної розмови про такий університет не може бути — він не істнує. Університет для України ми дамо, але не у Львові. Так стоїть справа зі школою. Перейду тепер до церковної справи. На Холмщині і Підляшу було 330 православних церков, з них тепер зачинено 302.

Зачинення церков повеняють Поляки тим, що православне населення було евакуовано і що зачинення церков було odruchowym odwetem na prześladowania kościoła katolickiego. Евакуовані вже давно вернулись, проте церкви й досі зачинені. А що до „odwetu", то минаючи вже те, тому за вимки російського уряду мусить відповідати український нарід, приходиться дивуватись, чому цей стихійний odwet тягнеться так довго. Церкви закривають й тепер. Що сталось з зачиненими церквами. Частинно висвячені на костьоли. Часом висвячення переводилось в ночі, коли брала в цьому участь озброєна сила. Але костьолів й без того є досить. Отже більшість церков стоїть замкненими й руйнується. А инколи церкви руйнують свідомо. На Посадовську церкву на Холмщині Поляки напали, все порубували й понищили. Були випадки, коли церкви висаджували в повітря динамітом. Є випадок, коли в церкви зроблено хлів й в ній тримають корови. Разом з церквами забирають цвинтарі. Не дозволяють ховати. Забирають не тільки церковне майно, але нищать й самий устрій церковний. Підпорядковують православну церкву польському уряду, хотять зробити з неї слухняне знаряддя для урядових цілей.

Вся ця політика серед нашого народу родить тяжке пригноблення, але одночасно наростає в душі народній гнів, що далі стає він більшим. Коли звертаємо увагу Поляків на те, що діється на наших землях, вони звичайно кажуть: ви перебільшуєте й додають: а гніву вашого й загроз ваших ми не боїмось. Живучи в цих скрутних умовах, перебуваючи в цьому важкому становищі мої виборці будуть мати потіху з того, що про їх долю будуть освідомлені їхні брати із Східньої Галичини. (Бурхливі оплески).

Запитання до посла і інцідент в комісії.

Після промови пос. Хрущького голова зборів запропонував бажаючим з присутніх згідно закону про посольські справоздавчі віча ставити до послів питання з приводу справоздання. Д-ром В. Охримовичем було поставлено питання про те, яке буде значіння для нас мати закон про амнестію, п. Паньків запитав про долю злочинців урядовців, п. Д. Палій про загальну тактику клюбу.

По всім цим питанням пос. С. Підгірським були дані відповідні роз'яснення. Після цього, коли д. В. Охримовичем було поставлено внесення про те, що збори приймаючи до відома справоздання послів, обіцюють українському клюбови своє попертя, комісар поліції заявив, що він розвязує віче й залишив збори. Тоді пос. С. Підгірський забравши слово, вказав, що за посольські збори відповідають лише посли, що їх скликають і що їх поліції розвязувати не вільно й запропонував продовжити збори. Після цього внесок д. Охримовича був принятий через аклямацію й присутні зі співами національних пісень залишили збори.

Треба надіятись, що це справоздавче віче було лише першим, що далі такі віча відбудуться по всіх значійших місцевостях Східної Галичини.

(З українських університетських кол.)

Помішуючи з дозволу українського обовязку петицію в справі українських високих шкіл підписану 13-ма інституціями і поодинокими громадянами, тісно звязаними з університетською справою, як також поясняючу статтю, надіслану нам з університетських кол, завважуємо, що ми зовсім від зачеплювання способу такого поступування справи високих шкіл, а тим більше форми і змісту петиції. Залишаємо за собою право відповісти забрати голос і зайняти своє становище до порушеної квестії.

Редакція.

Петиція в справі українських високих шкіл має вже за собою маленьку історію. Цікавим мабуть буде для всіх, що інтересуються справою, познайомитись з цією історією.

Дня 12. лютого 1923 р. відбулася у Львові анкета, зложена з представників наших наукових, культурно-освітніх та економічних установ, а також з представників українських політичних партій та поодиноких представників з усіх важніших провінціональних центрів, присвячена виключно справам українського університету й української політехніки у Львові.

На цій анкеті вибрано тимчасовий комітет, званий Кураторією Українських Високих Шкіл у Львові. Метою Кураторії було по думці анкети старатися о матеріально-економічне забезпечення тих шкіл, о пропаганду ідеї цих шкіл в широких масах нашого народу в Галичині, а також на Волині, Холмщині, Поліссю і Підляшу, як рівнож о обзнайомлення з нашою акцією біля заінтересування тих шкіл всіх культурних народів світа шляхом заграничної пропаганди.

Ця анкета доручила Кураторії виготовити статут товариства, яке— опираючись на статуті, зареєстрованому в відповідних органів влади, могло би легально вести акцію забезпечування та вивіновування цих шкіл.

Коли кураторією був виповнений вже проект статута Товариства для заспокоювання і утверджування Українських Високих Шкіл у Львові, тоді скликала вона другу анкету для затвердження свого статуту на день 20. мая 1923 р.

Тимчасова кураторія вважала своїм обовязком предложити анкеті до принятя не лише статут але зложитися предложити теперішнє також виготовлений проект петицій до Сойму, польського правительства у Варшаві а домагаючим удержавлення тих високих приватних високих шкіл. На цій анкеті принято, що [illegible] високих шкіл є справою державною. Анкета приняла статута з маленькими [illegible] доручила тій самій [illegible] виробити захо[illegible] устроєння цього статуту. [illegible] го анкета стала на ста[illegible] визначуючи податки [illegible] ви, кусимо домагатися [illegible] удержавлення наших, [illegible] великими зусиллями [illegible] високих шкіл.

Тимчасова кураторія [illegible] ному складі, доповненому [illegible] новими людьми, вибраними [illegible] держала мандат остато[illegible] гувати петиції і вислати [illegible] ції.

Кураторія сповнила [illegible] него на неї обовязок. Дня 30. [illegible] стало видруковану вчора [illegible] до названих установ і органів [illegible] ської влади. Крім цього того [illegible] вислано до відома для [illegible] струювання статут Товариства [illegible] називається: „Кураторія Украї[illegible] Високих Шкіл" у Львові. [illegible] того Товариства є: „основувати [illegible] носно утревалювати українські [illegible] вати Високі Школи у Львові [illegible] новувати їх матеріяльно, при[illegible] для них приміщення та науко[illegible] собі і забезпечувати їх абсо[illegible] тія".

До Украінської Парляме[illegible] Репрезентації вислано на руки [illegible] ви її посла С. Підгірського [illegible] петиції і статута, а попри це [illegible] прохання заняття цею справою [illegible] починити відповідні старання [illegible] поставлення наглого внеску [illegible] справі в польському Соймі.

Акція петицій і акція, заснування назвного товариства в себе доповнюють, бо до ус[illegible] ления університету потрібний [illegible] мий закон, а це вимагає часу, [illegible] ватні високі школи вже іс[illegible] мусять бути дальше вивінуван[illegible] потрібне.

VII.

Велика Україна.

Експльоатація дитячої праці у школах.

Згідно інструкціям совітської влади по школах заведено зараз польові роботи для учнів. Як вони виконуються, про це пишуть харківські „Вісти" (ч. 121) так:

„З Київщини знайома жінка пише мені:

„Наталочка тільки що повернулась з шкільного поля, замовена до краю, не схотіла їсти, хоч не їла цілісенький день, та мов мертва впала на ліжко. Вони пішли на поле о 9 год. ранку, а повернулись о 5 год. веч. Що це таке, — запитує знайома,—хіба не так можна поводитись з дівчиною, котрій ще не має 13 років, та в додаток ще слабого здоровля".

Шкільна освіта.

Як пишуть харківські [illegible] з Харкова 3. червня відбулась [illegible] да по народній освіті, склика[illegible] відділ народньої освіти. Офіц[illegible] справоздання про народню [illegible] дає кілька цікавих точок, які х[illegible] терпарують справжнє станов[illegible] шкільної освіти. Офіціяльни[illegible] клад видїлу освіти Коломійще[illegible] вив, що практика виявила, ш[illegible] дальне переведення системи со[illegible] ного виховання у нас цілком н[illegible] жане. Відсутність засобів при[illegible] вує по освітній роботі на селах [illegible] жаються лише хатами читальни[illegible] ми. Матеріяльний стан зараз є [illegible] сить скрутний. Книжка селу не [illegible] ступна ні по мові ні по цині.

Союз Совітських Республик

З Москви доносять, що дня 1. ц. м. там відбувався 11. сесія ВЦВК під проводом Калєніна. На сесії виголосив комісар Сафронов реферат про ратифікацію договору про союз сов. республик. У рефераті між иншим сказано:

„Умова союзу не викликала жадного принціпіяльного спротиву. Ця справа фактично була вирішена на 10. зїзді совітів і на конференції всіх республик. Останній ультимат Керзона переконав совітський уряд ще більше про необхідність створення союзу совітських республик. Тепер приходиться тільки вирішити питання реалізації договору і взаїмне відношення поодиноких [illegible] до себе і до центрального уряду. Всі республики будуть творити спільну федеративну державу. В міжнародній полїтиці будуть виступати, як цілість. Справу кордонів поміж поодинокими федеративними республиками вирішує найвища совіт[illegible] влада. Закорд. повинки [illegible] затягає центральна влада, як [illegible] виїмкових випадках може дозво[illegible] поодиноким республикам заклю[illegible] з державами Европи самостійні [illegible] лички. Закорд. торговлею має [illegible] вати союзна влада і тільки в [illegible] диноких випадках влада поодин[illegible] республик, які в даним разі м[illegible] і право ці користи із самості[illegible]

...ток установляє центральна ...грошева система і валюта ...ня для всіх республик. Спірні ...ини поміж поодинокими республіками вирішає центральна влада.

Центральний комітет союзних республик має бути утворений із союзних рад та рад національних по 5 членів від кождої союзної республики.

Союз соціалістичних республик має державний прапор червоної барви і з написю на 6 мовах: „Пролетарі всіх країн єднайтеся!"

Державним гербом усіх республик є серп і молот на тлі земської кулі.

Після цего реферату вибрано комісію, яка має виробити остаточну програму.

Рурця

Дальша боротьба.

Французька окупаційна влада видала таке заряджения: З огляду на те, що останніми часами доконано ряду нападів на сторожі і патрулі замикається цілковито рух поміж 8. вечером а 7:30 рано в 200 метровій полосі по обох боках залізничого шляху. Сторожам і патрулям приказано безоглядно стріляти до кождої особи, навіть до осіб, що мешкають в домах положених в окрузі позиції стрефи, коли не стане на перший заклик і не підносе рук до гори. Зарядження увійшло в життя з днем 30. червня в. р.

Щоб припинити рух на шляху Франкфурт-Дортмунд, вирвано залізничі тини в тій части шляху, що йде з Франкфурту до Кронбергу.

Відомий німецький публіцист Максиміліян Гарлес, помістив в „Amsterdame Telegraf" статтю, в якій нападаючись на політику д-ра Куна стверджує, що вона веде до руїни Німеччини, та що „боротьба над Рурою" яка є найпалкійшою боротьбою в історії — програна. Кошти тої боротьби виносять до сього часу 7.000 мілярдів марок. Від її початку обіг банкнотів збільшився що найменше пятикратно.

Кореспондент „Нае фр. Прессе" доносить,ащо в Ельберфельд на Порурю відбулось засідання робітників і промисловців залізничих гут і сталівень, на якому, між иншими, вложено звідомлення з кар, присудженик німецьким залізничникам. Зі звідомлення виявляється, що до 16. червня в. р. засуджено загалом на 223 роки тюрми і 150 мілионів марок гривни, около 124 залізничників. Видалено зі служби 690 урядників і робітників, що разом з їх родинами творить число 15.900 осіб.

З польських справ.

Довкола нового міністра польського скарбу.

Львівський „Дзенник Людови" оміщує в останньому числі інтерю свого кореспондента з одним із представників польського фінансового світа, який висловився про ново-іменованого польського міністра фінансів більш-менш так: Признаю — говорив інформатор Дзенник-а Людов-ого" — що почтення теки фінансів п. Ліндому мало для мене не меншою несподіванкою, аніж катастрофальний упадок польської марки. Положення польського скарбу є до тої степені трудне та скомпліковане, що тільки першорядний знаток з великим досвідом може в ньому орієнтуватися. Відома минувшина п. Ліндого widro діяльність в почтовій касі здаються не дають ніяких основ до твердження, будьто би п. Ліндо мав дані, яких вимагає теперішний стан польського скарбу. Іменування п. Ліндого є тим більше несподіване, що правляча більшість дуже сильно підчеркувала свій парламентарний характер, а п. Ліндо так під оглядом фаховости як і не менше під оглядом свого відношення до сойму, протиставить себе пріпціпам, які проголошує більшість.

Думки про п. Ліндого як керманича П. К. О. є ріжні. Віденська П. К. О. утворила схему, яку треба було живцем скопіювати. Ходило тільки о створення справної організації, якаб скоро полагоджувала інтереси П. К. О. і її клієнтів. В тому напрямі зустрічалася П. К. О. з постійними докорами, але ні недостачі не мали впливу на економічне положення польської держави. Що иншого з фінансами. Тут кождий хибний крок, кождий промах, може потягти за собою фатальні наслідки. П. Грабські вирядив багато шкоди польському скарбови, але поруч п. Ліндого, п. Грабські викликав враження великана. Насувається питання — що могло спонукати Вітоса до кроку, який мусить викликати паніку в цілій державі. Одиноким мотивом може бути недостача відповідних людей в таборі правиці.

Санація скарбу не дасться перевести без глибоких змін в польській закордонній і внутрішній політиці. А цього від теперішнього уряду вимагати не можна. Економічне життя потребує тривалого спокою, а політика правиці, що загрожує вічно конспіраціями, реакційними боївками, боротьбою з національними меншостями, цього спокою принести не може..."

З Варшави доносять до тогож часопису, що іменування Ліндого міністром фінансів викликало пригноблююче враження. Покликання на найбільш трудне становище кепського почтового урядника, що зі скарбовістю ані з фінансами не мав ніколи нічого спільного, людини позбавленої всяких кваліфікацій, вважають тут прямо безмежною легкодушністю. Коли підчас грудневої кризи згадав хтось п. Ліндого як кандидата на міністра почт, однозгідно признано цю кандидатуру гумористичною. Якжеж назвати теперішну номінацію? П. Ліндому приписують авторство ідіотичного помислу, щоби державні уряди оплачували свою урядову кореспонденцію марками... Удержується поголоска, що за параваном п. Ліндого правитиме міністерством скарбу — сенатор Гамерлінг.

Поширення залізничого страйку.

В супереч запевненням польської преси про це, що залізничий страйк в Польщі пригасає, польська соціялістична преса доносить про дальше поширювання страйку. Під теперішню пору страйкують усі варстати на просторі краківської і станиславівської дирекції залізниць. Доносять про припинення праці у варстатах Варшави. Польський уряд стоїть далі на негативному становищі, супроти чого нема мови про переговори.

„Амнестія".

Ослявлена уже, не дивлячись на свою новість, польська „амнестія" варта того, щоб на цьому місці подати бодай ті виїмки, які відносяться до „політичних" провин. І так в 2. ст. закона говориться, що амнестія відноситься до провин, які належать до юрисдикції карних судів так загальних як і військових та до обсягу ділання адміністраційної влади. Але амнестією не обнято провини в) шпіонажі або иншого карнгідного ділання на шкоду польської держави а на користь чужої держави, або в порозумінню з особою, яка діяє в користь чужої держави; б) провини, які змагають до поширення пріпціпів комуністичного устрою, або до облегчення заведення такого устрою в „ольський тержавлі, оскільки виповник спінився в момент доконання вчинку 17 літ життя; в) умисного побавлення життя людини, тяжкого ушкодження тіла чи людського здоровля; г) деверції і иншого уникнення від військової служби, оскільки виновник в тій ціли опустив межі польської держави, або в тій ціли перебував за кордоном; одначе та постанова не відноситься до переступств, поповнених перед днем 15. марта 1923. р. особами непольської національности, які походять з округа апеляційного суду у Львові, оскільки перед упливом одного місяця від дня оголошення цього закону їх повідомлено, або вони самі стягнулися до розпоряжень дотичної влади в ціли виконання обовязку військової служби...

Пілсудські відійшов.

„Курер польскі" доносить, що онові на засіданню тісніщої воєнної ради Польщі, Пілсудскі, який проводив нади, зголосив свою резигнацію. У відповідь на не генерал Желіговскі... подякував Пілсудскому за доторішний провід, вслід за чим Пілсудскі... подякував за подяку.

Надзвичайні Загальні Збори Українського Педагогічного Товариства.

Надзвичайний Загальний Зїзд делегатів Кружків вирішив зробити зміни статуту. — Протест проти закриття української мужеської учительської семінарії у Львові.

На день 29. червня скликала Головна Управа У. П. Т. найдзвичайний загальний зїзд делегатів Кружків задля переведення зміни статуту. Зїхалося 160 відпоручників, а крім того прибувших було 30 членів. Збори отворив заст. голови М. Галущинський, оправдуючи неприсутність голови виїздом на відпустку. Передаючи від голови Тов-а дир. А. Гладишовського привіт Зїздови, повитав усіх зібраних і короткою промовою вказував ці основні зміни статуту, які мали бути предметом обрад. На секретарів покликав проф. Г. Мартинця, голову Кружка в Бережанах І п. Паламара з Жидачева. Перед приступленням до денного порядку в наслідок наглого внесення д-ра Біляка ухвалено вислати від Зїзду депутацію до Куратореї Л. Ш. О. з протестом проти закриття І. року мужеського відділу української учит. семінарії у Львові і задуманого закриття хлопчої школи вправ. На делегатів вибрано о. Д. Лопатинського, о. д-ра С. Юрика, д-ра С. Біляка, Г. Тершаківця, М. Скоропиничеву, д-ра І. Голубовського і о. Ол. Стефановича.

З черги приступлено до денного порядку і переднскутовано запропонований Головною Управою статут у всіх його точках. Після шестигодинної вичерпуючої дискусії прийнав Надзвичайний Зїзд цілий запропонований статут з незначними поправками, поручаючи Президії Тов-а його остаточну стилізацію і переслання до відповідних властей для затвердження. Проти зміни статуту ніхто не забирав голосу, так що остаточне внесення після подрібного передискутування на принятя цілого статуту перейшло одноголосно.

Таким чином вичерпано денний порядок. Предсідник Зїзду замкнув його відповідною промовою до делегатів Кружків, щоби вони розпочали інтенсивну роботу Головного Тов-а для української школи та вели далі з таким захопленєм, як не слідно з діяльности Тов-а останнього часу.

В суботу дня 30. пішли члени делегації до Куратора Собіньского, щоби йому предложити протест зїзду у повищій справі з тим, щоби він передав справу до міністерства. В імени делегації промовив коротко і ядерно о. шамб. д-р С. Юрик, вказуючи, яку шкоду наносить останне заряджения міністерства українському шкільництву. Недостача українських учительських сил і так дається болюче відчувати. А закрити одиноку мужеську учительську семінарії з українською викл. мовою у Львові являється дуже болючим фактом і проти сього Надзвичайний Зїзд членів У. П. Т. підносить свій рішучий протест. Куратор Собіньскі у своїй відповіді покликався на міністерство, вказуючи на те, що в тій справі не має рішучого голосу, але передасть цей протест до відома міністерства. Вивязалася коротка розмова між делегатами і куратором Собіньским, в якій забрали голос Гр. Терщаковець і о. Ол. Стефанович, після чого делегація вважала свої завдання покінченим.

НОВИНКИ.

— Конфіскята. Останнє (73) ч. „Діла" сконфісковане за кілька місець звіту із посольского віча у Львові.

— Закладини учительского начання під „Народній Дім" на Богданівці. Там, де колись батько Богдан стояв табором, поселився тепер гурток залізничників, трамвайників, почтових і робітників-Українців. На частина городецької дільниці города Льва, згуртована при збудованій в часі другої української облоги Львова 1918 року капличі, почувала собі два роки тому чит. „Просвіти". Тепер намірюють Богданівці здвигнути „Український Народній Дім". І справ в найближчу неділю дня 8. липня в. р. о 10. год. перед пол. обходитиме Головній Управі Просвіти святочні закладини угольного каміння під цю важну тверділю на периферіях Львова. Читальні „Народній Дім" має містити школу, захоронку, салю, читальню, союз, кооперативу і ин. — значить стане осередком національного життя цеї части городецького передмістя. Треба сподіватися, що ця вістка розрадує кождо українське серце і стане рівночасно покликом, щоби увесь український загал Львова взяв участь в тому святі, а також зайвом до складання жертв на цю велику ціль. Громадяне! Не занедбуйте велико-го діла співпраці, підіть на зустріч культурному відрухови патріотів-робітників та станьте їм до помочі! Жертви просять посилати на книжочку „Дністра" ч. 13.500. За комітет о. Евг. Гавриляк голова.

— Ваші мешкові норми у Львові. Рівночасний уряд для справ найму у Львові уважав відповідним додати до основних мешкових норм 102, а для промислових льокалів і складів множник 201, через який мається вложити чинш із червня 1914 р. приміщені вартість марки за корону. Початок на повищання і подвійний відлічення з днем 1. липня також, а вимір його визначено в золотих польських.

— Замах на румунського короля. З Букарешту доносять, що підчас побуту румунського короля з Польщі, на румунській території вчинено кілька замахів бомбами, які не вибухли. Арештовано богато осіб. Ходять поголоски, що замахи організували комуністи.

— Кому втік Дзиковський? З приводу утечі з тюрми при вул. Батория дотичного у справі С. Твердохліба студента Михайла Дзиковського польська преса, як брукове („Газета Подгалянска"), так і тут, повважа, розпочала хрестоносний похід проти злочинців і дозорців України. „Газета Цодз." роздирає

шати і попелом посипує голову та репетує: „Був би найвищий час, щоби хоч при політичних вязнях усунути від сторожі дозорців Українців". Нещасні ті Українці. Що небудь станеться, негайно наступає атака на Українців. В цім випадку годиться зазначити, що дозорець, котрому втік Даїковський, називається Матеуш Стись, є ревним Поляком, шовіністом, і стільки має спільного з Українством, що й Прушинські чи инший „діяльч народови".

— **Новий ректор українського університету в Празі.** Дня 16. червня с. р. відбулися на Українськім Університеті в Празі вибори до Сенату на рік шкільний 1923/24. Ректором вибрано проф. д-ра Івана Горбачевського, бувшого ректора і професора чеського університету в Празі, деканом правничого факультету проф. д-ра О. Ейхельманна, бувшого професора університету св. Володимира в Київі, а деканом фільософічного факультету проф. д-ра Олександра Колесу, бувшого професора університету у Львові.

— **Відмовляють паспортів.** Староство в Турці відмовило видання заграничного паспорту о. дек. Гр. Морозови з Борині, котрий намірав їхати для поратування здоровля „albowiem choroba, na którą Wilny ks. zamierza się liczyć zagranicą może być przeprowadzona kuracja z tym samym skutkiem z jednym z licznych (?) w Kraju Zakładach Leczniczych". Подання внесено 24 квітня. Староство жаждало опінії місцевої поліції і під кінець мая звернуло його з тим, щоби внести просьбу на приписанім формулярі і долучити 5 свідоцтв, остемпльованих разом на суму 42.000 мп. — Коли і ту вимогу сповнено, прийшла подана з гори відповідь. Внесено рекурс до Воєвідства, а наколи і там відмовлять, то бідний 80-літний декан, стративши здоровля по ріжних вязницях, понесе хіба свій жаль скорше до гробу. Найцікавійше, що староство вимагає свідоцтв і грубих стемплів, а опісля приписує собі лікарські прерогативи і дає відмовну відповідь. Найвищий час зрозуміти, що адміністрація не є на те, щоби робити пакости громадянам.

— **Зі страху перед двійкою.** Дванайцятьлітня ученица Марія Курлей втікла з дому „у світ" ще 27. червня і зникла без сліду. Причиною утечі був страх перед двійкою, яка грозила їй при кінці шкільного року.

— **Убив матір.** У Верещиці під Городком ягайл. син замордував матір. Причиною — спадкові справи.

— **Виїзд за кордон.** Польський уряд має замір обмежити виїзд за кордон. Навіть виїзди до лічничих місць будуть заборонені, як що компетентна особа не викажеться лікарським свідоцтвом. Платня за закорд. паспорт буде виносити мілїон мп.

— **Льорд Джордж письменником.** З Льондону доносять, що Льойд Джордж приготовляє до друку свою книжку п. з. „Куди ідеш?"

— **Затоплений корабель.** Наслідком бурі австріяльський корабель „Сумятра" затонув у околиці Валїї враз із пасажирами.

— **Кандидатура нім. престолонаслідника.** Прихильники бувшого німецького наслідника престола заходяться над тим, щоб уможливити йому поворот до краю. На випадок успіху тої акції плянується поставлення престолонаслідника кандидатом на президента.

— **Інспекція на Волині.** Представник польської президії ради міністрів Старчевскі розпочав інспекцію Волині, після чого він зложить раді міністрів звіт про відносини на Волині.

— **Совітські цеппеліни.** Каменєв віддав Троцкому до диспозиції воздушний бальон типу Цеппелін, побудований в Німеччині коштом німецьких комуністів. На днях Стеклов передасть Троцькому другий Цеппелін побудований коштом московських робітників.

Всіх Громадян-Українців

а передусім Горожан Львова

запрошуємо на

СВЯТОЧНІ ЗАКЛАДИНИ УГОЛЬНОГО КАМЕНЯ під „НАРОДНИЙ ДІМ" на БОГДАНІВЦІ,

які відбудуться в неділю, дня 8. липня 1923. о год. 10-ій перед полуднем. Торжество вичнеться полевою Службою Божою — опісля свячення і проповіді. На случай сталого дощу і великої негоди, свято не буде відложене на неділю дня 15. VII. 1923.

15 1—2 *КОМІТЕТ.*

Висока технічна школа у Львові.

Українська Висока технічна школа у Львові істнує вже три роки. Початок українській технічній школі дали технічні курси, ласновані тов. технічним від 15. IV. до 15. VII. 1920 року. Після уконституованя українського університету у Львові, виклади читано на технічнім факультеті при тім університеті. Зі зростом числа прелєгентів і студентів та поширенням діяльности факультету, деканат признав потрібним для зросту української технічної культури та поширення технічного образування, виділитися в окрему українську Високу технічну школу у Львові з трьома факультетами, а саме: 1) виділ будівельної інжинерії, 2) виділ машинової інжинерії, 3) виділ лісової інжинерії. (В акад. році 1923|24 задумується утворити виділ сільсько-господарський). Через перші два роки виклади відбувалися лиш на одному році Техніки; тепер науку зорганізувано в чотирох семестрах, після чого студенти зобовязані зложити загальний (перший) іспит. При школі засновано дотепер наукову бібліотеку, хемічну лябораторію та мірничий кабінет.

На техніці працює 18 постійних і 5 помічних наукових сил. До викладів заангажовано всіх бувших професорів та доцентів Високих технічних шкіл, як також фаховців інжинєрів, які посвячуються праці над розвоєм технічних наук на Україні.

Крім теоретичних викладів поширювано технічні відомости слухачів вправами на фабриці в машинових варстатах, в помірах геодетичних на вільному терені, в дослідах в хемічній лабораторії та в прогульках на промислові будівлі.

Під кінець семестру складали слухачі кольоквія, а при кінці року іспити, до яких мимо тяжких матеріяльних відносин та обниження особистої свободи зголосилося більшість студентів. Колєгія професорів стверднла при відбутих іспитах пильність і заінтересованість наукою студентів.

Виклади в акад. році 1922|23 скінчилися 30. червня ц. р. на слідуючий акад. рік 1923/24 будуть відбуватися від 15 до 30. вересня ц. р. включно в квестурі української Високої технічної школи у Львові. Такса за семестр виносить 50.000 мп., а вписове 10.000 мк. і 5000 мп. на бібліотеку і хемічні прилади.

Виклади розпічнуться з днем 1. жовтня 1923 р.

† Посмертні вістки.

Константина з Біленьких Губер, невіджалуваної памяти дочка Теодора і Константини Біленьких, проф. учит. сем. в Самборі і жена Ераста Губера, артиста-маляря у Відні, упокоїлася в Бозі по тяжкій і довгій недузі у Відні дня 22. червня ц. р. полишаючи сиротою сина і опечалюючи мужа й родину. В. І. П.

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬ.

висвітлюють від сьогодні і в слідуючі дні коротіїську драму о великій артистичній вертости п. н.

„РОМАН ДАМИ ДВОРУ"

(ГРАФИНІ О' DONELLI).

В головних ролях ЕРНА МОРЕНА, ЕРНЕСТ ГОФЕРМАНН і ЕММІ ШЕФ.

Причину цього, що не всі ще постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостач екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторітетом, ніж багнет чужого жандарма.

Виказ жертв.

Декларували на будову „Українського Народнього Дому" на Богданівці у Львові:

(Декларації в части або в цілости сплачені — готівку вимагається особно!) По 2.000.000 мп. д-р Ст. Федак; по 200.000: п. А. Чайковський, Іванчук Гр. Ярослав; по 150.000: Грицків, Голдан, Мацелінський; по 120.000: п. Чайка; по 100.000 мп. п. п.: о. Гавришон, Капецький, Іванчук, Филипович, Кулик, Отрішко, Оповець, інсп. Лящинський, Ходаль, Керод, Кунєц, Турик, Войтович, Стодольна, Мусуляк, Ільків, Зазуляк, Курилас, Юськів, Миколишин, Пюн, Вентик, Шпак А., Лесів, Гречь, Ткач, Андрушків, Мадак, Рудий, Гнещак, Мовчан, Шведик Ст., Дочич, Медицький, Дарчук, Вітковський, Клос, Підгребельний, Николишин, Столярчук, Антонів, Дишо, Николишинова, Романовичова, Самарик, Бредень, д-р М, Волощин, Макець, Мельник, І. Ватровський; по 90.000 п. Бавах; по 60.000 п. Яніщевський, Крупейова; по 50.000 п. п.: Сапка, Бучелюк Юлія, Рубій, Гумінський Д., Гринчишин, Іванишький, Повзачок, Соха, Рибчак, Пелещук, Баран, Дорош, Мацталір, Крупей, Романович, Штокало, Остапчук, Герасимова, Гнещів, Воловець, Свєготя, Щуцький, Пелещук, Сусь, Козак, Іванчук Ст., Романович, Корпак, Козубовський, Кудьмацицький, Андрожів, Козицький, Бен-Бенєвський, по 30.000 мк. п. п.: Зуб, Харкевич, Дідик, Гнещів, Чеведарик, Буфан, Салюк, Лучечко; по 25.000 мк. п.; Шумдик, Головач, Дмидчук; по 20.000 мк. п. п.: Іванчишин, Сиракуза; по 10.000 мк. п. п.: Вітик, Спасюк, Олійник, Кострубa, Мацьопа, Мартинець. — До тепер декларовано разом 10,255.000 мп. — Комітет. 15a) 1—1

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

В четверту річницю смерти бл. п. проф. Івана Левинського відбудеться дня 4. липня о год. 8'30 рано в храмі св. Юра Заупокійне Богослуженнн. По богослуженню о год. 11. посвячення памятника на личаківському кладовищу (проект арх. Лушпінського). 1p 1—1

Дрібні оголошення.

НА ЧАС ФЕРІЙ пошукує субститута адвокат д-р Клафтен, Мости великі. Посада може бути стала. 13 1—2

МЛИН водний купно або видрендую. Відомість: Львів. Ринок 10, Повітове Т-во Кредитове для В. Ч. 22 1—1

ДІМ о 6 кімнатах, стайня, садок і 5 морґів орного поля в жовківськім повіті до продання Американцеви. Зголошення в Адміністрації „Діла" під „Поле". 14 1—3

ПОШУКУЮ кімнати з осібним входом, в здоровій околиці міста, сонячної та вигідної за доброю заплатою. Ласкаві письменні зголошення: Нестор Жиїв, вул. Куркова 9. II. о. 7 2—3

КОНЦИПІЄНТА пошукує адвокатська канцелярія в повітовім місті. Зголошення до Адміністрації „Діла". 2 2—3

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

Швайцарська ґаза,

першорядної якости пасн, турбо, камінна, вальцї, каспро, уранімісті. Конкуренційна ціна „ПІЛЬОТ", Львів, Баторія 4. 20 1-20

Т-во Взаїмна Поміч Українського Вчительства у Львові

уладжує

в суботу, дня 7. липня ц. р. у великій салї Народнього Дому

Забаву з танцями і комерс.

21 1—2

Музика сальонова. — Стрій спацеровий Буфет у власному заряді. — Початок забави о 10. год. вечером.

Вступ на салю за запрошеннями.

Присилайте передплату!

Вийшов з друку журнал:

„УКРАЇНСЬКИЙ СТУДЕНТ"

чч. 1—2 за травень—червень б. р.

Рік видання II. Орган вільної думки Українського Студентства. Видав Т-во „Український Студент", редагує Колєгія. 140 стор. 8° друку з ілюстраціями зі студентського життя. Ціна окремого примірника: в Америці п'ять доляра, в европейських краях з високою валютою 1/4 доляра, з низькою валютою 1/10 дол. Українським студентам — — та книгарням 25 проц. знижки. — —

Адреса Редакції й Адміністрації:

č. S. R. PRAHA-SMICHOV, Plzeňská

19 ul 83/II. 1—

Перляки Каспри Ч. 6, 1 і 2 окалійно до продажі, також Камінна, Вальці, Мотори. Ціни без конкуренції. — „ПІЛЬОТ" Львів, Баторія 4. 2683 0—10

Видавництво перекладних творів всесвітнього письменства

„БІБЛІОТЕКА МЕРІЯМА"

видало досі:

1) **„Червона смерть"** — оповідання Е. А. Пое

2) **Легенди** — С. Лагерлеф (вичерп.)

3) **Озеро Іммен** — новеля Т. Шторма.

Друкує:

4) „Пан склянної кімнати" — оповідання К. Робертса.

5) **"Легенди"** т. II. С. Лагерлеф.

Основна ціна кожного випуска є 0·60 (се є в гроші 4800 мк.) Ціна двох (1. і 3.) висилки разом з почтовою пересилкою лише 10.000 мк. Замовляти по адресі:

Адміністрація „Бібліотеки Меріяма"

18 **Львів, Содова 4.** 1—4

Вапно в брилах

з ґарантією 1—2% каміння

мулярський ґіпс і модельовий ґіпс з Глинної Наварії

знаний з доброти — продає з ВЛАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ

по умірнованих цінах фірма „ПІЛЬОТ" ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА ч. 43 а.

Себічасова достава.

За редакцію відповідає Ол. Кузьма

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

.956). Львів, пятниця 6. липня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік LI.

ІЛО

ИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шек. 143.322.
Адреса для телеграм: „Ділo" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. перепол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 20000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 30.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунії 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 30000 кр. Зміна адреси 10.0 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 800 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

оєо ювілею перших осно- ельних Зборів „Народног дбеться дня 7. липня ц. р. в Преображенській церкві

служення,

олудне Панахида і посвя- на личаківськім кладбищі. них директорів-основателів ого і Апольона Нечая. ення і Громадян просить о ласт ім нашим Свят

Дирекція.

ання самого Юбілею відбудеть- в дні готовлять діяльности

Львів, 5. липня 1923.

Папа Пій XI. зробив ве- ликий політичний крок. Він звернувся з листом до кар- Гаспарі, в якому висловлює ляд на найважнійшу про- нішнього політичного дня Порура й репараційних ви- листі папа підкреслює не- ть обговорення й вирішення их справедливости рурської , сказуючи, що провідними вирішенні її могли би бути ложення: 1) оцінка платничої ти Німеччини позапартійними ами, про яке просить Німеч- не повинно бути відхалено; ногоря мають право вимагати , які забезпечують їхні держання. Але треба обговорити питання, чи треба неодмінно ці га- нції здійсняти в формі окупації, чи не можна заступити їх другою формою гарантій.

Треба визнати, що папа вибрав вдячний момент, щоби зробити пробу ліквідації рурського конфлік- ту. Ситуація на Порурю досягла крайньої степені напруження. Кон- фліхт привів до повного виснажен- ня Німеччини й загрожує катастро- фою цілій Европі. При цих умовах обставинах спроба ліквідувати кон- фліхт являється дуже вдячною. І коли би спроба ця дала позитивні наслідки, ціла Европа зітхнула би з полекшенням, стала би на шлях по- загодження тої кольосальної госпо- дарської кризи, яка тепер здобула такі велитенські розміри.

Але надій на те, що лист папи справить в напрямі ліквідації рур- ського конфлікту корисний вплив, здається, дуже небагато. У Франції, настрої якої для розвязання справи Порура мають основне значіння, лист папи справив різко негативне вражіння. Тільки правовірні като- лицькі органи підкреслюють добрі наміри папи й висовують роз'яснен- ня кардинала Гаспарі, які ослаблю- ють значіння листу, як „маніфеста- ції" проти Франції. Найбільш близь- кий до уряду „Temps" в різкій стат- ті зазначує, що лист папи містить дві поради: одну практичного хара- ктеру—минути репараційну комісію щодо платничої здібности Німців передати мировому суду і другу політичного характеру — звільнити Німеччину остаточної росплати. Обидві поради, зазначає „Temps", одна- ково можуть бути приняті Фран- цією. „Petit parisien" в інспірованій статті називає лист папи „що най- новійшим" й вказує, що він ли- шає непорушно упертість Німеччини. Цілому цілком виразному на- строєві громадських і урядових кол цілком очевидно, що лист папи не може тут внести в ситуацію жадних змін.

Правда, в урядових колах Ва- шінгтону і Льондону лист папи був стрінутий з повним співчуттям; в цьому листі тут побачили піддержку й попертя англо-саксонського погляду на справу репараційних ви- плат. Але о скільки Англія, а тим паче Америка, й раніше, не співчу- ваючи політиці Франції, проте весь час здержувались від активних ви- ступів в справі Порура, о стільки не можна сподіватись, щоб їхня по- зиція здержливости змінилась тепер в звязку з листом папи.

Найбільш правдоподібним являється припущення, що лист папи не буде мати рішаючого значіння в справі розвязання рурського кон- фліхту. Він являється лише симпто- мом того, що імперіялістична полі- тика Франції, яка загрожує ката- строфою цілій Европі, здобуває все більше й більше противників. Серед тих голосів, що висловили осуд теперішній французькій політиці, голос папи поруч з недавніми ре- золюціями конференції Ліги Націй, мають особливе значіння, особливий авторітет.

Політична нарада в Берліні.

Берлін 5.VII. Канцлер Куно запросив до себе представників ріжних партій в справі листа папи і саботажів у Порурю.

Страйк в Льондоні.

Лондон 4.VII. Тут вибух загальний страйк. В самих пристанях страйкує чотирнайцять тисяч робітників.

Арештування вдови Стамболійського.

Білгород 5.VII. Болгарський уряд дозволив вдові по премієрі Стамболійськім на поворот до Софії. Підчас переїзду через кордон її арештовано.

Політичний процес в Будапешті.

Будапешт 5.VII. На лаві обвинуваченых засіло 17 осіб обвинуваченых в атентаті на Бетлена. Слідство виказало, що обвинувачені належали до тайної організації і плянували замах на премєра Мадяршини і на румунського короля.

За автономію для Клайпеди.

Париж 4.VII. Комісія покликана для виготовлення автономічного статуту для Клайпеди зібралася на нове засідання. В нарадах бере участь член англійської амбасади, представник Італії, делегат Литви і Клайпеди. Наради потревають два тижні.

Нові замахи в Порурю

Берлін. 5. VII. В Дуісбургу робітники застрілили в ночі 5 французьких жовнірів. На населення наложено велику контрибуцію. Населення відмовилось складати контрибуцію, а натомість в ночі 3. ц. м. до будинку постерунку бельг. поліції вкинуто бомбу, яка убила 2 особи.

Пастирський лист Тихона.

Москва. 4. VII. Патр'ярх Тихон оголосив пастирський лист, в якім заявляє всім монархістам і білогвардейцям, що в сов. Росії за останні часи богато змінилося і що всяка акція проти совітської влади є недоцільна і шкідлива. Заперечує також поголоски про те, що у вязниці його зле трактовано та відкликує свої напади на сов. владу.

В турецькій неволі.

Атени 4. ц. м.: На основі звіту міжнародньої комісії стверджено, що до турецького полону попало підчас війни 54.000 грецьких жовнірів і старшин, з чого залишилося тепер при житню заледви 14.000. З голоду і тифу згинуло в полоні 15.000, а майже 20.000 жовнірів і старшин Турки вимордували підчас транспорту з поля бою в табор.

Процес проти вбивника Рашіна.

Прага 4. ц. м. Тут розпочався процес проти Совпаля, вбивника міністра Рашіна. Обвинуваченій відмовився складати зізнання, закидуючи трибуналови некомпетентність, супроти чого приступлено до переслухання свідків.

Неспокій в Югославії.

Білгород 4. ц. м. Підчас у рочистого свята з нагоди роковин злуки Чорногори з Югославією, прийшло до сутички між Сербами і Чорногорцями. Замордовано кількох священників.

Страйк в Німеччині.

Берлін 4. ц. м.: Робітники, які не приняли рішення повемного суду поміж власниками підприємств і професіональними спілками, оголосили страйк. Страйкує понад 250 тисяч робітників.

Велика Україна.

Становище професійних спілок на Україні.

В Харкові на українському зїзді металівців комуніст Цибульський зазначив: „За чотири місяці 1923 р. професійні спілки України стратили 65 прц. своїх членів, з цієї кількости на комуністів припадає 20 прц. Ці двайцять відсотків не лише вийшли з професійних організацій але й подали відповідні заяви про вихід з комуністичної партії. Більшість старих кваліфікованих робітників металістів, а так само забойщики і шахтери донецького водозбору на протязі пяти років чекали від комуністичної партії і совітської влади розвязання робітничого питання. З 1922 р. коли зовнішні і внутрішні обставини змінились на нашу користь, робітники підпали під вплив з боку вими самими вибраної совітської влади, яка ріжними декретами привязала їх до заводів, де вони перебувають на становищі кріпаків. Різні грізні розпорядження Москви і Харкова по ліквідації законних вимог робітничих мас не тільки цілком ліквідували значіння професіональних союзів, але й викликали озлоблення робітничих мас проти комуністичної партії і совітської влади. Я думаю, що справа професійних спілок мусить бути розвязана, инакше ми, комуністи, підрубаємо те дерево, на якому сидимо".

Серед російських монархістів.

Берлінський „Руль" доносить: Обединані монархістичні організації оголошують заяву про престолонаслідство. Вони вказують на те, що факт смерти царя Миколи II., його сина Олексія і брата Михайла може бути безсумнівно доказаним тільки після його провірки рішуче компетентною комісією, якої праця можлива не скорше, чим в Росії зародяться перші признаки ладу і законности. Щойно тоді прийде час на вияснення, хто з членів дому Романових являється царем Росії.

Після запевнення голови обединаної ради монархічних організацій у Франції, вище висловлений погляд покривається з поглядами великого князя Миколая Миколаєвича.

Бенеш про ситуацію в Німеччині.

Бенеш у розмові з кореспондентом „Дейли Телєграф" заявив: Ситуація, в яку попала Німеччина є дуже небезпечна і не має жадних виглядів на поліпшення. Що до справи контролі над німецькими фінансами і справа репарацій, то найкраще булоб передати це до вирішення Союзови Народів. Заключення взаїмних гарантій під охороною Союза Народів причиниться до розбреєння і замирення Европи.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Слідами розвою кооперативної ідеї в „На рідній Торгівлі".

(5.VII. 1883 — 5 VII 1923.)

На сороковому році свойого існування почитує „Народня Торговля" XXXVI. загальними зборами дотеперішні методи своєї праці і юридичною перебудовою своєю пішла на стрічу назрівшій необхідности нашої економічної політики в области споживчої кооперації, приготовилася до перебудови своєї на організаційний, технично-торговельний і культурно освітний осередок організованих сил нашого народа

Повстала вона під напором безвідрадного економічного положення нашого народа під вісімдесяті роки минулого століття. Господарський занепад нашого селянства, спричинений розпиллю землі і недостачею заробітків в батьківщині, купив сей головний пень нашого народа в обіймах чужинецької ліхви, проти якої мусів боронитися народній організм.

Перші гасла економічної праці в користь селянства впали на І. всенароднім вічу, скликанім зборами Володимира Барвінського у Львові 1880 року. Ці гасла лунають і на провінції (А. Ничай в Коломиї 1880) Конкретні форми прибирає одначе економічна праця в користь народа з хвилею основання „Народньої Торгівлі" в 1883, яка то установа підійме боротьбу з товаровою ліхвою, пускаючи на мать „розростися у величаве дерево, обнимаюче цілу Галицьку Русь, в котрого тіни відтхне бідний народ свобіднійшою грудею".

В основу організації „Народньої Торгівлі" лягли кооперативні ідеї рочдельських піонірів перенесені до нас не безпосередно з Англії, а посередно під впливом швайцарських кооперативних організацій, головно базилейської (р. основання 1847) і цюрихської (р. основання 1851).

Перещепив їх на наш грунт Василь Нагірний, архітект, який повернув до нас зі Швайцарії під 80 роки і на сторінках „Діла" розвинув перед нами в 1882 картину кооперативної організації споживців у Швайцарії.

Бажаючи практично перевести в діло свої ідеї, нав'язав зносини з виднійшими діячами у Львові і в краю та 5. VII. 1883 року довів до установчих зборів „Народньої Торговлі", на яких то зборах принято статут і вибрано перше правління.

Діялося се в часі, в якім надто живі були еще спомини краху „Загального рільничого кредитового заведения" у Львові, інституції з міліоновим капіталом, який то крах зневірив широкий загал до самомочної акції. Ся зневіра найшла вислів і на установчих зборах „Народньої Торговлі". На них явилося тільки 8 осіб. Сей мелий комплет освітлює нарочно, як чужими були в той час кооперативні ідеї серед нашого загалу, хоч австрійський кооперативний закон вже від поверх 10 років давав юридичну основу організації кооператив. Всеж таки установчі збори „Народньої Торговлі" дали додатний вислід. Ухвалений статут діждався реєстрації 21. VII, 1883, а 8. грудня сього року розпочала „Народня Торговля „свою діяльність.

Її метою було стати центральним складом сільських і міських українських крамниць, який у жерела закуповував би для них крам, увів би українське населення в торговлю, „переломив би привілеї иншої народности" в нашу користь.

Начитавши ось так федеративний устрій організації споживців, в якім „Народня Торговля" мала занятн місце централі організаційної і закупочної, стрінулися перші кооператори Галицької Волости, Василь Нагірний і Аполльон Ничай з великими трудношами технічної натури. Вправді вже в 1888 році гуртується біля „Н. Т." около 130 крамниць, однак слізно в них недостачу фахових кооперативних сил, які марнують організаційні заходи „Н. Т.", бо — управляючи лихву на селі — відрізають у населення довіря до кооперативної ідеї, а боргуючи спричинюють занепад крамниці. Рівнож планована „Н. Т." ідея торговельної республики, в якій „Н. Т." заняла би місце гуртівні самостійних провінціональних складів падає, бо самостійні склади в Самборі, Рогатині і Бродах їдуть недостачі фахових людей падають, а їх перейнає „Н. Т."

Після сих досвідів „Н. Т.", не спускаючи з ока сільських крамниць, взорі переходить на пляні форму територіального поширення власної торгівлі шляхом відкривання власних складів по більших містах Галичини, стаючи рівночасно осередком, образуючим фахові торговельні сили, щоби тим способом підготовитися до реалізації первісної своєї мети, кооперативації споживчих сил населення. Отсе й ядро праці „Н. Т." аж до 1908 року. Власних складів „Н. Т." повстає згодом 19. Вони стають школою торговельних підприємників.

Число крамниць, які стоять в торговельних зносинах з „Н. Т." зростає на рік 1906 на 822, означає сі крамниці се пестрий конгльомерат, на який складаються крамниці приватні, читальняні, церковні, громадські і спілкові, а які згідно з оцінкою Івана Петрущевича в більшій частині „становлять гнізда визиску".

Вони дуже слабі, продають товари на кредит, не ділять зисків між членів, пропорціонально до закупна крому, не мають характеру демократично уладжених кооператив, що опирались би у своїй діяльности на організованої і зацікавленій справою кооперативної торгівлі загал членів, хоч „Н. Т." вже від 1897 року послідовно працювало над реформою наших крамниць.

В сім році навязала „Н.Т." зносини з „Просвітою", яка удержувала мандрівного учителя крамарства В. Короля і з Тов-ом „Дністер" в році 1902, який субвенціонував крамничну акцію „Н. Т."

Завдяки праці М. Заячківського й Івана Петрушевича та допомозі Тов-а „Просвіта" йде в „Н. Т." від 1904 року підготовка грунту під переміну її на Союз.

На Загальних Зборах підносяться щораз то конкретнійші домагання союзної перебудови „Н. Т." (о. Андрій Пеленський, Данило Таначкевич, Михайло Галущинський). Вкінці в 1906 р. Захар Скварко висловлює ясно свій погляд на перебудову „Н. Т.". Бажає він, щоби відносини крамниць уложилися до „Н. Т." так, як відносини кредитових спілок до Краєвого Союза Кредитового.

В краю йде тимчасом організаційна праця І. Петрушевича і М. Заячківського (економічні віча, крамарські курси, видавництва) і назрває ось так справа перебудови „Н. Т." на Торговельний Союз.

В 1907 році по рефераті проф. Романа Залозецького („Гарний аріст „Народньої Торговлі", яка зі своїми філіями по всіх більших містах Галичини стається осередком нашого торговельного руху не був би довершений, як би вона мала попристати на ролі великого кольоніяльного гросіста, як би не стреміла до закопления цілої торговлі, яка головних своїх консументів і клієнтів має по селах", доречнісно остаточно переміни „Н. Т." на Краєвий Торговельний Союз, який мав за завдання держати руку на живчику спілок: організувати і інструювати їх та взаємотрювати їх товаром.

В 1909 р. обєднувала „Н. Т." 22 спілки, а організувала 30, в дні організування поступала „Н. Т." вже обережно виступуючи проти організування Спілок тих, де для них не було умов осягу. В році 1913 обєднувала „Н. Т." 102 спілки, а того 67 спілок стояло в торговельних зносинах з „Н. Т.".

Співпраця з „Просвітою" продовжувалася до війни (Торговельна школа „Просвіти", курси, інструктор Спілок).

Велика війна причинила організаційну діяльність „Н. Т." і відвела членів зі Спілок. В 1917 р. після звіту д-ра С. Федака тільки три спілки стояли в зносинах з „Н. Т.", инші влаблюща були знищені. Почалася робота для реактивування Спілок і реєстрації нових, яка попала широким руслом після повороту М. Заячківського зі Сибіри. В році 1920 членів було 86 спілок, відновлювалося 7, а нових основалося 27. Недостача фахових людей на місцях перепиняла працю. Після відновлення діяльности Краєвого Союза Ревізійного в 1920 році під „Н. Т." разом з ним в праці над відбудовою нашого кооперативного організму та приймає участь в працях Краєвого Комітету організації кооперативів. З листопада 1920 р., покликавши до життя у себе в червні 1920 року організаційну комісію при Управляючій Раді. Ця комісія приймає засади кооперативної організації, принятої статутом К. К. О. П. і опрацьовує статут для „Н. Т." як Краєвого Споживчого Союза, який свою діяльність завязує в першу чергу в кооперативами як першого, так й другого ступня. І хоч, йдучи еволютивною дорогою, залишує міщане членство в Союзі, всеж таки забезпечує переважне вплив Кооперативів на ним (Загальних Зборах і Комітеті).

Найважнішим ... дома єсть, що ... управління може стати помічником у відбудові господарства, предметом Загальних Зборів Звітний Збір ... року взяли ... спосіб ... на мету і ... „Н. Т."

Організація кооперації ... ходовано, як організація ... Нові тяжкі ... год, бо доводом що ... нашого населення ... організована силою ... кому коли ... стати відсталою, ... ними рівнодушно ... ходом нової доби.

Світ спеціалізується, ... ліній вже зазнають ... число українських спожив ... правління „Народньої Торговлі" Крайового Споживчого Союза — справляють удар — будувати постійні зносини.

Прогнозовано, що одна ... діл виносить 10.000 мп., а ... тани видають на удар ... постановами кооперативних ... 1/3 своїх удалів до „Н. Т." ... VII. 1923 заводить „Н. Т." ... ський систем товарових ... від закупів своїх членів.

Львів, 5. VII. 1923.

Ю. Павликівський.

З Волині та Холмщини.

Зразки „культури".

Наводнюючи мазурами т. зв. „креси", Холмщину та Підляшя, польські керманичі твердять, що то робиться для насадження культури. Багато можна сказати та всього не перекажеш.

На Підляшу є село Мутвиця. Має село свою церковку стареньку, стареньку. Чи памятає та церковка православіє до унії — не скажу того, — бо не знаю. Але унію і прирославя по унії вона добра памятає, бо ще й стереже на цинтарі своїому, як доказ тої памяти, надмогильний памятник у одному склепі спочиваючих пан-отців служителів цеї церковки-уніятського Йосифа і православного Александра (батька і сина), Тонкель.

Недалеко від села є фільв. Дубово. Парцелюючи фільв., насадили мазурів. Церковку переробили на костел і надали свящ. ксьондза.

Ксьондз насаджує культуру стріляннем селянських свиней, чи позивом за усякі дрібниці до суду. Культурні мазурі-парцеляти не відстають від ксьондза. 11 чи 12. мая ц. р. узброївшись сокирами, ломами та кілками під проводом ... лиця Свєнтоєвского, ... рядити гробницю ... вічним сном на цинтарі ... Тонкель. Збіду памятників ... склепу і заглядали нею ... городі цинтарю надписи ... лині, та почали ко... щоб викинути погреб... не зауважили „некультурні" ... Україні і по своїй ... не змогли мститись ... ним лілом мазурів-за... ла їх.

Не знаю на скільки ... дою, та поговорюють ... блено з руки латин... трий перед розпочат... посилав на постеру... кодексом карним, ... чи велика кара чека... Та мабуть найвищи, ... буде... Той не буде, ... поліції не розслідує ... не знає, хоч що-день ... кулішею бачить в заго... а гробу з надписом, т... на це внесення поліц...

З Німеччини.

Підмова канцлера Куно.

На зїзді надреньских провінцій виступив німецький канцлер др Куно з промовою в якій підчеркнув, що пасивний опір не однинока зброя, якої ще Німеччині не відперто. Нема на світі сили, яка примусилаб Німеччину до підписання розшматування батьківщини. Промову канцлера повитали усі овацийними оплесками, не виключаючи й комуністів.

Заговір на німецьку республіку.

З Берлина доносять, що там викрито організацію „Германія", яка планувала заговір в цілі повалення республіканської влади і відновлення монархії. Преса накликує уряд до енергічних виступів проти переворотових елементів.

На останньому засіданню міщан Гамбурга дебатовано над ді... яльністю таїних націоналістичних ... зів. Соціяліст Брентат... основі судових матер... менькі праві кола при... гітлер на випадок скло... Лівий і Штреєн діяльно... розвідці котрого. В Гам... по приказу потайне бю... ві його працює там 20... Шверіц. Централа була ... до райхсвера-команда ви... ський приказ. Штегеман... бірники удержують зв'я... своєю службою в Берлі... дає на гайдельберський конгрес ... ціяльних націоналістів. Ці ... ціяльних націоналістів. Ці ... ціяльних націоналістів. Ці

Поруя.

По атентат.

Агенція Аваса доносить з Коблєнцю, що поміжсоюзна комісія в порозумінню з головно командуючим окупаційних військ рішила, що не буде вже в кождому повіті, що перебуватиме коїсь окуповану територію мусять бути цивільні німецькі особи.

Спеціальний справоздавець „Берлінер Тягеблат-а" доносить з Поруя, що дальше слідство в справі атентату на військовий поїзд в околиці Дуабургу виказало, що число убитих бельгійських жовнірів доходить до 20. Окупаційна влада переконана, що виновники заговору задумали викликати експльозію на самій місті, але що льонт згорів за скоро, катастрофа не дійшла до розмірів, яких в ту хвилю не можна собі уявити.

Льондонська „Дейлі Хронікль", оговорюючи атентат в Дуабургу вважає його запові́дю вибуху партизанської боротьби в Поруї.

Німецькі часописи дотепер повні поінформовані в своїй ненависти до Німців, почали з приводу атентату в Дуабургу кампанію проти усього, що німецьке. Між иншими „Віктозр" домагається в реванж за атентат — смерти сотні німецьких закладників. Тільки ліва французька преса остає свідомою того, що німецькі атентати є тільки природним наслідком нелюдських жорстокостей і насильств, доконуваних французькими військами над німецьким населенням окупованої области.

Як доносять з Поруя, брутальність окупантів потягла за собою 6 нових жертв в убитих. Нічю з неділі на понеділок убили бельгійські жовніри в Мерль 6 осіб, які появились на вулиці по 8. годині вечером.

Союз охорони прав людини звернувся до німецького уряду з просьбою вплинути на населення Поруя в напрямі припинення саботажу.

В дітях наша будуччина — наша доля і воля. Найкраще дбас про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу".

Поміж союзниками.

„Дейлі Мель" доносить, що англійські урядові круги не виключають можливости спільної акції Англії і Америки, в цілі примущення Франції до сплати довгів, затягнених у тих двох держав, на випадок, коляб теперішні переговори не довели до порозуміння.

„Пті Парізієн" вважає, що англійсько-французька конференція стає чим раз більше потрібною. До тої конференції требаби одинче приступити з обопільною добрею волею і довірям. Ситуація є того рода, що не можна здатися на природний хід подій, бо не пійшлоб нільки на користь Німеччини.

„Нье Фр. Пр." доносить з Льондону, що там панує дуже злий погляд що Европа стоїть перед тяжкими наслідками подій, які прогладиться уже протягом бли́жного тижня. Вирва в розі „возрот в англійсько-французьких взаєминах" стає чимраз актуальнійшим в пресі. І хоч преса виявляє певну здержливість що до переговорів, всеж таки виявляється загальний нахил до песимізму. Поанкаре стоїть далі на своєму непримиримому становищі, тоді, як Англія не хоче уступити від свого погляду. Порозуміння стає чимраз менше правдоподібним. Вістки про те, що Поанкаре хоче відповісти на англійський запит устно, викликала ще більше невдоволення.

Паріське видання „Дейлі Мель" доносить про те, що задумує зробити Франція на випадок, коли Англія захоче ізолюватися від неї. В такім випадку Франція зажадає від репараційної комісії заяви, що її ізольовані напастми Німеччини з одним із союзників — нарушують договір і права союзників. Акція Франції в Поруї а може ще да инде буде застосована до того, що Німеччина не буде в силі виконати який небудь окремий договір. Зі спроби ізоляції своєї політики вижує собі Франція право ужити подвійної в вартості в підданню. Часопис додає, що супроти парляментарних ферій під час яких Поанкаре остає небезпечним паном франції, ці дорози треба брати поважно.

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вил. кн. 45.806.

Справа Клайпеди.

Литовський уряд починає деякі старання, щоби Клайпеду прилучити до міжнародньої почтової конвенції. Конференція Амбасадорів запротестувала проти того, стверджуючи, що автономічний статут для Клайпеди ще не підписаний.

Польща й Мала Антанта.

З Білгороду доносять, що на найблищій галі болгарських міністрів мають вислати відомлення із ріжних столиць сіда конференції Малої Антанти в Сінаї. В офіціальних кругах говорять, що на тій конференції буде проголошене приступлення Польщі до Малої Антанти. Питання приступлення Греції остає покищо в завішенню.

Варшавські часописи доносять, що кромі їздів т. зв. Малої Антанти в Сінаї, передбачується також там конференція делегатів Польщі, Румунії, Чехословаччини і Югославії.

З польських справ.

залізничий страйк.

„Дзенник Людови" запевнює, що страйкова ситуація в Польщі не виглядає, а чимраз більше поширюється. Залізничі власти не приймають нікого зі страйкуючих до праці, але противно — шукають нових робітників на їх місце. В краківській дирекції стоять до тепер залізничі варстати, при чому рухомий і машиновий персонал мають готовість приступлення до страйку. В справі ліквідації страйку почалися в польському міністерстві залізниць перетовори зі **становим союзом** залізничників.

Двобій.

Генерал Шептицкі **вислав** оноді секундантів Пілсудскому в особах ген. Галлєра і ген. Погожельского. Ген. Шептицкі почув себе обиджеиим критикою, яку примінив Пілсудскі до його проекту закона про організації верховної військової влади в Польщі на останньому засіданню польської воєнної ради. Пілсудскі назначив своїми заступниками полковника Вейнаву-Длуґошевского і майора Пристора.

Кореспондент „Дзенніка Людового" доносить, що вістка про двобій між Пілсудским а Шептицким не відповідає правді.

Поневолений народ, який зуміє поставити на ноги свос шкільництво — дістане в свої руки ключі від своєї вітниці.

Совітська Росія.

Патріярх Тихон.

Відомости про патріярха Тихона, які надходять з Росії носять суперечний характер. Одні відомости говорять про те, що справа патріярха совітською владою цілком припинена. З тюрми його звільнено 27 червня. Він заявив представникам совітської преси, що з ним в тюрмі поводились добре. Патріярх підкреслив, що він тепер цілком стоїть на совітській платформі. Церква повинна бути аполітичном.

Згідно з другими відомостями слідство в справі патріярха переводяться далі. Слідчий, що підписав постанову про звільнення, пояснює, що постанова суду, нічого в ході справи Тихона не зміняє і слідство буде продовжуватись.

Відїзд Краснова.

По відомостям „Тетрю-а" Красін виїздить в Льондона до Москви; до Льондону має бути призначений для совітської торговельної місії новий шеф. Не зважаючи на зобовязання, які прийняв на себе совітський уряд — припинити всяку пропаганду проти Британської Імперії московський уряд удаштував дуже урочисту зустріч Ньюболдові єдиному комуністичному депутатові в британському парляменті, який сам заявив, що приїхав для того, щоб порадитись з російськими товаришами про організацію комуністичної пропаганди.

Заінтересні концесій.

З Риги доносять до „Таймсу", що совітські офіціальні жерела доносять про приїзд до Петербурга групи англійських промисловців, які хочуть добути лісові і рибні концесії в мурманському районі.

Релігійний рух.

Волинський кореспондент петербурських „Известій" доносить, що релігійний рух помітно лучшає. Серед населення ходять чутки про чуда та знаки. В місточку Червоному, як вчинює один з мешканців, перед іконою в кождий ній запалюється сама від себе свічка. Для провірки цього чуда поставили большевики варту, яка потвердила вістку. На Волині появились пророцтвища, які називають себе Петром і Павлом, та поширюють науку про кінець світа.

НОВИНКИ.

— **Чимшвидші поїзди у Львові.** Основою виміру міських податків назначено число з червня 1914 р. з огляду на уховду множника у висоті 102 для помешкань і 204 для склепів і льохів, який будуть виносити: льокатор, що в червні 1914 р. платив за помешкання 100 корон, має тепер платити поза з додатком 100×102 = 10.200 мп. До того додатковий додаток 15.000 мп., а податок від льокалів рівнож 15.000 мп. Власник склепу, що 1914 р. платив 100 кор. буде платити 100×204 = 20.400 із додатком і податком 57.900 мп. місячно. На найближчий квартал курс золотого польського визначується 15.000 мп. Числа будуть вирівнятися золотими польськими.

— **Кривий суд у Львові.** Розпочався перед наглим судом проти Івана Гринька з Жовківщини, обвинуваченого в убийстві своєї матери в селі Мацошині продовжується. Причиною убийства була боротьба за свою землі. Мати постановила з моря полі віддати дочці, що довело обвинуваченого до розруги з убийства матери. Злочин вчинив він в ночі сокирою, а труп матери відвіз на поля, де його найшла поліція. Обвинуваченій признався до вини. Зізнав також, що поліція арештуваши його знущалась над ним і його била. Лікарі ствердили підчас розправи на цілім обвинуваченого сліди страшних побоїв. Поліція била обвинуваченого буками і багнетами. Розправа закінчиться аж після лікарських досліджень у справі психічного стану обвинуваченого, який зраджує прояви божевілля.

— **Погоня за спекулянтами.** В кавярні „Renesans" дня 3. ц. м. поліція перевела ревізію у присутних спекулянтів чужою валютою. Сконфісковано багато закорд. валюти вартости 500 міліонів мп.

— **Варшаротав.** Дня 3. ц. м. у Варшаві розпочато руйнування православного собору на Сеській площі. Всі прикраси і образи вже усунено. В короткім часі фахові робітники мають усунути цеглі. Ця руйницька робота викликає болючі вражіння на місцеве православне населення.

— **Ще одна жертва гаптики румунського кордон.** Військове командування приділило генерала Розвадовского як „почесного" опікуна королевської пари під час її подорожі по Польщі. Плянуючи дорогих гостей генерал Розвадовский плянував на приняття коштом 1.500 К і вчив запрошення у Львові, передаючи опіку над гостями і королевою своїм підчинним. Наслідком цього Розвадовский не на-укази у своїй книзі, яка ще днями вийшла у Відні.

— **Смерть від грому.** Дня 2. ц. м. підчас бурі грім убив під Львовом селяка Ковальчика.

— **Смерть жовнірського пакета.** Дня 28. червня в Нью Йорку помер видатний житєвий поет Моріс Розенфельд в 63 р. життя.

— **Ім. М. Конопніцкою,** учениця пані Конопніцкої заложила конт державний в вартости д. 3-го ц. м.

23 1—1

— **1,000.000 мп.** (мілїон) зложили на будову шпиталю т-ва „Народня Лічниця у Львові ім. Р. і М. Терлецких а Болеслава — а 300.000 мп. п-ні Евген Бупачинський з Чернівець. 27 1—1

Комунікат.

Дирекція Краєвого Союза Кредитового у Львові

повідомляє, що згідно з ухвалою загальних зборів Краєвого Союза Кредитового, зложеного з обєднаною парляцією у Львові, та згідно з статутом Союза, **тим самим** повторативні уділяє ся і **звичайні особи, щоби** згідно з постановою § 31, згідно 60. конто статуту **дотеперішні безправочасні свій уділи.** Вартість **одного уділу виносить тепер** 10.000 мп. (десять тисяч марок польських). Хто не дотримає, перестає бути членом Краєвого Союза Кредитового. 2468 3-10

Товариство ім. Ольги Косачки.

Дня 29. червня ц. р. відбулися загальні збори бібл. Тов. ім. Петра Могили у Львові у підступленій „Українською Бесідою" залі.

Збори відкрив голова проф. д-р І. Крипякевич і представив діяльність філії від часу її відновлення. До того р. р. на провінції було розвинуто на цілі просвітні праці. Брак домівки і сценерії в місті після одержання від ген. „Української Бесіди" помішкання дальність в

Товаристві. Для членів, яких число зросло до 247, відкрито читальню, уладжувано відчити. Члени Товариства давали популярні відчити по перемиських і сільських читальнях. Плянівно уладити курси для сільських предсгентів, та їзда певешкод відложено цей плян на пізніше. Опісля здавали звіти: касієр, бібліотекар і господар Товариства. Розвинулася дискусія над поодинокими звітами, після чого уділено уступаючому Виділови абсолюторію. а проф. д-р Крипякевичеви ухвалено спеціяльну подяку за відновлення Товариства та за видатну працю в ньому.

Ухвалено рівнож подяку Тов. „Українська Бесіда" за безплатне відступлення салі для Товариства.

Опісля приступлено до вибору нового Виділу. З огляду на те, що проф. д-р І. Крипякевич просив не ставити його кандидатури на голову, бо їзда недостаючі часу не міг би бути головою, вибрано головою Товариства п. Михайла Гнатюка і пятьох членів нового Виділу.

По ухваленню резолюцій, вказуючих усіх членів Товариства до інтенсивної культурно-освітньої праці на фронтах і в будучім році, збори закрито.

Прилюдні вправи заходом „Сокола Батька".

Прилюдні вправи „Сокола Батька" відбулися 17. VI. ц. р. в присутності 2172 видців, як подано в звіті касовім. Видці побачили велику різнородність започаткованої роботи на полі фізичного виховання.

Хлопчики школи Шевченка, що зимою користали з рухівні „С.-Б.", виконали вправи палицями. Полк пластунів ім. Б. Хмельницького вислав 25 людей до вправ пластовими палицями. Видці побачили що пластової палиці може вжити і до рухавкових вправ не лише образів але і до рівноважних вправ, які випали найкраще.

З полка ім. Ярославни виконало 37 пластунок вправи вінками, які уложила тов. Навроцька на трийцятьліття основання „Сокола-Батька".

Вправи вийшли незвичайно плинно, що є признакою, що відділ вложив багато пильности у їх вивчення. Рій учеників „С-Б." виступив до метів ратищем і „булавковою". Громадний мет у нас дотепер іще не виконуваний, тож зацікавив не лишень публіку але і фаховців. Виконали також перетягання линвою, гра, до якої стають народи на олімпійських ігрищах.

Повторені членицями „С-Б." вправи мячиками дали зразок естетичної рухавки.

Кружок наколесників „С-Б." виконав на гарно прибраних колесах хоровід під вмілим проводом свойого отамана Ю. Вінцковського. Жалко тільки, що багато наших наколесників ще „люзом" їздить. А чейже у Львові має колесо не 9 з бодай 50 Українців. Та ми народ відомий зі своєї „индивідуальности". Виступили і члени „С Б." до вправ на дручку. Але кого побачили ми між ними? На рій в силі 8 людей було між ними 7, що не так то давно з залізом в руках будували свою державу (між ними і УСС.) а), що ще в 1914 році на тій площі вправляли.

А де теперішня молодь виших шкіл? Її точки бракувало! — Чи не має часу? Сумніваюся, бо реміснича молодь, яка певне має більше тяжкої праці, як студентство, виявила себе свідомійшою цілей і обовязку, бо поставила рій, який будував докладно 4 вежі на поручах.

Виконавці виступу були вдоволені, бо побачили, що широкі верстви почали інтересуватися роботою „Сокола". Пора одначе, щоб ті широкі верстви дали змогу „Соколові" повести роботу широким розмахом, беручи самі чинну участь в організаційній, руханковій праці, беручи собі зразок з Чехів „со Cech to Sokol".

А слід замітити, що праця в „Соколі" не принимається. Одностріл вже остаточно завдяки Л. Лепкому усталений, вправи на 30-ліття уложені. Степенницю задумується будувати на площі, бо инакше не можна зробити здвигу в 30-ліття. Blue boy.

Курс грошей.

Львів, 3. липня

Дол. амер. 110.000—112.000, дрібні 104000—105000, дол. канад. 105000 — 107.000, дрібні 102.000—104.000, нім. марки 50 тис. 0·95—1·00, 10 тис. 0·95—1·00, 1 тис. стар. еміс. 2·30—2·35, 1 тис. нов. еміс. 1·00—1·02. сотки дрібні 1·70—1·80, лісі 480—500, дрібні 470—485, кор. чеські 3200—3500, дрібні 3000—3200. Австр. тис. нов. емісії 0000—0000, стар. еміс. 7000—7500, сотки стар. еміс. за тис. 9—10.000, дрібні á 10 за тис. 7—85.000, австр. штемпліі 150—170, австр. перекази 160—175, Франки франц. 5800—6200, фунти стерл. 480.000—510.000 франки швайц 00.000—00.000. Рублі 5-сотки 700—720, звич. сотки 710—725, думські тис. 20—24. думські á 250 по 15—16. Карбованці 0·80—0·85, гривні 0·90—0·95,

Золото: 20 кор. 490—500000, 20 франк. 460—490000, 20 мар. 530 до 540000, 10 рублі 640—650000, дол. 103000—105000.

Срібло: Кор. австр. 8200—0000, 5 кор. 43000—00000, фльорени 22000—00000, рублі 34000—35500, копійки за 1 рубель 150—15500, лісі 7800—8000.

Посмертні згадки.

о. Лев Таранівський, парох Підлися, упокоївся д. 21. червня б. р. Похорони відбулися 23. VI. ц. р. при незвичайнім здвизі народа і численній участи духовенства. Покійний, ширий патріот, полишив в причини своїх прикмет серця і ума і усе погідної вдачі, щирий жаль у всіх знакомих парохіян і родини. В. Й. П.! 33 1—1

Наталія з Чапельських Яворська, жена пароха в Лучинцях, пов. Рогатин, померла 29. червня н. р. по довших терпіннях. Походила з патріотичної родини Чапельських і стала щирою подругою-товаришкою свойого мужа, о. Йосифа, звісного в Рогатинщині ветерана-патріота. Се була правдива патріотка-Українка, що своїм 5 дітям дала гарне і патріотичне виховання, а її горяча любов до України, сильний характер, енергія та тверда праця світити будуть довго-довго в серцях її потомства, парохіян та цілої околиці. Світлі прикмети її душі, високий розум, та глубоке серце полонили всіх, хто її пізнав і тому численне духовенство, доокрестне учительство та велика маса селянства наїхали з сусідних сел звеличали похорон та віддали їй глубоку почесть. А опечалені: муж, діти-внуки, три зяті і кревні гірко відчувають тяжку розлуху з найдорожшою женою, мамою і бабунею. Вічна її память! 34 1—1

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Конститууюча засідання Надзірної Ради кооперативи „Український театр" відбудеться в пятницю, 6. липня о год. 5. попол. в малій салі Тов. Лисенка. — *Д-р Ю. Савчак.*

На „Р. Школу" зложили з нагоди річниці Михайло і Параскевія з Батогівських (Максимки) Когути 20000 мп., за що щиру подяку складає Голов. Управа У. П. Т. 24 1-1

Дальший виказ жертв на будову Дому Техніків у Львові з м.: Наук. Т-во ім. Шевченка 100.000, інж. Ярослав Гавриляк 100.000, інж. Іван Чачковський 250.000, Василь Дукало 100.000, д-р Стефан Федак 100.000, п. Паровська 20.000, Українська Краєва Студ. Рада 500.000, Народна Гостинниця 500.000, директор Монтлак 100.000, інж. Теофіль Ружицький 100.000, Тов. „Зоря" 30.000, Тов. „Січ" Відень 200.000 Від жертводавців складає подяку комітет будови. Дальші жертви на будову просимо слати на адресу „Краєвого Союза Кредитового" у Львові 29 1—1

Грібні оголошення.

УВАГА! Хто із заможнійших Вел. Отців в грецьких околицях хотів би приміститися у себе на час вакацій на один місяць від 15. липня бавконця — зволить заскоро сейчас повідомити Адміністрацію з поданням условій. Ціна зовсім обжитна. — „Літник". 35 1—3

ХТО хотів би виїхати на відпочинок на село близько Львова (ліс, ріка), зволить зголоситися до Щігельського. Знесіння ч. 493, котрий дасть інформації. 26 1—1

КРАВЧИНЯ виїде до шитя на село. Зголошення до Адміністрації під „Марія". 30 1—1

СИРОТА по священику пошукує відповідного заняття на час вакацій. Посте рестанте „Праця", Болехів. 1—1

НА ЧАС ФЕРІЙ пошукує субститута адвокат д-р Кайфтен, Мости вельк. Посада вже буде стала. 13 2—2

ПОШУКУЮ кімнати з осібним входом, в здоровій околиці міста, сонячної та затішної за доброю заплатою. Ласкаві письмені зголошення: Нестор Чіж, кул. Куркова 9, II. п. 7 3—3

ДІМ о 6 кімнатах, стайні, садок і 5 морґів орного поля в женівських околицях, поміж до поданих Американцями. Зголошення в Адміністрації „Діла" під „Поле 14 2-1

ЗАХІВКУ, цеглу і взагалі будівельні матеріали якої та доставляє по низьких фіксованих цінах сейчас по вдаванню взаємности. Товариство „УНА", Дрогобич, Стрийська 11. 2710 3—4

МАШИНИ до виробу цементових далівок на рольках, хрести, громоводи, міста до церков, огороджень, наконечники і десятні, каси огнетривалі, направляє і виробляє всякі Михайло Стефанівський, Львів, Вапіатова, між вул. Рипенського і Кордецкого біля кол. дворця. 2702 4—15

ОГОЛОШЕННЯ.

2682 **ЛІКАР-ДЕНТИСТ** 5—5

Б. ЛЕСЯНСКА-ЯКЕР

б. асист. одесьмої клініки, Новоросійського Університету отвирає у власнім заведенні лікарсько-дентистичнім

в ЗОЛОЧЕВІ, вул. СОБІСКОГО 15. (дім Вербера) щоденно від год. 9—1 і 3—6.

КРЕДИТОВИЙ СОЮЗ

„ЗАЩИТА ЗЕМЛИ"

банковий кооператив з обмеж. порукою

у ЛЬВОВІ

одержавши право девізового комісіонера **купує по деннім курсі** валюти (доляри, фунти і пр.) і чеки. — —

Адреса: вул. Вірменська ч. 3.

При запитах з провінції просять пересилати 3) почтові марки на відповідь. 1—2

Видавництво перекладних творів всесвітнього письменства

„БІБЛІОТЕКА МЕРІЯМА"

видало досі:

1) **„Червона смерть"** — оповіданнє Е. А. По.
2) **Легенди** — *С. Лягерлеф* (вичерп.)
3) **Озеро Іммен** — новеля Т. Шторма.

Друкує:

4) „Пан склянної кімнати" — оповіданнє К. Робертса.
5) *"Легенди"* т. II. С. Лягерлеф.

Основна річна кожного випуску є 0'60 (се є в липні 4800 мп.) Ціна двох (1. і 3.) випусків разом з почтовою пересилкою лише 10.000 мп. Замовлятн по адресі:

Адміністрація „Бібліотеки Мерійма"
18 Львів, Содова 4. 2—4

Т-во Взаїмна Поміч **Українського Вчительства у Львові**

уладжує

в суботу, дня 7. липня ц. р. у салі Народнього Дому

Забаву з танцями

Музика салонова. — Стрій спацеровий. Буфет у власному заряді. — Початок забави о 10. год. вечером.

Вступ на салю за запрошеннями, які можна дістати у „Взаїмній Помочі", вул. Осолинських ч. 2 в день забави в „Народньому Домі", почавши від 10. год. рано. 1-1

Мотори ропні оказійно до продажі 6, 10, 20, 16, 20-30 НР. Вапор, Косьби, Камінь „ПЛЬОТ" ЛЬВІВ, ВУЛ. БАТОРІЯ 4. 24o1 5—10 2073 3 1

ПОЗІР! ПОЗІР!

УКРАЇНСЬКЕ СТУДЕНТСТВО!

Накладом Вид-ва „Русалка" друкується перший на українській мові працю по політичній економії проф. ун. І. Шимоновича п. з. „Історія почтивної економії" - курс університетських викладів. Книжка має 10 арк. друку, вел. вісімки. Ціна в передпродажі 30.000 Мк. Після виходу книжки ціна буде значно вища. Передплату посилати 29 1—1 на адресу:

Гр. Ганусяк, Львів, Куркова 10с

Книжка появиться в продажі 1. вересня ц. р.

Каса Хорих
міста Львова
вул. Браєрівська ч. 8.

подає до відома, що на підставі ухвали Ради Каси Хорих з дня 27. червня 1923. і ухвали Заряду з дня 29. травня 1923., затвердженої до ч. 773/23 через Окружний Уряд Обезпечень у Львові, зістануть з днем 1. липня 1923. підвисшені всякі грошеві свідчення, як рівнож складки членів до висоти денної уставової платні 50.000 мп. Тижнева складка виносити буде **у найвищій** групі 9.100 мп. від члена, **причинок** денний виносити буде 30.000 мп., причинок пологовий 50.000 мп. денно, а причинок похоронний 1,050.000 мп.

Висота видатків на **помічні** средства зістала підвисшена **на** 800.000 мп. В цілі переведення згаданих змін у заробітних **групах — проситься** П. Т. Працедавців **о предложения** виказу **заняттого** персонялу з докладним **означенням дійсних** платень найпізніше **до 10. липня** ц. р. В разі непредложення **виказу** Заряд Каси на **підставі арт. 20.** перепровадить з уряду **зміну зарібкових** груп.

Пригадується **також, що для** улегшення уділення **лікарської** помочі можуть всі **фірми, котрі** затруднюють понад 10 працівників, по порозумінню з Управою Каси, спрямовувати хорих безпосередно до лікарів без попереднього заголошення до бюра Каси Хорих.

В тій цілі видає бюро Каси легітимації і відповідні бльошки для членів Каси — за зворотом коштів друку.

Заряд Каси Хорих
міста Львова

25 1—1

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Р. Чучман

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 76 (9,957). Львів, субота 7. липня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Ділo" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. перелпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 20000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голляндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 30 000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунії 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 30000 мп. Зміна адреси 1000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 800 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 6. липня 1923.

Помилковий крок. Справа з внесенням петиції до польського сойму й сенату з приводу українського університету, про яку серед суспільности ходило стільки самих ріжнородних чуток, тепер стала довершеним фактом. Наші читачі мали вже можливість ознайомитись, як з самою петицією, так й з офіціяльним умотивованням доцільности петиції з боку тих кол, з поміж яких вийшов той акт.

Ознайомлення з усім тим матеріялом, що торкається петиції, дозволяє тепер зробити оцінку того кроку, який вчинила куратория українських високих шкіл. Цю оцінку ми уважаємо конче потрібною й необхідною, як з огляду на важність самої університетської справи так й з огляду на важність того кроку, який учинено.

И та оцінка наша цього кроку не може бути инакшою, як негативною; те наше відношення до цього акту не може бути инакшим, як визнанням повної помилковости зробленого ходу.

Являємось ми прихильниками стислого і виразного поділу праці, поділу функцій в нашому громадянському житті: переведення такого поділу праці, такого поділу функції, являється обовязковим для кожної нації, яка хоче провадити свою боротьбу як модерна нація, для кожної суспільности, яка хоче бути модерною суспільністю. З цього погляду культурні інституції в жадний спосіб не повинні братись за переведення політичної акції. Справа з університетом не могла піти иншою дорогою, коли за переведення цієї кампанії, кампанії політичної, взялась куратория українських високих шкіл, установа цілком аполітична.

Аранжери цієї справи усунули від участи в ній політичні чинники, вважаючи справу університетську справою аполітичною. Одначе не може підлягати жадному запереченню той факт, що для того, щоб університетська справа була справді аполітичною, треба щоб такою уважали її не тільки ми, а щоб так само ставився до неї й другий табор — Поляки. Між тим для кожного, хто хоч трохи ознайомлений з тим, як ставляться до університетської справи польські групи, ясно, що для них це є справа високо політична, що говорити про неї вони можуть лише на загальному грунті наших взаємних відносин. Ясно прецінь, що факт подання петиції факт порушення університетської справи окремо від инших справ, означає, що її ініціятори готові до певних розмов й переговорів в цій справі з польськими чинниками, розмов й переговорів, зміст яких не зможе не набрати політичного характеру.

При цій ситуації, ситуації цілком виразній й недвозначній, коли би ініціятива петиції не виходила від культурних установ, для яких не являється обовязковим розумітись на політичних справах, ми би кусіли сказати, що подача такої петиції під претекстом аполітичности справи є лише плащиком, що прикриває угодові наміри, що крок цей є кроком до варшавської Каноси.

Куратория не мала права й не повинна була братись за цю справу, яка належала й належить виключно до політичних чинників.

О скільки куратория, установа не компетентна, взялась за переведення справи, для неї цілком чужої й неналежної вона не могла не зробити в переведенню її цілого ряду помилок.

Основною помилкою петиції є самий факт подачі її *безпосередньо* до сойму й сенату, минаючи українську парляментарну репрезентацію. О скільки для самих аранжерів ясно було, що без участи парляментарної репрезентації в переведенні цієї справи обійтись буде неможливо, бо вони самі просять її зробити в сій справі наглий внесок, о стільки було би послідовним й льогічним саму петицію спрямувати через українську парляментарну репрезентацію. Українська парляментарна репрезентація є й повинна бути єдиним нашим органом через який і за допомогою якого мусимо ми провадити всі наші політичні й громадські справи в законодатних установах; кождий вистуи, при якому минають парляментарну репрезентацію, спричиняється до понижения й авторітету й значіння для польських груп й веде до дезорганізації загальної виробленої нею тактики. Ця помилка являється тим більшою, що погляд парляментарної репрезентації був виразно зазначений на одному з засідань в цій справі пос. С. Підгірським. Чи може аранжери цієї справи керувались тою думкою, що минути українську репрезентацію треба через те, що нема в ній послів, обраних Східною Галичиною? Від неполітичних установ можна сподіватися і таких вирішень!

Аматорство і ділетантизм виявились навіть в самому уложенні петиції. Аранжери її не могли в ній здобутись на инший тон, ніж той, який подань до п. к. австрійських канцелярій. Вислови віри в те, що польський сойм й сенат задоволить справедливі домагання українського народу—хай вони являються лише façon de parler — все таки не можуть не разити. Покликуватися на українське громадянство Холмщини, Волині, Полісся й Підляша в той час, коли під петицією нема підпису ні одної установи з цих земель, являється незручністю, яку можна почистити лише тим, що займались цією справою аполітичні установи.

Повторюємо ще раз. На цілому переведенні цієї справи лежить тавро ділетантизму й аматорства. Зроблено тут ряд помилок немаловажних і небезпечних. І що найгірше—не маємо жадних гваранцій, що в дальшому веденні цієї справи не буде зроблено ще більших помилок, о скільки будуть нею кермувати некомпетентні чинники.

В Раді Союза Народів.

Женева. 5. VII. На останнім засіданню Ради Союза Народів дискутовано над справою 4. точки договору про національні меншости в Польщі. Дискусія відбулася на внесок бразилійського представника. Роберт Сесіль поставив внесення, щоби справу нац. меншостей передати міжнародньому трибуналови в Газі. Закінчення дискусії відложено до суботи.

Засуд на вбийника Рашіна.

Прага. 5. VII. Совпала, вбийника чеського міністра Рашіна засуджено на 18. літ тюрми.

Американська місія в Москві.

Москва 5. липня. Тут прибула американська місія, в склад якої входять сенатори, промисловці і журналісти. Місія має на меті познайомитись із ситуацією в совітських республиках.

Проти саботажу в Порурю.

Берлін. 5. липня. У канцлера Куно явився представник соціял-демократичної партії і зажадав в її імени, щоби уряд вплинув на населення Поруря в напрямку припинення саботажу і замахів і щоби в тім напрямку розпочати дискусію в парляменті. Куно спротивився такій дискусії.

Мала антанта і Болгарія.

Парнж. З Білгороду доносять, що мала антанта порішила узнати новий болгерський уряд і навязати з ним дипльоматичні взаємини.

Кінець голоду в сов. Росії?

Москва. З огляду на те, що ситуація в голодуючих губерніях поліпшилася, В. Ц. В. К. постановив розвязати комітети для боротьби з голодом.

Пляновний замах на ґен. Фоша.

Відень. Як виказало слідство, тайна терористична організація у Відни, яку недавно викрито, плянувала замахи на ріжних осіб, між иншим на ген. Фоша підчас його переїзду до Польщі. Досі арештовано 30 осіб.

Нота совітського уряду.

Берлін. Совітський уряд вислав до уряду Югославії ноту, в якій звертає увагу, що ген. Врангель підчас свого побуту в Югославії продав югославянському урядови кораблі і инші цінности, які є власністю совітської Росії. Нота домагається, щоби Югославія звернула ті закуплені цінности, або принайменше ту частину, яка є ще непродана.

Засуди Ірляндців.

Льондон. З групи Ірляндців, яких привезено з Ірляндії, засуджено кількох за антидержавну пропаганду. Між иншим провідника Ірляндських повстанців Брієна засуджено на два роки вязниці.

Велика Україна.

Сесія всеукраїнського УСКА.

Сесія всеукраїнського УСКА. одноголосно затвердила проект нової конституції, згідно якій Україна підком підпорядковується Москві. Раковський в своїй промові широко освітлив всі „позитивні" боки нової конституції. Єдність зовнішньої політики, спільне керовництво фінансами і господарськими справами, на думку Раковського, є продиктованою життєвими інтересами всіх республик. Конституція дає окремим членам спілки широку державну ініціятиву й самодіяльність. Обидві палати—Рада національностей й Спілкова Рада—будуть складатись з представників робітничо-селянської людности й не мають нічого спільного з другою палатою по инших державах.

Одноголосне принятя конституції, як сповіщає совітська преса, викликало загальний ентузіязм.

Реквізиція київської Лаври.

„Русспрес" повідомляє: Харківські совітські часописи повідомляють: двайцять семого червня київська Лавра з усім своїм майном передана виділу народньо освіти.

Пр. 409-23. В Імени Річпосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові вислухавши на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" числа 69, 1923 з дня 29. червня 1923, в артикулах під заголовками: 1) Польські карти" в устępах між словами а) „становище України" і „без сумніву", б) „краківське воєводство" і „п. Ляссоні укупує", в) від слів „але тільки тому" до кінця статті, 2) в рубриці „Новини" а) остатка п. з. „запит по Вер. Митроп. Консисторій", б) остатка п. з. „Рабство" в цілости містить в собі єство ст 1 злочину з § 65а закона карного та проступку з § 300 закона кар. ст 2 злочину з § 87 з. к. узнав доказану дня 28. червня 1923 конфіскату за оправдану з заказом знищення цілого накладу і видав по думці § 493 пр. кар. заказ дальшого розширювання того друкованого письма. Заразом видав наказ відповідальному редакторови тої часописі, щоби се рішення помістив безплатно в найближчім числі і то на першій сторонці. Невиконання того наказу потягає за собою на підставі предвиджені в § 21 зак. друк. з 17 XII. 1862 Д. п. з. № 6 ex 1863, а Імени засудження за переступство на гривну х 400 Мп. — Львів, дня 1. липня 1923.

(Підпис нечитк.)

Закордонне москвофільство.

Відень в липні 1923.

Москвофільство се хороба ослаблених частин українського національного організму. Отже нема дива, що на нього захворували деякі кола української еміграції, ослаблені довгим відокремленням від центрів національного життя.

Се москвофільство о стільки безпідставне з точки погляду національно-державної політики, що діягнозу його можна поставити лише на основі психольогічної, чи краще сказати, психопатольогічної аналізи.

Наддніпрянське москвофільство ріжниться в дечім від наддністрянського. У деяких Наддніпрянців воно має инколи органічний характер, виявляється инколи в хронічних формах і провадить часто до національної смерти.

Інтелектуальне поневолення Українців Москвою було о стільки тяжке, що значна частина української інтелігенції не спромоглася увільнитися психічно з московського ярма навіть в моменти фактичної самостійности української держави. Це була між иншим головна причина поновного поневолення всіх українських земель.

Московський соціялізм систематично прищеплював українській молоді переконання, що національна ідея повинна підлягати соціяльній. І хоч світова війна та події по ній виразно виявили сучасну безсилість соціялістичних організацій в боротьбі націй, хоч большевицькі носії московського „соціялізму" виявили найбільш дикі форми хижацького шовінізму, всеж деяка частина українських інтелігентів по перших поразках Директорії посунула до московського табору, виправдуючись високою вартістю його комуністичних гасел. Вони справді гірко розчарувалися, але це не вбило цілком в них московських ферментів, вони лише революціонували, від тактики московського большевизму до тактики... старого московського лібералізму.

По розігнанню першої державної думи у російських лібералів і правих соціялістів було дуже популярне гасло „бережіть Думу... ми перетворимо її в парлямент". Те, що вона в парлямент ніколи не перетворилася, а ганебно розплилася в перших хвилях революції, не перешкоджує тепер деяким наддніпрянським емігрантам зійти на щабель опозиції Раковського, обстоювати харківську „державність" та заповнювати її бажаним змістом: розуміється, сидючи за кордоном. Проголосити безоглядну боротьбу всім формам московської державности, зненавидженої українським народом, вони не можуть, бо вони призвичаєні йти слідком за Москалями і не в силі вже витворити щось власне, національне, оригінальне.

Сучасне галицьке закордонне москвофільство позбавлене зазначених в горі небезпечних ознак; воно принагідне, непослідовне, хоч і виявляється инколи в досить гострих формах, але рідко доводить до національної смерти.

Спільним моментом сучасного, як наддніпрянського, так і наддністрянського москвофільства за кордоном є у всякому разі, викликан. й втомою, певного рода потяг до Московщини і неясні надії на московську поміч. З нього випливають властиві істерикам, непереможно примусові, автосуггестивні ідеї і ні на чім не основані комбінації.

Москвофільство, яко момент психольогічний, відноситься в більшій мірі до сфери чуття і хотіння, ніж до мислення, але московський баціль спричинює застрашуючі спустошення в цілім українськім інтелекті.

Ілюстрацією сього у вищій мірі сумного явища може служити розвиток думок деяких емігрантських кол.

В деяких емігрантських органах проголошується, що треба боротися лише проти гнобителів західних українських земель, бо на східно-українських землях істнує вже українська держава.

Хочеться вірити, що Українці, які проголошують за кордоном українською державою московський фантом української державности, що зветься радянською Україною, справді не вірять, що творять. Тут не місце звичайно доводити, що села уладжені Потьомкіним на берегах Дніпра для Катерини, були намальованою реальністю в порівнанню з дрантивою декорацією української державности, уладженою Московщиною для обману світа та зручнійшого нищення українського елементу. Земство царських часів давало українському населенню в багатьох відносинах більше справжньої самоуправи, ніж уладжена Московщиною „українська держава".

Признання цеї „держави" деякими Українцями за кордоном булоб справді тільки смішним, колиб воно не було гірким глумом над українським населенням, здесятькованим московськими нападниками, колиб воно не було таким шкідливим для визвольної боротьби українського народу.

Для західних українських земель ця шкода — так мовити — посередня, о скільки для справи української державности загалом є фатальним всяке получення її в Европі з наскрізь збанкрутованою і загально зненавидженою ідесю московського большевизму. Але Галичина та инші українські західні землі мають свою пресу. Їх населення має спроможність висловити свій протест проти кожної хибної закордонної акції. Між емігрантським органом та краєвою пресою ведеться вже дискусія навіть і від носно менше засадничих питань, і коли спірні питання не будуть полагоджені цим шляхом, то їх можна у всякім раві полагодити шляхом поділу компетенцій.

Цілком инакше стоїть справа в Великою Україною: там все, крім московських комуністів, мовчить, хоч і далеко не благоденствує, звідти не доходить до культурного світу жадний голос. Тим більшим злочином є виявляти за кордоном, що органи московського поневолення на Україні є українською державою, та що боротьба проти них непотрібна. Але тим більше рішучо повинні виступити проти цеї злочинної акції національні елементи української еміграції за кордоном. З другого боку є також національним обовязком громадянства та преси на західних українських землях та в Америці вробити відповідні заходи проти цих непрохаших заступників поневоленого Москвою українського народу і покласти кінець спекуляціям українською державністю.

М. Данько.

Порура.

Дальші репресії.

„Наєс Вінер Журналь" доносить з Візбадену: „В звязку з останніми залізничими атентатами, французька адміністрація залізниць при надренській комісії, зажадала направи вирядження шкід і рівночасного відшкодування за понесені жертви. В звязку з тим, комісія зарядила „реквізицію" 2075 міліонів німецьких марок, титулом відшкодувань. Далі зареквірували Французи в німецьких державних касах в Візбадені усі найдені в них гроші, французька влада сподіється тою дорогою заробити на атентах кілька міліярдів нім. марок. Стан облоги в Дуабургу, поширеної на Мільгайм переводять Французи з надзвичайною строгістю. Закладники почувають себе в французських руках непевно.

Присилайте спадки на пресовий фонд на ин. ч. 25.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

З польських справ.

Польська нота в справі Данціґа.

Польський міністр заграничних справ Сейда, вислав до президиюм Союза Народів ноту, в якій обговорюється взаємини поміж Польщею а Данціґом. Покликуючись на дотичні місця версайського договору і опінію держав, стверджує польський міністр, що становище данціґського сенату унеможливлює Польщі повне використання її прав до данціґської пристані.

Прощання Пілсудского.

Минулого вівторка вечером відбувся в т. зв. малиновій салі варшавської гостинниці „Брістоль" прощальний бенкет в честь Пілсудского, який оце відсунувся від публичного життя. В бенкеті приняло участь понад 200 осіб з кругів приятелів і політичних однодумців Пілсудского. По кількох прощальних промовах забрав голос Пілсудскі, який в своїй обширній промові сказав під адресою своїх земляків богато такого, що й для нас може мати спеціяльний інтерес тим більше, що з тими про яких мова, доводиться нам стрічати день в день і то без тої маски, якої будь що будь вимагали взаємини „народу" до свого „начальника".

Обговоривши історію повстання нової Польщі, в якій початках прийшлось Пілсудскому відограти ролю диктатора, що „видавав загально слухані едикти, приказ яких слухали з охотою чи без неї, але були виконувані." Пілсудскі перейшов до обговорення причин, які примусили його до уступлення. „Нова Польща — говорив Пілсудскі — слушно чи неслушно, при своїм першім кроці утворила свій власний символ в постаті чоловіка убраного в сірий, доволі обшарпаний однострій, заплямлений в магдебурській тюрмі".

„Польща, самі Поляки це говорили, стоїть анархією. Польща не приватa. Польща це є — зла воля. Польща це є — анархія. І коли ми, впавши, мали симпатії, то пошани не мали ніколи. Не довіре, а ненависть викликували вони і відсіля походить ця охота накидування нам опікунів, призначених для народу анархії, народу, який довів себе приватою до упадку". Тут оповідає Пілсудскі про шляхи, якими дійшов до найвищих почестий в державі. Вибрано його „Начальником народу". „Почесть, однозгідне довіря висловлені мені, викликали в моїй памяти давні прокляті спомини давних бездарних соймів, які кричали за однозгідністю, а тої однозгідности не осягали, бо один чоловік зі сваволі, один платний шпіон з душею повного бруду міг припинити працю держави"...

„Де ті спомини, де посли і достойники на чужому удержанню, в чужих кишенях, в чужих руках, що мов гадя повзали перед чужинцями, а так паношилися у себе, дома!"

Пілсудскому здавалось тоді, що все те належить в Польщі до минувшини. Але від того часу історія починає мінятися.

„Поставлено мене так високо, як нікого ніколи не ставлено, поставлено мене так, щоб я кидав на всіх тінь, сам один стоючи в світлі".

„Була тінь, яка бігла коло мене, то випереджувала мене, то оставала позаду. Тіней таких було безліч, ті тіни окружали мене заєдно, невідступно".

„Запльований і огидний карл на кривих ніжках, випльовуючий свою брудну душу, опльовуючий мене звідусіль, не жалюючи нічого, що пожаліти потреба — родини, взаємин, близьких до мене людий, наступаючий мені на пяти, перекривлюючи кождy мою думку, — той огидний карл поза за мною як невідлучний друг, прибраний в хоругвки ріжних красок, то чужої то своєї держави, викрикуючий фрази, видумуючий якісь нечувані історії, той карл був мою тінью, невідступним товаришем моєї долі і недолі, побіди і пораження. Не думайте панове, що це є тільки метафора, я питую тільки кілька фактів, таких страшних, диких, що важко зрозуміти, з якої бочки нечистоти треба заразити собі уяву, щоби видумати такі речі.

Репрезентант народу, вибраний усіми, репрезентуючий усіх — краде! Збирається соймова комісія, щоби шукати вкрадене тим репрезентантом королівських інсигній. Чи панове можете подумати щось більш образливого, щось більш опльованого? Чи можна мати такого репрезентанта! Наш репрезентант — злодій! Наш репрезентант зраджує край, переговорює з ворогом. Начальний вождь, який веде війну, є зрадником! Чи були спроби потягнення його до відповідальности? Не було! Тут ходило тільки о те, щоб оплюгавити.

Огидний карл, що валяється в рідному багні! Битий по щоці кождим із заборців, продаваний з рук до рук, платний. Оце ті, що хочуть понижити до свого рівня усе, що було піднесене".

„Була це праця т. зв. народня, праця т. зв. патріотична".

„Шаную мою історію, шаную її для себе, для моїх дітий. Шаную для усіх майбутніх істориків, якіб мені теж наплювали в обличя, колиб я працював разом з тими огидними карлами".

„Першого президента Польщі убито після уличних авантур, яко-отінжують партість репрезентаційної праці, убито тими самими людьми, які колись, у відношенню до першого репрезентанта, вибраного вільним актом, виявили стільки бруду і низької ненависти. Мої панове! Я є жовнір. Жовнір бувас покликаний до тяжких обовязків, нераз суперечних його совісти, його думкам і почуванням. Коли я на хвилину подумав, що я, як жовнір маю боронити тих панів, я завагався. А раз завагавшися, я прийшов до переконання, що не зможу бути жовніром".

„У нас — вождь має йти в болото і тільки тоді, коли він напеться того болота доволі він може бути гідним — Польщі".

„Не обжаловую нікого — я не є прокуратором ані суддею — шукаю тільки правди".

І зустрінувшись з тою страшною правдою, Пілсудскі бачив себе примушеним — уступити.

Двобій.

Двобій Пілсудского з Шептицьким відбувся. З причини стрілів вийшли оба противники цілі. Про причини двобою доносить польська преса нові подробиці, з яких виявляється, що ген. Шептицький, який брав участь в останньому засіданню польської воєнної ради почув себе обиджеким словами Пілсудского, який висловився про нього так:

„В и п а н е г е н е р а л Ш е п т и ц ь к и й є п о л і т и ч н о ю... к....."

Про цілий польський кабінет мав Пілсудский висловитися, що він „той у р я д м а с п....."

Вшехпольська преса додає від себе, що мовляв „В той спосіб попрацювався з Польщею перший маршал і б. начальник держави Пілудскі"...

Вільний оборот валютами.

Польський міністр фінансів відложив вхід в життя розпорядку про примусове інкасування закордонних належитостей посередством П. К. К. П. до 10 липня н. р.

Мі істр з обовязку.

Варшавський „Курєр Поранни" доносить, що новоіменований польський міністр фінансів Лінде заявив, що становище міністра польських фінансів приняв з доручення шефа уряду, який звернувся до нього, як до урядника. Номінація Ліндого мала місце в неділю по полудни, але що в суботу пропоновано теку фінансів Кухарскому, який заявив, що становище клюбу З. Л. Н. до якого він належить не дозволяє йому приняти пропозиції. Це становище оперте є на постанові згаданого клюбу, щоб ніхто з його членів не стягав на клюб відповідальности за безнадійний стан польських фінансів.

Совітська Росія.

Передана Сахалін.

На майбутній совіт.ло-японській конференції в програмі стоїть така точка: „Японія хоче набути північну частину Сахаліну, а Росія готова її продати. Коли продаж не відбудеться зза ціни, то совітський уряд пропонує доручити розвиток области російсько-японському синдикату.

Занятт Охотська большевиками.

„Руссопресс" подає, що експедиційними військами пятої совітської армії 22. червня занято Охотськ. Начальник гарнізону генерал Ракітин застрілився. Взято у полон 100 чоловік.

Новинки.

— **Чергове число** „Діла" з приводу свята вийде аж в понеділок дня 9. липня.

— **Vivant sequentes!** Українське Громадянство Чорткова, відчуваючи пекучу потребу власного дому, в якім знайшлиб приміщення всі культурно-просвітні й економічні устаткування чортківського повіту, рішило приступити ще сего року до будови Народного Дому. Щоби прискорити здійснення цього рішення, зібраний дня 17. V. н. р. гурток ініціяторів зложив або задекларував на цю будову иначе поділ квоти, та чинтьби, а саме: радник суду Смеречинський 2,400.000 мп., д-р Горбачевський Антін 2,400.000 мп., д-р Видрак Мелітон 4,000.000 мп., д-р Хичій Ів. 1,000.000 мп., д-р Гричишин Іван 1,000.000, Іван Крисінський 500.000 мп., радник Стеблецький 1,000.000, д-р Володимир Електорович 2,400.000, інж. Олеськів 1,000.000 мп., а крім того безплатну технічну поміч при будові, д-р Остап Юрчинський камінь і пісок під цілу будову, Григорий Яворський, Яків Маньовський і Михайло Турчин по 10 днів тягла парою коней, Соробей Онуфрій 3 днів тягла парою кіньми, та кличуть всіх Українців чортківського повіту складати свої жертви, як також декларації на адресу повітової Кооперативи „Народній Дім" в Чорткові.

— **Після утечі** Дзіковського з тюрми. В звязку з утечою Михайла Дзіковського з тюрми, львівська поліція арештувала студента політехніки Степана Терлецького, який на думку поліції допомагав Дзіковському в утечі. Польська преса доносить, що Дзіковського вивезено зі Львова через Замостє автомобілем викраденим при вул. Тихій у Львові. Словом польська фантазія має знов поле до попису.

— **Ліквідація суду у Войнилові.** З днем 30. вересня ц. р. суд повітовий у Войнилові буде зліквідований і громади, які належали до того округа, будуть приділені до пов. суду в Калуши.

— **Перед карним судом.** Другого дня розправи перед карним судом у Львові психіятри ствердили, що обвинуваченій є умово здоровий і відповідає за свої вчинки, щоб то за убійство матери. По нараді справу обв. Гриника передано звичайному судови.

— **Смерть Грінька Росса.** Поліції удалося знайти криївку Гринька Росса в лісах в Ходорівщині, звідки він як відомо уряджував свої напади на протязі цілих 2. літ. На днях поліція виследила його підчас того, коли він відвідав у селі свого товариша. Оточено хату навкруги, виявилася стріляннна поміж поліцією і Гр. Россом в наслідок чого останній ватажко упав на землю поцілений 2. кулями в груди. Його відвезено до лічниці у Львові, де він помер. Його ватага розбіглася по селах. У с. Волчатичах арештовано Дяньку Дубановську любовницю Гринька Росса і 7 селян, які правдоподібно належали до ватаги Росса. Ціла діяльність Гринька Росса мала в деякій мірі соціяльно-політичний підклад і виросла на грунті нездорових соціяльних відносин у нашім краю. Минулого року підчас „саботажової" акції ватага Гринька Росса спалила також кілька фільварків. Сам Росс являвся часто між селянами, роздавав поміж убогих гроші та в очах населення вирік до значіння „другого Довбуша" як його називають і досі в селах Ходорівщини.

— **Для тих, що виїжджають за кордон.** Польська влада видала прикордонним бюрам наказ, що найвищою сумою валюти, яку вольно вивозити за кордон є 1000 швайцарськрх франків, в якій небудь валюті.

— **Авантури в Бучачі.** Підчас військової бранки в Бучачи прийшло до бійки поміж новобранцями і жидами, наслідком чого поранено смертельно кілька осіб.

— **Грабовські ще не уступає.** Польська преса доносить, що всі поголоски про уступлення воєводи Грабовского не відповідають дійсности. Грабовскі залишається на своїм становищі дальше.

— **Російський поет-авантурист.** „За Свободу" доносить, що відомий російський поет-комуніст Сергій Єсенін, який зараз перебуває в Берліні, улаштовує собі сенсаційні шкандали. На днях в однім шинку Єсенін у пяним стані почав викрикати „Пиймо за побіду совітів!" Присутні там офіцери емігранти кинулись на поета, побили його до схочу і викинули за двері.

— **Політичне вбивство у Відні.** В одній із віденських дільниць найдено трупа Конрада Каргера, члена штурмової організації націоналістів. Поліція виследила, що вбийником є 19-літній студент Рудольф Новосад, член соціялістичної партії.

— **З курту азі.** Вітос вислав до премієра Пасіча гратуляцію, з приводу його щасливого виходу з атентату. Пасіч вислав до Вітоса телєграфічну відповідь з подякою.

— **Друга розправа проти архимандрита Смарагда.** Минулої суботи відновлено у варшавськім суді розправу проти архимандрита Смарагда-Латишенка, який як відомо убив митрополита Юрія. Читання акту обвинувачення принив архимандрит сміхом і кпинами. Латишенка відано лікарській комісії для провірення його психічного стану.

— **На „Рідну Школу".** Артист-маляр Ю. Магалевський і студенти краківської Академії мистецтв: Карпенко, Перфецький і Харків, розмальовуючи церкву в Горуцьку, зложили на „Рідну Школу" 100.000 (сто тисяч) мп.

Конкурс.

на управителя нпав. гімн. в Долині оголошує Кружок У. П. Т. в Долині. Подання з потрібними приложами для шкільних властей належить вислати до дня 15. липня 1923. Платня: належні побори держ. учителя з уволенним додатком за управу. Рівнож є вільні місця учителів. Речинець до 15. липня 1923. Подання слати на руки Управи Кружка У. П. Т. в Долині.

41 За Кружок: 1—3

о. Михайло Лада голова. *Осип Майхрович* секретар.

Всіх Громадян-Українців

а передусім Горожан Львова

запрошуємо на

СВЯТОЧНІ ЗАКЛАДИНИ УГОЛЬНОГО КАМЕНЯ під „НАРОДНІЙ ДІМ" на БОГДАНІВЦІ,

які відбудуться в неділю, дня 8. липня 1923. о год. 10-ій перед полуднем. Торжество зачнеться полевою Службою Божою — опісля свячення і проповідь. На случай сталого дощу і великої негоди, свято не буде відложене на неділю дня 15. VII. 1923.

15 1—2 *КОМІТЕТ.*

Посмертні вістки.

о. Володимир Янишин, помер в домі свойого батька, пароха Рипинки (калуського повіту) в 40-ім році життя, в 17-ім священства. Покійник осиротив 8 дітей. В. Й. П.!

Бібліографія.

Книжки.

Юрій Федькович: ОПОВІДАННЯ. „Загальна Бібліотека". Лайпціг. Українська Накладня. Ч. 143—144 С. Стор. 288. Зміст: Серце не навчить; Штефан Славич; Хто винен; Стилець; Талянка; Буковинські пісні з голосами; Сафат Зінич; Побратим; Коблар і жовніри; Три як рідні брати; Опришок; Безталанне захоплення; Дністрові кручі; Панич; Лелій могила або Довбушів скарб; Максим Чубатий; Жовнірка; Додаток: Уривок із оповідання „Ангіль-хранитель;—Від Редакції; Словничок.

Дмитро Донцов: ПАНТАЛЕЙМОН КУЛІШ. „Загальна Бібліотека". Літературні характеристики українських письменників IV. Лайпціг. Українська Накладня. Ч. 134—136. Стор. 205. Зміст: Частина І: Життя Куліша й його літературно-громадська діяльність; Частина II: Огляд важніщих літературних творів Куліша.

Фредерік Мистраль: СПІВАНКИ й ОПОВІДАННЯ. Переклала Ганна Чикаленко. „Загальна Бібліотека". Лайпціг. Українська Накладня Ч. 177—179. Стор. 218.

Журнали.

„НОВА УКРАЇНА". Місячник письменства, мистецтва, науки і громадського життя під редакцією В. Винниченка й М. Шаповала. Рік видавництва другий. Червень 1923. Прага—Берлін. Стор 189. Зміст: В. Підмогильний: Іван Босий (опов.); О. Неприцький-Грановський: І жаль мені Язик в устах... (вірш); В. Винниченко: Знаменита подія; А. Падаліст: Акварель (вірш); Ів. Мірний: Дві пророчі українські легенди; О. Бабій: Він (вірш); П. Богацький: Сучасний стан світового мистецтва; О. Неприцький-Грановський: Тіні (вірш); Г. Н.: За ідею (жарт в 1 дію); М. Грива: Уперед тилом (вірш); Л. Драгоманів-Шишманова: Спомини про Михайла Драгоманова; Є. Сокович: Будуччина залізниць; К. Гриневичева: Марійна дорога (опов.); Т. Осьмачка: Казка (вірш); Т. Г. Масарик: Славяни по війні; П. Богацький: Під баштою зі слонової кости; М. Мандрока: З пісень анемони (вірш); Ю. Тищенко: Сучасне становище книжкової справи на Україні; Т. Олесевич: Українське шкільництво на північно-західніх українських землях; Ів. Мозалевський: Артист-графік Ю. І. Нарбут, із передним словом Ісаєвича про Мозалевського; Л. Ромен: Прихилю (вірш); С. Русова: Освіта на Україні в большевицькім освітленню; М. Шаповал: Український Вищий Педагогічний Інститут ім. Михайла Драгоманова в Празі; Український Громадський Видавничий Фонд; Хроніка: Україна Західної Української землі; На еміграції; Із книг та журналів; Бібліографія.

„НАРОДНЯ ОСВІТА". Просвітній місячник Тов. „Просвіта". Рік І (X). Ч. 6. Червень 1923.

„СІЛЬСЬКИЙ СВІТ. Ілюстрований місячник присвячений усім галузям господарки. Перемишль. Рік І. Ч. 5—6 за май і червень 1923.

Рецензії.

Д-р Евген Грицак: ПІД ЧЕРВОНОЮ ВЛАДОЮ. І. шкільна справа на Радянській Україні. Накладом філії „Учительської Громади" в Перемишлі. Перемишль, 1923. Стор. 7.

Перед нами книжка д-ра Грицака. Перша того роду, написана очевидцем подій. Робить враження об'єктивности, бо розміщує біля себе і світла й тіни, і позволяє бодай трохи зорієнтуватися в предметі шкільництва, про яке голосно трактує.

Перші чотири розділи це історичний огляд розвитку шкільництва на Україні від революції 1917 року до половини 1920. За української влади великий розмах. Нова українська школа вільна від усяких недостач і хиб старої російської школи. З кождим днем вона ставала „кращою і міцнішою". Українське вчительство збільшувалося що раз то новими силами, видавнича управа приносила з кожним роком більше українських шкільних підручників, а взагалі всеньке діло шкільне доставало й розвивалося краще". Недостачу добачує автор у тім, що українські чинники в своїй толєрантности й уступчивости для всіх „національних меншостей" „почували дуже часто аж до шкодливости для української справи". (Повставці). Підчас першого побуту большевиків (2. II. 1919—31. VIII. 1919) справа псується. Революціонізуючи школи, поривають учнів у т. зв. Педагогічні Ради, дають їм великі права й вплив і гродять в українську школу ворогування між учителями й учнями, чого досі не було. (Комісарем усіх народніх шкіл у Київі назначили большевики одного ученика 3 кляси гімн.) На реформи радянські в области адміністрації глядить автор як на „несвоєчасні й зайві" і підержує свій погляд кількома драстичними штихами.

Денікінці прийшли з наміром знищити школу і в часі свойого 4-місячного панування далися добре в знаки української школі. Приходять знову большевики. Утворюють т. зв. Єдину Трудову Школу, „задоволяючися нім, щоби взяти тільки все довищне, головно назви та вивіски". Ідею неї школи підняло раніще Міжн. Освіти за української влади, але випроваджувано її розволсво. „Не пропоновано такої великої руїни середньої і народньої школи, як це зробили большевики, що зруйнували до ладжадку стару школу, але не здвигнули нової, в результаті чого вийшла з того карикатура школи." Роки 1920, 21 і 22 переходять під знаком усяких реформ усіх шкіл. Задумали вони школи всякими розпорядженнями, що йшли дуже часто в розріз з життям. Себе большевики визнались найбільшими в світі формалістами, а вже що до уладжування усякого ходу анкет, то вони взагалі перші спеціялісти. Всеж таки привнає автор багато за новим духом, котрий мимо всіх перешкод робить своє діло.

Дальші розділи цікаві так само для усіх: спеціялістів і нефаховців. Багато побутового матеріялу причиняється до означення книжки. Останні розділи цікаві своїм джерельним матеріялом. Одним словом, книжки д-ра Грицака, хоч не дає повного образу шкільництва на Рад. Україні, має крім фактичної ще й ще добру сторону, що дуже жива, бо писана особою, котра у всьому брала участь і сама усе бачила.

ОПОВІСТКИ.

За оповіщення Редакція не відповідає.

Український театр під дир. Івана Когутяка. — Бучач, сала „Сокола". Неділя 8. липня „Ой не ходи Грицю", вівторок 10. липня „Молода кров", середа 11. липня „Воскресення", четвер 12. липня, бенефіс п. Когутякової: „Панна Мара". 38 1—1

Додаткові виїзди до клас **приг.** I., II., III., IV. і V. української **приз.** гімназії в Чорткові, наділеної правом прилюдности, відбудуться 29., 30. і 31. серпня ц. р. перші **по пол.** Вступні іспити до сих клас **відбудуться** 31. серпня, евентуально **1. і** 2. вересня. — *Управа гімназії.* 40 1—1

З Товариства запомоги убогих гр.-кат. церков ім. св. Апостола Петра **у Львові**, вул. Домініканська 11. **Загальні Збори** Товариства відбулися дня 29. **серпня** 1923. Зі звіту діяльности Видїву за минувший рік слідно, що Т-во запомогло **32** церкви, деякі грошей, а переважаючу більшість рядами, книжками, церковними приборами, а для парохії Голоґір постаралося о пакет на будову церкви. Внаслідок недостачі фондів не міг Видїл діяльности як слід поширити і тому просить всіх Вел. оо. Душпастирів відправити в день св. АА. Петра і Павла соборний Акафіст на підбудову наших зруйнованих церков, а зібрані жертви пірних підіслати чеками, які саме тепер висилається до всіх парохіяльних урядів. 36 1—1

Комітет допомоги політ. вязням. Звіт: **з а м а й**: вислано денно 80—90 обідів. Видатки на кухню і инше 9,011.400 мп. **З а** червень: денно 60—70 обідів; видатки на кухню і инше 10,186.300 мп. На те вплинуло з краю датків: в маю 2,800.000, в червні 2,100.000; з за кордону: 2877.500 чк., 2 ф. штерл., 21.000 нм., 48 дол. 37 1—1

УКРАЇНСЬКА МАШИНА ДО ПИСАННЯ американського фабрикату, послідний модель, ужиєана — до продажі. Оглядати між 3-4 по пол. — Йосиф Кагане, Львів, Коцюбинського 21. 43 1—1

Ширіть наш часопис!

Дрібні оголошення.

УВАГА! Хто із заможніших Вск. Отців в гірських околицях хотів би привістити у себе на час вакацій на один місяць від 15. липня бакаляж — просить ласкаво сейчас повідомити Адміністрацію з подачем условій. Ціна зовсім обчетна. — „Літник". 35 2—3

КОНЦИПІЄНТА пошукує адвокатська канцелярія в повітовім місті. Зголошення до Адміністрації „Діла". 2 3—3

ДІМ о 6 кімнатах, стайня, садок і 5 морґів орного поля в жовківськім повіті до продання Американцеви. Зголошення в Адміністрації „Діла" під „Поле". 14 3-3

ОГОЛОШЕННЯ.

Позір ПІДГАЄЧЧИНА!!

В пятницю 13. липня ц. р. о годині 1:30 по пол. в читальні „Просвіти" — на Старім місті ad Підгайці — відбудеться

Повітовий Народний З'ЇЗД 39 1—1

на який запрошується членів Народної Трудової Партії Підгаєцького повіту.

ПОВІТОВА ОРГАНІЗАЦІЯ.

КРЕДИТОВИЙ СОЮЗ „ЗАЩИТА ЗЕМЛИ"

банковий кооператив з обмеж. порукою **у ЛЬВОВІ**

одержавши право дівізового комісіонера **купує по деннім курсі** валюти (долярн, фунти і пр.) і чеки. — —

Адреса: вул. Вірменська ч. 3.

При запитах з провінції просять прикладати 3[illegible] почтові марки на відповідь. 2—2

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

[illegible] від пятниці 6. [illegible] 1923. найсенсаційніший фільм світа на 6 дій п. з

„Таємниці масонської льожі"

(НА ГРАНИЦІ ДВОХ СВІТІВ).

Вапно в бриках

з ґарантією 1—2% намилля

Мулявський ґіпс і модельовий ґіпс з Глинної Наварії

знаний з доброти — продає з ВЛАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ

по уміркованих цінах фірма „ОЛЮТО" ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА ч. 43 а.

Сейчасова достава.

Т-во Взаїмна Поміч Українського Вчительства у Львові

уладжує

в суботу, дня 7. липня ц. р. у великій салі Народнього Дому

Забаву з танцями

Музика сальонова. — Стрій спацерований Буфет у власному заряді. — Початок забави о 10. год. вечером.

Вступ на салю за запрошеннями, які можна дістати у „Взаїмній Помочі", вул. Особівських 8, а в день забави в „Народньому Домі", починаючи від 10. год. рано. 2-2

ТОКАРНІ різної якости, стругачки, праси, вертачки, гильйотини, по цінах конкуренційних **ШІЛЬОТ** ЛЬВІВ, вул. Ватовіх ч. 4. 2461a) 8—10

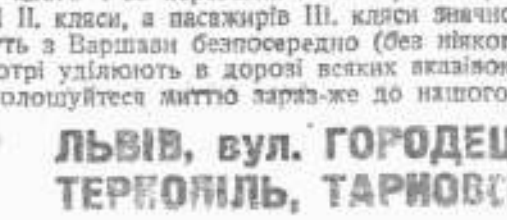

ПОРУЧАЮТЬ

ОКУЛЯРИ, ЦВІКЕРИ

від найдешевших до найдорожших у всіх родах. **Сила** Цайсса, Буша, Герца,

ЛЬОРНЕТКИ

полеві і театральні першорядних марок. — Замовлення з провінції полагоджується відповідно. 2-80

ЛЕВ АНҐЕЛЬ і Ска „У ЛЬВОВІ": Легіонів 1.

Телеф. 458. Адреса тел. Оптлєв Львів. 2151

„WHITE STAR LINE"

ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36.

ЕВРОПА — АМЕРИКА

5½ днів

через океан на повному отвертому морю.

ЕВРОПА — КАНАДА

5½ днів

через океан на повному отвертому морю.

ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО 5.

ЧИ ХОЧЕТЕ МАТИ ЧУДОВУ ПОДОРОЖ ДО АМЕРИКИ?

Чи хочете їхати найбільшим і найшвидшим кораблем світа? Отже скористайте з чудової нагоди, яка тепер трапляється і

Їдьте на раблях **„MAJESTIC"** це найбільший у світі, бо має аж 56,000 тон об'єму, корабель — морський терем, відбуває дорогу

З ЕВРОПИ ДО АМЕРИКИ ПРОТЯГОМ 5½ ДНІВ.

„MAJESTIC" це корабель збудований по думці найновішої техніки й гігієни. Завдяки своїй величині має великі, гарно уладжені каюти — кімнати, (також у третій клясі окремі каюти на 2, 4 й 6 осіб), салі до танців, товариських забав і зібрань, спортові й купелеві салі, багаті бібліотеки та затишні читальні, а також покладн до проходів — криті й отверті. В гарно прибраних сальонах цього корабля уладжується для подорожних величаві забави, з танцями й музикою. До диспозиції пасажирів того корабля є між иншими розривками також кінотеатр з обильною програмою. — Офіцири радо удїлюють подорожним всяких інформацій, обслуга скора та привітна. До розпорядимости пасажирів цього корабля є найзбагливійша кухня з закусками й вином, без ніякого обмеження. — Про популярність та успіхи корабельного Т-ва „WHITE STAR LINE" найкраще свідчить те, що кораблі цього Т-ва перевезли в 1922 р. з Европи до Америки 55.808 пасажирів, а з Америки до Европи 43.845 пасажирів I. і II. класи, а пасажирів III. кляси значно більше.

ЧИТАЙТЕ! ДУЖЕ ВАЖНЕ!! Звертаємо увагу, що наші пасажири їдуть з Варшави безпосередно (без ніякого пересідання) до пристані Cherbourg (Франція) під опікою спеціяльних рутинованих провідників, котрі удїлюють в дорозі всяких вказівок, полагоджують багаж і т. п. — Отже користайте з нагоди та зголошуйтеся миттю зараз-же до нашого бюра

„White Star Line" ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36 ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО ч. 5.

* За [illegible] відповідає Ол. Рудницька

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 16.

По конфіскаті — накляв другий.

Ч. 77 (9.958). Львів, вівторок 10. липня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов. Конто почт. тов. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 20000 Мп. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 30.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 30000 мп. Зміна адреси 1000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 800 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Купуйте акції II-гої емісії Українсько-Данцігського Банку в Данцігу

Передплату принимає **лише до 16. липня 1923.**

„УБУС", ЛЬВІВ, вулиця ОССОЛІНСЬКИХ число 6. Номінальна акція 10.000 мп. коштує 25.000 мп. — Продається по 10 штук акцій. 1—1
46

Львів, 9. липня 1923.

Трагедія Польщі. В кампанії, яка тепер з великим завзяттям ведеться між польською правицею і лівицею, все частійше починають відзиватися голоси про трагедію Польщі. Діється це в хвилі, коли, здавалось би, що всі фантазії, всі мрії найбільших ризикантів і варятів — як каже проф. Фуліньскі — зреалізовано, коли Польща здобула після вікової неволі свою державність не лиш на польській національній території, але вспіла завоювати чи иншим способом добути величезні чужонаціональні території. Діється це в хвилі, коли Польща є союзником найбільшої мілітарної могутности в Европі — Франції, коли вона загорнула непомірно великі скарби в Галичині, на Волині й на Шлеську, коли в нутрі сучасних польських границь „на всіх язиках все мовчить", коли при кермі польського державного корабля находиться „польський люд" в особах Вітосів, Керників, а посередно і Брилів.

Здавалось би, що після таких успіхів не повинно бути місця на сумніви, на чорні думки, на докірливі слова. Одначе все таки говориться про трагедію Польщі. Правиця добачує її в лівиці, а ця остання в правиці. Взаїмні обвинувачення чергуються, як в калейдоскопі. Від докірливих слів переходиться до погроз, а від погроз до діл. Обі сторони готуються до сутички, до удару.

В останніх днях два голоси лівиці, голоси досить відважні, хоч шорсткі та ядерні освітлюють сучасну трагедію Польщі. Польський національний герой, відновник державного життя Польщі, перший вождь польської армії в своїй щирій сповіди перед приятелями і симпатиками вказує на недомагання польського громадянства, на його відвічну хоробу. З деякої, може вже й з історичної перспективи освітлює стан річей. Характеристика незвичайно ядерна. „Польща — каже він — стоїть анархією. Польща — це привата (нажива). Польща — це зла воля. І коли ми, впавши, мали симпатії, то пошани не мали ніколи". Польські кермуючі кола (шляхта) наживою й анархією довели до упадку польську державу. І лише Польща повстала, почалося все наново, а польський вождь, національний герой тільки обваляний в болоті, „тільки тоді, коли він напється того болота доволі, може бути гідним — Польщі".

Зновуж старий соціял-патріотичний вожака Ігнаци Дашиньскі в статті „Перший акт трагедії" („Дзєннік людови, ч. 150) з усього розгону вдаряє на польську реакцію, котра — на його думку — запропащує польську державу. В Польщі починається — по його словам — розклад і розвал. В першу чергу відноситься це до армії, котру позбавлено вождя і кермуючих, тзв. ідеольогічних генералів. „Армія станеться тереном боротьби, яку знаємо з горожанського життя, боротьби, що буде нищити всі моральні сили, боротьби, котра мусить ту армію розсадити й ослабити. Над польською армією завагоніла найбільша небезпека роздвоєння, а радше розбиття на кілька ворожих духово організацій". Страшні наслідки розкладу проявляються і в скарбовости. Упадок польської валюти зближується до упадку валюти в Большевії, в амнутованій Австрії й окупованій Німеччині. Але Польща не є ані большевицькою, ані амнутованою, ані окупованою. Тільки недовіря до політичних сил Польщі діляє на катастрофальний упадок польської валюти і нечуваний зріст дорожнечі. Вкінці закордонна політика Польщі є фатальна під проводом нового міністра. Колиб цей міністер (Сейда) зумів здійснити мрії польської реакції, а саме: „союз з відреставрованою реакційною Росією, з лишив би панславістичну Чехію, майже знищив би балтійські держави і захитав би становищем Польщі у Вильні і Львові, бо польська реакція у відношенню до національних меншостей має тільки гасло національної заглади і не може їх погодити з Польщею".

Ось в чому — на думку Пілсудского й Дашиньского — міститься трагедія Польщі. Може воно й раціональне з польського державного й патріотичного становища, та обидві будівничі сучасної Польщі соромляться згадати найважнійше. Трагедією Польщі є її здобитки „на креси", здобутки, над котрими в поті чола працювали і Пілсудскі і Дашиньскі. Правда, ці здобутки закріплено рижським трактатом і рішеннями Ради Амбасадорів, але ледви, чи вони здобули польському імени пошану в світі. Уряди й їх керманичі з більших чи менших причин можуть торгувати народами, але громадська думка все таки має хоч якусь одробину етики, моралі, почуття справедливости. І коли Пілсудскі каже, що „ми, впавши, мали симпатії, але пошани не мали ніколи", то тепер в сутінь відійшло і одно й друге.

Колиб Польща була не перепиняла Українцям в творенню власної державности, то сьогодня Дашиньскі не нарікав на польську реакцію, бо її була би мала би майже о половину слабшу. Гніздом реакції, гніздом чорної сотні є „креси". Лівиця з радістю в серці приглядалася, як та реакція гнобила Українців, як вона нищила культурні вартости, як шафувала „справедливістю", як наповнювала тюрми. Що більш! Все те діялося за допомогою польської лівиці. А сьогодня та реакція поросла в піря і починає забиратися до самої лівиці.

„Креси" є ядром польської трагедії. Творці польської історії повинні були кинути оком позад себе, повинні освідомити собі, що історія повторюється, а не на зразок старцюючих кальварійців мимрити нісенітниці про те, що польська реакція не може примирити національних меншостей з Польщею.

Льозанська конференція.

Льозанна. На останнім засіданню вирішено майже всі справи, які до тепер були в завішенню. Наслідком того 10 членів турецької делегації виїзджає з Льозанни до Ангори. В Льозанні зачишився тільки Ісмед паша, Різа Бель і Гасан бей. На останній нарязді поміж Венізельосом і Ісмед пашою дійшло до порозуміння у всіх спірних квестіях.

Анґлійсько-французькі наради.

Льондон. Французький амбасадор відбув на днях нараду з представниками англійського уряду. Амбасадор заявив льорд Керзонови, що справа відшкодувань стануля на мертвій точці головно тому, що Німеччина не згодилася припинити пассивного спротиву в Порурю. Опісля відбувалися наради в инших справах, що торкаються репарацій. Вислід нарад тримається в тайні.

Бельґійська нота до Німеччини.

Льондон. Отримано відомости, що бельгійський уряд вислав до уряду Німеччини ноту, в якій домагається, щоби Німеччина припинила замахи в Порурю, в противному разі Бельгія грозить, що амбасадори Бельгії і Франції покинуть Берлін. Бельгійський орган „Independence Belgue" пише: Остання нота Бельгії до Німеччини є актом першорядного значіння, який може спричинити не лише відкликання бельг. амбасадора з Берліна, але також поважнійшу акцію з боку Бельгії.

В Раді Союза Народів.

Женева. На суботнішнім засіданню Рада Союза Народів піддала під дискусію звіту комісії для справи Саари. Усталено кількість війська і жандармерії для тої области і розділено компетенції окремих комісій.

Склад нового совітського уряду.

Москва. На другій сесії виконуючого комітету союза сов. республик одноголосно ухвалено союзну совітську конституцію і вибрано новий склад уряду: Ленін голова комісарів союза совітських республик, Чічерін комісар закорд. справ, Троцький комісар війни, Красін торгівля, Дзержиньскі комісар шляхів, Смирнов почта, Шмідт праця, Сокольников фінанси, Риков економічні справи.

Після перевороту в Болгарії.

Софія. Кружляють не стверджені поголоски, що б. міністри кубінету Стамболійського Даскальов, Теодоров і Обов виїхали до Москви, де утворили новий болгарський уряд. В кількох околицях вибухли нові селянські заворушення. Болгарський провідник аграріїв Демянов замордований. В Плевні викрито заговір проти кабінету Чанкова. Сконфісковано інструкції совітського уряду, який докоряє болгарським комуністам за нерішучість. В Філіпополі і инших містах прийшло до боротьби між військом і селянами. Один дім військо мусіло здобувати приступом.

ПОЗІР ПІДГАЄЧЧИНА! В середу дня 11. липня 1923. р. о год. 1-ій зполудня відбудеться в ЗАРВАНИЦІ

:: :: **Велике просвітно-економічне ВІЧЕ!** :: ::

ФІЛІЯ „ПРОСВІТИ" В ПІДГАЙЦЯХ.

Пр. 412/23. В імени Річпосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 70. (9950) з дня 30. червня 1923. в артикулах під заголовками: 1) „Акт ласки" а) вступ аж до слів „в замки польських державних границь" включно, б) уступи від слів „обдаровуючи такою амнестією" до кінця статті. 2) „Конгрес Товариства Союза Народів" в уступі між словами „погасає" і „але піддержати містить в собі єство ad 1 злочину з § 65а з. к., ad 2 злочину з § 58 з закону карного узнав доконану дня 29. червня 1923 конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 пр. кар. заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відповідальному редакторови тої часописі, щоби се рішення помістив безплатно в найближчім числі і то на першій сторінці. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1863 д. п. з. № 6 ex 1863, а іменно засудження за переступство на грошву до 400 Мп. — Львів, дня 2. липня 1923.

(Підпис начальний.)

VII Конференція Унії Ліґи Націй.

В навязанню до статті про VII. конференцію Унії Ліґи Націй, поміщеку в ч. 44. нашого щоденника подаємо ще деякі доповнення. — *Редакція.*

Відень, 30. червня 1923.

VII. Конференція Унії Ліґи Націй мала бути пробою для Унії, чи вона остане вірною своїм засадам, а саме: змаганням то угрунтування справедливих відносин в Европі, які становилиб основу мирного співжиття народів, чи стане оруддям в руках побідних держав Антанти. Попередній VI-ий Конгрес Унії у Празі (1922), давав надію, що Унія у приноровленню своїх засад піде незалежним шляхом від офіціяльної політики держав Антанти, яка творить в Европі лише огнища для майбутніх міжнародніх конфліктів. Ухваленням поступових резолюцій для охорони національних меншостей, як рівнож приняттям Західно-Українського Т-ва Ліги Націй до Унії Конференція у Празі дала доказ, що хоче піти шляхом поступу й міжнародньої справедливости. На жаль, наслідком секесії держав Малої Антанти з Конференції в Празі Президія Унії почала відворот. Вже на засіданню головної Ради Унії в Будапешті в жовтні м. р. — виявилося змагання ominate неприємні для побідних держав Антанти питання. Всеж таки Головна Рада Унії рішила поставити справу Східної Галичини, як одну із найважчійших політичних справ сучасної Европи, на порядок дня VII-го Конференції у Відні.

Після рішення Ради Амбасадорів з 14. березня с. р., польське товариство Ліги Націй поробило заходи з метою виключити З. У. Товариство Ліги Націй з Унії та викреслити східно-галицьку справу з порядку нарад Конференції у Відні. Не зважаючи на заходи Польщі, наше товариство одержало запрошення на конференцію, а східно-галицьку справу поставлено, як одиноку політичну справу, на порядок нарад. Одначе під натиском польської делегації, яка загрозила виступленням з Унії, Президія Унії заскочила нашу делегацію зараз на першім засіданню Головної Ради в дні 23. червня с. р. відомим проєктом резолюції (гл. ч. 74. „Діла").

Через приняття резолюції Головної Ради З. У. Т. Ліги Націй завішено у виконуванню членських прав. Одначе через те воно не перестало бути членом Унії.

Слід піднести, що у східно-галицькій справі забрав голос делегат Зєднинених Держав Америки се. R. L. Caldwell і домагався уневажнення рішення Ради Амбасадорів з 14. березня с. р., якимпризнано понад 7 міліонів українського населення Польщі.

Після ухвалення допущення інтерпеляції у східно-галицькій справі звернулися до нашої делегації чеські делегати: сенатор Брабец і проф. Сіроли з пропозицією посередництва між нашою і польською делегаціями. Польська делегація, в склад якої входив проф. Федорович, проф. д-р Гальбхн і д-р Левенгерц, намагалася, добути відступлення від внесеної й дискусії у справі нашого товариства, а в заміну за це обіцяла постаратися о затвердження статутів для майбутнього Т-ва, яке заложать „Українці з Польщі", не признаючи ані нашого дотеперішнього Т-ва, ані його делегації. Крім сього польська делегація заявила на Загальних зборах зараз після ухвалення інтерпеляції п. Лягутенка, що на випадок піднесення в якій небудь формі східно-галицької справи, вона покине Конгрес і Унію. Чеські посередники стали зовсім по стороні польської делегації і позволили собі навіть в імени „славянської солідарности" кинути погрози нашій делегації на випадок неприняття нашої оферти.

Наша делегація відкинула польську пропозицію. Інтерпеляція з боку Східно-Українського Т-ва наступила, але як згадано Президія Конференції не полагодила її згідно з регуляміном.

Головна Рада ухвалила завішення нашого Т-ва в його членських правах. Зробила се з потоптанням статута Унії і з пониженням її престіжу, яке важко буде стерти в майбутности з прапору Унії. На VII-ім Конгресі Унії побідила засада безоглядности супроти поневолених народів, а Унія, яка зійшла зі шляху поступу і справедливости, відчує небавом наслідки сеї „побіди".

Повітовий Народній Зїзд в Борщеві.

Борщів, 3. липня 1923.

В понеділок 2. липня відбувся у Борщеві повітовий Народній Зїзд. В Зїзді взяло участь понад 300 делегатів. Були заступлені всі села повіту. Між делегатами $^3/_4$ селяне, решта інтелігенти. Замітне число жінок-делегаток. Впадає в очи ріжновідність віку делегатів. Поруч сивоголових селян, значна скількість молодіж. На салі незвичайно святочний настрій і живе зацікавлення ходом нарад. Отворив Зїзд короткою промовою повітовий організатор адв. д-р А. Лунів. Підніс вагу хвилі і необхідність тривкої організації. Свою промову закінчив згадкою про героїв Галицької Армії, які головами наложили на полі бою за Незалежну Українську Державу.

та про діячів Борщівщини, які померли в останніх роках.

Опісля вибрано президію Зїзду, до якої війшли: д-р А. Лунів, о. І. Чорнодоля і селянин Стефанюк. Секретарювали: адв. д-р Д. Щуровський з Мельниці і п. Мартюк зі Скали.

Забірає голос ред. Мих. Струтинський для виголошення реферату про політичне положення. Зміст реферату: 14. березня закінчився перший етап боротьби українського народу Галицької Землі за свою державність. Закінчився невдачею. Велику Україну захлинула большевицька навала, оставлена сама собі Галицька Земля не видержала на мілнароднїй арені конкуренції Польщі, яку морально й матеріяльно підтримувала й підтримує побідна Франція як Ersatz Росії проти Німеччини. Віддано Польщі Сх. Галичину і затверджено рижську лінію тоді, коли не стало Української Армії, коли притихло українське море по тамтой бік Збруча, коли показалося, що реконвалесценція Сходу з большевицької пошести йтиме повільно: коли Франція вирішила, що для неї у звязку з комплікаціями в рурській области важнійшою справою відповідна сила польських багнетів в теперішний момент, як ядівкова монета в майбутніх торгах зі Сходом — у формі не польських земель, причіплених у Ризі до Польщі.

І Рада Амбасадорів сказала: затверджується східні границі Польщі на відповідальність тих, що в Ризі підписали договір. Таким чином сучасні повелителі Европи, скріплюючи Польщу одночасно залишили собі вільну руку на випадок нової констеляції сил на Сході.

Галицька Земля видержала на полі бою до кінця. Девертирів з фронту було небагато. Останнє зусилля синів Галицької Землі підчас виборів до польського сойму і сенату виявило наглядно волю народу. Були похибки? Безумовно. Не помиляється тільки той, що нічого не робить. Та ми здобули в боротьбі великий досвід і гарт духа. Польський національний герой — Т. Костюшко сказав: „Перший крок до скинення неволі — відважитися бути вольними; перший крок до побіди — пізнатися на своїй силі". Дехто серед нас побоюється повороту до животіння під австрійським дахом. Зайве побоювання.

Для покоління, яке являється, творцем віднови традиції боротьби за свою державність, не може бути й мови про поворот на позиції, які відійшли вже до історії. В ході подій років 1914—23 перетворилася психіка народніх мас.

Селянські маси — це база, на якій спираються наші національні змагання. І не має у нас кляси, яка в супереч інтересам цих мас могла би в своїому клясовому інтересі імітувати польський трильоялізм після повстання 1863 року. Входимо в другий етап наших змагань. Входимо з твердим почуттям, що тільки в обєднанню змагань цілої української нації на всіх просторах наших земель — запевнений успіх, якого не осягнули в першому етапі нашої боротьби над Дніпром і над Дністром. В новий етап входимо з почуттям, що найважнійшою для нас справою в цей момент — нагромадження творчих і боєвих сил великої української нації. Справа нашої тіснійшої вітчини може стати знову актуальною — тільки в звязку з цілістю українського питання. Це мусимо мати на уваді в нашій праці за кордоном і в краю.

В нашій акції не можемо числити на поміч когонебудь з ворогів українства. Огляд на чужу поміч тільки ослаблює внутрішні сили нації. Числення на чужу поміч може звести до ролі пилки в чужих руках. Тому мусимо рішучо відкинути нереальні комбінації на якого би то не було „вуйка", комбінації, опеоті не писаній на хмарах „неминучій побіді вуйка" і на вмовлюванню в себе, що „вуйко" сповнить наші бажання. Ніхто за нас і для нас не сповнить того, що єдино українська нація може сповнити збірним подвигом.

Свій реферат ред. М. Стрктинський закінчив відчитанням резолюцій Краєвого Народнього Зїзду.

З черги приходить до голосу д-р А. Лунів. Реферує про організаційні завдання трудової партії. Українська Народня Трудова Партія в своїй діяльности всі справи, між ними й соціяльні підпорядковує національному моментови. Що значить висовування на перше місце соціяльних кличів — наглядний доказ маємо на боротьбі за українську державність на Вел. Україні і відстрашаючий примір на совітах. Довше спинюється бесідник на відносинах у повіті (недостача відповідного числа активних інтелігентних робітників у повіті, домагання селянства проводу в праці, охота селян до організування своїх сил, зацікавлення селян кооперацією, шкільництвом і т. д.). Відтак пояснює новий організаційний статут партії і позинокі точки програми.

В дискусії над рефератами забирають голос: Грецький, о. Гребенюк, Петришин, Гайманович, о. Гуньовський, ред. Струтинський, о. д-р Пергун, д-р Лунів, о. Чорнодоля, Юрківський і ин.

Хід дискусії: Будьмо перше всього послушними самим собі. Не обхідна як найбільша карність. Занадто розпаношується у нас демагогія. Партійна боротьба не сміє бути киринею. До успіху організаційної праці потрібні великі матеріяльні средства. Кооперативний рух мусить бути ще більш інтензивний. Сили у нас є, недостає тільки суцільної організації. Причин до зневіри не має. В роках 1918—1923 ми виказали дуже богато життєздатности. Є у нас шкідливий нахил до недоцінювання себе. Рік 1917 на В. Україні, 1918 в Галичині заскочила нас неприготованих. Всеж Польща не поконала нас на полі бою.

Ми будували свою державу в крайно непригожих умовинах. І треба дивуватися, що маленька Сх. Галичина могла девять місяців боротися проти цілої Польщі, помагаючи ще й в додатку В. Україні проти большевицької навали.

Чи ми можемо успішно працювати в рамах трудової партії? Так! Вона одинока обєднює всі шари нашої суспільности.

Прикра річ вимовляти слова: „лєгальна боротьба", „територіяльна автономія". Та в життю політичнім відіграють ролю не тільки нерви, а й розум, і головну ролю мусить відігравати власне розум. Маємо повне довіря до людей, що на Народнім Зїзді у Львові поставили справу зміни тактики. Між ними-ж чоловік, якого Борщівщина знає близше. Д-р Охримович послував з нашого повіту. До нього відноситься з повним довірям і повною пошаною цілий край.

Зміна тактики — не значить,

Велика Україна.

Становище транспорту.

„Правда" повідомила, що в звязку з зменшенням перевозок на полудньово-західній залізниці в цілях зменшення видатків зачинено 145 залізничих шляхів і 38 станцій.

Загальна ситуація.

„Руспрес" подає слідуючі інформації про сучасну ситуацію на Україні: Біженці з Київа і Харкова передають про погіршення харчового становища, помічається нове вбільшення цін на всі харчові продукти. В травні надії на урожай на цілій Україні були цілком задовольняючі, але з початку червня безперервні дощі, град й шкідники значно погіршили становище засівів. Селяне вже рахують, що в зимі буде голод й починають ховати свої запаси.

По містах робітники розчарувались в большевизмі, озлоблені, роздратовані й однаково бояться як продовження большевизму, так і протисовітського перевороту. Соціялісти-революціонери й меншевики пробують провадити серед робітників роботу, але більшого поспіху не мають.

Інтелігенція частково пристосувалась до большевиків й перенялась їхньою ідеольогією, в незначній кількости пристосувалась до Непа, але в більшости провадить напівголодне нужденне єствования.

Неп покликав до життя купку спекулянтів, не здібних до організації правильної торговлі і промисловости, які мріють лише про швидке і легке збогачення.

Хабарництво, крадіжки в совітських установах звичайне явище. Роспуста у всіх формах набрала колосальних розмірів.

Пози комуністичної партії й загалом пози мійської людности переповнені заздрістю відносно „Непманів". З огляду на те, що Жиди серед непманів мають дуже великий відсоток, по містах, а також серед війська став дуже ширитись антисемітизм.

Невдачні маневри.

„Gazeta Poranna" повідомляє, що сими днями в околицях Тульчина на Поділлі відбувались учебні проби совітських військ що до пристосування отруйних газів, при чому наслідком цих занять було кілька випадків отруєння серед червоноармейців. По розкладу занять піхотна дивізія мусіла бути атакованою ескадрою аеропланів, заосмотрених бомбами з отруйними газами, а піхота мусіла відбити цю атаку. Наслідком цієї боротьби була велика кількість отруєних газами серед піхоти і два розбитих аероплани.

Памятайте про жертви на „фонд протез для наших інвалідів" конто „Союза українських інвалідів" Львів, вул. Руська 3. II.

що ми капітулюємо. Тактика відріжняти тактичний від цілі.

Після дискусії принято одноголосно до відома резолюції Краєвого Народнього Зізду. Крім сього ухвалено наложити на учасників повітового Н. З., обовязок перевести організацію по селах, поширати „Діло" і „Свободу", закладати кооперативи, збірати фонди на приватне шкільництво і т. д.

Остання точка: вибір повітового Н. К. На внесення комісії-матки, яка радила підчас дискусії, головою повітового Н. К. вибрано одноголосно д-ра А. Лунева. До Пов. Н. К. вийшли: д-р Д. Цяуровський, п-ні Смалева, Осип Шалацький, о. Гуньовський, о. Чолган, Гайманович, М. Тарнавський, І. Романюк, Пакославський.

До фінансової комісії вибрано: о. Чорнодолю, учит. Петришина, о. Малицького і М. Николюка.

Під кінець Зізду найстарший віком селянин Юрківський візвав селян до якнайбільшої жертвенности на народні цілі.

Слід зазначити, що в м. м. в Борщівщині відбувався заг. збори пов. кружка УПТ. (головою вибрано о. інсп. В. Навроцького). Крім сього відбулася повітова нарада в справі кооператив (централею філії Народної Торговлі). *Observator.*

Анґлійсько-фуанцуські взаємини.

На сьогоднішному засіданню англійського кабінету говорив льорд Керзон про свою розмову з французським і бельгійським послом на тему німецьких репарацій. Дискусію кабінету над цією справою задержано в тайні. Бюро Райтера говорить на тему цієї таємничости таке: Коли ситуація є до тої степені ріжна, де заходить ріжниця поглядів поміж союзниками, то підношення цих ріжниць може тільки пошкодити. Одного не можна затаїти, що положення є трудне та що від ходу теперішних переговорів залежить англійсько-французьких взаємин.

Поруря.

З Франкфурту доносять до „Н. Фр. Пр.", що на погранічу французької займанщини, окупаційні війська посунулися помітно в перід. Велике число огородів Франкфурту найшлося ненадійно в межах французької окупації. Робітників, які підчас посування французьких військ працювали в огородах, замкнено поворотну дорогу до міста.

„Дейтше Альг. Цтг." довідується від одного із знавців місцевих відносин, що надренські мости біля Дауабургу і Діссельдорфу є вже від літ підмінувані Французами та Бельгійцями, щоб в разі потреби могли бути висаджені в воздух. Про це було відомо мешканцям обох місцевостей, бо праці над підмінуванням мостів велись зовсім отверто. Крім цього зазначують, що строга оборона мостів окупаційною владою виключає всяку можливість якого небудь саботажу.

Місто Дуабург терпить далі від французьких насильників і знущень, які дущають з дня на день. Окупанти оправдують свою жорстокість фінгованими атентатами на бельгійських жовнірів.

Постріли мешканців окупованих областей, над якими завішено стан облоги стрічаються що днини, головно ночами, коли робітники вертають з праці до дому. На Дуабург наложено гривну в сумі трийцять мілярдів марок.

„Надренська республика".

З окупованих Французами областий доходять вісти, що Французи взялися з завзяттям до роботи над підготуванням проголошення т. зв. „Надренської республики". Проголошення має наступити 14. ц. м. в день французького національного свята. Для улегчення своєї акції Французи стараються замкнути окуповану область з боку Німеччини та виселити невигідні для тої акції елементи.

Промова Поанкаре.

З приводу американського свята свободи посвячено 4. ц. м. в Парижі памятник в честь американських добровольців. Поанкаре виголосив з того приводу велику промову, в якій сказав між иншими: „Чи може світ забути на святу справу, якої боронив? Чи може він позабути на варварство одної злочинної інвазії, яка доконала систематично знищення, убивала безборонних людий, палила і грабила? Чи може світ забути ті криваві ріки, що потекли крізь Францію і Бельгію? Чи може світ дивитися спокійно на те, як Німеччина намагається обернути хід подій і замінити поражения на побіду, підготовити реванж. Чи може світ з цілим спокоєм дивитись на що ганьбу"?

У відповідь на шовіністичну промову Поанкаре відповів американський посол спокійно, згадуючи тільки побратимство оружя в минулому, воєнному часі.

Організація терористів в Австрії.

Дальші доходження викликані убійством Каргера виявили сильно розгалужену терористичну організацію, яка працювала в межах Австрії. В одному з інститутів піяристів відкрито магазин зброї і отруї. Уставлено, що убійник Новісат стояв в звязку з терористичними організаціями Німеччини. До сього часу арештовано 27 осіб. Говорять, що заговірники думали про атентат на канцлера Зайпля, відомого провідника австрійських соціялістів Джеюліс Дайтше та фінансіста Бозеля.

З польських справ.

Новоіменований міністр ...уступає.

З Варшави доносять до польських часописів, що в кульоарах польського сойму ходять чутки, що новоіменований польський міністр фінансів Лінде не могтиме узгіднити свого становища з поглядами поодиноких клюбів, які підтримують уряд. Супроти того треба числитись з його скорим уступленням. Кандидатом на його місце мав би бути д-р Беніс з Кракова.

В Спалі, де перебуває президент Войцеховскі, відбуваються наради над ратунком для польського скарбу.

Чергова компромітація.

З Данціга доносять до польських часописів, що тамошня преса тріюмфує з приводу невражного виступу польського комісара в Данцігу Плющінського на засіданню Союза Народів. Двічі підчас його промови мусів забирати голос председатель, загально цілість його промови викликала тільки сальви смиху.

В слід за Пілсудским.

„Курер Львовскі" довідується що в слід за Пілсудским опускає своє становище цілий ряд польських військових; між иншими ген. Кцемінські, полк. Матушевскі, полк. Коса, майор Станіровскі і богато иншых.

Совітська Росія.

Новий спосіб боротьби.

Бюро центрального комітету російської комуністичної партії секретним обіжником розсиляє всім партійним комітетам, що залізничі катастрофи, які поширились тепер в центральній Росії й на Україні, не вставляються справою каких злочинців, а є новим родом повстанського руху, який має на увазі зруйнувати транспорт й залізнодорожний рух. Обіжник пропонує партійним комітетам зобовязати членів партії допомагати органам державного політичного управління в боротьбі з ворогами трудящого люду й притягти до цієї роботи співчуваючі безпартійні маси.

Безробіття в Москві.

Московський совіт в цілях боротьби з безробіттям, яке що далі все більше зростає, звернувся до правительства з допоможою про видачу субвенції в мілйон рублів золотих для організації громадських робіт в Москві. На 15. липня в звязку з спиненням продукції на текстільних фабриках число безробітних збільшиться ще на 17.000 чоловік.

Французькі капітали в Росії.

Голова французької торговельної делегації, яка прибула до Москви, Дюверше заявив московським журналістам: „ми маємо проекти договору про експорт ліса і збіжа. Але найбільше нас інтересує питання про нафтові концесії. Наше завдання є примусити французький уряд визнати совітський уряд. Член делегації Л. Гед і інжінер Нібо їдуть до Баку для ознайомлення зі становищем нафтових промислів.

Вивіз збіжа.

При комісаріяті шляхів відкрилась нарада голов правлінь залізниць в справі підготовки транспорту збіжа закордон в осінню кампанію. Всього призначено до перевозки коло 500 мілионів пудів збіжа, частина якого призначена до вивозу, а частина складає продподаток. Експортні перевози почнуться в вересні й дійдуть до максімума в жовтні-грудні. Паровозів для переведення цих перевозів, на думку наради, є досить; зокрема вагонів то в них відчувається брак.

В Петербурзі відбулась урядова нарада в приводу вивозу хліба за кордон. Представник миколаївської залізниці заявив, що його залізниці готова до перевозок. Ліния готова до перевозок. Меньш підготовлена лінія північно-західна залізнична господарська конференція північно-західної області уповнова... повістка, місаріят земельних справ області що в північно-західній ... В батреба сподіватись неврожаю на ... гатьох місцевостях ... сіяли. мокла, а ярина зовсім не ... відПромислова криза викликала ... плин робітників на села. Треба порушити питання про громадські роботи для селян.

НОВИНКИ.

— **Новий український журнал.** В недалекому часі має вийти з друку 1. ч. воєнно-наукового журналу „Табор" під редакцією генерального штабу генерал-хорунжого В. М. Куща, генерал-хорунжого М. О. Капустянського і професора В. К. Прокоповича. Журнал має метою досліджування здобутків світової війни і нашої визвольної боротьби і ознайомлення з найновійшими винаходами з царини воєнної техніки, взагалі освітлення всіх галузей воєнного діла. В журналі згодилися брати участь майже всі наші видатні військові керовники і працьовники пера; також і видатні цивільні дослідуючі нашої історії (Наддніпрянці і Наддністрянці). Ціна журналу за один примірник до виходу в друку 17000 мп., після виходу з друку 25000 мп. пересилкою в Польщі. За кордоном 5 фр. французьких без пересилки. Адреса: Polska, Kalisz ul. Kolejowa 15, mieszk. Chorowskiego dla P. Szandruka.

— **Напад поліції.** До моєї слюсарської робітні при вул. Варстатовій ч. 10. увійшов 29. червня ц. р. сильно підхмелений поліцай ч. 291 і в часі моєї неприсутности з лайкою на устах почав виганяти робітників і учеників „сьвентковать польске сьвенто". На запит заступника фірми, чи поліцай має письменне припорученя, він вийшов, але по хвилі вернув з поліцаєм ч. 517. Оба ці сторожі права ладу і порядку з лайками, криками і погрозою арештування насильно вигнали робітників і припинили їх працю. Цю дорогою запитую Дирекцію поліції, чи відомо їй, що в тім дні були у Львові відкриті майже всі склепи, майстерні й магазини? Чи відомо Дирекції поліції, що згідно з оречененням міністерства торгу і промислу у Варшаві гр. католики не є обовязані святкувати латинських свят? Чи думає Дирекція поліції потягнути до строгої відповідальности поліцаїв ч. 291 і 517 за надужиття своєї власти? Вкінці може скоче Дирекція поліції заплатити робітникам за втрачений день праці! *Мих. Стефанівський.*

— **Бідна і втупаю.** На протязі двох останніх літ у Польщі перебуває десятородний грузинський поет Сергій Курулішвіллі. Підлабузнюючися до польської влади і до польських карманів цей поет жорує на манію польонофільства, пише бездарні вірші по польськи у яких вислявляє Польщу, як апостола свободи і шляхотности

Лизуньство грузинського поета дуже припало до серця польській суспільности, а літературні недописки жіночого пола присвячують йому на шпальтах газет римовані пісенітниці (Марія Стефкова, Курєр Львовскі). Був час, коли цей поет, щоб заробити на хліб насущний виголошував у Львові реферат про те, як живеться Грузії під чужинецьким панованням. Жалко, що він на виїде до Грузії і не виголосить там відчиту, як живеться Україщам від панування Поляків, яких Курулішвіллі так любить і які безумну носяться з ним, як баба із ступою.

— **Біда без доляр и але і зле з долярами.** На станції Підзамче поліція перевела ревізію у пасажирів кількох потягів. Сконфісковано 1000 долярів і кілька фунтів срібної закордонної валюти. В одним потязі під лавкою найдено 70 фальшивих долярів, викинених одним з пасажирів зі страху перед поліцією.

— **Ще одно убійство матери.** Ще не скінчилась розправа проти Івана Гриника, а вже в с. Майдані пов. Городок ягайд. стався другий по-

дібний випадок. Именно Микола Свобода замордував свою матір. Причиною була також боротьба за землю і хату.

— **Мілітаризація Данціґа.** „Газета Гданьска" доносить, що національні кола Данціґа організують німецьку військову школу на зразок пруських кавалєрійських шкіл. В школах тих німеське студентство буде підучуватись воєнного ремесла під керуванням пруських офіцерів.

— **Урядова чинитьба.** Парохіян в Краснім (де нема води) на Поділю прислало скалатське староство 1500 (півтора тисячі) мп. асигнованих міністерством як чинитьбу уряду на довіз води. Ця квота не вистане тепер на один раз в році 1923 на довіз води з сусіднього села. Гроші присляно реком. листом; порторія коштували 2 тис. мп. Розуміється, що парох вніс рекурс.

— **Арештування в Парижу.** З Берліна доносять, що Французи арештували в Бекмінгавзені старосту Масуета.

— **Папа для грецьких дітей.** Папа взяв під свою опіку і виховання 800 дітей, грецьких збігців, які улькованю в Салоніці.

Комунікат.

Дирекція Краєвого Союза Кредитового у Львові

повідомляє, що згідно з ухвалою кооперативи „переведеним" загальним зборами стала вже зареєстрована зміна статуту зі-

Звертаємо увагу на Вшан. Членів, що відтепер звучить тепер: **Краєвий Союз Кредитовий, кооперативна з обмеженою порукою у Львові** та **обмеженою всіх членів, тільки, та взаємно отсим установи на свої союзні кооперативні згідно з пост. 1 фізичні особи, щоби нового статутового § 16, згляду 60. почно ще тут. доповнили безпровеБисота о. й уділ, згляду свої уділи. 10.000 мп. одного уділу виносить тепер.** Хто не д... (десять тисяч марок польських). Краєвого (сповнить.. перестає бути членом ...го Союза Кредитового. 2468 3-10

Дописи з краю.

Турка н. Стр.

Шевченківський концерт.

Дня 1. липня ц. р. відсвяткувала Турка н. Стр. память Шевченка улаштуванням концерту. До звеличання концерту причинилися запрошені гості, які своїм виступом доповнили програму. Велика, гарно прибрана в зелень саля „Народнього Дому" була виповнена людьми по береги. Багато людей відійшло від каси без білетів домів.

Концерт почався відспіванням мішаним хором Вербицького „Заповіщання", в якім сольо відспівав барітом о. Орест Мартинович. Крім цеї точки відспівав хор Роздольського „Сонце заходить", Тополянницького „Ой три шляхи", Воробкевича „Думи мої" і гимн „Боже великий, единий". Хори провадив п. А. Утриско. Святочну промову виголосив п. проф. М. Галущинський.

Дуже сердечно витала публика п-ну З. Косоноцьку, ученицю Музичного Інституту у Львові і оперового співака п. А. Гаска. Перша відспівала Вебера арію з опери „Вільний стрілець" і Лопатинського „Горить моє серце". Гучним оплескам не було кінця, так що була змушена відспівати наддатки, а саме Шуберта „Ungeduld" в українськім перекладі і Б. Вахнянина „В мене серце до любови". П. Гаєк відспівав Ніжанковського „Минули літа молодії" в супроводі фортепяну і скрипок, та Ponchielli-ого арію з опери Gioconda по італійськи. Також і п. Гаєк був приневолений до відспівання наддатків. В склад програми входили ще дві гарні деклямації, а то маленької Зоні Лопинської („смерть Т. Шевченка" Яепкого) і п. судді П. Зубрицького („Указ").

Супровід фортепяновий спочи-вав в руках п. проф. В. Вахнянина, який надпрограмово відограв власні композиції.

По концерті відбувся комерс, підчас якого публика зложила на „Рідну Школу 1,300.000 мп. *А. Б.*

З Гуцульщини.

Віднова культурних установ.

Дора, славновісне, найдавнійше в краю кліматично-лічниче місце і літнище, почало по воєнній хуртовині віджівати і взялося до віднови культурних організацій і установ. Дня 13. травня ц. р. відновлено читальню „Просвіти" при значній участи селян. Крім високих членських вкладок зложено значну квоту на наєм і адаптацію читальняною льокалю та на бібліотеку. Невідрадно вражала одначе відсутність молодіжи, яка вистрашена в тім часі робила „вулицю" або забавлялася по шиночках, марнуючи свої добрі заробітки. Покликаним чинникам звернути би працю на моральне уздоровлення і духове піднесення здеправованої відносинами молодіжи.

Того самого дня відбулися загальні збори господарсько-торговельної кооперативи „Гарязд". Та хоч і найтемнійшому Гуцулови повинно бути зрозуміла користність сеї установи, яка дає йому можливого дешево товар і стала регулятором цін, через що хоронить його від визиску, не було ширшого заінтересування. Заклики управи до складання паїв на побільшення крамниці не найшли ширшого відгомону.

Літнище для випочинку і уздоровлення при своїй красі природи і лагіднім, цілющім підсонню і догіднім положенню підноситься наново і в недовзі при зростаючій більшій фреквенції, дійде до передвоєнного стану з сотками самої нашої інтелігенції і переживанням милих хвиль в товариськім гурті.

Літник.

Курс грошей.

Львів, 7. липня

Дол. амер. 107.500—000.000, дрібні000000—000000, дол. канад. 104500 — 000.000, дрібні 102.000—104.000, нім. марки 50 тис. 0·40—0·00, 10 тис. 0·95—1·00, 1 тис. стар. еміс. 2·30—2·35, 1 тис. нов. еміс. 1·00—1·02. сотки дрібні 1·70—1·80, леї 480—500, дрібні 470—485, кор. чеські 3260—0000, дрібні 3000—3200. Австр. тис. нов. емісії 0000—0000, стар. еміс. 7000—7500, сотки стар. еміс. за тис. 9—10.000, дрібні á 10 за тис. 7—85.000, австр. штемплі 142—000, австр. перекази 160—175, Франки франц. 5800—6200, фунти стерл. 480.000—510.000 франки швайц. 00.000—00.000. Рублі 5-сотки 700—720, звич. сотки 710—725, думські тис. 20—24. думські á 250 по 15—16. Карбованці 0·80—0·85, гривні 0·90—0·95,

Золото: 20 кор. 490—500000, 20 франк. 460—490000, 20 мар. 530 до 540000, 10 рублі 640—650000, дол. 103000—105000.

Срібло: Кор. австр. 8200—0000, 5 кор. 43000—00000, фльорени 22000—00000, рублі 34000—36500, копійки за 1 рубель 150—15500, леї 7800—8000.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Народній театр Тов. „Українська Бесіда" під дирекц. О. Стадника. Підгайці — саля „Сокола".

Понеділок 9. ц. м. „ГАЛЬКА" опера.
Вівторок, 10. ц. м. „БАРОН КІММЕЛЬ" оперета.

Льосування 4½% листів заставних Земського Банку Гіпотечного у Львові. Дня 30. червня 1923. вильосовані зістали листи заставні Серії I. по 100 К., всі від **ч. 1. до 957** включно, о скільки вже в дотепершних льосованнях не були вильосовані, як також листи застанні Серії II. по 200 К., всі від **ч. 1. до 1176** включно, о скільки вже в дотеперішних льосованнях не були вильосовані. Виплата від 1. серпня 1923. р. 49 1—1

Підгайці. „Комітет будови Народнього Дому" в Самборі складає отсим Шановним Жертводавцям в Чехії щиру подяку за зібрані на ціль будови 1.400 Кч., з чого 86 Кч. зложили Шановні Емігранти в Пшібрамі, 195·10 Кч. в Бернї, решту в Празі. — За Комітет: *Іван Туркевич* голова, *Антін Княжицький* секретар. 51 1—1

Замість ґратуляційних телеграм з нагоди імянин Вп. Панів Інж. Юліяна Мудрака та інж. Юліяна Павліковського переслав на „Рідну Школу" 100.000 мп. Андрій Терлюк. 53 1—1

КОНКУРС на посаду управителя приватної української гімназії У. П. Т. з правом приявности в Чорткові. Вимагається: докази вложеного іспиту для середніх шкіл і кількалітньої служби при державній гімназії. До управителя належить обовязок навчання у відповіднім числі годин. Платня після умови. Подання з долученим перебігом життя вносити до Головної Управи Українського Педагогічного Товариства. Львів, Ринок ч. 10, 15. липня ц. р. — За Головну Управу Українського Педагогічного Тов-а. 50 1—1

Конкурс на управителя приватної гімназії в Долині оголошує Кружок У. П. Т. в Долині. Подання з потрібними приложами для шкільних властей належить внести до дня 15. липня 1923. року. Платня: належні побори державного учителя з уміленим додатком за управу. Рівнож є вільні місця учителів. Речинець до 15. липня 1923. Подання слати на руки Управи Кружка У. П. Т. в Долині. — За Кружок: о. Михайло Лада голова, Осип Майхрович секретар. 44 2—3

Дрібні оголошення.

ПОЗІР ЗОЛОЧІВЩИНА! Дня 22. липня відбудуться ВЕЧЕРНИЦІ Бесіда в Золочеві. 45 1—1

КАМЕНИЧКА 1-поверхова з приналежностями на Левандівці коло головного львівського двірця на продаж зглядно до заміни на реальність підгірськ. Відомість Михайло Воробець, Коршів ad Коломия.

СПІШНО! Продається Американським господарство: 7 моргів землі зі збіжем і сіном, будинки, 2 корови, свині, в селі Задибах, 10 кільометрів від м. Ковля на Волині. Зголоситись до бувшого учителя Т. Шулика, Задиби п. Турійск на Волині. 55 1—2

ПРОДАМ уживану в добрім стані українську машину до писання марки „Сміте-премієр". Зголошення: Ковюх, Львів Руська 3, II. 54 1—3

ДНЯ 4. ЛИПНЯ рано о 10. годині видалися з дому родичів 2 хлопці Івасько Кулібаба, літ 9, блідий і міцерний, другий Михайло Цюпик, 9 літ, повнійший і чорнявий на лиці, оба босі. Бачили їх йти в напрямі ставу за явівською рогачкою. Хто має якінебудь відомости про них, зволить ласкаво донести родичам Василеви Кулібаба, Шептицьких 12. 52 1—1

МАШИНИ до виробу цементових дахівок на рольках, хрести, громозводи, вікна до церков, огородження, ваги столові і десятні, каси огнетривалі, направляє і виробляє нові Михайло Стефанівський, Львів, Варстатова, між вул. Рицерською і Кордецкого біля гол. двірця. 2732 5—15

НІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють від пятниці 6. липня 1923. найсенсаційнійший фільм світа на 6 дій п. з.

„Таємниці масонської льожі"

(НА ГРАНИЦІ ДВОХ СВІТІВ).

ДАХІВКУ, цеглу і напно найліпшої якости та доставляє по цінах фабричних цілий сейчас по вилученню належитости. Товариство „УНА". Дрогобич, Стрийська 14. 2739 4—4

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

Позір Бобреччина!

Дня 11. липня 1923. р. це в середу о 12. год. в полудне відбудеться **культурно-освітня і економічна конференція** в домі Пов. Т-ва Кредитового в Бібрці. На конференцію запрошено головну Українського Союзу Кооп. Кооп. Вп. С. Підгірського. Референти виголосять: Головa Т-ва „Просвіти" пос. Мих. Галущинський і інш. Павлікевський.

Просить о численну участь. Читальні і Кооперативи обовязково прислати мають своїх делегатів від 3—5 людей.

48 1—1

Швайцарська ґаза,

першорядної якости паси, гурти, камінки, вальці, каспри, трансмісії. Конкуренційна ціна. „ПІЛЬОТ", Львів. Баторія 4. 29 2 20

Мотори рольні окавійно до пот. дажі 6, 10, 20, 16, 20, 30 НР. Вальці, Каспри. Камінки „ПІЛЬОТ" ЛЬВІВ, ВУЛ. БАТОРІЯ 4. 2461 6—10

СИРОВАРСТВО.

Тепер мається найбільше молока, а щоби його добре згрошевити, треба переробляти тільки на сир. котрий два рази стільки приносить, як масло. Вказівки удільое безплатно, як також поручає фаховців —

ВАСИЛЬ ПАВЛЮК, сироварський техн. в Тернополі, вул. Федьковича ч. 3. 2670 4—5

Перлмуттера УЛЬТРАМАРИНА

є найліпшою і найвидатнійшою фарбою до білля, вапна і до малярських цілей —

К. ПЕРЛЬМУТТЕР

ЛЬВІВ і в ЗИМОВІЙ пору ЛЬВОВА.
2497 **Бюро: вул. Сонішна 26.** 5-10

Вапно в брилах

з ґарантією 1—2% наміння

мулярський ґіпс і модельовий ґіпс з Глиної Наварії

знаний з доброти — продає з власних підприємств

по умірнованих цінах фірма „ПІЛЬОТ" ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА ч. 43 а.

Сейчасова достава.

ЛЕВ ЯКЕЛЬ і Ска" у ЛЬВОВІ Легіонів 1.

Телеф. 438. Адреса тел. Оптика Львів.

ПОРУЧАЮТЬ

ОКУЛЯРИ, ЦВІКЕРИ

від найдешевших до найдорожших у всіх родах. Скла Цайсса, Буша, Герца,

ЛЬОРНЕТКИ

полеві і театральні першорядних марок. — Замовлення з провінції виконується відворотно. 2151 2-30

За редакцію відповідає Ів. Кивелюк.

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 78 (9.959). Львів, середа 11. липня 1923. Почтову належність оплачено ґуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 18., II. пов.
Конто почт. тов. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. перед пол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА
Місячно в краю 20000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 30.000 п. марок, Швайцарії 5 фр. фр., Чехословаччині 30 чеських корон, Румунії 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 2000 кор. Зміна адреси 400 кор.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 800 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 10. липня 1923.

Польські соціял-патріоти. Потонувший в сумерку Барліцкого й Новаковського підторгаший Ігн. Дашиньскі — як ми згадували — нарікає й докоряє, що — мовляв — „польська реакція у відношенню до національних меншостей має тільки гасло національно загладити і не може їх погодити з Польщею". І не говорить не хто инший, але старий вождь польського незалежницького табору, той, що колись, „в юні дні, дні весни", мав відвагу твердити, що польська культура у Сх. Галичині, чим так величалися й величаються Поляки, це кров і піт українського робітничого народа. Ця нитка, що бреніла в днях молодости, в часах, коли ще фальш і облуда не рахувалися честю, сьогодня загнулася. Сьогодня в запалі красномовности без сорому говориться тільки про неможливість погодити „національні меншости" з Польщею. А ця неможливість стерчить тільки в таборі польської реакції.

Здавалось би, що польський прогрес, що польська демократія, польські соціял-патріоти, згуртовані в П. П. С. мають якусь позитивну програму розвязки проблеми „національних меншостей", що вони, роблячи закиди своїм противникам, матимуть відвагу відмежувати себе від Люгославських, Стрільських, Дембських і Бітнерів на точці національної й соціяльної справи. Означе ми тої мужности серед пепесівців ніколи не помічали; навпаки, ми постійно бачили їх в таборі польської реакції, коли тільки вістря того табору було звернене проти національно-політичних змагань Українців Білорусинів, і инших неполяцьких народів.

Як польські соціял-патріоти старалися „примирити" нпр. Українців з Польщею, бачили ми тоді, як львівський ватажок ППС. Артур Гайзнер вивів своїх партійників із залізничих варстатів на вул. Бема і крісовим огнем „примирював" Українців з Польщею та тим чином доказував, як польські соціялісти в практиці розуміють самовизначення народів. Тямимо теж як той самий ватажок польського „патріотичного" Львова в часі переговорів в листопаді 1918 р. зразу відкидав всякі предложення з українського боку на мирну розвязку, бо він взагалі не може уявити собі иншого стану, як існував дотепер. Тоді йшла ривалізація між пох. Скарбком і Гайзнером на площині, хто виявить більшу дозу імперіялістичної загребущости і кровожадности. Не забули ми й виїздок Левенгерців та їм подібних винахідників насилля.

ППС. поза беззмістовними, летючими фразами ніколи не мала чіткого погляду на розвязку національної проблеми на межі між етнографічною Польщею і европейським Сходом. Правда, був один випадок, коли після повної обсади західно українських земель, після насадження значної кількости кольоністів на українській території, після того, як перестала існувати героїська українсько-галицька армія, — Гол. Рада ППС. у Варшаві важилася більшістю голосів прийняти отсю резолюцію: „Головна Рада ППС., визнаючи право українського народу на самостійність, не сумнівається, що справа кордонів між Польщею і самостійною Україною може бути розвязана мирним способом на підставі права самовизначення народів. Головна Рада стверджує, що П. П. С. не може вважати совітську Україну, залежну від Москви і оперту на штики російської армії, за дійсно незалежну українську державу. Поки не зміняться відносини на Україні, Гол. Рада вважає, що П. П. С. повинна боротися за територіяльну автономію всіх теренів польської республики, заселених українською більшістю. Гол. Рада П. П. С. доручає клюбови П. П. С. у соймі негайно представити проект закону про автономію Сх. Галичини.

Цей единий випадок залишився тільки епізодом внутрішнього життя П. П. С. Поза паперову, нікому непотрібну ухвалу польські соціял-патріоти не вийшли. Правда, пос. Недзялковскі виготовив і навіть на сторінках „Роботнік-а" признавав конечність територіяльної автономії, але тільки для Сх. Галичини, щоби тим чином здобути від головних держав Антанти признання польської суверенности над нашою країною та — розуміється — прийти в посідання східно галицької нафти, лісів, збіжа і.. кольонізаційного терену. І хоч цей проект пос. Недзялковского мав високі патріотично-польські прикмети то все прийшов під наради сойму. Східно-галицькі пепесівці з Гавалюном, Левенгерцом Куриловичем на чолі підняли бунт в пересвідченню, що повна екстермінація найкраще „примирить" Українців з Польщею. Згодом пішли погрози з боку П. П. С. на адресу волинських послів, а саме, що їх єднання з Галичанами уважатимуть вони „протидержавною акцією". Тільки Діямант заснував в Кремінці „Банк людови", якого завданням було омотати в свої сіти волинські кооперативи, довести їх до упадку і тим способом „примирити" Волинь з Польщею. Це завдання в деякій мірі повелося.

Наведена в тої резолюції Г. Р. П. П. С. під цю пору не має ніякого практичного значіння, бо польські соціял-патріоти не тільки пальцем не рушили, щоби піти на стрічу потребам понад семи міліонів Українців, але навіть не старалися теоретично вияснити собі ті проблеми. За те ця резолюція є їхнім щитом на міжнародній арені. Посол Недзялковскі відчитав її навіть на гамбурському соціялістичному конгресі, щоби перед цілим світом засвідчити, які то благородні наміри має П. П. С. Не сумніваємося, що на найближчому конгресі вона знову буде відчитана та переслана англійській робітничій партії на доказ добрих намірів пепесівців. В практиці П. П. С. буде шипити про несвідатність польської реакції „погодити національні меншости з Польщею", буде голосувати за „воєводською автономією" для Східної Галичини і під носом буде мугикати за Стрільським чи Раппайовским, що „настане, коли Польща буде справедлива для України", ...як досі.

Пос. Підгірський в своїй промові над заявою уряду п. Вітоса згадав домагання українського народу. Між иншим домагався в теперішніх політичних умовах повіт. й одноцілої національно-територіяльної автономії для Галичини, Волині, Холмщини, Підляшя і Полісся. Вже маємо відповідь п. Недзялковского. В „Роботніку" з 8. цього м. в статті „За властиву точку погляду" п. Недз. питається: „Чи маємо капітулювати перед вимогами пп. Грінбаума, Клімка, Підгірського?" Очевидно, ні! „Ми подаємо руку зорганізованим робітникам національних меншостей понад головами їх буржуазних парляментарних репрезентацій". Подумайте, що за великий жест! А лиха не стається, коли наступить те подання руки, то пп. Недзялковскі, Дашиньскі і инші прислужники польської редукції в давленню неполяцьких народів, герольди польського воюючого шовінізму на „кресах" будуть обвозити свою резолюцію — як ярмарочну малпу — по всіх конгресах світа.

Та помиляються ці динвоскоки специфічного польського „соціялізму", що хтонебудь дасться взяти на полову їх слів і не бачити витягнутих загребущих рук.

Перед заключенням грецько турецького мира.

Лозанна. Ісмед паша заявив представникам преси: Можете панове подати світови до відома, що мир на Сході є запевнений. Мир буде правдоподібно підписаний 17 липня.

Лозанська конференція.

Лозанна. Пополудни відновлено засідання конференції, на якім осягнуто остаточне порозуміння в справі оттоманських довгів і евакуації Константинополя. Константинополь має бути евакуований запас після ратифікації мирового договору. В Лозанні панує переконання, що грецько-турецький мир буде підписаний на протязі 8—10 днів.

Криваві ексцеси у Відні.

Відень. Віддія 150. „фронт-камперів" вертаючи з віча зіткнувся із групою соціял-демократів. Прийшло до сутички, наслідком якої було 22 ранених.

Мир на реченець.

Білгород. Міністр Дука і представник югословянського уряду підписали на днях продовження договору з 7. червня 1921., який забезпечує сі дві держави перед евентуальними нападами з боку Мадярщини і Болгарії на 3 роки.

Німецько-совітський договір.

Берлін. Німецько-совітські переговори в справі консулярного договору мають на днях закінчитися. Обидві сторони виявили принципіяльну згоду що до експорту і імпорту збіжа поміж обидвома державами.

Грізна ситуація в Німеччині.

Берлін. Від кількох днів Берлін затрівожений погодосками про можливість державного перевороту з боку правиці. Один із членів уряду в розмові з кореспондентом „N. Fr. Прессе" заявив, що ситуація в Німеччині є дуже грізна. В околицях Почдаму прийшло до заворушень, які поліції з трудом удалося здавити. Кілька осіб побито. Страйк в Німеччині триває дальше. Під цю пору страйкує 130.000 робітників.

В Порурю

Берлін. В зв'язку із замахами в Порурю, белгійська влада дала наказ до кождого військового потягу брати 50 німецьких заклад-ників.

В Глєсбаху окупаційна влада сконфіскувала 1,500.000 м., призначених для організації саботажів.

В Прималенсі війська обсадили почтовий будинок тому, що почтовий уряд не виконав наказів влади.

У Віттенвальді з приводу замаху на станицю жандармерії оголошено стан облоги.

Курс валюти.

На львівській неофіц. біржі дня 9. ц. м. нотовано: долари зм. 139500—14000, дол. кан. 125700—126000, нім. марки 0·78—0·80, леї 550—570, чеські корони 4400—4500. З о л о т о: 20 кор. 550—570000, 20 франк. 526—535000, 20 марок. 570—590000, 10 рублі 660—680000. С р і б л о: корони 10200—10500, фльор. 26500—27000, 5 кор. 53400, рублі 45500—46000.

Пр. 416.23. В Імени Річпосполитої Польської! Суд окружний львівський як Трибунал пресовий в Львові зізнав на внесок Прокуратора Державного, що зміст часопису „Діло" число 71. (1923) з дня 1. липня 1923. в артикулі: 1) „Справа львівських вчених служб" в уступах між словами „вчених безробітних" і „кождому національних меншостей", 2) „Українська школа в краю", а) в двох послідних словах заголовку", б) в уступах між словами: „коротку нотатку" і „в селі", містить в собі єство виступку з § 300 закону карного уважає доконану дня 30. червня 1923 конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 кар. кан. наказ дальшого поширювання того злочинного письма. Заразом видав наказ відповідальному редакторови тої часописі, щоби ся рішення помістив безплатно в найближчім числі і то на першій сторінці. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17 XII. 1862 Д. п. ц. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 400 Мп. — Львів дня 3. липня 1923.

(Підпис нечитний.)

Велика Україна.

Зруйнування будинків.

Київський міський виділ комунальної господарки розпочав розбирати матеріял зруйнованих будинків. Поміж домами, які мають бути цілком знищені є колишній генерал-губернаторський дім на Інститутській вулиці, в якому мешкав гетьман Скоропадський, дім Багрова на Бібіковському бульварі і дім проф. Грушевського на Паньківській вулиці, зруйновані при першому нападові большевиків на Київ в січні 1918 року і знищені пожаром три великих будинки на Фундуклеївській вул. і Хрещатику.

Кількість зруйнованих й руйнуючихся будинків у Києві зростає надзвичайно інтензивно. Зокрема всі денаціоналізовані доми уявляють з себе повну руїну й власники їх звичайно тиснуться в якійсь одній—двох кімнатах. В звязку з цим в Києві спостерігається гостра квартирна криза і кімнату можна дістати лише за міліярдове відступне. По инших містах така криза є лише в Москві і Одесі.

Безробіття.

Число безробітних в Одесі доходить до 25.000 чоловік. Для боротьби з безробіттям спішно організується громадські роботи по відновленню заводів, по направі шосе Одеса—Миколаїв й на торфяних розрібках.

„Українізація".

По відомостям „Рулят", „Правда" повідомляє, що на Полтавщині розпочата поступенна українізація совітського апарату. Суд переходить на українську мову. Переписка з повітами проводиться виключно українською мовою. Розроблюється план українізації вищої школи.

Вивоз руди з України.

З огляду на мале споживання руди на внутрішньому ринкові український совнархоз проектує збільшити вивоз за кордон залізної і марганцевої руди сирівця. Старі запаси руди, які більшістю заховались від довоєнних часів, мають продаватись за кордон нище їхньої нової закупної ціни. Вивоз української марганцевої руди по розрахункам українського совнархозу уважається вигідним. Право вивозу руди має бути надано Полудневому Рудному Тресту.

Урожай.

Роста повідомляє, що урожай на Україні має бути вище середнього. Цілий урожай має виносити 13½ міл. тонн, з яких для вивозу за кордон лишиться міліон тон. Урожай буде кращим від торішнього не тільки через те, що стан засівів є кращий, але також в наслідок розширення посівної площі, яка зросла—різницючи з минулим роком на 600 тисяч десятин.

Вісти про С. Єфремова.

З Києва одержано відомости про С. Єфремова, які відносяться до половини червня. С. Єфремов живе по старому у Києві. Большевики його залишили в спокою. С. Єфремов багато працює в Академії Наук. Стан здоровля його задовольняючий.

Совітський уряд і Франція.

„Ізвестія" ширять статтю з приводу совітських відносин з Францією. В статті говориться: В громадській думі французької буржуазії в її відношенні до совітської республики, вдається, наступив перелом. Само собою розуміється не з боку Росії можуть бути перепони для відновлення економічних відносин з якою-б то не було державою. А між тим французький уряд робить ряд вчинків, які свідчать про те, що стара політика ворожнечі ще не вимерла. Голові нашої червонохрестної місії Устинову була поставлена вимога виїзду з Парижа в день прибуття його туди з Марсилії. Совітський уряд не виявив досить приязні до совітського представника. Не вважаючи на наш протест проти продажі російських кораблів, французький уряд не має наміру відмовитись від цього незаконного акту. Російський уряд не може дати вільгот французьким капіталістам до того часу, поки французький уряд виявляє явну неприязнь до Росії. Зокрема розмови про нафтові концесії, які французька торговельна делегація визнала найважнійшою справою не можуть бути розвязані задовольняючо до того часу, коли французький уряд не покаже, що він дійсно відмовився від старої ворожої політики і має замір стати на нові позиції. Совітська республика готова увійти в переговори і завязати умови з кожним буржуазним урядом незалежно від його відтінку. Але вона вимагає, щоб закордонні уряди, які зберігаються завязувати з Росією договори, відмовились від неприязних виступів проти совітської республики.

З Волині.

Пястівське віче в Кремінці.

В неділю 1. липня в Кремінці відбулось перше віче, на котрому промовляли посли-пястівці Сваранецкі й Малік. На віче прибуло небогато людей. Характеризуючи сучасний уряд Вітоса-Гломбіньского, посли пояснювали, як Пяст утворив соймову більшість і чому він пішов разом з правицею. Зроблено це тому, що не було з ким єднатися; лівиця — то соціялісти і національні меншости — „врого успособійоне до паньства". їм ходить не про будування „Велькей Польскі" а про її розвал.

Після того забрали слово поодинокі осадники, вимагаючи від послів внесення законопроєкту про негайне переведення парцеляції в першу чергу на кресах і то в Кремінецькому повіті, де великі обшари мають поміщики Росіяне, як напр. ген. Бобриков, який приняв французьке громадянство й через те уряд боїться зачіпати його маєтки. Не забули і про Почаївську Лавру, яку на їх думку давно вже треба було забрати від православних.

Реферуючи економічне становище Польщі, посли закликали польську суспільність до організації для рішучої боротьби з жидівством. З боку осадників висловлювались скарги, що уряд всі концесії роздає, інвалідам-Полякам, котрі перепродають їх Жидам (продаж горілки, тютюну).

На прикінці, була прочитана резолюція, де між иншим зазначено, що польська суспільність вимагає від українських послів з Волині складення своїх мандатів.

Після того в ліцеальній салі відбулась закрита нарада з посадниками. *Неосадник.*

Польське віче.

В неділю 1-го липня біля Богоявленського монастиря відбулось справоздавче віче посла Б. Козубського про діяльність українських послів в соймі.

І лежачого бють...

В слід за позбавленням посольського мандату українського посла д-ра Пирогова, також найвищим судом був розяснений і мандат білоруського посла Калиновського, теж наче-б то „за непосядання польського громадянства". Але не пройшло кілька днів, як на п. Калиновського стали сипатися кари вже як на звичайного „обивателя" з „менійшості народових". Перш за все його арештовано дня 30-того червня у Варшаві. — Його обвинувачують в тому, що після виборів і опротестування його мандату на вимагання повітового старости він не хотів повернути доводу особистого, котрий до виборів він одержав на законних підставах. Окрім цього, виною білоруського посла є представлення до найвищого суду документів, які, на його думку, мали потвердити право його на польське громадянство — то були посвідки, що він походить з селян, а також про приписку батька до міщанського стану. Звичайно, в цьому нема нічого дивного, бо можна було по російських законах походити з селян, але, живучи в місті, можна було приписатися до міщан (як це зробив батько Калиновського, котрий був фершалом в Волковийську). Між тим адміністраційна влада вбачує в цьому підлог...

На інтервенцію білоруських послів у міністра внутрішних справ останній відповів, що тою справою займеться суд, а до того п. Калиновський має лишитись у вязниці. Йому загрожує висилка до большевиків і то після відбуття кари у вязниці, а тимчасом ще щонебудь знайдуть каригідного в його поступуванню. *А. Б.*

Совітська Росія.

Хабарництво.

В м. Вижньому Волочку, Тверської губ. після місячного переслухання, закінчилась справа урядовців тверського губерніяльного лісового виділу. До суду притягнено 100 обвинуваченних. Судове слідство виявило картину величезних здирств, масового хабарництва й насильства над селянами. Головних обвинуваченних засуджено на десять років тюрми.

Саранча.

На лінії ташкентської залізниці зявилась саранча, яка посувається на північ, знищуючи по дорозі сади і городи. В Актюбінському районі оренбурської губ. саранча зявилась на площі в 50.000 дес.

Заробітна платня.

Безсилість совітського уряду особливо яскраво виявляється в питанні заробітної платні. Зпідозрювати щирість бажань керуючих совітських кол збільшити заробітну платню не доводиться. А між тим й в сій области результати большевицького панування дають мінус. В статті Рабіновича, уміщеній в совітській „Эконом. Жизни" знаходимо відносно цього такі цікаві дані. Заробітна платня складає в середньому 50 прц. довоєнної оплати. Не тільки рівень платні дуже низький, але й самий спосіб її розподілу між робітниками є дуже недоцільний з погляду розвитку продукційности праці. Зріст заробітної платні в легкій індустрії, який продовжується — говориться в статті — в більшости не звязаний з переглядом норм вирібки, а через те з погляду продукційности нема відповіности між зростом заробітної платні й зростом продукційности праці.

Ліквідація.

„Роста" повідомляє, що в наслідок поліпшення харчевого стану в голодуючих районах в звязку з надіями на урожай, ВЦІК постановив ліквідувати центральний комітет по боротьбі з голодом.

Перед новим церковним собором.

В звязку з увільненням патр. Тихона і його заявою, що він не визнає постанов церковного собора про позбавлення його стану серед духовенства, збільшився розкол. Через те в головному церковному управлінні знову знято питання про скликання загальноросійського церковного собору з обовязковою участю двох східних патріярхів. Недавний противник Тихона — сибірський митрополит Петр, одійшов од групи архіеп. Антоніна й став головним ініціятором скликання нового собору. Він уважає, що архиеп. Антонін в справі про позбавления патріярха стану був дуже пристрастним в наслідок тих особистих рахунків, які були між ними в 1905. році.

Вище церковне управління постановило звільнити архіеп. Антоніна; на місце його має бути покликаний митропол. одеський Евдоким

З польських справ.

Мальований міністр.

Причину дальшого спадку польської валюти (доляр доходить до 140,000!) пояснюють собі загально тим, що недавно іменований міністр польського скарбу Лінде а вдійсности тільки „мальованим міністром", за якого плечима кермує міністерством директор земського банку у Львові, сенатор А д а м. Втаємничені впевняють, що ніхто з вшехполяків не хотів приняти теки міністра фінансів з боязни перед відповідальністю за катастрофу, якої ніяка сила спинити не може.

Заповіджене оноді засідання скарбової комісії польського сойму не відбулося на внесення нового міністра скарбу, який не був ще приготований до заняття становища про маєтковий податок. Засідання відложено до 10. ц. м.

Ліквідація залізничого страйку.

На днях зліквідовано страйк у Львові. Польська рада міністрів признала страйкуючим 48 процент підвижки. Слідство проти проводирів страйку ведеться далі. Передбачується здільнення кільканайцяти залізничих робітників.

Звільнення 2000 старшин.

Польща, як відомо удержує одну з найчисленнійших армій в Европі. Непродуктивність міліярдових втрат на військо потягає за собою оплаканий стан польс. валюти і господарки взагалі. Новий польський уряд береться до „санації" в тому напрямі. Очевидно ходить тут не о мотиви ощадности, але о партійні порахунки в наслідок яких, ще в 1923. р. буде звільнених з польського війська 2000 старшин з армії і жандармерії. Подібні обмеження будуть переведені і в „дипльоматичному корпусі". Інтересно, що в Англії й Німеччині має Польща аж 260 „дипльоматів".

Відгомін „прощальної" промови Пілсудського.

Промова, виголошена Пілсудським на банкеті, устроєнім з приводу його уступлення, відбилася так в Польщі, як і поза її межами широким відгомоном. Варшавська преса без винятків посвячує її цілі статті. Характеристичне одначе, що в таборі, який поставився несподівано в противенстві до Пілсудского, слова його не всюди зустрілися з осудом. Що найменше, ужиті Пілсудским парадокси і порівнання найшли тут і там належне зрозуміння.

Так приміром віцемаршалок польського сенату, провідник реакційного „Пяста" Б о й к о, запитаний про думку про промову Пілсудского висловився так: Пілсудскі мав право сказати те, що сказав. Був він в дійсности шілю клеветної кампанії, яка всеж таки не була для нас чимсь безприміpним. Бо на кого в Польщі не кидано камінням? Чи пожаліли Костюшки? Чи не стріляли до Бема? Чи творця легіонів Домбровського не називали зред-

чиком? У нас так завсігди". Провідник Народової Робітничої Партії Попель сказав: „Устами маршала говорив біль першого громадянина Польщі з причини збезчещення найдорощих моральним цінностей народу, яке протягом останніх чотирьох літ поширювала брехня і клевета". На маргінесі „двобою" Пілсудского з Шептицьким, який по донесенням частини польської преси уже відбувся, появилися нові чутки, з яких виходило би, що двобою не було і вигадані не буде. Обиджений дипідаржою характеристикою своєї політики Шептицький удався „на судову дорогу" та значить — віддав справу мировому старшинському судови.

Конкурс на „польського Муссоліні".

„В парламентарній дорозі — пише одна з польських брукових газет — на нашу душку не дастьсч

виратувати Польщі перед катастрофою, бо не може ратувати держави сойм, якого конструкція є того рода, що запевнює демізію, а за тим владу — аналфабетам. „Польщу може уздоровити якийсь сильний чоловік, який вхопить владу в свої руки — якийсь польський Муссоліні".

Політик, що не розуміється на політиці.

Варшавський „Курєр Поранни" довідується, що польський міністр закордонних справ Сейда, який їде на конференцію балтійських держав до Риги, буде присутний тільки на інавгураційному засіданню, після чого верне до Варшави. На конференції заступатиме його віцеміністр Штрасбургер. Сам міністр заявив оноді отверто, що на політиці Польщі в відношенню до балтійських держав... не визнається.

Совітські настрої.

„За Свободу" містить уривок з приватного листа, який малює сучасні совітські московські настрої.

Вас, може бути, дивує націоналістична кампанія (наша московська), новий курс національної політики на окраїнах й перетворення нашої вітчини в С. С. С. Р. На цей раз це не бледо, а щось аналогічне до него — як по розмірам нового так й по внутрішній необхідности змін в силу фактів й почуття самоохорони. Життя провадить наступ, комуністи відступають й пробують з ситуації, яка утворилася зробити атут для гри в зовнішню політику.

Про націоналізм московський я писати не буду. Нове на окраїнах, навіть на Україні і в Білорусі. Бунтують місцеві комуністи. Почалося з Грузії, де після меншевитської республики залишилось багато с.-д. працьовників дуже невиразного з комуністичного погляду, партійного обличчя, але не позбавлених національного „атавізму" і окрім того і розуму. Пониження комуністичного патосу в центрі, втома й практицизм лідерів зробили можливим розвиток плавномірної боротьби з початку в місцевих установах, а потім й на ділах. Заговорили про зміну національної політики. З Кавказу перекинулось і на Україну. З Україною тепер справа стоїть так, що Мануїльський по чуткам уповноважений мало не відновити петлюрівські вивіски на крамницях. В Білорусі націоналістичне кадило розмахує не тільки Червяков, але й центр. Тут ясно — в чому справа. Ці панове тільки й знають, що говорити про відроджену Білорусь і улаштовуючи гру з утворенням білоруської самостійної культури — поглядають на Схід. Тут на національному рухові спочиває повне благословення центру. З Україною справа складнійша: Задля Східної Галичини „націоналізувати" у себе загрозу комуністичної а може й справжньої петлюріяшини треба дуже й дуже обережно. В решті договорились до С. С. С. Р. й „другої національної палати" з Москві... Провадиться дуже складна гра, де у центра свої плани, у місцевих працьовників-націоналістів свої, в частині спільні з першими, а окрім того на місцях чутички шкурних інтересів.

Огляд світових подій.

Французько-бельгійський демарш в Берліні.

З Берліна доносять, що Франція і Бельгія зажадали від німецького уряду заяви що до осуду дуабурського атентату та готовости в напрямі викриття і покарання його виновників. Німецький уряд відповів, що він не бере ніякої відповідальности за атентат, що Німеччина не може відповідати за наслідки безправної окупації Порура з боку Франції та Бельгії, а врешті, що акти в роді дуабурського атентату не йдуть по лінії інтересів німецької політики, яка робить усе можливе, щоби удержати населення в стані спокійного, пасивного опору.

Французькі часописи, пишучи про демарш додають, що Німеччині поставлено перед можливістю відкликання представників Франції і Бельгії.

Перед міжнародним трибуналом.

На засіданню міжнародного трибуналу в Гаазі німецький представник Шіппер виголосив промову, в якій оправдує становище Німеччини в справі відшкодувань і саботажу в Порурю. Шіппер заявив, що версайльський договір треба інтерпретувати не після букв і шифр, а згідно з його духом і обставинами.

Поза плечима Франції.

В початках цього тижня має відбутися в Лондоні конференція кабінету, на якій має бути обговорена справа дальшого контінуування вимін думок поміж французьким амбасадором а льордом Керзоном. Коли би дальші конференції не принесли успіху, то Італія і Англія вишлють свою відповідь на німецький меморіял, закомунікувавши перед тим свої пропозиції французькому урядови.

В Італії

У Фльоренції підчас арештування комуністів прийшло до кривавої боротьби поміж комуністами і фашістами. Також в Больоні і инших містах прийшло до сутичок на тлі передвиборчої агітації. Переводиться конфіската зброї і ревізії.

Французькі відповіді на англійські питання.

Про зміст французької відповіди на англійський меморіял в справі репарацій, доносить „Манчестер Гардіян" таке:

Перше питання: Що розуміє французький уряд під ліквідацією пасивного опору в Порурю?

Відповідь: Відкликання розпоряджень німецького уряду про пасивний опір.

Друге питання: Коли німецький уряд задоволить французьке домагання, та які зміни чи навіть ліквідацію окупації Порура, передбачує французький уряд?

Відповідь: Обсада Порура не буде закінчена ліквідацією пасивного опору, а точна форма майбутньої обсади залежатиме від обставин. В найкращому разі Франція переїде до невидимої обсади, як це було до 11. січня, поки не уявився опір.

Третє питання: Як довго тревatиме обсада в тій чи другій формі?

Відповідь: Обсада Порура так військова як цивільна буде ліквідована з моментом, коли Німеччина виплатить репарації...

Присилайте складки на пресовий фонд на ж. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Повіт. Народній З'їзд Гусятинщини.

Копичинці, 7. липня 1923.

Повітовий Народній З'їзд української народньої трудової партії Гусятинщини відбувся дня 16. червня 1923 р. в сали Народнього Дому в Копичинцях з отсим порядком нарад: 1) Відкриття З'їзду і вибір президії. 2) Реферат про сучасне положення і завдання партії під теперішній момент. 3) Реферат про значіння преси. 4) Реферат про Організаційний Статут партії. 5) Вибір Повітового Народнього Комітету і 6) Дискусія над рефератами та внесення.

На З'їзд явилося понад 100 делегатів з 52 громад повіту. На З'їзд прибув як відпоручник і член Тіси. Народнього Комітету д-р Антін Горбачевський, адвокат з Чорткова, котрий обняв провід З'їзду.

Реферат про політичне положення і Організаційний Статут партії виголосив д-р Володимир Левицький, адвокат в Копичинцях, про значіння преси референував о. Іван Брикович, парох в Кривенькім.

В дискусії забирало голос багато учасників.

Д-р Іван Завалнкут, безпартійний, котрий прибув на З'їзд як гість, критикував партію, українську інтелігенцію та уряд д-ра Петрушевича. На зроблені заміти відповідав д-р Володимир Левицький, вказуючи, що хоч часи змінилися, то основні мотори міжнаціонального й міждержавного життя остали ті самі. В змаганню до осягнення остаточних цілей все рішатиме тільки моральна й фізична сила і її власне треба зміцнювати й координувати.

Представники селянства, що забирали голос в дискусії, а саме: Іван Пендзівол з Копичинець, п. Кривий з Васильківців, п. Солецький з Васильківців, п. Душка з Чорнокінців, п. Бобяк з Говилова в своїх промовах підносили, що селянські маси підуть за інтелігенцією, але вона повинна мати ясний шлях і ясну мету. Вони вказували теж, що наша будучина лежить в міцній економічній, просвітній і культурній організації.

Коли о. Раченко, парох Гусятина, підніс, що в кождому селі повинен бути установлений організатор, головно із українських студентів українського прив. університету, що не можуть одержати державних посад, тоді селяне Бобяк і Глушка виставили домагання, щоби ми ціле шкільництво взяли з свої руки та тим способом позбулися шкідливого впливу, який мають на наші діти теперішні народні школи.

Після довшої дискусії ухвалено всі резолюції згідні з резолюціями Краєвого Народнього З'їзду у Львові.

Опісля приступлено до виборів. Головою Повітового Народнього Комітету вибрано о. Северина Матковського, пароха з Босир. До Повітового Народнього Комітету вибрано: д-ра Во. Левицького з Копичинець, о. Брикoвича з Кривенького, п. Івана Бобяка з Говилова, п. Петра Свистуна з Говилова, п. Степана Сафіяна і Василя Росоловича з Копичинець, п. Онуфрія Потикевича з Оришківців, п. Микиту Солецького з Васильківців і о. Онуфрія Гаповського, пароха з Кошлобинців. До фінансової комісії вибрано: п. Костя Козоріса, п. Іванну Богачевську, п. Гната Шпуняр-ського і Петра Довгань, всіх з Копичинець.

„Український театр".

На перший поклик Комітету основників вступили в члени кооперативи „Український театр" отсі громадяне: 1. Інж. Андрій Корнелля, 2. інж. Володимир Бартош, 3. Микола Парфанович, 4. Олександер Сопотницький, 5. Олександер Онисько, 6. д-р Володимир Щуровський, 7. Петро Гриньовський, 8. Нестор Церкевич, 9. Олександра Пачовська, 10. інж. Володимир Малішевський, 11. Степан Левинський, 12. Маріян Огній, 13. інж. Степан Гурин, 14. д-р Михайло Вошин, 15. Олена Волошинова, 16. Михайло Стефанівський, 17. Осип Бурачинський, 18. о. Іван Новосад, 19. Лев Горбачевський, 20. Володимир Радзикевич, 21. Степан Ганкевич, 22. інж. Григорій Пежанський, 23. Василь Шіховлов, 24. Микола Чапленський, 25. Іван Раставецький, 26. о. Іван Туркевич, 27. д-р Роман Чайківський, 28. Микола Мороз, 29. Иосиф Дрималик, 30. д-р Степан Федак, 31. Володимир Крисько, 32. Ольга Криськова, 33. д-р Михайло Пачовський, 34. Евстахій Нагірний, 35. Іван Филипович, 36. Петро Карпик, 37. д-р Юлій Савчак, 38 д-р Ярослав Олесницький, 39. Василь Дуванів, 40. Петро Левицький

(Далі буде)

Заміти: До кооперативи „Український Театр" можна вписуватися: 1) в редакції „Діла" (Ринок 10), 2) в Краєвім Союзі кредитовім (Ри-

нок 10) і 3) в тов. „Дністер" (Руська 20). Пригадується, що як вписове слід вплатити 33.000 мп. членський уділ у висоті 300.000 мп. є платний в 6 місячних ратах від 1. липня 1923. Відповідальність члена розтягається тільки на вплачений уділ (пай).

Платіть партійний податок!!! Присилайте на адресу: „Краєвий Союз Кредитовий" у Львові, Ринок 10., цил. ин. ч. 5.000. Жертводавці поніще 500 мп. будуть оголошені поіменно!!

НОВИНКИ.

— **Нанфіската.** Останнє (77-ме) ч. „Діла" сконфісковано за частину статті „Повітовий Зїзд в Боршеві" і за деякі місця в новинках.

— **„Братання в Калущині".** Дня 26. мая ц. р. (в часі наших Зелених Свят) в прогульці, котру устроювали польські учителі з Калущини до Краєва на „Вавель" і до Велички, взяли участь і учителі України: Сосновський, управ. школи в Завадці, Стебельська Марія, учит. в Завадці, Луцівна Сапина, учит. в Болехові, всі з Калущини. Підчас тої „вицечки" зроблено відбитку, котра залишається на „вічну память", а котрою так ревно похваляються тепер сусіди.

— **Кляни в наших селах.** В р. 1920 польська карна експедиція „зарекві рувала" у селянина Павла Мухи з Чижикова пов. Львів велику кількість збіжа, сіна, харчових продуктів і господарського знаряддя вартости кількох мілїонів. Після 2. літних клопотів окружна реквізиційна комісія ДОГ. у Львові виплатила вище шкоданому нагороду у такій висоті: 5-кіп гречки 2500 мп., 5 кіп вівса 3.000 мп., 3 копи сіножаті 1.500 мп., 4 копи пшениці 3.200 мп., 20 нг. сіна 1.200 мп., за вісїм їзди підводами 340 мп. Висоту платні визначено на основі реквізиційних цін з 1920 р. не вважаючи різницю курсу валюти. А таких випадків тисячі!

— **На волї.** Арештованого в зв'язку з утечею Дяковського студ. Ст. Терлецького з пущено на днях на волю.

— **Журналістичний зїзд.** Дня 4. ц. м. в Любляні розпочався зїзд журналістів Югославії.

— **Білі терористи у Відні.** В зв'язку з убивством Каргера переведено в кількох домах ревізію. В будинку монастиря оо. Піярів викрито склад муніції. Викрито також тайну організацію терористів під проводом б. австрійського офіцера Крітера. Сконфісковано „чорну листу" т. с. спис осіб призначених на замордування. Стверджено, що тайні організації у Відні стоять під наказами німецьких націоналістів.

— **Маніфестації в Брукселі.** В Брукселі відбулися маніфестації, на Знак протесту проти замаху в Дуісбургу.

— **Фашисти при роботі.** В Трієсті фашисти зруйнували бомбами будинок біржі.

— **Раковський їде до Лондону?** „Times" доносить, що Раковський іменований головою російської делегації в Лондоні на місце Красїна.

— **Беля Кун на горизонті.** Поліції удалось викрити в Будапешті тайну комуністичну організацію, яка стояла під наказами Беля Куна з Москви. Організація підготовляла комуністичний переворот. Богато осіб арештовано.

— **„Бойова" гуляє.** Польські рубаки зі Семинівки і Милошовичі під Львовом, зорганізовані в ославлені уже „бойовки", напали в понеділок 1. ц. м. о 12. годині в ночі на Милошовичі, де повибивали шиби в більшости свідомих громадян. Пробували громити людей, які одначе позамикалися по хатах. Неповні свого життя і майна громадяни Милошович запитують кого треба — чи їм вже не ждати помочі від нікого, а самим братися до самооборони? Польська жандармерія не робить в тім напрямі ніяких кроків.

— **Поміч для еміґрантів.** Еміґраційний уряд у Варшаві подає до відома: Деякі агенти і посередники намовляють еміґрантів, які не можуть дістати дозволу на виїзд до Зединених Держав Америки, щоби вони еміґрували до Куби, звідки дуже легко можуть переїхати до Зединених Держав. Деякі агенти і посередники навіть обіцюють допомогу і полекші підчас переїзду, запевняючи еміґрантів, що в Кубі зможуть дуже легко дістати працю в тамошніх цукроварнях. Еміґраційний уряд перестерігає еміґрантів, щоби не вірили тим поголоскам, тому, що згідно з одержаними інформаціями тисячі еміґрантів в Зединених Державах і Кубі не можуть дістати праці, а життя в непригожому підсонню спричинює серед еміґрантів епідемії. Тих еміґрантів, що нелеґально намагаються дістатись до Фльориди, чи инших провінцій Америки, влада задержує і відставляє з поворотом до Европи, часто без гроша. Легальним способом можна дістатися з Куби до Зединених Держав тільки після цілорічного побуту в Кубі і то еміґраційні обмеження, які відносяться до еміґрантів з Польщі обовязують і там так, що еміґранти на тім тільки тратять.

— **Збіжеві курси.** (Ціни в марках пол. за 100 кг.). Дня 9. липня: пшениця від 465.000 до 475.000, жито від 280.000 до 285.000, ячмінь від 265.000 до 275.000, овес від 335.000 до 350.000, гречка від 265.000 до 275.000, житня мука від 500.000 до 520.000.

— **Середньовічні тортури на польській поліції в Коломиї.** Нам пишуть: Дня 22. червня арештовано Вишиванюка Дм. з Раківчика на підставі якогось доносу, ніби він переховує у себе збрую. В комісаріяті в Коломиї арештованого катовано. Жандарми били нагого до безпритомности а відтак відливали водою. По ній операції Вишиванюк вийшов збитий з викрученою рукою і зломаними двома ребрами. На підставі вимушених візнань арештовано на другий день Дмитра Микитюка під замітом убийства Пігуляка. Колиж цей злочин відпав, бо не було найменшого доказу, посуджували тоді його о достарчування саботажникам оружа і вибухових матеріялів. Взагалі коломийська поліція посуджує всїх о убийство Пігуляка хто тільки мав колинебудь кріс або револьвер. В сей спосіб в коломийській тюрмі мучиться богато людей. Між иншими студ. М. Горішний арештований ще 17. червня ц. р. В коломийській тюрмі є тепер 30 чол. з Городенки і повіту що сидять вже четвертий тиждень під замітом злочину з § 58. Заявили вони на днях, що на другий тиждень пічнуть голодівку, оскільки не випустять їх на волю або не доручать акту обвинувачення. Між ними знаходиться б. пор. Чайка, як „комендант" всїх саботажників в Галичині.

— **Роман Муссоліні на екрані.** Теперішний диктатор Італії, Муссоліні, колись, як співредактор одної газети, друкував у фейлетонах свій роман, який був би давно призабутий, наколиб не те, що автор його нагло висунувся на перший плян в політичнім житю Італії. Тепер за дозволом диктатира, цей роман перероблено на фільмову драму, яка виставляється в кінах з великим успіхом. Роман цей написаний на тлі подій в Триденті 1650 р. з життя тодішнього єпископа і його куртизани Клявді.

— **Сенсаційний процес в Парижі.** В Парижі відбувається судовий процес проти Ернеста Юдета, редактора „Eclaira", обвинуваченого в державній зраді. А попав редактор перед трибунал у той спосіб, що його жінка взявши з ним розвід заденунціювала його в поліції, доказуючи, що він, як редактор часопису, побирав від німецького уряду нагороду у вісоті 500.000 франків річно і на спілку із своїм товаришем виробляв у Франції опінію прихильну для Німеччини та шпіонував на користь ворожої держави підчас війни. До розправи покликано 77 свідків предложено масу документів, які обтяжують вину обвинуваченого. Найнебезпечнійшим свідком, який „засипує" редактора є — його власна жінка.

Дописи з краю.

Косівщина.

Воєвода в Косівщині.

Косівщина в останніх роках стала гніздом непогасаючого голодового тифу та венеричних недуг. Косівський повіт терпить на вічну недостачу живности. Тут нема ні 1 км. залізничої дороги. Тож на оплачення транспорту пожиже випродує населення часто останню одежину. В цім повіті діялися страшні безправства в часі конскрипції, виборів та покликувань до війська. Тут наказні війти (Білоберезка) поступають бутнійше, як „szlachcic na zagrodzie". Від кількох літ ведеться тут нагальна девастація лісів, а сирий матеріял вивозиться за границю. Ніякої відбудови в нас не було, (не відбудовано навіть шкіл), не направлено доріг, хоч повіт обложено рогачками (Кобаки-Рибно, Тюдів, Устєріки). Косівський повіт обложений усякими тягарами наче хорий струпом.

І в такий повіт зїхав дня 5. червня станиславівський воєвода Юристовскі. В Косові відбулася парада, на яку урядово стягнено по 3 репрезентантів громад під проводом наказних війтів. Вже кілька днів перед приїздом утворився „obywatelski komitet", в який втягнено одного наказного війта — колишнього голосного радикала Михайла Лелета, та одного москвофіла о. Гелитовича з Косова. І сей комітет розіслав від себе до українських священників та деяких українських інституцій „zaproszenie do wzięcia udziału w uroczystem powitaniu JW. Pana Wojewody" і дбав, щоб все відбулося як найпарадніше. А потреби повіту? Ті, що уладили „powitanie", їх не мають! Та всеж таки явилася у воєводи депутація з косівських Українців під проводом д-ра Рондяка, щоби вказати на сумний стан повіту і поставити конкретні змагання. На жаль депутація не почувалася досі до обовязку зложити бодай короткий прилюдний звіт.

З Косова поїхав п. воєвода до Жабя, а звідти, — щоб не бачити доріг, — дарабою до Кут. Понадбережні громади затикували червоно-білі прапори (робили це звичайно самі військові), а навіть стягано людей сипати цвіти (являлись тільки Жиди). В Кутах воєвода не приймав нікого. Як взагалі п. воєвода пильно прислухувався до потреб повіту, свідчить факт, що депутації, яка явилася в Жабю в справі надужить наказного війта, помимо заходів — воєвода не прийняв.

В..к.

НИНІ ТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють від вівторка 10. липня д. р. ДРУГУ і ОСТАННЮ ЧАСТЬ сензац. драми п. з.

„Таємниці масонської льожі"

Вворушаюча драма на 6 дій п. з. „ПІД ЧОРНИМ КАПТУРОМ".

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Народний театр Тов. „Українська Бесіда" під дирекц. О. Стадника. Бережани, сала „Надії".

Середа, 11. липня п. р. Премієра! „УРІЄЛЬ АКОСТА" трагедія в 5. діях М. Гучкова. 63 1—1

КОНКУРС. Видїл Тов. „Український Інститут для дівчат в Перемишлі" пошукує для прим. жіночої гімназії на шк. рік 1923/4. учительок (-їв) до цих предметів: українська, польська і німецька мови, історія і географія, математика, природописні науки і гра на фортепяні. Платня буде виносити 75 прц. платні початкуючого учителя в державній гімназії. Деякі учительки могли би одержати мешкання і харч в інституті. Зголошення просю надсилати на адресу: „Український дівочий інститут в Перемишлі", пул. Татарська ч. 4. — Михайло Демчук управитель гімназії. 59 1—3

Конкурс на управителя приватної гімназії в Долині оголошує Кружок У. П. Т. в Долині. Подання з потрібними приложами для шкільних властей належить внести до дня 15. липня 1923. року. Платня належні побори державного учителя з умовленим додатком за управу. Рівнож є вільні місця учителїв. Речинець до 15. липня 1923. Подання слати на руки Управи Кружка У. П. Т. в Долині. — За Кружок: о. Михайло Лада голова, Осип Майхрович секретар. 44 3—3

Дрібні оголошення.

ДАМ 1,000.000 мп. за вироблення посади. Провізк, літ 35, жонатий, безділтний, з бранжі деревяній, господарський або кушпецький. Зголошення до Адм. „Діла" під „Четар". 60 1—1

АДВОКАТ Д-Р ЧОРНЕНКО в Совотині пошукує від 1. жовтня рутинованого конціпієнта. 62 1—1

ВГАРНІЙ гірській околиці 2 км. від заліснай є на літо до винайму 2 кімнати з пільковитим удержанням для безділ них. Зголошуватися до І. Мировичевої Лісковате п. Коростенко к. Хирова. 64 1—1

АДВОКАТ д-р Кузів в Дрогобичі пошукує рутинованого конціпієнта. Посада до обняття негайно. 59 1—3

СПІШНО! Продається Американцям господарство: 7 моргів землі зі збіжем і сіном, будинки, 2 корови, свиня, в селі Задибах, 10 кільометрів від м. Ковля на Волині. Зголоситись до будучого учителя Т. Шупяка, Задиби п. Турійск на Волині. 55 2—2

ПРОДАМ ужиману в добрім стані українську машину до писання марки „Смітс-премієр". Зголошення: Конюх, Львів Руська 3, II. 54 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

ТОКАРНІ ріжної якости, стругачки, праси, вертачки, габлярки, по цінах конкуренційних **Шільот** ЛЬВІВ, вул. Баторія ч. 4. 2461a) 9—10

Дешева і добра книжка.

Накладом Кружка Українського Педагогічного Товариства в Станиславові появився

БУКВАР і ЧИТАНКА

для першого року шкільної науки укладу А. Крушельницького, В. Лепкого і О. Поповича. — Буквар апробувала Кураторія Польського шк. округа рескр. з 24. 10. 1921. ч. 9684/III. Вп. Учительство зволить увести в школах цей буквар, чим не лише дасть дитині добру і дешеву книжку, але й причиниться до будови дому „Рідної Школи" в Станиславові. Ціна книжки лише 4000 мп. з чого 1000 мп. йде на будову школи. Замовлення слати до **Канцелярії „Рідної Школи" в станиславові, вул. Голуховского ч. 28.** Буквар можна набути у всїх книгарнях. 1—3

Приєднайте передплату!

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 79 (9,960). Львів, четвер 12 липня 1923. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. тов. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в кра[illegible] 75000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 35 000 н. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. крон, Румунії 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 35000 кр. Зміна адреси 1500 кр.

В справі скарг[illegible] звертатись до Адм[illegible]
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 1.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 11. липня 1923.

Хієнський уряд і земельна реформа.

„Нема нічого тайного, щоб не сталося явним". Довго й старанно переховуваний польською більшістю тайний уклад в земельній справі врешті таки попав на сторінки преси. Сими днями польські газети подали повний текст угоди, зв'язаної між Хієною і Пястом в земельній справі. Головні точки цього укладу такі: Має бути що року переведено парцеляцію 400.000 моргів на протязі десяти років. На рахунок розпарцельованої площі мають йти державні маєтки, маєтки громадських інституцій, передовсім маєтки мертвої руки, парцеляція, яка переводиться для військових осадників й парцеляція приватних маєтків, яка переводиться з дозволу головного земельного уряду. Від примусово парцелєції мають бути звільнені маєтки, де провадилась або провадиться буракова культура або селекційна господарка, меліоровані ґрунти й лісові господарства. Розпарцельована земля одбирається від власників по примусовій оцінці, при чому частину викупної ціни має платити уряд, який виплачує цю ціну в формі спеціяльно випущених заставних листів, а частину ті, що набувають землю.

До зав'язаного між Хієною й Пястом укладу можна підходити з двох боків — можна оцінювати його з погляду демократичного, з погляду задоволення цим проєктом інтересів селянських мас й можна оцінювати його з огляду національного.

Опозиційна до теперішнього уряду польська преса підійшла до хієнсько пястівського укладу з оцінки його значіння з погляду демократичного. Широко й докладно вона доводила — доводила до речі кажучи цілком слушно, що о скільки він впроваджує принціп неґайної виплати за землю в певній частині тим, хто землю одержує, він цілком покриваджує інтереси сільських робітників і малоземельного селянства. Але в своїй критиці польська преса, як того й можна було від неї сподіватись, цілком обминула національний момент. А між тим оцінка укладу з погляду національного дає найбільш даних для зрозуміння справжнього його значіння й суті.

Пяст, коли приступав до переговорів з хієною, був в дуже скрутному становищі. Вирішивши вирадити інтереси селянства, він мусів знайти в той же час певну заслону, користуючись котрою він міг би доводити, що він й на далі лишається оборонцем селянства. Ця заслона й була знайдена коштом національних меншостей. Погодившись в зав'язаному укладі фактично на захованнє великої польської земельної власности, Пяст мусів кинути для свойого селянства якусь обглодану кістку. Цією кісткою й являються 40.000 моргів землі, які мають розпарцелюватись що річно. Досить переглянути, з чого має складатись ця призначена до парцеляції площа для того, щоб зрозуміти, що вся вона має складатись з земель, які мусіли би припасти до білоруського і українського селянства й які згідно укладові мають перейти до польського селянства. Коштом селянства національних меншостей Пяст з хієною рішили урятувати своє становище й задоволити інтереси польського куркуля.

Державні маєтки, які мають бути розпарцельовані по хієнсько-пястівському проєкті, знаходяться головним чином на кресах; отже природне призначення їх задоволити земельний голод передовсім місцевого населення. По хієнсько-пястівському проєкту вони мають бути призначені для розпарцельовання в інтересах державних, фактично в інтересах польських куркулів. Не инакше значіння має парцеляція дібр мертвої руки. Жадному сумніву не підлягає, що ця парцеляція не торкнулась би упривілейованої римо католицької церкви, а захопила би передовсім маєтки православної й греко католицької церкви; була би переведена на шкоду національним українським і білоруським інтересам. Таке саме шкідливе для національних інтересів має парцеляція для цілей військового осадництва. Рівнеж значіння має приватна парцеляція, переведена за згодою польського земського уряду.

Цей розгляд складу площі, яка призначається до парцеляції, доводить виразно ту основну тенденцію, якою перейнятий уклад Хієни з Пястом. О скільки правиця уважає потрібним дати хоч що небудь в справі земельної реформи, вона це робить не коштом польської великої земельної власности, а коштом національних меншостей. Вона бажає перевести реформу в той спосіб, щоб цілком заховати польський стан посідання, натомість зменшити й обкрайти стан посідання національних меншостей.

Єдине позитивне, що можемо ми знайти в цьому проєктові це те, що є це тільки проєкт. А проєктів в Польщі вироблялось й вироблається дуже багато й величезна більшість їх лишалась тільки на папері. Маємо тверду надію, що така сама доля чекає й теперішній пясто-хієнський проєкт про земельну реформу.

Льозанська конференція.

Льозанна. Турецька делегація виготовляє проклямацію в якій подасть населенню Туреччини до відома, що льозанська конференція закінчиться повною побідою Туреччини і заключенням мира. Проклямація буде опублікована в цілій Туреччині.

З Ангори доносять, що відомість про недалеке заключення мира викликала в Константинополі і цілім краю велику радість. Константинополь і Ангору удекоровано прапорами.

Льорд Керзон про Поруря.

Льондон. Підчас розмови з німецьким амбасадором Льорд Керзон заявив, що на його думку саботажова акція в Порурю є недоцільна і що вона не в силі приспішити вирішення справи репарацій.

Подорож Бенеша.

Париж. Пуанкаре відбув з Бенешем довшу конференцію. Бенеш відїжджає 11. ц. м. до Льондону, а після того має знову стрінутись із Пуанкаре і відбути з ним нараду в справі репарацій і загальної ситуації в Европі.

Можливість анґл.-франц. конфлікту.

Париж. У Льондоні кружляють поголоски, що експозе і загальна політична напрямна Болдуїна не піде по лінії Франції і що припускається навіть можливість зірвання взаємин і гострого конфлікту поміж тими обидвома державами.

В Болгарії.

Софія. Президент міністрів Чанков виголосив у палаті промову, в якій схарактеризував був. уряд Стамболійського як уряд насилля, корупції і терору у відношенню до інтеліґенції. День перевороту 9. червня назвав Чанков днем визволення Болгарії. Новий уряд хоче покласти кінець класовій політиці. Головним завданням уряду — відбудова краю. Всяка думка про війну є абсурдом і жадна сила не пхне Болгарії до нової війни. Болгарія тільки домагається від сусідів пошанування договорів в Неїлі і управильнення доступу Болгарії до моря. Що до фінансових справ, то політика нового уряду не буде клясовою а тим самим не буде звернена виключно проти капіталізму.

Конференція прибалтійських держав.

Рига. Дня 10. ц. м. розпочалася конференція прибалтійських держав. Першу промову виголосив міністр закорд. справ Латвії Меєровіч, після чого утворено дві комісії: політичну й економічну та устален[illegible] плян нарад. У конференції бере участь понад 30 осіб.

Курс валют.

На львівській неофіціяльній біржі дня 10. ц. м. нотовано: доляри ам. 135000—136000, дол. кан. 122000—123000, нім. мар. 0·75—0.77, леї 560—580, чеські кор. 4100, фр. франц. 6200—6500, фунти стерл. 540000—560000, фр. швайц. 20000—21000.

Коли упаде більшевизм

Тема, яку хочемо ми порушити, виглядає зовсім безнадійно.

Справді, скільки говорено й писано на цю тему, скільки складано гороскопів й призначувано термінів! Всі ці гороскопи здебільшого не справджувалися, призначені терміни зраджували й большевикам, не зважаючи на всі пророкування про його кінець, все лишався й лишається паном становища в Росії й на Україні. В результаті серед громадських кол утворилось певне небажання підходити до цієї теми й серіозно трактувати її. На що, мовляв, будувать ще один новий гороскоп, який все одно заведе так, як вже ряд попередніх.

Проте не зважаючи на все упередження проти цієї теми, ми все таки хочемо до неї підійти і на ній спинитися. Уважаємо, що розв'язання цієї справи являється для нас надзвичайно важним. Й попередні помилки, попередні невдачі розв'язать її не тільки не знімають це питання з порядку денного, але навпаки примушують звернути на нього ще пильнійшу увагу, розкрити джерело зроблених раніше помилок й найти врешті задовольняюче вирішення. Бо розв'язанням цієї справи в значній мірі визначаються наші ближчі цілі й завдання.

Не претендуємо ми, розуміється, на те, щоби зазначену нами тему тут вичерпать цілком й дати всесторонне обґрунтоване розв'язання поставленого питання: це є тема ширшої розвідки, а не короткої статті. Маємо подати лише матеріял, тільки схему, яка після відповідної розробки могла би причинитися до розв'язання питання.

* * *

Коли большевизм виник, упадку його чекали дуже скоро; терміни його краху визначувано з початку днями, потім кількома місяцями; те, що большевизм тримається уже на протязі пятьох років, було

Пр. 418/23. В імени Ґенеральної Польської Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові вийшов на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 73. (9953. з дня 4. липня 1923. в артикулі під заголовками: 1) „Велике справодавче віче послів С. Петрушевича і С. Хрущевського" між словами: а) „віче" і „львівська поліція", б) „Бахметєв ком" і „посли Підгірський і Хрущевський", в) „П" і „записування", г) „остання мета і „історичні обставини", д) „одну ціль" і „ця остання", е) „справу з того" і „ми вважаємо", ф) „програмова декларація" і „Радуючись", ґ) „рішучий проєкт" і „ми перегляну", 2) „Амнестія" між словами: а) „боротьба" і „та для українського" містить в собі єство злочину з § 65 з. к. зв 122 і) і зв 11 а проступку з § 300 з. к. зв 1; з — в) узнав доконану дня 3. липня 1923 конфіскату за справедливу і заряджав винищення цілого накладу і видав по думці § 493 пр. кар. заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відповідальному редакторови тої часописі, щоби се рішення помістив безплатно в найбільшім числі і то на першій сторінці. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Д. п. д. № 6 ex 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 460 Мп. — Львів, дня 6. липня 1923.

(Підпис нечитний.)

майже для всіх великою несподіванкою.

І тому була причина помилки, яку робили не тільки рядові громадяне, але й видатні політики й вчені?

Причина цієї помилки мала у всіх єдине спільне джерело.

Всі прогнози скорого упадку большевизму виходили з тієї преміси, що в межах колишньої Росії існують такі класові групи, утворені попереднім господарським розвитком, активний виступ яких зможе знищить большевизм. Ця преміса, як довели факти була неправильною. Не будемо спинятись над вияснением питання, чи загалом існували такі активні класові групи, ворожі большевизму в результаті попереднього господарського розвитку колишньої Росії, для наших цілів вистарчить констатувати факт, що в період зявлення большевизму таких зорганізованих класових груп в ж е не було.

Війна й революція зовсім розхитала народньо-господарський організм колишньої Росії. Коли удари, завдані війною, викликали колосальні утруднення в народньому господарстві західно-европейських держав, яке було збудоване на більш міцних і тривалих підставах, то для слабого і нетривалого господарства колишньої Росії, війна й революція були причиною повної господарської катастрофи. Зміна господарських відносин вплинула в відповідний спосіб на існуючі класові угруповання — вона змінила в значній мірі їх склад, дезорганізувала їх, понизила рівень їх дисциплінованности й свідомости, утворила з нації розсипану будову, яка не могла висунути ані одної кляси, яка по своїй організованности і силі могла би здобути й задержати в своїх руках владу. Самий початок російської революції був по суті річи наслідком скинення царату новими сильними творчими класовими групами, скільки природньою смертю його в результаті власного безсилля й розкладу; весь перший період революції був даремними спробами зорганізувати владу, спираючись на ту чи иншу класову групу. Такої групи в країні з зруйнованим господарством не знайшлось, бо її н е б у л о. Отже встановлення большевицької диктатури, яка не спиралась ні на один клас, а на військову силу й на групу змовників — комуністичну партію — при цих умовах являлось природним. Так само являється природним затяжне панування большевицької диктатури: нема соціяльної групи, утвореної попереднім розвитком, яка була би о стільки сильною й дужою, щоб могла скинути большевизм й утримати в своїх руках владу. Через те ті, що говорили про тедовгі дні й місяці большевицького панування, зробили помилку. Вони перевели неправильний аналіз господарських відносин, що панували в колишній Росії, не зважили на розмір й наслідки тієї господарської катастрофи, яка сталась в результаті війни й революції.

Питання про час упадку большевизму мусить бути формульовано в той спосіб: коли в наслідок господарських відносин, що панували в період захоплення большевиками влади, не було класової групи, яка могла би скинути большевицьку владу, то в результаті змін, що зайшли в народньому господарстві за період цього панування, чи не утворилась або чи не утворюється така соціяльна група, якій суджено поховать большевизм?

Розгляд господарських відносин в колишній Росії за час панування большевиків перш за все приводить до висновку, що маємо ми за той час повне перетворення господарських форм, які являються пануючими в народньому господарстві, повну зміну господарського обличчя колишньої Росії. До війни й революції мали ми колишню російську державу, як країну капіталістичну. За часи большевизму капіталізм упав, розклався й замість нього виникли нові господарські форми. Спроби большевиків відродить капіталізм за часів „непа", як вказують факти з сучасної економічної дійсности рішучо збанкрутували. Ці нові господарські форми, які існують зараз в Росії, не є в жаден спосіб форми соціялістичного господарства. В колишній російській державі зараз панують дрібно буржуазні господарські форми, за яких першу ролю в народньому господарстві відограє сільсько-господарська промисловість.

Не маємо можливости тут спинятись ширше на аналізі того матеріялу, який приводить до висновку про панування в колишній Росії дрібно-буржуазних господарських форм. Підкреслимо лише важнійші моменти, які приводять до такого висновку: занепад великої промисловости, занепад торговлі замість якої маємо натуральну виміну, зникнення кредиту, упадок господарського значіння міста й перехід пануючої ролі до села, колосальне зменшення кількости робітництва, ренесанс ремесла і кустарної промисловости — всі ці явища сучасної економічної дійсности приводять до висновку про упадок капіталізму й встановлення панування дрібно-буржуазного ладу з пануванням в народньому господарстві сільсько-господарської промисловости.

Перехід до нових господарських форм має своїм наслідком переход пануючого господарського значіння до нових соціяльних груп. Такою групою при дрібно-буржуазному укладі являється селянство.

Ті звістки, які маємо з країни совітів, дозволяють прийти до висновку, що селянство за останні роки пережило й переживає цікаву метаморфозу. Воно являється єдиною соціяльною групою, яка в останньому рахункові виграла від революції. В процесі революції селянство значно виросло й зрозуміло свою силу і значіння. Воно являється тією групою, яка як своїм пасивним опором і саботажем так й активними виступами викликало теперішній господарський крах большевицької влади. Змінилась в часі революції сама психольогія селянства — виросли і оформились у нього виразні власницькі інстинкти й принціпи господарського індивідуалізму. Уявляє собою єдину клясу, яка при большевицькому режимі витворює господарські вартости, яка являється витворчою групою. І цій соціяльній групі суджено скинути й знищити большевизм.

Таким чином відповідь на питання, коли упаде большевизм, треба дати в слідуючій формі: большевизм упаде тоді, коли процес освідомлення й організації селянства дійде до тої степени, що воно зможе захопить й вдержать в своїх руках політичну владу.

Коли це може статись? Призначення термінів виходить поза межі доступного нам наукового аналізу. Про це тільки можна робити певні припущення. Можна думати, що при примітивности тих господарських форм, які панують в колишній Росії, процес організації селянства мусить бути досить затяжним. З великою дозою певности можна уважати, що на Україні цей процес закінчиться швидше, ніж в Росії. Але о скільки загалом процес переходу влади до нової кляси відбувається не тільки під впливом одних господарських факторів, о скільки він є результатом комбінації і впливу ріжних сил, о стільки щось певне тут, стоючи на ґрунті фактів, сказать неможливо.

На закінчення треба спинитись на одному запереченні, яке часто висовується проти можливости обняття політичної влади селянством. Вказують, що минуле селянства доводить, що воно не є тією клясою, яка зможе вдержать владу й закріпить її. Ми думаємо, що це заперечення не має під собою підстав. Ті, що висовують його, виходять з аналізу ролі селянства при капіталістичних відносинах; о скільки роля кожної кляси при ріжних господарських формах є ріжна, о стільки ці заперечення при панованні в теперішній Росії дрібно-буржуазних форм не мають під собою підстав. Всі вище виложені міркування уявляють лише схему, лише ряд тез: брак місця не дозволяє нам спинитись на розвиткові й доказі цих тез, цієї схеми. Сподіваємось, що нам може вдасться вернутись до цієї теми ширше иншим часом й в иншому місці.

В. Садовський.

Огляд світових подій.

Промова Мільрада.

На святі в честь Паскаля виголосив французький президент Мільран промову, в якій сказав: „Ми з нашими бельгійськими приятелями вдерлися в область Рури не для займанських цілей, але з одинокою метою — одержати виплату. Франція означила свою месту цілком точно і вона видержить в своїй політиці аж до краю в переконанню, що льояльність, ясність і чесність побідить усі непорозуміння і „упереджения".

Англія в оборонї власних інтересів.

Бюро Вольфа доносить з Льондону: Підчас політичної маніфестації в Бірмінґен виголосив Чемберлєн промову, в якій підчеркнув, що одинокою ціллю на європейському горизонті є питання Руру. Обсаду Руру перевела Франція проти волі і порад Англії, а результат обсади оправдав тільки побоювання Англії. Обсада не принесла Франції ніяких користей, а на англійську торговлю вплинула шкідливо. Таке положення може тріватн без кінця. Тут ходить о справи, які обходять не тільки саму Францію. І як би Англія не бажала удержати гармонію у взаєминах з Францією, то всеж таки прийшов час, в якому Англія мусить вдатись до здецидованої акції".

Гроза ґенерального страйку в Берлїні.

Частинний страйк металевих робітників в Берлїні поширюється,

ОЛ. САЛІКОВСЬКИЙ.

На культурнім фронті.

Пять років Українці — як наддніпрянці, так і придністрянці — вели невпинну боротьбу за власну державність. Всі наші сили були зосереджені на політичних шляхах і поза політичними завданнями ми мало на що звертали увагу. Це цілком природно, так воно в історичнім процесі нашого відродження мусіло бути й инакше бути не могло. Але тим часом на всіх своїх позиціях ми потерпіли страшні поразки і ось перебуваємо, так би мовити, перед старим розбитим коритом.

Не маємо тут на меті обмірковувати, хто більше до цього спричинився, а хто менше, та й не місце на цих сторінках трактувати такі справи. Не назад, а вперед хочеться нам заглянути, бо хоч і розбиті ми, але справа наша не стоїть і вимагає дальшої акції. Треба збирати сили для нової боротьби.

Отже перед нами встає питання: яка мета дальших наших змагань та які до тої мети провадять стежки, якими методами належить нам користуватися далі в нашій національній боротьбі.

Що до зверхньої мети, то вона не зустрічає суперечок в нашій суспільности. Національним ідеалом нашим була й зостається єдина соборна Україна. Ми вже не усунемо й не повинні усувати її зі свого обрію. Щож до методів, так і тут загальна думка ніби то звертається до старої-престарої формули — до утворення отого, мовляв, єдиного національно-державного фронту. Цим шляхом треба йти, щоб наблизитися й осягнути ідеал, який єднає всіх нас.

Але годі вже себе дурити та тратити час на софістику — що то є єдиний, а що всеєдиний, що спільний, а що народній чи там трудовий фронт. Пора вже переконатися, що в сучасних умовах справжнього єдиного політичного фронту ми, українська інтелігенція, не утворимо. Будуть творитися „єдині" фронти в ріжних соціяльно-політичних та суспільно-партійних площинях... І хай творяться — це річ потрібна. Прийде слушний час, як от на початку 1917 р., і вони наблизяться одни до одного, і може якась кооперація між ними дійсно стане можливою.

Треба широ побажати, щоб той час не забарився, але нам здається, ми навіть певні, що не тільки в цьому, не тільки в утворенні таких політичних обєднань та їх наближенні одного до другого поляга завдання нашої сучасности. В такі моменти, як той, що ми тепер переживаємо, завжди виникає цілком закономірно инше завдання, в кожному разі не менше важливе й актуальне, — ця напружена культурна праця, яка в наших умовах повинна прямувати до утворення *єдиного національно-культурного фронту.*

Завдання це цілком реальне і цілком здійсниме вже тепер, сьогодня. Ми відсунули культурні інтереси на задний плян, відійшли від культурних шляхів, занедбали культурну творчість, культурні методи боротьби в ім'я нашого єдиного державного національного ідеалу, і пора вже до них, до тих занедбаних шляхів, вернути та зібрати коло них всі, без ріжниці політичної вірн, сили наші. Соборна культурна праця в ім'я спільних усьому українству культурних цілей може стати одним з поважних чинників як раз і до полегшення та наближення тої кооперації політичних фронтів, про яку ми щойно згадали. Сукупна національно-культурна акція, охоплена спільними настроями праця наукова, літературна, мистецька не можуть не утворити сприятливих психольогічних умов для взаємної толеранції і поза цим спільним полем. Але не це власне нас тепер обходить. Це мусить у своїм часі прийти само собою; тепер же вся увага повинна бути зосереджена на одним — утворити для кожного з нас: Придніпрянця і Галичанина, Буковинця й Кубанця, соціяліста і „буржуя", радикала й трудовика — для всіх, хто вірує в Єдину Соборну Україну — утворити для всіх нас можливість прийти до якогось центра з висілками своєї культурної праці, дістати від нього визнання й співчуття, організаційну підтримку й авторитетні вказівки для спільної роботи на користь українського народу. Красне письменство, наука, мистецтво, питання фільозофії й релігії — взагалі все те, де нема загостреної партійности й непримиреного сектантства, все те, що в однаковій мірі цікавить і захоплює „комуніста" Винниченка й монархіста Лапинського, есера Грушевського і „дикого" Донцова, орієнталіста Кримського і маляра Новаківського, поета Тичину й академика Єфремова, політичних противників і приятелів, представників ріжних напрямків і шкіл — як політичних, так і літературних, естетичних та фільозофських, все це повинно зібрати нас до купи, коло всього цього треба обєднувати інтелектуальні сили нації, незвичайно бідної саме культурними вартостями, не вважаючи на свої величезні здібности і блискучу історію дав-

Німецький міністр праці запросив провідників страйку до себе на нові переговори. Провідники робітництва прийняли запрошення. Радикальні робітничі ради в Берліні ухвалили на своїх зібраннях, що годинова платня має в перших тижнях липня виносити 25.000 мк, а в черговий 50.000. Коли ці домагання не будуть сповнені до 14. ц. м. тоді загал берлінського робітництва приступить до страйку.

Повна побіда Турків в Льозанні.

З Льозанни доносять до німецьких часописів, що Турки, дякуючи своєму неуступчивому становищу, здобули повний успіх на льозанській конференції, який, між иншим, треба приписати визначному дипльоматичному хистови Ісмета.

Румуно-югославський союз.

З Білгороду доносять, що дефензивний союз підписаний дня 7. червня 1921 р. поміж Румунією а Югославією, звернений проти самочинного нападу Угорщини або Болгарії, продовжено на три роки. Договірну умову підписано дня 7. ц. м. в Букарешті. Румунський міністр закордонних справ Дука і Югославянський міністр Нінчіч, обмінялись з того приводу привітними телеграмами. В тих привітах зазначено, що румунсько - югославянський союз творить підвалини Малої Антанти.

Розпад комуністичної партії на Україні.

„Руде" доносить, що предложений Радеком в Цека реферат, малює повний розпад комуністичної партії на Україні. Партія, як така, на Україні не існує. Число „шкурників" росте з дня на день. Підчас своєї недавної поїздки на Україну, Радек міг обсервувати обяви утечі з партії в звязку податком повстанчого руху. На Волині і Поділі більшість комітетів комуністичної партії в цілости заявили... виступлення з партії з обави перед пімстою повстанців, на випадок їхньої побіди. Підйом повстанчого руху застав комуністичну партію в розвалі. Радек вимагає, щоб на Україні перевести „генеральну чистку" і „вимести 90 процент комуністів в партії, та завести дисципліну". В звязку з тим рефератом піднято питання ліквідації складу українського ВЦИК і українського „совнаркома" та заміни тих складних інституцій особним „немісником" з правами диктатора...

ВП. Передплатників в Чехо-Словеччині присимо отсим складати передплату за наш часопис в Банку Чеських Легіонів в Празі на конто Видавн. Спілки „Діло" у Львові, а нас повідомити листівкою. — *Адм.*

Міністерська криза в Польщі.

Міністерська криза в Польщі, яка вибухла 30. червня ц. р. по виступленню міністра Грабського, не розв'язана. Президент Войцехівський відмовив дотеперішнім міністрам дальше заступати уряд і поручив Вітосові, щоб він зложив нове міністерство. Вітос, від коли попав поміж панів, відчуває час від часу потребу „курації", на яку отсе їхав до Криниці. Тимчасом у Варшаві заступає його „приватно" п. Гломбіньскі.

Причину цього, що не всі ще постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторітетом, ніж багнет чужого жандарма.

Дискусія над експозе, якого ще не виголошено.

На онодішньому засіданню польської ради міністрів ведено дискусію над експозе, яке має виголосити новоіменований міністр польського скарбу Лінде. Дискусію попередили переговори партій Хісни і Пяста в справі маєткового податку. Згадані партії не хочуть допустити до цього податку. Помимо заперечень вшехпольської преси, уступлення Ліндого сподіються у Варшаві з години на годину. Сумнівно того дискусія над його програмою, має академічний, абстрактний характер.

Пільсудські не хочуть забути Львова.

На дні 5. і 6. серпня ц. р. організується у Львові зїзд польських легіоністів (Стрільця). На протектора зїзду запрошено Пілсудского, який приняв протекторат а навіть заповів свій приїзд до Львова на день 4. серпня. В зїзді мають приняти участь делегації легіоністів з усіх областей Польщі.

Панські звичаї.

Вітос, від коли попав поміж панів, відчуває час від часу потребу „курації", на яку отсе їхав до Криниці. Тимчасом у Варшаві заступає його „приватно" п. Гломбіньскі.

З польських справ.

Виграли чи програли?

Як часто Поляки самі не знають, чи на чомусь виграли ми програли, про це можна дізнатися з перегляду їхньої преси, якої одна частина кричить: „Виграли", друга „програли", а третя комбінує байку на тему „чуда над Вислою", або щось в тім роді. Більш-менш так само мається тепер справа з претенсіями Польщі до Данціга.

Варшавський „Пшегльонд Вечорни" доносить з Женеви: Після засягнених учора відомостий поражения Польщі в Женеві прибирає більші розміри, аніж було оголошено. Офіціяльні інформації женевського бюра Союза Народів, стоять в суперечности до того, що в неділю принесла східна агенція. Женевські офіціяльні відомости стверджують, що безпосередно по радї Союза Народів та після упокорюючої заяви Плющінського, не президент данціґського сенату сам, але високий комісар Данціга Копель, звернувся до Плющінського з просьбою, щоби цей вплинув на польський уряд в тому напрямі, щоби польський уряд припинив ділання усіх розпоряджень виданих проти Данціга.

Поки що аж до закінчення нарад в Женеві і повороту до Варшави, делегат польського уряду доконав капітуляції з незвичайним поспіхом і зручністю. Вже в суботу вечером польське представництво в Данцігу повідомило данґіґський сенат, що польські кордонні власти одержали наказ закінчення усіх загострень, заряджених останніми днями, в звязку з приїздом до Данціга, над „польське може", та в звязку з довозом харчів з Польщі до Данціга.

Німецькі газети подають повищі відомости в такій формі, як би польський уряд вішов ще далі, аніж цього домагався Копель.

Зовсім шо иншого говорить комунікат „Пата" про реферат данціґської справи на раді польських міністрів. „Рада міністрів приняла реферат з вдоволенням до відома"...

Як ілюстрацію до мотивів цього „вдоволення" подає „Глос польскі" звідомлення про святочні маніфестації данціґського населення, яке зі співами на устах проходило улицями Данціґа. Рівночасно польська марка в Данціґу впала зі 160 на... 120. А „Слово польске" пише про „Сукцес Польскі в справє гданьскей".

Замісць відповіди.

В „Українському Прапорі" ч. 27 з 7. ц. м. помістив д-р Роман Перфецький в імени своїм і мабуть своїх однодумців відповідь на мою статтю, поміщену в ч. 71 „Діла" в справі національно-територіяльної автономії.

На жаль, не можу дати на цю статтю д-ра Р. Перфецького такої відповіди, на яку вона заслугувала би, ані взагалі повної і основної відповіди по суті (меритовичної). З причин від мене незалежних не можу собі на це позволити з огляду на добро нашої і добро одиниць для нашої заслужених. Одначе з уваги на цей народній інтерес не можу також поминути цеї статті мовчки і тому замісць відповіди мушу обмежитися лише до сконстатування деяких фактичних моментів.

Д-р Перфецький, подібно як і автори инших полемічних статтей, поміщених в „Українському Прапорі", придержується таких полемічних засобів, які полягають на робленню висновків з недоказаних фактів та на доказуванню тих фактів якраз висновками, виведеними з тих самих фактів (т. зв. petitio principi). А саме вони закидають нам резигнацію, капітуляцію, зневіру, а навіть народню зраду, а коли ми рішучо проти того застерігаємося і жадаємо доказів, тоді вони аргументують, що хто підносить постулят національно-територіяльної автономії, той — очевидно—резигнує і капітулює, той зневірився і допускається народньої зради; коли ж ми льогічними аргументами виказали, що цей їх висновок є зовсім хибний і безпідставний, тоді вони відповідають, що предметом атаків є прецінь... наша резигнація, капітуляція, зневіра, народня зрада, а не питання національно-територіяльної автономії. Річ ясна, що з такими полемічними методами трудно видержати конкуренцію.

І Народній Комітет в своїх офіціяльних енунціятах, а й орган в своїх редакційних статтях кількома поворотами заявляє, що ми з нічого не зрезигнували, не скапітулювали, ані не думаємо резигнувати, чи капітулювати, а тим менше попадати в зневіру; мимо того наші „партайманн" на еміграції із завзяттям, гідним кращої справи, вмовляють в нас, як в Жида хоробу, що ми зневірилися, зрезигнували, скапітулювали і т. д. Чому їм так на тім залежить, аби ми скапітулювали, зрезигнували, зневірилися і т. д., не вже їх секрет, бо цього ніяк зрозуміти не можу.

В моїй попередній статті я сконстатував, що проти піднесеного нами гасла національно-територіяльної автономії виступили не тільки ворожі нам партії з української сторони, але також всі польські полі

Ідея Соборности України.

Ніхто стільки не зробив для ідеї нашої соборности, як Шевченко своїм „Кобзарем", бо він розбудив національне почуття в братах, що давно розлучились і встигли забути один про одного; бо він усім їм був однаково близьким і зрозумілим; бо він став тим духовим явищем, до якого сама собою потягнулася душа Українця, де-б він не був та як би не назвався — малоросом, русином, хахлом, галичанином чи просто чоловіком, себ то істотою без жадного національного документа. Всі вони — одні в більшій мірі, другі в меншій — відчули себе дітьми одної матери.

Таке було чудо, утворене єдиним ідейним центром, яскравим і захоплюючим. Отже до утворення ідейних центрів для всіх і вся, на Україні сущих і поза нею часово перебуваючих, мусимо ми простувати і для цього не шкодувати ні сил ні засобів.

Як перший крок у зазначеному напрямкові можна вказати на конечну потребу утворення великого літературного органу — найліпше місячника — який стояв би не тільки поза партіями, але й поза політикою і служив би, так мовити, збірним осередком для верхів нашої інтеліґенції і керманичів культурного життя в ріжних його галузях. Це не повинен бути орган академічний чи фаховий. Це мусить бути орган для ширшого громадянства з добре поставленою інформацією у всіх царинах національно-культурного життя, з чутливими відгуками на всі болючі питання культурного розвитку нації з цінним науковим, літературним і мистецьким матеріяллм, цікавим для кожного освіченого громадянина, в якій би частині українських земель він не перебував.

Наша удільна національна вага цілковито залежить від того, якими літературними багатствами ми володітимемо, яких письменників будемо мати, які наукові сили висунемо на світову арену, які твори мистецтва проголосять імя наше людскости. Без цього в найліпшому випадку нас будуть трактувати як етнографічну масу, але не як націю, а в гіршому — просто не будуть підозрівати існування на світі окремішного 35-міліонового українського народу. Бо справді, щож то за 35-міліонова нація, яка не має своїх генїїв чи принаймні своїх відомих світові талантів, яка не має своєї науки, свого мистецтва, своєї великої, світового маштабу літератури?

І такий орган, як той, що ми про цього говоримо, не тільки служив би для всіх нас обєднуючим ідейним центром, але й маніфестував би перед цілим світом квінт-есенцію нашого духовного життя, наших ідейних багатств, зібравши до купи розгублені та розпоношені сили нації — ці disjecta membra єдиного тіла.

Це з одного боку, а з другого удільна вага національна зазначується також рівнем народної свідомости, освічености мас, кількістю шкіл, бібліотек, народніх університетів і т. и., себто знов таки культурою. Знаменита історична фраза Бісмарка, що Францію в 1871 р. переміг німецький учитель, визначає не тільки те, що німецька школа краще виховувала почуття патріотизму, а також і те, що німецький солдат більше знав, більше розумів, стояв на вищім інтелектуальнім рівні, ніж французький.

Дивна річ, але саме в сучасний момент цілковито зрозуміли й большевики, та до тогож ніхто инший, як сам Ленін, потребу перенести сили на шлях культурної творчости в першу чергу. В комуністичній „Правді" в його імені так зазначається: „Центр ваги для нас переноситься на культурництво... Культурна революція уявляє неймовірні труднощі і чисто культурного характеру (бо ми анальфабети) і характеру матеріяльного (бо для того, щоб бути культурними, потрібно досягти певного розвитку матеріяльних засобів продукції, потрібна певна матеріяльна база").

Це не зовсім те, до чого оце йде наша думка, але це в кожному разі є жага культурної праці й імпет до культурних цілей.

У Москві мріють про освітню інтернаціональну кошару, ми мріємо про вільну Соборну Україну, але й там і тут широка культурна база є передумовою успіху. Їм потрібна культурна революція, нам економічна спадкоємність.

Отже підсумок у двох словах: Соборна Україна, як національно-державне тіло — це ідеал і треба правду сказати, ідеал ще дуже далекий від досягнення; але Соборна Україна, як явище культурне, як союз усіх інтелектуальних сил наших для спільної праці на користь української нації, як шлях до обєднання душі розшматованого народу — така Соборна Україна не ідеал, а потреба і можливість сьогодняшнього дня.

На культурному фронті ми маємо безприкосновено протиснути один одному руки й дружньо йти до спільної всім нам мети.

тичні групи і їх органи і з цього зробив я зовсім правильний висновок, що наш партійний провід йде не по лінії найбільшого опору. Д-р Перфецький полемізуючи з тим моїм висновком, промовчує те, що проти національно-територіяльної автономії виступили польські партії і їх органи, а опісля з тріюмфом стверджує, що супроти Польщі пішов наш партійний провід по лінії найменшого опору та що моя стаття цей закид потверджує, дарма, що там д-р Перфецький виключає можливість, щоби Поляки дали нам добровільно національно-територіяльну автономію. Се взагалі такий поняттєвий засіб, з яким трудно видержати конкуренцію.

Д-р Перфецький закидує мені, що я в моїй попередній статті підношу такі осуджування других, що не є згідні з правдою. На це заявляю, що всі закиди і обвинувачення, піднесені мною в моїй попередній статті, в цілости піддержую і стверджую, що всі ті закиди і обвинувачення є вповні згідні з правдою, а мають лише що недостачу, що з конечности є висловлені занадто делікатно, здержано і обережно: на жаль, цього не розуміють якраз ті люде, котрі повинні би вміти се оцінити.

Стверджую, що д-р Перфецький і „Український Прапор" можуть у Відні писати свобідно все, що їм тільки прийде на думку, міжтим, коли ми тут в краю маємо уста закнебльовані цензурою. Дальше стверджую, що ще не прийшов той час, коли події останніх літ будуть належати до історії і коли буде можна, не оглядаючись на нікого і на нікого, розказати все по правді і подрібно, як то воно було. Тепер нажи-що з огляду на наш національний інтерес і на інтерес осіб — будь що будь — заслужених для нашої народньої справи не можна ще всього виявити і всього розповісти, щоби належито висвітлити всі сівірні точки, зачіплені полемікою д-ра Перфецького і „Українського Прапора". Якщо д-р Перфецький і „Український Прапор" цього не розуміють, то це не дуже корисно свідчить про їх орієнтаційний замисл, яким вони так чваняться. Але як що вони це розуміють, а мимо того спекулюють на те, що ми з огляду на дискрецію мусимо до часу мовчати там, де треба би голосно кричати, — то таку їх полеміку ніяк не можна назвати джентельменською.

Д-р В. Охримович.

Поможіть політичним вязням! Фонди Комітету допомоги для них уже цілком вичерпані! Негідне честі Українського Народу було б, коли-б наша суспільність всіми засобами не постаралася улекшити своїм політичним вязням їхню важку долю! Негайно пришліть нові датки до Краєвого Союза Кредитового, Ринок ч. 10, або до Т-ва „Дністер" вул. Руська ч. 20. Харчі доставляйте до кухні в „Народнім Домі", Львів, вул. Рутовського ч. 22, II. пов.

Членство „Просвіти".

Не від речі подати білянс праці Тов-а „Просвіта" за перший піврік 1923. В тому періоді відбулися перед-різдвяного Загальні Збори, при нагоді яких члени могли провірити дотеперішню працю і надати напрям дальшій. Одно з важнійших напрямних завдань: поширення діяльности на українські землі по сей бік риської лінії — звернуло на себе найбільшу увагу своєю новістю, направду ширим, дуже ширим бажанням вийти далі поза нашу вузшу Батьківщину. Всі другі справи, це давня пісонька: оживлення читальняного руху, приєднання найбільшого числа членів, поширення видавництв „Просвіти", поборювання неграмотности. Крім сього денькі домагання у напрямі наділювання членів даровими книжками, помочі в будові читальняних домів тощо, які з огляду на нинішні відносини рішучо не так легкі до переведення, бо тут справа стоїть у тісному звязку з обезцінюванням гроша.

Що до першого завдання мусимо сказати, що воно в підготовній стадії зводиться на разі до переписки, шукання спільної платформи й особистих порозумінь. Під цим оглядом доволі живий рух. Більше в інформаційній сфері, дещо торговельній, книжковій. Отже самі почини, котрі одначе подають надію, що згодом наша „Просвіта" заточить ширші круги. Бо наші брати з других земель видять у нас певну організаційну форму з відповідним змістом.

Справи, котрі ми назвали „давня пісонька" звязані тісно з матеріяльним станом Товариства. Тому не від речі познайомити наше громадянство з цим боком нашої діяльности. Оживлення читалень філій, приєднання членів, видавання книжечок — вимагає дуже справного фахового апарату, що остався би з краєм у сталому особистому звязку і провадив з одного боку пропагандистичну роботу, а з другого вливав у просвітню діяльність модерний свіжий зміст, себто давав нам внутрішнє переконання, що народня просвіта кріпнуть і находить уклони розуміння своєї потреби. Особи, на котрих ми могли би сперти цю роботу, не можуть бути звичайні канцелярійні сили. Це мусять бути фахові праньовники, учителі народної просвіти, обзнайомлені докладно з станом сього питання у нинішню пору. Щось подібне як інструктори для економічних справ, кооперативного діла тощо.

Видавничу діяльність полишім на боці. Бо вона в дійсности не повинна натрапляти на ніякі труднощі, коли не беремо під увагу змісту видаваних книжечок. Дохід з видань повинен оплачувати адміністрацію цього ділу і давати потрібний капітал для нових видань.

Усе инше, що відноситься до діяльности Товариства має тільки одно джерело матеріяльного забезпечення, а саме: членські вкладки. Могливи розвинути — що правда — думку жертвенности на цю ціль. Одначе сього нам не вільно з огляду на школу і другі гуманітарні та инші хвилеві цілі. Тимчасом по конець червня ц. р. заплатило членську вкладку поверх 5000 членів на суму двейцять мільонів мар. п. Коли зважимо, що місячний видаток на адміністрацію Товариства виносить приблизно десять мільонів, то членські вкладки вистарчають ледви на покриття одної третьої видатків. Виходить, що дві треті видатків мусить „Просвіта" покривати або доходами з видавництв, або затяганням довгів. У дійсности робить одно й друге. Але це не є розумна господарка. Обертаючи доходи з видавництв на адміністрацію, відає Товариство свою власну субстанцію і убиває видавничу діяльність, так важну ділянку просвітної роботи. Затягаючи довги чисто консумційного а не продукційного характеру робить як цей господар, що бере гроші на борг, аби їх пропити, а потім не мати можности їх віддати. Полишається отже тільки питання членства, котре може нам справу рятувати з користю для Товариства і для народньої просвіти.

Одначе помимо дуже інтенсивної роботи посуваємося під цим оглядом черепашиним ходом. Хочби нам удалося навіть стягнути заляглі вкладки від 7000 членів, то ще не виставчить нам воно на заспокоєння усіх потреб. Впливаючі тижнево вголошення нових членів у числі 40 душ дають нам суму біля 200.000 мар. п. Це рішучо за мало. І такий хід справи не провадить рівноваги до Товариства.

Тому обовязком нашого громадянства поважно подумати над цею справою. Ми свідомі усіх труднощів, але яка справа проходить без них? У тому й зміст увесь: уміти поборювати труднощі. Наш інтеліґентний загал мусить поставити між иншими своїми завданнями як найбільшу пропаганду за членством до Просвіти. Загально кажемо: дуже тяжко переконати наших людей, аби вони хотіли платити членські вкладки. Певно, що тяжко. Але ще не рівнозначне з залишенням пропаганди. Треба безумовно час до часу, при рідших нагодах прямо поучувати про вагу Просвіти і цифрами переконувати усіх, а зовсім певно за кождим разом вголоситься якесь число нових членів. Треба лупати скалу байдужности й нерозуміння у тому переконанні, що працею в напрямі приєднування членів посуваємо дуже наперід загально-національну справу. Треба самому вірити в діло треба самому бути переконаним речником, а тоді не можливо, щоби діяльність була безуспішна.

Тому кличемо до всіх, кому лежить на серці і кому дорога справа народньої просвіти, щоби присвятили увагу свою повищому питанню і приняли на себе труд приєднування членів Товариству „Просвіта".

М. Галущинський.

Пам'ятайте про жертви на „фонд протез для наших інвалідів" конто „Союза українських інвалідів" Львів, вул. Руська 3. II.

Торговля і перерібка льону в Галичині і на Волині.

Теперішнє запотребование льону на світовому ринку є далеко більше, як було перед початком світової війни. Збільшення запотребования пояснюється тим, що Росія, головний передвоєнний доставець майже всього потрібного контингенту льону — не може тепер входити в рахубу з огляду на загальний занепад господарства у нутрі держави — та знищення приватної торговлі продуктами льону і конопель. З инших держав, які ще до війни продукували льон — одна тільки Німеччина зрозуміла своєчасно вагу і велике значіння управи льону та розвинула в тім напрямі після війни велику діяльність. Що правда, головною причиною розвою управи льону в Німеччині була в першій мірі недостача того сирівця для власних фабрик з хвилею, коли через війну припинилися всі достави льону з Росії, а Німеччина — окружена порогами — мусіла виратувати сама собі своїми продуктами.

Новоповсталі держави, як Чехи і німецька Австрія, найшлися тепер в дуже скрутнім положенню через те, що на їх територіях є майже найбільші і найважнійші фабрики, які перерабляють льон і конопле, а самого льону і конопель у своїх границях зовсім не мають або мають дуже мало. Тому ті фабрики мусять купувати сирівець з тих сторін, де перед війною купували, то є в Росії, на Україні і в Галичині. А що Росія ще на довгі літа не може входити в рахунок яко доставець сирівця, остається для тих фабрик Галичина та близька Волинь.

Корінна Польща ніколи не займалася управою льону і конопель, бо малі спроби управи частинно в Познанщині і Коргресівці не збуджували поважного заінтересования.

Одинока Галичина та Волинь творять поважне жерело продукції льону і конопель.

Теперішнє уложення державних границь, яке на разі стільки нещасть скинуло на наш народ — в тім одним напрямі може служити нам чинником економічного добробуту і богацтва. Галичина і Волинь позвані на протязі кількох літ стати поважними доставцями льону і конопель для всіх фабрик в Західній Европі. Раз здобувши собі ринок збуту, не легко удасться, навіть може колись знову могучій Росії, усунути наш край як поважного конкурента.

Маючи на увазі вище сказане, можна припускати, що з розвоєм поважної світової торговлі у нас, розвинеться також з часом і власний промисл, який помалу приведе до того, що бодай поважна часть сього так важного сирівця на світовому ринку остане у нас для безпосередної перерібки таки на місці.

Але при тих гарних картинах будучого розвою нашої торговлі і промислу не треба нам забувати теперішніх відносин.

Фактом є, що Галичина і Волинь вже дійсно на протязі останніх двох років стали головними доставцями сирівців для західних держав, одначе наш селянин одинокий продуцент сього сирівця, не має жадної користи з того, а що більше в богатьох випадках одержує тепер за свій продукт меншу ціну, як перед війною, коли він не мріяв ані фактично не був головним доставцем фабрик західної Европи.

А що більше. Той сам сирівець з Галичини, який перед війною мав вже свою вироблену марку, втратив її тепер в Польщі. Заграничні купці і фабрики склясифікували його на гіршого рода товар, як він в дійсности є. Причину до сього в першій мірі дала сама польська держава, яка в трьох перших роках свого істнування змонополізувала була весь закуп тих сирівців в той спосіб, що право продажі за границю віддала тільки кільком фабрикам та упривілеєним купцям.

Розуміється, при того рода політиці добрий інтерес зробили якраз ті фабрики і купці, а не сама держава, а тим менше продуценти.

Через обмеження вивозу сирівця і відання сеї торговлі малій скількости упривілеєних осіб, повстали торговельні спілки сирівцями, які самовільно диктували ринкові ціни на товар без огляду на його дійсну вартість заграницею, а дрібні купці при закупі сирівця від продуцентів мусіли придержуватися тих смішних цін, бо не було конкуренції і можности свобідної продажі товару. Наслідком сеї державної господарки збогатилося кілька великих фірм і купців, які дорого продавали за пів дармо куплений сирівець. При помочі так добутого капіталу ті фірми і купці навіть вже після знесення обмежень купна-продажі льону і конопель, могли довший час держати торговлю виключно в своїх руках і своїм великим капіталом придушувати всі спроби конкуренції. Той період протекційної торговлі здається вже минув. Одначе торговля прядільними сирівцями залишилася і на дальше в руках чужих нам купців які гляділи тільки, щоби в як найкоротшім часі збогатитися коштом продуцента-селянина. А спосіб на се був простий і дуже примітивний. Добрий і найкращий товар, закуплений у наших селян-продуцентів, мішали в найгіршими відпадками сирівця і ту мішанину продавали як вже відомий галицький товар передвоєнної марки. Через подвійне ошукування, себто селянина-продуцента з одного боку — при купні сирівця за низьку ціну, а з другого боку при продажі заграничним купцям і фабрикам лихого товару, збивали вони маєтки, але за те на протязі кількох літ приналежности Галичини і Волині до Польщі викликали недовіря заграниці до вартости това-

ту і висоткили цілковито продуктивність селянина до дальшого, більшого і інтенсивнійшого обробляння лану, а властиво до старинного його пласкання, як було се дотепер ішим його звичаєм. Того ладу стан справи спричинив великі матеріяльні шкоди нашому народові. Тому приглянувшися справі і добре розумівши вагу діла, мусимо як найскорше зарадити лихови. Прийде се нам тим лекше, що дрібка доброї волі і охоти може на тім полі зробити богато більше, як викинені мільярди і зужита енергія на других царинах. Плян нашої праці в тім напрямі повинен обняти:

а) зорганізувати дрібний закуп сирівця у селян-продуцентів власними силами через сільські кооперативи або наших дрібних покупців,

б) згуртувати дрібний закуп в одну централю гуртового закупу,

в) улекшити сю організацію гуртового закупу, як також дрібного закупу сирівця від продуцентів через доставу продуцентам відповідних машин для улекшення перерібки соломи, лену і конопель та готового волокна,

г) збільшити видатність і вартість нашого лену через раціональнійшу його управу і обрібку,

д) зібрання централею сирівень — по пересортованню — частинно переробити на разі так, як се тільки можливо тепер в краю, а решту приготовити на експорт,

е) приступити до організації власного промислу, а саме: заложення тих фабрик матеріяльних і грошевих засобів та технічного вишколення, а з часом більших, видатнійшу, і так:

1) краєвої фабрики мотузяних виробів,

2) ручної і механічної ткальні полотен із сільських ниток,

3) прядільні ниток із лену і конопель.

Дехто з читачів, прочитавши сей плян праці, де тільки говориться про організацію, згуртування, улекшення і т. п., подумає, що автор тих стрічок може їзза браку більшого заняття при буйній фантазії постановив блиснути оригінальністю ідей і тому взявся писати ці стрічки. Одначе воно так не є. Дотеперішня практика, кількалітній посвід, та знання наших відносин привели його до твердого переконання, що плян праці не є фантазією, тільки проектом скорших і лекших до переведення, як хоч би заснування і удержання одної приватної школи.

Дивним може видасться також те, що організацію продукції лену починаю від торговлі ним, а не як здоровий розум каже — від поліпшення продукції та удосконалення обрібки машиновим способом, а опісля закладанням фабрик.

Одинока відповідь на се: Недостача потрібних капіталів.

Ми, неволжавана нація, серед теперішніх обставин не можемо в жаден спосіб рахувати на якунебудь допомогу чужаків або чужу поміч. Тому ми змушені взятися наперед до сього, що найлекше, а що в кождім разі принесе зиск, який — відповідно використаний — допоможе нам помалу переходити на що раз вищий ступінь пляну нашої праці.

Щоби могти удосконалити управу лену в нашім краю, на те треба би мати т-во „Сільський Господар" більш капіталу на заложення досвідних піль, уладжування відчитів, висилання фахових інструкторів і посередно на зорганізування поставу добірного насіння. Таке саме з а будовою фабрик і закладанням промислових обсягів.

Се все може бути гарним проєктом будучности.

Коли ми возьмемося до роботи на основі плянів, вище поданого, в найблизші будучности, прибирають конкретнійші і легко здійснимі форми.

І так:

а) Організація дрібного закупу сирівця не вимагає великих капіталів ані спеціяльного фахового знання.

Найдрібнійша сільська кооперативка розпорядиться бодай одним мільйоном марок або запасом товару, потрібного до висоти не менше 10,000.000 мл. — то саме вартість дрібної купці.

Фахового знання не потрібно жадного, бо кождий селянин або управитель кооперативки розріжнить згрубша конопель від лену, чесаний лен від нечесаного і клаків.

От і все знання і потрібний капітал для дрібного закупу.

Коли ми доведемо роботу аж до тої точки нашого плану — то ми тоді вже самі найдемо потрібний капітал, хист і фахових людей до організації дійсно нашого власного промислу.

Тому не опускаймо дальше рук. Не забуваймо на традицію купців **і торговців, працюючих** для **самостійної Руси. Верім до** основ **нашої історичної могутности і** так **наберім сил до тяжкої, але** вдячних **наслідками праці і боротьби для добра одиниць, громад, цілого і цілого українського народа.**

Родіон Ковальський.

Ратуймо свої **приватне шкільництво, пересилаючи** поодиноко **і гуртом більші жертви на „Рідну Школу" на адресу: У. Ш. Т. Секція „Рідна Школа" Львів, Ринок 10.**

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Рентовий податок.

На карті „С" моєї реальности тяготіло 6.000 корон давнійше сплаченої гіпотечної позички одної із наших фінансових інституцій. Не подбав у свій час вичеркнути і так затягнулося.

Аж нагодився путящий купець на хату й поставив домагання упорядкувати табулю.

От ми з дружиною порадившися, подали в суд як слід умотивоване і з гори до долини остемпльоване прохання у цій же справі і ждали.

Не довго і ждали. І півроку не минуло як одержали... наказ заплати однопроцентового рентового податку від сплаченої позички у висоті 60 марок, під загрозою екзекуції і т. п.

— Заплатити, то і заплатиться, на таке нас стати — подумав я, взяв 60 марок і подався до податкового уряду.

Була 8. година як я переступав урядові пороги. Біля касового вікна клубилося десяток кілька податників і одні перед другими пхалися, щоби першим зложити свою ленту на вівтарі ойчизни. При тім одні другим вилазили на голови, шарпали руками, кусали зубами, допали по ногах, штуркали по боках, нишпорили по кишенях, викручували руки і инші члени тіла, обривали одежу і т. п. і т. п.

По двох годинах завзятої боротьби я добився своєї черги і поклав перед касієром свою ленту разом з паперами.

Він оглянувши чавал, вичислив поданих, що рентові податки платять у скарбовій касі при Цльовій площі.

— Поганий початок! — подумав я, взяв гроші і документ, поборикався ще з годину поки видобувся з юрби, ще й не без шкоди, бо з підбитим оком і обірваним рукавом і почимчикував до скарбової каси.

Мене справили до радника п. Фіялковича.

Пан радник був занятий розмовою з иншим радником і мені велів ждати.

По скінчений розмові пан радник вилустрав мене уважно, оглянув наказ заплати й инші документи і важко призадумався.

— Ні до мене не належить — каже згодом — до рентових податків є окремі референти при кождому інспектораті і нам треба до них звернутися.

— Будьте ласкаві, скажіть, де мені шукати мойого референта? — прошу.

— Пандзю пійдете коритарем до пана... пана того... як він зветься, пана...

— Пане товаришу, — звертається до иншого радника, — хто в нашому інспектораті референт рентові податки?

— Пан Краєвські — одвічає инший радник.

— От бачите, призабув, так, так, пан Краєвські повсякс дальше п. Фіялковські — пійдете пандзю коритарем просто, відтак повернете у перші... ні в другі двері на ліво, перейдете дві комнати, потім на право в ліві двері. І ше просто, минете двоє дверий і звернете на право, а тим ще кілька кроків просто і знайдете референта.

Я подякував за точні інформації й пішов шукати референта.

По довгім блуканні я таки його найшов. Референтура аж пріла. Біля його кумея чималий у довгенький хвостик уставлений гуртом людий. Усі терпеливо ждали своєї черги.

По годині я діждався своєї. Пан Краєвські вислухав мене і каже:

— Вас ошибочно до мене сп., вили, бо я маю II. дільницю, а ві з четвертої.

А хтож має четверту? — питаю.

— Цего я не знаю, але зайдіть до управителя, він вас поінформує.

Я відшукав бюро управителя і жду, бо і у його чимало сторін. Питаю за референтом IV. дільниці.

— Справи рентових податків референт у нас панна Станіславска, от тут в коритарі, треті двері на ліво — інформує управитель.

— Слава Тобі Господи що недалеко — зітхнув я і подався до панни Станіславської.

У неї недовго я ждав. Може годину, а може і то ні. Референтка вислухала мене, заглянула до моїх паперів і каже:

— Чи не могли би ви зайти до мене завтра коло полудня? У мене бачите тільки роботи, що не подолаю.

По мені мороз перейшов. Ще один день „хожденія по мукам" — думаю.

Приступаю близше й прохаю полагодити справу зараз, та вже так гарячо прохаю, що мало референтки не обцілую, бо не погананька собі вдалась. А вона сердечна сердечна зачиталася в моїх паперах і вчитується, а її личко від цього читання проясняється наче сонечко на провесні. Чогось доброго дочиталася.

— Виграли наші! Таки полагодять мою справу, — думаю вдивляючись в референтку. А вона нараз і питає:

— Ви з четвертої дільниці?

— Ге, з горішного Личакова! — одвічаю й вказалегідь радію, що вмить цей аргумент промовить й до серця.

— Вам з цією справою удатися до радника с. Мокшицкого, четверті двері в коритарі на ліво, за склянними дверми. Він має IV. дільницю, а я референтку першу. — сказала й звернула мені папери.

Я пішов шукати скляних дверий і небавом знайшов. В комнаті застав двох панків. Питаю за паном Мокшицким.

— А о що ходить? — питає один з панів.

Я пояснив в чім діло, ще й папери показав.

— Пан Мокшицкі від місяця тут не урядує. Перенесений до скарбової палати, а діловодство по нім перебрав инший пан, котрий урядує на другому поверсі в коритарі на ліво, останні двері на право — пояснив панок.

Я пішов шукати иншого пана в по-

Платіть партійний податок!!! Присилайте на адресу! „Краєвий Союз Кредитовий" у Львові, Ринок 10., вкл. кн. ч. 5.600. Жертводавці повище 500 мп. будуть оголошені поіменно!!

Український Вищий Педагогічний Інститут ім. Михайла Драгоманова в Празі.

(Спис катедр і їх обсада.)

I. Катедри загальні.

1. Катедра Педагогіки — (проф. С. Русова): а) Історія педагогіки, б) Загальна педагогіка, в) Експериментальна педагогіка, г) Педагогічна психольогія, г) Дидактика, д) Основи фізичного виховання в звязку з анат. та фізіол. дитячого організму (викладає д-р Літов — спеціяліст з анатомії та фізіольогії.), е) Дослідне і позашкільне виховання, є) Позашкільна освіта, ж) Школознавство і нові форми шкільних організацій, з) Методи ручної праці.

2. Катедра фільософії — (проф. д-р Яким Яремa): а) Вступ до фільософії, б) Психольогія, в) Льогіка, г) Історія фільософії д) Етика, е) Естетика.

3. Катедра гігієни — (проф. д-р Всеволод Гармаш і в): а) Соціяльна гігієна, б) Шкільна гігієна.

4. Катедра графічного мистецтва — (тимч. заміщ. лектор Володимир Січинський). а) Історія всесв. мистецтва, б) Історія українського мистецтва, в) Малювання, г) Креслення (шкільне), д) Методика малювання.

5. Катедра Музики і Співу — (тимч. заміщ. лектор Хведір Стешко): а) Теорія музики і співу, б) Історія всесв. музики, в) Історія української музики, г) хоровий спів, д) Гра на клявірі і скрипці, е) Музична етнографія.

6. Катедра Економіки — (тимч. заміщ. лектор Іван Кабачків): а) Політична економія, б) Основи кооперації, в) Історія і г) Економічна політика, (спеціяльні курси відділу істор.-літерат. підвідділу історичного).

7. Катедра Соціольогії — (з другого курсу і ніким ще не обсаджена): а) Основи соціольогії, б) Історія політичних і соціяльних теорій, в) Історія українського національного і соціяльного руху, г) Спеціяльний курс із соціольогії і д) Методика соціольогії (Курси відділу історично-літературного підвідділу історичного).

8. Катедра Права — (проф. д-р Отон Ейхельман). а) Основи права, б) Загальна історія права, в) Історія українського права, г) Історія конституцій. (Спеціяльні курси істор.-літературного Відділу підвідділу історичного).

9. Окремі лектури, а) Основи сільського господарства і лісівництва. (З третього курсу і ніким ще не заміщена.) б) Чеська мова, (ніким ще не заміщена.) в) Німецька мова (лектор д-р Володимир Кушнір).

ч. Катедри Відділу історично-літературного.

1. Катедра української нови і мовознавства взагалі — (проф. д-р Василь Сімовин.) а) Українська мова (теорія), (Обовязковий курс для студентів всіх відділів), б) Історія української мови з діялектольогією, в) Вступ до мовознавства, г) Старославянська мова, д) Порівн. граматика славянс. мов, е) Порівн. граматика індо-европ. мов, ж) Методика української мови, з) Українська палеографія.

2. Катедра Української Літератури — (проф. Леонід Білецький): а) Вступ до української літератури, б) Народня поезія, в) Історія української літератури, г) Історія українського театру і драми, д) Теорія поезії, е) Методика поезії.

3. Катедра Історія України — (проф. Василь Біднов.) а) Історія України, б) Історія Запоріжжя, в) Історія Козаччини, г) Українська історіографія, д) Українська археольогія, е) Історична географія України, ж) Український історичний епос, з) Методика історії.

4. Катедра Латинської Мови і Літератури — (проф. Микола Тимченко): а) Латинська мова (початковий курс), б) Латинський автор: а) поет, б) драматург, в) історик, г) оратор, в) Історія грецької літератури, г) Історія римської літератури.

5. Катедра західно-европейських і славянських літератур — (з другого курсу і ніким ще не заміщена). а) Історія західно-европейських літератур. б) Історія славянських літератур. в) Історія чеської літератури. г) Історія російської літератури.

6. Катедра Всесвітньої Історії та Історії Славян — (проф. д-р Маркіян Терлецький) а) Історія Сходу. б) Історія Греції і Риму. в) Історія зах.-европейських народів. г) Історія Славян (зверт. увага на історію російську і польську). д) Історія Чехії. е) Загальне славянознавство.

ІІІ. Катедри Відділу фізико-математичного.

1. Катедра математики — (проф. Евген Іваненко). а) Вступ до вищої аналізи. б) Диференціяльне та інтегральне числення. в) Інтегрування диференціяльних рівнань. г) Аналітична геометрія. д) Сферична тригонометрія. е) Основи альгебраїчної аналізи. ж) Теорія чисел. з) Початки варіяц. числення. і) Теорія правдоподібности. к) Методика аритметики. л) Методика альгебри. м) Методика геометрії.

2. Катедра теоретичної механіки та астрономії — (з другого курсу і ніким ще не обсаджена). а) Вступ до теоретичної механіки. б) Теоретична механіка. в) Основи описової астрономії. г) Основи астрономії сферичної.

3) Катедра Фізики та Метеорольогії — (проф. Опанас Ковальський). а) Фізика б) Метеорольогія.

IV. Катедри Відділу Природничо-Географічного.

1. Катедра Біольогії — (Академік Української Академії Наук, проф. д-р Старков Арсен). а) Загальна біольогія. б) Анатомія і фізіольогія рослин. в) Анатомія і фізіольогія тварин. г) Ботаніка. д) Зоольогія. е) Методика природничих наук.

2. Катедра Хемії — (тимч. заступає лектор Майстренко). а) Неорганічна хемія. б) Органічна хемія.

3. Катедра Геольогії — (проф. Фведір Швець). а) Загальна геольогія. б) Мінеральогія із кристалографією. в) Петрографія. г) Історична геольогія а палеонтольогією.

4. Катедра [illegible]

(проф. д-ра Степан Рудницький). а) Загальна географія. б) Географія України. в) Географія Европи. г) Географія Азії. д) Географія позаевропейських країн. е) Етнольогія. ж) Антропольогія фізична. з) Методика географії.

Висилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. кн. 40.000.

„Український театр".

(Продолженнѣ.)

На перший поклик Комітету основників вступили в члени кооперативи „Український театр" отсі громадяне:

41. Роман Прокопович, 42. Ярослав Колтунюк, 43. Іван Ліщинський, 44. д-р Станислав Люлкевич, 45. Федь Федорців, 46. митр. гр. Андрій Шептицький, 47. Ілярій Чапельський, 48. Денис Глібовицький, 49. д-р Альфред Гозикович, 50. д-р Дмитро Левицький, 51. Михайло Возняк, 52. Юліян Ломага, 53. Чит. „Просвіти" у Львові, 54. Микола Зимчівський, 55. Софія Федорцева, 56. інж. Юліян Мудрак, 57. Володимир Рудницький, 58. д-р Гриць Ківчка, 59. Іван Рудницький, 60. д-р Михайло Рудницький, 61. Василь Барвінський, 62. д-р Юліян Гірняк, 63. д-р Ярослав Яцкевич, 64. Павло Зимак, 65. Андрій Терпиляк, 66. д-р Івач Бережницький, 67. Михайло Галібей, 68. Володимир Штогрин, 69. Т-во „Українська Бесіда", 70. Іванна Левицька, 71. о. Дамян Лопатинський, 72. о. Йосип Кишакевич, 73. Омелян Прокопович, 74. Григорій Ганулик, 75. Іван Олексин, 76. Родіон Ковальський, 77. Ізидор Громницький, 78. Михайло Галущинський, 79. „Союз діячів українського театру", 80. д-р Володимир Загайкевич, 81. Микола Данилюк, 82. Марія Громницька, 83. Михайло Гайворонський, 84. Степан Галан, 85. Володимир Гучковський, 86. Іван Герасимович, 87. Михайло Шипайло, 88. Онуфрій Пащак, 89. Олександер Пежанський, 90. д-р Володимир Кульчицький, 91. д-р Іван Бандель, 92. Степан Скоробогатий, 93. о. Андрій Крупко, 94. Теофіль Новицький, 95. Михайло Русин, 96. Маріян Онишкевич, 97. Лев Гумецький, 98. о. Василь Липиняк, 99. Микола Бабин. 100. інж. Юліян Павликовський. 101. Степан Кузів, 102. Петро Шарко, 103. Данило Стецьків, 104. пос. Борис Козубський, 105. Михайло Терлецький, 106. Емілія Стернюкова, 107. Маріян Стахурський.

Спис дальших членів буде поміщений в найблизчих числах „Діла". Вписуватися в члени кооперативи: в редакції „Діла" (Ринок 10), в Краєвім Союзі кредитовім (Ринок 10) і в тов. „Дністер" (Руська 18). При вписі слід вплатити вписове 30.000 мп.; членський уділ у висоті 300.000 мп. є платний в 6 тьох місячних ратах від 1. липня 1923.

Поневолений народ, який зуміє поставити на ноги своє шкільництво — дістане в свої руки ключі від своєї вязниці.

НОВИНКИ.

— **Підвишка передплати.** Польські щоденники, а також майже всі українські тижневники вже давно підвисшиля ціну місячної передплати на 25.000 мп., а ціну поодинокого примірника на 1000 мп. Ми здержувалися з підвишкою, одначе дорожнеча паперу та зріст друкарських цін в останнім тижні о 48 процент примушують нас підвисшити з нинішним днем ціну поодинокого примірника на *1000 мп.*, а місячну передплату від 15. липня на *25.000 мп.* Хто заплатив вже належитість за липень, є вільний від доплати за цей місяць. Всі, що досі не надіслали ще належитости, обовязані вплатити 25.000 мп.

— **Друкарська помилка.** У останньому (78) ч. „Ціла" у рубриці „З Волині" поміщено через помилку заголовок: „Польське віче", повинно бути: „Посольське віче".

— **Польська салдатчина.** Б. український письменник Мих. Яцків, перейшовши відповідні курси в огидній рептилії „Рідний Край", переїсся з своїми новими „творами" на сторінки ultra людового „Курієра Львовск-ого". В останньому числі містить там зледащілий тип з галерії польського прислужництва фейлєтон під назвою: „Stare piosenki". Розуміється, що це не є жадні „stare piosenki", тільки ординарна польська салдатчина, яка починає вкрадатися в наші села і в котрою, як з „культуртрегерським" сміттям, слід нам з усіх сил боротися. Ми вже перестали дивуватися Яцкову, котрий втішається засмічуванням нашого села цею поганю. Не дивує нас і те, що „Курєр Львовскі" — як суто-демократичний орган перебрав увесь інвентар з Яцковим і Твердохлібом на чолі, але все таки не можемо зійти з дива, що цей „лівий" орган завляки Мих. Яцкову переміняється в „Pocztegel". Редакція завсідає, що М. Яцків „пишлящель культури польскей" обіцяв помістити в „Курєрі Львов." і свою новелю.

— **„Гість" в келії вязнів-Українців.** В кілька днів після утечі Михайла Дзіковського, в келії ч. 46, в котрій він сидів разом з иншими політичними вязнями-Українцями, нечайно появився підозрілий молодий мущина, що назвав себе Левіцким, бувшим польським офіцером. Він буцім-то обидив поліцянта і за те попав аж в тюрму на вул. Баторія. Майже першими словами, якими привитався цей Левіцкі з вязнями, було: „Дзіковський Вам кланяється, він вже в безпечному місці і вже можете бути про нього спокійні". Опісля цей Левіцкі розпитував, в який спосіб можна писати до знайомих в місті і т. п. Вязні (з котрих деякі сидять в слідчому арешті вже понад 9 місяців) отверто сказали гостеви, що його мабуть нарочно прислали і що вони не думають вдаватися з ним в яку небудь розмову. По яких 15 годинах п. Левіцкі вийшов „на волю".

— **„Apage satanas!"** Запрошення Старшини Кружка УПТ. в Станиславові на закладини угольного каменя під будову „Рідної Школи" звернув д-р Василь Юрченко, адвокат з Коломиї з такою дописков: „Apage satanas! retour якъ на обратной страницѣ". Невже д-р Юрченко не міг здобутися на культурнійший спосіб звороту запрошення? Цікаво, чи д. Юрченко проганяє українських клієнтів зі своєї канцелярії словами: apage satanas? Та мимо відношення пп. Юрченків будова дому „Рідної Школи" поступає правильно. Вимуровано вже пивниці і партер, а що загал тимучого громадянства, розуміючи вагу „Рідної Школи", складає щедрі датки на будову, — тому нема сумніву, що Старшина Кружка УПТ. доведе почате діло щасливо до кінця. Сподіємося, що отся замітка спонукне ще сих, що досі не використали пересланого чека, до негайної посилки жертви на будову.

— **Стан облоги в Теребовельщині.** В теребовельському повіті оголошено стан облоги. Помимо пильної роботи в полях, перед жнивами, не вільно виходити з домів перед 5. год. рано і по 7. год. вечером. Причиною цего є факт, що в лісах тамошнього повіту появилися „українські бандити" як голосить поліція. Ходять чутки, що не нові датаги з поза Збруча. Населення Поділля радо повитає відкликання стану облоги, яке позволить їм працювати в полю.

— **З театрального життя.** На днях у Берліні вийшов цикль почтових листівок із портретами визначних артистів українських театрів. У першій серії появились такі світлини: Микола Садовський із своїм театром в Ужгороді; Микола Садовський з Василем Авраменком. Театр львівської „Просвіти" М. Орла Степняка; Ганна Борисоглібська; М. Морська; Олена Голіцинська; Софія Стадникова; Лесь Курбас; М. Крушельницький, М. Бенцаль, Андрій Гаєк; Бандурист Щербина. Портрети виконані артистично, на гарному картоні.

— **Кара смерти.** Дня 9. ц. м. в люблинськім суді закінчилася розправа проти членів бандитської ватаги Торуя, яка довший час тривожила місцеве населення нападами. На кару смерти засуджено Владислава Торуя і його двох товаришів, а трох обвинуваченых засуджено на досмертну вязницю.

— **Не хотять уступати.** Польська преса доносить, що всі поголоски про димісію міністра закордонних справ Сейди і міністра фінансів не відповідають дійсности. Оба міністри продовжують свою „працю" дальше, а навіть рада міністрів апробувала дотеперішню лінію міністра фінансів і поручила йому ратувати польську валюту тим способом що дотепер.

— **Добрий заробок.** Слідство проти членів „П. У. За ПІУ." виявило, що сам Незабітовскі, який постачав забіже для ославленого підприємства, заробив на одній трансакції стільки, що за ті гроші купив собі фільварок, дві каменици і 18 пар коней.

— **Сенсаційний процес у Парижі.** Процес проти редактора „Eclaira" закінчився. Іззя недостачі доказів вини Юдета звільнено від вини й кари.

— **Нові архитвори Рубенса.** У віденській „Akademie Galerie" відкрито 8. цінних образів Рубенса, дотепер невідомих. Вартість образів виносить міліярди.

— **З життя нашої еміграції.** З ініціятиви українського Тов-а Ліги націй в Букарешті засновано співоче товариство „Дума". Мета товариства плекання музики серед еміграції в Румунії і допомога для неї. В найблищому часі будуть улаштовані українські концерти в Букарешті, Плоєштах і Журжі. Провідником Тов-а вибрано композитора М. Бойченка.

— **Вільні посади.** „Скарбова палата" у Львові подає до відома, що в її бюрах є кілька вільних посад податкових практикантів. Зголошувати ся в Інспекторіатах або скарбових касах в якій небудь місцевости.

— **Нові страйки у Східній Галичині.** В тартаках у Стрию і Турці вибух страйк.

— **Смерть Кляри Цеткін.** З Берліна доносять, що Кляра Цеткін, відома комуністка, яка ще недавно брала участь у комуністичному зїзді в Москві, померла.

— **Ратай героєм дня.** Маршалок Ратай їдучи берегами ріки побачив потопаючого 10 літнього хлопця. Маршалок скочив до води і урятував хлопчину, що зробило його героєм дня у Варшаві.

— **Дім під землею.** Один льондонський інжінєр виготовив новий плян усунення мешканевої кризи. Згідно з тим пляном має ся розпочати будова нового Льондону — під землею. Автор проекту певняє, що будова міста під землею не справить великих труднощів і що підземельні помешкання будуть навіть вигіднійші, як над землею, а іменно в зимі буде так тепліше. Під землею будуть побудовані вулиці, трамваї, електричне освітлення, залізниці, театри і т. д.

— **Божевільний посол.** Варшавська преса доносить, що чеський посол Макса виїхав до Праги наслідком умової недуги. Від довшого часу у нього проявилося сильне зденервування. Минулої середи він сів у театрі в капелюсі в першому ряді і поклав ноги на [illegible]ку і аж про-

гости публики примусили його покинути не салю. На днях його стан погіршився, а лікарі вислали його з Варшави до Праги.

— Новий еловіб. Польські старости розіслали до громадських урядів письма такого змісту: Do wszystkich zwierzchności gminnych w powiecie. Tutejszy Powiatowy Komitet Opieki nad inwalidami rozszerzył swą działalność także na wdowy i sieroty wojenne. W związku z tem potrzebuje komitet do swej akcji znaczniejszych funduszów pieniężnych. W tym celu proponuje wszystkim zwierzchnościom gminnym, by przekazały na rzecz wymienionego komitetu na czas do końca roku 1924 połowę kwot, jakie wpływają dla gminy na ręce Wydziału powiatowego na rzecz funduszu ubogich. Odpowiedź ta należy w razie zgody nadesłać odwrotnie na załączonym formularzu. Starosta. Ілл тім долучений уже готовий до підпису формуляр такого змісту: Do starostwa w... Zwierzchność gminna przekazuje Powiatowemu Komitetowi opieki nad inwalidami w Rudkach połowę kwot pieniężnych zebranych dotychczas w Wydziale powiatowym w Rudkach, względnie złożyć się tam mających za czas po koniec roku 1924 na rzecz miejscowego funduszu ubogich w celu użycia jej na cele komitetu i upoważnienie tenże komitet do pobrania jej z kasy Wydziału powiatowego w Rudkach, ... dnia . . . czerwca 1923. Naczelnik gminy.

— Акційна спілка „Полотно". Відома з найкращого боку спілка з обм. порукою „Полотно" в останніх днях одержала дозвіл перемінитися на акційну спілку з акційним капіталом 200 мільонів мп. Є це без сумніву важний здобуток і то в часі, коли польський уряд дуже нерадо дає дозволи на акційні спілки, тим більше Українцям. Заходи д-ра Ст. Федака перемінити т-во взаємного кредиту „Дністер" на акційну спілку — покінчилися відмовою. Так само старання д-ра Ф. Михайлівського і тов. одержати дозвіл на акційний банк не дали ніякого успіху. Аж п. проф. Як. Яцкевичеві і тов. вдалося роздобути від польського уряду дозвіл на акційну спілку „Полотно". Урядовий „Монітор Польскі" ч. 145 з 30. червня 1923. приносить оголошення статуту акційної спілки „Полотно". Так само в цілости покрита вже ціла субскрипція в висоті 200 міл. мп., в чім видно великий організаційний хист основників з п. Як. Яцкевичем на чолі.

В дітях наша будучність — наша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу".

Концерти і пописи.

Український концерт в Подебрадах (Ч. С. Р.)

14. червня з нагоди відвідин Укр. Пражського Університету у Подебрадській Господарській Академії улаштовано спільний концерт Академічних хорів Подебрадського та Пражського. Спільними хорами диригував диригент Подебр. хору п. Сердюк, а окремими п. Сердюк і п. М. Розчахівський Пражського У. А. Х.

В програму між иншим входило: Леонтовича — „Козака несуть", „Піють півні", „Ой горе тій чайці", мелодія „В Єрусалимі"; Лисенка — „Хор бранців" із оп. „Гамалія". „Вітер—вітер коло хати", Кошиця — „Журавлі". П. Сердюк дуже цікаво виявив свій талант, приковуючи своїм рухом голосову масу. Виведена ним мелодія „В Єрусалимі" за свою ефектовність оправдано викликала жадання повторення. Пражський У. А. Х. знову явився перед салею в повній своїй технічній і художній красі. Виконання „Козака несуть" та „Піють півні" було гідне цих першорядних симфонічних картин. Хор зі своїм диригентом уявляє цілостну інтерпретацію, особливо це помічалось в деталях окремих партій, як на пр. альтові „Вітер — вітер" та „Козу" нагороджено довгими і гучними оплесками.

Елевка.

Попис елевів Вищого Муз. Інституту ім. Лисенка у Львові.

Річні пописи елевів „Вищого Муз. Інституту ім. Лисенка у Львові, що відбулися в днях 27. і 28. червня показали у предметнім ряді всяких інструментальних і вокальних продукцій наглядно і дуже значний результат у всіх галузях і на всіх ступінях науки. Найбільш побільшо — як звичайно — були заступлені продукції фортепіянового відділу всіх ступінів I—VIII., — які усі майже без винятку стояли на висоті задачі, а часто й переходили вимоги, які можна ставити дотичним ступіням. Пророчити про музичний талан на перших роках науки вельми трудно й небезпечно. Але деякі продукції елевів IV.—V. року науки (пр. О. Вергановської, Д. Гординської, Д. Герасимовичівни, О. Цурковської і ин.) давали уже деяке право віщувати дотичним елевам в меншій або більшій мірі пяністичну карєру — очевидно при дальшій витревалій праці. Подібно можна би сказати про дві симпатичні продукції учениць VI. р. О. Левицької і І. Любачівни. Щож до „Varrations sericuses" Мендельсона, то вони у виконанню п. Є. Терлецької виходили значно дальше лоза рамці шкільної рутини і виявляли уже деяку артистичну самостійність і індівідуальність. П. Терлецька має мабуть всякі дані, щоб при дальшім інтензивнім і постійнім змаганню стати пяністкою в більшім стилю.

Скрипка була заступлена тільки шести продукціями (до VI. року науки). Деякі з них були (напр. Hubay-a елегія для елева II. року) рішучо за важкі своїм змістом, деякі инші знов (напр. unisono елевів I. р. проф. І. Левицького) повинні були безумовно відпасти, бо не давали й minimum того, що від таких продукцій вимагається. Симпатичнійше вражали дві продукції елевів IV. року, Кашевича і Федоришина: безпретенсійна і солідно підготовлена Resignation Dancla і доволі вправно, хоч і неспокійно відіграні части з сонати Гендля і концерту Віявальдія. Ще краще презентувався VI. рік науки із продукціями концертів Viotti-я (В. Вірстюк) і Ліпінського (М. Січинська). Годі нам відмовити елевови Вірстюкови великого скрипкового таланту, який йому позволив в короткім часі так опанувати свій інструмент під оглядом технічним; але при тім годі нам і замикати очі на те, що концертові технічні проблеми вимагають у його ще деякого часу і праці для угрунтовання, вирівнання і поглиблення, а у способі виконання ще декуди не слідно глибшого вдумання у шлість і зваєь поодиноких партій твору. П. Січинська, була як все, так і тим разом вельми солідна, що уможливило їй мимо деякої тремі вийти із трудношів твору оборонною рукою, а навіть із деякою свадою та деякими щасливими моментами в інтерпретації.

Продукції вокального відділу (не згадуючи дуету п. Лукавецької і Божикіони, що відпав з причини недиспозиції одної співачки) — було на пописах сім: шість сольоспівів (чотири жіночі, два мужеські) і вокальний терцет. З сольоспівів на чоло вибилася продукція п. З. Косоношької, як під оглядом технічно-вокальним, так і музикальним виявила вона від останнього року так великий поступ, що можна їй уже нині — очевидно ще дальших студіях — мріяти про сценічну карєру. Но при тім не але презентувалися голосово сопран (чи мецосопран?) п-ни І. Лозинської, і дужий та обємистий, хоч ще не заокруглений бас п. Я. Косоношького. Жаль тільки, що його вік ви. Гавіна була чомусь від початку сего дня недозволена на попис.

Инші голоси, хоч і виявили недаа лекку вокально-музикальну культуру, треба вважати більш (театрського, як сценічного — за винятком жабть п. Смеречинської і Гецева, які, хоч і в короткіх рамках терцету Дунаєвського „Ночувала хмарка" викалували дані до більших завдань школи.

З инших оркестральних інструментів була на попису тільки одна (доволі бліда) продукція флєти з фортепіяном; але наглядним показом сонячного дерева на всіх оркестральних інструментах в Музичнім Інституті являлася оркестра елевів, яка — майже в повнім малім складі — відіграла доволі чисто і гарно увертуру до „Льогенгріна" під орудою д-ра Людкевича.

Взагалі пописи виявили численній публиці доказ, що управа В. Муз. Інституту хоч і у тяжких умовах нашого життя не закладає рук, а докладає всіх сил, щоб удержати рівень науки на висоті, що відповідає нашій музикальности і сучасним вимогам поступу.

І. К—ч.

Присилайте складки на пресовий фонд на ин. ч. 33.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

До українського громадянства!

Політичні умовини, серед яких живе український нарід по обі сторони Ризької лінії, вложилися так, що державні школи з українською мовою навчання тільки в незначній мірі відповідають культурним вимогам широких народніх мас. З тої причини наші центральні просвітно-педагогічні установи поставили собі метою створити приватне шкільництво всіх типів, удержуване виключно засобами українського народа.

Маючи це на увазі, читальня „Просвіти" у Винниках в порозумінню з президією Головного Виділу „Просвіти" та Головною Управою У. П. Т. рішила на своїх останніх загальних зборах вибудувати „Народній Дім", в якому мають бути приміщені приватна кодукаційна учительська семінарія і вищева школа вправ з українською мовою навчання у Винниках. Закриття хлопечих відділів в одинокій державній кодукаційній учительській семінарії у Львові спонукало членів читальні „Просвіти" у Винниках, а також і культурних діячів винницького судового повіту приступити до відкриття першого року учительської семінарії та першої кляси школи вправ у Винниках в найблищому помешканню, починаючи від 1. вересня 1923 р.

В учительській семінарії у Винниках будуть приняті в першу чергу хлопці, бо у Львові істнують крім державної, тепер вже тільки жіночі аж дві приватні виключно жіночі учительські семінарії.

Читальня „Просвіти" у Винниках розпоряджає деякими матеріяльними засобами, котрі одначе занадто скромні, щоби покрити всі видатки, сполучені з будовництвом „Народнього Дому" та приміщенням і удержанням названих шкіл. Уважаючи справу української учительської семінарії необхідною потребою цілого краю, підписані звертаються до громадянства усіх українських земель з проханням надсилати щедрі жертви на вище наведену ціль. Підписані свідомі того, що накладають новий тягар на нашу і так вже перетяжену суспільність, але не бачуть иншого способу довершити задумане діло.

Грошеві пожертвування і пресові складки просимо висилати на конто: „Українська Учительська Семінарія у Винниках" в Земельнім Банку Іпотечнім, Львів, Підвале 7.

Ходатайства в справі приняття учениць (учениць) на перший рік учительських семінарій і до першої кляси школи вправ у Винниках приймає ходатай Володимир Кашубинський, Винники, Німецька Колонія, ч. 7. Речинець вступних іспитів буде оголошений в українських часописях пізніше.

Просимо Преч. Отців Парохів оголосити сею відозву своїм Парохіянам.

Винники, дня 10. липня 1923 р.

Д. Ванах, А. Білий, о. Васильківський, Р. Гавриш, о. Гр. Гірняк, Вас. Гуль, Ірина Домбчевська, Вас. Дмитренко, Ян. Пона, Вол. Калинович, Павло Кірк, Стеф. Кірк, Стефанія Кашубовська, Мих. Кернога, Т. Малахін, Т. Мартинець, о. Олянстин, Мих. Пилова, Волод. Підлісецький, о. Радванин, Інж. В. Ржевський, М. Шутер, Ст. Шустер, Д-р Євген Шуровський.

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередню свою адресу.

† Посмертні згадки.

Михайло Куліш. Дня 4. липня 1923 в Добротворі, в домі своєї матері помер Михайло Куліш. В 1918 р. в падолисті кидає він шкільну лавку і спішить в ряди української армії. Цілий час визвольної боротьби стоїть на фронті. Бере участь в поході на Київ. В чотирокутнику смерти переходить тиф. Перебуває неволі в Тухолі і так западає ще раз на тиф. Звільнений з Тухолі вертає під родинну стріху і тут приготовляється до гімн. матури. В тім часі западає третий раз на черевний тиф і запалення легких і хоч хороби ті перебуває щасливо однак не маючи відповідного догляду ослаблений організм улягає туберкульозі кишок, яка звалила молодого хлопця в могилу. Померший, це характер чистий, як ті сльози материнські, що лялися на могилу своєго найдорожшого одинака. Мало говорив, а все консеквентно і незломно спішив і до найвищої цілі. Не зражувався нічим. Він виростав на народнього робітника, яких у нас мало, а так дуже потрібно. В похоронах взяло участь трох священників, товариші і товаришки помершого і богато місцевих селян. З особливим признанням належить піднести, що похоронами дуже ревно зайнялася товаришка помершого з шк. лавки Сима Вассерманн донька місцевого купця, Жидівка, яка невтомимо у всім вручала опечалену матір. В великій мірі й це заслуга, що похорони випали так величаво. Гарячими словами прощали помершого місцевий парох в домі жалоби, а один з товаришів помершого, на могилі.

При звуках „журавлів" виростала могила над тілом молодого героя визвольної війни. В. Й. І.

Юліян Лавицький. Дня 22. VII помер в Турці над Стр. в дом. свойого життя, д-р М. Кондрата адвоката в Турці, емеритований шкільний інспектор, Ю. Лавицький. Дня 24/6. 1923 похоронено його величавим похороном при численній участи тогди народа. В покійнім похоронено одного з піонірів українського учительства, незвичайно спосібного педагога, свідомого і трудящого громадянина. Починаючи з посади народнього учителя в Рожневі, повіт Коломия в 1884 р. опісля в Тростянци, Коломиї, Тернополі, добився він в 1895 р. становища окружного шкільного інспектора і занимав його як одинокий на цілу Галичину шкільний інспектор української народности в Заліщиках, опісля в Печеніжині до 1901 р. Тоді перенесено його на емеритуру, бо його індивідуальність не могла наломитися до вузкого австрійського бюрократизму і не

дозволила нехтувати елементарні почування. Як секретар покійний редагував учительський орган у Львові „Луна" і видав його кілька чисел, одначе через недостачу підтержки з боку здезорганізованого учительства мусів закрити це видавництво. По цій пробі увійшов в склад редакції „Діла" і „Свободи". Рівночасно дописував до календарів „Просвіти", до видавництва „Рідної Школи" і працював в „Краєвім Шкільнім Союзі", в якім через кілька літ був правою рукою бл. п. Людвіка Сальо. Врешті посвятився канцелярійній роботі в „Карпатї". Покійник живо цікавився поступом національної свідомости, належав до всіх українських установ, кождому був щирим дорадником. Тяжка боротьба за матеріяльне забезпечення власне і родини підтяла скоро нитку його життя, не дожив він 60 літ! Але ім'я його вписиться в добрій памяти всього українського громадянства, якому він завдяки високій духовій культурі чимало прислужився! Земля Йому пером!

Відкритий лист до п. Генер. Сиджевовского.

Знаючи Вас, як військового зверхника, якому лежить на серці добра слава польських військ і який реагує на військові протиправні діяння, потягаючи винуватців до відвічальности, осмілюється підписаний виділ товариства „Народній Дім" в Калуші подати до Вашого відома яскравий факт протиправного поступку, якого допустився комендант першого баталіону третього полку підгалянських стрільців п. капітан Юліян Пайдак.

Згадане військо стоїть від лютого 1923 постоєм в Калуші, занимаючи в домі товариства театральну салю і дві окремі кімнати, через що відібрано товариству можність сповняти культурно-просвітне післанництво, згідно з основами статута.

В тім самім домі містився шинк. На основі правосильних вироків приступило товариство до ексмісії шинкаря Харамбури, щоби кімнати ужити на культурно-просвітні цілі. Та заки доконано ексмісії, всі ті кімнати зайняло військо з наказу п. капітана. Пайдака. Зайняття наступило насильно з нарушенням обовязуючих квартунковых приписів без якої будь інтеренції громадської власти і без одержання якогобудь реквізиційного письма. Виділ стоїть перед фактом, що третя особа вдерлася самовільно без згоди власника і дозволу квартунковой власти до кімнат товариства, держить їх цупко в своїх руках та кпить собі зі всяких ремонстрацій власника.

Проте Виділ запитує, чи істнує правна охорона українського майна, чи та охорона є успішна і проти посягань військовости, а як що так, то чи і яка є влада, що не то що мала би силу і охоту евакувати військо зі згаданих кімнат, але що дійсно військо те евакуювали би.

За Виділ Товариства „Народній Дім" в Калуші:

Д-р І. Сохацький голова. *Я. Рубчак* секретар.

студ. Стефан Гладишовський член Виділу.

Виказ жертв.

Дальші жертви на будову „Народного Шпиталя" у Львові.

Д-р О. Барвінський, Львів 300.000 (цеголка), Гузар Ген. нотар Галич 10.000 Кощюмбас, Львів 50 0. Лапецький, Косьмач 10.000, д-р Баранський Іванкі, Стрий 500.000 (цеголка), о. Іван Фединський, Любінь великий 10.000, Читал-ня „Просвіта" в Рудківці 50.000, д-р Володимир Пашаневич, Ужгород 10.000, д-р Райс, Жовква 5000, с. м'ітар Баранський Олександер, Львів 100.000, пос. Павло Дурбак Зенон 500, Д-р Сорока, суддя 5.000 І. свящ. Пет. Тимчас Ю. Зелена 1.000, збірка в Дорогобичі 1.000, Кондрасевич Іванна 5.000, Аматьорський кружок, Перемишлі 120.000, Панчишин Андрій 10.000, Курилик Василь 20.000, Генсевський Евген 5.000, Конашевичева Зофія 5.000, Малинчук Михайло 5.000, Фуртак Стефан 10.000, Матіїв Іван 5.000, Кордасевичева Ю. 2000, Ваніват Марія 2.000, Рачек Данило 2.000, Кулик Володимир 1.000, Мадзюсь Іван 2.000, Липова Н. 2.000, Стецуєв Осип 3.000, Грицик М. 400, Домінік Йосиф 2.000, Вдовчук Анна Острів 10.000, Дичок О. 10.000, проф. Мечник 50.000, Ярослава Сенища (збірка) 30.000, Сенотівна Ольга (збірка в Комарні) 76.000, Молчківна Оля, Поморяни 10.000 Фітрикіяк Т. Поморяни 10.000, Самотовка Іван учитель Войтковів 5.000, Козій Дмитро ст. фін. Дорогова 5.000, Зелр Карпо. Довжим 2000, Трач Якім. Суботів 5000, Трач Юлія, Суботів 5.000, о. Николай Юсик, Сівки 5000, В. Юрикова 5000, д-р Гвоздецький Теофіль Лящина 200.000 (цеголка), д-р Рожанковський М. Калуш 300.000 (цеголка), Ляшецькі С. і О. Самбір 10.000, Читальня „Просьвіти", Рогехів збірка 53.000, гром. Тріска, Холоїв 70000, о. Григорій Панчишин, Гологори 20.000, Альтшілер Львів 500, Пенсік Мартин Львів 10.000, Братль Йосиф Львів 2000, Акерман Герман 5000, Грабер Генч Нью-Йорк 5000. Самі Федір Львів 5000, Браун Абрагам 10.000, Браун Лев 10.000, д-р Волошин 10.000, Кульмівна Любов ст. мед. 5000, Дичко Сидір Опьгівка 5000, Рільнича Спілка Вселева 5000, Збірка ст. мед. Банаха 9000, Ковальчук В. ст. мед. 5000, посол Василь Дмитрюк 300.000 (цеголка), Квітелення адвокат Брест Литовський 5000, „Х" через посла Дмитрюка 5000, о. Збудовський Зубрець 10.000, д-р Шевченко Радичилів 300.000 (цеголка), Сенищин Іван Спарі 100.000, Курдидик О. дир. школи Калуш 10.000, Порадюк Іван 5000, Порадюк Софія 5000, Гучко Андрій 5.00, Шерекова Якім 5000, Н. Н. 5000, Саблатович Василь 5000, Кравчук Якім 5000, радник Чапельський Никола 5000, Корнець Гавриїл 5000, Юзич Володимир 5000, Павлюк Теофан 5000, Ярош Василь 5000, Остап Василь 5000, Голда Пелагія 5000, Кобзир Микола 3000, Злий Тома 5000, Децикевич місто говорара д-ру Панчишинови 100.000, о. Ганкевич 10.000, о. Заринський 5000, о. Лотоцький 5000, о. Іванчук 5000, о. Ксьонжик 5000, Тимовська В. 5000, Зельвикова Павліна 5000, Вальчикова А. 5000, Михайло Вальчак 5000, Гординська Мих. 5000, Турянська Волод. 40.000, П. Гординська 45, о. Ганецький Бунія 5000, Тиктор Іван ст. нрав 25.000, Фік Зенон 5000, о. А. Миколаєвич 10.000, Чепель 15.000, Мар. Миколаєвич 25.000, О. і В. Бертоті 10.000, о. Моравський Е. 5000, д-р Сонсвицький Ст. Самбір 5000, Лесь Данилюк Божейко 5000, о. д-р Литишевський І. Станиславів 5000, Кос Андрій 5000, Стефан Козак Красно 5000, Стельмах Жабина 5000, Григорович Іван Красно 5000, о. Гр. Панчишин Гологора 5000, о. Кончило В. Лукова 5000, Нестов Церкевич Львів 5000, Володимир Клосівський Красно 5000, Вол. Михалевич 5000, Петро Ковальчук 5000, Андрій Говницький 5.00, Володимир Ключник 5000, Іван Овех 5000, Петро Слабан 5000, Ілько Дорош 5000, Осип Дорош 5000, Іван Паранкевич 5000, Чех Микола 5000. Рудовський Василь 5000, Кошко Володимир 5000, Марія і Ольга Косович Підгайці 10.000, Студенти медицини Українського Університету у Львові 676.000, Підгородецька Неонила 5000, д-р Гинилевич 5000, проф. Горбачевський 23.200, Андрій Чанько 100.000, д-р Вербенець Стебник 300.000 (цеголка), д-р З. Левицький Коломия 300.000 (цеголка), Єгипет Н. Н. 266.000, радник Балтарович яко вепринятий д-ром Павьчишином говорав 50.000, д-р Куровець Іван Львів 300.000 (цеголка), д-р Теодор Сонецицький Старий Самбір 300.000 (цеголка), Скроцький Йосиф Львів 10.000, Дудичі Гр. і Ан. 10.000, Менджовіна Ом. Станькова 50 0, Сівків Терент. Станькова 5000, Мусанович О. Камень 5000, Нарольська Е. Добровідени 5000, Нарольський Осип 5000, Синак Теодор Львів 10.000. Козак Е. Пдмихайле 5000, Пендрій В. 5000, Дозорський Никола Тиля 5000.

Докінчення буде.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

На Рідну Школу здичили в м. п. п. Теодозька Н'на, Львів 150.000, п. Калинович Роман, нотар. в Перемишлі з нагоди вчинання з п. Іреною Гриневецькою 100.000, за що щиру подяку складає Головна Управа У. П. Т. 70 1—1

Поїзд Комарницина! Звичайні Загальні Збори кружка У. П. Т. в Комарні відбудуться дня 15. липня 1923. в. о год. 4. по пол. в льокалї читальні „Просвіти". — За Старшину: о. Гр. Кліш, голова. П. Тасюк, секретар. 67 1—1

Дрібні оголошення.

АДВОКАТ д-р Кузь в Дрогобичі вошук в справах на ново конкріпта. Поклад до «Бистрі вегіла». 58 2—3

Організаційні ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ Акційної Спілки „ПОЛОТНО"

відбудуться дня 19 VII. 1923. о годині 10. перед пол. в кімнаті С-ки при вул. Зіморовича ч. 20,

зі слідуючим денним порядком:

1) Вибір предсідника секретаря і двох скрутаторів.
2) Переведення ухвали в справі заложення Акц. Спілки та остаточного усталення тексту статута в стилізації затвердженій концесійною властею.
3) Звіт основателів із доконаної субскрипції цілого закладового капіталу та дотеперішної діяльности.
4) Перебрання до диспозиції С-ки цілого акційного капіталу.
5) Справа закупу прядільні і ткальні.
6) Вибір членів Надзірної Ради.
7) Вибір членів Ревізійної Комісії.
8) Вибір Дирекції.

Комітет основателів.

ПРОДАМ ужиману в добрім стані українську машину до писання марки „Сміте-премієр". Зголошення: Конюх, Львів Руська 3, II. 54 3—3

МАШИНИ до виробу цементових дахівок на рольках, хрести, громозводи, вінця до церков, огородження, вази столові і десятні, каси огнетривалі, направлює і виробляє нові Михайло Стефанівський, Львів, Варстатова, між вул. Рицерською і Корденого біля гол. двірця. 2732 6—15

ПРИСТИЙНИЙ, здоровий брунет літ 25. чесної вдачі, ва добрім державнім становищі, пошукує отсею дорогою пристійної та чесної товаришки життя до літ 20. Ласкаві зголошення з фотографією, за зворот котрої ручу словом чести, слати до адміністрації Для молодшого брата. 71 1—1

НА ПРОДАЖ 12 моргів чорнозему I кл. в одним комплексі зі збором, живим і мертвим інвентаром-будинком під бляхою о 8 убікаціях, матеріялом на стайню і стодолу під дахівкою, при торі авізінім близько стації. Уряд парохіяльний Фірлеївка почта Красно. 73 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

КОНКУРС. Виділ Тов. „Український Інститут для дівчат в Перемишлі" пошукує для прив. жіночої гімназії на шк. рік 1923/4. учительок (-ів) до цих предметів: українська, польська і німецька мови, історія і географія, математика, природописні науки і гра на фортепяні. Платня буде виносити 75 пр. платні початкуючого учителя в державній гімназії. Деякі учительки могли би одержати мешкання і харч в інституті. Зголошення прошу надсилати на адресу: „Український дівочий інститут в Перемишлі", вул. Татарська ч. 4. — Михайло Демчук управитель гімназії. 59 2—3

Комітет будови церкви в Ходорові

віддасть роботи при тій будові **сол дному підприємцеви.**

Пляни до перегляду в уряді парохіяльнім в Ходорові.

В даних робіт наступить в пятницю 13 липня.

74 1—1 **КОМІТЕТ.**

Краєвий Союз Кредитовий у Львові (Ринок ч. 10.)

наділений правом **девізового комісіонера купує по курсі валюти** (доляри, франки, фунти і пр.) **і чеки.**

На відповідь належить долучити почтові марки.

Члени, що в найближчім часі не доповнять свої давні уділи, будуть уважатись за таких, що виступили. 69 1—3

Дім торговельно-промисловий

„Поставець"

кооператива з обмеженою порукою у ЛЬВОВІ, ул. Домініканська 11, **прийме сейчас** за початковою платнею

практиканта

до львівс. складу і до бюра. Хлопці з укінченою виділовою або низшою середною школою, а торговельною практикою і мешкаючі у Львові, мають першенство. Проситься о власноручно писані оферти з відписами свідоцтв, фотографією і поданням своїх вимог. Неузглядненні лишаються без відповіди. 72 1—1

Дешева і добра книжка.

Накладом Кружка Українського Педагогічного Товариства в Станиславові появився

БУКВАР і ЧИТАНКА

для першого року шкільної науки укладу А. Крушельницького, Б. Лепкого і О. Поповича. — Буквар дозволила Куратория львівського шк. округа рескр. з 24. 10. 1921. ч. 9684/10. Вп. Учительство зволить увести в школах цей буквар, чим не лише дасть дитині добру і дешеву книжку, але й причиниться до будови дому „Рідної Школи" в Станиславові. Ціна книжки лише 4000 мк. а чого 1000 мк. йде на будову школи. Замовлення слати до **Накладні „Рідної Школи" в Станиславові, вул. Голуховского ч. 20.** Буквар можна набути у всіх книгарнях. 2—3

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10

По конфіскаті — наклад другий.

Ч. 80 (9,961). Львів, субота 14. липня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов. Конто почт. тов. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 15'00 Мп. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 35.000 м. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. коron, Румунії 100 лей, Угорщині 50 левів, Австрії 35.000 кр. Зміна адреси 15.0 мк.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ГРИМІРНИКА 1 000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 12. липня 1923.

Польсько-російський союз?

Теперішня польська бідність стає на шлях здійснення своїх давніх мрій. Неославіям Дмовського і служба ендеків в часі війни ad maiorem gloriam Rutsiae знову набирають вартости.

Польський політичний табор розщепився на дві групи. Одна з них вела війну з більшевиками за поширення польських границь і підписала новий андрусівський мир в Ризі, а друга намагається затвердити нові границі Польщі, віддані Річпосполитій на її власну відповідальність, з тими російськими чинниками, що — по думці польської чорної сотні — небавом неминуче прийдуть до керми. Наступає єднання російського й польського чорносотенства, єднання ціною котрого має стати на віки вічні кривава рижська смуга.

Не так давно д-р Ст. Грабські робив Росії, все одно більшевицькій чи монархічній, конкретні пропозиції. Він доказував, що в інтересі Росії й Польщі є повне й безастережне здавлення українства, польонізація „кресів" і повна русифікація Великої України з Київом. Українство роздвоює Росію, українство загрожує великодержавному становищу Польщі. Спільність інтересів Польщі й Росії для усунення української небезпеки, буде першим кроком на шляху польсько-російського обєднання. Польща великодушно резигнує з аспірацій до Києва і Правобережної України. Щож Росії може залежати на Рівнім, Луцьку, Ковлі, Львові й Перемишлі? Иншими словами: Росія теж повинна бути великодушною у відношенню до Польщі і рижський трактат (може ще з деякими поправками, як Камінець і Проскурів!) признати за основу вічного мира між Польщею і Росією. Одним словом Дмовскі і Грабскі істнують, русофільська орієнтація утвердилася на крайно правім і крайно лівім крилі польського громадянства і через те супроти робірности й хаотичности польської лівиці з нерішеними центровими додатками — стала домінуючою в польському громадянстві. Недостає тільки гр. Бобрінского, котрий би з усею щирістю приняв витягнені руки. Але польська чорна сотня не тратить надії. Якраз тепер з її рамени відбувається під французьким протекторатом приспішена пошуканка за новим Бобрінским.

Пресовий референт в польському посольстві в Парижі і власти-амбасадор польської ендеції у Франції п. Смогоржевскі не засипляє справи. Він в попелі минувшини відгрібає ті вогники, що можуть при сприятливих для обох реакцій відносинах розгорітися в палаючий корч польсько-російського союза. В своїх кореспонденціях до „Газети Варш.", офіційного органу теперішньої польської правлячої більшости він заклистується від радости з приводу братання з царськими генералами.

Недавно відбувся в Парижі конгрес французьких шовіністів, які являються авангардою Поанкаре в його змаганнях до повного погноблення Німеччини. Одна точка крайно шовіністичної Франції — обсада Поруря — здійснена. Тепер на черзі друга: проголошення васальної у відношенню до Франції надренської республики і таким чином переведення такої ампутації Німеччини, яка булаб непоборною перепоною відносно німецької могутности. На тому конгресі представник „Alliance Francaise" п. Борен поставила питання про те, чи може Польща сама дати собі раду з німецькою небезпекою „Ми, Французи, — говорила вона — дуже хотіли би, щоби Польща порозумілася з Росією, бо нашою метою є створення франко-польсько-російського союза, котрий стиснув би Німців залізними кліщами. На те відповів в імени Поляків п. Смогоржевскі: „Поляки відносяться до тої теми без всякого упередження. Поляки дуже співчувають такому союзови... Польща зобовязана своєю незалежністю французько-російському союзови. Будучи союзницею Франції, Польща сподіється, що Росія буде колись її союзницею. Над тим слід працювати. Годі би помилкою ставити дилєму: або Польща, або

Ось які благородні наміри кермують сьогодня польською реакцією. Та питання про союз не є так просте, як уявляють собі польські русофіли, царські генерали і французькі шовіністи. Чейже основою пруско-російського союза був поділ Польщі. А пречінь прийшла пора, коли в нівець повернулася політична основа пруських юнкрів і царських ступайків.

Грядучі події перейдуть до денного порядку і над пишно розцвітаючими союзницькими мріями обох словянських реакцій, котрі рівноправність Словян ідентифікують тільки з рівноправністю Поляків у відношенню до Москалів. Всі инші народи, а в першу чергу Українці, мають творити тільки погній для величі Польщі і Московщини.

Я знаю, що для провідних французьких кол справа так не стоїть. Щож до Польщі, то вона простила царському урядови його вікові переслідування і бажає якраз того примирення, про яке говорила п. Борен. Те примирення можливе тільки в атмосфері широї солідарности Словян, на основі рівноправности і взаїмного признання незалежности. З тією заміткою я радо заявляю: Нехай живе франко-польсько-російський союз!"

Цей оклик зустріто бурею оплесків. Також на підготовних зібраннях конгресу, коли п. Смогоржевскі говорив про поступаюче зближення до Москалів, царські генерали попадали в безмежну ревність і захоплення.

Значить, польська реакція працює по лінії зближення до будучої Росії. Метою того зближення є польсько-російський союз, що закріпив би теперішній стан. Нова Росія — на думку нової Польщі — має перш усього стати міцним звеном у залізних кліщах щупко стискаючих Німеччину. У відношенню до Українців і Білорусинів польсько-російський союз має мати нівеляційно-денаціоналізаційне завдання і це мають бути другі залізні кліщі. По бельшевицькій Росії нова, союзна з Польщею Росія має одержати в спадщині тільки новий Андрусів.

Справа репарацій.

Берлін. На останнім засіданню англійського кабінету міністрів порішено утворити міжнародню комісію, яка провірявби платоспосібність Німеччини. Америка має вислати свого представника до утвореної комісії для заопінювання економічного стану Німеччини. До участи в тій комісії буде запрошена і Франція. До англійської акції в тій справі має прилучитися Італія і Мала Антанта.

Французька нота до Москви.

Москва. Тут оголошено текст французької ноти, в якій Франція відповідає, що кораблів ген. Врангля не зверне, бо совітська влада не є законною владою Росії. Чічерін заявив на одних зборах, що остання нота Франції є виразним доказом ворожого відношення до совітів і що вона може спричинити зірвання совітсько-французьких торговельних відносин.

Політичне вбивство в Льондоні.

Льондон. Тут замордовано єгипетського князя Алі Еми Бея, прихильника Англії. Ходять поголоски, що його замордували єгипетські самостійники.

Папа розчарований.

Рим. З ватиканських кол повідомляють, що акція папи в справі земахів в Порурю і репарацій закінчилася його розчарованням і невірою в успіх свого діла. Папа має намір звернутися ще раз до союзних держав із новими вказівками в справі репарацій.

Подорож Бенеша.

Прага. Предметом нарад поміж Бенешом і Поанкаре була справа чесько-французького торговельного договору. Обмірковано також становище Чехословаччини в справах, які будуть пішатися на найближчім засіданню Союза Народів. Бенеш пробує виступити в ролі посередника у французько-англійськім конфлікті.

„Daily News" пише, що Бенеш здобув собі великі впливи в політичному світі. До Парижа виїхав шеф генерального штабу Чехословаччини Міттельгавзер. Його подорож стоїть у звязку з подорожю Бенеша. Ходять поголоски, що для реалізації своїх плянів у справі Поруря Бенеш задумує навіть ужити армії.

Затвердження мандатів.

Варшава. Найвищий суд уznав важними мандат посла Окснікова (білоруський клюб) і сенатора Марковича (клюб український). Ці мандати були заквесіоновані з приводу того, що вище названі начеб то не мали права горожанства в Польщі.

В італійськім парляменті.

Рим. Парлямент розпочав широку дискусію в справі виборчої реформи. Опозиція використовує дискусію для критикування уряду. Популярі і соціалісти є головними речниками опозиції; ліберали, націоналісти і ціла правиця піддержують фашистів. Правдоподібно буде ухвалений проект реформи, запропонований фашистами, з деякими поправками. Член партії популярі Грончі виголосив велику промову проти реформи. Димісія Штурци викликала в парляменті сензацію. Ця димісія є побідою правого крила партії, яке є більше схильне до уступок в користь уряду. Дискусія в справі реформи потреває 14 днів.

Після перевороту в Болгарії.

Прага. Новий болгарський представник в Празі Михальчев заявив кореспондентам преси, що в перевороті в Болгарії не брали участи ані король ані македонський комітет, ані король Фердинанд, ані Радослав з германофілами.

Курс грошей.

Львів, 12. липня

Дол. амер. 137.500—138.000, дрібні 136.00—136500, дол. канад. 126000 — 127.000, дрібні 124.000—125.000, нім. марки 50 тис. 0·72—0·00, 10 тис. 0·73—1·75, 1 тис. стар. еміс. 2·40—2·50, 1 тис. нов. еміс. 1·70—1·75, сотки дрібні 1·70—1·80, леї 570—590, дрібні 560—570, кор. чеські 4100—4400, дрібні 3000—3200. Австр. тис. нов. емісії 14500—15000, стар. еміс. 8200—9000, сотки стар. еміс. за тис. 9—10.000, дрібні á 10 за тис. 7—85.000, австр. штемпліі 540—560, австр. перекази 160—175, Франки франц. 6400—6500, фунти стерл. 480.000—510.000 франки швайц 00.000—00.000. Рублі 5-сотки 700—720, звич. сотки 710—730, думські тис. 22—25. думські á 250 по 15—16. Карбованці 0·80—0·85, гоивні 0·90—0·95.

Українська парляментарна репрезентація.

Привітання українським послам.

На зборах ліги американських горожан Украінців на внесення о. Пристая ухвалено одноголосно таку резолюцію: Американські горожане українського роду висилають свою подяку й поздоровлення послам й сенаторам-Українцям з Волині, Холмщини й Поділя за їх працю й геройську оборону прав українського народу. Честь Вам і слава! Честь і слава полкові Луценичу! За уряд: *о. Пристай*, голова, *В. Шабатура*, секретар.

Інтерпеляції.

Українським посольським клюбом внесено такі інтерпеляції: 1) в справі арешту редактора „Українського Життя" Матіенка в Луцьку. 2) в справі надужить в керуванні холмськими надлісництвом й надужить над місцевою людністю.

Польська делята про відносини на Волині.

П. Л. Радзєвські в „Rzeczypospolitej" висловлює серьозне занепокоєння тими відносинами, які панують тепер на Волині. Хієнський публіцист пише:

„Крайня пора прийшла сказати, що наша політика на східних кресах мусить бути піддана основній ревізії й то не тільки з погляду недомагань адміністрації. На кресах найнебезпечнійшим для нас краєм є Волинь, де серед спокійної „руської" людности поширюється антидержавна українська агітація, де на користь Польщі працюють Жиди і агенти нашого східнього сусіда. Треба ствердити що до сього часу ми не маємо ані доброї адміністрації, ані виразного програму в відношенні до місцевої людности, як польської, так й непольської. Єдине, що ми пристойно зорганізували, це — польське шкільництво, але й воно має багато незадоволених потреб. В шкільництві українському, російському й жидівському панує хаос, який викликує незадоволення національних меншостей. Держава не сказала, чим повинно бути це шкільництво й чого хоче од нього Польща. В обстанові поавних відносин ще гірший хаос. Дивна мішанина законів й приписів, справжня втіха для покутних адвокатів. Цей хаос гальмує нормальний розвиток хліборобських відносин й настроює селянство негативно до польської влади, яка повинна була би репрезентувати висшість західньої культури, гірша від організації російської влади. Нема ані земства з їх широким самоурядованням, ані повсяглих, ані старих прав гмін ані влади, яка би відограваля ролю посередника між селом й повітовим центром. Вбійчий централізм, своєволя одиниць, які не орієнтуються в місцевих відносинах й в результаті незадоволення людности, яка при инших умовах була би підпорою правного ладу".

Ендеківський публіцист, як бачимо, незадоволений. Він вимагає рішучої ревізії відносин, які панують на кресах. Треба переробити все а гори до низу.

Будемо отже чекати цієї ревізії й перерібки. А поки що констатуємо, що в такому мінорному тоні, про відносини на кресах польські публіцисти вже давно пишуть. Пишуть й думаємо, але дуже довго будуть писати.

Огляд світових подій.

Львівський мир.

Швайцарська телеграфічна агенція оголошує подробиці порозуміння, яке мало місце в Львовині нічю в неділі на понеділок, поміж Антантою а Туреччиною.

Союзники зрезигнували з заяви Туреччини що до способу сплат в тому переконанню, що брак такої декларації не перешкодить союзникам піддержати своє основне становище, після якого зміна турецьких зобовязань супроти вірителів є допускчема тільки на основі порозуміння поміж турецьким урядом а віригелями. Союзники застерігають собі можність зложення заяви в тій справі. Щож відноситься до уділення концесій, то турецька делегація зложила своїому урядови звідомлення з ріжних точок проєкту протоколу. З тої причини не можна в тім напрямі подати ніяких очеркнених даних. Приготовано клявзулі, в яких закінчене признання концесійних договорів, які заключено перед датою 29. жовтня 1914 р. Спеціяльні постанови відносяться до фірм Wickers-Armstrang Petroleum Compagni головного залізничого зарядy. Инші постанови мають на меті уможливлення примінення концесійних договорів до нових економічних відносин. Так само передбачено постанови дотичнйх концесій на територіях відірваних від Туреччини. В квестії евакуації турецьких областий, іще підчас великої війни рішено, що евакуація має послідувати негайно по ратифікації договору. Відмарш військ має бути переведений протягом 6 тижнів. Всенні корабли і амуніція, які належать до турецького уряду, а тепер находяться в руках окупаційної армії, мають бути повернені Туреччині. Трактат стане правосильним щойно по ратифікуванню його трьома парляментами. На адресу совітської Росії вислане запрошення до репрезентації при підписуванню договору в справі проливів. Треба сподіватися, що святочне підписання мирового договору матиме місце 17. заглядно 18. липня.

Ще одна конференція.

„N. W. Journal" доносить, що дня 8. ц. м. відбулося засідання англійського кабінету. Порішено, що з огляду на непримиримє становище Франції, Англія мусить розпочати самостійну акцію в справі репарацій. Англія має опублікувати прилюдно декларацію, в якій вияснить справу відшкодувань і причини самостійного виступу Англії. Англія будучи переконаною, що політика Франції веде Німеччину до катастрофи, плянує скликанны міжнародньої конференції в якій взялиб участь великі держави Европи і Америки. В конференції взялаб участь і Німеччина. Англія висилає до Франції ще одну ноту із пропозиціями та запитами.

Заговір проти кабінету Чанкова.

Із Софії повідомлюють, що тамошній поліції удалося викрити заговір проти теперішного уряду Чанкова. Ініціятива заговору походила з комуністичних кол, які удержують тісні взаємини з сов. Росією. При ревізії у комуністів найдено письмо Зіновєва до болгарських комуністів, яким він радить використати теперішний хаос в Болгарії для комуністичної революції. Совітський уряд дивився на уряд Стамболійського, як на уряд, що міг підготовити грунт для соціяльної революції в Болгарії. Стверджено, що наколиб поліції не було удалося викрити заговору і арешту ітн його організаторів, то на днях міг вибухнути переворот. В м. Філіпополі прийшло на ново до сутички між військом і комуністами. Будинок, в якім скрились комуністи військо здемолювало бомбами. Кілька осіб згинуло.

Присилайте складки на пресовий фонд на нн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

З польських справ.

Виграли, чи програли?

Справа вирішення Союзом Народів питання взаємовідносин поміж Польщею а Данцігом далі не сходить зі шпальт польської преси, якої одна частина ентузіязмується „сукцесом", друга плаче над „поражением". Урядове звідомлення „Пата" не причиняється в ніякому разі до зміцнення голосів про польський „сукцес". В дійсности справу передано до вирішення чинникам, які хотіла Польща позбавити юрисдикції в тому напрямі, закидуючи їм сторонничість. А „Пат" доносить таке:

Рапорт делегата Еспанії Кіноназоре Леоне, принятий радою Союза Народів узглядняє (?) найважнійші домагання міністра Сейди з дня 24. червня і намічує шлях (?) до полагодження цілости неуправильнених польсько-данцігських взаємин. Відтак рапорт підчеркує конечність заспокоєння в цілій повні польських прав у відношенню до Данціга без нарушення статута вільного міста. Тому, що Польща вказує на загальне недомагання теперішнього стану справ з причини неуправильнення усіх питань з тим звязаних, рада пропонує обом сторонам нове порозуміння при допомозі високого комісаря, якому поручає, щоби в своїй праці користав з цілого технічного апарату Союза, та щоби декотрі справи, після власної опінії звернув безпосередно до Ради Союза Народів.

Вирішування від теперішню пору Радою, поодиноких справ зі собою незвязаних, було би недоцільним.

Коли ходить о відношення поміж конвенцією а версайльським договором, рада думає, що на випадок сумнівів можна віднестися до версайльського договору, на якого основі заключено конвенцію.

На загал, на основу трактату, комісар вирішує сам про свою компетенцію, яку можуть заквестіонувати сторони і віддати для вирішення Раді Союза Народів. Однак в практиці можна би справу спрецизувати, щоби омминути вражінні вмішування високого комісаря до внутрішних справ Польщі".

Характеристичними є на всякий випадок слова вступної статті „Дзенніка Людового", де з приводу „Еспаники п. Сейди" читаємо м. и. таке:

„До Женеви перед трибунал Союза Народів поїхав п. Плюціньскі зі скаргою на данцігських націоналістів, а головно на високого комісаря Мек Доналя, що всі спірні справи вирішує в користь Данціга.

Що до правління Сікорского, през. Войцеховскі висказав, підчас відвідин Поморя нову погрозу під адресою Данціга, а народові демократи подзвонювали шабельками, готовлячи Данцігови долю — занятої Литовцями Клайпеди.

Але з усіх погроз зродилась доволі жалібна нота до Союза Народів при акомпаніаменті не менче довгої промови п. Плюціньского, в якій заждав він ревізії цілости польсько-данцігських взаємин і заквестіонував право арбітражу комісаря Союза.

Колиб п. Сейда і Плюціньскі піднату на женевському грунті боротьбу виграли, то п. Мек Дональ не повинен би більше вертати до Данціга; тим часом Союз виніс рішення, яким остаточну децизію віддано в руки п. Мек Доналя. З результатів виявляється, що справа не була на міжнародньому грунті як слід підготована, а висунуто її в найгіршому коменті, ослаблення становища Франції, а змагання голосу Англії.

Ревізія закона про маєтковий податок.

З Варшави доносять до польських часописів: Преса лівиці кинулася з нечуваною фурією на уряд і партії більшости, з причини рішення, яким відложено наради над проєктом закона про маєтковий податок, вакидуючи, що урядова більшість хоче ухилитися від плачення податків, та що їзза цього уступив Грабскі. Слід ствердити, що стан справи представляється зовсім відмінно. В санаційному проєкті міністра Грабского маєтковий податок був обчислений на 600 мілионів золотих франків і мав бути поверкутий як надзвичайні кредити міністерства військових справ та мін. публичних робіт, натомість усі миші, звичайні і надзвичайні потреби держави булиб покриті ледви до висоти 70 процент. Коли ухвалено маєткову данину то усталено, що вона має йти на санацію фінансів держави та на основання емісійного банку. Міністерство фінансів стануло тепер супроти дилеми, що попередній проєкт не сповнив би покладаних в ньому надій в напрямі санації фінансів і тому є недостаточний.

З тих причин, теперішнє міністерство фінансів вицофало попередній проєкт, який має бути заступлений другим, більш далекосяглим.

Теперішня контінгенська сума того податку виноситиме один мілиярд франків в золоті. Незалежно від того, новий міністер фінансів ревідує фінансовий плян свого попередника в той спосіб, щоби маєтковий податок не вжито тільки на біжучі потреби держави але, щоб він став підвалиною санації польського скарбу і польської валюти.

Погодилися.

Варшавський „Курієр польскі" доносить: Справу непорозуміння поміж маршалком Пілсудским а міністром військових справ Шептицьким остаточно полагоджено в Спалі рішенням президента Войцеховского, в присутности представників обох сторін. На днях появиться в тій справі офіціяльний комунікат.

З Холмщини.

(Допис.)

Профанація.

До Редакції „Наше життя" забігла одна особа, сповістивши, що з правого кладовища в Холмі „горки" якась фурманка нагрузила цілий віз мармору і н. каміння з гробів небіжчиків і повезла кудись. Редактор сам пішов разом з тим свідком на цвинтар, бачив своїми очима відсутність мармурових памятників на багатьох могилах і свіжі сліди від воза, що сьогодні вибив вівси серед білого дня мимо будинку о. о. православних сауітів і їх семінаря (а може з їх розказу?) надгробни каміння.

Хай буде сором тим, що звуть себе католиками — правовірними християнами, а православних Українців-родаків на цій землі лічать схизматиками.

Заборона богослужень.

На перший день Зелених свят в селі Переспі томашов. пов., мала відбутись вечірня під голим небом, бо церкву висвячено на костел. Люде в назначену годину зійшлися. Ждали, ждали, а священник не приїхав й порозходилися. До дому Івана Перуна прийшло кількох господарів, бувших ц. братчиків поговорити про обгородження цвинтаря

Розбалакались. Згадали часи, коли церква не була костелом, про здавен, про „Рідну Хату" й про Народний дім в Холмі. Все це підслухав Поліщук Ян Якубяк, який негайно повідомив поліцію, що тут „робять Україну" (?!) А поліції того тільки й треба: вона прийшла за пару днів і арештувала учасників „Zebrania". І потягнулись під експортою поліції поважали всім селом найлучші 43—60-літні господарі за 7 клм. на постерунок, усіх арештували й по списанню протоколу відпущено. За що? За зібрання без позволення. За яке? Таж в церкві було оголошено: „Збірайтесь, буде вечірня". Люде зійшлись. Священик не прибув й під впливом тяжких вражінь люде розбалакались і поговорили о своїй гіркій долі.

Так замкненням і відібранням в українського місцевого населення їх церквей та цвинтарів, уряд сам причиняється до народнього невдоволення в кожному селі Холмщини і Підляшя.

Чи п'ята?

В селі Спасі, де йде від кількох років завзята боротьба за церкви 27. червня згоріла з невідомих причин вачинена з усіх сторін парафіяльна стодола, збудована православними Українцями Спаської православної парафії.

В стодолі цій містилось перед тим 5 українських фамілій — бідних селян Спаса

Недавно земський комісар Сурман віддав „дачникам" — забудованим і землю зайді — мазурам — Тирці.

Війт Іван Баран, власноручно викинув цих бідолах-Українців з помешкання — стодоли на розказ Староства, щоб віддати її зайді ксьондзівському фавориту — Тирці.

Бідних людей приютили односельчане. Коли стодола згоріла, поліція арештувала робітника — Максима Шведа і Ніну Корбас, які в той день були на роботі.

Стодола загорілась з середини. Всі в селі говорять, що підпалив стодолу сам Тирка.

До цього ще варто нагадати, що рік тому назад в тому ж селі Спасі згоріли парафіяльні будинки, які належали до української громади села, а були оддані якомусь бувш. полковникови пол. армії.

Дуже непевні ті розділи громад українських і земель парафіяльних і будинків, на що в громад є і акти і давність володіння. А може такі акти нездалої адміністрації потрібні для добробуту чужої держави, то порядкуйте так і дальше і тримайте ключі від наших 250 сільських українських церквей Холмщини і Підляшя.

Робота в Просвіті.

Від довшого часу лунає з Гол. Товариства клич: „Вступайте в члени „Просвіти!" Приєднуйте „Просвіті" нових членів!" А як мотив до сього клича повторюємо заєдно: „Просвітою до кращої будучности, до добробуту, до добуття належних прав". Одначе наше тверезе громадянство не дасть себе взяти на кличі й на гарні слова. Воно потребує діл. Що йно тоді може вписьться до Товариства стільки членів, аби воно могло спокійно повести свою діяльність не питаючи, чим завтра оплатить урядовців, чим сплатить довги в друкарнях, за що купить папір то що.

Отже кілька цифр. Щоби удержати звязок між всіми частинами нашого Товариства, основано часопис „Народня Просвіта". Знаємо, що не всі члени й читачі задоволені з часопису. Як усіх задоволити-про це поговоримо в окремій статті. Тут скажемо, що такого часопису нам безумовно потреба. 1020 обновлених читалень, 70 філій—це поважна організація. Вона потребує щось більше ніж звичайну переписку. Питання народньої освіти — це жива справа, котра розвивається так само, як розвиваються другі життєві справи. І тут йде жива вимана думок, шукання нових шляхів. І тут працюють передові одиниці над розвязкою неодного проблему. І тому ми рішились на видавництво не рентовне, але необхідне. На нашу думку – воно повинно находитися в руках кождого просвітного діяча, і дивно тому вражає, коли находяться між ними такі, котрі завертають часопис, або пишуть картку, щоби їм більше часопису не висилати. Це дивне й прикре. Бо серед народу, котрий так тяжко борється о свою долю, не повинно бути інтелігентних одиниць, яких не цікавила би справа народньої просвіти, які не хотіли би користуватися радами й вказівками, та відомостями про шляхи й методи загальної освіти у других народів. А це все подає наш часопис, старанно редагований, передуманий що до статтей, а можливо найповнішими й найновішими відомостями про народню освіту. Певна річ, що можна би його ще краще поставити, але це вже залежить від числа і якости передплатників. Коли воно збільшиться і ці в пору заплатять передплату, тоді можна буде переконатися, що й вартість часопису піднесеться.

Десятки писем вплигає денно до Товариства, а всі вони з дошитами, замовленнями, звідомленнями й інформаціями. Всі вони потребують відповіди. З тим знову звязане необхідне упорядкування матеріялу. Хоч дуже вистерігаємося всякої бюрократичної педантерії, але кождий, з ділом бодай трохи обзнайомлений, зрозуміє, що недостача порядку могла би потягнути за собою необчислимі наслідки. Евіденції членів, упімнення о членські вкладки, ціла бухальтерія і касовість — усе те дає кільком особам стільки роботи, що вони добре мусять використати час, щоби усьому дати раду.

Що тій роботі удалося осягнути певні результати, показом цифри. На 2944 довоєнних читалень обновлено 1052, на 76 відновлено 70 і засновано одну нову філію (Краків). Внесено подань на нові читальні 83. Вкладку за 1923 р. заплатило поверх 5000 членів, залягає з вкладками за останній рік (1923 р.) 7000 душ. Значить, 12.000 осіб в останніх двох роках удержувала звязки з Гол. Тов. А розкинені скрізь по часописах дописи про життя в читальнях дають доказ, що освітний рух розбудовується, стає активний і звертає на себе увагу громадянства. В останньому часі започатковані просвітньо-економічні віча, конференції і наради показують, що просвітні установи і їх управи відчувають потребу поширення і поглиблення змісту дотеперішньої роботи. І Гол. Виділ стежить дуже пильно за усією роботою. Не тільки що висилає стало делегатів, референтів та всі наради, віча й загальні збори, але стало дає сам товчок до них, будить до життя, домагається проявів життя. Треба признати, що у великій більшости випадків находить повну піддержку з боку філіяльних і других установ. Але й не бракує каригідних випадків байдужности й легковаження, котрі належало би піддавати під прилюдний осуд загалу. Самих злостріший, поїздок устроєно в першому півроці до 50.

Усе сказане досі обмежується в дійсности до формальних актів. На цим завданням повинно бути подбати про зміст просвітного письма. До сього дотеперішній апарат не вистарчає. Так в кожній справі, як побориванням неграмотности, життя в читальні (від нарад аж до забави, бібліотека домів, читальняний і т. д.) у всіх сторонах цих, організація самостійних дружин — потребують не тільки вказного ключа, але й практичних вказівок, методики, а далі живої й практичного проводу на місці. Можемо це осягнути рівними шляхами. Велику прислугу віддала би правильна й дошльово ведена статистика філіяльної канцелярії. Далі необхідними мусяться бути інструкторські курси. Та найліпше рішилась би ціла роботу стало здійснювати Гол. Тов. учителі народньої освіти. Їхнім завданням було би вандрувати по краю, перебувати на місці довший або коротший час і на місці підготовлювати людей охочих до дальшої просвітньої роботи.

На котрій небудь з наданих шляхів хочемо ступити, всюди вийде потреба матеріяльних засобів. І таким чином доходимо до питання, з якого ми вийшли цією статтю „Членство Просвіти". Поодинокі філіяли можуть нам дати тільки свої члени. Членів мусимо мати сотки тисяч, а щойно тоді буде можлива дощільна, планова й повна робота.

На перешкоді нерозумінні справи, байдужність, неграмотність. Поборення останньої без матеріяльних засобів неможливе. Гол. Виділ при помочі комісій для поборювання неграмотности готов приступити до діла, якщо знайдемо легкий спосіб дати собі раду з цим найбільшим нашим ворогом. Для обмежених трудів вишлемо від нам оголошення, коли будемо мати відповідні матеріяли теперішньої влади, хочемо видати спеціально оправлювані листки, при помочі котрих кождий грамотний може легким способом навчити грамоти неграмотного. Такі листків у числі 8 мусимо видати що найменше по двісті тисяч примірників, не виключаючи інструкцій, як користуватися листками. На акцію потребує великих мільонів польського гроша, а Гол. Тов. їх не має. В такім вигляді не поможуть і найкращі плани. Нам треба сотки тисяч членів, а тут тяжко доголошується сорок членів—себто на рік мало що більше як 2000 членів.

В ім'я доброї справи, в ім'я народньої чести й карности мусимо домагатися від громадянства, щоби воно раз порозуміло своє завдання. А, здається, маємо право домагатися, щоби на цій основі, що само громадянство покликало нас до праці на відповідальному становищі, і воно теж буде від нас домагатися звідомлення, що ми зробили. І ми виконуємо наш дуже милий, але й дуже тяжкий обовязок. Чи загал громадянства виконує свій, таке питання нехай поставить кождий сам до себе.

М. Галущинський.

Після „амнестії".

Доручення акту обвинувачення українським політичним вязням.

Арештованим осінню мин. року і досі держаним в тюрмі під замітом спричинства в розголошеній польською пресою історії С. Твардохліба студ. університету Семенови Українському і Петрови Вишновському, управителеви будинку духовної семінарії, дня 9. ц. м. доручено акт обвинувачення. Третій обвинуваченій студ. політ. Михайло Дяковський, після достарчених звідомлень — на яких побудовано ціле обвинувачення, як відомо — втік з тюрми.

Так само доручено акт обвинувачення Антонови Чапляковій, залізничому робітникови, Андрієви Залізкови, уч. VI. кл. гімн. і Іванови Дуді, гімн. абітурієнтови, всім трьом з Любачева під замітом, що перші два мали помагати Дяковському в підпалі залізничого двірця в Любачеві, а Дуда з Чапляком мав перегинати телеграфічні дроти між Любачевом і Башнею. Дальше доручено акт обвинувачення уч. IV. кл. гімн. Е. Коваковій під замітом, що він помагав виконати атентат на війта Михайла Бігуна, і селчинови Михайлови Стефанову, котрого вже раз судив наглий суд в Стрию під замітом убиття війта Гната Антонова в Підгірцях. Вже акт обвинувачення одержали Антін Грубський, учит. співу з Перемишля, котрий мав кинути дві бомби до будинку поліції в Стрию, і абсольв. торг. школи Володимир Шумський, теж посвяченій о динамітових замах на будинок стрийської поліції.

Розправа проти згаданих політичних вязнів має відбутися після ферій перед судом присяжних.

Совітська Росія.

Сесія Вціка.

Друга сесія Вціка С.С.С.Р. обмежилась одним засіданням, на якому одноголосно було прийнято союзну конституцію, що негайно набуває сили. Одноголосно вибрано Леніна головою Совнаркому; його заступниками вибрано Каменева, Рикова, Цюрупу, Чубаря (Україна), Орджонікідзе (Кавказ). Совнарком і Вцік лишились в старому складі. Рішено перетворити совіт праці й оборони в союзний орган. Та сама реформа має бути здійснена в відношенні до Державного банку, державного політичного управління і верховного суду.

Совітсько-фінляндська торгівля.

Фінляндський консуль в Петербурзі Гінґкен заявив співробітникові „Ізвєстій", що сими днями треба чекати затвердження російсько-фінляндської торгівельної умови. З Росії до Фінляндії має вивозитись збіжа, льон, коноплі і полотно, Фінляндія може привозити до Росії папір, целюлойд, текстільний й металовий крам.

Переговори тюрем.

З огляду на надзвичайне переповнення тюрем в Москві уладжено комісію для переселення частини вязнів на провінцію.

Амнестія.

Комісія для переглядання справ амнестованих вже закінчила свою працю. Амнестовано 2.500 осіб, з яких 1.500 вже випущено на волю. Решта 1.000 осіб, між якими є 200 осіб, засуджених на кару смерти, ще сидить в тюрмах.

Справа патр. Тихона.

Рижський кореспондент „Тітаз" повідомляє про чутки, згідно яким звільнення патр. Тихона було результатом даної совітським урядам Керзоном обіцянки припинити релігійні переслідування в Росії.

„За Свободу" повідомляє про одержані в Берліні відомости з Лондону про те, що рішення звільнити з тюрми патріярха совітський уряд прийняв під впливом Англії. Запевняють, що під час останніх своїх переговорів з Красіним лорд Керзон категорично вимагав, щоби патріярха звільнено. Красін посилався на те, що справа Патріярха є внутрішня справа совітської Росії, але лорд Керзон загрозив, що не підпише протоколу про полагодження непорозумінь, коли перед тим Красін не дасть йому писаного зобовязання про звільнення Тихона. І Красін був примушений підписати спеціальний протокол. Керзон зробив уступку лише в тому відношенні, що дав большевикам час й можливість перевести ці вигадження

з найменьшою шкодою для престіжа совітської влади.

Обмеження випуску кредитових знаків.

Рота повідомляє в своїм докладі Вшку про межі емісійної операції і фінансования промисловости. Народній комісар фінансів Сокольников заявив слідуюче: совітська держава тепер живе вже не коштом знищення капіталу й промислових запасів. Промисловість підтримується головним чином не субсідіями а продажом своїх виробів. Сокольников пропонує сесії Вшка обмежити право випуску кредитових грошевих знаків 15 мілїонами золотих рублів з місяць, починаючи з серпня. Тепер розміри випуску грошевих знаків обмежені 30 мілїонами золотих рублів.

НОВИНКИ.

— **Дружарська помилка.** В статті д-ра В. Охримовича „Замість відповіди" в першій шпальті на стор. 4-тій в стрічці 4-тій з гори при складанню пропущено слова: „найменшого, але по лінії...", що змінює суть цілого речення і дальших ствердженъ. Для привернення дійсного змислу тому реченню, подаємо його в цілости. А саме воно виглядає так: „В моїй попередній статті я сконстатував, що проти піднесеного нами гасла національно-територіяльної автономії виступили не тільки ворожі нам партії з української сторони, але також всі польські політичні групи і їх органи і з цього зробив я зовсім правильний висновок, що наш партійний провід йде не по лінії найменшого, але по лінії найбільшого опору".

— **Вистава декоративного мистецтва.** В 1925 р. відбудеться в Парижі всесвітня виставa декоративного мистецтва і артистичного промислу. На днях у Варшаві під проводом міністра Гломбіньского відбулася нарада організаційного комітету для справи участи Польщі у вище згаданій виставі. Подаємо цю новинку під увагу нашим мистецьким колам, яких обовязком заре презентувати перед світом і українське декоративне мистецтво.

— **На Ідальго два остров** Куба! Америка боронить ся перед надмірним напливом еміґрантів і з тією метою щорічного року означує, яке число нових еміґрантів з кождого поодинокого краю може бути впущене до Америки. Одначе ріжні перевозові бюра і взагалі несовісні людці агітують за тим, щоби ті люде, які не можуть дістатися до Зединених Держав Пів. Америки їхали на остров Куба, а звідти вже — мовляв — легко перелістатися до Зединених Держав. Через це на острові Куба збирається багато еміґрантів, які ані не можуть дістатися до Зединених Держав, ані не мають спосомоги вернути до краю. „Обединання" українських організацій в Америці в осідком у Філядельфії просить нас звернути на це увагу тих нещасливців, що вибираються на остров Куба, щоби вони не давали себе заманювати агентам, які хочуть тільки використати наших людей. На Кубі страшне безробіття і еміґранти живуть там в нечуваній нужді. Тому слід перестерегти всіх перед виїздом на остров Куба.

— **Скасування комісаріяту для національних справ в Росії.** З приводу творення Союза совітських республик скасовано комісаріят для національних справ.

— **В обороні зльокатозаних урядників** із. Посол С. Підгірський помістив в холмському органі „Наше Життя" обширну статтю, в якій зясовує важке положений зльокатозаних урядників Сх. Галичини, Волині, Холмщини і Підляся та подає короткий огляд акції в цілі поліпшення долі тих урядників.

— **Пожежа в копальнях нафти.** В Баку вибухла грізна пожежа в копальнях нафти. Пожежа тревала 2 доби і знищила 15 кочалень із продукцією нафти 30.000 пудів денно.

— **Спека в Берліні.** В Берліні запанувала така спека, що наслідком якої кілька осіб занедужано на удари серця мозгу. Одна особа померла.

— **Брат убив брата.** В Керниці замордував Іван Гаджала свого брата Миколу. Причиною був спір за украдений ланцюг.

— **Смерть батька ґен. Вранґля.** „За Свободу" доносить, що в Білгороді помер барон Врангель, батько генерала, який недавно прибув туди відвідати свого сина.

— **Молодь, що незабуває на феріях у Львові.** Охочі вправляти (від 14 літ в гору без ріжниці школи) зійдуться в понеділок, дня 16. ц. м. о год. 7. в Соколі Батьку Руська 20. Вправи будуть в рухівни і на площі. Родичі повинні звернути своїм дітям на се увагу. — *Sokil-Batько.*

— **Самогубство польського полковника.** В Стрию покінчив самовбийство польський полковник Юзеф Борковскі. Причиною самовбийства були махінації підчас військового перегляду, які слідчій комісії удалося викрити, а за котрі полковника чекала судова відповідальність.

— **Сутички в Трансйорданії.** З Дамашку доносять, що в Трансйорданії прийшло до збройної сутички поміж тамошними племенами. Було 100 осіб ранених і кількох убитих.

— **Америка для Европи.** N. J. Herald поміщує інформації з Вашингтону, згідно з якими від часу заключення мира в Европі Америка видала на підбудову Европи і на допомогу жертвам війни 11 мілїярдів долярів. Половина тої суми походить з добровільних датків.

Виказ жертв.

Дальші жертви на будову „Народного Шпиталю" у Львові.

(Продовження)

Гриць Гаврило, Сівка Калеська 5000, Кочут Юрко, Угринів Середній 5000, Свидерський Іван Калуш 5000, Десь Ткачук Станиславів 5000, д-р Лев Бачевський, Станиславів 5000, д-р Гіполіт Левицький Стрий 305.070 (неголка), Кох Анатоль емігр. з Полтавщини 5000, Верлинський 2000, Хомишький Дмитро, Львів 10.000, Чорний Тимотей 2000, Білевич Володимир 2000, Шевчук Марія 1000, Мійкова С. 4000, Довгостіль Стеф. 500, Пригода Михайло 10000, Копач Петро 5000, Демчук Михайло 2000 Очерки 5000, Павлків Михайло 5000, Туховський 5000, Ганчаковська Львів 10970, Зелений Львів 5000, Лампійка Іван Львів 1000, Кець Петро 2000, Михайлічко Іван 5000, о. Новосад Іван 10000, Абрисовський Роман 2970, Залеський Микола 10000, Газівас Лука 10000, Бузацька Ант. 1000, Ясебьовська И. 5000, інж. Макастирська 10000, Андиковичева 1000, Ортинський 1000, Зорис Евген. 5000, д-р Теофиль Яворський 20.000 (неґол), „Фарболь" Станиславів 150000, Устіянович Іван Львів 6000, Устіяновичева Лувія 6000, Дальчук Микола 6000, Галущак Йосиф 6000, Галущак Мел. 6000, Царевич Михайло 6000, Царевич Анна 6000, Метельська Наталія 6000, Медьчик Вас. 6000, Дикасівна Евгенія 6000, Меньківна Марія 6000, Кривак Михайло 6000, Антонищин Михайло 6000, Сушко Зин. 5000, Плетінка Кир. 6000, Рутковська Зенон 5000, Бучна Теодор 6000, Фегиня Петро 6000, Залітач Марія 6000, Дивівна Катря 6000, Чума Василь 6000, Куктівна Марія 6000, д-р Кульчицький 3000, Басівна Евгена 6000, Кутелєчкий Петро 6000, Васильків Василь 6000, Головчук И. 6000, Квєтинська Марія 6000, Шехівна Зофія 6000, Котиківна Леон. 6000, Юк Андрій 6000, Савицький Омелян 6000, Плечник Гр. 11000, Янович Михайло 6000, Кушніренко Б. 6000, Лопківна Анна 6000, Кушніріва Анна 6000, Лопківна Анна 6000, Кушніріва Анна 6000, Чоловська Марія [illegible], Сенищин Іванна 6000, Кузьма Микола 6000, Бега Микола 6000, Дицівна Осип 6000, Винників Сидір 6000, Николишин Катря 6000, Бігужика Марія 6000, Стецишин Катря 6000, Гончишин Ольга 6000, Дулемба Марія 6000, Козакевич Марія 6000, Сеньшевич Виктонія 6000, Трочинська Юлія 6000, Левицька Іванна 6000, Мельник Конст. 6000, Стангрет Емілія 6000, Годованська Софія 6000, Вачів а Марія 10.0. Поповичівна Ма[illegible]я 6000, Скварківна Зофія [illegible] 600), Бедрило Володимир 6000, Матвів А. 6000, Габер ст. мед. 20000, Шпедіт Генсля Коломия 10.00, Спілка українських лїтарів в Чехо-словаччи. Репубя. 500 [illegible]. ч., Олена Левицька 35 к. ч., о. Бов 50 к. ч., ректор Дністрянський 50 к. ч., проф. Горбачевський 50 к. ч., проф. Ейхельман 50 к. ч., проф. Шевель 50 к. ч., проф. Ставросольський 50 к. ч., проф. Ст. Рудницький 50 к. ч., проф. Лозинський 20 к. ч., проф. Роман Стоцький 50 к. ч., проф. Озарченко 25 к. ч., доцент Мірчук 50 к. ч., д-р Гробельний 50 к. ч., д-р Яворський 50 к. ч., д-р Білецький 50 к. ч., д-р Рибак 50 к. ч., д-р Ортинський 50 к. ч., д-р Стасюк 50 к. ч., д-р Сьвідерський 30 к. ч., д-р Сисак 30 к. ч., д-р Кость Воєвідка 30 к. ч., д-р Божейко 30 к. ч., д-р Кметь 20 к. ч., д-р Наливайло 20 к. ч., д-р Дідушик Андрій 20 к. ч., д-р Соколовгорський 15 к. ч., д-р Добриловський 15 к. ч., д-р Василева 15 к. ч., д-р Зуробічніц 15 к. ч., д-р Рихло 30 к. ч., дохід з „Вечера Зелені" в дни 30. VI. 1923 р. 1,130.600 мк., д-р Білозор 300000 (неголок). — Разом з попередними 1 доляр, 500 лїрів, 1600 кор. чесь. 10,734.600 марок поль.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

Українсько-Данцїґський Банк Т. А.

В суботу, д. 23. червня ц. р. відбулося святочне відкриття нової домівки Українсько-Данцїґського Банку при Лянґассе 38. в Данцїгу. — Обширні і після найновійших вимог уладжені кімнати Банку виповнили представники найзначнійших місцевих фінансових і промислових кругів, відпоручники Української Громади і студентства в Данцїгу, представники преси та спеціяльно на це свято прибувші гості зі Східної Галичини.

В заступстві канцлєрія Данцїґу д-ра Нігуса, генерального директора і председателя надзірної ради Ляндвіртшафтліхе Банку прибув д-р Пайскер, відтак сенатор Янзен, т. Ф. Ліцав, головний директор акц. тов. Віктор Ліцав, принцесса Джаіда Ганаум: жена пануючого кедива, пані Шарльота Нерінґ, властителька великих посілостей в Олькі баронова Остенакен, директор Банка Мітель, б. директор Юнкербанка в Петрограді, п. Баде, директор Ляндвіртшафтліхе Банка, радник фінансів Мошкович з Цїріха, санітарний радник д-р Вільм, генерал української армії Зелінський, граф Мантрезорі, п. Вермінтоф, інж. Лучків зі Львова і пр.

Союз українських студентів Високої Політехнічної Школи в Данцїгу „Основа" заступали: Яремкевич, Зарицький і Яримович.

По відправленню молебня і посвяченню льокалю, який міститься на принціпіяльній вулиці напроти ратуша і біржі, побіч найбільших данцїґських фінансових інституцій, виголосили вище наведені представники сердечні привіти, в яких зазначено велике значіння цего першого Українського Банку в Данцїгу.

В імени Українців, які зупинилися сучасно в межах Польщі витав інж. Віктор Лучків, ректор української Політехніки у Львові.

У всіх привітах підношено заслуги основателя банку, консуля У. Н. Р. Клима Павлюка, який своєю невтомимою працею згуртував в теперішньому Банку засновані ним вже дотепер наші українські підприємства, як: „Неграпант" тов. для для торговлі і транспорту; Данцїґську фабрику трансмісійних пасів Т. А.; Балтійський Синдикат для торговлі і промислу деревом Т. А. і Українсько-Данцїґське Товариство для товарообміну.

Найближчою метою Українбанка є обединання шістьох найповажнійших фінансових установ в велику консорцію, яка зможе переводити поважні торговельні і грошеві трансакції та управляти фінансові норми для власних потреб в Данцїгу.

Директорами банку є: консуль Клим Павлюк і Петро Гершунув, б. директор Дніпро-Донецького Банку в Київ.

Ця молода інституція, яка на протязі перших кількох місяців свого істнування здобула повне довіря і співпрацю найповажнійших фінансових кругів, між иншими великанського „Ляндвіртшафтліхе Банку", оперта на основнім капіталі 100 мілїонів марок, приступає 19. липня ц. р. до другої емісії в скількости 200 мілїонів марок. Номінальна вартість одної акції виносить 10.00 марок, які до 19. липня, ц. є. до загальних зборів Банку, можна набути по 25.000 мп., це є по курсі 250 проц. Данцїгська біржа нотувала акції Українбанку 4. цвня ц. р. по курсі 900 проц. — Зголошення і передплату приймає:

„Убус" вул. Осолїньских ч. 6. у Львові. По загальних зборах можна буде набути акції лиш по курсі біржи. — Маємо надію, що всі свідомі Українці Галичини, Волині, Холмщини, Поляся і Полїся, які розуміють вагу обединання наших земель з нашим банком в Данцїгу, набудуть ці акції.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Оповістка. Головна Управа Українського Педагогічного Тов-а рішила на загальне домагання родичів отворити по ферії бр. четверту клясу реальної гімназії (т. зв. III. типу) для дівчат у Львові. Приняті будуть: 1) що покінчили з добрим успіхом VII клясу всенародної (виділової) школи, 2) що викажуться свідоцтвом з III. кляси реальної гімназії або з III. кляси класичної гімназії, хоч би з недостаточною нотою з латини або греки. Рефлектуючи на приняття зголосяться до 1. серпня с. р. уство або листовно до Дирекції школи (вул. Мохнацького ч. 12.) На підставі зголошень визначиться дні впису.

78 1—3

Український театр під дир. Івана Когутяна. Бучач саля „Сокола": Субота 14. липня „Мірале-Ефрос". Неділя 15. липня „Нещасне Кохання".

Борщів саля „Народнього Дому": Понеділок 16. липня „Хмара". Вівторок 17. липня „Молода кров".

Озеряни саля громадська: Середа 18. липня „Хата за селом". 80 1—3

Просвітньо-економічна конференція, що мала відбутися дня 11. ц. м. в Бібрці відбудеться там з тою самою програмою дня 18 липня ц. р.

Вінчання п. Миколи Панчука, проф. ф. акад. гімн. у Львові, з панною Галею Загвойською відбудеться в суботу 14. липня о 8. год. вечером в каплиці Успенської церкви.

Прібні оголошення.

АДВОКАТ Д-Р ЧОРНЕНКО в Сокалі шукує від 1. жовтня рутинованого конціпієнта. 62 2-5

ОГОЛОШЕННЯ.

Швайцарська ґаз, першорядної якости паси, гурти, каміння, вальці, каскети, трансмісії. Конкуренційна ціна. „ПІЛЬОТ", Львів, Баторія 4. 20 3-10

ТОКАРНІ ріжної якости, стругачки, прасі, вертачки, гиблярки, по цінах конкуренційних **ПІЛЬОТ** ЛЬВІВ, вул. Ватовія ч. 4. 2461a) 9—10

2491 1—6 **ДЕНТИСТ**

ЯКІВ НАСС

б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів д-ра Волосевича приймає в заведенню

— вул. СИКСТУСЬКА ч. 17. —

Штучні зуби в каучуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

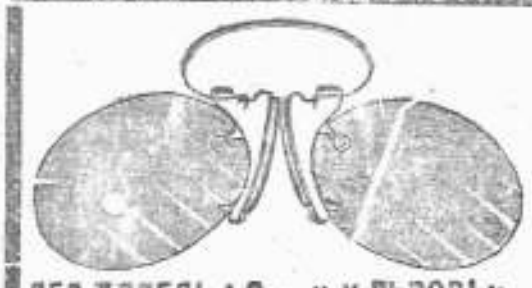

ПОРУЧАЮТЬ

ОКУЛЯРИ, ЦВІЯЕРИ

від найдешевших до найдорожших у всіх родах. Сила Цайсса, Буша, Герца,

ЛЬОРНЕТКИ

полеві і театральні першорядних марок. — Замовлення з провінції полагоджується підворотно. 3-30

ДЕВ ЛЯЛЕЛЬ і Ска :: у ЛЬВОВІ :: Лєґіонів 1.

Телеф. 438. Адреса тел. Оптика Львів.

За редакцію відповідає Ол. Кузьма. З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 81 (9.962). Львів, неділя 15. липня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов. Конто почт. шад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 25000 Мп. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 35 000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунії 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 35000 мп. Зміна адреси 1500 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 1.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 13. липня 1923.

Пропаганда бандитизму. Те, що в останніх днях приходиться нам читати в польській львівській пресі на тему повороту митрополита Шептицького, є запереченням всякої здорової думки. Читаючи всі ті елюкубрації хоробою чисто звіринного націоналізму перепалених мозків, здається нам, що польський Львів в цілости переніся на... Кульпарків.

Якась організація, що називає себе „Związk-om obrońców Lwowa" закладає у восвідстві протест проти повороту митрополита. Цей гурток львівських „богатер-ів" не може повірити, „щоби польський уряд згодився на поворот до краю того ренегата, того невблаганого ворога польськости, сівача національної гризні, котрий — повернувши до краю — не залишить наново розпочати своєї протидержавної діяльности і станеться осередком акції, що в консеквенції прямуватиме до відірвання „od Macierzy" східної частини нашої дільниці. Поворотови митрополита приписується просто переворотове значіння. „Związek", протестуючи у восвідстві, представляв небезпеку, яка з того повороту може повстати для польського стану посідання в нашій дільниці, а одночасно, відкликуючи ся на відомі відносини у Львові і східній частині нашої дільниці, заявив, що не може приняти якої небудь відповідальности за спонтанічний виступ найширших кол „obrońców Lwowa" і польського громадянства в нашому місті, котрий був би викликаний просто провокаційним поворотом гр. кат. митрополита Шептицького". Львівський орган теперішніх правлячих польських кол так характеризує цей непочитальний виступ згаданої організації: „Здається нам, що голос „Związku obrońców Lwowa" в тім випадку висловлював становище усього польського громадянства, а висловила його організація найбільше до того покликана і уповажнена".

Виступ згаданої польської маніфестаційної організації сам по собі є не тільки смішний, але й неприличний, та дуже негарно свідчить про примітивне виховання його авторів. Правду кажучи, не те є сумне, що находиться гурток людей, котрий перейнявся новою „місією" в місії „оборони" Львова. На всяке „месіянство" і його проповідування слід бути вибачливим, бо умова декаденція теж мусить десь прорватися. Одначе не можна бути вибачливим на поведінку львівського воєвідства, котре віддається на услуги подібним організаціям. Чорне на білім стоїть в „Дзєнніку людовім" (ч. 157) що, „на бажання делегації ЗОЛ. („Zw. obr Lwowa") львівське воєвідство так зголошений протест, як також згадану заяву подала до відома відповідних властей і чинників у Варшаві".

Як то? Справді істнує урядник, хоч би й польський, котрий не має навіть мінімальної дози такту, щоби таких „мужів провидіння" викинути за двері? Невже в католицькій Польщі серед ультракатолицької бюрократії найшовся особняк, котрий важився приняти до відома нікчемні напасти на голову гр. кат. Церкви, котрий приняв до відома погрози про „спонтанічний виступ" і не повідомив про те поліцію? Тільки подумати: „спонтанічний виступ"! Ще навіть не знати певно, коли саме прибуде митрополит до своєї столиці, а тут вже від тижня відбувається неперебірчива пропаганда і підготовка нападу на особу митрополита. І це все вже заздалегідь має назву: „спонтанічний виступ найширших кол обороняв Львова і польського громадянства в нашім місті"...

З найбільшою погордою приглядаємося цій безкарній пропаганді бандитизму „найбільш до того покликаною і уповажненою організацією". Одночасно з найбільшим здивованням приходиться нам стверджувати, що у Львові є не тільки громадські, але й урядові чинники, котрі толєрують того рода непочитальні виступи та тим чином провокують ціле українське населення не лиш Львова, але й цілого краю.

Не маємо потреби вдаватися в якунебудь оборону особи митрополита перед робленими йому закидами під ніяким оглядом непокликаними чинниками. Хочемо стверднти тільки одно: Митр. Шептицький, царський вязень, що тому три роки за польським пашпортом виїхав в характері папського візитатора до Америки, має повне право вернути до своєї катедри і продовжувати кермувати митрополією, якою він — розуміється — й досі кермував із заграниці. Те, що митрополит виступав в обороні природних і кровю окуплених прав українського народу, як бельгійський кардинал Мерсіє за німецької окупації, як польський арцибіскуп Гнезненський за царських часів, приносить велику честь митрополитови і заслугує на найбільшу пошану не тільки з боку Українців, але і всіх противників, в котрих честь не перестала бути мітом.

Пропаганда бандитизму повинна бути вже раз припинена, а не підсичувана тими урядовими чинниками, що є покликані до її здавлення. Инакше може терпеливість вичерпатися, а провокація „найбільше до того покликаної і уповаженої організації" може мати зовсім противний наслідок, як сподіються пропагатори бандитизму.

Позір Чортківщина!

В понеділок, дня 16. липня 1923 о год. 11. перед полуднем відбудеться в Чорткові в домівці української гімназії

Народній Зїзд

Укуаїнської Народньої Трудової Партії в цілі обговорення біжучих політичних питань. Вступ тільки за запрошеннями, які треба принести з собою.

ЗА ПОВІТОВУ ОРГАНІЗАЦІЮ:

ОНУФРІЙ СОРОБЕЙ, Д-Р АНТІН ГОРБАЧЕВСЬКИЙ.

Декляpація Болдуїна в справі Поруря.

Льондон. Дня 13. ц. м. премієр Болдуін виголосив у палаті громад промову, в якій заявив: В інтересі Англії, як і Франції лежить осягнути остаточне порозуміння в справі відшкодувань і тому Англія буде домагатися від Німеччини виповнення зобовязань в міру можливости. Але ми Англійці, як народ купецький розуміємо, що вимагати від Німеччини неможливих сум, це значить довести її до руїни і так само ми добре розуміли від початку, що окупація Поруря є акцією недоцільною. Наші передбачування сповнилися і Франція дістає тепер від Німеччини ще менше, як перед окупацією. Не зважаючи на ріжницю поглядів, ми бажаємо зберегти з Францією приязні відносини. Окупація Поруря відбилась негативно не лиш на Німеччині, — вона спричинила упадок промислу і валюти у инших краях та збільшила безробіття. Лихі наслідки цеї окупації замітні і в англійськім промислі. Супроти цього окупація мусить бути як найшвидше закінчена. Міжнародна комісія повинна провірити платездатність Німеччини і справа відшкодувань повинна бути вирішена міжнародними чинниками. Щоби довести Европу до економічної і політичної рівноваги, Англія готова запропонувати ще один проект в справі відшкодувань і предложити його окремій конференції. Декларацію Болдуіна прийнято бурхливими оплесками.

Льозанська конференція перервана.

Льозанна. Наслідком нових труднощів у справі проливів і евакуації їх прийшло до непорозуміння. Конференцію перервано до часу, аж турецька делєгація дістане інструкції з Ангори.

Екцеси в Празі.

Прага. На зборах чеських фашистів гостро критиковано політику Бенеша. Легіонери стояли в обороні премієра наслідком чого прийшло до бійки поміж обидвома групами. Всіх легіонерів фашисти викинули за двері.

Засідання франпуського кабінету.

Париж. Тут відбулося засідання ради міністрів в справі заяви англійського премієра.

Розстріли в Петрограді.

Петроград. Тут виконано засуд на офіцерах приклонниках Савінкова, — Михайлова, Козіна і Смірнова.

Мадярсько-чеські відносини.

Прага. Переговори між Чехословаччиною і Мадярщиною, що відбувалися в Прешбургу закінчилися повним порозумінням у всіх справах. На днях буде підписаний договір.

В Італії.

Дня 12. ц. м. на зборах фашистів Мусоліні виголосив промову, яка мала характер звіту з діяльности і сучасної ситуації. На його внесок вибрано комітет для улаштування свята перших роковин перевороту в Італії. Свято буде тревати 3 дні.

Медо видав відозву до членів партії пополярі, в якій заявляє, що відкинення проекту виборчої реформи принесе Італії великі шкоди. Медо накликає своїх приклонників до боротьби за реформу.

Курс грошей.

Львів, 13. липня

Дол. амер. 142.000—143.000, дрібні140000—141000, дол. канад. 126000 — 128.000, дрібні 124.000—125.000, нім. марки 50 тис. 0·63—0·65, 10 тис. 0·73—1·75, 1 тис. стар. еміс. 2·40—2·50, 1 тис. нов. еміс. 1·70—1·75. сотки дрібні 1·70—1·80, леї 570—590, дрібні 560—570, кор. чеські 4400—4500, дрібні 3000—3200. Австр. тис. нов. емісії 14500—15000, стар. еміс. 8200—9000, сотки стар. еміс. за тис. 9—10.000, дрібні á 10 за тис. 7—85.000, австр. штемплі 540—560, австр. перекази 160—175, Франки франц. 6800—7200, фунти стерл. 580.000—600.000 франки швайц. 00.000—00.000. Рублі 5-сотки 700—720, звич. сотки 710—730, думські тис. 22—25. думські á 250 по 15—16. Карбованці 0·80—0·85, гривні 0·90—0·95.

Золото: 20 кор. 600—620000, 20 франк. 460—490000, 20 мар. 530 до 540000, 10 рублі 700—710000, дол. 103000—105000.

Срібло: Кор. австр. 1060—1080, 5 кор. 55000—56000, фльорени 27500—28000, рублі 48000—50000, копійки за 1 рубель 150—15500, леї 10400—105000.

Проти неправди.

Супроти неправдивих і калюмніяторських інформацій в передовиці львівського „Слова" в числі 28 (42) з 15. с. м. і в попередних числах в справі Народнього Зїзду з 21. травня с. р. стверджує отсі факти:

На Народньому Зїзді у Львові дня 21. травня с. р. поставлену мною як референтом резолюцію Народнього Комітету в справі національно-територіяльної автономії принято на ранішнім засіданню, при повнім числі учасників, одностайними оплесками (аклямацією), при чім не піднісся ані оден голос протесту; відтак на вечірнім засіданню при значно меншім числі учасників поставив д-р Ф. Евин стилістичну поправку в тім напрямі, щоби слова „повну національно-територіяльну автономію" заступити висловом: „повноти політичних прав української нації господарювання на своїй землі"; по короткій дискусії я як референт заявив, — чого тепер жалую, — що остаточно годжуся на цю зміну стилізації, опісля зібрані ухвалили ту поправку.

Всі уважали сю поправку чисто стилістичною, а не річевою і під „повнотою політичних прав" всі розуміли ніщо инше і ніщо більше, як тільки національно-територіяльну автономію. Виходило се ясно зі змісту промови внесходавця, з цілої дискусії і з моєї заяви; виходило се не менше ясно з тої обставини, що найдальше ідуче правно політичне домагання, сягаюче поза національно-територіяльну автономію, було ухвалене дуже виразно в попередній резолюції і тому не було ніякого сенсу ухвалювати другий раз те саме иншими, без порівнання слабшими словами; та найпевнійше виходить се з тої обставини, що полишено без зміни кінцеве речення тої резолюції, яке звучало: „натомість Народний Зїзд рішучо протестує проти так званої воєвідської автономії". Це речення не є самовільним, кумедним додатком, видуманим буцім то після Народнього Зїзду, як неправдиво і свідомо фалшиво інформує „Слово", а навпаки є воно інтегральною частиною резолюції і то від самого її початку.

Цей протест проти воєвідської автономії був ухвалений як інтегральна частина згаданої резолюції на Народнім Комітеті ще перед Народнім Зїздом і голосували за тим речення як і взагалі за цілою тою резолюцією навіть ті члени попереднього Народнього Комітету, які є конфідентами і кореспондентами „Слова".

Цей протест проти воєвідської автономії як кінцеве речення згаданої резолюції був відчитаний два рази на Народнім Зїзді і оба рази був ухвалений одноголосно без ніякого заміту; зрештою нікому не могло навіть на думку прийти оспорювати сей протест, бо це значило би брати в оборону воєвідську автономію, а на такий концепт здобулося доперва „Слово", тай то не від разу, аж доперва в послідних числах.

Також неправдиві є інформації „Слова", подані в тім самім числі в полеміці перемиським „Українським Голосом" в справі віддання пошани Української Галицької Армії на Народнім Зїзді. Проти віддання тої пошани не виступав ані не промовляв ні оден учасник Народного Зїзду! навпаки ще на ранішнім засіданню одноголосно віддано сю пошану в торжественний спосіб тим чином, що всі зібрані стоячи вислухали торжественну заяву в тій справі, виголошену о. прелатом Войнаровським іменем Народного Комітету і одобрили її однозгідними оплесками. З уваги на це всі були здивовані, коли при кінци Зїзду при значно меншім числі учасників поставлено внесення на ухвалення звичайної резолюції в тій самій справі, яка вже була висловлена в більше торжественній формі і при більшім числі учасників, проти способу, поставлення тої резолюції, але не проти її змісту, виступила і промовляла більша скількість учасників, при чім оден висказався, що такий спосіб трактування справи має хиба ту ціль, щоби дразнити Поляків. Поминаємо того після дискусії ухвалили всі зібрані сю резолюцію одноголосно, бо заходила оправдана небезпека, що негативне голосування в справі тої резолюції моглиби відомі клеветники представити як голосування проти самого змісту резолюції. З сего показується ясно, що „Український Голос" занявся в сій справі цілком правильне, слушне і чесне становиско, натомість „Слово" представило цілу справу в неправдивім світлі і то в перфідний спосіб.

В тім самім числі редакція „Слова" доказує правдивість своїх інформацій тим, що ані „Діло" ані Президія Народнього Зїзду тих інформацій не заперечили ані не напятнували. На се мушу заявити, що нам не можливо простувати і пятнувати всі ті неправдиві і калюмніяторські інформації, вислови і статі, якими є переповнені сторінки „Слова", бо на се не маємо ані стільки сил, ані вільного часу, ані вільного місця в „Ділі". З уваги на се застерігаємося пралюдно проти того, щоби нашу мовчанку супроти статей „Слова" уважати як признання правдивости тих статей.

Д-р В. Охримович.

З Волині.

Нова хрунівська газета.

В м. Володимирі почала виходити польська газета українською мовою „Досвітня Зоря". Як відповідальний редактор підписує її М. Сполітак. Серед співробітників є відомий з своєї злочинної роботи підчас виборів Іван Горемика (Крупчинський). Обовязком української інтелігенції є остерігти перед цією газетою наше селянство.

Селянські настрої.

(Лист з Ковельщини.)

Міністр Гломбіньскі заявляє, що треба, щоб українське селянство виразно зазначило, що воно хоче української школи. Міністрові не відомо, що населення Волині і Холмщини своїми постановами як громадянськими, так й гмінними вже зазначило, що воно хоче тільки української школи й що ті постанови надсилалися до шкільних інспекторатів.

Варшавська політика вже довела, що українське населення отверто вороже відноситься до чужої польської школи, тільки під примусом стає ставитися до війська, тільки під примусом платить податки, зовсім не хоче, хиба що під багнетом адміністрації виходить на направу доріг і мостів.

Яка плата, така й шана. Легковажні думають, що ці настрої не мають ширшого грунту в селянських масах й уважають, що зайва тисяча поліційних багнетів все може направити. Ті, що думають так, не знають, як вміють тепер глибоко наші селяне заховувати свої страшні думки і настрої.

Коли те, що нам належить не буде нам дано, доведеться потім жаліти. Селянин *Т. Ш.*

Огляд світових подій.

Постанова льозанського трактату.

На льозанській конференції вирішено, що 6 тижнів після ратифікації договору народнім зібранням в Ангорі, мають англійські, французські та італійські війська опустити Царгород і півостров Галіполі. Нові границі Туреччини такі: в Европі, супроти Болгарії біжить нова границя від гирла ріки Несвая до точки над Маріцою, супроти Греції біжить границя здовж долина головного рамени Маріци, на схід від Карягачу і далі повздовж Маріци до Егейського моря. В Азії — супроти Сирії усталено нову границю французько-турецьким договором в Ангорі. Питання Моссульо будуть предложені раді Союза Народів. Туреччина одержує суверенність над островами Імбріс і Тенедіс біля Дарданель, Грецію задержує остров Лемя, Самос, Мітілени, Хім, Самотраке і Лікаря. Острви, які лежать поблизу азійського побережа мають бути здемілітаризовані.

Туреччина гарантує свободу переїзду через Дарданелі та комунікацію морем і воздухом підчас мира і війни. Щож відноситься національних меншостей, то вони матимуть ті самі права, що їх мають національні меншости в... Польщі (!) і Чехословаччині. Туреччина зобовязується, по підписанню мирового договору, просити о приняття до Союза Народів. Фінансові постанови договору обіймають признання державного долгу, який одначе буде розділений поміж Туреччину і її сукцесійні держави.

Союзники не ставлять супроти Туреччини ніяких репараційних домагань. Туреччина не буде платити ніяких окупаційних коштів, але... Англія затримає обидва воєнні кораблі, вартости 5 міліонів турецьких фунтів в золоті, сконфісковані в англійських доках в 1914 р. Союзники поділять поміж себе суму 6 міліонів турецьких фунтів, які походить зі золотих вкладок а були ними сконфісковані у Відні і Берліні на основі версайльського і Сан-жерменського договору.

Подорож Бенеша.

„Chicago Tribune" доносить з Льондону, що англійські політичні круги привязують до гостини д-ра Бенеша в Льовані велику вагу. Хоча про спроби посередництва здементовано, всеж таки остає фактом, що Бенеш по розмові з Поанкаре говоритиме тепер з представниками англійського уряду. Нема сумніву, що подорож Бенеша означає поважний крок в напрямі вигладження доріг порозуміння поміж Англією і Францією".

Орган Чехословацьких соціялістів „Ческе слово" коментує мотиви подорожі Бенеша до Парижа і Льондону потребами Чехословацької політики, яка має доволі власних невирішених питань, на те, щоб непотрібно лишатися поміж дві великі держави.

Поруря.

Чого хоче Франція?

„Дейлі Майль" доносить, що французька політика в справі репарацій зясовується у вісьмох точках:

1) Французький уряд обстоює при тому, що антанта з Англією є безумовно конечна, та що відбудова Европи може бути заставлена тільки при однозгідній акції Франції та Англії. В цілі управильнення репараційного питання, Франція бажає собі ще стисліщого союза з Англією, аніж утворює його палата антанти.

2) Ріжниці поглядів поміж Францією а Англією полягають на тому, що Англія виявляє, будьто би Німеччина була зруйнована і неспосібна до плачення. А Франція думає, що знищення Німеччини є тільки позірне, бо її матеріяльне майно не було нарушене, чого найкращим доказом є невірні викази закордонної торговлі.

3) Франція увійшла до Поруря, щоби примусити до плачення ті німецькі круги, які до тепер перешкаджали в платности, то є великий промисл.

4) Франція опорожнить Поруря в міру напливу німецьких заплат.

5) Франція не має намір анектувати якунебудь німецьку територію на правому і лівому березі Рену. Французький уряд придержуваався заєдно того принціпу і готов це ще раз повторити. Всяка инша політика була би суперечна не тільки з мировою політикою Европи але і в дійсними інтересами Франції.

6) Франція не задумує окупувати лівого берега Рену довше понад речинець принятий мировим договором.

7) Французький уряд готов взяти під увагу всякі пропозиції, які німецький уряд предложить в офіціяльній формі. Але це може наступити щойно тоді, коли Німеччина відкличе свої зарядження, які замінили пасивний опір в воєнний стан. Коли Німці закинуть тактику пасивного опору, то Франція відкличе усі острі зарядження, які з початку окупації Поруря не були передбачені.

8) Франція принціпіяльно погоджується, щоби постанови мирового договору про гарантії були заступлені взаїмним гарантійним договором, зареєстрованим комісією Союза для справ розброєння, одначе під умовою, що військові свідчення будуть в тім договорі точно означені.

Велика Україна.

Ставка на незаможних.

Агенція „Вєстник" сповіщає: після закінчення зізду незаможних селян, який відбувся сими днями у Харкові, почалась енергійна робота комітетів незаможних селян. Організовані губерніяльні комісії комнезамів, які виробили інструкцію для діяльности комнезамів по селах. Згідно цій інструкції має бути значно підсилена культурно-просвітня робота комнезамів. До весни повинна бути закінчена кампанія по ліквідації неграмотности серед незаможних. В кожному селі повинні бути зорганізовані селянські будинки й хати читальні. Комнезами повинні приймати участь в житті школи, вступаючи до шкільних рад й організуючи постачання до шкіл дров. Комнезами повинні виділити спеціяльний земельний фонд для обрібки його громадою. Скрізь, де нема досі, повинні бути організовані комітети взаїмної допомоги. З 1. липня в діловодстві, як в губерніяльних осередках, так й на селах, мусить бути заведена українська мова.

Книжковий рух на Великій Україні.

По відомостям Всеукраїнської виставки друку в Київі кількість виданих книжок на Великій Україні уявляється в таких числах:

1905—37, 1906—140, 1907—166,
1908—219, 1909—160, 1910—183,
1911—224, 1912—193, 1913—201,
1914—116, 1915—73, 1916—79,
1917—747, 1918—1804, 1919—665,
1920—457, 1921—214, 1922—186.

Цифри ці занадто виразні, щоби до їх треба було додавати якісь коментарі. Опанування України большевиками спричинилось до колосального упадку нашої книжкової продукції.

Холера.

Агенція „Вєстник" сповіщає, що в Полтаві, Кремінчузі, Миколаїві і ст. Знаменка в кінці червня було кілька випадків захорувань на холеру.

Чого хоче Англія?

Паризькі часописи доносять з Лондону: Після інформацій офіціальних кругів декларація англійського уряду в справі репарацій обіймати-ме такі точки: 1) Скликання міжнародньої комісії знатоків для усталення платности Німеччини; репараційна комісія в нічому разі не буде аліквідована, але новоутворений орган дасть їй інформаційний матеріял; 2) припинення пасивного опору під умовою, що під адміністраційним і економічним оглядом відзискає Німеччина свободу в окупованих областях. Третя точка обговорює забезпечення Франції гарантійним пактом східних держав під протекторатом Союза Народів. 4) Скликання конференції різних держав, між иншими й Німеччини для обговорення питань звязаних з відшкодованням.

Становище Німеччини.

З приводу піврічного тривання обсади Порури німецька преса обговорює білян: окупації, при чому „Льокальанцайгер пише:

Помимо усіх труднощів, які принесла Німеччині руйнуюча дезорганізація і страшний терор французько-бельгійської салдатчини виявилось непохитним фактом, що: 1) надія Франції на повну експльоатацію Порури розвіялись безповоротно; ся би Француза не надавлювала, то злочин пасивного опору їм ніяк не вдасться. Ми не знаємо, які труднощі принесе зі собою осінь і зима, але одно є певним, що 11. січня 1924 пасивний опір буде такий же сильний, як він є тепер.

Совітська Росія.

Наслідки ограбування церков.

Член редакції „Kölnische Ztg.", який був в совітській Росії й добре її знає, в спеціяльній статті наводить підрахунки результатів обідрання в церквах цінних річей. Він вказує, що для боротьби з голодом, для якої було приступлено до одібрання в церков і монастирів цінних річей, виручені реальні вартости загалом ніякого значіння не мали. В Петербурзі, Москві, по части Новгороді і Вологді частина вартостей, яка мала мистецьке й культурно-історичне значіння, була вратована. В решті країни — а Росія була дуже богата виробами церковного і світського мистецтва — всі ці вартости по більшости розбиті на кавалки повазі й знищені. Одній комісії в Москві вдалось знайти серед приближно сто тисяч срібних річей, три тисячі старовинних цінних річей. З цих врятованих річей в петербурському Ермітажі утворено новий музей старовинного церковного мистецтва.

З польських справ.

Міністр і його „куратор".

З Варшави доносять до львівських часописів: Як відомо урядова більшість приділила міністрови фінансів Ліндому сенатора Адама як дорадника. Функції того дорадника полягають на злобній контролі над позбавленим власної волі міністром, який без апробати свого „опікуна" не має права видати яке небудь заряджения. Оноді розійшлися в соймових кульоарах чутки, будьтобн сенатор Адам, опікун нещасного міністра, заключив зі своїм пупілем дуже корисний для себе договір про продажу п. Ліндому площі під будову П. К. О. у Львові за суму 1,200.000 марок. Громада міста Львова жертвувала потрібну під будову площу — даром, але п. Лінде волить купити аніж дістати даром.

Новий проект маєткового податку.

У вівторок розглядатиме скарбова комісія польського сойму новий проект маєткового податку опрацьований Ліндем. Від ухвалення цього проекту сподіються санації польської валюти.

„Український театр".

На конституючих зборах Надзірної Ради театральної кооперативи „Український Театр" вибрано: Головою: дир. Михайла Галущинського, І. заступ. д-ра Володимира Загайкевича, ІІ. заступ. Ілярія Чапельського; секретарем: д-ра Михайла Рудницького, якому повірено пресовий реферат, заступ. секр. п. Софію Федорцеву.

До контрольної комісії увійшли: Ілярій Чапельський, д-р Юлій Савчак, Антін Гладишовський; заступники: Михайло Губчак, о. Йосиф Кишакевич.

Завідуючим директором вибрано: Осипа Бурачинського, ІІ. директором: Осипа Навроцького, ІІІ. директором: Теофіля Новицького.

Заступниками директорів вибрано: І. Андрія Кероця, ІІ. Романа Сенишина, ІІІ. Івана Сокальського.

НОВИНКИ.

— **Кінець свята.** Останнє (80) ч. „Діла" сконфісковано за деякі місця вступної статті і допісі з Холмщини.

— **Друкарський чортик.** Друкарський чортик зробив нам вчора непростиму несподіванку, перевертаючи горі дном цілу передовицю. Помилково зломано 4-ту шпальту передовиці. Кінцевий уступ, що починається словами: Я знаю, що для провідних французьких кол"... аж до кінця... „тільки новий Анрусів" (разом 35 стрічок) повинні бути поставлені на початку 4-тої шпальти, а видрукований початок 4-тої шпальти від слів: „Ось які благородні наміри"... із сконфіскованим місцем включно являється закінченням передовиці.

— **Проти повороту митроп. Шептицького.** В звязку з поголосками про поворот митрополита Шептицького до краю, „Звйонзек оборонцуф Львова" на довірочних зборах ухвалив таку резолюцію: „Дотеперішними виступами проти повороту митр. Шептицького ми дали доказ, що стоїмо на сторожі законности (?). Але будучи переконаними, що поворот Шептицького до краю є получений з небезпекою, яка буде творити нове огнище протидержавної діяльности, яку Шептицький буде поширювати, звертаємося до польської суспільности, щоби вона негайно вносила протести до Воєвідства (в дорозі телеграфічній) проти повороту митр. Шептицького до Львова. Польська суспільність не сміє погодитися з думкою, що серед нас має замешкати бунтівник (wichrzyciel), який буде виступати проти ідеї стислої інтегральности Малопольські з „Мацержов". У відповідь на таку безглуздю, фальшивобльовську резолюцію „Звйонзек «б. легіоністув" заявив, що справа повороту митроп. Шептицького належить до компетенції уряду, а не „оборонцуф Львова.

— **Катастрофа в Закопанім.** Дня 10. ц. м. прогульковим омнібусом виїхало 23 особи з Закопаного до Морського Ока. По дорозі через необережність шофера, омнібус перевернувся і впав у пропасть із високої скелі, наслідком чого 4 особи згинуло на місці, а богато було тяжко ранених. Шофери побоючись відповідальности, позтікали в гори, де їх арештовано.

— **Пожежа у Львові.** Дня 12. ц. м. в будинку при вул. Галицькій виникла пожежа, яку удалося скоро погасити.

— **За крадіж долярів.** В Познані засуджено на 10 місяців вязниці почтового урядника Бінкевіча за крадіж долярів з амер. листів.

— **Часописі дорожіють.** З днем 12. ц. м. ціна варшавських газет підскласа з 1000 на 1500 мк. за примірник.

— **Смерть Коритовського.** В Познані помер на днях д-р Вітольд Коритовські, б. намісник Галичини.

— **Залізнича катастрофа.** На лінії Букарешт—Чернівці наступила залізнича катастрофа, наслідком якої згинуло 70 осіб, а 200 було ранених. Це вже друга катастрофа цього місяця в Румунії. Заходить підозріння, що мається тут до діла з акцією терористів.

— **Епідемія самовбивств у Берліні.** Наслідком нечувано дорожнечі у Берліні поширюються самовбивства. За останний тиждень занотовано 42 випадки.

— **Жниво війни.** Бельгійська статистика виказує, що підчас світової війни в Бельгії зруйновано гарматами 78 тисячів будинків, з яких вже 71 тисяч відбудовано.

— **Росія постачає Німеччині збіжа.** На основі заключеного торговельного договору, совіти зобовязалися негайно розпочати постачання збіжа для Німеччини.

— **Арештування в Римі.** В Римі арештовано комуністичного посла Феррарі під замітом організування повстання проти фашистів.

— **Пізна вдячність.** Уряд Злучених Держав виготовив проект величавого памятника на могилу Христофа Колюмба. Рівночасно стверджено документами, що Христоф Колюмб за відкриття Америки дістав нагороду тільки у висоті 5000 франків по сьогодішнім курсі.

— **Заговір проти Леніна.** З Москви доносять, що там викрито на днях заговір проти Леніна і його уряду. На чолі заговору стояв відомий Беля Кун, який має намір повалити теперішній уряд в Росії і оголосити владу диктатовіяту, в склад якого входилоби 12 осіб. Заговір викрито, а Беля Кун втік на Україну. Його помічника Гітіса арештовано.

— **Заборона отворення українських шкіл.** Перед роком внесли українські родичі зі Львова меморіял до шкільної кураторії о розділ одинокої української міської школи ім. Шашкевичем на дві окремі школи (мужеську і дівочу), а ординаріятський шкільний делегат предложив другий меморіял о основання української міської школи на городецькім передмістю. Що до школи ім. Шашкевича, вона істнує вже від 39 років, має від довших літ окремі мужеські і дівочі відділи, а не може діждатися свого окончного впорядкування. На городецькім же передмістю мешкає найбільше число української людности (коло 20.000 душ), котрим належалася вже давно публична школа; коли ж сему відказувано, створили вони приватні українські школи, мужеську і дівочу, в котрих учиться понад тисячу наших дітий. Тому, що ці приватні школи не годні змістити вже всіх дітий, зажадав орд. шкільний делегат, щоби попри приватні українські школи заложено там ще публичну школу. Обі справи залягали через цілий рік і прийшли аж в маю с. р. під обради ради шкільної міської. Вислід був до передбачення, коли зважиться, що в тій раді на 25 членів не засідає ні один Українець. Польська рада не могла проти обох справ річевих аргументів, найшли собі вигідний вигрут: що „теперішня устава говорить лише о отворенню польських шкіл", а о инших народах не постановила ще нічого, і відкинули обі справи. Після такого рішення підключалися инші радні міста і окр. делегат до шкільного куратора і домагалися, щоби з огляду на те, що тов. Гломбінський мав перед волинськими послами висказатися, що нова устава не виключає творення українських шкіл, предложив обі справи п. міністрови до полагодження. Ми цікаві, чи зі справами п. міністра будуть голитися його діла. В кождім разі се дивне явище, що в польській конституційній державі заборонюється тепер офіціяльно отворення українських шкіл!

— **Нова Українська аптика у Вінніпегу.** В руки Українців перейшла одна з найбільше звісних аптик у Вінніпегу, положена в самім центрі української дільниці Superior Drug Store, на розі вулиць Селкірк і Мак-Грегор. Аптику провадять тепер Ілля Сичич і Микола Заловецький.

— **Що вдав Українець став лікарем в Америці.** Між двайцять чотирма студентами, які з успіхом скінчили сего року медицину на університеті Мек-Гіл в Монтреалі, був також один Українець, Іван Якимішак з Плезант Гом, Ман. брат посла до манітобського сойму Дм. Якимішака.

В дітях наша будуччина — наша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу".

В справі примусового обезпечення.

Тов. вз. обезпечень „Дністер" у Львові, подає до відома розпорядження Воєвідства львівського, оголошене в „Деннику урядовім" ч. 2 з дня 1. липня 1923, яке дослівно звучить:

Polska Dyrekcja Wzajemnych Ubezpieczeń zakres działania L. 10.304 w. 1/3. Lwów, dnia 15. VI. 1923. Do PP. Starostów i Magistratu król. stoł. miasta Lwowa.

W ślad okólnika z dnia 11. kwietnia 1922 L. 8146 w. 1/3 i wskutek reskryptu Ministerstwa Skarbu, Państwowego Urzędu Kontroli Ubezpieczeń z 30. kwietnia b. r. L. 613 U. U. zawiadamiam, że wobec ukonsytuowania się Rady Nadzorczej Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych w myśl § 3go rozporządzenia p. Ministra Skarbu z dnia 27. maja 1922) (Dz. U. R. Nr. 47 Poz. 423 r. 1922) na zasadzie § 5go tegoż rozporządzenia mogą być na podstawie decyzji Rady Nadzorczej dostarczane gminom przez Polską Dyrekcję Ubezp. Wz. rejestry poborowe przewidziane z § 2gim rozp. Ministra Skarbu zdn. 23. grudnia 1921. (Dz. ust. R. P. Nr. 5. poz. 34. 1922 r.)

Data otrzymania przez gminę rejestru poborowego w myśl cytowanego rozporządzenia przesądza o obowiązku ubezpieczenia budowli w danej gminie w P. D. U. W.

Przesyłane więc do gmin obecnie na mocy decyzji Rady Nadzorczej w P. D. U. W. rejestry poborowe składki ogniowej podlegają wykonaniu i od daty ich otrzymania i ogłoszenia w gminie na tepuje obowiązek właścicieli budynków ubezpieczenia ich w P. D. U. W.

1) Rejestracje i oszacowanie budynków przeprowadzają organa P. D. U. W. a nie władze administracyjne.

2) Obowiązek władz gminnych w zakresie ubezpieczeń przymusowych określa wyłącznie art. 35. ust. 2 dnia 23. czerwca 1921 r. o przymusie ubezpieczenia od ognia i od Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych (Dz. U. R. P. Nr. 64 poz. 393).

3) Obowiązkowi ubezpieczenia w Polskiej Dyr. Ubezp. Wzajemnych podlegają budowle ustawą określone w wysokości 2/3 oszacowania części spalnych (art. 3ci ustawy) i 3/4 części może być według woli właściciela ubezpieczona albo w P. D. U. W., albo w innych koncesjonowanych przez Rząd Polski zakładach ubezpieczeń.

4) Budynki, które są już ubezpieczone w jakimkolwiek koncesjonowa-

nym przez Rząd Polski zakładzie ubezpieczeń, mogą być przyjmowane do ubezpieczenia przez P. D. U. W. dopiero po upływie czasu, na który zawarto odnośne umowy z temi zakładami, lub też po rozwiązaniu tych umów polisowych (art. 42 ustęp drugi ustawy).

5) Polska Dyrekcja Ubezpieczeń wzajemnych nie jest instytucją państwową, lecz w myśl art. 1. ustawy z 23. czerwca 1921. r. (Dz. U. R. P. Nr. 64. poz. 395) jest instytucją samorządową, opartą na wzajemności i rządzoną przez organ, wybrany z pośród ubezpieczających. Ingerencja władzy państwowej (Ministerstwa Skarbu) ogranicza się do nadzoru wykonywanego w zakresie wskazanym przez wspomianą ustawę a w szczególności przez art. 38 tejże ustawy.

6) Organy Samorządowe i policji państwowej nie są uprawnione do krępowania legalnej działalności ubezpieczeniowej prywatnych zakładów ubezpieczeń, koncesjonowanych przez kompetentne władze.

W razie niestosowania się tych zakładów do obowiązujących przepisów prawa ubezpieczeniowego uprawnioną jest do wkroczenia jedynie władzą nadzorczą tj. Ministerstwo Skarbu (Państwowy Urząd Kontroli Ubezpieczeń.

Do powyższych wskazówek zechce P. T. ściśle się zastosować i w stosowny sposób pouczyć naczelników gmin, strony zaś prywatne z zażaleniami na przekroczenie ustaw ubezpieczeniowych odsyłać do Ministerstwa Skarbu, Państwowy Urząd Kontroli Ubezpieczeń.

Wojewoda: w. z. Zimny.

Арт. 42. закона державн. між иншими звучить:

„Przejęcie przez Polską Dyrekcję Ubezpieczeń Wzajemnych ubezpieczeń budowli od ognia, na które zawarto umowy przed wejściem w życie niniejszej ustawy, może nastąpić dopiero po upływie czasu, na jaki umowy te zostały zawarte, lub też po ich rozwiązaniu w myśl warunków policzonych. Od tego czasy rozpoczyna się obowiązek ubezpieczenia w Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych".

При тім зазначується, що обезпечення заключені в Тов. вз. обезпечень „Дністер" у Львові є тревалі і на підставі цего закона не підлягають примусови обезпечень в Польській Дирекції вз. обезпечень.

86 1—1

Незавидне життя.

Нам пишуть: Бувші австрійські військові (активні гажисти), що по розпаді австр.-угор. монархії лишилися без служби і заосмотрення, зібралися дня 29. червня у Львові на нараду в справі одноцільної спільної акції для добуття заосмотрення за службу відбуту в бувшій австр.-угор. армії. На зазив ініціятивного гуртка в щоденниках заголосилося понад 300 бувших австрійських гажистів усіх степенів з цілої території Східної Галичини. Заступлені були усі народности і усі повіти краю, так що нараду можна вважати висловом гадки і волі взагалу пробуваючих в краю інтересованих. По виборі президії і короткому представленню предмету і цілі наради референтом ініціятивного гуртка, приступлено до обговорення самої справи.

Вихідною точкою було ствердження, що польський уряд, який міжнародним трактатом в St. Germain, в 1919 р. приняв на себе обовязок заосмотрення тих активних військових службовиків бувшої австр.-угор. армії, що їх місце приналежности лежить в межах польської держави, і який на що ціль переняв від бувш. австр.-угор. скарбу відповідну частину фондів в золоті, відмавляє признання всякого пенсійного заосмотрення бувш. австр. військовим а дотичні умотивовані просьби або лишає без відповіди або поладнує через Міністерство Військових Справ повідомленням, що „prośba z braku podstaw prawnych obecnie nie może być załatwiona".

Зібрані на нараді представники бувш. австр. військових рішили покликати до життя окрему організацію усіх таких осіб без огляду на національну приналежність в межах трех воєвідств на території Східної Галичини з централею у Львові і з філіяльними репрезентаціями в осідках воєвідств, у Львові, Станиславові і Тернополі. Ціль організації: згуртувати усіх був. австр. військових (активних гажистів: старшин, урядників і підстаршин), які постійно пробувають в межах польської держави і які ані не находяться у польській військовій або цивільно-державній службі, ані не одержали належного заосмотрення за службу відбуту в був. австр. армії, і спільними силами повести акцію о це заосмотрення в таких напрямах: 1) порушенням справи в пресі краєвій і заграничній. 2) висланням окремої депутації до відповідних чинників, 3) відкликанням до посередництва сойму і сенату у формі інтерпеляції на одному з найближших засідань, 4) зібранням матеріялів і підготованням дотичних претенсій покривджених до масового спорядження на дорогу судової скарги проти польського уряду (скарбу) і 5) переробленням заходів коло видвигнення справи на міжнароднім форумі. Нарада покінчилася вибором членів центрального і філіяльних (воєвідських) комітетів і зібранням фондів на перші адміністраційні потреби. Зголошення, запити і звідомлення для центрального комітету у Львові слід приймувати на адресу: був. майор авдитор Стефан Тисовський, Львів, Домініканська 11. I. п. Для воєвідських комітетів: у Львові: Еліяшевський Іван, Валова 31. В Станиславові: Павло Винників, Липова 14. В Тернополи: Корнило Яримович, ул. Мицкевича 15.

Дописи з краю.

Підгірки коло Калуша.

Село має 250 хат. Колись було зовсім заквашене. Свідомих українських громадян можна було вичислити на пальцях руки. В селі істнує здавна читальня ім. Качковського, має гарний будинок, але зовсім заснічена. За те тим краще розвивається новозаложена „Просвіта". Товариство мусить покищо тинятися по найманих кутах, бо читальня Качковського навіть за гроші не хоче їй відступити льокалю. „Просвіта" має вже досить гарну бібліотеку, коло 300 книжок і передплачує народні часописи. При читальні істнує аматорський кружок, що представляв до тепер кілька штук. Театральним режісером є інтелігентний селянин Павло Калець, що веде також курс співу.

Читальня „Просвіти" збирає також датки на Рідну Школу, які відсилається до Калуша і Станиславова. Місцевий священик о. Козак натерпівся досить за свої „убіждення" за австрійської влади, просвітним рухом парохіян мало цікавиться, але не ставить йому перешкід. Доноси до староства на діяльність „Просвіти" роблять инші люди. Громадський секретар збирав навіть хлопців і дівчат на параду, коли молода пара місцевого дідича справляла весіля. Забув мабуть білячиско хто спровадив карну експедицію на село, хоч то ще недавній час. Свідомійші люди з огидою дивляться на таке лизунство і брак національної чести.

В селі є ще кооператива „Будучність", що має гарну крамницю при головнім гостинці, що йде з Калуша на Станиславів. Грошевий оборот від січня до червня 1923 був коло 40 міл. м. Робляться ще заходи заложити в селі рух.-пож. товариство „Сокіл" або „Січ".

М. Ф.

Проти українського шкільництва.

Дня 9. ц. м. в пол. тов. педагогічним у Львові відбулася конференція польської гакати в справі українського шкільництва у Сх. Галичині. Референт виголосив ославлений україножер Прушиньскі, який є й ініціятором конференції. Прелегент із садистичною насолодою здав звіт із дотеперішної боротьби проти українського шкільництва і накреслив плян на дальше. Забирали голос: д-р Туль, Гальбан, Шидельскі, Совіньскі та инші їм подібні. В резолюції конференція домагається від уряду ліквідації українського тайного університету і боротьби з бойкотом польського університету з боку українського студентства.

Бібліографія.

Кьмники.

МІЖ МОЛОТОМ І КОВАЛОМ (причинки до історії української армії).

Зміст: 1) Мирон Дольницький: Над пропастю; 2) Ярослав Кузьмів: Кінець кривавої епопеї; 3) Степан Божик: З останніх днів У. Г. А.

Львів-Київ. Наклад Червоної Калини 1923.

Гр. Наш: СОЦІЯЛІЗМ ТА СЕЛЯНСТВО. Наклад „Громади" Львів-Коломия 1923.

Посмертні згадки.

Віруча Кастецька ученица III. року учительської семинарії С. С. Василіянок, дочка Стефанії і бл. п. Теофіля, судді окружного суду в Станиславові упокоїлася дня 5 липня в 17. році життя. Покійна відзначалася незвичайною ніжністю, горячим замилуванням до науки, точністю в сповнюванню своїх обовязків та сердечною любовю до рідного Народа; в шкільному життю товариська, тихенька, привітлива.

Тож не диво, що в короткому часі зєднала собі любов і симпатію цілого Учительського Збору і Товаришок.

Над могилою Покійної виголосив господар кляси п. проф. М. Мельник гарну промову, якою попрощав Її в далеку дорогу вічности від себе, товаришок і рідних. — В. І. П.!

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Чародній театр Тов. „Українська Бесіда" під дирекц. О. Стадника.

Підгайці — саля „Сокола":

Субота, 14. ц. м. Премієра! „УРІЄЛЬ АКОСТА"

Неділя, 15. ц. м. „ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ".

Бережани — саля „НадІТ":

Понеділок, 16. ц. м. „УРІЭЛЬ АКОСТА".

Вівторок, 17. ц. м. Бенефіс дружини. „НАТУСЬ" комедія Винниченка. 88 1—1

Український театр під дир. Івана Кагутяна. Бучач саля „Сокола": Субота 14. липня „Мірале-Ефгос". Неділя 15. липня „Нещасне Кохання".

Борщів саля „Народнього Дому": Понеділок 16. липня „Хмара". Вівторок 17. липня „Молода кров".

Озерянн саля громадська: Середа 18. липня „Хата за селом". 80 2—3

На „Рідну Школу" зложив П. Т. „Комітет допомоги українським збігцям" в Ужгороді на щадничу вкладку „Подкарпатського Банку" в Ужгороді від лютого н. р. до 17. червня ц. р. 6.154 кор. чеських. За сю жертву складаємо Хвальному Комітетови і Впов. Жертводавцям щиросердечну подяку. Головна Управа У. П. Т. 85 1—1

В Українськім Технічнім Товаристві у Львові в середу, дня 18. липня ц. р. відбудуться сходини в справі будови дому Українських Техників. Присутність всіх членів перебуваючих у Львові конечна. — Інж. П. Волосенко, Інж. А. Барщівський. 83 1—1

Оповістна. Головна Управа Українського Педагогічного Тов-а рішила на загальне домагання родичів отворити по феріях бр. четверту клясу реальної гімназії (т. зв. III. типу) для дівчат у Львові. Приняті будуть: 1) що покінчили з добрим успіхом VII клясу всенародної (виділової) школи, 2) що викажуться свідоцтвом з III. кляси реальної гімназії або з III. кляси класичної гімназії, хоч би з недостаточною нотою з латини або грека. Рефлектуючи на приняття зголосяться до 1. серпня с. р. устно або листовно до Дирекції школи (вул. Мохнацького ч. 12.) На підставі зголошень визначиться дні запису. 78 2—3

Дрібні оголошення.

ДОЄК повитуха приймає і уділяє помочі. Городецька 32. 87 1—10

КІЛЬКОХ ХЛОПЦІВ на науку столярства меблевого приме зараз столярська робітня Юліяна Савіцького, Стрий, Кохановського 10. 82 1—1

З БРАКУ знайомства оженюсь з панночкою Українкою найрадше з кругів хліборобів, купців, промисловців (особливо з фаху кравецького). Єсьм кавалєр, на становищу, фаху кравецького, посідаю неевелике майно. Річ трактую цілком серіозно. Прошу о фотографію, за звороті якої і за дискрецію ручу словом чести. Листи прошу слати до Адміністрації „Діла" Львів, найдальше до двох тижнів від дня оголошення під „Галичанин ч. 150". 90 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

Д-р Стефан Федак

2492 веде поновно 5—16

АДВОКАТСЬКУ КАНЦЕЛЯРІЮ

у Львові, вулиця Сикстуська ч. 48.

Видавництво перекладних творів всесвітнього письменства

„БІБЛІОТЕКА МЕРІЯМА"

видало досі:

1) **„Червона смерть"** — оповідання Е. А. По.

2) **Легенди** — С. Лягерлєф (вичерп.)

3) **Озеро Іммен** — новеля Т. Шторма.

Друкує:

4) „Пан скляної кімнати" — оповідання К. Робертса.

5) "Легенди" т. II. С. Лягерлєф.

Основна ціна кожного випуску є 660 (се є в липні 4800 мп.) Ціна двох (1. і 3.) випусків разом з почтовою пересилкою лише 10.000 мп. Замовляти по адрес:

Адміністрація „Бібліотеки Меріяма"

18 Львів, Содова 4. 3—4

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють від пятниці 13. липня ц. р. односерієву сенсаційну американську драму на 6 великих дій п. з.

Право сильного пястука.

Головні ролі кревуть CLAIRE WINDSOR найновіщу фільмову зірку, як також славний трагік ФРАНК МАЙО.

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні

Ч. 82 (9,963). Львів, вівторок 17. липня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рекляміація не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА
Місячно в краю 25'00 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 35'00 п. марок, Чехо-словаччині 5 чех. кр., Чехо-словаччині 30 в кор., Румунії 100 лей, Угорщині 50 корон, Австрії 35'00 кр. Зміна адреси 15 кр.

В справі голошень вноситися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 1.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 16. липня 1923.

Нова доба. Заяву премієра Великої Британії Болдуіна в палаті громад і льорда Керзона в палаті льордів в справі Порурря уважає більшість европейської преси зачатком нової доби. Виступ англійських державних мужів уважається великою подією. Прикметою цього виступу є свідомість, з якою оцінюється вагу положення, та відвага глянути правді в вічі.

Британських державних мужів не зупинив в їх виступі моральний терор п. Поанкаре, котрий постійно і вперто заявляв, що Франція лишається при своїм погляді — ані на волосок не попустити Німеччині. Заява Балдуіна і Керзона звернена без сумніву проти егоїзму і захланности шовіністичної Франції, котра, не зважаючи на нічо, простолінійно прямує до катастрофи і загради Німеччини в надії, що не вийде їй на користь і раз на все усуне небезпеку для грядущих французьких поколінь. Скрута Німеччини, зріст цін в 40 тисяч разів в порівнанню з мирним часом, повне обезцінення вартости гроша, зростаючий хаос і анархія, занепад авторітету держави і уряду, все те, що неминуче веде до проливу крови, сповнює радощами французьке серце.

З метою випередити англійську заяву та зазначити непорушність своїх позицій відносно Німеччини Поанкаре з одного боку проголосив своїх вісім точок, а з другого почалися наради й підготування задля конкретизації васальної ренської республики. Провідним мотивом Поанкарівських точок є вмовлювання, що руїна Німеччини не є дійсною, що окупація Порурря являється привусовим засобом змусити до капітуляції велику і вперту німецьку індустрію, що Франція не має наміру постійно окупувати німецьку територію, але ступнева евакуація Порурря зможе відбутися аж після того, як будуть дані певні гарантії відшкодувавчих сплат і буде припинений пасивний опір. Поруч з тим в Кольонії підготовляється плян насильного проклямования ренської республики. Ренські сепаратисти Сметс і Дортен за французьким натхненням розроблюють плян своєї поведінки. Для осягнення своєї мети (проголошення ренської республики) слід прогнати з ренської території неприхильне Французам населення. На місці мають лишитися тільки ті, що обстоюють окремішність ренської республики.

Одначе відкрите проголошення Поанкарівських тез, і скрита робота для проголошення ренської республики осягнули якраз противну мету. В тім самім часі, коли Поанкаре горячково працює для реалізації своїх тез, з двох противних кінців відзиваються голоси, які зовсім нехтують французьку точку погляду. В Льондоні на конференції транспортових робітників визначний член англійського парляменту Tillett, що відбув подорож в Порурря, висловився дуже характеристично про господарку й поведінку Французів. Являючись прихильником Франції, він прийшов до переконання, що коли Французи в найблизчих тижнях не покинуть німецької території, то краще було би для світа, колиб Німеччина була виграла війну. Коли Французи не евакуюють Порурря, то війна являється неминучою, иншими словами: попередня війна була даремна, бо не осягнула своєї цілі, а тільки створила нові огнища воєнних конфліктів. Знову д-р Бенеш в розмові з провідним політичним співробітником „Daily Telegraph" вказав, що через поведінку Франції наступило повне ослаблення демократичних елементів в Німеччині. Демократична Німеччина є метою всіх демократичних країв. А це станеться тоді, коли наступить вдоволяюча розвязка репарацийної проблєми. Задля господарського відродження Німеччини, а тим самим зміцнення демократичних елементів, слід уділити моративу Німеччині і в її користь перевести міжнародню позичку.

Французькі сподіванки, звязані з уступленням Льойда Джорджа, якого вважали sui generis протектором Німеччини, розвіялися. Посуті Болдуін промовляє сьогодня тою самою мовою, що рік чи два роки тому промовляв Льойд Джордж. Етап англійської обсервації скінчився. Англія знову стає активною. Премієр Болдуін заявив, що німецька нота не може довше лишитися без відповіди. Вона без сумніву може творити основу до дискусії. Союзники повинні вже раз дійти до однозгідности в репарацийній справі. Англія не хоче розходитися з Францією. Дотеперішні розходження не основуються на суті, тільки не методах поведінки в репарацийній квестії. Також Англія є тої думки, що Німеччина повинна платити згідно із своєю спроможністю. Одначе не можна від Німеччини жадати більше, як вона може дати. Тим способом не осягнеться наміченої мети, навпаки — доведеться Німеччину, Англію, союзників і решту Европи до економічної руїни. Окупація Порурря не відповіданою метод ою до осягнення відшкодувань. Навпаки, наслідки окупації є пожалування гідні, а союзники одержують менше з відшкодувань, як передше. А й те, що одержують, то тільки коштом економічної руїни Німеччини, що неминуче веде до повної господарської катастрофи Европи. Наслідки окупації відбилися дуже відємно не лиш в Німеччині, але і в краях з нею економічно звязаних. Упадок валют, зріст безробіття і безробітних, — це ярка ілюстрація цього стану. Створений окупацією стан річей мусить бути ліквідований, а саме через скоре закінчення конфлікту, через знесення окупації і через уможливлення должникови виповнення своїх зобовязань на основі попереднього ствердження його платничої спроможности. Тривкість мира й економічна відбудова Европи є залежні від полагоди відшкодувань і міжсоюзних боргів. Ініціятиву в приготуванню відповіди на німецьку ноту бере на себе Англія.

Підготовлюваний Францією розвал Німеччини уважає англійський премієр небезпекою для цілого світа, бо всі народи потерпіли від такого розвалу. Болдуін гармонізує свій погляд з поглядами великобританських промисловців, котрі цілях обраний Францією називають шляхом знищення.

Виступ Болдуіна і Керзона є осторогою для Франції. Зближується дванадцята година. Европейський мир в небезпеці. Розходження між Англією і Францією на точці Німеччини повинні бути усунені. Не улягає сумніву, що громадська думка світа в цій критичній хвилі стане на англійській точці погляду. Франція буде примушена до відвороту; инакше вона возьме на себе відповідальність за нову війну і нове знищення.

Після заяви Болдуіна.

Льондон. Льорд Грей у промові в палаті громад заявив: Якщо між Англією і Франц'єю не прийде до порозуміння, Европа не буде відбудована. Наколиб навіть політика Франції побідила, то це не означалоб що Франція забезпечена на будуче на випадок війни. Щоб забезпечити себе від евентуальної війни, Франція повинна б помирити свої інтереса з Німеччиною, що і є можливом наколи політика Франції набере политивних форм. В політичних колах Льондону одержано відомости, що в середу найблизчого тижня Англія вишле ноту до Франції, в якій виясніть причини, що примусили її розпочати самостійну акцію в справі репарацій. Уряд приспішує справу, уважаючи зволікання за шкідливе. Англійська преса приняла заяву Болдуіна з вдоволенням.

Америка і совіти.

Москва. На днях тут приїжджає представник міністерства почт Зєдинених Держав в цілі остаточного навязання американсько-совітської почтової комунікації. В тій справі незабаром буде заключена умова між совітами а Грецією.

Карієра Раковського.

Москва. Голова Ради Народних комісарів України Раковський іменований заступником Чічеріна як комісаря закорд. справ союза совітських республик. Рівночасно іменовано Раковського представником совітської федерації для торговельних справ в Льондоні.

Нота до Туреччини.

Льозанна. Наслідком нових трудностів, які виринули в нарадах, держави Антанти виготовляють ноту до турецького уряду, в цілі навязання нових переговорів.

Заворушення в Міхені.

Міхен. Підчас зборів приклонників Гіттлєра прийшло до кривавих заворушень. Поліція поранила кілька осіб.

Не зважаючи на те, партія Гіттлєра ухвалила організувати окрім піхоти ще й кінноту.

В царстві фашизму.

Рим. Велика Рада фашистів на останнім засіданню обміркувувала внутрішну ситуацію в Італії і становище фашистів. Сконстатовано надзвичайну солідарність в партії фашистів, особливо серед молодіжи. Партія числить під цю пору понад міліон членів.

В Москві.

Москва. Дня 14. ц. м. тут відбулося перше засіданнє президії Ц. К. В. Союза совітських соціялістичних республик під проводом Каменіна. Між иншим порішено видати відозву до всіх народів світа із повідомленням про утворення союза совітських республик.

Нові вибухи Етни.

Рим. Доносять, що Етна вибухла наново.

Курс грошей.

Львів, 17. липня

Дол. амер. 141.000—142.000, дрібні 140'00—141000, дол. канад. 139000 — 140.000, дрібні 124.000—125.000, нім. марки 50 тис. 0·63—0·65, 10 тис. 0·73—1·75, 1 тис. стар. еміс. 2·50—2·60, 1 тис. нов. еміс. 1·50—1·80, сотки дрібні 1·70—1·80, лей 570—590, дрібні 560—570, кор. чеські 4400—4500, дрібні 3000—3200. Австр. тис. нов. емісії 14500—15000, стар. еміс. 8200—9000, сотки стар. еміс. за тис. 9—10.000, дрібні à 10 за тис. 7—85.000, австр. штемпліі 540—560, австр. перекази 160—175, Франки франц. 6600—6800, фунти стерл. 560.000—585.000 франки швайц. 00.000—00.000. Рублі 5-сотки 700—710, авіч. сотки 710—730, думські тис. 22—25, думські à 250 по 15—16. Карбованці 0·80—0·85, гриві 0·90—0·95

Золото: 20 кор. 580—610000, 20 франк. 560—570000, 20 мар. 626 до 640000, 10 рублі 680—710000, дол 132000—133000.

Срібло: Кор. австр. 1040—1050, 5 кор. 53500—54400, фльорени 26800—27200, рублі 47000—48000, копійки за 1 рубель 150—15500, лей 10200—10300.

Огляд світових подій.

Мировий договір з Туреччиною.

Швайцарська телеграфічна агенція доносить: Мировий договір виготовлений в Льозанні означає поворот мирового стану між Туреччиною а Грецією і державами Антанти. В 6 тижнів по ратифікації договору влада в Константинополі перейде в руки Турків. Нові кордони Туреччини визначено так: З Европі переходить цей кордон від гирла ріки Несвад до Маріци і взагалі є ідентичний з дотеперішним кордоном грецько-турецьким. Дальше цей кордон йде правим берегом Маріци від Кагарачу до моря Егейського.

В Азії супроти Сирії кордон рівнається кордонови визначеному турецько-французькою комісією в Анторі.

В Іраку кордон має бути визначений на протязі найблищих 9 місяців. Справу Моссулю має вирішити Союз Народів. Туреччина дістає суверенність над островом Імброс і Тенедос, а Греція задержує Лєммос, Самос, Міттелєни, Хіос, Самотраке і Мікарія. Острови, що лежать близько азійського побережа мають бути здеміліта-ризовані.

Права Італії до Деканезу затверджено.

Туреччина гарантує вільну плавбу в Дарданелях підчас мира і війни. По підписанню договору Туреччина буде принята в члени Союза Народів. Оттоманські довги будуть розділені між Туреччину і сукцесійні держави. Туреччина не заплатить жадних воєнних коштів і не має права до жадних репарацій. Держави Антанти розділять поміж себе 6 мілионів фунтів турецьких, які сконфісковано в Берліні і Відни на основі договору в Сан-Жермен.

Як відомо, наслідком непорозумінь договору цего ще не підписано; але всі дані вказують на те, що найблищих днях Туреччина договір підпише і то правдоподібно вже 18. ц. м.

Становище в Еспанії.

Становище в Еспанії являється надзвичайно напруженим. Нещаслива війна в Мароко продовжується, в Барсельоні, цьому осередкові республиканізму і каталюнського сепаратизму, не припиняється акти терору. В центрі вплив парламенту слабшає й авансцену політичного життя все більше висовується елемент військовий.

Ще з другого травня в Барцельоні розпочавсь страйк робітників транспорту, який зєднаний з великими насильствами як з боку працюдавців, так й з боку робітників. Серед білого дня вбивають добровольців-страйколомів, вбивають на улиці більш видатних підприємців. Страйк і зєднаний з ним терор цілком паралізували не тільки торговлю, але й судівництво. Страйк, постепенно зростаючи, загрожує стати загальним.

Становище в Катальонії ускладняється ще тим, що в ній дуже поширений сепаратистичний рух й вона вже давно добивається широкої автономії.

В самій столиці зросла боротьба військових груп. Поразки еспанської армії в Мароко викликало в політичних колах різке обурення проти армії і генералів, а сама армія в цьому обвинувачує політиків. Справа доходить до різних сутичок між військовими і видатними політиками. 6-го липня в сенаті мало не дійшло до бійки між ген. Агвілера й колишнім премієром.

Ця ненависть внутрішньої ситуації в високій мірі відбивається ма зовнішній політиці Еспанії, причинюючись до зменшення її авторітету.

Не забувайте про народний обовязок! ШЛІТЬ ЖЕРТВИ на „ФОНД ІНВАЛІДІВ". Конто „Союза Українських Інвалідів", Львів, вул. Руська ч. 3/II пов.

Видавнича діяльність „Просвіти".

Видавнича діяльність „Просвіти" — одна з важніщих ділянок. З нею вяжуться справи: бібліотечна, освітна взагалі, самоосвітна зокрема. Вони також предметом частих розмов на зборах, анкетах, нарадах. Звичайно мало кого задоволює. кождий має щось до закиду, критики більше або менше острої, більше або менше справедливої і влучної. Усе те віднало би, як також відпали би критичні відзиви про часопис „Народня Просвіта", як би ми спромоглися кинути тижнево бодай одну книжку або брошуру між народ. На пятьдесять виданих книжок і брошур найшов би кождий читач щось відповідне, підходяще, що його задоволює, і він висказав би що найбільше таке побажання, аби книжечок, підходящих до його смаку, видавано як найбільше. Як би ми спромоглися ще й на часопис (двотижневик) белєтристичного характеру, обрахований на селянські маси й редагований відповідно до їх смаку, тоді й фаховий орган, „Народня Просвіта" найшов би більше ласкаве слово.

Але сьогодня кидаємо ми з тяжким трудом заледви один аркуш друку на тиждень. Для нечитаючої публики і це за богато; для читаючої рішучо за мало. Перша переважає; друга своєю малою кількістю не дає можности більше видавати. А коли до сього ще й прибутки з видавництва йдуть на адміністраційні видатки, тоді — розуміється — не може бути мови про дощільну, розумну, всіх задоволюючу видавничу діяльність. А вона домагається не тільки відповідної кількости книжок, брошур і часописів, але також і відповідної ріжнородности що до якости й змісту. Крім повістей й оповідань мусять бути книжечки на всі можливі теми з усіх ділянок людського знання і людського життя. І цього ми свідомі. Але про це мало хто знає, з якими труднощами приходиться нам боротися, щоби й удержати що видавничу діяльність, яку розвиваємо. Поминаю труднощі, які випливають з нинішнього господарського й грошевого стану річи. При спільних зусиллях ми їх поборемо. Маю на думці труднощі, котрі є впливом нашого способу думання, нашої байдужности, непослідовности, а навіть химерности і злої волі.

Кілька примірів: Інтелігент завертає „Народню Просвіту", бо вона йому не потрібна. На його думку — це примха Гол. Виділу, видавати такий часопис. Читальня просить не посилати „Нар. Просвіту", бо не має грошей! На одній нараді кажуть нам видавати малі брошурки пів — 1 арк. друку, бо таку брошурку мужик радо купить, одним духом прочитає і вона його зацікавить до читання більших книжок. З другого боку дістаємо всі брошурки назад, бо вони за малі і за дорогі. Люде куплять книжку, а брошуру ні. „Така думка мужиків" — пише автор листа.

З огляду на недостачу книгарень по повітових містах, посилаємо під напором публичної опінії книжки в комісі. Таким чином більше як 10,000.000 мп. не звернено нам досі за книжки. Не дати в комісі гніваються на нас, що ми не піддержуємо освітної праці. Щоби свої гроші відобрати, треба висилати упімнення. А те все коштує. Такі класичні випадки. Патріот побрав тому два або півтора року книжок за 25—50 марок обіцюючи зараз прислати гроші. Ми упоминали, він мовчав. Сьогодня картка коштує 600 мк., а він довжний 50 мк. Про це щоби він заплатив теперішню ціну книжок, не можна йому й згадувати, бо він не заплатить. Коли в інтелігента чи селянина така справа зрозуміла, то ніяким чином не можна собі сього з боку установ, котрі самі стоять і держаться при житю тим, що калькулюють на спадок валюти. Тимчасом кооператива в місточку Х. бере в комісі книжок на суму пятьдесять кілька тисяч. Зобовязане розуміється звернути гроші і інтересуванним всіми підвишками ціни. Сьогодня ті самі книжки вартують пів мілиона марок. Ми упоминаємося о гроші і о ріжницю в цінах. На те відповідь, що ріжниці ціни кооператива не може принята до відома. А й давної вартости не верне, бо сільські кооперативи, які порозбирали книжки, ще не заплатили належитости за книжки. При такому стані справи далеко не зайдемо. А далі самі псуємо сільські кооперативи і призвичаюємо їх до руйнуючої праці у відношенню до видавничої діяльности.

А тепер другий образок. Одна читальня висилає замовлення на книжки в сумі 30 тисяч і пересилає рівночасно гроші переказом. У наслідку недогляду канцелярія выслала замовлені книжки за післяплатою. Це діється на протязі трьох тижнів. Недогляду ніхто не похвалює. Але зразу приходить лист з читальні, який домагається зовсім справедливо звороту грошей, але й до сього дає нас за те, що ми користаємо з грошей, а читальна тратить на девалюації. Отже наші люде це розуміють, що воно девалюація. Але розуміють для себе. Для Гол. Т-ва нема зрозуміння.

Видавничі плани у нас давно розроблені. Але дайте нам змогу видавати. Треба поборювати всюди у себе усе те, що стоїть на перешкоді правильному розвиткови видавничого діла. А тоді піде справа краще.

Філії мусять брати книжки в кольпортажу за готівку. Нехай беруть на невеликі суми. Тоді вони не тратять нічо. Бо при невеликих сумах а постійному зростови ціни — усе вирівнучать. Але як усі філії братимуть від нас місячно книжок від 200—300 тисяч, і платитимуть готівкою, тоді й Гол. Т-во зможе повести видавничу діяльність на користь освітній справі.

М. Галущинський.

Життя в Луцьку.

(Від власного кореспондента).

Луцьк, положений на горбі із старинним замком Любарґта, довкола річка Стир, її доплави і багна, з далека робить гарне враження. Дворець деревляний, малий і тісний. Через усе місто тягнеться головна вулиця, колись Шосейна, тепер названа Ягайлонська. Луцьк є осідком численних польських урядів. Всі майже написи і вивіски виключно польські.

В місті є українська приватна гімназія. Ученики в ній заложили гурток самоосвіти з кількома секціями, мають часто сходини, виголошують реферати, улаштовують літературні суди й видають літографічний журнал „Багаття" (досі зийшло 3 числа).

В гімназії є рухівня, є і прилади гімнастичні, але за браком відповідного учителя руханка для учнів не відбувається. Салю з приладами випозичено польському Соколови. Ученики по власній ініціятиві заснували клюб футбалістів і вправляють на одинокім у місті пляцу на військовім майдані коло двірця. Розвиткови цього змогу перешкаджує брак фондів на закупно одягів і приладдя. Підчас літних ферій деякі ученики-руховики залишаться в Луцьку, щоби під проводом бувшого військового старшини вишколити гурток інструкторів для гімнастики. Мають уже деякі книжки до руханки, переважно видання „Сокола батька". Тяжко прийдеться викорінити й усунути з ужитку російську руханкову і загалом чужу слівлю, завести всюди чисто українські назви й вислови. Але й це мусить бути зроблене, коли руханка має як слід сповнити своє високе завдання. Бо лише ідея, що вийшла з народнього духа, а як що вона чужа, то лише в народніх формах може захитати широкі маси.

Старше громадянство також починає цікавитися гімнастикою та робить заходи, щоби скласти статут, (на підставі галицьких сокільських і січових) і заснувати руханкове товариство. При добрій волі можна буде спершу винаймити льокаль для товариства, а згодом приступити до будови власної сокільні. Між громадянством є й заможніщі одиниці, з повіту також треба збирати жертви, бо як буде централі, то вона поможе й селянам зорганізувати всюди по селах рух.-пожарні товариства. Щасть Боже, луцькі громадяне, на новій дорозі.

Т. Ф.

Совітська Росія.

Вивіз російського хліба.

В одному з останніх чисел „Bulletin Amtsisden" находимо слідуючі цікаві дані:

З лютого місяця відновився вивоз російського хліба за кордон, якого не було на протязі девяти років. В травні совітський уряд вивіз 500.000 тон хліба, з них 250.000 до Німеччини, 50.000 до Данії, решта до Фінляндії, Швеції, Голяндії і навіть до Англії. Після жнив є намір вивозити хліб в значно більшій кількости. А проте голод й зараз істнує в Росії в дуже гострій формі на великих просторах. По офіціяльних даних комісії по боротьбі з голодом число голодуючих в квітні досягло до вісім мілионів—з них допомогу тепер одержує не більше в 500.000. Чужоземні організації ще в початку квітня годували 280.000 дітей і дорослих. Утворюється досить чудна ситуація: судна, навантажені російським хлібом, який справджується за кордон, стикаються з суднами, які везуть груди хліба до Росії, яко дарунок од закордонців.

Кажуть, що совітський уряд дуже вагається перш, ніж зважить вивозити російський хліб за кордон, не рахуючись з потребами самої Росії, але він був примушений до того своїм важким фінансовим становищем: золотий запас вже вичерпаний, так само, як дорогоцінности, бриляити, футра — щоб було чим оплачувати замовлення за кордоном, доводиться вивозити хліб. З другого боку вивоз потрібний був совітському уряду, як прекрасний засіб пропаганди—засіб переконати европейських капіталістів, що економічне становище Росії є полагоджене, робітників — в тому, що совітська Росія лишається житницею Европи й заховала широкі можливости вивозу. Окрім того, вивоз підносить ціни хліба в самій Росії.

Вивоз можливий лише при присутности лишків хліба. Чи є ці лишки в совітській Росії? По офіціяльним даним, кількість збору за 1922 рік на цілому просторі РСФСР (виключаючи Туркестан, закавказьк. республики і Східню Сібір) виносила около 2,242 мілиона пудів (коло 367,500.000 подвійних центнарів (подвійний центнер—100 кільограмів—в 1/4 пуд.) жита, пшениці, ячменю, вівса, проса і кукурудзи разом взятих. А в голодному 1921 році було зібрано хліба всього 274,600.000 подвійних центн. В останні роки пе-

ред війною збір виносив в середньому 665—736 міл. подв. центн. Тоді вивозилось за кордон й в частини Росії, які від неї тепер відпали (Естонію, Латвію і ин.) в середньому около 127 міл. центн. Отже до війни на задоволення потреб теперішньої совітської Росії в середньому йшло що року від 530 до 6 0 міл. центн. А цілий урожай 1922 року виносить 367 міл. центн.

Вивіз хліба з совітської Росії можливий лише тому, що існують лишки його в окремих губерніях, не зачеплених голодом 1921 року. Замість того, щоби покрити цим лишком недостачу його в инших губерніях, совітський уряд вивозить

Брак хліба в совітській Росії не відбився на великому збільшенні попиту на нього на внутрішньому ринкові. По перше купівельна здібність голодуючих селян й безробітних являється дуже низькою; по друге, через те, що селяне, які мають хліб, везуть його в великій кількости на ринок, щоби купити мануфактуру, а хліб, який привозять закордонні організації допомоги, зовсім не йде на продаж, так само, як й хліб, який одібраний урядом як продподаток. Через все це ціна російського хліба в золотій валюті ще низька й значно низша ціни на світовому ринкові.

Урожай 1923 року ще трудно предбачити. Площа засіву збільшилась на 17 відсотків рівняючи з минулим роком, але розподілено і дуже нерівномірно. В богатьох місцевостях вона ще зменшилася проти площі 1920 року через те, що насіння пропали.

Совітський уряд просив Естонію знизити на 25 відсотків ціни на перевоз російського хліба по естонським заліницям, обіцюючи за це перевозити весь хліб через естонські порти. Як кажуть, Естонія відмовила.

Серед російських монархістів.

Російська агенція „Руссуніон" з Парижа повідомляє, що в місцевих монархічних колах одержано відомости, що перебуваючий тепер в Німеччині вел. князь Кирило Володимирович рішив оголосити в блищі дні маніфест; в ньому має бути зазначено, що на підставі цілком певних даних імператор Микола II. і ціла його родина згинула в совітській Росії, що про вел. князя Михайла Олександровича з 1918 року не має відомостей, а через те він повинен уважатись юридично померлим. Через те єдиним правним представником російського престолу являється вел. кн. Кирило Володимирович. З приводу цього об'єднання монархічних організацій в Парижі оголосило таку заяву. Факт смерти імператора Миколи II., його сина і брата Михайла Олександровича можуть уважатись цілком доведеними після перевірки його компетентною комісією, робота якої можливі будуть лише після встановлення в Росії законодатности. Тільки тоді настане час вияснити, хто з дому Романових має бути російським імператором.

З польських справ.

Ще про польський „сукцес".

З Варшави доносять до „Дзенніка Людового": Ранішна преса піддає острій критиці рішення в справі Польщі і Данціга. Преса виказує, що домагання Польщі потрактовано неімовірно. Референт Ради Союза народів просто напросто не приняв до відома польського обжалування проти Данціга, не реферував його тим менче, не вдавався в мерітум. Навіть політичний чи неполітичний трибунал не вияснивби такого легковаження супроти обжалуючої сторони. „Міністер Сейда хотівби омминути дискусії в справі данцігського „сукцесу", бо ця справа починає набирати характеру політичного обманства, бо до тепер іще не опубліковано рішення Ради Союза Народів; не знаємо, чи тексту цього реферату не пофалшовано; видно що рішення Союза є ще гірші від реферату, скоро їх до тепер не опубліковано"...

Час до часу — слово гркої правди...

В звязку з польським крйком з Яворину читаємо в чехословацькій кореспонденції між иншими таке: „Поляки, не дивлючись на своє більш, аніж двозначне становище підчас світової війни — ніждались зединення своєї держави, поділеної поміж трьох заборців. В дійсности більш завдяки ласці антанти, яка мусіла їм богато забути а ще більше простити, аніж власній спінраші і заслузі. Як виїмкові фаворити попали вони в ряди надсподіваних „крігеревіянерів", коч не хто инший як вони були найзавзятійшими „дурхгальтерами" тих, що програли війну. Всеж таки польському народови, який протягом своєї неволі богато витерпів, моглаби належатися свобода, колиби підйом народу не доходив до пересади, через яку доводиться терпіти вольним і невольним сусідам Польщі. Від моменту, коли доля відродженої Польщі видалася декому забезпеченою, почалися безустанні авантури Польщі з її сусідами, хоча внутрішне фінансове й економічне положення Польщі давало польським політикам доволі заявити на те, щоби вони не пхали носа до чужого проса. Замість цього Поляки робили усе, щоби суперечками зі своїми сусідами, відвернули увагу світа від внутрішнього розкладу. Ні одна з держав не виявила стільки згідливости і доброї волі, як наша република; алеж, коли ходить о Польщу, наша уступчивість викликала зовсім противні наслідки. Нашу миролюбивість принято як слабість, яка примушує нас без слова виконувати усі забаганки Варшави, без огляду на провенієнцію їх легендарного управнення. І тут ми як немож краще починаємо розуміти слушність слів приятеля Польщі Готфріда Келлера, який ще 1848 р. мусів зазначити в своїому щоденнику, що Поляки заховуються як зле вихована хлопчаки, які своїм приятелям справляють тільки безустанні клопоти і розчарування. Бо як тільки на ґрунті нової науки про елементарні права природи моглиби вони обосновувати свої права до незалежности, то в противенстві до цього висовується їх виїмкова захланність, яка противорічить законам, на яких вони базують свої надії. Там, захланність це є обяв життя Польщі, який доводиться раз у раз відчувати нашій републиці. Зразу почали вони сварку о Тешен, яку ми покінчили компромісом. Але жертва з нашого боку тільки побільшила польський апетит. Тепер вони домагаються від нас области Яворини, якої питання давно уже вирішене. В тім напрямі кермуючі круги нашої республики, оказали уже своє останнє слово. Колиж мимо того польський міністр закордонних справ, в суперечности до своєї вступної промови, домагається від нас „звороту" Яворини як умови доброзичливих польсько-чеських взаємин, то для нас має це тільки вагу того, про що в свій час висловився Стефан Тіса, а що він назвав бажанням когось „перекричати".

Фактом є одначе, що спроможність творення собі ворогів не є рекордовою питомістю польського народу.

В дітях наша будуччина — наша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу".

Комуністи в червоній армії.

В „Реввоєнсовєте" розглядали сповіщення команданта полудневого фронту Фрунзе, в якім був представлений настрій Червоної Армії. З докладу виходить що він зовсім не корисний для радянської влади.

Фрунзе вважає величезною похибкою думку головачів верховодної партії, що Червону Армію можна провадити на мотузку комунізму, додаючи в її склад „комячейк"и. Праця комячейок дала в Червоній Армії нікчемний вислід. Червона Армія пересякнута наскрізь антисемітнамом і є нічим иншим, як давною царською армією. Царські старшини мають далеко більший авторітет серед жовнірів, як старшини-курсанти. А червоні старшини вбивають за дружбою з царськими і гордяться тим. Витворюється глупе положення, бо від волі кількох старшин, які навіть не скривають монархічних поглядів, залежить доля цілих відділів.

Фрунзе підчеркує в своїм сповіщенню, що Червона Армія піде за своїми начальниками і боєвими командантами. Богато військових відділів перейшло до повстанців на Україні тому, що так собі бажали старшини. „Комячейки" показались базсильними, при чім у першу чергу їх винищувано.

Доклад Фрунзе піддержали команданти фронтів: Західнього і Сибірського.

Антонов Овсієнко в своїому письмі звідомляє „реввоєнсовєт", що партійний зїзд надаремно витратив свої сили, добиваючись поєднання робітника зі селянином.

Треба глубше вглянути в відносини в нашій республиці" — пише Антонов Овсієнко. Поєднання, це тільки балачка, і заки ми діждемось поєднання (чи й діждемось коли?!) — пройде богато часу. Але важнійше питання, чи може радянська влада почувати себе безпечною, спираючись на нинішну Червону Армію? Мені це видається дуже сумнівним. Хвилювання в армії росте. Питання, хто зможе стати на чолі цих неясних настроїв, коли робота наших партійних товаришів не дає ніяких результатів. До тепер наша партія спиралася на оружну силу. Щож буде далі?!... На жаль зїзд не порушив питання про Червону Армію.

Воротилов доніс „реввоєнсовєту", що він рішив не принимати в свою армію старшин-Жидів, бо це викликує серед жовнірів крайне озлоблення.

Супроти цего всего „Реввоєнсовєт" постановив прочистити командний склад Червоної Армії, обсаджуючи постепенно начальні місця в боєвих частинах комуністами.

Тому що слухачі військових курсів по більшій части далекі від комунізму, постановлено змобілізувати 10 проц. комуністів від 20-літ, котрих пішлют[illegible] юнаш школи.

В найблисшім скликана комісі Фрунзе, яка ви що до звільнин старшин.

Приєднайте і вий фонд в Союзі Кред

— — — Ринок

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Останнє (87) ч. „Діла" сконфісковано за частину вступної статті.

— **„Маски".** На днях появилось 5. чергове число „Масок". Внутрішно-редакційні „перегруповання" спричинили помітне опізнення числа, яке зате видано в обемі 12 сторінок друку. Редаговане колєгіяльно, виявляє 5. число „Масок" велику ріжноманітність актуального матеріялу. З 5. числом „Маски" стали органом „Богеми" і остають під редакцією Колєгії, до якої входять пп. Роман Купчинський і д-р Михайло Рудницький. Адреса Редакції і Адміністрації „Масок" поки що незмінена (ул. Лісна ч. 12.), піднесена тільки ціна з 2.000 на 3.000 мп. за примірник і з 12. на 18.000 мп. квартальної передплати.

— **Вилив Прута.** З Коломиї доносять, що наслідком дощів у горах, Прут виступив із своїх берегів так, що хвилево перервано комунікацію на лінії Печеніжин-Свобода руиг.

— **Нові почтові значки.** На днях випущено в Польщі нові почтові значки по 1000 і 2000 мп. і з портретом Коперника.

— **Залізниця дорожіє.** З днем 1. серпня оплата залізничої їзди в Польщі буде підвишена на 39 процент.

— **Кара смерти.** Наглий суд в Ходаї засудив на кару смерти трох бандитів з Луцьміржа. Всіх трох розстріляно.

— § 19. Пресова Прокуратура при окружнім Суді карним у Львові надсилає по думці § 19 прес. зак. з 17|12 1862 В. з. д. 6/63 слідуюче спростування нотатки, поміщеної в ч. 37 „Діла" з дати 22. мая 1923 в „Новинках" під заголовком: „З недолі Українців в польській армії". „Неправдою є, будьтоби в касарнях на Янівських Блонях у Львові знущалося над поборовими Українцями, сековано їх, визивано, бито, заборонювано ходити до церкви, в кожде українське есвято давано їм найбільше роботи, зневажувано їх словами „шляк вас трафить кабани, ми вам дами У-країну", бито і переслідува а правдою є, що стверджу поборові Україні, що в ц ділі військовім як старшини, та товариші поводяться з поборови Українцями в цей сам спосіб, як з иншими жовнірами, згідно з службовими постановами, дагідно, віхто ніколи не був битий, визиваний, секований, о скільки згляди військової служби і заняття на це зізволяють, має кождий жовнір можність ходження до церкви та відправлення своїх релігійних практик". — Комендант Окр. Корп. ч. VI. *Єндржеєвскі*, ген. див.

— **Нові страйки в Польщі.** В Бельску і Білій застрайкувало 40.000 робітників.

— **Курці в небезпеці.** Польський уряд має намір продати тютюневий монополь французькому товариству, яке винаймає державні монополі у Франції. В звязку з тим тютюн знов подорожіє.

— **За биву.** Під Радеховом посперечався господар Шпак із своїм пасербом Дубайлою, на тлі поділу сіножать. Підчас сінокосів прийшло до бійки, наслідком якої Дубайло підрізав Шпакови косою голову. Дубайло крився деякий час в лісах а опісля сам віддався в руки поліції.

— **Пілсудскі прибуде до Львова.** Дня 4. серпня у Львові розпочинається зїзд польських легіонерів, на який прибуде і Пілсудскі. В програму зїзду входить: привитання Пілсудского, полеве богослуженне на цитаделі, зложення вінців на могилах „оборонцуф" Львова і довірочні наради, предмет яких держиться в тайні.

— **Справа відчинення склепів.** На днях у президента Наймана явилася делегація львівських купців в просьбою о дозвіл на відчинювання склепів о 7. год. рано, так як не діється у Варшаві і Кракові Найман обіцяв занятися цею справою.

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередню свою адресу.

Сезон купелевий — уже розпочався.

120 кабінок, 35 лодок, кругольня, — теніс — На ставі „СВІТЕЗЬ“ вулиця Іссаковича і ріг вулиці Вулецької.

Одинока сонішна пляжа у Львові.

Дописи з краю.

Калущина.

Щедрість Калущини.

В лютім ц. р. записала городянка Калуша п. Павлина Теничька цілу свою на причуд гарну і велику реальність при вулиці Долинській, майже в центрі міста, місцевому Кружкови Українського Педагог. Тов. на українську гімназію з тим бажанням, аби ще п. р. від 1. вересня примістити там існуючі тут гімназійні курси. Всі громадяне Калуша і повіта вміли оцінити як слід княжу щедрість Вп. пані Теницької, яка своїм записом фундувала міцну остою для розвитку рідної культури в Калуші і околиці. Честь їй і здяка за цей превеликий дар. І хоч друга половина тої каменици належить до кількох співвласників, від котрих Виділ Кружка У. П. Т. за порадою наших провідників постановив викупити її набавом. Дар тестаторки є гідний подиву на нинішні часи! Та, як Вп. п. Теницька висвітила себе надзвичайно щедрою, не менше таким самим виявив себе загал українського громадянства калуського повіта. З добровільних датків калуського міщанства, деяких свідомих селян, та майже всіх інтелігентів — з передовсім народнього учительства—викуплено вже велику частину згаданої реальности від співвласників (поважні міщане охотно і радо, або за малою винагородою відпродували свої пайки Кружкови), а коли в перших днях липня ц. р. Виділ Кружка і наші щирі інтересовані інтелігенти завагалися з тружениками, звідки роздобути гроші на дальше викупно пайок, тоді як на „чудо“ дістає голова Кружка лист від свого колишнього доброго і прикладного ученика, п. Дмитра Матковського з Калуша, а теперішнього горожанина Злучених Держав в Рочестері, яким він пересилає чеком рівнож княжий дар в долярах від калуських горожан, проживаючих тепер в Америці, на сплату співвласників, та заповідає пожертвувати чові дари на цю ціль. Честь і пайка нашим жертводобивим браттям за моря, яку пересилаємо їм дорогою, поручаючись вдячній їх памяти і братерському почуттю на дальше, бо ще нам много гроша тут буде потреба, аби побачимо цю величаву реальність як слід вивінувану і здатну до ширення просвіти між нашим молодим українським поколінням! Честь і дяка від нас першим ініціяторам земляком, а то: пп. Дмитрови Матковському, Петрови Гриневи і Константинови Шевчукови за їх щиру і безкорисну працю в збиранню жертв на таку благородну ціль, якою являється завязок української гімназії в Калуші!

При цій нагоді відзиваємося прилюдно ще раз до всіх з них братів і сестер калуського повіта особливо до тих, які ще нічо не жертвували, щоби не барилися з датками, а ті, котрі вже вложили свої одноразові датки, щоби були ласкаві складати дальші жертви,— бо час зводить вартість валюти на ніщо, а пайки співвласників ростуть в гору мов гриби по дощі. Памятаймо, що грядущі покоління осудять колишнє належито нашу жертвенність, так як ми вже тепер вміємо цінити високо благородну щедрість тестаторки і жертвенність братів наших Американців.

(Всі українські американські і галицькі часописи просимо цей допис передрукувати). — *Онуфрій Курдидик*, голова Кружка У. П. Т. ім. І. Франка.

Виказ

кількох годичів (нумів), які підписали грамоту вмурувану під угольний камінь „Рідної Школи“ в Станиславові і зложили кримну по 50.000 мп. а згляднобільше.

Бабановська Стефанія, д-р Лев і Наталя Бачинські (350.000), Бачинський Лука з Хриплина, Біобрамова Ольга, Бойс Яків, Бойчунова Олена, д-р Бригідер Володимир, Будзиновський Теодозій, Башкевичева Марія, Великий Федір, Вишнячукова Пелагія, Вовк Іван, Вовкова Ольга, Т-во „Воля“, Вислевський-Поус Константин, Т-во Взаїмна Рома Учителів, Гавальський Лев, о. Гринюк Юстин з Явниці, Гінчер Омелян з Тязова, Головна Управа У. П. Т. Львів (100 доларів), Городенський Комітет, Грицак Теодор (500.000), о. Іван Городівський, Грицишин Володимир, д-р Ярослав і Мелянія Гетцінгевичі, Гайох Михайло, Дашшова Марта, Дорошенка Марта, Дмерджова Марія, Джус Василь з Чукалівки, о. Донгий Володимир з Тисьменниці, Дутка Володимир, Т-во Українських Жінок, Агенція Зеленього Банку, Т-во „Злука“, Калайська Емілія (300.000), Кисілевська Анастазія, Кичурова Нінн, Ковальська Марія, Коповська Стефанія, Коханівський Іван, Кук Петро, Кульчицький Артур, Кульчицький Клим (30.000), Кингарин Народнього Базару (500.000), Лесницький Іван, Левицька Надія, Леванй Микола, Пекарня „Ексцес“, Латишевський Осип, Лисай Евген з Варшави (300.000), о. Матейко Теодор з Опришівець, д-р Малавюк Йосиф, Могилівна Ольга з Манятинців, Народній Дім Кооператива „Надія“ з Кнігинина-Гірки (300.000 Нікіфорюк Сава, д-р Овчарський Богуслав з Львова (500.000), Олесницький Федь, Олесницька Емілія, Олесницька Олександра, Олесницька Софія, Онуфрюк Григорій, Остапюк Микола, начальник з Радні, Осад Василь з Княгинина-Гірки, Павлюхова Олена, д-р Партицький Йосиф, Пекарня Антін, Всесвітовий Союз Кооператив (500.000), Повх Іван, Полотнюк Михайлина, Прийомська Катерина, Солотнюк Іван з Конюшполя, д-р Рибчин Іван, Роздільська Фільомена з Креховець, Рубчакова Ольга, о. Стек Дмитро з Єзуполя, д-р Сабат Микола, Салик Алексій, Т-во „Світло“, Сіменовичева Анна, Сінська Ольга з Радні, Скопінський Іван, Снігуровичева Мелянія, Снігурович Северин, Т-во „Сокіл“, д-р Соханський Іван з Калуша, Студентський Союз, о. Стрийський Корнило з Ководівки, Стефан і Юлія Совенцькі (400.000), Театр ім. Тобілевич, Ткачук Лесь, Тоач Павло, Спілка „Фарболь“, Фігалева Стефанія, Філія Т-ва Учительська Громада, Філія Т-ва „Просвіта“, Хромовський Касиль Чайківський Юліян, Чекстух Іван, Чорнявський Теодор, Шепаровичева Іванна, Шепаровнч Іван, д-р Яворович Володимир, Яворівська Комісія з Галича, Яценицька Володислава. Рівень датків менших як 250.000 мп. появиться небавом

Ставшина Кр. У. П. Т.

Шануйте наш часопис!

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр під дир. Івана Кагутяка. Бучач сала „Сокола“: Субота 14. липня „Мірале-Ефрос“. Неділя 15. липня „Нещасне Кохання“.

Борщів сала „Народнього Дому“: Понеділок 16. липня „Хімера“. Вівторок 17. липня „Молода кров“.

Озеряни сала громадська: Середа 18. липня „Хата за селом“. 80 3—3

З Скварчева. Сею дорогою складаємо прилюдно щиру подяку Впр. Отцям Місіонарям о. Дяковичу ігумену з Гошева, о. Ницкому ігумену і парохови Жовкви і о. д-рови Скрутеневі зі Львова, за щиру-огняну пожертвування пятидневну поміч в часі Місії, котру закінчив величавий похід з хрестом місійним при участи звиш 10.00 народу. — Гр-кат. Уряд парох. в Скварчеві. 93 1—1

На „Р. Школу“ зложили п. М. Ярмолович і д-р Д. Білавський 10.000 мп. місто розсилок повідомлень про їх вінчання, за що щиру подяку складає Гол. Управа У. П. Т. 95 1—1

Дайте ленту на б[illegible] **під торговлю слп інваліда Михайла Любінського.** Будка така коштує 1,500.000 мп. Жертви слати до Адміністрації. 1—1

Оповістка. Головна Управа Українського Педагогічного Тов-а рішила на загальне домагання родичів отворити по ферії бо. четверту клясу реальної гімназії (т. зв. III. типу) для дівчат у Львові. Приняті будуть: 1) що покінчили з добрим успіхом VII клясу всенародної (виділової) школи, 2) що викажуться свідоцтвом з III. кляси реальної гімназії або з III. кляси класичної гімназії, хоч би з недостаточною нотою з латини або грекн. Рефлектуючи на принятя зголосяться до 1. серпня с. р. устно або листовно до Дирекції школи (вул. Мохнацького ч. 12.) На підставі зголошень вирічиться дні впису. 78 3—3

Дрібні оголошення.

ЛОЄК повитуха приймає і уділяє помочі. Городецька 32. 87 2—10

АДВОКАТ Д-Р ЧОРНЕНКО в Сокалі пошукує від 1. жовтня рутинованого конціпієнта. 62 3—5

КРАВЧИНЯ (з мужем) пошукує особного покою або спільного при українській родині за оплатою 150—200.000, при чім може одна або два костюми ушити що місячно даром з вдячности після вимог. Зголошення під „Кравчиня“. 91 1-1

УРЯДНИК банку, літ 28 пошукує одної комнати. Платня після умови. Ласкаві зголошення прошу слати на адресу Марія Адамчик Львів, Сокола 2. дім М. Ч. 90 1-2

АДМІНІСТРАТОР заграничної газети Ч. С. Р. приме посаду адміністратора часопису в Галичині, найкраще торговельної газети. Має старі зв'язки з заграничними інсератами і рекляминим бюрами. Дуже добрі посвідчення і свідоцтва о дотеперішній службі. Тепер веду три газети двох видавництв торговельну місячну, політично-торговельну тижневу і перекладну дотижневу. Зголошення на адрес: Адміністрації „Діла“ під зн. „Адміністратор“. 92 1—4

УКРАЇНСЬКА МАШИНА ДО ПИСАННЯ американського фабрикату, послідний модель, уживана — до продажі. Оглядати між 2—3 по пол. — Йосиф Кагане, Львів, Коханівського 21. 94 1—1

З БРАКУ знайомства оженюсь з панночкою Українкою найкраще з кругів хліборобів, купців або промисловців (особливо з фаху краєцького або купецького. Єсм кавалер, на становиску, фаху купецького, посідаю невеличке майно. Рід трактую цілком серіозно. Прошу о фотографію, за зворот якої і за дискрецію ручу словом чести. Листи прошу слати до Адміністрації „Діла“ Львів, найдальше до двох тижнів від дня оголошення під „Галичанин ч. 150“. 90 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

2491 2—6 ДЕНТИСТ

ЯКІВ НАСС

б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болоссевича, приймає в заведенню

— вул. СИКСТУСЬКА Ч. 17. —

Штучні зуби в каучуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

Швайцарська ґаза,

першорядної якости паси, гурти, камінки, кальці, карпи, трансмісії. Конкуренційна ціна „ПІЛЬОТ“, Львів, Батория 4. 20 4-20

Перлмуттера УЛЬТРАМАРІНА

є найліпшою і найвидатнійшою фарбою до білил, вапна і до малерських цілей —

:-: К. ПЕРЛЬМУТТЕР :-:

ЛЬВІВ і в ЗНЕСІННЮ коло ЛЬВОВА.

2497 Бюро: вул. Сонішна 76. 6-10

СИРОВАРСТВО.

Тепер мається найбільше молока, а щоби його добре згрошевити, треба переробляти тільки на сир, котрий два рази стільки приносить, як масло. Вказівки уділює безплатно, як також поручає фаховців —

ВАСИЛЬ ПАВЛЮК, сироварський техн. в Тернополі, вул. Федьковича ч. 3.

267) 5—5

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

„Союза Учительських Спілок“

кооперятна з відповідальністю уділами

у Львові

відбудуться дня 3. серпня п. р. о годині 10-ій перед полуднем в салі Т-ва „Воля“ при вул. Оссолінських ч. 10/II. (сала давного артистичного театру).

Порядок нарад:

1) Отворення Загальних Зборів.
2) Відчитання протоколу з послідних Загальних Зборів.
3) а) Звіт організаційний, б) касовий.
4) Звіт Ревізійної Комісії.
5) Затвердження білянсу і уділення абсолюторії Управі Союза.
6) Розділ вписів.
7) Вибір нових членів Надзірної Ради в місце уступаючих.
8) Економічний реферат.
9) Внесення і запити членів.
10) Замкнення Загальних Зборів.

ДИРЕКЦІЯ.

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Т-ва Господарсько-споживча Спілка „СИЛА“

тов. зареєстр. з обмеженою порукою

в Делятині

бувший „ПОВІТОВИЙ СОЮЗ КООПЕРАТИВ“

відбудеться дня 2. вересня 1923. о год. 2. евентуально 3-ій по полудни в льокалі Української Каси в Делятині без огляду на число членів зі слідуючим денним порядком:

1) Відчитання протоколу з послідних Загальних Зборів.
2) Відчитання звіту реаіз. Кр. Союза Ревіз. у Львові.
3) Дискусія над звітом.
4) Звіт Управи з діяльности за 1922 р.
5) Звіт Контрольної Комісії.
6) Затвердження рахунків і білянсу за р. 1922. і уділення абсолюторії Управі.
7) Розділ чистих зисків.
8) Доповнюючий вибір Надзірної Ради а то: голови, 1 члена (секретаря) і 1 заступника.
9) Внески і запити.

Надзірна Рада:

Омелян Лісікевич, Евстах Бехметюк.

Рівночасно заохочуємося до Вп. Членів Т-ва з закликом, щоби доповнили свої уділи до висоти 1000 мп. а то до 30 (трийцять) днів від дня цего оголошення, в противному разі — по ніше означенім речинці перестануть бути членами Т-ва і тратять всякі членські права.

ДИРЕКЦІЯ:

Д-р О. Нагорецький Ол. Климковський.

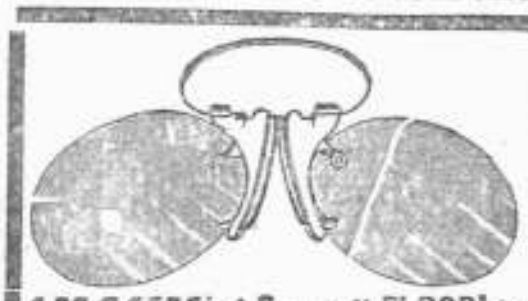

ПОРУЧАЮТЬ

ОКУЛЯРИ, ЦВІКЕРИ

від найдешевших до найдорощих у всіх родах. Сила Шайєса, Буша, Герца,

ЛЬОРНЕТКИ

полеві і театральні першорядних марок. — Замовлення з провінції полагоджується відворотно. 2151 4-20

ЛЕВ ЯЛЕЛЬ і Ска :: у ЛЬВОВІ :: Леґіонів 1.

Телеф. 458. Адреса тел. Оптика Львів.

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло“ Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 83 (9.964). Львів, середа 18. липня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦИЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. тов. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописі не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 35100 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 35 000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехо-словаччині 30 ч. корон, Румунії 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 3500 кр. Зміна адреси 15 0 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 1 500 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

†

В четверті роковини смерти першого Начальн. Вождя У. Г. А. і Державного Секретаря Військових Справ полковника

ДМИТРА ВІТОВСЬКОГО

відбудеться Панахида в Преображенській церкві в суботу, дня 21. липня о год. 9 ій рано.

Львів, 17. липня 1923.

Обєднання з селянством. В совітських державах, коли вірити совітській пресі, все йде добре. Творчість селянсько-робітничої держави провадиться нормальним шляхом, принціпи совітського державного будівництва спираються на міцні підвалини, яких ніхто й ніщо зрушити не може. Все мається гаразд й совітські держави певно й твердо йдуть до неминучого торжества й перемоги.

Але для тих, хто уміє уважно читати совітську пресу, хто уміє звязувати окремі факти й події в певний льогічний ланцюх — навіть при перечитуванні тієї підцензурної, завідомо офіціяльної, переповненої словослоніями совітської преси стає ясно, що не все йде в совітських державах нормальним шляхом.

Не можуть йти справи нормально там, де пануюча група весь час в змаганні направити ситуацію шукає все нових й нових шляхів, коли змінює вона раз у раз свою тактику, кидаючись в шуканнях порятунку з боку на бік.

А свідками такого горячкового шукання засобів для віднайдення порятунку з боку совітської влади являємось ми два останні роки з того часу, коли прийшов період чепу. І ці шукання виходу з боку совітської влади стають що далі все більш й більш горячковими і імпульсивними.

Все ясно й просто видавалось большевикам в жовтні 1917 року, коли вони захопили владу в Росії. Европа й цілий світ стоїть на передодні соціяльної революції. Заволодіння влади большевиками в Росії є лише перший розділ соціяльної революції, яка має відбутись в світовому масштабі. Перед большевиками стоїть завдання здійснити принціпи соціялістичної господарки в Росії й перекинути полумя соціяльної революції на цілу Европу, на цілий світ.

Невблагана дійсність завела надії утопістів з Кремля. Надії на близьку соціяльну революцію виказались лише порожним фантомом. Капіталістичний лад виявив себе значно кріпшим й міцнійшим, ніж сподівались того большевики.

Суворе життя примусило большевиків розпочати відступ по цілій лінії. Вони мусіли стати на шлях пристосовування своєї політики до потреб й вимог тієї кляси, яка в усіх совітських державах являється найбільшою реальною силою, до потреб й вимог кляси, проти волі якої в усіх совітських державах не можна відбудувати господарське життя, налагодити тревалий лад, до потреб й вимог селянства. Цей процес пристосовування тягнеться вже третий рік. Всі соціялістичні експеріменти було оголошено військовим комунізмом, який, мовляв, був викликаний лише умовами громадянської війни. В области економічної політики в цілях задоволення селянства був проголошений принціп вільної виміни сільсько-господарських продуктів, який згодом розвинувся в політику непу. Коли було зауважено, що селянству не вистачить одних економічних уступок, почали говорити про уступки в сфері національної політики — звідси той національний курс большевиків, який виразно зазначився на останньому весняному зїзді комуністичної партії.

Рівнобіжно з уступками на користь селянства, хай ці уступки здебільшого мали лише декларативний характер о скільки большевики самі не були в силі або не хотіли побороти інерцію й консерватизм свойого адміністративного апарату, в большевицьких колах цілі останні три роки провадились й провадяться розмови про необхідність перевести обєднання між селянством й робітництвом, конкретно кажучи між селянством й комуністичною партією. Яких тільки заходів не вироблено большевиками, аби перевести це обєднання, аби впровадити селянство в лоно комуністичної політики! І всі ці заходи, всі ці проєкти, скільки їх не вигадувано й не утворювано, банкрутували один за одним.

За раз о скільки можна судити по совітській пресі, в большевицьких колах розпочався період утворення нової серії проєктів, які мають здійснити обєднання між комуністами і селянством. Відновлюється діяльність давно грунтовно вже похованих комезамів; ці інститути, до тепер здебільшого паперові, підсилюються новими людьми, виробляються для них нові інструкції ставиться в них на широку скалю культурно-просвітня робота.

В цілях приєднання селянства здіймається з порядку денного антирелігійна пропаганда, яка, як свідчать про це совітські джерела, мала своїм наслідком лише ще дальше пониження авторітету комуністичної партії. Для переведення в реальне життя обєднання між селянством і комуністами встановлюється інститут шефства над селянством певних районів з боку совітських установ; установи, яким доручений певний район, мають спеціяльно опікуватися освідомленням й привернением на совітськи еіру селянства тих районів.

Вся ця серія нових комуністичних заходів для переведення обєднання селянства з большевиками, розуміється, нічого позитивного для большевиків дати не зможе. Большевики беруться тут, як й в цілій своїй політиці, розрахований на селянство, за завідомо безнадійне завдання. Наївним було би думати що може бути знайдений якийсь компроміс між селянством, яке стоїть на виразно індівідуалістичному й власницькому становищі, котре подіями останніх часів ще більше стверділося, й комуністичною партією, яка в жаден спосіб не може відмовитись від колективістичної платформи,

Через те останні проєкти большевиків характеристичні не з того боку, що вони знаменують собою розвязання нездійсненого завдання про поєднання між селянством й робітництвом, а з того погляду, що свідчать вони про дальший зріст хитання, непевности, про дальші шукання все нових і нових виходів.

Повстання в Бухарії.

Париж. В Бухарії вибухло повстання. Повстанці під проводом Уряз Сердака, який 1919 р. боровся з большевиками над Каспійським морем, заняли Самарканду.

Бунт серед Французів.

Париж. В місті Люнен серед французької залоги Рюруя вибухли революційні заворушення.

Промова Муссоліні.

Рим: На останнім засіданню парляменту Муссоліні виголосив промову закликаючи послів керуватись інтересами вітчини, а не партії. Промова викликала велике враження. Джіолітті один із перших уложив премієрови гратуляції, а товпа на вулиці улаштувала Муссолічі велику овацію.

Зміна в уряді радянської України.

Москва: Всеукраїнський радянський комітет іменував Чабара головою народних комісарів радянської України на місце Раковського.

Заворушення в Мінхені.

Мінхен. Організація Гіттлєра напала на спортове товариство, яке машерувало з чорно-червоно-жовтим прапором. Прапор опльовано і подерто. Прийшло до бійки поміж обидвома групами і поліцією. Того самого дня національні соціялісти маніфестували вулицями з гарматами і в військових одностроях. Прийшло до сутички з поліцією. Богато осіб ранено.

Заговір в Загребі.

Білгород: В Загребі викрито хорватський заговір проти Югославії. В заговорі вмішані навіть деякі особи з політичних сфер Хорватії. Арештовано кілька осіб.

Акція Хорватів.

Білгород. На днях в Крагуєвачі наступив вибух фабрики муніції. Цілий склад морських мін ваги по 150 кг. вилетів у повітря. Вибухи тревали одну годину. Одна граната вилетіла над місто і знищила каварню. Відломки мін спричинили пожежу в політехніці. Панує переконання, що фабрику муніції висадили у повітря хорватські терористи.

Бенеш про репарації.

Париж: У розмові з журналістами міністр Бенеш заявив, що декларація Болдуїна є кроком в перед у напрямі вирішення справи репарацій. Французько-англійське порозуміння є можливе, але належало спокійно перечекати хвилеве загострення.

В Італії.

Рим: Президія парляментарної фракції популярі виключила з фракції 6. послів з приводу того, що вони, як члени партії популярі на останнім засіданню парляменту заняли становище прихильне для Муссоліні і його уряду.

Курс грошей.

Львів, 17. липня

Дол. амер. 138.500—139.500, дрібні 137000—138000, дол. канад. 125000 — 126.000, дрібні 123.500—124.000, нім. марки 50 тис. 0·70—0·75, 10 тис. 0·72—1·76, 1 тис. стар. еміс. 2·80—2·85, 1 тис. нов. еміс. 1·70—1·75, сотки дрібні 1·50—1·80, леї 580—700, дрібні 560—580, кор. чеські 4300—4400, дрібні 4200—4300. Австр. тис. нов. емісії 1400—1500, стар. еміс. 8900—9000, сотки стар. еміс. за тис. 12—13.000, дрібні á 10 за тис. 10—12.000, австр. штемплі 200—210, австр. перекази 210—215, Франки франц. 6800—7000, фунти стерл. 560.000—585.000 франки швайц. 00.000—00.000. Рублі 5-сотки 700—710, звич. сотки 710—730, думські тис. 22—25. думські á 250 по 15—16. Карбованці 0·80—0·85, гривні 0·90—0·95.

Золото: 20 кор. 580—600000, 20 франк. 560—570000, 20 мар. 630 до 650, 10 рублі 700—720000, дол 128000—130000.

Срібло: Кор. австр. 1040—1050, 5 кор. 54000—54200, фльорени 27000—27200, рублі 46500—47500, копійки за 1 рубель 200—22000, леї 10300—10400.

Огляд світових подій.

Ергардт на Угорщині.

Загально думають, що Ергардт покинув уже Німеччину і находиться на Угорщині. Процес, який мав проти него відбутися дня 23. липня ц. р., відложено. Крім него обвинувачують також професора університету д-ра Шлосера, що гостив Ергардта у себе.

Німці не подаються.

В німецьких міродатних колах думають, що Німеччина мусить вигревати при дотеперішній політиці пасивного опору, доки не буде придумана основа розвязку, на яку можна би згодитися. Англія не буде противитися такій політиці.

Союз совітських республик.

В Москві відбулося дня 14. ц. м. перше засідання президії центрального екзекутивного комітету Союза совітських соціялістичних республик під проводом Калініна. Рішено повідомити союзні республики, що ВЦІК приступив до праці. Дальше ствердженo, що всі декрети і постанови ВЦІК, які на основі умови з РСФСР і союзними республиками видано на території РСФСР, важні на терені союзних соціялістичних совітських республик. Опісля центральний екзекутивний комітет звернувся до ради комісарів Союза республик, щоб сейчас розпочалась праця. Дальше ухвалено зорганізувати раду праці і оборони, утворити центральний статистичний комітет союза республик і переглянути закон державного банку, щоб зреорганізувати його на державний банк Союза республик. На тіже засіданню імінований заступниками комісаря заграничних справ Літвінова і Раковського, війни і маринарки Склянского, загр. торговлі Трумкіна, фінансів Владимірова. Постановлено видати відозву до всіх народів і урядів світа з повідомленням про утворення союзної совітської республики.

Німецько-естонська умова.

Естонська преса подає подробиці заключеної недавно німецько-естонської економічної умови, що опертa на основі найбільшого упривілейовання і не установляє ніяких митових тариф. Допускається транзіт, вивіз товарів, набування на власність маєтків, торговля, охоронні знаки і патенти.

Церковна боротьба в Росії.

Боротьба між патріярхом Тіхоном і епископом Антоніном, роздувана большевиками, розгорається все більше. Були слухи, що Тіхон згодився підписати своє покаяне письмо за обіцянку, що большевики признають його патріярхом. Однак хольшевицька преса називає його дальше „бувшим патріярхом" і „білим горожанином". Мимо відречення від всяких контрреволюційних звязків Тіхон не втратив своєї давної популярности серед народніх мас.

„Ізвастія", що подали відому відозву Тіхона, оголосили рівночасно відозву Антоніна проти Тіхона. Сказано там між иншим:

„З хвилею, як бувший патріярх, що зложив свою владу в маю минулого року, *собором* остаточно усунений, вийшовши з тюрми і ігноруючи цей собор, злегковаживши рішення епископів, став називати себе і ділати як патріярх московський і цілої Росії, він став роздорником, відступником, вождом тихонівської секти. Осудивші його 67 епископів неосуджені правильним церковним голосом і відкинені та подоптані ногами „громовладного" Тіхона, що виніс понад все свою епископську і патріяршу повновласть і т. д."

Послання Антоніна має, як зачувати, зовсім на добровільний характер Антоніна покликало державне політичне правління і приказало йому або занехати агітацію проти Тіхона або виїхати із совітської Росії. Кажуть, що Антонін вибрав це останнє.

Тепер „Ізвестія" друкують дальше відозву і проти Тіхона і проти Антоніна.

Совітська гостинність.

Після приїзду з Марсилії до Новоросійська першої партії 500 бувших російських вояків місцевий відділ державного політичного правління арештував 30 осіб за те, що мали затаїти свій старшинський степень і не признались, що вони брали участь в домовій війні по стороні білогвардейських організацій генерала Врангля. Арештування реемігрантів викликало обурення иншим реемігрантів, що зажадали увільнення своїх товаришів, що покаялись і перебули страшну нужду на еміграції.

Подробиці утечі Ергардта.

Із слідчої вязниці в Липську утік дня 13. липня ц. р. капітан Ергардт, арештований в падолисті 1922 р. за участь в монархістичнім заговорі Каппа. Утеча наступила при зовнішній помочі а також завдяки недбальству сторожі Ергардт ходив із своєї келії на третім поверсі купатися до пивниці. Коли після купелі вертався назад під наглядом вязничного сторожа, в половині дороги сказав нагло, що забув своє біля і сторож позволив йому самому піти до купальні. Більше його ніхто не видів. Ергардт мав очевидячки приготовлений ключ, яким отворив собі вязничну браму і втік із вязниці.

Утеча Ергардта викликала в урядових колах велике збентеження. Вислано за ним на всі сторони світа телеграми, щоб унеможливити йому утечу з Німеччини. Міністерство справедливости визначило нагороду 25 міліонів марок за зловлення Ергардта, але доси без успіху. Заряджено строге слідство, щоб викрити спільників, що доставили йому ключ. Ергардта уважають за одного з найнебезпечнійших монархістичних заговірників, на яких опирається теперішний протидержавний рух в Німеччині.

Памятайте про жертви на „фонд протез для наших інвалідів" конто „Союза українських інвалідів" Львів, вул. Руська 3. II.

З Волині.

Шкільна справа на Ковельщині.
(Від власного кореспондента.)

Український учитель на Волині, а особливо Ковельщині, наслідком того, що населення не вміє активно постояти за нього, як не рахувати хиба того, що бойкотує ту школу, куда призначений учитель-Поляк, на місце звільненого або переведенного українського учителя, є самим безправним громадянином в Польській Республиці. Він покірний - і послушний во всім не тільки п. Дриянському, шкільному інспектору на Ковельщині, а то і простому поліцаю, бо український учитель добре придивився до того, як цей п. інспектор разом з поліцією працюють в однім напрямку, щоб побільш українських учителів звільнити з посади. І як та червона хустина в руках еспанського Гладіятора не до вподоби бикам, так народовость не польська, а віра православна українського учителя дратує шкільно-політичну владу на Ковельщині. Тут український учитель усувається з української-же школи, а його місце заступає польське учительство з Галичини. Український учитель, який би небудь спокійний та лагідний, але ще він і не думав просити о посаду учительську, як влада шкільна на Ковельщині переведе його під рубрику не льояльних „wobec państwa polskiego". Так було з уч. уч. Невелич, Турський, Сосай, Сопронович, Ярмомон, Джуш і т. д., котрим відмовлено в посаді учителя завдяки тому, що вони не польської народности і визнання не римо католицького. А для того учителя-Українця, котрий якимсь чудом залишився на своїй учительській посаді досить (для виду) якого небудь доноса п. інспектору хоч би від простого поліцая Вахи, такий учитель „zawieszony w czynnościach natychmiast". Ніяка просьба громади як перед інспектором шкільним, так рівнож і перед п. куратором за такого учителя-Українця, щоб його було зіставлено на посаді учителя наслідків не дає. В своїм поході против учительства українського п. Дриянський користується із анонімних доносів. Так, учительку Юрченко з Ковля позбавлено посади в кінці цього шкільного року завдяки анонімному доносу, в чім признався й сам п. інспектор шкільний: „że poszkodziło p. I to, że ktoś na panią doniósł i niewiadomo kto".

Пан Дриянський є шкільним інспектором в повіті більше як з 250.000 населенням і по своєму фаху є, здається правник. Але все це не мішало йому на прохання одного українського учителя пояснити про причини свого звільнення заявити: „co p. używa w rządowej szkole nie polskie słowa, przecież ja w jednej rosyjskiej szkole był za jedno polskie słowo zwolniony".

Був давніще російський шовінізм для нас Українців немало шкідливий, а тепер заміняв той шовінізм на Волині—польський безмірно тяжчий ніж російський. Бо польський шовінізм нахабно топче для Українця його рідне слово, як ніхто при республиканському устрою. При таких умовах доводиться жити волинякові. І живучи при таких обставинах не бачить він перед собою жадного просвітку, не має жадної надії на краще.

Звільнений з посади учитель.

ВП. Передплатників в Чехо-Словаччині присимо отсим складати передплату за наш часопис в Банку Чеських Легіонів в Празі на конто Видавн. Спілки „Діло" у Львові, а нас повідомити листівкою. — *Адм.*

МИХАЙЛО ПРИЙМАК.

У голоднім раю.

Оповідання.

Слітний, весняний ранок.

Заспаний, зруйнований та неохайний Київ будився. Босі, покриті лахманами „буржуї" виходили із брам хто з коновкою чи відром по воду на десяту вулицю, бо водопроводи давним-давно не чинні й крани поржавіли, хто з віником, чи лопатою на роботу.

Тьопали ці понижені й приглушені колишні можновладці, оминаючи калюжі, що наповняли вибоїни асфальтових пішоходів.

Рівномірно сіяв теплий дощик, рипи видзвонювали своєрідним згуком, але прохожі не звертали на це найменчої уваги. Що може займати людину, коли її очі позападувались та світять хоробливим блеском, а шкура на животі так стяглася, що до хребта прилипла?

Ідуть собі вколо, безропотно, бо все таки „к стєнке" — не хочеться!

На розі вулиці рознеслася марселєза. Червоноармійці машерують гостро в такт і співають. Минулося: „далой дісціпліну!", бо кожний дурень знає, що „товаріщ командір" видається, загне матюка не гірше старорежімного, побє морду, а то й під суд оддасть!

Троє людей вийшло з проулка. Дві жінки, одна старша, вкрита морщинами, жовта вся, вихудла, тільки грубі щелети вистають, а друга молода, худа й бліда, хоч на обличчі сліди великої краси голод й нужда не вспіли безслідно затерти. Третій — мущина. Повиновидий, хоч і без каплини крови в обличі.

У кождого мішочок звитком під пахою. Жінки позавивані в полинялі й подерті хустки, на мущині недоладно теліпалась латана шинеля. Ця шинеля вже проносилась, а то була вона в кращому стані тоді, коли червоноармієць серед білого дня на Хрещатику дав йому великодушно в заміну за дороге футро.

Цих троє людей — то родичі з дочкою.

— Чи ти, папа, не забув Амора?

— Ні, маю.

— Коли-б прокляті, хоч не відібрали — прошопотіла стара.

— Одібрали все, то може хоч Амурком покористуємось — відказує слабки шопотом дочка.

— Добре-ж ти, Анюта, вчинила, що хоч ті бранслєти заховала; пригодяться.

— А вже-ж. Я так і думала, що всему кінець. Убори, рояль і прикраси поднімають. Та ці два бранслєти мені найбільше захотілося збе-рігти. Адже — памятка! Так ось на передодні нашого переміщення в підвал я підгледіла по дневи таку плиту на подвірі, що її легко можнаб одвалить, а ввечері нишком і заховала під неї ці бранслєти. А тепер...

— Жалко їх, Анюта!

— Ох, маємо! Навіщо показувать отсі ніжности, коли ми вже просякли грубим життям, просто поскотились? І байдуже мені, що мої руки порепалися гірше ніж у коровниці: наложи на їх бранслєти, та милуйся, почуваючи циганську симфонію в животі.

Мати важко зітхнула.

Старий не встрявав у розмову тільки йшов похнюпивши голову, та думу думав.

Ось уже Деміївку перейшли та пустилися далі по знищеному шосе. Недалеко ліску завернули на полеву доріжку, опісля на стежку. Попереду йшла Анюта, полишаючи сліди відтиснених пальців і пят, по середині мати її ступала в полатаних і безформенних черевиках, яких запятки витоптались та повикривлялись, а позаду, згорбившись, ішов умірено в якихсь дивовижних ходаках голова родини, колишній високий чиновник.

Іван Миколаєвич прислухувався до шльопання своїх промоклих ходаків та дивився постійно на запятки своєї жінки. Людина з яким-таким почуванням подумала би: „треба-б нові", але Іван Миколаєвич цього не подумав, бо яка користь коли подумаєш і не зможеш?

— На біду втомилась, охляла.

— Як би не дощ—спочили-б.

— Як же тут спочинеш, коли в кишках крутить? Мені жерти хочеться, ось чому я охляла.

— Забули, значить, поісти собі дома, де?...

— Тобі все кпини та смішки в голові.

— А коли-б я зачав плакати з приводу „неблагополучія" у твоїх кишках, тоді, значить, краще булоб?

— Коли би Тебе „товаріщі" й на гиляку підтягли — ти й там ще мабуть дурниці плів би.

— Перед обличчям ворога плакати — не рекомендується...

— Щож бо ви, мамо, справді напосілись? — обізвалася Анюта.

— Всі миголодні, всі нужденні. Ви й батько та я. Тут нічого не вдієш ні строгістю, ні плачем, ні сміхом, а в такому положенню краще вже сміятись...

— Посміетеся ви тоді, як мужики журнуть нас, що й не знатимемо куди діватись! От і смійтеся тоді...

Іван Миколаєвич добув махорку, скрутив із грубої бібули цигарку й закурив.

Змова Беля Бука й його втеча з Москви.

Віденські газети містять такі сенсаційні відомости з Москви: Чека з Дзєржинським на чолі викрила в Москві нову змову проти совітського уряду, яка мала на увазі повалити Леніна і Троцького й посадити на місце совнаркома — „Директорію" з 12 закордонних комуністів. На чолі цієї директорії, наділеної диктаторським уповноваженням, повинен був стати колишній лідер угорських комуністів Беля Кун й командуючий червоною армією петербурського округа Гітіс. Останніх десятьох членів Директорії малось на увазі набрати з числа проводирів закордонних комуністів.

Таким чином, виявилось, що серед комуністів наступив розлом. Беля Кун утворив власну радикальну комуністичну партію, яка стояла проти політики Леніна, який, на думку цієї групи, робив занадто великі уступки капіталістам. На зібраннях цієї нової партії Беля Кун проводив ту думку, що теперішний совітський уряд мусить одійти через те, що він втратив довіря народніх мас й занадто далеко одійшов від справжніх принципів комунізму. Влада повинна перейти до рук міжнародніх комуністів, які не зачеплені націоналізмом й можуть керувати Росією в послідовно комуністичному дусі. Беля Кун притяг на свій бік командуючого петербурським округом Гітіса й той обіцяв йому при перевороті віддати до його розпорядимости цілий петербурський гарнізон. Гітіс організував в Петербурзі філію нової партії й провадив пропаганду серед червоноармійців.

Технічно змова була організована так, що змовники чекали лише гасла, щоб виступити й арештувати Леніна й Троцького.

Очевидно тут проникли шпиги в гори був відданий наказ арештувати Беля Куна в Москві, Гітіса в Петербурзі й віддати їх до суду Ревтрибуналу. Беля Кун був своєчасно попереджений про арешт і втік з Москви. Кажуть, що він переховується в одного з своїх прихильників на Україні. Чека скрізь шукає Беля Куна. Гітісам вдалося арештувати й він під сильною охороною спроваджений до Москви. Переведено дальші арешти. Знайдено багато компромітуючих документів. Подробиці змови совітська влада тримає в таємниці. В петербурській „Правді" лише оголошено про арешт Гітіса за те, що він завязав контакт з білогвардійськими організаціями.

Арешт такого видатного комуніста, як Гітіс, в цілій совітській Росії справив велике вражіння.

Фантазії „Газети Львовскої".

(З українських студентських кол.)

В ч. 150 з 6-го липня 1923 пишеться в „Газеті Львовскій" з нагоди оголошеної в „Ділі" петиції по сойму і сенату, що слідує:

„Petenci powołują się na obowiązujące w Rzeczypospolitej ustawy, a chociaż dalej akcentują utrakwistyczny charakter uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, domagają się założenia ukr. wyższych szkół, nie oznaczając miejsca, gdzie one mają być założone. W petycji podkreślono, że ukr. akademicka młodzież czeka niecierpliwie jedynie na chwilę, kiedy będzie jej dana możność uczenia się w państwowych akademickich kołach".

До сеї нотатки мусимо замітити, що її зміст минається з правдою. В петиції говориться виразно про заснования у Львові державного українського університету і державної української політехніки шляхом удержавлення істнуючого вже у Львові українського приватного університету та приватної української політехніки. Заснования українського університету саме у Львові, умотивовано вимогою справедливости тому, що львівський університет, званий давнійше університетом Франца І, був фактично утраквістичним, студенти української народности мали деякі права що рідної мови, істнував також ряд катедр з українською викладовою мовою, а саме три катедри на правничому, три на фільозофічному, та три на теольогічному виділах.

В петиції ніде нема згадки про те, що українська академічна молодіж „czeka niecierpliwie jedynie na chwilę, kiedy będzie jej dana możność uczenia się w państwowych akademickich szkołach". Ми, як добре поінформовані про настрій українського студенства, одночасно зазначуємо, що українське студентство від варшавського правительства не сподіється нічого. Про те, чого воно від нього може сподіватися говорять найвимовніше роки 1920, 1921, 1922 і 1923, в яких майже ні одному українському студентові не обійшлося так, щоби бодай кілька днів не просидів в тюрмах за свої благородні змагання до набуття знання в рідній мові, про що говорять вимовно і останні поліційні переслідування викладів на українському університеті в червні ц. р. Шлях українського студентства є ясний; воно є вповні свідоме тих трудношів на своїм шляхові і рішене здобувати собі знання в рідній мові в своїй Святині Науки мимо всіх переслідувань; воно є теж певне, що знання, набуване серед таких умовин, дає той гарт духа, якого треба кожному інтелігентови поневоленого народа. І се дає йому силу боротися з тими умовинами, серед яких доводиться йому учитися!

НОВИНКИ.

— **Від Адміністрації: В останніх днях вноту значно подорожчала ціна друку й паперу. Польська львівська преса з огляду на це вже підвищила пренумерату (1 прим. 1500 мп). Мусимо й ми це зробити. З сьогоднішним днем 1 примірник нашої газети коштуватиме 1500 мп., а місячна передплата виноситиме 35.000 мп. Переплатники, що заплатили за місяць липень з гори, звільнені від доплати.**

— В редакції „Діла". Ред. М. Струтинський після шеститижневої відпустки обняв обовязки начального редактора.

— Всч. Отців василіян У. Г. А. проситься приїхати до Львова на 21. липня та взяти участь в панахиді в четверті роковини смерти полковника Дмитра Вітовського, яка відбудеться того дня о 9. годині рано в Преображенській церкві.

— Відгомін передвиборчих подій. Минувшого тижня відбувався перед звичайним трибуналом в окружнім суді в Золочеві розправа проти о. д-ра Вол. Пелліка, пароха Радехова, о злочин з §§ 98 і 297 і проти радехівських студентів Петра Нестора і Семена Шайногу о злочин з §§ 285, 286 і 287с. Трибунал засудив о. д-ра Пелліка і Петра Нестора на один місяць, а Семена Шайногу на три неділі тюрми. Ся кара буде замінена чотиромісячною слідчою вязницею, яку засуджені відбули зимою ц. р. від жовтня до марта ц. р. Обвинувачених боронив адвокат д-р Хомицький з Золочева.

— Промоції. Іван Козак, б. сотник У. Г. А., родом з Гочева, пов. Ліско, осягнув дня 30. червня ц. р. в Празі степень доктора прав. — П. Марія Лежогубська, родом зі Львова, промувалася на віденськім університеті дня 17. липня на доктора всіх наук лікарських.

— Трагедія на Сяні. Під Ярославом вийшов на прогульку над Сян залізничий урядник із своєю родиною. Через необережність 12-літня дочка упала з берега до води, батько кинувся її на ратунок і обидвоє потонули на очах цілої родини, що стояла на березі.

— Жертва спіритизму. В Лодзі поповнив самовбийство визначний польський актор Освальд. Покійний від кількох літ пильно займався спіритистичними маніпуляціями, що довело його до нервового розстрою і самовбийства.

— Спадщина Сари Бернард. Спадщину Сари Бернард продано за 350.000 франків.

— Спека. Наслідком спеки в Парижі занотовано 7 випадків сонешного удару, з чого 3 смертні, в Льондоні 18 смертних випадків, в Амстердамі померло наслідком спеки 60 осіб.

— Брукова шмата задоволення. „Газета Подзєнна" пише: В найблизшому часі будуть заряджені чисельні зміни в дипльоматичному корпусі. В першій мірі буде польський дипльоматичний корпус звільнений від ріжних „дипльоматів", бувших кравців (!) і недокінчених гімназистів та богатих Жидів. Між иншими буде вицофаний ославлений бувший Жид Хаїм Бобер з Праги і д-р Ельмер з Берліна. При тому переведеться далеко йдуча чисельна редукція на закордонних становищах, які мають що найменше 50 відсотків персоналу за богато. Вирішено також вицофання нечувано скомпромітованого рядом сенсаційних афер, польського посла в соймі Патка.

З нагоди І. конституючих Загальних Зборів Акційної Спілки „Полотно" у Львові відбудеться посвячення будинків ткальні. Порядок свята такий: О 8. год. рано Служба Божа в Успенській церкві; о 12. год. в полудне посвячення будинку при вул. Городецькій ч. 96. — Комітет основателів. 103 1—1

Проти українського шкільництва.

„Слово Польске" містить статтю про українське шкільництво в Дрогобиччині, в якій між иншим пише: Серед польського громадянства Дрогобиччини збуджується затривожения з приводу надмірного (!) розвитку українського шкільництва на нашім терені. Поминувши існуючі народні школи заложені ще в австрійських часах, в яких українські борителі, оплачувані польським державним грошем (а

— Мужики, кажеш? Вони, звичайно, малиб і право...

— Ось тобі! Так чогож ти йдеш до їх?

— Хиба це я? Шлунки наші, тоб то мій і твій і Анютин, тягнуть нас до їх... „Помилуйте, споможіть!" Ну, та коли й не споможуть, прогонять, то це не так уже й образливо повинно бути для нас.

— Так?

— Так, Лідіє Антоновно, бо яке там право ми маємо до їх? Тепер я вже добре знаю, що служив усім чортам, підобрювався усім, кого мужик боявся, а до мужика, коли й підійшов, то хиба лайкою або нагаєм. Так... Уся ця чортівська будівля завалилась і нас придавила... Зберіг себе ще як-так тільки той, кого ми, малі й великі благородія, наділяли цілі віки сукиними дітьми та заволяли подивитись на нього тільки тоді, як уже довго простоїв біля нас із шапкою в руці... Мене, наприклад, ніколи не цікавило безпросвітне його животіння, дарма, що я завжди тихцем і любив зараховувати себе до малоросів, а слово: Україна в мене з язика ніколи не вирвалось — о, цього я боявся! Я все життя рабським соромився, коли мене лаяно хахлом. Одначемос „благородство" не допускало й тіни протесту. Навпаки! З імпетом я згонка свою неловкість на першім мужику, який попав мені під руку лайкою найгіршого сорту так, наче цей мужик винуватий, що я „хахол".

— Хибаж ти винуватий, він мужик?

— Чекай... ні, ти хочеш мене розуміти. Не в мужику діло, діло в тому, що всі ці преподобія й благороміі, межи ними й я, Іван Миколаєвич, знущалися немилосерно за те, що він темний і тримали в темноті й безпросвітку на те, щоби легче могти знущатись...

— Ти особисто мужикові нічого так зло й не робив; це вже ти, вибач, увігнався чорт зна куди.

Іван Миколаєвич пристанув, отворивши широко рота. Струя дощевої води текла йому по скрачі, та він і не помічав цього. Нянк уже до пакостей, які робила йому в дощеві дні його діравий картуз.

— Увігнавсь?

— Та чогож ти стоїш? — напімнула жінка. — Дощ мочить, а він оттак стоючи спорив би.

— Ні, ти чекай... Не робив, кажеш? Га — не робив? А поголдувався з тим, що другі робили?... Ішов другим на лад, підобрювався, щоб чином називали та й хахлом не лаялись? Адже так, чи ні?..

— Колиб і так, то що?

— Що, кажеш? — Він аж тепер зачав іти далі, вимаюючи малохорку. — Що? Ну, Лідіє, колибб ми всі хахли благородія, а нам же й числа не було, не робили так як я, а почували себе чимсь одним із тими мужиками, то не будь би тепер отсій дряни-товаришам панами на Україні, он що. Не ходилиб ось тепер ми з мішочками... — — — Тепер я вже знаю, ми всі це знаємо, та зарадити лихові годі тоді, коли змістом нашого життя є шлунок і „стенка".

Стежка злучилася з доріжкою, що вела в село. Дощ ущух. Зачав повівати вітерець та струшувати каплини з дерев і трави.

Подорожні йшли далі мовчки, порівнявшись із собою. Іван Миколаєвич докурював свою цигарку, прикушуючи постійно тонший її кінець. Велике вденервування трясло його самоволеною рукою.

Увійшли в село.

Проминувши декілька хат, зупинилися біля заможнього господарства.

— Чогож?.. І до чорта лисого, щоб тільки харчів дав, та ложку лячого поісти.

І він пустився перший у ворота, за ним Лідія й Анюта.

На подвірі всі троє зупинились. З поза сінешнього порога вибігло цуценя й присікалося до їх. То підбігало то відбігало, вертючи хвостом і бачилось, що більше приємности ніж подразнення почуває воно в своїм бреханні.

Через довгу хвилину вийшов кремезний, поставний мужик у середніх літах і малими хитрими очима озирнув усю кумпанію. Він став проганяти песика, який не дуже то й слухався, навпаки, тепер тільки зачав енергійний наступ на прибувших. Господар зловив його за шкуру на хребті й поніс повагом у хату. В хаті довго загаявся. Давав, очевидно, хатнім деякі пояснення про прихожих, бо Анюта, що стояла поблизу порога зачула послідні „ого слова, коли двері відхилились: йта мішочникиж, не хто." Нарешті вийшов.

— Здорові були! — привитався Іван Миколаєвич.

— Драстуйте, товариші. Відкіля прибуваєте?

— Ми — з Київа.

— З Кий-ва! — ніби здивовано й протяжно повторює господар. — Ви, певно, комуністи будете?

— Ми люде, що хочуть їсти...

— Та воно, по правді, всі хочемо їсти, так деж тісі їжі й набрати?

(Докінчення буде.)

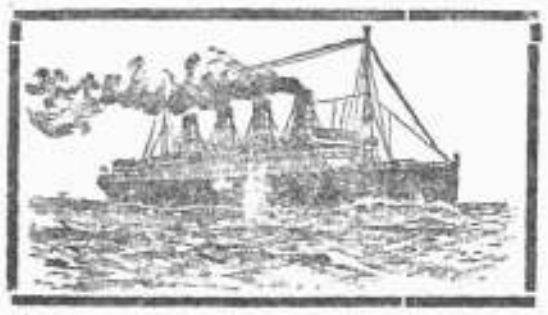

КОРАБЕЛЬНЕ ТОВАРИСТВО **White Star Line**

ЛЬВІВ, Городецька 36, ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського 5.

Найбільший наш **ТРАНСПОРТ до КАНАДИ** відходить зі **ЛЬВОВА та ТЕРНОПОЛЯ 21-го липня ц. р.** **Другий транспорт з Данціґа без пересідання - -**

до АМЕРИКИ і КАНАДИ кораблем **„CANOPIC“** **9. серпня ц. р.**

УВАГА! Емігранти до Америки, котрі вже мають американські віза! Не занедбуйте нагоди! Зголошуйтесь до транспорту!

„WHITE STAR LINE“ ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36, ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО ч. 5.

українські податки куди йдуть? — Прим. Ред.) виховують молоде покоління в дусі ворожім для Польщі, з жалем мусимо ствердити, що за останні чотири роки українське шкільництво розвинулося. (До кожного села спроваджено польського вчителя для польщення дітей!).

Далі ця гакатистична гадюка сичить тимже тоном про гімназію і семінарію в Дрогобичі, про „петрушевичівського директора“ а найбільше болючим для ненажерливого вшехполяка є факт, що навіть в Стебинку утворено українську гімназію, яка ніби то є огнищем агітації на селах. Забуває автор цієї статті, що українське шкільництво переноситься з міст на села як раз наслідком труднощів, які ставить їм влада в містах і що українське студентство тиняється по селах не для „бунтів“, а тому, що йому замкнено двері до високих шкіл у містах і приневолено марнувати літа. Далі читаємо: Перед війною „руска“ молодіж учащала до державної гімназії, а навіть в мурах тої гімназії виховався український поет Іван Франко — тепер Українці бойкотують гімназію“.

„Слово Польске не в силі зровуміти, що перед війною ця гімназія була утраквістична, а тепер вона є осередком польського шовінізму, в якім годі Українцеви дихнути.

Стаття кінчиться висловами надії, що новий уряд в Польщі, як уряд національний перестане толерувати українське шкільництво на кресах.

Ми із свого боку впевняємо „Слово Польске“, що від нового „національного“ уряду ми не ждемо ласки так, як від колишнього „лівого“ а будемо й на далі будувати своє шкільництво власними силами.

Дрогобицький.

Платіть партійний податок!!! Присилайте на адресу! „Краєвий Союз Кредитовий“ у Львові, Ринок 10., вкл. кн. ч. 5.000. Жертводавці повище 500 мп. будуть оголошені поіменно!!

Дописи з краю.

Підгаєччина.

Просвітньо-економічне віче в Підгайцях і Зарваниці.

Заходом філії „Просвіти“ відбулося дня 29. червня ц. р. перше публичне просвітньо-економічне віче в Підгайцях. Після рефератів д-ра Гр. Стецюка і п. Головінського та після дискусії, в якій забирали голос ресит Левицький, студ. Яворський, селянин Сказьків та инші ухвалено відповідні резолюції в справах просвітних і економічних. Дня 11. ц. м. улаштувала філія друге публичне просвітне віче в Зарваниці. В цьому вічу взяло участь більш як 2.000 прочан з ріжних повіт.в, як: Станиславів, Чортків, Рогатин, Снятин, Городенка, Перемишляни і ин. Про значіння освіти і про найближчі завдання читалень реферував делегат Головного Виділу д-р Янів, економічний реферат виголосив адв. д-р Стецюк, про шкільні справи і Рідну Школи студ. Яворський, а про обезпечення інсп. „Дністра“ п. Кривокульський. Крім цього з поясненням цих всіх справ виступало трьох селян, а яких селянин Сказьків запрезентувався як незвичайно гарний, популярний бесідних. Оба ці віча, особливо останнє, викликало велике заінтересування серед присутних селян, які зацікавилися порушеними справами, розкупили всі книжки та часописи, які мали пренумеранти під рукою, а коли би тих книжок і часописів було і кілька тисяч, ні одна з них не лишилась би. Делегати всіх заступлених повітів домагалися надто, щоби і в їхніх повітах улаштувати просвітні віча. Заохочена гарними успіхами обох цих віч підгаєцька філія „Просвіти“ задумує улаштувати в найближчому часі цілий ряд районових просвітньо-економічних віч. Та щоби ця акція могла повестися, треба, щоби в округ філії згуртувалася ціла тамошня інтелігенція, бо гурток кількох ідейних одиниць, які ведуть роботу у філії, не може перевести як слід цеї справи. На жаль, загал тамошнього інтелігентного громадянства ставиться по більшій части байдуже до цеї справи. В першу чергу слід зазначити що найменше дивне відношення зарваницького духовенства, яке дало згоду на улаштування повітового віча в дні 11. липня ц. р., а в останній хвилі зовсім самочинно без попереднього порозуміння з філіяльним виділом відкликало це віче на церковних проповідях. І аж в наслідок заходів делегації в особах ресита Левицького і адвоката д-ра Стецюка духовенство згодилося на відбуття віча, вислало своїх делегатів, які одначе вже після першого реферату уважали за відповідне не брати участи в дальших нарадах віча.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

КОНКУРС. Виділ Тов. „Український Інститут для дівчат в Перемишлі“ пошукує для прив. жіночої гімназії на шк. рік 1923/4. учительок (-ів) до цих предметів: українська, польська і німецька мова, історія і географія, математика, природописні науки і гра на фортепяні. Платня буде виносити 75 пр. платні початкуючого учителя в державній гімназії. Деякі учительки могли би одержати мешкання і харч в інституті. Зголошення прошу надсилати на адресу: „Український дівочий інститут в Перемишлі“, вул. Татарська ч. 4. — Михайло Демчук управитель гімназії. 59 3—3

Нове видання ХРЕСТОМАТІЇ з творів Ксенофонта — д-ра Остапа Манарушки друкується заходом і накладом Українського Педагогічного Товариства і появиться в продажі з новим шкільним роком. 107 1—3

В почуттю глибокої пошани і вдячности за желання зложені мені з приводу 25-літнього ювілею моєї праці в Тов. „Дністер“, складаю замість подяки скромний датох на слідуючі цілі: „Рідна Школа“ 100.000 мп., „Захоронка“ 100.000, Оспіка дітей 100.000, будова шпиталя 100.000, пресовий фонд 100.000 мп. — Львів, 16. липня 1923. — Теофіль Новицький, урядник „Дністра“. 105 1—1

На Рідну Школу прислали: Просвітний гурток при українській роб. сотні в Пільзні Ч. С. Р. 1,100.000 мп. і Культурно просв. гурток при українськімпоб. відділі ч. 25. в Градци королівськім Ч. С. Р. 1,500.000 мп. — За ці щирі жертви складаємо Вп. Жертводавцям щиросердечну подяку. — Головна Управа У. П. Т. 97 1—1

На Р. Школу зложили ученицї кл. VI. б. дів. школи ім. Шевченка у Львові з приводу закінчення шк. року на руки Вп. п. дир. К. Малицької 57.000 мп., а крім того ученицї тої школи на бльочки 17.000 мп., за що щиру подяку складає Головна Управа У. П. Т. 97а) 1—1

На інвалідів через Адміністрацію Українського Голосу в Перемишлі зложили: Вп. Греголинський 5000 мп., громада Ясманичі 12.000 мп., О. Слободян 2000 мп., о. Літинський 20.000 мп., О. і О. Кульчицькі 50.000 мп., Воробель 8000 мп., о. Сороківський 6000 мп, разом 103.000 мп. На писанку для інвалідів Лельо Володимир 5000, Мезик Атанас 5000, Сочор Василь 2500, Обарванець Іван 5000, Магаляс Василь 2000, всі з Винник, разом 22.000 мп. Жертви на фонд протез для наших інвалідів: Друкарня „Діла“ 25.000, о. Петрик збірка 54.480, збірка УПТ. ім. Б. Грінченка Львів 20.000, Стеф. Залеський 5000, Йосиф Мончук збірка 15.000, Гаймонович 10.000, збірка в церкві в Сокалі 36.000, о. Небужок збірка 45.000, Тов. „Дністер“ 100.000, Народний Базар в Жовкві 113.000, Ірена Іванчук дівоче пінязі за 6310, Жіноча громада Дрогобич 80.000, Кипріян Журовський 10.000, Михайло Балюк 20.000, Осип Сидорчак 30.000, збірка в церкві в Дорі 56.000, А. Здерковська 10.000, громада Висла і Лопша 69.405, ученицї V. кл. АСС. Василиянок 70.000, о. Падох 12.000, Чуйко Данило 5000, о. Козак з Парастасу в Колодні 18.000. 1—1

Ширіть наш часопис!

ЛИСТУВАННЯ.

(Запити і відповіди).

Олександра Мищишин з Балучина п. Гнияня пошукує синів **Антона і Ілька**, котрі загинули в часі війни. Хто знає щонебудь про них, дасть ласкаву вісточку на повищу адресу. 101 1—1

Дрібні оголошення.

УЧИТЕЛЬ народний старший, шукає заняття до дітей. Зголошення до Адм. під „Учитель“. 98 1—4

МАШИНИ до виробу цементових дахівок на рольках, хрести, громозводи, пікна до церков, огородження, ваги столові і десятні, каси огнетривалі, направляє і виробляє нові Михайло Стефанівський, Львів, Варстатова, між вул. Рицерською і Кордецького біля гол. двірця. 2732 7—15

АДВОКАТ д-р Кузів в Дрогобичі пошукує рутинованого концепієнта. Посада до обняття негайно. 58 3—3

ЛОЄК повитуха приймає і уділяє помочі, Городецька 32. 87 3—10

УРЯДНИК банку, літ 28 пошукує одної комнати. Платня після умови. Ласкаві оголошення прохаю слати на адресу Марія Адамчик Львів, Сокола 2. для М. Ч. 90 2-2

АДМІНІСТРАТОР заграничної газети Ч. С. Р. прийме посаду адміністратора часопису в Галичині, найрадше торговельної газети. Має старі звязки з заграничними інсератними і рекляминими бюрами. Дуже добрі посвідчення і свідоцтва о дотеперішній службі. Тепер веду три газети двох видавництв торговельну місячну, політично-торговельну тижневу і церковну двотижневу. Зголошення на адресу Адміністрації „Діла“ під зн. „Адміністратор“. 92 2—4

Присилайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ.

Подяка.

Високоповажаному Пану Меценасови Д-рови Хоминському, адвокатови в Золочові складаю отсею дорогою щиру подяку за ласкаву і безінтересовну оборону мене і моїх товаришів перед трибуналом в окр. суді в Золочеві і ще раз дякую за усі заходи і поміч за час нашої чотиромісячної тюрми.

Також складаю 100.000 мп. на „Рідну Школу“.

Д-р Вол. Пеллїх
парох Радехова.

99 1—1

Дешева і добра книжка.

Накладом Кружка Українського Педагогічного Товариства в Станиславові появився

БУКВАР і ЧИТАНКА

для першого року шкільної науки укладу А. Крушельницького, Б. Лепкого і О. Поповича. — Буквар апробувала Кураторія львівського шк. округа рескр. з 24. 10. 1923. ч. 9684/III. Вп. Учительство зволить увести в школах цей буквар, чим не лише дасть дитині добру і дешеву книжку, але й причиниться до будови дому „Рідної Школи“ в Станиславові. Ціна книжки лише 4000 мп. з чого 1000 мп. йде на будову школи. Замовлення слати до **Канцелярії „Рідної Школи“ в станиславові, вул. Голуховского ч. 29.** Буквар можна набути у всіх книгарнях. 65 3—3

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють від вівторка 17. липня 1923. небувалої краси фільм п. з.

„ДИТЯ ВУЛИЦІ“.

Сенсаційна драма на 6 великих дій. В головній ролі MARY PICFORD.

За редакцію відповідає Ол. Кузьма. З друкарні Спілки „Діло“ Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 84. (9.965). Львів, четвер 19. липня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шкл. 143.322.
Адреса для телеграм: „Ділo" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. перелол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 35100 Мк.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 50.000 м. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунії 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 50000 кр. Зміна адреси 2000 кр.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 1.500 Мк.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 18. липня 1923.

В ситуації непевності. Європейська преса подає нові дрібниці, які пояснюють дотеперішнє ту ситуацію, що утворилась в справі Поруря в звязку з виступом англійського уряду. І ті нові подробиці о стільки виразно змальовують всю ту складність й майже повну безвихідність ситуації, яка утворилась в справі полагодження німецько французького конфлікту, що доводиться до тієї теми, яку ми порушили передучера, вернутись ще раз.

Виступ англійського уряду, який сам по собі мав досить різкий й виразний зміст, як виявляється, носив компромісовий характер. Перед виступом англійського премієра були поважні шанси гадати, що Англія стане на грунту самостійних безпосередних переговорів з Німеччиною в справі урегульовання репараційних виплат. Про такий самостійний виступ Англії цілком виразно й ясно писала англійська преса, яка стоїть дуже близько до урядових кол.

Цього самостійного виступу Англії не було. Замість цього мав місце виступ англійського премієра й міністра закордонних справ, в яких вказано, що Англія стоїть на грунті порозуміння й спільної акції з Францією, але разом з тим цілком не погоджується з тактикою Франції й має на увазі запропонувати спільникам новий плян урегульовання відносин з Німеччиною.

Компромісовий погляд в справі виступу Англії очевидно переміг з тієї простої причини, що Англія мусіла рахуватись з доконаним фактом окупації Францією й Бельгією Поруря. Самостійний виступ Англії не міг вплинути на Францію в тому напрямі, щоби вона негайно звільнила зайняті нею території. Навпаки, опинившись в ізольованім становищі, вона за всяку ціну змагалась би задержати в своїх руках той єдиний атут, який має вона до розпорядження, й продовжити дальше окупацію. Між тим не підлягає сумніву, що власне самий факт окупації з тою основною причиною, яка утворила катастрофальне господарське становище не тільки в Німеччині, але й в цілій Европі, й, що шлях полагодження европейської господарської кризи мусів би у першу чергу йти через звільнення Поруря. Недоцільність самостійного виступу, яка виходила з виложених вище міркувань, примусила Англію піти компромісовим шляхом, який знайшов свій вислів в недавніх виступах керовників англійської політики в палаті громад й палаті льордів.

В цих промовах було зазначено, що Англія хоче знайти нові шляхи для розвязання французько-німецького конфлікту, але хоче переводити їх в життя спільно з Францією.

Зрозуміло, що такий шлях ліквідації французько-німецького конфлікту не може не бути затяжним й довгим. Тим то й знайшов виступ Англії в німецькій пресі дуже здержливе принятя; німецька преса, підкреслюючи позитивні моменти виступу Англії, разом з тим не закриває очей на те, що англійські пропозиції в жаден спосіб не віщують близького розвязання конфлікту й не обманює себе занадто оптимістичними надіями.

Ця велика доза песімізму, яка є в заявах німецької преси, являється вповні зрозумілою. Становище в Німеччині є о стільки напружене, що існують досить поважні дані думати, що всякі дальші ускладнення в полагодженню французько-німецького конфлікту загрожують для Німеччини серіозними ускладненнями. На грунті господарської катастрофи, яка явилась наслідком окупації Поруря внутрішна політична ситуація Німеччини здобула в високій степені напружений характер. Проти сучасного уряду, впливи і сила якого в звязку з теперішніми господарськими ускладненнями не могли не понизитись, ведеться тепер енергійна кампанія, як з права так й з ліва. Його атакують й проти нього борються як комуністи, так й прихильники реставрації. Особливо набула значіння тепер та кампанія, яка провадиться правими колами. Вона здобула такі розміри, що німецька преса виразно говорить про підготовку правими колами державного перевороту. На цьому фоні внутрішніх відносин в Німеччині набірають дуже симптоматичного значіння ті події, які сталися в останні дні. Кілька днів тому назад ціла Німеччина була стурбована сенсаційною вісткою про втечу з тюрми головного проводира всіх контрреволюційних спроб, які були в Німеччині, капітана Ергардта. Він являвся чільною фігурою в правих організаціях. Він був скомпромітований в перевороті Капа, був причетний до вбивства Ерцбергера і Ратенауа; він являвся основником широко розгалуженої правої таємної організації, яка утворювала поважну небезпеку для сучасного уряду. І цей енергійний й активний ворог республіканського режіму в Німеччині тепер опинився на волі, теперішній момент він визнав вчасним для того, щоб відновити свою акцію. Й одночасно в Баварії, цьому осередкові монархістичного руху в Німеччині, справа вже доходить до кривавих заворушень, уличних бійок, сутичок з поліцією.

Ця теперішня ситуація в Німеччині цілком виразно пояснює той песимізм, з яким принято в Німеччині заяви англійських урядових чинників.

При цій складности ситуації в Німеччині, яка являється безперечним фактом, ситуація в самій Франції так само не являється з французького погляду такою вже втішною. Не підлягає сумніву, що окупація Поруря не дала Франції тих матеріяльних наслідків, яких вона сподівалась. Витративши силу грошей, Франція лише ослабила себе, ускладнила своє становище. А нервове напруження, в якому приходиться перебувати французькому військови в Порурі провадити фактичну війну з мирним населенням вже встигло видитись в революційні заворушення серед французького окупаційного війська, про яке сповіщають вчерашні телеграми.

Ця напруженість ситуації в обох таборах в звязку з неможливістю знайти спосіб для негайної ліквідації конфлікту утворює білі справи репараційних виплат атмосферу неясности, й невиразности, яка разом з тим примушує сподіватись всяких ускладнень й комплікацій.

Англія зараз пробує знайти вихід з того глухого кутка, в якому опинилась Европа завдяки необгляднії політиці Франції. Будуччина покаже, о скільки щасливою буде Англія в цих своїх теперішних заходах.

Американська місія в Берліні.

Берлін. Тут прибула місія Зединених Держав в цілі провірення економічного стану Німеччини. В склад місії входять визначні американські економісти із міністром праці на чолі.

В Льозанні.

Льозанна. Осягнуто порозуміння в справі воєнних кораблів держав коаліції і взагалі всі труднощі усунено. Мир буде підписаний найдальше 25. липня.

Після утечі Ергарда.

Берлін. В звязку з утечою Ергарда арештовано в Мінхені княгиню Гогенльоге, в підозрінню, що вона улекшила утечу Ергарда. Княгиня Гогенльоге була приятелькою родини Ергарда і поділяла політичні переконання тієї родини.

Після деклярації Болдуіна.

Льондон: „Observer" пише: Довідуємося, що Болдуін і його уряд має вже вироблений плян дальшої акції в справі репарацій. Панує переконання, що цілковите порозуміння між Англією і Францією є виключене. Про висоту репараційних сплат буде рішати міжнародний трибунал експертів. Компроміс воміж Францією і Німеччиною є конечний. Такої самої думки є Америка.

Проч з Польщею!

Ковно. В звязку з переговорами в справі Клайпеди, в цілій Литві відбуваються віча і збори, на яких населення протестує проти всяких обмежень суверенности Литви і проти претенсій Польщі, яка бажає мати деякі привілеї в Клайпеді. Віча відбуваються під кличем: „Проч з Польщею!".

Наради в Льондоні.

Льондон. Льорд Керзон відбуває наради з амбасадорами Франції й Італії. Наради стоять в звязку з заявою Болдуіна.

В англійськім парляменті.

Льондон. Парлямент відхинув 368 голосами проти 121 соціялістичний внесок про скасування капіталістичного посідання варстатів праці і передачі їх державним чинникам, як загально народню власність.

В Москві.

Москва. Популярність Тихона зростає. В Москві у одним монастирі прийшло до боротьби між приклонниками Тихона і приклонниками живої церкви.

На днях стверджено, що Беля Кун втік на Україну вероплянom. В Москві переводяться масові ревізії серед лівих комуністів, прихильників Б. Куна.

Рада народніх комісарів ССР. іменувала своїм представником в Італії Йорданського. Дня 16. ц. м. представник білоруської республики в Москві заявив свою остаточну згоду Білорусії вступити в Союз совітських республик.

Страйк в Англії.

Льондон. Страйк тревае дальше. В самім Льондоні страйкує 50.000 робітників.

Курс грошей.

Львів, 18. липня

Дол. амер. 139.000—139.500, дрібні137500—138000, дол. канад. 125000 — 126.000, дрібні 123.000—124.000, нім. марки 50 тис. 0·70—0·75, 10 тис. 0·72—0·75, 1 тис. стар. еміс. 2·80—2·85, 1 тис. нов. еміс. 1·70—1·75, сотки дрібні 1·50—1·80, леї 580—700, дрібні 560—580, кор. чеські 4500—4700, дрібні 4200—4300, Австр. тис. нов. емісії 1400—1500, стар. еміс. 8900—9300, сотки стар. еміс. за тис. 12—13.000, дрібні á 10 за тис. 10—12.000, австр. штемплі 195—200, австр. перекази 205—210, Франки франц. 6800—7000, фунти стерл. 580.000—600.000 франки швайц. 19.500—21.000. Рублі 5-сотки 700—710, звич. сотки 710—730, думські тис. 22—25, думські á 250 по 15—16, Карбованці 0·80—0·85, гривні 0·90—0·95,

Золото: 20 кор. 600—610000, 20 франк. 570—580000, 20 мар. 650 до 670, 10 рублі 710—725000, дол 130000—132000.

Срібло: Кор. австр. 10500—10600, 5 кор. 54000—55000, фльорени 27000—27500, рублі 48300—48500, копійки за 1 рубель 15500—16000, леї 10300—10500.

Велика Україна.

Від Редакції. Подаємо уривок з приватного листа одного визначного українського громадянина, який ще з передреволюційних часів користувався великим авторітетом серед нашого громадянства. Лист цей минув щасливо совітську цензуру.

Багато хтілосяб та і є про віщо Вам писати; це зробимо трохи пізніше. Поки що спробуємо освітити деякі загальні питання.

Взагалі життя у нас стало ніби трохи лекше, — звісно для тих, хто так чи инакше до його пристосувався. Але моральна тягота не тільки не зменшилася, але побільшилася. Здавши економічні позиції, владарі тим більше натискають на політичні і культурні. Шпіонаж, утиски, брак вільного слова і т. и. гуляють так як і раніше. З другого боку в масах — повна прострація, втома, апатія, нарікають, стогнуть, але платять усе, чого од них вимагають, аби святий спокій був. Незадоволення і розчарування величезні, але виявляють себе лиш потиху безсильними нахвалками. Активности ніякої. Революційний хмель минає, а лишає по собі сливий чад, розклад. Треба багато часу, або надзвичайних обставин, щоб пробудити знученик і зневірених. Одиниці попристосовувались і сидять мовчки з принципу „знає віл числа господина свого".

Звичайно, це все одбивається і на становищі влади. Вона теж розкладається і потроху губить грунт під ногами. З усього, з чим вона вийшла на арену, лишилась тільки безмежна політична реакція, — все инше довелось скинути як небезпечний баласт. Певна річ — це веде до кінця — тільки шляхом дуже довгим, забарним і попутаним. Держиться вона тепер самою традицією, але ми знаємо, що так можна тягти неозначений час. Останні події (ультімятум і инше) показують, що навіть небезпека може викликати тільки „казенний ентузіязм". Це всі бачуть і тільки роблять вигляд, ніби все гаразд, та побрязкують зброєю. Власти хапаються за соломинку, аби якось піджизитись. За таку соломинку тепер стала національна справа (постанова III. зізду). З приложеного документу („Конкретні завдання К. П. У.") ніби платформа групи комуністів на чолі з Раковським) побачите, що цим разом вони хочуть ніби поставити справу серіозно. Але коли й хочуть, то не зможуть, бо це самими постановами й деклараціями не робиться, — инше ж усе самі вбили! Опозиція і саботаж що до цієї справи серед самих комуністів та загальне безладдя й зневіря певне закінчать справу. Очевидно, що доля цих замірів буде така, як і попередніх. За пів року про них ніхто й не згадає.

Отже висновки — уперта, послідовна культурна робота з поглибленням її (те, що колись звали органічна праця), політична підготовка і виховання (на жаль для цього можливости дуже малі) і.. натуральний хід подій. Час працює за нас. Треба лиш виждати. Може він протягнеться довго або недовго, — це залежатиме від загальної конюнктури (про неї тут, на жаль знаємо мало).

Організоване життя йде мляво! В усякому разі іскра жевріє, хоча обух стоїть над головою.

Живу, працюю скажено не розгинаючись, і почував би себе не але, колиб навкруги було менше всякої капости, хамства, продажности, свинства. Всі ці неодмінні оздоби нашого життя зводять ні на що те задоволення, що почував би чоловік бодай од свідомости виконаного обовязку. Бувае иноді нестерпуче, хочеться криком кричати, а мусиш сціпивши зуби, мовчки дивитись тільки. Бо всеж думаю, що все йде до свого натурального кінця — потроху, але певною ходою, і коли доля продовжить нам віку, то таки й той кінець побачимо.

Додаток.

Конкретні завдання К. П. Б. У. (Комуністичної Партії Большовиків України) в звязку з постановами XII зізду.

1) Персональна зміна верщків партії.

2) Декрет про удержавлення української мови, а вважаючи, що він був виданий — його потвердження і гарантії переведення в життя.

3) Термін для вивчення української мови партійними.

4) Сітка курсів українознавства.

5) Повернення партійних Українців (комуністів) висланих за межі України.

9) Повернення до партії комуністів, вижинутих за українську опозицію.

7) Притягнення до культурної роботи тих Українців (непартійних), що стоять на революційній платформі.

8) Перегляд відносин до У. К. П. (Української Комуністичної Партії) з притягненням до адмістративної роботи.

9) Заклик до емігрантів (Українців), що стоять на революційній платформі, про повернення на Україну.

10) Українізація Держвидату, щоб видавництво українських книжок дойшло до 90 процент продукції.

11) Поліпшення становища української преси.

12) Українізація Артемовського (Харків) Комуністичного Університету і всіх ВУЗ-ів (вищих шкіл).

13) Притягнення Академії Наук до інтензивної роботи культурної.

14) Усунення перешкод для українізації Червоної армії, в звязку з чим можливий і повільний перехід на систему територіяльного укомплетування в порозумінню з РевВоєнСоветом.

15) Перенесення центру з Харкова до Київа, вважаючи на його культурку вагу.

Огляд світових подій.

Конференція Малої Антанти.

Букарештенська „Епока" подає отсі подробиці про конференцію Малої Антанти, яка має відбутися в Сіная 29 с. м.: Зізд в Сіная мав відбутися 7. с. м., одначе його відложено з огляду на виїзд Бенеша до Парижа і Льондону. Румунське міністерство заграничних справ не подало досі ніяких інформацій про предмет нарад в Сіная. По інформаціям „Епоки" на дневному порядку будуть там отсі справи:

1) Відношення Малої Антанти до Болгарії та її нового правительства, яке мимо того, що повстало за згодою короля Бориса і користується його довірям, являється правительством революційним. В звязи з нарадами над цією справою конференція обговорюватиме теж відношення до de iure революційного грецького правительства.

2) Дальше темою обрад буде справа приступлення Польщі до Малої Антанти. „Епока" зазначує, що одночасно з конференцією Малої Антанти має відбутися конференція польсько-румунська.

3) Третьою справою має бути справа представництва Малої Антанти в Раді Союза Народів. По конференції Малої Антанти мають відбутися наради при участи представника Польщі, одначе без дискутования справи приступления Польщі до Малої Антанти.

Відносно приступлення Греції до М. Антанти з добре поінформованого джерела запевнюють, що покищо не може про це бути й мови з огляду на основи союза.

Стара пісенька Франції.

На святі відкриття в Ст. Ліі памятника поляглих у світовій війні Поанкаре виголосив промову, в якій зазначив, що французька акція в Рурщині має запевнити виконання ворсальського договору. Франція не бажає зовсім руїни Німеччини, але після стільки уступок вона була приневолена розпочати акцію, яка загарантувала би виконання принятих Німеччиною зобовязань. Поункаре зазначив, що все дораджував французько-англійський союз, який дав би обом народам свободу думки і інтересів без обовязку підпорядковувати одні другим. Захитати основи версальського трактату значить захитати всі трактати. Заступаючись за свої права, Франція заступляється за права своїх союзників, а зберігаючи умови мира, зберігає сам мир!

Німецько-совітське братання.

Празький „Пондельнік" доносить, що німецько-російське воздухоплавне товариство організує нову повітряну комунікацію між Петроградом-Ригою- Москвою- Туркестаном і між Севастополем та Ангорою. Обі лінії мають політичне значіння. Німецька фірма „Юнкере" викупила 15 проц. акцій совітського летунського товариства (Україна-Крим) і дістала за те монополь обезпечення літаків в цівілій сов. Росії і концесію на будову летних варстатів у Харкові.

Німецька преса доносить, що берлінські переговори в справі заключення німецько-російської конвенції кінчається. Приготовляється умова на доставу збіжа ще з торічного (?) жнива. Вступні переговори відбудуться рівночасно в Москві і Берліні. Після берлінських переговорів німецька комісія виїде мабуть до Москви, щоби викінчити умову.

МИХАЙЛО ПРИЙМАК.

У голоднім раю.

Оповідання.

(Докінчення).

— Знаєте що, господарю, — вмішалася Анюта — вихилясів строїть не станемо з вами, бо ми не комуністи, ні грабіжники. Їсти справді нам хочеться, бо ми живі, але даром не прийдеться вам давати нам підмогу. Маємо дещо таке, що краще, ніж „совєтскі".

— Так всеж одно хліба не дістанете в мене, бо його нема; от їй-Богу нема.

Тоді вже зачала Лідія.

— То може вам грішми? У нас трохи є...

— Так щож і ці гроші?... Хиба за них чого небудь дістанеш?

— Звісно, ні, — підтакує Іван Миколаєвич.

— Їх же всюди повно, хоч хліви стели, та купити ніщо не мож.

— У нас от є така річ, — відзивається знов Анюта, — а гляньте тільки...

Вона кинулась до батька, взяла його мішочок, розвинула й подала сніжно-білу статуйку Амора й Псіхе мужикові. Грубими й мозольними пальцями взяв статуйку, та став її обережно повертати на всі боки. Всі слідили за враженням, яке викличе статуйка на його обличчі. Та воно було спокійне, тільки трохи живіще забігали його малі очі. Обережно подав статуйку дівчині.

— Ну? — питає дівчина.

— Так щож воно таке?

— Це Амор і Псіхе. Не чули — правда?

— Амур? Так цеж річка десь там... За тією річкою мій батько на засланні помер.

— Е — то річка, а це статуйка.

— Та воно, видно, що не річка. На віщо воно?

— Прикраса. Ставиться деневудь на шафу, чи грубу — ось і прикраса в хаті.

— Вонож нам мужикам нікуди не годиться. Ще, пожалуй, розібється...

— Звичайно. Коли впаде, то розібється.

— То бо то. Ви, значить, за це хліба хочете?

Всім ясно стало, що за Амора не дістати їм нічого від такого „кулака". Вони переглянулись. Тоді Анюта відвернулась, одійшла в бік і вийняла зза кохточки золотого нараменника. Підійшла до господаря, та й каже:

— Коли вже вам ця статуйка не до вподоби, то я маю ось яку штуку. Гляньте.

Мужик узяв нараменника. Очі його заіграли куди живіще. Він став уважно роздивлятп предмет.

— А це на що?

— На руку.

— Як — на руку?

— Ось так.

Тут Анюта підсунула старий рукав своєї блюзки й защіпила на руку нараменник.

— Ось. Гарно?

— Та воно ніби... тес... Тільки наші дівчата, ні баби таким не причепурюються.

— Та що з того? Заховати може. Цеж золото.

— Золото?

— А тож як? Саме щире золото... ось вам стампіля.

— Одарко! А йди лише сюди! — гукнув мужик.

З хати вийшла огрядна, середнього росту дівчина.

— Попробуй оце на руку. Ви вже — звернувся до Анюти — покажіть їй як і що.

Як не старалась Анюта, як не силувалась, а ніщо не вийшло: рука Одарки була за товста, через що нараменника не мож було як слід наложити.

— Ось бачите, що й це на ніщо здалось.

Іван Миколаєвич не втерпів.

— Ви, бачу, чоловяга второпний, та дивно, що не додумаєтесь, що золоту штуку всюди цінять. На золоті втрати нема.

— Воно то так, та чи справдіж воно золото?

— Ну, що ти йому скажеш?

— Я, бачите, через те, що ви золото й у місті добре продалиб.

— За гроші, звичайно, продалиб, та ми хліба шукаємо; в місті хліба не найдеш.

— Мають.

— Хто має, так собі скриває.

— Ну, постійте, я зараз.

Він пішов у клуню й вивів звідтіля якогось парнягу. Наблизились оба до голодних.

— Гляньте но на цю штуку (він посягнув до Анюти й узяв від неї нараменника), що воно таке?

— Парняга приглянувся нараменникови з усіх боків.

Це нараменник, браслет. Його носять панї й панянки на руках, ось так... тільки... моя рука певно не вміститься...

І він став показувати хазяїнови те, що цей перед хвилиною вже раз бачив.

— Ну це дурниця... Ви краще приглядьтесь із якого матеріялу воно?

— Золото.

— Справжнє, настояще?

— Егеж. Золото.

Тоді звернувся „кулак" до Івана Миколаєвича.

— А покажіть іще тую хвигуру, чи що там у вас?

Іван Миколаєвич знов розвернув мішочок і подав статуйку.

— А це що? — питає хазяїн парня.

— Це Амор і Псіхе. Статуйка. Гарна штука для прикраси в світлиці.

— Хто його знає, може то

З польських справ.

Що одна демонстрація.

Польська опозиційна преса, наробивши галасу в нагоди компромітації теперішнього польського міністра закордонних справ Сейди, в справі Данціга і Явожини, занотовує тепер трету в черги компромітацію з приводу конференції балтійських держав. Неприсутність Сейди на балтійській конференції викликала як найфатальнійше вражіння. Лотишський міністр закордонних справ Галлас заявив супроти кореспондента одного з ревельських денників таке: „Хоча п. Штрасбургер, (який заступив Сейду) має славу знаменитого економіста, а також в закордонній політиці може вважатися авторітетом, то всеж таки, з огляду на те, що присутність міністрів закордонних справ була вирядно передбачена, присутність п. Штрасбургера, в нікому випадку не може затерти факту неприсутности п. Сейди. Тому конференція відбулася в атмосфері холодного настрою, який до кінця не змінився.

Вітос розбалакався.

В інтервю зі співробітником „Курєра Варшавского", на питання про думку премієра в справі „свентосці народовей" сказав пан війт з Верхославіц: „На „кресах" існує ряд питань національного, релігійного і шкільного характеру. Питання становища православної церкви розвязано... (замкнення поверх 500 церков! — прим. Ред.) автокефалією. Польща, яка в своїй традиції завсігди мала ключі (тай тільки) свободи і просвіти, вірна тому принціпови, поспішить з освітою (читай: польонізацією) так занедбаного у чужеплемінного „кресового" населения... Польська шкільна політика є... згідна з духом толеранції і національних прав XX століття". Так говорив Вітос.

„Максімум лиха".

З приводу посвячення прапора II. п. подгалянських стрільців в Санову, виголосив Вітос промову, в якій сказав між иншими: „Коли мова про фінанси польської республики, то не можна сказати, щоб їх стан був добрий. Ми є одначе на дорозі до поправи. О с я г н е н о(І) максімум лиха. Ми найшлися на версі і можу стверднти, що є умотивована надія, що в неоалекій будучині буде краще". Після таких оптимістичних пророцтв почав Вітос говорити про польську армію, яка на його думку є гордощами Польщі...

Польська „общедність".

„Газета Варшавска" довідується з міродатних кругів що т. зв. „общендносьова" акція комісара від общадности. Москалевского буде ведена в порозумінню з поодинокими міністерствами, в яких лоні будуть утворені спеціялні общадностеві комісії, по трьох членів в кождій. Творенням все нових і нових синекур думають Поляки перевести санацію своїх оплаканих відносин.

Відкриття Вищого Педагогічного Інституту ім. М. Драгоманова в Празі.

Прага, в липні 1923.

В суботу дня 7. липня в Празі в помешканню Геольогічного Інституту відбулося свято відкриття українського вищого педагогічного Інституту імени Драгоманова.

У переповненій авдіторії, після співу чеського і словацького гимнів голова п. Шаповал відкрив спільне засідання управи українського громадського комітету й професорської ради педаг. Інституту.

В своїй промові голова УГК. привитав усіх присутних гостей Українців, братів Чехів, та инших громадян і вказав на те велике значіння, яке має цей день в житю української культури.

На початку своєї промови від імени Ради професорів УВПІ. проф. Л. Білецький дякував чехословацькому урядови за ту велику допомогу, яку він уділяє українській культурі, а також дякував українському Гром. Комітетови за ту енергію, яку виявив в справі організації Педагогічного Інституту. — Відтак промовець виголосив довший реферат на тему новочасної вільної школи і її завдань.

Після промови директора Інституту оголошено привіт від Президента ЧСР. проф. д-ра Масарика, від голови Ради міністрів Швегли, від міністра справедливости Долянського, від міністра торговлі Новака, від мін. земельних справ проф. Боздека, від ректора празького Карлового університету, від превидії головного міста Праги, далі від міністра Р-си висловив привітання консуль Мирослав Черни.

Від українського вільного університету висловив привіт ректор університету, проф. д-р Дмитрівський. В імени української Господарської Академії в ЧСР. ректор академії проф. Шовгенів, в імени українського правничого товариства в ЧСР. проф. Р. Лащенко, в імени українського Історично-фільольогичного товариства проф. В. Біднов, в імени спілки українських лікарів д-р Сисак, в імени кубанської громади проф. Щербина, в імени Грузинської громади французькою мовою п. Аіолло, від Білоруської громади в Празі в білоруській мові п. М. Вершінін, в імени українського Союза студентів емігрантів з півн.-зах. України п. Голубович, в імени громадян студентів-емігрантів з Великої України п. Сіманців, в імени білоруського поступового студентства п. Гриб, в імени кубанської академічної Спілки п. Балабак, в імени української академичної громади в Празі п. Любинецький, в імени української академичної громади в Подєбрадах п. Сахно, від редакції „Українського Студента" п. Шишковський, від імени студентів українського Вищого педагогічного Інституту ім. Михайла Драгоманова п. Бурдейний.

Далі голова професорської ради, проф. Л. Білецький прочитав надіслані привітні телеграми та листи від українського Гром. Комітету у Відні, В. Винниченка, української громади в Берліні видавництва „Української Молоді" в Берліні, Катеринославського видавництва, української молоді в Німеччині, національної ради жінок в Берліні, Мик. Садовського, Сп. Черкасенка студ. т-ва „Громада" в Празі, центральної организації студенства ЦЕСУС. в Празі, Миколи Шаповала, Евг. Вирового та проф. Дорошенка.

Після того збраннями на пропозицію голови українського Гром. ком. М. Шаповала ухвалено текст телеграми до президента ЧСР. голови ради міністрів Ч. С. Р. уповноваженому міністрови д-рови Гірсі, міністрови шкільництва і народної освіти в ЧСР., міністрови закорд. справ ЧСР. та п-ні Лідії Драгомановій-Шишмановій.

Відспіванням українського гимну урочисте свято відкриття Інституту закінчено.

Наше мистецтво на чужині.

Прага, в липні 1923.

Сентальщина наших земляків за кордоном попри свою сіру сторінку потоні за хлібом має шо додатну сторінку, що заставляє їх творити дещо таке, на що в краю при звичайних умовинах істнування вони не в силі здобутися. Маємо на думці мистецтво, особливо наш спів, музику.

Стільки перлин розсипано під цим оглядом по чужих театрах, концертових салях, що як би забрати їх в одну цілість, вийшла би низка дорогоцінна, блискуча, мережка дуже кольоритна.

Істнує в Празі при студентській громаді гурт мистців, співаків і піяністів, учнів пражських музичних і співацьких шкіл. Один з тих гуртів, що попри академічний хор (найбільший між співочими товариствами п. Ч. С. Р. взагалі і найсильнійший) плекає культ української пісні. Виступають гуртом і поодиноко в чеських та українських концертах. Досить буде згадати, що два ці товариства невинно працюють, а запросини чеських ріжних товариств, між котрими гомонить українська пісня — не переводяться.

Вершком мистецького зусилля цих двох товариств був безперечно Шевченківський концерт, уладжений минулого місяця в Празі, в найбільшій концертовій салі „Обецного Дому". На ньому попри величні виступи У. А. Х. дала знати світові про себе молода піяністка, п. Галя Левицька. Виступ її найшов дуже прихильну оцінку в пражській пресі. Що особливо поривало в її грі, це, як згідно підносить критика, її техніка, доведена до віртуозности. Артистка відіграла на тому концерті: Барвінського „Canzone", Сметани „На березі моря" і Ліста „Мазепа".

Не мале вражіння викликала тут вистава „Запорожця за Дунаєм", виведена капельником Кухтином. Тут повне поле до попису мала пражська „Трімбіта", громада музикантів (двайцять кількох) учнів пражської консерваторії. Не рахуючи самого виступу співців-аматорів на сцені (були між ними й артисти) треба сказати, що „Трімбіта" виконала музичну частину опери по мистецьки.

З початком червня відбувся в

контрреволюція в цьому, як його... Амурку? га?

— Та що ви! — перебила його стомлена й безнадійна Лідія. — Нічого такого в цьому не може бути.

— Е, не кажіть. Зараз у чім хочете контрреволюцію мож найти.

— У такій статуйці хиба ні. — Каже парнята.

— Ні?

— А ні.

Опісля господар віддав мішочникам їхні предмети, взяв парня на бік і щось довго оба півголосом балакали. Коли розлучились, парень ішов у клуню, а господар до прихожих. На ході він повернувся й гукнув парневі: „Мені краще це знати, ви вже пильнуйте свого діла". Прихожим сказав підіждати, сам пішов у хату. Минуло богато часу. Голодні самі не знали як бути: повернутись та йти далі, чи спокійно чекати. Нарешті вийшов.

— Так виж що, продати ще хочете, чи як?

Іван Миколаєвич скипів:

— Ніколи ви не були ні стомлені, ні голодні, коли строїте кат зна що! Дайте перш хоч їсти де-небудь, коли вже шматочка хліба жалко.

— Бачилося на віку богато чечого; був і голод і втома, та й поводились із нами всяко... Ну, заходьте в хату.

Сам пішов попереду, прибувші за ним. Привітались і посідали. Хата була чистенька. Коло печі крутилася худа, опрятна господиня. Маленьке дівчатко сиділо на полу та бавилося клявішами розбитого роялю, чи паніна. Одарка сиділа й шила. Цуценя подобрішало до гостей, та вертаючи хвостиком домагалось, щоб його погладити.

— Дай їм поїсти чого; кажуть: голодні — звернувся мужик до жінки.

— Щеж не готово... Хиба.. Молоко з хлібом любите?

— Давайте! — відказує Іван Миколаєвич.

Налила їм у горнята молока, накраяла хліба, гарного, житнього, мужицького хліба.

Всі троє кинулись на їжу. Вмить посчезали всі шматки, молоко було випите.

— Коли вам не спішно, то через пів години буде готовий борщ, картопля...

Чогож? Підіждати можна.

Господар зачав уже серіозно торгуватися за ті предмети, що гості принесли.

— Так скільки вам?

— Сказано: хліба хочемо — не гроші.

— Гм... Хліба... А-ну, ще раз покажіть.

Предмети переходили з рук до рук. Мале дівча навіть розплакалося, що йому не дали „хвигуру".

— Дасте пуд муки, мішок бульби, три фунти сира, два фунти сала й беріть.

— Те-те-те! Мені такі річи непотрібні, а хліб, картопля, сир та сало самі поміж. Є он — рояль, та й то за одніський пуд муки дістав. Рояль, знаєте? Хурою привезли...

Мати з Анютою переглянулись. Анютин рояль арештували товариші й час від часу хтось там у колишній Анютиній кімнаті бє по клявішах невмілою рукою. Анюта ніколи не може без болю слухати цих безладних згуків, що їх видобуває „рабочая" рука.

— Деж він, цей рояль? — питає Анюта.

— Грає хто на йому?

— Де вже там! Пробувала Одарка, пробувало трохи не всеньке село — ніхто не лиже, як воно грається. Тоді я повинимав із його все непотрібне, дроти то-що, дав одне літям, хай забавляються, друге може коли на що пригодиться, а сам, значить, рояль Одарка взяла собі на скриню. Колиб тільки підшукати майстра, щоби переробив на меччий, а то займає половину комори — невигода! Може ви зумієте? — звернувся він до Івана Миколаєвича.

— Ні. Я по тій части — не майстер.

— Жалко...

— — — — — — — — — —

Під вечер вийшли Київляне, кожне з мішочком на плечах. Погодилися так, що господар дав їм двайцять фунтів муки пуд картофлі й шматок сала. „Хвигуру" поставив у кисник, а нараменники зараз же закопав у землю.

За вечерею поспитав парня:

— Та чи воно „действітельно" стоїть того, що я їм дав?

— Напевно в декільки раз більше.

— Невже?

— Ій Богу!

— Ось тобі й „рабоче-голодная" республіка. У нас і рояль і хвигура... З панських покоїв усе перейде в мужичі хати... Тільки ви за ними не вимайтеся більше...

— Коли вам моє не в лад, то не буду.

— Якже; Мав я зараз: „Милости просимо", заскакувати коло їх, чи як?

— Не заскакувати, та всеж таки, видно, свої люде...

— Егеж — свої! Їсти захотіли, то й свої. Ви людина вчена, не те, що я, а таки не знаєте всього. Може там у вашій Галичині й не так, а тут у нас отсі бувші пани нас мужичію ледво до сіней впускали. І зівсім не знали ми, не бачили, як живуть оці пани. Сьогодні вони голодранці, ще й голодні, то й примавуються до нас — хліб зачувають... Нехайже тепер вони перед нашими порогами постоять трохи, та підіждуть, а тоді їх впустимо до хати.

Дубне, 1923.

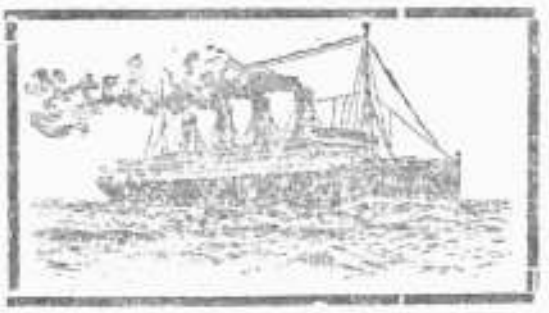

КОРАБЕЛЬНЕ ТОВАРИСТВО **White Star Line**

ЛЬВІВ, Городецька 36, ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського 5.

Найбільший наш ТРАНСПОРТ до

КАНАДИ відходить зі **ЛЬВОВА** та **ТЕРНОПОЛЯ 21-го липня ц. р.** Другий транспорт з Данціґа без пересідання - -

до АМЕРИКИ і КАНАДИ кораблем „САНОРІС" **9. серпня ц. р.**

УВАГА! Еміґранти до Америки, котрі вже мають американські віза! Не занедбуйте нагоди! Зголошуйтесь до транспорту!

„WHITE STAR LINE" ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36 ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО ч. 5.

Перший концерт творів нашого композитора Сеницї. Про успіх його свідчать щире одушевлення серед чеської та української публики і знову як найприхильнійші відгуки преси.

При „Союзі Відродження Українського Студентства" в Празі заснувався дня 12. червня ц. р. кружок українських бандуристів. Кружок замовив виготовлення 20 бандур і приступає енергійно до праці. Управа його є в руках відомого бандуриста кубанця Омельченка.

На закінчення слід додати, що усе співоче українське студентство запрошено на цьогорічні ферії до одної купелевої місцевости на Словаччині, де має повну нагоду відпочинути і набрати нових сил до праці. *В. Ю.*

НОВИНКИ.

— **Роковини визволення Минська.** В третї роковини визволення Минська від польської окупації, совітський уряд оголосив амнестію для всіх б. білоруських антисовітських організацій. Ця амнестія, це є перший декрет Ц. В. К. С. С. Р.

— **Смерть філософа Вільгельма Єрузалєма.** З Відня наспіла сьогодня вістка про смерть визначного філософа, професора віденського університету д-ра Вільгельма Єрузалєма. Покійний є автором численних філософічних творів, з яких найбільш відомі є отсі: „Lehrbuch der Psychologie" (7 видань). (Цей твір появився перед трома роками за дозволом автора на українській мові в перекладі проф. Григорія Кичуна, накладом „Бистриці" в Станиславові); 2) Einleitung in die Philosophi (кілька видань). (Вступ до філософії). Ця незвичайно цінна книжка являється немов коротенькою енциклопедією всего філософічного знання. — Тим хотів її бачити покійний філософ і справді твір сповнив своє високе завдання. Він є найкращим введенням у величний храм філософічних дисциплін. З подиву гідною легкістю розвязує в ньому автор найпередніїші проблеми метафізики, теорії пізнання та соціольогії. В останніх літах свойого життя, — Покійний дожив 69 р. — звернув філософ головну увагу на останню частину свойого популярно філософічного твору, на соціольогію. Війна і звязані з нею стихійні соціяльні рухи поставили йому ясно перед очи всю вагу соціяльної групи в житті народів і всего людства. Останній твір перекладено на всі культурні мови світа, на українську перекладає проф. Кичун. До Українців відносився покійний філософ дуже прихильно як про це свідчить м. ін. і передне слово до українського перекладу „Психольогії" написана на прохання перекладчика. Незвичайна людяність проф. Єрузалєма, його співчуття до наших страждань та визвольних змагань цілого українського народу зєднали йому любов і глибоку пошану всіх українських студентів, які мали змогу працювати під його проводом, складати в нього іспити (колльоквії і ригорози) та слухати його викладів, бути учасниками того справжнього філософічного бенкету. — *Д-р Рибчин.*

— **Смертність у Львові.** Протягом місяця мая уродилося у Львові 265 дітий, померло 329 осіб. Серед загальної суми померших виказує статистика 188 осіб римсько-католицького віроісповідання, 59 греко-католицького, протестантів та 72 Жидів.

— **Рогатинщина — Бовшів.** Дня 7. липня ц. р. вечером відбулось в Бовшові заходом читал. „Просвіта" Свято в честь Тараса Шевченка з з добірною концертовою та сценічною програмою. Концерт разом з з деклямаціями випав справді артистично завдяки резиї та неутомимій праці п. Ярослава Цимбалістого, котрому справедливо належиться правдиве і щире признання.

— **Студії в Ґрацу.** Подається до відома, що на слідуючий (зимовий) семестр будуть приняті на Університеті виключно ті Товариші, котрі виказуються перед товариством „Січ" в Ґрацу посвідкою на виїзд за границю від У. К. С. Р. у Львові. Вписи переводить виключно підписне Т-во. Подання слід надсилати на адресу: „Ukr. Studentenverein Sitsch" in Graz Universität" — найдальше до 15. вересня 1923 р., залучаючи на евент. відповідь 1500 кор. авст. За Виділ: *В. Ружицький* секретар, *Ефрем Самборський.*

— **Смерть Мавтнера.** В Меребургу над баденським озером помер визначний німецький письменник Фріц Мавтнер, автор кількох повістей і фільозофічних трактатів, як „Історія атеізму" та инших.

— **Кіно театр між дикунами.** На Гебридах між дикунами відбулася перша кінотеатральна вистава. В першій дії виставлено сцену мячевої гри, в другій ріжні красвиди. Обидві дії дикуни приняли з радістю і вдоволенням. Але, як в третій дії на екрані появилася залізниця, серед публики счинилася паніка і всі дикуни повтікали із салі в ліси.

— **Рабіндранат Таґоре в Єрусалимі.** Великий індійський поет Рабіндранат Таґоре (Такур) прибув до Єрусалима, де виголосив кілька відчитів про Індію.

— **Жертва необережности.** Олена Котавчак (Погулянка ч. 7) найшла ручну гранату та дала її дітям на забавку. Діти почали гранату розбирати, наслідком чого наступила експльозія: четверо дітей поранено.

— **Смерть польського жовніра в Дністрі.** Біля Крипліна підчас купання утопився в Дністрі польський жовнір.

— **Ненависть Вісли.** Минулої неділі підчас купелі затонуло у Вислі у Варшаві 13 осіб.

— **Нові землетруси.** В південній Еспанії зруйнував 60 домів у ріжних містах. Населення втікає з міст в гори.

— **Важне для українських спортових організацій.** В ціли обєднання усіх українських спортових клюбів проситься о надіслання в найближчому часі точної адреси свого клюбу враз із заподанням адреси секретаря, спису членів Виділу клюбу і число членів клюбу. Відноситься це також до клюбів ще незорганізованих, що мають щойно зорганізуватися.

— **Страйк урядників у Еспанії.** В цілій Еспанії вилух генеральний страйк державних урядників. Страйк має характер економічний.

†

Евгенія з Нурцебів

ЯХОВА

провідниця Захоронки при вул. Городецькій ч. 95, упокоїлась дня 16. липня 1923. в. у 38. році життя. Похорони відбудуться дня 18. VII. ц. р. з дому жалоби при вул. Декерта ч. 17, о год. 2. по полудни, на які запрошує всіх знайомих опечалена

114 1— РОДИНА.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Народний театр Тов. „Українська Бесіда" під дирекц. О. Стадникна.

Перемишляни — сала „Сокола":

Середа, 18. ц. м. „БАРОН КІММЕЛЬ".
Четвер, 19. ц. м. „ҐАЛЬКА".
П'ятниця, 20. ц. м. „ҐАЛЬКА".
Субота, 21. ц. м. „ҐАЛЬКА".

З Перемишлян переїздить театр до Теребовлі. 115 1—1

Учитель з повною кваліфікацією потрібний до ведення прив. української одноклас. школи. Платня після умови. Звертатись проситься до п. Миколи Кузьміна в Оліярій, почта і залізн. Озірна. — Першенство мають музикальні. 110 1—1

На Рідну Школу прислав К. Багрій в Ньюарку збірну жертву 23 доларів 50 цят. на яку зложили: пп. К. Багрій, В. Гапанович, І. Третяк і І. Радкевич по 2 дол., Н. Сорович, Я. Кріль, М. Легкий, С. Роса, А. Мудровський, І. Тулюглович, Н. Мирад, С. Олійник, Г. Віддемок і П. Ковадло по 1 дол., А. Гураль, І. Мудровський, Т. Гладкий, Л. Круй, Л. Довгань, М. Гаохавек, І. Коляска, І. Шепка, М. Пезенський, М. Зайнко і І. Надрічний по 50 цят. — За ці жертви складаємо Вп. Землякам щиросердечну подяку і просимо на будуче памятати про „Рідну Школу". — Головна Управа У. П. Т. 111 1—1

Жертви на церков в Хлопах парохії Комарно зложили в цих: о. Сильвестер Коритко Щутків 40.000, о. Іван Садовський Стінки 5.00, о. Емануїл Підлісецький Утіховичі (з акафіста) 50.000, Уряд парохіяльний Гійче (з акафіста) 30.000, о. Іван Петик Вишковичі 84.000, о. Ов. Гадзевич катехит Новий Сянч 5000, п. Михновський Іван упр. школи Ваніяці 10.000, о. Михайло Левицький Княжівське 20.000, о. д-р Тит Мишковський Львів 20.000, о. Ігнатій Хилик Самбір 10.000, о. Філярет Ортинський Тоцільниця 15.000, о. Вол. Роман Рабій Комарно 15.000, о. Данило Куцій Лінина вел. 20.000, о. Михайло Жарський Устрики долішні 20.000, Уряд парохіяльний Святкова 10.000, о. Іван Пляцко Лівчина мала 15.000, Уряд парох. Волосянка велика 32.500, о. Ю. Легуцький Піски 100.000, о. В. Петрик Бабина 60.000, о. Е. Полех Лівчиці 56.300. 117 1—1

Ширіть наш часопис!

Дрібні оголошення.

ЖЕНЩИНА обзнайомлена з веденням господарки пошукує посади сейчас. Найрадше у бездітного вдівця (священика). Зголошення прошу слати до Адміністрації під „Самітна". 116 1—1

УРЯДОВЕЦЬ VIII. вдовець з 3 синками, літ 3, 5 і 10, глядить чесної, шляхотної вдачі дами до виховання цих сиріток та самостійного ведення дому. Посада від сейчас. в Познаньскім, на довший час. Поручення конечні. Зголошення з условіями та перебігом життя слати: Коцибала, Бабичі н/Сяном. 113 1—1

УДІЛЯЮ лекції математики зі всіх клас гімназіяльних. Условія: удержання, подорож і винагородження. Зголошення: А. Грабик, Монастирець п. Ліско. 112 1—1

УПРАВА Коопер. „Правних" — просить в усіх справах в часі ферій звертатися на адресу: Кульчицький Володимир, Львів, Ринок 10, Повітовий Кредитовий Союз. 109 1—1

15 МОРҐІВ ґрунту в околиці Стрия, в тім дві будівляні парцелі продам. — Маленький, Руська 18, III. пов. 108 1—1

АДМІНІСТРАТОР заграничної газети Ч. С. Р. прийме посаду адміністратора часопису в Галичині, найрадше торговельної газети. Маю старі звязки з заграничними інсератними і рекламними бюрами. Дуже добрі посвідчення і свідоцтва о дотеперішній службі. Тепер веду три газети двох видавництв торговельну місячну, політично-торговельну тижневу і церковну двотижневу. Зголошення на адресу Адміністрації „Діла" під зн. „Адміністратор". 93 3—4

ДОСЕК повитуха приймає і уділяє помочі. Городецька 32. 87 4—10

АДВОКАТ д-р ЧОРНЕНКО в Солотвині пошукує від 1. жовтня рутинованого конципієнта. 62 4—5

УЧИТЕЛЬ народний старший, шукає заняття до дітей. Зголошення до Адм. під „Учитель". 98 2—4

ОГОЛОШЕННЯ.

Краєвий Союз Кредитовий у Львові (Ринок ч. 10.)

наділений правом **девізового комісіонера купує по курсі валюти** (доляри, фраики, фунти і пр.) **і чеки.**

На відповідь належить долучити почтові марки.

Члени, що в найблизшім часі не доповнять свої давні уділи, будуть увважатись за таких, що виступили. 69 2—2

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Вл. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10

Ч. 85, (9,966). Львів, пятниця 20. липня 1923. Почтова належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щал. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА
Місячно в краю 35000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 50 000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунії 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 50000 кр. Зміна адреси 20 кр.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
1.500 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 19. липня 1923.

Дорогою шиною. Користаючи зі ситуації, яка витворилася на Сході наслідком революції та воєнної поразки осередніх держав, Польща на другий день після скинення кайдан неволі пішла походом на землі української, білоруські та литовські. Свій імперіялістичний розгін літом 1920 року о мало що переплатила своєю молодою державністю. Франція помогла Польщі видістатися з над берега пропасти. І Польща, використавши катастрофічного положення, в Ризі здобула від большевиків зречення з довгої полоси земель українських і білоруських, які відсахнено від їхніх материків. Представник совітів — Йоффе, припертий до муру, на приказ Чічеріна підписав подиктовані Польщею умови. Йдучи за приміром Трошького в Берестю, підписав їх, не читаючи.

Таким чином по цей бік рицької лінії опинилося понад 10 міліонів Українців і Білорусинів, які творять разом з иншими непольськими національностями далеко понад 30 прц. всього населення Польщі. Слушно говорить пепесівський публіцист — Голуфко: якщо Польща хотіла би насильно держати інородців при собі, так біля одного інородця мусить держати на сторожі двох Поляків. Та це не перешкаджає польським політикам раз поразбалакати, що Польща є державою національною...

Польща — держава несконсолідована внутрі, з трьома відмінними типами, вихованими в трьох заборах, без вироблених методів володіння, економічно до краю розхитана, Польща, яка ще вчера обносила свої рани по Европі, протестувала і промовляла до почувань справедливости, Польща, одержавши щасливим збігом обставин державну незалежність, не взялася за утверджування своєї державности в масах, а пішла підбивати чужі землі. Хоча в Королівстві в польських селянських масах національна свідомість стоїть не вище від національної свідомости підбитих народів, а куди низше, ніж у Східній Галичині. Хоча державницька думка в селянських масах Королівства дуже слабо прищеплена. Є там околиці, в яких ще свіжа поговірка: „Rusek nas wychował, Rusek nas i pochowa". А теоретик польського імперіялізму — Ст. Грабські оповідає такий характеристичний епізод: До теперішнього сенатора, одного з людовецьких лідерів — селянина Бойка підчас большевицької офензиви в 1920 р. приходили селяне з Сандомирського повіту і питали, чи „наші" побідять, а за „наших" уважали Москалів. Замісць взятися за скріплювання своєї державности на своїх етнографічних землях, Поляки пішли ще раз тим самим шляхом, на якому звалилася історична Польща: здобувати кольонії на Сході.

За визнання непольських земель по цей бік рицької лінії на міжнароднім арені Польща підпорядкувалася Франції політично й економічно. Підчас свойого побуту в Польщі марш. Фош зазначив, що Польща мусить піднести свій воєнний стан до 50 дивізій. А приїхав Фош до Польщі після затвердження рицької лінії в Парижі, отже після збільшення резервоару, з якою мають набиратися ці дивізії.

Ще в минулому році польський сойм приймив маніфестаційно всі економічні умови, які поставила Франція Польщі. Приймив як акт вірности і вдячности за підпирання імперіялістичних посягань Польщі. В промові, яку виголосив справоздавець промислової комісії французького парляменту Ляморо в лютім ц. р. перед принятям нафтової конвенції з Польщею, сказано: „Польське правительство, даючи французьким товариствам право привілею, зробило дуже велику жертву, бо статут надає тим товариствам привілей екстериторіяльности і в певній мірі є відреченням польської суверенности. Отсю жертву польський уряд і польський сойм сповнили ентузіястично".

А ця конвенція гарантує французьким нафтовим товариствам свободу експорту всеї галицької нафти й нафтових деріватів з тим, що французькі товариства на місцеву потребу населення мають віддати певну кількість нафти.

Французькі нафтові товариства мають установляти тарифи перевозу і вони дістають у посідання всі нафтові цистерни, які Польща сконфіскувала або одержала по давній австрійській державі; мають право оперувати на території Польщі безпосередно заграничною валютою, що було досі виключним атрибутом польської держави. Застереження окремого привілею — упривілеює французькі капітали в нафті; вони будуть звільнені від примусових позичок, мають ліценції в податках від капіталу. Всякі концесії на експльоатування нафтових теренів може Польща уділювати тільки за згодою французьких товариств. Польський уряд бере на себе і гарантує регуляцію й удержання доріг на нафтових теренах, переведення каналізації, а також всякі полекші для французьких заводів у нафтовім промислі. В Найвисшій Нафтовій Раді, яка утвориться в Польщі, мають французькі товариства згори забезпечений пропорціональний уділ, а вкінці неначе короною тих усіх привілеїв є, як каже Ляморо, те, що коли Франція в майбутньости схоче заосмотритися в нафту, не буде вже пертрактувати з польським урядом, але безпосередно з своїми товариствами, які згори приймають conditio sine qua non, що дають першенство французьким потребам стільки для Франції.

А для Італії: Польща віддала право експльоатування нафти італійським нафтовим товариствам на терені 4000 моргів з подібними привілеями, які мають французькі капіталісти, а крім сього право експльоатування вугля на певній кількости терену на Горішнім Шлеську. Французький та англійський капітал дістав право експльоатування всіх лісів у Галичині й на Волині.

Англія за уступку в цій справі для Франції дістала вільну руку в експльоатації нафтових теренів у Моссулю. Таким чином Польща засіла на українських та білоруських землях. І продовжує раз розпочате діло: творення за всяку ціну, не перебираючи в средствах, польської більшости на непольських землях. Продовжує зі здвоєною силою, безоглядно. Та кожда акція все і всюди викликує реакцію. Те саме мається й тут.

В Італії.

Рим: Італійський король підписав декрет, який нормує пресовий закон в Італії. Згідно з декретом уряд має право конфіскувати і завішувати часописи, яких зміст противиться інтересам держави і нарушує повагу уряду і Ватикану.

Парлямент продовжує наради в справі внб. реформи. Відкинено внесок максималісти Лязарі, який домагався, щоби члени армії і міліції були позбавлені виборчого права.

Справа фляндського університету.

Брукселя: Сенат відбуває нараду в справі фляндського університету в Гандаві.

Розлом в партії уніоністів.

Льондон. В партії уніоністів наступив роздор. Причиною, протилежність поглядів у відношенню до Франції і репарації.

Заворушення в Аквізграмі.

Париж. В Аквізграмі вибухли заворушення. Робітники здемолювали будинок біржі праці.

Льозанська конференція.

Льозанна: З приводу осягнення порозумінн, кількох представників держав Европи виголосило гратуляційні промови. Англійський представник пригадав Туреччині її обовязок проголосити амнестію для Греків і Вірмен. Ісмед паша приняв заяву до відома, після чого прочитано остаточний текст мирового договору, який буде підписаний 24. ц. м.

Зміна настроїв.

Льондон: Преса доносить, що від часу заяви Болдуіна настрої в Парижі і Брукселі у відношенню до Англії корисно змінилися. Англія намагається ці прихильні для себе настрої підтримувати і використати.

Відповідь на ноту Німеччини.

Льодон: Льорд Керзон виготовив проект відповіди Англії на німецьку ноту. Відповідь буде на днях подана до публичного відома, натомість письмо в справі пасивного спротиву буде мати довірочний характер.

Після утечі Ергардта.

Липськ. Слідство виявило, що в утечі Ергарта з тюрми допомагав купець Гец і студент Массев, обидва члени націоналістичних організацій. Останній навіть брав участь у замаху на редактора соціялістичної газ. в Гамбургу. Стверджено, що Ергарта вивезено автомобілем, в якім було 2 скрині зброї і муніції. В справу утечі Ергарта вмішаний і визначний священик. Кілька осіб арештовано.

Червона повітряна фльота.

Рига: Совітський уряд розпочав енергічну акцію для організування червоної повітряної фльоти. Оголошено відозви для збирання жертв на ту ціль.

Курс грошей.

Львів, 19. липня. Дол. амер. 141.000—142.000, дрібні 14000—141000, дол. канад. 128000—128.000, дрібні 123.000—124.000, німецькі марки 50 тис. 0·70—0·75, 10-тис. 0·72—0·75, 1 тис. стар. еміс. 2·80—2·85, 1 тис. нов. еміс. 1·70—1·75, сотки дрібні 1·50—1·80, леї 600—620, дрібні 560—580, кор. чеські 4600—4700, дрібні 4200—4300, Австр. тис. нов. емісії 1400—1500, стар. еміс. 8900—9000, сотки стар. еміс. за тис. 12—13.000, дрібні á 10 за тис. 10—12.000, австр. штемплі 195—200, австр. перекази 205—210, Франки франц. 6800—7000, фунти стерл. 580.000—600.000 франки швайц. 19.500—21.000. Рублі 5-сотки 700—710, звич. сотки 710—730, думські тис. 22—25 думські á 250 по 15—16, Карбованці 0·80—0·85, гривні 0·90—0·95.

Золото: 20 кор. 610—620000. 20 франк. 575—590000, 20 мар. 650 до 680, 10 рублі 700—720000, доляр 130000—132000.

Срібло: Кор. австр. 10700—10800, 5 кор. 55800—56000, фльорени 27500—28000, рублі 48700—49200, копійки за 1 рубель 22000—22500, леї 10500—10600.

Цірих 18. липня. Берлін 000·24 Голяндія 225 і пів, Ню Йорк 572 Льондон 26.28, Париж 33.45, Медіолян 24.52, Прага 17 і пів; Будапешт 6 і пів, Букарешт 2.05, Бельград 6.05, Софія 5.15, Варшава 000.45, Відень 0,00.80 і три четверті, Австр. штемпл. 0.0081 і одна четверта.

Велика Україна.

Вивіз хліба.

В Харкові відбувся всеукраїнський хлібо-торговельний з'їзд. Раковський на цьому виступив з докладом, в якому заявив, що лишки хліба на Україні складуть в цьому році 830 тисяч тони проти 800 тис. тони в минулому році. Початковий експортний плян поширюється. Заготовка хліба буде провадитись переважно державними кооперативними організаціями, що збільшить участь селянства з вивозі. Відпущено значні засоби на направу й поліпшення транспорту на Україні, яка повинна буде перепустити через свою територію ще більш як півтора мільона тон хліба инших областей.

Перемін декорації.

На місце Раковського головою совіта народніх комісарів на Україні обрано Чубаря. Це нове призначення з боку українських національних інтересів не може бути визнано корисним придбанням в жадний спосіб.

Раковський, який по своїому походженню не мав нічого спільного з Україною, належав до фігур, які в комуністичних колах користувався авторітетом й пошаною. Завдяки цьому він шляхами своїх особистих впливів, коли хотів, міг провадити свою лінію. Ставлячись з початку цілком індіферентно, а то й вороже до українства, він пізнійше, як реальний політик, оцінив значіння цього руху й пішов на певні уступки в цьому напрямі.

Призначений тепер головою совіту народніх комісарів Чубар, хоч з походження й являється „малоросом", ніколи виразно своєї національної лінії не зазначав. Являючись лише рядовим членом комуністичної партії, позбавлений більшого авторітету й впливу, він очевидно в своїй роботі буде слухняно виконувати всі накази й вказівки Москви.

На Україні, де, як самі комуністи визнають, національний рух набрав кольосальних розмірів, комуністам видалось небезпечним мати на чолі уряду таку авторітетну для комуністів й самостійну людину, якою був Раковський, Вони рішили, що буде спокійнійше, коли його заступить Чубар, фігура, яка буде покірним знаряддям для виконання чужих наказів.

Огляд світових подій.

Перед навязанням союзу між Чехією і Литвою.

Литовський посол Цауніс в Чехії мав урочисту авдієнцію у президента чеської республики Масарика, при чому президент й посол виголосили привитальні промови. Зміст цих промов вказує на навязання між Чехією і Литвою тісних дружніх відносин. Навязання цих приятельських відносин являється новою невдачою закордонної політики Польщі.

Зміст промови литовського посла був такий:

„Пане президенте! Маю честь доручити Вашій Ексцеленції документи, на підставі, яких я уповноважений верховною владою литовської республики бути надзвичайним послом й уповноваженим міністром при Вашій Ексцеленції. Мій уряд гаряче бажає, щоб вже істнуючі вузла приязні між нашими урядами й народами не тільки затримались, але ще більше зміцнились. Чесько-словацький народ так само, як й наш, творив колись в Европі могутню державу, й майже одночасно з нашим стратив свою самостійність й на протязі століть так само, як й ми, був в стані національного пригноблення. Обом народам вдалось побороти ворожі заходи, спрямовані проти них й завдяки своїй національній свідомости вони скинули ярмо гнобителів; Чехословаччина в цьому відношенні більш щаслива, ніж литовський народ, остаточні цілі якого ще чекають здійснення; їй вдалось обєднати під своїм національним прапором й біля своєї історичної столиці майже всіх своїх громадян й майже всі свої території. Через ці причини зближення обох народів, доля яких є так подібна, являється цілком природним завданням.

На цю промову президент Масарик відповів так:

Пане міністре! Я дуже задоволений тим, що маю честь в Вашій Ексцеленції привитати представника народу, з яким нас єднають численні історичні спомини приязних відносин. З радістю я довідуюсь, що Литва прямує до того, щоб ще більш зміцнити вузли доброї приязні, які так щасливо істнують між обома нашими урядами. З такою самою радістю й тим самим здоволенням я й чесько-словацький уряд будуть попирати змагання Вашої Ексцеленції й маю надію й віру, що наші спільні зусилля будуть мати повне поводження.

Навкола справи репарацій.

В льондонських дипльоматичних колах не уважається промови Поункаре в Ст. Ліс за офіціяльну відповідь на декларацію Болдуіна. „Daily Telegraph" пише, що Франція дасть відповідь, аж після того, як Англія предложить союзним державам проект відповіди на німецькі пропозиції. До того часу правдоподібно Англія вишле всім союзним державам ноту із детайльною декларацією свого уряду в справі відшкодувань. Ходять поголоски, що Поункаре переговоріює з Бельгією в справі відповіди на заяву Болдуіна. „Times" докоряє Поункаре за його хибну інтерпретацію декларації Болдуіна, заявляючи, що Англія зберігає найревнійше вирсайльський договір на якім опирається мир в Европі. Загалом французька преса поставилася до промови Поункаре скептично і деякі органи заявляють отверто, що ця промова не порушить справи репарацій ані кроку вперед.

Натомісць англійська преса стверджує одноголосно, що політика Болдуіна має запевнену піддержку з боку більшости англійського народу.

Льозанська конференція.

Швайцарська телєграфічна агенція доносить, що на останнім засіданню льозанської конференції турецька делєгація поставила домагання, щоби держави Антанти вицофали свої кораблі з проливів. Союзні держави домагалися, щоб кілька кораблів залишити.

Остаточно в тій справі прийшло до порозуміння. В справі концесій союзні держави зреклися права першенства. На чергове засідання льозанської конференції запрошено російську делєгацію, яка прибуде найдальше за 5 днів і візьме участь у підписанню мирового договору. Вирішено справу нафтових терен'в, залізничих концесій і т. д. Мир буде підписаний в найблищих днях.

Міжпарляментарна конференція.

Дня 17. ц. м. в Копенгазі розпочалися наради міжпарляментарної, всесвітньої конференції, в якій бере участь 625 членів парляментів майже усіх держав. На дневнім порядку справа парляментарної контролі над закордонною політикою, справа національних меншостей і справа розброєнь.

Справу розброєнь реферує Роберт Сесіль. Італійський сенатор Діченцілло виголосить велику реферат президентови Мільранови великий хрест ордеру Білого льва.

Одначе його місія не увінчалась корисним вислідом і він скорше, чим надіявся, виїхав в середу з Парижа через Бельгію і Берлін в свояси. По дорозі стрінувся в Брюселі з бельгійськими міністрами Тенісом і Жаспаром. Вертає з дуже песимістичним враженням, яке виніс в столицях Англії та Франції. На його думку, нема бесіди про якесь порозуміння між Парижем і Льондоном в справі спільної відповіди на німецькі предложения. Д-р Бенеш покинув Париж переконаний, що англійський уряд вишле Німеччині окрему відповідь, яка одначе на його думку не доведе до розриву між Францією і Англією, бо мимо цієї окремої відповіди вимінь думок між обома союзними урядами в репараційній справі буде дальше тревати.

З добре поінформованих кол зачувати, що в деяких точках, на пр. в справі висоти німецького відшкодования і союзних довгів становище Англії і Франції значно наблизилось до себе. Зате Поанкаре заявив на ново, що Франція ніяк не згодиться на німецькі предложення, доки Німеччина не занехає пасивного опору в Рурщині. Тому він і відкажеться від усякої участи в майбутнім акті.

Мова про ситуацію в Европі і про міжнародню допомогу для поневолених народів.

Совітська відозва.

Як доносить А. В. совітський уряд оголосив відозву до всіх народів світу про утворення союза совітських республик. У відозві сказано, що від цієї пори совітська федерація дає повне рівноуправнення всім народам і виключає який небудь національний гнет. Гарантується права поодиноким республикам, аж до права виступлення із Союза Сов. республик. (Славне большевицьке: „Вплоть до отделения.) Дальше відозва пояснює причини, які примушують совітський уряд утворювати деякі спільні органи для всіх сов. республик, пояснюючи те, спільністю інтересів сов. республик.

Невдала місія Бенеша.

Чехословацький міністр заграничних справ д-р Бенеш вибрався до Парижа і Льондону, щоб на місци поінформуватись про міжнародню політичну ситуацію та звернути увагу поодиноких союзних держав, що інтереси Чехословакії вимагають гармонійного співділання Антанти в справі німецьких відшкодовань. Підлещуючись Франції, він пе-

Совітська Росія.

Безробіття в Петербурзі.

На 10 липня число безробітних в Петербурзі дійшло до цифри 15600 чоловік, серед яких членів професіональних спілок є 51000. З огляду на величезний зріст безробіття рішено всім безробітним видавати грошеву допомогу.

Боротьба з соціялістами.

В цілях боротьби з меньшевиками совітська влада вдалась тепер до нового засобу. Роспочалось улаштовування за допомогою і ініціятивою совітських чинників quasi партійних зїздів й конференцій. Така конференція відбулась в Кутаїсі при участи 326 делєгатів; вона поставилась негативно до тактики грузинської еміграції й визнала правильність тактики большевиків. В Катеринославі „ініціятивна група" колишніх меншевиків підготовлює скликання всеукраїнського ліквідаційного зїзду партії. Анальогічні відомости є з Надволжа і Сібіру.

З польських справ.

Зміни в уряді.

В Варшаві ширились в соймових колах чутки про можливість в блищчому часі змін в раді міністрів. Перш за все уважають за можливе уступлення міністра військових справ генерала Шептицького.

Перед новою компромітацією.

Париський кореспондент „Курієра Поранного" доносить:

З впливових парляментарних кол, зближених до міністерства закордонних справ, подають, що теперішній приїзд Бенеша до Парижа й виїзд його до Льондону і Брукселі рівнож як і майбутній приїзд до Парижа мають своїм завданням запевнити обрання представника Чехо-Словаччини до Ради Союза Народів в осінній сесії. Ця можливість виникла в звязку з компромітацією закордонної політики Сейди. В березні біжучого року, після визнания східних кордонів Польщі міністр Скшиньскі підчас свойого побуту в Парижі і Льондині поставив кандидатуру Польщі до Ради Ліги. Тоді ця кандидатура була цілком певною. Лише політика нового міністра закордонних справ Сейди й його компромітація зменшили шанси Польщі й утворили виглядн для Чехословаччини. Виступ Бенеша в „Чеському Слові", в якому обвинувачувано Польщу в поганому поводженню з національними меншостями, був пробним маневром, щоб пошкодити кандидатурі Польщі до Ради Союзу Народів, до компетенції якої власне належить справа меншостей. Поразка Сейди в гданській справі остаточно знищила всі шанси обрання Польщі до Ради Союзу Народів.

Обєднання групи Скульского з Пястом.

Минулої неділі в Варшаві відбувся зїзд „Народового Зєдиноченя Людового" (група Скульского). Зїзд обмірковував справу обєднання цієї групи з Пястом. Висловившись принціпіяльно за переведення такого обєднання, зїзд обрав комісію для ведення переговорів в цій справі з Пястом.

Хієнський Жид на чолі бюра преси

Начальником бюра преси й пропаганди міністерства закордонних справ призначено Степана Натанзона, який походить з відомої жидівської банкирської родини С. Натанзона і Ко, яка займається головним чином спекуляцією на папері. П. Натанзон здобув ласку Хієни бувши співробітником пресового бюра в Льозанні.

Найблища сесія польського сойму.

Найблища сесія польського сойму розпічнеться 23. липня із такою програмою: 1) читання проекту закону про буджетову провізорію на час від 1. липня до 30. вересня 1923 р.; 2) справа реорганізації адміністративної влади і справа дисципліни карного поступування проти державних урядників; 3) справа уповноважнення громадських урядів до винайму приватних льокалів для ужитку шкільництва; 4) справа стипендій і допомог для учеників і студентів; 5) справа суспільної опіки; 6) звіт рільничої комісії; 7) звіт адміністративної комісії; 8) справа кредиту 10 міліярдів на позички для рільників 1923 в р.; 9) справа платні для державних функціонарів і війська.

Причину цього, що не всі ще постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторітетом, ніж багнет чужого жандарма.

На днях появилися нові випуски „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ“
1) „Між молотом а ковадлом“ Спомини про перехід У. Г. А. —
2) „САМОХОТНИК“, подарунковий календарик на 1924. з провідником по історичних місцях Галичини
1–2 Замовляти: „ЧЕРВОНА КАЛИНА“ Львів, вул. Руська ч. 18. І. пов.

На польсько-литовських кордонах.

Кореспондент часопису „Kurjer Poznański“ обїхавши прикордонну литовсько-польську смугу, пише: „Не зважаючи на дециізію Ради Амбасадорів, у практиці справа польсько-литовських кордонів стоїть і досі під знаком питання. Цей кордон, повний щілин, з яких кождої хвилини Польща може сподіватися небезпеки.

Беручи під увагу мініатурність литовської території, Литва має велику армію. Ця армія складається здебільша з авантюрничого елементу (щось від Желіговскі. — Пр. ред.) *Повно тут білоруських відділів*, „заліяних вовків“. Взагалі серед литовських жовнірів можна почути ріжні мови світу (щось ніби в польській армії). Литва не визнала дециізії Ради Амбасадорів і на цих новий президент міністрів заявив у Ковні, що найважнійшим завданием Литви — є визволити Вильно. Як відомо, большевики уважають всякі дециізії Ради Амбасадорів за буржуазні пересуди і тому між совітами, а Литвою прийшло до формального договору, на основі якого совіти згодилися допомогти Литві здобути Вильно і прилучити його до совітської федерації. В ту справу замішана й Німеччина, яка через Вильно бажає утворити собі міст до Росії. Крім того істнує ще тайний договір поміж білоруським совітським урядом в Минську і білоруським національним урядом в Ковні, а метою договору є прилучення Вильна до совітських республик. Хоч поміж тими двома урядами істнує ріжниця, то в одній справі вони не ріжняться нічим, а саме — обидва ці уряди хотять за всяку ціну відобрати Вильно від Польщі.

Яким способом це має здійснитися? *Литва за слаба до війни з Польщею, а большевики з ріжних причин бажають хвилево миру.* Тому то ведеться тиха агітація, підготовлювання війни в найближчій будуччині. Висилається ріжних збігців, емігрантів яких Польща приймає з обовязку, а між якими находиться не мало, агітаторів. З литовської армії „дезертирує“ маса жовнірів, які перекрадаються на терен Польщі, де приготовляють саботажову акцію, підпали, замахи і т. д. Ця акція відбувається з відома литовського і большевицького урядів. В тій роботі допомагають „ворогам“ Польщі внутрішні елементи.

Далі цей кореспондент пише для Польщі рецепти, якими думає лічити її недуги на „кресах“. А одиноким ліком, як відомо заслїплений шовінізмом уважає — тюрму, армію, поліцію, багнети. Забуває, що з багнетів можна побудувати трон, але сидіти на ньому довго — не можливо.

З Полісся.

Допись зі Сарн.

Невесело нам тут на польських „кресах“ живеться. Доля не щадила нас підчас світової війни. І тепер не маємо спокою. Попередна війна понищила наші села, які досі здебільша не відбудовані. Се одначе не перешкаджає накладати і стягати податки, насилати війтові відділи та жандармів. В останнім часі дуже дається в знаки населенню паньствова поліція з посторунку в Висоцьку. Люде на тім посторунку все пяниці, а з особна пан „комендант“ Булатович. Вони разом з тайною поліцією зі Сарн переводять безосновні ревізії по батюшках і забирають всяке друковане українське слово. Приміром недавно перевели „основну“ ревізію в Удрицьку у місцевого батюшки, забираючи все, що було друковане по українськи. Другою нашою „благодатею“ се наші школи разом з паном інспектором Бандурським. Хоч ту нема польського населення, школи перекінено на польські, а діти польської науки зовсім не розуміють. Вчать у тих школах всякі „панни“ насланні з Галичини, малограмотні, які зовсім не розуміють української мови, а очевидно і діти їх не розуміють. Українців учителів пан інспектор Бандурскі переносить з місце на місце, згляднo зі свого округа викидає.

Наслідок цего є такий, що батьки не посилають до школи своїх дітей, раз тому, що це страчений для дітей час, а по друге не мають довіря до тих „панен“. А за то пан інспектор накладає великі кари, які немилосерно стягає при помочи вище згаданої паліції. Батьки з громад Удрицк, Висоцко, Дубровиця, Люшня і инших збираються їхати до Варшави просити о своїх учителів і о свої школи. Але чо Варшава на то щоб поможе, ми дуже сумніваємося. Тут треба радити собі самим, закладати приватні школи, просити своїх людей, щоби займидися українськими дітьми по батьківськи, а тоді з такої науки може бути хосен. Теперішня кресова школа з польською викладовою мовою з тими учительками, як також теперіня поліція для населення є тільки тягар без найменшої користи.

„Г. Г.“

З життя українського студентства в Данціґу.

Данціґ, в липні 1923.

Коли придивляємся життю нашого студентства на чужині й його активности та енергії, можна заприйтити, що молоде поколїння працює не лише для себе, але має все перед очима ясно визначену ціль, до котрої змагає без огляду на кавілеві перепони. Студентська Громада в Данціґу не остає позаду.

Недавно відкрито з рамени Відчитової Комісії СУСОД. курс англійської й французької мови, а небавом ще відкриється курс стенографії. Репетиторіюм вищої математики позваляє товаришам успішнійше користати з викладів на техніці. Крім цего відбуваються що чеділі відчити на загально-просвітні теми.

Від імени Управи Німецького Студентського Союза відбувся спеціяльно для членів „Основи“ відчит про відносини та події на Порурю, ілюстрований світлинами на екрані. Товчок до цього відчиту вийшов від управи „Основи“, котра хотіла тим способом віддячитись німецькому студентству за його численну участь на нашому відчиті про Україну.

Спортовий кружок „Основи“ працює дальше і усі його секції (копаний мяч, ситківка, прогулькова, фехтункова та плавання) ведуть живу діяльність. В харчівні що раз більший лад та організація гарнійше. Забавова комісія улаштовує час від часу симпатичні забави, на які сходиться також добірне німецьке товариство. Взагалі відносини з німецьким і иншим чужоземним студентство що-раз гарнійші. Поробляно вже заходи, щоби осінувати тут також і українську студентську корпорацію.

Тутешне українське студентство прийняло з правдивим обуренням вістку про знану варшавську ухвалу про „нумерус клявзус“ на вищих школах Польщі для так званих національних меншостей. Ця „ухвала“, що найшла досить сильний і добре та широко коментований відгук на сторінках чужинецької преси, — безусловно причиниться в світі для більшого зрозуміння нашої справи.

В червні відбувся заходом т-ва „Основа“ Шевченківський Концерт в салі на Zinglershöhe в Лянгфурі, із слідуючою програмою:

1) Вступне слово — Корнель Кізюк (в українській і нім. мовах), 2) „Стрілецьким шляхом“ Гайворонського — хор „Основи“, 3) „Люблю дивитись“ Ніжанковського і „Моряки“ Вільбоа — дует. Юрко Пасецький та Мирон Букосмеський, 4) „Кавказ“ деклямація Т. Шевченка — Іванів, 5) „Даремне пісне“ „Січинського і „Золоті зорі“ Ніжанковського — хор „Основа“, 6) „Фавст“ Гунода сольо скрипкове — Кордуба, 7) „Ой вигострю товариша“ Людкевича — хор „Основи“ і 8) Кінцеве слово — Яремкевич в українській і нім. мовах.

Студ. К. Кізюк у своїому вступному слові представив значіння Шевченка для українського народу та його вплив на наші визвольні змагання. Ю. Яремкевич змалював сучасне положення нашого студентства, та боротьбу цього студентства за огнище власної культури.

По концерті, на який явилось численно німецьке студентство та запрошені гості, ще пізно в ніч простяглася свобідна балачка. Концерт, як на своїх, так і на чужих зробив дуже миле враженнє.

Коли представник німецького студентства Арке в короткій промові при кінці дякував за запрошення, висказав між иншим такі слова: „Хоч ми не розуміли слів Ваших пісень, що Ви їх тут співали, але ми відчули духа Вашої пісні. Ми зрозуміли ту нуту в ній, яка оповідає про Ваші визвольні змагання, та про Вашу боротьбу за слушні права... Ми маємо надію, що зносини між українським і німецьким студентством остануть й на далі як найсердечнійші“.

На ту промову відгукнулись присутні бурними оплесками.

Студент.

НОВИНКИ.

— **До Вп. Передплатників.** Отсим подаємо до ласкавого відома, що Впов. Передплатники, які заплатили по день 15. липня місячну передплату 20 000 мп., підвишка за місяць липень не обовязує. По 15. липні передплата за липень для сталих передплатників виносить 25.000 мп. Нові передплатники платять 35 000 мп.

— **Мучать селян постоями війська.** В Мушкатівці, невеличкім селі біля Борщева, вже одинайцятий місяць розквартировано по хатах військо (кавалєрія). Прийшло ще перед виборами. Дається селянам страшно в знаки. Селяне мусять спокою ради кормити жовнірів. Инакше, відгрожуються. В селі й так не богато паші, та й ту забірає військо для коней. Коні розташовано по стайнях, викидаючи завтем селянську худобу. Побут війська в селі погано відбивається на пільних роботах, бо в кождій хаті мусить хтось залишатися в дома, щоби пильнувати перед непрошеними гостями. Та мимо сього часто трапляються випадки крадіжки. Не тільки в самій Мушкатівці, а й в сусідних селах. Пр. в селі Волківцях обікрали жовніри одного господаря на кільканайцять мілионів м. п. Частину річей найдено, решта мабуть пропала. Просьби селян до ріжних властей, щоби, забрали військо з села, нічо не помагають.

— **В Тернопільщині неспокійно.** Як відомо від довшого часу в Теребовельщині панує стан облоги в звязку із появою підозрілих ватаг. Також у лісах Тернопільщини появилися таємничі „банди“ наслідком чого на днях зі Львова помашерувало до Тернополя кілька сотень піхоти.

— **Великі лови на спекулянтів.** Дня 17. ц. м. львівська поліція улаштувала великі лови на спекулянтів чужою валютою. Поліція оточила залізничу стацію, де сконфісковано при ревізіях 9000 долярів, 5000 франків і безліч чеських корон. Рівночасно сконфісковано понад 100 клг. срібної валюти. Підчас ревізії Герш Біненкорб з Бродів пхнув „пакерови“ до кишені 345 долярів з проскою переховати їх. Поліція замітила цей маневр і гроші забрала. Трох спекулянтів арештовано.

— **Боротьба з дорожнечою.** Польський уряд має на днях іменувати окремого комісаря для боротьби з дорожнечою.

— **Горіло ціле місто.** У м. Ідако в Америці вибухла пожежа, яка знищила до тла ціле місто.

— **Металеві гроші в Австрії.** В Австрії пущено в курс металеві гроші по 100, 500 і 5000 корон.

— **Заповід. пізва про Вітоса.** „Petite“ пише: На чолі реакційного уряду в Польщі станув Вітос, хлоп, щось в роді Стамболійського, мало образований і брутальний. В соймі він появляється в чоботах і в сорочці без краватки, бо він ніяк не може привикнути до тиранії твердого ковнірця. З нього цікавий тип! Був 2 роки на лівому крилі польської політики, а тепер грає ролю бенямінка реакції, але це йому не вийде на здоровля так, як не вийшло на здоровля Стамболійському.

— **Консервативний папугай.** Празька „Народня Політика“ доносить з Карльсбаду, що в тамошній кавярні „Егергард“ находиться попугай, який співає гимн „Гот ер галь те!“ Часопис той стверджує що присутні в кавярні гості слухають співу папугая стоячи.

— **Памятник на могилі Т. Шевченка.** Дня 2. ц. м. відкрито на могилі Т. Шевченка під Каневом крицевий памятник в формі вітенського бюсту поета. Досьогочасний хрест усунуто, як „обиду“ памяти поета. В святочних промовах зазначували бесідники, що тільки совітська власть могла спромогтися на пошанування поета памятником тоді, коли „буржуазія“ пошанувала його хрестом. Один з промовців Галичан вусловився, що в справі відкриття памятника він бачить емблєм освобождення чотирьохмілионового українського народу Галичини.

— **З друкарні Ставропігійського Інституту у Львові.** З причини, що друкарню Інституту, котрою я управляв від 8 літ, з початком сего місяця віднаймлено приватній особі я опустив місце управителя. — Сею дорогою складаю щиру подяку всім Вп. видавцям, авторам, редакторам, Хв. вид. Товариствам і Спілкам та всім Громадянам, що в найневідрадніших часах моєї управи надіяли мене довірєм, віддаючи свої друки, чим піддержали мої змагання до піддвигнення друкарні, яку при обняттю управи я застав крайно запущеною і занедбаною. — *Юр. Сидорак.*

— **Пожежа від грому.** Наслідком грому в Люблині згоріла почта. Грім убив двох почтових урядників.

— **Безкультурність наказних війтів.** Загально відомо, що більшість наказних війтів, вислуговуючись старостам та жандармерії поводяться із своїми „підчиненими" як найбрутальніще, забуваючи, що табаха є для носа, а не ніс для табаки. На зразок культурности наказних війтів поміщуємо документ, який *прислано до* нашої редакції: L. 266/23. Or. III. Odpis rejestru karnego prowadzonego w gminie Bazar (повіт Чортків). Do Pani Paraski Hukej żony Iwana w Bazarze. Orzeczeniem z dnia 25./5. 1823. została ukarana za przekr. z §. 68. z 23./5. 1852 ust. karnej na grzywnę 50.000 Mkp. na fundusz ubogich gminy Bazar, którą pod rygorem egzekucyjnym ma złożyć w tutejszej gminie do dni 8-miu, a wrazie czujesz się pokrzywdzoną, *możesz* wnieść rekurs do Starostwa w Czortkowie przez tut. Zwierzchność gminną do dni 8 licząc od dnia następnego po dniu doręczenia. Bazar dnia 23. 6. 1923. Zwierzchność gminna. Maryan Hankus nacz. gminy. Печатка. Найвищий час перевести вибори до громад та дати змогу селам позбутись тиранії старостинських гайдуків!

— **Гуманний розпорядок.** Німецьке міністерство справедливости видало розпорядок в силу якого кождий вязень має право пренумерувати собі щоденну газету, якого небудь політичного напрямку.

— **Справа еміграції до Америки.** До Варшави прибув міністр імміграції Зединених Держав в цілі управильнення еміграції до Америки. Мається на меті облегчити еміграцію для робітників полевих (рільничів) і робітників фахових, а загострити і зменшити еміграцію робітників инших категорій. Після відбутих нарад з компетентними чинниками міністр виїхав до Берліна.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

ПОЗІР! Хто ще не надіслав передплати на

II-гу емісію акцій

УКРАЇНСЬКО-ДАНЦІҐСЬКОГО БАНКУ Т. А.

і кому необоятне навязання з одинокою українською визначною фінансовою установою в Данціґу, може ще набути акції **виїмково**

до 23-го липня ц. р.

по ціні 250.000 пол. мк. за 10 акцій. Данціґська біржа нотувала 11. 7. ц. р. акції Українбанку вже по **22 рази, більше номінальної вартости,** отже по 220.000 нім. мк. за номінальну акцію 10.000 нім. мк.

„УБУС", Львів, Осссолінських 6.

ОПОВІСТКИ.

За оповіщення Редакція не відповідає.

Народний театр Тов. „Українська Бесіда" під дирекц. О. Стадника.
Перемишляни — сала „Сокола":
Пятниця, 20. ц. м. „ГАЛЬКА".
Субота. 21. ц. м. „ГАЛЬКА".
З Перемишлян переїздить театр до Теребовлі. 115 1—1

Нове видання ХРЕСТОМАТІЇ з твору Ксенофонта — **д-ра Остапа Макарушки** друкується заходом і накладом Українського Педагогічного Товариства і появить ся в продажі з новим шкільним роком. 107 2—3

На „Р Школу" вложила п. Гвечка Ізи., суд. осіп. в Щирці 100 000 мп. місто василюю повідомлень про своє вінчання з п. Магдалиною Король, за що щиру подяку складає Гол. в. Управа У. П. Т. 115 1—1

Складаємо з нагоди нашого вінчання, що відбулося 14. липня с. р. в Успенській церкві у Львові, 5.000 мк. на політичних вязнів, а 50000 на репатріянтів. При тім складаємо сердечну подяку усім нашим приятелям і знакомим за бажання і за ласкаву участь в нашому святі, особливо членам хору під управою Вітов. п. радн. Т. Кочанського. Галя з Загойських і Микола Панчуки. 120 1—1

ЛИСТУВАННЯ.

(Запити і відповіді).

Хто зі знайомих або своїків мав би знимку генерала У. Г. А. **Миколи з** часів української або австрійської війни, поодиноко або в гурті, зволить ласкаво прислати на адресу: Ukrainskyj Skytalec, Wien XVIII, Ferrogasse 31, яку після використання здоровиться з подякою власникови. 123 1—4

Дрібні оголошення.

НА СТАНЦІЮ приїме одну або дві панночки вдова по вищім урядніку. Обширне мешкання з правом уживання фортепяну. Добрий харч і опіка. Заплата після умови. Зголошувати: Марія Романська, Львів, Длуґоша 3/1. 119 1—2

ПОСАДИ БУХГАЛЬТЕРА або якогось взагалі заняття пошукує звільнений зі служби задля браку „обивательства" управитель 7-клясової школи: Dmytro Stukało, m. Międzyrzec pow. Równe na Wołyniu, o. p. Korzec. 121 1—2

УЧИТЕЛЬ народний старший, шукає заняття до дітей. Зголошення до Адм. під „Учитель". 98 3—4

АДМІНІСТРАТОР заграничної газети Ч. С. Р. приїме посаду адміністратора часопису в Галичині, найкраще торговельної газети. Маю стані зв'язки з заграничними інсератними і оголошними бюрами. Дуже добрі посвідчення і свідоцтва о дотеперішній службі. Тепер веду три газети двох видавництв торговельну місячну, політично-торговельну тижневу і церковну двотижневу. Зголошення на адресу Адміністрації „Діла" під зн. „Адміністратор". 97 4—4

ДОЕК повитуха приймає і уділяє помочі. Городецька 32. 87 5—10

МАШИНИ до виробу цементо их дахівок на рольках, хрести, громозводи, вікна до церков, огороджения, ваги столові і десятні, каси огнетревкі, направляє і виробляє нові Михайло Стефанівський, Львів, Варстатова, між вул. Рицерською і Кордецького біля гол. двірця. 2732 8 15

Швайцарська ґаза,

першорядної якости пасм, гурти, камінки, вальці, вагри, трансмісії. Конкуренційна ціна. **„пільот"**, Львів, Баторія 4. 20 5-20

ОГОЛОШЕННЯ.

2491 3—0 **ДЕНТИСТ**

ЯКІВ НАСС

б. співроб. дент. заведення проф. **львівського** унів. д-ра Болоссевича, **приймає** в заведенню

— вул. СИКСТУСЬКА Ч. 17. —

Штучні зуба в кавчуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

Заходом Філії Т-ва „Просвіти" в Тлустім ad Залізниця

відбудеться в Тлустім, в саді А. Смутилів дня 22. липня 1923. о годині 2. по пол.

Великий Всенародний УКРАЇНСЬКИЙ ФЕСТИН

Вечером о год. 8-ій „Вечерниці з танцями".

124 1—2 *ВИДІЛ.*

Живіть наш часопис!

ПОЗІР ЗБОРІВЩИНА!!

В неділю, дня 22. липня 1923. о годині 1. зполудня відбудеться в Зборові, в стодолі о. пароха Кулика, заходом Т-ва „Просвіта в Зборові

:: ПОВІТОВЕ ВІЧЕ ::

в справі просвітно-економічній в повіті. На вічу промовлять будуть запрошені референти. З огляду на важність і актуальність справи, взивається Громадян повіту до численної участи.

Філія Т-ва „Просвіта" в Зборові.

125 1—1

По вічу виставить місцева читальня „Невольника".

„WHITE STAR LINE"

ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36.

ЕВРОПА — АМЕРИКА

5½ днів

через океан на повному отвертому морю,

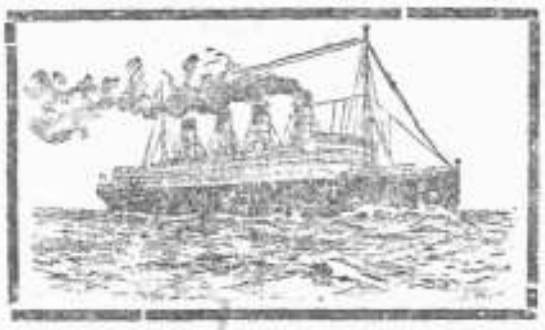

ЕВРОПА — КАНАДА

5½ днів

через океан на повному отвертому морю,

ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО 5.

ЧИ ХОЧЕТЕ МАТИ ЧУДОВУ ПОДОРОЖ ДО АМЕРИКИ?

Чи хочете їхати найбільшим і найшвидшим кораблем світа? Отже скористайте з чудової нагоди, яка тепер трапляється і

їдьте ко-раблем **„MAJESTIC"**

це найбільший у світі, бо має аж 56.000 тон об'єму, корабель — морський терем, відбуває дорогу

З ЕВРОПИ ДО АМЕРИКИ ПРОТЯГОМ 5½ ДНІВ.

„MAJESTIC" це корабель збудований по думці найновішої техніки й гігієни. Завдяки своїй величині має великі, гарно уладжені каюти — кімнати, (також у третій клясі окремі каюти на 2, 4 й 6 осіб), салі до танців, товариських забав і зібрань, спортові й купелеві салі, багаті бібліотеки та затишні читальні, а також поклади до проходів — криті й отверті. В гарно прибраних сальонах цього корабля уладжується для подорожних величаві забави, з танцями й музикою. До диспозиції пасажирів того корабля є між иншими розривками також кінотеатр з обильною програмою. — Офіцири радо уділюють подорожним всяких інформацій, обслуга скора та привітна. До розпорядимости пасажирів цього корабля є найвибагливійша кухня з закусками й вином, без ніякого обмеження. — Про популярність та успіхи корабельного Т-ва **„WHITE STAR LINE"** найкраще свідчить те, що кораблі цього Т-ва перевезли в 1922 р. з Европи до Америки 55.803 пасажирів, а з Америки до Европи 43.845 пасажирів I. і II. кляси, а пасажирів III. кляси значно більше.

ЧИТАЙТЕ! ДУЖЕ ВАЖНЕ!! Звертаємо увагу, що наші пасажири їдуть з Варшави безпосередно (без ніякого пересідання) до пристані **Cherbourg** (Франція) під опікою спеціяльних рутинованих провідників, котрі уділюють в дорозі всяких вказівок, полагоджують багаж і т. п. — Отже користайте з нагоди та зголошуйтеся миттю зараз-же до нашого бюра

„White Star Line" **ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36. ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО ч. 5.**

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 86. (9.967). Львів, субота 21. липня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 16., II. пов. Конто почт. тов. 143.322. Адреса для телеграм: „Ділоˣ Львів. Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 33.100 Мп. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 50.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунії 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 30000 кр. Зміна адресн 20.0 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 1.500 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

†

В четвертій роковини смерти першого Начальн. Вождя У. Г. А. і Державного Секретаря Військових Справ полковника

ДМИТРА ВІТОВСЬКОГО

відбудеться Панахида в Преображенській церкві в суботу, дня 21. липня о год. 9 ій рано.

Львів, 20. липня 1923.

Ausrotten! Пятий рік минає, як завдяки сприятливим умовам повстала Польща. Всю увагу молода держава звернула в напрямі експансії. Загарбала цілу низку етнографічно непольських земель, стараючись за всяку ціну закріпити їх за собою. Через це повстав один за другим конфлікт на довжелезній східній границі, конфлікти з Німеччиною і Чехословаччиною. Тільки з одною Румунією, найслабшим сусідом вяже Польщу тісний союз. Коштом українських земель. Чотири роки найвисша влада в Польщі спочивала в руках т. зв. лівиці. Влада на місцях була (і є!) головним чином в руках правих елементів, а на т. зв. „кресах" безконкуренційно господарили ученики Грабських, Лютославских і инших речників екстерінаційного польського націоналізму. За цей час з польського боку не було ні одної серіозної спроби розвязки національних питань. Польська „лівиця" не здобулася навіть на серіозне теоретичне обгрунтування розвязки національної проблеми на загарбаних землях.

Польські правительства, які виходили зпід крил Пілсудского, і він сам — у відношенню до Українців, Білорусинів і других національностей давались залюбки хермувати вшехпольським ватажкам. І виходила прецікава гармонія: власть імущі у Варшаві в міру потреби говорили гарні слова в сторону „національних меншостей" для баламучення заграничної опінії, а на кресах підкомандні вшехпольської магістратури переводили кольонізацію, давили всякий прояв національного життя, заповнювали тюрми, словом — господарювали, як в кольонії. Вкінці поділ ролі зникає, правиця захоплює в свої руки і найвисшу владу. Вкінці приходить до повної влади табор, якого постава супроти Українців і Білорусинів ясна, без вагань, без штучних серпанків. Один з вшехпольських ватажків — Ст. Грабські в своїх „Замітках про сучасну історичну хвилю Польщі" так зясовує справу „розвязки" українського та білоруського питання в Польщі:

„Квестія білоруська та українська — це проблема зединення земель, сьогодня замешкалих чужим населенням, з національною польською територією. Не має иншої розвязки цих питань, як тільки через витворення на українських та білоруських землях польської національної більшости, або що найменше такої переваги польського елементу, щоб він рішав про ціле суспільно-політичне життя тих земель". Засобами до сього: кольонізація, насаджування польської культури, ослаблювання культури української та білоруської, скріплювання економічного стану польського елементу, ослаблювання українського та білоруського. П. Грабські турбується Волинею. Він пише: „Є це країна з великою перевагою українського православного населення, на яке постійно будуть діяти антипольські впливи галицьких Українців і православної церкви. При цім південна частина Волині (Кременець, Рівне, Дубно) є відносно густо заселена. А північ (Ковель, Сарни), хоча має багато вільної землі, відстрашує кольоністів убогістю піскових і підмоклих грунтів. Тому сильнійший кольонізаційний рух розвивається досі майже виключно у володимирським повіті. В цих умовинах зєднення з національною польською територією є дуже важке. Вимагатиме великого накладу сил і коштів. А прецінь належне забезпечення нашої волинської границі на випадок війни з Росією рішає не тільки про вдержання Волині, а й цілої Східної Галичини.

Тому найвисшою необхідністю є для Польщі, щоби вже в найблизших кількайнайцяти роках цілий відтинок нашої східної границі на північ від Припети був границею не тільки польської держави, а й національної польської території. Бо тільки тоді, коли воєвідства так тернопільське, як і Новогородське, Виленське та Поліське будуть дійсно польськими землями, можемо без великої небезпеки для цілости держави мати на Волині ще довший час тільки стратегічну, а не етнографічну границю".

В Східній Галичині п. Грабські хоче якнайскорше проковтнути теперішні „воєвідства": тернопільське і львівське, на дальшу мету залишає собі станиславівське (з огляду на завеликий процент Українців, а й тому, що відосередні змагання Українців будуть тут менше небезпечні, як що українські землі на північ від сього „воєвідства" будуть вже сконсумовані).

Такий плян п. Грабского, одного з теоретиків табору, який тепер всеціло захопив владу в Польщі.

Український нарід західних земель мусить цій навалі успішно протиставитися. Противник безпощадний, не буде перебірати в средствах. Одначе має одну прикмету: є отвертий. З гори заповідає: хочу вас зїсти.

Значить — боротьба з ним мусить бути так само безоглядна.

За федералістичний устрій Німеччини.

Мінхен: Баварський сойм домагається від уряду Баварії щоби він звернувся до уряду Німеччини із пропозицією перемінити Німеччину на федералістичну державу. Проти цего внеску голосували соціялісти і сбюз хліборобів.

На стару нуту.

Брукселя: Бельгійський амбасадор заявив представникам преси у Парижі; Ми заняли Поруря і евакуємо його тоді, як Німеччина сповнить всі зобовязання. Всі спроби Англії осягнути компроміс поміж Німеччиною, Францією і Бельгією закінчаться невдачею.

Для Поруря.

Берлін: Німецьке міністерство фінансів ухвалило побирати 10 процент доходу від всіх готелярів і власників ресторанів, у яких перебувають чужинці. Дохід призначений на допомогу для жертв окупації Поруря.

Замах на чеського предетавника.

Париж. В готелю замордовано чеського військового представника в Берліні, який хвилево прибув до Парижа. Правдоподібно мається до діла із політичним замахом.

Проти домашньої війни в Німеччині.

Берлін: Німецький уряд видав відозву, в якій закликає населення до спокою, заявляючи, що взякі спроби домашної війни будуть здавлені безпощадно.

В Югославії.

Білгород: Коронна рада обмірковує справу ненарушимости послів. В звязку із наміром арештувати Радіча відбулися збори націоналістів, на якім учасники домагалися від уряду як найгострійших засобів проти Радіча, який у своїй промові в касяні в Загребі вилаяв королеву Марію вуличними словами.

В Болгарії.

Софія: Дня 19. п. м. тут розпочався судовий процес проти б. міністрів кабінету Стамбулійського.

Із тайної дипльоматії.

Відень: Комуністичний орган „Абенд" розпочав друкувати тайну кореспонденцію б. німецького цісаря Вільгельма до царя Миколи II. Листи датуються 1914 і 1915 р.

Справа університету в Гандаві.

Брукселя: Сенат Ухвалив закон про заснування флямандського університету в Гандаві. Закон принято 74 голосами проти 55.

Арештування в Константинополі.

Константинопіль. Поліція вркрила тайну організацію, яка на днях мала намір підпалити Константинопіль. Арештовано кількадесять Турків і Вірмен.

Муссоліні про Поруря.

Рим. Дня 22. ц. м. Муссоліні виголосить промову про становище Італії до справи Поруря і репарацій.

Войцеховскі приїде до Львова.

Варшава З офіціяльних кол одержано відомости, що президент Войцеховскі виїде дня 5. вересня на відкриття „Східних Торгів" до Львова.

Курс грошей.

Львів, 20. липня. Дол. амер. 157.000—158.000, дрібні 150000—156000, дол. канад. 140000—141.000, дрібні 138.000—139.000, німецькі марки 50 тис. 0·70—0·75, 10-тис. 0·85—0·90, 1 тис. стар. еміс. 320—350, 1 тис. нов. еміс. 0·72—0·75. сотки дрібні 1·50—1·80, леї 600—650, дрібні 580—600, кор. чеські 4600—4700, дрібні 4500—4550. Австр. тис. нов. емісії 1400—1480, стар. еміс. 8500—9600, сотки стар. еміс. за тис. 12—13.000, дрібні á 10 за тис. 10—12.000, австр. штемплі 220—225, австр. перекази 225—230, Франки франц. 7200—7500, фунти стерл. 680.000—700.000 франки швайц. 21.000—22.000. Рублі 5-сотки 710—720, звич. сотки 720—730, думські тис. 22—25. думські á 250 по 15—16. Карбованці 0·80—0·85, гривні 0·90—0·95.

Золото: 20 кор. 640—650000, 20 франк. 590—600000, 20 мар. 660 до 680, 10 рублі 720—740000, доля 135000—138000.

Срібло: Кор. австр. 11000—11500, 5 кор. 55500—56000, фльорени 28000—28500, рублі 49080—50000, копійки за 1 рубель 16000—17000, леї 10800—11000.

Цінні папери 19. липня. Берлін 000·20, Голяндія 224 і пів, Нію Йорк 572 3·4, Льондон 26.39, Париж 33.62, Медіолян 24.75, Прага 17.15; Будапешт 6, Букарешт 2.95, Бельград 6.10, Софія 5.20, Варшава 000.45, Відень 0,00.80 і три четверті, Австр штемпл. 0.0081 і одна четверта.

Огляд світових подій.

В руреьким тилі.

В місцевости Вітмар біля Бохуму вибухла бомба в гаражу французького штабу і наробила великої шкоди. У відповіді на те французька влада зарядила заострений стан облоги над містом і цілковито відтяла місто від Бохуму. Якщо до 20. ц. м. не будуть викриті виновчики замаху. Французи заповіли дальші репресії. У звязку з тою подією Французи наложили на місто Реклінгавзен кару 700 міліонів марок, яка має бути виплачена до 20 днів.

Французи заняли заведення Тіссена в Гамберні з причини опору дирекції в справі заплати вуглевого податку. При тій нагоді зареквіровано в заведенню запаси вугля і коксу.

З Діссельдорфу доносять, що на приказ французької окупаційної влади сконфісковано там 34 міліони марок, призначених на підмогу для безробітних і 403 міліонів марок на таз. рурську поміч.

„Таймс" про французько-англійські взаємини.

Передовиця „Таймсу" обговорює знову відношення Франції до Англії у світлі останньої промови Поанкаре. Відношення це залежить від поладнання німецького питання. Англійський орган не пробує дискутувати з французьким премієром що до суті причин, які зложилися на теперішне масковане чи правдиве економічне положення Німеччини. Стверджує за те, що рурська окупація чи то із становища коаліції, чи самої Німеччини ніяк не вплинула корисно на економічний стан Німеччини. Факт є, що в хвилі окупації Німеччина проявляла значну рухливість в напрямі сповнювання репараційних зобовязань, чого тепер нема.

Репараційні переговори.

„Н. Фр. Прессе" доносить з Парижа: Теперішня неясна ситуація в справі репараційних переговорів потреває мабуть 2 до 3 місяці, так що оконечні переговори з Німеччиною можуть розпочатися аж в осени. Французький уряд не дістав досі ніякої інформації про майбутній текст англійського проекту. Покищо не відбулася ніяка вимінa думок між столицями обох держав.

Зачувати, що льондонські політичні круги раді би покористуватись співпрацею американських правників в справі означення платничої спроможности Німеччини.

Паризькі кореспонденти льондонської преси зазначують, що у Франції заходами Бельгії проявляється зміна настроїв і тепер є більші гарантії, що англійські предложения будуть взяті під пильну розвагу. Англія на думку тих справодавців повинна ужити всіх зусиль, щоб той настрій піддержати.

Перед сінайським конференцією.

Букарештенські часописи доносять, що в сінайській конференції возьмуть участь лише три держави Малої Антанти. Уряди польський і грецький будуть лише повідомлені про хід нарад. Конференція потріває правдоподібно три дні.

„Українізація"

Наслідки зєднання Росії і України виявились похищо " двох актах: совнарком України доручив комісарові внутрішніх справ виробити проект держ ного акту про признання Харкова столицею України. Совнарком видав декрет, згідно якому російська мова має користуватись на Україні однаковими правами з українською. Може хоч ці акти повчать чому небудь тих наївних, які сподіваються від большевицької влади всякого добра для української культури.

Англійсько-чеська умова.

Президент льондонської торговельної палати зложив в палаті громад декларацію, в якій заявив, що заключений між Чехословакією а Англією торговельний трактат має на меті улекшити торговельні зносини між обома державами і є довершений на умовах, що вдоволяють обі сторони.

Новий окружний суд.

В Рівному одкрито окружний суд; до округа його мають увійти повіти Рівенський, Острізький, Кремянецький і Дубенський.

Священник в тюрмі.

В одному з сел Дубенського повіту селяне запросили до себе на парохію священника, який недавно повернувся з Великої України й був висвячений там на священника митр. української автокефальної церкви Липківським.

Одержавши запрошення селян, священник поїхав до митроп. Діонісія до Кременця, щоб одержати призначення. Митр. Діонісій відповів, що він священникови української автокефальної церкви не може дати парохії, бо не знає, чи його висвячення має благодатну силу; з другого боку він не може висвятити його у другє, бо не знає, чи позбавлене благодатної сили те висвячення, яке він має. Священник, не одержавши призначення, поїхав назад. По проханню селян він почав у них провести службу Божу. Після одноїж з перших відправ його поліцією арештовано й спроваджено до Дубенської тюрми, де він сидить вже кілька місяців. Українського священника тягнуть до суду.

Совітська Росія.

Англійська газета про Раковського.

Раковського призначено начальником совітської торговельної місії в Льондоні. В звязку з цим „Морнінг Пост" пише, що це призначення не може уважатись вдатним; Раковський є відомий, як непримиренний ворог Англії. Щоб переконатись в цьому досить пригадати його діяльність в 1917 і 1918 році в Швеції, коли він разом з Радеком, Воровським і Фюстенберг-Ганецьким видавали газету совітської пропаганди переповнену злістними нападами й наклепами на Англію і її спільників.

Зачинення шкіл.

По відомостям комісаріяту освіти за перше півріччя біжучого року на території совітської Росії зачинено 9460 шкіл сільських і 1822 початкових міських шкіл.

Совітські обіцянки.

Сокольников повідомив журналістів: в майбутньому році цілий бюджет буде збудований виключно на червінцях. В 1924 році окрім червінців, можливо, ще розпочнеться випуск дзвінкої монети. Теперішня здобич золота виносить 25 відсотків довоєнної.

„Змін не буде".

Співробітник „Накануне" мав розмову з Камєневим про можливість демократизації совітського ладу в західно-европейському розумінні слова. Каменев відповів: питання про демократію виссано з пальця. Коли мати на увазі демократію европейського або американського стиля, то для переходу до неї в Росії ні обективних ні субективних підстав нема.

Правосильність совітських вінчань.

Міністерство віроісповідань в Варшаві розяснило Варшавській православній консисторії в справі про правосильність совітських вінчань, що для російських громадян, перебуваючих тимчасово в Польщі, совітські вінчання, хоч би вони були тільки цивільні, являються правосильними і через те такі особи не можуть брати вінчання у друге. Для польських громадян, які походять з колишньої російської займанщини, де цивільні вінчання не мали сили, совітські вінчання являються недійсними. Польські громадяне, які походять з колишніх австрійських й німецьких провінцій, де цивільні вінчання мали силу, цивільні вінчання, завязані в совітській Росії, являються правосильними й нове вінчання в цьому випадкові можливий лише після розвязання совітського вінчання відповідним польським судом.

З Волині.

Посольське віче.

15 липня в с. Пусто-Іванці, Дубенського пов. відбулось посольське віче посла М. Чучмая. Посол познайомив виборців з програмою, тактикою, умовами й результатами діяльности українського посольського клюбу в польському соймі. Віче винесло резолюцію про ухвалу дотеперішньої роботи клюбу.

З польських справ.

Під французьким диктатом.

Варшавський кореспондент „Курєра Львовского" починає опозиційну вступну статтю того часопису так: „Вісти, яких на жаль не можу назвати чутками, говорять, що останній приїзд гр. М. Замойського до Варшави мав дуже поважне значіння. Ходило о пресію на п. Сейді. Французький уряд дав до зрозуміння польській амбасаді, що бажає собі рішуче (иншими

ІВ. КРЕВЕЦЬКИЙ.

Галичина і Волинь в українській історії.*)

I.

Побіч Київщини тільки дві українські землі вибиваються на протязі цілої майже української історії постійно на перше місце. Се: Галичина і Волинь. Жадна инша українська земля не відіграла в українській історії такої ролі, як згадані щойно землі. Ні Чернигівщина, ні Поділля, не кажучи вже про Полісся, Слобожанщину та Закарпаття чи инші українські окраїни, хоч деякі з них і записалися золотими буквами в історії України. Навпаки. Всі вони попадають в орбіти Київа і Галича — Володимира та під їх проводом утворюють дві групи українських земель: східну і західну.

Сказане потверджує вповні ціла історія України від найдавнійших часів аж по нині.

Вже в старій добі української історії — княжій — Київщина і Галичина — Волинь є головними політичними центрами України, ядрами, коло яких завязується і розвивається староукраїнська державність. Київська держава IX.—XIII. вв. — з одного боку, і Галицько-волинська держава XII.—XIV. вв. — з другого — се найвимовнійші показчики тих особливих ролі і значіння, які грали і мали в тій добі згадані землі. Та не тільки під політичним оглядом виріжнюються тоді з поміж усіх українських земель — землі: київська і галицько-волинська. Не менш особливі ролі і значіння їх також під инцими оглядами. Загляньмо напр. до історії української культури і ми побачимо дуже наглядно, що головними огнищами її вже в старій добі української історії були: Київ і Галич-Володимир. Огнищами, які не тільки збирали в собі проміння двох пануючих тоді в світі культур: східної (Київ) і західної (Галич-Володимир), але й були головними творцями своєї, української (напр. найважнійші і найкращі оригінальні памятки старого українського письменства повстали переважно або в Київі або в Галичині зґл. на Волині. Вкінці і під суспільно-економічним оглядом стара Київщина і Галичина-Волинь дуже замітно виріжнюються з поміж инших українських земель. Так напр. головною базою варяжсько-дружинного устрою, що панував тоді на східно-українських землях, був Київ, а головною базою боярсько-магдебурського устрою, що панував на західно-українських землях, були Галичина і Волинь. Так напр. стара українська торговля з Півночи, Сходом і Півднем зосереджувалася головним чином у Київі, торговля з Заходом — у Галичині та на Волині.

Свої визначні ролі в історії України задержують згадані вище землі і після упадку обох старих українських держав. Свідчать про се наглядно XVI.—XVII. вв.

Українське національно-культурне відродження XVI. ст. мало місце на західно-українських землях — у Галичині і на Волині. У Галичині і на Волині зароджується і розвивається могутна організація брацтв, що відіграли таку визначну ролю в історії України. У Галичині і на Волині зароджується середнє і вище українське шкільництво (грецько-словянська школа при львівській Ставропігії й Академія в Острозі), а також бере початок українське друкарство (перша на Україні друкарня повстає у Львові, де й виходить 1574 р. перша на Україні книжка, подібно як перша повна біблія в славянській мові виходить в Острозі 1580 р.). Галичина дає Україні найбільшого українського письменника XVI. ст. й одного з найбільших українських письменників взагалі — Ів. Вишенського. Подібно як Волинь — найбільшого політичного і культурного українського діяча XVI. ст. й одного з найбільших українських політичних і культурних діячів взагалі — кн К. Острожського.

В XVII. ст. точка тягару української історії пересувається знова над Дніпро, до Київа і на Запоріжжя. Та і тоді Галичина і Волинь не перестають відгравати своєї традиційної ролі. Свідчить про се вимовно цілий ряд культурних, політичних і військових діячів, яких дали Київу і Запоріжжу Галичина і Волинь і які відіграли там дуже визначну ролю.

Отже на самім початку XVII. ст. бачимо у Київі архимандритом Києво-Печерської Лаври Галичанина Е. Плетенецького, який заснував при згаданій Лаврі друкарню (привіз її з Галичини) — першу друкарню у Київі взагалі. Галичанами були також перший ректор школи богоявленського брацтва у Київі і пізнійший митрополит И. Борецький, К. Сакович, І. Копинський. Засобами Волинянки Лозкової з Гулевичів повстає брацтвська школа у Київі — пізнійше Могилянська Академія. Всі учителі і підручники для сеї школи прийшли зі Львова, від Ставропігійського брацтва. Вихованком Львова був вкінці і митр. П. Могила —

*) Ся стаття в літографованім журналику „Істор. Вісник" ч. 2. і 3.

На днях появилися нові випуски „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ"

1) „М'ж молотом а ковалом" Спомини про переходи У. Г. А.

2) „САМОХОТНИК" підручний календарик на 1924. з провідником по історичних місцях Галичини

Замовляти: „ЧЕРВОНА КАЛИНА" Львів, вул. Руська ч. 18. І. пов.

1—2

словами: приказує) вступлення Польщі до Малої Антанти, а для прихильного успосіблення Чехів для тої концесії мають Поляки пожертвувати Ягорину". Яка була відповідь п. Сейди — невідомо. Зміст його місії покрито мовчанкою". І тут власне — пише згаданий кореспондент далі — засовується уся чвздарність теперішнього міністра закордонних справ. Для кождого Поляка, є ясним, що за саме принимання такого роду упокорюючих місій, польський амбасадор повинен бути відданий під дисциплінарний суд і раз на все виключений з державної служби„. Кореспондент називає пропозицію образою Польщі — союзниці Франції забуваючи на фактичний стан взаємин Франції до Польщі.

Боротьба о владу.

Бувший польс кий премієр Сікорскі, перед своїм виїздом до Парижа написав до Пілсудского працальний лист, видержаний в дуже сердечній формі. Говорять, що теперішний польський уряд хотів скаптувати Сікорького до пропаганди в його користь. Тимчасом Сікорскі поїхав до Парижа з зовсім противною метою.

Кровавї маніфестації в Лодзі.

Польська телеграфічна агенція доносить: В звязку з розвитком подій на страйковому тлі в волокняному промислі в Лодзі, дійшло 18. ц. м. до пожалування гідних ексцесів, в результаті якої з боку товпи була одна осота вбита а три ранені, а з боку поліції ранечий підкомісар і кільканайцятьох поліцистів. Перебіг подій був такий: О 16 год. на вічу скликаному на Горішному Ринку в Лодзі, соймовими послами Пудляжом (П. С. С.) і Зербе) німецька партія праці) після промов згаданих послів, які тривали около 40 мінут, виступили на події комуністи і почали агітаційні, протидержавні промови, в яких накликували до чинних виступів. Супроти того, що віче набрало нелегального характеру, поліція візвала товпу розійтися. У відповідь на заклик поліції з поміж розагітованої промовцями товпи посипалися в напрямі поліції град каміння та стріли в результаті яких був ранений поліційний підкомісар і кільканайцятьох поліцистів.

То примусило поліцію ужити оружя в наслідок чого впало кілька жертв з боку товпи. Після шаржі кінної і пішої поліції, приверено спокій.

Того самого дня в Ченстохові товпа страйкуючих робітників ткацьких фабрик пробував вдертися до ткальні Пельца, яка була в руку. Відділ поліції, який був сконсигнований у фабриці, заступив товпі дорогу. Товпа обкинула поліцію камінням а з вікон сусідних камениць почали падати стріли. Ранено 4 поліцистів. Результатом поліційної сальви була ранена одна особа з поміж товпи.

Про підложе кривавих маніфестацій доносить урядова агенція таке: Страйк, який почався тепер в волокняному промислі в Лодзі характеризує це, що вже з самого початку ініціятива і провід виховзлися з рук станових союзів, яких вараз ставить на грунті економічної боротьби. Вплив на страйкуючі маси добувають чимраз більше комуністи і инші протидержавні елементи, які надають страйкови невідповідний характер. Нинішнього дня, серед страйкуючих мас дався завважити вибуховий настрій. В різних точках міста дійшло до менших забурень порядку. Дрібні групи робітників, серед яких увихалися агітатори а кримінальні типи, хотіли вдертися до фабрик, нападали до цукорні і т. д. Полиція остава ла цілий час в поготівлю. В такому настрою почалося віче на Горішньому Ринку.

Перед засіданнам сойму.

З Варшави доносять, що 23. ц. м. в полудне буде скликане засідання конвенту сеньорів, на якому буде обговорювана програма найблизчої сесії польського сойму.

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. кн. 40.000.

Полк. Дмитро Вітовський

(В четверті роковини смерти).

Чотири роки тому розбився літак, що їхав із Берліна до Камінця Подільського. В тій катастрофі знайшов почесну смерть Секретар Військових Справ З. У. Н. Р. полк. Дмитро Вітовський. Вістка про його смерть заболіла дуже У. Г. Армію, що стояла тоді вже на території Великої України. Бо за час Визвольної Війни здобув собі Покійник заслужену пошану і любов.

Як сотник У. С. С. від 1914. р. був уже речником самостійницьких змагань і активности української нації. Соборницька ідеольогія У. С. С. своє скристалізування у великій мірі завдячує Дм. Вітовському. В засипаних снігом Карпатах, при ватрі, чи в бойківській ліпянці збиралося коло Вітовського товариство на гутірку. Вітовський все був осередком у ньому. Його очі запалювались тоді шляхотним блеском, а непохитна віра в ясну будучність України розливалась на всіх. Кожний відходив від нього бадьорий на дусі і певний нашої виграної.

Таким був Вітовський як командант частини, таким і остався як секретар Військових Справ.

НОВИНКИ.

— **До Вп. Передплатників.** От сим подаємо до ласкавого відома, що Впов. Передплатники, які заплатили по день 15. липня місячну передплату 20 000 мп., підвишка за місяць липень не обовязує. По 15. липні передплата за липень для старих передплатників виносить 25.000 мп. Нові передплатники платять 35 000 мп.

— **Вбийство польського жандарма.** На днях над Збручем в околицях Коцюбинчик застрілено жандарма прикордонної сторожі Мондрего. Мондри патролював у ночі здовж кордону, коли несподівано упав з кущів стріл і поклав його трупом на місци. На відгомін стрілів на місце випадку прибула поліція з Коцюбинчик, яка найшла свого товариша пошленого кулею в серце. Слідство виказує, що вбийство має характер політичний.

— **Вибух шрапнеля в помешканню.** В помешканню польського хорунжого при вул. Міцкевича в Тернополі експльодував в печі шрапнель підложений невідомою рукою. Експльозія наступила в хвилі, коли жінка хорунжого розпалила в печі вогонь. Від вибуху всі присутні стратили притомність. Частина стіни зруйнована. Заходить підозріння, що мається тут до діла із „саботажом".

— **Відбудова шкільництва.** Заряд міста Львова призначив пів мільярда марок на відреставрування і очищення шкільних будинків підчас вакацій. Цікаве, скільки припаде на українське шкільництво?

— **Листи на Україну.** Посольство совітської Росії і радянської України у Варшаві перестали приймати листи на Україну і до Росії, тому, що листи до сов. республик можна висилати з Польщі звичайною почтою.

— **„Люзітанію" добудують з морд.** До Довер прибув великий пароплав до видобування затоплених кораблів „Semper paratus", що має занятись добуттям „Люзітанії", затопленої німецькими підводними суднами в 1916 р. Ходить перш усього, щоб добути із затопленого корабля великий запас золота.

— **Виїзд до Данціґа.** Польський уряд має ухвалити розпорядок в силу якого особи, що виїзджають до Данціґа обовязані мати спеціальні переступки і дозвіл на виїзд. Найвисчою сумою, яку можна вивести до Данціґа (і взагалі за кордон), є 1000 франків у якій небудь валюті.

— **Еміґрація до Америки.** Іміґраційний уряд в Нью-Йорку ухвалив, що від 1. липня 1923 до 1. липня 1923 з Польщі і Сх. Галичини може виїхати до Зєдинених Держав 357.803 осіб.

— **Конґрес есперантистів.** Дня 15. серпня розпічнеться в Норинберзі конгрес есперантистів при участи 4000 делеґатів, які репрезентують 41 держав.

найвизначнійший князь української Церкви взагалі.

Ме меншу ролю відіграли Галичина і Волинь також на Запоріжжу. Вже перший організатор Запорожців, кн. Дм. Вишневецький (Байда), був з Волині. Голосний козацький ватажок С. Наливайко походив з Гусятина, а виховався на Волині на службі в кн. Острозьких. Галичанином (з під Самбора) був гетьман П. Конашевич-Сагайдачний, якому козаччина завдячує світову славу, а Україна відновлення екзекованої Польщею церковної ієрархії. Вихованком (а може й уродженцем) Галичини (Ярослав і Львів) був взагалі найбільший гетьман України Б. Хмельницький, подібно, як з Галичини, Волині та Підляшша були найкращі його полковники і дипльомати (Жураківський, Гуляницький, Мрозовицький-Морозенко, Вечорки, Кричевський, Креховецький і т. д.).

Роля Галичини в українській історії XIX.—XX. вв. загально відома. Аж до 1917 р. се був „Український Піємонт".

Така роля і значіння Галичини і Волині в українській історії у найбільш загальним огляді.

II.

Та огляд сей, навіть дуже загально беручи, був би все таки дуже неповний, колиб не згадати ще про деякі моменти згл. не підчеркнути згаданих уже, що вартні особливої уваги саме українського історика.

Маю на думці передовсім високо історичний характер земель Галицької і Волинської. Справді. Ніяка инша українська земля не має на своїй території скупчених стільки високоісторичних місцевостий, як дві згадані землі. Галич і Володимир, Львів і Холм*), Перемишль і Луцьк, Бужськ і Теребовля, Ярослав і Острог — се ще не всі що найважнійші існуючі нині галицько волинські місцевости, яких традиція вяжеться ще з старою Галицько-Волинською, а то і з Київською Державою навіть. Та не тільки старі історичні місцевости надають Галичині і Волині високоісторичного характеру. Характер сей пробивається дуже замітно і в богатьох инших областях в народній мові, в народнім побуті, в народніх традиціях, взагалі — в цілій народній культурі. Загляньте напр. до записів народньої мови, зроблених на території Галичини і Волині, загляньте до галицько-волинських етнографічних й етнольогічних матеріялів — і на вас відразу повіє з далекою старовинною, архаїзмами, пережитками, яких даремно шукатиме в землях з незасидженим довго населенням.

Друге, на що слід звернути увагу саме українському історикови при оцінці історичного значіння Галичини і Волині, се те, що землі сі — найбільш висунені на захід українські землі взагалі. Значіння сього факту зрозуміємо, як слід, коли звернемо увагу на історичну польську експанзію на Схід. Експанзію, якої початок сягає досвітку ще української і польської історії і яка з неослабною силою тріває по нинішній день. Експанзія ся заподіяла Україні досі вже великі шкоди (напр. ще в XVI. ст. м. Люблин мало до певної міри український характер, а західною границею українських земель ще в пол. XVII. ст., за Хмельниччини, вважали на Україні загально — Вислу!). Ще більшою шкодою грозить вона нам у будуччині. Та що шкоди сі не є більші ще і щоб вони не стали ще тяжчими у будуччині — в сьому й історичне значіння передовсім Галичини і Волині як вартових станиць на західних кордонах України.

Та не тільки одні оборонні завдання мали Галичина і Волинь як найдальш висунені на захід українські землі. Не менше завдання припало їм як найблизшим сусідам Заходу. Завдання — бути посередником у защіплюванню і навязуванню звязків і взаємин України з Заходом. Звязків і взаємин: політичних, культурних, економічних.

Всі отсі три згадані вище факти — жива історична традиція, боротьба з польською експанзією на Схід і культурні впливи Заходу — зложилися на створення на західно-українських землях четвертого, на який слід звернути особливу увагу українському історикови: створення виразного українського національного типу. Національного а не етнографічного! І в тім найбільше значіння західної групи українських земель в українській історії.

Словом: Роля, яку відіграли Галичина і Волинь на протязі цілої майже української історії, говорять аж надто виразно одно: се не пересічні українські провінції чи окраїни, які збільшують собою тільки цифру українських земель й українського населення, але щось богато більше понад то. Се **материнські землі України**, які зовсім не уступають Київщині.

---

*) Холмщина належала до історичної Галичини— Волині.

— **Важне для українських спортових організацій.** І. В цілі обезпечення усіх українських спортових клюбів проситься о надісланнє в найблищому часі точної адреси свого клюбу враз із зазначенням адреси секретаря, спису членів Виділу клюбу і число членів клюбу. Відноситься це також до клюбів ще незорганізованих, що мають щойно зорганізуватися. ІІ. На днях вийдуть друком українські правила копаного мяча. В тій цілі проситься всі спортові клюби подати свої точні адреси, як також приблизну скількість примірників в цілі усталення накладу. Ціна буде виносити около 5 кор. чес. — В обидвох справах звертатися до *Слезака Степана* або *Граба Миколи*. — Praha II. Na Slopi „Studentsky Domon" C. S. R. — Всі українські часописи проситься о передрук.

— **На міжнароднім турню шахістів** в Моравській Острави першу нагороду здобув д-р Ляскер (10 і пів), другу Ретті (9 і пів), третю Грінфельд (8 і пів) четверту Соленов (7 і пів), пяту Ейве і д-р Тартаковер (7).

— **І залізниця дорожіє.** Державна залізнична рада у Варшаві ухвалила нову підвижку цін залізничих особових білетів на 33 пр. з днем 1. серпня, а товарову тарифу на 100 пр. Цю справу має ще остаточно вирішити рада міністрів.

— **Електрика і трамвай дорожіє.** На днях має бути підвишена ціна за електричне освітлення у Львові на 20 пр. В такій самій висоті будуть підвишені ціни трамвайової їзди, так, що звичайний білет коштуватиме 2000 мп.

— **Конґрес хірургів.** Князь Валлії відкрив дня 17. ц. м. в Льондоні міжнародній конґрес хірургів, у якім взяло участь 500 визначних хірургів цілої Европи.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Читальня „Просвіти" в Комарові устроює 22. ц. м. КОНЦЕРТ при співучасти співаків львівської опери: Вп. пп. І. Павлюка, Ол. Бедрунка, Гавдія, М. Шпетпакевича. З. Новицького при супроводі форт. п. Новаковського. В програмі виконять арії різних опер. Початок о годині 7·30 вечер. 128 1—1

В доповненню оголошення в „Ділі" з 18. мая і 15. липня 1923. проситься всіх бувших старшин (гаїстів) і п. с. підстаршин б. австрійської армії, які мають сталий осідок на території станиславівського воєвідства, щоби надіслане до **25. липня 1923.** гордан свої адреси на адресу: Пасло Винників, Станиславів, Личаків 14 в цілі зладнання спільної акції що до признання емеритури згл. військової підмоги. 131 1—1

Забавовий Кружок Т-ва „Зоря" уладжує в неділю, 22. липня п. р. прогульку до Винник. Збірна точка: личаківський дворець о год. 1·30 по пол. Проситься о численну участь членів. — УПРАВА КРУЖКА. 135 1—1

Позів всі! Поспішайте на прогульковий фестин до Янова дня 22. липня 1923. Поїзд 8·30. Збірна точка: дверець. 130 1—1

Причав „Сокола-Батька"! Взиває ться членів Сокола-Батька, взяти участь в Панахиді, що відбудеться в четверті роковини смерти Полковника Дмитра Вітовського, в Преображенській церкві, в суботу 21. липня п. р. о год. 9. перед пол. — *Начальник С.-Б.* 129 1—1

ЛИСТУВАННЯ.

(Запити і відповіді).

Хто зі знайомих або свояків мав би знимку генерала У. Г. А. **Микитки** з часів української або австрійської армії, подарував або в гурті, зволить ласкаво прислати на адресу: Ukrainskyj Skytalec, Wien XVIII, Ferrogasse 31, яку після використання звернеться з подякою власникови. 123 2—4

Ширіть наш часопис!

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють від середи 70. л. дня 1923. вели... програму підлоти і огляди на 5 дій п. н.

„БРЕХНЯ".

Сенсаційна новина! Штука характеристики і психольогічної гри.

Ширіть наш часопис!

Дрібні оголошення.

ДЬОКАВТОВАНИЙ УЧИТЕЛЬ ГІМНАЗІЇ глядає від серпня п. р. лекції на селі або занять в українській інституції в місті. Зголошення з умовами на адресу: Йосиф Бучак, Стрийська почта Збараж. 133 1—3

ПОШУКУЮ учительки до науки і виховання трех моїх дівчат з 3-ої і 5-ої класи нормальних шкіл. Рефлектую на людину щиру і котра зобовязалася би сповняти ней обовязок цілий слідуючий шкільний рік. Зголошенню враз з подяванням точних услівій приймаю до 15. серпня п. р. — Марія Данилович, в Боршів коло Турки н/Стр. 132 1—3

ЛОСЬК повитуха приймає і уділяє помочі. Городецька 32. 87 6—10

АДВОКАТ Д-Р ЧОРНЕНКО в Солотвині пошукує від 1. жовтня рутинованого уповніщника. 62 5—5

ПОСАДИ БУХГАЛЬТЕРА або якогось взагалі заняття пошукує звільнений зі служби авдля брата „обивательства" управитель 7-клясової школи: Dmytro Stukalo, m. Międzyrzec pow. Równe na Wołyniu, o. p. Korzec. 121 1—2

УЧИТЕЛЬ народний старший, шукає заняття до дітей. Зголошення до Адм. під „Учитель". 98 4—4

ОГОЛОШЕННЯ.

Печі і кухні

КАФЕЛЬОВІ печі ставить, старі направляє скоро і дешево так у Львові як і на провінції. — Для заряду шкіл У. П. Т. з більшим опустом.

:: **Михайло Галібей** ::

ЛЬВІВ, ПЕТРА СКАРГИ 5. 1-3

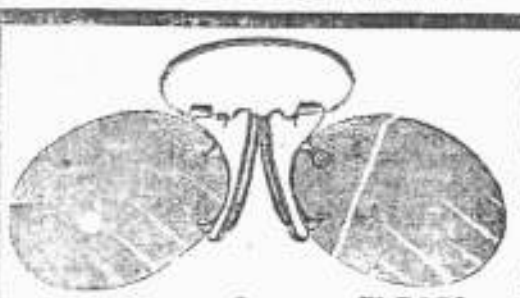

ПОРУЧАЮТЬ

ОКУЛЯРИ, ЦВІКЕРИ

від найдешевших до найдорожших у всіх родах. **Сила** Цайсса, Буша, Герца,

ЛЬОРНЕТКИ

полеві і театральні першорядних марок. — Замовлення з провінції полагоджується відворотно. 5-50

ЛЕВ АППЕЛЬ і Ска :: у ЛЬВОВІ :: Легіонів 1.

Телеф. 458. Адреса тел. Оптика Львів. 2151

„WHITE STAR LINE"

ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36.

ЕВРОПА — АМЕРИКА

5½ днів

через океан на повному отвертому морю.

ЕВРОПА — КАНАДА

5½ днів

через океан на повному отвертому морю.

ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО 5.

ЧИ ХОЧЕТЕ МАТИ ЧУДОВУ ПОДОРОЖ ДО АМЕРИКИ?

Чи хочете їхати найбільшим і найшвидшим кораблем світа? Отже скористайте в чудової нагоди, яка тепер трапляється і

їдьте на раблєм **„MAJESTIC"** це найбільший у світі, бо має аж 56.000 тон обему, корабель — морський терем. відбуває дорогу

З ЕВРОПИ ДО АМЕРИКИ ПРОТЯГОМ 5½ ДНІВ.

„MAJESTIC" це корабель збудований по думці найновішої техніки й гігієни. Завдяки своїй величині має великі, гарно уладжені каюти — кімнати, (також у третій клясі окремі каюти на 2, 4 й 6 осіб), салі до танців, товариських забав і зібрань, спортові й купелеві салі, багаті бібліотеки та затишні читальні, а також покладі до проходів — криті й отверті. В гарно прибраних сальонах цього корабля уладжується для подорожних величаві забави, з танцями й музикою. До диспозиції пасажирів того корабля є між иншими розривками також кінотеатр з обильною програмою. — Офіцири радо уділюють подорожним всяких інформацій, обслуга скора та привітна. До розпорядимости пасажирів цього корабля є найвибагливійша кухня з закусками й вином, без ніякого обмеження. — Про популярність та успіхи корабельного Т-ва „WHITE STAR LINE" найкраще свідчить те, що кораблі цього Т-ва перевезли в 1922 р. з Европи до Америки 55.803 пасажирів, а з Америки до Европи 43.845 пасажирів I. і II. класи, а пасажирів III. кляси значно більше.

ЧИТАЙТЕ! ДУЖЕ ВАЖНЕ!! Звертаємо увагу, що наші пасажири їдуть з Варшави безпосередно (без ніякого пересідання) до пристані Cherbourg (Франція) під опікою спеціяльних рутинованих провідників, котрі уділюють в дорозі всяких вказівок, полагоджують багаж і т. п. — Отже користайте з нагоди та зголошуйтеся миттю зараз-же до нашого бюра

„White Star Line" **ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36**
ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО ч. 5.

За редакцію відповідає Ол. Кузьма З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 87. (9.968). Львів, неділя 22. липня 1923. Поштова належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не вертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 35000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 50 000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.-кор., Румунії 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 50000 кр. Зміна адреси 2000 кр.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 1.500 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 21. липня 1923.

Вшехпольські пляни. У вчорашній вступній статті подали ми, які завдання ставить Польщі на українських землях по цей бік ризької смуги провідний тепер вшехпольський табор. Риська лінія вповолює покищо апетити сього табору на Сході. Тепер експансію Польщі хоче цей табор звернути в сторону Німеччини: хоче здобути Східну Прусію і таким чином опертися о Балтик — і опанувати решту Горішнього Шлеська. Точкою опору в здобуванню Східньої Прусії має бути Вармія і Мазури.

Зовсім не бентежить вшехпольських ідеольогів те, що підчас плебісциту на Мазурах і у Вармії за Польщею заявилося всього кілька процент населення, що на німецькій частині Горішнього Шлеська польський елемент в подавляючій меншости. Вони виходять зі становища: Польща цих земель для вратования свойого великодержавного становища потрібує, без них земель великодержавні пляни мусіли би скрахувати, отже всі сили треба напружити, щоби їх здобути. В першу чергу — Східну Прусію. Бо держава без тривкого доступу до моря не може істнувати. Історія показала, що via Україна до Чорного Моря дістатися не можна, отже з усею форсою треба кинутися в сторону Балтику. Хоча польський елемент в Східній Прусії є тільки на Мазурах (половина краю), хоча понад 90 проц. населення цеї частини краю заявилося підчас плебісциту за Німеччиною, вшехпольський табор не тратить надії на здобуття цілої Східної Прусії. До сього тільки треба напружити всі сили і засоби, які слід тягнути, очевидно, з українських земель. Вшехпольський табор виходить з заложення, що о балтійське побережжя скорше чи пізнійше Польща мусить звести рішаючий бій з Німеччиною. Цитований у вчорашній передовиці Ст. Грабскі пише: „Хоч би ми зі свойого боку забули про наш обовязок супроти Вармії та Мазурів пруських — так не забудуть Німці про свої претенсії до Поморя, бо не забудуть своїх обовязків супроти Кенігсбергу, до якого веде шлях через наш поморський коридор.

В цім ударі побідить Польща тільки тоді, коли нетільки технічно буде до нього приготована через відповідну організацію і відповідне заосмотрення армії, а й політично — через пробудження національної свідомости серед населення Східної Прусії. Польща побідила закон хрестоносців на початку 15 в., бо населення, підчинене хрестоносцям, тяготіло до Польщі. І сьогодня запевнить нам побіду тяготіння Вармії та Мазурів до зєдинення з Польщею. Але його треба своєчасно витворити".

На кім хоче спертися вшехпольський табор у своїх гордих плянах? Очевидно, в першу чергу на Францію. Вірить, що Франція на завжди збереже гегемонію над континентом.

Всеж, Пан Бій високо, Франція далеко. Тому вшехпольський табор й уміє найти безпосередну опору своїх протинімецьких змаганнях в Малій Антанті, в якій провідну ролю відіграє Чехословаччина зі знаменитим Бенешем на чолі заграничної політики. Для вдержання чехословацької державности необхідний безпосередний контакт зі Сходом. З сього собі Чехи прекрасно здають справу. Отже вшехпольський табор змагає, щоби Чехів переконати, що безпосереднього контакту зі Сходом не здобудуть, що їм слід шукати вопори в Польщі і вернутися фронтом проти Німеччини на спілку з Поляками. Звідсіль і останні залицяння вшехпольської преси до Чехів. Тому п. Ст. Грабскі намічений на польського посла в Празі.

На Сході вшехпольський табор бачить тільки Росію. Вона тепер спараліжована, отже можна би звернути експансію Польщі ще дальше на Схід. Сього вшехпольський табор не хоче. Боїться кидати двох грибів у борщ. Всеж з боку Росії скорше чи пізнійше грозить реванж за загарбані землі? Та вшехполяки числять на те, що регенарія Росії йтиме поволі, що після упадку большевиків прийде реакція, а після реакції все якось так водилося, що були нові революції (1830, 1848, 1871 рр.), отже можна числити, що з яких кілька десяток літ Росія не буде в силі упімнутися за загарбаними землями.

За цей час Польща проковтне українські та білоруські землі по цей бік російської лінії й матиме чисто національне польське погранічча. І Росія буде щаслива, що Польща не посягає по Київ. П. Грабскі каже: „Росія без Рівного, Лунинця, Вильна, без Німану і Припети може жити і розвиватися. З земель, о які йшов історичний бій з Польщею, для її істнування потрібна тільки Україна. Щоби Польща не загрожувала Росії в посіданню Дніпра і Припети, Росія мусить перестати цікавитися Вильном і Рівном. На цій основі дасться оперти мирнє сусідське відношення Польщі та Росії, поки Росія не здобуде агресивної сили з доби Олександра І-го, а хочби Олександра ІІІ."

До цеї теми повернемо в черговій статті.

Трійомф турецької сили.

Лозанна. Генерал Пелле заявив турецьким делегатам і представникам преси, що заключення мира в Лозанні є актом першорядного значіння. З тим днем повстає нова Туреччина, яка на рівні з найбільшими державами увійде до Союза Народів. Туреччина, яка дала стільки доказів боєздатности на війні, повинна тепер дати доказ життєздатности і зрілости до життя модерної держави. Мир в Лозанні є трійомфом Туреччини, а Франція кредитує трійомфаторам своє довіря і симпатію.

Папський делеґат на Сході.

Рим. Папа поручив кардиналови Філіппіёму виїхати до Константинополя для провірки релігійних і політичних справ серед христіян на Сході.

Евакуація Константинополя.

Константинополь. Генерал Гаррінгтон комендант окупаційної армії виготовив план евакуації Константинополя.

В Порурю.

Дісселъдорф: На кордоні окупованої смуги Французи затержали німецький автомобіль, який пробував перевезти до Поруря ріжні матеріяли призначені для саботажової акції. Шофера застрілено.

Великий страйк у Варшаві.

Варшава: Тут відбулося велике віче безробітних металїстів, при участи 15.000 осіб. Під цю пору страйкує у Варшаві 95 процент робітництва, яке ухвалило на вічу видержати в страйку аж до побіди.

Радіч буде арештований.

Білгород: Скупштина обмірковувала на днях справу арештування хорватського посла Радіча і його товаришів, під замітом державної зради. Більшістю голосів ухвалено арештувати Радіча. Проти внеску голосували клерикали і хорватські представники.

Між Парижем і Льондоном.

Париж: Між англійським і французьким урядами йде оживлена дипльоматична вимінa думок в справі репарацій.

Монархістичний рух в Баварії.

Мінхен. Сюди прибув окремий потяг з транспортом членів монархістичних організацій на провінції. Прибуло понад 3000 осіб, щоб взяти участь у важних нарадах.

Перед заключенням мира на Сході.

Лозанна: Ісмед паша дістав з Ангори повновласть підписати мировий договір.

Повітроплавна вистава.

Гетенборг. Дня 20. ц. м. шведський король відкрив міжнародню виставу повітреплавних апаратів.

Боротьба з комунізмом.

Рим. Тут сконфісковано великий склад російської і італійської комуністичної літератури і велику суму грошей, призначених совітами на комуністичну агітацію. Кілька осіб арештовано.

Кабінетна кріза в Естонії.

Рига: Кабінетна кріза в Естонії наближається до кінця. Осягнуто порозуміння майже всіх партій, що дає змогу утворити на днях новий уряд.

Катастрофа під Люблином.

Люблін: Дня 20. ц. м. біля Любліна розбився військовий аероплян і упав на землю з висоти 1000 м. Капітан Естлєр і поручник Сташлковскі згинули на місци.

Платіть партійний податок!!! Присилайте на адресу і „Краєвий Союз Кредитовий" у Львові, Ринок 10., вкл. кн. ч. 5.000. Жертводавці понище 500 мп. будуть оголошені поіменно!!

Курс грошей.

Львів, 21. липня Дол. амер. 160.000—161.000, дрібні 158500—159000, дол. канад. 140000—141.000, дрібні 148.000—149.000, німецькі марки 50 тис. 0·68—0·70, 10 тис. 0·72—0·76, 1 тис. стар. еміс. 320—350, 1 тис. нов. еміс. 0·75—0·78, сотки дрібні 1·50—1·80, леї 630—650, дрібні 620—640, кор. чеські 4700—4800, дрібні 4600—4700. Австр. тис. нов. емісії 1400—1500, стар. еміс. 8900—9200, сотки стар. еміс. за тис. 12—14.000, дрібні á 10 за тис. 10—12.000, австр. штемплі 210—220, австр. перекази 220—225, Франки франц. 7200—7500, фунти стерл. 640.000—650.000 франки швайц 20.000—21.000. Рублі 5-сотки 710—720, звич. сотки 720—730, думські тис. 22—25 думські á 250 по 22—25. Карбованці 0·80—0·85, гривні 0·85—0·90

Золото: 20 кор. 625—635000, 20 франк. 590—600000, 20 мар. 670 до 685, 10 рублі 720—735000, дол. 145000—148000.

Срібло: Кор. австр. 11200—11500, 5 кор. 55400—58000, фльорени 28700—29000, рублі 52000—53000, копійки за 1 рубель 16000—15600, леї 11000—11300.

Ціріх 19. липня. Берлін 000·20, Голяндія 224 і пів, Ню Йорк 572 3·4, Льондон 26.39, Париж 33.62, Медіолян 24.75, Прага 17.15 ; Будапешт 6, Букарешт 2.95, Бельград 6.10, Софія 5.20, Варшава 000.45, Відень 0,00.80 і три четверті, Австр. штемпл. 0.0081 і одна четверта.

Огляд світових подій.

Англійська окупація в Туреччині.

Відповідаючи в палаті громад на інтерпеляцію в справі видатків і стану військових сил англійських на турецьких окупованих теренах прем'єр Болдуін сказав, що ті сили по день 1 м. м. виносили 477 офіцирів і 8.221 підофіцирів і вояків. Річні видатки на англійську окупаційну армію виносять 1,602.000 фунтів штерлінгів. На запит одного з послів щодо часу евакуації коаліційних сил з окупованих теренів Туреччини, відповів прем'єр, що евакуація наступить після ратифікації льозанського трактату ангорським урядом і буде переведена протягом 6 тижнів.

Розширення рапальського трактату.

З берлінських офіціальних кол дізнаються, що німецько-російська комісія для розширення рапальського трактату скінчила перше і друге читання консулярної конвенції, при чім з виїмком кількох точок обі сторони прийшли до порозуміння. Тепер наступила перерва в переговорах з огляду на потребу засягнути інструкцій з Москви для російської делегації. З дотерішнього ходу справи можна виміркувати, що спірні ще питання будуть також вирішені шляхом компромісу.

Польсько-німецький спір в Газі.

Засідання міжнароднього трибуналу справедливости в Газі в справі німецьких кольоністів в Познанщині, яку гаському трибуналові передав Союз Народів, розпічнуться дня 23. ц. м. Польська делегація, що боронить в тій справі становища варшавського уряду, має опертися на тезі, що Союз Народів не є компетентний рішати що справу. В тім дусі складено уже з боку польського уряду меморіяли а крім польської делегації має приїхати до Гаги також маршалок польського сенату Тромпчинський, знавець відносин в бувшій німецькій займанщині.

Англія в повітрі.

Англійський міністер рільництва на останнім засіданню палати громад прийме виладжений план повітряної оборони держави. Проект, що находиться в державнім комітеті оборони держави, намічує вітряну комунікацію з Єгиптом та Індіями. Остаточною метою є опанування повітряної комунікації довкола світа.

Японські жалі.

Бюро Райтера доносить з Токіо: Японська преса виявляє здивування й неспокій тому, що англійський уряд задумує утворити в Сінгапоре точку опори до своєї фльоти на Сході. Преса заявляє, що цей намір вказує на недостачу довіря до вашінгтонської морської умови та що Англія не вірить Японії.

Арештування Радіча?

З Білгорода доносять, що хорватський лідер селянської партії Радіч має бути на днях арештований. Причиною арештування є протидержавна агітація Радіча і його приклонників.

Бенеш про свою подорож.

Міністр Бенеш у розмові з представниками преси заявив у Парижі, що метою його подорожі до Парижа було вияснення ріжних справ, які торкаються чеško-французьких взаємин. Головною причиною подорожі була справа торговельного договору і справа Мадярщини. У всіх питаннях осягнуто повне порозуміння. Бенеш бажав також особисто поінформуватися в Льондоні і Парижі про справу Поруря і репарацій, які то справи інтересують цілу Европу, а тим самим і Чехословаччину.

Інформації про справу відшкодувань були для Бенеша вдоволяючі і оптимістичні. Теперішна ситуація виключає повне зірвання взаємин між Англією і Францією, не зважаючи на те, що Англія справді розпочинає самостійну акцію в справі репарацій. Подорож до Брукселі мала на меті виключно торговельні справи. В найблищому часі буде скликана нарада представників торговельних і промислових кол Бельгії і Чехословаччини для обміркування актуальних справ.

З Волині, Холмщини і Підляшя.

Посольські віча.

В Тарнограді на Холмщині дня 8. липня відбулось справоздавче посольське віче послів А. Васильчука і С. Любарського. Тогож 8. липня відбулось посольське віче послів П. Васильчука і Войтюка в с. Косині Володавського пов. 1. липня відбулось справоздавче віче пос. Скрипи в м. Рафаловці на Полісі, 25. червня відбулось посольське віче послів В. Дмитріюка і С. Маківки в Яблочинському монастирі Більського повіту на Підляші.

Становище на Підляші.

Посол. С. Маківка містить в холмському „Нашому Житті" статтю про становище на Підляші. В ній він малює становище на Підляші в таких виразах:

„У мене під руками цілий ряд живих документів, котрі свідчать, що староства не дають дозволу на українську виставу і культурні вечерниці, не позволяють скликати сходин, щоб обговорити справу рідної школи, не затверджують Українців солтисами, коли їх обере нарід; не знаю по чийому розпорядженню нищаться по громадах українські газети; переводяться ревізії у тих осіб, у котрих буває часом український посол. Агенти тайної поліції терорізують людність своїми безпотрібними візитами по українських селах. А в радиминському повіті навмисне затримують по три дні навіть посольські депеші. Чи то все має означати ту „славну традиційну польську толеранцію?!"

Полонізація українських дітей.

В Дубецькому дитячому притулкові в Більському повіті на Підляші знаходиться 84 відсотків українських дітей православної віри. Всіх дітей примушують говорити виключно по польськи, ніколи не пускають до церкви й тримають під режімом повної полонізації. Перед Великодними святами не був запрошений православний священик для сповіди, приїзджав католицький ксьондз і сповідав дітей.

Український посольський клюб розпочав енергічну акцію в справі припинення полонізації наших дітей по польських притулках.

Справа православної церкви в Польщі.

Синод Православної Церкви в Польщі з огляду на ті напади, які мали місце на православну церкву в Польщі з боку православних російських епископів постановою своєю з 16. жовтня 1922 року постановив був припинити з ними всякі зносини.

Нині синод обмірковував знову цю справу в звязку з тими питаннями, якими замінялись між собою митрополит Діонисій і митрополит Анторій рішив стару свою постанову відмінити й відновити відносини з православними епископами російської церкви, які перебувають за кордоном.

Синод православної церкви спинився над справою упорядкування викладів православної релігії для учнів урядових шкіл й постановив звернутись до міністерства освіти з проханням про встановлення вищого докладу за наукою релігії і загалом за релігійно моральним вихованням православних учнів в урядових школах з боку православних епископів. В кожній урядовій школі повинен бути призначений православний катехит; призначення ще повинен переводити шкільний інспектор на підставі надісланого типу від епархіяльного епископа дозволу на виклад релігії даному священиком.

Синод спинився над необхідністю роспочати боротьбу з сектантством й постановив встановити в кожній епархії посади епархіяльних і повітових місіонарів.

Синод постановив звернутись до польського уряду з проханням: 1) про звільнення від служби православних урядовців в дні православних свят; 2) про розвязання справи про польське громадянство для православного духовенства; 3) про одкриття православної церкви для жовнірів православної віри в Варшаві.

З польських справ.

Кипить.

В Лодзі на головному ринку мало дня 19. ц. м. відбутися друге в черги віче страйкових робітників. Поліція не дала дозволу на промови непослів і віче розвязала. В момент коли робітники розходилися, ідучи середниою улиці, поліція кинулася на товпу з шаблями. Друга група кінних поліцистів припустила на товпу кавалерійську атаку. Робітники взялася за каміння у відповідь на що поліція дала сальву. На площі лишився один чоловік вбитий, пятьох ранених.

Офіціальний комунікат доносить, що річ малася противно; що спровокували розлив крови робітники а не поліція, яку обкидано камінням і стріляно не тільки з у-

Рілля і Степ.

ВЧОРА І НИНІ.

I.

Щойно найновійші знамениті історичні праці пп. С. Томашівського і В. Липинського звернули в нашій історіографії належну увагу на два чинники, які в історії України відіграли дуже визначну ролю. Чинники ci: рілля і степ. Рілля — осіле, власницьке, культурне хліборобське населення, і степ — півдикі, анархічні, комуністичні кочовники. Боротьба ріллі зі степом се в значній мірі історія України — від найдавнійших, напів замерклих іще часів, аж по кінець XVIII. ст.

Оглядаючи історію України від її початків — каже проф. д-р Ст. Томашівський*) — можемо легко доглянути три провідні ідеї в її розвитку. Вони ділають одночасно від найдавнійших часів, одначе не з однаковою енергією у всіх моментах: раз перемагає один напрям, то знов инший. Перша ідея випливає з відвічного контрасту між культурно-лісовою і степово-луговою полосою нашої землі й має на меті з одного боку охорону від степових хижаків, із другого здобування землі. Вона слідна однаково, коли культурне життя обмежалося на сам тільки чорноморський беріг й коли осередок культурної енергії був на північнім заході.

Боротьба зі степом — читаємо дальше — переходить ріжні фази. До XIV. в. вона, загалом беручи, дефензивна (оборонна). Опісля переважає офензива (наступ). У XVIII. в. зякінчується вона перемогою над степом. Історична трагедія України в сьому, що сей великий перелім в історії Східної Европи доконався вже після упадку державної самостійности України. У сій драматичній боротьбі бачимо два методи: воєнний і кольонізаційний. Перший був переважно уживаний в часах державного життя і виявив повну безуспішність своїх змагань. Щотілько підпертий масовою кольонізацією рішив остаточно довготікову боротьбу в користь культурного життя.

Один момент отсеї боротьби зі степом у нас в пол. XVII. ст., підчас Хмельниччини, змалював по мистецьки В. Липинський у класичній своїй „Україні на переломі".

Боротьба за віру, за націю — читаємо там*) — вивела козаччину з диких лугів Дніпрових на плугом розорані простори української землі „по Львів, Холм і Галич". Вона поставила її око в око з европейською культурою цієї землі: з мурованими городами, церквами й монастирями, — з величними палатами „панів руських, голов начільних віри православної", — з братвами по городах, її школами, бібліотеками, друкарнями, де укріплялась і боронилась віра православна, — з богацтвом хліборідної, а не степовою тирсою покритої землі, на якому виросли всі оці церкви, монастирі, палати й брацтва — вся „руська" православна національна культура. „Визволити з ляцької неволі руський нарід увесь" — ось велике нове завдання поставлене перед собою козаччиною в лиці свого Гетьмана. Але як визволити? Чи покозачивши всю оцю Русь, внести її мурованні городи, на степ запустити її хліборідні поля і всю европейську культуру назад в одно велике, безкрає, непорване „Запоріжжя" замінити? Чи самій козаччині, звропеїзувавшись, на віки про свій Кіш Січовий забути і вибрати та включити в себе всю оту европейську культуру, серед якої Русь по татарськім лихолітю відродилась і зміцніла?

Перше, — відповідає В. Липинський — не зважаючи навіть на надзвичайно щиру в тім напрямі татарську допомогу, було неможливе, а для другого сил та хисту в першій добі повстання у степової козаччини не стало. І в тім треба шукати нерішучости Хмельницького під Замостєм, під Зборовом, під Львовом... Тим пояснюються всі хитання політики козацької в добі її автономізму.

Низова, — каже автор — дійсно запорожська козаччина, що в першій добі повстання головну ролю грала, боїться величі національного завдання, яке перед нею ставить Гетьман і старшина. По корсунській перемозі вона не хоче йти далі „на волость". Скликана тоді Гетьманом рада козацька гуде, „щоб вертати на Запоріжжя зо всією здобиччю, коли не буде мира і звідти переговорювати з Річпосполитою і з Турками". Гетьманська залізна рука веде її далі. Але під Пилявцями, на передодні рішучої перемоги над Річпосполитою, побачивши всю силу й богацтво війська польського „чернь козацька вже хотіла старшину видати й милосердя просити". І поваливши навіть Річпосполиту, козацтво хоче, щоб „король королем був", — тільки не таким, як давнійше, „в неволі і шляхти", а щоб він „був вільний щоб стинав шляхту, дуків і князів"...

Чотири перші тяжкі роки повстання — читаємо дальше — бореться Гетьман не тільки з польською Річпосполитою, а й зі сво-

*) Ст. Томашівський. Українська Історія. I. Старинні і середні віки. Львів, 1919. Ст. 11.

) В. Липинський. Україна на переломі 1657—1659. Замітка до історії українського державного будівництва в XVII-ім столітю. Київ-Відень, 192. Ст. 91—94.

лиці але з вікон та бальконів домів.

Генеральний страйк.

Дня 19. ц. м. вибух в Ченстохові генеральний страйк. Відділи робітничих боївок обходять усі фабрики і змушують страйколомів до залишення праці. Настрій маси дуже подразнений. Сконсигновано поліцію і військо.

Ще про мастковий податок.

З Варшави доносять до „Слова польського": Основна зміна в проекті масткового податку полягає на значній підвижці загальної суми податку, який з припускаємої суми 600 мільонів золотих франків підвищено до одного мільярда.

Проект передбачує 31 категорій оподатковання майна в прогресиваний спосіб. Перша ступінь обіймає мастки від 2000 до 3000 франків вартости і ті платять 2,6 процент податку; мастки з 10.000 франків платять 3 процент. 45.000 фр. 4 процент; 150.000 фр. 5 процент; 300.000 фр. 6 проц.; 1 мільон франків 8 процент; 2 міл. 9 проц; 5 мільонів 10 і пів процент. Остання ступінь творить мастки понад 10 мільонів франків, які платять 13 процент.

В попередньому проекті скала оподатковання виносила 2 процент при найменчій 10 процент при найбільшій вартости.

Крім тих змін новий проект впроваджує новий речинець податку і новий поділ податкових рат в першій статті, якої зміст змінено так: „На цілі звязані з направою фінансів польської республики буде побраний протягом 5 літ, починаючи від 1924 р. до кінця 1928 р. в десяти піврічних ратах, одноразовий мастковий податок".

Инші зміни поменші. Именно зміни мірила і заведення як одиниці для обчислень замість польського золотого, золотого франка. Уставлено 10 процент знижки для платників, які в найблизшому речинці платничий зложать весь податок з гори. Додаткове звільнення від податку власників лісових деревостанів обложених лісовою даниною по думці закона з 6. липня ц. р. і власників державної маси. Податкове звільнення земель наданих безробітним на основі закону з 15. липня 1920 р., врешті забезпечення сплати гривен після важности золотого франка і зміни 60 статті, після якої акційні спілки будуть уповажнені до випущення облігацій першенства, виданих на золоті франки, платні протягом 10 літ, якими можна буде сплачувати податок під умовою, що ті папері будуть внесені до скарбової каси.

Страйковий рух.

По останнім відомостям страйк обняв ткальні в Жирардові, Заверцю, Бялей, Ченстохові, Бельську, Пабаніцах, Згеру, Зауській Волі, Томашові Мазовецькім і Калішу. У Варшаві страйкує 75 процент робітників металевих фабрик.

Повітряні збороєння.

Для тих, що готовляться до всіх нема найменшого сумніву, що найближча війна буде рішатись в повітрі і що літаки будуть найважнійшою зброєю. Тому всі держави стали напереднки на шлях побільшування своїх повітряних фльот, будуючи горячково нові літаки.

Під конець світової війни Англія й Америка готовилися до великого повітряного наступу. Англія сама будувала 240 летних ескадр і лише завішення оружя в 1918 р. не позволило вихіснувати їх в практиці. З тої пори летунство розвинулось сильно а поруч з тим великі поступи зробила техніка бомбардування й нищення з повітря. Американці владили бомбу, що важить 10 тон і є в десятеро більша від найбільших бомб, уживаних в світовій війні. Дальше винайдено новий трійлявий газ, левізит, перед яким не годна скорочитися ніяка газова маска. Швидкість і довгота лету подвоїлись за останні чотири роки. Лет без перерви з Нью-Йорку до Сан Дісто на березі Великого океану понад цілий американський континент показує, чого можна надіятись на випадок майбутньої війни.

Справу майбутньої повітряної війни обговорює американський тижневник „The Nation". Довідуємось з нього, що Франція має тепер повітряну фльоту сильнійшу, ніж вся Европа до купи. Має вона 14-ескадр і 1160 апаратів, отже с в четверо більша від англійської. Коли додати резерву з 2800 літаків військових і 1100 цивільних, то на ділі Франція в повітрі в осьмеро сильнійша від Англії. В 1925 р. Франція матиме 220 повітряних ескадр і 2000 літаків, міжтим коли Англія побільшила свій стан з 38 ескадр на 47.

Італія, де Муссоліні є також міністром повітроплавства, приналежила 1923 р. 250 мільонів ліврів на будову 75 повітряних ескадр. Також Чехословаччина і Польща будують пильно літаки, але не в таких великих розмірах як Росія, де видко також німецьку руку. Нишком порається й Японія коло довітряної фльоти, що має стати однією з найбільших на світі. Зєдинені Держави півн. Америки довели свою повітряну фльоту до 53 ескадр і є майже в двоє сильнійші від Англії.

У світлі тих цифр стає ясна справа позних кредитів на воєнне повітроплавство в Англії, що викликала стільки толків у всьому світі. Англія хоче дорівнати иншим державам і звідси у неї та горячка повітряних збросень, що нагадують морські збросня перед 1914 роком.

Все те дуже гарно, але збросня ті творять поважну небезпеку для справи мира і приготовляють людству нову різню, а то прямо й загладу. Повинна звернути на них увагу комісія для розброєнь при Союзі народів. Людство хоче жити.

Українці в Бразилії.

В Прудентополі відбулися дня 3. червня ц. р. надзвичайні загальні збори філії „Українського Союза", на яких проф. Карманський референував про сучасне становище української справи і про дальші дороги нашої визвольної боротьби. Референт звернув увагу присутних на обовязки, які видвигнула нова політична ситуація перед українським загалом у Бразилії. Тими обовязками є народній податок на допомогу краєви і сильна організація українського громадянства в Бразилії, в яких заняли супроти рішення Ради Амбасадорів з 14. марта ц. р. становище згідне з українською політичною організацією старого краю і прирекли реальну поміч своїм старокраєвим братам в боротьбі за свої національні права.

НОВИНКИ.

— До Вп. Передплатників. Отсим подаємо до ласкавого відома, що Впов. Передплатники, які заплатили по день 15. липня місячну передплату 20 000 мп., підвищка за місяць липень не обовязує. По 15. липні передплата за липень для старих передплатників виносить 25.000 мп. Нові передплатники платять 35 000 мп.

— **Чеки почтові розсилаємо з нинішним числом, та просимо П. Т. Передплатників негайно відновляти передплату тому, що маніпуляція ченами тревае тепер доволі довго. — Просимо отже сейчас висилати гроші, щоби не було перерви у висилці часописи.** — *Адміністрація.*

— **Конфіската.** Останнє (86) ч. „Ліла" скофісковане за частину вступної статті.

— **До українського громадянства.** Ченстоховське Українське Товариство допомоги емігрантам з Великої України звернулося до „Союза Українок" з письмом, в якому малюс невідрадне, безвихідне прямо положення тамошних жінок-емігранток. Виснажені довголітним скитанням і важкою працею на хліб насущний, прибиті морально непевностію о долю рідної країни — вони гинуть на очах. Інтелігентні свідомі одиниці, матери маленьких діток і за ратунком для тих наших сестер мучениць, що задля ідеї покинули краще життя і пішли на скитання разом з братами-борцями за право на вільне, незалежне існування у власній хаті — звертаєтьея до нас Ченстоховський Комітет. На жаль, нема в нас санаторій, літних осель, деб ті замучені, фізично обезсилені жінки могли відпочати хоч на короткий час, відживитись набрати сил до дальшої боротьби з життям — але є пречінь у нас по селах, в підгірських здорових околицях тисячі українських родин які розпоряджають і великою хатою і городом-садком і таким добробутом, що могліб з нього удільнти й другим. Є самітні подружа, малочисленні сімї, яким приміщення у себе одної родини не справить ніякого клопоту, навпаки додасть їх життю блеску сонця, яке кидае свое промінна усюди там, де серця отвираються на привіт серцям. Віримо, що поклик наш найде відгомін в краю, не остане пустим звуком серед пустині егоізму. Віримо, що в першу чергу жінки, господині-матери родин поможуть нам в задуманому ділі. Хто згоден принати до себе в гостину на місяць-два одну жінку-емігрантку, звоиить зголоситися негайно на адресу: *Марія Білецька*, вул. Листопада ч. 114. Львів.

— **З життя українського студентства в Чехословаччині.** Дня 24. червня професори і студенти українського

ми степовими січовиками. Він хоче визволити „всю Русь", про яку йому безнастанно говорить духовенство, шляхта й міщанство, — а запорожці претендують тільки на магчацькі землі й на королівщини „на Україні". Гетьман обурюється перед польськими послами в Перейславі, що Потоцький „на Бар, на його власне місто напав, на його Поділі кров християнську проливає" і мріє він про „свое князівство по Львів, Холм і Галич", хоче „Лахів за Вислу загнати", а низова козаччина найдалі „по Случ" уважає можливим поширити границі Запоріжжя...

Ця низова козаччина тільки в магнацьких та королівських „українних" землях свої „уходи" мала: тягла й рибу ловила, пасіки розводила, численні табуни коней, волів та овець випасала. З того всього вона ріжні податки магнатам, орендарям і старостам королівським платила. Тепер цих магнатів та орендарів позбувшись, вона тільки на цих землях може й хоче користуватись добутою волею. Тільки на цих землях воля може завести ся й общинний (комуністичний) „запорожський" лад з щорічними переділами уходів, з нерозораними степами, що, неподілені на плугові тяглі, не до поодиноких хліборобів, а всі до всіх разом козацьких полків, сотень і куренів належать.

В північно-західній Україні — читаємо дальше — на Волині, на Підляшші, в Галичині коло Львова одно слово „на Русі" бачить кожаччина низова поділ розораної землі під впливом хліборобської культури: господарку фільваркову, шляхецьку. Але це для неї устрій ворожий і більш небезпечний ніж були урядники магнацькі. Ці тільки безправні податки й повинности з козаччини стягали, самого верстака й праці — уходів, гонів і випасів — не зачіпаючи. Панування ж плуга грозить їй „занапащенням степу широкого, краю веселого", грозить повною руїною для її дівецької та скотарської общинної (комуністичної) господарки. Власне проти завойовань того плуга підняли низові запорожці повстання. Реєстровик, покозачений шляхтич Хмельницький, утік з волости на Запоріжжя, бо йому його власний хутір, коли він розорав його, засіяв і в доходну хліборобську культуру привів, важерливий магнацький слуга вибрав. Але Запорожці виступили разом із Хмельницьким та Татарами із Запоріжжя на волость не тільки за тим, щоб того слугу магнацького викинути, але заразом також, щоб усяке поширювання хуторів, усяке розорювання степу припинити. Тому вони підняли всю „Чернь" українську і Тугай-бек приєднався, щоб шляхту знести й усю хліборобську культуру на Україні зруйнувати. І тому то вони не хочуть прилучати до Запоріжжя хліборобської шляхецької „Руси": хай вона собі „за лінією козацькою" буде і хай тільки той король, що вільне тепер під свою оборону вірне йому Військо Запорожське і не пустить на його королівські й запоріжські землі ані жадного шляхтича та магната, дасть цій Руси однакові права в своїй „польській", не козацькій, в хліборобській шляхецькій Річпосполитій. Ось які були економічні підстави козацького автономізму, політики Низового Запоріжжя, що розвалило Річпосполиту, але не бувши в стані нічого кращого від неї, або принаймні рівного їй на тім порожнім місці збудувати, пхнулось у ноги позбавленому війська королеви і перлось напад у свої степи, на свої уходи.

Перемога плуга над нерозораним степом — каже вкінці В. Липинський — це була стихійна, економічна конечність. Велич і геніяльність Хмельницького була в тім, що він вмів в тим стихійним економічним процесом, з живою хліборобською „городовою" України, а не із засудженим на смерть низовим, общинним, уходницьким і добичницьким Запоріжжям свою політику й будову держави української завязати. Збудована Хмельницьким хліборобська Гетьманщина, хоч і обкарнана його недотепними наслідниками і здавлена ланцюгами московської держави буде ще сотню літ пізніше крок за кроком, степ для плуга й для культури здобуваючи, уходницьку нехліборобську Січ Запорожську витіснити, аж поки не зруйнує її разом і одночасно з кочовою татарською ордою. І не з вини нашого Великого Гетьмана повстане згодом наша пізніша трагедія національна. Не він винен, що його нерозумні нащадки велику політичну ідею европеізації козаччини а з нею і цілої України — ідею, яку він, Богдан Хмельницький, сотворив і в життя перевів, передадуть потім з легіонами Феофанів Прокоповичів у руки московські. Не він винен, що пізніші „руїнники" української його велику ідею на европеізацію й на будівництво Петровської російської держави віддадуть а свою власну національну справу в супереч бажанням Великого Богдана, зважуть з прекрасним, романтичним, але засудженим на смерть низовим Запоріжжям, зважуть із гайдамацьким руйництвом і всяким антидержавним, анархічним, антикультурним і безплутнім бунтарством...

(Докінчення буде.)

університету в Празі переїхали до Подебрад. На стації привитав їх ректор української господарської академії проф. Шовгенія та студентство тої ж академії. При стрічі хор відспівав кілька пісень. Вечером в салі „Zalozne" відбувся український концерт при співучасти обидвох студентських хорів з Праги і Подебрад, під диригентурою п. Рощахівського.

— **Пожежа в Тернополі.** В тернополі при вул. Микулинецкій в будинку Йосифа Пукала вибухла пожежа. Ізза неприсутности родичів підчас пожежі згоріло двоє малих дітей, яких трупи найдено по угашению пожежі.

— **Дорожнеча в Німеччині.** Дорожнеча в Німеччині зростає з кождим днем. На днях за 1 клг. масла платять у Берліні 48000 німецьких марок, одно яйце 5000, ціна хліба підноситься щоденно майже на 10 прц.

— **Заборона на соп. України закордонних українських видань.** З над галицької границі доносять нам, що совітські власти видали тайний наказ, котрим всі закордонні українські видання (тільки українські) заборонені, без огляду на зміст. Коли хто небудь вишле книжки на Україну, їх переробляється на картон. Щоби обмерзити людям українську літературу, виходять державним накладом ідіотичні твори всяких Семенків-ідіотів, про котрі у нас були вже спеціяльні статі.

— **Університет для національних меншостей.** В звязку з ухваленням „numerus clausus'a в Польщі, різні жидівські та німецькі організації роблять старання щоб оснувати в Подзі університет для національних меншостей. Виклади відбувалибся в різних мовах на професорів між иншими має бути запрошений Боцуен-де-Куртене.

— **Наша еміграція в Канаді.** Згідно з останньою офіціяльною статистикою канадійського уряду, в Канаді перебуває під цю пору 106.821 Українців.

— **„Успіх" Ількова в Підмихайлю.** Кілька тижнів тому польська преса писала про успіх віча Ількова в с. Підмихайлє (пов. Калуш). Це віче заранжувала калуська організація PSL., а агітували жандарми. Зійшлася горстка селян (виключно підмихайлецьких, щоби подивитися на птицю). На віче зявився адвокат з Калуша д-р Воробець. Він перший забрав голос і пояснив селянам, що це за тип Ільків. Розпевів, як його власть імущі зробили послом, яку погану ролю відіграв він у польськім соймі; вказуючи на присутніх в салі жандармів і тайних агентів, спитав, чому „посол", який називає себе Українцем, зявляється на віче все в товаристві польських жандармів. Вкінці візвав селян, щоби покинули салю. Селяне вийшли, оставляючи Ількова в товаристві жандармів і агентів. До речі — жандарми скаржилися, що їм вже надоїло вічно стерегти особи „ксьондза посла".

— **Підвижка залізничої таріфи.** Польське міністерство залізниць подає до відома, що в звязку з дорожнечою і упадком валюти підвисшується залізничі оплати особових потягів на 33 процент, а тягарових на 100 прц. Підвижка обовязує з днем 1. серпня. Для перевозу вугля або будівельного дерева можна старатися о знижку залізничої оплати.

✝ Посмертні згадки.

о. Андрій Обрісків, довголітний і заслужений парох Мальчиць пов. Городецького помер в 77. році життя по довгій недузі дня 19. липня 1923. у Львові. Похоронне богослужение відбудеться дня 21. липня о 9. год. рано в церкві св. Петра і Павла, а похорон із згаданої церкви того дня о 5. год. поп. на Личаківське кладовище. 143 1—1

Жінки!

Складайте на пресовий фонд „Союза Українок"!

В найближчому часі хочемо приступити до видавництва власної часописи — закупили вже папір. Гроші (10,000 мк. один уділ, добровільні датки необмежені) слати на книжочку „Дністра" з дописком „на жіночий пресовий фонд". Матеріяли до часописи приймає вже тепер п. Мілена Рудницька-Лисяк (Городецька 97). Памятаймо, що тільки власна преса може скріпити нашу організацію і дати нам змогу поширити і поглубити нашу діяльність по думці бажань загалу українського жіноцтва.

Від „Союза Українок".

Дописи з краю.

Б чач.

Борцям за волю України.—Освітньо-економічна нарада представниць жіноцтва в повітах.

В другий день Зелених Свят, 28. мая, помянуло громадянство Бучача і Нагірянки борців за волю України. До свіжої могили з високим дубовим хрестом прибули дві процесії. Перша з церкви ОО. Василіян з відділами пластунів і пластунок, які несли червону китайку, та бучацьким громадянством усіх станів, друга з Нагірянки. Привітна погода дозволила зібратись буквально усьому нашому громадянству. По посвяченню хреста, доконанім о. парохом, промовив до зібраних о. ігумен. Вказав на християнський обовязок віддавати помершим пріслуги через поминання їх, та молитви, вказав на високу ідею любови Батьківщини, за яку наші герої віддали найдорожший туземний скарб—своє життя. Їх вчинків і жертвенности забути не можна, а так як всі культурні народи, та добрі християне, на цю могилу приходити будуть, щоб помолитись за їх душі, віддати честь їх памяти, а діток навчати по їх приміру жертвенности та любови до Вітчини.

До панахиди стануло 5 священників, а співав бучацький міщанський хор. З почуттям сповненого християнського та культурного обовязку супроти полеглих народніх героїв, вернуло громадянство домів. Треба надіятись, що за приміром Бучача підуть усі наші громади в повіті, та вскорі у кожній з них стане памятник наших визвольних змагань.

Філія Тов. „Просвіта" в Бучачі розвиває постійно свою діяльність, за її впливом обновлюється життя читалень в повіті, з яких 25 проявляє вже успішну діяльність. В марті ц. р. була нарада представників читалень, а отсе 31. мая відбулась друга нарада в просвітно-економічних справах. Цим разом звернув філ. Виділ головну увагу на розбудження заінтересования нашого жіноцтва з повіту до освітної та економічної праці, та запросив на зібрання представниць жіноцтва з кругів селянства та інтелігенції. Болюче-пекучих весняних робіт заінтересования селянок виказалось значною участю. Зібрання отворив містоголова п. Сіяк, вказуючи у своїй промові на живу та багату в додатні плоди участь жіноцтва культурних націй у освітній та культурній праці. До почесної президії вибрало зібрання п. Нестайкову та госп. Сохановську. На секретарку покликав предсідник п-ну Збудовську. Перший реферат про участь жіноцтва в освітній праці виголосив о. Пелех. Другий реферат про участь жіноцтва в господарських організаціях виголосила п-на Галя Шлемкевич.

Представниці селянок висказали побажання частійшого скликування таких нарад. По скінченій дискусії принято поставлені референтами резолюції.

I. 1) Зїзд представниць жіноцтва взиває загал жіноцтва Бучаччини вписатись негайно в члени читальні „Просвіта" і брати живу участь в основуванню і праці по читальнях.

2) З. П. Ж. взиває загал жіноцтва вписатися в члени Тов. „Просвіта" у Львові.

3) З. П. Ж. взиває загал жіноцтва Бучаччини поборювати неграмотність: а) впливати на родичів, щоби кожда дитина в шкільнім віці ходила до школи, б) заохочувати дівчат, щоби учили читати тих, що не вміють, в) предплачувати для дітей часописи: „Наш Приятель" і „Молода Україна".

4) Взивається до громадного предплачування часоп. „Свобода", яка буде вела окремий відділ для справ жіночих.

II. 1) Зїзд представниць жіноцтва бучацького повіта взиває усе свідоме жіноцтво повіта до ширення ідеї кооперації, та стремління до основання в кождій громаді кооперативних спілок;

2) Взиває загал жіноцтва вступати в члени наших коопер. спілок, та брати діяльну участь у веденню діл кооператив;

3) Взиває загал жіноцтва купувати потрібні товари лиш у наших спілках.

Подякувавши зібраним за участь та поважне відношення до наших життєвих змагань на полі освіти і народнього господарства, замкнув предсідник цю першу нараду жіноцтва у нашому повіті.

Бібліографія.

а) Книжки.

Михайло Грушевський: ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ. Том III. Ст. 296. Київ-Львів 1923. (Зміст: Дружинна повість. Релігійна література XII/XIII. в. Галицька літопись. Продовження Галицької літописи. Повісти про Татарщину. Повісти неозначеного часу. Молення Данила. „Слово Адама в аді до Лазаря" або „Повість о Лазаревім воскресенню". Моралістичні повісти. Церковна література. Кінцеві замітки. Доповнення).

Іван Котляревський: ЕНЕЇДА. З переднім словом та примітками Б. Лепкого. З ілюстраціями та заставками А. Штірен. Ст. 106 вел. 8°. Видавництво Ольги Дякової. Берлін 1922. (Люксусове видання).

Д-р Гавриїл Костельник: ЛОМАННЯ ДУШ. З літературної критики. Ст. 95. Видавництво „Добра Книжка" Львів 1923.

Гр. Квітка: СВАТАННЯ НА ГОНЧАРІВЦІ. Опера в 3. діях. Ст. 64. Видання Книгарні Наукового Т-ва ім. Шевченка. „Український Театр" ч. 10. Львів 1923.

Журнали:

ВЕСЕЛКА, літературний місячник, чч. 4—6 (за квітень, травень і червень 1923), Ст. 60. Адреса Редакції: Каліш вул. Липова 64, дв. 8.

ВІСТНИК СПІЛКИ ЛІКАРСЬКИХ ПОМІШНИКІВ НА ЕМІГРАЦІЇ, неперіодичний орган, ч. 2, Ст. 32. Адреса Редакції: Szczypiorno, p. Skalmierzyce. Obóz internowanych Nr. 5, pomocnik lekarski Jerzy Grudzij.

ЗАГРАВА, двотижневик, ч. 8, рік вид. I. Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, Руська 18/I. Ціна прим. 1500 мп.

НОВА ГРОМАДА, Суспільно-політичний журнал під редакцією Семена Вітика. Ч. 1., ст. 112. Адреса Редакції й Адміністрації: Wien IX. Lichtensteinstr. 92, 19.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ, літературно-суспільний двотижневик, посвячений справам еміграції і реемігрaції під ред. Кл. Поліщука, Чч. 1—3. Адреса Редакції: Львів, вул. Коперника ч. 16.

НИВА, Місячник посвячений церковним і суспільним справам. Останнє число вийшло з додатком „Гомілєтична частина".

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Взивається Пп. Товаришів, щоби перед принятям посади в Дрогобичі інформувалися у власнім інтересі в Союзі кандидатів адвокатури в Дрогобичі на руки д-ра Крігели в канцелярії адвоката д-ра Нагта. 136 1—3

Повідомляю П. Т. моїх Гостей, що від 20. цего місяця їду на 14 днів відпочинку. З замовленнями нових і змодернізуванням старих футер належить звертатися від 5. серпня. — З поважанням Петро Карпяк. 137 1—3

КОНКУРС на дві учительські сили до жіночого учит. семінара Кружка У. П. Т. в Стрию, з яких одна могла би вести управу школи. Учителі (учительки) потрібні до української й польської мови, історії, географії і рисунків. Платня після норми принятої Головною Управою на Зїзді з 30. 6. 1923. Ближших відомостей уділить Кружок У. П. Т. в Стрию. Подання належить внести на руки дир. Захарієва до 25. липня н. р. 138 1—1

На Рідну Школу в Стрию зложив гурток приятелів 400.000 мп. замість привітання пп. Турчинів, які переселися до Львова. Управа Кружка У. П. Т. в Стрию складає отсим Вп. Жертводавцям щиру подяку. 138 1—1

ЛИСТУВАННЯ.

(Запити і відповіди).

Хто зі знайомих або свояків має би знимку генерала У. Г. А. **Мизитин** з часів української або австрійської війни, позичив би ласкаво або в гурті, зволить ласкаво прислати на адресу: Ukrainskyj Skytalec, Wien XVIII, Ferrogasse 31, яку після використання звернеться з подякою власникови. 123 3—4

Хто знав би що сталось з **Павлюном Ілією** з Бродів, що був при кав. брит. Г. А. зволить ласкаво донести о тім Анастазії Павлюк, Смільно п. Броди. Закордонні часописи просяться передрукувати. 140 1—3

Дрібні оголошення.

ДАМ 1,000.000 мп. за вироблення посади. Правник, літ 35, жонатий, безділтний, в бранжі деревяній, господарській або купецькій. Зголошення до Адм. „Діла" під „Четар". 142 1—1

НА ЧАС ВАКАЦІЙ пошукую панночки-учительки, котра могла би учити 1 до 2 годин денно дівчинку першої народної кляси за помешкання і здоровий харч на селі у держ. лісничого. Зголошення під адресою: Іванна Вавиводова, Туря велика п. Сокочів коло Стрия. 139 1—5

ЛОЄК повитуха приймає і уділяє помочі Городецька 32. 87 6—10

НА СТАНЦІЮ прийме одну або дві панночки вдова по висшім урядинку. Общого мешкання з правом уживання фортепіяну. Добрий харч і опіка. Заплата після умови. Зголошуватись: Марія Романська, Львів, Длугоша 3/I. 119 2—2

МАШИНИ до виробу цементових дахівок на рольках, хрести, громозводи, вікна до церков, огородження, ваги столові і десятні, каси огнетривалі, направляє і виробляє нові Михайло Стефанівський, Львів, Варстатова, між вул. Рицерською і Кордецкого біля гол. двірця. 2732 9—15

ОГОЛОШЕННЯ.

Видавництво перекладних творів всесвітнього письменства

„БІБЛІОТЕКА МЕРІЯМА"

видало досі:

1) **„Червона смерть"** — оповідання Е. А. По.

2) **Легенди** — С. Лягерлеф (вичерп.)

3) **Озеро Іммен** — новеля Т. Шторма

Друкує:

4) „Пан скляної кімнати" — оповідання *К. Робертса.*

5) "Легенди" т. II. С. Лягерлеф.

Основна ціна кожного випуска є 0·60 (се є в липні 4800 мп.) Ціна двох (1. і 3.) випусків разом з почтовою пересилкою лише 10.000 мп. Замовляти по адресі:

Адміністрація „Бібліотеки Меріяма"
18 **Львів, Содова 4.** 4—4

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 88. (9.969). Львів, вівторок 24. липня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 25500 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 50 000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.-кор., Румунії 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 50000 кр. Зміна адреси 20 0 кр.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 1.500 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Львів, 22. липня 1923.

Антія і реакція. Числячи на те, що Схід не скоро прийде до себе, що більше, виходячи зі заложення, що майбутня Росія мусить бути союзником Польщі, що реванж з боку тієї Росії не може мати місця, вшехпольські ідеольоги думають протягом кількох десяток літ стравити український та білоруський народи по цей бік риської лінії й таким чином створити на пограниччю територію національно польську. Одночасно вибираються здобувати балтійське побережжя і решту Горішнього Шлеська.

Денаціоналізаційних методів вшехполяки не придумали нових. Копіюють царські та пруські. Вони міркують: Німці довели до того, що пруські Мазури зачислися під час плебісциту за Німеччиною, значить — методи Німців були правильні. Що Мазури підпадали німецьким заливам протягом довгих століть, що культурний рівень німецьких мас не може йти в порівнання з рівнем польських мас, які Поляки хочуть виправити на проковтнення українських і білоруських земель, що денаціоналізаційні методи на Познанщині дали якраз противний результат (а що треба брати під увагу в першу чергу, бо вона перебувала в німецькій денаціоналізаційній кузні менше більше стільки літ, скільки визначують собі вшехполяки на українських і білоруських землях), сього вшехпольські ідеольоги не беруть під увагу.

Вшехпольський табор ставить аксіому: „Українського народу не має; Українці не мають самостійної історичної традиції, бо через цілий час належали до держави руської (!), литовської або польської; не витворили досі власної цивілізації; література їхня в пеленках; отже — це є маса етнографічна, яку Польща може і зможе перемінити в польську націю“.

Засоби: 1) Перше всього розпарцелювати увесь земельний запас виключно між спроваджених кольоністів. „Опінія народова“ повинна подбати, щоби земля „на кресах“ переходила тільки в руки Поляків. Таким чином не тільки стягнеться кольоністів зі заходу, а й звохотиться греко-католиків переходити на латинський обряд.

2) Другим польонізаційним чинником повинно бути повне опанування міст і промислу.

3) Урядування в установах мусить відбуватися виключно в польській мові, школи мусять бути ведені в польськім національнім дусі, всі написи на державних будинках мусять бути польські. Не сміє бути окремих українських гімназій, семинарій учительських, університетів, а хочби навіть університетських катедр.

4) Мусить зникнути термін „український“. Його заступити треба покищо терміном „руский“.

5) На схід мусить посунути лавою польський купець, технік, адвокат, лікар і учитель.

6) Ціла низка товариств та інституцій мусить поставити собі за завдання акцію в „кресових“ воєводствах.

7) Не входити в ніякі компромісі з українським табором. Бо „як що якунебудь територію очеркнемо як тільки частинно польський край — неминучою консеквенцією буде по якімсь часі федераційний характер цілої польської держави, Польща зробиться державою національностей і стріне її доля Австрії“ — каже один з герольдів польської експанзії — п. Грабскі.

П. Грабскі ставить домагання, щоби ініціятиву в експанзійному поході перебрала на себе польська суспільність, бо власти державні цей похід радше вязали би бюрократичною формалістикою і деморалізували би польський „кресовий“ елемент протекціоналізмом в роздаваню субвенцій.

Як сказав премудрий Бен-Акіба: Це все вже було. На аналогічні спроби з боку Німців і Москалів Поляки довго скаржились по всіх перехрестях Европи. І не тому наводимо цей плян, щоби з ним полемізувати. А тільки тому, щоби — ніколи не зайвий раз — пригадати українській суспільности, що цій безпардонній акції з боку вшехпольського табору український народ мусить протиставитися так само безпардонно і зберігти всеціло український характер історичних західних земель України в теперішньому затяжному антракті. І не тільки це. З сього двобою західні українські землі мусять вийти загартовані на зустріч хвилі всеукраїнського подвигу.

Не стравили познанських Поляків Німці, хоча до кольонізаційної акції мали великий апарат старої, виробленої держави, хоча диспонували випробованим, загартованим кольонізаторським елементом, який куди перевисшав теперішний елемент польський і взялися до германізування Познанщини щойно тоді, коли польський елемент через кілька поколінь зжився з німецькою державою і призвичаївся до неї. Та й процент між денаціоналізаторами і денаціоналізованими куди був менший, ніж між Поляками та Українцями.

Іще одно: вшехпольський табор числить на поділ території України. Мовляв, Москалі хай собі кольонізують і денаціоналізують Велику Україну, а ми будемо винародовлювати західно українські землі. Це має бути платформа, на якій має погодитися Москва і Варшава. Тут вшехпольські ідеольоги не доцінюють того великого процесу в психіці народніх мас, який витворився в результаті війни і великої революції на Сході. Віджила буйним цві-том не тільки національна свідомість мас, а й пробудилася в них активність. Зайве тут покликування на історію. Бо в минулому рішаюче значіння мало винародовлення одної невеликої кляси суспільности. Щоби винародовлювати великі селянські маси — треба перше всього диспонувати кілька разів численнійшими і культурно сильнійшими власними масами; і треба, щоби обєкт до денаціоналізації був не тільки національно несвідомий, а й крайно пасивний. Щоби в покорі придивлявся, як землю, яку він століттями поливав власним потом, безповоротно розтягають чужинці, щоби добровільно годився на ролю тягла в чужому поїзді. А прецінь за нами так недалекий момент, коли за українську державність ці народні маси головами накладали. Що значить в цім випадку голос крови, знаємо хоч би з недалекої історії Польщі. Хоча в руках 1830 і 1863 найчисленнійша верства польського народу — селянство участи не брало. Навпаки — польські селяне в 1846 р. різали борців за польську державність. Доля українського народу по цей бік риської лінії ніколи не буде байдужною українському населенню по тамтой бік риської смуги. Навіть в теперішний вражий момент події на західних українських землях находять відгомін за Збручем. Цей відгомін буде щораз сильнійший. Такийже процес являється природним і неминучим.

З Великої України.

Відень: Совітська преса доносить, що в Полтаві викрито тайну українсько-російську організацію т. зв. „Українсько-російський національний Союз“, який підготовляв повстання проти совітів на цілій території України і Росії. В звязку з тим в Полтаві ведуться масові арештування, навіть серед червоних офіцерів. Арештовано 3 командантів дивізій і кількох командантів полків. Стверджено, що тайна організація була розгалужена також в Київщині, Харківщині і над Доном, як також в сов. Росії. До цеї організації належало 12 членів комуніст. партії, яких арештовано.

Арештування Радіча.

Білгород. Скупщина ухвалила арештувати Радіча і 4 хорватських послів, обвинуваченних в тому, що видали відозву до хорватського народу, в якій наклика-ють до боротьби за незалежність Хорватії. Радічови вручено акт обвинувачення в державній зраді і нарушенню публичного спокою.

Кабінетна кріза в Португалії.

Лісабона: Президент ради міністрів Сільва заголосив свою просьбу о димісію, з приводу загострення конфлікту між політичними групами. Разом з ним має уступити ще кількох міністрів.

Справа утечі Ергардта.

Липськ: Процес проти винновників утечі Ергардта розпічнеться в найблизчому часі. На лаві обвинуваченних засяде в першу чергу княгиня Гогенльоге.

Ергардт на Мадярщині.

Берлін. Отримано відомости, що Ергардтови удалося втечи за кордон і скритись у безпечнім місци на Мадярщині.

Нова конференція.

Льондон: З політичних кол доносять, що в короткім часі буде скликана міжнародня конференція для вирішення справи коаліційних довгів.

Зміна баварської конституції.

Мінхен. Дня 24. ц. м. у баварськім соймі розпічнеться дискусія над проєктом зміни баварської конституції.

Промова Людендорфа.

Мінхен. На візді спортових товариств Людендорф виголосив промову, в якій заявив, що ненависть до ворогів повинна постійно горіти у серцях молоді, котрої обовязком є прискорювати день реванжу.

Курс грошей.

Львів, 23. липня. Дол. амер. 165.500—166.500, дрібні 164000—165000, дол. канад. 154000—155.000 дрібні 153.000—153.500, німецькі марки 50 тис. 0·60—0·62, 10 тис. 0·75—0·80, 1 тис. стар. еміс. 380—400, 1 тис. нов. еміс. 0·65—0·66, сотки дрібні 1·50—1·80, леї 650—700, дрібні 620—640, корчеські 4600—4800, дрібні 4500—4550. Австр. тис. нов. емісії 1400—1500, стар. еміс. 8800—9500, сотки стар. еміс. за тис. 12—14.000, дрібні á 10 за тис. 10—12.000, австр. штемплі 210—220, австр. перекази 220—225, Франки франц. 7200—7500, фунти стерл. 640.000—650.000 франки швайц 20.000—21.000. Рублі 5-сотки 710—720, звич. сотки 720—730, думські тис. 22—25 думські á 250 по 22—25. Карбованці 0·80—0·85, гривні 0·85—0·90.

Золото: 20 кор. 660—690000, 20 франк. 600—620000, 20 мар. 720 до 730, 10 рублі 800—850000, дол. 155000—156000.

Срібло: Кор. австр. 12000—12200, 5 кор. 61000—62000, фльорени 30000—31000, рублі 55000—56000, копійки за 1 рубель 25000—27000, леї 11600—12000.

Ціпіх 21. липня. Берлін 000·17, Голяндія 221 і 3·4, Нью Йорк 564 Льондон 25.84, Париж 33.35, Медіолян 24.45, Прага 15.90; Будапешт 0.05, Букарешт 2.95, Бельград 6.00, Софія 5.45, Варшава 000.40. Відень 0,00.79 і три четверті, Австр штемпл. 0.0080 і одна четверта.

Велика Україна.

„Українізація".

В липни на засіданню харківської організації комуністичної партії України Мануїльський зробив доклад про пленум III. інтернаціоналу. Поміж иншим він зазначив: „Пленум багато уваги уділив національній справі. Тут на Україні ми переходимо до безпосереднього переведення національної політики, спираючись на школу, суд і наші установи. Щоб це підкреслити, я хотів прочитати свій доклад українською мовою, але порадившись з секретарем губному, рішив одкласти це; маю мовну певність, що доклад про наступний пленум комінтерна я прочитаю українською мовою".

Огляд світових подій.

Англійська відповідь.

На засіданню англійської ради міністрів в пятницю, 20. ц. м. розглядано проект відповіди для Німеччини. Ходило о відповідну стилізацію відповіди, якої форма не повинна дати ніяких причин до непорозумінь.

Бюро Райтера доносить, що англійський кабінет виготовив уже текст відповіди. Англійський проект буде в найблищім часі висланий урядам Франції, Бельгії, Італії, Японії й американським Зединеним Державам.

Частина англійської преси висловлює надію, що Франція могтиме прилучитися до англійської відповіди. Англія дораджує Німеччині занехання пасивного опору, як-що Франція буде схильна приступити з иншими союзними державами до нової проби поладнання репараційної проблеми.

Франція бунтується.

Як доносить „Н. Фр. Пр.": У французьких міродатних колах викликала занепокоєння чутка, що в Льондоні приготовляється англійсько-німецька інтрига, яку з французького боку належить енергічно відпертн. Англійський уряд хоче після конференції з німецькими уповноваженими і неурядовими заступниками в Льондоні заявити Франції, що Німеччина згодиться занехати пасивний опір в Рурщині, як-що Франція перше зобовяжеться зараз після занехання німецького пасивного опору вчинити рурську окупацію невидимою й на будуче підчинитися контролі з боку Союза народів. На таке предложення Англії Франція не може згодитися, бо вона обстоює безумовне занехання німецького пасивного опору, а всяке посередництво, отже й німецьке, як перше так і тепер виключає. Франція готова на випадок занехання німецького пасивного опору привернути назад характер невидимої контрольної операції, як се було з початком окупації. Але ту зміну Франція зробить добровільно, а не як передумову за занехання німецького пасивного опору. Вмішання Союза Народів в цю справу Франція виключає рішучо.

Нова конституція совітської Росії.

На останній сесії ВЦІКА остаточно вироблена й ухвалена нова конституція совітської Росії під назвою конституції союзу соціялістичних совітських республик.

Найвисчою владою республики являється торічний зїзд совітів, який складається з представників губернїяльних зїздів совітів, або де їх нема, з представників цілої республики, яка входить до складу союзу. Головним завданням зїзду совітів являється обрання законодавчої влади — Центрального Виконавчого Комітету Союзу соціялістичних совітських республик; він складається з двох палат — Союзної Ради і Національної Ради. Союзну Раду зїзд совітів обирає з поміж представників союзних республик пропорціонально до кількости людности в кожній з них — в загальній кількости 371 членів. Національна Рада складається з пяти представників кождої республики і по одному представникови від автономних провінцій. Обидві палати мають право законодавчої ініціятиви. Компетенція палат полягає в розгляді й виданю законів, декретів і розпоряджень. Зачеркнена вона лише в загальних рисах. Сесії Центрального Виконавчого Комітету мають відбуватись три рази на рік. Проекти законів здобувають силу після ухвали їх Союзною Радою і Національною Радою і після оголошення їх в імени союзу. В випадкові незгоди між Радами проект переходить до погоджуючої комісії. Коли комісія не усуне ріжниць поглядів, проект переходить до розгляду спільного засідання Союзної і Національної Ради. В разі відсутности більшости одної з Рад, проект може бути переданий до розгляду звичайного або надзвичайного зїзду совітів. Кожна Рада обирає президію в складі 7 людей.

Між сесіями У. В. К. його заступає президія в складі 21 членів, в тому числі 14 членів президії обох Рад. Президія Ц. В. К. між сесіями має законодавчу, виконавчу й адміністративну владу. Президія Ц. В. К. має право затримувати й зміняти постанови совіту народніх комісарів, а також центральних виконавчих комітетів союзних республик і стримує ухвали зїздів совітів союзних республик; в цих випадках президія повинна внести затримані й відмінені постанови на порядок денний Ц. В. К.

Декрети й розпорядження Ц. В. К., президії Ц. В. К. і совіти народніх комісарів союзу оголощуються в мовах: російській, українській, білоруській, грузинській, вірменській і татарській.

Виконавча влада належить союзним комісаріятам, єдиним для цілого союзу й обєднаним комісаріятам, єдиним для цілого союзу і окремим для поодиноких республик. До союзних комісаріятів належать: комісаріяти закордонних справ, війни і фльоти, зовнішнього торгу, комунікації, почт і телєграфів. До обєднаних комісаріятів належать: Найвисча Рада народнього господарства, продовольчих справ і праці, фінансів і робітничо-селянська інспекція. Союзні комісаріяти мають в окремих республиках уповажених, які підлягають безпосередно їм. Органами обєднаних комісаріятів являються одноіменні комісаріяти окремих республик.

На чолі судівництва стоїть найвисчий суд. Поруч з тим істнують найвисчі суди по окружних республиках.

З польських справ.

Страйк.

У Варшаві обняв страйк 54 більші металеві фабрики. Загалом страйкує 90 проц. робітників металевого промислу. Робітники зібрані на вічу в четвер висловили одноголосно вотум довіря для вибраної репрезентаційної комісії, яка має своїм завданням проводити страйком аж до повного осягнення усіх робітничих домагань. З доручення польського міністра праці і суспільної опіки відбулась онодї в Головному Інспектораті праці нарада представників усіх станових союзів металевих робітників. Головний інспектор праці поінформував делегатів про становище промисловців, які заявили: Супроти того, що теперішний страйк в металевому промислі має політичну закраску, витворену комуністичною агітацією, союз промисловців вважає усякі спроби навязання контакту з робітниками безцільними. Коли станові союзи зуміють вплинути в напрямі зліквідування страйку, щойно тоді промисловці можуть вийти в переговори з робітниками.

В супереч твердженням роботодавців, станові союзи робітників заявляють, що страйк має суто економічне підложе. На чолі акції стоять мужі довіря робітників. Робітничі станові союзи не приступлять до ліквідації страйку перед одержанням конкретних пропозицій.

Страйк в ткацькому промислі трівае далі. До Лодзі приїхав польський міністр праці і суспільної опіки Даровскі на пертрактації з промисловцями і робітниками.

Рілля і Степ.

ВЧОРА І НИНІ.

II.

Українська рілля перемогла кінець-кінців український степ фізично. Та український степ переміг за те українську рілю д у х о в о. Свідчить про се вимовно ціла українська психіка.

Передовсім те, на що звернув увагу вже В. Липинський. Нащадки тих, що вели колись боротьбу зі степом і поконали його фізично, звязали опісля власну національну справу саме з тим степом ідеольогічно. З низовим Запоріжжям, із гайдамацьким руйництвом та всяким антидержавним, антикультурним безпутнім бунтарством.

Так! Слова отсі В. Липинського — не реторична тільки фраза. Се зовсім вірна характеристика тих настроїв і симпатій, які панували на протязі XIX. ст. і панують, на жаль, іще й нині серед переважаючої частини українського громадянства, особливо — велико-українського.

„Нова українська історіографія — каже напр. проф. М. Грушевський*) — і всі, хто мав до діла з минувшиною народу, ...жадібно ловили прояви народньої активности і з особливою увагою та симпатією спинялись на таких виступах народніх мас, однаково, чи в рамках української державности, чи в боротьбі з державністю чужою. Конфлікти віча з князями в XI.—XII. вв., рух громад в XIII. в. і життя в XIV., повстання селянства в Західній Україні (як от повстання Мухи) в XV. в., початки масових рухів у Східній Україні в XVI. та їх продовження в XVII. в., опозиція Запоріжжя гетьманському режімови в XVII. і XVIII., повстання Петрика й инші рухи в Гетьманщині, гайдамаччина й подібні прояви протесту в Західній Україні, проби відзискання свободи серед селянства в тім роді, як „Київська Козаччина" 1855 р. — все се були улюблені теми української історіографії, популярної літератури, белетристики, театру і т. д.

Дальшою такою дуже характеристичною рисою української душі се чи не поголовна слабість української інтеліґенції до всіляких соціялістичних теорій і доктрин аж до найскрайнійшого комунізму включно — тоді, коли в українського народу се типові, расові хліборобі і фанатичні землевласники, які не тільки що не мають нічого спільного з соціялізмом і комунізмом, але — навпаки — є їх антиподами.

„З якою антипатією — наводжу далі слова проф. М. Грушевського — трактовано в сих (українських народницьких) кругах зусилля української буржуазії коло збудування клясової національної держави, всупереч соціялістичним (!) мріям мас! „Киевская Старина" з пок. Лазаревським в головах, можна сказати, займалася складанням акту обжалування на буржуазію за її прогрішення перед трудовим народом в економічній та соціяльній сфері. За те антипод старшинської України, Запорозька Січ, се вікопомне огнище українського комунізму, в інтеліґентських народницьких українських кругах окружалось пієтизмом не меншим, як у народі, що так гірко оплакав її зруйнування, не помянувши й словом зруйнування Гетьманщини.

Та отсі згадані вище симпатії й антипатії новочасної української інтеліґенції далеко не вичерпують навіть найбільш характеристичного з того обсягу. Його куди більше, значно більше, ніж се моглоб здаватися на перший тільки погляд.

Загально відоме напр. надмірне захоплювання української інтеліґенції всілякими нереальними, найбільш фантастичними навіть утопіями й екстраваганціями не тільки в области суспільного, політичного, взагалі громадського життя, але також в инших областях, напр. в літературі, мистецтві і т. д. — в такій мірі, як сього немає в нікого з блищих ні дальших наших сусідів. Щож се як не очевидний вплив степу на українську душу, степовий атавізм, що виявляється навіть у поколінню, яке степ знає вже тільки з історії? Так! Предки наші буяли колись очайдушно і свавільно та без ніякого стриму по безкраїх степах України і Чорного Моря — фізично, а ми, нащадки їх, буяємо так само очайдушно і свавільно та без ніякого стриму по безмежних степах — людського духа і фантазії...

Та ніде може і ніколи від часів Хмельниччини не виявилося отсе тісне духове споріднення наше зі степом яркійше, як се мало місце в памятних 1917—1920 рр. Справді. Прочитайте тільки з увагою „Украіну на переломі" В. Липинського або хочби дрібні виїмки з неї, подані вище в отсій статті, і вас поразить велика, аж до подробиць навіть, аналогія і подібність пол. XVII. ст. з поч. XX. ст.

Передовсім що дуже наглядно і дуже тісно звязує сучасне українське покоління з степовим Запоріжжям пол. XVII. ст. — се нерозуміння величі збудування своєї національної держави. Степове Запоріжжя, підіймаючи повстання 1648 р., мало на меті здобуття тільки економічних, матеріяльних користий, а не українську державність. І щойно сильна воля і залізна рука Великого Гетьмана та його нестепових помічників повела і степовиків до Української Держави. А якіж настрої панували й панують іще й досі серед загалу українського покоління поч. XX. ст.? Національні, державні може? Ні! Колиб сучасне українське покоління було настроєне більш національно-державно ніж матеріялістично, то Українська Держава булаб сьогодня реальною дійсністю, а не предметом мрій.

Та чи могло сучасне українське покоління, виховане на степових традиціях і симпатіях, бути чимсь иншим, як дитиною степу?

Боротьба ріллі зі степом на Україні ще не закінчена. Кінець XVIII. ст. замкнув тільки один період сеї боротьби — фізичний, замкнув фізичною перемогою рілі над степом. Початок XX ст. мусить почати новий її період, період боротьби ріллі зі степом боротьби — духової.

Ів. Крипякевич.

*) Боротеся — Поборете! Відень 1920 р. І.

„Газета Варшавська" довідується з поінформованих кругів, що переговори в Лодзі найшлися в позитивній стадії. Промисловці згодилися на применення множника доріжняної комісії.

Аграрний страйк?

Краківський „Непшуд" інформує, що вибуху аграрного страйку в Галичині не буде можна оминути.

Забезпечення на час безробіття.

Комісія для охорони праці при польському соймі приняла в другому читанню пять перших параграфів проекту закона про забезпечення на час безробіття. Проект узгіднено з новими тезами уряду. Між иншими принято принціп, що тягарі безробіття судуть розкладені на державу, роботодавців і робітників. Тягарі не падатимуть на самоуправи, як це передбачував проект уряду.

„Амнестія".

З Варшави доносять, що ославлена „амнестія" для політичних провин буде оголошена і війде в життя протягом найблизших 2—3 днів.

„Публична тайна".

Після невдалої конференції балтійських держав пише „Rewaler Boote" між иншими так:

„Є публичною тайною, що закордонна політика теперішнього польського уряду змагає до злагодження противенств з Росією і полягає на комбінациях взаємних уступок... на кошт балтійських держав. Влучення Риги до сфери польських впливів лежить в програмі цілої правиці".

В парі з тим доносять до польських часописів з Праги, що в тамошних дипльоматичних кругах як також в дипльоматичних кругах Білгороду противляться приняттю Польщі до Малої Антанти, бо Польща і Румунія мають свої пляни супроти Росії незгідні з програмою політики Малої Антанти.

Кілька вліа правди.

Варшавський „Курєр Поранни" ось так характеризує теперішну Польщу: „Було колись у Польщі лавроло і темно, а тепер вже тільки темно, бо лаври зривас з голови непоправна несовісність. Ганебне польське безладдя віджило. Колишний реликан на глиняних ногах, сьогодні злий карлик с анов ворогом волі так, як колись. Без кармазину, без королів, без будючих гетьманів і шляхетної магнацької гордости сьогоднішний дух Польщі так само тиранський, заро-умілий, дух, якого треба побороти, як що бажається, щоб Польща залишилася вільною.

Змалювавши боротьбу проти Пілсудского, автор (Антоні Потоцкі) пише далі: Рівень польської совісти є сьогодні небезпечно низький і заливає болотом душу нації, а завтра може залити і революція. Польське безладдя зрезигнувало із давних масових злочинів, бунту, зрад, але зберегло нікчемність у своїй боротьбі і союзах, скритовбивство, дрібну продажність підкупство та обман.

В такім тоні ціла велика стаття жах.

Український Національний Хор в Америці.

Буенос Айрес, в червні 1923.

Хвала Богові благополучно доїхали до Аргентини. Вперед всього напишу про останні дні нашого відпочинку в Америці. Співанки продовжувались до останнього дня нашого перебування. 28-го квітня наш імпресаріо влаштував в Ню-Йорку в великій концертовій салі величевного готелю „Асторія", спеціяльний концерт. На цьому концерті були присутні виключно журналісти всіх американських газет (це були часи їхнього з'їзду). Так оце м-р Рабіноф презентував ім наш виступ. Опріч журналістів були на концерті присутні деякі американські міністри і почесний гість член Ліги Наший льорд Сесіль. Проспівано було пять наших і пять американських пісень (які вивчили на відпочинку). Ці американські (негритянські) пісні досить гарні і музичні. Цей концерт мав користь лише ту, що багато журналістів виявило свою думку в часописях. Всі рецензії не вдалось прочитати, але ось що пише вашингтонський офіціоз: „Американці завжди завидки бачити людей, що приїздять до Америки для того, щоби від Американців навчитись чогось, а от приїхали люде (неб то наш хор), які не тільки нічого не беруть від Америки а навіть ще й привезли Америці таке мистецтво, якому Американцям треба повчитись". Після першого відділу концерту влаштовано для нас вечерю.

Відпочинок закінчився 3. травня і в цей день всі переїхали до Ню-Йорку. 3. травня в вечері в центральній салі „Український Народний Дім", жіноча громада міста Ню Йорку влаштувала для членів хору прощальну вечеру на якій почесним гостем був Олександ Антонович Кошиць. Тепло вітали нас, говорили сердечні промови, тут же був д. Залізняк, що на днях приїхав з Берліна. Вечеря закінчилася танцями. Грав дуже гарний духовий оркестр (український).

5. травня всі сіли на пароплав і відправились до далекої країни Аргентини. Поїздка наша мусіла тягнутися цілий місяць, треба було проїхати два тропіки і екватор. Пароплав попався досить добрий, не дуже великий, але капітан і команда були досить старі морські службовці і їхати було безпечно. Підїжаючи до тропіка над палубою повісили брелент, аби нас не попекло сонце. Ну булаж дійсно спека! В кабінах не можна було заснути від спеки та духоти, а підіймаючись до екватора не можна було собі й місця найти, деб хоч трохи можна було освіжитись. Біля екватора в один день налетіла на нас невелика буря. Йшов дощ біля години дві та більше нічого не було, на океані було тихо й спокійно. Морською хоробою ніхто вже з нас не хорував, так що співанки відбувались щоденно: приготовили чотири, пять програм наших концертів, сюди входять також американські, мексиканські і аргентинські пісні. На пароплаві, що звався „Вазарі", улаштовано в першій класі концерт для всіх пасажирів, який пройшов дуже гарно, капітан особливо симпатично відносився до нашого хору і після концерту улаштовано для нас бенкет. Взагалі на пароплаві без діла не сиділи; більшість членів хору вчиться енергійно англійської мови. Думаємо, що за шість місяців, що пробудемо в Аргентині, добре її вивчемо. Що надоїло на пароплаві так це їжа, страшенно обридла вона нам (більше всього консерви) і і мала якійсь специфічний запах. Ну слава Богу скінчилось. 3. червня ми підїхали до цьогож чудового міста Буенос-Айрес. Це велике місто по своїй площі з не дуже високими будівлями, вузкими, опріч головних, вулицями з гарними трамваями. Рух і в день і в ночі великий. Тут дуже велика кольонія російських та українських Жидів, Росіян і Поляків. Є тут і Українці але непомітні бо не живуть по пашому. Тут не так, як в північній Америці. Організації ніякої, навіть ніде і не почується наша мова. Може тому тут таке безладдя, що хоч повітря й гарне тут, але робота дуже важка і платня не висока. Церкви нашої нема, є православна російська церква, в якій правлять службу Божу на славянській, грецькій і арабській мовах. Населення всіх наший відноситься до нас добре, розмістились ми хто в готелях, а хто в приватних домах. Думаємо пробути тут цілий місяць та опісля їхати по провінції і инших сусідних республіках. Концерти щоденно, крім пятниць та понеділків, в суботу та в неділю по два концерти. Реклямовано про наш приїзд дуже гарно. Перший конперт відспівано в „Театро колізео" 3. червня в день нашого приїзду, збір був великий але неповний тому, що нас опікували 1. червня а ми спізнились на два дні. На другий день в цьомуж театрі влаштовано всіми театральними силами Буенос-Айрес збірний концерт, що затягнувся майже до ранку. Нам також прийшлось приняти у ньому участь. Для нас було це дуже гарно, бо на концерті були аргентинські журналісти, в яких честь улаштовано цей концерт, був також і президент Аргентини. Коли ми вийшли на естраду, Олександ Кошиць вітав від імени хору Аргентинську Республіку і Президента на іспанській мові і слова його зустріли гучними оплесками. Рецензії були і є дуже гарні. Аргентинці цілком згодні та потверджують признану нам Американцями назву „Huwan Symphone Orkajra".

В Буенос-Айрес будемо чотири тижні, дальший плян концерту ще остаточно не вирішений. 5. жовтня мусимо бути в Ню-Йорку де призначений перший концерт.

ВП. Передплатників в Чехо-Словаччині просимо отсим складати передплату за наш часопис в Банку Чеських Легіонів в Празі на конто Видавн. Спілки „Діло" у Львові, а нас повідомити листівкою. — *Адм.*

Дотація духовенства.

Міністерство віроісповідань і просвіти публичної, рескриптом з дня 23. мая 1923 ч. 3870 признало на період буджетовий від 1. цвітня до 30. червня 1923 р.:

Для епископів дієцезальних 900.000 мп., для епископів помічників по 700.000 мп., для членів катедр. капітул. 400.000 мп., для парохів 250.000 мп., для сотрудників і ректорів дочерних церков 200.000 мп., для питомців духовних семінарій 130.000 мп. місячно, котрі то належитости мають бути виплачувані місячно з гори.

Подаючи це до відома митрополичого ординаріяту, Посвідство покликуючися на перший уступ тут. рескрипту з дня 27. падолиста 1922 ч. 2004/VI. 10, в котрім представило виплату сталих поборів, буде виплачувати на основі обовязуючих приписів рахунково касових на разі побори духовенства чинного, залеглі по конець липня 1923 р. а в будучности в місячних ратах з гори на руки деканів в слідуючий спосіб.

Посвідство буде висилати тальон зі збірною листою платничою на платні духовенства даного деканату на руки декана.

По удержанню тальону побере декан зараз вичислювану в означенні в тальоні скарбовій касі загальну квоту, опісля виплатить поодиноким відборцям належну платню подрібно виказану в платничій листі за оригінальним потвердженим відбору кождого перципієнта у відносній коліомні платничої листи, а якщо перципієнт не відбирає особисто платні, за потвердженим заступника з долученим заступства, або долученим до листи платничої почтового рецепісу о скільки декан пишле почтою перципієнтови його побори.

При присланню декановови платничої листи, отримає декан також другий примірник листи с. с. невиповнений бланкет. Той бланкет виповнить декан на останнім імен і назвиск всіх відборців цілого деканату з узглядненням тих які зайшли в данім місяци і прийшле обі листи платничі а то так листу з потвердженим відбору виплачених належитостий і евентуально почтовими рецепісами і повновластями, як також виповненний бланкет котрий має служити яко платнича листа на слідуючий місяць Посвідству, в термині до 10. кождого місяця.

На випадок уступлення котрогось з відборців, взглядно довшої неприсутности і неможливости доручення належної квоти, декан зложить перед відісланням листи платничої посвідству недоручену квоту у відносній скарбовій касі за приходовим квітом тої каси, котрий то квіт зверне опісля декан разом з потвердженою листою посвідству.

Звертається увагу, що нові будучі виплати з огляду на технічні трудности в ліквідованню і приписанню особистих конт, не будуть могли бути рівночасно і сейчас вислані до поодиноких деканів, лиш наступить це в міру їх зліквідовання.

В кінци повідомляється, що в цілі прискорення виплати, перша виплата буде обнимати лише належитости підписшені, признані від 1. цвітня 1923 р. а давнійші залеглости будуть вирівнані в слідуючих місцях.

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередню свою адресу.

НОВИНКИ.

— **Памяти Вождя У. Г. А.** В четверті роковини смерти першого вождя У. Г. А. Дмитра Вітовського відбулося урочисте богослуження в Преображенській церкві у Львові при численній участи українського громадянства. Заупокійне богослуження відправило 13 б. куратів У. Г. А. в о. Садовським на чолі. Підчас Богослужения співав хор б. старшин української армії. Зложено кільканайцять вінців, між иншим вінець від У. С. С., від інвалідів, від студентів українського університету у Львові, від львівських кооперацій і від золочівської громади. — Наші невідступні опікуни не забули про нас навіть підчас цего релігійного обходу і в церкві та під церквою можна було запримітити кілька підозрілих типів, між ними відомого агента поліції Хмельовского. Навіть богослуження доводиться відправляти під охороною тайних шпіонів.

— **З діяльности гуртка діячів українського мистецтва.** Недавно закрите II. Виставка гуртка у Львові спричинилася до заінтересования працею гуртка не тільки серед місцевого громадянства але і чужинців. Гурток має пропозицію улаштувати виставку українського мистецтва за кордоном. Доки остаточно виясниться справа з місцем і річницем виставки за кордоном, гурток подав до відома українських артистів-пластиків, що виставка за кордоном відбудеться піною осінью або зимою с. р. і буде мати також відділи як І і II. виставки гуртка у Львові (архитектура, малярство, різьба, графіка і „Нова українська книга". Обрана комісія для розроблення пляну і характеру нової виставки гуртка в складі слід. осіб: П. Холодний, С. Тимошенко, П. Ковжун, Р. Лісовський. З метою ознайомлення своїх членів, перебуваючих поза Львовом, про діяльність, наміри і проекти гуртка, президія почала розсилати всім своїм членам витяги з протоколів зібрань гуртка. Сею дорогою гурток хоче навязати постійний і тісний контакт з українськими мистцями перебуваючими за кордоном. На зібранню гуртка 11. червня с. р. обрано секретарем гуртка В. Січинського. З огляду на те, що у деяких членів гуртка є викінчені літератури праці в пластичного мистецтва, инші приготовлюють до друку, — постановлено просити членів Гуртка читати свої статті і реферати на зібраннях. Один з чергових ре-

ферат́ів був прочитаний В. Січинським на тему: „Архитектура крехівського монастиря по дереворит 1699 р." Назвагий дерворит чудової роботи нашого визначного гравера Д. Сінкевича має виключне значіння для української архитектури і поміж цілим рядом инших подібних гравюр займає одно з перших місць. Референт подав історію всіх будов монастиря, опис і характеристику дереворита і докладно спинився над особливостями крехівської архитектури. Реферат постановлено видрукувати.

— **До Українського Громадянства Західних Українських Земель.** Вже третий рік карається декілька десяток найкращих одиниць української молоді Придніпрянщини в польських таборах для інтернованих або серед недолі і злиднів проводить важкі дні в душних мурах польських великих міст в погоні за наукою і знанням. Матеріальні недостатки, моральне пригноблення, важка праця відбирає останки сил тим, котрі колись повернувши в рідні сторони мали б працювати над народом, для двигнення його самостійности. А хибаж зможуть відповісти цему завданню ті, котрі в зарані своєї молодости в наслідок обставин, в які попали утратять решту своїх фізичних, а в парі з тим може і духових сил? Запобігти грозячій катастрофі висиаження цвіту українського громадянства Придніпрянщини обовязаний кожний свідомий український громадянин Західних Земель України. Сподіємося, що ніхто, кому на це позволяють матеріяльні средства не відкажеться принати на час ферій бодай одного українського студента - емігранта Придніпрянщини. Кожний, що згодиться дати у себе притулок бездомному братови на сей короткий час, може бути вдоволеним зі себе, що ділом сповнив свій патріотичний обовязок, ратуючи цвіт українського народу, через що зложив свою лепту на жертівнику будучности України, а також доміг засипати ту прірву, яку викликано штучно, між східною і західною Україною ріжними актами і поступками наших і ненаших політиків. Ті, що могли б дати приміщення одиному українському студентови Придніпрянцеви на час ферій зволять ласкаво подати свій адрес покликуючись на це оголошення до „Медичної Громади", Львів, вул. Бляхарська ч. 11, І. пов. — *„Медична Громада"*.

— **Фестин в Бібрці.** Дня 15. ц. м. в м. Бібрці заходами „Просвіти" і „Сокола" відбувся народний фестин „при співучасти „Січи" із Коцурова під проводом п. Козакевича. В програму входили вправи „Січей" і „Соколів" з топорами, вінцями під акомпаніямент музики. Жалко, що молодь дооколичних „Січ" поставилася до народнього фестину доволі байдуже.

— **З Калущини.** В справі самовбивства П. Оленюк з Калуша нам подають: Фактом є, що поліцейський Паховіч спровадив пок. Параску Оленюк зі Старого Угринова до поліцейської станиці в Новиці і став її довитувати о крадіж полотна та збив її немилосерно в очах матери палицею. Серед побоїв сказала бита, що полотно украв оден парубок, а відпущена пішла до лікаря, який сконстатував численні синці. Першого дня громадський поліцієнт ще раз запровадив Параску Оленюк на станицю держ. поліції і тут Параска Оленюк відкликала свої попердні зізнання. Коли Паховіч переконався, що парубок, на якого вона скинула вину, невинний вона подала знова иншого парубка як винуватця крадіжи. Паховіч замкнув Параску Оленюк наключ (!), в комір що служить на склад харчів, де її опісля найдено повішену на гаку. Перед приїздом комісії шнурок урвався і повішена впала на землю. Комісія не стверднла ніяких познак метушні так, що остає здогад самовбивства.

— **Після вбивства Роса.** На другий день після убивства відомого ватажка опришків Гринька, Роса на паркані громадського уряду в Ходорові появилася карта із такою написею в українській мові: Ти кровожадний! хоча Рос згинув, то тебе чекає смерть в рук його товаришів. Това,ищі Гр. Роса. Погроза звернена на адресу комманданта поліції Бавера, який прислужився до ліквідації ватаги Роса. В звязку з тією погрозою, поліція розпочала пошукування за її авторами. Арештовано кількох робітників між ними Влад, Гуральського, Пясецкого, Білобався і господаря Семибинівського з Вовчатич, який ніби то належав до ватаги Роса і мав написати шю карту з погрозами. Рівночасно арештовано 10 осіб з родини Роса у Вовчатицях.

— **Вірт у папи.** З Риму доносять, що папа приняв на авдієнції б. німецького канцлера Вірта.

— **Заворушення у Вроцлаві.** Дня 20 ц. м. у Вроцлаві пойшло до великих заворушень між безробітними, які зруйнували кілька склепів. Прийшло до сутички з поліцією, наслідком чого згинуло кілька осіб.

— **Екс кайзера викрадено.** Як доносить німецька преса невідомі злодії закрались мо помешкання б. цісаря Вільгельма і викрали векику кількість дорогоцінностей.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 39.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Дописи з краю.

Трудовач.

Як селяне с. Трудовач (пов. Золочів) зустрічали хорунжого посла.

В с. Трудовач, пов. Золочів, є Онофрейко Цілник, який ще будучи в таборі Щипйорна коло Каліша, зписався на службу наказному послови Ількову. Цей тип спровадив на 12. липня 1923 р. до Трудовача посла-наймита, а крім цього Захарчука, колишнього москвофільського агітатора з Ляцького, Матвейкова, москвофільського агітатора з Заліся і одного старого ткача з Борткова. Вже день перед вічем були плякати про віче, але появилися побіч них, або і на них оголошення проти віча і проти Ількова. Від досвіта на св. Петра крутилися в Трудовачи жандарми, постійні хоронителі особи Ількова. Жандарми поздирали оголошення проти Ількова. Підчас Богослуження наліплено їх знову на превелике огірчення жандармів. Підчас Богослуження появилися в селі тайні поліційні агенти. В цей день і празник в селі, отже насходилося богато дооколичних селян. О год. 3 з полудня приїхав Ільків з Золочева, з ним жандарми, агітатори його і чотири тайні агенти. Хотів Ільків з агітаторами загостити до Цілника, та по дорозі його так привитано, що він зрікся гостини і пішов просити під охороною жандармів (всі жандарми були з наїженими багнетами) в долішну частину села на подвіря Гринька Костевого, де мало бути віче. Сторонників Ількова тут нема крім Цілника; але цей зтягнув родину Цілників (вічних Хрунів), деяких кацапів (прим. Василя Гриба), які яко товариші Талергофу додержували компанії Матвейкови. Відразу привитали люде компанію Ількова криком і співом. Агенти пильнували компанію, але це не помогло. Завели вони Ількова і Матвейчука до стодоли, де вони мали говорити, але це для них ще гірше було. Матвейків пробував говорити, хотів представити Ількова. Почався такий крик, що годі було почути слова. Люди вже знали, за яку ціну купив собі Ількін агітаторів. Виступив на підвисшення на самперед Ількін і сам представився, хто він такий. Посипалися на него гнилі яйця і оклики: ганьба зрадникови. Ількін, побачив що сам зі шпіцлями і хрунями не дасть собі ради і коли вже люде почели щарпати шпіцля Кендзерского зі Львова з Личакова, казав він Цілникови закликати жандармів. Жандарми з комендантом Щуром увійшли між людей, але люде не настрашилися наїженых багнетів. Почали ще сильнійше кричати: „Проч з Хрунями! Хрунь Ількін нехай зараз виносеться з нашого села! Ми вже багнети бачили! Ганьба!" Одні кричали, инші співали „Не пора". Цілники пробували ставати в оборони Ількова, але їх зараз люде уговорили штовханцями. Хоча жандарми обступили Ількова, гнилі яйця дальше літали. Ані слова не вспів Ількін сказати; ясчиця йому і Матвейкови текла по убранні і по лиці, але він все таки не виносився. Думав, що народ настрашиться погроз його і жандармів. На даремно жандарми почали просити людей, щоби вийшли з подвіря, бо віча вже не буде. Люди відповіли: „Не підемо звідси скорше, аж Хрунь Ількін забереться геть зі села!" Люди зробили Ількову вузенький прохід, але він боявся йти. Жандарми з трудом відштовхлули людей і вивели Ількова на дорогу. Окружений жандармами хотів ще чогось йти до війта, та люди стали поперек дороги і кричали: „Не пустимо, геть зараз зі села!" Жандарми порадили Ількову їхати геть. Ількін сів на фіру золочівської жандармерії, коло нього примістилися шпіцлі і агітатори, а поруч фіри жандарми на роверах і винеслися зі села. Вечером обкидали хлопці Он. Цілника камінням. Так закінчилося віче Ількова в Трудовачи.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Народній театр Тов. „Українська Бесіда" під дирекц. О. Стадника. Тернопіль — сала Міщанського Братва:

Понеділок 23. ц. м. „БАРОН КІММЕЛЬ".
Вівторок, 24. ц. м. „ТРОЯНДА СТАМБУЛУ".
Середа, 25. ц. м. „ОТЕЛЛЬО".
Четвер, 26. ц. м. „ГАЛЬКА".
Пятниця, 27. ц. м. „УРІЄЛЬ АКОСТА".
Субота, 28. ц. м. „ЦИГАНСЬКА ЛЮБОВ".

Білети в Народній Торговлі. Початок вистав 8. год. вечером.

На Рідну Школу зложив Амат. Кружок в Торськім 30.000 мк. і вище Амат. Кружки в Касперівцях пов. Заліщики, в Поточицках і в Серафинцях пов. Городенка. — Головна Управа У. П. Т. 144 1—1

Повідомляю П. Т. моїх Гостей, що від 20. цего місяця їду на 14 днів відпочинку. З замовленнями нових і змодернізування старих футер належить звертатися від 5. серпня. — З поважанням Петро Карпяк. 137 2—5

ЛИСТУВАННЯ.

(Запити і відповіди).

Хто зі знайомих або свояків мав би знимку генерала У. Г. А. **Минитин** з часів української або австрійської війни, поодиноко або в гурті, зволить ласкаво прислати на адресу: Ukrainskyj Skyialec, Wien XVIII, Ferrogasse 31, яку після використання звернеться з подякою власникови. 123 4—4

Хто знав би що сталось з **Павлюком Ілліо** з Бродів, що був при кав. бриг. Г. А. **зволить** ласкаво довести о тім Анастазії Павлюк, Смільно п. Броди. Закордонні часописи проситься передрукувати. 140 2—3

Дрібні оголошення.

АДВОКАТ Д-Р ЧОРНЕНКО в Солотанчі пошукує від 1. жовтня рутинованого кончіпієнта. 62 5—5

ВДОВА, шира Українка, середнього віку, християнка, добра господиня, властителька дому і трьох морґів яринного городу, хоче пізнати мущину з добрим характером в цілі супружества. Ласкаві зголошення слати, Лисиничі, Замагстинів посте рестанте Згода 20. 145 1—1

ЛОЄК повитуха приймає і уділяє помочі Городецька 32. 87 7—10

НА ЧАС ВАКАЦІЙ пошукую панночки-учительки, котра могла би учити 1 до 2 годин денно дівчинку першої народної класи за помешкання і здоровий сир на селі в верх. лісничого. Зголошення під адресою: Іванна Ваєводова, Тура велика п. Сколів коло Стрия. 139 2—5

ЛЬОКАВТОВАНИЙ УЧИТЕЛЬ ГІМНАЗІЇ глядає від осени ц. р. лекції на селі або заняття в українській інституції в місті. Зголошення з умовами на адресу, Йосип Бучак, Стрийська почта Збараж. 133 2—2

ЗАГУБЛЕНУ книжечку військову на ім'я З. Підлуського в Богородчанах отцим уневажнюється. 147 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

2491 3—6 ДЕНТИСТ
ЯКІВ НАСС
б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болосевича, приймає в заведенню
— вул. СИКСТУСЬКА Ч. 17. —
Штучні зуби в кавчуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

Надзвичайні Загальні Збори

Господарсько-споживчої Спілки „Сільський Господар", кооперативи з обмеженою порукою в Сороках львівських, які відбудуться дня 29. липня 1923. р. о годині 1. по пол. в домі Дмитра Крочака зі слідуючим порядком нарад: 1) Відчитання протоколу з попередних Загальних Зборів. 2) Звіт з дотеперішної діяльности Дирекції. 3) Доповнення Надзірної Ради і Дирекції. 4) Евентуалія. Коли б з означеній годині не явилось статутом вимагане число членів, потрібне до важности уховали, то о год. 1·30 по пол. того самого дня в тім самім льокали і з тим самим порядком нарад відбудуться другі Надзвичайні Загальні Збори, яких рішення важні будуть без огляду на число присутних на тих Надзв. Зборах. — Сороки, дня 17. 7. 1923. — НАДЗІРНА РАДА. 146 1—1

Швайцарська ґаза, першорядної якости пасп, гурти, каміння, вальці, каспри, трансмісії, Конкуренційні ціна, „ПІЛЬОТ", Львів, Баторія 4. 20 6-20

Перльмуттева УЛЬТРАМАРІНА є найліпшою і найвидатнійшою фарбою до білля, ванн і до малярських цілей — :-: К. ПЕРЛЬМУТТЕР :-: ЛЬВІВ і в ЗНЕСІННЮ коло ЛЬВОВА. 2497 Бюро: вул. Сонішна 26. 7-10

Печі і кухні
КАФЛЕВІ нові ставить, старі направляє скоро і дешево так у Львові як і на провінції. — Для заряду шкід У. П. Т. з більшим опустом.
:: Михайло Галібей ::
ЛЬВІВ, ПЕТРА СКАРГИ 5. 2-3

ЛЕВ АППЕЛЬ і Ска :: у ЛЬВОВІ ul. Легіонів 1.
Телеф. 458. Адреса тел. Оптика Львів.

ПОРУЧАЮТЬ
ОКУЛЯРИ, ЦВІКЕРИ
від найдешевших до найдорожших у всіх родах. Сила Цайсса, Буша, Герца,
ЛЬОРНЕТКИ
полеві і театральні першорядних марок. — Замовлення з провінції полагоджується відворотно. 5-50 2151

За редакцію відповідає Ч. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 89. (9.970). Львів, середа 25. липня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячна в ирану 35000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 50 000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.-кор. Румунія 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 50000 кр. Зміна адреси 20 0 кр.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 1.500 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 24. липня 1923.

В зеркалі дійсности. Коли порівнати фантастичні плани провідного тепер вівехпольського табору з тим, що діється в Польщі, зразу вчадає в очі величезна диспропорція між снами про могучість а реальною дійсністю, між апетитами і спроможністю. Снуються екстерминаційні плани супроти Українців, Білорусинів, Німців, Литовців та Жидів, які опинилися в теперішних границях Польщі, викликуючи таким чином боєву поставу зі сторони цих народів, мріється про повторощення Німеччини і опанованнє побережжя Балтику, — а між тим в нутрі польської держави йде зі завзятою послідовністю процес, який грозить необчислимими наслідками.

Дрож страйку що раз змагається. На вулицях Лодзі вже й кров полялася. Страйкують найбільші промислові центри. Доріжня росте вже не з дня на день, а з години на годину. Долар в повнім розгоні до вартости 200.000 мп. Найбільш необхідні средства поживи мандрують за границю, за тривкою валютою для підпори теперішньої більшости соймової — поміщиків. Суспільні пропасти щораз поглиблюються. Протягом шістьох тижнів Польща піднесла залізничі тарифи особові о 100 прц., товарові о 150 прц., ціни тютюну о 160 прц. Валюта спала в цім часі потрійно. А після сього подається урядово до відома, що доріжня зросла о 49 прц.

„Нова Реформа", орган краківських демократів, отже зовсім не лівої партії, снує з цеї нагоди отсі нерожеві міркування: „Ріжними методами і ріжними средствами будували люде свої держави. Не бракувало між ними й брехні та обману. Але ще не було сього, щоби обрікування себе самих ставлено на першому місці між методами державного будівництва. Тому ростуть побоювання. В своїй тарнівській промові премієр Вітос сказав, що „державу чорти беруть". Якщо лишимо на боці питання, які насуваються, остається факт однаково нечуваний як і правдивий: тільки в дорозі реторичного викоління шеф відповідального правительства... наблизився до правди.

„Держави, що правда, чорти не беруть, бо сусідуючі з нами на сході і заході слуги пекла самі мають поломані роги. Але це й одинока потіха. Бо в нутрі держави йде до щораз гіршого. В низах росте нужда, в горі в тім самім темпі зростає жажда наживи і збогачування, одначе — хорони Господи — не працею, тільки щасливою спекуляцією. Дрощі проходять на вид божевілля, що огортає щораз ширші круги людей, що завертає найспокійнійші і найповажнійші голови, що ломить найсильнійші, як би здавало ся, характери. Горішні верстви рішучо захопила жажда незаслужених зисків й уживання. Є це моральна зараза, якої не поборе ніяка квартанна, ніяка дезинфекція. Особняк бачить, що хтось другий з вчорашнього жебрака зробився сьогодня міліярдером і завдає собі питання: а чи я гіршій? І всі в погоні за міліярдом, а коли зроблять один, гонять за другим, третім і т. д. Ніхто не ломить собі голови над питанням: а що буде на кінці тих міліярдів і білліонів. А воно з неминучістю права природи мусить прийти!

„В цих пекольних перегонах постепенно затратилися всі моральні цінности. На місце здібности до тихої самопосвяти — грубий цинізм, замісць альтруїзму — егоїзм, замісць спокійної думки, безкорисної і сміливої — фрази, кидані в товпу під акомпаніямент фестинів, урочистостей, походів та урочих тріюмфів.

„Доля дала нам в останніх рбках не тільки низку дарунків, не тільки обсипала нас ніким неожиданими ласками, а й дала нам найбільше добро — народню масу, спокійну, пасивну, легковірну, яка вдоволяється найменшим, словом — масу, якою легко володіти. Хто небуть може брати віжки в руки і в цім саме річ. Бо все має свої границі. Навіть терпеливість і пасивність цеї маси.

„Нехай ніхто не обманює себе: в низах кипить. Суспільний котел розжарений. Поволі, неспостережено, але неминучо зближається момент, в якому може прийти вибух. І якщо горішні верстви не завернуть зі шляху, яким щораз скорше гонять і то щораз більше навманя, так цей вибух прийде. А тоді можуть здійснитися слова шефа відповідального правительства, що... „державу чорти беруть". „Горе тим, що не бачуть і не хочуть бачити руки, що пише на стіні державної будівлі своє „Мане—Текель—Фарес!", що думають, що слова ці, щораз більш палючі огнем, дадуться заліпити стиртами друкованих марок, даваних і взятих акцій, дадуться змити потоками фраз „патріотичних" і „народових".

„Богато лечого показує на це, що наша пануюча верства в найширшім значінню сього слова вийшла в період глибокого притуплення, яке віщує розвал".

Ми навели статтю „Нової Реформи" в дослівнім перекладі, бо це один з нечисленних тверезих голосів самокритики в польській пресі, і ще й тому, що таким чином асекуруємося перед сваволею прокураторського олівця. Стаття „Нової Реформи" — вірна картинка сучасного моменту в Польщі. А всеж вони нам заповідають: Хочемо вас проковтнути!

З Великої України.

Харків. Українське бюро професіональних союзів розпочало українізацію Союзів. Всі урядові документи професіональних союзів будуть провадитись в українській мові.

Між фашистами.

Рим. Генерал Гарібальді, який дотепер стояв до фашистів у опозиції, зачався у розмові з Муссоліні свою згоду вступити до партії фашистів, на що дістав прихильну відповідь.

Комуністечна аґітація в Італії.

Неаполь. Тутешня поліція арештувала комуністичну організацію. Документи стверджують, що комуністи мали звязок з Москвою з відки діставали гроші і літературу.

Конґрес Теозофістів.

Відень. Тут розпочався перший міжнародний конгрес европейської федерації теозофічних товариств.

Анґлійська відповідь.

Льондон. „Daily Telegraph" доносить, що англійський уряд звернувся до союзних держав з просьбою зберегти в тайні зміст англ. відповіди на ноту Німеччини. Сталося це на домагання Поанкаре, який не бажає собі опублікування відповіди Англії, щоб тим способом не ослабити становища Франції. В політ. колах кружляють поголоски, що англ. палата громад має запротестувати проти системи затаювання дипльоматичних справ Англії.

Репресії проти Хорватів.

Відень: В звязку зі справою Радіча до Загребу виїхало кількох представників уряду, щоб розвязати кілька хорватських організацій, та розпочати боротьбу з сепаратизмом Хорватії.

Совітська нота.

Москва. Совітський уряд вислав ноту до Фінляндії, якій докоряє в нельояльности у відношенню до Росії. Справу Карелії бажає Чічерін поладнати безпосередними переговорами а всяку інтервенцію Союза Народів уважають совіти нарушенням прав сов. Росії.

В Москві.

Москва. Перше засідання Ради комісарів С. С. Р. відбулося під проводом Каменєва в неприсутности Леніна, який вибирається в дорогу на Крим.

Подорож румунського короля.

Букарешт. Міністр Дука повідомив журналістів, що румунська королівська пара вибирається в дорогу до Білгороду, Риму і Парижа.

Велика Україна.

Волинська Богородиця.

Кореспондент „Ізв." подає слідуюче:

„В 12 верстах від Житомира в село Кмети, де селяне почали будувати монастир, не питаючи нічийого дозволу й не рахуючись з постановою церковного управління про недопустимість істнования монастирів. Мало того, селяне на будову монастиря використали матеріял, який був приготовлений на будову школи і лікарні. Переведене слідство встановило, що будова монастиря розпочата на вимогу місцевої селянки „святої Меланки". Ця Меланка має 60 років, незаміжня, їй постійно являються з неба не тільки ангели і святі, але й сам Бог, при чому у неї самої вже ростуть крила.

Перед тим Меланка сказала громаді, що Бог, явившись їй, сказав що він хоче, щоби громада вибудувала Меланці хату з клунею й криницею. Громада виконала волю Божу. Тепер Меланка сповістила громаду, що Бог хоче, аби громада вибудувала монастир".

Совітська влада заарештувала Меланку.

Кореспондент „Ізв." кінчає в песимістичному тоні: „Треба буде ужити немало заходів, щоби розвінчати цю земну святу, як це зроблено з небеснимн святими.

Експортні перспективи.

На засіданню сесії українського ВЦІКА 2. липня з великим докладом про експорт хліба виступив Ку-

Курс грошей.

Львів, 23. липня. Дол. амер. 158.500—159.000, дрібні 157000—157500, дол. канад. 143000—145.000, дрібні 141.500—142.000, німецькі марки 50 тис. 0·60—0·62, 10-тис. 0·75—0·80, 1 тис. стар. еміс. 380—400, 1 тис. нов. еміс. 0·65—0·66, сотки дрібні 1·50—1·60, леї 620—630, дрібні 600—620, кор. чеські 4500—4600, дрібні 4400—4500. Австр. тис. нов. емісії 1400—1500, стар. еміс. 9000—9500, сотки стар. еміс. за тис. 12—14.000, дрібні а 10 за тис. 10—12.000, австр. штемплі 210—220, австр. перекази 220—225, Франки франц. 7000—7200, фунти стерл. 640.000—650.000 франки швайц. 20.000—21.000. Рублі 5-сотки 710—720, звич. сотки 720—730, думські тис. 22—25, думські а 250 по 22—25. Карбованці 0·80—0·85, гривні 0·85—0·90.

Золото: 20 кор. 625—640000, 20 франк. 590—600000, 20 мар. 670 до 685, 10 рублі 780—800000, дол. 147000—148000.

Срібло: Кор. австр. 11600—11800, 5 кор. 58550—60000, фльорени 29200—30000, рублі 52000—53000, копійки за 1 рубель 27000—28800, лей 11300—11500.

Цінник 23. липня. Берлін 000·16, Голяндія 251 і 1.2, Ню Йорк 563 Льондон 25.91, Париж 33.40, Медіолян 24.60, Прага 16.90 ; Будапешт 5 і пів, Букарешт 2.95, Бельград 6.00, Софія 5.60, Варшава 000.37, Відень 0,00.79 і пів, Австрійські штемпл. 0.0080.

знецов. Докладчик завваив, що теперішній стан хлібного ринку не можна признати задовольняючим. Валовий урожай нинішнього року має виносити 810,000.000 пудів. Стан транспорту вимагає термінової направи 8000 вагонів, на що треба витратити 1½ міл. золотих рублів. Ті організації, які переводять державну хлібну торговлю, терплять від гострої недостачі оборотових засобів. Для того, щоб розпочати хлібну кампанію на Україні, потрібно менш, як 14,000.000 золотих рублів. В наслідок надзвичайного зросту хлібних цін на внутрішньому ринкові при одночасному упадкові їх на зовнішньому різко впала прибутковість хлібо-експортних операцій. Коли квітень давав 68 проц. прибутку на жито і 59 проц. на пшеницю, то травень вже дає відповідно 28 і 23 проц., а червень —вже різкий упадок до 7 і 18 пр.

З Волині та Холмщини.

Біда зі школою.

(Від власного кореспондента).

В с. Задибах ковельського пов. на прохання селян шкільна влада відкрила українську школу, дала мешкання учителеви, опал, світло й обслугу. Все це селяне виконали. Розпочали були навіть капітальну направу цілого шкільного будинку: одержали 15 метрів будівельного дерева й десять з них вжили на направу. Був призначений на прохання селян відомий для них учитель п. Шуляк. Школа почала функціонувати. Але це тягнулось не довго. Раптом учитель Українець був звільнений. На місце його призначено Поляка з Галичини п. Павловського, котрий мав вчити, а тільки пив горілку з парубками й грав у карти; цей учитель пропив навіть тих 50.000 мп., які громада дала йому на переведення направи школи.

Коли селяне звернулись в цій справі зі скаргою на учителя до шкільного інспектора, він порадив селянам звернутись до суду. А тим часом для дітей пропав завдяки такому учителеви цілий шкільний рік. Школа знищена. А тепер пішла чутка, що школу шкільна влада зовсім хоче зачинити. *О. Г.*

В Рівенській „Просвіті".

Рівенська повітова „Просвіта" відновила свою діяльність. В неділю 15. липня в м. Рівному й повіті відбулась зорганізована „Просвітою" збірка грошей на культурно-просвітні цілі.

Нова організація.

В м. Луцьку заклалась нова українська організація — повітова луцька українська громада; завдання організації — об'єднання широких кол місцевого безпартійного громадянства для національної роботи.

Релігійний фанатизм.

„Robotnik" пише: „Діяльність католицького духовенства на „кресах" набирає таких небезпечних форм, що це грозить вибухом середньовічних релігійних воєн. Ксьондз Стефан Назаревіч в Ставятичах, більського повіту у своїх промовах в костелі накликає католицьке населення, щоби воно відобрало насильно православний монастир в Яблочній над Бугом. Підбунтована товпа католиків рушила до тої місцевости, щоби сповнити волю пастиря. За порадою тогож ксьондза товпа забрала із собою шкільну молодіж і почала здобувати монастир. Православне духовенство в монастирі заявило, що покине монастир тільки з наказу влади, супроти чого товпа покищо уступила. Тий самий ксьондз підюджує шкільну молодіж проти учительства і мавляє селян бити дручками урядників.

Огляд світових подій.

Пасіч загрожений.

„Corierre dela Sera" доносить про таїнний македонський комітет, що видав присуд смерти на Пасіча. Заговірники, що мали виконати присуд, перейшли уже сербську границю. Двох із них арештувала сербська влада.

Сесіль про Союз Народів.

З Льондону доносять, що лорд Сесіль, говорячи про працю і значіння Союза Народів, підчеркнув корисний розвиток цеї інституції. На його думку льозаньска конференція була би закінчилася швидше і принесла гарнійші успіхи, якби ведлась була під впливом Союза Народів, яка свою силу й авторітет опирає на опінії всього світа.

Справа Ергардта.

В справі утечі Ергардта з липської вязниці ствердженo, що перед утечю перед вязничним будинком стояло тягарове авто інжінера Гинесса. Авто сконфісковано, але його власник пропав без вісти. В Гамбурзі арештовано богатого купця Ергардта, під замітом, що помагав при утечі своєму братаничеви.

Виборча реформа Муссоліні.

Доля виборчої реформи в Італії вже може уважатись розв'язаною. Уряд Муссоліні одержав велику побіду й тепер, коли палата більшістю 235 голосів проти 139 при 77 удержавшихся ухвалила перейти до читання законопроекту по артикулам, являється цілком певним, що більших змін в проекті Муссоліні не буде. Цей результат голосування одночасно свідчить про велику поразку католицької народньої партії, яка після розгрому соціялістичних організацій й при великій розєднанности инших буржуазних груп складала головну силу демократичних палат парляментської держави. Партія не важилась переводити активну опозицію проєкту виборчої реформи. Після того, коли Муссоліні відкинув ті поправки, які пропонувала ця партія, вона не зважаючи на це не перейшла до виразної опозиції й тим самим підкреслила свою безсилість, визнала, що вона позбавлена сил для боротьби з фашістським урядом.

Ця перемога Муссоліні над католицькою народньою партією одночасно являється перемогою фашізма над ідеєю демократичної парляментарної держави. Вже після перемоги Муссоліні в листопаді минулого року роля парляменту стала лише декоративною; після переведення нової виборчої реформи, яка автоматично дасть більшість для фашистів, парлямент санкціонує свою безсилість на довший час. В Італії тепер утворюється становище, яке нагадує ситуацію у Франції при Наполеоні III. або Наполеоні I. при консульстві, коли уряд, який фактично був самодержавним, улаштовував плебісцити, щоб мати можливість посилатись на волю народу.

Довкола англійської відповіди.

З Льондону зачувати, що проект англійської відповіди для Німеччини, висланий минулої суботи, антантським державам, і Зєдиненим Державам, є досить коротка і не дає конкретних пропозицій в справі німецького пасивного опору. З Парижа доносять, що відповідь під адресою Німеччини висловлює жаль з приводу пасивного опору, а Франції радить вернутись до такої окупації, що булаб невидною і добула гарантію від Німеччини. „Petit Parisien" доносить, що проект англійської відповіди займається головно справою міжнародної комісії знавців, яка має розглянути жерела німецьких доходів, праву гарантії і справу відшкодувань.

Дипльоматичний справоздавець „Дейлі Телєграфу" доносить, що англійський проект відповіди це документ, що обіймає 5 сторінок, зате доповняюче письмо є далеко більше. Основою відповіди є згода англійського уряду на покликання безстороннього тіла, зложеного з міжнародних знавців, які провірять німецьку виплатність. Нема в тій відповіди ніякого осуду на пасивний опір, хоч з того ще не виходить, щоби Англія не була за занехаянням того опору, очевидно під умовою, що справа рурського конфлікту буде справедливо розв'язана союзними державами. Доповняюче письмо містить бажання, щоби Франція попустила трохи у своїм натиску в Рурщині. Вкінци зазначено, що проект відповіди не є окончинм текстом і що й зміст можна змінити на основі спільного порозуміння союзників. Справоздавець зазначує, що якби мимо мирних тенденцій англійської політики мало прийти між союзниками до кризи, тоді британський уряд застерігає собі окрему ізольовану політику не лише в Европі, але й своїх заморських домініях і в Індії.

Німецький проект розв'язки рурського конфлікту.

Бюро Райтера оголосило довше пояснення німецького посольства в Льондоні, заявляючи, що німецький уряд не годен спинити пасивного опору, якщо Франція не дасть запоруки евакуації Рурщини. Дальше Райтер каже, що в Берліні готові говорити про розв'язку рурського конфлікту в трех етапах. Перша фаза: Франція привертає в Рурщині назад німецьку цивільну адміністрацію і позволяє вернутися виганим Німцям. Друга фаза: Франція покидає Рурщину по Ессен, а Німеччина підготовляє запоруку для репараційних виплат, як це обіцював меморіял із 7. червня т. р. акція Німеччини в цій фазі дає гіпотеку на хліборобську посілість і промисл до висоти 10 міліярдів золотих марок. Третя фаза: Франція покидає Ессен, якщо Німеччина передасть Франції облігації німецьких заліяниць у висоті 10 міліярдів золотих марок. Ті облігації мають разом з рільничою і промисловою гіпотекою служити гарантією репараційних виплат.

Російське збіжжя для Німеччини.

Між німецьким збіжевим урядом і російською торговельною делегацією в Берліні зроблено дня 10. ц. м. умову в справі достави збіжа для Німеччини. Росія зобовязалася доставити 20 міліонів пудів збіжа. Транспорт має закінчитись в найблизшім часі а скінчиться в падолисті.

Населення Угорщини.

Статистичний уряд в Будапешті оголосив нарешті вислід конскрипції, переведеної в 1920 р. По його обчисленням населення нової угорської державиносило перед двома літами 7,980.143 голов. Від сього числа відпадає ще людність західно-угорської території, що 1920 р. належала до Мадярщини, але опісля відпала до Австрії.

Англійські страти через рурську акцію.

Французький журналіст Пертіна доносить з Льондону дневникови „Echo de Paris" про свою розмову з двома визначними англійськими політиками на тему наслідків, які стягнула французька окупація рурських земель на англійську торговлю. Оба Англійці зазначили, що ці наслідки прямо фатальні. Статистика ще не виказала цифрами шкоди, яку поносить Англія через французьку акцію в Німеччині, але вже тепер є неоспоримим фактом, що рурська акція припинила економічну відбудову Англії. У всіх ділянках торговлі і промислу настав застій в замовленнях. Всі купці і промисловці повторяють ті самі нарікання, ілюструючи їх цифрами із своєї бухгальтерії.

Один англійський політик сказав між иншим: Я думав, що убитя частини німецького промислу принесе Англії численні замовлення. Сталося якраз противно і сьогодні страйк купуючих є загальний. Бавовняні фабриканти не купують зовсім бавовни, бо знеохочує їх рурський страйк і непевність бавовняних ринків. Навіть Індії, що мали в останнім році величезне жниво пшениці, не могли його збути. Корабельно-будівельний промисл, який від грудня щойно зачав підноситися, упав наслідком подорожіння заліза й сталі. Терпить також промисл електричний. Високі ціни англійського вугля на експорт являються дуже малою компензатою. Вправді ціни вугля пішли в гору, але не робиться ніяких інтересів, так що високі ціни вугля лише утруднюють загальну кріву.

Другий Англієць сказав, що шкідливі наслідки рурської політики можна би було вимінути, якби Англія була знала, що до того прийде і бодай рік наперед перетворила свої інтереси. Німеччина це небезпека, якої не вільно було зачіпати. Союзники повинні були взяти в свої руки загальну реформу своїх інтересів та припинити економічну й військову комбінацію по обох боках Рену.

Тоді спитав Пертіна: Щож зробить Англія, якщо ми витреваємо при наших плянах, які зважаємо єдино вказаними, щоби Франція добула від Німеччини відшкодування?

Англієць відповів: Річ проста, будемо приневолені відтягнутися, оскільки можливо, від Европи, торговлю вести лише з нашими кольоніями і домініями та відобрати від союзників наші довги.

Останні слова для Франції не дуже приємні.

Пасіч і Радіч.

По донесенням телєграфічних агенцій провідник хорватських сепаратистів Радіч в боротьбі з головою югославянського уряду Пасічем опинився разом зі своїми однодумцями в стані обвинувачення о державну зраду, обиду королевої і т. д. Можна сказати, що поки що побідив Пасіч зі своєю централістичною політикою. Його противник зданий є на ласку і неласку параграфу.

Всеж таки інтересно, якими дорогами і стежками ішов старий тактик Пасіч до побіди.

Богато світла не далекі від нашого заінтересування внутрішні взаємини в юго-славянській державі кидає стаття Германа Вердена в „Прагер Прессе".

Коли перед кількома тижнями — читаємо там — почав свою працю радикальний кабінет Пасіча, то здавалося, що Радіч має цілий кабінет в кишені. Бо коли його союзники християнські суспільники і музулмани творили авангарду його армії в скупштині, то Радіч стояв наче Ганібаль перед воротьми: він потребував тільки вмаширувати зі своїми вісімдесятьма мірмідонами до парляменту, щоби кабінет Пасіча провалився. Але він про це не думав. Дня 13. квітня заключив він в повновласниками Пасіча в Загребі договір, який подавав федералістам надію на зміну централістичного режіму. Іще 12 мая висланці хорватської республиканської партії могли зі слів Пасіча виносити, що він думає чесно про тривале порозуміння поміж Сербами а Хорватами, які мали в парляменті занять становище „льояльної опозиції".

Але хитрий Пасіч умовлявся з Хорватами тільки на те, щоби приспати їхню чуйність й тим часом свобідно маневрувати.

Першим з успіхів його тактики було поразження демократів з групи Прібічевіча при творенню кабінету. В слід за тим відсутність Радіча в парламенті, а далі льояльна опозиція християнських суспільників і музулман спричинили, що мандатова комісія скупщтини сталася мало не експозитурою радикальної партії. Те, що згадана комісія, серед таких умов ставлася грізним оружем в руках Пасіча, почули на собі в першу чергу демократи, яким уневажнено повних три листи. В приближенню те саме ждало групу Радіча з увагою, колибн вона входила в парламент. Очевидно, все це тільки зміцняло становище Пасіча, який отираючи парламент дня 1. червня говорив ще щось про „удосконалення внутрішнього устрою", але кілька днів пізніше напав змагання до цього „удосконалення" — державною зрадою.

В слід за словами пішли репресії, з яких першою була заборона віча аранжованого на день 24. червня приклонниками Радіча в Загребі. Це було отвертим виповіданням війни з боку Сербів, яку Хорвати приняли.

Радіч сподівався, що прихильники, яких він мав в християнських суспільствах і музулманах, солідаризуючися з ним, опустять Скупштину, але його наміри завели. Вони обмежилися тільки до заострення опозиції, яка одначе не вспіла перепинити тактичних приємів Пасіча.

На днях вачався Пасіч уже безпосередно до Радіча і як читаємо в телеграмах, посадив свого противника на лаву обжалуваних...

Каутскі про большевизм.

В шовіорських російських часописях поміщує відомий соціяліст Каутскі статтю про большевизм. Цю статтю передрукували всі американські і деякі англійські часописи, а зміст її такий: Як тільки большевики захопили владу, вони проголосили диктатуру пролетаріяту і заявили, що у них заведено соціялістичний лад. Для осягнення своєї мети вони почали руйнувати основи капіталістичного ладу, цебто армію, бюрократію і велику власність. Знаємо, в яких формах це відбувалося. Росія не була приготована до соціяльної революції і тому переворот не міг осягнути своєї цілі. А до того методи і засоби боротьби були фальшиві і хибні. Большевики зруйнували економічне життя Росії, зруйнували промисл, а соціялістичного устрою не завели. Рівночасно вони зрадили ідеали демократизму, за які підняли боротьбу. Замість царської бюрократії вони поставили свою бюрократію, ще більше деспотичну як царська. Замість царської армії створено червону, в якій брутальність офіцерів дорівнює і перевисшає царську, а замість поліції поставлено „чека" яка здобула сумну славу. „Неп" творить нову класу капіталістів, ще більше грізних для демократії, як колишні. Совіти самі пізнають, що „неп" не урятував промислу і совітських фінансів. Щоб ратувати ситуацію, совіти висилають збіжа за кордон, а населення гине з голоду. Такий стан є можливий тільки там, де на чолі держави стоять деспоти. Совітська влада не влада парвеніїв, які володіють краєм при помочи армії і урядників. В жадним краю нема стільки безробітних, як в Росії. Робітництво в Росії замінилось у невольників і стратило всякі права. Ненависть до большевизму зростає щодня і большевизм наближається до упадку. Коли упаде большевизм, не відомо, але що упаде — це факт. Упадок большевиків викличе в першу чергу антисемітизм, який ширитьсся серед населення Росії в нечуваний спосіб."

З польських справ.

Лінде промотив.

З Варшави доносять до „Хвилі": На онодішньому засіданню фінансової комісії польського сойму промовив міністр Лінде, щоб познайомити членів комісії зі своїм фінансовим планом.

Міністр Лінде не може служити точними даними. Говорить про дві цифри: приходи в першому півроч. п. р. виносили 2.964 мільярди, видатки 4.905 мільярдів; недобір виносить 2.000 мільярдів, отже, говорив міністр: „ми є ще далеко до рівноваги" (дуже далеко!— прим. Ред.) Коли п. Грабські виконав свій великий податковий плян, замикаючи його проєктом мастного податку, то бесідник вважає працю в тому напрямі скріпленою, а сам буде змагати до осягнення рівноваги півсередствами. Лінде наводив зразки таких „півсередств". І так углярі і цукрові експортери дали державі золоту позичку; їхніми слідами підуть (?) експортери яєць і дерева. Міністр обіцює доложити зусиль, щоби есконтувати акцизні зобов'язання. В той спосіб польський уряд має би осягнути готівку без допомоги друкарської машини.

Приписи про плачення державних належностей будуть змінені. Для цього використається почту. П. К. О. І створиться цілий ряд нових місць оплати. Та постанова обмежить рух банкових знаків. Міністр обіцює доложити старань, щоб як найскорше завести в життя чековий закон. Коли попередник бесідника сотворив податкові основи, то він обіцює зорганізувати ощадність через працюючих функціонарів почт і залізниць, але дорогою далеко чудучого зменшення адміністраційних функціонарів. Тою самою дорогою має намір піти військовий вариз.

рафічні заведення занедбали друк стемплів, а місць їх продажі дуже мало. Так само діється з місцями продажі монопольного тютюну.

Мастковий податок має бути сконтінентований. Вартість франка означать польські біржі. Далі обіцює Лінде приступити до банкової реформи, закладаючи емісійний банк. Же на це 120 мільонів франків в пивницях П. К. К. П. В девізовій політиці хоче міністр йти середною дорогою, бо надто строгі приписи викликують хитання в економічному житті.

На закінчення своєї анемічної промови сказав п. Лінде, що уряд є виконавчим органом сойму, а сойм має в своїм лоні „знаменитих знатоків, які повинні показувати п. Лінде му і його товаришам дорогу"...

Чужа преса про Польщу.

„Revue Contemporaine" поміщує статтю, в якій стверджує, що після останньої кабінетної кріси Польща у відношенню до національних меншостей збільшила свою неголерацію і що ця політика може спричинити великі труднощі у критичній хвилі навіть для Франції. Тому Франція — на думку автора статті — повинна вглянути в справу відношення Польщі до національних меншостей.

Пам'ятайте про жертви на „фонд протез для наших інвалідів" конто „Союза українських інвалідів" Львів, вул. Руська 3. II.

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередню свою адресу.

Совітська Росія.

Большевики і льозанська конференція.

Чічерін одержав телеграму від секретаріяту льозанської конференції, в якій проситься совітську Росію прислати для підпису конвенції своїх делегатів до Лозанни 24 липня, а на випадок неможливости до Царгороду 14. серпня. Відсутність відповіді до 20. липня буде розглядатись як відмова підписати конвенцію, застерігаючи собі право в майбутньому піднести питання про внесення до конвенції змін, або навіть про припинення її чинности, як що практика виясинть, що конвенція не гарантує належно інтересів торговлі й небезпеки Росії. Не вважаючи можливим приїзд совітського представника після вбивства Воровського до Швейцарії, совітський уряд доручив підписати конвенцію не пізніше 14. серпня новому совітському послові в Італії Порданському.

Податок на могили.

В листі до редакції „Times" Англійка, що жила раніше в Росії й залишила її після опанування її большевиками, повідомляє, що по одержанню нею відомостей на приватному англійському кладовищі в Перербурзі, де поховано її чоловіка, з кожної могили тепер беруть податок в 150 міл. рублів. На випадок невиплати могили і поставлені над ними памятники будуть зруйновані.

Балканські держави і совітська Росія.

Після перевороту Цанкова в відносинах між богарським урядом й совітською Росією наступило охолодненння. Явилось це наслідком збільшення впливів тих російських емігратських кругів, з якими боровся Стамбулійський й яких становище після переходу до Влади Цанкова поліпшилось. З окрема до цього причинилось вбивство в Болгарії представника російського червоного Хреста. Після цього вбивства совітський уряд рішив відкликати свою репатріційну місію з Болгарії, покладаючи відповідальність за цей свій крок на болгарський уряд. Намість рівнобіжно з цим погіршеним відносин між Болгарією і совітською Росією, починають налагоджуватись відносини між Югославією і совітською Росією. Одною з причин цього налагодження відносин являється все дальше йдучий розклад серед перебуваючої в Югославії врангелівської емігрції, цей розклад починає здобувати такі розміри, що він набуває розміри небезпечні для югославянської держави. Бажаючи знайтиякесь оперть проти цієї емігрції, югославянський уряд тепер шукає порозуміння з совітами.

В совітському селі.

Селяне Чебоксарського повіту побили сільського оповноваженого по боротьбі з сільсько-господарськими шкідниками Умельянова за те, що він вказував на необхідність боротьби з шкідниками. Селяне уважали, що шкідників послано за гріхи совітської влади й визнавали можливим лише правити молебні.

Вивіз хліба.

Стокгольмський кореспондент „Frankfurter Zeitung" сповіщає, що совітський уряд сподівається в цьому році вивезти пять мілионів тон хліба.

Осібна комісія по відновленню торговлі хлібом постановила заснувати закордоном цілу низку філій по продажі збіжжя. В Німеччині буде відчинено центральну філію в Гамбурзі з агенцією в Гамбурзі. Опріч того мають бути відчинені філії в Ризі і Ревелі.

Спадок валюти.

Катастрофальний спадок німецької й польської валюти наводить декого з публіцистів обох країв на мелянхолійні розумування над можливостями санації, роздумування осолоджувані сумнівної вартости почуванням, що всеж таки в Росії є ще гірше.

Деколи повертаються згадані публіцисти до минувшини, щоби через комбінації аналогій шукати доріг виходу з страшного положення. Так приміром в одному з останніх випусків „Fortnightly Review" історик Грібль, дивлючися на спадок німецької марки, пригадує сучасникам, що „щось в тім роді" було уже давно в до- і підчас революційній епосі трюмфуючої нині Франції. Ті самі причини, ті самі промахи і ті самі — результати.

Коли теку французького міністра фінансів обняв Неккер, державні податки покривали тільки частину розходів. Боючися сягти в кишеню капіталістів і обшарників, Неккер придумав ряд внутрішних позичок. Вони принесли заледво один відсоток того, чого Неккер потребував. Тоді він пустився на „інфлацію"-спосіб опатентований уже в новій Польщі, Росії і під теперішню пору в Німеччині. Французьку позичкову касу замінено на рід емісійного банку, якого ноти мали бути забезпечені на сконфіскованих церковних і коронних добрах, яких вартість означено трома мільярдами франків. Дня 17. квітня 1790 р. задекретовано випуск асигнат на вартість 40 мілионів франків. Тоді Неккер говорив про безмірність природних богацтв Франції, але це не привернуло державі фінансової рівноваги.

Неккер мусів уступити. По нім прийшов Мірбо, який підніс висоту „накладу" банкнотів до двох тисяч мілионів франків. Даремне протестували свідомі лише громадяне, які називали паперову монету „дикою бестією", що пожирає Францію". В червні 1791. р. зажадано друку нових 100 мілионів. Опозиція мовчала а часописи впевняли, що „асигнати спасли Францію". Народне зібрання перестало цікавитися висотою „накладу" банкнотів. Уряд дбав тільки про те, щоби фабрики могли на час доставати папір на банкноти. Подвосно число робітників в державних друкарнях; вони були обовязані працювати 14 годин денно. Праця була примусова; хто не хотів працювати, того саджали в тюрму і держали там аж до „опамятання".

Протягом шести літ такої господарки надруковано асигнат на 47 і пів мільярда. Дійшло до того, що вартість асигнат дійшла до одного відсотка її номінальної вартости. Очевидно уряд боронився від закидів опінії як міг. Переважно говорилось про „роялістичні інтриги", „спекуляцію" і т. п. В дійсности винувата була друкарська машина, яка працювала в занадто прискіпеному темпі. Для переломання економічних законів примінено террор. Кождий, що хтів би инакшої заплати аніж безвартісними асигнатами міг попасти в тюрму від шести до двайцяти літ. За „обиду асигнати" грозила — гільотина. Очевидно, що дорожнеча зросла до розмірів, про які можна мати виображіння тільки в сучасній „східній Европі"... А тимчасом праці друкарських машин було за мало на заспокоєння запотребування... паперу. Держава друкувала 60 мілионів денно а потребувала 90. Тоді впав комусь помисл друкувати „мандати", щось як нинішні „злоте польске" Один мандат мав вартість трийцяти асигнат. І почалося друкування „мандатів" на місце асигнат. Небаром мандати зрівнялися з асигнатами: і було би так ішло в безконечність як би не Наполєон, який спас Францію від банкроцтва, між иншими

дорогою податків і їх правильного стягання. Нинішні валютові відносини „Східної Европи" майже ідентичні з відносинами Франції з перед сто літ. Все є те саме тільки нема Наполеонів.

Поневолений народ, який зуміє поставити на ноги своє шкільництво — дістане в свої руки ключі від своєї в'язниці.

НОВИНКИ.

— **Концерт в Підволочиськах.** Дня 12 м. м. у Підволочиськах відбувся концерт із пописами учеників українського захисту в Тернополі під проводом СС. Служебниць. В програму входили деклямації, хорові співи і вправи хоругвками. Концерт випав бездоганно і залишив по собі миле враження.

— **Безладдя чи злоба?** Запит до міністерства залізниць, Дирекція залізниць в Станиславові письмом своїм з дня 19 червня 1923 до ч. 1068/2|VI., признала Народній Торговлі титулом відсотків за брак при посилці круп з Бродів до Снятина з дня 22. XI. 1923 квоту мп. 68 і поручила виплатити чековим переказом через ПКО. в Варшаві. За доручення тих 68 мп. зажадав листонош такси мп. 250, а до того обовязкове переслання поквітування до Дирекції залізниць в Станиславові коштує мп. 500. Подібні випадки трапляються часто в урядуванню міністерства скарбу і міністерства почт. Уряди підчинені їм виплачують чинш за 5 кімнат 350 мп. місячно, а почта жадає за доручення такси мп. 250 від кождого переказу з особна.

— **Новий курс.** „Курєр Польскі" доносить, що до тепер при обозах, артилєрії та инших частинах війська працювало богато козаків та старшин б. української армії (Петлюри). Теперішний польський уряд видав наказ, щоби всіх тих козаків і старшин усунути з польської армії і вислати до таборів інтернованих, як елемент „непевни".

— **Свій до свого.** На кождім кроці повтаряється у нас фраза, що тільки двигнувши український промисл і торговлю покладемо міцні основи для наших національних змагань, а рівночасно щоденно бачимо обяви повної байдужности громадянства до тих завязків нашого рідного промислу, який серед великих трудностів і шаленої конкуренції з боку чужинців, промощує собі шлях до розвитку. Щоденно можна бачити навіть свідомих громадян, що в чужинецьких склепах купують товари, які можна набути в українських торгівлях. Наші кооперативи на провінції та приватні українські підприємства замовляють гуртові товари в чужинецьких фабриках чи складах. Дрібні українські торгівлі та поодинокі консументи оминають олиновку українську фабрику цукорків „Фортуна" і инші підприємства, які можуть числити тільки на своє громадянство, бо чужинецька публика солідарно піддержує тільки власну торговлю і бойкотує українську. Тим способом ми самі засуджуємо свій промисл і торговлю на занепад і нищіння, зміцнюємо чужинецьку силу, яка поборола нас якраз своїм капіталом а рівночасно на словах нарікаємо на недостачу рідного промислу. Пора перенятн і нам чужинецький клич: „Свій до свого".

— **Антисемітські вистави в Лодзі.** Ще так недавно закінчилися сутички між поліцією і робітниками в Лодзі, а вже там прийшло до нових кривавих авантур тим разом між польським студентством і жидівською молодіжю. Причиною ексцесів були поголоски, що підчас робітничих заворушень минулого тижня стріляли до поліції виключно Жиди. Ці поголоски так роздратували місцевих Поляків, що вони напали на ринку на присутних Жидів і почали знущатись над ними і бити камінням, а навіть стріляти з револьверів. Поліції з трудом удалося привернути спокій.

— **Залізнича катастрофа.** На лінії Софія—Варна в Болгарії наступила страшна катастрофа двох потягів, наслідком чого згинуло богато пасажирів.

— **Дорожнеча в Берліні.** З днем 24. ц. м. один бохонець хліба коштує в Берліні 30000 м., а булка 1300.

— **Болгарський Вітос.** Із Софії доносить німецька преса, що новий болгарський уряд утворив окрему комісію для конфіскати майна Стамбулійського. При ревізії в помешканню цего хлопського деспота найдено: 1,941.200 швайцарських франків, 187.000 французьких франків, 15.000 чехослов. корон, 6620 фунтів штерл., 20 долерів, 12.660 румунських леїв, 3672 німецьких марок, 88000 австр. корон, 309 мадерських корон, 340 польських марок, 2,002.066 золота і велику кількість акцій і банкових паперів. Стверджено, що всі ті суми придбав собі премієр на — політиці.

— **Кріваві заворушення в Мексику.** В Мексику вибухли кріваві заворушення, підчас яких згинув генерал Вілля з двома товаришами.

— **Залізниця через Сагару.** Французька преса доносить, що проект будови залізниці через Сагару вже викінчений. Залізнича лінія виходитиме з Кольомб-Бехару до Туріту, над Нігер, до озера Тсад і аж над кордони французьких кольоній.

— **Пояснення.** В справі допису в 65. ч. „Діла": „Зелена субота в Рогатині" отримуємо таке пояснення: Сумному фактові, що в цему році не помянуто в Рогатині наших борців за волю — ось яка причина: „Жіноча Громада" була порішила справити — як минулих літ — так і в цему році поминки за полеглих в нерівному бою наших героїв. Робила отже заходи, щоби богослуження й похід на кладовище улаштувати в „Зелену Суботу", а коли показалося, що зробити це в цю днину неможливо — визначено день 20. червня 1923. Виділ Тов. „Ж. Г." відніссся в цій справі до місцевого о. пароха і до довколичних священників. Всі запрошені обіцяли взяти в цім участь. Вже все було приладжене до цего народнього свята. Та ось дня 18 червня переказав о. парох до голови тов. „Жіноча Громада", що поминки не відбудуться, тому що священники доохрестні відказалися від участи, бо прийшли до переконання, що призначений день не відповідний на таке богослуження. З цієї причини тов. „Жіноча Громада" не сповнила свойого народнього обовязку.

— **Вп. Товариші Адвокатії і Кандидатії адвокатури** просимо негайно вписатися до нашого станового товариства: „Союза Українських Адвокатів у Львові", Руська 18/III. Річна вкладка для адвокатів 60.000 мп., вписове 1000, а для кандидатів адвокатури 30000 мп., вписове 5000 мп. Пригадуємо при цьому, що С. У. А. посередничить безплатно між українськими Адвокатами і Кандидатами адвокатури у вишуканні праці. Тому просимо Всіх Вп. Адвокатів, щоби запотрібованння концепієнтських сил зголошували в Союзі з поданням висоти платні та можливости осягнення мешкання. Кандидати глядаючі посад зволять рівнож зголоситися і подати вимоги винагороди. — *Зі Союза Українських Адвокатів.*

Платіть партійний податок!!! Присилайте на адресу! „Краєвий Союз Кредитовий" у Львові, Ринок 10., вкл. кн. ч. 5.000. Жертводавці повище 500 мп. будуть оголошені поіменно!!

Лист до Редакції.

Шановний пане Редактор!

В 14./34. числі газети „Українське життя" в статті „Бережіться" кинуто мені тяжке обвинувачення в провокаторській діяльности серед Волинського населення. Звичайно я самим горячим способом запротестував проти такого безглуздого і безпідставного закиду вислявши відповідного листа до редакції з вимогою оголошення його на сторінках „У. Ж." Одначе цього не послідувало. Арешт редактора позбавив мене можливости виточити проти нього розправу на суді чести, а тому я, звертаюся до Вас з ширим проханням умістити в Вашій шановній газеті отсю мою заяву:

1) З часу свого уступлення зі складу Уряду У. Н. Р. я жадного зв'язку з цим урядом не піддержую.

2) Оскільківшину і Горемиківщину у всіх її виглядах і одмінах уважав і уважаю ганьбою для національної гідности Українця.

3) З часу переїзду на Волинь для економічної роботи в свойому фахові (кооперація) я виразно і рішучо стою на позиції, що репрезентація і оборона національних (в найширшому обсязі цього розуміння) інтересів і прав українського народу на Волині належить до місцевих громадських дїячів, до яких я ніколи не зараховував Горемиківців. Про таку свою позицію я отверто заявив ще на всеволинському кооперативному зїзді, який відбувся в Кременцю в початку 1922 р.

4) З напрямком газети „У. Ж." в частині де подається тенденційна інформація про життя українського народу в радянській Україні цілком не погоджуюсь, а тому перестав передплачувати газету і взагалі сприяти поширенню її про що мав сміливість отверто заявити п. Матівникові редакторові газети в одній з дискусій, яка вивязалася між нами підчас нашого випадкового побуту в м. Дубно. В наслідок цієї дискусії, де я наводив помилковість позицій редакції, яка сподівається визволення українського народу за допомогою радянської влади на Великій Україні, я був скваліфікований як „наш клясовий ворог".

Очевидно доклад про таку мою дискусію і послужив матеріялом для п. Х. П.; який не проминув порахуватися ей своїм „клясовим" ворогом, бо в противнім разі п. Х. П. як чесний журналіст повинен би був навести хоч один факт моєї „провокаторської" діяльности, а таких фактів безперечно в розпорядимости п. Х. П. не має і не може бути.

Прошу прийняти запевнення в щирій до Вас пошані

Микола Литвицький.

Вп. Передплатників в Чехо-Словаччині присимо отсим складати передплату за наш часопис в Банку Чеських Легіонів в Празі на конто Видавн. Спілки „Діло" у Львові, а нас повідомити листівкою. — *Адм.*

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр під дир. Івана Когутяна — Сняла, саля „Сокола: Середа 25. липня „ПАННА МАРА", четвер, 26. липня „МОЛОДА КРОВ". 157 1—1

Повідомляю П. Т. моїх Гостей, що від 20. цего місяця їду на 14 днів відпочинку. З замовленнями нових і змодернізуванням старих футер належить звертатися від 5. серпня. — З поважанням Петро Керпяк. 137 3—5

Нове видання ХРЕСТОМАТІЇ з творів Ксенофонта — д-ра Остапа Макарушки друкується заходом і накладом Українського Педагогічного Товариства і появиться в продажі з новим шкільним роком. 107 3—3

Взиваються Пп. Товаришки, щоби перед приняттям посади в Дрогобичі інформувалися у власнім інтересі в Союзі кандидатів адвокатури в Дрогобичі на руки д-ра Кріґера в канцелярії адвоката д-ра Нахта. 136 2—3

КОНКУРС. Видія Української Бурси ім. Маркіяна Шашкевича в Бродах оголошує конкурс на приняття питомців до бурси на рік 1923 24. Ближші условія приняття подасть п. Яків Кавчинний, директор Повітової Торговельної Спілки в Бродах, вул. Золота, на котрого руки належить також вносити подання о приняття найдальше до 31. липня 1923 р. — ВИДІЛ. 151 1—3

КОНКУРС. Кружок У. П. Т. в Радехові оголошує отсим конкурс на посади двох учителів при прив. гімназ. курсах в Радехові (три класи кляс. гімн.) а саме одного фільольога і одного математика-природника. У одного з кандидатів конечне знання співу і дірігентури хорем. Платня після умови. Зголошення з поданнем кваліфікацій слати чимскорше на руки голови Кружка і управ. гімн. курсів о. Д-ра Вол. Пеляха в Радехові. 150 1—2

Присилайте передплату!

Дрібні оголошення.

МАШИНІСТУ-СТЕНОГРАФА знаючого початки бухгальтерії, уміючого писати на українській і польській машині, потребує зараз Акційна Спілка „Полотно", Львів, Зіморовича 20. 159 1—1

ДВОХ завідателів склепів, знаючих добре торговельне діло, потребує Акційна Спілка „Полотно". Львів, Зіморовича 20. Конечні референції поважних осіб і каниія. Звертатися в письменній дорозі. 159а 1—1

СТУДЕНТ фільософії зі знанням англійської, французької, італійської та німецької мови, добрий інструктор, шукає кімнати (по можности з осібним входом) на дуже корисних умовах. Ласкаві зголошення до Адм. „Діла" під „Умова". 158 1—1

ПОТРІБНО сейчас хлопця до практики на механіка. Ю. Ломага, Коперника 5, склад машин до писання. 156 1—2

ВАЖНЕ для Духовенства! КОЛПАКИ на складі з добрих та тревалих матерій віденського моделю робить і висилає за післяплатою по умірковапих цінах — **кравецька робітня М. Стеця, Львів,** Зелена 31. При замовленню післати міру. Виготовляю також на замовлення реверенди, палістики, плащі і футра. 155 1—5

ПРИЙМУ столівників на харч. Ціховська, Львів, Каменіна 5. 154 1—3

ПОШУКУЮ станції для 4 дівчат, учениць семинара Пед. Т-ва. — о. Василь Левицький, Лука Мала п. Тарнорудз. 153 1—1

НОТАРІЯЛЬНИЙ кандидат з кількалітньою практикою, рутинований референт у спадкових справах, глядає заняття у нотаря. Зголошення з чемности: Марія Сторож в Калуші. 152 1—4

ЗІБНИЙ сирота, IV. кляса народна, може бути віддапий сейчас як свій заможній родині в ціли дальшого посилання до школи. Зголошення до Адм. під „Сирота". 160 1—2

ПОШУКУЮ учительки до науки і виховання трех моїх дівчат з 3-ої і 5-ої кляси нормальних шкіл. Рефлектую на людину щиру і котра зобовязалася би сповняти цей обовязок цілий слідуючий шкільний рік. Зголошення вряд з поданнем точних условій приймаю до 15. серпня п. р. — Марія Данилович, в Борини коло Турки в/Стр. 152 2—3

МАШИНИ до виробу цементових дахівок на рольках, хрести, громозводи, віжка до церков, огородження, ваги столові і десятні, каси огнетривалі, направляє і виробляє нові Михайло Стефанівський, Львів, Варстатова, між вул. Рицерською і Кордецкого біля гол. двірця. 2732 0-15

ЛОЄК повизуха приймає і уділяє помочі Городецька 32. 87 8—10

ОГОЛОШЕННЯ.

Надзвичайні Загальні Збори

Товариства „Руська Бурса" в Стрию

відбудуться дня 1. серпня п. р. о 12. год в полудне в салі „Народнього Дому" в Стрию з денним порядком:

1) Відчитання протоколу з останніх Зборів.

2) Справа відступлення частини реальности на річ Кружка УПТ. в Стрию.

3) Евентуалія.

149 1—1 ВИДІЛ.

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 90. (9.971). Львів, четвер 26. липня 1923. [illegible] Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Веч. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 25000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 50 000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунії 120 лей, Польщі 50 дол., Австрії 50000 кр. Зміна кошта 20 0 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 1.500 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 25. липня 1923.

Між двох сил. В ряді наших попередніх статтей змагались ми дати картину тих планів й намірів, які мають відносно нас наші західні сусіди — Поляки, змальовали ми в сих статтях ті заборчі проекти, які будує відносно наших земель польська політична думка, як права так й ліва, ті заходи, за допомогою яких польські політичні й державні чинники хотять здійснити свої кольонізаторські комбінації.

Являється для нас крайне важним й необхідним бути в курсі тих проектів, які будують проти нас, бо тільки на підставі докладного ознайомлення з тим, що готують проти нас наші сусіди, ми можемо виразно і правильно зазначити лінію нашої власної національної поведінки, проти ворожої акції заздалегідь підготовити власну контракцію.

Але наша національна тактика може бути доцільною й правильною лише тоді, коли її будувати на підставі повного й докладного аналізу цілости нашого національного становища, коли нашу боротьбу Українців західних земель розглядати як частину загальної визвольної боротьби соборної української нації. Ставши на грунт узглядненя лише інтересів частини нації, забувши про цілість, ми ризикуємо затратити загальну перспективу і зійти на небезпечні манівці.

Коли ставити справу так — а треба ставити її тільки так — наша національна лінія поведінки мусить вироблятися не тільки на підставі оцінки тих заходів й проектів, які будують проти нас наші західні сусіди — Поляки, — але разом з тим на підставі оцінки тих шляхів й напрямів, якими визначається відносно нас лінія наших східніх сусідів — Росіян.

Через цілу історію українського народу червоною ниткою йде боротьба нації на два фронти — проти Росіян на сході й проти Поляків на заході; на протязі цілого нашого історичного істнування доводилось нам відпирати ворожі заходи, спрямовані проти нас з двох боків. Завдяки тому, що ми навіть в найбільш сприятливі моменти нашої визвольної боротьби не змогли себе протиставити обом ворожим до нас силам, керуючись лише власними інтересами, завдяки тому, що ми весь час були знаряддям у чужих руках для осягнення чужих цілей, — опинились ми тепер, коли більшість поневолених національностей після світової війни змогла зреалізувати свій національний ідеал, в стані найтяжчого й найгіршого національного поневолення й по сей й по той бік Збруча.

Досвіди минулого повинні бути використані. В теперішній час антракту, коли жорстокою дійсністю зруйновані всі фантоми революційних захоплень, мусить бути створена єдина, соборна, національна ідеальгія, при будові якої основною підставою повинен бути факт перебування нації між двома ворожими силами — східньою й західньою.

Так воно повинно статись, так воно буде, але так воно не є в теперішний момент.

Мир.

Лозанна: Дня 24. липня пополудни тут підписано мировий договір між Туреччиною, Грец'єю і союзними державами.

Справа розброєння Европи.

Лондон. На засіданню палати громад Болдуін запевнив, що хвиля остаточного розброєння Европи наступить аж тоді, як всі держави забезпечать свої кордони. Навіть Польща не згодилася на розброєння, доки не дістане від Росії гарантій, що охоронить її зі Сходу. Поки що Европа може рішати тільки справу репарацій.

Проти фашизму в Німеччині.

Франкфурт: У Франкфурті відбулася велика демонстрація соціялістів і комуністів проти фашизму в Німеччині. Підчас демонстрації товпа кинулася на державного прокуратора Гаса і замордувала його. Його помешкання здемольовано.

Німецько-югославянський договір.

Білгород. Тут заключено договір між Німеччиною і Югославією в справі воєнних відшкодувань.

Після утечі Ергардта.

Липськ. Трибунал засудив княгиню Гогенльоге на шість місяців вязниці за допомогу втечі Ергардта.

В справі Тракії.

Софія: Начальний Комітет збігців із Тракії вислав до Союза Народів і урядів держав Антанти протест проти розділу Тракії між Грецію Туреччину. В протесті зазначено, що правильною розвязкою цієї справи булоб утворення автономічної держави Тракії.

Перед домашньою війною в Німеччині.

Прага. Чеська преса стверджує, що Німеччина зближається до катастрофи. В Берліні панує переконання, що в короткім часі в Німеччині вибухне домашня війна і прийде до монархістичного перевороту.

Бенеш їде на спочинок.

Відень: З Праги доносять, що Бенеш повертає до столиці Чехо-Словаччини, після чого виїздить на спочинок до Словаччини.

Засідання турецького парляменту.

Константинопіль: Перше засідання нового турецького парляменту відбудеться дня 1. серпня в Ангорі.

Америка і совіти.

Вашингтон: Секретар Юсс у листі до представника прожесіональних союзів заявив, що уряд Злучених держав визнає аж тоді совітську владу, як в Росії буде припинений терор і легковаження міжнародних договорів.

Між Парижем і Брукселею.

Брукселя: В найблизчому часі відбудеться нарада між Пуанкаре і Теннї в справі англійської акції відносно Поруря.

Коли серед нашої громадської думку є свідомість тих небезпек, які загрожують нації з заходу, небезпека грізна й велика, яка йде зі сходу, цілком тепер вийшла з кола громадської уваги. Скажемо більше. Стоїмо перед фактом кольосального, рівняючи з перед воєнними часами, поширення москвофільських настроїв, які широкою хвилею захопили український національний табор. В громадській психольогії сучасного дня маємо виразні симптоми тих нездорових настроїв, які на протязі нашої історії підготовляли грунт для фальшивих кроків, для використовування нас чужими силами во імя чужих цілей і чужих інтересів.

Лишаємо на боці наш галицький москвофільський табор, головна небезпека якою для нас полягає у тому, що наше громадянство тепер цілком ігнорує ту шкоду й загрозу для нашої національної справи, яку веде за собою розкладова акція „русских". Спинимось на значно грізніших проявах москвофільських настроїв серед українського національного табору. Симптоми його маємо, як по той бік так й по цей бік ризької лінії. Коли на Великій Україні українські елементи, що стоять на совітській платформі во імя фальшивого гасла quasi інтернаціоналізму зрікаються постуляту власної державности, коли вони, будуючи „спілку" соціялістичних радянських республик, організуючи вивіз хліба за кордон, відбудовують фактично „єдину, неділиму", настрої й погляди цих наших груп не можна назвати инакше, як москвофільством, москвофільством, розуміється, модернізованим відповідно до потреб хвилі. Не в иньшим явищем маємо ми до діла, коли на Волині український посол, до речі — вихованець галицьких москвофілів, стає на чолі української газети, яка ширить серед мас неправдані ілюзії відносно російської совітської влади, коли у Львові, для редакції української газети границі між народами, о скільки ходить про границі між сучасною Росією та Україною, здобувають лише адміністративне значіння, коли навіть серед деяких наших націоналістичних кіл надії на Москву робляться означою доброго політичного тону. Таких явищ, таких фактів ніколи би не терпілось в українському національному таборі ранійше. Тепер вони є, вони істнують.

При цих обставинах являється конечним й неминучим для всіх тих, що хотять віднайти правильну й доцільну для наших теперішних обставин лінію національної поведінки раз-у-раз підчеркувати й зазначувати, що розвязання цього питання не є можливим без узглядненя обох тих ворожих сил, між якими знаходиться українська нація. Тільки знайшовши рівноділаючу між тими двома силами, можна збудувати правильну лінію національної поведінки. Хто бачить національного нашого ворога лише у Варшаві, той неминуче попаде до Москви. Так само той, для якого єдиною ворожою силою є Москва — неминуче попаде до Варшави. І наше давне минуле й епізоди з недавніх часів — дали стільки виразних ілюстрацій тих нещасливих наслідків, до яких доводять такі помилки, що було би національним злочином повторювати їх ще раз в майбутньому.

Курс грошей.

Львів, 25. липня. Дол. амер. 160.000—161.000, дрібні 159000—159200, дол. канад. 149000—150.000, дрібні 147.000—148.000, німецькі марки 50 тис. 0·55—0·58, 10 тис. 0·65—0·75, 1 тис. стар. еміс. 350—380, 1 тис. нов. еміс. 0·60—0·62, сотки дрібні 1·50—1·80, леї 640—660, дрібні 625—635, кор. чеські 4650—4700, дрібні 4550—4600, Австр. тис. нов. емісії 1400—1500, стар. еміс. 9000—9500, сотки стар. еміс. за тис. 12—14.000, дрібні à 10 за тис. 10—12.000, австр. штемплі 215—220, австр. перекази 220—225, Франки франц. 7000—7400, фунти стерл. 700.000—730.000 франки швайц. 29.500—30.500. Рублі 5-сотки 700—720, звич. сотки 710—720, думські тис. 22—24, думські à 250 по 15—16. Карбованці 0·80—0·85, гривні 0·90—0·95.

Золото: 20 кор. 630—650·00, 20 франк. 590—610000, 20 мар. 680 до 710, 10 рублі 800—820000, дол. 148000—150000.

Срібло: Кор. австр. 12000—12200, 5 кор. 61000—62000, фльорени 30800—31000, рублі 52000—53000, копійки за 1 рубель 28000—28600, леї 11600—11800.

Ціни 24. липня. Берлін 000·1, Голяндія 220, Ню Йорк 560 і 1·12 Льондон 25.78, Париж 33.65, Медіолян 24.55, Прага 16.80; Будапешт 4 і 1·4, Букарешт 2·95, Бельград 6.00, Софія 5.50, Варшава 000.38, Відень 000.79, Австрійські штемплі 0.0080.

Велика Україна.

Проф. М. Грушевський подає в „Гр. Гол." уривок з листа, писаного в кінці червня з України, одним з видніщих членів української партії соціялістів-революціонерів, що довго жив останніми часами на селі, а приймав і в громадськім житю досить активну участь, як робітник громадський, не на якімсь офіціяльнім становищі:

Подаємо з нього таке місце:

„Проголошено новий курс національної політики, але якихсь вначних практичних наслідків я не надіюся. Курс сей проголошено верхами, що зрозуміли серіозність становища. Але партійна большевицька маса, хоч резолюції прийняла, та від сих резолюцій, навіть тих, що прийняті були на XIII конференції, її душа і звички не змінилися. Працювати для української культури, для піднесення українських селян і робітників вона таки не може. Бо українська культура і українське відродження тій російській, жидівській і зросійщеній партійній масі органічно чужі й не знайомі. Коли би вона навіть узялася за се діло, то з сеї „українізації" вийде одна нісенітниця.

Перевести сю роботу може тільки українська інтеліґенція, яка широ прийняла радянство. Дехто з комуністів большевиків се й розуміє. Але сучасний режім і далі ставиться з недовірям до всього не-партійного, через те українська інтеліґенція усунена від організованої, відповідальної праці. Бо таку працю, на думку большевика, може виконувати лише член правлящої партії КПбУ. („Комуністичної партії — большевиків — України").

Українська Парляментарна Репрезентація.

Зворот зачинених церквей.

Дня 13. липня Український Посольський Клюб звернувся до міністра віроісповідань з довшим письмом в справі зачинених церков і забраних насильно церковно-громадських будинків та земель. В цьому письмі клюб між иншим пише: Клюб вже давно і неоднократно зголошував в соймі внески що до унормования становища православної церкви в Польщі, однак в комісії ці внески ще не діждалися розгляднення. З огляду на те, що справа не терпить проволоки, а покриваджене, як би вийняте з під права, населения цілком зрозуміло і служно обурене на нечуваний в культурних державах утиск релігійний. Клюб на жадання народу зі свого боку звертає увагу правительства ще раз на конечність прискорения одчинення і повороту громадам церков, церковних будинків і маєтків, а також дозволу на вільне виконування релігійних практик без контролі і перепон з боку адміністрації. Клюб домагається, щоби правительство предложило соймови уставу про положення православної церкви в Польщі згідно з конституцією 17. березня 1921 р.

До письма клюб залучив відписи прохань православних парафій, яким одібрано або зачинено церкви, забрано церк.-гром. будинки і землю, а власне сел: Горбів, Полоски, м. Біла, Костомлоти—Більск. пов., Хмелек і Княжиль, пов. Білгорайського; Долгобичів, Ухане, Турковичи, Тбродовиці, Дяконово, Мидрынь, Тнребінь, Ощів, Ярославець, Заборці, Сагонь, Конюхи, Верешин, Вишнів, Копилів, Хорощиця, Витків, Слинче, Міняни, пов. Грубешовського; с. Спас, Чернієв, Могильниця, Хутче, м. Холм, Серебрище, Седлище, Плаваниці (будинки і земля), Ростока, Пнівно, Цицов, Депултиче — Холмського повіту; Отроч — Яновськ. повіту; Лопеннік — Красноставськ. пов.; Клятва, м. Лащів, Стенятинь, Тарноватка, Новосілки, Василів, м. Комарів, Риплін, Телятин, Наброч, Ликошин, Вакиів, Переспа, Щаровля, Паньково — Томашівськ. пов.; с. Ганна, Овале, Угнин, Коденець, Лубень, Воловне — Володавського пов.; с. Богутичи, Бортатичи, Потоичек, Шевня, Косолуди — Замостського пов.

Волинь: с. Ощів — гороховськ. пов.; с. Торговиця, Ставрова, Боремця, Перекладовиці — Дубенськ. пов.; с. Новий Вишневець — Кремянецьк. повіту.

Огляд світових подій.

Виговорився.

На конгресі французьких запасних старшин в Раймс виголосив бувший міністр війни Лязевр промову, в якій висловився, що обсада Поруря була передбачена уже чотири роки тому. „Франція мусіла приготовитись до війни — говорив бесідник — „в якій приймуть участь усі ті, що боролися в світовій війні 1914—18 рр."

Перед оголошенням англійської ноти.

„Нассе Вінер Журналь" доносить з Парижа, що англійська нота в справі окупації Поруря буде принята в Парижі з неочікуваною прихильністю помимо того, що в ній нема осуждения пасивного опору Німеччини і задержано концепцію комісії знатоків для означения платности Німеччини. В політичних кругах пояснюють собі цю прихильність тим, що Франція втратила уже надію на безуслівну капітуляцію Німеччини а хоче тільки господарити далі в Порурю без перепон своїх союзників.

Вибори в Туреччині.

В Туреччині закінчилися вибори до других народніх зборів, які розпічнуть працю 2 вересня. Самі вибори відбувалися зовсім в иншій спосіб, як це діється в иншіх державах Европи. Перед виборами оголошено декрет народніх зборів, в силу якого виборчу агітацію проти офіціяльної партії уважалося державною зрадою, з великими карами в консеквенції.

Кандидатами поставлено самих сторонників Кемаль-паші. Його противники навіть не осмілилися поставити хочби одного кандидата. Взагалі голосування було пародією на законні вибори і вже з гори определило побіду Кемаль-паші.

Боротьба за нафту.

До Копенгаги приїхав тиждень тому назад німецький фінансіст Штіннес. Хотяй виминав всяких розмов з місцевими політиками і не хотів виявити ціли своєї гостини, місцева преса певна, що його приїзд стоїть у звязку з боротьбою за нафту, яка вивязалася між ним і американськими фірмами. Штіннес закупив великі нафтові запаси в Аарбус і попав через те в конфлікт з дансько-американським нафтовим концерном. При тім придбав собі симпатії данських автомобілістів, бо для конкуренції обнизив ціни нафти і бензини. Крім того закупив великі терени під данською столицею.

Соціялісти і міжнародня політика.

В Льондоні відбулася дня 22. ц. м. конференція, скликана бюром соціялістичного інтернаціоналу з метою перевести дискусію над міжнародньою ситуацією і над становищем партії в поодиноких державах. В конференції взяли участь Блюм (Франція), Бравн (Німеччина), Вандервельде (Бельгія) і Мекдональд, Шов і Гендерзон (Англія). Конференція постановила з огляду на виміну нот, і поглядів яка йде тепер між державами „втягти то-

просити члена англійської палати громад Шова, щоб удався до рурського басейну, окупованого Францією і після повороту висловив свій погляд, що треба зробити задля оконечної розвязки цеї проблеми.

Економічне положення Німеччини.

„Local Anzeiger" подає розмову з управителем „Deutsche Bank" на тему фінансового положения Німеччини. Фінансіст Ебер всупереч попередньому оптимізмови, з яким задивлявся на ситуацію, висловив думку, що Німеччина стоїть тепер над берегом пропасти. Є одинокий ратунок, а це одержання міжнародньої позички, яка покрила би запотребування сирівців і середників поживи, без конечности дальшого друкування німецьких марок.

Анґлієць про Польщу.

Поважний англійський політичний журнал, що виходить у Льондолі під назвою „Ди Нью Стейсмен", помістив у ч. 527 1923 р. інтересну статтю про польську політику зпід пера відомого англійського журналіста Роберта Дела. Дела пише:

„Опустивши гарний, чистий німецький Данціг, я прибув до Варшави, яка зробила на мене погане враження. Правду сказавши, польська столиця валиться на кусні. Доми виглядають дуже бідно з вилупленими стінами, а в деяких то і стеля обірвалася. Багато публичних будинків також знаходиться в такім самім стані. Польські дороги дуже лихі, а все иниле брудне й некарне. Маю підставу вірити, що в Польщі про відбудову ніхто не думав іще від початку війни. Приміром, Москалі при своїм відвороті були висадили у воздух три мости на Вислі, з яких два направили свого часу Німці, а третій ще до нині стоїть ненаправлений, мимо того, що лучить Варшаву зі скоро ростучим передмістям. Правда, Німці підчас своєї окупації його тимчасово направили, але він уже кілька разів горів, части дерева пообвисали й так обгорілі висять до нині. Поляки думали вже цього року цей важний міст відбудувати, але обрадилися і замісць вибудувати міст, за ті гроші будуть розбирати російську катедру в середині міста. В таких фінансових умовинах, які нині панують у Польщі, було би практичнійше видати гроші на відбудову, ніж на нищення. Та Поляки так не думають. У них міст грає меншу ролю, ніж проти-російський сентимент.

„День після мого приїзду у Варшаву, я був свідком величавої військової паради, що відбувалася там з нагоди прилучення Східної Галичини до Польщі і я мав нагоду добре пригляднутися одинокій в Польщі, реституції, яка розвивається. Говорили мені у Варшаві більш компетентні від мене у військових справах чужинці, що польська армія стоїть нині на другім місці по французькій на цілу Европу. Я також так думаю. Але такий люксус коштує Поляків великі гроші. Тому й не диво, що Полякам не стає фондів на найконечнійші для краю потреби. Увесь заграничний кредит зідає армія. День перед моїм приїздом до Варшави страйкували трамваєві робітники тому, що місто не мало їм грошей виплатити. Нинішня Польща нагадує собою того пана, що сам кормиться хлібом і водою, а на коні до карети видає останні свої гроші.

„Неодин ставить собі питання, як властиво Польща переживе всі ті внутрішні й зовнішні трудности? Справа вимагає певного реалізму, а його якраз в Польщі бракує. Я все був того переконання, що для Европи незалежна Польща є дуже потрібна, але я боюсь, що будучність нинішньої Польщі з точки географічної і етнографічної не є запевнена. І як Поляки завчасу не отямляться і не направлять своїх похибок, то хто инший направить.—Але що тоді станеться? — „Тоді" — як висловився передімною один урядовець у польській дипльоматичній службі, — „буде ще один розбір Польщі". Це є дуже можливе й Поляки повинні за всяку ціну сему запобігти. Обовязком кождого приятеля Польщі,—я я також зачисляю себе до цеї категорії — є сказати Полякам правду про вище наведені справи, сказати в тій надії, щоб вони остаточно її зрозуміли.

„Поляки повторяють тепер усі ті блуди, які вже раз були їх зруйнували. Головною причиною упадку давної Польщі була надмірна експанзія і централізація. Те саме повторилося і тепер. Польща поширила свої границі до того розміру, що має в собі майже половину непольського населення. На двайцятьсім міліонів мешканців у Польщі заледви можна начислити пятьнайцять міліонів польських душ. А решта припадає: на Жидів, Німців, Українців, Білорусинів, Литовців і иншіх національностей. Офіціяльна польська статистика подає число непольського населення в Польщі від вісім до десять міліонів душ, але цій офіціяльній статистиці нема що вірити. Жиди в Польщі живуть окремою громадою; мають свої права, звичаї і підчиняються свому головному рабінови. Незнане, але досить велике число Жидів розплилося вже між польським населенням. Промисл і торговля в Польщі знаходяться в жидівських руках, бо Поляки не є здібні провадити ні одно ні друге. Жидівська справа в Польщі є найтруднійшою проблемою до розвязання і від її рішення буде залежати будучність Польщі. Поляки повинні злитись із Жидами й остаточно їх засимілювати, тому, що це є в інтересі самої Польщі. Жиди є дуже пожаданим елементом у славянських краях і без них ні один славянський народ, крім Чехів, обійтися не може, бо Жиди уміють лучити славянський артистичний темперамент з практичними справами. А Славяне, крім Чехів, таких здібностей не мають. У Польщі тепер панує фанатичний антисемітизм, і як Поляки не зроблять цьому кінця, то він їх зруйнує.

„Справа з иншими національними меншостями в Польщі представляється инакше. Вони не дадуть себе засимілювати ніколи! для сеї проблеми Польща має лиш одну розвязку: відречися тих земель, які вона не повинна була загарбувати. При останніх виборах до сойму в двох провінціях: Волині й Полісю, не вибрано ні одного Поляка послом до сойму. А тепер іше Східну Галичину прилучено до Польщі з переважаючою більшістю там українського населення. Українці твердять, що ніколи не признають над собою польського панування; нема найменшої причини думати, чомуб вони мали його признати. Цілею Українців є створити Незалежну Українську Державу. Вона має складатися зі Східної Галичини і других українських провінцій, над якими тепер панує Польща. І Українці доти не спочинуть, доки не діпнуть своєї цілі. Паперова автономія, якою Польща наділила (?) Східну Галичину, ніколи не здійсниться і Поляки мусітимуть держати сей край при Польщі силою, так, як силою держать його тепер"...

Дальше автор обговорює поведення Поляків з національними меншостями й перестерігає перед некорисними для Польщі наслідками.

Не забувайте про народний обовязок! ШЛІТЬ ЖЕРТВИ на „ФОНД ІНВАЛІДІВ". Конто „Союза Українських Інвалідів", Львів, вул. Русьна ч. 3/II пов.

З польських справ.

„Est sic".

В краківському „Пясті", органі Вітосівців читаємо в передовиці між иншим таке:

„ вле."

Розшаліла останніми тижнями дорожнеча хапає за горло найширші круги населення. Не можна нічого купити, не можна шадити. Товари за дорогі в ощадности топнічоть протягом кількох днів...

В таких умовинах не важко о кипіння. І це кипіння серед суспільности є.

Пишучому ті слова оповідали в редакції хлопи з під Кракова: „Нема иншої ради, тільки мусить бути революція." Двох вчителів з під Кракова не крилося з думкою, що „польська держава не вдержиться і мусить упасти", де инде знова говорять, що хлопам не буде добре, поки існуватиме Польща".

Нотуючи ті настрої серед польського громадянства не можемо стану, в якому найшлася Польща, назвати... рожевим.

Польсько турецькі договори.

Дня 23. ц. м. в домівці польської делегації в Льозанні прийшло до підписання польсько-турецьких договорів. Голова турецької делегації Ісмед Паша заявив, що турецькі повновласники приймають предложені до підпису договори, а саме: трактат приязни, торговельну конвенцію і договір про оселення. Те саме заявив польський делегат Модзелевскі. По переведенню формальностей підпису, виголошено пригнагідні промови.

Страйкова ситуація.

„Курєр варшавскі" подає: Ситуація в металевому страйку не змінилася. Страйк треває в усіх металевих фабриках за винятком дрібних підприємств. Тільки робітники військових фабрик, де узгляднено їхні домагання, працюють.

Учора вибух страйк будівельних робітників і охопив усі будови і будівляні підприємства. Домагання будівляних робітників анальогічні з домаганнями металевих робітників. Сподіються, що страйк дасться зліквідувати.

„Дипльоматія Вітоса."

Під таким заголовком приносить „Курєр львовскі" передовицю посвячену тарнівській промові Вітоса. Тон його промови називає часопис — вульгарним, вічевим. Критикує його непоправні під товариським оглядом звороти, можливі тільки в „стані штучне поднєцоним" (пянім). Капітальним з „дипльоматичного" боку зворотом був уступ про „політичні ціли" Польщі. Пан Вітос позволив собі там на фразу в роді: „Коли ходить о політику, яку держава мусить вести, щоби поширитися, то мушу сказати, що на захід не будемо посуватися; але будемо посуватися на схід". Дійсно, як би так хто хотів брати поважно те, що говорить премієр Польщі, то перед пястохіенським кабінетом моглаб стануги дилема тяжка до розвязання.

„По раз остатні".

В звязку з наближаючимся зїздом польських легіоністів у Львові видав польський міністер війни Шептицкі розпорядження, в якому читаємо: „З огляду на те, що в бїжучому році відбулися вже зїзди б. військових польських формацій, в яких приймали участь в характері гостей старшини в дїевій службі, дозволюю на участь в зїзді б. легіоністів дня 4. і 5. ц. м. і рівночасно зазначую, що дозволу на участь старшин в дїевій службі в характері гостей на зїздах і роковинах всяких буаших польських формацій уділюю в останнє і тим самим анулюю приказ мін. військ. справ 11865122".

Сойм.

На 54. засіданню польського сойму доніс маршалок про звільнення зі становища міністра фінансів Грабского та іменування Ліндого. Відтак повідомив сойм про закони, приняті сенатом без змін та про зміни, які заповів сенат відносно закону про патенти і кооператив. На кінці повідомив маршалок сойм про те, що найвищий польський суд уневажнив мандат посла Василя Комаревича. По прочитанню цілого ряду проєктів приступлено до закону про сервітути на „сходніх кресах", до якого сенат вніс цілий ряд поправок, викривлюючи цілковито зміст і характер закону.

З тернопільського пашалика.

(Поліційні, адміністраційні і військові надужиття.)

I.

Наш кореспондент з Тернополя доносить нам:

В ч. 60 і 61 сьогорічного „Діла" під заголовком „З терністого шляху" подано довгу низку ріжнородних надужить з боку польської влади супроти Українців і українських інституцій в Тернополі. Це не подобалося поліції і вона сконфіскувала на ліпши у Львові цілий наклад „Діла" ч. 61 так, що продавці трафіканти в Тернополі не одержали ні одного примірника. Львівські поліцаї зробили це мабуть на домагання своїх тернопільських товаришів, котрі не бажали собі, щоби про їх гріхи не довідалося ширше українське громадянство Тернополя. В два дні пізнійше доставила адміністрації „Діла" львівська поліція весь наклад „Діла" ч. 61 призначений для Тернополя.

З поліційних надужить приходиться нам занотувати надужиття коменданта посторунку в Янківцях пов. Тернопіль Володислава Урбаніка, котрий на свою руку в осени 1922 замкнув читальню „Просвіти" в Малошівцях пов. Тернопіль, забрав всю читальняну бібліотеку і зложив її у місцевого народного війта Яна Лєвіцкого. Обовязуючий закон про збори з 15. XI. 1867 В. з. д. ч. 134 в § 25 право розвязати товариства дає тільки краєвій політичній власти (тепер воєвідству), а лишень хвилево може староство на основі § 28 згаданого закона здержати діяльність товариства й про це донести своїй вищій власти. А тут простий поліцай хоче собі присвоїти ці права, кажучи, що читальня „Просвіти" в Малошівцях розвязана, бо він її замкнув за ворожу діяльність проти Польщі. Тому що згадана читальня істнує дальше, скликано загальні збори цеї читальні на день 17 мая ц. р., на котрі прибув голова філії д-р Степан Баран. Коли вже збори розпочалися, впав Урбанік з ватагою поліцаїв і розігнав збори. В цій справі внесено інтерпеляцію в соймі.

Від 23 січня ц. р. сидять в тернопільській окружній тюрмі слідуючі молоді Українці: 1) Колодій Франц, 2) Василишин Остап, 3) Муль Михайло, 4) Гологинський Василь, 5) Курієвич Павло, 6) Ординанс Ілько, 7) Чубатий Петро, 8) Долицький Родіон, 9) Лукашевич Володимир, 10) Кладзінський Михайло, 11) Книш Осип, 12) Постригач Остап, 13) Войтович Петро, 14) Горик Ілько, 15) Бабій Осип, 16) Майка Степан, 17) Гнида Василь, 18) Козакевоч Ілько, 19) Коваль Андрух, 20) Думка Тимко, 21) Гуменний Михайло, 22) Шкільний Микола, 23) Цеслінський Стах (римо-кат.), 24) Пецух Михайло, 25) Пука Михайло, 26) Озімка Андрух, 27) Неділя Гриць, 28) Коваль Микола, 29) Чамбул Іван, 30) Микитів Степан, 31) Куниця Василь, 32) Павлишин Іван, 33) Урбан Петро і 34) Ревька франц. Проти всіх вище вичислених ведеться слідство о злочини в § 58 б) і ц) зак. кар. (головна зрада) до ч. спр. Vr. 137/23.

Повища справа має провокаційне тло у звязку з роботою провокатора Гната Мельника, котрий від трьох місяців сидить в тернопільській слідчій вязниці під замітом злочинів з § 65, § 8 і § 134, § 8 і § 190. § 199 а) і § 209 зак. кар. до ч. Vr. 616/23. Оборонець вище вичислених обвинуваченых д-р Степан Баран виготовив основну інтерпеляцію до міністерства справедливости і міністра внутрішніх справ в справі арештування української молоді в Тернополі і околиці в звязку з провокаційною діяльністю Гната Мельника до ч. спр. суду окр. в Тернополі Vr. 137/23 і Vr. 616/23. Цю інтерпеляцію вніс посол Підгірський і тов. і є надія, що супроти арештованої молоді буде пристосована амнестія і вони по півріччій тюрмі вийдуть на волю, бо всі досі сидять в вязниці тільки завдяки відповідній тактиці тернопільської поліції.

(Докінчення буде.)

Чужа преса про хлібоїдів.

„Przegląd Wileński" з дня 13. V. поміщує статтю, яку подаємо в дослівнім перекладі: „Хочемо освітлити особу хліборобського посла українського клюбу кс. Ількова. В теперішну пору він відограє деяку ролю в парляментарному житті Польщі, з огляду на те, що широкі кола польського громадянства „народового" уважають Ількова за зразок Русина, з яким Польща може переговорювати. Отже, як виглядає цей польський любимець?

Ількив є рідким сьогодні примірником священника „з домовим образуванням" теольогічним. Підчас облоги Львова він перебував десь на провінції і зумів собі використати ситуацію, щоби в якийсь спосіб добути висвячення на уніяцького священника. Ількив має деяке теольогічне знання, але в духовній семінарії ніколи не був і тому ніколи не міг би бути висвяченим. (В інтересі правди наша редакція мусить додати, що Ількив був у семінарії деякий час, але його прогнано за ріжні провини).

Далі цей самий орган пише: „Ількив умів зєднати собі ласку у станиславівського епископа Хомишина, обіцявши йому висвятитися в целібаті, що особливо подобається станиславівському владиці. Компетентні особи оповідають, що Ількив бажаючи дістатися до семінарії, не оминав жадних упокорень супроти молодого префекта, щоби тільки досягнути ціли. Ексцентричність і гістерія були характеристичними рисами цього виїмкового кандидата і тому заряд духовної семінарії не міг принять його між своїх учеників.

Бачучи безвиглядність своїх старань, умів цей проворний кандидат зєднати собі ласку відомого москвофіла офіціяла Білецького, в чім допоміг йому грабя Розвадовскі. Тим способом Ількив заокруглив свої студії.

Висвятившись, Ількив працював на провінції а коли церковна влада хотіла перенести його з одного місця на друге, Ількив відмовив послуху, за що був суспендований. Ількив відправляв дальше богослуження під крилами польської влади, з якого навязав взаємини досить вчасно.

Тепер в його справі відбувається церковний суд, але польський любимець відмовляє всяких зізнань. Ось це є Ількив. Не треба додавати, що польська націоналістична преса, яка не радо бачить в соймі послів національних меншостей а особливо священників, які є послами за дозволом своєї влади, мовчить про о. Ількова, який дістався до сойму шляхом потоптання основних прав церкви.

Дві мірки."

Життя совітського села.

Московський кореспондент „Нас Фр. Пресе" Юрій Попов пише про життя сучасного російського (неукраїнського) села таке:

Війна, революція і большевизм понизили культурний стан російського села. Невіра і забобон розпаношились в селі як ніколи перед тим. В головах і душах запанувала темрява, яка унаглядюється особливо в моменті небезпеки, коли то селяни, напримір в боротьбі з епідеміями кидались до зарядження лихови власними „чудодійними ліками". В багатьох надволжанських місцевостях лічаться селяни від пропасниці тим, що хорих кладуть нагими в сніг, щоб „свіжий воздух" їх „провіяв". Більше всього „лічать" нашітуваннями і заклинаннями. Звичайно виписують заклинання на стяжці, якою підвязують недужому шию. Відтак хорому не дають три дні їсти ні пити, ждучи його „одужання". Коли це не помагає, ціла родина узброєна в палиці кидається на хорого буками, „виганяє з нього чорта". Нерідко запрягають хорого до плуга; коли він який там шматок землі переоре, саджають його в баню, після чого натирають нафтою і смолою доки він не згине. Малих дітий завивають в тісто і кладуть над пару, щоб „їм було легче". Проти холєри є дуже добрим средством закопування живими псів, свиний, курий і т. д.

Ще більшу жостокість, як при леченню, виявляють російські селяни при каранню своїх злочинців. Лінч є на денному порядку. Буває, що жертву хлопської юрисдикції привязують за ноги до воза і годинами волочать її по улицях. Давно забуті і завмерлі інстинкти Азії відживають в народі наново. На руку цьому „відродженню інстинктів" йде совітський уряд в своїй боротьбі з церквою, для чого в кожному селі організується „Комсомол", який зложений з молоді має своїм завданням „дискредитувати церковні представлення і церемонії".

Дбаючи про деморалізацію сільської молоді, совітський уряд зовсім не журиться школою, замикаючи одні, а другі удержуючи в крайно оплаканому стані.

Занепад господарства і добрих обичаїв іде в парі з голодом, який викликаний посухою 1922 р. підтримується далі харчевими контрибуціями совітського уряду. Часті безпощадного загарбування сільських продуктів з боку уряду проминули, але на їх місце прийшли страшні своєю висотою збіжеві податки. Внутрішне розчленування села на „незаможних" і „куркулів" внесло цілковитий розлад в дотеперішний устрій села.

Старі урядові будинки з часів Миколи II. стоять по селах до нині. Але вони запущені і обліплені афішами з кличами комунізму та його більших і менчих богів. Гіпсовий бюст Маркса можна найти в кождому селі, навіть в найдальшій закутині. Властивою адміністративною владою села є „чека", якої начальних є рівночасно серцем і головою сільського „ісполкому". Особливу увагу варті спроби совітського уряду в напрямі „електрифікації" сіл. Серед парад і промов привозять в село зарабовану з якоїсь фабрики динамомашину, поставлять її денебудь і вона ржавіє без ужитку, бо нема сил ні зрозуміння для її використання.

Село живе єдино чутками і сплетнями. Оповідання про царябатюшку, який тут чи там появився, грають в сільських розмовах одну з перших роль. Загально селяни ненавидять совітську владу, але більше зі старої привички аніж з охоти реагували на її „блага".

Студентські справи.

Перший Звичайний Зїзд Центрального Союза Українського Студентства.

В днях від 11. до 18. липня ц. р. відбувся в вільному місті Данцігу І. Звичайний Зїзд Ц. С. У. С-а. З традиційного місця Конгресів, Зїздів і Конференцій — Цесус зі своїм І-им З. З. з міста Праги зупинився у вільному місті Данцігу. А се сталося з огляду економічних.

На І. З. З. явилися: Управа Цесуса і його Ревізійна Комісія та представники 15 організацій в числі 38 осіб. На отворення прибули як гості 2 делегати від німецького студенства, представники Української Громади Данцігу, Українського данцігського банку, тамошнього Українського Громадського Комітету та Кооперативи. Після привітів і формальностей відкриття І. З. З. приступив того дня до програмової праці. По звіті мандатної комісії стверджено, що на І. З. З. присутні 35 делегатів з правом рішаючого голосу з 93 мандатами від понад 4.650 членів. Після сього по виборі президії слідували через три і пів дня звіти, як з місць так і Управи Цесуса. В тім часі відбулася рівнож і широка дискусія над виголошеними звітами, в якій критично оцінено всі додатні відємні сторони початкової праці Цесуса. На закінчення 4-ого дня уділено абсолюторію працюючим до тепер членам Управи Цесуса як також висловлено догану та піддано під суд тих товаришів-членів Управи, які задля неоправданих причин відтягнулися від праці. Тогож дня вибрано і нову Управу (головою Ігор Федів).

В пятім, шестім і семім дни нарад І. З. З. відбувалися праці комісій, організаційної економічної, культурно-суспільної і редакційної. Над вислідом праць комісій в тих днях переводилася основна дискусія, де і прийнято цілий ряд відповідних резолюцій. Осьмого дня працю І. З. (18. VII. перед полуднем) по програмових деклараціях делегацій що до будучих завдань і праці як Цесуса так і його членів слідувало святочне закінчення Зїзду.

І. З. Зїзд перейшов під знаком ділової праці і виказав собою знаменне явище всеукраїнського студентського обєднання. Мимо широкого ідеольогічно політичного зріжничкування делегатів всетаки добачено на сьому зїзді спільний шлях для праці в напрямі оборони і поширення інтересів нашої молодої студіюючої генерації:

Замітка: Всі організації попри повищі вістки одержать обшинний зїздовий комунікат. Організації нечлени Цесуса можуть одержати такі відомости про І. З. Зїзд від управи Цесуса прямо за попереднім порозумінням. Громадянські і філянтропійні уттанови, які інтересуються життям студіюючої молоді, можуть рівнож звернутися до Управи Цесуса по докладнійші інформації.

Осідок Цесуса як і перед тим є місто Прага (Ч. С. Р.) Адреса канцелярій: Praha II. ulica Jecna 17 I. Почтова адреса: Centralnyj Soiuz Ukrajinskoho Studentstva Union Nationale des Associations des Etudiants d'Ukraine. Praha II. Hlavni posta, Prihrzdka 411.

Частину резолюцій подасться до загального відома. Резолюції для внутрішнього керовництва будуть переслані заінтересованим Українським Високим Школам, науковим і громадянським інституціям та всім студентським організаціям — членам Цесуса окремою урядовою відбиткою.

Постанови Зїзду.

Перший звичайний Зїзд Центрального Союза Українського Студентства складає щиру подяку усім тим інституціям та особам, які надіслали чи висловили свої привітання Зїздови і вважають всі ті привіти за доказ уваги зрозуміння та підтримки українського студентства в його змаганнях,

Складає щиру подяку Союзови Українських Студентів „Основа" в Данцігу за товариську гостинність виявлену підчас Зїзду.

Складає щиру подяку і признання установам в Америці: „Т-ву Української Молодіжи" в Нью-Йорку, „Обєднанню" в Філядельфії, т-ву „Український Червоний Хрест" в Канаді та усім добродіям-опікунам за їх працю та матеріяльну піддержку нашого студентства.

Складає щиру подяку чеському і словацькому народові в особі Пана Президента Т. Г. Масарика за велику поміч українським Високим Школам та студентству.

Витає з радістю успішний розвиток Української Господарської Академії в Подєбрадах, працю Українського Університету в Празі та відкриття Українського Вищого педагогічного інституту в Празі, які вважає великими культурними здобутками українського народу, та бажає їм і на далі успіху в праці.

Засилає свій товариський привіт українському студентсву на великій Україні та бажає йому зміцнення сил і витревалости;

стверджує з радістю відпорність українських студентських організацій на Західних Землях України в боротьбі за права української культури в саме високих шкіл і висловлює своє признання та обіцює всесторонну підтримку;

вітає пробудження до організаційного життя українського студентства Північно-Західних Земель України (Волині, Холмщини, Підляша та Полісся), а саме перший Зїзд 8. липня 1923 р. в місті Луцьку; вважає створення станової організації цього студентства за справу першорядної ваги; висловлює побажання при скоординованню праці цього студентства з „Профорусм" на основах взаїмного порозуміння і закликає українське студентство Галичини до найактивнійшої помочі Північно-Західним Землям;

вітає новопоставші українські студентські організації в Філядельфії, Будапешті, Кенігсбергу, Альтенбурзі, Мітвайді та Вінсдорфі і бажає їм найкращого розвитку.

(Продовження буде.)

НОВИНКИ.

— **Зїзд українських студентів з Волині.** Екзекутива по скликанню студентського зїзду на Волині повідомляє: Призначений на 8. липня ц. р. студентський зїзд, по ріжним технічним обставинам їзда неприбуття великого числа студентів не відбувся, але для сконсолідування життя українського студентства та допомоги для продовжування освіти, в цьому зїзді відчувається потреба. Отже обовязком кожного громадянина-Українця в найкоротшому часі подати адреси всіх студентів(ток), абітурієнтів(ток) повідомити та допомогти в приїзді на студентський зїзд, який відбудеться 29. липня ц. р. в м. Луцьку в пом. Просвіти, Ягайлонська 93 о 11. год. Студентів і абітурієнтів в Холмщини, Полісся та Підляша запрошується на цей зїзд, яко гостей. Листування надсилати на адресу: м. Луцьк, вул. Караїмська ч. 13., Миколі Огибовському.

— **Тарабовля.** Заходом всіх товариств улаштовано 24. VI. спільний Шевченківський Концерт в салі читальні „Просвіти". На концерт прибуло богато селян із повіту. В програму між иншим входили: Промова, котру виголосив д-р Мішко, мужеський хор жалібний марш. деклямація „Лічу в неволі" п. Куликовської, муж. хор „Чорна рілля ізорана", міш. хор „Ніченько, нічко", деклям. „Посланіє", котру досить влучно віддеклямував п. Романишин і хор мішаний „Пливе човен". Хором проводив о. Цегельський. По концерті виступив місцевий Пласт, котрий виконав вучні вправи хоругвами.

Анархісти. В Берліні почав виходити орган російських анархістів „Анархістическій Вестник". До співробітників того журналу належить і Осман Махно, який перебуває в Москві свої спомини.

— **Бистроумність воєвода.** Староство в Турці повідомило громадські і парохіяльні уряди, що дня 17. ц. м. станиславівський воєвода Юристовські приїзджає до Турки, щоби оглянути повіт, пізнати життя населення і його потреби. І справді воєвода приїхав в понеділок вечером, а у вівторок в полудне відїхав назад. На протязі 6. годин пізнав (в ночи?) життя повіту і його потреби. Бистроумний у нас воєвода.

— **Обіцяв пан нежих.** З Варшави доносять, що в звязку з останніми заворушеннями в Лодзі і Ченстохові польський уряд поріщив припинити оголошення амнестії, щоб не випускати на волю агітаторів у такий неспокійний час. Амнестія може бути оголошена аж по закінченню страйків.

— **Злодій в будинках св. Юра.** До помешкання о. пралата Пясецького в будинках св. Юра закрався в ночи злодій і ограбили скриньку з дорогоцінними річами, вартости 100 мілионів марок польських та невелику суму грошей.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Повідомляю П. Т. моїх Гостей, що від 20. цего місяця їду на 14 днів відпочинку. З замовленнями нових і змодернізуванням старих футер належить звертатися від 5. серпня. — З поважанием Петро Карпяк. 137 4—5

КОНКУРС. Видїл Української Бурси ім. Маркіяна Шашкевича в Бродах оголошує конкурс на приняття питомців до бурси на рік 1923-24. Ближші условія приняття подасть п. Яків Карчемний, директор Повітової Торговельної Спілки в Бродах, вул. Золота, на котрого руки належить також вносити подання о приняття найдальше до 31. липня 1923 р. — ВИДІЛ. 151 2—3

На просвітно організаційний фонд „Просвіти. З нагоди імянин Петра Карпяка зложили: Микола Заячківський 100.000, Софрон Ференценя 50.000, Михайло Стефанівський 200.000 мп. Солєнізант в подяку гостям за висказану його особі симпатію зложив на ту саму ціль 350.000 мп. Vivant sequentes! 166 1—1

ЛИСТУВАННЯ.

(Запити і відповіди).

Хто знав би, де перебувають старшини армії У. Н. Р. Іван **Нализайко** з Київ-Куріпівка і **Степан Смаґоневський** з Поділля, прошу повідомити на адресу: ing. I. Kulyk Uzhorod, Ref. vet. praci, Č. S. R. 164 1—3

Бувш. поручик. **Трусевич Павло!** Заподайте прошу адресу теперішнього пробування. — Главатий, Наблонна 54 А. 161 1—1

Хто знав би що сталось з **Павлюком Ілією** з Бродів, що був при кав. бриг. Г. А. звонить ласкаво донести о тім Анастазії Павлюк, Смільно п. Броди. Закордонні часописи просяться передрукувати. 140 3—3

Дрібні оголошення.

ДО ЗАМІНИ парохія, 5 кільометрів від великого міста з добрими будинками. Ближшу відомість подасть Вонковський, урядник магістрату, Коломия. 162 1—1

ДВОХ завідателів склепів, знаючих добре торговельне діло, потребує Акційна Спілка „Полотно", Львів, Зіморовича 20. Конечні референції поважних осіб і кавція. Звертатися в письменній дорозі. 159a 1—1

ШУКУЮ учительки до науки і виховання трех моїх дівчат з 3-ої і 5-ої кляси горожанських шкіл. Рефлектую на людячу пару і котра зобовязалася би спомогти цей обовязок цілий слідуючий шкільний рік. Зголошення враз з поданием точних условій приймаю до 15. серпня ц. р. — Марія Данилович, в Ворони коло Турки н/Стр. 152 3—3

ДОБРЕК повитуха приймає і удїляє помочі. Городецька 17. 87 9—10

НА ЧАС ВАКАЦІЙ пошукую гаспочки-учительки, котра могла би учити 1 до 2 годин денно дїточку першої народної кляси за помешкання і здоровий харч на селї в держ. лїсничого. Зголошення під адресою: Іванна Воєводова, Туря велика п. Соколів коло Стрия. 139 3—5

ДОКВАЛІФІКОВАНИЙ УЧИТЕЛЬ ГІМНАЗІЇ глядає від серпня ц. р. лекції на селї або заняття в українській інституції в місті. Зголошення з умовами на адресу: Йоча Бучак, Стрийська почта Збараж. 133 3—3

НОТАРІЯЛЬНИЙ кандидат з кількалїтньою практикою, путиновний референт у спадкових справах, глядає заняття у котаря. Зголошення з чемности: Марія Сторож в Калуші. 152 2—4

ВАЖНЕ для Духовенства! КОЛПАКИ на складі з добрих та тревалих матеріялів віденського моделю робить і висилає за післяплатою по умірковаших цінах — **нравецька робітня М. Стеця, Львів,** Зелена 31. При замовленню післати міру. Виготовляю також на замовлення реверенди, папістики, плащі і футра. 155 2—5

МАШИНІСТУ-СТЕНОГРАФА знаючого початки бухгальтерії, умїючого писати на українській і польській машині, потребує заряд Акційна Спілка „Полотно", Львів, Зіморовича 20. 159 2—2

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

75 4—6 **ДЕНТИСТ**

ЯКІВ НАСС

б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болосевича, приймає в заведенню

— вул. СИКСТУСЬКА Ч. 17. —

Штучні зуби в кавчуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

Конкурс.

Кружок У. П. Т. в Станиславові вул. Голуховського ч. 20, оголошує конкурс на одну посаду учителя до мови польської і української (німецької) при учительській муж. семінарії в Станиславові і дві посади учителів при народній школі в Єзуполі. Для семінарії вимагана що найменше укінчена філософія або видиловий іспит з першої групи (для народньої школи вимаганий іспит зрілости, при чім першенство застерігається тим, що вміють вести хор, драматичний кружок і кооперативу). Подання принимаються до 20. серпня. Долучити життєпись і відпис свідоцтв. 163 1—2

Позір українські гр.-кат. Уряди!

В кождій церкві, в кождім уряді парохіяльнім та в домі кождого священика повинен знаходитися портрет нашого князя церкви митроп.

:: А. Шептицького ::

величини 32½×44½. З огляду на малий запас, просимо поспішати з замовленнями. Ціна одного примірника з пересилкою виносить 16.000 мп. 165 1—1

Buch u Kunstverlag „Umna" Wien VIII. Ledercrgasse 20.

Присилайте передплату!

Печі і кухні

КАФЛЕВІ нові ставить, старі направляє скоро і дешево так у Львові як і на провінції. — Для заряду шкіл У. П. Т. з більшим опустом

:: Михайло Галібей ::

ЛЬВІВ, ПЕТРА СКАРГИ 5. 3 3

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 91 (9.972). Львів, пятниця 27. липня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА
Місячно в краю 35500 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 50.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.-кор. Румунії 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 50000 кр. Зміна адреси 2000 кр.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
1.500 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 26. липня 1923.

Шляхи Росії і українська справа.

В способі трактования нашого відношення до Росіян й Росії аж до останніх часів поширені погляди, які свідчать про значну степень примітивізму нашої політичної думки. Ці погляди, зроджені в передвоєнних часах на Наддніпрянщині в період початкового оформления нашої національно-політичної думки, тепер, стративши майже цілком свою популярність серед наддніпрянських кол, користуються натомість поширеним серед галицького громадянства. Суть цих поглядів полягає у визнанню тези, що не треба говорити про відношення до української справи Росіян і Росії, як цілої і єдиної. Є всякі Росіяне — погані, чорносотенні, денікінці, які ставляться до української справи негативно, й добрі, большевики, революціонери, від яких можна сподіватись для нас всякої благодати. І через те, коли не можна було сподіватися політики українізації, скажемо, від Денікіна, то тепер вірити й сподіватись, що таку українізацію переведуть большевики треба й належиться. Через те треба трактувати ріжні російські партійні групи в їх відношенню до української справи як щось цілком відокремлене й ріжне.

В цьому способі трактования проблеми українсько-російських взносин вражає його неісторичність. Цілком забувається про те, що погляди й поступування тої чи иншої партійної групи в даній нації являються в останньому рахунку тісно й нерозривно звязанними з незмінними історичними тенденціями розвитку цієї нації, що порвати з цими тенденціями жадна партійна група в жаден спосіб не може. Не береться під увагу, що треба зважати передовсім не на те, що говорить та чи инша партійна група, а на те, що мусить вона робити, рахуючись з становищем нації, її потребами і вимогами. За деревами не бачиться ліса.

А між тим аналіз взаїмних відносин Росії і України на підставі фактів історичного минулого, на основі розгляду їх взаїмних економічних відносин, дає виразну й яскраву відповідь на те, які можуть й мусять бути відносини між Росією й Україною; можуть й мусять бути, незалежно від тих паперових деклярацій, які складає та чи инша партійна російська група.

Коли Росія з маленької московської держави, положеної на північному сході Европи, почала перетворюватись, підбиваючи чужі племена й народи, в російську імперію, шляхом її в цьому поході був шлях до моря. Здобувши вихід до Балтійського Моря, Росія поставила своїм завданням закріпитися на берегах Чорного Моря. Аби тут закріпитися, вона мусіла знищити ті основи державности, які створив тут український народ; аби забезпечити й запевнити тут своє панування, вона мусіла всіма силами боротись проти розвитку українського національного руху, який веде за собою державний сепаратизм. І ми бачимо, що з того часу, коли Петро І, розвязав питання про вихід Росії до Балтійського Моря й коли стало на чергу дня опанування Чорного Моря, починається з часів Катерини II політика нищення України. Ми знаємо результати, до яких вона привела.

Під час царювання Олександра II перед російською імперією стало питання про необхідність для неї, коли вона хоче заховати світове значіння, перетворитись в капіталістичну державу; питання це розвязано в першу чергу за допомогою України; експорт збіжжа, який запевнював значіння Росії в світовому господарстві, був передовсім експортом українського збіжжа; російська металюргічна і камяновугільна промисловість, які становлять основу кожної національної господарки, базувались перш за все на українській металюргічній й камяновугільній промисловости. В звязку з цим з перетворенням Росії в капіталістичну державу — являємось свідками нового збільшення агресивних заходів Росії проти України, заходів, які йдуть до повної заборони українського письменства, а відтак до політики Столипіна. Така політика для Росії являлась необхідною й неминучою, коли вона хотіла бути великою державою. Така політика являється для неї так само неминучою й тепер, коли Росія хоче заховати своє значіння, коли вона хоче відродитись, коли вона не погоджується на ролю другорядної держави в північно-східному закутку Европи. Так було, так мусить бути в майбутньому. До цього примушують Росію її елементарні інтереси й потреби. В боротьбі за здійснення цих своїх потреб Росія йшла, йде й мусить йти проти української нації. І окремі російські партійні групи в тій чи иншій формі мусять рахуватись з цими неминучими історичними тенденціями розвитку російського народу, російської держави.

Три нації боролись за опанування Чорного Моря на протязі історії — Поляки, Українці й Росіяне. Українці, які заселюють чорноморське побережжя, які являються природними господарями його берегів, не змогли своєчасно сконсолідуватись в могутню державу, яка оборонила би Чорне Море від посягань сусідів. Поляки в своїм поході до Чорного Моря потерпіли повний крах і навіть найбільш імперіялістичні їх елементи не уважають опанування Чорного Моря реальною політичною програмою. На Чорному Морю панувала й панують Росіяне й кожне поширення українського національного руху, всякі виявлення державницьких змагань з боку Українців є для них metenio mori, загроза їхньому стану посідання. Через те не на життя, а на смерть — вони ведуть й будуть вести боротьбу з українським рухом.

А не треба забувати, що там на просторах, що прилягають до Чорного моря, які є під владою Росії, знаходиться понад 1/3 нашої нації, там розвязується питання про те, бути чи не бути нашій нації, питання про те, чи стати нам лише гноєм для чужих культур, чи бути вільним державним народом.

Ці історичні тенденції російської експанзії на українській землі червоною ниткою проходять в тій чи иншій формі в програмах, позиціях й поступованню відносно України всіх російських політичних партій.

Аналіз цих програм й цієї тактики, на якому ми спинимось в дальших числах, ясно вказує, що ворогом нашим являється Росія яко така, незалежно від степені демократичности і поступовости її представників.

Після підписання мира.

Константинополь. День підписання мира обходила Туреччина урочисто. В Анґорі і инших містах відбулися великі маніфестації із військовими парадами. Населения з ентузіязмом витало представників уряду і армії. Кемаля Пашу засипано гратуляційними телеграмами і цвітами.

Справа Клайпеди.

Париж. Наради Амбасадорів у справі статуту для Клайпеди доходять до кінця. Децизія буде оголошена дня 27. ц. м.

Після утечі Ергардта.

Берлін. В Дессаві арештовано барона Буша з жінкою. При ревізії найдено плян утечі Ергардта і список осіб, що допомогли в утечі.

В Порурю.

Ессен. В звязку з поголосками про плян Франції проголосити надренську республику, професіональні, робітничі союзи в Порурю постановили проголосити генеральний страйк на випадок проголошення тої республики.

В Югославії.

Білгород. Скупщтіна ухвалила 121 голосами проти 21 закон про службову прагматику державних функціонарів. Посли Давидович і Янович опустили салю перед голосуванням. В Хорватії ведеться енергічна агітація приклонників Радіча за активною боротьбою за незалежність Хорватії. Останні події, а особливо спроба арештувати Радіча ще більше загострили сербсько-хорватські відносини.

Терор у Франкфурті.

Франкфурт. В звязку із заворушеннями і вбивством прокуратора Гааса, тут проголошено вимковий стан. Переводяться масові арештування і ревізії.

Наради в справі Поруря.

Париж. „Temps" доносить, що Поанкаре відбуває тайні наради з бельгійським амбасадором в справі ситуації в Порурю.

Політичний процес в Берліні.

Берлін. Процес проти редактора Бема, обвинуваченого в державній зраді має розпочатися дня 1. вересня. Обвинувачений запротестував проти того, запевняючи, що як процес не розпічнеться дня 1. серпня, то він розпічне з товаришами голодівку.

Німецька позичка.

Берлін. Вчера закінчилися наради в справі державної позички. Ухвалено проєкт, який передано для апробати. Позичка буде розписана в місяці серпні ц. р. в сумі 25 міліонів мар. в золоті. Позичка розписана на 12 літ у сплатах 5—100 долярів у німецькій валюті.

Курс грошей.

Львів, 26. липня. Дол. амер. 170.000—171.000, дрібні 168000—169000, дол. канад. 158000—159.000, дрібні 156.000—157.000, німецькі марки 50 тис. 0·45—0·50, 10-тис. 0·60—0·62, 1 тис. стар. еміс. 330—340, 1 тис. нов. еміс. 0·60—0·62, сотки дрібні 1·50—1·80, леї 700—720, дрібні 680—690, кор. чеські 4800—5000, дрібні 4700—4800, Австр. тис. нов. емісії 1400—1500, стар. еміс. 9000—9500, сотки стар. еміс. за тис. 12—14.000, дрібні á 10 за тис. 10—12.000, австр. штемплі 216—220, австр. перекази 220—225, Франки франц. 7000—7500, фунти стерл. 680.000—720.000 франки швайц. 29.000—30.000, Рублі 5-сотки 700—710, авич. сотки 710—720, думські тис. 22—25, думські á 250 по 15—16, Карбованці 0·80—0·85, гривні 0·90—0·95.

Золото: 20 кор. 720—740000, 20 франк. 670—700000, 20 мар. 750 до 800, 10 рублі 980—1,000000, дол. 155000—158000.

Срібло: Кор. австр. 12200—12300, 5 кор. 62000—64000, фльорени 31000—32000, рублі 51000—55000, копійки за 1 рубель 28000—30000, леї 12000—12100.

Цюріх 25. липня. Берлін 000·10, Голяндія 219.75, Нью-Йорк 559 і 12, Льондон 25.72, Париж 33.09, Медіолян 24.40, Прага 16.65; Будапешт 00·4 Букарешт 2·87, Бельград 6.00, Софія 5.55, Варшава 000.37, Відень 000.78, Австрійські штемплі 0.90791|2.

Жахливе положення культурних робітників на Великій Україні.

Саме вернув один з наших репатріянтів, що довший час вештався по Україні і подав нам отсі вісти: Як живеться нашим культурним робітникам? — питаємо і дістаємо відповідь:

— Зима з двайцять першого року на другий була страшна. Люди обдерлися, головно в чобіт. Колись заможні люди ходили тоді в онучках і подертих кальошах. Щоби прожити — випродували одежу і посуднну. Минулого року, завдяки посилкам через „Ара" положення поліпшилося, не можна одначе сказати, щоби культурні робітники були ситі. Недоїдали і всі виглядають, як з хреста зняті.

Чому члени Академії не приїхали до нас в гості? — питаємо.

— Гадка виїзду була! Її сильно підпирав комісар народної осьвіти Гринько, але його, як „націоналіста" усунено і ареалізувати думку було неможливо. У членів Академії не було грошей на виїзд. Вони й так мало не повмирали з голоду. Виїхати з Київа, хочби на сто верстов було тяжко, хиба пішки о прошенім по селах хлібі. Та ледви, чи був би живий той, хто вибрався би в таку дорогу.

Чи окрім культурних робітників дістава ще хто посилки через „Ара"? — Так, дари розділював спеціальний комітет дуже сумлінно. Обділювано ними також родини, що не мали ніяких заробітків, для котрих ринки праці були замкнені.

— Скільки заробляють культурні робітники?

— Краще не питайте! Професори університету, члени Академії дістають від уряду місячно два до трех рублів передвоєнних, отже стільки, що заробляє робітних фізичною працею в двайцяти минутах. Жити з того році. Я бачився на виїзднім з культурними діячами, котрі веліли подякувати львівському Комітетови за дари. Всі одначе затрівожені, що посилка устане. Що тоді буде? — питають. Погинемо з голоду, а з нами ляже в могилу українська культурна робота. — Якби був можливий виїзд, каже один, а я міг заробити за кордоном місячно більше як пять карбованців золотом (около чотириста тисяч марок п.) виїхав би негайно. Та що про се думати!... Мабуть, доведеться тут згинути...

Які політичні відносини?

— Терор. Люта епоха гарних слів і поганих вчинків!

Огляд світових подій

Лист льорда Parmoor-а.

До редакції „Нас фр. Прессе" надіслав льорд Parmoor лист такого змісту:

„Ми (Англійці) слідимо з постійним заінтересованням усе, що діється в Австрії, і думаємо, що найчорнійша епоха уже проминула та починається нова ера. Ми розуміємо, що для цього потреба часу, але ми радісмо вже самою надією на краще.

„Ви запитуєте мене про опінію Англії про репараційну кризу і рурську акцію. Велика більшість Англійців думає, що не можна думати про якийсь поступ в загально-европейській відбудові, як довго не є управильнена справа репарацій. Ви знаєте, що цей погляд висловив я уже перед кількома літами, — але тоді заволодів умами злий дух, і мало хто мене чув. А тепер смішністю було вірити, що можна відбудувати мир перед моментом вирішення справи репарацій, в обличю відшкодувань, які далеко перерастали економічну можність Німеччини. Тепер доперва бачимо деякі помилки, що Німеччини не запрошено до мирових переговорів, де можна було мати згоду, основану на порозумінню, яке запевнило б їй тривкість. Тепер одначе вже за пізно, щоб занулювати те, що стало фактом. Зроблено тільки зла і шкоди, що уже прийшов найвищий час, щоби перемінити хід катастрофи. Англійський премієр і міністр закордонних справ мають за собою край, коли домагаються назначення авторітетного органу для означення платничої здатности Німеччини. Це є альтернатива, якої не можна оминути, коли хочеться, щоб теперішні відносини в Німеччині тревали і розвивалися.

Перший крок зробила Англія в моменті, коли рішила дати окрему відповідь на німецькі пропозиції. Сталось добре, що що відповідь предложено союзникам, але рішаючим моментом є той, що Англія рішила не інтервенцію, яка потягла за собою винесення метод і цілої репараційної політики. Не менче важним є і це, що декларація премієра міністрів становить рішучий протест проти обсади краю ворожими військами підчас т. зв. мира. Що до себе я думаю, що протест Англії матиме значіння, та щоби з підпоможуть пресі континенту в парі з Америкою.

Ніхто в Англії не бажає собі розриву з Францією, але в парі з тим росте з дня на день ворожий настрій проти французької обсади Поруря і проти форми цеї обсади в характері військової диктатури.

Англія ужие всіх засобів, щоб привести Францію до зрозуміння небезпеки теперішнього положення, але поки що рано на це щоб говорити про майбутнє. Англія не може бути задоволеною постійною обсадою Поруря і вона буде старатися переконати Францію про велич шкід вже не для самого населення окупованого краю, але для майбутнього усеї европейської цивілізації. Франція є ще за малим фактором, щоб сама заступала европейську цивілізацію, а дорогою ізоляції дійде вона до того, що значіння її для світової історії дійде до мінімум.

Польсько-турецький договір.

Договір, заключений між Польщею і Туреччиною, складається з трьох частин: Перша, це політична умова, т. зв. пакт вічної приязни. Артикул I. цього пакту ствердже вічну приязнь, яка лучить Польщу з Туреччиною, і покликується на „ніколи не розривані взаємини" обох тих держав. Арт. 2. говорить про навязання нормальних польсько-турецьких взаємин. Арт. 3. згадує про рівночасне навязання торговельної умови.

Друга частина містить постанови що до прав турецьких горожан в Польщі і польських в Туреччині. Третя частина опирається на клявзулі найбільшого упривілейованя і взаїмности.

Торговельна умова нормує також спосіб комунікації. Найкоротша дорога з Льондону до Багдаду буде йти через Польщу. З хвилею заключення умови буде установлена комунікація Льондон—Амстердам — Берлін — Познань — Катовиці — Львів — Букарешт—Константа—Константинополь, а звідси до Багдаду. Дорога ця буде коротша о 13 годин від „Орієнт-експресу" на Париж і Будапешт. Що до ціни буде вісім разів дешевша.

Польща дістає у своїм трактаті ряд користей, пр. право відкриття складів на польські товари в Смирні і Царгороді і транзітові вигоди.

Корисні жнива в Европі.

Як повідомляє міжнародний хліборобський інститут, сьогорічні жнива в Европі випадуть вдоволяюче. Прибливний збір в усіх країв, з яких появились уже повідомлення і які з виїмком Роси дають 40 проц. взрожаю більше як торічний збір, перевисшає торічний збір о 21 міліонів метр. сотнарів, значить о 17 проц. Вся продукція є більша ніж перед війною. Провізоричні оцінки для Канади і Зєдинених Держав передбачують спадок продукції о 18 міліонів сотнарів, чи там 5 проц. проти надзвичайно богатих жнив з 1922 р.

Разом з продукцією Японії і Індій являється надвишка 23 міліонів сотнарів, чи там 4 проц. проти світового збору з останнього року.

Перед конференцією М. Антанти.

Румунський міністр Дука в розмові з представником преси заявив, що загально переціюється значіння конференції в Сінаї. Постановлено сікликати її ще перед двома роками в часі білгородської конференції. Міністри Малої Антанти збираються що року в ціли переведення вимін гадок в актуальних політичних справах. Такуж ціль і має сінайська конференція. Між иншим держави М. Антанти мусять означити своє становище перед майбутньою сесією Союза Народів. Конференція буде займатися справою угорської позички, справою становища Греції супроти М. Антанти і справою усунення перешкод в наближенню Чехословаччини до Польщі. Програма конференції має 26 точок, між якими находяться також економічні.

Перед переворотом в Греції?

„N. W. Journal" доносить з Білгороду, що в Греції збільшується республіканський рух і що ситуація в тім краю дуже гріжна. До Атен спроваджено кілька полків з провінціональних міст для здавлення страйку і заворушень. Центром республіканського руху є Сальонікі. На чолі республіканського руху стоїть Венізельос.

Заворушення в Майні.

Німецька преса доносить, що окрім ексцесів у Франкфурті вибухли заворушення в Майні. Демонстранти здемолювали будинок американських фірм. Одна особа згинула.

Наслідки бреславських заворушень.

Тому, що в Бреславі настав уже спокій, виїмковий стан знесено. Шкоди, яких наробили ворохобники, обчислюють на $^3/_4$ біліона марок. Знищено 200 склепів і магазинів, убито 5 осіб, 15 ранено.

З польських справ.

Бюджетова провізорія.

Буджетова комісія польського сойму в присутности міністра фінансів Ліндого приняла в другому і третьому читанню проект закона про буджетову провізорію на третій квартал ц. р, то є до 1. жовтня. Предстявники лівиці висловились проти проекту. До 3 статі введено зміну, після якої інвестиційні кредити можуть бути одержувані за посередньою згодою міністра скарбу.

Охорона льокаторів.

Правнича комісія польського сойму розглядала далі проект закона про охорону льокаторів. Точку ц. 10. і принято в такій редакції: „Коли піднаємець своїм безоглядно неприличним поведенням образить співльокатора або поважно забурить домашній порядок, тоді віднаємець може жадати розвязання умови"

Страйки і заворушення.

В звязку з уличними ексцесами в Лодзі арештовано 77 осіб, з чого 63 звільнено а 14 передано до диспозиції прокураторії, як обжалуваних о діяльну участь в заворушеннях.

В справі масакри страйкуючих робітників в Лодзі. Ченстохові, Бялій і Бельску польською державною поліцією внесли посли П. П. С. наглий внесок, в якому вони домагаються безпроволочного слідства, потягнення винновників до відповідальности, уневажнення обіжника головного комманданта поліції, яким забороняється стріляти в повітря (досі практикований спосіб стріляння „на пострах") врешті домагається відшкодування для ранених і їхніх родин. У відповідь на соціялістичний внесок промовляв міністр внутрішніх справ Керник, який серед безустанного гамору і переривання старався оправдати становище адміністрації і поліційних органів.

Внесення посла Міхалька на отворення дискусії над заявою міністра Керніка відкинуто 198 голосами проти 138.

Страйк в Бельску тріває далі. Переговори поміж промисловцями і робітниками не дали ніяких результатів. Промисловці годяться тільки на 20 прц. підвижки і то щойно в серпні. Вони відкинули також домагання робітників в справі установлення паритетичних комісій для обчислення зросту дорожнечі.

Страйк в Калуських салінах, який почався тому місяць тріває далі. І родовжують його неуступчивість промисловців та використання страйколомів з Н. П. Р.

Союз телєфонічних працьовників в Варшаві зажадав оноді від дирекції телєфонів 50 прц. підвижки в відношенню до платень з липня ц. р.

Страйк будівляних робітників у Варшаві тріває далі. На днях відбудуться переговори делєгатів і підприємців.

Наконець остає ще до занотовання страйк у фабриці дріжджів і і спірта в Лисянницях під Львовом. Страйк має наскрізь економічне підложе. Не кінчається також страйк деревних робітників в скільських тартаках.

„Курер Варшавскі" доносить що дня 25. ц. м. о год. 11 перед полуднем відбули перше засідання союза металевих промисловців, які радили над можливістю ліквідації страйку металевих робітників. По промові делєгата робітників заявили промисловці, що вони не мають мандату приняття робітничих постулятів, супроти чого нараду відложено.

Memento!

З приводу крадежі дорогоцінностей гнєзненської катедри читаємо в „Дзєнніку Людовім":

Читаючи алярмуючі ревеляції про крадіж в гнєзненській катедрі, мимоволі насовується цілий ряд рефлексій.

Отже так велитенські скарби лежать безпожиточно по наших костелах? Тоді, коли держава стоїть під тягарем нужди — в одному тільки костелі злодії крадуть скарб, який перевисшає вартість усіх банкнотів цілої держави. Бо вартість вкрадених предметів очеркнено на суму 200,000,000 марок в золоті то є в горою 5,000,000,000,000 (5 трільонів) паперових марок тоді, коли ціла емісія польських банкнотів переходить ледви 3 трільони марок польських.

І такі скарби полишені в спіку доброї волі паламаря, в найкращому випадку — пароха.

Правда, канони голосять, що церковні добра є власністю церкви — „Риму" — і тому не можна втручуватися до того цивільній владі краю.

Але нарешті треба поставити питання ясно, що ті добра повстали не з дарів і позичок „Риму", але є власністю держави і держава має повне право ними занятися, переховуючи під спеціяльною опікою і охороною як цінність історичної і мистецької вартости — а дорогоцінний металь вужитковуючи на конечні потреби держави".

А далі: „Чиж християнська совість не каже церковній владі віддати народови бодай частину скарбів, які є безсумнівною власністю

народу, замість, як це сталось в Гнезні, наражувати їх на затії сантотатської руки злодія?"

„Немає тільки характер абсолютальні".

В соймовій дискусії над стипендіями для студентів вищих шкіл забрав голос Сергій Колцький, який пропонував додаток до закону в тому напрямі, що „стипендії повинні бути видавані молоді без різниці народности і віроісповідання". Поправку відкинуто, прийнято основане доложення уряду в формі, яка говорить, що стипендії будуть надавані „молоді, яка відзначається безаказдним горожанським характером". Проти цього „характеру" протестував бесідник П. П. С. одначе безуспішно. В дискусії над сервітутами промовляв пос. Васильчук, який ствердив, що ненависть укрзінських селян до кольочістів росте з дня на день.

З тернопільського пашалика.

(Поліційні, адміністраційні і військові надужиття.)

II.

По заду поліції не лишається і тернопільське староство, особливо в духовних справах. Тут староство йде явно в поході проти греко-кат. церкви і греко-кат. духовників. Дня 21. квітня 1923 р. явилася в канцелярії адв. д-ра Ст. Барана в Тернополі Анастазія Городинська з Бушева — родж. в Буцневі в 1903 р. обр. римо-кат. з просьбою, щоби написати її заголошення до староства про перехід на греко-кат. обряд. Адв. д-р Ст. Баран виготовив заголошення згідно з арт. 6. зак. з 25/5 1968 В. з. д. ч. 49 і тогож дня вніс в старостві з тим, що по думці арт. 8 згаданого закона заголошуюча зрікається окремої резолюції для себе. Тогож самого дня заголосилася Ан. Городинська у греко-кат. пароха в Буцневі о. декана Ізидора Глинського з посвідкою про заголошення переходу в старостві з просьбою, щоби її приняти до звязи греко-кат. церкви. Це очевидно зробив о. Глинський і з правного державного боку переведено формально справу переходу. Перехід ставси формально законним і з канонічного боку, бо Ан. Городинська до передшлюбного протоколу подала добровільно, що виходячи за муж за грекокатолика, хоче з ним жити в одному обряді греко-кат. і в тому обряді виховувати діти. Вийшли оповіщи і о. Глинський дня 8/5 1923 р. звінчав згадану Городинську.

Тим часом в справу вмішався римо-кат. парох в Буцневі кс. Нестор Пукальскі, справді божевільний шовініст, який не перебирає в средствах, коли треба знищити Україниця. Він візвав помочі поліції і староства і воно укарало Ан. Городинську дводнєвним арештом, а о. декана Глинського рішенням з 30/5 1923 р. гривною в квоті 100.000 мк. з заміною на 10 днів арешту за перест. арт. 8. зак. з 25 5 1868 В. з. д. ч. 49 — якого, як вище вказано, тут не було. Проти засуду внесено рекурс до воєвідства через канцелярію адв. д-ра Барана.

Греко-кат. пар. Острова о. Глуховецький одержав зі староства в Тернополі письмо з 16/6 1923 ч. 3207/5, щоби негайно переслав до староства метрикальні витяги 47 дітей з Острова від 7 до 14 літних. Річ в тому, що державна поліція на спілку з кс. Шукальским в Буцневи вишукує всі діти в шкільному віці, яких предки після легенди колинебудь були латинниками і хоч їх правильно і згідно з волею батьків охрещено в церкві і хоч вони яко знаходячіся в віці від 7 до 14 по закону з 25/5 1868 В. з. д. ч. 49 не можуть змінати віроісповідання, то поліція й староство силою хочуть це перевести. О. Глуховецький очевидно жаданих виказів не переслав.

Тернопільське староство береться розвязати дяківську справу. В Березовиці великий був дяком Атанас Глухий, старостинський поплечник і побрехач. Коли парох і комітет церковний усунули його з дяківства в Томину неділю ц. р., він удався о поміч до староства і воно письмом з дня 10. мая 1923 ч. 2702/5 зажадало вияснень від уряду парохіяльного, чому усунено дяка Глухого, поручаючи рівночасно, що право іменувати й усувати дяків має тільки рада громадська, чого досі нігде не було. І це письмо зігноровано, а староство само дало Глухому посаду камфотра при пов. лікарі.

Явною для Тернопільщини є хвиля війська. В Тернополі зарквіровано досі будинки філії Просвіти (два), Пов. Тов. кред. і Бурси ім. Качали. Реквізиція тревас вже пятий рік. Давно вже звільнено всі польські і жидівські обекти, а українських мимо приречень, мимо рішень начальних властей в наслідок заходів управ і соймових інтерпеляцій, не звільняють. Обіцяли дня 7/7 ц. р. звільнити один будинок філії Просвіти, бо казали, що другого не потребують, а вже 9.7 заявили делегації громадян, що не звільнять нічого. Це роблять з повною розвагою, щоби як можна найдовше припинити розвій українських товариств. Богато з зарекві-рованих льокалів військові установи не потребують, а мешкають там різні свояки офіцирів і сержантів. Дня 10. липня ц. р. вибух в помешканню хорунжого Бурого в 9 п. уланів, яке займає він цілком безправно в каменици філії Просвіти, динамітний патрон і здемолював комин і частину стіни. В справі безправних реквізицій внесено новину інтерпеляцію в соймі до міністрів внутрішніх і військових справ.

В селах Тернопільщини розквартеровано чимало уланів (24 і 22 полки). Ці постої відчуває дуже місцеве населення. Дня 12. липня ц. р. заквартеровано з Буцневі ескадрону машинових карабінів з 24 п. уланів під командою пор. Антоневіча. Квартерунок переводив кс. Пукальскі (не уряд гром., чого вимагає закон) в Україниця, або у них латинників, що голосували на одинку. Коні мусіли стояти в чистій соломі і мати все достатком паші, про що кс. Пукальскі переконувався особисто щоденно. Він то занив також для уланів льокаль місцевої читальні Просвіти. Поведення польських уланів з населенням нелюдське. Невдовзі по проході до Буцневя поручник Антоневіч побив тяжко гарапом Івана Наконечного, а вахмайстер Козюркевіч дня 12 липня і слідуючих побив палкою Івана Наконечного, Анну Кліщ, Петра Павліковського, Дмитра Пелеха, Андруха Сороку, Михайла Городинського, Василя Рожука і инших, всіх в Буцневи. Про надужиття польської солдатески доносять і з инших сіл Тернопільщини, як в Петрикова, Березовиці вел. і т. д. В цій справі посол Підгірський вніс інтерпеляцію в соймі, жадаючи слідства і укарання винних.

Поможіть політичним вязням! Фонди Комітету допомоги для них уже цілком вичерпані! Негідне честі Українського Народу булоб, коли-б наша суспільність всіми засобами не постаралася улекшити своїм політичним вязням їхню важку долю! Негайно пришліть нові датки до Краєвого Союза Кредитового, Ринок ч. 10, або до Т-ва „Дністер" вул. Руська ч. 20. Харчі доставляйте до кухні в „Народнім Домі", Львів, вул. Рутовського ч. 22, II. пов.

Студентські справи.

Резолюції Першого З'їзду Делегатів Центрального Союза Українського Студентства в справах культурно-суспільних.

1) Оцінюючи позитивну творчість праці Українських Високих Шкіл у Львові, сих великих культурних здобутків українського народа в боротьбі за його державні ідеали І. З. З. взиває все українське студентство та всі кола українського громадянства до активної всебічної підтримки в дальшому успішному розвитку згаданих шкіл.

2) Констатуючи в діяльности Куратор. Українських Високих Шкіл у Львові факт поставлення керування Українського Високого Шкільництва на шлях широко організованої та відвічальної праці над дальшим його розвитком. Приймаючи на увагу заходи Куратор. перед польською владою, що виявилися в поданню петиції в справі удержання існуючих вже університету та техніки, — І. З. З. осуджує сей крок як акт ломання дотепер-шніх засад боротьби за високі ідеї нації, та через се морального ослаблення її відпорности, а тому застерігає собі право зайняти в майбутньому в сій справі окреме становище. Для уможливлення однак успішної діяльности Українських Високих Шкіл у Львові закликається Куратор. У. В. Ш. доложити старань до створення передумов свобідного існування Українських Високих Шкіл і їх наукової праці.

3) З огляду на те, що українське студенство в великій скількости перебуває за кордоном та не може прийняти безпосередньої участи в розвитку Українських Високих Шкіл у Львові, — І. З. З. закликає його до несення тим школам моральної та матеріяльної підмоги. Одночасно закликає всіх членів Цесуса та українське громадянство за кордоном особливо підтримувати тих студентів, які взяли бранку поодиноких катедр і відділів на У. В. Ш. у Львові в сучасну пайлю місять продовжувати свої студії на чужині. Управі Цесуса доручається порозумівати виїзд краєвого студентства на закордонні студії в порозумінню з УКСРадою на основі дотичних рішень Краєвих Студентських Зїздів.

4) Закликається українські наукові сили за кордоном до повороту в край для піднесення продуктивности праці Українських Високих Шкіл і піднесення їх престіжу.

5) Вважаючи на те, що вчащання на Українські Високі Школи у Львові є актом творення громадянських цінностей і підвалинами суспільної корисности І. З. З. вважає необхідним перебування на сих школах наймолодших студентів в початку їх студій.

6) З огляду на трудність, вирішення справи бойкоту польських високих шкіл І. З. З. вважає в сьому питанню голос за краєвим студенетвом і делегує двох представників на його З'їзд для вирішення справи бойкоту в спільному порозумінню. Вирішені там постанови вважати буде своїми постановами.

7) Вважаючи на політичне положення української нації та культурні її потреби І. З. З. накладає обовязок на українське студенство в Ч. С. Р. активно підтримувати і на дальше розвій і працю Українського університету в Празі.

8) З огляду на се, що Українська Господарська Академія в Подебрадах не може в р. 1923/24 матеріяльно підтримувати більше ніж 120 слухачів на першому курсі, а кандидатів бажаючих в ній студіювати є зараз тричі більше, І. З. З. накладає обовязок на Управу Цесуса висднати як найбільше стипендій для згаданих кандидатів.

9) Беручи під увагу велике запотребування, а також і брак наукових підручників, І. З. З. закликає наші наукові сили використовувати як найбільше підручників з обсягу наук, які вони викладають.

10) І. З. З. констатує, що до тепер нема найвищого органу, який керувався волею студентів України та еміграції і вважає конечним негайне створення органу, який повинен нести відповідальність перед всею українською суспільністю за розвиток Українського Високого Шкільництва, тому домагається:

Утворити „Раду Українських Високих Шкіл", з склад якої вийдуть представники професури вже існуючих Високих Шкіл, різних культурно наукових установ та студенства на паритетній підставі. Представники студенства повинні мати в Раді Високих Шкіл рішаючий голос у всіх справах за виїмком чисто педагогічних, в яких мають тільки дорадчий голос.

11) Доручається культурно-суспільному Відділови Цесуса навязати як найтіснійші внесини з Українськими Високими Школами на Великій Україні.

12) По ствердженню невиносимого положення українського шкільництва на землях румунської займанщини І. З. З. взиває тамошнє українське студенство і громадянство до енергійної праці для побороння всіх перешкод на шляху розвитку рідного шкільництва.

13) З огляду на специфічний характер чужоземних шкіл, в яких українське студенство не має змоги образуватися в українознавстві І. З. З. взиває Істнування курсів українознавства, та поручає їх творення в наших еміграційних центрах і на дальше.

Рівнасно однак заангажованих курсів українознавства на терені Польщі (Варшава) для українського еміграційного громадянства І. З. З., приймаючи на увагу постанову про як найскоршу ліквідацію української студентської еміграції з Польщі шляхом переведення її до західно-европейських академічних центрів — вважає істнування цих курсів тая на дальше за непотрібне.

14) Вважаючи за конечне як найширше поширення рядів високошкільного студенства не тільки особами, що мали змогу нормально закінчити середну шкільну освіту, але й особами, що з яких будь причин сеї змоги не мали І. З. З. вважає за надзвичайно корисну працю матуральних курсів в різних еміграційних центрах, та доручає Управі Цесуса не тільки підтримувати дотепер вже істнуючі такі курси але і всебічно сприяти відкриттю нових.

15) Піддержуючи дотеперішну тактику активної участи українського студенства в культурно-суспільній праці серед українського народу І. З. З. вносить як директиви для культурно суспільного відділу Цесуса до майбутньої праці в тім напрямі слідуючі вказівки:

а) Розвивати серед нашого громадянства зрозуміння продукції високошкільного дорослу заповнюванням середніх шкіл нашою молодію.

б) Параліжувати відповідною пропагандою денаціоналізуючий вплив офіціяльного шкільництва на психіку нашої молоді та піддержувати зусилля нашого громадянства при творенню українських приватних шкіл.

в) Нормувати співпрацю студенських гуртків з місцевими культурно-освітніми та філянтропійними установами.

г) Сприяти вимінї фахової літератури поміж своїми членами, вказувати джерела і способи їх придбання, попирати закладання підручних книгозбірень; кермувати справою перекладів шкільних підручників з чужих мов; організувати і попирати розвій мистецьких гуртків та взоємотрювати їх відповідними приладами.

17) Щоби успішно переводити в життя свої постанови І. З. З. вважає потрібним видавання Управою

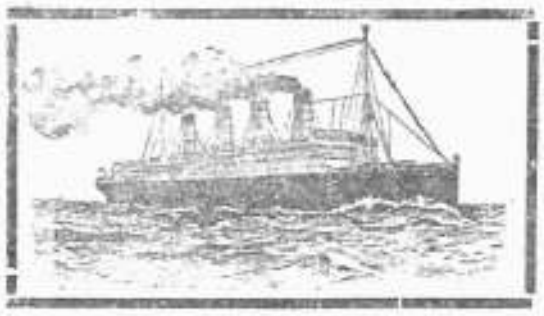

White Star Line

ЛІНІЯ БІЛОЇ ЗОРІ. — НАЙБІЛЬШЕ КОРАБЕЛЬНЕ ТОВАРИСТВО НА СВІТІ.

Філія в Галичині ЛЬВІВ, вул. Городецька ч. 36.

де продаються корабельні карти (шіфкарти) і уділяються інформації (пораду) як устно так і на письмі з справах виїзду **до АМЕРИКИ І КАНАДИ.**

„WHITE STAR LINE" має найбільші і найшвидші кораблі на світі як: **„MAJESTIC"** 56.000 тон, **„OLYMPIC"** 48.000 тон, **„HOMERIC"** 35.000 тон, **„ADRIATIC"**, **„BALTIC"**, **„CEDRIC"**, **„PITSBURG"**, **„ARABIC"**, **„REGINA"**, **„DORIC"**, **„MEGANTIC"**, **„CANOPIC"**, **„HAVERFORD"**, **„CANADA"**, **„VEDIC"**, **„CELTIC"** і богато инших.

Кораблі ці називаються **„МОРСЬКИМИ ПАЛАТАМИ"**, бо їх зовнішний вигляд робить враження величавих плаваючих палат.

Третя кляса на морських палатах.

WHITE STAR LINE звернула пильну увагу на належне урядження третьої кляси. — Салі, їдальні і каюти є чисті і вигідні. Пасажири знайдуть помешкання в каютах (станцію) по 2, 4 і 6 осіб в одній каюті. — Кожда особа має для себе окреме ліжко (постіль). — Умивальні та инші конечні уряджения находяться в каюті.

Велике старання поробило Товариство **„White Star Line"** в напрямі належного вижившлення пасажирів третьої кляси. Добра кухня на наших кораблях від давна тішиться заслуженою славою. Пасажири третьої кляси одержують смачно приготовані потрави без жадного ограничення в споживанню.

Вільний час пасажири третьої кляси можуть проводити в дуже гарно уряджених салях, нарочно для цієї цілі призначених, на розмови і товариські забави, або також на проходи, де для відпочинку найде кождий елегантний і вигідний фотель.

Безпосередна комунікація між Данціґом і Новим Йорком і Канадою.

Хто хоче їхати скоро, вигідно і безпосередно (без пересідання) до **Америки чи Канади** нехай сам зголоситься і других направляє до нашого бюра — — — —

„WHITE STAR LINE"

ЛЬВІВ, вул. Городецька ч. 36 і ТЕРНОПІЛЬ, вул. Тарновського ч. 5.

Цесуса органу, присвяченого справам студентським. Через це доручає Управі Цесуса основати окремий видавничий фонд з добровільних датків студенства і громадянства. Започаткування сього фонду має бути одноразовий даток в висоті 2-ох чеських корон від кождого українського студента, користаючого з допомоги в Ч. Р. Р., а в рівновартних датках від кождого студента забезпеченого допомогою поза Ч. С. Р.

17) В справі організації студентського спортового життя поновляється резолюцію І. Н. З з січня 1923 і доручається спортовому референтови підготовити заснованя Союзу українських спортових кружків.

НОВИНКИ.

— **Конфіскята.** Останнє (90) ч. „Діла" сконфісковано за частину вступної статті.

— **Вибори на Закарп. Україні.** Чехословацький уряд вислав на Закарп. Україну окрему комісію для переведення виборів до громадських рад. Вибори відбудуться в м. вересні.

— **Додаткові виписи до торговельної школи** Тов. „Просвіта" у Львові, вул. Корнякта 1. будуть прийматися в днях 30. і 31. серпня від 10—1 год. До дволітної торговельної школи і трилітнього ліцея приймаються ученики і ученици з укінченою VII. кл. всенародної або III. кл. середної школи, хоча би з двійкою з латини і греки та з укінченим в тім році 14. роком життя; до двоклясової торговельної гімназії з укінченою VI. кл. (шестою клясою) середної школи, а на однорічний курс торговельний з укінченою середною школою. Вписове всюди одноразово 100 000 мп., місячна оплата поки-що невідома, приблизно 100.000 мп. Наука в школі і ліцею починається 3. вересня, на курсі 17. вересня. Школа і ліцей підготовлює головно до купецького звання, гімназія і курс дає образування менш-більш як торговельна академія і підготовлює до посад бантових і в великих торговельних та промислових підприємствах.

— **До відома дирекції почт.** Дня 3. VII. с. р. надано в Добромилі на почті поручений лист, адресований по українськи, до Ігуменату ОО. Василіян в Бучачі. Адресат з нетерпічкою очікував цего вельми важного і пильного письма. Тимчасом лист наспів аж 23. VII. це є по двацяти днях, окруженою дорогою через Москву і Варшаву. Адреса була аж надто читка, тому не знать чому приписати сю „подорож довкруги світа", чи неграмотности, чи злобі відповідних чинників?

— **Пригадуємо українському громадянству,** що обовязком кожного Українця — вступати в члени кооперативи українського театру. Вписове виносить 30.000 мп., одноразовий уділ 50.000. Члени зволять ласкаво вирівнювати свої сплати. Дирекція кооперативи міститься при вул. Блихарській ч. 11. (п. Осип Бурачинський) заголошуватися можна і в ред. „Діла".

— **У Вильні.** Польська Поліція у Вильні розігнала багнетами учасників реферату посла Виговского та заборонила цему послови продовжати реферат.

† Посмертні вістки.

Наталія з Винницьких Ткачукова померла дня 13. липня по довгій а тяжкій недузі в домі свого батька о. Винницького в Розборі округлім. В. Й. память.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Перша засідання Дирекції кооперативи **„Український Театр"** відбудеться в суботу 28. ц. м. о 5. год. попол. в домівці Дирекції при вул. Блихарській ч. 11. II. пов. Прошу членів Дирекції і заступників Вп. п. Новицького, Навроцького, Сенишина, Короця і Сокальського прибути на се засідання. — *Осип Бурачинський.*

Мариянове свято відбудеться заходом тов. ім. М. Шашкевича в Золочеві д. 5 серпня (на случай сильної непогоди дня 12 серпня) н. р. на горі Підлиській (Підписе станція залізнича Ожидів) зі слідуючою програмою: о год. 11. рано Архиєрейська Служба Божа, — опісля народний фестин. Пожадані прогульки з цілого краю. Весь дохід на Рідну Школу. 171 1—3

На „Рідну Школу" до Секції У. П. Т. в Коломиї за місяць червень 1923. добровільні жертви зложили: Коломия 2,773.880 мп. в цім: д-р Іван Цілаковський 60.000. д-р Іван Ганкевич 50.000, д-р Олександер Козакевич 40.000. Печеніжин 57 000. Села: Новоселиця 49.930, Рожнів 134320, Годи 44.000. Пядики 51.500, Мишин 25740, Оскресінці 67500, Кропивище 27700, Тростянка 27000. Корнич 40.800, Ключів 30000, Іспас 33000. 169 1—1

Повідомляю П. Т. моїх Гостей, що від 20. цего місяця їду на 14 днів відпочинку. З замовленнями нових і змодернізованим старих футер належить звертатися від 5. серпня. — З поважанням Петро Карпяк. 137 5—5

КОНКУРС. Видїл Української Бурси ім. Маркіяна Шашкевича в Бродах оголошує конкурс на приняття питомців до бурси на рік 1923/24. Ближші условія приняття подасть п. Яків Карчемний, директор Повітової Торговельної Спілки в Бродах, вул. Золота, на котрого руки належить також вносити подання о приняття найдальше до 31. липня 1923 р. — ВИДІЛ. 151 3—3

Дрібні оголошення.

КРАВЧИНЯ з кроєм і практикою виїде до шиття на село; условія дуже скромні. Зголошення до Адміністрації під „Олена 22". 170 1—1

ЗА чотири покої з кухнею і повним комфортом дам за відповідною доплатою два покої з кухнею і повним комфортом при вул. Потоцького. Зголошення до Адміністрації під „Доплата". 167 1—2

ВАЖНЕ для Духовенства! КОЛПАКИ на складі з добрих та тревалих матерій віденського моделю робить і висилає за післяплатою по уміркованих цінах — **кравецька робітня М. Стеця, Львів,** Зелена 31. При замовленню післати міру. Виготовляю також на замовлення реверенди, папістики, плащі і футра. 155 3—5

НОТАРІЯЛЬНИЙ кандидат з кількалітньою практикою, рутинований референт у спадкових справах, глядає заняття у нотаря. Зголошення з чемности: Марія Сторож в Калуши. 152 3—4

ПОТРІБНО сейчас хлопця до практики на механіка, Ю. Ломаґа, Коперника 5, склад машин до писання. 156 2—2

МАШИНИ до виробу цементових дахівок на рольках, хрести, громозводи, вікна до перков, огородження, ваги столові і десятні, каси огнетривкі, направляє і виробляє нові Михайло Стефанівський, Львів, Варстатова, між вул. Рицерською і Кордецкого біля гол. двірця. 2732 0—15

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

Швайцарська ґаза,

першорядної якости паси, гурти, камінки, вальці, каспри, трансмісії. Конкуренційна ціна. **„ПІЛЬОТ"**, Львів, Баторія 4. 20 7-20.

Присилайте передплату!

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють від середи 25. липня ц. р. чудовий спортовий фільм, односерієву сензаційну драму на 5 великих дій п. з.

„НА ЖИТТЯ І СМЕРТЬ".

Головні ролі грають світової слави американські фільмові артисти.

За редакцію відповідає Ол. Кузьма. З друкарні Спілки „Діло" Львів Ринок ч. 10.

Ч. 92. (9.973). Львів, субота 28. липня 1923. Почтову напрямність оплачено гуртом. Рік XL

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 18., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не вертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 35000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 50.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. кор., Румунії 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 50000 кр. Зміна адреси 2000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 1.500 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 27. липня 1923.

Плюз т спільних завдань. У вчорашній нашій статті ми спинились над вияснением тих історичних тенденцій розвитку російського народу, які утворюють органічну й неминучу протилежність між інтересами Росії й України. Цих історичних тенденцій та їх прочисленности здебільшого не відчувають й наші москвофільські й москвофільствуючі елементи; вони волять їх обминати й скромно замовчувати. Натомість вони люблять висовувати фантом ніби існуючої спільности між тенденціями російського й українського народу. Шю спільність вони бачать в спільности кольонізаційних завдань Українців й Росіян на Сході. Українці й Росіяне, запевняють нас, мають стихійний розгін на Сибір, на землі Далекого Сходу й Туркестану; ці землі складають спільний кольонізаційний фонд для Українців й Росіян і в силу того кожен, хто говорить про державне відокремлення України, про її розрив з Росією, тим самим йде проти життєвих інтересів України.

Аргументи ці й погляди являються цілком й вповні запозиченими з російських джерел; їх Росіяне не один раз висовували і висовують ще й тепер проти українських державницьких змагань. Коли можна зрозуміти Росіян, які використовують твердження цього роду в інтересах свойого народу, цілком незрозумілим являється, як можуть ці міркування повторювати ті, що уважають себе представниками інтересів українського народу. Бо міркування цього роду міряються вже на занадто очевидному препарованню й перекручуванню фактів історичного минулого й економічної дійсности. І вживати їх можна лише, керуючись мотивами, які нічого спільного не мають з науковою безсторонністю й правдою.

Справді, який перебіг мають кольонізаційні процеси серед нашої нації? Історія стверджує, що на протязі віків, аж до середини XIX. століття, мав місце серед нас стихійний рух на південь і схід. Рух цей в ширших розмірах припинився тоді, коли остаточно закорінився на Україні капіталістичний лад.

Натомість виник тоді переселенський рух, рух на Сибір, на Зелений Клин, той рух, на підставі якого російські комбінатори почали говорити про спільність російських й українських завдань на Сході. Варто лише приглянутись до причин цього руху, щоби побачити, що він носив цілком неприродний характер, являючись викликаним лише спеціяльною економічною політикою Росії. Умови, на яких знищено кріпацтво на Україні, надмірне оподаткування селянства, неможливість ширшого розвитку капіталізму в наслідок непродукційних видатків російського уряду, його спеціяльна окраїнна політика — всі ці обставини викликали неприродне перенаселення, наслідком якого й почався рух на Сибір і Далекий Схід. Через політику Росії Україна опинилась в становищі Ірляндії, яка мусіла значну частину свойого населення перекидувати до Америки. І на підставі фактів, що виникли в наслідок лише таких обставин й лише таких умов, говорять про спільність завдань Росії та України на Сибірі й Далекому Сході!

Являється для нас безсумнівним, що при иншій економічній політиці, при відсутности економічного гнету над Україною з боку Росії питання про перенаселення на Україні не могло прийти на чергу дня аж до теперішнього часу. З другого боку так само очевидним являється, що при тих природних богацтвах, які має Україна, при тих умовинах, які існують на Україні для розвитку сільського господарства й промисловости, питання про перенаселення не стане перед Україною актуально ще довший час. Отже наші москвофіли і москвофільствуючі елементи, говорячи про „спільність" кольонізаційних інтересів України і Росії говорять про речі нереальні й неактуальні.

Безумовно, як для кожної розвиненої країни, питання про кольонізаційні терени колись стане перед Україною. Але питання це доведеться ставити в звязку з тієюекономічною кон'юнктурою, яка буде тоді на Україні, й розвязувати його доведеться в залежности від тієї економічної кон'юнктури, в якій буде перебувати той чи инший кольонізаційний терен. А оскільки кожна економічна кон'юнктура є явищем змінчивим й нетревалим, навіть сама постановка питання про наші кольонізаційні завдання тепер являється справою недоцільною і передчасною. І ставити її тепер можна лише в інтересах певної політичної гри.

В зовсім иншому світлі являються кольонізаційні тенденції в завданнях російського народу і російської держави. Рух Росіян на Сибір, на Далекий Схід — носить стихійний характер й числить за собою сотні років. Ще задовго до того, заки побережжа Амура Миколою I. були закріплені за Росією, вже в 17 столітю туди дійшли загони самочинних російських кольонізаторів козаків. Росія має на Сибірі кольосальні економічні інтереси: сибірське золото, ліс, хліб, футра складали поважну частину в російському економічному буджеті. За панування на Далекому Сході і на Сибірі Росія від давних часів провадила й провадить боротьбу з жовтою расою й заінтересування її цими просторами має органічний і тривалий характер. І не має сумніву, що створивши теорію про „спільність" інтересів України і Росії на Сході, Росіяне знали, що робили. Українці їм були і є потрібні, як гарматне мясо для виконання їхніх проектів, для здійснення їхніх історичних завдань.

Є російська приповідка, яка каже, що карасі люблять, коли їх смажать в сметані. Так само серед української нації, в історії відомої своїм „самодотвердженням", є групи, які люблять, щоб їх народ відограваав ролю гарматнього мяса: ці групи і ці люди, виявляючи своє „самоотвердження", ширять теорії про спільні завдання Росії та України. Спільні завдання бодай би хоч в обсягу кольонізаційної політики.

Після підписання мира.

Льозанна. Французька делеґація підписавши мировий договір виїхала до Парижа. Також инші делеґації покидають на днях Льозанну.

Муссоліні і робітництво.

Рим: Вчера вечером Муссоліні мав нараду із представниками професіональних робітничих союзів. Муссоліні заявив, що він бажав би перемінити професіональні союзи в робітничу партію на зразок англійської „Labour Party". Партія ця могла би дістати підсекретаріят в міністерстві рільництва. Представники робітників заявили, що таких змін не можна переводити з огляду на те, що відносини в Італії серед робітництва є инші як в Англії.

Кінець голоду в совітських республиках.

Москва: Комітет для боротьби з голодом зліквідований. Натомість зорганізовано комітет для економічного піднесення краю і для забезпечення перед голодом. Новий комітет буде мати контакт із закордонними організаціями для допомоги сов. Росії.

Примари Габсбургів.

Будапешт: На засіданню народніх зборів радикальний посол Горват заінтерпелював уряд в справі пропаганди на користь Габсбургів, яка в останніх часах поширилася на Мадярщині. Вказано також на становище Антанти в справі відновлення панування Габсбургів. На цю інтерпеляцію міністр справедливости заявив, що між мадярським громадянством поширені симпатії для Габсбургів, але ця пропаганда не має грунту для якої небудь акції.

Інспекція в Порурю.

Ессен: Французький міністр війни виїхав до Поруря, де обїхав всі міста і важнійші промислові центра, щоб провірити стан окупаційної армії.

Заворушення в Дрездені.

Дрезден: Тут прийшло до заворушень між безробітними. Поліції удалося привернути лад і порядок.

Кольоніяльна конференція.

Льондон. На засіданню палати громад премієр Болдуін заявив, що з початком вересня в Льондоні відбудеться міжкольоніяльна конференція англійської імперії. В конференції візьмуть участь премієри всіх кольоній і премієр Ірляндії. При тій нагоді Болдуін підкреслив що в Ірляндії відносини значно поліпшилися.

Ситуація в Німеччині.

Берлін. Ситуація в Німеччині грізна. З огляду на критичний фінансовий і політичний стан, німецький сойм збереться на чергове засідання в м. серпні. Це є надзвичайний випадок, тому, що підчас вакацій збирався сойм останній раз тільки 1914 р. перед вибухом війни. На мурах Берліна появилися відозви із забороною публичних зборів та маніфестацій. Маніфестацію приготовану на день 29 ц. м. заборонено, з огляду на те, що напевно прийшлоб до проливу крови між комуністами і націоналістами.

Справа Яворони.

Париж. Рада Амбасадорів відложила конференцію в справі Яворини на день 28 ц. м.

Курс грошей.

Львів, 27. липня. Дол. амер 190.000—192.000, дрібні 188000—190000, дол. канад. 178000—180.000, дрібні 176.000—178.000, німецькі марки 50 тис. 0·35—0·40, 10 тис. 0·42—0,45, 1 тис. стар. еміс. 300—320, 1 тис. нов. еміс. 0·60—0·62, сотки дрібні 1·50—1·80, лей 700—720, дрібні 680—690, кор. чеські 5800—6000, дрібні 5700—5800. Австр. тис. нов. емісії 1500—1550, стар. еміс. 9000—9500, сотки стар. еміс. за тис. 12—14.000, дрібні á 10 за тис. 10—12.000, австр. штемплі 220—225, австр. перекази 225—230, Франки франц. 7700—8000, фунти стерл. 780.000—800.000 франки швайц. 29.000—30.000. Рублі 5-сотки 700—710, звич. сотки 710—720, думські тис. 22—25, думські á 250 по 15—16. Карбованці 0·80—0·85, гривні 0·90—0·95.

Золото 20 кор. 740—760000, 20 франк. 700—720000, 20 мар. 780 до 800, 10 рублі 980—1,000000, дол. 178000—180000.

Срібло: Кор. австр. 13000—13200, 5 кор. 67000—68000, фльорени 33500—34000, рублі 56000—56500 копійки за 1 рубель 28000—30000 леї 12000—12100.

Шрік 26. липня. Берлін 0·008 Голяндія 219.75, Нью-Йорк 558 і 12 Льондон 25.64, Париж 33.10, Медіолян 24.40, Прага 16.65; Будапешт 00·4 Букарешт 2·87, Бельград 6.00, Софія 5.55, Варшава 000.37. Відень 000.78. Австрійські штемпл. 0.90791|2.

Огляд світових подій.

За розоруження світа.

На засіданню англійської палати громад дня 23. ц. м. Мек Дональд предложив внесення робітничої партії, яке взиває уряд скликати міжнародню конференцію задля розвязки проблеми оборони краю із становища загального розброєння в цілім світі всіх воєнних середників. В дискусії промовляли члени робітничої партії за скликанням дипльоматичної конференції в справі обмеження зброєнь, за те премієр, міністр краєвої оборони, члени урядової партії і ліберали групи Л. Джорджа виказували, що тепер було би небезпечно відбирати справу розоруження Союзови Народів.

Премієр Болдуін назначив, що сучасне положення Европи дуже поважне, бо воно являється великим воєнним табором. Число людей під оружєм є тепер більше чим перед вибухом війни в Европі. Сон про загальний мир треває вже десятки літ, а вже теперішня пора не надається зовсім на скликування міжнародньої конференції. На думку Болдуіна хвиля остаточного попаднання справи розоружень надійде, коли Европа розвяже репараційну проблему і коли европейські держави забезпечать свої границі. Не можна би тепер числити в тій справі на Францію, яки вона не забезпечить своїх границь. Також Польща не згодилабся на розоруження, доки не забезпечиться проти Росії. Першим кроком на дорозі до розброєння буде полагнання репараційної справи. Проба, зроблена в тім напрямі, має уможливити розоруження Европи. Якщо можна буде перевести упорядкування европейських відносин, то справа розоруження назріє і тоді уряд буде готов зробити все, щоби довести до розброєння.

Палата громад відкинула 286 голосами проти 169 поставлене внесення.

Льозанський трактат.

Дня 24. ц. м. підписано в Льозанні мировий трактат з Туреччиною. Впадають в очи великі ріжниці, які заходять між теперішним трактатом, а трактатом в Севр, накиненим Туреччині зараз після великої світової війни. Турки під проводом Кемаля паші збунтувалися проти диктату Антанти і розпочали з нею та Грецією війну, оружну й дипльоматичну, яка щойно тепер скінчилася. Льозанський трактат не має перш усього клявзуль що до контролі проливів. Запевнюється лише кораблям свободу рухів, в часі мира і війни, але про міжнародню контролю, яку зрештою важко перевести, нема вже бесіди. Тим робом ушановано суверенність Туреччини в Царгороді і Дарданелях.

Всупереч севрському трактатови новий трактат віддав Туреччині Смирну і Східну Тракію з Карагачом, значить землі, які вона відвоювала у війні з Грецією. Нема також згадки про незалежність Вірменії, якої Антанта з легким серцем вирекласа, дбаючи лише про економічні концесії.

Дальше льозанський трактат не містить зовсім мілітариих концесій. Туреччині вільно удержувати армію і фльоту в довільних розмірах, а за 6 місяців не буде вже ні одного чужого воєнного корабля на водах Босфору і Дарданель.

Антанта зреклася воєнних відшкодовань, передбачених у севрськім трактаті, а Греція лише тому викрутилася від заплати воєнних відшкодовань, що віддала Туреччині Карагач.

Туреччина позбулася системи капітуляцій, обовязуючої в попереднім трактаті, і не заплатить усіх давних позичок, бо усю справу винято поки що із трактату.

Не вдоволяє трактат лише балканські держави, не згадуючи найбільш інтересованої Греції. Сербія дала вже пізнати, що не підпише льозанського мирового трактату, бо не годиться на деякі економічні клявзулі. Ще більше невдоволена Болгарія, якій відтято доступ до Егейського Моря. Комітет болгарських емігрантів вислав делегаціям Зєднених Держав, Франції, Італії, Бельгії і Японії на льозанській конференції телеграму з протестом проти видалювання Болгарів з їхніх родинних сторін в Тракії та висловлює жаль з приводу поділу Тракії між Грецію і Туреччину, зазначуючи, що одинокою культурною розвязкою цеї справи повинно бути утворення автономної Тракії.

Не підписав льозанського трактату також представник американських Зєднених Держав, тому що його уряд добиває з Туреччиною торги в справі сепаратної умови.

Югославія і Німеччина.

Умова, яку зробив югославянський уряд з урядом німецьким, зміняє деякі вимоги воєнного відшкодування. Югославія згодилася зменшити о 10 міліонів німецьких марок в золоті свої претенсії з приводу замовлення 400 паровозів 1921 р., за що Німеччина побільшила їй кредит на репараційні достави в 1923 р. о 4 міліони золотих марок. Тому, що Югославія має досить власної худоби, югославянський уряд зрікся німецької достави худоби з титулу відшкодування, а зате німецький уряд отворив югославянському скарбови новий додатковий кредит у висоті 5 міліонів золотих марок на протяг пять літ задля закупна всяких німецьких товарів. В кінци югославянський уряд занехав дальші домагання і реві-ндикації машин та инших предметів, які вивезли німецькі війська і які находяться ще в Німеччині, а претенсії з того приводу означено в золотих марках, які зверне Німеччина готівкою або товарами по бажанню югославянського уряду.

Грізне положення Німеччини.

Великі заворушення у Франфурті над Майном являються симтомом тяжкої внутрішньої кризи, яку переживає тепер Німеччина під знаком загальн. о незадоволення з доріжи й теперішнього положення. В револьті, яку комуністи хотіли пустити як воду на свій млин, взяло участь поверх 100.000 осіб. З вікна одного дому упав вистріл до товпи. Розярена товпа кинулася на прокуратора д-ра Гааса, що стояв перед тим домом, порізала його ножами і так побила, що він сконав на місци. Крім того ограбила й знищила його мошкання. Опісля нападала на людей, що проходжувалася по місті і в парку. В Берліні викликали ті заворушення велике вражіння. Всі певні, що Німеччина стоїть в передодні домової війни. Уряд почувається безсильним, щоб опанувати ситуацію.

Виборча реформа в Італії.

Італійський парлямент на своїому засіданню дня 21. ц. м. приняв більшістю голосів 223 проти 123 урядовий проект закона про виборчу реформу. Є це безсумнівна побіда Муссоліні тим більше, що проти його фашистського проекту стануда сильна, добре зорганізована партія католиків-народників. (Partito Popolare Italiano). Факт принятя такої реформи закріпив рівночасно становище Муссоліні і його партії на довший протяг часу.

Основою характеру італійської виборчої реформи є рішуче відкинення пріпціпу виробленого до нюансів щовно в другій половині XIX. століття, на основі якого склад народнього представництва має бути найточнійшою і найвірнійшою відбиткою взаємно-відношення сил політичних струй, які живуть в суспільности: Той пріпціп, в більшім чи менчім ступені присвічував творцям усіх виборчих реформ, які протягом останніх десятиліть ухвалено в европейських парляментах.

Реформа Муссоліні змагає до усунення труднощів звязаних з розбитям народнього представництва на дрібні групи і партії постановою, що партія, яка одержала найбільше число голосів в державі одержує 2 третини усіх мандатів, а в парі з тим вона творить уряд і неподільно кермує державою аж до переведення нових виборів. Наскільки ця виїмкова система виявиться практичною, покаже найближа майбутність. Успіх голосування над виборчою реформою італійського диктатора означає рівночасно пораження для сильних до сього часу „пополярів", які тепер після розбиття соціялістичних організацій і при крайній анемічности буржуазно демократичних елементів, були головною опорою демократизму в італійському парляменті. Згадані пополярі не змогли навіть переформувати кількох незамітних поправок в урядовім проекті реформи так, що фашисти можуть сміливо назвати себе диктаторами сучасної Італії.

З польських справ.

Резізія польської закордонної політики.

Соймові клюби Визволення, ПСЛ. і ППС. поставили на останньому засіданню польського сойму наглий внесок в справі закордонної політики Сейми. Мотивував внесок пос. Домбскі, який говорив: Мій внесок має на меті одержання від уряду інформації в справі закордонної політики. Одною з найважнійших справ є рішення ради Союза Народів в справі польсько-данцігських взаємин. Маю вражіння, що справу вирішено в нашу некористь. Авторітет високого комісаря удержано. Накинуто нам безпосередні пертрактації з Данцігом, а врешті під чиїмсь диктатом знесено усі репресії супроти Данціга. Другою справою є конференція в Ризі. Нині панує загальний погляд, що порозуміння Польщі з балтійськими державами є конечне. Опінія тих держав нетерпляче вичікувала на новий курс польської політики. З напруженим очікувано приїзду до Риги міністра Сейди. Але міністр Сейда до Риги не поїхав. (Голоси: Але ще поїде.) Маю вражіння, що делегації уряду вернули з Риги з невеликими успіхами. Третя справа доторкає польсько-чеських взаємин. Міністр Сейда, обнявши урядування вислав сердечну депешу до п. Бенеша, анґажуючи Польщу в відношенню до Чех. У відповідь

Українські Окраїни.

Галичина, Крим, Донеччина, Кубань-Підкавказзя, Полісся.

Ледви чи є де на світі національна територія, якої окраїни малиб таку величезну вагу для даної території, як се має місце на Україні. Та ледви чи є де на світі нація, яка так мало булаб свідома сеї ваги і так мало цінила свої окраїни, як Українці.

На всіх краях своїх має Україна такі окраїнні землі. На заході — Галичину, на півдні — Крим, на сході — Донеччину, на південнім сході — Кубань-Підкавказзя, на півночи — Полісся. Кожда із сих земель має для України спеціяльну вагу і ціну. А всі вони доповнюються в одну цілість. Цілість: національно-господарську.

Про виїмкову вагу Галичини для України під історично-національним оглядом була мова недавно в моїй статті п. з. Галичина і Волинь в українській історії. Та не тільки з історично-національного погляду Галичина важна для України. Не менш важна вона і з економічно-господарського становища. Велич сеї ваги зрозуміє тільки той, хто здає собі справу з двох річий: 1) з величезного значіння, яке у сучаснім господарськім житю людства має нафта, і 2) що саме українська Галичина під оглядом продукції нафти — не тільки найбогатший край Европи, але що галицький Бориславщина — поруч Кавказу і Північної Америки — займає третє місце в світовій продукції нафти взагалі*).

Високо оцінили Галичину наші сусіди. Та як цінить її сучасна Україна? Аж надто вимовною відповідю на отсе питання є відомий варшавський пакт із 1920 р.

Як инакше цінила Галичину стара Україна Вел. Кн. Володимира Великого і Вел. Гетьм. Богдана Хмельницького! Пригадаймо тільки їх особисті походи до нашого краю з метою — визволити його з під чужого панування та прилучити до Української Держави. Походи, з яких перший приніс здійснення замірів Великого Збирача українських земель, а здійснити також заміри походови Великого Богдана перешкодив — український степ.

*) Див. St. Rudnyćkyi, Ukraina. Wien, 1916. Ст. 310.

Друга окраїнна земля України — се Крим. Чи треба тратити богато слів на доказ того, яке значіння має він для України? Вистарчить з увагою глянути на карту Европи, щоби переконатися аж надто наглядно, що: 1) „Планетарне положення України вирішене Чорним Морем, яке сим способом стає географічною, політичною і господарською основою сеї землі". 2) „Долаж сього моря у всіх трьох (згаданих вище) напрямках — то передумова розвитку цілої України"*.) А ключ України до Чорного Моря — се Крим.

Так! Україна без Криму — се Україна без ключа до Чорного Моря, се те саме, що Україна без Чорного Моря. Без воєнної і торговельної фльоти, без морської торговлі, без вільного шляху до широкого світа. Се Українська Велика Швайцарія, віддана під економічним оглядом на ласку і неласку своїх сусідів — самих своїх історичних „приятелів".

Вагу Чорного Моря, вільних рухів по ньому і вільного виходу з нього відчували вже в перших початках істнування старої Української Держави над Дніпром. Свідчать про се українські походи на береги Чорного Моря і на Крим, а також на Чорноморський Гібралтар — Царгород — походи морські (напр. Олега) і суходолом (Святослава, Володимира й ин.) Походи, яких метою було промостити шляхи українській торговлі, які вже тоді Україна вміла цінити як слід.

Та як мало розуміння всього того в українського покоління поч. XX. ст.! Свідчить про се вимовно напр. наша добровільна резигнація з Криму в 1918 р. Резигнація, яка сучасному українському поколінню виставила під оглядом державного будівництва сумне свідоцтво без прикладного дилетанства.

Ів. Кревецький.

(Продовження буде.)

*) Ст. Томашівський. Українська Історія. Львів. 1919. Ст. 2

на ще появилася брутальна стаття так формою як і змістом, яку міг викликати тільки нагляд зворот відношення Чех до Польщі. На жаль пан міністр на це не зареагував. Дальше довідуємося з часописів, що на конференції в Спаа має бути обговорюваною справа усунення перепон почтових Польщею з Чехо-Словаччиною. Зв'язку п. міністра, чи знає що про заміри міністра п. Думи і які слідства думає примінити до Румунії. Дальше не знаємо нічого те, в якій стадії находиться справа статуту для Катовиць і як будуть забезпечені польські права. Врешті міг хотіти почути пояснення в справі промови п. премєра виголошеної в Тернові. П. премєр висловився, що „Польща не могучи посуватися на Захід, буде посуватися на Схід".

На промову викликала сильне зражіння у сусідів. Кілька днів опісля появилася звістка, що промову зле інтерпретовано. Такі випадки можуть приключитися до того, що промова наших премєрів будуть за кордоном несеріозно трактовані. В тих справах міг хотіли почути пояснення.

У відповідь на промову Домбського забрав голос міністр Сейда, який по донесеннях опозиційної преси устроїв польському сойму кабаретовий вечір гумору, при чому сміялися навіть товариші Сейди по уряді.

Ще один міністр.

„Монітор польскі" з 24. липня ц. р. оголошує письмо назначуюче дотеперішнього міністра-маршалка польського сойму Станіслава Ессіцкого міністром аграрних реформ.

Міністерська емеритура.

Польські часописи доносять, що до маршалківської булави вплинув урядовий внесок о забезпечення будучих міністрів Польщі в емеритурі. У внесенню говориться, що до тепер міністри не діставали ніяких емеритур і богатьох (?) з них находиться в тяжкім матеріяльним положенню. Як відомо, новий польський кабінет виступив перед соймом з кличем... ощадности. Не важко собі уявити, скільки „заощадить" польський скарб на вивінуванню цілого легіону своїх екс-міністрів.

„Анкета".

В польськім „Дзєнніку" законів і розпоряджень опубліковано 25. ц. м. закон про „амнестію", який рівночасно з оголошенням входить в життя.

Совітська Росія.

Справа Карелії.

„Роста" доносить, що в ноті до сов. уряду фінляндський уряд покликуючись на декларацію російського представництва на мирових переговорах, доказує своє право захищати право Карелії. Фінляндський уряд заявляє, що буде обстоювати право Карелії і відкличеться до Союза Народів, який є компетентний вирішити цей конфлікт. У відповіди Чічерін не признає компетенції Союза Народів і не вірить в обективність рішень того-ж Союза. При кінці Чічерін покликується на уступки Росії в користь Фінляндії в економічних справах та намагається доказати необхідність безпосереднього і мирного полагодження справи Карелії.

Жнива у сов. республиках.

Статистичне бюро обчислило, що жнива в цілій сов. федерації принесуть 3 мілєрди пудів, а чого 200 міліонів пудів можна буде вивезти за кордон. На Україні жнива принесуть 300 міліонів пудів, з чого 100 міліонів для експорту.

Червона армія і Троцкий.

До Константинополя прибув один із б. офіцерів червоної армії, Костяков, втікаючи від політичних переслідувань. Костяков оповідає, що особистий секретаріят Троцкого складається із 40 осіб. Частина секретаріяту Троцкого занята виключно писанням брошур на ріжні військові та економічні теми. Троцкий подає тему, секретаріят пише брошуру, а Троцкий видає її під своїм іменем. Справами военного комісаріяту завідує Склянський і б. царський генерал Балтійський. Сам Троцкий бере участь тільки у головних нарадах, та у всіх військових парадах. Симпатії армії до Троцкого упали, а вищий командний склад відноситься до нього ворожо і кпить собі з його проєктів і планів. Особиста сторожа Троцкого складається з найкращих військових частин. Костяков впевняє, що Троцкий найбільше боягузливий зі всіх комісарів С. С. С. Р. Велику ролю в організації армії грає Склянський, а не Троцкий.

Студентські справи.

Резолюції Першого З'їзду Центрального Союза Українського Студентства в справах (закордонних.*)

1) Констатується, що українське студентство в наслідок економічної повоєнної руїни Европи а передовсім України переживає час найбільшої матеріяльної нужди, та що все українське громадянство не виявило належного зайінтересування і не несло достаточної матеріяльної помочі, через що українське студентство в боротьбі за своє існування було повністю перекинуто на власні сили. Це все викликало небажане явище переривання студій, поширення нетуг і значного відсотка смертности серед українського студентства. Беручи під увагу, незвичайно тяжке положення нашого студентства та можливість погіршення його, закликається все українське громадянство прийти з постійною найдійсніщою матеріяльною відомістю українському студентству.

2) Затверджується резолюція Надзвичайного Зїзду Цесуса з січня 1923 р. ч. 34 про оподаткування родин студентів, побираючих допомогу за кордоном та одобрюється початкові заряджения в цій справі Цесуса і Профоруса, при чому поширення оподаткування на родини всіх студентів і встановлення відповідного ключа доручаються Профорусови в порозумінню з Цесусом.

3) Констатується, що справа оподаткування українського студентства за кордоном на ріжні цїли не була як слід урегульована; оподаткування переводилось в поодиноких студентських організаціях нерівного і недошільно з поминенням всякої компетенції Цесуса.

4) Уважається за одиного доцільне оподаткування українського студентства в дотеперішній висоті виключно на потреби українського студентства і Вис. Шкіл, при чому централізація збраних фондів і їх поділ доручається виключно економ. Відділови Цесуса. Що до організацій поза Ч. С. Р. означення і урегульовання висоти оподаткування полишається екон. Відділови Цесуса в порозумінню з організаціями; вказівки Економ. Відділу є тут одиноко міродатні.

5) Уважається, що в збірковій акції в Америці повинні бути узглядненні в першій мірі потреби Українських Високих Шкіл та студентства, чого положення не тільки в краю, але і на еміграції є тяжке.

6) Закликується українське громадянство і установи в Америці всі зібрані фонди на потреби українських Високих Шкіл чи студентерсилати прямо до Цесуса, або за тих організацій, яким дозволяється тимчасово вести допомогову акцію.

7) Констатується, що з неминучих докладно причин зносини між економічним Відділом Цесуса і Т-вом Української Молодіжи в Америці в послідних місяцях пригнітилися,—це впливало дуже несприятно на працю Цесуса в напрямку матеріяльного забезпечення Українського Студентства.

8) Зїзд звертається з апелем до Товариства Української Молодіжи в Нью-Йорку та инших студентських організацій в Америці, щоби доложили всіх старань до успішного переведення збіркової акції між українським громадянством на Українські Високі Школи та студентство.

9) Уважається, що в майбутньому році одним із головних завдань Економічного Відділу Цесуса є упорядкування і навязання зносин з ріжними чужоземними організаціями, які несли, згідно, могли би нести поміч українському студентству.

10) Для оминення всяких непорозумінь надається тимчасово аж до відкликання Управою Цесуса права автономії в роздобуванню фондів з джерел, з яких поодинокі організації досі користали, отеим організаціям: Профорус — Львів; Союз української Студ. еміграції в Польщі — Варшава; Т-во Прихильників Освіти—Відень; Спілка Студ. Українців в Німеччині—Берлін — всі инші організації є залежні в придбанню фондів виключно від Економ. Відділу Цесуса.

11) З огляду на необхідність при забезпеченню студентства в першу чергу використати власні сили та хист, доручається: а) всім студентським організаціям в краю та на еміграції заснувати студентські самопомочі на кооперативних основах (майстерні, ощадно-позичкові каси, харчівні та инше), б) по заложенню „Самопомочи" переводити послідовно зміну способу удїлювання допомогу в тому напрямі, щоб грошеві допомоги видавалися лише в конечних випадках, а в загалі натурою, як то: одягом, харчами і т. инше.

12) Для успішного розвитку студентських „Самопомочей" накладається на все студентство обовязки: а) підпирати морально і матеріяльно організації „Самопомочей", які вже істнують, або закладаються і б) жертвувати тижнево дві години праці на користь „Самопомочі"; регулювання та використування цієї праці доручається економ. Відділови Цесуса і т. д.

*) У Відні цілі студії.

НОВИНКИ.

— **Комунікат Квестури У. В. Ш.** До абсольвентів гімназій, які задумують вступити на Українську Високу Технічну Школу у Львові. Подається до відома, що при приниманню на 1-ий рік студій на виділи будівельний і машиновий мусять зложити іспит з начеркової геометрії (мети ортогональні точки, прямої і площі на три площі метінь). — Квестура УВТШ. у Львові. — Примітка. Коли до 15. вересня ц. р. зголоситься більше число бажаючих спільно приготовитися до цього іспиту, утворитьсят при тій „Основа" у Львові короткотермінований підготовний курс начеркової геометрії під проводом інструктора.

— **Дорожнеча у Львові.** Ціни харчевих продуктів у Львові підносяться з кожним днем: 1 літр молока коштує 3000 мп., кг. масла 40,000, яйце 800, кг. маса 17—18,000 мп.

— **До відома п. пп. Економічного.** Видія філії тов. „Просвіта" і „Каси ощадности" в Радехові подає сим шляхом до відома, що ще під 1919 р. польська армія безправно зарекваірувала будинок вище названих товариств в описи перебила будинок в цілій, яка до сьогодня не опорожнила того будинку. Поліція займає 12 кімнат без яких небудь платні та опал. У великій театральній салі військо розташоване до нинішнього дня, не зважаючи на просьби і протести до старости, сойму і т. д. Стративши надію полагодити цю справу иншим способом, Видія згаданих товариств звертають увагу п. генерала Сікорского на безправне зарекваірування військом льокалів, без яких культурне життя в Радехові не може розвиватися.

— **Кількість урядників у Польщі.** „Час" помішує статистику державних урядників у Польщі, згідно з якою в 1922 р. було в Польщі 171,630 урядників, отже 6 і пів урядника на 1000 мешканців. У Франції працює цего року 460,663 урядників, що виносить 11·69 урядників на 1000 мешканців.

— **Буря в Станиславівщині.** Над Станиславівщиною дня 16 і 19. липня шаліла страшна буря. Грім вдарив кілька раз в будинок гіпотечного банку в Станиславові, а в Лисцю наслідком грому згинула одна дівчина і згоріли будинки господаря Йосифа Пиндуса.

— **Афера Станьского.** В окружному військовому суді у Варшаві закінчилася розправа проти поручн. Радомского, який, як відомо зневажив чинно посла Стронського. В зізнаннях поручн. Радомскі признався, що він, як жовнір з бригади Пилсудского не міг стерпіти зневаг, які кидав Стронські на адресу Пілсудского на шпальтах „Ржечипосполитої" і чинно пімстився за криваду свого командата бригади і начальника держави. Радомского засуджено на 3 тижні вязниці.

— **Двобій в совітській армії.** Дня 1. липня в Москві відбувся двобій слухачів сов. академії військової Петрова і Діяконова, в присутности княгині Мочабеллі, яка була причиною двобою. Двобій скінчився смертельним пораненням Діяконова. Петрова віддано перед военний суд і вручено йому акт обвинувачення такого змісту: „Знаючи, що двобій є пережитком феодального устрою і буржуазним пересудом, якого пролетарська сов. влада не може толерувати, Петров, як слухач військової академії і майбутній офіцер селянсько-робітничої армії, взяв участь у двобою та вбив свого товариша, чим провинився супроти карного закона і т. д."... Обвинуваченого засуджено на 3 роки вязниці, а з огляду на його военні заслуги для сов. республик підчас революції, кару зменшено до половини. Княгиню Мочабеллі звільнено від вини і кари.

— **Героїська смерть редактора.** В Яффі утопився ратуючи потопаючого товариша, співробітник російських газет Оскотський.

— **Спіритизм в Англії.** В Англії поширюється спіритистична манія в неї чуваний спосіб. Засновуються окремі спіритистичні товариства, а навіть духовенство, яке до тепер ставилося до спіритизму негативно, від деякого часу інтересується тою справою щораз більше. Кількох священиків старається основати в Англії окремі школи, в яких мається виконувати фахові медія. До спіритистичних товариств належить до 30000 осіб.

— **Автокефалія естонської церкви.** Православна церков в Естонії дістала від патріярха право автокефальности.

— **Світовий конґрес есперантистів.** Дня 1. серпня в Норинберґу розпочинається конґрес есперантистів під проводом д-ра Ледермана і під протекторатом президента Еберта. Де тепер зголосило свою участь 3000 делегатів зі 42 держав, між иншим з Японії, Китаю і Японії та Австралії. В день відкриття конґресу в потиберському театрі відбудеться вистава Лессінга „Мудрець Натан" в перекладі на есперанто.

— **Платня робітників в Данцігу.** В Данцігу робітники в пристані заробляють пересічно 308.000 м. денно.

— **Жандарми в Куликові грають.** Жандарм Чернишин в Куликові у стрих собі з куликівськими постерунку місце катування людей. Недавно привіз Степан Вихопень з Зіньківа до Куликова на продаж ду-

„WHITE STAR LINE“

ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36.

ЕВРОПА — АМЕРИКА
5½ днів
через океан на повному отвертому морю.
Карта корабельна 106 долярів і 8 долярів податок.

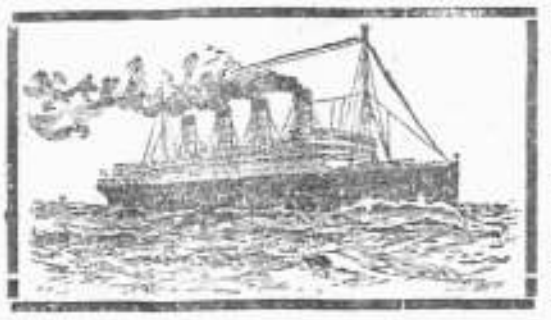

ЕВРОПА — КАНАДА
5½ днів
через океан на повному отвертому морю.
Карта корабельна 106 долярів і залізничний квіток від порту.

ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО 5.

Дуже важне для подорожуючих до АМЕРИКИ і КАНАДИ

ДУЖЕ ДОБРА НАГОДА! для пасажирів, що хотять їхати без пересідання з Данціга впрост ДУЖЕ ДОБРА НАГОДА!

до КАНАДИ або НОВОГО ЙОРКУ 18. серпня 1923.

відходить величавий і найвигіднійший для пасажирів корабель корабельного Товариства „WHITE STAR LINE“ **„CANOPIC“**

з величаво урядженими віддільними кабінами III кляси на 2, 4 і 6 осіб. По всякі інформації і закупно корабельних карт, просимо вголошуватися особисто або листовно до **корабельного Товариства WHITE STAR LINE**

ЛЬВІВ, вул Городецька 36 і ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського 5.

Великий транспорт зі Львова і Тернополя до Америки і Канади кораблем **„CANOPIC“** відходить **9. серпня ц. р.**

„WHITE STAR LINE“ ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36. ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО ч. 5.

ба. На місті злапали його жандарми Чернишин і Лопата, казали завезти дуба перед постерунок і там скинути. Коли Вихопець запротестував, говорячи, що дуб його, жандарми кинулися на него і зі словами „ти злодію, то крадений дуб“ побили його по лиці до крови. Потім скували йому руки і затягнули на постерунок. Що там діялося, не треба й згадувати. Придушені зойки катованого неслися на вулицю. Жандарми кольбами зломили кість у рамена. Кров, що заливала катованого, жандарми обтирали й дальше катували. Скатованого відцали в арешт. Звідтам відставлено його до шпиталю в Жовкві, де лежить до нинішнього дня. Так отже за незаперечну власність невинного чоловіка жандармська самоволя загнала скатованого до шпиталю! І нині жертва тої самоволі лежить в шпиталю в тій свідомости, що він не буде вже в силі запрацювати на кусок хліба, а жандарми Чернишин і Лопата ходять ще свобідно. Їх ще не віддано судови! Ними ще не занялася прокураторія! (В. Н.)

— **Фашизм у Польщі.** Варшавський „Роботнік“ містить лист, розісланий організацією фашистів до офіцерів генерального штабу. Зміст листа такий: Пане! Повідомляємо, що у Варшаві істнує організація фашистів. Збори лицарів порішили приняти Вас у свої ряди. Не сумніваємося, що Пан вірить у нашу працю для добра вітчини. Один є Бог і одна вітчина, якої маємо боронити. Проч з лівицею! Очікуємо Вашої співпраці і ждемо на Вас дня 30. листопада п. р. 8. год. веч. вул. Ленькна 3 12. Один за всіх.

— **Наука чи політика?** Відомий діяч по позашкільній освіті С. Сіропалко надіслав до нашої редакції одкритого листа до Українського Громадянського Комітету в ЧСР. П. Сіропалко, довідавшись, що УГК. утворив стипендії для допомоги українським ученим й письменникам, що перебувають на еміграції; виніс до УГК. подання в справі призначення йому стипендії, яка би дала йому можливість зайнятись літературною працею в галузі позашкільної освіти. УГК. повідомив п. Сіропалка, що він взявши на увагу інформації про негативне відношення п. Сіропалка до УГК. постановив одкласти остаточне рішення в справі уділення йому стипендії. П. Сіропалко в своїому одкритому листі, констатуючи, що УГК. підпорядковує науку політиці, заявляє, що при такому порядкові призначення стипендій, він уважає для себе неможливим користатись з стипендії УГК.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

Д-р ЛЕВ КУЛЬЧИЦЬКИЙ
адвокат
веде адвокатську канцелярію
176 **в РУДКАХ.** 1—2

Приєднайте передплату!

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Взиваються Пп. Товариші, щоби перед приняттям посади в Дрогобичі інформувалися у власнім інтересі в Союзі кандидатів адвокатури в Дрогобичі на руки д-ра Кріґеля в канцелярії адвоката д-ра Нахта. 136 3—3

КОНКУРС. Крушик У. П. Т. в Радехові оголошує отсим конкурс на посади двох учителів при прив. гімназ. курсах в Радехові (три кляси клас. гімн.) а саме одного фільольога і одного математика-природника. У одного з кандидатів конечне знання співу і дириґентури хорем. Платня після умсвн. Зголошення з поданням кваліфікацій слати чимскорше на руки голови Кружка і управ. гімн. курсів о. Д-ра Вол. Пелтіза в Радехові. 150 2—2

Замісць вінця на могилу бл. п. Наталії з Чтпельських Яворської жертвують 150.000 на українську захоронку др. Пацлавський з дітьми. 177 1—1

Маркіянове свято відбудеться заходом тов. ім. М. Шашкевича в Золочеві д. 5 серпня (на случай сильної непогоди дня 12 серпня) п. р. на горі Підлиській (підійсе стацїя заїзнича Ожидів) зі слідуючою програмою: о год. 11. рано Архієрейська Служба Божа, — опісля народний фестин. Пожадані прогульки з цілого краю. Весь дохід на Рідну Школу. 171 2—3

Дрібні оголошення.

ПОТРІБНИЙ на цілий рік учитель до 3 хлоп. І. кл. З. хлоп. ІІ. кл. гімн. Рефлектується лише чоловіка совісного в обовязку, щирого і чесного. Осібне мешкання, вікт і платня від хлопця після умови. Потрібне знання початків теорії співу. Непринятий лишиться без відповіди. Зголошуватися до уряду парох. в Бутинах п. п. Мости великі. 174 1—1

ЗДІБНИЙ сирота, IV. кляса народна, може бути віддатий сейчас як свій заможніщій родині в ціли дальшого посилання до школи. Зголошення до Адм. під „Сирота“. 160 2—2

ЗА чотири покої з кухнею і повним комфортом дам за відповідною доплатою два покої з кухнею і повним комфортом поза вул. Потоцького. Зголошення до Адміністрації під „Доплата“. 167 2—2

ВАЖНЕ для Духовенства! КОЛПАКИ на складі з добрих та трепалих матеріялів віденського моделю робять і висилає за післяплатою по умірковапих цінах — **кравецька робітня М. Стеця, Львів,** Зелена 31. При замовленню післати міру. Виготовляю також на замовлення реверенди, папістики, плащі і футра. 155 4—5

НОТАРІЯЛЬНИЙ кандидат з кількалітньою практикою, рутинований референт у спадкових справах, глядає заняття у нотаря. Зголошення з ґемности: Д-р Іван Сохацький Калуш. 152 4—4

НА ЧАС ВАКАЦІЙ пошукую панночки-учительки, котра могла би учити 1 до 2 годин дневно дівчинку першої народної кляси за помешкання і здоровий харч на селі у дорж. лісничого. Зголошення під адресою: Іванна Варивода, Туря велика п. Соколів коло Стрия. 139 4—5

ОГОЛОШЕННЯ.

75 5—6 ДЕНТИСТ
ЯКІВ НАСС
б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болосевича, приймає в заведенню
— вул. СИКСТУСЬКА Ч. 17. —
Штучні зуби в каучуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

Ширіть наш часопис!

ОКУЛЯРИ. ЦВІКЕРИ
від найдешевших до найдорощих у всіх родах. Сила Цайсса, Буша, Герца.
ЛЬОРНЕТКИ
полеві і театральні першорядних марок. — Замовлення з провінції полагоджується відворотно. 7-50
ЛЕВ АППЕЛЬ і Ска :: У ЛЬВОВІ :: Леґіонів 1.
Теле. 453. Адреса тел. Оптика Львів. 2151

За редакцію відповідає Ол. Кузьма

З друкарні Спілки „Діло“ Львів. Ринок ч. 10

Ч. 93. (9.974). Львів, неділя 29. липня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 35000 Мк. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 50 000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунії 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 50000 кр. Зміна адреси 2000 мк.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 1.500 Мк.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 29. липня 1923.

Українська справа для російського протибольшевицького табору.

Після большевицького перевороту Росія поділилась на дві частини, — два табори, різко ворожі, кардинально протилежних один одному. І є під теперішню хвилю лише єдиний момент, який обєднує ці дві протилежні групи — їхне відношення до української справи.

Маючи на увазі розглянути позиції цих обох груп до української справи, сьогодні ми в першу чергу спинимося на відношенню до нас російських протибольшевицьких груп. Розбиті й роєднані ці групи тепер не уявляють жадної сили, більшого значіння. Проте легковажити іхніх позицій що до нас не доводиться в жадний спосіб. Коли сьогодні ці всі групи можуть лише обливати нас на сторінках своїх органів помиями, коли вони не можуть під теперішню хвилю йти далі ширення ріжних інсинуацій й наклепів на нашу адресу, то не підлягає сумніву, що завтра, зі зміною відносин в совітській Росії, їхнє до нас відношення з теорії стане практикою, буде переводитись у діло. І вже сьогодні повинні ми знати, чого ми можемо сподіватись від російського протибольшевицького табору в майбутньому, треба думати, не такому вже далекому.

Минаючи ті фракційні й партійні поділи, які існують серед російського протибольшевицького табору, треба насамперед зазначити, що спільною прикметою для них усіх являється кольосальний зріст націоналістичних настроїв. Той зріст націоналізму, який характеризує цілу половину Европи, не міг минути російських груп. Атмосфера вигнання, втрата своєї держави й своєї батьківщини створила серед російських антибольшевицьких груп сприятливий грунт для перейняття іх цими післявоєнними націоналістичними настроями. В результаті цих впливів серед російської протибольшевицької еміграції вже нема таких, які би не мали виразно і різко означених позицій в національній справі. Той час, коли до української справи ставились як до другорядної й неактуальної, коли в силу цього деякі російські групи дозволяли собі попирати утопічні домагання Українців в тій певности, що це все одно не дасть жадних результатів, той час безповоротно минув. Позиції зазначилися, погляди оформились. Само собою, погляди й позиції різко для нас ворожі.

В залежности від партійних угруповань ця ворожість позицій що до нас в кожній окремій російській групі визначається иншими формулами відповідно до загальної структури тої чи иншої партійної програми. Можна схематично розбити всі відлами й відтінки російського антибольшевицького табору на три великі групи; ліве крило займають демократично-соціялістичні угруповання в той час, коли центр складається з ліберально-кадетських й близьких до них груп.

Монархістично-реставраційний табор серед російської еміграції складає досить подяжну величину; серед цих груп крім наївних реставраторів, які мають утопічні надії на відновлення старого ладу в повному обємі так, ніби нічого не було, є під теперішню хвилю й політики з серіозним громадським й політичним минулим, які укладають програми не так уже вовсім позбавлені реальних підстав й можливостей. Програма цих всіх груп що до української справи спірається на тенденції обмежити український рух задоволенням елементарних культурних потреб українського народу, ставши до рішучої боротьби з політичними тенденціями українського руху. Само собою, що для цих груп жадної мови не може бути про зміну довоєнних кордонів Росії, тим паче про державну самостійність України, яка має замкнути для Росії доступ до Чорного Моря.

Як це не дивно, але з тенденціями й поглядами російських правих груп в незрозумілий на перший погляд спосіб збігаються погляди й російських груп ліберально-кадетського й навіть лівого відтінку. Й ті й инші групи стоять на грунті задоволення елементарних культурних змагань українського народу. Й ті й другі групи в самий різкий спосіб виступають проти наших державницьких змагань. Для ліберальних російських груп, в особі їхнього лідера Мілюкова, українські державницькі змагання лише німецька інтрига; цей погляд лідером кадетської лівої течії Мілюковим висловлений ясно й не двозначно в його „Історії Російської Революції". Для російських лівих течій, для лідерів російських с-рів і с-деків українські державницькі змагання це є переборщений націоналізм, це є романтичні ремінісценції часів тетьманщини, які тепер жадного реального значіння не мають й мати не можуть. Російські центральні групи могли би, правда, погодитися на дуже урізану й обмежену автономію України, російські ліві групи, конкретно російські с-р. могли би евентуально пристати на федеративні відносини між Україною і Росією, але й ті й другі шукають для влійснення них своїх планів „порядних" Українців, які би не були отроєні пошестю сепаратизму й самостійности. З реальним українським рухом, тим рухом, який стоїть на виразному грунті самостійности, який своє змагання до державної самостійности закріпив кровю й сотками тисяч жертв, ні ті ні другі нічого не хотять мати спільного. Вони шукають для налагодження контакту „порядних" Українців, шукають по нашій термінольогії ренегатів.

Дуже характеристичним являється, що ті самі групи, ті самі органи, які займають крайне вороже відношення до української справи, о скільки вона зачіпає інтереси Росії, в тойже час дуже прихильне трактують українські домагання, які ставляться тією частиною нашого народу, що знаходяться під владою Польщі. В цьому випадкові вони визнають нам повну рацію. Так само, як повну рацію визнає нам польська преса, о скільки ходить про наші домагання в межах сучасної російської окупації. Але найвищий ступень наївности виявить той, який з цих quasi симпатій до нас зробить висновки про можливість загального порозуміння з російським протибольшевицьким табором чи з його певною частиною.

Серед російських протибольшевицьких груп існує тепер повна свідомість тих завдань, які поставлені історією перед Росією що до України, ті завдання формулуються одною фразою: боротьба з українськими державницькими змаганнями за всяку ціну, всякими засобами.

Ситуація в Німеччині.

Берлін: Дня 27. ц. м. відбулася конференція в пруським міністерстві внутр. справ і в дирекції поліції. Предметом нарад була справа охорони публичного ладу і спокою в звязку із загостренням ситуації. Ухвалено не допустити до демонстрацій 29. ц. м. Заряд німецьких проф. союзів видав відозву, закликаючи робітництво не брати участи в комуніст. демонстраціях.

В польськім соймі.

Варшава: Українська парляментарна репрезентація поставила наглий внесок, домагаючись від уряду негайного організування українських середних шкіл на Волині, Холмщині і Сх. Галичині. Наглість внеску мотивував посол Хрущький. Міністр Гломбіньскі виступив з промовою проти домагань Українців. Внесок відкинено. Після протесту пос. Підгірського українська парляментарна репрезентація опустила салю нарад, співаючи „Ще не вмерла Україна".

Подорож Раковського.

Москва. Вчера виїхав Раковський з Харкова до Льондону.

Поворот до приватної власности в сов. Росії.

Москва. Голова найвищої економічної ради Риков вручив сов. урядочи меморіял, в якім доказує, що весь промисл в сов. республиках мусить бути переданий приватним власникам, бо в иншому разі весь промисл упаде.

Париж — Брукселя.

Париж. Французький і бельгійський уряди по вимині думок в справі англійської ноти, дійшли до повного порозуміння. Французьку відповідь зредагує Поанкаре. Відповідь буде готова дня 29. ц. м. Слідуючого тижня Поанкаре буде мати нараду з бельгійським премієром і Льорд Керзоном, який в переїзді на вакації, задержиться в Парижі.

Повстання в Туркестані.

Москва: В Туркестані вибухло повстання в звязку з чим частина сов. армії находиться в стані поготівля.

Після підписання мира.

Атени: Король вислав Венізельосови телеграфічну подяку за його заслуги підчас конференції в Льозанні.

Проти фашизму в Німеччині.

Берлін: Не зважаючи на заборону, скрайна лівиця приготовляє демонстрації проти фашистів на день 29. ц. м.

Конскрипція на Литві.

Ковно: Дня 1. вересня відбудеться на Литві загальна конскрипція. В тій цілі уряд назначив окрему комісію.

Рава руська в полумях.

Дня 27. ц. м. в Раві руській згоріло 33 будинки і 2 церкви. Пожежа поширюється дальше.

Курс грошей.

Львів, 28. липня. Дол. амер 231.000—232.000, дрібні 228000—230000, дол. канад. 216000—218.000, дрібні 214.000—215.000, німецькі марки 50 тис. 0·35—0·38, 10 тис. 0·40—0,42, 1 тис. стар. еміс. 300—320, 1 тис. нов. еміс. 0·38—0·40, сотки дрібні 1·40—1·70, леї 820—850, дрібні 800—820, кор. чеські 6400—6600, дрібні 6300—6400, Австр. тис. нов. емісії 1450—1500, стар. еміс. 9000—9500, сотки стар. еміс. за тис. 12—14.000, дрібні á 10 за тис. 12—14.000, австр. штемпліі 220—225, австр. перекази 226—230, Франки франц. 8800—9000, фунти стерл. 833.000—900.000 франки швайц 32.000—33.000. Рублі 5-сотки 700—720, звич. сотки 710—730, думські тис. 22—25, думські á 250 по 15—16, Карбованці 0·80—0·85, гривні 0·90—0·95.

Золото: 20 кор 850—890000, 20 франк. 800—820000, 20 мар. 910 до 925, 10 рублі 1.000.180—1,200000, дол. 220000—222000.

Срібло: Кор. австр. 14800—15000, 5 кор. 76000—80000, фльорени 38000—40000, рублі 60000—62000, копійки за 1 рубель 31000—32000, леї 14600—14700.

Ціріх 27. липня. Берлін 0·007, Голяндія 219 ¾, Ню-Йорк 558 і 1/2, Льондон 25.68, Париж 33.22, Медіолян 24.55, Прага 16.65 ; Будапешт 00·3 Букарешт 2·0,5 Бельград 5.85, Софія 5.20, Варшава 000.28 Відень 000.78 ⅛, Австрійські штемпліі 000.791.

Огляд світових подій.

Політична гра довкола Німеччини.

Англійський економіст і політик Кейнес помістив у „N. fr. Presse" інтересну статтю про політику Болдуіна у відношенню до Франції та Німеччини.

Чи відома заява англійського премієра Болдуіна є початком всього або нічого? Чи се перший такт викінченої арії? — питає автор і каже, що найближший час принесе на це питання відповідь. Покищо Болдуін не жертвував нічого а тимчасом час, який працює небезпечно проти Німеччини, виробляє не лише в Англії, Зєдиненіх Державах, але й в Бельгії, а навіть у Франції переконання про конечність помірковання супроти Німеччини. Англія зовсім не думає уживати супроти Франції сили, лишає їй свободу хочби знищити цілковито Европу, але англійський уряд хоче лише звернути увагу Франції на дальні наслідки її роботи, хоче її настрашити. І якщо Франція схоче пізріти назрівающі факти, певно налякається. Французькі воєки — грози нової страшної війни, французькі дипльомати — цілковитого відокремлення, економісти знищення фінансового рентієра інфляцією. Французькі горожане налякаються знищення давних суспільних форм і наступу нових форм зі Сходу. Не політика або могучість Англії, але ось такі факти грозять Франції.

Та коли ми — пише Кейнес — Францію алярмуємо, мусимо Німеччину успокоювати. Англія не бажає собі упадку німецького опору і вістка про уступлення уряду Куна або капітуляцію Рурщини зробила б у нас найгірше враження. Виступаючи проти Франції в рурській справі, додаємо духа Німеччині, що находиться в щораз гіршім положенню. Найбільша небезпека Німеччини це розклад її економічного життя і теперішнього настрою її людности. Економічний вплив рурської окупації є убийчий і стає тяжшим, чим довше вона триває, головно з причини страшенних видатків, які поносить уряд підпомагаючи промисловців і робітників у Рурщині. Оподаткування через інфляцію це одиноке жерело доходів і цим шляхом зібрано протягом одного тижня суму одного мільона фунтів штерлінгів. Тепер хотять цю суму подвоїти. В результаті — цілковите обезцінення валюти і недалека хвиля, коли більше девіз годі буде добути, щоби піддержати рурський опір, хоч би не знати скільки гроший друковано. То значить, що берлінський уряд може буквально збанкротувати. Одинокий податний чинник це пора року, бо нові жнива є до розпорядимости а до зимових місяців ще далеко.

Тимчасом половина німецької людности розбита на ворожі табори а половина попала в апатію. Ані націоналісти, ані промисловці, ні комуністи, ні державні компромісові мужі не мають достаточного числа горячих прихильників. Національний ідеалізм ніде не палахкотить чистим полумям. Відрава, розчарування й розпука ослабили народнього духа. Наймаркантильніша черта нинішної Німеччини проявляється в тім, що молодіж відвернулася цілковито від політичних і економічних проблем краю, занехала реальну політику, зробилась в національних справ індіферентною і дійде шукає жерел своєї активности й одушевлення.

Тому не лишена основи певність Поанкаре, що німецький опір дасться зломити. Очевидно, він хоче, щоб дипльоматична ситуація розвивалася о скільки може поволи, і він буде все робити, щоби недопустити до наглого упадку. Чим поволійше до побіди, то певнійші з неї зиски.

А. Джордж проти Поанкаре.

З приводу наділення почесним горожанством міста Брістолю Льойд Джордж виголосив промову, в якій між иншим виступив проти французького премієра Поанкаре. Нечувана річ, що Поанкаре уживає всі неділі, отже день, присвячений відпочинкови і добрій волі між людьми, до того, щоби на народи отварати газову руру, наповнену старанно дестильованим газом: ненавистю, недовірям і гнівом. Льойд Джордж згадав про свої слова, сказані в палаті громад, що Франція не признає своїх довгів, які винна Англії, а Поанкаре дав навіть до пізнання, що вона не заплатить навіть процентів. Дальше бесідник порівнав діяльність Франції, що видає мільони франків на будову нових каналів і пристаней, з діяльністю Німеччини. Він уважає нещастям, що між Францією та Англією не прийшло до непорозумінь. Одначе йому було неможливо свого часу перемовитись з Поанкаре, так само як і Бонар Лоу мусів напирати на нього. Всеж таки співділання з Францією було підготовлене і шкода буде, як з Францією прийде до розриву. Инакше виглядав би теперішній світ, як би Англія, Франція, Італія і Бельгія працювали згідно над справою мира.

Голод в Одесі.

З Одеси доносять про нову голодову катастрофу. Подорожні, які приїздять до Констанци, оповідають, що Одеса подібна до великого цвинтаря, а люде падають з голоду на улицях.

Англія над Балтиком.

Німецькі політичні кола в Данцігу дістали відомість з Льондону, що Англія за уступки, зроблені для Франції в рурській справі, дістала повну свободу діяльности в Данцігу. Зачувати дальше, що Англія задумує скріпити свої впливи не лише в самім Данцігу, але й у всіх балтійських портах. Доповнення це треба брати з застереженням.

Анґора проти большевиків.

Відношення турецького уряду до совітського представництва в Анґорі й Царгороді заострилося. Поліція і суди виступають безоглядно проти большевицької пропаганди в Туреччині. Заграничних агентів арештують і видалюють за границю. Горожан турецьких, що управляють комуністичну пропаганду, карають на рівні з державними зрадниками. З Царгороду видалено совітського делегата Новіліева, в Анґорі Турки бойкотують быв. совітського посла Аралова і його наступника Сурітіса. Турецька влада минає всякий контакт з російським представництвом.

З польських справ.

По дорозі в пропасть.

Останніми днями американський доляр перейшов суму 200.000 марок польських за штуку. Польська марка в Шріху впала до 0.0035 тоді, коли австрійська корона доходить до 0.0080, більше ніж в подвійної вартости валюти польського „мо-царства".

Польський уряд хоче перевести санацію. Думає про закордонну позичку та... мастковий податок. Справу цього податку називає польська опозиційна преса „трагіфарсою".

Партії, які в ту хвилю найшлись в Польщі при владі, рішили, що ухвала маєткового податку і негайне його стягнення не йде го лінії їх інтересів. Тому під покришкою „поправок" первісного проєкту почалася з їх боку гра на проволоку.

В дискусії на буджетовій комісії польського сойму над проєктом п. Ліндого забрав голос пос. Діямаид, який сказав між иншим таке:

П. Лінде (замовчуючи справу санації скарбу дорогою маєткового податку) говорив про закордонну позичку. Тимчасом в польській внутрішній політиці панує хаос, в повітрю зависла безустанна гроза домашньої війни.

Якісь організації містичних лицарів, якісь потаємні конспірації, підпомагані урядом — отсе атмосфера, серед якої живемо. Чи панове думаєте, що надійде хтось, хто в тих умовах дасть державі позичку? Так само неспокій в польській закордонній політиці витворює атмосферу некорисну для акції про позичку. Все те не є тайною, про це знають ті, які моглиб дати державі позичку. Банки і банкові концерни мають знамениту розвідку—знають про все краще, аніж урядові органи.

Є річю відомою, що ніхто не хоче позичити такому довжникови, який не додержує речинців і умов платничих зобовязань. Польська держава вже завела своїх вірителів. Також сталося зі „золотими" бонами. Випущено кілька емісій золотих бонів, регульовано їх курс, пізніше цей курс штучно обижено і врешті вакинуто емісію. Горожане зносили до кас свої ощадности, тратили по 20 тисяч за золотого, пізніше обижено курси, обмежено можність підіймання зложених ощадностей, врешті міністр фінансів післав поліцію, щоб вона розігнала людей, які ждали під касами, щоб підняти свої ощадности. В той спосіб потрактовано горожан, які віддали свої гроші державі.

В додатку п. Лінде приходить з проєктом, щоби сойм законодатною дорогою пересунув речинець платности бонів о 6 місяців. Замісць порозуміння з вірителями — п. міністр скарбу хоче законною дорогою кривдити вірителів. Чи в таких умовах можна говорити про державну позичку? Кождий закордонний банкір буде боятися, що те саме може зустріти і його".

В дальшій своїй промові стверджує п. Діямаид, що розложення маєткового податку на 5 літ приносить державному скарбови велику шкоду.

В конклюзії ставить п. Діямаид внесення, щоби І. статтю закону стилізувати після первісного проєкту то є, щоби податок побрати в пяти піврічних ратах, першу ще в 1923 р. а останню в 1924 а не в 1928 р., як це пропонує п. Лінде.

Ця ухвала говорить про безсоромність і обманство супроти супільности з боку партій „народової" більшости. Польська опозиційна преса заповідає в найблизших днях ряд сенсаційних ревеляцій на тему польської закордонної політики. Комісія закордонних справ має на днях розглядати акти, які польський уряд оберігає перед цікавим оком публичної опінії.

Польща і Мала Антанта.

На онодішньому засіданню польського сойму міністр Сейда заперечив вісткам, що Польща прийме участь в конференції Малої Антанти в Сіная. Він заявив натомісць, що представник Польщі зустрінеться перед осінньою сесією Союза Народів з представниками Малої Антанти в цілі узгіднення політики тих держав на зібранню Союза Народів. Уже по конференції в Сіная, яка відбудеться в понеділок, у вівторок відбудеться в румунському міністерстві закордонних справ нарада, в якій приймє участь також представник польського уряду в особі букарештенського посла.

Подвійна бухгальтерія.

Кореспондент „Хвилі" доносить: На онодішньому засіданню сойму посол Хондзиньскі (Н. П. Р.) звернув увагу, що після заяви представника уряду на пленум, недобір за другий півріч винесе 12 біліонів польських марок, а на скарбовій комісії підчас дискусії над звітом про маєтковий податок віцеміністр Марковскі заявив, що недобір за сей час виносить 5 біліонів.

Українські Окраїни.

Галичина, Крим, Донеччина, Кубань-Підкавказзя, Полісся.

(Докінчення.)

Третя з черги українська Окраїна — се Донеччина.

„Україна має тільки одні поклади вугля в Донецькім басейні, але сі поклади вугля належать до найбільших і найбогатших в Европі. Їх обшар досягає 23.000 km², річна продукція (1911) виносить 203 мільони метричних сотнарів, себто 70 пр. всеї продукції вугля цілої російської імперії. До того донецька вугльова область дуже богата в антрацит. В 1911 р. добуто тут 31 мільонів метричних сотнарів антрациту (98,5 пр. всеї російської продукції) Для добування коксу надається в Росії майже виключно тільки донецький вуголь"*). Коли кількість ще під увагу, що в безпосереднім сусідстві Донецьких вугльових покладів знаходяться на Україні великі поклади залізної руди (Кривий Ріг на Херсонщині), та що оба згадані сирівці — вуголь і залізо — є нині головними основами великого промислу, то матимемо понятя про те, якою безцінною просто перлиною серед українських окраїн є Донеччина. Перлиною — перед якою зорі щойно світла будуччина українського Манчестеру.

Кубань — найбільш на південний схід висунена українська окраїна земля — відома в нас загально тільки як край кубанських козаків, нащадків переселених туди по зруйнованню Січи Запорожців. Та мало хто знає про те, що українське Підкавказзя, подібно як і українське Підкарпаття, се так само нафтові поля, які майже дорівнують богатством галицьким нафтовим полям. Свідчить про се наглядно статистика нафтової продукції Кубані-Підкавказзя. І так, коли продукція нафти в українській Галичині в 1911 р. виносила 14,9 мільонів метричних сотнарів, то продукція нафти на українським Кубані-Підкавказзю (Грозний і Майкоп) виносила в 1910 р. 12,6 мільонів метричних сотнарів. Отже Кубань. Підкавказзя — се другий великий український резервуар нафти, положений — як би нарочно — на другім, протилежнім краю України, у безпосереднім майже сусідстві українського промислового району in spe — Донеччини.

В кінці — легковажене та недоцінюване загально північне Полісся. Та чи слід нам легковажити й недоцінювати країну споконвічних, дрімучих лісів — тоді, коли чужі, недавно Німці, а нині Польща, тягнуть з нашого Полісся грубі зиски, вивозячи з нього масово дерево? І тоді, коли Україна така небогата вже лісами і деревом, а передовсім — Велика Україна.

Колись, ще у 2-ій половині XVI. ст. на Україні шуміли розкішні споконвічні ліси, повні по береги всілякої звірини, багаті ріками, в яких була неймовірна кількість риб і т. д. Читаючи напр. подорожні мемуари Міллєра, що мандрував в тих часах через Україну й який описав у згаданих своїх мемуарах тогочасну природу України, часто мається враження, що се опис лісів не на Україні, а первісних природи Африки або Америки з оповіданя напр. Купера або иншого якого подібного письменника. Таке богатство лісів було на Великій Україні колись. А що з того всього залишилося нині? Полісся з Біловежською Пущею — як спомин світлого минулого тільки... Та тим більш дорожити ними повинні ми нині як одним в нечислених уже більших резервуарів дерева на Україні.

Ів. Кревецький.

*) St. Rudnyćkyj, Ukraina, Wien, 1916, Ст. 308—309.

Сойм

Маршалок польського сойму Ратай скликав 26. ц. м. конвент сеніорів, на якому обговорено справу вибору президіума скарбової комісії на місце іменованого міністром аграрних реформ Оберського. Конвент сеніорів висловився за тим, щоби мандат президіума відано Пястови, а його заступника З. Л. Н. Відтак Ратай закрив засідання конвенту на суботу в ціли обговорення ewентуального продовження теперішньої сесії польського сойму до цим 1. серпня.

Революція.

На засіданню польського сойму дня 26. ц. м. приступлено між иншими до умотивования наглого внеску українського клюбу в справі загарбання православного монастиря в Новому Загорові польським духовенством. У відповідь на мотиви забрав голос Гломбіньскі, який без обиняків сказав таке: Мушу рішуче запротестувати проти твердженню, бутьто би православну церкву в Польщі переслідувано. Революція і є повні природним результатом гнету з боку б. російського уряду. Після Гломбіньского промовляв ксьондз Кубік, почім наглість внесення відкинуто.

Німеччина на вулкані.

Чутки і події.

Вечірними годинами дня 26. ц. м. розійшлися в кульоарах польського сойму чутки, що в Німеччині прийшло до монархістичного перевороту. Після тих чуток революція вибухла в Берліні, одначе не вспіла ще опанувати північної Німеччини. В декотрих знову містах мало прийти до комуністичного перевороту. Поки що чутки виявилися передвчасними, всеж таки остає фактом, що в північній Німеччині оголошено стан облоги. На всякий випадок чужинці поспішно опускають Берлін. В першу чергу Поляки, яким в разі заворушень перепало би найбільше. Невиносиме положення, в яке загнала Німеччину французька захланність, грозить кождої хвилини зривом, якого характеру не можна собі поки що уявити.

Перед вибухом.

Варшавський „Курієр Поранни" доносить з Берліна під днем 25. ц. м.: Почавши від вчорашнього дня в цілій Німеччині зазначується настрій революційного кипіння, яке уповажнює до як найдалі йдучих побоювань. З поодиноких частин Німеччини наспіли вчора відомости, які затаєно перед публикою і пресою, але в наслідок яких скликано кабінет німецького союза і Прусії. Помимо того, що від ряду днів положення заповідалося чим раз грізнійше, вчорашні вісти васкочили берлінський уряд. Внесення правих членів уряду, який домагався негайного проклямування стану облоги на цілій території Прус і уділення канцлерови диктаторських повновластий, признано поки що невчасним і спроможним викликати катастрофу. Рішено тжити середної дороги через заборону віч і уличних маніфестацій. Рівночасно шуцполіцай і райхсвер одержали уповноваження до применення як найенергічнійших виступів і ужиття оружя на випадок яких небудь ексцесів.

Нині шуцполіцаї і райхсвер находяться на території Прусії в стані мобілізації. Комуністи видали нині проклямації, в яких заявляють, що робітниче населення перейде до порядку над забороною маніфестацій і на випадок спроб применення зарядження уряду в день 29. ц. м. кинеться до збоїв і не подасться перед найбільш кривавою акцією. Рівночасно „Роте Фане" публікує відозву, яка закликає урядників і дрібну інтелігенцію до приступлення до робітничого руху.

Загально думають, що вибуху революції в Німеччині не дасться оминути. Карло Радек удержує тепер в Берліні публичну комуністичну централю і розвиває чим раз більшу діяльність.

Протягом нинішнього дня Радек відбув цілий ряд конференцій з представниками найріжнороднійших німецьких сфер. Загальну увагу звертає відповідне становище націоналістичних організацій, які з цілим спокоєм вижидають заповідження комуністами вибуху. Після інформацій з добре поінформованих кругів, поміж Радеком а поодинокими представниками німецького фашизму усталено певного рода порозуміння. Провідників елементарного руху має доведених до розпуки позискано для спільних націонал-комуністичних цілий. В стислій связи з повищим порозумінням має бути акція Стінеса, яка змагає до спинення інтервенції Антанти дорогою обіцянок на тему капітуляції німецького промислу в заміну за спільну акцію проти комуністичної небезпеки в Німеччині.

2 біліони марок денно.

Супроти недостачі банкнотів банк німецького державного союза друкує тепер 2 біліони марок денно. Курс доляра осягнув в Берліні суму 600.000. На днях появляться банкноти пять і десять-мілионові.

Ще про видавничу діяльність „Просвіти".

В останній статті я говорив про труднощі, які спинюють видавничу діяльність Т-ва. Для короткости а рівночасно ясного образу треба додати кілька слів, в чому полягає видавнича праця. На першому місці поставимо орган „Народня Просвіта". Десять чисел на рік — обему десяти аркушів. Задля нерозуміння, що це значить точність у складанню переплати, й задля легковаження собі усіх пригадок і зазивів, задля недоцінювання обовязку передплати з боку наших читалень і освітних працьовників — „Народня Просвіта" наражує стало Гол. Т-во на втрату: хоч при дрібці доброї волі можна би це оминути. Прошу уявити собі таке, що ще й досі сплачують „передплатники" залеглости за минулий рік у висоті 350 кр., коли переписка коштує 300 м.

Щорічно видає Гол. Т-во великий календар. Раз краще, раз гірше редагований, приносить стало Т-ву певного роду прибутки, котрі можна обертати на покриття видатків.

На місце давних членських книжочок виходить т. зв. Народня Бібліотека „Просвіти". Відповідно до інтересности книжочок вони розходяться швидше або довше. З огляду на калькуляцію і постійну підвишку цін, в останному часі з поглядом на зріст коштів видання книжки — Т-во не може мати ніколи втрати. Дохід повинен покрити всі видатки, связані з видавничою роботою і дати стільки, аби можна продовжувати видавничий рух. Коли одначе, так як досі, прибутки з видань мусимо зуживати на адміністрацію других відділів Т-ва, коли наші комісанти не вивязуються з своїх зобовязань, коли немає у нас правдивої і розумної кольпортажі книжок, тоді й видавнича діяльність замість розвиватися, кисне на одному місці і Т-во кидає ледви один аркуш друку на тиждень.

Незвичайно трудне до розвязання питання членських книжочок. Здавалося, що війна сама зліквідувала цю справу і сьогодня не буде мова вертати до неї. Аж тут останні Загальні Збори Т-ва поручили Гол. Видїлови розглянути справу членських книжочок і вирішити її у напрямі дальшому. Промовці вказували на те, що закинення заряду видавання членської грамоти і членських книжочок спричинило упадок числа членів Т-ва до найменшої кількости. На їхню думку член хоче щось мати за свою членську вкладку. А тимчасом справа не така легка. — Членська грамота могла би ще виплатитися, бо за неї ми могли би нарожити додаткову доплату. Але не маємо грошей на закупно паперу, зготовлення кліш і друк. Тепер виносить те все коло двох десятків мілионів. — Але що робити з членськими книжками? Годі наперед означити, яким шляхом буде йти девалюація і до якого ступіння зростуть ціни паперу й друку. Коли ми знову видамо членови стільки друкованого паперу, скільки виносить його вкладка, то чим тоді покриємо ті видатки, які сьогодня покриваємо з виплив з видавництва. Всеж таки Збори справу передали Видїлови і Видїл мусить її якось вирішити.

Далі започаткувало Т-во видавництво „Українське Письменство", давніше зване „Руська Письменність". Наші класики в комплєті, велика памятка трудів през. Ю. Романчука. Колись найдешевша книжка на цілій Україні, бо продавана по цінам продукції. А тепер?... Тепер мусить Т-во калькулювати й на цьому видавництві, бо-инакше не було би й мови про яку небудь дальшу діяльність. До війни можна було собі на таке позволити, щоби продавати книжку по цінам продукції. Субвенції йшли й вони причинялися у чималій мірі до сього, що Т-во могло давати членські книжочки, могло робити й другі дарунки. Тепер субвенції нема. А надто це давно вирішене питання, що таке Т-во як „Просвіта" повинно бути вповні незалежне від державних субвенцій.

У післявоєнному часі введено в Т-ві ще одну новість, а саме т. зв. „Загальну Бібліотеку Просвіти", до якої належать такі речі як Возняка: Історія української літератури, або Колесси: Українські народні Думи. Оба видавництва приносять рішучо честь Т-ву „Просвіта". З другого одначе боку мусимо сказати, що ці книжки розходяться так поволи, що про дохід із них не може бути мови. Надто насуваються і инші питання, а саме: Чи у цілях Т-ва лежить видавання таких творів? Чи не краще було би наместь названих творів пустити відповідну кількість книжок для народу? Але раз Т-во взялося за видавництво Історії Української Літератури — мусить його докінчити. Поважні голоси критики української і заграничної заохотою для нас у цьому напрямі. Але сама заохота не вистарчить. І ми сьогодня доборолися аж до цього, що надрукованих 14 аркушів третього тому Історії літератури лежить, а друкарня не хоче далі друкувати, бо Т-во не в силі платити на час високих сум друку й складу. До кого звернутися Т-ву о підмогу і поміч в сьому ділі, не знати.

Остання новість, зглядно відновлення „Просвітних Листків" це зв. „Історична Бібліотека Просвіти". Є це летючки обему пів — 1 арк. друку на історично-освідомлюючі теми. В осени почнемо видавати летючки-метелики для поборювання неграмотности.

Та усього того рішучо за мало. Куди не глянути, усюди недостачі й прогалини у популяризації знання — серед нашого народу. Багато корисних популярних видань давно вичерпані. Усяка ділянка людського знання і життя домагається свойого права. Занедбання під цим оглядом не минаються нам безкарно. І тому треба звертати нам на видавничу діяльність Т-ва як найбільшу увагу і її підпомагати.

Найбільше даються чути голоси критики, яка ганить. Критикують видавництва Т-ва і видання фонду „Учітеся". Забувається одно, що з книжковим рухом усі домагання в напрямі кращого поставлення справи самі з себе будуть сповнені. Того роду відзивами підриваємо покупну силу книжок і видань, і таким чином підтинаємо нашу видавничу спроможність у її корінни. З малим видавничим рухом звязані і другі недомагання. Найважнійше — це недостача популяризаторів і нової популярної літератури. Ніхто не бачить свойого обовязку у писанню популярних творів. Не мають вони побачити світа, то краще їх не писати. Тому за всяку ціну треба усувати у нас байдужність до друкованого слова, а всі инші недостачі пропадуть самі від себе.

М. Галущинський.

НОВИНКИ.

— Інформації в справі вписів на Вищі Школи у Відні на зимовий семестер 1923/24. Університет: Вписи на всіх трьох факультетах т. є. фільозофічному, правничому й медичному починаються 1. жовтня й тривають до 14. жовтня с. р. Умови приняття: свідоцтво зрілости з дуже добрим поступом або свідоцтво відходу з иншого університету, метрика, свідоцтво приналежности й документ подорожі (паспорт). Свідоцтва мають бути в оригіналі й в перекладі на німецьку мову, залегалізовані в нотара, евентуально в суді. На фільоз. й правнич. факультетах приймаються без ограничень. Вписи на тих двох факультетах виносять найменше по 8 долярів. Що до медицини, то інформацій уділяє „Медична Громада" у Львові. — Торговельна Академія: Умови як вище — ограничень ніяких. — Висока Земельна Школа має три відділи: 1) сільсько-господарський (агрономічний), 2) лісово-господарчий та 3) культурно-інжінєрний. Умови приняття як на університеті з тим, що ще треба долучити „curiculum vitae" й вписи виносять около 15 долярів. — Ветеринарія: документи ті самі, що на університет, долучити 3 світлини. Вписи около 15 долярів. — Техніка: З огляду на спеціяльні приписи що до приняття, секція техніків при Акад. Тов. „Січ", подає інформації окремо. На університеті (кромі медицини), Торговельній Академії та ветеринарії можна вносити подання о зрівнання з тутешніми, залучивши свідоцтво убожества. Звертається увагу Товаришам, щоби перед вписами зголосилися в Акад. Тов. „Січ" у Відні та виказалися посвідкою на виїзд У. С. К. Р. Життя у Відні виносить місячно 10—15 долярів. Студенти матеріяльно незабезпечені хай не їдуть, бо ніякої допомоги у Відні вже не має. Помешкання дуже трудно найти, тому булоб вказаним, щоби вибираючі студенти у Відень вже наперід постаралися о приміщення будь через товаришів будь знакомих. Близших інформацій що до вибору згаданих шкіл, як й що до инших шкіл (Академія Малярства, Музична й пр.) уділить Акад. Тов. „Січ" у Відні, за надісланням 10.000 мп. на відповідь. Адреса Товариства: Ukrainische Studentenverein „Sich" Wien XVIII, Teresiengasse 15.

— „Горячка гіршого сорта". З Турки пишуть: Дня 17. ц. м. приїхав до Турки н. Стр. станиславівський воєвода Юристовскі і протягом 3 годин приняв бездіч депутацій і репрезентацій. Між иншими явилася у нього делєгація українських установ, зложена з о.о. Фелевича, д-ра М. Кондрата й И. Стеця і представила йому низку домагань українського громадянства. Воєвода вислухав вправді уважно промов делєгації, але задля численности висказаних постулятів

„WHITE STAR LINE“

ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36.

ЕВРОПА — АМЕРИКА
5½ днів
через океан на повному отвертому морю.
Карта корабельна 106 долярів і 8 долярів податок.

ЕВРОПА — КАНАДА
5½ днів
через океан на повному отвертому морю.
Карта корабельна 106 долярів і залізничний квіток від порту.

ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО 5.

Дуже важне для подорожуючих до АМЕРИКИ і КАНАДИ

ДУЖЕ ДОБРА НАГОДА! для пасажирів, що хотять їхати без пересідання з Данціґа впрост ДУЖЕ ДОБРА НАГОДА!

до КАНАДИ або НОВОГО ЙОРКУ 18. серпня 1923.

відходить величавий і найвигіднійший для пасажирів корабель Корабельного Товариства „WHITE STAR LINE“ **„CANOPIC“**
в величаво урядженими віддількими кабінами III кляси на 2, 4 і 6 осіб. По всякі інформації і закупно корабельних карт, просимо вголошуватися особисто або листовно до **корабельного Товариства WHITE STAR LINE**
ЛЬВІВ, вул. Городецька 36 і ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського 5.

Великий транспорт зі Львова і Тернополя до Америки і Канади кораблем **„CANOPIC“** відходить **9. серпня Ц. р.**

„WHITE STAR LINE“ ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36. ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО ч. 5.

вийшов, що аж по розгляненню письмового меморіялу видасть відповідні зарядження. Нарікав перед делегацією, що Українці не хотять признати польської державности, через що мусять бути вважані гожанами гіршого сорта. — *Свій.*

— **Памяти заслужених.** В 40-літню річницю заснования „Народної Торговлі“ у Львові відбулося на личаківськім цмінтарі посвячене мраморних памятників, поставлених через управу „Народної Торговлі“ на гробах перших основателів і довголітних директорів сего стоваришення: Василя Нагірного і Аполона Ничая. По 12. год. в полудне зібралося при могилах значне число львівських громадян: членів надзірної ради враз з дирекцією і перзоналом „Торговлі“, заступники всіх других економічних і кредитових стоваришень, „Міщанського Брацтва“, „Зорі“ і ин. По короткім посвяченню памятників і по панахидах на обох гробах проповив від надзірної ради о. сов. Стефанович, даючи образ діяльности обох покійних: як перед 40. роками була у нас економічна праця ще зовсім не тикана, як пок. Василь Нагірний, вернувши зі студій в Швайцарії, приніс перші клички такої праці, як наслідком того станула поперше „Народна Торговля“, а відтак пішли заснования „Дністра“, рільничої „Зорі“ і Бурси, „Народної Гостинниці“, „Труду“, а дальше організованя „Сокола“ „Міщанського Брацтва“ і др., — як в створенню цих інституцій богато потрудились оба покійні директори і причинились до розвитку тих твердинь, що творять тепер нашу важну народню силу. Другий бесідник, д-р Галущинський, підніс неімовірні нині трудности, з якими мусіли оба Покійні боротись в починах своєї праці і поставив непохитну їх витревалість новому поколінню як примір до наслідування. Поважний настрій цего обряду підносив красний хор під управою п. Купчинського. Сповнивши сей довг для памяти Покійників, відходять всі від могил з чувством глибокої почести для їх заслуг.

— **Сензаційний роман.** У визначного видавця в Парижі явився одного дня 17-літний юнак Радібе і предложив йому до видання свій роман. З огляду на молодий вік автора видавець не хотів навіть читати роману, про видання не було навіть й мови, Але за порадою визначного французького поета Кокти, видавець видав роман 17-літного автора під заголовком „Чорт в людському тілі“, твір цей стався сьогодні сензаційною появою у французькій літературі. Тираж цеї книжки зріс до 200.000 примірників, автор здобув велике майно а видавець власним коштом визначив йому щомісячну платню з гори на кілька літ та вислав його в подорож для збирання вражінь. Деякі критики оцінюють твір молодого письменника як нечувану літературну цінність, а инші стрінули роман злобними нападами, що збільшило популярність автора. Ромзи писаний на тлі недавніх воєнних подій, а основною його рисою це глибока психольогічна аналіза і вірність у виведенню персонатів та змалюванню воєнних подій.

— **Відрочання військових вправ.** Польське міністерство військових справ відрочило резервові вправи неквалїфікованих учителів народних шкіл до вакацій 1925 р.

— **Статистика населения Варшави.** Від 8. до 14. липня у Варшаві занотовано 215 випадків смерти, 58 випадків епідемій, 441 народин і 170 шлюбів.

— **І Кіно дорожіє.** З днем 27. ц. м. найдешевший білет у львівських кінотеатрах коштує 5000 мл., а найдорощий 15.000.

Бібліографія.

а) Книжки.

Олекса Кармавюк: СВІТЛАНА ХАРЧЕНКО. Драма на 3 дії з української визвольної боротьби 1918—19 рр. Ст. 80. Склад видання у автора: Kalisz, obóz internowanych Nr. 10.

Михайло Обідний: НЕРОЗЦВІЛІ РАНКИ. Поезії. Ст. 64. Окладинка і ex libris арт.-маляря П. Ковжуна. Видання В-ва „Новгра“. Львів, 1923.

Т. Шторм: ОЗЕРО ІММЕН. Новеля. Переклав В. Бобинський. Ст. 57. Бібліотека Меріяма ч. 3.

Марко Вовчок: ДВА СИНИ. ЛЕДАЩИЦЯ. ОДАРКА. ДАНИЛО ГУРЧ. СВЕКРУХА. Ст. 47. „Народня Бібліотека Просвіти“ ч. 20. Львів, 1923.

Журнали.

МОЛОДА УКРАЇНА, Ілюстрований часопис для молоді, ч. 14, рік вид. І. (додаток „СВІТ ДИТИНИ“). Адреса Редакції й Адміністр.: Львів, вул. Зіморовича ч. 3.

РОГАТИНЕЦЬ, вістник Кружка У. П. Т. чч. 5—6, рік вид. І.

ГОСПОДАРСЬКО-КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС, двотижневик, орган Комітету організації кооператив і оф. орган Краєвого Ревіз. Союза, ч. 14, рік вид. 3. Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, Домініканська 11, II.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Маріянове свято відбудеться заходом тов. ім. М. Шашкевича в Золочеві д. 5 серпня (на случай сильної негоди дня 12 серпня) п. р. на горі Підлисків (Підлисє стація залізнича Ожидів) зі слідуючою програмою: о год. 11. рано Архієрейська Служба Божа, — опісля народний фестин. Пожадані прогулькн з цілого краю. Весь дохід на Рідну Школу. 171 3—3

Д-р Мадіян Паньчишин виїхав на літний відпочинок. Поверне до Львова і розпічне ординувати 27. серпня 1923. 178 1—1

Дрібні оголошення.

МАШИНИ до виробу цементових дахівок на рольках, хрести, громозводи, вісна до перков, огородження, ваги столові і десятні, каси огнетревалі, направляє і виробляє нові Михайло Стефанівський, Львів, Вороговата, між вул. Рицерською і Кордецкого біля гол. дверий. 2732 1—15

ВАЖНЕ для Духовенства! КОЛПАКИ на складі з добрих та тревалих матеріялів віденського моделю робить і висилає за післяплатою по умірковапих цінах — **кравецька робітня М. Стецяк, Львів,** Зелена 31. При замовленню післати міру. Виготовляю також ед замовлення реверенди, напістники, плащі і футра. 155 5—5

ОГОЛОШЕННЯ.

Д-р Стефан Федак
2492 веде повновно 6—16
АДВОКАТСЬКУ КАНЦЕЛЯРІЮ
у Львові, вулиця Сикстуська ч. 48.

Д-р Петро Гайдучок
отворив
АДВОКАТСЬКУ КАНЦЕЛЯРІЮ в СУДОВІЙ ВИШНІ
169 (Народний Дім). 1—3

Хлопця або дівчини
до розношення часопису потрібно сейчас. Зголошення до Адміністрації „Діла“.

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло“ Львів, Ринок ч. 10.

ч. 94. (9.975). Львів, вівторок 31. липня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. ощад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. перед пол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в кроні 35100 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір. Німеччині 50 000 п. марок, Чехії 3 чех. кор., Румунії 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 5000 кр. Зміна адреси 200 кр.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 1.500 Мп.

ВИДАЄ: В КАВЯРНІ СПІЛКА „ДІЛО".

Львів 30. липня 1923.

Перед катастрофою. Останні вісти, які надходять з Німеччини, свідчать, що політичне й господарське становище досягло там крайньої степені напруження. Авторітет уряду страчений майже цілком. Урядові чинники не в силі справитися з хвилею незадоволення й протестів, яка йде, як з правих так й з лівих кол. Дорожнеча зростає в кольосальних розмірах вже не по днях, а по годинах. Грошева гнила набирає надзвичайно гострих й болючих форм. Не зважаючи на те, що грошеві знаки друкуються в 60 друкарнях, що щоденний випуск банкнотів вже доходить до астрономічних цифр, в країні відчувається гостра недостача грошей. Всі явища, всі факти вказують, що Німеччина стоїть на передодні дуже важних й серіозних внутрішніх ускладнень.

З права проти уряду провадиться акція монархістично-реакційних кол; окупація Поруря, провокаційна політика Франції не могла не викликати в Німеччині крайнього загострення нац'оналістичних настроїв, не могли не зробити популярними гасел реванжу. Під прапором роспочаття активної боротьби з Францією організуються й провадять свою акцію кола монархістичних реставраторів.

З ліва проти уряду ведуть жваву й енергійну кампанію комуністичні круги; комуністична партія, яка до недавна організаційно в Німеччині уявляла дуже незначну силу, знаходить для своєї агітації сприятливий грунт в сучасному безнадійному становищі Німеччини — в шаленому зрості дорожнечі, безробіття, в дуже скрутному стані робітничих мас й дрібного міщанства.

Уряд мусить провадити боротьбу на два фронти; мусить провадити боротьбу з мінімальною надією на успіх, бо у нього абсолютно нема сил хоч скільки небудь поліпшити становище, усунути ті причини, які довели до теперішньої кріви. Сучасна катастрофальна ситуація в Німеччині має свою основну причину в тих господарських ускладненнях, які утворені окупацією Поруря. О скільки не лежить в силі Німеччини усунути негайно цю окупацію, о скільки є всі дані гадати, що сучасна політика Франції що до Німеччини має своєю ціль повести Німеччину до повного упадку й розкладу, о стільки сучасний уряд німецький стоїть перед завданнями, які не зможе він розв'язати.

Німеччина на передодні важних внутрішніх ускладнень. Важко сказати, в що вони можуть вилитись, до яких результатів можуть привести. Ясно лише одно: німецькі ускладнення не будуть революцією в тому розумінню, що наслідком їх влада буде вирвана з рук реакційної кляси, яка вичерпала вже себе, й опиниться в руках нової кляси, здібної до творчости, до налагодження життя. Сучасний республиканський режим в Німеччині, який користується піддержкою й робітничої й буржуазної демократії, уявляє maximum того, соціяльно-творчого, що могла дати німецька нація для направи свойого життя, для загоєння ран, нанесених війною. І не вина цього режиму, коли він, маючи перед собою занадто важку спадщину після упадку Вільгельма, в боротьбі з Францією, яка усіма засобами йшла та йде до знищення Німеччини, не може побороти тих труднощів, які перед ним стояли і стоять

Дві можливости істнують для Німеччини: як що республиканському урядови не вдасться опанувати ситуацію, є можливе захоплення влади або націоналістично-реставраційними або комуністичними колами. І в одному й в другому випадку Німеччина прийде лише до ще більшого хаосу, до ще тяжчих ускладнень. Бо ні один з цих режимів не має ані засобів ані сил для того, щоб врятувати країну.

Катастрофа, перед якою стоїть Німеччина, має кольосальне значіння для цілої Европи. Пов непевности й напружености господарської й політичної ситуації на цілому европейському континенті, німецька кріза в жаден спосіб не зможе бути льокалізована одною Німеччиною. Вона відіб'ється на цілому ряді країн. В першу чергу на Польщі. Уж господарське життя тісно звязане з Німеччиною. Вже й тепер події в Німеччині відбились в останні три дні кольосальним упадком польської марки, який поклище за собою новий зріст дорожнечі, нові господарські ускладнення. А ситуація в Польщі є занадто напружена, пального матеріялу є занадто багато, щоб могла Польща сподіватись, що їй щасливо вдасться опанувати становище.

Після закінчення світової війни в Европі ще не було моменту, коли би ситуація носила о стільки критичний й непевний характер, як носить вона під теперішню хвилю.

Справа українського університету в польськім соймі.

Варшава. На засіданню польського сойму дня 28 ц. м. український посольський клюб поставив наглий внесок в справі легалізації і удержавлення українського університету у Львові. Наглість внеску мотивував посол Підгірський. П. П. С. і „Визволення" заявили, що будуть голосувати за внеском. Наглість внеску відкинено, а справу українського університету відіслано до окремої освітної комісії.

Промова Болдуїна.

Лондон: В клюбі консервативної партії виголосив Болдуїн промову в якій між иншим заявив, що справа репарацій мусить бути вирішена як найшвидше, наколи не хочеться продовжувати в Европі того стану економічного хаосу, який панує тепер. Премієр вказав також, що в інтересі Европи лежить негайне навязання торговельних взаємин з Росією для експорту европейського промислу, особливо промислу німецького. Торговля з Росією піднесе економічно Німеччину і дасть їй змогу вирівнати репараційні сплати. Болдуїн запевнив, що уряд докладає всіх вусиль, щоб довести до рівноваги в Европі.

Ситуація в Німеччині.

Берлін. Комуністи заповіли на день 29. ц. м. 18 протестуючих зборів. Магістрат в Берліні зібрався на надзвичайне значіння, після чого звернувся до уряду із заявою, що ситуація, в якій найшлося населення міста є катастрофальна і вимагає радикальних засобів. Відбуваються наради з міністром апровізації.

Науен Як доносить, на неділю скликано 23 комуністичних мітінгів. Комуністи жадають уступлення уряду Куна і покликання нового кабінету робітничого.

В кількох містах західної Німеччини прийшло до демонстрацій безробітних. В Мінхені арештовано кількох комуністів за поширювання антидержавних відоз. У відозвах комуністи накликають до організування робітничої армії. Ціна одного бохонця хліба в Берліні піднеслася до 56.000 м. Дня 29. ц. м. населення майже не виходило з домів на вулицю, побоюючись заворушень. По вулицях кружляли великі відділи війська, панцирні автомобілі і поліція. На голєндерських біржах перекреслено німецьку марку, тому, що не найшовся ані один покупець на німецьку валюту. У кількох берлінських фабриках робітники утворили „Революційні Ради". Фашистівські організації перебувають у стані поготівля, чекаючи на ялярм. В Почдамі комуністи приготовляють велику демонстрацію. Президент і уряд Німеччини видали нині відозву до людности в якій складають на Францію відповідальність за фінансову господарську кризу.

Димісія канцлера Куно?

Берлін. В політичних колах кружляють поголоски, що канцлер Куно порішив заголосити димісію сейчас після чергового засідання парляменту.

Американський міністр в Рурі.

Діссельдорф. До Рури прибув американський міністр праці. Міністр обіжджає більші міста, після чого удасться до Льондону.

Димісія югославянських міністрів.

Білгород. Міністр внутрішніх справ Войчіч і міністр Маркович подалися до димісії з приводу опозиції радикального клюбу. Пасіч не приняв заяви димісії і відложив цю справу аж до реконструкції кабінету.

Пр'эти болгарського уряду.

Прага. Бувший міністр Даскальов прибув до Відня, де видає часопис у французькій мові, в якому поборює теперішній уряд Чанкова.

Революція в Марокко.

Льондон. Революція в еспанськім Марокко продовжується. На чолі повстання стоїть Абдерім. Еспанська армія евакуувала кілька околиць, де вибухло повстання.

Совітсько-японські відносини.

Токіо. Йоффе заявив представникови японської преси, що головною умовою для відкриття совітсько-японської конференції є опорожнення Сахаліну і визнання Японією сов. уряду.

†

ВАСИЛЬ ГЛУХОВЕЦЬКИЙ

президент Тов. зв. обезп. „Дністер" і поручник У. Г. А.

проживши 45 літ, помер дня с. м. Похорони відбудуться в понеділок дня 30. с. м. о год. 5. по пол. з дому жалоби вул. Пісківа ч. 25. на личаківське кладовище.

Курс грошей.

Львів, 30. липня. Дол. амер. 220.000—222.000, дрібні 216000—219000, дол. канад. 205000—207.000, дрібні 202.000—205.000, німецькі марки 50 і 100 0·40—0·45, 10 тис. 0·48—0,50, 1 тис. стар. еміс. 3000—3.10, 1 тис. нов. еміс. 0·38—0·40, сотки дрібні 150—180, леї 800—850, дрібні 790—800, кор. чеські 6500—6600, дрібні 6300—6400. Австр. тис. нов. емісії 1450—1500, стар. еміс. 9000—9200, сотки стар. еміс. за тис. 12—14.000, дрібні á 10 за тис. 12—14.000, австр. штемплі 275—280, австр. перекази 278—295, Франки франц. 8800—9000, фунти стерл. 686.000—720.000 франки швайц. 32.000—33.000. Рублі 5-сотки 700—710, звич. сотки 7.10—7.20, думські тис. 22—25. думські á 250 по 15—16. Карбованці 0·80—0·85, гривні 0·90—0·95.

Золото: 20 кор. 820—850000, 20 франк. 780—800000, 20 мар. 880 до 900, 10 рублі 110000 — 1150000, дол. 205000—208000.

Срібло: Кор. австр. 14000—14200, 5 кор. 75000—80000, фльорени 38000—40000, рублі 56500—75500, копійки за 1 рубель 33000—34000, леї 13800—14000.

Цюріх 29. липня. Берлін 0·0005 Голяндія 221 ½, Нью Йорк 560 і 1·2, Льондон 25.72, Париж 33.02, Медіолян 24.50, Прага 16.57½; Будапешт 0.03 Букарешт 2·85 Бельград 5.85, Софія 5.30, Варшава 0.0030, Відень 0.0079, Австрійські штемплі 0.0079 ½.

Німецький півофіціяльний голос.

Особа, що стоїть близько німецького уряду, висловилась перед кореспондентом N. Fr. Presse ось як про заграничне й внутрішне положення Німеччини: Англія ведегруї занехала свою дотеперішню здержливість. Цим і означається заграничні політика німецького уряду, яка покищо може бути тільки виждаючою. Значить, що мимо крінких слів французької преси паризький уряд приймає кроки англійського уряду обережно, оминаючи всякої інформації про плани Франції. Ще більша обережність і здержливість слідні по стороні Бельгії. Не уважаємо це неприсним симптомом і взагалі не віримо, щоби Пуанкаре ставив якийсь опір тоді, коли англійський уряд рішився довести до розвязки конфлікту. Зрештою можливе, що перепони, які Пуанкаре ставить скорій розвязці справи, походять з намірів саботажу.

На всякий випадок мусила бути приготована на повільну розвязку. Тому німецький уряд буде ждати на рішення, хоч як не важко йому в теперішнім положенню, і видержить на дотеперішнім становищи. З окрема продовжати-ме пасивний опір, а щоби це було можливе, ужиє усіх засобів, які має до розпорядимости. Німецький уряд свідомий того, що мусить доложити всіх зусиль, щоби оминути поражку. Бо це була би не тільки поражка в Рурщині, але й оконечний упадок Німеччини, якби вона занехала пасивний опір і мусіла капітулювати.

Трудноші внутрішнього положення дуже великі і будуть все більші. Що тільки під силу уряду-вати, щоби ті трудноші поконати, станеться. Екстреми з права і з ліва не спинять його в спокійній і річевій роботі. Проти всіх виступиться енергічно. Добрі жнива дають надію на деяку полекшу внутрішного положення. Побоювання їзза жнив, які були з причини довготревалих дощів в перших міскиях літа, показалися на щастя безосновними.

Огляд сьітових подій.

Сьвятоюська порада.

Паризький „Тан" вказує Німеччині останню дорогу виходу з теперішньої розпучливої ситуації. Дневник домагається, щоб Німеччина виготовила сейчас ноту до комісії відшкодовань, вказуючи їй на можливість усталення платничої здібности Німеччини і виказуючи добру волю в напрямі виповнення зобовязань. Доказом доброї волі може бути лише подання точного фінансового плану відродження держави через заведення нової системи податків, що обіймали би так само великий промисл і велику земську посілість.

Оптимізм „Тан-у" викликав у Берліні здивування. В деяких колях приписують цей факт акції Штінне-са, котрий все виразнійше інтригує, висуваючи супроти французького промислу заєдно нові надії на мирне полагодження ситуації в Німеччині.

Англійська повітрика.

Англійський міністер повітроплавства Ноаге заявив в палаті громад, що уряд постановив розвинути повітроплавство, підпомагаючи торговельну комунікацію і згодився на будову воєнних літаків, які курсували би що два тижні між Індіями.

Радек про промову Вітоса.

В совітській пресі („Правда") Радек обмірковує промову Вітоса про польську експанзію на Схід. Радек констатує, що Польща повертає до своєї політики з часів Пілсудского. На думку Радека промова Вітоса убила останні спроби совітського уряду навязати приязні відносини з Польщею.

Німеччина на вулькані.

Німеччина перед катастрофою.

„Гавета-Гданська" доносить: До Лєвенгаген в Прусії приїхав князь Айтель Фрідріх Гогенцолєрн з цілим штабом старшинів райхсверу. Князь приїхав до Прус під претекстом відпочинку, в основі одначе має він далекойдучі плани і замір, про що говорять його поїздки по східній Прусії та безустанні конференції, які підбував зі східнопруськими монархістами. В поїздках архикняза приймають участь відомі з імпрез Каппа старшини, як Фалькенгавзен, кн. Ейленбург і гр. фон Шліфон. В постійній резиденції князя сторожать студенти, які приїхали з Рурщини і агенти відомого отамана Акера. В протимонархічних кругах говорять, що кн. Айтель готовить монархістичний переворот у Східній Прусії. Та сама газета доносить, що східно-пруські монархісти приготовили останніми часами великі резерви збруї, яку поховали по селах. Багато таких складів навіть з гарматами відкрито і сконфісковано.

Східна Агенція доносить, що посадник м. Берліна був на розмові у президента міністрів д-ра Куно, щоби представити йому невиносимо тяжке положення мешканців, яким дошкулює дорожнеча і брак харчевих засобів. Президент заявив, що заряд міста не бере на себе відповідальности за наслідки тої ситуації і закликає уряд до достави харчів для міст. Д-р Куно приобіцяв, що зробить усе, що можливе, щоби перепинити хід грізних подій. Рівночасно часописи стверджують, що надії на поправу відносин дуже слабі.

Причиною катастрофальних відносин вважають загально девізову політику уряду і державних банків. Власти вид ли заборону манїфестацій в день 29. ц. м. Залога в столиці остає в строгому поготівлю. Супроти того комуністи зрезигнували з віч під голим небом. Мають їх натомість уладити в публичних будинках.

Виглади для Німеччини не є невеселі.

Визначна особистість німецького економічного світа, що вертала із поїздки до Англії, заявила берлінському кореспондентови „N. Fr. Presse": Один з членів англійського уряду, який мене принял, висловився ось як: Виглади для Німеччини на мою думку не є некорисні, Німеччина мусить бути тільки терпелива. Діяти можемо тільки поволи.

З польських справ.

Інвентаризація церковного майна.

На засіданню польського сойму дня 27. ц. м. приступлено між иншими до нагодости внесення посла Хмелевского (Визволєне) в справі інвентаризації і забезпечення рухомостей, а головно скарбів в храмах польської держави. Пос. Хмелевскі згадав, що в Гнезні вкрадено дорогоцінности і реліквії вартости 200 мілїонів марок в золоті і не потягнено до відповідальности недбалих опікунів скарбниць в особі о. пралата Лязбіна. По Гнезні ходять ріжні поголоски. Місцева поліція жалується, що не має доступу до численних церковних забудовань, що її ігнорують. Коли польський уряд видає 42 мілїярди на церкву, то повинен окружити храми більшою опікою і перевести інвентаризацію храмів усіх віроісповідань. Не нарушує це зовсім (?) автономії церкви і не противиться конституції. Не можна (?) тої інвентаризації попівчати з тим, що сталось в Росії. То мусить бути щось иншого. Внескодавець предкладає проект відповідного закона. Жагість внесення відкинуто.

В справі українського і білоруського шкільництва.

Українська і білоруська парляментарна репрезентація мотивує нагле внесення в справі українського і білоруського загального і середнього шкільництва. У відповідь на мотиви п. Хрущького промовив п. Гломбіньскі, якого кожде слово надається як матеріял до історії польської толєранції і культурности. П. Гломбіньскі говорив: Бажаю спростувати твердження внескодавця. Шкільництво в Польщі взагалі виявляє ще богато недостач. Тому, що під російською владою ніхто не дбав про шкільництво на тих землях, польський уряд має під тим оглядом дуже богато трудноші до поборення. Передівсім в польському королівстві має за мало загальних і середніх шкіл. Так само на сході. Трудноші походять також з недостачі льокалів і учительських сил (?). Тому усюди в Польщі а головно на землях був. російської займанщини можна зустрітися з цею недостачею. Помимо того не є правдою, будьтоби не було „рускіх" шкіл. Не говорючи уже про „всходню Малопольщу", на Волині є 494 „рускі" школи а в волинському воєвідстві 103 „польско-руске" школи. (Оклики і насміхи на українських і білоруських лавах). В Виленщині є 44 білоруські школи. В польській державі польська мова є обовязковою мовою в усіх публичних і приватних школах. На тому становищі уряд стоїть і стоятиме і буде домагатися визнання того прінціпу від сойму. (Правиця бє браво. Українці і Білорусини протестують). Коли отже наука польської мови кому небудь перешкоджує і хтось впевнює, що взагалі нема „рускої" школи, то я думаю, що школи, в яких польська мова є обовязковим предметом (читай: викладовою мовою!) повинні істнувати всюди, а коли того нема, то це заведу (Муссоліні!). Внескодавець впевняє, що в ніякій державі Европи нема ще чогось подібного.

Стверджую противно, що на Заході в усіх державах істнує прінціп, що державними середніми школами є тільки ті, які мають державну викладну мову. Польща є під тим оглядом о много більше толєрантна (?!). В Америці пп. не найдете державної школи з иншою викладною мовою, як англійська. Припускаю, що в большевії нема ліберальнійших відносин. Внескодавець домагається предложення закона про шкільництво для національних меншостей. Обминувши реферт віроісповідань і просвіти, заступив в тому напрямі підготовку робіт до такого закона, але мушу звернути увагу сойму, що річ ця не є легка, особливо тому, що ми взагалі не маємо ще шкільних законів за приїмом закона про вищі академічні школи (numerus clausus!) та про основування і ведення загальних шкіл. А перш за все не маємо загального закону про школи для національної більшости. А чейже опрацьовання закона для меншостей мусить опертися на такому загальному законі. Тому хоч вважаю, що внесення такого закона, про який говорить внескодавець, є потрібне, то треба числитися з виробленим загального закона для елементарного і середнього шкільництва і коли би вдалося скорше виробити загальний закон, то найвідповідніще було-би получити з ним прінціп для шкільництва меншостей. Теперішний уряд не подається перед тим завданим і буде над тим працювати, але заявляє вже до того, щоби рівночасно опрацювати шкільне законодавство взагалі. (Оплески правиці. Протести, гамір і стукання в пульти на українських і білоруських лавах). Наглість внеску відкинено, супроти чого Українці і Білорусинів зі співом на устах опустили соймову салю.

1 долар = 250.000.

Алярмуючі вістки, які надходять з Німеччини, викликали паніку на біржах Данціга і Польщі. З хвилею, коли долар осягнув курс 700.000 німецьких марок, відбилися ще на польських біржах підвижкою до чверть мілїона. В Щирїху нотовано марку польську вчора 0,00.28.

Не забувайте про народний обовязок! ШЛІТЬ ЖЕРТВИ на „ФОНД ІНВАЛІДІВ". Конто „Союзу Українських Інвалідів", Львів, ул. Руська ч. 3/II пов.

Et haec meminisse juvabit...

(Характеристичне рішення польського найвищого суду.)

Недавно оголосили польські правничі часописи рішення Найвищого Суду у Варшаві, в одній карній справі, де окружний суд в Пінську засудив горожанина міста Кобрин (Полісся) за видачу большевикам в 1920 р. польських шпіонів на пять літ тяжкої тюрми. Оборона піднесла при розправі закид, що польська держава перестала істнувати по третім розборі, в 1918 р. повстала на ново, а 1920 р. східні границі Польщі не були ще означені версайським трактатом, котрий усанкціонував її самостійність. Отже заняття Польщею східних земель було тільки військовою окупацією. В цім рішенню (посного збору другої Палати) з 29/30. вересня 1922 К. 2023/22, стає Найвищий Трибунал на становищі, що польська держава мимо розборів істнувала без перерви, бо така була воля народу. В мотивах цього рішення висказав Найв. Суд інтересні для нас погляди на єство держави. По думці тих мотивів кождий народ, котрий колинебудь мав свою державність, має право сказати, що його держава не перестала істнувати мимо чужої окупації.

Подаємо дотичні уступи мотивів цього рішення в дословнім перекладі.

„Передовсім — каже польський Найв. Суд — треба відріжнити поняття повстання держави від признання її иншими державами і первісного повстання держави від привернення її, а радше від зновлення нормальних органів держави, яка перед тим істнувала богато віків. Признання держави de facto або de jure істнуючими вже державами, висказане чи то торжественно на конґресах, чи то мовчки наявністю або удержуванням дипльоматичних вносин, є тільки ознакою, що держава приступила до міжнародньої спільноти. Від цього признання не залежить істнування держави, бо признання не творить держави, навпаки, воно є тільки ствердженням фактичного істнування держави, — значить — приймає в своїм заложенню факт істнування. В цій мірі версайський трактат був справді першим міжнародним актом, що признавав незалежність Польщі, але повстання польської держави, відискання польським народом самостійности і давньої державности на-

ступило не на основі сього трактату, але наслідком історичних подій, створених всесвітньою війною і власним зусиллям польського народу. Версайський трактат признав і мусів признати ці події хочби по думці принятих ним засад, що народи повинні мати спроможність творити держави по своїй волі. (Дуже цінне признання. Ред.)

„Привернення існування держави, а радше заповнення діяльности держави, що через тим існувала довгі віки, але хаплево втратила спроможність виконувати свою державність, є властиво процесом зновлення і державних органів, до чого вистане постійна традиція і воля усвідомленої частини народу, що змагає непохитно до відзискання державности, якій прихильна, хочби небезкорисна повищина помічь...

„Також історичною і правною похибкою є погляд, що польська держава перестала існувати по третім розборі. Держави падають тільки тоді, коли населення тратить почуття суспільної окремішности супроти чужого наїзду, коли змінюється суспільна психіка населення, коли рішучо наступає хоч би повільна згода на новий порядок, коли взагалі заникає традиція і постійна воля удержати при життю давні еспірації, вірування і форми громадського життя. Знамена поняття держави — населення, територія і влада — не мусять все бути безперервно звязані з собою. Бо бувають хвилеві пересунення чи то якоїсь групи, чи то якогось племени, зменшення і зміна, наплив чужих родів і поколінь (кольонізація! Ред.) Територіяльні границі підлягають пересуненню а влада може бути хвилево звязана насильством і наїздом, однак підметова сторона влади остає завсіди в поодинокім її носію, народі, бо не він творить делегацію влади і її органи. Польська Річпосполита Пястів і Ягайлонів і елекційних королів не перестала істнувати мимо насильств, завданих трьома заборчими державами. Територія, хоч штучно покраяна, становила і становить давні простори тав. Корони і Великого Литовського Князівства. На сих просторах живе те саме населення, в тих самих племінних і расових відтінках, більше або менше освідомлене національно, а в народі живе традиція власної державности. Річпосполита істнувала і по розборах як держава, хоч у стані потенціяльнім, а з хвилею зірвання кайданів наїзників в листопаді і грудні 1918 р. найперше в Галичині і Тешинськім, пізніше в Конгресівці і Великопольщі, наступив тільки поворот власних органів влади:

„Річпосполита польська повернула до самостійного політичного життя в повноті своїх непередавнених прав, до всіх своїх територій в 1772 р. бо Польща ніколи не зрекласи добровільно ані пяди своєї землі, всі в тій мірі міжнародні уклади, як заключені в її неприсутности і без її згоди, не мали правного значіння і в нічому не позбавили польської держави. В 1919 р. Польща добровільно обмежила свої територіяльні права, бо в нотах польської делегації до мирової конференції в дні 28. лютого і 3. березня 1919 територіяльні ревіндікації Польщі очеркнено у вузших границях, чим в 1772 р. і що територію, що доходила на Сході до Двини і Березини, треба вважати за державну територію польську в рр. 1919—1920. Польща приступила фактично до виконування своїх державних прав на цій території, займаючи її своїм військом і вводячи на ній польські суди і адміністрацію.

„Вправді нерішуча політика великодержав в польській справі, вплини вільсоніївської засади етнографії, врешті розбіжність думок в польському громадянстві в справі границь на сході, мали цей наслідок, що Найвища Рада, ділянією з 8. грудня 1919 р., визначуючи тимчасову границю, підложила устійнення східних польських границь. Ті самі причини не дозволили польському урядови на сейчасове зєднення східних земель з Польським Королівством в один державний устрій, всеж таки польські власти, у своїх ділланнях на східних землях ясно і рішучо зазначували в цілій низці своїх заряджень, що Польща заняла цю територію не титулом фактичної і перехідної воєнної обсади, тільки титулом ревіндікації, реституюючи свої непередавнені державні права. (Тут вичислюється подрібно ці зарядження польської влади). Тому не може мати ніякого значіння для справи розтягнення закона про польське громадянство на поліське воєвідство щойно 19. травня 1921 і остаточне унормованя правно-політичного стану на східних землях 4. лютого 1921. На східних землях ми ніколи не були наїзниками, тільки постійними громадянами Річпосполитої польської.

„Кобринщину — удільне князівство князів володимирсько волинських, а опісля а роду Ольгерда, зєднив Жигмонт І. зі своєю державою, прилучивши її під назвою повіту до Підляського воєвідства.

„На підставі поділового трактату між Росією а Прусами, підписаного в Петербурзі 13/24 жовтня 1795, Кобринський повіт увійшов в склад російської ділянниці з третього поділу і в 1795 р. був приділений до новоутвореної слонімської губернії а дещо пізніше його прилучено до гроденської губернії. Розпорядком генерального комісаря східних земель з 7. червня 1919, Кобринський повіт прилучено до Берестейського округа. В цей спосіб Кобринський повіт в 1920 р. був без сумніву територією Річпосполитої польської і правно і фактично".

Отсі погляди і висновки Найвищого польського суду треба нам затямити, бо і нам колись може це придатися, Et haec meminisse juvabit...

— **Світи дякують.** Совітський уряд вислав місії Нансена офіціяльну подяку за допомогу Росії підчас голоду.

— **Гофман проти Людендорфа.** Відомий німецький генер. Гофман, який брав участь у мировій конференції в Берестю, помішує тепер свої спомини у німецькій пресі. У своїх спомина Гофман гостро виступає проти Людендорфа і доказує, що ще в р. 1916. Людендорф був схильний до заключення мира так як і Гофман, але успіхи на фронтах додали Людендорфови охоти до дальшої війни, не зважаючи на пацифістичні настрої і ради Гофмана. Гофман зачаївся, що як би Людендорф був послухав його рад і заключив мир 1916 р., Німеччина не булаб потерпіла такої невдачі і катастрофи, як це сталося 1918 р. і не булаб дійшла до теперішної руїни.

— **На досмертну вязницю.** Президент Міллеран замінив засуд смерти на інжінєра Жоржа на досмертну вязницю за саботаж в Порурю.

— **Зїзд православних катехитів.** Дня 25. ц. м. в Почаєві розпочалися наради зїзду православних катехитів з українських земель, що опинилися під Польщею. Предметом нарад є справа релігійно-національного виховання молоді в дусі православної церкви. У зїзді бере участь кількадесять представників Волині, Холмщини, Полісся і Підляшя.

— **Новий страйк.** В Стебнику пов. Дрогобич вибух страйк салінарних робітників.

— **Під колесами потягу.** Станислав Ваврженек з Клепарова переходив через залізничий насип біля стації Підзамча. Через необережність упав під колеса потягу. Смертельно пораненого відвезено до лічниці.

— **Бандитизм в Польщі.** Дня 26. ц. м. в ночи поліція в Люблині викрила тайну криївку бандитської ватаги, яка під проводом Кота гуляла довший час в околиці Люблина. Криївка містилася на цвинтарі. В хвилині, як поліція оточила цвинтар, бандити почали стріляннину, наслідком чого один поліцай згинув, а кількох було ранених. Підчас арештування тяжко поранено ватажка Кота, який зараз же і помер. Двох бандитів втекло.

Дописи з краю.

Богданівка (Львів.

Посвячення угольного камня під „Народний Дім".

Їдучи зі Львова залізничим шляхом у напрямі до Станиславова, можна бачити по правому боці деревляну церковцю, побудовану громадянами Богданівки, оселі, яка повстала за Городецькою заставою. Біля церковці находиться площа і на ній доконувано дня 8. липня ц. р. посвячення угольного каменя під „Народний Дім", у якому мають найти приміщення в першу чергу: народня школа і читальня „Просвіти" з великою салею на вистави й концерти. Акт посвячення випередила полева Служба Божа, до котрої стануло 5 священників, і проповідь о. д-ра Костельника. Самого акту довершив генер. вікарій о. А. Бачинський. Учасників свята зібралось дуже багато, як з самої Богданівки, так і зі Львова. Поміж останніми головно представники львівських центральних і повітових установ.

Після посвячення відбувся у пром. Грицкова обід, у часі якого забирали слово відпоручники й гості, а також і місцеві громадяне. Дехто повертав згадкою до давніших літ, коли то на окраїнах Львова щойно почалося творити українське життя. Другі підносили незвичайну вагу й значіння скріпленого культурно-освітного руху на периферіях міста Львова. І ніхто не позабув подякувати від щирого серця всім тим, хто причинився і причиняється до удержання цього руху в повній силі.

Сердечно вітаючи усі прояви народнього життя у Львові і в його околиці можемо побажати мешканцям Богданівки, щоби побачили свій „Народній Дім" як найшвидше під дахом, і щоби він став пристановищем національного, культурного й економічного життя підльвівських Українців. *Учасник.*

ВП. Передплатників в Чехо-Словаччині приємно отяким складати передплату за наш часопис в Банку Чеських Легіонів в Празі на конто Видавн. Спілки „Діло" у Львові, а нас повідомити листівкою. — *Адм.*

Вилаз жертв.

Рідна Школа:

На „Рідну Школу" прислали в лютім (II), марті (III), квітни (IV) і в маю (V) п. р. слідуючі ПТ. Громади і Громадяне в мп.:

(На підставі ухвали повної Головної Управи УПТ. з дня 25. мая п. р. жертви на „Рідну Школу" оголошується сумарично по громадам; жертви поодиноких осіб оголошується почавши від 25 тисяч мп. в гору; хто зложив менше, того жертву зараховується в загальну квоту дотичних громад).

Пов. Камінка стр.: Буськ IV. 178.000, Вербляни IV. 150.000, Гумниська III. 12.000, Діяліїв II. 5.000, III. 5.000, IV. 5.000. V. 20.500, Деревляни IV. 15.000, Добротвір II. 13.000, III. 1.000, IV. 4.000, Железків пол. II. 10.000, Камінка стр. II. 35.600, III. 5.000, IV. 183.200, Кудерявці II. 2.000, Кудерявці-Дунів II. 4.000, V. 25.000, (в тому Марія Ляхович 25.000), Купче IV. 20.000. (в тому Амат. Кружок 25.000), Незнанів II. 10.000, Неслухів III. 11.000, Новосілки ліс. II. 11.320, IV. 10.000, Побужани II. 5.000, Полоничне V. 50.000, (в тому Евгенія Білевич 30.000) Ракобутин V. 40.000, Руда сіл. IV. 5.000, Сілець вел. II. 1.000, IV. 10.000, Стрептів II. 1.000, IV. 44.000, Чатиж V. 10.000.

Повіт Коломия: Балинці II. 253.740, Гвоздець IV. 10.000, V. 10.000, Дебеславці II. 2.000, III. 5.000, Іспас III. 7.500, IV. 12.165, Камінка вел. II. 16.500, III. 8.000, IV. 8.000 Коломия II. 498.505, III. 783.685, Корнич II. 88.240, III. 16.270, V. 71.030, Коршів II. 4.500, Островець V. 40.000, Рогиня III. 6.385, Тростянка-Пилипи II. 17.500.

Повіт Косів: Бабин II. 2.000, IV. 10.000, Білоберезка III. 20.000, V. 78.600, Брустури V. 20.000, Довгополе II. 10.000, Жабє II. 33.000, III. 11.000, Косів II. 106.000, III 248.596, IV. 256.462, V. 557.310, Красноїла II. 1.000, III. 2.000, V. 3.000, Кути старі IV. 200.000, Прокурова II. 10.000, Рибно IV. 42.280, Річка II. 5.200, Рожен м. II. 1.000, Ростоки IV. 5.000, V. 50.000, Стебне II. 2.000, III. 2.000, IV. 5.000, V. 6.000, Тудів V. 45.000, Хімчин II. 1.000, Хорошів II. 4.000, Шешори III. 14.200, IV. 10.000.

Повіт Львів: Білогорще-Левандівка II. 22.300, III. 70.000, IV 11.600, V. 131.500, Борщовичі II. 5.000, III. 5.000, IV. 7.000, V. 131.500, Бродки V. 70.000, (в тому о. М. Коверко 70.000), Вербіж III. 25.000, Вайнберген IV. 32.650, Винники II. 55.500, III. 39.500, IV. 152.700, V. 15.000, Вовків II. 1.000, III. 3.300, IV. 5.000, Гаї II. 3.000, V. 59.740, Германів II. 10.000, Глуховець IV. 103.700, Глуховичі II. 28.396, IV. 50.600, Гонятичі V. 5.000, Горбачі II. 10.000, III. 3.000, IV. 87.300, V. 10.000, Грибовичі III. 36.250, Града IV. 11.820, Гумежид IV. 78.300, V. 5.000, Дмитрє IV. 150.000, Добрянь IV. 70.000, Дубляни IV. 10.000, Жирівна II. 3.305, IV. 65.700, Замарстинів II. 12.050, III. 11.705, IV 110.130, (в тому чит. „Просвіти" 50.060), V. 34.060, Запитів III. 2.000 V. 54.000, Зарудні II. 44.000, Зашків II. 22.000, IV. 50.000, Збеїська II 5.000, Знесіння III. 5.000, Клепарів II. 8.195, V. 1.000 Козичі II. 5.000

НОВИНКИ.

— **Зїзд української еміграції в Польщі.** Дня 15. вересня у Варшаві розпічнуться наради зїзду української еміграції в Польщі. Зїзд буде скликаний за ініціятивою „Центрального українського комітету". На чолі організаційного бюра стоїть б. міністр УНР. Салїковський. На зїзді будуть репрезентовані всі табори інтернованих в Каліші, Ченстохові, Щепюрні, Варшаві та емігрантські організації. Предметом нарад будуть такі справи: 1) юридичне становище еміграції в Польщі; 2) організація еміграції; 3) емігрантська преса; 4) самопоміч; 5) національний податок для культурно-освітних цілей еміграції; 6) суд чести для еміграції і т. д. Зїзд має аполітичний характер.

— **Велика пожежа в Раві руській.** Як ми вже вчора доносили, у Раві руській вибухла велика пожежа, жертвою якої упало понад 40 будинків, божниця і костел. Згоріла найбіднійша дільниця міста т. зв. „Піски". Пожежа вибухла в домі Надля, опісля перекинулася на вулицю Залізничу і инші вулиці. На місці випадку явилася огнева сторожа з Жовкви і одна сотня війська. Сотки осіб опинилися без даху над головою.

— **Почтові надужиття.** М. Джума надавав в почтовому уряді в Ковлі поручений лист до „Спілки українських кооператив" у Львові. Лист був адресований по українськи, супроти чого почтовий урядник листа не принав і надавець був приневолений заплатити Полякови 5000 мп. за написання адреси по польськи. Не помогли протести ані покликування на конституцію. А таких випадків топтання прав української мови не мало.

„WHITE STAR LINE“

ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36.

ЕВРОПА — АМЕРИКА
5½ днів
через океан на повному отвертому морю.
Карта корабельна 106 долярів і 8 долярів податок.

ЕВРОПА — КАНАДА
5½ днів
через океан на повному отвертому морю.
Карта корабельна 105 долярів і залізничий квіток від порту.

ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО 5.

Дуже вигідне для подорожуючих до **АМЕРИКИ і КАНАДИ**

ДУЖЕ ДОБРА НАГОДА! для пасажирів, що хотять їхати без пересідання з Данціга впрост ДУЖЕ ДОБРА НАГОДА!

до КАНАДИ або НОВОГО ЙОРКУ 18. серпня 1923.

відходить величавий і найвигіднійший для пасажирів корабель Корабельного Товариства „WHITE STAR LINE“ **„CANOPIC“**

в величаво урядженими відділними кабінами III кляси на 2, 4 і 6 осіб. По всякі інформації і закупно корабельних карт, просимо зголошуватися особисто або листовно до **корабельного Товариства WHITE STAR LINE**

ЛЬВІВ, вул Городецька 36 і ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського 5.

Великий транспорт зі Львова і Тернополя до Америки і Канади кораблем „CANOPIC“ відходить 9. серпня ц. р.

„WHITE STAR LINE“ **ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36. ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО ч. 5.**

II. 10.000, V. 53.000. (в тому чит. „Просвіти“ 30.000). Кукизів II. 2.000, IV. 1.000, V. 17.000, Лани II. 4.400, Лісневичі IV. 138.780, Ляшки мур II. 36.200, Малехів II. 5.200, IV. 11.000, V. 2.000, Містки II. 10.050, III. 5.913, IV. 93.520, V. 1.000, Містки-Малинівка II. 40.000, Миклашів IV. 105.300, Острів II. 50.000, IV. 50.000, в тому чит. „Просвіти“ 50.000), V. 85.200, Підбевзці II. 5.000, IV. 360.905, V. 13.000, Підбірці IV. 10.000, Підсадки IV. 10.000, Підтемне IV. 10.000, Пикуловичі IV. 136.040, Піски III. 13.000, IV. 5.000, Полянків IV. 17.212, Попеляни II. 21.160, V. 66.000, Поршна IV. 83.000, Рісна Поль. Баторівка IV. 10.000, Рісна Руська II. 6.000, Розенберг III. 6.000, IV. 5.000, Руданці II. 100.000, IV. 106.000, Семиська II. 10.000, IV. 14.000, V. 47.800, Сердиця V. 17.470, Сороки львів. II. 45.500, IV. 32.200, Строянтин II. 30.730, IV. 25.000, Сухоріче II. 5.000, V. 50.000, Товщів IV. 26.000, Хоросно старе III. 15.830, IV. 19.600, V. 3.950, Черепин IV. 35.000, Чижиків IV. 46.000, Щирець II. 60.200, III. 210.950, IV. 30.610, V. 79.000, (в тому д-р Б. Савчак 30.000), Ярчів ст. II. 2.000, IV. 5.000, Яструбків II. 6.000.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

Д-р ЛЕВ КУЛЬЧИЦЬКИЙ
веде адвокатську канцелярію
176 **в РУДКАХ.** 2—2

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Позір! Читальні, Січи, Соколи, Фестинові Комітети! Описи вправ вінками і вільноруч з рисунками вже вийшли. Замовляти найменше по два примірники: Сокіл-Батько, Львів, вул. Руська ч. 20. Спішіться, бо наклад невеликий! 187 1—2

Кружок У. П. Т. в Городку Ягайл оголошує конкурс на кілька учительських посад при 5. кл. народній школі. Подання звосмотрені відписом свідоцтва зрілости та описом перебігу життя слати до 15. серпня н. р. на адресу Управи української школи. Условія платні як у львівських школах У. П. Т. — Городок Ягайл. дня 29. VII. 1923. — о. д-р Цегельський голова, Гаврищук Степан управитель школи. 186 1—2

ЛИСТУВАННЯ.

(Запити і відповіді).

Хто знав би, де перебувають старшини армії У. Н. Р. **Іван Наливайко** з Київа-Куріпівка і **Степан Смоґоженський** з Поділля, прошу повідомити на адресу: ing. I. Kulyk Uhorod, Ref. vef. praci, Č. S. R. 164 2—3

Присилайте передплату!

Дрібні оголошення.

УГОЛЬ, дахівку, нафту, свічки, томасину доставляє по фабричних цінах фірма „УНА“ Дрогобич, Стрийська 14. 184 1-12

МАШИНУ до писання з українсько-польським письмом сейчас купить фірма „УНА“ Дрогобич, Стрийська 14. 184а 1—4

ПОШУКУЮ спільника з капіталом 10 до 15 мільонів марок до існуючого вже більшого підприємства до виробу цементових дахівок і бетонів в Тейсарові. Зголошення письменно до Миколи Поповича в Тейсарові, почта Жидачів. 182 1—1

МЛИНКИ ДО ЧИЩЕННЯ ЗБІЖЖА чеського виробу на 8 і 10 с. ТРІЄРИ ДО СОРТУВАННЯ ЖИТА І ПШЕНИЦІ від засів, МОЛОТІЛЬНІ і КЕРАТИ, ПЛУГИ і БОРОНИ має на складі Краєвий Союз господарських Спілок „Сільський Господар“, Львів, Зіморовича ч. 20 і його ВІДДІЛИ В ПЕРЕМИШЛІ, СТРИЮ КОЛОМІЇ і СОКАЛІ. 180 1—2

ВАЖНЕ для ПАНЬ і ПАНІВ! Фабрика капелюхів **І. Готтліба (Львів, пл. Стрілецька 15)** приймає капелюхи до перефасонування дамські, мужеські, фільцові і велюрові після найновійших заграничних моделів. Перероблює мужеські на жіночі. Спеціяліст чищення білих фільцових капелюхів. 183 1—2

УРЯДНИЧА родина в Станиславові прийме 2—3 учеників за харчі. Опіка знаменита. Ближших пояснень удільть М. П. посте рестанте в Татарові. 181 1—1

МАШИНИ до виробу цементових дахівок на рольках, хрести, громозводи, вікна до церков, огородження, ваги стодолові і десятні, каси огнетривалі, направляє і виробляє нові Михайло Стефанівський, Львів, Варстатова, між вул. Рицерського і Кордецкого біля гол. двірця. 2732 2-15

НА ЧАС ВАКАЦІЙ пошукую панночки-учительки, котра могла би учити 1 до 2 годин денно дівчинку першої народної кляси за помешкання і здоровий харч на селі у держ. лісничого. Зголошення під адресою: Іванна Ваєводова, Тури велика п. Соколів коло Стрия. 139 5—5

ОГОЛОШЕННЯ.

Д-р Петро Гайдучок
отворив
АДВОКАТСЬКУ КАНЦЕЛЯРІЮ в СУДОВІЙ ВИШНІ
169 (Народний Дім). 2—4

Швайцарська ґаза,
першорядної якости паск, гурти, камінки, вальці, напри. трансмісії. Конкуренційна ціна. „ПІЛЬОТ“, Львів, Баторія 4. 20 8-20

Перльмуттера УЛЬТРАМАРІНА
є найліпшою і найдешевшою фарбою до білля, варна і до малярських цілей —
:-: К. ПЕРЛЬМУТТЕР :-:
ЛЬВІВ і в ЗИМОВИНЮ коло ЛЬВОВА.
2497 Бюро: вул. **Сонішна 26.** 8-10

Конкурс.

Кружок У. П. Т. в Станиславові вул. Голуховського ч. 20, оголошує конкурс на одну посаду учителя до мови польської і української (німецької) при учительській жуж. семінарії в Станиславові і дві посади учителів при народній школі в Езуполі. Для семінарії вимагана що найменше укінчена філософія або видільний іспит з першої групи (для народньої школи вимаганий іспит зрілости, при чім першенство застерігається тим, що вміють вести хор, драматичний кружок і кооперативу). Подання приймається до 20. серпня. Долучити життєпис і відпис свідоцтва. 163 2—3

Хлопця або дівчини
до розношення часопису потрібно сейчас. Зголошення до Адміністрації „Діла“.

ПОРУЧАЮТЬ
ОКУЛЯРИ, ЦВІНКЕРИ
від найдешевших до найдорощих у всіх родах. **Сила** і Шайєса, Буша, Герца,
ЛЬОРНЕТКИ
полеві і театральні першорядних марок. — Замовлення з провінції полагоджується відворотно. 8-50
ЛЕВ АППЕЛЬ і Ска :: **у ЛЬВОВІ** :: **Легіонів 1.**
Телеф. 438. Адреса тел. Оптика Львів. 2151

За редакцію відповідає Ол. Кузьма. З друкарні Спілки „Діло“ Львів. Ринок ч. 10

Ч. 95. (9.976). Львів, середа 1. серпня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 35000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 50 000 н. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунії 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 50000 кр. Зміна адреси 2000 кр.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 1.500 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 31. липня 1923.

Хієна й українська справа. В польському соймі в останні три засідання пройшли три наглі внески українського посольського клюбу, обгрунтовані послом Пігірським і Хрущинським: внесок про релігійні переслідування українського населення, зокрема про вілібрання Загоровського монастиря, внесок про українське й білоруське низче й середнє шкільництво і внесок про деталізацію українського „тайного" університету і політехніки у Львові. Наглі внески українського посольського клюбу торкались тих елементарних потреб української нації, задоволення яких являється неминучим й обовязковим при всякому режимі, при кожних умовах й обставинах.

Наглі внески українського посольського клюбу не мали на увазі дальших, більше далекосяглих домагань українського населення; вони торкались лише тих потреб, без яких не можливо існування нації яко такої, вони говорили про релігійні потреби українського населення, про його домагання рідної школи. І на всі ці домагання польський уряд й польська хієнська більшість, яка його піддержує, дали цілком ясну й недвозначну відповідь. Все те, що є, являється цілком нормальним й законним й українське населення не має й не повинно мати жадних надій, що теперішня ситуація зміниться. Система національного устиску й гноблення, система денаціоналізації існує й буде провожуватись на далі.

В справі релігійних утисків українського населення, які є системою для Волині, Холмщини, Поліся й Підляша, польський уряд устами міністра Ґломбінського заявив, що ця система є цілком нормальним наслідком політики, яку провадив російський уряд. За колишні гріхи російського уряду мусить відповісти тепер українське населення. Міністр Ґломбінські уважає, що пристосовуючи до сучасних українських обставин норми готентотської моралі, він провадить політику, необхідну й конечну для польської держави.

В справі українського низшого і середнього шкільництва польський уряд в особі того самого Ґломбінського зазначив, що до повного упорядкования справи низчого й середнього польського шкільництва він не вважає можливим й потрібним дбати про інтереси українського шкільництва. Сучасний status quo на українських землях під Польщею, коли Холмщина, Полісся і Підляша не має цілком українських шкіл, коли Волинь українських шкіл має мінімальну кількість, коли Галичина має українських шкіл на $^1/_3$ меньше, ніж вона мала в передвоєнних часів, цей status quo має затриматися на необмежений час, аж до тої пори, коли цілком й вповні не будуть задоволені шкільні вимоги й потреби польського народу.

В справі українських високих шкіл польський уряд, уважаючи цю справу о стільки маловартною й неактуальною, що не лічив навіть потрібним зовсім забірати голос. Хієнська більшість просто відкинула наглість внеску українського клюбу. Чи може й обходити той факт, що Українці під Польщею не мають своєї ні одної висчої школи? Це для неї являється цілком нормальним й законним.

Позиція польської більшости й польського уряду з приводу цих елементарних вимог українського населення повинна нами бути занотована й підчеркнена з особливим притиском.

Результати, які дали ці три наглі внески Українського Клюбу — це для широких українських народніх мас наглядний показчик, чого їм можна сподіватися від теперішних правителів Польщі.

В Німеччині.

Берлін. В Найруппені коло Почдаму вібралася на ринку товпа і підчас демонстрації здемолювала кільча склепів. Після того товпа під проводом комуністів оточила везничний будинок і хотіла силою увільнити політичних вязнів. Прийшло до сутички з поліцією. Поліція ужила зброї наслідком чого згинуло 5 осіб, а 7 було ранених, з яких 3 померло у лічниці. Військо, що прибуло з Почдаму, арештувало 15 осіб.

В Берлині на зборах комуністи дальше домагаються уступлення канцлера Куна і введення диктатури пролетаріяту та тісного союза з сов. Росією.

Екцеси у Відні.

Відень. Пацифісти уладили демонстрацію проти комуністів і фашистів. Під бурґтеатром прийшло до сутички з націоналістами, які співали „Wacht am Rein". Військо і поліція закінчили бійку між обидвома групами.

Проти війни.

Лєндон. У Вашингтоні і 2500 містах держав Америки відбулися демонстрації і пропаганди стичні збори під кличем: „Проч з війною! Хай живе мор!"

Памяти Жореса.

Париж. Соціялдемократична партія і професіональні союзи французького робітництва улаштували величаве жалібне свято з нагоди роковин замордування Жореса.

Французько-бельґійські торги.

Париж. Бельґійський уряд у своїй відповіди на запити Франції заявляє, що Бельґія буде дальше придержуватися постанов бельґійсько-французької конференції в справі Поруря. На думку Бельґії, переговори з Німеччиною можна розпочати аж після припинення пасивного спротиву. Англії треба залишити свободу ділання, але окупація Поруря може закінчитися аж тоді, як Німеччина виконає репараційні зобовязання.

Конференція в Сінаї.

Сіная. Предметом останніх нарад конференції є справа скасування залогів державного майна Мадярщини. Порішено облегчити Мадярщині в її важкій ситуації, під умовою, що одержаних кредитів Мадярщина не ужиє на зброєння. Сконстатовано, що Мадярщина не розброєна в достаточній мірі і що не позбулась ідеї реванжу на своїх сусідах.

Недуга президента Гардінґа.

Сан-Франціско. Президент Гардінґ занехав свій плян подорожі до Каліфорнії, з огляду на грізний стан свого здоровля. Лікарі ствердили у нього нові комплікації грудної недуги, що вимагає довшого лікування і спокою.

Курс грошей.

Львів, 31. липня. Дол. амер. 202.000—205.000, дрібні 200000—202000, дол. канад. 190000—195.000, дрібні 187.000—109.000, німецькі марки 50 і 100 0·45—0·48, 10-тис. 0·48—0,50. 1 тис. стар. еміс. 2,80—3.000, 1 тис. нов. еміс. 0·38—0·40. сотки дрібні 150—180, леї 780—800, дрібні 750—780, кор. чеські 6200—6300, дрібні 6000—6200. Австр. тис. нов. емісії 1400—1500, стар. еміс. 9000—9500, сотки стар. еміс. за тис. 13—15.000, дрібні á 10 за тис. 11—13.500, австр. штемплі 270—275, австр. перекази 280—285, Франки франц. 8800—9000, фунти стерл. 686.000—720,000 франки швайц. 32.000—33.000. Рублі 5-сотки 700—710, звич. сотки 7.10—7.20, думські тис. 22—25. думські á 250 по 15—16. Карбованці 0·80—0·85, гривні 0·90—0·95.

Золото: 20 кор. 800—810000, 20 франк. 770—790000, 20 мар. 860 до 880, 10 рублі 1,080000 —1100000, дол. 205000—208000.

Срібло: Кор. австр. 13500—13700, 5 кор. 70000—75000, фльорени 37000—38000, рублі 55500—76500, копійки за 1 рубель 32000—32500, леї 13800—14000.

Цірік 30. липня. Берлін 0·0005, Голяндія 221, Ню Йорк 560 і 1/4, Льондон 25.67, Париж 32.92, Медіолян 24.37, Прага 16.60; Будапешт 0.03 Букарешт 2·85 Бельград 5.85, Софія 5.30, Варшава 0.0028, Відень 0.0078 3/4, Австрійські штемплі 0.0079.

✝

ЛЕВ ГУЗАР

нотар в Галичі, член усіх українських просвітно культурних і економічно - фінансових товариств і інституцій, великий добродій філянтропійних українських установ, помер в Галичі в неділю 29. липня ц. р.

Покійний, уроджений 1859 р., був сином о. Дмитра Гузара з Завалова, ходив до гімназії в Бережанах, де разом зі своїми старшими братами, Володимиром і Евгеном та иншими тодішними ідейними товаришами працював у студентській громаді. Опісля як студент університету належав до найактивніших одиниць серед тодішньої університетської молоді. На становищі нотаря в Яблонові, Печеніжині і Галичі був для наших людей не так урядником, як щирим дорадником-громадянином. Для української інтелігентної громади був його дім все любим осередком товариського і громадського життя. У послідних літах не минули його особи, як визначного українського діяча, шикани теперішньої влади: був два рази арештований; другий раз в осени 1922 р. з нагоди виборів до польського сойму. Покійний осиротив жінку і двох синів—Ярослава і Олександра, що оба були старшинами У. Г. А. Про молодшого з них Олександра, що остав на Україні 1920 р., нема досі ніякої вістки. Похорон відбудеться у вівторок 31. липня рано.

Огляд світових подій.

Неспокій в Марокко.

Англійська публична опінія є занепокоєна останніми випадками в еспанськім Марокку, де населеня під проводом Абдеріма підняло бунт.

Мадритські газети розписуються широко про майбутню марокканську кампанію. Застановляється над справою евакуації або окупації поодиноких зревольтованих провінцій.

Сінайська конференція.

Після першого засідання видано такий офіціяльний комунікат: На першім засіданню конференції висловлено подрібно погляди на загальну ситуацію, причім стверджено цілковиту однозгідність у всіх порушених справах. Перше засідання було маніфестацією цілковитої згідности малої Антанти як чинника солідарности і мира. Дискусія буде дальше вестися. Конференція приступить до розгляду поодиноких справ, то є предметом спеціяльного заінтересування М. Антанти і в яких необхідним є заняти спільне становище.

Морґан в Европі.

Бюро Райтера доносить з Ню-Йорку, що Морґан в часі своєї подорожі по Европі конферуватиме з европейськими банками та перебуваючими в Европі американськими банкирами в справі світового економічного положення.

Проти порнографії.

В Женеві відбудеся дня 31. серпня міжнародня конференція в справі поборювання порнографічної літератури. Конференція має виготовити проєкт нової конвенції в тій справі.

Охорона дітей.

В Женеві відкрито дня 28. липня ц. р. другий конґрес міжнародного товариства охорони дітей. В конгресі беруть участь делегати Швайцарії, Франції, Бельгії, Злучених Держав, Японії, Мексику, Швеції, Польщі і Румунії.

Справа проливів.

Представник совітського уряду в Римі уповажнений підписати конвенцію в справі проливів. По розпорядженню попереднього проєкту підписання мало наступити в Царгороді.

Німеччина на вулькані.

Німецький канцлер приняв дня 28. п. м. президента міста Берліна, який заявив йому, що столиця німецької держави скидає зі себе всяку відповідальність за всі евентуальні випадки, які можуть статися в місті протягом найблищих днів, якщо німецький уряд не достарчить достаточної скількости харчів по приписаних цінах.

День 29. липня минув у Берліні спокійно. По донесеннях з Гамбурга, Бремн, Мекленбурга, Баварії і Віртемберґії комуністичні віча відбулися при незначній участи осіб. Так само в Саксонії і Турингії і Баварії.

Ситуація погіршується з браку банкнотів. Директори промислових підприємств одержали ледви третину сум, призначених на виплати робітникам.

Куно видав відозву до населення, в якій оцінює теперішне положення Німеччини як дуже поважне та взиває німецький народ витревати аж до хвилі, коли справа відшкодовань буде справедливо рішена. Куно відкликується до горожанських почувань великих землевласників, промисловців і фінансістів, взиваючи їх до помочи в так тяжких часах.

Руський конфлікт.

Французький уряд повідомив Foreigne Office, що французька відповідь готова і буде вислана до Льондону з початком цього тижня.

Бельгійський міністер Жаспар здав справу на засіданню ради міністрів із наради з французьким урядом в справі відповіди для Англії. Бельгія стоятиме в Рурщині при боці Франції, доки цього буде треба. Рада міністрів уставила текст бельгійської ноти, що буде сейчас вислана французькому урядови.

В порті Мангайм Французи сконфіскували вуглеві запаси фірми Штінеса.

Німецький уряд приготовляє організацію поморя для пошкодованих в Надренії. Впроваджує новий консумційний і маєтковий податок та приготовляє засоби, що мають на меті спинити швидку інфляцію паперового гроша. Міністер фінансів вніс проєкт закона про маєтковий і спадковий закон та про оплати за перевожені товари.

За огнище української культури.

(Промова пос. Семіяна Підгірського, виголошена в польськім соймі при мотивуванню неглости внесення в справі удержавлення українських високих шкіл у Львові.)

Голова Українського Соймового Клюбу С. Підгірський розпочинає свою промову в справі удержавлення українських високих шкіл у Львові серед великого гамору.

Пос. Підгірський: Прошу панів! "Високі школи для кождого народу є свідоцтвом його культурности, його величи, його пашпортом на право належати до культурних народів; вони є душею народу, найцінніщим його скарбом, його святинею, за котру і для котрої він складає жертви своїм майном і життям (гамір, крики і верески). „Шалійте, шалійте, скажені кати!" Ворог, бажаючи знищити підвладний, завойований народ не тільки відбирає йому волю, землю, не тільки нищить його імя, він святотатською, хижою рукою сягає до душі народу — його школи, припиняє його умовий розвиток, забороняє і нищить високі школи. Так московські царі в раз з иншими знищили Польщу, змінили назву польської землі на „Привіслянський Край", знищили польські високі школи. Наслідуючи найдикші зразки московських царів в подібний спосіб поступається тепер з українським народом, що заселює Волинь, Поліся, Підляшя, Холмщину і Галичину. Українське шкільництво нищиться. Міністр Гломбіньскі облудно твердив вчора з тої трибуни, що українське шкільництво розвивається на наших землях. З усею рішучістю заперечую цьому. На Холмщині, Підляшу і Полісю—крім двох повітів: Камінь-Коширського і Сарненського — нема вні одної української нижчої школи. Там забороняється навіть українське приватне шкільництво. Ті 494 українські школи, про котрі говорив міністр Гломбіньскі і 103 польсько-українські школи на Волині є пародією школи. Українське учительство масово видалюється, а замісць нього призначується польських учителів, що зовсім не знають української мови. Ті школи або існують на папері, або служать для полонізації нашої молоді. Не краще малюється справа і в Галичині.

Шож торкається вищої української науки, то справа мається ще гірше. Український народ віддавна бореться за свій новітній університет у Львові. Ще під кінець минулого століття і на початку 1900 р. українське громадянство, студентська молодь і професура виразно поставили справу оснування українського університету у Львові. Боротьба за той університет велася безнастанно на протязі довгих літ і потягала за собою навіть кріваві жертви. Студент-Українець Адам Коцко наложив життям за рідний український університет. Влада Австрії розуміла потребу оснування самостійного українського університету, але — улягаючи польським впливам — зволікала з оснуванням того університету, а пізнійше світова війна тому перешкодила. Поминаючи ту боротьбу за самостійний український університет, українська вища наука мала спромогу розвиватися на фактично утраквістичному українсько-польському університеті у Львові. Там існувало кільканацять українських катедр ріжних наукових дисциплін і українська молодь мала спромогу користати з вищої науки в рідній мові. В р. 1918 з хвилею окупації Галичини польськими військами, польські власти скасували утраквістичний українсько-польський університет і перемінили його на чисто польський, замикаючи брами того університету для української молоді. Ось так і ті одробини побирання науки в рідній мові, які мала українська молодь за часів Австрії, були знищені.

Та живий організм українського народу, бажання вищої рідної науки двигнули українське громадянство до жертвенности. Трудом і ентузіязмом нашої молоді, жертвенністю українського народу, селян і робітників, проти поліційних нагінок і заборон польських властей утворили у Львові приватний університет і політехніку. Тому що польські власти забороняли українським науковим інституціям (Тов. ім. Шевченка, тов. ім. Петра Могили, Ставропигійському Братству) легальних викладів вищої науки, тому українське громадянство мусіло хопитися єдиного остаючого йому способу, — власне оснування своїх високих шкіл нелеґально і вести вищу науку тайно. Утворилося положення безумовно нечуване в ніякій культурній державі. Як первісні християне українська молодь мусіла задля побирання науки скриватися перед поліцією, дефензивою і шовіністично настроєним польським громадянством. В таких невимовно важких умовах українська молодь веде науку майже на протязі трьох літ. Біля півтора тисячі молоді побирає науку на виділах: правничім, фільософічнім і лікарськім, біля сотки людей побирає науку на українській політехніці, котра має три виділи: загальний, машиновий і лісовий. Отже у Львові вже існують український університет і політехніка. Їх істнування усвячене жертвенністю і посвятою цілого українського громадянства та української молоді з професурою. Є вони найдорощим скарбом для цілого українського народу. А тому що український народ платить податки, данини, всякі чинитьби, дає рекрута, отже має право жадати і жалає від Польщі, щоби держава сповнила свій обовязок у відношенню до нього. Вносимо це наше внесення і жадаємо його ухвалення, домагаємося, щоби соїм візвав уряд до негайного предложення соймови закону про легалізацію й удержавлення істнуючих дотепер нелеґально у Львові українського університету і політехніки. (Оплески на лавах нац. меншостей).

В Болгарії.

Кореспондент німецьких газет доносить із Софії: „Минув місяць від перевороту в Болгарії. Уряд Чанкова закріплюється щораз більше, а життя в Софії пливе нормальним шляхом. В містах і досі панує радість з приводу зміни уряду, а село мовчить. Селянство зразу ставилось до нового уряду з недовірям, а з часом привикло і погодилось з доконаним фактом. Уряд Чанкова реорганізує адміністрацію краю і кристалізує свою політику. Кабінет складається з групи військової і цивільної. До першої належить генерал Вульков, полковник Кальов, б. адютант короля Бориса. Сам Чанков, перед війною був симпатиком соціялістичної партії, а опісля піддержував навіть селянську партію так довго, доки уряд Стамболійського не зразив його собі своєю демагогією і не пхнув його в лави своїх найзавзятіших ворогів. Ниші становища в теперішнім уряді займають люде переважно молоді, але обзнайомлені із своєю справою. Армія, інтелігенція і міщанство всіми силами піддержують уряд Чанкова. Майже всі політичні партії серед інтелігенції обєднались, щоби недопустити до хлопської більшости. Деяка ріжниця в поглядах ріжних партій є тільки у відношенню до закорд. політики. У тій справі інтелігенція ділиться на „германофілів" і „антантофілів". Фактичним паном ситуації і диктатором для публичної опінії є армія та її вожди. Селянська опозиція правдоподібно висуне на арену посла Драгова, який має своїх симпатиків і серед соціялістів. Комуністична партія переживає внутрішну кризу. Одна частина склоняється зовсім до III. Інтернаціоналу, а друга більше поміркована поділяє програму англійських робітничих партій. Новий уряд усунув кілька тисяч урядників прихильних для Стамболійського, а на їх місце назначив військових, резервових офіцирів і взагалі свій елемент. Змінено також дипльоматичну службу. Слідство виявило, що Стамболійський планував усунути короля Бориса і проголосити себе президентом. Найдено навіть черновик проклямації Стамболійського, якої він вже не встиг оголосити. В помешканню Стамболійського найдено 300 нових однострої, призначених для своєї прибічної ґвардії, яка мала приступити до своїх обовязків зараз по проголошенню Стамболійського президентом.

Переворот Стамболійського має відбутися в найблищому часі. Деякі документи вказують на те, що Стамболійський носився із наміром проголосити себе царем Болгарії а не президентом.

Дух часу.

Воєвода Ґрабовскі забороняє основання Куратерії Українських Високих Шкіл!

L. 1533.
Str. 1706.

Письмом з дня 24. липня дирекція поліції подала до відома рішення п. Грабовского в справі основання Куратерії Українських Високих Шкіл. Друкуємо цей черговий документ на вічну память в оригіналі.

Do Szanownych Założyc'eli Stowarzyszenia „Kuratorja ukraińskich prywatnych wysokich szkół" — do rąk Pana Antoniego Hładyszowskiego we Lwowie, Rynek l. 10.

Województwo lwowskie reskryptem z dnia 21. lipca 1923. L. 13003|23 poleciło oznajmić, że na mocy § 6. ustawy z 15. listopada 1867|3 Dz. ust. p. Nr. 134 zakazuje zawiązania tego stowarzyszenia, ponieważ proponenci przez zawiązanie projektowanego stowarzyszenia zamierzają dla założyć się mających prywatnych „wysokich szkół", pod którą to nazwą kryją się szkoły akademickie utworzyć instytucję pod nazwą „Kuratorjum" o zakresie pod względem nadzoru nad temi szkołami takim a nawet obszerniejszym, jaki służy po myśli ust. z 13. lipca 1920 Dz. ust. Rzp. Nr. 72. Ministerstwo wyznań i oświec. publ. w odniesieniu do państwowych szkół akademickich z prawem publicznego ogłaszania swych uchwał (§ 24. statutu) a nawet prawem opodatkowywania na rzecz tych szkół każdego członka ukraińskiego społeczeństwa a więc ogółu ludności ukraińskiej (§ 3. p. 4. statutu) i to ze względu na końcowy ustęp § 2 statutu na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. W ten sposób stworzoną by została dla ludności ukraińskiej w Państwie Polskiem na polu najwyższego szkolnictwa instytucja o charakterze władzy, coby było sprzeczne z § 20. powołanej wyżej ustawy z r. 1867 a zatem po myśli § 6 tej ustawy jest zakazane.

O tem się Szanownych Założycieli zawiadamia przy zwrocie 4. egzemplarzy statutu z tem, że od tej decyzji wolno wnieść rekurs do Ministerstwa Spraw wewnętrznych, który należy podać do Województwa w ciągu 14 dni, licząc od dnia doręczenia.

Підпис нечиткий.

З польських справ.

В польськім соймі.

В польськім соймі підчас цеї сесії йде праця головним чином по комісіях. Скарбова комісія працює майже безперервно. Плянується маєтковий податок в золотих франках. І в зол. франках, мав би бути стягнений податок вже за друге півріччя 1923 р.

На пленарних засіданнях соїм світить пусткою. Тільки тоді, коли на черговий порядок приходять наглі внески, сала засідань запов-

ниється. І тоді звичайно приходить до різких перепалок а то й до галабурд.

Український Парляментарний Клюб останніх днях прийшов з трома наглими внесками: всправі надужить релігійних, в справі народнього і середнього шкільництва і в справі Українських Високих Шкіл у Львові. За кождим разом приходило до бурливих сцен, підчас яких виявлялося фанатично-ненависне становище польської більшости до життєвих потреб українського народу. Після промови Гломбіньского, якого один з наших послів назвав польським Апухтіном, Український Клюб демонстраційно покинув салю засідань зі співом „Не пора" на устах. Коли в суботу, пос. Підгірський зачав мотивувати наглість внеску в справі Високих Шкіл у Львові, правиця привила його пекольним вереском.

На днях підчас дискусії над буджетовою провізорією має виступити мін. фінансів Лінде зі своїм планом ратування Польщі.

Сільсько-господарський курс в Берні моравським.

Сільсько-господарський курс в Берні мор. улаштовано за старанням „Просвіти" при українськім робітничім курені в Берні та Української Акад. Громади.

Патронат над курсом і фаховий провід виконувало Краєве т-во „Сільський Господар" у Львові через свойого відпоручника інж. агрономії п. Мих. Холєвчука, який був головним ініціятором, а опісля через 5 місяців управителем курсу. На курс ходили стрільці з українських робітничих сотень в Берні, які покінчили що найменше народню школу. Курс тревав від 26 січня до 30 червня с. р. і ділився на дві части, кожда по 2 і пів місяця, на часть загально-образуючу і фахову.

Учительський збір складається з 13 осіб: (М. Холєвчук, інж. агр. і д-р ветеринарії К. Кучера (Чех), вет. Б. Перачек (Чех), П. Козак, С. Пігуляк, З. Черевко, М. Дереш, А. Базар, В. Котик, І. Тарас, І. Гриців, В. Франтик, А. Шкварок).

Цілий курс тревав 340 годин теоретичної науки з обсягу сільського господарства і доповняючих наук. Наука відбувалася що дня, крім неділь і свят від 6 до 9 год. вечером. Поза шкільною наукою відбувалися наукові прогульки в околиці Берна, де учасники курсу мали нагоду пізнати спосіб господарення тутешніх селян.

За старанням чеських учителів курсу відвідали учасники зоотехнічне заведення високої ветеринарійної школи в Берні.

С. Г. курс спомагали своїми радами і своїми видавництвами економічні інституції як: „Ustřední jednota hospodářských družstev" (Центральний Союз господарських кооператив) в Празі, „Краєвий Кооперативний Союз" в Ужгороді, і Т-во „Просвіта" в Ужгороді. З краєвих інституцій, кромі Т-ва „Сільський Господар" підпирали курс „Краєвий Союз Ревізійний" і „Спілка українських кооператив" у Львові.

„Сільсько-господарський курс" в Берні мав на ціли дати учасникам загальний погляд на сільське господарство і підготовити їх до успішнішого користання з коротших, практичних курсів з обсягу сільського господарства, які мається тут зорганізувати.

В ціли успішного ведення культурно-просвітніх праць серед української еміграції в Берні утворено при „Просвіті" робітничого куреня комітет, в склад якого вийшли відпоручники „Просвіти" ст. дес. Осип Курчаба і Микола Боднарук, від команди робітничого куріня сотник Лев Кривенко, як голова комітету, від Т-ва „Сільський Господар" у Львові інж. агр. Мих. Холєвчук, від Української Академічної Громади: Антін Базар, як містоголова, Олекса Церковний як секретар.

Згаданий комітет опрацьовує ряд коротких практичних курсів, як часничний, кооперативний і инші. Кромі сего організуються курси і поодинокі виклади для поширення загальної освіти серед стрілецтва.

Одним словом комітет ставить собі за ціль уладити всі потреби кождого в засоби до при[illegible] рідній ниві, не зважаючи на [illegible] яких обставинах пізнише хто небудь найдеться.

Дня 30. червня п. р. відбулося закінчення курсу. Крім учасників курсу та учительського збору був присутний ректор ветеринарійної школи — проф. д-р Еміль Секера і дехто з чеської публики та з місцевої української колонії. Свято розпочав промовою комендант українських робітничих відділів в Берні — сотник Лев Кривенко, вказуючи присутним стрільцям, учасникам курсу, що хоча витручено їм аброю а рук — все таки вони і на дальше несуть відповідальність за долю українського народу, що вони не сміють і одної хвилини змарнувати, щоби чогось на чужині не навчитися. Ректор Ветеринарії проф. д-р Секера відніс з признанням для членів учительського збору, що вели курс, маючи і так досить заняття в школі, а ще більше для стрільців, які по цілоденній фізичній праці знаходили в собі охоту до науки. Дальше студ. вет. О. Церковний в імени українських організацій в Берні зложив подяку для ректора ветеринарії і чеських професорів за підтримку курсу. Потім слідував відчит проф. д-ра Кучери про значіння сільського господарства для піддвигнення народу і держави, про теперішний цвитучий стан господарства в Чехії та оплаканий стан його в Галичині, згадуючи про господарські школи в Чехословаччині. Свій виклад закінчив пре[illegible]гент бажанням, щоби учасники курсу вернули щасливо до свойого зруйнованого краю і там стали піонірами господарського відродження. По викладі відбулося кінематографічне представлення образів зоотехнічного фільму ветеринарійної школи, з важніших заведень годівлі коней і рогатої худоби з їх всякими уладженнями і способами плекання домашних звірят.

Опісля п. М. Холєвчук зложив привіт Краєвого Товариства „Сільський Господар" для учителів і учасників курсу а в короткій промові зверненій в першій мірі до стрільців вказував на се, що хоча земля наша стоптана ворогами, всеж зерно вкинене в неї дасть обильні плоди. Вкінці учасникам курсу роздано свідоцтва. Загальний виспід як се признали чеські учителі, що викладали, а також переводили іспити, випав дуже добре. Кромі свідоцтв одержали учасники курсу на памятку по 3 книжки: 1, 2. і 3. число видання „Кооперативної бібліотеки" у Львові і господарські видання „Сільського Господаря". Від імени учасників курсу зложив ст. дес. Осип Курчаба на руки управителя курсу у прекрасній промові подяку в першій мірі Краєвому Т-ву господарському „Сільський Господар" за опіку чеським професорам і цілому учительському зборови, по чім вручено чеським учителям курсу д-р Кучері і вет. лікарови Пехачикови памятні грамоти від учасників курсу та від українських організацій в Берні.

Свято закінчено відспіванням національного гимну.

Памятайте про жертви на „фонд протеза для наших інвалідів", конто „Союза українських інвалідів" Львів, вул. Руська 3. II.

НОВИНКИ.

— **Експорт чеського заліза.** В звязку із зменшенним продукції заліза в Порурю, Чехословаччина збільшила свій експорт, так що в м. червні з Чехословаччини виведено 6900 вагонів заліза за суму 3 мільонів доларів. Найбільше заліза виведено до Польщі.

— **Відкриття в Палестині.** Шеф американської наукової місії д-р Альбріж відкопав в Палестині цікаві руїни старинного міста Гібеї, колись славного із своєї культури й богацтва. Місто це звалось також „Містом Савла". Відкопано руїни 4. замків із часів жидівських „судів" і Савла. Пятий замок зруйнований Ассирійцями, а побудований Селєнцидами відкопано дальше за містом. В замках добуто багато цінних памяток старої жидівської культури.

— **Новий твір Ришарда Штравса.** Відомий музик Штравс у розмові з редактором чеської „Трибуни" заявив, що від довшого часу працює над новим своїм твором оперетки „Intermezzo" на 2. дії. Штравс нарікає на надмірний самокритицизм, який в останніх часах убиває його творчий розгін.

— **Ліцитація бібліотеки Сари Бернард.** В одним із паризьких готелів відбулася ліцитація бібліотеки Сари Бернард. Ліцитація тривала 3 дні і принесла доходу 193.935 франків. Найвищу суму заплачено за примірник драми Ростанда „Віряток" друкованої на японськім папері спеціяльно для Сари Бернард, з дедикацією автора. За цю книжку заплачено 13.100 франків. За спеціяльне видання „Дами камеліової" заплачено 1573 франків.

— **„Відбудова".** Комісія для відбудови краю при польськім міністерстві внутрішніх справ організує кілька прогульок до місцевостей зруйнованих війною у Сх. Галичині, Волині, Виленщині, Холмщині і т. д. Метою прогульок буде провірка стану акції відбудови і збирання матеріялів для тієї справи.

— **Підвищення акцизних податків.** На основі розпорядку польської ради міністрів підвищено акцизні податки від пива, оцту і дріжджів пересічно на 50 процент, супроти чого всі ті продукти подорожіють.

— **Нові валютові розпорядки в Німеччині.** Німецьке міністерство господарки змінило 1. параграф закону про боротьбу із спекуляцією. Від тепер в краю вільно платити закордонною валютою за всі товари спроваджені з поза кордону, або вироблені з матеріялів спроваджених з чужих держав. Цю зміну введено для облекшення торгу із закордоном.

— **На юдаїзм.** В Бреславі двох державних урядників заголосило свій перехід з християнської віри на юдаїзм.

— **Новий совітський закон.** Совітський уряд видав новий квартирний закон про примусові чинші. Кождий горожанин має право займати 20 аршинів квадратових кімнатної поверхні. Льокаторів поділено на 3 категорії. Найдороще платять купці, середні чиншові ціни платять особи вільних професій, а найнищі чинші визначено для робітників і державних урядників.

— **Страйки в Англії.** Страйки в англійських пристанях тривають дальше. В льондонській пристані прийшло до гострої сутички поміж робітниками і поліцією, яка в числі 250 осіб намагалася розігнати безробітних. Робітники закидали поліцію камінням. Аж сильний відділ кінної поліції привернув спокій.

— **Міжнародній торг у Празі.** Від 2—9. вересня п. р. в Празі відбувається „Міжнародній Торг", у якім візьмуть участь представники торговельного світу майже всіх держав Европи і Америки. Ближші інформації про Міжнародній торг у Празі подає „Заступництво празьких торгів", Львів, вул. Миколи Рея 8.

— **Повідомлюю** моїх П. Т. Клієнтів, що з огляду на виїзд за границю не принимаю жадної роботи від дня 1. VIII. 1923. до кінця тогож місяця. — *Марія Павлюк*, робітня суконь і костюмів дамських, Львів, Собіського 12. 198 1—3

Як орієнтуватися в курсі грошей.

Біржа в Шріху має особливу вагу, бо після неї оцінюється, котрі валюти є більше а котрі менше вартні та чи їх вартість збільшується чи зменшується.

Навіть як швайцарський франк сам про себе падає або йде в гору, то мимо сього можна через порівнання з ним оцінити, чи вартість инших валют між собою змінилася.

Сталі валюти, хоч в Шріху йдуть раз в гору, то знов падають, задержують між собою менше більше сталі відношення, пр. 1000 чеських корон вже від довшого часу має вартість около 30 доларів американських. Подібне відношення мають до себе инші сталі валюти, очевидно з малими ваганнями.

Деякі слабі валюти, падали постійно довгий час, але вкінці завдяки мудрій політиці держави устабілізувалися. Пр. австрійські корони мають вже довший час вартість около 73 сантімів за 10.000 корон. (1 франк швайц. рівнається 100 сантімів і був вартий перед війною 95 австр. сотиків).

Тепер падають постійно марки німецькі і польські. За 10.000 мк. нім. платять 8 сантімів, а за 10.000 мк. пол. около 30 сантімів. Тому, що ця вартість часто змінюється а від цього залежить також курс доларів в нас, подаємо нище спосіб обчислювання курсу доларів на підставі відомостей з біржі в Шріху.

Доляр має в Шріху майже постійну вартість 5 фр. 50 сант. до 5 фр. 60 сант. (тепер 5,58). Щоби одержати ціну, яку повинен мати доляр в нас, треба ціну доляра в Шріху поділити через ціну пол. марок в Шріху. Пр. при курсі 1 доляр = 555 сантімів і 10.000 мк. пол. = 37 сантімів випаде 1 доляр в нас (555 : 37) около 15 разів по 10.000 мкп., то є около 150.000 мкп. Коли марка постійно падає, спекуланти платять вже наперед вищий курс, тому подана нище табеля є лише орієнтаційною і показує, яку ціну повинен мати доляр в нас після цін марки в Шріху без впливу місцевої спекуляції.

Коли в Шріху платять за 1 доляр 5 фр. 55 сантімів а за 10.000 мк. пол. 37 сант., то в нас повинен коштувати 1 доляр амер.:

сант.		сант.		
37	Мп. 150.000	7	Мп.	793.000
36	Мп. 152.700	6	Мп.	925.000
35	Мп. 155.400	5	Мп.	1,110.000
34	Мп. 158.500	4	Мп.	1,387.000
33	Мп. 168.800	3	Мп.	1,850.000
32	Мп. 173.000	2	Мп.	2,775.000
30	Мп. 185.000	1:5	Мп.	3,700.000
25	Мп. 222.000	1	Мп.	5,555.000
20	Мп. 277.500	0.9	Мп.	6,616.000
15	Мп. 370.000	0.8	Мп.	6,930.000
10	Мп. 555.000	0.7	Мп.	7,030.000
9	Мп. 616.000	0.6	Мп.	3,250.000
8	Мп. 693.000	0.5	Мп.	11,110.000

і т. д.

В часописах нотують ціну за 100 Мкп. і тому при курсі 37 сантімів за 10.000 Мкп. пишуть 0.0037, при курсі 9 сантімів за 100.000 Мкп. пишеться се 0.0009 і т. д.

Виказ жертв.

Рідна Школа:

На „Рідну Школу" прислали в лютім (II), марті (III), квітни (IV) і в маю (V) п. р. слідуючі ПТ. Громади і Громадяне в мп.:

(На підставі ухвали повної Головної Управи УПТ. з дня 25. мая п. р. жертви на „Рідну Школу" ого[illegible]

„WHITE STAR LINE“

ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36.

ЕВРОПА — АМЕРИКА
5½ днів
через океан на повному отвертому морю.
Карта корабельна 106 долярів і 8 долярів податок.

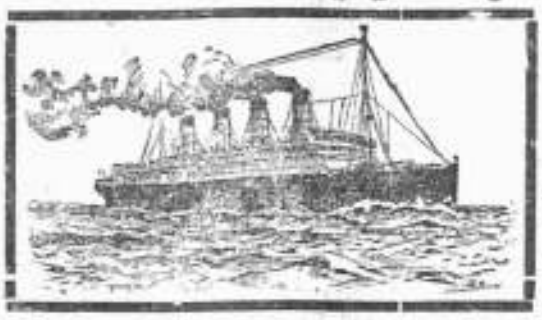

ЕВРОПА — КАНАДА
5½ днів
через океан на повному отвертому морю.
Карта корабельна 106 долярів і залізничий квіток від порту.

ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО 5.

Дуже важне для подорожуючих до АМЕРИКИ і КАНАДИ

ДУЖЕ ДОБРА НАГОДА! для пасажирів, що хотять їхати без пересідання з Данціга впрост ДУЖЕ ДОБРА НАГОДА!

до КАНАДИ або НОВОГО ЙОРКУ 18. серпня 1923.

відходить величавий і найвигіднійший для пасажирів корабель Корабельного Товариства „WHITE STAR LINE“ **„CANOPIC“**

з величаво урядженими віддільними кабінами III кляси на 2, 4 і 6 осіб. По всякі інформації і закупно корабельних карт, просимо вголошуватися особисто або листовно до **корабельного Товариства WHITE STAR LINE**

ЛЬВІВ, вул. Городецька 36 і ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського 5.

Великий транспорт зі Львова і Тернополя до Америки і Канади кораблем **„CANOPIC“** відходить **9. серпня ц. р.**

„WHITE STAR LINE“ ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36. ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО ч. 5.

пошується сумарично по громадам; жертви поодиноких осіб оголошуться почавши від 25 тисяч мп. в гору; хто вложив менше, того жертву зараховується в загальну квоту цотичних громад).

Львів місто: II. З. 886.538, (в тому тов. „Зоря“ 25.000, М. Лисяк-Рудницька 25.000, М. Яцків 180.000), III. 2,950.866, (в тому Лавочко 50.000, А. Подлевський 40.000, І. І-ка 50.000, о. Ю. Дверович 27.030, інж. В. Левицький 40.000, інж. Е. Фільва ків 30.000, інж. В. Левицький 30.000), IV. 5,653.051, (в тому інж. І. Паславський 50.000, д-р П. і О. Волошини 100.000, тов. „Сила“ 32.000 і 68.000, І. Полюга 50.000, д-р В. Волошин 40.000), V. 8,254.319, (в тому о. Ю. Лаверович 36.900, М. Мороз 26.600, інж. В. Левицький 50.000, інж. Е. Фільварків 40.000, М. Онишкевич 100.000, п. Дурбак і Лаврук 250.000, тов. „Народна Гостинниця“ 500.000, А. В. 25.000, А. В. 25.000, тов. „Дністер“ 200.000, д-р Макарушка 50.000.

Пов. Лісько: Балигород II. 6.000, IV. 7.000, V. 5.000, Безмігова гор. IV. 7.000, Безмігова дол. IV. 5.200, Береги дол. II. 100, III. 2.000, IV. 2.000, Бистре V. 9.200, Ванькова II. 40.000, IV. 105.000, Волч міх. V. 40.000, Воля пост. IV. 8.200, Давшівка II. 1.000, Дверники II. 12.400, Задвірє IV. 20.000, Камінки II. 5.000, Пещовате IV. 16.850, Ліско II. 6.000, IV. 17.000, V. 180.000, Лукавиця V. 50.000, Лукове III. 500, IV. 10.000, Лютовиська II. 2.000, V. 10.000, Монастирець II. 35.000, Мочари II. 40.000 III. 4.000, Постолів IV. 10.000, Ропечка II. 35.000, Скородне V. 40.000, Смерек III. 10.000, Смільник к. Бал. V. 2.500, Смільник к. Лют. II. 5.000, Стефкова IV. 86.000, V. 10.000, Тепечинця отв. III. 10.000, Терка II. 1.000, Тісна V. 10.000, [illegible]ки дол. III. 45.000, IV. 50.000, [illegible]ву А. П. 40.000), V. 137.000, [illegible]ву А. П. 50.000, Хотінь IV. 10.[illegible]0, Хревт IV. 5.000, V. 5.000, Чорна II. 5.000.

Пов. Мостиська: Волосткія II. 19.460, Гаякович III. 16.000, Дидятичі II. 16.320, Дмитровичі III. 2.000, Довгомостиська III. 10.540, Ляшки гост. II. 10.000, III. 10.000, IV. 10.000, Мостиська (Кр. УПТ.) II. 434.830, III. 30.000, (в тому чит. „Просвіти“ 30.000), IV. 561.368, V. 759.606, Никловичі IV. 18.000, Оброховичі IV. 61.140, Острітець V. 1.000, Пакість II. 5.000, V. 30.000, Радиничі II. 5.000, Соколя-Кривань III. 6.000, Старява II. 16.135, Суд. Вишня II. 5.000, III. 1.500, IV. 317.540, V. 83.240, Тулиголови III. 10.000, IV. 50.000, Хорошиця II. 13.000, IV. 17.145, Чернева IV. 100.000.

Пов. Надвірна: Белесвиця II. 30.000, Волосів II. 2.000, III. 1.000, IV. 1.000, V. 30.000, Гавриліївка V. 27.135, Гвоздь II. 13.280, Делятин II. 63.600, IV. 400.000, V. 884.000, Дора II. 48.350, Дора-Яремче II. 5.000, Зелениня II. 66.500, Каміння II. 2.000, IV. 60.000, Красна II. 18.000, V. 1.000, Ланчин IV. 50.000, V. 10.000, Майдан сер.-Глинка III. 10.000, Майдан гор. II. 5.000, Микуличин Ворохта IV. 10.000, Надвірна II. 19.300, III. 88.550, IV. 20.000, Парище III. 35.500, Пасічна IV. 32.500, Перерільє IV. 500, 75.500, Пнів V. 65.700, Потік чорний II. 5.000, Саджавка II. 5.000, Тарновиця ліс. II. 38.030, V. 15.000, Фитків IV. 26.700, Цуцилів II. 50.000.

Пов. Перемишль: Бабичі II. 1.000, Болестрашичі V. 30.000, Болшевичі V. 20.000, Волява II. 10.000, IV. 1.000, Баніщі V. 4.000, Вишатичі II. 30.000, Гнатковичі V. 10.000, Грушатичі V. 20.000, Жукавиця II. 20.000, Заболотці II. 5.000, Маньковичі V. 5.000, Медика V. 10.000, Новосілки V. 40.000, Перемишль (Ко. УПТ.) II. 1,034.070, V. 147.100, (в тому Е. Тишинська 100.000), IV. 2.000, Пикуличі V. 30.000, Позаєч V. 5.000, Руське село V. 6.000, Селиська V. 2.000, Стібно III. 10.000, Тисова V. 5.000, Трійчиці V. 10.000, Чемеличі II. 113.420, III. 10.000, IV. 10.000.

---

†

о. Адольф Василевський

почетний крилошанин і парох церкви св. Параскевії у Львові,

помер дня 28. липня в полудне. Перенесення тілесних останків з дому до церкви відбудеться дня 30. липня о 5. год. по полудни, а похорон і зложення тіла на Личаківськім кладовищи у второк дня 31. липня о г. 11. перед полуднем по заупокійній Службі Божій. 191 1—1

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр під дир Івана Когутяка. — Мельниця — сала „Сокола“: Вівторок, 31. липня „ВОСКРЕСЕННЯ“, середа, 1. серпня „ХАТА ЗА СЕЛОМ“, четвер, 2. серпня „ПАННА МАРА“, субота, 4. серпня „ДІТИ АГАСФЕРА“, неділя, 5. серпня „РІЗДВЯНА НІЧ“ Гоголя. 1—2

Позір! Читальні, Січи, Соколи, Фестинові Комітети! Олиси вправ вінками і вільноруч з рисунками вже вийшли. Замовляти найменше по два примірники: Сокіл-Батько, Львів, вул. Руська ч. 20. Спішіться, бо наклад невеликий! 187 2—2

Кошнзм У. П. Т. в Городку Ягайл оголошує конкурс на кілька учительських посад при 5. кл. народній школі. Подання заосмотрені відписом свідоцтва зрілости та описом перебігу життя слати до 15. серпня п. р. на адресу Управи української школи. Услівя платні як у львівських школах У. П. Т. — Городок Ягайл. дня 29. VII. 1923. — о. д-р Цегельський голова, Гавришук Степан управитель школи. 186 2—2

На Рідну Школу прислали з Ч. С. Р.: Український робітничий відділ в Терезині 587 кор. ч., Іван Коваль з Безня 20 кч. — Вп. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа УПТ. 195 1—1

Заряд монастира СС. Василіянок в Яворові пошукує іспитованої учительки гри (на фортепіян) і співу і учительки з II. групи. 197 1—1

Дрібні оголошення.

МОЛОДИЙ УЧИТЕЛЬ наважє переписку з гарною ідейною панною (радо з учителькою) до літ 22. Ціль матримоніяльна. Поважні незнайомі оголошення проситься адресувати: **Ярослав, поште рестанте ч. лет. „190“.** 190 1—1

ПОШУКУЮ учительки до двох дітей 5. і 2. кл. народної. Ціле удержання і платня після умови. Зголошення враз з условіями слати на адресу: о. Сава Ломницький, парох в Трибухівцях, почта Городниця коло Гусятина. 194 1—3

УРЯД ПАРОХІЯЛЬНИЙ пошукує дяка нежонатого з добрим голосом, умілого провадити хор. Є хата, поле, писарка, евентуально кооператива. — Містки, п. Ставчани коло Львова. 193 1—2

МАШИНУ до писання з українсько-польським письмом сейчас купить фірма „УНА“ Дрогобич, Стрийська 14. 184а 2—4

МЛИНКИ ДО ЧИЩЕННЯ ЗБІЖА чеського виробу на 8 і 10 с, ТРІЄРИ ДО СОРТУВАННЯ ЖИТА І ПШЕНИЦІ під засів, МОЛОТІЛЬНІ І КЕРАТИ, ПЛУГИ І БОРОНИ має на складі Краєвий Союз господарських Спілок „Сільський Господар“, Львів, Зіморовича ч. 20 і його ВІДДІЛИ В ПЕРЕМИШЛІ, СТРИЮ КОЛОМИЇ І СОКАЛІ. 180 2—2

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють від понеділка 30. липня п. р. велику драму на 6 дій трагічного покрою повну сенсаційних атракцій п. з.

БОРБА ПРЕЗИДЕНТІВ.

Ка,та щастя, глибоко упала серед чорних карт грози, однак в кінци виграв. Око не може відорватися, нерви шарпані нагально, серце бє як молотом.

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло“ Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 96. (9.977). Львів, четвер 2. серпня 1923. почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. ощад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячна в краю 35206 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 50.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.-кор., Румунії 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 50000 мп. Зміна адреси 2000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 1.500 Мп.

ВИДАЄ: ВПАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 1. серпня 1923.

На бездоріжні орієнтації. Інтерес до політичних проблем широких кол громадянства являється в кожного погляду річищем позитивним, явищем, яке свідчить про високий культурний рівень такої суспільности. Збільшення й поглиблення такого інтересу можна тільки вітати. Але є інтерес і інтерес. Є інтерес, який являється наслідком живої і активної участи громадянства в політичному житті, який зв'язаний з загальним піднесенням його культурности. А поруч з тим є інтерес, який виникає на ґрунті цікавости і невиробления політичного життя, який виявляється в нездоровому політикуванню, в будованню ріжноманітних політичних концепцій й проектів домодільного характеру, в вирішуванню всіх проблем за допомогою двох трьох загальників, які набувають характер аксіом.

Доволиться констатувати, що той інтерес, який виявляють до політичного життя ширші кола нашого громадянства, те орієнтування, яке вони виказують при сьому, не мають тих прикмет, які характеристичними являються для культурного громадянства. Панує у нас атмосфера нездорового політиканства, будування домодільних фантасматорій, розвязування всіх проблем й справ за допомогою утертих загальників.

Таким загальником поміж иншим стало питання про нашу орієнтацію. Не зважаючи на те, що боротьба за нашу державність, яка тяглась на протязі пяти років, мусіла би, здасться, утворити розуміння того значіння, яке мають власні сили народу, питання про орієнтацію для ширших кол нашого громадянства залишається справою, яка стоїть в центрі уваги, справою, яка дає шлях до розвязання всіх питань національної роботи. Для ширшого загалу нашого громадянства питання про лінію нашої роботи розвязується не в тому напрямі, як власними силами дійти до здійснення національного ідеалу, а в напрямі розвязання питання, за чиєю допомогою ми осягнемо це здійснення наших завдань. А о скільки історична доля поставила нас між двома народами, які безпосередньо заінтересовані в нашій території, між Росією й Польщею, о скільки всяке рахування на піддержку й допомогу Польщі являється до очевидности абсурдним, о стільки для прихильників такого методу будування національної тактики являється недопустимим й неможливим всякий виступ проти Росії. Адже це є єдина можлива орієнтація для нас... Адже всякий виступ проти Росії, всякі міркування про ілюзоричність й безпідставність надій на неї є вода на польський млин, є замасковане польонофільство...

До таких висновків приходять ті, що рішають питання про національну тактику за допомогою загальника орієнтацій. Утворюють вони серед громадянства атмосферу, при якій нема можливости перевести повну критичну аналізу нашої ситуації, намітити повно й всебічно ті шляхи, якими мусимо йти.

А між тим аналіза тої аксіоматичної тези про необхідність й неминучість для нас тої чи иншої орієнтації виявляє, що ця теза лише порожне місце. Питання про нашу орієнтацію належить до тих питань, які тепер взагалі повинні зійти на задній плян. На першому місці мусить станути під теперішню хвилю справа організації й нагромадження власних національних сил. Мусимо памятати, що кожен національний здобуток, тим паче здійснення повноти нашого національного ідеалу, у першу чергу спірається лише на елементарній силі народніх мас. Ніякі комбінації, жадна чужосторонна допомога не може заступити конечної й необхідної для реалізації наших домагань власної національної сили й організації. Коли в результаті чужої навали й поразки, завданої нам, організація наших власних сил перебуває в оплаканому стані, коли в сій области лежить перед нами необмежене поле для роботи, розмови про орієнтації являються цілком непотрібними й зайвими. Тим паче зайвими й непотрібними являються методи будування національної роботи й тактики, виходячи з певної орієнтації. Цей загальник мусить бути загалом знятий з того центрального місця, на якому він стоїть для ширших кол нашого громадянства. Перед нами завдання організації власних сил. На це повинна бути звернена увага в першу чергу.

Створивши міцну організацію наших національних сил на цілому просторі українських земель, опершись на зорганізованих, свідомих своєї цілі активних масах, ми зможемо ставити в примусове положення наших історичних ворогів. І тоді не буде нам грозити небезпека, що один чи другий ворог схоче використовувати настрої суспільности, томленої і виснажуваної станом ех lex, для своїх цілей, які йдуть в розріз зі змаганням нації до її доконечної мети: своєї державности.

Кріза німецького кабінету.

Берлін. Крізу на разі полагоджено. Наради між сторонництвами виявили, що в теперішній момент ніяке сторонництво не має відваги взяти на себе відповідальність за правління, обтяжене тяжкою спадщиною після д-ра Куно. Преса висловлює погляд, що димісія кабінету Куна, скорше чи пізнійше, є неминуча.

Берлін. На засіданню німецького парляменту, котре відбудеться 8. серпня, д-р Куно виголосить промову про загальне положення німецької держави, а канцлер скарбу Гермес про фінансове положення держави. Опісля мається відбути дискусія над цими заявами.

Недуга Гардінґа.

Сан Франціско. Оголошений 31. м. м. бюлетен про стан здоровля президента Гардінга звідомляє, що здоровля його погіршилося. Заходить можливість комплєкації грудної недуги.

Подорож румунської кор. пари.

Букарешт. Королівська пара виїздить 3. серпня до Югославії. Опісля королева Марія їде до Люнеірд у В. Британії.

Анґлійський кабінет.

Льондон. Англійський кабінет у повному складі вислухав сьогодні вияснення Керзона в справі французької і бельгійської відповіди та в справі конференції відбутої з амбасадорами союзн. держав.

Протибольшевицький заговір.

Москва. В звязи з викриттям нового великого заговору, що мав повалити большевицьке правительство, арештовано в ночи 25. липня в Петрограді і Москві дуже богато а поміж інтелігенції, що не належить до комуністичної партії. Арештованим грозить заслання до півн. губерній Сибіри. До заговору мало також належати богато вищих військових. В цій справі переведено також богато арештувань.

Велика залізнича катастрофа.

Кассель. 31. м. м. о год. 4. рано на двірци в Крайнцен приключилася велика залізнича катастрофа. Поспішний поїзд Гамбург Мінхен наїхав на иншій поспішний поїзд, що стояв на стації. До год. 8·15 видобуто з під румовища 27 убитих, переважно мужчин і 25 ранених, з котрих 11 потерпіло тяжкі зранення.

Еберфельд. Польрадіо. Вольф звідомляє, що 30. м. м. приключилася на стації Обербрікен залізнича катастрофа. Особовий поїзд наїхав на стоячий на стації инший особовий поїзд. 15 чоловік тяжко ранених.

Новий амер. делеґат у комісії відшкодувань.

Париж. Польрадіо. Бойден, офіціяльний американський делеґат у комісії відшкодувань кинув 31. м. м. Францію. Його наслідником буде іменований Логен.

Закінчення конференції в Сіная.

Сіная. Радіо Орієнт. 31. м. м. відбулося останнє засідання конференції. Бенеш виїхав до Праги а Нінчіч до Білгорода. Слідуюча конференція мається відбути в Білгороді, після засідання С. Народів.

Огляд світових подій.

Перед зміною німецького уряду.

Уступлення кабінету д-ра Куна є питанням найближших днів. Як наступників вичисляють між иншими: Лєбе, Штресмана провідника народної партії, Северінга і Носке. Найбільші шанси має посол Штресман. Нема сумніву, що новий кабінет буде коаліційний. Належатимуть до него всі партії, почавши від німецької народної а скінчивши на обєднаній соціялістичній. З нового кабінету будуть виключені скрайні партії правиці і лівиці, націоналістичної і комуністичної.

Французька відповідь.

„Таймс" довідується, що французька відповідь порушить проблеми, на які англійський уряд буде приневолений дати безпосередну відповідь. Між иншим Франція висуне справу міжсоюзницьких довгів. Французька відповідь уможливить премієрови Болдуїнови зложити заяву в палаті громад.

Тижневник „Outlook" подає ближші подробиці що до французької відповіди на англійський меморіял. Французька відповідь містить чотири точки: 1. Цілковите занехання пасивного опору перед навязанням і посередних і безпосередних переговорів. 2. Евакуація Рурщини наступить аж після сплачення останньої рати німецького довгу. 3. Загальна сума відшкодовань не означується дефінітивно, 4. Категоричний опір проти участи представників нейтральних держав в комісії знавців.

Курс грошей.

Львів, 1. серпня. Дол. амер. 205.000—207.000, дрібні 202000—204000, дол. канад. 193000—195.000, дрібні 190.000—192.000, німецькі марки 50 і 100 0·40—0·45, 10 тис. 0·45—0,50., стар. еміс. 2.80—2.90, сотки стар. еміс. 1·50—1·80 лєї 800—820, дрібні 780—790, кор. чеські 6200—6400, дрібні 6000—6200. Австр. тис. нов. емісії 1400—1500, стар. еміс. 9000—9500, сотки стар. еміс. за тис. 12—14.000, дрібні а 10 за тис. 11—13.500, австр. штемплі 270—275, австр. перекази 278—280, Франки франц. 10500—10700, фунти стерл. 825.000—830.000 франки швайц. 32.000—32.500. Рублі 5-сотки 700—710, звич. сотки 7.10—7.20, думські тис. 22—25. думські а 250 по 15—16. Карбованці 0·80—0·85, гривні 0·90—0·95.

Золото: 20 кор. 800—820000. 20 франк. 770—790000, 20 мар. 850 до 870, 10 рублі 1,100000—1150000 дол. 196000—198000.

Срібло: Кор. австр. 14000—14500, 5 кор. 72600—74800, фльоренк 36300—37400, рублі 56500—56300, копійки за 1 рубель 32500—33000 лєї 13800—14000.

Цірих 31. липня. Берлін 0·0005 Голяндія 220.50, Нью Йорк 560.64, Льондон 25.—, Париж 32.70, Медіолян 24.30, Прага 16.57½, Будапешт 0.02 і ¾, Букарешт 2·80 Бельград 5.80, Софія 5.15, Варшава 0.0028 Відень 0.0078 7/8, Австрійські штемпл 0.0079.

За контролю над німецькими фінансами.

N. Fr. Presse довідується з Льондону, що катастрофа німецької марки викликала песимістичні настрої не лише в політичних і фінансових кругах, але й в широких верствах англійського громадянства. Загально думають, що лише контроля німецьких фінансів може уратувати Німеччину від катастрофи. Відзиваються навіть голоси про необхідність негайного утворення такої контролі ще перед провіркою платничої здібности Німеччини, однак серед теперішних умов не можливо це зробити.

Сінайська конференц'я.

На конференції Малої Антанти в Сінаї рішено недопустити до якогонебудь получення Німеччини з Австрією, Угорщиною і Болгарією.

Болгарія не хоче війни.

У Варні Чанков виголосив велику політичну промову, в якій представив програму нового уряду. Від заперечив, начеб новий уряд прийшов до керми лише тому, щоби зреванжуватися. Свою політику опирає він на льояльнім додержанню зобовязань. В Болгарії ніхто не думає про війну.

Німецькі гроші.

Державний банк в Німеччині випустить в найблизших дня одномільонові банкноти. З причини браку грошей багато німецьких міст зачало випускати боны. Ессен випустило боны на суму 400 міліярдів марок.

Німеччина на вулькані.

Д-р Куно видав відозву до населення, в якій, оцінюючи теперішне положення Німеччини як тяжке, закликає німецький народ до витривання аж до моменту, в якому справа репарацій буде рішуче і справедливо вирішена. Куно апелює до громадянських почувань землевласників, промисловців і фінансістів, закликаючи їх до помочі рідному краєви.

З приводу відозви д-ра Куна лише „Форвертс", що вона приходить за пізно і обнята нею програма повинна була бути готовою не тепер але на початку окупації Поруря. Довіря до уряду є захитане навіть серед тих партій, на яких уряд опирається.

„Берлінер Берзенкурієр" називає тяжким промахом кабінету д-ра Куно, який допустив до того, що катастрофа прийшла так скоро.

„Фосіше Цайтунг" пише, що так відозва як і усі починання д-ра Куно приходять за пізно і є хиба обчислені на замилення очий.

Віденський „Дер Морген" доносить з Берліна, що в парляментарних кругах зачувати, що уступлення кабінету д-ра Куно не дасться оминути. Соціял-демократична партія висловилася за вступленням до великої урядової коаліції. Проти вступлення заявилася тільки мала група приклонників бувшого комуністичного посла Леві.

Економічне положення в Німеччині погіршується чимраз більше. Директори промислових підприємств одержали ледви третину сум призначених на виплати для робітників.

З польських справ.

Перед чарговою компромітацією.

Кореспондент „Венкова" доносить зі Сіная, що представник польського міністерства закордонних справ п. Пільц матиме в неділю і понеділок нагоду говорити з представником малої антанти. Одначе цей намір трактується скептично. Подаючи цю скептичну вістку, коментує її „Курієр Львовскі" в той спосіб: Ця вістка потверджує тільки брак політичного такту і репрезентаційної гідности міністра Сейди, який висилаючи свого представника на непевний грунт, наражує його на компромітацію в формі відмови.

Перегрупування в закордонній дипльоматії.

До польських часописів доносять, що в польському міністерстві закордонних справ передбачується нова серія персональних змін. І так директором політичного департаменту має остати бувший член паризького Народового комітету Вельовейскі, а на його місце при польському посольстві у Франції мав би прийти начальник північного виділу Шембек. Теперішний директор політичного департаменту Козьміньскі обнявби одно з посольств, мабуть Ригу, відкіля мається усунути Йодку. Заступник директора департаменту адміністрації Зеліньскі має виїхати до Москви а його місце має заняти Добжиньскі, теперішний шарждафер в Ревлю. Лясоцкі має до вересня обняти державний підсекретаріят.

Сейм.

В понеділок почався другий тиждень надзвичайної соймової сесії. Коли у вівторок буде денний порядок вичерпаний, то в середу почнеться дискусія над буджетом, на четвер припадає третє читання закону про комунальні фінанси та про забезпечення на випадок безробіття. В пятницю почнеться друге читання закона про маєтковий податок. Третє читання того закону моглоби відбутися щойно у вівторок слідуючого тижня.

Більшовицька „ячейка" у Варшаві.

В звязку з викриттям дня 25. ц. місяця комуністичної „ячейки" у Варшаві арештовано до тепер 20 осіб, з чого 12 звільнено, частинно за кавцією. Дотеперішні результати слідства усталили, що головна ячейка у Варшаві мала свої експозитури в усіх воєвідських містах і більших робітничих центрах Польщі.

1 злоти = 25.000 мк.

Польський міністр фінансів установив емісійну ціну 6-проц. золотих бонів І. А. І. Б. І. Ц. І. Д. на 25.000 мк. Ново усталена ціна обовязує з днем 30. липня ц. р.

Маєтности Габсбургів в Польщі.

На засіданню польської ради міністрів референтував міністр закордонних справ хід нарад соймової комісії закордонних справ в справі маєтности Стефана Габсбурга в Живцю. Міністр поставив внесення на опрацювання проекту закона, який полишає згадані маєтности в руках Карла Стефана Габсбурга в дещо обкроєному виді.

Паспортові оплати.

Польський міністр внутрішних справ Кернік підвисшив з днем 27. ц. м. паспортові оплати в той спосіб, що одноразовий закордонний паспорт коштуватиме 500.000 мк, кількакратний паспорт 1 мілїон, дозвіл на новий виїзд 150.000. Візи для чужинців 150 за один раз і 1.500.000 за кількакратну поїздку.

Платіть партійний податок!!! Присилайте на адресу І „Краєвий Союз Кредитовий" у Львові, Ринок 10., вкл. ин. ч. 5.000. Жертводавці повище 500 мк. будуть оголошені поіменно!!

Повітовий Народний Зїзд в Підгайцях.

Підгайці, в липни 1923.

Підгаєччина, що дуже потерпіла була через війну і повоєнні події, звільна вертає до свого первісного стану. Біля віднови просвітнього й економічного життя в границях тепер можливих, приступлено до цїкавішої політичної організації повіту. Дня 13 липня відбувся в Підгайцях Народній Зїзд Української Народної Трудової Партії. Зїзд відбувся в льокалї читальні „Просвіти" в Старім місті, бо Підгаєччина — на жаль — досі не спромоглася на виставлення власної народної домівки в центрі міста. На Зїзд явилося біля 120 делегатів з усїх сіл Підгаєччини. Репрезентовані були селянство, міщанства й інтелігенція. Зїздови проводив заслужений організатор повіту, заст. голови Тіск. Народн. Комітету д-р Володимир Бачинський, що прибув на Зїзд як відпоручник Народнього Комітету.

Зїзд відкрив короткою промовою дотеперішний керманич трудової організації д-р Роман Слюзар. Бесідник віддав пошану борцям за волю України, тим, що свої голови поклали за долю і волю Великої Батьківщини, всім, що терпіли по тюрмах і таборах за елєментарні права народу. Опісля спомянуто померших діяльних членів трудової партії, як о. Навроцького, о. Літинського, о. Садомору, посла Садомору і ин.

На пропозицію д-ра Слюзара Зїзд вибрав до президії д-ра Вол. Бачинського і сел. Йос. Федика з Богатковець. На секретарів покликано пп. Головинського і Сулятицького. Після того д-р Вол. Бачинський зясував сучасне політичне положення. Бесідник ясно, ядерно можливо вичерпуючо представив політичне положення від вибуху світової війни до нинішньої хвилї. Вказуючи на всі прояви нашої визвольної боротьби та на всі її фази, промовець спинився на відомім рішенню Ради Амбасадорів з 14. березня 1923. В наслідок цього рішення, яке ярко суперечить голошенним Антантою кличам про самовизначення народів, понад 7 мілїонів українського населення найшлося в зовсім обезправненому становищі в границях польської держави. В дальшій частині своєї промови представив бесідник поведення польської влади у відношенню до українського населення на полї просвітнім, культурнім, церковнім, економічнім і політичнім. Бесідник звернув увагу Зїзду на польський кольонізаційний похід на українські землї. Дотеперішня поведінка польського уряду вказує на те, що він напружує усі сили, щоби знищити або зденаціоналізувати український елемент. Проти цього польського походу і божевільного нищення мусимо боротися всіми можливими засобами, мусимо змагати до зєдинення всіх наших сил, до піднесення і освідомлення та збереження в лихій добі широких народніх мас. Першим ступнем цієї оборони й боротьби є відбудова всіх наших громадських інституцій, організація всіх громадських сил у мішну й непохитну народню армію. Нові події мусять застати нас підготованими до великого моменту. У всій своїй величі наближується до нас здійснення невмірущого ідеалу цілої нації: соборної й незалежної України, але заки в процесі нашого змагання це станеться, мусить на всіх ділянках національного життя кипіти праця і боротьба. В теперішнїх політичних умовинах мусимо змагати до того, щоби всі українські землї, які без нашої згоди і проти нашої волї найшлися в границях Польщі, добули найширші політичні права.

Згідно з основними точками свого реферату бесідник поставив резолюції в справах політичних, шкільних, земельних, резолюції, ідентичні з постановами Краєвого Народнього Зїзду. Всі резолюції, крім резолюції про повну національно-територіяльну автономію західно-українських земель, перейшли одноголосно. Резолюція про нац.-територіяльну автономію викликала довшу дискусію, в якій між иншими забирали голос п. Яворський, сел. Сказків. о. Гайдукевич, д-р Яримович, о. Фіцалович і ин. Всі бесідники обговорювали доцільність цієї резолюції з погляду загального добра української нації взагалї і західно-українських земель спеціально. Цю дискусію закінчив основними виясненнями д-р Вол. Бачинський, після чого двома третинами голосів проти одної третини (в тому кількох, що здержалися від голосування) поставлену резолюцію принято без зміни. За резолюцією голосували майже всі селяне і більшість інтелігенції; проти голосувала меншість інтелігенції і кількох селян.

Справу повітової партійної організації, партійного податку і преси референтував д-р Слюзар. Ухвалено резолюції згідні з постановами Краєвого нар. Зїзду.

До Повіт. Народн. Комітету вибрано о. Остапа Гайдукевича (голова), о. дек. Івана Токара, нот. Ст. Левицького, адв. д-ра Евгена Ловицького, адв. канд. д-ра Маркевича, нот. канд. Драганчука, нот. канд. д-ра Охримовича, учит. Лоду, сел. Федика, Мігоцького й Моравського.

Вкінці порушено ще безліч безправств, доконуваних польськими властями, та висловлено бажання інтервенції у всіх справах у компетентних міжнародніх чинників.

Пов. Нар. Зїзд в Підгайцях покінчився відспіванням народнього гимну. Тепер йдуть підготування задля переведення партійної організації по селах. *Підг.*

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Сензація дня.

(*Підслухана розмова*).

— Чи чули Ви найновійшу сензацію?

— Ні, а що таке?

— Якто, Ви не читали найновійшого числа „Слова", в якому його редактори з чорною невдячністю накинулися на свого ктитора і благодітеля?

— Себто на кого?

— Подумайте: орган наших „преторіянів" (ця назва виводиться з римської історії, а не від прізвища поважаного Голови „Міщанського Брацтва") в статі „Наш шлях" виступив в нечуваний спосіб проти нашого Президента і Диктатора!

— Та не вже це правда?

— Як не вірите, так прочитайте: ось Вам дослівний цитат із статі „Слова":

„Влада яка нищить чесну і узасаднену опозицію терором, а окружається людьми без характеру, сама не знає що робить, — вона несвідомо підтинає своїй державі коріня. — Опозиція відкриває похибки, промахи влади. Їх пізнанне і усуванне, дає доказ зрілости політичного проводу і веде до осторожного кермування, щоб на них не розбити довіреного собі судна".

— Ну, вибачайте Добродію, але ці слова не відносяться до Диктатора, хиба лише до якоїсь иншої нашої влади.

— А я пересвідчений, що ці слова відносяться лише до Диктатора, бо, по перше, побіч Диктатора не може бути ніякої иншої влади, по друге, „Слово" не визнає ніякої иншої влади, по третє воно ніколи „не ломить лінії", ані „не похиляє в низ прапора", тому не

може признавати нищої влади. Гаке моє переєвідчення...

— Все те правда, а всеж таки редактори „Слова" будуть обтрепані на Вас за це Ваше переєвідчення.

— Це мене не відстрашує, бож у тім самім числі „Слова" надруковано товстими буквами:

„Характерна ознака встане відпор сатанинському переєвідченню, хоби цілий світ був за се на него обурений".

— А встають редактори „Слова" за що Вашу одвагу назвуть Вас хрунем і зрадником!

— Як же се може бути, коли трошки у тій самій статті „Слова" написаний отсей сентенція:

„Кожда гадка у боротьбі за народ руководжена доброю вірою, яка має на меті не особисті а народні цілі, додає відваги, а в рішаючих хвилях провадить до великих діл, до посвяти".

От тим то я думаю, що як кожду гадку, так і мою вони пошанують.

— Алеж Ви, Добродію, цего не розумієте!

— Якто не розумію? Адже тут виразно „чорне на білім" стоїть: „Кожда гадка"...

— Так, так, кожда гадка, але тільки тоді, як вона надрукована в „Слові", а Ви, Добродію, Ваших думок не друкуєте в „Слові", тому й отся сентенція до Вас не відноситься.

— Ах, так — то со innego!

Хвилимій У.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** В останньому числі „Діла" польська прокураторія сконфіскувала пів речення у вступній статті.

— **Справа „амнестії".** Преяндія львівського суду одержала рескрит польського уряду в справі амнестії. Рескрипт розіслано до всіх судів і семату, де буде вироблений список осіб, що підлягають амнестії. До тижня мають ті панове бути на волі.

— **Ревізія в читальні в Знесінню.** В неділю дня 29. липня ц. р. було засідання членів читальні „Просвіти" в Знесінню к. Львова в справі пляну будови читальняного дому. Після засідання, коли більшість членів розійшлася, вдало до льокалю читальні кількох жандармів, які сейчас взялися переводити там ревізію. Робили страшливі „уржендові міни", студіювали статут читальні, закидували протистатутові діла, яких не було, а в кінци казали секретарці Виділу подати їм всі книги і документи читальні. Довго між книгами нишпорили, а потім забрали їх на постерунок і до тепер не хотять їх видати. На жалобу в Дирекції поліції у Львові нема ніякої відповіди.

— **Староство в Бібрці переслідує кооперативу.** Кооперативна „Праця" в Пятничанах заголосила дня 27. марта ц. р. в старостві в Бібрці торговлю мішаних товарів та просила о видачу „промислової карти". Закон постановляє, що таке заголошення для ведення торговлі вистарчає і не треба ждати з розпочаттям її до часу видачі промислової карти. Та старосту в Бібрці не обходять ніякі закони. У него, певне, понад всі закони, найважніщий закон: не допустити на українській землі навіть до економічних асоціяцій. Бо, мимо згаданого заголошення, карає староство письмом з дня 16. мая ц. р. ч. 8960 склепаря кооперативи п. Андруха Горбатого і 4-ох инших членів Управи кооперативи в Пятничанах карою 50.000 мп. за „виконування торговлі мішаних товарів, не маючи до того управнення промислового". Старості виясновано, що це не п. Горбатий, а кооперативна „Праця" веде відносну торговлю, однак староста умисне не приймає цего до відома. Старосту в Бібрці певно не звісно — і ми отсим його поучуємо — що арт. 3. закона про кооперативи з 29. жовтня 1920 р. виразно допускає торговлю в кооперативах, які, як в сім випадку, основано, однак з формальних причин ще не зареєстровано, або може староста не хоче знати тої постанови в відношенню до українських кооператив. Може би раз вже поучено бобрецького старосту про те, що він може а чого не може супроти кооператив, які наказало, в цей незвичайно тяжкий час попирати навіть центральне польське правительство. Та в „Polsce jak kto chce", Варшава до біса, а Бібрка до біса!

— **Блямаж канавного посла „е" Ількова.** Перед двома тижнями польські адміністраційні власти в Долині заборонили віче для кс. Ількова. Жандарми, тайні агенти, наказні війти загнали людей. А що це був ярмарочний день, зійшлося доволі багато селян, щоби придивитись чудасії. Польська місцева організація відступила на віче даром салю „Сокола". О це постарався здитиніліий аранжер хлібоїдщини, нещасний адвокат Сев. Данилович. На віче зявилися і наші долинські громадяне. О. Лада, п. Бойдуняк і другі виєснили, хто це такий кс. Ільків, чим він „послом", які шкоди заподіяв він нашому народови. Розсіяні по салі тайні агенти старалися терорізувати бесідників, грозячи арештованиям. Та це нічого не помогло. Ухвалено резолюції в справі українського шкільництва, кольонізації і т. д. і рішено вислати на руки голови Українського Посольського Клюбу Зах. Земель України.

— **Новий весняний винахід.** В Берліні винайдено новий панцир, який не пропускає жадних куль. На днях відбулася проба того панцира в той спосіб, що в нововинайдений панцир одягнуто поліцая і стріляно до нього з крісів. Присутна публика з острахом приглядалась ризиковному експериментови, але поліцай заявив, що підчас стрілу відчував тільки легкі удари. Панцир є дуже легкий і не вяже свободи рухів.

— **Відважні злодії.** Минулої ночі невідомі злодії закрадися до помешкання прокуратора Гіртлера, відомого спеціяліста від політичних процесів і забрали гардеробу його дружини вартости кількадесять міліонів.

— **Гамбург-Петроград.** Совітський уряд заключив із Стіннесом договір, на основі якого розпічнеться постійна корабельна комунікація між Гамбургом і Петроградом.

— **Пілсудскі про „оборону Львова".** Підчас свого побуту у Львові на зїзді легіоністів Пілсудскі має виголосити промову про „оборону" Львова 1918 р. Пілсудскі має на меті оборонитися від всіх закидів, які ставить йому польська ендеція в тій справі.

— **Від 11—15 серпня** припадає щорічний найбільший відпуст на Пацлавській Кальварії (стація Нижанковичі). В неділю, дня 12. серпня відбудеться торжество в честь св. Йосафата. Архієрейська Служба Божа о год. 10·30. 203 1—1

— **Повідомляю** моїх П. Т. Клієнтів, що з огляду на виїзд за границю не принимаю жадної роботи від дня 1. VIII. 1923. до кінця тогож місяця. — *Марія Паляюк*, робітня суконь і костюмів дамських, Львів, Собіського 12. 198 1—3

Дописи з краю.

Збараж.

Збаразький повіт ледви глипить. По селах робота зводиться до театральних вистав, які від часу до часу устроюють поодинокі аматорські гуртки.

В Збаражі відсвятковано цего року річницю смерти Шевченка, діти урядили чотири „Дїточі Вечорі", Аматорський Гурток при читальні „Просвіти" відограв „Хмару" Суходольського. От і все. Оттакими мінімальними обявами проявляється народне життя у нас. Є щось 8 товариств в самім Збаражі, та вони майже не подають ознаки життя. На перешкоді стоять і сусіди і свої. Навіть таким невинним театральним виставам староство робить перепони. Та найбільшою язвою байдужність та апатія таки своїх людей. Крім свого „я" ніхто нічого більше не бачить й не шукає.

Від якогось часу задумують Збаражане утворити „Повітову Народну Канцелярію. Спеціально платний урядник мав би в тій Канцелярії полагоджувати всякі народні справи, які би йому предложили поодинокі товариства. В першій мірі: переведення оподаткування на „Рідну Школу", переведення збірки на будову „Українського Дому" в Збаражі, дальше стягання членських вкладок для всіх товариств і т. д. На жаль — справа не вийшла ще зі сфери мрій... Великою перепоною недостача льокалю.

Повітове просвітно-культурне Товариство „Український Дім" в Збаражі має хату і огород: кухня, три покої, два господарські будинки, сад. Прегарне сонішне положення. Мабуть від пяти літ мешкає там одна (sic!) особа з пятилітною дитиною п-ні Катерина Бучинська і не платить в додатку ніякого чиншу. Спроби — помістити там сирітський захист, устроїти курс для анальфабетів, примістити там кооперативу „Труд", приватну народню школу і т. д. — не увінчалися успіхом. Через недостачу льокалю інтелігенція в нашому повіті спить.

Збар.

Жидачівщина.

Ще одна добровільна данина.

Такі часи настали, що попри всякі державні добровільні і менш добровільні данини, ще й усякі панські забави, ювілеї польських урядовців то що, відбиваються на шкірі українського мужика.

Минувшого місяця кресовий лицар і секретар жидачівської повітової Ради, пан Леон Токарскі забажав справити собі ювілей коштом українського населення. Розіслали з уряду по українських громадах обіжник з зазивом до заплати одноразової „добровільної" данини, мовляв для „uczczenia jubilata". Деякі енергійні инкаші війти з писарами постягали з мужиків керманицю і заткали ювилятам пельки, инші менш енергійні поклали обіжник за образ і рехтельно були би забули про ювилей, як би не одержали упімнення ось такого змісту:

„P. T. Sekretarza gminnego w....

Stosownie do odezwy z dnia 2. czerwca b. r, zawiadamia się Pana, że większość gmin tutejszego powiatu uiściły datek na uczczenie Jubilata p. Leona Tokarskiego sekretarza Rady powiatowej w Żydaczowie. Zostaje jeszcze tylko kilka gmin, które datku nie uiściły, między temi jest również gmina Pańska.

Podpisany Komitet apeluje do Pana o uiszczenie tego skromnego datku, który wobec panującej drożyzny będzie miał swoje znaczenie.

Lepiej dać później jak nigdy".

Żydaczów dnia 19. czerwca 1923.

Antoni Bogdan, Józef Młot, Michał Kochaniewicz, Juljan Pawlik, Michał Kalata, Sawa Rolk w. r.

Ось які то дотепні бувають у нас панове ювиляти.

Жидачівський.

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. кн. 40.000.

✝ Посмертні згадки.

о. Адольф Васкевський, почетний крилошанин львівської капітули і парох церкви св. Параскеви у Львові, умер в 80 році життя а 55 році священства. Покійний родом з Холмщини, прибув відтам в часі насильного внесення холмської дієцезії та заробляючи якийсь час на хліб приватними лекціями увійшов опісля у звязь клиру львівської архідієцезії та став сотрудником в опіслі і пароха при церкві св. Ап. Петра і Павла на личаківськім передмістю а перед 38 літами пароха церкви св. Параскеві на жовківському передмістю. В обох парохіях полишив сліди своєї діяльности. Відновив церков св. Ап. Петра і Павла і мешкальний дім, а в послідних літах зумів виєднати в магістраті переведення реконструкції церковної вежі на церкві св. Пятниць та вибудував новий гарний мешкальний дім. Довгі літа він адміністрацію митрополичих дібр та був членом міської ради. Участи в нашому політичному житю не брав, але й не відносився до него ворожо. Стоя пильно на сторожі гр.-кат. обряду і відпирав рішучо посягання непрошених опікунів. В. І. П.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Виказ жертв.

Рідна Школа:

На „Рідну Школу" прислали в лютім (II), марті (III), квітни (IV) і в маю (V) ц. р. слідуючі ПТ. Громади і Громадяне в мп.:

(На підставі ухвали повної Головної Управи УПТ. з дня 25. мая ц. р. жертви на „Рідну Школу" оголошується сумарично по громадам; жертви поодиноких осіб оголошується почавши від 25 тисяч мп. в гору; хто зложив менше, того жертву зараховується в загальну квоту дотичних громад).

Повіт Перемишляни: Білка II. 26.000, IV. 50.000, Борщів IV. 3032, Виписки II. 25.000, Вишнівчик II. 35.000, Глібовичі св. III. 82000, IV. 30.000, Глиняни III. 7300, Добряничі II. 44.690, Дунаїв II. 2500, IV. 47.000, Дусанів V. 80.000, Жаневa II. 10.000, Жидовичі II. 2000, V. 22.000, Задвірє IV. 95.200, в тому чит. „Просвіта" 50.000), Коржинів-Гульків II. 79.690, IV. 51.801, V. 308.670 (в тому ам. Кружок 83.670) Липниці III. 5000, Лонє III. 13.200, Лішки кор. V. 10.000, Перегноїв V. 15.400, Перемишляни II. 118.400, IV. 120.000, Підгайчики IV. 35.000, V. 5000, Подусільна II. 35.000, IV. 17.000, Плетеничі IV. 29.000, Пяткин II. 10.000, Полтва IV. 11.000, Полюхів вел. IV. 5000, V. 10.000, Розворяни II. 2000, III. 5000, IV. 2000, V. 17.000, Свірж III. 5000, Тугно II. 15.320, Тугно-Прибини II. 16.200, Унів II. 40.070, Утіховичі V. 37.000, Ушковичі V. 200.000, Хлібовичі св. II. 2500, Чемерини II. 1500, III. 1300, V. 4000, Якторів IV. 40.000, Янчин II. 46.000, V. 10.420.

Пов. Печеніжин: Баня берез. III. 1000, Березів вижн. і сер. III. 2000, V. 244.000, Ковалівка II. 58.500, Космач III. 2000, IV. 10.000, Мишин III. 500, Молодятин II. 2000, III. 21.500, IV. 40.000, Печеніжин II. 13.000, III. 1000, IV. 1000, V. 15.000, Рунгури II. 2000, V. 10.000, Стопчатів II. 10.000, III. 2500, IV. 85.000, Уторопи V. 33.000, Яблонів III. 7500, IV. 52.200, V. 11.000.

Пов. Підгайці: Білокриниця IV. 8110, Богатківці V. 35.000, Боків III. 2000, Вербів II. 2000, Вишнівчик V. 5000, Волошина II. 10.000, Гайворонка II. 20.000, Голгочі II. 1000, III. 5000, V. 27.000, Горожанка III. 2000, Завалів IV. 64.000, Зарваниця II. 40.765, Заставці дав. V. 30.000, Заставці гол. III. 9000, V. 21.000, Золотники II. 38.700, Котузів III. 3000, Литвинів II. 1000, Маркова III. 4600, Мужилів III. 8000, V. 65.000, Новосілка II. 54.000, III. 2000, IV. 110.390, V. 18.145, Підгайці II. 208.051, III. 533.105, IV. 81.150, V. 264.330, Сапова IV. 60.000, Середне II. 5000, IV. 35.000, Сосин II. 11.800, Теляче IV. 15.000, Товстобаби II. 10.000, Швейкова IV. 40.000.

Пов. Рава руська: Верхра-

„WHITE STAR LINE“

ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36.

ЕВРОПА — АМЕРИКА
5½ днів
через океан на повному отвертому морю.
Карта корабельна 106 долярів і 8 долярів податок.

ЕВРОПА — КАНАДА
5½ днів
через океан на повному отвертому морю.
Карта корабельна 106 долярів і залізничий квіток від порту.

ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО 5.

Дуже важне для подорожуючих до АМЕРИКИ і КАНАДИ

ДУЖЕ ДОБРА НАГОДА! для пасажирів, що хотять їхати без пересідання з Данціґа впрост ДУЖЕ ДОБРА НАГОДА!

до КАНАДИ або НОВОГО ЙОРКУ 18. серпня 1923.

відходить величавий і найвигіднійший для пасажирів корабель Корабельного Товариства „WHITE STAR LINE“ **„CANOPIC“**

з величаво урядженими віддільними кабінами III кляси на 2, 4 і 6 осіб. По всякі інформації і закупно корабельних карт, просимо ґаолошуватися особисто або листовно до **корабельного Товариства WHITE STAR LINE**

ЛЬВІВ, вул Городецька 36 і ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського 5.

Великий транспорт з Львова і Тернополя до Америки і Канади кораблем „CANOPIC“ відходить 9. серпня ц. р.

„WHITE STAR LINE“ **ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36. ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО ч. 5.**

а IV. 30.000, Булька мал. II. 10.000, Породжів II. 500, III. 1000, Сенковичі-Голе равське III. 3000, Девятир II. 27.300, V. 17.000, Забірє II. 50.000. IV. 20.000, Камінка волоська II. 10.000, Камінка волос.-Кулаї II. 3000, IV. 91.600, Камінка гора-Камінка лісна II. 800, Камінка гора-Камінка ліс. V. 10.000, Лавриків III. 2000, IV. 15.000, Любича княжа II. 14.600, III. 2600, Любича кор. II. 1000, IV. 4000, V. 5600, Любича кам. II. 15.050. IV. 17.000, Махнів II. 6190. IV. 10.000. V. 5000, Монастирок III. 10.000, V. 5000, Немирів II. 6000, III. 6000, IV. 500.000, V. 10.000, Новосілки кард. V. 10.000, Новосілки пер. II. 2500, V. 6200, Окопи-Зубейки III. 4000. Парипси V. 29.000, Потилич II. 50.000, IV. 80.000, V. 5000, Рава руська II. 55.590, III. 2000, IV. 5000, V. 76 070, Радруги IV. 50.000, Річиця III. 2130, Смолин V. 10.000, Тенетиска II. 40.630, V. 43.220, Угнів III. 37.200, IV. 88.365, (в тому „Г. Торговля“ 30.000, А. Закревський 30.000, Амат. Кружок 25.000), Хлівчани V. 10.000, Щепятин II. 17.000, V. 24.500, Щирець 12.800, V. 10.000.

Пов. Радехів: Бордуляки II. 3000, IV. 15.000, V. 15.000, Витків новий IV. 61.425. Волиця бор. II. 90.000, Дмитрів III. 11.030 Завидче IV. 5000, V. 10.000, Криве V. 25.550, Лопатин IV. 16 000. Ляшків III. 1000, Нивиця V. 10.385, Олліцко II. 12.000, Орців V. 2500, Радехів У. Кр. УПТ. 106.000 (в тому чит. „Просвіти“ 50.000), Сморжів II. 10.000. Станиславчик IV. 1000, Сушно II. 19.000, V. 100.000, (в тому Оляна з Кордубів і Осип Галущаки 100.000), Сушно-Забава V. 12.500, Хмільно III. 10.000.

Пов. Рогатин: Бовшів V. 8000, Бурштин II. 43.000, III. 3000, V. 2000, Васючин III. 1000, Вишнів IV. 3000, Дрищів III. 10.000, IV. 10.000. Заланів II. 10.000, Липниця дол. II. 21.200, IV. 8904, Рогатин II. 5600, III. 1000, IV. 11.000, V. 2000, Чернів IV. 8000, Явче II. 1000, Фраґа III. 2000.

Пов Рудки: Бірче II. 500, III. 500, V. 2000, Голодівка II. 6000, Гороженна вел. II. 32.600, IV. 81.500, Колодруби II. 5000, Комарно III. 1500, IV. 13.000, V. 2500, Коропуж II. 48.200, Костельники II. 7000, Куповичі старі II. 5000, III. 5000, IV. 10.000, V. 20.000, Лящки завяз. II. 5000, IV. 3000, Подільці V. 20.000, Рудки II. 6000, III. 25.000, Татаринів III. 26 500. Хишевичі II. 27.800, III. 8400, IV. 33.289, V. 34.035, Чайковичі IV. 85.000, Шоломиничі III. 2000, IV. 5000.

Пов. Самбір: Бабина IV. 21.400, Баранчичі III. 25.000, IV. 12.400, Береги II. 2000, IV. 95.000, Бережниця руст. V. 5000, Берестяни Орове II. 2000, Биків IV. 76 000, Білина вел. II. 18 000, IV. 3000, V. 11.000, Ваневичі II. 55.000, Волоща II. 1300, IV. 15.000, Гордина руст. II. 2000, IV. 6000, Дубляни к.[С. IV. 22.700, Котована IV. 530, Крушки II. 16.400, Лютовиська II. 5000. Мокряни III. 3000, Морозовичі III. 1600, Найдорф IV. 5000, Озимина II. 10.000, IV. 15.000, Пиняни III. 3000, IV. 21.500, Самбір II. 19.000, III. 25.000, IV. 350.000, V. 34.000, Сілець II. 1000, III. 31.000, IV. 17.000, Ступниця IV. 48.265, Торгановичі III. 32.000.

Скалат: Бірки малі V. 26.000, Буцики V. 24.050, Вікно к. Гр. II. 5.500, Городниця V. 10.000, Грималів II. 5.000, V. 149.500, Дорофіївка V. 35.000, Лубківці II. 6.000, Жеребки кор. IV. 10.000, Заднишівка II. 25.000, IV. 37.000, Іванівка II. 50.400, IV. 30.000, Камінки II. 200. Кокошинці III. 10.000, IV. 10.000, Колодіївка II. 143.500. Криве IV. 14.800, V. 5.000, Кути V. 19.5000, Магдалівка II. 13.000. Магдалівка-Теклівка II. 14 400, Мислова IV. 39.360, Новосілка грим. V. 14.000, Перекалець V. 52.000, Підволочиська III. 11.000, IV. 202.620, V. 33.000, Пізнанка гнила II, 50.000, Раштівці IV. 5.000, Рожиска II. 49.000, Скалат II. 9.800, III 1.500, IV. 500, Сорока II. 2.000, IV. 10.000, V. 20.000, Сороцко II. 7000, IV. 250.000, V. 50.000, Товсте IV. 2.000, V. 34.515, Хмілиська V. 160.

Сколє: Волосянка II. 2.400, III. 30 000, Гребенів IV. 45.000, Гребенів-Зелемянка III. 1.000, IV 1.000, Жупанє II., 6.000, Коростів IV. 12.000, Крушельниця руст. II. 4.000, III. 5 500, IV. 5.000, Корчин руст. V. 10.000, Лавочне II 5.000. III. 5.000, V. 5.000, Підгірці, II. 100.000, Плавє II. 1.000, Синевідзко вижне III. 10.000. IV. 235.800, V. 5.000, Сколє II. 38.000, III. 44.000, IV. 482.720, V. 107.700, Славсько III. 13.000, IV. 60.000, V. 75.000, Стинява вижн. II. 18.000, IV. 4.040, Стинява нижн. II. 1.800, III. 3.000, Тухолька III. 1.000 Феліціянталь III. 4.000, Хащевання III. 5.000, V. 5.000, Хітар II. 3.000, III. 2.170, IV. 8.000, Ялинковате III. 20.000.

Снятин: Белелуя II. 53.000, (в тому чит. „Просвіта“ 28.000, тов. „Січ“ 25.000, Ганківці III. 24.000, Зібранівка V. 18.000, Іванці II. 5.000, Любківці II. 7.330, III. 7.500, IV. 10 200, V. 12.200, Оселець II. 25.000, Рожнів II. 6.600, III. 1.000, Снятин II. 218 000, III. 31.000, IV. 28.000, V. 330.000, Хлібичин пільний II. 24.900.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр під дир. Івана Могутяка. — Мелькиця — сала „Сокола“: Вівторок, 31. липня „ВОСКРЕСЕННЯ“, середа, 1. серпня „ХАТА ЗА СЕЛОМ“, четвер, 2. серпня „ПАННА МАРА“, субота, 4. серпня „ДІТИ АҐАСФЕРА“, неділя, 5. серпня „РІЗДВЯНА НІЧ“ Ґоголя. 2—2

Заряд монастира СС. Василіянок в Яворові пошукує іспитованої учительки гри (на фортепяні) і співу і учительки з II. групи. 197 2—3

Дрібні оголошення.

ВДОВЕЦЬ емерит. завіз. податк. оженитися з женщиною лагідної вдачі, що мала би приходи з поля, або які иниі. Зголошення: „Спокій“, Станиславів. посте рестанте, гол. почта. оказателеви тисячмарківки ч. 528723. 199 1—1

БУВШИЙ старшина Г. А. молодий, енергічний, пошукує заняття по діловодству (з пис. на машині) в лісі або в діловому підприємстві. Ласкаві зголошення до Адм. „Діла“ для М. В. 200 1—1

МЕДИК і ПРАВНИК, абсольвенти берлінського університету, молоді, пристійні мущини, назяжуть переписку в цілі матримоніяльній з молодими, гарними, інтеліґентними панночками до літ 22. Річ трактується серіозно. Знимки пожадані — за зворот ручиться. Безановімні листи проситься слати на адресу: Перемишляни, посте рестанте під „Медик і Правник“.

ПОМЕШКАННЯ з харчем при інтеліґентній родині шукає банковий урядовець за доброю заплатою. Зголошення до Адміністрації під „Банковець“. 205 1—2

МАШИНИ до виробу цементових дахівок на рольках, хрести, громозводи, вікна до церков, огородження, ваги столові і десятні, каси огнетревалі, направляє і виробляє нові Михайло Стефанівський, Львів, Варстатова, між вул. Ринерською і Кордецкого біля гол. двірця. 2732 3—15

МАШИНУ до писання з українсько-польським письмом сейчас купить фірма „УНА“ Дрогобич, Стрийська 14. 184а 3—4

ПОШУКУЮ учительки до двох дітей 5. і 2. кл. народної. Ціне удержання і платня після умови. Зголошення враз з условіями слати на адресу: о. Сава Ломишький, парох в Трибухівцях, почта Городниця коло Гусятина. 194 2—3

ЦЕМЕНТ портляндський

першорядної якасти лише вагоново, сейчасова достава „ПІЛЬОТ“, Львів, 201 Баторого 4. 1—20

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло“ Львів. Ринок ч. 10.

ч. 97. (9.978). Львів, пятница 3. серпня 1923. Почтову належність оплачено аурто. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов. Конто почт. тов. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 25000 Мп. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці і ..., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 50.000 п. марок, Швайцарії 5 тис. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунії 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 50000 мп. Зміна адреси 2000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 1.500 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 2. серпня 1923.

Отвертими очима! Останні три вписки Українського Парламентарного Клюбу в польськім соймі—і доля, яка їх стрінула з боку польської більшости—це черговий покажчик, чого Українцям західних земель нашої Батьківщини можна сподіватися від Польщі. Правда, серед галицьких Українців в цім напрямі не було ілюзій.

Другі західно-українські землі щойно в останніх роках стрінулися віч на віч з польським розгоном на Схід. Спільний побут під царською кормигою, боротьба польських лівих партій з царською нівеляційною машиною—витворили на цих землях серед інтелігентських кол деякий сентимент в сторону згаданих партій. Як вразковий відгомін цього сентименту можна би навести промову пос. П. Васильчука на холмському зїзді 28. мая ц. р. Пос. Васильчук говорив: „Не все польське вле. Не треба нам всього осуджувати з точки погляду шовін'зму (?!). Наша політика не може бути націоналістична (!). Частина польського суспільства не знає наших потреб (?!). Алеж найдуться такі політичні групи, що нас зрозуміють, а від співпраці ми не відмовимось (!). З народом польським ми живемо добре (!). Наше вістря звернене проти польської чорної сотні... Ми будуємо пляцівку не для боротьби, як цього хочуть Галичане, але для обєднання з польським селянином і робітником"...

Скільки в цих словах прямо діточої наївности! Автор цих слів робить враження людини, яка щойно впала з місяця і не знає історії українсько-польських відносин хочби тільки останніх чотирьох років. Бож саме ті групи, на які він покладає надії, маючи найвищу владу в Польщі, заініціювали на українських землях політичну лінію, яку теперішні праві групи тільки продовжують. Продовжують її зі здвоєною силою.

Різниця хіба та, що теперішні власть імущі в Польщі йдуть пробосм, не церемоняться, не деклямують гарних фраз, а без обиняків заявляють, що вони хочуть звести нас на нашій прадідній землі до ролі безгласної меншости. І змагаючи до цеї цїли, стараються відібрати нам навіть наше національне імя. Як колись Росія перехрестила Україну на „Малоросію", так вони Східну Галичину перехрещують на „Малопольску", а в останніх місяцях урядово заводять в школах термін „русіньскі" замісць український. Зраву йдуть в напрямі викорінення навіть почування єдности з решгою українських земель.

Загляньмо в недалеку минувшину. Саме ці групи, на які числить п. Васильчук, заключували договір з Петлюрою, а в кілька місяців опісля, коли Мурин сповнив свою повинність, заключили мир в Ризі — і армію УНР., яка підчас панічної утечі польських військ з Правобережної України одинока спинювала похід большевиків, яка не допустила, щоби полки Троцького опинилися під Краковом, запроторено на голод і голод в табори інтернованих. Історія ризького миру невимайно характеристичний причинок до картини старого українсько-польського спору. І до нього повернемо ще в одній з черговим статтей. Сьогодня пригадаємо тільки один момент.

Коли большевйки зближалися до Варшави, ген. Шептицкі дня 20. липня 1920 р. телєграфічно запропонував большевицькому головнокомандуючому переговори. Большевики поставили тверді умови. У скромній відповіди голова польської мирової делєгації в Минську під напором переляканого сойму — поставив контрпропозиції, а між ними отсей passus:

„Поляки уважають своїм обовязком залишити національностям територій між обома державами автономію і свободу політичних рухів".

Коли опісля Польща побила большевиків і мала змогу диктувати їм умови миру, вчорашнього свойого союзника Петлюру оставила большевикам на розгром. Пакт з ним зробився свистком паперу. Спекавшись його, Польща здобувала свободу рухів на зайнятих українських землях, а одночасно усувала остроту українсько-польського спору на дальший плян. Бож ясна річ: влада на Україні в руках Українців — це значить для Польщі необхідність числитися з перспективою неминучого конфлікту за західно-українські землі. Між тим коли з Росією можна пробувати помиритися коштом українських земель. Як колись в Андрусові. Найвисша влада в Польщі була в руках лівиці. Між тим в переговорах з побитими большевиками проведено концепцію табору Дмовских і Грабских. Використовувано ситуацію. І використовували її в повній гармонії правиця і лівиця. Отже й ті, на яких числить п. Васильчук. Без ніяких сентиментів. Бо сентиментами в політиці керму ються лише слабі. Сильні бачуть тільки національний і державний інтерес. Тому в Польщі після побіди над большевиками у відношенню до Українців зразу запанувала одноґідність між тими, яких п. Васильчук називає чорною сотнею, і тими, з ким хоче єднатися.

І коли Польща проводить колонізацію українських земель, так робить не саме при помочі цих саме селян і робітників, на яких числить п. Васильчук. А їхній самозберігаючий інстинкт диктує їм протиставитися змаганням автохтонних укр. селян і робітників. Тому ілюзії, як ще дехто хоче відіґравати, мовляв—правиця нас нищить, а лівиця пійде на зустріч нашим домаганням, можуть в майбутности принести зайві розчарування. Тому краще їх зразу вибити собі з голови. Для нас остається одинокий дощільний шлях: зберігаючи повну свободу рухів, скріплюючи наш національний організм до реагования на наступ на цїлій лінії, зможемо успішно протиставитися і відбивати удари. Числячи єдино на власні сили. Слід тямити: тільки сильні і свідомі своїх сил находять певних союзників. І тільки сильних союзники не використовують.

В боротьбі за реалізацію нашого національного ідеалу, протиставлячись Польщі, ніколи не потрафимо найти певного союзника між польськими партіями. Це мусимо собі твердо усвідомити. Тільки в примусовій ситуації в таких випадках годяться дві нації. І додержують умов тільки тоді, коли є власна сила до сього приневолити.

Німецький парлямент.

Берлін. Польрад. На найближчому засіданні райстага предложить правительство свій проєкт розпоряджків, яких цїллю перешкодити фінансовій крізі. Проєкт предвиджує введення 2 і пів пр. від експорту і підвишку самоходового податку. Дальше підвисшається до 2 і пів пр. податок від торговельних трансакцій і піднесеться податок від доходів, даваних жертвою в користь Поруря.

Берлін. Польрад. Рада міністрів займалася на вчерашнім засіданні програмою, яку правительство має предложити в райхстазі. Програма обіймає експозе канцлєра Куно і промову мін. фінансів Гермеса.

Недуга Гардінґа.

Льондон. Райтер. Із Сан Франціско звідомляють: Лікарі президента Гардінґа заявляють, що стан його здоровля є вельми грізний, тому, що праве легке є заатаковане.

Відозва нач. ради фашистів.

Рим. Польрад. Начальна рада фашистів у своїй відозві до членів партії говорить про доконане фашистами діло, поручає дисципліну і підносить його живучість та могучість так під моральним оглядом як і під оглядом чисельности членів партії.

Баварська конституція

Мінхен. Польрад. Баварський сойм відкинув правительственний проєкт зміни конституції.

Анґлійський парлямент.

Льондон. Польрад. Болдуін відповідаючи на інтерпеляцію в палаті громад у справі відповіди для Німеччини в звязи з надходячими феріями парлямету зазначив, що наскільки положення вимагатиме цього, парлямент скличеться підчас ферій на надзвичайну сесію. Одначе анґлійський премієр є думки, що така конечність не послідує.

Анґлійська рада міністрів.

Льондон. На засіданні ради міністрів льорд Керзон здав звіт із французької і бельґійської відповіди. Сьогодні збереться кабінет знову, щоби зайняти становище супроти відповіди французького і бельґійського правительства.

Нарада нім. правительства з соціялістичними провідниками.

Берлін. Польрад. Правительство відбуло вчера нараду з провідниками соціялістичних партій. Соціялісти закидали правительству надто велику пасивність у політиці.

Страйк в Порурю.

Берлін. По донесенням німецької преси в Обергавзен в окрузі Поруря вибух страйк. Шахтярі домагаються виплати одноразової запомоги.

Обмеження іміґрації до Аргентини.

Париж. Польрад. Аргентинське правительство предложило парляментови новий проєкт закона відносно еміґрації. Проєкт впроваджує ряд обмежень, які мають на цїли перешкодити напливови до Аргентини небажаних елєментів.

Курс грошей.

Львів, 2. серпня. Дол. амер. 20.9000—212.000, дрібні 206000—200900, дол. канад. 195000—198.000, дрібні 193.000—195.000, німецькі марки 50 і 100 0·40—0·45, 10 тис. 0·45—0,50., стар. еміс. 2.75 - 2.80, сотки стар. еміс 1·50—1·80 лєї 800—820, дрібні 780—790, кор. чеські 6200—6400, дрібні 600—620. Австр. тис. нов. емісії 1400—1500, стар. еміс. 9.00—9530, сотки стар. еміс. за тис. 12—11.0·0, дрібні à 10 за тис. 11—13.500, австр. штемпліі 270—275, австр. перевази 278—283, Франки франц. 10500—10700, фунти стерл. 8·0.000—9·0.00 франки швайц 32.00·—32.500, Рублі 5-сотки 700—710, завн. сотки 7.10—7.20, думські тис. 22—25 думські à 25.1 по 15—6, Керенки 0·80—0·85, гроші 0·92—0·95.

Золото: 20 кор. 851—2·5000, 20 франк. 790—810000, 20 авс. 810 до 820, 10 рублі 1.100·0·0 —1150·00 дол. 196000—198·00.

Срібло: 5 кор. стер. 14·00—14100, 5 кор. 7500—7800, франкові 36300—37400, рублі 55500—55·0·0 кон'юнктури за 1 рубель 3.50—3·0·0 лєї 13800—14000.

Цюрих 31. липня. Берлін 0·0·5 Голяндія 212.50 Нью-Йорк 5·.6·, Львів-Відень 25. —, Париж 27.70, Відень 24.30, Прага 6·.·0, Будапешт 0.02 ¼, Букарешт 2·.1 Белград 5.80, Софія 5.15, Варшава 0.0·· Відень 0.0078 7/8, Австрія 0.0079

Огляд світових подій.

Англійська опінія про Німеччину.

„Таймс" пише, що навіть серед теперішних умов всякий инший уряд, опертий на сильних підвалинах і свідомий своїх цілей міг би вчинити багато, щоб не допустити до непорядків. Одначе признає, що положення німецького уряду сьогодні не належить взагалі до легких. Говорячи дальше про цілі англійської політики, „Таймс" виказує, що ця політика прямує до зближення Німеччини з рештою світа цим робом, щоб наложити на німецький уряд деякі зовнішні обовязки і відповідальність супроти цього світа. Мотиви, якими кермується англійська політика, це привернення в Німеччині ладу в політичній і суспільній господарці та звільнення цим робом німецького народу від аранжування неровумних імпровізацій. Одначе англійський, ані всякий инший уряд при найліпшій волі не може сам довести Німеччину до нормальних умов істнування. Цю мету можна осягнути лише доброю волею і при помочи німецького уряду і народу. Англійська політика буде старатись лише уможливити Німеччині співділання в намірах її сусідів. Бо невиключене, що англійську політику у відношенню до Німеччини може стрінути велике розчарування. З такою можливістю треба тим більше числитись, що німецький уряд пускається на филі слїпої долі, не роблячи зі свойого боку ніяких заходів. Якщо поведення Німеччини ма будуче не зміниться, то ніхто не може передбачити дальших грізних консеквенцій.

З руської окупації.

По німецьким обчисленням для округа Кельну французька окупаційна влада видалила від початку руської окупації до 25. липня ц. р. 2000 службовиків з 4700 членами родин. Виґнано з мешкань 1391 залізничників з 3650 членами родин, арештовано 297 осіб, засуджено 68 осіб. Загальна сума грошевих кар виносить 17,150,000 мк. Крім того вбито 2 залізничників.

Італійська відповідь.

З Риму доносять, що відповідь італійського уряду на англійський проект вислано вже до Льондону. Погляд Мусолінія, який міститься в цій відповіди, дуже подібний до англійських поглядів.

Гроза кризи в англійськім кабінеті.

З інформацій льондонської преси виходить, що в кабінеті Болдуїна зазначується деяка криза. Ходить о те, чи сили повітряної фльоти, приділені до маринарки, мають підлягати урядови повітряної комунікації, чи ні. В першім випадку льорди адміралиції заголосили свої димісії. Очікують, що премієр Болдуїн дасть в тій справі відповідь в палаті громад.

За союз балтійських держав.

Міністри заграничних справ Лотви і Естонії відбудуть з міністром заграничних справ Литви конференцію в Ризі. Литовська преса, обговорюючи відомість про конференцію, подає, що має вона на цілі створити союз трьох балтійських держав.

Вічевий рух на Волині і Поліссю.

Посольське віче посла З. Козубського. 12. липня на свято Петра й Павла в Радивилові кремінецького повіту відбулось справоздавче віче українського посла Б. Козубського. На віче прибуло багато народу, навіть з сусідного Бридського повіту. Делегація зустріла посла привітною промовою, хлібом, сіллю і квітками. Хор „Просвіти" троспівав кілька пісень. В своїй промові п. Козубський познайомив присутніх з діяльностю сойму і з працею в ньому українських послів, розказав, яку уперту боротьбу приходиться вести нашим послам майже зо всіма польськими партіями, котрі проти українських домагань йдуть єдиним фронтом. Завданням теперішньої польської політики на „кресах" є безоглядна польонізація всіх галузей життя і кольонізація нашої землі. Щоб з тим боротися, нам необхідно організуватися, бо тільки „в єдинню силї"; вкінці треба підтримувати тісний звязок з українським посольським клюбом, повідомляючи його про все, що робиться на наших землях.

Посольське віче посла д-ра Дмитрюка і сенатора Пастернака. 12. липня в прастарому українському місті Дрогичині на Поліссю відбулося посольське віче посла д-ра В. Дмитрюка і сенатора І. Пастернака. Присутні з зацікавленням вислухали справоздання своїх послів, виносячи переконання, що від польської влади важко сподіватися покращання своєї долі. Після докладу селяне оповідали послам про свої болі-жалі; найбільш скаржилися на відсутність рідної школи, на утиски адміністрації, на кривди в земельній справі й при відбудові і т. д. — *Дрогичинець.*

Посольське віче посла д-ра В. Дмитрюка. 8. липня в с. Мокрянах, кобринського повіту на Поліссю відбулося справоздавче віче українського посла д-ра В. Дмитрюка. На віче прибуло сила народу. В своїм звіті посол оповідав про працю українських послів в соймі і ріжних комісіях в справах шкільних, земельних і т. д., а також пояснив про тяжке положення Українського Сойм. Клюбу і про вороже відношення до нього майже всіх польських партій. Присутні уважно прослухали справоздання п. Дмитрюка й висловили повне довіря українським послам за їх працю на користь рідного народу. Наше село — національно свідоме. Гуртом молоді передплачує всі українські газети. — *Мокрянин.*

Закон про „амнестію".

Дня 24. липня ц. р. оголошено в ч. 71 Вістника законів Польської Річи Посполитої під позицією 555 закон з 6. липня 1923 р. в предметі амнестії з причини узнання границь Річи Посполитої. Закон складається з 17. артикулів і війшов в життя в дни оголошення себто 24. м. м. а відноситься до справців, співвинних і учасників переступств, поповнених до дня 30. марта 1923 р. включно.

По своїй суті є це закон з визначним політичним характером. Оставляю на боці його юридичну критику і політичні коментарі, піднесу тільки, що з політичних мотивів не обіймив він комуністів, а його вістря виразно звернене є рівнож з дуже високій мірі проти галицьких Українців і галицької політичної еміґрації, що стояли в боротьбі з Польщею за здійснення нашого державного права. Поза цим амнестія обіймає всі переступства (злочини, провини і переступства) що належать до властивости карних судів загальних і військових і властей і адміністраційних. Метою нинішньої статті є поінформування нашого громадянства з основними постановами амнестійного закона, а це длятого, що обіймає він сотки тисячів випадків, отже має загальне практичне значіння.

Після арт. 3. під амнестію не підлягають слідуючі переступства, що належать до властивости карних судів загальних і військових (нумерацію буквами даю польську після тексту оригіналу):

a) шпигунство або инші карні діяння на шкоду польської держави, а на річ чужої держави, або в порозумінню з особою, ділаючою в інтересі чужої держави;

b) переступства, що уявнюють стремління до росповсюднення засад комуністичного устрою, або до улекшення введення в Польській Річипосполитій такого устрою, коли справець в хвилі поповнення чину скінчив 17 літ;

c) свідоме фальшиве обвинення перед властями бувших заборчих держав, або инших чужих держав, а також перед якими небудь оружними силами, остаючими в боротьбі з польським військом (адюзія до У. Г. А.), о переступства поповнені на шкоду цих держав або оружних сил, або неприхильне поведення супроти них;

d) позбавлення життя человіка з розмислу, незалежно від мотивів, або тяжке ушкодження тіла, поповнене з розмислу, як також упослідження людського здоровля, коли ці переступства поповнено задля особистого зиску; однак цим вилученям не буде обнято переступства позбавлення життя, довершеного в стані афекту;

e) розбій, згідно рабунок;

f) фантування грошей і кредитових паперів;

g) зводи (stręczenie do nierządu) і инші випадки тягнення зиску з розпусти (nierządu) другої особи;

h) переступства постанов, що відносяться до регуляції грошевого обороту з заграничними краями і до обороту чужими валютами, а також шмуґлювання за границю предметів, яких вивіз заказано;

i) лихварський визиск;

j) тайне горальництво, о скільки чин є злочином;

k) переступства карно-скарбової натури;

l) дезерція і инші ухилення від військової служби, коли справець в тій цілі покинув границі держави, або в тій цілі перебував за границею; ця постанова не відноситься однак до переступств, що їх поповнили особи непольської народности, що походять з львівського апеляційного округа, перед днем 30. марта 1923, оскільки їх перед упливом місяця від дня оголошення закона (себто до дня 24. серпня 1923) не зловлено, або в тім семім часі самі вони добровільно не ставилися до розпорядимости військових властей. (Цей уступ виміряний проти членів УГА., наших студентів за кордоном і всіх Українців в пописовому віці, що не заголосилися до військового перегляду, або перед асентерунком виемігрували за кордон, що в останніх місяцях було нерідким явищем особливо в подільських повітах);

m) переступства, що їх поповнено задля зиску: 1) перед упливом 5 літ від укарання за инше переступство, поповнене а тих самих причин, або 2) через особи, що налогово займаються проступною діяльністю; ці постанови не відносяться однак до переступств, що їх поповнено з нужди;

n) переступства, що їх поповнено через особи, котрі видано чужій державі на основі укладу що до видання, або взаімної виміни, а також через особи, котрі перед оголошенням нинішнього закона заявили свою згоду на видачу.

Амнестія не відноситься рівнож до переступств, що улягають адміністраційній карі по думці закона з дня 2. липня 1923 (В. а. ч. 67 поз. 449), а також справ, що належать до властивости скарбових властей адміністраційних і карно скарбових судів, а також кар дисциплінарних за службові провини за винятком нагани; вкінці вилучено з під амнестії порядкові і дисциплінарні провини військових осіб, передбачені в військових приписах.

Арт. 4. підтягає під амнестію а) переступства адміністраційні і порядкові без огляду на рід і вимір кари, а також переступства дисциплінарні, карані після арт. 128. розп. ради міністрів з 10. мая 1920 (В. з. ч. 59. поз. 368) і б) переступства, за які закон передбачує незалежно від кар додаткових яко найбільшу кару гривну, або кару позбавлення свободи, що не переходить трьох місяців, або одну з цих кару. Карного поступования в цих справах не буде введено, а введене буде уморене.

Дальше арт. 5. підтягає під амнестію:

1) правосильні оречення, досі в цілости або в части не виконані: а) кари адміністраційні і порядкові без огляду на рід і вимір, кари дисциплінарні, нагани за скарбові провини, а також кари дисциплінарні по думці артик. 128. розп. ради міністрів з 10. мая 1920 (В. з. ч. 59 поз. 368); б) гривни і кари позбавлення свободи в розмірі до трьох місяців, а коли чин поповнено з нужди — в розмірі, що не переходить одного року; c) половину наложеної судом кари позбавлення свободи, коли кару вимірено в границях від трьох місяців до одного року; d) третину наложеної судом кари позбавлення свободи, коли кара виносить більше як один рік; в цім останнім випадку оставші дві третини наложеної кари не можуть перевисшати десяти літ;

2) досмертну кару ограничається до десяти літ;

3) кару смерти замінюється на кару 15-літної тяжкої вязниці;

4) даровується в цілости всі инші кари, яких не виконано в цілости або в части, а окрема кари додаткові і навязки за лісові переступства, за винятком оголошень в друку, що їх наказано вироком в справах о обиду чести, а також приміщення в виховавчих заведеннях поправних.

Властиву політичну амнестію про яку говоріть арт. 6 і за яку в комісії і в соймі ведено найбільшу боротьбу з боку Української Парл. Репрезентації, як і поступування в справах амнестії, обговориться в черговій статті.

(Докінчення буде.)

Д-р Степан Баран.

З польських справ.

В погоні за міністрами.

До польських часописів доносять про таємничу поїздку Вітоса до Познаня, яка мала місце минулої неділі. П. Вітос, який їхав incognito узяв собі до помочі двох урядників міністерства. Метою подорожі було — пошукування за міністрами фінансів і закордонних справ, ресортів, які ведені Ліндем і Сейдою поставили Польщу над пропасть. Перш за все перевів Вітос конференцію з Дмовским, якому запропонував теку міністра закордонних справ, мотивуючи свою пропозицію недостачею авторітету за кордоном теперішнього міністра. Говорять, що Дмовскі відкинув пропозицію. На міністра фінансів вибрав собі Вітос посадника Познания Ратайного, але і цей не захотів пхати здорової голови під сваньгелію. Видавши скромний обід для приятелів вернув Вітос до Варшави а тим чим поїхав.

Непорозуміння поміж союзниками.

Онодішне засідання польського сойму було знову повне несподіванок; здавалося, що вже нічого не стоїть на перешкоді до принятя закона про вивінування урядників, суддів і військових, та емеритального закона, тимчасом в останній момент засідання вирнула така розбіжність становищ поміж хадеками і рештою урядових партій, що на їх просьбу знято оба проекти законів з денного порядку.

В голосуванню над комунальним податком панував хаос, який вказував на вну[illegible]ні тертя поміж

партійними союзниками, які утворили теперішній польський уряд.

Що про Явожину.

З Праги доносять, що чеські фашисти устроюють 4. серпня масову прогульку до Явожини, що має бути демонстрацією проти Польщі в момент, коли в Закопанім відбуватиметься свято 10 роковин Татшанського Товариства. Ця вістка остає в зв'язку з поголоскою з перед кількох днів, що чеські фашисти задумують оружно окупувати Явожину і поставити Польщу перед доконаний факт.

Зїзд Професійної Організації Українського Студентства („Профорус") Зах. Земель України.

На днях відбувся у Львові Зїзд Профоруса по репрезентативному принціпу (на 10 студентів — 1 делегат). Всіх присутних разом з представниками Українського Високого Шкільництва у Львові, відпоручниками української преси, делегатом гостем від українського студентства Волині, Холмщини, Поліся і Підляшя та відпоручником Цесуса було 131; право рішаючого голосу мало 108 осіб з 213 мандатами. На Зїзді було репрезентованих до 1.600 членів Профоруса. Зїзд відкрив голова егзекутиви Профоруса Української Краєвої Студентської Ради; він вказав на те, що українське краєве студентство після програної оружної боротьби з противником рішилося звести культурну боротьбу, яку воно зводить з напруженим всіх своїх сил та, що під теперішну важку хвилю української нації належить до кождої справи підходити з повною розвагою, помиваючи всякі партійні і особисті спори.

Після вислухання звіту з діяльности УКСР. за університетський рік 1922/23 та уділення абсолюторії уступаючій раді виголосив університетський референт УКСР. реферат про університетську справу, після якої вивязалася жива дискусія. Вислідом дискусії є слідуючі постанови, як витичні лінії поступования українського студенства Західних Земель України:

I. Університетські революції:

По вислуханню реферату в справі УВШ. у Львові — Український Краєвий Студ. Зїзд констатує:

1) Українське Краєве Студенство оправдало на протязі останнього року своєю твердою волею і неперинною активністю високу життєву вартість необхідних для культурного розвою нації Українських В. Шкіл у Львові і дало цим доказ великого зрозуміння духових потреб українського народу в сучасну хвилю повного політичного поневолення та вважає дальше творення українських В. Шкіл у Львові начальним кличем своїх культурних і національних змагань.

2) УКС. Зїзд висказує признання і подяку зборам професорів УВШ. за їх безінтересовну, жертвенну працю над поширенням наукових цінностей українського університету і політехніки та видить в дотеперішній їх рішучій поставі повну моральну запоруку за майбутній розвій осередків української культури.

3) УКС. Зїзд з радістю витає успішну діяльність Т-ва Української Молоді в Ню-Йорку, Т-ва „Обєднання" в Філядельфії та загал українського громадянства Америки і Канади та висказує їм подяку за їх велику жертвенність на цілі У. В. Шкіл у Львові.

4) УКС. Зїзд з радістю витає повстання Кураторії У. В. Шкіл у Львові, як доказ великої їх актуальности серед кругів цілого українського народу та закликає Кураторію до праці над створенням найдогіднійших моральних і матеріяльних умов для дальшого успішного істнования У. В. Шкіл у Львові.

5) Вважаючи характер дотеперішної акції в будівництві (створенню) У. В. Шкіл у Львові — одиноким можливим і з огляду на сучасне положення нашій найбільш відповідаючим засобом боротьби до осягнення її найвисших цілей, УКС. Зїзд вважає недопустимим підпимання якихнебудь пертрактацій в справі У. В. Шкіл з органами польських властей та застерігає собі в цьому відношенню своє становище.

6) Стверджуючи хитку поставу деяких кругів громадянства і студенства в справі У. В. Шкіл — УКС. Зїзд пятнує всіх тих, які словом і чином зломили загальну солідарність боротьби і ділали тим на шкоду У. В. Шкіл.

7) Констатуючи крайно вороже становище до розвою української культури і науки з боку польського громадянства і офіціяльних властей, УКС. Зїзд найрішучійши протестує проти постійного переслідування органами польської влади свобідного існування і научної діяльности У. В. Шкіл.

8) Зберігаючи окремішність повного розвою української культури і одношільність у веденню дальшої боротьби за У. В. Школи — УКС. Зїзд стоїть непохитно на становищі постанов всіх попередніх Краєвих Студ. Зїздів та доручає егзекутивам всіх студ. організацій як найконсеквентнійше продовжувати дотеперішню акцію.

9) В справі виїзду краєвого студенства на студії за кордон УКС. Зїзд піддержує всі рішення попереднього Краєвого Студ. Зїзду з 14. X. 1922.

II. Резолюції культурно-просвітної діяльности.

1) В найблизшому шкільному році українське студенство розвине як найширшу і як найживійшу акцію так в напрямі культурно освітної праці над собою як і серед широких народніх мас. Від культурно-освітної праці не може відмовитися ні один свідомий і карний член Профоруса.

2) Культурно-освітня праця мусить бути організована, плянова і доцільна, тому при усіх організаціях Профоруса належить творити культурно-освітні гуртки і вести в них працю після вказівок плану праці виготовленних культурно-освітною референтурою і затверджених Зїздом Ширшої Ради Профоруса в лютім 1923 р., який можна відповідно до потреб даного гуртка поширити.

3) Розуміючи вагу знання чужих мов при засвоюванню культурних цінностей з першого джерела і придбання їх своїй культурі Зїзд закликує загал студенства до як найінтензивнійшої праці в напрямі вивчування мов культурних народів, крім того плекання і дбання про чистоту своєї мови через студіювання клясичних творів української літератури.

4) Під оглядом організаційним культурно-освітня праця повинна бути централізована а під оглядом її переведення лишається даному гурткови автономію.

5) Зїзд взиває всі організації Профоруса, щоби вони в культурно-освітній праці держали живий контакт з громадянськими культурно-освітними організаціями і спішили їм кождочасно з допомогою.

6) Зїзд взиває економічні органи всіх організацій Профоруса щоби вони при укладанню свойого буджету брали під увагу також культурно-освітну акцію і матеріяльно її спомагали.

7) Щоби культ.-освітня праця не була позерковна, хаотична і дилетантська, Зїзд поручає поділ праці між поодинокими фаховими студ. організаціями, так щоби кожний фах вів культурно-освітну працю в першій мірі у своїому ресорті.

8) Зїзд взиває всі органи Профоруса, щоби вони вели широку акцію в напрямі організування так чисто студентських як і публичних бібліотек.

(Докінчення буде.)

12 серпня ц. р. здержується висилку часопису всім П. Т. Передплатникам, що заляглють з передплатою.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

З дороги життя.

Геніальні діти.

Чи запримітили Ви, що всі малі діти є геніяльні, а дорослих геніяльних людей так мало? Мало хто з нас уміє розвивати свій вроджений талант таким робом, щоби заховати свою діточу геніяльність. Але є такі, що вміють. Скількість таких геніяльних дорослих дітей зростає у нас що-раз більше. Де? — Ви вже вгадали: — в політиці.

Ця думка вирипула в мені дуже ясно цими днями на селі. Лежу горілиць в саді, відпочиваю по чужій політиці... Річ ясна: мрію. Аж ось — крики. Це дітвора грається... в мир. Скопує пісок і тицяє в нього ріжні квітки. Засновує город готовими квітками нарваними з квітників сусіда. Кажу з лагідною усмішкою: — Та як-же це у вас виросте, без коріння, на піску? Не жаль вам свіжих квітів, що завтра зівянуть?

— Е! наш не зівяне! побачите!

Зявляється діточка дітей і ломить руки: — Діточки, та як вам не сором красти і таку школу робити? Чи не краще би вам підлити наші власні грядки або навчитись полоти?!

Найстарший хлопчина ховає голову в траву, напинається до тітки другим боком, який не є боком і кричить:

— Прошу до нас не мішатися! Ви є старі і не розумієтеся на нових способах як треба садити...

І решта дітей в один голос: гу-у-у-у!

...Перекладіть цей образок на політичну мову. Тоді зрозумієте, чому так легко деяким нашим діячам мати геніяльні ідеї. Вони нахапують їх повні жмені легким коштом і ставлять сторчаком перед власним носом. Щоби сад був негайно. Це є доказ енергії, рішучости і діловитости. І навіть називається по чужинному всесильно: l' action directe. Не підхожий грунт? — Пересудь, назадництво! Завтра не втримаються? — Пусте! Чи ми не маємо ідей? Наберем нових! го-го! Своєрідні обставини? домагання менту? Тьфу! консерватизм, опортунізм, зрада ідеалів!

І йде гра в мир. Як колись перед війною у війну. Не переможем? ого! побачите! Побачили. І дивимось далі...

Орест Ордан.

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Останнє число „Діла" підпало конфіскаті за кінцове речення у вступній статті та два місця в статті „Повіт. Нар. Зїзд в Підгайцях".

— **Посольські віча в Галичині.** В Задвірю пов. Перемишляни відбулося 12. липня ц. р. віче, на якім посол Хома Приступа і сенатор Лев Маркович зложили звіт із своєї парляментарної діяльности. Народу було богато, тимбільше, що зійшовся того дня з околиць на відпуст до місцевої церкви. Після представили положення українського народу, що після сантах на їонально-державних порядів знаходиться на становищі побідженого. Польська конституція не дала нам нічого навіки польський уряд і польське товариство відмовляють нам найелементаріїших національних прав. Та ніякі репресії не зломлять духа народу, який ще дужчає через свою національну організацію. Великі овації з боку слухачів потвердили вимовно, що наша українська душа не вмре, не загине. — Вечером місцева читальня „Просвіти" дала виставу „Невольника". Пов. Приступа улаштував крім того ще цілий ряд віч, а саме: дня 15 липня в Новосілках пов. Камінка струм., дня 18. в Яричеві пов. Львів і дня 22. в Глинянах пов. Перемишляни. На всіх вічах було по кілька тисяч громадян, що може свідчити про незвичайне зацікавлення народніх мас працею українських послів у польськім соймі.

— **Концерт на Клепарові.** Дня 22. липня 1923. р. відбувся в читальни Просвіти в Клепарові концерт оперових співаків міського театру Вп. панів Павлюка, Балевича, Глядія Новіцкого і Штерпакевича, на дохід місцевого Сокола. Всі співаки вивязалися дуже добре з свого завдання, а п. п. Павлюк і Балевич своїми милими вишколеними тенеровими голосами чарували публику. Супровід фортепяну спочивав в умілих руках п. Новаковського. Всі пісні запродуковані в ріжній мові робили на місцеву публику глубоке враження і це цілком зрозуміле, бо пісня, якої зміст публиці чужий і незрозумілий не може її захопити. На жаль, декотрі зі співаків забули про це. На будуче належало би цего уникати.

— **Сваволя поліції на Поліссю.** Сарненський повіт на Поліссю. 7. травня ц. р. до солтиса с. Білої, Висоцької громади явився поліцянт Осецький (зі ст. Удрицьк) і став вимагати безплатної підводи під дошки для якогось крамаря Полховського. На запитання солтиса, кому й для якої потреби необхідна підвода поліцянт погрожував кулаками і, лаючись по кацапськи (це то вони уміють), обіцяв повибивати солтисови зуби. При цьому було багато свідків-громадян с. Білої. Коли нарешті припиняться такі дикі вчинки поліції?

— **Ксьондз в ролі „вивідовці".** 14. липня ксьондз кремінецького ліцею Дітрих зайшов в одну з українських книгарень в Кремінці і побачивши книжку Трощького — „Туди і назад", — видану в Київі, страшенно розкричався, почав лаяти Українців, вхопив цю книгу і побіг до поліції. В скорому часі завявилася в книгарні поліція, котра зробила трус, але нічого компромітуючого не знайшла. Після того був зроблений труд і у п. Бжеського. Забраної книжки ксьондза не повернув. Чи личить ксьондзові займатися доносами і при тому безпідставними?

— **Нещасна подія.** Шумськ, кремінецького повіту. Недавно один з лісників Сураського державного лісу (б. офіцер-денікінець), зустрінувши селянина, що пас свої коні під лісом, забив його вистрілом з револьвера. Коли зібрався нарід на місце цієї події, то жінка забитого з розпуки зарубала сокирою лісника-душогуба. Подія ця викликала серед населення заворушення. На місце вислано кінноту.

— **Відшкодування з Америки.** Польське міністерство закордонних справ комунікує: Обовязуюче американське законодавство передбачує виплату відшкодування родині робітника, який впав жертвою нещасливого випадку, одначе признання відшкодування зависить під виказання, що даний робітник дійсно удержував родину, що дасться найкраще доказати на основі посві-

Увагу на грошеві листи і перекази. Супроти цього, звертається увагу родин емігрантів, які тепер заняті в промислових, копальняних і т. п. заведеннях Злучених Держав, щоби вони якнайстаранніше переховували усі документи, які походять від емігрантів, особливо кореспонденцію, разом з копертами та поспосвідки одержаних з Америки грошей.

— **Часописи знову подорожіли.** Деякі львівські часописи, ведені загальною доріжнею паперу і коштів друку піднесли місячну передплату на 54.000, а ціну поодинокого числа до 2000 мп. В тій справі доносять з Варшави: „З причини помітного подорожіння ротаційного паперу, нових підвижок ціни друку, платень персоналу, та всяких технічних артикулів, краєві денники будуть примушені підвищити ціну передплати. Після останніх обчислень примірник польської газети калькулюється доперва при ціні 3 тисяч марок. Такої підвижки треба сподіватися в найблизших днях".

— **Документ часу.** Starostwo Agendura Oddziału Informacyjnego w Tarnopolu L. 1806/23 inf. Do Pana d-ra Stefana Brykowicza adwokata w Tarnopolu. Tarnopól, dnia 23. VII. 1923. Zawiadamia się, że broszury ukraińskie 1) „Wistnyk derżawnych zakoniw i rozporadkiw Zachidnoj Obłasty Ukraińskoj Respubłyki" Nr. 1, 2, 4, 6, 7, 9; 2) „Zbirnyk zakoniw rozporadkiw ta obiżnykiw prohołoszenych derżawnym Sekretarjatom Zach. Ukr. Nar. Respubłyky"; 3) „Jak my powynni stojaty za ukraińsku narodnu Respubłyku"; 4) Ukraiński rasport wystawiony na imię Jakiwa Markusa przez Ukraiński Powiatowy Komisarjat w Tarnopolu i 5) Obwieszczenie Państwowego Komisarjatu Ukr. Nar. Resp. z 4. XII. 1918 r. l. 229, zabrane podczas rewizji przeprowadzonej u Pana dnia 23 VI. 1920, jako będące treści wyraźnie antypaństwowej, a tem samem ulegające konfiskacie zatrzymuje się do dalszego tutejszego urzędowego użytku. — Starosta: podpis nieczytelny. Подаємо цей інквізиторський документ без коментарів.

— **Змінюють старостів.** Як нас повідомляють, на місце старости Марп. жидачівським старостою назначено відомого україножера Слоньского, знаного добре з репресій супроти Українців у Долинщині. Також на місце добромільського **старости** Скаржиньского прийде новий представник „залізної руки".

— **Нечиста совість.** З Данціга доносять, що з приводу розліплювання комуністичних плякатів в Сопотах повстала серед сопотських літників паніка. Половина з них вже опустила непевний грунт. Нічліг в сопотських гостинницях коштує 1 мілїон нім. марок.

— **Повідомляю** моїх П. Т. Клієнтів, що з огляду на виїзд за границю не приймаю жадної роботи від дня 1. VIII. 1923. до кінця тогож місяця. — *Марія Павлюк*, робітня суконь і костюмів дамських, Львів, Соб'єського 12. 198 1—3

РУДЕЧЧИНА ПОЗІВАЄ!!

ВІЧЕ в ВОЩАНЦІХ РУДЕЦЬКОГО ПОВІТУ відбудеться в неділю, 5. серпня ц. р. точно о 2-ій год. по пол. Організація Трудової Партії рудецького повіту просить о численну участь в сім першім політичнім вічу. 1—1

† Посмертні згадки.

Дмитро Гореччук, студент, бувший старшина У. Г. А. помер 20 м. м. в Зборові в 20-му році життя. В. Й. П.

Ширіть наш часопис!

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Заряд монастира СС. Василіянок в Яворові пошукує іспитованої учительки гри (на фортепяні) і співу і учительки з II. групи. 197 3—3

ЛИСТУВАННЯ.

(Запити і відповіді).

Хто знав би, де перебувають старшини армії У. Н. Р. **Іван Наливайко** з Київ-Куріївка і **Степан Смогоневський** з Поділля, прошу повідомити на адресу: ing. I. Kulyk Užhorod, Ref. vet. praci, Č. S. R. 164 3—3

Дрібні оголошення.

НОТАРІЯЛЬНИЙ кандидат з кількалітньою практикою, рутинований референт у спадкових справах, глядає заняття у нотаря. Зголодження з чемности: Д-р Іван Сохацький, Калуш. 209 1—3

ФАБРИКА, що існує у Львові від кількакадцяти літ, приїме спільника з капіталом від 200 мілїонів в ціли розширення фабрики. Письменні зголошення під „Спільник" до Адміп. „Діла". 208 1—3

ДЕРЖАВНИЙ урядник 33 літ, оженився з господарною панною, котра допоможе 300 д-ми до сплати дому і 5 моргів поля. Зголошення „Spes" Poste restante Львів. 207 1—1

ПРИЙМУ хлопця з доброго дому на практику до торговлі мішаних товарів з комнатою до снідань. — Іван Павлусевич, Надвірна. 206 1—2

ПРАСИ до дахівок, - ЦЕМЕНТ - портляндський вагоново поручає „ШЛЬОТ" ЛЬВІВ, вул. Баторія 4. 201а 1—20

ГАВАЛЄР літ 30, властитель торговельно-промислового підприємства ожениться з панною або вдовою властителькою сільського господарства або якогось підприємства. Зголошення під „Брат" до Адміністрації „Діла". 210 1—3

ПОШУКУЮ учительки до двох дітей 5. і 2. кл. народної. Ціле удержання і платня після умови. Зголошення враз з уділяваю слати на адресу: о. Сава Ломницький, парох в Трибухівцях, почта Городниця коло Гусятина. 194 3—3

МАШИНУ до писання з українсько-польським письмом сейчас купить фірма „УНА" Дрогобич, Стрийська 14. 184а 4—4

УГОЛЬ, дахівку, нафту, свічки, томасину доставляє по фабричних цінах фірма „УНА" Дрогобич, Стрийська 14. 184 2-12

ПОМЕШКАННЯ з харчем при інтеліґентній родині шукає банковий урядовець за доброю заплатою. Зголошення до Адміністрації під „Банковець". 205 2—2

ВАЖНЕ для ПАНЬ і ПАНІВ! Фабрика капелюхів **І. Ґоттліба (Львів, пл. Стрілецька 15)** приймає капелюхи до перефасонування дамські, мужеські, фільцові і велюрові після найновійших заграничних моделів. Перероблює мужеські на жіночі. Спеціяліст чищення білих фільцових капелюхів. 183 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

Конкурс.

Кружок У. П. Т. в Станиславові вул. Голуховського ч. 20, оголошує конкурс на одну посаду учителя до моши польської і української (іменької) при учительській муж. семінарії в Станиславові і дві посади учителів при народній школі в Бзуполі. Для семінарії вимагана що найменше укінчена філософія або виділовий іспит з першої групи (для народньої школи вимаганий іспит зрілости, при чім першенство застерігається тим, що вміють вести хор, драматичний кружок і кооперативу). Подання принимаються до 20. серпня. Получити життєпись і відгляс свідоцтв. 163 3—3

Швайцарська ґаза,

першорядної якости пасп, гурти, камінці, вальці, катпри, трансмісії. Конкуренційна ціна. „ПІЛЬОТ", Львів. Батор'я 4. 20 9.20

„WHITE STAR LINE"

ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36.

ЕВРОПА — АМЕРИКА
5½ днів
через океан на повному отвертому морю.
Карта корабельна 106 долярів і 8 долярів податок.

ЕВРОПА — КАНАДА
5½ днів
через океан на повному отвертому морю.
Карта корабельна 106 долярів і залізничий квіток від порту.

ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО 5.

Дуже важне для подорожуючих до АМЕРИКИ і КАНАДИ

ДУЖЕ ДОБРА НАГОДА! для пасажирів, що хотять їхати без пересідання з Данціга впрост ДУЖЕ ДОБРА НАГОДА!

до КАНАДИ або НОВОГО ЙОРКУ 18. серпня 1923.

відходить величавий і найвигіднійший для пасажирів корабель Корабельного Товариства „WHITE STAR LINE" **„CANOPIC"** з величаво урядженими віддільними кабінами III кляси на 2, 4 і 6 осіб. По всякі інформації і закупно корабельних карт, просимо зголошуватися особисто або листовно до **корабельного Товариства WHITE STAR LINE ЛЬВІВ, вул Городецька 36 і ТЕРНОПІЛЬ, Тарковського 5.**

Великий транспорт зі Львова і Тернополя до Америки і Канади кораблем **„CANOPIC"** відходить **9. серпня ц. р.**

„WHITE STAR LINE" ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36 ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО ч. 5.

За редакцію відповідає Ол. Кульма. З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 98. (9.979). Львів, субота 4 серпня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. ощад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в кроні 35'00 Мк.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 50 000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехо-Словаччині 30 ч. кор., Румунії 100 лей, Югославії 50 динарів, Австрії 5000 кор. Зміна адреси 20 ґ. мк.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 1 500 Мк.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Дня 3. серпня 1923.

Сутичка Німців з французькою поліцією

Париж. По звідомленнях з Дісельдорфа, кількинайцять Німців завтакувало урядовців французької поліції. Один із урядовців ранений.

Саботаж на залізниці.

Париж. По звідомленнях Аввса з Дісельдорфу, в ночі на 30. липня доконано акту саботажу на електричних сигналах на залізничному дворі в Ессені. З тієї причини французькі власти помножили кари санкцій. На місто наложено кару у висоті 50 мілїонів марок і зарядженно вирівнання коштів направи.

Рішення анґлійського кабінету.

Льондон. Англійський кабінет на нарадах рішив, що так проект англійської відповіди як і ноти, долучені до проекту опублікується. В звязи з цим державна друкарня почала горячкову працю над згаданим матеріялом. Сподіються, що ці ноти оголоситься вже 2. серпня. Деякрі члени парляменту пробували вже вчера пізним вечером одержати відбитку з друку.

Льондон. Тутешні часописи подають вістку начеб більшість членів кабінету заявила, що всі дальші переговори з Францією у справі відшкодувань є зайві і що тому англійську ноту до Німеччини слід уже публично оголосити.

Льондон. На 2. ц. м. визначено нове засідання кабінету. Опісля прем. Болдуін у палаті громад а льорд Керзон у палаті льордів виголосив заповіджену декларацію. В добре поінформованих кругах вачувати, що прем. Болдуін заявив, що або муситься скликати міжнародню конференцію в справі відшкодувань, або Англія при підмозі Італії візьметься самостійно за акцію супроти Німеччини. Дальше заявлають у тих самих кругах що Пуанкаре у своїй відповіди відкинув майже всі англійські предложения.

Криваві демонстрації в Оберґавзен.

Берлін. Часописи звідомляють про поважні сутички в Оберґавзен. До сутички прийшло підчас демонстрації страйкуючих робітників. Дві особи за виставою вбито, а 7 ранено.

Совітський повновласник в Італії.

Рим. Польрадіо. 2, ц. м. прибув до Риму повновласник совітської Росії Йорданський.

Засуди Німців у Порурю.

Дісельдорф. 1. ц. м. від булася розправа проти кількох Німців, обвинуваченних за намагання крадіжи військових таємниць окупаційних французьких властей. Другого обвинуваченого засуджено на досмертні тяжкі роботи. Решту обвинуваченних на вязницю і високі кари. Трьох обвинуваченних німецьких старшин, котрі втікли, засуджено заочно на смерть.

Польща, здобувши завдяки щасливим обставинам свою державність, не використала досвіду, який могла їй дати хочби власна недавня історія. А прецінь — Поляки так недавно ще ходили по всіх перехрестях Европи і скаржились на свою долю. Находили послух. Викликували симпатії.

І ця бита долею за гріхи попередніх поколінь Польща, здобувши волю, до всіх цих народів, яким доводиться мати з нею до діла, не вміла нічого иншого приноровити як те, чим послугувалися у відношенню до неї — її наїзники.

Хоча відносини в Европі далекі від стабілізації. Хоча схід Европи кипить. Хоча кождий завтрішний день грозить комплікаціями. Хоча довкруги Польща не має ніде тривкої опори — і кождий її хибний крок буде використаний до кінця проти її імперіялістичних змагань. За богато числять польські політики на „малу зрілість" національних меншостей (мають на думі Українців і Білорусинів).

Підходять до цих „національних меншостей" з передвоєнними оціночними категоріями. Забуваючи про цю велику школу, яку перейшли українські та білоруські народні маси підчас війни, підчас революції Сходу — і вкінці під польським панованням. Забувають про ту таємну силу (кому, як кому, а Полякам повинна вона бути зрозуміла!), якою являється у визвольних змаганнях нації — традиція боротьби за власну державність. А прецінь участь в боротьбі за українську державність брали крім горстки інтелігенції виключно діти цих саме народніх мас. Вони головами накладали на полях бою, вони томилися по тюрмах і таборах полонених та інтернованих. А з цими думками, які зродилися в часах активного виступу цих мас, розлучитися нація не може. Вони промовляють з непереможною силою. Цю силу — і це треба підчеркнути — польська влада і польська суспільність на „кресах" розігріла до білого гарту. Скажемо щиро: до зміцнення наших позицій в народніх масах Польща проти своєї волі, несвідомо — причинилася дуже богато. Не тільки своїм поведенням на „кресах". Історія походу на Київ, рижський мир — і табори інтернованих жовнірів армії УНР. — відстрашаюча лекція для грядучих поколінь. Сьогодня сумніваємося, чи навіть пп. Петлюра і Андрій Лівицький, автори варшавського пакту — повторили би свою „комбінацію"

з першої половини 1920 р. Що й казати про тих кількадесять тисяч найактивнійшого елементу з Наддніпрянщини, який в добрій вірі опинився поза затиченими східними границями Польщі! А прецінь цей саме елемент рознесе посмак Польщі по широких просторах України.

Вшехпольський табор збирається миритися з майбутньою Росією коштом українських земель. Та покищо большевицькі майстри від агітації використовують кождий хибний крок теперішних володарів Польщі. Хоч би останній: Всім нам в свіжій памяти запухтиївський жест п. Гломбіньского у відповіди на наглий внесок Українського Клюбу в справі українського шкільництва. „Lasciate ogni speranza" — каже вшехпольський лідер.

І неначе йому у відповідь совітська телеграфічна агенція „Роста" 28. липня подає: „Українізація школи на Україні робить великі успіхи, в богатьох місцевостях процент українських шкіл доходить до 90 проц." Безумовно. Як дотеперішний досвід вчить, вістки, підпускані совітськими агенціями про „українізацію" урядів, школи і т. д. являються звичайним агітаційним тріком. Всеж і це находить свій відгомін. Бо большевики прекрасно здають собі справу, якою силою являється — по очеркненню Троцького — вибухова сила нац'оналізму. І хоч її у себе стараються всіма способами ослабити, у поборюванню своїх ворогів ніколи не занедбують цею вибуховою силою національзму покористуватися.

А польські політики мріють про отравлення 10 мілїонів Українців і Білорусинів. Важке завдання на східноевропейському вулькані.

Курс грошей.

Львів, 2. серпня. Дол. амер 224.000—225.000, дрібні 220000—222000, дол. канад. 203000—205.000 дрібні 196.000—198.000, німецькі марки 50 і 100 0·35—0·38, 10-тис 0·38—0,40., стар. еміс. 2.70—2.75, сотки стар. еміс. 1·50—1·80 лей 825—860, дрібні 810—820, кор. чеські 4700—4800, дрібні 4600—4700. Австр. тис. нов. емісії 1450—1500, стар. еміс. 9000—9500, сотки стар. еміс. за тис. 12—14.000, дрібні à 10 за тис. 11—13.500, австр. штемплі 275—280, австр. перекази 282—283, Франки франц. 10600—11000, фунти стерл. 880.000—920.000 франки швайц. 32.000—32.500.

Золото: 20 кор. 890—930000, 20 франк. 820—850000, 20 мар. 950 до 970, 10 рублі 1,100000 —1200000, дол. 110000—115000.

Срібло: Кор. австр 14500—15000, 5 кор. 78000—82000, фльорени 70000—81000, рублі 58500—59000, копійки за 1 рубель 34000—35000, лей 14200—14300.

Ліпік 31. липня. Берлін 0·0005 Голяндія 220.50, Ню Йорк 560.64 Льондон 25.—, Париж 32.70, Медіолян 24.30, Прага 16.57½, Будапешт 0.02 1/4, Букарешт 2·80 Бельград 5.80, Софія 5.15, Варшава 0.0028, Відень 0.0078 7/8, Австрійські штемплі 0.0079.

Огляд світових подій.

Довги Німеччини.

Відомий англійський економіст, проф. Джон М. Кейнес, автор книжки „Економічні наслідки мира" торкається в окремій статті „Neue Freie Presse", питання про можливість порозуміння в справі довгів Німеччини. Переговори в цій справі між Англією і Францією повинні, на його гадку, взяти за підставу необхідність признання Німеччині мораторії на 2 роки, зниження суми німецького довгу на 15 мілярдів золотих марок, розділ цієї суми між Союзними державами згідно з планом прийнятим на конференції в Спа і перечеркнення довгів між Союзниками. Питання про спроможність щорічних сплат Німеччини треба відкласти на пізніше. Як що Франція хоче на далі продовжувати окупацію Рурської території, тоді питання що до сплати відшкодувань змінюється. Навіть найбільше безсила нація не в силі прийняти на себе зобовязання, знаючи, що додержання цих зобовязань не зміне її становища. „Можна уявити собі — пише Кейнес — що людина зрікається свого цілого майна, щоби оминути смертного удару. Але ніхто не зречеться його, знаючи, що йому так чи так мають відрубати голову. Що може виграти Німеччина на випадок з гори що до заплачення суми, яка перевисшає кошти її опору в Руpi, — знаючи, що їй не повернуть її політичну одноцільність та свободу?... Якщо Німеччина має взяти на свої плечі тягар довгу то її політична та економічна ситуація мусить бути як найбільше сприятлива, щоби бодрість і хист підприємчивости народу могли зміцнитися".

Франція мусить вибирати між Німеччиною безсилою та розбитою, яка напевно нічого не заплатить або Німеччиною організованою. Коли-ж Франція є цієї гадки, що Німеччина не заплатить своїх довгів у ніякому разі, тоді й вона не повинна гаяти часу на балачки про умовини її відшкодувань. Теперішні кабінети і уряди є надто живо зайняті тимчасовими питаннями у звязку з цією справою ніж загальною проблемою. Різниця поглядів між Англією і Францією у цій справі лежить більше у тому: як вони уявляють собі майбутню европейську політичну карту і в поглядах на міжнародні взаємини, ніж у тому, скільки хто з них хотів би добути готівки від Німеччини.

Конфлікт у Руpi.

Всі німецькі партії з виїмком німецьких націоналістів (які не входять в гру при комбінаціях державного укладу сил) прийшли до висновку про необхідність полагодження як найшвидше рурського конфлікту. Міністер фінансів Гермес заявив, що цей конфлікт коштував Німеччину 10 білліонів і що цією сумою можна було сплатити гарну частину довгу.

Погляди в Льондоні.

По одержанню нот поодиноких Союзних держав у німецькій справі панує у Льондоні погляд, що поки що нема виглядів найти спільне становище, з якого можна би вислати Німеччині ноту від Союзників. Англія не рада зустрічає погляд Франції та Бельгії, що з Німеччиною доведеться незабаром розмовляти на ново, з огляду на передбачену катастрофу. Англія здає собі справу з небезпечних наслідків такої небажаної катастрофи.

Америка і европейська криза.

Французькі часописи робили докір англ. міністр. Болдвінові, що його промова про репараційні довги, обчислена на відгомін у Парижі, не зробила ніякого вражіння в — Америці. Америка є нині цією державою, яка, єдина, може зарадити загальній европейській кризі. Та одночасно вона стоїть на становищі, що в Европі істнує тільки одна проблема, якою вона хоче цікавитися: оздоровлення фінансів. Шлях до прочищення важкої атмосфери повинен іти у господарсько-промисловім напрямі.

Революція?

„Форвертс" коментує з обуренням промову німецького посла в Варшаві гр. Кесселя, який заявив, що большевицька революція в північній Німеччині і націоналістична в південній невідхильні, тому, що большевізуюча Німеччина йде свідомо до німецько-французької війни.

Програмова відозва італійських фашистів.

Велика народна рада італійських фашистів, звернулася до усіх визнавців фашизму в Італії з програмовою відозвою, повною гордости і самоневности. У вступі відозви зазначено, що від моменту памятної революції фашистів аж до нині ні одна сесія великої ради фашистів, не мала такої ваги як остання, яка відбувалася в історичних апартаментах венецької палати, яка є тепер поміщенням уряду. Підчас чотирнайцяти чергових засідань згаданої сесії — усі важні проблеми фашизму — читаємо в відозві — як справа міліції, синдикатів і скоординування діяльности, будуть розважно проаналізовані, а відтак синтетично розвязані. Утворений революцією організм виявив небаром зразкову справність функціонування. Ідея фашизму зискала на поширенню. Непорозуміння в нутрі партії мають ярко льокальний або особистий характер і їх ліквідація не представляє найменчої трудности. 300—500 тисяч чорних сорочок це невидимий але сильний орган, який піддержує владу фашизму. Усі організації і інституції фашизму виявили незрівнану живучість і находяться в повному розвитку.

Домашня війна покінчена. Уряд працює над відбудовою. „Той четвертий ренесанс нашої безсмертної раси є доконаним фактом".

„Наш вождь — кінчить відозва — який веде нас від 1919 р. є незломний і неугнутий в тій ролі вождя і навіть найбільші бурі не зможуть ним колихнути. Ми були, є і будемо йому сліпо послушні, на життя і смерть, маючи одну благородну пристрасть, то є бажання могучости нашої батьківщини. Хай живе фашизм!"

Платіть партійний податок!!! Присилайте на адресу! „Краєвий Союз Кредитовий" у Львові, Ринок 10., вкл. кн. ч. 5.000. Жертводавці повище 5000 мп. будуть оголошені поіменно!!

Закон про „амнестію".

(Докінчення.)

Про властиву амнестію за політичні злочини трактує арт. 6. котрий звучить як слідує:

„В границях, означених в нинішньому законі, пускається в непамять і дарується переступства, випливаючі виключно або в переважаючій мірі з мотивів національних, політичних, релігійних, суспільних, або суспільно-господарських.

Дарується кари, оречені за ці переступства, без огляду на їх рід і вимір; карне поступування за ці вчинки не буде введене, а введене буде уморене.

„Повна амнестія, означена нинішнім артикулом, не відноситься одначе до переступств, поповнених з розмислу, що потягнули за собою, або після наміру справця мали потягнути: позбавлення життя чоловіка, тяжке ушкодження тіла, або здоровля чоловіка, або ушкодження чужої власности в більшому розмірі, або серед спеціяльно небезпечних обставин.

„Відносно до осіб, які, допустившися переступств, що підлягають повній амнестії на основі нинішнього артикулу, виїхали поза границі держави, або таких переступств допустилися за границею і до 30. марта 1923 р. не вернули в границі Річпосполитої, карне поступування не буде введене, а введене буде уморене одиноко на підставі заряджения президента Річпосполитої", виданого для поодинокого випадку.

Як бачимо, уступи 3 і 4 арт. 6 перечеркують в цілости це, про що говорить уступ 1. Постановами двох останніх уступів зведено в практиці загальну політичну амнестію до нуля. Ці обі постанови перевела теперішня народова більшість польського сойму всупереч внескам представників національних меншостей і польської лівиці, подібно як і постанову уступу в) арт. 3, вимірену проти комуністів. Польські народові суверени, ухвалюючи повищі постанови, не пустили нічого в непам'ять з наших визвольних змагань, противно, уступами 3 і 4 шестого артикулу пригадали світови, що навіть у хвилях великих успіхів для польської держави, про які ще недавно і самі не думали, а які з ласки антанти спали на них рішенням ради амбасадорів в Парижі 14. марта ц. р., не дарують нікому, хто мав відвагу боронити святих прав своєї батьківщини до самостійного державного життя. В українсько-польській війні в рр. 1918/19 і в пізнійших актах так званого саботажу — особливо осінню 1922 р.—з природи річи приходило до звичайного воєнного явища як убийство, тяжке ушкодження тіла або здоровля, ушкодження в більших розмірах чужої власности, або серед небезпечних обставин. Ця постанова дає широке поле для польських прокураторів і судів і очевидно має на меті карно судове переслідування учасників наших недавніх визвольних змагань. Не багато приносить вона і для нашої політичної еміграції, бо тут кождий мусить старатися у президента польської держави о індивідуальну амнестію для себе перед тим, нім зможе вернути до краю; инакше наразиться на можливість познайомлення з польським криміналом.

Арт. 7 відноситься до переступків, обнятих військовим кодексом, які нормує подібно як арт. 5.

На випадок збігу кількох карогідних вчинків, з яких одні підлягають амнестії, а другі ні, може суд кару злагіднити, а навіть уморити цілковито карне поступування за переступство підпадаюче під амнестію (арт. 8).

Після арт. 10 суд може уморити карне поступування, або його не вводити, коли після обставин належить принати, що наложена кара позбавлення свободи не виносила би більше як тон місяці (в кодексі може бути загрожена прим. від 1 до 6 місяців, або від року до пяти), але тільки за згодою прокуратора, навіть в справах, що підлягають компетенції повітових судів. Ця постанова відноситься і до переступств, що їх поповнено з нужди, коли би належало вимірити кару позбавлення свободи до одного року.

Кожда особа, що до якої пристосовано амнестію з самого закона, може до одного місяця по одержанню повідомлення про пристосування амнестії, заявити, що не користає з амнестії і жадає переведення поступування (арт. 11).

Амнестія відноситься також і до переступств приватно-карного характеру (пр. обида чести, зведення, чужолоство і т. д.), о скільки кару правосильно наложено. Натомість не відноситься вона до них самих переступств (пр. обида чести, зведення, чужолоство і т. д.) коли йде о уморення, або занехання карного поступування (арт. 12), щобто, що поступування в приватно-карних справах до дня 30. марта ц. р. правосильно не покінчених, треває дальше і амнестія цих справ не обіймає.

Після арт. 13 особи, що вже користали з загальної, або спеціяльної амнестії, можуть користати з нинішньої лишень о стільки, о скільки попередня амнестія признавала їм менші полекші.

Амнестію застосовує влада, яка видала засудження в першій інстанції. В переступствах, що підпадають під компетенцію повітових судів — повітові суди, у всіх инших карносудових переступствах—окружні суди через свої палати радні по висслуханню думки прокуратора. На випадок збігу кількох переступств, або коли би наложитися лише кара не переходила трьох місяців — рівнож палати радні при окружних судах і у всіх випадках компетенції повітових судів в першій інстанції. Від некорисного рішення в справі пристосування амнестії можна внести жалобу протягом одного місяця від дня доручення рішення до безпосередно вищої влади — отже від судів повітових до судів окружних, а від судів окружних до судів апеляційних (арт. 14).

В справах військового судівництва і в справах адміністраційних стосується аналогічно постанова 14 арт. (арт. 15).

Так виглядає в основних постановах найновіщий польський „амнестійний" закон.

Д-р Степан Баран.

З польських справ.

Експозе Ліндого.

На вчорашньому засіданню польського сойму виголосив міністр фінансів Лінде експозе, в якому сказав між иншим таке:

Маю честь просити високий сойм о прийняття закона о буджетовій провізорії на III. квартал 1923 року і уповноваження уряду до побирання податків та роблення видатків в рамах загального буджету.

Буджетова комісія не змогла станути перед соймом зі звідомленням про прелімінар на 1923 р. в парі з проєктом фінансового закона на біжучий рік.

Нагальний спадок марки зробив більшу частину буджетового закона нереальною. Після обчислень з мая ц. р. загальна сума видатків за один квартал досягла до 2.022,070.752 при чому приходи досягли ледви 1.382,843.139. Нині ті суми кількакратно вищі, при чому позиція приходів змаліла до мінімум вдепреціонованої марки.

Міністр Лінде запевняє що треба числитися з можливістю збільшення видатків, які будуть зрівноважені ощадностевою акцією уряду і стягненням податків.

„Переживаємо добу дефіциту" Буджетовий недобір буде покритий між иншим дальшою емісією марок, що є найболючійшим публичним тягарем.

Міністр надіється, що маєтковий податок, з якого він сподіється припливу 1 мілярда франків, дасть урядови можність основання емісійного банку і управильнення валюти...

Сон про долари.

Для успокоєння публичної опінії, затівоженої катастрофальним спадком польської марки, „Газета Варшавска" подає чутку, бутьтобі до польського міністерства фінансів надійшли дуже корисні оферти долярових позичок в сумі від 25 до 100 мілїонів доларів. Щасливе міністерство зачате тепер роздумування чи... принати позичку.

Маєтковий податок.

Фінансова комісія польського сойму приняла на онодішному засіданню неполагоджені іще статті

закона про маєтковий податок. Загальну суму означено на 1 мільярд золотих франків, яку розділено на поодинокі групи платників в той спосіб: група а) усі власники грунтів поза областю міст платять пів мільярда франків; б) усі промислові підприємства з промисловими свідоцтвами від 1. до 15. категорії і торговельні підприємства I. і II. категорії платять 375 мільонів, група з) платники не обняті двома першими групами, мають платять 125 мільонів золотих франків.

Хибний крок.

Варшавський „Ілюстрований Вечорник" пише: Уряд в властиво скарб зовсім не зрозумів доброго інтересу на всіх фірмах своїх внутрішніх позичок, але зробила цей інтерес широка публика, навіть на позичці „Odrodzenie", яка приймала „al pari" в заміну за 8-процентову золоту позичку, навіть на премійках, яких курс є високий. Скарб докладає до позичок, роздаровує горожанам мільярди (на щастя паперові) а помимо того викликує невдоволення і отверті листи. Чому?

Невдоволення викликав злоти „обличеньови", який в пропорціях мав бути рівний франкови і був би рівний, як би його покрито польськими марками в такому розмірі, щоби емісія цих марок на потреби скарбу виявилася найвищою. Боні сталиб помостом поміж старою і новою валютою. Тимчасом недописав не скарб а горожане, які хотять заробити і заробляють на скарбі. Валютову спекуляцію ведено в боні, куповані по 7500 а продавані по 20.000 а тепер навіть по 28.000. Який інтерес має в тому скарб?

Докладати? Одинока мета, це утривалення на певній рівени польського золотого як валюти, але таке утривалення коштувалоб за богато. Думка припинення емісії бонів, о скільки вони не мають нічого спільного з рівночасною реляцією марок, була би найкраща".

Ізольована Польща.

Пражські „Народні Лісти", нав'язуючи до заяви міністра Сейпля, що Польща не приступить до Малої Антанти, доказують, що супроти того Польща остає цілковито ізольованою. Говорючи про Росію пишуть „Н. Л." що Польща тільки з трудом може осягти порозуміння в тому напрямі. Поміж Німеччиною і Польщею згода є неможлива так як між огнем а водою. Поміж Чехами і Польщею викликано спір о Яворину. Врешті Румуни зовсім не виявляють охоти боротися в обороні границь Польщі проти Росії, як також Поляки не хочуть боронити румунських границь проти російського сусіда. До Малої Антанти Поляки приступити не хочуть тільки тому, що всюди люблять грати перші скрипки. Одначе на випадок, колиб Поляки всеж таки рішилися на цей крок, найшлабша сила, яка недопустилаб до їхньої гегемонії.

12 серпня ц. р. здержується висилку часопису всім П. Т. Передплатникам, що залягають з передплатою.

Совітська Росія.

Льояльність.

Старообрядні єпископи видали до своїх одновірців послання, в якому говориться, що старообрядна церква, противно як тіхонівці ніколи не виступала проти совітської влади. Старообрядна церква признавала, признає і завсіди буде піддержувати робітничо-селянську владу.

Ґратуляції.

„Роста" доносить, що німецький представник в Москві Радовіц, відвідав Чічеріна з приводу утворення СССР. і заявив, що німецький уряд живе бажанням укріплення і поширення дружніх взаємин з СССР.

Зїзд Професійної Орґан'зації Українського Студентства („Профорус") Зах. Земель України.

(Докінчення.)

III. Резолюції організаційного характеру.

1) Краєвий Зїзд Профоруса констатує з признанням, що українське краєве студенство зуміло за послідний рік існування Профоруса удержати свою станову організацію мимо затій всяких ворожих чинників і обставин.

2) Краєвий Зїзд Профоруса як речник волі і настрою українського студентства висказує його непохитну волю видержати в боротьбі за осягнення цілей витичених Профорусом, без огляду на те, яких жертв та боротьби не вимагалаб.

3) Українське студентство обєднане в Профорусі взиває в першу чергу той відлам українського студенства, котрий з ріжних причин не може взяти безпосередної участи в тій боротьбі — прийти в поміч українському краєвому студентству через вступлення в члени Профоруса і піддатися тим самим обовязкам випливаючим з того членства.

4) Краєвий Зїзд Профоруса взиває всіх цьогорічних українських абітурієнтів вступити негайно в члени Профоруса і скріпити його чисельно та морально в боротьбі за висунені цілі.

5) Краєвий Зїзд витає з радістю вроти УКСР-ади в напряді приєднання до Профоруса українських студентів Волині, Холмщини, Поліся і Підляшя та висказує побажання, щоби ті кроки увінчалися як найкращим успіхом. З окрема накладається обовязок навязати як найтіснійші зносини зі студентством Великої України.

6) Краєвий Зїзд Профоруса апробує всі рішення і заряджения УКСР-ади і обох Ш-Рад Профоруса в справах організаційних, і взиває загал українського студентства, що обєднане в Профорусі, поважитися до них і перестрігати їх як найсовісніше.

7) Краєвий Зїзд Профоруса пятнує з обуренням діяльність тих одиниць, котрі свідомо або несвідомо ділають на шкоду Профоруса і обєднаного в ньому українського краєвого студентства.

IV. Резолюції в справі пропаґанди.

1) Зїзд взиває Краєве студенство, всіми сторчими йому до розпорядимости засобами поширити між загалом українського ідею самостійних Українських Високих Шкіл у Львові.

2) Зїзд взиває українську студентську еміґрацію інформувати чужинців про боротьбу краєвого студенства за Українські Високі Школи у Львові.

3) Зїзд звертається з проханням до українського студентства Америки скинути в поміч краєвому студентству в інформовані чужинців про боротьбу українського студенства за українські Високі Школи у Львові.

V. Резолюції економічного характеру.

I.

1) Зїзд констатує з радістю стремління українського студентства до закріплення Високих Шкіл у Львові находить матеріяльне підержку широких верств української суспільности.

2) Зїзд висказує слова подяки признання і подяки українському громадянству в Америці, яке зрозумівши вагу стремлінь українського студентства до закріплення українських Високих Шкіл у Львові, поспішило йому з визначною матеріяльною поміччю.

3) Зїзд висказує рівнож слова признання українському населенню Східної Галичини, Волині, Холмщини, Посіля і Підляшя, яке і в цьому році по своїй змозі, старалося матеріяльно забезпечити свої Високі Школи та взиває його, щоб ще більш активно інтересувалося долею своїх Високих Шкіл.

4) Зїзд взиває ці одиниці і гурти української суспільности, які байдужно і індефірентно відносяться до заходів українського студентства маючих на меті матеріяльне забезпечення Високих Шкіл у Львові.

II.

Беручи під увагу: а) зростаючі з кождим днем запотребування Високих Шкіл у Львові, б) дуже малу фінансову спроможність українського населення в краю, в) обставину, що опираючись на доривочні філянтропії суспільности Високі Школи не можуть як слід розвиватись:

1) Зїзд звертається з проханням до українського громадяства в Америці, яке вже дало докази своєї жертвенности, щоби воно перевело у себе загальне оподаткування в користь Високих Шкіл у Львові, зглядно, щоби із загального оподаткування українського громадянства в Америці, яке тепер переводиться, відступило певну сталу квоту на цілі Високих Шкіл у Львові.

2) Зїзд взиває всі торговельні, промислові та фінансові інституції Західних Земель України під забором Польщі, щоби вони оподатковалися сталою місячною квотою в користь українських Високих Шкіл у Львові.

3) Зїзд ставить категоричне домагання до Цесуса в Празі, щоби він остаточно перевів серед українського студентства на еміґрації оподаткування в користь українських Високих Шкіл у Львові.

III.

Вглянувши в дотеперішну систему збіркової акції:

1) Зїзд стоїть на становищі зміни дотеперішної системи збіркової акції, яка не може дати виелідів покриваючих хоча в приближенню дійсні запотребування українських Високих Шкіл у Львові та відділення акції забезпечення Високих Шкіл від акції допомоги студентству, в яких першу належить передати Кураторії Високих Шкіл у Львові, другу поручає вести УКСР-аді.

2) Зїзд ставить домагання до Кураторії Високих Шкіл у Львові, щоби вона дійсно перейняла на себе акцію матеріяльного забезпечення Високих Шкіл у Львові.

3) Зїзд ставить домагання до Кураторії Високих Шкіл у Львові, щоби вона перевела загальне рівномірне оподаткування українського громадянства західних земель України.

ВП. Передплатників в Чехо-Словаччині присмо отсим складати передплату за наш часопис в Банку Чеських Легіонів в Празі на конто Видавн. Спілки „Ціло" у Львові, а нас повідомити листівною. — *Адм.*

Причину цього, що не всі ще постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна користь і громадянський обовязок повинні бути більшим авторітетом, ніж багнет чужого жандарма.

НОВИНКИ.

— **Кінець сезону.** Попереднє (97) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за кінець вступної статті п. з. „Отверти ми очима".

— **Зїзд студентів Волині в Луцьку.** Дня 29. липня п. р. відбувся в Луцьку зїзд студентів Волині, який покликав до життя „Комітет помочі українським студентам Волині". Зїзд витала „Просвіта" в Луцьку, представник студентів Волині в Чехії й представник галицького краєвого студентства. Учасників було понад сотня. Сенатор Черкавський, як голова зїзду, у вступній промові зясував завдання комітету. Потім слідував реферат про стан волинського студентства, по якім розвинулася жива дискусія. Зїзд, стоючи на становищі спільної тактики з галицьким студентством, ухвалив ряд резолюцій. Вибрано раду, до якої вшішло старше громадянство й студентство. Зїзд покінчився відспіванням „Заповіту".

— **Кінцевий попис елєвів Вис. Муз. Інституту філії Тов. ім. М. Лисенка в Станиславові.** Під кінець шкільного року відбувся в салі тов. „Бесіда" кінцевий попис елєвів Станиславівського Вис. Муз. Інституту. Се вже третий із ряду попис за шк. рік 1922/23. Доволі висока артистична уровень сього попису вказує на великий вклад праці, посвяти й зусиль з боку Дирекції й Учительського Збору та на хист, талант і працю зі сторони молодих іще елєвів. На похвалу Виділу належить піднести, що вмів дібрати Дирекцію й Учительський Збір та в протягу двохлітнього істнування Вис. Муз. Інституту двигнув високо наше муз. мистецтво в Станиславові; на догану знову додам, що не всі виділові цікавляться навіть так важливою річчю, як кінцевий попис. Також деякі учні — з невідомих причин — не брали участи в сьому попису. При сій нагоді слід згадати, що Управа Вис. Муз. Інституту докладає всіх сил, щоби заложити власну симфонічну орхестру й при підмозі суспільности мусять її пляни сповнитися в найблищій будуччині!

— **50.000 швайцарських франків за помешкання.** В одній з варшавських газет поміщено оголошенне про те, що за ціну 50.000 швайцарських франків (1,750.000.000 мп.) „відступного" можна винаймити помешкання зложене з 5 покоїв і кухні.

— **Катастрофа в Татрах.** Минулого понеділка упав з верха Високої в Татрах турист, що йшов від польської сторони в бік Чехословацького кордону. За упавшим вирядженно експедицію санітарного поготівля.

— **Страшна статистика.** Женевське міжнародне бюро праці оголосило на днях звідомлення про число военних інвалідів, управнених до побирання інвалідської емеритури, яке доходить до суми десяти мільонів осіб, з чого на Німеччину припадає 1,537.000, Австрію 164.000 Зєднині Держави 157.000, Францію 1,500.000, Велику Британію 117.000, Італію 800.000, Польщу (разом з занятими нею землями) 320.000, Румунію 100.000, Югославію 164.000 Росію 775.000, Чехословаччину 236.000, Бельгію 27.000, Канаду 45.000, Фінляндію 10.000, Нову Зеляндію 20.000. Загальне число военних інвалідів сягає 7,124.000. Туди одначе не втягнено ще інвалідів з Туреччини, Болгарії, Балкану, Португалії, Угорщини і Японії.

— **Тютюн знову подорожів.** Від 1. серпня знову підвисшено ціни тютюну і папіросів. І так: 1 кг. Кір 1,100.000, Ксанті — 1.000.000, найкращий султанський — 9 0.000, найкращий македонський 800.000, найкращий турецький — 720.000, кращий турецький — 520.000, середний турецький — 480.000, кресови" — 360.000, файковий 200.000 і 160.000, 1 шт. цигарки Сфінкс 1000, Дамес 900, египетський 800, соймовий 600, президент 550, дамський 550, Погонь 560, спорт 550, Ванда 300 мп. Цигара: Гаванна 6.800, Вавель 5.000, Куба 3.700, Порторіко 2.500, Віржінія 2.200 мп.

— **Експльозія в копальні.** В одній з Глезговських копалень мала місце експльозія, в наслідок якої 8 копальників було убитих, а богато ранених.

— **„Кого слухати?"** В 1919 р. Митроп. Ординаріят приказав всему духовенству всі метрики, як також і відписи з них вести виключно в українській мові. Калуське староство зиов накладає кару на священиків за канонічний послух своїй власти і то по раз перший у висоті 50.000 мп.; як то сталося дотепер п. Тисовським в Калуши і Дяконом в Кропивнику. Вправді засудженим позволяє ласкаво староство внести відклик до воєвідства, але тому, що до такого відклику треба стемпля на 30.000 мп. тож до того нема надії на успіх — платять засуджені наложену кару не знають однак, що мають дальше робити? Священики здають собі справу з того, що як не схотять платити більшої кари наложеної староством і будуть писати по латині метрики, то тимсамим підпадуть під кару церковну.

— **Новий** архибіскуп у **Львові.** На місце покійного Більчевского назначено львівським архибіскупом познанського біскупа Лукомского.

— **Памятник пімсти.** Рада народніх комісарів совітської республики Асербейджану рішила побудувати в столиці краю Баку памятник пімсти, в память розстрілкних Англією в 1918. р. 26 комуністів.

— **Повідомляю** моїх П. Т. Клієнтів, що з огляду на виїзд за границю не принимаю жадної роботи від дня 1. VIII. 1923. до кінця тогож місяця. — *Марія Павлюк*, робітня суконь і костюмів дамських, Львів, Собіського 12. 198 1—3

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

З **українського театру** „Бесіди". Теребовля, саля „Просвіти". Субота, 4. ц. м. „Барон Кіммель", 5. ц. м. „Хата за селом".

Управа 7 кл. хлоп. школи ім. Б. Грінченка у Львові повідомляє інтересованих, що додаткові вписи до школи відбуватьмуться в днях 30. і 31. серпня ц. р. рано і по пол.

Вине надійшов свіжий транспорт першорядного горішньошлеського вугля з відомих копалень: Мисльовіц, Вільгельмсгайзеге Ферднандгрубе. Достава просто з вагонів. Ціни низші максимальних. Замовлення: Бюро „УСТРІЙ" вул. Личаківська ч. 64/1, від 4—6 по пол. Спішіться поки ціни не високі. 215 1—3

На весіллю Вп П-ва Ярослава і Міляни Гаврилових зложено на Український Університет 1.00'.00 мп. Щире спасибіг щедрим Жертводавцям. 212 1—1

Оголошення. Приватна українська кождукалі на учительська семінарія У. П. Т. у Винниках б. Львова відкриває з початком вересня н. р. **пеший курс учит. сем. і першу клясу школи вправ.** Вступні іспити відбудуться 1-ого і 2-ого вересня н. р. Зголошення приймає до кінця серпня ц. р. **проф. Вол Калинович, Винники,** Нім. Кольонія 7. О приміщення в приватних мешканнях належить скоїше подбати. — УПРАВА. 216 1—3

Дрібні оголошення.

ПОТРІБНІ термінатори до слюсарської і ковальської науки, також здібного ковальського челядника. Зголошення: Бодпар, Підгайці. 213 1—3

НОТАРІЯЛЬНИЙ кандидат з кількалітнього практикою, рутинований референт у спадкових справах, глядає заняття у нотара. Зголошення з чемності: Д-р Іван Сохацький, Калуш. 209 2—3

МАШИНИ до виробу цементових дахівок на рольках, хрести, громозводи, пікна до церков, огороджения, ваги столові і десятні, каси огнетривалі, виробляє і виробляє нові Михайло Стефанівський, Львів, Варстатова, між вул. Рашевського і Кордецкого біля гол. двірця. 2732 4—15

ПРИЙМУ хлопця з доброго дому на практику до торговлі мішаних товарів з комнатою до снідань. — Іван Павлусевич, Надвірна. 206 2—2

УРЯД ПАРОХІЯЛЬНИЙ пошукує дяка нежонатого з добрим голосом, умінього провадити хор. Є хата, поле, писарка, евентуально кооператива. — Містки, п. Ставчани коло Львова. 193 2—2

ЦЕМЕНТ портляндський

першорядної якости лише вагонову, сейчасова достава „ПІЛЬОТ", Львів. Баторого 4. 201 2—20

Мотори полні оказійно до продажі 6, 10, 20, 16, 20, 30 НР. Вальні, Каспри, Клинення „ПІЛЬОТ" ЛЬВІВ, ВУЛ. БАТОРІЯ 4. 2461 6—10

Д-р Петро Гайдучов

отворив

АДВОКАТСЬКУ КАНЦЕЛЯРІЮ В СУДОВІЙ ВИШНІ

169 (Народний Дім). 3—4

Шкільні книжки

для середніх та народніх шкіл

Замовляти можна на складі:

Івана Калиновича в Золочеві.

Достава книжок почтою за післяплатою. 214 1—10

Легкий заробок!!!

Адміністрація „Діло" пошукує хлопця або дівчини до розношення часопису по трафіках. Платня після умови. Зголошуватися до Адміністрації, Ринок 10|11.

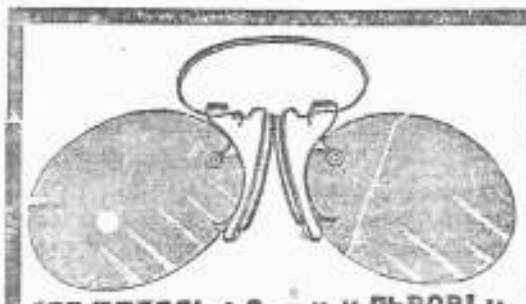

ПОРУЧАЮТЬ

ОКУЛЯРИ, ЦВІКЕРИ

від найдешевших до найдорожших у всіх родах. **Сила** Цайсса, Буша, Герца,

ЛЬОРНЕТКИ

полеві і театральні першорядних марок. — Замовлення з провінції полагоджується відворотно. 9-50

ЛЕВ АППЕЛЬ і Ска „ У ЛЬВОВІ " Лєґ онів 1.

Телеф. 458. Адреса тел. Оптика Львів. 2151

„WHITE STAR LINE"

ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36.

ЕВРОПА — АМЕРИКА

5½ днів

через океан на повному отвертому морю.

Карта корабельна 106 долярів і 8 долярів податок.

ЕВРОПА — КАНАДА

5½ днів

через океан на повному отвертому морю.

Карта корабельна 106 долярів і залізничий квіток від порту.

ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО 5.

Дуже важне для подорожуючих до АМЕРИКИ і КАНАДИ

ДУЖЕ ДОБРА НАГОДА! для пасажирів, що хотять їхати без пересідання з Данціґа впрост **ДУЖЕ ДОБРА НАГОДА!**

до КАНАДИ або НОВОГО ЙОРКУ 18. серпня 1923.

відходить величавий і найвигіднійший для пасажирів корабель Корабельного Товариства „WHITE STAR LINE" **„CANOPIC"**

з величаво урядженими віддільними кабінами III кляси на 2, 4 і 6 осіб. По всякі інформації і закупно корабельних карт, просимо зголошуватися особисто або листовно до **корабельного Товариства WHITE STAR LINE**

ЛЬВІВ, вул. Городецька 36 і ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського 5.

Великий транспорт зі Львова і Тернополя до Америки і Канади кораблем **„CANOPIC"** відходить **9. серпня ц. р.**

„WHITE STAR LINE" ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36. ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО ч. 5.

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 99. (9.980). Львів, неділя 5. серпня 1923. Рік XL.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦИЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 16., II. пов. Конто почт. шад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячна в краю 35'00 Чп. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 50.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунії 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 50000 мп. Зміна адреси 20'00 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 1.500 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Політичні завдання української еміграції.

Відень, 1. серпня 1923.

Національно-державні змагання політичної еміграції грали визначну ролю в утворенню молодих держав Европи; італійська еміграція, наприклад, у Франції, болгарська та сербська еміграція в Росії, і нарешті польська, чеська, югославянська та українська еміграція в часі світової війни спричинились в значній мірі до утворення своїх незалежних держав.

Політична праця кожної еміграції може мати, розуміється, переважно загальний підготовчий характер. Основне її завдання: інформація і пропаганда. О скільки потрібна буває в деякі історичні моменти інформаційно-агітаційна акція на інтернаціональним терені, показує негативний приклад Німеччини, яка задовго до своєї поразки була побита в опінії невтральних держав, головно Зединених Держав пропагандою своїх жвавійших противників. Оскількиж потрібнійша може бути дошільна закордонна акція для українського народу, який в своїй визвольній боротьбі може буде примушений шукати допомоги чужих держав, що матимуть спільні з чим інтереси.

Акт 14. березня—не безперечно тяжка поразка в політичній боротьбі українських організацій за кордоном і свідчить про безмежну байдужість теперішніх володарів Европи до західнього відламку українського народу, але він в ніякім разі не заперечує самої потреби закордонної української акції загалом; він що найбільше доводить необхідність змінити програму і тактику цеї акції. Зрештою доля Східної Галичини була рішена властиво не згаданою постановою Ради Амбасадорів, а фактом окупації української території польським військом в 1919 р. Поза тим і до акту з 14. березня можна прикласти поговірку, що не буває лиха без добра. Він має той добрий бік, що грунтово руйнує ілюзії, яким віддавались деякі українські політичні групи і примушує поставити перед світом українську справу ясно і недвозначно в цілости.

Відносно цього акту, а особливо способу його переведення, не можна, розуміється, знайти досить гострих слів протесту і обурення, але не потреба заплющувати очей на те, що по доконанню його Східна Галичина опинилась в такім же коли не гіршім міжнароднім правім становищі, як і Велика Україна, бо коли не тільки захоплення України Московщиною, а і сама теперішня московська держава формально не узнана великими державами, то Польщу протегують теперішні володарі Европи і дають свою згоду на всі її територіяльні здобутки.

Фактичне становище західньо-українських земель справді значно ріжниться від становища східньо-українських земель — чи додатно чи відємно, про те нема потреби тут говорити, але у всякім разі це не може бути жадною перешкодою для спільної політичної акції еміграції всіх українських земель.

Для становища, в якім опинились галицькі центри за кордоном по чотирнацятім березня є дуже характеристичним завішення в правах галицької делегації на останній конференції т-ва Ліги націй. Віддання живих потреб західнього відламку українського народу на поталу чистоформальних приписів статуту треба напятнувати, але не розумно було-б полишити без уваги те, що подібні випадки можуть зайти і на терені всяких инших міжнародніх сходин і організацій. Боротися проти такого поступування булоб, звичайно, значно легче злученому представництву цілого українського народу на всіх його землях, ніж окремим західно-українським закордонним організаціям.

Східно-українське заступництво за кордоном може жадати узнання своїх прав на міжнароднім грунті, спираючись на територіяльно-державній засаді і виходячи з того факту, що московська репрезентація окупованої України ще не визнана формально в Европі, а зрештою і саме большевицьке правительство не бере участи в жадних некомуністичних інтернаціональних акціях. Але і поминаючи це, можна жадати тут права заступництва від імени цілої нації і традицій її недавно зруйнованої державности, як це робили — приміром — перед війною Поляки на соціялістичних конгресах, — але тільки одноцільному представництву цілої української нації, а ні в якім разі не її поодиноких частин.

Се, так мовити, зовнішній бік справи і зовнішній примус до концентрації і консолідації політичної акції української еміграції.

Паралельно з тим відбувається в останнім часі значно важливіший процес єднання українських національно-державних течій на західно-українських землях і в центрах американської та европейської еміграції навколо одного спільного гасла Соборної України. Більш менш для всіх українських груп є аксіомою, що соборна Україна може бути тільки самостійною, незалежною державою. З тим повинно також мусить бути усталена і одинакова позиція супроти всіх чинників воюючих утворенню незалежної соборної України, а разом з тим і одна центральна організація, що керувалаб одностайною політичною лінією за кордоном, та покликаб її нешо розгалужености українських змагань в Европі.

Безумовність цього національно-державного гасла і підтримання з боку українських земель та американських Українців могло в короткім часі сконцентрувати в цій організації справи заступлення української державности за кордоном і набулиб для неї повагу в українських колах та міродатних чинників великих держав.

Поділ компетенцій в цім центральним заступництві відносно східних та західних українських земель міг би бути переведений, як і в кожній иншій колегії, але це повинно булоб бути лише внутрішньою організаційною справою цього всеукраїнського центру: в зносинах з чужоземними чинниками це заступництво мусілоб виступати в кожній поодинокій справі як одноцільне тіло.

Справу мандатів до цього закордонного представництва соборної України булоб розуміється значно легче полагодити західно-українським ніж східно-українським емігрантам, яким куди тяжше комунікуватися зі своїми земляками на місцях. Детайлі та формальности цеї справи треба обговорити окремо.

Поперше мусимо собі ясно усвідомити, що утворення такого представництва українських земель за кордоном булоб першим доказом здібности Українців збудувати соборну Україну. *М. Данько.*

Смерть президента Зед. Держав Гардінґа.

В супереч оптимістичним чуткам про можливість подужання президента Гардінга телеграми, які наспіли зі Сан Франціско доносять, що президент Гардінг помер дня 2. серпня о год. 19·30. Смерть наступила нагло в момент, коли президент розмовляв з членами своєї родини.

Сан Франціско. Обовязки президента Зед. Держав після смерти през. Гардінга сповнятиме тимчасово теперішній віцепрез. Зєдин. Держав Кулидж. Йому 57 літ. З фаху він правних, був професором університету в Вермент і посадником міста Нортгемптен. Після скінчення війни брав участь в американській делегації на версайльській конференції.

Відложення англійського парляменту.

Льондон. Райтер. Парлямент і відложений до 12. падолиста.

Франція годиться на оголошення документів.

Париж. Авас довідується, що французьке правительство рішило згодитися на евентуальну пропозицію Англії оголошення документів, якими в останньому часі обміняли ся союзні правительства. Оголошення тексту французької ноти послідує, як лише инші союзні держави, а передівсім Бельгія згодяться на це.

Вправи німецької военної фльоти.

Кенігсберг. В кенігсберській пристані перебуває фльотилія німецької военної ескадри. Вона відбуває вправи в риському заливі. 2. ц. м. прибув тут кружляк „Гамбург".

Французькі війська в Порурю.

Берлін. По донесенням німецьких часописів з Гельзенкірхен, Французи перевели в Порурю військові пересунення. Гельзенкірхен одержить 3. ц. м. два нові полки піхоти.

Самостійність Карелії.

Рига. Як звідомляють, совітське правительство проголосило самостійність Карелії, як одної з союзних республик. В спеціяльній відозві, виданій в цієї нагоди, запевнює сов. правительство карельським емігрантам безкарний поворот до батьківщини.

Ергардт у Стокгольмі?

Відень. „Н. Фр. Пр." звідомляє, начеб до Стокгольму мав прибути Ергард. Стокгольмська поліція заявила журналістам, що покищо не може в цій справі дати які небудь вияснення.

Справа Яворини.

Варшава. Мін. загр. справ звідомляє: Рада амбасадорів постановила труднощі що до цього, чи границя Спижу є вже усталена чи ні попереднім рішенням, предложити Раді С. Народів з просьбою полагодити розвязку визначення граничної лінії. Рада амбасадорів оставляє рішенню Ради С. Народів чи щодо правної сторони вважає відповідним засягнути опінії трибуналу справедливости в Газі.

Кривавi маніфестації страйкуючих.

Могунція. Польрад. Кілька тисячів страйкуючих робітників відбуло 3. ц. м. бурливу маніфестацію. Більші відділи поліції мусіли силою розганяти товпу. Ранено яких 15 чоловік.

Курс грошей.

Львів, 3. серпня. Дол. амер. 234.000—236.000, дрібні 232000—234000, дол. канад. 208000—210.000, дрібні 196.000—198.000, німецькі марки 50 і 100 0·26—0·27, 10-тис. 0·28—0,30., стар. еміс. 3.00—3.20, сотки стар. еміс. 1·50—1·80 леї 880—900, дрібні 810—820, кор. чеські 4700—4800, дрібні 4670—4700. Австр. тис. нов. емісії 1450—1500, стар. еміс. 9300—9500, сотки стар. еміс. за тис. 12—14.000, дрібні á 10 за тис. 11—13.500, австр. штемплі 275—280, австр. перекази 282—283, Франки франц. 10600—11000, фунти стерл. 880.000—920.000 франки швайц. 32.000—32.500.

Золото: 20 кор. 880—920000, 20 франк. 830—850000, 20 мар. 920 до 950, 10 рублі 1,100000—1200000, дол. 110000—115000.

Срібло: Кор. австр. 15000—15500, 5 кор. 80000—82000, фльорени 40000—41000, рублі 58000—60000, копійки за 1 рубель 34000—35000, леї 14200—14300.

Цюріх 31. липня. Берлін 0·0005 Голяндія 220.50, Нью Йорк 560.64 Льондон 25.—, Париж 32.70, Медіолян 24.30, Прага 16.57½, Будапешт 0.02 1/4, Букарешт 2·80 Бельград 5.80, Софія 5.15, Варшава 0.0028 Відень 0.0078 7/8, Австрійські штемпля 0.0079.

Залізний канцлер.

(25 літні роковини смерти Бісмарка.)

Роковини смерти Бісмарка дають нагоду до численних міркувань: як виглядала би сучасна Німеччина без генія свого найбільшого канцлера. А тим самим як виглядала би Европа. Всі ці міркування межують з мріями про те — чи можна було оминути останню війну? Бісмарк виринає нині перед нами з Янусовим обличчям великого дипльомата та великого патріота, що працював з непереможною силою одночасно в двох напрямках: — приготовлення до війни, тому, що вона неминуча і зміцнювання мирних взаємин, які мають на меті відсунути мент конфлікту.

Війна програна Німеччиною, змінює в дечому перспективи, з яких оцінюється величчину Бісмарка. Успішні наслідки мають найсильніший голос в історії. Ось кому сучасні німецькі історики силкуються показати, що загальний погляд на Бісмарка як на імперіяліста — хибний. Вони вказують на те, що Бісмарк на становищі керманича закордонних справ дбав перш усього про забезпечення мира в Европі. Хто зна, — кажуть — чи велика европейська війна спалахнула би, коли би керма закордонної німецької політики спочивала в руках такого проникливого дипльомата як Бісмарк? Він один міг би був передбачити, що війна почата в таких умовинах скінчиться для Німеччини катастрофою!

Бісмарк висловлював думку, що „сучасна" війна не виплачується навіть для переможців. Свідомість цієї правди спонукала його невпинно до вдержування міжнародньої рівноваги. Проф. Г. Онкен звертає увагу на факт, що Бісмарк ставив на першому місці питання закордонної політики і згідно з її домаганнями він політику внутрішню. Це було не легке завдання, коли поставити собі ідеал повного державного обєднання. Мало було державних керманичів, які йшли реальнійшими засобами до здійснення ідеалів містичного ідеалу як Бісмарк. Гегемонія Німеччини над світом була ідеалом, в імени якого Німеччина кинула в останній війні визов цілому світови. Форма цього визову казала ясно, що Німці не сумніваються у правді і необхідности такого ідеалу.

Та раніше ніж можливою була боротьба за такий ідеал, Бісмарк уважав необхідною її підставою якнайтіснійше зєднання всіх національних сил. Перепоною до цього зєднання була на його гадку династична традиція Австрії. Як довго австро угорська монархія стояла на ногах, досіль не можна було надіятись на основну зміну закордонної політики. Бісмарк з острахом передбачав можливість великої горожанської війни як переходу до здійснення національної державної одноцільности.

Нинішні події потверджують з великою ясністю погляд Бісмарка, що справжня сила впливу Німеччини на зовні зможе виявитись щойно тоді, коли німецький нарід зєдбуде внутрі повну національну єдність. Ону єдність можна осягнути не завдяки загальнолюдським гаслам братерства а на ґрунті матеріяльно-забезпеченої сили. Держава, яка забажала би здійснювати ідеалістичні принципи, не рахуючись зі станом матеріяльних сил инших держав, була би засуджена на трагічну невдачу.

Чи можна нині зробити докір Німеччині, що вона вела війну для ідеалістичних принципів? Бісмарк як невблаганий реаліст у політиці відповів би, що так. Росія розлетілась на окрушки — окрушки з царського стола, якими мусять годуватись голодні! — тому, що знехтувала тими двома умовинами, які мав невпинно на оці Бісмарк: — питанням внутрішньої національної єдности і матеріяльних основ держави. Він ішов до своєї мети часто навсупереки настроям цілого народу і поглядам цісарського двору. В р. 1862., коли стає президентом міністрів він тямить слова Шатобріяна, великого поета і малого міністра закордонних справ, висловлені в 1821. р.: „Німеччина бажає від нині політичної одноцільности так само як Італія. Це є ідея, якою можна буде завсіди розворушити германські народи. Князі та міністри будуть у нутрі німецького державного союзу прискорювати або спинювати цю революцію, але ніколи не будуть стояти на перепоні до її розвитку. Кожне століття має свою породу".

Життепис і діяльність Бісмарка є повчаючим прикладом, яку велику ролю грає в майбутности нації — велика індивідуальність. Його постать не є овіяна чаром романтично-геройської леґенди як нпр. Наполеона, але вона приневолює думати над тим: яку вагу має для державної сили хист передбачування подій. У цих передбачуваннях він не забув і про ролю України. Україна мала бути цією резервованою силою, якою Німеччина мала покористуватись на випадок війни з Росією. Хто зна, чи карта Европи і України не виглядала би нині инакше, коли би Бісмарк був залишив по собі рівного собі наслідника. Одним з великих принципів Бісмарка було ніколи не оминати порозуміння з силою, з якою боротьба була заздалегідь безнадійною. *М. Р.*

Огляд світових подій.

Німецька криза заспокоюється.

В Берліні, як виходить з тамошних газет, панує незвичайно оптимістичний настрій. Передбачується навіть французько-англійський розрив. Офіціяльні англійські декларації ствердять неможливість якогонебудь порозуміння з Францією і заявлять, що Англії лишаються до вибору дві дороги: або скликати світову конференцію задля управильнення німецької справи або навязати окремі переговори з Німеччиною. Берлінські газети з 1. ц. м. доносять про дипльоматичний конфлікт між Францією та Англією, який мав настати в звязи з наміром англійського уряду оголосити у спеціяльній синій книзі всі документи відносно французько-англійської вимін думок. Франція мала рішучо застерегчися проти опублікування своєї останньої відповіди під адресою Англії і мала зазначити, що евентуальне опублікування Франція буде уважати зірванням союза.

Всі ті відомости чагло змінили становище соціял-демократії у відношенню до внутрішньої кризи Німеччини. Представники соціял-демократії відбули приватну конференцію з канцлером, виявляючи велику охоту до уступок. „Vorwärts" доносить, що в часі розмов з канцлером осягнено порозуміння щодо погляду на причину теперішної фінансової нужди. Що до напряму, в якім треба вести ратункову акцію, канцлер мав признати соціялістам, що лише основна реформа податкової системи може спинити інфляцію й урятувати державні фінанси. Однак справи ті треба ще подрібно обмірковувати.

Німецькі домагання й надії.

У відповіди на соціялістичний постулят, який домагається негайної санації господарки і фінансів німецької держави, агенція „Телеграфічна Унія" розіслала пресі інспірований комунікат, заявляючи, що в теперішній хвилі неможливо приступити до санації, бо найважнійша для німецької господарки частина держави, т. зн. Рурщина відірвана від німецького організму. Комунікат додає, що через те й боротьба за Рурщину є головною задачю, перед якою всі инші сходять на дальший плян. Аж коли боротьба буде побідно вирішена, прийде пора на радикальні фінансово-економічні реформи. Комунікат каже, що вирішення конфлікту недалеке.

По берлінським інформаціям англійський торговельно-фінансовий світ натискає енергічно на Болдуіна, щоб навязав самостійну акцію в німецькій справі. Рівночасно сам торговельно-фінансовий світ приготовляє велику офензиву проти Франції, щоб заставити її до капітуляції в рурській справі. До тої акції німецький уряд покладає великі надії і цим пояснюється негайне занехання спроб змінити уряд і німецьку політику.

Франція хоче Надренської республики.

Як доносить „Vössische Ztg.", англійські торговельні кола певні, що Франція рішилась проклямувати самостійну Надренську республику, щоби вихіснувати англійські трудноші й усадовитись раз на все над Реном. Франція числить на деякі купецькі кола в Англії, для яких така республика була би достаточним запевненням їхніх інтересів. Вони й кажуть, що Франція лишиться так довго в Руршині, доки англійський уряд, приневолений економічною необхідностю, не признасть панування Франції на лівім березі Рену.

Німеччина за Союзом Народів.

З Риму доносять, що німецький амбасадор мав зложити візиту Муссоліні і заявити, що Німеччина готова вступити до Союза Народів як рівноправний член. Зачувати також, що німецькі соціялісти постановили розвинути пропаганду за приняттям Німеччини до Союза Народів.

Англійський песімізм.

„Тан" довідується, що німецький амбасадор в Льондоні представляв льордови Керзонови економічну катастрофу Німеччини. Під враженням цеї конференції та негативного характеру французької відповіди зазначився в англійськім кабінеті деякий песимізм в оцінці дальшого розвитку випадків. Є сумніви, чи прийде до спільної відповіди Антанти на послідну німецьку ноту. Взагалі ситуація представляється досить критично, так що не виключене скликання палати громад в часі літних ферій.

Чехи проти польської східної границі.

Празький кореспондент „Berliner Boersen Currier" подає просторі звістки про конференцію в Сінаї. Кореспондент доносить, що головною причиною неприняття Польщі до Малої Антанти був рішучий протест Бенеша проти визнання трактату в Ризі. Він пише: „Бенеш як і всі розумні люде в Европі є пересвідчений в тім, що риські границі не дадуться вдержати і що теперішний стан посідання Польщі ніяк не може довго тревати".

Висліди конференції в Сінаї з сербського погляду.

Міністр закордонних справ Югославії, д-р Нінчіч, висловив своє вдоволення з останньої конференції держав „Малої Антанти". Між представниками цих держав панувало повне порозуміння. Становище цих держав до Болгарії було за весь час болгарського перевороту однозгідне. Югославія і Греція хотять жити з Болгарією в мирних взаєминах. Небезпекою для вдержання цих взаємин може бути „македонський комітет", якого вплив у Болгарії є дуже великий. Але Болгарія мусить перш усього сама боронитись перед небезпекою цього впливу. На можливість повної консолідації Болгарії треба глядіти песимістично, але холоднокровно. Щодо Угорщини, то питання позички і знесення т. зв. „Праці заставу" ще не зовсім вирішене. Нема між державами „Малої Антанти" переконання, що Угорщина має инший намір додержати своїх зобовязань підписаних у мировім трактаті. Питанням „національних меншостей" Югославія не є безпосередно заінтересована, тому, що її власні „меншости". Німці, Румуни та Угри, користуються всіми свободами. Щодо взаємин з Хорватією, то голосів її представників треба слухати зі застереженнями тому, що рівень політичної зрілости є в цій країні ще дуже низький. Там панує погляд, що форма співпраці Сербії та Хорватії можлива тільки у формі колишньої злуки Австрії з Угорщиною. Цей консервативний погляд може шойно змінитись з новим поколінням, яке виволиться від ідей прищеплених австрійською традицією. Щодо відмови підпису Югославії на конференції в Льозанні, то ця відмова була подиктована економічно-фінансовими мотивами. Сербія поладнала свої відносини до Туреччини вже в 1913 р. на льонд. конференції. Вона бажає мира з Туреччиною, але не вважає потрібним підписувати нових договорів. У своїх взаєминах до Італії, Югославія не хоче мати посередників. Держави „Малої Антанти" будуть працювати над зміцненням торговельних взаємин між собою і мають намір зїхатись за кілька місяців на нову конференцію в Білгороді.

Російські довги і надії.

„Роста" (Російська телеґр. агенція) подає, що звістки про признання совітами буших царських довгів є неправдиві. Совітський уряд може признати ці довги тільки на випадок підписання мира з усіма союзниками, признання ними совітів і одержання від них позички на господарську відбудову Росії. Само формальне признання „de iure" з боку союзників є надто дорогою ціною, коли за нього треба платити міліярдові довги попередних російських урядів. Раховський висловив думку, що підписаний совітами договір про протоки відкриває для російської дипльоматії великі перспективи в Англії. Він має надію, що ця дипльоматія здійснить бажане зближення торговельне та політичне між двома державами.

Бенеш кандидатом до Союза Народів.

Як доносить „Берлінер Тагеблят", сінайська конференція обмірковувала відношення Польщі і Греції до Малої Антанти і рішила, що приступлення цих держав покищо неактуальне. Конференція постановила остаточно кандидатуру Бенеша до Ради Союза Народів.

Румунсько-польське братання.

В понеділок, дня 6. ц. м. приїздить до Кракова румунська парляментарна делегація, яка побуде там два дні, оглядаючи місто і салїни у Величці.

Повітовий Народній Зїзд в Чорткові.

Чортків, в липни 1923.

16. липня відбувся в Чорткові Повітовий Народній Зїзд при участи 103 делегатів з отсим порядком дневним: 1) Відкриття Зїзду і вибір президії, 2) Політична ситуація (реф. д-ра А. Горбачевський), 3) Програма У. Н. Т. Партії та її організаційний статут (реф. д-р Електорович), 4) Наші народні приватні школи (реф. д-р Електорович), 5) Преса і пропаганда (реф. Яхницький), 7) Вибір Пов. Нар. Комітету і Податкової Комісії, 8) Внески.

Зїзд отворив д-р А. Горбачевський короткою промовою в якій згадав померших соратників

торів і робітників трудової партії чортківського повіту та всіх тих борців, що головами наложили в боротьбі за незалежність України.

На внесення д-ра Г. до президії Зїзду вибрано: о. М. Фігодя з Шульганівки, К. Марковського зі Звинячя і П. Ясінчука з Білобожниці. Секретарювали О. Соробей і О. Яхницький.

Забірає голос д-р А. Горбачевський. В своїм рефераті про політичну ситуацію зображує картину боротьби українського народу за свою державність перед 14. березня, аналізує наші відносини до наших історичних ворогів, довше спиняється на теперішній ситуації в Европі і кінчить показанням средств і тактики, при помочи яких слід нам змагати до довершення реалізації державного ідеалу.

Реферат сеніора наших громадських діячів прийняли учасники довготріваючими оплесками.

З черги референт д-р Електорович про програму трудової партії та її організаційний статут. Кінчає внеском на переведення нової реєстрації членів партії і на вибір нового Повітового Народнього Комітету.

Після відчитання резолюцій Краєвого Народнього Зїзду председник отвирає дискусію над обома рефератами. Дискусія і голосування переводяться над кождою резолюцією з окрема. Всі резолюції, крім політичних, Зїзд ухвалив одноголосно, за політичними резолюціями голосує 100 учасників, проти 3.

Учитель Дембицький ставить внесок: „Повітовий Народний Зїзд в Чорткові висловлює довіря Народному Комітетови і годиться з його діяльністю". О. Фіголь доповнює внесок словами: „П. Н. З. в Чорткові висловлює на адресу редакції „Слова" і „Українського Прапору" свій жаль за те, що ці два тижневики розвели в останніх місяцях прикру полеміку, яка тільки підкопує повагу трудової партії і дає ворогам нашого народу притоку до поширювання ложних вісток про розлам і розбиття партії". Обі внески принято одноголосно.

Опісля йдуть чергові реферати. По вичерпанню дневного порядку нарад внесення Комісії-Матки (о. Воробкевич, д-р Юрчинський та І. Федів) головою Повітового Народнього Комітету вибрано д-ра А. Горбачевського. До Повітового Народнього Комітету увійшли: д-р Електорович, о. М. Фіголь, О. Стець (господар в Шманьковець), П. Ясінчук (господар з Білобожниці), Гр. Мірус (господар з Чорткова старого), В. Шуліка (господар з Угриня), о. Ст. Гуньчак з Вигнанки, О. Соробей (абсольвент прав з Білої), І. Дембицький (учитель з Росохача), Вол. Маланчук (директор кооперативи з Базару). До Податкової Комісії вибрано: д-ра Юрчинського, учит. Ост. Маньовського, студ. М. Марковського і абс. філь. В. Шкварка.

Зїзд ухвалив наложити на кождого члена партії обовязок пренумерувати „Діло" і „Свободу".

Ев.

Повітовий Народній Зїзд в Долині.

Долина, в липні 1923.

17. липня відбувся в Долині Повітовий Народній Зїзд. Були заступлені всі три судові округи повіту.

Після відкриття Зїзду о. М. Падою председником Зїзду вибрано о. Мик. Дерлицю з Тростянця. Секретарював учитель Іван Бойдуник.

Всю увагу присвятив Зїзд в першу чергу організаційним справам. Реферат на цю тему виголосив о. М. Лада. Після довшої дискусії на внесок д-ра Курбаса з Рожнітова ухвалено: „Тому, що політичний повіт Долина є завеликий, Зїзд постановляє перевести організацію по судовим округам: Долина, Болехів і Рожнітів. Нар. Комітети поодиноких судових округів мають раз на квартал відбувати спільні наради. Тому на Зїзді вибрано тільки Н. К. на судовий округ Долина. До нього вийшли: о. Мик. Дерлиця (голова), о. Мих. Лада (заст. голови), Волод. Горбовий (секретар), Мир. Притуляков (касієрка), Пр. Матійців, І. Угриновський, Д. Фуртак, О. Бойдуник, О. Штень, о. І. Тимків і Я. Бардиш. До Комісії Податкової вибрано: П. Каблака, О. Майхровича, В. Горбая і Я. Дерлицю. Д-рови Курбасови з Рожнітова і о. В. Сухому з Болехова доручено в найблизшім часі скликати в своїх округах Окр. Нар. Зїзди. *Дол.*

З польських справ.

Дискусія над експозе Ліндого.

По докінченню промови Ліндого, принято в третому читанню закон про комунальні фінанси, почім приступлено до дискусії над буджетовою провізорією.

Пос. Козіцкі (З. Л. Н.) потішує себе тим, що фінансову кризу переходять нині всі европейські держави. В Польщі проходять та криза далеко тяжче тому, що організатори польської держави опирались до тепер майже виключно на соціялістичних або зближених до них доктринах. Тому в Польщі стояли на першому пляні все клясові а не державні інтереси. Треба підчеркти прикоди і означити видатки. Цілий настрій і атмосфера сойму мусять змінитися. Коли не уздоровимо скарбу, то в інтересі Европи прийдуть инші, які це зроблять, але в заміну за це вхоплять в свої руки вплив на наші відносини, що буде кінцем для нашої дійсної самостійности. Ходить о справу так великої ваги, що ми повинні її розважати з поминенням усіх внутрішних непорозумінь. (Оплески на правиці.)

Пос. Рудзіньскі (Визволенє) показує, що буджетову провізорію дається урядови на кредит, очевидно тоді, коли мається до нього довіря. Рудзіньскі заперечує, будьто би до тепер правили Польщею ліві уряди, за виїмкою кабінету Моравєвского. Економічну програму теперішнього уряду називає бесідник програмою найбільшого упривілеювання промислу і торговлі. Так само є з привозом і вивозом, де білянс є позірно позитивний, але капітал остане в руках закордонних консорцій. Гроші громаджені з вивозу льокується в закордонних банках, а Польща не має з того нічого.

Промисл в Польщі розвивається штучно, а такий промисл не приносить нічого. Польща експльоатує і вивозить, еміґрація росте, бо росте число безробітних. Вивозимо найбільший скарб: людей. Політика міністерства рільництва, яке обіцює собі вивезти 6000 вагонів збіжа є зла для народніх мас. Реасумуючи усе повище сказане, бесідник стверджує, що посідаючі кляси посунулися в своїму егоїзмі далі, аніж можна було по них сподіватися.

Пос. Бірка (Пяст) стверджує, що експозе міністра обіймає так мало подробиць і є таке лякончне, що не дає ніяких вачіпних точок. Фінансова ситуація не є безнадійною. Ухвалення буджетової провізорії дає основу для державної господарки. Експозе бачить головні причини злого в незрівноваженню державних приходів і видатків. Видатки роблять усе більший скок і тому витворюється система перегонів. Супроти велитеньскої скількости війська і урядників, що десятий чоловік живе на кошт держави і тому підвижки викликують дорожнечу і так без кінця. На це мусить найтися рада. Польською маркою не зрівноважиться буджету. Мусить зайти щось надзвичайне, чого тепер не береться в рахубу, нпр. закордонна позичка, чи реалізація частини державного маєтку для уздискання хвилинни відділу. Маємо малих людей до великих завдань.

Яка є загальна ситуація? Друк банкнотів збільшився під грудня тричі. Два трильйони пущено в обіг, а це не могло остати без впливу на курс марки. 12,000.000 долярів видано на те, щоб удержати марку на абсурдній висоті 50.000, хоча усі знали, що цей курс ніяк не відповідав дійсній вартости марки за кордоном.

Пос. Діямант (П. П. С.) заявляє, що експозе Ліндого не дає санаційного плану. На думку бесідника поповнено велику помилку при ухвалюванню маєткового податку. Розложення платности принесе великий недобір. Так чи сяк знову прийдеться друкувати банкноти. Уряд не показав дороги, якою йтиме до ліквідації кризи, а саме до припинення друку марок. Маєтковий податок не зробить в тім напрямі нічого. Суть закордонної політики мусить переконати світ про мирові наставлення Польщі. Щож до ощадностей, то бесідник думає, що протиінвестиційна політика не відбувається в межах інтересів держави.

Пос. Рітнер (Х. Д.) Економічний стан краю не є злий і причин треба шукати в моральній і політичній атмосфері. Є нею розбіжність голошених кличів і діл в народі і соймі. Є сили, які утруднюють санацію держави. Перш за все посідаючі кляси мусять платити максимальні податки. Уздоровити відносини можна тільки реальною працею. Буджет мусить бути пристосований до приходів держави в 1924 р., а не до державного будівництва, обчисленого на століття. Вже тепер повинен уряд приступити до ощадностей, до заложення емісійного банку і нової валюти.

По промові п. Рітнера перервано засідання і дальшу дискусію відложено до чергового.

12 **серпня ц. р. здержується висилку часопису всім П. Т. Передплатникам, що залягають з передплатою.**

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Попереднє число (98) нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за один більший уступ вступної статті п. з. „Без бусолі" та одно місце в статті д-ра С. Барана „Закон проамністію".

— **Нова підвижка почтово-телєграфічної тарифи.** Польський уряд думає тепер над проєктом евентуальної підвижки почтово-телєграфічної тарифи від 1. ц. м. або 1. жовтня. Підвижка доходилаб до 150 прц.

— **Важне для еміґрантів до Америки.** З днем 1. серпня еміґраційний уряд починає приймання і кваліфікування аффідавітів від еміґрантів, які їдуть до своїх братів і сестер в Зєдинених Державах. Аффідавіти треба посилати до еміґраційного уряду тільки за посередництвом старостів та державних урядів посередництва праці і опіки над еміґрантами.

— **Ще про наслідника Більчевского.** В звязку з вісткою, про номінацію епископа Лукомского львівським архиепископом, стверджує „Дзєнник Познаньскі", що дотепер нема в тому напрямі ніякого рішення з боку папської столиці

— **Новий військовий перегляд річників 1883—1901.** В часі від 15. серпня до 8. вересня відбудеться перегляд мущин, уроджених в роках 1883—1899. Відноситься це головно до мущин, які а) до тепер ані в польському війську ані в бувших державних арміях не служили; б) котрих в був. займ. арміях признано неспосібними до служби; в) усі ті, що при польській контрольній комісії були приділені до категорії Б. і Д. як також інваліди, заквалїфіковані польськими ревізійними комісіями. Перегляд відноситься до мущин, уроджених в рр. 1883 до 1901, що уроджені і приналежні до місцевостей положених в межах східних воєвідств та виленської землі, занятих Польщею в 1921 р. Крім цього в тім часі відбудеться додаткове контрольне зібрання мущин, які не ставилися до перегляду весною ц. р. День перегляду для поодиноких річників буде означений пізнійше.

— **Комунікати кестур Українських Вищих Шкіл у Львові.** Український Університет. Вписи на акад. р. 1923/24 відбуватимуться від 1. до 15. жовтня. З 15-тим жовтнем пічнуться виклади. Висоту оплат подасться пізнійше. Урядник канцелярії університетської Квестури приймає в часі ферій по біжучим справам кожного дня від год. 11. до 12. перед полуднем. — Українська Висока Технічна Школа. Час вписів на 1923/24 ак. р. є від 15. до 30. вересня включно. Виклади розпічнуться з днем 1-ого жовтня ц. р. Про висоту оплат подасться пізнійше. Абсольвенти гімназій при принимано на І. рік студій виділу машинового і будівельного мусять доложити іспит з начеркової геометрії (мети ортогональні точки прямої і площі на три площі метів). При тім звертається увагу, що бажаючі студіювати всі инші Виділи Технікй (крім хемії, гірничого і корабельного В.) кінчать два роки (4 семестри) на тутешній Технічній Школі, і аж на третий рік виїзджають за кордон спеціялізуватися в даним напрямі (прим. електротехніка).

— **На радянській Україні безробіття.** Безробіття на Україні приймає чимраз то поважнійші розміри. Дня 1. червня було на Україні 125.280 осіб без роботи, з чого 58,1 процент припадало на фізичних робітників а 49,9 на інтелігентів. В загальному числі безробітних є 50.128 жінок і 12.827 молоді. Міри приняті проти безробіття з боку радянської влади не принесли ніяких успіхів.

— **Ватікан і патріярх Тихон.** У ватиканських колах панує велике обурення на Тихона, який покористувався впливами Ватикану для свого звільнення а тепер почав пропаганду проти церкви на службі большевиків.

— **Документ.** Виділ Читальні „Просвіта" в Белеєві одержав такий документ, який з огляду на його зміст і стилістику подаємо без змін: Долина 10. липня 1923. р. Ч. 600/пр. До Виділу Читальні Просьвіти на руки Томи Тюн в Белейові. Воєвідство Станиславівске рішенєм в дня 5. липня 1923 Ч. 6577/пр. рішило на основі § 24 і 35 закона з дня 15. падолиста 1867. р. В. з. д. Ч. 134 розвязаня Товариства Читальня Просьвіти в Белейові, котрого статут принятий зістав до затверджаючої відомости рескриптом бувш Намісництва з дня 23. квітня 1910 р. Ч. 2676 з причини перекроченя округа діланя через Товариство через управленя агітації против державної, а особенно з причини, що льокаль тої Читальні був місцем зборів тайної боївки української, в котрім відбувалися наради ворожі державности польскої у слід чого Товариство то вмішавшися в справи політичні переступило свій статутовий округ діланя против виразним постановам § 24 і 35 покликаного закона. В виду того заряджую рівночасно протоколярне забезпеченє і усталенє маєтку Товариства образ опечатанє книг і до

кументів, котрі віддані зістануть аж до дальшого заряджень урядови громадському в Белейові до переховання. — Радник Воєвідства і Управитель Староства (підпис нечиткий).

— *З хронїки надбальтав.* Нам пишуть з Болехова: На могилі письменники Наталії Кобринської — яка померла перед кількома роками в Болехові — до нині нема навіть маленького хреста. Якщо хтось постороннїй хотів би відшукати могилу подвижниці жіночого руху в Галицькій Україні — не знав би де шукати. Коли вже родина Покійниці, що унаслідила по ній гарне майно, не почувається до ніякого обовязку вдячности і не думає поставити хрест на могилі — то може се зробило би українське громадянство, в першу чергу „Союз Українок"?! — *Літник.*

Оголошення!

Родичів, котрих торкається справа звинення хлопчого і дівочого відділу українського учительського семинара у Львові, прошу на довірочну нараду в неділю 5. серпня год. 11. в кімнатах „Української Бесіди". *Ліщинський.*

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Бібліографія.

КНИЖКИ.

Богдан Лепкий: ВИБІР ВІРШІВ. Ст. 63. Видавництво „Струя". Вецлар 1921.

САМОХОТНИК, підручний календарик на рік 1924. Наклад В-тва „Червона Калина". Львів 1923.

ЖУРНАЛИ:

„ГОСПОДАРСЬКО-КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС". Львів 1. серпня 1923. Рік III. Ч. 15. Ціна прим. 3000 мп. Адр. Ред. і Адм.: Львів, „Краєвий Союз Ревізійний" Домініканська ч. 11/II.

„ЛІТЕРАТУРНО - НАУКОВИЙ ВІСТНИК" — Львів, серпень 1923, кн. VIII. Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, вул. Чарнецького ч. 24, II. кн. 15.000 мп.

„ЗАГРАВА" — орган незалежної думки. Львів 1. серпня 1923. Ч. 9. Рік I. Ціна прим. 2000 мк. Адр. Ред. і Адм. Львів, вул. Руська ч. 18/I.

„СІЛЬСЬКИЙ СВІТ". Ілюстр. місячник присвячений господарці та сільському життю. Серпень 1923, ч. 8. Ціна прим. 3500. Адр. Ред. і Адм. Перемишль, вул. Зелена ч. 5.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

З *книшним числом* посилаємо чеки „Просвіти" і просимо наших передплатників пересилати тими чеками лиш вкладки до Т-ва „Просвіта". О скільки гроші суди би призначені на книжки „Просвіти" (прим. прос.-орган, видавничий фонд чи на книжки), треба перечеркнути на чеку слова „членська вкладка" а натомість написати призначення висланих грошей. Членська вкладка на 1923 рік виносить 10.000 мп. Святим обовязком кожного Українця і кождої Українки стати не лиш самому членом Т-ва „Просвіта", але також вписати всіх членів своєї родини та приєднати в члени якнайбільше своїх знайомих. 220 1—1

Оголошення. Приватна українська вправна на учительська семінарія У. П. Т. у Винниках 6. Львова відкриває з початком вересня п. р. **перший курс учит. сем. і першу клясу школи вправ.** Вступні іспити відбудуться 1-ого і 2-ого вересня п. р. Зголошення приймає до кінця серпня п. р. **проф. Вол Калинович, Винники,** Нім. Кольонія 7. О приміщення в приватних чешкачних належить скоснє подбати. — УПРАВА. 216 2—3

Дрібні оголошення.

ПРОДАМ 1) новий віден. мікроскоп, побільшаючий 400 разів, 2) 7 т. Історія України Грушевського, люксусове видання 4 т. в одним, 3) Словар Грінченка оправлений в шкіру, 4) 21 оправлених томів Руської Письм. Книжки всі нові. — В. Чоній, Пенетіївсько. 218 1—1

ПОШУКУЮ інструктора до 2 уч. з I. і III. кл. гімназіяльної. Зголошення враз з условіями слати на адр.: о. Володимир Вергун, Красноїлля, п. Устеріки. 217 1—2

ФАБРИКА, що існує у Львові від кільканайцять літ, приймє спільника з капіталом від 200 міліонів в ціли розширення фабрики. Письменні зголошення під „Спільник" до Адміністрації „Діла". 203 2—3

КАВАЛЄР літ 30, властитель торговельно-промислового підприємства ожениться з панною або вдовою властительською сільського господарства або якогось підприємства. Зголошення під „Брат" до Адміністрації „Діла". 210 2—3

ОГОЛОШЕННЯ.

МЕДИЦИНАЛЬНИЙ РАДНИК

Д-Р ІВАН БЕРЕЖНИЦЬКИЙ

219 **зубний лїкар** 1—2

повертає з відпочинку 3. вересня

Д-р Петро Гайдучок

отворив

АДВОКАТСЬКУ КАНЦЕЛЯРІЮ В СУДОВІЙ ВИШНІ

169 (Народний Дім). 4—4

Науковий Актикваріят

Івана Калиновича в Золочеві

має на складі і доставляє на замовлення на всіх полях **НАУКОВІ ТВОРИ** для Вп. Професорів, „Учительських Бібліотек" зі всіх ділянок, спеціяльно по українознавству і славянознавству, класичної фільольогії як неменше новини з поля народнього шкільництва. На всякі запити відповідає негайно і висилає відповідні списки книжок, каталоги і проспекти (за надісланням належитости на відповідь). Адресувати прохається: 214a 1—5

ІВАН КАЛИНОВИЧ — ЗОЛОЧІВ.

ПРАСИ

до дахівок, - ЦЕМЕНТ - портляндський

вагоново поручає

„ПІЛЬОТ" ЛЬВІВ, вул. Баторія 4. 201a 2—20

Легкий заробок!!!

Адміністрація „Діло" пошукує хлопця або дівчини до розношення часопису по трафіках. Платня після умови. Зголошуватися до Адміністрації, Ринок 10|II.

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють від пятниці 3. серпня ц. р. славну життєву драму на тлі сценічної драми в 5. діях п. з.

„Грішна Весталька".

„WHITE STAR LINE"

ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36.

ЕВРОПА — АМЕРИКА

5½ днів

через океан на повному отвертому морю.

Карта корабельна 106 долярів і 8 долярів податок.

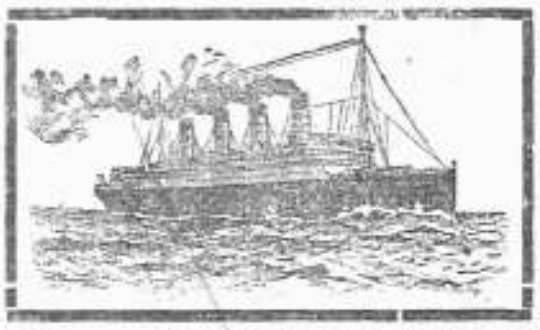

ЕВРОПА — КАНАДА

5½ днів

через океан на повному отвертому морю.

Карта корабельна 106 долярів і залізничий квіток від порту.

ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО 5.

Дуже важне для подорожуючих до

АМЕРИКИ і КАНАДИ

ДУЖЕ ДОБРА НАГОДА! для пасажирів, що хотять їхати без пересідання з Данціґа впрост **ДУЖЕ ДОБРА НАГОДА!**

до КАНАДИ або НОВОГО ЙОРКУ 18. серпня 1923.

відходить величавий і найвигіднїйший для пасажирів корабель Корабельного Товариства „WHITE STAR LINE" **„CANOPIC"**

з величаво урядженими віддільними кабінами III кляси на 2, 4 і 6 осіб. По всякі інформації і закупно корабельних карт, просимо зголошуватися особисто або листовно до **корабельного Товариства WHITE STAR LINE ЛЬВІВ, вул. Городецька 36 і ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського 5.**

Великий транспорт зі Львова і Тернополя до Америки і Канади кораблем **„CANOPIC"** відходить **9. серпня ц. р.**

„WHITE STAR LINE" ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36 ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО ч. 5.

За редакцію відповідає Ол. Кузьма. З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 100. (9.981). Львів, вівторок 7. серпня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов. Конто почт. ощад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 35100 Мп. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 50 000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. кор., Румунії 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 50000 кр. Зміна адреси 2000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 1.500 Мп.

ВИДАЄ ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 6. серпня 1923.

Між двома огнями.

У варшавському „Кур'єрі польскім" з 2. с. м. поміщена стаття „Про український рух". Автор статті п. А. Бабяньскі затривожений загостренням національних питань в Польщі, головно українсько польського. Він хотів би запрягти до польського державного воза бодай якусь більшу групу серед українства. Його тривожить зміна тактики совітської Москви у відношенню до українства. Він пише: „Ухвалена тепер нова совітська конституція і форма правительства має покликати дві палати, з яких одна складається з представників усіх національностей. Директиви Леніна, Трошького, Сталіна, Раковського зводяться до необхідности українізації харківського правительства та ширення просвіти і культури в національнім дусі. Незалежно від виконання ухвал і введення їх в життя, не має сумніву, що вони будуть засобом поширення комуністичної пропаганди, будуть змагати до викликання на сході (Польщі) ірреденти української та білоруської".

Автор констатує повну недостачу якогонебудь контакту між Українцями і якоюнебудь з польських партій. І заявляє, що — мовляв — найвищий час, щоби „спрацювати якусь мінімальну програму, яку переводимо би „вжиттє на ґрунті державности польської, і змагати до засипання пропасти, що чинить розділює оба народи".

Инакше — на думку автора — пропасть в майбутности може тяжко відомститися.

В пошукуванню за групою, з якою найлекше було би найти контакт, автор спинюється на наддніпрянській еміграції. Він каже: „Маємо в Польщі поважну українську групу, яка числить около 30 тисяч людей, звязаних з нами традицією спільної боротьби з большевиками. Ця група, зі значною скількістю інтелігенції, займає може найбільш річеве і реальне становище серед инших напрямів".

Як примір подає Чехів і Німців, які „зручно використовують ситуацію, зєднують собі українську інтелігенцію, творять наукові заведення і приготовляють собі кадри політичних приятелів".

Ми спинилися над статтею п. Бабяньского не тому, щоби з нею полемізувати. До сього в ній не має серіозних даних. Наводимо її тільки як зразок безпомічности польської політичної думки у відношенню до проблеми українсько-польського спору. В цім напрямі стаття п. Бабяньского може бути типовим зразком.

Українська еміграція в Польщі — трагічний епізод у визвольній боротьбі України. І провідні люде серед неї і рядовики опинилися в зачеркнених Польщею границях, не здаючи собі справи з тенденцій новонародженого польського імперіялізму, не знаючи психіки мінливих керманичів польської держави. Повірили гарним словам і опинилися в ролі союзників Польщі, не продумавши до кінця старого українсько-польського конфлікту в змінених, нових умовинах.

І це української еміграції з Наддніпрянщини тяжко доводиться відпокутовувати. Не за свої гріхи, а за гріхи відумарних комбінацій провідників. За свої жертви, за ратування Польщі перед розвалом армією УНР. літом 1920 р., довелося еміграції бути свідками, як вчорашні союзники УНР. коштом українських земель мирилися, а „союзну" армію саджали за дроти. Весною 1920 р. „za naszą i waszą wolność", а півроку опісля — другий Андрусів. А скільки терпінь і понижень опісля! І одночасно ця еміграція мала нагоду віч на віч приглянутися польській господарці на занятих Польщею українських землях. В не все польський публіцист не в силі вдуматися! Не в силі зрозуміти, що на трагедія української еміграції в Наддніпрянщини може мати єдиний позитивний наслідок: поширення посвяку Польщі по широкій Україні. Йому, здається, що вистане звернутися до обездоленої еміграції з відповідними охлапами і вже польсько-український спір війде на шлях ліквідації.

Польська політична думка безпомічна у відношенню до національної проблеми. Відчуває, що тут входить у гру могутня сила, яка в нівець може обернути великодержавні мрії, а одночасно не знає, як поставитися до тієї сили. Старається видати їй колоди під ноги, тамувати її буйний розвій — і цілий ряд таких заходів не подібне провалли, які виконали між Польщею і Україною рр. 1918—23. Польським політикам здається, що українсько-польський спір можна розвязати хитро-мудро посередствами. На зразок австрійський.

За 5 літ істнування Польщі ніхто з польських політиків не повважився підпигнути проєкт розвязки національних питань в Польщі в широкому масштабі. Крім одних вшехполяків, які цю справу розвязують коротко: в Польщі є тільки Поляки і матеріял, з якого треба зробити Поляків.

Між тим національні спори щораз більше заострюються, пальний матеріял щораз більш зростає. Зі Сходу йде серіозна спроба цім моментом покористатися. Большевики витягають висновки зі своїх неуспіхів у боротьбі з націоналізмом і забірають використати його у власних цілях.

Український національний табор мусить ясно здавати собі справу з небезпеки, яка нам грозить з обох сторін. В боротьбі двох імперіялізмів мусимо зберігти вільну руку, мусимо виступати як окрема сила, якою ніхто не може послугуватися для своїх окремих цілей.

І супроти одної і другої сторо, ни мусимо виступати як одноцілий-консолідований табор, який до кождої ситуації підходить виключно під кутом доцільности в змаганнях до реалізації найвищого ідеалу великої української нації.

І Варшава і Москва мусить усвідомити собі, що не в зєдинанню собі окремих груп а у вирівнанню порахунків з цілим українським народом—можна найти розвязку історичних спорів: українсько-польського і українсько-російського.

Після смерти през. Гардінґа.

Пальмет. Кальвін Кулидж зложив присягу на конституцію і відїхав до Вашінґтона.

Сан Франціско. Авас. Після скромних церемоній в готелі, де помер Гардінґ, перевезено тіло до Вашінґтона. Жовніри маринарки і великі товпи населення відпровадили тіло на дворець. У вівторок тіло прибуде до Вашінґтона, де буде виставлене в Білому Домі. Вкінці перевезеться його до Мейріен, де похоронить ся в родинному гробі. Віцепрез. Кулидж 3. ц. м. веч. прибув до Вашінґтона.

Сан Франціско. Райтер. Пять лікарів Гардінґа заявило, що през. помер наслідком тріснення начиня мозку. Смерть могла послідувати без огляду на останне завтроєння президента рибами. През. Гардінґ недужав від кількох літ на звапніння артерій. Сестра президента померла наслідком такоїж недуги.

Париж. „Н. Й. Герельд" з Вашінґтона: Нагла смерть Гардінґа втрутила республиканську партію у хаївлеве замішання. Коли Кулидж не злучить її в одностайний фронт, то партія розібється на ряд фракцій. Також слід побоюватися, що богато членів з реп. партії виступить з кандидатурою на президента підчас виборів у 1924 р.

Берлін. „Берл. Цтг. ам Мтг." з Н. Йорка: В справі політичного становища нового президента заявляють в офіціяльних політичних кругах, що Кулидж репрезентуватиме консервативне крило республ. партії, в противенстві до групи Джансена та займеться так як Гардінґ проти С. Народів, але з деяким застереженням участи в світовому розємному трибуналі.

Франція і Бельґія в справі відшкодувань.

Париж. Французьке правительство у відповіди на бажання, висловлені британським правительством, оголошує французьку відповідь на проєкт англійської відповіди з 12. і 20. червня. Французьке правительство признає потребу найскорішої розвязки справи відшкодувань. Покинути Рурую можна лише в хвилі, коли відшкодування понехання пасивного опору Німеччини. Після 4 літ вижидання правительства Франції і Бельґії прийшли до переконання, що відтепер у відношенню до Німеччини слід примінювати методу її поступування з 1871 р. Рішати вже тепер про платівичу здібність Німеччини було би найбільше нерозумно. Так уже після 10 літ можна би найтися перед Німеччиною такою могучою, що гірко жалували би цього Франція й Бельґія, а також і Англія. Щодо взаємин Америки в справі відшкодувань Франція булаб вельми рада, колиб американський делегат брав більшу участь у працях комісії відшкодувань.

Берлін. Правительство оголошує [illegible] документи, що ними обмінялося з Англією в справі відповіди на німецьку ноту. Часописі звідомляють, що бельґійські круги є переконані, так як передше, що можливо є продовжати з союзниками переговори на основі бельґійської відповіди.

Жертви залізничої катастрофи.

Кассель. Вольф. З осіб раненних підчас залізничої катастрофи в Крайзен померло ще два чоловік. Разом отже число вбитих виносить 40 чоловік.

Страйки і заворушення в Німеччині.

Берлін. "Фос ше Цтг." звідомляє з Есен, що страйковий рух шахтярів у Порурю стався майже загальний. Шахтярі домагаються одноразової запомоги в сумі 5 мілїонів мк.

Могунція. Вольф. З. ц. м. З приводу дорожні прийшло в центрі міста до великих демонстрацій. Заворушення прибрали грізний характер. Поліція покористувалася бойовим оружжям, при чому було раненних богато осіб.

Берлін. Недостача харчових артикулів і величезна дорожні спричинили, по звідомленням „Фос. Цтг." ряд ексцесів у Вісбадені. Кольоніальні і різницькі склади товпа сплінґрувала. Одначе поліції вдалося оволодіти товпою і привернути порядок.

Справа участи Ірляндії в Союзі Народів.

Женева. Одною з точок денного порядку Ради Союза Народів, що збереться дня 3. вересня, є просьба прийняти до Союза Народів Ірляндську республику. През. вільної Ірляндської держави прибуде мабуть особисто в цій цілі до Женеви.

Стріча президентів М. Антанти.

Прага. „Богемія": В половині серпня відбудеться в Карльсбаді стріча президентів міністрів Малої Антанти. Чеський президент міністрів Свегла їде до Карльсбаду, а през. мін. Братіяну і Пасіч прибудуть тим щойно на тижні.

Анґлія проти Раковського.

Льондон. Польвп. З огляду на іменування правительством совітів Раковського, торговельним представником совітів у Льондоні на місце Красіна, англійське правительство зарядило зібрати інформації відносно протианґлійської пропаганди, яку Раковський мав вести у богато своїх промахах, м. ін. у великій промові, виголошеній у Харкові. Аж до покінчення слідства в цій справі, англійське правительство відказується приняти Раковського

Прикарпатська Україна.

Ужгород, в серпні.

(*ад*) Прихід нового референта міністерства хліборобства до Ужгороду, д-ра Франкенберга, почався цікавими політичними змінами між москвофільськими партіями. Метою д-ра Ф. було „організувати" що т. зв. опозицію. До неї належать: 1) „Земледільський Союз" (д-р Камінський), 2) „Русская трудовая партія" (Гагатко), 3) „Русская Народная Партія (д-р Бескид із Прашева), 4) „Земледільска автономна партія" (селянин Мочкош), 5) „Селян. республ. партія" (д-р Петриґалла). Завдяки дипльоматичному хистові д-ра Франкенберга найбільший опозиціоніст д-р Камінський (гокетував досі Мадярів і мадяронів) став на ґрунті повної льояльности, поручаючи злуку всіх партій на основі програми чеської аграрної партії. Так утворилась нова партія „Карпаторусская земледільская республиканская партія" з головою Ю. Балогом, селянином і д-ром Камінським, платним секретарем. Голова „русской трудовой партії" Гагатко вступив до чеської партії народних соціялістів (Кльофачівців). Чеський посол Машатя, присутний на зїзді згаданих партій, повитав новоутворену партію „як частину чеської республиканської партії".

„Свобода" пише про цю злуку: „Нова партія не домагається ні губернатора, ні границь, витає чеських урядників на П. Руси, зі Словаками хоче жити „мирно", признає, що в язикових справах мають рішати фільольоги і лише жадає, щоби в гімназіях діти навчилися і по чеськи і по московськи".

Як поставиться нова партія до народників і до теперішнього режиму на П. Руси — не важко передбачити: — як це їм скаже чеська аграрна партія.

Перед виборами до громадських рад.

Підчас свого побуту на П. Руси заповів теперішний премієр д-р Бенеш в січні 1922 р., що уряд для сьороби та для науки для населення розпише вибори до громадських рад. Тепер ці вибори приготовляються, але ще не назначено річниця. Приготування йдуть і з боку всіх партій. Виборчі списки виставлені скрізь для контролі. Вибори будуть десь коло 15. вересня.

Поїздка українського студентського хору.

Театр „Просвіти" вислав на 2 місяці по П. Руси український академічний хор із Праги, доповнений своїми солістами і співаками на поїздку з концертами. Хор всюди зустрічають тепло. Найбільше подобаються служби божі, які хор співає в неділі і свята по селах.

Наукові прогульки.

На П. Русь приїхали зі студентами наш відомий географ проф. Степан Рудницький, проф. Швець, геольог, б. член Директорії.

Банкротство „Русской Земли".

Орган галицьких москвофілів, що руководився в відношенню до Українців зовсім канібальською моралю, проголосив банкротство. Активи виносять 40.000 к. ч., пассиви 200.000 к. ч. В дорозі судовій оголошено конкурс на добровільне покриття претенсій приятелів.

12 серпня ц. р. здвоюється висилку часопису всім П. Т. передплатникам, що залягають з передплатою.

Велика Україна.

„Українізація".

До „Газети Львовской" пишуть із совітсько-польського пограничча під датою 3. н. м.: З Харкова доносять: В ціли переведення в життя заповідженого нового „національного курсу" на просторі України, зверхнього — позірно — до цілковитої „українізації" державних і суспільно-освітних інституцій, затверджено виказ 20 вищих шкіл, положених в ріжних місцевостях України (Харкові, Київі, Одессі і ін.) які мають бути негайно українізовані. Усі виклади як також ціла програма науки в тих заведеннях буде від тепер відбуватися в українській мові, яка має обовязувати в усіх офіціяльних звідомленнях, донесеннях, поданнях і т. п. Заходи в напрямі українізації піднято також в области українського судівництва.

Огляд світових подій.

Застереження Анґлії.

Англ. премієр Болдуін склав у Палаті Громад декларацію в справі окупації Рури. Становище Франції та Бельгії розчаровало Англію. Окупація Рури не доведе до мети, а стає на перепоні направи загально европ. економічних відносин. Від цього терпіть і сама Англія. Розторощення Німеччини може мати непередбачені наслідки, шкідливі для цілого світа. Англійський уряд висловлює думки цілого народу, а не відокремлених партій. При всіх симпатіях для Франції, Англія не може не боронити погляду, що ці симпатії зміцнилась би, коли обі держави працювали над поліпшенням економічного стану в Европі.

Так само лорд Керзон в Палаті Лордів зазначив, що справу відшкодувань Німеччини, Англія не може полишити тільки Франції та Бельгії. Ця справа торкається всіх.

Урядові погляди Англії не вдовольняють Франції як незгідні з її інтересами.

Фінансісти Льондону против Парижа.

Кореспондент „Газети Варшав." подає звістку, що фінансові лондонські кола мають зробити натиск на франц. фінансістах, щоби добитись уступок в німецькій політиці. Французький франк вже обнижується.

Англія за окупацією.

Англія не гадає відкликати своїх військ з Рури, тому, що не ослабило би її становище. Війська є гварантією, що Німеччина виконає свої зобовязання.

Німеччина не змінить тактики.

„Дайтше Альгем. Цайтунґ" і „Льокаль Анцайґер" є гадки, що пропозиції Англії, щоби Німеччина перестала ставити пасивний опір, не можна прийняти. Перш усього: мусить змінитись окупаційна метода і зловживання нею з боку Франції. Далі: Німеччина мусить мати якісь конкретні пропозиції. Ніякий німецький уряд не згодиться на зміну тактики в Рурі.

Непокій у Німеччині.

Часть німецьких соціялістів схиляється до думки, що треба вступити у безпосередні переговори з Францією. „Форвертс" є за розвязкою парламенту і новими виборами. Дорожнеча щоденних продуктів зросла на 80 проц. У Берліні вибухає погроза газового страйку. У Рурі — загального.

За дорога дружба.

„Ческе Слово" орган Бенеша поміщує статтю присвячену Польщі. Читаємо в ньому ось-що: „Неможливо, щоби Чехословаччина йшла до конфлікту з Росією тому, що Польща бажає забезпечити со-

---

ЧИХАЙЛО РУДНИЦЬКИЙ.

Український Ріналь до Ріналь дімі.

Метерлінк у своїй книжці „Весна Відложки" твердить, що ніяка війна не виявила стільки несподіяних героїв, що останній Песимість міг би йому відповісти, що число злочинців вроджених нею було також не менше. Герої на полях битви минулись, а наслідки війни не перестають родити нових злочинців.

Між цими наслідками є одно цікаве явище: — як рідко затрачується межа між поняттям злочинця і героя. Герої, яких виносили на поверхню воєнного моря хвилі народньої хуртовини та живлового бараю — часто ставали героями тільки тому, що затратили розуміння ріжниць між геройським вчинком та розбишацтвом. Випадково попав в мої руки том російського журналу „Историк и Современник" (г. III. Берлін 1922) з обширною статтею К. В. Герасименка п. з. „Махно". Ці спомини і враження очевидця про одну з найцікавіших індивідуальностей нашої революційної метелиці пробивають кілька дивних почувань. Більше почувань ніж міркувань. Нелегко зважитись на висновки, коли стоїмо над кригіжем гірського потока. Тяжке значіння мають гострі слова осуду або сентиментальної проповіді, коли почуваєш як непереможні умовини ставали джерелом невдахильних наслідків?

Махно вирощує на ніві нашої революції як одно з найдивніших марев Запоріжської Січі. Видається майже неймовірним, що в сучасній добі, при вищих методах війни, можна було воскресити з такою вірністю та легкістю пишність запорізької давнини в її найбільше неуловимих проявах. Весь житейс Махна є немов вирваною сторінкою з народньої легенди про кровавого героя, який мав у собі щось з Кентавра.

Нестор Іванович Махно уродився в 1884 р. в селі Гуляй Поле, Катеринославської губернії, з бідних селян. Молодість минає йому між збитками і прочуханами. Шпилем його офіціяльної карієри є становище народнього вчителя в 1903 р. Та з нею починається одночасно карієра революціїна: проповідування між селянами анархізму. Це були здобутки приватної самоосвіти. Практичне прикладання принципів виявилось сильніше в 1906 р. через ограбління державної каси в Бердянську і трьох трупів. Махна засуджують на досмертню каторгу; його смілива спроби утечі не вдаються. Щойно амнестія Тимчасового Уряду в 1917 р. вертає йому волю.

Легше повірити, що 10-літня каторга зі звізненими путами на руках перетворює ягоду у звіряку ніж звичайну людину в ягоду. „Нужлярі" Віктора Гюго або „Воскресення" Толстого заховлюють, але не переконують. Так само може заховлювати своїм прикладом, не переконуючи, Махно. Коли він вернувся у ріднє село в мент пристаючої революційної метушні, він не потребував думати ні над суспільними реформами, ні доматися ними революції, ні методами здійснювання її ідеалів. Все це приніс він зі собою готове. Жадоба помсти — це був перший і останній пункт програми.

Засоби і форми принесли самі поля. Махно мріє про сотворення Запоріжської Січі і вміє малювати картину її Ельдорадо. Умовини сприяють для зєднання собі маси. Селяне бунтуються проти насильства окупаційних німецьких військ і карних відділів гетьмана. Поміщики силоміць відбирають свої маєтки і при помочі війська відплачуються селянам.

Махно зливає свою особисту помсту з народньою. Він читає в душі селянської юрби і грає на її найчутливіших струнах. Він творить з неї партизанську армію мов степовий вітер куряву. Це є армія в своїм роді військова організація, зроджена умовинами степового життя і старими, незапамітними відгуками цієї доби, коли треба було змагатись з татарською та турецькою ордою. Довкола „батька Махна" збираються революціонери, втікачі з усіх усюдів Росії в добровольні з усіх закутин України. Він має свій штаб, адютантів, теоретиків. А проте всі їх плани — політичні та стратегічні — перечеркує щодинни сам темперамент Махна, химерний та неуговканий як пінний степовий жеребець.

Він воює з усіма на всі боки, з кожним на переміну, переплітаючи боротьбу хитрощами дипльоматії. Він не лякається небезпеки перед сильнійшим ворогом, дає докази геройської сміливости, але там, де тільки може, нападає ворога знечева, взагалу. Свої лапри ділить з військом: — воно живе шляхом у формі грабіжі міст і людей. Коли все знищили і вибили йдуть далі.

Авторитет Махна між чернню непохитний мов його жорстокість. Він володіє пристрастями юрби мов власною жагою, коли промовляє. Обривисте „...і тільки", яке кінчить кожне речення, заступає форму приказу і засуду.

Махно береться по черзі на боці большевиків, Петлюри та Врангля, та ніде не служить щиро та довго. Він не в силі почувати над собою владу, хоча би формальню. Всі його зобовязання тимчасові, релєтні, та розтяжні мов його армія та військова тактика споріднена зі степовими вибалками. „Ми ще подурачим генералів, а з ними і комуністів" — ось його улюблена дипльоматична формула. І йому заздрять большевики і генерали. Одні популярности та розуміння психольоґії маси, другі военної тактики, генїяльно прикладеної до умовин степової боротьби.

Отаман Григоріев, його союзник, платить за свою коротку популярність — головою; ген. Слащев, кримський переможець, ломить собі невинну голову над такою славою, кажучи: — Моя мрія — стати другим Махном...

Кров розстрілюваних та шматованих, нічні напади, алькоголь, жіноцтво, карти... — у цьому колі кружляє непристойна уява народнього ватажка. Той народ, який підтримував його, вірив у нього, а навіть зеличував, жив на такій самій межі уяви та дійсности як його герой, що затратив почуття людського. У таких хвилях родиться легенди на всупереки правді в ясної днини і з сірої землі, залитої кровю тисячі невинних жертв. З моменти в історії, коли в хаосу подій вирвав велика творча індивідуальність і тоді довкола неї буяє юрба віднаходить у собі духа дисципліни. Є інші, коли найкращі пориви одиниць пропадають у жаосі подій, тому, що нема людини з ясною свідомістю мети та засобів, щоби спрямувати хід подій.

І тоді замість історичних осіб родиться мареві легенди. Легенда є хворою великих дітей. Головними дієвими особами є у ній замість творців держави сміливі розбійники Ріналь до Ріналь дімі та Махно замість Гарібальдів та Богдана Хмельницького.

бі проти Росії межі, які в теперішніх розмірах вона не в силі вдержати. Чехи бажають справді дружніх взаємин з Польщею, але не ціною дружніх взаємин з російським народом. Як це вже підкреслив п. Бенеш у своїй ноті до Совітської Росії, чеський народ є справді русофільський. Кожна закордонна політика мусить рахуватись з цим фактом".

На Угорщині — [illegible] стримавний.

Всі залізниці стоять в причині страйку машиністів.

В цілім краю заведено стан виїмковий.

Сербський кабінет.

До нового кабінету Пасіча ввійшли міністри: Перич (справедливість), Мільтич (земель. справи), Семйонович (аграр. реформи), Драгутин (торговля), Кожич (освіта), Ланич (релігія). Усі — радикали.

Клайпедський „статут".

(ПАТ.) Клайпедська делегація вернулась з Парижа не порозумівшись зі союзними державами у найважливійших справах: пристані, транзиту і нерухомости. Домагання Польщі що до утворення з Клайпеди „вільного порту" вона відкинула. Проект статута передає право касаційне найвищому литовському судові на терені Клайпеди. Місцева поліція підлягає владі Клайпеди, погранична і митова — Литві. Питання прав до пристані ще не вирішене. Клайпедська пристань мала би стати вільною сферою, в якій усі держави, безпосередно зацікавлені в ньому, мали би відповідний доступ. Комісія союзників домагалась дозволу на перевіз усього краму з Польщі до пристані, але литовська комісія згодилась тільки на сплав дерева по Німані.

З польських справ.

Дальша дискусія над будметовою провізорією.

На 63 засіданню польського сойму приступлено до дальшої розправи над буджетовою провізорією на III. квартал.

Пос. Хондзинські (Н. П. Р.) В тому, що теку міністра фінансів обняв не парляментарист, бачить вираз того, що парляментарна більшість не здобудася ще на власний плян санації фінансів. Бесідник заявляється проти провізорії.

Пос. Стоньскі заявляє, що Польща мусить перестати жити понад стан.

Пос. Вижиковкі (група Домбского) стверджує, що теперішний уряд репрезентує два табори найбільш суперечних інтересів. З вини теперішнього уряду дійшла дорожнеча до головокружних висот. Аграрна реформа сталася фікцією. В нутрі держави творяться конспіративні організації для заведення партійних порахунків. Бесідник і його група голосуватимуть проти провізорії.

Пос. Тарашкевич (білоруський клюб) обговорює питання національних меншостей і заявляє, що доки політика супроти національних меншостей не зміниться, він не може дати згоди свого клюбу на провізорію.

На внесення п. Козіцкого перервано дискусію над провізорією, почім принято її en bloc.

Маєтковий податок.

По принятю буджетової провізорії приступлено до закона про маєтковий податок.

Пос. Верж бінкі підчеркує, що дуже важним облегченням праць фінансової комісії над тим податком було загальне зрозуміння його конечности. Теперішний маєтковий податок буде дійсно (?) підвалиною санації скарбу. Його контингент устален на міліярд франків, що при теперішнім курсі становить 36 трильйонів марок п. то є 9 разів стільки скільки виносить обіг „банкнотів". Коли комісія відважилася обтяжити суспільність податком девятькратно більшим від цілого обігу то тому, що досі суспільність не була перетяжена податками.

Не спішаться з кредитами.

До польських часописів доносять з Варшави: „Кореспондент „Газети Варшавскої" доносячи з Парижа про підписання ратифікаційного протоколу до нафтової конвенції додає, що дуже треба жаліти, що сенатор Беранже, референт справи кредиту 400 міліонів франків для Польщі не найшов часу на приготування і предложення тої справи сенатови. Тепер треба ждати до жовтня. Франнуські урядові круги не криють свого занепокоєння в того приводу а один з членів палати послів заявив кореспондентови, що проволоку в справі того кредиту спричинила радикальна партія сенату, яка в тій справі шахує уряд.

Пілсудскі в новій ролі.

Варшавський „Курієр Червоний" доносить, що Пілсудскі зложив в одній з варшавських кнагарень рукопись брошури п. з. „Мої спомнини про С. Нарутовіча". Спомини мають обіймати ряд інтересних подробиць про діяльність осіб, які займають визначні державні становища в Польщі.

„В тій чи якшій формі".

До польських часописів доносять з Берліна: Сенсацією дня є стаття пруського юнкера гр. фон Ревентльова, в комуністичній „Роте Фане" п. з. „Шмат дороги". Стаття ця є напізванням розмови поміж німецькими націоналістами і комуністами, які мають богато спільних доріг, між иншими безпощадну і і безкомпромісову ненависть для французького імперіялізму і польської бюличности. Між иншим, в статті Ревентльова находимо такий, доволі характеристичний уступ:

„В одній із своїх статей висловив я жаль, що в 1920 р. не прийшло до співділання німецьких і совітсько-російських військ проти Польщі! Пан Фреліх (комуніст) запитує мене, чи думаю, що ця нагода минула раз на все. Відповідаю з цілою рішучістю, що ні! Ця нагода може вирнути в тій чи иншій формі!"

Не їхати до Аргентини!

Петро Кармаїський прислав з Бразилії отвертий лист, в нім попереджує наших земляків, щоби не еміґрували до Аргентини, де умовини праці є вимкнено важкі. Клімат, земля — невідповідні, а набування ґрунтів — зв'язані з великими трудностями. Краще їхати до Канади, або бодай до Бразилії, до Парани і Санта Катаріна, де є клімат кращий і земля більше родюча (хоча управа дозволі утруднена). Колиб еміґрація пішла громадою, тоді можна би на місці поробити заходи, щоби еміґранти одержали опіку і кращі землі. Тоді добре було би завдалегідь повідомити місцеву управу „Українського Союза" в Бразилії, Прудентополіс, Парана, на адресу П. Кармаїського.

ВП. Передплатників в Чехо-Словаччині письмо отсим складати передплату за наш часопис в Банку Чеських Легіонів в Празі на конто Видавн. Спілки „Діло" у Львові, а нас повідомити листівкою. — Адм.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

З дороги життя.

Нудно „Діло" і — діло.

Приїхав я з провінції з новиною, що наша преса стає щораз буденійшою і нема чого її читати. І згадавши всі причини цього сумного стану: починаючи від цензури аж до нецензурованих причин нашої політики, наївсів одну про яку хотів би сказати нашій провінції.

Непровінціональні земляки! За останніх 8 років ви перейшли величезну еволюцію ідей. Ви були свідками як валились і будувались держави, як умирали герої і родились думки, як відбувався той складний процес, що називається невідомо чому „переоцінкою всіх вартостей" себто: як відбувається щось, що називається вартістю, тому, що цього ніхто не вінує і що воно нічого не варта... і т. д. і т. д.

Коротко: довкола вас на провінції змінилось усе. Мабуть і ви також. Але коли читати щоденно ваші листи до редакції, тоді починаєш сумніватись. Кожний з вас домагається, щоби в часописі було конче видруковано про що: хто у вас деклямував на Шевченківських вечерницях і на зборах, хто васпував читальню і який хто „робить рух"... Кожний має право домагатись цього, тому, що є член партії, передплатник, кум, сват, знайомий, патріот, впливова особа... Все як 40 літ тому. Порахуйте: є 6000 місцевостей. З цього денно не більше як 5 може з цікавістю хотіти часопис, щоби прочитати знайомі прізвища. А решта? — глипне оком і позіхне.

Непровінціональні читачі! Докажіть, що ви не є провінціональні. Не домагайтесь, щоби часопис друкував те 1° про що ви вже знаєте, 2° що цікавить тільки одну закутину.

Ви певні, що „Діло" нудне тільки для вас? Прийдіть сюди в редакцію і побачите яке не страшенно нудне діло давати до друку точне справоздання про виступи на аматорській сцені патріотичної діяльности. Оголошення про ці виступи коштують вас за багато. Чи не могли би ви жертвувати цим місцем на загальну добродійну ціль і дозволили писати на ньому про щось цікавійше?

Орест Орлан.

НОВИНКИ.

— Конфіскат. Попереднє (99) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за кінцевий уступ вступної статі М. Данька п. з. „Політичні завдання української еміґрації" та одно місце в рубриці „Пов. Нар. З їзд в Чорткові".

— Новий адміністратор церкви св. Варвари у Відні. В неділю, дня 22. липня, відбулася інсталяція о. д-ра М. Горникевича зі Львова на адміністратора церкви св. Варвари у Відні. О. адміністратор, який по одержанню австрійського горожанства буде гр.-кат. пароком Відня, відправив тої неділі Службу Божу в асисті о. проф. Жана ЧСВВ. і о. Гулина, дотеперішнього сотрудника церкви св. Варвари. Присутними на Службі Божій були: Митрополит Шептицький, пряшівський і крижевацький епископ о. др. Д. Нарцизій, ректор духовн. Семінарії у Львові о. др. Т. Галущинський, а з визначніших світських громадян през. д-р К. Левицький. Після Богослуження мав Митрополит Шептицький релігійну конференцію у справі реорганізації і підчинення віденської парохії. Пополудні від 4. до 6. год. відбирав о. д-р Горникевич у присутности Митрополита управу парохії, причім митрополит переслухував думки парохіян, як належить уладити релігійні відносини в тутешній парохії.

— Дорідже. Польська статистична комісія ствердила, що кошт утримання в липні п. р. зріс о 57·32 пр. в відношенню до попереднього місяця. В дійсности є не тільки „урядове" обчислення, яке не стоїть в ніякій пропорції з дійсним станом річи.

— Український радіоконцерт в Ню-Йорку. Дня 23. мая п. р. вечором між 8·15 а 9·30 по цілих Злучених Державах 300.000 апаратів переказувало американським слухачам українські пісні і українські промови, розсилані з централі „Радіо корпорейшен Америка" в Іолієн Гол" при 42 Вест вулиці в Ню Йорку. Се був перший український вечір в радіо. Програма почалася десят мінутовою інформаційною промовою (по англійськи), виголошеною до невидимих слухачів д-ром Л. Цегельським, котрого т. зв. енавнсер представив слухачам як довголітнього посла був. австр. парляменту і члена „Української Нац. Ради" Галичини та був. члена українського правительства. Д-р І. Цегельський розказав коротко, в основних лініях, що є Україна, її географію і природні богацтва, про населення мову, расу, історію, новочасні змагання до волі та виглядн на будуче. Промова була виголошена ясно, доброю англійщиною. З черги пішли вокальні продукції. П. Коноваленко, тенор, був. співак київської опери, співав „Минули літа молодії" Шевченка-Ніжанковського при акомпаніменті пяна (п-а Бемко) і скрипки (п. Тимкевич). П. Швець, бас, був. співак опери в Москві, співав „Ой, Дніпре, мій Дніпре" Шевченка-Лисенка. П-і Шустакевичева, був. артистка українського театру в Галичині, співала сопранове сольо з партії Оксани з опери „Запорожець за Дунаєм" Гулака-Артемовського. Пп. Коноваленко і Швець заспівали дует „Коли розлучаються двоє" Лисенка, а пп. Шустакевичева, Коноваленко славний дует Оксани і Андрія з „Запорожця за Дунаєм". Вкінци пп. Коноваленко (1. тенор), Шустакевич (2. тенор), Рогальський (1. бас) і Швець (2. бас) заспівали в квартеті „Закувала та сива зозуля" з опери „Вечерниці" Нішинського. Хорові продукції дали: мужеський хор Товариства ім. Лепкого в Ню Йорку під орудою п-а Сяницького (з Бруклина) та мішаний хор тов-а „Боян" з Нюарку під орудою п-а Каськова. Мужеський хор заспівав „Гуляли, гуляли" Федьковича-Ніжанковського та „Якбим знала" Воробкевича. Мішаний хор виступив два рази: раз заспівав дві збірки народних пісень (Колесси і Давидовського), а другий раз „Завіщання" Шевченка-Вербицького і „Ще не вмерла Україна" Вербицького. Найкраще випало „Завіщання на вісім голосів. Поза тим молодий п. Тимкевич заграв на скрипці гарне сольо „Козаченьку, куди йдеш" Безкоровайного, при супроводі пяна (п. Бемко). В середині музичних продукцій проф. В. Кузів з Блюфілду виголосив кількамінутовий відчит про українську культуру (літературу, музику, театр і нар. мистецтво) в гарній англійській мові. Цілий концерт тривав всього пять чвертин години, а дав американським слухачам від Атлянтику до Пацифіку дуже много українського матеріалу і то в добірній формі.

— Репатріація. Агенція „Роста" комунікує, що регістрація російських і українських репатріянтів в Польщі на виїзд до С. С. С. Р. закінчується 10. ц. м. Пізніші зголошення не будуть уваглядені.

— Судженый, ных мала. Америка має богато сенсацій, без яких не можнаб уявити собі „нормального" її життя. Одною з новіших є історія панни Мірі Мек Кормек, пів'учки відомого мільярдера Рокфелера. Молода дама давно уже вводила в остовпіння цілий Ню-Йорк своїми химерними екстравагансіями і нікому до тепер не вдалося заволодіти її серцем... та доларами. Тепер вона вже найшла судженого. Щасливим її вибранцем є син богатого купця з Чікаго містер Мек Кеплоби, що під

час війни... погиб у Фран . Разом з матерю убитого, міс Ко, мов „викликала" духа убитого і вела з ним довгі розмови. Тепер вона впевняє, що вона заручилася. Кождої ночі ходить вона на цвинтар на стрічу зі своїм... нареченим.

„Український театр".

В члени кооперативи „Український Театр" вступили дальше отсі громадянки: 108) Катря Лотоцька, 109) [illegible] Антін Главицковський, 110) Гавриїл Корпан, 111) Петро Олинець, 112) Володимир Кузьмович, 113) Дмитро Лукашевич, 114) Ірена Матіївна, 115) Осип Навроцький, 116) Іван Сокальський, 117) Сидір Кузик (десять уділів), 118) д-р Володимир Бачинський, 119) о. Ізидор Глинський, 120) Орест Ганяк, 121) Володимир Гусачівський, 122) Михайло Янович, 123) д-р Йосиф Пертицький, 124) інж. Роман Сидишин, 125) інж. Свіяський, 126) д-р Микола Шухевич, 127) д-р Олександер Козакевич, 128) Микола Яців (десять уділів), 129) Сильвестер Герасимович, 130) о. Олекса Гоцький, 131) о. Олекса Артимишин, 132) д-р Степан Баран, 133) д-р Теодор Михайлівський, 134) Юліян Максимяк, 135) Іван Мацуляк.

Кооператива звертається з просьбою до всіх українських інституцій, щоби приступали до кооперативи з більшим числом уділів, а своїх львівських членів, що перебувають тепер на провінції, просить приєднуєати для Кооперативи нових членів. Кождий свідомий селянин, робітник і інтілігент повинен негайно вступити в члени Кооперативи, про що мають подбати в першій мірі наші діячі в краю.

Вписове виносить 30.000 мп., один уділ 300.000 мп., який можна сплачувати в місячних ратах по 50.000 мп. Гроші просимо висилати до „Дністра" на книжочку ч. 13.544, або складати в льокалі дирекції Руська 18 („Карпатія").

Допись з краю.

Борщів.

Жіночий повітовий зїзд.

Дня 23. липня ц. р. відбувся в Борщеві повітовий зїзд членів філії С. У., присвячений справі співпраці Союза Українок з Просвітою, започаткований обома центральними Товариствами.

На зїзд прибуло — як на повіт, у якому жіноцтво стояко до недавна поза рамками організації — велике число учасниць, серед яких переважало число священичих жінок.

Після отворення зїзду головою філії п-нею І. Луневою віддано голос референтці п-ні М. Струтинській зі Львова.

Реферат про кооперацію С. У. з Просвітою попередила п. С. вияснінням завдань, які ставить собі С. У., та його методів праці над вихованням свідомої української громадянки. Другу частину реферату переповідаємо трохи докладніше, бо справа не була ще обговорювача прилюдно.

На зїзді делєгаток до центрального Т-ва С. У. в марті ц. р. піднішено з усіх боків негайну потребу плянової праці серед селянок, які становлять досі gros громадянсько-пасивного елєменту села, а які мусять використати нові права, які дають їм змогу впливати на поліпшення долі цілого народу (виборче право).

Всі признали, що не можна роздроблювати інтелігентних сил села, ні підтинати істнуючі освітні організації. Однак з другого боку почувалося, що всі робітниці на освітній ниві треба обєднати одною спільною ідеєю видвигнення селянки до громадянської гідности, що треба утворити з тих робітниць один кадр, тіснійше злучений, певний до перегляду, чим це може бути в широко закроєній організації „Просвіти" а рівночасно з „Просвіти" не виділюватися.

Ідея набрала форм реального пляну, коли п. голова Кр. Т-ва „Просвіта" звернувся до центрального т-ва С. У. з закликом до співпраці обох організацій. Для сталого звязку увійшли до просв.-організаційної секції „Просвіти" у Львові, дві делєгатки С. У. В черані с. р. звернулося Центральне Товариство С. У. у Львові до своїх філій з повідомленням про започатковану акцію та з вказівками.

Всі жіночі організації в краю повинні ввійти в сталий контакт з місцевими філіями „Просвіти".

Управа пов. жіночого т-ва має втягнути в свої члени сільських інтелігенток повіту, що працюють в читальнях Просвіти, а тих, що досі не роблять того, заохочувати і направляти до просвітної праці.

В тій цілі устроювати що якийсь час повітові зїзди членів філії С. У., поучувати їх про працю на селі відповідними рефератами та вміло кермованою дискусією давати їм змогу обмінятися думками про методи тої праці. До рефератів може допомогти філія „Просвіти" або просвітна секція С. У. у Львові.

Після цього загального пляну праці над селянками, референтка обговорила в загальних зарисах методи притягання селянок до „Просвіти" та властиву освітну працю. Тут звернула увагу на промислові робітні всякого рода. Інструкторок р-старчувалаб жіноча промислова школа, для якої основання поробдено кроки львівським С. У.

Після реферату була оживлена дискусія, в якій брали участь майже всі присутні. Факт започаткованої співпраці С. У. з „Просвітою" і поданий плян її прийнято з великим вдоволенням. Зі всіх боків посипалися голоси про те, що не одно можнаб зробити для сільського жіноцтва, якби були вказівки. Думка зїздів для вислухання реферату та вимін думок — найшла гарячу апробату.

Щоб цей зїзд не остався вже без практичних наслідків, та щоб став товчком до чергових зїздів, поведено дискусію на шлях конкретних умов праці на селі і дотеперішніх методів.

Як виявляється, жіноцтво по селах мало горнулося досі до читалень—тільки дівчата брали участь в аматорських кружках і хорах. До референтки звертанося за поясненнями, між иншим, чи для жінок утворювати осібні кружки, чи ні. Відповідь: Для загально-освітної праці не треба відокремлювати. О скільки істнує яка робітня, тим самим є певне відокремлення. Збирати також осібно жінок на виклади з обсягу жіночого господарства (матеріял: статті господарських часописів, брошури „Сільського Господаря") та з обсягу гігієни жінки, то шо.

Зїзд покінчено ухвалою скликати черговий на день 4. жовтня ц. р.

Зібрано на разі 15 уділів на жіночу пресу, які передано до Львова.

І. Р—k.

Нові девізові приписи.

В 72. ч. „Дзєнніка Устав" оголошено розпорядження польського міністерства фінансів, яким уневажнюється декотрі попередні розпорядження управильнюючі оборот девізами. І так ухилено припис розпорядку з дня 11. марта ц. р. який усталював, що валюти і девізи можна мати тільки особам, які набули їх в лєгальний спосіб. В будуччині ставиться пресумцію, що кождий одержав свою валюту лєгальною дорогою і річю власти є доказати відмінний стан справи. Закупно валют для цілей перадажі буде дозволене девізовим банкам. Закупно валют для ПККП. буде дозволене девізовим банкам або девізовим комісіонерам. Набування валют не для цілей перепродажі буде дозволене виключно на цілі, які вичислює розпорядження, повторююче в тім напрямі майже буквально приписи попередніх розпоряджень. Новістю є тільки обовязок девізових банків — домагатися представлення кромі фактури, квіту цлового уряду, яка стверджує цлову відправу товару до Польщі. На представлення доказів вимаганих розпорядженням дається банкам шеститижневий речинець. О скільки протягом того часу не буде доставлено доказів — банк обовязаний донести про це комісареви для девізових справ. Застав (льомбардування) валют безоглядно забороняється.

Вивіз валют і девіз за кордон до висоти 1000 швайцарських франків, а при виїзді до Данціга без закордонного паспорту до 250 швайц. франків, дозволюється без потреби якихнебудь формальностей. Власник паспорту з правом кількакратного переходу кордону може вивезти місячно максімум рівновартість 1000 швайц. франків. Без спеціяльного дозволу можна крім цього вивезти 1,000.000 польських марок з тим, щоби одна особа не вивезла місячно більше, аніж 3,000.000 марок.

Девізовим банкам вільно продавати в краю заграничні валюти й девізи особам фізичним і правним, виключно на слідуючі цілі: на кошти удержання за границею, о скільки побут там є оправданий, до рівновартости 1000 франків швайцарських місячно на родину.

В случаю продажі валюти на кошти удержання за границею (§ 6. буква з.) треба долучити посвідку польського конзуляту, потверджуючу факт і час тревання побуту за границею.

Всякі блищі інформації уділює Земельний Банк Гіпотечний у Львові, вул. Підвалля ч. 7., який є девізовим банком.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Бурса ім. Івана Франка в Яворові прийме довільну кількість учеників від I—VII. кляси української прив. гімн. з правом приходности. Кошти утримання нижчі зі шкільною оплатою менші, чим бурсацька оплата у Львові, або в Перемишлі. (В українській яворівській гімназії є ще вільні місця для учеників). Зголошення приймає дирекція гімназії до 25. серпня 1923. р. 224 1—2

Оголошення. Приватна українська коедукаційна учительська семінарія У. П. Т. у Винниках б. Львова відкриває з початком вересня ц. р. **перший курс учит. сем. і першу клясу школи вправ.** Вступні іспити відбудуться 1-ого і 2-ого вересня ц. р. Зголошення приймає до кінця серпня ц. р. **проф. Вол. Калиневич, Винники,** Нім. Кольонія 7. О приміщення в приватних мешканнях належить скорше подбати. — УПРАВА. 216 3—3

ЛИСТУВАННЯ.

(Запити і відповіди).

Цею дорогою повідомляю рідню й знайомих, що від 20. VII. ц. р. перебуваю поза кордонами Польщі. — Михайло Дзіковський, студ. лісов. інженерії. 1—1

Дрібні оголошення.

ГІМНАЗ. АБСОЛЬВЕНТ пошукукує лекції при інтелігентній українській родині у Львові зі всіх гімназ. кляс та учит. семінарії, спеціяльно з математики, також уділяє початків франц. мови. Зголошення слати до Адміністрації під „Математик". 223 1—1

ІНСТРУКТОР потрібний до двоїх дітей І. (II. норм. і II. гімн.) на цілий рік. Зголошується: В. Кебало, упр. школи в Розношинах-п. Глинянн. 225 1—3

ПОТРІБНІ термінатори до слюсарської і ковальської науки, також здібного ковальського челядника. Зголошення: Боднар, Підгайці. 213 — і

ПОШУКУЮ інструктора до 2 уч. з І.З II. кл. гімназіяльної. Зголошення враз з условіями слати на адр.: с. Володимир Вергун, Красноїля, п. Устеріки. 217 2—2

МАШИНИ до виробу цементових дахівок на рольках, хрести, громозводи, вікна до церков, огородження, ваги столові і десятні, каси огнетревалі, направляє і виробляє ноні Михайло Стефанівський, Львів, Варстатова, між вул. Рипевською і Кордецкого біля гол. дворця. 2732 5—15

НОТАРІЯЛЬНИЙ кандидат з кількалітньою практикою, рутинований референт у спадкових справах, глядає заняття у нотара. Зголошення з чемности: Д-р Іван Сохацький, Калуш. 209 3—3

УГОЛЬ, дахівку, нафту, свічки, томасину доставляє по фабричних цінах фірма „УНА" Дрогобич, Стрийська 14. 184 3-12

ОГОЛОШЕННЯ.

Кожда Пані, що дбає про церу — уживає — КРЕМУ й ПУДРУ „LACTOL" виробу аптики маг. Л. СЛАДОВСЬКОГО 226 ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА 19. 1—2 До набуття в аптиках і аптичних складах.

Перльмуттера УЛЬТРАМАРИНА є найліпшою і найвдатнійшою фарбою до білля, вапна і до малерських цілей — К. ПЕРЛЬМУТТЕР ЛЬВІВ І В ЗНЕСІННЮ коло ЛЬВОВА, 2497 Бюро: вул. Сонішна 26. 9-10

ЦЕМЕНТ портляндський першорядної якости лише вагоново, сейчасова достава „ПІЛЬОТ", Львів, 201 Батерого 4. 3—20

Шкільні книжки для середніх та народніх шкіл Замовляти можна на складі: **Івана Калиновича в Золочеві.** Доставa книжок почтою за післяплатою. 214 2—10

Легкий заробок!!! Адміністрація „Діло" пошукує хлопця або дівчини до розношення часопису по трафіках. Платня після умови. Зголошуватися до Адміністрації, Ринок 10|II.

Приєднайте передплату!

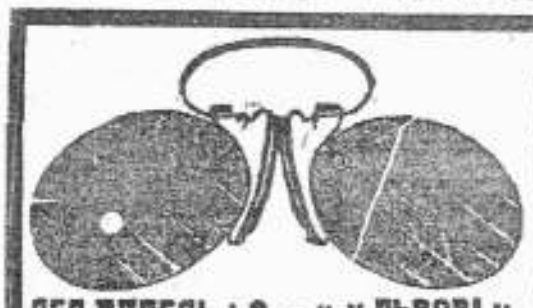

ПОРУЧАЮТЬ **ОКУЛЯРИ, ЦВІКЕРИ** від найдешевших до найдорожших у всіх родах. Сила Цайсса, Буша, Герца, **ЛЬОРНЕТКИ** полеві і театральні першорядних марок. — Замовлення з провінції полагоджується відворотно. 9-50 2151

ЛЕВ АППЕЛЬ і Сна :: **У ЛЬВОВІ** :: Легіонів 1. Телеф. 458. Адреса тел. Оптика Львів.

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 101. (9.982). Львів, середа 8. серпня 1923. Почтову належність сплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 18., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 35'00 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 бл. фр., Італії 10 лір, Німеччині 50 000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунії 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 50000 кр. Зміна адреси 20 п. кр.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 1 500 Мк.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 7. серпня 1923.

На европейському вулькані В останній своїй промові англійський премір Болдуін зазначив, що французька відповідь на пропозиції Англії в справі полагодження руського конфлікту „не дає ніякої підстави до висилання спільної відповіди", що не дає вона ніяких виглядів на скору зміну положення в рурськім басейні, чи на розпочаття переговорів у справі відшкодувань. Болдуін побоюється, чи не зближається Европа до неминучої катастрофи, яка одночасно похоронить всякі виглади Антанти та відшкодування.

Французько-бельгійська відповідь стверджує ще раз, що обі держави хочуть держатися і на дальше раз означених напрямних ліній в справі репарацій. Отже домагаються: 1) перед переговорами з німецьким правительством має воно відкликати пасивний опір; 2) евакуація Поруря має відбуватися постепенно, в міру сплати репарацій, а не негайно; 3) зменшення репараційних сум може прийти тільки в звязку зі справою сплати міжсоюзних довгів; 4) комісія експертів для провірення здібности Німеччини до сплати є непотрібна, бо ці функції може сповнювати визначена версайльським договором т. зв. репараційна комісія.

Суть репараційної кризи лежить у хибній премісі, зробленій у версайльськім договорі. Автори договору не передбачили, що може прийти кон'юнктура, в якій виявиться розбіжність інтересів авторів версайльського миру.

Між тим ця розбіжність виявилася вже в перших роках після війни, щораз то заострювалася, а з початком цього року Франція і Англія радикально розійшлися в так важній справі, як окупація Поруря. З того часу виконуючий орган економічної частини версайльського договору — репараційна комісія з міжсоюзної інстанції зробилася на ділі орудям французько бельгійської політики. При сьогоднішньому відношенню сил на континенті оружний конфлікт Англії з Францією немислимий. Франція має рішучу перевагу. Англія не може силою примусити Францію змінити свою політику у відношенню до Німеччини. Знаменитий Кейнс недавно сказав: „Франція має змогу знищити всю Европу, а ми не в силі перешкодити їй".

Тут і причина, чому англійське правительство підходить з такою обережністю до конфлікту в справі Поруря. Тому німецькі політичні круги, які покладали на теперішнього англійського премієра великі надії, мусіли розчаруватися.

Частина англійської публичної опінії, до якої стояв близько і член кабінету Болдуіна — льорд Роберт Сесіль, з самого початку рурського конфлікту видвигала думку передати цілє репараційне питання на розгляд Союзови Народів. Та при сьогоднішній кон'юнктурі шкода про це говорити. Таке рішення з боку Англії могло би спонукати Францію виступити зі Союза Народів. Тому Англія лишається один вихід: виконувати моральну пресію на Францію голосіщення дипльоматичної переписки між правительствами Англії, Бельгії і Франції і т. д.), а одночасно впливати на Німеччину в напрямі припинення пасивного опору на Порурю. Свідомість, що розвал Антанти був би тепер невигідний для Англії, проявляється в цікавій статті паризького „Journal de Débats", в якій пишеться про необхідність збереження Антанти і остерігається французьке правительство перед розривом з Англією. „Розвал Антанти — пишеться там — фатально відбився би на цілій Европі, а в першу чергу на Англії, бо раз на все виключив би міжсоюзне вирішення репараційної проблєми і ще більше заострив би економічну кризу, яку Англія хотіла би усунути. А Франція була би спонукана збільшити свій напір в Рурській области і продовжувати окупацію ще дуже довго".

В Німеччині вся увага суспільности звернена на Поруря і фінансово-валютові наслідки останніх подій. Для характеристики настроїв замітний лист юнкерського публіциста графа Ревентльова в комуністичній „Rote Fahne", в якому серіозно трактується питання про кооперацію крайно правих націоналістів з німецькими комуністами. Автор заявляє, що він ще й тепер уважає „спільну акцію німецьких і російських совітських військ в такій чи иншій формі не неможливою".

Рурський конфлікт досі коштує Німеччину 10.000 міліярдів марок. Всеж в Німеччині не має нахилу до капітуляції перед Францією. Бо, як зазначує „Vorwärts", капітуляція перед Францією погіршила би положення Німеччини: тоді всі аргументи, які наводила Англія в своїй полємічі з Францією проти окупації Поруря, відпали би; їх усунула би сама Німеччина, признавши, що вона побіджена і мусить покоритися. Така капітуляція, пише „Vorwärts" не принесла би інфляції та дорожнечі, не поліпшила би харчевого положення, не причинилася би до порозуміння з Францією, а саме навпаки.

Таким чином не має виглядів на мирне полагодження рурського конфлікту. Політичні партії Німеччини не хочуть змінити свойого становища в справі окупації Поруря, бо бояться вибуху ненависти з боку розярених мас. Йде гра за високу ставку: якщо пасивним опором вдалося би Німеччині спонукати Францію до ліквідації коштовної і безвиглядної окупації, так раз на все перечеркнено би версайльський договір, відпали би міліярдові кошти війни і Німеччина станула би твердо на шлях відновлення своєї могучости. А Познікаре продовжує раз розпочату лінію, бо инакше грозила би йому втрата підмоги з боку національного блоку і повна поразка при майбутніх виборах в 1924 р.

Не за самі репарації бореться тепер французький премієр. Його метою повний розвал Німеччини і створення „незалежної" надренської республики.

Положення Англії в цій грі незвичайно важке. Всі атути в руках Франції. Який вихід найде Англія у своїх змаганнях не допустити до повної диктатури Франції на континенті, покищо не відомо. Між тим у Німеччині кипить. І в кождій хвилі може прийти до ускладнень, які спонукають Англію вийти з дотеперішнього обережного спинювання зудару Франції з Німеччиною. А якщо цей зудар наступив би, так Европа знову затряслася би у своїх основах. Бо не має сумніву, що оружний конфлікт на французько-німецькім пограниччю потягнув би в першу чергу виступ совітів.

Покищо йде розмова нотами.

Відповідь Анґлії для Німеччини.

Льондон. Авас. „Дейли Кронікл" звідомляє, що Англія зрезигнувала з висилання окремішної відповіди Німеччині.

Льондон. Дипльоматичний справоздавець „Д. Тел." звідомляє, що в половині слідуючого тижня збереться кабінетна рада, щоби розглянути проект відповіди, приготованої Форін Офісом на останню ноту. Проекти міститимуть мабуть пропозиції, що зміратимуть до осягнення спільної акції аліянтів супроти Німеччини.

Після смерти Гардінґа.

Париж. Як звідомляють із Ню Йорку, майно Гардінґа виносить 700 - 800.000 доляр в. Вдова Гардінґа одержить платню 5.000 доларів.

Відень. „N. fr. Pr." з N. Йорка: На стаціях, котрими переїздив поїзд з тілом Гардінґа, публика складала квіти. Від світанку до ночі від побережжя Аляски до Панамського каналу, від Гаваї до Філіпінів гарнізони що пів години давали жалібні сальви. Скромний похорон відбудеться на кошт держави. Агенди правительства здержиться на три дні. Жалібний похід приймє през. Кулідж з членами кабінету і найв. трибуналу і перевезе тіло до Білого Дому. В середу перевезеться тіло на Капітоль. На домовині зложиться вінці від вдови, від през. Кулиджа, найв. держ. трибуналу і конгресу. Вінці від заграничних правительств зложиться окремо. Вільсон з поручення лікарів не взяв участи в похороні.

Стріча Бенеша з Бетленом.

Прага. „Праг. Пр." звідомляє, що цього тижня відбудеться стріча д-ра Бенеша з д-ром Бетленом. Стріча ця мається відбути на чехословацькій території. Місце стрічі держить в тайні.

Кріза анґлійського кабінету.

Відень. „N. fr. Пр." з Льондону: Є погляд, що кабінет Болдуіна може в найблищім тижни перейти кризу. Уніоністи є думки, що політика кабінету дістала фіска в справі репарацій. В робітничих кругах панує невдоволення з правительства. Факт є, що Л. Джордж, чекаючи кризи, відложив свою подорож до Америки.

Договір між Зед. Державами і Туреччиною.

Льозанна. Ш. А. Т. Між Туреччиною і Зєд. Державами осягнено порозуміння. Договір підпишеться ще 6. ц. м.

Ренська центр. партія в справі Поруря.

Берлін. Ренська центрова партія відбула конференцію в Гайдельберзі і вислала до президента Німеччини телєграму, в якій запевняє про льояльність населення й осуджує всякі сепаратистичні змагання. Президент у телєграмі дякує партії за вислови вірности і заохочує до дальшої боротьби за право народу. Вкінці президент заявляє, що телєграму ренської партії переслав канцлєрови для використування її при нарадах над справою Поруря, як вислів волі народа окупованих земель.

Бомби в Порурю.

Дісельдорф. З приводу кинення бомби на машируючий французький відділ, проголошено в місті загострений стан облоги.

Курс грошей.

Львів, 6. серпня. Дол. амер. 231.000—232.000, дрібні 229500—230000, дол. канад. 208000—212.000, дрібні 205.000—206.000, німецькі марки 50 і 100 0·27—0·28, 10 тис. 0·28—0,30., стар. еміс. 3.00 - 3.20, сотки стар. еміс. 1·50—1·80 лєї 980—100 000, дрібні 970—990, кор. чеські 6700—6800, дрібні 6500—6600. Австр. тис. нов. емісії 1400—1500, стар. еміс. 9500—9800, сотки стар. еміс. за тис. 12.500—15, дрібні á 10 за тис. 10—12.000, австр. штемплі 276—278, австр. перекази 282—285, Франки франц. 11200—12500, фунти стерл. 950.000—1000000 франки швайц. 32.000—32.500.

Золото: 20 кор. 980—1000000 20 франк. 880—920000, 20мар. 1·50—1·80 міл., 10 руб. 1,100000—1200000, дол. 120000—122000.

Срібло: Кор. австр. 15500—15900, 5 кор. 80000—82000, фльоренк 40000—41000, рублі 65000—68500, копійки за 1 рубель 38000—40000, лєї 15200—15400.

Цінік 6. серпня. Берлін 0·0003, Голяндія 218.75, Ню Йорк 550.06, Льондон 25.41, Париж 32.27, Медіолян 24.12, Прага 16.35, Будапешт 0.03 1/2, Букарешт 2·20 Бельград 5.95, Софія 5.95, Варшава 0.0023, Відень 0.0078 1/4, Австрійські штемплі 0.0079.

Смерть Гардінґа.

Президент Зединених Держав помер у хвилині, коли Америка і Европа звязували вряли-годи з його становищем та поглядом чималі надії. Еволюція поглядів, яку перейшов Уорен Гардінг на протязі своєї останньої державної діяльности, вказує найкраще в якому напрямку зростали труднощі полагодження повоєнних конфліктів. Гардінг здобув своє становище під гаслом боротьби з принципами Вільсона і його безпосередних попередників. Він покористувався свіжими настроями закінченої війни, яка з перемогою принесла замість супокійку на лаврах матеріяльні та духові клопоти.

Гардінг одержав при виборах найбільше число голосів з усіх своїх попередників, ставши на ґрунті повної невтральности Америки в европейській політиці. Він був ворогом Союза Народів. Як справжній ділевитий Американець, він бачив головне завдання Зединених Держав у торговельній політиці зі „старим світом", знесиленим війною. Він давсотав до старих ідей Вашінґтона і як республиканець з консервативними нахилами, виступав проти модернізації партійних поглядів. Його релігійні переконання йшли в парі з протисоціялістичною програмою, знищенням протиалкоголевого закону і поглядом, що воюючі европейські держави провинились усі в однаковій мірі. Осьюму Америка повинна лишитись на боці питання про причини війни і її „винуватців", а займатись справою загоєння болісних ран.

Завдання Гардінґа не було легке. Він хутко побачив, що полагодження економічних справ в Европі є звязане безпосередньо з духовими справами, — з ідеями. Треба було великого хисту і авторітету, щоби перейти від ворогування зі Союзом Народів до політичної тактики, яка мала на меті заснування Всесвітнього Мирового Трибуналу. Це була ідея відродження гаазької Палати Мира, якої Гардінг ставав щораз більшим прихильником. Він боронився проти закидів своїх противників тим, що проєктований ним Найвищий Всесвітній Суд, не має нічого спільного зі Союзом Народів. До Союза Народів належать всі поодинокі держави як члени; така організація є надто широка і надто складна. Проєктований Гардінґом Мировий Суд міг би рішати міжнародні конфлікти силою свого фактичного авторітету.

Річ ясна, що Зединені Держави могли вважатись у теперішній мент кандидатом на Голову такого Суду. Гардінг за час сповнювання своїх обовязків підніс рівень добробуту своєї країни до нежданої висоти. Завдяки його впливам на Вашінґтонській конференції при питанню про обмеження у будівлі воєнних морських кораблів розбився англійсько-японський Союз, він впровадив нову митову тарифу і нову буджетову систему. Довіря до нього було таке велике, що він зважився відмовити підпису на законі про відшкодування для воєнних ветеранів, щоби цим законом не збільшувати державного буджету на мілїярдову суму.

Гардінг був з професії журналіст. Хоча син лікаря, він звик змалку боротись за хліб і власними силами здобувати собі становище — проходити ту школу життя, яка в Америці є єдиною підставою кар'єри людини. Безпосередна знайомість Гардінґа з внутрішними відносинами у великанському краю, його змінними настроями і психольоґією маси, давала йому змогу йти за потребами часу і одночасно впливати на них словом. Завдяки цій знайомости, Гардінг у 35 році життя стає членом Сенату в департаменті Огайо (Ohio) а два роки пізнійше заступником губернатора цього краю. Від 1915 р. він заступав Огайо в Сенаті Зединених Держав.

Гардінг визначувався великим хистом зєднування людей для спільної праці. Ні один европейський кабінет не мав у собі людей з такими протилежними характерами та поглядами як той в якому він проводив.

Він умів годити такі контрасти вдач і світоглядів як секретаря фінансів Мельона та торговлі Гувера! Мабуть цей талант зміцнював у ньому віру в успішність його інтервенції в европейських справах. Як не дивно — а Гардінг різними звертистими стежками дійшов до тої самої ідеї, що Вільсон: Про вимкову місію Зединених Держав у питанню замирення Европи. Та Вільсон був утопістом, бо не мав найменшого зрозуміння для економічних справ — саме для того, що стало почином війни і лишилось її найважливійшим наслідком.

Гардінг знав, що він володіє одним словом, найпопулярнійшим в Европі і для всіх зрозумілим: — „доляр". Коли правдою є, що його останнього ідеєю був намір викупу всіх довгів Німеччини супроти европейських держав — то його смерть у нинішний день, схвильований зростаючим конфліктом між Францією і Німеччиною, являється може сумнійшою для Европи ніж для Америки.

Памятайте про жертви на „фонд протез для наших інвалідів", конто „Союза українських інвалідів" Львів, вул. Руська 3. II.

Огляд світових подій.

Німеччина на вулкані.

З Берліна доносять, що кріза німецького уряду а навіть справа німецько-французького конфлікту сходять на другий плян супроти катастрофи шаленої дорожнечі, яка викликує чимраз більшу радикалізацію населення та виробляє ґрунт під співділання скрайних націоналістів з комуністами під командою Москви. Цей незвичайно важний аворот, який завінаґурували Радек-Зобельзон програмовою статтею і провідник скрайних всенімців гр. Ревентльов відповідю в комуністичній „Rote Fahne", приймає все реальнійшу форму. Під проводом Радка, який перебуває тепер в Берліні, між провідниками обох таборів ідуть тепер поважні переговори, яких наслідки матимуть велике значіння для Німеччини.

Орган соціяльних демократів „Vorwärts" б'є на тривогу і кличе, що кооперація комуністів зі скрайними всенімцями є страшною небезпекою для держави і що публичне збратання обох тих скрайних таборів підчеркує факт, що комуністи і всенімці готові на все, щоби тільки принести зміну теперішних відносин в Німеччині.

Смертні засуди на Німців.

Бельґійський воєнний суд в Ахені засудив на смерть одного лайтнанта і двох вахмайстрів із „шуцполіцай" в Гамборні. Два инші обвинувачені дістали по 20, а один 14 літ примусових робіт. Діло в убиттю одного бельґійського вояка.

Весняна промова Людендорфа.

В Мінхені відбулася дня 3. ц. м. маніфестація, присвячена давній німецькій армії. Між иншими взяли в ній участь президент міністрів Кіллінг і генерал Людендорф, котрий і виголосив промову з зазивом шанувати память і честь давної німецької армії. „Для мене — говорив він — давна німецька армія є те найвище, що мала доси Німеччина. Коли говорити про стару армію, мусимо тямити на князів, що її створили, на Гогенцолєннів і Віттельсбахів. Армія була нашою основою і тому нам її взяли. Люде гордої крови її вели. Була це німецька кров, що зробила німецького вояка першим на світі".

В дальших виводах ген. Людендорф завтакував остро французьку політику і заповів Франції війну мести. „Прийде день, — сказав він — коли воскресне давна велич Німеччини а її вороги кроком будуть відступати". Численні однодумці Людендорфа приняли його слова гучними оплесками.

Льойд Джордж про Німеччину.

У дискусії у Нижній Палаті забрав голос Л. Джордж по Болдуїні. Він робив йому замір, що не бачить з його слів: яким має бути рішаюче становище Англії в справі Німеччини. З огляду на те, що на боці през. Поанкаре стоїть більшість французького народу, нема підстав надіятись, щоб він змінив свій погляд під впливом англійських нот. Англія підержала Францію при її окупації в Руві. Тоєбя було тоді виступити проти цього. Нині не можна домагатись зміни тактики, коли честь Франції грає чималу ролю в такій справі. Таке домагання з боку Англії є нельояльне. Стоїмо перед двома можливостями: повною капітуляцією Німеччини або її упадком. Англія мусить заявити: яке буде її становище в обох цих випадках.

Становище Англії.

„Таймс" не уважає теперішне загальне становище ще за безнадійне. Англія хотіла би рахуватись з загальним станом настроїв в Европі, а не боронити тільки власних інтересів. „Таймс" висловлює надію, що деклярації уряду найдуть відгомін у краю і причиняться до розяснення неясних питань.

„Дейлі Телеґреф" заявляє, що погляди уряду є висловом думок загалу і що вони є дуже чесним становищем у такій заплутаній справі. „Дейлі Мейль" і „Морнінґ Повст" підкреслюють, що різниці між поглядами Англії висловленими в ноті і поглядами союзників не суперечать бажанню Англії продовжування одностайної політики зі союзниками.

Погляди Франції.

Франція є тої думки, що єдиною метою супроти Німеччини є метода, якою користувалась Німеччина супроти неї в 1871 р. Це є досвід останніх 4 літ витрачених на даремних переговорах. Погляд Англії буцім-то окупація Руру скінчилась для Франції невдачею не є вірний. Німеччина не хоче капітулювати, рахуючи на розбіжність поглядів між союзниками. Колиб Англія осудила рішуче німецьку політику в Рурі, тоді нормальні відносини могли би вернутись. В 1871 р. ніхто не цікавився питанням чи Франція може сповнити накинений їй трактат. Ніхто не стояв на перепоні Німеччині в її окупації французької території аж до хвилини сплати всіх довгів, хоча Німеччина не була в теперішній ролі Франції, на яку пішли війною і яку знищили.

Італійська відповідь в справі репарацій.

Італійська преса містить такий комунікат: Відповідь, передана маркізом делля Торетта льордови Керзонови, висловлює принціпіяльну згоду і повне признання для англійського уряду за його старання довести до загального порозуміння щодо економічної відбудови Европи, але робить деякі застереження щодо засобів, яких слід ужити би до осягнення цієї мети. Італія є за справедливою розвязкою справи відшкодувань і міжсоюзних довгів, але також і за тим, щоб унеможливити Німеччині викручування від принятих зобовязань.

План фінансової контролі Німеччини.

З Берліна доносять, що в льондонських політичних колах обмірковують план фінансової контролі Німеччини, який давав би цілковиту позволасть для англійської контрольної влади. Метою цієї влади буде цілковита реорганізація німецьких фінансів, дальше постаратися позичку для Німеччини, зорганізувати гіпотеку на німецьких богацтвах і заплатити Франції належну їй суму.

Голодові заворушення в Німеччині.

Минулої суботи в Берліні прийшло до великих заворушень з причини голоду. В Потсдамі юрба грабила вози, що приїхали з сільськими продуктами. Ціна бохонця хліба підскочила в останніх днях на 82,000 марок.

Ватикан і смерть Гардінґа.

В ватиканських колах запанувало велике занепокоєння з приводу смерти през. Гардінґа. Ватикан обговорював з мужем довіря Гардінґа репараційну програму, на підставі якої могло би прийти до порозуміння в справі регуляції воєнних коштів усіх держав, що брали участь у світовій війні. Регуляція ця мала би провестись тим способом, що одиноким вірителем стали би американські Зединені Держави, а їх довжником булаб Німеччина.

Куліджем ворогом большевизму.

Особу нового президента Зединених Держав Кальвіна Куліджа описують так: Ріст величавий, зарис рудий, сам дуже спокійний і тому приятелі зовуть його „тихий Каль". Характеристичною прикметою президента є скромність. Мешкає в деревлянім домку, за який платить річне комірне у висоті 30 долярів. Уходить за погромщика большевизму в Америці, бо переломив недавний страйк поліції і є непримиримим ворогом мілітарного абсолютизму, яким був пруський мілітаризм. Кулідж заявив, що буде продовжувати політику президента Гардінґа.

Новий президент Зединених Держав.

„Нію-Йорк Геральд" пише: Особистість нового президента не дає причини до некарности, бо відомо річ, що не людина великої інтеліґенції і дуже проникує. Инші газети підчеркують енергію Куліджа і заявляють, що він буде користуватись симпатією всього народу без партійних різниць.

Англія проти Раковського.

З огляду на алярмуючі поголоски про становище посла Раковського супроти Англії, англійський уряд вислав до Москви ноту, домагаючись пояснення, чи ті поголоски правдиві. Раковський, який мав приїхати з Москви до Льондону й обняти провід російської торговельної місії, припинив свій виїзд тому, що англійський уряд аж тоді згодиться на його іменування, коли справа буде вияснена.

Нагінка на комуністів.

З Гельзінґфорсу доносять, що в останніх днях арештовано 127 комуністів з числа 150, які мали бути арештованими. Із 26 членів парляментарної комуністичної фракції арештовано 22. Підставою арештувань послужила опінія висшого суду, видана в справі комуністичної діяльности.

Церковна межиусобиця в Росії.

Боротьба між однодумцями патріярха Тіхона і живою церквою приймає все дютійші форми. В церкві Христа Спасителя в Москві живоцерківці скликали збори, що скінчилися побиттям „протопресвітера всея Русі" В. Красніцкого. Прикликаній міліції ледви вдалось зробити конець бійці. Красніцкого винесено з церкви напів мертвого. В звязи з цею боротьбою повстала оригінальна полємічна література: сторонники патріярха випускають листки, в яких поясняють і оправдують відношення Тіхона до совітів. Його противники різко осуджують поступок патріярха і відмовляють йому права кермувати православною церквою.

Велика Україна.

Довезла вивозу „зайвого" збіжа.

З Гельзінгфорсу доносить до варшавської „За свободу": На всеукраїнському з'їзді сільських комітетів заступник народнього комісаря для суспільного обезпечення Айнштайн говорючи про вивіз „зайвого" збіжа за кордон, сказав: „Уряд знає пробендодержання серед селян України, викликане підготовчими роботами для експорту збіжа на чужі ринки. Але наші селяне, на жаль, забувають, що сільське господарство на Україні таке зруйноване і ведеться тепер в таких примітивних формах, що всі наші уряду на його скору відбудову, під нинішну пору розвінні. Постійна пекуча потреба сільсько-господарського кредиту з боку населення, необхідного для закупна інвентаря, машин і т. п. не може бути заспокоєна державними засобами. Тому то совітський уряд, так в інтересі населення як і власнім рішив реалізувати усі „зайвини" збіжа на закордонних ринках, щоби весь чистий прихід повернути на потреби сільського господарства, яке є основною економічною базою сов. республики"...

Упадок партійної діяльности.

Бюро Цека Р. К. П. розіслало такий циркуляр: Останніми часами завважується упадок партійної діяльности серед робітничих і селянських мас. Відповідальність за підпирання партійної діяльности Цека складає на губпарткоми.

Польський похід проти української школи.

Відомо, що сучасна польська влада старається всіми засобами чимскорійше спольщити Східну Галичину і взагалі українські землі, на яких сьогодня панує Польща. Передовсім в царині шкільництва переводиться все після вказівок, які пп. Грабські і Пруцинські віддавна явно проголошують в „Слові польскім". Куратория львівської шкільної округи пішла в цілости на услуги вшехпольських можновладців. Істнування учительських семинарій з українською викладовою мовою сьогодня майже зліквідоване, бо що більше, і істнування державних українських гімназій непевне. Звісно, що вшехполяки, котрі нині мають в своїх руках міністерство просвіти в особі д-ра Гломбіньского, виписали в своїй шкільній програмі знесення всіх середніх шкіл навіть приватних з неполяською викладовою мовою. Гроза для нашого шкільництва велика і громадянство врешті повинно піти на допомогу Рідній Школі і перевести в життя те, про що недавно та вимовно писав в „Ділі" п. Іван Герасимович.

Для ілюстрації польської політики подаємо в скороченню інтерпеляцію „Українського Соймового Клюбу" до польського міністра просвіти в справі приватної учительської семинарії дівочої УПТ. в Тернополі, яку на днях внесено в соймі.

Ще в часах російської окупації в р. 1917, а властиво ще перед вибухом світової війни, основано в Тернополі українську дівочу учительську семинарію. Від початку істнування повищої школи до нинішнього дня плян науки був заосіди такий самий як в аналогічних державних школах, а вчили виключно кваліфіковані сили. — Фреквенція була завжди значна. Приміщення школи відповідало санітарним приписам, про що кождого року переконувалася наочно правительственна санітарна комісія.

Дирекція школи кождого року предкладала краєвій раді шкільній у Львові, а опісля куратории львівської шкільної округи плян науки і поіменний список занятих учительських сил з поданням їх кваліфікації. Дирекція цеї школи внесла цього року до куратории прохання признання права прилюдности. В мотивах прохання наведено фактичні дані і постанови відповідних законів. На вношені письма бувша краєва рада шкільна, а опісля куратория львівської округи шкільної не давали ніколи ніякої відповіди, а на останнє прохання допущення учениць до іспиту зрілости дирекція школи одержала слідуюче письмо:

Rada szkolna powiatowa w Tarnopolu. Tarnopol 23. lipca 1923 L. 2086. Do Kierownictwa prywatnego kursu seminar. z językiem wykładowym ruskim w Tarnopolu. Odnośnie do wniesionego u podania w sprawie zdawania egzaminu dojrzałości powiadamia się, iż Ministerjum W. i O. P. reskryptem z dnia 20. 6. b. r. L. 7841 I. powyższe prośby załatwiło odmownie. Po dokumenta należy zgłosić się w biurze R. szk. pow. Przewodniczący w zast. Dr. W. Lendkewicz mp.

В останньому шкільному р. 1922—23. приватна учительська семінарія дівоча УПТ. в Тернополі мала 108 учениць, з того на четвертому курсі 20. Учительських сил було занятих 17, всі кваліфіковані, з того 8 з університетською освітою. Рівнож і управитель школи був іспитованим учителем середніх шкіл з університетською освітою. В школі учено виключно тільки після наукового пляну, що обовязує публичні учит. семінарії. — Не було отже ніякої законної причини до відмови повищій школі права прилюдности, а коли міністерство освіти своїм рескриптом з дня 20. червня 1923 р. відмовило ученицям цеї школи навіть права здавати іспит зрілости, то зробило це виключно не з річевих мотивів, але з політичних причин. Не є ніякою тайною для загалу української людности у Східній Галичині, що польські шкільні власти стараються цілковито знести українські учительські семінарії.

На це вказує факт скасування державної учит. семинарії мужеської з українською мовою викладовою у Львові, а також всілякі ограничення видані відносно до державних семінарій дівочих з українською мовою викладовою у Львові і Перемишлі, факт, що для близько чотирьохмільонової української людности в Галичині не істнує тепер ані одна державна учительська семинарія мужеська з українською мовою викладовою, факт відмови права прилюдности приватним українським учительським семінаріям, вкінці факт, що куратория львівської шкільної округи не допускає до складання іспиту зрілости в публичних учительських семинаріях тих кандидатів і ті кандидатки, котрі покінчили приватні учит. семінарії з українською мовою викладовою, хоча мають вони всі законні вимоги до складання іспиту зрілости. Так було і в українській приватній учительській семинарії дівочій УПТ. в Тернополі, де куратория львівськ. шкільн. округи в б. р. не допустила ані одної кандидатки до складання іспиту зрілости в якій небудь державній учительській семинарії. Все це очевидно обчислено на те, щоби цілковито не допустити до приросту українських учительських сил і щоби всі народні повсюдні школи у всіх українських громадах обсадити в якнайкоротшому часі виключно польськими учительськими силами і щоби в цей спосіб чимскорійше спольщити Східну Галичину і так звані східні креси.

Взагалі ціла шкільна політика польської влади супроти української людности в Галичині, а також на Волині, Поліссю, Підляссю і Холмщині, ведеться тільки в цьому напрямі, щоби якнайскорійше винародовити семимільонову українську людність, котра збитою масою жие в границях польської держави. Се це повне малпування шкільної політики бувшої царської Росії і юнкерської Пруссії.

На наше шкільництво суне лявіна. Нашим обовязком доложити всіх сил, щоби цю лявіну спинити.

Платіть партійний податок!!! Присилайте на адресу! „Краєвий Союз Кредитовий" у Львові, Ринок 10., вил. кн. ч. 5.000. Жертводавці повище 5000 мп. будуть оголошені поіменно!!

Скотус Віятор про Чехословаччину.

Відомий англійський знавець словянських справ проф. Сеттон Уотсон (псевд. Скотус Віятор), подає дуже цікаві замітки зі свого побуту в Чехії. На його думку Чехословаччина користується великою повагою між европейськими державами завдяки своїй розумній фінансовій політиці. Ні одна з держав, що вела війну, з виїмком Бельгії, так швидко не витворила нормальних відносин у своїх межах...

Чеський централізм дав би матеріял для критики. Але коли порівнати становище в Югославії, Румунії та Угорщині, тоді звертає увагу факт, що при кермі чеської держави стоять найкращі та найчесніїші одиниці. В Угорщині пор. всі реакційні елементи, які спричинили війну, є на далі впливовими руйнуючими чинниками в державі. Автор не добачує тенденції „чехізації" на Словаччині. Небажані елементи, які явились тут в 1919 р. є невідхильним наслідком революційної доби, але скількість чеських урядовців у словацьких інституціях має тільки на меті рівноваження „мадяризації", яка без них залила би Словаччину. Гасло „автономії" не є зовсім щасливою формою. Автор радив би покористуватись терміном „децентралізації", яка надала би більші права словацькому міністрові, а є проти місцевого сойму. На дуалістичний поділ держави не глядять прихильно в Англії ті, що цікавляться внутрішними чесько-словацькими справами. Приклад старої Австрії та Угорщини повинен би бути осторогою в цьому напрямку. Словацька опозиція в пресі і в громадському житю повинна не забувати, що в їх власнім інтересі є дбати про вдержання дружнього компромісу у всіх непорозумінях зі Словаччиною.

З польських справ.

Маєтковий податок.

На засіданню польського сойму дня 4. серпня приступлено до дальшої дискусії над маєтковим податком. Між иншими промовляв голова українського клюбу Підгірський, який сказав: Маєтковий податок є конфіскатою частини маєтку в користь держави. Українці і Білорусини поносять великі тягари, дають рекрута, але польська держава не заховує льояльности супроти тих горожан. Українці і Білорусини не почуваються до обовязку платити польській державі надзвичайні данини. По промові пос. Діямандa приступлено до голосування, в якому принято закон в другому читанню з поправками. Того самого дня по короткій дискусії і декількох поправках принято закон в третому читанню.

Комуністична організація.

Перед приступленням до дальшого дневного порядку, забрав голос міністр внутрішніх справ Кернік, який сказав між иншим таке: В першій половині м. р. цілу суспільність а з нею сойм занепокоїв цілий ряд терористичних атентатів, доконуваних при помочі бомб. Тепер я найшовся в положенню, що можу поділитися з високою палатою вісткою про факти, які промовляють за тим, що владі безпеченства вдалося впасти на пластивий слід, коли неподавно мав бути доконаний атентат на льокаль П. К. У. в Ченстохові і Білімстоку, щоби знищити тамошні мобілізаційні і поборові акти. Влада безпеченства в пошукуванню виновників устадила, що в Кракові находиться шпіонська організація, кермована комуністичними колами, яка має на меті при помочі атентатів на державні обекти ширити замішання та підважувати одноцілість держави. До цеї організації належали особняки, з яких деякі були відомі владі уже перед тим, як комуністи. Нічю з 1. на 2. серпня ц. р. приловлено 10 осіб, які грали в ній помітну ролю, між тим двох старшин польського війська в Кракова і Варшави. В виді річевих доказів злочину найшлись в руках органів безпеченства бомби, призначені на висаження кількох більших залізничних ...остів і брили вугля в вибуховими набоями, мабуть для розсаджування паровозів. Деякі подробиці

Торговельний договір з Фінляндією.

До Варшави має незабаром приїхати фінляндська делегація для переговорів про торговельну умову з Польщею. В звязку з цими переговорами приїхав польський посол з Гельзінгфорсу Філіповіч.

1 злоти 30.000 мк.

Польське міністерство фінансів комунікує, що від дня 6. серпня ц. р. ціна скарбових золотих бонів виносить 30.000 мк за штуку.

Парцеляція і кольонізація.

Східна агенція оголошує інтервю свого кореспондента з польським міністром аграрних реформ Осецким, який говорив про принципи, на яких опирається закон про кольонізацію і парцеляцію, затверджений польською радою міністрів дня 2. ц. м. і пересланий соймови. Після цього закона в цілій Польщі мається річно розпарцелювати 220 тисяч гектарів землі. Парцеляція буде проводитися в троякий спосіб: 1) міністерством аграрних реформ; 2) інституціями уповноваженими до парцеляції і 3) приватною дорогою під контролею міністерства аграрних реформ.

На початку кождого року буде приготований парцеляційний плян обіймаючий усю державу і устален контінгент землі в поодиноких округах, які підлягатимуть парцеляції. Міністерство аграрних реформ задумує в области парцеляції використати в широкій мірі приватну ініціятиву і в тій цілі буде звертатися до відповідних інституцій в кождому окрузі, щоби вони вказували грунти, які надаються під парцеляцію і перевели її самочинно під контролею міністерства Технічних сил до переведення парцеляції є доволі і коли сойм ухвалить закон підчас осінної сесії, парцеляційний плян на 1924. рік буде скоро вироблений. Міністерство аграрних реформ має також внести фінансовий закон аграрної реформи. Після того закона ціни для кождої околиці будуть обчислені в кубічних метрах жита. Сплата буде розложена на 25 літ. Сплата в готівці буде виносити тільки 20 процент належитости решта в заставних листах. Фінансу-

зання аграрної реформи не обтяжить держави.

Міністерство обдумує також широкий плян коньонізації „кресів".

Ще одно запевнення.

Польські понеділкові часописи приносять понеділково-оптимістичну чутку, мовляв — дякуючи цілому родови енергічних заряджень теперішнього польського уряду, треба ждати в перших днях вересня ц. р. помітної поправи польських фінансових відносин. В тім часі прийде до повної стабілізації польської марки. „Польська суспільність — читаємо там — не даючи віри злочинним підшептам протидержавних елементів мусить (?) з повним довірям відноситися до праць і замірів уряду".

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Попереднє (100) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за два більші уступи вступної статті п. з. „Між двома огнями".

— **Друкарська похибка.** У вчерашній статті „Нові девізові приписи" в уступі третім з кінця замість: „Девізовим Банкам вільно продавати в краю заграничні валюти й девізи особам фізичним і правним виключно на слідуючі цілі: на кошти удержання за границею..." — має бути: „Девізовим Банкам вільно продавати в краю заграничні валюти й девізи особам фізичним і правним виключно на цілі названі в §. 6. під буквами: а) [заговари], б) в) г) [довги заграничні]. д) [асекураційні премії], е) [кошти подорожі], ж) з) а між тим в) на кошти удержання і т. д. Число дотичного Вістника Зак. 74., а не 72.

— **Тернопільські вязні на волі.** Політичні арештанти з Тернополя, Купчинець, Денисова і Глубічка великого, котрі сиділи в тернопільській тюрмі від 24. січня ц. р. під замітом злочину головної зради з §. 58. з. к. (чсі молоді люде, студенти, семинаристи і селянські та міщанські сліпці) нарешті в суботу 4. серпня т. р. в полудне вийшли на волю. Ще дня 26. липня ц. р. на внесення слідчого судді Гостковского палата радна тернопільського суду окружного рішила пристосувати до всіх кромі одного Стаха Целінського з Купчинець (одинокого латинника на 80 арештованих в так званій купчинецькій справі) шестий артикул останньої амнестії. В наслідок спротиву прокуратора Павського справа пішла до апеляції, яка в цілости затвердила рішення тернопільського суду. Випущені на волю числом 33 перебули в останніх днях пораз другий тридневну голодівку і в суботу в полудне вийшли на волю, не мавши в устах нічого від тьох діб. Безпосередно по сьому увільненню всі увільнені політичні вязні гуртом удалися прямо з тюрми до канцелярії адв. д-ра Степана Барана в Тернополі і подякували йому особисто за його труди і заходи в справі їх безкорисної оборони. Богато з увільнених має сейчас зголоситися до польського війська. Одинокий Стах Целінський остав дальше в тюрмі і він стане перед лавою присяглих в Тернополі мабуть у вересні ц. р.

— **Мужеську учительську семинарію** у Львові отвирає Українське Педагогічне Товариство з початком шкільного року 1923/4 при хлопячій школі ім. Грінченка (вул. Городецька ч. 95.) де пічнуться вписи 1. вересня ц. р.

— **Безнадійна статистика.** Чисельне виставлення зросту злочинів, доконаних в Польщі протягом минулого року, кидає дуже понуре світло на внутрішні відносини тої „відродженої" держави. Найчисленнійшу рубрику злочинів творять ріжного рода крадіжі, при чому усі їх категорії виявляють рішучий „поступ" у відношенню до попереднього року. І так: число залізничих крадіжей зросло з 6.952 до 13.396; карманних крадежей з 5.686 на 12.477; крадіжей з поля і ліса з 1.845 на 33.272; крадіжей з вломом з 33.227 на 34.782; без вломання з 64.159 на 98.349. Загалом в 1921 р. зголошено 320.146 випадків ріжних злочинів; в 1922 р. ця сума зросла до 858.278. Не важко собі уявити, що буде з Польщею, коли в парі зі спадком її валюти піде такими велитенськими кроками „поступ" злочинности.

— **Арештування адвоката.** Минулої суботи арештовано у Львові адвоката д-ра Йосифа Шварца під замітом обманства і коррупції.

— **Підчас пагади.** „Пшегльонд Понедзялкови" подає, що авто ч. 786., яким мав їхати Пілсудскі, переїхало в неділю воєнного інваліда Курца, якого в тяжкому стані відвезено до шпиталю.

— **Рабунок 72 міл. мк.** Залізничому урядникови Райсови з Равруської зрабували бандити коло Сокаля 72 міл. мк, які віз на виплату для робітників.

— **Зїзд української еміграції в Варшаві.** „Наше Життя" доносить: Український Центр. Комітет звернувся до польского міністерства внутрішніх справ з проханням дозволу скликати у Варшаві на 15.—17. серпня 1923 року зїзд української еміграції, програма якого вже гідома еміграційним колам. Міністерство це прохання задовольнило. Доклади, які мають бути виголошені на зїзді, назначено в протоколі організаційної комісії, але поверх цих докладів можуть бути представлені й инші на ті-ж самі теми (паралельні). Всі доклади мусять бути надіслані не пізніше як за 5 днів до зїзду голови організаційного бюра.

— **З німецьких фінансових закидів.** В найблищих днях дирекція банку німецького союза пустить в обіг пятимільйонові банкноти, задруковані тільки з одного боку. В звідомленню з 23. липня подає згаданий банк, що від 7. до 14. липня ц. р. сума банкнотів в обігу з 20.241,872.966 мк. дійшла до 25,491,738.7р2 мк.; засіб золота в краю і заграницею зменшився з 706.911 мк. до 656.911 15. липня засіб золота виносив 1,004.259 мк., а банкноти в обігу 175,437.418 марок.

— **Бориславський вай.** Продукція бориславської кітловини виносила в першій половині липня ц. р. 1548 цистерн по 10.000 клг. ропи, з чого випадає на копальні в Бориславі 551 і пів цистерни, в Тустановичах 579.17 цист., в Мразниці 367 цистерн і Східниці 922 цистерн.

— **Пілсудскі у Львові.** З нагоди II. зїзду польських легіонів приїхав до Львова буший начальних польської держави, маршал Пілсудскі. Заповіданий тріюмфальний вїзд команданта польських легіонів відбувся доволі скромно. Агітація його політичних противників досягла свого. Не видно було ані святочних наліпок, ані хоругов, яких Поляки ніколи при таких нагодах не жалюють. Пілсудскі виголосив на зібранню легіоністів в ратуші тригодинну промову, в якій говорив більше всього про заслуги свої і своїх найблизших для польської справи. Прихильні йому часописі оповідають про „ентузіязм мас", якого пересічний Львовянин покищо не вспів завважити.

— **Загадочне убійство варшавського адвоката.** Відомого зі свого полового збочення варшавського адвоката Меклємбурга убито оноді в його власному помешканню. Поліція, яка, по виваженню дверей, дістала ся до помешкання, застала убитого в сидячій позиції на землі, при чому на столі стояла фляшка лікеру, два не допиті келишки і тісточка. Лікарські оглядини ствердили, що Меклємбург згинув від кулі, вимірені йому прямо в серце. В помешканню ствержено нелад і брак біжутерії в касі. Слідство вдержується в тайні. Загально вповняють, що злочину доконано на секуальному тлі.

— **Самовар Рози Люксембург.** Тульські самоварні фабрики виконали самовар, призначений на дарунок для німецької комуністичної партії. Самовар, прекрасно викінчений має на собі гравіровані портрети Карла Лібкнехта і Рози Люксембург.

— **Відгомін залізничої катастрофи під Крайнзен.** З Берліна доносять, що число смертельних жертв страшної залізничої катастрофи під Крайнзен піднеслося до 60 осіб. Більш-менш стільки раненик, з яких багато бореться зі смертю. Дотепер іще не можна було встановити ідентичности убитих, бо більшість з них до непізнання змасакрована. Матеріяльна шкода переходить 1 мілїон марок в золоті.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Бурса ім. Івана Франка в Яворові приймє довільну кількість учеників з 1—VII. кляс української прив. гімн. з правом приходности. Кошти утримання навіть зі шкільною оплатою менші, чим бурсацька оплата у Львові, або в Перемишлі. (В українській яворівській гімназії є ще вільні місця для учеників). Зголошення приймає дирекція гімназії до 25. серпня 1923. р. 224 2—2

Вже надійшов свіжий транспорт першорядного горішньошлеського вугля з відомих копалень: Мисльовіц, Вільштайнзеге, Фердінандгрубе. Достава просто з вагонів. Ціни нищі максимальних. Замовлення: Бюро „УСТРІЙ" вул. Личаківська ч. 64/I, від 4—6 по пол. Спішіться поки ціни не високі. 215 2—3

На „Фонд допомоги Рідному Краєви". Зложили в червні п. р. 1) Українська акад. Громада в Празі 2.323 ч. к. 57 с. 2) „Каменярі" в Пшібрамі 600 кор., 3) Укр. Академ. Громада в Празі 2.159 кор. 38 сот., в липні п. р.: 1) Український Культ. Прос. Кружок в Йозефові 1.300 кор. 2) Осип Данчик в Тячеві 100 кор., 3) Еміл'ян Дейкович в Тячові 30 кор., 4) „Каменярі" в Пшібрамі 310 кор. 233 1—1

З українською приватної неодкладної гімназії з правом приходности в Яворові. Вписи до кляс I—VII приймається до 3 вересня включно. Іспити вступні до кляс I—VII відбудутся 1. і 3. вересня. Ученики можуть знайти в бурсі затішне, здорове і богато дешевше удержання чим в більших містах. — Управа. 229 1—3

Дрібні оголошення.

УЧИТЕЛЬ, літ 29 добре ситуований, пише перепишу з панночкою. Ціль матримоніяльна. Неанонімові зголошення вразі з фотографією слати до Адміністрації „Діла" для оказателя легітимації ч. 78. За дискрецію і зворот фотографії ручу. 231 1—2

ПРИЙМУ на мешкання і харч учеників з низших серед. шкіл. Ніна Строкон, вул. Тереси 24. 228 1—2

ІНСТРУКТОР потрібний до двоїх дітей (III. норм. і II. гімн.) на цілий рік. Зголошуватися: В. Кебадо, упр. школи в Розворянах п. Гливяни. 225 2—3

ПОТРІБНІ термінатори до слюсарської і ковальської науки, також здібного ковальського челядника. Зголошення: Боднар, Підгайці. 213 3—3

КАВАЛЄР літ 30, властитель торговельно-промислового підприємства ожениться з панною або вдовою властительською сільського господарства або якогось підприємства. Зголошення під „Брат" до Адміністрації „Діла". 210 3—3

ФАБРИКА, що істнує у Львові від кільканайцять літ, прийме спільника з капіталом від 200 мілїонів в цїли розширення фабрики. Письменні зголошення під „Спільник" до Адмін. „Діла". 208 3—3

ОГОЛОШЕННЯ.

Кожда Пані, що дбає про церу — уживає — **КРЕМУ й ПУДРУ „LACTOL"** виробу аптики маг. Л. СПАДОВСЬКОГО 226 **ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА 19.** 2—2 До набуття в аптиках і аптичних складах.

Конкурс.

Рада Рівенської Повітової „Просвіти" оголошує конкурс на посаду просвітного інструктора при Рівенській „Просвіті". Особи, що мають практику культурно-освітної праці, обзнайомлені з місцевими умовами й почувають себе здібними до обняття зазначеної посади, можуть зголошуватися до Ради „Просвіти" (Рівне, Шосова ч. 1) до 20. вересня п. р. При зголошенню потрібне коротке curriculum vitae. 230 1—1

ПРАСИ до дахівок, - ЦЕМЕНТ - портляндський вагоново поручає **„ПІЛЬОТ" ЛЬВІВ, вул. Баторія 4.** 201а 3—20

„Союз Українських Інвалїдів"

звертається отсим до всіх П. Т. Українських Фірм, купців, промисловців, а також лїкарів, адвокатів, нотарів, інжинерів, щоби замість датку на „Фонд Інвалідів" прислали оголошення до календаря „Український Інвалід" на 1924. рік, котрий вийде в богатьох тисячах примірників і розійдеться в найдальші закутини краю, як рівнож за границю. Найлїпший спосіб реклями, а рівночасно поміч для наших Інвалідів.

Ціна оголошень:

Одна сторона	600.000 Мп.
пів сторони	400.000 „
чверть сторони	250.000 „
1/8 стор. (вісімка) . . .	150.000 „

Зголошення слати до кінця серпня п. р. на адресу „Союз Українських Інвалідів", Львів, вул. Руська ч. 3/II пов. 234 1—3

Позір Подільшина!

В неділю дня 19. серпня 1923. р. в Тернополі в салї Тов. „Міщанське Братство" о год. 10. рано відбудуться

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Тов-а „Українська Студентська Громада"

зі слідуючим порядком:

1) Відкриття Зборів.
2) Вибір виділу і контрольної комісії.
3) Внески і запити.

Є безуслівним обовязком кождого студента і студентки точно явитися.

Тернополі, дня 1. серпня 1923.

ЗА КОМІТЕТ:

Ліщинський Стефан, Німців Мих., Онуферко Василь. 227 1—3

ПОЗІР!

На днях вийшла з друку книжочка пера поета Івана Федорова Федорички, мученика і очевидця талєргофської тюрми під наголовком „Талєргоф або Руською-українська Голгофта". Стихотвір обнимає 71 сторін друку більшого формату з двома ілюстраціями, писаний у Талєргофі в в часі всесвітної війни серед страждання і сльоз і з нараженням власного життя та здібичї кождому антиснути сльозу з очей.

Очевидець і мученик змалював віршом сумні події талєргофської неволі, не абикакі фантастичні байочки, але чисту правду і длятого власне має ся книжочка велику вартість історичну, політичну і літературну для цілого народа, тому що мученичу смерть і терпіння понесли всі на рівні без ріжниць національних переконань.

Тому власне, щоб ся книжочка була доступною цілому нашому народови, як також молодіжи, виходить з друку етимольогією і фонетикою і повинна находитися у кождій родині і лишитися як дорогоцінна памятка будучим поколїнням.

Ціна одного примірника з пересилкою 15.000 мп. Замовляючий 25 штук, одержить один примірник даром. Діло інтересує для нашого духовенства. Замовлення з точним означенням скількости примірників етимольогією або фонетикою належить висилати під адресою: Теодор Дудик, Коломия вул. Яблонівських ч. 13 б.

Заграничну пресу проситься о повторення. 232 1—1

Легкий заробок!!!

Адміністрація „Діло" пошукує хлопця або дівчини до розношення часопису по трафіках. Платня після умови. Зголошуватися до Адміністрації, Ринок 10|II.

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 102 (9.983). Львів, четвер 9. серпня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРЕЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шая. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. перепол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячна в краю 35000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 50 000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.корон, Румунії 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 50000 мп. Зміна адреси 200 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 1.500 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 8. серпня 1923.

Історія повторяється...

(*мс*) Ще так недавні часи. На Сході існувала імперія Романових, а Варшава була столицею країни, яка офіціяльно назвалася „Привіслянський Край". Ціла машина державна працювала в цій країні, щоби її якнайосновніше „зуніфікувати". Не тільки зовнішньо, а й внутрішньо. І тоді варшавський університет був одним з русифікаторських центрів. Польська академічна молодь збойкотувала цей університет. Місцево прокрадалася за кордон, в першу чергу до Австрії. І тут у Кракові та Львові леліяла ідею реваншу. Офіціяльні політики ласилися біля тронів Романових, Габсбургів, Гогенцолернів. Польська офіціяльна політика стояла під знаком трильоялізму. Сьогоднішні Грабські били поклони в Петрограді, Гломбінські у Відни, Сейди в Берліні. А молодь леліяла ідею реваншу, готовилася до активного виступу.

Як результат світової війни, завдяки щасливому збігові обставин повстала Польща. Сьогодні її міністром освіти б. австрійська ексцеленція — п. Гломбіньскі.

Історія повторяється...

Від чотирох літ українська академічна молодь прокрадається за кордон, щоби там на чеських і німецьких високих школах здобувати знання. А ті, яким годі видістатися поза межі, стережені польськими штиками, власним зусиллям, завдяки жертвенности суспільности і американської еміграції — здвигнули святиню науки: Українські Високі Школи у Львові. І здобувають знання на приватних Українських Високих Школах, яким не можна вийти на світло дневне. За ними стежить чорне око поліції.

Українська академічна молодь здобуває знання в катакомбах. Картини, які пригадують перших християн.

Перед українською молодю замкнено двері польського університету. Вона здвигнула свій власний у катакомбах. Бо великою силою є — жажда знання. І треба зазначити з гордістю: професори Українських Високих Шкіл з самозаперечення працювали, посвячуючи увесь вільний від праці на хліб насущний час — викладам на університеті і політехніці, мимо всіх сикатур, з якими доводилося їм майже щоденно зустрічатися. І треба з гордістю піднести: молодь вчилася, засукавши рукави, мимо всіх перепон, які доводилося їй поборювати. На заграничних Високих Школах наші Високі Школи здобули собі вже добре імя. Студенти, які переходять зі Львова до Високих Шкіл чеських чи німецьких, мають там репутацію добре підготованих.

Хто ж є ці наші студенти? Головним чином — це старшини героїчної Галицької Армії, які своїми молодими ногами протоптали далекі шляхи від Карпат поза Дніпро. Їхні юнацькі літа — це горіння на жертвеннику Вітчини. Сповнивши до кінця свій жовнірський обовязок в сторону державности України, вони — та їхні молодші товариші кинулися здобувати знання, щоби колись, коли прийде слушний час, знову віддати себе на службу Батьківщині. І прокрадалися з широких просторів України, заллятих чужою навалою, прокрадалися з таборів полонених та інтернованих поза межі Рідного Краю, щоби там доповнювати своє образування. А ті, яким довелося остатись в краю, йдучи за наказом моменту — створили при помочі тяжко долею битої суспільности українську святиню науки у Львові. І за це платили і платять найактивнійші їхні товариші особистою свободою. Скільки їх вже пересиділося по тюрмах! Богато ще й досі там томиться. І сиділи по тюрмах не тільки студенти, а й їхні професори, та старші громадські діячі.

Нагінка на Українські Високі Школи з боку власть імущих з приходом до влади в Польщі правих елементів щораз більш зростає. Муж довіря вшехпольського табору — воєвода Грабовскі заборонив недавно оснування Кураторії У. В. Ш. Значить, ця інституція не може вийти на світло денне

Під датою 11. липня другий виконавець директив вшехпольської магістратури — львівський шкільний куратор п. Собіньскі на доручення міністра освіти Гломбіньского видав приказ, яким забороняє професорам гімназійним вчити студентів Українських Вищих Шкіл і загрожує дисциплінарними карами. (Обіжник цей як один з документів до історії польсько-українських взаємин друкуємо в оригіналі на другому місці. Пр. Ред.)

Практика останніх місяців показує, що фактичним ідеольогом походу на українське шкільництво являється не хто инший — а україножер Прушиньскі, який у своїй ненависти до всего, що українське, доходить до божевілля. Він перший підніс у „Слові Польскім" справу скасування слова: український — по школах і перехрещення Українців на Русинів (значить, ми могли би Поляків перехрестити на Ляхів, Лехітів, Мазурів і т. д.) І сьогодня офіціяльно, окремим указом по школах скасовано слова: Україна, український, а замість них заведено: Малопольска, руські (чому вже не „малопольський"? — Прим. Ред.). В „Слові Польскім" в 6. вересня п. р. цей божевільний маняк в статті п. з. „Uniwersytet ruski" пропонує скасувати взагалі українську мову. Цей політик від педагогії справу вирішує коротко: „język ruski jest to po prostu język polski z ruskimi końcówkami i do bardzo niedawna inteligencja ruska lepiej mówiła po polsku niż po rusku, a ten stan psuje się gwałtownie z naszej winy", а не тому, що існують українські школи. Тому пропонує скасувати взагалі українське шкільництво. „Nie możemy — пише він — pozwolić na niepolskie szkoły państwowe wyższe czy średnie i musimy istniejące znieść".

Досвід показує, що божевільні вибрики п. Прушиньского здобувають апробату, а його україножерні маячення здійснюються відповідними приказами. Постава п. Гломбіньского в соймі до наглих внесків Українського Клюбу в справі українського шкільництва і отсей вискок Прушиньского в „Слові Польскім" кажуть нам числитися зі скріпленням походу проти Українських Високих Шкіл і середнього шкільництва.

Українська суспільність мусить приготовитися до якнайінтензивнійшого реагування проти сього походу. І реагувати мусять не самі студенти, не окремі групи, не одиниці, а ціла суспільність без огляду на кляси і партійні переконання. І реагувати мусять так, як до сього примушує противник.

За наслідки політики Прушиньских відповідатимуть перед обличчям історії власного народу ці, що її проводили в життя.

А історія повторяється... Помилки мстяться.

Програма през. Кулиджа.

Париж. „Шікаго Трібюн" думає, що през. Кулидж задумує ввести деякі зміни в американській політиці. Президент дав пізнати, що не є прихильником ізоляції Америки. Він схильний для ідеї чинної співучасти Америки у світовому розсиному трибуналі. Дав також пізнати, що бажає привернути американській заграничній торговлі її славу, а для цього треба, щоби в Европі запанували правильні відносини.

Льондон. „Юнайтед Прес": Програма през. Кулиджа обіймає: не брати участи в Союзі Народів, прилучення до гаського трибуналу без участи в Союзі, сплата воєнних довгів союзників під корисними услівями, не брати участи в конфлікті Поруря, навязання правильних взаємин з Мехіком, точне переведення алькогольної заборони з признанням деяких засобів алькоголю для заграничних кораблів на американських водах.

Льорд Керзон їде до Парижа.

Берлін. Бюро Вольфа звідомляє з Льондона: Льорд Керзон прибуде з кінцем цього місяця до Парижа. Там конферуватиме з французьким премієром. В політичних кругах запевняють, що льорд Керзон випрацював плян розвязки питання відшкодувань. Плян цей опертий на уступці Англії в справі міжкоаліційних довгів.

Засідання анґл. кабінету в справі Поруря.

Льондон. Міністри, котрі були на відпустці, приїздять 7. ц. м. до столиці, щоби взяти участь у завтрішньому засіданню кабінету, що буде присвячене справі відшкодувань і Поруря.

Французько-белґ. нарада в справі Поруря.

Париж. Як звідомляє „Матен", перед 10. серпня відбудеться французько-бельгійська нарада, якої ціллю вишукання засобів, котрі запевнювали би більше успішну окупаційну акцію в Порурю.

Данські фашисти.

Копенгага. Заідомляють, що повстала фашистська організація під назвою „Відроджена Данія". Кличем організації є: Віра, король, батьківщина. Ціллю її боротьба з большевизмом і доведення до зірвання взаємин із совітами.

Новий президент Португалії.

Лісбона. Польрадіо. 121 голосами вибрано президентом Португалії Теіхеіру Гомеза.

Промови мін. Гермеса і Куна.

Берлін. Мін. фінансів д-р Гермес виголосить на засіданні 8. ц. м. промову, в якій зясує проект фінансової господарки. Канцлер Куно виголосить експозе про політичне положення.

Димісія анґлійського амбасадора.

Льондон. „Морнінг Пост" звідомляє з Вашінгтона, що амбасадор Гервей, покликаний на становище президентом Гардінгом, має бути відкликаний. Його наслідником має бути Сінлей.

Курс грошей.

Львів, 7. серпня. Дол. амер. 241.500—245.500, дрібні 242000—243000, дол. канад. 216000—220.000, дрібні 000.000—000.000, німецькі марки 50 і 100 0·23—0·25, 10-тис. 0·26—0,28., стар. еміс. 2.80—3.00, сотки стар. еміс. 1·50—1·80 лей 1—1,100 000, дрібні 970—990, кор. чеські 6900—7000, дрібні 6500—6600. Австр. тис. нов. емісії 1400—1500, стар. еміс. 9500—9800, сотки стар. еміс. за тис. 12.500—15, дрібні á 10 за тис. 10—12.000, австр. штемплі 276—278, австр. перекази 282—285, Франки франц. 11200—11500, фунти стерл. 980.000—990000 франки швайц. 38.500—39.000.

Золото: 20 кор. 1060000—1100000 20 франк. 880—920000, 20мар. 930—960000, 10 руб. 1,400000—1450000, дол. 125000—128000.

Срібло: Кор. австр. 16500—16800, 5 кор. 88000—90000, фльорени 44000—45000, рублі 70000—72000 копійки за 1 рубель 42000—42000, лей 15200—15400.

Цюріх 7. серпня. Берлін 0·0001½, Голяндія 218·1/4, Ню Йорк 554.00, Льондон 25.32, Париж 31.85, Медіолян 23.95, Прага 16.25, Будапешт 0.03 1·1/4, Букарешт 2.80 Бельград 5.90, Софія 5.05, Варшава 0.0023, Відень 0.0077 5/8, Австрійські штемпл. 0.0079.

Огляд світових подій.

Англія на пасхаєстю.

Франко-бельгійське неприєднане становище супроти Німеччини бере верх над англійською поміркованою дипльоматією. У англійськім кабінеті і в суспільних поглядах можна запримітити роздвоєння. „Дейлі Кронікл" повідомляє, що Англія зірікається висилки окремої ноти до Німеччини. „Івінінґ Нюз" подає, що ще невідомо чи Англія відповість на ноту французько-бельгійську. Не є виключене, що нерішучість у цих питаннях може стати причиною кабінетової кріси. „Нає фр. Пр." пише, що Льойд Джордж, який мав виїхати до Америки відложив свою подорож у звязку з можливістю такої кріси.

Арештування в Дрезні.

„Vossische Ztg." доносить з Дрезна про арештування около 200 осіб, учасників останніх заворушень.

Конфіската грошей.

На приказ окупаційної влади у Вісбадені сконфісковано 8 міліярдів 147 міл. нім. марок, призначених на підтримку безробіття на окупаційнім терені.

Замах на французького жовніра.

„Vossische Ztg." доносить з Дісельдорфу, що дня 4. ц. м. в часі зміни варти кинено ручний гранат, який зранив тяжко 4 французьких вояків і 3 цивільні особи. Окупаційна влада арештувала шофера комунальної поліції і одного визначного промисловця. В місті оголошено стан облоги.

По французьким донесенням гранат кинено на переходячу патрулю стрільців, наслідком чого потерпіло рани 4 вояків, одна переходяча женщина і одна дівчинка. Винуватця арештовано. Німецький уряд зажадав допущення представника Німеччини до слідства.

Для грецьких утікачів.

Як доносять з Атен, грецький уряд дістане позичку міліона фунтів стерлінгів на поміч для грецьких утікачів.

Становище Мусоліні.

В справі англійських пропозицій висловився Мусоліні, що від часу останнього його побуту в Льондоні становище Італії не змінилося. Італія обстає при злагодженім гарантійнім пляні, який наближується до пляну бельгійського уряду. В справі німецької політики тихого опору й реванжу Італія годиться зі становищем Франції.

З польських справ.

Сіґмунт redivivus?

Варшавський „Курієр Поранни" доносить: В кульоарах польського сойму ходила чутка, що коли би Бенеш увійшов до Союза Народів, то Сейда не міг би остати на становищі міністра закордонних справ. Передбачуючи можливість такої евентуальности згадують Сіґмунта як наслідника Сейди.

Нова серія золотих бонів.

Польське міністерство фінансів задумує виступити з проєктом закона про випущення II. серії золотих бонів.

З порожними руками.

До польських часописів доносять з Варшави: Після опінії столичних політичних кругів п. Ераєм Пільц вернув зі Сінаї з нічим. Навіть зі становища п. Сейди треба вважати цю подорож неудачною.

Ще одно експозе.

Польський міністр фінансів Лінде, якому перше експозе перед фо-рум сойму невдалось, має виголосити ще одно експозе про фінансову ситуацію Польщі перед буджетовою комісією польського сенату. Згадане експозе має мати дещо відмінний характер від попереднього.

Присилайте складки на пресовий фонд на нн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Перше повітове політичне віче в Рудках.

Судовий рудецький повіт був і перед війною слабо зорганізований і національно освідомлений. В самих Рудках (повітове місто) не було майже жадної інтеліґенції. Нема тут ні нотаря, ні свідомого Українця урядника, а адвокат прийшов доперва при кінци мин. року. Нема тут і українського міщанства, бо тих 200 душ, що причисляються до гр. кат. обряду, се переважно бідні господарі або зарібники, котрих хто не хоче то тероризує. Парох мешкає в Бенковій Вишни і поза церквою (в Рудках доперва що трета неділя правиться Служба Божа) не бере участи в народній роботі. В усіх рудецьких школах мало дітей гр. кат. обряду, тож нема осібного катехита, а парох не має спромоги (брак підводи, заняття в парохії) уділяти правильно науки релігії. От такий то наш повітовий центр! Вся робота концентрувалась коло „Народнього Дому" і його директора п. Роздольського, котрому помагали деякі священики з околиці. Сподівалися, що меценас д-р Лев Кульчицький, котрий осів в Рудках і має симпатію між українським населенням, попхає з центра роботу організаційну на кождій ділянці національного життя.

От в такій то ситуації повіт. Народний Комітет трудової партії в Рудках рішив зачати організаційну роботу і вибрав на початок політ. віче в Вощанцях, що відбулося 5. серпня с. р. Народу з Вощанець, Шептич, Канафостів, Угерець вин., Розджалович, Михайлевич, Купнович і ин. сіл околиці було до 500 душ. Староство прислало свого комісаря з 5 жандармами, з котрих двох стояло при президіяльнім столі коло комісаря в повній зброї! Збори отворив меценас д-р Л. Кульчицький, проводив о. Сим. Кульчицький і господар Юрко Кушнір. Двогодинний політичний реферат виголосив б. посол і член Тіснійшого Нар. Комітету о. Ст. Онишкевич. Він нагадав часи світової війни і участь Українців (УСС) в ній, часи революції в Росії, центр. Ради в Київі, нашої держави ЗУНР, розказав про причини, чому і УНР. і ЗУНР. не могли удержатися під напором ворожих сил, часи польської окупації Сх. Галичини і поставив нашого народа до конскрипції, данини, виборів, бранки і військової служби, підніс ворожий режім польського правительства і тенденції Сойму супроти Українців особливо від 14. марта с. р. на полі політичнім, рільничім (кольонізація), шкільні, культурнім і економічнім, завізвав присутних до організації на кождій ділянці народного життя, щоб бути готовим, бо нічо на світі не є вічним і вкінці пояснив в коротці програму і організацію трудової партії. Нарід вислухав реферату дуже уважно і поставлені резолюції, приймив одноголосно.

Опісля д-р Л. Кульчицький виголосив економічний реферат, в котрім звернув особливу увагу на кооперативи, підставу нашого майбутнього народ. будівництва „з низу". Візвав до організації і напруження всіх сил, щоби змінити некорисні обставини, серед яких живемо під польською владою. На жаль на вічу не явилася ні духовна ні світська інтеліґенція, а вже дуже прикро вражало, що наша університетська молодіж не бере участи

ПРОСПЕР МЕРІМЕ.*)

ВІЗІЯ КАРЛА XI.

Більш явищ є на небі та землі,
[Горацію,
Ніж мріяли Ви про це у своїй
[філософії.
Шекспір.

Глузуємо з візій і надприродних марев; а проте, деякі з них, є настільки стверджені, що колиб ми відмовились няти їм віри, тоді треба би, для послідовности, відкинути взагалі всі історичні свідоцтва.

Справоздання списане у відповідній формі, з підписами чотирох свідків до яких можна мати довіря і запорукою правдивости факту, про який хочу оповісти. Скажу ще те, що пророцтво, яке находиться в цьому справозданню находилось у ньому і було відоме на довго перед тим ніж події нашого часу його потвердили.

Карло XI., батько славного Карла XII., був одним з найдеспотичнійших володарів, яких мала Швеція, але й одним з наймудрійших. Він обмежив дивовижні привілеї шляхти, скасував владу Сенату і творив права власним авторитетом; коротко: змінив конституцію країни, яка перед ним була олігархічною і приневолила „стани" передати йому абсолютну владу. Зрештою це була людина освічена, сміліза, вельми привязана до лютеранської релігії, непохитнього характеру, холодна, позитивна, зовсім позбавлена уяви.

Йому саме вмерла жінка Ульрика Елєонора. Хоча казали, що його суворість для цієї китжни, приспішила її скін, проте він цінив її дуже і її смерть вразила його більше ніж можна було цього сподіватись від людини з таким шерстким серцем. Від ц'єї події, він став ще більше похмурим та мовчазним ніж досіль, і взявся до праці з такою пильністю, що можна в ній було бачити доказ непереможної потреби прогнати від себе чорні думи.

Пізним осіннім вечером, він сидів раз у шляфроку та капцях в світлиці своєї стокгольмської палати, перед великим огнищем. Біля нього сидів його шамбелян, граф Браге, який мав цю честь, що зєднав собі його прихильність і лікар Бавмгартен, який залюбки виступав як людина сильна, що сумнівається в усе, з виїмком медицини. Цього вечора король прикликав його, що би порадитись, тому, що чимсь нездужав.

Вечір продовжувався, і король, навсупереки своїй звичні, не кажучи перший „добраніч" не натякав, що час їм відійти. Похиливши голову, впявши зір у головню, мовчав уперто, знуджений товариством, але невідомо чому лякався залишитись сам. Граф Браге запримітив, що його присутність не була дуже приємною і вже кілька разів висловив сумнів чи Його Величність не хоче відпочати: королівський жест задержав його на місці. Лікар зі свого боку згадав про те, що надто пізне просиджування в ночі шкодить здоровлю; але Карло відповів крізь зуби:

— Лишіться, я ще не маю охоти спати.

Тоді торкнулись кількох тем, одначе кожна з них була вичерпана по другім-третім реченню. Очевидячки Його Величність була в дуже чорнім настрою, а в таких випадках становище двірського прибічника є вельми складне. Граф Браге догадуючись, що причиною королівського суму була туга за втраченою дружиною, глядів якийсь час на портрет королевої, що висів у кімнаті, а потім сказав з глибоким зітханням:

— Який подібний портрет! Саме передає цей вислів — одночасно такий величні" і такий лагідний!

— Ех! — відповів обривисто король, який кожний раз, коли в його присутности вимовляли імення королевої, добачував у цьому якийсь докір — цей портрет є надто підлесний! Королева була погана.

А потім, роздратований на власну шерсткість, устав і перейшов по кімнаті, щоби скрити зворушення, якого соромився. Зупинився перед вікном, що виходило на подвіря. Ніч була темна, а місяць — молодик.

Палата в якій живуть нині шведські королі не була ще скінчена, і Карло XI., який почав її будувати, проживав тоді у старім замку на кінці Ріттергольму з видом на озеро Мелєр. Це велика будівля у формі підкови. Королівська кімната була на одному кінці, а майже напроти неї — велика саля, де збирались „стани", коли король мав до них звертатись з якимсь повідомленням.

Видавалось у цій хвилині, що вікна цієї салі є осяяні рясним сяйвом. Це здивувало короля. Спершу він думав, що це відбитий смолоскип якогось з чур. А в тім: що хто міг би робити в такій порі в салі, якої так давно не відчиняли? Крім цього: сяйво було надто різке, щоби це міг бути один смолоскип. Це могла бути пожежа, одначе не видко було диму, шиби стояли нерозбиті, довкола ні шуму; усе подобало скорійше на ілюмінацію.

Карло глядів на ці вікна якийсь час мовчки. Одначе граф Браге простягнув руку до шнурка, щоби задзвонити на пажа і доручити йому піти та поглянути: що за причина цього дивного сяння. Та король стримав його.

— Я хочу піти сам до цієї салі — сказав він.

Ледви він це сказав — поблід, і його обличча висловлювало певного рода забобонний жах. Проте він вийшов рішучою ходою; за ним ішли шамбелян і лікар зі засвіченими свічками.

Ключник уже спав. Бавмгартен пішов його розбудити і приказав йому в імені короля відчинити як стій двері від салі станів. Його здивування по таким нежданнім приказі було велике; він одягався якомога швидше і прибіг до короля з вязкою своїх ключів. Спершу він одчинив двері галерії, яка була перед кімнатою чи пак коридором перед салею станів. Король увійшов; та на своє диво, він побачив усі стіни вкриті чорною матерією!

— Хто казав цю салю так прибрати? — спитав він сердито.

— Ваша Висококосте! Ніхто... наскільки мені відомо — відповів ключник збентежений. — Коли я підмітав галерію в останне, вона була вимощена дубовими дошками, як звичайно... Це прикриття напевно не є зі складів Вашої Висококости.

І король ідучи швидкою ходою, перейшов уже дві третині галерії. Граф і ключник ішли близько біля нього; лікар Бавмгартен лишився трохи взаду, в остраху, нерішений чи має залишитись сам чи має наразитись на наслідки пригоди, яка заповідалась досить дивно.

— Не йдіть далі, Ваша Висококосте! — закричав ключник. —Клянусь Богом, що там заворожене.. В такій годині... і від смерти королевої, Вашої ясної Пані... кажуть, що вона проходжується по цій галерії... Помилуй нас Боже!

— Стримайтесь, Ваша Висококосте! — прохав граф зі свого боку. — Чи Ви не чуєте, який гоміи іде зі салі? Хто зна, яка небезпека може Вас зустріти?

(Докінчення буде.)

---

*) Проспер Мерме (ур. 1803, ум. 1870) один із найбільших франц. новеліст в XIX. віку, археольог та історик. Автор новель „Хроніки Карла IX.", „Кармен", та „Кольомба" і „Історії Козачини".

в жадній роботі помимо всяких ухвал Української Краєвої Студентської Ради. Повітовий Н. Комітет рішив дальше віна уладжувати і повіт організувати, але як не буде помочи студентів бодай підчас вакацій, то справа з відновленням „Просвіт", Сл. Господаря, Січей і Соколів і тд. буде пинаво наперед.

12 серпня ц. р. здвожується висилку часопису всім П. Т. Передплатникам, що зволягають з передплатою.

„Пролетарська реквізиція".

В якому положенню найшовся нині наш народ після впертої пятилітньої боротьби за свої елементарні права по обох боках ризької лінії — не треба говорити, бо кождий день, кожда ділянка національного життя є найдосадніїшою ілюстрацією того стану. Одначе і в найтяжчому лихоліттю національний український табор не опустив рук, але бореться з напругою усіх сил за своє місце під сонцем, за своє національно-політичне й культурне істнування. Обкервавлений і стратований, після нечуваної мартирольогії наш народ відбиває ворожі наступи. Шляхом організації української церкви і школи—по той бік Збруча і шляхом організації українського приватного шкільництва, бореться з польськими деморалізуючими і денаціоналізуючими впливами, шляхом економічної самодопомоги — по цей бік ризької лінії наш народ намагається здержати ворожу навалу. І слід те підкреслити, що на культурному і економічному полі в тій преважній акції самозбереження народнього організму всі групи, гурти й партії західно-українських земель йдуть одним фронтом. Різниця політичного світогляду чи політичної тактики не грає тут негативної ролі.

На жаль—на боці ворогів українського народу став тільки один гурт людців, що називають себе „українськими соціял-демократами", що гуртуються біля москвофільського тижневника „Земля і Воля". Вони нарівні з найбільшими ворогами українського народу нищать українське приватне шкільництво, нікчемними видумками і наклепами обмачують українсько-американське робітництво і—легко кажучи—„реквізують", себто непрявно засвоюють собі фонди, прислані українськими робітниками на українські приватні школи і українських інвалідів. Для прикладу наведемо голий факт: Українські робітники з Нью-Йорку переслали через редакцію львівської „пролстарської" „Землі і Волі" 150 долярів, себто кругло 35 мільонів мп. на „Рідну Школу" і „Фонд українських Інвалідів". Одержавши ці гроші, пролетарі з „Землі і Волі" поділили їх в той спосіб, що половину (75 дол.) призначили на жидівських, польських і українських комуністичних атітаторів, що попали в польську тюрму, а другу половину (75 дол.) на видавництво „марксівської" „Нової Культури", в котрій новонавернені „сподвижники" польського походу на Київ продукуються своїми творами". Замість посвідок „Рідної Школи" і „Фонду Інвалідів" наші доморослі експропріятори — не капіталістичної власности, але робітничої пожертви, — вислали ню йоркським українським робітникам ось такий „комуністичний манфест", видрукований в большевицьких „Українських Щоденних Вістях" в 23. липня 1923 (ч. 145 (1032):

...„Обі названі Вами організації („Рідна Школа" і „Фонд Інвалідів"!) находяться в руках зневажених чорносотенців і під прапора націоналістів та голословних патріотів. Опишемо Вам кожду з тих організацій з окрема.

„Рідна Школа" є під Управою Українського Т-ва Педагогічного, в якому головою є пани з Управи Трудової Партії, що проводить тепер політику передавання українських шкіл в руки польської влади, тим самим віддають дітей під вплив польських державних інспекторів. Приміром у Львові віддано мимо спротиву залізничників народню школу, де учитися будуть всі діти українських залізничників під опікою польського магістрату. Відносини дійшли до того, що делегат нашої партії мусів офіціяльно зложити свій мандат і виступити з Управи У. П. Т. Переслідування соціялістичних, чи тільки радикальніше думаючих учителів у приватних школах, удержуваних У. П. Т. на порядку дня. Молодь в тих школах виховують в дусі послуху та годують їх видавництвами в роді виданого за гроші з Риму „Поступу", який впоює в молодечі душі клерикалізм. Всякий свідомий виступ молоді безмилосерно здавлюється. Тепер по приєднанню Антантою Сх. Галичини Польщі відносини ще погіршилися. Ми, щоби відповісти домаганням посилаючого, не можемо ніяким чином згодитися на віддання цих грошей в руки такої ярої контрреволюції.

Що до другої організації інвалідів, становище не краще. Вона хоча називається організацією допомоги інвалідів з правдивими інвалідами нічого спільного не має. Допомога інвалідів це фірма, під якою скривається організація українських фашистів з під прапора „Загравн". Обширніше про цю організацію, що гуртує в своїх рядах рештки Петлюрівщини та отаманіщини, з додатком таки своїх рідних фашістів, здається не треба більше говорити. Ми мусимо сказати, що не дозволимо, щоби гроші зібрані українськими робітниками, дісталися в руки збанкротованих отаманів, коли правдивих інвалідів відсилається до польської державної допомоги і допомагається ріжним контрреволюційним емігрантам та на творення фашістських організацій. Так мається справа з тою другою названою Вами організацією.

Наша редакція по розважению порішила розділити ці гроші так:

Половину надісланих грошей віддати на фонд допомоги політичним вязням, які завдяки денунціяціям української націоналістичної преси опинилися в польських тюрмах. Тепер польська влада почитає опікуватися нашими патріотами і розвинула люту нагінку наслідком доносів таки української патріотичної преси на свідомих робітників і селян. Тюрми польської держави заповнені тими українськими робітниками та селянами і поміч їм негайна і конечна.

Другу половину порішили ми віддати на видавництво „Нової Культури", яке постановила видавати свідома молодь Східної Галичини". *Львів дня 22. травня 1923. р.* З товариським привітом За видавництво часопису „Земля і Воля" у Львові — *Кулбит.*

Думаємо, що для галицького читача зайвими являються які-небудь вияснення. Увесь „манифест", якого завданням було оправдати насильне захоплення, себ-то грабіж робітничих грошей, від початку до кінця є нікчемною брехнею за вийнятком одного одинокого твердження, що „Рідна Школа" є під Управою Українського Товариства Педагогічного, в якому головою є пани з Управи Трудової Партії. З найбільшим обуренням і почуттям глибокої відрази пятнуємо грабіж важко запрацьованих робітничих грошей та провокаторські „аргументи" московських найманців. Голос лишаємо в першу чергу за українсько-американським робітництвом, в довіря котрого вкралися „пролстарі" з „Землі і Волі", а дальше батькам дітей з українських приватних шкіл, залізничникам, котрих школу націоналісти „віддали в руки польської влади", „соціялістичним і радикальнійше думаючим учителям" приватних шкіл, котрих „землевольці" власне за те пообливали робітничої пожертви з Америки, молоді, котрої „всякий свідомий виступ безмилосерно здавлюється", партіям, що стоять на національному грунті, а котрим чисто чекістським способом імпутується „денунціяції" на „есдеків" з „Землі і Волі" і вкінці ограбленим українським інвалідам.

Я.

МАЛИЙ ФЕЛЄТОН.

З дороги життя.

Подружжа і небезпека.

Чи читали Вя про проєкт, який внесла чеська послиця Керпіскова про примусове двоє-(і більше) женство? Оця сміліва жінка доказувала, що слабий приріст населення можна автоматично збільшити законом про приділення кожньому мущині щонайменше двох самотних жінок. Таким робом національна небезпека буде полагоджена просто. І... приємно.

Цікаво те, що всі посли завзято оплескували цю промову, а жіноцтво на галерії протестувало вигуками. Колиж прийшло до голосування, захопленим мущинам задеревіли руки.

У цьому факті скривається глибока фільософія. Не знаю, чи поступова послиця мала на меті тільки національне добро. Зріст населення можна забезпечити далеко простійше ніж такими нелюдськими законами. Замість робити з родинного огнища пекло для добра батьківщини, держава може напр. прийняти на себе виховання всіх нешлюбних дітей. Тоді добровольців-патріотів найдеться помітно більше.

Але пані послиця вжила демагогічних аргументів, гадаючи, що матиме на своїм боці голоси всіх мущин, які з природи є схильні до полігамії. Вона помилилась ось чому:

Подружжа з одною жінкою лишиться на віки недосяжним ідеалом кохання. У людській природі лежить невтишна потреба перемагати трудноші та небезпеки. А найнебезпечнійшою формою кохання є подружжа з одною жінкою. Нема нічого вищого, як кохати особу, з якою живеться постійно разом. Нема нічого лекшого, як кохати особу здалека, з якою зустрічаємось вряди-годи; про це знають наречені і всі аматори „вільних звязків". Мати дома гарем, це нелегко нудна історія, тому, що дуже легко щодня порозумітися з якоюсь жінкою. Це нагадує щоденне ходження за куліси між підчинені хористки балету. Але скільки треба енергії, чутливости, оригінальности, свіжости почувань, поетичної фантазії, щоби щодня подобатись тій самій жінці і щоб вона нам подобалась!

Не знаю чи про це згадали чеські посли, коли стримали свої руки при голосуванню. Та *несвідомий голос досвіду* промовив за них. Мущина любить небезпеку. Він не є ворогом полігамії, але недурно всі її форми називає „легкою любовю".

Орест Ордан.

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередню свою адресу.

НОВИНКИ.

— *Митрополит Шептицький.* В переїзді з Риму до Львова занедужав у Відни в монастирі Францішканів 27. липня, о. Митрополит Шептицький. В суботу 28. липня недуга змагалася так сильно, що о. Митрополитови уділено вечером слеопомазання. В понеділок 30. липня відбулося консіліюм лікарське і сконстатовано, що небезпека минула. о. Митрополита перевезено відтак до шпиталю Братів Милосердя, де лікар-ігумен, що знає стан здоровля Митрополита від 20-ти років, занявся недужим і доглядає Його. Через те опізнився поворот до Львова. По останнім інформаціям з Відня о. Митрополит майже вже здоров — і можна сподіватися, що в недалекім часі зможе вернути до Рідного Краю. На цей момент ждуть вірні з великою нетерпеливістю.

— **Стрільці УГА. на острові Куба в Америці.** „Український Скиталець" з 15. липня інформує: В останньому часі довідались ми, що на острові Куба між иншими еміґрантами знаходиться 25 стрільців УГА., які в наших визвольних війнах брали активну участь, а тепер злою долею розкинуті по світі, скитаються, бо їм ворог замкнув браму до любого Рідного Краю — і там коротають своє тяжке скитальче життя. Ось вони: Олекса Березка, Хлібовичі; Василь Кибало, Стрілиска, Андрій Задерницький, Петро Тибор, Стрілиска нові, Михайло Федчишин і Михайло Холода і Матей Гуза з Велигороду — пов. Бібрка; — Іван Лещишак і Іван Кравець з Коростна коло Хирова, пов. Добромиль; — Пантелемон Петрищак, с. Глібчик лісний, пов. Коломия; — Андрій Дерей з Долини, пов. Чортків; — Осип Чемеринський, Андрій Марущак с. Піски пов. Рудки; — Петро Білик і Володимир Вітенко с. Чернигівці, пов. Збараж; — Яків Щерпак с. Рожнів, пов Снятин; — Василь Задорожний, Залипки, пов Рогатин; — Дмитро Цмолатинський, Саджавка, пов. Скалат; — Василь Лісовський, Болехів малий, пов. Перемишлями; — Онуфрій Корубко, Завалів, пов. Підгайці; — Олекса Погорецький, Бродки, пов. Львів; — і Ярослав Гоцький, Острів, пов. Ярослав. — Хто знав би блище їх адреси зволить подати до Ред. „Українського Скитальця" у Відни.

— **„Нотґельд" в Данцігу.** На оподішному засіданню міської ради Данціґа обговорювано справу випущення міських бонів Данціґа т. зв. „Нотгельд" на суму 50 міліярдів. Сенат приняв крім цього рішення, що на випадок дальшого спадку німецької марки суму емісії підвищиться до 110 міліярдів. Польська преса в Данцігу виступає проти емісії бонів зазначаючи, що емісія бонів є найвигіднійшим способом для заповнення міських кас — але в парі з тим найбільш несправедливим податком, або обчисленим на те, що коли німецька марка впаде то амортизація довгів буде неможлива, колиж піднесеться, то прийде до катастрофи.

— **Ще одна катастрофа.** Минулого понеділка на гостинці, що йде з Кракова до Закопаного поміж Могилянами а Борком Фаленцким прийшло до третьої з ряду автомобілевої катастрофи. Катастрофа мала місце підчас виминання одного авта з другим в той спосіб, що шофер повернув кермою надто в бік і зачепив за телєграфічний стовп. Зударення було таке сильне, що авто відлетіло в зад. В наслідок зударення випала з авта одна пані, яка вдарила головою о телєграфічний стовп. Легчих ображень зазнала друга пані з дитиною, що їхали в тому авті. Один з мущин зазнав ображення руки. Шофер вийшов цілo. Протягом сьогорічних ферій це вже трета автомобілева катастрофа на тому шляху.

— **Пошанування памяти вождя УГА.** Для вшанування памяти Начальної

БРАУН
Львів, Рутовського 1
Сикстуська 3.
237
:: СКЛАД СУКНА і ::
БЛАВАТНИХ ТОВАРІВ
у великім виборі — поручає
1—5
БРАУН
Львів, Сикстуська 3.
Рутовського 1.

го Вождя Української Галицької Армії Дмитра Вітовського Львівські українські інституції і кооперативні круги зложили в день 21. липня 1923 р. на гріб покійного срібний вінець, який опісля передано до Музея. На сю ціль внесли по 175.000 мп.: „Дністер". Краєвий Союз Кредитовий", „Земельний Банк Гіпотечний", „Краєвий Союз Ревізійний", „Краєвий Союз Торговельних Спілок", Акц. спілка „Полотно", „Відбудова", „Земля", „Народня Гостинниця" „Народня Торговля" і „Титан". Вінець враз з оксамітним паспарту коштував 1.685.000 мп. Надвишку в квоті 65.000 мп. передано до „Союза Українських Інвалідів" а 175.000 мп., згідно з волею жертводавця „Титан", до „Рідної Школи".

Виказ жертв.

Рідна Школа:

На „Рідну Школу" прислали в лютім (II), марті (III), квітни (IV) і в маю (V) п. р. слідуючі ПТ. Громади і Громадяне в мп.:

(На підставі ухвали повної Головної Управи УПТ. з дня 25. мая п. р. жертви на „Рідну Школу" оголошується сумарично по громадам; жертви поодиноких осіб оголошується почавши від 25 тисяч мп. в гору; хто зложив менше, того жертву зараховується в загальну квоту дотичних громад).

Повіт Сокаль: Белз II. 5000, III. 6000, IV. 644.980, V. 202.920, Бишів V. 15.050, Бобятин IV. 16.000, V. 50.000, (в тому Антін Свистун 50.000), Бачинчі II. 20.000, Будинин IV. 84.100, Вавяж V. 32.000, Войславичі IV. 26.370, Волиця камер. IV. 10 600, Волсвин IV. 40.700, Гатовичі II. 20.600, Городиловичі II. 14.800, Гільче V. 75.210. Довжчива V. 50.000, Жнятин II. 500, IV. 40 200, Завишня V. 7.800, Зубків V. 33.000, Комарів II. 6.250, Корчин II. 20.300, V. 6.000, Лещів IV. 61.340, Ліски II. 5.000, Лудинї IV. 52.000, Мухнівок II. 1000, Миців II. 1000, IV. 6.770, Мошків IV. 47.000, Миновичі II. 4.500, Осердів II. 6000, Порхач II. 7.700, IV. 12.000, Перевятичі V. 189.140, Перемислів II. 8000. Переспа IV. 2000, Печегори IV. 17.450, Поторичі V. 101.000, Радванці II. 1520, Себечів IV. 2.000. Сокаль II. 267.000, III. 90.606, IV. 15.000, V. 122 450, Спасів V. 202.000, Тишиця III. 5.320, Тартаків V. 27.060, Тупорковичі II. 50.000. IV. 3.000, V. 150.850, Ульвівок II. 15.350, IV. 10.000, Хлоятин II. 6.000, Хоробрів II. 3.000, III. 3.000, IV. 5.000, Шарпанці V. 86.500. Яструбичі IV. 125.600.

Повіт Станиславів: Викторів II. 4.940, Галич II. 100.000, III. 102 600, IV. 22.000, V. 20.000, Залуква IV. 65.645, Княгинич IV. 10.000, Крилос III. 2.000, Маріямпіль II. 1.00 , III. 1,500, Станиславів II. 6.300, III. 5.000, IV. 47.300 (в тому Е. Кадайська 25.00, V. 15.000, Угринів дол. II. 10.000.

Старий Самбір: Болозів горішний II. 28.520, Воля Кобилянська II. 5.000. Головецько V. 15.000, Галівка II. 26.360, Лінина мала II. 5.700, III. 5.000, Мшанець V. 10.000, Плоске V. 17.500, Розсохи II. 3.000, Стара Сіль II. 100.000, III. 2.500, V. 10.000, Старий Самбір II. 16.000, III. 20,000, IV. 80.000, V. 26.300, Стрільбичі II. 70.030, III. 3.000, IV. 2.000, Топільники III. 5.000, Тершів II. 2.600, V. 1000, Хирів II. 80.000.

Стрий: Верчани II. 5.000, Довге II. 15.000. V. 15.000, Лисятичі IV. 10.000, Стрий II. 2.000, IV. 10.000, Ходовичі V. 63.000.

Сянік: Буківсько IV. 2.000, V. 3.700, Вислок великий II. 32.000, Вислок горішний II. 2.000, Вислок долішний II. 2.000, Вислочок II. 5.000, III. 10.000. Дубрівка руська II. 10.000, Залутин V. 63.000, Залуж IV. 20.000, Заршин V. 3.000, Кавликів II. 32.555, III. 2.675, V. 38.000, Костерівці V. 20.000, Куляшне III. 14.805, Меншбрід IV. 6.000, Новосілка II. 27.500, Одрехів II. 72.500, V. 20.000, Пелня II. 5.000, III. 10.000, IV. 10.000, V. 15.000, Радотичі II. 20.000, IV. 30.000, Репедь II. 5.000, III. 5.000. IV. 5.000, V. 5.000, Ременів III. 9.000, Сянік II. 50.205, III. 62.840, IV. 125.000. в тому д-р В. Константинович 50.000. о. Е. Константинович 35.000, о. Кушон 25.000, V. 67.900, Сянічок IV. 5.000, Тарнавка V. 30.000, Тирява сільна V. 61.000, Щавне II. 5.000, III. 9.320, V. 15.000, Ялин III. 5.000, V. 10.000. 246 б) 1—1

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Довірочну нараду в просвітно-організаційних справах львівського і винницького судового повіта скликує Філія Тов. „Просвіта" ім. Маркіяна Шашкевича у Львові на середу, дня 15 серпня 1923 год. 10. рано до салі Тов. „Бесіда" (Народний Дім), ул. Рутовського ч. 22, у Львові. Кожда Читальня має вислати бодай 3 відпоручників. Всю інтелігенцію, а з окрема представників української преси, як також всіх свідомійших Громадян нашого округа просимо обовязково в к-мплеті явитися. — За Виділ: Голова д-р Іван Волошин, секретар Андрій Зелений. 1—2

Додаткові вписи до Торговельної Школи Тов. „Просвіта" у Львові вул. Кориятів ч. 1 будуть прийматися в днях 30. і 31. серпня ц. р. від 10—1 години. До дволітньої торговельної школи і трилітного ліцея приймаються ученики і ученици з укінченою VII. кл. всенародньої або III. кл. середньої школи, хоча би з двійкою з латини і греки та з укінченим в тім році 14. роком життя; до дворічної торговельної гімназії з укінченою VI. кл. (шестою клясою) середньої школи, а на одноріч. торговельний курс з укінченою середньою школою. Вписове всюда одноразово 10.000 мп., місячна оплата покищо невідома, приблизно 100.000 мп. — Наука в школі і ліцею почнеться дня 3. вересня, на курсі дня 17. вересня ц. р. Школа і ліцей підготовлює головно до купецького звання, гімназія і курс дає образування менш-більш як торговельна академія і підготовлює до посад банкових і в великих торговельних та промислових підприємствах. При запитах долучити офранковану коверту. — Дирекція. 1—1

Упімнення для Членів Краєвого Союза для збуту худоби, стоваришення зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові. Рішенням Загального Збору Союза з дня 28. грудня 1922 р. змінено дотеперішний статут Союза, принято назву фірми: „Краєвий союз для хову і збуту худоби", кооперативи з обмеженою порукою у Львові і на основі ухвали Окружного Суду Цивільного як торговельного у Львові з дати Львів дня 27. січня 1923 р. Фірм. 2117. Ч. Сто., IV. 208. вписано сю зміну статута дня 25 лютого с. р. в реєстр кооператив та оголошено се в законом означенім органі. По думці постанови § 95. зміненого статута дотеперішні члени обовязані є доповнити свої уділи до висоти уділу обовязкового, який по думці § 17. виносить 5.000 (пять тисяч) марок польських, а то на протязі трьох місяців від часу оголошення зареєстрування зміненого статута, то є до кінця мая с. р. Тому що дотепер значна частина членів своїх уділів не доповнила, установляється додатковий речинець доповнювання уділів до кінця серпня 1923 р. з тим, що члени, які в тім подальшім речинці не доповнять своїх уділів, а тим самим не сповнять своїх зобовязань супроти Союза, наложених на них зміненим статутом, перестають бути членами Союза з днем 31. серпня 1923 р. — Дирекція Краєвого Союза для хову і збуту худоби. 245 1—2

На „Рідну Школу" зложили в марках поль. А. Б. Яворів з приводу вінчання Вп. П. Батогівної з Вп. М. Когутом у Львові 25.000, аматорський кружок Яжів Старий, п. Яворів 100.000 і кличе Аматорські Кружки в Яворові, Рогізні, Наконечнім і Молошковичах. Вп. Жертводавцям складає щиру годяку Головна Управа УПТ. 245 а) 1-1

Жертви на фонд українських інвалідів. Надзірна Рада Тов. „Труд" в Підгайцях з нагоди вінчання п. д-р Дм. Бланацького з п. Мірою Яремовичівною 100.000 мп., Яким Смолій 100.000, Читальня „Просвіти" в Королівці к. Бережан 60.000. 243 1—1

Дрібні оголошення.

ПРИЙМУ 3-ех малих учеників з провінції на мешкання і харч. Нагірна, Содова ч. 1/III., бічна вул. Потоцкого. 235 1-3

УКІНЧЕНА СЕМИНАРИСТКА з матурою, сирота по священику, — шукає лекції з народних або виділових клас, чи иншого відповідного заняття, — найрадше близько Львова. Ласкаві оголошення з услівями слати до адмін. „Діла" під „Обовязок". 247 1—1

ВАЖНЕ ДЛЯ ПОВІТОВИХ СОЮЗІВ КООПЕРАТИВ! Торговельно-комісове бюро у Львові вул. Кохановського ч. 5. Д. Коюх купує всякого рода збіже, як рівнож сіно, солому, льон, коноплі, ключе, яйці, баранбові шкіри та прочі сільські продукти. Продає: опалове і будівельне дерево, камінний вуголь і кокс, всякого рода рільниче знаряддя. Поручає у великім виборі одяги для селян, капелюхи, шапки і кучми, баранкові сині і чорні. Продає до комісової продажі всякого рода уживані річи. Уділяє на провізію інформації у всіх торговельно-промислових справах за залученням 20-ти тисячи марок. **Дотідне джерело збуту для кооператив.** 239 1—1

РУТИНОВАНИЙ адв. концепієнт приме заняття від 1. вересня. Зголошення слати під „концепієнт" д-ра Кавпфа в Пшеворску". 241 1—3

ПРИЙМУ на мешкання і харч учеників з низших серед. шкіл. Ніна Строгон, вул. Тереси 24. 228 2—2

ІНСТРУКТОР потрібний до двоїх дітей (II. норм. і II. г мн.) на цілий рік. Зголошуватися: В. Кебало, упр. школи в Розворянах п. Глинянн. 225 3—

ОГОЛОШЕННЯ.

МЕДИЦІНАЛЬНИЙ РАДНИК
Д-Р ІВАН БЕРЕЖНИЦЬКИЙ
219 зубний лікар 2—2
повертає з відпочинку 3. вересня

ЦЕМЕНТ портляндський
першорядної якости лише вагоново, сейчасова достава „ПІЛЬОТ", Львів, 201 Баторого 4. 4—20

Нова книга!
В-до „НОВГРА" випустило художньо виданий збірник — МИХАЙЛО ОБІДНИЙ
„НЕРОЗЦВІПІ РАНИ"
ПОЕЗІЇ.
Обгортка, фронтіспіс і ex libris арт.-мал. Павла Ковжука.
240 Продається скрізь. 1—1

Позір Поділлшина!

В неділю дня 19. серпня 1923. р. в Тернополі в салі Тов. „Міщанське Братство" о год. 10. рано відбудуться

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Тов-а „Українська Студентська Громада"

зі слідуючим порядком:

1) Відкриття Зборів.
2) Вибір виділу і контрольної комісії.
3) Внески і запити.

Є безусловним обовязком кождого студента і студентки точно явитися.

В Тернополі, дня 1. серпня 1923.

ЗА КОМІТЕТ:
Міщинський Стефан, Німців Мих., Онуфрейко Василь. 227 2—3

Ширіть наш часопис!

ЗАХОДОМ ЧИТАЛЬНІ „ПРОСВІТИ" в ХОДОРОВІ

відбудеться в неділю дня 12. серпня п. р. в салі Тайхмана

Великий Музичний :: ВЕЧІР ::

під проводом композитора

БОГДАНА ВАХНЯНИНА

при співучасти членів: львівського, перемиського і стрийського „Бояна", членів хору львівської опери, укінчених учнів музичної консерваторії та упрошених місцевих сил. 238 1—1

Чистий дохід на відбудову „Народнього Дому" в Ходорові. — По концерті ВЕЧЕРНИЦІ з товариськими забавами за особним вступом. — Початок о год. 7:30 веч.

Подяка.

Подобалося Всевишньому навістити нас важким ударом і покликати до себе нашого найдорожого мужа і батька бл. п. Льва Гузара, нотара в Галичи. В тім великім горю одинокою потіхою були для нас вияви глибокого співчуття, яких ми дізнали від многих наших знайомих. Також величаві похорони покійного були знаком правдивої пошани для нього. Тому, не будучи в силі кождому з осібна подякувати — складаємо на цьому місці приязну щиру подяку всім, що взяли участь в похороні і госпіщали з устними та письменними заявами жалю. В першій мірі сердечно дякуємо Впр. о. Катихетови Лободичеви з Галича за щире заняття урядженням похорону та за його до глибини душі проникаюче нагробне слово виголошене в церкві. Всесвіт. о. Мітратови Гевлєвському зі Станиславова за провід в похоронах, а дальше Впр. Отцям за ласкаву участь, о. Деканови Дудровичови з Яблонова, о. Вимицькому совітникови і пароховi з Галича, о. Мотюкови з Маріямполя, о. Ставничому з Комарова, о. Дудинському з Межигорець, о. Барановському з Темеревець, о. Гощовському з Крилоса, о. Дольницькому з Тустаня, о. Стекови з Езуполя, о. Абрагамовичеви Ч. Ст. з Унева. Рівночасно складаємо щиру подяку Впр. о. деканови лат. обр. Ангерови, парохови Галича, як також о. Гвардійнови зі св. Станіслава, що причинились до звеличання похоронного обряду. Крім того почуваємося до обовязку подякувати за слова потіхи і за поміч в тій тяжкій хвилі Вп. Панству Макарушам, пані Муликовій, Яворській, Мельниковичам, Хмілевським, Терпилякам, Лисакам, Стебновському і Клапоушакови. Окремо дякуємо Вп. Панови меценасови Олесницькому зі Станиславова і Вп. Панови Трачеви зі Суботова за зворушаючі нагробні слова на цвинтарі. Вкінци складаємо щиру подяку за звеличання похоронів Церковним Братствам Галича і Залукви та Громадянам Галича, Залукви, Станиславова та околиць за участь і труди в звеличанню сумного похоронного обряду, зокрема дівчатам з Залукви за стій в часі похоронів.

Галич, в серпні 1923. року.

Жена Вільгельміна, син Ярослав

ПОЗІР! ПОЗІР!
СКЛАД БЛАВАТНИХ ТОВАРІВ і СУКНА
СИМЕОНА ІВАНКОВА в СТРИЮ Народний Дім
має на складі матерії на мужеські і жіночі одяги, крашені і заграничні полотна, шифони, ковдри, коци і т. п. по фабричних цінах. — Приїжих до Стрия проситься о ласкавий відвідини. 236 1—4

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10

Ч. 103 (9.984). Львів, пятниця 10. серпня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, I пов.
Конто почт. ощад. 148.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. перепол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 35000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 50.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.-кор. Румунії 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 5.000 мп. Зміна адреси 2000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 1500 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Від Видавничої Спілки „Діло".

Катастрофальний спадок польської валюти спричинив знову непомірну підвишку цін паперу та всіх инших коштів видавництва. Це спонукує нас підвисшити

з днем 10. серпня

(пятниця) ц. р.

ціну одного примірника на

2.000 мп,

а місячну передплату на

50.000 марок поль.

Передплатники, що внесли цю передплату за місяць серпень, звільнені від доплати за цей місяць.

Львів, 8. серпня 1923.

Незломної волі!

(*мс.*) Вдумчивий обсерватор нашого національного життя мусить запримітити основне негативне явище: Ми за богато живемо настроями хвилі, за мало у нашій праці витривалости, рішучости, незломної волі. І не вм'ємо, як слід, підпорядкувати другорядні, менше важні справи — твердій плановости, доцільности. І саме це: недостача ясного, твердого плану, який охоплював би всі ділянки національного життя і підпорядкував би їх основній лінії змагання нації — наша головна недостача. Все якось у нас так складається, що піднесений в даний момент один з кличів затемнює другі. І дбаючи про одну ділянку національного життя, призабуваємо про другі, занедбуємо їх.

В життю нації трапляється часто що якась акція кінчається хвилевою невдачею. В такім випадку найзвичайнішою річчю, здавалося би, повинно бути ще більше напруження енергії, ще інтензивнійша праця в напрямі раз рішеної мети.

А втім у нас инакше. Неуспіх викликує депресію, успіх ослаблення енергії. Бо публика живе настроями. Після хвилевої невдачі — у нас вирвається: „пропало!", після успіху: „можемо спочити на лаврах" — і приходить період застою, з якого зриваємося знову під впливом якогось нового клича.

Так воно у нас бувало перед війною. Такі самі явища доводиться обсервувати й тепер.

Ця настроєвість тяжко на нас може пімститися. Саме тепер, коли проти нас йде організований, не перебірчивий в засобах похід.

Для контрасту подаємо дві характеристичні картини. Оповідає їх російський письменник В. Немирович-Данченко у своїх споминах з подорожі по Англії в перших роках світової війни.

В Льондоні В. Немирович-Данченко стрінувся з відомим англійським політиком — Бальфуром. Письменник висловив Бальфурови своє захоплення Англією: все що бачив він по дорозі, робило враження одного великого воєнного табору, в якому панує зразковий порядок.

Бальфур йому відповів:

„Так воно є не тільки тут. Коли відвідаєте решту Англії, побачите те саме. Ми стаємо всі враз. Всі, всі за нашу Вітчину. Прешінь тепер не може бути півзасобів. Такий історичний момент. Не може і не сміє бути почесний мир. Або ми, або вони — мусять згинути. Иншого виходу і вибору не має".

В. Данченко говорив йому, що під сонцем для всіх є місце і війна являється великим злочином. Бальфур витріщив очі. Не міг зрозуміти, як хтось може не розуміти ненависти одного народу до другого.

Данченко додає від себе: „Цей підйом — це не скоро минаючий настрій. Настрій може тривати день, два, місяць. Ні, це було вперте бажання побіди, раз на завжди приняте рішення сильних людей і залізних характерів, на які невдача впливає, як остроги на коня. В цім відношенню вони не уступали Німеччині. Мабуть тому, що в крови обох народів все таки багато споріднення. На цім двобою гігантів поравка не могла принести серому, бо оба борці не щадили себе і віддали Вітчині всю свою силу".

Друга картина.

Коли наплив добровольців до англійської армії почав ослабати, нечайно в „Times" появилася телеграма великими буквами про поразку англійських військ. Заголовки телеграми були: „Велике нещастя", „Народне горе", „Поразка армії Його Величества".

В цей день у Англії не можна було запримітити пригноблення чи констернацію. Навпаки. Все кинулося до вербункових комісій. І за одну добу фронт поповнився сотнею тисяч жовнірів. „Times" виждав ще один день і такимиж великими буквами надрукував нову заяву:

„Нас ошукано. Слава Богу! Наша телеграма про розгром фронту минається з правдою. На боєвих позиціях все в порядку і в останніх днях не було боїв".

ТЕЛЕҐРАМИ.

Турецько-американський договір.

Льозанна. Польрад Американсько-турецький договір передбачує найбільше упривілеєння, знесення систем капітуляцій, свободу торговлі і плавби, та вільний переїзд для американських кораблів і літаків через Дарданелі, море Мармара і Босфор. Крім цього Зед. Держави не є зовсім відповідальні за виконання конвенції з справі проливів.

Пасіч їде до Мар'єнбаду.

Відень. Часописи звідомляють з Білгорода: Пасіч їде в найблизших днях до Марієнбаду. Там матиме конференцію з Бенешем і Братіяну, при чому в Ланах відвідає Масарика.

Евакуація Цареграда.

Царгород. Як звідомляють тутешні часописи, евакуація Царграда відбудеться в такому порядку: насамперед кидають місто італійські війська, опісля французькі в вкінці англійські. Підчас відмаршу союзницьких військ турецький полк віддасть військові почести. Рівночасно в пристані союзницькі кораблі вивісять турецький прапор.

Заворушення в Греції.

Відень. „N. Fr. Pr." доносить із Солуня, що в Греції множаться познаки, які заповідають близький вибух заворушень. Осередком цих заворушень мається стати Солунь. Власти видали енергічні розпорядки. По вулицях міста патрулює день і ніч військо. Різниця поглядів між венізелістами і республіканцями є мабуть така велика, що домашньої війни можна сподіватися кожньої хвилини.

Нарада англійського кабінету в справі Порура.

Льондон. Райтер. Кабінет розглядатиме на засіданні 9. ц. м. проект відповіди для Франції в справі Порура і репарацій. Відповідь мається дати Франції в середу.

Відень. Уряд загр. справ випрацьовує проект відповіди для Франції, Бельгії й Італії. Проект війде завтра під наради кабінету. Англійське правительство рішило, мабуть, відложити оголошення документів на початок сл. тижня, щоби насамперед заждати висліду своєї відповіди.

Ніччіч їде до Парижа.

Париж. „Матен" довідується з Білгорода, що премієр Ніччіч виїздить до Парижа, щоби обговорити з французьким правительством ріжні справи, що торкаються середущої Европи і Балкану. Кабінети антанти приготовляють нову конференцію, що мається відбути в Марієнбаді, після повороту югославянських міністрів з Парижа.

Відкликання Раковського.

Льондон. „Дейли Експрес" звідомляє, що совітське правительство відкликало іменування Раковського управителем совітської торговельної делегації в Льондоні.

Політика през. Кулиджа.

Вашінгтон. Президент Кулидж заявив, що в ділянці внутрішньої політики стремітиме передовсім до цього, щоби не допустити до розладу в лоні республиканських партій.

Заворушення в Німеччині.

Берлін. З ріжних місцевостей Німеччини надходять вісти про дорічні заворушення. В Гамбурзі намагалися робітники і безробітні вдертися до ратуша і забрати касу. При цьому прийшло до гострої сутички з поліцією. Ограблено також кілька приватних мешкань, м. и. мешкання одного поліційного урядовця, котрого тяжко побили. Прийшло також до заворушень в Дрездні. В Хемніц і Цвікав робітники здемолювали богато харчевих товарів і забрали харчі.

Відень. „N. Fr. Pr." з Берліна: Недостача харчевих засобів прибрала 8. ц. м. катастрофальні форми і була причиною вельми брутальних сцен у банках.

ВАТРОСЛАВ ЯҐІЧ.

В неділю помер у Відні найзначнійший сучасний славянський фільольог проф. Ватрослав Ягіч в 86 р. життя. Скінчив університет у Загребі, продовжував студії у Відні під проводом проф. Міклошіча. Був одним з перших членів загребської Академії Наук і її секретарем. В р. 1871. вибрано його професором порівняної фільольогії в Одесі. В р. 1874. перейшов у Берлін на катедру славянських мов. Там заснував „Archiv für slavische Philologie", який вів до останнього часу. Згодом перейшов у петроградський університет а в р. 1885. заступив 70-літнього Міклошіча у Відні, де залишився на катедрі славістики до смерти.

Українське наукове життя завдячує проф. Ягічеви дуже богато. З під його руки вийшла ціла низка вчених, які в розвитку наукової діяльности на Галицькій Україні відіграли визначну ролю.

Покійник був дійсним членом богатьох Академій Наук, між и. і дійсним членом Наукового Т-ва ім. Шевченка (іменований 1903 р.), і доктором honoris causa богатьох університетів.

Його великанському наукому дорібкови присвятимо окрему сторінку. В. Й. П.

Присилайте складки на пресовий фонд на ин. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Курс грошей.

Львів, 8. серпня. Дол. амер. 282.000—285.000, дрібні 280000—282000, дол. канад. 245000—250.000, дрібні 240.000—242.000, німецькі марки 50 і 100 0·15—0·16, 10-тис. 0·18—0,20., стар. еміс. 2.70 - 2.80, сотки стар. еміс. 1·45—1·75 леї 1100—1200, дрібні 1000—1080, кор. чеські 8000—8500, дрібні 7800—8000. Австр. тис. нов. емісії 1400—1500, стар. еміс. 9500—9800, сотки стар. еміс. за тис. 12.500—15, дрібні á 10 за тис. 10—12.000, австр. штемплі 276—278, австр. перекази 282—285, Франки франц. 11200—11500, фунти стерл. 980.000—990000 франки швайц. 38.500—39.000.

Золото: 20 кор. 1120000—1150000 20 фран. 950-1000000,20мар. 12000—1280000, 10 руб. 1.500000—1600000, дол. 264000—268000.

Срібло: Кор. австр. 17200—17600, 5 кор. 88000—92000, фльорени 44000—46000, рублі 76000—80000 копійки за 1 рубель 42000—46000, леї 16500—17000.

Ціпіх 8. серпня. Берлін 0·000; Голяндія 217·75, Ню Йорк 552.00 Льондон 25,18, Париж 31.50, Медіолян 23.80, Прага 16.12½, Будапешт 0.03 і ⅛, Букарешт 2.75 Бельград 5.40, Софія 5.00, Варшава 0.0023 Відень 0.0077½, Австрійські штемпл 0.0077 і 3/4

Політика Малої Антанти.

Ми, мешканці території безпосередно звязаної з політикою нових держав сотворених Версайльським договором, менше знаємо про діяльність т. зв. Малої Антанти ніж Великої. А проте в теперішній момент ця політика вживає поважних заходів, щоби очистити сумних наслідків Версайльського договору між Союзними державами, які стали творцями цих нових малих і одночасно нежданно „великих" держав.

Мала Антанта є блъоком Чехословаччини, Югославії та Румунії, які силкуються забезпечити собі здобутки останнього мира. Вони представляють 42 мілюни населення, яке може дати півтора мил. армію. Блъок цих держав не дійшов ще до повного і загального порозуміння. Він зродився під впливом зовнішніх обставин і першою його метою була оборона перед намаганнями невдоволеної Угорщини. Приготовленням до цієї оборони були три порозуміння між: поодинокими державами: між Чехословаччиною і Югославією — 14. серпня 1920; між Чехословаччиною і Румунією 23. квітня 1921 і між Югославією і Румунією 7. червня 1921 р.

Ці поодинокі порозуміння є основані на дуже цікавій тактиці. З огляду на те, що не всі ці держави можуть погодитись разом у загальних питаннях, вони входять у Союзи парами. Спільне загальне порозуміння торкається тільки зобовязання, що ні одна з цих держав не може ввійти в порозуміння ще з третьою, без попереднього повідомлення про це инших і виявлення своєї умови. Таким робом Чехословаччина, яка не хотіла приєднатись до свіжого порозуміння Югославії та Румунії, в їх союзі проти нарушення договору Болгарією підписаного в Неї (Neuilly), могла дуже корисно перешкодити війні Югославії з Болгарією в момент упадку Стамболійського.

Одним з головних творців Малої Антанти є один з найвизначніших її політиків, чеський дипльомат Едвард Бенеш. Чехословаччина як країна з найміцнійшими підставами на гумовищах бувшої Австро-Угорщини грає велику ролю посередника між новими і старими державами, що борються з внутрішними та зовнішними труднощами для свого істнування. Угорщина зійшла з 21 мілюнового населення на країну з 7 і пів мил.! Сотворення нової федерації держав на території, з якої треба було виключити сам її осередок — Угорщину та Австрію не було легке. Становище цієї федерації до Польщі звязане було і є з новими труднощами: — з питанням про східні межі Польщі.

Дня 4. марта 1921 р. Польща підписала з Румунією договір проти Росії. Ні Чехословаччина ні Югославія не хотіла висловитись щодо признання ненарушности східних меж Румунії та Польщі. Думка про майбутні взаємини з якоюнебудь майбутньою Росією не дозволяла їм на це. Чехословаччина підписала тільки з Польщею договір (6. падолиста 1921) на основах дружньої невтральности на випадок военного нападу в боку своїх сусідів: з правом проїзду для военного матеріялу через свою територію. У цім договорі було також застереження щодо повної невтральности у питаннях Словаччини і Східної Галичини. Польща є супроти Малої Антанти у виїмковім становищі. Справа Яворини — конфлікту з Чехословаччиною — не полагодилась без впливу, на це становище. На зїзд у Синаї польський представник приїхав як пасивний глядач. Польський міністр закорд. справ Сейда розясновав це становище у своїй промові ось-як:

„— Наші взаємини з Малою Антантою — дружні. Річ ясна, що в основу її політики не входять політичні та державні принципи, на яких збудована наша держава. Досить пригадати проблєму східних та західних меж Польщі і рішення конференції послів щодо питань Вильна і Східної Галичини. Тому-то нема реальних умовин, на яких Польща мала би вступити в Малу Антанту". Останній приїзд румунської королівської пари до Польщі і дипльоматичні розмови міністра Дуки з мін. Сейдою мали би бути на гадку „Rzeczypospolitej" надією, що Польща находить для себе противагу супроти стриманого становища М. Антанти до неї. А одночасно йдуть заходи, щоби до Союза Народів увійшов у вересні, при виборах до нього, кандидат з боку Польщі. Більші дані, згідно з нинішною ситуацією, має на це місце Чехословаччина в особі Бенеша.

Висліди останньої конференції в Синая є дуже характеристичні і двох напрямках для позитивно-економічної політики Чехословаччини. На цій конференції поставлено питання одночасно про економічну відбудову Австрії і Угорщини. Почин до відбудови Австрії дала Чехословаччина позичкою півміліярда; поміч Угорщині є приобіцяна при умовині, що вона піде шляхом демократичних реформ, згідних з нинішним її міжнародним становищем.

Огляд світових подій.

Репараційна справа в Німеччині.

В льондонських парляментарних колах панує погляд, що премієр Болдуін після останньої репараційної дебати мав переконатися про неможливість переведення навіть в Англії самостійної репараційної політики. Як свідчить промова Горна, множаться голоси з хосен французської політики і тому Болдуін рішився в останній хвилі йти на уступки. Льорд Сесіль, що брав участь в засіданню комісії Союза Народів у справі розоружень в Парижи, розмовляв уже з президентом Мільраном про репараційне питання. Також льорд Дербі, що їхав у приватних справах до Швайцарії, задержався в Парижи, шукаючи звязку з Поанкаре. Вкінци пошириласъ вістка, що англійський міністр заграничних справ льорд Керзон вибереться з кінцем серпня в. р. до Парижа на стрічу з Поанкаре. Ця подорож стоїть у звязку з виладженням нового способу розвязки репараційної проблєми. Англійський плян бере в основу уступки в справі союзницьких довгів.

„Таймс" оголосив письмо Кейнеса, що осуджує англійську репараційну політику. Американський політик радить подерти всі дотеперішні конвенції і поставити розвязку репараційного питання на такій основі: Франція має покинути Рурщину а німецьке відшкодування означується на 50 мілюнів франків. Треба утворити нову репараційну комісію, до якої входив би один американський делегат. Англія мала б зречися всіх военних довгів від союзників і при майбутніх німецьких виплатах згодитися на першенство знищених війною країв.

Обговорюючи цей проєкт французький „Тан" каже: Як би Франція покинула Рурщину, затріюмфував би німецький пасивний опір. Тоді Німеччина не лише не заплатила би нічого, але німецький уряд не був би в силі стягнути податків. Також не годиться „Тан" на допущення американського делегата до репараційної комісії.

Тимчасом внутрішне положення Німеччини заострюється. Державний банк друкує денно паперових банкнотів на 45 білюнів. Окрім державних друкарень є занятих при тій роботі 60 друкарень приватних. Мають бути випущені банкноти по 10, 20 і 50 мілюнів марок. В результаті страшний упадок німецької валюти. В Берліні один доляр коштує поверх два мілюни марок. „Таймс" пише, що німецька марка перестала бути викладником фактичного економічного стану Німеч-

ПРОСПЕР МЕРІМЕ.

2)

ВІЗІЯ КАРЛА XI.

(Продовження.)

— Ваша Високосте, — сказав Вавмгартен, якому продув згасив свічку — дозвольте бодай покликати з двайцять вартових.

— Увійдім — відповів король рішуче, зупиняючись перед дверима великої салі; а ти, ключнику, відчини ці двері.

Він штовхнув їх ногою а гомін пішов луною між склепіння галєрії, мов гарматній вистріл.

Ключник тремтів так дуже, що ключ в його руках бився об замок і не міг увійти до середини.

— Старий вояка і тремтить! — сказав Карло знизавши плічми. — Ну, графе, відчиніть нам ці двері.

— Ваша Високосте — відповів граф відступаючи взад — прикажіть мені йти проти гирла данської або німецької гармати, а я послухаю без вагання; та Ви домагаєтесь, щоби я визвав проти себе лекло.

Король вихопив з рук ключника ключ.

— Бачу добре, — сказав він з погордою — що діло йде про мою власну особу. — І заки його свита могла його вдержати, він одчинив грубі дубові двері і ввійшов до великої салі, зі словами: „Боже помагай!" Його три товариші у непереможній цікавости, сильнійшій ніж їх ляк, а може й з почування сорому, щоби не залишити самого короля, ввійшли за ним.

Велика саля була осяяна безлічю смолоскипів. Чорна матерія прикривала давні килими з мережками ріжних осіб. Удовж стін стояли в рядах, як звичайно, німецькі, данські та московські прапори, — трофеї жовнірів Густава Адольфа. На середині видко було шведські стяги, вкриті жалібним серпанком.

У лавках сиділа безмежна скількість народу. Чотири державні стани: шляхта, духовенство, міщане і селяне займали свої місця. Усі були одягнені на чорно і ця скількість людських обличч, які немов сяли на чорній основі, так сліпила очі, що ні один зі свідків цього незвичайного видовища не міг найти в юрбі ні одного знайомого. Таке враження має актор перед численною публикою: бачить тільки розлиту масу в якій його зір не може відрізнити ні одної особи.

На підвищенім престолі, звідкіля король звичайно промовляв до зборів, вони бачили кровавого трупа вбраного в королівські одяги. Праворуч стояла дитина з короною на голові, зі скиптром в руці; ліворуч якийсь зрілий мущина, чи пак: якесь инше марево спиралось на престол. Він був одягнений у святошну кирею, яку вдягали на себе старі управителі Швеції заки ще Ваза перетворив її в королівство. Напроти престола багато осіб одягнених у довге чорне вбрання, неначе судді, сиділи поважно та суворо за столом, на якому лежали великі фоліянти і кілька пергаментів. Між престолом і лавками цих зборів стояв смертний пень покритий чорною матерією, а оподалік сокира.

Ніхто в цих надлюдських зборах мабуть не запримітив присутности Карла і трьох инших осіб, що його супроводили. Коли вони ввійшли, почули спершу тільки неясний шепіт, в якому не можна було скопити поодиноких слів; потім найстарший зі суддів, весь чорний, що виконував здається ролю головуючого, встав та ударив троєкратно рукою в одчинений перед ним фоліянт. Негайно настала глибока мовчанка. Кілька молодих людей, на вид бадьорих, прибраних у багате вбрання, з руками звязаними на плечах, увійшло дверми протилежними до тих, які відчинив Карло XI. Вони йшли вперед з підвесеною головою і впевненим поглядом. За ними — кремезний мущина, в шкурянім одноцільнім одязі, підлепчастім кафтані та штанах, держав кінці мотузів, якими були спутані їх руки. Той, що йшов упереді і який мав вигляд найзнатнійшого з вязнів, зупинився посередині салі, перед пнем для засуджених, дивлячись на нього з великою погордою. У цей самий мент труп немов би затремтів у судорогах і свіжа, багрова кров потекла з його рани. Молодець прикляк, нахилив свою голову; сокира блиснула в повітрю і впала з гуком. Струмінь крови прорвався на естраду і злився з кровю трупа; а голова підстрибнувши кілька разів на почервленій долівці покотилась аж до ніг Карла, забагривши їх.

Аж до цьої хвилини він занімів зі зачудування; та по цьому жахливому видовищі його язик розвязався. Він підійшов на кілька крохів у напрямку естради і звертаючись до особи вбраної у плащ управителя, вимовив сміливо відому формулу:

— Якщо ти від Бога, промов; якщо ти від цього Иншого, залиши нас у супокою.

Марево відповіло йому поволі і святошним тоном:

— Королю Карле! ця кров не попливе за твого панування (тут голос став менше виразним), але пізнійше, по пяти пануваннях. Горе, горе, горе крові Вазів!

Тоді форми численних осіб з цих дивовижних зборів почали затиратись, згодом видались тільки закрашеними тінями, врешті зовсім щезли. Фантастичні смолоскипи погасли, а ті, які залишились у руках Карла і його свити освічували тільки старі килими, що легко хилитались від вітру. Ще якийсь час чути було досить мельодійний шум, який один із свідків прирівнював до шуму вітру між листям, а инший: до згуку струн арфи, коли її настроюють. Усі згоджувались щодо часу як довго тривало видіння: менш-більше десять хвилин.

Чорна матерія, арубана голова, хвиля крові, що залила долівку, усе це—щезло разом з маревами; тільки на капці Карла залишилась червона пляма, якої було досить, щоби пригадати Карлові сцени з цієї ночі, колиб вони і без цього не врізались у його память.

Вернувшись до свого кабінету, король приказав скласти справоздання з того, що бачив, дав його підписати своїм товаришам і поклав власний підпис. Дарма, що зміст цього документу силкувались яко мога заховати в таїні перед загалом, про нього знали незабаром, ще за життя Карла XI. Цей документ істнує ще нині і ніхто до цього часу не піддав у сумнів його автентичности. Його закінчення є вельми цікаве:

„А якщо те, що я тут оповів — пише Кароль — не є точною правдою, зрікаюсь надії на краще життя, на яке я міг заслужити собі кілька добрими вчинками, а передовсім ревністю, з якою я працював для щастя мого народу і в оборони релігії моїх предків".

Коли тепер пригадати смерть Ґустава III. і засуд його вбийника, Анкарстрема, можна найти неодин звязок між цією подією і умовинами цього дивного пророцтва.

Молодець, якому відрубали голову в присутности зібраних станів, мав би означати Анкарстрема.

Коронований труп це Густав III.

Дитина, його син і наступник, Ґустав Адольф IV.

Старець це князь Судерманський, вуйко Ґустава IV., який спершу управляв державою, а потім став королем на місці свого сестрінка, який зрікся престола.

Перекл. Мих. Рудницький.

чини. Довіря до німецького гроша щеазло цілковито, валютова система нинішної Німеччини абанкротувала. Введення нового гроша — пише „Таймс" — є питанням часу, однак нема надії, щоби серед грізних соціяльних умов можна перевести санацію німецьких фінансів. Щоби ратуватись перед катастрофою, німецькі банки, промисл і торговля постановили зложити до розпорядимости державного банку, за гарантією долярових переказів, 50 міл. марок в золоті у виді девіз. Тим робом розписання долярових позичка запевнена. Девізи будуть служити перш усього на закупно харчів для міст.

Нагінка на комуністів.

Арештування комуністів в цілій Фінляндії тревають дальше. Доси арештовано 127 осіб. Міністри заграничних справ і справедливости оголосили в пресі пояснення щодо діяльности арештованих комуністів. Масові арештування не викликали у Фінляндії протесту з нікого боку. Провідники соціяльної демократії, познакомившись в міністерстві з доказовим матеріялом, перестали критикувати урядові заряджен'я.

Малярія в Донщині.

Як доносять „Известія", епідемія малярії в донецькім басейні приймає страшні розміри. Доси захорувало 70.000 осіб.

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередню свою адресу.

Велика Україна.

Депековація.

Переведена на весну ц. р. статистика виказує, що число худоби на Великій Україні значно обизилось. Коли торік мало бути 23,300.000 штук, то цього року нараховано лише 21,400.000 штук. В деяких губерніях скількість господарств, що не мають живого інвентаря, дійшла до 30 пр. Харчевий комісар Брюханов (!) пояснює це явище тим, що хлібороби платили торік харчевий податок худобою.

„Українізація".

Пат доносить з Київа, що до 1. вересня має бути переведена цілковита українізація урядів. В зв'язку з тим зукраїнізовано середні школи і театри й зорганізовано ряд курсів для науки української мови.

Скарби природи.

По донесенням з Москви в подільській губернії відкрито великі поклади залізної руди, що містить в собі також радіактивні елементи.

Харків — всескрасав.

„Известія" впевняють, що Харків починає будуватись, чиститись а навіть проводить нові вулиці. Поширюють трамвай, зміцнюють діяльність міського водопроводу, направляють каналізацію і обіцюють всім на зиму — „центральне огрівання". Річ ясна в тих домах, де воно — є.

Ще один отаман.

Совітські „Известія" повідомляють, що велика банда отамана Скрипченка добровільно піддалась, спершу вбивши свого отамана. Ця банда тероризувала Чернігівський та Прилуцький район. Сам Скрипченко називав себе „Богданом другим — визволителем України". Штаб банди перебував у Чернігівських лісах і був табором оточеним окопами. Ця банда розстріляла біля 50 комуністів і багато бідних селян.

З польських справ.

Пілсудські про „оборону Львова".

Минулого вівторка виголосив Пілсудські в ратушевій салі у Львові двогодинний відчит про оборону Львова. Відчит мав на меті відперти закиди противників Пілсудского, які приписували йому злу волю при обороні Львова перед „українською інвазією". Протягом двох годин свого реферату старався Пілсудські доказати, що він зробив усе можливе, щоб вислати підмогу для Львова тоді, коли вшехполяки удержували в Парижі добре внекваліповане Французами військо Галлєра.

„Львівська кампанія — говорив Пілсудські — належить до найтяжших, які видержав жовнір. Чужинці ві сльозами в о ч х (!) говорили, що коли й мали сумніви дотично польськости Львова, то дивлючись на львівські бої — позбулись цих сумнівів".

„Польськість" Львова задемонстрували власне „неовінки" вислані Пілсудским з Варшави, та 5. полк легіонів з полковником Токарським на чолі, який примашерував зі заходу...

Фантастичні мрії...

Варшавська жидівська газета „Дер Юд" пише з приводу спроб Вітоса — наклонити Дмовского до приняття теки міністра закордонних справ, що Дмовский поставив Вітосови умови в яких кажеться, що на випадок заворушень в Німеччині, Польща має заняти німецьку частину Горішнього Шлеська і Данціг. Вітос не погодився на такі умови, супроти чого не прийшло до згоди.

Неспішаться з кредитами.

До польських часописів доносять з Варшави, що справу позички для Польщі, яку в сумі 400 міліонів франків ухвалив французький парлямент відложив сам до осінньої сесії. „Та постанова французького сенату — коментує опозиційна преса — є симптоматичною для теперішних взаємин польського уряду до Франції і слід її записати на карб „сукцесів" п. Сейди".

Невдоволений опікун.

З Берліна доносять, що одною з причин невдоволення французького уряду закордонною польською політикою є факт, що Польща при договорі з Туреччиною перефорсувала утворення заліначої лінії Амстердам-Берлін - Катовиці-Львів - Букарешт Царгород до Багдаду, при чому полишено французьку територію. Паризькі круги впевняють, що Польща перевела в Льозанні свої інтереси, не оглядаючись на інтереси своєї паризької опікунки.

Правда чи анекдота?

Ославлений польський комуніст Домбаль, від коли опинився в большевії, не тратить контакту з Польщею і старається при кождій нагоді робити своїй батьківщині рекляму. Між иншим про теперішній польський уряд пише Домбаль в „Млоті". „В Польщі ходить поголоска, що здійснення союза куркулів з обшарниками приспішила та обставина, що Сікорські відмовив Вітосови дозволу на вивіз 20.000 свиней за кордон. Це було причиною передвчасного упадку уряду Сікорского і цілковитого поражения Пілсудского. Історія згадує, що гуси виратували Рим, нині можна сміло сказати, що свині повалили Сікорского і Пілсудского"...

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вил. кн. 40.000.

Боротьба з наукою.

Від Редакції. З причин від Редакції незалежних подаємо дей документ щойно в сьогоднішньому числі

Дирекції українських середніх шкіл одержали письмо такого змісту:

Lwów dnia 11. lipca 1923.
Kuratorjum Okręgu Szkolnego
Lwowskiego
L. 2145/pr.

Do
Dyrekcji . . . . .

Doszło do wiadomości Ministerstwa Wyznań Reg. i Osw. Publicz., że nauczyciele zakładu tamtejszego, a mianowicie: . . . . wykładają wzg. wykładali w tajnej organizacji tzw. ruskiego Uniwersytetu we Lwowie.

Wykonując polecenie Ministerstwa W. R. i O. P. wyrażone w reskrypcie z dnia 20. czerwca 1923. Nr. 4144/D II. nakazuję na zasadzie §§ 23. i 37. ustawy z dnia 28. lipca 1917. D. U. P. Nr. 309 wymienionym wyżej nauczycielom zaprzestanie wykładów wzgl. jakichkolwiek prac w tej konspiracyjnej przez Władze państwowe nie tylko niekoncesjonowanej, ale nawet zabronionej instytucji, a to pod rygorem zawieszenia w urzędowaniu i wytoczenia śledztwa dyscyplinarnego na wypadek niezastosowania się do niniejszego zakazu.

Nakaz ten dyrekcja poda interesowanym na piśmie za potwierdzeniem odbioru, oraz prześle sprawozdanie o wykonaniu polecenia do Kuratorjum najpóźniej do dnia 10. września z imiennym wykazem wymienionych nauczycieli i wyszczególnieniem daty przesłanego im zawiadomienia.

Kurator: Sobiński.

12 серпня ц. р. здержується висилку часопису всім П. Т. Передплатникам, що залягають з передплатою.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

З дороги життя.

Орієнт-Експрес.

Те про що мріяв цісар Вільгельм ось-ось здійснить Польща. В наслідок договору з Туреччиною з Варшави можна буде їхати просто до Багдаду. Через Львів! „Орієнт-Експресом"! — мріють володарів та пролетарів!

Ще буде останній шлях для завершення всіх державницьких плянів. Починається арабською аквартурою і кінчиться голяндським оселедцем. Контакт з перводжерелами багатовікових культур. На найблищі вакації, замісць у Карпати, їду в Багдад. Приєднаюсь до якоїнебудь гімназійної прогульки, яка з доручення Ради Шкільної поїде відшукати місце описане Словацким у „Батьку зачумлених". Усім нашим артистам і письменникам поручаю „Орієнт-Експрес", який орієнтується на експресіонізм себто мистецтво майбутности. Він заведе їх у країну спокус, якій завдячуємо такі принабливі слова як: альгебра, алькоголь, гарем, терем, мокка, Альгамбра, абракадабра...

Недурно А. Кримський написав уже давно книжку: „Магомеданство і його будучність"... Це міг зробити тільки вчений, який є одночасно поетом і має зрозуміння для сили гашишу, опію та инших східних наркотиків.

„Орієнт-Експрес" приходить у сам час. Коли всі люде дочекалися здійснення своїх мрій і є мільонерами, коли кожний хотів би втікати на кінець світа втративши орієнтацію, і коли потреба наркотиків є необхідна для існування одиниць та держав.

А подорож пішки з Багдаду до Дамаску? Чи мало є політиків, які повинні починати з неї нову добу своєї діяльности? А Мекка? А фраза зі сонетів Шекспіра: „о! всі арабські пахощі...

Для одних: ex Oriente lux!
Для других: ex Oriente luxus!

Орест Орлан.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Попереднє (102) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за один уступ в статті „Пролєтарська реквізиція".

— **Дорожнеча книжок.** Від минулого понеділка усі книгарні піднесли т. зв. множник з 10.000 на 12.000. Ціни шкільних книжок будуть вагатися поміж 40 і 80.000 мп. за примірник. На цьому одначе не край. В найблищому часі має бути піднесений множник на 15.000. Дорожнечу книжок викликує кошт друку і паперу. Польські фабрики паперу виказують мілярдові зиски, які є переважно вислідом лихви і визиску спекуляції.

— **Зїзд української еміграції.** Нас просять зазначити, що подана нами за „Нашим Життям" дата Зїзду української еміграції у Варшаві 15—17. вересня невірна. В дійсности зїзд відбудеться вже 15—17. днях біжучого місяця — серпня.

— **Ураган в Яворові.** Дня 6. ц. м. було місточко Яворів видовищем небувалого урагану, полученого з воздушною трубою. На т. зв. Малім передмістю Яворова знищив ураган 26 домів. Телєграфічні стовпи попадали, дроти порвані. Місто опинилося без електричного освітлення. З будинку, в якому міститься староство, ураган зірвав кришу. В селі Рогожна зніс ураган 60 будинків. В селі Залуже вилало жертвою урагану 89 будинків. В селі Селиских є знищених 16 домів і 8 осіб поранених. Крім цього в Яворові і околиці знищені усі сади і великі лісові простори.

— **Лякаються льва на... печатці.** Нам надіслано досліваний відпис старостинського указу, яким розвязується читальню за печатку зі зображенням льва, який лякає п. старосту своїм „політичним" характером. L. 13403|23. Mościska 20. lipca 1923 Do Wydziału Czytelni Proświty w Bolanowicach do rąk własnych p. przewodniczącego Wasyla Berezy. Rezolucją tutejszą z 30. grudnia 1922 L. 18645/22 zawieszono działalność stowarzyszenia tamtejszej Czytelni „Proświty" z powodu przekroczenia zakresu działania określonego statutem. Województwo lwowskie we Lwowie załatwiając rekurs wydziału tamtejszego wydziału stowarzyszenia zatwierdziło reskryptem z dnia 15. lipca 1923 L. I/3—3035/23 powyższą rezolucję oraz na mocy § 25 ustawy z 15. listopada 1867 Dpp. 134 rozwiązuje po myśli § 24 powołanej ustawy stowarzyszenie p. n. „Czytelnia Proświty" w Bolanowicach—ponieważ stowarzyszenie to używając jak tego dowodzi pieczęć odciśnięta na rekursie, pieczęć z wyobrażeniem lwa ruskiego, a więc emblematu o charakterze politycznym przekształca się w stowarzyszenie o tendencjach politycznych i tem samem przekracza swój statutem dozwolony zakres działania i wykracza także przeciw wyraźnemu postanowieniu § 53 obowiązującego statutu, według którego stowarzyszeniu temu służy prawo używania pieczęci wyobrażającej zgodnie z statutem celem istnienia tego stowarzyszenia otwartą książkę z napisem „Czytelnia Proświty" w..." O tem zawiadamiam tamtejszy Wydział Czytelni Proświty wskutek wyżej oznaczonego reskryptu województwa z tem, że od tej decyzyi można wnieść rekurs do Ministerstwa spraw wewnętrznych, który podać należy do województwa w ciągu dni 14 od dnia doręczenia. Starosta: Zgoda w. r

— **З Театру.** Український Театр виставляє в Тернополі в четвер дня 9. ц. м. „Натуся в Теребовлі", в пятницю „Натуся в Теребовлі", в суботу „Гедду Габлер". У всіх трьох виставах виступає п-і Морська.

— **Перед підвишкою почтового тарифи.** На онодішньому засіданню польської ради міністрів обговорювано між иншим справу підвишки почтово-телеграфічної тарифи.

— **Побільшення числа податкових урядів.** Польське міністерство фінансів приступає до реорганізації сім податкових урядів в краю в звязку з ухваленням нових податків. Між иншим в самій Варшаві число податкових урядів має бути підвищене з 5 на 18.

— **Вирахований десперат.** Двайцятикількалітний дрогобицький жидок Натан Табак був заручений зі студенткою фармакольогії Едельштайнівною, з якою одначе не міг оженитися, бо родичі нареченої не хотіли видавати замуж молодшої доньки, заки не вийдуть замуж старші. Нетерплячий Табак рішив покінчити справу револьвером, що й зробив. Вистрілом з револьверу поклав оноді свою суджену трупом, почім хотів сам собі відібрати життя, але як не звичайно буває, не міг себе влучити і тільки легко поранився. Табака відставлено до вязниці окружного суду.

— **Невтомний Анунціо.** Римські часописи повідомляють, що поет і бувший диктатор Фіюме Анунціо має намір вернутися до політичної діяльности. Дня 29. липня він голосував на святочнім відкриттю „біржі праці" у Фльоренції.

— **Фанатик подружжа.** Грецький поручник Васко є обвинуваченій, що був жонатий 20 разів. Більшість його жінок є покликана до процесу.

— **Що читають селяне в Росії.** В офіціяльній „Правді" є фейлєтон про пригоди комівояжера — представника „державної літератури" на продаж. Селяне у відповідь на прізвища авторів: Леніна або Гоголя, і на заголовки: про бжільництво або скотоводство — перевіряють папір: чи добрий буде на папіроси. Дівчата питають за „сонниками", старці за „біблією", поважні дядьки „про моральне виховання дітей", „Плекання овочевих дерев" та „домашніх птах", „лічничі підручники" роблять більше вражіння ніж заголовки „Велика французька революція", „Боротьба людини з природою" або „Про кооперацію".

— **Смертельний постріл.** Вівторок вечером, підчас військових вправ в касарні при вул. Яблоновских у Львові пострілено смертельно поручника Левіцкого, який влучений у живіт вмер над раном.

— **Боротьба з алькоголем.** За останній рік у Вашингтоні арештовано 8.000 осіб за нарушення закону тверезости.

— **Посуха у Франції.** В полудневій Франції панує від довшого часу посуха. В околицях Мон Лікон, Нім і Перпіньян горять ліси. Населення не може дати собі ради, так що до гашення пожежі покликано військо.

— **Конґресовий сезон.** В Карльсбаді розпочався дня 6. ц. м. 13-ий світовий конгрес сіоністів при участи 300 делєгатів і 2000 гостей з цілого сьвіта. — В Безансон відбувається зізд французьких психіятрів і неврольогів при участи заграничних гостей. — В Копенгазі відбудеться дня 20. ц. м. міжнародній антиалькогольний конгрес.

Виказ жертв.

Рідна Школа:

На „Рідну Школу" прислали в лютім (II) марті (III), квітни (IV) і в маю (V) ц. р. слідуючі ПТ. Громади і Громадяне в мп.:

(На підставі ухвали повної Головної Управи УПТ. з дня 25. мая ц. р. жертви на „Рідну Школу" оголошується сумарично по громадам; жертви поодиноких осіб оголошується почавши від 25 тисяч мп. в гору; хто зложив менше, того жертву зараховується в загальну квоту дотичних громад).

Повіт Теребовля: Бернадівка V. 12100, Будзанів II. 12000, III. 20000, Вербовець II. 2000, Гуменисна V. 168.500, Завадрість стара IV. 98800, Залавя II. 3300, Кобиловолоки III. 365000, IV. 203.000, (в тому Коспер. „Надія" 200.000, V. Vo100, Ласківці II. 21000, IV. 9000, Могильниця III. 10000, V. 60000, Острічець IV. 1000, Різдвяни IV. 43300, (в тому о. М. Декайло 30000). Струсів II. 45750, III. 55655, IV. 17400, V. 62100. Теребовля II. 275.350, III. 103.000, IV. 320.200, Тютьків IV. 22000.

Тернопіль: Бойківці II. 12000, Бірки вел. III. 2000, Бучнів III. 10000, Гвізбовець II. 1000, Денисів II. 544, III. 3200, IV. 10140, Забійки IV. 10600, Зарудє V. 10000, Купчинці IV. 6535, Кононківка II. 13000, Ладичин IV. 52000, (в тому Чит. „Просвіти" 52000.) Микулинці II. 25900, III. 10200, IV. 23000, Петриків IV. 20000, Симківці II. 1000, Сушин IV. 5000, Тернопіль II. 507.000, III. 22000, IV. 25000, V. 175.000 (в тому родина бл. п. Коморовського 150.000, Ходачків вел. II. 6000, Цебрів II. 3000.

Товмач: Братишів III. 5000, IV. 4000, V. 85390, Буківна II. 1000, III. 1000, Виноград мен. III. 2000, Ворона II. 30000, V. 78520, Голосків II. 1000, Гринівці IV. 5000, Довге V. 36000, Королівка V. 40000, Милування II. 22265, Нижнів II. 2000, Олеша V. 21000, Олеш'в V. 2000, Острина III. 10000, Отинія II. 8500, V. 25000, Полоничі V. 14000, Петрилів II. 1000, Стриганці IV. 50000, Тисьменица II. 74924, III. 25000, (в тому В. Бучацький 25000), Товмач II. 5706, III. 282.700, IV. 15000.

Турка: Беньова II. 10000, III. 5000, IV. 22000, V. 20000, Боберка IV. 12000, Борина IV. 50000, Вовче II. 6000, III. 24000, IV. 15000, V. 10000, Волосянка заел. II. 50000, Дзвинич гор. III. 32550, Жукотин II. 2745, III. 2000, IV. 9520, V. 15000, Ісаї IV. 2000, Задільсько V. 10000, Липе II. 64000, Лімна II. 1200, IV. 48140, Сокальска III. 1000, Тарнавка вижня II. 15000, Турка II. 126.302, III. 126.500, IV. 276.000, V. 650.970, Хащів IV. 25000, Шумяч II. 6000, Яблінка V. 5000.

Чесанів: Башня дол. II. 5000, IV. 13120, Бігалі II. 1000, Борова гора III. 10000, Брусно нове II. 2000, III. 5000, V. 18520, Брусно старе IV. 36500, Горвець III. 13000, Горанець III. 35000, Гута стара II. 2200, III. 15000, IV. 5000, Дахнів II. 121.500, III. 5000, Залуже II. 12500, Жапалів V. 47475, Липовець II. 31000, Мюбачів II. 4750, III. 55000, V. 691.065, Любинець новий IV. 40000, Наріль-Крупець IV. 15000, Наріль V. 20000, Олешичі IV. 16000, V. 8000, Подемщина V. 5000, Синявка III. 4065, Старе Село II. 5000, III. 5185, Суха Воля IV. 40000, V. 5000, Чесанів II. 5000, IV. 10000, V. 20000.

Повіт Чортків: Бердо II. 48200, Білобожниця IV. 1000, Звиняч V. 10000, Улашківці IV. 1200, Чортків II. 8730, III. 13600, V. 44000, (в тому С. Стеблецький 44000).

Повіт Яворів: Вербяни IV. 20000, Завадів II. 1000, Краковець II. 3000, IV. 45000, Навчів III. 3000, Ожомля II. 1000, Хогинець II. 30000, Яворів II. 3000, III. 25000.

Повіт Ярослав: Воля угерська IV. 3000, Дора IV. 2000, Дібча III. 5000, IV. 8000, V. 13000, Дибків II. 1000, Заміхів IV. 30000, Ляшки IV. 12300, Павлова II. 28000, III. 4300, IV. 7600, V. 9450, Пискуровичі II. 100.000, Стубинець V. 10000, Сенява II. 2600, III. 4000, IV. 5000, V. 5000, Сосниця V. 10000, Теплиці II. 2000, Цетуля V. 20000, Ярослав II. 5100, IV. 11000. 216 в)

Український картковий стінний календар на 1924. рік.

вже друкується і незабаром появиться в розпродажі. Ціна 10000 мп.

Замовлення за надісланням готівки або за пісяяплатою приймає ласкаво 248 **Бр. Янів, Львів, Руська ч. 18.** 1—3

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Довірочну нараду в просвітно-організаційних справах львівського і винницького судового повіту скликує Філія Тов. „Просвіта" ім. Маркіяна Шашкевича у Львові на середу, дня 15 серпня 1923. год. 10. рано до салі Тов. „Бесіда" (Народний Дім), ул. Руговського ч. 22. у Львові. Кожда Читальня має вислати бодай 3 відпоручників. Всю інтелігенцію, а з окрема представників української преси, як також всіх свідомиїх Громадян нашого округа просимо обовязково в комплєті явитися. — За Виділ: Голова д-р Іван Волошин, секретар Андрій Зелений. 2—2

Упімнення для Членів Краєвого Союзу для збуту худоби, стоваришення зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові. Рішенням Загального Збору Союза з дня 28. грудня 1922 р. змінено дотеперішний статут Союза, прийнято назву фірми „Краєвий союз для хову і збуту худоби", кооперативи з обмеженою порукою у Львові і на основі ухвали Окружного Суду Цивільного як торговельного у Львові з дати Львів дня 27. січня 1923 р. Фірм. 2117. Ч. Стов. IV. 208. вписано сю зміну статута дня 25 лютого с. р. в реєстр кооператив та оголошено се в законом означеним органі. По думці постанови § 95. зміненого статута дотеперішні члени обовязані є доповнити свої уділи до висоти уділу обовязкового, який по думці § 17. виносить 5.000 (пять тисяч) марок польських, а то на протязі трьох місяців від часу оголошення зареєстрованя зміненого статута, то є до кінця мая с. р. Тому що дотепер значна частина членів своїх уділів не доповнила, установляється додатковий речинець доповнювання уділів до кінця серпня 1923 р. з тим, що члени, які в тім подасковім речинци не доповнять своїх уділів, а тим самим не сповнять своїх зобовязань супроти Союза, наложених на них зміненим статутом, перестають бути членами Союза з днем 31. серпня 1923 р. — Дирекція Краєвого Союза для хову і збуту худоби. 245 2—2

З української приватної неодержавленої гімназії з правом прилюдности в Яворові. Вписи до кляс I—VII приймається до 5 вересня включно. Іспити вступні до кляс I—VII відбудуться 1. і 3. вересня. Ученики можуть знайти в бурсі пристойне, здорове і богато дешевше удержання чим в більших містах. — Управа. 229 2—3

Дрібні оголошення.

ПОШУКУЮ солідного інструктора до уч. з I. кл. гімн. на цілий рік. Даю удержання і платню після умови. Зголошення слати на адресу: Ковальський, Либохора п. Борина. 253 1—2

ДЛЯ СПОКОЮ" хто вислав би вже „лист на повищу адресу в Станиславові, буде ласкавий вислати ще раз до Адміністрації, бо почта не видає листів поште рестанте без написка. 254 1—1

ПОТРІБНИЙ ВПРАВНИЙ інструктор на цілий рік від 1. вересня 1923. для чотирох дітей з I. і IV. кляси народної та з I. і II. кл. гімназіяльної. Платня після умови. Зголошення листовно до гр.-кат. Уряду парохіяльного в Солукові п. п. Лолина. 252 1—5

МЕШКАННЯ для ученика III. кл. гімн., недалеко котроїнебудь з українських клясичних гімназій, при українській родині та з евентуальною помічю в науці, пошукує парохіяльний уряд в Любичі Князі, почта Любича камеральна. Оплата в харчах. 251 1—2

Ширіть наш часопис!

ДР Т. ВАНЬО В ЗОЛОЧЕВІ пошукує сейчас або від 1. 9. концепієнта з правом субституції. Зголошення впрост. 250 1—1

СТУДЕНТ філософії глядає лекції на селі від 1-го вересня. Зголошення з умовинами до Адміністрації „Діла" під „Точність". 255 1—2

УГОЛЬ, дахівку, нафту, свічки, томасину доставляє по фабричних цінах фірма „УНА" Дрогобич, Стрийська 14. 184 4-12

РУТИНОВАНИЙ адв. концепієнт приймє заняття від 1. вересня. Зголошення слати під „концепієнт" д-ра Карпфа в Пшепорску". 241 2—3

ОГОЛОШЕННЯ.

Спеціяліст венеричних і шкірних недуг

Д-р І. Мунд

б. секунд. віден. і львівськ. шпиталів ординує від 8—10, 12—1, 3—6, в нед. від 9—1.

ЛЬВІВ, вул. Аснина І. (пір Панської). 249 1—6

257 1—6 ДЕНТИСТ

ЯКІВ НАСС

б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болєсевича, приймає в заведенню

— вул. СИКСТУСЬКА Ч. 17. —

Штучні зуби в кавчуку золоті після американського систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

Перша книжечка.

Новий український БУКВАР в гарній твердій оправі до продання.

Ціна книжки від 7. серпня виносить 41.000 Мп. На оправу книжки дочислюю лише 3.100 Мп. Для Америки і Канади 10 примірників в твердій оправі 2½ долява вже разом з доставою на місце. Для Чехословаччини 10 поим. 80 к. кор.

Книгарням, зарядам шкіл та шкільним кооперативам тут у Галичині опуст. Книжки висилаю лише за готівку з гори надіслану. Звертаю увагу, що мою книжечку в твердій оправі можна дістати лише у мене. — Замовлення і гроші слати на адресу:

М. МАТВІЙЧУК, ЛЬВІВ, вул. В. ПОЛЯ Ч. 1. 256 1—1

„Союз Українських Інвалідів"

звертається отсим до всіх П. Т. Українських Фірм, купців, промисловців, а також лікарів, адвокатів, нотарів, інжинєрів, щоби замість ґратку на „Фонд Інвалідів" присилали оголошення до календаря „Український Інвалід" на 1924. рік, котрий вийде в богатих тисячах примірників і розійдеться в найдальші закутини краю, як рівнож за границю. Найліпший спосіб реклями, а рівночасно поміч для наших Інвалідів.

Ціна оголошень:

Одна сторінка	600.000 Мп.
пів сторінки	400.000 „
чверть сторінки	250.000 „
1/8 стор. (рісімка)	150.000 „

Зголошення слати до кінця серпня ц. р. на адресу: „Союз Українських Інвалідів" Львів, вул. Руська ч. 3/II пов. 234 2—

ПРАСИ до дахівок - ЦЕМЕНТ - портландський вагоново поручає:

„ПІЛЬОТ" ЛЬВІВ, вул. Баторія 4. 201а 4—20

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

вистанлюють від 8. серпня ц. р. гарну салонно-соціяльну драму на 5 дій п. з.

Двійник Любки.

В головних ролях славні драматичні артисти АЛЬБЕРТ БАССЕРМАН і МАРІЯ ЛЕЙКО.

За речакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 104 (9.985). Львів, субота 11 серпня 1923 Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в кор. 45100 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 70.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунії 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 70000 мп. Зміна адреси 3000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 2.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Від Видавничої Спілки „Діло".

Катастрофальний спадок польської валюти спричинив знову непомірну підвишку цін паперу та всіх инших коштів видавництва. Це спонукує нас підвисшити

з днем 10. серпня

(пятниця) ц. р.

ціну одного примірника на

2.000 мп,

а місячну передплату на

45.000 марок поль.

Передплатники, що внесли ціну передплату за місяць серпень, звільнені від доплати за цей місяць.

Львів, 10. серпня 1923.

Обоє — одне.

(*мс.*) Пілсудскі ратує свою легенду, пошарпану вшехполяками. В цій ролі і виступав він на зїзді легіонерів у Львові. Одним із закидів, які робив йому вшехпольський табор, був закид, що він за мало боронив polskości Львова перед Українською Галицькою Армією. У рефераті, виголошеним в львівській ратушевій салі 7. серпня, Пілсудскі доказував, що всі оружні сили Польщі, які йому вдалося зібрати після повороту з Магденбурга, кинув у падолистових днях на боротьбу з Українцями. „Кидав я баталіон, за баталіоном, або хочби компанії, щойно сформовані, щоби таким чином заповнити цей вічно голодний мішок, яким являвся тоді для мене львівський фронт". Одночасно перекинув Пілсудскі камінець в сторону своїх ворогів: зробив докір „трубам єрихонським" (так називає вшехпольський табор) за те, що вони в листопадових днях вели переговори з Українцями на платформі condominium у Львові, що вони палали більшою ненавистю до нього, як до ворогів Українців, що вони інтригами у Парижі припинили висилку добре заосмотреної армії Галлєра з Франції (Дмовскі!), а він телєграмами постійно благав про висилку тієї армії проти Українців.

Може є ще серед всеукраїнського громадянства хто, що має якінебуть іллюзії відносно польського соціялістичного табору, тому підчеркуємо отсей львівський виступ Пілсудского, репрезентанта сього табору, людини, яка чотири роки стояла на чолі Польщі.

Для унаглядненння відношення сього табору пригадаємо ще один момент з польсько-совітських переговорів у Ризі 1920 р. Подаємо його на основі прецікавих записок російського публіциста („Польско-совітскій мир у Ризі". „Историкъ и Современникъ" кн. 2 і 3). 5. жовтня 1920 р., коли всі в Ризі сподівалися розбитя переговорів, коли совітські війська в паніці втікали, нетайно після шестигодинної наради Ю. Домбского (муж довіря Пілсудского) і Йоффе в чотирох стінах, без свідків — оба предсідники делєгацій підписали такий документ:

> Предсідник польської мирової делєгації і предсідник російсько-української мирової делєгації на своїй нараді 5. жовтня рішили: з огляду на порозуміння на нараді предсідників делєгацій обох сторін в справі всіх основних питань прелімінарного мира і перемиря — підписати договір про перемиря і прелімінарні умови перемиря між Польщею з одної сторони а Росією і Україною з другої сторони, не пізнійше пятниці — 8. жовтня.
>
> Я. Домбскі. Я. Йоффе.

Чому Йоффе всіх сил доложив, щоби за всяку ціну купити мир від Поляків, було ясно. Чічерін загрозив Йоффому, що коли він не дібється перемиря, так його негайно відкличе з Риги і він понесе всі тяжкі наслідки своєї невдачі. І не дивниця: червона армія була розбига і здеморалізована. Совітські війська вже не відступали, а прямо втікали. 2. жовтня до совітського головнокомандуючого Тухачевського явилася в Минську салдатська делєгація з фронту з категоричним домаганням заключити негайно мир. Делєгати загрозили, що, коли до 15. жовтня не буде перемиря, так салдати самі заключать мир.

Для зібраних в Ризі політиків не зрозумілі були мотиви, якими кермувався продавець миру — Домбскі. Не зрозуміле було, чому Домбскі без відома своїх товаришів і не в головній комісії і не на плєнарнім засіданню конференції, а на приватній нараді в своїм кабінеті, сам на сам з Йоффе — підписав договір вимкової політичної ваги.

Заграничні кореспонденти дивувались: в світовій історії воєн не має випадку, щоби про день заключення перемиря противна сторона діставала завдалегідь офіціяльне повідомлення.

Ситуація для Поляків була ускладнена. Польща була звязана договором а Петлюрою і кооперацією з Вранглем. У Варшаві сиділи тоді і Петлюра і представник Врангля — ген. Махров. Кілька місяців тому армія УНР. вратувала Польщу перед погромом. Полки ген. Безручка не допустили до заняття Честохови, полки ген. Омеляновича-Павленка не дали большевикам змоги зайняти цілої Східної Галичини. А армія Врангеля не дозволила большевикам кинути всіх совітських сил на польський фронт. Без цих подій, хто його зна, чи прийшло би було до позамов у Ризі, чи карта Східної Европи виглядала би так, як вона тепер виглядає.

Здавалося би, Польща в цім випадку повинна би була почувати себе до поважних моральних зобовязань. Продаж большевикам передишки — це значило: дати змогу большевикам ратуватися перед розвалом, зібрати сили і рознести останніх противників: Петлюру і Врангля. Та Польща не бажала собі розвалу большевиків. Тільки ослаблення їх. Бо розвал большевиків і закріплення позицій вчорашніх союзників п. Пілсудского — це значило би наближення моменту, в якому треба би поставити хрестик на заняті Польщею землі українські, білоруські та литовські.

Тому п. Домбскі, муж довіря Пілсудского — у відповідній хвилі, оставив на леді вчорашніх союзників і подав помічну руку большевикам. Тому так легко відпали ускладнення морального характеру.

Ще один характеристичний анекдот, який оповідають близькі до Пілсудского люде: Пілсудскі, занявши Київ, навіз туди величезну дїлькість муніції, воєиного знаряддя, військової одежі, американських харчів і т. д. — словом, усіх засобів, необхідних для ведення війни. Все не добре попало в руки большевиків. Близькі до Пілсудского люде шепчуть на вухо, що Пілсудскі зробив це пляново. Щоби дати большевикам засоби до війни зі своїми конкурентами. Бо для Польщі найвигіднійше, коли поза її східними границями влада в руках большевиків. їх не визнає Европа. І таким чином Польща має вільну руку в експльоатації „кресів", а одночасно Европа мусить її уважати за Ersatz Росії.

Безумовно. В цім анекдоті багато переборщення. Всеж основна

ТЕЛЄҐРАМИ. П. А. Т.

Англійський комунікат у справі Перуру.

Л ь о н д о н. Радіо стація Ліфилд розіслала такий комунікат про оголошені французьким правительством дипльоматичні міжсоюзні кореспонденції в справі Порура і відшкодувань: Політичні круги добачують тенденційне уложення матеріялу. Англійські круги висловлюють переконання, що оконечне управильнення справи репарацій остає в звязи з добрими взаєминами між союзниками. Чим скорше така розвязка справи репарацій послідує, тим скорше можна надіятися осягнення належитостей від Німеччини.

Англійська відповідь для Франції.

П а р и ж. „Пті Пар." з Льондона: Проєкт відповіди для Франції вже випрацювали експерти заграничного уряду. Ноту вручиться в суботу французькому правительству. Обмежиться вона до відповіди на питання, що їх поставив Поанкаре, а саме в справі міжсоюзних довгів і покликання комітету експертів для сконстатування платничої спроможности Німеччини. Щодо всіх цих точок нота не робить ніяких формальних спрецизувань, виходячи зі становища, що корисніше є пераждати, аж поправляться вигляди на оконечне управильнення загального европейського положення. Нота не торкається справи опору Німеччини. Відповідь для Бельгії й Італії вручиться, мабуть, пізнійше і не буде тотожною в відповідю для Франції.

П а р и ж. Авас. Як зачувати, англійський проєкт відповіди для Франції вислозить бажання продовжувати переговори. Проєкт оголоситься разом із иншими документами з початком тижня.

Дискусія над експозе.

Б е р л і н. В німецькому парляменті починається 9. ц. м. дискусія над правительственною заявою.

Французька воєнна фльота.

П а р и ж. Міністер війни виголосив у місцевости Ст. Маль промову, в котрій заповів, що підчас нової парляментарної сесії внесеться проєкт будови воєнної фльоти. Коли парлямент прийме цей проєкт, тоді в рамцях програми розложиться на 20 літ акцію створення нової фльоти, так потрібної під те перішню хвилю Франції.

Нінчіч і Пасіч у Парижі.

П а р и ж. Нінчіч і Пасіч приїздять до Парижа в понеділок.

Похорон Гардінґа.

В а ш і н ґ т о н. Похоронні торжества закінчилися 8. ц. м. на Капітолі. Домовину, за котрою ступали през. Кулидж, міністри, сенат і товпи публики, перенесено серед вистрілів корабельних гармат на залізничий дворець. Відси перевезеться її до Мейрїєн.

В а ш і н ґ т о н. През. Кулидж прийняв 9. ц. м. амбасадорів, що прибули на похорон помершого през. Гардінґа і дипльоматичні місії, акредитовані у Вашінґтоні.

Ратифікація італ йсько-турецького мира.

Р и м. Томущо мир заключений з Туреччиною в Льозанні італійський парлямент може ратифікувати щойно з кінцем року, тому, щоби не припізнити навязання приязних взаємин, ратифікація договору послідує шляхом королівського декрету.

Справа Круппа.

П а р и ж. Авас. Касаційний трибунал відкинув жалобу неважности, внесену Круппом і иншими директорами.

Курс грошей.

Львів, 9. серпня. Дол. амер. 300.000—305.000, дрібні 297000—300000, дол. канад. 250000—255.000, дрібні 245.000—252.000, німецькі марки 50 і 100 0·15—0·17, 10-тис. 0·18—0,20., стар. еміс. 2.70—2.80, сотки стар. еміс. 1·45—1·75 лєї 12—12600, дрібні 1000—1080, кор. чеські 8800—9200, дрібні 7800—8000. Австр. тис. нов. емісії 1400—1500, стар. еміс. 9500—9800, сотки стар. еміс. за тис. 12.500—15, дрібні á 10 за тис. 10—12.000, австр. штемплі 276—278, австр. перекази 282—285, Франки франц. 11500—12000, фунти стерл. 1100000—1500000 франки швайц. 38.500—39.000.

Золото: 20 кор. 1230000—1300000 20 фран. 1,000.000—1,050.000 20 мар. 1,350.000—1,400.000, 10 руб. 1,500000—1,550.000, дол. 278—285000.

С р і б л о: Кор. австр. 18800—19500, 5 кор. 94000—96000, фльорени 47000—48000, рублі 84000—86000, копійки за 1 рубель 46000—50000, лєї 16500—17000.

Ціпх 9. серпня. Берлін 0·0001 Голяндія 216, Ню-Йорк 548 Льондон 25.02, Париж 31.20, Медіолян 23.42, Прага 16, Будапешт 0.03½, Букарешт 2.75 Бельград 5.95, Софія 5., Варшава 0.0025, Відень 0.0077, Австрійські штемплі 0.0078.

тенденція однозгідна з кроком, який зробив п. Домбскі в Ризі.

Фактично Пілсудскі зі своїм табором змагав до тої самої мети, що й вшехнольський табор. І коли між ним і прихильниками „błękitnego generała" (Галлєра) — вшехпольяками йде рідка боротьба, так це фактично є боротьба не за мету, а за владу. У відношенню до Українців, Білорусинів і Литовців — про ці два табори можна сказати: обоє одноє. Різниця хіба та, що табор, який скупчується біля особи Пілсудского, в своїм поведенню кермується облудою. На цю облуду далися вловити свойого часу Петлюра і Андрій Лівицький.

Огляд світових подій.

Бурливе засідання німецького парламенту.

Коли на останньому засіданню німецького парляменту піднісся з лави канцлер д-р Куно, щоби виголосити промову, комуністичні посли закричали: „Геть із злочинцем! Геть з наймитом Штінеса!" Настав великий неспокій. Опісля д-р Куно доторкнувся справи рурської окупації і заявив, що французькі байки про мир є тенденційні. Населення Рурщини і Надренії витревае вірно при пасивнім опорі. Рішення находиться тепер в руках Англії і тому тепер годі говорити про подробиці. Всеж таки не можемо вірити в чуда. Ми хотіли порозумітися з Францією, але вона домагається, щоби ми занехали дальший опір та щоби надренські землі віддати на ласку і неласку Франції. На це німецький уряд не може згодитися. Франція дає нам до підпису документ, засмотрений адвокацькими кручками. Супроти Франції ми задані на власні сили і щоби задержати цілість нашого краю, мусимо понести всякі жертви. (Комуністи кричать: То шахрайство!). Хочемо витревати при пасивнім опорі. (Пос. Лєдебур: Ви підтримуєте саботаж!). Переходячи опісля до внутрішньої політики, канцлер обговорив економічне положення Німеччини і зазначив, що господарка Німеччини рішучо мусить бути оздоровлена. — Свинячеться великий крик. Комуністи Фреліх і Кеман кричать: „Ти банкроте!" Президент Лебе взиває їх до порядку, але без успіху. Аж згодом канцлєр Куно може говорити. Представляє пробу санації — проєкт державної позички, нові острійші податкові закони і підмогу господарствам. Бесідник звертається до хліборобів з покликом, щоби не лише сповняли свої фахові обовязки, але й обовязки з доставах харчів. Мусимо щадити і працювати. (Комуністи кричать: Ми працюємо, ви щадите!). Канцлер заявляє дальше, що ведення заграничної політики вимагає підтержки парляменту. (Лівиця кричить: Сильний Куно!). Канцлер: Вісім місяців минуло, як я обняв цей уряд. (Пос. Лєдебур: Ви найбільший невдаха зі всіх канцлерів!). Канцлер: Я обняв це становище, бо хотів служити вітчині. На тім становищи посвячуватиму свої сили так довго, доки буду користуватися довірям сойму, але ані один день більше. (Комуністи кричать: Забирайтеся!)

Спадок німецької марки і його наслідки.

На берлінській біржі панує велика паніка з причини упадку німецької марки. В середу, дня 8. ц. м. курс доляра підскочив в четверо від останнього нотування. 9-го за доляра плачено 8 міліонів марок. Загально думають занехати плачення марками. На вулицях показалися відозви, які накликують повалити уряд д-ра Куна. З ріжних міст приходять вісти про великі голодові заворушення і демонстрації. В Данцігу вибух страйк портових робітників, до яких прилучилися робітники инших фахів. Також урядники покинули роботу, не одержавши доріжняних додатків. До порту вислано відділи поліції.

Рурщина відтята від Німеччини.

Наслідком замаху, який виконано в Дісельдорфі, заборонено почавши від дня 9. серпня на протяг 8 днів всяку комунікацію між окупованою і неокупованою територією Німеччини.

Куно про положення Німеччини.

Канцлєр Куно приняв дня 8. ц. м. провідників парляментарних фракцій, з виїмком баварської людової партії, якої члени не прибули ще до Берліна і комуністів. Висловив перед ними погляд, що від Англії не можна тепер нічого сподіватися, бо англійський уряд змінив своє становище. Окремі переговори з Францією є виключені. Німецький уряд числить на приняття податкового закона протягом 8 днів. Щоби удержати білянс в державнім буджеті, є необхідні високі податки. Тому уряд предложить парляментови новий податковий закон, неподібний до всіх дотеперішних, який запевнить державі доходи в золоті. Проєктована також вальоризація оборотового податку.

Комуністична робота.

В Берліні розкинено відозви з покликом до повалення уряду Куна й установлення радянської республики. Поліція арештувала частину агітаторів, що їздили автами по місті і розвозили відозви. Уряд зарядив суворі міри проти комуністичної агітації.

Песимізм американського заступника.

Американський заступник в репараційній комісії, Буллєс, вернувши до Ню Йорку, висловився дуже песимістично про те, щоби Франція могла сплатити свої воєнні довги. Та не менш песимістично висловився він про Німеччину, мовлячи, що найдальше до 3 місяців німецька держава розпадеться.

Під французьким диктатом.

В Дісельдорфі повстала „незалежна партія Надренії", яка в маніфесті до людности умістила такі найзажнійші точки своєї програми: 1) Надренія має стати самостійною державою під назвою „Надренська республика". 2) Незалежність Надренії має бути загарантована в дорозі міжнародніх умов. 3) Влада нової республики війде в порозуміння з окупаційною владою Бельгії, Англії та Франції.

Заострення окупації.

Як доносить „Матен", перед 10. серпня відбудеться французько-бельгійська нарада, що має на меті вишукати способи, які запевнили б більші успіхи окупаційної акції в Рурщині.

Два напрями в англійськім кабінеті.

Льондонська преса доносить, що в англійськім кабінеті запанували суперечности, їзза яких засідання ради міністрів відложено на пятницю. „Дейлі Мейль" інформує, що в нутрі англійського кабінету зазначується дуже сильно напрям, який домагається солідарности з політикою Франції супроти Німеччини. Напрям цей заступає льорд Дербі. На противнім становищи мають стояти льорд Керзон, Салісбері, Чемберлєн і Амері. Сам Болдуін ще не рішився, однак „Дейлі Мейль" думає, що з огляду на настрої в консервативній партії Болдуін мусить прилучитися до франкофільського напрямку.

Похід проти української школи.

Радивилів. 7. серпня 1923.

До евакуації населення підчас світової війни в 1915 р. наші громадяне виховували своїх дітей в отсих школах м. Радивилова: 1) 2-х кляс. народній школі М. Н. О., 2) 2-х кляс. залізничній школі й 3) приватній гімназії А. Свірської; крім цього с. Опарипси мало свою 1-кляс. церк.-парох. школу.

Після повернення населення до Радивилова й закінчення війни в 1917 р. в Радивилові були відчинені такі школи: приватна гімназія Н. Келер і державна 2-х кляс. народня школа, котра в 1918 р. була перетворена в українську вищу початкову школу. Школа ця містилася у великому будинкові, побудованному на кошти селян м. Радивилова, с. Опарипс, Бугаївки та Левятина і утримувалася на державні кошти. В 1919/1920 шк. році під польською владою нашим громадянам з великими трудношами удалося випросити у кремінецького шкільного інспектора дозвіл на відкриття приватної української школи, при чому батькам прийшлось на власні кошти одремонтувати шкільний будинок, обзавестись меблями, наняти вчителів і т. д., але школа ця давала змогу учитися дітям лише заможних батьків, бо і в слідуючому шкільному році 1920/21 р. батькам прийшлося витратити не мало гро-

Д-Р ОСТАП ГРИЦАЙ.

ВІДЕНЬ.

I.

З усіх імен, що їх найстарші джерела подають як назву старинного Відня, імя Віндобона мабуть найзнаменнійше. Воно жіночого роду, а Відень в своїм вигляді й у своїм найглибшім єстві, у благозвонним подиху своїх райдужних садів і в гармонії мілионів звуків свойого жагучого, велико-світового життя — це наче розкішна гарна, володарсько горда жінка. Так як колишня пурпурно мраморна Александрія Птольомеїв і злотосяйна Византія цісарів Сходу. І як націлована сонцем Тоскани привабліва Фльоренція та чарівна коханка моря — Венеція. Або як та, над блакитами океяну мов сніжно білий амфітеатр видвигнена Лісбона, або всіми сріблами андалюзійських ночей овіяна Севілля. „Любе-любе місто, — пише про Відень Альфред Г. Фрід у своїм відомім „Воєннім щоденнику"*) — дороге серцю вже тим, що не треба аж довгих розмов на те, щоб пізнати його людей, бо уся їх душа — в очах... Як-же болюче доводиться мені почувати духовий гніт, що навис тепер над цим містом! Відень підчас війни — це наче укохана жінка, кожда риса якої перепоєна мовчазним терпінням..."

І так воно в тім часі все і всюди:

— Відень як укохана, конаюча красуня. Або як безталанна, гноблена лютими ворогати королева, мелянхолійної романтики вгасаючої слави й могучости, мов поконана Авреліяном Пальміра. Або як злющо зачарована русалка, з долею якої співчуває весь світ сонця, краси й любови. Словом — Відень як любка культурного світа. Навіть Д'Анунціо, той цинік і скептик, той розвойований лицар блакитної Адрії і її очайдушний конкістадор, не важився тої пропамятної ночі, коли зі своїм літаком явився у воздухах над Віднем, кинути бомби в палати сплячої Віндобони. Він вдоволився тільки скиненням своїх поетичних відозв, в яких з легким нюансом жалю кажеться про безвиглядність її дальшої боротьби. Начеб підчас цілої війни, — в ту найвищу хвилину в історії новітнього Відня — мали і справді здійснитися незабутні слова Анценгрубера: „Тобі не може статися нічого". Правда, — англійські, французькі й італійські конкістадори і хрестоносці зпід стягу проголошеного собою самовизначення народів, — надихані духом вселюдської любови та Макіявелевого „Il Principe" (Satanae digitis) — змогли розвалити престол Рудольфів і Максиміліянів, розсипали в порох державу Франца Йосифа та загнали в могилу нещасного Карла, того Ромуля Августуля австрійської імперії. Але при цьому Відня навіть вони не зруйнували так, як ассирійські варвари під Сангерібом знищили Вавилон, Араби Александрію, Турки Византію, а віруючі полки християнського Карла V. Рим папи Клементія VII. та чарівну Фльоренцію, боронену по геройськи Філібертом з Оранії та Мікельанджелем з Тоскани. Ті модерні Ассирійці, Сангеріби і християнські падишахи помилували гарну Віндободу, присудивши їй тільки — безпосередно по страхіттях воєнного часу — ще кілька років чекати на їх цезарівське:

Absolvo te.

І це на овиді світової війни найчорнійший ад, що його перебув Відень. Пропамятна облога Відня полками Кара Мустафи в 1683 р. трівала тільки кілька місяців. До того обороною міста кермували тоді такі мужі як Ридигер Штарємберг, епископ Кольоніч та бурмістр Лібенберг, а на відсіч ішли з підмогою війська, в яких простими полковниками були герої в роді сабавдського Евгена. Підчас війни з Французами в 1809 р. віденська залога мусіла, правда, капітулювати, а по бою під Асперн Наполеон, повний Ксерксевого гніву, лаяв Австрійців каналіями. Але те лихоліття Відня за Наполеонщини скінчилося всетаки величавим весіллям. І визвольне лихоліття 1848 р. було для Віндобони кінець кінців швидко прогомонілим епізодом. Скорше чи пізнійше вдавалося так Відневи все — хоч ніколи основно, все по австрійськи поверховно та по австрійськи провізорично — присмирювати всі катастрофи й конфлікти, починаючи від турецькихх облог, кінчаючи на кождочаснім парляменті за правління Франца Йосифа. А з тою злощасною світовою війною, що її звінавгуровано страшною трагікомедією Берхтольдової карної експедиції до Сербії, двух мира чи-там побідоносної перемоги наче відлетів від наддунайської Александрії раз на все. Блаженні часи, в яких генній історії говорив до Австрії з усміхом ласкавого опікуна: „Tu, felix Austria nube!" Їх відділила якась жорстоко-мстива доля від епохи конаючого Франца Йосифа, конаючої Віндобони та конаючої Австрії на віки вічні, густою сіттю дротяних колючок, зачумленими ровами, де живі трупи жерли мертвих трупів, туманами отруйних газів, вбивчим приском машинових крісів та шаліттям найлютійшого стрільна, в якого каскадах здорові божеволіли, а збожеволілі ставали звірами. А в запіллю, в самій столиці, у блискучім, коханім, все розгулянім і розбавленім Відні ставало згодом теж тихо й тихше, мов у розбавленім теремі того князя Проспера, що його малює Едгар Аллян По в оповіданню про пурпурину маску смерти. Що тут могли вдіяти хоч би і Штарємберги, Кольоніч та Евгени з Сабавдії? Відень, правда, був далеко від огнів на боєвих фронтах, але в його мурах, на його кождій вулиці, трохи не в кождім з його домів лютував той смертельний ворог, що краще Олександрів і Цезарів, Карлів і Дзінгісханів, Фридрихів і Наполеонів поконував усе і всюди найхоробрійших противників і примушував до здачі найзавзятійших оборонців найдуших твердинь. Лютував він — голод.

(Докінчення буде.)

*) Dr. A. H. Fried: „Mein Kriegstagebuch". Europäische Bücher. Zürich 1918.

шей на ремонт шкільного будинку, гадаючи, що витрати ці вони роблять для своєї школи й на свій власний будинок. Але так тільки гадалося. В пізню осінь 1920 р. приходить до Радивилова розпорядження шкільного інспектора про відкриття державної польської школи. Поліція заявила управителеви української школи, що будинок забирається для польської школи, а він собі хай шукає иншого приміщення.

Селяне стали енергійно протестувати і якось удалося частину будинку відстояти. Не надовго, бо вже з початку 1921/22 р. шкільного, не дивлячись на прохання селян, шкільний інспектор не дав дозволу на існування приватної української школи в Радивилові. Тоді наші громади заявили, що вони рішучо помагаються української школи і вислали делегацію до шкільного куратора. Він доручив шк. інспекторові на місці вияснити справу. Інспектор приїхав до Радивилова, зібрав батьків і переконавшись, що вони дійсно бажають української школи, сказав їм, що коли Польща була під владою Росії, то тоді діти Поляків мусіли побирати науку в російських школах. В такому самому стані мусять бути тепер і Українці. Інспектор відїхав, а Радивилів так і не одержав дозволу на українську школу.

Ми знали вже, що дозволу не одержимо, бо в Радивилові і околицях польського населення набереться заледви на 3 пр. Ясним було, що Поляки спекулюють на українську дітвору. А її можна буде захопити тільки тоді, коли буде тільки польська школа. З донесень управителя польської школи куратор переконався, що з відкриттям української школи всі українські діти перейдуться туди і таким чином польська школа опустіє. До війни ж в 2 народніх школах і гімназії виховувалось 900 дітей. Нарешті куратор, бачучи, що населення енергійно домагається своєї школи, дав відповідь, що коли громада бажає мати українську школу, то мусять пошукати потрібне для неї помешкання (а в зруйнованому Радивилові це не легко зробити), на свої кошти придбати весь шкільний інвентар (загарбаний же польською владою інвентар, придбаний на кошти батьків, мусить чомусь залишитися польській школі), забезпечити учителеві польських предметів (мови, історії й географії) утримання в розмірі, котрий одержують учителі державних шкіл. Наші громади ще з початку 1922 р. зсигнували кошти на ремонт шкільного будинку в надії, що в ньому буде міститися українська школа. Між тим цей будинок віддано Полякам. При приїмі дітей Українців управитель польської школи обіцяв, що їм буде викладатися українська мова; на ділі ж тепер виходить, що лекцій української мови припадає лише 2 рази на тиждень і то для одної класи. Замість того, вчать наших дітей польських молитв, примушують співати польські патріотичні пісні, калічать історію і географію України; одним словом, стараються всіма засобами наших дітей спольонізувати. Тепер наші громади нарешті звернулися за помічю до Українського Посольського Клюбу.

З польських справ.

Лінде говорить.

На оподішному засіданню польського сенату виголосив міністр Лінде вдруге з ряду експозе, яке не ріжнилося нічим від попереднього, виголошеного в соймі. Та сама безнадійність виходу на ділі і той сам оптимізм на словах.

„Ані приходів, ані видатків — говорив Лінде — в тому чвертьрічу не дається точно означити з причини девалюації обігових знаків. Опираючися одначе на результатах минулого півроку, можна припускати, що недобір виявить себе у томуж відношенню, що в першому півроці".

Повторивши більш менше те саме, що говорив в соймі, закінчив Лінде свою промову словами: „Можемо сміло дивитися в майбутнє".

В дискусії над експозе забрав між иншими слово український сенатор Крижанівський, який заявив, що Українці і Білорусини, чиїх Польща тільки визискує, будуть голосувати проти буджету.

„Роздумай то хлопе!".

Прибічний орган Вітоса „Воля Люду" помішує характеристичну для сучасних пясто-хіснських настроїв статтю п. з. „Те, що найважніїше". Вістря тої статті є недвозначно звернене проти сойму. В інтересі теперішнього польського уряду булоб його розвязати.

„Нині польська суспільність — читаємо там — в сойм не вірить. Вину цього поносить сам сойм, який безнастанно сварився. Сойм переївся правами і компетенціями, яких не може стравити. Тому й не може працювати і не може відважитися на видання пожиточних законів, бо боїть ся то залізничників, то учителів, то пекарів то знову когось. Замість щадити ухвалює нові видатки, які ведуть Польщу на загибіль".

„Роздумай над цим хлопе один з другим і скажи чи на те вибрав собі послів, щоб вони обороняли дармоїдів і щоби перешкаджали польському урядови в добрих для народу намірах?"...

Польські фашисти.

Варшавський „Роботнік" публікує від довшого часу ревеляційний матеріял про організацію польських фашистів зєдинених під кличем „Поготовє патріотув польскіх".

В найновійшому числі „Роботніка" читаємо між иншим:

Відкиньмо на бік усі котурнові фрази про „добро батьківщини", „добробут населения" і т. д. а виявиться з пова них справжнє обличча найскрайнійшої, чорносотенної реакції, яка прямує до повалення того всего, що зветься культурою і демократією.

Боротьба з загальним виборчим правом і змагання до його повалення, боротьба з робітничим і народнім рухом, клясова, віроісповідна і національна ненависть, якій попущено вудила в краю, викривлення цілої освіти по лінії думок реакції, знесення усіх законів чи заряджень, які дотепер сповнюють хочби частинно визиск і експльоатацію краю капіталістичними клясами, відібрання робітникам свободи коаліції і страйків, боротьба з 8. годинним днем праці, оце програма фашистівських організацій, які прямують до повалення самої конституції. На нині жадається „тільки це", завтра знову скажеться, що треба повалити републику а завести монархію. Чейже такі Лютославські і Заморські навіть з тим не криються. Чейже Невядомского уважають „святим".

„Поготовє патріотув польскіх" розвиває сильну поборову акцію.

Агенти „Поготовя" лазять навіть по бюрах в урядових годинах, тицяють урядникам свою „програму" і „регулямін" а в парі з тим роздають до підпису „роту присяги", в якій грозять смертю за зраду і некарність.

Звербованих в той спосіб членів ділиться на „категорії" з регуляміном, якого 8. точка говорить дослівно:

„Слідити руки і адреси поодиноких достойників, послів і провідників комуністичних соціял-революційних, жидівських і инших противержавних організацій. й доносити про них своїм наставникам. Перед приступленням до „ширшої" діяльности, польські фашисти „вправляються" в пробах викликування уличних авантур, хоч би навіть з розливом крови...

Дня 1. мая появився „Закон фашистів": це організація, яка утворилась як „Спишєнжене на гробе Невядомского"...

12 серпня ц. р. здержується висилку часопису всім П. Т. Передплатникам, що зволікають з переплатою.

МАЛИЙ ФЕЛЄТОН.

З дороги життя.

Зміна прізвища.

Немало чимало учених розвідок про походження слова „український". Одначе вони не можуть мати переконуючої сили у політиці, де більшу ролю грають білі рукавички або дуло. Польський уряд голіс слово „руський" і пропонує нам його у ніжній формі „указів": „не было, нет і быть не может"!

У такій дискусії важко думати про наукові докази. Але є один наскрізь сальоновий, якими можна при нагоді покористуватись.

Заслуга за його винахід належиться д-рові Ю. Г., хеміков[illegible], який мав нещасливу нагоду думати про „елементи". Ось-що він оповідає:

„Я зустрівся недавно з одним зі своїх гімназійних товаришів, по 10 роках. Це був недавно вихрещений Полик. По кількох реченних зійшли на політику. Мій товариш питає (по польськи):

— Ну, щож ви... Русини... ах, вибач... Українці! До речі: скажи мені, чому ви нараз називаєтесь... Українці. Цеж не існує... видумане...

І я шойно тоді згадав, що мій товариш називається Серовскі, хоча за моїх часів називався Кварґельдуфт. Усміхаюсь і кажу: —

— Бачиш, ми змінили прізвище. А хто змінює прізвище — це його дуже особиста справа і не гарно є, коли ти людині, що представляється тобі ставиш питання: — чому ти так називаєшся? А ще менше культурно доказувати йому, що його прізвище не є правдиве...

Мій товариш спалахнув.

— Прошу тебе, ти хочеш мене образити!... Я не дозволю собі!...

— Бачиш: ти належиш до лицарського народу, що має дуже сильно розвинене почуття чести. І аж дивно, що не розумієш такої простої форми чемности. Ти починаєш фільософувати на тему назви „Україна", та мені лекше було би сказати щось на твоє прізвище, на Сер... — —

Мого товариша вже не було.

Орест Ордан.

НОВИНКИ.

— **Орган безпеченства чи розбійників.** „Дзєннік людови" наводить два факти характеристичні для азіїської етики польських „органів безпеченства". І так польська поліція з Голиня, калуського повіту, арештувала Антона Цирбуса. Батько арештованого з двома синами Рудольфом і Леопольдом пішов на постерунок — довідатись, за що арештовано сина. Тоді „пан комендант" який виїхав прибувших ще на подвірю, в дверях канцелярії ударив з усеї сили Рудольфа Ц. в шию а відтак крісом в голову так, що цей впав безпритомний. Те саме зробив комендант з батьком арештованого. Коли побиті прийшли до притомности, поліціянт скував усіх трьох і відставив до Калуша, де двох з них мусіли відставити до шпиталю. Другий випадок трапився оноді на Замарстинові. На львівське поготівля привезено 26-літнього шевського челядника Колясу, у якого стверджено контузії на стопах, колінах, ліктях і спині. Змасакрований Коляс зізнав, що в підпитому стані образив приятельку жандарма з 6. дивізії жандармерії Коженьовского, який з пімсти казав його арештувати як підозрілого в крадіжі. В касарні закував Колясу, опустив стори на вікнах, почім якимсь тупим приладом ударив Колясу так сильно, що цей втратив притомність. Коли Коляса опритомнів виявилося, що ціле його тіло покрите синцями і ранами від побоїв. Озвірілий сторож безпеченства знущався в той спосіб над безпритомним..."

— **В суботу не буде біржі.** Польська рада грошевої біржі рішила що почавши від біжучого тижня біржеві збірання для паперів будуть заміщені аж до відкликання в середу і суботу. Збірання валютової біржі будуть відбуватися кожного дня а тижні.

— **Нові підвишки.** На оподішньому засіданню делегатів тимчасової ради міської у Львові обговорювано справу підвишки податку від льохалів, електричної та газової тарифи.

— **Заповіт Невядомского.** Вшехпольське радомське „Слово" помішує статейку якогось гураля од Живця п. з. „Дзядкові (Пілсудскому) в альбом" де між иншим сказано таке: „Пілсудскі відходить з політичного горизонту як один з тих, яким справлено похорони за життя. Закопував себе сам своїми вчинками протягом кількох літ, але похоронив його живим той, що нині носить пятно убийника, а який на кілька секунд перед смертю, майже що в обличчю Бога висказав ті памятні слова: „Гину за Польщу, яку запропащує Пілсудскі". Слова Невядомского зелектризували суспільність і сталися дзвоном, що будить тих, яких знемогла сплячка. Прокинулися. Пілсудскі уступив. Грізне „обвинуваччую" Невядомского буде для Пілсудского черваком, який гризтиме його за життя і по смерти".

— **З діяльности українського соймового клюбу.** Український Клюб вніс такі інтерпеляції з дня 14. VI. по 28. VII. 1) До міністр. внутр. справ в справі насилування ковельським старостою правних приписів щодо вживання української мови в державних інституціях. 2) до мін. внутр. справ в справі надужить зі сторони остріжського старости. 3) До мін. внутр. справ в справі надужить постерунку державної поліції в с. Несвічу, Чаруковської гм., Луцького повіту. 4) До мін. освіти в справі надужить в гм. Рибники, Бережанського повіту. 5) До мін. внутр. справ в справі брутального обходження коменданта постерунку в Варковичах, Дуб. пов. Дембського з мешканцем с. Єзьорани Квіткою Василем. 6) До мін. військових справ в справі задержання депозитів військовою владою. 7) В справі переслідування української преси. 8) В справі неправдивого і неясного поступування офіцерського клюбу в Тернополі і його президента полк. Луковського до Т-ва „Українська Бесіда" і „Український Боян" в Тернополі. 9) В справі арештування української молоді в Тернополі і околиці в звязку з провокаційною діяльністю Гната Мельника. 10) В справі розстрілу без суду Івана Бенциля з Тернополя в вересні 1920 р. з розказу пор. Йосифа Гляґуба. 11) В справі реквізиції військовою владою будинків українських Т-в в Тернополі. 12) В справі безправного заняття читальні „Просвіти" в Милошовицях і розвязання загального зібрання тогож Т-ва 17 червня 1923 р. комендантом поліції Владиславом Урбаніком. 13) В справі надужить поручн. Ан-

БРАУН
Львів, Рутовського 1
Сикстуська 3.
:: СКЛАД СУКНА і ::
БЛАВАТНИХ ТОВАРІВ
237 у великім виборі — поручає 2—5
БРАУН
Львів, Сикстуська 3.
Рутовського 1.

тоневича і вахм. Козюркевича 24. п. уланів. 14) В справі самовільного знасилування закона конституції воєвідством львівським. 15) В справі знущання коменданта поліції в Ворковичах, Дуб. пов. п. Дембського над мешканцем кол. Зинівка Ольшевським. І внески з 26. VI. по 27. VII. такі: 1) В справі вивласнення ґрунту у правосл. села Вельончі, Замостськ. повіту на католицький цвинтар. 2) В справі переслідувань православної церкви в Польщі і унормування відносин держави до церкви. 3) Наглий внесок в справі забрання гр.-кат. духовенством православного монастиря в Загорові Новім, пов. Горохівського. 4) Наглий внесок в справі початкового й середнього шкільництва українського білоруського. 5) В справі легалізації і удержавлення Українського Університету і Політехніки у Львові.

— **Галицькі Українці на острові Кубі.** В американській „Свободі" читаємо: Канадійська часопись „Український Голос" повідомляє: Канадійський іміграційний уряд довідався, що на острові Кубі находиться півгора тисячі Українців-імігрантів, які там не можуть найти ніякого заняття. Іміграційний уряд просить нас повідомити всіх інтересованих, спеціяльно тих, яких свояки находяться на Кубі, що канадійські іміграційні урядники впустять до Канади тих українських інігрантів на Кубі, які бажають приїхати до Канади, аби працювати на фармах або поселитися на фармі. До сього завважимо, що нас повідомляють з Гавани, столиці Куби (Кюби), що туди за намовою корабельних агентів виїхало з Галичини 3.000 (три тисячі) Українців, в надії, що звідтам вони легко дістануться до Зєднених Держав (так їм обіцювали ті агенти). Всі вони живуть в Гавані (Havana, Cuba), де дуже бідують, бо не можуть найти жадного заробітку. Ніхто з них не знає еспанської мови, аби бодай міг порозумітися з кубанською владою. Деякі з них одержують грошеву поміч від знакомих і рідні в Зєднених Державах і в Канаді, але решта загибає в крайному голоді і нужді. Ніхто сими нещасними нашими земляками досі не заопікувався, а тимчасом всякі агенти і на Кубі їх визискують. Обіцюють їм за 500 долярів від особи добути кубанське горожанство, щоби вони яко Кубанці могли легко дістатися до Америки (Куба се незалежна республика, але є під свого рода опікою Зєднених Держав і остає з ними в близьких приязних зносинах). Инші знова обіцюють їм, що за 300 до 500 долярів перевезуть їх до Фльориди (ломлячи приписи американських іміграційних законів). Одиниці на се лакомляться і (позичивши гроші в знакомих в Америці) витрачують їх на марне, бо з плянів тих агентів ніщо не виходить.

— **Здібнича катастрофа під Краковом.** Нічю минулої суботи, на особовий поїзд, що стояв на стації Заринець під Краковом віхав паровик, який розбив і викинув зі шин пять возів. Жертвою катастрофи впало 5 осіб, які понесли смерть на місци, крім того багато ранених, між ними машиніст і його помічник.

— **Дерманза на динаміті.** Петроградські часописи подають вістку, що недавно тому в твердині Кронштадт трапилась експльозія, яка знищила цілий форт, вбила сотки жовнірів і знищила в місті багато вікон.

— **Габсбурські маєтки і польський сойм.** Поль. сойм є в клопоті в справі маєтку архикн. Карла Стефана в Живці. Бувший поль. міністр закорд. справ Скшиньскі дав у цій справі якісь телєграфічні обіцянки еспанському королеві Альфонсові, які тепер не згоджуються з законом про конфіскату маєтку австр. підданих. Поль. посол у Мадриті гр. Орловскі подався з цієї причини аж до димісії.

— **Боротьба з порнографією.** 31. серпня відбудеться у Женеві міжнародня конференція в справі боротьби з порнографічною літературою. Вона приготує текст конвенції щодо міжнародньої заборони ввозу порнографічних книжок. Зізд скликає Ліга Націй.

Виказ жертв.

Рідна Школа:

На „Рідну Школу" прислали в лютім (II), марті (III), квітни (IV) і в маю (V) ц. р. слідуючі ПТ. Громади і Громадяне в мп.:

(На підставі ухвали повної Головної Управи УПТ. з дня 25. мая ц. р. жертви на „Рідну Школу" оголошується сумарично по громадам; жертви поодиноких осіб оголошується почавши від 25 тисяч мп. в гору; хто зложив менше, того жертву зараховується в загальну квоту дотичних громад).

Повіт Теребовля: Бернадівка V 12.100, Будзанів II 12.000, III 20.000, Вербовець II 2000, Гумниска V 168.500, Заздрість стара IV 38.800, Залава II 3300, Кобиловолока III 36.500, IV 203.000 (в тому коопер. „Напія" 200.000, V 78.100, Лосківці II 21.000, IV 9000, Могильниця III 10.000, V 6.000, Острівець IV 1000, Різдвяни IV 43.300 (в тому о. М. Декайло 30.000), Струсів II 45.750, II 45.750, III 55.655, IV 47.400, V 62.100, Теребовля II 275.350, III 103.000, IV 329.200, Тютьків IV 22.000.

Повіт Тернопіль: Бойківці II 12.000, Бірки вел. III 2000, Буцнів III 10.000, Грабовець II 1000, Денисів II 544, III 3200, IV 10.140, Забійки IV 10.600, Зарудє V 10.000, Купчинці IV 6535, Кононківка II 13.000, Ладшин IV 52.000 (в тому чит. „Просвіти" 52.000), Микулинці II 25.900, III 10.200, IV 23.000, Петриків IV 20.000, Симківці II 1000, Сушин IV 5000, Тернопіль II 507.000, III 22.000, IV 25.000, V 175.000 (в тому Родина бл. п. Коморовського 150.000), Ходачків вел. II 6000, Цебрів II 3000.

Повіт Товмач: Братишів III 5000, IV 4000, V 85.390, Буківна II 1000, III 1000, Виноград мен. III 2000, Ворона II 30.000, V 78520, Голосків II 1000, Гринівці IV 5000, Довге V 36.000, Королівка V 40.000, Милованч II 22.265, Нижнів II 2000, Олеша V 21.000, Олешів V 2000, Остриня III 10.000, Отинія II 8500, V 25.000, Полоничі V 14.000, Петрилів II 1000, Стриганці IV 50.000, Тисьменниця II 74.924, III 25.000 (в тому Бучацький 25.000), Товмач II 5706, III 282.700, IV 15.000.

Повіт Турка: Бещова II 10.000, III 5000, IV 22.000, V 20.000, Боберка IV 12.000, Борині IV 50.000, Вовче II 6000, III 24.000, IV 15.000, V 10.000, Волосянка засл. II 1000, Дзвиняч гор. III 32.550, Жукотин II 2745, III 2000, IV 9520, V. 15.000, Ісаї IV 2000, Задільсько V 10.000, Липе II 64.000, Лімна II 1200, IV 48.140, Сокашка III 1000, Тарнавка вишна II 15.000, Турка II 126.302, III 126.500, IV 276.000, V 650.970, Хащів IV 25.000, Шумяч II 6000, Яблінка V 2000.

Повіт Чесанів: Башня дол. II 5000, IV 13.120, Бігалі II 1000, Борова гора III 10.000, Брусно нове II 2000, III 5000, V 18.520, Брусно старе IV 36.500, Гогасць III 13.000, Горанець III 35.000, Гута стара II 2200, III 15.000, IV 5000, Дахнів II 121.500, III 5000, Залуже II 12.500, Жапалів V 47.475, Липовець II 31.000, Любачів II 4750, III 55.000, V 591.065, Люблинець новий IV 40.000, Наріль-Крупець IV 15.000, Наріль V 20.000, Олешичі IV 16.000, V 8000, Подемщина V 5000, Синявка III 4065, Старе Село II 5000, III 5185, Суха Воля IV 40.000, V 5000, Чесанів II 5000, IV 10.000, V 20.000.

Повіт Чортків: Бердо II 48.200, Білобожниця IV 1000, Винярч V 10.000, Улашківці IV 1200, Чортків II 8730, III 12.600, V 44.000 (в тому С. Стеблецький 44.000).

Повіт Яворів: Бербяни IV 20.000, Завадів II 1000, Краколець II 3000, IV 45.000, Нагачів III 3000, Ожомля II 1000, Хотинець II 30.000, Яворів II 2000, III 25.000.

Повіт Ярослав: Воля угерська IV 3000, Дора IV 2000, Дібча III 5000, IV 8000, V 13.000, Дибків II 10.000, Земіхів IV 30.000, Ляшки IV 12.200, Павлова II 28.000, III 4300, IV 7600, V 9460, Пискуровичі II 100.000, Стубинець V 10.000, Сенява II 2600, III 4000, IV 5000, V 5000, Сосниця V 10.000, Теплиці II 2000, Цетуша V 20.000, Ярослав II 5100, IV 11.000. 246 в) 1—1

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Народний Театр „Бесіди" в переїзді до Підволочиськ з Теребовлі дасть **в Тернополі** 3 вистави, а іменно: в пятницю, 10. ц. м. при співучасти артистки п-ні Морської комедію В. Винниченка на 4 дії п. з. „НАТУСЬ", в суботу 11. ц. м. „ГЕДДУ ГАБЛЄР" драму Г. Ібсена з п. Морською в головній ролі, а в неділю 12. ц. м. фантастичну оперету на 3 дії „ВІЙ". З понеділка 13. ц. м. до пятниці 17. ц. м. театр дававтиме вистави в Підволочиськах, в салі „Сокола". 1—1

Український театр під дир Івана Когутяна. Мельниця. — Сала Сокола.
Субота 11/8. — Діти Агасвера.
Неділя 12/8. „Ой не ходи Грицю".
Борщів. — Сала „Нар. Дому":
Вівторок 14/8. — Бенефіс артиста п. Вовченка: 1) „У Гайках Бея" і 2) „Куди вітер віє".
Мельниця. — Сала Сокола.
Середа 15/8. „Хмара".
Озеряне. — Сала Громадська
Середа 15. серпня. „Запорожець за Дунаєм".

Вже надійшов свіжий транспорт першорядного горішньошлеського вугля з відомих копалень: Мисльовіц, Вільдштайнзеге. Фердінандгрубе. Достава просто з вагонів. Ціни нищі максимальних. Замовлення: Бюро „УСТРІЙ" вул. Личаківська ч. 64/I, від 4—6 по пол. Спішіться поки ціни не високі. 215 3—3

Д-р Мирон Кондрат, адвокат в Турці н. Сян. переслав до нашої Адміністрації 226.800 на Рідну Школу, яко збірку на перших міщанських вечерницях в Турці, що відбулися дня 29. липня 1923.

Дрібні оголошення.

ПОШУКУЮ добрего інструктора до двох дітей: 1. кл. гімн. і 4. кл. народньої. Зголошення вправі з условіями слати на адресу: Гр.-кат. Уряд парохіяльний в Грушові, п. п. Грушів коло Любачева. 261 1—1

ІНСТРУКТОРА до ученика а I. кл. гімн. пошукую. Іван Макогон упр. школи в Грушові п. Іосо. 259 1—1

ХТО найшов військову книжку вряд з документами Василя Олексіва, Винники, буде ласкавий зложити в Адміністрації, в противнім случаю уневажнюється їх. 258 1—1

УКІНЧЕНИЙ ученик торговельної школи Тов. „Просвіта" шукає відповідного заняття. Ласкаві зголошення приймає Заряд школи в Грушові п. Іосо. 260 1—2

ІНСТРУКТОРА на цілий рік до 2 хлопців з 2 кл. гімн. і 4. нар. пошукується. Зголошувати з поданням условій: о. Осип Савчин, Суровиця п. Буківсько. 262 1—2

ПОШУКУЮ солідного інструктора до уч. з 1. кл. гімн. на цілий рік. Даю удержання і платню після умови. Зголошення слати на адресу: Ковальський, Либохора п. Борінь. 253 2—2

РУТИНОВАНИЙ вдн. концілієнт прийме заняття від 1. вересня. Зголошення слати під „концілієнт" д-ра Карпфа в Пшеворску". 241 3—3

МЕШКАННЯ для ученика III. кл. гімн., недалеко котроінебудь з українських клясичних гімназій, при українській родині та з евентуальною помічю в науці, пошукує парохіяльний уряд в Любичі Князі, почта Любача камеральна. Оплата в харчах. 251 2—2

ПРИЙМУ 3-ех малих учеників з провінції на мешкання і харч. Нагірна, Содова ч. 1/III., бічна вул. Потоцкого. 235 2-3

СТУДЕНТ філософії гадає лекції на селі від 1-го вересня. Зголошення з условіями до Адміністрації „Діла" під „Точність". 255 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

Вапно в брилах
з гарантією 1—2% каміння
мулярський ґіпс
і модельовий ґіпс
з Глинної-Наварії
знаний з доброти — продає
з ВЛАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ
по уміркованих цінах фірма
„ПІЛЬОТ" ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА ч. 43 а.
Коло цего білий кварцовий пісок
263 і бетоновий шутер. 1—3
ДОСТАВА СЕЙЧАС

Ширіть наш часопис!

ЦЕМЕНТ портляндський
першорядної якасти лише вагоново, сейчасова достава „ПІЛЬОТ", Львів, 201 Баторого 4. 5—20

Шкільні книжки
для середніх та народніх шкіл
Замовляти можна на складі:
Івана Калиновича в Золочеві.
Достава книжок почтою за післяплатою.
214 3—10

ПОРУЧАЮТЬ
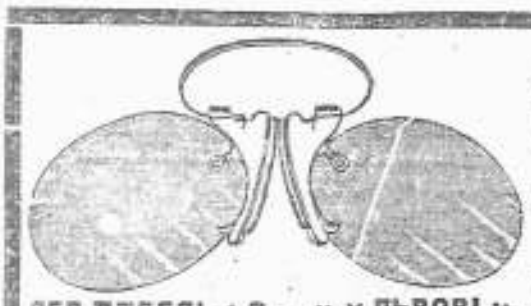
ОКУЛЯРИ, ЦВІКЕРИ
від найдешевших до найдорощих у всіх родах. Сила Шайсса, Буша, Герца,
ЛЬОРНЕТКИ
полеві і театральні першорядних марок. — Замовлення з провінції полагоджується підсвороти. 2—30
ЛЕВ ЛАПЕЛЬ і Ска :: У ЛЬВОВІ :: Легіонів 1.
Телеф. 458. Адресл тел. Оптика Львів. 2151

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.
З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10

Ч. 105 (9,986). Львів, неділя 12. серпня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. ощад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 45000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол. Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 70 000 п. марок, Швайцарії 5 шп. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунії 100 лей, Болгарії 50 леїв, Австрії 70000 мп. Зміна адреси 3000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 2.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Від Видавничої Спілки „Діло".

Катастрофальний спадок польської валюти спричинив знову непомірну підвишку цін паперу та всіх инших коштів видавництва. Це спонукує нас підвисшити

з днем 10. серпня

(пятниця) н. р.

ціну одного примірника на

2.000 мп.,

а місячну передплату на

45.000 марок поль.

Передплатники, що внесли цілу передплату за місяць серпень, звільнені від доплати за цей місяць.

Львів, 11. серпня 1923.

Америка і большевики

(нр.) Дехто може дивуватп факт, що Америка стоїть до нині на становищі найбільше з усіх держав неприсданім до большевицького Уряду. Здавалось би, що в країні з такими демократичними формами життя, як вона, лекше ніж в якійнебудь иншій здобути собі симпатію між загалом популярними гаслами. Большевицька пропаганда користується людьми, які є мистиками у своему ділі, а її гасла мають магічний вплив на масу.

Америка є цим новим світом" у противежности до „старого", де гасла та ідеї перекладається негайно на практичну мову. Америка не хоче вмішуватись у внутрішні справи европейських держав, але хоче вести з ними „бізнес" (інтереси). І коли вона починає діловиту розмову на цю тему з совітськими представниками, тоді вона замість фактичних даних і цифр чує високолетні, обіцюючі фрази. Американський уряд вислав чимало своїх торговельних агентів для ознайомления себе з дійсним економічним станом на територіях зайнятих совітською владою. Це саме зробили численні приватні підприємства, які хотіли яко мога швидше почати нормальні торговельні зносини з країною знищеною війною та революцією.

І офіціяльне становище уряду ще в серпні 1920 р., висловлене державним секретарем Кольбі, було таке, що нема змоги ввійти в порозуміння з владою, яка 1) є наскрізь недемократична, 2) заявляє в міжнародних зносинах, що не вважає себе звязаною ніякими зобовязаннями. Минуло три роки. Совітські дипльоматичні представники складали найріжноманітнійші заяви про „уступки буржуазійним правительствам", підписували трактати про пролиш, обіцювали вивіз збіжжа за кордон і робили заходи, щоби заратити простаючому голодові у себе дома. Европейські держави замість торгувати — торгувались за принципи, ось-ось буцім-то визнавали совітську владу і знову робили застереження, висилали півофіціяльні м'сії для розглянення ситуації на місці, а — Америка діловито чекала. Недавно представник американських робітників Гомперс звернувся до державного секретаря Хюза (Hughes) зі запитом про становище американського уряду до совітського. У відповіди Хюза на цей запит є цікаві місця:

„Про законність урядів ми не судимо міроюю старих европейських поглядів. Ми признаємо право революції і не робимо заходів, щоби вмішуватись у внутрішні справи инших держав. Народне визнання уряду важного для Америки може бути висловлене не тільки рішенням народнього представництва, але й в мовчазнім визнанню влади фактично виконуючої свої функції на протязі довшого часу. Коли ставимо питання про волю народу, завсіди є розумно і обережно дати новому режимові досить часу, щоби він доказав свою тривкість і примирення народу з істнуючою владою. Прикладеним таких принципів супроти чужинних держав не є потоптанням демократичних ідеалів, які є такі близькі для нашого народу, і воно не є виправданням тиранії в якійнебудь формі, а є тільки доказом: яке велике значіння мають міжнародні взаємини і поширені в Америці принципи, щоби не вмішуватись у внутрішні справи инших народів. Але коли режим якогось чужинного народу може змішнитись шляхом підчинення собі цього народу або примирення його з істнуючою владою, то істнують ще й инші питання, які треба взяти на увагу. Признання якогось режіму накладає на нього обовязок виповнити зобовязання, які є наслідком природних взаємин. Ці зобовязання приймають як необхідну умовину оборону свободи одиниці і маєтку осіб, які ведуть у даній країні діла легально, далі приймають домагання, щоби зректись ворожої пропаганди на території чужої держави. Совітський режим, незалежно від факту, що є тиранією — відкидає зобовязання, природно прийняті у міжнародних взаєминах, глузуючи зі самих принципів, на яких такі взаємини можуть держатись. Багато америк. громадян, які зазнали великих втрат від конфіскати маєтків у Росії, посередно чи безпосередно, не мають надії на винагородження... Нема переконуючих доказів на факт, що недавничі московської політики зреклись своєї первісної мети: нищення всіх можливих урядів на світі, де вони тільки можуть це зробити. Як довго цей дух нищення внутрі і на зовні держави не зміниться, питання про признання урядом Зединених Держав московської влади не може рішатись виключно мотивами економічного характеру. Між народами, як і між одиницями, спільні взаємини можливі тільки на підставі віри у взаємну чесність".

І цей офіціяльний погляд переважає між американською суспільністю. Американці не є звичайними матеріялістами, які не піддаються ніяким ідеям. Навпаки: ніде нема стільки релігійних сект, церков і вірувань, що в них. Але вони міркують льогічно, що нечесно є, коли людина у розмові про принципи замість принципів підставляє на їх місце — гроші, а в розмові про гроші замість них підставляє принципи.

ТЕЛЕҐРАМИ. П. А. Т.

Контреволюція в Греції.

Рим. Польрад. Як звідомляє італійська радіостанція в Римі, в цілій Греції вибухла контрреволюція. Її осередком є Солунь. Робітники заняли біржу і спаралізували склади. Місцевий гарнізон не інтервеніював. До Солуня вислано правительственні підмоги. Подібні заворушення вибухли в Атенах і инших містах. Громадська думка домагається інтервенції союзників, щоби недопустити до домашньої війни, що грозить цілій Греції. Як причину заворушень подають визиск робітників капіталом і виписуючу вітчизняну нужду. Цей стан річей прискорила остання некорисна турецька кампанія.

Англійська нота.

Льондон. Райтер. Англійську ноту до Франції і Бельгії мається вислати безпроволочно.

Льондон. Заявляють, що англійська відповідь на французьку і бельгійську ноту буде ідентична в принціпіяльних справах. Зміст її офіціяльні круги держать у найбільшій тайні.

Льондон. Польрадіо. Вручення відповіди французькому і бельгійському правительству послідує в понеділок і зійдеться з днем оголошення всіх останніх вислапних нот і кореспонденцій а також останнього меморанда Німеччини з дня 7. червня.

Керзон їде до Парижа.

Льондон. Льорд Керзон їде 10. ц. м. до Парижа, а в суботу відіде до Баньоль на лічення. Там, мабуть, стрінеться з Поанкаре.

Делеґація робітників із Надренії.

Берлін. Польрад. До німецького парляменту прибула 9. ц. м. делеґація робітників із Надренії. Вона домагається участи в засіданні парляменту, не викликало заколот, котрому кінець зробила поліція.

Похорон Гардінґа.

Мейріен. Райтер. Тіло през. Гардінґа прибуло тут 9. ц. м.

Король Румунії і Югославії прибудв до Чехословаччини.

Прага. Польр. Як звідомляють часописи при кінци осени мають відвідати Масарика румунська королівська пара і король Югославії.

Воздушна комунікація.

Москва. 11. ц. м. послідує отворення воздушної комунікації між Москвою і Одесою через Катеринослав, Харків і Орел.

Німецькі військові човна.

Дісельдорф. В Дуісбурзі викрито 30 військових човнів.

Нота папи в справі Порупя.

Париж. Польрад. Як звідомляють часописи, папа поручив кардиналови Гаспарі приготовити нову ноту до німецького правительства з протестом проти останніх актів саботажу в Порурю.

Телеґрафічна комунікація між Анґлією і Росією.

Москва. Між Росією й Англією отвориться телеграфічну комунікацію каблем через Олександрів.

Чесько-швайцарські переговори.

Прага. „Прагер Тгг." звідомляє, що в грудні пічнуться чесько-швайцарські переговори в справі торговельного договору.

Заворушення в Німеччині.

Берлін. Вольф. Недостача банкнотів викликала 10. ц. м. в ріжних містах Німеччини демонстрації і заворушення. До великих заворушень прийшло в Акаіґрані і Берлині.

Курс грошей.

Львів, 10. серпня. Дол. амер. 303.000—305.000, дрібні 300000—302000, дол. канад. 260000—265.000, дрібні 255.000—258.000, німецькі марки 50 і 100 0·15—0·17, 10-тис. 0·18—0,20., стар. еміс. 2.70—2.80, сотки стар. еміс. 1·45—1·70 лей 10—12600, дрібні 1000—1080, кор. чеські 8800—9200, дрібні 7800—8000. Австр. тис. нов. емісії 1400—1500, стар. еміс. 9500—9800, сотки стар. еміс. за тис. 12.500—15, дрібні á 10 за тис. 10—12.000, австр. штемплі 276—278, австр. перекази 282—285, Франки франц. 11500—12000, фунти стерл. 1800000—1250000 франки швайц. 38.500—39.000.

Золото: 20 кор. 1200000—1250000 20 франк. 1,000.000—1,060.000 20 мар. 1,300.000—1,400.000, 10 руб. 1,560000—1,600.000, дол. 278—285000.

Срібло: Кор. австр. 19000—19500, 5 кор. 95000—98000, фльорени 47000—49000, рублі 84000—85000, копійки за 1 рубель 46000—50000, леї 16500—17000.

Цірих 10. серпня. Берлін 0·000130 Голяндія 215·75, Нью Йорк 547.50 Льондон 25.02, Париж 31.—, Медіолян 23.25, Прага 15.05, Будапешт 0.03½, Букарешт 2.75 Бельград 5.95, Софія 5., Варшава 0.0025, Відень 0.0077, Австрійські штемплі 0.0078.

Пр. 477/23. В Імени Річпосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 96 (9977) з дня 2. серпня 1923. в артикулі під заголовками: 1) „На бездоріжній орієнтації" в уступі від слів: „ми зможемо" до кінця артикулу, 2) „Шостий світовий Народній Зїзд в Підгайцях" в уступі від слів: а) „Вказуючи" до слів „політичні права", б) в уступі від слів „Вкінці" до слів „пишкіїв" містить в собі єство злочину з §. 65 а) зак. к. узнав доконану дня 1. серпня 1923 конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 пр. кар. заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відповічальному редакторови тої часописі, щоби се рішення помістив безплатно в найближшім числі і то на першій стороні. Неспокання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на граншу до 480 Мп. — Львів, дня 4. серпня 1923.
(Підпис нечитко.)

Огляд світових подій.

Репарація на порозі.

Як доносить Райтер, дня 9. ц. м. відбулося надзвичайне засідання англійського кабінету в справі воєнних відшкодувань і рурської окупації. В засіданню взяв участь лорд Сесіль, що вернув саме із Франції і мав довшу розмову з Болдуіном. За те не було лордів Дербі і Амері. Дальше доносить Райтер, що обговорення відповіді на останню французьку ноту займе ще одно або два засідання, заки буде устаелений текст. Англійський комунікат буде оголошений на другий тиждень.

„Вестмінстер Газет" з приводу нарад англійського кабінету над відповіддю на ноту союзних держав, підкреслює, що відповідь буде торкатися суми відшкодувань в користь Англії і справи м'жсоюзницьких зобовязань. „Дейлі Телєграф" пише, що в основу розвязки міжсоюзницьких зобовязань повинні лягти січневі декларації Бонар Лоуа, на жаль відкинені свого часу союзниками.

На думку цієї газети теперішні відносини подиктовані журбою про майбутнє. Крім того Англія у власнім інтересі мусить пильнувати поваги свого становища супроти Німеччини і тому не може вести окремішної акції, особливо супроти останніх подій.

Папа про рурську окупацію.

Бувший німецький канцлер Вірт був недавно на послуханню у папи Пія XI. Після довшої розмови на тему німецької ситуації папа мав радити Німеччині занехати пасивний опір і заплатити воєнне відшкодування. Вірт заявив, що ні один німецький уряд на це не згодиться. Тоді папа відповів: „В такім разі лишається тільки молитва".

Зачувати, що Ватикан не задумує ніяких кроків розвязання репараційної проблеми і справи рурської окупації.

Неспокій в Китаю.

Французькі газети доносять, що в Китаю панує анархія. Союзні держави задумують улаштувати на китайських водах демонстрацію своїх сил. Франція вислала там уже два кружляки.

Совітське „упрямство".

Як доносять з Москви, совітський уряд іменував знову Раковського головою російської торговельної агенції в Англії.

Нова турецька політика.

Ангорський уряд вніс обмеження прав чужинців на території турецької держави. Від тепер всі чужі народности будуть користати з тих самих привілеїв, що Англійці, Італійці та Американці, з виїмком тих, що держали з ворогами Туреччини. Крім того ангорський уряд постановив навязати торговельні зносини з Німеччиною, Австрією, Угорщиною і Швайцарією.

Загальне становище в Европі не є сприятливе на думку Куліджа, для полагоджування зростаючих конфліктів між державами. Америка годиться на легкі умовини сплати довгів союзними державами, але не хоче затрачувати нових капіталів для відбудови їх захитаних підвалин. Навіть один із лідерів радикальної групи сенатор Борв, який недавно виступив з проектом нової загальної економічної конференції в цій справі, тепер не хоче й торкатись. А справа европейських довгів супроти Америки грає чималу ролю в загальній европейській кризі.

Новий президент стоїть за заведенням антиалкогольного закону, з малим застереженням дозволу на деякі привози алькоголю для лікувальних кораблів на американських морях. Він хоче також навязати нормальні взносини з Мексіком, а навіть втягнути його під вплив Злучених Держав. Мексиканська нафта є необхідним джерелом для залізничого і корабельного руху Америки.

Наслідник Гардінґа.

Новий, тимчасовий президент Злучених Держав Кулідж хоче продовжувати політику свого попередника зі суворою послідовністю. В обороні традиційних принципів цієї політики він іде дальше як Гардінґ і розвіває надії, які мала Европа на посередництво Америки в нинішних поплутаних европейських справах. Кулідж розуміє ролю Міжнародного Трибуналу Мира в більше самостійнім дусі ніж він був пропонований Гардінґом. Цей Трибунал має бути, на його думку, організацією на скріз новою, незалежною від Союза Народів, який в Америці є дуже непопулярний.

Така сама незалежна лінія має бути переведена в справі окупації Французами території Рури. Вона означає перш усього: пасивність. Довги Союзних Держав супроти Америки повинні бути звернені без посереднього вичислення їх на рахунок Німеччини. Це торкається Франції, яка хотіла би свої претенсії до Німеччини покрити покищо грішми, які має заплатити Америці.

Німеччина.

Після промови канцлера Куна.

Берлінська преса, обговорюючи останню промову д-ра Куна в німецькім парляменті пише, що не ставало їй сили. Розійшлися навіть чутки про кабінетову кризу, мабуть під враженням кінцевих слів канцлера про довіря. Ці слова були спровоковані поведенням опозиції, що не давала канцлерові виголосити своєї заяви. „Lokal Anzeiger" зазначує, що частина промови відносно заграничної політики стрінулась з признанням майже цілого парляменту. „Tageszig." підкреслює устуи, що Німеччина стоїть сама і що в Німеччині ніхто не думає про капітуляцію. „Berliner Tgbl." звертає увагу на слова д-ра Куна, що ніякий німецький уридне може відступити від пасивного опору, а це повинні бодай в Льондоні зрозуміти.

Англійська преса не обговорює промови д-ра Куна, подаючи лише її зміст. Тільки „Таймс" присвячує промові канцлера передовицю, прикладаючи особливу увагу уступові, де канцлер зазначив, що Німеччина мусить числити тільки на власні сили. Говорячи про відношення Англії до Німеччини, „Таймс" пише, що англійська політика не знає ніяких магічних формул несення ратунку Німеччині, та висловлює радість, що Німеччина готова (?) завернути (?) з фальшивої дороги пасивного опору.

Як довідується Бюро Райтера, заяву канцлера Куна, що Німеччина не надіється нічого від Англії, прийнято в англійських міродатних колах з вдоволенням, бо нерозумно вірити, що Англія має намір витягати Німеччину із замотанини, яке сама спричинила.

„Пост" довідується з Берліна, що остання невдача німецького уряду в парламенті потягне за собою, мабуть реконструкцію кабінету. Мають уступити між иншими міністер фінансів Гермес і міністер господарки Бекер.

Німецька позичка.

Конференція канцлера Куно із провідниками парляментарних груп мала на меті затягнення позички, якої державному банкови мають уділяти промисловці, торговельники і приватні банки. Позичка виносила би 30 міл. мар. в золоті і була би оперта на долярі.

Дискусія над заявою канцлера.

В дискусії над заявою канцлера Куно в німецькім парляменті першій промовляв соціяліст Міллер-Франкен, котрий заявив між иншим, що Франція не годна забрати Німеччині робучої сили. Більшість німецьких підприємств осягнула вже інтенсивність праці з передвоєнних часів. Міродайні французькі кола числять ще на те, що удасться розбити Німеччину й створити надренську Державу. Бесідник зазначує дальше, що фінансова контроля не повинна потягати за собою обмеження суверенности Німеччини. Перед новими переговорами з репараційною комісією слід би порушити також справу економічної

Д-Р ОСТАП ГРИЦАН.

ВІДЕНЬ.

I.

(Довінчення.)

В тім Відні, веселих Феаків, що повіривши великодушности модерних хрестоносців та несмертельних творів сен-жерменського „document humain", здався на їх ласку та неласку й від 1918 р. очікував їх „Absolvo te", тоб-то кредитної підмоги, діялося дещо й діялося багато такого, що можнаб порівнати з цікавійшими подробицями з історії облоги Єрусалима за Тита. Або з облоги Антіохії за часів перших славетних хрестоносців. Може тому щоденники Е. Гонкур'а та Ф. Сарсе'я з часів пруської облоги Парижа нинішньому віденському читачеві не кажуть майже нічого нового. Що люде тут, восині каліки в сумі з вагітними жінками й дівчатами, старики й старухи з переляканими від голоду тіньми, маленькі хлопчики й дівчатка падаючі зі сонности й немочі, а матері з немовлятами на руках, часто кільометровими рядами ставали вже опівночі біля крамниць і харчевих складів, щоб на другий день у годину полудня дістати одно яйце, чверть кіла чорної муки, або десять деко маргарини — для кого це нині у світі новістю? Але для розпещеної Віндобони, викоханої на роскошах пишних Габсбургів, була це сперщу жорстока, нечувана новість. А ті висмоктані кости дитини, що їх знайшли в одним смітнику? А ті смутливі обіди й вечері, що ними ситилися пяні з голоду жебраки й жебрачки, перетрясаючи великоміські куши сміття? А мясо того вбитого поліцейського коня, що його голодні розпаювали таки на вулиці так, як голодні шакалі роздирають ще теплого, конаючого верблюда? Або безліч тих бездомних, смертельно втомлених собак, що їх ловили бездомні, смертельним голодом утомлені люде, убивали і їли їх, й давали їсти своїм жінкам і дітям, а опісля, так жалібно насичені, плакали з горя над звірами й над собою? Та над безмірною масовою могилою тих воєнних злочинів і злочинців, провин і виновників, гріхів й не-гріхів довкола розторощеного престола Франца Йосифа та його домовини виріс уже великий хрест вибачення, а люті Альби й Наполеони з Сен-Жермен сказали врешті й до Віндобони, тої все таки непереможної наслідниці Габсбургів:

Absolvo te.

Сумерки милосерного забуття вгорнули згодом паперові домовиночки тих заголоджених дітей, що не діждавшися батьків в розвалених фронтів, мандрували масово у збірні могили, по 2500 кор. від штуки. І тих заголоджених віденських емеритів-гофратів, що лягали в нелякеровані, деревляні трумни у смокінгах з чорного паперу та без обуви. І тих жінок-матерей, що власною рукою вбирали свої дочки на бенкети з розпустниками, які за ціну кількох бохонків хліба могли закладати цілі гареми. Й ті старі дами з т. зв. найкращого товариства, які колись, за прогомонілих часів темпераментної княжни Павліни Меттерніх-Сандор, були ласкавими патронесами добродійних котильонів у Пратері, а тепер у спільних харчівних, обслугувані арогантними, але добре зодітими й ситими дівчатами, їли пів-даровизний обід з трьох страв, які в цілости могли зміститися на одній тарілці. Як сказано: сумерки милосерного забуття вгорнули вже легіони тих жертв, що впали на боєвищах воєнного лихоліття Віндобони. Відношення західньо-европейських переможців до неї ставало згодом краще, а вселюдські добродійні інституції майже з цілого світа спішилися спасати те „любе любе" місто від повної матеріяльної і духової руїни. Прегарна наддунайська королева почала по важкій недузі поволи приходити до себе — особливож за режіму канцлера о. Зайпля, цього майже геніяльного „подвижника" теперішньої австрійської республики. А діти Віндобони, ці непоправні пустуни й легкодухи Европи, ці вроджені, здорово гострі на язик сміхуни й весельчаки, ці гумористи з Божої ласки, ці блаженні прихильники веселих театральних блисків, пишностей, комедій і трагікомедій, ці вроджені актори життєвих мельодрам з їх пратеровими й маєрлінґськими нюансами, ці найвдячнійші в цілім світі слухачі музики, починаючи від грамофону, кінчаючи на Missa Solemnis Бетовена, — словом: Віденці починають радуватися життям знову.

Радуватися життям. Так наївно, по дитинячому, з цілої душі, з цілого серця, з усіма, з цілим світом радуватися життям — цеж найглибша ознака віденської психи.

Може тому з такою тугою говорить про Відень А. Фрід, той суворий київець і критик середовищ життя. Може тому риса простакуватої грубости в духовости Берліна так гостро ріжнить культуру життя берлінського від віденського. Може тому сліпуча своїм блеском над-культура рафінованої, щоб не сказати цинічної роскоші життя, репрезентована Парижем все таки не в силі булаб заступити тої культури чистої, хотілосяб сказати, святої радости життя, що й на першинах своєї духовости репрезентує Відень. Може тому доводиться продженому Віденцеви серед важкого, велико-купецького люксусу Льондону й Нью-Йорку тужити за своєрідною легкістю життя і духовости Відня, яка так чарівно прображує звуки Штравсового вальса, вічними найглибшою душею Відня, ген понад чудові-тихі, лазурові хвилі Дунаю. Ця легкість зазначується, правда, в характері легкодушністю і легковірністю, у письменстві перевагою малюнку над ідеєю, у малярстві нахилом до гарненького жанру, в музиці всевладним панованням оперети, в моралі доволі свобідною інтерпретацією етичних понять. Але саме ті, скажім, відємні ознаки дозволювали Відневи в епосі кождого Ренесансу, кождого відродження культури гуманізму відгравати в Европі великку ролю, — ролю, яку Відень саме нині, на руїнах половенної Европи, на руїнах світогляду життєвої радости, покликаний відограти знову, може побіч Парижа так само, як колись Александрія обік імператорського Риму. Бо ця оживаюча королева Віндобона любила могутність, славу, пишний блеск і радість життя все починаючи від першого, кінчаючи на XX. столітті. Як казав розлючений Кара Мустафа: „Знищу те місто проклятє, бо його мешканці бенкетують від рана до ночі, а з мене і з прапору Пророка ці безбожники сміються".

тарантії. Із становища Англії можна міркувати, що бодай частина репараційної проблеми піде під розгляд Союза Народів. — Пос. Гергт (всенімець) жаліє, що частина преси атакує канцлера. Також його партія повитала би порозуміння, але це не відповідало би чести німецької держави. Як би ми тепер зробили Франції пропозиції, це був би тріюмф Пуанкаре і капітуляція Німеччини. Громадянство хоче понести всяку жертву, яка є потрібна. Тому партія промовця годиться на податки від роботодавця. Відклик канцлера до хліборобства приніс уже наслідки, бо зроблено з організаціями умову, яка запевнює засмотрення населення харчами. Теперішний уряд мусить бути сильний. — Міністер заграничних справ д-р Розенберг заявляє, що теперішня хвилина вимагає від Німців великого самовідречення. Стоїмо перед новою зворотною точкою в історії Европи. Якщо світова війна почавши від замаху в Сараєві аж до прийняття Німеччиною 14 точок Вільзона була першим актом европейської трагедії, другий акт від нарушення тих 14 точок аж до прохання Німеччини за мораторію, то рурська окупація розпочала акт третій, а конець драми не дається передбачити. Франція признає Німеччині, що заплатила доси 8 мілярдів, але по нашим обчисленням ми заплатили вже 45 мілярдів мк в золоті.

Економічна катастрофа.

Економічна криза в Німеччині приймає все більші розміри. Відчувається велика недостача грошей, хоч друкарні викидають тижнево поверх 90 біліонів марок. Підприємства не мають чим виплачувати пенсій. Багато фабрик припинило роботу з недостачі електрики і пари. Рівночасно дорожнеча приймає большевицькі розміри. В Берліні бохонець хліба коштував дня 9. ц. м. 160.000 марок, газета 10.000, фунт масла 800.000, кільо бараболь 120.000, порція мяса в реставрації 500.000 і т. д. Трамваєвий білет коштує 120.000.

Пасивний опір.

На залізничій лінії між Трев і Тіркісміле найдено кілька приготовлених розкопів під шинами, в яких мали бути покладені динамітові бомби. Оподалік найдено згублені пальники від бомб.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

З дороги життя.

Сучасна гра.

Спорт поширився в нашому столітті страшенно. Футболь або тенніс захоплюють людей настільки, що є вже релігійні фанатики цих спортів. Їх дбайливість про своє та чуже здоровле стає аж нездоровою. Але ніяка гра не має стільки прихильників і палких діячів, що гра в біржу. Люде купують цифри, їдять їх, бачуть їх у снах. А кожний ранок є фантастичнійший ніж сни.

Зустрічаються дві грубі, інтелігентні Жидівки. Чую:

— Nu, jakżeż tam proszy Pani — leje?

— Abu ja byłam w Rumunji?! Ja prosto z Marjenbadu. Czeski korony sto razy lepszy jak lei.

Хто звертає нині увагу на дощ? Банкноти ллються з неба рясніще.

Одну знайому, що вернулась зі села, хочу привітати високо поетичною фразою:

— Що-ж? вертастесь до Лярів та Пенатів?

— До яких там долярів?!

Питаю товстезного патріота, що поїхав лічитись:

— Якже-ж там, пане меценас? Втратилисьте кілька фунтів?

— Я на фунтах не розуміюсь. Це прокляті гроші — ці англійські. Раз якось рахуй на 10, а раз на 12! Волію вже доляри.

І так скрізь. Особи, що цілу гімнарію мали даййку з математики, є найбільшими фінансістами. Вони лишились найбільше послідовними. Не мають довіря до цифр. Усе заміюють на предмети: землю, дім, або... чужу валюту. Заміна грошей на якусь чужу валюту є відразою до високих цифр зі зерами.. Це є одночасно упрощення життя і найсміливіша гра з вічними несподіванками. Життя замінюється в салю гри у Монте Карльо.

Одначе вхід до касина Монте Карльо є суворо обмежений. Грати в рулетку можуть тільки люде самостійні, не на державній службі, ніхто з підданих цієї держави, не малолітні, а жінки тільки за дозволом своїх чоловіків. Перед столом рулєтки всі мають однакові дані на виграну: геніяльні математики і фінансісти чи зідіотілі бідолахи, що вірять забобонно у число дому, під яким саме вмер їх сусід. І чим більше грає, тим краще. Є в цій салі завсіди бодай один виграний — держава.

А в державах з падаючою валютою навпаки: чим більше граючих — держава програє щораз більше і частійше. Чим більше людей думає про спорт заробітку тим більше безробіття. Чим більше людей хоче навчитись плавати на поверхні валюти, тим більше в ній потапає. Коли Ви граєте в гроші, то це може бути спорт, але коли гроші грають вами і ви мусите вічно думати про товари, які можна за них купити, про те як можна ними торгувати і як можна бути живим, то це називається „торговля живим товаром".

Орест Ордан.

---

12 серпня ц. р. здержується висилку часопису всім П. Т. Передплатникам, що залягають з передплатою.

НОВИНКИ.

— **Кернік про український університет.** В інтервю зі співробітником „Курієра Варшавского" сказав між иншим міністр внутрішних справ Кернік в справі українського тайного(?) університету у Львові, що польський уряд стоїть на становищі невизнавання його. Розвязка цієї справи є можлива тільки дорогою утворення прилюдної вищої школи для Українців.

— **Українсько-грузинське студентське товариство.** Нам пишуть: В результаті спільних бажань українських та грузинських студентів до більшого взаємного пізнання повстало у Берліні „Українсько-грузинське студентське товариство". Товариство має на меті плекати розвій дружніх відносин поміж українським та грузинським студентством, взаїмну інформацію про життя як студентства так і громадянства, та координацію праці в спільних національних чи академічних питаннях.

— **Справлення похибки.** В новинці попереднього числа нашого часопису п. з. „З діяльности українського соймового клюбу" в рубриці внесків під ч. 3. подано замість „латинським духовенством" — „греко-католицьким", яке ніби мало забрати православний монастир в Зогорові, що отсим простуємо.

— **Радіоактивні елєменти на Поділю.** Рости доносить, що в подільській губернії найдено поклади залізної руди і викрито радіо-активні елєменти.

— **Жалібне свято в річницю Полтавського бою.** У вівторок 10-го липня, в річницю Полтавського бою, відбулося заходами „Гуртка університантів при Спілці студентів-Українців у Німеччині" жалібне свято на спомин про геройських борців за визволення України. Програма свята складалася: 1) Вступної промови проф. Лепкого, 2) історичного реферату проф. Томашівського та 3) кінцевого слова ст. філ. Олянчина. В своїй промові проф. Лепкий змалював ті думки і настрої, що одушевляли тогочасне українське громадянство. Особливо звернув він увагу на характеристику репрезентантів геройської української національної думки — зокрема гетьмана Івана Мазепи та кошового отамана Костя Гордієнка. І як гідний наслідування відзначив він той факт, що ці два представники ріжних течій українського суспільства знайшли в собі силу поставити інтереси України понад свої групові чи особисті стремління і обєднались для боротьби з ворогом-Москвою. Після того промовив проф. Томашівський. Він засував з історичного боку всі причини, котрі привели до Полтавської катастрофи а так само зробив аналізу наслідків її для українського суспільства та розвитку його національно-політичної ідеольогії. В кінцевім слові ст. філ. Олянчин відмітивши анальогію поміж сучасним нашим положенням та положенням наших предків після Полтавської катастрофи — спинився на тій високо патріотичній і самовідданій праці, що її переводила тогочасна наша політична еміграція на чолі з гетьманом Пилипом Орликом. Вони — кажучи словами сина Орлика Григорія — слідуючи за славетним принципам бути вірними своїй Батьківщині переносили до кінця своїх днів найбільш жорстокі нещастя, найбільш незвичайні розчарування і капризи невблаганої „фортуни" та виконували свій обовязок. А обовязком своїм вони вважали, що „не можуть дивитися холоднокровно на біду і нещастя, яким повергнена наша дорога нація". І тому вона боролася і духовно і фізично за визволення своєї Батьківщини, бо „то є природне право визволити себе від пресії". Ощ заповіти і діла наших предків — кінчив промовець — мусять стати нам прикладом, коли ми хочемо досягнути спільної їм і нам мети. На тім свято це й закінчилося.

— **Десять заповідей американського президента.** Теперішний заступник америк. президента Кулідж зясував у свій час політичні принципи в таких 10 пунктах: 1) Зроби щоденно свою працю, 2) Ставай в обороні прав слабих без огляду на можливі закиди, 3) Якщо треба допомогти сильній організації, що помагає народнім інтересам, зроби це без огляду на силу опозиції, 4) Не звертай уваги на докори, що ти реакціонер, але не будь ним, 5) Не звертай уваги на докори, що ти демагог, але не будь ним, 6) Не вагайся бути революціонером, таким як наука, 7) Не вагайся бути реакціонером, таким як табличка множення, 8) Не вір, що помагаєш слабим, коли бєш сильних, 9) Не квапся творити закони, 10) Залиши час урядові, щоби міг їх провести в життя („Нас Фр. Прессе").

— **Есперанто.** Комісія Ліги Націй відкинула проєкт введення есперанто як міжнародньої мови.

— **Ощадности Франції.** Всупереч економічній кризі та дорожнечі скількість вкладок у банках збільшилось. В 1913 р. загальна сума ощадностей була 660,406.013 фр. в 1922: 1,175,484.915 фр. (себто вдвоє більше) а за пять місяців 1923 р. 527,070.832 фр.

— **Маска Наполеона.** За виставкою малої крамнички в Парижі лежить маска Наполеона знята 5. мая 1821 р. англійським лікарем Арнотом, на острові св. Олени. Нею зацікавились спеціялісти. Колиб стверджено її автентичність (щодо якої є багато даних) — вона належала би до найцінійших наполеонівських реліквій. Вона переходила довгу історію власности: від яко[ро]ля Німчя до Наполеона III. від російського дипльомата до Олександра I., від Голяндця Ван-Вліти з Петрограда знову до незвісного Німця і якимсь робом, 60 літ пізнійше, до паризького крамничника.

— **Амнестія для дезертирів.** Польська начальна військова прокуратура комунікує: Амнестійний закон, ухвалений соймом дня 6. липня ц. р. приносить між иншим вибачення для дезертирів, які допустились дезерції найпізнійше 30 марта ц. р. оскільки, ухиляючись від обовязку військової служби не опустили границь держави, зглядно наскільки не йде про приналежність 3 або 7 статті амнестійного закона. Усім дезертирам, як також тим, що ухиляються від військової служби які відповідають вище поданим умовам, пускається в непамять і даровується їхню провину, оскільки вони ставляться в речинці до 24. серпня ц. р. перед достичною владою, в цілі виконання військової служби. Для осіб неполяцької національности, які походять з львівського округа апеляційного суду закон передбачує дальші добродійства розтягаючи дарування вини і кари також на випадок укривання винуватих поза межами держави, наскільки вони зголосяться до 24. серпня ц. р.

— **Берлінські ціни.** Катастрофальний упадок німецької марки, спричинений безпощадним становищем Франції, доводить ціни на німецьких базарах до казочних висот, можливих тільки в Большевії. І так один кг. бараболь коштує 120.000 мр., фунт масла 800.000, 1 селедець 50.000, огірок 60.000.

— **Дорізня.** В цілій Польщі дорізня росте з дня на день. Від 1. серпня піднесено на залізницях особову тарифу на 33 прц. а товарову на 100 прц. Тютюн дорожіє протягом місяця тричі. Нині коштує 1 пачка тютюну „średni" 11.000, „przedni" 13.000 мп. Цукор дійшовши до висоти 40.000 мп. за 1 кг., зник зовсім зі склепів, бо спекулянти їдуть на нову підвишку.

— **Наслідник Більчевського.** „Газета Варшавска" доносить, що папа постановив надати львівське латинське архиепископство дотеперішньому суфраганови Твардовскому. Крім цього справа утворення латинського епископства в Тернополі має бути позитивно полагоджена.

— **За мало робучих рук в Америці.** Президент Сталевої Компанії Злучених Держав, Евген Дж. Грейс, заявив, що в сталевому промислі годі покищо завести 8-годинний день праці з причини недостатку робучих рук, який настав їзза крайного обмеження еміграції з Европи. Він зазначив, що компанія з початку сього року наняла вже до роботи у своїх заводах 3000 Мексиканців, але се не виповнює ще великої недостачі робучих рук. Аби як слід зарадити в сій потребі, казав він, треба допустити більше число емігрантів з Европи.

— **За 77 літ Ню Йорк матиме 30 міліонів населення.** Комітет пляну Ню-Йорку й околиці оголошує на основі статистичних дослідів, що Ню-Йорк з найблизшою околицею буде мати в 2000-тому році около 30,000.000 населення. А вже в 1930-тому населення Ню-Йорку з округом буде виносити 11,500.000 душ.

— **Боїться, що европейський врожай знищить американських фармерів.** До Ню-Йорку вернувся з Европи сенатор Смит В. Брукгарт, з Айови. Він заявив звітникам часописів, що сього року в Европі зародило збіже. Краї, що продукують богато збіжа, будуть мати його доволі на вивіз до сусідніх країв. Росія, каже він, буде мати богато пшениці на вивіз (зрабованої із селян на Україні). Він був в Англії, Ірляндії, Франції, Німеччині, Австрії, Польщі, Угорщині, в скандинавських краях і в Росії. Всюди був з агентами Гувера. В Росії був з ним полковник Вилієм Т. Гаскелль, голова Американської Ратункової Адміністрації в Росії. Скрізь бачив добре живо і

се його занепокоїло, бо він переконався, що Европа тепер не потребуватиме спроваджувати збіжа з Америки, а в кождому разі европейський врожай збє ціни до краю. Европейський врожай, каже сенатор Брукгарт, може знищити американських фармерів. Аби сьому зарадити, він буде робити заходи, щоб американське правительство закупило і продавало сьогорічний збір пшениці у Злучених Державах.

— **Москва відбудовується.** Московський кореспондент льондонського „Дейлі Експрес" доносить, що совітський уряд підписав договір з англійсько-російською будівельною спілкою, яка займеться відбудовою Москви. Згадана спілка маючи мілїон фунтів штерлінгів закладового капіталу, має в найблизшому часі відбудувати здемольовані театри і гостинниці (Метрополь, Еліт). Вона вибудує також нову люксусово уладжену гостиннищу на десять поверхів в середмістю, а крім того цілий ряд малих віль на англійський зразок.

— **В обличчю фінансової диктатури.** Варшавська „Газета Поранна" доносить: На останньому засіданню сенаторського клюбу Людово-народового Звіонаку порушено справу, яка була предметом фінансової наради в січні ц. р. в Бельведері, а саме утворення спеціяльної інституції, яка кермувала би фінансами і мала змогу скорого рішення і скорого реалізування замірів.

— **100 процентова підвижка почтової тарифи.** Економічний комітет польської ради міністрів, на засіданню дня 3. ц. м. рішив принятн внесення міністра почт і телєграфів в справі підвисшення почтових і телєграфічних тариф на 100 процент.

— **Підвишка трамваєвих білєтів, електрики і газу.** Силою рішень львівської ради міської від найблизшої суботи ціни трамваєвих білєтів будуть такі: знижковий білєт 2.500, звичайний 3000, з пересідкою 3.500, з двірця 4.000, контрольний 5.000 мк. Електрична течія коштуватиме за кільоват 10.000 (до тепер 5.500), для варібкових льокалів 16.000 (10.000), для моторів 5.000 (4.000), для кін 16.000. Оплату за мірники піднесено на 60 проц. Ціну газу до освітлення і моторів підвисшено на 6.800 (4.000) за 1 кубічний метер.

— **Сумний кінець весілля.** На весіллю господаря Балицького, яке відбулося 29. минулого місяця в Семенівці під Щирцем прийшло між підпитими гістьми до бійки, підчас якої сильно потурбовано Франца Яніковского і Івана Однорога, які тепер лежать в львівському шпиталю. Кількох приятелів потурбованих рішило піместити нанесену зневажу і узброївшися в сокири і вила засілися на вертаючих з весілля „побідників". Почалася бійка, в якій смертельно поранено Володислава Геруса, що по дорозі до шпиталю помер. Переведене слідство виявило, що його убийником є 19-літний Казімеж Єнджейовскі, жонатий і батько одної дитини. Довідавшися про результат слідства Єнджейовскі повісився в стодолі.

— **Завзяті альпінолїки.** З Риму доносять, що населення Каза Веккіо, протестуючи проти заведення податку від вина, хотіло підпалити будинок магістрату. Військо дало сальву в наслідок чого остало на площі вісім осіб ранених з того одна жінка убита.

— **Брутальність і рабство.** Нам пишуть: Дня 6. ц. м. в Дрогобичі зайшов до ресторану „Леві" на вул. Стрийській урядник „Дністра" п. Гудкевич зі своїм товаришем на вечеру; при другому столі сидів адвокат д-р Мартинович в товаристві вшехполяків. Коли надійшов один панок і голосно вимовив на привитання „пан Мартинович", згадані Українці завважали між собою, що се певно мусить бути Українець, бо українське назвиско. На це зірвався адв. д-р Мартинович і заявляючи: „Єстем Поляк!" вдарив в лице пана Гулевича, який повалився непритомний на землю. П. Гулевич, коли прийшов до свідомости не уважав за відповідне зареагувати, а навіть по виході Мартиновича з ресторану почав нарікати на поведення польського адвоката — за це одержав від господаря ресторану п. Леві'його нову відправу, щоби не робив авантур в його ресторані і забирався чимскорше. Поступок адв. д-ра Мартиновича подається до відома українського суспільства, яке повинно на се відповісти бойкотом його канцелярії та ресторану п. Леві'ого.

Бібліографія.

книжки.

Д-р Габор Костельник: ГРАМАТИКА БАЧВАНЬСКО-РУСКЕЙ БЕШЕДИ. Ст. 112. В-ство „Руске Нар. Приватне Дружство Руски Керестур". Срем. Карловци 1923.

1) ГОСПОДАРСТВО ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ. Практичний справочник з мапою, діяграмами та ілюстраціями. Ст. 208. Частина І. Під редакцією Управи Українського Гром. Комітету в Чехословаччині (Збірна праця). Видання У. Г. Г. Прага 1923.

2) *Іван Федорів Федорівка*: ТАЛЄРГОФ АБО РУСЬКО-УКРАЇНСЬКА ГОЛГОФТА ... Поема. Ст. 71. Коломия 1923.

3) *Петро Франко*: БИТВА ПІД ПИЛЯВЦЯМИ. ПОЛКОВНИК АБАЗИН. Історичні оповідання. Ст. 44. В-ство „Живі Гроби". Львів 1923.

ЖУРНАЛИ:

„УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО", орган Взаїмної Помочі українського учительства, ч. 7—8 (липень—серпень), рік вид. XI. Ціна прим. 5000 мп. Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, вул. Оссолїньских ч. 8/II.

„МОЛОДА УКРАЇНА", ілюстрований часопис для молоді, ч. 15 (1. серпня 1923), рік вид. I. (Додаток: „Світ Дитини" ч. 15). Ціна прим.: 3000 мп. Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, Зїморовіча ч. 3.

„НОВА УКРАЇНА"", місячник письменства, мистецтва, науки і громадського життя, рік вид. II., кн. 7—8 (за липень—серпень). Ст. 352. Ціна книжки 30 ч. к. Адреса Редакції й Адміністрації: Прага III, Šeřikova ul. 4/III.

Зміст: О. Олесь: А. О.: Г. Журба: Метелиця; В. Винниченко: Єврейське питання на Україні; Т. Осьмачка: На Ігоревім полї; М. Шаповал: Єдиний національний фронт на культурному ґрунті; Ю. Дараган: Срібні сурми; О. Бавер: Тези що до аграрної політики; М. Диканьо: Товариші; Л. з Побожжа: Вірші; В. Кушнір: Справа характеристики ідейних підстав Українського політ. русофільства; П. Богацький: Під баштою зі слонової кости: А. Павлюк: Звичайна радість; Д. Ісаєвич: Живучий фамілістер; Е. Маланюк: В театрі; Л. Верховинка: Казка минулих літ; Т. Г. Масарик: Славяне по війні; М. Калинчук: Вона; М. Рощахівський: К. Стеценко; Б. Гомзин: Staccato; А. Рибалко: На громадські теми; М. Курах: Коханій; В. Конвор-Вилицька: Крамничка; Л. Білецький: Перспективи літ.-наук. критики; Г. Сибірний: Страшний кінотник; Л. Богацький: Сучасний стан світового мистецтва; М. Обідний: Яків Доленко; О. Бабій: Ні; К. Угринський: Естетичні й технічні ресурси української фльорн; І. Б—р: Осудовисько; Т. Олесевич: Українське шкільництво на півн.-зах. землях; В. Охріменко: Життя; С. Русова: До Риму на два конґреси; А. Падолист: З шклю „Рубіновий шлях"; В. Сімович: На теми мови; Княжин: На Україні; М. Гриза: Осінне; М. Возняк: Листування П. Кулїша з О. Конїським; Я. Грабів: Робітничий кооперат. рух в Чехословаччині; Заява В. Винниченка; Хроніка; З преси; Ucrainica; Miscellanea і т. д.

✝ Посмертні згадки.

Зиновій Матковський, управитель школи у Жукотині, коломийського повіта, помер скоропостижно в 55. році життя дня 28. липня б. р. в Саджавці (пов. Надвірна), у своєї сестри М. Зубків. Покійний брав живу участь у народнім житю. Будучи на посаді у Заріччю занимався горячо збірками на народні справи, а за участь в виборах перенесено Його до Жукотина.

Як учитель був взірцевим робітником, памятаючи, що обовязки народного учителя не кінчаться у школі. Громадив старшу молодь та й господарів для доповняючого навчання. Поза шкільною наукою працював ревно над підготуванням селянських дітей до середних шкіл. За свою працю пересидівся кілька разів у тюрмі. Останнім разом підчас виборів. Осиротив дружину — Олександру, учительку в Жукотині.

В. И. П. 265 1—1

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр під дир. Івана Когутяка. Мельниця. — Саля Сокола.

Субота 11/8. — Ціти Агасфера.
Неділя 12/8. „Ой не ходи Грицю".
Борщів. — Саля „Нар. Дому":
Вівторок 14/8. — Бенефіс артиста п. Вовченка: 1) „У Гайках Бея" і 2) „Куди вітер віє".
Мельниця. — Саля Сокола.
Середа 15/8. „Хмара".
Озеряне. — Саля Громадська.
Середа 15. серпня. „Запорожець за Дунаєм". 2—4

КОНКУРС. Кружок У. П. Т. в Комарні оголошує отсим конкурс на управителя VII. кл. народної школи. Зголошення з поданням кваліфікацій проситься слати до 25. серпня ц. р. на адресу голови Кружка о. Григорія Кліша, пароха в Комарні. Услівя платні, як у школах У. П. Т. у Львові. — Комарно, дня 8. серпня 1923 р. — о. Григорій Кліш голова. 272 1—1

З української приватної коедукаційної гімназії з правом прилюдности в Яворові. Вписи до кляс I—VII приймається до 5 вересня включно. Іспити вступні до кляс I—VII відбудуться 1. і 3. вересня. Ученики можуть знайти в бурсі вигідне, здорове і богато дешевше удержання чим в більших містах. — Управа. 229 3—3

Дрібні оголошення.

УНЕВАЖНЮЄТЬСЯ свідоцтво зрілости і метрику на назвиско Володислава Левицького. 270 1—1

МЕШКАННЯ для 2 учениць пошукується. Оплата за готівку або харчі. Зголошення: Михайло Величко, Підмихайлівці, п. Журів. 268 1—3

БРУТА купує й продає Український Нафтовий Союз, Львів, Оссолїньских 6. 269 1—10

ПОТРІБНИЙ ВПРАВНИЙ інструктор на цілий рік від 1. вересня 1923. для чотирох дітей в I. і IV. класи народної та з I. і II. кл. гімназіяльної. Платня після умови. Зголошення листовно до гр.-кат. Уряду парохіяльного в Солукові п. п. Долина. 252 2—5

ІНСТРУКТОРА на цілий рік до 2 хлопців, з 2 кл. гімн. і 4. нар. пошукується. Зголошуватися з поданням услівій: о. Осип Саєвич, Суровиця п. Буківсько. 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

Секундар Державн. Загального шпиталя

Д-р ТЕОДОЗІЯ ТУНА-НАДРАҐА

повернула і ординує в жіночих та діточих недугах між год. 4—5, Домінїканська ч. 11. 567 1—3

Конкурс.

Старшина Кружка У. П. Т. в Чорткові прийме на шк. рік 1923/24 до своєї **Бурси в Чорткові** (Вигнанка дол.) 26 учеників української гімназії, а до **інституту** при вул. Шкільній 15 заможних учеників. Умови приняття: харчами місячно: 10 кг. пшен. муки білої, 3 кг. гречаних круп, 3 кг. фасолї, 15 кг. хліба, 1 кг. вакрішки, 2 кг. топленої омасти, 2 кг. буряків. 3 кг. кукур. муки, 20 дг. бараболь, 15 шт. яєць. В осени одноразово 120 кг. капусти. Доплату грішми назначить що місяця Виділ Кружка У. П. Т. Кождий ученик має принести з собою постіль, ніж, ложку, вилки, 2 таріль і горнятко. О приняття належить вести прохання до 26. серпня 1923. р. до канцелярії української гімназії в Чорткові. 271 1-1 СТАРШИНА КРУЖКА У. П. Т.

257 2—6 **ДЕНТИСТ**

ЯКІВ НАСС

б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болосевича, приймає в заведенню

— вул. СИКСТУСЬКА Ч. 17. —

Штучні зуби в каучуку, золоті після американського систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

Подяка.

З волі Всевишнього відпровадили ми на вічний спочинок дня 24. липня ц. р. нашу найдорощу дочку і сестру Юлію Рубчаківну емер. учительку в Калуші. Тому, що зазнали ми в горю богато співчуття, складаємо сердечну подяку. Передовсім дякуємо Вп. Товаришкам і Товаришам Покійної, що віддали послїдну прислугу і зложили вінок від У. П. Т. і Взаїмної пом. укр. учит. Дякуємо Вп. П. Інспекторові Курдидикові, що прашав Пок. від рідні, дякуємо Вп. П. Інспекторові Лящинському, котрий прашав пож. від всего українського учительства. Дякуємо Вп. Інспекторові Домбровському, що взяв участь в похороні. Дякуємо Вп. Тов. Гриневому, що не жалів труду і приїв шкільну дїтвору з Калуш, Сівки, бувших учениць і учеників Покійної, котрі зложили вінок на могилі своєї давньої учительки. Дякуємо Вам любі Діточки за Ваші невинні молитви, нехай Вам Бог пішле найкращу долю. Дякуємо калуському хорови, що своїми піснями звеличали похорон Покійної. Дякуємо Соколам, що несли тліючі останки Пок. на місце вічного спочинку. Дякуємо Вп. Селянам з Калуш. Сівки, дякуємо і Тобі Дорога Родино, що не опускала нас в тяжкім смутку. Вкінці дякуємо всім, що в часі довгої недуги Пок. спішили з словами розради, дякуємо всім вірним Христіянам, що своєю присутністю звеличали похорони Покійної. Нехай Вас Всевишній обдарить довгим й кріпким життям, щоб ніхто з Вас не зазнав таких душевних терпінь, які переживала Пок., умираючи повільною смертю не прожившн в своїм молодім, вещасїм житю ні одної ясної хвилини.

В Калуші, в липни 1923.

266 1—1 РОДИНА.

Позір Подільшина!

В неділю дня 19. серпня 1923. р. в Тернополі в салї Тов. „Міщанське Братство" о год. 10. рано відбудуться

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Тов-а „Українська Студентська Громада"

зі слідуючим порядком:

1) Відкриття Зборів.
2) Вибір виділу і контрольної комісії.
3) Внески і запити.

Є безуслівним обовязком кождого студента і студентки точно явитися.

В Тернополі, дня 1. серпня 1923.

ЗА КОМІТЕТ:

Липинський Стефан, Німців Мих., Окуферко Василь. 227 3—3

Науковий Антикваріят

Івана Калиновича в Золочеві

має на складі і доставляє на замовлення на всіх мовах **НАУКОВІ ТВОРИ** для Вп. Професорів, „Учительських Бібліотек" зі всіх ділянок, спеціяльно по українознавству і славянознавству, класичної фільольогії як неменше новини з поля народнього шкільництва. На всякі запити відповідає негайно і висилає відповідні списки книжок, катальоги і проспекти (за надісланням належитости на відповідь). Адресувати прохається: 214a 2—5

ІВАН КАЛИНОВИЧ — ЗОЛОЧІВ.

ПРАСИ до дахівок, - ЦЕМЕНТ - портляндський

вагоново поручає

„ШЛЬОТ" ЛЬВІВ, вул. Батория 4. 201a 5—20

„Союз Українських Інвалїдів"

звертається отсим до всіх П. Т. Українських Фірм, купців, промисловців, а так кож лікарів, адвокатів, нотарів, інжинерів щоби замість датку на „Фонд Інвалїдів" присилали оголошення до календаря „Український Інвалїд" на 1924. рік, котрий вийде в богатьох тисячах примірників і розійдеться в найдальші закутини краю, як рівнож за границю. Найліпший спосіб реклями, а рівночасно поміч для наших Інвалїдів.

Ціна оголошень:

Одна сторона	600.000 Мп.
пів сторони	400.000 „
чверть сторони	250.000 „
1/8 стор. (візитка) . . .	150.000 „

Зголошення слати до кінця серпня ц. р. на адресу „Союз Українських Інвалїдів", Львів, вул. Руська ч. 3/II пов. 234 3—3

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 106 (9.987). Львів, вівторок 14. серпня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 18., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 45800 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 70.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 75000 мп. Зміна адреси 3000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 2.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 13. серпня 1923.

Відповідальний момент. (мс.) Европа на вулкані. На Сході кольосальні простори в кігтях большевизму. Большевицький котел постійно кипить. І відтам постійно грозять ріжні несподіванки, які силою конечности мусять різко відбитися на розхитаній післявоєнній Европі. А в центрі Европи здавлено попад 70-мільйонову німецьку націю. Націю з великим минулим, з геройчними традиціями з великої війни, націю—багату, роботящу, незвичайно рухливу, націю, якої не можна на полі бою. Їй тепер прикладається ніж до горла — і вона мусить рішитися на капітуляцію, або на розпучливий, зчайдушний відрух. Ще в 1916 р. тоді всесильний кайзер Вільгельм II. сказав: „Німеччина може бути побіджена, одначе в такім випадку світ затрясеться в своїх основах". Історія сумерку цісарської Німеччини (починаючи з потайного сломагання тріюмфу большевизму в імперії Романових), а опісля трагічні періпетії французько-німецького конфлікту, які доводиться переносити на своїх молодечих плечах Німецькій Републиці — і наслідки, якими цей конфлікт загрожує цілій Европі, - вказують, що пророцтво балакучого кайзера — може бути — висловлене у фатальну хвилину. Відносини в Німеччині щораз більше нагадують відносини в державі совітів. І щораз голоснійше відзиваються з боку незасліплених відповідальних політиків голоси остороги перед консеквенціями затоплювання державного корабля німецької нації. Забірали в цій справі голос визначні державні мужі Англії, зі статистичними даними в руках говорив про це б. італійський прем'єр—Нітті в своїх книжках: „Европа без миру" і „Европа над пропастю". Не має сьогодня сумніву, що німецький корабель, потапаючи, потягнув би за собою не одно хитке судно з версайльського договору. Наглядно на це вказує вплив внутрішньої кріви в Німеччині на господарське положення Польщі. Польська марка в розгоні за німецькою. А це покищо тільки зарисовуються хвилі на повному морю, під впливом ударів, нанесених німецькому дреднавтови.

Якеж наше становище в теперішній відповідальний момент, становище Українців західних земель нашої Вітчизни? Проти нас йде організований, неперебірчивий в засобах, постійний, горячковий похід. Кожде наше занедбання на якомунебудь полі, кождий недогляд, кожде за слабе напруження енергії — використовується до кінця.

Момент незвичайно відповідальний! Від нашої організованости, від нашої до білого гарту степенованої волі й енергії в змаганню до окончної мети, завзятости, впертости і внутрішньої сконсолідованости — залежить доля наша і чергових поколінь.

Між тим—серед значної части нашої суспільности покутує вилеканий обставинами останнього десятиліття настрій ожидання, надії на когось, що прийде і змінить ролі. Ніхто не прийде виручувати нас! Коли хто прийде, так прийде тільки на те, щоби здійснювати свої ціли, а не нас виручувати, не нам робити вигоди. Від нашої фактичної сили залежить, чи будемо панами на рідній землі, чи „тяглом в чужих поїздах бистроїздних".

Наші, яка замешкує найбогатші простори на сході Европи, ніхто ніяких вигод робити не буде. Вигідно устроїтись вона може тільки власними силами, тільки різко протиставляючись кождому зазіханню на її добро, тільки силою примушуючи своїх сусідів числитися з фактом: паном української землі може бути лише український нарід.

На західних землях України міста по більшій части опановані чужим елементом, нашою опорою села. В містах противник на кождому кроці творить станиці для свойого наступу. Якщо наші уряди парохіяльні подали би статистику переходів на латинський обряд в останніх місяцях, так суспільність на цифрах переконалася би, з якою впертою послідовністю працює машина. А що з нашого боку зроблено, щоби цій машині поставити стрим? По містах ми мусимо займати оборонне становище. І маємо богато даних, щоби на цих позиціях вдержатися побідно, а навіть поширити наш стан посідання. Тільки більше пляновости в нашій акції, більшої напруги енергії. Організований денаціоналізаційній акції мусимо протиставити до кінця проведену контракцію, скупчуючи до неї всі наші сили, якими диспонуємо по містах, заангажовуючи до цього нашу перевагу по селах. По селах перевага по нашому боці. Та як ми цим користуємось? Противна сторона має по селах мазурські острови, латинників, учителів, ксьондзів, двори, кулка рольніче. Все це використовує для своїх цілей до шпунту. Двори процвитають і використовують своє становище; кольоністи приїжджають в заходу і розгосподарьовуються; ксьондзи ловлять душечки, учитель-Полях „навчає" в українській школі, часто самовільно заміняє українську викладову мову на польську (пр. в Борщівщині), ширить пропаганду, збогачується, занедбуючи школу; кулка рольніче закладаються по селах, де латинників можна на пальцях почислити, і розвиваються.

Що з нашого боку в цій акції протиставляється?

Чи ми продумали все це до кінця — і витягли тверді директиви для планової контракції? А момент дуже відповідальний! Вимагає від нас великої праці — і великої відваги! В цім напрямі ніхто нас не виручить, а від інтензивности нашого вкладу саме в цім напрямі залежатиме побіда, чи ще одно розчарування. Не ждім незаправцьованих дарунків від Долі! Завтрішній день дасть нам тільки те, що ми сьогодня приготовимося вирвати йому хоч би зубами!

ПЕРШОРЯДНИЙ
ГУРТОМ. МАҐАЗИН ФУТЕР ДЕТАЙЛЬНО.
С. ФІШ. ЛЬВІВ, вул. Гетьманська 24.
поручає ФУТРА всякого рода, в найновіших фасонах по найдешевших цінах.
291 ПОЗІР! Власна кушнірська робітня. 1—3

ТЕЛЕҐРАМИ. П. А. Т.

Перед уступленням Куно.

Берлін. Вольф. Соц.-дем. фракція райхстагу на засіданні 11. ц. м. ухвалила резолюцію, яка висловлює правительству Куно заяву недовіря. Резолюція заявляє, що слід попирати кожне правительство, котре пропагуватиме слідуючі точки: приступления Німеччини до Союза Народів, якнайенергічнійший виступ у заграничній політиці, енергічне переведення ухвалених податків, переведення податкових і валютових реформ, введення виплат у золоті, відділення райхсвери від усіх нелегальних організацій. Цю резолюцію вручено канцлерови.

Берлін. З політичних кругів зачувати, що уступлення кабінету Куно сталося певним з огляду на резолюції соц.-дем. фракції. Наслідником д-ра Куно має бути Штреземан. Гільфердінг має обняти фінанси. З причини сьогоднішнього торжества роковин конституції не слід сподіватися, щоби димісію кабінету оголошено сьогодня. Догадуються, що проголошення димісії послідує щойно тоді, коли новий кабінет буде зовсім усталений.

Берлін. Др Куно відбув довірочну конференцію з президентом Ебертом. Предметом конференції була справа уступления д-ра Куно і справа його наслідника.

Берлін. Вольф. З парляментарних кругів звідомляють, що кабінет д ра Куно 12. ц.м. пополудни подався до димісії. Президент застеріг собі рішення.

Втеча Радіча.

Відень. „Н. Фр. Пр." з Білгорода: Згідно з півофіціяльними звідомленнями, міністерство внутр. справ одержало повідомлення, що Радіч утік за границю. 5. ц. м. мав він перейти границю разом із двома послами сторонництва, перейшов ріку Драву і схоронився до одного мадярського села. Відси мав відійти до Відня. Зачувати, що він мав переговорювати з провідником македонської організації Протопоповим і з мадярськими іредентистами.

Відень. З урядових кругів заперечують начеб Радіч прибув до Відня.

Грац. „Тгспост" з Білгорода: Офіціяльні круги констатують, що Радіч утік до Трієсту. Відси переїде до Риму, а потім до Льондона.

Англійська відповідь.

Льондон. Зачувати, що англійська нота до Франції і Бельгії піддержує погляди Бонара Лоуа, вясовані в січни в Парижі.

Льондон. Урядове радіо. Англійську відповідь на недавно вручену французьку і бельгійську ноту доручиться завтра представникам тих держав у Льондоні, а в понеділок буде оголошена. Відповідь ця представляє репараційну справу так як її розуміє англійське правительство, обговорює становище Англії в справі міжсоюзних довгів, справу нелегальности окупації Рюрура і відповідь на запит Франції і Бельгії, поставлені в останніх нотах цих держав. Рівночасно оголоситься англійський проект відповіди Німеччині і вступне письмо союзникам.

Париж. Англійська відповідь наспіла тут 12. ц. м. рано. Її безпроволочно переслано Поанкаре, котрий є в департаменті Мес.

Німеччина приймає плян ґваранції довгів і репарацій.

Льондон. Райтер. Німецьке правительство повідомило представника американської місії для міжнародної торговлі, що приймає опрацьований плян регуляції довгів і репарацій, одначе не зобовязується до очеркнення загальної суми.

Заперечення Ватикану.

Рим. Ватикан офіціяльно дементує подану заграничною пресою вістку, начеб папа за посередництвом кардинала Гаспарі запротестував у німецького правительства проти актів саботажу.

Конференція прем'єрів.

Відень. „Н. Фр. Пр." з Риму: В тамошніх політичних кругах говорять про можливість нової конференції премієрів коаліційних держав з кінцем цього місяця. Місцем нарад називають Льондон. Та що Бельгія, котра мала заініціювати цю конференцію, висловила бажання, щоби конференція відбулася на нейтр. терені, можливо, що в Швайцарії.

Курс грошей.

Львів, 12. серпня. Дол. амер. 304.000—305.000, дрібні 302000—303000, дол. канад. 263000—265.000, дрібні 260.000—262.000, німецькі марки 50 і 100 0·20—0·25, 10-тис. 0·18—0,20., стар. еміс. 2.70 - 2.80, сотки стар. еміс. 1·45—1·70 леї 12—12500, дрібні 1150—1120, кор. чеські 8600—8800, дрібні 8400—8500. Австр. тис. нов. емісії 1400—1500, стар. еміс. 8500—9000, сотки стар. еміс. за тис. 12.500—15, дрібні à 10 за тис. 10—12.000, австр. штемплі 375—380, австр. перекази 390—400, Франки франц. 11500—12000, фунти стерл. 1800000—1250000 франки швайц. 38.500—39.000.

Золото: 20 кор. 1250000—1250000 20 фран. 1,060.000—1,100.000 20 мар. 1,350.000—1,400.000, 10 руб. 1,550000—1,600.000, дол. 278—285000.

Срібло: Кор. австр. 20500—21000, 5 кор. 16000—11000, фльорени 53000—55000, рублі 88000—92000, копійки за 1 рубель 46000—50000, леї 16500—17000.

Ціріх 10. серпня. Берлін 0·000130 Голяндія 215·75, Ню Йорк 547.50 Льондон 25.02, Париж 31.—, Мединолян 23.25, Прага 15.05, Будапешт 0.03½, Букарешт 2.75 Бельград 5.95, Софія 5., Варшава 0.0025, Відень 0.0077, Австрійські штемпл 0.0078

Огляд світових подій.

Недосяйний конґрес.

Французькі і бельгійські окулісти відказалися від участи в окулістичнім конґресі в Льондоні, тому що до цього конґресу допущено німецьких лікарів і німецьку мову до нарад. Наслідком того конґрес відкликано.

Страйк в Данціґу.

Наслідком спадку німецької валюти і страшенної дорожнечі в Данціґу вибух загальний страйк. Страйкують робітники усіх фабрик, ремісничих заведень, в пристані і трамваєві службовики. До страйку прилучились також друкарі, наслідком чого не виходять ніякі газети.

Справа розоружень.

З Парижа доносять, що комісія для редукції збросць скінчила свою роботу, з виїмком проєкту трактату про взаїмну поміч держав, який буде предложений Союзови Народів. Проєкт передбачує в арт. 2. зобовязання держав давати колективно або індивідуально поміч заатакованим державам. Арт. 6. дає можність поодиноким державам заключувати окремі оборонні умови, які мають предложити раді Союза Народів, а вона буде рішати про їхню правосильність. Італійська делєгація застереглася в справі окремих договорів. Арт. 13. передбачує, що держави, які не є членами Союза Народів, можуть прилучитися до трактату про взаїмну поміч за згодою двох третин членів Союза.

Неурожай в Росії.

Як доносять з Москви, в околицях Саратова, Рибінська, Тамбова і Омська показався неурожай. Жнива запізнюються бідно.

Хто повірить.

Болгарська телєграфічна агенція заперечує вісти заграничної преси, будьто би в Болгарії розстріляно в короткім часі 1500 осіб, що належали до аграрної партії і стверджує, що від часу, як прийшла нова влада, не виконано ще ні одної екзекуції.

Український державний театр.

Совітський уряд рішив основати державний український театр у столиці УССР — Харкові. Він буде грати в будинку „Малого театру". Трупа буде складатися з найкращих українських артистів а режисером має бути Гнат Юра.

Велика Україна.

Українізація.

Харківські „Вісти" з дня 24. VII, подають кореспонденцію з Єлисаветщини, яку передруковуємо без змін: „Організована комісія по українізації міста й округи. Комісія запропонувала інспекторови Окрнаросвіти т. Семиряжку придбати на 200 чоловік курсантів необхідну кількість підручників і иншого приладдя. Все це повинно бути до 25. липня, а з днем 1. серпня відкриваються курси української мови та українознавства. Курси щоденно функціонуватимуть від 9. до 11. години ранку.

Розроблюється програма курсів, розпис занять і плян розверстки на службовців інституцій. Вишукують робітників по рай- і сельвиконкомах, котрі знають українську мову. Беруть на облік Українців учителів. Переведено переєстрацію службовців інституцій. З 337 службовців тільки 59 знають добре українську мову, 248 вміють читати, а 250 не вміють ані читати ані писати. Комісія ухвалила з днем 1. серпня перевести діловодство на українську мову в таких інституціях: Окрземуправління, інспекція наросвіти, райспілка, райсельгосподар, селотехніка і райвиконкоми".

С. П.

Ті самі „Вісти" подають кореспонденцію з Деркачів, в якій пишеться, що голова Райвиконкому т. Задніпровський, коли подано йому до підпису письмо по українськи, подер письмо, кажучи: Прошу Вас не заводити тут шовінізму".

Експедиція для дослідження мови.

В половині липня розпочала на Полтавщині працю комісія з аспірантів по катедрі дослідження української фільольогії в Харкові, в складі М. Йогансена, Ткаченка і А. Німчинова. Завданням її є встановити район поширення деяких мовних явищ (м'яких закінчень прикметників і ин.). Намічено маршрут через Миргородську, Зінківську, Красноградську і Ахтирсько-Богодухівську округи.

Становище студентства в Одесі.

„Вісти" з дня 22. VII. подають з Одеси: Закінчено статистичний дослід життя та побуту місцевого студентства. Обслідовано около 50 процент всіх студентів. Серед студентства 57 процент робітників са службовців. Більш половини студентів є хорих. 12 процент хорих на сухоти, 3 процент на венеричні недуги, 33 процент на внутрішні недуги, 52 процент — терплять на загальне виснаження. Ізза недостачі коштів, лічиться тільки 8 процент хорих.

Кріза в Німеччині.

Дорожнеча і страйки.

Економічний хаос німецької держави росте з кождим днем. Ціни артикулів першої потреби дорівнують цінам большевицьким і викликують страйки та заворушення по містах. Бохонець хліба в Берліні коштував 9. ц. м. 240.000 марок. Кільо масла міліон марок і т. д. Дня 10. ц. м. вибух страйк берлінських друкарів, наслідком чого не вийшли крім соціялістичних ніякі газети. Страйк державних друкарів полагоджено того самого дня, одначе стоїть ще 50 приватних друкарень, що друкують гроші. Щоб зарадити недостачі грошей, всі найбільші підприємства постановили видавати короткоречинцеві бони і наклікують купецтво, щоби приймало їх замість грошей. Страйк поширюється на инші міста. В Гамбурзі і Любеці застрайкували робітники в корабельних варстатах. В Штеттені страйкують залізничники. Навіть лікарі в Мангаймі загрозили страйком, якщо не дістануть державної підмоги. В Крефельді вибухли робітничі заворушення і прийшло до кровавої бійки з поліцією. Синдикалісти проклямували генеральний страйк, приневолюючи терором усіх робітників занехати роботу. Подібні вісти приходять з инших місцевостей німецької держави.

Недостача гроша.

З причини великої недостачі грошевих засобів міські банки в Берліні рішили видавати обігові чеки по 1 до 5 міліонів марок. Рівночасно видали до публики відозву, щоб з огляду на важку ситуацію приймала ті чеки замість готівки. Коли розійшлася чутка, що державний банк не виплачує грошей, повстав рух на всі банки. Поліція мусіла розганяти товпи. Пізнійше появилося донесення державного банку, що державна друкарня працює дальше і публика трохи успокоїлася.

З німецького парляменту.

Дня 10. принято проєкт закона про побирання податку на підтримку пасивного опору в Рурщині. При законі про зміну консумційного податку комуністи голосували проти, а також проти підвищення податку від пива.

Німецький імпорт і експорт.

Статистика заграничної торговлі за місяць червень виказує, що імпорт до Німеччини побільшився в порівнанню з місяцем маєм на 20 пр. Імпорт вугля в маю виносив 2 і пів міліона тон, в червни перевищив три міліони тон.

Заява німецького уряду.

Дискусія в парляменті.

В дальшій дискусії над заявою німецького уряду в німецькім парляменті пос. Петерзон (демократ) заявив, що Німеччина домагається від Англії і Італії не приязни, але виповнення версальського трактату. Також Америка обовязана додержати вільзонівську умову. Пос. Грове заявив, що не може згодитися на проєкти уряду. На його думку, Німеччина може уратуватися лише диктатурою.

За Союзом Народів.

„Voss. Ztg." подає статтю Ергарта, що критикує остро промову мін. загр. справ Розенберга і заявляється за приступленням Німеччини до Союза Народів, не тому, будьто би вважав його речником ідеї світового мира, але тому, що ця установа є реальним чинником, який формує міжнародню політику. Німеччина вважає приступлення до Союза Народів найвластивійшою дорогою до управильнення рурської

МИХАЙЛО РУДНИЦЬКИЙ.

Літературні банальности.

Залишім на боці літературу, якої автори та читачі цікавляться всіма можливими пригодами з виїмком пригод самої літератури. У цій літературі не виринає питання про несподіванки, яких джерело скривається в нас самих: в авторах та читачах. Одною з найбільших несподіванок літератури є індивідуальність одиниці. Це є одинокий факт, якого не в силі доглянути ті, що шукають у літературі фактів замісць прояв і це є одинока прикмета, якої не в силі придбати ті, що думають про необхідність стати оригінальними.

Нема винаходу в роді Рентґенівських промінів, який дав би змогу кожному відріжнити індивідуальність письменника від графомана і оригінальний твір від грамофону. Завдяки цій незалежности літературної творчости від науки, критичний хист відріжняється від апетиту. Бажання стати оригінальним є апетитом; критичний хист — одною з ознак індивідуальности.

Чуємо часто, що сучасна творчість затрачує прикмети безпосередної наївности і є надто сильно надикана критицизмом. Все те, що є правдою в цьому погляді стає невибачною наївністю, коли ми для її доказу вказуємо на споживчий друкований крам пересічно-інтеліґентного загалу. Якщо скількість наступає якість, тоді книжарня заступає літературу. Критицизм сучасної літератури, який вражає пересічного читача є намаганням заступити індивідуальність — оригінальністю. Ці два слова тотожні у відношенню до кожного великого твору прибирають карикатурне значіння в літературній царині, де шукається хемічної рецепти на „великі твори". Чи можна ще казати про недостачу наївности у світі таких письменників?

Потреба оригінальности є потребою втекти перед власною банальністю. Власну банальність можна притаїти мовчанкою, обличчам, руками: Але словом? Чи сам факт, що ми хочемо ним притаїти власне „я" не промовить з такою силою як лунає слово між порожніми стінами покинених руїн? Ця луна може зробити письменника популярним. Популярність родиться з переплутання банальностти та оригінальности, так само як банальний твір родиться з переплутання потреби стати творцем з бажанням — стати популярним.

З факту, що кожний творчий письменник є оригінальним небезпешно робити висновок, що кожна оригінальність є творчістю. Такий висновок робить добродійно-суспільна критика, що хоче наелєктризувати суспільність найсвіжійшими ідеями сучасности; вона користується прикметником „оригінальний" як компліментом, якого не хоче аналізувати, спантеличена до краю появою чогось, чого дотепер не бачила а що має всі зовнішні ознаки літератури. Сучасні критики часто лякаються банальности настільки, що не зважуються піддати в сумнів оригінальности крикливої сензації. Острах перед недостачею оригінальности стає першим починком банальности. Хто хоче доказати широчінь свого світогляду і своєї вразливости тим, що силкується йти навустріч кождій новій ідеї і кожній літературній формі — цьому бракує одна власна ідея, нехай би не зовсім нова, але звязана з індивідуальними запитами, що приневолюють передумати її наново.

Письменник, що почуває окремішність своєї індивідуальности, свідомий її невикористаних джерел, не вірить у несподіванки слова, яке нежданно для нього само відкриє йому якусь ідею, ним непередбачену і незбагнену для инших. Нема більше непередбачених і незбагненних ідей як ті, що родяться зі зусилля висловити себе в якнайяснійшій та найпростійшій формі. На шляху пошуканки за прозірчастою безпосередністю слова чекає на письменника чимало банальних форм вислову. Він не може сотворити собі світа нових образів, сполук між ідеями та переживаннями, споріднень між уявою і природою — настільки оригінальних, щоби вони не промовляли до нас образами, ідеями та переживаннями инших творців і нашої буденщини. Але він має перед собою необмежену паризну вибору: скільки разів і коли зупинятись на стежках витоптаних [illegible] місця, зупинятись над долиною, що простягається мов тарілка викінченим овидом; перед горою, якої шпиль вирнає з обрисами різьби на блакиті; над облазом, під яким переливаються пінисті гребні хвиль.

Великий письменник не приносить зі собою вироблених ідей про всі ті складні переживання, які спонукують його до їх аналізи. Тим меньше приносить він зі собою вироблених форм, в які може вливати думки та враження мов ріжне питво в цей самий глечик. Він приносить зі собою дещо глибшого і більше творчого: вразливість, темперамент, почуття взаємин між словом і переживаннями. Нам здається хвилинами, що його світ є нам відомий, наче численні молодечі сни про світ пригод або щоденні часописні звістки про пригоди світа. Та ось він завертає звертистою лінією рефлексії або настрою, полишаючи нас під враженням напів нескінченого акорду. І нам здається знову, що наші найбанальнійші щоденні обовязки, функції, сторазперемелені фрази і осмікні міркування прорвались якоюсь одною невиразною нотою таємного запиту, що кидає на них тінь привабливої свіжости. Письменник не засував ніякої нової ідеї і не завмаяв перед нашими очима новою рябою мережкою форми, що нагадувала би осяяний малюнок циркового балету. Він тільки приневолив нас стати його співробітником на одну мить стриманого потоку слів,

(Докінчення буде.)

справи. Тут можна би погодити розвязку справи з інтересом чести Німеччини, причім не змарнувалисяб жертви, понесені над Реном.

Анґлійський голос.

„Морінг Пост" обговорюючи експозе канцлєра Куно пише, що промова ця була виголошена під диктатом Штіннеса. Можна вважати її лебединим співом великих промисловців, що положили свою залізну руку на Німеччину. Штіннес не успокоїться певно, доки Французи не заберуться з Рурщини. А пресінь ані заграничний натиск ачі німецький пасивний опір не захитали непохитної вблі Франції продовжувати окупаційну акцію. Тому промову канцлєра можна вважати доказом політичного усвіху Поанкаре.

Французька опінія.

Як довідується „Н. Фр. Пресе" з Парижа, на Quai d' Orsay говорять, що промова канцлєра Куно не була для французьких кол несподіванкою. Французький уряд ще раньше знав, що порозуміння між Францією і Німеччиною виключене, як довго при кермі є кабінет Куна. Замітка канцлєра під адресою Анґлії є нещира. „Тан" обговорюючи промову Куна, зазначує, що головним завданням його уряду є боротьба з версальським трактатом. Слова канцлєра під адресою Німеччини мають на меті дати англійському урядови товчок до інтервенції.

Справа репарацій

Не буде стрічі.

Французька преса доносить, що подорож льорда Керзона до Франції буде мати чисто приватний характер. Керзон має приїхати до Франції лише лічитися і переїзджаючи через Париж, не стрінеться з Поанкаре.

Американський проект.

Представник американської комісії для міжнародньої торговлі предложив Болдуїнови новий плян сплати репарацій і міжсоюзницьких довгів.

Анґлійська відповідь.

Англійський кабінет уложив дня 9. ц. м. текст відповіди для Франції. Нота відповідає точно на всі питання Поанкаре в справі репарацій і міжсоюзницьких довгів і дає програмову заяву Англії про властиву дорогу до розвязки репараційної проблєми. Кабінет постановив також оголосити протягом найблизшого тижня всі англійські письма та відповіди союзників в репараційній справі.

З польських справ.

Польські тайні організації.

„Роботнік" вичисляє дальші фашистівські організації в Польщі. Діляться вони на три групи: явні, півявні, і зовсім законспіровані. Одні, явні управляють чорносотенну (погромницьку) пропаганду; як „Zrzeszenie Pracy", „Stowarzyszenie porządku publicznego" і т. д. До других, півявних, належать „Liga obrony konstytucji;" „Samoobrona narodowa", „Małopolska Straż obywatelska", Związek Hallerczyków", „Związek Dowbórczyków", „Organizacya obywateli pracy" і т. д. і всі мають залєгалізовані статути. До третьої групи належать: „Konfederacja narodowa polska", „Polska organizacja obrony kraju", „Wolny strzelec", „Liga obrony kraju", „Zgromadzenie rycerzy", „Rycerze białego orła", „Rycerze prawa", „Zakon faszystów". Ця остання організація найбільше босва і повстала як „sprzysiężenie na grobie Niewiadomskiego".

„Злоти польські".

Міністер скарбу установив емісійну шіну 6-процентових скарбових бонів на 35 000 мп.

Друкують дальше.

Рада міністрів уповажнила міністра скарбу предложити соймови проект закона про побільшення 4-ої серії скарбових білєтів до висоти 1000 міліярдів марок.

Книжкова продукція на Великій Україні.

(Вимовні статистичні дані.)

Американська газета „Канадійський Ранок" на основі статистичних даних зі Всеукраїнської Виставки Друку дає інтересні цифри про продукцію української книжки за 18 років. Цифри дають інформації про видавничий рух тільки на Великій Україні.

Рік				Книжок
1905	видано	окремих	назв	34
1906	"	"	"	140
1907	"	"	"	166
1908	"	"	"	219
1909	"	"	"	160
1910	"	"	"	183
1911	"	"	"	244
1912	"	"	"	193
1913	"	"	"	201
1914	"	"	"	216
1915	"	"	"	73
1916	"	"	"	79
1917	"	"	"	747
1918	"	"	"	1084
1919	"	"	"	665
1920	"	"	"	457
1921	"	"	"	214
1922	"	"	"	186

Не треба багато розумування, щоб добратися до генези ц'єї справи, до причин її розвою і до причин занепаду.

В 1905 році внесено обмеження, які до того часу лежали на українському друкованому слові. Зараз же на другий рік число видань зросло в 4 рази. Далі зростає поверх 200 і так держиться до війни.

Приходять жахи війни, починається знов історія з „українським сепаратизмом", а з тим розпочинається і боротьба з нашою книжкою. Продукція її зменшується в 3 рази: з 216 спадає до 73.

1917 рік приніс повалення всяких обмежень українського слова. Відроджується наша державність. Буйним цвітом розцвітає і українська книжка. Закладаються численні приватні видавництва. Держава стає на шлях піддержки тих приватних видавництв, сама організує, підпомагає матеріяльно, збирає наради фаховців, дає поради, організує видавничі комісії знавців, а в галузях видавництва шкільних книжок були окремі солідні комісії. Навіть дуже вузької спеціяльности. Народ почув потребу мати свою книжку. Число видань відразу зростає в десятеро: з 79 до 747. Але і це не може заспокоїти голоду книжкового, — число видань української книжки ще росте й досягає на другий рік до 1084.

Це був рік, коли ставилося на ноги нашу школу і стали друкуватися м. ін. шкільні підручники, котрі друкувалося часом сотнями тисяч примірників кожне видання (книжки для початкових шкіл). Десятки мілїонів книжок українських ішло в народ, будило присипану думку народню, ширило освіту.

З роком 1919 посунули на Україну большевики. І от з того часу починається занепад української книжкової продукції. Зараз же в тому році число книжок спадає до 666, далі ще менше, і після кількох літ впало до цифри 186.

На останній комуністичній конференції в Харкові комуніст В. Балакитний наводив цифри за цей рік. Виходить, що з цього року випущено 43 книжок; з них тільки 9 українських, а 34 московською мовою.

Зруйнувавши приватні видавництва, забравши до своїх рук усю друкарську справу, наложили большевики пута на українську книжку, і ото маємо рік-річно систематичне зменшування числа наших книжок.

Навіть звідомлення Української Академії Наук мусіло за границею вийти, бо на Україні не спромоглися його видрукувати. На цілу Україну (на всі 30 мілїонів народу українського народу) виходить ледве дві газети в мові українській і то робиться так „для годиться", про людське око.

При таких цифрах годі серйозно говорити про українізацію, про забезпечення культурних потреб українського народу.

МАЛИЙ ФЕЛЄТОН.

З дороги життя.

Поетичний закон.

Під совітською владою ввійшов у життя один новий закон, який дає змогу громадянам розвивати свою уяву. Кожний може надати своїй дитині якенебудь імя, довільно видумане, не кінче імена святих. Діти називаються: Дніпро, Київ, Волга, Москва, Рибка, Сонце, Радість. А навіть ще сучасніше, в честь революційних подій: Конституція, Федерація, Комуна. Марселєза, Свобода. Аж до Облігації, в честь виграної на льотерії.

У Франції та Англії для невірующих та членів „вільних церков" істнує ця сама свобода. Можна називатись офіціяльно: Кікі, Ф'фі, Люлю, Фіялка, Стокроть, Проспер, Саша. Всі наші родові прізвища є такими плодами фантазії.

Я не є за збільшенням словника імен в імені поступу. Придумування поетичних, оригінальних і чудернацьких імен треба залишити письменникам на їх власні псевдоніми. Родичі мають нині досить клопотів з дітьми вже тим, що мусять давати їм своє прізвище. А в країнах без тривкої, старої традиції революційні закони мають такий вплив як рициновий олій на зреволюціонізований шлунок. Французи та Англійці користуються свободою вибору імен для своїх дітей дуже скромно. Та уявіть собі таку свободу в нас! Половина нашого інтеліґентного громадянства ще недавно писала вірші. І хоча нині не може вже почванитись плодами Музи, але потомством схоче напевно. І всі вони брали ще завзяту участь у політиці. Нема ніякого сумніву, що вся їх лірична політика і політична лірика відбилась би на їх дітях.

І ми мали би такі жіночі імена як: Автономія, Окупація, Опозиція, Кріза, Боротьба, Війна. Сентиментальні батьки на спомин приємних або важких хвилин могли би навіть називати своїх дітей: Відень, Альтана, Пригода, Дорожнеча, Випадок, Поїзд, Левада. Я не хочу давати кілька прикладів: які дісонанси вийшли би зі складення цього рода імен з деякими нашими популярними, суто-українськими прізвищами. Це могло би вразити декого з читачів. Зробіть це самі. Ще й уявіть собі, що в найблищому поколінню люде мусіли би присягати в церкві досмертну вірність своїй жінці: Автономії або Диктатурі! Лекше вже переварити таку варварську назву як Варвара.

Родичі є немилосерні у своїй ніжній любови до дітей. Вони нагадують инколи революціонерів, які любов до народу роблять настільки особистою справою, що хотять творити їх на подобу власних поетичних фантазій. А зле йде в державі, де закони довільної [illegible]

ньому на поезію. Тоді політика стає поезією, а поезія політикою. Комуністичні маніфести і футуризм.

Орест Ордан.

НОВИНКИ.

— **Хто може виїздити за границю.** Міністерство військових справ видало нову інструкцію в справі дозволу виїзду за границю. Згідно з нею, обмеженням щодо виїзду підлягають 1. Мущини, які мають починати обовязок дійсної військової служби, як про це кажуть дотеперішні приписи дотичного закону. 2. Мущини покликані до дійсної постійної служби а які користуються полекшами і є причислені до „запасової". 3. Резервісти (кат. A.) до літ 28 включно. Таким робом до цієї групи входять: а) від скінченого 17. р. життя до 21. р. включно (стаття 14-а, 5 і 6, дотеперішнього закону); б) ті, що користають з відкладеного речинця і є зачислені до „запасу" (стаття 61, 62, 64 і 56. пункт 3 тимчас. закону); в) резервісти катег. A до 28. р. включно. Всі ці мусять мати дозвіл на виїзд від військової влади (PKU). Найблищі осідки PKU можуть видавати їх на випадок дуже важних причин, доказаних документально. До другої групи входять: 1) всі понад 28 років, 2) офіцири резерви, 3) зачислені до катег. C—1 і C—2 санітарних приписів, з поміж мущин від 17. до 28. року включно; 4) зовсім звільнені від війська (катег. D. санітар. приписів і стаття 68 тимчас. закону). Ця друга група одержує пашпорти без дозволу військової влади, але мусить предложити військові папері. Кожний запасовий і резервіст, що виїзджає мусить залишити свою адресу в повітовій команді „uzupełnień". Ці приписи стають дійсними від 1. вересня.

— **Цікава ревізія.** Одержуємо лист з підписами, в якім подорожники описують нам, як у пополудневім поїзді, що їхав 7-го ц. м. з Дрогобича до Самбора, два жандарми ч. 1720 і 1735 шукаючи за грішми, вкраденими якійсь Жидівці, перевели ревізію в цей спосіб, що казали жінкам у вагоні відкривати одіж у присутности зібраних мущин.

— **Смерть з літана.** 10. ц. м. впав у Познані на аеропляновім терені літак з двома летунами: Кораб-Ковальським і Влощко, які згинули негайно.

— **Нові винаходи.** В Америці зробили досвід гіпнотизування через радіотелєфон. Дівчині, яку мали приспати, наложили на вуха апарат у формі шолома і таким робом передали її приказ — заснути. Все це відбулось у великім театрі на очах глядачів. Сеанс скінчився чисто по американськи: сплячу дівчину посадили за виставку крамниці, щоби юрба могла подивитись на чудо науки.

— **Вибори в Ірляндії.** Вибори в Ірляндії призначені на 27. серпня. Буваш. провідник революц. руху Де Валєра поставив свою кандидатуру і обіцяв виступити з промовою перед виборцями. Уряд видав приказ, щоби його арештувати.

— **Комітет вшанування памяти полк. Дмитра Вітовського** порішив поручити одному з найкращих українських артистів-малярів намалювання великого портрету покійного. Полк. Вітовський, один з найкращих представників нашого визвольного руху. Комітет вважає конечним для традиції визвольних змагань увіковічнити його память. Портрет передано буде до Музею ім. Шевченка у Львові до того часу, доки не отвориться окремий музей воєнних памяток, в якого власність перейде цей портрет. Цею дорогою звертається Комітет до всіх членів У. Г. А. та всіх тих, які мали щастя жити в своїй Державі, щоби надсилали грошові пожертви на „Фонд полковника українського війська Дмитра Вітовського". В дальшому пляні Комітет [illegible] тліні останки

БРАУН
Львів, Рутовського 1
Сикстуська 3.
:: СКЛАД СУКНА і ::
БЛАВАТНИХ ТОВАРІВ
у великім виборі — поручає
3—5
БРАУН
Львів, Сикстуська 3.
Рутовського 1.

Покійного з Берліна до Львова та поставити памятник. Гроші слати до Земельного Банку Гіпотечного у Львові, вул. Підвалля ч. 7 на „Фонд полк. Вітовського". — За Комітет: Д-р Стефан Шухевич, Д р Володимир Старосольський, Дмитро Паліїв. До тепер зложили: Д-р Ст. Шухевич 3 канад. доляри й кличе Вп. д-ра Ф. Евина у Львові й Вп. Д-ра Ріпецького в Сокалі, Д-р Андрій Лунів 3 канад. доляри й кличе Вп. Д-ра Миколу Шухевича у Львові, Д-ра Волод. Левицького в Копичинцях, Д-ра Волод. Електоровича в Чорткові й Вп. Д-ра Діонізія Щуровського в Мельниці. Роман Купчинський 100.000 мп. й кличе Вп. Гриця Терлецького в Милятичах і Мирона Луцького в Янчині. Левко Лепкий 100.000 мп. і кличе Вп. Антона Максимовича і Юрка Сасика, власт. коп. в Бориславі, Вп. Богдана Ксьонжека, дир. коп. в Румунії.

— **Конференція Европейської Студентської Помочі в Параді.** Нам пишуть: 5. липня ц. р. відбувся в помешканні Української Громади в Берліні звіт делегата на конференцію Европейської студентської помочі від українського студентства в Німеччині ст. П. Кожевникова. Конференція відбувалася в Параді від 14. до 22. червня. На конференції було присутніх 126 делегатів, що представляли студентство 33 націй Святочне відчинення конференцій, відбулося в Будапешті в помешканні Вищої Технічної Школи в присутности представника угорського уряду, угорського студентства та инших. 25. делегати виїхали до Параду, де і відбувалася ціла праця конференції. Конференція мала за завдання крім плекання всесвітної студентської солідарности ознайомити як керовників европейської студентської полочі так і ширші кола студентства в матеріяльним положенням студентства поодиноких народів та з тими шляхами, якими найліпше може переводитися допомога потрібуючим студентам. З дня 15 по 20, поодинокі делегації скадали звіти ілюстрацією до котрих була влаштована виставка. Українська делегація, що складалася з 5 осіб, (д-р М. Мельник, ст. М. Тютюнника ст, Бачинський, ст. О. Лупашко та ст. П. Кожевників) давала свій звіт 18. 7. на вечірньому пленумі. Українська частина виставки була найліпшою з поміж инших і звертала на себе увагу всіх присутніх делегатів. 20. давала п. Гредін звіт про положення студентства на Великій Україні. В перервах поміж пленумами працювали поодинокі комісії, яких було 6 і які розбірали такі питання: 1. Директиви для праці Европейської студентської помочі. 2. Самопоміч, 3. Притягнення ширших кол студентства багатших країв до допомоги потрібуючим студентам. 4 Допомога еміграції та національним меншостям, 5. Допомога студенткам, 6. Майбутність европейської студентської помочі. В комісіях брали участь і представники української делегації. В працях по комісіях та на пленумі конференція звернула увагу на потребу помочі хорим і політичним емігрантам та на організацію і поширення „Студентської самопомочі". З окрема з постанов конференції варто відмітити, що ціла допомогова акція українському студентству має іти за посередництвом Цесуса. Так само, щодо допомоги хорим то в першу чергу будуть узгляднюватися студенти Україні, які знаходяться в найгіршому положенню. Ціла конференція пройшла під знаком примирення всіх тих непорозумінь, що повстали поміж студентством різних народів в наслідок війни та дальшого розвитку політичних подій. З цього боку надзвичайно характерна промова французького делегата, що була перенята бажанням усунути ті ненормальні, протигуманні відносини які існують нині поміж німецьким та французьким народом. Голова німецької делегації д-р Тільман немов у відповідь — багато кажучи без слів — підійшов і стиснув руку французькому делегатові. Цей момент викликав велике зворушення поміж делегатами і дав доказ, що конференція дійсно спричинилася до розвитку і скріплення справжньої — на основах науки Христа побудованої — студентської солідарности. 22. червня відбулося урочисте зачинення конференції.

— **Похорон проф. Ягіча.** Рада міністрів в Белграді рішила поховати Ягіча на державний кошт, а вдові покійника визначити пенсію.

— **Зріст населення у Франції.** За перші три місяці ц. р. у Франції записано 196.105 народин і 190.036 сконів, 70.656 подруж і 5.666 розводів.

— **Дві смерти.** Чужинні телеграми подають неперевірену покищо звістку про вбійство відомого російського проф. Ковалевского і перевірену про смерть московського проф. Верещагіна.

— **Де є золото.** Ню-Йорські часописи повідомляють, що в Мексику відкрито нові величезні копальні золота та срібла.

— **Плата для гімназійних учителів.** Гімназійні вчителі мають одержати за вакації плату за т. зв. надчисельні години.

— **Гарна плата.** Річна рента англійського короля рівняється 470 тисяч фунтів; вона була означена 12 літ тому парляментським комітетом.

— **Союз дівчів українського театрального мистецтва** уладжує у Львові в салі Т-ва Лисенка, Шашкевича 5. дві вистави, а саме: Вівторок дня 14. серпня 1923 при участи артистки М. Морської „Чортиця" драма на 5. дій К. Шенгера. Середа, дня 15. серпня 1923 „Псотник" комедія на 4. дії А. Коцебуе. Участь беруть: К. Козак, Вірленська, Л. Іскорка, Н. Орлівна, Лесь Остоя, Ф. Демиденко, М. Старчук С. Романченко, І. Олексієнко.

✝ Посмертні згадки.

Володимир Хавалка, ученик VII. кл. акад. гімн., упокоївся дня 1. серпня по довгій тяжкій недузі в домі своїх родичів в Хмільні. В. Й. П.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

ДІМ ГЛИНЯНСЬКИХ КИЛИМІВ
ЛЬВІВ, пл. Св. ДУХА
при вул. **РУТОВСЬКОГО** (біля костела Єзуїтів).
поручає
ГУРТІВНУ І ДЕТАЙЛЬНУ ПРОДАЖ КИЛИМКАРСЬКИХ ВИРОБІВ ФАБРИКИ
М. ХАМУЛА у ГЛИНЯНАХ
Килими на підлогу, перед ліжка і над ліжка, накидки на отомани і буяки, хідники, подушки, потаравки, килимові і шкоцькі портіери у найбільшому виборі. Приймаються замовлення на виконання килимів після жаданих розмірів і взорів.
Виставляємо на „Східних Торгах" в павільоні Штуна.
278 1—5

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

„Народній Театр" Тов. „Українська Бесіда під дир. Й. Стадника. В Підволочиска — сала „Сокола", поч. 8 веч.

Понеділок 13. с. м. Виступ А. Ганка. „Галька", опера.

Вівторок 14. с. м. „Барон Кіммельзе", опера.

Середа 15. с. м. Баронцигани".

Четвер 16. с. м. „Троянда Стамбулу". 1—2

Пятниця 17. с. м. „Уріель Акоста".

Союз діячів українського театрального мистецтва у Львові. — Сала Т-ва Лисенка — Шашкевича 5.

Вівторок, дня 14. серпня 1923. **Гостинний** виступ артистки М. Морської „Чортиця", драма на 5 дій К. Шенгера (переклад Я. Сенькова).

Середа, дня 15. серпня 1923 „Псотник", ком. в 4 діях А. Коцебуе.

Початок о год. 8. веч. — Білети в Союзнім Базарі а в день вистави від год. 6-ої при касі.

Дрібні оголошення.

РУТИНОВАНИЙ лінгвіст, вчучує під гарантією в 10 лекціях французької або англійської мови. „Paris Londres 4" Адміністрація. 280 1—1

МОЛОДИЙ МЕХАНІК, пристійний, добре ситуований, бажає навязати знайомість з симпатичною, незалежною панною в матримоніяльній цілі. „Bimmer 3." Адміністрація. 279 1—1

ФІРМА „TEXTYL" для ткацького промислу в Рави руській поручає: ткацькі і килимкарські верстати, сталеві бляти, начиння, човники, щітки до чесання вовни і лену, провадить науку ткацтва і килимкарства. 277 1—1

ФОРТЕПЯНИ і піяніна строєння, репарація. Виїжджаю також на провінцію. Глубока 18. Благодір. 276 1—2

УКІНЧЕНА СЕМИНАРИСТКА з матурою, сирота по священику, — шукає лекцій з народних або виділових кляс, чи іншого відповідного заняття, — найрадше бізнько Львова. Ласкаві зголошення з условіями слати до адміп. „Діла" під „Обовязок". 274 1—2

ХТО ЗНАВ БИ адресу інж. Лисинецького і Галі Кіндій зволить ласкаво донести Стефанії з Лисинецьких Підлужній в Березинах. 275 1—1

МЕШКАННЯ для 2 ученнць пошукується. Оплата за готівку або харчі. Зголошення: Михайло Величко, Підмихайлівці, п. Журів. 268 2—3

УГОЛЬ, дахівку, нафту, свічки, томасину доставляє по фабричних цінах фірма „УНА" Дрогобич, Стрийська 14. 184 5-12

ПРИЙМУ 3-ех малих ученників в провінції на мешкання і харч. Нагірна, Содова ч. 1/III., бічна вул. Потоцкого. 235 3-3

ЛИСТУВАННЯ.

(Запити і відповіди).

Люся Негребецька очікую Тебе в четвер 16. с. м. у Львові І. В. 1—1

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

Подяка.

Тижко опечалена родина бл. п. Зиновія Матковського по тяжкій втраті мужа, брата, шваґра та дядька дякує отсим щиросердечно Впр. о. Раднику Ізидору Бобикевичеви, пароховi в Саджавці за зворушуючу мову, що у піднесених словах при виносі тіла із дому жалоби звеличав покійного як добродія і народного героя, Впр. о. пароху Жукотина, Волод. Левицькому за прегарну промову в церкві, Вп. Добродіеви Воробцеви, емеритованому учителеви та Вп. Горбачевському, управ. школи в Коршеві за надгробні промови; за безінтересовну участь у похоронних обрядах оо. Балицькому з Молодятина і Латишевському з Ланчина; Вп. Учительству коломийського і надвірнянського повітів, що громадно явились, щоби віддати посліднну прислугу, Вп. Радникови суду, В. Щербатюкови, селянам із Саджавки, спеціяльно селянам із Жукотина, що не жалуючи гарячого дня жнив, із правдивою саможертвою явились числено на похороні, відбувши чотиромилеву дорогу до Саджавки і щирим своїм співчуттям осолодили ці тяжкі хвилі осиротілій родині. *Александра жена, Марія сестра, Іван шваґер, Ярослав, Никола і Ірина сестрінці.* 265в) 1—1

Перльмуттера УЛЬТРАМАРІНА
є найліпшою і найзгідатійшою фарбою до білля, вапна і по малярських пілей —
К. ПЕРЛЬМУТТЕР
ЛЬВІВ і в ЗНЕСІННЮ коло ЛЬВОВА.
2497 Бюро: вул. Сонішна 26. 0-10

Спеціяліст венеричних і шкірних недуг
Д-р І. Мунд
б. секунд. віден. і львівськ. шпиталів ординує від 8—10, 12—1, 3—6, в ned. від 9—1.
ЛЬВІВ, вул. Аснина І. (ріг Панської).
249 2—4

ЦЕМЕНТ портляндський
першорядної якасти лише вагоново, сейчасова достава „ПІЛЬОТ", Львів, 201 Баторого 4. 6—20

Шкільні книжки
для середніх та народніх шкіл
Замовляти можна на складі:
Івана Калиновича в Золочеві.
Достава книжок почтою за післяплатою.
214 4—10

Український картковий стінний календар на 1924. рік.
вже друкується і незабаром появиться в розпродажі. Ціна 10000 мп.
Замовлення за надісланням готівки або за післяплатою приймає ласкаво
248 **Бр. Янів, Львів, Руська ч. 18.** 1—3

ПОРУЧАЮТЬ
ОКУЛЯРИ, ЦВІКЕРИ
від найдешевших до найдорощих у всіх родах. Сила Цайсса, Буша, Герца,
ЛЬОРНЕТКИ
полеві і театральні першорядних марок. — Замовлення з провінції полагоджується відворотно. 10-50
2151

ЛЕВ ЯНДЕЛЬ і Ска :: у ЛЬВОВІ :: Легіонів 1.
Телеф. 458. Адреса тел. Оптика Львів.

За редакцію відповідає Ол. Чмола. З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 107 (9.988). Львів, середа 15. серпня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч., II. пов. Конто почт. ощад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 45000 Мп. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 70.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунії 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 70000 мп. Зміна адреси 3000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 2.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 14. серпня 1923.

Менше політиканства, більше праці! (*мс*) Задивлена у високу політику — наша суспільність рівнучо замало посвячує уваги внутрішнім справам. Безумовно, Европа переживає критичний момент. Версайльський трактат не зліквідував площин терть поміж поодинокими народами. Навпаки, він підсилив їх. Пятий рік минає, як замовкли останні вистріли в світовій війні, а в Европі більше пального матеріялу, як було перед світовим зривом в 1914 р. Европа на вулкані.

Кождий черговий день може принести події великанського значіння. Наслідки нової бурі, яка заваготіла над Европою, можуть мати куди більше значіння, як хмаролім в рр. 1914—18. В такий момент, очевидно, треба пильно стежити за подіями довкруги українських земель і в Европі. До цих подій треба пристосовувати нашу працю, працю, яка вимагає напруження всіх наших сил до найвищої степені.

Одначе всі надії покладати на добрий збіг обставин, на події, які мають пійти саме по лінії наших бажань, може тільки людина неорозумна і легкодушна. Бо тільки тоді зовнішні події можуть принести нам користь, коли у нас буде сила примусити числитися з нами ті чинники, з якими доведеться нам мати діло; коли у нас буде сила здобувати в ході подій те, що нам по всім правам Божим і людським належиться. Инакше грозить небезпека, що колесо історії перекотиться ще раз через простори наших земель, оставляючи за собою тільки ще більшу руїну, ще більше розбиття.

Тому треба куди більш уваги присвятити нашим внутрішним справам, організації наших сил на всіх царинах національного життя, як це у нас робиться.

Між тим у нас інтелігентна публика більше цікавиться справами великої політики, ніж пекучими справами нашого внутрішнього життя. Стара галицька недуга. Нераз нарікав на цей наліг галицької інтелігенції незабутній Франко. До речі — сторінки, присвячені саме цьому налогови в „Молодій Україні" — і досі не стратили своєї актуальности. Хоча писав їх поет перед двайцяти роками. Цей наліг в останніх роках розрісся до небувалих розмірів. Люде призвичаїлися найперше покладати всі надії на Чергову весну, а в останньому році вже навіть на кождий черговий місяць. І ні сподівання, це політиканство — звільняє людей від праці. Бо пощо напружувати енергію, пощо наражувати свою особисту свободу, свою карієру, свій спокій, коли все одно — завтра буде инакше, коли „Bóg łaskaw na Rusiny", коли в Европі кипить і т. д. і т. д.; а кінцевий висновок: верби зародять грушки. Доля піднесе нам в презенті дарунок саме такий, якого собі бажаємо.

Це політиканство прибірає жахливі розміри. У нас так богато говориться про заграничну політику, а дуже мало, застрашаюче мало — про наші внутрішні пекучі справи. В кождому місті й містечку ви найдете цілу низку інтелігентних людей, які вам будуть снувати в безконечність свої міркування на тему заграничної політики, а рідко стрінете людину, яка зобразила би вам картину роботи в повіті, яка сказала би вам, що в даній місцевости можна і треба зробити, які талановиті одиниці є до диспозиції в поодиноких місцевостях. Читайте нашу пресу, зверніть окрему увагу на дописи з краю. Чи найшли ви коли в дописах з провінції картину повіту: що в ньому робиться, чим повіт живе? Ні! Найвище стрінете там опис якогось одного факту, одної події.

Праця нашої інтелігенції на місцях носить припадковий, доривочний характер. Тут і там найдеться одиниця, яка займається „Рідною Школою", кооперативою, аматорськими вистєвами і т. д. Тут і там найдеться одиниця, яка пробує провести політичну організацію. Одначе годі спонукати наших людей до проведення організації у великому масштабі; організації, яка обняла би всі царини національного життя; організації, яка використовувала би всі активні одиниці в повіті; організації, яка мала би на увазі всі ходи противника, якими він послугується у своїй акції в даному повіті, щоби тут як найсильнійше усадовитися, щоби нам завдати якнайсильнійший удар.

Що й казати! Найбільш людину мучить і спонукує до рухливости, коли їй діється кривда. Починаючи від 1919 р., скільки наших людей мучилося по тюрмах, скільки їм доскулювано на місцях! Та чи є у нас повна картина тих всіх жахіть, які пережили західноукраїнські землі за тих кілька років? Це ж епізоди, з яких складається історія визвольних змагань нації! Цеж епізоди історії, на яких повинні ми виховувати чергове покоління!

Коли Поляки зробили погром Жидів у Львові в жовтні 1918 р., два місяці пізнійше появилася на европейських мовах тонка, богато ілюстрована книжка. І скільки гомону було в европейській пресі! А цей погром — в порівнянню з подіями, які мали місце в останніх роках на широких просторах українських земель дрібний епізод. Між тим про ці події крім недокладних, неповних заміток в пресі — появилися всього два томики, до речі кажучи — недбало зредаговані. І тільки на українській мові. Хоча мова фактів куди сильніша від хоч би як талановито написаних теоретичних міркувань!

Чому воно так? Бо люде надіються, що хтось їх виручить. Хтось прийде, змінить ролі, а тоді вже все буде гаразд. Обовязково — все буде гаразд... Навіть історію їхніх страждань напише в науку їхнім дітям — хтось, що прийде...

На ділі поза політиканством наших інтелігентів криється значна доза лінивства. Його треба як найрадикальніше позбутися. Инакше доведеться тяжко покутувати за нього.

ТЕЛЕҐРАМИ. П. А. Т.

Новий кабінет в Німеччині.

Берлін. Урядово доносять: Президент Німеччини затвердив новий кабінет в такім складі: канцлер Німеччини і міністр заграничних справ Штресеман, міністр відбудови і заступник канцлера Роберт Шмід, міністр праці д-р Браун, міністр внутрішних справ д-р Цольман, комунікації Езер, фінансів д-р Гельфердінг, народної оборони Геслєр, справедл. Ратбрух, промислу д-р Лютер, окупованих теренів д-р Фукс, господарки д-р Раумер. Почта не обсаджена.

Анґлійська нота.

Льондон. Анґлійська нота зазначує, що анґл. правительство є рішуче за тим, щоби розглянути справу німецьких сплат. Треба скликати спеціяльну комісію, не лише з участю американського делєгата, але навіть і цих держав, котрі не брали участи в війні, а навіть і Німеччини. В справі Поруря анґлійські знатоки заявилися за німецькою інтерпретацією Франція і Бельгія заявили офіціяльно, що не кинуть зайнятих областей, поки Німеччина не виплатить реп. чинитьб. Це доказ, що вони думають остати на окупованім терені не менше як 36 літ, передбачених на сплату 132 міліярдів. Тепер уже ясне, що Німеччина не заплатить цієї суми в означеному реченці, отже окупація Поруря перетягнеться в безконечність. Це викликує тяжкі економічні наслідки в цілому світі і загрожує мирови. Франція і Бельгія не зєднають собі громадської думки світа продовжуванням такого небезпечного положення.

Французька преса проти анґл. ноти.

Париж. Ціла майже преса осуджує анґлійську ноту. Лише „Ер Нувель" поручає безпосередні переговори зі Штреземаном навіть перед понеханням пасивного опору. „Ль' Евр" протестує проти становища Болдуіна, котрий інтереси анґл. капіталістів ставить понад жертви Франції і Бельгії. „Матен" називає ноту вершком перфідії і суперечностей. „Еко д' Парі" значує, що Анґлія кидаючи теперішнє становище, вертає до давної політики зперед 20 літ.

Керзон у Парижі.

Париж. Льорд Керзон прибув 13. ц. м. до Парижа в переїзді на лічення. Він старається оминути всі політичні стрічі.

Одеса—Ню Йорк.

Москва. Совітське правительство заключило з анґлійським тов. корабельної лінії договір, силою котрого між Одесою і Ню-Йорком створиться комунікацію двічі на місяць.

Кріваві заворушення в Німеччині.

Галле. З Лібек звідомляють, що прийшло до кріваних сутичок з поліцією. Поліція покористувалася пальним оружям. 11 чоловік тяжко і лекше ранених. В Ганновері вибух також страйк.

Глоговск. В суботу прийшло тут до великої демонстрації. Спліндровано богато склепів із харчами і инш. артикулами першої потреби. Опісля пійшли демонстрати до околичних сіл і вдерлися до хазяйств, відкіля забрали засоби поживи

Берлін. Під Берліном прийшло до сутичок між поліцією і страйкуючими робітниками, що намагалися повивертати вагони підземної залізниці. В инших околицях міста страйкуючі робітники повибивали виставові шиби в крамницях.

Радіч в Хорватії.

Відень. „Н. Фр. Прессе" звідомляє, що Степан Радіч перебуває все ще в Хорватії.

Ергард на Угорщині.

Будапешт. По донесенням одного з понеділкових часописів, Ергард перебуває на Мадярщині, в Балятон Фельвар. Мешкає в гостинниці під фальшивим назвищем.

Страйк друкарів в Мінхен.

Мінхен. З причини закриття „Мінхенер Пост", друкарі страйкують.

Курс грошей.

Львів, 13. серпня. Дол. амер. 295.000—300.000, дрібні 293.00—296000, дол. канад. 260000—265 000, дрібні 257.000—260.000, німецькі марки 50 і 100 0·18—0·20, 10 тис. 0·20—0,24., стар. еміс. 2.70—2,80, сотки стар. еміс. 1·50—1·90 лєї 11500-11800, дрібні 1140—1150, кор. чеські 8300—8500, дрібні 8200—8250. Австр. тис. пол. емісії 1400—1450, стар. еміс. 8500—9000, сотки стар. еміс. за тис. 12.000—14, дрібні á 10 за тис. 10—12.000, австр. штемплі 370—375, австр. перекази 385—390, Франки франц. 13800—13900, фунти стерл. 1 00000—1250000 франки швайц. 44.6 1—44.800.

Золото: 20 кор. 12·0000—1250000 20 фран. 1,000.000—1,100.000 20 мар. 1,350.000—1,400.000, 10 руб. 1.500000—1,550.000, дол. 280—285000.

Срібло: Кор. австр. 19500—20000, 5 кор. 95000-10 000, фльорени 47500—50000, рубл 85000—86000, копійки за 1 рубель 44000—46000, леї 16500—17000.

Ціпіх 13. серпня. Берлін 0·000145 Голяндія 217·50, Ню Йорк 552.50 Льондон 25.25, Париж 30.75, Медіолян 23.45, Прага 16.20, Будапешт 0.03½, Букарешт 2.50 Бельград 5.85, Софія 4.80, Варшава 0.0025, Відень 0.0077 1/4, Австрійські штемплі 0.0077 1/2.

Пр. 478 23. В імени Річпосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 97 (9978) з дня 3. серпня 1923. в артикулі під заголовком: 1) „Отвертими очима" в уступі від слів: „В боротьбі" до вінця артикулу містить в собі єство злочину з § 65 а закона карного узнав доконаку дня 2. серпня 1923 конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 пр. кар. заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відповічальному редакторови тої часописі, щоби се рішення помістив безплатно в найближшім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17 XII. 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, з іменне засудження за переступство на гривну до 400 Мп. — Львів, дня 4. серпня 1923.

(Підпис нечиткий.)

Похід проти української школи.

Варшава, 9. серпня 1923.

Як тільки наші посли вступили до польського сойму, з тогож дня уложили певну програму праці, програму боротьби за права українського народу.

Шкільне питання є для нас питанням першорядним, таким самим як земля, як церква.

З перших же днів почалося вносити до сойму домагання, щоб вивести на певний шлях шкільництво українське. В першу чергу добивалися ми внесення обмежень і знесення насильства над народньою душею.

Сотні нашого учительства безправно не допускається до праці в школах. Других звільняється зі шкіл (на Волині), викидається на вулицю, позбавляється хліба. Натомість насаджується нам учителів, дуже часто людей безграмотних, нездалих до праці в школі, незначних мови населення. Учительки цієї категорії наш народ уже охрестив „поярками" (і це справедливо по їх попередньому фаху).

Конституція забезпечує нам мати таку школу, якої люде хочуть. Але на всі домагання, на всі просьби українського населення нема досі ні одної української школи на цілу Холмщину і на Підляшшя... На Поліссю маємо їх щось коло 20, а на Волині хоч і є трохи шкіл, але вони в більшости українські тільки по назві, бо в кожній сидить такий самий „pan nauczyciel panującej narodowości" — „під доглядом котрого більшість науки мусить вестися мовою польською, а науку української мови зводиться до кількох годин на тиждень „про людське око".

Українських шкіл середніх державних на всю Волинь, Холмщину, Підляшшя й Полісся не маємо жадної. Є дві приватні гімназії в Кремянці і в Луцьку, але і до тих чіпляються, і то їм очі муляє. Уже в кремянецькій гімназії не дозволила влада на нищі кляси. Як же може приватна гімназія утримуватися, коли буде мати тільки кількадесять дітей у старших клясах? А треба знати, що ні тій, ні другій гімназії не дали прав. Діти, що скінчили їх, не мають права вступати до вищих шкіл, не мають права на полекші при відбуванню військової служби і т. д.

Український клюб в обороні рідної школи вніс наглі внески до сойму про те, щоб:

1) покликати до праці безробітне українське учительство на Холмщині, Підляшшю, Поліссю й Волині;

2) перевести ревізію в справах масового звільнення учителів і перестати дальше не практикувати;

3) приступити до відкриття українських шкіл в Холмщині, Підляшшю й Поліссю, а ще до того зараз же негайно ввести у всіх школах на тих землях обовязкове навчання української мови;

4) відкрити українські учительські семинарії, а зараз хоч би одну в Дермані;

5) прийняти на державний кошт і надати права нашим двом приватним гімназіям в Кремянці і в Луцьку;

6) внести закон про ціле шкільництво для всіх національних меншостей. По думці сього закону народ повинен мати таку школу, якої собі бажає;

7) Опріч того переслано до міністерства освіти безліч прохань з усіх закутків наших земель про відкриття українських шкіл;

8) внесено десятки скарг на насильство над нашим народом;

9) подали ми цілий пляи середніх шкіл, котрі мали покрити сіткою українські землі.

Нічого з того нема.

На одному з засідань освітньої комісії сойму зясував я всі наші кривди і жаждав слідства з боку міністерства в цій справі. Комісія прийняла це все, але міністерство ось уже третій місяць мовчить. А тут наближається новий шкільний рік. Тому ми виступили знов з внеском, щоб, не чекаючи на окремий закон, міністерство відчиняло українські школи початкові й середні, де того вимагає людність.

За цим внеском промовляв наш посол С. Хрущький, котрий розкрив перед соймом всю недолю нашої школи.

В часі промови послові С. Хрущькому повелося відпаровувати атаки „Хєни". По промові вилів на трибуну міністр освіти Гломбіньскі. Цей міністр не міг сказати просто, що не хоче дати українському народові можливости мати рідну школу. Не випадало того говорити, бо моглоб воно зробити неприємне для Польщі враження за границею. Отже почав викручуватися тим, що Польща ще не має взагалі закону шкільного, котрий би обіймав всю школу в цілости. А не маючи того, ніби то не можна відчиняти українські школи. Далі став натискати на „панствову мову" в школах, на необхідність закону, щоб її всюди викладали й т. и., а до того нібито знов таки не можна відчиняти українські школи*). Далі став дворювати вину на „злади заборчі", на війну і т. п., котрі знищили, або не залишили готових шкільних будинків, а через те знов таки не можна відчинити українські школи. Словом, на все є викрут. А ось чому зачинюються українські школи і чому на їх місці закладаються польські: чому для польських шкіл забираються навіть сілі на заїзничних дворцях (напр. в Озерянах на Волині); чому наше кваліфіковане учительство виганяється зі служби, а приймається на учительські посади Поляків без жадної освіти; чому маємо багато сіл, де стоять шкільні будинки, а вчителя не назначається, бо селяне не хочуть Поляка, а Україниа не хочуть Поляки призначити; чому не можна української школи відкрити тимчасом хоч би в більш-менш просторій селянській хаті, коли це можна робити для польської школи; чому не можна будувати на державні кошти будинків для української школи, коли їх можна будувати для польської; чому насильно забирається від людей будинки, ними збудовані, і садовиться туди польську школу; чому не находиться будинків для наших державних середніх шкіл, і ми їх ні одної не маємо на цілу Волинь, Холмщину, Підляшша і Полісся, коли в той самий час знайшлися і будинки і шкільні прилади і меблі і фізикальні кабінети з бувших державних і приватних середніх шкіл для 8 польських гімназій на одній Волині; чому освіті нашого народу держава прислужилася тим, що закрила нашу єдину учительську семінарію в Дермані на Волині, а майно її: багатий фізикальний кабінет, шкільні меблі і повне умеблювання інтернату семінарського вивезено і роздано польським школам; що зробило і що має зробити міністерство, щоб змінити на краще той жалібний стан, до якого довела нашу школу Польща, на все те пан міністер нічого не відповів. Чи будуть заложені потрібні школи для українського народу чи ні; чи буде внесений нарешті закон про шкільництво для національних меншостей, чи ні — про це теж нічого не сказав. Очевидно і на трибуну виходив польський міністр єдино з тим, щоб щось говорити, але разом нічого не сказати.

*) Таж ту кохану мову вже і без закону товчуть по всіх школах, яко обовязкову.

В часі того викручування українські посли і Білоруси почали перервати Гломбіньскому окликами: „Польський Апухтин. Гнобитель Українців". „Душитель духа українського".

Договорив таки. Закінчив на тому, що ніяких кривд народови українському не діється. Нема чого підіймати крику.

Тут зчялася страшна буча!

Пястовці й правиця кинулися в сторону українських і білоруських послів, лізли з кулаками. Українці й Білоруси вийшли з салі зі співом:

„Не пора, не пора, не пора
Москалеви й Ляхови служить".

Маршалок за це виключив голову клюбу посла С. Підгірського з засідання. (Разом з тим стратив він за пів місяця посольські дієти.)

Це поведення влади і польських „суверенів" зі сойму у відношенню до життєвих потреб українського народу — повинно найти найширший відгомін на західних землях України.

Сергій Козицький,
соймовий посол з Волині.

Льойд Джордж про німецьку катастрофу.

У „Neue Freie Presse" поміщена велика стаття бувш. англійського премієра п. з. „Проба сил між Німеччиною і Францією. Погані виглади для Европи". Оця стаття визначується всіма прикметами красномовства Л. Джорджа, в якому єднались практична тверезість і палкий патос народнього трибуна. Подаємо з неї кілька виймків:

МИХАЙЛО РУДНИЦЬКИЙ.

Літературні банальности.

(Докінчення.)

Чи є банальні ідеї? Для скороченого порозуміння часто, надто часто кажемо, що є. Може краще було би казати, що є банальні люде. Автор потрібує незвичайно мало слів, щоби виявити свою індивідуальність або порожнечу. Чи є банальні слова? Кожний вік, кожна невеличка доба літератури, находять нові слова, якими залюбки користуються. Кожний з нас має свої улюблені слова, немов страви, імення, пахощі та коліри, инколи й не знаючи про це. Деякі письменники, як дехто з нас щоденно, повторяють ці самі слова зі завзятою вірою неофітів, які добачують поза ними всеспасаючі символи. А проте літературний твір, як кожна індивідуальність, що висловлюється сущільністю своїх психофізіольогічних засобів не доказує своєї живучости оригінальною ідеєю або хамелеоновою фосфоризацією слова. Яку ідею має „Отелльо"? Небезпеку заздрощів? Міць любовної жаги? Велич та приниження людини завдяки цьому самому почуванню? Хто з нас вибравши аналогічну тему зважився би нині зупинитись на такім невибагливім щитві конфлікту між дієвими особами? Чи може переживаємо ще й нині трагедію Отелля, разом з ним, тільки завдяки непереможному чарові Шекспірівської поезії? Прочитайте уважно текст цієї трагедії, а побачите з якою дбайливістю держиться Шекспір розмов про буденні справи. Його патос не сплететься перлами афоризмів і брилянтами криштальних мудрощів про проблеми буття. Сучасний інтелігент за чорною кавою в ресторані, по півночі, може кинути більше влучних помічень, дотепів та парадоксів про жіночу химерність.

Творчий талант виявляється більше в тому: чого він не каже, ніж у тому, що каже. Шекспір дав найкращий приклад, як з цієї самої теми можна добути зовсім нові акорди вражінь, вирізуючи цілі шматки з чужого написаного тексту. Він не лякався стати передмійським кравцем, що перелицьовує чуже лахміття. Він не соромився сам вгортатись ним і показувати його діри. Можна сказати, що крізь ці діри можна було бачити багато цікавійшу основу ніж найкраще шитво: його власну голу стать.

Пересічний інтелігент з непоглибленим хистом до літератури ніде не находить таких великих аналогій а геніяльними творами як у власній мазанині. Повінь „науковости", яка заливає мілину нашої висихаючої літератури може стати прегарним взірцем такої цілющої омани витвореної пахощами друкарської мази і цвіллю старого шпаргалля. Люде, що хотять здобути в нас літературне імення найбільше посидючою частиною свого тіла а які не в силі навіть написати популярного оповідання для хлопського календаря, добувають зі закутин горіща та пивниць, у боротьбі з мишами, т. зв. „матеріали", „причинки", „документи" нашого літературного руху. Вони розуміють „оригінальність" якнайвірнійше: друкують чужі „оригінальні" тексти, прикладаючи до них свої „критичні замітки". І все це цінне літературне надбання розсипується перед нашими очима від їх двохтрьох висновків. Добуті ними матеріяли ожили би швидше самі, коли би їх залишити мов сир для дослідів червякам.

Найгеніяльнійший історичний документ стає обявою громадського уряду, коли письменник з освітою вийта починає розясновати його зміст та вагу. Вряди-годи чути в нас голоси здивування: чому письменники не черпають повними жменями прецікавого матеріялу з такої доби як нинішна, пребагатої в події. Коли літературний матеріял ллється з неба дощівкою, тоді не треба бути письменником, щоби його збирати, а цебриком. І цебриків маємо досить. Дощівки ніхто не збирає у вази та флякони.

Ріжниця між цим самим матеріялом зібраним справжім письменником і водоносом є ріжницею між формою і вартістю посудин. Форма і вартість посудини означує заздалегідь, що в неї можна збирати. Слова прибирають обриси індивідуальности людини так само як рідота форму посудини. Колиб оригінальність ідей залежала від сили поодиноких слів, тоді найоригінальнійшими письменниками могли би стати автори словників та граматик. Одні повинаходили би найможутнійші та найбільше привабливі слова, другі знали би тайну як ними користуватися.

Візьміть кілька зразків нашої сучасної поезії та критики. Поети, які силоміць хотять оминути банальности кладуть поруч себе якнайбільше незвичайні слова, щоби таким робом прокинути якнайоригінальнійші асоціяції; про вигляд строфи більше дбає друкарський складач ніж автор. Така поезія дуже живо нагадує словник з якого відкинули азбучний порядок і пояснення слів.

Т. зв. наукова критика нагадує догматичну плутанину наших граматик. Вона хотіла би пошанувати всі факти живої мови і замість спромогтися на їх синтезу запорпується під румовище зроблене своєю кертичною аналізою. Вона аналізує літературні форми не маючи ніяких ідей про літературу і цитує всі можливі ідеї, тому, що не відчуває ніяких ріжниць між літературними формами. Є в одній з наших граматик сентенція, яка може стати символом такої критики: „В українській мові не терпляться пассіва". У критиці званій у нас наукою не тільки терпиться пассивність, а вважається першою умовиною її „науковости". Представник такої науки віднаходить недруковані матеріяли, розумні книжки, навіть „ідеї сучасної критики" і робить з цього саламаху. Йому бракує тільки стилю і він щасливий, що гадка Біфоне „Стиль це людина" стала вже банальною.

„Це є скінчений хаос. І Франція і Німеччина були би вдоволені, щоби якось поладнати всю цю історію, але і одна і друга є надто горда, щоби признатись до цього. Тому боротьба ведеться далі зі шкодою для обох країн. Бельгія вже жалкує, що взагалі ступила ногою на рурській території, але не знає як звідтіля вернутись, Італія вже призабула, що вона сама приєдналась до окупації, її обурення як глядача зростає, але поки не зросло ще до такої висоти, щоби його можна було добачити через Альпи. Велика Британія висловлює свое невдоволення бурмотінням у найвищих нотах: у французький і німецький бік...

„Єдина реальна річ довкола якої кружляє суперечка — це річ, пропорціонально невеличка. Скільки може заплатити Німеччина і яким робом? Але жах великої війни запаморочив європейський мозок. Народи не думають нормально...

Кожного цікавить одно, чи радше два питання: як це все скінчиться і коли?"

Л. Джордж зважується на кільканадцять передбачень, зазначуючи, що в теперішній момент вони настільки привабливі, що і зрадливі. Він подає характеристику през. Поанкаре, якого називає дуже талановитою людиною і великим патріотом, одначе вважає його жертвою пересудів поза якими не добачує фактів. Найважнійшим фактом, яким знехтував Поанкаре є цифра 10 мільярдів марок у золоті, заплачених Німцями Франції за 3 і пів року.

„Чи найближчі 3 і пів року — питає Л. Джордж — принесуть Франції завдяки її окупації таку саму суму? Ніхто з провідників французької окупації в Рурі не передбачив такого завзятого опору, з яким зустрівся... Державні діячі будують надто часто свої надії на слабих основах, коли не беруть на увагу непереможних резерв людської моральної сили, яка не є записана у військових паперах і державних списках. Такою самою несподіванкою був для Бісмарка опір Парижа в 1870. р. як нині є для Поанкаре опір у Рурі. Коли остання регулярна армія була знищена і останні офіціяльні припаси вичерпані, боротьба геройських громадян продовжувалась ще довгі місяці. Мало людей було в Англії, які вважали можливим, щоби селяне-Бури могли боронитись проти неї довше як 3 місяці. А проте вони видержали 3 роки і піддались тільки при умовинах, які не нарушили їх честі.

„Рурська трагедія не є першою і не буде останньою трагедією до якої дали почин легковірні справоздання генеральних штабів і цивільних урядів, основані на вязці актів... Нині на рурській території стоїть уже стільки Французів, скільки їх мав під собою Наполеон під Ватерльо. А що торкається вугля, то ця армія перевезла його через кордон на протязі 6 місяців стільки, скільки його постачали Німці на протязі місяця в добі т. зв. „несовісних достав", які саме спричинили французьку окупацію".

„Але і людська витревалість має свої межі. Франція або Німеччина — одна з двох мусить врешті піддатись. Яка з двох? Коли хочемо дати відповідь на це питання то не можемо забути про те, що тут у гру входить честь французького прапору. Невдача Французів понизила би негайно його повагу. Про це знає кожний Француз. Ось причина, чому навіть державні керманичі, які не похваляють окупації, підтримують уряд в його акції, щоби довести її до успіху. І Франція має справді підставу нарікати на союзників".

„По емфатичних заявах, зробленних головою французького уряду, треба погодитись з тим, що Франція буде напирати всією силою на переведення своєї волі. Вона поставила два домагання, які мають стати підставою до переговорів. Перше, що Німеччина зречеться пасивного опору. Друге, що французьке військо залишиться в Рурі до останньої сплати німецького довгу. Чи німецький уряд згодиться на це? Розвязка справи можлива при двох умовинах. Перша, щоби найшовся німецький уряд, настільки сильний, що міг би такі домагання прийняти, а прийнявши їх, удержатись. Друга, щоби найшовся французький уряд настільки чесний, щоб цим домаганиям надати ліберальний зміст. Перша умовина залежить здебільша від другої. Події останніх місяців причинились у великій мірі до збільшення труднощів для порозуміння. Поодинокі випадки, які приносить зі собою чужа окупація, подражнюють загальну „опінію" в Німеччині і зродили вже стільки ненависти, скільки мабуть не зродила всесвітня війна... Ненависть є поганим посередником і тому я сумніваюсь в якусь реальну розвязку справи".

„Німеччина може впасти, а навіть на якийсь час розлетітись. Берлін не має впливу в Баварії, і відродження монархії в цій країні лежить у межах можливости... Коли повстане Надренська республика, Прусії не дозволить Франція її зрушити. Саксонія може стати поталою, яку роздеруть між собою комуністи і монархісти. Коли Німеччина втратить свою єдність, тоді країна Рену і Рура підпадуть під владу Франції. Франція не здобуде ніяких репараційних відшкодувань, але вона здобуде свій спокій і може збільшити свій вплив у світі у величезній мірі. Таким робом стара французька мрія здійснилась би. Діло Бісмарка було би знищене, а великий тайр Наполєна увіковічнений".

„Існує стара валійська приповідка: „Легко розвести вогонь у старім огнищі". Думка ренської країни під французькою владою — це полумя зі старого огнища Карла Великого. Мазарен пробував, чи цей вогонь не спалахне знову. Наполєон І. розпалив довкола нього вогонь, який охопив Европу, Наполєон ІІІ. жив надією, що загріє своє прохололе щастя при ньому, і ось велика перемога з 1918 р. ще раз прокинула у Французах себелюбне почування: чи не оживити цього вогня на старім вогнищі? А це є погані вигляди для Европи".

Повстання проти совітів.

З округа Дону і Кавказу звідомляють про численні повстання проти совітів, котрі не зводять примусову реквізицію останніх жмень. Обурення населення межує з розпукою наслідком забирання цих останніх засобів істнування.

Уступлення Пасіча.

Сербські газети доносять, що президент міністрів Пасіч уступить у середині. Утвориться новий кабінет радикально демократичний під проводом президента скупштини Поповіпіна.

Кріза в Німеччині.

Грізне положення.

Ситуація в Берліні і на провінції погіршується з дня на день. З недостачі готівки всі банки закриті, харчеві склепи й магазини пусті. Населення облягає склепи, які що мають товари, і викуповує запаси, щоби забезпечитись перед катастрофою. В промислі зазначується тенденція до загального страйку, причім професійні організації втратили владу над товпами. В багатьох фабриках робітники покинули працю, домагаючись одноразового відшкодування до висоти 10 до 15 мільонів марок як рівноважника обезцінення грошей. Всі загально переконані, що наближається хвиля заломання німецької господарки і неминучої катастрофи.

Проклямування загального страйку є питанням найближчого часу. Ті, що вже розпочали страйк, намагаються прилинити на берлінських залізничих двірцях всякий рух і вдаються в бої з поліцією. Застрайкували робітники в газівнях, наслідком чого не можна пустити в рух друкарень, де вдалось страйкарів замирити. З Ганновера і Бреслява доносять про кроваві заворушення, які там вибухли в суботу, причім при стрічі з поліцією погибло кількадесять осіб. В Старій Гуті на Шлеську прийшло між робітниками і поліцією до кровавого бою, в якім 12 осіб впало трупом і кількадесять є тяжко ранених. Кровавi заворушення вибухли також в инших шлеських містах.

В Крефельді удалось комуністам захопити важні торговельні і промислові центри. Під їхньою командою вибухли в місті заворушення, з якими поліція не може дати собі ради. Товпа грабить магазини і склепи з харчами. Кільканацять осіб убито і ранено.

„Vorwärts" доносить, що берлінські комуністи оголосили дня 11. серпня пополудни генеральний страйк, одначе професіональні організації заняли супроти цього поклику відмовне становище.

Порозуміння соціялістів з комуністами.

Як доносить „Vorwärts", між соціялістами і комуністами прийшло до порозуміння. Відбулась конференція обох партій, на якій вибрано раду задля переведення такої програми: 1) введення дійсної постійної винагороди робітників і забезпечення їх від страт наслідком спадку марки; 2) організування рад для дозору харчів; 3) покриття державних видатків високим оподаткуванням богатих кляс; 4) тому, що теперішний уряд не дає запоруки, що всі точки програми будуть виконані, партії домагаються уступлення уряду д-ра Куна.

Комуністична влада?

До Варшави наспіла в неділю вістка, що комуністи заняли Берлін і утворили радянський уряд. З огляду на те соціялісти відступили з Берліна до Потсдаму, виждаючи дальших подій. Туди й подалися представники тих партій, що рішились стануть в оборонї республики. Війська, вірні теперішньому урядови, концентруються під Берліном. Вістки ті не мають доси потвердження.

Урядове заряджения.

Бюро Вольфа оголосило розпорядок президента Німеччини Еберта з 10. ц. м. в справі охорони порядку і публичної безпеки. Силою цього розпорядку часописі і журнали, що пропагують повалення або нагальну зміну державного республиканського ладу можна закрити на 6 місяців, а видавців і авторів статей каратиметься вязницею до 6 місяців і карою до 6 мільонів марок. Чужинців, що провинять повищими проступками, видалюватиметься поза границі держави.

Отже димісія д-ра Куна.

З Берліна доносить „Danziger Ztg.", що кабінет д-ра Куно оголосив димісію, одначе він уступить аж після утворення нового уряду. Найповажнійшим кандидатом на премієра є Штреземан, на міністра фінансів Гільфердінг. В новім уряді возьме участь соціяльно-демократична партія, яка застерегла собі найменше чотири теки, між ними одну політичну. Президент Еберт мав довшу розмову зі Штреземаном, зазначаючи, що Німеччина немає виглядів на зовнішну поміч і мусить числити на власні сили.

З польських справ.

Польський уряд в поготівлю.

В звязку зі ситуацією в Німеччині доносять з Варшави, що польський уряд зробив все можливе, щоби евентуальні випадки в Німеччині не заскочили польський уряд неприготованим до їх приняття.

Сплата довгів.

„Gazeta warsz." обговорюючи сплату заграничних довгів Польщі, пише, що цього року Польща сплатила, перечисливши всі заграничні валюти на доляри, около 1,860.000 долярів довгів. Разом з процентами сума сплат доходить до 2 мільонів 800 тисяч долярів. Лишилось ще до сплати 287 мільонів долярів. Більшість цьогорічних сплат припадає фірмі Болдуін за доставлені паровози, де рати виносили около одного мільона долярів. Остання рата припадала в червни ц. р.

Редукції в армії.

В міністерстві військових справ переводяться задля ощадности значні редукції службового персоналу. Буде усунених 66 офіцирів і 93 помічних сил, головно жінок. Офіцири вернуться до своїх первісних відділів а військові службовики дістануть виповідження.

Перед реконструкцією кабінету.

З Варшави зачувати, що в найблизшім часі наступлять важні зміни в кабінеті Вітоса. Мають уступити міністер залізниць Карлінський і міністер публичних робіт Лопушаньский. Проєктуються також зміни на становищах міністрів скарбу, заграничних справ, праці а також промислу і торговлі, наскільки мін. Кухарский згодиться обняти теку міністра скарбу.

Огляд світових подій.

Перерва в репараційнмх переговорах.

В репараційних переговорах між союзниками наступила, як доносять з Льондону, довша перерва. Льорд Керзон передав дня 12. ц. м. амбасадорам Франції та Англії англійську відповідь і виїде на курацийний відпочинок. Сподівана конференція між Керзоном і Поанкаре мабуть не відбудеться. В часі неприсутности Керзона не буде засідань кабінетної ради і взагалі англійський уряд не зробить нічого в репараційній справі.

На окупованих землях.

Англійський воєнний трибунал в Кельні засудив на два роки вязниці трьох Німців, що переховували тайно вибухові матеріяли.

Углекопи в Рурщині страйкують дальше і ставлять все більші вимоги. Дійшло до сутичок між сільським населенням і робітниками, котрі на знак протесту проти дорожнечі знищили селянам жниво. В копальни Лібляр на північ від Айскірхен вибухла з невідомої причини пожежа.

Англійсько-рос'йські взаємини.

Гурток промисловців під проводом Болдуіна, свояка премієра, виїхав до Росії, щоби переговорювати в справі навязання торговельних взаємин. Провідник цієї місії Болдуін є предсідником союза 80 більшох фабрик, основаного для цілей пропаганди англійських інтересів у Росії

Неприємности совітів з Раковським.

„Роста" подає: З огляду на недостачу відповіди англійського правительства на інцидент з Раковським Чічерін закликав до себе заступника англійського агента Пітерса і висловив йому здивування—мовляв—що за причина, що англійське правительство нічого не відповідає.

При цій нагоді Чічерін заявив, що англійські підозріння на тему англьофобства Раковського не мають підстав. Дальше Чічерін підчеркнув небувале явище: англійське правительство бере назад згоду на номінацію Полпреда на основі безвідповідальних виступів. Одночасно Чічерін передав Пітерсу памятну записку.

Для пояснення телеграми „Роста" подаємо: Раковському англійське правительство інкримінує промову, яку він виголосив у Харкові вже після своєї номінації. Раковський заповів у промові недалекий упадок британської імперії і заявив, що їде в Льондон, щоби ожидати пригожої хвилини для вмішання Третього Інтернаціоналу у внутрішні англійські справи. А ще перед номінацією, 14. мая п. р. Раковський виголосив у Харкові промову, яка вийшла окремою брошурою п. з. „Англія і Росія".

В цій брошурі Раковський каже: „Великобританія в теперішний момент завдяки зростови національних рухів в її кольоніях—перемінилася в Австро-Угоршину. Розвал британської імперії на частини — це питання часу. Совітська Росія дуже заінтересована, щоби це сталося як найскорше".

НОВИНКИ.

— **Стан здоровля о. Митрополита.** З Відня повідомляють: Стан здоровля о. Митрополита А. Шептицького, який лежить в шпиталю Братів Милосердя при Taborstrasse 16, з кождим днем поліпшується. Є надія, що о. Митрополит буде вже міг в цім тижни вставати з ліжка. Покищо лікарі це Йому забороняють в огляду на перевтому, яку спричинила сильна горячка. о. Митрополита відвідав 7. ц. м. перемиський епископ о. д-р Коциловський, який в повороті з Риму до краю два дні задержався у Відні — і 7. ц. м. виїхав до Перемишля.

— **Справоздавче віча пос. Хруцького.** 12. липня с. р. у містечку Лащів, томашівського повіту, відбулось справоздавче віче посла С. Хруцького. В той день, на Петра і Павла, колись був у Лащеві храмовий празник. Але за часів польської республики церква в Лащеві зачинена і православні тільки на цвинтарі можуть відправляти своє традиційне свято. На цей же рік заборонено було навіть і таке святкування. І з прикрим аражінням змушені були розходитись зібрані люде, коли довідались що служби Божої не буде. Завдяки тому посольське віче не було таким численним, як можна було сподіватись. Посол Хруцький в своїй промові говорив на тему, що зробили українські посли в соймі, при яких обставинах проходить їх робота, в чому є сила і слабість українських послів і в який спосіб може підперти своє представництво нарід. Селяне не вірять в успіх боротьби на соймовій арені. В цьому відношенню вельми характерна одна заява, яка була зроблена одним із слухачів: „передайте соймові, що ми нічого доброго од нього не бачимо". З тих слів та взагалі з обміни думок після віча між присутніми, яскраво і виразно зясувалась одна думка, яку поділяє все українське населення Холмщини: „від наших сусідів нічого доброго ми не дочекаємось". — 15. липня ц. р. відбулось справоздавче віче посла Хруцького в Верщиці і Шлятині томашівського повіту. В цей вугол повіту рідко хто загляне. Тому особливо радісно витали посла в обох селах. Посол Хруцький говорив про працю українських послів в соймі, про політику польських урядів і польських сторонництв відносно Українців і закликав населення до спільної з послами активної участи в боротьбі за свої права. Населення просило посла ще раз навідати до них. — *Том.*

— **„Наука чи політика".** (Лист до Редакції.) З приводу уміщеної в Вашому поважаному часопису замітки в нагоди отвертого листа п. Сірополка п. з. „Наука чи політика", Управа У. Г. К. в Ч. С. Р. прохає подати до відома українського громадянства наступне: Управа У. Г. К. одсунула вирішення справи про призначення літературно наукової стипендії п. Сірополкові через те, що мала відомости, що він перешкаджає діяльности У. Г. К., направленої до збереження загально-національних цінностей, конкретно: в справі збереження українською Музею-Архиву. Що в постанові Управи не було жадної „політики", видно з того, що в тимуж засіданню призначено стипендію на літературно-наукову працю особам, які належать до одного політичного напрямку з п. Сірополком. За Управу: *М. Галаган.*

— **Горівка знов подорожчала.** „Дзенник устав" оголосив розпорядок міністра скарбу в справі додаткового оподаткування спірту. Податок буде піднесений, з 20 на 35.000 марок від літра 100 прц. спірту.

— **Буря в Жовківщині.** Страшна буря з воздушною трубою, яка навістила дня 1. ц. м. Яворівщину, зачепила також об Жовківщину. Найбільші шкоди були в околицях Крехова. В Червінци завалився дах і убив господаря Івана Бабова та одного коня. В тім селі вихор завалив 14 стоділ і 9 стаєн.

— **Автомобільна індустрія в Зединених Державах.** В цій індустрії, яка виросла з казковою швидкістю, працює тепер 2,431.000 робітників. Заробітня платня в цій індустрії становить пересічно до 1500 дол. на рік. Вона хитається від 38 центів на годину для робітників, до 81 центів для досвідних ковалів і механіків.

Зазив до прихильників „Рідної Школи" в краю!

(З нагоди будови власного дому на школу У. П. Т. у Львові на Личакові.)

Сучасний стан і розвиток удержуваних фондами У. П. Т. приватних шкіл в місті Львові приневолює як Головну Управу Товариства так і Старшини поодиноких Кружків дати почин акції будови власних домів.

Нині при загальній свідомости ваги „Рідної Школи" не можемо ніяк погодитися з тим, щоби наші приватні школи у Львові, в центрі західно-українських земель, мали й на дальше мати нужденне своє приміщення, здержуючи правильну науку й прямо відстрашаючи родичів слати туди своїх дітей.

Тому то як Головна Управа так і Старшини поодиноких Кружків Т-ва міста Львова взяли собі за найближчу мету в кождій дільниці придбати власний шкільний будинок, який відповідав би вповні вимогам гігієни, шкільного ладу і порядку та вимогам ведення шкільного навчання з узглядненням також позашкільної праці Кружків в в области просвітно-культурній.

На першім місци являється покуча потреба на Личаківській дільниці, де завдяки виїмково трудним обставинам тамошня міщана нарсдня школа мала найгірше приміщення і де їзза сього лихого приміщення шкільні власти загрозили закриттям школи. Гурток прихильників названого Кружка постановив ужити всяких можливих заходів, щоби протягом найближчого часу ще перед початком слідуючого шкільного року побудувати власний будинок при вул. Крупярській ч. 15.

Много-мілионових видатків на будову дому Кружок не є ніяк в стані власними силами оплатити, мимо сього, що много членів жертвує в натурі будівельні матеріали та працю. Не великий поміч може сему Кружкови подати й Головна Управа в теперішних тяжких часах, бо датки, які вливають до Т-ва на потреби „Рідної Школи", вистарчають заледви на недостаточну оплату шкільних сил та прочих щомісячних значних видатків.

В тій ціли за згодою Головної Управи звертається Кружок У. П. Т. ім. Князя Льва до Прихильників „Рідної Школи" у Львові і поза Львовом і гарячо просить о щедрі датки на річ будови школи на Личакові, які просить надсилати на руки містоголови Кружка о. Евгена Дудкевича, пароха церкви св. Петра і Павла, вул. Личаківська, ч. 82. В інтересі скріплення наших національних сил в загроженім центрі обездоленої нашої Батьківщини нехай не буде ні одного між Прихильниками „Рідної Школи", який радо не поспішив би на поміч Старшині Кружка УПТ. Князя Льва на Личакові у здвигненню власної домівки і значнійшим своїм грошевим датком не докинув цеглки до будови святині науки в так важній і сильно загроженій части міста Львова, якою є велика дільниця Личаків.

За Кружок УПТ. ім. Князя Льва у Львові:

о. Евген Дудкевич, заст. голови,
д-р Роман Ковшевич, секретар.
295 1-1

✝ Посмертні згадки.

Юрій Полянський, ученик 8 ої кл. української гім. в Перемишлі, заснув в Бозі дня 22. липня ц. р. засмотрений Найсв. Тайнами в домі свого батька, пароха Суд. Вишні по довгій, тяжкій недузі в 20 році життя. Похорон відбувся 24. липня с. р. в Суд. Вишні. Покійний осеню 1922 р. в наслідок перестуди запав в тяжку недугу серця, получену з запаленням ставів, та мимо дуже сильного організму, по 10 місячній недузі улиг їй. Покійний їзза свого чистого як хрусталь характеру, та лагідної вдачі тішився великою любовю у своїх учителів і товаришів.
В. Й. П. 286 1-1

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

„Народній Театр" Тов. „Українська Бесіда під дир. И. Стадника. В Підволочиска — саля „Сокола", пон. 8 веч.

Понеділок 13. с. м. Виступ А. Гавка. „Галька", опера.

Вівторок 14. с. м. „Барон Кімміль", опера.

Середа 15. с. м. Барон циганів".

Четвер 16. с. м. „Троянда Стамбулу". 2—2

Пятниця 17. с. м. „УріельАкоста".

Союз діячів українського театрального мистецтва у Львові. — Саля Т-ва Лисенка — Шашкевича 5.

Вівторок, дня 14. серпня 1923. Гостинний виступ артистки М. Морської „Чортиця", драма на 5 дій К. Шенгера (переклад Я. Сенькова).

Середа, дня 15. серпня 1923 „Посотник", ком. в 4 діях А. Кошебуе.

Початок о год. 8. веч. — Білети в Союзнім Базарі а в день вистави від год. 6-ої при касі.

Український театр під дир. Івана Когутяна

Борщів. — Саля „Нар. Дому":

Вівторок 14/8. — Бенефіс артиста п. Вовченка: 1) „У Гайхан Бея" і 2) „Куди вітер віє".

Мельница. — Саля Сокола.

Середа 15/8. „Хмара".

Озеряне. — Саля Громадська

Середа 15. серпня. „Запорожець за Дунаєм". 3—4

Виділ українського краєвого Тов. Опіки над інвалідами у Львові складає отсим щиру подяку Хв. Комітетови Акад. молоді в Солотвині п. Богородчани за жертву з вечерини в сумі 550.000 мп.
291 1—1

Дрібні оголошення.

ІСПИТОВАНИЙ ПІДМЛИНАР, що розуміється добре на монтерні млинів господарських, глядає посади. Зголошення до Адміністрації під „Українець". 295 1-1

ПРАВНИК, вправний, солідний інструктор шукає лекцій. Зголошення під „Абсольвент". Адміністрація „Діла". 296 1—1

ПАРЦЕЛЮ під будову на Богдановій продам зараз. Зголошення у Вп. Дейнеки, вул. Руська ч. 1. 294 1—2

ПЛАТИМО НАЙВИЩІ ЦІНИ за лічничі ростини а то: споришъ — матку, порошок пядичу, зелену майку, насіння кмину, маку; гірчиці, колядри, сушені ягоди малин і чорниць, цвіт липи, правдивого румянку, глухої кропиви, дівини, блявату, бузини, чорної мальви, слизу, полевого маку, зілля центурії, полевих братків, росички, кору крушини і дубову, коріння одоляну і завизника, ягоди ялівцю і прочі. Оферти і пробки просимо слати на адресу: СПІЛКА УКРАЇНСЬКИХ КООПЕРАТИВ ГАЛИЧИНИ у ЛЬВОВІ, вул. Зіморовича 20. 284 1—3

КАВАЛЄР пошукує обідів у інтелігентної родини в середмістю після умови. Адреси до Адм. під „Здоровий харч". 285 1-2

ДО ЗАРЯДУ ДОМУ і хатнього господарства потрібна інтелігентна, старша, бездітна женщина, найрадше вдова або сирота по священику. Зголошення до гр.-кат. уряду парохіяльного в Судовій Вишни. 286 а) 1—3

КУПЛЮ фортепяни, піяніно, фісгармонію в кождім стані на провінції. Львів Глубока 18. Благодір. 276 а) 1—2

ВИЙДЕ заміж старша учителька, властителька сільського господарства, — найрадше за учителя від 40—45 літ о гарних прикметах душі. Письменні зголошення до 1. вересня до Адміністрації „Діла" під „Подолянка". 287 1—1

ВПРАВНИЙ інструктор глядає у Львові лекції за плату або мешкання. Зголошення до Адмін. під „Інструктор". 288 1-2

ВСЮ скількість молока худого закуплю згляднo творог з него, по ціні два рази вище риночної. Василь Павлюк в Базарі. 289 1—1

ПОТРІБНА КЕРОВНИЧКА для українського діточого притулка т-ва „Просвіта" в Ковлі української національности а освітою не менш середня школа. Услівя такі: Помешкання, харчі, а плата по умові. Звертатись по адресі: Ковель (на Волині) Т-во „Просвіта" Юритика 5. 292 1-1

БРУТА купує й продає Український Нафтовий Союз, Львів, Оссолінських 6. 269 2—10

ПОТРІБНИЙ ВПРАВНИЙ інструктор на цілий рік від 1. вересня 1923. для чотирох дітей а I. і IV. кляси народної та з I. і II. кл. гімназіяльної. Платня після умови. Зголошення листовно до гр.-кат. Уряду парохіяльного в Сотукові п. п. Долина. 252 3—5

ОГОЛОШЕННЯ.

Висший Музичний Інститут
філія Муз. Т-ва ім. М. Лисенка
в СТАНИСЛАВОВІ
ПОШУКУЄ УЧИТЕЛЬКИ (-ЛЯ)
до науки фортепянової гри.

Референтуються тільки на іспитовані сили. Першенство мають ті, що можуть учити також сольового співу. Зголошення до 20. ц. м. на адресу директора Інституту: **ОСИП ЗАЛЄСЬКИЙ, Станиславів,** 290 **вул. Голуховського 66.** 1—2

ПРАСИ до дахівок, - ЦЕМЕНТ - портляндський вагоново поручає „ШЛЬОТ" ЛЬВІВ, вул. Батория 4. 201а 6—20

Науковий Антиквариат

ІВАН КАЛИНОВИЧ — ЗОЛОЧІВ.
257 3—6 **ДЕНТИСТ**
ЯКІВ НАСС

б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болосевича, приймає в заведенню
— вул. СИКСТУСЬКА Ч. 17. —
Штучні зуби в кавчуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

Секундар Державн. Загального шпиталю
Д-р ТЕОДОЗІЯ ТУНА-НАДРАҐА

повернула і ординує в жіночих та діточих недугах між год. 4—5, Домініканська ч. 11. 567 2—3

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 108 (9.989). Львів, четвер 16. серпня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 45500 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 70 000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.корон, Румунія 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 70000 кр. Зміна адреси 3000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 2.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 15. серпня 1923.

Залізний капітал нації. (*мс.*) Хто стежив за настроями, якими жила наша суспільність в останніх роках, мусів спостерегти, як відрухово вдобуваються у нас переходи від оптимізму до песимізму, і навпаки. А одночасно обсерватор мусів спостерегти, що після кождої хвилі оптимізму чи песимізму в нашій праці малошо змінялося. Коли наша політична думка плила на хвилі оптимізму, не було непереможної жажоби ще більше скріплювати позиції на поодиноких царинах національчого життя, не видно було слідів кипучої праці, в якій люде поринали би до самозаперечення. Навпаки, в такі моменти темпо нашої праці помітно ослабало; нашим людям здавалося, що у вимріяну країну Канаану вдасться проскочити легким коштом, без великих жертв. А коли приходили некорисні для нас вісти, дуже скоро в нашій суспільности вкорінювалися песимістичні настрої, люде легко зневірювалися, приходив момент консернації, розгублености, в наших збірних зусиллях наступав довший чи коротший період застою.

Опісля приходила рефлєксія; суспільність вертала до рівноваги. Вертала до рівнораги, і громадянське життя плило річицем, вижолобленим на протязі довгих десяток літ. Моменти зриву оптимізму, чи песимізму – були проминаючими епізодами, над якими ніхто не морочить собі голови, з яких ніхто не пробував витягнути відповідних висновків, директив для правильного нормування нашого національного життя. Вибухи оптимізму і песимізму не мали в собі творчо подразнюючих елементів.

Чи треба наші думки ілюструвати фактами? Багато їх було в останніх роках. І всі вони в живій памяти.

Хочемо підчеркнути один знаменний обяв. Коли ви мали наголу брати участь в нарадах, на яких були присутніми діячі ріжного віку, від найстарших до наймолодших, так мусіли заобсервувати, що найбільше довіря у наші сили, найбільше віри в успіх наших змагань до найвищої мети у діячів посивілих у народній праці. Чому? Ці тепер вже Могікане політичного відродження Галицької Волости були свідками, як український національний рух вийшов з невеличкого львівського гуртка ентузіястів, як на протязі кількох десяток літ захопив цілу Галицьку Україну, скупчуючи під національними прапорами всі верстви суспільности, поширюючись на Велику Україну; а в роках перелому, коли українська нація перейшла Рубікон, Галицька Земля виставляє перші кадри активних борців за державну незалежність, які волю нації засвідчують своєю кровю на великому побоєвищі від Карпат поза Дніпро. Кілька десятків літ, а яка кольосальна зміна, який кольосальний поступ! Це все згадані діячі бачили власними очима, в цей імпозантний похід нації на зустріч повного визволення вложили вони свій життєвий труд, вкладаючи в нього в сю душу. Зайдіть в розмові з ними на спомини, а довідаєтеся, як вони стягали лепти на перші книжечки для народу, як самі ці книжечки писали і кольпортували; як основували при мізерних засобах перші товариства, як завдяки їхній запопадливости ці товариства розвивалися у великі, загальнонаціональні інституції, як вперше підходили до мас, як здобували серед них довіря, безоглядний послух і любов; як селяне виходили на зустріч листареви, який мав принести свіже число „Батьківщини"; які докази героїзму давали селяне підчас виборчих кампаній. Словом – перед вами воскреснуть етапи, якими йшла Галицька Земля до моменту всенароднього зриву.

І вам насунеться настирлива думка: чому це все не списано, чому так мало у нас мемуаристичної літератури, чому не має у нас історії наших визвольних змагань, чому величні моменти нашого відродження так слабо відбилися у нашім краснім письменстві (вибори, боротьба за університет, земельні страйки і т. д.). На ці питання мабуть вірною буде відповідь: ми все жили біжучою хвилиною, поринали з головою в працю біжучого дня, забуваючи про необхідність, що якийсь час зробити підсумок нашої праці, зорієнтуватися в добрих і злих сторонах наших зусиль, зорієнтуватися, хто в наших змаганнях являвся корисним чинником, а хто лихим. Кожде чергове покоління входило на арену, не знаючи докладно вкладу попередніх поколінь, не маючи ясного образу попередніх етапів. І це — при скупій нашій історичній літературі погано відбивалося на молодих поколіннях. Вони надто слабо були звязані з історичним життям нації, надто мало черпали скріплення в своїх змаганнях в картинах давно минулих віків, не богато в досвіді своїх попередників.

І цій справі мусимо присвятити якнайбільше уваги.

В свіжій памяти сучасного покоління героїчний період, який пережила українська нація на цілому просторі наших земель. Подвиги найкращих синів нації, увесь досвід, який дав нам цей період, всі величні загальнонаціональні кличі, які електризували і електризують українську суспільність від Карпат по Кавказ, мусять війти в кість і кров чергових поколінь. Сучасне покоління мусить їх передати своїм наслідникам як залізний капітал нації в її дальшому поході. І ми, сучасне покоління, підводячи підсумок наших змагань в останніх десятках літ, побачимо, що не маємо причин до зневіри, що наша нація виявила богато життєздатности і творчого хисту, що при відповідній організованости наших сил, при відповідному вихісновуванню (не марнотравности!) наших сил — українська нація здобуде належне їй місце на перехрестних шляхах Сходу.

ТЕЛЄҐРАМИ. П. А. Т.

Кроваві заворушення в Німеччині.

Ахен. Прийшло тут до сутички між поліцією і робітничим населенням, що зібране перед ратушем, домагалося від міських властей підвишки заробку і достави картоплі. У висліді сутички 4 чоловік убито, а около 30 ранено.

Дісельдорф. Безробітні ограбили крамниці в Гельзенкірхен, Ротгавзен і Крефельд. Арештовано 20 чоловік. Підчас сутички вбито 1 поліцая і 1 робітника. Кільканацять чоловік ранено.

Відень. „Н. Вр. Ж" звідомляє з місцевости Цайс під Ляйпцігом, що тамошні комуністи пробували оволодіти містом. Прийшло до сутички з поліцією. З комуністів було богато вбитих і ранених.

Гамбург. Польрад. Прийшло тут до сутички між робітниками і комуністами, котрі не допускали робітників до праці. Було кілька вбитих і ранених. Проголошено стан облоги.

Гамбург. „Гамб. Ехо": Підчас заворушень у Вільгельмбурзі 13. ц. м. вбито 4 чоловік, а 11 тяжко ранено.

Берлін. В Ротгавзен прийшло до заворушень на доріжнянім тл'. Маніфестанти повісили на стовпах манекіни Куна і Штінеса.

Берлін. В ночи 13. ц. м. в околиці Германсплац поліція мусіла покористуватися проти маніфестантів пальним оружям. Сьогодні рано маніфестанти обкинули виїздажаючі з реміз трамваї. Рух трамваєвий в части здержано. Трамваї їздять під ескортою поліції. Демонстранти перешкоджують розпродажі правих газет, палять їх. Нічю в ріжних точках міста намагалися плїндрувати крамниці і склади харчів. 14. ц. м. в півд.-східній части міста прийшло до нових сутичок між поліцією і демонстрантами. Молоді демонстранти намагалися збудувати барикади на вулицях, щоби здержати трамваєвий рух. Один трамв. віз розбито. Підчас сутичок було богато ранених.

Німеччина здержує чинитьби в натурі.

Берлін. Польряд. Німецьке правительство оголосило, що хвилево переривае всі достави в натурі для союзників, а саме для Англії, Греції, Італії, Югославії, Португалії і Румунії, бо всі економічні сили Німеччини треба ужити для забезпеки власного населення від небезпеки голоду і нужди.

Промова канц. Штреземанґа.

Берлін. У виголошеній дня 14. ц. м. промові канц. Штреземан сказав м. ін.: Іменем правительства заявляю, що ми готові справу Поруря віддати міжнародному розємному судови. Німеччина, коли би мала Поруря, могла би виконувати зобовязання. Найдоцільніща внутр. політика Німеччини повинна довести до порядку внутрі. Правительство певне, що всі кляси населення зрозуміють, що найважніщим завданям краю є піддержати правительство в його змаганнях. Сильна воля народа отворить йому шлях до життя свободи. Пропащий є лише той, хто сам піддається. Слід увірити в будуччину Німеччини і віру цю безупинно скріплювати. — Голосування над правительственною заявою прийнято 240 голосами нар. партії, центра, демократів і зед. соц. проти 67 гол. націоналістів, нім. народовців і комуністів. 25 членів баварської нар. партії вдержалося від голосування.

Французька відповідь.

Париж. Польрад. По звідомленням часописів, французьке правительство відповість на англійську ноту в приязному тоні, обговорюючи подрібно всі порушені в англійській ноті питання.

Париж. Поанкаре вертає дня 14. веч. до Парижа. Правдоподібно в найблищих днях виголосить промову, як відповідь на кожню поодиноку точку англійської ноти. Промові цій приписують велику політичну вагу.

Раковський в Ризі.

Рига. Дня 13. ц. м. прибув тут през. українського совнаркому Раковський. Він заявив, що ніколи не виступав проти Англії і думає, що його виїзд до Англії послідує скорше чи пізнійше.

Курс грошей.

Львів, 14. серпня. Дол. амер. 295.000—297.000, дрібні 293000—294000, дол. канад. 260000—265.000 дрібні 257.000—260.000, німецькі марки 50 і 100 0·16—0·18, 10-тис. 0·20—0.22., стар. еміс. 2.70—2.80, сотки стар. еміс. 1·50—1·80 леї 14000-15000, дрібні 13000-14000, кор. чеські 8200—8400, дрібні 8000—8100. Австр. тис. нов. емісії 14000—14500, стар. еміс. 8000—8500, сотки стар. еміс. за тис. 12.000—14, дрібні á 10 за тис. 10—12.000, австр. штемплі 375—380, австр. перекази 385—390, Франки франц. 14000—15000, фунти стерл. 1250000—1350000 франки швайц. 44.600—44.800.

Золото: 20 кор. 1200000—1250000 20 фран. 1,060.000—1,100.000 20 мар. 1,300.000—1,380.000, 10 руб. 1,500000—1,550.000, дол. 280—285000.

Срібло: Кор. австр. 19200—19500, 5 кор. 98000-100000, фльорени 48000—50000, рублі 83000—84000, копійки за 1 рубель 45000—46000, леї 16500—17000.

Цірих 14. серпня. Берлін 0·00019, Голяндія 218·00, Нью Йорк 552.50 Льондон 25.30, Париж 30.40, Медіолян 23.50, Прага 16.20, Будапешт 0.03½, Букарешт 2.50 Бельград 5.87, Софія 4·80, Варшава 0,0024, Відень 0.0078 і 4 Австрійські штемплі 0.0078 і 1/2.

Пр. 481/23. В імени Річпосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 98 (9979) з дня 4. серпня 1923. в артикулах під заголовками: 1) „Без бутсів" в уступах між словами: а) „глиняних ногах" а „Автор", б) „Викликувати симпатії" а „Вшехпольський табор", 2) „Закон про „амнестію" — в уступі між словами: „В українсько-польській війні в р. 1918/19" а „Не богато" містить в собі єство злочину ад 1/a проступку з § 305 зк. ад 1 б) злочину з § 65 а закона карн. ад 2 а) проступку з § 305 закона карного узнав доконану дня 3. серпня 1923 конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 пр. кар. заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відповічальному редакторови тої часописі, щоби се рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17 XII. 1852 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 460 Мп. — Львів, дня 6. серпня 1923.

(Підпис нечиткий.)

Становище українського і білоруського клюбу в справі маєткового податку.

Пос. Підгірський іменем українського і білоруського клюбу заявив, що Українці і Білорусини, які найшлися в границях польської держави платять найріжнійші податки, дають рекрута, отже домагаються від держави льояльного виконання обовязків супроти них. Та за чотири роки переконалися Українці і Білорусини, що Польща не є льояльна. Сотки-тисячі Українців позбавлені всіх прав, їх видаються, а на їх місце поселюється Поляків. Православну релігію переслідується, церкви перемінюється на костели, або зовсім зноситься. Шкільництво на Волині, Холмщині Білорусі і в Галичині упосліджене. На Полісю, Холмщині і Підляшу нема ніодної української школи. Забороняється і приватне українське шкільництво. На всій Білоруси, (що є тепер під Польщею) всього 20 білоруських шкіл, український університет приневолений існувати нелегально. Власти ведуть кольонізацію українських і білоруських земель. Польський військовий кольоніст забірає місцевому безземельному населенню рідну землю. Ведеться рабункову лісну господарку, вивозиться богацтва наших лісів за границю. З огляду на це український клюб не візьме участи в ухваленню маєткового закону.

Нота Анґлії.

Повного тексту англійської ноти ще не маємо. Але численні справоздання часописів про неї дають зовсім ясний погляд про її зміст. Деякі німецькі часописи називають її сензаційною. Вони розуміють цю сензаційність як проречисту оборону німецького становища, хоча англійська нота робить дуже поважні застереження щодо можливости такого її читання.

Остання англійська нота звернена до Франції та Бельгії, виїмково довга. Коли зважити традиційну звязкість діловитої форми англійських нот, то ця перша її ознака вражає. Чи не треба розяснити собі що її довжину фактом, що по її висланню англійський президент міністрів і міністр закордонних справ виїхали на тритижневий вакаційний відпочинок, на протязі якого не думають більше завертати до складної німецької справи? Далі: треба було списати всі переконуючі докази, щоби світ бачив як Англія не бажає нових конфліктів, по погаших досвідах останньої переможної війни. І ще: розсіяти у самій Англії критичний настрій супроти репараційної політики Болдуіна та Керзона.

Цей великий документ висловлює думку цілого англійського кабінету. Англійське міністерство закордонних справ дійшло до висновку, що рурська окупація не є виправдана 18 статтею мирового договору. У кожнім разі вона повинна була одержати згоду всіх Союзних держав. Докір, який роблять Англії, що вона своєю невтральністю в цій справі причинилась до пасивного опору в Рурі з боку німецького, є невиправданим. Англійський уряд звернувся по зайняттю Рури до Франції та Бельгії з запитом чи вони не хотять залишити цієї території по одержанню відповідних гарантій. Цю пропозицію відкинули. Поведінка Франції та Бельгії свідчить про те, що ці держави не бажають зректись окупації заки не одержуть 132 міліярдів. Себто мають намір чекати в Рурі на сплати цього довгу... 36 літ! Англійський уряд сумнівається, чи загальна світова опінія стоятиме на боці Франції та Бельгії.

В справі міжсоюзних довгів Англія домагається від Союзних держав та Німеччини тільки такої суми, яку вона винна Зединеним Державам за час війни себто 17 міліардів золотих марок. Англія може ще піти на уступки... менші суми, яку має одержати від Німеччини буде точно означена. Вона вважає своїм правом виступити проти таких заходів поодиноких Союзників, які знехтовують питання її довгів: а таким заходом є рурська окупація.

Нота зупиняється довше на економічнім стані Англії спричиненім війною і підкреслює те, що безробітна скрута, сплата процентів від Союзницьких довгів Зединеним Державам (які тільки одна Англія платить) і претенсії щодо відшкодування, яких Англія зріклася, щоби допомогти розвязці питання, і високі податки — все це палає на Англію не меньшим тягарем ніж шкоди, яких зазнали Франція та Бельгія. Означена репараційною комісією сума 132 міліярдів як відшкодування, яке повинна би Німеччина заплатити за спричинені шкоди означувала висоту шкоди, але не вирішувала ще питання чи Німеччина в силі її покрити.

У справі німецьких довгів англійський уряд в усіх своїх заявах ішов дуже далеко по поміркованій лінії. Англія пригадує перш усього, що навіть підчас війни дала запоруку своїми процентовими паперами за французькі позички; крім цього продовжувала і продовжує французькі облігації, які є не менше обовязкові у своїх сплатах як инші довги. Першим засобом до полагодження репарацій уважає Англія означення максимальної суми, яку Союзники можуть одержати від Німеччини; другим засобом — забезпечення економічних підстав Німеччини, на те, щоби Німеччина була в силі платити. Окупацію Рури Англія не вважає доцільною саме тому, що вона підкопує цю економічну спроможність Німеччини.

Англійська нота натякає на промови виголошувані в німецькім парляменті, зазначуючи, що англійський уряд не може рахуватись з з тим як змальовують його становище у справі Рури, це становища не є, про-німецьке, тільки про-англійське і про-европейське.

Огляд світових подій.

Давним шляхом.

Як доносять з берлінських парляментарних кол, міщанська група і соціяльна демократія вирішили згідно, що в політиці пасивного опору не може наступити ніяка зміна. Щодо внутрішної політики новий уряд мусить перевести перш усього економічні і податкові заряджения, з якими виступив буд канцлер Куно.

Радек про майбутню революцію в Німеччині.

В „Петроградской Правдѣ" пише Радек про „зближення банкрутства німецької буржуазії і завдання німецької комуністичної партії".

„Міліон членів — пише Радек — ось minimum, якого повинна добитися німецька комуністична партія. Війна буде виграна, якщо зуміємо притягнути на наш бік дрібнобуржуазну масу. Річ в тому, що мусимо завоювати багато міліонів людей, які нам необхідні для боротьби за владу, за комунізм. Час генеральної небезпеки ще не прийшов, одначе він наближається. Стратегічні завдання німецької комуністичної партії в тому, щоби приспішити процес розвитку революції.

ГАНС ЗАСМАН.

Жіночі примхи.

Черевики 34.

Моя жінка має число черевиків 34 (це небагато) і потрібує нових. Вона, річ ясна, звертається до мене:

„Будь ласка, дай мені гроші, я потрібую нових черевиків".

„З приємністю. Чи може тобі купити їх сам? 34 число, правда?"

„Ще чого! Може 36? Як ти собі це уявляєш? Я можу собі зробити це сама!"

„Як хочеш, серденько". І даю їй гроші.

По двох тижнях бачу, що вона носить все ще старі черевики. Питаю:

„Чи ти, серденько, не купила собі нових черевиків?"

„Певно, що купила! А що інтаке?"

„А чому-же їх не носиш?"

Докірливий погляд і відповідь:

„Тому, що вони за великі. Число 35".

„Адже ти маєш число 34, моя дитиночко?"

„Певно, що так. Чи ти нараз сумніваєшся в тому, що маю таку малу ногу?"

„Ні трохи! Я не розумію тільки: яким робом ти прийшла до цих черевиків з 35 числом?"

„34 числа не було в цілому місті, і я мусіла взяти 35".

„А тепер їх не носиш?" питаю завзято, щоби нарешті розплутати цей клубок.

„Я вже казала тобі раз, що вони на мене за великі" — відповідає великосердо моя жінка.

„Так, добре. Але ти розясни мені чому ти купуєш собі черевики число 34, коли ти не можеш їх носити???"

На мене паде погляд, який ось-ось мене розторощить. Почуваю, що терпець моєї жінки урвався і чую відповідь:

„Тому, що мені треба було черевиків! Які ти дивні питання нераз ставиш!"

Етамін і сирий шовк.

Я працюю, моя жінка ходить несупокійно сям-там по кімнаті. Видко, що вона має якийсь клопіт. Нарешті вона починає:

— Слухай, Івасю. Я хотіла би тебе порадитись. Що на твою гадку, краще до моєї літньої сукні — гарний чорно-білий пружковатий етамін від Лєснера чи мінливий сирий шовк від Герингроса?

— Що тобі краще до вподоби, моє золото!"

— В етаміні мені дуже добре.

— То купи етамін, моє золото.

— Тільки я боюсь, що цей етамін не є такого доброго сорта... Це є, здається, піветамін.

— В такому разі не купуй піветаміна, а сирий шовк. Сирий шовк напевно кращий.

— Я дякую тобі за твої добрі ради... ти забуваєш, що я мала завсіди дуже погані досвіди зі сирим шовком... За те етамін...

— Купуй етамін, кохана, купуй етамін!

— Твої рішення йдуть дуже швидко. Цеж тебе не торкається. Етамін має широкі пружки, а сирий шовк є ніжний, його лінії проведені...

— В такому разі купи собі цей сирий шовк з ніжними лініями, кохана! Він тобі дуже до лиця, зрештою сирий шовк дуже модний цього року, довше носиться, і елєгантнійший...

— Так і я собі гадала, тому купила його вчора.

— Вибач мені: але я не розумію навіщо ти мене турбуєш підчас праці, питаючи про раду, яка є зайвою!"

— Зайвою?

Вона встає обурена.

— За цей смішний гріш, який ти мені даєш не можна бодай собі довше обдумати свої орудки!?

Відповідальний.

Їдемо трамваєм до опери. У вагоні повно.

— Це страшне — зітхає „вона" поруч мене. — Чому цей вагон такий повний?

— Час, коли їдуть до театрів, моя дитинко!

— Саме тоді, коли я хочу раз бути в опері!

І роздратований погляд паде на мене! Висідаємо перед оперою. Підчас їзди почав крапати дощик.

— На маєш! Поглянь, знову дощ! А я не взяла парасолі. Чому ти мені не нагадав про парасолю?

— Була дуже гарна погода. Мені справді не прийшло в голову, що може падати дощ.

— Ти завсіди маєш якесь готове виправдання.

І роздратований погляд паде — в мене! В гардеробі юрба. Я стою з жіночим футром і моїм плащем на правій руці, з двома снігівцями, капелюхом і жіночою торбинкою у лівій руці і чекаю. Моя жінка оглядаючись шукає місця.

— Деж тут зеркало?

У кімнаті висить шість зеркал. Перед найблищим стоять якісь дівчата.

— Не можна до нього дістатись. Стоїть перед ним десять гусок і чепуряться!

І скаламучений погляд хмарою вгортає — мене!

Я вказую мовчки пальцем на одно з пяти вільних зеркал. Моя жінка поправляє зачіску. Врешті сідаємо на місця. Немов би всі небесні голоси озвались — чути зітхання. І падає безнадійний погляд — на мене! Маємо місце перед стовпом!

— Це вина архітекта, моє серце. Зрештою я сяду на цьому місці.

Моя жінка сідає, річ ясна, не перед стовпом. Та за хвилину являється дама на 1.80 метр. висока і сідає перед нею. Руйнуючий погляд паде на — мене! І чути немов шум Гірського джерела:

— Ось як! Таке місце! — це ти вмієш такі находити!

Я шепочу до жінки з якнайчутливійшою ніжністю: „Я справді не міг передбачити, моя дитиночко, що саме оця дама купить це крісло.. Перед тобою могла сісти так само добре якась дівчина тоненька мов газеля, або якийсь карлик... Це звичайний припадок.

Двоє великих жіночих очей глядить на мене і каже:

— Знаю я тебе, мій дороженький!

Мовчу. „Фігаро" кінчиться. Чекаємо на трамвай.

— Тенор співав погано. А я так тішилась на „Фігаро"! Страшний погляд пронизує — мене!

— А чи я цьому винен, що він співав погано? — бурмочу.

— Не кричи так! Що це за спосіб!

— Я енергічно скидаю зі себе відповідальність за все те, що діється у всесвіті.

— Так ніякий мущина не поводиться! — шепоче мені жінка дуже рішуче. — Чи мені вже не вільно сказати, що хтось зле співає?!

— Але не цим тоном і з цим поглядом!

— Це вже не моя вина, що я в поганому настрою. Про це повинен дбати муж...

— Що в трамваю повно, що паде дощ, що ти не маєш парасолі, що в опері є стовпи, що перед тобою не сидить струнка русалка, що тенор зле співає...

— Вспокійся. Я вже на ніщо не буду жалуватись!

І її мовчанка стає ледом. Зупиняємось перед брамою.

— Ще й сторож каже на себе чекати. Гарний вечір я нині провела нема що й казати!

І я чую як над моїм вухом щось дрібонить мов деревляні личаки по ледяній поверхні. Схиляю голову пригнічений тягарем своєї відповідальности.

Перекл. з нім. *Ор. Ор.*

„Neues Wiener Journal".

Покищо ми ще слабші від противної сторони. Ми тепер не повинні не тільки не давати генерального бою, ми повинні навіть оминати те, що дає ворогови змогу розбити нас на части. Ще не прийшов момент для нового наступу. З поразки, які поносять армії тому, що вони переходять до наступу без відповідного артилерійського підготування. Прийде час, коли німецькі комуністи скажуть собі: „відваги, відваги, ще раз відваги".

Німеччина не відступить від мораторії.

Як доносить бюро Райтера, німецький уряд заявив президентови міжпартійн. торговельної комісії, що справді приймає плян управильнення реваріційних довгів, одначе не може зобовязатися до якихнебудь сплат з того приводу. Рівночасно уряд зазначує, що Німеччина не може відступити від домаганої моратории.

Домагання баварських монархістів.

В звязку з відомістю про утворення нової монархістичної партії в Баварії орган її „Monarchie" подає в своїй програмі між иншими такі домагання: заведення загального обовязку військової служби і введення на престол короля як найвищого командента військ.

З окупаційного терену.

Французька окупаційна влада не перестала видаляти німецьких залізничників з окупованої території. І так з місцевости Обергавзен видалено в останнім часі 47 залізничників з родинами, в місцевости Ведав 74 залізничників, а в Мільгаймшпільдорф 70 залізничників з родинами. Взагалі покинуло окуповану територію 300 осіб. В Гермеске зареквіровано 400 міліонів марок.

Із Руриини доносять, що французький військовий суд засудив директорів і банкирів баденської фабрики соди й аніліни на кару в сумі 200 міліонів марок і на 8 до 10 літ тяжкої вязниці для кождого з окрема.

Страйк в Данціґу.

Генеральний страйк в Данціґу закінчився з днем 13. ц. м. Портові робітники і в деревнім промислі приступили дня 14. ц. м. рано до роботи. Одначе о год. 10. застрайкували знову, заявляючи, що признана підвишка заробків їх не вдоволяє. Ціни харчевих продуктів зростають з години на годину.

Американці в Росії.

Американські сенатори Кінг і Лєд, що прибули до совітської Росії, відвідають Сибір і Кавказ, а потім через Україну вертають до Москви.

Вистава в Н. Новгороді.

Як доносять з Москви, у виставі в Нижнім Новгороді бере участь 84 державних фірм, 30 кооператив, 10 акційних спілок і 300 приватних виставців. До дня 8. серпня доставлено на виставу 380.000 пудів паперу.

Важніщі податки.

В погоні за грішми польський уряд мало не що-тижня то вводить нові податки, то підвищує старі, змінює дотеперішні приписи, так, що не тільки платникові, але людям, що слідкують і студіюють податкові закони важко за тими змінами уследити. Нині, здається, вже винайдено, як найкраще вибити з людей потрібний державі гріш. Спинилися, здається, на тому, що вже законів міняти не будуть, лишень платничу суму будуть збільшувати в міру спадку польської марки. В слабій надії, що останні закони простоюють якийсь довший час, поділимося зі загалом відомостями про податки. Кожного примушують платити податки, отже кожний повинен знати, скільки з нього можуть жадати та які є шляхи проти неправомірного поступования власти.

Промисловий податок.

Дотепер податок цей розпадався на три самостійні податки: державний промисловий податок в формі викупа промислового свідоцтва, процентовий податок від зиску та податок від капіталу. Нині, вже від 1923 р. замінено їх на єдиний промисловий податок. Платять цей податок всі торговельні, промислові та инші на зиск обраховані підприємства, а також особи вільних професій, як лікарі, адвокати, нотарі, артисти, інженіри і т. п.

Сільське й лісне господарство та звязані з ним годівля домашніх звірят, молочарство, огородництво, вільні від промислового податку. Так само не оплачують усього податку публичні й приватні наукові заведення, допомогові каси різних службовиків, забави, дохід в яких призначається на добродійні чи освітно-культурні цілі, народний промисл, що провадиться при господарстві без найманої праці, виконання різних робіт і достав якщо ціна робіт чи достав не перевищає 1 міл. мп. і т. п.

Промисловий податок вимірюється і стягається не від зисків підприємства, а від суми обороту, якого досягнуло підприємство за певний, в дальшім викладі означений, час. Що-ж розуміє закон під словом „оборот"? У підприємствах, що провадять товаровий торг (крамниці) за оборот уважається цілу суму приходу-брутто, виручену за товари, незалежно від того, чи їх продано за готівку, чи вимінянo на инші товари або віддано на кредит. А в гуртівнах до згаданої суми додається ще вартість товарів, що їх віддано філіям тіж гуртівні, за гуртовну ціну. В промислових підприємствах оборотом уважається сума доходу-брутто за продані, вимінані чи доставлені комусь по умові вироби підприємства. Якщож підприємство переробляє лишень чужі матеріяли — то сума виручена за перерібку творить для нього суму обороту. Для вільних професій оборот це весь заробок-брутто. Для кредитових інституцій і деяких инших підприємств закон встановляє инші правила для означення суми обороту.

Платиться промисловий податок у двох формах: 1) в формі передплати, яка доконується викупом промислового свідоцтва і 2) в формі доплати, яка рівняється ріжниці між сумою цілого припадаючого від обороту податку і сумою, яку заплачено за промислове свідоцтво.

Підприємства, що провадять видавництва періодичної літератури (газети, журнали) оплачують промисловий податок лишень у формі передплати, себ-то, коли мусять викупити промислове свідоцтво, а до доплати згаданої ріжниці вже не зобовязані. Навпаки, особи вільних професій платять цей податок тільки в формі доплати: вони не викуплюють промислового свідоцтва, а платять готівкою в певні речинці від обороту.

Висота промислового податку рівняється: для кредитових інституцій—5 проц. від обороту, для торговельних і промислових підприємств—2 проц. від обороту.

Кооперативні підприємства користуються значними пільгами, а саме: будівельні кооперативи, що мають на ціл будівлю нових домів та кооперативні інституції дрібного кредиту, (в яких сума позички на одного члена не перевищує 500 поль. золотих) цілком вільні від промислового податку, а инші кооперативи, якщо вони належать до Союзу Ревізійного, платять денкі 1 проц. а другі, і таких більшість, $^1/_2$ проц. від обороту.

Кожне торговельне чи промислове підприємство повинно викупити промислове свідоцтво. Ціна промислового свідоцтва залежить від кляси місцевости, де підприємство знаходиться та від категорії, до якої воно зачислено. Істнують 4 класи місцевостей. Українські землі під Польщею діляться на класи так:

Перша кляса: Львів, Борислав, Дрогобич.

Друга кляса міста: Ярослав, Коломия, Перемишль, Станиславів з селом Княгинин і кольонією Княгинин, Стрий, Тернопіль та цілі повіти дрогобицький повіт без Борислава і львівський повіт, та місто Рівне.

Третя кляса: Холм, Грубешів, Красностав, Любартів, Томашів, Замостє, Дубно, Ковель, Кремінець, Луцк, Острій, Володимир Волинський, Броди, Бережани, Бучач, Боршів, Чортків, Долина, Городок (ягайлонський), Яворів, Калуш, Камінка струмилова, Мостиська, Підгайці, Перемишляни, Рава Руська, Рогатин, Рихнів, Самбір, Сянік, Снятин, Сокаль, Теребовля, Заліщики, Золочів і Жовква. До третоїж категорії віднесено цілий повіт коростенський.

Четверта кляса: решта місцевостей, що їх вище не названо.

Щодо категорій торговельні підприємства діляться на 5, а промислові на 8 категорій.

В той спосіб залежно від кляси місцевости і категорії підприємства ціна промислового свідоцтва для торговельних підприємств виносить, як подано в таблиці:

Категорія	У всіх місцевостях в тис. мар.	В місцевостях класи 1	2	3	4
		в тисячах марок			
1	5000				
2		1250	1000	750	500
3		250	200	150	100
4		100	80	60	40

5А розвозний торг 200.000 мар.
5Б розносний торг 60.000 мар.
для всіх місцевостей.

Ціна промислового свідоцтва для промислових підприємств означується слідуючою таблицею:

Категорія	У всіх місцевостях	В місцевостях класи 1	2	3	4
	в тисячах марок				
1	15.000	—	—	—	—
2	10.000	—	—	—	—
3	5.000	—	—	—	—
4	1.500	—	—	—	—
5	500	—	—	—	—
6	—	250	200	150	100
7	—	120	100	70	50
8	—	50	40	30	20

Всі кооперативні торговельні підприємства віднесено до 3. кляси без огляду на те, чи гуртовий чи детайлічний торг вони провадять. Приватні-ж торговельні підприємства до третьої категорії торговельних підприємств зачислюють лишень тоді, коли провадять дрібний торг, затруднюють не більше одного службовика та мають не більше як два окремі склади при підприємстві. Колиж торговельне підприємство не відповідає вичисленим вимогам, то повинно бути віднесено до 1. чи до 2. категорії. (До 1. категорії належать підприємства, що ведуть продаж товарів гуртом.)

Щодо промислових підприємств, то віднесення до тої чи иншої категорії залежить від числа зайнятих робітників.

До 1. категорії належать ті промислові підприємства, що затруднюють понад 1000 робітників; до 2. понад 500 до 1000 робітників; до 3. понад 200 до 500 робітників; до 4. понад 50 до 200 робітників, якщо не уживається механічної сили (води, пари, електрики і т. д.) або понад 25 до 200 робітників, якщо механічної сили уживається; до 5. категорії при механічній силі понад 10 до 25, а при відсутности такої сили понад 15 до 50; до 6. категорії при механічній силі понад 7 до 10, а без такої сили понад 9 до 15; 7-ма категорія охоплює промислові підприємства, де затруднено понад 4 до 7 робітників при застосуванню механічної сили, а без неї — понад 4 до 9 робітників. До 8. категорії належать ті промислові підприємства, що затруднюють від 1 до 4 робітників, незалежно від применення механічної сили.

На кождий склад при торговельному чи промисловому підприємстві треба викупити реєстраційну карту, ціна якої виносить 15.000 мп.

Промислове свідоцтво на даний податковий рік треба викупити наперед в місяцях листопаді й грудні того року, що попереджує рік податковий. Т. є. на 1924 р. промислове свідоцтво викуплюватиметься в листопаді і грудні року 1923. Якщо нове підприємство розпочинає свою діяльність після 1. липня, тоді платиться за промислове свідоцтво половину ціни. При набуттю подається окрему декларацію, текст якої можна безплатно дістати в податковому уряді.

М. А. Корчинський.
(Продовження буде.)

А прецінь раз!

В справі безправно арештованого підчас розправи Ст. Федака і тов. — д-ра М. Західного (пересидів в тюрмі від 25. X. до 21. XI. м. р.) львівський апеляційний суд видав отсе оречення:

Lwowski Sąd apelacyjny postanowił po wysłuchaniu Prokuratorz przy Sądzie apelacyjnym we Lwowie w sprawie karnej Dra Michała Zachidnego o zbrodnię z § 58 uk. uwzględnić zażalenie Dra Michała Zachidnego na uchwałę Izby Radnej Sądu okręgowego w Brzeżanach z dnia 4. stycznia 1923. Vr. 1498|22|10, którą orzeczono, że żałącemu się nie przysługuje prawo roszczenia odszkodowania od Skarbu Państwa za czas jego tymczasowego przytrzymania i aresztu śledczego w powyższej sprawie karnej i zaczepioną uchwałę w ten sposób zmienić, że się uznaje, że żałącemu się przysługuje prawo żądania od Państwa stosownego odszkodowania za poniesione przez powyższe tymczasowe przytrzymanie i areszt śledczy straty majątkowe.

a l b o w i e m:

Podniesione przez żałącego się roszczenie byłoby na zasadzie ustawy z dnia 18. sierpnia 1918. N.. 318. austr. Dz. pp. tylko wówczas niedopuszczalnem jeżeliby zachodziło było przeciw niemu podejrzenie dostatecznie uzasadniające ściganie i areszt które następnie nie zostało w zupełności odparte.

W danym wypadku już w doniesieniu policyjnem był zupełny brak konkretnych faktów, któreby mogły uzasadnić podejrzenie, że żałący się dopuścił się jakiejś zbrodni w ustawie karnej przewidzianej, z którego to właśnie powodu śledztwo wstępne przeciw żałącemu się zastanowiono.

Skoro zatem śledztwo wstępne przeciw żałącemu się Drowl Michałowi Zachidnemu zastanowione zostało po mysli § 109. ust. 2. pk. dla braku konkretnych faktów zawierających in objecto istotę czynu zbrodni z § 58. lub 65 uk., to nie można żałącemu się odmówić prawa żądania odszkodowania za straty majątkowe poniesione wskutek tymczasowego przytrzymania względnie aresztu śledczego z powodu jakoby podniesione przeciw żałącemu się podejrzenie o czyn karygodny nie zostało w zupełności odparte.

Gdy bowiem żałącemu się nie zarzucono żadnego konkretnego faktu uzasadniającego podejrzenie o popełnienie czynu karygodnego nie ma żałący się ani potrzeby ani żadnego substratu ani możności do zupełnego odparcia podniesionego przeciw niemu podejrzenia ileże podejrzenia tego nie skonkretyzowano przez przytoczenie pewnego faktu a tylko przeciw pewnym faktycznym zarzutom można się bronić i tylko fakta można odeprzeć i nieprawdziwość ich wykazać a nie ogólnikowe podejrzenie i domysły nie oparte zgoła na żadnych okolicznościach faktycznych.

Gdy w doniesieniu policyjnem zarzucono żałącemu się jedynie ogólnikowo, że należy do tajnych bojó-

wek ukraińsk'ch i obraca się w towarzystwie osób osławionych z antypaństwowej działalności bez podania jakichkolwiek okoliczności faktycznych co do miejsca, czasu i sposobu uwydatnienia tej antypaństwowej działalności, a w szczególności na czem ta działalność polegała wdrożenie śledztwa wstępnego i zarządzenie aresztu nie było uzasadnione.

Wobec tego stanu rzeczy uznać należy aresztowanie żalącego się za bezpodstawne a tem samem podniesione przez żalącego się roszczenie o odszkodowanie za straty majątkowe spowodowane aresztem za słuszne i w ustawie dnia 18. sierpnia 1918, Nr. 318. Dz. pp. uzasadnione.

Hayder mp.

Платіть партійний податок!!! Присилайте на адресу! „Краєвий Союз Кредитовий" у Львові, Ринок 10., вкл. кн. ч. 5.000. Жертводавці повище 5000 мп. будуть оголошені поіменно!!

НОВИНКИ.

— **Українців - вояків примушують ходити до костьола.** В полевій артилерії в Золочеві (12 P. A. P.) служить більшість Українців і Білорусинів. Без уваги на те провадять їх у неділі і свята до костела, а чіколи до церкви. Що на те військова влада?

— **Інтеліґентка хрунядя.** З Городка пишуть нам: Дня 8. ц. м. відбувся в Городку похорон листаря Курія Івана. Курій відносився до всего що українське ворожо, на Українців доносив своїй власти, а свого сина осудив за те, що вступив до української армії. Без уваги на те деякі тутешні Українці зорганізували на похорон Курія хор і звеличали народнього відступника „Вічною памятю". Так пошановано пок. Курія, що залюбки похожав у рогативці. — *Свій.*

— **Подорожіння тютюневих виробів.** Від 13. серпня 1923. р. настановлено нові ціни тютюневих виробів державних фабрик. Цигара (за штуку): Гавана 10.000 мп., Бельведер 8.000, Вавель 7.000, Брітаніка 5 500, Трабуко 6.000, Куба 5.500, Порторіко 3.500. Заграничні мішані 3.200, Бразіль Вірджінія 2.000. — Папіроси за штуку: Сфінкс 1.100, Дамес 1.300, Каліф (Кедив) 1.200, Єгипетські 1.000, Клюб 800, Соймові 800, Президент 700, Дамські 700, Фарис 600, Погонь 700, Спорт 700, Варшавські 700, Сирена 500, Вісла 500, Ванда 400. — Тютюн до папіросів: за 1 кг. Кір 1.600.000, Ксанті 1,450.000, „Найпшеднейши" Султанський 1,350.000, „Найпшеднейши" Македонський 1,200.000, „Найпшеднейши" Турецький 1.000.000, „Пшедні" Гурецький 760.000, „Сьредні" 700.000 „Кресови" 500.000. Тютюн до люльки: „Пшедні" 300.000, Звичайний 220.000.

— **Також театральна квіза.** Совітський уряд — як подає „Красная Газета" — розписав конкурс на тренду одного з державних театрів, щоби мати кошти на удержання иншого. Публика не ходить на т. зв. клясичний репертуар державних театрів, а приватні підприємці директори, згідно зі смаком публики, ставлять легкі комедії, оперетку і т. зв. „мініятури".

— **Геть зі замужними!** „Газета Львовска" подає вістку, що міністерство залізниць видало розпорядок на підставі якого всі жінки зайняті на службі на випадок виходу замуж тратять автоматично посаду. Це торкається всіх, що вийшли замуж по 1. мая.

— **Англія і Індійці.** Англійська преса присвячує чимало місця питанню про Кенію. Так називали недавно старі англійські кольонії Східної Африки, де живе біля 3 мілїони чорних і 25.000 Індійців. Всі вони користуються політичними правами. З моменту війни туди збільшилась еміґрація з Індій. „Білі" в Кенії домагались обмежень проти цих робітників-конкурентів. Канада вже видала відповідні обмежуючі закони проти індійських еміґрантів. Англ. уряд рішив, що Індійці не можуть купувати землі в Кенії і мусять жити в означених місцях, а не на високорівнях, де є кращий клімат. Ці закони викликали в Індії обурення і протести. Віце-король Індії льорд Ріджінґ звернувся до англ. уряду з проєктом їх скасування.

— **Падеревскі грає на фонд отруйних ґазів.** Відомий Падеревскі улаштував в Парижі кілька концертів, на яких грав на фортепяні. — Увесь дохід з концертів, як подає европейська преса, призначив на фонд дослідів над поліпшенням отруйних ґазів. Видно артистична душа Падеревского не забуває крім музики й штуки мордування людей.

— **В Ірляндії.** Розписуючи вибори Ірляндія входить в критичну стадію. Республиканська армія зложила чи пак сховала від трьох тижнів зброю, щоби дати волю виборам. Їх організує т. зв. вільний уряд під контролею своєї поліції та війська. Та біля 17.000 республиканців і їх головні проводирі сидять у вязницях! Де Валєра, якого цькують вже 18 місяців має вийти зі сховища на світ божий і повести боротьбу за републику. Питання в тому: чи зважуться його арештувати? Вислідок виборів важко передбачити. Республиканська партія є в важкому становищі, населення втомлене боротьбою, з другого боку: т. зв. вільний уряд і його договір з Англією не мають симпатії. Докиньте ще до цього: партії робітничу та селянську, з яких одні за републикою, другі за „вільним Урядом" і всі за економічними реформами!

— **Нова мова та література.** Населення Бурів у південній Африці пережило два рішаючі моменти для вироблення мови в р. 1875 та 1905. Внаслідок змагань до одноцільної мови, рух цей поширився настільки, що ціла південна Африка підпала під його вплив, приявши цю мову як „рідну". За цим рухом пішов величезний розвиток літератури.

— **Штучний дощ.** Експерти американського метеорольоґічного бюра вважають передчасною радість з приводу відкриття методи викликати штучний дощ при помочі аеропланів. Щоби штучно оросити один акр землі треба зібрати і „розрідити" 113 тон вогкости. „Штучний дощ" можна визвати в лябораторії при помочі окремого приладу. Але щоби підняти в повітря вогкість, потрібну для зрошення хоча би одної кв. милі, треба величезної сили і завдання не під силу людині.

— **Причини суворої зими.** Вчений К. Абот добачує причину цього в охолодженню сонця. Як показують астрофізичні виміри сонішних промінів, сонішна система на чотири відсотки функціонує гірше, ніж перед цим.

— **Три тріліони.** У Москві ведеться процес проти робітників державної друкарні, що вкрали три тріліони рублів.

— **Безробіття.** Дня 30. липня число безробітних в Англії дійшло до 1,195.600, збільшене **на тиждень** на 10.700. У Швеції за пів року зменьшилося з 56.000 на 20.700 людей.

— **Макс Райнгардт у клопоті.** Відомий німецький режисер та актор розводиться зі своєю жінкою, яка домагається від нього належних грошей. А що він відмовив, вона фантує його річи.

— **„Люди освіти".** Довідуємося, що проф. І. Огієнко, який учив у минулому році в учит. семинарії української мови, одержав звільнення зі своєї посади від львівської куратории. річ ясна: без вказання якихнебудь причин. Одна з найкращих педаґоґічних сил і один з найкращих знавців нашої мови залишається без засобів до життя з родиною.

— **Ще й Вільсон пророчить.** Вільсон уперве від часу своєї умової недуги висловив в пресі про теперішню політику. Він заповідає революцію Німеччині як наслідок неприродної демократії по добі неприродного монархізму. Навіть ціла цивілізація загине, коли над нею не заволодіє дух — мира. Пророцтво льоґічне і легке.

ВП. Передплатників в Чехо-Словаччині присимо отсим складати передплату за наш часопис в Банку Чеських Леґіонів в Празі на конто Видавн. Спілки „Діло" у Львові, а нас повідомити листівкою. — *Адм.*

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр під дир. Івана Когутяка.

Борщів. — Саля „Нар. Дому": Вівторок 14/8. — Бенефіс артиста п. Вовченка: 1) „У Гайхан Бея" і 2) „Куди вітер віє".

Мельниця. — Саля Сокола. Середа 15/8. „Хмара".

Озеряне. — Саля Громадська. Середа 15. серпня. „Запорожець за Дунаєм". 4—4

На „Рідну Школу" зложили в мп.: з нагоди вінчання П. Галі Рогативської з п. Ільком Луцівим зложили гості весільні 160.000, З нагоди імянин о. Петрика в Бабині п. Калинів зібрав Вп. директор Бачинський 382.000. — Всім Вп. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа У. П. Т. 283 1—1

Дрібні оголошення.

ДВОХ УЧЕНИКІВ вищої гімназії приймемо дім урядничий на харч і мешкання. близенько акад. гімн за провізити. Оферти проситься слати до Адм'н. „Діло" під „Урядник". 300 1—1

КІЛЬКОХ учеників приймуть на харч з помешканням. Цвяхова, вул. Потоцького 102. 299 1—3

МОЛОДОГО ХЛОПЦЯ в віці 14—18 літ приймемо на практику до склепу корівного „Союз Українських Інвалідів" у Львові, вул. Руська ч. 3. II. пов. Першенство мають сини українських інвалідів. 297 1-3

АКАДЕМІК, вправний інструктор, (гімназія і матура з відзначенням) глядає лекції найкраще з вищих клас гімн. Ласкаві зголошення з поданням умови слати на адресу: о. П. Курчаба, парох в Чорнім Острові п. Боримичі. 302 1—1

ВПРАВНИЙ інструктор глядає у Львові лекції за плату або мешкання. Зголошення до Адмін. під „Інструктор". 288 2-2

КАВАЛЄР пошукує обідів у інтеліґентної родини в середмістю після умови. Адреси до Адм. під „Здоровий харч". 285 2-2

ДО ЗАРЯДУ ДОМУ і хатнього господарства потрібна інтеліґентна, старша, бездітна женщина, найкраще вдова або сирота по священику. Зголошення до гр.-кат. уряду парохіяльного в Судовій Вишні. 286 а) 2—3

ФОРТЕПЯНИ і піяніна строєння, репарація. Виїзджаю також на провінцію. Глубока 18. Благодір. 276 2—2

УКІНЧЕНА СЕМИНАРИСТКА з матурою, сирота по священику, — шукає лекції з народних або виділових кляс, чи иншого відповідного заняття, — найкраще близько Львова. Ласкаві зголошення з услівями слати до адмін. „Діла" під „Обовязок". 274 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

ВИЙШЛИ З ДРУКУ НОВІ ПРАЦІ

Проф. ІВАНА ОГІЄНКА:

1) Вечірня, Рання та Часослов українською мовою 20.000 мп. 2) Літургія українською мов. 12.000 м. 3) Наглядна таблиця милозвучности української мови 2500 мп. 4) Наглядна таблиця українського правопису 2500 мп. 5) Наглядна таблиця знаків розділових 2500 мп.

Набувати по книгарнях або від автора:
298 **ВИЙНИКИ коло ЛЬВОВА.** 1—5

Конкурс.

Агроном.-технічне Т-во **„ПРАЦЯ"** **оголошує конкурс на проєкт Дому ваціїної оселі для дітей в Рудні,** з терміном предложення найдальше до дня 1. жовтня п. р. в бюрі Т-ва, Ринок ч. 10, II. пов. Ближші інформації подає секретар Т-ва Інж. Альбін Барщівський що дня крім неділь та свят, від 12 до 13 год. також письменно. Учасникам конкурсу буде признано: I. премія, квоту рівноважну в Мп. рівній 10 амер. дол., II. премія квоту рівноважну в Мп. рівній 5 амер. дол. Платні в день оцінки проєктів. Проєкти нагороджені стають власністю Т-ва 304 „ПРАЦЯ". 1—2

ЗА РАДУ Т-ВА „ПРАЦЯ":
Інж. Юліян Мудрак в. р. голова,
Інж. Альбін Барщівський вр. секретар,
Інж. П. Дурбак вр. член контр. ком.

АДВОКАТ

Д-р СТЕПАН БАРАН

301 в **ТЕРНОПОЛІ** 6

переніс свою канцелярію з 15 серпня ц. р. з готелю **Адлєра** до дому **п. Дмитровського при вул. ТАРНОВСЬКОГО ч. 6 Б. в Тернополі** (недалеко повітового суду).

ВИКАЗ КНИЖОК

для українських гімназій на рік шкільн. 1923/24 видає кождому даром

КНИГАРНЯ А. БАРДАКА

Львів, вул. Краківська ч. 1.

На провінцію висилає за надісланням 303 100 мл. в значках почтових. 1—1

Вищий Музичний Інститут

філія Муз. Т-ва ім. М. Лисенка в СТАНИСЛАВОВІ

ПОШУКУЄ УЧИТЕЛЬКИ (-ЛЯ) до науки фортепянової гри.

Рефлектується тільки на іспитовані сили. Першенство мають ті, що можуть учити також сольового співу. Зголошення до 20. ц. м. на адресу директора Інститута:

ОСИП ЗАЛЄСЬКИЙ, Станиславів,
290 **вул. Ґолуховського 66.** 2—2

ЦЕМЕНТ портляндський

першорядної якости лише вагоново, сейчасова достава „ПІЛЬОТ", Львів, 201 Баторого 4. 7—20

Український картковий стінний календар на 1924. рік.

вже друкується і незабаром появиться в розпродажі. Ціна 10000 мп.

Замовлення за надісланням готівки або за післяплатою приймає ласкаво 248 **Бр. Янів, Львів, Руська ч. 18.** 3—3

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють золотий фільм епохової драми в 6 діях п. з.

ПРЕМЄРА **ГУРАҐАН** ПРЕМЄРА

Відважний ЖІМ (World-Newyork) Таємний їздець.

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 109 (9.990). Львів, пятниця 17. серпня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не вертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 45000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 70.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунії 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 70000 мк. Зміна валюти 3000 мк.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 2.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 16. серпня 1923.

Більше ініціятиви! (мс) Ще перед війною галицька інтелігенція не відзначалася надмірним потягом до книжки. Рідко де в домі галицького інтелігента можна було найти якусь скомплетовану бібліотеку. Рідко де стрінули ви урядовця из галицькій провінції, який після скінчення університетських студій продовжував би своє образування о власних силах. Духовою стравою його була головним чином газета — і випадковий роман (звичайно — другорядних польських письменників), читаний перед післяобідним сном. І мало в котрім галицькім місточку була публична українська бібліотека (звичайно — при „Народних Домах"), в якій можна було найти бодай менш більш скомплетовані українські видання.

Після світової війни ситуація ще поганійша. Підчас воєнних переходів й нечисленні приватні книгозбірні по більшій части попропадали, а публичні бібліотеки на провінції майже без виїмку понищені. Книжка непомірно подорожіла. Приватна людина, якщо не не паскар, так хоч би займала навіть відносно високу посаду, не в силі комплетувати бібліотеки. А що у нашої інтелігенції вже перед війною не було великого зацікавлення українським видавничим рухом, тепер це зацікавлення ще менше. Та коли перед війною на це не було ніякого оправдання, тепер воно є: не має спроможности, книжка за дорога. Хоча при добрій волі можна би собі бодай час від часу купити нову, з великим зусиллям видану українську книжку.

Всеж — для одиниці може бути яке таке оправдання. Одначе не має його для громади.

Бо при добрій волі можна в кождім місті та місточку основати публичну бібліотеку, з якої могли би користати не тільки одиниці в даної місцевости, а й з окружних сіл. В такій публичній бібліотеці повинні бути в першій мірі — всі українські видання, а дальше твори і журнали на чужинних мовах, в яких читач міг би найти освітлення проблєм, звязаних зі сучасною кривлею, освітлення всіх тих питань, які на черговий порядок поставив той великанський перелом, який являється результатом великої війни.

Друга справа. Події останніх девяти літ кидали людьми по всім усюдам. В кождім повіті найдуться інтелігентні одиниці, які бували в ріжних країнах світа. Богато бачили, богато пережили, богато передумали. Своїм досвідом, своїми спостереженнями, своїми переживаннями вони повинні поділити ся з ширшою громадою. Це-ж так легко:

Зібрати цих людей, розробити цикль викладів і ці виклади переносити з одного округа в другий. Після цих викладів, після передискутування порушених в них питань — пристосовувати висновки в нашій організаційній праці.

Третя справа. Богато у нас говориться про ріжні економічні справи, про кооперацію, про освітньо-культурні справи. Одначе ні в одному повіті досі не устроєно окремого курсу, на якому підготовано би робітників на котрій зі згаданих областей громадського життя, на якому обговорено би відносини в даному повіті, перспективи діяльности в повіті (засоби повіту, число і якість робітників на цій чи иншій ділянці і т. д.).

Саме тепер. Ферії. По селах і місточках відпочиває університетська молодь, професори, учителі, урядовці. Дуже легко при добрій волі і дрібці зусилля — зібрати охочих місцевих інтелігентів і устроїти такий чи инакший курс. Слухачі найдуться. Люде мають доволі вільного часу. А опісля зимовою порою такі курсанти своїм знанням могли би поділитися зі селянами і вже практично переводити в діло здобуте знання: закладати кооперативи, підприємства, приватні школи, курси для анальфабетів, курси позашкільної освіти, ріжні сільськогосподарські курси і т. д. На жаль не має сього ні в одному повіті. Інтелігентна молодь — що найбільше — займається тут і там аматорськими виставами.

В кінці найважнійша з порушених справ. Теоретично богато у нас говориться про потребу тісного контакту Галицької Землі з рештою західноукраїнських земель, про потребу поширення акції наших інституцій на Волинь, Холмщину, Полісся і Підляше.

Одначе практичі наслідки цих міркувань дуже малі. Покищо навіть докладно не обзнайомлено наших земляків з поза старого сокальського кордону з галицькими інституціями, не обговорено з представниками згаданих земель, що дана інституція там може зробити, який може там найти відгомін, на чиє співробітництво там може числити. А прецінь досі можна було бодай зібрати представників всіх повітів цих земель (у Львові, в Луцьку, чи в якій иншій найдогіднійшій місцевости) і на спілку з ними розробити докладний плян праці.

На жаль — наша інтелігенція проявляє дуже мало ініціятиви. Мріями буяє в підхмарних районах, а ворожі хвилі вдаряють на наш беріг послідовно, вперто, безоглядно. І якщо ми маємо вийти побідно з теперішнього антракту, наше протиставлення навалі мусить бути так само послідовне, вперте, безоглядне. До цього потрібна як найбільша сума ініціятиви широких кол нашої інтелігенції і жажда праці до повного самовідречення.

ТЕЛЕҐРАМИ. П. А. Т.

Українізація.

Москва. Рада народ. комісарів на Вкраїні протягом двох літ рішила завести українську мову в усіх школах і інституціях України.

Авдієнція Болдуіна у короля.

Льондон. Король приймав 15. ц. м. Болдуіна на довшій авдієнції. Це означає, що опозиція Біркенгеда і Чемберлена проти політики Болдуіна зробила вплив на короля.

Арештування Де Валєри.

Льондон. Ірляндські правительственні війська арештували 15. ц. м. Де Валєру.

Збіжжа для Німеччини.

Берлін. Одержано тут вістку, що перший транспорт російського збіжжа, призначений для Німеччини, в скількости 1500 тон відплив із Одеси до Штетіна.

Б. канцлєр Вірт їде до Росії.

Берлін. „Фоссвертс" звідомляє, що б. канцлєр Німеччини Вірт виїздить до Росії через Ригу.

Повищаре відповість канц. Штреземанови.

Париж. Польрад. В найблищу неділю Поянкаре виголосить у Шарльвіль промову, в котрій відповість на декотрі уступи декларації канц. Штреземана.

Катастрофа в копальни.

Ню Йорк. Звідомляють, що в Кемерері, стейт Віемінг послідував вибух у копальні вугля. 200 шахтярів засипало.

Вашінгтон. В стейті Віемінг, де послідував вибух у копальні, досі вратовано 29 шахтярів, 70 згинуло.

Америка і справа репарацій.

Вашінгтон. Часописи догадуються, що американське правительство займеться положенням, витвореним англійською нотою. Кілька часописів думає, що Америка займеться репараційною справою, але щойно на просьбу Франції або Англії.

Югославія домагається достав від Німеччини.

Білгород. По звідомленням часописів, югославянське правительство подибило відповідні заходи з приводу здержання німецьких чинитьб у натурі. Правительство звернулось до репараційної комісії за охороною економічних інтересів Югославії заперечанням її всіх репараційних достав.

Кровані зворушення в Німеччині.

Дісельдорф. Польрадіо В багато підміських хазяйствах міське населення намагалося ограбити засоби поживи сільському населенню. Інтервенція поліції потягла за собою жертви: 6 осіб убитих і 14. ранених.

Дісельдорф. Наслідком сутички страйкуючих з поліцією в Альтдорфі, поліція мусіла покористуватися пальним оружям. При цьому вбито 14 осіб.

Берлін. З Гамбурга звідомляють про кріваві сутички між пристановою поліцією і страйкуючими і комуністами, котрі атакували робітників, що зголошувалися до праці.

Берлін. Польрад. В цілій державі поза ексцесами на тлі доріжні поволи вспокоїлося. Лише з околиці Ахен і Гамбурга звідомляють про грабунки сільських хазяйств міським населенням. Наслідком сутичок із поліцією і жадармерією, яка старається перешкодити робітничим гуртам і жінкам вивозити жниво в околицях Ахен, убито около 10 осіб. У Віртембергії страйк пригасає, приходить лише до частих сутичок між тими що хочуть працювати і комуністами. В Ляйпцігу задержано працю в газівнях і електрівнях. В Ахен цілу торговельну околицю спліндровано. Міська поліція безсильна супроти грабуючих ватаг і звернулася за помічю до окупаційних властей. Одначе бельгійські власти відмовили помочі.

Берлін. Комуністи, котрим не вдалося викликати генеральний страйк, спровокували в кількох містах кровані заворушення. В Акен товпа під проводом комуністів спліндрувала бюро посадника міста. Поліція інтервеніювала, користуючися пальною зброєю. В сутичці вбито 10 осіб, а ранено 28. На ринку обурена товпа розграбила будки і побила торговців.

Обсада німецького держ. банку.

Дісельдорф. Окупаційні власти обсадили німецькай державний банк, тому що відказався зреалізувати французький чек.

Курс грошей.

Львів. 15. серпня. Дол. амер. 304.000—306.000, дрібні 302000—304000, дол. канад. 265000—268.000, дрібні 262.000—265.000, німецькі марки 50 і 100 0·16—0·18, 10 тис. 0·18—0.20., стар. еміс. 2.70 - 2.80, сотки стар. еміс. 1·50—1·80 лєї 14000-15000, дрібні 13800-14200, кор. чеські 8300—8400, дрібні 8000—8100. Австр. тис. нов. емісії 14000—14500, стар. еміс. 8000—8500, сотки стар. еміс. за тис. 12.000—14, дрібні á 10 за тис. 10—12.000, австр. штемпліі 375—380, австр. перекази 385—390, Франки франц. 14000—15000, фунти стерл. 1250000—1350000 франки швайц. 44.600—44.800.

Золото: 20 кор. 1200000—1250000 20 франк. 1,060.000—1,100.000 20 мар. 1,350.000—1,400.000, 10 руб. 1,500000—1,550.000, дол. 280—285000.

Срібло: Кор. австр. 19500—20000, 5 кор. 98000-100000, фльорени 49000—50000, рублі 83000—84000, копійки за 1 рубель 45000—46000, лєї 16500—17000.

Цюріх 15. серпня. Берлін 0·000190 Голяндія 218·00, Ню Йорк 552.50 Льондон 25.30, Париж 30.40, Медіолян 23.50, Прага 16.20, Будапешт 0.03 1/8, Букарешт 2.50 Бельград 5.87, Софія 4.80, Варшава 0.0024, Відень 0.0078 1/4, Австрійські штемпліі 0.0078 і 1/2.

Пр. 483/23. В Імени Річипосполитої Польської Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 99 (9980) з дня 5. серпня 1923. в артикулах під заголовками: 1) „Політичні завдання української еміграції" — в уступі від слів „Паралельно з цим" до кінця артикулу, 2) „Повітовий народний Зізд в Чорткові" в уступі від слів: „до наших" а „до ідеалу" містить в собі єство злочину з § 65 а закона карного узнав доконану дня ■ серпня 1923 конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 пр. кар. заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби се рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій сторонї. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гриву до 400 Мп. — Львів, дня 6. серпня 1923

(Підпис нечитки.)

Відгуки англійської ноти

Французький уряд ще не відповів на англійську ноту. Французька преса випереджуючи її появу, повідомляє, що Поанкаре відповість... чемно. Виходило би, що нема підстав сподіятись зірвання союзницьких взаємин між Англією і Францією. Та з другого боку, вплив англійської ноти не був настільки рішаючий, щоби Німеччина або Франція вибрали означений шлях в якому треба шукати порозуміння.

Річ ясна, що перше враження англ. ноти у Парижі було некорисне. Хоча офіціяльні кола признають, що тон англійської ноти є мировий, одначе підкреслюють, що Англія не дає ніяких нових аргументів, не обіцює нових компенсацій, а обмежується на домаганнях редукції репараційної суми. Сумніви щодо законности рурської окупації є на французький погляд без підстави, тому, що версайльський договір передбачує можливість приморовлення супроти Німеччини всяких засобів, які союзники призначають необхідними. Пропозиція Англії щодо регуляції довгів є скиненням відповідальности за них на Францію; адже чим більше буде зменшуватись виплатність Німеччини, тим більше Франція буде приневолена платити Англії. Франція не годна зрікатись своїх довгів і не має наміру захоплювати чужих земель, але готова вжити єдиного засобу: сили, щоби приневолити Німеччину до сповнення прийнятих зобовязань.

На святі відкриття памятної таблиці в Стене французький премєр Поанкаре виголосив промову, в якій зазначив, що Франція, окупуючи рурський басейн, не думає зовсім нищити Німеччини ані робити якомусь иншому народови кривди і не має наміру загарбати ні одної п'яди землі, яка до неї не належить. Франція хоче лише загарантувати собі винагороду, яка справедливо їй належиться за воєнні втрати.

Опісля представив жахливе положення на французьких землях, знищених Німцями і полемізуючи з останньою англійською нотою в справі репарацій, сказав, що редукція німецьких зобовязань може лише скріпити Німеччину зі шкодою для союзників і побільшити тягарі, які поносить тепер Франція. Премієр пригадує, що тягарі, про які згадує англійська нота і довги, затягнені в Зєднених Державах для добра союзників, причиняться до спільної перемоги та світового мира й ощадили розливу крови не тільки французьким, але й англійським та американським воякам.

„Н. фр. Прессе" доносить, що на Quai d' Orsay потверджено, що французький уряд оголосить офіціяльну заяву в справі евентуального обмеження французької акції в Рурщині, якщо склад нового німецького кабінету дасть достаточну гарантію щодо становища Німеччини в справі репарацій. Метою цієї заяви улекшити новому німецькому урядови його завдання. Французький уряд знає, що безумовне припинення пасивного опору не можливе, бо це захитало би з гори становищем нового німецького уряду. Тому заповіджена французька заява мала би бути неначе приреченням, на яку міг би покликатися новий канцлер, якщо хотів би припинити пасивний опір. Доси не вирішена ще форма, в якій має наступити ця заява, але в кождім разі вона має підкреслити, що Франція не хоче руїни Німеччини, навпаки бажає собі санації економічного положення німецької держави, перш усього німецьких фінансів. Щодо зміни німецького уряду французькі офіціяльні кола зберігають покищо резерву, зазначуючи лише, що Франція не має нічого проти особи Штреземана.

Америка прийняла англійську ноту з вдоволенням. Вона добачує в ній справедливе бажання Англії: добути від Німеччини в якнайпростійшій формі сплату довгів. Це питання для Америки як загальної европейської вірительниці стоїть на першому місці.

Німеччина зустріла англійську ноту як промінь надії. Такий заголовок поклала вчерашня „Н. фр. Прессе" на статті присвяченій болючій справі. Німеччина сподіється, що підкреслення Англією ваги французьких несплачених довгів, спонукає французький уряд бодай до вагання перед останнім рішаючим словом, яке може бути словом повного розєднання. Становище Франції не є настільки незалежне, щоби вона могла знехтувати питанням: як цоладнати свої фінансові зобовязання супроти Англії. Англія може кожньої хвилини покинути свою позицію дружнього вірителя, а станути на становищі чисто купецькім пригадуючи цифри та речинці їх сплати.

Офіціяльний французький „Тан" висловлює гадку чи справу німецького відшкодування не можна би вирішити шляхом внутрішньої нім. золотої позички. Це неначе би підготовляє грунт по можливости розмов на стару тему. Другий великий париський щоденник пише, що повна катастрофа Німеччини не лежить в інтересі Франції. Французький уряд має дати офіціяльне розяснення про можливість обмеження рурської окупації на певних умовах.

Загальний настрій полишений англійською нотою такий, що ще не проминув мент сприятливий до мирового порозуміння.

Англійська преса у допомозі ноті свого уряду піддержує цей настрій. Останнє слово належить до Франції, хоча зміна німецького уряду є не маловажним чинником для влекшення порозуміння. Треба сумніватись чи офіціяльний голос англійського уряду захитає одноцільним фронтом французької громадянської думки. Він швидше може бути втихомирюючим у напрямку схвильованої Німеччини.

Огляд світових подій.

Совіти розстрілюють.

В Баку засуджено на смерть поета Дегена і двох студентів Чернікова і Успянського, що зорганізували були антикомуністичний союз інтелігенції „Горяче серце", що мав на меті боротьбу з комунізмом при помочи терору. Заговірники підпалили між иншим копальню нафти. Арештовані признавалися сміло до своєї роботи. На підставі присуду революційного трибуналу їх розстріляно.

Фінляндська амнестія.

Фінляндський уряд приготовляє амнестію учасникам комуністичної революції з 1918 р. З виїмком тих, що були засуджені за вбивства.

Німецька криза.

Політика нового уряду.

В берлінських парляментарних колах панує погляд, що новий канцлер д-р Штреземан буде продовжувати дотеперішний курс заграничної політики кабінету Куна. Пасивний опір буде тревати дальше.

Льондонські політичні кола здогадуються, що політика нового німецького уряду буде зачеркнена на ширшу скалю, чим політика уряду дотеперішнього.

Поклик залізничників.

Як доносить Бюро Вольфа, загальний союз залізничників видав поклик до своїх членів, щоби в нинішнім важкім часі напруженої внутрішної ситуації сповняли свої обовязки і не улекшували політичних переворотних плянів залізничим страйком, який побільшив би недостачу харчевих засобів.

Ґенеральний страйк не удався.

На засіданню берлінських професійних рад комуністичної партії дня 14. ц. м. постановлено зліквідувати всі страйки і на другий день розпочати працю.

Невдачний генеральний страйк, проклямований комуністами, вважають в цілій Німеччині дощадним розгромом цеї партії. Діло було в пробі сили між професійними союзами і комуністами. Проба випала для комуністів фатально.

Страйки і заворушення.

В Гамбурзі вибухли дня 14. ц. м. нові страйки. До проклямованого комуністами загального страйку не прийшло.

В полуднево-східній частині Берліна прийшло до нових сутичок між поліцією і демонстрантами. Товпа пробувала будувати барикади на вулицях, щоби спинити трамваєвий рух. Один трамваєвий вагон розбито.

З Дрезна доносять, що робітники кидаються на села і реквірують харчеві продукти. З місцевости Бішофеверда демонстранти нападають на господарські загороди і забирають всі харчі. Багатьом хліборобам забрано всю худобу. Господарів приневолюють запрягати коні і відвозити зареквіровані харчі до міста. По дорозі бють стрічних гандлярів. Подібне діється в Липську та околицях.

Страйк рільних робітників у Сольдіні розширився також на инші повіти.

В окупованих землях.

Французька окупаційна влада в Дісельдорфі видалила протягом цього місяця 358 залізничих робітників за пасивний опір у службі.

Заборона демонстрацій.

Віртемберський уряд оголосив розпорядження, яким забороняє всякі демонстрації в Гайдельберзі, Штутгарті і Ульмі.

Надренські „Ільнови".

Як доносять з Коблєнції, надренські автономісти вислали до французького уряду меморіял, в якім просять, щоб в Надренії завести спеціяльну надренську валюту. Ця валюта мала би охоронити край від шкідливого впливу Прус та уможливила би сплачування частини відшкодувань, які припадають на Надренію. Меморіял висловлює готовість прихильників надренської автономії співділати з окупаційною владою, щоб охоронити край від нужди.

XIII. Сіоністичний Конґрес.

Дня 6. серпня ц. р. відкрито в Карльсбаді XIII. сіоністичний конгрес. В конгресі репрезентовані делєгати усіх жидівських угрупувань національного напрямку. З привітних телєграм, які наспіли на день отворення конгресу заслугують на увагу привіти від чехословацького уряду, від високого комісаря Палестини Герберта Самуеля і инших. В перший день конгресу виголосив між иншими замітну промову голова сіоністичної організації Вайцман, який сказав, що нова жидівська політика в великому стилю може мати місце лише тоді, коли буде можливою повна економічна політика. Бесідник сподіється, що кольонізація розростається з хвилею, коли стане на ноги палестинський промисл. Проти поширювання круга робітників в Палестині не вільно оперувати фразами. Після Вайцмана промовляв Соколов, який ствердив, що розвиток сіоністичного руху можна прослідити на основі зросту „фонду підвалин", в якого утворенню львина часть заслуги припадає Америці. Вибори до польського сойму принесли сіоністамови велику побіду. Поширення „Джувіш Едженсі"(Жидівської агенції) є одною з найважніших справ конгресу. Треба поширити круг чинників, які мають журитися справою відбудови Палестини і жидівського життя взагалі. Про привітах і рефераті про пок. Нордауа вибрано президентом зїзду Нагума Соколова, заступниками д-ра Брауде з Лодзі і Каплана з Палестини. Підчас чергових засідань велася політична дискусія над рефератами Вайцмана і Соколова. В дискусії приймали між иншими участь д-р Гантке з Німеччини, американський делєгат м-р Фішмен, д-р Райх, який сказав, що Англія не сповнила і не сповняє затягнених супроти жидівського народу зобовязань, пос. Грінбавм і инші. Пос. Грінбавм заявився в острій опозиції до сіоністичної екзекутиви. Грінбавм говорив як представник жидівських народніх мас, в противенстві до „сальонових експериментів" Вайцмана.

Референт Ліхтгайм доказував в своїому рефераті: Екзекутива мусить розпоряджати центральним органом. Поки-що вона засуджена на мовчанку. Гроші „фонду підвалин" (Керен Гассод) треба зцентралізувати в „Джувіш Едженсі".

Д-р Ю. Гальперн говорив про діяльність економічних інституцій. Некорисний торговельний білянс обмежує економічне життя Палестини: до краю імпортовано товарів за 5 і пів міліона египетських фунтів, а вивезено ледви за 130.000. В економічному життю не поможе найбільш винедзлізований героїзм, бо ним кермують залізні закони економії. Істота приватної ініціятиви лежить в чинниках, які хочуть працювати для Палестини, при чому знасилування ідейних моторів тої праці могло би відстрашити найактивнійші чинники дотеперішної пропаганди і акції. А не найдеться ніхто, що й за це взяв би на себе відповідальність.

На засіданню комісії „фонду підвалин" устелено, що 15 тисяч фунтів переказано „Національному фондови", 25 тисяч „Мізрахі", 43 тисячі палестинській адміністрації, 69 тисяч тов. „Гадасаг", 71 тисяч на публичні роботи, 123 тисячі на імігрецію, 175 тисяч на шкільництво та 195 тисяч на хліборобство. Загальна сума вплинів „Фонду підвалин" за останній рік винесла 1,300.000 фунтів стерлінгів.

В четвер уконституувались конґресові комісії. І так до резолюційної комісії, якої завдання є провірка і редакція текстів зголошених внесків увійшли: д-р Дайхес (Льондон) д-р Баді (Берлін), д-р Розмарін (Львів), д-р Ольшвенґер (Варшава), д-р Сирвін (Поалє Ціон) д-р Ляндауер (Гітадух). Крім цього утворено комісії: політичну, буджетову, організаційну та комісії для фондів. Палестинська комісія творить сама собою три підкомісії. Дня 13. серпня виголосив реферат про „Джувіш Едженсі" д-р Соловейчик. Хочемо позискати нових людей — говорив референт. Одначе в кождому краю панують відмінні умови. Мусимо найти форму яка відповідала би усім краям. На жаль преса зробила з цеї справи спірне питання. А тут ходить о позискання нових людей за всяку ціну. Англійський уряд заявив, що він полишає сіоністам вільну руку дотично справи Джувіш Едженсі. На думку референта, поширенням Джувіш Едженсі сіоністичний рух не втратить масового характеру. Не можна одначе казати й того, що поширення Джувіш Едженсі не нарушить сіоністичної організації. Сіоністична організація

мусітиме зрезигнувати з частини влади. А не треба забувати, що ця інституція матиме міжнародній характер. Джувіш Едженсі треба поширити на несіоністів, посередством жидівського світового конгресу.

До дискусії над рефератом записалося 37 бесідників.

На понеділковому засіданню відбулося голосування над питанням довіря до сіоністичної екзекутиви. Екзекутива одержала 146 проти 67 голосів, при чому опозиційна група Грінбаума та лівиця здержалася від голосування.

Опозиціоністи зложили заяву, що вони висловлюють екзикутиві подяку за працю над „фондом підвалин", але констатують безплодність палестинської праці, як також занедбування релігійних потреб, супроти чого відмовляють довіря.

Пос. Грінбаум мотивуючи свою опозицію заявив, що екзекутива заслужившися в справі затвердження палестинського мандату і Фонду Підвалин, не виконала рішення скликання всесвітнього жидівського конгресу, вела пропаганду поширення Джувіш Едженсі та дуже часто виходила на шляхи компромісової політики.

Супроти такого результату голосування ходять чутки, що Вайцман подасться до димісії. По кульоарах конгресу кружляють листи евентуальної, нової екзекутиви.

Коментуючи хід нарад XIII. сіоністичного конгресу, пише краківський „Час":

„Стоїмо в обличчю утворення начальної влади цілого жидівського суспільства, а за тим супроти політичного випадку. Буде це влада, якої поручення будуть слухані і виконувані 12 процентами горожан польської держави. Істотною метою сіонізму є витворення жидівської самосвідомости і огорнення нею цілого жидівського суспільства від Ню-Йорку і Льондону аж по найбіднійших польських і російських гет.

Утворення спільного для них всіх органу в формі Джувіш Агенсі, признаної англійським урядом, Союзом Народів і головними державами, як офіціяльний жидівський орган — буде важним кроком на шляху до цеї мети.

Позірно Джувіш Едженсі матиме мандат справ Палестини. Але не вільно ані хвилю обманювати себе. Так як сіоніям не покривається з відбудовою Палестини, так само Джувіш Едженсі не буде владою обмеженою до палестинської проблеми. Ми є свідками, як на наших очах родиться важний чинник для дальшого єднення Жидів цілого світа до спільної політичної і економічної акції без огляду на державні границі, які їх ділять".

З приводу тогож візду і організації „Джувіш Едженсі" пише між иншим „Дайтше Альгемайне Цайтунг":

„Не треба лякатися дійсних сіоністів, які хочуть переселення Жидів до Палестини: треба одначе боятися тих сіоністів, які мало думаючи про Палестину, змагають до жидівської культури і жидівської національности. Політичний сіонізм, згідний зі змаганнями Герцля — збанкрутував, натомість животність виявляє „культурний сіонізм".

Масарик про Росію.

У свіжо видрукованих споминах президента Масарика в журналі „Naše Revoluce" про початки чехословацької держави, чимало місця займає питання про Росію як культурного опікуна долі Словян. Критичне становище Масарика до цієї справи заслуговує на згадку:

„Наші політичні русофільські кола мали словянську максимальну програму; по російській перемозі в яку вони не сумнівались (підчас війни), повстане велика словянська держава. Росія приєднає до себе словянські народи; та як це стане ться, точно про це не казали. У цій концепції я бачив привабливу аналогію планетарної системи, яка складалась з Росії і словянських народів, але яка не відповідала дійсности та історичному розиткові...

Моє критичне становище до Росії було без сумніву виправдане; але в часі війни було за пізно вести публично критику і наших русофілів спрямувати на вірний шлях. Мої земляки тим більше не зрозуміли би моєї критики, коли не розуміли її перед війною.

Оф'іяльна Росія — а це рішило в війні — мала свою своєрідну словянську проблєму: у своєму змаганню, що від віків зміцнювалось релігією зверталась вона проти Австрії, яка на службі всегерманської ідеї так само перла на Балкан. Малі балканські народи були для Росії і одночасно для Австрії засобом до їх мети. Релігійно станули проти себе католицька австр. династія і православна російська; Австрія і Росія були суперниками у впливі на Сербію, Румунію та Болгарію. Політичні та релігійні суперечности зробили з них віддавна ворогів і на півночі — в Галичині та Польщі. Для офіціяльної Росії ось це була справжня словянська проблєма...

В національному та ширшому розумінню — старославянському — словянське питання розуміли в Росії тільки нечисленні славісти, історики і частина інтеліґенції і то більшість із них з виключно російського релігійного становища. А радикальна частина цієї інтеліґенції, себто соціялістична, яка була проти уряду, була також проти офіціяльного російського націоналізму і словянської ідеї і тому неприхильно ставилася до наших національних змагань. Це все перевірили ми та пережили особисто підчас війни у Росії".

З польських справ.

Фінансовий дорадник для Польщі.

Льондонські „Таймс" принесли таку цікаву телеґраму з Варшави:

Є причини до припущення, що переговори про установлення англійського дорадника для Польщі зближуються до позитивного полагодження, як небудь рішуче цього ще не оголошено. Перед роком було уже вирішено заангажування для цеї мети члена англійського парляменту Гільтона Іунга, але він був тоді фінансовим секретарем скарбу. Нема причини до припущення, щоб це заангажування не було можливим тепер.

В звязку з утворенням нового польського емісійного банку, опертого на державному і приватному капіталі, ходять чутки, які лучать спільні англійсько німецькі інтереси в тим підприємством. Колиб це виявилося можливим, булоб це певним розчаруванням для французьких торговельних інтересів, зміцнюваних так довго політичним союзом Польщі з Францією.

Переговори з Фінляндією.

Дня 14. ц. м. почалися у Варшаві переговори в справі торговельного трактату поміж Польщею і Фінляндією.

Реконструкція кабінету.

З Варшави доносять, що там відбуваються дальші наради над реконструкцією кабінету. Неподавно приймав участь в нарадах голова клюбу Пяста Дембскі. Ходить тут не тільки про перегрупування теперішних членів кабінету, але також про притягнення нових осіб до уряду, між иншим посла Корфан-того, якому мають поручити теку міністра торговлі і промислу на місце Кухарського, який має обняти теку мін. фінансів.

Важніщі податки.

(Продолженя.)

Всі торговельні підприємства перших двох категорій, промислові підприємства перших пяти категорій, всі підприємства, що належать до товариств зобовязаних до публичного складання рахунків (кооперативи, акційні спілки), а також люде вільних професій (адвокати, лікарі і т. п. обовязані самі обчислити висоту припадаючого на них промислового податку та не очікуючи на платничий наказ, податок у формі доплати заплатити. Торговельні підприємства перших двох категорій та промислові підприємства перших пяти категорій повинні обчислювати і вплачувати промисловий податок що місяця і то найпізнійше до 15. слідуючого місяця. Скажемо, податок за місяць серпень треба заплатити в міжчасі від 1. до 15. вересня. Підприємства які належать до товариств зобовязаних до публичного складання рахунків, а зачислено їх до нищих категорій, а також люде вільних професій, обчислюють і вплачують пром. податок два рази в рік, при чому за перше піврічя податкового року мусять податок цей заплатити в часі від 1. липня до 1. серпня тогож року, а за друге піврічя—від 1. січня до 1. лютого слідуючого року. Заплативши податок, мусить платник в ціж самі вище згадані речинці подати до скарбової влади „зізнання про оборот" на окремих друках, при чому підприємства, що по закону є зобовязані до публичного оголошення своїх справоздань, як кооперативи, акційні спілки, подають ці зізнання безпосередно до скарбової палати, инші платники —до скарбових (податкових) інспекторатів. До зізнання безумовно треба доручити в оригіналі чи у відписі квіт заплати податку. В біжучому році речинець на подачу зізнань продовжено до 15. серпня. Треба тямити, що так обчислена сума промислового податку, вплачується не в цілости, а з неї потручується та сума, яку вже заплачено в формі передплати, себто сума, що її заплачено за промислове свідоцтво. Ті підприємства, котрі що місяця платять промисловий податок, можуть при кождій заплаті відтягати одну дванайцяту ($^1/_{12}$) суми, що її заплачено за промислове свідоцтво, а підприємства, які платять піврічно, можуть від обчисленої 1. піврічя суми податку відтягнути половину шіни промислового податку.

Инші платники не є обовязані до складання зізнань, хоча закон дозволяє їм складати такі зізнання у вище згаданім реченці. Хто своєчасно склав зізнання про оборот, а в тім зізнанню заявив готовість представити податковій владі кождочасно на її жадання свої торговельні книги для доказу правдивости щодо вказаних даних, тому податкова влада не має права виміряти вищий податок, як його показано в зізнанню, хіба би визнано торговельні книги за сфальшовані. При неподачі своєчасно зізнання, податкова влада може сама по своєму засуду виміряти податок, а платник, що не подав своєчасно зізнання, не може проти такого виміру спорити.

Хто не є зобовязаний до складання зізнань і таких зізнань добровільно не складає, цьому вимірює висоту його обороту і промислового податку оціночна комісія. Виміривши податок, комісія ця мусить післати платникові платничий наказ за перше піврічя найпізнійше до 15. вересня податкового року, а за друге піврічя не пізніще до 15. марта слідуючого року. Заплативши податок ці платники мають до 15. жовтня податкового року за перше піврічя та до 15. квітня слідуючого року за друге піврічя року податкового.

Скарбовими органами для виміру, перевірки та стягання промислового податку являються: для підприємств, що належать до товариств, зобовязаних до публичного складання рахунків — Скарбові палати, а для всіх инших платників— Оціночні комісії, до складу яких мають входити й представники платників з призначення уряду.

Другою інстанцією як для Скарбової палати, так і Оціночної комісії є Відклична комісія, де теж мають бути заступлені платники.

На рішення Оціночних комісій та Скарбових палат щодо усталеня ними сум обороту та висоти промислового податку можна подавати рекурси до Відкличної комісії, але за посередництвом Оцін. комісії чи Палати, в такі речинці: Товариства, зобовязані до публичного складання рахунків—протягом двох тижнів, рахуючи від дня доручення повідомлення, а всі инші платники—на рішення щодо першого півріччя — найпізніще до 15. жовтня, а на рішення про оборот і висоту податку на друге півріччя — не пізніще до 15. квітня слідуючого року.

Підприємства торговельні 1. і 2. категорії, а промислові перших пяти категорій, якщо вони не провадять книг, приписаних торговельним законом, мусять вести у себе спеціяльну „книгу обороту", в якій мають записувати на прихід товари набуті чи вироблені, а на розхід — товари спродані. Книга ця повинна бути засвідчена нотарем, чи магістратом або громадським урядом чи мировим суддею.

М. А. Корчинський.
(Продовження буде.)

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

З дороги життя.

Цинтар у череві крокодила.

Зайшла в редакції розмова про те: чому важко працюється на вакаціях.

— Неяурно — каже „телеґраміст" — завели на вакації т. зв. часописні качки, які пускають найкращі редакції світа.

— Бо й справді — каже новинкар, зморений пілонічною подорожю зі села (куди їздив під неділю до жінки, яка вичинила йому авантуру) — про що тут писати? Що подорожів тютюн і спірт? Адже це всі знають — усе-ж дорожіє.

— То вам ще мало новин? — кажу. — Банкротство Німеччини, заворушення, блискавки на небі Европи, що заповідають бурю...

— Ось-то то і є — перебиває референт „огляду світових подій". — Вам вічно в голові блискавки... Заворушення, буря — цеж поезія! Це не є „малий фейлетон", а поважні політичні справи, де треба точних фактів. А що ви можете в цій цілій плутанині розібрати?

— Подайте ціни харчів у Німеччині — каже „телеґраміст" — і не треба вам сенсації.

— Це не робить уже нині вражіння. Світ понаписував стільки про диво у большевиків, що цифри не роблять сенсації.

— Якби так можна — докидає своє зерно один з „гостей", що саме ввійшов — подати звістку про якийсь наш свіжий львівський скандал... А є такі! — о! це є тема, яка заступає вакаційні „качки".

— Ні! це треба зарезервувати на приватні секрети... Видрукуєш і всі одного дня знають! — шкода!

— Подайте телеґраму, що Льойда Джорджа пропонують на президента нового німецького кабінету... або що наші новоспечені комуністи захопили в Берліні владу... — раджу іронічно.

Редакційний хлопець саме приносить свіжі німецькі часописи. Вже здалека видко великими буквами заголовки: „Комуністичний терор у Берліні", „Революція на Шлеську", „Сенсаційна англійська відповідь Франції", „Ллється кров"...

Мій співробітник підходить до столу, перекидає часописи і каже:

БРАУН
Львів, Рутовського 1
Сикстуська 3.
:: СКЛАД СУКНА і ::
БЛАВАТНИХ ТОВАРІВ
237 у великім виборі — поручає 4—5
БРАУН
Львів, Сикстуська 3.
Рутовського 1.

— Це-ж все можна було передбачити. І гадаєте, що чужа революція зворушує когось?

А звертаючись до мене:

— Тільки ви можете собі дозволити на сензацію. Підслухуєте на вулиці якусь дурну розмову, шкварите кінематографічний заголовок „Цвинтар у череві крокодила" і — готове!

І я глипнувши на свіжі часописні звістки мав справді враження цвинтаря. Друкарський хлопець чекав, мов чорт над грішною душею, на рукописи.

— Ах, ця друкарня! — подумав я машинально — це справді черево крокодила!

Мій товарищ мав рацію. Я списав усю цю розмову, дав його заголовок і вакаційний фейлетон — готовий!

Орест Осман.

НОВИНКИ.

— **Справоздавче віче пос. С. Козицького.** 8. липня ц. р. відбулося справоздавче посольське віче в с. Мокрому на Дубенщині. Посол Козицький промовляв над свіжою могилою борця за народні ідеали передчасно зігнаного зі світу Теодозія Арандаренка. Не дивлячись на слоту, на негоду, зібралося коло тисячі людей. Відправили урочисту панахиду. Співали учні небіжчика, співали ще і хористи з Липи. Ті й другі співали по українськи. Скромна могила під вишнями коло церкви вбрана віночками з живих квітів. Це учні не забувають свого учителя. Весь народ у глибокій повазі вийшовся сюди віддати останню прислугу мученикові. Мало хто міг здержатися від сліз. В своїй промові посол торкнувся заслуг покійного. Далі перейшов до тої боротьби, яку доводиться вести нам за найменшу справу. У соймі доходить навіть до рукопашної... і за що? За звичай — на цілому світові право жити, молитися й говорити, як нас батьки навчили. Вкінці посол візвав людей до обединання, до освіти, до муравлиної праці й рішучої боротьби за наші права. „Нехай оця свіжа могила — кінчив бесідник — нагадує нам, що мусимо вічно і всюди памятати про „в р е м я л ю т е", про „т я ж к у ю г о д и н у". Памятаймо, що ніхто нас не вирве з того лиха, як самі будемо „спати, спати і спати".

— **Перший український просвітньо-економічний конґрес в Канаді.** Цей конгрес відбудеться у Вінніпегу в днях 12., 13. і 14. грудня ц. р. На конгресі будуть обговорені просвітні й економічні питання, які необхідно канадійським Українцям вже раз обговорити, щоб покласти підвалини для економічної та просвітної організації, що сталаб основою нашої сили в Америці. Участь можуть і повинні брати усі організації, що мають перед собою просвітні та економічні ціли. Український Народній Дім приготовляє обширну програму зїзду. Програма буде оголошена пізнійше. В справах конгресу писати на адресу: Ukrainian People's Home, 582—590 Burrows Ave., Winnipeg., Man., Canada.

— **З чого можна робити закиди у польській республіці?** „Газета Варшавска" та „Ржечпосполіта" подали до відома, що Пілсудскі має бути... евангеликом. Инші часописи стверджують святошно, що він є римокатоликом!

— **1 злоти = 40.000 мп.** Польський міністр фінансів установив нову емісійну ціну 6 проц. золотих бонів серії I. A, I. Б., I. Ц., I. Д. на 40.000 мп. за 1 зол. Розпорядження обовязує від 16. серпня ц. р.

— **Пілсудскі в ролі мемуариста.** На лічах появилася на книгарських полицях книжка Пілсудского п. з. „Мої спомини про бл. п. Г. Нарутовіча". Книжку розхоплюють; передбачується свіжий наклад. Крім цього Пілсудскі задумує далі видати „Мої спомини з війни з большевиками" та свої мемуари.

— **Що два тижні.** Варшавський „Курієр Червоний" доносить, що польське міністерство внутрішних справ рішило обчисльовати дорожнечу в 2-тижневих періодах. В звязку з тим заробіток буде управильнюваний що два тижні.

— **Додаткові вписи** хлопців і дівчат до школи ім. М. Шашкевича у Львові відбудуться тільки дня 29., 30. і 31. серпня 1923.

— **Пілсудскі у Вільні.** Дня 12. ц. м. приїхав до Вільна маршалок Пілсудскі, витаний представниками військовости і цивільних інституцій. Перед залізничим двірцем товпа випрягла коні з повозки і серед окликів перевезла його улицями до дому, де він замешкав у родини.

— **В справі реквізиції Народного Дому в Калуши польським військом.** У відповідь на отвертого листа Виділу „Народнього Дому" в Калуши до ген. Єнджейовского Команда Окр. Корп., ч. VI. у Львові via Прокураторія присилає спростування на основі 19 § яке друкуємо без змін. Відносно до поміщеної в ч. 79 з 12/7 1928 стаці п. з. „Відкритий лист до п. генер. Єнджейовского". Неправдою є, мовби комендант I. баталіону третого полку підгалянських стрільців капітан Юліян Пайдак допустився якогобудь протиправного поступования, мовби насильно з наказу капітана Пайдака зайняло польське військо містячийся в „Народнім Домі" льокаль з нарушенням обовязуючих кватерункових приписів без якоїбудь інтервенції громадських властий і без якогобудь реквізиційного письма, мовби військо купчи собі з ремонстрації власника самовільно вдерлося до кімнат товариства та держало їх цупко в своїх руках, неначеб не істнувала правна охорона українського майна, яка би не була перестерігана — а правдою є, що стаціонований в Калуши військовий відділ за згодою і в порозумінню з посідачем льокалю Іваном Харабуром льокаль цей вказаний йому зарядом громади Калуш зайняв на тимчасовий кватерунок, що магістрат міста Калуша видав відносно цего льокалю формальний кватерунковий наказ на військові ціли, — що військові власти добровільно віддали зарядови „Народного Дому" з зайнятих 5 кімнат, непотрібні на військові ціли 2 кімнати — що проте військо не зайняло насильно з нарушенням обовязуючих кватерункових приписів льокаль цей і держить його цупко в своїх руках а українське майно так як всіх горожан польської Річипосполитої стоїть під правною охороною, військо держиться приписів обовязуючих законів і не треба інтеренції якої будь влади, яка мусілаби військо евакувати з правно занятого льокалю. Заст. Коменданта Окр. Корп. ч. VI. *Лінде* ген. бриг. вр. — Від Редакції. Хоча знаємо фактичний стан справи, всеж просимо Виділ „Народнього Дому" в Калуши подати від себе відповідні коментарі до справи заняття військом будинку „Н. Д."

— **Заклик.** В порозумінню і співучасти отсочих Товаришів 2. (колом.) бриг. У. Г. А. приступаємо до збирання уривків цеї військової частини, щоби тою дорогою відтворити її цілість. Усіх, хто служив у цій частині, а мав би якібудь записки, готові спомини, історичні розвідки; дневники, знимки, рисунки, короткі відомости й життєписи поляглих та померших старшин і стрільців, або хто міг би бодай приблизно начеркнути перебіг своєї діяльности в ній — закликуємо готовити й надсилати все на адресу: Петро Пасіка, Львів, вул. Руська ч. 3. II. пов. „Союз Українських Інвалідів". — На видавничий фонд історії зложили вже по мп. 50.000: О. Ревюк, І. Попович, О. Бадлюк, І. Скоморовський, М. Бонковський, та кличуть всіх Товаришів присилати жертви, щоби можна було якнайскорше приступити до видання історії. — Йозефів, дня 9. серпня 1923. Петро Будз.

— **Звідомлення! Повідомлюю Вп. Гостей, що я вернув вже з відпустки та прошу спішитися, бо вже найвищий час з заволенням нових та модернізованням старих футер мужеських та жіночих. Рівнож купую старі футра.** — Петро Карпяк, Львів вул. Куркова 11а. 310 1-6

До учениць та учеників проф. Боберського і прихильників Його громадянської праці!

Нашому Вчителеви, який для Народу посвятив майно, спокій родинного життя і приманчиву карієру, — минає саме 50 літ життя.

Ми Його ученики і учениці кличемо: Хто має почуття обовязку праці і жертви для Народу, хто перенятий кличем Вчителя: „не словами а ділами", хто з признанням для Нього, яко Учителя і Громадянина, хай йде нашим слідом і негайно зложить на фонд імени Івана Боберського 10 кор. в золоті (скількість польських марок по денному курсі).

Зібраний фонд служитиме на переведення в життя ідеї Вчителя а саме: На закупно українського майдану у Львові і фахове образування нового покоління січово-сокільських робітників.

Віримо, що за нашим кличем поспішать не лиш Його ученики, але члени УГА і всі громадяне, які відносяться з признанням до Його праці.

Львів, в серпни 1923.

о. д-р Іван Бучко, Степан Гайдучок, проф. Володимир Кузьмяк (Львів), *д-р Гриць Лучаківський* (Жовква), *Дарія Навроцька* (Львів), *проф. Теодор Поліха* (Перемишль), *д-р Іван Сохацький* (Калуш), *Марійка Терлецька* (Бориславь).

Гроші слати на адресу: Сокіл-Батько, Львів, вул. Руська 20.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Позір Калущина! Вписи на тут. курса гімн. (I. і II. кл.) і сем. (I. і II. рік) відбудуться 27. і 28. серпня ц. р. в Народнім Домі. — Загальні Збори Кружка У. П. Т. відбудуться 9. вересня ц. р. о год. 3. пополудни. 306 1—2

Ширіть наш часопис!

Дрібні оголошення.

УЧИТЕЛЬСЬКА РОДИНА приїме на станцію лїпших малих учеників. Личаківська 15. Гвоздикова. 308 1—1

УЧЕНИКА з гімназії приїму на мешкання. Услуга устно. Лялюк, Львів, вул. Мартина 24 б. 309 1—1

ВАЖНЕ ДЛЯ ПАНЬ І ПАНІВ! Фабрика капелюхів В. ГОТЛІБА (Львів, площа Стрілецька 15) приймає капелюхи до перефасонтування, жіночі і мужеські фільцові і велюрові після найновійших заграничних моделів. Переробляє мужеські та жіночі. Специяльність чищення білих фільцових капелюхів. 305 1—2

УГОЛЬ, дахівку, пафту, свічки, томасину доставляє по фабричних цінах фірма „УНА" Дрогобич, Стрийська 14. 184 5-12

ПЛАТИМО НАЙВИЩІ ЦІНИ за лічничі рослини а то: споришь — матку, ворошок пядичу, зелену майку, насіння кмину, маку, гірчиці, коляндри, сушені ягоди малини і чорниць, цвіт липи, правдивого румянку, глухої кропиви, дівання, блавату, бузини, чорної мальви, слизу, полевого маку, зілля центуарії, полевих братків, росички, кору крушини і дубову, коріння одолиня і здоровника, ягоди ялівцю і проч. Оферти і пробки просимо слати на адресу: СПІЛКА УКРАЇНСЬКИХ КООПЕРАТИВ ГАЛИЧИНИ у ЛЬВОВІ, вул. Зіморовича 20. 284 2—3

КУПЛЮ фортепіяни, піяніно, фісгармонію в кождім стані на провінції. Львів Глубока 18. Благодір. 276 а) 2—2

ПОТРІБНИЙ ВПРАВНИЙ інстоуктор на цілий рік від 1. вересня 1923. для чотирох дітей з I. і IV. класи народної та з I. і II. кл. гімназіяльної. Платня після умови. Зголошення листовно до гр.-кат. Уряду парохіяльного в Солукові п. п. Долина. 252 4—5

МОЛОДОГО ХЛОПЦЯ в віці 14—18 літ прийме на практику до склепу коріневого „Союз Українських Інвалідів" у Львові, вул. Руська ч. 3. II. пов. Першенство мають сини українських інвалідів. 297 2-3

ДО ЗАРЯДУ ДОМУ і хатнього господарства потрібна інтелігентна, ст арша бездітна женщина, найрадше вдова або сирота по священику. Зголошення до гр.-кат. уряду парохіяльного в Судовій Вишни. 286 а) 3—3

ОГОЛОШЕННЯ.

ЧИ МАЄТЕ ЩО НА ПРОДАЖ??

БЮРО ТОРГОВЕЛЬНО-КОМІСОВЕ
ЛЬВІВ, КОХАНОВСЬКОГО 5.

бере в комісову продаж під догідними услівлями всякі річи движимі і недвижимі. 307а) 1—3

Позір!! Футра, раґляни, всякого рода плащі, убрания жакетові та инших наймодніїших фасонів виконує

КРАВЕЦЬКА РОБІТНЯ
В ДОМІ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ
Львів, вул. Св. Софії 25.
під проводом першорядних кравців по найдешевших цінах і в скорому часі.
307 **Спішіть з замовленнями!!** 1—3

ПРАСИ до дахівок - ЦЕМЕНТ портляндський вагоново поручає „ПІЛЬОТ" ЛЬВІВ, вул. Баторія 4. 201а 7—20
Науковий Антикваріят

Спеціяліст венеричних і шкірних недуг
Д-р І. Мунд
б. секунд. віден. і львівськ. шпиталів ординує від 8—10, 12—1, 3—6, в нед. від 9—1.
ЛЬВІВ, вул. Асника 1. (pir Панькової). 249 3—4

257 4—6 ДЕНТИСТ
ЯКІВ НАСС
б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болосевича, приймає в заведенню
— вул. СИКСТУСЬКА Ч. 17. —
Штучні зуба в кавчуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.
З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 110 (9.991). Львів, субота 18. серпня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов. Конто почт. щад. 143 322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в кроні 437 10 Мп. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 70.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 70000 мп. Зміна адреси 3000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 2.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 17. серпня 1923.

Завдання трудової партії. (*мс*) Лихоліття останніх років розбило політичні організації на Галицькій Україні. Довгі роки треба було ждати, заки управи українських партій дістали змогу скликати мужів довіря з провінції, нарадитись над теперішним положенням і вибрати нові управи, яких мандату ніхто не посмів би квестіонувати. Довго треба було ждати, заки Народній Комітет зміг скликати Народній Зїзд, на якому вибрано би нову управу Української Народньої Трудової Партії.

Від моменту офензиви армії Галлєра проти У. Г. А., від моменту коли У. Г. А. через недостачу воєнного матеріялу мусіла перейти за Збруч, політичне життя українського народу Галицької Землі зійшло в підпілля. Одиноким виявом на волі на початку 1920. р. було оснування „Громадської Думки". Дозвіл на видавання сього дневника одержано завдяки припадкови: поліція не була поінформована про зміну назви української національно-демократичної партії на Українську Народню Трудову, думала, що це є фронда в нац. дем. партії, визавець і відповідальний редактор підтвердили цю думку — і таким чином трудова партія здобула змогу піддержувати контакт центру з провінцією.

Ціле національне життя стояло годі під знаком безпардонного терору, через тюремні двері і табори інтернованих пересувалися десятки тисяч найактивнійшого елементу, богато діячів старших і молодших було поза межами краю. Скликати якунебудь явну нараду не то в справах політичних, а навіть в гуманітарних — було неможливо. Зразу впадала поліція і в найкращому разі розганяла присутніх. А то на дневному порядку були випадки, що люде з такої неполітичної наради мандрували прямо в табори інтернованих або до тюрми. Все-ж життя має свої вимоги.

І люде з часом привчилися працювати в підземеллю. Там збирано матеріяли до історії мартирольогії та польської господарки на українських землях, там ведено наради у всіх важнійших справах, занимано становище і видавано директиви. В нарадах брало участь з відомих причин ограничене число найбільш впливових діячів. Відгомін цих директив був мірилом впливу наших політичних установ серед української суспільности. І треба сказати: відгомін був повний. Найкраще виявився він підчас виборів до польського сойму. На Галицькій Україні українське населення на цілій лінії збойкотувало вибори, виходячи з правнодержавного становища Східної Галичини. Решта західноукраїнських земель, які входили перше в склад б. російської імперії рішила після основної наради взяти участь у виборах. І мимо кольосальної форси з боку польських партій та адміністраційних чинників, мимо сього, що в агітації проти бльоку національних меншостей взяв активну участь навіть тодішний голова польської держави — п. Пілсудскі, зі західно-українських земель не вийшов ні один посол-Поляк. І в Галичині і на Волині, Холмщині, Поліссю та Підляшу українське населення поставилося до виборів, як до плебісциту. В Галичині збойкотовано вибори в тій думці, що це буде наглядний доказ волі населення на заграничній арені. На других землях українське населення масово пішло до виборчої урни і віддало голоси на українських послів в тій думці, що таким чином демонструє свою волю перед Варшавою і цілим світом, волю частини великого українського народу, якого державу розвалили сусіди, якого сини ще так недавно кріявилися в боях з польськими полками.

Боротьба української суспільности по цей бік ризької лінії за найвище право нації перед 14. березня с. р. дала значний досвід, загартувала суспільність. Галицька Земля взяла перші лекції нових, тут досі невідомих методів боротьби, другі українські західні землі вперше стали масово реагувати проти зазіхань противника. Бо треба тямити, якими вони вийшли з царської школи!

Після 14. березня всі західно українські землі поставлені перед негайну необхідність зєднити наші змагання, обєднати всі землі у спільних організаціях політичних, економічних, культурно-просвітних. Огляди на окреме правнодержавне становище Східної Галичини відпали. Необхідність уніфікації наших змагань являється наказом моменту.

Перед українською політичною думкою у весь зріст стануло дуже відповідальне завдання. Завдання, яке вимагає великого труду і великого такту.

Політичне життя нації силою обставин почало виходити з підземелля на світло денне.

Всі активні сили нації мусять вийти у відповідні організаційні рами. Організаційні рами мусять бути створені, виходячи зі заложення, що вони повинні захопити всі західно-українські землі. Отже при творенню їх треба мати на увазі умовини праці і сили, які є до диспозиції; тут і там, в Сх. Галичині і на других зах.-українських землях. І ще одно слід мати на увазі: одні методи боротьби не можуть виключати других. Пристосовуючись до умовин, які творимо не ми, а той другий, що має свої, добре нам відомі цілі. І виходячи зі заложення, що методи боротьби мусять органічно вилонюватися з нутра суспільности, її повного почуття необхідности саме таких, а не инакших методів в даний момент; вони не сміють бути накинуті чи замовлені зовнішною силою, рада би використати настрої суспільности для своїх, чужих нам цілей.

На чолі Трудової Партії станула нова Управа, вибрана численним Народнім Зїздом. В деяких повітах відбувся вже Повітові Народні Зїзди.

Покищо зогляду на жнива годі було скликати такі Зїзди по всіх повітах. Та це буде зроблено в осени. В цій праці над відновою політичного життя на одну справу треба звернути увагу: потрібна якнайбільша ініціятива повітових центрів. Теперішних відносин не можна міряти з передвоєнною мірою. За австрійських часів для правильного функціонування вистарчав добре зорганізований центр, який у відповідний момент усе потрафив пірвати за собою маси. Тепер, коли проти нас йде безпардонний, сущільно зорганізований похід, на повітах необхідні правильно функціонуючі, рухливі місцеві центри, які зразу відпаровували би удари, які зразу проводили би в життя директиви краєвого центру.

ТЕЛЕҐРАМИ. Т. А. Т.

Французька нота.

Париж. Польрад. По інформаціях з міродатних кол. нота, яку тепер приготовляють на Кей д'Орсе у відповіді на англійську ноту, обговорить з порушуваних справ тільки ті, що безпосередно торкаються Франції, а обмежиться при цьому до заявлення виключно поглядів французького правительства. Перед висланням до Льондона, ноту предложиться бельгійському правительству.

За військовою акцією проти Німеччини.

Відень. Як звідомляє „N. Fr. Pr". з Парижа, скрайна націоналістична „Аксіон Франсе" взиває *Поянкаре, щоби на останню англійську ноту відповів явно військовою акцією проти Німеччини.*

Присуд б. болгарських міністрів.

Грац. Польрад. По звідомленням із Софії воєнний трибунал, перед котрим станули б. міністри кабінету Стамболійського, засудив чотирох із них на смерть, двох на досмертну тюрму і трьох на пять літ вязниці.

Жертви урагану.

Токіо. Польрад По донесенням із Кореї підчас нагального урагану, що шалів на кореанських побережжах з великим припливом моря, залило богато наберіжних сіл. В одній місцевости завалилося більше як 100 домів, а згинуло около 1000 люде.

Конфіската военного матеріялу.

Трієст. На заарештованім військовими властями кораблі „Вулькано" найдено 1000 крісів, кількадесять скорострілів і одну гірську батерію. Цей матеріял походив із ліквідації італійських військових запасів, а набувші продали Його Югославії.

Французька делеґація до Союза Народів.

Париж. По звідомленням часописів, склад французької делеґації до Зборів Союза Народів буде мабуть такий: Ганото, Жіненель, Лєбрен, Ренольд і Бартельмі.

Дальші завору шення в Німеччині.

Берлін. В Ахен проголошено 16. ц. м. стан облоги. Причиною безперестанні доріжняні заворушення і пліндрування крамниць, що тривало цілу м. ц. Головна вулиця зовсім знищена. Мимо малої акції поліції, вдалося арештувати 1500 учасників заворушень. Горожане міста зорганізували самооборону. Звідомляють, що в місцевости Ґаттельн прийшло 15. ц. м. до поважних комуністичних заворушень. Товпа з 500—600 люда, заатакувала і здобула ратуш. При цьому тяжко потурбували посадника. Поліція не в силі була розігнати товпу. 8 поліцаїв тяжко побито. З околичних місцевостей стягнено помічні відділи.

Авґсбурґ. 16. ц. м. проголошено тут стан облоги.

Конференція премієрів.

Парижс. „N. Й. Герелд": Пояикаре питався бельгійське правительство про думку в справі конференції між французьким і бельгійським премієром. Опісля відбулася би загальна конференція з Керзоном і Болдуіном.

Відложення німецького парляменту.

Берлін. 16. ц. м. Парлямент відложено без реченця.

Курс гостей.

Львів, 16. серпня. Дол. амер. 288.000—292.000, дрібні 285.000—288.000, дол. канад. 255.000—260.000, дрібні 262.000—265.000, німецькі марки 50 і 100 0·24—0·26, 10-т. 0·26—0.28., стар. емісії 2.70—2.80, сотки стар. емісії 1·50—1·80 за 1400—1500, дрібні 13800-14200, кор. чеські 8200—8300, дрібні 8000—8100. Австр. тис. нов. емісії 14000—14500, стар. емісії 8000—8500, сотки стар. емісії за тис. 12.000—14, дрібні á 10 за тис. 10—12.000, австр. штемплі 375—380, австр. перекази 385—390, Франки франц. 14600—14500, фунти стерл. 1150000—1200000 франки швайц. 46.000—47.000.

Золото: 20 кор. 1160000—1200000 20 франк. 1.050.000—1,080.000 20 мар. 1,280.000—1,320.000, 10 руб. 1,420000—1,460.000, дол. 280—285000.

Срібло: Кор. австр. 18600—19.200, 5 кор. 92000-95,000, фльорени 46000—57500, рублі 78000—81000, копійки за 1 рубель 40000—44000, лей 16500—17000

Відень 16. серпня. Берлін 0·00180 Голяндія 217·00, Нью-Йорк 551½ Льондон 25.22, Париж 30.20, Медіоляни 23.60, Прага 16.15, Будапешт 0.03½, Букарешт 2.25 Бельград 5.80, Софія 4.40, Варшава 0.0025, Відень 0.0077½, Австрійські штемпл 0.0078¼.

Пр. 484/23. В Імени Річпосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал преєровий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 100 (9981) з дня 7. серпня 1923. в артикулі під заголовком: 1) „Між двома огнями" в уступах між словами: а) „боротьбі України" і „Польським політикам", б) „у власних цілях" і „І Варшава" містить в собі вістку злочину з § 65а к. к. узнав доконану дня 6. серпня 1923 конфіскату за оправдану і зарядив заняття цілого накладу і видав по думці § 493 пр. кар. заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відповічальному редакторови тої часописі, щоби се рішення помістив безплатно в найближшім числі і то на першій сторонї. Неминовання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17 XII. 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 400 Мп. — Львів, дня 8. серпня 1923.

(Підпис нечитний.)

Новий канцлер.

Два тижні тому, в роковини смерти Бісмарка, писали ми: „Хто зна чи карта Европи не виглядала би инакше, колиб Бісмарк залишив по собі рівного собі наслідника". Важко було передбачити, що питання про нового німецького канцлера стане так хутко одним з найактуальнійших у сучасній европейській політиці. Оце становище займав д-р Густав Стреземан. На нього звертаються затрівожені погляди Німеччини і питайно-зацікавлені—инших держав: — які будуть його перші заходи, щоби вдержати зростаючу каламутну хвилю бевладдя?

Коли він став перед парляментом 14. ц. м., він виголосив промову, яка своїм тоном та формою відповідала повазі хвилини. Вона була наскрізь діловита; коротка і проста. Стреземан є талановитим промовцем, який уміє захоплювати авдиторію. Але він є ще більшим практичним діячем, який знає, що словами не можна заворожити фінансової катастрофи. Все те, що можна зробити словами, він зробив: утихомирив, на хвилину, розбурхані пристрасти. Йому вдалося здобути в парляменті велику коаліційну більшість, якої не могли придбати його останні попередники. Зродився союз від соціял-демократичної лівиці аж до націовальної правиці, залишаючи поза собою тільки монархістів і комуністів: два межові крила, які мріють про резолюцію.

„Нає Фрає Прессе" робить глибоку увагу, що минули вже ті часи, коли вартість нового канцлера прирівнювали з величиною Бісмарка як мірою, про яку треба було необхідно думати. „Можна бути найзручнійшим промовцем, парляментаристом, провідником партії і діловитим політиком, а проте все це не дає ще права робити висновки про здатність людини до найвищого завдання, яким є: перебрання керми держави в часі найстрашнійшої кризи і вдержання її у міцних руках".

З особою Стресемана звязують ці великі надії. Його дотеперішня діяльність має в собі моменти, які є доказом його великого таланту, енергії і трохи хамелєонової вдачі. Стреземан уродився в 1878 р. у Берліні. Він почав свою карієру як людина з великими амбіціями. В 23-ім році життя, як д-р прав, стає синдиком Союза саксонських промисловців. В імені цього синдикату він бореться проти „егоізму великого промислу", ренсько-вестфальських потентатів. В 29-ім р. входить до парляменту від національно-ліберальної партії. Як звеличник могутньости Німеччини в царині промислу, він є прихильником війни до кінця в її найенергічнійшій формі: до підводних лодок включно. Він виринає на переміну як прихильник і критик Людендорфа.

Коли по революції партія національно-ліберальна розлітається, Стреземан переходить поволі від демократії до монархізму. Згодом засновує німецьку „народню партію" (Volkspartei), яка є партією німецького „промислу", щоб не сказати „великого". При республиканській владі, він уміє лишитись цоміркованим републиканцем і вести великі промислові діла. Ця риса його вдачі наближує його до великих політичних діячів Англії. Стреземан розуміє небезпеку, що значить мати Англію як ворога, але вміє також її цінити за честь, яку вона дає тим, що з таким розумним та хитрим ворогом виходять переможно.

Стреземан глядить далеко поза домагання пекучого менту. Він знає, що ці домагання треба полагодити перш усього на ґрунті економічнім, але не забуває, що їх конфлікти мають своє джерело в ширших історичних основах. Він не вдоволяється поверховними, переходовими, фактами сучасної політики, яка перебалакується з парляментарних трибун та зі сторінок часописів. Стреземан глядить на них крізь призму величньої епопеї Наполєона і світогляду Ґетого. Творчість цих двох індивідуальностей є улюбленим предметом його студій.

Може над лектурою цих двох людей, він згадає нині слова Наполєона при його першій зустрічі з Ґетем: „Ось — людина". І побажає, щоби нинішня Франція глянувши на нього при першій зустрічі мала враження такої самої здивованої пошани. *М. Р.*

Німецька криза.

Перше засідання нового кабінету.

Новий німецький кабінет зібрався дня 15. ц. м. на перше спільне засідання, щоб обговорити способи, як зарадити негайно недостачі харчів. Міністер скарбу обговорював рівночасно з міністрами скарбу поодиноких провінцій, що входять в склад німецької держави, цілу низку зарадчих мір, голованок видання нового закону, що обмежує вивіз харчевих продуктів. Невгаваючий спадок валюти приневолив міністра комунікації зарядити великі зміни в дотеперішних залізничних тарифах. Незабаром оплати за особові білєти і багажі будуть в десятеро підвишені. Оплати залізничних посилок будуть підвишені о 2.000 прц. Нові тарифи для особового руху зачнуть обовязувати від 1. вересня, а за багажі вже від 20. серпня.

Експозе нового канцлера.

Канцлер Штресеман виголосив дня 14. ц. м. в німецькім парляменті експозе, в якім заявив, що новий німецький уряд, опертий на широких основах, хоче бути найсильнійшим від часу повстання німецької республики у поборюванню всяких спроб поневолення Німеччини. Всякі замахи на німецьку державу та її сучасний лад стрінуться з непохитною волею німецького уряду. Пасивний опір проти рурської окупації коріниться в найглубшій свідомости права нації, яке недвозначно підкреслює остання англійська нота. Новий уряд годиться передати питання про законність або незаконність рурської акції під розгляд міжнароднього мирового суду. Німецьке населення Рурщини верне радо до праці, але праця і свобода не ідентичні поняття. З хвилею, як тільки рурські землі перейдуть назад в руки німецької влади, доложимо всіх зусиль, щоби привернути на них давне економічне життя. Знесення ворожої окупації з усіми її тягарами, що придавили економічне життя німецької держави, це перша передумова виконання прийнятих на себе репараційних зобовязань. Дальше постарається новий уряд завести лад у внутрішних відносинах держави, упорядковую чи німецьку валюту при помочи нової податкової системи та золотої позички. Промисл, торговля і рільництво будуть також поставлені на ноги. До рільництва звернувся канцлер з горячим зазивом, щоби в інтересі держави не давали містам голодувати, а до промислу, щоб доставив державі девізи, зароблені на експорті.

До комуністів, що перебивали окликами промовця, канцлєр Штресеман кликнув: „Я розумію ваше розгорячкування з причини невдачі генерального страйку! Одначе демократія буде панувати над більшістю а не диктатура меншости!"

Промова канцлєра Штресемана була коротка, але сильна та ядерна і зробила в парляменті дуже корисне враження.

Положення в Німеччині.

Берлін повернув уже до нормального стану. Робітники вертають до роботи, склепи знов отворені, появляються й харчеві продукти. З деяких міст на провінції приходять ще вісти про заворушення, однак сила їх ослабає. Всякі познаки вказують на поворот нормальних відносин.

Справа німецьких репарацій.

Французька відповідь.

„Матен" доносить, що французька відповідь, яку Пенкаре означив у головних нарисах, відійде з кінцем цього тижня або з початком майбутнього до Англії.

Англійські плани.

„Івінінг Стендерд" доносить, що одним з перших кроків англійського уряду буде провірення при помочи англійських експертів платничної здібности Німеччини. Станеться це мабуть аж після одержання французької відповіди. Зате лондонський звітник „Менчестер Гардієн" заявляє, що англійський уряд ледви чи задумує тепер якусь конкретну акцію. Одначе якщо Франція і Бельгія обставатимуть дальше

СТІФЕН ЛІКОК.

Моя фінансова карієра.

Коли приходжу до банку, бентежуся. Писарі бентежуть мене, віконця бентежать мене, вид грошей, усе.

З хвилиною, як перейду поріг банку і хочу перевести там трансакцію, стаю невідповідальним ідіотом.

Я знав це ранійше. Одначе мені підвищили платню до пятьдесяти долярів у місяць і я відчував, що одиноким місцем для них — банк.

Отже я кинувся туди. Боязко розглядався по писарях. Я уявив собі, що хто хоче отворити собі конто, мусить порадитися директора.

Підійшов я до віконця з надписом: „Бухгальтер". Бухгальтер був високий, холодний хлопяга. Сам його погляд бентежив мене. Мій голос став гробовим:

Чи можу бачитися з директором? — і додав я святошно: „самим". Не знаю, пощо я сказав „самим".

— Самособою, — відповів бухгальтер і привів директора.

Директор, це була поважна спокійна людина. Я держав моїх 66 долярів зібгавши їх у кулю в кишені.

— Ви директор? — спитав я. Бог свідком, що я не сумнівався щодо цього.

— Так, — сказав він.

— Чи можу бачитися з вами, — спитав я — самими? — Я не потрібував знову казати „самим", але без цього додатку справа була самоочевидна.

Директор поглянув на мене трохи злякано. Думав, що маю зрадити якусь страшну тайну.

— Війдіть сюди, — сказав він і вказав дорогу до приватної кімнати. Він обернув ключ у замку.

— Тут ми безпешні, ніхто не перешкодить нам, — сказав він. — Сідайте.

Ми сіли оба й поглядали один на одного. Мені наче відняло мову.

— Догадуюся, що ви один із людей Пінкертена, — сказав він.

З моєї загадочної поведінки він догадувався, що я детектив. Я знав, що він думав, і це ще більше бентежило мене.

— Ні, не від Пінкертена, — відповів я. І ніби старався показати, що прихожу від конкуренційної аґенції.

— Правду сказати, — говорив я дальше наче би приготовився до такої брехні — я зовсім не детектив. Я прийшов отворити конто. Хочу зложити всі мої гроші в цьому банку.

Директор глядів з полекшою, але все ще поважно. Тепер він думав, що я син барона Ротшільда або молодий Ґуд.

— Догадуюся, великий рахунок, — сказав він.

— Доволі великий, — прошептав я. — Хочу зложити тепер пятьдесять шість долярів, а що місяця правильно по пятьдесять долярів.

Директор встав і відчинив двері. Прикликав бухгальтера.

— Містер Монтомері — озвався він непривітно-голосно — цей джентелмен хоче мати своє конто і зложити до депозиту пятьдесять шість долярів. Моє поважання.

Я встав.

Великі залізні двері стояли отвором до бічної кімнати.

— Моє поважання, — сказав я і ступив до сейфу.

— Вийдіть, — сказав директор холодно і вказав мені инший вихід.

Підійшов я до віконця бухгальтера й скорим рухом кинув йому клубок грошей, начеб робив якусь магічну штучку.

Лице моє було мертвецьке бліде.

— Ось, — сказав я — візьміть це в депозит. Тон моїх слів наче означав: „Полагодьмо цю прикру справу, коли вже до цього прийшло".

Він узяв гроші й дав їх якомусь писареви. Казав написати суму на карточці і підписатися в книжці. Я вже не знав, що роблю. Банк ходив ходором перед моїми очима.

— Чи вже здепоновано? — спитав я глухим, дріжучим голосом.

— Так, — відповів бухгальтер.

— Тепер я хочу витягнути чек.

Я думав витягнути з цих грошей шість долярів на мої потреби. Хтось дав мені кріль віконце чекову книжку. Хтось инший почав пояснювати мені як це написати. Люде в банку думали, що я якийсь хорий мільонер. Я написав щось на чеку й подав писареви. Писар поглянув.

— Що! ви знову вибираєте все назад? — спитав він зачудований.

Тепер я переконався, що написав „пятьдесятьшість" замість „шість". Я загнався за далеко, щоби тепер над цим роздумувати. Я відчував, що годі пояснювати цю справу. Всі писарі перестали писати й взирались на мене. З люти й жалю я рішився на рішучий крок:

— Так, усе.

— Вибираєте ваші гроші з банку?

— Що до цента.

— Не думаєте більше депонувати? — питав писар не вийшовши з дива.

— Ніколи.

Ідіотична надія стрілила мені до голови: вони можуть думати, що щось розлютило мене як я виповнював чек і що я тому змінив мою постанову. Надармо старався я прибрати вигляд людини страшно живого темпераменту.

Писар збірався виплатити гроші.

— Якими хочете мати? — питався він.

— Що?

— Якими хочете дістати?

— „Ах" — я доглупався, що він мав на думці і відповів не стараючися навіть думати: — „пятьдесятками".

Він дав мені пятьдесятьдоляровий банкнот.

— А шість? — спитав він сухо.

— Шістками, — сказав я.

Він дав їх мені і я забрався.

Коли великі двері зачинилися за мною, я почув відголос ревучого сміху, що відбивався об стелю банку. Відтоді я вже більше не ходжу до банку. Держу мої гроші, готівкою в кишені у штанах, а мої ощадности срібними долярами у скарпетці.

З англійського переклав
М. Л.

ли своїй сепаратній політиці, тоді Англія буде приневолена вести власну політику. Англія не гадає тепер мішатися до внутрішної політики Німеччини, хоч слідить її з великим інтересом. Завданням самої Німеччини уздоровити себе економічно, заки Англія буде мати з нею якесь діло.

Обговорюючи ситуацію, витворену після оголошення синьої книги, англійська преса висловлює здивування, що англійський уряд так пізно виявив своє становище в справі руської окупації і воєнних відшкодувань. Одначе треба зазначити, що те, що викликало найбільше розгорячкування у французьких колах, а саме празнавання англійським урядом руської окупації ділом незгідним з духом версайльського трактату, було вже давно відоме французькому урядови. Англійський уряд не подавав до публичного відома свойого погляду в тій справі лише тому, що надіявся компромісу з французьким урядом. В тім напрямі англійський уряд докладав усіх зусиль, одначе Франція відкинула пропозиції змодифікування своїх заряджень в Рурщині, очевидно ціною занехання пасивного опору з німецького боку. Англійський уряд готов віддати спірні питання розглядови мирового трибуналу в Газі, або иншої подібної інституції.

Дальші голоси англійської преси.

„Таймс" обговорює цю частину" французьких домагань, які присуджують для Франції 26 міліярдів золотих марок понад суму довгів, затягнених Францією супроти Англії і Зєдинених Держав, що виносять 27 міліярдів (разом дало би 53 міліярди) і наводить витяг із французького буджету, де сцінено минулого року вартість німецьких репараційних облігацій, усталених на льондонській конференції, у висоті 55 міліярдів. З тої суми припадало на Францію по льондонському обчисленню 34 міліярди. Переходячи до Бельгії „Таймс" пригадує, що бельгійські домагання сягають суми 5 міліярдів золотих марок. Бельгія домагається сплати цеї суми перед иншими вірителями Німеччини, не беручи під увагу, що союзники счеркнули 300 міліонів фунтів стерлінгів довгів Бельгії. Як би ті умови прийнято, — пише „Таймс" — тоді на Англію і инших союзників не припадала би ніяка репараційна рата аж до часу, коли Франція дістала би тих 26 міліярдів за знищені землі і 15 міліярдів на сплату довгу Америці, а потім Бельгія своїх 5 міліярдів, що виносило би разом 46 міліярдів. Така сума це крайня границя платнячої здібности Німеччини під теперішню пору. А коли так, то ні Англія ні инші вірителі Німеччини не могли би числити на одержання своєї пайки, яка належиться їм від Німеччини. Щоб оминути таку несправедливість у розвязці репараційної справи, „Таймс" пише: Бонар Лоу предложив у січни ц. р. відомі уже пропозиції, по яким Англія домагається від Німеччини належної їй суми, але лише у висоті, яка відповідає висоті англійських зобовязань супроти Зединених Держав. Тим робом деклярація Бонар Лоуа скорочує ситуацію і робить поділ репараційної суми більше можливим і справедливим для загалу вірителів Німеччини.

Політика Зединених Держав.

Як доносять із Вашінгтону, в Білім Домі заявляють, що президент Кулідж буде продовжати заграничну політику Гардінга. Зединені Держави хотять, щоб їхні вірительности були заплачені. Як і досі вони готові співділати в розвязці репараційної проблеми, одначе не будуть згідно з заявою державного секретаря Юза приймати на себе ніяких зобовязань.

Конґрес української еміґрації у Варшаві.

Дня 15. ц. м. почав свої наради організаційний конґрес української (придніпрянської)! еміґрації в Польщі. Зїзд заповіджений на три дні, має чисто організаційний, апо-вітичний характер.

З приводу скликання Зїзду заступник голови Центрального Українського Комітету у Варшаві Саліковський заявив варшавському кореспондентови Русспреса, що потреба скликання організаційного зїзду української еміґрації в Польщі назрівала уже давно. Українські еміґранти в Польщі, яких загальне число, після статистичних обчислень доходить до 35.000 осіб, в більшій мірі є або службовиками української армії, яка бороласа проти большевиків в союзі з польськими військами або службовиками українських громадянських і державних інституцій, евакуованих до Польщі при відвороті армії. Помимо такого складу української еміґрації в Польщі, вона до цього часу не мала проводу в формі центральної організації. Поки українські установи продовжували свою діяльність, а службовики української армії оставали в таборах для інтернованих відсутність обединуючої всю еміґрацію громадянської організації оправдувалася існуванням Центрального Комітету і Товариства допомоги еміґрантам з України. Але постепенно українські установи ліквідувалися або скорочували свої ресорти до мінімума. З поміж службовиків української армії тільки около 3.000 осіб остало в таборах, решта розійшлася по роботах. Український Центральний Комітет причинився дуже богато до приміщення українських еміґрантів по ріжних місцевостях Польщі, але якраз тепер утворення центральної, обединуючої організації являється необхідним. Цю організацію й повинен утворити зїзд, на який зберуться представники усіх еміґрантських кол в Польщі

Другим важним питанням, яке прийдеться розглянути зїздови, являється питання про самоопадкування української еміґрації в Польщі на потреби організації. По слів п. Саліковського проект опадкування, опрацьований в формі дво-процентової скидки із заробітків кождого еміґранта з осібна. Технічне переведення податку являється очевидно складним, але сама ідея податку найшла серед еміґрації повен зрозуміння відгомін. Тих, хто відмовиться від згаданого податку, вилімінується зі сімї української еміґрації.

В дальшій розмові кореспондента Русспреса з п. Саліковським зачеплено питання політичних плянів української еміґрації в Польщі. По слів п. Саліковського, українська еміґрація в Польщі, більше зорганізована і сильна аніж деченебудь инде. Вона не відмовляється від своєї ідеї освободження України від большевиків і утворення української самостійної держави. В тому напрямі ведеться серед української еміґрації політична робота в межах, на які дозволяють умови гостинности Польщі. Одначе скликаний на день 15. серпня зїзд у Варшаві не буде торкатися політики, обмежуючися виключно до організаційних питань.

Платіть партійний податок!!! Присилайте на адресу! „Краєвий Союз Кредитовий" у Львові, Ринок 10., вкл. кн. ч. 5.000. Жертводавці повище 5000 мп. будуть оголошені поіменно!!

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Важніщі податки.

(Продовження.)

До вказаних вище сум промислового податку будуть ще побиратися додатки на органи самоврядування та другі організації, а саме: а) на органи самоврядування—побирається додаток не більше як пів процента від усталеної суми обороту. Видавництва платять на цю ціль 25 проц. від ціни промислового свідоцтва. В біжучому році на самоврядування побиратимуть від всіх підприємств 25 проц. ціни свідоцта промислових; суму цю відніматимуть від загально-припадаючої на цю ціль суми; б) на потреби торговельних і промислових палат — 15 проц. ціни промислового свідоцтва та реєстраційної карти; в) на фахові школи — 25 проц. ціни цих свідоцтв і карт. На українських землях поза Східною Галичиною, де нема зазначених під б) Палат 15. проц. податок на користь тих Палат не побирається.

Всі суми, що їх вже заплачено за 1923 податковий рік на рахунок дотеперішнього податку від капіталу, процентового податку від зиску чи за промислове свідоцтво будуть зараховані на конто нового промислового податку. Нарушення приписів про промисловий податок потягає за собою дуже високі кари. Так, хто проведить підприємства, не набувши перед тим промислового свідоцтва чи карти реєстраційної на склад, підлягає карі від 3 до 20 раз більшої від ціни того свідоцтва чи карти. За невиставлення пром. свідоцтва і карти реєстр. на видному місці—кара від 25.000 до 500.000 мп. Хто не подасть своєчасно зізнання про оборот, будучи до того зобовязаним, або подасть там неповні відомости, карається грішною від 100.000 до 3,000.000 мп. Хто не виповнить вимоги податкової влади щодо обороту чи представлення торговельних книг, підлягає карі до 3,000.000 мп. Хто для уникнення заплати промислового податку свідомо подасть невірні дані позбавляється свободи на реченець до трьох місяців та крім цього стягнеться з нього суму до 20 раів більшу від тої, заплати якої він бажав оминути.

Рекурси на рішення, якими платника покарано, подаються до Скарбової палати за посередництвом тієї влади, яка рішення винесла. На рішення про кари за провадження підприємства без промислового свідоцтва чи свідоцтва неналежно оплаченого, є також подання своєчасно зізнання, або за подання зізнання з неправильними чи фальшивими даними—рекурси подаються на імя Відкличних Комісій. Речинець на оскарження всіх карних рішень призначено двохтижневий, рахуючи від дня повідомлення про кару.

Покараний може також згадати, щоби справа про його покарання пішла судовою дорогою; в такому випадку рекурси до Скарбової палати чи Відкличної Комісії вже не мають місця.

Вище подані цифри не являються постійними, а будуть змінюватися в залежности від підвищення чи зменшення пересічних цін в Польщі. Для того буде міністр скарбу оголошувати окремий „Множник", на який будеться помножувати (чи ділити) ті цифри. Такий множник перший раз буде оголошений на податковий рік 1924.

М. А. Корчинський.
(Продовження буде.)

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

З дороги життя.

Чемність і обрада.

Приїхав один чужинець, який цікавиться нашими справами і я водив його мов ведмедя на ланцюгу між земляків, представляючи. Він кланявся кожному і питав мене про прізвище та становище знакомих. По двох днях, він прибрав ділови: тий вид і каже:

— Вибачте. Я вас не хочу образити. Але яка ваша мета в тому, щоби обнижувати становище ваших приятелів та знайомих?

— Як це обнижувати? Не розумію.

— Ось ви казали мені на кількох людей з якими ми розмовляли, що вони вчителі, журналісти, юристи... а я чую зовсім инше: вони всі професори, редактори директори і доктори...

Я мав великий клопіт, щоби розяснити членови старої аристократичної культури: чому в нас уважається необхідною формою чемности підвищити кожному на один шабель його рангу, звертаючись до нього. Мій знайомий мене не розумів. Подумав і каже:

— У кожньому разі ви нарід дуже оригінальний.

Віддаючи людям пошану, уявляєте собі, чим вони хотіли би бути. Китайський церемоніял лекше зрозуміти. Коли я називаю вас „Сину сонця" то я висловляю цим якийсь ідеал. Китайський редактор звертаючи непридатний рукопис пише: „Ваш твір є найгеніяльнійшим твором, який я читав, але коли б я його видрукував, то всі инші автори з заздрости вбили би мене"... Писати так, щоби прокинути таку заздрість це ідеал кожнього автора. Але бути директором, редактором, або професором!... Боже мій... Не вжеж у вас люде не ображуються?

— Ми є демократи — кажу.

— А юмористичних часописів виходить у вас багато?

— Дуже багато.

Чужинець попав у глибоку задуму в якій рішав ще глибшу проблему, врешті його обличча засяло мов у Шерльока Гольмеса:

— Я вже розумію. Ви маєте глибоко вкорінений сатиричний хист. Коли ви хочете зробити кому приємність, тоді ви кажете йому: чим він не є, а коли хочете зробити приємність с о б і, тоді ви кажете йому чим він є справді. Він тоді ображується, але ви кажете правду.

Орест Ордан.

НОВИНКИ.

— **Початок лекцій на Українському Педаґоґічному Інституті імени Михайла Драгоманова в Празі.** Виклади на І. курсі Українського Педагогічного Інституту ім. Мих. Драгоманова пічнуться у пятницю 17-ого серпня о 2. год. по п. в помешканню Реальної Школи на вулиці Єчній (Прага II). *Першу вступну лекцію* прочитає проф. Л. Білецький на тему: „Педагогічна місія української поезії".

— **В справі студій в Кеніґсберґу.** Нам пишуть: „Вільна Громада Студентів Українців в Кеніґсберґу" повідомляє всіх студентів, котрі мають намір студіювати на тутешньому університеті чи торговельній академії (Handelshochschule) в зимовому семестрі 1923|24, що подання треба вносити найдальше до 15. вересня ц. р. До подання треба залучити: 1) Свідоцтво зрілости (може бути відпис) і легалізований переклад. 2) Посвідка знання німецької мови (видана дирекцією даної середньої школи). 3) Посвідка матеріального забезпечення. 4) Curriculum vitae. — Подання слати на адресу: Osyp Menzinskyj stud. med. Prag. Pulversir. 49|II. Königsberg i. Pr. — За Виділ: Кульчицький Теодор студ. мед.

— **Наш театр.** Кооператива „Український Театр" звертається з пригадкою до всіх членів, що підписали зобовязання на „уділи", поспішати з їх сплатами з огляду на спадок валюти. Одночасно закликає нових громадян вступати в члени кооперативи. Один „уділ" 300.000 марок разом з вписовим у шестимісячних сплатах. Гроші просимо посилати до „Дністра" на книжку ч. 13 544

— **Ще одно повстання.** З області Війська Донського та Кавказу приходять звістки про бунти населення проти совітів, які силоміць забирають останні припаси збіжжа.

— **Чому годі вижити?** Пробуючи боротися з пасарством, польська влада зарядила по більших містах глядання за укритими запасами харчевих продуктів. Найдено сотки вагонів цукру, ріжу, товщів, кави, чаю, муки та инших продуктів, схованих в дожидании на вищі ціни. Стверджено притім, що в цілій державі є кілька тисяч вагонів торічного збіжа, схованого для спекуляції.

— **Чума в Одесі.** До польських часописів доносять, що в перших днях серпня появилась в Одесі епідемія чуми. Епідемію завіз до Одеси якийсь турецький корабель. Денно гине на чуму 30 осіб. Совітська влада замкнула місто.

— **„Союз діячів українського театрального мистецтва" у Львові** з тої причини, що сала Музичного Інституту на суботу і неділю є стало занята директором О. Стадником, дає дві слідуючі вистави а се: **субота, дня 18. серпня 1923. „Натусь"** — комедія на 4 дії Вол. Винниченка і **неділя, дня 19. серпня 1923 „Посотник"** — комедія на 5 дій А. Кошебу — у великій салі Т-ва українських робітників **„Воля" — давнійше Театр „Уль" при вул. Оссолінських ч. 10.**

— **Ціни харчів у Львові.** Покривджені людьми і Богом львівські ріанники, які на днях оголосили навіть розпучливу відозву до „всіх станів і заводів", підняли ціну 1 кг. волового і телячого мяса на 45.000, вепрового 48—50.000, ковбаси 64.000, смальцю 70—80.000. Характеристичне, що львівські ціни на мясо і товщі вищі від краківських о 12—14.000 на одному кг. Решта харчевих засобів теж підскочила в ціні. 1 тек 1 кг. пшеничної мукн коштує 22.000, американської 26.000, гречані і ячмінні крупи по 14.000, кг. масла 60—90.000, літр молока 4—5.000, яйце 2.000, кг. бараболі 1.600—2.000 мп.

— **Нещасливий випадок.** Антоні Когуцінські, зецер, вибрався онодні на відпуст до Винник під Львовом. Вертаючи, пробував вскочити до поїзду, що був уже в русі. Посовгнувшися на сходах упав Когуцінські так нещасливо, що колеса розторощили йому ногу. Нещасного перевезено до львівського шпиталю, де мусітиме перейти ампутацію цілої ноги. З огляду на старший вік Когуцінського, заходять сумніви, чи удасться його удержати при життю.

— **Сіоністичний конґрес.** На засіданню конґресу дня 15. серпня ведено далі дискусію над справою поширення Джуіш Едженсі. Деякі бесідники, які промовляли „за", зазначували, що всесвітний жидівський конґрес можливий тільки тоді, коли його буде скликувати загально-жидівська, а не тільки сіоністична організація. Сіоністи не є в силі відбудувати Палестину самі. Коли кольонізація поступатиме в дотеперішному темпі, то жидівську більшість дасться утворити в Палестині що йно за 60 літ. По рефераті Рубашова на тему вишколення „халюців" (осадників), виголосив проф. Варберґ реферат в справі юдаістично-орієнтального та природничого факультету на єрусалимському університеті, які повинні бути утворені вже 1924 року. По овації уладженій в честь президента Вайцмана, приступлено до переговорів в справі компромісу з опозицією в справі голосування на поширення Джуіш Едженсі.

— **Ліквідація таборів в Польщі.** Польське міністерство внутрішних справ задумує до кінця н. р. ліквідувати усі табори для інтернованих в Польщі.

— **Звідомлення!** Повідомляю Вп. Гостей, що я вернув вже з відпустки та прошу спішитися, бо вже найвищий час з замовленням нових та модернізованим старих футер мужеських та жіночих. Рівнож купую старі футра. — Петро Карпяк, Львів вул. Куркова 11а. 310 1-6

Причину того, що не всі ще постійно складають обов'язковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", **добачує** дехто в недостачі **екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторітетом, ніж багнет чужого жандарма.**

† Посмертні згадки.

Нестор Діоніз'ій Гарматій, студент техніки, б. підстар. УГА. помер трагічною смертю 23. VII. 1923 р. в Теребовлі в 22 році життя. Покійний, будучи учеником VII. кл. гімн. перервав науку та вступив в ряди УГА з котрою перебув всі її радощі та горе. В маю 1920 р., вернувши до дому, почав продовжувати свої студії. В червні 1921 р. здав іспит зрілости, а не маючи змоги виїхати за границю, віддався праці в студентських організаціях. В р. шк. 1922/23 записався на техніку в Данцігу. Його мрією було по скінченню студій вернути на Вкраїну та працювати для добра свойого народа. На жаль — не судилось. В. Й. П

† **МИХАЙЛО СІЯК**

ем. дир. народ. шк., б. директор школи ім. В. Гнатюка

упокоївся по короткій недузі, за-опатрений Святими Тайнами дня 16. с. м. о 7. год. рано в 80 р. життя.

Похорон відбудеться в пятницю дня 17. с. м. о 5. год. попол. з дому жалоби Вчесінна, вул. Довга ч. 431, на місцеве кладовище, на який всіх Знайомих і Приятелів Покійного запрошує — Син з Рідними. 320 1—1

Трібні оголошення.

ВАЖНЕ для наших капіталістів і кафтарів! Дуже добре підприємство оказійно до продажи. Бензиновий мотор 12 Н. Р. Динамо 60 Амп. і ціле уладження. Ближші відомости в торговельно-комісовім бюрі Д. КОНЮХ, Львів, вул. Кохановського ч. 5. 318 1—1

ПОШУКУЮ учительки до 3 дітей, а то з 1 і 2 кл. народної і 3 виділової на цілий рік. Ціле удержання і платня після умови. Зголошення враз з условями слати на адресу: о. Корнило Куницький, парох Брухович, почта Явнич ад Перемишляни. 314 1—2

ПРИЙМУ учеників середніх шкіл за харчі Сколозура, Львів, Шептицьких 30/II. 313 1—2

ДЯКА-д'ірігента, безженного пошукує грек.-кат. уряд парохіяльний в Збаражи; посада с е й ч а с до обняття. Услівя подасть уряд парохіяльний в Збаражи. 322 1—4

ФОРТЕПЯН, або піяніно куплю, також на провінції. Купую уживані інструменти. Склад нот Романовича 11. 317 1-2

ВПРАВНИЙ інструктор до народних і виділових шкіл, пошукує лекції на селі на рік шкільний 1923/24. „Інструктор II." 312 1—1

БРУТА купує й продає Український Нафтовий Союз, Львів, Оссолінських 6. 269 3—10

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр під Дир. Івана Когутяка.

Неділя — Сала Сокола.
Субота 18/8 — Жидівка вихрестка.
Неділя 19/8 — Модний жених.
Вівторок 21/8 — Чорноморці.
Середа 22/8 — Бенефіс артистки п-ні Терещенко — „Безталанна". 316 1—3

Союз діячів українського театрального мистецтва у Львові.

Велика сала Т-ва „Воля", давнійше театр „Уль", Оссолінських 10.

Послідні виступи перед виїздом за границю М. Морської.

Субота, дня 18. серпня 1923. р. „Натусь", пєса на 4. дії Володимира Винниченка.

Неділя, дня 19. серпня 1923. р. „Посотник", комедія на 5. дій А. Кошебу.

Початок точно о год. 8 ій вечером.

Білєти набути можна в Сокольім Базарі (ул. Руська ч. 20.) а в день вистави при касі театру (ул. Оссолінських ч. 10). 323 1—2

Загальні Збори Т-ва українських ремісників і промисловців „Зоря" в Збоищу-ться в неділю, дня 2. вересня с. р., о год. 11. перед пол. в своїй домівці при вул. Вірменській ч. 28. 324 1—2

Позір Грималівщина! Загальні Збори Кружка УПТ. в Грималові відбудуться сим 26 серпня с. р. о год. 2-гій по пол. в салі Народного Дому. Вписи до приготовляючої (IV. народної), I. і II. гімн. кл. в приватній українській гімназії в Грималові відбудуться в днях 29—30—31 серпня д. р. Початок шкільного року дня 1-го вересня с. р. — Старшина Кружка УПТ. 315 1—3

Жертви на фонд „Українських Інвалідів". Андрій Іванишин — Хітар 10 пр. з пропаші дівочих зіль 8180 о. Іван Саповський 15000 Іван Рущицький 15000, Академічна молодіж в Золотанні 550000, Ученики VII кл. школи УПТ. в Станиславові 70'00 мп. на уділи в 30000 мп. на „Фонд Інвалідів". Орест Козловський, Рогатин 10000 мп. — Жертводавцем складає щиру подяку Виділ. 307 в) 1—1

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

ПОДЯКА.

Головна Рада „Союза діячів українського театрального мистецтва" у Львові складає отсим сердечну подяку Музичному Інституту ім. Лисенка у Львові за відступлення даром салі на дві 320 театральні вистави. 1—1

Д-р Гр. Ничка — голова.
М. Клушельницький — секретар.

ВСІХ НАУК ЛІКАРСЬКИХ

Д-р ОЛ. ПОДОЛИНСЬКИЙ

повернув і ординує

в недугах жіночих і положничих у Львові

при вул. Петра Скарги 4.

321 **від год. 3—5 по пол.** 1—3

ЦЕМЕНТ портляндський

першорядної якости лише вагонова, сейчасова достава „ПІЛЬОТ", Львів, 201 Багорого 4. 8—20

ЧИ МАЄТЕ ЩО НА ПРОДАЖ??

БЮРО ТОРГОВЕЛЬНО-КОМІСОВЕ

ЛЬВІВ, КОХАНОВСЬКОГО 5.

бере в комісову продажу під договірними условями всякі річи движимі і недвижимі. 307а) 2—3

ВИПАЗ КНИЖОК

для українських гімназій на рік шкільн. 1923/24 видає кождому даром

КНИГАРНЯ А. БАРДАХА

Львів, вул. Краківська ч. 1.

На провінцію висилає за надісланням 303 100 мк. в знаках почтових. 1—1

Позір!! Футра, рагляни, всякого рода плащі, убрання жакетові та инших наймодніших фасонів виконує

КРАВЕЦЬКА РОБІТНЯ

В ДОМІ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ

Львів, вул. Св. Софії 25.

під проводом першорядних кравців по найдешевших цінах і в скорому часі.

307 **Спішіть з замовленнями!** 2—3

АДВОКАТ

Д-р СТЕПАН БАРАН

301 **в ТЕРНОПОЛІ** 2 6

переніс свою канцелярію з 15 серпня н. р. з готелю Адлєра до дому п. Дмитровського при вул. ТАРНОВСЬКОГО ч. 6 Б. в Тернополі (недалеко повітового суду).

Конкурс.

Агроном.-технічне Т-во **„ПРАЦЯ"** оголошує конкурс на проект Дому вакаційної оселі для дітей в Рудні,

з терміном предложення найдальше до дня 1. жовтня н. р. в льокалі Т-ва, Ринок ч. 10, II. пов. Ближші інформації подає: секретар Т-ва Інж. Альбін Барщівський що дня крім неділі та свят, від 12 до 13 год. також письменно. Учасникам конкурсу буде призначено: I. премія, квоту рівновагу в Мп. рівній 10 амер. дол., II. премія квоту рівновагу в Мп. рівній 5 амер. дол. Платні в день оцінки проектів. Проекти нагороджені стають власністю Т-ва 304 „ПРАЦЯ". 2—2

ЗА РАДУ Т-ВА „ПРАЦЯ":

Інж. Юліян Мудрак в. р. голова,
Інж. Альбін Барщівський в. р. секретар,
Інж. П. Дурбак в. р. член контр. ком.

Секундар Державн. Загального шпиталя

Д-р ТЕОДОЗІЯ ТУНА-НАДРАҐА

повернула і ординує в жіночих та діточих недугах між год. 4—5, Домініканська ч. 11, 267 3—9

Шкільні книжки

для середніх та народніх шкіл

Замовляти можна на складі:

Івана Калиновича в Золочеві.

Достава книжок почтою за післяплатою. 214 5—10

СВІЙ! ДО СВОГО!

ПЕРША І ОДИНОКА

ГАЛИЦЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІДЛИВАРНЯ ДЗВОНІВ

МИХАЙЛА БРИЛИНСЬКОГО

ЛЬВІВ — ЗАМАРСТИНІВ, вул. СВ. МИХАЙЛА ч. 14.

Поручає Всі Духовенству, Брацтвам, Комітетам і всім жертводавцям, ДЗВОНИ з найлучшого металю о дуже голосних голосі — під гарантією.

311 Замовлення виключується на час і совісно. — Ціни приступні. 1—8

ПОРУЧАЮТЬ

ОКУЛЯРИ, ЦВІКЕРИ

від найдешевших до найдорощих у всіх родах. Сила Цайсса, Буша, Герца,

ЛЬОРНЕТКИ

ЛЕВ ЯППЕЛЬ і Ска :: У ЛЬВОВІ :: Легіонів 1.

Телеф. 459. Адреса тел. Оптика Львів.

полеві і театральні першорядних марок. — Замовлення з провінції полагоджується відворотно. 11-50 2151

За редакцію відповідає Пл. Кузьма

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 111 (9.992). Львів, неділя 19. серпня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦИЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Ноч. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 45100 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 70.000 п. марок. Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунії 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 70000 кр. Зміна адреси 200 м.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 2.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 18. серпня 1923.

Політична організація. (лс) 28. червня 1914 р. на Сокільсько-січовому здвизі у Львові Галицька Україна зробила перегляд своїх бойових сил. Іспит випав прекрасно.

В „Газеті Народовій" (з 2. VII. 1914) один з „кресових" зубрів писав: „Дивлячись на стяги, чети, сотні, коші і т. л. (здрігого походу — прим. Ред.), мені не приходили би на думку рефлексії про польськість міста Львова, ні про стан посідання в краю, ні про освідомлення Руси, а хіба щось подібне з цієї категорії, але з початку охопила мене така відрухова відраза до юрби, яка постепенно, в міру того, як розум почав замічувати над нею, почала зступати місце... лякови... Так лякови.."

Волею долі — цей здвиг переходить до історії Галицької України як завершення неспинущої праці кількох десяток літ.

Саме в день здвигу лящать сарасвські вистріли — сигнал пожару, який в недовлі охопив цілу Европу. Через Галицьку Землю переходить буря за бурею. З поверхні землі зникають села. Лихоліття розкидує людей по всім усюдам. Приходить рішаючий момент: сучасне покоління з оружжям в руці вазначує волю західної вітки українського народу. І коли воно — серед невимовно важких умовин з честю виходить з двобою зі заклятим противником, так це є вислід вкладу, який вложили попередні покоління в періоді, який замкнено здвигом в р. 1914. Бо треба з усею рішучістю зазначити: полків Галицької Армії не поконала Польща в отвертім бою, вони подалися за Зруч, не маючи відповідної скількости муніції.

Після усіх важких воєнних переходів, з великим досвідом останніх літ — ми вийшли в черговий етап наших змагань до окончної мети. Змінені умовини вимагають переглянення того шляху, який пройшли ми. Мусимо глибоко призадуматися, що в наших змаганнях приносило нам успіх, що школу. Сьогодня хочемо присвятити кілька заміток одній справі. А саме: під австрійською займанщиною наш національний дорібок що раз то побільшався вже самою розгоновою силою розвитку. Ми мали цілу сіть національних інституцій, які завдяки муравлиній праці одиниць розростались і тісно звязували зі собою щораз більше число людей, а через них приковували до себе увагу мас. Останнє десятиліття перед війною стояло під знаком праці на економічному і просвітньому полі. Менше уваги присвячувано праці на політичному полі. Хіба що приходили вибори. Тоді користали ми з тих вливів, які мали в масах наші інституції, і все виходили побідно.

Минали вибори — і праця на політичному полі ослабала. Хіба що хто з послів поїхав між своїх виборців. Організаційний політичний апарат на провінції був дуже слабкий. Правильно функціонував лише краєвий центр: Народній Комітет, який кермував політикою Парляментарної Репрезентації. Силою обставин наші провінціональні центри призвичаїлися в кождій справі ждати ініціятиви львівського центру. І так воно є від кількох десятків літ.

Теперішні умовини ставлять до нас нові вимоги. Провінція мусить виявити якнайбільше ініціятиви на організаційному полі. В кождім місті й місточку мусить повстати місцевий політичний центр, який зручно та енергічно кермував би працею на всіх царинах національного життя даного політичного повіту, чи судового округу. Цей центр мусить мати докладний реєстр членів трудової партії, кождий член мусить безоглядно підпорядкуватися директивам місцевої партійної управи і вкладати свою працю там, де цього потрібно. Повітовий центр мусить докладно інформувати про стан повіту краєвий центр і негайно виконувати його директиви. Необхідна остра дисципліна. Організаційна сіть мусить бути проведена якнайскладнійше. Що неділі, що свята по читальнях мусить пійти інтензивна праця. Кожда злободенна справа мусить бути там обговорена. Народні Канцелярії по містах мусять істнувати не тільки на папері, а й в дійсности. Справа партійного податку і преси мусить бути віддана в енергічні, досвідні руки.

Без проведення солідної організаційної сіти не потрафимо виконати того завдання, перед яке поставив нас теперішний антракт: побідно вдержатися проти ворожої навали і зібрати наші сили до чергового, побідного виступу.

В теперішних умовинах числити виключно на впливи наших інституцій і товариств — годі. Вони тепер переживають остру фінансову кризу. Силою обставин село слабо з ними звязане. І власне саме при помочі розумної політичної організації треба якнайширші круги суспільности звязати з цими інституціями і товариствами. А це не є так тяжко зробити. Тільки більше охоти до праці. Не тяжко зробити, бо в наших народніх масах після війни маємо незвичайно прогожий елемент до організації. Елемент не пасивний, як перед війною, а активний, підчас війни політично вироблений. В кождому селі найдеться ціла низка одиниць, що своїм життєвим досвідом і здобутою інтелігенцією поступає неодного патентованого інтелігента. Спираючись саме на цім елементі, треба нам провести політичну організацію.

ПЕРШОРЯДНИЙ ГУРТОМ. МАГАЗИН ФУТЕР ДЕТАЛЬНО.
С. Ф'Ш ЛЬВІВ, вул. Гетьманська 24.
поручає ФУТРА всякого рода, в найновіших фасонах по найдешевших цінах
ПОЗІР! Власна кушнірська робітня.

ТЕЛЕГРАМИ. П. А. Т.

Положення в Німеччині погіршується.

Берлін. По звідомленнях із Есен, страйковий рух значно остиг. У копальнях округа Есен шахтарі в переважному числі вернули до праці. Також із ним. Шлеська приходять вісти, що положення покращилось. В копальнях округа Ротенбург вернули до праці.

Берлін. 16. н. м. вечір. послідувала тут значна знижка курсу долара. В оборотах між банками курс долара виносив 4 мільони, а офіціяльний курс 2,700.000.

Конференція франц. амбасадора в Познані.

Париж. Французький амбасадор прибув з Льондону і відбув 17. ц. м. конференцію з Поанкаре.

Не було присуду болгарських міністрів.

Берлін. Тутешнє болгарське правительство заперечує вістку про мнимий присуд б. членів кабінету Стамболійського. Судова розправа ще зовсім не відбулася.

Інтернування Де Валєри.

Лимерик. Райтер. Де Валєру правдоподібно відставлять до Дерліна і там інтернують.

Французька і бельгійська відповідь.

Париж. Польрад. Французьке правительство за посередництвом свого посла в Брукселі подало до відома 17. ц. м. бельгійському правительству зміст відповіди на останню англійську ноту.

Париж. „Пт. Пар." Бельгійську відповідь на англійську ноту оголоситься серій книзі. Текст відповіди вже у тайнечо, а оголоситься в найблищому часі. „Журналь" пише, що відповідь оголоситься щойно в вересні.

Париж. „Матен". Французьку відповідь для Англії доручиться в Льондоні в перших днях тижня, а оголоситься її 24 години пізніше.

Париж. В офіціяльних колах догадуються, що Поанкаре в своїй найблищому виступі не обмежиться лише до вичислення тих точок англійської ноти, котрих Франція не може прийняти, але подасть загальний начерк французької програми в цій справі. По донесеннях преси, в офіціяльних кругах взагалі є оптимістичний погляд на розвязку теперішнього питання. Передбачують, що Англія поробить значні уступки в користь французьких поглядів.

Справа національних меншостей.

Копенгага. Польрад. Міжпарляментарна конференція радила над справою національних меншостей. Ухвалено резолюцію, яка зобовязує всі держави до забезпечення національним меншостям свободи розвитку мови й релігії.

Совітський повновласник в Італії.

Рим. Російський повновласник Йоранський вручив 14. ц. м. іменем союза совітських республик свої повновласні письма Мусоліні.

Арештування „саботажистів".

Дісельдорф. Бельгійські власти безпеченства арештували 15 чоловік, котрі переводили саботаж. Між арештованими є інж. Меншель. У його мешканні найшли документи в справі саботажної акції на окупованім терені.

Болдуін їде до Франції.

Париж. „Пті Парізієн" містить чутку, що Болдуін правдоподібно після 25. ц. м. виїде до Франції. Там стрінеться з Поанкаре.

Обмеження зброєнь.

Вашінгтон. Минулого четверга послідувала вимінна ратифікаційних документів договору про обмеження морських зброєнь. Так договір набирає обовязуючої сили.

Конфіската грошей.

Дісельдорф. Французькі власти сконфіскували в філіях державного банку 9 міліардів 250 міліонів нім. м.

Курс грошей.

Львів, 17. серпня. Дол. амер. 285.000—287.000, дрібні 282.000—284.000, дол. канад. 250.000—255.000, дрібні 248.000—250.000, німецькі марки 50 і 100 0·30—0·28, 10-тис. 0·30—0.32., стар. еміс. 3.60—3.80, сотки стар. еміс. 1·50—1·80 лей 14500—15000, дрібні 14000-14500, к. чеські 8200—8300, дрібні 1400—1450. Австр. тис. нов. емісії 14000—14500, стар. еміс. 8000—8500, сотки стар. еміс. за тис. 12.000—14, дрібні à 10 за тис. 10—12.000, австр. штемплі 375—380, австр. перекази 385—390, Франки франц. 1450—14800, фунти стерл. 1200000—1250000 франки швайц. 46.000—47.000.

Золото: 20 кор. 1200000—1250000 20 фран. 1,600.000—1,100.000 20 мар. 1,350.000—1,400.000, 10 руб. 1,450000—1,500.000, дол. 280—285000.

Срібло: Кор. австр. 19000—19 200, 5 кор. 98000-100.000, фльор. 48000—55000, рублі 81000—82000, копійки за 1 рубель 40000—44000, леї 16500—17000.

Ліпськ 17. серпня. Берлін 0·000150 Голяндія 216·75, Нью-Йорк 551.50 Льондон 25.22, Париж 30.50, Медіолян 23.70, Прага 16.17½, Будапешт 0.03½, Букарешт 2.00 Бельград 5.80, Софія 4.20, Варшава 0.0024, Відень 0.0077½, Австрійські штемпл. 0.0078.

Пр. 488/23. В Імени Річпосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 102 (9985) з дня 9. серпня 1923. в артикулах під заголовками: 1) Історія повторяється" в уступах між словами: а) „до Австрії" а „офіціяльні", б) „в Берліні" а „як результат", 2) „Пролетарська революція" в уступі між словами: „Істнування" а „і слід те" містить в собі частино злочину з § 65а в. к. узнав доконану дня 8. серпня 1923 року конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 пр. кар. заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби се рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій сторонї. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Д. п. д. № 6 ex 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 400 Мп. — Львів, дня 10. серпня 1923.
(Підпис нечитний.)

Клопоти малих держав.

Коли на Заході ведеться невпинна боротьба за здобутки Версайльського Мира, наш т. зв. Схід Европи, робить також спроби, щоби забезпечити собі те, що впало йому зі стола переможців як дарунок. Держави, які бажали би вдержати стан витворений в наслідок перемоги Союзних держав, зближуються між собою і шукають спільних інтересів. Инші вважають необхідним зміцнити свої сили при допомозі таких же слабих Союзників, товаришів спільної долі.

Сотворення мирних підвалин на Сході Европи не йде легко. Версайльський договір мусить щораз частійше дозволяти на поправки та перечеркнення. Турки дали в Льозанні приклад як це енергічно робиться. Англійські війська відходять з Палестини та Іраку; Мосульська справа між Туреччиною та Англією чоладнана мирно. А Америка? Показується, що хоча вона впевняє про свою невтральність в европейській плутанині, то не може всидіти тихо, коли в Европі стає голосно. Чорне Море, проливи, нафта — це все слова, при яких вона прокидається.

При кождій загальній конференції прокидається і Польща. Вона має не легке завдання. Хоче заступати Австрію та Росію, а може й Німеччину. Згадує 1790. рік і підписує з Туреччиною договір. Це має бути нове її зміцнення по румунським Союзі. Та не з усіма можна жити в згоді, коли виринають конфлікти інтересів. Стати учасником Малої Антанти, більш як важко. Протекція Франції не помагає там, де держави не є від Франції безпосередно залежні. Чехо Словаччина організуючи порозуміння малих держав в Союзи, не може зректися свого провідного становища для „гарних очей" сусідки-суперниці. Вони обі є одночасними кандидатами на місце в Союзі Народів.

Балтійська конференція не вдалася. Союз прибалтійських держав без Литви, у ворожнечі до Росії та Німеччини, не в силі вдержатися. Франція для них надто далеко. Малі держави з думкою про свою майбутність думають про невтралізацію моря, не забуваючи про чпливи Росії, Німеччини та Швеції над ним.

Проблема моря хвилює також балканські держави. Допущення або недопущення до неї Болгарії є наскрізь живучою справою. Погодження Сербії та Болгарії є гарною мрією, яка зійшла в могилу з уявою Стамболійського. Сама Сербія має свої внутрішні клопоти; Хорватія погрожує, що поліс Союз з Італією і хоча самостійницькі чи автономічні намагання Хорватії не зросли до сили розвязки, одначе бажаного спокою югословянська держава не має. Тому вона знову зітхає за силою великої Росії.

Думка про відродження Росії була присутна на конференції в Сіная. Вона перешкодила Чехословаччині побрататися з Польщею. Неполадні питання великими Союзними державами стоять на перепоні до творення як небудь надійних союзів між малими державами, що починають розуміти окремішність своїх інтересів. Історія непорозумінь між недавніми творцями европейського мирового трактату вчить малі держави, що спільні інтереси і вдячність за поміч можна швидко забути, коли вони перешкаджають для витворення нормальних умовин у даній країні. І Болгарія і Греція і Альбанія вступили би до блоку нових держав, коли би завдяки такому Союзові мали вигляди на поправлення своїх внутрішних обставин.

Малі балканські і „середньоевропейські" держави почувають на власній шкірі небезпеку економічного загострення справ в центрі Европи. Вони оглядаються щораз частійше за двигарами, які могли би заступити їм знесилену Росію та Німеччину. І таким робом: по Мировій конференції, яка мала принести великий Союз великих держав прокидаються щораз частійше голоси, що малі держави мусять поки що орієнтуватися „на власні сили" без своїх опікунів.

Перспектива нової війни виринає з думкою про новий хаос, в якому не залишиться ні один державний Союз у формі, в якій виступав в останній війні. І Англія і Росія і Італія і Зєднені Держави є нині питайними знаками: — з ким і як схотять воювати або берегти невтральність, яка, як показує досвід, є часто у війні небезпешийша ніж явний ворог. Економічні інтереси виступили вже на перший плян і вони будуть грати перворядну ролю в твореню нових Союзів. Звідсіля пливе збільшення недовіря до всіх сусідів і далеких опікунів, коли вони згадують про принципи та ідеали. Малі держави, мов люде без капіталу, урядовці, та инші щоденні наємники; ні їм не вірять в їх „підстави" ні вони не вірять тим, в яких хотіли би найти „підмогу".

Справа німецьких репарацій.

Англійські предложення.

В англійських парляментарних колах звертають увагу на те, що англійські предложення дають основу до дискусії. Якщо платничу здібність Німеччини оцінити на 50 міліярдів, як це обчислив Бонар Лоу в січни ц. р., то пайка Англії згідно з умовою в Спаа винесе 11 міліярдів. Англія винна Зединеним Державам 14·2 міліярда, отже мусіла би дістати від своїх довжників в Европі 3·2 міліярда. На тій основі могло би прийти до порозуміння.

Офіціяльні обчислення.

В Льондоні оголошено офіціяльний комунікат, який стверджує, що Англія мала дістати по цифрам принятим на конференції в Льондоні 1921 р. півтора міліярда фунтів стерлінгів від Німеччини і 1 міліярд 200 міліонів фунтів стерлінгів вірительностей у союзників. З тої суми Англія ареклася до висоти 1/4. Загальна сума виносила 710 міліонів фунтів стерлінгів. Від цеї сумп Англія потручує ще дальше суми, яка рівняється 22 пр. належних їй відшкодувань. Є не умови, як каже комунікат, дуже помірковані.

Становище Америки.

Президент Кулідж мав недавно з англійськими журналістами розмову, в якій зазначив, що Америка не хоче виступити в справах Европи як мировий суддя і не стане по стороні Англії проти Франції. Америка не віяьме участи в якій-небудь акції для розвязки репараційної справи, як-що запросини Америки не будуть підписані всіми інтересованими державами. Америка не думає дарувати Франції й Італії якоїсь частини їхнього довгу. Вона очікує, що в найблищім часі наступить сплата цих довгів. Таксамо Америка не згодиться на ревізію умови з Болдуїном щодо сплати англійського довгу. Англія мусить додержати умови в цілій основі.

Огляд світових подій.

Німці проти польського гнету.

Фракції правительственних партій і баварська людова партія, як доносить німецька преса, зголосили в німецькім парляменті інтерпеляцію, в якій запитують, що уряд задумує зробити супроти подій в Польщі, щоби запевнити Німцям права, загарантовані трактатом.

Самостійна валюта в Данцігу.

Торговельна палата в Данцігу скликує на днях представників фінансових кол на конференцію в справі нової данцігської валюти, що має опертись на англійськім фунті, хоча промислові і купецькі кола заявляються проти заведення нової валюти, яка тепер не є вказана. На всякі остороги торговельна палата і сенат мають одну відповідь, що всякі політичні мотиви промовляють за валютою самостійною.

Франція проти роззброєння.

На засіданню міжпарляментарної конференції, яка розпочалася на днях у Копенгазі, обговорювано резолюцію в справі розброєння. Французький делегат Мерлен заявився проти цеї резолюції, запевнюючи, що ніодна держава не є так за миром як Франція, котра й старається всіми силами недопустити до війни. Одначе мир буде запевнений лиш тоді, як всі держави будуть шанувати мирові трактати, головно версайльський.

Совітський військовий закон.

Московський Центральний Екзекутивний Комітет видав новий закон, що нормує військову службу. Совітська армія буде складатися із постійних відділів і резерв. Постійні відділи сповняють службу по приписам лінійного війська. Служба в резерві обовязує протягом чотирьох літ і цивільні горожане будуть покликувані на військові вправи. Робітнича людність буде підготовлятись до военної служби вже від 16 року життя. Це перший крок до введення міліційної системи в Росії.

Німецька криза.

Буря втихомирюється.

Життя Берліна повертає поволи до нормального стану. Робітники станули назад до роботи. В місті появились харчові продукти. Курс заграничних валют обнизився, а рівночасно падуть ціни товарів. Також у середущій Німеччині страйк углекопів можна вважати закінченим. Лише з полудневих і східних округів приходять вісти про заворушення, головно наслідком дорожнечі. В Гамбурзі страйк портових робітників треває під терором комуністів. З причини подій у Вільгельмсбурзі і Гамбурзі надпрезидент Ганноверу оголосив стан облоги в обох цих містах.

Положення не погіршує й те, що комуністична партія в Саксонії проклямувала загальний страйк. В Липську розкинено відозви зі словами: „Геть з теперішним урядом!" Деякі робітники розпочали страйк, инші не дають послуху комуністам.

Виступ Штресемана.

Перший виступ канцлера д ра Штресемана зробив добре вражіння в німецькій пресі. Його експозе заповідає загальну реорганізацію скарбу і якнайбільше активну заграничну політику. Біржа зареагувала знижкою доляра з 4 на 2 міліони. Німці набирають віри, що Штресеманови вдасться вивести державу з хаосу. Вислів довіря, ухвалений в парляменті 240 голосами проти 76,- є найкращим доказом покладаних у ньому надій. Проти него станули лише дві партії: націоналісти і комуністи.

Радек про Німеччину.

Російська преса присвячує богато місця положенню в Німеччині. Радек пише в „Правді", що ніодин буржуазний уряд не годен упорядкувати німецьких фінансів. Лише уряд робітників може поправити ситуацію — погляд дуже ризиковний з огляду на фатальні фінанси совітської Росії під диктатурою пролетаріяту. Радек запевнює, що німецькі робітники могли здобутися на енергічнійший виступ. Доки цього не зроблять, упадок Німеччини буде йти дальше.

На окупованих землях.

З причини замаху, виконаного в Дуісбурзі на потяг, що віз бельгійських урльопованих вояків, наложено на місто контрибуцію у висоті 187.500 долярів, що рівнається 560 міліярдам марок.

Важніщі податки.

(Продовження.)

Доходовий податок.

В програмах демократичних партій майже завжди домагаються від держави скасування всіх безпосередніх, а особливо поседніх податків та введення замісць них єдиного поступово-доходового податку. Треба визнати, що з боку справедливости така вимога має слушність. Що може бути справедливіще, як те, щоби платник платив певну частину від свого чистого зиску, з тим, що чим більший є зиск, тим вище має бути оподаткування. Загально признано, що завдяки чисельности ріжних податків, а головно через податки посередні, бідний платить відповідно до свого зарібку без порівнання вищу суму, як багатий. Хоча в Польщі істнує доходовий податок, навіть поступовий, та поруч з ним істнує стільки посередніх і безпосередніх податків, що це в жадній мірі вказаної несправедливости не усуває, а подекуди лягає ще більшим тягарем на тих, що мало мають.

Суть поступово-доходового податку зводиться до того, що ті люде, дохід яких недосягає певної висоти (мінімум істнування) цілком вільні від доходового податку, инші платять від своїх доходів на користь держави певний процент. Процент цей тим вищий, чим більший дохід. Польський закон про доходовий податок встановлює два роди правил що до виміру й стягання цього податку: один порядок що до податку від платень в їжних службовиків, а другий від всяких инших доходів.

Всякий дохід чи то з нерухомости, чи торговельного або промислового підприємства, фахових особистих занять (лікар, адвокат) і т. д. підлягає доходовому податкові. Тільки товариства, які свої доходи обертають цілковито на цілі загально-корисні (наукові, просвітні, культурні, релігійні, добродійні) не платять цього податку від своїх доходів. (Є ще деякі категорії людей, що не платять цього податку, та нас це тут не цікавить).

Під доходом розуміється ріжниця між всіма приходами в грошах чи грошевих вартостях та видатками, які понесено на осягнення тих приходів, як напр. видатки на адміністрацію, амортизацію будинків, машин, живого та мертвого інвентаря і т. п. Так само можна відняти від суми приходів те, що зужито на виживлення членів родини платника, як-що вони постійно працюють в його сільському, лісному, торговельному чи промисловому підприємстві. Таксамо від загальних приходів належить відняти: відсотки від довгів, всі вже за той рік заплачені безпосередні податки і т. п. Кооперативи не платять доходового податку ще від сум, відчислених до резервового фонду. Але не можна відтягати видатків на поліпшення чи збільшення джерела своїх доходів (напр. видатки на купівлю грунту), на провадження домового господарства платника, процентів на власний капітал, що його вложив в своє підприємство сам платник

і т. п. Також приходи, як спадщина, даровизна, віно (посаг) та суми, що їх дістано від продажі маєтку, якщо подібні продажі не являються постійним заняттям платника та повернені довги, — не уважаються зовсім за дохід й податкові не підлягають.

Підставою оподаткування на даний податковий рік (прим. 1923) служить сума доходу осягнена в році попередньому (себто 1922).

Вимірюється та стягається податок згідно з такою таблицею:

Число порядк.	Висота доходів в тисячах марок		Прог. стопа	Податок в сотих м.
1.	понад 2.000 до	2.600	2	52
2.	„ 2.600—	3.200	2,2	70,4
3.	„ 3.200—	3.800	2,4	91,2
4.	„ 3.800—	4.400	2,6	114,4
5.	„ 4.400—	5.000	2,8	140
6.	„ 5.000—	5.800	3	174
7.	„ 5.800—	6.600	3,2	211,2
8.	„ 6.600—	7.400	3,4	251,6
9.	„ 7.400—	8.200	3,6	295,2
10.	„ 8.200—	9.000	3,8	342
11.	„ 9.000—	10.000	4,1	4,10
12.	„ 10.000—	11.000	4,5	495
13.	„ 11.000—	12.000	4,9	588
14.	„ 12.000—	13.000	5,3	689
15.	„ 13.000—	14.000	5,7	798
16.	„ 14.000—	15.500	6,2	961
17.	„ 15.500—	17.000	6,7	1.139
18.	„ 17.000—	18.500	7,2	1.332
19.	„ 18.500—	20.000	7,7	1.540
20.	„ 20.000—	22.000	8,3	1.826
21.	„ 22.000—	24.000	8,9	2.136
22.	„ 24.000—	26.000	9.5	2.470
23.	„ 26.000—	28.000	9,9	2.772
24.	„ 28.000—	30.000	10,3	3.090
25.	„ 30.000—	32.000	10,7	3.424
26.	„ 32.000—	34.000	11,1	3.774
27.	„ 34.000—	36.000	11.5	4. 40
28.	„ 36.000—	38.000	11,9	4.522
29.	„ 38.000—	40.000	12,3	4.920
30.	„ 40.000—	43.000	12,8	5.504
31.	„ 43.000—	46.000	13,3	6.118
32.	„ 46.000—	49.000	13.8	6.762
33.	„ 49.000—	52.000	14,4	7.488
34.	„ 52.000—	55.000	15	8.250
35.	„ 55.000—	58.000	15,6	9.048
36.	„ 58.000—	62.000	16,3	10.106
37.	„ 62.000—	66.000	17	10.106
38.	„ 66.000—	70.000	17,7	11.220
39.	„ 70.000—	75.000	18,5	13.875
40.	„ 75.000—	80.000	19,3	15.440
41.	„ 80.000—	85.000	20,1	17.085
42.	„ 85.000—	90.000	20,8	18.720
43.	„ 90.000—	95.000	21.5	20.425
44.	„ 95.000—	100.000	22,2	22.200
45.	„ 100.000—	105.000	22,9	24.045
46.	„ 105.000—	110.000	23,6	25.960
47.	„ 110.000—	115.000	24,3	27.945
48.	„ 115.000—	120.000	25	30 000

При доході понад 120,000.000 м. податок виносить 30.000 та поверх того від кожних дальших повних 5,000.000 м. — 1,250.000 податку. Після поданої таблиці дохід, який не перевищує 2,000.000 річно доходовому податкові не підлягає.

Якщо з доходу, що його установлено для вимору податку, відняти суму припадаючого податку і лишиться сума менша як 2 мільони (найбільша сума вільна від податку), тоді доходовий податок стягається в розмірі надвижки доходу понад 2 мільонами. Так при доході 2,030.000 м. треба платити не 52,000, як виплипає з таблиці, а тільки 30.000 м.

Нежонаті (незажужні) при доході понад 5 мільонів річно, якщо не удержують бодай одного члена своєї родини платять доходовий податок на 20 прц. більший від цифр, поданих в таблиці. Якщож голова родини, маючи дохід менший як 10 мільонів, удержує двох або більше членів родини, то процентова стопа знижується для нього на 2 степені. Прим. при доході 9,000.000, така особа буде платити не 4,1 прц., як показано в таблиці під числом порядковим 11, а 3,6 прц. (число порядкове — 9).

Подані в таблиці цифри, за винятком цифр, в яких показано висоту процентів, не являються постійними, а збільшуються (чи зменшуються) в залежности від росту (зниження) гуртових цін в Польщі. Для того міністер скарбу оголошує в місяці липні окремий „множник", на який помножується всі подані в таблиці цифри, виключаючи висоту процентів. На податковий рік 1923 згаданий множник рівняється — „7". В той спосіб вище подана таблиця прийме цілком инший вигляд, коли помножимо всі цифри крім процентової стопи на 7. Вільна від оподаткування сума рівняється вже не 2 мільонам, а 14 мільонам і відповідно до цього й таблиця зміниться. Так напр. під поряд. ч. 1 понад 14,000.000 до 18.000.000 — 2 прц. — 364.000 м. і т. д.

М. А. Корчинський.

(Продовження буде.)

Зі совітського кінематографу.

Совітські часописи приносять що-днини маленькі побутові малюнки над якими читачі мусять зупинятись зі абентеженим запитом: чи плакати чи сміятись?

Базар.

Страшенний гомін. Особливо у свята. Сила продавців та купуючих. Та здається, найбільше дітвори. Багато злодійчат, — спеціяльно кишенькових. Коли якого зловлять — бють невблаганно.

На болотнистій вулиці, між будками, зібралась юрба. В середині залякана дитина. По обличю скапують сльози а з носа на брудний півбородок — кров. Юрба лютує.

— Бий, його, стерво!

— У чому річ?

— Бабі з паньчохи витягнув гроші!

„Красноармеець" вмішується. — Навіщо бити? можна завести у "відділ".

Юрба не вгавас:

— Задушити його — мало!

А з очей дитини-злодія ллються сльози ще рясніше.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Послідне (110) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за одно речення вступної статті п. з. „Завдання трудової партії".

— **Зізд української еміґрації.** Дня 15. ц. м. відкрито в торговельній палаті у Варшаві зізд української еміґрації. Зізд отворив голова організаційного ком'тету А. Саліковський, який в своїй промові, зазначивши труднощі, з якими звязана була організація зізду, вказав на небувалі потреби життя, які повинні бути полагоджені зїздом в першу чергу. До президії зізду вибрано: головою генерала В. Сальського, заступниками ген. М. Безручка і полковника М. Льорченка. Секретарями Л. Волохова і М. Ковальського. По уконституованню президії зізду виступила грузинська депутація з привітом, на який відповів В. Сальський. Відтак відчитано привіт Сим. Петлюри. В склад зїзду кооптовано членів Центрального Українського Комітету і трьох референтів. Вибрано комісію для провірення мандатів.

— **210 мільонів в білий день.** Оноді по полудні їхав із візником касієр „Галицького Карпатського Нафтового Товариства" в Бориславі Новотни на виплату робітників до копалень згаданого товариства. На закруті дороги під лісом випало 2 замаскованих бандитів, що з револьверами в руці прискочили до візника і приклавши дула револьверів до голови касієра кинулися на його торбу, в якій було 208,900.000 мк. Почалася боротьба, підчас якої бандити кількакратно стрілили і врешті таки видерли торбу, з якою зникли в лісі. Характеристичне, що боротьбі касієра з бандитами приглядались зі стоїчним спокоєм робітники із поблизьких шибів.

— **З театральних справ.** Директор О. Загаров виїхав вже до Ужгороду, запрошений на директора українського театру тов. „Просвіти". —Артистка М. Морська виїздить туди також, а перед виїздом бере ще участь у двох виставах Союза діячів українського театр. мистецтва у Львові, а то: в суботу „Натусь" В. Винниченка, — а в неділю „Посотник" Коцебу — оба рази в салі тов. „Воля" перше театр „Уль" (Оссолінських 10).

— **Україзація України.** Роста доносить, що Рада Народніх Комісарів порішила закінчити україзацію шкіл і заведень публичного виховання протягом найблищих двох років.

— **Промоція.** Роман Гольский, родом з Конела в Галичині, одержав дня 23. липня ц. р. на університеті у Відни степень доктора всіх наук лікарських.

— **„Гальна Газета".** Одна функціонарка на почті в Коломиї на письмо до „Ред. „Діла" видала реверс по польськи: „Halna Redacia". Неаби який переклад. Шовінізм чи обмеженість? Реверс сей ч. 1401 з 18/VI 1923 находиться в нашій Редакції.

— **Тютюн знову дорожіє!** З Варшави доносять, що заряд тютюневого монополію має замір підвисти ціни тютюну ще протягом слідуючого тижня. Поотягом цего місяця буде це вже третя з черги підвижка ціни тютюну і шигар. На тих підвижках заробляють в першу чергу трафіканти, які перед кождою з них товають свої засоби, щоб потім побирати підвищені ціни за товар куплений дешевше.

— **Осторожно з ґранатами.** Скільки уже випадків, деколи дуже трагічних, потягло за собою необережне обходження зі знайденими набоями, а мимо того подібні випадки не переводяться. І так Петро Каїн з Перзенківки найшов перед кількома місяцями гранат, який помістив в стайні на полиці. Його 60-літня жінка, порядкуючи в стайні, трутила гранат на землю і спричинила вибух. Відломки гранату поранили Каїнову в ногу, а кромі того проходячого попри стайню економа Хоманьского. Другий, ще сумнійший випадок з гранатом трапився оноді в лісі біля стації Масрівка від Львовом. Йосиф Хлапач зі Львова, вертаючи з винницького відпусту, в товаристві кількох осіб, найшов гранат і ударив по ньому ліскою. Гранат експльодував, вбиваючи Хлапача на місци і раняючи кілька осіб з його окружения.

— **Катастрофа на Висі.** Оноді трапилася на Вислі недалеко Голоцька катастрофа, яка потягла за собою життя кількадесяти людей. Коли дві лодки, перетяжені робітниками, найшлися на середині ріки, зірвалася сильна буря, яка вивернула першу лодку. Робітники почали перескакувати до другої. Під надмірним тягаром почала тонути і друга лодка. Вихор і далеке віддалення від берега унеможливлювали ратунок. З кількадесяти людей, які були на лодках, вратувалося тільки троє дітей, які змогли причепитися до лодки. Решта 34 осіб потонула.

— **Засідання польського сенату.** Оноді відбулося останнє засідання польського сенату, на якому склав вияснення доріжений комісар Байда в відповіди на інтерпеляцію внесену лівими партіями, які домагалися від уряду вияснень в справі заходів над припиненим зросту дорожнечі. Супроти недостаточних даних п. Байди, сен. Водзінкі (Визволене) домагався переведення дискусії, до чого одначе не допустила сенаторська правиця.

— **Фузія партії П. С. Л. Пяст з Н. З. Л.** З Варшави доносять, що там опубліковано декларацію П. С. Л. Пяст і Н. З. Л. (партії Скульского), які рішили получити оба політичні угрупування в одну людову партію. Під деклярацією П. С. Л. підписані Бойко, Дембскі і Ковальчук, в імени Н. З. Л. Скульскі і Брайтовскі.

— **Завідомлення!** Повідомляю Вп. Гостей, що я вернув вже з відпустки та прошу спішитися, бо вже найвищий час з замовленням нових та модернізованням старих футер мужеських та жіночих. Рівнож купую старі футра. — Петро Карпяк, Львів вул. Куркова 11а. 310 1-6

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. кн. 40.000.

Бібліографія.

А. КНИЖКИ.

Др Степан Балей: НАРИС ЛЬОГІКИ. Ст. 52. Наклад Книгарні Наукового Т-ва ім. Шевченка, Львів, 1923.

Михайло Величорський: НАУКА КНИГОВОДСТВА (бухгальтерії). Перша часть: книговодство звичайне. Ст. 144. Ужгород 1923. Накл. книгарні Й. Ветешніка.

Володимир Гіжовський: СМЕРТЬ МИХАЙЛА КЛАДУНА. Сірі картинки. Ст. 31. Наклад Української Книгарні й Антикварні. Львів, 1923.

Б. ЖУРНАЛИ:

МАМАЙ, літературно-критичний місячник під редакцією Кл. Полішука, рік вид. І., кн. 1. Ст. 48. Адреса редакції й адміністрації: Львів, ул. Коперника ч. 16II. Ціна кн. 7.500 мп.

ЗАГРАВА, двотижневик, рік вид. І., ч. 10 (15. серпня). Ціна примір. 3.000 мп. Адреса редакції й адміністрації: Львів, ул. Руська ч. 18/I.

ПРОМІНЬ, літературно-науковий журнал (місячник), рік вид. II., чч. 5—7. Адреса редакції й адміністрації: Чернівці, вул. Йосифа ч. 1.

НАШ ПРИЯТЕЛЬ, часопис для молоді і шкільних дітей, рік вид. II., лист 8—9 (за серпень-вересень). Видає Марійське Т-во у Львові. Адреса редакції й адміністрації: Львів, ул. Коперника 36. Ціна прим. 2.000 мп.

В. НОТИ.

М. Гайворонський: СОЛЬО-СПІВИ. (Іди собі дівчино; Сон і доля; Чи ти прийдеш). Муз. вид. „Ліра" ч. 25).

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

† Посмертні згадки.

Володислав Еміль Лісневич, артист маляр, помер у Коломиї 10. серпня в 43. р. життя. Вийшовши з убогої родини, скінчив тільки краєву ґончарську школу в Коломиї. Скінчивши цю школу, він попадає в краківську академію мистецтв, де 1903 р. кінчить науку з відзначаючою нотою у проф. Унєжиского й бронзовою та срібною медалею за конкурсові праці. З Кракова переходить на загальний відділ держ. школи мистецького промислу у Відни, де студіює акт, науку форм, орнаментику, стиль, моделювання й кераміку, осягнувши около 600 К. річної державної допомоги. 1913 р. кінчить тут трирічну науку у проф. Штренала, Кеннера, Кумера, Гізека, Ланіша, Каєтана, Фіделєра, Шмара, Гінцеля, Геллєра, Лефлєра та Повольного. Часи голоду й холоду для нього кінчаться й він вертає в Галичину, прилбавши собі в польсько-німецько-чеському середовищі глибоке національне освідомлення та европейську освіту. 1914 р. перебув Лісневич на посаді асистента рисунків при реальній школі в Ярославі. Підчас світової війни вступив до УСС. і перебув із ними на фронті неодин гіркий місяць. Тут в окопах і набавився страшної недуги — туберкульози крови. В 1918. р. мав обняти посаду вчителя в українській гімн., жін. ліцеї та жін. реальн. гімн. в Перемишлі та події падолиста захопили його на Покутті, де весь час української влади вчив рисунків у коломийській промисловій школі. Упадок української державности прибив його сла-

Вищий Музичний Інститут ім. М. Лисенка у Львові.

Українська Драматична Школа

під дирекцією **МИКОЛИ ВОРОНОГО**

КУРС НАВЧАННЯ 2-х РІЧНИЙ. Предмети навчання: дикція, декламація, жест, мімодрама, характеризація, (грім), історія театру і драми (зах. европейського й українського), історія стилів, історія костюма, психольогія, естетика, українська дикційна мова і версифікація й инше. — — **Технічні вправи:** вироблення віддиху і голосового апарату, артикуляція звуку, льогічні й художньо-тілові умови декламації (в літер.-драматичних зразках) пластика руху. **Гра на сцені:** студіювання ролі, проби, вистави. — **ПОЧАТОК НАВЧАННЯ 4-ГО ВЕРЕСНЯ — Вписи приймається: ВІД 20. ДО 30-ГО СЕРПНЯ в КНИГАРНІ НАУК. ТОВАРИСТВА ім. Т. ШЕВЧЕНКА (Ринок 10) І ВІД 30. СЕРПНЯ в КАНЦЕЛЯРІЇ ВИСШ. МУЗ. ІНСТИТУТУ ім. М. ЛИСЕНКА (вул. Шашкевича ч. 5).**
326 1—3

бі сили. Посади від Поляків не приняв, віри в свої сили не тратив, але не міг уже творити, догоряючи з дня на днину, як свічка. Часи голодної науки й війна не минули безслідно.

Покійник був людиною незвичайно чистого характеру здібною до саможертви. В кожний час національної потреби давав як стій свою жертву та й немалу і все безіменну. Любив над усе своє рідне, особливо гуцульське мистецтво, маючи деякі звязки а чужиною інформував як слід чужинців про здобутки нашої мистецької праці. Мистецький його доробок розійшовся по людях і в дома лишилося небагато.

Похоронено його, як тиху й правдиву людину при участи малої горстки найближших знайомих в неділю 12. серпня. Ця мистецька душа, що кохала тільки красу й правду, від колиски до домовини перейшла свій шлях незамітно для сторонньої юрби. В. Й. П.

Роман Кравців, ученик VI. кл. акад. гімн. у Львові, заснув в Бозі принявши Найсв. Тайни 11. серпня в Підлютім, де виїхав для поратування здоровля, по тяжкій недузі в 17. році життя. Похорон відбувся 13. серпня в Підлютім. Земля Йому пером. 336 1—1

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Союз діячів українського театрального мистецтва у Львові.

Велика сала Т-ва „Воля", давніше театр „Ун", Оссолінських 10.

Послідні виступи перед виїздом за границю М. Морської.

Субота, дня 18. серпня 1923. р. „Натусь", пєса на 4. дії Володимира Винниченка.

Неділя, дня 19. серпня 1923. р. „Пєстунк", комедія на 5. дій А. Коцебу.

Початок точно о год. 8-ій вечером.

Білети набути можна в Союзі'м Базарі (ул. Руська ч. 20.) а в день вистави при касі театру (ул. Оссолінських ч. 10).
323 2—2

Український театр під Дир. Івана Когутяка.

Мельниця — Сала Сокола.
Субота 18/8 — Жидівка вихрестка.
Неділя 19/8 — Модний жених.
Вівторок 21/8 — Чорноморці.
Середа 22/8 — Бенефіс артистки п-ні Терещенко — „Безталанна". 316 2—3

Оповістка. Головна Управа У. П. Т. в Ходорові рішила на загальне домагання родичів по феріях дальше поовадити курс гімназійний в Ходорові. Тому повідомляється ходорівський і бобрецький повіти, що вписи на приготовачий курс I. і II. кляси гімназ. відбудуться дня 30. і 31. серпня від години 10. до 1. в домі Дмитра Балука. Вступні іспити означені на день 1. вересня. Ученики мають принести зі собою послідне шкільне свідоцтво, метрику і письове 30.000 мк. — Старшина Кружка У. П. Т. в Ходорові. 333 1—1

Позів Калущина! Вписи на тут. курса гімн. (I. і II. кл.) і сем. (I. і II. рік) відбудуться 27. і 28. серпня п. р. в Народнім Домі. — Загальні Збори Кружка У. П. Т. відбудуться 9. вересня п. р. о год. 3. пополудні 326 2—2

Позір Гримайлівщина! Загальні Збори Кружка УПТ. в Грималові відбудуться дня 26 серпня с. р. о год. 2-гій по пол. в салі Народного Дому. Вписи до приготовляючої (IV. народної), I. і II. гімн. кл. в приватній українській гімназії в Грималові відбудуться в днях 29—30—31 серпня с. р. Початок шкільного року дня 1-го вересня с. р. — Старшина Кружка УПТ. 315 2—3

Дрібні оголошення.

ОЖЕНЮСЯ з панночкою, яка допомогла би матеріально покінчити вищі студії. За дискрецію ручиться. Листи проситься слати до Адміністрації під „Чорнобривий". 329 1—1

ПОТРІБНИЙ інструктор до науки 5 7 учеників з I. кл. гімн., а заразом до ведення читальняного хору. Зголошення з поданням условій слати на адресу: Роман Шенкірик, к. вдв. Жупанич. 324 1—1

РІДКА НАГОДА! Зможе виїхати зімною до Америки негайно, хто вложить 250 долярів на подорож. Ласкаві зголошення до Адміністрації під „Вповідомлені". 327 1—1

МОЛОДОГО ХЛОПЦЯ в віці 14—18 літ приймє на практику до склепу корінного „Союз Українських Інвалідів" у Львові, вул. Руська ч. 3. II. пов. Першенство мають сини українських інвалідів. 297 3-3

ПЛАТИМО НАЙВИЩІ ЦІНИ за лічничі поступи а то: скорінь — матку, горішок пахучу, зелент майку, настінна кмин, маку; ґречці, коляндри, сушені ягоди малин і чорнобиль, цв'т липи, правдивого румянцю, глухої кропиви, дівини, блавату, бузини, чорної мальви, слизу, полевого маку, зіяла центуріі, полевих братків, росички, кору вербини і дубову, горіння ополіну і запарника, ягоди ялівцю і прочі. Оферти і пробки просимо слати на адресу: СПІЛКА УКРАЇНСЬКИХ КООПЕРАТИВ ГАЛИЧИНИ у ЛЬВОВІ, вул. Зіморовича 20 284 3—3

ЗЯКА-д'ірігента, бежанського пошукує грек.-кат. уряд парохіяльний в Збаражи; посада с е й ч а с до обнятя. Услів подасть уряд парохіяльний в Збаражи. 322 2—4

ОГОЛОШЕННЯ.

ВСІХ НАУК ЛІКАРСЬКИХ

Д-р ОЛ. ПОДОЛИНСЬКИЙ

повернув і ординує

в недугах жіночих і положництві у Львові

при вул. Петра Скарги 4.

321 від год. 3—5 по пол. 2—3

257 5—6 ДЕНТИСТ

ЯКІВ НАСС

б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болеславича, приймає в заведенню

— вул. СИНГТУШКА Ч. 17. —

Штучні зуби в навчуку, золоті після американського системи. Пашієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

Оголошення.

Дирекція **Краєвого Господарсько-Молочарського Союза,** кооп. з обм. пор. **в Стрию,** повідомляє отсим про відкриття **Представництва Союза у Львові,** якого бюро міститься в домі Кр. Т-ва „Сільський Господар" при вул. **Зімеровича ч. 20, I. поверх** на право. Представництво (Експозитура) полагоджує всі справи Союза. Молочарські кооперативи можуть отримати там всі потрібні їм знаряддя і книги.

Відпоручники Кооператив, як також осіб, які цікавляться справами молочарства і другими видами рільничого кооперативного промислу, проситься при нагоді побуту у Львові, не забути зайти до Бюра Представництва Союза. 331 1—3

Суперфосфат кристяний **16-18 процентовий**

доставляє зі своїх складів від 100 кг. в гору 328 1—5

„ВІДБУДОВА"

ЛЬВІВ, вул. СЛОВАЦКОГО 14.

Ціни на бажання відповотно.

КОНКУРС.

Кружок У П. Т. в Ходорові, оголошує отсим КОНКУРС на учителя курсу гімназійного I. і II. кляси. Зголошення з поданням кваліфікацій проситься слати до 30 серпня п. р. на адресу:

ОСИП КОПИТКО, ХОДОРІВ.

332 Услів платні після умови. 1—1
Старшина кружка УПТ. в Ходорові.

Ширіть наш часопис!

Приєднайте передплату!

Надзвичайні Загальні Збори

Тов. „РУСЬКА БУРСА" в СТРИЮ

відбудуться 1. вересня с. р. о 12. год. в полудне в „Народнім Домі" з днєвним порядком:

1. Відчитання протоколу з осетанніх Заг. Зборів.
2. Справа відступлення частини реальности Т-ва на річ Кружка УПТ. в Стрию.
3. Eventualia.

330 1—1 ВИДІЛ.

Пошукуємо вправної управительки до нашої робітні білля. Рефлектуємо лише на фахову силу. Платня після умови. Зголоситися просимо в урядових годинах від 8—1 і 3—6.

Жіноча спілка промислова „ТРУД"
335 Львів. Ринок ч. 39. 1—4

ПРАСИ до дахівок, **ЦЕМЕНТ** - полтавський

вагонами поручає

„ПІЛЬОТ" ЛЬВІВ, вул. Батория 4. 201а 8—20

ВИЙШЛИ З ДРУКУ НОВІ ПРАЦІ

Проф. ІВАНА ОГІЄНКА:

1) Вечірня, Рання та Часослов українською мовою 20.000 мп. 2) Літургія українською мовою 12.000 м. 3) Наглядна таблиця милозвучности української мови 2500 мп. 4) Наглядна таблиця українського правопису 2500 мп. 5) Наглядна таблиця знаків розділових 2500 мп.

Набувати по книгарнях або від автора
298 **ВИННИКИ коло ЛЬВОВА.** 2—5

Науковий Антикваріят

Івана Калиновича в Золочеві

має на складі і доставляє на замовлення на всіх мовах **НАУКОВІ ТВОРИ** для Вп. Професорів, „Учительських Бібліотек" зі всіх діянок, спеціяльно по українознавству і славянознавству, класичної фільольогії як неменше новини з поля народнього шкільництва. На всякі запити відповідає негайно і висилає відповідні списки книжок, катальоги і проспекти (за надісланим належитости на відповідь). Адреса: 214а 3—5

ІВАН КАЛИНОВИЧ — ЗОЛОЧІВ.

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють від пятниці 17. с. м. другу і передпослідну серію надзвичайного американського фільму **УРАГАН**

напружуюча драма в 6. діях п. з.

„Воздушна боротьба і Затоплений скарб".

325 В головній ролі американський атлет і акробат Charles Hitchynson. 1—2

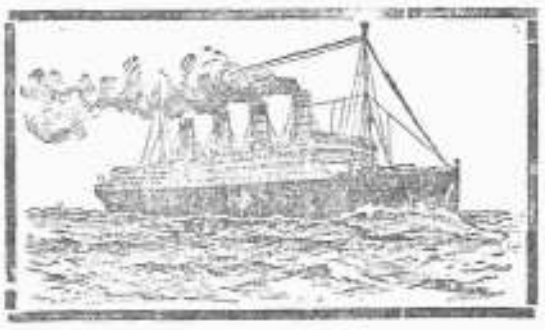

КОРАБЕЛЬНЕ ТОВАРИСТВО White Star Line

ЛЬВІВ, Городецька 36, ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського 5.

Найбільший наш ТРАНСПОРТ до

КАНАДИ відходить зі **ЛЬВОВА** та **ТЕРНОПОЛЯ 23 серпня ц. р.**

УВАГА! Еміґранти до Канади, котрі вже мають канадійські віза! Не занедбуйте нагоди!

Зголошуйтесь до транспорту!

„WHITE STAR LINE" ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36. ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО ч. 5

За редакцію відповідає Ол. Кузьма. З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 112 (9.993) Львів, вівторок 21, серпня 1923. Поштову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов. Конто почт. ощад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Нач. Редактор приймає від 10—11 год. перед пол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 45000 Мп. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір. Німеччині 70.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехославенщині 30 ч. корон, Румунії 100 лей, Болгарії 50 лев'в, Австрії 70000 кр. Зміна адреси 30 00 кр.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ЕГЗЕМПЛЯРИКА 2.000 Мп.

ВИДАЄ ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

ПЕРШОРЯДНИЙ ГУРТОМ. МАГАЗИН ФУТЕР ДЕТАЛЬНО.
С. ФІШ Львів, вул. Гетьманська 24
поручає ФУТРА всякого роду, в найновіших фасонах по найдешевших цінах.
ПОЗІР! Власна кушнерська робітня.

Львів, 20. серпня 1923.

Війна з війною. Саме в пору появився у Парижі друкований проект загального договору між державами: в який спосіб обмежити свої зброєння. Цей проект є вироблений окремою комісією Союза Народів і стане предметом дискусії в найближчім місяці на зібранню Союза Народів. Повторяється нова спроба, яка була предметом міркувань на Вашингтонській Конференції.

Питання про обмеження зброєнь є найтіснійше зв'язане з одною з найважших проблем у міжнародніх взаєминах: проблемою про найдення засобів для спинення війни між народами. У теперішній добі, коли Европа робить зусилля, щоби відбудовуватись на скалах вулькану, якого вибух ще всі памятають — ідея загального зменшення є не тільки одною з найбуденнійших потреб, але і найважних до здійснення мрій. Тому й не диво, що Союз Народів має величезні трудноші, коли хоче погодити наскрізь реальні інтереси держав і народів з домаганнями величного ідеалу мира, якого не має чим боронити.

Комісія, яка була автором проекту про обмеження збросць вийшла з принципу, що такі обмеження можливі тільки тоді, коли поодинокі держави матимуть гарантії щодо забезпечення їх перед можливістю війни. Цей проект має заголовок: „договір про взаємне підержання держав, з метою влекшити їм обмеження національних збройнь". Він ділиться на дві частині: загальну і спеціяльну. Загальна висловлює принципи договору між усіма державами, що мають себе взаємно піддержувати. Вона є мало реальна, тому, що в ній не можна означити ніяких шляхів як негайно допомогти державам загроженим війною. Ось чому до загальної частини складеної з дуже похвальних домагань, але умовних, себто довільних в інтерпретації додали практичну частину в яку ввійшли гарантії покладені в основу поодиноких договорів, уже підписаних деякими державами при і по останній Мировій Конференції.

Тим самим проект міжнародного порозуміння прибрав форму документу, який приймає теперішній стан в Европі витворений останним версайльським миром як основу забезпечення мира. Стан, річ ясна, дуже хиткий. На жлль, таким є шлях реалізації величних ідей. Є в ім договорі параграф, що сбільшує кожній нації індивідуальну і колєктивну поміч на випадок нападу з боку сусіда, якщо вона обмежить свої зброєння. Про небезпеку нападу якоїсь держави має бути повідомлений загальний секретар Союза Народів, який негайно скликає Раду. Ця Рада вживає кілька ріжних засобів для припинення воєнного конфлікту: економічні санкції, організацію сил, які мають стати на боці нападеного, назначення спільного вождя для цих сил за порозумінням пошкодованої держави, виключення держав, що почали війну, від голосування при цих справах і як треба: обмеження участи в голосуванню щодо тих держав, які є в союзі з ними. Щоби підмога для нападеної держави була негайна, проект пропонує підписання спеціяльних договорів між двома і більше державами з метою спільної „підтримки". Ці договори повинні бути відомі Союзови Народів і затверджені ним, щоби не суперечили принципам загального договору. Крім цього при згоді підписаних держав, до них можуть приєднатися ще й инші держави, далі Союз Народів мусить знати негайно про оборонні засоби, яких мають намір ужити в разі потреби, підписані держави, що годяться на всі ці пункти. Ті, що підписують такі договори мають подати до відома С. Народів в якій мірі вони хотять обмежити своє зброєння і якими способами гадають боронитися перед воєнною небезпекою. Щойно тоді можуть брати участь в праці над пляном загального обмеження збройнь, а по згоді своїх урядів здійснити свої обмеження на протязі двох літ. Цікавим є пункт, що членом такого договору можуть бути і нечлени Союза Народів, якщо дві третині учасників їх прийме.

Найслабшими пунктами цього договору є домагання до членів признати права і обовязки, які накладають останні договори Версальський, Нейїський, Сен-Жермен ський і Тріяноньский. Ясно, що договори з ограничуванням обмеження зброєнь з ворогами цих останніх договорів, вступивши в одно цього нового договору про розброєння будуть нашими. Вони відмінять стару римську приповідку, кажучи собі: „Хочеш війни — приготовляй миро". Другий нещирий пункт многотворного проекту це обмеження питань про взаємну допомогу тільки до Европи. Дуже можливо, що найстрашнійшою чергова війна же нас саме з Азії.

Не треба й казати як важко уявити собі реальні засоби, щоби вдержати від війни членів такого ідеального проекту, коли вони прийдуть до висновку, що в їх інтересі є його зірвати. Явність договорів між поодинокими державами не може виключити комбінацій основаних на рахунку сил про своїх можливих союзників та ворогів. Старі гарантії міжнародного права про т. зв. нейтральні держави, часто саме стають зародком ще більшої війни, коли держави зязані договором мусять вмішатись у конфлікт своєю збройною силою. Не можна забувати ще й те, що останні мирові договори положили поза своїми межами такі дві держави як Німеччина та Росія, які в якомусь разі не можуть згодитись на теперішній стан як підставу дальшого мира.

Ось чому проект про загальне розброєння мусять ще змінятись у своїй спеціяльній частині багато разів. Труднощі його вдержання в тому чи сучасні держави зможуть шляхом порозуміння згодитись на ці величезні поправки за які вони боролись зброєю. Чи спомин останньої війни перелякає їх перед новою, в острасі, що вона не виплатиться?

ТЕЛЕҐРАМИ. П. А. Т.

Українізація.

Москва. На останнім зїзді комуністичної партії ухвалено з одного боку поборювати сепаратистичні стремління в політичному змислі поодиноких національностей, з другого боку узглядити національні змагання, щоби не вжито їх до боротьби з совітським устроєм. Згідно з цією думкою приступлено до українізації шкіл на Вкраїні, українська мова має бути викладовою не лише в народніх школах, але й в середніх і в університеті.

Бельґійська відповідь.

Брукселя. „Егояль Бельж" пише, що бельґійське правительство старатиметься у своїй відповіди вможливити переговори. Бельґія є думки, що міжнародній договір може вможливити розвязку реп. питання. Мін. Жаспар був на довшій авдієнції у короля з приводу положення, витвореного англійською відповідю.

Становище Зєдичених Держав в справі відшкодувань.

Вашінтон. Польрад. „Н. Й. Таймс". Державний секретар Гюз переслав до англійського, французького, бельґійського, італійського й німецького правительства ноти однозвучного тексту. В нотах сказано, що наслідком зміни на становищі президента Зєдинених Держав у американській політиці не послідують ніякі зміни в звязи з справою відшкодувань.

Дипльоматичні стрічі.

Відень. З Білгорода звідомляють, що Нінчіч після повороту з Парижа стрінеться з Мусоліні в котрімсь із міст, італійських міст, в цілі обговорення справи Рєки.

Прага. „Нар. Лісти": На осінь проектується подорож президента Масарика до Білгорода й Букарешту.

Рада Союза Народів.

Відень. „Н. Фр. Пр." з Женеви: Сесія Ради Союза Народів отвориться 31. серпня під проводом дел. Японії бар. Іші. За приняттям до С. Народів зголосилася Ірляндія й Абісинія. Коли Нар Збори в Анґорі ратифікують лозаннський договір, то слід сподіватися також зголошення Туреччини до Союза Нардів. Після прийняття цих трьох держав, С. Народів числитиме 55 членів.

Кріваві заворушення в Порурю.

Дісельдорф. В Герде, окр. Горурря, наслідком сутичок комуністів із поліцією було три чоловік убитих, богато ранених.

Французька нота до Англії.

Париж. „Ліберте": Французьку ноту вручить в понеділок. Найбільші уступки, до яких готова Франція, буде 26 міліярдів. З цієї суми Франція ніщо не опустить. Союзники мусіли би очеркнути одночасно французькі довги. Франція остане в Порурю, бо окупація це одинокий засіб приневолити Німеччину до прийнятих зобовязань. „Матен" пише, що після понехання пасивного опору зменшиться число окупованих військ, а Франція і Бельгія позволять вернути видаленим німецьким залізничникам.

Поражка Еспанців у Мелілі.

Мадрит. Уряд. комунікат: Завзятий спротив повстанців у районі Мелілі приневолив еспанські відділи до відвороту. Еспанці мають 12 офіцирів убитих, в тому 1 підполковник, 221 жовнірів убитих і ранених, в цьому 81 тубольців. В. комісар Мелілі покликав усіх військових з урльопу. Держ. підсекретар заявив, що операції вестиметься дальше.

Ґен. Смутс про справу Порурря.

Лъондон. „Уестмінстер Газет": Ген. Смутс думає предложити розглянення справи Порурря на слідуючій конференції Ради Союза Народів. Ґен. Смутс опирається на 2 уст. статута С. Народів.

Повстання в Сан Домінґо.

Париж. „Шікаго Трібюн" з Панами: В повстанню на Сан Домінго вбито 11 американських моряків.

Курс грошей.

Львів, 18. серпня. Дол. амер 280.000—281.000, дрібні 277.000—280.000, дол. канад. 248.000—250.000, дрібні 248.000—250.000, німецькі марки 50 і 100 0·20—0·21, 10-тис. 0·21—0.22., стар. еміс. 3.60—3.80, сотки стар. еміс. 1·50—1·80 лей 14000—15000, дрібні 13500-14000, к. чеські 8000—8100, дрібні 7800—8000. Австр. тис. нов. емісії 14000—14500, стар. еміс. 8000—8500, сотки стар. еміс. за тис. 12.000—14, дрібні á 10 за тис. 10—12.000, австр. штемплі 375—380, австр. перекази 385—390, Франки франц. 14500—14800, фунти стерл. 1200000—1250000 франки швайц. 46.000—47.000.

Золото: 20 кор. 1100000—1150000 20 фран. 1,250.000—1,300.000 20 мар. 1,350.000—1,400.000, 10 руб. 1,420000—1,450.000, дол. 280—285000.

Срібло Кор. австр. 18000—18 500, 5 кор. 92000—94.000, фльор. 46000—47000, рублі 76000—78000, копійки за 1 рубель 40000—44000, лей 16500—17000.

Ціпіх 17. серпня. Берлін 0·00015 Голяндія 216·75, Нью-Йорк 551.50 Льондон 25.22, Париж 30.50, Медіолян 23.70, Прага 16.17½, Будапешт 0.03½, Букарешт 2.00 Бельград 5.80, Софія 4.20, Варшава 0.0024, Відень 0.0077½, Австрійські штемпл 0.00[illegible]

Огляд світових подій.

Репресії проти комуністів у Німеччині.

Німецьке міністерство внутрішніх справ на основі права про охорону республики розвязало і закрило діяльність екзекутивного комітету закладових рад, екзекутивного підкомітету і раду пятнайцяти, які проклямували комуністичний генеральний стрейк і брали участь в берлінських заворушеннях робітників.

Війна міста зі селом.

„Кельн. Цтг." доносить, що за прикладом робітників ахенського округа, що роблять виправи на села, щоби роздобути харчеві продукти, пішли також робітники деяких місцевостей округа Берггайм. Нахабність плїндруючих посувається до того, що для охорони перед вистрілами, якими хлібороби боронять свого майна, робітники висилають наперед рабункові відділи жінок і дітей.

Большевицькі надії.

Совітська преса обговорює подрібно зміну кабінету в Німеччині. „Ізвестія" пишуть, що ця зміна наступила на домагания вулиці і запові́дають, що Европа стоїть перед новою хвилею революційних потрясень. Тому совітська Росія, та „найсильнійша робітнича організація на світі", мусить бути готова до оборони своїх інтересів та інтересів робітничої кляси.

Реорґанізація совітської армії.

З Москви доносять, що російський центральний комітет оголосив декрет в справі формування т. зв. територіяльних відділів, які мають повстати побіч лінійної армії. Декрет установляє також загальні військові вправи для молодіжи.

Росія і Далекий Схід.

Наслідком виїзду совітського представника Йоффе з Токіо в російсько-японських взаєминах настав зворот. Приязна доба скінчилася і російська преса повна напастей на Японію. Зате супроти Китаю совіти стали дуже обережні і вислали Карахана до Пекіну, щоби там розпочати переговори.

Польща під кураторелю.

Варшавський кореспондент „Курієра Львовского" доносить: Останніми днями обігла Варшаву сплітка, тріумфально кольпортована послами і сенаторами Хєно-Пяста про підписання передвступного договору, дотично стомільонової долярової позички для Польщі. Вісти про позичку є дуже ріжні і суперечні. Покищо можна ствердити такі факти:

Міністер Кухарскі і „американський сенатор" Гемерлінг виїхали неподавно до Парижа і там в товаристві посла Замойского почали переговори з американською фінансовою групою Моргана. По думці тих делєгатів справа пішла цілковито гладко.

Втаємничені розкидують подробиці тої „тайни" на право і ліво.

Отже Польща має одержати від американської групи сто міліонів долярів в золотих штабах (около 30 біліонів польських марок). Це золото має бути ужите виключно як підклад для нової польської валюти, яку має емісувати новоотворений банк протягом 6 місяців. Одначе Польща того золота не побачить, бо воно буде здепоноване в Парижі в банку Моргана і покищо має служити тільки як забезпечення нової валюти аж до часу (4 роки), коли Польща віддасть Морганови цілий довг, разом з процентами. Амортизація і оплата процентів будуть відбуватися в той спосіб, що Польща що місяця буде виплачувати 2,500.000 долярів до рук Моргана.

Забезпеченням тих оплат послужать вивозні оплати Польщі, головно оплати від нафти, вугля і дерева, над чим американська група обійме стислу контролю.

Так виглядають інформації про американську позичку, які треба одначе брати з великою резервою. Без сумніву, що з одного боку правиця хоче за всяку ціну ратувати свій престіж хочби „моральною позичкою" (бо тяжкою була ця трансакція) а з другого боку є це „припускаємі" побожні бажання ріжних панів, які на цьому інтересі заробили би незлу провізію.

Одначе важко припустити, щоби сойм міг згодитися на таку форму, де би Польща ефектовно не одержала нічого, а рівночасно допустила до економічної контролі і то не через Союз Народів а приватну фінансерію.

Ґенеральний страйк.

Варшавський „Роботнік" подає, що варшавська рада станових союзів на конференції в четвер ухвалила на день 20. ц. м. проклямувати демонстраційний ґенеральний страйк в цїли підпомоги економічних домагань страйкуючих будівляних робітників.

Звірства жандармерії.

Українські газети доносять час від часу про випадки звірств, яких допускаються поодинокі члени польської державної поліції на спокійних невинних горожанах. Дивна річ, що краєва команда жандармерії на це не відповідає, а скарги вношені до судів, залежуються довгі часи, аж вкінці вийде з сего „пшик". За Австрії жандармерія підлягала військовій адміністрації, отже жандарми боялися військових судів, котрі виступали скоро та енергічно. В Польщі поліція належить до цивільної адміністрації і судів, і здається навіть, що посвідства чи там староства і команди державної поліції перебігаються, хто з них більше прижмурить око на надужитя власти підчинених собі поодиноких постерунків чи то постерункових і з сего виходить чисте нещастя для населення. От кілька прикладів з рудецького повіту.

В своїм часі доносили наші часописи, що підчас безправних передвиборчих арештувань в жовтни м. р. на постерунку в Підзвірниці привязували до лави арештованих інтелігентних селян з Ричигова, завивали голови в коц і били до безтями, аж мусіли нещасних водою відливати. Це діялося по кілька разів в присутности коменданта постерунку. Опісля їх кидали закутих на віз до пивниці. Поранених оглядав потім повітовий лікар в Самборі, д-р Цюк, зроблено карне донесення до прокураторії в Самборі і до повітового суду в Комарні, та справа відлежується до тепер, а може їй і карк скрутили...

В Дубаневичах заарештувала державна поліція місцевого учителя Ступського і трьох селян і разом закутих вкинула до пивниці. Коли другого дня привели їх до криміналу в Самборі, показалося: 1) що арештовані були так тісно закуті, що їм аж руки попухли і ще за кілька годин була би кинулася гангрина, а 2) комендант постерунку з Дубаневич згубив ключ від кайдан і не можна їх було сейраз розкути. Мусів слюсар розпиловувати кайдани. На донесення дирекції вязниці вправді перенесено комендантa, але кажуть, що на ліпше місце. Цього року можемо подати кілька свіжих квіток того рода.

На весну обікрали злодії учительку в Шептичах. Поліція з Рудок арештувала двох парібків з Шептич підозрілих в крадіжі, як опісля показалося, зовсім невинних. Та не ходить про арештування. Арештованих не лиш били до крови, але опісля рани солили, ще і водою зливали. Так робили три рази. В Костільниках арештували одного парібка, підозрілого в тім, що в листопаді 1918 застрілив комендантa жандармерії в Дитятичах. На него з давна чигали, але він ховався. Розумієть ся, закували в кайдани, набили, одним словом зробили порядок і відставили до Перемишля. Але поліція (цим разом з Ляшок завязаних) побила тяжко батька і матір, 70-літних старців, закула в кайдани і відставила їх до Самбора. Тут їх негайно випустили на волю.

А знов що зробив Якубяк, постерунковий з Купнович нових, б. народний учитель. Обікрали господаря з Розджалович. Підозріння впало на його кухарку. Спровадили „вивядовцу" з Самбора, бо це вже була друга „коморова" крадіж в Розджаловичах. Бідну дівчину запровадили на постерунок і не тільки „ведля пшепісу" побили, але завинули голову в коц і били до безтями, що мусіли аж водою відливати. Опісля казали вмитися і запухлу відпровадили не до компетентного суду в Рудках, але до Самбора на постерунок. Тут подержали кілька день, щоби опухлина сплала і пустили до дому. Дівчина піддалася лікарським судовим оглядинам, але суд в Рудках дотепер нічого в цій справі не зробив, хотяй минуло від того сумного факту півтора місяця.

Люде бояться зачіпатися з жандармерією і надужить не скаржуть до висших властей, бо бо-

---

Д-Р ОСТАП ГРИЦАЙ.

Відень.

II.

Турецький фанатик не помилився: Віденці не пессимісти й не аскети, не нудні ригористи й невольники обовязку, не хитрі лицеміри й не фанатики. Айрінїй, шановний життєписець святого Северина, апостола тих колишніх т. зв. норицьких земель (Noricum), що творили спершу наче завязок будучої Австрії, не подає ні одного акту варварської жорстокости зі сторони давніх мешканців цих земель, хоч ми в часах Гунів і Вандалів, в епосі Одоакра й Теодориха. Ті прадіди нинішних Віденців не вбивали так своїх апостолів як Прусаки святого Адальберта, Фризи святого Боніфація, а Медіолянці святого Гервазія. Айрінїй пише, що вони не тільки радо принимали релігію любови, але й охотно запрашали до своїх громад великого богоугодника. Може тому саме між тими погідної вдачі людьми, Маркови Аврелієви, тому погідному фільософови на престолі судилося покінчити у Віндобоні своє життя. А про святого Леопольда, того праведного володаря з роду Бабенбергів, що до нинішнього дня почитається патроном Австрії — він як Леопольд III. володів від 1096 до 1136 р. — не забувають віденські фейлєтоністи кождочасного 15. листопада зазначити з трохи відливим пістивом, що він хоч праведник і святець і евангельсько примірний подруг своєї баварської Агнези, все таки не такий невмолимий своїм аскетизмом як німецький святець Гайнріх II. і його Кунігунда. Навпаки — той австрійський святий мав вісімнайцятеро дітей, а видатний розвій культури за його володіння мав своє джерело ще й у тім, що Леопольд сам наперекір запевненням побожного Йогана Франца з Пассави та преподобного Бенедиктина Єроніма Пеца — любив вихилити пугар злотистого вина. А заснований ним Найберг — нинішний Кльостернайбург — відомий нині не так своїми відпустами, як своїм вином, ради якого віденські нащадки святого Леопольда спішаться навідатись туди скорше, ніж до Пречистої в Марія-Цель або Марія-Таферль.

Словом, Віденці разом зі своїми святими патронами не аскетичні фанатики, а їх релігійність має в собі рису погідної толєрантности, як релігійність колишніх Атенїян.

Чудовий своєю готицькою величю і красою собор святого Стефана — той укоханий кожним Віденем „старий Стефанчик" (der alte Steffel) — побіч піраміди Хеопса, собору в Кольонії та катедральних соборів в Антверпії і Штрасбургу пята з ряду найвища будівля у світі — це не так символ суворого католицизму, як радше знамено невміручости Відня, а властиво — Віденця. Той собор Стефана у Відні не сплямився протягом довгих століть ніяким кріавим тавром свято-вартоломейських ночей так як його пишна сестра Нотр-Дам в Парижі. Великі проповідники Відня, — починаючи від незабутнього Авраама а Санта Кляра, кінчаючи на патрі Гайнріху Абелі (Abel) — не погідні, натхнені гумористи в найглибшім значінню цього слова так, як святий Франц з Асизу натхнений поет, а свята Кляра натхнена мрійниця. Твори Авраама а Санта Кляра вичисляють літературні показчики разом з творами сатириків і гумористів XVII. ст., а Гайнріха Абеля назвав хтось з віденських фейлєтоністів не без рації — Жірарді амвона. І справді — коли той біленький як голуб старушок ще все елєгантним кроком вийде на амвон, погідним поглядом ласкавих очей поведе по набитій битком авдиторії і скорше чи пізнійше при словах „ми грішники" так якось невимовно чудно моргне оком у сторону чоловіків, — то почувається, що не має Господа, що мститься би та що не має злочину ні гріху, що його цей слуга Божий не відпустив би тут на земі. Homo sum. Або: гуманізм у проповіді, — погідна гуманність в релігії як найяркійший рефлєкс даного людського середовища. Рефлєкс прастарого віденського культу радости життя.

Як каже той найкращий поет Відня, Артур Шніцлєр: „Радість життя мойого — релігія моя". Для Віденця навіть релігія як така була до певної міри завжди, — починаючи від перших богослужень у Стефана за Язоміргота, кінчаючи на цісарсько-пишних процесіях в день Божого Тіла у Відні Франца Йосифа — блискучим видовищем, сказатиб, святими цірценаіями, ради яких він ніколи не гадав розпинатися за Лютра і його нудний, безцеремонний протестантизм*). А блаженність живучого життя являлася йому все подекуди важнійшою, реальнійшою, ніж блаженність життя вічного. Підчас воєнного лихоліття ніякі епископські ні архиепископські проповіди, ніякі передовиці ні фейлєтони у провідних часописах, ніякі проклямації ні брошури не в силі були примирити голодуючого Віденця глибше з фільософією та благодаттю страдання во імя вищих ідеалів династії та краю. „I pelf' drauf" — відповідав Віденець архиепископам й епископам, начальним редакторам і фейлєтоністам, імперіялістам і демагогам і лишився при тім до самого кінця війни. Він, правда, терпів муки воєнного лихоліття без ворохобні й бунту, але він не терпів як герой, тільки як покарана важко дитина, якій все наново напливають сльози до очей і яка все наново мусить жаліти над своїми безконечними стражданнями.

Дитинячо наївний, поетично наївний, ледачо наївний, невідповідально наївний Віденець передвоєнного часу!

*) Католиків у Відні 87 пр., евангел. 3:1 пр., жид. 9·3 пр., инших 0·6 пр., (після статистики проф. Гікмана, 1914 р.).

Вже появився новий шкільний підручник для V. класи середніх шкіл

Рудницький Юрій: DEUTSCHES LESEBUCH

348 НАКЛАДОМ УКРАЇНСЬКОЇ КНИГАРНІ Й АНТИКВАРНІ у ЛЬВОВІ, Рутовського ч. 22 (Народний Дім). Основна ціна Золотих 3.5. 1—1

яться пімсти, перед котрою не в силі при теперішній системі охоронитися.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

З дороги життя.

Тайна вивчення мов.

Я страшенно зрадів прочитавши онодї в „Ділі" ось-таку обяву: „Рутинований лінгвіст вичує під гарантією в 10 лекціях французької та англійської мови". Нарешті дух великомісської винахідчивости починає навідуватись і до нас! Колиб наші люде знали які багатонадійні перспективи може простягати перед ними кожне „дрібне оголошення"!

Чужинна мова простягає такі перспективи. І ще більше перед її вивченням ніж по вивченню. Ті, що знають тайну як її навчати, можуть давати всі гарантії, що їх ученик вивчить її. Такої рішучости і безсумнівности щодо свого знання як має ученик по 10 лекціях, не має навіть сам учитель. Хто не бачив, нехай повірить, що наші дипльомати за кордоном, по перших кількох лекціях мови находили помилки в перекладах їх текстів зроблених чужинцями. У цих перекладах не було слів, які вони знали напевно, бо щойно їх вивчили.

Вивчити в 10 лекціях рідну мову — неможливо; треба би спершу забути всі звички вкорінені в нас довгими роками. Та хто не памятає славної граматики „Как в один час научится по русски?". Її автор не прибільшував. Наші москвофіли, які навчились російської мови за одну годину розмовляли нею ціле життя, без сумнівів...

Захоплений цими міркуваннями, я рішив негайно стиснути руку сміливому відкривникові мовних і невимовних тайн. Та коли я спитав в Адміністрації за його адресою, там її не знали. Мені сказали тільки, що особа схована під чаруючим криптонімом є здається ідентичною з особою, яка дала друге оголошення безпосередно по цьому:

„Молодий механік, пристійний, добре ситуований, бажає навязати знайомість з симпатичною, незалежною панною в матримоніяльній цілі".

Не знаю чи це правда. Люде в редакції є дуже злобні. Та коли воно так, то фільольогічний механік є великим психольогом. Учителі чужих мов! Коли до вас зголошується симпатична, незалежна панна — ви гарантуйте їй вивчення незнаної мови в 10 лекціях, коли вона вийде за вас замуж. Коли-ж лапна бридка і залежана хоче вийти за вас замуж, ви скажіть їй спершу вивчити чужу мову в 10 лекціях.

Орест Ордан.

Зі совітського кінематоґрафу.

Не вільно кричати.

У відділі справ „житла" (помешкань) натовп. Люде питають між собою:

— До кого-ж тут звертатись?

З віконця над яким видніє надпис „секретар ХРОУНИ (скорочення „Хамовнический районний отдел..." і т. д) висовується байдужа пика і на всі запити відповідає:

— Не знаю, не знаю...

Всі стоять на місці, крутяться і не знають, що робити. Врешті один з клієнтів іде до президії „районного совета" і скаржиться:

— Ніхто з нами не хоче розмовляти. А ми не маємо часу, треба працювати. Алже ми не буржуї...

Управляючий уважно слухає і пише записку:

— Тов. Торжевскому. Прошу прийняти осьтакого-то негайно.

Сповнений надіями клієнт знову біжить у „жилотдел" і стає перед віконцем. Записку „управдела" розглядають незвичайно уважно і повертають зі словами:

— Не приймають.

— А коли-ж?

— Не знаю

— Нині будуть приймати?

— Не знаю.

— А завтра?

— Не знаю

— А що-ж ви знаєте?

І знову тупа відповідь:

— Не знаю.

Клієнт починає хвилюватись і підносить голос. Підбігає якась поліційна влада і просить, щоби не кричати.

— Кричати не вільно — каже він. — Ми знаємо, що тут така буда, яку давно треба знести. Ну, а все-ж, кричати не вільно. („Правда").

Розвій пропаганди.

На всеукраїнському зїзді сільських комітетів „взаїмнопомочі" заступник Наркома „соціального обезпечення", сказав: „Уряд є поінформований про невдоволення між селянами України в наслідок приготовлень щодо вивозу збіжжа за кордон. Та наші селяне, на жаль, забувають, що сільське господарство на Україні таке знищене і веледеться тепер у таких примітивних формах, що всі наміри уряду, щоби його відродити неможливі, коли не вжити виїмкових способів. А що сільське населення постійно потребує грошевої помочі з боку уряду, і що державний скарб не може її дати з власних фондів — то Уряд у власнім інтересі і інтересі самих селян рішив продати всі „решткн" збіжжа — за кордоном і весь чистий дохід призначити виключно на поміч селянам... Ви товариші, повинні це розяснити всім селянам, що вивіз збіжжа є в їх інтересі..."

Причину цього, що не всі ще постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторітетом, ніж багнет чужого жандарма.

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Попереднє (111) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за три місця вступної статті п. з. „Політична організація".

Резолюції студентського зїзду з дня 29. липня 1923. р. в м. Луцьку на Волині. 1. Стоючи на ґрунті вільного розвитку культурно-інтелектуальних сил нації і вважаючи, що вільний і правдивий розвиток цих сил можна осягнути лише в школі з рідною викладовою мовою, — зїзд визнає утримання Українських Високих Шкіл конечним; 2. Зїзд визнає Українську Парляментарну Репрезентацію негайно вжити всіх заходів щодо легалізації істнуючих Українських Високих Шкіл у Львові; 3. Зїзд рішучо визначає, що в інтересі культури Волині, Холмщини, Полісся й Підляшша місцем осідку Українських Високих Шкіл позинно бути друге по значінню в українській культурі місто Львів; 4. Приймаючи на увагу, що кожен український студент повинен працювати на рідному ґрунті в напрямку розвинення української національної культури, — зїзд визначує, що обовязком українського студентства є вступування до Українських Високих Шкіл виключно; 5. З огляду на брак культурних працівників в краю — Зїзд покладає в обовязок студентства поруч академічної праці провадити також культурно-освітну працю серед українського народу й тому взиває не осаджувати сил в краю виїздом за кордон; 6. Зїзд узнає, що тактика всього українського студентства повинна бути одна; 7. Зїзд зверстається до українського громадянства Волині, Холмщини, Полісся й Підляшша з проханням допомогти матеріяльно українським студентам, а українське студентство закликає культурно-освітною працею серед народу заслужити собі узнання й довір'я.

— **Повітовий** Народний Зїзд в Збаражі відбудеться в понеділок дня 1. жовтня 1923. р. о 10. год. перед пол. в хаті Товариства: „Український Дім" з таким денним порядком: 1) Відкриття Зїзду і вибір президії. 2) Політична ситуація — референт з рамени Краєвого Народнього Комітету адвокат з Тернополя п. д-р Степан Баран. 3) Просвітно культурний рух в Збаражчині — референт п. д-р Андрій Гавенлюк. 4) Організація жіноцтва — референт делегатка з „Союза Українок" зі Львова. 5) Звіт з діяльности в повіті. 6) Вибір Повітового Народнього Комітету і Податкової Комісії. 7) Внески й запити. — *Д-р А. Гавенлюк.*

— **У сподіванні Месії.** У Відні відбувся недавно конгрес визначників „Зорі Сходу". Цей Союз віруючих має 60.000 членів, які твердо вірять, що вже незабаром прийде час, коли на землю зійде новий Месія, який виведе світ з теперішнього хаосу на шлях миру та щастя. Делегат з Австралії повідомив конгрес, що якийсь представник „нової Галилеї Заходу" поклав перший камінь під величезний амфітеатр. З цього каміня буде промовляти Месія до всього світа. Його голос буде можна чути скрізь при помочі радіотелеграфу. Провісні-делегати з Індії були цього гадки, що нинішня загальна нервовість і подразнення, це певні ознаки зближення приходу Месії.

— **Український хор.** Український хор, який є частиною бувшого хору Кошиця, що лишився у Франції їздить тепер по купелевих місцях у Піренеях.

— **Апель духовенства до наших всіх Ординаріятів.** Консеквентно до оголошеного приказу урядування в українській мові просить духовенство, щоби всі три Ординаріяти запротестували спільно проти накладання кар на священників за писання метрик в українській мові, як також за відкидання подань про звільнення чи реклямацію під військової служби, подань про пашпорти і т. п., якщо виказ фамілійний писаний по українськи. При сій нагоді всякі непокликані люде підбурюють людей проти священників,— мовляв —тільки через священників не осягли звільнення від війська чи не дістали пашпорту. Парохіяне в поодиноких випадках виступають з сих причин проти священників і жадають метрик чи виказів в латинській мові і є випадки, що священик для святого спокою виставляє метрики і викази в латинській мові. Цьому муситься положити кінець і поучити всіх, що священики мають право і обовязок всі акти і письма виставляти в мові українській. — *о. Михайло Бровко* в імени богатьох.

— **Комісії за комісіями.** З рамені польського „ощадністевого" комісаря урухомлено цілий ряд комісій знатоків, які мають провірити поодинокі ґалузи польської державної господарки і видати опінію про їх реформу. До тепер працюють комісії — залізнична, лісова і військова.

— **Урядова" авізія.** На відбутому онодї засіданню комісії для провірки зросту цін очеркнено зріст цін в першій половині серпня на 32·25 проц. в відношенню до липня м. р.

— **Новий мешканевий закон.** Львівський магістрат опублікував новий мешканевий закон. Він забороняє уживання мешкальних льокалів на фабрики, парстати, банки і т. п. заведення. Незамешкані помешкання обовязані власники зголошувати в магістраті. Відтак треба зголошувати невизискані помешкання, якими вважається помешкання в скількости пімнат до 6, невільно нідодно з нас не піднаняти і на скільки є більше на одну кімнату, аніж мешканців. При помешканнях понад 6 кімнат на скільки припадає менше аніж 2 мешканців на кождий покій повище шести. Магістрат може невизискані частини помешкання зарекві рувати. Відступлення прав найму третим особам і субльокаторам вимагає дозволу магістрату.

— **Сіоністичний конгрес.** На четвертому засіданню сіоністичного конгресу ухвалено великою більшістю такі резолюції, поставлені д-ром Тоном: 1) скликання всесвітнього жидівського конгресу має наступити можливо протягом трьох літ, при чому конгрес вибере Джувіш Елжені; 2) Провізорія на притягнення представників і організацій несіоністичних до тих, що стоять на мандатовій платформі: 3) уповажнити екзекутиву до утворення ради, зложеної з репрезентантів жидівських організацій і жидівських колоній для співпраці з А. Ц; 4) Екзекутива і рада скличуть конференцію, яка фунґуватиме як агенція. Несіоністи не можуть творити більше аніж 50 процент її складу. 5) екзекутива та фонд А. Ц. підійме всі заходи в ціли скликання всесвітнього жидівського конгресу. За резолюціями голосувало 167 проти 87 делегатів.

— **Святотацтво.** Нічю з четверга на пятницю, невідомі злочинці розбили киот в головному вівтарі костела св. Варвари в Кракові і і вкрали відтіля чашу та богато „вот".

— Заїдомлення! Повідомляю Вп. Гостей, що я вернув вже з відпустки та прошу спішитися, бо вже найвищий час з замовленням нових та модернізованим старих футер мужеських та жіночих. Рівнож купую старі футра. — Петро Карпяк, Львів вул. Куркова 11а. 310 4-6

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередню свою адресу.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

ДІМ ҐЛИНЯНСЬКИХ КИПИМІВ

ЛЬВІВ, пл. Св. ДУХА

при вул. РУТОВСЬКОГО (біля костела ОО. Єзуїтів).

поручає

ГУРТІВНУ І ДЕТАЙЛЬНУ ПРОДАЖ КИЛИМКАРСЬКИХ ВИРОБІВ ФАБРИКИ

М. ХАМУЛА у ҐЛИНЯНАХ

Килими на підлогу, перед ліжка і над ліжка, накидки на отомани і буяки, хідники, подушки, потаравки, килимові і шкоцькі портієри у найбільшому виборі. Приймається замовлення на виконання килимів після жаданих розмірів і взорів.

Виставляємо на „Східних Торгах" в 278 павільоні Штука. 2—5

БРАУН
Львів, Рутовського 1
Сикстуська 3.

:: СКЛАД СУКНА І ::
БЛАВАТНИХ ТОВАРІВ

237 у великім виборі — поручає 5—5

БРАУН
Львів, Сикстуська 3.
Рутовського 1.

Присилайте складки на пресовий фонд на ин. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр під Дир. Івана Когутяна.
Мельница — Сатя Сецела.
Субота 18/8 — Жидівка вечорниця.
Неділя 19/8 — Модний жених.
Вівторок 21/8 — Чорноморці.
Середа 22/8 — Бенефіс вчителя в-ні Терещенко — „Безталанна". 276 2—3

Вписи до Вищ. Муз. Інституту М. Лисенка у Львові ведуться від 30. VIII. до 2. IX. с. р. щодня між 3—6 в канцелярії Т-ва вул. Шашкевича ч. 5. — Наука правильна дня 3. IX. 1923. 349 1-3

Доповняючі вписи й іспити до всіх класів 7. класової дівочої школи ім. Шевченка, IV-ої класи реальної дівочої гімназії і I., II., III. евентуально і IV. року приватної женської учительської семінарії УПТ. при вул. Мохнацького 12, відбудуться в днях 30. і 31. серпня. Нові ученці крім метрики і шкільного свідоцтва мають ще предложити посвідку щеплення віспи, а в семінарії лікарське свідоцтво здоровля. Шкільний рік начинається 1. вересня. 344 1-3

Краєве Товариство кредитове у Львові звідомляє своїх членів, що змінений Заг. збором дня 26. II. 1922 статут дістав судово зареєстрований і що речинець до доповнення підвисшеної уділової квоти минає 30. IX. с. р. поким недоповнившії тратять членські права.
356 1-2 **ДИРЕКЦІЯ.**

ЛИСТУВАННЯ.

(Запити і відповіді).

Катерина з Семорів Замрій зі Сянок у. Мостиска пошукує свого мужа **Теодора Замрій**. Послідну вістку одержала ще 1920 р. на слідуючу адресу: St. Wolfan, N-ro 67. Toronto (Canada). Хто знав би щонебудь про нього, дасть ласкаву відомість на подану адресу. Американські часописи проситься о передрук. 339 1-1

Хто знав би де перебуває **Лупак Микола**, літ 23, родом з Тучап, п. Рудки, пов. Яворів, зволить повідомити його жінку Марію в Тучапах за винагородою. Закордонні часописи проситься передрукувати. 337 1-2

Ширіть наш часопис!

Дрібні оголошення.

МОЛОДИЙ ЛІКАР доси на чужині оженитися з багатою панною або вдовою. Серіозні зголошення до „Діла" під лікар. 343 1-1

МОЛОДА інтеліґентна панна, маюча, належе переписку з інтеліґентним мущиною. Зголошення до Адміп. під Оліда. 341 1-1

ПЕРЕПИСКУ в ЦІЛІ МАТРІМОНІЯЛЬНІЙ належе кавалір літ 32, на урядничім становищи з похідом 4 тисячі місячно, з повною господарською, загідної вдачі до літ 30. Ласкаві великодушні згодовання слати для легітимації серіс A. N-го 366339|1439 poste-restante — Кам'інка стр. — Дискреція **запевнена.** 342 1-2

ВАЖНЕ ДЛЯ ПАНЬ І ПАНІВ! Фабрика капелюхів В. ГОТЛІБА (Львів, площа Стрілецька 15) **приймає капелюхи** до перефасонування, жіночі і **мужеські** фільцові і велюрові після найновійших заграничних моделів. Перероблює **мужеські та жіночі.** Спеціяліст чищення білих фільцових капелюхів. 305 2—2

УГОЛЬ, дахівку, нафту, свічки, томасівку доставляє по фабричних цінах фірма „УНА" Дрогобич, Стрийська 14. 384 6-12

БРУТА купує й продає Український Нафтовий Союз, Львів, Оссолінських 6. 269 4—10

ПРИЙМУ учеників середніх шкіл за харчі. Скольозура, Львів, Шептицьких 30/II. 313 2—2

ФОРТЕПІЯНІ або пійна куплю, також на провінції. Куплю уживані шкільні вота. Склад вот Романовича 11. 317 2-2

ПОШУКУЮ учительки до 3 дітей, а то з 1 і 2 кл. народної і 3 виділової на цілий рік. Ціле удержання і платня після умови. Зголошення враз з услівями слати на адресу: о. Корчинський Куницький, парох Брухович, почта Явчиця аґ Пережимишляни. 314 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

АДВОКАТ
Д-р СТЕПАН БАРАН
301 **в ТЕРНОПОЛІ** 3-6
переніс свою канцелярію з 15 серпня н. р. з готелю **Адлєра** до дому **п. Дмитровського при вул. ТАРНОВСЬКОГО ч. 6 Б. в Тернополі** (недалеко повітового суду).

ВСІХ НАУК ЛІКАРСЬКИХ
Д-р ОЛ. ПОДОЛИНСЬКИЙ
повернув і ординує
в недугах жіночих і положництві у Львові
при вул. Петра Скарги 4.
321 **від год. 3—5 по пол.** 3—3

Старшина Кружка У. П. Т. в порозумінню з філією „Просвіти" в Делятині оголошує

КОНКУРС

на посаду урядника-організатора, котрого обовязком буде вести канцелярію Кружка і філії, організувати читальні і Кружки по селах, занятися збірками на „Рідну Школу" і т. п. Першенство мають ті, котрі могли би рівночасно занятися в Делятині хором і кружком аматорським. Посада до обнятя зараз. — Зголошення враз з услівями слати на адресу: **Михайло Білик**, директор „Української каси" в Делятині.
340 1-2 **СТАРШИНА.**

Шкільні книжки
для середніх та народніх шкіл
Замовляти можна на складі:
Івана Калиновича в Золочеві.
Достава книжок почтою за післяплатою.
214 6—10

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
УКРАЇНСЬКОЇ КНИГАРНІ
кооперативи з обм. порукою в Чорткові відбудуться дня 1. вересня 1923. р. о год. 12. в полудне в кімнатах Народного Дому в Чорткові із слідуючим денним порядком:
1. Відчитання протоколу з послідних Заг. Зборів, 2. Звіт Управи з касового діловодства за р. 1922, 3. Звіт контрольної комісії з внесенням на уділення Управі абсолюторії, 4. Розділ зиску за р. 1922, 5. Вибір одного члена Надзірної Ради і одного члена Управи. 6. Внесення і запити.
Річний звіт, річні рахунки і білянс виложені є для перегляду членів в льокалі кооперативи від 20. серпня 1923.
Коли би означену годину не зійшлося вимагане число членів відбудуться того самого дня о годину пізнійше в тім самім льокалі і з тим самим порядком нарад, другі загальні збори, які будуть важно рішати без огляду на число присутних членів.
Чортків, дня 13. серпня 1923.
347 НАДЗІРНА РАДА. 1—1

ЦЕМЕНТ портляндський
першорядної якости **лише вагонами**, сейчасова достава „ПІЛЬОТ", Львів, Баторого 4. 201 9—20

ЧИ МАЄТЕ ЩО НА ПРОДАЖ??
БЮРО ТОРГОВЕЛЬНО-КОМІСОВЕ
ЛЬВІВ, КОХАНОВСЬКОГО 6.
бере в комісову продаж під дотіднимі услівями всякі річи движимі і недвижимі. 3—3

Ширіть наш часопис!

Поспіх!! Футра, рагляни, всякого рода плащі, убрання жакетові та инших наймодніїших фасонів виконує
КРАВЕЦЬКА РОБІТНЯ
В ДОМІ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ
Львів, вул. Св. Софії 28.
під проводом першорядних кравців по найдешевших цінах і в скорому часі.
307 **!! Спішіть з замовленнями !!** 3—3

ЖИТО і ПШЕНИЦЮ
на насіння (перші відсіви оригінального жита Петкус і Пільдеблемз-Зеланд, пшениці Фіост і фон Штіґлєр) з позванських **КРАЄВИЙ СОЮЗ ГОСПОДАРСЬКИХ СПІЛОК** фільварків доставляє в міру запасів **„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР"** у Львові ву. Зіморовича ч. 20. — Ціна 67 прот. вислід від торгової позагіської. Висилка від 100 кг. за готівку надіслану в цілости з гори при замовленню. На міхи долучати по мк. 60.000 від 100 кг. Кошти перевозу повозить відборець. 328 1-3

СВІЙ! до СВОГО!
ПЕРША І ОДИНОКА
ГАЛИЦЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІДЛИВАРНЯ ДЗВОНІВ
- - - МИХАЙЛА БРИЛИНСЬКОГО - - -
ЛЬВІВ — ЗАМАРСТИНІВ, вул. СВ. МИХАЙЛА ч. 14.
Поручає Всч. Духовенству, Брацтвам, Комітетам і всім жертводавцям, ДЗВОНИ з найлучшого металю о дуже голосним голосі — під ґарантією.
311 Замовлення виконується на час і совісно. — Ціни приступні. 2—8

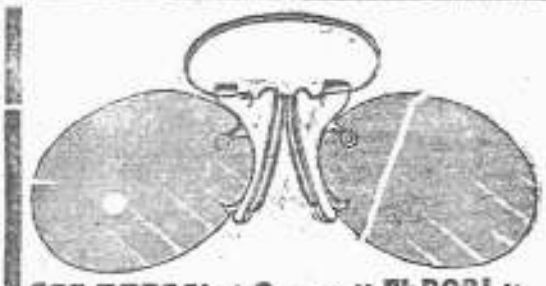

ПОРУЧАЮТЬ
ОКУЛЯРИ, ЦВІКЕРИ
від найдешевших до найдорощих у всіх родах. **Сила** Цайсса, Буша, Герца,
ЛЬОРНЕТКИ
полеві і театральні першорядних марок. — Замовлення з провінції подажується відворотно. 34-50
ЛЕВ АППЕЛЬ і Ска :: у ЛЬВОВІ :: Легіонів 1.
Телеф. 458. Адреса тел. Оптика Львів. 2151

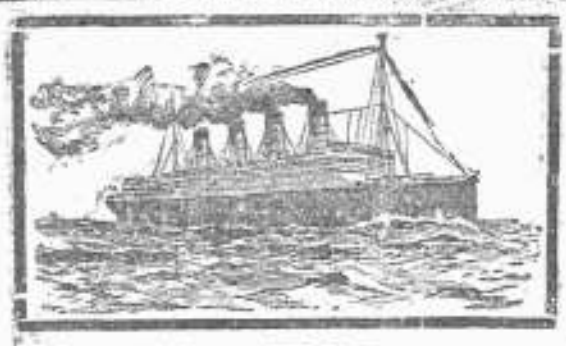

КОРАБЕЛЬНЕ ТОВАРИСТВО White Star Line
ЛЬВІВ, Городецька 36, ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського 5.
Найбільший наш ТРАНСПОРТ до
КАНАДИ відходить зі ЛЬВОВА та ТЕРНОПОЛЯ 23. серпня ц. р.
УВАГА! Емігранти до Канади, що мають вже affidavit-и! Не занедбуйте нагоди!
Зголошуйтесь до транспорту!
„WHITE STAR LINE" ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36. ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО ч. 5

Відповідальний редактор Ол. Назарук
З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 113 (9,994). Львів, середа 22, серпня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто рахт. шкз. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА
Місячно в краю 45'00 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. бл., Італії 10 лір, Німеччині 70000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунії 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 70000 кор. Зміна адреси 300 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
2.000 Мп.

ВИДАВ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

ФУТРА в великім виборі поручає - - -
„ГОРНОСТАЙ"
ЛЬВІВ, вул. АКАДЕМІЧНА 8.
350 ЦІНИ УМІРКОВАНІ. 1—6

Львів, 21. серпня 1923.

На внутрішні теми. (*мс.*) Наша інтеліґенція рішучо за мало часу посвячує громадським *справам*. Коли близше приглянутися праці, яка йде по найбухливійших східно галицьких повітах, зі здивуванням доводиться констатувати: це роблять одиниці. Одиниці, що до самозабуття поринають в праці. Загал *інтеліґенції* займає „критичне" становище саме до цих одиниць. І це типова у нас картинка: чим менше наш пересічний інтеліґент працює, тим острій ше критикує працю других. А своє лінивство, свою трусливість, свій опортунізм — звичайно такий чин покриває словесною революційністю. У всьому він готов добачити угодовство, відхилення від лінії і все, в день і в ночі, він вам залюбки виголосить виклад про те, що неминуче мусить прийти, хто виграє, що нам слід робити. Одначе останнє: „що нам слід робити"—рішучо не відноситься до вашого інтерльокутора. Це він вам виставляє, що ви повинні робити; а його воно не торкається, бо він має жінку, дітей, бо він за старий, бо він має панічний страх перед тюрмою, бо на нього й так вовком дивляться в бюрі і т. д. і т. д. Не думайте, що він вам подасть справжні причини, чому він стоїть здалека від всякої громадської праці. Ні, він вам скаже: яж належу до иншої партії, я в такому товаристві не можу працювати, бож х у—це людина непевна і т. д. і т. д.

Так воно. Революційна доба й тут принесла зміну моди: перед війною такий пан вступав до християнсько-суспільницької партії і був звільнений від громадських обовязків, тепер він звільнюється від них потоком опозиційно-революційних фраз.

Коли у нас на черговий порядок входить якась справа, так люде цікавляться нею до вибору управи, яка має це зреалізувати. З цим моментом справа сходить з обсягу зацікавлення. Бо є уже хтось, що за неї має відповідати. Його будуть критикувати, на нього будуть скаржитись, що за мало дбає, одначе мало хто йому поможе.

І мабуть ніде в світі так легко не опльовуються одиниці на відповідальних становищах, як у нас. Як довго дана людина стоїть в тіни, так довго про неї ніхто нічого поганого не говорить. Коли опиниться на відповідальному становищі, так ви по заулках почуєте (звичайно — „на вухо", (під великим секретом") несотворені речі на адресу цеї одиниці. І вам дивно робиться, чому цеї кампанії не було перед вибором тих одиниць на відповідальні місця, чому тих всіх „секретів" ніхто не виспівав підчас виборів. Постороння людина може мати враження, що в нас висуваться людей на відповідальні становища на те, щоби опісля їх за всяку ціну з них зсаджувати. Такі прийоми не тільки ослаблюють позиції провідників, вони осмішують загал. Безумовно. Замкнений, невеликий простір нашої тіснійшої вітчини, замкнена атмосфера галицького життя — у великій мірі пособляють поширенню сплетництва. Одначе воно доходить до границь хоробливости. І з цим треба боротися. Вже перед війною у нас якось так водилося, що вся робота в повіті спочивала на плечах рухливої одиниці. Була така одиниця в повіті, йшла інтенсивна праця. Не стало її, повіт попадав в стадію застою.

Очевидно. Це мало відємні наслідки. Тепер мусимо ми за всяку ціну усунути, бо воно грозить фатальними результатами. До праці на місцях треба втягнути всі інтеліґентні одиниці.

Національне життя на повітах мусить бути вхоплене в тривкі організаційні рами, в яких кожда інтеліґентна одиниця повинна найти своє місце. Хто від цеї праці усувається, не має права забірати голос в громадських справах. „Словесних патріотів" треба раз здемаскувати, бо вони тільки затроюють атмосферу. Увесь рух на повітах мусить спиратися не на одиницях, а на всіх свідомих громадянах даного повіту. Бо тільки таким чином можна охоронити повіт від небезпеки застою, який все приходить в даному повіті, коли вся праця в ньому спочиває на плечах одиниці — і коли цеї одиниці не стане.

А коли вже хто завдяки виборам опиниться на чільнім становищі в нашім громадськім житті, так він мусить найти послух і пошану. Хто инакше робить, дає доказ своєї незрілости, малокультурности.

ТЕЛЕҐРАМИ. П. А. Т.

Небезпека зірвання антанти.

Льондон. Б. міністер загр. справ Чемберлен виголосив у Бермінгені промову. Критикував у ній кабінет, заявив, що антанта тепер поважно захитана і наслідком незручности в дальших переговорах могла би бути зірвана. Тоді змарнувалося би змагання 13 літ праці, в котрих осягнулося зближення.

Французька відповідь

Париж. Французьку відповідь вручиться в Льондоні 21. ц. м.

Замах на Штреземанна?

Берлін. Чутки про замах на канцлера Штреземанна офіціяльно виясснено ось так: в неділю до огороду Штреземанна закралося двох незнаних людей. Їх поліція сполошила вистрілами з револьвера. Треба догадуватися, що тут ходило про звичайну крадіж.

Перед виїздом бельґ. короля до Італії.

Брукселя. Король перед виїздом до Італії прийняв на авдиєнції Тені і Жаспара. Відбув із ними нараду в справі становища Бельгії в репараційній справі.

Справа визнання грецького короля Франц єго.

Атени. Потверджується чутка, що французьке правительство гадумує визнати короля Юрія за посередництвом свого посла в Атенах, котрий вручить королеви повновласні документи. Досі, як відомо, акту цього не виконано. Заперечують чуткам, начеб вручення повновласних документів було в якійсь звязи з внутрішним політичним положенням в Греції.

Париж. „Матен" звідомляє, що французьке правительство визнає грецького короля Юрія під услівям, що конституція в Греції буде привернена.

Московські комуністи проти Фінляндії.

Рига. З ініціятиви російських комуністів пропагує партія комуністів у Скандинавії бойкот Фінляндії, як відповідь на останні репресії комуністів фінляндським правительством. Шведські комуністи стараються наклонити робітників унеможливити всі транспорти до Фінляндії.

Рига. Московський Виконком III. інтернаціоналу видав відозву п. з. „Проч з правительством білогвардійців у Фінляндії". Відозва обіцює поперти фінляндських большевиків аж до повної побіди праці над капіталом.

Штінес їде до Англії.

Париж. Як звідомляє „Пті Парізієн" Гуго Штінес вибирається невдовзі до Англії.

Чума в Царгороді.

Льондон. Як звідомляють із Царгорода, в місті приключилося кілька випадків чуми. Власти зарядили всі засоби обережности.

Смерть славного хеміка.

Рига. Помер тут проф. Гляденап, довголітний декан хемічного виділу рижської політехніки. Покійний був одним із найвизначнійших спеціялістів на полі хемічної технольоґії.

Російський імпорт і експорт.

Москва. Тутешнє бюро кооперативи совітської Росії, котре почало працю м. р., виказало до 1. січня 21.000 фунтів стерлінгів втрат. В 1922 р. вивезено з Німеччини до совіт. Росії самоходів, анілінових фарб, машин і хліборобських приладів на суму 102.000 фунтів стерлінгів, причому значна часть тої суми користувалася 6-місячним кредитом. Рівночасно відбувалася висилка сирівців із сов. Росії до Німеччини, котрих значну часть вислано за посередництвом совіт. бюра в Льондоні, а лише дуже малу частину безпосередно з Росії. Скількість сов. експорту з Німеччини виносила 6.000 тон, вартости 426.000 ф. стер. Одначе з цього вдалося вивезти лише 1460 тон, а решта остала в складах.

Німеччина ворогом Англії.

Льондон. Польрад. Проф. істор. інституту сер Льо містить у „Уікли Діспеч" статтю, в котрій вказує на труднощі, в яких находиться Англія. Автор зазначує, що таксамо перед війною як і після війни німецька держава не перестане бути ворогом Англії. Не розумію — пише Льо — як інтеліґентна людина не в силі зрозуміти, що німецька держава загрожуватиме Англії на всіх світових ринках із хвилею управильнення німецької марки.

Перед виборами в Ірляндії.

„Вільна Ірляндська держава" братиме вперве участь у власних виборах до парляменту, при кінці цього місяця. Вільною ірляндською державою називаються три підлеглі католицькі провінції. Голосуватиме в ньому ціле населення без ріжниці пола понад 21 р. життя.

Державна партія має перед собою незвичайні трудноші, щоби поладнати партійні конфлікти загострені в краю до фанатизму. Останні роки війни з Англією і власної домашньої війни витворили цілі верстви політично-військових борців, які є пересвідчені, що боротьба за їх владу є боротьбою за ідеал сучасної цивілізації. Національний фанатизм Ірляндії має чимало дечого з інтернаціонального фанатизму большевиків, які вважають себе за центр нової всесвітньої ідеї. „Вільній ірляндській державі" нелегко зупинити розбурхані пристрасти в країні знищеній економічно і невтихомиреній недавньою анархістичною боротьбою.

Як виглядають головні партії, що стають до виборів з бажанням захопити владу? Державна партія заступає інтереси середньої кляси; вона спирається одночасно на хліборобах, що ще перед війною були прихильниками автономії Ірляндії з окремим буджетом. Справа податків є для неї найважнішим політичним питанням. Війна принесла зі собою доходовий податок у висоті 26 проц. Ірляндський хлібороб мав притоку вірити ірляндським керманичам, що у вільній Ірляндії цей податок не перевищить 5 прц. Річ ясна, що ці податки тепер багато вищі. Урядова партія впевняє виборців, що державний дефіцит і високі податки мають свою при-

Курс грошей.

Львів, 20. серпня. Дол. амер 272.000—275.000, дрібні 270.000—272.000, дол. канад. 243.000—245.000, дрібні 240.000—242.000, німецькі марки 50 і 100 0·19—0·20, 10-тис. 0·20—0.22., стар. еміс. 3.70—4.—, сотки стар. еміс. 1·50—1·80 леї 1000—1500, дрібні 980-100, к. чеські 7600—7800, дрібні 7450—7500. Австр. тис. нов. емісії 14000—14500, стар. еміс. 8000—8500, сотки стар. еміс. за тис. 12.000—14, дрібні á 10 за тис. 10—12.000, австр. штемпл. 370—372, австр. перекази 372—375, Франки франц. 14500—14800, фунти стерл. 1150000—1180000, франки швайц. 46.000—47.000.

Золото: 20 кор. 1100000—1150000 20 фран. 980.000—1,000.000 20 мар. 1,200.000—1,250.000, 10 руб. 1,530000—1,400.000, дол. 280—285000.

Срібло Кор. австр. 18500—19000, 5 кор. 94000—96.000, фльбр 47000—48000, рублі 73000—75000, копійки за 1 рубель 40000—44000, леї 16500—17000.

Відень 20. серпня. Берлін 0·000140 Голяндія 217½, Ню-Йорк 553.00 Льондон 25.19, Париж 30.55, Медіолян 23.72, Прага 16.15, Будапешт 0.03½, Букарешт 2.45 Бельград 5.77½, Софія 4.60, Варшава 0.0023 Відень 0.0077¾, Австрійські штемпл. 0.0078¼.

чину в безглуздій боротьбі, яку ведуть республиканці, вживаючи всіх анархічних засобів і руйнуючи майно країни. Коли республиканці впадуть — загальний добробут зросте, коли переможуть — Ірляндія піде шляхом большевицької Росії. Хліборобський союз іде до виборів під гаслом державної ощадности; бажання зменшити податковий тягар веде їх до байдужности навіть в освітній справі. З цього користають католицькі священики та черці, які стоять за їх програмою, обіцюючи їм перейняти на себе виховання дітей у власних школах, а не державних, за які треба буде платити. Молодше селянське покоління підсилює у вечній мірі партію т. зв. республиканську, на чолі якої стоїть славний Де Валєра. Де Валєра ведучи війну з Англією за повну самостійність Ірляндії без ніяких зв'язків з нею, залишився в меншости, перейшов до опозиції, почав таку саму анархістичну боротьбу проти нового ірляндського уряду і скриваючись увесь час, був недавно арештований, коли вийшов зі свого сховища, щоби промовляти на народнім вічу. Його приклонники складаються з безземельного пролетаріяту, витвореного станом революційної анархії. Земельна реформа введена ще в 1903 р., що знищила велику власність, не зарадила лихові бідних селян, яких діти не мали на чім працювати. Давнійше вони емігрували в Америку; тепер Зєднані Держави не приймають їх. Давнійше легко було боротись з легкодушними, недбайливими дідичами; теперішні земельні власники, самі селяне, вміють держати землю в цупких руках. І тому частина спролетаризованої селянської молоді входила в ряди республиканської партії, розбитої підчас громадянської війни.

З цієї класи складаються т. зв. шінфайнери (республиканці), вихована в атмосфері крови, насильства і терору. Чимало з них згинуло. 11.000 сидить ще до нині в концентраційних таборах. Республиканці користуються цим фактом у своїй пропаганді проти урядової партії: всі ті, що мають рідних або знайомих по в'язницях, стають, силою факту їх прихильниками.

Друга опозиційна партія — третя з черги — це робітнича. В хліборобській „Вільній Державі" становище робітників важке. Всі великі промислові підприємства находяться в північній провінції, протестантській, Ольстері. В трох католицьких провінціях, робітники здебільша носильники, перевізники. Вони є одним з найбурхливійших елементів Ірляндії. Їх зорганізував в 1910 р. Джім Ляркін, Ще більше розбурхані є мійські робітники від грубої праці.

Перед війною вернувся до Ірляндії з Америки енергійний робітник Джемс Конноллі, який засцував ірляндську соціялістично-республиканську партію. Він став одним з проводників повстання 1916 р. і був розстріляний. Програма ірляндської робітничої партії така сама як англійської, з більшим підкресленням клясової боротьби. Вона має третину місць у парляменті; належить до опозиції, борючись за республику. Але єдности в собі не має; два її проводирі Ляркін і Джонсон воюють проти себе.

Четверта партія — „незалежна". Вона найменше однорідна. До неї належать поміркувані націоналісти, які обіцюють усім, чого хто бажає. До неї входять також ліві революціонери, в роді „промислових робітників цілого світа" — пів большевиків. Головою цієї партії є син Джемса Конолі, редактор „Республики Робітників", який працює в порозумінню з Москвою.

Важко передбачити на чиїм боці буде перемога. Атмосфера ірляндських виборів наскрізь революційна, напружена до революційного фанатизму. Англія вже давно не писала так спокійно про ірляндські справи як тепер, коли передала самим Ірляндцям на вирішення пресажне діло: їх внутрішнього самоврядування, від якого аж кипить в Ірляндії.

Огляд світових подій.

Культурний застій в Німеччині.

Всі накладові друкарні середущої Німеччини постановили видалити весь свій персонал. Причиною цієї постанови були заробітні домагання, що доходили до 36 мільонів німецьких марок тижнево. Також берлінські накладові друкарні занехали всяку продукцію книжок, бо після останньої підвижки ц'на друку калькується супроти теперішнього курсу доляра тричі вище як передвоєнні ціни в золоті.

Поруч з тим численні накладчики газет в середущій Німеччині і Саксонії постановили, з огляду на надзвичайний зріст коштів роботи, виповісти працю всім складачам і закрити підприємства.

Ситуація в Рурщині.

Харчева ситуація в рурськім басейні значно поправилася. Комісар Антанти для рурських окупованих земель зарядив продовження закриття границі окупованого терену від решти Німеччини на протяг одного місяця, до дня 16. вересня ц. р.

Боротьба з ворогами комунізму.

Здавивши ряд монархістичних організацій, совітський уряд розпочав тепер боротьбу з організаціями крайно лівими та анархістичними і приступив до негайної ліквідації всіх крайніх організацій в Росії. В Москві уязнено 22 особи, в Одесі 40, в Тул 5, а так само в Казані, Ростові, Харкові та инших містах. Як що не буде проти них доказів, щоби їх розстріляти, будуть вислані до найдальших місцевостей Амударії і Сибіри.

Бельгійська відповідь.

Як доносять з Брукселі, бельгійська відповідь на англійську ноту буде згідно з французькою нотою містити точки, висунені вже давнійше бельгійським урядом в справі Рурщини. Натискатиме також на конечність співпраці союзників і на виконання принятих зобовязань.

Бої в Марокку.

До Мадриту доносять урядові з Мелілі про дуже кровавий бій, який відбувся дня 19. ц. м. в Тіфі Аскар. Більших подробиць досі нема.

За участю Америки в европейській справі.

Був. командант американських військ Елен у промові, виголошеній в Уліємстаун, заявив, що є приклонником безпроволочної участи Америки в розвязці европейських питань. Ген. предложив державному департаментови план розвязки трудношів відносно справи Поруря. Америка, на думку генерала, буде наражена на менші втрати, коли безпроволочно візьме участь в розвязці европейських справ, ніж коли заховає вижидаючу поставу.

Повстання проти совітів.

Радіо з Бордо звідомляє із Москви про мужицьке повстання, яке вибухло в провінціях Бухари і Берґами проти совітської влади. Повстанським рухом кермує був. турецький старшина Селім Паша. Він видав відозву до музулманського населення, взиваючи його до боротьби для визволення з під комуністичного ярма Бухари, Хіви, Туркестану і закавказьких республик.

Анґора — столиця Туреччини.

Алі Фулат паша, віцепрезидент Народніх Зборів заявив, що правительство рішило оконечно вибрати Анґору столицею Туреччини.

Мусоліні князем.

З Риму звідомляють, що король має надати Мусоліні і ген. Діязови титули князів. Іменування ще мало би наступити дня 30. жовтня, щоб то в роковини вмашерування фашистів до Риму.

Д-Р ОСТАП ГРИЦАН.

Відень.

II.

Німчики й поворотці з фронтів приносили таємні вісти про те, що дух старої цісарської Австрії разом з конаючим Францом Йосифом належить уже до минулого. Що в тій страшній війні щось старе, гниле і вбивче своєю гниллю валиться і розсипається в порох, та що на руїнах того перестарілого, перегнилого, перетросного власною мертвечиною видвигнеться щось нове, могутнє і животворне. Але Відень в запіллю на те все відповідав своє постійне й непохитне: I pfeif' drauf. Спершу він як другий Дон-Кіхот торощив з Берхтольдом Сербію протягом одного місяця, протягом другого розбивав з Конрадом Москалів в цілій Галичині і гнав їх аж під Москву та Петроград, протягом третього загравав уже з Вільгельмом „Великим" Французів до Парижа, а „перфідних" Англійців назад до „перфідного" Альбіону, — але згодом він навіть не в силі був зберігти хоч престіж Дон-Кіхота або крикливого Брамарбаса. Його цісарі й генерали, міністри й архиепископи ще все вели війну, влаштовували великі богослуження, виготовлювали якісь пляни й відступали або наступали на всесвітних фронтах, але Віденець уже з першими порціями раціонованого лемішкового хліба, військової чорної кави та лоєватої маргарини, сказав собі, архиепископам, генералам і цісарям раз на все:

I pfeif' drauf.

Він з тою ж наївною, пів дитячою, пів поетичною імпульзивністю, з якою дався спершу Берхтольдам переконати про те, що Серб йому — смертельний ворог, здобув раптом переконання, що йому поправді ні з ким у світі нема за що боротися і він став жити виключно й єдино мрією про — мир. І з тою наївненькою вірою, з якою раював спершу думкою про те, що Франц Йосиф і Вільгельм Зелізний здобудуть увесь сьвіт, і Відень стане на руїнах Парижа, Москви, Риму й Льондону всесвітолицею універзума як Вавилон за Набуходоносора, потішав себе тепер мріями про Вільсонові точки. Вірив, що здійснення сих точок, заключення мира з Фошами, Клемансіми і Льойдами Джорджами та перемінення Австрії в республику — се квестія кількох дніа, після чого віденський карнавал життя, разом з його Hetz', Gaudé і Freud' пічнеться точнісінько по традиціям знову.

Бо радощі життя мудрі й немудрі, тихі й гучні, грішні й негрішні — се найглибший і найвищий ідеал тої великої дитини з золотим серцем, того Віденця.

Ось підчас коли великі журнали й часописи в Европі й Америці приносили глибокоумні статті про майбутнє влаштування державних відносин в новій, повоєнній Европі, то пересічна віденська преса разом зі своїми півмільоновими кругами пересічних читачів неворушно й непохитно як гурт мрійочих факірів Бенадесу була вдивлена — в минуле. В ті часи, коли Франц Йосиф сидів як перший джентельмен Европи на престолі, переїзджав просто з калковою точністю з гофбургу до Шенбруну, а з Шенбруну до гофбургу, вставав о 4. год. рано, а щойно о 10. год. їв перше снідання, зложене з молока, булки і трьох яєць, зварених на пів-тверде. І в ті часи, де на столі кождого приличного Віденця була хоч три рази в тижні печеня: раз воловя, раз телича, раз вепрова, а поза тим соковиті, довгі шницлі з картофлянною або з огірковою салатою. А-а-а, підмокували притім гірко-тужливо хитрі фейлєтоністи, а за ними также тужливо підмокували їх читачі, починаючи від Innere Stadt, кінчаючи на Brigittenau і Фльоріздорфі. А підчас того, як 3/4 віденських читачів під проводом комерційних, цісарських і державних радників з редакцій „Extra-Blatt-у", „Kronen-Zeitung" та старої девотки „Reichspost" зітхали елєгійно в сторону передвоєнних харчевих гараздів та все ще вичитували набожно, що, коли із яким апетитом їв той незрівнаний джентельмен Франц Йосиф, що, де й коли мудрого сказав і що справді путнього за ціле своє предовге життя зробив*), — розжирали вбші, чуми, голоди усякого роду й божевілля всі австрійські фронти. А в Европі творилися і закріплювалися нові світогляди й нові духовости, з представниками яких пересічний Віденець — починаючи від чемненького цісаря Карла і Черніна, кінчаючи на магістратських величах зі школи веселого Люегера — не знали як, що і якою мовою говорити.

Ніколи ще, від коли стояла австрійська імперія, не виявилися відемні сторони тої віденської культури життєвої радости, яка для широкої товпи тут була здебільшого сумою невибагливих утіх, готованих Віденцеви кавярнею, рестораном, опереткою, комедіями Пратеру та безконечними концертами на прогульках до Heuriger-ів**) — так катастрофально, як саме підчас війни і з її горесним для Австрії кінцем. І ніколи ще та в ніякого з тих народів, що станули до світової війни, не німстилися недостачі державного виховання, державного життя та державного таланту так, як на тій Австрії останнього Габсбурга. Славетні традиції Габсбургів, альфою і омегою яких було ненаситне, безглузно ненажерливе збільшування династичних доробків — „Gott erhalte unsern Kaiser!" — не могли ніяк виховати суспільности з широкою державною перспективою, з високим громадянським почуванням та тою вищою самосвідомістю, що є найкращою признакою усіх справді володарських, справді вільних націй. Затеж вони виховали тих надзвичайно чемних, веселих, любих цісарських підданих, які в силі були кохати навіть студеного як лід Франца І., та пів недоумного Фердинанда Благого, якщо їм хитрі Габсбурги лишили тільки їх Пратери, кавярні, ресторани та концерти солодких скрипок у Ґрінцінгу.

І хто-ж міг, кому потребою було тоді надіятися, що аж єдиноспасенний дух волі, дух тої громадянської республики, що в другім десятиліттю двайцятого століття мала видвигнутися на руїнах розторощеного престола скупих лицарів з Габіхтсбургу, — що отже аж дух волі поверне всі творчі сили богатої віденської духовости від шаблонів кавярняно-ресторанно-опереткового животіння з цілою енергією в сторону найвищих культурних ідеалів?

Але се так. Духове лице Відня стає виявляти по війні перші лінії инших, нових, відроджених рисів. В горесних прірвах воєнного ада Віндобона, ся королівська мученица, наче віднайшла свою найглибшу, свою найкращу душу.

(Конець частини другої.)

*) Про одно тільки навіть фейлєтонні одділки з „Reichspost" — не писали нічого: а саме про те, як часто і які книжки любив читати їх укоханий Франц Йосиф.

**) Шинки виноградників на периферії міста, відомі концертами своїх питомих віденських музиків і співаків.

Евакуація Цьргорода.

Комісія, покликана для упорядкування подробиць евакуації Царгорода окупаційними військами, почінчила свої праці. Евакуація послідує безпроволочно після ратифікації лозанського договору ангорським Народнім Зібранєм.

З польських справ.

Політика інтервенції.

З Варшави доносять: В зв'язку з побутом міністра Кухарского в Парижі, та з певним спадком чужих валют на неофіціяльній біржі, від двох днів лансується вістку, що польський уряд одержав закордонну позичку. По засягненню відомостей з жерела виявилося, що ця відомість є щонайменше перебільшена і викликала киненням П. К. К. П. на біржу більшої скількости долярів. Протягом останніх трьох днів кинуто більше аніж 600 тисяч долярів. Є це ніщо иншого, як применшення політики інтервенції, яка деколи являється конечною. В тій інтервенції послугується П. К. К. П. знасиними засобами чужих валют, а не—як говорять—впливами з позички, якої ще ніхто і невідомо коли буде.

Засідання сойму.

До Варшави вернув маршалок польського сойму Ратай, який в порозумінню з урядом усталив речінець найближчої сесії польського сойму. Супроти того, що сенат поробив ряд поправок в принятих соймом законопроєктах, можна сподіватися скликання сойму на коротку сесію з початком вересня.

Пенедіменвий оптимізм.

Кореспондент одної з понеділкових газет доносить з Варшави: Як нас інформують з компетентних жерел в місяці вересні треба сподіватися рішучої зміни на ліпше в економічному положенню Польщі. Дякуючи далеко йдучим заходам уряду і систематичному реалізуванню санаційного плану фінансів тому ба сподіватись стабілізації курсу польської марки вже в першій половині вересня. Рівночасно уряд робить енергічні заходи над переведенням в короткім часі свого ощадностевого плану (редукція в адміністрації і війську). В осени цього року має бути звільнених 2000 старшин. Вістки про скоре уступлення міністра фінансів Лядого є цілковито невірні.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

З дороги життя.

Образок з наших днів.

У трамваю кондуктор підходить до панка, що держить в руках невеличку валізочку і домагається за неї окремої плати. Панок гостро розясняє, що це ручний клуночок. Байдуже — належиться плата. Панок не має „дрібних", тільки 50.000. Кондуктор має тільки дрібні і користає з нагоди, щоби пімститись. Виплачує решту в 100-марківках. Панок роблючений протестує і на найблищій зупинці виходить. Пересідає в ним до другого трамваю. Він платить за білет і валізку 100-марківками. Кондуктор протестує. Не має часу рахувати. Домагається вищої монети. Панок доведений до сказаности, стає наразі фільософом і добуває нових 50.000 марок. Кондуктор починає виплачувати тисячками, але швидко тисячок не стає.

— Хіба вам дати дрібними? — питає панка.

У вагоні регіт. На колінах панства простає гора паперу. Вмішується якась дама. Показує на скількість марок, які ледви вдержує подорожник і каже до кондуктора:

— Прошу вас, пане кондуктор. Цей пакуночок за який ви взяли плату є багато менший як цей другий, що його тримає перед собою пан. Чому ви від нього не домагаєтесь плати?

І невідомо чи це жарт чи поважно. Панок не знає чи кинути гроші грішми в пику дамі чи кондукторові, чи їхати далі чи вийти.

Якийсь Жид з іронічним супокоєм вакличе не все сентенціозно:

— Я не дивуюсь, що є такий нарід, який дивиться на гроші з обриджерізм і думають тільки над тим, як їх викинути...

Орест Ордан.

НОВИНКИ.

Кацафіскат. Попереднє (112) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за заголовок і два місця статті про недужиття польської жандармерії в Рученчині.

— **Звідомлюючи повольське** віце. ніам пишуть: Дня 22/VII. ц. р. відбулося в Глинянах посольське звідомлення Хоми *Приступи*, посла з Волині. Віче відбулося під голим небом. Крім мешканців Глинян прибуло богато селян та інтеліґентів з околиці. Около 10 тисяч слухачів вислухало цікавої промови посла. Віче тривало три години. На вступі привитали посла хлібом і сіллю, а присутні відспівали „Вічна пам'ять". Відтак посол Приступа зложив звіт з діяльности українського парляментарного клюбу, представив стан, в якім находиться наш нарід під польською владою і дав вказівки, як боротися за кращу долю. На слухачах слідно було велике зайнтересування.

— **Конкурс** на будинок дому „Основа" у Львові. Комітет будови дому техніків „Основа" у Львові оголошує конкурс на будову дому в українськім стилю при вул. Ісаковича. Шкіци мають складатися з планів поземих всіх поверхів та схематичного перекрою і одного фасаду — все в мірі 1 : 200. Виконання довільне можна в олівці. Речинець надсилання шкіців 20. вересня. Проект буде розглядати журі в такому складі: Проф. Холодний, архітект Пежанський, інжинїри: Мудрак, Волосенко, Лучків та делегат тов. „Основа". З розглянених шкіців три перші одержать почесні премії, жетони з відповідним написом. Автор проекту першої премії одержить від комітету будови доручення розробити свій шкіц як проект за звичайною винагородою для архітектів. Подрібні умови, розклад дому і пляни парцелі вищше на жадання „Українське Технічне Товариство" у Львові, Ринок 10 II. пов.

— **Ювл.** В громаді Слобідка, косівського повіту, працює від року ідейна учителька п. М. Г. якої стараннєм не тільки двигнулася школа, але відновлено читальню „Просвіти" та основано аматорський кружок. Та праця була сіллю в очі шкільного війта Юри Петрищука, який, щоби доказати, що є добрим панським наймитом зробив ось яке донесення до Староства: Z Urzędu gminy Słobódka donosi się, że w gminie zawiązało się towarzystwo Czytelnia i tą wszystką akcję zaprowadziła Marja Onufrowska nauczycielka i przewodniczka i wszelkie posiedzenia prowadzi tajnie antypaństwowe, podburza ludność przeciw zarządzeniom mojim jako kierownika gminy jak również Starostwu. Towarzystwo to się składa z najgorszych ludzi, niemoralnych żadnego porządnego gospodarza tam niema w tem towarzystwie, dom w którym się odbywają zgromadzenia jest pierwszego przynyinika na całym pasie granicznym, który dopuszcza dosyć napojów alkoholowych z Rumunii, przytem jest tak przybyłym, że w wolnych czasach jeszcze nigdy nie był zajęty przez straż pograniczną celną i cała wieś i strażnicy wiedzą, że jest przemytnikiem głównym a nazywa się Teodor Dewda i w jego domu się zgromadzenia odbywają. Ponieważ Zarząd gminy na tem cierpi, gdyż urzędzają pijaństwa i muzyki co nocy a razem idzie demoralizacja, kradzieży różne zgorszenia. A gdy kierownik gminy chciał zakazać takiej nocnej zabawy i rozpusty to nauczycielka wyraziła się że ty masz nic do rozkazu, to jest czytelnia i gospodarz domu co on chce to może robić. I prosi się Św. Starostwo o napomnienie i przeniesienie tej Czytelni do innego domu i o zakazanie urządzania takich zgromadzeń niemoralnych, które burzą całą wioskę podkopują Naczelnika gminy urzędowanie w różnych nieporozumieniach tak że dalej nie może urzędować i musiałbym zrezygnować ze służby. Zwierzchność gminna. Jurij Pyrvszczuk podpisał Grzegorz Kiekotowicz.

— **Дійсний** зріст допомоги. Збільшений контінґент закордонного експорту Польщі дасться сильно відчувати на вигоїшних ринках. І так коли 11. ц. м. на міських торговицях 1 кг. живої ваги худоби коштував 30.000 мк. то 18. ц. м. ціна дійшла до 38.000; ціна телят зросла з 26.000 на 34.000, свиней з 39 на 45.000, волошин з 33 на 38.000, і т. д. Загалом протягом одного тижня підвисшила ціну о 80 процент. Пекарі підвисшили ціну бохонка хліба на 1000, булок на 1100 мк.

— **Самовбивство з любови до мужа.** В реальности при вул. Словацького ч. 14. у Львові мешкає інжинір Кароль Махальські, директор промислових заведень „Янув". Минулого вівторка виїхав він до Варшави, де перебуває до тепер. Його жінка Гелена з дому Пашковська перебувала в Янові на дачі. Опісля приїхала вона до Львова, для полагодження ріжних орудок. Попрашавшись зі своїм тестем удалась Махальска на спочинок. Рано другого дня почув батько її мужа сильний запах світлиного газу. Кинувся до кухні, але двері були затарасовані чимсь важким. Почуваючи нещасть покликав мешкаючого в тій самій камениці лікаря Хойнацкого, з яким до спілки виважив двері. Кухня була повна світлиного газу а під дверима спочила Махальска без життя. Мачальска попомнила самовбивство на тлі непорозуміть з чоловіком, який мав її занедбувати.

— **Знову самогубство.** З Варшави доносять, що там в костелі св. Фльоріяна на Празі ограблено опівнічної ночі бічний вівтар, з якого стягнено около 50 штук срібних вот. Підозрюють, що злодії, які не нарушили замків дались замкнути в костелі і рано по отворенню воріт утекли неспостережені.

— **Нова 100 процентова підвишка** залізниць. „Газета Варшавска" доносить, що польське міністерство залізниць розглядає справу підвишки особової і товарової тарифи о 100 процент. від 1. вересня почавши.

— **Новий скандал** в польському уряді. На днях арештовано у Варшаві вищого урядника міністерства торговлі і промислу Рогальського за хабарі, які він набирав за улегчуванн дозволів на вивіз. В звязку з тою аферою доносить одна з вишкільських газет, що бувший польський ґенерал „був особисто зацікавлений в цілому ряді інтратних торговельних підприємств".

— **Заміжнення сіоністичного конґресу.** Минулої суботи відбулося останнє засідання сіоністичного конґресу, яке тривало від 9 вечір до 3. год. рано. Опісля, дорожня якої обертались наради був вибір екзекутиви, якої президентом вибрано Соколова, а президентом сіоністичної організації Вайцмана.

— **Жінки винахідниці:** У Лондоні відчинено виставку жіночих винаходів. Між рисунками моделів находяться ринви та сковороди, які можна одночасно ставити на той самий вогонь, маски на обличча проти дощу, меблі, які можна легко перевозити бо все в них складається, лиши для залишення дітей самих без небезпеки і т. п.

— **Ставний вкарб.** Бездонний упадок польської валюти може найти спос порівняння в таких цифрах? Дня 31. липня ц. р. обіг польських банкнотів доходив до суми 478.709.058.405. 50 мп. отже від 26 липня ц. р. число не зросло о 5.931.693.201.653 мп. що творить денно 54 мільярди.

— **Академічна вечірка в Берліні.** Нам пишуть: „Спілкою студентів Українців у Німеччині" разом з „Союзом німецьких студентів західної та східної Пруссії" була влаштована у суботу дня 31-ого червня прогулька в передмістя Берліну Вердер. Прогулька мала на меті, крім звичайної розваги, ближче зазнайомлення українського студентства з німецьким і навпаки.

— **Наша школа в ярмі.** Нам пишуть: Сього року віхав до Яремча на ферії шкільний куратор п. Собіньскі. А щоб чимнебудь зазначити свій побут в українських горах, то рішив прикласти свою руку до сотворення „капліци" і польської школи в Биткові, де є кількананцять захожих Мазурів. Пан куратор взявся з запалом до роботи і навіть вистарався о гроші так, що вже з початком шкільного року має стануги в Биткові польська школа і костел. Очевидно українське населення Биткова буде примушене користати з тих благ польської культури, як це дісться в чисто українському Яремчи, де для кількох залізничників заведено в дотепер українській школі польську викладову мову. Пан куратор, якого так журить добро кількох його „кресових" земляків, повинен би вглянути в те, що дісться зі „школою" в Микуличині, поміщеною в одному будинку з... коршмою, від якої відділяють її тільки двері. На 3000 населення одна кляса в шинку... А тимчасом громадяне микуличинського присілка Полянице дають будинок, город, поле, щоб їм тільки дали паралельку, але на це куратория глуха. За те старостве в Надвірній замикає читальню „Просвіти" в Дорі, бо в українських горах за „багато" шкіл і... просвіти.

— **„Український театр".** В члени кооперативи вписалися дальше: 137. Володимир Могильницький. 138. Володимир Калинович. 139. Роман Домбчевський. 140. А. Баршевський. 141. М. Терлецька. 142. д-р Володимир Пежанський. 143. д-р Осип Бінінський. 144. д-р Аьдрій Стронціньский. 145. Агатон Добрянський. 146. Іван Літинський. 147. д-р Микола Малицький. 148. д-р Кирило Студиньский. 149. ревідент скарб. Іван Левицький. 150. Роман Сосновський. 151. Стефанія Стефанівська. 152. о. Богдан Еліяшевський. 153. д-р Гаврилюк Андрій. 154. Антін Крушельницький. 155. Н. Крушельницька. 156. о. Евзебій Бачинський. 157. Антін Максимович (10 уділів). 158. Ірена Лунєва. 159. д-р Андрій Лупій. 160. Стефанія Савицька. 161. Микола Панчук. 162. Тадей Лучаковський. Управа кооперативи просить всіх зголошених членів: точно сплачувати уділи на книжку Дністра ч. 13.541 або в льокалі управи Руська 18, де належить також пересилати зголошення нових членів. З окрема просимо всіх Вп. ПП. в краю, яким вислано уповажнення до збирання уділів, приєднувати якнайбільше число нових членів та удержувати постійний звязок з управою. Дальші уповажнення розсилаються, а зголошення охочих до ведення цієї акції в краю приймаємо щоденно в домівці управи. Вкінці подаємо до відома, що кооператива одержала даром від Союза Ревізійного книжки і друки вартости 300.000 мп. за що складає Хв. Дирекції Союза на цім місці признану подяку.

— **Пазір жіночі Т-ва!** Організуйте сільських інтеліґенток просвітної праці (гл. послідний обіжник Центр. Т-ва С. У. в справі співпраці з просвітою). В тій цілі скликайте повітові з'їзди та використовуйте наго-

ду, яку дають просвітно-економічні пов. віча. По інформації для референтів та взагалі по „всякі дані відносно співпраці „С. У." з просітою звертатися часово на адресу: М. Спутинська, Львів, Боніфратрів 11, II.

— **Завідомлення!** Повідомляю Вп. Гостей, що я вернув вже з відпустки та прошу спішитися, бо вже найвищий час з замовленням нових та модернізованим старих футер мужеських та жіночих. Рівнож купую старі футра. — Петро Карпяк, Львів вул. Куркова 11а. 310 5-6

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок ч. вкл. кн. 40.000.

✝ Посмертні згадки.

о. Виктор Секловський, парохіяльт в Молотові коло Ходорова, помер 16. м. м. в 77 р. життя в 51 р. священства. Покійний основав і відновив в своїй парохії Молотів-Демидів читальню „Просвіти", якої був головою; був головою місцевої кооперативи, членом-основателем „Народного Дому" в Ходорові і членом прочих українських товариств, тай пильним збирачем складок на всякі народні цілі. Мимо пізного віку дуже живо і щиро інтересувався до послідної хвилі народною справою і ніколи не упався на дусі а в часі визвольної війни потерпів великі жертви в нашій визвольній боротьбі, утративши в 1919 р. на Великій Україні сина, зятя і внука (старшину У. Г. А.), а дві замужні дочки померли тоді одного дня від плямистого тифа, якого набавились у селі, несучи поміч хорим. Покійний удержував до послідної хвилі кількайцятеро внуків-сиріт, які остали по тих жертвах нашої визвольної боротьби. В. Й. П.!

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 **в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —**

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

АДВОКАТ
Д-р Людвик Альтер
відкрив адвокатську канцелярію в ХОДОРОВІ.
353 1—1

Вп. Передплатників з Чехо-Словаччини присилає отсим складати передплату за наш часопис в Банку Чеських Легіонів в Празі на конто Видавн. Спілки „Діло" у Львові, в нас повідомити листівкою. — *Адм.*

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Позір Радехівщина! Вписи до I. II. і III. кл. української почат. гімназії Кружка УПТ. в Радехові відбудуться дня 29. і 30. серпня. Вступний іспит до I. кл. 31. серпня. Початок шкільного року 3. вересня 1923. 357 1—2 О Др Педліх.

„Позір Тернопільці!" Повідомляється товаришам, котрі здали матуру 1913 р. в українській гімназії в Тернополи, що товаришеський Зізд (обо відділи) відбудеться дня 29. серпня с. р. в будинку гімназійним в Теребовлі. — О. Гнатів, Городиський, Д-р Кирничний, Молчко. 358 1-4

Позір Гнилавівщина! Загальні Збори Кружка УПТ. в Гнилавові відбудуться дня 26 серпня с. р. о год. 2-гій по пол. в салі Народного Дому. Вписи до приготовляючої (IV. народної), I. і II. гімн. кл. в приватній українській гімназії в Гнилавові відбудуться в днях 29—30—31 серпня с. р. Початок шкільного року дня 1-го вересня с. р. — Старшина Кружка УПТ. 315 3—3

ЛИСТУВАННЯ.

(Запити і відповіди).

Хто знав би де перебуває **Лупак Микола,** літ 23, родом з Тучап, п. Родатичі, пов. Яворів, зволить повідомити його маму Маню в Тучапах аб вимагородою. Закордонні часописи проситься передрукувати. 337 2-2

Ширіть наш часопис!

Дрібні оголошення.

ІНСТРУКТОРА пошукується до чотирох учеників з 3 кл. гімн. Зголошення з условіями Манастирець—Комарно Іван Байцар. Платня після умови. 359 1—3

ПОТРІБНО інструктора до 2 учнів з IV. кл. гімн. Зголошення з условіями слати до о. Віктора Ковчала, Лукове п. Ліско. 352 1—3

ІНСТРУКТОРКИ від 1. IX. 1923. на цілий шкільний рік до ученици 3. р. учит. семинаря пошукується. Вимагана гра на фортепіян. Платня після умови. Зголошення: уряд парохії Іванків п. Скала. 351 1-1

ПЕРЕПИСКУ В ШЛІ МАТРИМОНІЯЛЬНІЙ навяже кавалір літ 32, на урядничім становищи з приходом 4 міліоми місячно, з панною господарною, лагідної вдачі до літ 30. Ласкаві великомісові зголошення слати для легітимації серія A. N-го 366339|1439 poste-restante — Камінка стр. — Лискрекція запевнена. 342 -22

ПРИЙМЕТЬСЯ ученика з вищих шкіл за харчі Бальонова ч. 1/1. ч. д. 4. 355

КІЛЬКОХ учеників приїму на харч з помешканням. Цвахова, вул. Потоцького 102. 299 2—3

ОГОЛОШЕННЯ.

257 6—6 ДЕНТИСТ
ЯКІВ НАСС
б. співроб. дент. заведення проф. Львівського унів. д-ра Бановецича, приймає в заведенню
— — — тел. СИНСТУСЬКА Ч. 17. — —
Штучна щелюба в каучуку, золоті після зміри учі ого системи. Пацієнтів з провінції лагодиться в найкоротшому часі.

Подяка.

Тяжким горем прибиті родичі і сестра складають щиро-сердечну подяку всім, що виявили співчуття й поміч в часі недуги і похорон в їх найдорожшого одинокого сина і брата Романа Крававича.

Всч. о. К. Стрийському, Впр. о. Ігнатовві Ч. В. В. Тисовському і Всч. о. Чубатому за часті відправи нещасного та щирі слова розради і потіхи. Впр. о. Совітникові Лящинкови за відправлення Парастаса в домі. Впр. о. Деканови Патрилі за провід в похороні, яко парохові і за слова до глубини душі заг ушаючі нам гробом. Вп. п. Директорови Ташинському за цікавите занятя приготовленим до похорону. Вп. п. Совачевій, Вп. п. Кордубовій, Вп. П. Косовичівній Мавії за виручування в ночі пересмученої матері в догляді недужої дитини, Вп. п. д-р Панчишинові і Вп. д-р Совачові за лікарську поміч. Вп. о. Лигинякам, Вп. п. Ставосольським, Вп. п. Яжкевичам, Вп. п. Радинкові Ракові, Вп. п. Голубовським, Вп. п. Бачинській, Вп. п. Струмінській, Вп. п. Конрадовій, Вп. п. Шикуловій, Вп. п. Яничкій, Вп. п. Ташинській, Вп. п. Фарнянковій, Вп. п. Брикович ій, Вп. п. Лисиновичам Ірці і Стефі, Вп. о. Олі Струмінській і маленьким сиріткам С. С. Василінок в Підлютім за прикрашення домовини цвітами і вінками, та за ласкаву участь і поміч в похороні. Пластунам (Чета Калуш) за віддання почести бувшому пластунові, та зложення його тлінних останків до місця вічного сну, хорові, який вертаючи залізницею з прогульки на вид похоронного походу перервав їаду, та взяв участь в похороні співаючи жалібні пісні.

Всім, що віддали покійному послідню прислугу всім тим, котрих імена є нам незнані, сею дорогою щиро дякуємо.

О. Омелян і Стефанія родичі і сестра Дарія.

336а)

НОВИНКА! НОВИНКА!
Вийшла вже з друку книжка
ГІЖОВСЬКОГО Володимира
Смерть Мих. КЛАДУНА
348а) накладом 1—3
УКРАЇНСЬКОЇ КНИГАРНІ Й АНТИКВАРНІ
у Львові, вул. Руговського ч. 22. (Народний Дім). Основна ціна 0·30 — 5.400 Мп.

Пошукуємо вправної управительки до нашої робітні білля. Рефлектуємо лише на фахову силу. Платня після умови. Зголоситися просимо в урядових годинах від 8—1 і 3—6.
Жіноча спілка промислова „ТРУД".
335 **Львів. Ринок ч. 39.** 2—4

БІБЛІЯ СТАРОГО ЗАВІТА
О. Д-ра ЯРОСЛАВА ЗЕВИЦЬКОГО
на перші дві класи середніх шкіл накладом Українського Педагогічного Товариства вже друкується і появиться з початком шкільного року в продажі.
Замовляти: **Книгарня Укр. Пед. Тов-а,** 345 Львів, вул. Руська 3. 1—1

Мотори РОЛНІ від 6—60 НР **„ПЕРКУН" той економічні як ДІЗЛЯ. НАДЗВИЧАЙНО ЛЕГКІ** до обслуги, а о половину дешевші, поручає зі складу **„ПІЛЬОТ", Львів, вул. Баторія 4.** (Листи похвальні на бажання) 356 1—2

Старшина Кружка У. П. Т. в порозумінню з філією „Просвіти" в Делятині оголошує
КОНКУРС
на посаду урядника-організатора, котрого обовязком буде вести канцелярію Кружка і філій, організувати читальні і Кружки по селах, занятися збірками на „Рідну Школу" і т. п. Першенство мають ті, котрі могли би рівночасно занятися в Делятині хором і кружком аматорським. Посада до обсяду зараз. — Зголошення враз з условіями слати на адресу: **Михайло Білик,** директор „Української каси" в Делятині.
340 2-2 **СТАРШИНА.**

Оголошення.

Дирекція **Краєвого Господарсько-Молочарського Союза,** кооп. з обм. пор. в Стрию, повідомляє отсим про відкриття **Представництва Союза у Львові,** якого бюро міститься в домі Кр. Т-ва „Сільский Господар" при вул. **Зімеровича ч. 20, I. поверх** на право. **Представництво** (Експозитура) полагоджує всі справи Союза. Молочарські кооперативи можуть отримати там всі потрібні їм знаряддя і книги.

Відпоручників Кооператив, як також осіб, які цікавляться справами молочарства і другими видами рільничого кооперативного промислу, проситься при нагоді побуту у Львові, не забути зайти до Бюра Представництва Союза. 331 2—3

Суперфосфат кістяний 16-18 процентовий
доставляє зі своїх складів від 100 кг. в гору
328 2—3
„ВІДБУДОВА"
ЛЬВІВ, вул. СЛОВАЦКОГО 14.
Ціни на бажання відворотно.

ПРАСИ до дахівок, - ЦЕМЕНТ - портляндський вагоново поручає
„ШЛЬОТ" ЛЬВІВ, вул. Баторія 4. 201а 9—20

ПОЗІР І ЦІНА КНИЖОЧКИ „ТАЛЕРГОФ" або РУСЬКО-УКРАЇНСЬКА -- ГОЛГОФТА". --
354 **виносить 25000 Мп.** -- ВИДАВНИЦТВО. 1—1

КОРАБЕЛЬНЕ ТОВАРИСТВО White Star Line
ЛЬВІВ, Городецька 36, ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського 5.
Найбільший наш ТРАНСПОРТ до КАНАДИ відходить зі ЛЬВОВА та ТЕРНОПОЛЯ 23. серпня ц. р.
УВАГА! Еміґранти до Канади, що мають вже affidavit-и! Не занедбуйте нагоди!
Зголошуйтесь до транспорту!
„WHITE STAR LINE" ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36. ТЕРНОПІЛЬ. ТАРНОВСЬКОГО ч. 5

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.

...ки „Ліло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 114 (9,995). Львів, четвер 23. серпня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов. Конто почт. ощад. 143.322. Адреса для телеґрам: „Діло" Львів. Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 45000 Мп. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 70.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.корон, Румунії 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 70000 мл. Зміна адреси 3000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 2.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 22. серпня 1923.

Сільська інтеліґенція. (*мс*) Село невдоволене своєю інтеґенцією. Відчувається це на місцях у розмовах зі селянами, скаргою на сільську інтеліґенцію зачинається і кінчиться кожний селянський лист до редакції. Невдоволена головно молода генерація, отже елемент найбільш рухливий і найбільш охочий до праці. Він потребує поради і проводу, і рідко-де стрінете священика чи учителя, що пішов би назустріч бажанню села в цім напрямі. Коли де в якому селі трафиться така одиниця і заложить кооперативу, ожившть читальню, заложить курс позашкільної освіти, вишле талановитих дітей до шкіл, — так сусідні села зі заздрістю показують на це село як примір.

Коли на селах всеж таки відновляються читальні, закладаються кооперативи, йдуть аматорські вистави і т. д. — так це по більшій части заслуга інтеліґентних селян. Робиться це все примітивно, самі організатори відчувають недостачі і дуже вдячні за кожду поміч і пораду. Одначе рідко-де в котрім селі находять що поміч і пораду у свойого учителя чи священика. Тому з таким пієтизмом згадують селяне тих священиків чи учителів, що колись без впину вештались по повіті, розбурхуючи села. А бували колись ентузіясти, які з повною самопосвятою віддавались народній праці. Тепер їх щораз менше. Хоча таке вдячне поле до праці, хоча в кождому селі можна найти міцну опору в цілій низці молодих, рухливих людей, яких світогляд підчас війни поширився, які знають ціну науки, знають вартість організації.

Наша сільська організація мусить рушитись з місця, вийти з пасивного ожидання. Мусить освідомити собі, що вона, не звязавшись тісно з масами, без піддержки в тих масах — являється безпомічною пилиною, яку кождий сильнійший ворожий вітер може здмухнути.

Деякий досвід в цім напрямі принесла для багатьох наших інтеліґентів останнє лихоліття.

Такий пригожий до праці ґрунт. В кождому селі охоча до праці людина невеликим зусиллям може багато зробити. Часи змінилися. На селі не треба перших ледів проломлювати: поборювати недовірчивість і апатію, — бо ці леди останнє десятиліття основно прорамало.

Село потрібує тільки вказівок у праці, проводу. І це мусить дати йому сільська інтеліґенція.

Обовязком інтеліґенції подбати, щоби кожде село творило цінне звено в нашій організаційній сіти. Всі сільські організації мусять бути обєднані в повітовій централі.

Натиск з ворожого боку в одному місці мусить викликувати відрух на цілій лінії. Тільки тоді наш організаційний апарат сповнятиме своє завдання, коли він буде якнайбільш вразливий на кожде зазіхання ворога.

У нас на порядку дневнім бувають картини: Українське село. В селі кількох латинників. Учитель-Поляк самовільно заміняє викладову мову українську на польську. Дістає похвалу від властей — і преспокійно сидить собі в цім селі.

Наказний війт віддає даром громадський ґрунт під школу T. S. L. хоча латинників у селі стільки, що кіт наплакав, хоча ці латинники не вміють говорити по польськи, хоча вони польської школи не домагаються. Наказного війта лають, одначе він з сього може сміятися, бо на лайці й скінчиться.

Таких картин можна би нанизати цілу вязанку. Та це зайве. Кождий повіт має свої окремі.

Як з нашого боку на це все реаґується? Покищо ніяк. Люде ждуть на когось, що прийде і виручить. Ні! Ніхто не виручить. Все це нам треба зробити. Так! Продумавши до кінця тенденції ворожого наступу — і засоби оборони і контрнаступу, зразу треба засукати рукави і взятися до праці. Противник повинен на кождому кроці відчувати, що він на українській землі, що ні один удар в сторону українського населення не може пройти безкарно.

Сільська інтеліґенція має перед собою дуже відповідальне завдання.

ТЕЛЕҐРАМИ. П. А. Т.

Вручення французької ноти.

Париж. Текст французької ноти віддано 20. ц. м. до друку.

Париж. Польрадіо. Французьку відповідь на англійську ноту вручено англійському амбасадорови в Парижі. Він переслав її премієрови Болдуїнови, який є на відпустці, льордови Керзонови й урядови загр. справ у Льондоні. Французька нота обіймає дальших 50 сторінок жовтої книги і поза подрібною відповідю на кожду з 55 точок англійської ноти, містить дати, які розясняють у хронольоґічному порядку справу репарацій. Ноту оголоситься 22 ц. м.

Засідання анґл. Ради міністрів.

Льондон. Згляду що 21. ц. м. заповіджено доручення французької ноти в Льондоні. премієр Болдуін, який перебував поза столицею, вертає до Льондона, щоби взяти участь у засіданні Ради міністрів, присвяченому розгляненню ноти.

Зміна на становищах анґлійських амбасадорів.

Париж. Часописи звідомляють із Льондона, що в найблищому часі має послідувати зміна на становищах англійських амбасадорів у Парижі і Льондоні.

Відмежування Поруря.

Берлін. „Форвертс" звідомляє з Поруря, що заборону переходу з окупованих теренів на неокуповані переведено якнайострійше. Всі вулиці й дороги, що ведуть із заграниці до окупованих теренів, обведено кільчастим дротом і иншими перешкодами. Власти арештують щодня богато людей, що намагаються перейти границю.

Жертви заворушень в Ахен.

Париж. „Журналь" звідомляє з Ахен, що з осіб ранених підчас останніх сутичок, померло 15.

Б. канц. Куно і Штінес у Льондоні.

Париж. „Матен" доносить з Льондону, що там сподіються приїзду Штінеса і б. канцлєра Куно.

Бувший канцлєр Вірт у Москві.

Москва. ВКБ. Бувший канцлєр Вірт прибув тут.

Ратифікація льозанського договору.

Царгород. На Народніх Зборах справоздавець комісії загр. справ референував проект закона про ратифікацію льозанського договору. Не передбачується поважних замітів зі сторони членів Зборів, хиба лише відносно справи півд. границі Туреччини. Часть дискусії відбудеться при зачинених дверях. Голосування відбудеться мабуть з кінцем тижня. През. ради міністрів заявив, що переговори в справі Мосула і сплати купонів пічнуться зараз після ратифікації договору.

Морські розброєння.

Льондон. Згідно з вашінґтонським договором у справі обмеження зброєнь, англійське правительство вело розброїти кружляк „Австралія". Є вістки, що Зєд. Держави зарядили розброїти 28 воєнних кораблів.

Напад бандитів.

Льондон. Польрадіо. Райтер. Китайські бандити напали на Ган-Кау, підпалили шпиталі англійської місії, католицьку церкву і дільницю чужинців. Опісля спалили місто. Місцевий ґарнізон, після розпучливої оборони, в котрій втратив 8 людей у вбитих, уступив із міста.

Страйк ґірників у Чехії.

Прага. 20. ц. м. вибух генеральний страйк ґірників у всіх вуглевих басейнах.

Німецький довг.

Берлін. Біжучий довг Німеччини за 10 днів зріс з 59.4 на 117·3 біл.

Законна чи незаконна окупація?

Справа німецьких відшкодувань супроти Франції тягнеться на далі, шляхом нот, балачок, справоздань, розясснень та виправдань.

Враження останніх днів таке, що Німеччина хоче використати своє преважне становище як доказ, що в такому стані вона не буде в силі прийняти відповідальности за зобовязання, які навіть прийме добровільно. Франція має намір удержатись на далі на своїм рішучім становищі окупації німецьких територій. Загальне становище буцімто розясняється, а одночасно заплутується нежданною поведінкою Англії.

Остання англійська нота принесла фразу, яка розворушила англійське громадянство, викликала дуже живі коментарі в Америці і дала моральну підтримку Німеччині. В цій фразі сказано, що найвищі представники англійського судівництва висловили свій осуд королівському Урядові, що французько-англійська окупація рурської території не має за собою санкції останнього мирового договору. Сенсаційність цієї заяви в тому, що нарушення чужої території всупереч зобовязанням підписаного договору являється першою притокою до війни.

Крім цього: англійський уряд увесь час вів з Францією акцію менш-більше солідарно, і хоча стримався від участи в окупації, не заявив у свій час протесту в такій формі, яка вказувала би на те, що французька окупація є нарушенням договору. Від мярта 1920 р. до мая 1921 уряд Льойд Джорджа в порозумінню з Францією пятикратно приймав рішення про окупацію німецької території як засобу приневолення Німеччини до заплати.

Нинішне признання англійського уряду про незаконність рурської окупації перечеркує всю дотеперішну поведінку Англії і ставить її у зовсім нові взаємини зі своїм дотеперішним французьким союзником. Відомий англійський економіст проф. Кайнс звертає увагу на дуже поважні наслідки, які може мати англійська заява. Якщо Франція сама нарушила договір, то вона є приневолена згідно з § 13. міжнароднього трактату, піддатись міжнародньому судові для розглянення законности її акції; далі: вона зобовязана згодитись на такий суд згідно з підписаною умовою, що репараційна комісія може інтерпретувати мировий договір тільки як одноцільне тіло, а не поодинокі її члени на власну руку; всупереч в думкою инших членів.

Франція відповідає на це Англії, що її невтральне становище глядача підчас рурської окупації було тільки пересторогою, а не протестом. Крім цього Франція інтерпретує підписаний мировий договір у цьому напрямку, що її окупаційна акція є тільки природною відповідь-

Курс грошей.

Львів, 21. серпня. Дол. амер 274.000—276.000, дрібні 271.000—273,000, дол. канад. 245.000—250.000, дрібні 240.000—242.000, німецькі марки 50 і 100 0·19—0·20, 10-тис. 0·20—0.22., ст. р. еміс. 3,70—4.—, сотки стар. еміс. 1·50—1·80 леї 1000—1600, дрібні 980-1000, к. чеські 7800—8000, дрібні 7400—7500. Австр. тис. нов. емісії 14000—14500, стар. еміс. 8000—8500, сотки стар. еміс. за тис. 12.000—14, дрібні à 10 за тис. 10—12.000, австр. штемпл. 370—372, австр. перекази 372—375, Франки франц. 14500—14800, фунти стерл. 1150000—1180000 франки швайц. 46.000—47.000.

Золото: 20 кор. 1130000—1150000, 20 фран. 980.000—1,000.000 20 мар. 1,250.000—1,300.000, 10 руб. 1,380000—1,400.000, дол. 280—285000.

Срібло Кор. австр. 19000—19.500, 5 кор. 98000—10.0000, фльбр. 48000—50000, рублі 78000—80000, копійки за 1 рубель 40000—44000, леї 16500—17000.

Ліпіх 21. серпня. Берлін 0·000090 Голяндія 217·½, Нью-Йорк 553.00 Льондон 25.18, Париж 30.85, Медіолян 23.75, Прага 16.17 1/2, Будапешт 0.03¾, Букарешт 2.50 Бельград 5.80, Софія 4.75, Варшава 0.0023, Відень 0.0077¾, Австрійські штемпл. 0.0078.

дію на відмову з німецького боку додержати підписані зобов'язання. Тим самим: т. зв. воєнні кроки Франції супроти Німеччини є не почином війни, а продовжуванням її, по німецькій провокації.

Справа загальних принципів сходить на грунт чисто економічної суперечки: чи справді Німеччина не заплатила, тому, що не була в силі, чи тому, що не хотіла. Німеччина боронилася фактом, що її репараційна спроможність не підлягала роглядинню цієї нейтральної комісії. Англія зміцнює німецьке становище твердженням, що Німеччина заплатила „відшкодуванням і коштами вдержання окупаційної армії та иншими зобов'язаннями вже більше як подвійну суму відшкодування заплаченого Французами в 1871 р." Сума, яко: домагається Франція, є, на думку проф. Кайнса, чотири рази вищою ніж втрати спричинені війною. Франкури знають раніше, що вони платили свої довги в 1871 р. швидше і точніше ніж Німці, але забувають, що тодішня ситуація Німеччини до Франції була саме така, що давала під німецького окупацію Франції змогу сплачувати довги. І цього роду докори то є завдання тягнуться в безконечність. Річ ясна, що кожна з держав може на оборону свого становища навести стільки доказів, скільки треба для піддержання в краю загального настрою, що правда, є на її боці.

Щирість Англії, яка нараз посередно признається, що її попередній уряд була участь в акції, яку вона вважає нині незаконною — здобуває собі прихильних слухачів поза Німеччиною, головно в Америці. Америка давно домагалась від европейських воюючих держав таких компромісів, моральних та матеріяльних, які могли би стати підставою до переговорів у напрямку загального замирення Европи. Останній крок Англії є малою загрозою, що Англія вжие супроти Франції неприємного домагання: заплати довгів. Франція мала би трібувати добути від Німеччини своїх претенсій шляхом, на який увійшла: военними засобами, а Англія — банковою тактикою. Виходило би, що Франція грозить Німеччині дальшою економічною руйною завдяки окупації, а Англія — Франції цим самим, тільки мирними способами. Цікаво, чи Америка як головна вірительниця зможе зайняти в цім завороженім колі довжників та вірителів ролю мирового, невтрального посередника? Чи може буде продовжувати недавну ролю Англії — глядача, поки за її прикладом, терпець їй не урветься?

ния старається війти в дипльоматичні зносини з Афганістаном, вислала місію на Близький Схід, щоби провірити умови для накладу японського капіталу і відкриває ряд консулятів в Туреччині, куди вишле незабаром торговельну місію.

Обмеження морських збройнь.

По інформаціям Аваса прийшло вже до виміни ратифікаційних документів між державами, які заключили умову в справі обмеження розбудови фльот на Тихім океані. Зі всіх держав лише Франція заголосила застереження, зазначуючи, що признане кождій державі число бойових одиниць фльоти не відповідає її морським інтересам. Ратифікація робить кінець англо-японському союзови.

Страйк в Греції.

Як доносять з Атен, вибух там загальний страйк сухопутних і морських робітників. У звязку з тим страйком уряд розвязав усі робітничі організації. Архіви організації сконфісковано і найдені в касах гроші призначено на обезпечення для робітників.

Акція німецького уряду.

Німецький кабінет займався на останнім своїм засіданню фінансовою справою, а саме способами піднесення німецької марки. Рішено видати якнайострійші зарядження задля санації економічної кризи і створити девізовий фонд задля закупна харчевих артикулів за границею. Раджено також над цінами вугля, тарифовими оплатами і податковою проблемою. Ціна тони вугля має виносити 85 міліонів марок.

З окупаційного терену.

„Kölnische Volkszeitung" доносить з рурського басейну, що на копальни Шатінг робітники вигнали урядників з управи, поставили перед домом шибеницю і потім повісили директора. Між демонстрантами і поліцією прийшло до бійки, в якій згинуло кілька осіб.

Вибори в Сербії.

Вибори до самоуправних тіл в Сербії і Чорногорі скінчилися спокійно. В Білгороді радикали дістали 6.500 голосів, міщанська партія 4.400, комуністи 1.400, а соціялісти 285 голосів. З дотеперішніх вислідів можна зміркувати, що радикали в богатьох містах здобули перевагу. Лише в Митровици прийшло до бійки між націоналістами і мусулманами, при чім по стороні націоналістів згинуло 7 осіб, і 25 є тяжко ранених, а по стороні мусулманській є 5 осіб убитих.

Огляд світових подій.

Мілітарна контроля на Угорщині.

„Дейлі Телеграф" доносить, що Мала Антанта предложила Великій Антанті домагання, щоби до міжкоаліційної комісії в Будапешті допустити заступника Малої Антанти, то значить, що вона хоче викопувати мілітарну контролю на Угорщині.

Амнестія в Росії.

ЦИК на памятку створення союзу совітських республик ухвалив амнестію, що торкається проступків: десерції, безправного переходу границі, несвідомої участи в повстаннях і опору при конфіскаті церковних дорогоцінностей.

Положення в Греції.

Становище теперішнього грецького уряду має бути сильно захитане. Армія очищена від льояльних елементів, являється дуже слабою його опорою. Провідник військової партії полк. Пластірас відбув в Сальоніках нараду з офіцерами генерального штабу, на якій рішено плян замахів. Опісля Пластірас вибрався до одної місцевости в Азії, щоби обговорити цю справу з офіцерами марінарки. До того всего приходить критична ситуація в Македонії, де підносять голову комітаджі. Недавно узброєні банди комітаджів напали на село Охован біля Сальоніки. Людність втікає до міста, яке є переповнене.

Конференція великобританських доміній.

Як доносять з Льондону, дня 1. жовтня збереться на Даунінг Стріт (міністерство заграничних справ) конференція, в якій возьмуть участь усі представники територій, що входять в склад британської держави. Предметом нарад буде справа державної оборони, створення в Сінгапорі операційної підстави для фльоти і економічних проблем. На дневнім порядку буде також справа военних репарацій.

Японія на Близькім Сході.

Совітські дневники подають вісти з Токіо, описуючи діяльність Японії на Близькім Сході і в центральній Азії в звязку з невдачею японської політики в Китаю. Япо-

Вісти з Одеси.

Нам надіслано з Одеси листа датованого дня 5. п. м., з якого довідуємося між иншим таке: З зовнішного боку починає Одеса приходити до себе. Богато будинків побілено. Трамвай ходить на більшости ліній, але переповнення нема. Люде привикли ходити пішки, та й плата висока. Електричне освітлення теж функціонує. Магазини торгують; порівнуючи зі закордонними цінами, не дорого. Характеристичним для умов часу є розвал родинного життя. Старі люде, по 25 літах подружнього життя закохуються на ново і розходяться зі своїми жінками.

Урожай добрий. Жита та озимини на доброму полі, при господарському обробленню видали в Херсонщині 120—200 пудів з десятини. Зерно прекрасне. За пуд меду дають 16 пудів пшениці. В кого гарна пасіка, той за зимівлю не дбає. За мід може дістати не тільки хліба але й опалу та мануфактури.

Рішуче вводиться українізація шкіл і державно-громадських установ. Між иншими українізовано колишню міську гімназію в центрі Одеси, та гімназії на Романівці та Пересипі. Крім цього основується ще 5 середніх, трудових шкіл.

Усі перші кляси звичайних трудових шкіл теж українізуються, а по всіх школах від четвертої до семої кляси читається на українській мові українознавство та літературу.

Для українських учителів влаштовуються курси українознавства.

Усі учителі мусять бути членами своїх профсоюзів а всі члени профсоюзів мають складати іспити з „політпрограми".

Цілковита українізація має бути проведена протягом двох років.

З польських справ.

Ліндо таки уступає.

Помимо безустанних заперечувань чуток про скоре уступлення Ліндого, Лінде всеж таки уступає. Доносять про це вже вшехпольські газети, які найповажнійшим кандидатом на його місце називають б. міністра Міхальского. В звязку з переміною на кріслі польського міністра фінансів доносить „Дзєннік Людови": З посольських кругів довідуємося, що Вітос покликав до себе Дубановіча, щоб обговорити з ним справу обняття теки міністра фінансів бувшим міністром Міхальским, який є тепер членом Х. Д.

Зачувати, що серед Пястовців викликала ця вістка повне невдоволення, бо партія Вітоса хотіла би бачити на цьому становищі п. Б и р к у, бувшого міністра фінансів в кабінеті Морачевского. Так само Людово Народови Звйонзек хотів би мати на становищі міністра фінансів п. Кухарского, теперішного міністра промислу і торговлі.

Польсько-фінляндські переговори.

„Курієр Варшавскі" доносить: Польсько-фінляндські переговори, які ведуться у Варшаві, поступають нормально вперед. Дотепер відбулися два пленарні засідання обох делегацій. Обговорено на них загальні основи трактату. Тепер працює редакційна комісія, яка устале поодинокі точки договору. З польського боку входить до цеї комісії віцеміністр Штрасбургер, з фінляндського боку Прокопе. Комісія має право, відповідно до потреби запросити собі знавців.

БОГДАН ЛЕПКИЙ.

З „Мініятюр."

Як радо хлопчиком малим біг я у ліс і збирав квітки. Особливо фіялки.

Вони такі темно-фіолетні, як вечірня мрія, а пахнуть, як спомин весни в осінню, сіру годину.

Ще й нині, як побачу фіолетну краску, уста мої мимохіть усміхаються, хоч на душі так гірко.

Не знаю: до квіток усміхаються, чи до молодих літ?

Тепер весна.

Біла береза стукає в моє вікно, кує зазуля, сонце кладе свої ясні полоні на мої втомлені очи, а вітер кличе з собою.

Ходи у ліс!

Іду.

Та квіток не збираю.

Хай відцвітають у лісі, хай будуть красою і розрадою, тих корчів, що зростили її виплекали їх у своїй тіни. Най усміхнуться до сонця і пахощами платять за його ласке проміння.

Вертаю в хату і замісць квітів лісу кілька нових пісень. Покладу їх у книжку, ніби цвіти в глечик, а критика обілле їх зимною водою.

Щоб не зівяли...

* * *

Лежав при відчиненім вікні і зорі заглядали йому в душу.

Пригадав собі, як колись дитиною малою питався мами, що це таке зорі?

„Зорі, це душі добрих людей. Коли така душа, ціла ясна аж біла, стане перед Господом Богом, то Пан Біг питається її: „Яке маєш бажання?"

„Нікого. Тільки скучно мені за своїми".

„За своїми?"

„За тими, що остались на світі".

І гляне Бог на неї милосерно і скаже: „Ось тобі свічка. Вона тисячі літ світить. В погідний вечір вийдеш з нею на хмари і вона тобі освітить дорогу аж на землю. Побачиш як живуть і що роблять твої".

І виходять душі в погідний вечір на широке небо, тримають у руках запалені свічки і дивляться.

Бачать усе, що робиться у нас.

І як ми сидимо за вечерою і як хрестиками вишиваємо уставки і як читаємо з книжок.

Знають, чи ми згадуємо про них, чи їх забули. А як побачать, що не по правді живемо, що кривдимо себе, то жаль стискає їх за серце і свічка вилітають їм із рук.

Ось бачиш, як паде! О, о! — і полетіла в нив..."

Лежав при відчиненім вікні і зорі заглядали йому в душу.

* * *

На ринку товпа народу.

Товпа тягне до себе, як стихія.

Іду...

Наш селянин з Бучацького повіту пригнав на воловоді корову. Селянин не тутешний і корова не мадярської породи.

Обоє чужі і все для них чуже.

Ані їм дальше йти, ані тут оставати.

Щож їм робити з собою?

Сотки чужих очей дивляться на них, деякі сміються.

„Чи не дурний? Тільки світи корову гнав, — ніби тут нема коров? Також розум перед ворогом з коровою утікати?"

Селянин догадується, що вони про нього говорять і безрадно дивиться на свої босі, спухлі, покалічені ноги.

Йшов би дальше, щоб дальше, десь дуже далеко, та не годен з Бучацького повіту до Шатмар Неметі, цеж світи!

Корова дивиться на нього великими, сумними очима, а потім голову повертає на північ, в сторону Карпат, і реве, реве на ввесь Шатмар...

Мені ще й нині причувається цей безрадний рев...

Варше, май, 1927.

Польська делєґація до Союза Народ'в.

Польська делегація на зібрання Союза Народів, яке відбудеться в перших днях вересня ц. р. складатиметься з посла Скірмунта, віцеміністра Штрасбургера і Модзелєвського, як делегатів та Четвертинського, Сокаля і Вінярского, як заступників.

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. нч. 40.003.

Важніщі податки.

Доходовий податок.

(Продовження.)

Вимір доходового податку відбувається в тім місці, де платник мав постійне місце замешкання 15. грудня того року, що попередний рік податковий. Податковими органами до виміру доходового податку являється: а) Скарбова Палата — для всіх Товариств, що є зобовязані до публичного складання рахунків (кооперативи, акц. спілки) і б) Оціночні Комісії — для всіх инших платників.

Оціночні комісії мають складатися з голови урядовця і 8—12 членів призначених владою зпоміж податників.

Кождий, хто займає помешкання, повинен подати домовласникови чи його заступникови спис тих осіб, що мають самостійний дохід, а жили у його в день 15. грудня. Списки треба подати до 1. січня і повинні вони мати в собі такі дані: ім'я, прізвище, професія чи заняття і назва тої особи від якої він дістає платню за службу. Так само перед 1. січня кождий платник, якщо він являється головою родини, повинен подати відповідній Оціночній Комісії або власникам домів прізвища, імена й вік членів своєї родини. До дня 15. січня мають домовласники дати тійже Оціночній Комісії поіменний спис осіб, що займали в них в день 15. грудня попередн. року помешкання, а також помешкання віддане під торговельне чи промислове підприємство, з зазначенням річного комірного або вартости такого мешкання, яке займає сам домовласник чи віддає кому безплатно. В тойже речинець подають домовласники виказ родинного стану платників-голів родини.

Всі особи, дохід яких перевищає мінімум поданий у таблиці та вільний від податку, (нині — 14,000.000) повинні подати на приписаному формулярі (дістати їх в податкових урядах) зізнання про свій дохід. Особи фізичні мають подати зізнання найпізніще до березня (марта), а правні особи (кооперативи, то що) найпізніще до 15. травня (мая) податкового року. Якщо зізнання своєчасно не подано, податок вимірюється податковою владою на підставі даних, які вона має.

Не мають обовязку складати зізнання: особи, яких основний дохід здобувається: а) з грунту мірою до 30 ha (52,5 моргів), б) з підприємства торговельного 4. і 5. категорії у всіх місцевостях, а в місцевостях третьої і четвертої кляси не подають також зізнання підприємства 3 ої категорії, б) з промислового чи ремісничого підприємства, що цілком не викупили промислового свідоцтва або викупили таке свідоцтво 8-ої категорії; г) з дому, що складається небільше як з 4 кімнат.

Приймаються зізнання на письмі або в устних заявах перед податковою владою І. істанції.

Як сказано, письменні зізнання робиться на приписаних формулярах, окремих для товариств зобовязаних до публичного оголошення рахунків та трохи відмінних для всіх инших платників. Згадані товариства мусять ще долучити до зізнання: а) річне справоздання, що має обіймати також білянс і рахунок прибутків і страт: б) відпис протоколу, котрим затверджено те справоздання; в) відпис акту ревізійного органу.

На візвання влади мусить платник подати всілякі додаткові дані, яких вимагатиме від них податкова влада, а на ствердження фактів поданих у зізнанню можна долучувати до зізнання всякого рода письменні дані, а також вимагати допиту свідків та знавців.

Звертаємо увагу, що коли платник подав своєчасно зізнання про дохід, то податкова влада не може по свому розсуду виміряти податок від иншої суми, яку подано в зізнанню, хіба би по вислуханню платника, доведено неправдивість зізнання. Для того-ж, хто не подав своєчасно зізнання, влада вимірює податок по свому розсуду. До 15. жовтня мають платники дістати платничі накази. Речинець цей не є обовязковий для товариств, зобовязаних до публичного оголошення рахунків. Кождий платник може оглядати в канцелярії Оціночної Комісії всі матеріяли, що торкаються його оподаткування, а коли хоче внести рекурс на рішення комісії — може вимагати відпису з рішення і др. документів. Рекурси на рішення Оціночної Комісії можна подавати на протязі 30 день, рахуючи від дня доручення платничого наказу, на імя Відкличної Комісії, але за посередництвом Оціночної Комісії. Подаючи зізнання, платники вже перед подачею зізнання повинні заплатити половину вказаного в зізнанню податку і доказ про заплату цієї половини вже мусить бути в оригіналі чи у відписі (підписує відпис сам платник, а не засвідчує в нотаря чи де-инде) залучений до зізнання. Тіж платники, які не зобовязані до складання зізнання, платять половину податку протягом 30 днів, рахуючи від дня доручення платничого наказу. Решту податку треба заплатити до дня 1. листопада. Якщо-ж платник дістав платничий наказ після 15. жовтня, то мусить цілий податок заплатити протягом 30 днів від доручення платничого наказу.

Нарушення приписів про доходовий податок карається високими гривнами, а за свідому подачу неправдивих даних у зізнанню з метою ухилитися від заплати, карається навіть позбавленням волі до одного року.

Службовики, що дістають періодичну платню за свою працю, платять доходовий податок щомісячно, згідно з окремою для того встановленою таблицею. Платить цей податок не сам службовик, а інституція чи особа, від якої він дістає платню; вона мусить що місяця відтягати податок від платні і вплачувати його до скарбової каси.

М. А. Корчинський.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

З дороги життя.

Зворушуючий Грішник.

Чужинні часописи подають зворушуючу інформацію про покаяного грішника. У Будапешті в трамваях, в автобусах і взагалі на місцях, де є більший натовп, деякі люде почали находити у своїх кишенях, а дами в торбинах, ріжні дорогоцінні предмети. Дехто складав ці річи на поліції, дехто вірив мовчки у щасне непорозуміння, инші, чутливійші, були перелякані чи вони не є жертвою дуже сучасної недуги: клептоманії, і звертались за розясненням дивного явища аж до лікарів.

Та розяснення було инше. Це відомий кишеньковий злодій, який умів виловлювати годинники, лянцюшки і гроші, почав їх знову вкладати в чужі кишені. А що крав він їх дуже багато і не міг усім надолужити шкоди, почав навіть купувати нові і підкладати дискретно публиці, мов св. Миколай. Правда, який виїмковий зразок сучасного блудного сина? Він є трохи зіпсований закінченням цієї історії: злодій рішив як-так загладити свою вину, тому, що нараз виграв величезні гроші — на біржі.

Це закінчення не дозволяє помістити приклад Дрора Вольфа в шкільних читанках і цитувати його у недільних проповідях. А проте воно робить з розбагатівшого злодія — героя, якого важше наслідувати ніж біблійного „блудного сина". Бити себе в груди дуже легко, коли людина мусить вертатись до тих, яких майно пропутала і яких знову потрібує.

Але вертатись до тих, яких уже не потрібуємо і від яких можемо легко втекти на кінець світа ще й вертатись з дарунками!

Історія української закордонної дипльоматії за останні роки не знає ні одного такого випадку.

Орест Ордан.

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередню свою адресу.

НОВИНКИ.

— **Братя Славяне.** На особовий потяг Мінськ-Москва, що віз гурток чеських промисловців, які вибрались з експонатами на виставу до Москви, напали російські бандити коло Смоленська. Подорожних ограбили до нитки. Всі експонати взяли собі на памятку від братів Славян.

— **В Українській Драмат. Школі Миколи Вороного.** З огляду на численні запитання з провінції канцелярія Драматичної Школи просить нас повідомити: 1) з осени цього року при школі будуть чинні оба курси — перший і другий, 2) на перший курс приймаються особи обох полів — від 16 літ женщини і від 18 літ мущини, 3) освітний ценз може бути і нищий (4 кляси норм.) але при достаточнім загальнім розвитку особи, перевагу дається тим, хто має середну і висшу освіту, 4) на другий курс можуть бути зачислені крім учнів, що вже скінчили перший курс в цій школі, також подібні учні й з инших драм. шкіл, але по вложенню контрольних іспитів, 5) драм. школа бурси не має, всі учні проживають на приватних мешканнях, 6) вписи приймається від 20. до 30. серпня в Книгарні Науков. Товариства ім. Шевченка (Ринок, 10) і від 30. серпня в Канцелярії Висш. Муз. Інституту ім. М. Лисенка (вул. Шашкевича 5) в урядових годинах, 7) початок навчання 4. вересня.

— **На чесько-угорській границі** сталася недавно подія, що довела до острого дипльоматичного конфлікту. Чеська жандармерія арештувала жінку угорського chargé d'affaires в Празі, п. Метуску, хоч мала паспортові документи в порядку. Жандарми витягнули її силоміць з вагона і тяжко її потурбували. П. Метуску відставлено до пограничного арешту і там серед найгірших умов задержали два дні. Аж один з місцевих адвокатів увільнив її в тюрми. Угорський уряд заповів енергічний виступ в тій справі.

— **Шкільні оплати в „злотих".** В польському міністерстві освіти відбулася конференція в справі установления шкільних оплат і іспитових такс в „злотих польских". В тій справі має небаром вийти розпорядження міністерства.

— **Паспортова афера у Варшаві.** Функціонарі варшавського слідчого уряду попали на слід широко розгалуженої паспортової афери. Слідство чимраз поширюється.

— **Відгомін святотацтва в Гнезн.** „Курієр Познаньскі" доносить, що поліційні власти, які вели дотепер слідство в справі крадежі, доконаної в скарбниці гнезненського собору рішили закінчити доходження і передати слідчому судді підозрілого в цій крадіжі паламара Гоздовского і його жінку.

— **Самоубийство в поліційних арештах.** В поліційних арештах при вул. Яковича зажила 12 грудок сублімату 19 літня Марія Шмідтівна, занята в характері панни до тісточок в „Европейській кавярні". Арештована на заряджения санітарного бюра, переведена на поліцію, тут, по донесенням одної з львівських газет, була знасилувана, що викликало в неї думку про самовбийство. В дорозі до шпиталю нещасна дівчина померла.

— **Божевільна на даху.** Служниця купця Мілера при вул. Собіского ч. 17, Марія Хлібчак вийшла оноді з хати, а коли до півночі не вернула, Мілер повідомив про це поліцію. Передвчора завважено на даху камениці, пять домів нище, майже нагу жінку. Завізвана пожарна сторожа стягнула її відтіля. Виявилось, що це Марія Хлібчак, яка в приступі божевілля видерлася на дах, а до пожарника, що наблизився до неї кричала заєдно: тільки мене не заріжте!" Хору дівчину відставлено до шпиталю.

— **„Месьонц в Польщі" в небезпеці.** Польсько-американський пресовий синдикат взявся за фільмову імпрезу п. з. „Месьонц в Польщі". Згадана експедиція удалася неподавно в пошукуванню того „польського месьонца" аж на... Гуцульщину. Але тут в дорозі з Жабього до Рафайлової зустріла їх немила пригода. На вступі до одного яру сказав їм якийсь пастух: „Вас будуть бити з переду і з заду". В тій хвилі в уяві фільмових героїв повстала „банда збуєцка" з крісами і ручними гранатами, супроти чого їм не оставало нічого, як тікати куди ноги несли. Шкода, що той утечі не зафільмовано до „месьонца" — варто було би поглянути.

— **День національної жалоби грузинського громадянства.** 28. червня ц. р. влаштувала грузинська колонія в Берліні день національної жалоби на спомин про жертви московсько-большевицького терору в Грузії, який останніми часами надзвичайно збільшився. На це жалібне свято запросили грузинські студенти і „Спілку студентів Українців у Німеччині". Представник „Спілки" в своїй промові висловив почуття глибокої пошани і співчуття до полеглих у відважній боротьбі проти московських наїздників кращих синів грузинського народу. На святі були присутні представники українського, німецького та инших громадянства, які в своїх промовах висловлювали повне співчуття до долі грузинського народу та рівкий осуд московському теророві в Грузії.

— **Автомобілева катастрофа.** Поблизу міста Вловлавка на гостинці під Гдубем прийшло до автомобілевої катастрофи. Шофер, який віз директора фабрики рільничих машин „Унія" Корнашевского, хотячи вимінути переходячу гостинцем дитину, звернув автом так сильно, що авто покотилось в рів. В наслідок удару вилетів з авта дирекеор Корнашевскі, поранений тяжко. Коли з помічю ніхто не надходив, Корнашевскі доведений болем до розпуки добув револьвер і стрілив собі в виски. Куля обсунулася по кости, осліплюючи Корнашевского на обоє очей. Шофер вийшов ціло.

— **Не буде генерального страйку.** На конференції зарядів професійних союзів у Варшаві дня 17. ц. м. ухвалено залишити плянований генеральний страйк для підпомоги страйкуючих будівляних робітників, натомість рішено зібрати однодневний заробіток усіх варшавських ро-

Вищий Музичний Інститут ім. М. Лисенка у Львові.

Українська Драматична Школа

під дирекцією **МИКОЛИ ВОРОНОГО**

КУРС НАВЧАННЯ 2-х РІЧНИЙ. **Предмети навчання:** дикція, деклямація, жест, мімодрама, характеризація, (грім), історія театру і драми (зах. европейського й українського), історія стилів, історія костюма, психольогія, естетика, українська диксічна мова і вокальна фонетика й інше. — **Технічні вправи:** вироблення віддихового і голосового апарату, артикуляція звуку, льогічні й художньо-тонові умови декляміції (в літер.-драматичних творах) пластика руху. **Гра на сцені:** студіювання ролі, проби, вистави. — **ПОЧАТОК НАВЧАННЯ 4-ГО ВЕРЕСНЯ — Вписи приймаються: ВІД 20 ДО 30-ГО СЕРПНЯ в КНИГАРНІ НАУК. ТОВАРИСТВА ім. Т. ШЕВЧЕНКА (Ринок 10) І ВІД 30. СЕРПНЯ в КАНЦЕЛЯРІЇ ВИСШ. МУЗ. ІНСТИТУТУ ім. М. ЛИСЕНКА (вул. Шашкевича ч. 5).**

326 2—3

бітників для переданнї його страйкуючим.

— **Ціни падуть у... Відні.** Протягом часу від 15 липня до 15. серпня ц. р. впали ціни харчів у Відні о 40 процент тоді, коли в Польщі підскочили о 100 процент.

— **Концерт Любінецького в Загребі.** Дня 4. вересня 1923 відбудеться концерт Романа Любінецького, першого тенора оперового театру в Загребі, при співучасти В. Барвінського дир. муз. інст. В програму входять кр'м творів Січинського, найновійші твори Барвінського, Людкевича, Безкоровайного і ин.

— **Зі спорту.** Заходом спортової секції „Сокола-Батька", відбудуться 16. вересня ц. р. спортові змагання, в програму яких входити будуть: мети диском, ратищем, кулею, скоки в даль, висоту, з жердкою, біг на 100 мт. хід на 2 км., перегони наколесників, мячові змагання і ин. Пора нашим спортовцям взятись до роботи. Головно повинні численно взяти участь в тих змаганнях члени позальвівських українських спортових товариств. Всякі інформації подасть дуже радо спортова секція „Сокола-Батька".

— **о. Володимир Лотович,** парох Бруклина (Ню-Йорк) після одномісячного побуту в краю 21. с. м. відїхав з поворотом в Америку. Підчас свойого побуту в Рідним Краю о. Лотович відвідав усі головні українські інституції, мав нагоду стрінутися з найповажнійшими політичними дїячами, м. ин. і з головою Парляментарної Репрезентації пос. С. Підгірським. Таким чином о. Лотович зможе на основі особистих вражінь подати заокеанським братам докладний образ положення в краю.

— **Конґрес ортодоксів.** На днях почався у Відни конгрес жидівських ортодоксів, в якому приймає участь 442 особи, з яких 242 з Польщі, 55 з Німеччини, 21 з Чехословаччини, 26 з Румунії, 3 з Палестини і 14 з Північної Америки. В програму конгресових нарад входить палестинська проблема.

— **Грошеві перекази до Росії.** З Варшави доносять, що від 15. серпня ц. р. торговельне представництво Союза Совітських Республик у Варшаві (вул. Монюшки ч. 11) приймає грошеві перекази до Росії під догіднійшими і дешевшими умовами, ніж до тепер. Переказані суми виплачують в Росії в червінцях. При переказах чиститься 5 долярів за червінець тоді, коли в Росії червінець рівнається 5 долярам. Оплату за переказ приймається в польських марках.

— **Пілсудські під поліційним доглядом.** Варшавський „Роботнік" доносить з Вільна, що за Пілсудським, який поїхав туди з відчитами, вислано ославленого охранника Сволькена з двома старшинами для нагляду над його „благонадьожністю".

— **Перевертень.** Дня 30. липня ц. р. перейшов з грецького на латинський обряд Карло Олександер Савицький учитель, уроджений 28. січня 1886 р. в Білому Камени.

— **Звідомлення!** Повідомляю Вп. Гостей, що я вернув вже з відпустки та прошу спішитися, бо вже найвищий час з замовленням нових та модернізованням старих футер мужеських та жіночих. Рівнож купую старі футра. — Петро Карпяк, Львів вул. Куркова 11а. 310 6-6

В дітях наша будуччина — наша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу".

ВП. Передплатників в Чехо-Словаччині присимо отсим складати передплату за наш часопис в Банку Чеських Легіонів в Празі на конто Видавн. Спілки „Діло" у Львові, а нас повідомити листівкою. — *Адм.*

Подяка.

В імени 37 ох політ. вязнів, арештованих в місяци січні 1923 р. в Тернополі, Купчинцах і Денисові під замітом головної зради § 58 і заворушення публичного спокою § 65. по виході із слідчої вязниці, на сім місці складаємо прилюдно найгорячійшу подяку Вп. п. д-ру Ст. Баранови в Тернополі за так успішну і зовсім безкорисну поміч у всіх случаях нашого незавидного положения. А особливо горячо дякуємо за многократні інтервенції підчас голодівок в квітни і серпні. Рівночасно складаємо горячу подяку Вп. паням в Комітету допомоги політ. вязням за всі старання і труди, які поносили в часі нашого вязнення на протязі шість і пів місяця; як рівнож всім Вп. громадянам, які спішили з жертвами.

В Тернополі дня 18. VIII. 923

Колодій Франц, Василишин Остап,
361 *Лукасевич Володимир.* 1-1

Платіть партійний податок!!! Присилайте на адресу! „Краєвий Союз Кредитовий" у Львові, Ринок 10., вкл. кн. ч. 5.000. Жертводавці повище 5000 мп. будуть оголошені поіменно!!

Дописи з краю.

Козівщина.

Сьогорічне літо зазначилося поважним кроком вперед в просвітно-культурному житю Козівщини.

Цього літа завела філія в себе посаду сталого люстратора-організатора (покликано на цю посаду зльокавтованого судового урядника п. Василя Чаплю), який в дуже великій мірі причинився до піднесення культурно-просвітнього рівня повіту.

25. VI. ц. р. улаштував виділ філії у формі загальних зборів просвітню анкету, в якій взяло участь більше сотки діяльнійших одиниць з позіту і ухвалено між иншим: 1) візвати всі читальні до оснування комітетів Рідної Школи, 2) зреорганізувати читальняні бібліотеки, 3) приєднувати при всякій нагоді нових членів для читальні і матірного товариства, 4) наладнати по селах відносини між партіями молодих і старих, багатших і біднійших і т. д.

По всіх майже читальнях переведено цього літа загальні збори при участи делєгатів філії, а добре дібрані читальняні виділи пішли на стрічу намірам філії. Скількість членів по читальнях виносить тепер від 100—300 і більше.

В декотрих селах праця читалень увінчалася гарними реальними успіхами: В Плаучі великій докінчується будову великого Народнього Дому; в Слободі золотій відреставрировано знищений в часі війни читальняний будинок; те саме зроблено в Крив'м; в Олесині і в Козівці приступлено до будови читалень.

По читальнях відбуто ряд аматорських вистав. В Козовій було улаштовано під головним проводом п. І. Питля виставу „Невольник", „Свекруха", „Тато на заручинах", „Бувальщина" і Шевченківський концерт, на якому особливо попи-салася польська поліція, відбираючи голос референтови і розбиваючи виставу „Велнкий день" Р. Купчинського.

В Слободі золотій відсвяткувано торжественно концертом Шевченківський день і відіграно песу „Мартин Боруля" і „Жидівка вихрестка".

В Олесині відіграно „Наталку Полтавку", „Кару совісти" і „Пан писар". Гарно дібраний виділ Олесинської читальні з п. Василем Дяковим на чолі сповняє свої обовязки дуже щиро.

В Глинній відіграно 12. VII. „Невольника". На виставу явилося багато представників з читалень поблизьких сіл як Плауча велика, Плауча мала, Золочівка, Каплинці і т. д. Вистава причинилася в значній мірі до отверезіння многих ще приклонників москвофільства в Глинній.

В Козівці відіграно з дуже гарним успіхом „Невольника".

Читальня „Просвіти" в Кривім, яка цього року відсеяткувала вдалим концертом Шевченкові роковини, відбула дня 12. VIII. при великім здвизі народу посвячення читальняного будинку. Перед посвяченням відбулась в церкві поминальна панахида за полеглих борців за волю України, на якій о. Іван Гнатів виголосив гарячу промову. Вечером відіграв аматорський гурток песу „Пан писар".

На загал в більшости читалень помітно живу й успішну діяльність, а лиш у кількох читальнях панує ще застій; на них зверне пильнійшу увагу виділ філії в надходячу осінь.

Причину цього, що не всі ще постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторітетом, ніж багнет чужого жандарма.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Доповняючі вписи до 5 клясової школи У. П. Т. ім. Кн. Льва на Личакові відбудуться дня 29. 30. і 31. серпня с. р. рано від 10—12, пополудне від год. 4—6, у власнім будинку шкільнім при вул. Крупівській ч. 15. — Управа Школи. 367

Шкільний рік на Жіночих семинарійних Курсах Кружка У. П. Т. в Тернополі розпічнеться торжественним Богослуженням в парохіяльній Церкві на дни 3. вересня 1923. р. о 8 годині рано. Вписи на курси I—IV будуть переводитися в днях 31. серпня і 1. вересня від 8. год. рано. В тім самім часі будуть відбуватися вступні іспити на I. курс та поправки. Вступні іспити на курси II—IV будуть дня 3. вересня о год. 10. перед полуднем. Висоту іспитових такс, виписового та місячної оплати подасться при зголошенню в управі курсів. — Управа курсів. 370 1—2

Управа дівочої гімназії з правом приватности і Управа жіночих семинарійних курсів Кружка У. П. Т. в Тернополі повідомляють отсим всіх громадян, яких діти ходять до одної з тих шкіл що в дни 2. вересня о год. 11. перед полуднем відбудеться в помішенню жіночих семинарійних курсів спільна конференція обох Управ з родичами (опікунами). На денному порядку важні педагогічні та економічні справи. Присутність всіх родичів (опікунів) обовязкова. — Управа дівочої гімназії У. П. Т. Управа жіночих семинарійних курсів У. П. Т. 369 1—2

„Позір Тернопільці!" Пригадується товаришам, котрі здали матуру 1913 р. в українській гімназії в Тернополи, що товариський Зїзд (оба відділи) відбудеться дня 29. серпня с. р. в будинку гімназійним в Тернополі. — О. Гнатів, Городиський, Д-р Керничний, Молчко. 368 2-4

Дрібні оголошення.

ПРОФЕСОР ГІМН. прийме ученика з вищої гімназії на помешкання за провізиту. Зголошення Тереси 22|I. 353 1—1

ПОТРІБНО інструктора (-ки) від 1. IX на цілий рік до 3 дівчат (дві з народної одна з виділової). Зголошення з условіями на адресу о. А. Навроцький, Викторів—Галич. 360 1—2

ДВОХ академіків (Німців) пошукує комнати або відповідного приміщення за готівку або лекції з середних шкіл або англійського і німецького. Зголошення: І. Гентінг, Пивнична к. Нового Санча. 336

КІЛЬКОХ учеників прийму на харч з помешканням. Цанхова, вул. Потоцького 102. 299 3—3

ІНСТРУКТОРА пошукується до чотирох учеників з 3 кл. гімн. Зголошення з условіями Манастирець—Комарно Іван Байцар. Платня після умови. 359 2—3

ПОТРІБНО інструктора до 2 учнів з IV. кл. гімн. Зголошення з условіями слати до о. Віктора Ковчила, Лукове п. Ліско. 352 2—3

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

АДВОКАТ

Д-р СТЕПАН БАРАН

301 **в ТЕРНОПОЛІ** 4 6

переніс свою канцелярію з 15 серпня ц. р. з готелю **Адлера** до дому **п. Дмитровського при вул. ТАРНОВСЬКОГО ч. 6 в Тернополі** (недалеко повітового суду).

ДО ПРОДАЖІ

в цілости новий віз, півшорни, 5-зубний культиватор плуг і бороні.

Відомість **МАҐАЗИН ОРУЖЖЯ СТ. КОПЧИНЬСКІ, ЛЬВІВ**

362 **Пл. Бернадинська 3.** 1—2

ПЕРЛЯКИ-ЖАСПРИ

Вальці, Каміння, Турбіни, Трансмісії, Паси, Газу, по дешевих цінах зі складів поручає „ПІЛЬОТ" ЛЬВІВ, вул. Баторія 4.

356а) 1—20

Позір! Вуголь дорожіє!

Хто незазмотрився ще на зиму хай замовить собі в

ТОРГОВЕЛЬНІМ БЮРІ

ЛЬВІВ, КОХАНОВСЬКОГО 5.

364 **Нашим Інституціям опуст.** 1—3

На продаж по оказійній цінї:

складані крісла	**340 штук**
столи складані	**6 „**
лавок	**10 „**
лежанів	**10 „**

Відомість **„ТОРГОВЕЛЬНО-КОМІСОВЕ БЮРО", ЛЬВІВ, КОХАНОВСЬКОГО 5.**

365 1—

ВИЙШЛИ З ДРУКУ НОВІ ПРАЦІ

Проф. ІВАНА ОГІЄНКА:

1) Вечірня, Рання та Часослов українською мовою 20.000 мп. 2) Літургія українською: мов. 12.000 м. 3) Наглядна таблиця милозвучности української мови 2500 мп. 4) Наглядна таблиця українського правописи 2500 мп. 5) Наглядна таблиця знаків розділових 2500 мп.

Набувати по книгарнях або від автора

298 **ВИННИКИ коло ЛЬВОВА.** 3—5

ЦЕМЕНТ портляндський

першорядної якости лише вагоново, сейчасова достава „ПІЛЬОТ", Львів

201 Баторого 4. 0—20

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів Ринок ч. 10

Ч. 115 (9.996). Львів, пятниця 24. серпня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не вертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 45000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Чехії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 70.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 100 лей, Болгарії 60 левів, Австрії 70000 кр. Зміна адреси 3000 кр.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 2.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 23. серпня 1923.

В справі Повітових Народніх Зїздів!

(*мс.*) Віднова організаційного апарату на повітах—найближше завдання, яке поставив собі новий Народній Комітет. Потребу сього давно відчувається. Кожда акція, яку проводжено в останніх роках, шкутильгувала головним чином саме через недомагання політичної організації на повітах.

Управ політичних організацій на повітах не відновлювано від початків війни. За час війни богато організаторів повмирало, другі опинилися на еміграції, треті попереносилися в другі повіти.

Про скликання збору політичної організації—годі було й думати в рр. 1919—22.

Організаційний апарат на місцях доводилося в богатьох випадках імпровізувати. Це некорисно відбивалося на політичному життю повіта, бо іменовані з гори організатори, не все вміли здобутися на сміливість у своїх виступах; бракувало їм певности себе, яку дає вибір відповідним колєктивом.

Коли тепер є яка така свобода рухів на політичному полі, мусимо негайно використати її для переведення солідної політичної організації на повітах. В пятьох повітах скликано вже Народні Зїзди, вибрано нові управи, намічено програму діяльности. У вересні та жовтни за їх приміром мусять пійти другі повіти. Кождий повіт мусить мати свій Повітовий Народній Комітет, повітову політичну управу, яка до праці на поодиноких царинах національного життя в повіті запрягла би всі активні одиниці, розробивши докладно плян діяльности в центрі і на місцях. В першу чергу Повітовий Народній Комітет повинен перевести організацію по селах, відповідно вихісновуючи місцеві сили та умовини. Краєвий центр—Народній Комітет не має докладного реєстру членів трудової партії.

Власне через недостачу правильно налаштованого організаційного апарату на місцях—годі було в роках повного безправства перевести такий реєстр. Тому в якій акції не можна було точно обчислити, в яких розмірах повести її, бо невідомо було, які сили є до диспозиції.

Мало в котрому повітовому центрі була людина, яка в тяжких останніх роках мала бодай приблизно повний обрав повіту, підтримуючи контакт зі селами.

Тому повітові управи повинні негайно перевести реєстрацію членів партії в повіті.

Новий організаційний статут Української Народньої Трудової Партії доручає дуже відповідальне завдання Податкової Комісії (з 4 членів) при Повітових Народніх Комітетах. Богато повітів робить нам у нас о недостачу фондів. Публікація нарікає на малий обсяг „Діла" і „Свободи", домагаються видавання політично-економічного журналу, в якому обговорювано би актуальні питання, популяризовано би партійну ідеологію і т. д., селяне домагаються видавання політичних брошур. Всі ці нарікання і вимоги — зовсім слушні. Все це необхідне. Одначе без фондів — і то великих фондів — нічого тут не вдіється.

Як що широкі круги наших читачів вглянули би ближше, серед яких важких умовин доводиться видавати і редагувати „Діло" і „Свободу", певно були би дуже здержливі у своїх докорах.

Потрібні фонди можемо розлобути тільки via Повітові Народні Комітети від членів Трудової Партії. Маткість Податкових Комісій і жертволюбивість членів — єдино вони можуть заповнити порожнечу Народнього Комітету — і таким чином дати змогу Народньому Комітетови виконати всі вимоги моменту.

Тому наші дячі по повітах повинні негайно взятися за відготування Повітових Народніх Зїздів. По інструкції та інформації в справі скликування Зїздів звертатися до Редакції нашого часопису.

Платіть партійний податок!!! Пересилайте на адрес!! „Краєвий Союз Кредитовий" у Львові, Ринок 10., вкл. ім. ч. 5.000. Жертводавці поміщені 5010 мп. будуть оголошені поіменно!!

ТЕЛЄҐРАМИ. П. А. Т.

Рада Союза Народів.

Женева, ШАТ. Рада Союза Народів збереться 30. ц. м. під проводом бар. Іші на 26. сесію, що триватиме цілий вересень. Перше засідання присвятиться справам, що є в звязи зі зборами Союза Народів, які починаються 7. вересня.

Бельґійська відповідь.

Брукселя. Бельґійську відповідь на англійську ноту перешлеться в четвер французькому правительству, а з кінцем цього тижня до Льондона.

Хорватський сепаратистичний рух.

Прага. Ч. П. Б. звідомляє з Загреба, що посли хорватської републиканської мужицької партії рішили наслідком безуспішних досі спроб порозуміння зірвати взаємини з Білгородом й дати Радічеви повновласть почати акцію за границею для здійснення своїх сепаратистичних стремлінь.

Французька відповідь.

Париж. Французька відповідь на англійську ноту з 11. ц. м. обговорює репараційні переговори. Поруря окуповано тому, щоби здобути застав і зробити пресію на спротив Німеччини. Пасивний спротив зорганізував Берлін. Штреземан признався, що був у взаєминах з бюром, яке зорганізував німецький уряд в Гамбурґу і Вестфалії. Колиб устав пасивний опір, змінився би характер окупації, а саме при прогресивній евакуації окупованої території відповідно до сплат. Франція не має в окупації ніяких політичних ні анексіоністичних цілей. Німеччина є в силі заплатити що винна, лише від неї залежить опорожнення Поруря. Як примір подає Пуанкаре Австрію, вказуючи як скоро держава може піднестися, коли цього бажає. Франція не заплатить своїх довгів Англії й Америці, поки не одержить від Німеччини заплат репараційних коштів. Систему сплати, пропоновану Францією, можна змінити. Пропоноване Англією і Німеччиною розглянення платної здібности Німеччини міжнародньою комісією знатоків Франція відкидає, бо згідно з версайльським договором має на це право лише репараційна комісія.

Франція бажає переговорів.

Відень. „Н. Фр. Пр." з Парижа: 21. ц. м. веч. на Кє д' Орзе заявили журналістам, що французьке правительство має тепер на оці передвсім переговори з англійським правительством і радо бачило би всі пропозиції, в справі реп. питання, представлені інтересованими державами, не виключаючи і Німеччини.

Справа визнання грецького правительства.

Льондон. Англійське правительство в офіціяльній ноті заявляє, що визнає грецьке правительство, коли війде в життя грецька конституція і коли усталиться правительство, оперте на загальним голосуванню.

Пасіч їде до Парижа.

Відень. По звідомленням білгородської „Трібуни" з Парижа, сподіються там приїзду Пасіча. Він буде конферувати з Пуанкаре.

Бенеш їде до Риму.

Прага. „Трібуна": Бенеш поїде до Риму, де конферуватиме з Муссоліні в справі Мадярщини і Болгарії.

Мирові голоси Франції.

На протязі війни чути було вряди-годи голоси в Німеччині, що головним її ворогом є не Франція, а Англія. Німеччина не без підставки ввела тоді у себе відзнаки з надписом: „Gott strafe England". Франція *була природним ворогом* і війна поотри неї самозрозумілою. Виступ Англії на боці Франції вважала Німеччина чимсь у роді зрадницького заговору.

Згадка про це виринає дуже живо при читанню нинішної французької преси. Зі здивуванням находите там різкійші, більше обурені голоси на адресу Англії ніж Німеччини. Англія зробила Франції ту саму несподіванку, що при вибуху війни Німеччині. Той, кого вважаємо своїм союзником або бодай невтрально-прихильним — прокидає в нас більше злоби, ніж наш явний ворог, коли нежданно переходить на бік порогів. Останні французькі статті є надихані такою злобою до Англії, якій докоряють різкою зміною союзницького фронту. Чуємо, що, хто зна, чи не лекше було би порозумітись з Німеччивою, якщо зміна уряду є справжньою і має на меті також порозуміння.

Преса, *що висловлює погляди* французького міністерства закордонних справ пробує засувати пункти французько-німецького непорозуміння у теперішній стадії. Першим таким пунктом є справа пасивного опору в Рурі. Пуанкаре повтаряв чимало разів, що переговорів не можна вести зі зброєю в руках. Одночасно ствердив сумний факт, що „обі ворожі сторони стоять від трьох місяців перед цією скелею і бачать з одного та другого боку, що вона є непроломна. А коли приглянутись їй блище, тоді можна доглянути вигідну стежку довкола цього велита, якого можна обійти довкола". Одначе питання про те: як обійти цю заваду доторкає дуже вразливого пункту т. зв. державно-національного престіжу. Розвязку цього пункту можна би полагодити в цей спосіб, що Німеччина стримує всі свої прикази дотично рурського опору на час ведення переговорів а Франція зобовязується тоді не вмішуватись в громадянське життя німецької території. Це була би форма звичайного воєнного перемиря.

Другий пункт непорозуміння, менше формальний, це справа гарантій, яких Франція домагається в заміну за звільнення рурської території. В цьому питанню французька преса зверталася з обуренням против твердження англійської ноти, буцім-то Франція хоче держати військовою силою вугольний терен аж до одержання останньої сплати довгів себто... 1953 року! Французький уряд повторяв і повторяє ще раз, що він домагається тільки моральних гарантій. Якщо Німеччина змобілізує свою промисловість з метою сплати довгів і видасть папері, які матимуть сильне матеріяльне забезпечення, так, що їх прийматиме світова біржа, тоді що „символічну" сплату Франція прийме як „дійсну". Німеччина мусить подбати про те, щоби французький народ повірив в її добру волю до порозуміння.

Курс грошей.

Львів, 22. серпня. Дол. амер 269.000—271.000, дрібні 267.000—268.000, дол. канад. 240.000—243.000, дрібні 237.000—240.000, німецькі марки 50 і 100 0·10—0·11, 10-тис. 0·13—0.15., стар. еміс. 6.50—8.—, сотки стар. еміс. 1·50—1·80 леї 1060—1010, дрібні 1020-1050, к. чеські 7800—8000, дрібні 7700—7900. Австр. тис. нов. емісії 14000—14500, стар. еміс. 8000—8500, сотки стар. еміс. за тис. 12.000—14, дрібні й 10 за тис. 10—12.000, австр. штемпл. 390—392, австр. перечати 393—395, Франки франц. 14500—15000, фунти стерл. 1150000—1150000 франки швайц. 46.000—47.000.

Золото: 20 кор. 1130000—1150000 20 фран. 980.000—1,030.000 20 мар. 1,250.000—1,300.000, 10 руб. 1,380000—1,400.000, дол. 280—285000.

Срібло Кор. австр. 1880—19000, 5 кор. 94000—98.000, фльор. 47000—48000, рублі 77000—79000, копійки за 1 рубель 40000—44000, лє. 16500—17000.

Цюріх 22. серпня. Берлін 0·000110 Голяндія 217·75, Нью Йорк 553.00 Льондон 25.17, Париж 31.55, Медіолян 23.72, Прага 16.17 1/2, Будапешт 0.03¼, Букарешт 2.55 Бельград 5.77½, Софія 4.75, Варшава 0.022 4, Відень 0.007⅞, Австрійські штемпл. 0.0078.

Пуанкаре у своїй останній промові, виголошеній у місті Шарльвіль, боронив Францію рішуче перед докорами щодо її імперіялізму. Сучасна демократично-республиканська Франція не має нічо спільного з тінями Людовика XIV та Наполеона. Вона бажає тільки мира, та цей мир мусить бути збудований на ґрунті версайльського договору.

Мирові спроби Німеччини.

Новий німецький кабінет, а радше: його голова, новий канцлер, робить новажні спроби, щоби в найліпшим важким становищі найти шлях для полагодження двох негайних справ: втихомирення суспільности і Франції. Треба було щойно економічної катастрофи, яка заповідала соціяльну революцію, щоби самозберігаючий інстинкт німецької нації дав вислів менш-більш повній солідарности з особою нового Голови Уряду. Новий кабінет має за собою дві третині парляментської палати. В цім солідарнім фронті є зведені такі суперечні партії як католицький центр і соціялдемократи. Це є солідарність в обличчю економічної руїни держави: повіря до позапартійного, наскрізь ділового кабінету.

Перші заходи нового уряду мали на меті стримати божевільний упадок валюти. Нові податкові закони, негайно затверджені і введені в життя, зміцнили банкротуючу державну касу. Купці і купуючі зупинились як стій у первовім танцю ціни та товарів, чекаючи на перші ознаки тимчасової рівноваги. Податкові закони і закон про заробітну плату основану на постійній вартости принесли зі собою нові потрясення суспільного організму, необхідні в такі моменти. Коли тільки брутальні засоби уряду можуть відвернути небезпеку багато поважнішу: можливої революції.

Всі спроби внутрішної реорганізації мають на оці підготовлення ґрунту до зовнішнього виступу нового уряду. Уряд Штреземана хоче сперти дохар, що він має найкращу волю дійти до порозуміння з Францією. Санація захитаних фінансів і енергійне становище проти всіх внзрхічних намірів з боку партій, що бажали би революції — є першими ознаками цієї доброї волі. Всупереч сподіванням, державна німецька політика не йде нині по лінії повної солідарности з Англією. Симпатії Англії та Америки для Німеччини вводили на хибний шлях попередній кабінет Куна, який чекав на їх реальну поміч і продовжував стан пропаґандивної політики, без власної ясної провідної думки. Штреземан розуміє, що Німеччина не в силі вдержатись формальними заявами симпатій і не може вдоволитися невтральністю англійських та американських глядачів, які можуть чекати на наслідки французько-німецького змагання.

Та одночасно Штреземан явно не зрікається дотеперішньої тактики Німеччини в Руґі, поки не побачить, чи порозуміння є можливе. Він має нелегке завдання: найти перехід від принципіяльного становища, за яким стоїть ціле громадянство, до практичного, за яким лежать усі труднощі залишені у спадщині дотеперішньою німецькою політикою.

Огляд світових подій.

Еспанія вище.

Як доносять із Мадриту, шеф генерального штабу ґен. Вайлєр відбув з еспанським президентом ради міністрів, що вернув з Марокка, нараду, на якій рішено видати воєнні заряджения, як сього вимагає теперішнє положення. Різні гарнізони дістали приказ вислати до Мелілі військові відділи.

За російських емігрантів.

На днях скінчилася боротьба між англійськими і німецькими корабельними фірмами за російських емігрантів. Німеччина хотіла сконцентрувати російську еміґрацію в німецьких пристанях, натискаючи в тім напрямі на совіти, а Англія опиралася при Данцігу, не хотячи з конкуренційних мотивів допустити Німеччину до опанування російської еміґрації. Совіти вибрали компромісову дорогу, вдоволяючи Німців тим, що еміґрація не піде через Данціг, а Англійців тим, що оминаючи німецькі порти — вибрали Одессу за вихідну точку.

Союз Нарід'в.

З Женеви доносять, що Союз Народів збереться на засіданні 3. вересня ц. р. Покищо переговорюють щодо вибору председника. Кандидатами мають бути чеський міністер заграничних справ д-р Бенеш і председник швайцарської союзної ради Мотта.

Евхаристичний конґрес.

В Загребі відкрито дня 21. ц. м. евхаристичний конгрес в присутности папського нунція Пелєґрінетті як представника Ватикану і міністра віроісповідань Яніша як представника югославянського уряду.

Скрутне положення Данціґу.

На засіданню данцігського сенату полагоджено справу новоданцігської валюти. Покищо мають бути видані золоті бони, щоби призвичаїти населення до нової валюти, яка буде оперта на англійських фунтах. Тимчасом уряд приступить до утворення емісійного банку. Має бути зібраний фонд у висоті пів мільона фунтів стерлінгів як підстава для майбутньої валюти.

Хаос, який повстав наслідком обчислення зарібків у золотій валюті, зростає з дня на день. Промисл тютюновий, машиновий, графічний і багато инших стоять перед упадком. Перехід від обчислення зарібків в паперових марках до означування роботизни в золоті був такий наглий, що промислови годі тепер роздобути в німецькій валюті сум, потрібних до виплат. Друкування грошей не йде рівнобіжно зі зростаючим запотребуванням готівки.

Денна плата портового робітника виносить з днем 21. ц. м. 6,200.000 німецьких марок.

Німецькі справи.

В справі стабілізації німецької марки.

Уряд німецької держави вирішив принціпіяльні економічні заряджения, які в порозумінню з партійними провідниками будуть оголошені шляхом розпорядку. Уряд рішився запобігти розкладови економічного життя всіми способами, які лише має до розпорядимости. Перш усього буде старатись устабілізувати курс німецької марки. Задля цього уряд хоче зібрати девізовий фонд у висоті 300 до 500 мільонів золотих марок. Фонд буде ужитий на інтервенцію, щоби цим робом осягнути бодай релятивну стабілізацію гроша. В тій справі уряд переговорює з великими промисловцями і представниками торговельних і рільничих банків. Великий промисл вже згодився дати позичку урядови.

Дальше уряд має видати відозву до німецького громадянства, в якій вкаже на конечність співділання та зажадає добровільної віддачі девізових запасів на сю ціль. Як би відозва не дала бажаних успіхів, уряд приступить до примусової реквізиції. Кождий власник девіз буде приневолений під присягою зізнати, кілько має девіз, які зрештою втратить в касен державного скарбу. Уряд виходить в тій справі із заложення, що девізи не можуть служити до збогачення одиниць, але належаться державі.

Председник державного банку Гавенштайн одержав ухвалу кабінетної ради відносно фінансової політики. Як що не приноровиться до цеї ухвали, буде приневолений уступити.

Комуністичні спроби.

У фабриці Манкмана в Дуісбурзі збунтувалися робітники. В поодиноких відділах утворились комуністичні ради, що рішили відобрати владу теперішним керманичам і заступити їх окремим виділом, що мав би управляти фабрикою. Щоб акцію поширити, рішено утворити в Дуісбурзі комуністичну централю.

Культурний упадок.

Союз монахійських видавців оголосив комунікат, що видавці з огляду на величезні кошти мусять занехати видавання книжок і газет. З днем 21. ц. м. перестало виходити 16 монахійських газет.

Німецькі гроші.

Денна продукція банкнотів виносить з днем 21. ц. м. 22 біліони марок, а з кінцем тижня дійде до 60 біліонів. Ще протягом сього тижня будуть пущені в обіг 100-мільонові банкноти.

Міністер фінансів постановив пустити в обіг металеві гроші по 100, 200 і 500 тисяч марок.

Д-р І. СВЄНЦІЦКИЙ.

На вічну память — В. Ягічу.

I.

В кожній царині науки діється те саме, що й у звичайному особово-родинному, чи там національно-державному житті. Одні, що тільки підростають, дістають все готове; другі стараються на себе і на свій рід; инші призбирують цеяких запасів і на будуче, щоби мати на чорну годину; і так живуть роками-родами. Аж на кінець прийде такий, що своєю витревалістю, роботичістю, дбайливістю, енергією, повагою, розсудком, тактом і иншими творчими прикметами свого єства обєднає весь великий рід свій із дальшою і ближшою своїною, цупким ланцюхом добре понятого спільного інтересу, себто розсудочними почування миродової любови — життєвого рахунку. Забравши власть у свому родові в руки, він не для самовластя, а прямо по внутрішній необхідности поширення своєкорисної життєвої діяльности, сміливо потягне за тривкіший звязок усього свойого роду із сусідами, очевидно з увагою на користь цього своїм. Зовсім природно, що такого скоро визнають свої й чужі за видимого представника великого, поважного, заможного, добре загосподарованого роду і признають його за законного князя-владику. Очевидно, з такому випадкови не обійдеться без деяких неособливо голосних протестів, а навіть палатних революцій. Але володіючого князя, а до того доброго господаря, що вспів побудувати таки добрий оборонний замок, не так то легко висадити а його владичого престола. Тим тяжче вчинити це в царині науки, де всі можливі протести, закиди і революції наперед можна добачити багато знаючими очима творчого духа...

Пізнати — це значить побідити!

II.

Славянство втратило недавно такого владику, що довгі літа засідав вище всіх престолів — маленьких, великих і найбільшого в невеличкому приземеллю віденського університету за простим столом славянознавчого семінаря. Ягіча годі було застати не в праці, хіба в часі обіду до нього було зайти. Але ваша поява була вже приводом для нього до цілого ряду аналітичних і синтетичних ассоціяцій, що могли і гостя инколи втомити, коли він ще не вспів добре напрактикуватись як челядник під рукою якого доброго підмайстра. А семінар славянської фільольоґії, зразково для всіх університетів, створив Ягіч сам власними заходами, коли його покликали 1886 року на місце Мікльошича до Відня. Отсе була та легко доступна для всіх, та проте непереможна твердиня, перед якою були ніщо — і Цетинье Микити Чорногорського і Любляна, і Софія, і Белград, і Прага, і Вавель, та самі Москва і Санкт Петербург.

В кабінеті семінарійному, обставленому шафами з книжками, за столом — над пергаменними рукописами кудрявої глаголиці і поважної кирилиці X—XII в., з великими словниками грецької мови старого і нового заповіту та старослявянської мови, серед різномантних текстів грецьких і латинських V—X вв. заставали ви найвизначнішого вчителя-славинознавця і славянина-працівника в области порівняної фільольоґії. Дуже часто бував він не один, а в товаристві одного — й двох, теж не молодих, але значно молодших за нього, своїх співробітників у царині національних дисциплін, що на основах рівности у співпраці — в дійсности були його близькими і найвежливішими в дану хвилину учнями. Імена їх найде кождий в 40-ка томовій літописі Ягіча „Archiv für slavische Philologie", від 1876 року починаючи.

В семінарі панували звичаї славянського патріярхату-родової задруги. Всі виконували волю і приклад вчителя — вчилися, працювали, багато читали. Бували однако і в цій домівці наукової праці спроби протесту, та навіть заколоту — з приводу питання про Македонців, Босанців, Русских і Українців, розуміється не обективно-наукового змісту, тільки на особисто-партійному підкладови між слухачами. Побідником вийшов Вчитель, що ясно передбачив льогічний, отже природний розвиток розділених життям мов національно однокровних племен і їх паростів. Існує і по сьогодні та існуватиме навіть — хоч би наперекір зовнішньому утискови державному — мова і культура Македонців, Босанців, поодиноких племен руських і українських, бо такий вже закон культурно-національного розчленування та розросту людства. Воно постійно з одного кінця обєднується в міжнародному — а з другого кінця розпорошується на творчі первістки в особово-одиничному.

Не говорити вже про завзяті спори націоналістів усіх славянських народів, племен і родів, що в молодечій запальчивости переносили їх поза стіни славянського семинара та продовжували отсі спори в різних дружбах, савезах, содружествах, єднотах, аржешенях, товариствах, обществах і товариствах по студентських кавярнях і пивних. Але сам Вчитель умів з них видістати великий хосен для своїх учнів, встановляючи з поміж старших студентів славянознавства лекторів славянських національних мов. Непримиримі противники мусіли повчитись нераз і ненависної їм мови свинопасів, та зрозуміти, що в житгю часто буває таке чудо: „сьогодні — свині пасу, завтра царюю", особливо коли хто з них сам царя в голові мав, та коли вони дожили подій останньої доби.

З окупованого терену.

Французька окупаційна влада арештувала дня 20. ц. м. гуртом Німців під замітом саботажі. Обвинувачують їх, що хотіли висадити залізничу лінію на границі окупованої території.

Саботажиста Гіргеса засуджено на смерть. Кару цю перемінено опісля на досмертну тюрму і засудженого вислано до Каєн в полудневій Америці.

Окупаційна влада обсадила заліану гуту Геш. Робітники на знак протесту зорганізували 24-годинний страйк.

Сучасна міжнародня політика Польщі в німецькому освітленню.

Член німецького парламенту проф. д-р Герч, обговорюючи в „Н. Фр. Прессе" політичну конфігурацію, яка витворилася тепер на Сході Европи, згадав між иншим і про Польщу, при чому ствердив, що польська дипльоматія не може останніми часами похвалитися ніякими успіхами на поли міжнародньої політики.

„Минув уже рік від генуенської конференції — читаємо там. — Польща сподівалася тоді, що остаточно усталить свое становище, стаючи на грунті польсько-французького союза, рижського трактату, порозуміння з малою антантою та спільности інтересів з балтійськими державами. „Підйом польського престіжу надає Варшаві характер центральної точки, довкола якої групуються інтереси балтійських держав" — от що писала тоді польська преса. Балтійський союз з Фінляндією або без неї і зближення до Швеції а перш за все опертя о Польщу, нитки з Гельзінгфорсу через Варшаву до Штокгольму, нитки з Варшави до Малої антанти, окруження і відокремлення Литви, відрізання Німеччини від Росії і на відворіт — а все те під протекторатом і при допомозі Франції — так зарисовувалася ситуація і такі були надії весною 1922. р.

В Льозанні заключила Польща з Туреччиною окремий договір, не дивлячись на те, що в конференції не приймала участи. Цей договір не має ваги для Туреччини, а можна його порівнати з польсько-турецькими комбінаціями з 1767. або 1790|91 років. Польща, яка борється з внутрішними трудношами, розпирана імперіялістичними забаганками хоче показати, що вона може заключувати союзи: по союзі з Румунією, договір з Туреччиною.

Польщі не було в Ризі, де обговорювано ідею балтійського союза. Польща не розвязала квестії Яворини, її відношення до Чехословаччини напружене, не брала участи в конференції в Сіная, хоч неофіціяльно був там присутний бувший посол в Празі Еразм Пільц, підпомаганий французьким сенатором Жувенелем. Польща не увійшла до Малої антанти, не дістане заступництва в Раді Союза Народів, о яке там завзято старається, це місце припаде Малій антанті, а займе його її представник Бенеш. Польща в Союзі Народів є тільки формальною співробітницею, в дійсности виступає там заєдно, як не виявилося в справі Данціга, дотично якого усі її претенсії відкинуто — в характері прошака або обвинуваченого. І тому Польща не могла виконати французьких домагань, хоча спеціяльно в тій ціли вислано до Варшави Фоша. Французькі заходи над доведенням до союза поміж Польщею і Чехословаччиною не повелись. Подорожі Фоша і Ле Ронда, які а Варшави направлялися до ріжних важних центрів східньополудневої Европи, не принесли Франції ніякого успіху: не підняли там французького престіжу — а у падок Пілсудского не є для Парижа побідою.

В червни конферували в Ризі Фінляндія, Естонія, Лотва і Литва. Практично і та конференція не довела до нічого: ідея балтійського союза на основі варшавського договору, отже при співучасти Польщі, сталася неможливою до зреалізування з причини литовського питання. Крім цього авантурниче становище Польщі у відношенню до Німеччини і Росії, віддалює балтійські держави від тої ідеї ще більше. Вони знають, що на випадок нового конфлікту в середущій Европі, Польща стане по однім боці з Францією, але Англія не виступить по стороні Франції і Польщі, а натомісць Росія покине своє дотеперішнє, оборонне становище. Балтійські держави вважають коншахти з Польщею шкідливими для своїх життєвих інтересів. „Автор статті стверджує наприкінці, що міжнародня політика держав Східньої Европи не може бути узгіднена з політикою Польщі, а тим менше Франції, яка змагає до гегемонії, яка хоче на Сході не тільки вдержати бар'єру поміж Німеччиною і Росією, але навіть хоче керувати Польщею як тараном.

З польських справ.

Перед утворенням емісійного банку.

„Газета Варшавска" подає ряд подробиць про онодішну конференцію міністрів Ліндого, Кухарского і Оссцкого в справі підготування до основання емісійного банку. На найблизшому засіданню польської ради міністрів має Линде зложити звідомлення з цеї конференції, при чому прочитає статут банку. „Газета Варшавска" дементує рівночасно поголоску про конференції міністра Кухарского з французькими фінансовими і державними колами в справі одержання мілярда франків на покриття буджетного недобору.

„Цо было в нс сзт"..

Наші сусіди є незрівнаними майстрами в переніцовуванню своїх цінностей. Яркий зразок того мали ми змогу завважити на відношенню їх до Пілсудского, а отсе можемо провірити що говорили вшехполяки про нинішнього свого „богатера" Галлера в 1914 р... Підчас московської окупації львівські вшехполяки попалили за собою всі мости і станули явно на московську службу доносючи на усіх своїх „родаків" скоро вони не були москофілами. Тоді то поруч „Слова Польского" виходив у Львові деотижневик „Зєднчене" редагований Станіславом Грабским. Між иншим в першому числі того органу находимо таку денунціацію, а в парі з тим і досадну характеристику „генерала брані" Галлєра: „Через цілий час, по виході легіонів зі Львова комендант Галлер виконував поручення австрійської влади дуже совісно. Вже в Рудках почав нагальну австрофільську агітацію, інтригуючи при тому поміж старшинами „легіону", крикливим домаганням платень і чимраз нагальнійшими спробами туманення умів. Взагалі старався він амовити в дружини, що вони є військом і творять легіон підчиненний військовій владі, не дивлючись на те, що ці дружини не зложили іще присяги. Одначе чим більші були його зусилля тим нагляднійшим був противний успіх.

Коли на бенкеті, виданому в честь старшинського корпусу легіонів, виніс Галлєр супроти команданта свящінької залоги тоаст в честь Франца Йосифа І. як „нашого начальнього вождя", не додаючи ні слова про Польщу... запанувала гробова тиша..."

Трохи пізнійше пан Галлєр зрадив цього „начального вождя", за яким так розпинався, але це йому не пошкодило в опінії земляків, які дихали тимже духом, що він...

НОВИНКИ.

— **Чеки почтові розсилаємо з нинішним числом, та просимо П. Т. Передплатників негайно відновляти передплату тому, що маніпуляція чеками треває тепер доволі довго.** — **Просимо отже сейчас висилати гроші, щоби не було перерви у висилці часопису.** — *Адміністрація.*

— *Конфіската.* Попереднє (114) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за один уступ вступної статті п. з. „Сільська інтеліґенція".

— *Дзукарський чартик.* У вчорашній передовиці „Сільська інтеліґенція" в 46 стрічці замісць слова „організація" має бути „інтеліґенція".

— *По американськи.* З Нію-Йорку доносять: Уоружені бандити впали до салі товариства в Детройт, поранили гостей і примусили їх віддати гроші і дорогоцінности на суму 26.000 долярів. По доконанню грабежі бандити відїхали автом. Уладжено погоню, підчас якої приловлено двох бандитів.

— **Арцибашев у Варшаві.** До Варшави приїхав відомий російський письменник Арцибашев, який хоче замешкати в Польші постійно. З того приводу пригадують собі польські газети, що Арцибашев спорідненний „по кондзелі" з Костюшком.

— **Обмеження в ресторанах.** Розпорядком польського комісаря для ощадности Москалевского заведено в ресторанах обмеження в даванню мясних потрав у такий спосіб: по давання мясних потрав буде відбуватися від 1. до 5. години по полудні та від 8 до 12 вечером. Подавати будуть тільки одну мясну страву на особу. Крім того реставратори зобовязалися до можливої ощадности в уживанню цукру. Самозрозуміло, що ця офіціяльна „ощадність" відібється на кишені консументів, які платитимуть солоно за мясо в недозволеним часі та за більшу скількість порцій, а польському комісареви для ощадности дасть фікцію „справжнього" урядування.

— **Самозрозуміла заборона.** Супроти богатьох летунських катастроф, спричинених слабим вишколенням і нездарністю польських літаків, польський міністр військових справ видав заборону виконування акробатичних еволюцій на літаках.

— **Повітники пограничних староствів.** Зі села Кулачина в Снятинщині одержуємо розпучливу допись про боротьбу того нещасного села з всевладними химерами снятинського старости Ташковского і місцевого „ступайки" Унгара. Село мале і вбоге, яке хотіло би за всяку ціну удержати в себе школу, заходиться уже від ряду місяців над уладженням аматорської вистави, якої дохід можнаб ужити на закупно книжок для дітей і опалу для школи. Але пан староста на спілку з п. Унгаром вигадують усе нові причини, щоб недопустити до вистави. Досі уже відкинули вони три подання, а кождого разу був підчеркнений новий мотив відмови.

— **Нове подорожіння часописів.** Усі варшавські часописи піднесли ціни поодиноких примірників на 3.000 мп. а місячну передплату на 100.000 мар. поль.

— **Надзвичайна збіжа.** З Варшави доносять, що Польща має під теперішну пору 8.000 вагонів збіжа з минулого року. Загально припускають, що сьогорічний урожай дасть таку саму надвижку.

— **Спис венерично недужих в Польщі.** Польське міністерство здоровля організує небаром спис венерично хорих. В тій ціли будуть розіслані лікарям відповідні блянкети до виповнення.

— **Катастрофальний вилив.** З Токіо доносять, що підчас останнього виливу на північнім побережу Корей 346 осіб утратило життя а 100 осіб пропало.

— **З домени п. Лісковацького.** Перед кількома роками урядовий комісар Народнього Дому п. Лісковацький отворив бурсу, до якої приняв 7 ремісничих термінаторів. А що нині о „одномишленників" п комісаря трудно, то в принятих до бурси питомців впоюють „русскість" насильно. Буває, що це не поведеться. Тоді вони опинюються на бруку. Так було з двома Волинцями, які належали до пласту, а отсе недавно з 7 термінаторами, які не могли наломитися до „русскости". Згаданих хлопців приняла Українська ремісничо-промислова бурса, яка одначе не розпоряджає ані відповідними фондами ані помішенням. Від 1. вересня приймати

Ягіч, славянознавець і вчитель ніколи не робив ніяких уступок в користь національної гордости своїх слухачів. Пригадати тут найкраще буде його становище до української мови. Так, вона самостійна мова, сліди цієї самостійности сягають до XI. в. — чим він побив Соболевского 1889 р. у „Критических замѣткахъ по исторіи русскаго языка". Але на практиці: „caeterum censeo, linguam literariam et scientificam unam communemque esse Ucraínis ac Russi — russicam".

Або такий випадок. Лектор Українець говорить чисельно зібраним товаришам ex cathedra magistri про одного з найвизначніших письменників України — Квітку. Уважно слухає Ягіч цілі дві години — доклад і дискусію, та закінчує її питанням: „діло її не стільки в числі видань творів, як у скількости проданих на книжному ринкови за увесь час (1834—1902) примірників цих книжок, та у відношенню їх до чисельности українського народу".

Ягіч був неумолимим противником всякої до кінця не додуманої доктрини і безперечно найбільше совісним вчителем нового славянського покоління, якому вів уважно приглядатися до всіх явищ окружаючого життя, щоби самим стати добрими працівниками народними. Зі шляху національного самолюбування і самопевности спроваджував Ягіч своїх учнів на вузку стежину національної самокритики, щоби зробити з поодиноких працівників національної фільольогії добрих співробітників славянознавства, а згодом фільольогічної науки взагалі. Для цього він нераз у своїх спокійних ядерних лекціях, сям і там приперчених иноді їдким сарказмом на адресу непоправних націонал-фільольогів, звертав увагу слухачів на вагу не так надрукованої скількости, як скоріше виявленої якости в невеличкому дослідови. Він добре памятав ці згірдні слова Гердера про велику а недійну корову славянську і тимто старався за якнайширші звязки своєї обширної науки славянознавства з індо-европейською лінгвістикою і фільольогією в найширшому розумінню цього слова. А виконував він це у своїм знаменитому „Архиві славянської фільольогії", де рік річно появлялися і кращі праці українознавців та українських славянознавців — Калужняцького, Верхратського, Ганкевича, Стоцького, Коцесси, Франка. „Архивом" своїм перекинув Ягіч великанський, по майстерному збудований, ланцюговий міст між фільольогічними працями національних працівників поодиноких славянських народів, та славянознавством взагалі й індо-европейською фільольогією зокрема.

(Докінчення буде.)

ВСІ ШКІЛЬНІ КНИЖКИ має на складі Книгарня Ставропігійського Інституту в віднаймі 368 УКРАЇНСЬКОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ТОВАРИСТВА, ЛЬВІВ, РУСЬКА ч. 3. 1—3

муть до бурси Народнього Дому тільки „птенців", за яких русскість заручать родичі, або кревні...

— **Ількіа процесується.** Нам пишуть: По голосним вічу в с. Трудовачи, пов. Золочів, на якім „ксьонда" Ільків „погубив патинки" і опльований, обкиданий гнилими яйцями мусів втікати під охороною польських жандармів і таїної поліції, ще не спокійно ні в селі ні в околиці. Ільків по вічу пішов до старости в Золочеві і зробив донесення на своїх „вічевиків". Почали жандарми ходити по селі і робити слідство; хруні Цілники і Костів понаговорювали жандармам на цього і того. В наслідок цих донесень і жадання старости та навіть воєводи в Тернополі, відбудеться карна розправа проти 8 Українців, як обвинуваченых прокураторією в Золочеві за підбурювання і намір убиги (!) Ількова. Обвинуваче прокуратор Мали, розправа відбудеться в Золочеві в замку 24. серпня н. р. о 9. год. рано, в І. салі. Обвинувачені між иншими всі інтелігенти з околиці Труловича.

— **З над Збруча.** Минулої неділі напала узброєна ватага з поза Збруча на фільварок ділича Висцинського в Крутилові біля Скалату, стерроризувала мешканців і доконавши грабежі відійшла собі спокійно поза Збруч.

— **І так буває.** Перед львівським судом в секції І. почалася оноді розправа одного львівського інжинірa, проти теж львівської „директорки" школи співу. Пан інжинір, бувший власних дібр, мав собі на улиці Сапіги 4-кімнатне помешкання, яке набув і умеблював ще 1917 р. Але пан інжинір не мав щастя, бо до свого рідного помешкання привів собі стару, підоптану любовницю, яка спісля викинула його з власного помешкання, при чому пан інжинір втратив чотири зуби. На оноділній розправі, яку відрочено, виявилось чимало драстичних моментів з життя тої посварені пари. Між иншим доказано було свідками, що та „школа співу" була собі звичайним публичним домом, якого директорка удільовала „лекції" своїм адораторам на... французький спосіб. Та пані директорка мала колись навіть мужа, але він мусів відійти від неї на Кульпарків. Між иншими через неї позбавив себе життя один заліничий інспектор, який для неї допускався крадіжі.

— **На „Фонд П. з. Вітвіцького"** зложили: Д. Паліїв 3 доляри й кличе проф. В. Кузьмовича у Львові й В. Паліїва в Ужгороді, О. Гординський мп. 50.000 й кличе на довільну квоту: д-ра Ю. Комаринського в Терешві, д-ра О. Охтимовича в Мукачеві, М. Мотильницького в Кошицях, д-ра В. Пежанського і д-ра М. Новаківського в Ужгороді.

— Повітові жіночі товариства! Організуйте сільських інтелігенток до просвітної праці (гл. послідний збіжник „Союза Українок в справі співпраці з „Просвітою") в цілі скликання повітових зїздів та використовуйте нагоду, яку дають просвітно-економічні повітові віча. По інформації для референток та взагалі по всякі дані відносно співпраці „Союза Українок" з „Просвітою" часово звертатися на адресу: М. Струтинська, Львів, вул. Боніфратрів 14|II.

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. нн. 40.000.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр під Дир. Івана Когутяка.

Озеряне. — Саля Сторожі Огневої.

Четвер 23/8 — Воскресення.
Субота 25/8 — Діти Агасфера.
Неділя 26/8 — Об не ходи Грицю.
В второк 28/8 — Чорноморці.
Борщів — Саля Нар. Дому.
Середа 29/8 — Бенефіс оркестри театральної — Запорожський клад. 374 1—4

Оголошення. Приватна українська вчительська семінарія У. П. Т. у Винниках б. Львова відкриває з початком вересня н. р. **перший курс учит. сем. і першу клясу школи вправ.** Вступні іспити відбудуться 2-ого і 4-ого вересня н. р. Зголошення приймає до к-ця серпня н. р. **проф Вол. Калинович, Винники,** Нім. Кольонія 7. О приміщення в приватних мешканнях належить скорше подбати. — УПРАВА. 380 1—3

Виказ жертв вложених в Адміністрації в вересні 1922 р.

„**Р. Ш.**": Кабаровський п. Присівні 1000, д-р Я. Гвоздевич Стрий 2000, Н. Юрій Тьпік 5000, Гр. Мар'яшевський Пачини (збірка) 360, о. Гатібей Міхін 500, Т. Левицький Тарнів 1000, д-р О. Царевич Тарнів 2000, Л. і П. Іваськів Денисів 2000, о. А. Добрянський Ведросянка 800, І. Ілечко Львів 1000, П. Сенота Львів збірка 1200, о. І. Домагевич Ясенів гор. 1000, Ірина Домагевич Ясенів гор. 500, В. Кенащук Луг 1000, М. Волюх Чевниця 1000, П. і А. Філяси 5000, Ст. Шнайдерів Тустановичі 2000, о. Легкун Волківці 2700, д-р І. Гнилий Варшава 1000, І. Смоляк Львів 2000, М. О. Львів 5000, Роздольська Львів 1000, Банчівська Львів 1000 — разом 50887.

Вдова Нестерчукова: М. Бегонос Дрогобич (кам. В. Н.) 1000.

Ремісничі бурси: о. Е. Каммарський Славсько 1000.

Парт. под.: Управа Посадська Рада Львів 1700, о. Б. Бодянський 500, Т. Гоголевський Жидачів 1000, П. Чубатий Львів 2000, о. В. Сенкович Заліпі 1000, П. Чайківський Тарнів 1000, д-р О. Царевич Тарнів 2000, Кміцикевич Тарнів 1000, Т. Левицький Тарнів 1000, В. Кенащук Луг 1000 — разом 12.200.

Інваліди: Уряд павех. Шумів 1200, В. Бокало Борислав 24.000, В. Кенащук Луг 1200, Стрілець У. С. С. 10.000, — разом 38.700.

Різні датки: о. Денкія Хренів 5000.

Дяад. молод.: д-р Шевченко Радехів 5000.

Голод: Шайнфест Львів 200 Лев Посадський Рашів 5000, В. Бокало Борислав 23.500, Кольоніяльний Валіговов 1400, Гадаль упр. шк. Цетуля 5000, село Рожнів 211. 30, Л. і П. Іваськови Денисів 1000, о. Ст. Досюл Коренець 10.000, збірка громади Коренець 14.055, збірка громади Гирова 9.200, збірка громади Ясенів горішн. 15.000, о. І. Домагевич Ясенів горіш. 1000, В. Кенащук Луг 3000, о. Гальчевич Рожанка 5000, громада Сапогова долішн 30.000, З. Костик Тимч 1000, разом 334.455.

Пол видані: Е. Білинський Зараж 1000, І. Гнилий Львів 1000.

Вандалізм: І. Стровський Пикуловичі 1000, В. Денисевич Львів 5.00, Буй Львів 1000, ж. Бапт. ш Львів 7000, Лев Голінатий Львів 2000, М. О. Львів 5000, — разом 26000.

Вписи до Школи Муз. Інституту М. Лисенка у Львові ведуться від 30. VIII до 2. IX. с. р. щодня між 3—6 в канцелярії Т-ва вул. Шашкевича ч. 5. — Наука правильна дня 3. IX. 1923. 349 2-3

„Поміч Тернопільці!" Пригадується товаришки, котрі здали матуру 1913 р. в укр. гімназії в Тернополи, що товариський Зїзд (обз відділів) відбудеться дня 29. серпня с. р. в будинку гімназійним в Тернополі. — О. Гнатів, Городиський, Д-р Кернячний, Молеко. 358 3-4

Присилайте передплату!

Дрібні оголошення.

ДОБРИЙ інструктор (або інструкторка) для повторення, до кінця фер й латини з V-ої кляси гімн. потрібний. Зголошення в Адміністрації під „Добра винагорода". 376 1—2

СОЛІДНОГО ІНСТРУКТОРА на цілий рік до уч. II і V. кл. гімн. пошукує священник близько Львова. Зголошення слати сейчас до редакції „Діла" під „Солідність". 379аі 1—2

ІНСТРУКТОРА, котрий представив би двох учеників до VII. і IV. гімн. польських класс, пошукує парохіяльний уряд Węglówka ad Krosno. Винагорода після умови. 375 1—3

ПРОФЕСОРА до приготування 15 дітей з гімназії і вид. школи на провінцію потрібно. Зголошення з услівями: Сколодра, Львів, Рутовського 17., подстк. уряд. Каса. 378 1—1

ОЖЕНЮСЯ з дівчиною, яка зможе виїхати зі мною до Америки, а має реальність, та не хоче стратити на подорож. Проситься писати листи під Броварей до Адміністрації „Діла". 371 1—2

ІНСТРУКТОРА пошукується до чотирох учеників з 3 кл. гімн. Зголошення з услівями Манастирець—Комарно Іван Вайцар. Платня п'сля умови. 359 3—3

УГОЛЬ, дахівку, нафту, свічки, томасячну доставляє по фабричних цінах Фірма „УНА" Дрогобич, Стрийська 4. 1847-12

БРУТА купує й продає Український Нафтовий Союз, Львів, Осссолінських 6. 269 5—10

ОГОЛОШЕННЯ.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

„Селянської Каси" в Самборі, КООПЕРАТИВИ З ВІДПОВ. УДІЛ. ВІДБУДУТЬСЯ ДНЯ 21. ВЕРЕСНЯ 1923 р. о год. 10. згідно о 11. перед полудням без огляду на число явившихся членів, в льокалі „Селянської Каси" в Самборі при вул. Шопена ч. б., зі слідуючим денним порядком:

1) Відчитання протоколу з останніх Загальних Зборів.

2) Справоздання Управи з діяльности по день 31. липня 1923 р., звіт Контрольної Комісії і уділення Управі абсолюторії.

3) Доповнюючий вибір членів Управи, Надзірної Ради і Контрольної Комісії.

4) Внесення і вільні членів.

Кожда Кооператива і кожда Крамниця в повіті обовязана є вислати що найменше двох відпоручників в цілі обговорення справи Заложення Повітового Союза Кооператив. — Надзірна Рада. 372 1—1

Видавництво „ЖУРАВЛІ" в Рогатині

висилає за попереднім висланням грошей або за післяплатою:

1) **Ювилейний Календарик** (десятиліття виступу „Українських Січових Стрільців" 1914—1924.) п. р. „САМОПАЛ" на 1924 рік. Вигідний, кишеневий формат, тривка окладичка з в'язкою, багато ілюстрацій, 144 сторінок друку. Ціна покищо **25.000 мп.**

Я. Вільшенко: **„Чого тепер червоних маків так багато?"** стрілецька легенда. Ціна **5 000 мп.**

З. М. Угрин-Безгрішний: **„Нарис історії Українських Січових Стрільців"** з ілюстраціями (на вичерпанні). Ц на **30.000** мп.

Хто замовляє 10 прим. одинадцятий даром. — Адресувати: Ред. **Микола Угрин Безгрішний** Рогатин. 373 1—,0

Ширіть наш часопис!

Позір! Вуголь дорожіє!

Хто незаосмотрився ще на зиму хай замовить собі в

ТОРГОВЕЛЬНІМ БЮРІ ЛЬВІВ, КОХАНОВСЬКОГО 5.

364 **Нашим інституціям опуст.** 2—3

Пошукуємо вправної управительки до нашої робітні б'ляя. Рефлектуємо лише на фахову силу. Платня після умови. Зголоситися особисто в урядових годинах від 8—1 і 3—6. **Жіноча спілка промислова „ТРУД".** 335 **Львів. Ринок ч. 39.** 3—4

Суперфосфат кістяний **16-18 процентовий** доставляє зі своїх складів від 100 кг. в гору 328 3—3

„ВІДБУДОВА" ЛЬВІВ, вул. СЛОВАЦЬКОГО 14.

Ціни на бажання відсилаємо.

ПРАСИ до лахівок, **ЦЕМЕНТ** - портландський вагоново поручає

„ПІЛЬОТ" ЛЬВІВ, вул. Баторія 4. 201а 0—2

Оголошення.

Дирекція **Краєвого Господарського Молочарського Союза,** кооп. з обм. пор. **в Стрию,** повідомляє отсим про відкриття **Представництва Союза у Львові,** якого бюро міститься в домі Кр. Т-ва „Сільський Господар" при вул. **Зіморовича ч. 20, І. поверх** на право. Представництво (Експозитура) полагоджує всі справи Союза. Молочарські кооперативи можуть отримати там всі потрібні їм знаряддя і книги.

В відпоручників Кооператив, як також осіб, які цікавляться справами молочарства і другими видами рільничого кооперативного промислу, проситься при нагоді побуту у Львові, не забути зайти до Бюра Представництва Союза. 331 3—3

Мотори РОПНІ від 3—60 НР **„ПЕРУН" так економічні як ДІЗЛЯ, НАДЗВИЧАЙНО ЛЕГКІ** до обслуги, а о половину дешевші, поручає зі складу **„ПІЛЬОТ". Львів, вул. Баторія 4.** (Листи пояснювальні на бажання). 356 1—2

ДО ШКІЛЬНОГО СЕЗОНУ.

УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО В КАТЕРИНОСЛАВІ пропонує:

1. **„ЯРИНА".** УКРАЇНСЬКИЙ БУКВАРЬ, склав А. Воронець, IV. перероблене виданнє з усіма новими малюнками Ю. Магалевського, з додатком: „Як учити з букваря „Ярина"

2. **„Ярина".** УКРАЇНСЬКА ГРАМАТКА З ЧИТАНКОЮ, склав А. Воронець з 52 малюнками Ю. Магалевського, з додатком: „Як учити з букваря Ярина" та „Чотести розмови з малюнків".

3. **А. Воронець.** ПЕРША ЧИТАНКА, з малюнками Ю. Магалевського.

4. **М. Левицький.** ГРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ. Видання 3-те, виправлене й доповнене.

5. **Професор Дмитро Дорошенко.** КОРОТКИЙ КУРС ІСТОРІЇ УКРАЇНИ. З малюнками.

6. **М. О. Ковалевський.** ІСТОРІЯ ГРЕЦІЇ ТА РИМУ. З 46 малюнками й 3 мапами.

7. **Ю. Гай.** ВЕСНЯНІ КВІТОНЬКИ. Шкільний співанник. 20 пісень з нотами.

У В А Г А.

Г. Голоскевич. УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИСНИЙ СЛОВНИЧОК З КОРОТКИМИ ПРАВИЛАМИ ПРАВОПИСУ. Видання 5-те.

Найкращий правописний словник, загально вживаний по всій Україні. Потрібний кождому!

Продаж по всіх кращих книгарнях, а де нема звертатись на адресу:

EUG. WYROWYJ, Berlin WS 47, Vorstr 84.

377 Книжки висилають негайно. — На більші замовлення, значна знижка. 1—5

Ч. 116 (9.997). Львів, субота 25. серпня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. ощад. 143.322.
Адреса для телеґрам: „Ділo" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 45000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голляндії, Бельгії 10 фр. фн., Італії 10 лір, Німеччині 70.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.-кор. Румунія 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 70000 кр. Зміна адреси 2000 кр.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ЕКЗЕМПЛЯРИКА 2.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 24. серпня 1923.

Перед початком шкільного року. (*мс*) За кілька днів скінчаться шкільні ферії. Молодь поверне з сіл до міст, щоби дальше здобувати знання. Обовязком сільської інтелігенції припильнувати, щоби село якнайбільше молоді висилало до шкіл.

Багато енергії треба буде вложити, щоби цю молодь по містах розташувати, забезпечити їй опіку, роздобути потрібні до науки засоби.

Кружки УПТ. по містах і місточках повинні на тих кілька днів на початку шкільного року отворити інформаційні бюра, в яких батьки дітей могли би дістати докладні інформації у всіх справах, звязаних зі школою і приміщенням учеників.

У. П. Т., кожда українська школа, врешті кожний Українець-педагог—в своїй діяльности стрінеться з довгою низкою окремих звен походу проти українського шкільництва. Цей похід не тільки не слабне, він щораз зростає, удосконалює свої засоби і пристосовує їх хитро, вручно і послідовно. Керманчі сього походу старі наші знайомі.

Під патронатом Гломбіньского шкільний куратор Собіньскі проводить в життя всі плани, які виковуються в кузні відомого україножера, теоретика походу проти українського шкільництва — п. Прушиньского. В найближчих числах нашої газети подамо нові засоби, які виготовила вшехпольська магістратура з Прушиньским на чолі, а які п. Собіньскі взявся реалізувати при помочі своїх підручних повітових інспекторів.

До реагування мусить приготовитися ціла українська суспільність. Ціла українська суспільність, а не виключно УПТ., чи „Взаїмна Поміч". Коли реагуватиме ціла суспільність, коли реагуватиме всіма силами і всіма засобами, які має до диспозиції, так всі пляни п-ів Прушиньских скінчаться повним фіяском, а українська суспільність здобуде ще більший гарт в боротьбі, яку мусимо звести до кінця.

Це одно. А друге: всі наші установи, звязані зі шкільною справою а головно — всі наші педагоги мусять глибоко призадуматися над тим, яким має вийти зі школи нове покоління. Бо про реформу навчання у нас доволі багато говориться, одначе мало-що пристосовується на практиці. На ділі не вийшли ми поза австрійські методи навчання, які зводилися до фабрикації урядовців, до фабрикації інтелігентних бюрократів, які опинившись поза стінами свойого бюра, являються безпомічними людьми, засудженими на понимирання з голоду. В цім напрямі в першу чергу повинні завести відповідні реформи наші приватні школи, до нових умовин повинні пристосуватися Високі Українські Школи. Молодь, яка виходить з середних шкіл і молодь, яка студіює в Українських Високих Школах, повинна виносити якнайбільшу суму практичного знання, при помочі якого змогла би сама собі творити варстат праці. Та найважнійшою справою є тут виховання охочої до боротьби, життєздатної, енергічної одиниці, яка хоч би в як скрутних умовинах потрафить дати собі раду, яка потрафить довкруги себе творити пригожу атмосферу, яка чи на селі, чи в містечку потрафить зробитися організаційним осередком, яка скупчить біля себе всі активні сили даної місцевости і пустить в рух всі засоби даної місцевости.

В цім напрямі мусять працювати всі наші приватні школи, в цім напрямі при дрібці зусилля можуть дуже богато зробити педагоги-Українці по державних школах. Якщо тільки при навчанню свойого предмету будуть підходити до своїх учеників під кутом: яку користь повинна молодь винести з їхньої науки в практичному життю, в якім напрямі повинна впливати їхня наука на формування психіки молодого покоління.

Один з примірів: В середніх школах вчать чужих мов. Можна вчити, скажім, німецької мови втоптаним методом: граматика, дещо з історії літератури, читання творів. Вислід сього: яке-таке знання мови, знання біографій кільканайцяти письменників і знання змісту кільканайцяти творів. Все це, о скільки хтось дальше не займається німецькою літературою, по якімсь часі забувається і залишається тільки посмак літератури і слабке знання мови. Та справу навчання німецької мови і літератури можна поставити на ширшому тлі: науки про німецький нарід, а саме — як він розвивався в могутню націю, як здобував терени, як організував державу, що пособляло буйному розвиткови його культури, яким чином здобував великанську матеріяльну культуру і т. д. В такій площині можна вчити не тільки модерної мови, в такій площині можна поставити й науку клясичних мов. В останніх роках доволі богато уваги присвячується в середніх школах — спортови. Одначе у нас зводиться спорт для спорту. Міжтим чи не краще було би завести по школах науку поодиноких галузей ремесла — і таким чином злучити розвязу і фізичне виховання з практичною користю.

Ці дві справи торкаємо мимоходом. Думаємо, що на наші замітки відгукнуться фаховці-педагоги і на сторінках преси обговорять всі проблеми, звязані з реформою навчання по середніх школах.

Богато уваги мусимо присвятити нашим середнім і високим школам. А ще більше фаховим школам, про які у нас говориться абсолютно замало. Ситуація, в якій опинилася українська нація по цей бік риської смуги в теперішний момент, вимагає дуже зрілої ревізії нашої акції в цім напрямі — і негайного проводження в життя докладно опрацьованого пляну. Якщо не на словах а на ділі хочемо здобувати міста на нашій землі, так справі фахового шкільництва треба присвятити богато енергії та засобів. Покищо закликаємо нашу суспільність: з початком шкільного року якнайбільшу скількість молоді посилайте до шкіл: народніх, середних і фахових. А в першу чергу — до фахових!

ТЕЛЕҐРАМИ. П. А. Т.

Опінія англійських знатоків на французьку ноту.

Льондон. Болдуін поручив знатокам скарбового уряду і правничого виділу, щоби випрацювали обширну опінію на французьку ноту. В міродатних кругах думають, що плян платности, що його подав Позкаре, в теперішній формі годі не прийняти англійському правительству, одначе французькі предложення вимагають якнайсновищого розглянення, бо без сумніву будуть вихідною точкою для міжсоюзних переговорів. Коли послідує дальше зближення Франції в фінансовій і технічній ділянці, тоді мабуть відбудеться конференція Болдуіна з Позкаре для окончного усунення істнуючих іще ріжниць поглядів.

Льондон. Райтер. Заграничний уряд працює над перекладом французької ноти, котру роздасться міністрам. Премієр Болдуін і льорд Дерби вернули до Льондона. Льорд Керзон остає в Баньоль. Можливо, що переговори пічнуться вже слідуючого тижня.

Вибори на Закарпатській Україні.

Відень. „N. Fr. Pr." з Праги: Правительство внесло проект закона, силою котрого на Закарпатській Україні, без огляду на її автономний характер, мається ввести виборчу громадську ординацію, обовязуючу в Чехії.

Бельгійська відповідь.

Льондон. Райтер. Вельгійську відповідь доручиться в Льондоні 23. ц. м. Після вручення цієї відповіди можна буде ціле репар. питання обговорити на широкій основі. Можливо, що збереться кабінет. Сподіються, що закн міністри не обговорять між собою положення, якнебудь міжкоаліційна стріча не є правдоподібна.

Вражіння французької ноти в Італії.

Рим. Французька нота до Англії викликала тут відносно своєї части, яка містить фінансові обчислення, немиле счудування. Коли німецький довг мається обчислити на 50 міліярдів у золоті а Франція має одержати 26 міліярдів, тоді на Італію припадало би 5 міліярдів як 10 проц. участи Італії. Італія не одержала цього, чого жадала.

Невдачі Еспанців в Марокo.

Мадрид. Міністерство війни оголошує, що підчас боїв у Тіфарнін, еспанські війська втратили 300 люда в убитих і ранених.

Нова конференція Малої Антанти.

Прага. ВКБ. „Tespost" з Білгорода: Між 15. і 19. вересня відбудеться нова конференція Малої антанти. Обговорюватимуть справу мадярської позички і репараційне питання.

Болдуін їде до Франції.

Льондон. Премієр Болдуін виїде в суботу на 14-денну відпустку до Е лє Бен. Після повороту відтам задержиться в Парижі.

Анґлія на перехрестю.

У самій Англії і в Европі виринає тепер цікаве питання: чи Англія не має намір почати нової „глави" в своїй політиці? Англійські часописи з останнього тижня згадують про таку можливість щораз частійше. Англія вела війну не на те, щоби скінчивши її в дуже невеликими здобутками, непропорціональними до втрат, брати участь у новій війні, ще більше безглуздій.

Перша війна загрожувала світови нарушенням економічної рівноваги: небезпешною гегемонією Німеччини, найповажнійшим англійським конкурентом. Завданням Англії, згідно з її святим переєвідченням, це роля її як держави, яка стежить за рівновагою сил на европейському суходолі. Для цієї поважної мети вона рішила кинути на воєнні терези свій меч, щоби він переважив на боці слабшого загроженого противника.

Але годі. Коли слабший противник стає настільки сильним, що почуває себе в праві боротись за становище, про яке мріяв його вчорашній ворог, Англія каже: годі! Англія обмірковує можливість переходу на другий бік для продовжування своєї традиційної ролі — вартового.

Та суть питання в тому, чи нежданна зміна англійського фронту до свого союзника не є саме першою причиною до зміцнення непевности в нинішній европейській атмосфері. В самім англійськім середовищі, а навіть у кабінеті виринають ознаки розбіжности поглядів. Консервативна партія веде опозицію проти лінії зарисованої в останній ноті сер Болдуіна і льорда Керзона. Останній недільний випуск „Таймса" приніс статтю льорда Ротермір, брата і спадкоємця недавно

Курс грошей.

Львів, 23. серпня. Дол. вмер. 262.000—263.000, дрібні 259.000—260.000, дол. канад. 233.000—235.000, дрібні 230.000—232.000, німецькі марки 50 і 100 0·14—0·15, 10-тис. 0·16—0.17., стар. еміс. 7.00—8.—, сотки стар. еміс. 1·50—1·80 леї 1000—1050, дрібні 1020-1050, к. чеські 7400—7600, дрібні 7300—7400. Австр. тис. нов. емісії 14000—14500, стар. еміс. 8000—8500, сотки стар. еміс. за тис. 12.000—14, дрібні á 10 за тис. 10—12.000, австр. штемпл. 3.56—3.58, австр. перекази 360—362, Франки франц. 14500—14700, фунти стерл. 1180000—1200000 франки швайц. 47.000—47.500.

Золото: 20 кор. 1100000—1150000 20 фран. 980.000—1,000.000 20 мар. 1,200.000—1,250.000, 10 руб. 1,300000—1,350,000, дол. 248—250000.

Срібло Кор. австр. 18500—18.700, 5 кор. 93000—94.000, фльор. 46000—47000, рублі 73000—75000, копійки за 1 рубель 40000—44000, леї 16500—17000.

Цінік 23. серпня. Берлін 0·000103 Голяндія 218·00, Нью-Йорк 553½ Льондон 25.21, Париж 31.00, Медіолян 23.00, Прага 16.20, Будапешт 0.03½, Букарешт 2.60 Бельград 5.80, Софія 4.85, Варшава 0.0023. Відень 0.0077½, Австрійські штемпл. 0.0078.

помершого льорда Нортклїфа. Льорд Ротермір є власником кількох найбільших англійських дневників, з яких два, „Таймс" і „Дейлн Майль", розходяться в кількох мілионах примірників.

Ось кілька повідних думок останньої статті Ротерміра:

Англо-французький союз є перебільшою основою европейського миру. Ідея реванжу Німеччини супроти Франції є невідхильною; колн згаданий союз розлетиться, Німеччина знову підчесе голову. Англія не має сили, щоби самій виступати на міжнароднім арені. Кожна нова війна влучає в Англію безпосередно, з огляду на її відкриті, необоронені береги і відсутність армії. Англія мусіла би мати великанську воздушну фльоту і ввести двохлітню військову службу. Докори уряду в останній ноті на адресу Франції є фразами, яких Англія не може боронити нічим реальним. Крім цього громадянський англійський суд є на боці французькім.

Коли зважити, що громадянський суд у кожній країні творить ся найбільше впливовими та поширеними органами преси, то нема сумніву, що переважний інтелігентний загал Англії годиться з поглядами „Таймса". Жива критика останньої урядової ноти піддержує на далі симпатії цього загалу для ясного, рішучого і некомпромісового становища Франції до Німеччини. Така опозиція до уряду може витворити навіть кабінетову кризу, без огляду на факт, що Болдуін покищо користується повним довірям більшости народу.

Питання про можливість зближення Англії з Німеччиною є дуже небезпечною дипльоматичною грою, з огляду на неактуальність англо-німецького порозуміння у формі реального союзу. Таке порозуміння мусіло би основуватися на дуже некорисній для Англії умовині — ще одної жертви з її боку як вірителя за користь Німеччини як довжника. Відбудування економічне Німеччини не є справою одного дня і мусіло би бути розкладене на цілу низку літ, дуже важких для англійського білянсу. Англія стоїть перед дуже болючою справою, яка домагається розвязки з дня на день: зростаючим безробіттям. Число безробітних дійшло нині офіціяльно до 2 мілионів, а деякі песимісти поповняють цю цифру аж на 6 мілионів, коли рахувати старців, інвалідів та родини, які держава приневолена утримувати.

Та саме з огляду на величезні суми, які Англія сплачує Америці і звязані з ними внутрішні поватки, питання управильнення відносин в Европі є для Англії пекучою потребою. Негайністю цієї потреби треба розсяснити собі її нервове шукання мирового порозуміння, раз на одним, раз на другім боці. Можливість безпосередного порозуміння Франції з Німеччиною була би несподіванкою, яка вказувала би на дуже реальний курс нової німецької політики. Реальністю курсу треба вважати думку про найближші державні потреби, в яких політичні справи є підчинені домаганням економічної скруги.

Дуже характеристичним голосом щодо всіх цих можливостей є голос письменника Уельса, автора славних фантастичних повістей, який недавно кандидував до парляменту, два роки тому їздив до Москви оглядати новий совітський режім і дуже живо цікавиться проблемами про майбутність людства та Европи. Уельс, вертаючись з подорожі по Европі, зупинився в Парижі і висловив перед редактором журналу „Нова Европа" кілька думок про теперішню ситуацію. Він належить до робітничої партії і вірить в її будучину при найближших виборах в Англії. Його погляди щодо становища Англії до Франції згоджуються принціпіяльно зі становищем льорда Ротерміра. Він є прихильником союзу з Францією, тому, що вважає Францію одною з найбільше самостійних економічно, европейських держав. Франція може обійтись без инших, вистачає сама собі, і тому є небезпешною... мов Зєднині Держави. Европейський катаклізм залишив би Францію як єдиний острів, що не потрібує помочі сусідів, зваживши, що окупована нею німецька територія дає їй нині те, чого їй ще вчора бракувало. Уельс глядить на нинішне становище Европи дуже песимістично: називає її непостійною і нещасливою, з непевною майбутністю.

Англія як чутлива ворожка, що хоче передбачувати завтрішній день, стає перед дилемою: чи не краще завчасу змити руки від европейської політики чи може необхідно протоптати нову стежку на її відлозі? Загальний погляд такий, що буденні інтереси промовляють за другою можливістю. Ця друга можливість буде згідна зі старою традицією Англії. Навіть найбільше нежданні дипльоматичні скоки англійських дипльоматів були висліджом тактики, що краща є дипльоматична гра з комбінації ніж відверта боротьба з залізним кулаком. Англія дякається нині самотности: її стара девіза: „splendid isolation" — „величне відокремлення" не добре для неї звучить; її економічне становище не дуже величне.

М. Р.

Огляд світових подій.

Положення у Німеччині.

Ситуація гірничих округів в середущій Німеччині (копальні брунатного вугля) не змінилася. В Бітерфельді більша частина копалень не чинна. В инших місцевостях взагалі не розпочато праці. Союз промисловців гановерського округа вислав до канцлера алярмуючий комунікат, в якім вказує на великий брак кредиту, який грозить цілковитим застоєм в промислі. Також саський уряд видав комунікат з нарікнням на недостачу готівки, наслідком чого закрито багато фабрик.

З Дісельдорфу доносять, що на основі нового розпорядження ген. де Гутта, всі грошеві кари, накладані окупаційною владою, мусять бути заплачені в золоті. За підставу обчислення принято рівноважник: 100 золотих марок = 1 мілїон марок паперових.

Множаться познаки, що баварський уряд задумує заняти становище неприхильне супроти кабінету Штреземана. В звязку з тим баварські соціялісти заповідають найострійшу боротьбу проти баварського уряду на випадок, як би він заняв опозиційне становище супроти Берліна.

На конгресі націоналістів у Зальцбурзі провідник німецьких фашистів Гіттлєр виголосив промову, в якій заявив, що пасивний опір в рурськім басейні є великою похибкою, бо пасивністю ніхто ніколи не осягнув щось конкретне. Є лише один шлях — рішучий атак! Тепер панує в Німеччині велика безкарність. Люде, що кермують тепер німецьким народом, не нездарі і ледащо. Гіттлєр звернувся проти песимізму і заявив, що відділи німецьких фашистів будуть приневолені мабуть за кілька днів взятись до діла. І коли зоря Сіону або совітів вимірить свій останній удар, незабаром хоругва Гогенцолєрнів маятиме побідно над німецькою країною, очищеною від зрадників. Здобудемо волю і знищимо накинені нам границі.

Національні меншости в Югославії.

Македонські посли до югославянського парляменту утворили окрему македонську групу і загрозили урядови, що сполучаться з хорватською парляментарною групою. Македонські емігранти, що перебувають в Болгарії, вислали до Союза Народів прохання, щоби занявся охороною національних меншостей в Югославії.

Словацька Ірредента.

Ірредентистичний рух на Словаччині поширюється. Одним з проявів ненависти Словаків до чеського уряду був плянований замах на президента чеської республики Масарика. На станції Брезно на Словаччині був підготовлений замах на потяг, яким їхав Масарик. Перед приїздом потягу найдено на шляху вибуховий матеріял. Потяг завчасу спинено, а за заговірниками шукає поліція.

Програма Союза Народів.

На першім засіданню, яке відбудеться дня 3. вересня, рада Сою

П-р І. СВЄНЦІЦКИЙ.

На вічну память — В. Ягічу.

(Докінчення).

III.

В розумінню Ягіча славянська фільольогія має обняти всі ті сторінки духового життя славянських народів, в яких проявляється їх культурно-національне життя в постепенному ході творчого життя людства. Тож — мову живу зі всіма ріжноманітними говірними прикметами сучасности і минувшини можна і належить досліджувати тільки у звязку з дослідом внутрішньо-національного життя нації взагалі, та історично-міжнародньому зокрема. Для цього треба невинно приводити в певну органічно-одноцільну систему всі явища мови шляхом загально признаних наукових метод. Найкраща у значінню непохибности метода — це історично порівняна, що дає змогу виявити незмінну правдиву суть мови від постійно змінних проявів поодиноких діб життя мови. Шляхом історії і порівнання доходиться до первістків, що свідчать про розвиток і взаємини нації з людством, та до можливости означити майбутній вигляд всякої мови в будучині. Теж саме діється і в історії національного побуту, релігії, права, культури; словесности, письменства, літератури і фільософії. Одним словом, завданням фільольога є розслідити все ріжноманітне багатство проявів духового і історичного життя нації, та обняти його пізнаними і зясованими законами духового життя людства. Фільольогія досліджує, пізнає і окреслює розвиток людини від особового я через: рід — племя — націю до раси і людства у звязку зі всесвітом.

Spiritus flat ubi vult — в безмежних просторах всесвіту буяє дух людський, проявляючи незмиручу творчість свою в живому слові.

Очевидно, що таке широке розуміння завдань славянства мусіло животворно вплинути на осередки національної фільольогічної праці поодиноких славянських народів, та впровадити як висліди поодиноких славянських фільольогів в обсягу суто національним, так і самого славянознавства в скарбницю міжнародньої европейської фільольогії. Найкращим доказом тому є праці Бругманна в царині індо-германської фільольогії і Мейє в обсягу порівняного мовознавства (лінгвістики), в яких славянський первісток — иноді з найдальших закутин дрібних племен — найшов гідне й належне місце посередного огнива в довгому ланцюхови пізнаваного пражиття Европи і Азії, від Атлянтику до Індійського океану.

Завдяки цій праці все більше виявляється не тільки страждальна сторона Славян, що переймали і засвоювали чуже, але й їх творча праця, що постепенно клала основи під ту будову славянського життя, яка завершиться десь на далекому обрію прийдешніх діб історичного життя Европи.

IV.

А дійшов Ягіч до цієї висоти владики славянознавства не иншим шляхом як вузкою стежкою досліду мови і письменства свого рідного не дуже численного хорватського народу. Як класичний фільольог він вчився і в Миклошича славянської фільольогії, та прислухувався до висновків Даничича і Караджича про долю сербо-хорватської мови, словесности, історії. Тож не дивниця, що першою своєю працею він дав вираз тим науковим інтересам, які його класичного фільольога лучила з рідним народом: він порівнав з формального боку лицарський епос Серб-Хорватів зі старогрецьким. В дальших працях присвятив він свою увагу словозміні сербської, хорватської і старославянської мови, словінському перекладови Євангелія, та завершив їх статтею про південних Славян. За всі оці праці став він на 28-ому році життя членом південно-славянської Академії 1866 р. і 1868 р членом-кореспондентом Академії Наук в Петрограді, та 1870 р. почесним доктором славянської фільольогії петроградського університету. Цьогож року звільнив його хорватський бан барон Раух від учительства в гімназії, очевидно як невигідного австро-угорському правительству діяча, хоч би тільки в царині науки.

Це може й стало причиною великого розмаху, з яким Ягіч став переходити і підніматися з одного щабля на все вищі в царині славянознавства. До Одеси покликали його 1871 р. на катедру порівняної граматики індоевропейських мов, 1874 р. йому поручає Берлін свою славянознавчу катедру, з якої він вспів заснувати 1876 р. Archiv für slavische Philologie і видати Зографське євангеліє та Винодольський Закон. В 1880 р. переходить він на місце Срезневського до Петрограду, де видає Марійське Євангеліє, Зразки старославянської мови, знамениті чотири критико-палеографічні статті, освічує Кирило-Методійське питання в славянознавчій науці, видає переписку Добровського і Копитаря — цеж початки славянознавства, та Новгородські Мінеї 1095—7 рр. Звідси покликали його на місце Міклошича до Відня 1886 р., де він нарешті найшов тверду основу для безмежної творчої наукової праці серед слухачів зі всіх усюдів славянських земель і наукового світа. Але й у Відні він не переривае своїх занять староруською мовою, давши 1889 р. „Критическія замѣтки по исторіи русскаго языка" як рецензію на А. И. Соболевскаго — Очерки по исторіи русскаго языка, та 1895 р. „Разсужденія южно-славянской и русской старины о церковно-славянском языкѣ". В 1897 р. появилася його стаття про завдання досліду південнославянських говорів, та про взаємини між сербо-хорватською літературною мовою і босно-герцеговинським наріччям. Після того появилася його знаменита студія про Кирила і Методія, та повстання церковно-славянської мови, в якій він розвинув ясно появу перших церковно-славянських книг в Македонії, писаних глаголицею. З цими обома статтями значна частина російських славянознавців — славянофілів ніяк не могла погодитися з огляду на одність мови сербо-хорватської землі, та приняту думку про першенство кирилиці. Ця опозиція проти наукових поглядів дослідника в Росії стала основою начатої ревізії українсько-руського питання, яке Ягіч — без огляду на своє практичне ceterum censeo — рішав завсіди згідно з раз на все ним встановленими принципами автономного і самобутнього розвитку проявів мовних, без огляду на мнимо ранговий поділ: мова — наріччя — говір — говірка — підговір і т. п.

Таким то чином дійшов Ягіч до хвилини, коли міг приступити до здійснення величного пляну „Енциклопедії славянскої фільольогії", виданої коштом Російської Академії Наук, тобто до зведення підсумків більше як столітнього розвитку

ві Народів прийме до відома звіт ужих організацій і комісій Союза та видасть зарядження потрібні для розгляду просьб цими комісіями і прийняти до Союзу. Предметом наради Союза буде проект позички для грецьких утікачів з Малої Азії, фінансова ситуація вільного міста Данціга і неупорядкований ще непорозуміння між Польщею та Данціґом а вкінці справа національних меншостей в Альбанії, Естонії і Латві.

Нема роздвоєння в Антанті.

„Таймс" запевняє, що всі поголоски, будьто би у взаєминах між Англією і Францією мало місце роздвоєння, не мають основи. Французьку ноту треба вважати товчком до переговорів, які повинні довести до вдоволяючого пересліду.

З польських справ.

Справа Яворини.

З Варшави доносять до польських часописів: Як відомо, рішенням конференції амбасадорів віддано справу Яворини до провірення Раді Союза Народів, евентуально гаському трибуналови. Супроти цього польський уряд побачив себе примушеним з днем 1. вересня відкликати своїх представників з міжнародньої делімітаційної комісії для усталення польсько-чеської границі і припинити видатки на цю ціль.

Польща цікавиться своїми довгами!

„Газета Варшавска" доносить, що в найблищому часі прийде до управильнення закордонних довгів Польщі. Переговори в справі польонгати, редукції і усталення плану сплат вже почалися.

Звільнення департаменту культури.

Варшавські часописи доносять, що польський міністр освіти Гломбіньскі носиться з думкою звільнення департаменту культури і мистецтва при міністерстві освіти і віросповідань. Зате в міністерстві закордонних справ має бути утворених два державні підсекретаріяти, один для польського посла у Відні Лясоцкого, другий для сенатора Бартошевіча.

Важніщі податки.

(Докінчення.)

Грунтовий податок.

Грунтовому податкові підпадають всі землі придатні до провадження сільського господарства навіть тоді, колиб з яких будь причин землі ті дістали якесь инше призначення.

Тільки цілком неурожайні землі, як рівнож землі під багнами, озерами, дорогами, цвинтарями та площі призначені до забудування й подвіря — вільні від грунтового податку.

В Австрії окремим законом визначувано загальну річну суму грунтового податку, що його малося стягнути зі всіх земель і країв Австрії. Сума ця обовязувала протягом 15 років. Пізніще розділювано, скільки з названої суми припаде на окремий край, а далі на повіт і в кінці на кожду окрему особу — власника землі грунтового податку, при чому за підставу розподілу бралося дохідність землі. Окремі для грунтового податку призначені комісії встановлювали так званий „чистий катастральний дохід". Законом з дня 14. липня 1920 р. приписано стягати у Сх. Галичині від кождого окремого участка землі суму в 3,5 рази вищу від „чистого катастрального доходу", а починаючи з 1. січня 1923 р. й цю останню суму побільшено в 100 разів. Таким чином, коли ще за Австрії чистий катастральний дохід було встановлено для даного участка землі, скажемо 300 корон, т. є. по офіціяльній реляції — 210 марок, то нині має такий господар платити 210×3,5×100=73.500 марок польських.

З того, хто платить річно грунтового податку понад 600 000 мп. до 1 міліона мп., побирається ще додаток в розмірі 10 прц. припадаючої суми; від одного до трьох міл. — 20 прц. і т. д. так що при сумі податку вище як 50 міліон. додаток рівняється 100 прц.

Як що так обчислена сума грунтового податку виносить менше 50.000 мп., то платить платник тільки половину тої суми, а коли податок виносив би від 50 до 200 тисяч мп. — то 80 прц. тої суми. Правна останній припис не торкається земель тих місцевостей, які лежать у віддалі 10 кільометрів від міста, що має понад 100.000 мешканців. Грунтовий податок платиться в річниці: перша половина податку межи 15. марта і 15. квітня, а друга половина — межи 15. жовтня і 15. листопада.

Згадані вище особи, що платять тільки всього половину чи 80 прц. податку, мусять всю суму заплатити в часі між 15. марта і 15. квітня.

Викладений розмір податку не являється постійним, а буде помножуватися (чи ділитися) на „множник", висота якого залежатиме від росту (знижки) пересічних цін в Польщі. Множник цей оголошуватиме міністр скарбу в липні і січні, починаючи вже 1. липня 1923. року.

Домово-клясовий податок.

Носив цей податок за Австрії назву домово чиншового податку. Стягається він з будинків в тих місцевостях, де помешкання в домах віднаймаються сторонним людям т. є. переважно в містах. Всі будинки поділено на 16 кляс, в залежности від скількости самостійних помешкань. Висота податку видна зі слідуючої таблиці:

Класа	Число самостійних помешкань	Висота податку в мк.
16	1	2.500
15	2	10.000
14	3	20.000
13	4	67.000
12	5	88.000
11	6	113.000
10	7	138.000
9	8—9	250.000
8	10—14	375.000

і т. д. підвищується податок до 1,500.000 при числі 36-40 помешкань.

Вилачується домово-клясовий податок в тій річниці, що і податок грунтовий, як рівнож зобовязуватиме при дальшому обчислюванню той самий множник.

Податок від капіталів і рент.

Податком цим обложено суми гіпотечних довгів, а також приходи від вартісних паперів, проценти з біжучих рахунків, приходи від вкладок, зложених приватними особами до інституцій зобовязаних до публичного складання рахунків, проценти від спеціяльних біжучих рахунків.

З гіпотечно забезпечених сум податок рівнається одному процентові (1 прц.) забезпеченої суми, а від решти вказаних вище сум (приходів, процентів) — десять процентів (10 прц.) від вплачування відсотків. Обовязок стягання і вплати до скарбової каси лежить на власникові недвижимости і на інституціях, які вилачують своїм клієнтам відсотки на вкладений до них капітал.

Кари за несвоєчасність заплати податків.

Порушення ріжних приписів потягає за собою ріжні небажані для платника наслідки в залежности від роду податку і характеру порушення. Але несвоєчасність заплати якого будь податку унормовано спеціяльним законом, який відноситься однаково до всіх податків. Невиплачені з вини платника податки або додатки до тих податків і оплату, що їх побирають скарбові уряди на користь громад, називаються залеглостями. Від залеглости стягається кара в висоті 10 проц. на місяць, починаючи від 15 дня по упливі реченця платности. Неповний місяць уважається за цілий місяць. Як що мало місце примусове стягання податку (екзекуція) то побирається ще на покриття екзекуційних видатків такі оплати: 1) за письменне візвання платника до заплати залеглости — 1 процент від цілої залеглости; 2) за кожду чинність, що її доконано у платника з ціли стягнення залеглости — 5 процент від залеглої суми. Ця залегла сума складається: а) з основної залеглости; б) з припадаючої кари за несвоєчасність заплати і в) з залеглих екзекуційних коштів; 3) дійсно видану урядом суму на перенесення, обезпечення, перехування й примусову продаж движимих річей платника.

М. А. Корчинський.

НОВИНКИ.

— **Войцеховскі у Львові.** Дня 22. ц. м. був у Львові шеф військової канцелярії президента польської республики Войцеховского, в ціли остаточного установлення програми його побуту у Львові, куди він прийде на отворення „Таргув Всходній". Войцеховскі перебуде у Львові три дні — 5, 6 і 7 вересня.

— **Висилата урядничих платень.** З Варшави доносять, що платні польських державних урядників будуть виплачувані двічі в місяць. З початком місяця будуть виплачені основні платні разом з попередніми додатками, в середині місяця натомість буде переведена виплата доріжнього додатку, обчислюваного статистичними комісіями кождого 2 і 16. дня в місяці.

— **Дальша редукція польської дипльомації.** З Варшави доносять, що міністр закордонних справ Сейда рішив дати димісію около 300 урядникам, занятим в польських закордонних представництвах.

— **Остре стріляння.** Львівська дирекція поліції подає до відома, що в суботу дня 25. ц. м. відбудеться на боєвій стрільниці на Замарстинові остре стріляння окружної школи підстаршин СКМ. і спеціяльної зброї з мінометів. Загрожений терен буде обставлений військом.

— **Доріжнині заворушення в Познані.** Минулої пятниці прийшло в Познані до доріжняних заворушень на площі Сапєжиньского. На ярминому ринку прибрало заворушення ще острійші форми. Коли селяне і торговці зажадали незвичайно ріжних цін в порівнанню з цінами попереднього торгу, публика кинулася на вози і столи та почала рабувати. Поліція виявилася безсильною і мусіла опорожнити ринки вже о 11. год. перед полуднем.

— **Дух часу.** З причини неймовірного подорожіння паперу і коштів друку, припинило своє істнування 16 монахійських видавництв.

— **Ще одно святотацтво.** Дня 22. ц. м. викрито в каліському костелі крадіж вот на головному вівтарі.

— **Виставка совітських плякатів.** Осінню ц. р. має бути відкрита в Москві всеросійська виставка плякатів, яка має обняти цілість російської продукції в тій области. Виставка буде зложена з історичного відділу, який обійме найкращі зразки російських плякатів за 5 літ революції, та наукового в якому будуть показані технічні здобутки плякатного мистецтва. Крім цього буде там відділ російських плякатів, які появились за кордоном.

— **Мільярдери.** Платня робітника в данціґській пристані виносить від 21. ц. м. 6.200.000 денно.

— **Ще про гнезненське святотацтво.** Слідство в справі ограблення скарбниці гнезненського собору викавало, що злочинці дістались до скарбниці при помочі оригінального або точно після оригіналу підробленого ключа. На всякий випадок в справу грабіжи мусів бути втаємничений паламар Гоздовскі.

— **Ян Гелля.** В Бруховичах під Львовом помер на дньх на чахотку талановитий польський поет і публіцист Ян Гелля. Кромі творів друкованих по часописах видав Гел-

---

ві славянознавства та його звязку з останніми висновками фільольогічних дисциплін. Біля цього видання згуртувалися найвизначніщі славянознавці зі Славян і чужих, крім Поляків, які стали думати про подібну польську енциклопедію в Краківській Академії, що й здійснили вони, але значно пізніще. Провід Ягіча в цьому ділі, був незвичайно енергічний. Перш усього він рішуче виступив проти усяких націонал фільольогічних міркувань і тому не без жалю не прийняв ядерної праці покійного Флоринського про Славян, коли автор не згодився розглянути більше обєктивно взаємини між народами руського племени, та питання про західних і південних Славян. Він дав змогу українському питанню виступити в освітленню буйного і сміливого теоретика мови Шахматова, що за всіх російських фільольогів яснійше окреслював мовні взаємини між Галичем-Київом, та Новгородом-Суздалем-Москвою. Та нарешті участю Броха у виданню, якому поручено дослідити фізіольогію звуків славянських мов, Ягіч остаточно покорив своїх противників, які стоючи на основі порівняного досліду живих мов і їх звучні зокрема — не завсіди прихильно гляділи на археольогічно-палєографічні, граматично-стилістичні, та родові інтереси Ягіча в царині памяток старославянського письменства X.—XII. вв.

Найбільші відділи Енциклопедії вспів Ягіч сам виконати. Його історія славянської фільольогії це одна з найкращих книг з обсягу історії фільольогічних наук; в тім зіщуче слово проти славянських рухів, за які пробували говорити деякі патріотично настроєні дослідники-письменники і розгляд глаголичницької палєографії — ось той вклад Ягіча в Славянську Енциклопедію, який він вспів зробити перед війною.

Війна перервала його живі зносини з Петроградом, цим дійсним осередком щирої і гарячої праці в царині славянознавства, особливо перших зародків славянського письменства, чисельні свідки якого находилися в його бібліотеках. Війна відірвала його від Загребу, Белграду і Софії, бо вояцький чобіт згнете скрізь всяке творче життя. Війнаж кинула його — старця в пащу дорожнечі, та змусила продати свою бібліотеку до Белграду, без якої не було вже для нього радости творчого життя... лише сердечна мука повільного згасання. Але великий Старець не піддавався злиднем. Він до кінця щиро радів на кожну вістку про наукову працю в царині славянознавства і національної фільольогії в подинокіх Славян. Вінже вспів викінчити свою працю про великого земляка свого з XVII в. Юрія Кріжаніча, що своє гаряче славянолюбство спокутував на Сибірі, та видати Новосадський Апостол XIII в., чим завершив свої досліди в обсягу первісного перекладу повного кола церковно-богослужебних книг.

З рідного письменства почав Ягіч працю свого довгого творчого життя і працею про нього замінчив він його, немов символічно заказуючи майбутнім поколінням славяновнавців: „з національного починайте — переходьте згодом до міжнароднього всесвітного — щоби через нього ще глибше зрозуміти своє рідне".

ШКІЛЬНІ ДРУКИ
ПОРУЧАЄ — — КНИГАРНЯ — — Ставропігійського Інституту в п'ятаймі 391
УКРАЇНСЬКОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ТОВАРИСТВА, ЛЬВІВ, РУСЬКА ч. 3. 1—1

дя збірку поезій „Перла і мушля" та „Діяльоги про кохання".

— **Також гостинність.** Румунському поручникові Леколементозі фон Баілла, який їхав з Берліна до Румунії через Польщу, украдено на просторі Тарнів-Львів валізку зі сріблом і біжутерією вартости 600 мільонів марок польських. Пеховий Румун, який в той спосіб хотів заробити на девалюації німецької марки, мусів втратити на гостинности польських злодіїв.

— **Ще одна підчищка.** Польське міністерство залізниць комунікує, що від 1. вересня будуть підвисшені о 100 процент оплати за перевіз осіб, пакунків, газет і книжок.

— **До Москви.** Буваший німецький канцлер Вірт виїхав до Москви, щоби познайомитись з устроєм совітської влади.

— **„Ціни" і ціни.** У Варшаві „усталено" ціни цукру на 30.000 за кг. Тимчасом у Львові можна дістати кг. цукру тільки за 45.000.

— **Поворот дезертирів.** Польська військова прокуратура оголошує: Амнестія для дезертирів узглядняє цілковите прощення кари тільки за дезерцію, але не доторкається ріжних додаткових провин, як по. фальшування документів, крадежі, обманства і т. п. Переважна частина дезертирів має на совісти ще ріжні додаткові провини, а особливо більша скількість дезертирів користала з підроблених документів. Усі ті дезертири мусять бути арештовані і потягнені до судової відповідальности... Військовий карний кодекс не передбачує ніякої можливости увільнювання за кавцією дезертирів, яких арештовано за инші провини, супроти чого вони мусять оставати в арешті аж до скінчення слідства.

— **З гімназії СС. Василянок у Львові.** Додаткові вписи і всякі іспити (вступні, приватні й поправчі) в гімназії СС. Василянок у Львові відбудуться в днях 30 і 31. серпня. Новий шкільний рік розпочинається Богослуженням дня 1. вересня, а правильна наука дня 3. вересня. — З Дирекції гімназії *Д-р В. Щурат.* 1—2

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр під Дир. Івана Когутяка.

Озеряне. — Сала Сторожі Огневої.

Субота 25/8 — Діти Агасфера.
Неділя 26/8 — Об не ходи Грицю.
Вівторок 28/8 — Чепіяморці.
Борщів — Сала Нар. Дому.
Середа 29/8 — Бенефіс оркестри театральної — Запорожський клад. 374 2—4

З парохії Успення Пр. Д. Марії при вул. Руській. Торжественне посвячення образа Найсолодшого Серця Ісусового в церкві Успення Пречист. Діви Марії (кисти Влов. п. Петра Холодного) відбудеться дня 26. серпня 1923 р. о год. 11·30 перед полуднем — по співаній Службі Божій. На то свято запрошує Управа церкви усіх громадян українського Львова. 1-1

В приватній українській гімназії з правом державности в Городенці відбудуться додаткові вписи і вступні іспити до клас I—IV. в днях 30. і 31. серпня ц. р. 390 1—2 УПРАВА.

Повір Долинщина! Кружок У. П. Т. в Долині подає до відома, що за дозволом шкільних властей отворяється на ново з 92/14 р. прив. українська гімназія. Вступні іспити до I. кл. дня 31. серпня, від II—IV. дня 1. вересня. Початок шк. року дня 3. вересня. 388 1—3

Управа дівочої гімназії з правом повшехности і Управа жіночих семинарійних курсів Кружка У. П. Т. в Тернополі повідомляють отсим всіх громадян, яких діти ходять до одної з тих шкіл що в дни 2. вересня о год. 11. перед полуднем відбудеться в помещенню жіночих семинарійних курсів спільна конференція обох Управ з родичами (опікунами). На дневному порядку важні педагогічні та економічні справи. Присутність всіх родичів (опікунів) обовязкова. — Управа дівочої гімназії У. П. Т. Управа жіночих семинарійних курсів У. П. Т. 369 2—2

Шкільний рік на Жіночих семинарійних Курсах Кружка У. П. Т. в Тернополі розпічнеться торжественним Богослуженням в парохіяльній Церкві на дни 3. вересня 1923. р. о 8 годині рано, вписи на курси I—IV будуть переводитися в днях 31. серпня і 1. вересня від 8. год. рано. В тім самім часі будуть відбуватися вступні іспити на I. курс та поправки. Вступні іспити на курси II—IV будуть дня 3. вересня о год. 10. перед полуднем. Висоту іспитових такс, вписового та місячної оплати подасться при зголошенню в управі курсів. — Управа курсів 370 2—2

Позір Радехівщина! Вписи до I. II. і III. кл. української прив. гімназії Кружка УПТ. в Радехові відбудуться дня 29. і 30. серпня. Вступний іспит до I. кл. 31. серпня. Початок шкільного року 3. вересня 1923. 357 2—2 О Др Пеллих.

Доповняючі вписи й іспити до всіх клас 7. класової дівочої школи ім. Шевченка, IV-ої класи реальної дівочої гімназії і I., II., III. евентуально і IV. року приватної женської учительської семинарії УПТ. при вул. Мохнацького 12, відбудуться в днях 30. і 31. серпня. Нові ученици крім метрики і шкільного свідоцтва мають ще предложити посвідку щіплення віспи, а в семинарії лікарське свідоцтво здоровля. Шкільний рік начинається 1. вересня. 344 2-3

Загальні Збори Т-ва українських ремісників і промисловців „Зоря" відбудуться в неділю, дня 2. вересня ц. р., о год. 11. передпол. в своїй домівці при вул. Вірменській ч. 25. 324 2—2

Оголошення. Приватна українська вчительська семинарія У. П. Т. у Винниках б. Львова відкриває з початком вересня ц. р. **перший курс учит. сем. і першу клясу школи вправ.** Вступні іспити відбудуться 3-ого і 4-ого вересня ц. р. Зголошення приймає до кінця серпня ц. р. **проф. Вол. Калинович, Винники,** Ніч. Кольонія 7. О приміщення в приватних мешканнях належить скорше подбати. — УПРАВА. 380 2—3

Дрібні оголошення.

ПРИЙМУ учеників на станцію трох або чотирох лише за харч. Стрий, Магазинова ч. 19. Сенів. 385 1—2

ДЛЯ 2—3 пайочок мешкання і харч. А. Тисовська. Листопада 31. 367 1—3

ІНСТРУКТОРА, котрий приготовив би двох учеників до VII. і IV. гімназіяльних клас, пошукує парохіяльний уряд Wędrówka ad Krosno. Винагорода після умови. 375 2—3

ДОБРИЙ інструктор (або інструкторка) для повторення, до кінця ферій, латини з V-ої клясн гімн. потрібний. Зголошення в Адміністрації під „Добра винагорода". 376 2—2

ОЖЕНЮСЯ з дівчиною, яка зможе виїхати зі мною до Америки, а має реальність, та не хоче стратити на подорож. Проситься писати листи під Броквей до Адміністрації „Діла". 371 2—2

СОЛІДНОГО ІНСТРУКТОРА на цілий рік до уч. II. і V. кл. гімн. пошукує священник близько Львова. Зголошення слати сейчас до редакції „Діла" під „Солідність". 379а) 2—2

ПОТРІБНО інструктора до 2 учнів з IV. кл. гімн. Зголошення з услівями слати до о. Віктора Кончила, Лукове п. Ліско. 352 2—3

ПОТРІБНО інструктора (-ки) від 1. IX на цілий рік до 3 дівчат (дві з народної одна з видівської). Зголошення з услівями на адресу о. А. Навроцький, Виктория—Галич. 360 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

АДВОКАТ
Д-р СТЕПАН БАРАН
301 в ТЕРНОПОЛІ 4 6
переніс свою канцелярію з 15 серпня ц. р. з готелю Адлера до дому п. Дмитровського при вул. ТАРНОВСЬКОГО ч. 6 Б. в Тернополі (недалеко повітового суду).

Присилайте передплату!

ПЕРЛЯНИ-КАСПРИ
Вальці, Каміння, Турбіни, Трансмісії, Паси, Газу, по дешевих цінах зі складів поручає „ПІЛЬОТ" ЛЬВІВ, вул. Баторія 4. 356а) 2—20

ЦЕМЕНТ портляндський
першорядної якасти лише вагоново, сейчасова достава „ПІЛЬОТ", Львів, 201 Баторого 4. 1—20

Позір! Торговельники!
Спробуйте усіх красок чорнила (атраменту) українського виробу
„ЖАР"
а переконаєтеся, що є воно із усіх виробів чорнила найліпше і найдешевше. — Дістати його можна лише в Союзі Учительських Спілок, який обняв генеральне заступництво і виключну продаж цего чорнила. Висилається в ріжній скількости за 386 готівку і за пересилкою. 1—2

СВІЙ ДО СВОГО
— Перша і одинока Галицько-українська —
ВІДЛИВАРНЯ ДЗВОНІВ
МИХАЙЛА БРИЛИНСЬКОГО
Львів—Замарстинів, вул. Св. Михайла 14.
Поручає Вел. Духовенству, Братствам, Комітетам і всім жертводавцям ДЗВОНИ з найлучшого металю о дуже голоснім голосі — під гарантією. Замовлення виконується на час і совісно. — Ціни приступні. 311 3—8

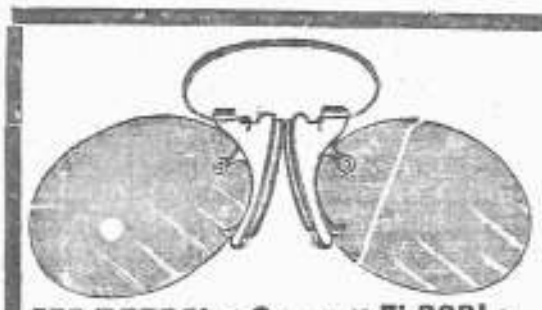

ПОРУЧАЮТЬ
ОКУЛЯРИ, ЦВІВЕРИ
від найдешевших до найдорощих у всіх родах. Скла Цайсса, Буша, Герца,
ЛЬОРНЕТКИ
полеві і театральні першорядних марок. — Замовлення з провінції полагоджується відворотно. 35-50
ЛЕВ АППЕЛЬ і Ска :: у ЛЬВОВІ :: Легіонів 1.
Телеф. 458. Адреса тел. Оптика Львів. 2151

НОВИНКА! НОВИНКА!
Вийшла вже в друку книжка
ҐІЖОВСЬКОГО Володимира
Смерть Мих. КЛАДУНА
348а) накладом 2—3
УКРАЇНСЬКОЇ КНИГАРНІ Й АНТИКВАРНІ
у Львові, вул. Рутовського ч. 22. (Народний Дім). Основна ціна 0·60 — 5.400 Мк.

Шкільні книжки
для середніх та народніх шкіл
Замовляти можна на складі:
Івана Калиновича в Золочеві.
Достава книжок почтою за післяплатою. 214-7—10

Позір! Вуголь дорожіє!
Хто незазбирався ще на зиму хай замовить собі в
ТОРГОВЕЛЬНІМ БЮРІ
ЛЬВІВ, КОХАНОВСЬКОГО 5.
364 Нашим Інституціям опуст. 3—3

ДО ШКІЛЬНОГО СЕЗОНУ.
УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО В КАТЕРИНОСЛАВІ пропонує:

1. „ЯРИНА". УКРАЇНСЬКИЙ БУКВАРЬ, склав А. Воронець, IV. перероблене видання з усіма новими малюнками Ю. Магалевського, з додатком: „Як учити з букваря „Ярина".

2. „Ярина". УКРАЇНСЬКА ГРАМАТКА З ЧИТАНКОЮ, склав А. Воронець з 52 малюнками Ю. Магалевського, з додатком: „Як учити з букваря Ярина" та „Як вести розмови з малюнків".

3. А. Воронець. ПЕРША ЧИТАНКА, з малюнками Ю. Магалевського.

4. М Левицький. ГРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ. Видання 3-те, виправлене й доповнене.

5. Професор Дмитро Дорошенко. КОРОТКИЙ КУРС ІСТОРІЇ УКРАЇНИ. З малюнками.

6. М. О. Ковалевський. ІСТОРІЯ ГРЕЦІЇ ТА РИМУ. З 46 малюнками й 3 мапами.

7. Ю. Гай. ВЕСНЯНІ КВІТОНЬКИ. Шкільний співанник. 20 пісень з нотами.

У В А Г А.

Г. Голоскевич. УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИСНИЙ СЛОВНИЧОК З КОРОТКИМИ ПРАВИЛАМИ ПРАВОПИСУ. Видання 5-те.

Найкращий правописний словник, загально вживаний по всій Україні Потрібний кождому!

Продаж по всіх кращих книгарнях, а де нема звертатись на адресу:
EUG. WYROWYJ, Berlin WS 47, Yorkstr 84".
377 Книжки висилають негайно. — На більші замовлення значна знижка. 2—3

За редакцію відповідає Ол. Кузьма
З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 117 (9.998). Львів, неділя 26. серпня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов. Конто почт. шад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 45000 Мп. ЗА ГРАНИЦЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 70.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон. Румунія 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 70000 кр. Зміна адреси 3000 кр.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 2.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Від Видавничої Спілки „ДІЛО".

Катастрофальний спадок польської марки спричинив неомірку підвишку цін друку, бо він є 5% прц. Це спонукує нас підвищити

з днем 1 вересня ц. р.

ціну одного примірника на місячну передплату на **3000 Мп.** **72000 Мп.**

Передплатники, що вже внесли передплату за місяць вересень, звільнені від доплати. 1—4

1914—1923...

Арешт Митрополита!

Дня 23. ц. м. появилося надзвичайне видання краківського „Ілюстрованого Курієра Щоденного" з донесенням, що вчо з 22. на 23. ц. м. о 23. годині; при поверці на стації в Дзєдзіцах поспішного поїзду, який їхав з Відня до Львова, в спальному возі задержано Митрополита Шептицького, який їхав зі своїм секретарем о. Ковальським до Львова. Супроти виданого міністерством внутрішніх справ розпорядження, яким забороняється Митрополитови виїзд до Польщі, польська державна поліція візвала Митрополита до опущення воза. Секретар Митрополита о. Ковальський заявив, що Митрополит є тяжко хорий і рішуче не може опустити вагону. Тоді поліція зарядила відлучення спального воза від поїзду. По усуненню решти пасажирів, уставлено віз на бічному шляху та окружено поліцією. Рівночасно поліція звернулася до Ершави по інструкції...

Більшість ранішних часописів, які передрукували звістку „Курієра", поставилася до чутки з резервою. Одні зробили це з дневникарської осторожности а другі... може зі сорому за крок своєї влади, яка так іще недавно кидала громи на совітську Росію за архиепископа Цепляка.

Ґенеральний наступ на українське шкільництво.

Від самого початку заняття Східної Галичини польськими військами, з боку польської влади сиплються удари на українське шкільництво. Форми цих ударів бували ріжні. Усування українського учительства зі служби в місцевостях з українським населенням; добирання в склад шкільних місцевих рад людей, настроєних ворожо до української школи; переміна за томічю наказних війтів і шкільних управителів - Поляків української викладової мови на польську; введення до українських шкіл науки співу польських народових пісень, які нарушують національні почування Українців; повне занедбання в уладженню українських шкіл в місцевостях, де є такі самі польські школи; вкінці впровадження до українських шкіл варшавських наукових планів,—через що на навчання польської мови, історії, географії і инших відомостей в польській мові тратить учительство ¾ усего часу в школі — з виразним поминенням науки української історії, географії та других предметів, що поглиблюють знання рідного краю і народу. Це є засоби, якими польська влада змагала надати українським школам польський характер. В останніх часах видвигнула польська влада нові форми наступу на українське шкільництво: знесено термін український і заборонено вживати його в школі; впроваджується до українських шкіл польське внутрішне діловодство.

Тепер українські школи приберуть вже зовсім характер шкіл польських. Українська дітвора витрачуватиме дорогий час на науку чужої моги, граматики, історії, географії, етнографії, співу „народових" пісень та инших зовсім їй непотрібних відомостей. Чи можна уявити собі гірший упадок української школи, коли кількатисячна громада польського патріотичного учительства виконує ревно всі явні і тайні приручення польських властей і народових організацій?

Вагу цего упадку української школи відчуло в першій мірі українське учительство. Тому на Загальних Зборах Т-ва „Взаїмна Поміч" 7. липня ц. р. запротестувало воно проти загального польщення українських шкіл; проти переповнення програм навчання в українських школах відомостями, що зовсім непотрібні українській дитині, з одночасним поминенням української історії, географії і мови; проти переміни терміну „український" на „рускі"; проти вводження внутрішнього польського урядування; проти незаконного накинення шк. пов. інспекторами обовязку навчання польської мови в українських школах уже в другім році науки (в польських школах вчать української мови після варшавських планів на III. році науки).

Польській пресі не подобалося таке становище українського учительства. Вона звернулася до Президії Воєвідства і до шкільної влади „z uprzejmą prośbą, by wglądnęło w działalność Liszczyńskiego i Towarzystwa „Wzajimna Pomicz". Nie ulega wątpliwości, że towarzystwo to winno być rozwiązane i to natychmiast" („Слово Польске" з 23. VIII ч. 230).

На це заявила шкільна куратория польській пресі, що „На разі обмеженося до уділення рускому учительству перестороги перед кождим відхиленням від службових обовязків і льояльности супроти держави і її законів, грозячи за кожде таке відхилення суворою карою. Рівночасно Куратория дістала вже уповажнення вищих властей до негайного безоглядного і дуже гострого зареагування проти всяких посягань збаламучених одиниць серед учительства" (повище число „Слова Польского").

І дійсно в половині липня ц. р. видали усі шк. пов. інспектори на довірочне порпоручення Куратории обіжники, якими заборонили українському учительству давати які небудь статистичні інформації, яких домагалося від своїх членів Т-во „Взаїмна Поміч" з метою здобути матеріяли для видання шематизму українського учительства і шкільництва. Ось обіжник шк. пов. Ради в Богородчанах ч. 1906. (Точний переклад з польського оригіналу). „Супроти появи анонімних візвань до предложения одній централі „статистичних дат, що відносяться до шкільництва руского, як рівнож супроти візвань до самовільного впровадження в урядування рускої мови — перестерігається учительство тутешнього повіту перед виконуванням подібних анонімних будь-то не анонімних візвань — під загрозою всяких консеквенцій і правної відповідальности яко за співучасть в протидержавній агітації.

Управі школи не вільно подавати жадним товариствам і їх централям статистичних дат, хіба на візвання властей; не вільно їм проводити з такими товариствами кореспонденції. Тому, що урядовою мовою в школах є польська мова — всі шкільні акти а також денник впливів, хроніка, лекційний денник, фреквентаційний виказ і т. д. мається провадити в польській мові під особистою відповідальністю управителя школи". (Д. б.)

ТЕЛЕҐРАМИ. П. А. Т.

Мін. Гломбіньскі про арештування митр. Шептицького.

Варшава. В справі несподіваного повороту митр. Шептицького, котрого польські власти задержали на границі містить „Гая Порання" розмову свого співроб. з мін. віроісп. і сусп. просв. Гломбіньским. Мін. Г. сказав м. и. Відомо, що митр. після виїзду зі Львова за кордон провадив усюди політику проти Польщі, причинився до підпертя правительства Петрушевича, звісного ворога Польщі і це правительство називав своїм. Несподіваний виїзд митр. з Відня до Польщі послідував проти звісного йому бажання польського правительства, а, наскільки нам звісно, також проти бажання Ватикану. Не лише в інтересі публ. порядку але також в інтересі поваги церкви і достоїнства її найвищих достойників польське правительство приневолене було здержати подорож митрополита до Львова і порадити йому, щоби задержався, або в Познані або в иншій місцевости, яку вкаже, числячися рівночасно з його здоровлям. „Курієр Польскі", котрий щоправда не похвалює виданих у справі митрополита заряджень правительства, пише: Звісно, що з о. митр. ведено переговори в справі заяви, яку мав би зложити, щоби вможливити собі поворот до краю. Одначе до порозуміння в справі тексту заяви не прийшло і, на скільки нам звісно, Ап. Сстолиця заявилася в цих услівях проти виїзду митрополита до Львова. Львівський митрополит розвинув без сумніву за кордоном акцію проти інтересів польської держави, спрямовану до утворення самостійної української держави в Сх. Галичині. Політика о. митрополита збанкротувала зовсім. Вона не була ні мудра, ані передбачуюча, коли його політичні союзники, наскільки працюють дальше в дотеперішньому напрямі, мусіли пійти на замкнені для митрополита бездоріжжа.

Смерть японського през. міністрів.

Токіо. Президент Ради міністрів барон Като помер.

Анґлія в справі незалежности Хорватії.

Відень. „N. Fr. Pr." з Льондона: Радічеви заявили з окруження Болдуіна і льорда Керзона, що оба міністри не бажають собі мішатися у внутрішні справи Югославії і тому не вважають вказаним конферувати з Радічом.

Ратифікація лозанського договору.

Ангора. Народні Збори ратифікувала лозанський договір 215 голосами на загальне число 235 голосуючих.

Заворушення в Греції.

Атени. АТА. 23. ц. м. прийшло в Піревсі до нових сутичок між страйкуючими робітниками і відділами військ. Страйкарі напоролися патрулю з 10 вояків. Висланий на поміч відділ дав сальву до страйкуючих. Вбито при цьому 2 чоловік, а 7 ранено. Небаром спокій привернено. Робітники заявили, що вертають до праці.

Анґлійська відповідь на французьку ноту.

Льондон. Райтер довідується, що відповіди на французьку ноту не слід сподіватися скорше як за 2 тижні, себто після повороту Болдуіна.

Одеса-Льондон.

Москва. Польрад. Привернено після 9-літної перерви безпосередню телеґрафічну комунікацію між Льондоном і Одесою.

Курс грошей.

Львів, 24. серпня. Дол. амер 263.000—264.000, дрібні 260.000—262.000, дол. канад. 232.000—234.000, дрібні 230.000—232.000, німецькі марки 50 і 100 0·12—0·13, 10-тис. 0·13—0.14., стар. еміс. 6.00—7.—, сотки стар. еміс. 1·40—1·70 лей 1050—1100, дрібні 1020-1050, к. чеські 7450—7550, дрібні 7300—7400. Австр. тис. нов. емісії 14000—14500, стар. еміс. 8000—8500, сотки стар. еміс. за тис. 12.000—14, дрібні á 10 за тис. 10—12.000, австр. штемпл. 3.60—3.62, австр. перекази 364—366, Франки франц. 14500—14800, фунти стерл. 1160000—1200000 франки швайц. 48.000—48.500.

Золото: 20 кор. 1100000—1200000 20 фран. 1000.000—1,040.000 .20 мар 1,250.000—1,300.000, 10 руб. 1,380000—1,440.000, дол. 250—252000.

Срібло Кор. австр. 19000—19.200, 5 кор. 96000—97.000, фльор 48000—48500, рублі 75000—76000 копійки за 1 рубель 52000—53000, леї 16500—17000.

Цюріх 24. серпня. Берлін 0·000125 Голяндія 218·00, Ню-Йорк 553½ Льондон 25.22, Париж 31.02, Медіолян 23.60, Прага 16.20, Будапешт 0.03½, Букарешт 2.55 Бельград 5.80, Софія 4.70, Варшава 0.0023. Відень 0.0077½, Австрійські штемпл. 0.0078.

— —

Велика Україна.

У вшехпольській „Гаветі варшавській" в статті від заг. „З еволюції большевизму" пишеться:

„Виконний Комітет України рішив зукраїнізувати державне життя в губерніях київській, подільській, харківській, одеській, волинській та донській. В богатьох місцевостях утворено курси української мови для державних урядовців. Ніхто тепер не може бути принятим на державну службу без знання української мови, а дотеперішні урядовці, на скільки до означеного речинця не складуть іспиту з української мови, будуть усунені з дотеперішних посад. Професійні союзи, військові школи, адміністрація і партійні органи підлягають українізації. „Волинський Пролетар" в Житомирі виходить в українській мові.

Зі загального числа шкіл на Україні 17.200, українських 11.000. Анальогічна акція йде на Білоруси, в Грузії, в Азербейджані та в богатьох инших місцевостях".

Стільки вшехпольський денник. Із кореспонденції з В. України і зі звідомлень людей, що в останніх днях верпули з В. України виходить, що цим разом гасло українізації не є з боку большевиків виключно блефом, як нераз досі, що цим разом є замітні поважні спроби в напрямі українізації. Отже ухвали XII. конгресу комуністичної партії в справі використання національних питань — не залишаються мертвими клаптиками паперу, є поважний нахил проводити їх в життя.

В найблищих числах газети подамо обширнійшу кореспонденцію з Києва, яку нам заповіджено. Покищо ограничуємо до подання отсих пісток з листів київських громадян:

Українська Академія Наук в Київі дістала до своєї розпорядимости більші засоби. Їй віддано контролю над українським друкованим словом. До своєї диспозиції дістала велику друкарню Києво-Печерської Лаври.

Лінгвістична Комісія Академії приготовляє нове, значно розширене видання українсько-російського словника Грінченка. Активну участь в редагуванню словника приймає дружина пок. Грінченка — Марія Загірня. Словник має появитися в лютім 1924.

Окремою опікою влади тішиться театр під дирекцією Леся Курбаса. На турнірі режисерів українських і російських Курбас вийшов побідно.

Матеріяльні умовини життя в Київі ще дуже прикрі. Хоча відносини поправилися на стільки, що за хліб не тяжко. За те мясо і молоко все ще являються люксусом.

На закупно одіння та обуви умовий робітник ще не може заробити. Члени Академії Наук і письменники дуже вдячні Галичанам за поміч в минулому голодному році. Дехто з них завдячує дарам з закордону вратування від голодової смерти.

В цім році на Лівобережжю вибухали тут і там відрухові, неорганізовані повстання. Селянство невдоволене високими податками і грубим поведенням большевицьких урядовців-чужинців. Крім сього селянство невдоволене перекидуванням рекрутів з України на Московщину. Отсі виступи на Лівобережжю й спонукали большевиків поважніше взятися за українізацію.

Прикарпатська Україна.

Ужгород, в серпні 1923.

Блямаж учителів-кацапів.

(в.д.) Мукачівські провідники учительства по недавнім конгресі в Берегові вішли, що вже настав відповідний час виступити явно з домаганням заведення у всіх школах московської мови. Новообраний голова учительського товариства інспектор Шпеник вибрався з делегацією, в котрій був і директор Мукачівської гімназії Драгула (колись великий народовець), до Праги та роздав там, почавши від президента республики аж до шефів департаментів, понад 20 меморіялів від учительства Підкарп. України, в котрім жадав: усунення шефа краєвої шкільної влади Пешека, усунення д-ра Бирчака й д-ра Пайькеевича зі шкільного реферату, а їх апробованих владою книжок зі шкіл, та заведення книжок московських. Покликались, що їх жалі не остають без відгомону, бо недавно аж Союз Народів прислав делегата до Ужгороду. Жадали дальше, щоби краєва шкільна влада не сміла викати жадного шкільного підручника без апробати вибраної кацапствуючим учительством комісії.

Все було би гаразд, якби міністер шкільництва Бехине не був попсував їм забави. Бо от являється у него зі святочним видом та з меморіялом делегація. Міністер питає відразу, чи шкільний відділ знає про що їхню депутацію та чи дозволив на це. Делегації упала душа в пяти, а тут пан міністер горить гостро дальше: „Ви учителі також державні урядники. Ви, мусите знати, що в шкільництві мусить бути лад і карність. Що наказує вам краєва шкільна влада, шкільний відділ, то ви, державні урядники, маєте сповняти. — А хто не буде слухати, той буде зайвлений із служби!"

Делегація присмирніла й проимривши щось на оправдання — вийшла. І з сумними думами пустилася назад у свояси. Але по дорозі нагадала собі, що вручила й деинде меморіяли — і телеграфічно їх відкликала. А деякі члени делегації йдуть на засідання т. зв. краєвого учительського виділу (виборний орган при Шк. Відділі, зложений з учительства всіх категорій), заявляють довіря та похвали п. Пешекови. А директор Драгула пішов із поклоном до п. Пешека та оправдувавси, що він їздив, правда, протестувати проти свого шефа, але... його намовили й він меморіялу... не читав.

І красвий учительський виділ запротестував проти заводження радою учительського товариства московської мови, а опісля дня 9. ц. м. явилася також учительська делегація від 10 округів (всіх округів 19) та заявила довіря Пешекови й запротестувала проти усування народної мови зі шкіл.

Як виходить, теперішні провідники вчительства не лиш неуки, вони ще й раби! Але вони осмілюються тими неконсехвенціями, які є в самім Шкільнім Відділі. Бо як це собі пояснити, що під шефом, який без застережень заступає народний напрям, працює референт середнього шкільництва виразно в напрямі підривання авторітету шефа, а навіть фаворизує учителів, що викладають на московській мові, та не признають апробованих шкільних підручників?

Приїзд міністра хліборобства.

На днях побував на П. Руси теперішній міністр хліборобства д-р Мілян Годжа. Ціль його подорожі є — як сам подав він заступникам преси — в першій мірі оглянути підчинені уряди, а дальше дати відповідь на деякі подання хліборобсько-економічного характеру, котрі предложила йому директорка мукачівського хліборобського конгресу.

Міністр був дня 19. ц. м. в Мукачеві на зїзді делегатів нової т. зв. „карпаторусской земледільческо республиканьской партії", на якім ряд референтів подав йому домагання партії в справі земельної реформи, усунення безробіття, приділу полонин та управильнення воєнних відшкодувань. Міністр заповів, що тепер буде можливе переведення в життя обіцяної автономії, бо партії получилися.

„Русин" витає приїзд міністра дуже тепло та вяже з тим великі надії, що міністр Годжа своїм впливом і дипльоматичним хистом причиниться до того, що нова політична партія на П. Україні пристане до широнародньої політики.

„Міністр д-р Годжа — кінчає „Русин" свою передовицю — прийшов до нас в дванайцяту годину. Стоїмо перед першими виборами в автономній П. Україні. Коли подорож міністра принесе причинок до консолідації політичних обставин нашого краю, як ми щиро віримо, буде можна говорити про історичну подію". (Продовження буде.)

Французька відповідь.

Французька нота, як це вже давно заповідала півофіціяльна преса, є написана в чемнім тоні, який дає нагоду до продовжування дискусії. Перші голоси англійської преси висловлюються в такому змісті. Велика частина цієї ноти є присвячена обережній полеміці з англійськими поглядами. Ось кілька головних пунктів з неї:

Франція відпікується докорів щодо її еґоїзму в справі репарацій. Вона має на увазі суспільність европейських інтересів і зростаюче безробіття в Англії. Німеччина на протязі останніх років робила численні обіцянки, яких не додержувала. До кінця 1922 р. вона невпинно погіршала свій господарський, фінансовий і буджетовий стан, а одночасно зміцнювала промисловість. Окупація Рури була переведена тільки в наслідок недодержання німецьких зобовязань і основувалась на правах даних Франції репараційною комісією. Зрештою законність окупації є виправдана текстом Версайського договору, протоколом Союзницької Конференції в Спа, завозою англійського уряду з 3. квітня 1921 р. і вирішенням Найвищої Ради з 5. мая цьогож року.

Окупаційна акція з боку Франції мала чісто технічну мету: приневолення довжника до сплати довгу, як це водиться в праві через займання (фантування). Колиб Франція мала на меті мілітарні пляни, тоді воліла би зайняти долину Мену, яка розділяє Баварію від Прусії. Зрештою на територію Рури, яка має 6 міліонів мешканців, Франція вислала тільки 50.000 жовнірів. Це військо мало служити виключно охороною французької цивільної влади. Німецьке населення зустрілось уперве не з французьким військом, а з інжінірами, митовими і лісовими урядовцями. Нормальне життя окупованої території мало бути неторкане. Французькі урядовці мали тільки вести контролю над скількістю продукції німецьких фабрик і лісного промислу. Ця контроля мала на меті необхідну працю для додержання підписаного договору. Франція пропонувала Німеччині мирову співпрацю на згаданій території.

Одначе німецький уряд поставився до цих заходів, як до воєнної акції. Він повористувався цією нагодою, щоби зірвати підписаний договір.

Т. зв. пасивний опір, який почав німецький уряд, був у дійсности зорганізованим опором, дуже активним. Він не був відруховою реакцією з боку населення окупованої провінції, а свідомою акцією веденою промисловими колами з Берліна. Під впливом агітації зорганізованої в Берліні, почали німецькі урядовці в Рурі відмовлятись від співпраці з Французами і на кожнім кроці робити їм трудности. Німецький уряд навіть користувався погрозами в відношенню до своїх земляків, які зважились би відмовитись від солідарности в цій протифранцуській акції. Крім цього зорганізувались банди злочинців, які нищили французькі поїзди і підкладали вибухові матеріяли. Франція природно у відповідь на це, мусіла поставити домагання про припинення цієї акції, як першу умовину дальших переговорів. Пасивний опір стоїть не тільки в суперечности з версайльським договором, але і з живими інтересами Німеччини. Він коштує Німеччину більше ніж колиб вона щиро приїняла на себе сповнення своїх зобовязань.

Рурська окупація прийме з боку Франції зовсім нову форму, коли Німеччина припинить пасивний опір. Франція згоджується на постепенне звільнення Рури в міру одержаної сплати. Мирна співпраця з німецьким населенням принесла би Німеччині велику економічну полекшу. Франція залишиться в Рурі тільки так довго, як це буде необхідно з економічних потреб; політичні та анексійні пляни не є звязані з цією окупацією. Приклад Австрії є найкращим доказом, що добра воля держави є першою умовиною для управильнення господарських відносин. Час, в якому Німеччина хоче сплатити свої довги залежить від її волі.

Не є правдою буцім-то претенсії Франції є цього рода, що сталять собі як мету знищення Німеччини. Франція на протязі довгих місяців пропонувала дуже простий і скромний плян сплати. Вона домагалась від союзників, щоби на випадок, коли вони відкидають першенство сплати репараційних довгів, бодай признали Франції право до 26 міліярдів вол. марок з т. зв. облігацій „А" і „В", які походять з процентової стопи означеної на конференції в Спа; далі, щоби Франція одержала з облігацій „С" ту суму, яку мала би заплатити як міжсоюзний довг. Не треба забувати, що Франція заплатила вперед величезні суми на рахунок Німеччини. Вона не може зупинити своєї відбудови на знищених територіях, ні вести їх на власний рахунок. Вона є сама довжником супроти инших держав і не домагалась ніколи звороту сум позичених підчас війни від Англії та Америки, потрібних для власної оборони. Програма начеркнена Францією не нарушує мирового договору. Проект англійський має ту хибу, що змінює по суті численні попередні рішення прийняті союзниками. Зрештою репараційна комісія має і мала повне право перевірити через своїх знавців фінансову спроможність Німеччини як довжника.

Згідно з ідесю мирового договору претенсії до відшкодувань мають першенство перед претенсіями за воєнні витрати. Як можуть союзники домагатись сплати за воєнні витрати, заки Німеччина не заплатила за відшкодування? Питання про повну суму німецьких відшкодувань можна залишити на боці, а означити фінансову спроможність Німеччини періодично, згідно з обставинами моменту. Франція готова ввійти в мирове порозуміння з Німеччиною, але не годиться, щоби належними їй відшкодуваннями жертвувати за ціну тимчасового господарського упадку Німеччини. В інтересі Англії є, щоби Німеччина знову відродилась, але і те, щоби і Франція не занепала, і саме тому Англія не повинна незаконно домагатись довгу від Франції, поки Франція не здобуде спроможности у цьому напрямку.

Англія торкається у своїй ноті питання рурської окупації у звязку з загальним забезпеченням перед можливістю війни. Франція не має нічого проти ведення в якнаімирнійшій формі переговорів з Англією про засоби такого забезпечення і сама в початку 1923 р. згодилась принціпіяльно на пропозиції Льойда Джорджа в цій справі. Одначе, на жаль, Англія зі свої

боку не відповіла до нині на увагу Франції в цьому питанню: про взаємну воєнну гарантію.

Довга французька відповідь торкається ще чимало подробиць питань, до яких доведеться вернутись у звязку з німецькою та англійською відповідю на неї.

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. кн. 40.000.

Огляд світових подій.

Занехання пасивного опору.

Як доносить польська радіотелеграфічна стація, на конференції залогової ради в Ессені запала ухвала, щоб занехати пасивний опір і розпочати знову працю на терені рурського басейну. Працю почасти вже розпочато.

Німеччина і Союз Народів.

Німецька преса займається пильно дневним порядком ради Союза Народів, що має обняти також справу допущення Німеччини до Союза Народів. По інформаціям берлінських газет за прийняттям Німеччини до Союза Народів є особливо англійський представник Роберт Сесіль і представник полудневої Африки, ґен. Смутс.

За незалежність Хорватії.

В Льондоні ведуться конференції між англійськими державними мужами і Радічем, який має предложити Союзови Народів петицію в справі визнання незалежности Хорватії.

Югославянський уряд вислав до Англії протестаційну ноту і зажадав пояснень в справі поведення англійського представника в Будапешті, Голєра, який мав дати поміч Радічеви в його утечі з вязниці спершу до Угорщини, а потім до Льондону. Нота написана дуже остро і може довести до конфлікту між Англією і Югославією.

„Революційна церква".

Б. московський митрополит Антоній, один з творців відродженої церкви, зачинає організувати „революційну церкву". Він каже, що стара православна церква і всі дотеперішні групи „живої церкви" ведуть контрреволюційну роботу і домагається відділення церкви від держави та великих змін не лише в богослуженню, але й в канонічнім праві.

Німецькі справи.

Можливість диктатури.

На конференції з партійними провідниками дня 23. ц. м. канцлер Штреземан заявив, що уряд готов ужити найостріїших засобів. Теперішний уряд може бути останнім, який в силі перешкодити економічному банкротству Німеччини. Якщо уряд не зможе перевести економічної і фінансової програми, нема иншої дороги ратунку. Хоча уряд відкидає думку диктатури, всеж таки не відмовиться від її приноровлення в рамах конституції, щоб цим робом успішно перешкодити саботуванню програми консолідації внутрішних відносин.

Експозе міністра Гільфердінґа.

На засіданню буджетової комісії райхстагу дня 24. ц. м. міністер скарбу Гільфердінґ виголосив експозе. Він заявив, що нагла звишка доляра викликала сильний цінниковий рух, головно звишку цін сирівців і харчевих продуктів, в то понад ціни світового ринку. Через те повстала небезпека шкіловитого застою в експорті і загальної економічної кріси. Щодо валютового питання заявив міністер, що надії на буджетову рівновагу при помочи сильної податкової шруби — завели. Вправді податки дають значні суми, одначе державні видатки є дуже великі а субскрипція золотої позички йде вдоволяюче. Вислід її є кращий, ніж вислід субскрипції долярових бонів. Всеж таки фінансова ситуація є дальше поважна. З оглядів суспільного і фінансового дальша інфляція не може тривати.

Дальше зазначив міністер, що вихочання мирового трактату коштувало Німеччину в липни 4 біліони, в серпни треба дожидати значного побільшення цеї суми. Ефект здержання річевої чинитьби не є великий, бо дальше виконування трактатових зобовязань дуже обтяжує державу. Шкіловите покриття дефіциту иних галузей адміністрації і залізничого дефіциту є неможливе так довго, як довго тревоже окупація в Рурщині. Через те й розвязка фінансового питання є зовнішно-політичною проблемою. Дефінітивної розвязки фінансової справи не можна очікувати від податків і позичок. Економічні кола бачать, що теперішний уряд є останньою резервою Німеччини і тому заявили, що піддержать цей уряд як вислів зусиль тих усіх, хто зрозуміє, що держава взагалі перестане істнувати, якщо цей уряд впаде. Уряд рішився не відступити від ніяких засобів, які покажуться потрібними. Економічна політика уряду мусить бути згідна з політикою державного банку. Якщо цього не буде, банкрутство неминуче.

Положення в Баварії.

Елементи крайної правиці в Баварії розвинули тепер пропаганду проти теперішнього німецького уряду. До 14 днів є заповіджена більша акція фашистів.

Баварський уряд видав відозву до народу з покликом, щоб не робив ніякого перевороту. Відозва каже, що батьківщина находиться в розпучливім положенню. Не поможе ні ані комунізм ані большевизм, а так само не принесуть ратунку економічні авантури.

Баварська рада міністрів видала заряджения, що має на меті запевнити поділ збіжа з торічного і сегорічного жнива.

Заборона комуністичного зїзду.

Вюртемберський уряд заборонив зїзд комуністичної партії, скликаний на 25 і 26. ц. м.

Дорожнеча.

Норма коштів удержання в Німеччині виносить по обчисленим державного статистичного уряду 753 753, що в порівнянню з попереднім тижнем (436,935) виносить 72 і пів проц.

В Берліні бохонець хліба коштує 400.000, а одна булка 22.000.

Нема грошей.

Берлінська міська рада, не в силі достарчити на піддержання трамвайового руху около 60 мілярдів мар. денно, обмежила цей рух дуже значно.

Магістрат міста Свінемінде, не в силі виповнити своїх фінансових зобовязань, оголосив неспроможність.

Причину цього, що не всі ще постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна користь і громадянський обовязок повинні бути більшим авторітетом, ніж багнет чужого жандарма.

З польських справ.

Боротьба за те и.

До „Дзенника Людового" доносять з Варшави: Як довідуємося, справа реконструкції кабінету приймає в дня на день инший оборот. Ще вчера найповажнійшим кандидатом на міністра фінансів був Міхальскі. В справі тої кандидатури стягнено з ферій Дубановіча, а Стрońські відв годинні телефонічні конференції. Вечером вже про Міхальского не говорилося, натомість висунуто на чоло Кухарского, якого номінацію на міністра фінансів треба вважати вирішеною. Теку міністра торговлі і промислу має по нім обняти пастовець Шидловскі. Міністерство публичних робіт має обняти Бриль.

А воєнн таки...

„Данцігер Цайтунґ" подає інформації свого варшавського кореспондента, який впевняє, що польський міністр торговлі і промислу Кухарскі був цілий тиждень в Парижі в цілі висондування тамошніх державних і фінансових кругів. Те „сондування" мало на меті: 1) приспішення пообіцяного кредиту 400 міліонів франків; 2) заокруглення тої суми до міліярда франків для частинного бодай покриття сьогорічного дефіциту та припинення інфляційної катастрофи.

Заходи п. Кухарского покінчились невдачею, бо Франція висунула як принціпіяльну умову крім фінансової курателі над польським урядом, виключення німецького капіталу в горішньо-шлеському промислі, та запінення вивозу вугля до Німеччини на випадок, коли би Франція захотіла іще більшою безоглядністю надавити Німеччину.

Тих умов п. Кухарскі не міг прийняти, супроти чого вернув з Парижа з порожніми руками.

НОВИНКИ.

— Замість „Малопольска" — „полєщина". Тернопільський староста п. Екгарт оголосив недавно „okólnik" в „Dziennik-u Urzędow-im" тернопільського староства до магістрату в Тернополі і всіх урядів громадських та парохіяльних римо і грекo-кат. і до всіх метрикальні книги з поученням, що в донесеннях до властей і в урядових документах не можна вживати слова „małopolski", або „Małopolska" згладно „Wschodnia Małopolska" на означення Галичини чи Східної Галичини. Цікаві мотиви. Тому що громадські і парохіяльні уряди вживають ліжного означення на бувшу Східну Галичину, як пр. Корол. Галицина і Володимирія, Східна Галичина, бувша займанщина (zabór) австрійська, Малопольска. Східна Малопольска, заряджує п. староста Екгарт на будуче уживання одноцільного слова „тернопільське (станиславівське, львівське зґл. краківське) воєвідство, касуючи слова Галичина і Małopolska. Причина цього урядового заряджения такі, що Галичина яко бувший австрійський коронний край з хвилею приєднання до Польщі перестала істнувати і є нині тільки історичним спомином. Натомість слово „Małopolska" яко територіальне означення Галичини, чи „Wschodnia Małopolska" яко означення Східної Галичини не має нині ніякого ані історичного оправдання, ані ніякої підстави в обовязуючих законах, бо тим іменем Східна Галичина ніколи в історії не називалася (важне для нас польське урядове признання! — Ред.), ані не видано тепер в Польщі ніякого закона, що вводив би назву „Małopolska" згідно „Wschodnia Małopolska" яко назву Галичини чи там Східної Галичини.

— Залізнича катастрофа. „Курієр Червони" доносить з Вильна, що раником 23. ц. м. біля стації Рожанки на шляху Ліда-Мости прийшло до залізничої катастрофи, яка спричинила смерть 50 осіб і поранення 100. Жертвами катастрофи є переважно емігранти, які їхали до Америки. Покищо нема ще потвердження цеї страшної вістки.

— По міліона бохонець хліба. На берлінських базарах платиться за бохонець безкарткового хліба воперх 400.000 мк., за одну булку 22.000.

— Боротьба з „чорною магією". Польське міністерство здоровля заборонило уладжувании окультистичних, спіритистичних і т. п. публичних сеансів. Супроти лікарів, які приймуть участь в подібних продукціях підійме лікарська палата дисциплінарні доходження.

— Статистика автомобілів. В Англії є в руху 554.443 автомобілів, в Канаді 459.099, у Франції 290.333, в Німеччині 126.092, в Аргентині 93.000, в Італії 65.000. Цікаво скільки в нас?

— До учениць та учеників пров. Бобжанського і прихильників: Його годиться! Нашому Вчителеви, який для Народу посвятив майно, спокій родинного життя і приманчиву карієру — минає саме 50 літ життя. Ми Його ученики і учениці кличемо: Хто має почуття обовязку праці і жертви для Народу, хто пеленгий кличем Вчителя: „не словами а ділами", хто відноситься з пошанованням для Нього, яко Учителя і Громадянина, хай йде нашим слідом і негайно зложить на фонд імени Івана Боберського 10 кор. в золоті (скільність польських марок по денному курсі). Зібраний фонд служитиме на переведення в життя ідеї Вчителя а саме: На закупно українського майдану у Львові і фахове обзавуження нового покоління слово-соколівських робітників. Віримо, що за нашим кличем посліпають не лиш Його ученики, але членки УГА. і ще громадяне, які відносяться з пошанованням до Його праці. Львів, в серпни 1923. *о. д-р Іван Бучко, Степан Гайдучок, проф. Володимир Кузьмяк* (Львів), *д-р Гнат Лучаківський* (Жовква), *Пакія Нивровська* (Львів) *проф. Теодор Поліх* (Перемишль), *д-р Іван Сеньківський* (Калуш), *Маґдалина Теслецька* (Бориспав). Гроші слати на адресу: Союз Батько. Львів, вул. Руська 20. 395 1—1

Зі судової салі.

До дійсних присяглих суддів на нинїшню каденцію у вересни ц. р. входять як судді: Володислав Бушек, Адольф Цетнер, Константин Некольскі, Кароль Чуджак, Ернест Цвейзейтель, д-р Франціщек Ксаверій Дзюбчинскі, Герольд Едельманн, Станіслав Едер, Йозеф Еліх, Озиаш Фінгергут, Франціщек Гель, Станіслав Герман, Юзеф Гучинські, Леополь Гупперт, Бронїслав Ігнатович, Маєкус Кагане, Юзеф Каліцінські, Адольф Камеяьобвоцкі, Ян Каньоскі, Антоні Кеус, Юліян Кіршнер, Міхал Козмєвіч, Адам Опольскі, Кароль Оржеховскі, Юзеф Пюркевіч, Едмунд Помповскі, Казімєрж Рідль, Владислав Родзинкевіч, Юліян Роговскі, Вавжинец Роса, Медард Ротмайф, Александер Вагнер, Владислав Станкевіч, Казімєрж гр. Яблоновскі, Тадеуш Радомскі, Ришард Еві.

Як судді заступники:

Др. Родан Александрович, Марцін Аппель, Адам Гурскі, д-р Освальд Генрик Граф. Антоні Козьміньскі, Антоні Кропачек, Владислав Кшечуновіч, д-р Станіслав Курковскі і Міхал Стефановскі.

На цю каденцію присяглих суддів приходить тільки три справи, а між ними дня 3. вересня розправа проти полковника У. Г. А. Володимира Федоровича, котрого боронить адвокат д р Лев Ганкевич.

Дальше дня 17. вересня зачинається перед тою самою лавою присяглих розправа проти Михайла Дзіковского і тов. за злочин зер-

Вищий Музичний Інститут ім. М. Лисенка у Львові.

Українська Драматична Школа

під дирекцією МИКОЛИ ВОРОНОГО

КУРС НАВЧАННЯ 2-х РІЧНИЙ. Предмети навчання: дикція, декламація, жест, мімодрама, характеризація, (грім), історія театру і драми (зах. европейського й українського), історія стилів, історія костюма, психольогія, естетика, українська диксійна мова і версифікація й инше. — **Технічні вправи:** вироблення віддихового і голосового апарату, артикуляція звуку, льогічні й художньо-тєхнові умови декламації (в літер.-драматичних зразках) пластика руху. **Гра на сцені:** студіювання ролі, проба, вистава. — **ПОЧАТОК НАВЧАННЯ 4-ГО ВЕРЕСНЯ — Вписи приймаються: ВІД 20. ДО 30-ГО СЕРПНЯ в КНИГАРНІ НАУК. ТОВАРИСТВА ім. Т. ШЕВЧЕНКА (Руська ч. 10) І ВІД 30. СЕРПНЯ в КАНЦЕЛЯРІЇ ВИСШ. МУЗ. ІНСТИТУТУ ім. М. ЛИСЕНКА (вул. Шашкевича ч. 5).**

326 3—3

жавної зради, публичного насильства, співучасти в убийстві і убийства. Розправа розписана на два тижні. Проводити буде надрадник Маєр; як прокуратор виступатиме Альойзій Ріртхєр.

Як відомо обвинуваченій Михайло Дзіковский утік зі слідчого арешту і до тепер його не переловлено. Після інформацій польських часописей находиться він на Чехо-Словаччині.

Перед судом стануть:

1. Семен Український (боронить адв. д-р Филип Ёвин); 2. Петро Вишневський (боронить адв. д-р Степан Шухевич); 3. Андрій Зелізко; 4. Іван Дуда; 5. Антін Чапляк (всіх трьох боронить адв. д-р Лев Ганкевич); 6. Едвард Козак; 7. Володимир Шумський (обох боронить адв. д-р Михайло Волошин); 8. Михайло Стефанів (боронить адв. д-р Маріян Глушкевич) і Антін Грушський (боронить адв. д-р Евген Давидяк.

Бібліографія.

„САМОПАЛ" — календарик для всіх на 1924 р. Видавництво „Журавлі" Рогатин-Львів-Київ. Стр. 142. 32°.

О. Кошиць. „СПІВИ НА СЛУЖБІ БОЖІЙ". Видавництво „Україна". Київ-Ляйпціг. „Українська Накладня". Ноти. Стор. 50. 4°.

„ГОСПОДАРСЬКО-КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС". Львів, 15. серпня 1923. ч. 16. Рік III. Редакція і Адміністрація: Львів, Домініканська ч. 11, II. пов.

„КРЫВЇЧ". Месячнік літературы, культуры і громадзкача жыцця". Год. 1923. N. 1 і 2. Червень Ліпень. Редакція: Kaunas, Vitanio prosp. Nr. 30. (Lietuva).

НОВА КУЛЬТУРА. 4 число. Львів, серпень 1923. Рік видання I. Редакція: Львів, вул. Оссолінських ч. 8.

„УКРАЇНСЬКИЙ СКИТАЛЕЦЬ". Орган військової еміграції З.У.Н.Р. Ілюстрований двотижневик. Виходить 1. і 15. кождого місяця. Річник IV. ч. 15 (37). Адреса Редакції і Адміністрації: Wien XVIII. Ferrogasse 31.

І. Огієнко. „УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА". Коротка історія культурного життя українського народа. Українське видавництво в Катеринославі. Ляйпціг 1923. (Фотодрук І. видання Е. Череповського. Київ 1918). Стр. 272, 16°.

„МАЛИЙ КНИГОЗБІР". Видавництво Т-ва „Франко Син і Спілка". Відень-Коломия-Львів Ч. 1. П. Франко „Відмолодження". Ч. 2. П. Франко „Теорія взглядности". Ч. 3. П. Франко „Що кождий повинен знати про змінок?" Ч. 4. С. Шелухин „Назва України". Ч. 7. П. Франко „На самітнім острові". Ч. 8. П. Франко „У Херсоні".

„ПЛАСТОВИЙ КНИГОЗБІР". Відень 1921. Ч. 3. П. Франко „Огляд території України".

„ДРІБНА КНИГОЗБІРНЯ". П. Франко. „Пластова пригода". Коломия 1922.

„МОЛОДА УКРАЇНА". Ілюстрований часопис для молодіжи. Ч. 16. Львів 16. серпня 1923. Адреса Редакції: Львів, вул. Зіморовича ч. 3.

✝ Посмертні згадки.

о. Іван Пяцко, завідатель Лінии малої, помер 16. серпня ц. р. по трилітній тяжкій недузі в 36. році життя а 12. священства. З покійним зійшла до гробу людина правого характеру, ревности і почуття обовязку. Без слова нарікання скитався весь час священства по збутих гірських парохіях, попав у тяжку грудну недугу і відійшов оставляючи щирий жаль серед Лемків і Бойків, між якими як ідеаліст працював тихо і без розголосу. — Оставив жену і малого сина. — В. Й. П. 1—1

Присилайте передплату!

Позір! Рулеччина!

Отсим подаємо до відома, що дня 2. вересня о год. 1. по полудни 1923 сего року відбудеться посвячення Угольного каменя під будову

Народного Дому в Рудках,

на котре всіх членів нашої спільности Рудецького повіту, як також відпоручників наших крайових товариств і сусідних повітів запрошується. — Комітет. 400 1-2

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

О. Утрисько — Комарно. Не можу приїхати. В справі реферату зверніться до о. пос. Онишкевича. Подайте негайно звіт! — *М. Струтинський.*

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр під Дир. Івана Когутяка.

Озеряне. — Сала Сторожі Огневої.

Субота 25/8 — Діти Агасфера.
Неділя 26/8 — Ой не ходи Грицю.
Вівторок 28/8 — Чорноморці.
Борщів — Сала Нар. Дому.
Середа 29/8 — Бенефіс по-естри театральної — Запорожський клад. 374 3—4

З гімназії СС. Василіянок у Львові Додаткові вписи і всякі іспити (вступні, приватні й поправчі) в гімназії СС. Василіянок у Львові відбудуться в днях 30 і 31 серпня. Новий шкільний рік розпочинається Богослуженням дня 1. вересня, а правильна наука дня 3. вересня. — З Дирекції гімназії. *Д-р В. Шурат.* 2—2

Додаткові вписи до хлопської і дівочої школи вправи при державній українській учительській семінарії у Львові відбудуть ся в днях 30. і 31. серпня ц. р. від 9—12 і 4—6 год. в льокалі при вул. Сикстуській (Дух. Сем.) 402 1—1

Позір Комарнянщина! Вписи до I., II., III. і IV. кл. української приват. гімназії Кружка У. П. Т. в Комарні, відбудуться дня 29. 30. і 31. серпня. Вступний іспит до I. кл. 31. серпня. Початок шкільного року 3. вересня 1923. — Управа. 403 1—1

З нагоди Храму Успіння Пр. Діви Марії в церкві тогож імени відправиться в понеділок дня 27. серпня п. р. о год. 6. вечером Вечірня зі Всенічним, проповідю і благальною піснею. В сам день празника вівторок відправиться о год. 6-ій Утреня і 1-а читана Служба Божа. Дальші читані Служби Божі відправлятимуться у відступах одноденних. Співана Служба Божа з проповідю о год. 10-ій. О год. 12-ій посвідня читана Служба Божа. Повечір. о г. 4. Вечірня з проповідю і Обходом (коли буде погода). Своєю дорогою будуть слухати Всч. Отці духовні дня 27-го від 5-ої по пол. і в день Празника від год. 5 і пів рано.

Позір! В театральній салі Тов-а „ВОЛЯ" (давнійше театр „УЛЬ") Оссолінських ч. 10. відіграє ві второк 28. ц. м. Аматорський Гуртож при Читальні „Просвіта" на Замарстинові драму в 4 діях А. Костенка „БАТРАКИ". 5 пр. доходу брутто на „Рідну Школу". Товариство „Рідна Школа" УПТ. просить П. Т. Громадянство о численну участь. 394 1—2

Додаткові вписи на I. курс приватної жіночої учит. семінарії Кружка У. П. Т. і до 1 кл. дівочої вселюдної школи вправ в Самборі, відбудуться в днях 30. і 31. серпня ц. р. 396 1—1

На „Рідну Школу" зложила Читальня „Просвіти" в Дарахові, пов. Перемишляни квоту 205.000 Мп. і кличе всі читальні „Просвіти" перемишлянського повіту. Вп. Жертводавцям складаємо щиру подяку. — Головна Управа Українського Педагогічного Товариства. 394а) 1—1

„Позір Тернопільці!" Пригадується товаришам котрі здали матуру 1913 р. в українській гімназії в Тернополи, що товариський Зізд (обо відділи) відбудеться дня 29. серпня с. р. в будинку гімназійним в Тернополі. — О. Гнатів, Городиський, Д-р Керничний, Молько. 358 4-4

Позір Долинщина! Кружок У. П. Т. в Долині подає до відома, що за дозволом шкільних властей отвореться на ново з 1923/4 р. пов. українська гімназія. Вступні іспити до I. кл. дня 31. серпня, від II—IV. дня 1. вересня. Початок шк. року дня 3. вересня. 384 2—3

В приватній українській гімназії з правом прилюдности в Городенці відбудуться додаткові вписи і вступні іспити до кляс I—IV. в днях 30. і 31. серпня ц. р. 390 2—2 УПРАВА.

Оголошення. Приватна українська коедукаційна учительська семінарія У. П. Т. у Винниках б. Львова відкриває з початком вересня ц. р. **перший курс учит. сем. і першу клясу школи вправ.** Вступні іспити відбудуться 2-ого і 4-ого вересня ц. р. Зголошення приймає директія серпня ц. р. **проф. Вол. Калинович, Винники,** Ним. Кольонія 7. О приміщення в приватних мешканнях належить скорше подбати. — УПРАВА 389 3—3

Дрібні оголошення.

ПОЗІР! УГНІВ! Дня 28. 8. відбудуться в попідпанського літа „ВЕЧЕРНИЦІ". — Користаймо з нагоди! Спішім всі! 393 1—1

ПРИЙМУ учеників з гімназії за порозумінні. Мешкання здорове, опіка запевнена. Зголошення до Адм. „Діла" дає 10-ю-марківки ч. 903577 391 1—1

ВЕЗДІТНА вдова по с ященнику пошукує місця до заряду дому у священика вдівця або безженного. Зголошення до п. Лісковацької Яворів. 393 1—1

ПОШУКУЮ семінаристки на цілий рік до науки дітей з 2. і 4. кл. кормул. і до нагляду над дітьми. Зголошення з поданням условій на адресу: Марія Угринович, Миничиска п. Жидачів. 397 1—2

СПОСІБНОЇ МОЛОДЯРКИ пошукує Стелька Мод О. Бережницької, вул. Руська 47. 392 1—4

ПРИЙМУ учеників на станцію тих або чотирох лише за харч. Стрий Матіяшова ч. 19. Семік. 385 2—3

ДЛЯ 2—3 гайгачок мешкання і харч. А. Тисовська. Листопада 31. 377 2—3

ІНСТРУКТОРА, котрий представить би двох учеників до VII. і IV. гімназійних кляс, пошукує парохіяльний уряд Węgłówka ad Krosno. Вигатороть після умови. 371 3—3

Пишіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

ПРАСИ до дахівок, - ЦЕМЕНТ - поштарські вагоново поручає „ПІЛЬОТ" ЛЬВІВ, вул. Баторія 4. 201а 1—20

ЦЕРКОВНИЙ УСТАВ

на рік 1923

зладжений **о. ОМ. ҐОРЧИНСЬКИМ**

Апробований всіми трома Преосв. Ординаріятами вразі з **календарем на р. 1924**

НАКЛАДОМ ТОВ ім. СВ. ПАВЛА

вийшов з друку. 1-го вересня ц. р. буде розсилатися всім парохіяльним урядам в краю 491 1—

Позір! Торговельники!

Спробуйте усіх красок чорнила (атраменту) українського виробу

„ЖАР"

а переконаєтеся, що є воно із усіх виробів чорнила найліпше і найдешевше. — Дістати його можна лише

в Союзі Учительських Спілок,

який обняв генеральне заступництво і виключну продаж цего чорнила. Висилається в рижній скількости за 386 готівку і за післятатою. 2—2

Мотори РОПКІ від 6-60 КР „ПЕРКУН" так економічні як ПІЗЛЯ. НАДЗВИЧАЙНО ЛЕГКІ до обслуги, а о полагоду деневаш, поручає зі складу **ПІЛЬОТ" Львів. вул. Баторія 4.** (Листи похвальні на бажання). 356 2—2

Видавництво „ЖУРАВЛІ" в Рогатині

висилає за попереднім висланням грошей або за післятатою:

1) **Ювилейний Календарик** (десятиліття виступу „Українських Січових Стрільців" 1914—1924) п. н. „САМОПАЛ" на 1924 рік. Вигідний, кишеневий формат, трвка складанка з вінетою, багато ілюстрацій, 144 сторінок друку. Ціна покищо **25.000 мп**

2) Рільшенко: **„Чого тепер червоних маків так багато?"** стрілецька легенда. Ціна **5.000 мп.**

3) М. Угрин-Безгрішний: **Навис історії Українських Січових Стрільців** з дотеперішнього вичерпання. Ціна **30.000 мп.**

Хто замовляє 10 примір. одержує 11-ий даром. — Адресувати: Ред. **Микола Угрин Безгрішний** Рогатин 373 2—6

ВИЙШЛИ З ДРУКУ НОВІ ПРАЦІ

Проф. ІВАНА ОГІЄНКА:

1) Вечірня, Рання та Часослов українською мовою 20.000 мп. 2) Літургія українською мовою 12.000 м. 3) Наглядна таблиця милозвучности української мови 2500 мп. 4) Наглядна таблиця українського правопису 2500 мп. 5) Наглядна таблиця знаків голосових 2500 мп.

Набувати по книгарнях або від автора 378 **ВИННИКИ коло ЛЬВОВА.** 4—5

ДО ПРОДАЖІ

в цілости новий віз, півшорен, 5-зубний культиватор плуг і борони.

Відомість **МАҐАЗИН ОРУЖЖЯ ст. КОПЧИНЬСКИ, ЛЬВІВ**

362 Пл. Бернединська 3. 2—2

Науковий Антикваріят

Івана Калиновича в Заліщиках

має на складі і доставляє на замовлення на всіх мовах **НАУКОВІ ТВОРИ** для Вч. Професорів, „Учительських Бібліотек" і всіх діячів, спеціяльно по українознавстві і славянознавстві, як також і фільольогії як найменше коштом і подиректного співробництва. На всякі запити відповідає негайно і висилає відповідні описи книжок, катальоти і проспекти (за малим сплатним належитости на відповідь). Адреса: 214 сувати по хвалься: 4—5

ІВАН КАЛИНОВИЧ — ЗОЛОЧІВ.

ШКІЛЬНІ ДРУКИ

ПОРУЧАЄ — — **КНИГАРНЯ** — — Ставропігійського Інституту в Львові

368

УКРАЇНСЬКОГО НЕПАРТІЙНОГО ТОВАРИСТВА, ЛЬВІВ, РУСЬКА Ч. 3. 2—3

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 118 (9.999). Львів, вівторок 28. серпня 1923. [illegible] Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в ирах 45000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 др, Німеччині 70.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.корон, Румунія 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 70000 кр. Зміна адреси 3000 кр.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 2.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

ФУТРА з власних звіряток - - -
„ГОРНОСТАЙ"
ЛЬВІВ, вул. АКАДЕМІЧНА 8.
850 ЦІНИ УМІРКОВАНІ. 1—6

Царський Вязень — польським Вязнем!

Митрополит Шептицький арештований Поляками! Вістка, яка зелектризувала українську суспільність. Вістка, яка голосним гомоном розійдеться по всіх просторах України. Вістка, яка викріплюватиме думки й настрої, викликувані твердою мовою фактів останніх років. Фактів, які „гармонійно" достроюються до історії польсько українських взаємин на протязі століть.

„Газета львовска" подає: „Як показується, Митрополит Шептицький приїхав до Дзедзіц в окремім салюновім вагоні, який чехословацьке правительство віддало до диспозиції Митрополита. Щойно в Дзедзіцах перейшов до спального вагону, в якому перевезено його до Катовиць і там задержано під сильною поліційною сторожею". „Під сильною поліційною сторожею"! — картина, яка нагадує фінальогічну подію в осени 1914 р.

Митрополит Шептицький, царський вязень, три роки тому за польським паспортом виїхав на доручення Голови католицької церкви по Америки в характері папського візитатора. Тепер вертає Митрополит на свій митрополичий престол, переступає польську границю з усіма потрібними паперами від польського уряду — і зразу опинюється під багнетами польської поліції.

Анухтін-Гломбіньскі так оправдує приказ польського правительства в розмові з одним польським публіцистом: „Польське правительство не могло инакше зробити; боялося, що приїзд Митрополита до Львова міг би там викликати заворушення і братовбийчу боротьбу; бо у Львові не забули того, про що говорено від початку війни, а що ревізією документів Митрополита ствердженo, а саме, що Митрополит Шептицький не тільки ворожо відносився до польських змагань до незалежности і зєдинення, але й брав активну участь в австрійській та українській акції, зверненій проти Польщі, а тим самим с співвинним тисячів жертв синів Польщі, які понесено в оборонi Львова і Малопольскі Всходней".

Анухтін-Гломбінські подає ціну, за яку польський уряд випустив би Митрополита на волю. Він каже: „Розюшення, яке панує у Львові (?!), можна би злагіднити тільки тоді, коли Митрополит щиро і льояльно станув би на грунті польської державности і візвав вірних до послуху і вірности для Ржечипосполітої. На жаль, Митрополит Ше рішився навіть на цей крок, а в „Пастирському листі", закомунікованому польському правительству, який мав намір оголосити, не має навіть згадки про Польщу. Польське правительство не могло апробувати сього „Пастирського листа" і в порозумінню з Ватиканом зажадало, щоби Митрополит остав у Відні.

Отже Митрополит приїхав з Відня несподівано проти знаної йому волі польського правительства, а також проти бажання Ватикану. Польське правительство про цей приїзд не одержало ніякої вістки, хоча близькі до Митрополита кола знали про це, коли на двірци в Перемишли очікував приїзду епископ Коциловський з духовенством, а у Львові один зі священників".

П. Гломбіньскі, лаючи інформації пресі, забуває, що він є міністром, і кожде речення стилізує ad usum роблення настроїв на вшехпольській вулиці. І говорить свідомо неправду! Бо хто зачав підготовляти настрої під цей акт польського правительства?

Військова організація „Звьонзек оборонцуф Львова" — перша піднесла вереск. Отже гармідер, який підняла відтак вшехпольська преса, розпочався на подвірю п. Гломбіньского.

П. Гломбіньскі каже, що про приїзд Митрополита польське правительство нічого не знало.

Але ж знаємо автентично, що Митрополит мав усі потрібні до виїзду папері від польського правительства. Віза вінчилася 24. ц. м. І тому сам Митрополит, хоча ще хорий (горячка 39 степенів!), рішився виїхати з Відня, щоби своєчасно переїхати границю.

Справа з „Пастирським листом". Написав його Митрополит в Римі. У французькому перекладі закомунікованo його польському послови при Ватикані. Після сього дістав Митрополит потрібні до приїзду папери. „Пастирський лист" опісля вислав Митрополит до нунціятури у Варшаві. Нунціятура вислала до Львова і тут він друкувався. Одного ранку поліція впала до друкарні і заборонила кінчати друк.

Раз даної візи польське правительство ані не відібрало ані не відкликало. Отже Митрополит приїхав зовсім легально.

П. Гломбіньскі виставляє акт обвинувачення проти Митрополита в стилю „Слова Польского" і брукової „Газети Цодзенної". І за аргументами сягає аж в австрійську минувшину, коли він був міністром Франца Йосифа І., коли під крилами австрійського двоголового орла на початку війни омаювано шляхи погрому австро-угорської армії лісом шибениць українських селян. Кладе у провину Митрополитови те, що він ставав в обороні прав свойого обездоленого народу, як колись робив це бельгійський кардинал Мерсіє за німецької окупації, як робив це польський арцибіскуп Гриневецький за царських часів. Та це — co innego! Польське правительство знало про приїзд Митрополита.

Та п. Гломбіньскі робиться режісером „публичної опінії". Тому перекручує факти. Тому придумує навіть „бажання" Ватикану. Хоча Митрополит на ділі переступив польську границю за відомом і за посередництвом Ватикану.

Супроти поведення п. Гломбіньского чи можна дивуватися, що львівська брукова шмата „Газета Цодзенна" (буковий орган табору п. Гломбіньского) пише: Lud polski we Lwowie nie dopuści nigdy do tego, by stopa tego herszta band zbujeckich (!) i oszukańczego zbiega (!) znieważyła progi Lwowa".

Митрополита вивезено до Познання. Митрополит поважно хорий. До Нього візвано д-ра М. Панчишина.

За дальшою долею Владики пильно стежить цілий український народ.

ТЕЛЄГРАМИ. П. А. Т.

Нова вчер. нотітчка в справі Поруря.

Париж. ВКБ. „Еко д' Парі": В політичних колах Льондона засовують дальшу політику Англії в справі репарацій ось так: Першим етапом цієї політики повинно бути доведення до понеханання пасивного спротиву в Порурю. Цей перший етап має відповідати предложенням, що їх значне число англійських фінансістів поставило англійському правительству. Другим етапом було би знесення військової окупації і заступлення її економічною окупацією. Третім етапом булаб участь Англії і решти союзників у дійсне продуктивній окупації Порурю, четвертим булоб розписання міжнародньої позички в користь Німеччини.

Бунт еспанського війська.

Відень. Про події в Малязі звідомляють паріські часописи з Мадрида: Полк, що вирушив був на підмогу для еспанських військ, прибув до Маляги. Полк машируючи до корабля, ступав при звуках королівського гимну через мольо. Жовніри полку, званого Горсілемо, почали свистати, один із воїнів ударив музиканта пляшкою у лице. Повстала велика суятня, в котрій жовніри стрілали до магазину муніції. Один старшина вбитий, богато жовнірів ранених. Цензура не позволила оголосити подробиць. Зачувати, що порядок привернув маляґський гарнізон. З 1.500 жовнірів, що мали відіхати до Марока, всіло на корабель лише 7. Поліція пошукує за дезертирами, що скрилися в місті. Арештовано 16 жовнірів і кілька цивільних чоловік.

Кн. Юрій за самостійністю Хорватії?

Білгород. Заперечують тут чутки, наче би кн. Юрій сербський мав співпрацювати з Радічом у справі відірвання Хорватії від Югославії.

Премієр Болдуін у Франції.

Париж. Премієра Болдуіна, котрий в суботу веч. переїздив через Париж, на ліонському двірци привитав представник президента Ради міністрів, котрий виїхав до департаменту Мози.

Б. канц. Вірт у Москві.

Москва. 26. ц. м. Красін прийняв на авдієнції б. канцлєра Вірта.

Бенеш відіхав до Риму.

Прага. Польрад. Мін. Бенеш відіхав до Риму. Йому товаришить міністер торговлі Двожачек. Цілю подорожі є інформації про становище Італії до мадярської позички. Конференція Бенеша в Мусоліні буде вступом до конференції в Женеві, яку Бенеш відбуде в Женеві з гр. Бетленом. Мала антанта, в противенстві до Італії, жадає від Мадяршини гарантій у справі позичкй. Що Бенешови товаришить мін. торговлі Двожачек, догадуються, що конференція торкатиметься також економічних справ. „Трібуна" пише, що Бенеш поробить також заходи в справі заключення торговельного договору між Чехословаччиною і Швайцарією.

Вбийство б. посла Даскалова.

Прага. По донесенням часописів 26. ц. м. перед пол. на передмістю Преги 26-літний Атанас Ніколов виконав револьверовий атентат на б. болгарського посла в Празі Даскалова. Він вистрілив чотири рази до Даскалова і д-ра Боядлева що товаришив Даскалову. Дві кулі вцілили Даскалова в черево, ранячи його смертельно. Д-р Боядлев ранений легко. Даскалова перевезено до санаторії, де помер підчас операції. Винозника атентату арештовано. Ведеться слідство.

Успіхи Еспанців в Марокo?

Мадрид. Звідомляють про успіхи еспанської армії в Мароко. Еспанським військам вдалося проломити фронт повстанців, котрі уступають в переполоці. По обох боках поважні втрати в людях.

Становище Америки в европ. справі.

Париж. „Шікаго Трібюн" з Мемфіса (Зєд. Держави). Сенатор Ондервуд, що заголосив свою кандидатуру на президента Зєдинених Держав, заявив у промові, що американський промисл не потребує ніяких охоронних цол у відношенню до Европи. Зєдинені Держави повинні зайняти становище в справі вияснення европейських відносин. Америка не вдоволиться приступленням до гаґського трибуналу. Тепер треба сильної ініціятиви і сильного правительства, щоби вдержати спокій.

Вибори в Ірляндії.

Деблін. 27. ц. м. відбудуться в вільній ірляндській державі вибори до парляменту.

За приняттям Ірляндії до С. Народів.

Деблін. През. Косґрейв їде в середу до Женеви, щоби поперти просьбу Ірляндії про прийняття її до Союза Народів.

Від Видавничої Спілки „ДІЛО".

Катастрофальний спадок рос. сьокої валюти спричинив непомірну підвишку цін друку, бо вже 65 пр. Це спонукує нас підвищити

з днем 1 вересня с. р.

ціну одного примірника на 3000 Мп.
в місячну передплату на 72000 Мп.

Передплатники, що вже внесли передплату за місяць вересень, звільнені від доплати. 1—4

Заголовок сконфіскований!

II.

Шкільна влада загрозила строгими карами Українцям-учителям, що то відважуться не виконати точно всіх її заряджень в справі творення польського характеру українських шкіл. За десятками дисциплінарок в минулому шкільному році посиплються свіжі. Як виглядають дисциплінарні поступування супроти українського вчительства послужить прикладом вимір справедливости дисциплінарного уряду у Львові.

В Знесінню біля Львова находиться ще 30 процент українського населення. При місцевій семикляcовій школі (розуміється польській) найшлися на 16 (шістьнайцять) учительських сил три українські, з котрих дві мужеські пп. Климко і Тарнавецький старші, люблені і поважані своїми і чужими в цілім повіті педагоги.

Факту істнування трох українських учительських сил під Львовом не могла стерпіти „народова організація повяту львовского" зі своїм президом судовим радником Оржельским на чолі. Вона робить донесення на обох названих учителів до шкільної Кураторії. В наслідок сього доносу відбулися перед дисциплінарним сенатом учителів всенародніх шкіл у Львові три розправи, остання 22. червня ц. р. Председником сенату через усі три розправи був сам обвинувачуючий, голова народової організації п. Оржельскі. Оборону обвинених учителів Климка і Тарнавецького вів адвокат д-р Лев Ганкевич.

Про всі три розправи не повідомлено двох членів дисциплінарного сенату, Куниша і Малїка, управителів шкіл у львівському повіті, кочa декрет про дисциплінарні уряди з д. 8. XI. 1919. ч. 14 виразно це наказує. Не долучено до дисциплінарних актів і не відчитано на розправі донесення до шк. Кураторії народової організації в оригіналі, а лише якийсь відпис без дати, печатки і підписів. П. Оржельскі долучив до актів розправи ще якесь донесення без відома оборони підсудних і правительственного речника. Коли обі сторони спротивилися цему і жадали позволу вглянути в цей акт, председник п. О. відмовив жаданню і зилучив самовільно — не відчитавши його — це донесення з актів розправи.

Донесення народової організації до Кураторії містило десять закидів, з котрих лише пять увійшло в акт обвинувачення. Инші закиди були такі ложні і смішні, що акт обвинувачення навіть не вгадує про них. З пятьох закидів, обнятих актом обвинувачення, звільнено обвинуваченых вже на першій розправі з трьох, бо зовсім не можна було їх доказати. В основу розправи лягли два закиди: „ruszczenie" дітвори в школі, а п. Климкові ще й в додатку зірвання польського вірша з шапки ученика Броди. Останній закид оперто на пятикратнім, за кождим разом відміннім зізнанню 13-літного тупоумного хлопчини, що то між 11-тим і 13-тим р. життя перебув ріжні недуги м. и. заслаблення мозку.

В часі розправи виявилося, що зірвання вірша п. Климком ніхто не бачив, ані І.рода про це через довгий час нікому, навіть родичам! — не говорив. Сам Брода зізнав, що учитель школи в Знесіню Едвард Вуйцікі — Поляк, секретар народової організації, ходив до нього кілька разів і давав йому від 5.000 до 50.000 мп. (в міру спадку валюти), щоби він вишукав свідків, які засвідчили би вчинок обнятий повищими закидами і жадав від нього слова, що це додержить. В дійсности явилися зараз свідки, котрі в слідстві зізнали, що чули від Броди про чин обнятий закидом. Обвинуваченій п. Климко відпер усіма можливими способами закидувану йому провину, але сенат жадав від нього доказів, що він інкримінованого чину не поповнив. Цікаве становище польського сенату в виконуванню приписів карної процедури. Замість доказати вину обвинуваченому, жадається від нього дати докази своєї невинности. Обвинуваченого признано винним.

На домагания обох катехитів і попереднього — урядуючого тоді — шкільного інспектора Недзвецкого перевели обвинувачені поділ дітей одної кляси в той спосіб, що до одного відділу призначили Поляків —до другого Українців і Жидів. В обох відділах подавано науку в польській мові. До відділу українсько-жидівського приділено ученика Пісецкого, який ніби має бути латинського обряду (батько Михайло є грецького обряду). Сенат відмовився переслухати свідків обвинуваченых, отже обох катехитів, б. шк. інспектора і оперся на зізнаниях зі слідства осіб, які не мали відваги явитися на розправі і повторити свої зізнання під присягою.

Обо катехити просили поділити дітвору по обрядам. Інспектор Недзвецкі послухав і поручив це перевести. Радники Висоцкі і Вавщак, візитували кляси і апробували це. Міжтим обох обвинувачених признано винними і засуджено (без права відклику) п. Тарнавецького (з одним закидом) на перенесення в карній дорозі до західних повітів Польщі, а п. Климка (з двома закидами) на удільення нагани і здержання через цілий рік всяких додатків до місячної платні.

Ціль осягнена: через перенесення далеко на захід п. Тарнавецького позбудеться шкільна влада також його жінки (учителька в Знесіню). Останеться ще одна українська сила (п. Климко), котрої, як дисциплінарно укараної, можна буде при першій ліпшій нагоді позбутися.

д. б.

Огляд світових подій.

Подорож Бенеша.

Як доносять чеські газети, президент чеських міністрів д-р Бенеш вибрався дня 25. ц. м. до Риму, де має зійтися з Мусоліні. З Риму поїде мабуть до Женеви на засідання Союза Народів. Бенешови товаришить міністер Дворжак, що має розглянутись в основах до майбутніх переговорів Чехословаччини з Італією в справі економічної політики.

Югославянсько-італійські переговори.

В Римі мають розпочатися в справі Ріки югославянсько-італійські переговори які давнійше перервались. Ще дня 8. серпня ц. р. Мусоліні велів предложити югославянському урядови меморіял, в якім сказано, що італійський уряд не може згодитися на дальше проволікання справи Ріки. Мусоліні заявив, що оскільки до дня 31. серпня не прийде до порозуміння тоді застерігає собі повну свободу ділання. Відповідь з боку Югославії доси не надійшла.

Чим займається Союз Народів.

На дневнім порядку 26. сесії ради Союза народів находяться такі справи: 1) Проект утворення надзвичайної дорадчої комісії для адміністраційних справ (справа Данціга і сарського басейну. 2) Низка справ відносно сарського басейну. 3) Фінансове положення Данціга (позичка і введення нового гроша. 4) Польсько-данцігський спір. 5) Справи національних меншостей в Альбанії, Естонії, Лотві, Литві і Польщі (опінія гаґського трибуналу в справі німецьких кольоністів, зміна процедури в справі меншостей). 6) Рапорт комісії співпраці на умовій царині. 7) Проект міжнародньої помочі для жертв катаклізмів. 8) Рапорт в справі комунікації транзиту та іменування председника в II. загальній конференції для справи комунікації, яка відбудеться в Женеві в падолисті. 9) Звідомлення фінансової та економічної комісії. 10) Дорадча опінія трибуналу в Газі в справі східної Карелії. 11) Проект зміни артикулу 10-го пакту Союза. 12) Звідомлення контрольної комісії з виповнення мандату державами, що адмініструють давними німецькими кольоніями, звідомлення фінансового радника Союза в Альбанії, звідомлення з праць, комітету гігієни. 13) Низка рапортів в справі розоруження. 14) Фінанси Союза народів, іменування і димісії в секретаріяті.

Англійсько-французькі взаємини.

В льондонських парляментарних колах панує погляд, що англійський кабінет найде у відповіди Поанкаре будь-що-будь досить матеріялу до продовжування виміни гадок, яка може довести до порозуміння.

Болдуін в часі своєї подорожі до Франції зійдеться з льордом Керзоном і обговорить з ним звідомлення англійських експертів в справі аргументів Франції. Вправді нема ще окончного рішення в тім напрямі, та все таки є можливе, що Болдуін за тиждень зійдеться з Поанкаре в Е ле Бен. Аж до того часу потревають основні студії над французькою нотою і щойно тоді можна буде сказати, чи формальна міжсоюзнича конференція довела б до якогось успіху.

Німецькі справи.

Штреземан про французько-німецьке порозуміння.

На зїзді німецьких промисловців і торговців канцлер Штреземан виголосив промову, в якій сказав між иншим:

Як що французький уряд виходить із заложення, що має дістати позитивний застав за достави Німеччини, коли скінчиться мораторія, то міг би дійти до порозуміння з Німеччиною. Одначе дорога до цього не може вести встановленням ріжниці між Надренією і Рурщиною і рештою Німеччини. Для Німеччини нема розвязки надренського питання міжнародним шляхом. Справа Надренії не є для нас справою компромісу, бо це справа життя, щодо котрої кождий Німець і кожда німецька партія має лише одну ціль, а це німецький Рен в обороні одноцільної німецької держави. Приймаю з вдоволенням заяву французького президинта міністрів, що він не має політичних ні анексіоністичних намірів. Одначе це запевнення не дасться погодити з пропонованими Францією способами розвязки репараційної справи, які так ріжно трактують з одної сторони окуповані краї а з другої сторони решту Німеччини, загороджуючи цим робом дорогу до практичної розвязки, яку могла би принять Німеччина. Всеж таки канцлер має надію, що в дорозі осягненого порозуміння наперед між союзниками а потім союзників з Німеччиною, можна буде погодити слушні домагання держав, які є вітителями Німеччини. Канцлер закінчив свою промову вказуючи на конечність міжнародньої солідарности і культурної спільности народів Европи, яка стоїть перед вибором між миром і розвитом та упадком і хаосом.

Девізові запаси.

Державний комісар для справ імпорту й експорту видав відозву до всіх фірм і приватних осіб, що мають девізи, взиваючи віддавати їх державному скарбови. Рівночасно звертає увагу на позичку золота, яка є найкращою формою так глядяної позички з постійною вартістю.

Газетна криза в Баварії.

Союз баварських газетних видавців рішив закрити всі видавництва тому, що неможливо покрити коштів, які тепер звязані з видавництвом. Між иншим спонукує їх до того факт, що платні друкарів переступили вже дво- і трикратно передвоєнний рівень. З огляду на те, що закриття видавництв потягне за собою необчислимі наслідки, видавці звернулися до уряду з проханням, щоби запобіг евентуальній небезпеці нарушення публичного спокою.

З окупованих земель.

Окупаційна влада сконфіскувала отсі квоти: в Мэйнцу 81 міліярдів, Верден 50, Людвігсгафен 40, Ляндав 8 і Шпаєр 436 міліярдів.

Як доносять з Дісельдорфу, власники копалень відкинули домагання гірників в справі підвишки платень, наслідком чого страйк вибух на ново. Около 200 робітників видалено.

Перший еміґрантський зїзд.

Варшава, в серпні 1923.

I.

Не встиг закінчитися скликаний у Варшаві 1-ий зїзд української еміґрації з Великої України, що перебуває в Польщі, як вже почали кружляти серед суспільности ріжні, одна одній не відповідні, чутки, в яких правда перемішана з найбуйнійшою фантазією. Отже дозвольте поділитися з вашими читачами на стовпцях „Діла" тими обєктивними даними та тими, в міру можливости, безсторонніми враженнями, які можуть дати загальну і, гадаю, правдиву картину еміґрантського зїзду.

Що життя наддніпрянської еміґрації за останні $1^1/_2$—2 роки значно змінило свою конструкцію і почало переходити на цілком инші, ніж раніш, побутові шляхи — це не підлягає жадному сумніву. Наблизився переломовий момент, попередні організаційні звязки ослабли, а подекуди й цілком зникли, більшість еміґрації розпорошилася, і щоб стягнути знов до купи й зберегти на довший час таку поважну еміґраційну силу, яку уявляє із себе еміґрація, потрібна була нова система організації еміґраційної суспільности, і таку організацію міг утворити лише загальний еміґрантський зїзд.

Що зїзд був конче потрібним — видко хоча би з того, що думка про його одночасно виникла в Румунії і що самий зїзд наддніпрянської еміґрації в цій державі відбувся в ті самі дні, що й наш — без всякої змови.

Технічні умови скликання зїзду в Польщі були дуже несприятливі, в організаторів зїзду не було докладних відомостей про деякі місця осїдку еміґрації і тому доводилося звертатися до громадянства не тільки безпосередне, але й шляхом преси; та не вважаючи на це 15—18 серпня у Варшаві зібралося біля 50-ти делегатів еміґраційного суспільства зі всіх кінців: з Галичини і з Волині, з Вильна і Гродна, з Тарнова і Ченстохови, з Варшави і Біловежі з Каліша й Щипюрна. Разом з кооптованими зїздом 9-ьома громадянами число членів зїзду досягло 60-ти. Це перевищувало надії організаторів. Коли рахувати кількість еміґрації в Польщі в 30.000, то фактично один делегат зїзду репрезентував 500 еміґрантів.

Що зїзд відповідав пекучій потребі еміґрації, про це свідчать і ті численні привітання, які весь час

надсилались на зїзд від ріжних емігрантських угруповань: зі Львова, з Кракова, з Праги, з Подебрад, з Букарешту і навіть з Марока*). Останне привітання може найцікавіше. Його зустрів зїзд ентузіястично, і я дозволю собі навести його тут повним текстом.

„До делегатського зїзду української еміграції в Польщі.

Українська громада в Мароко, яка є складовою частиною Філії Українського Т-ва Ліги Націй в Румунії, шле через управу Філії щире і сердечне привітання організованому українському громадянству в Польщі.

Тільки тоді, коли розкинене по всесвіту наше громадянство буде всюди почувати себе дітьми однієї української сїмї — ми матимемо злютовану силу і зуміємо взяти те, що належиться нам по праву.

Шукання винуватих в наших нещастях треба задмухати суду об'єктивної історії. Не порпаймося у минулому, а єднаймося та організуймось для вперто боротьби за краще майбутнє.

*) Цікаво зазначити, що зїзд української еміграції привітали через спеціяльні делегації, Грузини й Поляки (сенатор п. Седлецкий від Пшитицка і п. Голувко від П. О. С.) Ні Жиди ні Рвсіяне емігранти привітання на наш зїзд не прислали.

О. С.

Закинуті в далеке Мароко, в лави французьких легіонів, ми з напруженням слідкуємо за життям нашої еміграції в Европі та в Америці і щиро та радо витаємо всякий прояв до організованого життя.

Бажаємо успіху в працях зїзду, ми певні, що він буде провадитись під гаслом: національно-державне понад гурткове, клясове, партійне а тим паче особисте.

Хай живуть національні провідирі України. Хай живе славна українська армія. Хай живуть лицарі-партизани, що нищуть і борються з ворогами України. Хай живуть вірні сини України.

За українську громаду в Мароко: *Олександер Ріжко-Незбіенко* та *Петро Книш-Слободянський*."

Думки наших мароканців були разом з тим і думками зїзду. Хоч із зовнішнього боку пройшов він під знаком аполітичности, хоч значна більшість членів зїзду складалася з елементів, морально звязаних з державним центром УНР., але на зїзді весь час підкреслювалася і панувала ідея обєднання в суспільній еміграційній організації всіх українських державників. І це було цілком щиро.

(Доповнення буде.)

Олександер Саліковський.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

З дороги життя.

„А проте земля крутиться!..."

Львівська „Газета поранна" з дня 25-го н. м. друкує обяву, якої наслідків ніхто ще не в силі нині передбачити. Можливо, що всі проблеми війни і мира збліднуть перед нею на протязі кількох днів, коли вона дійде до відома всіх. Ось вона:

„Переворот в царині астрономії. Я найшов докази, яких не можна заперечити ніяким аргументом, що сонце кружляє довкола земної кулі і що земна куля зовсім не обертається зі заходу на схід, тільки залишається у своїй призначеній позиції. Тому, що цей такий важливий винахід є повним переворотом в царині дотеперішніх астрономічних наук у всесвіті, я, щоби мати змогу подати публично до відома свої на цей факт винайдені докази, за якими я шукав на протязі кількох літ, сподіюсь, що всі держави всесвіта домагатисьмуть від мене доказів і що мій винахід, зроблений в інтересі загального добра та правди, згідно з його вартістю винагородять. Тому пропаю всі часописи в краю і чужині, передрукувати цю обяву в інтересі загального добра, а потім я проголошу свої непохитні докази на ствердження правдивости свого винаходу. Юліян Пшестшельські, емер. держав. урядов. у Львові, що живе примусово при вул. Клепарівській ч. 15."

Цікаво, чи світові астрономи, які не читають польських часописів, тільки дивляться в небо, дізнаються про те, що гають час даремне.

Байдуже, яке поставиться до такого винаходу всесвітна наука. Вона ніколи не приводить аргументів основаних на здоровім розумі. Вон дозволяє розмовляти з дротом або без дроту на віддалення соток миль, дозволяє заліznій плиті наслідувати всі людські голоси, чаже, що найближча зоря є віддалена від нас на стільки, що на одну світляну телеграму треба би чекати ціле життя, хоча світло жене Бог зна скільки кільометрів на секунду...

Але з погляду політики, яка стоїть на становищі здорового розуму, нема сумніву, що коли земля взагалі колинебудь була в руху, то є в ньому тепер. Що до можливости, щоби Сонце могло заступити від нині землю в її нервовій функції, то Польща мала би в цій справі поважний конфлікт з Китаєм, уповноваженим представником Сонця на землі.

Ми, що опинилися в ролі громадян польської держави (II. категорії!) не маємо змоги цікавитись наукою. І ми так само, як новий геніяльний польський астроном живемо примусово на ріжних вулицях і виліли би, щоби земля під нами перестала крутитися. Але маючи хоча би трохи хлопського розуму, коли читаємо польські часописи кричимо разом з Галілеї: „E pur si muove!" Недурно Коперник, який мав бути Поляком, потвердив цей оклик.

Орест Ордан.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Попереднє (117) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за кінець вістки про арешт митрополита Шептицького та початковий уступ статті „Генеральний наступ на українське шкільництво".

— **Українська приватна гімназія в Рівному на Волині.** Нам пишуть: З дозволу волинської шкільної куратторії відкривається приватна, мішана (для хлопців і дівчат) гімназія з українською викладовою мовою. Навчання вестиметься по програмам польських державних гімназій, гуманістичного типу. Наразі з початком 1923—4 шкільного року відкривається 4. кляса. Письма і зголошення слати на адресу Дирекції: Рівне, ул. Шосова ч. 1.

— **Спростування.** о. М. Захарчук з Яричева просить нас зазначити, що вістка про те, начеб його батько Кіндрат Захарчук уладжував віче „посла" Ількова в Трудовачи є неправдива.

— **Наша школа в ярмі.** Староство в Добромилі в наслідок рескрипту президіяльного Виділу львівського воєвідства ч. 10157/I|2 розвязало приватну українську гімназію в Добромилі, додаючи: „wzywam Zarząd, aby bezzwłocznie pod rygorem skutków karnych i rygorem zamknięcia lokalu zaprzestał prowadzenia nauki". Starosta dobromilski Skarzyński.

— **„Сокіл" в Бережниці.** Нам пишуть: Дня 19 серпня ц. р. заїхав до Бережниці к. Калуша сокільський хор з Калуша, котрий рано відспівав в церкві Службу Божу а вечером дав концерт в честь 62-літних роковин смерти Т. Шевченка. Пополудни відбулися загальні збори „Сокола" при численній участи членів, які вибрали нову старшину, котра дає запоруку, що „Сокіл" в Бережниці буде гарно розвиватися.

— **Парцеляція в Польщі.** Пат доносить: Оборот польської уладової парцеляції виносить 153.499 гектарів. На території польської республики ведуться урядові парцеляції під доглядом земельних урядів а також приватні, уповноваженими до цього особами. В 1923 р. зголошено до парцеляції в уповноважнених інституціях 141 обєкти 31.502 га. обєму. Приватні особи зголосили 535 обєктів 44.126 га. обєму. З тих обєктів уповноважнені інституції розпарцелювали до тепер 59 обєктів, 16.756 га. обєму а приватні особи 437 обєктів 18.817 га. обєму.

— **Маєтковий податок.** „Газета Варшавска" довідується, що в польському міністерстві фінансів почалися вже підготовні роботи над переведенням закону про маєтковий податок. Стягання податку має початися вже цього року.

— **Затрвання цілої рідні мясом.** Нічю з 22. на 23. н. м. найшов один з поліцянтів на тротуарі Городецької вулиці непритомну Агнєшку Міськевіч, служницю у господаря Антона Ракоцика в Закшаві, городецького повіту. Приведена до притомности дівчина подала, що її хлібодавець приніс перед кількома днями мясо на обід. Одначе підчас обіду Ракоцик з жінкою не їли того мяса, але дали його трьом своїм дітям і служниці. По обіді усі без виїмку захорували. Кілька годин опісля померли серед страшних болів 22-літня Анна і 14 літній Йосиф Ракоцик. Третю недужу Йосифу і служницю хотів Ракоцик відвезти до львівського шпиталя. По дорозі вмерла й третя дитина. Тоді Ракоцик вернувся з трупом дитини до дому а служниці казав їти пішки далі. По кількасот кроках впала вона непритомна з болю.

— **Огірківа качка?** „Нью-Йорк-Таймс" приносить доволі сенсаційну вістку, будьто би Польща і Румунія мали злучитися в одну державу під владою теперішної румунської династії. Цей плян мають піддержувати польські шляхотські круги а також решта населення має з тим погоджуватися. Зєднання обох держав має відбутися шляхом загального голосування. Цей проєкт має за собою симпатії Франції, яка бачить в ньому запоруку европейського мира.

— **Монархістичний орган.** В найблизших днях пічне у Варшаві виходити денник монархістично-консервативного напрямку. Основниками того часопису є кн. Ст. Любомірскі і кн. І. Радзівіл. Склад редакції вже усталений. Новий дневник має бути викладником ідеольогії монархістичної групи польської аристократії.

— **Акція Пілсудского.** З приводу відчитів Пілсудского в Вильні і маніфестацій уладжених в його честь „Газета Варшавска" поміщує обширну кореспонденцію з Вильна, в якій доносить, що Пілсудскі веде на волинській території велику політичну акцію у відношенню до Білорусинів, чого доказом мала би бути його конференція з білоруським послом Тарашкевичем.

— **„Більша грошей на військо!"** Під таким заголовком помістив однодішний „Пшегльонд Вєчорни" статтю, в якій стверджує, що Польща видає річно на одного жовніра 333 золотих марок тоді, коли Росія видає їх 2000. Автор статті домагається більших видатків на військо, не каже одначе, відки їх Польща має взяти.

— **Довкола світа.** Угор Емерік Фібінгер вибрався 15 літ тому пішки довкола світа, щоби виграти заклад, річ ясна, з багатим Американцем. Він має перейти 80.000 кільометрів. Висота закладу 60.000 швайц. франків з 6 проц. на рік і нагородою від міста Сан-Франціско 40.000. Більше пів світа він обійшов уже, без сотика в кишені, не вважаючи на війну.

— **Боротьба з дорожнечею.** Польський надзвичайний комісар для боротьби з дорожнечею дістав кредит 60 мілїярдів мп. на закупно збіжжа в цілі утворення збіжевих засобів для боротьби з дорожнечею. Супроти взвижки цін збіжа комісар вніс до міністерства домагання подвоєння цього кредиту.

— **Студії на віденській техніці.** Подається до відома інтересованим студентам та абітурієнтам-Українцям отсі інформації: 1) Приняття на віденську техніку запевнене всім Українцям. 2) Всі абітурієнти гімназій чи реальних шкіл мусять зробити вступний іспит з начеркової геометрії та вільноручних рисунків. 3) Початок вписів з початком жовтня. 4) Життя у Відні виносить місячно мінімально 10 долярів, такси на кождий семестр около 10 долярів. 5) Вписи переповадить збірним способом Технічна Секція українського академічного Т-ва „Січ" у Відні. 6) Точнійших інформацій відносно потрібних документів, життєвих відносин у Відні і речинця присилання документів уділяє за Технічну Секцію: Bohdan Prystaj, Wien, XIX. Döblinger Hauptstrasse 92|5.

— **Тов. Кандидатів Адвокатури,** які шукають посад у Вл. Українських Адвокатів, прошу негайно подати адреси до Союза Українських Адвокатів — Львів, Руська 18|II. — *Делеґат кандидатів адв. до Виділу С. У. А.*

Козір Жовківщина!

Дня 30. 8. о 2. по полудни відбудеться нарада в справі отворення бурси ремісничої при філії Товариства дітей і опіки над молодіжю в Жовкві. Кому доля сирітської дошкулила, має безумовно прибути.

---

† Посмертні згадки.

Ольга з Басайчуків Берладова, б. народня учителька, похоронена 12. серпня в с. Видинові, снятинського повіта. Покійниця була по матері римо-кат. обряду, та по пок. батькові своєму Миколі, відомому в свій час народньому діячеві Надвірнянщини, як і всі її сестри, вийшла на життєвий шлях із палкою любовю до українського народу. Вже в часах своїх шкільних літ, майже дитиною навчилася вона працювати для українства й не покидала тої праці до кінця віку. В освітному русі Надвірнянщини, де вчителювала до часів війни, в його збірках, анкетах, театральних гуртках вона зложила богато жертв своєї праці. Переїхавши по революції на Велику Україну, працювала в Київі в міністерстві освіти, в конторі Стешенка та в діточих виданнях, що виходили в той час під проводом Т. Русової. Виїхавши перед наступом большевиків із Київа, брала за часів української влади діяльну участь у громадянському житю Коломиї, дописувала до „Покутського Вістника". Перед приходом Поляків на Покуття переїхала на Буковину, звідкіли повернула швидко й оселилася в Видинові, де працювала між селянством разом із своїм чоловіком, кооператором Мих. Берладом. Селянській дітворі Видинова віддала вона свої останні сили, хоч не була вчителькою від часів війни й поганий стан здоровля звільняв її від особливих обовязків. Але була вона, як її дві недавно на Вел. Україні померші сестри, Юлія й Наталка, богатою душею, що створена на те, щоб сіяти добре й гарне. Незвичайно погідної вдачі, вільна від усіх пересудів нашої темної старосвіччини, з прегарною освітою, вона була зразком новітнього українського жіноцтва, адатного до життя й праці в нових умовах. Хоч любила великоміське життя, працювала між селянством і присвятила його бідноті всю душу свою. Померла на туберкульозу в 32. р. життя. Її похорони були прилюдним виявом вдяки селянства, котрому віддала останні свої сили. В. І. П.

ВСІ ШКІЛЬНІ КНИЖКИ

ПОРУЧАЄ — — КНИГАРНЯ — — Ставропігійського Інституту в піднаймі 365

УКРАЇНСЬКОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ТОВАРИСТВА, ЛЬВІВ, РУСЬКА Ч. 3. 2—3

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

Ординарій Народної Лічниці

Д-р ЖИГМОНТ ЗЕЛЬЦЕР

спеціяліст недуг носа, ушей, горла і гортани, повернув і ординує

407 **ЛЬВІВ, СКАРБКІВСЬКА 7.** 1-3

ДІМ ГЛИНЯНСЬКИХ КИЛИМІВ

ЛЬВІВ, пл. Св. ДУХА

при вул. **РУТОВСЬКОГО** (біля костела ОО. Єзуїтів).

поручає

ГУРТІВНУ І ДЕТАЙЛЬНУ ПРОДАЖ КИЛИМКАРСЬКИХ ВИРОБІВ ФАБРИКИ

М. ХАМУЛА у ГЛИНЯНАХ

Килими на підлогу, перед ліжка і над ліжка, накидки на отомани і буфети, хідники, подушки, потаравки, килимові і шкіцькі портіери у найбільшому виборі. Приймається замовлення на виконання килимів після жаданих розмірів і взорів.

Виставляємо на „Східних Торгах„ в павільоні Штука. 278 3—5

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр під Дир. Івана Когутяна.

Озеряне. — Сала Сторожі Огневої.

Вівторок 28/8 — Чорноморці.

Борщів — Сала Нар. Дому.

Середа 29/8 — Бенефіс оркестри театральної — Запорожський клад. 374 4—4

Позір! В театральній салі Тов-а „ВОЛЯ" (давніше театр „УЛЬ") Оссолінських ч. 10. відіграє ві второк 28. п. м. Аматорський Гурток при Читальні „Просвіти" на Замарстинові драму в 4 діях А. Костенка „БАТРАКИ". 5 прц. доходу брутто на „Рідну Школу". Товариство „Рідна Школа" УПТ. просить П. Т. Громадянство о численну участь. 394 2—2

Вступні іспити до І. кл. прив. української гімназії в Снятині, відбудуться в днях 1. і 3. вересня. Вписи до II. III. згляднo IV. кл. дня 3. вересня. — УПРАВА. 419 1—2

Позір Долинщина! Кружок У. П. Т. в Долині подає до відома, що за дозволом шкільних властей отвориться на ново з 1923/4 р. прив. українська гімназія. Вступні іспити до І. кл. дня 31. серпня, від II—IV. дня 1. вересня. Початок шк. року дня 3. вересня. 383 3—3

ЛИСТУВАННЯ.

(Запити і відповіді).

В Адміністрації „Діло" є до відібрання лист для Poste restante **Згода 20. Замарстинів.** 406 1—1

Дрібні оголошення.

ВРАВНИЙ інструктор заглядає лекції на селі. Зголошення до Адмін. під „правник". 411 1—3

ДЛЯ заможнійшого ученика гімназ. дам поміч в науці і мешкання близько головного завединня до Адм. „Діла" під „Солідність". 410 1—1

ПОШУКУЮ учительки до 2 дітей: дівчинка з І. кл. гімн., хлопчина з III. класи народної найрадше з родини священної. Ласкаві зголошення з поданням условій приймає о. Володимир Винницький, парох в Цеперові, почта Яричів новий. 408 1—2

ДВОХ УЧЕНИКІВ прийму на помешкання за харчі вул. Шептицького 30. партер на право. 435 1—2

ІНСТРУКТОРКА до хлопця IV. гімн. реальн. дістане мешкання. Харч за провізити. Зголошення до Адм. „Діла" під „Інструкторка IV". 404 1—2

ІНТЕЛІГЕНТНОГО хлопця потребує до обслуги лікар на провінції. Письменні зголошення слати до Адмін. „Діла" „для лікаря". 420 1—2

МЕДИК, останнього року студій, ожениться сейчас з богатою панною до 25 літ, якаб йому допомогла покінчити медицину. За дискрецію ручить словом чести. Неанонімові листи з фотографією, яку звернеться, слати під: „Edgar Landolla Wien Postamt 65, Poste Restante". 413 1-1

ПРИЙМЕТЬСЯ на станцію і прохарчування за харчі 2 учеників з низших клас. Бліщі інформації. Стрільбицька, Львів, вул. Мер[illegible] 11a) партер на ліво. 412 1—1

АДВОКАТ приме на помешкання від 1. вересня п. р. трьох учеників з низшої гімназії за харч ventualno з доплатою. Зголошення до [illegible]міністрації під „ДОБРЕ ВИХОВАННЯ". 418 1—1

ШУКАЮ лекції з всіх клас гімн. найрадше в гірській околиці. Зголошення з условіями прошу слати на адресу: Ф. Кокоруда, Боденовичі, п. Гусаків. 417 1-1

ІНСТРУКТОРА на цілий рік до учеників І. II. гімназ. і III. народної пошукується до дому священика. Зголошення: Осип Гриневич, професор, Мурарська 52. Львів. 416 1—3

ПОШУКУЄТЬСЯ місця для ученика з VI. кл. при родині з удержанням або без. Письменні зголошення до Адміністрації „Діло" під „Ученик". 415 2—2

ДЛЯ 2—3 панночок мешкання і харч. А. Тисовська. Листопада 31. 387 3—3

ПОШУКУЮ семінаристки на цілий рік до науки дітей з 2. і 4. кл. нормал. і до нагляду над дітьми. Зголошення з поданням условій на адресу: Марія Охримовичева, Миниська п. Жидачів. 397 2—2

СПОСІБНОЇ МОДНЯРКИ пошукує Сальон Мод О. Бережницької, вул. Пекарська 47. 392 2—4

ВУГОЛЬ, дахівку, нафту, свічки, томасину доставляє по фабричних цінах фірма „УНА" Дрогобич, Стрийська 14. 184 8-12

БРУТА купує й продає Український Нафтовий Союз, Львів, Оссолінських 6. 269 6—10

ОГОЛОШЕННЯ.

АДВОКАТ

Д-р СТЕПАН БАРАН

301 **в ТЕРНОПОЛІ** 5-6

переніс свою канцелярію з 15 серпня п. р. з готелю **Адлера** до дому **п. Дмитровського при вул. ТАРНОВСЬКОГО ч. 6 Б. в Тернополі** (недалеко повітового суду).

Спеціяліст венеричних і шкірних недуг

Д-р І. Мунд

б. секунд. віден. і львівськ. шпиталів ординує від 8—10, 12—1, 3—6, в нед. від 9—1.

ЛЬВІВ, вул. Асника 1. (ріг Панеської). 249 4—4

Подяка Землякам в Америці.

З припоручення Загальних Зборів Кружка У. П. Т. в Комарні 15. 7. 1923 складаємо отсим прилюдно найгорячійшу подяку нашим землякам в Америці, а особливо збіршикам Вп. Ст. Ковтунови, Ст. Щуркови, Н. Довгому і І. Гасякови за щедру жертву 50 дол., а Ст. Крутьови за жертву 40 дол. на „Рідну Школу" в Комарні. За Кружок У. П. Т. в Комарні:

о. Гр. Кліш, голова,

409 *О. Утриско*, секретар. 1—1

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ІНСТИТУЦІЇ І ШКОЛИ

проситься приймати на сторонніх і возних, післанців і т. п.

лише українських інвалідів

ВИДІЛ УКРАЇНСЬКОГО КРАЄВОГО ТОВ. ОПІКИ НАД ІНВАЛІДАМИ

414 **ЛЬВІВ, вул. РУСЬКА 3. II.** 1-3

ЦЕМЕНТ портляндський

першорядної якости лише вагоново, сейчасова достава „ПІЛЬОТ", Львів, 201 Баторого 4. 2—20

Шкільні книжки

для середніх та народніх шкіл

Замовляти можна на складі:

Івана Калиновича в Золочеві.

Достава книжок почтою за післяплатою. 214 8—10

Пошукуємо справної управительки до нашої робітні білля. Рефлектуємо лише на фахову силу. Платня після умови. Зголоситися просимо в урядових годинах від 8—1 і 3—6. **Жіноча спілка промислова „ТРУД".** 335 **Львів. Ринок ч. 39.** 4—4

Присилайте передплату!

ПЕРЛЯНКИ-НАСПРИ

Вальці, Наміння, Турбіни, Трансмісії, Паси, Газу, по дешевих цінах зі складів поручає **„ПІЛЬОТ"** ЛЬВІВ, вул. Баторія 4. 356a) 3—20

НОВИНКА! НОВИНКА!

Вийшла вже з друку книжка

ГІЖОВСЬКОГО Володимира

Смерть Мих. КЛАДУНА

348a) накладом 3—3

УКРАЇНСЬКОЇ КНИГАРНІ Й АНТИКВАРНІ у Львові, вул. Рутовського ч. 22. (Народний Дім). Основна ціна 0·30 — 5.400 Мк.

ПОРУЧАЮТЬ

ОКУЛЯРИ, ЦВІКЕРИ

від найдешевших до найдорощих у всіх родах. **Скла** Цайсса, Буша, Герца,

ЛЬОРНЕТКИ

полеві і театральні першорядних марок. — Замовлення з провінції полагоджується відворотно. 36-50

ЛЕВ АППЕЛЬ і Ска „У ЛЬВОВІ" Легіонів 1.:

Телєф. 458. Адреса тел. Оптика Львів. 2151

СВІЙ ДО СВОГО

—Перша і єдинока Галицько-українська—

ВІДЛИВАРНЯ ДЗВОНІВ

МИХАЙЛА БРИЛИНСЬКОГО

Львів—Замарстинів, вул. Св. Михайла 14.

Поручає Всч. Духовенству, Брацтвам, Комітетам і всім жертводавцям ДЗВОНИ з найлучшого металю о дуже голосним голосі — під гарантією. Замовлення вимінчується на час і совісно. — Цінни приступні. 311 4—8

ДО ШКІЛЬНОГО СЕЗОНУ.

УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО В КТЕРИНОСЛАВІ пропонує:

1. **„ЯРИНА".** УКРАЇНСЬКИЙ БУКВАРЬ, склав А. Воронець, IV. перероблене видання з усіма новими малюнками Ю. Магалевського, з додатком: „Як учити з букваря „Ярина".

2. **„Ярина".** УКРАЇНСЬКА ГРАМАТКА З ЧИТАНКОЮ, склав А. Воронець з 52 малюнками Ю. Магалевського, з додатком: „Як учити з букваря Ярина" та „Як вести розмови з малюнків".

3. **А. Воронець.** ПЕРША ЧИТАНКА, з малюнками Ю. Магалевського.

4. **М. Левицький.** ГРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ. Видання 3-те, виправлене й доповнене.

5. **Професор Дмітро Дорошенко.** КОРОТКИЙ КУРС ІСТОРІЇ УКРАЇНИ. З малюнками.

6. **М. О. Ковалевський.** ІСТОРІЯ ГРЕЦІЇ ТА РИМУ. З 46 малюнками й 3 мапами.

7. **Ю. Гай.** ВЕСНЯНІ КВІТОНЬКИ. Шкільний співанник. 20 пісень з нотами.

У В А Г А.

Г. Голоскевич. УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИСНИЙ СЛОВНИЧОК З КОРОТКИМИ ПРАВИЛАМИ ПРАВОПИСУ. Видання 5-те.

Найкращий правописний словник, загально вживаний по всій Україні Потрібний кождому!

Продаж по всіх кращих книгарнях, а де нема звертатись на адресу:

EUG. WYROWYJ, Berlin WS 47, Yorkstr 84".

377 Книжки висилають негайно. — На більші замовлення, значна знижка. 3—5

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють від неділі 26. серпня с. р. **ОБНОВЛЕННЯ** драматична поема найбільшого французького поета Lamartina в 6 діях п. з.

„JOCELYN"

Головну ролю JOCELYN, грає славний трагік Арманд Таєр, а Лявру продлива, фільмова зоря Мірга. 1—1

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 119 (10 000). Львів, четвер 30. серпня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦИЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шал. 148.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 45000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 70.000 м. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.-кор. Румунії 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 70000 кр. Зміна адреси 3000 кр.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 2.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

ПОВІДОМЛЯЮ т. т. Т. мою Клієнтелю що я вже повернула з заграниці та привезла зі собою моделі як також най новіші додатки. З приводу — гів приймаю гостей цілий день без перер. 443 пр. щоби дишевь вдоволити їх бажанням. СХІДНИХ ТОР МАРІЯ НАВЛЮК, робітня суконь і жіночих костюмів, Львів, вул. Собіського 12

Від Видавничої Спілки „ДІЛО".

Катастрофальний спадок польської марки спричинив непомірну підвишку цінн друку, бо ви: 65 прц. Це спонукує нас підвищити

з днем 1 вересня ц. р.

ц'ну одного примірника на в місячну передплату на — **3000 Мп.**
72000 Мп.

Передплатники, що вже внесли передплату за місяць вересень, звільнені від доплати. 1—4

10.000.

(*мс.*) Коли сьогодні, випускаючи в світ 10.000-не число „Діла", перенесемося думкою в навечеря 1880 р., отже в хвилину народин першого українського щоденника — перше всього впаде нам в очі великанський поступ, який зробив український нарід Галицької Землі на протязі цих 44 років.

Що уявляв собою народовецький табір підчас основання „Діла"? Касинове т-во „Руська Бесіда" і т-во „Просвіта" в однім спільнім невеличкім льокалю, убоге т-во ім. Т. Шевченка, скромне студентське т-во в комірнім у „Бесіди" і „Правда" — невеличкий місячник переважно літературного змісту — ось і всі організаційні засоби тодішних народовців. Все це просто зникало супроти численного москвофільського табору, який у своїх руках мав усі багаті інституції, який диспонував денником „Слово". Та цей, всемогучий тоді табор, що гордо відокремився від народніх мас і ждав на спасення зі сходу від білого царя, підчас виборів до парляменту у 1879 р. соромно провалився: вспів переформувати всього 3 ох послів. Не мав опори в масах. Для невеличкого гуртка народовців прийшов пригожий момент. Основання „Діла" з його боку було добрим почином в змаганнях з табором зневіри. „Діло" зразу зробилося трибуною, в якій освітлювано всі пекучі потреби українського населення, в якій підготовлювано грунт під усі інституції, які повстають на Галицькій Україні.

Завдяки хистови і тактови перших редакторів „Діла" в народовецькому таборі скупчуються всі живі, охочі до праці елементи. Провідним їхнім кличем: наша сила в розбурханню і зорганізуваню народніх мас. На протязі цих 44 років, які ділять нас від появи першого числа „Діла" не було ні одної справи, ні одної події, що якнебудь торкалася би українського народу, якої не обговорено би в „Ділі". Довгі роки було „Діло" одиноким українським щоденником на цілу „Україну" (до 1886 р. мало вільний дебіт у Росію). На його сторінках стрінете імена з усіх закутин української землі, часто імена людей зі зовсім противних таборів. Бо „Діло" силою обставин ніколи не було виключно партійним органом. До кождої справи підходило зі загально національного становища.

В 1905 р. пок. І. Белей, що кількаиайцять літ потрудився на становищі начального редактора „Діла", писав:

„Сторінки „Діла" — це хроніка українського національного розвитку в Галичині від 1880 р. починаючи, а рівночасно в чималих розмірах осередок і джерело цего розвитку. Коли ще не було інституцій, що вдоволяли би всім культурним потребам загалу, коли, повставши, ці інституції вже по своїйому характеру не все могли постійно впливати на народне діло, коли навіть для браку сил чи з инших причин вони не все жили животворним життям, — „Діло" йшло в наш загал усе, жило кождої днини, і кождої днини було вузлом, що вязав разом в одно нитки народнього життя. Це все його історична заслуга. І коли майбутній історик стане колись писати історію відродження нашого народу в Галичині, то перше місце дасть він там „Ділу".

В 9810 числі „Дла" появився 1. падолиста 1918 р. маніфест Української Національної Ради, який зачинається словами:

„Український Народе! Голосимо Тобі святу вість про Тое визволення з віковічної неволі. Від нині Ти господар своєї землі, вільний горожанин Української Держави"...

Та після цього появилося тільки 21 чисел „Діла". Поляки зайняли Львів. Як довго в Східній Галичині панував виїмковий стан, польська влада ніяким чином не хотіла згодитися на відновлення „Діла".

На кожду просьбу дозволити на віднову „Діла", дирекція поліції заявляла: „Діло" підготовляло 1. падолиста, тому на кождий инший заголовок газети згодимося „тільки не на „Діло".

Тому з конечности замісць „Діло" газета називалася: „Громадська Думка", „Українська Думка", „Український Вістник", „Громадський Вістник". Щойно в 1922 р. вдалося випустити 23 числа газети під старою фірмою „Діло".

Тепер „Діло" являється одиноким щоденником, до якого польська влада пристосовує превенційну цензуру.

За цих 44 роки богато змінилося в нашому таборі. Являємося силою, яка має за собою гарт на полі бою зі зброєю в руці. Та не змінилося відношення історичного противника. Мета, до якої змагав тоді, остає та сама. Тільки що тепер змагає він до неї ще більш безоглядно, не стидаючись вже й цинізму. Одна картинка.

На першім всенароднім вічу 1880 р. д-р К. Сушкевич говорив:

„Переглянувши діяльність Краєвої Шкільної Ради від часу її основання, бачимо, що ця влада систематично і витревало докладає всіх зусиль, щоби українські школи перетворити в знаряддя польонізації. По даним офіціяльних звідомлень в р. 1869, отже в короткім часі після заведення К. Ш. Ради (основано її 24. січня 1868 р.), в цілій Галичині було шкіл з українською викладовою мовою 1293, а з польсько-українських 67. Ці школи наш народ основав головним чином власними силами ще перед створенням К. Ш. Ради. Погляньмо, як представляється стан шкіл в р. 1871. Отже по урядовим даним народних шкіл з українською викладовою мовою вже тільки 572, а з польсько-українською 787, значить — Рада Шкільна в перших двох роках своєї господарки перемінила 720 шкіл чисто українських на мішані".

Чи в цих стрічках з перед 44 років не маєте посмаку сьогоднішної хвилі?

І як тоді, так само й тепер — доводиться перестерігати суспільність перед оманливими надіями на зовнішну виручку, звертаючи увагу, що краще майбутнє народу в першій мірі в його власних руках, в його організованости й відпорности на ворожі зазіхання.

Справа Митрополита Шелтицького.

З митрополичої канцелярії одержала наша редакція слідуюче письмо:

З огляду на те, що речинець дипльоматичного паспорта Їх Ексцеленції минав 24. серпня с. р., Митрополит мимо горячкового стану, відраджування а навіть остерігання ординуючих лікарів — рішився на виїзд до краю тимбільше, що не мав щодо цього спротиву зі сторони Риму.

При помочі санітетського авта Товса, знесли на ношах Їх Ексцеленцію Митрополита до спального вагона. Відїзд з Відня Їх послідував дня 22. VIII., середа, о год. 2. пополудни в товаристві крилошанина Олександра Ковальського, який після повороту з Босни чував заєдно в часі тяжкої недуги Архієрея. В середу вечером о 9. год. на границній станції Дзєдзіце місцеві власти заявили, що мають поручення спрямувати Ексцеленцію тільки до Варшави і в тій цілі щоби опустили вагон. Крилошанин Ковальський звернув тут увагу властям, що жадання годі сповнити з причини тяжкої недуги Митрополита (запалення жил в ногах). На це зарядили місцеві власти відчіплення тогож спального вагона, в якому перебув Митрополит через цілу ніч.

Четвер рано 23. VIII. зарядженно відїзд Митрополита до Катовиць, де прибули около 10 год. перед полуднем. Тут відчіплено спальний віз, в якім лежав Митрополит і вижидано в Варшави дальших диспозицій. Пятниця 24. VIII. около полудня прибула делегація з Варшави, та відбула в спальнім вагоні з о. Митрополитом коротку конференцію.

Польське правительство не дало своєї згоди на поворот Їх Ексцеленції до Львова, або перебування в якімнебудь місті близше Галичини або т. зв. „кресах" і тому згодився Митрополит на призначене властями місце — шпиталь Сестер Милосердя в Познани улиця Длуга (монастир СС. Шариток улиця Длуга.)

В суботу 25 VIII. раненько около 4 год. покинув Їх Ексцеленція спальний вагон в Познани — в якому приходилось Йому лежати від середи 22. VIII. полудня, та на приготованих ношах внесено Їх до авта і відвезено до згаданого шпиталю. В неділю раненько зложили поклін Їх Ексцеленції меценас д-р Гвоздецький і проф. д-р Панчишин зі Львова з бажаннями скорого подужання і щасливого повороту.

Професор д-р Панчишин оглянув Достойного Пацієнта і сконстатував стан здоровля доволі тяжким. Запалення жил і сціни жильні, та запалення лімфатичних судин на обох ногах, на тім закаження (Streptococcus longus) — температура 38·3, — живчик 88. Загальне ослаблення в наслідок тридневого перебування у вагоні, тому зарядив безоглядний спокій, оставанна в постелі, приписуючи при тім відповідні ліки.

При Ексцеленції Митрополиті остає ще крилош. Ковальський.

ТЕЛЕҐРАМИ. П. А. Т.

Нема німецько-франц. переговорів.

Париж. Польрад. Міродатні кола заперечують чутки, про навязання безпосередніх переговорів між Францією і Німеччиною.

Зайняття німецьких копалень.

Дісельдорф. Французькі власти зайняли для цілей експльоатації 6 копалень. Зайняття відбулось без перешкод.

Дісельдорф. Копальні Вітор і Ікар у місцевости Ранзель взято під французьку управу.

Ціль подорожі Вірта до Москви.

Москва. Б. канцлер Вірт заявив, що ціллю його побуту в Москві є вийти в порозуміння з представниками російського промислу і торговлі.

Мадярщина в Союзі Народів.

Будапешт. Мадярщину репрезентуватимуть в Союзі Народів б. міністер Берсевіці і ген. Танчоса.

Вбивство Даскалова.

Відень. „Арб. Цтг." з Праги: Вбийник Даскалова Ніколов сказав на переслуханню, що ще кілька місяців тому рішився вбити Даскалова, бо він велів розстрілляти багато Македонців, як був міністром внутр. справ. Тепер він гордий з свого вчинку. Чеська преса доносить, що Даскалов задумував зорганізувати в Болгарії контрреволюцію і хотів перенестися до Відня.

Розправа проти вбийника Воровського.

Льозанна. Розправа проти вбийника Воровського почнеться 5. XI.

Оснування „Діла".

(Інтервю з през. Ю. Романчуком.)

Видаючи 10.000-не число „Діла", поставовили ми подати історію оснування нашої газети. Тому звернулися до през. Ю. Романчука, найстаршого свідка та одного з основателів „Діла" з проханням про близші інформації. През. Романчук вашому співробітникови заявив, що про цей момент, як і про инші події, яких був свідком і учасником, ніяких записок не має. Всеж про заходи біля оснування „Діла" добре пригадує. Статтю, яку на цьому місці подаємо, це спомини през. Романчука, списані нашим співробітником.

Від початку конституційного життя в Австрії в році 1861. стала виходити у Львові руська газета „Слово" яко єдиний політичний орган Русинів, зразу ніби в народнім дусі, хотя не в чистій народній мові, потім після 1866 р. чим раз більше і тенденцією і мовою наближується до російського напряму. Щиро народньої політичної часописи не було, а хотя виходили в народній мові: в 1867 р. навіть фонетичним правописом „Русь" а в 1866—72 рр. то етимольогією то фонетикою друкована „Основа", одначе ні одна ні друга з тих газет не була правдивим незалежним органом народовців. Народовці мали тілько малий фонетичний журнал „Правда", котрий від 1872 р., то раз то два рази на місяць виходячи, містив попри літературно-науковій части також політичні вісти і статті. Народовці заходилися коло того, щоби „Правду" розширити до дворазового видавання на тиждень, але на се потрібна була перше всього кавція 3000 зр., котру тоді при загальнім убожестві галицьких Українців не легко було зібрати і збірка за два роки 1878—79 не дала навіть повних 400 зр. („Слово" дістало кавцію і підмогу на початкові потреби від знаного мецената Михайла Качковського). Притім були ще й ріжні инші труднощі, котрі стояли на перешкоді видаванню політичної газети в народнім дусі і в народній мові. Так отже „Слово" не маючи конкуренції опанувало ціле національне і політичне життя Галицької України на велику її шкоду; через те навіть культурна робота „Просвіти" тільки слабо могла пускати коріння в народі.

Але з часом „Слово" під редакцією Венедикта Площанського, наслідника Богдана Дідицького, стало щораз більше мертве. Потреба широ народнього органу щораз більше назріває, перспективи успіху видавництва щораз кращі. Гадки львівських народовців були поділені: були оптимісти, котрі припускали можливість, ба й повний успіх видавання народньої політичної газети від початку 1880 р., і песимісти, котрі боялися невдачі і радили ще якийсь час зачекати.

До остаточного рішення причинилася в деякій мірі удача з політичною газеткою „Батьківщиною" „Батьківщину" став я видавати на місце видаваного передтим „Письма з Просвіти", яко газету для народу від 1. жовтня 1879 р. два рази на місяць. Помимо свого досить острого тону, рішучого на всі боки виступу і вреформованої, отже „старорусинам" немилої (хотя етимольогічної), правопису вона зараз зразу зєднала собі навіть у противників народовців певне признання і мала забезпечений вихід а се давало надію, що і газета політична для інтелігенції при оглядним що до форми і змісту редагуванню зможе утриматися.

Найбільшими оптимістами були професор Дам'ян Гладилович і редактор „Правди" Володимир Барвінський. До скептиків належали між иншими найперший в Галичині український економіст Володимир Навроцький і професор університету д-р Олександер Огоновський. Деякі недовірчиві радили, щоби замість закладати нову газету, розширювати постепенно „Батьківщину" до одноразового, а потім до дворазового видавання на тиждень.

Вкінці львівські народовці рішили зібратися в більшім числі на нараду задля остаточного порішення сеї справи. Отже одної неділі в грудні 1879 року зійшлося на „Руску Бесіду" трийцять кілька найдовіренійших та справою народньої газети найбільше зацікавлених людей: зійшлися о 2-ій годині пополудні, пильнуючи, щоби ніхто непокликаний не явився, щоби вістка про плян видавання політичної газети не рознеслася передчасно. Наради під моїм проводом тривали довго. Справу обговорено основно. Найперше сконстатовано, що одержання позички 3000 зр. на кавцію є запевнене. Опісля проєктанти старалися доказати необхідність і можливість видавання газети два рази на тиждень від нового року 1880. Проф. Гладилович розказував, що він їздив по краю, сондував настрої суспільности і переконався, що люде домагаються і чекають иншої газети на місце „Слова". Скептики вказували особливо на труднощі матеріяльні: потребу оплачування окрім друкарні, почти і експедиції, двох осіб до редакції і одної до адміністрації, дальше окремого льокалю і всіляких дрібнійших видатків, чого досі при дотеперішніх видавництвах народовців або зовсім не було або було не в такій мірі, Крім сього вказувано на труднощі редакційні: начальним редактором буде очевидно яко єдиний можливий і відповідний — Володимир Барвінський, тількож він яко бувший редактор „Правди" підписувати газети не може; але чи потрафить він яко гарячий українофіл задержати потрібне тут поміркування і обережність, щоби чи то змістом чи формою (мовою і правописом) не відстрашити цілої маси нерішених ще, не вповні здекларованих людей? — На те відповідала друга сторона, що друк порахується як найниже, що передплату можна буде поставити на 8 зр. річно, отже багато людей запренумерує хочби тому, що для них передплата „Слова" 14 зр. за висока. В. Барвінський відповів, що він потребу обережности розуміє дуже добре і що нова газета мусить бути зразу менше поступора і виразно народовецька як „Батьківщина". Наконець, щоби успокоїти тих недовірчивих, які боялися великих коштів, заявив, що готов через перший піврік вести редакцію без всякої ремунерації.

Після тих всіх вияснень і заяв згодилися всі присутні, хоч деякотрі всеж таки з легким недовірям, щоби видавати нову газету політичну від нового року 1880 два рази на тиждень в невеликім форматі по ціні пренумераційній 8 зр. річно. Редактором має бути Вол. Барвінський, підписувати буде п. Михайло Коссак, людина всіма респектована, що потрохи знаний був й яко письменник, член виділу Ставропигійського Інституту та власник не великої каменици у Львові. На помічника редактора знайшовся Іван Белей, б. співредактор студентського журнала „Другъ", до ведення адміністрації заявив готовість Гладилович. Газету названо „Дѣло" неначе в протиставленню до „Слова". Видано зараз при кінці грудня „Запросини до передплаты на руску политичну часопись „Дѣло". Отъ выдавництва часописи „Дѣло". Отвѣчаючій редакторъ: Михаилъ Коссакъ". На новий рік вийшло перше число. Як вже з тексту „Запросинъ" видко, „Дѣло" застерігалося пильно, щоби ані правописом, ані якою язиковою формою, ані яким висловом не зразити „старорусинів", „твердих Русинів", тому і найшло від разу більше довіря в ширших кругах нашої суспільности. Вже в перших місяцях воно завдяки талановитій редакції, порушаючи живі справи всіх верств народу та оминаючи всякі партійні справи, придбало собі стільки передплатників, що екзистенція його була запевнена. А по році підписував „Дѣло яко „отвѣчательний редакторъ" вже й Володимир Барвінський.

З історії „Діла".

Важко прийдеться колись дослідникови нашої бувальщини переглянути всі ті стоси і гори кількадесятьох річників „Діла" та оцінити в цілім обємі великанську збірну працю українського духа, що увіковічнена на сторінках 10.000 чисел нашої газети. А хто схоче подати основну історію нашої визвольної боротьби з останніх десятиліть, мусить простудіювати цю працю не соток але тисячів робітників пера і діячів з найріжнороднійших ділянок українського національного життя. Наверстовані тут продукти умової праці кількох поколінь, що дбаючи про кращу долю свого народу, вживали своєї преси якнайсильнійшого цивілізаційного середника не лише в політичній, але й культурно-освітній та економічній роботі. Бо працювали тут не лише редакційні штаби, яких склад на протязі сорок кількох років вмінявся з природи річи багато разів, але записали тут свої думки всі, хто при помочі цього технічного середника хотів промовляти до

Д-Р ОСТАП ГРИЦАЙ.

Відень.

III*).

Правда, — якийсь час, а саме в періоді повного обезцінення австрійської корони наслідком нерішучости великих держав щодо санації Австрії, здавалося, що александрійський дух визвольної культури життя покинув Відень на завсіди. Тоді по днях деспотизму австрійських цісарів, міністрів і генералів настав час лютої тиранії великих і малих покупців і продавців, тешефтярів і грайзлерів, купців, торговців і міняйлів. Це був може один-одинокий момент в історії модерного Відня, в якім з деяким правом можна було казати про чарварські ознаки в його духовости, — можна було нарікати, хвилюватися і зненавидіти задля них Віндобони і її людей. Великі й малі купці намагалися тоді без ніякого огляду на достойні традиції „золотого віденського серця" заробити так і заробити стільки, наче бажаль вистелити дорогу свойого життя самими банкнотами. Вони були наче ті захланні дервіші в казках Сходу, які пожадають останнього добра свойого ближнього з такою лютою ненаситністю, що вкінці самі падуть їх жертвою. Члени міжнародніх гуманітарних місій розголошували по цілім світі, що пролетарські округи Відня перемінюються згодом у трупарні немовлят, жінок і старців. Що на головнім кладбищі Відня день-у-день повіває чорна хоругов на знак масового переповнення усіх каплиць, кістниць і могил. Але тодішним віденським міняйлам було це байдуже. Воній ще в останній хвилині немов би продовжували габсбурґську політику безоглядного збільшування родинних маєтків і немов бралися основувати мало-купецькі династії Маєрів, Губерів і Віскочілів. Загал і його вищі громадянські інтереси— оці поняття були їм здебільша такіж чужі як і їх Габсбургам. Та з закріпленням республиканського режіму, а головно з поступом санаційної акції великих держав, розвіялися і ці останні тумани на овиді духовости Відня і він розпромінюється краще як колинебудь:

Розпромінюється сяевами нового гуманізму. „Bildung für Alle"— освіта для всіх! — це найживотворнійше і найрадіснійше гасло цієї нової культури відродженого Відня, Відня-республики, а не Відня захланних, лукавих і мстивих Габсбургів. А з тим і духова суверенність, найвища культура і радість життя — для всіх! Не та трійлива, одурманююча та поневолююча душі радість каварень, шинків та пратерових буд з їх блазнями та ошуканцями, що при її допомозі заздрі Габсбурги виховували собі цілі генерації відданих „підданих", лякеїв, бюрократів, крамарських династів, міністерських сатрапів та дипльоматичних маріонет, ні! — а свята радість з вищого творчого життям духа. Всі глибини і всі вершини людського знаття для — всіх! „В нас, казав колись іменем республиканського Відня незабутній Віктор Адлер, один із його великих творців — не буде більш середовища деспотичної монархії. Затеж наш Відень мусить стати знову світовою метрополею освіти, науки й божеського мистецтва". Начеб з тою хвилиною, в якій злотисті теремки, замки й палати повалених Габсбургів отворилися перед усіма верствами населення, отворилися для них і всі теремки, замки й палати в царстві духа. Цілий ряд найчудовійше зорганізованих просвітних і культурних інституцій, — починаючи від одинокої у своїм роді „Урании" та всесторонних університетських курсів для всіх, кінчаючи на таких просто дорогих серцю середовищах всенародньої освіти, як кожний окружний „Volksbildungshaus" або „Volkshelm" — всі вони дбають з подиву достойною невтомністю та мудрістю про те, щоб найкращі здобутки у всіх царинах людської творчости стали духовою власністю всіх, — того громадянського загалу, який як поняття просто не істнував для Габсбургів. — Не буде темних рабів і освічених деспотів, а будуть освічені люде і їх провідники — як співав один німецький поет з епохи наполеонської сатрапії.

Хотілосяб иноді сказати з вдячкою і захопленням, що новий Відень — це одна-одинока школа. Ціле шкільництво — у справжнім розумінню цього слова — зорганізоване так, що всі його степені, і найвищі, доступні для всіх, бо крім популярних університетських є такіж популярні гімназійні курси, для ведення яких фахові учительські сили одержують відпустки*). А попри те — скількиж тут нагоди скрізь і все поглибльовати своє знаття в кождім можливім напрямі! Для тих, що вчаться найрадше безпосередно з книги природи і люблять при тім насолоджуватися пізнаванням та подивлюванням прекрасних віденських околиць, особливо незабутніми є т. зв. мандрівки (Wanderungen), влаштовувані здебільша „Уранією" тай иншими науковими інституціями. Є такі мандрівки астрономічні (в ночі), геольогічні, ботанічні, артистичні, технічні, а далі присвячені історії або фабричному та промисловому життю Відня. Проводять ними найзначнійші фаховці в даній науковій спеціяльности, а їх тереном є або доцільно вибрані околиці міста, або відповідні музеї, наукові збори, або промислові й фабричні будівлі. Скільки, чого і в кого можна тут учитися в усіх царинах людського знаття! Завдяки вільнодумним, справді модерним реформам міністра освіти Глекеля стала наука у віденських наукових інституціях справжньою наукою, а не тільки — як за Габсбургів — препарованням вірно відданих бюрократів та всякого роду профосів, гувернерів,

---

*) В другій частині фейлєтону „Відень" (ч. 112) в десятій стрічці другої шпальти після слова „культури" пропущено слово „винниць".

*) Про шкільництво в Австрії, про яке я тут, як і про все инше, можу тільки згадати, — мали галицькі читачі добру статейку п. С. Шаха („Народня Просвіта", просв. міс. тов. „Просвіта". за март 1923 р.).

широких народніх мас. Бо кого не зачаровує вражіння друкованого слова, що торкається актуальних, злободневих справ? Кого не кортить спробувати того впливу на других, хто у нас не хоче бути друкованим? І добра річ написати книжку чи брошуру, але ще краще промовляти в газеті, яку читають щодень широкі маси. Тому без пересади можемо сказати, що не було українського письменника, ученого, професора, політика чи народного діяча, який не виступав би на сторінках нашого органу, що особливо в першім десятиліттю був майже одинокою українською газетою.

Річ природна, найбільшу суму праці вклали в ті 10.000 члени редакції. Мало хто у нас вміє оцінити як слід вартість дневникарської праці, горячкової, все поспішної, бо все диктованої невгаваючою журбою: бути au courant всего, що діється або говориться на світі. Серед такого нерозвиненого економічно народу, як український, ця праця в додатку не оплатна, хоч як виснажуюча людську нервову систему. І тому всі, що кидаються у нас до неї, роблять це лише для ідеї, що притягає до себе непереможною силою, даючи їм в нагороду переважно гіркі розчарування. Таких робітників ідеалістів був у нас легіон. Одні з них витревали при цій праці довший час, а на-літь при ній повмирали, инші — а їх було більше — перекинулися до инших фахів. Та будь що будь, сповняли вони преважне завдання перед українського громадянства і тому, з огляду на велику вагу їхньої культурної праці, імена цих ідейних робітників ніяк не повинні перейти в забуття.

Перший редактор і основник „Діла", Володимир Барвінський мав чи не найтяжше завдання — угрунтувати нову газету серед несприятливих умов, до яких перш усього зачислити належить незорганізованість тодішнього українського громадянства. На своїм становищи видержав всього три роки. Помер з початком 1883 р., можна сказати — з перепрацювання... Після його смерти редактором став Антін Горбачевський а в 1884 р. Іван Белей. Над його редакцією „Діло" остаіало до весни 1902 р. і протягом того часу розвинулося в поважний орган української політичної думки. Довкола тодішнього „Діла" згуртувалися всі визначнійші публіцисти, письменники і народні діячі. Співробітниками „Діла" були: Ів. Грабович, Іван Франко (1883, 84 і 85), Вол. Масляк, К. Кахникевич, Вол. Коновський, Юл. Романчук, Нат. Вахнянин, Евг. Олесницький, Корн. Устіянович, В. Кирчів, А. Березинський, П. Кудрик, Мих. Струсевич, Ос. Маковей, В. Щурат, Ол. Борковський, В. Будзиновський, Л. Цегельський, Л. Турбацький, К. Кунцевич і инші.

Виснажений 23-літною редакційною роботою Ів. Белей (був співробітником від початку заснування „Діла") перейшов з весною 1902 р. на емеритуру. На його місце обняв редакційний портфель на пів року д-р Володимир Охримович, а опісля д-р Евген Левицький, що витревав до весни 1906 р. Після кількамісячної перерви, в часі якої вів провізорично редакцію Олександер Борковський, вернув на становище головного редактора д-р В. Охримович, одначе ставши на весну 1907 р. директором „Дністра", зрезигнував, а редакція перейшла в руки Л. Цегельського, який вів її до осени 1908 р. Опісля були головними редакторами: Яр. Весоловський (1909, 10 і 11), д-р Володимир Кушнір (від осени 1911 до весни 1912) і д-р Василь Панейко, який витревав на цім становищи від 1912 р. з воєнними перервами до падолиста 1918 р., коли після короткої української влади Львів заняли Поляки.

Членами редакції були в тих часах: Михайло Лозинський, В. Будзиновський, Ол. Борковський (до 1910 р.), Ол. Кузьма, Осип Назарук, Ст. Баран, В. Бараник, Бр. Гіжовський, М. Залізняк, Ол. Ловицький, Вол. Лотоцький, Мих. Лотоцький і инші.

В 1900-их роках, коли громадянське життя українського народу в Галичині розвернулося в широких рамах інтензивної організації на всіх публичних ділянках, роля „Діла" стала ще більша. Ведений молодими енергічними редакторами наш орган став немов висуненою боєвою позицією, що вступила в смілу боротьбу зі всякими ворогами за широкі національні права. Без „Діла" була немислима ніяка політична акція, н'який прояв і рух народньої життєвої сили. Великі хліборобські страйки, університетська сецесія, цілий ряд кровавих студентських демонстрацій за права українського народу до львівського університету, що завершились смертю Коцка, масові судові процеси, справа Січинського, а що найважнійше — велика всенародня акція за виборчу реформу до австрійського парляменту і до львівського сойму та соймові і парляментарні вибори — все те справи, ведені у великій мірі а часто виключно при помочи „Діла" і живій участи членів його редакції. Лише із сторінок „Діла" майбутній історик може черпати основні відомости про цей незвичайно бурхливий і богатий подіями період нашого національного життя, що його вибух світової війни перервав на цілий ряд літ. Воєнна хуртовина немов якимсь муром перегородила цю еволюцію нашої газети, розігнала давних її редакторів по цілім світі, знищила її матеріяльно і заставила видавництво після довголітньої перерви відбудовуватись від самих захитаних основ. Ця відбудова з великими труднощами тревае й досі.

Зазначити би вкінци ще один важний момент із всесторонної ролі, яку відгравало в нашім житті „Діло". Українське громадянство завдяки нашій газеті навчилося читати українську книжку. Сімдесять кілька томів „Бібліотеки найзнаменитших повістей" стали першою трівкою основою наших бібліотек, родинних і публичних. Твори европейської літератури, подані вперше редакцією „Діла" в українськім перекладі, зачали виступати нашій публиці польські романси і ще нині переховуються по бібліотеках як цінна рідкість. Згодом, як з ходом нашого культурного розвитку почали у нас повставати окремі книжкові видавництва, особливо Українська видавнича Спілка у Львові, „Діло" занехало й свій повістевий додаток.

Ол. Кузьма.

З першого числа „Діла".

(Львів, вторник, 1 (13) Січня 1880.)

Присвячуючи кілька уваг споминам звязаним з заснуванням „Діла" і історією його видавництва, гадаємо, що наші читачі прочитають з з цікавістю кілька виїмків з першого (та другого) числа „Діла" — як своєрідний документ часу. Вибираємо місця на т. зв. загальні теми, які дехто може ще й нині вважати актуальними.

Теперішна пора а Русини.

...Справедливість потребує еще і сили. А силу для конституційної споаведливости можуть дати тільки самі народи. Тож поки надійде та рішуча хвиля, мусять готовитись народи, щоб заважити своєю силою в користь побіди конституційної рівноправности... Не від благосклонности політичної власти, але від свідомости, волі і сили самого народа мусить залежати число послів народа. Політика повинна виражати свідому волю цілого народа.

Тому то настигла тепер і для нас Русинів *крайна пора* оглянутися за такою домашною роботою, пізнати себе, обчислити наші сили і розяснити собі наше становище і нашу дальшу діяльність. Чуємо нашу недолю але не знаємо ратунку, видимо нашу численність але не находимо нашої сили, уміємо ділитися і сваритись але не уміємо миритися і лучитись! Гдеж сила нашої великої маси, спільність нашого інтересу народного? В чім наша честь патріотична, які наші повинности народні? Погляньмо — чи не знайдемо дороги...

Девятнайцять літ конституційної ери перейшло у нас так неспостережено і лишило по собі так незначні результати, що годі самим перед собою не засоромитись. Досить сказати, що півтретя-мілионний на позір здоровий відломок народа, славного колись в історії, не зумів до сего часу заняти таке становище, котреби кождому правительству наказувало шанувати его найприроднійші права, а ворогів обезсиляло. Чи всему тому винувата, чи яка судьба, чи який демон, чи деморалізація, котра потрафила з нашої груди видерти навіть охоту до житя?... ті питання лишаємо отвертими, але при всім тим не можемо нескавати, що велика частина вини за неудачі і застою в наших змаганнях народно-політичних спочиває в нас самих.

заставників та префектів ad usum Caesaris. Історія краю перестала бути виключно історією роду і володарів з Габсбурга, а цілість культурної творчости у Зідні — одним-одиноким гимном у честь найласкавійшого та найдобротливійшого монарха. Навіть попри принагідні затії все ще активних віденських „легітимістів" та вимираючих уже шюегерівських Санчо Пансів почувається скрізь могутній подих духового відродження, подих культури вольної і гарної людини, визволюючий вплив світогляду радости, що з висловом вищої самосвідомости людини.

Китайсько-двірське відгороджування всякого роду достойників від т. зв. сірої юрби — ця спадщина кождої деспотії — втратило тепер усякий грунт і рацію.

Починаючи від президента республики, кінчаючи на шефах найдрібнійших прилюдних урядів, звикла тут кожда провідна людина (особливож письменники, артисти, поети й учені) виступати перед публикою з ісловом про лад, спосіб та інтимні подробиці своєї праці („Aus meiner Werkstatt"). Президент республики, міністер та член парляменту розкривають таким робом перед слухачами завдання і труднощі державної творчости. Шефи великих наукових і культурних інституцій говорять про систему й техніку праці в них. Начальні лікарі шпиталів й відомих санаторій подають до відома те, що найцікавійше зі своєї практики, начальники прилюдних заборів і інституцій пояснюють слухачам всі ті складні, широкім колам здебільша невідомі труднощі, з якими звязане є правильне функціонування щоденного робучого життя у великім місті, причім користуються скрізь знаменито зладженими фільмами, (заведеними тепер уже й у школах). І так цілість творчої праці великого міста зарисовується перед слухачами у своїх найтайнійших глибинах. І наглядне пізнання розбуджує у слухачів справжнє розуміння ваги й величі дійсного життя і його навіть найдрібніших чинників. Вчить їх любити й шанувати кожду життєву творчість і життєвих працьовників — нехай це і простий фабричний робітник! — як необхідне кільце в могутнім ланцюху подвигів велико м'ської культури. І відвертає таким робом їх увагу раз на все від галапасного животіння колишніх принців і архи-принців, ясновельможних графянок і баронес у сторону творчих робітників і каменярів, керманичів і провідників живучого життя довкола.

Як пристало на вільних громадян світової метрополі освіти, науки й божеського мистецтва.

Одначе для цього останнього — для мистецтва — є у Віденця стільки вродженого зрозуміння і вродженої любови, що чуженцеви иноді з подивом, иноді з заздрістю доводиться дивитись на цей нарід. Віденці — як Атеніяне з епохи Перікля і Фідія — мають вроджений артистичний смак, почування краси і природної гармонії. Найпростійший одяг, що його собі зробить сама й найбіднійша Віденочка, так і чудує вас своєю елегантністю. А прислухайтеся тільки осудам тих цілком безпретенсійних глядачів і глядачок, що звиджують з вами вистави малюнків в сальонах „Künstlerhaus-y" або „Сецесії" або „Hagenbund-y"! Якіж розумні і влучні, які цікаві й дотепні помічання ви тут почуєте, хоча це здебільша осуди людей, які цілий тиждень працюють по бюрах й фабриках! Або той одинокий у своїм роді піетизм, сказатиб: одинокий у цілім світі піетизм, з яким віденська публика слухає великих творів музики. Хто з тих, що мали нагоду чути IX. Сімфонію Бетовена або Моцартове Реквієм, одну з сімфоній Брука або якийнебудь иншій музичний архитвір під орудою Вайнгартена або Конрата або Шперра, забуде коли той чудово глибокий, просто святочний настрій, в якім віденські слухачі — не тільки т. зв. артистократи, але і прості люде праці — слухають від початку до кінця божеських звуків. А при цьому ту бездонну, абсолютну тишу, те їх німе раювання і розмолення перлисті блиски тих слів, що скрізь по салі котяться з гарних і найгарнійших очей?

Найглибша душа Відня виявляється осьтут. Таксамо, як виявляється вона на кождім концерті у Відні й на кождій театральній виставі, особливож, коли виступають укохані публикою актори й акторки. А кохає вона майже всіх героїв своєї сцени, — починаючи від Burgtheair-у, кінчаючи на любимцях передміських орфеїв, однаково, чи це трагіки як Кайнц і Зонненталь, чи коміки як Вальдемар і Кумпа. Бо чсі вони для Віденця представники світа краси, казкового блеску, поетичного слова й розгуляної веселости, а цей світ — це Віденцева святість.

Світ чистих, дитинячо блаженних радощів життям.

Знають про це гаразд керманичі нового Відня і вони з усіх сил працюють над тим, щоб використати великі богацтва життєвої стихії в духовости Відня в напрямі найвищих культурних ідеалів. Горячкова, всетворча праця модерного Відня в усіх царинах людського знаття і життя не має вже метою берегти зліпків мілітарної деспотії тупоумних царів і генералів, як за Габсбургів, тільки сотворення середовища модерної культури в найкращім значінню цього слова. Цій невтомній праці завдячує Відень між иншим і те, що він став улюбленим місцем міжнародніх культурницьких конгресів (недавно конгресу теософічного). Ця його праця виявляє, що в силі зробити живий нарід, коли опадуть з нього окови царів. І є вона тепер новим джерелом животворної волі духа на розмежжу між Сходом і Заходом Европи. Тому воно може не проста парафраза, коли на хвалу цьому республиканському Відневи, що пригортає і розважає вже тільки років тисячі еміґрантів — між ними й нас Українців — напишемо люблячою рукою:

Ex Vindobona lux.

(Док. буде.)

Подумаймо, чим єсть Русин, а чим він бути повинен.

Русин, як его етнографи поняли, єсть перед всім существом дуже задумчивим. Оно би і нічого. Задумчивість, се знамя здорового мовку. Але задумчивість глубока, надмірна, провадить до скептицизму, а скептицизм вироджує в чоловіці критику постоянну, за котрою Русин стаєсь тяжко або малорішительним і малоенергічним. Чиж ми не такі? Чиж ми, приступаючи до якого небудь діла, не приглядаємось ему наперед із всіх боків, чи не розгортаємо его аж до дна так довго, аж охота до діла в нас замерла? Удармося в груди!

Русин дуже чувствительний. Надмірна чувствительність все одно що плаксивість. А кількож то разів плакали і плачемо ми над „щербатою нашою долею" і заложивши руки ждемо спасенія „з гори", чей і в наше віконце засвітить сонце? То продукт нашої малорішительности, сполученої в великою чувствительностею. Дальше.

Русин цінить високо свою личність. Се не гріх. Хто любить себе, той любить і свободу над все. Свідком наша історія. Але личність розвинена до крайности, то головнійша перепона до асоціації і солідаризованя, то жерело, з котрого пливе егоізм, індиферентизм, апатія для добра загалу, апатія до діла публичного. Роби собі як хочеш тільки мене не тикай.

З личности такої вироджуєсь ріжниця мніній. Свідком теперішні наші роздори, з котрих лишень третій може користати. Divide et impera!

Личність, посунена до крайности, вироджує в дальшім поли аристократичні інстинкта, а тії інстинкта були і суть причиною, що ми для вітріжнення себе від простолюдина женемось в чужі табори, а свого рідного звичаю, свого язика, котрим колись князі наші говорили, котрий був дипльоматичним язиком всеї Литовської Руси, цураємося. Чиж наші хати ниньки руські? Чи боремося ми о права нашої найдорожшої спадщини так, як би се слідовало. „Богато слів, та більше нічого!"

Личність тая стоїть на перешкоді, що у нас до сеї пори нема ні поважних асоціяцій економічних, ні поважних політичних, що „брат собі рад, сестра собі несла", що не хочемо узнавати над собою ніяких авторітетів, що на кождім кроку не достає нам однолитої, согласної акції. Попри „Раду руску" в 48. році повстав зараз „Собор", попри Матицю — Просвіта; попри „Просвіту" — Общество ім. Качковского; попри Січ — Основа; попри Лихваря — Академіческій кружок попри одну часопись — десять других.

Що ми не любимо авторітетів, до того окрім залюбок до личности причиняєсь і недовірчивість, яко виплив скритости, рідної доні матери задумчивости. Так єсть. Русин єсть крайно недовірчивий. Пійдім в товариство кількох лишень Русинів, впрочім добрих людей, і прислухаймось їх бесіді о тім або другім чоловіці, котрого власна заслуга поставила крихту висше понад загал... Скілько злої гомовки, підозріній, знеславленя почуємо ми там?

Де суть такі пороки, там годі сподіватись чого доброго, а тим менше чого великого. Єсли справді хочемо двигнутись не на слові, але на ділі з нещасливого просоня і станути до політичної акції — то пізнавши себе, відродімся.

In carcere et vinculis.

Львівське громадянство готовиться до протесту. — Обурення в краю. — Голоси польської преси.

Груба й нечувана в культурному світі поведінка „архикатолицьких" Гломбіньских і Керників з головою українсько католицької церкви митр. А. Шептицьким до глибини порушила українське громадянство м. Львова. В українських колах без огляду на партії живо дебатується цей гідний царських ступайків вчинок польської адміністрації. На Свято-юрську Гору відбувається формальне паломництво. Громадяне настирливо допитуються про долю інтернованого владики. Цікавість громадян в інтересуючій справі не може бути заспокоєна, бо в останніх днях не надійшли до Львова ніякі близчі відомости про долю митрополита і стан його здоровля. Недостача відомостей тільки роздратовує громадян і поглиблює їх обурення.

Бажаючи сформувати акцію львівського громадянства на єдино правильний шлях організованого протесту „Народня Організація" міста Львова уладжує в найблизчих днях віче в справі безправної і просто негуманної поведінки у відношенню до тяжко хорого митрополита.

——

До нашої редакції надходять в провінції численні відомости про обурення з приводу увязнення й інтернування митр. А. Шептицького. Цеж не дивниця, бо поступок польської влади усуває в сутінок навіть поступування совітів в анальогічних випадках. В справі патр. Тіхона чи арх. Цепляка совіти спинялися на правне становище. Вони обвинувачували своїх горожан за конкретні вчинки, вони, атеісти й вороги всякої релігії або по їхній термінольогії „забобонів", ставили справу на платформі правосудля. А тут сталося щось, що не має анальогії в новітній історії людства. „Архикатолицька" хієнсько-пястівська влада, що спирається на авторітети високих достойників польсько католицької гіерархії, понижує гордову укра їнсько-кат. церкви, знущається над страждаючою Людиною, що за легалізованим польською владою пашпортом вертає на Рідну Землю. Не диво, що вістка про вчинок Керників і Гломбіньских зелектризувала цілий край, обурила до живого ціле українське громадянство без виняткy. Це обурення покищо виповідається чисто легальним, сказавши—святочним змістом, одначе не можна ручити за дальшу спокійну акцію, якщо понижуюча не лиш особу митрополита, але гідність української нації поведінка не буде негайно зліквідована. Всюди підготовлюється меморіяли до Риму і протести до польських центральних властей. В середу (29. серпня) відбулася в Рогатині нарада всього духовенства рогатинского деканату. В парох. церкві відправлено соборну Службу Божу, після чого відбулася нарада. Бесідники в різких словах осуджували нечувану поведінку польської влади. У висліді рішено вислати відповідну телеграму до Риму і до президента польської республики та протестуючі меморіяли до мін. внутрішніх справ і освіти та віроісповідань. Світське громадянство Рогатина, згуртоване в рогатинськім Ставропигійськім Брацтві теж відбуло анальогічну нараду і поробило відповідні кроки в справі увязнення митрополита. Подібна акція йде в цілому краю.

Нехієнська польська преса досить різко осуджує юнкерсько-царську поведінку польського уряду у відношенню до Митрополита. Розуміється, це обурення не-хієнської преси має свое джерело перш усього в опозиційному відношенню до Хієни. Всеж таки дозволимо собі подати деякі голоси антихієнської преси з огляду на те, що наші замітки на ту тему безсердечно конфіскує п. прокуратор.

Краківський „Час" в статті „Справа О. арх. Шептицького", спинившися на феральній даті 15. березня 1923 вказує, що мала найменшої причини не допустити митрополита на галицьку територію. „Якщо він є — читаємо там — „державним зрадником", як називають його шовіністичні і лубочні газети, то можна і слід цього доходити перед судом; але держати перед ним замкнутими границі не дасться подумати в правовій державі. Всюди зрозуміли би це (від Апостольської Столиці починаючи), як надужиття і кривда — головно, коли мати на увазі „державну зраду", доконану ним в часі, коли Сх. Галичина фактично, але не на основі міжнародного права, належала до Польщі. Акт з 15. березня 1923 є доперва тим міжнародним актом, від котрого дати непризнавання польської влади можна вважати злочином державної зради."

Переходячи до справи приїзду митрополита і його увязнення, завважує „Час": „Перевезення його до Познаня є дуже нужденним виходом з клопоту — бо насувається питання: що дальше? Ані заслоторення його до вязниці чи монастиря, ані навіть інтернування його в Познані без переведення процесу за державну зраду не дасться подумати. А коли до переведення процесу уряд не має правних і слушних підстав, то піти на той шлях — під впливом підюджуючих лубочних газет — було би політичною помилкою. — Того всього, як також самого факту приїзду, уряд не передбачив і тому стоїть безрадний супроти греко-українського митрополита. Як зачувати, бажає примусити його до підписання якогось упокорюючого для нього акту, що має спиратися на самоосудженню дотеперішньої діяльности і на „відкликанню помилок". Щось подібного, як та понижуюча декларація, яку підписав Тихон за ціну випущення його з тюрми. Але сумнівним являється, чи урядови поведеться наперед понизити єпископа в достоїнстві, а опісля негідно приєднати. Бо колиб навіть підписав, — то що варта так вимушена декларація? Яке світло кинулаб вона вже не на підписуючого, але головно на тих, що таке відкликання вимусили."

В останньому числі (192) „Час-у" на ту саму тему стрічаємо такі цікаві замітки:

„У сумній справі о. митрополита Шептицького стверджує „Курєр Польскі", що всупереч запевненням п. міністра Гломбіньского теперішній уряд не взяв назад дозволу, отже віза надана п. В. Скшиньским була зовсім у порядку, а курія на основі осягненого порозуміння щодо умовин повороту митрополита на цей поворот згодилася.

„Отже на цій основі о. митр. Шептицький вже кілька тижнів тому приїхав до Відня і вибирався в дальшу дорогу до краю. Тимчасом, серед деякої спеціяльної категорії людей, яких можна би назвати емеритованими обороцями Львова і які від чотирьох літ не мають ніякого иншого зайняття, вдарено на тривогу, і п. міністер віроісповідань прихилив Уряд до наглої зміни курсу. Польське посольство у Відні одержало наказ, щоби „всіма засобами" старалося не пустити митрополита в дальшу дорогу. А що посольство не мало не тільки „всіх", але й взагалі ніяких легальних засобів, щоби виконати той козацький наказ у чужім краю, тому не могло припинити приїзду митрополита, тим більше, що церковна влада далі стояла на становищі осягненого в цій справі порозуміння з польським урядом. А що минав речинець важности візи, о. Шептицький, котрий у Відні занедужав і лежав у шпиталю, казав завезти себе на північну залізницю і внести до спального воза. Що далі трапилось, відомо. Обурення подорожних (між якими були чужинці), з приводу викинення їх зі спального воза, по найкращим російським зразкам є зрозуміле і буде для уряду настільки коштовне, що товариство спальних возів має виступити зі скаргою проти державного скарбу щодо звороту шкоди. Ціла ця історія належить до найсумнійших епізодів системи, під управою якої справді не бракувало сумних епізодів.

„В первороднім політичнім питанню, в якому є заангажовані наші внутрішно-державні інтереси і важні зовнішні церковно-політичні справи, цього рода імпровізації, зміна основних постанов під впливом першої-ліпшої погрози осмішує державу і її органи. Інцидент з о. Шептицьким є клясичним прикладом безприкладного політичного дилєтантизму і нездарности в управі, якого видовище дає світові народова демократія, дірвавшись до влади".

В тій самій справі пише „Дзенник Людови" в статті „Тріюмфуюча демагогія" між иншим таке:

„Горожанина польської републики, греко-католицького митрополита Шептицького в дорозі з Риму до Львова спинено на границі держави, не дивлячись на те, що мав усі потрібні документи, потрібні до приїзду, в найбільшому порядку.

„І отсе великий з того приводу тріюмф і радість в таборі вшехпольської голоти, яка бє в голосний барабан з приводу нового чуда, тим разом в Дзедзіцах і спасення Польщі від неминучої заглади.

„Ідеольогія призначена для ужитку найдурнійших тріюмфує і служить дороговказом для політики уряду.

„Греко-католицький митрополит має занадто добрі конексії, щоби завішений над ним арешт міг потривати довше, аніж кілька днів в найгіршому випадку кілька тижнів. Упімнеться о це найперше Ватикан, може упімнеться Париж або Льондон.

Греко-католицький єпископ верне в ореолі мученика до святоюрської палати, а хієнські „державні мужі" будуть першими, що накажуть спокій усім „звйонзкам оборонцув Львова" і т. п.

Погоджується з ним в основі „Курєр Львовскі", який починає свою статтю:

„Просту в основі справу повороту митрополита Шептицького до Польщі непомірно скомпліковано, що більше перемінено на питання цілости границь держави, домашньої війни і т. п. абсурдів.

„Митрополит Шептицький є польським громадянином, а польська конституція не знає баніції польського громадянина поза межі держави. Отже адміністраційна влада, яка не впустила горожанина до його краю, на його територію, зробила це в супереч конституції. На прикінці „Курєр Львовскі" також як і його товариші бідкається над мученицькою ореолею, яка опромінить чоло митрополита а... „ласки п. Гломбіньского".

Прикарпатська Україна.

Ювилей „Словацької Матиці".

В днях 8. і 9 ц. м. святкувала „Словенска Матиця" в своїм осідку Турчанськом Св. Мартині 60-літні роковини свого заложення. Як представники ужгородської „Просвіти" взяли участь голова д-р Юл. Бращайко й секретар д-р Панькевич.

„Русин" із дня 15. ц. м. приніс статтю гутешнього письменника й діяча Авг. Волошина про „Словацку Матицю".

Слід сподіватися, що це свято буде початком живійших словацько-українських культурних взаємин.

Конґрес соц.-дем. партії.

Дня 12. ц. м. відбувся в Ужгороді конґрес соц. дем. партії. Взяло участь 98 делєґатів. Проводив зїздом голова партії Яшко Остап-

нук. На зїзді взяло участь також декільках чеських послів і сенаторів. Говорено про політичну ситуацію, про сїлські вибори, тактику соц.-дем. партії при виборчій кампанії, вкінці про практичне переведення виборів. Партія піде до виборів самостійно. лише в декількох місцях (прим. Ясіню) поставить спільних кандидатів з комуністами.

По конгресі уладила партія ряд партійних зборів, на яких референтували чеські соц.-дем. посли й сенатори.

Пасічнича виставка.

В днях 14—19. ц. м. відбулася в Кошицях всереспубликанська пасічнича виставка й пасічничий зїзд. В зїзді взяло участь й Товариство „Просвіта" в Ужгороді, що від червня ц. р. видає як місячник пасічничу газету „Подкарпатске Пчоларство" й додаток для молоді „Пчолка". Одночасно виставила „Просвіта" й усі свої видання від 1920. р.

З П. України взяло участь також „Соединеніе пчоляров П. Руси", якого головою є д-р Камінський.

Хор „Просвіти" в Румунії.

Як ми вже доносили, вислало товариство доповнений своїми силами „Український Академічний Хор" із співачками Дівничевою й Машкевичевою на турне по П. Україні. За дозволом румунської влади був цей хор і в столиці Марамарощини Сиготі, де 5. ц. м. відспівав Службу Божу, а вечером дав концерт із величезним успіхом. Слідуючого дня на запрошення дав ще другий концерт. Хором піклувалося весь час місцеве духовенство. Публіка влаштувала хорови дуже теплу зустріч та просила ще заїхати.

О. Л. Загаров в Ужгороді.

Директор О. Л. Загаров перейняв вже управу театру „Просвіти" й веде переговори з артистами в Галичині, щоби поповнити театр. Сезон у вересні думає відкрити Винниченковим „Гріхом", за яким відтак піде „Тартюф", „Сильва", „Катерина" тощо. Місцева преса прийняла нового директора дуже прихильно.

Дотеперішній директор М. Садовський переїхав із частиною труни до Праги, де закладає український театр.

Громадські вибори.

День виборів до громадських рад ще не назначений. Деякі часописі подають як речинець день 16. вересня, але дата ця ще непевна.

Поїздка Грабара до Америки.

Директор „Подкарпатського Банку" Константин Грабар виїхав до Америки. Метою його подорожі є навязання господарського звязку старого краю з еміграцією в Америці. В першій мірі діло йде про поширення акційного капіталу „Подкарпатського Банку", а дальше загалом здобуття капіталів на боротьбу в краю з чужим капіталом.

Провокація чехо-слов. соціялістів.

Проти зїзду чехо-словацьких соціялістів в Ужгороді в Берегові виступає гостро ужгородська „Свобода". Подавши, що в зїзді взяло участь всього 8 членів і то самих державних урядників і що цей „краєвий конгрес" домагався заведення московської мови в школах й урядах, „Свобода" називає цей виступ провокацією і дальше пише:

„Хто з нашого язика і з нашого розвою невдоволений, той може спокійно відійти туда, звідки прийшов, а там може взивати владу, щоби завела для него напрям й язик хотьби хінський, а коли вже до нас прийшов, так мусить честувати (шанувати) нас і наш язик".

Експльоатація лісів.

Проект експльоатації лісів знов виринув на міністерській раді. Предложила його американська фірма, в котрій виразно видко мадярський капітал. Проти цего проекту виступають гостро чеські фаховці. Ужгородська „Свобода" ставить міністерській раді перед рішенням в цій справі під р вагу 8 питань, між иншим: чи правительство вважає лісництво Прик. України самостійним господарським чинником без жадного відношення до автономії Прик. України, чи може правительство рішати ще без сойму, чи зможе взяти на себе відповідальність перед славянським світом за цей акт віддання народнього майна в мадярські руки, чому не хоче правительство запродати чужому капіталови ліси в Чехії або на Словаччині.

Огляд світових подій.

Кінець пасивного опору?

Як доносять з Дортмунду, вуглекопи більшости копалень приступили до роботи. В Наймілє 7000 вуглекопів рішили на вічу занехати пасивний опір і розпочати працю під контролею окупаційної влади.

Репараційний плян Англії.

Деякі політичні кола в Англії предложили своєму урядови репараційний плян, який передбачує упорядкування справи в чотирох справах: 1) занехання пасивного опору з боку Німеччини, 2) економічні зміни окупаційних метод, 3) Англія приступає з иншими союзниками до продуктивної експльоатації Поруря як заставу німецьких репарацій, 4) союзники мають уділити спільної позички Німеччині.

Політичний замах.

На б. болгарського посла в Празі Дасколова виконано дня 28. ц. м. револьверовий замах. Якийсь Атанас Ніколов дав до него 7 д-ра Бояджієва, що находився в його товаристві, чотири вистріли. Дві кулі попали Дасколови в черево, ранячи його смертельно, а дві инші ранили легко його товариша. Перевезений до санаторії Дасколов помер. Була це політична помста прислужника нового болгарського уряду на бувшім урядникови Стамболійського.

Справа Рєки.

В Римі розпочалися переговори між представниками Югославії та Італії в справі суверенної влади над Рєкою. Італія відкинула сербський проект і жадає окремої комісії з делєгатів м. Рєки, на половину італійської і югославянської, що виконувала би якийсь час, владу над портом Рєкою і портом Барос, а потім Рєка перейшла би до Італії а Барос до Югославії.

Криза німецької книжки.

Німецька преса бє в усі дзвони, що німецький видавничий рух конає. Майже 200 видавництв припинило свою працю. Кошта друку одного листа (16 сторінок) доходять приблизно до 150 мільонів мк. Один гімназійний підручник коштуватиме пересічно 8 мільонів марок. Німеччина, яка мала до цього часу найбагатший книгарський ринок стає перед питанням: чи видавництво книжок не переходить меж її фінансової спроможности. Деякі німецькі часописи пишуть про перші познаки занепаду европейської цивілізації. Недурно одна з найцікавійших історіозоф них книжок за останні роки „Untergang des Abendlandes" мала такий великий успіх.

Важко передбачити чи Німеччину жде справді доля Росії. Так само важко погодитись з думкою, що країна Гутенберга буде друкувати не більше книжок ніж територія під нинішною совітською владою. З усім тим: цікаво подумати на мить про перспективи такої можливости. Вони не належать нині до царини фантазії. Остання війна навчила нас: як нежданно і хутко можуть розлітатись центри вікової влади і впливу.

З усіх звісток про нинішну катастрофу Німеччини найбільше болючою для нашого інтелігента є звістка про можливу смерть німецької книжки.

Він почує з великою прикрістю і мабуть здивуванням, що коли є які суми події в Німеччині щодо яких поставиться байдуже Франція та Англія, так є ними у першій мірі звістки про занепад німецької книжки. У цій сфері Франція та Англія з приємністю скористають з нагоди, щоби відплатитись Німеччині за її дотеперішну конкуренцію. З якою запопадливою швидкістю і точністю передрукували німецькі видавці французьких та англійських авторів або тексти латинських та грецьких класиків! Німецькі видання чужинних словників, граматик, провідників, артистичних репродукцій — були найдешевші у світі. А скількість негайних перекладів з усіх мов?

Французькі та англійські вчені і спеціялісти в поодиноких ділянках техніки відчують досить прикро недостачу нових німецьких видань. Але інтелігентний загал цих держав обмежувався завсіди до книжок на рідній мові, доповнюючи себе взаємно. Англійська книжка має всі дані на те, щоби заступити німецьку, коли взяти на увагу скількість людей, що володіють англійською мовою на цілому світі. Французька мова мала би за собою тільки традицію ясного, вибагливого і звязкого стилю.

Союзні держави вели війну з Німеччиною не для самої оборони своєї землі і всесвітніх економічних інтересів; питання поширення німецького культурного впливу у світі вирішало надто часто на протязі цієї війни. Ми бачили на власні очі, як на протязі одного двох літ захитались основи величезного впливу російської культури на кілька (щоб не сказати: на кільканайцять) немалих народів. Це саме повторилось з культурою Австрії. Потреба творення власної національної культури була для нових держав така велика, що нарід забував ставити собі питання: чи ця культура йому вистачає.

Відділення від учорашніх центрів культури, якими жили деякі народи, стало нині таким природним фактом як недостача тисячу инших предметів, які перед війною були кожньому з нас легкодоступні. Завтра може щезнути для нас німецька книжка? Боже мій! — невже-ж вона живе в нас нині як духова потреба галицького інтелігента? Адже війна була в силі знищити вплив багато доступнійшої нам книжки — польської. Наш інтелігент минає нині виставки польських книгарень так, немов би за ними лежали книжки написані чужинною мовою, незнаною йому. Політичні події спричинили те, що загинула цікавість для найкращих проявів польської культури. Це саме явище можна було запримітити на Великій Україні у відношенню до російської книжки. Боротьба з повінью ворожої культури йшла аж так далеко: її мова це була вода і по поверхні цієї води ми плавали.

Це є факти, супроти яких можна стриматись від висловлення осуду. У політичній боротьбі надто багато і надто часто треба думати про власну культуру, щоби можна памятати про чужу. Німці не думали про вартість Реймського собору, коли гатили в нього гарматами. Французи не будуть зворушуватись окликами розпуки, коли друкований книжковий папір падатиме в Німеччині на своїй вартости у тій самій пропорції, що друкований грошевий папір. Та не треба бути прихильником Німеччини і не треба аж бажати її культурної гегемонії, щоби добачити в упадку німецької книжкової продукції одно з найсумнійших явищ нинішної европейської недуги. У моментах, коли огниця одної культури починають гаснути — довгий час триває темрява, заки нові в силі спалахнути на цьому самому місці. Народи, які находились під безпосереднім впливом німецької культури і підсилювались у її джерел, нелегко і нехутко перетворять свій світогляд і свій смак, колиб мали перейти під вплив нових культур, таких ріжних від неї, як французька або англійська.

Питання про майбутність німецької творчости збереженої у книжках, не є питанням про майбутність духового розвитку такого народу як наш. Німецька книжка була для нас лекше доступна як німецька дійсність і її духова атмосфера. Та що лишається з чужинної книжки, коли вона не приносить зі собою духової атмосфери якоїсь культури? Ми вірили на слово силі та величі німецької культури не маючи змоги перезірити її основ та зрозуміти її прямувань. Силу та величі книжньої культури можна мірити тільки силою та величю иншої. А ті культури, що були довкола нас не могли з нею рівнятись. Поза німецькою книжкою були ще в Европі чотири инші, з яких кожна була представником багатої, старої, цікавої і не менше оригінальної культури: англійська, французька, італійська та еспанська. Кожна з них, одна вистарчить, щоби збогатити нас цілим світоглядом і стільки століттями скільки нам бракує до зрозуміння західно-европейської культури.

І німецька книжка не вмре раніше ніж ми дозріємо культурно настільки, що книжка на рідній мові зможе стати для нас синонімом культури. А колиб навіть завтра щезла з німецького книгарського ринку і ми присягли собі на її гробі не читати ні одної написаної мовою її вбивців: ні одної французької та англійської — то ще всі видання німецьких класиків і неклясиків, що сплять сном блаженних по наших бібліотеках, вистарчать нам та нашим дітям для вивчення всього того, чого нам бракує.

І повинні ще вистарчити самим Німцям, щоби вони могли уважнійше прочитати і Гетого і Канта і Шопенгауера і Ніцшого, які не є відповідальні за німецьку mania grandiosa з 1914. року.

Мих. Рудницький.

Перший еміґрантський зїзд.

II.

Коли організатори зїзду розпочинали свою працю, так само як і весь час, коли вони її провадили, з ріжних боків доводилося їм чути поради залишити цю справу, бо зїзд, про який вони піклуються, не знайде широкого відгуку та співчуття в суспільстві і жадного авторитету мати не буде. Були, коли хочете, ще й гірші песимісти. Підраховуючи звичайні еміґрантські настрої, розклад та ворожнечу між деякими гуртками, вони пророкували: „Зїдуться делєгати, пересварятся, перелаються, аруйнують і те, що є в нас, та й розїдуться, залишаючи порожне місце і гіркі спогади".

Отже цей песимізм не виправдався. Еміґрантський зїзд пройшов дружно, в згоді, в атмосфері діловій і поважній. І пленум і комісії, яких було, здається, пять, напружено працювали і за чотири дні велика програма зїзду була виконана. Залишилася без обговорення лише одна точка: постійний третейський суд для еміґрації.

Але головне не в скількости питань, які були розглянуті та вирі-

шені на зїзді, а в тім, що еміграція знайшла виявила дивну солідарність і з такою повагою та лагідністю зробила перший крок до реорганізації своїх сил!

Що торкається істотних питань реорганізації еміграційного суспільства, то їх було два. Утворення на громадських принціпах еміграційного центру в Польщі, перебудова на тихже громадських основах еміграційної периферії і тісний та постійний організаційний звязок між периферією й еміграційним центром — це було перше кардинальне питання. Друге питання — це утворення, знов-же таки на широких громадських основах, міцної фінансової бази для досягнення організаційних та культурно-суспільних завдань еміграції — бази в образі національного податку, якому підлягав би, в міру свого матеріяльного забезпечення, кожний український громадянин-державник.

Обидві питання дуже докладно обмірковувалися на зїзді і в комісіях і щодо обох вирішені не тільки резолюції, а закінчені в головних рамах проекти, що негайно мусять переводитися в життя.

В центрі еміграції зїзд поставив Український Центральний Комітет, але цілковито реорганізований на принціпах виборности. Центральний Комітет поділено на шість секцій і для керування ними обрані такі особи: Василь Приходько (секція правнича), Мик. Ковальський (секція організаційна), І. Золотницький (секція фінансово-господарча), Ол. Саліковський (секція культурно-освітня), генерал В. Сінський (секція інтернованих) і генерал М. Шаповал (секція гуманітарна). Окрім того в складі колегії Центрального Комітету залишається з уходи зїзду, стара дирекція (А. Лотоцький, В. Прокопович і ген. М. Юнаків) та входить представник Товариства допомоги збігцям з України. З цим Товариством Центральний Комітет буде працювати в контакті і в певній координації згідно з виробленим регуляміном. На місцях українська еміграція повинна зосереджуватись біля філій Ц. К., на чолі яких мусять стояти обрані громадянством керовники. Ці керовники вважаються членами Ц. К. і кілька разів на рік зїжджаться до центру і разом з пленумом Центрального Комітету та Товариства допомоги збігцям утворюють Загальну Раду Центрального Комітету, яка вирішує найбільш важливі питання та дає загальні директиви.

Я не можу докладнійше спинятися тут на праці емігрантського зїзду і наводити рішення щодо инших пунктів програми; але мушу торкнутися того, що освітлює, так би мовити, саму душу зїзду, його настрої і нахили.

На зїздах, так само, як і в парляментах, величезне значіння має опозиція, себто та меншість, яка поборює курс, що обєднав біля себе більшість. Своєю критикою опозиція звичайно примушує більш глибоко, многобічно та всесторонньо обмірковувати питання, вона корегує хибні та однобічні пропозиції, вона вносить взагалі життя і рух у праці колективу. Але для цього опозиція мусить бути поважною і принціпіяльною, почина керуватися суспільними завданнями, повинна бути перейнята громадським духом. Отже такої опозиції, на превеликий жаль, не було на 1 му українському зїзді. Була там невеличка група, що досить цупко трималася купи та, в великим запалом виступала в усіх справах, які тим чи иншим боком торкалися Українського Центрального Комітету, але ніхто не назвав би цю групу поважною і принціпіяльною. І деякі обєктивні дані, що виявилися на зїзді, і вся поведінка отих трьох чи чотирьох делегатів привели зїзд до переконання, що опозиціонери просто зводили на зїзді свої особисті рахунки. Бувші урядовці, зтребільного скомпромітовані в минулому, мали на меті з'ужинувати громадську працю до всяку ціну. Одна з них рачів, добрий урядовець одного з м'ністерств У. Н. Р., заявив з трибуни таке: коли Зїзд не зробить так, як ми бажаємо, то ми не вважатимемо його постачою для себе обовязуючим і на місцях будемо діяти в своєму напрямку.

Натурально, що така по суті анархічна опозиція, з явно деструктивними завданнями, викликала огиду і досягла саме протилежних своїй меті результатів: вона лише змінювала стан більшости і дискредитувала в очах Зїзду навіть те обєктивно правдиве, що часами було в заявах опозиціонерів.

Ол. Саліковський.

На маргінесі нового придбання Успенської церкви у Львові

Є приповідка, яка впевнює, що „нема лиха, якеб на добро не вийшло". Таким безсумнівним лихом, ударом в серце нації був розпад Української Народньої Республіки, що потягнув за собою банцюг сотки тисяч Українців, які в слушний час станули до боротьби і праці біля храму своєї державности. Пішли на прогнання найкращі в народі, пішли, бо не могли покоритися наїзникови, бо вірили, що скорше чи пізнійше вони мусять вернутися до рідного краю побідниками. Розбрилися по світу і рознесли по ньому „гомін волі", якого уже ніщо не приглушить, не примусить замовкнути. І в тому якраз криється та „добро", зроджене з „лиха".

Я не маю наміру на цьому місці реєструвати того, що зробила і що робить українська, придніпрянська еміграція на всіх тих ділянках і в межах тих більше чи менше гостинних країв, в які закинула їх доля. Це буде колись зроблено з обєктивною точністю історії. Тут хочу тільки звернути увагу на один момент цього примусового а всеж таки плодотворного руху: чим стала українська еміграція для української мистецької культури в загалі а Галицької України в осібна.

Зводячи розмову до одного *конкретного факту пригадаю тільки*, що, дякуючи припливови мистецьких сил з над берегів Дніпра, *вида в нича продукція* Галицької України з одного маху змінила своє зовнішнє обличя, за „одну ніч" набрала специфічно-українського, стилевого характеру; продукована до тепер без смаку і врозуміння для графічних вальорів книжка (за малими виїмками) сталася українською, мистецькою книжкою. Правда, досьогочасна фабричність продукції і недостача підготування з боку так видавців як і друкарень спричинили, що та підчеркувана мною мистецькість і стилевість української книжки обмежилася майже виключно до окладинки та ілюстрації а не вплинула ще на характер друкарського складу, всеж таки зроблено тут гігантичний крок в перед, який на наших очах започатковує *ренесанс української книжки*. Перші спроби Галичан (Панкевич, Кульчицька, Колцуняк, Грицай, Нелільський) бліднуть супроти здецидованих і свідомих потягнень таких артистів-графіків, як Лісовський і, Крижанівський, Сінський і найбільш продуктивний з них Ковжун. Як би це не дразнило нашого льокального патріотизму, всеж таки того факту заперечити ніяк не дасться.

Другою з царин мистецького життя Галицької України, на якій придніпрянська еміграція поклала своє нестерте пятно, це *архитектура*. Правда, з архитектурою не така легка справа як з книжкою, особливо в наші безпросвітні з матеріяльного боку часи. Але скорше чи пізнійше є ряд знаменитих в своїому роді, до крови і кости українських архитектурних проектів такого хочби Сергія Тимошенка, діждуться свого втілення в дереві і камінь. Хто був на двох мистецьких виставках „Гуртка Дівчів Українського Мистецтва" у Львові а зацікавився їх архитектурним відділом, той мусів собі з усею певністю сказати, що хай нині чи завтра стануть забудування *зарваницького монастиря*, проектовані С. Тимошенком, то з того моменту пічнеться нова карта історії сучасної галицької архитектури. І знову таки насовується мимохіть порівнання того, що зроблено для нас архитектом з Харкова з тим, що до сього часу творили для нас наші ближні земляки. Специфічно галицька обережність в доборі нових засобів вираву, недовіря до своєрідних форм народньої архитектури, брак міри в компіляційних зіставленнях з одного боку і дійсно степова сміливість, індівідуальне розуміння і класифікація того, що рідне, засвоєне і чуже, та неперебране богатство замислів з другого боку. В дійсности конкуренція важка, коли взагалі не безнадійна...

Є ще одна царина мистецького життя Галицької України, в яку приплив „придніпрянської крови" викликав коли ще не переворот то розгорнув ціле безберіже розвоєвих можливостей. Я маю на думці *іконопись*. Зачнім від ствердження неспоримих фактів.

Галицька Україна, силою історичних умов, зберегла неспівмірно більше памятників старої іконописі ніж не вдалося Придніпрянщині. Крім кількох своїх і чужих музеїв, в яких уділено місця памятникам галицької іконописі, музеєм в своїому роді є майже кожна стара галицька церква.

Але ще до недавна, поза нарів інстинктовним зацікавленням тими памятниками, зацікавленням, яке громадило по збірках річи безсумнівно цінні в суміш з безвартісними, не було в нас людини, яка могла би піднятися клясифікації зібраного матеріялу, а тим менше встановлення його первісних форм. На щастя України прибило до галицького берега В. Пещанського. І треба дякувати досі, що цей не тільки ерудит і знавець старої іконописі але й виїмкових спосібностий і значня реставратор, найшов собі працю в салях Національного Музея у Львові. З його приходом сталася та недоладна до тепер збірка справжнім музеєм, цілий ряд архитворів старої іконописі відзискав свій первісний характер в рисунку, кольориті і композиції, очищених з пізніщих, неістотних наслоєнь. І так, дякуючи придніпрянському емігрантови, збірки Національного Музея сталися нині доступними не тільки для недільного оглядання, але й для студій так для дослідників як і артистів, що з криниці старих традицій захотіливби зачерпнути вітхнення і вказівок для розбудови дійсно української іконописі.

І знову таки першим в тому напрямі (а поминено нашу досьогочасну „візантольогію" як незвязану з рухом на боці) був придніпрянець — Петро Холодний.

На львівській виставці 1922 р бачили ми одну з перших його спроб — навязання контакту з минулим — в формі невеличкої ікони св. Зосима і Саватія. То була соняшна малярська лірика, удержана в кольористичному тоні і ритміці нашої старої іконописі, яка, що правда, зродилася на грунті старої, іеретичної Візантії, але щойно на українському чорноземі, під українським небом набрала сонця, інтімної краси і наблизилася до людини.

На виставці 1923. р. побачили ми копію ікони Холодного „Царицю Небесну". Ширше задумана з нахилом до монументальної декоративности, більш холодна і неприступна в виміряній сухости рисунку і антікізованого кольориту, вона зазначувала новий етап в релігійній творчости Холодного, хоча самою українізацією акцесорій ще всього питання не розвязувала. Холодний пішов тут слідами творців великих галицьких іконостасів XVII. століття; одначе підчеркнена вище вирахуваність в доборі устарілих старою іконописю вальорів і помітна перевтома при закінчуванню композиції, не дали мабуть авторови вдоволення, а глядача полишали мало не байдужим.

Але отся в неділю 26. серпня п. р. відбулося в Успенській церкві у Львові посвячення нової ікони, нового мистецького придбання цього стародавнього храму, яким є нова релігійна композиція Холодного „Серце Ісуса". Я не знаю докладно легенди про серце Ісуса. Впрочім для зрозуміння того що звичайно зветься „змістом" картині цього не треба. Бачу тільки, що Христос з обличам якогось аскетичного самозабуття поклав тяжку руку на голову прекрасної як мрія черниці, яка молиться під тягарем тої тяжкої, невмолимої руки. На грудях ясного Христа палає серце. За ним тяжкий хрест опозитий червоними рожами, що цвітом і тернем заслали весь фон ікони. Стільки „змісту", але як богато сонця в картині, скільки трагізму в суворости Христового облича і руки, скільки болю в обличю черниці і ритміці складок її одежі! Краса, якій пішла не служьбу пластична форма з ідейним змістом в парі, межує тут з творчою містерією самозамозагаряння. І тому я не хочу казати ні слова більше про картину. Скажу тільки, що збігом обставин найшлася вона в храмі повнім величних традицій, в товаристві Петрахновичів і Сенькевичів в атмосфері опікунчих крил Корняктів, Лянґішів і Мазепетів...

Здавалося, що традиція „українського малярства під покровом Ставропігії" завмерла на останніх почорнілих нині полотнах Долинського і Білявського, шастя одначе хоче, що відновлює її на наших очах емігрант з над Дніпра Петро Холодний. І тому правду говорить народня пословиця, що „нема лиха, щоб на добро не вийшло". Лихо, яке прибило Тимошенків, Холодних і всю ту мистецьку молодь Придніпрянщини до галицького берега, зродило добро, якому історія посвятить не одну гарну, соняшну карту.

Микола Голубець.

З польських справ.

В'дмовився...

„Дейли Мейл" доносить: Нас повіщомлено, що підполковник Юнг, посол до палати громад і один з керманичів народньо-ліберальної партії відмовився від приняття запрошення на фінансового дорадника польського уряду.

Переговори з Данціґом.

Дня 24. ц. м. почалися поміж Польщею і Данціґом нові переговори, які мають на меті ліквідацію польсько-данціґського непорозуміння. В цілому ряді справ прийшло вже до порозуміння. Висліди переговорів будуть предложені Раді Союза Народів.

Польща в застаї.

„Курєр Варшавскі" доносить, що переговори в справі закордонної позички покінчилися успіхом. Позичка має виносити 150 міліонів долярів. Дав її банк Моргана, який забезпечує її собі на митах, тютюневому монополю і біловежській пущі. Можна також припускати, що позичку оперто на державних підприємствах, які будуть „виондрембньоне". Про таке „виодрембнєнє" залізниці і опертя на торговельних принціпах доносить „Газета Варшавска". Виходить, що теперішний польський уряд задумує „пустити на пасок" в першу чергу залізницю. Крім цього переводиться цілий

ряд потайних переговорів про експльоатацію ріжних польських підприємств чужостороннім капіталам, не виключаючи Штінеса. Одним словом новий уряд готов приневолити Польщу, щоб тільки самому ратуватися від банкротства.

Примус святкування латинських свят.

Існуючий в Польщі закон з 18. грудня 1919 р. про святочний відпочинок в промислово-торговельних підприємствах накладає обовязок запишити всю працю у всіх промислових і торговельних підприємствах за винятком ресторанів, молочарень, кавярень і цукорень та з деяким обмеженням щодо часу праці в деяких склепах найконечнійших споживних артикулів — але тільки з неділю. Окремий закон накладає такий самий обовязок святкування третього мая яко національного польського свята. Примус святкування свята після латинського обряду не є ще ним обнятий ніяким законом, а сойм в Варшаві розглядає щойно проект закону відносно примусу святкування латинських свят в промислово - торговельних підприємствах. Одначе протизаконно заведено примус святкування латинських свят, навіть там, де латинників є тільки горсточка, як це є на східних „кресах". Польська поліція береже старанно цього примусу і змушує українських громадян греко-кат. і православного обряду—промисловців, ремісників і купців залишати працю у всі польські свята, а так само українські кооперативи та инші наші промислові і торговельні інституції. Поліція замикає силою наші склепи і підприємства в часі латинських свят, а властителів Українців, або начальників українських інституцій подає до суду за переступство згаданого на вступі закона. З цього виходить тяганина по судах, яка з правила кінчиться тим, що суди звільняють підсудимих від вини і кари, бо згаданий закон з 18. грудня 1919 (Вістник законів ч. 2 з 1920) відноситься виключно тільки до недільного спочинку, а иншого закону, з окрема щодо примусу святкування латинських свят, покищо нема.

Увільняючі судові вироки, як пр. в справі п. Миколи Турина, начальника складу Нар. Торговлі в Тернополі, якого звільнено від вини і кари правосильним вироком суду повітового в Тернополі з 22. марта 1923 за це, що дня 8. грудня 1922 не замкнув склепу Нар. Торговлі, не мають на поліцію ніякого впливу і вона протизаконно змушує дальше наших промисловців, ремісників і купців святкувати польські свята.

Щоби на будуче цьому запобігти і щоби місцева польська адміністрація видала окремий наказ польській державній поліції не напастувати наших громадян у свята латинського обряду з приводу праці у ці свята, удалася дня 14. ц. м. до староства в Тернополі депутація від українських кооператив: Нар. Торговля, Споживна Спілка і Будучність та від місцевих українських промисловців, ремісників і купців, жадаючи, щоби староство видало поучення державній поліції, що Українці можуть держати отворомсвої підприємства, варстати і склепи в латинські свята, з окрема дня 15. серпня в день Рождества Пр. Богородиці після лат. обряду. Речник деп. представив секретареви воєвідства п. Мошіцови, що тепер заступає старосту, рішення міністерства праці і суспільної опіки в Варшаві в справі п. М. Турина (подане свого часу в „Ділі" в оригіналі), де міністерство стверджує, що досі нема в Польщі примусу святкування латинських свят і що в цій справі обовязують приписи „заборчих" держав, отже у нас австрійські. А що ці приписи не накладали обовязку залишення праці в латинські свята (тільки в неділі, як це робить і польський закон з 18. грудня 1919)—то і нема тепенякої законної підстави змушувати когонебудь, навіть громадян латинського обряду, замикати свої підприємства в латинські урочисті свята.

У відповіди на це п. Мошіц заявив, що мусить порозумітися з своєю зверхною владою. Відбулася нарада у воєвідстві і там вирішено, що українські купці, ремісники і підприємці мусять таки замикати свої підприємства в латинські свята. Одержавши таку відповідь, д-р Ст. Баран заявив іменем присутної депутації, що Українці цьому рішенню не підчиняться і не будуть святкувати латинських свят на своїй землі, де творять подавляючу більшість населення.

В середу 15. ц. м. поліція силою замкнула склеп Споживної Спілки та кількох приватних підприємців. Хотіла замкнути склеп кооперативи Будучність, але записавши тільки імя завідателя, полишила зрештою його в спокою і склеп через цілий день 15. ц. м. був отворений. Народньої Торговлі, з якою поліція двократно справу в суді програла, зовсім вже не тикала і Нар. Торговля була отворена рівнож через цілий день 15. ц. м.

Такі випадки, де поліція змушує наших громадян (навіть у Львові) залишати працю в латинські свята (на Холмщині і Волині арештує навіть за роботу в полі), мають систематичний і масовий фаракter. Тому весь загал нашого громадянства мусить боротися рівнож систематично і масово проти нового безправства і насильства, бо готово прийти до цього, що польські поліціі будуть силою зганяти наших селян від робіт в полі, або в господарстві в дні латинських свят. В найблище латинське свято 8. вересня ц. р. всі наші промисловці, ремісники і купці не залишать певно своєї звичайної праці і не уступлять перед терором поліції. Коли би однак державна поліція замикала підприємства, варстати або склепи Українців, або змушувала до залишення праці, тоді в кождому випадку треба зробити донесення до прокуратури на даного поліцая за злочин надужиття урядової власти з § 101 зак. кар. та подати факт до відома Української Парл. Репрезентації на руки посла Самійла Підгірського, Варшава, сойм, для внесення інтерпеляції.

Д-р Ст. Баран.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

З дороги життя.

10.000 чисел тому.

Колиб 10.000-не число найбільшого галицького часопису вийшло з друкарні в нормальний час, перед війною, воно було би такою сенсацією дня, як сума 10.000 у валюті, що не кінчиться самим друкованим папером. Нині, ми звикли до міліонів та міліярдів. Колиб передрукувати в нормальний час політичні звістки з першого числа „Діла" по 43 роках його істнування, вони прокидали би зворушуючі зітхання: „Ох! які це часи були!" Нині, ми звикли до 43 воєн та 43 революцій.

Святошно розгортаю припорошений, найстарший фоліянт „Діла" і шукаю у його першім числі відповіді: чи справді багато змінилось за час 9.999 виданих чисел часопису, що записував найважливійші події в краю і на світі. Читаю: „Во всіх державах говорять о мирі, але не вірять в него... В Німеччині, в Росії і в Австрії говорять о укріпленю границь. В Ірляндії аграрні клопоти і пролив крови". Далі про якийсь історичний „обхід" у Кракові: „Крашевскій подав вірний образ розкладу польскої держави і повільного відродження польского народу. Крашевскій упоминає Поляків, позістати вірними народним ідеалам, а рішуче виречися політичного романтизму"... В иншому місці: „Руский народний театр закінчив ряд театральних представлень. Зі Львова виїздить до Перемишля. Сподіємося, що там знайде той сам щирий прієм як давнійшими літами, тим більше, що дирекція має в своїм репертуарі багато нових драматичних творів".

Все це не є звістки історичної величі. Але тужити за ними можна. Що це за ідеальна доба, в якій в усіх державах говорять про мир, а провідники Поляків кажуть собі, що треба виречися політичного романтизму! А наш театр, який „має у своїм репертуарі багато нових драматичних творів!" Це щось таке далеке від нас, як звістка про аграрні клопоти і пролив крови в... Ірляндії.

Та є між ними новинкамй і такі, які можна би передрукувати між нинішними, без зміни. Напр.: „Наша Галичина і голодна і гола і безгрішна. Всі куляться і вижидають сонця, щоб вже раз заглянуло в віконце".

Точнісінько це саміське. Тільки правопис змінився. Оптимісти та песимісти можуть вказувати на ці звістки як на доказ, що світ іде або до ліпшого або до гіршого. Та оптимістам, які впевняють що все зміняється, треба пригадати, що коли воно так, то змінюється і їх необмежений оптимізм. А песимістам, які впевняються, що нічого не змінилось, треба пригадати, що виходить: не змінився і наш необмежений оптимізм.

Але найважше вирішити одно: чи той, хто каже, що від першого числа „Діла" до нині нема ніяких змін довкола нас — є песимістом, чи оптимістом?

Орест Ордан.

Присилайте складки на пресовий фонд на пн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

НОВИНКИ.

— **Надзвичайне засідання Нар. Комітету** (всіх членів Нар. Комітету, що перебувають у Львові) з приводу увязнення й інтернування митр. А. Шептицького відбудеться в середу (29. серпня) о год. 6-тій попол. в кімнатах редакції „Діла". Справа дуже важна! Тому проситься всіх членів безумовно явитися на засіданню.

— **Конфіската.** Попереднє (118) число часопису сконфіскувала польська прокуратура за статтю „Царський вязень — польський вязень", з якої счеркнуто три уступи.

— **Заборона віча в Долині.** Нам пишуть: Пов. Нар. Комітет в Долині рішив на своїм засіданню дня 28. липня ц. р. уладити 14. серпня ц. р. народнє віче з рефератами: політичним (д-р Р. Курбас), культурно-освітним (о. М. Лада) і економічним (п. В. Бабій). Голова Пов. Нар. Комітету о. Дерлиц вніс подання до староства про дозвіл на відбуття віча під голим небом, у відповідь на що зажадав староста в останній день перед вічем предложения рефератів на письмі. З огляду на технічну неможливість предложения рефератів в такім короткім часі, відложено рішенець уладження віча на день 21. серпня ц. р. Тим разом долучено до подання про дозвіл і зміст рефератів, на що відповіло староство таким письмом: Starostwo w Dolinie L. 25122|25, Dolina, dnia 19. sierpnia 1923. Do p. Włodzimierza Horbowego w Dolinie. W załatwieniu podania Pana (! de praes. 18. sierpnia br. Starostwo odmawia zezwolenia na odbycie w dniu 21. sierpnia br. zgromadzenia pod gołym niebem wedle programu tu przedłożonego, ponieważ Pan jako pozostający w śledztwie o zbrodnię zdrady Państwa nie daje należytej rękojmi, że zgromadzenia tego nie nadużyje do celów niedozwolonych. Od tej rezolucji wolno wnieść rekurs do Województwa w Stanisławowie, który podać należy do Starostwa w Dolinie w terminie dni 8 licząc od dnia następnego po dniu doręczenia. Znaczki stemplowe na 300.000 Mk. zwracam. Starosta D-r Unger m. p. Слід зазначити, що на поданню був підписаний о. Дерлиця як голова, а п. Горбовий як секретар. Коли дня 21. серпня явився п. Горбовий у старости й доказав нельогічність змісту цитованого письма (в слідстві за зраду держави — на вільній стопі!), п. староста заявив, що так казав йому зробити комісар поліції п. Віндак. Характеристичне, що староство підчинене в Польщі поліції й виконує його приписи, а не навпаки.

— **Новий латинський архиепископ для Львова.** На руки епископа Болеслава Твардовского наспіла з римської консисторіяльної конгрегації офіціяльна відомість про іменування його на становищи львівського римо-католицького архиепископа-митрополита. Архиепископ Твардовскі родився у Львові 1864 р.; тут покінчив гімназію та університетські студії, після чого висвятився і виїхав до Риму, де склав докторат богословя. Був префектом львівської духовної семинарії. 1918 р. покликав його бл. п. Більчевскі на схоластика Капітули.

— **Паспортові оплати.** Супроти підвищеної тарифи, скарбова оплата за новий закордонний паспорт виносить 505.000 мк. Відновлення вигаслої важности, або продовження важности закордонного паспорту вимагає оплати 500.000 мк. Дозвіл на новий виїзд підчас триваючої іще важности паспорту коштує 150.000 мк.

— **Етна знову неспокійна.** З Палермо доносять, що в околиці Месини далося відчути легке трясення землі. Кратер Етни знову працює. Загально побоюються нового катастрофального вибуху.

— **Кінець будівельного страйку у Варшаві.** Дня 25. ц. м. остаточно зліквідовано страйк будівельних робітників у Варшаві, який тревав 5 тижнів. Підприємці погодилися на підвижку платень після статистичного показчика, але відкинули домагання підвижки основної платні.

— **Копальняна катастрофа.** Дня 27. ц. м. прийшло в копальні „Собєскі" в Борах біля Яворжна до катастрофи, якої жертвою впало 4 копальників в убитих і 12. ранених.

— **300 000 трамваєвий білет.** Ціна трамваєвого білету в Данцігу виносить 100—300.000 німецьких марок, залежно від довжіни дороги.

— **Ціни пшениці і жита.** На збіжевій біржі у Львові плачено за 100 кг. пшениці до 500.000, жита 360.000.

— **Білий дім.** Т. зв. „білий дім", який є осідком президента Зєдинених Держав збудований у 1792 р. за півтора міліона франків. Він був знищений пожежою в 1814 р. і відновлений, з таким самим пляном, з жовтого каміння, почальованого на біло. З погляду мистецтва він не має великої вартости, але є ідеально вигідний. Їдальня в ньому є на 100 осіб; бібліотека має 7.000 томів. Білий Дім є відчинений для всіх в означені дні, коли президент приймає. Кождий американський громадянин може передати свій білет секретарю і буде негайно допущений до президента. В Білім Домі панує дуже гарний старий обичай: у Великодний Понеділок двірська служба розкидає в парку на травниках ріжноколірові яйця призначені для вашингтонських дітей, які там бавляться.

Причину цього, що не всі ще постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторітетом, ніж багнет чужого жандарма.

ВСІ ШКІЛЬНІ КНИЖКИ

ПОРУЧАЄ КНИГАРНЯ Ставропігійського Інституту в Відні 303

УКРАЇНСЬКОГО НЕДАГОГІЧНОГО ТОВАРИСТВА, ЛЬВІВ, РУСЬКА Ч. 3. 3—3

Курс грошей.

Львів, 28. серпня. Дол. амер 263.000—267.000, дрібні 260.000—261.000, дол. канад. 22.8000—230.000, дрібні 225.000—227.000, німецькі марки 50 і 100 1·08—1·09, 10-тис. 0·9—0.9½, стар. еміс. 5.00—6.—, сотки стар. еміс. 1·40—1·70 леї 1000—1050, дрібні 980—990, к. чеські 7400—7500, дрібні 7200—7300. Австр. тис. нот. емісії 14000—14500. стар. еміс. 8000—8500, сотки стар. еміс. за тис. 12.000—14, дрібні за тис. 10—12.000, австр. штемпл. 3.55—3.58, австр. перекази 364—366, Франки франц. 14400—14600, фунти стерл. 1150000—1200000 франки швайц. 48.000—48.500.

Золото: 20 кор. 1100000—1150000 20 фран. 980.000—1,000.000 20 мар. 1,200.000—1,250.000, 10 руб. 1,300000—1,350.000, дол. 250—252000.

Ціпіх 28. серпня. Берлін 0·000085 Голяндія 217·00½, Ню Йорк 553 1/2 Льондон 25.18, Париж 31.45, Медіолян 23.80, Прага 16.22 1/2, Будапешт 0.03, Букарешт 2.20 Бельград 5.40, Софія 4.70, Варшава 0.0021. Зідень 0.0077½, Австрійські штемпл, 0.0078.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

Ординарій Народної Лічниці

Д-р ЖИГМОНТ ЗЕЛЬЦЕР

спеціяліст недуг носа, уха, горла і гортанки, повернув і ординує

407 ЛЬВІВ, СКАРБКІВСЬКА 7. 2-3

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Пригадується, що **ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ** Т-ва українських ремісників і промисловців „Зоря" відбудуться дня 2. червня п. р. о год. 11. передпол., у своїй домівці при вул. Вірменській ч. 25. 1-1

Народний Театр „Українська Бесіда" в Гримайлові (сала Просвіти).
В середу 29. с. м. Барон Кімель.
В четвер 30. с. м. Галька. 1—1

Краєве Товариство кредитове у Львові звідомляє своїх членів, що змінений Заг. збором дня 26. II. 1922 статут дістав судово зареєстрований і що речинець до допонесення підвищевої уділової квоти минає 30. IX. с. р. почім недолов нищі тратять членські права.
436 2-2 **ДИРЕКЦІЯ.**

Вписи до Висш. Муз. Інституту М. Лисенка у Львові ведуться від 30. VII. до 2. IX. с. р. щодня між 3—6 в канцелярії Т-ва вул. Шашкевича ч. 5. — Наука правильна дня 3. IX. 1921. 349 3-3

Вступні іспити до І. кл. прив. української гімназії в Снятині, відбудуться в днях 1. і 3. вересня. Вписи до II. III. загально IV. кл. дня 3. вересня. — УПРАВА. 419 2—2

Доповняючі вписи й іспити до всіх кляс 7. клясової дівочої школи ім. Шевченка, IV-ої кляси реальної дівочої гімназії і I., II., III. евентуально і IV. року приватної женської учительської семінарії УПТ. при вул. Мохнацького 12, відбудуться в днях 30. і 31. серпня. Нові учениці крім метрики і шкільного свідоцтва мають ще предложити посвідку щеплення віспи, а в семінарії лікарське свідоцтво здоровля. Шкільний рік начинається 1. вересня. 344 3-3

Дрібні оголошення.

ПРОДАМ ФОРТЕПЯН дуже доброго голосу, короткий, крижовий, опанцерований, майже новий. Глубока 18. Благодір. 429 1—1

ПОТРІБНИЙ ІНСТРУКТОР до ученика II. кл. гімн. Гонорар після умови. о. Ю. Оришкевич, Орава. п. Козьова коло Сколього. 428 1—1

ЛЕКЦІЇ ФОРТЕПЯНУ — новійшою системою — уділяє дипльом. проф. ГІЗЕЛЯ ЗАРИЦЬКА. — Оплата найрадше по уговорі! Сташіва 81. (Хоругвина). 422 1—4

ПОШУКУЮ учительки найлучше зі свідомостями відомостями — до науки дзоє дітей, першого року семінарії. Умова письмово. — Петро Бохенський, Збараж. 426 1—2

2-ОХ УЧЕНИКІВ у гімназії найде приміщення при українській інтелігентній родині за харчі. — Зголошення Михайло Вень Беневський, вул. Білинських ч. 70. 423 1—1

СТРІЧЬЦІ У. Г. А. (Зборівська бригада) ДАНИЛО і ОНОФРІЙ ФЕРЕНОВИЧІ з Осташовець пов. Збоїв пропали без вісти. Хто знав би що про них, зволить за винагородою повідомити Громадський Уряд в Осташівцях, п. Отівка (Галичина). З осібна проситься о вістку Український Табор в Йозефові і Інвалідів у Львові. Закордонні часописі просяться о передрук. 425 1—1

ПОШУКУЄТЬСЯ місця для ученика з VI. кл. при родині з удержанням або без. Письмені зголошення до адміністрації „Діло" під „Ученик". 415 2—2

ВДОВА по уряднику прийме паночки на стачію. Львів ул. Потоцького ч. 110, I поверх на право. 432 1—1

АДВОКАТ Д-Р ПАЦЛАВСЬКИЙ в Дрогобичі пошукує сейчас рутинованого конципієнта. Платня після умови. 431 а) 1—3

ПОШУКУЮ старшої інтелігентної женщини, господарної і чесної, яка занялась би господарством вдівця в провінціональному місті та вихованням 3. дітей в шкільному віці. Посада до обняття від 15. вересня б. р. Зголошення з рекомендаціями під „3376" до Адміністрації ст 314 б) 1—5

УЧЕНИК VI. кляси гімн. впрвний педагог пошукує лекції у Львові з низших кляс. Зголошення до адміністрації: „Сирота по священику". 440 1—1

ВПРАВНИЙ і лагідної вдачі інструктор пошукує лекції на селі найрадше в домі священика із народних кляс або 1—2 гімназ. Адрес: Трафіка Г. Барера п. Бела для „Б". 444 1—2

ПОДАЮ до відома всім моїм клієнтам, що дня 15. серпня 1923. р. виїхав я до Парижа, а фірма моя остала дальше під проводом Михайла Стасини в Жидачеві, до котрого прошу мати повне довіря. З поважанням Василь Луканевський Montrouge pres de Paris 70 route de Orlean 70. 442 1—1

ФОРТЕПЯН в добрім стані до продажі. Оглянути можна між 11—4 год. вул. Винничинського ч. 24. партер на право. 441 1—2

ПОШУКУЮ учительки до 2 дітей 2 дівчат з II і IV. кл. шкіл народних. Удержання і платня після умови. О. Ю. Меншінський в Карликові, почта Буківсько, станція зел. Щавне-Кулянице. 430 1—2

ЖЕНЩИНА, бездітна в середнім віці працьовита, оцадна з посагом 2 морги поля, умебльованою комнатою з кухнею, вправою, вийде заміж за урядника бездітного на рядовім становиску лагідної вдачі від 38 до 50 літ. Ласкаві зголошення до Адміністрації під „Марія". 436 1—2

ПОТРЕБУЮ від 1. IX. совісного інструктора на цілий рік до 2 дітей — II р. семінара і III. кл. гімназ. Зголошення з заподанням услівій належить слати на адресу: Гр. кат. Уряд парох. в Ляховичах зарічних п. Журавно. 437 1—3

СТАНЦІЇ для ученіці VI. кл. пошукується при інтелігентній родині. Зголошення складати у портіра Народної Гостинниці. 438 1—2

ПРИЙМУ на станцію дві паночки за харчі або гроші. Вписа відомість вул. Глубока ч. 19. II. поверх на право. 439 1—2

МЛИНКИ чеські, ТРІЄРИ, МОЛОТІЛЬНІ, КЕРАТИ, ПЛУГИ заграничного виробу найліпшої якости, подешевили враз зі знижкою чужих валют в КРАЄВІМ СОЮЗІ ГОСПОДАРСЬКИХ СПІЛОК „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР" у Львові, вул. Зіморовича ч. 20, і Городецька ч. 95. та його відділах в Перемишлі, Коломиї, Стрию і Сокалі. 434 1—3

ВПРАВНИЙ інструктор заглядає лекції на селі. Зголошення до Адмін. під „правник". 411 2—3

ІНСТРУКТОРА на цілий рік до учеників I. II. гімназ. і III. народної пошукується до дому священика. Зголошення: Осип Гриневич, професор, Мурарська 52. Львів. 416 2—3

ПОШУКУЮ учительки до 2 літей: дівчина з I. кл. гімн., хлопчини з III. кляси народної найрадше з родини священичої. Ласкаві зголошення з подечним услівій приймає о. Володимир Винницький, парох в Цеперові, почта Ярчів новий. 408 2—2

ДВОХ УЧЕНИКІВ прийму на помешкання за харчі вул. Шептицького 37. партер на право. 435 2—2

ІНСТРУКТОРКА до хлопця IV. гімн. реальн. дістане мешкання. Харч за пропінати. Зголошення до Адм. „Діла" під „Інструкторка IV". 404 2—2

ІНТЕЛІГЕНТНОГО хлопця потребує до обслуги лікар на провінції. Письмені зголошення слати до Адмін. „Діла" „для лікаря". 420 2—2

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

НОВІ ВИДАННЯ ШКІЛЬНИХ КНИЖОК

Калитовський О. Д-р Географія II. ч. Европа.

Левицький В. Д-р Фізика для висших кляс.

Ростнович М. Чоловік (Будова людського тіла та його чинности з узглядненням гігієни 4 кольорові таблиці 76 рисунків.)

Домбровський В. Українська поетика з додатком про найважнійші роди прози.

КРІМ ТОГО ПОРУЧАЄТЬСЯ:

Барвінський Б. Д-р Історія Українського Народу (Оповідання з рідної історії.)

Барвінський Б. Д-р Коротка історія Українського Народу. З 21 образками і 1 картиною.

Барвінський О Огляд Історії української літератури III. видання.

Верхратський-Сметанський. Ботаніка на низші кляси середніх шкіл.

Домбровський В. Українська стилістика і ритміка. Підручник для середних шкіл і до самоначування.

Грицак М. Учебник аритметики для середних шкіл (I. кляса).

Грицак М Учебник геометрії для середних шкіл (I, II. і III. кляса).

Калитовський О. Д-р Географія. Перша часть. Позаевропейські части світа.

Кухта І. Гомерова Іліяда перша пісня. Словарець та граматичні пояснення.

Танчаковський Й. Українсько-польська термінольогія зі збіркою чужих слів до шкільної і приватної науки.

Заклевський-Барвінський. Всесвітня Історія для висших кляс середних шкіл. Т. І. Старинна Історія. — Всесвітня Історія. Т. 3. Новітня Історія.

Застирець Й. о. д-р. Історія української національної літератури.

Вище подані книжки апробовані Львівською Кураторією, вийшли накладом книгарні

А. БАРДАХА

У ЛЬВОВІ, КРАКІВСЬКА 1.

П. Т. Книгарням, Базарам і Шкільним Кооперативам дається відповідний опуст.

Виказ книжок на шкільний рік 1923/4 видається даром. 445 1—1

Подяка.

Отсим складаємо сердечну подяку Впр. О. Мітрату Гордієвському і Впр. ОО. Порайкові, Матейкові, Ісаїву, Оренчуку і Дрогомірецькому за відправлення похорону, Українському Громадянству м. Станиславова, з окрема Панич Вітошинській, Березовській і Мардировичівій за поміч в устроєнні похорону та всім знайомим і вірним християнам за участь в похоронах нашої дорогої сестри Сабіни, які відбулися дня 18. VIII. 1923.

Сестри *Альбіна, Клявдія Яконович.*

Станиславів, дня 23. серпня 1923.

ПОДЯКА.

ВИДІЛ ТОВ-А „ПРОСВІТА"

пов українським курені в Бірні

складає отсим Вдов. Добровіевій Пану Д-рови Олексієви Рівецькому в Сокалі за назначені даром для нашого стрілецтва підручники для курсу як найскорочнійшу потяку.

435 1—1 ВИДІЛ ПРОСВІТИ.

КОНЦЕРТ Р. Любінецького

при співучасти В. Барвінського

відбудеться в ЧОРТКОВІ

в сали готелю БРІСТОЛЬ

дня 2. вересня с. р. о годині 8. веч.

По концерті в тім самім льокалі **ЗАБАВА З ТАНЦЯМИ** за окремими запросинами.

421 1—1

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

ТОВ-А „ФІЛІЯ ПРОСВІТИ"

в НОВІМ САНЧІ

відбудуться дня 8. вересня 1923 о годині 10 до 12. перед полуднем у власних комнатах, на котрі всіх членів Тов-а запрошує

ВИДІЛ.

424 1—1 Новий Санч 25. серпня 1923.

Василь Яворський, голова.

Видавництво „ЖУРАВЛІ"

в Рогатині

висилає за попереднім висланням грошей або за післяплатою:

1) **Ювилейний Календарик** (десятиліття виступу „Українських Січових Стрільців" 1914—1924.) п. н. „САМОПАЛ" на 1921 рік. Вигідний, кишеневий формат, тріска окладинка з вівстою, багато ілюстрацій, 144 сторінок друку. Ціна покищо **25.000 мп.**

Я. Вільшенко: **„Чого тепер червоних маків так багато?"** стрілецька легенда. Ціна **5.000 мп.**

З. М. Угрин-Безгрішний: **„Нарис історії Українських Січових Стрільців"** з ілюстраціями (на вичерпанні). Ціна **30.000 мп.**

Хто замавляє 10 прим. одинайцятий гратис. — Адресувати: Ред. **Микола Угрин-Безгрішний** Рогатин. 373 3—10

ПРАСИ до дахівки - ЦЕМЕНТ, портляндський

вагоново поручає

„ШЛЬОТ" ЛЬВІВ, вул. Баторія 4. 201а 2—20

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ІНСТИТУЦІЇ І ШКОЛИ

проситься приймати на сторонніх і возних, посланців і т. п.

лише українських інвалідів

ВИДІЛ УКРАЇНСЬКОГО КРАЄВОГО ТОВ. ОПІКИ НАД ІНВАЛІДАМИ

414 **ЛЬВІВ, вул. РУСЬКА 3. II.** 2-3

Мотори РОПНІ від 6—60 НР „ПЕРКУН" так економічні як ДІЗЛЯ, НАДЗВИЧАЙНО ЛЕГКІ до обслуги, а о половину дешевші, поручає зі складу „ПІЛЬОТ". **Львів, вул. Баторія 4.** (Листи похвальні на бажання). 356 3—20

ЦЕРКОВНИЙ УСТАВ

на рік 1923

складений **о. ОМ. ҐОРЧИНСЬКИМ**

Апробований всіми трома Преосв. Ординаріятами враз з **календарем на р. 192**

НАКЛАДОМ ТОВ. ім. СВ. ПАВЛА

вийшов з друку. 1-го вересня ц. р. буде розсилатися всім парохіяльним урядам в краю. 401 2—

Р. ЛЯНДАУ 1—2 ЖУРНАЛІ, КРОЇ, ВЗОРИ

ПОРУЧАЄ ДО РУЧНИХ РОБІТ ТАКОЖ МАНЕКІНИ.

422 **ЛЬВІВ, ЧАРНЕЦЬКОГО 3.**

За редакцію відповідає Ол. Кузьма

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 120 (10 001). Львів, пятниця 31. серпня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не вертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в праві 45000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фн., Італії 10 лір, Німеччині 70.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 70000 мп. Зміна адреси 3000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 2.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Від Видавничої Спілки „ДІЛО".

Катастрофальний спадок польської марки спричинив непомірну підвишку цінк доуку, бо аж 65 прц. Це спокунує нас підвищити

з днем 1 вересня ц. р.

ціну одного примірника на 3000 Мп.
а місячну передплату на 72000 Мп.

Передплатники, що вже внесли передплату за місяць вересень, звільнені від доплати. 1—4

Львів, 30. серпня 1923.

Проти легенди. (сг.) В розмовах з мешканцями міст про зростаючу дорожню і щораз менші доходи часто можна стрінутись з поглядом, заповіченим з деяких польських часописів, а саме, що селяне збогачуються коштом инших суспільних верств.

Рільничі продукти дійсно дорожіють, як що числити на польські марки; але дорожіють і всі инші товари і зростає плата фабричного робітника і урядовця. Судячи з голосів інтересованих, доходи всіх кляс не є достаточні, але одночасно лишається отвертим питання, котра частина людности—не кажім: збогачується, але живе до певної міри коштом другої. Це питання так складне, що на нього годі відповісти, не маючи відповідних статистичних даних, яких тепер навіть державний апарат не в силі зібрати наслідком постійної флюктуації цін і зарібків. Одначе можемо бодай в загальних рисах розглянути теперішне економічне положення цеї верстви, проти якої звертається наведений на вступі закид збогачення селянства,—що творить около 85% українського населення.

Ціни збіжжя, а в слід за ним инших рільничих плодів в перечисленню на золото вагаються від половини до трех четвертих передвоєнних цін. В осени минулого року ціни рільничих плодів в порівнанню з яким небудь сталим мірником вартости були переважно вищі, ніж цього року на переднівку. Так важний продукт як бараболя—був цего року так дешевий, що при дещо більшім віддаленню від залізниці треба було майже цілу ціну продажі віддати на кошт перевозу. Що мійські консументи не користають вповні з тих цін—так це вже дійсно в значній мірі вина посередників, яких тепер особливо в торговлі средствами ложиви за багато. Вони обертають дуже малим капіталом, який не в силі запевнити їм прожитку і це вони стараються осягнути дочислюванням надмірного проценту заробітку.

Зовсім инакше мається справа з виробами краєвого промислу, не говорячи вже про заграничні товари. Коли рільничі плоди в більшости не доходять до передвоєнних цін, витвори промислу як дешеві матеріяли, обув, залізо, вуголь і т. д. держаться в передвоєнній висоті, а деякі в перечисленню на золото і в двоє і в трое дорощі.

При такім відношенню цін селяне мусять відмовити собі ріжних навіть необхідних вкладів в господарство і видатків, які перед війною легко покривали. Малоземельні і безземельні, котрі працею на чужій землі заробляли на прожиток, одержують чи то в грошах, чи то в продуктах значно нищу плату. Покупна сила селянства упала, ціна землі рівнож, еміграція зростає мимо перепон, які ставить Америка. Могливи про це дещо сказати еміграційні бюра.

Вину цего несе польська держава, яка наче на глум називає себе „людовою" а веде політику суперечну інтересам великої більшости населення — селянства. Від ряду літ в інтересі робітництва, яке жадає низьких цін поживи, і в інтересі великого промислу, що потребує дешевих рільничих сирівців заведено заборону виводу майже всіх продуктів рільництва. Польщі вдалося цим способом удержати в краю ціни рільничих продуктів на нищім рівні, чим на заграничних ринках, але не вдалось удержати низьких цін витворів промислу, і таким чином зберегти рівновагу. До цего Польща і не змагала, бо ій залежить на піддержці цего промислу, котрий майже в цілости сконцентрований на її етнографічній території і є одним із засобів експльоатації чужих для неї національно „кресів". Що більше, заграничні товарі, якщо в Польщі були хоч би початки даного промислу, обложено високими охоронними митами і таким робом промислови дано можність осягати кождого часу від власного населення ціни вищі, чим відповідних заграничних товарів.

Мін. Кернік про справу митр. Шептицького.

Львівські польські часописи звідомлюють із Познаня: Мін. внутр. справ Кернік прийняв, повертаючих від митр. Шептицького, гр. кат. еп. Кошиловського і синдика львівської гр. кат. митрополії д-ра Гвоздецького. Мін. Кернік підчеркнув, що перше заряджения правительства в відношенню до митрополита видано, щобя не допустити до найменших неспокоїв у Львові, та що їх ціллю було дати о. Митрополитови охорону, належну його високому церковному достойнству. Міністер Кернік обговорював з о. еп. Кошиловським справу евентуального повороту митрополита Шептицького до Львова.

ТЕЛЕҐРАМИ. П. А. Т.

Штреземан за переговорами.

Берлін. Справоздавець „Дейли Графік" подає зміст своєї розмови з канц. Штреземаном. Канц. висловив бажання, щоби між Францією, Англією і Німеччиною лійшло небаром до порозуміння. Канц. є приклонником безпосередних переговорів між Францією, Англією і Німеччиною, бо, на його думку, це одинокий шлях для привернення порядку й мира в Европі.

Вбивство італійської делеґації.

Атени. На шляху між Яніною і Санті Кваранта незвісні виновники повбивали членів італійської делеґації в делімітаційній комісії в Альбанії, ген. Теліні, лікаря Шорті, поруч. Конті та перекладчика і візника. Грецьке правительство висловило співчуття італійському послови в Атенах.

Рим. З офіційяльних кол потверджують вістку про вбивство італійської градичної комісії в Альбанії. Всіх членів комісії вбито під час нічлігу в грецькому селі цід Коріцею.

Рим. Вбивство пяти членів італійської делеґації викликало в Італії пригноблюючe вражіння. Альбанське правительство висловило премієрови Мусоліні співчуття. В Медіоляні, Фльоренції й инших містах уладжено жалібні маніфестації.

Рим. Іменем комісії для усталення границі Альбанії англійський капітан Де ле Імперіялі вислав до конференції амбасадорів таку телеґраму: Злочину на особах ген. Теліні, лікаря Корті, пор. Боначіні, шофері Фарметі і перекладчику Кравері доконано 27. ц. м. біля граничного грецького постерунку. Італійська делеґація мусіла звільнити скорість, а опісля задержатися, бо на дорозі лежало звалене дерево. Коли авто здержалося, впало 30—40 стрілів. Вбитих не ограблено, що доказує, що злочину доконано на політичному тлі.

Відень. „Н. фр. Пр." з Риму: В урядових кругах Італії держать у великій тайні відносно заряджень, які правительство думає поробити з приводу вбивства делеґації. Часописи пригадують, що італійська фльота з нагоди маневрів є готова і домагаються від правительства гострого виступу проти грецького правительства, яке робить відповідальним за вбивство.

Евакуація Царгорода.

Царгород. На конференції командантів союзних військ, що відбулася спільно з турецькою комісією, обговорювано справу дальшої евакуації союзних військ з Царгорода. Досі кинуло Царгород 7 пароходів з англійською залогою і воєнним матеріялом.

Англійська середземноморська фльота.

Відень. „Н. фр. Пр." з Лондона: „Д. Кронікл" заповідає, що англійський мін. маринарки з початком жовтня прибуде на Середземне море, щоби на Мальті і Гібральтарі видати розпорядки в звязи з пересуненням значної части англійської воєнної фльоти з Північного на Середземне море. Англійська середземноморська фльота, подібно як перед утворенням антанти, буде на Середземному морі найсильнійшою частю англійської воєнної фльоти.

Бенеш в Італії.

Рим. Бенеш конферував 28. ц. м. з Мусоліні в економічних справах, що торкаються обох країв.

Японський кабінет.

Токіо. Граф Ямато згодився утворити кабінет.

Польське селянство слабо демонструє проти такої політики своєї держави, бо має від неї инші виґоди: дешеві кредити, нові земельні простори для кольонізації і будучність для своїх дітей при численних варстатах праці, які для них стоять отвором на всіх ділянках життя.

Данина, яку наслідком такої політики Польщі віддає що дня наше селянство в користь других верств, є для нас подвійно болюча. Ці другі верстви у нас дуже слабі а через те ця данина виходить в першу чергу на користь польського начальнового елементу, який творить більшість мешканців наших міст. Разом з цим постійне убожіння нашого селянства відкопує нас національно, бо загрожує істнуванню наших економічних, просвітних і культурних установ. Легенда про багатіння нашого селянства є шкідлива, бо відвертає увагу тих, що повинні виступати в оборонї селянства, від дійсного стану справи. Провідні кола нашої інтеліґенції повинні при кождій нагоді виступати так проти цеї легенди, як і проти польської політики, що звертається проти інтересів нашого селянства, хоч би не хвилево не йшло по лінії їх власних матеріяльних інтересів. Хвилево — бо їхня будуччина також не в цім, що їм принесе політика Польщі — але в удержанню відпорної сили великої більшости нашого населення, якою являється селянство.

Присилайте складки на пресовий фонд на ин. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Курс грошей.

Львів. 29. серпня. Дол. амер 262.500—263.500, дрібні 260.000—261.000, дол. канад. 228.000—230.000, дрібні 225.000—227.000, німецькі марки 50 і 100 07½—0·8, 10-тис. 0·9—0.9½, стар. еміс. 5.00—6.—, сотки стар. еміс. 1·40—1·70 лей 1050—1100, дрібні 980—990, к. чеські 7400—7600, дрібні 7200—7300. Австр. тис. нов. емісії 14000—14500, стар. еміс. 8000—8500, сотки стар. еміс. за тис. 12.000—14, дрібні á 10 за тис. 10—12.000, австр. штемпл. 3.55—3.58, австр. перекази 364—366, Франки франц. 14200—14500, фунти стерл. 1150000—1200000 франки швайц. 48.000—48.500.

Золото: 20 кор. 1100000—1150000 20 фран. 980.000—1,000.000 20 мар. 1,200.000—1,250.000, 10 руб. 1,320000—1,360.000, дол. 250—252000.

Срібло Кор. австр. 19000—19 200, 5 кор. 96000—98.000, фльор. 48000—49000, рублі 72000—7[illegible]000, копійки за 1 рубель 52000—53000, леї 16500—17000.

Цінік 29. серпня. Берлін 0·000083 Голяндія 217·80, Нью-Йорк 55½ Льондон 25.20, Париж 31.75, Медіолян 23.97, Прага 16.30, Будапешт 0.03. Букарешт 2.45 Бельград 5.82½, Софія 5.50, Варшава 0.0023. Відень 0.0078½, Австрійські штемпл. 0.0078¼.

Заголовок сконфіскований!

III.

Польська влада змагає щоби українській школі надати характер польської школи. Більше половини часу призначує в школі а українською викладовою мовою на науку непотрібних українській дітворі предметів і то в польській мові. Наше селянство навікає (зовсім слушно) на школу, Польське вчительство, яке вигідно розсілося по українських школах і громадах (є їх в Східній Галичині до 10.000), виконує ревно усі явні і тайні заряджения з боку польської влади. Українське вчительство стероризоване до краю шкільною владою, жде на голос своєї суспільности. На жаль наша суспільність рішучо за мало уваги присвячує справі шкільництва.

При державних школах оплачує держава лише учителя, решту видатків, які сягають дуже поважних квот, покривають наші громади. Вже з того титулу мають вони право і обовязок займатися своєю школою, способом виховання і навчанням своєї молоді.

Українське громадянство мусить взяти в свої руки оборону чистоти свого шкільництва. В кождім повітовім місті, в кождім місточку і селі повинні в найкоротшому часі відбутися віча, довірочні збори, сходини і т. д., присвячені виключно шкільним справам. До участи в нарадах запрошувати все тямуче громадянство даної місцевости. Всесторонно висвітлити стан української школи та її недомагання. Докладно обговорити резолюції в шкільних справах, ухвалені Народнім Зїздом в маю і Загальними зборами Т-ва „Взаїмна Поміч українського учительства" в липни ц. р. Головну увагу звернути передусім на резолюції, в котрих порушується:

1) відібрання українському населенню змоги заступати інтереси української школи і учительства в шкільних місцевих і повітових Радах та в шкільній кураторії;

2) незаконну переміну української викладової мови на польську в школах по українських громадах;

3) переношення українського учительства на захід в етнографічні польські области;

4) звільнювання з посад українських сил;

5) непринимання до служби польською шкільною владою нових учительських сил;

6) надмірне переповнення програмів навчання в українських школах польською історією, польською мовою, співом народових пісень і т. д.;

7) виразне поминення в научних плянах, впроваджених до українських шкіл, науки української історії, географії і мови та других предметів, що поглибляють знання рідного краю і народу;

8) заборону з боку шкільної влади уживати в школі терміну „український";

9) впроваджування шкільною владою внутрішнього польського урядування в школах на місце дотеперішнього українського;

10) незаконне накидування шкільними повітовими інспекторами обовязку навчання польської мови в українських школах уже в другім році науки;

11) упосліджування українських шкіл в місцевостях, де є такі самі польські школи;

12) засновування в усіх містах і містечках відповідної скількости українських шкіл.

Протоколи з відбутих нарад і ухвалені резолюції переслати до Народної Канцелярії у Львові, Ринок ч. 10. II. пов., для вихіснування їх у відповідний спосіб. В звітах подавати докладний стан школи (шкіл) в даній місцевости.

Українське духовенство куди більш уваги й енергії мусить присвятити науці релігії в школах. З прикрістю доводиться ствердити, що в богатьох місцевостях наука релігії по школах занедбується.*)

Також усі принагідні сходини, розмови, наради і збори, присвячені иншим справам слід використовувати для обговорення шкільних справ. Ціла українська суспільність мусить взяти в свої руки оборону чистоти свого шкільництва.

*) Приміром в Підмихайлю, Добрівлянах, Піщі і Сінці калуського повіту не явився український священик ні один раз в школі, коли латинський парох сповняє дуже точно обовязки учителя релігії і в своїй парохії і в приділених йому, значно відалених селах. Причиною такої аномалії є дикі зарядження львівського українського митр. ординаріяту.

блище зацікавитися своєю школою. Факти каригідного поборання явних і скритих ворогів української школи не сміють мати у нас місця.

Передусім наша інтелігенція мусить вдаритися в груди і направити свої занедбання на шкільній ниві.

І. Ліщинський.

Огляд світових подій.

Зворот у французько-німецьких взаєминах.

З кол, близьких до французького міністерства заграничних справ, зачувати, що Франція хоче навязати конкретні переговори в репараційній справі. Сприятливою обставиною є зміна настрою не лише в столицях союзних держав, але й в Берліні. Всюди зазначується конечність порозуміння.

Паризький кореспондент „Прагер Тагблятту" нотує поголоску з добре поінформованих дипльоматичних жерел, що з боку Німеччини і Франції зроблено неофіціяльні проби навязання контакту на нейтральнім терені. Рівночасно в німецьких політичних колах зазначують, що промова Поанкаре є доказом деякої зміни дотеперішнього політичного напряму, тимбільше, що він омінув зручно справу пасивного опору.

„Дейлі Мейль" доносить про переговори, які мають розпочатися між французьким урядом і представниками німецьких промисловців.

Пророцтва Зіновєєва.

На засіданню петербурського совіту Зіновєв виголосив промову, в якій заявив, що новий німецький уряд це остання доза кисня німецької буржуазії а події в Німеччині це початок революції. Для розвитку революції в Німеччині не треба років ані місяців...

Процес Людендорфа.

В Мінхені розпочався на днях процес ген. Людендорфа проти соціялістичного органу „Münch. Sozial. Post", який назвав його „проклятим виновником продовжування війни". На свідків покликано Гіндербурга і Гецендорфа.

Совітсько-англійський конфлікт.

Совітський уряд подав англійській місії в Москві другу ноту з протестом проти англійської експедиції Стівензона на острові Врангля (на Північнім океані). Совіти заявили, що завішення англійської хоругви на тім острові уважають нарушенням суверенних прав Росії.

Прикарпатська Україна.

Союз славянських журналістів.

Дня 20. ц. м. відбулися тут збори славянських журналістів. Явилося коло 25 співробітників ріжних тутешніх народницьких газет і кореспонденти деяких чеських. З москвофільської преси („Русская Земля", „Карпаторусскій Вѣстник", „Село") не явився ніхто.

Отворив збори пресовий референт при Цивільній Управі в Ужгороді редактор Страка (Словак) та подав присутним до відома всі заходи, які пороблено для заложення союза журналістів. Перед 2 роками заложено синдикат русько-мадярської преси, але в цім синдикаті нема чого шукати славянському журналістови, бо синдикат заховує чисто мадярську лінію. Подає коротко ціль союза: забезпечення фахових інтересів журналістів, а дальше поширення освіти через бібліотеку, виклади, екскурсії, виховування молодих журналістів тощо.

Головою зборів вибрано п. Страку, секретарем Котоля (Чеха). Прочитано й принято з деякими змінами проект статута. Всіх присутних признано членами новозаложеної організації. На внесення вибраної комісії-матки вибрано через аклямацію ось такий виділ: голова о. директор Августин Волошин (ред. „Свободи"), члени: д-р Михайло Бращайко (ред. „Руської Ниви"), Клочурак (ред. „Вперед"), Штефан, Ворон (обидва співробітники „Русина"), Коханий (ред. „Зорі"), Страка, Свойше й Котоль (останні обидва Чехи); заступники: Бочек (Чех, ред. „Учителя"), Ревай (ред. „Нашої Оборони"), Желтвай (відп.

М. Г.

З поза „сокальського кордону".

Усім нашим приятелям, котрих ми пізнали — присвячую.

Я і мій товариш забажали пізнати дещо блище українські землі, які дісталися до Польщі після рижського миру. Виїхали ранним поїздом зі Львова до Володимира Волинського і майже в саме полудне переїхали ми „сокальський кордон", а коло 4-ої попол. віхали на двірець. У залізниці ніякої зміни після переїзду кордону. Хіба те, що на стаціях переважно спокій, селян не видно. Жиди й кресова...., нехай її там, як хочуть звуть. Безмежні простори, на пісчаних лавах чатинні ліси, місцями великі залісені мокляки, а далі поля і поля. Часом минаємо якесь село. Але за те скрізь тартаки, одиноке фабричне підприємство, котре процвітає на українських землях, забраних Польщею. Немає одного села без тартаку. До головних залізничих ліній веде вузкоторова залізниця. В деяких місцях доводилося нам бачити по кілька паровозів цієї залізниці, якої шини поведені в ріжних напрямах. Усе це вказує на інтенсивну лісну господарку (слово це ужите виключно в евфонічних цілях), ту саму, яка обдирає наші Карпати і перемінює веселий край у тяжку кошмарну пустиню.

Заїхали на двірець. Тут ожидав нас посол С. П. і ми повернули пішком у місто, брудненьке й миршаве, заселене головно Жидами. З двіця веде ще той сам деревляний пішоход, який збудував тут за часів австрійсько-німецької окупації бурмістр Володимира Гнат Мартинець. Його особу згадують тут усі з пошаною. По дорозі малі носії ріжного віку й народности ставлять до нас питання, з яким ми стрічалися і в других волинських містах: „Чи заносіць?" — Милозвучність цього запитання в урядовій мові впливала на нас так, що ми — хоч як утомлені, радше несли наші валізки самі. Візників майже не видно. А в Луцьку ще й до того страйк візників, і так ми цілу дорогу обходилися без них.

У місті зібрався зараз біля нас гурток знайомих осіб, з котрими довелося нам провести весело увесь час нашого побуту. Весело... Не знаю, чи це слово тут на місци. Тут, де з кождої вивіски, з кождого місця било нас усе по лици, не може бути й балачки про веселість. А рівночасно весело тому, що все те, що криється поза вивісками і т. д. промовляє бадьорою мовою, не каже склонювати голови, але глядіти сміло в найблищу будучність.

Уже в Володимирі стрінулися ми з актами польської державности у виді відобраних церков. Кажуть, що апетит ще не заспокоєний, от і Собор хотіли би взяти, хоч уже забрали всеньке майно українських церков на цілі кольонізації. Сам Собор величава річ — але не має українського характеру. Радше новгородсько-суздальський. З високої дзвінниці маємо змогу поглянути на околицю. Недалекий над Лугою Зимний Монастир пересилає нам свій привіт у промінях заходячого сонця. Найблищі села, містечко Устелуг далеко на обрію. А на сторожі цих дорогих українських просторів — касарні й тюрма, полишені в спадку від російської посестри. А касарні тут усюди величаві. Говорить з них ще та страшна мілітарна сила, яку уявляла собою царська Росія. Треба знати, що було чим і ким заповнити касарні... І саме те, що така сила, якої по словам Тютчева (підповів мені посол П.) ні умом обняти, ні аршином виміряти, а в яку треба було вірити, розпалася, бо глотала чужонаціональні области, саме той факт говорить до нас дуже пречийстою мовчанкою. А ви не повірилиб, з якою насолодою читаємо таке: Włodzimierskie, Brzeskie więzienie і т. д. І вірю, що з великою насолодою і кладено ці написи. Вони ж то одинока українська школа, бо иншої годі на разі добитися. Навіть немає вже тих шкіл, які заснували тут У. С. С. А й славна Володимирська школа, образ котрої майже в кождій українській хаті, і ця школа вже не українська. Управитель і всі учительські сили польські.

Саме тепер відбувалися у Володимирі В. учительські курси вакаційні. Один з наших приятелів росказував нам таке підслухане з історії про місто Львів: Львів — його основав „русіньскі" король Данило, але самі Русини знищили то місто, бо про нього не дбали. Щойно Казімєрж заопікувався містом, але поставив його на зовсім иншім місці. І цей Львів Казімєржа істнує досі і він є „рдзенне польске място".

Ще раз кинули оком на околицю, послухали звуку залізничих шин і траверзів, котрі мають заступати забрані дзвони, ще раз склонили наші голови перед місцем, де похоронені князі Мстислав і Всеволод, перед місцем, за яким посягає чужинецька рука.

Володимир В. ще славний і своєю Мономахівською гімназією, сьогодні польською. Якого імени — не зацікавився. А проте крається серце, коли бачиш, як величавий будинок не служить народові, а кому другому.

І так на кождому кроці відчуваєш пониження, відчуваєш таку лють на самого себе, що народ-велитень, народ богатий матеріяльно, численний, як мало другий в Европі, гірше наймита на своїй землі. Бо подумайте тільки, що в міськім городі Володимира читаємо напис: „Вітай нам тзурцо цуду над Вісльон!" Чи саме вірно віддані слова, не входжу в це, але зміст такий, як подано. Читаємо це в українськім місті, краса якого у давні часи дивувала кождого, а в початках 13. віку угорський король Андрій таке сказав на вид Володимира: „такого града не изобрѣтохомъ ни в нѣмецкихъ странахъ", на мурах якого „бличтахуся щити и оружниш, подобии солнцю".

Єсть у Володимирі і „Просвіта". Міститься в мурованому домі при Соборі. Але про „Просвіту" окремо.

Терпіла наша національна амбіція у Володимирі Волинськім, але терпіння, яких ми зазнали в Холмі, богато-богато більші.

(Продовження буде).

ред. „Свободи"). Бокшай (ред. „Благовістника"); контрольори: Маркуш (ред. „Рідного Краю") й Гайни (Чех — фах. ред. „Подкарпатского Пчоларства"). — *Постановлено вступити до „Чехословацької журналістичної громади в Празі", а з нею свент до Всеславянського журналістичного Союза. Союз вислав привіт президентови республики й голові правительства.*

Ініціятива й переведення в життя належиться пресовому референтові Страці, якому й д-р М. Брашайко від присутних на зборах зложив подяку.

Заняття населення.

Урядова статистика подає, що на Прик. Україні 409.030 людей займається хліборобством, управою лісів і риболовлею, 64.022 промислом, 28.151 торговлею, 15.027 при комунікаціях, 19.231 в державній службі, 6.769 військових і 62.515 самостійних приватних.

Повітове віче в Яворові.

Яворів, в серпни 1923.

Дня 20. серпня ц. р. о 12. год. в полудне відбулося велике просвітно-економічне повітове віче в Яворові в салі „Народного Дому". Предсідником віча вибрано директора Івана Загаєвича, довголітнього організатора і провідника повіту. Секретарював Е. Яворовський. Народу й інтеліґенції було повна саля. Староство прислало комісаря Стахова.

Просвітно-шкільний реферат виголосив п. Антін Підкович зі Львова. Повитавши віче від матірного товариства у Львові, бесідник звернувся до обширного і вичерпуючого представлення основи всего добробуту, освіти, точнійше: Рідної Школи і Просвіти. Головно вагу кладе реферат на нашу власну інерцію, на нашу власну байдужість і жадає від присутних реальної праці на всіх ділянках нашого шкільного і просвітного життя. Мимоволі деколи аж прикро було слухачам чути слова справедлививого докору, але щож — слава Богові, що ми всі вже станули вкінці на той грунт, що правди, хоть як би вона не колола очі, не треба замотувати, тільки противно розкривати як найширше. Може дійсний образ нашої ничтожности приведе нас до праці над собою!

Економічний реферат виголосив п. Роман Харамбура, ст. прав й урядник пов. Союза кооператив в Яворові. Говорив про наше застрашаюче лихе господарське положення, про біду і нужду нашого села, про кольонізацію, про вирубування лісів, про конечність заняття в наші руки торговлі і промислу та про конечність гуртування наших людей в кооперативи, спілки, станові й професійні організації.

В дискусії забирали слово п. Пиж, п. Семен Харамбура, ст. прав, який доповнив шкільно-просвітний реферат п. Підковича представленням цілої боротьби, що її веде все польське громадянство з нами на всіх полях нашого життя, головно на полі шкільництва і просвіти; протестував проти переміни Куратерією імени „український" на „рускі"; говорив про боротьбу за університет і школи, а навіть за церков (на Волині, Холмщині, Підляшу і Поліссю) і виказав цифрами жертвенність повіту на УПТ., головно на яворівську гімн. УПТ. Показалось, що при 120 міліонах мп., що їх ужило тутешне УПТ., яворівський повіт дав тільки всего на всего 7 міл. мп.!...

Відтак завзивали до дискусії ще селянин Вахолович, о. Осташевський з Курник, що відчитав чвертьгодинний відчит про „Причини упадку" нашої самостійности (незвичайно влучно оброблений)*), п. Вальчик, б. організатор і люстратор читалень „Просвіти" в Яворівщині (май і червень), що звернув увагу на брак власних домів по „Просвітах", на гордість наших людей і на инколи шкідний вплив нашого жіноцтва на мущин, що здержують своїх мужів від посвяти і праці. Вносить, щоби уладити районові віча.

По промові сел. Мацелюха і спростуванню деяких неточностей предсідником дир. Загаєвичом приступлено до ухвалення слідуючих резолюцій: 1) в справі просвітно-шкільній — протест проти всякого рода гнету, замикання і переміни та недопускання до отворення шкіл і просв. товариств, протест проти переміни Куратерією назви „український" на „рускі"; зазив до українських родичів, щоби висилали масово дітей до українських шкіл, бо без фреквенції не можуть школи істнувати; зазив до українського народнього учительства, що само іде на Мазуршину, щоби завернуло між свій народ, щоби взялося за працю над його непросвіченими верствами і зрозуміло, що інтерес нації вищий від інтересу одиниці; подив і пошану всім активним членам українського університету у Львові, професорам і студентам, з зазивом залишити всякі благання про удержавлення українських Високих Шкіл і з зазивом до українського громадянства в справі кращої підтримки морально і матеріяльно українських Висш. Шкіл у Львові; 2) в економічних справах: протест проти кольонізаційних затій, проти земельної реформи, законів військової кольонізації, протест проти вирубування лісів і винищування українського майна, протест проти вивласнення українського народу від будинку університету імени Франца І. у Львові, соймового будинку, будинку краєвого банку; зазив до українських громадян гуртуватися в кооперативи, спілки, станові і професійні ради, щоби відперти гідно ворожу навалу на наш рідний край.

Резолюції принято вічем одноголосно. *Е. Н.*

*) Реферат буде видрукований у цілости в „Народній Просвіті".

З польських справ.

Маєтковий податок.

На днях буде оголошений в „Дзеннику Устав" закон про ухвалений польським соймом маєтковий податок. Згаданий податок в сумі 1 міліярда марок в золоті буде одноразовим, стягаємим протягом трьох літ від 1924 до 1926 р. в шести піврічих ратах. Майно, яке не перевищує вартости 300 франків в золоті, як також домова обстанова, якої вартість не переходить 5.000 франків в золоті, не підлягають маєтковому податкови. Маєтковий податок буде означений на основі маєткового стану з дня 1. липня ц. р. з узглядненням довгів і обтяжень. Задатки на перші рати мають бути платні в часі від 10. листопада до 10. грудня ц. р.

Недобір державних підприємств.

З Варшави доносять, що усі польські державні підприємства а в першу чергу почта, телеграф і залізниці приносять разячий недобір. Супроти того провірка приходів і підношення оплат з тих підприємств будуть заряджувані в міру вагань курсу марки. Не дивлючись на 100-процентову підвижку залізничої і почтово-телеграфічної тарифи від 1. вересня, урядові круги заповідають найблизшу, теж 100-процентову підвижку на жовтень.

Пілсудскі подорожує.

Пілсудскі, який виголосив у Вильні цілий ряд прелекцій, вертає до Варшави, відкіля поїде небаром до Кракова. Там виголосить дальшу серію своїх прелекцій.

„Під курателею."

З приводу сподіваної закордонної позички для Польщі пише „Дзенник Людови":

„Коншахти з закордонними капіталістами добігають до краю. Польща має одержати долярову позичку в застав за мита і державні підприємства.

Є ясною справою, що в теперішних умовах, коли скарб порожний а інфляція щораз більша (уряд Хєно-Пяста вспів видрукувати за час своєї влади 2.500 міліярдів тоді, коли стан емісії банкнотів в момент „вступлення Вітоса на престол" виносив 2.200 міліярдів) — позичку можна дістати тільки на тяжких умовинах.

„Народовий" уряд кинув Польщу на беріг пропасти і нині, хотячи ратувати перш за все себе, приймає найтяжчі умовини капіталістичних хижаків. Нині, коли господарка Хєно-Пяста довела до того, що наш край іде до льомбарду міжнародніх капіталістів, ендецька преса все покликує на Німеччину і „тішиться" придурковато, що в Польщі ще так але не є. Але навіть в тій Німеччині, де марка втратила майже всяку вартість, Штреземан відкидує думку піддання краю у фінансову курателю закордону..."

НОВИНКИ.

— Конфіската. Польська прокуратура не пожалувала навіть ювілейного, десятитисячного числа нашого часопису в якому, сконфіскувала два уступи із вступної статті, більшу частину голосів польської преси з приводу повороту митрополита Шептицького, один уступ в статті „На маргінесі нового придбання успенської церкви у Львові", один уступ статті „Примус святкування латинських свят" та одну новинку.

— Вибори до громадських рад. Польський міністр внутрішних справ видав дня 28. липня ц. р. розпорядок в справі виборів нових громадських рад в цілій Галичині. Вибори відбудуться на підставі давної австрійської виборчої ординації, з тою лише ріжницею, що крім теперішних виборчих кол буде голосувати ще четверте коло, до якого належатимуть усі повнолітні мешканці громади обох полів. Вибори відбудуться в тих сільських громадах, де громадські ради урядують довше як шість літ або де урядують громадські управи, встановлені на місце розвязаних громадських рад. Воєводи в Тернополи, Станиславові, Львові і Кракові дістали приказ розписати нові вибори як найскорше, щоби до двох місяців вибори всюди були переведені. Українські політичні повітові і громадські організації повинні сейчас взятися до роботи, щоби нові вибори випали згідно з інтересами українського народу.

— До відома президентови апеляції п. Чарвінському. Повітовий суд в Радехові при затвердженню контрактів купна-продажі примушує купуючих до складання 1 проценту від ціни купна на „Fond wdów i sierót po poległych żołnierzach", „T. S. L." зглядно на місцеву приватну польську гімназію. Прим. від господаря Петра Галушака з Тетевчиць за затвердження контракту купна-продажі на 7,200,000 мп. побрав суд 80.000 мп. на „Fond wdów i sierót". Без тої примусової жертви не хотів сам п. начальник суду Лесевіч затвердити контракту. Питаємося отсею дорогою п. Президента, на якій правній підставі опирається загадана процедура повітового суду в Радехові і жадаємо інтерениї в ціли усунення неправних практик згаданого суду.

— Кваєтникам зі „Землі і Волі"! З Дирекції „Дністра" одержали ми отсього листа: Високоповажана Редакціє! В ч. 35. часописи „Земля і Воля" з 26. ц. м. появилася нотатка під наголовком: „Вислід реальної патріотичної політики", в якій подається до відома ширшого загалу, що наше Товариство одержало в Краєвім Банку кредит 100 міл. мар. п., та що це має бути першим реальним „успіхом" якоїсь угоди. Цю відомість передруковує поспішно ціла польська преса, та робить висновки мнимої зміни тактики польської влади супротив українського народу. — В інтересі правди просимо отже о ласкаве поміщенне в Вашій цінній часописи слідуючого вияснення: Не є згідне з правдою, щоби підвижка кредиту в Краєвім Банку з 50 на 100 міл. марок була дослідом якоїсь „реальної патріотичної політики" і мовби вона мала бути першим успіхом якоїсь „угоди" — натомісць правдою є, що наше Товариство політикою взагалі не займається, що воно мало ще перед війною признаний в Краєвім Банку нецензурований кредит 500.000 корон, що рівналося вартости 100.000 долярів, що кредит сей в часі війни цілком сплатило, а по війні ще в марті 1921. р. одержало в Краєвім Банку вже пензурований кредит 3 міліони марок п., що рівналося тоді вартости 3750 долярів і сей кредит збільшився тепер до 100 міліонів марок п., що рівнається теперішній вартости 350 долярів. Так отже маємо тепер в Краєвім Банку кредит 300 разів менший, як перед війною, а поверх 10 разів менший, як мали ми в марті 1921 р., що прецінь не є ніяким успіхом, а тільки повільним економічним нищенням нашої інституції. — Товариство взаїмного кредиту „Дністер", кооператива з обмеженою порукою у Львові.

— Ювилей католицької церкви організує в 1925 р. Ватикан. На святі буде присутних 1500 епископів і 30.000 місіонарів.

— Военно-морські сили великих держав є нині такі: Зединені Держави мають першолінійних кораблів на 6,500.650 тон поміщення води, Англія 22 першолінійних кораблів — 680.400 і будує два нові военні кораблі по 35.000 тон кожний, Японія — 10 першолін. кораблів — 301,320 тон, Франція — першолін. кор. 221,170 тон і Італія 10 кораблів 182.800 тон.

— Сесія Ліги Націй — 26. з черги починається 30. серпня в Женеві під головуванням віконта Іші.

— Ціни падуть? Львівська пекарська корпорація вирішила оноді, щоби супроти спадку цін збіжа, знизити ціни на хліб і булки. Корпорація повідомила магістрат, що знижує ціну продаваного в пекарні житнього, білого хліба (1 кг.) на 8.700 мп., булки на 900 мк., а куликівського хліба на 13.700 мк. Лавки і склепи мають брати о 300 мп. більше від кождої проданої штуки печива. Цукор в міських склепах здешевів з 45.000 на 42.000 за 1 кг, В Кракові продають цукор по 30.000 за 1 кг.

— Льокаут складачів. Видавці часописів і власники друкарень у Вроцлаві виповіли працю цілому друкарському перзоналови, з причини неможливости заспокоєння його домагань. Те саме жде друкарні в Монахові.

— Український театр. В члени кооперативи вписалися дальше: 163. Модест Каратницький, 164. о. Володимир Лотович (Америка, Бруклін), 165. Іван Федак (5 уділів), 166. о. Микола Галянт, 167. Василь Рижевський, 168. д-р Віктор Пашлавський, а з Борислава: 169. робітник Григорій Маланюк (вплатив цілий уділ), 170. Павло Лопата, 171. Роман Левицький, 172. Осип Кульчицький де Мількович, 173. Михайло Петрівський, 174. Осип Сокач, 175. Андрій Лепкий, 176. Іван Логинський, 177. Іван Федурко,

175. Григорій Іванчук (5 уділів). 179. Евгенія Лопатова, 180. Іван Петрича, 181. Степан Пех, 182. Евстахій Кузан, 183 Михайло Левицький. — Звертаємо ще раз увагу тих членів, що уділи сплачують ратами, щоби вирівнали заległości та кождого 1-ого точно платили рати. Гроші належить складати в канцелярії Управи, вул. Руська 18, або пересилати до „Дністра" на кн. ч. 13544. Книжочки уділові вже виготовляються і будуть доручені зараз по переведенню реєстру тим членам, які вплатили цілий уділ. Вп. Пань і Панів, яким доручено уповноваження до збирання уділів в краю, просить Управа кооперативи вислати заголошення нових членів та зібрані гроші. Наших д'ячів з Белза, Богородчан, Бурштина, Добромиля, Жидачева, Заболотова, Кут, Коломиї, Любачева, Миколаєва, Нового Санча, Перемишлян, Скали, Скалату, Сокаля, Сянока, Холорова і Ярослава проситься подати імена і адреси одиниць, які надсюються до переведення збірки уділів в названих округах.

— Чого не можна вишити? В Царишинській губернії населення відмовилось від вишення миш та хаврахів (сусликів) кажучи, що на випадок голоду можна ними буде годуватись як минулими роками.

— Нащо тобі мати патент? В другій донській окрузі фінансовий виділ видав наказ, що всі пастухи мусять мати патент на право пасти корови.

Позір! Рудеччина!

Отсим подаємо до відома, що дня 2. вересня о год. 1. по południu 1923 сего року відбудеться посвячення Угольного каменя під будову

Народного Дому в Рудних,

на котре всіх членів нашої сестринства Рудецького повіту, як також відпоручників наших кілечок товариства і сусідних повітів запрошується. — Комітет. 400 2-2

З українського спорту.

„Україна"—„Мета" 7:0 5:0.

У всіх культурних народів вже ніхто не оспорює думки, що фізичному вихованню молоді треба присвятити головну увагу. У нас ні. Українськими руханковими й спортовими товариствами інтересується маленька горстка людей, а сама молодь також не прикладає до спорту належної ваги. Доказом вчерашні мячеві змагання першої дружини „України", що перед війною осягнула була вже певний ступінь розвитку та новоосновані при „Соколі III." на Клепарові „Мети". Це перші прилюдні змагання в цім році. Про їх уладження не повідомлено ані оповісткою в часописах, ані афішами. Тому всіх видців було всего 27 душ, між якими не було навіть тих нечисленних любителів спорту, що ходять постійно на змагання свої і чужі. Друге непростиме недбальство уладжуючого змагання виділу „України" це виступлення її дружини лише з 9 грачами.

Мимо тих всіх занедбань змагання були дійсно займаючі. В дружині „України" бачили ми на обороні грача І. дружини ще з перед війни Стоцького та инших вже українським спортовцям Конашевича й Мурського в середині нападу. Ліве крило з Терлецьким і Чорнієм ст. може вдоволити глядача своїм зіграним, комбінуванням та працьовитістю. Решта грачів стоїться з запалом допомогти тій трійці здобувати ворота „Мети". Не можна одначе поминути мовчанкою хиби двох перших грачів, а саме грн „сольо" і розбивання противника. Вони оба грають в львівських польських дружинах (чи за згодою виділу „України?!") виправдуючи себе тим, що бажають навчитися доброї гри. На жаль переймили від них якраз ті дві погані хиби. Другою хибою всіх грачів по дітячому оказуване легковаження противника, голосні балачки й сварки, вибігання воротаря аж до половини грища. Судля повинен строго картати винних, навіть виключати їх від гри.

Дружина молодої „Мети" представляється дуже симпатично. Грачі майже всі початкуючі, намагаються працьовитістю надолужити брак вправи, а амбіцією бороняться до самого кінця змагань перед значно сильнійшим противником і час від часу удається їм допровадити мяч під самі ворота противника. Се удається тоді, коли дійсно добрий на середині напасник Гіба подасть мяч лівому крилови „скороногому" Дахніському. „Мета" програє головно тому, що перешкодженого доброго воротаря Вертипороха заступає запасний. В найблизшу неділю на фестині в користь інвалідів відбудуться змагання „Мети" з дружиною „Скали" зі Стрия, на яких стане на воротах Вертипорох, а тоді успіх симпатичної дружини запевнений.

Суддюзав добре п. Козак.

Теоретик.

В справі емігрантів „Нью-Йорк".

Звертаю отсим увагу всіх, що обезпечилися на життя за моїм посередництвом в американськім товаристві „Нью-Йорк", щоби не вдавалися в ніякі ліквідаційні переговори своїх поліс, бо польський державний уряд контролі обезпечень при міністерстві скарбу (Варшава, Новий Світ 69) має зарядити ліквідацію під його таки контролею, а деякі обезпечені арсбили прикрі досвіди із ліквідацією, переведеною через Карпатію і Воєнне Заведення. В даним разі можуть лише пристати на одного доляра за кождих 5 обезпечених корон. — *Волод. Лавріський*, вул. Вроновських ч. 8, II.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр під дир. Івана Коган-Тяка.

Сьогодня, — Саля Огневої Сторожі.
Четвер 30. серпня — Молода кров.
Субота 1. вересня — Ой не ходи Грицю.
Неділя 2. вересня — Наймичка.

Івачнів коло Скали. Саля Просвіти.
Неділя 2. вересня. — Запорожець за Дунаєм. — Початок о год. 3. по południu.

Скала. — Саля Польського Дому.
Неділя 2. вересня. — Запорожець за Дунаєм. — Початок о. год. 8. вечером.

Сьогодня. — Саля Огневої Сторожі.
Вівторок 4. вересня — „Чорноморці". 449 1—5

До відома членам тов-а св. Ап. Павла. По новому регулямині збрання Виділу Тов-а відбуваються у вторки по першім кождого місяця о 5 год. по пол. в парох. канцелярії Преображенської Церкви вул. Коперніка 1. На тих зібраннях мають являтися обовязково не лиш члени Виділу і їх заступники, але також члени Надзірної Ради. Инші формально вписані члени можуть брати участь у кождому зібранню Виділу зі спеціяльними власними або дочанальними внесками з дорадчим голосом. — Від Виділу Тов-а св. Ап. Павла о. В. Кузьма, секретар. 452 1-1

Пришлайте передплату!

Дрібні оголошення.

АМЕРИКАНЦЯМ продам 10 моргів прекрасної сіножати, вода о силі 30 коней, матеріял для будови: 250 м. куб. дерева дубового і соснового (балькн, бруси, дошки), 1000 м. куб. камня, 3 вагони гашеного вапна, пісок, двері, вікна, окуття і ошкленне. Від стації 2 км., від Львова 1 год. їзди залізницею. Вісті відомости: Інж. Павло Дурбак, Львів, Чарнецького 26. 453 1—1

УЧЕНИКІВ або ученицю прийме на стравіо українська родина. Красінських 15. МИРОНОВИЧ. 450 1—1

УБОГА УЧЕНИЦЯ-УКРАЇНКА з м. Рівного на Волині, п'ят 16, талановита — не має змоги покінчити або учит. семінар або другу фахову школу. Коли би яка українська родина хотіла занятися дальшою її освітою, нехай дасть знати під Великанка, Адміністр. „Діла", Львів, Ринок ч. 10. 8 1—3

КУПЛЮ фортепіян, піяно в кожнім стані на провінції. Глубока 18. БЛАГОДІР. 451 2—2

ВПРАВНИЙ настоятель складає деякі на сталі. Зголошення до Адміністрації під „правник". 411 2—3

ПОШУКУЮ старшої інтелігентної женщини, господарної і чесної, яка занялась би господарством вдівця в провінціональному місті та вихованням 3. дітей в шкільному віці. Посада до обняття від 15. вересня б. р. Зголошення з рекомендаціями під „3376" до Адміраційст 431 б) 2—5

АДВОКАТ Д-Р ПАЦЛАВСЬКИЙ в Дрогобичі пошукує сейчас путикового конципієнта. Платня після умови. 431 а) 2—5

ПОШУКУЮ учительки до 2 дівчат з II і IV. кл. шкіл народних. Удержання і платня після умови. О. Ю. Менціньский в Карликові, почта Буківсько, стація зел. Шавне-Кузьмине. 470 2—2

ПОШУКУЮ учительки найрадше зі свіжими відомостями — до науки двоє дівчат, першого року семинарії. Умова письмено. — Петро Бохенський, Збараж. 426 2—2

ЖЕНЩИНА, бездітна в середнім віці працьовита, ощадна з посагом 2 морги поля, умебльованою комнатою з кухнею, виправою, вийде заміж за урядника бездітного на рядовім становиску лагідної вдачі від 38 до 50 літ. Ласкаві зголошення до Адміністрації під „Марія". 436 2—2

ПОТРЕБУЮ від 1. IX. совісного інструктора на цілий рік до 2 дітей — II р. семинара і III. кл. гімназ. Зголошення з заподанням услівій належить слати на адресу: Гр. кат. Уряд парох. в Ляховичах завічних п. Журавно. 437 2—3

СТАНЦІЯ для ученици VI. кл. пошукується при інтелігентній родині. Зголошення складати у портіра Народної Гостинниці. 438 2—2

СПОСІБНОЇ МОЛНЯРКИ пошукує Сальон Мод О. Бережницької, вул. Пекарська 47. 392 3—4

УГОЛЬ, дахівку, нафту, свічки, томасину доставляє по фабричних цінах фірма „УНА" Дрогобич, Стрийська 14. 184 9-12

БРУТА купує й продає Український Нафтовий Союз, Львів, Оссолінських 6. 269 7—10

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

КОМУНІКАТ

Українського Педаг. Тов-а у Львові.

З початком вересня с. р. розпочинається наука у ново-заснованих школах У. П. Т. в саме:

1) Перший рік мужеської семинарії учительської при вул. Городецькій ч. 95, вписи 30. і 31. серпня. Вступні іспити 1. вересня о год. 10-ій перед полудием.

2) Доповняюча школа промислова для хлопців при вул. Городецькій ч. 95. Вписи в неділю 2. вересня від 10—12 г. перед пол.

3) Доповняюча школа промислова для дівчат при вул. Мохнацького ч. 12. в школі ім. Шевченка. Вписи в неділю дня 2-го вересня від 10—12 год. перед пол.

Коли більше число учеників зголоситься, буде роздільена школа промислова у всіх чотирох дільницях.

Канцелярія Українського Педагогічного Товариства у Львові. 447 1—1

УСІ УЧИТЕЛЬКИ Й УЧИТЕЛІ
як також шкільна молодь
повинні мати **„Збірник пісень і забав для дітей"** видання
Музичним Видавн. „ЛІРА".
Основна ціна 1:20. Набувати в книгарнях 448 або у видавництві: 1—2
СТАНИСЛАВІВ, вул. Голуховського 66.

ЦЕМЕНТ портляндський
першорядної якости лише вагоново, сейчасова достава „ПІЛЬОТ", Львів, 201 Баторого 4. 3—20

ПЕРЛЯНИ-КАСПРИ
Вальці, Каміння, Турбіни, Трансмісії, Паси, Газу, по дешевих цінах зі складів поручає „ПІЛЬОТ" ЛЬВІВ, вул. Баторія 4. 356а) 4—20

ДО ШКІЛЬНОГО СЕЗОНУ.

УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО В КАТЕРИНОСЛАВІ пропонує:

1. **„ЯРИНА".** УКРАЇНСЬКИЙ БУКВАРЬ, склав А. Воронець, IV. перероблене видання з усіма новими малюнками Ю. Магалевського, з додатком: „Як учити з букваря „Ярина".

2. **„Ярина".** УКРАЇНСЬКА ГРАМАТКА З ЧИТАНКОЮ, склав А. Воронець з 52 малюнками Ю. Магалевського, з додатком: „Як учити з букваря Ярина" та „Як вести розмови з малюнків".

3. **А. Воронець.** ПЕРША ЧИТАНКА, з малюнками Ю. Магалевського.

4. **М. Левицький** ГРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ. Видання 3-те, виправлене й доповнене.

5. **Професор Дмитро Дорошенко.** КОРОТКИЙ КУРС ІСТОРІЇ УКРАЇНИ, З малюнками.

6. **М. О. Ковалевський.** ІСТОРІЯ ГРЕЦІЇ ТА РИМУ. З 46 малюнками й 3 мапами.

7. **Ю. Гай.** ВЕСНЯНІ КВІТОНЬКИ. Шкільний співаник. 20 пісень з нотами.

У В А Г А.

Г. Голосневич. УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИСНИЙ СЛОВНИЧОК З КОРОТКИМИ ПРАВИЛАМИ ПРАВОПИСУ. Видання 5-те.

Найкращий правописний словник, загально вживаний по всій Україні Потрібний кождому!

Продаж по всіх кращих книгарнях, а де нема звертатись на адресу:
EUG. WYROWYJ, Berlin WS 47, Yorkstr 84I.
377 Книжки висилають негайно. — На більші замовлення, знижка знижка. 4—5

НА ОСІННІ И ЗИМОВІ ВЕЧЕРІ!

1) **Б. Дойль: Пропащий світ.** З 40 ілюстраціями. Перекл. з англ. С. Вольської. Стор. 246.

2) **Г. Г. Еверс: Індія і я.** Перекл. з німецького В. Мурського. Стор. 166. — — — — — — — —

Замовляти у всіх українських книгарнях, а також на адресу: КЛИМ ЧИЧКА, 446 **Львів, Ринок 10. II. пов. Книгарні одержують відповідний рабат.** 1—3

КІНОТЕАТРИ
КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА
висвітлюють від четверга 30. серпня с. р. велику драму на 6 дій п. т.
LOLA MONTEZ
приятелька Наполеона III. і Людвика Баварського. Головну ролю креує ЕЛЛЄН РІХТЕР, славна фільмова артистка. 1—1

Зе редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 121 (10 602). Львів, субота 1. вересня 1923. належність гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА Місячно в краю 72000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. зол., Італії 10 л., Німеччині 110.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.-кор. Румунії 100 лей, Болгарії 50 лев., Австрії 110000 кр. Зміна адреси 3000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 3.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

ВСІ ШКІЛЬНІ КНИЖКИ І ВЕЛИКИЙ ВИБІР ШКІЛЬНОЇ ЛЄКТУРИ поручає Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка
462 ЛЬВІВ, РИНОК ч. 10. 1—2

Громадяне міста Львова!

В неділю дня 2. вересня відбудуться о год. 12. в салі ім. ЛИСЕНКА

ВІЧЕ

а о год. 4. в кімнатах **„Української Бесіди"** (Народний Дім)

ДОВІРОЧНІ ЗБОРИ

з дневним порядком:

Поведення польської влади супроти митроп. А. Шептицького.

Народня Організація м. Львова.

Справа митр. Шептицького.

Ревність п. прокуратора. — Народній Комітет в справі митр. Шептицького. — Голос „Нов. Реформи".

П. прокуратор, розуміється — спираючись, на законних постановах, безжалісно конфіскує всі наші замітки, що торкаються поведінки польського уряду у відношенню до митр. Шептицького. Ця прокураторська ревність в пошануванню обовязуючих законів і — натурально — основ польської конституції посувається так далеко, що п. прокуратор конфіскує не тільки наші замітки, але й дослівні переклади з польських несконфіскованих газет. Не будемо спорити на цю тему, бо п. прокуратор, — сторож законів — краще знає, як має бути і тому з резигнацією піддаємося його всесильній волі, тим більше, що дотепер нам не вдалося і в істнуючих умовах певно не вдасться виграти ані одної конфіскаційної опозиції, одначе все таки важко погодитися з думкою, що замітки прельояльного, консервативного „Час-у" або „Курєр-а польского" є так само бунтівничі, як наші. Скорше допускаємо можливість, що п. прокуратор в своїм натуральнім незнанню української мови, для певности махнув червоним олівцем. Хочемо переконати п. прокуратора в слушности нашого становища, а нашим читачам подати хоч одробини того, що пише польська преса в інтересуючій нас справі і тому необережно очеркнені місця з „Час-у" подаємо дослівно. А саме після речення: „Польське посольство у Відні одержало наказ, щоби „всіма засобами старалося не пустити митрополита в дальшу дорогу" — п. прокуратор скреслив уступ: „Ponieważ poselstwo nietylko „wszelkich", ale wogóle żadnych nie posiadało środków legalnych do wykonania tego kozackiego polecenia w obcym kraju..." (Гл. „Час" ч. 192 з 29. серпня 1923 і „Курєр польскі" ч. 231 з 26. серпня 1923). Дальше п. прокуратор скреслив цілий кінцевий уступ, який звучить: „Oburzenie podróżnych, między którymi znajdowali się cudzoziemcy, na dokonane wedle najlepszych rosyjskich wzorów wyrzucenie ich z wagónu sypialnego, jest zrozumiałe i będzie dla rządu o tyle kosztowne, że Towarzystwo wagonów sypialnych wystąpić ma ze skargą przeciw skarbowi państwa o zwrot szkody. Cała ta historja należy do najsmutniejszych epizodów systemu, pod którego rządami smutnych epizodów doprawdy nie brakło. W pierwszorzędnej kwestji politycznej, w której zaangażowane są nasze wewnętrzne interesa państwowe i ważne zewnętrzne względy kościelno-polityczne, improwizacje tego rodzaju, zmienianie zasadniczych postanowień pod wpływem pierwszej lepszej pogróżki, ośmiesza państwo i jego organa. Incydent z X. Szeptyckim jest klasycznym przykładem bezprzykładnego politycznego dyletantyzmu i niezdolności rządzenia, którego widowisko daje światu narodowa demokracja po dorwaniu się do władzy". (Гл. „Час" ч. 192 з 29. серпня 1923 і „Курєр польскі" ч. 231 з 26. серпня 1923). Подаючи дослівні відписи з „Часу" чи там „Курєр-а польск-ого" до відома п. прокуратора і нашого читаючого загалу, звертаємося одночасно до редакцій обох тих органів, щоби усвідомити їх про обовязуючу нас у Львові законність.

Крім цих уступів п. прокуратор сконфіскував наші нотатки про деканальний соборчик в Рогатині і наради рогатинського Ставр. Братства в справі митрополита та протест обох цих інституцій на адресу польських центральних властей. З цього стає ясним, що в Сх. Галичині взагалі протестувати не вільно.

В середу, 29. серпня, о год. 6. веч. відбулося надзвичайне засідання Народнього Комітету в справі митр. Шептицького. Після представлення цілого ходу обурюючої події і довшої дискусії, постановлено звернутися з протестом до відповідних чинників проти увязнення й інтернування хорого митрополита. Цікаво, що після розпочаття засідання зявився в комнатах нашої редакції комісар поліції Ру-

Народній Комітет в справі митрополита Шептицького.

Народній Комітет, Начальна Управа Української Народньої Трудової Партії, на засіданню дня 29. серпня 1923. познайомившись в подробицях з нечуваною в культурному світі поведінкою польського уряду супроти Голови українсько-католицької Церкви і визначного Громадянина митр. А. Шептицького, постановив:

1) висловити рішучий протест і глибоке обурення на адресу виновників цього нагого насильства, яке являється тільки одним епізодом в безконечному ланшоху цинічного топтання найелементарнійших основ права у відношенню до 7-ми мілионового українського населення:

2) висловити Високопреосвященому Отцю Митрополитови сердечне співчуття з приводу цього безправного, глибоко обурюючого акту, а головно з приводу нелюдського знущання над Його Достойною Особою, та передати Йому вияви нашої найглибшої почести і пошани.

ТЕЛЄҐРАМИ. П. А. Т.

Небезпека грецько-італійської війни.

Р и м. Стефані. На основі подій, що попередили вбивство членів італійської делєгації граничної місії і на основі розглянення звіту, італійське правительство переконалося, що грецьке правительство поносить моральну і матеріяльну відповідальність за це вбивство. Мусоліні уповажнив італійського посла в Атенах, Монтану, вручити грецькому правительству ноту, в котрій Італія домагається: 1) офіціяльного виправдання у найбільше вичерпуючій формі і то так, що це виправдання предложить італійському посольству в Атенах найвища грецька влада, 2) відправлення в соборі в Атенах торжественної Служби Божої за душі жертв при участи всіх членів правительства, 3) грецька фльота в Піревсі віддасть честь італійському прапорови. Для цієї цілі прибуде до Піревса одна італійська морська дивізія. Рівночасно грецькі кораблі мають вивісити італійські прапори, 4) переведення докладного слідства на місци злочину в присутности італійського військового шарж д'афер, за особу котрого буде безуслівно відповідальне грецьке правительство. Слідство муситься покінчити до пять днів від прийняття цих домагань, 5) кари смерти на всіх виновників, 6) заплати відшкодування у висоті 50 міл. лірів до 5 днів від хвилі вручення ноти, 7) віддання військових почестей жертвам убивства підчас транспорту убитих на італійський корабель. Італійське правительство домагається відповіди в найкоротшому реченці.

Р и м. „Епока" з Таренту: 29. ц. м. прийшло до демонстрації італійської фльоти на грецьких водах. Часть італійської фльоти на водах Таренту одержала приказ здержати маневри і приготовитися до виїзду в повнім зоруженню. Думають, що італійські кораблі виїдуть до Піревса.

Р и м. Польрад. На думку часописів, завдяки акції конференції амбасадорів удасться усунути небезпеку загострення конфлікту між Італією й Грецією.

Р и м. Громадська думка така, що вбивство делєгації, то вислід акції віддавна попираної атенським урядом і пресою. Греція рішучо зажадала прилучення до Греції Коріци з околицею. Італія спротивилася цьому. Грецький полковник Ботсаріс, що постійно товаришив ген. Теліні, тепер був неприсутний, що кидає характеристичне світло на приготування вбивства.

Б е р л і н. Преса обговорюючи вбивство італійської делєгації, зазначує, що це анальогічна подія, як ця, що сталася в Сараєві і спричинила світову війну. Італія найшлася в подібнім положенню як Австрія в 1914 р. „Фос. Цтг." думає, що Мусоліні побідить, але всетаки на півдни Европи є вибуховий матеріял.

В і д е н ь. ВКБ. з Риму: Грецьке правительство дало вже відповідь на італійську ноту. Вона не вдоволить італійського правительства, бо Греція відкидає кілька італійських жадань, як суперечні із суверенністю Греції.

Де Валєра послом.

Д е б л і н. Де Валєра вибраний послом до ірляндського парляменту.

Від Видавничої Спілки „ДІЛО".

Катастрофальний спадок польської мавки спричинив непомірну підвишку цін друку, бо аж 65 прц. Це спонукує нас підвищити

з днем 1 вересня ц. р.

ціну одного примірника на а місячну передплату на **3000 Мп.** **72000 Мп.**

Передплатники, що вже внесли передплату за місяць вересень, звільнені від доплати. 1—4

Курс грошей.

Львів, 30. серпня. Дол. амер. 262.000—263.000, дрібні 255.000—260.000, дол. канад. 227.000—230.000, дрібні 224.000—227.000, німецькі марки 50 і 100 08½—0·9, 10-тис. 0·8—0.9, стар. еміс. 5.00—6.—, сотки стар. еміс. 1·40—1·70 леї 1000—1050, дрібні 980—990, к. чеські 7300—7350, дрібні 7200—7250. Австр. тис. нов. емісії 14000—14500, стар. еміс. 8000—8500, сотки стар. еміс. за тис. 12.000—14, дрібні á 10 за тис. 10—12.000, австр. штемпл. 3.55—3.50, австр. перекази 365—368, Франки франц. 14500—14500, фунти стерл. 1100000—1150000 франки швайц. 47.000—48.000.

Золото: 20 кор. 1100000—1150000 20 фран. 980.000—1,000.000 20 мар. 1,200.000—1,260.000, 10 руб. 1,300000—1,350.000, дол. 250—252000.

С р і б л о Кор. австр. 19000—19.200, 5 кор. 93000—94.000, фльор. 46500—47000, рублі 72000—73000, копійки за 1 рубель 52000—53000 леї 16500—17000.

Цїрїх 30. серпня. Берлін 0·000060 Голяндія 213·00, Нью-Йорк 554 Льондон 25.20, Париж 31.25, Медіолян 23.82, Прага 16.30, Будапешт 0.03, Букарешт 2.45 Бельград 5.87½, Софія 5.20, Варшава 0.0023, Відень 0.0078, Австрійські штемпл. 0.0078.

Ціни збіжа у Львові. Дня 30. ц. м. платили у Львові за 100 кг. пшениці від 700 до 800 мп. Жито 350 до 360.000 мп.

дек. Із запитом, що це за засідання, в якій справі і т. п. Отсе перший раз від десяток літ поліція намагається контролювати засідання партійних управ. Справді, чисто російські звязки!

Дня 30. ц. м. в полудне явилася в ген. Вікарія Львівської Архідієцезії о. Ол. Лешковича-Бачинського делєгація Народнього Комітету, зложена з голови д-ра В. Окримовича, д-ра М. Волошина і Мих. Стефанівського та на його руки зложила іменем трудової партії висловн спочуття й обурення з приводу нечуваної поведінки польських властей у відношенню до особи о. митрополита. Одночасно на руки о. ген. Вікарія, як і о. Ігумена Клима Шептицькоге, котрий виїздже до тяжко хорого митрополита, зложила делєгація заяви глибокої пошани до о. митрополита.

Антихієнські органи польської громадянської думки далі займаються справою хорого митрополита. Краківська „Нова Реформа" в статті „Справа митрополита Шептицького", представивши (в ч. 175 з 30. серпня 1923) фактичний стан справи, пише:

„Ціла та справа, так дуже обтяжуюча опінію, що має змисл правовости і політичну інтелігенцію та взагалі політичний змисл, має дві сторони: адміністраційну і політичну. Тимчасом займемося коротко першою. Коли в своїм часі розійшлася відомість, що уряд Сікорского дав митр. Шептицькому дозвіл на поворот, нар. демократи, що в тім часі були в найострійшій опозиції до уряду, розпочали акцію серед деяких сфер польського населення Львова, щоби воно демонструвало проти того приїзду. Тимчасом той уряд уступив. До керми прийшли ті самі народові демократи. Отже виявилося, що вони не мають відваги виступити проти духів, котрих самі викликають.

На підставі ріжних фактів з попередньої практики можна також додумуватися, що львівський воєвода зі свого боку зовсім не причинився до злагіднення переляку нар.-демократичних міністрів перед наслідками агітації їх власної партії. Покликування уряду на небезпеку заворушень на випадок приїзду до Львова о. митрополита Шептицького є з погляду упорядкованої державної адміністрації зовсім незрозуміле. Бо на те власне є державна адміністрація, щоби не допускала до заворушень і щоби всі непокликані чинники від впливу на хід річей усувала. А головно в тім випадку це покликування є тим більше нещасливе, що тут небезпека демонстрацій зявляється якраз з боку партійних прихильників сучасного уряду, яких уряд вже не шляхом державно-адміністративним, але й шляхом довірочно-партійним міг навчити, якого поведення в данім випадку вимагає від них державна справа. Остаточно стало на тому, що через таке поведення супроти о. митрополита уряд поставив себе в позиції зовсім неможливій під оглядом елементарної легальности. Нема найменшого сумніву, що о. митрополит мав нічим не обмежене конституційне право вернути до краю, як також, що під оглядом поліційним був зовсім критий, маючи на своїм пашпорті легальну візу польського посольства. Коли уряд має достаточно поважні познаки проти о. митрополита в акції проти держави за границею, коли вважає, що спеціяльний правний стан, який істнував в тій справі до дня 14. березня, на те дозволяє, то може остаточно, не звязуючи себе політичними оглядами вищої міри, перевести судовокарне слідство проти о. митрополита. Тимчасом супроти тяжко хорої людини, у відношенню до високого достойника католицької церкви, врешті супроти особи, на котру з глибокою пошаною глядить понад 3 міліони горожан польської держави як на свого найвищого духовного гієрарха доконано нагого насильства, яке важко заслонити виясненнями, якими вони не булиб".

Причину цього, що не всі ще постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі еквекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторітетом, ніж багнет чужого жандарма.

Огляд світових подій.

Німецькі справи.

Берлінський кореспондент „Дейлі Графік" подає зміст в свбої розмови з канцлером Штреземаном. Канцлер висловив бажання, щоби між Францією, Англією і Німеччиною прийшло якнайскорше до порозуміння і заявився за безпосередними переговорами з урядами цих держав, бо на його думку це одинока дорога до привернення порядку і спокою в Европі.

З Ахену доносять, що Гінденбург, Макензен і кн. Рупрехт баварський приготовляють при помочи націоналістичних організацій великі патріотичні маніфестації в роковини Седанської побіди.

На берлінських торгівницях зазначується все більше недостача харчів. Рівночасно зростає дорожнеча як наслідок звижки доляра. Яйце коштує 160.000 м., один огірок 200.000, кільо масла 4 міліони, кільо мяса 3 до 5 міліонів, бохонець хліба 650.000 марок.

Французька окупаційна влада в Бохумі зарядила стан облоги з причини нападу на французького офіцира.

Італійська преса проти Бенеша.

З приводу побуту д-ра Бенеша в Римі італійська преса висловлює невдоволення його політичною гостиною. „Месаджеро" пише, що Італія не може згодитися на політику Чехословаччини супроти Угорщини, що руйнує рівновагу середньої Европи. А на удержанню цеї рівноваги Італії багато залежить. „Ідеа Націонале" прямо взиває Чехословакію, щоби не попирала французької політики супроти Німеччини. Інші газети зазначують, що Італія не може згодитися на це, щоби Бенеш накидувався на посередника між Італією і Югославією. Це справа, яка належить лише до цих двох держав.

Совітський диктат.

Хотячи покласти підвалини під експортову торговлю, совітський уряд старається довести експортову акцію до найбільших розмірів. Сегорічні жнива на Україні заохочують його до того. Тимчасом 650 міл. пудів потрібно на покриття потреб сільського населення, на засів і на прокормлення худоби, а до того приходить 50 міліонів пудів потрібних для сільської людности, числячи лише по 10 пудів збіжа річно на особу. На експорт можна би з великим трудом виділити в найкращім разі 50 міліонів пудів. Маючи на увазі, що жито не допысало, а експортові роди збіж, головно пшениця і ячмінь не дали майже ніякої надвишки, експорт 50 міліонів пудів збіжа не дається подумати без значнійшої втрати для населення. Не менший недостаток являється у вівсі, якого збір виказує 23 міліони пудів менше чим торік. Збір проса зменшився також на 28 прц.

Кемаль паша про Туреччину.

Як доносять з Туреччини, склад турецької національної ради (парляменту) гарантує Кемалеви паші та урядови величезну більшість, майже однозгідність усіх послів. Кемаль вдоволений вислідом виборів, бо здобув слухняну більшість і впустив до парляменту освічених і компетентних людей. В розмові з одним французьким дневникарем Кемаль сказав:

Не треба думати, що мирові відносини утревалені раз на все. Туреччині грозить небезпека від Росії, що пильно слідить за подіями в Туреччині, бо лозанський трактат розчарував совіти. В Туреччині сильній Росія все бачитиме загрозу для себе. Тепер агенти совітського уряду вештаються по Малій Азії і ведуть пропаганду на око революційну, а на ділі політичну. Туреччина мусить здобувати сили швидко, доки Росія є нездібна до офензиви.

Ірляндські вибори.

Минулого понеділка відбулися вибори до ірляндського парляменту і принесли побіду правительственним партіям. Вибрані президент Косгрейф і кількох міністрів теперішного кабінету, 16 републиканців і инші.

Конґрес учителів народної школи.

В міжнароднім конгресі учителів середних шкіл, який розпочався в Празі, бере участь 35 Французів, 22 Югославян, 8 Бельгійців, 4 Англійців, 3 Норвежців і представники Польщі, Еспанії, Туреччини, Лотви й Естонії.

М. Г.

З поза „соколиного кордону".

(Продовження.)

Росказує літописець — оповідає наш товариш — що одного разу Данило загнався на ловах недалеко того місця, де тепер Холм. І питає, що там на горі. Відповідають: Холм. Так, нехай і це місце по всі часи зоветься Холм — вирішив король.

І на тому місці станув величавий Собор. Він панує над містом, яке розложилося у стіп його. З якого боку не підійти до міста, видно величавий Собор, золоті бані якого висилають свої проміння на стрічу золотому сонцю. Вчасним ранком виздили ми до Холма дорогою від Ковля, по полудни пішли проходом на люблинський шлях — на наших очах Собор, у якому має бути похоронений Данило. Той сам Данило, котрий умів строїти міста, умів сильною рукою кермувати великою державою на безмежних просторах та не умів нас навчити, як великий спадок забезпечити перед сусідським нахабством!

І хоч у Соборі засіли сьогодні Єзуїти, та як його нам не відвідати. Підходимо на гору. Прегарно огороженне місце, богато зелені, а у входу на стовпі таблиця, якій подібної не найдете скрізь на світі! Зміст напису (розуміється урядовою мовою) такий, що „niechrześcijanom wstęp wzbroniony" на подвірря, до церкви й на цвинтар. Уявіть собі щось подібне біля турецької мечети, або жидівського темплю. Навпаки; ви яко чужинець, хоч иншої віри, маєте там вступ з обовязком задержання певних форм. Можливо, що в славному тибетському Лясса найдете подібний напис, хоч на скільки мені відомо — Свен Гедін про це не розказує.

Резиденцію „славного" Евлогія заняли Єзуіти. Над одним входом читаємо: Male seminarjum OO. Jezuitów im. Stanisława Kostki. Напис над порталем Собору знищений уже. Надто сильно вражав. У церкві якісь дві бабуні, у конфесіоналі Єзуїт, коло вівтаря якийсь обдертий хлопчище ходить то в один — то в другий бік приклоняючи за кождим разом коліно. Іконостас розібраний. Кусники його валяються в задній частині Собору. На хорах ще видніє славянський напис, але середна його частина закрита стидливо якимсь штучним способом.

З церкви виходимо на маленьку гірку, на якій руїни церковці Кирила й Методія, поставленої Евлогієм і „Союзом русскаго народа" на памятку відділення Холмщини від т. зв. Конгресівки і сотворення з Холмщини осібної адміністративної одиниці. Прегарну церковцю висадили динамітом нинішні пани.

Ех! Евлогіє, Евлогіє! і другі йому подібні. І ви ставляючи цю церковцю говорили, що відокремлення Холмщини наступило на „віки вічні". Так і говорять нинішні пани, що сполука Холмщини з „мацержон" наступила на віки вічні. Та невідомо, чи такі пани як Евлогії відчувають і розуміють це, що нинішний стан саме спричинений ними самими, спричинений подіями 70-тих років, коли то Евлогії і їх попередники нищили унію і підготовляли побідний похід Польщі.

А холмський духовний семінар? Кого він не виховував? А ріжні пансіони? Богато говорити про нерозум і засліплення усіх цих, що дірвуться хвилево до влади.

Але й Собор, і духовний Семінар і пансіони чекають ще на правдивого власника. І тоді на Гірці стане ще один памятник — церква, але динамітом його ніхто більше не буде розсаджувати.

Заходимо на кладовище. Страшний вид. Канібалі, Вандали і Богана, хто тут не бушував. Розвалені гробниці, розбиті домовини, розкинені кости. З памятників поздирані написи, тільки тому, що вони російські й славянські. А при виході з кладовища бачимо знову стовпище, а на ньому таблицю, а на таблиці напис: „Opiekę nad cmentarzem poleca się szanownej publiczności". Що за іронія! Страшна іронія! Ах! коби то в нашу душу міг увійти пан прокуратор Гіртлєр. Вичитав би там вирити усі параграфи, звернені проти Найясьнєйшей. А мій товариш повторив тільки слова, які находяться написані в жовківськім костелі: „Nostris ex ossibus...!"

Щоби вже покінчити з церквами, мушу додати, що в Холмі відібрано всі церкви крім одної. Забрано й гарнізонову при люблинськім шляхови, якої вигляд нагадує будівлі, виведені ріхтерівськими скрипочками.

Саме місто — жидівське. Мій товариш звертає увагу на написи на крамницях. Головно подобається нам спеціяльно волинське: Handel drobiazgu. Української мови не чути. Польська панує скрізь; властиво скрізь панує таки жидівська. Польська тільки штучно насаджена. А наш товариш посол додає, що скрізь тут, а навіть у Варшаві, коли заговориш по російськи, очі того, до кого звертаєшся, блестять зараз иншим огнем, зовсім не неприхильним.

Найшли ми тут і наших послів. Мій товариш — сам Холмщак. Він швидко заводить з усіми розмову. Тип зльокавтованого безробітного учителя — вже вдруге нам заходить тут в дорогу. За що і за яку кару льокавтують їх? Хіба за те, що вони такі льояльні. Відбирати кусник хліба цьому, хто на нього слушно заробив собі, позбавляти удержання цього, хто щиро свій труд віддає дітворі у школі — це для нас зовсім неясні справи. Мені хочеться вірити, що все це, що погане тут находимо, діється хіба не за відомом кращих елементів у Польщі. На жаль — цих кращих елементів якось не видно.

Пізнали ми тут гімназістки, котрі миють пляшки, щоби таким чином заробити на удержання. Пізнали молодь, котра прокрадається за кордон і чекає кращих часів, щоби знову повернути домів.

(Продовження буде).

Перед французько-німецькими переговорами.

До порозуміння Німеччини з Францією ще далеко. Але преса обох держав здебільша підготовляє ґрунт до можливих переговорів. З обох боків повтаряються заперечення, що представники уряду не можуть зійти зі свого основного становища і одночасно преса підкреслює ті реальні пункти, чисто-практичного характеру, які можуть стати предметом нової вимін думок.

Репараційну програму німецького уряду зясував Штреземан 24-го ц. м. у загальній формі у своїй промові на бенкеті зїзду промисловців у Берлїні. Найважливійший пункт з неї це той, що канцлер відмовляється покищо від полєміки на тему: яких заходів вживала Франція та Німеччина до цього часу в репараційнім питанню; він відкидає також політику, яка рахується з можливістю розєднання Франції та Англії і стає на ґрунті німецького меморандум з 7. липня. В цьому меморандум, німецький уряд обіцював дати гарантії щодо точности репараційних сплат не тільки доходами з німецьких залізничих шляхів і митниць, але й участю приватного німецького промислу, зі застереженням, що цїною цих жертв Німеччина збереже свою політичну єдність і не втратить своєї ренської території, в такій чи иншій формі. Штреземан пригадує декларацію всіх надренських партій, які нічим не хотять зміняти свого становища до німецької держави, з огляду на вікові духові взаємнини з нею, зміцнені історично.

Хоча застереження Штреземена дуже енергічні, з усім тим, він прочищує шлях до переговорів з Францією, кажучи про позитивні гарантії з боку Німеччини. Ці позитивні гарантії треба розуміти як застави на ріжних галузях промислу та торговлі (напр. ліси, уділи у фабриках, мита і т. п.), може й у надренських та вестфальських копальнях, одначе під суверенністю Німеччини. Враження, яке полишають у Франції заяви нового канцлєра, таке, що він більше поміркований ніж якийнебудь з його попередників. Оця поміркованість може є тільки зовнішним враженням. Французька націоналістична преса добачує в ній, річ ясна, прибрану маску нещирости. Не треба забувати, що економічна скрута, в якій опинилась Німеччина, не дозволяє гаяти багато часу на дипльоматичну гру. Кождий день затягнення приносить цілі скирти нових німецьких банкнотів, а з ними зріст дорожнечі.

Час працює на користь Франції а не Німеччини. Про це знає Поанкаре, який виголосив в останніх днях кілька довгих промов при нагоді своєї мандрівки по французькій провінції, не згадавши ні разу про зміст промов Штреземана. Поанкаре користується заявою англійського уряду, що тепер в міжсоюзницьких репараційних переговорах наступила дводижнева перерва. Франція не має причини квапитись. Питання про те: чи Німеччина хоче заплатити довги — стає щораз більше теоретичним з огляду на повну економічну неспроможність Німеччини в теперішній мент. Німеччина має скласти буцім-то чисто-формальну заяву щодо свого становища на далі, одначе ця заява мусить прибрати якусь конкретну форму. У звязку з її сформулюванням доведеться одночасно ліквідувати становище Англії. Франція воліє, щоби Англія раніше поставила пропозиції щодо зміни тактики на території Руру. Франція може тоді за свою слухняність домагатись деяких грошевих компенсацій від Англії.

Бельгійська нота вручена 23 го ц. м. англійському послові в Брюселі, має бути мостом, що плекшить переговори Франції з Англією і союзників з Німеччиною. Вона піддержує французький погляд на справу відшкодувань і окупації, а одночасно підкреслює те, що Бельгія ніколи не вважала репараційного питання незмінним, невідклично вирішеним. Окупація Руру може бути недоцільною, але не була безправною. Хоча версайльський договір признавав Бельгії принципіяльне першенство при відшкодуваннях, Бельгія не хоче бути нині нескромною і годиться на те, щоби це питання поставити ще раз на чергу дня. Вона боронить перед увагами англійської ноти немов би сума одержана Бельгією була більшою як те, що одержала Франція та Англія. Вона є шієї гадки, що треба означити претенсії вірителів Німеччини. Претенсії Італії та Бельгії є менш-більше відомі в цифрах. Англія повинна зі свого боку предложити список своїх претенсій. При такім загальнім підсумку німецьких довгів, загальна сума могла би бути зменшена. Для вирішення цілої низки таких питань не вистачає одна конференція, а треба вести дружеські і довірочні переговори, щоби дійти до однозгідного висновку в загальній справі. Нота кінчиться висловом згоди щодо продовжування справи загального обмеження зброєнь у звязку з питанням про забезпечення основ мира — про що Бельгія готова кожної хвилини вступити в порозуміння з Англією.

Англійська агенція Рейтера подає до відома, що в офіціяльних колах признають дуже щирий тон бельгійської відповіді. Покищо з огляду на неприсутність у Льондоні Болдуіна і льорда Керзона, засідання кабінету буде щойно по їх приїзді. Бельгійська нота не посуває вперед розвязки репараційної проблєми. У Льондоні вважають питання про означення претенсій союзних держав до Німеччини неактуальними, тому, що цілу репараційну проблєму треба розглядати нині на ново, з погляду: виплатности Німеччини.

Англія, якій залежить на управильненню економічних відносин в Европі, не менше як Німеччині, прийме напевно деякі заяви бельгійської ноти як нагоду до продовжування дискусії. Останні телєграми, які повідомляють про перші понехання пасивного опору в рурській території, вказують на те, що в Німеччині переважає думка про необхідність переговорів з Францією.

З польських справ.

Польща і Мала Антанта.

„Матен" і инші паризькі часописи доносять, що переговори в справі приступлення Польщі до Малої Антанти ведуться далі. Заходи Польщі стрічаються з перепонами. Бенеш домагається, щоби Польща загарантувала виконання трактату в Тріянон, але рішуче противиться участи Чехії і Югославії в гарантії східних границь Польщі. Можливо, що Польща в тому напрямі уступить і Бенеш переведе свої домагання.

Історія одної анульованої телєґрами.

Варшавський „Курєр Поранни" поміщує таку телєґраму з Берліна:

„Роте Фане" поміщує статтю п. з. „Поділ промислу середньої і східньої Европи", в якій подає між иншим цілий ряд відомостей про фінансову ґрупу Моргана, з якою варшавський уряд переговорює в справі позички на основі застави польського державного майна. „Роте Фане" пише: „Спілка Штінеса з Морганом безсумнівна. Зрештою вона мусіла накинутися силою факту, в наслїток змішеного кусу нафтової політики Штінеса, яка звертається перш за все проти Рокфелєра, головного конкурента Моргана. Під теперішню хвилю йде боротьба за опанування середнього і східнього европейського промислу поміж ґрупою Рокфелєра і ґрупою Моргана-Штінеса. Головними полями, за яких корисний поділ бються обі ґрупи є спекуляційні держави Австрія і Польща". До повищої телєґрами додає „Курєр Поранни":

Повищу вістку розіслала вчора по полудни також офіціяльна агенція „Пата". Одначе кілька годин по її висланню агенція „Пата" заверула її і „анулювала", просячи „це непомішувати її"...

Тому, що до тої просьби не долучено ніяких мотивів, а справи затаїти не можна тоді, коли часописи мають приватні депеші, а в даному випадку ходить о справи першорядної ваги для істнування держави, не вважаємо можливим і потрібним приміновати до просьби редакції „Пата".

Тому „Курєр Поранни" поміщуючи анульовану телєґраму додає до неї такий коментар: „Опісля доніс „Курєр Варшавскі", що позичка, запропонована банком Моргана, є вже докончаним фактом і що вона має принести державному скарбови 150 мілїонів долярів, т. є 37.500 мілїярдів марок польських. Це імпонуюча сума: доставити її державі має шляхотний тріюмвірат спасителїв вітчизни: Гамерлінґ, Єкальскі і д-р Юзеф Орловскі (засуджений перед війною у Відні на кількалїтню тюрму за обманство і дефравдацію).

Від кого і за що? Як і чим будемо платити, хто буде тим вірителем, який буде дійсним паном і володарем Польщі, поки вона не сплатить того довгу? Кождий польський горожанин стане супроти нього довжником до висоти двох мілїонів марок після нинїшнього курсу долїра. Але біржевики заключують трансакції на мілїони польських марок за одного долїра на жовтень. Коли їх калькуляція вірна, кождий польський горожанин буде винен заграничному вірителеви в жовтни вже вісім мілїонів. А коли цей довг ростиме в тій самій пропорції, то де і не чому край? А де проценти, де зиск того, що позичає? Які його пляни, рахунки, побічні калькуляції, може не тільки економічні, але й політичні?

А тимчасом за фірмою Моргана криється „найбогатший і наймогутнїйший чоловік світа наших днів —півжид півпрусак—Ґуго Штінес"...

Реконструкція кабінету.

До львівської „Хвилї" доносять з Варшави: Чутки про реконструкцію теперішнього кабінету кружляють чимраз більше вперто. Знову говориться про уступлення міністра Ліндого, якого теку має обняти мін. Кухарскі. На його місце не найдено ще покищо нікого, але урядова преса лянсує чутку про кандидатуру інж. Шидловского. Крім цього теку міністра публичних робіт має обняти Бриль; також передбачується зміну на становищі міністра залізниць. На тому становищі хотіла бк бачити ендеція, президента дирекції залізниць в Познані—Добжицкого.

„Долярова позичка."

Варшавський „Курєр Поранни" довідується з авторітетних жерел, що вісти урядової преси про приготовані уже до сфінансування пляни закордонних позичок треба трактувати подібно як побожне бажання посередників, а в парі з тим як блєф урядових органів в цїли успокоєння публичної опінії. Ситуація є тим тяжча, що проти утворення емісійного банку, який мав би випустити постійну валюту, виступлять польські промислові круги. Стабілізація валюти булаб для них катастрофою.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Попереднє (120) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за початок III. статті п. з. „Заголовок сконфіскований" (сконфісковано резолюції, друковані уже в „Учительськім Слові"!) і три дальші уступи тоїж статті, чотири уступи фейлєтону п. з. „З поза сокальського кордону" та чотири місця допису „Повітове віче в Яворові".

— **Хто може їхати за кордон?** Польське міністерство військових справ в порозумінню з міністерством внутрішних справ видало заряджения, яким звільняється особи, які стараються за закордонний паспорт, від обовязку предкладання свідоцтва П. К. У. Це заряджения видано в звязку з покінченням контролї резервістів. Контрольні збірання заосмотрили кожного резервіста військовою книжкою, в якій ясно означене відношення даної особи до військової повинности. Усі резервісти, які мають військові книжки і понад 28 літ, не потребують від тепер старатися за дозвіл від П. К. У. Натомісць мусять старатися о дозвіл П. К. У. на виїзд за кордон: 1) Мущини від 17 до 20 року життя, 2) усі що мають військове відрочення, 3) резервісти до 28 року життя. Це заряджения входить в життя з днем 1. вересня.

— **Банкноти по 250 000 мп.** На днях появляться нові польські банкноти на суму 250.000 мп.

— **За „мзію пов Україну".** Нам пишуть: В ночі 14. серпня н. р. арештовано в Маркополї місцевого студ. прав Гр. Левка. Арештуючий жандарм Шидловскі (родом з Заложець)поводився з арештованим в брутальний спосіб, а запитаний про причину арештування закричав розлючений: „To już moja rzecz, pana się odstawi rano do Złoczowa i tam się pan dowie". Доперва на постерунку дозідався п. Левко, що причиною арештування є то... „że Pan ciągle marzy o Ukrainie".

— **Підвижка почтово-телєґрафічної тарифи.** З днем 1. вересня входить в життя підвижка почтово-телєґрафічної тарифи за виїмкою квартальних оплат, до яких буде приноровлена підвижка щойно від 1. жовтня. Межу подаваної вартости цінних листів і пакетів підноситься до суми 5 мілїонів. Почтові і телєґрафічні перекази допускається до висоти 5 мілїонів на один переказ. Нові телєґрафічні оплати обовязують від 1. вересня ц. р. за виїмкою абонаментових оплат, які будуть піднесеної 1. жовтня. Після нової тарифи лист ваги 250 грамів в місцевому обороті і лист ваги 20 грамів в замісцевому обороті коштуватиме 1000 мк., переписний листок 500 мк. Звичайні телєґрами по 1000 марок за слово; оплати за телєфонічну розмову, залежно від простору — 3500.

— **Макс Рабінов будує оперову академію.** Американська „Свобода" пише: Імпресаріо Українського Національного Хору, Макс Рабінов подав до нюйоркської преси вістку, що він будує оперову академію в Стоні Пойнт, Н. Й. над рікою Гудсоном, 35 миль від Ню-Йорку. Там будує він театр і школу, де будуть оперові співаки і співачки вчитися музики і драматичної гри. Він каже, що хоче дати Ню-Йоркови і цілій Америці найліпшу оперу у світі.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає

Союз діячів українського театрального мистецтва у Львові.

Велика сала т-ва „Воля" давнійше театр „Уль" — Оссолінських 10.

Гостинний виступ М. Морськоґ.

Неділя, дня 2. вересня 1923 „ПСОТНИК", комедія на 3 дій А. Ковеби. Початок точно о год. 7·30 вечером. Білєти продає „Союзний Базар" а в неділю від 11—1 і 4 попол. каса. — 453 1—1

ВЕЛИКИЙ СВІТОВОЇ ВЛАСНОСТІ

ЦИРК-МЕДРАНО-МЕНАЖЕРІЯ

ЛЬВІВ пл. Місіонарська

у власній будівлі, збудованій на взір американських цирків з повід зали місць

ВЕЛИЧАВА ІНАВҐУР. ВИСТАВА В СУБОТУ ДНЯ 1. ВЕРЕСНЯ 1923. ПОЧАТОК О ГОД. 8-мій ВЕЧ.

НАЙЗДАРНІШ ЦИРК. АТРАКЦІ 150 осіб артистичної до зміни. — 12 хужих коней із Африки і Азійської пустині. 3 індійські тровождані тигри. 6 різдвяних ведмедів і т. п. — CHARLES ILLENEB найбільший погромкнич

Заміщування можливе щодня від год. 9. рано до год. 3 по пол. Білети в касі цирку від години 1 рано.

Перед станок електр. зал вчиці Г. Ґ. 461 Директор Цирку А. ДОМБРОВСКІ. 1—1 Вул. Замарстинівська.

Український театр під дир. **Івана Мостицина.**

Сьогодня, — Сала Огневат Стародні.
Субота 1. вересня — Обмежений Гришо.
Неділя 2. вересня — Не ходить.

Івашків коло Сталн. Сала Просвіти.
Неділя 2. вересня. — Запорожець за Дунаєм. — Початок о год. 3. по полудні.

Сокаль. — Сала Польського Дому
Неділя 2. вересня. — Запорожець за Дунаєм. — Початок о год. 8. вечером.

Сьогодня. — Сала Огневат Стародні.
Вівторок 4. вересня — „Чорноморці". 449 2—5

Вписи до Торговельної школи Т-ва „Просвіта" у Львові, ул. Коперника ч. 1. відбуватимуться додатково до: 1) 2 кл. школи, 2) 3-кл. ліцея, 3) 2-кл. гімназії і 4) на однорічний курс для абітурієнтів від 30. серпня до 3. вересня включно щодень від 10. до 1. год. в полудне. Шкільний рік починається дня 4. вересня 1923. Богослуження о год. 8. рано. Збірка в школі. Управа. 459 1-1

Повіт. Державний службовців Кризовий Комітет безробітних службовців просить усіх державних службовців вкарізложити ві вдів Комітету позичний відсоток своєї платні для б. к. забранців евентуально прислати на руки голови Комітету І. Луцицького, Львів Осолінських ч. 8. (Союз учительських Спілок) з допискою: Для безробітних. 1-2

Дрібні оголошення.

ІНСТРУКТОРА для 2. учениць з IV класи муж. гімн. пошукує сейчас завід школи в Замочку п. Жовква. Усе і після угоди. Неприятні остануть без відповіди. 465 1—2

ГІМН. АБСОЛЬВЕНТ пошукує у Львові або біля Львова лекції з обсягу гімн. класів за мешкання. Може уділяти також лекції з поч. фізики, математики і укр. „стенографії. Згол. під „Педагог". 450 1—1

ІНСТРУКТОРА до двох моїх хлопців з III. і IV. гімн. класи приймує сейчас по умовним услівям. Петро Смаль канц. когар. Лопатин. 455 1—2

КОНЦЕСІОНОВАНА школа музики Єлисавети Шмаль, Сапіги 69 приймає записи від 1. вересня від 2-4 г. 476 1-1

ВАЖНЕ для ПП. оо. Священників! 2 комплєтні гарн. палістики в новім стані по окозійній ціні до продажі Бюро торговельно комісове Львів Кохановського 5. 457 1—3

СТАНЦІЇ для ученині VI кл. пошукується при інтелігентній родині. Зголошення складати у портіра „Народної Гостинниці до 3. вересня вечером. 438 1-1

КУПЛЮ фортепіяни, піяніно в кожнім стані на провінції. Глубока 18 БЛАГОДІР 451 2—2

ПОШУКУЮ старшої інтелігентної женщини, господарної і чесної, яка занялась би господарством вдівця в провінціональному місті та вихованням 3. дітей в шкільному віці. Посада до обняття від 15. вересня б. р. Зголошення з рекомендаціями під „3376" до Адміністрації 431 б) 3—5

АДВОКАТ Д-Р ПАЦЛАВСЬКИЙ в Дрогобичі пошукує сейчас ритинованого концепієнта. Платня після умови. 431 а) 3—5

УБОГА УЧЕНИЦЯ-УКРАЇНКА з м. Рівного на Волині, літ 16, загальна — не має змоги покінчити або учит. семінара або другу фахову школу. Коли би яка українська родина хотіла занятися дальшою її освітою, нехай дасть знати під Волинянка, Адміністр. „Діла", Львів, Ринок ч. 10. 8 2—3

МЛИНКИ чеські, ТРІЄРИ, МОТОРИ, ТІЛЬНІ, КЕРАТИ, ПЛУГИ заграничного виробу найліпшої якости, полущени всяві знижкою чужих марок в КРАЄВІМ СОЮЗІ ГОСПОДАРЬКИХ СПІЛОК „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР" у Львові, вул. Зіморовича ч. 20, і Городецька ч. 9, та Кого відділах в Перемишлі, Коломиї, Стрию і Сокалі. 434 2—3

ФОРТЕПІЯН в добрім стані до продажі. Оглянути можна між 11—4 год. вул. Вітовського ч. 24. партер на право. 471 2—2

ВПРАВНИЙ і дуже добрий вдаю інструктор пошукує лекції на селі найвадше в домі священика із народних клас або 1—2 гімназ. Адрес: Трафіка Г. Бжеря в. Бела для „Б". 444 2—2

ПРИЙМУ на станцію дві ученички на хлібці або готові. Близша відомість вул. Глубока ч. 19. II. поверх на право. 439 2—2

ЛЕКЦІЇ ФОРТЕПІЯНУ — новійшою системою — уділяє дипльом. проф. ГІЗЕЛЯ ЗАРИЦЬКА. — Оплата найкраще гонорівнами! Сташіва 8 І. (Хорушина). 427 2—4

ПОТРЕБУЮ від 1. IX. совісного інструктора на цілий рік до 2 дітей — II р. семінара і III. кл. гімназ. Зголошення з заподіянням услівій належить слати на адресу: Гол. кляш. Уряд парох. в Лаховичах заличчя п. Жураво. 437 3—3

МЕШКАННЯ для 2 учениць пошукується. Оплата за готівку або хлібці. Зголошення: Михайло Геличко, Підмихайлівці, п Журів. 268 3—3

ОГОЛОШЕННЯ.

ОКУЛІСТ

Д-р Г. ІҐЕЛЬ

лікар „Народної Лічниці" ординує в очних редутах 461 1—10

Львів, вул. Ягайлонська ч. 20.

Оповістка.

По пр тут. оповістки 27 лист. 1922 ч. 1045, коли в означенім печинці не зложено жадної листи, — кандидат'в, визначуються по думці § 17 розпорядку М. П. і О. С з дня 21 марта 1921, В. З. Рп. II. ч. 3. поз. 211 новий термін виборів до Ради Каси на день 16 вересня. 458 1—1

Повітова Каса Хорих в Бучачи.

Взивається П. Т. членів

бувшого кредитового Тов-а „НАРОДНИЙ ДІМ" В МЕДИЦІ,

щоби на протязі 14 днів від хвилі оголошення доповнили свої уділи в Кооперативі **„Народний Дім" в Медиці.** В противнім разі тратять право членства. 454 1—1

ВИЙШЛИ З ДРУКУ НОВІ ПРАЦІ

Проф. ІВАНА ОГІЄНКА:

1) Вечірня, Ранна та Часослов українською мовою 25.000 мп. 2) Літургія українською мов. 15.000 м. 3) Наглядна таблиця милозвучности української мови. 2500 мп. 4) Наглядна таблиця українського правопису 4000 мп. 5) Наглядна таблиця знаків розділових 4000 мп.

Набувати по книгарнях або від автора 298 ВИШНИКИ коло ЛЬВОВА. 5-5

УСІ УЧИТЕЛЬКИ И УЧИТЕЛІ

ЯК ТАКОЖ ШКІЛЬНА МОЛОДЬ

повинні мати **„Збірник пісень і забав для дітей"** видавний **Музичним Видавн. „ЛІРА".**

Оголошена ціна 1·20. Набувати в книгарнях 419 або у видавництві: 2—2

СТАНИСЛАВІВ, вул. Голуховського 66.

ПРАСИ

до газівників-цементу, постійно в складі

ваговозно поручає

„ПІЛЬОТ" ЛЬВІВ, вул. Баторія 4. 20 год 9—20

ЧЕРНОВИЦЬКІЙ УСТАВ

на рік 1924

зладжений о. ом. ҐОРЧИНСЬКИМ

Апробований всіма трома Преосв. Ординаріятами вправ з календарем на р. 1923

НАКЛАДОМ ТОВ. ім. св. ПАВЛА

вийшов з друку. 1-го вересня ц. р. буде розсилатися всім парохіяльним урядам в краю 401 3—3

Видавництво „ЖУРАВЛИ" в Рогатині

висилає за попереднім висланням грошей або за післяплатою:

1) **Ювилейний Календарик** (десятиліття виступу „Українських Січових Стрільців" 1914—1924.) п. н. „САМОПАЛ" на 1924 рік. Вигідний, кишеневий формат, тривка окладинка з вінетою, багато ілюстрацій, 144 сторінок друку. Ціна покищо **25.000 мп.**

Я. Вільшенко: **„Чого тепер червоних маків так багато?"** стрілецька легенда. Ціна **5.000 мп.**

З. М. Угрин-Безгрішний: **„Нарис Історії Українських Січових Стрільців"** з ілюстраціями (на вичерпанні). Ціна **30.000 мп.**

Хто замовляє 10 примірників одночасно, — дістає 11-ий даром. — Адресувати: Ред. **Микола Угрин-Безгрішний** Рогатин. 373 4—0

Шкріть наш часопис!

Мотори РОПНІ від 6—60 НР „ПЕРНУН" так економічні як ДІЗЛЯ, НАДЗВИЧАЙНО ЛЕГКІ до обслуги, а о половину дешевші, поручає зі складу **„ПІЛЬОТ" Львів, вул. Баторія 4.** (Листи похвальні на бажання). 356 4—20

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ІНСТИТУЦІЇ І ШКОЛИ

просяться приймати на сторожів і возних, післанців і т. п.

ліше українських інвалідів

ВИДІЛ УКРАЇНСЬКОГО КРАЄВОГО ТОВ. ОПІКИ НАД ІНВАЛІДАМИ

414 **ЛЬВІВ, вул. РУСЬКА 3. II.** 3-1

Шкільні книжки

для середніх та народніх шкіл

Замовляти можна на складі:

Івана Калиновича в Золочеві.

Достава книжок почтою за післяплатою 714 9—10

ПЕРША КНИЖЕЧКА — МАТВІЙЧУКА — НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ БУКВАР

в гарній твердій оправі коштує тепер при гуртовім замовленню 60.000 Мп. Почтова оплата 10—20 книжечок виносить 10.000 Мп. Спроваджувати тільки від автора

М. МАТВІЙЧУК, ЛЬВІВ, В. ПОЛЯ 1.

Для Америки за 3 доляри висилаю 10 оправлених книжечок.
465 **Для Чехословаччини 10 книжок коштує 80 чеських корон.** 1—3

Р. ЛЯНДАУ 422 2-2

ЛЬВІВ, ЧАРНЕЦЬКОГО 3.

ЖУРНАЛІ, КРОЇ, ВЗОРИ ПОРУЧАЄ ДО РУЧНИХ РОБІТ ТАКОЖ МАНЕКІНИ.

ПОРУЧАЮТЬ

ОКУЛЯРИ, ЦВІКЕРИ

від найдешевших до найдорожших у всіх родах. **Сила** Цайсса, Буша, Герца,

ЛЬОРНЕТКИ

полеві і театральні першорядних марок. — Замовлення з провінції повиконуються відвороти. 2151 37-50

ЛЕВ АППЕЛЬ і Ска у ЛЬВОВІ Легіонів 1.

Телеф. 458. Адреса тел. Оптика Львів.

СВІЙ ДО СВОГО

— Перша і одинока Галицько-українська —

ВІДЛИВАРНЯ ДЗВОНІВ МИХАЙЛА БРИЛИНСЬКОГО

Львів—Замарстинів, вул. Св. Михайла 14.

Поручає Вел. Духовенству, Брацтвам, Комітетам і всім жертводавцям ДЗВОНИ з найлучшого металю о дуже голосним голосі — під гарантією. Замовлення виконується на час і совісно. — Ціни приступні. 2—4

Вже вийшла в друку накладом У. Н. Т. і продається у всіх книгарнях

Біблійна Історія Старого Завіту

для низших клас середних шкіл УКЛАДУ **О. д-р Ярослава Левицького**

ГОЛОВНИЙ СКЛАД В КНИГАРНІ Стаєропігійського Інститута — в відділі — УКРАЇНСЬКОГО ПЕДАҐОҐІЧНОГО ТОВАРИСТВА — ЛЬВІВ, вул. РУСЬКА ч. 3.

За редакцію відповідає Од. Узьом.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 122 (10 003) Львів, неділя 2. вересня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. пересапол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 72000 Мк.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 110.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунії 100 лей, Болгарії 50 лев., Австрії 110000 мк. Зміна адреси 3000 мк.

В справі оголошень звертатися до адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 3.000 Мк.

ВИДАЄ: В. ЛАВРИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

ПОВІДОМЛЯЮ П. Т. мою Клієнтелю, що я вже повернула з заграниці та привезла зі собою моделі, як також найновіші додатки. З приводу СХІДНИХ ТОРГІВ приймаю гостей цілий день без перерви 443 ве, щоби дневень вдоволити їх бажанням. МАРІЯ ПАВЛЮК, робітня суконь і жіночих костюмів, Львів, вул. Собіського 12

Громадяне міста Львова!

В неділю дня 2. вересня відбудуться о год. 12. в салі ім. ЛИСЕНКА

ВІЧЕ

а о год. 4. в кімнатах **„Української Бесіди"** (Народній Дім)

ДОВІРОЧНІ ЗБОРИ

з денним порядком:

Поведення польської влади супроти митроп. А. Шептицького.

Народня Організація м. Львова.

Справа митр. Шептицького.

Телеграма Нар. Комітету. — П. прокуратор з нежданим днем різнійший. — Голоси преси.

В справі митр. Шептицького вислав Народній Комітет таку телеграму до Президія Ради Міністрів у Варшаві:

„Президія Ради Міністрів — Варшава, Народній Комітет, Начальна Управа Української Робочої Партії у Львові, глибоко обурений з приводу нечуваного безправства у відношенню до Митрополита Шептицького, виносить рішучий протест і жалобу проти поведінки дотичних начальних властей, маючи надію, що те безправство буде негайно усунене задля втихомирення ображеного в своїх почуваннях українського населення. — *Д-р Охримович*, голова".

— —

З хвилею, як все більше зростає негодування з приводу уязвлення й інтернування тяжко хворого митрополита, зростає одночасно й ревність п. прокуратора. Конфіскуючи вчорашню статтю на цю саму тему, п. прокуратор виявив рідку консеквентність і ще раз сконфіскував подані в польському оригіналі, а неконфісковані ані в Ранкові, ані у Варшаві місця з „Час-у" і „Курєр-а польского". Червоний олівець ревного й вельми консеквентного п. прокуратора пересікався теж по передруці з „Нової Реформи", не говорячи вже про те, що рецензії Нар. Комітету в справі митрополита теж пішли до прокураторського архіву. Новаторська гідна львівська законність озброює кождого українського громадянина, що зберіг іще почуття правовости. Як так далі піде, то велика легенда про цю законність вдивує навіть... Альбанців.

— —

В польській не-хінській пресі на рижі лади порушується справу митр. Шептицького з огляду на польських конституційних вольностей і політичних консеквенцій. Варшавський „Курєр Поранни" (ч. 235 з 28. серпня 1923) в статті „Справа митр. Шептицького і арт. 97 і 101 конституції" пише:

„До цілого ряду артикулів конституції, з котрими не вважає вказаним рахуватися істнуючий режім, в останніх днях слід додати арт. 97 мий і 101-ший. Арт. 97-мий постановляє, що „обмеження особистої свободи є допустиме тільки у випадках приписаних правом і в спосіб, означений законами, на основі доручення судових властей". Цей арт. застерігає, що „колиб судове доручення не могло бути видане негайно, то повинно бути доручене найпізнійше на протязі 48 годин". Арт. 101-ший постановляє, що „кождий горожанин має свободу вибрати собі на просторі держави місце замешкання, переселення" і т. д. „а обмеження тих прав може впровадити тільки закон". З тих прав пробував користати митр. Шептицький, одержав легальний пашпорт і думав удатися до Львова, але замість того „адміністраційним порядком" вислано його до Познання під власть і опіку церковного достойника иншого католицького віроісповідання.

Представивши дальші перипетії справи і дійшовши навіть до такого очевидного абсурду, що митр. Шептицький „як син польських родичів, отже як натуральний польський горожанин, за свої діяння проти Польщі навіть перед тою латою (15. березня 1923) в принципі може бути потягнений до карно-судової відповідальности, якщо порушив відповідні постанови польського кодексу". „Кур. Поранни" пише: „Все те разом є чимсь так неправдоподібно самовільним, що справді треба би було довго думати, щоби елементам ворожо до Польщі настроєним дати в руки кращу зброю і уповажнити їх до твердження, що горожанські вольности в Польщі є фразою без реального змісту. На основі арт. 90 того „кождий горожанин має обовязок шанувати й берегти конституцію держави"; тим більше цей обовязок мають горожане, іменовані міністрами на вищим сторожем конституції."

Краківський „Час" (ч. 195 з 1. ц.м.) в статті „Що далі?" застановляється на чотирма виходами із ситуації, створеної поведінкою польського уряду 1) Поголоска про відкликання митр. Шептицького до Риму є мало правдоподібна, тим більше неправдоподібна є вона після приїзду митрополита за паспортом римської курії; 2) Можливість процесу за „державну зраду" не дається подумати, бо це „довело би до виправдання (митрополита), а за границею викликалоб проти нас обурення на цілій лінії"; 3) Інтернування митрополита в Познані чи деінде неможливе, бо „Польща є правовою державою, адміністраційний порядок" а ній неістнує" і 4) Дозвіл на спокійний і вільний поворот митрополита до Львова має свої відємні сторони. Можливі є маніфестації польські проти митрополита і українські за ним, що може статися „для держави джерелом правдивої катастрофи".

Вкінці „Час" зазначує, що польський уряд устами мін. Керніка годиться на поворот митр. Шептицького до Львова. „Уряд — твердить „Час" — не має в руках даних задля переведення процесу, бо вони відносяться до часу вперед 15. березня. Сьогодня бачить він (уряд), що розвівши на тому підкладі агітацію, всетаки буде змушений впустити митрополита до Львова і приготовляє опінію на свою капітуляцію в цілій цій справі. Розуміється, капітуляція уряду незначайно піднесе популярність о. Шептицького в українськім таборі. Буде виглядати на його триумф і задля йому начальне становище — не тільки у львівській дієцезії".

ТЕЛЕГРАМИ П. А. Т.

Грецька відповідь на італійську ноту.

Атени. Грецьку відповідь доручено італійському посольству 29. ц. м. веч. Грецьке правительство заявляє, що несправедливе є, начеб Греція була відповідальна за обиду Італії. Грецьке правительство не може прийняти жадань італійського правительства точка 4, 5 і 6, бо противляться честі і суверенности. Годиться висловити офіціяльно свій жаль, віддати честь італійському прапорови, відправити богослуження в присутности італійського представника, віддати військові почести відчас транспорту вбитих і на допущення італійських офіцирів до участи в слідчій комісії.

Рішуча постава Італії.

Рим. Італійське правительство по звідомленнам часописів, рішене не входити в ніякі переговори з грецьким правительством. В разі невдоволяючої відповіди ще протягом ночі видати приготовні зарядження.

Греція просить Англію посередничити.

Рим. Грецьке правительство звернулося до англійського правительства з просьбою, щоби вплинуло в італійськім правительстві на злагіднення домагань, головно тих, що противляться принципам суверенности. Грецьке правительство готове передати справу С. Народів. По інформаціям з Льондона, англійське правительство відказалось інтервеніювати.

Льондон. „Д. Телегр.": З англійської сторони предложено, щоби грецько-італійський конфлікт віддати для порішення конференції амбасадорів.

Вдалання грецьких кореспондентів.

Рим. „Трібуна": Кореспондентів грецьких часописів візвано покинути Італії.

Акція італійської фльоти й війська.

Відень. „Н. Фр. Пр." з Риму: З Бріндізі звідомляють, що подорожні котрі там прибули, оповідають, що бачили італійську фльоту недалеко візду до Піревса. Портові італійські власти не позволили грецьким кораблям вертати до Греції, а рівночасно поручили італійському пароплавови, що відїздив на схід, щоби не причалював до Атен, але щоби відплив просто до Царгорода без задержання в грецьких пристанях.

Рим. Італійські власти в Бріндізі задержали грецький корабель „Артеміза". „Кор. д' Італія" звідомляє, що італ. правительство перервало кораб. комунікацію з Грецією.

Рим. Польрад. Правительство заборонило оголошувати в часописах подробиці про рух італійських військ. Тут загально відомо, що італійські війська, згруповані здовж альбанської границі, віддалені від грецьких постерунків на ледви 100 метрів. Згідно з тими чутками думають, що Муссоліні в разі відмови зачне акцію для вимірення сатисфакції.

Грецька відповідь не до приняття.

Рим. Стефані. През. міністрів Муссоліні подав до відома раді міністрів відповідь грецького правительства і заявив, що ця відповідь є не до приняття. Тому ухвалить ся відповідні рішення. Міністри маринарки і війни дали пояснення в цій справі.

Союз Народів.

Женева. 31. 8. отворено під проводом бар. Іші 26-ту сесію ради С. Народів. В засіданню взяли участь всі члени ради, за виїмкою італійського делегата Саляндри. На денному порядку справа Данціга, округа Заари і справа нац. меншостей в Естонії.

Справа пасивного спротиву. — Позвіт б. престолонаслідника.

Берлін. Преса звідомляє, що потвердюється вістка, подана загр. кореспондентами, що б. престолонаслідник задумує вернути до Німеччини. Досі одначе престолонаслідник не вніс подання до німецького правительства про дозвіл на поворот.

Берлін. Польрад. 30. ц. м. відбулося засідання ради міністрів. Обговорено справу постепенного понехання пасивного спротиву і евент. повороту б. престолонаслідника до Німеччини.

ВСІ ШКІЛЬНІ КНИЖКИ І ВЕЛИКИЙ ВИБІР ШКІЛЬНОЇ ЛЕКТУРИ поручає Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка 462 ЛЬВІВ, РИНОК ч. 10. 1—2

Подорож Бенеша

Не маючи під рукою італійської преси, ні англійської, яка не встигла ще дійти, важко здати собі справу в якій мірі є правдиві інформації німецьких та польських часописів про офіціяльний настрій в Італії, звязаний з подорожю Бенеша. Німеччина та Польща мають поважні причини, щоби змальовувати цю подорож у тоні легко-іронічної критики. Чехословаччина не належить нині до їх приятелів. Сензаційні звістки польської преси буцім то Муссоліні виїхав на кількаденний відпочинок безпосередно перед приїздом Бенеша — виявились неправдивими. Прийняття, якого зазнав Бенеш з боку Муссолінія було більше ніж офіціяльно чемне.

Німецька преса признає, що Муссоліні мав більше інтересу в зустрічі з Бенешом, ніж Чехословаччина в заходах широї дружности з Італією. Бенеш виступає в Римі головно як представник Малої Антанти. Італії залежить дуже на сякій-такім союзництві Угорщини, яка могла би стати противагою Югославії над Адріятиком. Вона є разом з Англією прихильницею поворотки для Угорщини. Завданням Бенеша було би переконати Муссолінія, щоби цю позичку дати Угорщині на умовинах, які не розходились би надто гостро з інтересами Малої Антанти. Ці умовини мали би бути аналогічні до тих, на які згодилась у минулому році Австрія при своїй позичці. Цікаво, чи господарські інтереси Італії, які йдуть по лінії порозуміння з Чехословаччиною, промовлять за аргументами Бенеша.

Другим нелегким питанням яке має до розвязки Бенеш, це посередництво у напружених відносинах між Югославією й Італією. Колиб йому вдалось вплинути на Італію для залагодження конфлікту між цими державами, тоді його становище на сесії Ліги Народів, яка саме почалася в Женеві, зміцнилось би дуже сильно. А тим самим він почував би себе сильнійше у власнім краю, де має досить поважну опозицію за його політику, яка буцім-то йде надто вірно по лінії політики французької.

Огляд світових подій.

Політичні демонстрації.

„Н. Фр. Пр." звідомляє з Неаполю, що там уладжено демонстрацію перед грецьким консулятом. Грецькі відзнаки знищено, вікна повибивали, консуля приневолили видати грецький прапор і подерли його на шматки.

Протест великодержав.

Конференція амбасадорів вислала до Атен збірну телеграму. Правительства Франції, Англії й Італії висловлюють енергійний протест проти вбивства італійської місії. Телеграма взиває грецьке правительство перевести енергійне слідство, щоби *сконстатувати* відповідальність за доконаний злочин. Великодержави застерігають собі такі санкції, які вважатимуть конечними.

Церковна справа в Росії.

Пат звідомляє з Москви, що представники східних патріярхатів Царгорода й Олександрії, архимандрит Яков і Павло мали заявити синодови, що вважають його одиноким органом російської православної церкви. Патріярха Тихона не признають, бо він самовільно оголошує себе головою православної церкви в Росії.

На далекім Сході.

Англія має намір основати новий морський пункт для своєї фльоти в Сінгапурі. Ця ідея схвилювала Японію, яка покликується на Вашінгтонський договір, що суперечить таким плянам. Японський посол у Льондоні звернувся зі запитом до англійського уряду: скільки правди в сій звістці. Японія почала ставитись з недовірєм до Англії по заключенню англо-японської конвенції. Вона є нині залежна від Злучених Держав на випадок війни на Тихім Океані тому, що не має власного заліза, вугля та нафти. З огляду на те Японія робить заходи щодо порозуміння з державами, які мали би постачати їй ці сирі матеріяли. Порозуміння з Китаєм майже неможливе, тому Японія хотіла би одержати дозвіл на право експльоатації природних багатств Сибіру від Совітського уряду. В цьому напрямку, згідно з інформаціями французької преси, вже ведуться переговори. Японія мала би зректись передвоєнних російських претенсій і по підписанню договору признати Совітський уряд.

Конференція Бенеша з Муссоліні.

„Месаджеро" звідомляє, що д-р Бенеш на конференції з Муссоліні в справі Мадярщини мав зректися домагання, щоби частину позички Мадярщини вжито на цілі відшкодувань. Так позичка мала би виглядати лекшого ареалізування. Крім цього д-р Бенеш мав зобовязатися іменем Чехословаччини виплатити належности за перейняття части фльоти б. Австро-Угорщини.

Німецькі залізниці під французькою управою.

Паріські часописи звідомляють із Ахена, що залізнича лінія Кальк Шлейден-Гелєнталь перейшла під управу французьких властей. Досі була вона під німецьким зарядом.

За участь Німеччини в Союзі Народів

З Женеви звідомляють, що делегація південної Африки задумує поставити внесення в користь допущення Німеччини до Союза Народів.

Вислід виборів у Ірляндії.

По останнім обчисленням правительственна партія здобула при виборах до ірляндського парляменту 17 мандатів, республиканці 9, незалежні 7, робітнича партія 14, хліборобська 4. Де Валєра здобув у графстві Клейр трічі стільки голосів, скільки голосів треба було мати для здобуття мандату. През. Кострейв вибраний більшістю 12.000 голосів.

Нова Туреччина.

„Таймс" приносить незвичайно цікаву вступну статтю, яку подаємо у перекладі:

Саме рік тому грецька армія відступала в безладдю в Малій Азії до берега. Ніхто не повірив би тоді, що на протязі року буде підписаний новий мир між Туреччиною і Союзниками і що повна самостійність Туреччини буде признана як міжнародній факт. Турецькі націоналісти здійснили свою мету. Схвильовані протести і обурення з минулого року перемінились на льозанській конференції в холодні параграфи. Пристрасть, з якою Англія і Союзники говорили про цю нову „Анабазіс", притихла і перейшла в дипльоматичні дискусії над супокійним швайцарським озером.

Все це належить нині до минувшини. Мир — підписаний, генерали та делегати вернулись до дому працювати над його плодами. І коли Турки виборили мир дуже дорогою ціною, вони не збільшують його в захопленню; стан справ у державі прокидає в них деякі поважні сумніви. Вони здобули все те, чого бажали і може більше ніж сподівались. Їх політична самостійність, якою вони користуються, є такою великою, що ледви чи вони могли передбачити її в такому вигляді ще недавно. Вони скинули зі себе назад пута усіх договорів. Всі документи придумувані на протязі останнього століття европейськими державами, які держали Туреччину у своїй залежности, є нині безсилі. Усі ті східні християне, які були чимсь у роді ланцюха між европейськими домаганнями і внутрішньою політикою турецького царства є нині або знищені або прогнані. Ледви чи хто лишився нині в Туреччині, хто не був би Турком. Історичні суперечности і раба різноманітність турецької політики дійшли до одноманітности, безплодної та дивогляднної мов стара турецька мова, або перське турецьке мистецтво. Ланцюх довгої історії перервався і Туреччина лишилась самотною. Мети тих, що боролись за національний ідеал в Анатолії осягнена. Східний націоналізм висловлений первісними варварськими інстинктами приніс Туреччині одну з найбільше чудернацьких перемог.

Коли нині, по довгій напруженій боротьбі, запанував спокій, Турки починають почувати себе ніяково. Незалежність Туреччини у сучаснім світі не в силі вдержатись воєнними зусиллями на зразок Османа, Баязета або Тімура. Нині не можна працювати над відродженням традиції Золотої Орди, або приклацати принципи модерного націоналізму в такому розумінню, про який Осман ніколи не мріяв, а саме викорінювати всіх володіючих грецькою мовою нащадків Фригійців, Каппадокійців та Лідійців, затираючи в Малій Азії сліди византійського християнства. Турки є нині самі. Вони залишились переможцями в сумній та знищеній країні. В добі телеграфу, телефону та невпинно но-

---

М. Г.

Зпоза „сокальського кордону".

(Продовження.)

На Холмщині є і своя газета „Наше життя", є своє Товариство „Рідна хата", але не в рідній хаті. Невеличка бібліотека. Аматорський хружок. Хор, управителя якого саме попереднього дня виселила польська адміністрація на Велику Україну. Розвідуємо, кілько примірників газети розходиться, цікавимося вигвами життя, розпитуємо про повіт і його населення. І знову скарги на те саме: Відбирають церкви, не дають школи. На цілій Холмщині ні одної української школи. Те саме і на Підляшу.

І якто народ позволяє собі замкнути церкву? А коли вже не під силу йому опертися, то хто може і сміє заборонити мені відправу на цвинтарі, при колодязі, під дубом. — Народ не відчуває цеї потреби — була відповідь. Народ слабо релігійний. На мою думку це хиба. Це вина священства, що не вміло викресати огню до вищого духового життя. Саме перший етап боротьби в таких часах і відносинах, серед яких проживає Холмщина і ниші землі, слід і треба перенести до церкви, під церкву і на кладовище. Від сього починалися дуже часто визвольні рухи...

Мій товариш цікавиться всякою старовиною. Особливо шукає за слідами, де було давнє місто, де рови, куди провадили вали. Сам збігав ще старе кладовище, перечитував написи, чи не найде часом жих слідів своїх предків. Пробував організувати прогульку до Столпя, де находиться вежа з княжих часів. Віддалення з Холму виносить 12 км., однокінна жидівська дорожка жадала від нас двісті тисяч. Наша прогулька відпала, а шкода! За те хотіли ми вирватися до другої вежі, котра находиться у віддалі чотирох верстов від Холму. В означеній порі мав попровадити нас тамтуди один знайомий. Одначе він на час не явився. Ми рушили самі, перейшли більше ніж чотири версти, але вежі не найшли. Причина: не пішли в потрібному напрямі, на право від Люблинського шляху, а самим шляхом. Та не багато втратили. — Дорога прекрасна, чудовий ліс по обох боках дороги, а в лісі оріхи. З поворотом наш зір линув до високого, таки нашого Собору. Коло 7-ої вечером наближалися ми до міста. Надїхав по'зд. На ньому таблички: Львув Хелм. Я з вікна якась „шура рдзенне польскего Львова" кивала до нас хусточкою, вітаючи імовірно час як „сиянд рдзенне польскего Хелму".

Ще Холм спав, як ми досвітком пішли на дворець. Купили білети до Берестя. Мій товариш і посол відсипляли ще недоспану нічку. Я слідив з вікна за околицею. Цей Холмщина, Підляшя, Поліся. Стільки про них чуємо. Хочеться поглянути, вбити собі в память дорогі простори, любі-рідні землі, за долю котрих серце крається, за їх майбутнє непокоїться. Кажуть „осадники" йдуть туди нерадо. Піски, між ними розкинені неурожайні нивки. Крім сього ліси, в них тартаки, від тартаків вузкоторова і відповідні паровози. Де-неде на ниві селянин з примітивним плугом, запряженим в одного коня. Якась самотина позіває з тих просторів. Сумне воно, убоге, опущене — а таке любе, таке дороге.

Одначе поволі звикають очі до иного виду. За те працює думка. Берестя..., берестейська унія..., берестейський мир..., Бутшопи... Перебігаю умом всі події, міряю їхню вагу, значіння, наслідки. Пригадуються ці довгі-предовгі ряди імен, друкованих свойого часу у „Вперед", усіх погибших на сипний тиф. Одного дня: пятьдесять душ, другого більше. Аж врешті і польській цензурі було за багато прочитувати ці гекатомби жертв і вона у своїй ласкавости не позволила дальше друкувати імен жертв, зігнаних зі світа без огню і заліза.

Віздимо на дворець. Висідаємо з вагону. Мій товариш звертає мою увагу на Пинчука, який в лаптях швидко зник між виходячим панством. З перону усміхається до нас щиро й весело посол д-р Д. Його щирий і сердечний усміх був для нас наче пророчим знаком, що тут у Бересті промине нам час так, що ми забудемо нашу віддаль від Львова і не будемо почувати себе инакше, як у себе в дома.

Перше питання мого товариша, де було старе місто. — Старого міста немає вже й сліду. Цитадель, касарні — це старе місто. Ніщо не побачимо. А де Бугшопи? — Сеж цитадель — ті славні Бугшопи. А де гроби наших жертв? — На кладовищі — була відповідь. Одначе точно ми не довідалися про це. Тому обовязок цих, що вийшли щасливим припадком живі, подбати, щоби память погибших вшанували відповідним зафіксуванням місця де вони похоронені. Чи направду всіх хоронено на кладовищі, чи може хоронено коло цитаделі, біля славних Бугшопів.

З двірця йдемо до міста високим і довгим мостом, поведеним понад стацією. Сходячи з моста виходимо на Пушкінську вулицю. Сьогодня носить вона назву якогось місцевого героя. А історія була така: Останні відділи Німців опускали найспокійнійше в світі місто, завагонували себе і своє добро і вже рушили в дорогу. Якась громадка Поляків у своїм запалі не думала пустити спокійно Німців. І почали стріляти до вагонів. Річ ясна, Німці не позволили на таку поведінку і почали вогонь з кулемета. Усе в ростіч... А цей один-однісінький згинув і його назвою охрещено вулицю. І щось дуже багато говорять про страшну геройчну битву між Німцями й Поляками.

(Продовження буде.)

вих технічних винаходів, вони як малий і охлялий нарід, опинились нараз перед нежданим фактом, що їх мрії стали дійсністю. Не треба нехтувати їх зусиллям. Вони виявили страшенну жорстокість у своїй боротьбі, але вони виявили не менше й завзяття, яке заслуговує на пошану. Ідеал націоналізму прийшов до них в наслідок суперницької боротьби у сусідних східних народів. Вони вийшли переможцями, тому, що Схід з якого вони взяли собі приклад, виявив фанатичну завзятість в одним напрямі. Турки мають чого хотіли, але форма, в якій здійснились їх мрії, є трохи змінена. Вони не дістали старої Туреччини, якої ідеалами жили до нині і в якій не було нічого з того, що нині болить їх, вражає і стоїть їм на заваді. Европа не вмішується більше в їх внутрішні справи. Европейська опіка над національними меншостями щезла. Ці національні меншости відійшли. З політичного погляду вони не причинялись до спокою. Але в суворій, сірій буденщині, в якій заховались ще всі старі звички, звичаї та нахили, їх відсутність почувається в Туреччині дуже прикро. Хто має сидіти в крамниці? Хто має сповнювати ролю пересічного громадянина? Хто зверне і звяже п'рвані нитки торговлі і дрібного промислу, хто візьме на себе тягар найнищих буденних робіт? Чи турецький селянин, схильний до міркувань, зробить усю ту працю? Чи може він стати биржевиком, стрижем, перекладчиком і посередником у торгівлі чужинних товарів?

Не тільки в обмеженій сфері таких професій, але й в більших справах Турки почувають себе ніяково. Вони мають у своїх руках Константинополь, місто виїмкової краси, яке має перед собою можливости безмежного розвитку як центр торговлі. Воно йде до занепаду. Вулиці, канали і доми розлітаються. А проте Константинополь є історичними воротами між Заходом і Сходом і повинен би стати якнайцінійшим місцем для нової Туреччини, яка все ще з острахом тулиться до Ангори. Турки придбали миром не стару, вигідну Туреччину, а опустілий край, який мусять відбудувати власними силами.

Нововибрана Національна Рада (Парлямент) зібралася в Ангорі. Мустафа Кемаль Паша виголосив програмову промову. Затверджено новий кабінет, в якому головою міністрів (т. зв. Баш Векіль) є Рефі Бей, на місці Рауф Бея, якому доручать якесь дипльоматичне становище за кордоном. Першим завданням парламенту буде ратифікувати льозанський договір і договір про пролиги. Відтак окупаційні війська відійдуть і Туреччина лишиться з власними силами. Повага західних держав сильно впала по останніх подіях, одначе англійський авторитет, хоча дуже принижений, може ще вирнути як потреба, коли Туреччина побачить, що не легко дати собі раду в теперішнім становищі.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Польська прокуратура сконфіскувала останнє (121) число нашого часопису за 1) усі місця вступної статті, в яких подано дослівний (польський) текст уривків з несконфіскованих чисел „Часу" і „Краківської Реформи" про справу митр. Шептицького; 2) цілість резолюції Народнього Комітету в справі митрополита Шептицького; 3) два уступи фейлетону М. Ю. п. з. „З поза сокальського кордону".

— **Прокураторські практики.** Львівська „Хвіля" подає новинку такого змісту: „Львівський прокуратор конфіскує краківський „Час", „Нову Реформу" і варшавський „Курєр Поранни" в львівській Хвилі". (В „Ділі" також!) Вчорашнє число „Хвилі" конфіскував львівський прокуратор за вступну статтю, в якій обговорювано поворот митрополита Шептицького та за передрук несконфіскованих статтей в згаданих часописах. Львівський прокуратор думає мабуть, що Львів то не Краків і тому те, що законно дозволене в столиці держави і в Кракові, заборонене у Львові... Без коментарів."

— **Ліки дорожчають на 60 проц.** Польський міністр публичного здоровля видав розпорядок в справі зміни аптикарської тарифи. Ціни ліків і лічничих приладів будуть о 60 проц. вищі від тих, які уставлено міністерським розпорядком з 3. серпня ц. р. Розпорядок входить з нинішнім днем в життя.

— **Еміграція до Бразилії.** В економічних і політичних колах Европи обговорюється справа еміграції до Бразилії. Південні области Бразилії надаються до широко закроєної колонізації. В першу чергу зацікавилась Бразилією—Німеччина, Австрія, Італія, Чехія. Чехи вислали вже 60 тисяч безробітних Словаків.

— **З царства спіритизму.** На конгресі психічних дослідів, який тепер відбувається у Варшаві, обговорювано між иншим спіритистичні проблеми. Д-р Галей з Парижа виголосив реферат про свої досліди з відомим медіюм Яном Гузіком в паризькому психіятричному інституті. Референт подав звідомлення з 80 сеансів, на яких заобсервовано три категорії явищ, а саме: 1) пересування і переношення предметів; 2) світляні явища та 3) дотикові враження осіб присутних на сеансах. Протоколи дослідів з Гузіком з підписами 30 осіб з наукового світа стверджують, що згадані явища не можуть бути в ніякому випадку кладені на карб містифікації. Коли цього проф. Сідо виголосив реферат п. з. „Спіритистичні гіпотези в освітленню дослідів". На думку референта спіритистичні явища, доконані останніми роками під контролею, треба зачислити до доконаних фактів. Одначе спіритистична теорія позамогильного життя не видержує наукової критики. Проф. Сідо висловився також критично про гіпотезу „зносин з духами покійників".

— **Подорожчіння трамваю і електрики у Львові.** Від суботи підвищено ціни трамваєвих білетів в той спосіб: звичайний білет 4000, знижковий 3000, з пересідкою 5000, на дворець 5000, контрольний 6000, карти довільної їзди 400.000, двократної 160.000, шкільна звичайна 75.000, з пересідкою 90.000. Оплата за електричне світло в помешканнях 16.000 мп. за кільоват годину, в кінах і зарібкових льокалях 26.000, для моторів 9.000.

— **Австрійський канцлер Зайпель у Варшаві.** Польські часописи доносять, що австрійський канцлер Зайпель приїде до Варшави по полудні 16. вересня. В звязку з цим підбув міністр Сейда конференцію з австрійським послом у Варшаві.

— **Фантастичні обчислення.** На сьодішньому засіданню статистичної комісії для провірки коштів удержання устaлено, що в другій половині серпня в порівнанню з першою дорожня зросла на 30·12 процент. Кошти удержання протягом цілого серпня зросли в порівнанню з липнем на 72·08 проц.

— **Підвишка цін тютюну.** Варшавські газети доносять, що з днем 1. вересня заряд тютюнового монополю підвисшує ціни тютюнових виробів на дальших 20 процент.

— **Початок навчання в Драматичній Школі.** Канцелярія Української Драматичної Школи під дир. Миколи Вороного просить нас повідомити заінтересованих, що початок навчання в школі призначено на 4. вересня с. р. о 4 ій год. попол.; всі учні і учениці, що записалися в перший раз до Школи, як і ті, що вже прослухали 1-й курс в мин. акад. році, мають зібратися в призначений день перед 4-ою годиною в Малій Салі Вищого Музичного Інституту ім. М. Лисенка. Вписи до школи приймається й далі в Канцелярії Інституту.

— Хто служить при польській поліції? Львівська „Хвіля" приносить цікаві дані про одного з функціонарів МСО. Юренця, який маючи поліційну легітимацію доконав цілого ряду вимушень в характері „ревізора". Юренц, який мешкає у Львові при Скарбківській вулиці ч. 41, був кількакратно караний в тепер, мимо свого „достойства", пошукуваний поліцією, яко легітимацією він користувався при „ревізіях".

— **Китайський „Фавст".** Часописи доносять, що в сучасному китайському театрі має велику популярність „Фавст" Гуноля в переробці, пристосованій до китайського смаку і світогляду. В тому „Фавсті" порівнають Маргариту розбійники і вона страждає в неволі тирана. Фавст, який не є ученим, але чарівником, йдучи за голосом серця, вміє ущільнити її „скромну і чисту" в характері танечниці і акробатки, визискуваної негідником. Фавст покінує тирана, який китайським звичаєм дістає відповідну порцію буків у підошви, звільнена Маргаріта цілує Фавста по руках, але чарівник не хоче нагороди, а покараний тиран виліває зі своєї рачки.

— **Український Народний Театр „Бесіди"** під дирекцією О. Стадника давав останніми часами вистави в Тернополі, Теребовлі, Підволочисках, Скалаті і всюди мав великий матеріяльний успіх. Ансамбль артистичних сил майже незмінений; трупа числить понад 30 осіб. На літній сезон удалося дирекції скласти навіть невеличку власну орхестру. Пані Голіцинська, п. Крушельницький і п. Блавацький, які одержали від дирекції відпустку для відпочинку, повернули до праці. В часі вакаційним виставив театр трагедію К. Гуцкова „Урієль Акоста" і закінчив оперу „Жидівку", якої премієра буде в найблищих днях. В науці „Романтичні" — прегарна комедія Ростанда, „Як важко бути поважним" — комедія О. Уайльда і драма Димова „Співець свого горя". — Переклади двох останніх пєс зроблені на замовлення дирекції з виключним правом їх вистави. Зі Скалата запрошено театр на 3 вистави до Грималова (на 28, 29 і 30 ц. м.), опісля через Підволочиська, Збараж, Тернопіль — приїде до Львова — приблизно в половині вересня.

— **Сказби на дні моря.** Близь острову Уессан (що значить „острова дощів") недалеко від Бреста, невабаром почнуть працю, щоби добути з моря корабель „Єгипет", який потонув тут у 1922 р. Він лежить 64 сяжнів глибоко і зберігає в собі 800 мільонів штабок золота, які віз з Індій. У цьому океані лежать ще й инші скарби. Нпр. ті казкові багацтва, що пропали з т. зв. „непереможною Армадою" в 1588 р. Вона складалась з 159 кораблів і вряди-годи появляються проекти про те як її видобути. І скільки кораблів щезло у морській глибині на протязі війни. Згадаймо хоча би „Люзитанію"!

— **На „Рідну Школу"** зложили: Антоніна Дорундякова 250.000 мп., Йосиф і Евгенія Дрималики 500.000 мп. з нагоди вінчань: Ірени Дорундяківної з Богданом Дрималиком, канд. інж. в Леобен і Марії Дрималиківної з Омеляном Борисом, доктором медицини в Грацу, які відбулися дня 22. серпня 1923 в церкві св. Варвари у Відни. — Вп. Жертводавцям складаємо щиру подяку. — *Головна Управа УПТ.* 469 1—1

Платіть партійний податок!!! Присилайте на адресу! „Правий Союз Кредитовий" у Львові, Ринок 10., вкл. ин. ч. 5.000. Жертводавці повище 5000 мп. будуть оголошені поіменно!!

Вп. Передплатників в Чехо-Словаччині приємно отсим складати передплату за наш часопис в Банку Чеських Легіонів в Празі на конто Видавн. Спілки „Діло" у Львові, а нас повідомити листівкою. — *Адм.*

Виставові торги в Берні.

Берно друге місто Чехословаччини, центр промислу, до війни німецьке місто, за пять літ істнування чесько-словацької республики прибрало чеський вигляд, зростає і розвивається в надзвичайно скорім темпі як під оглядом культурним так і промисловим.

Вже третій раз за істнування республики відбуваються тут виставні торги, що представляють розвій — богацтво самого міста — чеського народа а передовсім Моравії.

І цього року відбулися тут в часі від 5. VIII. до 19. VIII. виставові торги фабричного і господарського промислу та вистава домашних звірят. В тімже часі відбувалася вистава літаків як також міжнародна вистава почтових значків під протекторатом президента Т. Г. Масарика.

Про виставу далося би богато писати тому, що була дійсно дуже богата та рїжнородна. Перше місце займали господарські знаряди та машини, деякі дуже удосконалені. Дуже цікавим і займаючим був відділ діточих шкільних робіт та виробів учеників рїжних фахових шкіл.

Згадати треба хіба про річи, які бодай в части нас обходять.

В одній з виставових саль, де були представлені найкращі околиці, памятні будови та купелеві місця республики — находилось кілька образків з краєвидами Підкарпатської України.

При статистиці гостей звідуючих карльсбадські купелі зазначено в 1922 р. з України 30, а в 1923 р. з України 61 (після держав). — Цікаво, що найбільше число гостей зі всіх европейських держав виказує статистика з Польщі.

На авіятичній виставі було богато родів літаків, між иншими один літак уживаний в Українській Армії, як пояснив завідуючий функціонар.

На виставі почтових значків був добірний відділ українських значків уживаних на Україні по революції.

Виставу відвідали члени Берненської Української Академічної Громади, наші стрільці тутешнього робітничого куріня, яким управа виставових торгів за стараннєм команданта куріня дуже радо позволила на безплатний вступ а навіть призначила для них відповідне число провідників, які стрільців про всі річи інформували та все їм вияснювали.

Причину цього, що не всі ще постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутини. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторітетом, ніж багнет чужого жандарма.

Бібліографія.

А. книжки.

Омелян Терлецький. ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ. Том І. Княжа доба. Ст. 252. Накладом фонду „Учітеся, брати мої." Ч. 6. Львів 1923.

О. Рєст. СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЕМІГРАЦІЯ ТА ЇЇ ЗАВДАННЯ. Ст. 89. Шипіовно 1923.

КНИЖКИ 475 1—1 **ШКІЛЬНІ** (для всіх українських і польських шкіл). НАУКОВІ, ПОМІЧКІ, СЛОВАРІ, АТЛЯСИ, ГРЕЦЬКІ І ЛАТИНСЬКІ ПРЕПАРАЦІЇ ТА ПЕРЕВОДИ І Т. П., УЖИВАНІ, НОВІ ТАКОЖ І ВИЧЕРПАНІ
купує, продає і вимінює на дуже корисних услівях
КНИГАРНЯ А. БАРДАХА, ЛЬВІВ, ВУЛ. КРАКІВСЬКА Ч. 1.
Виказ книжок на шкільний 1923/4 видається даром.

В. Січинський. КРЕХІВСЬКА АРХИТЕКТУРА. Ст. 24. Окладинка і заставка роботи арт.-маляря Р. Лісовського. Львів 1923.

Проф. Іван Оріенко. НАГЛЯДНА ТАБЛИЦЯ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ЗНАКІВ РОЗДІЛОВИХ. Для школи й самоучування. Видання шесте. Львів 1923.

Федір Гриневич. САТИРИЧНО-ГУМОРИСТИЧНІ МОНОЛЬОГИ. (Кн. II, наклад II). Ст. 32. Видавництво „Русалка". Львів 1923.

Б ЖУРНІАЛИ:

КООПЕРАТИВА, орган кооперативних товариств і Краєвого Кооперативного Союза в Ужгороді, чч. 6—7 (за липень), рік вид. II. Адреса Редакції й Адміністрації: Ужгород, вул. Капашин ч. 6.

ТЕАТРАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО, місячник театру і сцени, вип. 8, (за серпень), рік вид. II. Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, Куркова ч. 10|II.

ЗАГРАВА, двотижневик, ч. 11 (1. IX). Рік вид. I. Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, вул. Руська ч. 18|I.

† Померші зрівня.

Мілія з Мицьо вських Е-кторович вдова по аптикареви, заснула в Бозі дня 4. серпня с. р. заосмотрена Найсв. Тайнами в домі свого батька о. Петра Мицьковського скальського декана в Чорнокінцях великих по довгій і тяжкій недузі в 61 році життя. Похорон відбувся дня 5 серпня с. р. В. І. П.

473 1—1

Виказ жертв.

зложених в Адм. в жовтні 1923 р.

Вандалізм: (в тисячах мн.): Коханівський Станіславів 5, Т. Сивак Львів 2, М. Кудликова Львів 2, Паньківська Львів 5, Терлецький Комарно 2, Растаменський Львів 10, Г. Зубенька Перемишль 3, В. Зубрицький Перемишль 3, С. Хандевис Львів 5, Д. Коваль'ук Львів 2, о Є. Качмарський Славсько 5, М. Федоровичева Львів 2, Ягоднюк Львів 2, Я. Колтунюк Львів 3, П. Давидовський Львів 1, Гнатишак Львів 2, о. Бітинський Гуменец 2, д-р М. Кос Перемишль 5, д-р Ст. Дмоховський Перемишль 5, сан. Дмоховський Перемишль 5, о. А. Ганкевнчак Бориславичі 7, д-р В. Слезюк Львів 2, М. Вавряк Краків 1.500 мп., Т. Петриковичі Львів 500 мп., А. В. Львів 1, Учит. збір в Перемишлян 51, Нар. Базар Перемишль 10, Із. Калитяк Львів 1 о. Лаза Долина 1, І. Оляковий Рибник 900 мп., Д. Васильовський Рибник 1800 мп., М. Михайдів Рибник 1800 мп., В. Легьо Вичинки 1, о. Мушта Винники 500 мп., П. Бойкова Зимна Вода 500 мп., Ст. Чепелівський Тернопіль 1, М. Балтарович Тернопіль 1, І. Левицький Львів 1, В. Шелчук Винники 1, о. Ричвець 1, о. Данилюк Угнів 2, В. Винярський Іванівка 5, о. Пальчишин Голгогори 1, о. М. Гриньовський Коломия 2 о. Сухий Болехів 1, Коронь судця Львів 2, Яремова Махнів 1, о. П. Тріска Бібрка 1, Теляковський 500 мп., о. О. Копишинь Перемишль 3, Ст. Кизима Львів 1, о. О. Тимкевич Рибник 1, д-р М. Рожанковський Калуш 2, Гринь Корецький Миколаїв н/Дн. 1, Мих. Корецький Миколаїв н/Дн. 1, Т. Скалений Бого отчани 1, о. І. Порайко Станіславів 1, о. В. Утриска Старява 1, о. Е. Бобровський Полюхів 500 мп., М. Гординська Поля старицка 2, В. Болюх Львів 5, д-р А. Говчкович Львів 10, Із. Громницький Львів 2, Степан Ліщина 2560 мп., Чит. „Просвіти" Лагодів 5, Іванна Пзар Яворів 5, Ст. Матрничук Мукачев 14, Ярослав Кульчинів Підгірці 500 мп., о. В. д. Скоробогатий Нижнів 5, Петро Капустяк Васильків 1500 мп., д-р Теодор Соневицький Ст. Самбір 5, Денисюк Кошениці 1, Мих. Приймак Дубно 2, Чит. „В освіту" Гатна 10, Чит. „Просвіти" Сілець Беньків 1503, Стефанів і Антін Рудницькі Саджава 5, інж. О. Мороз Болозов 5, Наталка Дулютівна 1, о. Мих. Дурков 2, Дмитро Пеленський Банадів 1.500 мп., Марійка Вацькова Глібовичі 1, Юрко Веселий Дрогобич 2, Інженгій Семків Болехів 5, Амат. Кружок чит. „Просвіти" Підгайці 10, Дорія з Калинчів Зубрицька 3, о. Із. Сендецький Золотники 1, Роман Левицький збірка Дрогобич 40, Анна Медицька Бурканів 1, Гриць Яськів Сілка збірка 10.680, о. Ворачок Яблінці 5, о. Іван Заяць в Тулиголовах 5, о. Ю. Фанієвич Стрілиська 2, Анна Мишків Чижів 1, Андрій Назорко Львів 1, д-р В. Кульчицький Львів 2.500, о. Зубрицький Перемишль 2 О. Нема Перемишль 1, І. Білянський Перемишль 1. В. Гладилович Перемишль 1, філія „Просвіта" Тернопіль 22, о. Брикович Кривеньке 2.

Відбудова „Просвіти" (в тис. мп.): І. Зарицький Осівцим 1010, І. Нуд Підберезці 1, І. Федів Лісники 2, К. Бігусова Бережани 500 мп., Калинин Варшава 1, Ст. Галібей Коломия 5, Иосиф Рибачевський Лячки гост. 2500, Мих. Воробець Коршів 1, Чит. „Просвіти" Сілець Беньк. 1, Василь Чапля Козова 500 мп., Евген Лацьків в Брожеві 2.200, Мірон Луцький 10, Доля Вачукіана Глібова 1. Петро Озірна 1, Г. Березницька Перволочна 1.

Політичні вязні (в тис. мп.): Юрій Сасин Дрогобич 5, Е. Котисова Небилів 1, Дмитро Ткач Михалків 1, Параскевія Каркалис 1500, Борачок 1, Чит. „Просвіти" 19, Тов. „Згода" Сілка 5, Іжицький Львів 5, о. А. Осадца Ногосілки 5, Коробій Львів 2, І. В. Львів 2. Шафмілер Львів 300 мп., д-р В. Кульчицький Львів 2500, Максим Балук Львів 4, І. Дяньчук Львів 1, Рогожа Львів 5 М. Львів 200 мп., Микола Шипайло Львів 1.360, Яр. Благітка Львів 5, І. Ленцький Львів 1, В. Шелчук Львів 1, П. і М. Дурбаки Львів 6, Іван Новосад Неслухів 2, Р. Рінецький Глиника 4, Матієви Львів 5 Я. Цимбалістий Бовшівці 2080.

Голод (в тис. мп.): Ст. Слободникова Шакова 5, І. Калинин Варшава 1, Олексій Салрен Волж 3840, Оксана Оттенко 5.

Парт. податок (в тис. мп.): о. Бодянський 500 мп., о. А. Танчаковський Озірна 1, Скавинтиявський Краків 1, Вовк Краків 2, Вас. Зарічний Устє руське 600 мп., Віктор Цебровський Тернопіль 1, Інж. Коритовський Краків 1, І. Левицький скарбовий ревізент 1, В. Шелчук Винники 1.

Орг. фонд „Просвіти" (в тис. мп.): Ст. Маркевич Мухавка 5, Анна Попович Назарчук 2, Ант. Масикова Ногосілок 1, Теодозія Читкова 1, Ольга Струцевна Яблунів 1.

Закордонна: Е. Котисова Небилів 1000 мп.

„Р. Ш." (в тис. мп.): О. Мойсейович Львів 5, о. І Дмитевич Ясенів горіш. 1, З. Кульчицький Конбасевичі 500 мп., Городиловський Львів 10, Василь Заріжний Устє р. 1, Анна Подович Надв. 500 мп., Марійка Волчукіана Глібовичі 500 мп., Теод. Вибранець Хоробів 200 мп., Громадянин 1, Доля Вовчукіана Глібов. 500 мп., М. Годовчук Шляхтова 1.500, Сітка „Згода" Сінка 5, Інж. Р. Коритовський Краків 1, И. Коробій Львів 2, М. Шипайло Львів 3, Лев Чонкевич Обертин 1.500, „Р. Шкова" в Бережанах і М. Босий з Бережан 20, І. З. Козак Теребовля 3.

Дитячі колонії (в тис. мп.): Амат. Кружок Іванка 50, Юр. Сасин Борислав 5, Паламар Журавно 2, В. Босий Бережани 5.

Інваліди (в тис. мп.): Дм. Дзюмбак Тишківці 3, Юрій Сасин Борислав 10, Городиловський Львів 5, Е. Котисова Небилів 1, Вас. Зарічний Устє р. 1, Мірон Луцький Яворів 10, Борачок 1, Іжицька Львів 1, М. Шипайло Львів 3, В. Козак Викторія (уділ) 1.100, Дм. Владика Тернопіль збірка, Петро Мізунь 2.

Кинельона діти: Молочарська Спілка Стрий 3.00 зл.

Вдови і сироти (в тис. мп.): А. Слезюк Варшава 2, М. Рибчуківна Варшава 2, А. Здерковська Варшава 1, о. Насальська Варшава 2, В. Бокало Дрогобич 23.500, Ром. Левицький збірка Дрогобич 10.345.

Приєднайте передплату!

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

Ординарій Народної Лічниці
Д-р ЖИГМОНТ ЗЕЛЬЦЕР
спеціяліст недуг носа, уший, горла і гортанки, повернув і ординує
407 **ЛЬВІВ, СКАРБКІВСЬКА 7.** 3-3

НАЙНОВІШЕ ОСІННЕ ВЗУТТЯ
GOODYEAR-WELT
472 продає по найнижших цінах 1—3
„МІКАДО", вул. Академічна 20.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Львівський Народ. Театр Української Бесіди під дир. О. Стадника.
Копичинці — сала Народного Дому.
В неділю дня 2. IX. с. р. „БАРОН ЦИГАНІВ", в понеділок 3. с. м. „ТРОЯНДА СТАМБУЛУ" — оперета. 1—2

Український театр під дир. Івана Когутяка.
Озеряни, — Сала Огневої Сторожі.
Субота 1. вересня — Ой не ходи Грицю.
Неділя 2. вересня — Наймичка.
Іванків коло Скали. Сала Просвіти.
Неділя 2. вересня. — Запорожець за Дунаєм. — Початок о год. 3. по полудні.
Скала. — Сала Польського Дому.
Неділя 2. вересня. — Запорожець за Дунаєм. — Початок о. год. 8. вечером.
Озеряни. — Сала Огневої Сторожі.
Вівторок 4. вересня — „Чорноморці".
449 3—5

Союз діяч'в українського театрального мистецтва у Львові.
Велика сала т-ва „Воля" давніше театр „Уль" — Осолінських 13.
Гостинний виступ М. Морської.
Неділя, дня 2. вересня 1923 „ПСОТНИК", комедія на 5 дій А. Конебу. Початок точно о год. 7·30 вечером. Білети продає „Союзний Базар" а в неділю від 11—1 і 4 попол. каса. 463 2—2

Поз'р. Державні службовики Краєвий Комітет безробітних службовиків просить усіх державних функціонарів-ложити на цілі Комітету поважний відсоток своєї платні до рук зборщиків, евентуально пислато на руки голови Комітету І. Лящинського, Львів, Осолінських ч. 8. (Союз учительських Спілок) з допискою: Для безробітних. 2-2

Кооперативний Курс! Краєвий Союз Ревізийний у Львові при співучасти Господарсько-споживчої Спілки в Бібрці улаштовує від 1. жовтня ц. р. одномісячний Кооперативний Курс в Бібрці, на котрім викладати будуть фахові сили всі необхідні предмети. Зголошення приймає Господарсько-споживча Спілка в Бібрці до 25. вересня ц. р. Курсанти платять за науку збіжем не більше 50 кг. пшениці і остають на своїх харчах. Приміщення даром. — Управа Кооперативного Курсу. 474 1—3

Дрібні оголошення.

ФАБРИКА СТОЛЯРСЬКА Івана Вертипороха в КЛЕПАРОВІ, Львів, прийме здорових хлопців літ 16 до науки.
470 1—2

УБОГА УЧЕНИЦЯ-УКРАЇНКА з м. Рівного на Волині, літ 16, талановита — не має змоги покінчити або учит. семінара або другу фахову школу. Коли би яка українська родина хотіла занятися дальшою її освітою, нехай дасть знати під Волинянка, Адміністр. „Діла", Львів, Ринок ч. 10. 8 2—3

СПОСІБНОЇ МОДНІЯРКИ пошукує Салон Мод О. Бережницької, вул. Пекарська 47. 392 3—4

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

ОКУЛІСТ
Д-р Г. ІҐЕЛЬ
лікар „Народної Лічниці" ординує в очних недугах
464 2—10
ЛЬВІВ, вул. Ягайлонська ч. 20.

478 1—10 **ДЕНТИСТ**
ЯКІВ НАСС
б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болосевича, приймає в заведенню
вул. СИНСТУСЬКА Ч. 17.
Штучні зуби в каучуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому час.

Управа Т-ва „Народний Дім" в Перемишлянах
скликує на день 15. вересня 1923 р. о год 10 перед пол. в власній салі
АНКЕТУ
з ось таким денним порядком:
1) Відкриття Анкети,
2) Реферат економічний та організація кооператив.
3) Реферат просвітний і організація Просвіти.
4) Реферат Рідної Школи і організація кружків.
4) Внески і запити.
471 1-1 **Управа „Народного Дому".**

„ПОЗІР! Повітові Союзи кооп., сільські та мійські кооперативи, парохіяльні Уряди, Управи шкіл!!
ДЖУРІВСЬКЕ ВУГЛЯ лише вагоново.
стація Іосо ВИДИНІВ, доставляє
повіт. госп.-пром. кооп.
„ВІДНОВА" Видинів,
468 **п. Снятин-Залуче".** 1—5

ЦЕМЕНТ ПОРТЛЯНДСЬКИЙ
першорядної якости лише вагоново, сейчасова достава „ПІЛЬОТ", Львів, 201 Баторого 4. 4—20

Науковий Антикваріят
Івана Калиновича в Золочеві
має на складі і доставляє на замовлення на всіх мовах **НАУКОВІ ТВОРИ** для Вп. Професорів, „Учительських Бібліотек" зі всіх ділянок, спеціяльно по українознавству і славянознавству, класичної фільольогії як неменше новини з поля народнього шкільництва. На всякі запити відповідає негайно і висилає відповідні списи книжок, катальоги і проспекти (за надісланим належитости на відповідь). Адресувати прохається: 5—5
2144 **ІВАН КАЛИНОВИЧ — ЗОЛОЧІВ.**

ПЕРЛЯНИ-КАСПРИ
Вальці, Каміння, Турбіни, Трансмісії, Паси, Газу, по дешевих цінах зі складів поручає „ПІЛЬОТ" ЛЬВІВ, вул. Баторія 4.
356а) 5—20

Вапно в брилах
з гарантією 1—2% каміння
мулярський гіпс і модельовий гіпс
в Глинної-Наварії
знаний з доброти — продає з ВЛАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ по умірнованих цінах фірма
„ПЛЮТО" ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА ч. 43 а.
Коїм цего білий кварцовий пісок 263 і бетоновий шутєр). 2—3
ДОСТАВА СЕЙЧАС.

НА ОСІННІ Й ЗИМОВІ ВЕЧЕРІ!
1 К. Дойль: **Пропащий світ.** З 40 ілюстраціями. Перекл. з англ. С. Вольської. Стор. 244.
2) Г. Г. Еверс: **Індія і я.** Перекл. з німецького В. Мурського. Стор. 166.
Замовляти у всіх українських книгарнях, а також на адресу: КЛИМ ЧИЧКА
446 **Львів, Ринок 10. II. пов. Книгарні одержують відповідний раб ат.** —3

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.
З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 123 (10 004). Львів, вівторок 4. вересня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеґрам: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не вертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 72000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фн., Італії 10 л., Німеччині 110 000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.-кор. Румунії 100 лей. Болгарії 50 лев., Австрії 110000 кр. Зміна адреси 3000 кр.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 3.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

ФУТРА в великім виборі поручає - - -
„ГОРНОСТАЙ"
ЛЬВІВ, вул. АКАДЕМІЧНА 8.
450 ЦІНИ УМІРКОВАНІ. 2—6

Львів, 3. вересня 1923.

Безрадісне політиканство.

(Δ) Одно з тих більш колких питань з обсягу нашої високої політики є питання про наші орієнтації. Ця справа, позбавлена зв'язку з буденним життям в краю з його щоденними клопотами й злиднями, по самій своїй природі найбільш надається до обговорення в емігрантських колах, які стратили безпосередний зв'язок з краєвим життям.

І дійсно, підчас літніх вакацій один з емігрантських органів рішив порушити цю справу про нашу орієнтацію. Редакція цього органу підчас літнього відпочинку рішила, що питання про нашу політичну орієнтацію взагалі, питання про нашу орієнтацію на Росію зокрема мусить бути поставлено в нашій політичній тактиці на перше місце; вона прийшла до тих висновків, що спиратися на елементарну силу народніх мас це значить виповісти війну всім проти всіх, це значить проповідувати елементарне нищення українського народу.

Звичайно — маючи на увазі, що це огірковий сезон, могли би ми поминути мовчки міркування вакаційних редакторів. Але на скільки притоку до їх міркувань дала стаття нашої газети, ми приневолені спинитися на їхніх висновках.

Вакаційні редактори зробили славний винахід: вони кажуть, що проповідуючи орієнтацію на власні сили, ми мусіли би допровадити до елементарного нищення українського народу; і висовуючи свою москвофільську орієнтацію, волять посилатися на приклади з життя инших народів, конкретно Чехів — й оперувати за браком своїх тверджениями англійських премієрів.

Але посилка на приклади і на авторітети не завжди буває вдячною й доцільною. Так сталося з твердженнями й посиланнями огіркових теоретиків. Вони уважають, що нам вільно й треба орієнтуватись на Росію через те, що так робили й роблять Чехи. Забувають, що немає нічого спільного між становищем Чехії і України в її відношенню до Росії. Чехія не межує територіяльно з Росією, не має Чехів у Росії, отже для Чехословаччини не може бути мови про приєднання її до Росії, про її включення в склад російської держави. Для чеських державників орієнтація на Росію, значить те саме, що при наших умовах, при нашому територіяльному становищі може значити орієнтація, скажемо, на Францію або на Англію. Цю дрібну ріжницю огіркові редактори залишають без уваги. Але не можемо цієї ріжниці залишити без уваги ми, що стоїмо й будемо стояти на ґрунті української державности.

Вакаційні редактори в своїй полеміці з нами висовують ще инший аргумент — правда цей другий аргумент вони ставлять, коригуючись правилами не загально прийнятої в вакаційній льогіки. На підставі даних про закордонну роботу Чехів і Словаків вони роблять висновки про необхідність для нас не закордонної роботи, але дискусій про нашу міжнародну орієнтацію. Ми розуміємо, через що еміграційний орган оперує аргументами такого роду. У редактор'в емігрантів не стало сміливости говорити про необхідність закордонної роботи, бо вони знають, що цей обовязок лежить переловсім на них, на емігрантах, бо вони розуміють, що того обовязку вони не виконали. Тому й говорять не про потребу роботи, а про потребу дискусії.

Між тим — не самі думки, не теоретичні міркування, а конкретна праця в краю і за кордоном рішатиме про нашу долю. Не наші, висловлювані в чотирох стінах, а постава мас рішатиме про відношення наших ворогів до нас. Найкращий доказ сього те, що діється тепер на Великій Україні.

Платіть пастійний податок!!! Присилайте на адресу! „Краєвий Союз Кредитовий" у Львові, Ринок 10., вкл. кн. ч. 5.000. Жертводавці повище 5000 мп. будуть оголошені поіменно!!

Огляд світових годій.

Нова італійська нота.

З Атен доносять, що італійський уряд вручив грецькому урядови нову ноту, в якій заявляє, що італійська армія причалила до берегів Корфу, але крок цей не означує виповідження війни.

Грецький посол в Римі заявив, що Греція запротестувала проти акції італійської армії на Корфу і загрозив, що Греція доведена до остаточности буде боротись всіми способами.

В Атенах одержано відомість, що італійська армія остріює місто Корфу. Італійська фльота дістала наказ бути на поготівлі.

Англія проти Мусоліні.

„Матен" доносить, що на засіданню конференції Ради Амбасадорів представник Англії виступив проти тактики Мусоліні супроти Греції заявляючи, що Мусоліні порушує компетенції Ради Амбасадорів.

Англійська преса про грецько-італійський конфлікт.

Англійська преса висловлює обурення з приводу вбивства членів італійської місії, але не акцептує домагань італійського уряду. Преса застуває ту думку, що грецько-італійський конфлікт повинен вирішити Союз Народів. Тільки Рада Союза Народів моглаб усунути непорозуміння і не допустити до вибуху нової війни в Европі. Деякі органи стверджують, що грецький уряд дав ініціятиву до вбивства членів італійської місії.

„Дейлі Телеґреф" заперечує ці твердження і доказує, що грецький уряд не міг шукати конфлікту з Італією особливо під цю пору, коли Греція знищена війною і намагається навязати приязні взаємини із сусідними державами.

ТЕЛЕҐРАМИ. П. А. Т.

Дем сія мін. Лінде. — Кухарські м'як. скарбу.

Варшава. През. Річпосполитої підписав 1. ц. м. декрет звільняючий Ігн. Лінде з уряду мін. скарбу, Вл. Кухарского з уряду мін. промислу і торг. і Люд. Дзеровского з упр. мін. праці і сусп. опіки. Рівночасно іменував Вл. Кухарского мін. скарбу, інж. Мар. Шидловского мін. пром. і торг. і Стеф. Смульского мін. праці і сусп. опіки.

Зайняття Корфу.

Атени. 31. VIII. о год. 3. попол. капітан военного корабля італійської фльоти висів на Корфу і заявив посадникови, що віддія італійської фльоти блькує остров. Опісля кілька італійських военних кораблів вїхало до пристані і зажадали вивішення білого прапора, який заступиться опісля італійським. Грецькі власти зажадали, щоби їм позволити скомунікуватися з грецьким правительством для одержання відповідних поручень, бо в противному разі силою противставитимуться. Ще заки наспіли інструкції, почалося висаджування італійського війська при рівночасному остріюванню міста фльотою. Будинок школи і поліції станули в огні. Італійські літаки, що літали понад містом, також остріювали місто. Є вбиті і ранені.

Зайняття острова Самос і Крети?

Париж. Часописи звідомляють, що Італійці зайняли остров Самос.

Париж. Згідно з урядовими жерелами, шість кружляючі за границею про зайняття італійськими відділами острова Самос і Крети, яке має послідувати негайно, є зовсім безосновні.

Другий ультімат.

Атени. Італійський посол вручив міністрови заґр. справ ноту, яка звідомляє ґрецьке правительство про зайняття Корфу. Рівночасно італійський посол доручив грецькому правительству другий ультімат, в котрім італійське правительство дає 5-годинний речинець для прийняття італійських услівій.

Стан облоги в Греції.

Париж. „Пті Пар". звідомляє з Атен. що в Греції оголошено стан облоги.

Англія проти Італії.

Відень. „Н. фр. Пр." з Лондону: Англійське правительство рішене перешкодити Італії, колиб хотіла ділати проти постанов Союза Народів, або колиб перед признанням жаданих експіяцій війшла на грецьку територію. „Таймс" пише, що Італія нарушилася бина міжнар. екон. бльокаду, колиб зачала военну акцію, заки С. Народів заявиться в цій справі. „Дейли Телеґреф" пише, що Італія зайняттям острова Корфу зломила договір з 1863 р., який гарантує невтральність йонських островів. Італія сотворила положення, до якого не може допустити Англія, як заінтересована на Середземнім морі.

Ґрецькі кораблі вийшли Корфу.

Рим. З Корфу звідомляють, що всі грецькі кораблі, що були біля Корфу, відплили, як наблизилася італійська ескадра.

Після зайняття Корфу.

Рим. В Раді мін. Мусоліні заявив, що італійські війська зайняли головніші місця острова Корфу і радіотелеґрафічну станцію. Арештовано около 80 людя. Рада мін. іменувала адмірала Сімонаті губернатором острова.

Погатівля албанського війська.

Рим. „Корріере д' Іт.": Албанське правительство вислало війська на грецьку границю, щоби бути готовим на кожну евентуальність.

Грецько-турецький конфлікт на Союзі Народів.

Женева. 2. ц. м. Рада С. Народів розглядала письмо грецького правительства в справі грецько-італійського конфлікту. Одноду шно постановлено у вижиданню доповняючих звідомлень, відложити на короткий час розглянення цієї справи. На засіданні були в імени Греції Політіс, Італії Салєндра.

Поворот Керзона.

Відень. „Н. фр. Пр." з Парижа: Льорд Керзон перервав відпустку в Баньоль і прибув у поворотній дорозі до Парижа. До Е ле' Бен прибув 1. ц. м. перший льорд англійської адміралїції Ємері. Льорд Керзон розмовляв коротко із Поанкаре, бо французький премієр веч. відїхав до Бретанії.

Страшне землетрясення в Японії.

Лъондон. Часописи звідомляють із Токіо, що місто Йокогама наслідком землетрясення майже зовсім знищене. Жертви в людях численні.

Відень. Сейсмографи центр. метеорольоґічного заведення у Відні занотували 1. ц. м. о год. 4 по середньо-евр. численню катастрофальне землетрясення у віддалі понад 12.000 км. Рестрування фильземлетрясення тривало до год. 8. Це найбільше землетрясення, яке колинебудь зареєстровано у віденському метеорольоґічному заведенні.

Сан Франціско. Досі сконстатовано 700 убитих. Кн. Гіроґіто з семєю вратувався. Вежа Асакуса завалилася. Богато кораблів затопилося наслідком піднесення води.

Сан Франціско. Токіо стоїть о огні. Богато будинків завалилося. Каналізація знищена. Богато ранених. Богато поїздів вилетіло з шин. Морські филї затопили Йокагаму. Цісарська палата згоріла.

Сан Франціско. Численні підземні трясення, що повторялися протягом дня, і нечувані сильні дощі, що подобали на храмолом, збурили Токіо. Головно сильні трясення були біля горі Фуї вигаслого вулкану. Населення Йокагами схоронилося на кораблі. Всі телеґрафічні лінії на півд. захід Японії перервані. Залізничі шляхи між Осака і Токіо знищені.

Польсько-литовські взаємини.

На відкриттю ковенської рільничої виставки литовський премієр міністрів виголосив промову такого змісту: Литва не сміє забувати ані на хвилину, що Вильно до тепер ще не визволене з під польського ярма. Наша політика мусить мати на меті — визволення Вильна.

Вся литовська преса підтримує політику премієра відносно Вильна і витворює антипольські настрої на Литві.

Повстання в Марокко.

Вождь марокканських повстанців Абдуль Керім запротестував перед урядом Англії проти варварських методів боротьби еспанської армії, яка проти повстанців уживає трійлових газів найнебезпечнішого сорту.

Ракозький совітським представником в Англії.

З Льондону доносять, що англійський уряд узнав Ракозького представником совітського уряду в Англії.

Большевики в Німеччині.

„Voss. Ztg." доносить з Дрезна, що в Пляуені і инших містах Німеччини прийшло до заворушень між безробітними і поліцією. В Пляуені підчас сутички поранено 4 особи, В Берліні арештовано 692 особи, обвинувачені в ріжних валютових і політичних злочинах.

Склад совітської військової Ради.

В Москві затверджено новий склад военної ради, до якої належать: Троцький, Силянський і 13 инших членів.

Штреземан про ситуацію в Німеччині.

Канцлер Штреземан у розмові із співробітником англійських газет заявив: „Як що мій кабінет упаде, то не тільки Німеччина, але й ціла Европа упаде в круговорот большевизму. Як що ми малиб чим коритти населення, ми булиб спокійні; але Німеччина находиться в такім скрутнім положенню, що терпеливість народу урветься і революція є можлива. В Німеччині зростає ненависть до Французів, а симпатії до Англії збільшаються. З тим фактом повинна Франція числитися. В Німеччині є зараз 70 міл'онів населення, а в Франції тільки 30 і тому у всякому разі в майбутньому Франції прийдеться понести тяжкі консеквенції за сучасні насильства над німецьким народом.

Внутрішнє становище Греції.

Війна Греції з Італією пригадала істнування маленької держави, яка по останній великій війні ледви робила зусилля, щоби вернутись до нормальних умовин державної праці. Нинішні звістки про блокаду Греції італійською фльотою мимохіть прокидають питання про те: які настрої можуть спонукати Грецію до ведення війни з Італією. Вбивство двох пограничних італійських комісарів в Альбанії є, на перший погляд, епізодом, який можна би полагодити мировим шляхом. Греція домагається передання цієї справи на розглянення Союза Народів і звернулась до представників англійського уряду прийняти на себе ролю посередника в цьому конфлікті. Англійський уряд не згодився на це. Хоча домагання Італії є надто рішучі і вражають почування національної чести у Греції, проте новий грецький уряд має свої мотиви, щоби довести до конфлікту на ґрунті образи цих почувань.

Вороже становище до Антанти має свої поважні основи в новій констеляції політичних партій, які хотять взяти державний провід у свої руки. Антантофільська орієнтація є накинена Греції зовні і вона стоїть на перепоні до виявлення повної волі народу. Ідея створення т. зв. „Національного Блоку", який хоче здійснити новий революційний уряд, зустрілась зі симпатією тільки в політичних групах центра та лівиці. Вижидаючу опозицію до неї займають ліберали, прихильники Венізельоса. Герой революції, полковник Пластирас, виступив рішуче проти участи в „Національнім Блоку" старої групи т. зв. метаксів, яка є германофільською.

Партія лібералів-венізелістів є найсильнійша і має найбільше заслуги у минулому, але вона нині є розєднана численними гуртками та програмами. Найсильнійший вплив має нині лівиця на чолі з Кафантарісом і Данглісом, яка хотіла би змінити „Національний Блок" і порозумітись з її організатором Займісом, славним авторитетним державним діячем який у силі погодити найсуперечнійші політичні напрямки. Займіс здає собі справу з трудноцій здійснити „Нац. Блок" без участи лібералів, найвпливовійших і найбільш освічених державних діячів. Ліберали провели в політичному житті держави від 1910—1920 року — в добі, яка була й найбільшим духовим та національним розвитком. Вони не хотять жертвувати своєю програмою для мети, яка видається їм невисокою: зединення політичних партій багато слабших і менше впливових ніж вона сама.

Небезпечними ворогами лібералів при заповіджених виборах є республиканці, що спираються на офіцирські кола лівого напрямку. Постійні переговори Пластираса зі старшими офіцирами армії та фльоти були доказом, що революційний уряд полуже вагу валиву офіцирів у політичній боротьбі держави, якої завершіна дина скриває ріжні можливости. Займіс, приймаючи на себе завдання зединення політичних партій, відкладав в останній час рішинець щодо відповіди в цій справі. Вибори були призначені на жовтень, при умові, що до цього часу уряд ствердить некормальний ненормальний стан у державі.

Останні вістки про грецько-італійський воєнний конфлікт перепущують плани мирної державної праці, основаної на порозумінню найбільше впливових партій. Опозиційне становище Антанти до Греції може зміцнити духа опозиції до Союзних Держав, але й причинитись до нової грецької катастрофи.

Карна експедиція.

Пишуть нам з Наконечного, передвістя Яворова:

Панове взялись на остро, щоби виловити рекрутів, які ще не явились до бранки. Ще кількох не знати з якої причини не пішло. Недавно тому, дня 5. с. м. жандарми зловили одного, закули в кайдани і вели його. Та хоч їх було двох, він в кайданах потрафив неаби-яку штуку втяти і їм втечи. Скочив десь в ріку і пропав..

Жандармам стидно було признатися, що один „рекрут", і то закутий, їм двом утік. Отже розголосили, що Наконечняки його відбили — з косами, вилами бігли за ним. І вранці на другий день спровадили більше жандармерії та поарештували невинних людей з „Кінця" (так зветься одна частина передмістя), щось 10 осіб, межи ними і сестру сего рекрута, що втік. Арештували також і одного газду, що ішов собі найспокійнійше в поле з косою — збіже косити. Всіх арештованих держать в Яворові.

Але на тім не конець. В середу, дня 15. с. м. прийшла до Наконечного карна експедиція — сам майор, поручник, багато жовнірів і то кінота, котрі нищать збіже і в стодолах і на поли, що стоїть в полукіпках, забирають кури, дріб і все, що попаде під руки. Тяжко жити.. Військо каже, що будуть так довго, доки всі рекрути не підуть. Щож, коли кількох так щезло, що ніхто не знає, де поділися. А тимчасом по селі крики, співи, бавлять-ся, дословно балюються панове вояки...

Сусід.

Практики

ґрадської старостви.

Тутешний староста Слоньскі що до „ревности в сповнюванню обовязків" певно не має подібного собі не то в польській „демократичній" республиці, але і на цілім світі. Українське населення позбавлене не то політичних, але навіть елементарних людських прав. Ось кілька примірів старостинської самоволі:

1. В повіті зарядив староста загальний паспортовий примус. Кождий повнолітний громадянин має мати т. зв. „Dowód osobisty". Поляки і Жиди дістають в старостві згаданий документ без ніяких перепон, за се супроти Українців видумано окремий спосіб поступування. Хто з наших людей жадає „dowodu", того староство відправляє з нічим, хтож знову не має „dowodu", того арештує жандармерія і віддає адміністраційній власти для покарання. Доходить до того, що і з хати не можна вийти без „dowodu", хочби лише в тій ціли, щоби роздобути його.

Дня 23. VIII. с. р. студент прав Петро Нестор зі Середнолець і учи-

М. Г.

Епоза „сокальського кордону".

(Продовження.)

Однак для нас всі вулиці названі по давньому: Пушкінська, Гоголівська, Поліцейська, то що. Наш товариш-посол тут кінчав гімназію. А вона була не яканебудь. І зараз острим тоном зарецитував нам: „Брестско-литовская гимназія Его Императорскаго Височества Цесаревича..." Пригадалося мені, як то нас при війську учили, як називати поодиноких членів цісарської родини, або як виучували нас і наших селян-жовнірів назв т. зв. „інгаберів" поодиноких полків. Тепер ця гімназія „Імєня... Травгута", чи як там. Не пригадую добре...

Наш господар д-р Д. (це вже другий лікар, котрий гостює нас у себе в дома) приводить нас до себе в хату. Переодягаємося, вмиваємося; посол П. дуже радо зливає нас водою — ми потім помагаємо йому. Коли вже ми покінчили з нашою гардеробою, прийшли до другої комнати на снідання. Дружина д-ра так нас доглядала увесь час нашого побуту, що ми вже були в страху, чи після позороту в Галичину будемо могли коли-небудь наїстися, коли звикнемо тут до такої рослинної їжі. В міжчасі, між одним і другим їдженням хочимо по Берестю, оглядаємо місто та його особливости, а сидячи в дома у доктора — співаємо. Чудовий квартет з нас.. Доктор музикальний, хоч — як каже — не знає зовсім нот. „Верховино, світку ти наш", „Цвітка дрібная", стрілецькі пісні, козацькі, бурлацькі, про Голоту тощо — одну за другою витягає наш господар симпатичним голосом, а ми підтягаємо.

Справдішню несподіванку зроблено нам ще й ним, що наш господар улаштував у себе і нашу честь обід, на який прибув цілий гурток місцевої інтеліґентної громади. Враження цих хвилин такі, що тяжко передати їх словами. Хто нас побачив, пізнав відразу, що немає між нами кордонів. Найшлася спільна мова, сердечна і щира. А веселий обід, переплітаний бесідами й співами. А кілько сміху із трикратним „Многая", — до якого трудно було звикнути. Але швидко навчились. Бо й добрі й симпатичні учителі й учительки були.

Батюшка запрохав нас на Вечерню у Синю Церков. Назву надали Німці від фарби на даху — Blaue Kirche. Ця назва осталася. На церковному подвірю приміщена „Просвіта". В одному будинку — також церковному російська гімназія, до котрої ходять головно Українці. З нового шк. року вчитимуть імовірно української мови й літератури. При „Просвіті" хор, котрий співає в церкві. Співи нам дуже подобався. Є ще й друга церков — головна, коло головної колись вулиці Берестя. Бо треба знати, що найкраща частина Берестя — це одні руїни. Зробили це Москалі, коли були приневолені майже без вистрілу віддати Німцям таку твердиню. Відбудовуються тільки Жиди. Вони поставили навіть уже гарний і добре обзаведений шпиталь. Та не тільки шпиталь мають вони. Дві великі захоронки, щось у роді Народнього Дому, де сходяться ріжні клюби молоді, працюють і витворюють свої національні цінности. Наш господар відноситься з великою повагою до цього народу. З повагою, бо бачить у ньому все те чого нам так дуже треба, а саме: купчення наших сил, творення організаційних гатей, які збирали би наші великі сили, такі розбиті на атоми, так дуже розіндивідуалізовані...

Від Собору веде дорога до Мухавця, допливу Буга. Хоч на погляд спокійна, але дуже небезпешна ріка. Що року забирає чимало жертв, не тільки в дітях, але і в старших. На кладовищи читали ми, що Мухавець забирав і військових молодих сильних людей. На Мухавци — дараби. Над Берегом Brzeskie więzienie і біля нього Szkoła policyjnej służby. Врешті найшли ми одну доцільну школу.

Нас тягне на берестейське кладовище. Ми мусимо там бути. І наш господар і наш товариш-посол, добре нас розуміють. Так, бо в наших двох особах приходять у цей затишний куток, великі тисячі цих родин, члени яких спочили там на вічний упокій. У наших особах — ціла Галичина прийшла зложити доземний поклін дорогим мученикам.

Кладовище — далеко від міста. Входимо поза огорожу. Бачимо нове кладовище, перед ним восине. А між одним і другим... великі братні могили, поросли зеленою травою. Ні хреста, ні напису над ними... І десь там у великому світі роблять великі паради якомусь „soldat inconnu", цю параду малюють другі (не скажу, хто), а тут перед нами могили не одного невідомого жовніра, але могили наших батьків, братів і синів. Щось мій товариш згадує про це, що була започаткована акція охорони цих могил у Берестю. Одначе не знає що далі сталося... І тоді ми нашим товаришам оповідаємо про наш обряд у часі Зелених Свят, про окроку могил, про щорічні відвідини усіма: дітьми й старими, культурними й політичними установами. І у нас також ходять на кладовище у провідну неділю,—кажуть посли— одначе маніфестації немає при сьому. От і цього року ледви вдалося зорганізувати спільну панахиду на гробі... Олекси Стороженка, бо його могила також на цьому кладовищі. Без огляду на спротив декого, таки відбулася. — Таким чином ми піддали нову думку, може прийметься. Одначе на нас усіх, на товаришах бездольних жертв, на їхніх родинах спочиває великий обовязок опіки й охорони рідних і дорогих нам могил.

Побуваємо хвилинку на могилі брата нашого господаря. Це вже нові могили, на них українські написи. Мій товариш фотографує нас біля цеї могили.

(Продовження буде.)

тель Левко Царук з Тетеревищ вибрався до старости за „dowodami". Перед будинком самого старости арештував їх жандарми, запровадили до старости, де їхні справи „dowodów" цікавий функціонар старости п. Kulik, „sprzężyś urzędnik administracyjny" з образуванням одної видільної класи, покарав їх обох 3-денним арештом, хоч так один як і другий виглядали: військовою книжочкою, метрикою і посвідкою ідентичности з громади. Кому же вони удається з тяжкою бідою видерти „dowód", того сам п. староста терорізує, щоби у рубриці „język ojczysty" — виписувано: „мова українська", тільки „ruska" або „тутейска". То мало місце з о. а-ром Цеглішом, студентами: Шафіногою, Костюком і иншими.

2) Від 20. серпня ц. р. в нашім повіті безправний стан облоги, заряджений самовільно старостом, хоч досі ніде не оголошений. Від 8. год. вечером до 5. рано не можна ходити по вулицях. По всіх важнійших точках в селах і місточках повіту мають стояти сторожі з місцевих громадян, щоби кождого підозрілого ловити і відставляти до громадських урядів. Станиці жандармерії скріплені пересічно до подвійного складу. Дня 21. серпня прибуло в повіт 32 жандарми. Кого стрінуть жандарми в селі по 7. год. вечером, бють до безтями. То мало місце пр. 22. серпня ц. р. в Забаві, присілку Сушна.

Причиною самовільного старостанського кроку нібито мали послужити пожежі в двох селах повіту: в Павлові і Барилові (перед 20. липня). Староство бачить в них „саботаж", хоч, як кажуть, в Павлові згоріла дворська стодола через необережність з льокомобілем, а в Барилові вибух знов огонь в бувшого наказного війта зайди і хрунів Вержбіцкого з особистої пімсти через се, що вгаданий особняк давав цілій громаді в знаки голосно підчас виборів. Про нього була вже неодна згадка в наших часописах.

3. „Ревний староста вже від довшого часу не дозволяє ніяким чином ні на жадні збори, ні представлення, ні вечерниці, ні навіть концерти. І так не дав позволення на відіграння в Тетеревищах: „Сватання на Гончарівці" тому, що „we wsi była agitacja przeciw wyborom", а Сушні на заходи, роблені тричі в цілі відіграння драми: „За батька" не позволив письмом з 23. липня с. р., ч. 10823/23, „gdyż młodzież w czasie przedstawienia i zabawy upija się, urządza krzyki i śpiewy, czem zakłóca spokój nocny", хоч того ніколи не було і нема. Студентам, що внесли подання на улаштування вечерниць в Радехові звернув староста письмо з увагою „że podanie jest źle stylizowane, albowiem o urządzenie tego rodzaju zabawy należy prosić, a nie tylko zawiadamiać."

На повідомлення в справі улаштування концерту в Сушні в честь Шевченка звернув п. староста 13. ц. м. подання з увагою: „W powiecie panują i niszczą, a wy chcecie się bawić, причім додав арогантно: „A zresztą możecie się starać, żeby mnie nad zabrali" — певно мав на думці, що за дотеперішню ревність належиться йому вже ліпша посада.

Осьтак виглядає „samorząd" повіту, який свого часу наші незрівняні сусіди ставили як взірець до наслідування Італійцям супроти Німців в Тиролі.

ЗП. Передплатників в Чехо-Словаччині просимо отсим складати передплату за наш часопис в Банку Чеських Легіонів в Празі на конто Видавн. Спілки „Діло" у Львові, а нас повідомити листівною. — *Адм.*

МАЛИЙ ФЕЛЄТОН.

З дороги життя.

(із маломістечкового архіву.)

Я приїхав до місточка З., щоби відвідати свого товариша, що прижмуреним оком приглядався окруженню і своїми пишними самоцітами розсвітлює нашу сіру буденщину.

Та він рапками занятий, бо полудню урядові акти. Тому пішов я одинцем на місто і стрінув товариша, з котрим ми разом кінчили низшу гімназію. Сорок літ ми не бачилися із собою, але вмить пізнали себе, стиснули собі руки та нагадували давно минулі літа.

Мій товариш був шести роками старший від мене. В четвертій класі, тернопільської гімназії, його асентеровано до війська і розбито його мрії про покінчення середньої школи. Зі своїми старшими, мало що не однолітками-товаришами, попрощався він дня 14. липня 1883 р. у Шмулі над ставом на меду, молодшим сказав на прощанні „servus idioty!", а одному професорови, через котрого дістав уже після бранки з тяжкої руки терпіяна Франціщка пять тростин, вибив нічю дня 15. липня на спомин два зуби, та осеню пішов служити у цісарському війську.

Перших шість місяців учився він, а опісля учив других муштри, доки не став капралем і доки не приділено його до військової канцелярії, де прослужив повних дванацять літ, діждався степеня рахункового фельдфебля і цертифікату на урядника.

З війська іменовано його секретарем ради повітової.

— Що поробляєш? питаю його.

— Я директором міського архіву, — відповідає товариш.

— Ось, диви, подумав я, куди він зайшов по четвертій класі! Але що нині діються чудеса, що люде „z domowem wykształceniem" стають міністрами, або й ще чимсь висшим, тому я перестав дивуватись.

— На війні, каже він, іменовано мене за оборону „кресуф" майором і нині я трясу цілим повітом не тільки „кабанами", але й „родаками".

Я склонив голову перед геніем мого товариша і не стямився, як він затягнув мене до свойого бюра, себто до міського архіву.

Доволі велика кімната, обставлена полицями, на яких пишалися акти звязані шнурками. Старих актів було там мало, за те багато з новійших часів.

Товариш не дав мені прийти до слова, та балакав:

— Старі акти переглянув проф. Шварц, але досі про минувшину місточка нічого не напечатав. Багато старих актів я вишкартував і і продав купцям, щоби мали чим завивати перець. Але між новими є чудові речі. Переглянь отсі два акти! Вони дуже інтересні... зареготався товариш.

Перший акт не потребує пояснення. Громадянка мойсеєвого ісповідання Гольштайнова жалувалася на свойого сусіда Ізаака Н. за те, що він через отвір в паркані пустив в криниці своєї хати ринву на її подвір'я. Гольштайнова в жалобі плакала:

Do Swiętnego Magistratu
jak wewnątrz

Podpisany wdowy podaje do wiadomości, iż Izaak N. sąsiadujący z jej domem, roszczył sobie prawo do jej miejsca, w którym znajduje się otwór, rozkazując całkiem bezprawnie podpisanej, jak się ma zachowywać.

I tak wystawił swoją rurę, skąd kapie na jej posiadłość i robi wilgoć.

Dopóki mąż podpisanej żył nie pozwalał sobie Izak na takie wybryki i nigdy nie przychodził do tego miejsca, do którego niema żadnego prawa.

Przytem prosi podpisana, by Magistrat zajął się tą sprawą i wysłał komisję na to miejsce do zbadania, że tam jest czysto, tylko Izak zanieczyszcza ze swojej rury.

Małka Holsteinowa.

Другий акт не потребує ніяких коментарів. В ім читаємо:

„Od wczesnemu ranku do późnemu wieczoru widać pod okienkiem niżej podpisanemu ludzi przykuckiwającym i rozmaitych florów ze siebie wydającym. Dopókich niżej podpisywany miał małych dzieckі to mógł, otworzywszy okienko, zażywać do płuca po świeże powietrze. Ale teraz, kiedy jemu podrośnili dzieckі, a mianowicie dziewczynki, co się poczebuje zawstydzić od tego paskudstwe, prosi niżej podpisany Prześwietnemu Magistraci, coby wystawił tabliczki pod napisem: „Nie tu, tylko troszku dalej", a w razie nieposłuszeństwa, coby nasłanowił karę od tych mniejszych interesów 50 centów, od tych większych 60 centów a od obóch interesów razem guldena. Co napisałem i podpisywałem, sam siebie wstydzący się, Efraz Berisch Katz, co niby ja".

Я прочитав акти і засміявся, а товариш заклав гидким словом та сказав:

— „Даю я їм тепер школу! Вчу правописи і мови, виникаю за двері, накладаю кари — але асиміляція не поступає наперед... Твердий нарід! З Жида навіть як пихреститься, завжди вилізе Жид. Погана порода!

Я попращав скоро товариша, бо боявся, що ще й мене схоче асимілювати захвалюваними ним способами, а мою стрічу описав на вічну памятку.

Львів, дня 27. VIII. 1923 р.

К. С.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Остання (122) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за 6 уступів вступної статті п. з. „Справа митр. Шептицького" та один уступ фейлєтону М. Г. „Зпоза „сокальського кордону".

— **Прокураторські практики.** Зі вступної статті „Дзенніка Людового" довідуємося, що строгість пана прокуратора заінтересованого справою Митрополита Шептицького не обмежилася на „Ділі" і „Хвилі" але досягла і „Дзенник Людови", в якому сконфісковано цитати несконфіскованих статей краківських і варшавських часописів.

— **Дорожня шкільних книжок.** Кошти комплету книжок для одної класи сільської школи переходять нині 1 мілїон марок. Буквар коштує 70 тисяч марок. Від понеділка ціни шкільних книжок будуть піднесені знову о 20 процент...

— **Войцеховскі не приїде до Львова.** Цивільна канцелярія польського президента Войцеховского комунікує, що він, перетяжений політичними справами не приїде на отворення „Таргув всходніх" до Львова.

— **Як польська військова влада шанує наші свята?** З Лютовиск доносять нам: Минулого вівторка саме в день, коли ціла чисто українська околиця Лютовиск і містечко святкували торжество Успення Пр. Богородиці, військова влада зі Самбора вкупі з ліським старостом немов на глум запорядили додатковий перегляд несентерованих новобранців. По церквах правились богослуження, а товпи людей мусіли ждати своєї черги під асентеруновим льокалем. Ось так шанують наші „культурні" сусіди національні почування українського народу!

— **Поліція забороняє співати український національний гимн.** Заходом читальні „Просвіти" в Надієві пов. Долина відбувалася дня 28. серпня ц. р. аматорська вистава. По виставі, як звичайно, почали співати „Ще не вмерла Україна". На це впали до Читальні два панькові поліції з найвищими багнетами і з „imieniu prawa" гіркали публіку, щоби перестала співати, грозячи рівночасно, що „to już ostatnie przedstawienie w Nadziejowie.

— **Перед катастрофою Німеччини.** Як доносять з Берліна курс доляра в Німеччині досягнув 12 мілїонів німецьких марок. Вартість марки спадає дальше.

— **Зі Зборівщини.** Нам пишуть: В ночи на 30. липня в Зборівщині невідомі люде в мундірах польських офіперів підпалили кілька дворів (в Зборові графа Борковских, а в Храбуаній спалено стирти зі збіжжям Ліпіньских). Згадані „офіцири" переїздили околицею повільно і спокійно. Без крісів. Мали тільки револьвери. На тему: що це за люде згадані „офіцири" — кружляють різні верзії. М. и., що це таки Поляки між собою таким чином вирівнують рахунки.

— **Смерть дивана.** В Льондоні помер неподавно дивак і самітник Джексон, який, не дивлячись на те, що примирав з голоду, полишив по собі збірку вимкових мистецьких творів. З продажі його збірки осягнено 12.000 фунтів стерлінгів, цифру якої мешканець сучасної Польщі не в силі собі уявити, особливо як захоче перекласти її на мову польських марок. Джексон вбираючи заєдно в духовний одяг, вмовляючи в себе, що він є епископом грецької церкви. Щедрий для вбогих, необчислимий, коли ходило про позискання якогось мистецького твору, сам жив в голоді і холоді...

— **Український театр.** Засідання Надзірної Ради і Управи кооп „Український Театр" відбудеться 6. вересня ц. р. о 6. год. вечером у Львові, Ринок ч. 10, II. пов. (салї вас. „Просвіти"). Просимо всіх членів Ради і Управи явитися.

„АМЕРИКА".

Родичі, вдови, діти і родичі по полеглих американських жовнірах у Франції — родом з Польщі, нехай заголосяться у власнім інтересі до В. МІНЦЕРА, Львів, вул. Зигмунтівська 17. 488 1—1

Причину цього, що не всі щс постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачув дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторітетом, ніж багнет чужого жандарма.

Дописи з краю.

Комарно.

Народний Зїзд.

На день 27/8 с. р. скликала повіт. організація української нар. труд. партії в Комарні Народній Зїзд. Явилося около 50 делегатів-мужів довіря, які репрезентували 18 громад суд. повіту Комарно для обговорення важних біжучих питань а саме: 1) нашого теперішнього політичного положення, 2) справ організаційних і 3) справ нашого шкільництва. Наради отворив короткою промовою б. посол Гр. Тершаковець і запропонував до президії селян: Гр. Бабія з Голодівки, Дм. Витрикуша, нач. гром. з Мостів і Гр. Каландяка з Рімна, яких і вибрано. О. Утриско, канд. ад. з Комарна виголосив вичерпуючий реферат про наше сучасне політичне положення, переходячи в окрема всі важнійші моменти нашої визвольної боротьби. Відтак п. Гр. Тершаковець виголосив реферат про потребу організації, переведення організації труд. партії по селах, самоподатковання і т. д., пояснюючи підчас реферату важнійші місця програми труд. партії. Над рефератами вивязалась дискусія, в якій забирали голос делегати сіл. М. ч. селяни

домагалися скликання політичного віча, на яке слід запросити наших посліа з Волині. Селяне в обуренням пятнували шкідливу роботу деяких людців з табору налогових хрунів, як А. Яцика писаря гром. з Підзвіринця, Яцка Карабина з Татаринова, М. Ковеля з Конюшок корол. і Фляка нач. гром. з Конюшок а в окрема виступ першого з них, який на привітанню маршалка сойму Ратая 22. VII. с. р. в Комарні, окруженім цілою хмарою поліції — ніким не уповажнений до сего промовляв в імени «руского» народу. ПП. Г. Тершаковець і О. Утриско зясували стан шкільництва в повіті.

Ухвалено резолюції згідні з постановами краєвого Нар. Зїзду. До Повіт. Народнього Комітету вибрано: Гр. Тершаківця, проф. М. Ліщинського, канд. адв. О. Утриска, студ. І. Сороківського, студ. М. Яремy і селян: Ол. Дралу, М. Беня і Дм. Витрикуша.

До податкової комісії: П. Бабія, І. Бея, М. Карабина і А. Калиновича.

Ухвалено обновити організацію трудової партії по селах суд. повіта Комарно, а відтак скликати політ. віча в Комарнянщині.

Зїзд мав характер чисто селянський, бо крім 3—4 інтелігентів явились переважно селяне. Замітна була відсутність нашого духовенства.

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. кн. 40.000.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

ЗАЯВА.

Дня 29. липня 1923 р. зайшов між мною і Вп. П. Морозом Романом студ. мед. гідний пожалування інцідент на вул. Міцкевича, в часі котрого, я будучи вильно поінформований, допустився обиди Вп. П. Мороза Романа.

Признаючи тепер, що моєї обиди допустився я у великім подразненню без прослідження дійсної провини зі сторони ВП. П. Мороза Романа, перепрошую Його прилюдно за зроблену Йому кривду і рівночасно складаю 250.00 Мп. на „Рідну Школу" на руки кружка У. П. Т. в Тернополі. 480 1—1

Рад. Д-р Янкевич Евген.

ЗАЯВА.

Заявляю отсим під словом чести, що я дня 29. липня 1923 р. Вп. П. Павецкої Олександри особисто не обидив.

479 *Мороз Роман, студ. мед.* 1-1

ДІМ ГЛИНЯНСЬКИХ КИЛИМІВ

ЛЬВІВ, пл. Св. ДУХА

при вул. **РУТОВСЬКОГО** (біля костела ОО. Єзуїтів).

поручає

ГУРТІВНУ І ДЕТАЙЛЬНУ ПРОДАЖ КИЛИМКАРСЬКИХ ВИРОБІВ ФАБРИКИ

М. ХАМУЛА у ГЛИНЯНАХ

Знаними на підлогу, перед ліжка і над ліжка, накидки на отомани і буфети, хідники, подушки, потаремки, килимові і шкоцькі портієри у найбільшому виборі. Приймається замовлення на виконання килимів після жаданих розмірів і взорів.

Виставляємо на Східних Торгах, в 478 **павільоні Штука.** 4—5

НАЙНОВІШЕ ОСІННЕ ВЗУТТЯ

GOODYEAR-WELT

472 продає по найнижших цінах 2—3

„МІКАДО", вул. Академічна 20.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Львівський Нарід Театр Української Бесіди під дир. О. Стадника. Нопичинці — салї Народного Дому.

В неділю дня 2. IX. с. р. „БАРОН ЦИГАНІВ", в понеділок 3. с. м. „ТРОЯНДА СТАМБУЛУ" — оперетка. 2—2

Унівїтський театр під дир. Івана Когутяка.

Отепляни. — Салї Огнелої Сторожі. Вівторок 4. вересня — „Чорногорці". 479 4—5

Зетель і Іванна з Калинських Горбаї самі як повідомлень про своє звічання оказують 100.001 Мп. на Рідну Школу, **Зачон Половин** складає 50.00 Мп. на Рідну Школу з приводу звічання **Кирила Тичука з Зонею Новодворською.** 482 1—1

Дрібні оголошення.

ПРИЙМУ хлопця або дівчинку з провінції на мешкання за харчі з наших конс. Зголошення до Адміністрації під „Оріявіта". 487 1—1

БРІЧКА огородові і кухонні, складані стола і лежаки — оказійно до продажі. Бюро торг.-комісове, Львів, Кохановського 5. 484 1—3

ПОКІЙ, умебльований з осібним входом сейчас винайму на один шкільний рік, за добрим виногородженням. Зголошення під „Купець". 477 1—2

СТАРШИЙ помічних торговальний з д'ізу кольоніяльного і вишинку пошукує заняття, може провадити самостійно, або яко урядник рефлектує рівнож на кооператив. Адреса Д. В. „Народна Торговля" Мостиска. 483 1—2

ІНСТРУКТОРА на цілий рік до учеників І. II. гімназ. і III. народної пошукується до дому священика. Зголошення: Осип Гриневич, професор, Мурарська 52. Львів. 485 3—3

УГОЛЬ, дахівку, нафту, свічки, томасину доставляє по фабричних цінах фірма „УНА" Дрогобич, Стрийська 14. 184 0-12

БРУТА купує й продає Український Нафтовий Союз, Львів, Оссолївських 6. 209 8—10

АДВОКАТ Д-Р ПАЦЛАВСЬКИЙ в Дрогобичі пошукує сейчас ритмованого конціпієнта. Платня після умови. 431 а) 4—5

ЛЕКЦІЇ ФОРТЕПІЯНУ — новійшою системою — уділяє дипльом. проф. ГІЗЕЛЯ ЗАРИЦЬКА. — Оплата найрадше провізіями! Сташіца 84. (Хорущина). 427 3—4

ВАЖНЕ для ПТ. оо. Священиків! 2 комплетні гарн. папістики в новім стилї по оказійній цінї до продажі. Бюро торговельно комісове Львів Кохановського 5. 457 2—3

ПОШУКУЮ старшої інтелігентної женщини, господарної і чеської, яка занялась би господарством вдівця в провінціональному місті та вихованнем 3. дітей в шкільному віці. Посада до обнятя від 15. вересня б. р. Зголошення з рекомендаціями під „3376" до Адміністрації. 431 б) 4—5

ОГОЛОШЕННЯ.

ОКУЛІСТ

Д-р Г. ІЇЕЛЬ

лікар „Народної Лічниці" ординує в очних 464 недугах 3—10

ЛЬВІВ, вул. Ягайлонська ч. 20.

Д-р Жигмонт Зельцер

ординарій Народної Лічниці

спеціяліст хоріб

носа, уший, горла і гортанки

повернув і 485 1—4

ординує Львів Скарбківська 7.

478 2—10 **ДЕНТИСТ**

ЯКІВ НАСС

б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болоссовича, приймає в заведенню

— вул. **СИКСТУСЬКА Ч. 17.** —

Штучні зуби в каучуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкорткшому часі.

ОВІЙ ДО СЕОГО

— Єдина і одинока Галицько-українська —

ВІДЛИВАННЯ ДЗВОНІВ

МИХАЙЛА БРЮХОВИЦЬКОГО

Львів—Замарстинів, вул. Св. Михайла 14.

Поручає Сеп. Духовенству, Братствам, Комітетам і всім иншим дзвони ДЗВОНИ з найлучшого металю о дуже *голоснім голосі* — *під гарантією*. Виконання вичінчується на час і совісно. — Ціни приступні. 3—4

ЛІКАР

ІЗИДОР РАГЕР

повернув до ЗАЛОЩЕЦЬ

476 **і ординує як давнійше.** 1-1

НА ОСІННІЙ СЕЗОН

471 получає 1—4

КАПЕЛЮХИ В НАЙНОВІШИХ ФАСОНАХ

О. БЕРЕЖНИЦЬКА,

ЛЬВІВ, вул. Пекарська ч. 47

МОТОРИ РОПНІ від 6—60 НР „ПЕРУН" так економічні як ДІЗЛЬ, НАДЗВИЧАЙНО ЛЕГКІ до обслуги, а о прокурю дат. вані, поручає зі складу **„ПІЛЬОТ"** Львів, вул. Баторія 4. (Листи похвальні на бажання). 356 5—20

ПРАСИ до дахівки - цемент, повтявідський вагоново поручає

„ПІЛЬОТ" ЛЬВІВ, вул. Баторія 4. 201 4—21

Видавництво „ЖУРАВЛІ"

в Рогатині

висилає за попереднім висланєм грошей або за післяплатою:

1) **Ювілейний Календарик** (десятиліття вступу „Українських Січових Стрільців" 1914—1924.) п. н. „САМОПАЛ" на 1924 рік. Вигідний, кишеневий формат, тривка окладинка з в'янетою, багато ілюстрацій, 144 сторінок друку. Ціна покищо **25.000 мп.**

Я. Вільшинко: **„Чого тепер червоних мапів так багато?"** стрілецька легенда. Ціна **5 000 мп.**

З. М. Угрин-Безгрішний: **„Нарис Історії Українських Січовик Стрільців"** з ілюстраціями (на вичерпанні). Ціна **30.000 мп.**

Хто замавляє 10 прим. одинадцятий даром. — Адресувати: Ред. **Микола Угрин-Безгрішний** Рогатин. 373 5— 0

Шкільні книжки

для середніх та народніх шкіл

Замовляти можна на складі:

Івана Калиновича в Зборові.

Достава книжок почтою за післяплатою. 714 0—10

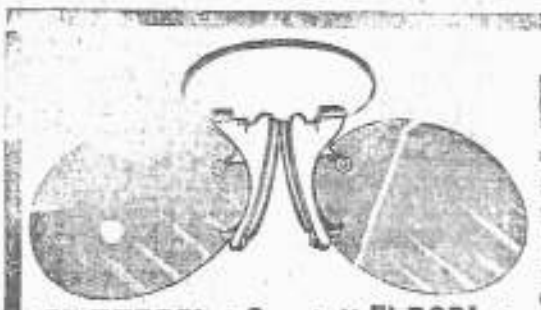

ОРУЧАЮТЬ

ОКУЛЯРИ, ЦВІКЕРИ

від найдешевших до найдорощих у всіх родах. **Сила** Цайсса, Буша, Герца,

ЛЬОРНЕТКИ

ЛЕВ АППЕЛЬ і Сна : у ЛЬВОВІ : Леґіонів 1.

полеві і театральні першорядних марок. — Замовлення з провінції розвідується відворотно. 7151 38-50

Телеф. 458. Адреса тел. Оптика Львів.

ПЕРША КНИЖЕЧКА — МАТВІЙЧУКА — НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ БУКВАР

в гарній твердій оправі коштує тепер при гуртовім замовленню 60.000 Мп Почтова оплата 10—20 книжечок виносить 10.000 Мп. Спроваджувати тільки від автора

М. МАТВІЙЧУК, ЛЬВІВ, В. ПОЛЯ 1.

— — **Для Америки за 3 доляри висилаю 10 оправлених книжечок.** — —

466 **Для Чехословаччини 10 книжок коштує 80 чеських корон.** 2—3

ДО ШКІЛЬНОГО СЕЗОНУ.

УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО В КАТЕРИНОСЛАВІ пропонує:

1. **„ЯРИНА".** УКРАЇНСЬКИЙ БУКВАРЬ, склав А. Воронець, IV. перероблене видання з усіма новими малюнками Ю. Магалевського, з додатком: „Як учити з букваря „Ярина".

2. **„Ярина".** УКРАЇНСЬКА ГРАМАТКА З ЧИТАНКОЮ, склав А. Воронець з 52 малюнками Ю. Магалевського, з додатком: „Як учити з букваря Ярина" та „Як вести розмови з малюнків".

3. **А. Воронець.** ПЕРША ЧИТАНКА, з малюнками Ю. Магалевського.

4. **М. Левицький.** ГРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ. Видання 3-тє, виправлене й доповнене.

5. **Професор Дмитро Дорошенко.** КОРОТКИЙ КУРС ІСТОРІЇ УКРАЇНИ. З малюнками.

6. **М. О. Новалевський.** ІСТОРІЯ ГРЕЦІЇ ТА РИМУ. З 46 малюнками й 3 мапами.

7. **Ю. Гай.** ВЕСНЯНІ КВІТОНЬКИ. Шкільний співаник. 20 пісень з нотами.

У В А Г А.

Г. Голоскевич. УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИСНИЙ СЛОВНИЧОК З КОРОТКИМИ ПРАВИЛАМИ ПРАВОПИСУ. Видання 5-тє.

Найкращий правописний словник, загально вживаний по всій Україні! Потрібний кождому!

Продаж по всіх кращих книгарнях, а де нема звертатись на адресу:

EUG. WYROWYJ, Berlin WS 47, Yorkstr 84II.

377 Книжки висилають негайно. — На більші замовлення, значна знижка. 5—5

За редакцію відповідає Ол. Кучьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 124 (10 005). Львів, середа 5. вересня 1923. Почтова належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОЛИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦИЯ И АДМІНІСТРАЦИЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 72000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 9 л., Німеччині 110 000 н. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунії 100 лей, Угорщині 50 дин., Австрії 11 000 кор. Ціна адреси 30 0 кр.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 3.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 4. вересня 1923.

На вимині позиції

△ Волинське життя після підйому, який вийшов в зв'язку з торішніми виборами, тепер увійшло в свої нормальні береги. Мало воно ріжнитьси тепер по своїому розмаху й темпу від того, що було раніше в ті часи, коли Волинь по степені інтензивности українського руху серед всіх инших наших земель стояла на останньому місці. Хвиля народнього підйому піднеслась високо й впала. Її не вдалось використати в належний спосіб, зфіксувати в певні організовані рамці. І життя тепер йде старим повільним, аж часто повільним темпом.

Не зважаючи на істнування парляментарної репрезентації, яка мусіла би причинитись до інтензифікації політичного життя, політичного руху, цей останній на Волині помітний в дуже незначних й обмежених розмірах. Політична організація на Волині істнує, коли можна говорити загалом про істнування, в зародковій стадії.

Без усякого сумніву впливає на цей слабий темп політичного життя той факт, що місцеві політичні діячі, навіть ті, які займають провідні становища в інтересах захованння за всяку ціну єдности, уникають виразного зясування своїх поглядів, точного зазначення своєї платформи. В наслідок такого поступованнґ бажаної єдности все одно не осягається, бо ріжниці поглядів між окремими діячами є завидто великі, а політичне життя не набірає організованих, стрункових форм, перебуває в стадії животіння.

Пануючу ролю в місцевому політичному життю відограють діячі, які називають себе „соціялістами". Чим являється цей волинський соціялізм, сказати досить важко. Волинські „соціялісти" уважають відмежувати себе, як від надзбручанських соціялістичних течій, так і від галицьких. Має бути утворена якась спеціяльна волинська течія інтернаціонального соціялізму. Поки що про тих панів, що звуть себе соціялістами можна сказати, що цїхує їх хіба виразне большевикофільство й стількиж виразне галичанофобство. Хоч ці панове виявляють високу степень наївности що до галицьких відносин, проте це не перешкаджає їм уважати Галичан „банкротами".

Менш активною групою, але може більш сильною інтелектуально являються політичні діячі, які виявляють симпатії до галицької трудової партії. Але ці діячі з одного боку загалом виявляють дуже невиразну активність, а з другого боку страха ради подібних з своїми симпатіями кришталь й роботи не провадить. Тим то тон місцевому політичному життю, коли дозволено говорити про нього, задають волинські „соціялісти". При невиразности нього волинського соціялізму, при бозязі всіх ставити хранки над і, політичне життя не може не носити мляного й неорганізованого характеру. И нема надії, щоби вийшло воно на якийсь рівнійший й певнійший шлях. Бо очевидно всякі спроби побудувати політичне життя виходячи з якихсь специфічних волинських моментів минаючи всеукраїнську платформу, спираючись лише на волинських силах, приналежність яких до Великої засвідчена польським „dowodem osobistym", є заранє засуджені на повну невдачу.

При відсутности політичного життя рух в силу необхідности набірає характер примітивного культурництва. Він зосереджується по „Просвітах", діяльність яких тепер так само носить дуже вузькі розміри. Це є й майже все, що є в сучасному українському життю на Волині, бо про кооперацію на Волині тепер можна й не говорити, до того мінімальна її робота під теперішню хвилю. Єдину таку роботу провадить хіба „Дубенський повітовий кооперативний Союз". Кремінецький Союз знов попав в руки Панкевича й К°, якого не далі як

ТЕЛЕГРАМИ. П. А. Т.

Після зайняття ветеранів.

Р и м. Польрадіо. Італійські окупаційні власти в Наксос і Антінаксос повідомили афішами місцеве населення, що обі острови італійське військо зайняло тимчасово. Італійські власти заспокоїли населенню, що запевнить його безпеку й спокій.

Італія не згодиться на рішення Союза Народів.

П а р и ж. Часописі звідомляють із Атен, начеб італійський посол повідомив мін. заґр. справ, що Італія не згодиться на арбітраж Союза Народів. Союз Народів не може бути компетентним для розсудження грецько-італійського конфлікту, коли ходить про справу чести народу і життя горожан. Здається, італійське правительство не противилося би розглянненню справи компетенції міжнароднім трибуналом справедливости в Газі.

Землетрус в Японії.

Ш а н ґ а й. В Токіо згинуло 100 тисяч людей.

Й о к о ґ а м а. Арсенал у Токіо вилетів у воздух. Згинуло при цьому кілька тисяч людей. Місто Атамя в руїнах. Є около 7.000 убитих. Місто Іто забрали морські фалі. В Сєсако завалився тунель, погребуючи в завалищах 600 людей. В Токіо проголошено виїмковий стан.

Н ю Й о р к. Часописі звідомляють з Токіо, що пожежу міста зльокалізовано. З Негойя відлетіли літаки і літають над Токіо, щоби розслідити положення. До Токіо спрямовано харчі і засоби солодкої води.

Л ь о н д о н. Радіо корабля Корея Мару: В Йокогамі є 200.000 людей без даху і харчів. Райтер звідомляє з Осаки, що з 15 дільниць є 10 знищених. Трупи людей лежать на вулицях. Число жертв ще не скопстатовано.

П а р и ж. Згідно з телеграмою з віцеад. Японії міста і села між Токіо й Осакою є майже зовсім знищені.

Л ь о н д о н. Райтер. Ціла робітнича дільниця в Токіо спалена.

В і д е н ь. „Н. Фр. Пр." з Льондону: З огляду на те, що годі скомунікуватися радіотелеґрафічно з англійськими кораблями в американській Йокогамській пристані, побоюються, що ті два великі пасажирські корабаї лінії „Пасифік", котрі мали плисти до Сан Франціско і Ванкувер, впали жертвою катастрофи. Тому, що всі кабелі з Японії на схід і захід перервані, ціла справоздавча служба відбувається радіотелеґрафічно через Гаґі і Сан Франціско. Як звісно, останній землетрус був такий сильний, що англійські сейсмографічні апарати не в силі були нотувати.

П а р и ж. „Еко д' Парі": Сейсмографічні апарати в Парижі в ночі в 2. на 3. ц. м. занотували друге землетрясення, таксамо сильне, як те, що спричинило катастрофу Йокогами.

Л ь о н д о н. Англійські кружляки, що є в Шанґаю одержали приказ відплисти до Йокогами на поміч жертвам землетруса.

Н ю Й о р к. През. Кулідж обіцяв японському правительству безпроволочну поміч. Американська фльота, що є в Порт Артурі одержала приказ безпроволочно відплисти до Йокогами.

Поворот льорда Керзона.

Л ь о н д о н. Льорд Керзон повернув тут 2. ц. м. вечір. Зачувати, що льорд Керзон не замішається в справі грецько-турецького конфлікту, поки не перестудіює відповідних актів.

Л ь о н д о н. Італійський амбасадор у Льондоні конферував з. ц. м. з Керзоном. З переговорів виходить, що англійське правительство є за цим, щоби справу конфлікту передати Союзови Народів.

Рішення грецького кабінету.

В і д е н ь. „Дер Морген" з Атен: Грецький кабінет рішив на надзвичайнім засіданню предложити покищо справу конфлікту з Італією Раді Союза Народів. Колиж би Рада С. Народів не могла успішно оборонити суверенність Греції, то Греція мусіла би відперти наступ оружною силою. Грецьке правительство поручило Венізельосови їхати до Парижа, щоби порозумітися з конференцією амбасадорів.

Задержання грецьких кораблів.

А т е н и. Італійський адмірал Белїні заборонив переїздити грецьким кораблям через пролив Отранто. Чотири грецькі кораблі задержано в італійських пристанях.

Справа митр. Шептицького.

Протест Львова. — Хінські органи і митр. Шептицький.

Увязнення митр. Шептицького найшло сильний відгомін серед українського громадянства. В неділю, 2. ц. м. голос протесту проти цього нечуваного акту піднесло населення м. Львова. Протестуюче віче, яке мало відбутися в салі Лисенка, в останній хвилі заборонила поліція. Тисячі громадян, що спішили до салі Лисенка, натрапляли озброєна в кріси поліція.

Сотки громадян удалися до салі „Української Бесіди", де відбулися довірочні збори на основі § 2. Збори отворив голова „Народньої Організації м. Львова" інж. І. Лящинський. Опісля забрав голос д-р Степан Біляк, який вичерпуючо змалював доконане на особі о. митрополита безправство. Бесідник вказував, що поведінка польського уряду відносно митрополита не має собі рівної в новітній історії. Є це поличник для цілого українського народу. Своєю безправністю акт польського уряду перевисшає голосну справу патр. Тихона і арх. Цепляка. Совітський суд спирався на доказовий матеріял, а польський уряд всупереч постановам конституції вкопився царсько-адміністраційних засобів у відношенню до хорої людини, не маючи в руках ніяких доказів вини.

Після того зборам предложено резолюції, яких змісту не подаємо з огляду на п. прокурятора. В дискусії забирали голос між ин. о. А. Стефанович і о. Л. Куницький, який на основі найновійших відомостей поінформував зібраних про стан здоровля митрополита.

Збори одноголосно ухвалили вислати о. митрополитови вислови

Курс грошей.

Львів, 2. вересня. Дол. амер. 256.000—257.000, дрібні 254.000—255.000, дол. канад. 240.000—241.000, дрібні 238.000—239.000, німецькі марки 50 і 100 05½—0·6, 10-тис. 0·6—0.6½, стар. еміс. 4.00—5.—, сотки стар. еміс. 1·40—1·70 леї 920—940, дрібні 950—980, к. чеські 7200—730), дрібні 7000—7100. Австр. тис. нов. емісії 14000—14500, стар. еміс. 8000—8500, сотки стар. еміс. за тис. 12.000—14, дрібні á 10 за тис. 10—12.000, австр. штемпл. 3.55—3.60, австр. перекази 365—370, Франки франц. 14200—14500, фунти стерл. 1100000—1150000 франки швайц. 47.000—48.000.

Золото: 20 кор. 1000000—1060000 20 франк. 930.000—950.000, 20 мар. 1,150.000—1,200.000, 10 руб. 1,360000—1,380.000, дол. 242—245000.

Срібло Кор. австр. 18600—18 800, 5 кор. 92000—93.000, фльор. 46000—46500, рублі 70000—72000, копійки за 1 рубель 52000—53000, леї 16500—17000.

Цінїх 2. вересня. Берлін 0·000050 Голяндія 216·00 Ню Йорк 554½ Льондон 25.19, Париж 31.40, Медіоляни 23.60, Прага 16.40, Будапешт 0.03½. Букарешт 2.45 Бельград 5.90, Софія 5.90, Варшава 0.0023, Відень 0.0078, Австрійські штемпл. 0.0078.

вдячности за його труди та важку співчуття з приводу увязнення. До Президії Ради Міністрів у Варшаві вислано таку телеграму:

„Українське громадянством. Львова на двох довірочних зборах (віче заборонено) дня 2. вересня 1923 відбутих о годині 12 і 4. в справі арештування Митрополита Андрія Шептицького ухвалило висловити рішучий протест і глибоке обурення на адресу виновників насильства над дорогим Митрополитом Шептицьким. Президія зборів: *Піщинський, д-р Білик*".

Під кінець зборів зявився на салі поліційний агент, а за ним ославлений надк. Лукомські, жадаючи розвязання зборів. Не зважаючи на це безпідставне домагання „сторожів законів", але з огляду на вичерпання денного порядку збори покінчено при співі „Не пора".

Анальогічні зібрання в справі митр. Шептицького відбулися у всіх дільницях Львова.

— —

Хієнський „Дзенник познаньскі", отже орган, що всіми силами підпержує існуючий в Польщі кабінет, так представляє справу увязнення хорого митрополита.

„На основі докладних інформацій, засягнених з першорядного джерела, справа подорожі о. митрополита представляється ось так: На основі порозуміння між Ватиканом і теперішнім польським урядом (Вітоса-Гломбіньского) о. Шептицький одержав пашпорт, який управнював його до повороту до постійного місця осідку в часі від 9. липня до 24. серпня. За постійне місце осідку о. митрополит уважав Львів. У Відні, почуваючись нездоровим, о. Шептицький задержався в монастирі оо. Францісканів і там стан його здоровля на протязі кількох тижнів дуже погіршився. Відвідуючий його годі в переїзді через Відень о. крил. Ковальський довів до лікарської наради, яка ствердила конечність перевезення хорого до шпиталя, що й сталося, при чому вибрано Заведення Братів Милосердя. Але минав речинець, визначений в паспорті. О. митрополит постановив виїхати, хоч лікарі скидали з себе всяку віповідальність за наслідки подорожі і перевтоми. О. крил. Ковальський, бачучи стан о. митрополита, постановив товаришити важко хорому пацієнтови. Внесенкій на ношах до спального воза, о. митрополит прибув до Дведаіц 22. ц. м. і там довідався від польських властей, що повинен змінити напрям подорожі і удатися до Варшави. А тому що заявлено, що хорий не може висісти з воза, то спальний віз відчіплено від потягу і — з кількагодинним опізненням перевезено його до Катовиць. Зразу о. митрополіт не знав, що станеться далі, одначе в пятницю попол. зявився в спальнім возі делегат польського уряду і заявив о. Шептицькому, що не вільно йому їхати до Львова. Супроти того о. митрополит просив визначити йому якенебудь місце в зах. Галичині на постійний побут. Але власти визначили на місце осідку Познань. Вибрано шпиталь Преображення Господнього з уваги, що о. Шептицький безнастанно потребує лікарського догляду і фахової опіки. Стан хорої ноги в останніх часах погіршився, температура щоденно підноситься і про те, щоби о. митрополит міг встати не може бути мови".

Так представляши справу з „першорядного джерела", на основі якого то представлення стає ясним, що о. митрополит одержав дозвіл на поворот від теперішнього уряду і що він важко хорий, католицький „Дзєннік позн." не закидує своєму урядови зломання слова і знущання над хорою людиною, але атакує п. Сейду, як він важився дати дозвіл на поворот „ворогови польськости".

Поминаючи все инше, подизу гідною є консеквенція польського уряду, котрого словність надається до опатентування.

З приводу обурюючої події з о. митрополитом польський міністр внутрішніх справ недавно взивав до втихомирювання публичної опінії. До цього в першу чергу приноровився п. Стронські, нач. редактор півофіціяльної „Ржечпосполіт-ої", який в статті „О. митр. Шептицький" виправтикованими в польськім чорносотенним таборі способами підпержує „емеритованих оборонців Львова" проти особи митрополита. П. Стронські пише: „Перш усього в обсягу тісно політичнім о. Митрополит звязався зовсім з партією тзв. українською, яка розуміла і вела політику як безконечний ряд насильств, підбурювань, підпалів, убийств, а участь високого церковного достойника в політичному напрямі того рода, без сліду якого небудь адержуючого впливу, дуже вражала. Одночасно в обсягу церковно-політичнім о. Митрополит Шептицький як предсідник двох зїздів тав. славянсько-католицьких в чеськім Белграді в рр. 1907 і 1909, як опікун о. Пальмієрі, котрий в р. 1906 оголосив книжку про російську церкву, як приятель кн. Макса Саксонського, теольога, що від р. 1910 в місячнику „Roma e l' Oriente" займався тією самою справою, і тим самим став на чолі руху, що обманював Ватикан можливістю злуки православя з католицизмом, а було річю аж надто ясною, що робить це перш усього для здобуття там сильного становища в своїй боротьбі з польськістю.

Крім цих двох смертельних перед маєстатом ідеалу п. Стронського і йому подібних польських патріотів гріхів, нотує він ще воєнні обвинувачення, а саме виступ проти польського москвофільства, знайомство з Вільгельмом Габсбургом, з гр. Михайлом Тишкевичем і т. п. инші головні гріхи супроти Польщі.

А за це все мусить тепер терпіти о. митрополит до часу „одержання запоруки і запевнень", що буде клонитися перед новими богами п. Стронського. Один із стовпів хієнсько-чорносотенного табору забуває тільки одно, а саме, що в жилах о. Митрополита пливе кров гордих українських бояр.

В антракті міжнародніх нарад.

Поміщд, зміни в міжнародніх взаєминах Німеччини, Франції та Англії означуються щоденно цифрами падаючої валюти та зростаючого безробіття. Англійські міністри відпочивають у французьких купелевих містах, німецький канцлер змагається з внутрішним безладдям, а Франція годиться з вдоволенням на перерву в дипльоматичних переговорах, сказавши своє останнє слово. Це останнє слово повторене в тоні сальонової чемности дає виглади на порозуміння на випадок, коли Німеччина признасть свою похибку і від політики пасивного спротиву перейде на шлях принципіяльної фактичної капітуляції.

Найсумнійше явище в сучаснім становищі Німеччини не те, що держава в передсмертній агонії не дає ознак схвильованої трівоги великих патріотів, які повинні спромогтись на оклики роспуки. Нинішний німецький парлямент радить майже з таким самим супокоєм розбалакаиних бюрократів, що й російський „передпарлямент" у 1917 р. Нагадується ще й друга анальогія: моменту з 1918 р., коли Німеччина капітулювала по завзятущій війні так само нежданно, як почала війну нестримним наступом на Бельгію. Перехід Німеччини від офензив на всіх фронтах до повної капітуляції мав у собі чимало з того нежданного явища, яке уявляє нинішна Німеччина, коли над прогалиною анархії по купецьки обмірковує перспективи економічної катастрофи.

Цього рода становище є саме в такі хвилини найменше практичним. Англія у фінансовій скруті спромоглась у своїй останній ноті звернені до Франції на тон в якому тремтів острах за завтрішню днину цілої Европи. Инше діло, чи цей тон мав бажані наслідки. Примирюючий голос Англії був надто слабий перед вибухом світової війни; не має він і нині відповідної сили, щоби стримати Францію перед рішенням поставити останню ставку в европейській міжнародній грі. Роскитані економічні основи таких держав як Росія, Німеччина і Англія підбадьорують Францію до активної ролі, у пересвідченню, що самозберігаючий інстинкт Німеччини та Англії є надто сильний, щоби вони зважились на перспективи наскрізь революційних експериментів Штреземан недурно заявив, що він може ось-ось бути останнім німецьким канцлером; коли впаде його кабінет вічнеться нова доба Німеччини, хто зна, чи взагалі з якими-небудь виглядами.

Що скаже завтра Штреземан? — ось питання, яке хвилює нишком Англію, що не має звички виявляти своїх почувань. Тільки повний велшського темпераменту, зовсім неанглійський по вдачі дипльомат, Льойд Джордж, не в силі вдержати свого обурення, що Англія могла дозволити на тон, яким уперве промовила до Англії Франція у своїй останній ноті. У своїй останній статті „Який буде кінець?" якої пе,

М. Г.

Зпоза „сокальського кордону".

(Продовження.)

А тепер до могили Стороженка, предводителя дворянства, таємного штатського совітника, українського письменника. При головній алеї за залізною огорожею велика камінна чотиростінна брила, на ній сталева плита, а на плиті напис. Сусідні дерева похилили своє гилля над дорогою могилою. Біля неї могила Галичанина, учителя Гладкого, про котрого згадує теплими словами наш господар. І знову світлинець наш взяв нас при цих обох могилах.

Ще раз тихий поклін, ще раз біля наших рідних, котрим пересилаємо тихенький привіт від рідної країни. З поворотом стрічаємо старшого дядька, котрий був юнаком тоді, коли жив Стороженко і памятає його похорони. У його батька а далі й у нього було збережено чимало памяток після Стороженка: медалі, книжки, папері. Хутір нашого дядька недалеко дворика Стороженка. Історія цього двора сумна й прикра. Якась несовісна родичка продала маєток Жидови. До цього не допустив російський уряд. Жид сплатив, а маєток забрав на „казну". А тепер... Соромно й згадувати!

Ще одно цікаве. Наш дядько на перше питання, звернене до нього, відповідає по російськи. Давня звичка. З інтелігентом не можна говорити инакше, як „панською" мовою. Але вже друга відповідь була несміло по українськи. А що далі прегарна, чиста українська мова.

Ще в одному місці мали ми змогу нагадати імя Стороженка. У публичному міському городі, що простягся над Мухавцем, находився дім де відбувалися дворянські сходини і де голобував Стороженко. Дім був величавий, гарний, музика грала біля нього, кипіло веселе життя... Сьогодні буряк, хабазія... Один поріг тільки остався. А ще троха, то й сліду не буде, що тут бурхала жива кров... Sic transit...

На площі недалеко цитаделі цілий ряд нових будинків. Це для кресових урядовців і їх родин. Наш господар тішиться, що щось будується...

Де не поступиш, чути українську або жидівську мову. Правда, є проби акції а la „Рідний Край". Тут зветься вона скромно „Доля". „Wyzwolenie" працює. Одначе даремна його праця!

Не можна не згадати й про симпатичний вечірний чайок у д. К. Мій товариш запустився тут у широку генеальогічну дискусію. З неї вийшли зараз посвоячення між моїм товаришом і віднею нашого господаря (тепер другого). З розмови вийшло, що й я тут посвячений. І десь найшовся якийсь мій родич у Київі, полковник і учитель школи старшин. І говорити тут про кордони, перешкоди й трудноші. Так і хотілося крикнути: На ніщо кордони! Їх не має! Бо ми всі одна рідня, рідна мовою, рідна духом, рідна душею, рідна змаганнями і рідна великою невмирущою ідеєю!!

З жалем прийшлося покидати Берестє. Ще раз охопили ми зором дорогі місця. Ще раз спочив наш погляд на шпилі вежі цитаделі, де підписувано берестейський мир. І згадали ми тоді один момент з того часу, коли Троцкій після покладення підпису під мировий договір — виїзджаючи з цитаделі написав власноручно на стіні: „Ни войны, ни мира! — Левъ Троцкій". В одного фотографа в Берестю має бути знимка цих слів на стіні. І ми виїхали з Берестя також з певними записаними словами у наших серцях. Зміст цих слів відомий кождому Українцеви, тому не треба їх тут передавати...

Наше товариство збільшилося. До нього причалив посол д-р Д. Пізним вечером виїхали ми з берестейського двірця. Найшли місце у вагоні, доволі вигідне, щоби передрімати дорогу. Мойому товаришеви якась пані зробила місце; вона на кілька хвилин перед відїздом довідалася, що має їхати у зовсім иншому напрямі. Перших кілька станцій було дуже гамірно. Якесь товариство їхало на лови. Між ними один панок з Варшави. Коли мали висідати, поспитали панка, де його пальто. — „Пальто? — була здивована відповідь — то пшецеж лято". Думаю, що панок навчився зараз першої ночі, що істнує деяка різниця між Варшавою і поліськими багнищами

Ціллю нашої подорожі — волинське село. Ідемо саме до Л., родинного місця посла П. Завтра Спаса... Будемо у церкві. Після Служби буде посольське віче. Трьох послів буде промовляти, бо отсе ранком приїде ще до Л. посол К. Коло четвертої години над раном минули Ковель, а в годину пзніще були вже на стації Л., де ждали коні, які швидко завезли нас перед хату нашого товариша-посла.

Плян наш був такий: — (це важно знати, бо день був для нас „пеховий"). Шановні читачі позволять мені на маленький екскурс в области лексики. Послови П. не давали спокою два слова, котрі йому найсильніше вбилися в память в часу його побуту в Галичині. А саме: слово „пех", у звороті „маю пеха", і слово „па", часом подвоєне у формі: па-па! Також дуже подобалася йому форма „цілую руці!", хоча сказав, що радше волів це робити, ніж говорити. Я мусів мати цілий виклад про слово „пех". З усіми моїми фільольогічними відомостями мусів я поділитися з послом П., щоби справити його скривлені поняття щодо цього слова. Чи моя лекція помогла що послови П., не знаю. На всякий випадок — сталося так, що моя словесна лекція повязалася дуже добре з поглядовою, бо, як уже сказано, цей день був для нас „пеховий". Не у всьому — але що до пляну.

(Продовження буде.)

реклад приносить з дн. 1. вересня „Neue Fr. Presse", він кидає громи на теперішній англійський кабінет і на Поанкаре одночасно. Льойд Джордж каже з погордою, що для такої держави як Англія понижуючим є факт її повної розбіжности поглядів між офіціяльними керманичами політики і їх пасивні сподівання, підчас вакаційного дозвілля, на якийсь вихід зі становища щодо якого покищо ніхто з них не в силі сказати щонебудь позитивного. „Аж до останньої французької відповіди, англійські дипльомати жили оманою, що можна буде прогнати Французів з Рури доводами, які були одночасно обвинуваченнями і промовлюванням до розуму. Але такими способами не можна політично переконати континентального політика. Теперішний французький уряд знає, що ні президент міністрів ні державний секретар закордонних справ, не зважуться на якінебудь заходи, які могли би покласти край французькій акції на Руррській території".

„У французьких нотах чути тон пізнай, самовпевнений тон. Франція мусить одержати те, чого домагається: Англія мусить одержати те, що їй дадуть... Надія на нову конференцію основується у Франції на вірі, що Англія відступить від частини своїх домагань".

Льойд Джордж ставить собі питання в якій формі зможе нинішній англійський уряд роспочати нову дискусію на тему примирення, коли все те, що він сказав у своїй останній ноті полишилось без найменшого враження. Колиб Англія не була державою, в якій авторитет влади може єднатись з повною свободою її критики, тоді закиди звернені проти нинішнього кабінету були би справді смертельними. А проте загальне міжнародне становище є надто поважне, щоби можна дозволити собі на зміну кабінету перед першими ознаками нової внутрішньої кризи.

А з приходом внутрішньої кризи за пізно на рішучу зміну політичної лінії. Пророчистим доказом цього є нинішна Німеччина. Їй передають право першого голосу в справі порозуміння, знаючи, що він не може бути надто рішучим.

Огляд світових подій.

Нема війни.

З Женеви доносять, що грецька делегація вручила Раді Союза Народів протест Греції проти окупації Корфу і Самос, заявляючи, що акт цей нарушує мир Европи. В звязку з тим італійський представник Саляндра заявив, що обсада Корфу і Самосу не означає оголошення війни з Грецією і що в інтересі Італії лежить мирне полагодження конфлікту. Обсада Корфу це тільки акт карної санкції і гарантія сатисфакції.

Тайне засідання Ради Союза Народів.

„N. Fr. Pr." доносить, що в Женеві відбувається тайне засідання Ради Союза Народів у справі італійсько-грецького конфлікту. Перші наради мали такий перебіг: на початку нарад грецький делегат Политіс відчитав ноту свого уряду, після чого представник Італії Саляндра заквестіонував компетенцію Ради Союза Народів до вирішення конфлікту. Італія стоїть на становищі, що справу цю повинна рішати Рада Амбасадовів. Льорд Роберт Сесіль запротестував проти заяви Саляндри і зазначив, що не може бути найменшого сумніву, що до компетенції Ради Союза Народів. Протест Роберта Сесіля піддержав Брантінг. На жадання Саляндри вирішення справи відрочено до 4. ц. м., коли то італійський уряд прийде в тій справі свої інструкції.

Греція готова дати сатисфанцію.

В Льондоні одержано відомости, що грецький уряд готов прияти всі постанови Ради Амбасадорів і дати Італії сатисфакцію та вирівнати відшкодування, які наложить Рада Амбасадорів.

Справа національних меншостей на Литві.

На останньому засіданню Ради Союза Народів порушено справу національних меншостей на Литві. Представник Бразилії Ріо Бранко ствердив, що Литва не ратифікувала до тепер договору в справі національних меншостей не зважаючи на те, що литовський представник ще 1. лютого ц. р. заповів ратифікацію зараз після переведення виборів. Другий промовець Роберт Сесіль домагався негайної ратифікації договору. Рада Союза Народів поручила представникови Литви вислати своєму урядови телєграму із домаганням, щоби литовський сойм негайно ухвалив ратифікацію договору в справі національних меншостей на Литві і предложив звіт на черговому засіданню Ради Союза Народів.

Подорож Теннї.

З Брукселі повідомляють, що бельгійський премієр Теннї приїжджає до Паризка, де задержиться 2 тижні і відбуде наради в ріжних політичних справах.

Розчарування Англійця.

До Риги прибула з Москви англійська торговельна делегація на чолі зі сером Чарльз Райтом, директором Т-ва „Бікос", Болдуїном і иншими. Один з членів місії заявив кореспондентові „Дейли Мейл", що нав'язання торговельних зносин з Росією виплатиться щойно за яких 50 літ.

Оптимізм Француза.

Сенатор де Монзі, який виїхав у Москву, для ознайомлення з економічним станом Росії, висловлює погляд, що є виглядн на підписання між Францією і Совітами торговельного договору.

Дальша окупація грецьких островів.

З Риму звідомляють, що італійська фльота заняла Наксос і Антинаксос два малі острови недалеко Корфу.

Грізна ситуація в Баварії.

Як доносить „N. W. Journal" між населенням Баварії кружляють відозви, в яких націоналістичні організації накликують до горожанської війни і повалення теперішньої влади. У відозвах зазначено, що домашня війна в Німеччині є неминуча. Робітничі організації ведуть приготування, щоби недопустити до націоналістичних ексцесів. Національні соціялісти приготовляють в кількох містах Баварії „Свято Седану" в якому візьме участь архикнязь Руппрехт, Гінденбург і Людендорф. На тому святі мавб бути проголошена монархія. На той день робітничі організації оголосили поготівля. Німецький уряд видав заборону улаштовувати „Свято Седану", але Баварія заборони не повинується.

Політичні арештування в Будапешті.

„N. W. Journal" доносить з Будапешту, що там арештовано 12 членів тайної організації „Пробуджена Мадярщина". Ця організація підготовляла безправну мобілізацію. При ревізії найдено богато цікавих документів і зброю. В звязку з арештуванням міністр внутрішних справ Раковскі виголосив на національних зборах промову, в якій ствердив, що тайні організації загрожують державі.

Безнадійний стан Німеччини.

Як доносить „N. W. Journal" німецький міністр господарки Равмер у одній промові заявив: Стан Німеччини є такий грізний і безнадійний, що уряд не в силі в нічім помогти ані зарадити. На поліпшення нема виглядів

По дорозі в пропасть

В варшавському „Курієр і Поранні-ім" находимо статтю, написану з приводу появи польських „цьверцьміліонувек", якої деякі місця годиться навести дослівно.

Найвищі банкноти, які до вчора іще були в нас в обігу — читаємо там — були означені пядесятьма тисячами польських марок. Після поетичного біржевого жаргону ті банкноти „опевали" на 50.000. Текст того „опевання" був такий:

„Польська держава приймає на себе відповідальність за виміну отсего білету на майбутню польську валюту після відношення, яке для польських марок ухвалить законодатний сойм". Під цим текстом підпис: „Варшава дня 10. жовтня 1922". Диковинкою цього тексту був факт, що в момент випуску цих банкнотів... законодатний сойм не істнував. Текст повторено механічно з банкнотів виданих ще перед скликанням законодатного сойму, коли ще треба було писати „Польська держава" замість „Республика", бо щойно законодатний сойм мав усталити не тільки відношення майбутньої польської валюти до тимчасових марок, але також і форму влади в Польщі. В тому сліпому повторенню старого тексту було очевидно певне нехлюйство, яке цїхує нашу цілу фінансову господарку. Законодатний сойм не виконав свого обовязку і не випустив польської валюти а вартости тимчасових знаків не усталив. По просту лишив це на „кращі часи" і на „Боже змилування".

Часи мінялися а з ними мінялася вартість марки.

Довший час найвищим банкнотом Позичкової Каси була тисячмарківка. Друковано тих білетів сотки, тисячі і мільони.

„Для вигоди публики" випущено пятитисячки, без означення дати емісії. Друкарська машина мала в той спосіб менче клопоту. І розганялася чимраз далі. Друк мільона десятитисячок потребував... стільки ж часу, що друк мільона тисячок. Жовтень минулого року приніс пядесяти-тисячки, нині варті менше аніж колись тисячки. Щасливо доходимо до суми шести тисяч міліярдів, инакше шести тріліонів, тої необятної, астрономічної продукції. Кожний день приносить нових 80 міліярдів.

Три дні тому появилася в пресі несподівана вістка, що для припинення виплат куфрами, пускається в обіг... чвертьмільонові банкноти. При тому комунікат телєграфічної агенції успокоював, що ці „банкноти не творять збільшення інфляції, але призначені тільки до заступлення низших відтинків" і т. д. Правдивість цього твердження дасться ствердити в найблизчих днях 1 тижня.

Для уряду, який засмакував в биттю банкнотів з такою пасією, що протягом трьох місяців видрукував їх більше аніж всі попередні польські уряди за чотири і пів року істнування польської держави, супроти нового облегчення фабрикації, покуса стає так великою, що треба надлюдської сили волі і ангельської доброти, щоби з того облегчення не скористати.

Друк паперового гроша в урядів, які зійшли на цей шлях, є найстрашнійшим з налогів; легче звичайному смертельникови відзвичаїти ся від горівки, від тютюну, від морфіни, аніж міністрови скарбу від встрикування в державний організм бібулу з грошевими знаками.

А до міністра фінансів простягають звідусіль руки жадні гроша.

Міністр, який управляє правдивими грішми, може ляконічно відповісти: „Не маю і не дам!" Міністр, якому друкарська машина доставляє вісімдесять міліярдів марок, не має такої відповіди. Кождий йому каже: „Кажи видрукувати!" А на це є тільки один аргумент: „Друкарня не в силі подолати".

Нині відпадає і той аргумент. Друкарні, які вибивали півтора міліона пядесятитисячок в день з тою ж легкістю битимуть тепер півтора міліона чвертьмільонівок. Витворюється зачароване, блудне колесо. Кожда, видана з друку нова сума банкнотів зменчує вартість банкнотів, які остають в обігу.

Гуляємо з інфляцією так грізно, як не сміли ми досі навіть припускати. Ми вже опинилися на ласці криміналістів і вітрогонів, які пактують з плютократією світа ніби „в імени польської держави" і кладуть свої ославлені підписи під передугодові пунктації з тасмними аматорами на наші богацтва, на наші жерела приходів. Доходить до того, що чужі уряди звертають увагу на неможливість приймати підписів таких скандальних посередників. Опінію одурюється запевненнями, що з тих переговорів пливе вже сотня міліонів долярів на „основання емісійного банку" і на нову валюту — а аферисти усіх віроісповідань радіють, що нічого з того не вийде, а доляри розпливуться в їхніх руках.

Випуску нових банкнотів доконано поза плечима сойму, навіть поза плечима дотеперішного міністра фінансів Ліндого, який кінець кінців мусів уступити. Нові чвертьміліонівки є символом нової фази безустанної державної кризи, нової фази, якої сумні наслідки не дадуть на себе довго ждати...

НОВИНКИ.

— **Інтернаціональна вища школа.** Першу таку школу основано в Данії в Гельзінгер. Ідея основання її — всесвітний мир на інтернаціональній основі. Спосіб навчання на зразок данських народніх університетів. Підмогу на удержання та ведення школи дає данський і англійський уряд та деякі інтернаціональні інституції. Ця школа істнує тільки два роки. Курс тривае три місяці і приймають молодіж ріжних націй. На останнім курсі було найбільше Данців та Англійців, менше Німців та Шведів. З поміж Славян була лише одна Українка. Система школи коедукаційна. Що-до суспільного положення молодіж рекрутується з родин робітників, селян, купців, учителів та пасторів. Головний предмет — соціяльогія. Виклади здебільша на англійській мові, менче на данській та німецькій. Крім навчання мов (англійської, німецької та есперанто) значну частину займали відчити та дискусії на ріжні теми, а головне було, щоби пізнати характер ріжних націй та відносини в ріжних краях. Перервою в викладах була щодня двогодинна праця в огороді, спорт та гімнастика. Що неділі були прогульки з оглядинами музеїв, кооператив, народніх університетів і т. п. а що суботи музично-вокальні вечірки.

— З над Збруча з Медоборів доносять нам з доброго жерела, що мнимий напад 29. липня 1923 на двір дідича Виспяньского в лісі Билинівським над Крутиловом дуже пересадно описано в „Ділі" ч. 115 з 24 серпня. То була проста крадіж хоч більших розмірів, доконана вечером 29. VII. як мужчини були на ярмарку і відпусті в Скалаті на св. Анни, а жінки кріпко спали. Як якийсь віз затарахкотів в ночи, втікли злодії з вкраденими річами, але на нікого не стріляли і нікого не тероризували. Як панове вернули зі Скалата, розіслали форналів по ріжних дорогах і ті по ночи стріляли. Фільварок сей лежить серед лісів при дорозі Товсте Калагарівка заг. Товсте-Крутилів. Нарід зве Крутилів в польській формі „Кренцілів", більша його часть на російській стороні Збруча; тут. „Кренцілів" і той фільварок належать до громади катастр. Волиця (повіт скалатський). За той мнимий

КОСМЕТИЧНА ЛЯБОРАТОРІЯ
АПТЕКИ Мра ЛЕШКА СЛАДОВСКОГО, ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 19.

„Lactol" Крем, пудер і мило на вищіжчення шкіри
Фарбу на волосся Д-ра Дуора на краски бручатку і чорну.
Lait des Roses (квітні роси) на бадьість лиця.
Роменова вода на зміцнення волосся.

Екстракт проти почечия віг.
Hygjea для дітей.
Есенція в мастилі „Foloin" проти випадання волосся.
Кольоновська вода „Мішкевича". 493 1—1

напад прийшли були уланн з Теребовлі 4 серпня в ті сторони на кілька днів і дали ся спостічним людям добре в знаки.

— Землетрус в Йокогамі. Із Санфранціско донесли найновіші телеграми, що в наслідок сильного землетрусу лягло в руїнах місто Йокогама. Не обійшлося тут без жертв в людях, яких число не усталено. Місто Йокогама, яке лежить на південно-східному березі острова Ніппон, було найбільшою пристанню Японії. Остров Ніппон зпав отсе жертвою не першої катастрофи землетрусу. Ще 1896 р. землетрус, який навістив північне побереже острова потягнув за собою смерть 27.000 людей. Після сили, з якою теперішна катастрофа рівначиться в европейських сейсмографічних обсерваторіях, землетрус був одним з найсильніших відомих в історії.

— Поступ комунікацій. В 1692 р. переїздилося каретою 4 кільометри на годину; в 1786 р. за той час переїзджала почта 5 кільометрів, 1834 р. осягнено в тімже часі 9 км.; 1867 залізницею 63 км., 1900 р. экспрес Париж-Кале робив 90 км. на годину, в 1923 р. пасажирський ероплан Париж-Льондон перебіжав простір поміж обома місцевостями протягом 2 годин.

— Новий лік на туберкульозу. Як доносить німецька преса, німецький лікар самоук Шталінгер винайшов новий лік на туберкульозу. Ділання нововинайденого препарату випробовано на недужих, а англійські лікарі ствердили, що жадні антитуберкулічні середники не дорівнюють винаходови Шталінгера. Шталінгер ціле своє життя посвятив медичним студіям, а тепер власним коштом удержує бактеорольогічний інститут під Женевою. Покищо Шталінгер тримає свій винахід в тайні і удосконалює його ділання. Новим винаходом заінтересований лікарський світ західної Европи, який приписує цьому фактови велику вагу.

— Живе в Галичині. Живе в Галичині вже кінчається. Загальний успіх жнив добрий. 90 процент збіжа вже звезено; пробні молочення пшениці виказують 8 до 10 q з моргa, а жита 6 до 8 q. В порівнянню з минулим роком, сьогорічний збір піднісся о 25 процент.

— Міжнародній учительський конгрес в Празі. В учительському конгресі, який отворено на днях в Празі, приймає участь 35 Французів, 22 Югославян, 8 Бельгійців, 5 Польків, 4 Англійці, 3 Норвежців та по кількох представників Еспанії, Швеції, Туреччини, Латви й Естонії. Перше засідання відбулося під проводом Француза Бельте.

— Поворот до печер. Страшна дорожнеча і недостача помешкань у Польщі доходить до крайности. Бідні люде не маючи змоги винаймити помешкання, примішуються в печерах як в перед історичну добу. Варшавська преса доносить, що в Радзимині один старий обиватель Чарнецький доведений до розпуки недостачею даху над головою, вишукав собі печеру без дверей і вікон та заселився у ній із своїми дітьми і молодою жінкою. В тій печері мешкає Чарнецький вже другий рік і не може найти кімнати. В тій печері молода жінка повила вже сина. Нещасний льокатор печер розмовляючи із одним журналістом заявив арешт, що угратив надію колинебудь найти з підземної печери до кімнати, тому, що не в силі заплатити тих мішків, яких сьогодні жадають власники каменниць як „відступне".

Вихід жертв

злучених в Адміністрації за місяць листопад 1922 (в тис. мп.)

Вязні:

В. Калинович Бібрка 1, Лисюк Лагодів 5, Гавадикович Лагодів 3, А. Довбенко Осія 1, о. Петух Торгановичі 5, о. Гаврей Міхів 1, о. З. Гучко Рапрук 2.500, І. Латишевський Лавчин 3, П. Вінницька Підкамінь 5, А. Костирка Стрий 600, М. Лаг Орава 3, Д. Зубрицька Турка 3, В. Яворський Устє руське 2. М. Заньків Залізгород 1100, о. І. Качкан Милик 3. Пательська Львів 20, Сех Мих., Із. Скальський, Теслюк А. І. Оліяник усі з Коцюбинець по 4.600, М. Михайів, І. Оліяник, Д. Васильовський усі з Ковалич по 1, о. А. Рудницький Богородчани 6, о. В. Чарнецький Диків 2, збірка з Полошинокинів Чарна 14, о. Боковський Новосілка Костюкова 35, І. Вобків Люблин 1100, о. І. Романовський Дрогобич 7, І. Габовицька і І. Угринюк обі з Шипорин по 2, М. Врамірський Львів 5, о. И. Диків Городиславичі (збірка) 11, М. Гежа Висова 1, М. Соневицька Гадиновичі 2, Уряд парох. Шпали 3917, Данусь Сятин Львів 10, Ст. Рендик Гусятин 7, о. К. Довдович Бережниці 1. Із. Устіянович Литач 2300, А. Сумик Волосів 3.820, Іван Савків Лисець 3, о. Концевич Голгогори (збірка) 16.5 [illegible] 46, в Добростові 11, зб. в Удичім 24, [illegible] Шимкайлова Тисьменим 5, М. Гордійчук Корчів 5, Е. Старенький Піски 5, Жиховська Пісок 1, М. і І. Літинські Мужилів 4, Х. У. 3430 ком. церков. Вибеляївка 3560, о. І. Коропа Тисьменим 5, д-р В. Мулькевич Жидачів 1, о. Шлемкевич Сховців 5, з этафисту Бутини 90.300, з дуаб. Чижики 12, о. П. Струсевський Томашів 5, із. Скрентович Гавич 1, Товорович ст., пват 3, Гуцар Львів 10, М. Пасіка Львів 500, М. Васильшин Доброгів 6, Л. Сонтикевич Улюч 2, о. І. Голічок Осердів 1, о. Сендочич Козівка 5, о. О. Гнатківський Тисьмениця 2, д-р М. Волошин Львів 2500, рад., суду Бережанський Самбір 200, о. Глуховецький Біч. Острів (збірка) 12500, Квятба Львів 5, Тимо Тур Львів 2, Голюк В. Львів 3, М. Шинкілло 1, Шіфмідер 500, о. І. Юхимович Техля 1, М. Мельник Львів 1, І. Лицинський 1, З. К. Перегінський 2, Ю. Шверинський Семенівка 15.0, о. Коновалець Мавехів 1, З. Патерна Львів 2100, о. Кавлович Монастириськ 5, Громада Кременьке 23, Д. Зубчинська Головецько 5, Л. Кавлич 5, А. і О. Тимочки Доброгостів 5, о. Роздольський Городок 11.060, Б. Фрізюк Львів 1, М. Кобів Львів 1, А. Симовик 1, о. Довгорович 1.

Видалені:

А. Лотоцький Львів 2, В. Заріцький Устє руське 500, д-р Сховницький Ходорів 2, М. Крохмаль Чижики 1, М. Косевівна 2, З. Майковська Львів 500, М. Голубець Львів 5, Зоня і Федь Федорціви 10, Х. У. Гох збірка 22, Ю. Шмериковський Печеніжин 1, О. А. Тимочки Доброгостів 5, Т. Кушнір Ясло 500, М. Великовський Гусятин збірка 536.160, В. Хабера Подгорани 100, о. М. Левицький Плазе 1, Ставецький Пісок 2.

Голод:

о. Д. Грабець Обертин 1, Лозенський Скальєжище 500, Іванна Угринюк Шешори 3, Іванна Габовицька 2.

Сиротам:

о Грабець Обертин 1, уч. (VI кр. гімн. Львів 900).

Партійний податок.

о. В. Бучко Радруж 2, о. Г. Пеняк Винники 3, Х. У. 2, д-р В. Мулькевич Жидачів 1, В Болюх Кутківці 10, вклад з Коломиї 10, о. Бодянський Львів 1.

Фонд інвалідів.

Осип Зіорик Свіржова удія 1100, Х. У. 150, о. Коновалець 1, о. Роздольський Городок 5.570, О. Роздольська Городок 4, В Калинович Бібрка 1, Громада Вікторія 5250, о. Гриак 1, о. М. Левицький Плазе 1, д-р І. Юлич Борислав 37, Шлемкевич Сховців 5, О. Сидоровичева Голгоча 5, о. І. Лебедович Бірча збірка 7, Л. Сонтикевич Улюч 1.

Фонд вдів і сиріт.

д-р І. Юлич Борислав 50.

Рідна Школа.

В. Заліський Устє руське 500, В. Голюта Львів 2, О. і А. Тимочки Доброгостів 10, М. Сех Коцюбинці 4.600, І. Скальський Коцюбинці 4.600, І. Цукан Барщенці 20, Ставецький Пісок 1, Жигомська І, Шлемкевич 5, д-р Мулькевич Жидачів 1, уряд парох. Задвірівка 1-2 О. Г. Болюх Кутківці 5, М. Сонтикевич Улюч 1, о. Глуховецький Острів (збірка) 12.500, Іван Бідлевський Бучач 10, о. Галущинський Заліщики 25.

Академічна молодь.

о. І Шлемкевич Сховців 5, Л. Сонтикевич Улюч 1.

Відбудова Просвіти.

о. Грабець Д. Обертин 1, о. І. Романовський Денисів 1, о. В. Кузьма і Лев Горбачевський 10, о. Із. Онуцький Пізвербці 2, о. Шлемкевич Сховців 5, д-р Мулькевич Жидачів 1, Василь Букатович Соколи 5, о. Ступницький Томашів 5, о. М. Кручковський Нагачів 1, Л. Сонтикевич Улюч 1.

Орг. фонд Просвіти.

М. Онишківна Кальне 2.

Заховрена:

В. Калинович Бібрка 1.

Приспішайте передплату!

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

ЗАЯВА.

Цею дорогою перепрошую п. [illegible] ЛОВСКОГО В. ст. техн. за слова висказані мною дня 15. VIII. с. р. в присутности п. Довгана Н. ст. прав.

М. Кіпіл

499 студ. філь. від. Ун. 1—1

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Кооперативний Курс! Краєвий Союз Ревізійний у Львові при співучасти Господарсько-споживчої Спілки в Бібрці улаштовує від 1. жовтня с. р. одномісячний Кооперативний Курс в Бібрці, на котрім викладати будуть фахові сили всі необхідні предмети. Зголошення приймає Господарсько-споживча Спілка в Бібрці до 25. вересня с. р. Курсанти платять за науку збіжа не більше 50 кг. пшениці і остають на своїх харчах. Помішення даром. — Управа Кооперативного Курсу. 474 2—3

На стипендійний фонд ім. о. вдир. Александра Стефановича вложили дальше: по 300.000 мп. о. Ал. Пристай з Америки і Ст. Магалясова; по 100.000 Ю. Шубертівна, О. Бачинська, Ан. Шевцова, Ю. Назаревич Крупка; 70.000 М. Борисова (вдруге); по 50.000 О. Любінська, О. Ковловський, Із. Литинський, Сп. Герусівський (вдруге); 10.000 Я. Пінхитко; 5.000 О. Ямброзікова. 492

Промоція п. Михайла Сонвицького родом в Гадиновець на доктора фільософії відбулася на університеті у Відні дня 19. липня с. р.

Дрібні оголошення.

ПОМІЩЕННЯ з харчем або без пошукує співробітник „Діла". Зголошення до Адміністрації під „КАВАЛЕР". 1—3

ПІАНІНОЧКА удобна всяким теп на фортепіані — по умірковання цінах — по домах. Вишневська, Кондрацка 36. 430 1—2

ЛЬН, КОНОПЛІ, КМИНОК, МАК купує Бюро торгов.-комісове, Львів, Коковського 3. 484 1—3

СТАРШИНА, моляк літ 28, власник дібр на Україні шукає посади управителя фільварку, помічника управителя, магазиніра. Ласкаві повідомлення, Львів, Магазинова 4/II. Ілюченко. 494 1—2

АДВОКАТ Д-Р ПАЦЛАВСЬКИЙ в Дрогобичі пошукує сейчас рутинованого конциписта. Платня після умови. 431 а) 5—5

ПОШУКУЮ старшої інтелігентної женщини, господарйої і чесної, яка занялась би господарством вдівця в провінціональному місті та вихованням 3. дітей в шкільному віці. Посада до обнятя від 15. вересня б. р. Зголошення з рекомендаціями під „3376" до Адміністрації 431 б) 5—5

ПОКІЙ, умеблъований з осібним входом сейчас винайму на один шкільний р. за добрим винагородженнем. Зголошення під „Купець". 477 2—2

ФАБРИКА СТОЛЯРСЬКА Івана Вертеговича в КЛЕПАРОВІ, Львів, приймає здорових хлопців літ 16 до науки. 470 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

473 3—10 ДЕНТИСТ

ЯКІВ НАСС

б. співроб. дент. заведення проф. львівського ун-ів. д-ра Болоєвича, приймає в заведенню

— — вул. СИНСТУСЬКА Ч. 17. — —

Штучні зуби в каучуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

ДО ВІДОМА

Студентам-Українцям, абсольвентам заграничних високих шкіл.

Згідно з резолюцією І. звичайного Збору Центрального Союза Українського Студентства з днія с. р. точка III. 6, взиває ся всіх студентів-абсольвентів, передвсім чеських високих шкіл що побирали допомогу на підставі довжних скриптів від Фінансової Комісії Ч. С. Р. чи то від инших допомогових організацій поза Ч. С. Р., подати на мотиві одного місяця до Економічного Відділу ЦЕСУС-а:

а) свою докладну адресу, б) рід занять, в) власте місячного заробку,

на адресу „ЦЕСУС-а", Praha, Hlavní nádraží, Příbrodka 411.

Прага, дня 31. серпня 1923.

435 За Президію ЦЕСУС-а: І. І.
Ігор Фелік, в. р.
За Економічний Відділ:
Тютюнник Микола в. р.

„ПОМІР! Повітові Союзи кооперат., сільські та міські кооперативи, парохіяльні Уряди, Управи шкіл!!

ДИЗЕЛЬОВЕ БУГАЙ лише паровозом, станція ізсо ВИДИНІВ, доставляє пов. т. госп.-пром. кооп.

„ВІДРОЗА" Видинів,
468 **ч. Святин-Залуче". 2—3**

ПЕРЛЯНИ-КАСПРИ

Сальці, Компінп. Турбіни, Трансмісії, Паси, Гаки, по дешевих цінах зі складів поручає **„ПІЛЬОТ" ЛЬВІВ, вул. Баторія 4.**
3556) 6—20

ЦЕМЕНТ портляндський

першорядної якости лише вагоново, сейчасова достава „ПІЛЬОТ", Львів, 201 Баторого 4. 5—20

НА ОСІННІ И ЗИМОВІ ВЕЧЕРІ!

1) Г. Дойль: **Пропащий світ.** З 40 ілюстраціями. Перекл. з англ. С. Вольського. Стор. 244,
2) Г. Г. Еверс: **Ін'я і я.** Перекл. з німецького В. Мурського, Стор. 166. — — — — — — —

Виходять у всіх книгарських книгариях а також на адресу: **КЛИМ ЧИЧКА** у Львові, Січових 19. **Ті, що книгарні одержують відповідний рабат.** 3—3

За редакцію відповідає Ол. Янчак.

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 125 (10 006). Львів, четвер 6. вересня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в кроні 72000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 110.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунії 100 лей, Болгарії 50 лев., Австрії 110000 кор. Зміна адреси 2000 кр.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 3.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

В глухий кут.

I.

Польські політики, а в першу чергу ті, що їх пажерливі партійні апетити і незаспокоєні забаганки винесли на становища всевладчих міністрів, від часу до часу привикли займатися й українськими справами. В ряді цих справ на перше м'сце висувається болюча справа українського університету, справа давня й неполагоджена, справа загострена до крайности, справа, що вимагає негайного полагодження.

Понад двацять літ справа українського університету находиться в стані гострого напруження. Ті самі можновладці, що сьогодня з висот своїх міністерських становищ роблять все можливе, щоби вдержати фермент і прискорити вулканізацію відносин, від двацяти літ робили те саме під опікунчими крилами австрійського двоголового вірла. З одного боку не поминали вони ніякої нагоди, щоби принизити в гідности українську студентську молодь, щоби її тим чином спровокувати, а з другого навипередки плазували перед австрійським урядом і заклинали його на всі святощі, що Українці не доросли ще до власного університету. Опісля розпочали довгу і затяжну боротьбу за осідок університету.

Літа минали, полиняли всі „докази" польських „культуртрегенів", університетська справа, що стояла в центрі українських постулятів, зійшла з передового становища, стала дрібною в порівнанню з проблемами, що їх принесла воєнна і повоєнна доба.

Війна виявила, що такі справи, як університетська полагоджується з легкої руки. Найбільш ненависні Полякам Німці, окупувавши Конґресівку, засновують у Варшаві польський університет і польську політехніку, а в Гандаві (в Бельгії) фляндський університет. Тут ґже не влада, котра з тих чи иних причин уважається правовою, але окупаційна влада заспокоює культурні потреби окупованих територій. І хоч ці факти повинні були застановити і зрефлектувати наших „сеодачних приятелів", то одначе не наступила инка зміна. Стрі габсбурські служки в одно товдили своє на лад тої Ванди чи Евеліни, що вміла тільки одну пісоньку: „Бодай ся когут знудив..." Йшли ще глибші перевороти. Відроджувалася українська державність, в Київі і Камянці, де досі панувала глуха мовчанка, повстали українські університети. В останніх роках в Чехословаччині засновано для української еміґрації аж три високі українські школи. На Великій Україні знову відживає українська культура, а совітська влада проводить сміливу українізацію шкіл від найнижчих до найвищих, тільки тут на західно-українських землях безнастанно гомонить стара польська пісонька: „Бодай ся когут знудив"...

Зайвим було би на цьому місці пригадувати всі перипетії боротьби за огнище української культури на західно-українських землях, зайвим приводити на память всі переслідування „тайного" українського університету, зайвим було би пятнувати голий, просто звірячий цинізм власть імущих, намагання довести до повної культурної девастації 7 міл. Українців. Цеж загально відомі речі, не тільки відомі, але й голосні в цілому світі, це одна з найтемніших сторінок польської поведінки супроти нас.

Цинізм польських міністрів в університетській справі ніколи не мав границь. В попередніх літах, коли тільки на міжнародній арені виринала справа Сх. Галичини або коли наближався новий вирішний рік все зявлявся один з екстерміваційної ґвардії, щоби сказати кілька провокаційних речень в університетській справі. Не проминув цей знаменитої нагоди і знаменитий п. п. Ґломбіньскі. Перед співробітником центрального органу польської народової демократії „Ґазети Варш." виголосив він цілє експозе, в якому висував погляди польської чорної сотні на справи публичної осьвіти і при тій нагоді торкнувся і справи українського університету.

Основною метою держави — говорив п. міністр — є в царині осьвіти виховання якнайбільшого числа Поляків, добре підготованих до сповнювання обовязків горожан". Виходячи з цього основного твердження, п. міністр так дивиться на справу українського університету:

„Український (в оригіналі: „руські") університет запевнив Українцям (в оригіналі: „Русінам") закон з р. 1922, котрий зрештою торкається воєвідського устрою. Супроти того, що згідно з тим законом польський уряд мав перед кінцем 1924 р. приступити до основання українського університету, представив я ту справу Раді міністрів, яка згодилася, щоби університет мав свій осідок у Варшаві, як столиці держави, що дає студентам найбільше вигоди і матеріялу до образування і не насуває ніяких страхіть (обав) з політичного становища. В тій справі відбуто ряд конференцій з метою запевнити будучому університетови і студентам відповідні льокалі. Університет буде мабуть поміщений на Празі (передмістя Варшави). Одначе лишається можливість, що будуть нові перепони, бо частина українського громадянства зі Сх. Галичини (в оригіналі: „Всходней Малопольскі") в збірній петиції, внесеній до міністерства осьвіти, домагається легалізації так. „тайного університету" у Львові і заснування в тім місті українського університету і політехніки. Розуміється, не може бути мови про якунебудь легалізацію чогось, що реально не істнує і що було фікцією академічної школи, уживаною мабуть з тією метою, щоби студентам створити нелеґальну основу до переносин на університети в Празі і Відні. Доказів Українці відхрещуватися, немов би істнував якийсь „тайний університет" і твердили, що виклади, які тут і там відбувалися у Львові, були популярними курсами, організованими українськими культурно-осьвітніми товариствами. „Доценти" і „професори", подані в спис, які одержав я із заграниці через міністерство закордонних справ, пішучо заперечують, щоби вони викладали на тім так. „університеті". Зрештою, ніяке компетентне наукове тіло не провізоровало ані програм тих курсів, ані наукових кваліфікацій викладаючих. Також не може бути мови про вибір на осідок університету для України міста Львова, котре тоді стало би огнищем політичної боротьби, а не середовищем поважної наукової праці. Зрештою, не признають також професори-Українці, що викладають тепер на Вільнім Українськім Університеті в Празі, котрі радо перейшли би на український університет до Польщі, хоч коліб його мати в одному з волинських міст".

ТЕЛЕҐРАМИ. П. А. Т.

Італійська фльота.

Берлін. До тутешніх часописів звідомляють із Цаґорода, що італійські торпедовці, що стояли на якорі в Смирні, одержали приказ безпроволочно відплисти на води Адрії, щоби злучитися із сконцентрованою там італійською фльотою.

Землетрус в Японії.

Токіо. Будинки французької амбасади й італійського посольства знищені. Жертвою катастрофи впав м. и. віцеґраф Такагаші і 20 членів правительственної партії, що підчас катастрофи були саме на засіданні.

Льондон. Телеґрами з Осаки подають, що число жертв катастрофи в Японії доходить 300.000 люда. Остався при житю грозить голодова катастрофа. Князь регент кермує разючою енергією. Чутки про вбийство през. міп. Ямомото не потверджуються. Головною причиною пожежі Токіо було пукнення газових рур. На залізничім дворці в Ґіеро скупчилося 8.000 люда, богато з них згинуло наслідком завалення даху. Тисячі утікачів мешкає в літній палаті Шіба в Нагасакі і під голим небом.

Брукселя. Бельґійський ґен. консуль звідомляє з Кобе, що це місто врятувалося. З инших міст нема вістей.

Нагасакі. Райтер. Кн. Матсуката помер у Камамурі наслідком ран, віднесених підчас землетрусу.

Відень. „Н. Фр. Пр." з Льондону: Всі мости на ріці, що пливе через Токіо завалилися. 100.000 люда, що перед пожежою скупчилися до одної з дільниць міста, були відтяті між рікою і новою пожежою. Вони всі згоріли.

Сан Франціско. Райтер. Радіо з Івакі доносить, що в Токіо наслідком браку поживи прийшло до заворушень. Поліція інтервенювала оружно. Міст на ріці Ріо Гоку завалився. Тисячі мешканців, шукаючих охорони життя в горах, запалось в пропасть. Університет Кайсі в Токіо знищений.

Новий кабінет в Японії.

Париж. Деннікі доносять, що новий кабінет в Японії уконституувався так, що адмірал Ямамото обняв президію і заграничні справи бар. Ґото внутрішні справи, Іноние промисл, Танака війни.

Засідання конференції амбасадорів.

Париж. Польрадіо. Засідання конференції амбасадорів скличеться негайно після одержання тексту грецької відповіди. Повноваст переслати ню відповідь дав Поанкаре французькому представникови в Атенах.

Відповідь Поанкаре Штреземанови.

Париж. Польрад. Як звідомляє „Ле Матен", Поанкаре виголосить у найкоротшому часі промову, що буде відповіддю на останню ноту Штреземана. У промові Поанкаре обговорить условія, на яких була би можлива економічна співпраця Франції і Німеччини.

Мадярщина проти Югославії?

Будапешт. По звідомленнях із Льондона розійшлася там чутка, наче би зі сторони мадярського правительства заявили коаліційним представникам у Будапешті, що коли би Югославія допомогла активно Греції проти Італії, тоді на Мадярщині може повстати сильний рух проти Югославії. Мадярське правительство не могло би взяти на себе відповідальности за такий рух. „Мадяр Орсаг" заявляє, що то тенденційно видумані вісти.

Італійський амбасадор у Поанкаре.

Париж. Поанкаре приймав дня 3. ц. м. італійського амбасадора.

Англійський кружляк у Корфу.

Відень. „Н. Фр. Пр." з Риму: Один англійський кружляк задержався перед Корфу. Перший льорд англійської адміралїції Ємері, відплив до Мальти.

Курс грошей.

Львів. 3. вересня. Дол. амер. 254.000—255.000, дрібні 253.000—254.000, дол. канад. 239.000—240.000, дрібні 238.000—239.000, німецькі марки 50 і 100 65½—0·6, 10 тис. 0·6—0.6½, стар. еміс. 4.00—5.00, сотки стар. еміс. 1·40—1·70 лей 950—980, дрібні 950—980, к. чеські 7200—730 ., дрібні 925—940. Австр. тис. нов. емісії 14000—14500, стар. еміс. 8000—8500, сотки стар. еміс. за тис. 12.000—14, дрібні à 10 за тис. 10—12.000, австр. штемпл. 3.55—3.00, австр. перекази 365—370, Франки франц. 14200—14500, фунти стерл. 1100000—1150000 франки швайц. 47.000—48.000.

Золото: 20 кор. 1000000—1060000 20 фран. 930.000—950.000, 20 мар. 1,150.000—1,200.000, 10 руб. 1,350000—1,380.000, дол. 242—245000.

Срібло Кор. австр. 18600—18 800, 5 кор. 92000—93.000, Фльор. 46000—46500, рублі 70000—72000, копійки за 1 рубель 52000—53000, лей 16500—17000.

Цюріх 3. вересня. Берлін 0·000040 Голяндія 218·00½ Нюйорк 555 Льондон 25.17, Париж 31.27, Медіолян 23.60, Прага 16.50, Будапешт 0.03, Букарешт 2.52 Бельград 5.90, Софія 5.80, Варшава 0.0023, Відень 0.0078½, Австрійські штемпл. 0.0078.

Заява Штреземана.

Дня 3. вересня канцлер Штреземан виголосив у Штуттарті велику промову на тему закордонної політики. У цій промові він заявив, що Німеччина є скильна згодитись на найважші матеріяльні тягарі, щоби тільки задержати свою суверенність на території провінцій ренських і Рури. Коли справа йде про гарантії, тоді державні і навіть приватні багатства можуть служити вдоволяючою запорукою сплачення німецьких репараційних довгів. Штреземан є свідомий того, що пропозиції Німеччини висловлені в меморандумі не гичерпують самого питання, і що доведеться їх доповнювати иншими. Німецький уряд прийме з охотою кожну нагоду до дальшої дискусії в цьому напрямку.

Між домаганнями Союзних держав і економічною спроможністю Німеччини істнує нині велика прірва. На гадку Штреземана, що прірву можна заповнити тільки спільними силами народів, які матимуть на меті відродження занедбавшого промислу. Такий промисловий Союз є багато кращим засобом для розвязки економічних суперечностей ніж це можна заєдувати в політичних терміна.. Німеччина мусить одерж ти право на мораторію, щоби сповнити те, чого від неї домагаються. Коли вона має заплатити проценти від своїх зобовязань, мусить одержати міжнародну позичку за порукою німецьких заставів. З огляду на теперішний економічний занепад Німеччини, така позичка не є легкою. Торговельне порозуміння Франції з Німеччиною може бути найкращою запорукою мира у відношенню до дразливого питання надренських провінцій. У цьому питанню: ненарушности німецької території, Німеччина буде готова на найбільші матеріяльні жертви.

Німеччина мусить завести, яко мога швидше, тривку монету, щоби припинити спекуляцію чужинною валютою. Треба знову ввести золоту марку. Наприкінці Штреземан казав про необхідність розєснення зародків останньої війни і публичного оголошення всіх дотичних архівів, щоби народи могли дізнатись про справжні причини міжнародних конфліктів.

Огляд світових подій.

Договір між Румунією і совітською Росією.

19 серпня совітські воєнні делегати підписали з Румунією угоду, яка визначає кордоном між Румунією ріку Дністер есебто лінію, яка включає Бесарабію до складу румунського королівства.

В Румунії звістка про цей акт викликала велику радість.

Страйк шахтарів в Чехії.

З 20 серпня в Чехії тягнеться страйк робітників в копальнях, який захопив 120 тисяч чоловік. Страйк цей є дуже непопулярним серед чеського громадянства. Виник страйк на такому грунті: На нарадах скликаних урядом з участю представників промисловців й робітників, урядом було піднесено питання про пониження цін на вугіль. Була принята ухвала про пониження цін на угіль на 5 корон; щоби осягнути це пониження, держава згодилась понизити мито на вугіль на дві корони, промисловці так само згодились занизити свою ціну на дві корони, а представники робітників дали згоду на пониження їхньої плати на корону. Конференція робітників в копальнях не погодилась з позицією своїх представників й в звязку з цим виник страйк. Страйк тягнеться вже другий тиждень. Особливо ворожу позицію що до сього страйку зайняли селяне.

В Атенах.

З Атен повідомляють, що в тамошніх святинях відбулося поминальне богослужения за тих, що згинули підчас бомбардування Корфу. Після богослужения товпа улаштувала велику демонстрацію проти Італії. Італійську хоругов на будинку посольства спалено. Товпа намагалася здемолювати будинок італійського посольства, але поліція недопустила до цього.

Реконструкція еспанського уряду.

Еспанський уряд реконструювався в той спосіб, що портфель міністерства фінансів обняв Шайспріста, портфель публичних робіт Портеля, а Росадо назначено міністром внутрішних справ.

Становище Греції.

Як звідомляє N. W. Journal грецький уряд доведений до крайности, готов вислати армію, яка з ябрегою виступить проти Італійців у Корфу. Збройної інтервенції домагається публична опінія в Атенах. Кореспондент N. W. J. зазначує, що ситуація в Греції нагадує 1914 р. перед вибухом війни.

„Німецький день".

В урочистому святі „німецький день" в Норимберзі взяло участь 150000 осіб. На святі були присутні ген. Людендорф, князь Оттар і инші провідники націоналістів. Підчас демонстрації прийшло до боротьби між комуністами і націоналістами. Одного комуніста вбито, а кільох ранено. В святі брав участь Incognito і капіт. Ергардт, який недавно втік з вязниці. Поліції не удалося Ергардта арештувати.

Італійсько-грецький конфлікт.

Офіціальний італійський комунікат стверджує, що італійський уряд дальше кваліфікує компетенцію Союза Народів у грецько-італійському спорі і уважає актом несправедливости трактування Італії на рівні з Грецією, яка скомпромітувала себе варварським вбивством членів італійської місії. Що до окупації Корфу, Італія уважає цей акт тільки хвилевим засобом гарантії.

Землетрус в Японії.

В Осаці повстало центральне бюро для несення помочі жертвам катастрофи. В Токіо не достає вельми харчів. Дільниця чужинців у Токіо потерпіла, мабуть, незначно, бо лежить на горбі, якого морські філі не заєгнули. В Осаці вийшов 3. ц. м. часопис „Нікі-Нікі", бо лише його одинокого друкарня остала ціла. Редакції иншим часописів перенеслися до Осаки. Цісарська палата ушкоджена незначно. Будинок міністерства маринарки, мабуть, знищений. Торговельна дільниця знищена зовсім. Як зачався землетрус, люде у переполосі тікали на залізничий двірець Мансабаг. Великанський будинок цього двірця завалився і присипав сотки людей. Тзв. святий остров Енос-іма залитий довсім.

Про землетрус подають львівські і паризькі часописи дальше такі подробиці: Центр землетрусу є на півострові Ідо, що лежить яких 200 км. на півд. зах. від Токіо. Півострів вулканічного походження. Більше вулканів є чинних. 3. ц. м. о год. 9. рано послідувало в Нокогамі кілька стрясень. Слідуючі міста в части або зовсім знищені землетрусом або пожежою: Токіо, Йокогама, Фукагава, Сокібако, Токоросава, Кандо, Гондзо, Шітовоя, Гетенба, Гаконі. Правительство переноситься часово до Осаки і до Кіото. Наслідком вибуху арсеналу згинуло кілька тисяч люда. Крім цього згинуло 8000 люда наслідком завалення тунелю в місцевости Фуго, а 600 люда наслідком завалення заліан. тунелю в Сасака. Як оповідають наочні свідки, доми в Токіо валилися наче домики з карт. Експльозії слідували одна за одною, чого не знищив землетрус, знищили морські філі. Цісарську палату, знищену в части, віддано для безприютних. В самім Токіо є знищених 250 тисяч доми, у цьому числі 150.000 впало жертвою вогню. По звідомленнях бюра помочі жертвам катастрофи в Нагасакі, в Токіо завалилося аж 350.000 домів. Пожежі (до 4. ц. м.) ще не згашено. Томущо в токійському заливі завалилася морська ліхтарня, морська комунікація утруднена. В містах Амакоса і Йокусака всі доми зрівнані з землею. На острові Остіма вибухи вулканів тривають дальше. По звідомленнях із Японії, теперішний землетрус найбільший, який коли-небудь навістив Японію.

Американські часописи звідомляють із Іеокі, що в Токіо вибухли заворушення на харчевому підкладі. Поліція мусіла покористуватися білим оружям. Населення рятується в горах. — Папа римський переслав японській цісарській рідні і японському правительству телеграму з висловами співчуття з приводу катастрофи, що навістила Японію. Французький кружляк „Кольмар", що стояв на якорі в Шангаю, відплив до Йокогами, щоби взяти участь у ратунковій акції. Міністерство маринарки обчисляє, що в самім Токіо було вбитих 150 тисяч люда. В звязи з проголошенням стану облоги в дільницях, навіщених катастрофою, розстріляно 6 Корейців.

М. Г.

Зпоза „сокальського кордону".

(Продовження.)

А план був такий: Троха перепатися, встати, бути на Службі в церкві, о 11 ій зробити віче, пообідати, поїхати до Ковля (півтора години кіньми), оглянути місто, бути в церкві (українська відправа), а вечером на виставі, яку давала місцева „Просвіта".

Прегарний план та дещо із нього відпало; з нашої вини.

Хоча рано встали, спізнили Службу. Ми до церкви, а люде з церкви. Батько посла таки добре вилаяв нас за це. Одначе удалось ще людям дати знати, що віче відбудеться о 4. попол., і люде зійшлися, тай віче відбулося дуже гарно. За те відпала прогулька до Ковля. На жаль — але відпала. Та думаю, що швидко направимо цей недогляд — і зможемо відвідати і це українське місто.

Волинське село — дуже похоже на наше подільське. Над озером, котрому наш посол надав назву „Дівоче око". Простору багато. Є і „повшехна школа" з емблемою, є і „поліція паньствова". У мові жадної ріжниці, у ноші невеличка. Та життя не в силі ще відродитися. Недалеко — славний Стоход... Хто тільки потім переходив, приходив і відходив, кождий грабував, що міг. А тепер?...

Ми познайомилися з рідною посла. Батько, сестра, швагер, малі сестрінки, завзяті козаки. Мила хата, перед хатою — огород з квітами, відділений парканом від дороги. При паркані насаджені високі дерева. В хаті застаємо часописи; є дві шафки з книжками.

Нас гостюють. І ми з товаришем знову в страху, що наші в Галичині не дадуть собі з нами ради, бо у себе дома ми будемо хіба завжди голодні. Назвав би ціле „меню", але прямо боюся, щоби не пошкодило всім, що будуть читати. Скажу тільки одно: було... правдиве волинське печене порося!

Тип народа гарний. Дуже раді були сепяне послам за те, що до них приїхали. Почули бодай якесь вільне слово, котре сміло й відважно критикувало польську владу. У розмовах бачили ми, що вони добре осуджують ситуацію, розуміють її. Матеріял добрий, свідомий. Як набере згодом розум'ння організації, як почує, яку силу зможе він поставити при збірній волі — тоді ціле життя прибере зорганізовані форми. Збірною сильною волею дібється цей свіжрй народ до власних культурних і економічних установ. Тоді село матиме власну українську школу. У розмові з дітьми ми дізналися, що вони розуміють добре вартість теперішної школи. Ми чуємо, що недалекий час, коли самі діти заговорять про своє право, як старші цього не зроблять.

Після короткого побуту в церкві зайшли ми до місцевого пантотця. Пані-матка налила нам чаю. Солоденький мід, овочі — на столі. Між нами жива розмова. Гидно, що нас цікавлять спільні справи. І саме ця спільність поклала вже тривкі основи під дальший хід нашого життя.

Вечером ще був момент, коли здавалося, що таки поїдемо до Ковля. Коні запряжені. Та природа сприсяглася проти нас. Почав лити такий сильний дощ, що ми не мали відваги пускатися в доволі довгу дорогу. Як хто би був свідком того, як важко приходилося нам рішитися остаточно: їхати, чи не їхати був би бачив, як дуже було нам жаль, що ми не могли бути в Ковлі.

Наша сільська ідиля, хоч як приємна скінчилася. Полягали спати, хто в хаті, хто на сіні. Ще раз серед сільської тиші прийшося переживати усе, що досі бачили й чули. Ми в українському селі Великої України. Всюди гомонить українська мова. Українська інтелігентна громада з народом. Пробує шляхів боротьби. І вона їх швидко найде. Тому — горі імієм серця!

Вчасним ранком збудженo нас. Д-ра Д. оставили ми в Л. Він пізнішим поїздом відіде до Б. Нам (себто мені і моїому товаришеви, послам П. і К.) дорога в протилежному напрямі. У Киверцях пращаємо посла К., а самі після одногодинного постою поїдемо до города Луцька. На стації преріжні типи. Переважають Жиди. Тут їх скрізь повно. Вони мають свої інтереси. Часами промайне постать, з лиця котрої можна вичитати, що вона бачила кращі часи, коли то широкою натурою зазначувала, що вона належить до пануючої нації. Сьогодні тихенько купує „За Свободу!" або „Руль" в залізничім кіоску. Кіоск, ресторани тощо — опанувала — розуміється — теперішня пануюча нація. У кіоску всі польські газети. З українських погані рептильки, як „Зоря" або „Український Вістник", що саме появився в Луцьку. Перше число навіть носить напис: „По конфіскаті наклад другий". Рептильок ніхто не купує. Польські газети розбирають всякі „кресовці". А все воно таке бундючне, таке важне... Видно, що розпирає їх тут. Нажива, всюди нажива. І витискають усі соки, як довго дасться.

Ідемо до столиці п. Сроковского. Воєвода — страшне слово. Що за позиція! Заступник суверена. Ідемо до міста, що є столицею Волині. А на цій Волині відповідно до слів „Газети Львовскої" з 1. вересня ц. р. (ч. 198) істнує „взмагаюнци сен всьруд інтеліґенції і влосцян угодови пронд". Але у цій самій країні „до страшнего стопня доходзі вухвалосьць нектурих Україньцуф і пектуржи з укр. послуф уржондзілі собе вече в салях школьних". Який жах! Під боком і під оком польського воєвудзтва. Що більше! Вийти позволили собі сказати, що школи є власністю громади. Пан воєвода видав „суровы заказ" і сказав „же поцьонґнє..." і т. д. А як вийти й громади... І прийде час...

(Докінчення буде.)

Совітська Росія.

Перед неврожаєм.

По даним Центрального Статистичного Управління становище посівів в совітських державах на 15 липня по пятистепеній системі 5 — дуже добре, 4 — добре, 3 — задовольняюче, 2 — незадовольняюче, 1 — погано) уявлялось по окремих районах так: споживаючий район — 2, 7, продукуючий райони — 2, 8, Крим — 2, 5, Полудневий Схід — 2, 8, Київський район — 2, 1, Сибір — 2, 4, Україна — 3, 2, взагалом по совітських державах — 2, 8.

Офіціальні повідомлення у совітських господарстві виявляють загибіль озимини в багатьох с.-госп. трестах, в тому числі в Петербурзькій, Новгородській, Володимирській і инших. З цілого ряду губерній вступають прохання про відроблення стягання продовольчих позичок з огляду на незадовольняючий урожай. З Криму повідомляють, що на харчування населення не вистарчає трьох мільонів пудів. З Чувашської области до „Ізвєстій" — пишуть: „становище дуже серіозне. Коли посуха буде далі, засіви загинуть остаточно. Людність сподівається голоду, бо вона не має жадних запасів.

Церковні справи.

Синод російської православної церкви, організований на квітневому помістному соборі, який склався з противників патр. Тихона, вернувся до віруючих в Західній Европі і Америці з повідомленням про те, що він повертає керування російською православною церквою. Аналогічне повідомлення Синод має надіслати до всіх держав Західної Европи і Америки. В цьому повідомленні має бути зазначено, що всі частки російської православної церкви за кордоном повинні перейти до керування Синоду. До Цареграду Синод має справдити особину делегацію для ознайомлення східних патріархів з сучасним становищем православної церкви і встановлення звязку між російською церквою і східними патріархами.

Рівночасно патр. Тихон випустив оповіщення, в якому він обвинувачує членів помістного собору в неправному захопленні влади в церкві.

Польща і совітська Росія.

Совітський представник в Варшаві склав протест польському урядові проти поганого поводження з російськими громадянами, що сидять по польських тюрмах. Один з арештованих Бондарчук в наслідок поганого поводження помер. Совітський уряд вимагає належного покарання винних.

Відступ на антирелігійному фронті.

Грузинський совнарком видає обіжник про недопустимість образи релігійного почуття віруючих. Тих, хто перешкаджає виконувати релігійні обряди, о скільки вони не порушують громадського ладу, належить притягати до карної відповідальности.

---

15 вересня ц. р. здержується висилку часопису всім П. Т. Передплатникам, що залягають з передплатою.

В поперек закону.

З правничих кругів пишуть нам: Станиславівське староство видало 10. серпня ц. р. наказ до громадських самоуправ, щоби всі вивіски (шильди) на торговельних і промисловых підприємствах до 15. жовтня перемалювати на польські національні барви і скласти написи в польській мові під загрозою суворої кари. Пан староста дивується, що, не дивлячись на те, що від часу виданого ним розпорядження ще 7. липня 1919 р. ч. 10.033 минуло вже чотири роки, навіть в самому Станиславові кидаються у вічі вивіски з австрійським чи українським характером. Що до вивісок, які нагадують своїм зовнішним виглядом набіжку Австрію, ми нічого сказати не можемо, але відносно українських вивісок можемо дати п. Старості вичерпуючі пояснення, так що надалі не лишиться місця для здивування: українські склепи й инші підприємства не могли примінитися протягом більш як 4-ох літ до згаданого розпорядження тому, що розпорядження п. Старости з дня 7. липня 1919 р. являється ясно незаконним, а чотиролітній період часу цілком вистарчає, щоби п. Староста чи відповідний референт вистудіювали небагатий законодатний матеріял, яким нормується справа вивіски та обсяг компетенції Староства в цім напрямі. § 44. промислового закона, встановлюючи обовязок кождого підприємства помішувати вивіску, що до красок, в яких вивіски мають бути прибрані та що до мови, в якій мають вивіски писатися, лишає вільну руку купцям та промисловцям, очевидно керуючись тим, що кождий купець здавидить вивіску так, щоби вивіска приємно вражала око його покупців та була для них зрозуміла. Отже законодавець дивиться на вивіску, як на спосіб повідомлення покупців про істнування підприємства в тій формі та в тій мові, яких потребує інтерес підприємства. Так само дивиться на значіння вивіски і § 43. нового закона про промисловий податок що до форми вивісок та до мови (закон з 1923 р.) Такий виразний намір вже польського законодавця стає вже цілком безсумнівним, коли порівняти згаданий параграф з § 50. тогож закона, де виразно приписується так звані „книги обороту" вести в польській мові. В звязку з цим і кар, якими п. Староста загрожує, не зможе він примінити, бо промисловий закон карає за невиконання лишень законних розпоряджень влади. Сподіємося, що після нашого розяснення п. Староста перестане дивуватися та негайно скасує своє розпорядження з дня 10. серпня 1923 р.

Правник.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Послідне (124) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за пять місць в статті „Справа митроп. Шептицького".

— **Телєграфічна „грамотність".** До нашої редакції прислано оригінальну телєграму, вислану з Биткова до Стрия, яка звучить: „Antoni Czekaniuk przyjeżdża popołudniu—Iwan. На скільки польський текст цеї телєграми відбігає від тексту наданого в Биткові, можемо переконатися, коли довідаємося, що в українському тексті стояло: „Коні чекають пятниця пополудни—Іван. Коментарі мабуть зайві.

— **Повєнькі плятки.** З Варшави доносять: Порожний від місяця будинок польського сойму оживився, бо посли і сенатори зїхалися по платні. Сенатови і посли дістали по 15 мільйонів, заступники маршалка по 24 мільйона, маршалок 64 мільйони.

— **Цінні збіжа.** На лондонській збіжевій біржі плачено вже 4. с. м. 850.000 за пшеницю. 340—[illegible]000 за жито. Рух був слабий. Тенденція виявляла дальшого спадку цін.

— **„Запоріжські змагання".** „Сокіл-Батько" уладжує дня 16. ц. м. „Запорожські змагання" з такою програмою: 1) Біги: а) 100 метрів, б) 400 метрів, в) Гінці Штафетті-лауф 4 к 100 дружина 4 люда. 2) Біг пань 60 метрів. 3) Мети: а) диском, б) ратищем, в) кулею, г) ручною гранатою. 4) Хід з обтяженням 25 кг. на 10 км. по дорозі. 5) Скоки: а) височінь, б) розбігом, в) скок в довжінь з розбігом, г) скок в височінь з місця, д) скок в довжінь з місця е) скок з жердиною. 6) скок пань в височінь з розбігом. 7) Їзда на колесниках по дорозі на 10 км. 8) Плавання на 100 метрів. 9) Плавання пань на 50 метрів. 10) Змагання в копанім мячі. 11) Змагання в ситкінці. 12) Конкурс світлиць. До змагань зголошуватися: „Сокіл-Батько", Львів, вул. Руська ч. 20 для секцій „Запоріжських змагань". Час і місце відбуття поодиноких точок оголоситься.

— **Фатальний „вимовлений".** В селі Підбірцях під Львовом на забаві в домі Михайла Мазурківіча поміщило поміж парубками Йосифом Війтовичем і Михайлом Шидловским за бійку, в якій Війтович пробив Шидловского ножем; Шидловскі упав трупом на місці. Причиною непорозуміння поміж парубками має бути польський „ожелєц" на шапці Війтовича. Перелякований страшним вчинком Війтович утік з хати але над ранок сам віддався в руки державної поліції.

— **Бандитизм.** Оногдішної ночі влізлося через кришу до хати поршивски Хани Бляя двох бандитів, які жадали від жидівки грошей а коли вона не хотіла їх дати, кількома ударами сокирою в голову і груди, поклали її бандити трупом на місці. Управившись з жінкою, взялися бандити до її сина Самійла Бляя, якого повісили на стовпі і підпалюючи його, домагались показання сховку грошей. Коли Жид серед присяг і мольб запевнив, що не знає де гроші, бандити змилувалися над ним і відтяли від стовпа. Не маючи грошей забрали вони убрання і постіль вартости 80 мільонів і пішли. На другий день арештувала поліція пятьох підозрілих людей, поміж якими пізнав Бляя Зигмунта Куцку з Тарнівки, як одного з учасників нападу.

— **„Земяньска" трансакція.** Польські часописи доносять, що львівська прокуратура видала наказ арештування відомого „земяніна" власника дібр Клечевского, під замітом обманства. П. Клечевскі, прочухавши на що запахнеться утік до Варшави за протекцією. Можна сподіватися, що п. Клечевскому буде потрібно дуже сильних „плечей" з міністерстві, щоби видістатися з біди, в яку загнався з дійсно шляхетською бравурою. Справа проста. П. Клечевскі, як „земяни" потребував грошей а мав безвартісний, винищений ліс, якого ніхто не хотів купити. На щастя в сусідстві його ліса стояв менче винищений державний ліс. Отже пан Клечевскі надішов собі необіжаного в ситуації Голядця Ульбо де Елеса, якому... продав шмат державного ліса. І щойно по списанню контракту запроваджено бідного Голяндця до ліса пана Клечевского, в якому були самі пеньки і прутики. Почалися „мирові суди", які признали Голяндцеви відшкодування, але що п. Клечевскі нараджував охоти помиритися з невдачею своєї „трансакції", то справу передано прокуратурі... Тепер за п. Клечевским шукає поліція а він ходить по варшавських міністерствах і шукає протекції.

— **Переклади біблії.** Англійське біблійне товариство в Льондоні видало в 1900 р. 180 перекладів біблії на 558 мов. Між ними є переклади на численні африканські діялекти, якими розмовляють дикуни надзвичайно навернені на християнство (меншбільше мілєон людей). У минулому році це товариство видрукувало більше 9 мільонів примірників біблії.

— **Свято відкриття нового храму науки у Львові.** Дня 9. вересня ц. р. (в неділю) відбудеться о год. 10. передполуднем посвячення будинку школи УПТ. ім. князя Льва на Лисяковій при вул. Крупарській ч. 15. Надіємося, що на це велике свято прибудуть не лише всі громадяне міста Львова, але й повіти своєю численною присутністю причиняться до його завершення. За Старшинву Кружка УПТ. ім. князя Льва: *о. Евген Дутківич*, містоголова. *Д-р Роман Ковшевич*, секретар.

— **Чудова тактика.** У Брюселі в одним з банків заведено телефони таким робом, що всі 10 директорів банку можуть вести засідання управи, не виходячи зі своїх кабінетів. В Америці винайшли апарат, т. зв. „мегафон", який дає змогу брати участь на вічах, не покидаючи своєї хати. Цей апарат звіщнює згук на мільйон разів, так, що голос промовця чути в усіх кінцях міста а навіть, коли треба, у другім місті.

— **Найбільше місто.** Це Льондон. Згідно з останньою статистикою столиця Англії має 7,480.201 мешканців. Ні одно американське місто не дійшло ще до цієї цифри. В Льондові є 563 трамвайових лінії, підземельна залізниця (на 92 кільом.). Перевезла в 1922 р. 198,398.000 пасажирів. Крім цього є 3.360 т. зв. автобусів (автомобілів - трамваїв) одного товариства, не рахуючи инших підприємств і 7.000 автомобілів, 21.274 поліцаїв; 30 музеїв, 20 малярських галерій, 42 театрів, 430 кінематографів, 717 площ для тенісів.

— **Большевицька валюта в Німеччині.** Кому з людей, в яких уяві малюється Німеччина як сильна під кождим оглядом держава з упорядкованими фінансами і нормальними відносинами в нутрі краю, не стане моторошно, коли гляне на перший ліпший виказ цін сучасної Німеччини? З першого погляду на такий реєстр виносимо враження, що різниця поміж сучасною Німеччиною і большевицькою Росією — майже ніяка. Вистане завважити, що доляр коштує там нині 14 мільонів марок, а подорож хочби з Берліна до Констанци коштує аж 103 мільони марок! Але на цьому не край. Ціни міняються там ледви не що години і можна слушно побоюватися, що нині завтра припиниться в Німеччині всяка комунікація а в парі з тим життє Німеччини перестане бити.

— **Характеристичний поєнх.** Польський уряд так дуже спішиться з друком нових банкнотів, що на чверть мільонів, випущених на днях в обіг не вспів перевести коректи і замість теперішної дати емісії поставив „цвітень 1823 р." До тепер гуляв „друкарський чортик" тільки в часописах і книжках, тепер перейшся від до... польської валюти.

— **Оголошення.** Дальші зголошення на перший рік української кооедукаційної учительської семинарії У. П. Т. у Винниках б. Львова приймає в канцелярії школи (дім А. Крохмальної) Управа. 510 1-1

„АМЕРИКА".

Родичі, вдови, діти і родичі по поляглих американських жовнярах у Франції — родом з Польщі, нехай зголосяться у власним інтересі до В. МІНЦЕРА, Львів, вул. Зигмунтівська 17. 488 1—2

Шематизм всего духовенства

Архіеп. Львівської на рік 1924 вже вийшов. Продають його обі наші книгарні по 100.000 мк. за примірник.

БРАУН
РУТОВСЬКОГО 1.
СИКСТУСЬКА 3. 506

Найсвіжіщі новости на ЗИМОВИЙ СЕЗОН. белюри, плюші дублє, камґ. шевйоти, флянелі, бархани, вовни, епонжі, зефіри як також полотно на весільні виправи. — ЦІНИ ФАБРИЧНІ.

БРАУН
СИКСТУСЬКА 3.
РУТОВСЬКОГО 1. 1—5

Зі судової салі.

Полк. Федорович знов перед судом.

Наслідком внесеного зажалення неважности першого присуду, варшавський найвищий суд перевів ревізію процесу. Дня 3. ц. м. у львівськім окружнім суді розпочалася нова розправа під проводом радника Геттінгера. До розправи покликано 90 свідків, боронить д-р Лев Ганкевич, обвинувачує підпрокуратор д-р Ляндав.

Акт обвинувачення говорить, що полковник Федорович в р. 1918 у боротьбі з польськими військами під Микулинцями допускався насильств над полоненими Поляками і дав наказ розстріляти поручника Мерніцкого. Обвинуваченій у зізнаннях доказує, що поруч. Мерніцкого розстріляно не з його наказу і що він виповнював тільки накази свойого вищого командування.

З другого дня розправи на увагу заслуговують зізнання свідків. Свідок ксьондз Ярошиньскі зізнає, що польський відділ вертаючи в України розпочав боротьбу з українською міліцією коло двора гр. Рейової. Поляки взяли в полон 9 українських міліціонерів, але на другий день українські війська окружили легіоністів, вивязалася боротьба, яка закінчилася розгромом польського відділу. По закінченню боротьби арештовано кількох Поляків, між ними ксьондза Ярошиньского. Підчас арештування був присутний полковник Федорович і сотник Горвач.

Свідок признає, що коли би полк. Федорович не був арештував ксьондза Ярошиньского, то жовніри були би розстріляли його (ксьондза) і що правдоподібно обвинуваченій арештував Ярошиньского в тій цілі, щоби охоронити його від пімсти жовнірів.

На запит д-ра Ганкевича свідок зізнає, що українські жовніри арештували його на донос, що з костела стріляно із скорострілa до Українців. Свідок зізнає, що підчас ескорти українські жовніри хотіли убити арештованих багнетами, але полковник Федорович оборонив ксьондза Ярошиньского.

На запит обвинуваченого, свідок стверджує, що підчас боротьби під Микулинцями легіоністи убили українського старшину, якого трупа свідок бачив.

Свідок Рудзіньскі поруч. зізнає, що він як комендант австрійської дивізії, повертав з під Винниці через Микулинці із польською частиною, щоби перейти до Львова на поміч Полякам в боротьбі з Українцями. Під Микулинцями цей польський відділ розпочав боротьбу з Українцями, щоби торувати собі дорогу на Львів. Польські жовніри втомлені війною зажадали, щоби з Українцями помиритися і розійтися до дому, але по наказу офіцерів продовжувано боротьбу і взято Українців в полон. Але на другий день Українці розбили Поляків і взяли офіцерів в полон, де стрінув полковника Федоровича. Свідок признає, що українські жовніри і лікарі опікувалися як найкраще раненими і для раненого свідка приносили свої останні конзерви, хліб, а якийсь отаман успокоював раненых, що нічо злого їм не станеться. Їсти для раненых не подано за кару, що відносились зневажливо до Українців.

Ціла розправа і зізнання свідків доказують наглядно, що полковник Федорович сповнив тільки свій обовязок, очищуючи Микулинці від ворожого війська, висланого з під Винниці на те, щоб зрадливим способом напасти з заду на український фронт під Львовом.

Свідок Рудзіньскі заявив отверто, що польські відділи б. австрійської армії на Україні під маскою повороту до дому перекрадалися до Львова і що розпочали боротьбу з відділом полк. Федоровича, який заступив їм дорогу під Микулинцями. Плян переходу польських відділів під Львів для боротьби з Українцями, скривали офіцери навіть перед своїми легіоністами.

Розправа потрівае кілька днів.

Причину цього, що не всі ще постійно складають обовязковий і проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторітетом, ніж багнет чужого жандарма.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідае.

Союз діяч'в українського театрального мистецтва у Львові.

Саля Т-ва „Воля" (давнійше театр УЛЬ) вул. Оссолінських ч. 10.

Четвер, дня 6. вересня 1923, о год. 7½ вечером:

1) „Потой бік казки", драматичний етюд в 1 д-ї В. Євтімовича.

2) „У Гайхан-Бея", фантазія-сатира в 2 діях В. Самійленка.

Неділя, дня 9. вересня 1923, по зниженых цінах, о год. 3. попол.

1) „Псотник", комедія на 5. дій А. Коцебу.

О год. 7½ вечером:

2) „Ясні Зорі", драма на 5 дій Б. Грінченка.

Білети продае „Союзний Базар", в день вистави від 5. год. попол. — в неділю від 2-ої каса театру. 498 1-4

На церкву в Хлопах, парохія Комарно, злożили: о. Дмитро Баранюк Потелич 150.000 мп., уряд парох. в Губичах 50.000, уряд парох. Цинівска 30.000, уряд. парох. Тинів 30.000, уряд парох. Дроздовичі 100.000, уряд парох. Скопів 30.000, о. Іван Мельник Береги 25.000, о. Теофіль Татомир Межибрід 30.000, уряд парох. Полонна 130.000, о. Михайло Стецишин Горінець 20.000, уряд парох. Княжпіль 17.500, уряд парох. Кривe ad Тісна 15.000, о. Андрій Михалина Кроповник старий 132.000, о. Теодор Вареха Воля Мигова 100.000, о. Григорій Лакар Угерці 50.000. Всім жертводавцям Спаси Біг!
508 1—1

На „Рідну Школу" зложили в мп.: Стефанія з Дигдалевичів і Володислав Сайкевичі замість повідомлень про своє вінчання, яке відбулося 1. IX. с. р. в Преображенській церкві у Львові 250 000, Йосиф Ласоцький Львів 100.000. ВП. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа УПТ. 500 1-1

ЛИСТУВАННЯ.

(Запити і відповіди).

Хто знав би подати які звістки про **Михайла Ковалика**, родом з Будзанова, пов. Теребовля, який в 1918 р. вступив до української армії і від сего часу нема про нього ніякої вістки, буде ласкавий повідомити його батька Миколу Ковалика з Будзанові, пов. Теребовля. Заграничні часописі просяться о передрук. 504 1-1

Шкоіть наш часопис!

Дрібні оголошення.

ВУГЛЯ і КОКС доставляє Бюро торг.-комісове, Львів, Кохановського 5. 494 1-3

УЧЕНИК VI. класи гімн. пошукує лекцій у Львові з низших клас. Зголошення до Адміністрації: „Сирота по сепарацку." 503 1-1

ЗМИЛОЮ, обеззброєною бронзкою, зажженою папіросою, літ 24—30, низше перелиску урядник на вищім становищі в матримоніяльній цілі. Ласкаві зголошення до 15. IX. с. р. слати до Адміністрації під „Щастя". 481 1-1

ПОТРІБНИЙ солідний а управний інструктор до уч. IV. кл. гімн. Нагорода: ціле удержання і місячна платня — вартість 75 кг. жита, крім того в селі можна удільовати окремі лекції. Перше-ство мають знаючі вести хор. Зголошувати: Вп. Олена Стисловська, Деятинки п. п. Вибранівка. 507 1-2

КОНЦЕСІОНОВАНА школа музики Єлисавети Шмаль, Сапіги 69, приймає вписи до класи фортепіяну і скрипки від год. 2—4. 505 1-1

АДВОКАТ д-р СЕМАНЮК в СНЯТИНІ пошукує сейчас конципієнта. 502 1-3

ПОТРЕБУЮ сейчас вправного і сумісного інструктора до 2 дітей II. р. сем. учит. і III. кл. гімн. Зголошення прав з поданим условій слати до уряду парох. в Ляховичах заличних п. Журавно. 496 1-2

КОНЦИПІЄНТА рутинованого пошукує адвокат Ардан в Любачеві. 497 1-1

СТАРШИНА, моряк літ 28, власник дібр на Україні шукає посади управителя фільварку, як рівнож управителя, магазиніра. Ласкаві повідомлення, Львів, Магазинова 4/II. Івченко. 474 2—2

ПАНЮЧКА уділяє лекції гри на фортепіані — по умірковаших цінах — по домах Вишневська, Коленюка 36. 490 2—2

ЛЕКЦІЇ ФОРТЕПІЯНУ — новійшою системою — уділяє дипльом. проф. ГІЗЕЛЯ ЗАРИЦЬКА. — Оплата найрядша по вівтонках! Стаціка 81. (Хорушина). 427 4—4

СТАРШИЙ помічник торговельний з цілу колоніяльного і рибного пошукує заняття, може провадити самостійно, або як уповажник реферує рівнож на кооперативи. Адреса Д. В. „Наронна Торговля" Мостиска. 483 2—2

Приєднайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ.

Адвокат д-р КУЗІВ
в ДРОГОБИЧІ
пошукує **путинованого концепієнта**
Посада до обняття негайно. 499 1-3

475 4—10 ДЕНТИСТ
ЯКІВ НАСС
б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болосевича, приймає в заведенню
— — **вул. СИКСТУСЬКА Ч. 17.** — —
Штучні зуби в каучуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому час'.

Шкільні торби і всякі прилади до **подорожі** з церати, сукна і полотна по **конкуренційних цінах** поручає фа **„ГЕРОС"** перша краса фабрика торб, полотняних, шкіяних і цератових виробів. **ЛЬВІВ,** вул. **Сикстуська 14.** 511 1-1

НА ОСІННІЙ СЕЗОН
478 **поручає** 2-4
КАПЕЛЮХИ В НАЙНОВІШИХ ФАСОНАХ
О. БЕРЕЖНИЦЬКА,
ЛЬВІВ, вул. Пекарська ч. 47.

Видавництво „ЖУРАВЛІ"
в Рогатині
висилає за попереднім висланням грошей або за післяплатою:

1) **Ювилейний Календарик** (десятиліття вступу „Українських Січових Стрільців" 1914—1924) п. н. „САМОПАЛ" на 1924 рік. Вигідний, **кишеневий формат,** тривка окладинка з вінетою, **багато** ілюстрацій, 144 сторінок друку. Ціна покищо **25.000 мп.**

Ч. Вільшенко: **„Чого тепер червоних маків так багато?"** стрілецька легенда. Ціна **5.000 мп.**

З. М. Угрин-Безгрішний: **„Нарис Історії Українських Січових Стрільців"** з ілюстраціями (на вичерпанні). Ціна **30.000 мп.**

Хто замовляє 10 примір. одинадцятий даром. — Адресувати: Ред. **Микола Угрин-Безгрішний Рогатин.** 373 6—10

Мотори РОЛНІ від 6—60 НР **„ПЕРКУН"** так економічні як **ДІЗЛЯ, НАДЗВИЧАЙНО ЛЕГКІ** до обслуги, а о половину легчейші, поручає зі складу **„ПІЛЬОТ".** Львів, вул. Баторія 4. (Листи похвальні на бажання). 356 6—20

ПРАСИ до дахівки - **ЦЕМЕНТ,** портландський
вагоново поручає
„ПІЛЬОТ" ЛЬВІВ, вул. Баторія 4. 201а 5—20

Нозір!

Повідомляємо отсим Вп. Господарів і Рільників, що від 20 літ істнуюча у Львові, при вул. Замарстинівській ч. 29 механічна ткальня продукує дальше своє підприємство під фірмою

Механічна ткальня „ЛЕОПОЛЬ", Спілка з обмеженою порукою.

у Львові, вул. Замарстинівська ч. 29.

Приймаємо як дотепер лен, **конопель,** також льняне і конопляне полотно на виріб згляднo вимінку на полотна, пайно, матерії і т. п. — Звертаємо увагу на нашу адресу а іменно

МЕХАНІЧНА ТКАЛЬНЯ „ЛЕОПОЛЬ"

Спілка з обмеженою порукою у **Львові, вул. Замарстинівська ч. 29** і просимо під тою адресою висилати всякі посилки також кореспонденцію. На бажання висилаємо цінники і прібки даром і оплатно. Агентів приймаємо на дуже корисних условях. 501 1-2

Важне!

ПОЗІР! ПЕРШИЙ ПОЗІР!

ВЕЛИКИЙ ОСІННИЙ ФЕСТИН

з **широкою** і добірною програмою, який відбудеться дня **9. вересня 1923 р.** о год. 3-ій попол. на площі „СОКОЛА БАТЬКА".

Рішаючі МЯЧЕЗІ змагання „СКАЛА" Стрий — „МЕТА" Львів. — Дуга оркестра.

509 **Дохід на „Фонд Інвалідів". — Приходьте всі і вряд!!!** 1-4

ПЕРША КНИЖЕЧКА — МАТВІЙЧУКА. — НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ БУКВАР

в гарній тверді оправі коштує тепер при гуртовім замовленню 60.000 Мп. Почтова оплата 10—20 книжечок виносить 10.000 Мп. Справоздання тільки від авторя

М. МАТВІЙЧУК, ЛЬВІВ, В. ПОЛЯ 1.

— — **Для Америки за 3 доляри висилаю 10 оправлених книжечок.** — —
455 Для Чехословаччини 10 книжок коштує 80 чеських корон. 3-3

За редакцію відповідає Ол. Кузьма

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 126 (10 007). Львів, пятниця 7. вересня 1923. Почтову належність оплачено готом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 72000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 110.000 п. марок, Швайцарії 5 шп. фр., Чехословаччині 30 ч. корон. Румунії 100 лей, Болгарії 50 лев., Австрії 110000 мп. Зміна адреси 3000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 3.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

ФУТРА в великім виборі поручає - - -
„ГОРНОСТАЙ"
ЛЬВІВ, вул. АКАДЕМІЧНА 8.
350 ЦІНИ УМІРКОВАНІ. 3—6

В глухий кут.

II.

„Так мовив Заратустра" — можемо сказати, прочитавши вчора п. Гломбіньского відносно справи українського університету. Говорив він як специфічно вшехпольський „надчоловік", воплочений в символі не „сміючогося льва", тільки ненаситної „Хієни". Говорив він для розагітованої, підюдженої, розфашистованої, з денаціоналізаційно-екстермінаційною метою супроти Українців „сконфедерованої" вшехпольської вулиці, говорив на те, щоби що друге слово сказати неправду, щоби виявити свою розхристану мораль, щоби впиватися руїнництвом української культури.

П. Гломбіньскі зі вакаптуреним виразом сторожа законів твердить, що Українцям запевнив університет закон з 1922. р. та що згідно з цим законом „польський уряд мав приступити перед кінцем 1924 р. до оснування українського університету". Мін. Гломбіньскі, професор права і сторож ухвалених польським соймом законів, забуває, що закон з дня 26. вересня 1922. р. — не про „воєвідський устрій", але про самоврядування Східної Галичини (яку то назву заступлено терміном: воєвідства львівське, станиславівське і тернопільське) в §. 27. постановляє: „Самоврядування названих воєвідств буде переведене в життя найдальше до 2-ох років після оголошення цього закону. У томуж часі уряд приступить до оснування українського університету". Таким чином на основі ухваленого п. Гломбіньским і тов. закону український університет мав бути оснований не перед кінцем 1924 р., але на протязі найдальше двох літ. Закон — якщо можна так висловитися — не заставляє п. Гломбіньского ждати до кінця 1924. р., тільки ставляє вересень 1924. р. як остаточний речинець. Це, врештою, стверджує й п. Гломбіньскі, мабуть забувшись в своїй юридичній ерудиції, коли каже, що польський уряд мав приступити до оснування українського університету", а не має приступити. Це стверджував і попередник п. Гломбіньского мін. Мікуловскі-Поморскі, коли вповні ював, що кредити на український університет готові, що справа взагалі підготована, тільки ніхто не зголошується. Вкінці необачно і непередумано зголосилася до польського уряду Кураторія українських високих шкіл хиба на те, щоби п. Гломбіньскому дати притоку до нових кпин над пекучою справою огнища української культури. Дрібничкове макіявельство п. Гломбіньского виявляється в тому, що відома петиція Кураторії українських високих шкіл творитиме нові перепони в основанню українського університету

ТЕЛЕҐРАМИ. П. А. Т.

Земструс в Японії.

Парижъ. Згідно з телеграмою з Осаки, в останньому землетрусі в Японії згинуло 3 міліони людей. З цього в самім Токіо понад 300.000. З телеграми з Пекіна виходить, що число вбитих перевищає 2 міліони. Один із мостів у Токіо завалився, коли на ньому були тисячі людей, що втікали в гори.

Осака. Поліційні власти в Токіо обчислюють скількість убитих у столиці на пів міліона, матеріяльні втрати приблизно на 7 біліонів єн. В Токіо знищилося 7 міліонів гектолітрів ризу.

Льондон. Райтер. Пожежа в Токіо устала щойно в неділю попол. Всіх вязнів, м. и. недавно арештованих соціялістів, випущено на волю, бо будинки вязниць зайялись. Залізничий шлях Токіо-Осака на просторі 350 км. у найгустійше заселених околицях, зівсім знищений. Кількананайцять пасажирських поїздів, що були в русі, розторощило. Каблева комунікація зірвана. Два трансатлянтійські пароплави розбилися біля берегів Японії. — Кн. регент вложив 100 міл. єн для жертв катастрофи. Шість военних американських кораблів відїхало в Дальгі до Йокогами з харчами.

Сан Франціско. Як оповідають подорожні корабля „Корея-Мару" в Йокогамі остало всего 40.000 людей. Решта мешканців згинула або втікла.

Сан Франціско. Згідно з відомостями з Японії, в Токіо в університетськім шпиталі згинуло більше як 7000 хорих підчас катастрофи.

Льондон. З Ню Йорку доносять, що надійшли там відомости, що в Йокогамі згинув американський конзуль разом з подругою.

Льондон. „Таймс" з Токіо: През. мін. Ямамото ранила стеля в клюбі маринарки. В окрузі Йокогами і Осаки згинуло мабуть 500 чужинців. Французький клюб, дім сиріт з 50 сестрами-жалібницями і 160 дітьми знищені, мешканці згинули. Ледви один член консулату, що є біля тих будинків, остав при життю. Весь штаб Армії спасення в Токіо з 20 офіцирами і рідними згинув.

Землетрус на Кипрі.

Парижъ. „Пті Журн." з Льондону: Підземні трясення занотовано на острові Кипрі.

Валина катастрофа на морі.

Льондон. Польрад. Із Сан Педро в Каліфорнії звідомляють про незвичайну бурю на океані в цих околицях. Фалі величезної висоти розбили богато кораблів, що стояли на якорі в пристані і неподалики.

Атентат на японського през. міністр.

Льондон. Райтер із Пекіна: Як оповідають люде, що прибули з Японії, на нового президента мін. Ямамото намагалися виконати атентат, одначе безуспішно. Атентат мали виконати на зелізничному маринарки. Учасники засі затремнили атентат.

Справа Реки.

Білгород. Аваля. Справа Реки викликує затрівоження. Італійське правительство старається замаскувати анексію Реки і пристані Барос, та домагається прийняття італійських предложень до 15. IX. Югославянська рада міністрів займалася 4. ц. м. Італійськими предложеннями. Югославянське правительство вважає вдержання незалежности Реки конечним.

П. Гломбіньскі своїми поглядами на справу українського університету приносить честь не тільки польській політиці, але й польській науці. Його сміло можна зарахувати до найбільших польських винахідників, коли будучий осідок будучого українського університету має бути на варшавськім передмістю „Прага", „що дає студентам найбільше нагоди і матеріялу до образування і не насуває ніяких стряхіть з політичного становища". Ці мудрування п. Гломбіньского мали би суто кабаретову вартість, як би вони так досадно не засвідчували упадку примітивної моралі і відсутности просто здорового розуму. Бо чи справді варшавське передмістя „дає студентам найбільше нагоди і матеріялу до образування"? Хоч Варшава є серцем Польщі, є її столицею, має величезні музейні й бібліотечні засоби для польської науки, хоч варшавський польський університет має традицію старої „Головної Школи", хоч він істнує вже кілька літ, хоч стягнено там найкращі професорські сили, хоч польський уряд не щадив видатків на його найкраще вивінування, — всеж таки йому далеко до рівня справжньої святині науки. Довгих літ, великих трудів і ще більших засобів та вкладів треба буде, щоби той університет дорівняв коли вже не краківському, то хоч досить нужденному львівському університетови. Так мається справа із польським варшавським університетом, а щож говорити про український університет, загнаний на сміх і наругу в глухий кут, в Гетто варшавського передмістя? Поминаємо вже це, що плян п. Гломбіньского і инших його товаришів-міністрів взагалі не надається до переведення. Бо чи можливо в перелюдненій Варшаві найти можливе приміщення для самого університету, на бібліотеки, лябораторії, найменше для 50-ти професорів і 4—5 тисяч студентів? Дальше, чи можливо є тим кільком тисячам вдержатися в дорогій і перелюдненій Варшаві? Чи такий університет взагалі міг би мати яке практичне значіння? Хиба, що польський уряд вибудував би бараки для студентів, але тоді це був би не університет, тільки якась карна кольонія, другі Бугшопи. А вже зовсім не приходиться говорити „про нагоду і матеріял до образування" в такому осідку і серед таких умов. Навіть найбільш обмежена людина, а тим більше п. Гломбіньскі знає дуже добре, що його балачка є пуста, не реальна, що все те, кажучи польським висловом — можна „włożyć między bajki". А все таки він має відвагу плести подібні нісенітниці з пропаґандійною метою.

Вибране п. Гломбіньским на осідок українського університету варшавське передмістя „Прага" „дає нагоду й матеріял до образування", але Львів, осідок всіх центральних українських інституцій, осідок величезної бібліотеки Наук. Тов. ім. Шевченка і багатьох бібліотек і музеїв переважно з внутрішнім українським змістом, став би „огнищем політичної боротьби, а не середовищем поважної наукової праці". П. Гломбіньскі належить до галерії людей — легко кажучи — „романтичного Львова". І тільки той „романтизм" міг витиснути з нього квас подібної нісенітниці. „Романтичний Львів" — як каже товариш і вдохновитель п. Гломбіньского проф. Грабскі („Слово Польске" ч. 244 з б. ц. м.) „умів довгими літами боронити польськости Сх. Галичини перед намаганнями Відня і всупереч уступствам, зробленим „Колом польським", не допустити ані до українського університету, ані до нарушення адміністраційної єдности краю". Отже огнище політичної боротьби творили зі Львова власне п. Грабскі, Гломбіньскі і їм подібні герої чорної реакції і національної нетерпимости на те, щоби опісля покликувати ся на акти вшехпольського терору в поборюванню українських культурних змагань. Університет є школою, школою найвищою. Йдучи з ходом думок п. Гломбіньского, слід би дійти до льогічного висновку, що всі українські школи творять зі Львова „огнище політичної боротьби". А прецінь це не відповідає дійсности, чого доказом істнування у Львові не тільки українських низчих і середних шкіл, але й того самого університету, котрого так лякаються львівські і вся-

Курс грошей.

Львів, 4. вересня. Дол. амер. 255.000—255.500, дрібні 252.000—253.000, дол. канад. 239.000—240.000, дрібні 236.000—237.000, німецькі марки 50 і 100 04½—0·5, 10 тис. 0·5½—0.6, стар. емісія 5.00 6.00, сотки стар. емісія 1·45—1·70 лей 980—1000, дрібні 950—980, к. чеські 7350—7400, дрібні 7200—7250. Австр. тис. нов. емісії 14000—14500, стар. емісія 8000—8500, сотки стар. емісія за тис. 12.000—14, дрібні á 10 за тис. 10—12.000, австр. штемпл. 3.60—3.62, австр. перекази 365—370, Франки франц. 14500—14700, фунти стерл. 1120000—1160000 франки швайц. 47.200—47.500.

Золото: 20 кор. 1060000—1100000 20 фран. 920.000—950.000, 20 мар. 1,200.000—1,250.000, 10 руб. 1,420000—1,450.000, дол. 243—245000.

Срібло Кор. австр. 19000—19 400, 5 кор. 94000—96.000, фльор. 47000—48000, рублі 72000—73000, копійки за 1 рубель 52000—53000, леї 16500—17000.

Цюріх 4. вересня. Берлін 0·000029 Голяндія 218·00 Ню Йорк 557 Льондон 25.13, Парнж 31.15, Медіоляни 23.57, Прага 16.55, Будапешт 0.03, Букарешт 2.52 Бельград 5.85, Софія 5.32, Варшава 0.0024 Відень 0.0078, Австрійські штемпл. 0.0078.

шавські „романтики". Студенти університету цеж громадяне, такі самі, як инші громадяне Львова української національности. Чомуж 50-тисячне українське населення Львова не творить з нього — по думці п. Гломбіньского — „огнища політичної боротьби", а 4 тисячі студентів, котрі від двох літ й так перебувають у Львові, мають довести до боротьби і то якраз в часі, коли вони б ліпше заняті правильною наукою? Справді важко зрозуміти глибокоумність і льогічну консеквенцію таких мужів науки і політики, як п. Гломбіньскі.

Згадуючи про петицію „Курторії українських високих шкіл", п. Гломбіньскі твердить, що „частина українського громадянства" в Галичині домагається легалізації українського університету у Львові. Виходилоб з цього, що є друга частина, яка стоїть на становищі поглядів і намірів п. Гломбіньского. Такі „дипльокатичні" вислови у вульгерній мові називаються просто брехнею і каломнією. Отсе є засоби, якими послугуються людді на найвищих і найбільш відповідальних становищах. Таку саму оцінку мусимо дати тій частині заявленого п. Гломбіньским інтервю, де він інсинуує, немов то професори українського пражського університету теж погоджуються на варшавську „Прагу", як осідок українського університету.

Розглянувши здебільшого хід думок п. Гломбіньского, мусимо запитати, задля чого терпеливий папір мусів знести стільки єхидства і провокуючої брехні? До чого служать подібні мозкові випари п. Гломбіньского? Відповідь ясна: Перш усього на те, щоби показати, що щось десь робиться, що — мовляв — закони в Польщі не ухаялюється на vivat. Дальше на те, щоби закпити собі з українського громадянства і з його тернистої дороги до висот культури і вікпці, щоби через вшехпольську „романтику" ніколи не ласнувати українського університету, загнати ту справу в глухий кут і вбити продукцію української інтелігенції.

Справа з українським університетом це тільки один параграф з широко закресленого і спішно реалізованого „projekt-y na zniszczenie Rusi", але українське громадянство зуміє знайти шляхи і добути гарт духа і нервів та потрібні засоби, щоби перебути це важке лихоліття, цей наступ вирафінованого вандалізму.

Огляд світових подій.

Заява Муссоліні.

Муссоліні у розмові з представником англійської преси заявив: Кождий англійський політик поступив би супроти Греції так, як свого часу льорд Пальмерстон примінював анальогічні засоби супроти Греції, як тепер Італія в Корфу. Також в р. 1916, коли то кількох французьких жовнірів замордовано в Атенах, Франція виступила так енергічно, як тепер Італія. Окупація Корфу буде припинена, як Греція виповнить домагання Італії в справі сатисфакції. Італія не має намірy окупувати нові острови, хіба що Греки заатакують Італійців. Я знаю, що Европа потребує мира, але мир можна удержати тільки силою і справедливістю.

Засідання Ради Союза Народів.

Італійська делегація на засіданню Ради Союза Народів дістала від свого уряду інструкції, що Італія дальше не узнає компетенції Союза Народів до вирішування справи грецько-італійського конфлікту. Цей факт викликав велике затривожения в Женеві. Ситуацію уважається дуже грізною. Англійський та французький делегати намагаються продовжувати наради проти волі Італії. Третє засідання Ради С. Н. відбулося під проводом Делля Торета. Засідання перервано до четверга. Провідником правничої комісії вибрано Мотту (Швайцарія), комісії фінансової Нінчіча, комісії суспільної Де Молль о Франке.

Грецька нота.

„Тагеспост" повідомляє, що грецький посол вручив югославянському урядови ноту із повідомленням, що Греція докладає всіх зусиль, щоби закінчити конфлікт з Італією. Але, як що Італія не вдоволить елементарних вимогів Греції, то Греція готова збройно боронити свої суверенности.

Політичні вбивства.

Як доносить французька преса, в Парижі замордовано одного провідника італійських фашистів. Другого фашиста побито. Замахи виконали італійські комуністи прогнані з Італії. Поліція переводить ревізії серед комуністів у Парижі.

Після земельтрусу в Японії.

Президент Злучених Держав видав відозву до населення закликуючи до складання жертв на користь Японців, що потерпіли від землетрусу.

Італія відмовила компетенцію Союзу Народів.

„Матен" доносить: Італійське правительство повідомило Париж і Лондон, що відкидає компетенцію Союза Народів з причин: 1) революційне грецьке правительство не є признане і не має компетенції виступати в Женеві, 2) справа конфлікту не безпосередний наслідок подій в Янині, де входить в гру честь Італії, 3) покликатися на 12 уст. статута С. Народів можнаб лише тоді, колиб грозив вибух війни. Італія не має ніяких воєнних намірів і не зірвала з Грецією дипльоматичних взаємин.

Японська катастрофа.

Звістки про японський землетрус ще довго не будуть точні, коли діло іде про скількість жертв в людях і про матеріяльні втрати. Не тому, що він є одним з найстрашніщих стихійних явищ цього роду, записаних новітньою історією. Своєрідні умовини японського життя є настільки ріжні від наших, що самі цифри не дають приблизного поняття про розміри останнього знищення.

Европейські письменники змальовують Токіо та Йокогаму як лябринт вулиць, закутин і найдивоглядніших будівель в якому не в силі навіть орієнтуватись постійні, на старі мешканці. Поступ европеізації в Японії не нарушив ще цього основного характеру національних міст приноровлених до своєрідних прикмет вулканічної землі. Японські домики рухомі та ворушкі, з дерева та паперу, приготовані на хвилювання землі і пожежі.

Вулканічні тремтіння є в Японії звичайним явищем; вони здебільша настільки слабі, що до них люде звикають як до громової бурі. Останній землетрус ще не роз'яснений як слід геольогами; одні схиляються до погляду, що його причина — вулканічна, другі, що — тектонічна. Японія є територією смугових тремтінь, що опоясують землю у ріжних напоямках а одночасно є центром сильної вулканічної діяльности. Дуже можливо, що хвилі цього першого точка, який іде з глубини землі, т. зв. поворотним тремтінням, що ще раз облетить землю і буде записаний сейсмографічними апаратами. Тектонічне тремтіння повстає тоді, коли в лоні землі пересуваються шари, хоча би невеличкими зморшками, які в поземому або прямовісному напрямку означуються найвище в кількох центиметрах відхилення.

Щоби уявити собі величину останньої японської катастрофи, досить згадати, що знищення Йокогами є захитанням основ найбагатшого торговельного центру Японії. Ця пристань зосереджує в собі корабельні лінії цілого світа; її розвиток зростав в останніх 30-и роках з такою швидкістю, з якою Японія засвоювала собі найкращі здобутки европейської культури. Остання війна сильно зміцнила Японію на морі; вона поширювала свій вплив на Китай і на азійські території Росії. Навіть велика економічна кріза, що була в залежности від загального застою торговлі по великій війні і перейшла до Японії з Америки, не зупинила японського експорту; зовнішня торговля Японії збільшилась на 26 проц. до попереднього року. Вивіз сирого шовку до Злучених Держав зріс на 46 проц., а ввіз з Німеччини в останньому році був

м. г.

Злоба „сокальського кордону".

(Докінчення).

Читаючи „випоцінні мудрощі" „ласного кореспондента „Газ. Львів." з Луцька мимовільно мушу і йому дещо признати рації що до „стосунків" на лінії Ківерці-Луцьк. Чи саме праздні його слова, що се „нігдзе в Польсце не практиковане" — не знаю. Бо я хотів би знати, чи взагалі існує що-небудь і де-небудь, що не було би практиковане в „Польсце". До Луцька їде з Ківерців поїзд сім разів на добу. Ви купуєте білет, котрий має важність на цілий день. З закупленим білетом ви замісць о год. 6 мін 30 рано хочете поїхати о год. 8 мін. 45. Всідаєте преспокійно до вагону. Приходить кондуктор, дивиться раз на білет раз на вас, і заявляє вам також преспокійно, що маєте заплатити 30.000 кари. Дурниця, цих трийцять тисяч польських марок. Але бачите — вони мають якісь тайні умовлені знаки і відповідно до них пізнають, що ви не поїхали поїздом, котрий відходив після закупна вами білету. Кореспондент „Газ. Льв." „впадл в пулапкен" і заплатив 30.000; і ми впали „в пулапкен", але 30.000 (в нашому випадку 60.000) не заплатили.

Дощ і болото в Луцьку. Візники страйкують. Це вичитали ми вже в „Дзеннику волинськім". Місто як і другі. Тепер жидівське. Написи польські. А щоби кождий „обиватель" чувся у себе в дома, тому на кождому кроці бачиш „Львовянку", Краковянку", „Варшавянку", ну й посестру попередніх „Парижанку". Коли я це побачив, так подумав собі, в якому клопоті будуть всі попередні міста, коли реванжуючися будуть приневолені отворити у себе „Луцканку".

Луцьк — історичне місто. Що правда істнує приповідка (підповів мені мій товариш): „В Луцьку — довкруги вода, в середині біда", всеж таки замок ки. Любарта свідчить про минуле і каже вірити в майбутнє. Тут-же

„православні з України,
зібрані у місті Луцьку
на братерську пораду,
шлють благання і привіти
вірною чесному Івану".

У місті видно й декілька українських установ. Є „Просвіта", є кооперативна кнігарня „Нива", у котрій можна дістати всяку українську книжку, є українська приватна гімназія, є часопис „Селянська Правда", ну і є... своя рептилька „Український Вістник". У сеймику мають Українці також якийсь голос і добиваються через нього деяких прав. У невеликій сали в домі „Просвіти" приготовляються театральні вистави.

А проте міста Волині повинні мати більш зверхного українського характеру. Справа вивісок, оголошень то-що — не така байдужа. Можуть бути жидівські вивіски, треба добиватися українських. Це саме треба сказати щодо прав мови. Наші передові люде маловажать цю справу. На залізниці, в урядах, на почті говорять, чи пак: стараються говорити й відповідати по польськи. Більше самопевности, й відваги. Й ви на Волині й Холмщині й Поліссю мусите привикнути до того, що на вас будуть накидатися, будуть говорити, що „по африканськy, або по хінськy не розумем", або „тутай не Україна". Але тільки впертістю й безцеремоністю мусите добитися цього найпримітивнішого пошанівку для вас на вашій землі. Треба так робити, як це зробив мій товариш, жадаючи в почтовім уряді дзайцять почтових значків. — Представник пануючої нації: „двадзесця?" — Мій товариш: „дзайцять!" — Знову представник: „двадзесця? — Товариш: „дзайцять!" Цей двобій повторився ще кілька раз. Остаточно представник мусів уступити й видати таки „дзайцять", а не „двадзесця" почтових значків.

Приємно сходив нам час серед луцьких братчиків. Але й їх треба було покидати. У Ківерцях ми стрінулися з сенатором П. А з Рівного мав я приємність познайомитися з сенатором V. Те, що він говорив про сусідське нахабство, було наче потвердженням думок, які я вище сказав про потребу впертости з нашого боку. Польська влада мусить це відчути й зрозуміти, що вона на українській землі. Часи російського деспотизму не на це минули, аби тепер процвітав польський деспотизм!

Пане Сенатор! Я слухав слів Вашого обурення як заповіту нового, кращого, найблищого майбутнього. Так! Нам потреба кресати вогонь народньої гордости. Правда, прийдеться неодно вислухати, неодно витерпіти. Але це мусить бути, коли маємо вибороти те, що нам належиться відповідно до божих і людських прав.

І треба ціле населення виводити з пасивности, треба, щоби ні поодинокі люде, ні цілі верстви не шукали насолоди у терпінню тільки тому, що „хто терпен, той спасен". Тільки коли терпіння виводить мене із спокою, і я не позволю себе мучити і стою у власній і других обороні і роблю наступи на противника, — тоді я на властивому шляху до кращої долі.

Кажуть мені — перервати на раві враження з поза „сокальського кордону". Може ще колись до них повернусь і попрошу в моїх читачів трохи терпеливости й дещо вирозуміння, коли не у всьому задоволив їхні надії.

Не можу поминути одного А саме, в останньому моменті довідуюсь з „Газети Львовскей", що в Луцьку „бавілі ціхачем емісарюше зе Львова" проф. Галущинський і Кривецький. Нотатку кінчить кореспондент так: „В каждим випадку нікт ім стероризоваць сен неда, а вархолі достанон одправем належитон".

Богу дякую, що я не є вархол і що мене не викрили в часі, коли я їздив.

Покидаю дорогу Волинь, переїзджу „сокальський кордон" до „Малопольски". Дорогою думаю про цю кобзу, що висить в церкві „у волинській тихій стороні". І увижається мені, як кобза набирає руху і причувається мені нова „голосна Дніпрова мова". Це та сама мова і ці самі сильні пісні, яким дивувався Цареград. „А коли озвалися, як грім, то й Варшава дивувалась їм".

звократно більший як в 1913 р. Факт, що Японія могла здержати мирове суперництво з таким велитнем як Злучені Держави дає повну міру її невичерпаної енергії, завзятости і винахідливости.

Шестимінутове тремтіння землі, яке перевернуло в румовища два найважливійші центри японської сили, приневолить Японію на найближчу будучність звернути свою енергію на внутрішну відбудову, а не на зовнішну експанзію. Найнебезпечнійший і найбільший ворог Китаю — ніч покищо дрімучої, неосвідомленої сили, яка колись вирине перед Европою як грізне марево війни, є знову знесилений самою природою. Земля, вода та огонь воювались проти культурних зусиль народу. Цікаво, чи Японія, яка вміє з котячою зручністю ставати на ноги, поставить собі питання про засоби майбутньої оборони перед новими явищами землетрусу. Культурні засоби боротьби є безсилі супроти таких явищ. Хіба вирішало би питання про зміну самої національної території. Те, що можливо зробити в межах японської держави торкалось би в першій мірі реорганізації міст їх будівель, які найбільше винищила пожежа. Не даром вогонь називається на японській мові „квіткою Токіо". Пожежа є найбуденнійшим явищем в Японії. Вона не щезає ніколи з одиду великих міст. Вона родиться з лямпіонів, які падаючи на землю запалюють паперові меблі та дерев'яні стіни і в малих печей, які є найпоширенішим домашнім предметом. Досить малого тремтіння, щоби така лямпка або піч спалахнула. А згідно з японською традицією ніхто не гасить пожежі сусіда. Товариства обезпечень платять відшкодування щойно тоді, коли хата згорить до тла. І тому властитель дому прохає сусідів не перешкаджати його пожежі.

В Японії існує приповідка: „Вогонь на другім березі мене не торкається". Цікаво, чи Японія відчує цю приповідку, повторену нині з другого берегу Европи, яка має свої землетруси, не менше руйнівні.

З польських справ.

Новий спаситель.

„Газета Варшавска" подає нарисні політики нового міністра польського скарбу Кухарского. В справі усталення курсу польської марки, міністр Кухарскі противиться методі нагальної інтервенції на біржах. Усяке штучне форсування, викликує в результаті дальший сильний упадок. Штучних курсів не варто піддержувати. Валютову спекуляцію треба ліквідувати активністю торговельного білянсу так, щоби чужі валюти дісталися в обіг і не забили до спекуляції. Головною точкою фінансових проблем є бюджет, який предложить Кухарскі в жовтні. Бюджет мусить бути зрівноважений без огляду на закордонну позичку. Міністерства мусять в тім погодитися, що їх ресортові бюджети будуть накидувані міністром фінансів. Міністр готов гамувати марнотравність і обмежувати непотрібні видатки. На днях предложить він внесення ліквідації міністерства здоровля, почт і телєграфів, а невабаром й міністерства публичних робіт. Скарб мусить вимагати всякого підпомагання ро[illegible] одиниць з приватної ініціятиви. Переговори в справі увискання закордонної позички ведуться на догідних услівях, без застави.

15 вересня ц. р. здержується висилку часопису всім П. Т. Передплатникам, що залягають з передплатою.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Попередне (125) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за три місця вступної статті п. з. „В глухий кут" та три уступи фейлетону п. з. „З поза сокальського кордону".

— **Замарстинівська читальня „Просвіти".** Нам пишуть: Замарстинівська чит. „Просвіти" запрезентувалась оноді львівській публиці театральною виставою драми Костенка п. з. „Батраки". Вистава вийшла в салі т-ва „Воля" (раніш театр „Уль"). Треба признати, що аматорський гурток замарстинівської читальні, під проводом п. П. Мурського, розвивається щораз краще, та являється одним з найпожадніщих театр. гуртків, який в своїму репертуарі має майже усі ті пєси, що грають у нас фахові театри. Замарстинівська читальня побудувала собі власний дім виключно з доходу, який приносять театральні вистави, з тогож доходу побільшує свою бібліотеку, закуповує власну гардеробу і т. д. З признанням треба підвести факт, що пп. артисти: Олексин і Старух своєю співпрацею піддержують змагання замарстинівської читальні. Вони теж виступили на сьогоднішній виставі в салі т-ва „Воля"; вистава пройшла з повним успіхом; до мистецької гри Олексина, Старочка і Мурського достроювались всі инші аматори і жаль тільки, що публіка не дуже дописала. А слід би нам більше уваги звернути на культурні змагання наших підмійських дівчів, бо напр. замарстинівська читальня своєю живучістю притягає до себе забутого меншого брата, про якого ніхто досі не журився а який подекуди навіть української мови не знав і тільки завдяки читальні горнеться зараз до всего, що своє — рідне!

— **Комірне за місяць вересень.** Висота комірного, яке треба платити в місяці вересні є та сама, що в серпні. Роземний уряд для справ помешкань зложив табельку для скорого обчислювання належитости за комірне. І так: хто перед війною (1914 р.) платив за помешкання суму не вищу як 50 кор. має помножити ту суму через 327. Також комірне за промислові льокалі, варстати і т. п. треба помножити через 329. Передвоєнне комірне від 51 до 150 корон треба множити через 402, за промислові льокалі через 504. Комірне повище 150 кор. треба множити через 477, промислові через 579. Претенсії власників повище сум одержаних з тої таблички множення не мають ніякого правного умотивування.

— **Дві пожежі.** Нічию 31. мин. місяця згорів на полі фільварку Дуби коло Любичі Королівської стіжок сіна на шкоду Мартина Горовіца. У фільварку Потік власности Лейби Райха згорів стіжок сіна вартости 35 мілонів.

— **Подорожчання часописів.** Від 1. ц. м. піднесли варшавські часописи ціну на 5.000 мп. за примірник. Жидівські часописи коштують 6000 мп. Рівночасно данцігські часописи завели тижневу передплату, яка тепер виносить 600.000 марок.

— **До аматорів сцени, до всієї нашої молоді і взагалі до нашої суспільности!** В неділю дня 9. вересня ц. р. відбудуться великі рішаючі мичеві змагання між славною дружиною „Скала"-Стрий і „Мета"-Львів — не оставаймо і ми по заді — попираймо наш спорт тимбільше, що дохід йде на „Фонд наших інвалідів". Крім змагань ще й великий фестин з добірною програмою, ріжними несподіванками і гарною дутою оркестрою. 509a) 1-1

Присилайте складки на пресовий фонд на ин. ч. 20.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Зі судової салі.

Полковник Федорович перед судом.

Третього дня розправи у своїх зізнаних свідок Саратович признає, що полк. Федорович не грозив полоненим розстрілом, а тільки погрожував, що арештованим грозить відповідальність перед судом.

Другий польський свідок капітан Якубовскі, який служив у австр. армії під командою Федоровича на протязі цілого року в кадрі І. полку уланів в Ключах коло Олькуша, де полк. Федорович був комендантом кадри. Свідок зізнає, що полк. Федорович відносився до офіцерів-Поляків прихильно і часто забавлявся з Поляками, навіть хоч не було заборонене, розмовляв з офіцерами по польськи. Розброєних легіоністів трактував справедливо, але тільки низько цінив легіоністів як матеріял бойовий і не уважав їх добрими жовнірами.

Полк. Федорович відносився до Поляків так прихильно, що всі офіцери уважали Федоровича за Поляка і аж 1918 р. переконалися, що полк. Федорович Українець.

По упадку Австрії, полк. Федорович оголосив, що військо може розійтись до дому. Свідок стверджує, що Федорович сердечно розпрашався з офіцерами-Поляками. Взагалі свідок висловлюється про обвинуваченого як найприхильніше. На запит оборони д-ра Гаєвича свідок заперечує поголоски брукової преси про жорстокість обвинуваченого. Полк. Федорович карав кількакрать жовнірів „дибінадами", але це була законна кара, яку накладали на жовнірів і офіцери-Поляки.

Третій свідок Баяшке, власт. дібр з Микулинець, оповідає, як його українські війська арештували після боїв у фільварку Рейової. Стверджує, що обвинуваченій назвав арештованих арапниками України, що казав їх арештувати, замкнув у горалі, опісля обвинуваченій просив свідка відвезти його автомобілем до Тернополя, на що свідок не згодився, після чого обвинуваченій казав його замкнути на ново. Свідок признає, що полк. Федорович не провадив боротьби з Поляками самочинно і що під Микулинцями був наддніпрянський офіцер рангою вищий від обвинуваченого. Свідок признає, що полк. Федорович арештувавши гр. Рейову, ксьондза і инших Поляків, охороняв їх від помсти розярених жовнірів. З дальших свідків зізнає польський підполковник штабу Забельскі, що полк. Федорович на становищі команданта кадри був для Поляків до тої міри доброзичливий і шляхотний, що „можна було його до рани приложити". (Цитуємо ці автентичні слова свідка на доказ, як далекі від правди епітети: „жбір, кривожерчи мордерца, тиран" і т. д., як це подає польська брукова преса за актом обвинуваченія). Підполк. Забельскі арештував полк. Федоровича в кадрі в хвилі упадку Австрії під замітом, що цей останній намовляв уланів повертати до дому, а не вступати до польської армії. На працальному банкеті полк. Федорович розпрощався сердечно з польськими офіцерами і дістав дозвіл виїхати до Сх. Галичини.

Цілий хід розправи і зізнання свідків виказують наглядно, що обвинуваченій не був виновником подій у Микулинцях, не брав участи в боротьбі, а тільки по скінченню бою прибув з наказу полк. Вітовського забрати зброю від розброєного польського війська.

Свід. Глинський, шлюсар з Тернополя, б. український підстаршина, який брав участь в боротьбі під Микулинцями, стверджує, що двір гр. Рейової ограбили козаки наддніпрянської кінноти, а полк. Федорович прибув до фільварку аж тоді, як все було ограблено. Обзнуваченій не був в силі перешкодити ограбленню двора. З жалем нотуємо сумний факт, що свідок, б. бунавший української армії, візвався весь час по польськи. Жовнір, якому не бракло відваги боротись з ворогом, не має швільної відваги пошанувати рідну мову перед судом.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

НАЙНОВІШЕ ОСІННЕ ВЗУТТЯ
GOODYEAR-WELT
472 **продає по найнижших цінах 3—3**
„МІКАДО", вул. Академічна 20.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Союз діячів українського театрального мистецтва у Львові.

Сала Т-ва „Воля" (давнійше театр УЛЬ) вул. Оссолінських ч. 10.

Четвер, дня 6. вересня 1923, о год. 7½ вечером:

1) „По той бік казки", драматичний етюд в 1 д-і В. Євтімовича.

2) „У Гайхан-Бея", фантазія-сатира в 2 діях В. Самійленка.

Неділя, дня 9. вересня 1923, по зниженій ціні, о год. 3. попол.

1) „Псотник", комедія на 5. дій А. Конебу.

О год. 7½ вечером:

2) „Ясні Зорі", драма на 5 дій Б. Грінченка.

Білети продає „Союзний Базар", а день виставн від 5. год. попол. — в неділю від 2-ої каси театру. 498 2-4

Позів Золочівщина! Дня 9. IX. с. р. о год. 8. веч. в Золочеві, сала Шашкевича, відбудеться концерт певного тенора державної опери в Загребі **Романа Любінецького**, при ласкавій співучасти дир. Вищого Муз. Інституту у Львові В. Барвінського. Програма богата. Після концерту комерс з танцями. Проситься о численну участь. На провінцію окремих запрошень не висилається. — КОМІТЕТ.

522 1—2

В хлопячій Бурсі ім. Івана Франка в Яворові повне утримання за місяць вересень виносить **800,000** (вісімсот тисяч) мп. готівкою. Є ще вільні місця в бурсі і в українській прив. гімн. з правом прилюдности в Яворові. 516 1-3

Дрібні оголошення.

ВИШОВ в невідомому напрямку 17-літній Степан Кіш, росту середнього, блондин, з сірими очима, убраний в блюзу захисного кольору й сині кращених штанях, кепка на голові сіна. Хто знав би про місце його перебування зволить ласкаво сповістити брата на адресу м. Володимир Вол., гром. Грибовиці, с. Литовиж Смелязові Кіш. Українські газети просимо передрукувати. 520 1—2

НАЙВИЩИЙ ЧАС замовляти на зиму пантофлі, пальчі, свічці і всяку обувтого роду у фабриці Т. Процишина при вул. Броновскій 4. Склад і продажа вул. Краківська 14. І. поверх. 517 1—3

КОМІТЕТ парохіяльний в Лопатині пов. Радехів має на продаж 14. моргове господарство враз з хатою, садом і будинками господарськими, для Американців. Постановлення на продаж того поля церковного від властей духовних і світських Комітет вже має, до контракту можна приступати зараз. Вголошувати до гр.-кат. уряду парохіяльного в Лопатині почта в місці. 383 1—3

ПРАВНИК вправний інструктор шукає посади. Зголошення під „Абсольвент" Адміністрація „Ліга". 514 1—1

КУПЛЮ уживані фортепіяни, піяніно кожного стану в місті і провінції. Глубока 18. Благодір. 521 1—3

ВІЙСЬКОВУ книжочку виставлену на ім'я Андрій Букеда украдено в „Orbis" при вул. Шпитальній дня 4. червня 1923. Уважається за неважну. 523 1—1

НОТИ до співу та на всякі інструмента висилає „ТОРРАН". Львів, Оссолінських 6. 512 1—10

ПОШУКУЮ вправного інструктора для учениць VI. і II. кл. гімн. Ціле удержання і платня після умови. Зголошення до о. Юстина Фащевича, Стрілецька нові ротта вміни. 513 1—2

ПОШУКУЄТЬСЯ з практикою кушнірачеладинка під добрими умовами зараз Дому українських інвалідів, Львів, Св. Софії 25, II. між 1—3. 521 1—3

АДВОКАТ д-р СЕМЕНЮК в СНЯТИНІ пошукує себе на конципієнта. 502 2-3

ПОТРЕБУЮ зараз вправного і совісного інструктора до 2 дітей II. в. сем. учит. і III. кл. гімн. Зголошення враз з поданням условій слати до управи пароф. в Ляховичах заїчних п. Журавно. 495 2-2

КІМНАТИ з харчем або без пошукує співробітник „Ділa". Зголошення до Адміністрації під „КАВАЛЄР". 2—3

УГОЛЬ, дахівку, нафту, свічки, томасівку доставляє по фабричних цінах фірма „УНА" Дрогобич, Стрийська 14. 184 1-12

БРУТА купує й продає Український Нафтовий Союз, Львів, Осссолінських 6. 209 9—10

КРІСЛА огородові і кухонні, складані столи і лежаки — окалійно до продажі. Бюро торг-комісове, Львів, Кохановського 5. 464 2—3

ОГОЛОШЕННЯ.

Надзвичайні Загальні Збори

Кружка У. П. Т. в Станиславові

відбудуться дня 21. вересня 1923. в салі Української Бесіди" о год. 4. по пол.

На порядку дня:

1) Набуття реальности чвч 844. гром. Станиславів.

2) Внесення.

На случай браку комплету о год. 4. відбудуться другі збори о годину пізнійше в тім самім льокалі, а ухвали сих зборів при всякім числі членів буде важною. 518 1—1 СТАРШИНА.

ОКУЛІСТ

Д-р Г. ІІЄЛЬ

лікар „Народної Лічниці" ординує в очних недугах 4—10

464

ЛЬВІВ, вул. Ягайлонська ч. 20.

Звичайні Загальні Збори

Жіночого Кружка У. П. Т. імени Ганни Барвінок у Львові

відбудуться дня 14. вересня с. р. о год. 5. по полудни в льокалі дівочої школи ім. Шевченка при вул. Мохнацького 12.

На деннім порядку:

1) Відкриття Зборів,
2) Відчитання протоколу з послідних Загальних Зборів,
3) Секретарський звіт з діяльности Товариства,
4) Касовий звіт,
5) Звіт Контрольної Комісії,
6) Вибір нової голови, членів Старшини і Контрольної Комісії,
7) Внесення і евентуалія.

Проситься всіх членів Кружка о як найчисленнійшу участь.

ЗА СТАРШИНУ:

К. Малицька, голова. *М. Ліщинська*, секретарка. 515 1—1

Надзвичайні Загальні Збори

Тов. „Українська Бесіда"

в ТЕРНОПОЛІ

відбудуться дня 22. вересня 1923. о год. 7. вечір в салі згаданого Тов-а (Народний Дім, вул. Третого Мая) зі слідуючим порядком нарад:

1) Підвисшення членської вкладки.
2) Внесення і завіти.

Тернопіль, дня 4. вересня 1923 р.

ЗА ВИДІЛ:

Іван Топольницький, голова. *С. Лапинський*, секретар. 519 1-1

Подяка.

Подобалось Всевишньому покликати мого сина Данила, уч. V. кл. гімн. до вічности і то далеко від родинного дому, а у свояків в Струсові, де покійний перебував на феріях. Батько находились в покійним положенню на чужині, однак місцеві горожане співчули його горю і старались йому улекшити. Почуваюсь тому до обовязку сею дорогою зложити всім щиру подяку, а іменно: Вєч. с. Декайлови за виголошені теплі слова потіхи, Вп. п. Грицеви Матвієвому дириґентові хору чит. „Просвіти" в Струсові і Вп. п. хористам і хористкам, що своєю участю і гарним співом звеличали похорон. Всім місцевим і позамісцевим ученикам і ученицям, як і всім струсівським учасникам, котрі не жалували труду віддати послідну христіянську прислугу покійному і незабутному синови. Рівнож Вп. п. Антонові Шиманському місцевому артистови, за безкоштовне і артистичне виконання домовини, чим всі причинились до усмирення смутку зболілим родичам. 515 1—1

Описим Коній з родини.

Важне для П. Т. Учителів і Родичів!

Мимо загальної дорівнні, даю можність кождому закупитися у всякі шкільні прилади, як зошити, пятатки, бавки і т. п. по дешевій цині фірма:

524 **Х. ШАФФ, вул. ТРИБУНАЛЬСЬКА 16.** 1—1

Адвокат д-р КУЗІВ

в Дрогобичі

пошукує **рутинованого конципієнта**

Посада до обняття негайно. 499 2-3

476 5—10 ДЕНТИСТ

ЯКІВ НАСС

б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болосевича, приймає в заведенню

— вул. СИКСТУСЬКА Ч. 17. —

Штучні зубна в кавчуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

Ширіть Ваш часопис!

ЦЕМЕНТ портляндський

першорядної якости лише вибірково, сейчасова достава „ПІЛЬОТ", Львів, Баторого 4. 201 6—20

Д-р Жигмонт Зельцер

ординарій Народної Лічниці

спеціяліст недуг

носа, уший, горла і гортанки

повернув і 485 2—4

ординує Львів Скарбківська 7.

„ПОЗІР! Повітові Союзи кооп., сільські та міські кооперативи, парохіяльні Уряди, Управи шкіл!!

ДЖУРІВСЬКЕ ВУГЛЯ дуже ч. голкове

стація Івсо ВИДИНІВ, доставляє повіт. госп.-пром. кооп.

„ВІДНОВА" Видинів,

468 **п. Снятин-Залуче".** 3—5

ПЕРЛЯКИ-КАСПРИ

Сальці, Каміння, Турбіни, Трансмісії, Паси, Газу, по дешевих цінах зі складів поручає **„ПІЛЬОТ" ЛЬВІВ, вул. Баторія 4.** 356a) 7—2

ПОЗІР! ПЕРШИЙ ПОЗІР!

ВЕЛИКИЙ ОСІННИЙ ФЕСТИН

з цікавою і добірною програмою, який відбудеться дня 9. вересня 1923 р. о год. 3-ій попол. на площі „СОКОЛА БАТЬКА",

Рішаючі МЯЧЕВІ змагання „СКАЛА" Стрий — „МЕТА" Львів. — Дута оркестра.

509 **Дохід на „Фонд Інвалідів". — Приходьте всі і вряз!!!** 2-4

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

виступають від 5. вересня с. р. велику односерієзу егзотичну драму на 5 великих дій п. з.

ТАЙФУН НА ПУСТИНІ

американської фабрики „Universal Film Manufacturing Co" в Новім Йорку. В головних ролях Герберт Rawlinson, Marjorie Daw і прегарна Дорі Pawn.

White Star Line

ЛІНІЯ БІЛОЇ ЗОРІ. — НАЙБІЛЬШЕ КОРАБЕЛЬНЕ ТОВАРИСТВО НА СВІТІ.

Філія в Галичині ЛЬВІВ, вул. Городецька ч. 36.

де продаються корабельні карти (шіфкарти) і уділяються інформації (поради) як устно так і на письмі в справах виїзду — — — — — **до АМЕРИКИ І КАНАДИ.**

„WHITE STAR LINE" має найбільші і найшвидші кораблі на світі як: **„MAJESTIC"** 56.000 тон. **„OLYMPIC"** 48,000 тон. **„HOMERIC"** 35.000 т. н. **„ADRIATIC" „BALTIC", „CEDRIC", „PITSBURG", „ARABIC", „REGINA", „DORIC", „MEGANTIC", „CANOPIC", „HAVERFORD", „CANADA", „VEDIC", „CELTIC"** і богато иних. — — — — —

Кораблі ці називаються **„МОРСЬКИМИ ПАЛАТАМИ"**, бо їх зовнішний вигляд робить враження величезних плаваючих палат.

Третя кляса на морських палатах. 526 1—1

WHITE STAR LINE звернула пильну увагу на належне урядження третьої кляси. — Салі, їдальні і каюти є чисті і вигідні. Пасажири знайдуть помешкання в каютах (станцію) по 2, 4 і 6 осіб в одній каюті. — Кожда особа має для себе окреме ліжко (постіль). — Умивальні та инші конечні урядження находяться в каюті.

Велике старання поробило Товариство **„White Star Line"** в напрямі належного вижиалення пасажирів третьої кляси. Добра кухня на наших кораблях від давна тішиться заслуженою славою. Пасажири третьої кляси одержують смачно приготовані страви без жадного ограничення в споживанню.

Вільний час пасажири третьої кляси можуть проводити в дуже гарно уряджених салях, нарочно для цієї цілі призначених, на розмови і товариські забави, або також на проходи, де для відпочинку найде кождий елегантний і вигідний фотель.

Безпосередня комунікація між Данціґом і Новим Йорком і Канадою.

Хто хоче їхати скоро, вигідно і безпосередно (без пересідання) до Америки чи Канади нехай сам зголоситься і других направляє до нашого бюра — — — —

„WHITE STAR LINE"

ЛЬВІВ, вул. Городецька ч. 36 і ТЕРНОПІЛЬ, вул. Тарновського ч. 5.

За редакцію відповідає О. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 127 (10 008). Львів, субота 8, вересня 1923. Почтову належність оплачено готівкою. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов. Конто почт. ощад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 72000 Мк. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голляндії, Бельгії 10 фр., Італії 10 л., Німеччині 110 000 м. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. кор., Румунії 130 лей, Болгарії 50 лев., Австрії 110 000 кр., Злоті краю 2000 мк.

В справі оголошень звертатися до адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 3.000.000 м.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

В ЧАСІ СХІДНИХ ТОРГІВ! — АКАДЕМІЧНА 14. — У фірми „Л. ҐУЛЕВИЧ" В ЧАСІ СХІДНИХ ТОРГІВ! — АКАДЕМІЧНА 14. —

АНҐЛІЙСЬКІ СУКНА

марки BODDINGTON & SONS Аьондон будуть продаватися для реклями по цінах не вищих як бельські товари. 533 1—1

Львів, 6. вересня 1923.

Завдання еміграції. (*Ї*) У нас справі еміграції посвячувано мало, надто мало уваги. Причин сього було богато. М. и., щоби не викликувати вражіння, що між краєм і еміграцією йде боротьба. В краю утотожнювано еміграцію з урядом, який взяв на себе завдання форсувати рішення східно-галицької справи на міжнароднім арені в напрямі усамостійнення нашої тіснійшої вітчини. Отже, щоби не утруднювати становища уряду, край, підпираючи фактами змагання уряду, не торкав публично недомагань еміграції. Хоча ці недомагання нераз давалися в знаки, хоча вони погано відбивалися на взаєминах краю з еміграцією, хоча зарисовувалася небезпека, що в дальшому ходу подій це буде мати шкідливі наслідки, обговорення цього комплексу справ відкладано на пізнійше. Край вів безвинно боротьбу. Масові арештування не вгавали. Конскрипція, данина, вибори, бранка. В таких умовинах недомагання еміграції були другорядною справою. Справа нашої тіснійшої вітчини в тій площині, в якій її поставив був Галицький Уряд, зійшла з міжнародньої арени. І в тій самій площині вона більше не може там вирнути.

І саме тепер, коли ми вийшли в нову стадію наших змагань, санація відносин серед всеукраїнської еміграції вибивається на одно з перших завдань. Ревізія позицій поодиноких еміграційних груп, областних і партійних, уодноздіднення акції всієї української еміграції — являються пекучими потребами дня. Тому тепер так дуже дається відчувати недостача такого обєднюючого центру, яким при відповіднім зусиллю і більшій дозі почуття відповідальности з боку аранжерів могла бути Всеукраїнська Національна Рада. Розбиття цього зависку обєднюючого центру було кроком крайно шкідливим. Бо хочби в тактиці поодинокі групи, які входили до Всеукраїнської Національної Ради у Відні, й розходилися, всеж постійний контакт цих груп, спільне обговорювання подій на міжнароднім арені та в краю по обох боках ріки скої смуги — не допустили би були до повного відчуження між окремими групами взагалі, а між еміграцією галицькою і наддніпрянською зокрема. Через недостачу такого спільного центру дійшло до того, що поодинокі еміграційні групи потворили окремі гетта, які живуть своїм окремим життям, які снують свої окремі пляни спасення України. І треба сказати: дуже часто снують ці пляни, не маючи ясного образу положення в краю, кермуючись непровіреними, часто фантастичними вістками про події на місцях; не беручи під увагу дійсного стану справ на міжнароднім арені, фантазуючи в цім напрямі на основі інформацій когось зі знайомих про розмову з кимсь високопоставленим в Парижі чи Льондоні.

Координація наших сил на еміграції та іхня спільна акція на міжнароднім арені в тіснім контакті з краєм — являється справою різко актуальною.

Ми не маємо докладного і повного образу, що досі зроблено з боку нашої еміграції на міжнароднім арені. Насуваються питання: як представляються на ділі звязки, які навязали наші політики за кордоном; яку силу уявляють собою в поодиноких державах групи, з якими навязано контакт; яким чином ці звязки можна поглибити і поширити. І т. д. В яких державах зроблено хибні кроки під оглядом інформаційним? І які? Яким чином можна це направити?

В останніх часах від достовірних осіб, що мали нагоду обсервувати працю наших дипльоматів у поодиноких центрах, приходили невеселі вісти.

Тільки в Італії дійсно богато зроблено для популяризації нашої справи. В Англії та Франції зроблено богато дуже хибних кроків. А все це негайно треба направити. І треба зразу повести широко закроєну поміщо інформаційну акцію, виходячи з загально-українського становища.

ТЕЛЕҐРАМИ П. А. Т.

Англія і Франція в справі італійсько-грецького конфлікту.

Льодон. Льорд Керзон заявив 5. ц. м. Італійському амбасадорови, що англійське правительство в порозумінню з Францією рішене боронити компетенції й авторітету Союза Народів у грецько-італійському конфлікті. З огляду на заяву Мусоліні, що Італія остане на Корфу аж до виконання всіх услівій Грецією і пригадування, що цей остров перед 4 століттями належав до Венеції, є думка, що Франція й Англія підуть спільну акцію, щоби не допустити до анексії, колиб Союз Народів не був у силі зробити це.

Долар 33 мільйів м. н.

Берлін. 5. ц. м. вечір. платили за долєра 33 і пів міліона н'м. м. Офіціяльно нотовано 20 міл. н. м.

Великодержави проти анексії Реки.

Берлін. „Фос. Цтг." звідомляє з Білгорода, що там думають, що великодержави не допустять до анексії Реки Італією, коли хочуть вдержати мир на Адрії і Середземному морі. „Політіка" вельми остро критикує становище Італії і пише, що Італія не може посунутися дальше, коли не хоче викликати на Адрійському морі заверухи далеко більшої, як теперішня на Йонському морі.

2 [illegible] І.

Парнж. З Йокогами звідомляють, що будинки італійської, французької амбасади і Зед. Держав а також швайцарського, чехословацького, фінляндського, голяндського і польського посольства знищені в части або зівсім. Бельгійська амбасада і посольство вратувалися. Італійський амбасадор згинув. Комунікацію між Йокогамою і Вашінгтоном відновлено. Положення погіршується наслідком недостачі харчів. Шпиталь в Йокогамі завалився, погребуючи богато жертв.

Парнж. Вольф. Французький ген. консуль згинув. По останнім урядовим обчисленням у самім Токіо й Йокогамі є 2,400.000 вбитих а раненых 450. Вулиці повні трупів. В богато місцях горить іще нафта „Стендерд Ойл Кемпені" й ин. тов.

Льондон. Райтер. Англійський консуль Горнер і консуль в Йокогамі Гріфіт убиті.

Парнж. По звідомленням із Осаки в парку біля Токіо, тамошній став повен трупів дітей і жінок. Вони воліли гинути в воді як у полумінн. З Пекіна звідомляють, що ратункові відділи, які прибули до Йокогами, застали там лише 10 тисяч людя. Решта згинула, або втікла в глубину краю. Китайський кабінет рішив позволити на необмежений вивіз ризу до Японії і виасигнував 200 тисяч долярів для ратункової акції.

Парнж. „Шікаго Трібюн": Французький дім сиріт із 160 сиротами зник під водою. Поїзд, що йшов з Йокогами до Кобе вилетів зі шин, його залила вода, 300 людя втопилося, 6 уратувалося.

Парнж. „Інтрасіжан": Радіо з Ієдо звідомляє, що в Токіо наслідком недостачі харчів приходить до заворушень. Жандармерія кілька разів користувалася зброєю. Кореїці в Токіо пліндрували. Поліція жде помочі.

Сан Франціско. Згідно з одержаним радіо, у Токіо відчуто в суботу поивд 200 стрясень. Найсильніше тривало 6 хвиль. В неділю занотовано 57 стрясень. Ки. Кая не згинув; він ранений.

Бразилія й Уругвай поручать С. Народів.

Рим. Стефані. „Трібуна: Бразилія й Уругвай поручили своїм представникам у Союзі Народів солідаризуватися з становищем Італії. То значить, що колиб Італія покинула Союз Народів, Бразилія й Уругвай зроблять тесаме.

Цілий грецький нарід проти Італії.

Парнж. „Ліберте" з Льондона: Італійський кабінет повідомив грецьке правительство, що кошти обсади Корфу виносять 1 мілион і Греція мусітиме заплатити цю суму. В дипльоматичних колах Греції заявляють, що коли окупації Корфу не відкличеться, то весь грецький нарід одноду шно зачне акцію.

Слово до галицької еміґрації

Від Редакції. Автором цих заміток один з наших громадських діячів на еміґрації. Подаємо їх без змін.

Пильно читаю українську пресу під цензурним обухом. І з прикрістю констатую: як слабенький контакт піддержувала й піддержує галицька еміграція з краєм.

А поза межами краю опинилася велика скількість людей. Між ними богато одиниць, що в нашому національному житті відігравали визначну ролю. Живуть вони по ріжних осередовищах Західної Европи. Одначе мало хто з них уважав своїм обовязком інформувати край про відносини хочби тільки в тій країні, в якій він живе. Про ці зміни, які принесла там війна, про життя культурне, економічне, політичне, про нові сили, які там наростають, про засоби, якими борються побіджені, про засоби, якими побідники думають закріпити свою побіду. В Чехословаччині, в Австрії, в Німеччині маємо поважні еміграційні групи. Є там студенти університету, поважна скількість жовнірів і старшин Галицької Армії, є й старші люде — політичні емігранти. Як вони живуть, який вплив має на них іхне осередовище, які цінности зможуть вони дати многостраждальній Вітчині? Про все це край не поінформований. Хоч в Празі, Відни, Беолині і т. д. є люде, що вміють обсервувати і цікаво

Курс грошей.

Львів, 6. вересня. Дол. амер. 292.000—295.500, дрібні 289.000—292.000, дол. канад. 242.000—245.000, дрібні 240.000—242.000, німецькі марки 50 і 100 04⅛—0·5, 10 тис. 0·5½—0.6, стар. еміс. 4.00—5.00, сотки стар. еміс. 1·40—1·70 леї 1000—1050, дрібні 980—990, к. чеські 7600—7800, дрібні 7400—7500. Австр. тис. нов. емісії 14000—14500, стар. еміс. 8000—8500, сотки стар. еміс. за тис. 12.000—14, дрібні а 10 за тис. 10—12.000, австр. штемпл. 3.75—3.80, австр. перекази 382—385, Франки франц. 15000—15500, фунти стерл. 1200000—1230000 франки швайц. 47.200—47.500.

Золото: 20 кор. 1180000—1200000 20 фран. 980 000—1000.000, 20 мар. 1,280.000—1,300.000, 10 руб. 1,550000—1,600.000, дол. 280—282000.

Срібло Кор. австр. 19500—20 000, 5 кор. 98000—105.000, фльор. 49000—53000, рублі 75000—80000, копійки за 1 рубель 52000—53000. леї 16500—17000.

Цірих 5. вересня. Берлін 0·000016 Голяндія 218·¼ Ню Йорк 555⅜ Льондон 25.11, Париж 30.95, Медіолян 23.60, Прага 16.55, Будапешт 0.03, Букарешт 2.52 Бельград 5.85, Софія 5.40, Варшава 0.0023, Відень 0.0[illegible]¼, Австрійські штемпл. 0.0079.

написати. Дивна атрофія почуття обов'язку. Хоч вже сама амбіція повинна спонукувати людей до того, щоби пригадатися памяти своєї суспільности. Бож на еміграції маємо довгу низку громадських діячів, визначних і найвизначнійших, які певно повинні відчувати зобов'язання супроти своєї суспільности і потребу від часу до часу поговорити з нею суспільністю, при помочі друкованого слова.

Еміграція відчужилася від краю. Живе своїм окремим життям. Галицька еміграція не здобулася навіть на основання солідного журналу, в якому можна би обговорити свобідно і докладно богато справ, які в відомих причин в краю обговорити годі. Спроба „Визволення" не вдалася. „Український Прапор" на це не здобувся. Зрештою — в агітаційній газеті важко це зробити. І „Український Прапор" по руках і ногам зв'язаний своєю минувшиною. Тому тепер опинився в блудному колесі.

Найсимпатичнійше з видань галицької еміграції представляється „Український Скиталець". Одначе як орган військової еміграції має більш фаховий характер. Між тим вільна трибуна необхідна. Її створити можна. Тільки більше охоти й енергії. Що так воно є, дали доказ наддніпрянські есери, видаючи „Нову Україну", і хлібороби-держачники, видаючи „Хліборобську Україну". *М. Л-ий.*

Велика Україна.

Українізація.

„Посл. Нов." повідомляють, що губерніяльний виконавчий комітет в Одесі постановив українізувати свій адміністративний апарат на протязі року. Всі служачі повинні вивчитись української мови. Починаючи з 1-го вересня до установ будуть приймати на службу тільки тих осіб, які знають українську мову. Школи і курси української мови мають бути відчинені коштом заінтересованих установ.

„Руль" про сучасну політику совітської влади подає такі інформації:

„На Україні йде поспішна українізація совітського апарату; українська мова заводиться, як єдина, в діловодстві; в школі не тільки низчій, але середній і вищій переводиться українізація. В українській військовій окрузі видано приказ постепенно завести по військових школах українську мову, яко викладову. Приступлено до постепенної українізації політичної роботи в тих частинах, де більшість червоноармійців України. В останні дні одержано звістку про переведення пробної мобілізації в харківській військовій окрузі кількох річників спеціяльно для утворення національних українських частин. Полудневе бюро загально-російського центрального союзу професійних товариств постановило українізувати діловодство всіх українських професійних спілок і перейменувати себе в українське бюро".

Смертні присуди.

„Посл. Нов." повідомляють: Виїздна сесія полтавського губерніяльного суду слухала справу миргородської антисовітської організації. Двох її активних учасників, Петренко і Сомов, які заховали своє минуле й вступили до комуністичної партії, засуджено на смерть, 16 чоловік присуджено до тюрми від 3 10 років з конфіскацією маєтку.

В Одесі.

Досить відомий кооператор Поссе, який недавно зробився публіцистом совітських газет пише в „Ізвестіях" про життя в Одесі:

„Трудове життя в Одесі видно налагоджується, але зовнішній вигляд чорноморської вродливиці такий самий знищенний, як й минулого року. Зруйновані доми відбудовують дуже поволи, з крамниць, які відчинились, богато вже зачинено, в пасажі повна пустеля, не торгує ні одна крамниця". Про відновлення „трудового життя" ті самі „Ізвестія" в иншому місці повідомляють: „Відчинено „Клюб-казіно" під назвою „Монако", де знайшли для себе притулок рулєтка „chemin de fer", макао, баккара і навіть мало популярні „30 і 40".

Огляд світових подій.

Засідання Ради Союза Народів.

Дня 5. ц. м. Рада Союза Народів підбула засідання в справі грецько-італійського конфлікту. Італійський представник Салянджра заявив ще раз, що цю справу повинна рішати Рада Амбасадорів. Грецький делегат домагався вирішення конфлікту Союзом Народів. Становище Греції підтримує Роберт Сесіль. Друге засідання відбудеться на другий тиждень.

З Корфу.

З Корфу доносять, що італійський комендант окупаційних військ в Корфу випустив на волю Греків арештованих в перших днях окупації.

Італія покидає Союз Народів?

З Риму доносять, що Муссоліні порішив відкликати італійського представника із Ради Союза Народів. Також представники скандинавських держав думають покинути Союз Народів, як що не удасться полагодити грецько-італійського конфлікту.

Після землетрусу в Японії.

Англія передала частину своєї фльоти до розпорядку Японії для несення помочи жертвам землетрусу і вислала з Льондону спеціяльну експедицію для організування допомогової акції. Також Франція організує допомогову акцію.

Новий землетрус.

З Токіо повідомляють, що там дались чути нові землетруси. Кількадесять домів, які залишилися по першім землетрусі, тепер розсипались в руїну і похоронили живцем кілька сот осіб. Вибухи вулканів повторяються щодня.

Совітська Росія.

Літні подорожі.

Підчас літніх вакацій до Росії виберається ціла низка европейських політиків й промисловців. М. ін. їздив до Росії французький сенатор де Монзі, який являється одним з видатних політиків і який був членом уряду Пенлеве, Рібо й Барту. Свойого часу він перерів кампанію за відновленням взаємин між Францією і Ватиканом й являється прихильником відновлення взаємин між Росією і Францією. Сенатор де Монзі повійшов після своєї подорожі до переконання про необхідність негайного утворення французької торговельної місії в Москві. В совітських колах в Москві де Монзі заявив, що в близькому часі ніби мають розпочатися переговори між Францією і Росією в справі торговельної угоди, аналогічної до угоди між Росією і Англією. Проте в французькій пресі з'явилось спростування цих заяв де Монзі, яке йде з авторітетних кол.

Англійські промисловці, які їздили то Росії одночасно з французьким сенатором, прийшли до кращих оптимістичних висновків. Спеціяльний кореспондент „Темпс" з Льондону повідомляє: Британська місія промисловців в складі сера Т. Райта, директора фірми Болдуїна і містера Ф. Болдуїна, кузена теперішнього премієра, повернулась в Москви до Риги, не договорившись з Красіним. Один з членів місії заявив, що мине не менше 50 років, заки торговля з Росією може стати вигідною.

Вигляди на неврожай.

В „Ізвестіях" уміщено такі телєграми:

Симферополь 21 серпня. В Криму пропало 48½ тис. десятин засівів — більш 13 відсотків всієї посівної площі. Найбільш потерпіли Евпаторійська і Феодосійська округи. Ярові засіви згинули від посухи, а озимі — від шкідників.

Уральськ 21. серпня. В звязку з недородом губвиконком просить кірґіський ЦИК відпустити 10000 пайків для голодних. Мається на увазі просити всеукраїнський ЦИК залишити на Україні дітей, евакуованих туди в 1921 році. Проектується збирати податок лише по тих громадах, де був урожай.

На Сибір.

З розпорядження комісаріяту внутрішніх справ з 25. серпня адміністрація тюрем Москви, Петербурга, Ярославля, Володимира розпочала висилати на заслання в маловаселені райони північної Сибіри політичних в'язнів, які засуджені були на малі терміни і відбули вже половину кари. В тюрмах залишають тих, які не відбули ще третини кари і особливо важних контрреволюціонерів. З усіх, яких одправляють на заслання, беруть підписку, що вони будуть на місці заслання жити на власні кошти. Ці заходи викликані великими зверхвитратами кредитів, відпущенних на тюрми.

З польських справ.

„Фінансовий дорадник".

Польське міністерство закордонних справ одержало неподавно вістку, що „фінансовий дорадник" Польщі п. Йонг приїде до Варшави 7. жовтня і пробуде тут около два місяці.

Експозе Кухарського.

З приводу отворення „III. Таргув Всходніх" у Львові виголосив новий міністр польських фінансів промову, яку за недостачею соймової трибуни, треба вважати програмовим експозе його фінансової політики. Не вважаючи потрібним наводити зміст цеї промови, обмежимося до кількох слів її характеристики, яку подав „Курієр Львовскі".

„Принціпіяльно — читаємо там — ціла промова не має багато змісту і можна би перейти над нею до дневного порядку, як би не тон, який межує зі дивачіним пєтактом і незнанням найпримітивніших основ доброго, політичного виховання.

„Міністр... осмілився зі своєї промови зробити уличне віче, на якому зміщав з болотом свого противника.

„Нова напастями на своїх попередників, промова Кухарского не принесла нічого нового ані цікавого. Між иншим з патосом відкриття нової правди говорив п. Кухарскі, що „успішний економічний розвиток запевнює державі і його горожанам добробут і заможність..." Можнаб подумати, що до п. Кухарского ніхто про це не знав! Далі довідуємося, що промислово-фінансові справи „казали забути на взаємні обиди" поміж Хіною і Пястом і т. д. в тім роді.

„Цілість промови Кухарского викликує один великий несмак, бо склалися на неї осуди усього того, що діялося в Польщі перед ним і з міркою автовеклями на кредит.

„Можна вимагати від міністра, який не має що сказати, або того сказати не вміє, щоби ласкаво мовчав..."

Добрий початок.

В деяких місцевостях справа нашого приватного шкільництва непосувається наперед зогляду на недостачу приміщення.

Кошти будови школи тепер головокружні. Всеж таки при добрій волі й енергії — і це можливо.

Добрий приклад цього дали Кружок УПТ. ім. Кн. Льва у Львові на Личакові та Кружок ім. Шашкевича в Станиславові.

Кружок УПТ. в Станиславові будує власний дім. З нагоди посвячення угольного каменя зложила Станиславівщина кількадесять мільонів. Жертви пливуть дальше і будинок росте.

На днях Кружок УПТ. ім. Кн. Льва на Личакові передає до ужитку шкільний будинок. Треба з признанням зазначити, що до цього успіху прийшли ми колективною жертвенністю, в якій взяли участь так наші організації як і поодинокі жертволюбні громадяне без огляду на суспільні чи політичні ріжниці.

Українське агрономічно-технічне Т-во „Праця" подарувало 400 квадр. сяжнів грунту при вул. Крупярській ч. 15. Митрополичі Ординаріят побільшив цю площу о 120 кв. сяжнів з 3 знищенними будинками.

Заходами Кружка УПТ. ім. Кн. Льва та жертвенности поодиноких осіб, організацій та Головної Управи УПТ, відреставровано вжеодин дім, який має три гарні просторі салі а одночасно розпочато будову другого дому, щоби приготовити дальші потрібні убікації.

З поміж численних жертводавців слід з признанням і подякою зазначити слідуючі більші дари: Передусім відомий наш Меценат і Голова Кружка ім. Кн. Льва подарував 6 мільонів мп. на дахівку і крім того 4 бочки цементу. Вп. д-р Маріян Паньчишин 5 і пів м³ дощок. Вп. Дельвекич, інж.-будівничий 2 м³ дощок. Фабрика п. Левинського кафлі на 2 печі, ½ бочки цементу і плитки штучного каміння до положення 12 м² сіней. Вп. Роман Зубик і Вп. Григорій Матусів по 1 міл. мп., Вп. Олександер Онисько книжки вартости кількох мільонів, Вп. Антін Чернецький 1 міл. мп. і 320 чеських кор., фабрика „Титан" 6 вікон з фугрінами, Вп. Преторіюс частину окуття до вікон і замки. Т-во „Відбудова" 3 анкри і 3 братрури, Вп. Степан Галан кошти покриття даху другого будинку і 3,750.000 мп. на цеглу і вапно. — Будову веде майже безплатно Вп. інжинір Евген Нагірний, а цілу будівляну акцію ведеться при ближчій діяльній співучасти Вп. пп. Олександра Ониська, Степана Галана і о. сов. Евгена Дуткевича.

В неділю, дня 9. вересня с. р. після Служби Божої в церкві св. Петра і Павло, яка відбудеться о год. 10. передпол. буде посвячення шкільного будинку (на Личакові при вул. Крупярській ч. 15).

Не сумніваємося, що в святі візьмуть участь якнайширші круги нашого громадянства зі Львова і околиці і щедрими дарами дадуть Кружкови ім. Кн. Льва змогу відбудувати й два другі доми для ужитку школи.

Платіть партійний податок!!! Присилайте на адресу і „Краєвий Союз Кредитовий" у Львові, Ринок 10., вкл. кн. ч. 5.000. Жертводавці повище 5000 мп. будуть оголошені поіменно!!

ВИДАВНИЦТВО „РАТАЙ“
БЕРЛІН
Головний склад: КНИГАРНЯ НАУКОВОГО Т-ВА ім. ШЕВЧЕНКА, ЛЬВІВ, РИНОК 10, Галичина.

ПОСТУПИЛИ В ПРОДАЖУ:
Белетристична: 1) М. Костомарів: ЧЕРНИГІВКА, бувальщина XVII ст. в гарній оклад. 2) П. Куліш: ОПОВІДАННЯ. В орнг. оклад. 3) А-з, КОТОЧОК. Збірник пісень, вязок і оповідок для маленьких дітей; ілюстр. М. Бутовича. 4) І. Нечуй-Левицький: БАБА ПАРАСКА ТА БАБА ПАЛАЖКА. В гарній оправцині. 5) Ч. і М. Лапи: ОПОВІДАННЯ З ШЕКСПІРА. Історія: 6) Г. Феррєро: ГИБЕЛЬ АНТИЧНОЙ ЦИВИЛИЗАЦІИ.

ВИДАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ХЛІБОРОБІВ-ДЕРЖАВНИКІВ
1) ХЛІБОРОБСЬКА УКРАЇНА. Книжки I—III. (36 чисел). 1—VI. На днях появилася книжка IV. (35 чисел VII і VIII) за рік 1922—1923 (З) ціпуні додаток. Можна вже тепер пристати передплату. Головна ред. ГЕТЬМАНА ч. ПОЛТАВСЬКОГО. 2) ДО УКРАЇНСЬКИХ ХЛІБОРОБІВ (ст. 16). 3) Типо-552 фія: ХЛІБОРОБСЬКИЙ БАНК (ст. 156). 1—1

Під диктат Прушинського.

Товариство „Взаїмна Поміч Українського Учительства“ закрите!

Президія Дирекції Поліції письмом з 28. серпня 1923. до ч. 3952/пр. повідомила управу Т-ва „Взаїмна Поміч Українського Учительства“ про отсей рескрипт президіяльного відділу Воєвідства у Львові з дня 17. серпня 1923. ч. 15760/I/3 (подаємо в оригіналі з усіма похибками):

„З причини, що Товариство Взаїмна Поміч Українського учительства повзяло на загальних зборах членів, відбутих дня 7. липня 923 у Львові революцію, в котрій порушано не тілько справи устрою Влад шкільних, *програму науки*, язика урядового, а затим квестії будучі поза статутовою ціллю Товариства, але також навіть занято вороже становище против приложеної Влади шкільної п. 24—27 резолюції і Польському Соймови Законодатному (п. 19) і против польської державности. В той спосіб назване Т-во перекрочило закрес ділання всказаний статутом — а тим самим нарушило принціс § 24. закона з 15. 11. 1867. д. п. п. Ч. 134. *Після § 3. статута єдиною ціллю Т-ва є згуртовати сили учительські на території б. Галичини для несення собі і своїм родинам взаїмної моральної і матеріяльної помочи.* Крім того Т-во то не маючи попереднього дозволення власти устроїло власновільно інституцію статутом не обняту під назвою „Комісії педагогічно-наукової“ розділюючись на окружні виділи під назвою „Кружків педагогічно-наукової Комісії“, котра має свою власну програму ділання.

Над це видало Т-во до своїх окружних відділів відозву наказуючу споряджения статистики шкільної накликаючої членів до неслужения властий шкільних і накликаючої до власновільного впроваджения руского язика яко урядового для всіх шкіл. В наступстві цего Воєвідство на підставі § 24 і по думці § 25. закона з 15. падолиста 1867 д. п. п. Ч. 134 розвязує Т-во „Взаїмна Поміч Українського учительства у Львові“ рівнож всі його окружними его відділами за перекрочення статутового закресу ділання. О цім повідомляє Заряд Т-ва з тим, що против тому рішенню вільно внести відклик до Міністерства справ внутрішних, котрий внести належить до Воєвідства в протягу 14 днів числячи від дня поручения інтимату. Відклик не має однак з публичних зглядів сили здержуючої.“

Для виконання повищого рескрипту воєвідства явився дня 29. серпня н. р. в льокалі „Т-ва „Взаїмна Поміч“ комісар поліції Котович в асисті двох функціонарів поліції і по списанню з дирекцією відповідних протоколів опечатав бюра Товариства.

Управа Взаїмної Помочі вносить відклик до Міністерства внутрішних справ.

Таким чином вшехпольська маячня осягнула одну з перших своїх цілей в поході проти української школи: після підготовчого огню з „Слові польскім“ (тут громи кінця Прушиньскі) і „Газеті цодзєнній“ п. Грабовскі офіціяльно закрито українське учительське товариство. Можна сподіватися, що це лиш початок. В Куратолії лаштується місце для приходу Прушиньского.

Українська суспільність мусить приготовитися до якнайбільш рішучого оезгування!

15 вересня ц. р. здержується висилку часопису всім П. Т. передплатникам, що зілягають з передплатою.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Попереднє (126) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за вісім уступів вступної статті п. з. „В глухий кут“, два уступи фейлетону „З поза сокальського кордону“ і один уступ рубрики „З судової салі“.

— **Касаційна розправа Ст. Федака.** В понеділок дня 10. вересня відбудеться перед Найвищим Судом у Варшаві касаційна розправа Ст. Федака, з приводу зажалення неважности присуду лави присяглих у Львові, внесеного обороною.

— **Про українську еміграцію в Чехославаччині.** Українське пресове бюро в Празі подає: В останніх часах чеська влада видала гострі правила проти тих емігрантів, які прибувають на територію Ч. С. Р. нелегально, себ то без окремого дозволу (візи) на візд від чеського міністерства закордонних справ. Такі люде не можуть вже одержати на місци документів на право перебуваня в Чехословаччині, а тимбільше не одержують ніякої підмоги. Причина цих гострих правил чеської влади та, що в Ч. С. Р. є вже дуже численна українська еміграція (поверх три тисячі) і велика російська еміграція. (Стипендіятів Росіян чотири і пів тисячі — Українців біля двох тисяч.)

— **Стомільонові банкноти.** На днях мають появитися в Німеччині стомільонові банкноти. Німецький емісійний банк рішив збільшити видатність друку банкнотів до 250 білліонів на день.

— **Новий податок.** На останньому засіданню варшавського магістрату обговорювано справу стягання податку від їжі, який має бути стягний в усіх заведеннях, які торгують алькоголем по 10 годині вечір і виноситиме від 1 до 10 процент, а від 1 в ночі 30 процент суми, яку платить консумент. За харчі подані в кабінетах буде стягнено 40 процент податку. Новий цей податок, який буде обовязувати протягом 14 днів, буде заведений в цілій Польщі, а в першу чергу в Кракові і у Львові.

— **Пожежа в Угерцях.** В селі Угерцях, ліського повіту, згоріло оногді 12 загород. Причиною пожежі—необережне обходження з огнем.

— **І так буває.** В Кракові арештовано на днях „капітана“ гійськової інтендантури М. під замітом — привласнення чужого назвиска, безправного іменування себе старшиною, бігамії а крім того ряду обманств докопаних в службі. Згаданий „капітан“ був простим городовим парібком і анальфабетом, що не перешкодило йому стати капітаном польського війська. На днях має він перейти на дуже відповідальне становище у Варшаві.

— **Польська амнестія.** Польська амнестія, яка обіцювала дезертирам, що зголосяться до 24. серпня дарування кари, стягнула в самій Варшаві 4000 дезертирів. Велика частина дезертирів, які сиділи в варшавських тюрмах, звільнена для зголошення в П. К. У. скоїлася в „мишачу дірку“ і зовсім не явилася в П. К. У. У Варшаві арештовано крім цього 40 процент дезертирів, обвинуваченних за рікні „додаткові“ надужиття“.

— **Ревізії у Львові.** Дня 5. п. м. львівська поліція перевела ревізію в льокалі ред. „Землі і Волі“ та у домівках її співробітників. Причина і ціль ревізії не відомі. При ревізії не забрано нічого.

— **„Поляк, то не биє ні!“** Так сказав собі пан президент польської республики в „муше“, яку „пальнув“ оногді в Любляні. По „ризиканцких“ промовах свого попередника п. Войцеховскі старається о піддержання традицій польських репрезентативних промов і нині-завтра почуємо, що він закоче когось „попилувати“...

— **„Цо да Русіньє і нидзе не мами возпожандзанья“.** Так сказав залізничий радник п. Чапора, референт курсу залізничих аспірантів петентови-Жидови, який хотів вписатися на цей курс...

— **Зїзд української еміґрації в Румунії.** 15—17 вересня в Букарешті має відбутись зїзд української еміграції, яка перебуває в Румунії. Дозвіл на зїзд від румунського уряду вже одержано. В програмі зїзду входять такі питання: 1) Репатріяція української еміграції, її умови та шляхи; 2) засоби поліпшення правового та матеріяльного становища емігранта; 3) культурно-просвітні завдання української еміграції; 4) обєднання еміграційних сил та їх організація (утворення всеукраїнського національного центру); 5) українська справа в її сучасному стані. Зїзд скликає філія українського товариства Ліги націй в Румунії, яка своє неписане завдання в роботі серед еміграції бачить в допомозі утворення єдиного національного фронту і організації єдиного для всіх земель України національного центру.

— **Крадіжі в англійських музеях.** Останніми часами поширились в Англії музейні крадежі. За останній рік вкрадено 80 картин, в тому два полотна Генсборо. Усталено, що крадежей доконували добре зорганізовані американські спілки злодіїв, які вивозили крадені картини до Зєднаних Держав.

— **Самовбивство старушки.** В Берліні наслідком нужди попєвнила самовбивство 90-літна старушка Кароліна Штендер. Нещасна старушка випродала всі меблі, а як не стало вже нічого за що можнаб купити харчів — повісилася в порожній кімнаті.

— **Зі спорту.** Нам пишуть: В суботу дня 8. ц. м. стрінеться з львівською дружиною Z. Z. K. — „Україна“. Змагання ці будуть інтересні тому, що „Україна“ стає до них у новому скріпленому складі. Це перші змагання „України“ з неукраїнською дружиною. Змагання відбудуться на площі „Сокола Батька“ о год. 3·30 (без огляду на погоду!!).

— **Український театр.** В члени кооперативи вписалися дальше: 184. І. Огоновський у Львові, 185. В. Гута в Трускавці, 186. Теофіль Окуневський, 187. о. Михайло Дрогомирецький в Кутах ст., 187. Василь Тисяк в Тюдові, 188. Наталія Ярошинська в Кіцмані, 189. Никифор Данищ, 190. Емілія Окуневська в Кіцмані, 191. Микола Сомборський в Красові, 192. Іван Угринчук в Збаражі, 193. д-р Степан Боженський в Збаражі, 194. Іван Заячківський в Збаражі, 195. Іван Білоус в Снячині, 195. Петро Рідун в Залучу, 197. Степан Куриляк в Винниові, 198. Михайло Гуцуляк в Задубрівцях, 199. Прокіп Нижник в Драгомирові, 200. д-р Василь Кінула у Львові, 201. Олександер Кайкевич у Львові, 202. Теофан Глинський у Львові, 203. д-р Тарас Коритовський в Яблонові, 204. Евстахій Черньовський і 205. Василь Черньовський обо в Збаражі. Обо остатні декларували дати зга. 100 кг. збіжа, принім гідний до наслідування. Наших уповажнених в краю просимо пересилати зібрані гроші і декларації на адресу Управи у Львові вул. Руська 18, а членів що заплачують уділи ратаїи просимо т. ж. но їх сплачувати.

Присилайте складки на пресовий фонд на ин. ч. 20.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Руська 18. — — —

Зі судової салі.

Полковник Федорович перед судом.

(Продовження.)

Четвертого дня розправи зізнає перший свід. д-р Степан Шухевич. Свідок в часі полїї під Микулинцями був в Підволочиськім, де бачив відділ Наддніпрянців, висланий на допомогу Галичанам для ліквідації польського відділу під Микулинцями. Свідок довідався від сехп. Вітовського, що сотник з відділу Наддніпрянів Ковачук був іменований комендантом війська, яке здобувало Микулинці і був уповноважений до ліквідації польської ватаги. Свідок твердить рішучо, що Федорович не був комендантом українських військ під Микулинцями.

Свідок був референтом при начальній команді У. Г. А. і як такий твердить рішучо, що полковник Федорович ніколи не був призначуваний для якої небудь боєвої акції під Микулинцями.

Свідок Петро Мірічик (?) був. український жандарм, який брав участь в бою під Микулинцями зізнає, що боєвою акцією під Микулинцями командував наддніпрянський старшина. Федоровича під Микулинцями, на бачив і не чув про нього. Свід. Карпо Чикало студ. прав, був. український хорунжий української армії. Брав участь в бою під Микулинцями. Хто був комендантом війська — не знає. Обвинуваченого побачив доперва після бою.

Свідок Грошек зізнає, що 1918 р. Українці арештували його, а за інтервенцією Федоровича його звільнено з тюрми. Про обвинуваченого висловлюється як найприхильніше.

Свідок Іван Лень студ. прав, був. комендант української сотні під Микулинцями, висилав до Поляків парляментарів. Стверджує, що боєвою акцією командував один Наддніпрянець і поручник Алексієвич, а обвинуваченого навіть не бачив. Твердження акту обвинувачення про те, що Українці стріляли до парляментарів, є неправдиве. Микулинці взяли в першу чергу Наддніпрянці.

Свідок ротмістр Пайонк зізнає, що він служив при австрійській армії під командою обвинуваченого. Заперечує твердження акту обвинувачення про насильства полковника Федоровича у відношенню до Поляків.

Свідок Яків Фрідріх знав обвинуваченого від дитячих літ. На її просьбу полковник Федорович уволнив кількох Поляків з української тюрми в Тернополі. Між ними і неї стрий звільненого Поляка Хмура з Підвербців.

Зізнаним всіх свідків говорить

в користь обвинуваченого. Польська преса скомпромітована нікчемними наклепами на адресу полковника Федоровича, не присилає на останні розправи своїх кореспондентів. Гієни не йдуть там, де не надіються жировища.

(Докінчення буде).

Причину цього, що не всі ще постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна користь і громадянський обовязок повинні бути більшим авторітетом, ніж багнет чужого жандарма.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Союз дівчат українського театрального мистецтва у Львові.

Сала Т-ва „Відродження" (давніше театр Ельзнера) вул. Оссолінських ч. 10.

Неділя, дня 9. вересня 1923, по зниженій ціні, о год. 3. попол.

1) „Пестунка", комедія на 5. дій А. Кочебу.

О год. 7½ вечором:

2) „Ясні Зорі", драма на 5 дій Б. Грінченка.

Білети продає „Союзний Бюро", в день виставин від 5. год. попол. — в неділю від 2-ої кас театру. 498 3-4

Позір Золочівщина! Дня 9. IX. с. р. о год. 8. веч. в Золочеві, сала Шашкевича, відбудеться концерт першого тенора державної опери в Загребі Романа Любінецького, при ласкавій співучасти пан. Вищого Муз. Інституту у Львові В. Барзінського. Програма богата. Після концерту комерс з танцями. Проситься о численну участь. На провінцію огромних затрошень не висилається. — КОМІТЕТ. 522 3—2

В хлопчій Бурсі ім. Івана Франка в Яворові повне утримання за місяць вересень виносить 800,000 (вісімсот тисяч) мк. готівкою. Є ще вільні місця в бурсі і в українській прив. гімн. з правом приналежности в Яворові. 516 2-3

Беріть наш часопис!

Дрібні оголошення.

АБІТУРІЄНТКА семінаріяльна, пошукує вакації. Зголошення під „Абітурієнтка" до бюра оголошень Геллєса, Тернопіль Валова 2. 536 1—1

ВОТЧИЧІЯТ Богородчани приймає зараз кандидата нотаріяльного або вироблених в справах спадкових совіцитатора. 529 1—3

ОСОБА поважна, свідома, заміжної вдачі, вірна, знаюча добре господарство сільське і домове глядає місця господині. — Львів, Янівська 48, Ничитинич. 527 1-1

ПОТРІБНА УЧИТЕЛЬКА до 2 малих хлопченків. Тишовницька Довголука, п. Любінці. 531 1—5

КАВАЛЄР літ 32, абсольвент прав, властитель середнього сільського господарства, оженився з інтелігентною, багатої вдачі господарною панною або вдовою до літ 30. Посаг виключений. Неанонімні зголошення враз з фотографією проситься слати до Адміністрації „Діла" для окончателя тисяч мамівки I. Серія BF. N. 595831 до дня 20. вересня 1923 р. За дискрецію і зворот фотографії ручиться словом чести. 382 1—3

ВИЙШОВ в невідомому напрямку 17-літній Степан Кіш, росту середнього, блондин, з сірими очима, убраний в блюзу захисного кольору й сині кращених штанах, кепка на голові сіня. Хто знав би про місце його перебування звольнь ласкаво сповістити брата на адресу м. Володимир Вол., гмін. Грибовичі, с. Литовиж Смелянові Кіш. Українські газети просимо передрукувати. 520 2—2

ЛЬОН, ЛЕН, КОНОПЛІ, КМИНОК, МАК купує Бюро торгов.-комісове, Львів, Коперніка 5. 484 2—3

ПОТРІБНИЙ солідний а вправний інструктор до уч. IV. кл. гімн. Нагорода: ціле удержання і місячна платня — вартість 75 кг. жита, крім того в селі можна уділювати окремі лекції. Перішенство мають знаючі вести хор. Зголошувати: Бо. Олена Стисловська, Девятинки п. т. Вибранівка. 507 2-2

З МИЛОЮ, образованою броветкою, замкненою паличкою, літ 24—30, навяже переписку учитель на вищім становищі в матримоніяльній цілі. Ласкаві зголошення до 15. IX. с. р. слати до Адміністрації під „Щастя". 481 2-2

ПОШУКУЮ вправного інструктора для учениць VI. і II. кл. гімн. Ціле удержання і платня після умови. Зголошення до о. Юліяна Фащевича, Стрілківка коло почти вмісця. 513 2—2

АДВОКАТ д-р СЕМАНЮК в СНЯТИНІ пошукує сейчас конциліента. 502 3-3

КОМІТЕТ парохіяльний в Лопатині пов. Рудків має на продаж 14. моргове господарство враз з хатою, садом і будинками господарськими, для Американця. Потомлення на продаж того поля церковного від власти духовних і світських Комітет вже має, до контракту можна приступати зараз. Зголошуватися до гр.-кат. уряду парохіяльного в Лопатині почта в місці. 383 2—3

ОГОЛОШЕННЯ.

473 6—10 **ДЕНТИСТ**

ЯКІВ НАСС

б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Бовсевича, приймає в заведенню

— вул. СИКСТУСЬКА Ч. 17. —

Штучні зуби в каучуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

Адвокат д-р КУЗІВ

в ДРОГОБИЧІ

пошукує **рутинованого асистента**

Посада до обняття негайно. 499 3-3

ПРАСИ до дахівок, - ЦЕМЕНТ - повтапндський

вагонами поручає

„ПІЛЬОТ" ЛЬВІВ, вул. Баторія 4. 201а 6—20

Позір!

Повідомляємо атоном Ев. Гасаровича і Рільчика, що від 20 літ існуюча у Львові, при вул. Замарстинівській ч. 29 механічна тканина провадить дальше своє підприємство під фірмою

Механічна тканина „ЛЕОПОЛЬ",

Спілка з обмеженою порукою.

у Львові, вул. Замарстинівська ч. 29.

Приймаємо як розмір лен. конопель, також рядне і новопрядене плоче на виріб згідно вимину на полотна, пайти, матраці і т. п. — Звертаємо увагу на нашу адресу а іменно

МЕХАНІЧНА ТКАЛЬНЯ „ЛЕОПОЛЬ"

Спілка з обмеженою порукою у Львові, вул. Замарстинівська ч. 29 і просимо під тою адресою висилати всякі посилки також кореспонденцію. На бажання висилаємо цінники і зразки даром і оплатно. Агентів приймаємо на дуже корисних условях. 501 2-2

Видавництво „ЖУРАВЛІ" в Рогатині

висилає за попереднім висланням грошей або за післяплатою:

1) **Ювилейний Календарик** (десятиліття виступу „Українських Січових Стрільців" 1914—1924.) п. н. „САМОПАЛ" на 1924 рік. Вигідний, кишеневий формат, тривка оправа з вінетою, багато ілюстрацій, 144 сторінок друку. Ціна покищо **25.000 мп.**

Я. Вільшенко: **„Чого тепер червоних маків так багато?"** стрілецька легенда. Ціна **5.000 мп.**

З. М. Угрин-Безгрішний: **„Нарис історії Українських Січових Стрільців"** з ілюстраціями (на вичерпанні). Ціна **30.000 мп.**

Хто замовляє 10 прим. одержує 1 прим. даром. — Адресувати: Ред. Микола **Угрин-Безгрішний** Рогатин. 373 7—10

Ширіть наш часопис!

Мотори РОПНІ від 6—60 НР „ПЕРКУН" так економічні як ДІЗЛЯ. НАДЗВИЧАЙНО ЛЕГКІ до обслуги, а о половину дешевші, поручає зі складу „ПІЛЬОТ". Львів, вул. Баторія 4. (Листи похвальні на бажання). 356 3—20

Прихиляйте передплату!

НА ОСІННІЙ СЕЗОН

473 поручає 7—4

КАПЕЛЮХИ В НАЙНОВІШИХ ФАСОНАХ

О. БЕРЕЖНИЦЬКА,

ЛЬВІВ, вул. Пекарська ч. 47.

ПОЗІР! ПЕРШИЙ ПОЗІР!

ВЕЛИКИЙ ОСІННІЙ ФЕСТИН

з цікавою і добірною програмою, який відбудеться дня 9. вересня 1923 р о год. 3-ій попол. на площі „СОКОЛА БАТЬКА".

Рішучі МЯЧЕВІ змагання „СКАЛА" Стрий — „МЕТА" Львів. — Дуга оркестра.

509 **Дохід на „фонд інвалідів".** — Приходьте всі і вряд!!! 3-4

ОЛЕНЬ ДО СВОГО

—Лучна і однакова Галицько-українська—

ВІДЛИВНЯ ДЗВОНІВ

МИХАЙЛА БРИЛИНСЬКОГО

Львів—Замарстинів, вул. Св. Михайла 14.

Поручає Вп. Духовенству, Братствам, Комітетам і всім зацікавленим ДЗВОНИ з найлучшого металю о дуже гарній голосній голосі — під гарантією. Замовлення вконечується на час і совісно. — Ціни приступні. 7—8

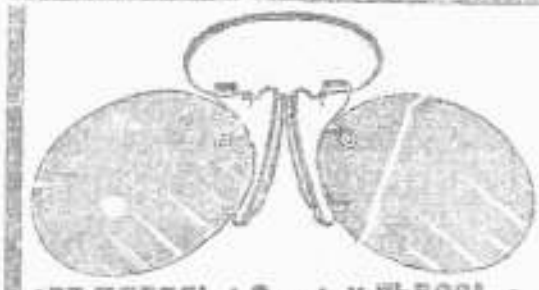

ВРУЧАЮТЬ

ВЕЛИКІ ЦВІБРИ

від найдешевших до найдорожших у всіх родах. Сила Чайєса, Буша, Герца,

ЛЬОР-ЕТКИ

полеві і театральні першорядних марок. — Замовлення з провінції полагоджується відповідно. 39-50

ЛЕВ ЛЕОПОЛЬД і Сна : у ЛЬВОВІ : Леґіонів 1. :

Гел сф. 458. Адреса тел. Оптика Львів.

КОРАБЕЛЬНЕ ТОВАРИСТВО White Star Line

ЛЬВІВ, Городецька 36, ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського 5.

Найбільший наш ТРАНСПОРТ до

КАНАДИ відходить зі **ЛЬВОВА** та **ТЕРНОПОЛЯ 13 вересня ц. р.**

УВАГА! Еміґранти до Канади, що мають вже affidavit-и! Не занедбуйте нагоди!

Зголошуйтесь до транспорту!

525 1—4

„WHITE STAR LINE" ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36. ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО ч. 5

За редакцію відповідає Ол. Кизьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 128 (10 009). Львів, неділя 9. вересня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 72000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 110 000 п. марок. Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.-кор., Румунії 100 л-ій, Болгарії 50 лев., Австрії 110000 мп. Зміна адреси 3000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 3.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 8. вересня 1923.

Европейські конфлікти. (*М. г.*) Культурний світ переживає важкі дні. Телеграми, які приносять звістки про міжнародні події записують постійні хвилювання державних, національних і економічних основ. На Далекім Сході — в Японії — одна з найбільших стихійних катастроф; европейський Захід робить усі можливі зусилля, щоби поєднати здобутки останньої війни з умовинами мирної праці; европейський Схід представлений совітською Росією не в силі опанувати від небезпечної спроби: защіпити своїй знесиленій бюрократичній державі нового радикального середника проти „недужої европейської буржуазної культури".

Держави, які сподівались вийти з війни переможцями, стоять перед питанням: чи в силі вдержати рівновагу з дня на день, животіючи. Англія довго опанцирена перед европейським суходолом своєю фльотою, бачить, що її роля надбережного вартового не забезпечує її від впливів загальної економічної непруги. Вона хотіла би направити покибки Версайльського договору і стримати Німеччину перед руїною, яку приготовила їй власною рукою, кладучи свій підпис під трактатом, поруч з Францією. Коли торговля та промисл таких держав як Німеччина та Росія є розбиті, Англія не може глядіти на це байдуже.

Франція, що виступає нині як найпотужнійша мілітарна держава, потрясає зброєю в остраху, щоби не минула її остання нагода для забезпечення будуччини свого народу, бодай на пів століття. Вона переживає глибоку внутрішню кризу перевтомленого народу, який дійшовши до певного моменту розвитку, здає собі справу з того, що починає нову добу автоматичного стодження в низ. Проблема повільного обниження зросту населення вяжеться у Франції з потребою рішучого самопотвердження своєї сили ще раз у мент, коли народ почуває своє фізіольогічне знесилення

Зібрався Союз Народів. Він має радити на такі високі, загально-людські теми як всесвітне розброєння, та міжнародні гаранції мира. І зараз на чергу дня виринуло перше актуальне питання, в якому Союз Народів виявляє себе безсилим. Італія не хоче визнати його авторитету у своїм конфлікті з Грецією. При першій зустрічі з дійсністю, будівля з величньою ідеєю, захиталась. Одні держави домагаються висловлення осуду на адресу винуватців другі вгрішені відсутністю рішучости, кажуть, що виступлять зі складу Союза. Палкокровна Італія не хоче нічого чути про мирових посередників та підписані договори. Чим же виглядатиме оборона народів, позбавлених своєї держави і якогонебудь представництва, коли так важко богочити держави з усіма міжнародніми впливами? Балканський котел не на довго затих.

Справа порозуміння Німеччини з Францією не вийшла зі стадії оптимістичних надій. „Таймс" майже в батьківським тон радить Франції не відкидати *простягнених* руки нинішнього німецького уряду. Важке не буде порозуміння. Нагадуються слова Клемансо: „Мир не є нічим иншим, як тільки продовжуванням війни, иншими засобами". Автор версайльського договору вже давно передбачував наслідки економічних зобовязань, на які щойно пізнійше кинули прилюдно повне світло був. секретар закордонних справ Зєднаних Держав Лянсінг і проф. универс. в Кембрідж Кайнс. Зобовязання, які взяла на себе Німеччина, мали бути не сплатою довгів, а відплатою за її війну. Це є анвльогічна форма нищення ворога як висилка Німцями у Петроград російських большевицьких агітаторів у грізний мент революції. Нинішня совітська влада скористала з дозвідів повоєнної доби і знає, що наелектризована внутрішня атмосфера держави дає кращу нагоду для підорвання суспільних основ ніж найзавзятійша війна.

Атмосфера розгорілих пристрастей висить над Европою, важшою хмарою ніж перед війною. Загострення міжнародніх конфліктів зросло в парі з переніженою національною вразливістю. Родяться нові слова як нпр. „фашизм" поза якими скоиваеться старий зміст, заскорузлого короткозорого фанатизму. Італія — член Ліги Народів, домагаючись сатисфакції за вбивство своїх громадян, висилає ескадру, яка бомбардує острів ранійше ніж великі держави встигли виступити як посередники в розгорілім конфлікті. Кожна з поодиноких европейських держав поносить страшні наслідки війни і потребу відхилення її на якнайдовший час, але одночасно думає, що ці формальні гасла повинні взяти на увагу їх вороги, а не вони самі.

Хто візьме в руки брошури та книжки видані за час війни і пізній, в яких пишуть про тактичні похибки старої дипльоматії і про ломагання знищити раз на все зародки безглуздих міжнародніх конфліктів, — пей не найде в них нічого доброго. Нинішна Европа не найшла нічких нових засобів для припинення нових конфліктів, як. виринуть у наслідок перемалювання її географічної карти. Вона втратила вартових, які могли у кожній хвилині вжити погрози супроти збунтованих. Вона, що була центром світа, починає з острахом оглядатись за помічниками поза своїми межами. Зєднані Держави мають усі дані на те, щоби вийти зі своєї ролі далекого обсерватора, в добі коли економічні питання починають переважати над усіма иншими. Проблема культурних вартостей перетворюється у проблему вартостей економічних. Европа має перед собою або перспективу праці в напрямку сотворення бодай центра Зєднаних Европейських Держав з метою економічної відбудови або перспективу нової довгої доби воєн, поки з румовищ дотеперішньої культури не пічне родитись якась нова сила. У нинішнім стані важко уявити собі з якого джерела вона могла би появитись.

ТЕЛЕҐРАМИ П. А. Т.

Дальша окупація остановія.

Рим. Агенція Стефані звідомляє про обсаду острова Патрос і околичних островів довкола Корфу.

Рим. Італійська преса поясиює дальшу італійську окупацію, а саме обсаду островів Самотраке, Фане і Мерль, як закінчення цілости окупації, що обіймає систему оборони островів довкола Корфу.

Грецько-італійський конфлікт на Раді Амбасадорів.

Ліфилд. Польрад. Міродатні круги є думки, що Рада амбасадорів порішить грецько-італійський конфлікт згідно із предложеннями Союза Народів. Тому, що вбиті офіцири були повновласниками Ради амбасадорів, вказане є, щоби вона взяла справу в свої руки. Згідність думок Ради амбасадорів із поглядами С. Народів, є на думку англійських кругів, найліпшим засобом для усунення непевної атмосфери. Всі держави повинні заховати холоднокровність, бо лише так можлива мирна розвязка конфлікту.

Грецька фльота уступає.

Атени. Грецька фльота відступила до заливу Віоля.

Становище Югославії.

Відень. Згідно з вістями, одержаними з Білгорода, рада міністрів ухвалила, що Югославія не буде надто ангажуватися в справі грецько-італійського конфлікту.

Після землетрусу в Японії.

Париж. „Пті Пар." звідомляє із Льондона, що японське міністерство внут. справ оголосило перший звіт про катастрофу в Японії. Згідно з цим звітом, загинуло в Токіо 30.000 люда, а в Йокогамі 100.000. Число осіб убитих на острові Гонда обчислюють на яких 200.000 люда. Що до числа раненних, то досі сконстатовано в Токіо около 100.000 осіб. В Токіо є 350 тисяч люда без даху.

Льондон. Райтер. Після проголошення в Токіо стану облоги і після цього як команду міста обняв ген. Фукадо, привернено в місті порядок. Засоби поживи надходять із ріжних сторін. Людей, приловлених на грабіжи, розстрілюють безпроволочно на основі присудів надзвичайних судів.

Стріча Бетлена з Бенешом.

Будапешт. МАТ. Стріча Бетлена з Бенешом відбулася в четвер в присутности мадярського мін. закорд. справ Дуварі. Обговорювали справи досі неуправильнені обома державами: економічні, правні і політичні. Обговорювано також справу санації Мадярщини. Наради відбудуться знову за кілька днів.

Арештування вбійників італійської делегації.

Рим. Пополо д'Італія звідомляє, начеб грецьке правительство напало на слід убійників італійської комісії. Двох із них арештовано, а инших пошукують.

Італійсько югославянський конфлікт.

Рим. „Месаджеро": По інформаціям із Білгорода, є вже-майже певним, що югославянське правительство не прийме італійських предложень у справі Ріки. Тому до 15. вересня вирине італійсько югославянське питання, бо італійське правительство на випадок відкинення його предложень, застереже собі свободу дїлання.

Курс доляра в Німеччині.

Берлін. Курс доляра, що 6. ц. м. виносив 33,200.000, 7. ц. м. перед отворенням біржі у приватних оборотах досягнув суму 45—47 міл. мк.

Пп. 523/23. В Імени Річпосполитої Польскої! Суд окружний карний як Трибунал пересший у Львові рішив на внесок Прокуратурії Державної, що зміст часопису „Вісті" число 118 (9999 з дня 28. серпня 1923. в до якуах під заголовком: 1) „Царський язик" в уступах від слів: a) натолкнувся до „митрополит" до „столиць", в „Митрополит" до „Анухтін", г) між словами: „Всходнім" до „Гломбінські", д) між словами „накінчив" до „тому починає" і) „Перший еміграмтський лист" в уступах між словами: a) „силує і „Шукають", б „Україна" і „За українську", д) „Німецькі" в уступі між словами „шкоди" і „стар єво" містить в собі ознаки ст. 11 a—д закончу з § 65a a. k., ad 2) a—б злочину з § 58 a. k., ad 3) в проступку з § 300 закона карного узнав доконану дня 27. серпня 1923 року конфіскату за оплатану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 пр. кар. заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відповідальному редакторови тої часописі, щодо се рішення повістив безплатно в найближчім числі і то на першій сторові. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 д. п. д. № 6 ex 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 4.0 Мл. — Львів дня 31. серпня 1923.

(Підпис вечитний.)

Присилайте складки на пресовий фонд на ин. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Курс грошей.

Львів, 8. вересня. Дол. амер. 293.500—294.500, дрібні 291.000—292.000, дол. канад. 242.000—244.000 дрібні 240.000—241.000, німецькі марки 50 і 100 03¾—0·4, 10 тис. 0·4½—0.5, стар. еміс. 5.00 - 5 50, сотки стар. еміс. 1·40—1·70 лей 1200—1250, дрібні 1150—1200, к. чеські 8100—8200, дрібні 8000—8100. Австр. тис. нов. емісії 14000—14500, стар. еміс. 8000—8500, сотки стар. еміс. за тис. 12.000—14, дрібні à 10 за тис. 10—12.000, австр. штемпл. 3,85—3.90, австр. перекази 390—400, Франки франц. 15000—15300, фунти стерл. 1300000—1350000 франки швайц. 52.000—52.500.

Золото: 20 кор. 1200000—1230000 20 фран. 1100.000—1120.000, 20 мар. 1,350.000—1,380.000, 10 руб. 1,700000—1,750.000, дол. 280—282000.

Срібло Кор. австр. 20000—21 000, 5 кор. 98000—110.000, фльор 53000—55000, рублі 80000—82000. копіїки за 1 рубель 52000—53000, лей 16500—17000.

Цінік 8. вересня. Берлін 0·000010 Голяндія 218¼ Нью Йорк 555¼ Льондон 25.13, Париж 30.70, Медіолян 23.70, Прага 16.55, Будапешт 0.03, Букарешт 2.52 Бельград 5.85, Софія 5.40, Варшава 0.0023, Відень 0.0078½, Австрійські штемпл 0.0070.

Справа о. митрополита Шептицького.

Зарядження Митрополичої Консисторії.

Ч. 7125|235|РД.

До

Всечесного Духовенства!

Наш Владика заслання, без суду і вини злочину, тільки на підставі часописних, нескоитрольованих інвектив і таких тяжко обидливих слів, як „підпалач", „герцт-большевик", „бунтівник", „ренегат" і т. д.

Вершком тих *сторних обид* є найтяжча з них — заслання. Властиву причину цього кроку правительства ми Українці знаємо. Миж знаємо про любов Митрополита Андрія до свого народу і духовенства, ту глибоко релігійну любов до свого стада і ми чуємо, як дуже по синівськи ми любимо нашого Владику.

Духовенство не має способу, щоби свого Владику вивести силою на волю. Але є одна зброя в наших руках, найсильнійша зі сильних, яка свойого часу вивела була св. Петра з вязниці, а ее горяча молитва — „о пліненнім".

Тому заряджую, щоби Всечесне Духовенство що *неділі і свята* аж до повороту Владики на свій престол долучувало до Служби Божої молитву „О пліненнім", а по Сл. Божій суплікацію.

Від гр.-кат. Митр. Ординаріяту.
У Львові, дня 30. серпня 1923.

Ал. Бачинський,
генер. Вікар.

Стан здоровля о. Митрополита.

Останніми часами в стані здоровля о. Митрополита наступило значне погіршення. Горячка доходила до 39.7. Покликаний зі Львова пораз другий д-р Панчишин відвідав тяжко хорого о. Митрополита. Д-р Панчишин вийшов в порозуміння з місцевим лікарем і віддав йому в опіку Достойного Пацієнта. При відїзді д-р Панчишин сконстатував деяке поліпшення. Температура обнижена. Недужим опікується тепер брат — о. Ігумен Климентій Шептицький.

Співчуття Української Парл. Репрезентації.

В імени Української Парлиментарної Репрезентації пос. С. Підгірський вислав до о. Митрополита отсю телєграму:

„В імени Української Парляментарної Репрезентації складаю Вам, Владико, мученому і гнаному ворогами українського народу — глибокий поклін і вияв найщирійшого співчуття. Наруга, якої допустилися над Вами, глибоко обурила український народ і нас усіх вибранців його. Віримо, що сили Вас не покинуть і в теперішній неволі, як не покинули в неволі московській. — *С. Підгірський*".

Протест Української Парл. Репрезентації у мін. Вітоса і Керніка.

У міністрів Вітоса і Керніка явилися іменем Української Парл. Репрезентації п. С. Підгірський і Б. Козубський, які зложили отсю заяву:

„Президія Української Парляментарної Репрезентації глибоко обурена незаконним цинічним арештом, доконаним з наказу центральної польської влади на особі українського Митрополита Андрія Шептицького.

Репрезентація кваліфікує цей варварський акт арешту *хорого* Митрополита, як вияв одного з найдикших проявів гноблення Українського Народу. Терновий вінець, надітий на голову Мученика за волю й права українського народу, Митрополита Шептицького, північним деспотом — російським самодержцем — знов закріавився на посивілій голові Страдника-Митрополита, сим разом на неї надітий брутальною рукою чорнореакційного шовіністичного польського уряду.

Протестуючи перед усім культурним світом проти безправного вчинку польської влади, Репрезентація вимагає негайного звільнення увязненого Митрополита і негайного дозволу на приїзд його до Рідного Краю, до Львова.

Разом з сим Репрезентація протестує проти тих провокаційних „вияснень" причин арешту і недопущення до Львова Митрополита, яких допустилися міністри Гломбіньскі і Кернік у своїх інтервю, поміщених у пресі. В цих інтервю Репрезентація добачує скриту агітацію і заклик польської львівської юрби до активного виступу проти особи українського Митрополита. Протестуючи проти цих провокацій польських міністрів, Репрезентація закликає українську людність до спокою та до достойної зустрічі славного борця за волю українського народу — Митрополита Андрія Шептицького.

Платіть партійний податок!!! Присилайте на адресу! „Краєвий Союз Кредитовий" у Львові, Ринок 10., вкл. кн. ч. 5.000. Жертводавці повище 5000 мп. будуть оголошені поіменно!!

Велика Україна.

„Українізація".

Харківські „Вісти" ч. 177 від 11. серпня 1923 р. містять під заголовком „В стані русифікаційної інерції" допись з Кролевця на Чернигівщині такого змісту: „На підставі демографічних відомостей перепису 1920 року українське населення м. Кролевця складало 79,47 пр. всього населення. Але не зважаючи на це, в місті була тільки одна українська школа, та й тую згодом „злило" з російською семилітною. Така сама доля стрінула осередок української школи на иншім кінці міста Кролевця, в с. Ворошиловці, де українську групу учнів після двох років навчання теж було „влито" до російської школи. Так само нічого не робилося, щоб забезпечити українську радянську школу на селі, де на підставі тих самих демографічних даних українська людність складає пересічно 98·7 відсотк. всього населення. Єдині педагогічні курси в Кролевці готували молодих педагогів виключно для російських шкіл. Варто відзначити, що як керовники педагогічних курсів, так й більшість вчительства російських шкіл уважають українську мову за річ непотрібну. Більш того, для них російська школа є віданака „культурности", бо, мовляв, селяни цієї мови не знає. При справах утворити українську радянську школу цей учительський загал глузував з ініціяторів й надто був радий, коли ці спроби не вдавалися. Нині становище у нас змінилося. Як тільки одержали розпорядження про українізацію шкіл, все учительство заворушилося. Є такі, що й опираються. Але хочуть вони чи не хочуть, а українська школа у нас твориться. Ще кілька слів про нашу книгозбірню. В нашій книгозбірні ніколи не можна найти ні одної української газети, а особливо харківських „Вістий", не кажу вже про нову українську книжку. Коли недавно довелося запитати чому нема „Вістей" харківських, то мене мало не на глум підняли. Чи це так годиться? Хай кролевецька книгозбірня відповість — чому в неї нема „Вістей".

„Авіяційна культура".

В київській „Пролетарск-ій Правді" заведений спеціяльний відділ, присвячений агітації за повітряну фльоту під заголовком „Повітря нам". Як видно з числа 182 „Пролетарск-ої Правди" совітська преса провадить енергічну кампанію по збору пожертв на повітряну фльоту.

В тому-ж 182 числі „Пролетарск-ої Правди" ми в статті „Професіональні союзи і побут" знаходимо таке місце:

„Навчити робітника — комуніста й некомуніста — мити руки перед обідом, чистити зуби і слідкувати за тим, щоби лазня в його житті мала належну ролю — завдання дуже широке, яке вимагає великого напруження сил. А між тим, тільки розказавши таке завдання — ми зможемо піднестися на вищу ступінь в нашому культурному розвиткові. Бо, не перейшовши першої ступіні, ми не зможемо нашу авіяційну культуру нічим тривалим" зробити.

Треба сказати, що оцінка тої авіяційної кампанії, яка провадиться очевидно з наказу з гори совітською пресою, дається в цьому уступі яскрава й досадна.

МИКОЛА ГОЛУБЕЦЬ.

Про нову стінопись церкви в Горуцьку.

Пригадую собі, як то заслужені на иних полях народньої праці духовники в роді Кирила Селецького, Данила Лепкого й иших незазваних, зжахнулися на вид іконографічних „єресей", що силою житєвих умов почали на прикінці минулого століття втискатися в церкву. Жити, не кажу зі старою іконописною традиціею, для якої тридцять літ тому не було зрозуміння навіть в тих, від яких можна було цього вимагати (Устіянович!) а „очаровані" літографічною приливаністю пражських та монахійських фабрикатів, вони були в стані кинути анатему на все те, що сим чи тим відбігало від „класиків", в їхньому розумінню, чи були це перші спроби Панкевича або Сосенка, чи розброюючі своєю простодушністю „фігури" демянських каменярів. А чейже як тут, так і там приходило до слова само життя, творча енергія розбудженої до самосвідомости нації, яка раз інстинктовно то знов з геніяльною інтуіцією шукала і не рідко находила свої засоби і форми вислову.

Нині ті часи і умови належать до минувшини бодай настільки, що змагання до націоналізації навіть церковного мистецтва має за собою ряд позитивних здобутків, а проти себе тільки у виїмкових випадках несвідомість, а майже ніколи злу волю.

А чейже, коли мова про церкву і її мистецьке вибінування, то питання націоналізації останнього не є някою новістю не то в Европі, але й у нас. Те, що в Европі зародилося в часи готицизму і ніколи не переставало жити і розвиватися, на її півночі, звацняло в нас пишним цвітом протягом кількох століть від XVI. починаючи аж до часів, коли еклєктизм XIX. ст. загнав усе европейське мистецтво, не виключаючи й нашого в пітьму безплодного переливання з пустого в порожне. І треба було змагань цілих поколінь, безповоротної затрати цілого ряду талантів, щоб кінець-кінців українському мистецтву станути коли не на новий, то в кождому разі свій шлях.

Нині доводиться мені зареєструвати одно з чергових явищ того руху, про який я говорив повище. Маю на думці нову стінопись старої сільської церковці в Горуцьку під Дрогобичем. Умови часу не дозволили, щоб ця спроба розвинулася в усю широчінь осягаємого. Накинуті згори рамці примушували до скромности; треба було рахуватись з грошем, з часом і матеріялом. А кромі цього не *можна було* визбутися свідомости, що „українізацію" церковної стінописі переводжено в селі, яке до недавна було твердинею... москвофільства, в селі, яке має в своїй памяти кріваві вибори 1907 р.

Церковний комітет з парохом о. крил. Калимоном на чолі заанґажував до праці гурток малярів (Ю. Магалевського, Л. Перфецького, Карпенка і Харкова), якому доручено завдання просте і ясне: за таку а таку ціну розмалювати почорнілі від старости стіни церкви, але під умовою, що та розпись буде не звичайна патронова, а своєрідна українська. Малярям не треба було того говорити двічі, тим більше, що всі вони прийшли до нас знад берегів Дніпра, де недавно українізовано гетьмана, а нині українізується весь державний апарет. По волі чи по неволі. Правда, базилічного пляну церква з трьома бочковими склепіннями, без центральної копули, утруднювала приноровлення традиційної схеми розплянування біблійних картин. Треба було піти посередним, компромісовим шляхом.

Почалося з пресвітерії. На вівтарній стіні, серед оригінальної орнаментики поміщено Покрову. Іконографічний мотив, якого український тип має вже свою усталену традицію. В інтерпретації Ю. Магалевського вийшла Покрова доволі упрощеною в композиції, зматованою в тоні і рисунку, але може тому до інтімности близькою для тих, для кого вона призначена. З правого боку велика картина Перфецького „Христос в оливиному саді" з декоративно трактованими світляними ефектами; склепіння пресвітерії покрите орнаментикою і ангелиними голівками, що хоч і нагадують Котарбінського, але трактовані тут упевнено, широко, декоративно.

В церковній наві звертають на себе увагу декоративно стилізовані постаті апостолів і євангелистів, з яких Маттей зображений як маляр з дозою інтімної побутовости, не дивлючись на свій іеретичний характер. Св. Михаіл Перфецького у виді молодого, завзятого Запорожця не тратить своєї правди так само, як до сердечности правдивою є його „Проповідь на горі" де український, наш Христос обіцює небесну розраду усім сумним і зневіреним, чи буде це затурбована селянка чи нахмарений старшина української, іронією долі поконаної армії... Як просто і на своїому місці поставив Перфецький постаті „Митаря" і „Фарисея" — по боках головного входу до церкви.

А там Магалевського „Позвольте дітям підійти до мене"... Композиція картинного покрою з українським персонажем. Бо те, що зветься українізацією мистецтва далеко не таке просте, як простим здається само слово. Залежно, хто з якого боку підходить до завдання — чи як Перфецький, що хоче бути українським в єдиненню анекдотичности з формою і експресією виразу, чи як Магалевський, якому вистарчає побутова обстанова з натяком на традицію або Карпенко, що українізує в орнаменті. Одно тут треба підчеркнути, що Перфецький, якого знали всі як неприборканого баталіста, в зустрічі з новим для себе завданням виявився понад міру інтересним декоратором-стилістом. Очевидно в в змислі питомому для його темпераменту.

Праця двох молодих художників Харкова і Карпенка, з яких перший пробував намалювати картину („Повля риб") обмежилася до помічної ролі, але не без того, щоб тут і там показати своє обличя, що разом взяте дало цілість може не надто згармонізовану, але не менше живу і безпосередну, яка буде не тільки цінною памяткою для громадян Горуцька, але й одним з етапів розвитку церковної стінописі на Галицькій Україні.

Огляд світових подій.

Совітські республики для Японії.

При совітському уряді в Москві утворено окрему комісію для несення помочи жертвам катастрофи в Японії. Провідником комісії вибрано шефа відділу для справ Далекого Сходу Духовского.

День жалоби.

Французька рада міністрів на знак жалоби з приводу катастрофи в Японії ухвалила, щоби всі театри і забавові льокалі в цілій Франції були зачинені, а всі державні будинки удекоровано чорними прапорами.

Засідання Ради Союза Народів.

На останньому засіданаю Ради Союза Народів доведено до однозгідности думок між членами делегації що до компетенції конференції амбасадорів. З огляду на важність конфлікту грецько-італійського, що справу мабуть передасть Ради С. Н. міжнародньому трибуналови в Газі.

Справа німецької валюти.

Дня 6. ц. м німецька рада міністрів радила цілий день над справою упадку німецької валюти. Порішено впровадити нову валюту, оперту на вартости золота і збіжжя. Ціна бохонця хліба в Берліні виносить 1,400.000.

В Константинополі.

Англійська преса повідомляє, що дня 20. ц. м. англійські почтові уряди в Константинополі будуть зліквідовані, а їх місце займуть уряди турецькі. Взагалі робляться приготування до передачі адміністрації в турецькі руки.

Похід проти української школи.

Повітова Рада Шкільни в Бібрці розпорядком з 28. серпня (до ч. 2461) перемінила безправно українську чотироклясову школу в Ланах на польську. Для невеликої скількости латинників в селі основано ще перед 20-ти літами польську школу. Тепер $^4/_5$ населения села відбирається стару українську школу і віддається її горстці латинників. Громадяне ланівські 6. с. м. вислали до куратории депутацію, яка устами о. Несторовича і Івана Паколка запротестувала в імени села проти сього безправства, зазначуючи, що село збойкотує школу, в якій проти волі населения заводиться чужу населенню мову як викладову.

З польських справ.

Кінчі „залізної рука".

Дня 4. ц. м. відбулася у Варшаві конференція польської провінціональної преси з представниками польського уряду, між якими був Вітос і Сейда. В своїй промові, звернений до репрезентантів прикильної теперішньому урядови преси заявив Вітос, що він „мусітиме привести опозиційну пресу до притомности новим пресовим законом, який буде безоглядно переведений". В справі можливих голодових заворушень сказав пан вежхославицький війт, що „уряд не стерпить виходження на вулицю і промов до мас". Сейда говорив в подібнім сенсі, він сказав м'ж иншими: „Я застав у своїому міністерстві інтриґантів з долу до гори. На закордонних становищах, люде оплачувані польським скарбом поєднялися з ворогами держави, з інтернаціоналом. Вичищу усе те, усуваю і буду усувати! Опозиційна преса домагається, щоб я зложив теку, але я не зложу!"... В той спосіб промовляв Сейда ще довший час.

Конфідент польським міністром.

В варшавському „Роботніку" з дня 6. ц. м. ч. 243. у вступній статті читаємо між иншим таке:

„Пане Сейда! Є великим соромом для Польщі, що конфідент стежної служби коаліційних держав міністром закордонних справ!" Ми цього не знали...

Доповнююча фахова промислова школа для дівчат у Львові.

Поширюючи свою діяльність на полі фахового шкільництва, Українське Педагогічне Товариство відкриває в цім році попри існуючу вже українську промислову школу для хлопців, таку саму трилітню школу і для дівчат. Ціль її: видосконалення у вибранім фаху, доповнення загального образування, одержаного в народніх школах та приготування до сповнювання обовязків, які на жінку накладає її становиско в родині і державі. Крім цього школа ця має подати дівчатам, працюючим по робітнях (модництва, кравецтва, шиття біля і гафтів, галантерійних виробів, кушнірства, переплетництва і т. і.) таке теоретичне, а почасти і практичне знання, яке уповажнює до узискання по трилітній успішній науці челядничого визволу в корпорації.

Досі наші дівчата або зовсім з такої школи не користали, або приневолені були вчитися в міських польських школах того типу. Таким чином узискували справді потрібний патент на визвіл, але як впливала чужинецька школа на нашу молодіж під оглядом релігійним і національним, це кождому відомо. Скажемо тільки, що недостача у нас таких промислових-ремісничих шкіл для молоді обох полів, брак зайнтересування цею молодю в її шкільнім, заводовім і поза-заводовім житю принесли чималу шкоду нашому народньому організмови, підкопали основи нашого істнування по містах.

Щоби лиху зарадити і заповнити і ту прогалину в нашому шкільництві, Українське Педагогічне Товариство приступає до заснування промислової школи при дівочій школі ім. Шевченка. Наука, оперта вповні на програмі аналогічних краєвих шкіл. План навчання обіймає в 12 годинах тижневої науки отсі предмети: релігію, українську мову з кореспонденцією, рахунки, домашне господарство в злуці з хемією щоденного життя, товарознавство, науку горожанства, рисунки і спів. Учениці, що зголошуються на науку, мусять мати скінчену принайменше 4. клясу народньої школи, або виказатися при іспиті елементарним знанням читання, писання і рахунків. На II. і III. рік будуть приняті дівчата з першою або другою клясою виділовою, або такі, що вже покінчили I. чи II. рік такої фахової школи. Наука відбуватиметься в пополудневих і вечірних годинах тижня.

Вписи до 16. вересня включно приймає канцелярія школи ім. Шевченка при вул. Мохнацького 12. від 11.—1. години рано. При вписах мають предложити ученици метрику хрещення і послідне шкільне свідоцтво. Туди також належить звертатися за всякими інформаціями.

З огляду на вагу справи з національної точки і з практичного боку — без покінчення такої школи ніяка робітниця визволу в корпорації не одержить — обовязком є цілого нашого громадянства, в першу чергу усіх наших ремісничих заведень і робітень, усіх майстрів і майстринь звернути увагу на цю школу і до неї і тільки до неї наші робітниці-дівчата спрямовувати. Управу школи обіймає п. Марія Білецька, в склад учительського збору увійдуть найкращі наші педагогічні сили і то дає нам запоруку, що при моральній підмозі усього львівського українства і ця нова наша організація розвинеться і сповнить як слід велике своє завдання: виховає нам ряди інтелігентних, фахово вишколених, національне свідомих жінок-робітниць. *М.*

НОВИНКИ.

— **До Громадських Партійних Управ, Організаторів і Мужів довіря Української Трудової Партії повіту Гусятин.** Повітовий Народний Комітет повіту Гусятин взиває отсим всіх організаторів і мужів довіря партії, щоби в найблищім часі перевели по громадах повіту вибори громадських партійних управ. Супроти майбутніх виборів рад громадських взиває підписаний комітет громадські партійні Управи перевести як найскорше підготовчі організаційні праці і подбати про те, щоби вибори рад громадських в повіті випали для Партії як найкорисніше. Вага справи вимагає як найенергічнійшої акції. — За Повітовий Народний Комітет: *о. Северин Матковський* голова, *Степан Сафіян* секретар.

— **Свята в днях відкриття власного будинку школи ім. князя Льва** відбудеться в неділю дня 9. вересня ц. р. у Львові на Личакові при вул. Крупирській ч. 15 після Служби Божої, яка зачеться о год. 10. передполуднем в церкві св. ап. Петра і Павла. О численну участь просить *Старшина Кружка „Рідної Школи" У. П. Т. ім. князя Льва.*

— **Патек має щастя.** Польські часописи доносять з радістю, що польський посол в Японії Патек разом з персоналом амбасади живий і здоров. Має, видно, щастя.

— **Ціни в Німеччині.** Оноді американський доляр піднісся в Берліні до 36 міліонів марок. В парі з тим піднеслися ціни харчів. І так — одно яйце коштує в Берліні пів міліона марок; фунт масла шість міліонів; фунт мяса 5—6 міліонів, бульби 60—70 тисяч, муки 900.000.

— **Сахарина — причиною смерти дитини.** Оноді померла одномісячна дитина Юлії Зельцер, замешкалої у Львові при вул. Кордецького ч. 26. Д-р Долиньский ствердив, що смерть дитини наступила в наслідок випитя більшої скількости чаю, солодженого сахариною.

— **Спека на Україні.** Останніми днями запанувала на Україні спека, яка доходить до 45 степ. Реоміра.

— **„І так буває".** В доповненню вчорашньої новинки під повищим заголовком довідуємося, що арештований в Кракові „капітан гр. Корвін-Мілєвскі" називається в дійсности Ефенбах. Служив він в II. бригаді польских легіонів де дослужився до капраля. Разом з другими легіоністами був інтернований в Мармарош-Сиготі, відкіля утік. Його жінка дістала вістку про його смерть... писану його власною рукою. Тимчасом Ефенбах втік до Франції де вступив до славної армії Галлєра. Тут він позбувся в невідомий спосіб старшини гр. Корвіна-Мілевского, якого папери собі присвоїв і вже в новому характері примашерував до Польщі. В першу чергу обняв в посіданя добра гр. Корвін-Мілевского в Келеччині а відтак поступив на службу до польської, військової інтендантури. Між иншим заручився з дочкою одного з польських генералів. На днях мав він обняти становище віцеміністра аграрних реформ! Нещастя одначе хотіло, що в момент коли карієра цього обманця досягала зеніту пізнав його на вулиці його товариш з II. бригади і окликом „як се маш Ефенбах" здемаскував п. графа і капітана. Нині сидить той вимковий польський карієрович в тюрмі і роздумує над виходом з прикрої ситуації.

— **Концерт п. В. Божейко.** Звісна з віденської естради піяністка-концертантка, п. Володимира Божейківна виступить у Львові з одним концертом в пятницю дня 14. ц. м. в салі Музичного Товариства ім. Лисенка. Саме імя піяністки, яка має у Відни усталену поважну марку, повинно вистарчити за всяку рекляму концерту. До того незвичайно богата і ріжнородна програма, в якій класичні твори старого стилю мережаються із романтичними та модерними, як прим. Carnaval Schumanna, Шопена Berceuse та польонез As-dur. Українська Рапсодія Лисенка і ин. — повинна бути атракцією всіх любителів музики. Близші подробиці подають афіші. 540 1—1

— **Позір, Українці м. Львова!** Тому, що в неділю дня 9. вересня год. 11. відбудеться посвячення нового шкільного будинку на Личакові (вул. Крупярська ч. 15), на якому явиться все українське громадянство, заповіджене посольське віче і довірочні збори в шкільних справах переноситься на слідуючу неділю — це є дня 16. вересня год. пів до 12. — Народня Організація м. Львова. 1—1

Зі судової салі.

Полковник Федорович перед судом.

(Продовження.)

Із черговик свідків на увагу заслуговують зізнання капітана Роговского, шефа II. відділу Д. О. К. Ще в р. 1921 капітан Роговскі дістав з міністерства військових справ інформації, що в таборі українських військ в Чехословаччині наступив роздор, що частина старшин і стрільців має намір повернути до дому, та що польський уряд намагається довести до повної ліквідації українських таборів в Чехословаччині. Міністерство з Варшави прислало для Д. О. К. у Львові список українських старшин, які резигнують із мрій про Україну і боротьбу проти Польщі та хотять зголосити свою льояльність. У списках було імя полк. Федоровича, який дійсно з часом зголосився до Д. О. К із залізним листом польського аташе в Празі. На деякий час полк. Федоровича залишено на волі в Снятинщині, а опісля арештовано, спроваджено до Варшави, де уряд хотів добути інформації про українську армію в Чехословаччині і евентуально ужити Федорозича для своїх цілей в ліквідації українських таборів. Відтак обвинуваченого передано судови. Із розправи виявилося, що польське представництво в Празі висилало до українських таборів своїх офіцерів, переодягнених в українські однострої для агітації за поворотом до краю.

Відтак прочитано зізнання гр. Рейової. Зізнання цего найголовнійшого свідка не обтяжують обвинуваченого. Присуд наступить в найблищих днях.

Бібліографія.

А. КНИЖКИ.

Олексій Яремченко: ОСНОВИ ПЛАСТУНСТВА. Ст. 53. Бібліотека „Українського Слова". Ч. 43. Берлін 1923.

ЖИТТЯ ГОСПОДА НАШОГО ІСУСА ХРИСТА. Ст. 344. Накладом „Українського Епархіяльного Комітету опіки над воєнними сиротами". Львів 1923.

Б. ЖУРНАЛИ:

ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІСТНИК, кн. 9 (за вересень), рік вид. XXII, ст. 96. Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, Чарнецького 24. Ц. ки. 40.000 мп.

УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО, орган „Взаімної Помочі українського учительства", ч. 9 (за вересень) рік

вид. XI. Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, вул. Оссолінських ч. 8/II. Ц. пр. 5 000 мп.

НАРОДНЯ ПРОСВІТА, ч. 7. (за вересень), рік вид. 1. (X). Адреса Ред. й Адм.: Львів, Ринок ч. 10/II. Ціна прим. 4000 мп.

ГОСПОДАРСЬКО-КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС, двотижневик, ч. 17 (1. вересня), рік вид. III. Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, Домініканська ч. 11/II. Ціна прим. 3000 мп.

МОЛОДА УКРАЇНА, ілюстрований часопис для молоді, ч. 17 (1 вересня), рік вид. I. Додаток: „Світ дитини". Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, вул. Зіморовича ч. 3. Ц. пр. 5000 мп.

ВІСТИ „Українського технічного товариства ч. I (за червень). Ст. 32. Адреса: Ринок ч. 10.

СЛУЖБОВИК, орган „С. У. Пр. У. Г. А.", ч. 7 (вересень), рік вид. IV. Адреса Ред. й Адм.: Львів, Оссолінських ч. 15/II. Ціна примірника: 4000 мп.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

ПЕРШОРЯДНИЙ ЕВРОПЕЙСЬКИЙ

ЦИРК і МЕНАЖЕРІЯ

„МЕДРАНО"

під дир. ЛЮДВИКА СВОБОДИ

ЛЬВІВ, вища МІСІОНАРСЬКА.

Трамваєвий перестанок Г. Ґ.

ЩОДЕННО ҐАЛЬОВА ВИСТАВА

з участю артистів світової слави.

Гостинний виступ славного погромця диких звірів

CHARLES-A ILLNEB-A

Початок о 8 год вечером. В неділі і свята о 4 і 8. вечером. Каса відкрита від 11-2 і 4-8 вечером. 534 1—2

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Львівський Народ Театр Української Бесіди під дир. О. Стадника.

В Копичинцях:
Неділя 9. ц. м. „ВІЙ".
Понеділок 10. ц. м. Бенефіс Театральної Дружини „Циганська любов".
В Заліщиках сала „Сокола" — 5 вистав.
Второк 11. ц. м. „Троянда Стамбулу".
Середа 12. ц. м. „Бісон Кіммель".
Четвер 13. ц. м. „Жидівка" — опера 1—2.

Український театр під дир. Івана Когутяка.

Скала. Сала Польського Дому.
Субота 8 вересня „Чорноморці".
Неділя 9. вересня „Різдвяна ніч".
Чоотків. Сала готелю „Бристоль".
Середа 12. вересня „Воскресення".
544 1—2

Союз діячів українського театрального мистецтва у Львові.

Сала Т-ва „Воля" (давнійше театр УЛЬ) вул. Оссолінських ч. 10.

Неділя, дня 9. вересня 1923. по зниженних цінах, о год. 3. попол.

1) „Псотних", комедія на 3. дій А. Кошебу.

О год. 7½ вечером:

2) „Ясні Зорі", драма на 5 дій Б. Грінченка.

Відети продає „Союзний Базар", в день вистави від 5. год. попол. — в неділю від 2-ої каса театру. 498 4-4

В хлопячій Бурсі ім. Івана Франка в Яворові повне утримання за місяць вересень виносить **800,000** (вісімсот тисяч) мп. готівкою. Є ще вільні місця в бурсі і в українській прив. гімн. з правом приходности в Яворові. 516 3-3

На закупно і видання наукові Національного Музею у Львові (ул. Мохнацького ч. 42) вплинули під червня такі вплати: о. Е. Качмарського 10.000, каноп. М. Яцковського і Т-ша 36 500, професс. А. Андроховича 128.000, від Зєднених Організацій у Філядельфії 5 доларів, Народного Дому у Вінніпегу 10 дол., о. Л. Чапельського в Когух 22 дол., Т-ва „Провидіння" в Філядельфії 25 дол. — Разом 15.599.070 мп. — На закупна видано 15,799.966 мп., а на видання 27,106.873 мп. — Около 15. ц. м. начнеться висилка 3-ого вип. „Прикрас рукописів". В роботі 2 ий вип. „Деревяних перков" і „Ілюстрована історія українського двокарства від 1573 р." — Управа Музея. 1—1

Виділ Української Ремісничої Бурси складає отсим прилюдну подяку Вп. П. Михайлови Павлишакови за щедрий дар в будівлянім матеріялі зложенім в користь Бурси. — За Виділ: д-р Степан Біляк секретар, о. Е. Бачинський голова. 1—1

На політичних вязнів прислали українські американські організації в місяці липни й серпни ц. р.: Редакція „Свободи", Джерси Ситі, збірки 31 доларів 50 центів. „Обединення українських організацій Америки" в Філядельфії 13 доларів, „Український Ратунковий Комітет" в Бруклині 10 доларів. — Комітет допомоги політичним вязням складає жертводавцям щиру подяку та просить присилати дальші жертви, бо на славну амнестію не вийшов з тюрми ні один вязень, а нові прибувають. Кошти удержання кухні зростають з кождим днем, а край перетяжений жертвами на культурно-просвітні цілі не складає на політичних вязнів потрібних сум. — Комітет допомоги політичним вязням. 542 1—1

Українська Захоронка у Львові устроює в неділю дня 9. IX. першу повакаційну збірку під Церквами. Проситься П. Т. Громадянство о більші жертви, бо на початку шкільного року видатки великі, а фондів ніяких товариство не посідає. 537 1—1

За упокій душі бл. п. д-ра Ярослава Кулачковського, директора Товариства „Дністер", відправиться Богослужения з Панахидою в Успенській Церкві в понеділок дня 10. вересня 1923. р. о год. 8. рано. 536 1—1

Ширіть наш часопис!

Присилайте передплату!

Дрібні оголошення.

ДЛЯ панночок мешкання і харч. П. Тисовська, Листопада 31. 543 1—2

ПОШУКУЄТЬСЯ панночки, яка підняла би ся після умови учити дівчинку з I. кл. гімназ. — Зголошення о. Іван Тимчук, Беньова п. Сянки. 539 1—1

ПАРОХІЯ ДО ЗАМІНИ. 110 моргів чорнозему, від стації 3 км., церков мурована, всі будинки в добрім стані — до заміни за парохію під Львовом, евентуально в гірських околицях з стацією в місці. Голоситися: Уряд парохіяльний Фірлієвка, п. Красне. 538 1—1

ХТО знає що про Романа Догича з Осташовець — попав в р. 1915. в російський полон. був на Сибірі — звонить повідомити Уряд громадський в Осташівцях, почта Озірна. Галичина. Закордонні часописі просимо о передрук. 535 1—1

ПРОТЕЗИ. АПАРАТИ, ГОРСЕТИ РІЖНИХ СИСТЕМІВ виконує скоро і дешево майстерня в „Домі українських інвалідів" Львів, вул. св. Софії 25. 541 1-3

ФУТРА, одяги зимові, рафяни, мужеські костюми, виконує гарно і скоро кравецька робітня в „Домі українських інвалідів" Львів, вул. св. Софії ч. 25. 541 а) 1—3

ПОТРІБНА УЧИТЕЛЬКА до 2 малих хлопчиків. Тишовницька Довголука. п. Любінні. 531 2—5

НОТАРІЯТ Богородчани прийме зараз кандидата нотаріяльного або вироблевого в справах спадкових соліцитатора. 529 2—3

КІМНАТИ з харчем або без пошукує співробітник „Діла". Зголошення до Адміністрації під „КАВАЛЄР". 3—3

НАЙВИЩИЙ ЧАС замовляти на зиму пантофлі, папучі, снігівці і всяку обув того рода у фабриці Т. Прошишина при вул. Вронівській 4. Склад і продажа вул. Краківська 14. I. поверх. 517 2—3

КУПЛЮ уживані фортепяни, піяніно кождого стану в місті і провінції. Глубока 18. Благодір. 521 —3

ВУГЛЯ І КОКС доставляє Бюро торг.-комісове, Львів, Кохановського 5. 484 2-3

ОГОЛОШЕННЯ.

ОКУЛІСТ

Д-р Г. ІҐЕЛЬ

лікар „Народної Лічниці" ординує в очних недугах 464 4—10

ЛЬВІВ, вул. Ягайлонська ч. 20.

479 7—10 ДЕНТИСТ

ЯКІВ НАСС

б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болосевича, приймає в заведенню

— вул. СИНГСТУСЬКА Ч. 17. —

Штучні зуби в каучуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому час.

Ширіть наш часопис!

Д-р Жигмонт Зельцер

ординарій Народної Лічниці

спеціяліст недуг

носа, уший, горла і гортанки

повернув І 485 3-4

ординує Львів Скарбківська 7.

„ПОЗІР! Повітові Союзи кооп., сільські та мійські кооперативи, парохіяльні Уряди, Управи шкіл!!

ДЖУРІВСЬКЕ ВУГЛЯ лише вагоново,

стація їсо ВИДИНІВ, доставляє повіт. госп.-пром. коопер.

„ВІДНОВА" Видинів,

468 п. Снятин-Залуче". 4—5

ПЕРЛЯНКИ-КАСПРИ

Вальці, Каміння, Турбіни, Трансмісіт, Паси, Ґазу, по дешевих цінах зі складів повручає „ПІЛЬОТ" ЛЬВІВ, вул Баторія 4. 356а) 8—20

ЦЕМЕНТ портляндський

першорядної якости лише ваґоново, сейчасова достава „ПІЛЬОТ", Львів, 201 Баторого 4. 7—20

Вапно в брилах

з ґарантією 1—2% каміння

мулярський ґіпс і модельовий ґіпс

з Глинної-Наварії

знаний в доброти — продає з ВЛАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ по умірковання цінах фірма

„ПЛЮТО" ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА ч. 43 а.

Крім цего білий кварцовий пісок 263 і бетоновий шутер. 3—3

ДОСТАВА СЕЙЧАС.

ПОЗІР! ПЕРШИЙ ПОЗІР!

ВЕЛИКИЙ ОСІННИЙ ФЕСТИН

з широкою і добірною програмою, який відбудеться дня 9. вересня 1923 р. о год. 3-ій попол. на площі „СОКОЛА БАТЬКА",

Рішаючі МЯЧЕВІ змагання „СКАЛА" Стрий — „МЕТА" Львів. — Дуте оркестра.

509 Дохід на „фонд Інвалідів". — Приходьте всі і враз!!! 3-4

КОРАБЕЛЬНЕ ТОВАРИСТВО White Star Line

ЛЬВІВ, Городецька 36, ТЕРНОПІЛЬ, Тарковського 5.

Найбільший наш ТРАНСПОРТ до

КАНАДИ відходить зі ЛЬВОВА та ТЕРНОПОЛЯ 13 вересня ц. р.

УВАГА! Еміґранти до Канади, що мають вже affidavit-и! Не занедбуйте нагоди!

Зголошуйтесь до транспорту!

526 2—4

„WHITE STAR LINE" ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36. ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО ч. 5

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 129 (10 010). ЛЬВІВ, ВІВТОРОК 11. вересня 1923. [illegible] Рік XL.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч., II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописів не вертається.

ПЕРЕДПЛАТА: [illegible] Мк. ЗА ГРАНИЦЕЮ: в Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 110 000 м. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. кор., Румунії 100 лей, Болгарії 50 лев., Австрії 110000 кор. Зміна ставки 30'0 зл.

[illegible] ЦІНА ОДНОГО ГРИВНИКА 3.000 50 Мк.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Від Видавничої Спілки „Діло".

В приводу поновного подорожіння друкарських робіт та підвищення цін паперу, принесені ми підвисшити з днем 11. ц. м. (вівторок) ціну одного примірника на

4.000 Мп.

місячну передплату на — — —

95 000 Мп.

Передплатники, що вже внесли передплату за вересень, звільнені від доплати.

Львів, 10. вересня 1923.

Українізація. △ Останніми часами польська й російська еміґрантська преса досить багато уваги присвячують тому новому курсови, який запанував на совітській Україні. Багато пишеться про українізацію, яка провадиться в усіх сферах й напрямах, говориться про завдання української червоної армії, про українізацію шкіл й установ, навіть про повну заборону на території України російської преси, яка нібито з 1. вересня має бути репрезентована одною лише київською „Пролетарською Правдою".

Цей новий курс совітської політики вимагає від нас аналізи фактів й подій, які мають місце на великій Україні, вимагає означення нашого до них становища.

Сучасний курс українізації у большевиків має свою історію. Не у перше большевики на Україні виголошують, що вони ставляться прихильно до українських домагань, до українського руху, не у перше висловлюються, що вони активно піддержують й стоять в обороні українських культурно-національних постулятів. З початку революції 1917. р. можна зазначити кілька періодів, коли большевики з особливим натиском це підкреслювали й проклямували й ці свої заяви пробували вводити в життя. Проте ці заяви й спроби завжди давали той результат, що через якийсь час розпочата кампанія припинялась без жадних наслідків й доводилось большевикам через певний період ту саму кампанію розпочинати наново з того самого місця, з тими самими гаслами, лише з гіршими наслідками.

На початку революції 1917. р. коли український рух вибух з елементарною силою цілком несподівано для російського громадянства, большевики довший час не могли знайти до нього задуманого ставлення.

На весні й початку літа 1917. р. російська так звана революційна демократія провадила енергічну кампанію проти українського руху, який по її термінології був „ножем в спину революції" робила перепони скликанню національного конгресу, провадила скажене цькування проти першого українського Богданівського полку, при енергійній піддержці з її боку Керенського робив безнадійні спроби перешкодити скликанню першого військового зїзду, весь ней час большевики займали щодо наших домагань позицію невтралітету. Ці події показали силу й значіння українського руху й наслідком цього большевики розпочали політику залицяння до Українців. Час виборів до міських самоврядувань, час корніловського замаху й демократичної наради був періодом, коли большевики здійснювали свій курс залицяння до Українців, курс українізації по теперішній термінольогії. Навіть після большевицького перевороту в Петербурзі большевики відразу не зважилися зайняти щодо українського руху нових позицій — вони відразу стали на ґрунт визнання центральної влади вищою над Україною.

Навіть тоді, коли большевики довели справу до озброєного конфлікту, коли Київ був окупований військами Муравйова — навіть тоді большевики в своїх спробах організувати владу змагались надати цій владі український характер й форму. Вони рахувались з силою руху, з вимогами мас і їх настроями.

В революційному русі на Україні в процесі дальшого його розвитку почали де далі то більше ширитись розкладові процеси; свідомим елементам не вдалось спрямувати рух в певні організовані форми. Період перебування Німців на Україні ці розкладові процеси поширив і побільшив. При цих умовах і при цьому становищі доля повстання проти гетьмана вже заран могла уважатись передріше-

ТЕЛЕҐРАМИ П. А. Т.

Нота Ради Амбасадорів в справі грецько-італійського конфлікту.

Лі ф и л л д. Засідання Ради Амбасадорів, на котрім запало рішення в справі грецько-італійського конфлікту, тривало більше як 6 годин. В ноті, пересланій грецькому правительству, Рада Амбасадорів зазначує, що вбивства доконано на грецькому терені, тому грецьке правительство мусить понести консеквенції. 1) Грецьке правительство за посередництвом своїх найвищих військових достойників висловить жаль представникам граничної комісії Італії, Англії й Франції. 2) в катол. соборі в Атенах відправиться жалібне богослужіння в присутности всіх членів правительства, 3) В день похорону ескадри союзників прибудуть до пристані Фалерон. Грецька ескадра привитає їх 21 вистрілами. 4) Тліннім останкам офіцирів віддасть військові почести в Превеза. 5) Грецьке правительство зобовязується вислідити виновників і гостро їх покарати. б) Спеціяльна комісія з представників Англії, Франції, Італії й Японії сконтролює діяльність грецького правительства. Слідство муситься скінчити 27. вересня ц. р. Згадана комісія ділатиме і в Альбанії, про що повідомлено альбанське правительство. 7) Грецьке правительство зобовязується виплатити Італії відшкодування. Безпроволочно зложить у швайцарських банках суму 50 міл. лірів.

Грецький ультімат для Альбанії.

Р и м. Часописи звідомляють, начеб Греція вислала до Альбанії ультімат видати до 5 днів виновників убивства в Яніні.

Італія й Греція приняли рішення Ради Амбасадорів.

П а р и ж. „Н. Й. Герелд" з Атен: Грецьке правительство поробило заходи в Нар. Банку, щоби одержати суми, яких домагається італійське правительство титулом відшкодування і за кошти окупації грецьких територій.

Р и м. Італійське правительство прийняло рішення Ради Амбасадорів у справі вбивства Італійської делєгації.

П а р и ж. З Льондону звідомляють, що Греція прийняла рішення Ради Амбасадорів.

А т е н и. Грецьке правительство відповість на ноту Ради Амбасадорів 10. ц. м.

Справа Реки.

П а р и ж. „Матен": Югославянське правительство повідомило італійський уряд, що звернулося до президента гельветської конфедерації з проханням арбітражі в справі Реки.

Р и м. Часописи подають вістки білгородської преси, що рішення югославянського правительства в справі Реки западе щойно після повороту Пасіча з Парижа і Нінчіча зі Швайцарії.

Нова землетрусу в Японії.

Л ь о н д о н. Губернатор Осаки телеграфував до японського амбасадора в Льондоні, що без уваги на шкоди, які в столиці заподіяв землетрус, державні урядники у цьому місті почали працю. Спокій у місті і майже в цілім краю ненарушений.

О с а к а. Райтер. Від 1. до 6 ц. м. обсерваторія в Токіо зареструвала 1829 стрясень землі.

Т о к і о. При помочі війська й маринарки йде праця над усуванням румовищ. Будинків амбасад і посольств сторожать військові постерунки.

П а р и ж. „Пті Пар." звідомляє за англійськими жерелами, що в Йокогамі вибухла холєра.

Неофіціяльні франціуско-німецькі переговори.

В і д е н ь. „Н. Вр. Журн." звідомляє з дипльоматичних кругів, що вже тепер ідуть неофіціяльні переговори між Парижем і Берліном. Вислід переговорів буде, мабуть, успішний. Правительство Штреземана має у Франції довіря. В Берліні вірять, що вдасться найти вихід із конфлікту. Остання промова Штреземана мала зробити добре враження в Франції. Головно уступ, в котрім Штреземан признає, що фінансова катастрофа Німеччини є в звязи з пасивним спротивом.

Наголовують до вбивства Штреземана.

В і д е н ь. „Н. Вр. Тгб." з Берліна: В колах правиці обурені вельми вісткою про можливість порозуміння з Францією. Праві час. вказують, що Штреземана повинна стрінути доля Ратенава.

ФУТРА в великім виборі поручає

„ГОРНОСТАЙ"

ЛЬВІВ, вул. АКАДЕМІЧНА 5.

350 ЦІНИ УМІРКОВАНІ. 3—6

ною. Воно могло мати лише хвилезий успіх.

Большевики прекрасно орієнтувались в ситуації й період їх панування після евакуації з Київа Директорії до часів Денікіна являється часом їх найбільш антиукраїнського курсу. Політика централізму здійснялась ними безоглядно, послідовно й уперто. Цілий український рух був ототожнений з контрреволюцією; віджили знову царські методи урядової політики до Українців.

Успіхи армії УНР. й перелом в настрою народніх мас, який стався в результаті безоглядної большевицької політики в другій половині 1919 року показали большевикам, що вони, ставлячи хреста на українському русі, зробили помилку. І ми бачимо, що вкінці 1919 року боротьба проти Денікіна большевиками провадиться з використанням українських домагань й постулятів. Троцький оголошує наказ червоній армії про те, що вона бореться за вільну Україну, дискутується питання про утворення українського ревкому, який виконував тоді функції уряду, з національною українською більшостю, підіймається питання про утворення української червоної армії. Починається знову український курс, нова полоса українізації. Але большевики опановують становище, займають Київ, роззброюють повстанчі загони, армія УНР. кінчає Любарем, Галицька армія переходить до большевиків. Чуючи себе панами становища, большевики ліквідують свій український курс. Українські постуляти віддаються до архіву до того часу, коли виникне в них потреба. Той, хто вірить всім большевицьким зачвам, міг мати переконання, що большевики загалом ніколи не використають вже більше цих українських постулятів. Не далі як в листопаді 1922 року большевики ліквідували навіть саму фікцію української державности. — УССР. В мотивах, які привели большевиків до цього кроку, формульованих Раковським на харківському зїзді совітів з цинічною щирістю було з його боку заявлено, що УССР. була уступкою українському націоналізмові, що тепер український націоналізм переможений й через те що уступку можна взяти назад. Переведено було отже таким чином ліквідацію повну й грунтовну. Здавилось, що мають запанувати принципи „єдиної неділимої" повно й неподільно.

Але не так склалося, як бажалось большевикам. Необхідність українського курсу поставлена ними знову на порядок денний. Маємо нову полосу українізації. Теперішня полоса українізації має в собі ряд відмінних прикмет й через те її причини та її можливий характер доведеться розглянути окремо.

През. д-р Евген Петрушевич у Женеві.

„Слово польске" подає від власного кореспондента: „Д-р Е. Петрушевич вибірається до Женеви, щоби в Союзі Народів робити заходи в справі українського населення у Польщі. У Женеві пробуває Леопольд Кольбі, бувший державний підсекретар в уряді Гардінга; він вибрався до Парижа в часі Ради Амбасадорів в справі вирішування долі Східної Галичини, але приїхав туди вже по рішенню".

В останній хвилі довідуємося, що президент д-р Петрушевич видав меморіял до Союза Народів в справі Східної Галичини і положення, в якому опинилося її населення. Меморіял надруковано в англійській та французькій мові.

Справа о. митрополита Шептицького.

Дальші протести.

Повітовий Народній Комітет в Збаражі, відбувши засідання в справі уявнення й інтернування о. митр. Шептицького, вислав за підписом д-ра А. Гаврилюка протестуючу телеграму до Ради міністрів у Варшаві. Такуж телеграму вислав збаразький декан о. Ал. Заячківський в імени духовенства. Змісту телеграми не подаємо, щоби не давати прокураторови поля до попису.

Карі маячання „Рчипаспалітої".

До чого може дійти умово хора людина або гурт умово хорих людий, пережертих шовіністичною дурійкою, найкраще і найдосадніше виявляє це п. А. Холоневські в „Ржечипосполіт-ій", поміщуючи статтю: „Також під острим кутом", статтю, яка має іще й підтитул: „Злий брат, але брат". А що подібні явища задубіння деяких мозкових звоїв все частійше трапляються в польській пресі і погрожують взагалі довести польську пресу в тих чи инших справах, що торкаються тзв. національних меншостей до повної затрати здорового розуму,—то ми дозволимо собі навести деякі „квітки" з неї статті, щоб з одного боку виказати, як відбувається процес етичного задубіння, а з другого, щоби показати, як суто католицький орган ставиться до голови українсько католицької церкви.

Займаючись особою митрополита Шептицького, „геніяльний" автор накидується на польську суспільність за те, що вона „признала його чужинцем". „Шептицького — пише п. Холоневські — признали ми на початку його публичної карієри внаслідок деяких етичних недомагань його карієри інородцем, не-Поляком, що є нісенитницею, бо національність не в якимсь ліричним станом, який можна змінити напруженням волі, національність є фактом натурально даним, незмінним. О. Шептицького можна за його публичну і приватну діяльність оцінити так або инакше, можна приноровити до нього вибачливу лагідність або найострійший осуд, можна його оголосити втіленням малої пересічної людської уломности або демонічної нікчемности, але в кождім випадку буде це такий або инший осуд такого або инщого Поляка. І консеквенції, виведені з того факту, не будуть супроти о. Шептицького ані придирчивістю, ані вічливістю, просто будуть консеквенціями, виснутими з фактів, безжалісно обективних, як природа".

Після таких „уосновань", А. Хол. доказує, що о. Митрополит є Поляком, що Поляками є всі Шептицькі. Польська опінія виступила різко проти о. Митрополита, але „чи за гріхи против вітчини потягнуле його до відповідальности як Поляка і співземляка? О. Шептицький, як відомо, виступив проти Польщі без церемонії, маркуючи супроти неї відкрито неприхильне становище і безоглядно школячи її інтересам". Польська опінія — на думку цього польсько-католицького винахідника — віднеслася до о. Шепт. як до українського радикала, „тим чином роблячи кривду Шептицьким, добрим синам польської вітчини, а також і... українським радикалам, які — ненавидячи Польщу — поступають глупо, але яким вільно нас ненавидіти або навидіти. — Не Українця в ньому бачимо, що було би почестю, на яку нічим не заслужив собі о. Шептицький, або було би обидою для посварених з нами словянських своїків" і т. д.

Це delirium не має ні початку, ні кінця, а „моральний" змисл його такий, що Леві-Строньскі і инші Холоневські створять під проводом „Поляка" Теодоровича інквізиційний трибунал, який буде означувати національність кождого „інородця" на основі кодексу „Ржечипосполіт-ої". Щож у „романтиків" — як каже Грабскі, — або у „варятів" — як каже проф. Фуліньскі, — і це є можливе.

Визнання союзу совітських республик.

„Прагер Прессе" доносить з Москви, що польський уряд предложив представникови Союзу совітських республик у Варшаві у відповідь на нотифікацію утворення Союзу совітських республик записку, в якій польський уряд висловлює готовість визнати Союз совітських республик під такими умовами: 1) Трактати і порозуміння, заключені з совітською Росією, республиками українською і білоруською будуть вдержані в своїй важности; 2) Польські посольства з дипльоматичними привілеями будуть допущені до Харкова, Минська і Тифлісу; 3) буде управильнена справа репатріяції і опції польських громадян на области бувшої республики Далекого Сходу і республики закавказької; 4) майно розв'язаного в р. 1921 римо-католицького товариства в Тифлісі буде віддане на користь варшавського гуманітарного товариства і 5) справа нафтових джерел в Баку, що перед революцією належали до наукового фонду Мяновского знайде таку розв'язку, що той фонд одержить 4 і пів міліона пудів нафти.

Польська т. зв. ліва преса робить з цього приводу закиди польському урядови, що він так важну справу задержує в тайні, а через визнання зединення Росії робить величезну помилку в політиці.

Німеччина приносить більше шкоди, як користи. Припинення пасивного спротиву наблизить справу репарацій до розв'язання і уздоровить відносини в Німеччині.

Справа Фюме.

З Риму повідомляють, що Югославія не згодиться ратифікувати договору в справі Фюме. Італійська преса висповлює з того поводу вдоволення і заявляє, що Італія буде мати свободу ділання в тій справі. В Римі панує переконання, що Муссоліні підійме як найенергічнійшу акцію відносно Фюме і не завагається перед скрайними засобами. Преса стверджує, що справа Фюме більше загрожує мирови Европи, як грецько-італійський конфлікт.

Братіяну — Массарик.

Румунський президент міністрів Братіяну відвідав у Празі президента Массарика. Чеська преса пише, що візита мала на меті обмірковання дуже важних політичних справ.

Союз Народів.

Союз Народів зустрівся вже на першім своїм засіданню з неждиними трудношами. Ці трудноші вирикули з боку, з якого представники 52 зібраних держав найменше могли сподіватись. Італійсько-грецький конфлікт без огляду на своє полагодження, яке, як нині ще сподіються, повинно вийти з Союза Народів — полишить важкий діссонанс у настрою дальших засідань. Хіба, що пессимістичний настрій причиниться до реальнійшого освідомлення перепон, з якими мусить боротись організація, що поставила собі як мету такий далекий ідеал як загальне розброєння держав.

Зі справоздань першого публичного викладу льорда Роберта Сесіля, на тему „Майбутність Союза Народів" можна набрати вражіння, що представник Англії не піддається омані велйких слів про братерство народів. Він стає на найреальнійшим грунті безпосереднього інтересу народів та держав, які мусять витрачати величезні суми на утримування армій, на фабрики зброї та вибухових матеріялів. Колиб кожна держава, що ввійде до Союза Народів заложила тільки якусь мінімальну частину суми призначеної на воєнні втрати, тоді вона могла би за решту ощадностей подбати про зміцнення матеріяльних умовин населення і про поширення освіти. Льорд Роберт Сесіль є ідеалістом в найкращому розумінню цього слова; він вірить у можливість Союза Народів, якого основою мусить стати добра воля поодиноких членів і зрозуміння безсумнівного лиха війни. Війною не можна вирішити міжнародніх конфліктів; перемога одної держави над другою творить засновки нової війни — потребу направлення заподіяної кривди.. Можливо, що війна полишиться на віки останнім невідхильним аргументом двох ворогуючих сторін. А проте Союз Народів повинен продовжувати свою працю примирення. Ні один воєнний конфлікт не повинен виринути поки ль дві держави не віддадуть свого спору на розглянення Союза Народів.

Льорд Роберт Сесіль є палким прихильником погляду, що до Союза Народів повинні ввійти всі народи доброї волі, між ин. у першій мірі Німеччина. Нема сумніву, що найбільше заінтересовані в істнуванню Союзу є малі народи, які потрібують кожної хвилини оборони перед сильнійшим. Та питання в тому: чи великі держави є в силі і захотять стати в оборонні меншої в її конфлікті з иншою великою державою? Як бачимо на прикладі Греції, сам авторитет Союза Народів не вистачає. Колиб Італія була певна, що за її першим воєнним жестом піде негайно такий самий жест з боку С. Народів — вона була би більше стримана у своїх домаганнях.

Питання про вступлення до С. Народів — Зединених Держав насуває анальогічні сумніви. Зединені Держави мають інтерес у вдержанню загального мира в Европі, але цей інтерес не йде аж так далеко, щоби вдержувати його в кожнім окремім випадку своєю активною інтервенцією. Стримане становище Зед. Держав до С. Народів є вислідком пересвідчення, що участь у ньому коштувала би їх покищо надто багато. С. Народів не може стати на який-такий реальний грунт, доки ль він не втягне в своє товариство представників таких величезних просторів як Росія, Україна та Німеччина. А нині ще важше ніж прийняти неприборкану і роскаяну Аргентину, або Ісляндію та Етіопію.

До історії признання Сх. Галичини Польщі.

В Харкові недавно вийшла брошура „Основныя задачи момента". В ній брошурі поміж иншим умішено текст промови Раковського, виголошеної ім на квітневій конференції комуністичної партії України. В своїй промові Х. Раковський горкається між иншим галицької справи. Відповідне місце промови Раковського таке:

Те або инше розв'язання національного питання у нас на Україні поможе нам або перешкодить нашій справі за кордоном. Там, за кордоном, десятки мілїонів Українців дивляться на нас, на кождий наш крок. Я хочу ще оголосити маленьку телеграму з Льондону, яка горкається Східної Галичини. Візьму тільки кінець з неї: „На передачу Східної Галичини Польщі дуже вплинув факт окупації України совітською Росією (курс наш Ред.). Ми знаємо, що це невірне (!? Ред.), але є це той тон, який домінує в усій закордонній пресі, що слідить за кожним нашим рішенням. Коли було принято рішення про Союз совітських соціялістичних республик, то вся польська преса писала: „Касується тепер Україна". Це добре. Тепер українські партії в Галичині, що орієнтувалися на Україну, будуть знати, що то таке дружба з Росією. Це говорилося за для того, щоби аргументувати анексію Галичини. От момент, який треба підрахувати".

Огляд світових подій.

Конференція в справі Порура.

В Берліні відбувається конференція представників Порура і німецького уряду в присутности Штреземана. Канцлер зложив звіт з діяльности, висловив надії на поліпшення ситуації в Німеччині та заявив, що Німеччина є найближчім часі вишле до Франції нові пропозиції в справі відшкодувань.

Справа пасивного спротиву.

„Фігаро" пише, що в найближчому часі можна сподіватися припинення пасивного спротиву в Порурю. Німеччина приходить до переконання, що пасивний спротив приносить більше шкоди, як користи.

В білостоцькій тюрмі.

Білоруський соймовий посол Б. Тарашкевич звернувся до польського міністра внутрішних справ з відкритим листом такого змісту:

„Я одержую з джерела вповні заслуговуючого на довіря вісти про те, що діється в політичньому відділі білостоцької тюрми. Положення політичних вязнів в білостоцькій тюрмі тепер дуже тяжке. Голодівки чергуються за голодівками. Стали голодувати й політичні. Голодували 6 днів. Тоді адміністрація почала примінювати штучне відживлювання. Один з арештованих помер з голоду. Після того голодівка стала загальною. Голодівку викликало неймовірно грубе трактування вязнів. Заголодували і жінки. Звільнені від голодівки тільки Віра Масловська, Сергій Баран і Зоня Ста[illegible]ка, як вповні хорі. Усіх го-

„Ukrainske Slowo“ Berlin-Schöneberg
С. п. Б. Н. Hauptstr. 11.
Памятайте, що ми випускаємо кождого тижня одну нову книжку!!!
Появилися в друці і поступили в продаж наші видання: 1) О. Архипенко: ТВОРИ З ПОПЕРЕДНІМ СЛОВОМ ПРОФ. ГІЛЬБЕРАНДТА, 66 репродукцій і портрет художника. Книжка видана в чотирьох повищих виданнях: по українськи, англійськи, німецьки і французьки. 2) Ол. Барвінський: ОПОВІДАННЯ З ВСЕСВІТНОЇ ІСТОРІЇ ч. 1. 3) В. Андрієвський: З МИНУЛОГО. Том II. Частина 1. ГЕТЬМАН. 4) Проф. Ст. Рудницький: ОГЛЯД НАЦІОНАЛЬНОЇ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ. 5) Тарас автора: УКРАЇНСЬКА СПРАВА ЗІ СТАНОВИЩА ВЗЕСКІТНОЇ ІСТОРІЇ, ч. 1. 6) Ол. Яремченко: ОСНОВИ ПЛАСТУНСТВА. До цього часу ми видали 48 книжок. Ритальності і ціни висилаємо по першому бажанню. — Приймаємо замовлення на друк підручників в необмеженім масштабі, на самих пожерковних умовах. — Рушаємо за найкоротше і найкраще виконання. Гарантуємо тверді ціни. 1—4

лежачих на третій день почали штучно „піджилювати“, при чому поводяться вповні по звірськи. Політичних жінок почали кормити разом з уголовними. В стінах білостоцької тюрми тільки й чутно розпучливі крики жінок політичних по келіях і карцерах. Це — „кормлять“. Коли не приймете їжі, то остануться в живих тільки ті, що не голодують.

А „кормлять“ ось як: тричі в день рідким житнім кулешем. Починають кормити на другий-третій день голодівки. При кормленню викручують руки в зад, роздирають рот палицею, щоби встромити шланг; говорять, що з жінками поводяться при тому „чемніше“, хоча в більшости окрівавлені уста. А що діється в мужескому відділі — немає слів для опису. Тут кормлення переходить в дійсну екзекуцію здичіння, бо арештовані ставляються протестувати проти насильства. Тут ллється кров потоками. Можна собі уявити, як користується тією покришкою гуманности ця „армія спасення“ — тюремна адміністрація, якій віддано в повну і безконтрольну владу стільки людських істот.

Звертаємось до послів білоруського клюбу з просьбою о оборону. Пришліть комісію лікарів, приїдьте самі. Подивіться на „врятувані від голоду“ жертви гуманности тюремної адміністрації!“

Без коментарів.

15 вересня ц. р. здержується висилку часопису всім П. Т. Передплатникам, що залягають з передплатою.

Дивна поява.

В біжучім шкільнім році слідно в богатьох школах по містах занепад фреквенції. Зложилося на це зменшення уродин в воєнних роках і доріжня удержання та книжок. Ця доріжня дасться нашому народови в знаки з окрема ще більше тому, що ціна збіжжа є дуже низька в порівнанню з цінами промислових виробів, навіть тих виробів, що походять з перерібки його ж таки збіжжа, отже муки і хліба.

Тому — природна річ — нашому рільникови ще тяжше дати дитину до міста до школи, чим кождому другому. Тому приплив дітей в села до міських шкіл поменшився. Та дивна річ, що це поменшення фреквенції дотикає більш фахових шкіл, чим загально образуючих, тобто гімназій, хоча ці останні дорощі, та дають тільки загальне знання, не підготовлюючи рівночасно молоді до заробкування. Ще більше чим до гімназій горнеться наша молодь до учительських семинарій. Хоча вже сотки абсольвентів наших семинарій сидять без посад, або мусіли шукати хліба в західних краях Польщі, бо на рідній землі їх не приймають.

Се поява нездорова. Видно — богато з наших сумлінно ще надто задивлені в державний жолоб, дарма, що від нього відганяють. Не вилічили їх з тої недуги горе і нужда, які перебули державні службовики за Австрії в часі різних окупацій Сх. Галичини та всякі понижения і льокавти наших державних службовиків в послідних роках. Небогато помагають також зазиви по наших часописах, наша молодь не горнеться до фахових шкіл, котрі могли би їй дати незалежне становище в суспільности і сама лізе в чуже ярмо, на котре так часто наріжаємо, замість творити собі самостійні верстати праці, кінчивши торговельні і промислові школи. Правда, ми на такі школи не богаті: є в нас всього на всього одна торговельна школа тов. „Просвіта“ у Львові з торговельним ліцеєм і одрочним курсом торговельним, доповнююча хлопяча школа У. П. Т., а тепер засновується жіноча промислова школа У. П. Т. у Львові, та є державні школи, з котрих ми можемо і повинні користати, бо удержуються вони також з нашого податкового гроша. От тепер промислова школа (при вул. Сяопківській) оголошує від 15. вересня вписи на курс електротехників, чиж не варта би користати з него?

Даємо се під розвагу нашій молоді і її родичам.

Педагог-громадянин.

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Останнє (128) ч. „Діла“ сконфісковано за передрук заряджень консисторії і за протест української Парляментарної Репрезентації. Сконфісковано також допись з Жовківщини про „польщення українських шкіл“. Рука прокуратора не пощадила замітки, яка свобідно перейшла цензуру в „Роботніку“ п. з. „Конфідент польським міністром“.

— **З Т-ва українських ремісників і пром. „Зоря“ у Львові.** На загальних зборах, які відбулися 2. ц. м. вибрано слідуючу управу Т-ва. Голова: Сидорак Юрій; виділові: Яримович Іван, Стефанівський Михайло, Галушка Микола, Білавецький Андрій, Кліщ Михайло, Гевак Стефан, Коновка Дмитро, Абрагамовський Роман; заступники вид.: Микитка Стефан, Бикалович Остап, Дуфанець Андрій; ревізійна комісія: Мусій Іван, Пащак Онуфрій, Парандовський Володимир. Між иншими постановами рішили збори святкувати урочисто 40-літню річницю основання Т-ва на весну слідуючого року.

— **Нові страйки в Польщі.** В цілій познанській дирекції вибух залізничий страйк, який поширюється на сусідні дирекції.

— **Пожежа.** В Підгородищу пов. Бібрка вибухла пожежа, яка знищила будинки господаря Максима Олійника.

— **Повідомляється ним Вс. Духовенство, що міністерство віроісповідань і просвіти рескр. з дня 14. VIII. 1923, ч. 7151 признало почавши від 1. липня 1923 р. дотацію засадничу місячно:** а) для Архиепископів по 4,500.000 мп., б) для Діец. Епископів 4,000.000, в) для генеральних Вікаріїв 3,000.000, д) для членів катол. Капітул 1,700.000, е) для парохів 800.000, ф) для сотрудників і завідателів доч. цер. 600.000, г) для богословів дух. сем. 400.000. Повищі засадничі дотації вразі дальшого зросту дорічні будуть зростати, почавши від серпня 1923 р. в тім самім відношенню, в якім будуть зростати платні державних функціонарів і так висоість додатку доріжнього за місяць серпень виносить 1) 58 проц. платні серпневої плюс 2) 32 проц. від платні серпневої і від 58 проц. додатку. Висоість канцелярійного ричалту і спосіб виплати повищих поборів остають дальше без зміни.

— **Учительський конґрес в Празі.** На днях закінчився в Празі міжнародній конгрес учителів шкіл середніх. В нарадах взяло участь понад 200 учителів, які репрезентують 18 народів, між ними делегат України. На конгресі обмірковувано кілька важних справ з области педагогії.

— **Один доляр 45 мільонів.** В Берліні неофіціяльна біржа платить за один доляр 45 мільонів.

— **Болгари у Львові.** До Львова прибула група Болгар в числі 65 осіб переважно із світа літературного і научового. Болгарських гостей привітали польські достойники і оркестр 19. п. п. В промовах не обійшлось без брехливих заяв про „польскость і богатерскость Львова“.

— **Відзначення фільософа.** Найбільший французький фільософ Бергсон, член Академії безсмертних, є вибраний головою Ради для розділювання ордерів „почесного легіона“. Колись це становище займав поет і фільософ Сіллі Прюдом.

— **Сміливий поет.** Найшовся поет, Макс Елштайн, який є з професії театральним критиком, що перевіршував найтяжший фільософічний твір „Критику чистого розуму“ Канта. Він мав на меті зробити його таким робом доступним читаючій публиці. Видко, що німецькі поети не мають багато актуального матеріялу для творчости.

— **Гасна сума.** Довг Німеччини рівняється по останнім підрахунку 1325 біліонів марок.

— **Боротьба з осітою.** Польське міністерство осіти замкнуло німецьку учительську семінарію в Бидгощі.

Платіть партійний податок!!! Присилайте на адресу! „Краєвий Союз Кредитовий“ у Львові, Ринок 10., вип. кн. ч. 5.000. Жертводавці повище 5000 мп. будуть оголошені поіменно!!

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

ДІМ ГЛИНЯНСЬКИХ КИЛИМІВ
ЛЬВІВ, пл. Св. ДУХА
при вул. РУТОВСЬКОГО (біля костела ОО. Єзуїтів).
поручає
ГУРТІВНУ і ДЕТАЙЛЬНУ ПРОДАЖ КИЛИМКАРСЬКИХ ВИРОБІВ ФАБРИКИ
М. ХАМУЛА у ГЛИНЯНАХ
Килими на підлогу, перед ліжка і над ліжка, накидки на отомани і бурки, хідники, подушки, потаравки, килимові і шкоцькі портіери у найбільшому виборі. Приймається замовлення на виконання килимів після жаданих розмірів і взорів.
Виставляємо на „Східних Торгах“ в Павільоні Штука. 4—5

ПЕРШОРЯДНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ
ЦИРК і МЕНАЖЕРІЯ „МЕДРАНО“
під дир. ЛЮДВИКА СВОБОДИ
ЛЬВІВ, площа МІСІОНАРЕЬКА,
Трамваєвий перестанок Г. Ґ.
ЩОДЕННО ҐАЛЬОВА ВИСТАВА
з участю артистів світової слави.
Гостинний виступ славного погромця диких звірів
CHARLES-A ILLNER-A
Початок о 8 год вечером. В неділі і свята о 4. і 8. вечером. Каси відкриті від 11—2 і 4—8 вечером. 1—2

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Львівський Народ Театр Української Бесіди під дир. О. Стадника.

В Копичинцях:
Неділя 9. ц. м. „Віа“.
Понеділок 10. ц. м. Бенефіс Театральної Дружини „Циганська любов“.
В Заліщиках сама „Соколи“ — 5 вистав.
Второк 11. ц. м. „Троянда Стамбулу“.
Середа 12. ц. м. „Барон Кіммель“.
Четвер 13. ц. м. „Жидівка“ — опера. 2—2

Виказ жертв на Українських Інвалідів (липень-серпень) в марках польск.: о. Дмитро Василик, парох в Угриню п. Чортків (збірка в церкві) 20.000, Зиновія Костик, Тимші п. Гославуя 5.000, Орест Козловський учитель. Рогатин 5.000, Петро Томчук Якутівка п. Обертин 53.000, о. І. Мінко парох в Городищу, п. Козлів коло Озерян 10.000, о. Теофіль Глібовицький парох в Пидиках п. Коломия 42.000, Читальня Просвіти в Туловій п. Снятин 70.000, Еміліян Лашецький Самбір 25.000, Іван Козбур судня Самбір 5.000, Уряд парохіяльний, Капустинці 30.000, Кооператива Єдність в Струсові 20.000, о. Ст. Юзич 7.500, Брониславь Старецький 10.000, о. Микола Потелицький 12.000, Уряд парохіяльний Єзуполь коло Галича 63.000, Читальня Просвіти Немирів 48.280, Уряд парохіяльний Братківці коло Станіславова 14.000, Богдан Лучківський учитель Гутисько Тур. п. Топорів 15.000, о. Мінко Городищу п. Козлів к. Озерян 13.000, Микола Мішанець Глібів ад Грималів 150.000, Д-р В. Смолін Краків Арянська ч. 1. 6.000, о. Лев Струтинський Космач п. Солотвина 50.000, Семен Гаврилюк господар. Ворохта 10.000, Дмитро Росінський господар Ворохта 10.000, о. Іван Павлусевич 11.155, Уряд парохіяльний Глибока п. Богородчани 85.000, о. М. Романовський в Сопові 12.000, Маковей 45.000, Осип Котович, Отинія 25.000. 547 а) 1—1

Помянник Українських Інвалідів (липень): уряд парохіяльний Вадичів 25.000, уряд парохіяльний в Капустинцях 28.285, А. Гентонич Косів 5000, церков Товстеньке 15.000. (Серпень) уряд парохіяльний Горинь 56.400, гр. кат. уряд парох. Новосілки 45.000, о. В. Попадюк Заліщики 115.000. 547 1-1

Секція опіки над Інвалідами (липень): о. Коновалець Малехів 1500, В. Літинська Львів 29.200, о. Матковський Боберки 100.000, Є. Сроковська Підгайці 100.000. (Серпень): Михайло Денис Львів 10.000, громада Звенигород 20.000, В. Літинська 40.000, о. Е. Качмарський Славсько 8000, О. Гайкова Львів 200.000, о. Ф. Ортинський Топільниця 80.000, о. Коновалець Малехів 5000.

БРАУН
РУТОВСЬКОГО 1.
СИКСТУСЬКА 3. 506

Найсв'іжіші новости на ЗИМОВИЙ СЕЗОН. велюри, плюші дублє, камґ. шевйоти, флянелі, бархани, вовни, епонжі, зефіри як також полотно на весільні виправи. — ЦІНИ ФАБРИЧНІ. — —

БРАУН
СИКСТУСЬКА 3.
РУТОВСЬКОГО 1.
2—5

На „Рідну Школу" прислали з ЧСР.: Група української національної молоді при УГА. в Празі 200 кор. ч. Просвітний гурток при українській робіт. сотні в Пільзні 140·75 кор. ч., гром. Ілько Матейк зі Штернберга 694 кор. ч. одержених з продажі річей бл. п. підхорунжого УГА. Теодора Моргульця, які він останньою волею зарядив продати з одежами гостей в цілости переказати „Рідній Школі". Нехай наші скитальці, які постійно памятають про „Рідну Школу" стануть приміром для байдужних членів нашої суспільности. За щирі жертви складаємо горячу подяку Головна Управа УПТ.
548 в) 1—1

Кооперативний Курс! Краєвий Союз Ревізійний у Львові при співучасти Господарсько-споживчої Спілки в Бібрці улаштовує від 1. жовтня ц. р. одномісячний Кооперативний Курс в Бібрці, на котрім викладати будуть фахові сили всі необхідні предмети. Зголошення приймає Господарсько-споживча Спілка в Бібрці до 25. вересня ц. р. Курсанти платять за науку збіжем не більше 50 кг. пшениці і остають на своїх харчах. Приміщення даром. — Управа Кооперативного Курсу. 474 3—3

Дрібні оголошення.

ДЛЯ панночок мешканця і харч. П. Тисовська, Листопада 31. 543 1—2

КРІСНА огородові і кухонні, складані столи і лежаки — оказійно до продажі. Бюро торг.-комісове, Львів, Кохановського 5. 434 3—3

КАВАЛЄР літ 32, абсольвент права, властитель середнього сільського господарства, оженився з інтелігентною, матідної вдачі господарюючою панною або вдовою до літ 30. Посаг вимагання. Невиконані зголошення вряд з фотографією проситься слати до Адміністрації „Діла" для оказателя тисяч маєтківки І. Серія BF, N. 595831 до дня 20. вересня 1923 р. За дискрецію і зворот фотографії ручиться словом чести. 387 2—3

УГОЛЬ, дахівку, нафту, свічки, томасівку доставляє по фабричних цінах фірма „УНА" Дрогобич, Стрийська 14. 184 2-12

ЖЕНЩИНА совісна, с Рідна, потрібна до ведення кухні та домашнього господарства в родинника з 2 дівчатами 9 і 15 літ). — Волошинський Rudnik n. Sanem. 546 1—1

БРУТА купує й продає Український Нафтовий Союз, Львів, Оссолінських 6. 269 0—10

НОТИ до співу та на всякі інструменти висилає „ТОРБАН", Львів, Оссолінських 6. 519 2—10

НОТАРІЯТ Богородчани приїме зараз кандидата нотаріяльного або виробленого в справах спадкових співпитатора. 529 3—3

ПОТРІБНА УЧИТЕЛЬКА до 2 малих хлопчиків Тишовецька Довголука, п. Любінці. 531 3—5

ФУТРА, одяги зимові, рафляни, мужеські костюми, виконує гарно і скоро кравецька робітня в „Домі українських інвалідів" Львів, вул. св. Софії ч. 25. 541 а) 2—3

ПРОТЕЗИ, АПАРАТИ, ГОРСЕТИ РІЖНИХ СИСТЕМІВ виконує скоро і дешево майстерня в „Домі українських інвалідів" Львів, вул. св. Софії 25. 541 2-3

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

473 8—10 ДЕНТИСТ
ЯКІВ НАСС
б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болосевича, приймає в заведенню
— вул. СИКСТУСЬКА Ч. 17. —
Штучні зуби в каучуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції солагоджується в найкоротшому часі.

Д-р Жигмонт Зельцер
ординарій Народної Лічниці
спеціяліст недуг
коса, уший, горла і гортанки
повернув і 485 4—4
ординує Львів Скарбківська 7.

ОКУЛІСТ
Д-р Г. ІІЄЛЬ
лікар „Народної Лічниці" ординує в очних недугах 464 5—10
ЛЬВІВ, вул. Ягайлонська ч. 20.

ВЖЕ МОЖНА ЗАМОВЛЯТИ І. ТОМ СПОМИНІВ ДМИТРА ДОРОШЕНКА
ПРО НЕДАВНЄ-МИНУЛЄ
1914—1917 (Галицька Руїна).
І том трактує часи від вибуху всесвітної війни до відвороту російських військ з Гал. України 1917 р.
Заздалегідь ціна 2·00 теперішній множник 30.000 т. е. Мп. 60.000 — крім пересилки. Вид. „Червона Калина", Львів, ул. Руська ч. 18|I. 545 1—3

Швайцарська ґаза,
першорядної якости пасн, гурти, каміння, вальці, касети, трансмісії. Конкуренційна ціна. „ПІЛЬОТ". Львів, Баторія 4. 20 11-20

ПРАСИ до дахівок, - ЦЕМЕНТ - портляндський
вагоново поручає
„ПІЛЬОТ" ЛЬВІВ, вул. Баторія 4. 201а 7—20

НА ОСІННИЙ СЕЗОН
478 поручає 4—4
КАПЕЛЮХИ В НАЙНОВІШИХ ФАСОНАХ
О. БЕРЕЖНИЦЬКА,
ЛЬВІВ, вул. Пекарська ч. 47.

Мотори РОПНІ від 6—60 НР „ПЕРКУН" так економічні як ДІЗЛЯ. НАДЗВИЧАЙНО ЛЕГКІ до обслуги, а о половину дешевші, поручає зі складу **ПІЛЬОТ". Львів, вул. Баторія 4.** (Листи похвальні на бажання). 356 4—20

Видавництво „ЖУРАВЛІ"
в Рогатині
висилає за попереднім висланням грошей або за післяплатою:
1) **Ювилейний Календарик** (десятиліття виступу „Українських Січових Стрільців" 1914—1924.) п. н. „САМОПАЛ" на 1924 рік. Вигідний, кишеневий формат, тришка окладинка з вінстою, багато ілюстрацій, 144 сторінок друку. Ціна покищо 25.000 мп.
Я. Відьшенко: **„Чого тепер червоних маків так багато?"** стрілецька легенда. Ціна 5.000 мп.
З. М. Угрин-Безгрішний: **„Нарис історії Українських Січових Стрільців"** з ілюстраціями (на вичерпанні). Ціна 30.000 мп.
Хто замовляє 10 прим. одинайцятий даром. — Адресувати: Ред. **Микола Угрин-Безгрішний** Рогатин. 373 8—10

КІНОТЕАТРИ
КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА
виświтлюють від неділі 9. вересня п. р.
Найбільший шлягер сезону!
велику Історичну драму на 7 дій п. н.
МАРИНА МНІШОК І ЦАР САМОЗВАНЕЦЬ
В головних ролях славні артисти Hanni Weise, Alfred Abel і Gina Relly.

ПОРУЧАЮТЬ
ОКУЛЯРИ, ЦВІВЕРИ
від найдешевших до найдорожших у всіх родах. Сила Цайсса, Буша, Герца,
ЛЬОРНЕТКИ
полеві і театральні першорядних марок. — Замовлення з провінції полагоджується відворотно! 40-50
ЛЕВ АППЕЛЬ і Ска : у ЛЬВОВІ : Легіонів 1.:
Телеф. 458. Адреса тел. Оптика Львів. 2151

ОВІЙ ДО СВОГО
—Перша і єдинока Галицько-українська—
ВІДЛИВАРНЯ ДЗВОНІВ
МИХАЙЛА БРИЛИНСЬКОГО
Львів—Замарстинів, вул. Св. Михайла 14.
Поручає Всч. Духовенству, Брацтвам, Комітетам і всім жертводавцям ДЗВОНИ з найлучшого металю о дужа голосним голосі — під ґарантією. Замовлення вимінчується на час і совісно. — Ціни приступні. 8—8

НОВІ! ПЕРШИЙ НОВІ!
ВЕЛИКИЙ ОСІННИЙ ФЕСТИН
з широкою і добірною програмою, який відбудеться дня 9. вересня 1923 і о год. 3-ій попол. на площі „СОКОЛА БАТЬКА".
Рішаючі МЯЧЕВІ змагання „СКАЛА" Стрий — „МЕТА" Львів. — Дуга оркестра
509 Дохід на „Фонд Інвалідів". — Приходьте всі і вряд!!! 4—

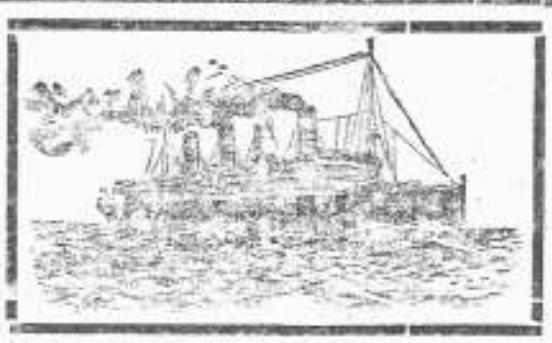

КОРАБЕЛЬНЕ ТОВАРИСТВО White Star Line
ЛЬВІВ, Городецька 36, ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського 5.
Найбільший наш ТРАНСПОРТ до
КАНАДИ відходить зі **ЛЬВОВА** та **ТЕРНОПОЛЯ 13. вересня ц. р.**
УВАГА! Еміґранти до Канади, що мають вже affidavit-и! Не занедбуйте нагоди!
Зголошуйтесь до транспорту!
526 3—4
„WHITE STAR LINE" ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36. ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО ч. 5

За редакцію відповідає Ол. Кузьма. З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 130 (10 011). Львів, середа 12, вересня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦИЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів. Ринок 10., II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в кроні 95000 Мп. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 200,000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.-кор., Румунії 100 лей, Болгарії 50 лев., Австрії 200000 кр. Зміна адреси 3000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 4.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Від Видавничої Спілки „Діло".

В приводу поновного подорожіння друкарських робіт та підвищення цін паперу, принеполені ми підвищити а нинішним днем (вівторок) ціну одного примірника на

4.000 Мп.

місячну передплату на — — —

95.000 Мп.

Передплатники, що вже внесли передплату за вересень, звільнені від доплати.

Львів, 11. вересня 1923.

Українізаційний курс большевиків. (Δ) Сучасний українізаційний курс большевиків виникає в той період, коли рожеві надії, які мали аранжери комуністичного перевороту на негайну світову соціяльну революцію, розвіялися цілком й вповні. Виникає він в той час, коли у самих большевиків всі експерименти перших років після захоплення влади вже встигли здобути зневажливу назву „періоду військового комунізму," коли в їхній практиці запанував „неп", політика „тимчасових" уступок, вичікування.

В звязку з цим теперішній українізаційний курс здобуває у большевиків в своїй теоретичній обгрунтовці ряд нових, незнаних раніш моментів.

Попередні полоси українізації у большевиків являлись певними тактичними заходами, які мали на увазі використати в їхніх інтересах цілком їм незрозумілу, цілком абсурдну для них стихію підйому українського націоналізму. Суть національного руху і національних українських домагань абсолютно не давалась погодити з концепцією військового комунізму, курсом на негайну соціяльну революцію. Большевикам видавались смішними й дикими всі змагання Українців збудувати власну культуру, власну державність в той час, коли завтра мав статись світовий соціяльний переворот, який, на їх думку, мав загалом зняти з порядку денного всі національні питання. Цілком не розуміючи суті національного руху, большевики проте мусіли числитися з ним, як з певною визначною силою. Народні маси, так само як являлись вони, на думку большевиків, перейнятими релігійними забобонами, на Україні були перейняті націоналістичними забобонами. В певні періоди цим націоналістичним забобонам, виходячи з тактичних вимог, большевики мусіли йти на уступки. Ці уступки абсолютно не були звязані з загальними тодішніми концепціями большевиків. В силу цього вони висовувались на порядок денний й знову знімались в міру потреби. Це була порожня декорація, яка абсолютно не вплизала на хід подій на Україні.

Сучасний українізаційний курс в порівнанню з попереднім має у своїй теоретичній обгрунтовці певні нові прикмети. Тепер у перший раз українізація звязується у большевиків з їх загальною сучасною концепцією.

Суть теперішніх тактичних поглядів у большевиків полягає в слідуючому: вони визнають той факт, що надії на негайну соціяльну революцію являлись утопією. Вони мусіли погодитись з тим, що капіталістичний світ ще має в собі життєві сили, ще не використав своїх продукційних можливостей. В звязку з тим своїм сучасним завданням вони ставлять лише задержання в своїх руках політичної влади хоча би шляхом компромісів й тимчасових — на їх думку — уступок. Скільки в совітських державах кольосальну ролю в народньо-господарському організмі відограє селянство, стільки, бажаючи задержати в своїх руках політичну владу, большевики, очевидна річ, мусіли піти на уступки селянству. Звідси всі теперішні розмови про „смичку" з селянством, звідси й „новий курс економічної політики" — теперішній большевицький неп. Неп большевики здійснюють вже на протязі більш як півтора року, про те він дав цілком нікчемні результати. „Смички" з селянством, особливо на Україні, перевести не вдалось. Треба було знаходити для переведення цього обєднання инші шляхи.

Органічний зріст українського руху, який рішуче й повно захопив селянство, приневолив большевиків ще раз переглянути свої позиції в українській національній справі в світлі принципів непа. Цей перегляд большевиками був зроблений на весні ц. р. на всеукраїнській конференції комуністичній партії України і на загально російському партійному зїзді. Треба визнати, що на цих нарадах большевиками було сказано в національній справі де що для них нове. І це нове свідчить, що, коли не може являтись доказаним, що в своїй практиці в національній справі большевиків вже життя навчило, то в теоретичних концепція у них є значний поступ.

Наведемо для ілюстрації цих змін в большевицьких концепціях кілька уступів з промови Раковського на останній партійній конференції.

„...треба зазначити, що національне питання, яке стоїть перед нами, має незрівнано більше значіння для нас на Україні, ніж для таких республик як Грузія... Тут ми перебуваємо у виключному становиску. Місто — російське, а село — українське, отже тут, у нас на Україні, незалежно від того як ми розуміємо його у всеросійськім масштабі, це питання велике — не тільки питання мови й культури, але й питання державного устрою, питання організації державного апарату, державних шкіл... Мені доводилося тут чути, що для селянства головне питання не мова, не культура, а дешева махорка, не переобтяжуючі податки, високі ціни на хліб. Звичайно й цього вимагає селянство, але одно одному не суперечить... Старі українські селяне гадають, що українська мова — то мова рабів, мова „холопства" й відчувають ненависть до неї, відозви, писані українською мовою в 1918. р. селяне рвали. Але є инше — це сучасні українські школи, це те, що ми самі виховуємо — нове українське покоління, національне свідоме, і коли перед цим поколінням виникає питання про мову, культуру, школу і т. и., то це перетворюється в питання — бути чи не бути нашим впливам на це молоде покоління... Завдання держави дати змогу розвиватися тій культурі, яка була штучно стиснута та обмежена. От наше завдання".

Раковський з цими своїми теперішніми твердженнями увязує, правда, тільки течію в партії, проти якого є сильна опозиція, але течія, до якої нині належить він, тепер перемогла й погляди, які навели ми являються керуючими тепер для комуністів, коли вони стали на ґрунт визнання необхідности українського курсу. Отже можемо констатувати, що певна частина партії, яка нині є більшістю, стоячи на загальному ґрунті необхідности обєднання з селянством й уступок йому, визнали необхідним в даний момент для партії активну політику в українській справі.

Така теоретична концепція теперішнього українського курсу. Маючи ці фактичні дані, ми зможемо перевести його аналізу й оцінку. До виконання цього завдання ми приступимо в одному з найблизчих чисел.

ТЕЛЕҐРАМИ П. А. Т.

Відмовлення зажалення неважности в справі Степана Федака.

Варшава. „Ржечпосполіта" з 10. ц. м. подає: Найвищий суд у Варшаві, під проводом Ангерманна при участи суддів Серадзкого і Гробоні, після вислухання прокуратора Семільского і оборонця Глушкевича зі Львова, постановив у справі засудженого на 6 літ тяжкої вязниці Степана Федака, відкинути зажалення з приводу неважности. В справі виміру кари суд радив дальше і рішив свій присуд щодо висоти кари переслати на письмі судови у Львові.

Греція приймає всі условія.

Атени. АТА звідомляє, що 9. ц. м. наспіла до англійського, італійського і французького посольства нота Греції, котра приймає всі домагання конференції амбасадорів. Одначе обстоює жадання, поставлене вже передше конференцією амбасадорів, яке запевняє негайну евакуацію Корфу.

Греки зайняли турецький острів.

Царгород. Аднан бей переслав на руки в. союзних комісарів ноту, в котрій турецьке міністерство заг. справ протестує проти зайняття острова Хумрук грецькими військами.

Познанре інтервеніює в справі Реки.

Білгород. Підчас стрічі Пасіча з Поанкаре обговорювано справу Реки і покликання паритетичної комісії, щоби перешкодити поважному конфліктови поміж Італією і Югославією. Поанкаре предложив Пасічеви свою інтервенцію в справі Реки, але зажадав, щоби югославянське правительство не зачинало ніякої акції в цій справі перед його інтервенцією. Пасіч прийняв предложення Поанкаре і заявив, що югославянське правительство не може відступити від своїх домагань у справі утворения нової полоси Реки і визнання суверенности Югославії над пристаню Барос. Югославянське правительство ждатиме висліду інтервенції Поанкаре, колиж вона виявилася би безуспішною, тоді Югославія зажадає мирового суду.

Представник сов. республик у Відні.

Відень. Дотеперішній представник совітської російської й української республик Левицький, вручив міп. загр. справ д-рови Грінбергови повновласні документи, згідно з котрими відтепер буде він представником союза сов. республик а саме: російської, української, білоруської, закавказької. Рівночасно обмінявано ноти, згідно з котрими торг. договір, заключений 6. грудня 1921. між Австрією і російською та українською республикою, поширюється на союз совітських республик.

Затоплення 7 кораблів.

Сан Франціско. Райтер. Фльота з 7 торпедовців, що були в дорозі з Сан Франціско до Сантяго натрапило на мілину в каналі Санта Барбара. Кораблі пропали. 25 людей згинуло, 400 вратовано.

Італія годиться на евакуацію.

Бордо. Мусоліні прислав інструкцію італійському амбасадорови в Парижі, що італійське правительство годиться евакуувати Корфу, коли Греція сповнить домагання.

Курс грошей.

Львів, 8. вересня. Дол. амер. 293.500—294.500, дрібні 291.000—292.000, дол. канад. 242.000—244.000, дрібні 240.000—241.000, німецькі марки 50 і 100 03¾—0·4, 10 тис. 0·4½—0·5, стар. еміс. 5.00—5.50, сотки стар. еміс. 1·40—1·70 леї 1200—1250, дрібні 1150—1200, к. чеські 8100—8200, дрібні 8000—8100, Австр. тис. нов. емісії 14000—14500, стар. еміс. 8000—8500, сотки стар. еміс. за тис. 12.000—14, дрібні á 10 за тис. 10—12.000, австр. штемпл. 3.85—3.90, австр. перекази 390—400, Франки франц. 15000—15300, фунти стерл. 1300000—1350000 франки швайц. 52.000—52.500.

Золото: 20 кор. 1200000—1230000 20 фран. 1100.000—1120.000, 20 мар. 1,350.000—1,380.000, 10 руб. 1,700000—1,750.000, дол. 280—282000.

Срібло Кор. австр. 20000—21 000, 5 кор. 98000—110.000, фльбр. 53000—55000, рублі 80000—82000, копійки за 1 рубель 52000—53000, леї 16500—17000.

Цюріх 10. вересня. Берлін 0·000012 Голяндія 218·75 Нью-Йорк 556 Льондон 25.22, Париж 31,25, Медіолян 24.30, Прага 16.60, Будапешт 0.03, Букарешт 2.00 Бельград 5.85, Софія 5.35, Варшава 0.0023, Відень 0.0078½, Австрійські штемпл. 0.0079.

„Фікція академічної школи".

„Романтик" Гломбіньскі у своїх цинічно-провокаційних мудруваннях на тему українського університету спинився теж на зав. „тайнім" університеті у Львові. Польський Апухтін у відомій петиції в справі основання українського університету і політехніки у Львові шляхом легалізації існуючих вже, а безжалісно переслідуваних польською гладою академічних інституцій — добачує нові перепони в заспокоенню культурних потреб української нації. Про легалізацію існуючих академічних установ не може бути мови, бо вони „реально не існують", бо український університет був „фікцією академічної школи". Так промовляє до польської чорної сотні „романтик" Гломбіньскі, але одночасно веде невблагану боротьбу з тим, „що реально не існує". Своє післанництво міністра освіти розуміє він в той спосіб, що 11. липня 1923 р. „pod rygorem zawieszenia w urzędowaniu i wyłączenia śledztwa dyscyplinarnego" забороняє він професорам державних шкіл, що займають становища лекторів на українському університеті, викладати „w tajnej organizacji tzw. ruskiego uniwersytetu we Lwowie". Коли отже український університет „реально не існує", коли це є „фікція академічної школи, то чомуж вести з ним боротьбу такими нікчемними поліційними засобами? Чому „романтизм" спілки Гломбіньскі — Грабскі — Прушиньскі має спиратися на такій реальній установі, як поліція, польська поліція, яка вже здобула собі відповідну славу у світі, яка в спорудженню свого „післанництва" po fas et nefas давно взяла рекорд з царською.

„Фікція академічної школи" — а прецінь з тією „фікцією" рахуються старі на недосяжну висоту під науковим оглядом поставлені університети у Відні і Празі. І то рахуються тоді, як український університет працює серед невимовно важких умов, гонений і переслідуваний, як поліція і Гломбіньскі та Прушиньскі не залишили нічого, щоби йому придбати пятно „тайности," „конспіративности" і т. п.

Доводячи свій цинізм до недосяжних висот, „романтик" Гломбіньскі має відвагу кидати інсинуації, немов то Українці відхрещуються від істнування українського університету. Цього ніколи не було; навпаки, вся українська преса постійно зачаляла, що такий університет існує, що він працює, що розвивається всупереч всім перепонам. До того всього мін. Гломбіньскі навіває і доказує, що ніхто не провірював „програм тих курсів (себ-то університету), ані наукових кваліфікацій викладаючих". Повторюється стара історія з тим, що ніяка наукова сила з Українців не дасться подумати, якщо не одержить відповідного патенту від польських учених з львівського чи виленського університету. Хибаж лектори українського університету не є переважно професорами чи доцентами, давно габілітованими, або мужами науки, що мають повні наукові кваліфікації, що далися пізнати науковим колам своїми працями?

Всі „аргументи" Гломбільского і тов. мають на меті закрити ту чорну, страшну дійсність, яка утворилася на західно-українських землях завдяки обєднаному й організованому походови польської влади і польського громадянства проти української культури, проти української школи, проти розвитку й істнування української нації.

Всі познаки вказують, що тепер переживаємо найчорнійшу добу нашого істнування. Мусимо одначе з глибин нації видобути таку суму енергії і відпорности, щоби не податися, не уступити з найменшої позиції, не поступитися ні одною пядю. Те, що для „романтика" Гломбіньского є „фікцією", для нас є дійсністю, криком життя, органічною конечністю. Нашим завданням переконати Гломбіньских і тов., що їх цинізм і кпини, що їх переслідування, що їх поліцейське трактування університетської справи не відстрашить нас від продовжування того, що ми вважаємо невідклично конечним. Польське руйництво мусить нас заставити до ще більше сущільного будівництва української культури.

З нагоди грецько-італійського конфлікту.

Рішення Ради Амбасадорів у справі грецько-італійського конфлікту приходить у мент, коли кожне поладнання такого рода конфліктів є стриманням можливости війни. Важко сказати, щоби те, що трапилось з останнім непорозумінням Італії та Греції було громом з ясного неба. Европейський овид не був ще ні разу безхмарним від вибуху останньої війни. А проте Італія внесла своїм виступом щось з нового тону, який мав уповні характер поведінки, що в західній Европі називається не дуже почесно „східною" методою.

Стиль военного напруження в Европі висловлюється в палких промовах премієрів, в дипльоматичних нотах, в акробатичній маскараді слів, які мають нагадувати, що рішаючий, небезпешний аргумент — гармати та літаки є сховані за кулісами. Стиль міжнародніх конфліктів на Сході висловлюється в засідках, озброєних нічних нападах, кривавих погрозах перерізати противникові горло. Коли ці два стилі переплутується, місцевий конфлікт виринає як загроза світової війни.

Територія, на якій вбито европейських делегатів знечева, коли вони їхали спокійно в автомобілі, належить до країн, де люде живуть як у старі дикі часи кривавих лісових порахунків та розплат. За жертви на цій території мала обовязок відповідати Греція; убийниками були не звичайні розбійники, а свого рода патріоти, а вбиті Італійці їхали сповняти доручення міжнародного органу — найвищої ради послів. Італія мала повне право домагатися сатисфакції. Та тон, в який вона вдарила, нагадав европейській пресі австрійське ультіматум вислане Сербії дня 23. липня 1914. р. В обох випадках діло йшло про нарушення суверенних прав другої держави. Та в цьому тоні був ще новий стиль. Муссоліні збомбардувавши місто заявив, немов би й нічого не трапилося, що на його акт треба глядіти не як на „акт війни", а як „демонстрацію для охорони державного престіжу і непохитну волю — одержати репарації".

Поняття, яке ввів Муссоліні щодо мирних і военних актів — ще й нарушивши невтральність Корфу через його зайняття, — перевертає до гори дном усі ідеї міжнародного права. Діло не в тому, що міжнародньому органові вдалось цей прикрий епізод ліквідувати мирним шляхом. Діло в тому, що поведінка італійського уряду творить міжнародній прецедент, який може стати препоганим прикладом для менших народів, тим більше для тих, що не мають претенсій зачислити себе до західно-европейських великих культурних держав.

Майже одночасно зі звістками про вирішення грецько-італійського конфлікту, Льойд Джордж помістив у „Neue Freie Presse" статтю на цю тему. Він починає з дуже дотепного порівнання настроїв в поодиноких державах з фактом становища, яке кожна з них займає супроти призбираного в Европі вибухового матеріялу. Перед великою війною майже всі народи кричали „ура!" не думаючи навіть про те, як війна виглядає. Більшість не уявляла собі її розмірів засобів та наслідків. Але нині? „Одною з найбільше гірких іронії европейського становища є те, що версайльський договір розривають поволі саме ті, що його склали і що мали найбільші надії скористати з нього".

„Сила полишається на далі найвищим судом про те, що є законним або незаконним в міжнародніх европейських взаєминах". „Переможці ревно піклуються об тім, щоби підорвати довіря до власного твору. Чеснійше було би, колиб народи були пішли за прикладом Зединених Держав, які відмовились від підписання договору. Підписати договір а потім вибирати та пересівати з нього те, що кожньому до вподоби — така поведінка не згоджується з честю великих народів, які мають вести світ уперед до вищої культури".

Льойд Джордж пригадує всі спільні інтереси Італії та Англії, які не мають підстави до непорозуміння і підкреслює, що найнеобхіднійшим інтересом усіх нинішних держав є перш усього: запевнення мира. Держави не повинні забувати, що всі міжнародні конфлікти, які торкаються права якогось народу є звязані з питанням чести, — і що тому всі вони мусять підлягати супокійному розглянению міжнароднього трибуналу.

Огляд світових подій.

Становище Англії у грецько-італійськім конфлікті.

В англійських дипльоматичних колах заперечують поголоски про греко-фільське становище Англії у грецько-італійськім конфлікті. Англія не має наміру утворювати для Італії трудної ситуації, а навпаки, старається довести до полагодження конфлікту. Роберт Сесіль докладає немало старань, щоб конфлікт вирішено по волі Італії.

Телєграма Муссоліні.

Муссоліні вислав до італійської амбасади в Парижі телєграму такого змісту: Прошу повідомити Раду Амбасадорів, що італійський уряд повторяє свою реляцію і заявляє, що евакуація Корфу наступить аж тоді, як Греція унормує справу відшкодувань, яких домагається Італія.

Після землетрусу.

Англійський уряд утворив окремий фонд для жертв землетрусу. Король Юрій жертвував на ту ціль 500 фунтів стерлінгів, королева 250. Численні торговельні і промислові фірми складають також жертви та закуповують хірургічне знаряддя. Японський уряд вже розпочинає відбудову Токіо.

Під диктат Прушиньского!

В суперечі змістови брошури куратора Собіньского про шкільництво в Галичині звинає кураторія знову одну українську школу, цим разом одну з найстарших шкіл у Львові, а саме — хлопячу школу вправ при державнім учительськім семінарі. На днях замкнено і клясу цієї школи. Постепенно має бути звинена ціла школа. Це не одинокий випадок. — В минулий четвер у куратора Собіньского була делєгація села Ланів, бобрецького пов., зі скаргою, що Повітова шкільна рада перемінила в старій чотироклясовій українській школі в Ланах викладову мову українську на польську. Для невеличкої горстки латинників у Ланах перед 20-ти роками оснували шкільні власти польську школу. Тепер спольщено там ще й українську чотироклясову школу.

Бібліотека Наук. Тов-а ім. Шевченка у Львові.

Коли перед 30 роками кладено перші підвалини під бібліотеку Наукового Товариства ім. Шевченка, то основним наміром основників її було: створити у Львові книгозбір, в якім було би зібране все, що появилося до того часу та появлятиметься у майбутньости друком з обсягу українознавства, що так чи инакше торкається України. Ukraїніca повинна були стати спеціяльністю згаданої бібліотеки.

Не місце тут подавати історію бібліотеки Н. Т. ім. Ш. Хто цікавий, нехай загляне до ЛНВ.*) та до періодичних бібліотечних звідомлень у „Хроніці Н. Т. ім. Ш." Там побачить наглядно, як повстала і розвивалася згадана бібліотека, поки не зросла до нинішньої своєї величини — 100.000 тт. і вв. На сім місці слід сказати тільки отсе: нині після 30 років істнування бібліотеки Н. Т. ім. Ш. можна ствердити з як найбільшим вдоволенням, що наміри основників її в значній мірі вже здійснені. Бібліотека Н. Т. ім. Ш. — найповнійший нині у Львові збір книжок з обсягу українознавства. І не тільки у Львові, але взагалі на Малій Україні — на території між Ужгородом, Чернівцами, Перемишлем і Берестям. Знають про це всі, хто тільки пробував працювати науково в обсягу українознавства, або хочби на споріднених з ним ділянках. Знають однаково: свої і чужі. Однаково: у Львові, в краю і за границею. Знають — і користають з її скарбів.

Ukraїnica Бібліотеки Н. Т. ім. Ш. у Львові складаються з отсих основних частин: 1) українських друків, 2) наукової літератури по українознавству і 3) українських рукописів.

Українські друки обіймають: а) українські стародруки від XVI. по кін. XVIII. ст. від першого українського друку: Апостола Федорова (Львів, 1574) аж по: Енеїду Котляревського (СПетербург, 1798) включно. О скільки одначе відділ українських стародруків у Бібліотеці Н. Т. Ім. Ш. не повний іще, то повний комплєт їх українїст знайде таки у Львові — у Національнім Музею. За те збірка б) українських новодруків XIX.—XX. вв. у Бібліотеці Н. Т. ім. Ш. найбогатша зі всіх українських бібліотек на цілій території України. Передовсім збірка ця цінна тим, що в ній заступлені більшими чи меншими колекціями всі українські землі взагалі: Велика Україна, Галичина, Буковина, Закарпаття, а також українські кольонії в Америці. А далі: комплєтом перших видань українських класиків. З окрема слід згадати велику колекцію українських періодичних видань, головно газет. Безпосередно перед війною 1914—18 рр. Бібліотека Н. Т. ім. Ш. одержувала вже майже всі українські газети, що виходили в Европі й Америці — без огляду на їх партійну приналежність. І з того погляду Бібліотека Н. Т. ім. Ш. у Львові — одинокий книгозбір на всій Україні.

Наукова література по українознавству — се невичайно богата і цінна українознавча література головно на російській мові. Можна сміло сказати: література ся — гордощі бібліотеки Н. Т. ім. Ш. Се передовсім видання всіх майже російських наукових інституцій з Академією Наук у Петербурзі на чолі. Видання не тільки нові, але також і давніщі. Деякі — в повнім майже комплєті (напр. Академії Наук у Петербурзі, Общества Исторіи и Древностей у Москві, Коммиссіи для разбора древнихъ актовъ у Київі, археольогічних зїздів, найважніщих

*) Ів. Кревецький: Бібліотека Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові („Літ.-Наук. Вістник" 1904. кн. VIII.)

університетів й ин.) А далі: окремі приватні публікації, періодичні видання і т. д. Та окрім на російській мові зібрані в бібліотеці Н. Т. ім. Ш. численні і цінні Ukrainica також на инших мовах.

Відділ українських рукописів в бібліотеці Н. Т. ім. Ш. складається з двох збірок: а) основної збірки бібліотеки НТШ. і б) збірки пок. д-ра Ів. Франка. Обі збірки числять около 1000 чч. Численні набутки останніх літ незагальноземні ще. Рукописи бібліотеки Н. Т. ім. Ш. обіймають час від XIV. по XX. вв. Між ними чимало автографів визначних українських письменників. З окрема слід згадати цінну збірку закарпато-українських рукописів XVI.—XIX. вв. Також теки пок. українського бібліографа Ів. Ем. Левицького, в яких містяться: а) невидане досі продовження його Української Бібліографії Австро-Угорщини XIX. ст. (рр. 1894—1903) і б) богаті матеріали до дальших випусків біографічного словника Прикарпатської України кн. XVIII. — поч. XX. вв. (букви Б.—Я.)

Та не тільки багатством літератури по українознавству цінна бібліотека Н. Т. ім. Ш. Не менш цінна вона і спеціальною літературою з области инших наук. Передовсім виданнями численних Академій Наук, Наукових Товариств і найріжнороднійших наукових видавництв цілого майже світа, які одержувала в обмін на видання Н. Т. ім. Ш. Так. Цілого майже світа. Загляньте тільки до „Хроніки Наук. Тов-ва. ім. Шевченка" і ви побачите, скільки заграничних Академій Наук, Наукових Товариств і взагалі наукових установ стояло і стоїть в обміні з Н. Т. ім. Ш. у Львові. Передовсім — усі славянські. А далі: німецькі, англійські, французькі, італійські, шведські, норвежські, голяндські, данські, еспанські, португальські, румунські, грецькі, фінляндські, мадярські. Та не тільки всі майже европейські Академії Наук і Наукові Товариства присилають свої видання до бібліотеки Н. Т. ім. Ш. Присилають туди свої видання також Академії і Наукові Товариства инших частин світа: Азії, Америки, Австралії. І під сим оглядом бібліотека Н. Т. ім. Ш. — одиноким книгозбір у Львові, в якім читач знайде того роду літературу у такій скількости.

(Докінчення буде.)

15 вересня ц. р. здержується висилку часопису всім П. Т. передплатникам, що залягають з передплатою.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Попереднє число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за одно місце статті „В білостоцькій тюрмі" та одну новинку.

— **Як в матушці Росії.** Польське міністерство внутрішніх справ внесло на раду міністрів проект закона про особисті документи, який має бути небаром предложений соймови. Обовязок безустанного ношення особистого пашпорту при собі починається від 17. р. життя.

— **Хліб — 2,800.000 марок.** Бохонець безкарткового хліба, ваги двох фунтів, коштує тепер в Берліні 2,800.000 нім. марок.

— **Як арештовано в Тернополі д-ра Костя Левицького.** В четвер 6. ц. м. вечером був Тернопіль видовищем неабиякої сенсації. У відомій на Поділлю реставрації Пунчерта сидів при вечері гурток тернопільських Українців. між ними гімн. проф. Бронислав Старецький, управитель дівочої учительської семінарії У. П. Т. в Тернополі. Нараз являється в реставрації більший поліційний відділ, уоружений в кріси з наложеними багнетами, в товаристві хмари поліційних агентів, які перед тим обставили уоруженими відділами всі входи до реставрації. Розпочалося легітимування присутніх осіб. В товаристві поліції знаходився якийсь залізничий урядовець Поляк, незнаний в Тернополі. Він указуючи на проф. Брон. Старецького заявив, що ця д-р Кость Левицький, який — мовляв — на днях перекрався до Польщі з Чехословаччини. Згаданий залізничий урядовець ціле пополудня слідив проф. Старецького, крутився під „Нар. Торговлею", в будинку якої міститься учит. семінарія У. П. Т. і вечером заявився на поліції, легітимуючися як урядовець Р. К. Р., та доніс тим про прибуття до Тернополя д-ра Костя Левицького, котрого — мовляв — знав давнійше і котрого докладно пізнав, хоч д-р Кость Левицький запустив довшу бороду. Поліція повірила добровольцеви-агентови і перекона-на, що д-р Кость Левицький прибув до Тернополя на довірочну конференцію з д-ром Ст. Бараном, змобілізувала всі свої сили, щоби зловити „небезпечного" українського діяча. Всі поліційні члени тішилися вже наперед славою і майбутніми похвалами свише, аж тут з цілої справи пшик. Мнимий д-р Кость Левицький вилегітимувався перед поліцією польською урядничою легітимацією як місцевий професор державної гімназії на превелике счудування узброєної поліції і добровольця-агента. Ціла подія відбулася на очах численної публики і стала неаби якою сензацією дня в Тернополі.

— **Не вільно будувати школи.** В Куровичах, пов. Перемишляни, була до війни громадська дво-клясова школа з українською викладовою мовою. В часі війни шкільний будинок розібрано і тепер школа міститься в комірнім по хатах. На весну ц. р. прибічна рада громадська з наказним війтом Миколою Шиманьским, Поляком, ухвалила будувати дві школи: українську і польську — для латинників, яких є четвертина громади і яких розговірна мова є українська. Зачали звозити камінь. Українці складали камінь на свою школу на площу, де стояла дерна громадська школа, а латинники на площу, подаровану двором гр. Потоцкого під будову приватної школи „Товажиства школи людовей". Дня 24. серпня війт Шиманьскі з жандармом Габрилевским почали наганяти всі фіри з камінням на польську площу і не позволяли Українцям звозити матеріял на українську школу. Коли деякі громадяне все таки скидали камінь на громадськім грунті, жандарм виганяв їх, бив кольбою, називав бунтівниками, большевиками і грозив, що подасть їх на кару до старосства. Значить, в цілій тій роботі була рука польської повітової влади. Щоби лекше опертися польськоау теророри, Українці вибрали дня 26. серпня комітет для будови української школи, зложений із 6 громадян. Тоді війт і жандарми взялися тероризувати передовсім членів сього комітету. В ночи на 27. серпня приказали всім членам, що мають коні, а також вісьмом иншим українським громадянам зголоситися рано на жандармській станиці з фірами і їхати до Перемишлян по дошки на польську школу. Крім того вислали около 20 людей, також Українців, ладувати матеріял на залізничу стацію Миколаїв. Таким чином наказний війт і жандарм силують Українців до примусових робіт для польської школи, а рівночасно не позволяють звозити матеріял власними засобами на українську громадську школу. З огляду на такі насильства і безправства Українці громадяне села Курович відносяться до воєвідства в Тернополі і до міністерства освіти у Варшаві з домаганням, щоби заборонити наказному війтови Шиманьскому і місцевій державній поліції силувати Українців до чинитьб в користь приватної польської школи, перешкаджати в будові громадської школи з українською викладовою мовою, а також, щоби приказати неправно забраний Поляками матеріял звернути комітетови для будови української школи.

— **Нова школа УПТ.** В неділю, 9. с. м. відбулося у Винниках біля Львова посвячення шкільного будинку, в якому приміщені пята виділова кляса і перший рік приватної учительської кодукаційної семінарії УПТ. На перший рік сем. можуть бути ще приняті кандидати і кандидатки. Повітовий комітет „Рідної Школи" в судовому Винницькому повіті просить Всеч. Отців Парохів і Вп. нар. учителів (учительок) заохотити в своїх громадах дітей з відповідним підготовленнем записуватися до Винницької „школи в лісі". Удержання дітей у Винниках значно дешевше, як у Львові. Навчання уділяють кваліфіковані учительські сили.

— **Німецькі комуністи почесними членами козацької дивізії на Україні.** Совітське правительство іменувало німецьку комуністичну партію почесним членом козацької дивізії, що стоїть на Україні. Торжество з цього приводу відбулося в Житомірі. Прибув на його делегат німецьких комуністів Гавзер. У промові підніс заслуги червоної армії і заповів революцію в Німеччині. Багато Німецьких комуністів іменовано почесними козаками.

— **Важне для тих, що їдуть в Чехословаччину.** „Українське Пресове Бюро" в Празі повідомляє: Чеська влада окремим обіжником ч. 142.333 з 20. серпня 1923 подала до відома що кождий емігрант, якої не булоб народности, прибувший на територію Ч. С. Р. нелегально, себ то без окремого дозволу (візи) чеської влади — не одержить права побуту в Ч. С. Р., ані ніякої праці, ані допомоги і буде виселений пова кордони республіки.

— **Посвячення будинку школи ім. кн. Льва на Личакові.** В неділю 9. с. м. українська львівська громада взяла численно участь в святі личаківської дільниці. Після Служби Божої в церкві ап. Петра й Павла, відправленої о. прал. Куницьким в асисті двох священників, зібрані Громадяне пійшли під проводом о. мітр. Бачинського на вул. Крупярську ч. 15, де о. мітрат Бачинський доконав акту посвячення. Після сього о. прал. Куницький виголосив прекрасну проповідь на тему завдання української школи. Від імени У. П. Т. промовив дир. М. Галущинський. Підчас свята зібрано 12 міліонів марок на відбудову ще двох знищених будинків, які належать до цеї школи.

— **Конґрес кольоністів.** Минулої неділі відбувся в салі львівської „Гвязди" зїзд східньо-галицьких кольоністів, на якому був між иншими „сам" п. Вітос і міністр аграрних реформ Осецкі. Останній зазначив у своїй промові, що польський уряд задумує розпарцелювати протягом 10 літ 4 міліони моргів землі з чого 40 прц. дадуть центральні воєвідства а 60 прц. східні. На ґрунті утворено „Звіонзек осаднікув войскових", в якого виділ увійшли крім пястовців нелюдові „кресові" посли. Характеристичні були деякі місця промови Вітоса, який говорив між иншим: „Українці плекають свободолюбні „мжонкі", що означує знищення польскости і культури (?) на великому просторі польської республики. Польща не хоче нікого гнобити (?!) але не стерпить, щоби в ній володіли банди (!?) а не компетентна влада"... „Маючи 35 км. морського берега, ми хотіліб скількістю адміралів маринарки дорівнати Англії". „В армії служило 15.000 старшин, але плату побирало... 33.000". Без коментарів.

— **На фонд Вітовського** зложили: проф. В. Кузьмович 3 долари й кличе Остапа Луцького, Воля Долг і д-р. Корнила Троян в Бібрці д-р Родіон Сліпий 2 доляри й кличе лікарів У. С. С. Білозора, Гавановського й Солтикевича, д-р Дон. Шуровський в Мельниці і дот. й кличе о. Гн. Шуровського Іванкові, о. Мих. Шуровського в Марковій і сина Сарачинського в Мельниці, Мих. Баплюк у Бьвові 150.000 мп. кличе дир. Ол. Бісікевича, Мих. Коця, Вол. Тарновацького, інсп. Івана Лящинського, всіх у Львові, Ів. Строцського в Пикуловцях, Ізид. Громницький, студ. Книг. у Львові 1 доляр.

З нашого звязку.

Кождий з нас памятає ті чудесні, веселі дні місяця 1914 р. коли вулицями Львова проходили карні ряди українських руховиків і змагунів. Український народ Галичини міг з гордістю глядіти на слід своєї 50-літної праці.

На площі Сокола Батька виступили крім руховиків і українські змагуни та своїми осягами доказали, що наш молодий змаг (спорт) стане в короткому часі на рівні зі змагом других европейських народів.

На жаль війна перервала дощільну і систематичну працю в тому напрямі.

Всі майже учасники змагань станули в ряди УСС. або австрійського війська. Богато з них досі не вернуло до краю, а богато вже й ніколи не верне.

До того лихоліття останніх літ не давало спромоги поставити змаг бодай на тій висоті, як перед війною. Змагання обмежувались майже тільки до копаного мяча.

Щойно на цей рік рішила змагова секція „Соба" уладити краєві змагання з усіх галузей змагу.

16. вересня 1923 р. будуть мати нагоду всі Українці, що опинились під Польщею, переконатися, як стоїть наш молодий змаг і які дає надії на будуче.

В той день зїдуться змагуни з усіх сторін нашої країни і стануть до ріжнородних змагань.

Копаний мяч, ситківка, плавання, біги, скоки, мети: диском, ратищем і кулею, перегони на ровері — ось поодинокі точки змагового дня.

Справді ріжнородна і цікава програма, яка видцям дасть богато вдоволення і приємности. Побажатиб тільки, щоб наша суспільність зірвала з традиційним недоцінюванням ваги фізичного розвитку нації, і численно явилася на змаганнях. Бо без помочі і піддержки з її боку не розвинуть наші змагові товариства ширшої діяльности.

Щоби стануги культурною нацією мусимо на кождім полі дорівнати другим культурним народам.

Т. С.

Зі судової салі.

Полковник Федорович на волі.

Останнього дня розправи докінчено переслухування свідків, після чого наступила промова прокуратора д-ра Ляндауа, який покликуючись на „львовське орлята" та тіни погибших легіоністів, під Микулинцями, апелював до суддів присяжних, домагаючись як найгострійшого присуду.

Оборонець д-р Лев Ганкевич у своїй незрівнаній промові розбив усю хитку будівлю акту обвинувачення та аргументів прокуратора так, що судді присяглі майже одноголосно заперечили всі питання і видали присуд, яким обвинуваченого звільнено від вини і кари. Прокуратор зголосив зажалення неважности, але на домагання суддів присяглих обвинуваченного випущено сейчас на волю. Перед судом привітала полк. Федоровича громада Українців.

Дописи з краю.

Рудки.

(Посвячення угольного каменя під „Народний Дім").

В неділю дня 2. вересня ц. р. велике свято в Рудках. Одиноке місто Галичини, де немає парохії, а тільки дочерна церква. У наслідку сього богато причин зложилося на денаціоналізацію міщанського елементу в Рудках. Тому дуже радо витати нам таке свято, як закладини угольного каменя під будову Народнього Дому. Завдяки комітетови будови справа в певних руках і небаром будемо мати нагоду передачі Дому на власність повіту для його добра й піднесення. Крім місцевої інтелігенції чилося доволі селянства з повіту, а далі й духовенство кількістю своєю зазначило піддержку початого діла. З делегатів були: дир. Галущинський зі Львова від тов. „Просвіта", д-р Рогуцький з Самбора від місцевої філії і української громади. Богослуження, проповідь о. Кульчицького, промови д-ра Кульчицького, о. дек. Ковальського, деяких гостей, одного селянина і делегатів вияснювали значіння свята. З нашого боку можемо тільки побажати найшвидших успіхів діла.

Відсутність Комарянщини вдаряла в очі. Належало би, щоби Комарно й околиця, які находяться в кращих умовах як Рудки, памятали про це місто.

✝ Посмертні згадки.

о. Северин Бовчак, парох Яйковець (к. Журавна) помер в 65 році життя після довгої тяжкої недуги.

Покійний був одною з найбільш замітних появ серед нашого духовенства. Колишній активний член тернопільської студентської громади остався вірним молодечим ідеалам до гробової дошки. В нашім національнім життю після 1890 року Покійник відіграв визначну ролю. Підчас Баденівських виборів довелося Йому пересидітись в тюрмі. Арештовано Його як провідника народовців у Жидачівщині. Від оснування нац.-дем. партії був повітовим організатором до кінця життя. Все рухливий, охочий до праці. Ніколи для народньої справи не щадив ні гроша ні труду. А завдання в повіті було важке: повіт був москвофільською твердинею.

Покійник був шкільним товаришем і другом неб. д-ра Е. Олесницького. Разом з ним богато праці вложив в економічне піднесення українського народу. Під проводом Олесницького разом з пок. о. Остапом Ніжанковським оснував „Молочарський Союз", відтак богато потрудився в „Товаристві для збуту худоби". З рамени цих товариств їздив по краю з викладами, рефератами, основував філії і спілки, організував курси і т. д. Село, в якому був парохом, являється зразком для цілого краю. В. Й. П.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

ВЕРШОРЯДНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ
ЦИРК і МЕНАЖЕРІЯ
„МЕДРАНО"
під дир. ЛЮДВИКА СВОБОДИ
ЛЬВІВ, площа МІСІОНАРСЬКА.
Трамвайний перестанок Г. Г.
ЩОДЕННО ҐАЛЬОВА ВИСТАВА
з участю артистів світової слави.
Гостинний виступ славного погромця диких звірів
CHARLES-A ILLNER-A
Початок о 8 год вечером. В неділі і свята о 4. і 8. вечером. Каса відкрита від 11 2 і 4-8 вечером. 2—2
534

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Приватна неодукаційна учительська семинарія У. П. Т. у Винниках побіч Львова повідомляє, що відкрила пяту виділову клясу. На перший рік семінарії можуть ще бути приняті кандидати (-тки) у відповідному віці — Управа. 550 1—3

Стрийська філія муз. Тов-а ім. М. Лисенка починає рік шкільний у своїм музичнім Інституті в суботу дня 15. вересня 1923. р. година 3. по полудни в домівці Каси залаткової (ул. Трибунальська). Вписи ведуться що дня в годинах пополудневих почавши від 10. вересня ц. р. Інавгурацію шкільного року попередить повитання делегата голов. ого виділу зі Львова! 556 1—1

Замість бажань з нагоди вінчання Вп. П. Станиславa Веселовського, абс. теол. і філь. з Вп. Панною Дарією Бутковською в Теліцарові дня 9. вересня ц. р. складаю 100 000 м. п. на „Рідну Школу". — Іван Овчини. 558 1—1

На „Рідну Школу" зложив Аматорський Гурток „Муза" Стриганці-Рожнітів дар 1.000.000. За щедру жертву складаємо щиру подяку. — Голосна Управа У. П. Т. 548 1—1

Дрібні оголошення.

СКЛЕП корінний до винайму евентуально спілка Богданівка 25. 551 1—1

КУПЛЮ, уживане піяніно Морозова, Длугоша 25. 549 1—3

ПОТРЕБУЮ учительки до двох дівчат, учительки до панночок з уч. семинарії і двох хлопців народних шкіл. Платня після умови. Зголошення Торки п. Бишів о. п. Гарасимчук. 555 1-2

ВАЛЬЦЕВИЙ МЛИН в Медиці пошукує кваліфікованого млинаря, найкраще неженатого. Посада сейчас до обняття. 557 1—3

УРЯДОВЕЦЬ, літ 32, на становищі у Франції пошукує знайомости з панною не вище 30 літ, симпатичного вигляду, освіченою і господарно вихованою, яка в цілі матримоніяльній рішилася би на виїзд і стале перебування у Франції. Тільки серіозну оферту з фотографією проситься слати на адресу: D. I. Loutchyn, à Forbach (Moselle) 13 rue Bauer. France. 560 1—1

ПОШУКУЄТЬСЯ з практикою кушнірачеляднika під добрими условями запад Дому українських інвалідів, Львів, Св. Софії 25, II. між 1—3. 521 2—3

МАК, ЛЕН, КОНОПЛІ, КМИНОК, МАК купує Бюро торгов.-комісове, Львів, Кохановського 5. 484 3—3

НАЙВИЩИЙ ЧАС замовляти на зиму платфлі, патучі, свічіяні і всяку обувтого рода у фабриці Т. Пронишина при вул. Вороновській 4. Склад і продажа вул. Краківська 14. I. повеех. 517 3—3

КУПЛЮ уживані фортепіяни, піяніно кожного стану в місті і провінції. Глубока 18. Благодір. 571 2—3

ПОТРІБНА УЧИТЕЛЬКА до 2 малих хлопчиків. Тишовницька Довголука, п. Любінь. 531 4—5

КАВАЛЄР літ 32, абсольвент прав, властитель середнього сільського господарства, оженився з інтелігентною, багдної вдачі господарною панною або вдовою до літ 30. Посаг вимагань. Неанонімні зголошення вразі з фотографією проситься слати до Адміністрації „Діла" для оказателя тисяч малківки I. Серія BF. N. 595831 до дня 20. вересня 1923 р. За дискрецію і зворот фотографії вучиться словом чести. 382 3—3

ІНСТРУКТОРА для 2. ученнів з IV класи муж. гімн. пошукує сейчас заряд школи в Замочку п. Жовква. Условя після угоди. Неприняті остануть без відповіди. 465 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

73 94—10 ДЕНТИСТ
ЯКІВ НАСС
б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болосевича, приймає в заведенню
—• вул. СИКСТУСЬКА Ч. 17. —
Штучні зуби в кавчуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

„ПОЗІР! Повітові Союзи кооп-ов., сільські та міські кооперативи, парохяльні Уряди, Управи шкіл!!
ДЖУРІВСЬКЕ ВУГЛЯ лише вагоново,
стація Ісво ВИДИНІВ, доставляє пов т. госп.-пром. ноопер.
„ВІДКОВА" Видинів,
468 п. Снятин-Залуче". 5—5

ЦЕМЕНТ портляндський
першорядної якасти лише вагоново, сейчасова достава „ПІЛЬОТ", Львів, 201 Баторого 4. 8—20

ПЕРЛЯКИ-КАСПРИ
Вальці, Каміння, Турбіни, Трансмісіт, Паси, ґазу, по дешевих цінах зі складів поручає „ПІЛЬОТ" ЛЬВІВ, вул Баторія 4. 9—20
356а)

Подаємо до відома

що львівське Воєвідство з уповласнення Міністерства внутрішних справ ухвалою з 20/8 1923 Ч. 1/3 — 8841 затвердило зміну назви нашої фірми. Вона від тепер звучатиме: 554 1—1
„Українська Щадниця в Перемишлі",
а не як доси
„Русьна Щадниця в Перемишлі".
Дирекція Товариства
„Українська Щадниця в Перемишлі"

ЗВИЧАЙНІ
ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
Української Книгарні,
кооперативи з обмеженою порукою
в Чорткові
відбудуться дня 1. жовтня 1923. р. о год 2. по полудни в комнатах „Народного Дому" в Чорткові.
Проситься о численну участь членів.
553 1—1 НАДЗІРНА РАДА.

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
кооперативи „Руский Народний Дім" зареєстрованої спілки з обм. порукою
в ХОДОРОВІ
відбудуться в середу дня 26. вересня 1923 о годині 1-ій по полудни в домі п. Теклі Вербовської з отсим дневним порядком:
1) Відкриття Зборів і вибір Президії.
2) Відчитання проток. з поперед. зборів.
3) Звіт Управи за рік 1922.
4) Звіт Контрольної Комісії.
5) Відчитання ревізійного звіту з переведеної ревізії. 559 1—3
6) Уділення абсолютор. уступ. Управі.
7) Вписи нових членів.
8) Вибір нової Надзірної Ради.
9) Вибір нової Управи.
10) Зміна § I. статута кооперативи „Руский Народний Дім".
На случай браку комплету Збори відбудуться о годину пізнійше в тім самім льокали і з тим самим дневним порядком без огляду на скількість членів.
ЗА НАДЗІРНУ РАДУ
кооперативи „Руский Народний Дім" зареєстр. спілки з обм. порукою в Ходорові.
о. Іван Винницький голова. Семен Феоенчак секретар.

ПОЗІР ТЕРНОПІЛЬЩИНА!
ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
Українського Педагогічного Товариства у Тернополі
відбудуться 19. вересня о годині 12. в полудни в салі Міщанського Брацтва у Тернополі
з отсим порядком:
1) Відчитання протоколу з попереднїх Загальних Зборів.
2) Звіт діяльности Вид. за рік біжучий.
3) Звіт Секції „Рідна Школа".
4) Евентуалія.
Проситься о численну участь.
О. Громницький, голова. 552 1-1 *Фуртак* секретар.

КОРАБЕЛЬНЕ ТОВАРИСТВО White Star Line
ЛЬВІВ, Городецька 36, ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського 5.
Найбільший наш ТРАНСПОРТ до
КАНАДИ відходить зі ЛЬВОВА та ТЕРНОПОЛЯ 13 вересня ц.р.
УВАГА! Емігранти до Канади, що мають вже affidavit-и! Не занедбуйте нагоди!
Зголошуйтесь до транспорту!
526 3—4
„WHITE STAR LINE" ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36. ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО ч. 5

За редакцію відповідає Ол. Кич.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 13! (10012) Львів, четвер 13. вересня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. ощад. 148.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в кроні 35000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: в Америці 1 дол., Франції, Словаччині, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 200.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.-кор., Румунії 100 лей, Болгарії 50 лев., Австрії 200000 кр. Зміна адреси 3000 кр.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 4.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

ФУТРА в великім виборі поручає
„ГОРНОСТАЙ"
ЛЬВІВ, вул. АКАДЕМІЧНА 8.
350 ЦІНИ УМІРКОВАНІ. 3—0

Львів, 12. вересня 1923.

Перспективи українізаційного курсу большевиків.

(^) Хід подій на Україні привів большевиків знову до визнання необхідности українського курсу. Вони вже зробили певні заходи для переведення цього українського курсу в життя. Як багато зроблено при нашій одірваности від України, при тенденційности большевицьких відомостей, судити трудно. Всеж думаємо, що переведено в життя не так багато, зважаючи на короткість того періоду, від якого розпочалися ці українізаційні заходи, зважаючи на ті фактичні труднощі, які не можуть не стрінутись при їх здійсненню. Але справа полягає не в тому, що зроблено вже, а в тому, що може бути зроблене в будучині, в тому, які перспективи може мати цей українізаційний курс, яке значіння йому треба надавати.

Українські постуляти, здійснення яких ми уважаємо необхідним, поділяються на дві частини: вони складаються з політичних домагань, з другого боку до їх числа належить певна сума національно-культурних вимог.

З цих двох частин наших постулятів заздалегідь треба відкинути можливість здійснення при теперішньому большевицькому українізаційному курсі наших політичних домагань. Здійснення цих останніх має своєю премісою таку організацію державного ладу, при якій цей останній давав би можливість виявлення і здійснення волі українського народу. Між тим большевики, ставши на грунт ревізії військового комунізму, обравши тактику уступок раніш в сфері господарській, а тепер національній, разом з тим твердо обстоюють захованя державної влади за ними, в жаден спосіб не хотять допустити до державної влади інші групи, інші кляси. Більше того та політика уступок, яку вони хотять тепер здійснювати, й викликана власне бажанням заховати за владою теперішній характер; влада по старому має залишатись в руках комуністичної партії, переважаючий вплив і значіння в державних органах має належати робітникам й російській національности. Отже на Україні влада заховує по старому окупаційний характер. Все має лишитись в цій области по старому.

Про певні зміни можна говорити лише в области національно-культурній. Але й в сій галузі не можна мати особливо оптимістичних над й.

Здійснення наших культурно-національних домагань має своєю премісою два моменти. По перше: ставши на грунт справжньої допомоги розвитку нашої культури й здійснення наших культурних домагань, большевики мусіли би признати українську культуру такою, якою вона є, якою вона склалась в результаті свойого органічного зросту, дати їй можливість дальшого вільного розвитку. По друге: о скільки ця культура ранійше була гнобленою і упослідженою, держава мусіла би стати на грунт матеріяльного забезпечення й допомоги її зростови.

Чи мають бути й чи можуть бути здійснені при сучасному большевицькому курсі ті умови, які єдино могли би забезпечити розвиток нашої культури під окупаційним режімом?

На це питання доводиться дати негативну відповідь.

Раковський в своїй промові, яку ми цитували вчора, виразно зазначує, що допомога розвитку української культури, для нього являється лише засобом для захованя большевицьких впливів на українські маси, зокрема на українську селянську молодь, національно свідому й активну. Для нього розвиток української культури являється не самоціллю, але лише засобом. І як виразно не підкреслюють большевики в усіх своїх міркуваннях на теми українізації, користування цим засобом, здійснення цієї допомоги українській культурі, треба переводити о стільки, о скільки вона допомагає захованню большевицьких впливів. Отже большевикам ходить власне не про допомогу українській культурі, як такій, а про допомогу цій культурі о стільки о скільки вона має революційний характер й зміст. Така постановка справи большевиками виявляється особливо виразно, коли ми згадаємо, якими силами большевики хотять переводити свій українізаційний курс. В свій час ми подали в нашій газеті платформу „українофільської" частини комуністичної партії. Маючи на увазі необхідність переведення українізації, вона домагається повернення до партії й на Україну всіх партійних комуністів й притягнення до культурної роботи тих непартійних Українців, які стоять на революційному грунті. Бачимо, що ходить їм про використання лише своїх і співзвучних до них елементів, ходить не про допомогу а про створення української революційної культури.

Для виконання цього завдання комуністи мають аж надто малі сили. По даним кінця 1922 року комуністична партія на Україні з загального числа 54.818 членів, має членів, що знають українську мову лише 6074. Це число є вражаюче малим, навіть, коли до нього буде додано тих Українців, які стоять на революційному грунті. Загалом кількість наших культурних сил є о стільки мала, що більші результати може дати культурна творчість при використанню й обєднанню всіх наших культурних сил. При тому на підході до культурної справи, який є у большевиків, їхні спроби не можуть мати значніших результатів.

Ці незначні результати являться ще наслідком того простого факту, що для того, щоб творити культурні вартости, треба мати матеріяльні засоби. Між тим стан совітських держав такий, що на культурні потреби уряд може призначати лише мінімальні кошти. Аналіз совітського буджету вказує, що на культурні потреби загалом призначається й абсолютно й відносно менше, ніж призначалось навіть за царських часів. Совітська статистика стверджує факт загального зменшання навіть початкових шкіл. При такому стані совітської господарки сподіватись більшої і істотної допомоги для української культурної роботи очевидно не доводиться.

При таких матеріяльних умовах, при обмежености культурних сил, які будуть використані, при допомозі розвиткові тільки української „революційної" культури результати теперішнього українського курсу можуть бути лише дуже обмежені. До того треба памятати, що політична влада по старому залишається в чужих руках, що для цієї влади теперішній український курс лише є тимчасова уступка. При всій цій ситуації годі особливо захоплюватись теперішньою полосою українізації.

Але, коли не треба нею захоплюватись, то разом з тим не слід й забувати, що при всій обмежености теперішніх українізаційних спроб всеж вони мають певне позитивне значіння. Являються вони очевидним доказом тої елементарної сили, яку має наш національний рух, коли він примушує серйозно рахуватись з ним большевицький уряд. Цей зріст й це поширення нашого руху буде мати своє значіння для нашої справи серед західно-европейських чинників, які уважно слідкують за розвитком подій в совітських державах. Знайдуть теперішні події свій відгук серед тих частин нашого народу, які знаходяться поза межами совітського кордону, збільшать там енергію й певність в тому, що здійснення наших національних ідеалів наближається до реалізації хоч повільною, але певною й невпинною ходою. На берегах Дніпра кладуть підвалини того національно-державного будинку, який обєднає в собі всі частини нашої роєднаної й розшматованої тепер землі.

ТЕЛЕГРАМИ П. А. Т.

Ладісчґія митр. Шептицького у пред. Річпосполитої.

Варшава. Митр. Шептицький звернувся до пред. Річпосполитої з просьбою ладісції. Пред. у порозумінню з правительством поручив канцелярії повідомити мит. Шептицького, що ладісцію уділиться йому. Тимчасо митр. у просьбі зазначив, що до Вношави не могтиме прибути з причини недуги перед 4 тижнями, реченець визначиться пізніше.

Німецький кабінет готовиться до порозуміння з Францією.

Берлін. Німецький кабінет робив приготування до акції для порозуміння з Францією при рівночасним удержанню контакту з Англією. Приготування переступили вже початкову стадію. Реченець, коли поставиться позитивні предложення, недалекий. Штреземан відповість на промову Поанкаре в середу і зависе подрібно пропозиції для закінчення конфлікту в Порурю. Правительство в своїй акції має попертя більшости.

Нова конференція в Парижі.

Лондон. „Івнінг" пише, що в Парижі збереться конференція представників Англії, Франції й Італії в справі відшкодувань. Реченець ще не визначено.

Земтетрус у Калькуті.

Лондон. 11. ц. м. о 4. год. ранку Калькуту навістив сильний землетрус. Населення втікає. Вбитих і ранених около 50.

Після землетрусу в Японії.

Лондон. Вулкан Фуджіяма після землетрусу змінив зовсім свій вид. На острові Ошіма, котрий підчас землетрусу зник під поверхнею моря, а опісля вирінув, утворився новий кратер. Він тепер чинний.

Після затонення американської ескадри.

Лондон. Підчас бурі на каліфорнійським побережу розбився почтовий корабель „Куба" з численними подорожними й залогою. 15 американських контрторпедовців виїхало на ратунок із скорістю 30 морських миль. По дорові 7 з них натрапило на скелі і затонули до двох хвиль. В кругах американської маринарки пояснюють це так, що наслідком землетрусу, який обіймав широкі полоси, трясення потворилося біля каліфорнійського побережжа багато підводних скель. Про їх істнування не було звісно. З залоги контторпедовців затонуло 25 чоловік, решту вратовано.

Італія займає Лєрос.

Рим. „Епока" звідомляє, що італійські відділи зайняли остров Лєрос.

Вбивство Троцького?

Берлін. Тут. совіт. посольство заперечує вістки начеб у Москві вибухло повстання проти правительства і начеб Троцького вбито.

Грецьке відшкодування.

Женева. Грецький делегат до Союза Народів Політіс звідомив, що суму 50 міл. лірів зложила Франція 11. ц. м. як депозит у Швайцарському банку.

Міжнар. слідча комісія.

Лондон. З Атен: Міжнародня комісія для розслідження справи вбивства італійських старшин зачне свою діяльність 17. ц. м. Альбанське правительство згодилося також на переведення слідства на альбанській території.

Кроваві заворушення в Дрезні.

Відень. „Н. фр. Пр." з Дрезна: 11. ц. м. передпол. приклонники рев. робітничих рад намагалися дістати до ратуша. Поліція, обкинена камінним покористувалася зброєю. Раненних є 10 осіб, з цього, як зачувати, 5 умерло. Около 13 год. спокій привернено.

Меморіяли до Союза Народів.

Як це вже була у нас згадка, през. д-р Петрушевич вислав до Союза Народів меморіял, в якому звертає увагу Союза Народів на положення українських земель, які на основі рішення Ради Амбасадорів з 14. березня н. р. найшлися під суверенністю Польщі. В меморіялі після протесту проти рішення Ради Амбасадорів вказано на суперечність між рішеннями Найвищої Ради Мирової Конференції і рішенням Р. А. Дальше зазначено це, що Польща не додержує навіть тих зобовязань, які взяла на себе і зображено в коротких словах господарку Польщі на українських землях. Вкінці в меморіялі поставлено отсі домагання до Союза Народів:

Вислати Комісію Союза Народів до Східної Галичини, Волині, Холмщини, Підляшя й Полісся — для докладного розслідження положення українського народу й инших непольських народів, щоби на цій основі застерегти польське правительство сповнити вже тепер ті зобовязання, які Польща прямо на себе приняла в міжнародніх договорах і заявах.

Коли ця Комісія матиме управнення і змогу всестороннього й безстороннього розсліду, то результати її переконають про бажання українського народу. Тому покищо прохається С. Н. підняти заходи у головних держав Антанти, щоби вони негайно перевели ревізію рішення Ради Амбасадорів.

Західно-українське Товариство Ліги Націй звернулося до Союза Народів з проханням, щоби Союз Народів зайняв становище до рішення Ради Амбасадорів в справі положення населення західно-українських земель під польською владою.

Те саме Товариство внесло до Союза Народів меморіял в справі арештування о. Мит. Шептицького та в справі заборонювання з боку польської влади Українцям Східної Галичини повернути до Рідного Краю.

В цім меморіялі м. и. сказано:

„До найважнійших горожанських прав і свобід належить безперечно право свобідного повороту горожан до держави, до якої приналежать, право свобідного їх в ній побуту, з окрема в місци власного осідку, як також право особистої свободи.

Тимчасом Польща, вже по рішенню Конференції Амбасадорів з 14. марта н. р. та всупереч всякому праву і принятим на себе міжнародним зобовязанням, не лише зборонює Українцям Східної Галичини повороту до рідного краю і не хоче їм видавати паспортів на поворот до Східної Галичини, але навіть посуває своє нарушення горожанських прав Українців Східної Галичини до того, що тих Українців, які одержали правильні паспорти, на границі польської держави арештує і не дозволяє їм на поворот до вітчини та позбавляє їх прав особистої свободи.

Вже від мейже пяти місяців ходять делегати Українського Комітету поворотів у Відні до польського посольства й ургують там видачі паспортів для українських еміґрантів зі Східної Галичини на їх поворот до рідного краю і все досі без успіху. Ще в маю 1923 р. по зголошенню у віденській польській посольстві бажання повороту українських еміґрантів до краю, предложили українські еміґранти своєму посольству жадані ним документи, як: свідоцтва приналежности, метрики і т. д., однак мимо сього, що подали вони якнайдокладнійші інформації щодо їх роботу за кордоном, — ще й до нинішнього дня — не наспів від польського правительства дозвіл на видання сим еміґрантам паспортів на поворот до Східної Галичини. Тимчасом вяла еміґрація, яка має безсумнівне право жадати видачі паспортів до краю, попадає у щораз то більшу нужду і злидні. Характеристичні є притім вияснення польського посольства у Відні, які воно дало делегатам згаданого Комітету дотично деяких політичних українських еміґрантів. І так членів попереднього Галицького Уряду д-ра Евгена Петрушевича скваліфікувало посольство як судово переслідуваних, за видання Галицьким Урядом відозви до Східної Галичини з часів, коли Східна Галичина ще не була передана під суверенність Польщі, то є: з часів перед рішенням Конференції Амбасадорів з 14. марта н. р. Урядовців цього Уряду й инших українських еміґрантів скваліфікувало польське посольство також як політично заангажованих і судово переслідуваних з причини їх діяльности з часів перед згаданим рішенням Конференції Амбасадорів у справі Східної Галичини. Ті заяви відносилися м. и. до Президента д-ра Костя Левицького, д-ра Романа Перфецького, посла Сінгалевича, д-ра Стефана Витвицького, прокурат. Льва Петрушевича, проф. Гриця Микетея, д-ра Ярослава Селевінки, д-ра Ярослава Подляшецького, Козьми Близнюка, директора Антона Крушельницького, Олександра Пісецького, проф. Івана Коссака, Гриця Куріци, п. Краснопери, Кобздая й ин.

Заяви ці вказують найліпше, як польське правительство хоче виконувати міжнародні зобовязання, які Польща приняла, а з окрема постанову артикулу 92. сан жерменського договору, котрого виконання Конференція Амбасадорів з 14. марта н. р. поставила в обовязок Польщі. Та артикул 92. сан-жерменського договору постановляє виразно, що держава, якій признано якусь територію *бувшої австро-угорської монархії*, до котрої належала між иншим також і Східна Галичина, не сміє потягати мешканців дотичної території за політичні вчинки, поповнені перед признанням їй тої території, до якоїнебудь відвічальности.

А вже вершком цілого поступування Польщі супроти українських поворотців Східної Галичини, являється факт насильного ограничення польським правительством особистої свободи найвисшого достойника української греко-католицької церкви Митрополита Графа Шептицького і всі ті шикани, яких дізнав Він у своїм повороті до рідного краю як на границі польської держави, так і в її нутрі!"

Над німецькою прірвою.

Одно з найцікавійших питань, яке виринає при читанню щоденних звісток з Німеччини — це питання: яким шляхом піде держава на найблищі роки повільної, болісної консолідації чи стихійного лету в напрямку большевизму? Коли прирівняти голоси німецької преси з голосами чужинної преси, видаваної на німецькій території і з вражіннями чужинців, що можуть глядіти на події свіжими очима — нас вражає одна характеристична різниця між поглядами Німців та чужинців. Чужинці висловлюють острах перед завтрішним днем, в якому треба бути приготованим на найгірші перспективи. Загал Німців не тратить супокійної рівноваги, звязаної з вірою в самозберігаючий інстинкт тверезого народу.

Ця віра видається на перший погляд суперечною з безпосередними хвилюваннями вулиці. Всі ті, що переживали довгу низку метаморфоз російської революції, відчувають нині на вулицях Берліна відомі їм явища з великих міст України чи Росії. Від двох місяців Берлін живе духом спекуляції. Спекуляція стала не засобом розбагатіння для купців, промисловців чи банкирів, а боротьбою за істнування, необхідним засобом оборони перед повінню паперу. Урядовець, який одержує місячну плату а не має необхідности витратити цього-ж дня всі гроші — йде на біржу, щоби спасти їх і купує доляри. Доляри, а не золоту марку. Навіть золота марка не є для нього реальною вартістю. Хоча продавати та купувати доляри не вільно приватним особам, закони є безсилі супроти чорної біржі і масової потреби обминати їх. Останок золота в державнім банку тане з дня на день. Про це знає німецький громадянин і навіть само *понятія гроша починає* тратити вартість в його очах. Вартістю стають продукти, які також щезають.

Велика частина явищ цієї масової суспільної недуги нам відома з буденного досвіду. Додаймо до них: „хвости" — зростаючу чергу покупців, що вистоюють перед на пів порожніми крамницями, погрози страйків і самі страйки, кріві нормального руху: залізничого, книгарського, часописного, готелевого, — не кажучи про загальний ваїз та вивіз. Коли поглянути на відношення німецької марки до курсу совітського рубля, не можна вийти з дива: яким робом зорганізована держава, знана зі своєї дисципліни та хисту передбачування, могла на протязі двох місяців перебігти навскоч шлях, яким летів совітський Уряд на протязі чотирох літ. Стан Німеччини не менше парадоксальний, як стан Росії. Інстинкт, який диктує Німцям національну солідарність, зміцнюваний на протязі її історії, знаходиться багато сильніше ніж їх класова ворожнеча. Досить пригадати становище соціял-демократів підчас великої війни. Німці мають як найбільше довіря до свого уряду, що має добути їх з нетрів економічного упадку, а

Ґ-Р ОСТАП ГРИЦАЙ.

Відень.

IV.

Той високий степень життєвої культури, репрезентований инпішнім Віднем, має одно зі своїх джерел ще й у тім, що предметом любимої уваги цієї культури є не тільки дух, але й тіло. Гарне тіло. Як сказано: Віденці не гіпокрити. Та розумні вони й не такі грішники у цьому відношенню як Фльоренційці епохи Савонаролі. Відомий нїмецький поет Цахаріас Вернер — творець сценічних дивоглидів, названих фаталістичними драмами — чудувався ще сто років тому красі віденської людини. Цей жадливий роскоші сатир у рясі аскета бачив притім, правда, в першу чергу — віденське жіноцтво. І просто не знаходив слів на те, щоби гаразд описати, які казково-гарні є рожеволиці Віденочки, починаючи від найкращої принцеси, кінчаючи на наймолодшій доньці простого дозорця дому. Одначе поетичний *осуд, — якого правду* раніше ніж Вернер потвердив такий критичний глядач як Монтеск'є, а ще раніше такий знавець людського крому як Петро, званий Москалями Великим. Але за часів австрійських цісарів цей культ гарної людини у Відні ставав тільки менш або більш хитро зранжованим культом гарної одиниці. Хитро зранжованим, кажу, бо гарненечкі князі й архикняжі, графи й барони, баронеси й патронеси наче спирали на ньому всю рацію своїх сусвільних привілеїв та свойого животіння. Вони намагалися осліплювати легко-запального Віденця дешевенькими сяйвами чисто зверхньої краси, гладкости й елегантности (Iesch), а він у своїй наївности прощав їм зате їх галапасність, їх злочини та їх безглуздість. — Князь Меттерніх — ах, який це красун і який елегант! — зітхали свойого часу всі австрійські дами, починаючи від віденських комтес, кінчаючи ясним: паночками по лицьких палацах на Галицькій Україні і забували геть, що цей гарненький князик — це один з лютих катів дольного людського духа. В наших-же часах зітхали так Віденці до гарного кронпринца Рудольфа і пригарного архикняза Оттона, до пригарної цісаревої Єлисавети та до „гарного Карла" Люегера, хоч кожда з цих осіб репрезентувала в колі свого життя сатрапію найгіршого роду*). Щойно на благословенним громадянськім грунті, витвореним республикою, став віденський культ гарної людини тим, чим він був у Геллєн'в:

Культом здорового тіла як найглибшої основи здорового духом громадянства.

Омоноклині Алькібіяди з австрійських і мадярських шляхоцьких династій не пописуються уже бунчучними гальопами своїх верхівців на затишних дорогах Пратерової Hauptalee. Затеж, де й коли тільки можна збирається населення Відня тисячами, щоб радувати очі видом майстерних спортових ігровищ, влаштованих для всіх, не тільки для династів. Атлетичні дужання належали, правда, здавна до улюблених видовищ Відення, а його найкращі атлети — Свобода і Штайнбах — це також любимці Відня, як і найкращі актори або найкращі тут музики. Віденець реєстрував також усе з усіма фінесами статистичної точности, хто з його спів-громадян в найбільш обемистий тілом і найвищий ростом, найтящий вагою і найгарнійший фізичною будовою. І турніри майстрів гри в копаного мяча творять трохи не цілий рік спортову сензацію віденської неділі, причім майже кожда більша площа на периферії міста гомонить своїми турнірами й турнірчиками. Але найвідрадніший обяв цієї культури тіла — це фізичне виховання молоді після великого правила: „Mens sana". Давнє домагання педагогів що-до систематичного плекання зубів в учнів нині у віденських школах здійснене скрізь. А яка вона гарна та віденська молодь! Радіти доводилося глядачеви, коли у променний, весняний день державного свята Республики бачив на великій площі при Siebenbaunenfeldgasse святочні руханкові вправи шкільної молоді — юнаків і дівчат — в честь дня. Чудове, незабутнє свято молодої краси й сили, — чим проти нього ті колишні маєві корза й перегони аристократів у Пратері, які кінчилися безумним марнотравленням гекатомб свіжо нарізаних, молоденьких, весною щойно розцілованих квітів? Маленькі дїточки Республики всі в білому мов янголяточка, чоловіки й жінки у святочних, врочистих одягах, а та їх будучність, та молодь нового Відня, ті юнаки й дівчата — гармонійними радісними рядами між ними, такі непорочні, такі святі весняним сяєвом своїх гарних, молоденьких, негрішних тіл, мов викохані люблячим промінням Гелляди ефеби й ефебки на стадіонах Олімпії. А коли під згуки трьох республиканських орхестр з тисячів грудей залунали перші слова піднеслого „Гимну праці", то душу обхоплювало щось таке гаряче, стихійно-могутнє і променно-блаженне, як те ясне сонце на небесах і ті весняні блакити й ті животворні леготи на хвилях весни. І почувалося, що це тут визволений народ святкував велике свято:

Свято визволеного духа й визволеного тіла.

(Продовження буде.)

*) Основнійшу характеристику дечого з тих — на основі найновійших досліду та публікацій — надіюся подати на ших місці пізнійше.

одночасно втратили довіря до своєї валюти. В психольогії німецької маси є чимало почуття ладу, виховання, дисципліни і любови до батьківщини, та в усім тим в гру починає входити новий, непередбачений чинник — масова психольогія.

Паралелі між першими проявами походу до большевизму в Росії і в Німеччині є щораз частійші. Та в парі з культурними та економічними порівнаннями в атмосфері самих Німців панує нині тривкійша віра в основи державности ніж перед економічною катастрофою. Міністер фінансів Гільферднінг нагадує те, що кожний почув уже на власній шкурі: „Внутрішня і зовнішня політика тупко звязались. Кожний крок у зовнішній політиці відбивається на внутрішній. І тому в нутрі не повинно бути акту роспуки; хто себе втратить — втратить усе".

Зростає свідомість, що Німеччина втратила спроможність вибивати шлях навсупереки волі сильнійшого ворога. Яка іронія доль! Міністер-соціяліст, автор книжки „Фінансовий Капітал", уложеної книжки російських большевиків, прийшов давно до висновку, що Німеччина йде процесом еволюції до соціяльної революції. Та коли заграва цієї революції засяяла на Сході, він в коаліції з буржуазними елементами Німеччини всіми можливими засобами боретьсе за спинення її. Нинішні провідники Німеччини знають добре, що промислова держава не має в собі безмежної елястичности держави хліборобської, як Росія. Маркс давно звернув увагу на те, що він назвав „варварство" хлібороба, яке дає йому змогу обмежитися у своїх потребах і цим боротися з конкуренцією великого господарства.

Німеччина була довго надто добре зорганізованою державою, щоби без сумнівів хотіла довірити свою долю класам найменше вихованим. Боротьба з цими сумнівами тягнеться весь час.

Огляд світових подій.

Справа Поруря.

Німецький міністр внутрішних справ Сельман у одній розмові заявив: Німеччина мусить дійти до порозуміння з Францією і то як найшвидше. Уряд має намір перевести ревізію свого становища в справі Поруря. Ми готові до порозуміння з Францією, коли нам буде загарантовано, що Франція не має наміру відривати Поруря від Німеччини на стало. Німеччина признає свою поразку у світовій війні і готова почести всякі консеквенції невдачі, але Франція не повинна надуживати любіди.

Мир в Европі запевнений.

„N. W. Journal" звідомляє, що в лондонських дипльоматичних колах, що Союз Народів зможе вирішити грецько-італійський конфлікт і що мир в Европі є запевнений.

Важні наради.

Дня 10. ц. м. відбулася нарада між лордом Керзоном і премієром Болдуіном. Предметом нарад була справа грецько-італійського конфлікту і справа репарацій.

Після промови Поянкаре.

Німецька преса обмірковуючи промову Поанкаре, стверджує, що тон французького премієра тим разом значно спокійнійший і менше ворожий для Німеччини, ніж попереднім разом. Супроти того преса висловлює надію, що в найблизчому часі треба сподіватися вирішення справи репарацій.

Справа Вильна.

Правнича комісія при Союзі Народів взяла на денний порядок нарад справу польсько-литовського спору відносно Вильна. В тій справі вибрано окремий правничий комітет. Польський представник запротестував проти порушування справи, яку, на його думку, остаточно вирішила Рада Амбасадорів. На днях в тій справі відбудеться друге засідання.

В Раді Союза Народів.

Дня 10. п. м. відбулося пленарне засідання Ради Союза Народів. На місце помершого судді мирового трибуналу в Газі вибрано представника Бразилії. Опісля ухвалено приняти Ісляндію в склад Союза Народів. Представника Ісляндії привитано ентузіястично. Після промови японського делегата, засідання замкнено на знак жалоби з приводу катастрофи в Японії.

Масові арештування в Парижі.

З приводу замордування двох фашистів у Парижі арештовано 88 комуністів. Арештовані будуть прогнані за кордони Франції.

Голодові демонстрації в Данцігу.

В Данцігу відбулася демонстрація безробітних. Демонструвало головно жіноцтво. Прийшло до голодових заворушень, які поліція зліквідувала.

Ситуація в Німеччині.

„Льокальанцайгер" звідомляє, що в Дрездені оголошено соціялістичну і комуністичну відозву в справі ситуації в Німеччині. У відозві сказано, що найближчі дні докажуть, чи республика може бути врятована чи ні. Відозва накликає робітництво організуватись для охорони республики перед замахом з боку реакції.

В Дрездені в ночи прийшло до різних сутичок між націоналістами і комуністами. Комуністи побили тяжко членів націоналістичних організацій. Сутички тревали кілька годин.

У Фрайберзі арештовано провідника соціялістів Мендера. Товпа робітників підчас демонстрації обсадила тюрму і насильно звільнила вязня. Увільненого Мендера робітники обносили на руках по вулицях міста.

В кігтях Ґломбінського.

Як зачуваємо, Українцям-інспекторам: д-рови В. Левицькому і д-рови І. Копачеви відібрано нагляд над українськими середними школами. Цей нагляд доручено інспекторам-Полякам. І так: академічну гімназію у Львові та українську гімназію в Перемишли віддано інсп. Янерови. Філію української гімназії у Львові та українську гімназію в Станиславові віддано інсп. Сосніцкому, гімназії стрийську і коломийську інсп. Вонсовичови, приватну жіночу гімн. СС. Василіянок у Львові інсп. Пайонкови.

Кому приділено українську гімназію в Тернополі та приватні гімназії покищо невідомо, також невідомо покищо також, чи й інсп. Матієва усунено від нагляду над школами таксамо, як двох згаданих інспекторів-Українців.

Бібліотека Наук. Тов-а ім. Шевченка у Львові.

(Докінчення.)

Крім отсього загального перегляду слід звернути ще окремо увагу на декілька спеціяльних збірок книжок, що їх має бібліотека Н. Т. ім. Ш. у Львові. Отже:

1) Книгозбір д-ра Ів. Франка. Се б. приватна бібліотека пок. Письменника, що складається з повних 5.000 тт. і кв. старосвітських і новодруків та около пів тисячі ріжних старих і нових рукописів, які зібрав був Покійний. Не треба й говорити, яку вону має книгозбірку такої визначної одиниці, як пок. д-р Ів. Франко. Се найповніше збірництво книжок зі всіх областей людського духа, якими цікавився Пок. Власник їх. А також дорога памятка по пок. Авторі „Мойсея". Збір сей перейшов на власність Н. Т. ім. Ш. на основі заповіту пок. Письменника. Він займає цілу окрему кімнату.

2) Книгозбір В. Лесевича. Се б. приватна бібліотека пок. визначного українського фільософа Володимира Лесевича, що складається з около 3.000 тт. і кв. Зложила у Львові систематично зібрана фільософічна бібліотека, зложена головно з видань класиків-фільософів англійських, французьких, німецьких, російських й ин.

3) Книгозбір проф. Ю. Медвецького. Се б. приватна бібліотека українського геольога б. проф. львівської політехніки пок. Юліяна Медвецького, що числить кількасот тт. і кв. з обсягу геольогії і взагалі фізіографії головно Галичини і Карпат.

4) Книгозбір Ол. Кониського. Се частина б. приватної бібліотеки пок. українського письменника Олександра Кониського, що числить кількасот тт. головно великоукраїнських видань XIX. століття.

5) Книгозбір о. д-ра П. Кринякевича. Се б. приватна бібліотека пок. о. д-ра Петра Кринякевича, що складається з цінних видань по історії церкви і теольогії, переважно — латинських, грецьких і церковнословянських стародруків.

З виїмком останнього всі вичислені книгозбори скатальоговані вже і віддані до вжитку відвідувачів бібліотеки Н. Т. ім. Ш.

Бібліотека Н. Т. ім. Ш. — публичний науковий книгозбір, з якого може користати кождий без виїмку, хто працює науково. Користати з бібліотеки Н. Т. ім. Ш. тепер можна тільки в льокалі бібліотеки. З тою метою уладжена при бібліотеці Н. Т. ім. Ш, т. зв. Наукова Робітня, де можна працювати цілий майже день, перед і пополудни. При науковій Робітні, що складається з кімнат, є т. зв. підручна бібліотека, в якій зібрано всі необхідні при науковій праці справочники: енциклопедії і лексикони (загальні і спеціяльні), бібліографії й бібліографічні показчики, словники (мови і поодиноких галузей знання), описи рукописів й ин.; також найбільш уживані видання.

Подаючи отсю коротку інформаційну замітку про бібліотеку Н. Т. ім. Ш., не можна не згадати під кінець і про умови, серед яких приходиться істнувати нині навіть такій українській установі, як згадана par excellence наукова бібліотека. Умови сі дуже ярко характеризують слідуючі факти: 1) Ревізія, яку дн. 23. IX. 1922 р. перевела в бібліотеці Н. Т. ім. Ш. львівська польська державна поліція, а яка не викрила нічого каригідного. 2) Підложення і вибух бомби (!!) під бібліотекою Н. Т. ім. Ш., що мав місце тогож 23. IX. 1922. р. — безпосередно майже після переведеної у бібліотеці ревізії. Се був один із цілого ряду подібних вибухів, що мали місце майже рівночасно в ріжних українських культурних інституціях у Львові (в „Просвіті", в українській жіночій гімназії СС. Василіянок, що міститься в „Академічнім Домі") і на провінції. 3) Відбирання львівською польською державною поліцією в українських студентів підчас нагінки на український університет наукових книжок, вивчаних з бібліотеки Н. Т. ім. Ш. (сигнатура і печатки!) і відмова (!) звернути їх бібліотеці, не зважаючи на вказки бібліотекарські Управи. 4) Конфіскування польською державною поліцією заграничних книжок, висланих до бібліотеки Н. Т. ім. Ш. 5) Накладання цензури (!) польською державною поліцією на книжки з бібліотеки Н. Т. ім. Ш. навіть з приватних і закупних фондів Н. Т. ім. Ш. і т. д.

І. К.

Повітовий Народний Зїзд в Збаражі

відбудеться в понеділок, дня 1. жовтня 1923 р. о 10. год. перед пол. в хаті Товариства „Український Дім" з таким денним порядком:

1) Відкриття Зїзду і вибір президії;

2) Політична ситуація — референт з рамени Краєвого Народнього Комітету д-р Степан Баран з Тернополя;

3) Просвітно-культурний рух в повіті — референт д-р Андрій Гавриляк;

4) Організація жіноцтва — референтка делегатка „Союза Українок" зі Львова;

5) Звіт з політичної діяльности в повіті;

6) Вибір Повітового Народнього Комітету і Податкової Комісії;

7) Внески й запити.

Д-р Андрій Гавриляк,
Андрій Данилевич.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Попереднє (130) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за три уступи статті п. з. „Фікція академічної школи" і заголовок одної новинки.

— **З квестури українського університету у Львові.** Вписи на рік акад. 1923/24 розпочинаються 24 вересня і будуть тревати до 10. жовтня. Вписи будуть переводитись через секції, а також в квестурі. Хто перший раз вписується, мусить предложити метрику і свідоцтво зрілости. Пожаданим булоб відписи, а не оригінальні документи. Вписуючі одержують сейчас з поворотом свої документи. Хто з студ. був вже вписаний, подає лише число свого індексу і точні генералія. Кождий з студ. мусить подати точно на який виділ записується, а студ. філ. мусять подати яку групу студіюють. Виклади розпочинаються 15. жовтня. Інформації уділяє щодня від 9—1 урядник квестури у відомім льокалі.

— **Канцлер Зайпель у Варшаві.** Підчас побуту австрійського канцлера Зайпля у Варшаві будуть обговорювані між иншими зміни і доповнення, які мають увійти в польсько-австрійський торговельний договір.

— **Вчора і нині.** Один з львівських часописів переводить порівнуючу статистику цін за які можна було купити товар перед війною з тим, що коштує той сам товар нині. І так дякуючи господарці цілого ряду польських урядів — пара черевиків, яка коштувала перед війною 20 корон то є менче більше один корець жита, коштує тепер 2 мільони, то є 5 корців жита, 10 кг. цукру коштувало перед війною около 10 корон — нецілий корець жита — нині коштує пів мільона то значить 1 і пів кірця жита. І метр доброго сукна перед війною коштував 12 корон, нині то саме сукно коштує 1—2 мільонів, то є 4—5 корців жита.

— **Пригода Вітос.** Гостинцем Зегже-Вєліцем-Яблонне-Варшава, гнало два самоходи. В одному з них їхав „сам" п. Вітос. Група польських хлопів заступила їм дорогу, але коли перший самохід мигнув попри них, град каміння посипався на слідуючий. Скінчилося на потовченню шиб і ліхтарень самоходу. Поліція не вспіла провідити винних такої сердечної ова-

ші уладженої п. Вітосови з боку його колишніх однодумців...

— **Димісія Довнаровіча.** На днях дістав звільнення з обовязків польський воєвода Довнарович. Вшехполяки закидують йому „пущене кресув"...

— **Чергова скандаля.** В Тчеві на товарній станції відкрито широку закросну акцію фальшування експортних цертифікатів. Добре зорганізована банда до якої належали високо-поставлені особи, вивозили за кордон, головно до Англії яйця; кілька вагонів яєць, міліардової вартости, задержано в Тчеві.

— **Новий плян** науки в українських гімназіях. З новим шкільним роком вводить польське міністерство просвіти в українських гімназіях 2 типи: клясичний і гуманістичний. В гімназіях клясичного типу будуть вчити в усіх клясах обовязково: релігії, української, польської і світової мови, латини, греки, історії, географії, природи, фізики, математики, пропедевтики, філософії, каліграфії, рисунків, ручних робіт, співу і руханки. В гуманістичних гімназіях будуть вчити усі вище названі предмети—крім греки, тільки деякі в більшім числі годин. Подрібного пляну науки управи наших гімназій ще не одержали. Надіємося, що наші фаховці подадуть нам блищі інформації про цю реформу і свій погляд на неї.

— **До відома студентства.** „Цесус" повідомляє: на засіданню Виділу з дня 3. вересня ц. р. ухвалено допомагати тим студентам, що приїзджають на заграничні студії, які викажуться дозволом на студіювання за границею від своєї організації та виразним *припорученням на допомогу*. Тому перестерігає „Цесус" студентів, які хотіліб вибиратись за границю без цих посвідок, бо в жадному випадку не зможуть вони числити на якунебудь поміч „Цесуса". — Всі часописи Волині проситься о передрук. — За управу „Цесуса": *Михайло Рослик*, секретар.

— **Концерт В. Божейківної.** В пятницю відбудеться концерт п. В. Божейківної, відомої української піяністки, який напевно виповнить салю Музичного Інституту, тим більше, що дохід з концерту призначений на цілі кооперативи „Український Театр".

Безконкуренційною українською фірмою є лиш робітня футер Петра Карпяка у Львові вул. Куркова 11 а. — Там замовляйте нові футра, старі переробляйте і покривайте. Урядничі круги мають знижку.
556 1—10

Зі спорту.

Скала — Мета 4:2.

Осінний, змаговий сезон стає щоразу цікавим. В суботу зустрілася Україна із залізничниками, а в неділю Стрияне міряли свої сили з Клепаровом.

Обі дружини шляхотною грою викликали як найліпше вражіння.

Рослі, стрункі, певні себе і зіграні Стрияне не могли з молодою Метою розвинути всеї краси гри. Піднести треба, що їх напад і поміч працюють і комбінують дуже добре. Більше тільки рішучости під ворожими воротами.

Мета грає чимраз ліпше. Одначе її напад нехай памятає, що має нападати, а річчю помічників і залоги є оборонити ворота.

Суддя, як звичайно, п. Л.

Цікаво було по змаганнях бачити наших редакторів, поетів, малярів як підготовлялися до IV. запоріжських змагань...

УСК 1906.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

15 вересня ц. п. здвигується висилку часопису всім п. т. Передплатникам, що зялягають з передплатою.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

Цирк і менажерія „Медрано"
Львів, площа Міцкевича
Дир. Людвик Свобода
Нині і слідуючі дні ГАЛЬОВА ВИСТАВА з участю найліпших артистів. Гостинний виступ ЯПОНСЬКИХ антиподистів і екзібристів „TRIO FONTNER".
Небачене видовисько!
„ЯПОНСЬКА ДРАБИНА СМЕРТИ".
Ще короткий час славний погромець CHARLES ILLENEB з тресурою львів, тигрів і пантер.
Початок о 8-ій год. вечер.
534a) 1—1 ДИРЕКЦІЯ ЦИРКУ.

Менажерія Медрано
Завтра у середу 12. IX. у менажерії і цирку „Медрано"
о 10. годині рано
дуже цікаве і займаюче видовисько
для учачоїся молоді:
КОРМЛЕННЯ ВУЖІВ
на цирковій арені.
Кормлення вужів відбувається раз на два тижні живими кр'ягинами — які вужі полинають.
Спішіться бо нагода рідка
Дирекція Цирку „МЕДРАНО".
534б) 1—4

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Приватна неодноклясна учительська семінарія У. Т. Т. у Винниках побіч Львова повідомляє, що відкрила пяту виділову клясу. На перший рік семінарії можуть ще бути приняті кандидати (-тки) у відповідному віці. — Управа. 550 2—3

Квестура Української високої технічної Школи у Львові. Отсим подається до відома, що виписи на виділі будівельної-інжінерії, машиново-електротехнічнім, лісовім і аграномічнім, відбудуться від 15-30. вересня ц. р. включно. Праця розпічнеться з днем 1. жовтня. Всі нововписуючіся мусять предложити 1) свідоцтво зрілости, 2) метрику, 3) 2 заимки.
1—1

Дрібні оголошення.

ГОСПОДАРСТВО, хата, госп. будинки, 6 морг. огород. 7 морг. орн. поля до вінайму в Підгородю 5 км. від зал. стації Рогатин. Ласкаві зголошення в місці Григорій Коцюк. 561 1—1

ПОШУКУЄТЬСЯ інструктора до учеників IV. кл. гімназ. і до ученика VII кл. гімн. до математики. Зголошення під Доберчак, Олїв, п. Зборів. 564 1—2

ШУКАЮ комнати, зголошення в адміністрації „Діла". Медик. 569 1—2

ЗДІБНИЙ ІНСТРУКТОР, добрий фільольог, математик обійме лекцію гімназійну на провінції. Може оснувати і провадити хор. „Ragionieri" Адм. Діла. 562 1-1

ІНСТРУКТОРА до ведення науки з вищої гімназії до жнд. дому на селі пошукую. З. Городенка, poste restante. 568

ПОТРЕБУЮ учительки до двох дівчат, учительки до панночок з уч. семінарії і двох хлопців народних шкіл. Платня після умови. Зголошення Торки п. Бишів о. п. Гарасимчук. 555 2-2

ІНСТРУКТОРА до двох моїх хлопців з III. і IV. гімн клес приїму сейчас по умовним услівям. Петро Смаль канд. нотар. Лопатин. 455 2—2

ВУГОЛЬ КОКС доставляє Бюро торг.-комісове, Львів, Кохановського 5. 484 3-3

ПРОТЕЗИ, АПАРАТИ, ГОРСЕТИ РІЖНИХ СИСТЕМІВ виконує скоро і дешево майстерня в „Домі українських інвалідів" Львів, вул. св. Софії 25. 511 3-3

ВАЛЬЦЕВИЙ МЛИН в Медині пошукує кваліфікованого млинаря, найкраще нежонатого. Посада сейчас до обняття. 557 2—3

ПОТРІБНА УЧИТЕЛЬКА до 2 малих хлопчиків. Тишовницька Довголука, п. Любінь. 531 5—5

Живіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

739 5—10 **ДЕНТИСТ**
ЯКІВ НАСС
б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болосевича, приймає в заведенню
— вул. СИКСТУСЬКА Ч. 17. —
Штучні зуби в кавчуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

Українське Видавництво
В КАТЕРИНОСЛАВІ.
Книжки про рідний край. Історичні оповідання й повісти.
1) А. КАЩЕНКО. **Оповідання про славне військо запорожське низове.** Ілюстрована історія Запорожя. Понад 200 малюнків і карт.
2) „ **Зруйноване гніздо.** Повість з часів скасування Січи.
3) „ **На руїнах Січи.**
4) „ **Мандрівка на Дніпрові пороги**
5) „ **Над кодацьким порогом.**
6) „ **Борці за правду.**
7) „ **Під Корсунем.**
8) „ **Славні побратими.**
9) „ **Кость Гордієнко-Головко,** останній лицар Запорожя.
10) „ **З Дніпра на Дунай.** Оповідання з часів скасування Січи.
11) Д. МОРДОВЕЦЬ: **Гетьман Петро Сагайдачний.**
12) О. РОГОВА. **Тиміш Хмельниченко.**
13) А. ЧАЙКОВСЬКИЙ. **Мотацька помста.** Оповідання з козацької старовини.
14) Проф. Д. ДОРОШЕНКО. **Коротний курс історії України.** З малюнками.
15) Проф. І. ОГІЄНКО. **Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народа.** З малюнками й портретами.
Продаж по всіх кращих книгарнях, а де нема — звертатись на адресу:
Eug. WYROWYJ. Berlin SW 47, Yorkstr. 84II.
567a) **Повний каталог безплатно.** 1-3

Важне для американських реемігрантів.
У селі Козлів, біля Буська є дешево до набуття реальність, складається з мешкального дому, стайні, стодоли і огороду. Блищі інформацій у фірми
ЛЯЙНКАУФ, ЛЬВІВ,
563 **Словацького 18.** 1—1

Швайцарська ґаза,
першорядної якости пасн, гурти, каміння вальці, кляпи, трансмісії. Конкуренційна ціна. „ПІЛЬОТ". Львів, Баторія 4. 20 12-20

Парцеляційне Т-во „ЗЕМЛЯ"
у Львові, РИНОК 43.
звідомляє своїх членів, що зміненій Загальним Збором дня 23. грудня 1922. статут зістав через Суд зареєстрований і що речинець до доповнення підвисшеного уділу до висоти 14.000 Мп. минає до дня 31. грудня 1923., потім члени, які неповнили уділів тратять членські права.
565 1—3 *Дирекція.*

Присилайте передплату!

МУЗИЧНЕ ТОВ-О ІМ М. ЛИСЕНКА У ЛЬВОВІ.
Пятниця, дня 14-го вересня 1923.
ВОЛОДИМИРА БОЖЕЙКО
ФОРТЕПЯНОВИЙ ВЕЧІР
ПРОГРАМА:
1) W. FR. BACH-STRADAL: Orgelkonzert d-moll.
2) SCARLATTI: Son ate C-dur.
SCHUBERT: Impropiu F-moll.
3) SCHUMANN: Carnaval.
ПАВЗА.
4) ЛИСЕНКО: 2-га Українська рапсодія,
CHOPIN: Berceuse,
Polonaise As-dur.
5) ED. POLDINI: Marionetten.
ARTUR BARENSFELD: Capriccio op 2.
EMIL SAUER: Spieldose.
LISZT: La Campanella. 540a) 1—)
Початок о 8-ій годині вечером.

Мотори РОПНІ від 6—60 НР „ПЕРКУН" так економічні як ДІЗЛЯ, НАДЗВИЧАЙНО ЛЕГКІ до обслуги, а о половину дешевші, поручає зі складу „ПІЛЬОТ". **Львів, вул. Баторія 4.** (Листи пояснальні на бажання). 563 5—20

ПРАСИ до дахівок, **- ЦЕМЕНТ -** портляндський вагоново поручає
„ПІЛЬОТ" ЛЬВІВ, вул. Баторія 4. 201a 8—20

Видавництво „ЖУРАВЛІ"
в Рогатині
висилає за попереднім висланням грошей або за післяплатою:
1) **Ювилейний Календарик** (десятиліття виступу „Українських Січових Стрільців" 1914—1924.) п. н. „САМОПАЛ" на 1924 рік. Вигідний, кишеневий формат, тривка окладинка з вінетою, багато ілюстрацій, 144 сторінок друку. Ціна покищо **25.000 мп.**
Я. Вільшенко: **„Чого тепер червоних маків так багато?"** стрілецька легенда. Ціна **5.000 мп.**
З. М. Угрин-Бескрішний: **„Нарис історії Українських Січових Стрільців"** з ілюстраціями (на вичерпанні). Ціна **30.000 мп**
Хто замовляє 10 прим. одинайцятий даром. — Адресувати: Ред. **Микола Угрин-Бескрішний** Рогатин. 373 9—10

ВЖЕ МОЖНА ЗАМОВЛЯТИ І. ТОМ СПОМИНІВ ДМИТРА ДОРОШЕНКА
ПРО НЕДАВНЄ-МИНУЛЕ
1914—1917 (Галицька Руїна).
І. том трактує часи від вибуху всесвітньої війни до відвороту російських військ з Гал. України 1917 р.
Засаднича ціна: 2'00, теперішний множник 30.000 т. с. Мп. 60.000 — крім пересилки. Вид. „Червона Калина". Львів, ул. Руська ч. 18[I. 545 2—2

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
кооперативи „Руский Народний Дім" зареєстрованої спілки з обм. порукою **В ХОДОРОВІ**
відбудуться в середу дня 26. вересня 1923 о годині 1-ій по полудни в домі п. Текли Вербовської з отсим дневним порядком:
1) Відкриття Зборів і вибір Президії.
2) Відчитання проток. з попередн. зборів.
3) Звіт Управи за рік 1922.
4) Звіт Контрольної Комісії.
5) Відчитання ревізійного звіту з переведеної ревізії.
6) Уділення абсолютор. уступ. Управі.
7) Вписи нових членів.
8) Вибір нової Надзірної Ради.
9) Вибір нової Управи.
10) Зміна § 1. статута кооперативи „Руский Народний Дім".
На случай браку комплєту Збори відбудуться о годину пізнійше в тім самім льокали і з тим самим дневним порядком без огляду на скількість членів. 559 2—)
ЗА НАДЗІРНУ РАДУ
кооперативи „Руский Народний Дім" зареєстр. спілки з обм. порукою в Ходорові
о. Іван Винницький голова. Семен Феденчак секретар.

За редакцію відповідає Пл. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

ч. 132 (10 013). ЛЬВІВ, пятниця 14, вересня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов. Конто почт. шад. 143.322. Адреса для телеґрам: „Діло" Львів. Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передполудн. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 95000 Мп. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 200.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.корон. Румунії 100 лей, Болгарії 50 лев., Австрії 200000 мп. Зміна адреси 3000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 4.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

ФУТРА в великім виборі поручає - - - „ГОРНОСТАЙ" ЛЬВІВ, вул. АКАДЕМІЧНА 8. $50 ЦІНИ УМІРКОВАНІ. 6—6

Громадські вибори.

Вибух світової війни з початком серпня 1914. спричинив заведення воєнного стану в Галичині, що формально перетривав у нас повних вісім літ себто до серпня м. р., а фактично у деяких ділянках публичного життя треває ще досі. Воєнні події, покликання під оружжя значного числа членів громадських рад, ріжнородні окупації та відоме лихоліття останніх років припинили в цілости діяльність місцевого громадського самоврядування. На чоло громад покликала політична влада, зразу австрійсько-польська, тепер чисто польська, людей, що дуже часто не мали навіть виборчого громадського права у даній громаді, а з правила не мали ніяких моральних кваліфікацій до урядового проводу в громаді. Ера правительственних громадських комісарів з прибічними радами, іменованих староством, а на ділі постерунком державної поліції, записалася в нашій історії сумними картинами. Внесла вона в наше село замісць законности анархію, зруйнувала громади матеріяльно.

Не кращою є і національно-політична сторінка панування громадських правительственних комісарів. Відомо, що були ними захожі Поляки, двірська служба, або самі ділячі (і то в чисто українських громадах!), дальше людці хрунівської породи, а тільки виїмково, коли під рукою не було двох перших категорій, — люде з нашого національного табору. Всі вони — хиба за виїмкою дуже малесенького гуртка наших людей в комісарських урядах, стояли без застережень на службі ворожої нам системи. Масове польщення публичного життя на місцях, сотки наших спольщених народніх шкіл за часів польської влади, арешти найсвідомійших і найдіяльнійших громадян, спинювання освітнього і кооперативного життя на місцях, матеріяльна шкода для поодиноких нелюбих громадян (підводи, реквізиції, неудїлювання підмоги у відбудові, незатверджування контрактів купна і продажі урядом земельним або комісією(для обороту землею) — все те має свою головну причину у цій надміру нездоровій появі, якою були наказні війти з накиненими кліками — прибічними радами.

Наш народ дивився з остраком на безприкладну руїну та запропащування громадського майна і на повний нераз занік найпримітивнійшого почуття законности у наказних війтів, що були тільки поштуркайлами в руках ріжнородних поліціїв і старостів. З кругів наших народніх мас йшло щораз сильніше домагання привернення самоврядування на місцях. Одначе ці, що від кількох літ мають власть на нашій землі, не спішилися з заспокоєнням цих домагань. Представлений вище стан йшов вповні по лінії їхніх національних інтересів. Так минуло кільканайцять літ від хвилі переведення останніх громадських виборів у більшости наших громад.

Не від речі буде пригадати становище ріжних властей, що правили на нашій землі, в справі громадського самоврядування. Австрія вправді не скасувала самоврядування формально, але фактичну владу передала в руки наказних війтів. Так було до її розвалу. Російська окупаційна влада оставила здебільша цих людей, що були за Австрії, не мішаючись у внутрішні громадські справи. Українська влада в рр. 1918|19 старалася ввести виборну систему репрезентації по сільських громадах на основах загального й рівного виборчого права, оставляючи хвилево номінаційну систему по містах й містечках під доглядом повітових комісаріятів. Самоврядування в більшости наших громад зачало повсюдї відживати. Прихід польської влади припинив його — як сказано — в цілости аж до наших днів. І це зробили ті самі Поляки, яким Німці й Австрійці на етнографічно польських землях бувшої російської займанщини віддали самоврядування в сільських і міських громадах в рр. 1915 до 1918.

Зближається кінець пануванню невідповідальних наказних війтів. Польське міністерство внутрішніх справ візвало галицькі воєвідства розписати і перевести вибори до громадських рад у всіх громадах, де вибори відбулися ще перед шести роками (у нас всюди) і то на підставі давної виборчої ординації для громад з 12. серпня 1866 р., Вістник законів і розпорядків краєвих ч. 19 з пізніщими змінами і доповненнями. Вибори відбудуться не всіх громадах, тільки у сільських. У На просторі давної Галичини обовязують три громадські закони (Львів і Краків мають свої окремі статути), а саме первісний закон громадський з 1866 — обовязуючий нині у всіх сільських громадах, закон для 30 більших міст з 1889 р. і закон для сто трийцять кількох менших міст і місточок з 1896 р. Ординація виборча поза Львовом і Краковом всюди одна, згаданий вище закон з 12./8. 1866 В. з. і розп. кр. ч. 19..

Обовязуюча виборча ординація опирається на клясовій системі з правом вибору найбільше 36 радних відповідно до числа людности. Право голосу опирається або на цензі маєтковому (і ті що не платять ніяких безпосередніх податків не мали права голосу), або на цензі інтеліґенції. Виборців ділиться на кола, з котрих кожде вибирає рівну скількість радних. Тепер, по думці часописних вісток, має прийти ще четверте коло з цих виборців, що не мають права голосу в ніодному з трьох перших кол, з числом мандатів рівним кождому з попередних кол. Четверте коло виборче буде введено не всюди, тільки в цих громадах, що свого часу підлягали фактично польській комісії ліквідаційній в Кракові на основі розпорядку з дня 23. падолиста 1918 ч. 596 (Денник розпорядків польської комісії ліквідаційної з 29. грудня 1918 ч. II. № 2) про поширення виборчого права на нове четверте коло (так рішає обіжник), а з поданих часописних вісток можна догадуватися, що у Східній Галичині розпишуть вибори без четвертого кола. Рішаючим тут буде те, чи згаданий розпорядок польської комісії ліквідаційної було подано до відома цього повіту або шляхом рескрипту польської комісії ліквідаційної, або в Деннику й розпорядків з 29/12 1918 ч. II. № 2). Новиною є також, що право голосу одержать і мешканці двірських обшарів. Є вістки, що в більших містах виборів до рад громадських не розпишеться, очевидно, зі страху перед „меншостями", які там творять більшість.

Вибори мають бути переведені до двох місяців і на днях приступиться до приготовчих праць.

Наше громадянство мусить бути до них як слід приготоване. По громадах треба негайно творити виборчі комітети, що занялися би уложенням списку кандидатів та їх переведенням. Завдання виборчих комітетів можуть й повинні сповнити наші партійні громадські комітети. Тому наші люде на місцях повинні негайно приступити до переведення партійної організації.

Від участи у виборчій кампанії і в самому голосуванню ніхто з наших громадян не повинен і не сміє усунутися. Мусимо зрозуміти далекосягле практичне значіння місцевого самоврядування, на якому спирається дальша надбудова самоврядування і ціла низка важних публичних установ пр. в шкільництві, адміністрації і т. д.

Виборча кампанія не буде легкою. Нашим завданням і нашою метою в найближих тижнях буде скупчення всіх наших сил для цього, щоби наш народ одержав рішаючий голос в місцевому самоврядуванню. В переведенню справної і тривкої організації наша побіда!

Д-р Степан Баран

ТЕЛЕҐРАМИ П. А. Т.

Справа Реки.

Білгород. Рада міністрів під проводом Пасіча обговорювала справу Реки і можливість поновлення безпосередньої виміни думок між італійським і югославянським правительством.

Відень. „Н. фр. Пр." з Білгорода: Пасіч заявив журналістам, що його розмова з Поанкаре торкалася загального европейського положення, Реки і французької позички 300 міл. франків на внеквіпування югославянської армії. З розмови з італійським амб. Авецано набрав Пасіч переконання, що справа Реки дасться полагодити мирово. Англійський амбасадор у Парижі льорд Кру заявив, що Англія є вельми заінтересована в консолідації Югославії і вдержанню теперішніх її границь.

Заява Муссоліні.

Рим. На засіданню Ради міністрів Муссоліні заявив, що грецько-італійський конфлікт входить в фазу виповнення санкцій, усталених Радою амбасадорів. В справі Реки італійське правительство заявило югославянському правительству, що до 15. вересня слід справу покінчити. Про справу Поруря заявив М., що положення може поліпшитися після промови Штреземана. Пасивний спротив безкорисний, нема змислу продовжувати його. Так теж інтервенювало італійське правительство в Берліні.

Після землетрусу в Японії.

Лондон. „Таймс" з Осаки: Згідно з урядовим звітом до м. пятниці в самім Токіо найдено на вулицях 81.114 трупів. Терен, навіщений землетрусом є 160 км. довгий з півночі на південь і 100 км. широкий. Обіймає 7 адм. округів і 33 повіти з 6 мілионами людей. В Токіо є знищених 316.000 домів, цебто 71 проц. загального числа забудувань. Безприютних є 1,356.000 люда, або 67 проц. загального населення. В Йокогамі знищених є 70.000 домів, жертв у людях 23.000, ранених 40.000.

Токіо. Управа м. Токіо переговорює з мін. внутр. справ у справі відбудови міста.

Греція просить прислати союзну фльоту.

Париж. Авас з Атен: Грецьке правительство звернулося до Ради амбасадорів з просьбою негайно прислати союзницьку фльоту на грецькі води.

Напрямні англійської політики.

Лондон. Дипльом. справоздавець „Дейли Мейл" пише, що англійське правительство мусітиме небаром рішити, якої політики йому держатися, коли пасивний спротив у Порурю здержиться і зачнуться німецько-французькі переговори. Англія може обстоювати загальне управильнення реп. справи союзниками з Німеччиною; безпосередньо переговорювати з Німеччиною у справі власної реп. участи, а рівночасно піддержати жадання відносно міжсоюзних довгів; вернути до політики ізоляції, зректися репарацій, а зате жадати повної заплати міжсоюзних довгів.

Мін. Ля Троке їде до Берліна.

Відень. „Вр. Альг. Штг." з Берліна: Сподіються там французького міністра праці, Ля Троке, прибуде для переговорів з німецьким правительством. Згідно з паризькими звідомленнями Ля Троке мав відїхати вже 12. ц. м, Інформацію ню уважають доказом, що переговори вже зачалися, хоч офіціяльно запечується.

Совіти бажають переговорів з Японією.

Москва. В. К. Б. Чічерін заявив японським журналістам, що союз сов. республик бажає правильних взаємин з Японією. Договір у Рапальо найліпший для цього дороговказ. Совіти готові на ново переговорювати з Японією, але півн. Сахалін муситься евакуювати.

Турецько-совітські взаємини.

Париж. Авас. Совітське правительство порозумілося з Туреччиною щодо відновлення торг. взаємин.

По конфіскаті — наклад другий.

Ч. 132 (10 013). Львів, пятниця 14. вересня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеґрам: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 95000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 200.000 м. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.корон, Румунії 100 лей, Болгарії 50 лев., Австрії 200000 мп. Зміна адреси 3000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 4.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

ФУТРА в великім виборі поручає
„ГОРНОСТАЙ"
ЛЬВІВ, вул. АКАДЕМІЧНА 8.
350 ЦІНИ УМІРКОВАНІ. 6—6

Громадські вибори.

Вибух світової війни з початком серпня 1914. спричинив заведення воєнного стану в Галичині, що формально перетривав у нас повних вісім літ себто до серпня м. р., а фактично у деяких ділянках публичного життя треває ще досі. Воєнні події, покликання під оружжя значного числа членів громадських рад, різнородні окупації та відоме лихоліття останніх років припинили в цілости діяльність місцевого громадського самоврядування. На чоло громад покликала політична влада, зразу австрійсько-польська, тепер чисто польська, людей, що дуже часто не мали навіть виборчого громадського права у даній громаді, а з правила не мали ніяких моральних кваліфікацій до урядового проводу в громаді. Ера правительственних громадських комісарів з прибічними радами, іменованих староством, а на ділі посторунком державної поліції, записалася в нашій історії сумними картинами. Внесла вона в наше село замісць законности анархію, зруйнувала громади матеріяльно.

Не кращою є і національно-політична сторінка панування громадських правительственних комісарів. Відомо, що були ними захожі Поляки, двірська служба, або самі дідичі (і то в чисто українських громадах!), дальше людці хрунівської породи, а тільки виїмково, коли під рукою не було двох перших категорій, — люде з нашого національного табору. Всі вони — хиба за виїмкою дуже малесенького гуртка наших людей в комісарських урядах, стояли без застережень на службі

З кругів наших народніх мас йшло щораз сильніще домагання привернення самоврядування на місцях. Одначе ці, що від кількох літ мають власть на нашій землі, не спішилися з заспокоєнням цих домагань. Представлений вище стан йшов вповні по лінії їхніх національних інтересів. Так минуло кільканайцять літ від хвилі переведення останніх громадських виборів у більшости наших громад.

Не від речі буде пригадати становище ріжних властей, що правили на нашій землі, в справі громадського самоврядування. Австрія вправді не скасувала самоврядування формально, але фактичну владу передала в руки наказних війтів. Так було до її розвалу. Російська окупаційна влада оставила здебільша цих людей, що були за Австрії, не мішаючись у внутрішні громадські справи. Українська влада в рр. 1918|19 старалася ввести виборну систему репрезентаційну по сільськнх громадах на основах загального й рівного виборчого права, оставляючи хвилево номінаційну систему по містах й містечках під доглядом повітових комісаріятів. Самоврядування в більшости наших громад зачало поволі відживати. Прихід польської влади припинив його — як сказано — в цілости аж до наших днів. І це зробили ті самі Поляки, яким Німці й Австрійці на етнографічно польських землях бувшої російської займанщини віддали самоврядування в сільських і міських громадах в рр. 1915 до 1918.

Зближається кінець пануванню невідповідальних наказних війтів. Польське міністерство внутрішніх справ візвало галицькі воєвідства розписати і перевести вибори до громадських рад у всіх громадах, де вибори відбулися ще перед шести роками (у нас всюди) і то на підставі давної виборчої ординації для громад з 12. серпня 1866 р., Вістник законів і розпорядків краєвих ч. 19 з пізніщими змінами і доповненнями. Вибори відбудуться не всіх громадах, тільки у сільських. У На просторі давної Галичини обовязують три громадські закони (Львів і Краків мають свої окремі статути), а саме первісний закон громадський з 1866 — обовязуючий нині у всіх сільських громадах, закон для 30 більших міст з 1889 р. і закон для сто трийцять кількох менших міст і місточок з 1896 р. Ординація виборча поза Львовом і Краковом всюди одна, згаданий вище закон з 12./8. 1866 В. з. і розп. кр. ч. 19.

Обовязуюча виборча ординація опирається на клясовій системі з правом вибору найбільше 36 радних відповідно до числа людности. Право голосу опирається або на цензі маєтковому (і ті що не платять ніяких безпосередніх податків не мали права голосу), або на цензі інтеліґенції. Виборців ділиться на кола, з котрих кожде вибирає рівну скількість радних. Тепер, по думці часописних вісток, має прийти ще четверте коло з цих виборців, що не мають права голосу в ніодному з трьох перших кол, з числом мандатів рівним кождому з попередних кол. Четверте коло виборче буде введено не всюди, тільки в цих громадах, що свого часу підлягали фактично польській комісії ліквідаційній в Кракові на основі розпорядку з дня 23. падолиста 1918 ч. 596 (Деннин розпорядків польської комісії ліквідаційної з 29. грудня 1918 ч. II. № 2) про поширення виборчого права на нове четверте коло (так рішає обіжник), а з поданих часописних вісток можна догадуватися, що у Східній Галичині розпишуть вибори без четвертого кола. Рішаючим тут буде те, чи згаданий розпорядок польської комісії ліквідаційної було подано до відома цього повіту або шляхом рескрипту польської комісії ліквідаційної, або в Деннику й розпорядків з 29/12 1918 ч. II. № 2). Новиною є також, що право голосу одержать і мешканці двірських обшарів. Є вістки, що в більших містах виборів до рад громадських не розпишеться, очевидно, зі страху перед „меншостями", які там творять більшість.

Вибори мають бути переведені до двох місяців і на днях приступиться до приготовчих праць.

Наше громадянство мусить бути до них як слід приготоване. По громадах треба негайно творити виборчі комітети, що занялися би уложенням списку кандидатів та їх переведенням. Завдання виборчих комітетів можуть й повинні сповнити наші партійні громадські комітети. Тому наші люде на місцях повинні негайно приступити до переведення партійної організації.

Від участи у виборчій кампанії і в самому голосуванню ніхто з наших громадян не повинен і не сміє усунутися. Мусимо зрозуміти далекосягле практичне значіння місцевого самоврядування, на якому спірається дальша надбудова самоврядування і ціла низка важних публичних установ пр. в шкільництві, адміністрації і т. д.

Виборча кампанія не буде легкою. Нашим завданням і нашою метою в найближих тижнях буде скупчення всіх наших сил для цього, щоби наш народ одержав рішаючий голос в місцевому самоврядуванню. В переведенню справної і тривкої організації наша побіда!

Д-р Степан Баран.

ТЕЛЕҐРАМИ П. А. Т.

Справа Реки.

Білгород. Рада міністрів під проводом Пасіча обговорювала справу Реки і можливість поновлення безпосередньої виміни думок між італійським і югославянським правительством.

Відень. „Н. фр. Пр." з Білгорода: Пасіч заявив журналістам, що його розмова з Поанкаре торкалася загального европейського положення, Реки і французької позички 300 міл. франків на внеквіпування югославянської армії. З розмови з італійським амб. Авецано набрав Пасіч переконання, що справа Реки дасться полагодити мирово. Англійський амбасадор у Парижі льорд Кру заявив, що Англія є вельми заінтересована в консолідації Югославії і вдержанню теперішніх її границь.

Заява Муссоліні.

Рим. На засіданню Ради міністрів Муссоліні заявив, що грецько-італійський конфлікт входить в фазу виповнення санкцій, усталених Радою амбасадорів. В справі Реки італійське правительство заявило югославянському правительству, що до 15. вересня слід справу покінчити. Про справу Поруря заявив М., що положення може поліпшитися після промови Штреземана. Пасивний спротив безкорисний, нема змислу продовжувати його. Так теж інтервенювало італійське правительство в Берліні.

Після земетрусу в Японії.

Льондон. „Таймс" з Осаки: Згідно з урядовим звітом до м. пятниці в самім Токіо найдено на вулицях 81.114 трупів. Терен, навіщений землетрусом є 160 км. довгий з півночі на південь і 100 км. широкий. Обіймає 7 адм. округів і 33 повіти з 6 міліонами людей. В Токіо є знищених 316.000 домів, цебто 71 проц. загального числа забудувань. Безприютних є 1,356.000 люда, або 67 проц. загального населення. В Йокогамі знищених є 70.000 домів, жертв у людях 23.000, ранених 40.000.

Токіо. Управа м. Токіо переговорює з мін. внутр. справ у справі відбудови міста.

Грецїя просить прислати союзну фльоту.

Париж. Авас з Атен: Грецьке правительство звернулося до Ради амбасадорів з просьбою негайно прислати союзницьку фльоту на грецькі води.

Напрямні англійської політики.

Льондон. Дипльом. справоздавець „Дейли Мейл" пише, що англійське правительство мусітиме небаром рішити, якої політики йому держатися, коли пасивний спротив у Порурю здержиться і зачнуться німецько-французькі переговори. Англія може обстоювати загальне управильнення реп. справи союзниками з Німеччиною; безпосередно переговорювати з Німеччиною у справі власної реп. участи, а рівночасно піддержати жадання відносно міжсоюзних довгів; вернути до політики ізоляції, зректися репарацій, а зате жадати повної заплати міжсоюзних довгів.

Мін. Ля Троке їде до Берліна.

Відень. „Вр. Альг. Цтг." з Берліна: Сподіються там французького мін. праці, Ля Троке, прибуде для переговорів з німецьким правительством. Згідно з паризькими звідомленнями Ля Троке мав відїхати вже 12. ц. м, Інформацію ню вважають доказом, що переговори вже зачалися, хоч офіціяльно заперечується.

Совіти бажають переговорів з Японією.

Москва. В. К. Б. Чічерін заявив японським журналістам, що союз сов. республик бажає правильних взаємин з Японією. Договір у Рапальо найліпший для цього дороговказ. Совіти готові на ново переговорювати з Японією, але півн. Сахалін муситься евакуувати.

Турецько-совітські взаємини.

Париж. Авас. Совітське правительство порозумілося з Туреччиною щодо відновлення торг. взаємин.

Будинок на піску.

Після того, як большевики розпочали новий економічний курс, у внішньому вигляді совітських міст, зайшли певні зміни. Де не де почали відбудовувати доми, знову почала горіти електрика й функціонувати водопровід, почав відновлюватися міський рух.

Відомости про це, які доходили з совітських газет й стверджувалися приватними листами, де кому з непоправних оптимістів дали матеріял для дуже рожевих висновків. Де-хто почав говорити про прихід нової ери у большевиків.

Найкращим способом перевірити всілякі оптимістичні висновки й встановити справжнє значіння змін, які зайшли по совітських містах, є звернутися до чисел, до статистичних даних. Статистик має можливість, користуючись цифрою, визначити належне місце для кожного явища, встановити, які моменти в ньому є пануючими і переважаючими.

Дня 15. березня 1923 року в совітських державах була переведена перепис міської людности. Дані цього перепису можуть нам дати справжнє уявлення про те, чим являється під теперішню хвилю міське життя в совітських державах.

В 1920 році по містах совітських держав мешкало біля 21 мілліонів людей. На 15. березня це число зросло до 24 мілліонів. Цей невеликий зріст за півтрета року цілком припадає на долю Москви, Петербурга й не багатьох инших міст. Для всіх инших міст совітських держав кількість людности зменьшилася на 1,8 процент.

Найзначнійше виросла кількість людности в Петербурзі й Москві. В Москві в 1923 р. було 1512974 людей проти 1028218 людей в 1920 році. В Петербурзі кількість населення з 705 908 людей в 1920 році піднеслась в 1923 році до 1.007.323. Всеж і в тій і в другій столиці теперішня кількість населення значно низча довоєнних норм.

Значно гірше стоїть справа з иншими містами. З десяти міст совітських держав з населенням понад 100 тисяч — тільки три — Київ, Харків і Нижній Новгород — мали в 1920 року зріст населення (Київ має тепер 434 тис., Харків 312 тис.); в семи инших констатується зменшення населення, цифра населення 1923 року в порівнанню з населенням 1920 р. спала в Одесі о 26,2 процент. (тепер Одеса має 315 тис.), в Миколаєві — о 27 процент. в Катеринославі о 22 процент. Найбільша зменшилася кількість людности в Херсоні, де за півтретя року це зменшення дійшло до 47,5 процент. Таким чином цифри дозволяють зробити висновок про те, що відродження міського життя має місце лише в столицях і небагатьох більших центрах, для всіх инших міст совітських держав по старому являється характеристичним процес зменьшення й упадку. В країні по старому збільшується панування села.

Але ті самі цифри дають ряд доказів на це, що навіть в столицях і більших центрах процес відродження йде дуже непевними й повільними кроками. В Москві в 1923. році на півтора мілліона населення число самостійних господарів було тільки 4644 людей, а число служачих в приватній торговлі всього 3190. Коли взяти разом представників всіх вільних професій, приватних підприємців, торгівельних служачих і сільських господарів в Москві, то це число серед півтора мілліонової людности виносить лише — 86.356 людей. Склад населення Москви характеризується величезною перевагою двох груп: некваліфікованих робітників й урядовців. Свідчить цей склад про надзвичайно примітивний уклад життя, який не має нічого спільного з розвиненою промисловістю й торговлею.

Всі характеристики „Непа", які подавались в совітській пресі, говорили у першу чергу про зріст й оживлення приватної торговлі. Цей зріст й оживлення в світлі цифр виглядає надзвичайно марно: що більше: цифри вказують, що де деді приватна торговля не тільки не зростає, а падає. На 1. січня 1923. року в Москві було 28.151 торговельних підприємства, на 1. квітня це число зменшилось до 18.960, на 1. червня до 12.888; значить за пів року зменшилось більше, як на половину. Кількість торговельних заведень в травні 1923. року в порівнанню з січнем складала: в Смоленській губ. — 56 прц., в Орловській — 52 прц., на Київщині, 29 прц., в Витебській губ. 33 прц.

Всі ці цифри, які подаємо вище, цифри, взяті в офіціяльної совітської статистики, являються занадто яскравими й красномовними, отже зайві ширші коментарі. Свідчать вони виразно про те, які нікчемні результати дав „Неп", як мало позитивного дали всі заходи большевиків відродити в совітських державах торговлю й промисловість. І в світлі цих цифр стає ясним, через що большевики в своїх теперішніх господарських заходах вже почали залишати наглядно безнадійну для них кампанію по відбудові промисловости й торговли й головну увагу почали звертати на село — на викачування з села збіжа й вивіз його за кордон. Переконані рядом фактів, що відродження промисловости й торговлі їм не під силу, большевики тепер хотять задержати своє панування коштом села — вони повторюють ті методи, які уживав царат, доки не прийшов для нього слушний час: хочуть будувати своє панування, свій добробут на голодному елянському буджеті.

Будуччина покаже, що з цього вийде.

Огляд світових подій.

Німецько-французькі перегвори?

„N. Fr. Presse" подає з Льондону неподтверджені відомости, що німецький уряд запросив до себе французького посла в Берліні на нараду в справах репараційних. Англійська преса пояснює цей факт, як перший крок до французько-німецьких переговорів. Та сама газета повідомляє, що між Францією і Німеччиною вже ведуться переговори неофіціяльного характеру.

Припинення пасивного спротиву?

„Oeuvre" повідомляє з компетентних джерел, що на днях Німеччина вишле до Парижа ноту, в якій заявить готовість припинити пасивний спротив у Порурю і предложити нові пропозиції.

Засідання Ради Амбасадорів.

На останнім засіданню Ради Амбасадорів велась дискусія над заявою Муссоліні в справі Корфу. Заява Муссоліні викликала в Раді Амбасадорів замітне невдоволення.

В пруським соймі.

Пруський сойм зібрався на перше після-вакаційне засідання. Комуністичні посли викликали велику авантюру і улаштували обструкцію з приводу того, що сойм недопустив до голосу представників безробітних. Комуністів усунено насильно з салі нарад.

В Порурю.

Французький воєнний суд в Діссельдорфі засудив на кару смерти 20 літнього студента Раба. Засуджений, як член тайної організації виконав замах ручною гранатою на двох офіцерів окупаційної армії. Засуд буде на днях виконаний, як що не прийде помилування з Парижа.

Промова Руппрехта.

Кронпринц Руппрехт виголосив на офіцерських зборах у Мінхені промову, у якій доказував, що тільки монархістичний переворот зможе уратувати Німеччину. Промовець заявив, що монархістам не залежить на тій, або иншій династії, а тільки на ратуванню вітчини, що може вчинити тільки сильна рука монарха. В зборах взяли участь окрім німецьких офіцерів, також офіцери б. австрійської армії. Промову принято бурею оплесків.

Мадярсько-югословянські взаємини.

Дня 9. ц. м. мядярський президент міністрів відбув нараду із Ніччем з метою зближення Югославії з Мадярщиною. Порішено розглянути ріжні спірні справи, які стоять на перешкоді в навязанню сусідських взаємин між обидвома державами.

Справа Фюме.

З Білгороду одержано відомости, що підчас зустрічі Пасіча з Поанкаре обмірковувано справу Фюме. Поанкаре запропонував Пасічови свою інтервенцію в тій справі. Пасіч приняв пропозицію і заявив, що Югославія не може відступити від пляну утворен-

---

Д-Р ОСТАП ГРИЦАЙ

Відень.

(Продовження.)

До тої культури здорового, гарного тіла близько Віденцеви ще й тому, що він так жагуче, так глибоко кохає природу. Він прогульківець і турист з уродження. Одна з найважнійших постанов нового парляменту, силою якої призначено щорічну дводенну відпустку і найпростійшому робітникові — й перевернули проти опозиції Санчо Панів та кастратів з колишнього політичного гарему „гарного" Людвега! — це просто самозрозумілий дарунок молодої республики для простої віденської людини. Бо хіба це багато всього два тижні, потонути геть в обіймах природи, за якою Віденець тужить усе? До якої він мандрує що неділі, від марта починаючи, з жінкою і дітьми, обовязково на цілий день, від раннього ранку до вечора? Всі поети й усі письменники, всі малярі й різьбарі, музики, актори і співаки Відня прославляють красу природи його і його наддунайських околиць (із замковими руінами) як щось єдиногідне й одиноке у світі, як найглибше, найперше і найбогатше джерело своєї творчости й духовости, своєї радости й життя, своєї блаженности й розваги. Особливож весною, — віденською весною! Хто в силі забути її? Ці незрівнані затишки божесько гарних лісових святинь, що їм імя „Wienerwald, — в обіймах яких живе й творить великанський організм міста — дихають на вас своєю неземорно погідним, чудово тихомирним, солодко-меланхолійним подихом з усього, що є в мистецтві рисовом найглибшої душі Відня. В чому цей чар Wienerwald-y? Чи у блакитних сідавах його лісових теремів заклятї на віки тисї погляди тих мілліонів-мілліонів закоханих, розтужених і розмріяних людських очей, що тут колись блукали? Чи в тихесеньких подихах його віковічних дерев все ще в безкрай і безсонно перешіптуються і линуть безконечні шепоти й зізнання, пестіння і розмови, цілющі слова й розкішні цілунки тих мілліонів поколінь, що тут цілими століттями гуляли й кохалися, раювали й тужили, стискали собі руки й обіймалися, плакали собі на груди солодкими сльозами любовної туги і припадали до себе в заземських захватах кохання? Инодї здається, що так. Чудові, справді одинокі своєю таємничою душею лісові простори! Коли можна казати про жертвенну чашу природи і про причастє, яким ця відвічна Матір причащає душу й тіло людини, то треба б сказати, що сина глибінь Wienerwald-y не така містична чаша, а його подих — таке причастє для страждучої життям людини. Вийдеш з притворів цього ліса і почуваєш, що не хочеться тобі ні їсти ні пити, тільки хочеться тобі — співати. Так радісно, щасливо, з усього серця, з усієї душі — співати. Під звуки сто скрипок, сто цимбалів і сто арф. І плисти хотілосяб, так на якімсь Андерсеновім казковім човні поздовж цього Wienerwald-y тихими як ласка хвилями Дунаю, плисти геп-геп далеко хоч у безкрай і на окраї світа, плисти в далечінь і почувати тільки одно: якесь таємне і незбагнене, неземське й невловиме, невіміруче й несмертельне:

— Люблю тебе.

Тому, коли в переломові моменти історії людської культури, справді визвольничими стають ті світогляди, які накликують любити людину, життя і все сотворіння природи, то віденський культ творчої людини, творчої краси та творчої природи може і справді покликаний до того, щоб — як я вже згадав раніше — у нинішній світ, зруйнований у своїх основах романсько-англьо-саксонськими Ванлалами, заплідинти знову погідною сонячністю. Бо віденська психа має ще й цю рідку прикмету, якої Ніцше домагався від усіх творців культури: розуміння дитини в людині. Подивіться тільки, як прегарно старий і найстарший Віденець потрафить бавитися з дітьми! З якою серіозністю н. пр. приглядаються тут усі прохожі, коли батько або дядько хлопчини власноручно на площі „пускає орла", щоби радувати малого. З якою дитинячою ніжністю любить Віденець світ звірів, — особливож псів — як дитинячо радується він кождим святом, починаючи від Різдва і його ялинки кінчаючи на Святах Зелених. З цього дитинячого первня в них пливе те їх пристрастне замилування до пестрих, театральних красок і солодких звуків, нехай і простих дзвіночків. Коли Шніцлеровий Хоробрий Кассіян („Der tapfere Cassian") — цей геніяльний символ веселого, наївного, розфантазованого, а притім бадьорого Віденця! — являється вперше на сцені, то найцікавійше на ньому — це його одяг. Це одяг одягів, це костюм, якого ще не було, словом, це олицетворена радісність фантазії, дитинячої фантазії. Срібний шолом увесь в ріжнобарвних перах, мундір голубий як небо, ковнір золотистий, нагрудні мережки червоні як кров, на рукавах злото і срібло, срібло і злото, штани світло-топазові, чоботи кармазинові з діямантовими острогами. Ну, чи бачили ви щось таке? А де був, що робив хоробрий вояка Кассіян? Чекайте, він вам зараз розкаже. В перського шаха забарився, в турецького султана гостював, в могунтського курфірста забавлявся, з під трьох шибениць утік, усім чортам зда не дався. Hollo-dero! Тепер влюбюється в гарну Софію, за пять хвилин убє у двобою її судженого, а завтра вже буде з нею в палацу китайського цісаря. Juchhe, das Leben ist doch schön!

І почувається, що цей хоробрий Кассіян не згине ніколи.

Так — Віденець є такий, і така є своєю духовістю віденська жінка. Вона з правила не глибока ні думкою ні почуванням ні своїми етичними засадами. Вона своєю грациозною веселістю, своїм трохи гострим дотепом (Iesch) та своєю безжурною природністю доказує вам невинно, що вона Сфінкс без тайни.

(Докінчення буде.)

ня вільного міста Фюме і визнання суверенности Югославії над пристанню Барес.

Заява Чанкова.

Болгарський премієр Чанков заявив представникови Зєднених Держав, що у греко-італійськім конфлікті Болгарія збереже як найбільшу невтральність. Болгарія бажає провадити мирову політику. Цю заяву просив Чанков передати урядови Зєднених Держав, як репрезентантови мирової політики і як державі найбільше безінтересовній у справах Европи.

В Раді Союза Народів.

Останнє засідання Ради Союза Народів було присвячене рапортови в справі унормування австрійських фінансів. Сконстатовано, що стан Австрії поправився і що австрійська корона є найсталійшою валютою в Европі. Вже перша вістка про інтервенцію Союза Народів, спинила упадок корони. В імени Австрії подякував австрійський делегат Союзови Народів за інтервенцію.

„Пробуджена Мадярщина".

З Будапешту подають, що членів товариства „Пробуджена Мадярщина", арештованих недавно в Будапешті, випущено на волю. Слідство виявило, що головною метою товариства „Пробуджена Мадярщина" є відірвання Семигороду від Румунії. Справа форми устрою Мадярщини є другорядною.

Льойд Джордж проти Франції.

„Н. фр. Пресе" доносить з Льондону, що Льойд Джордж у новій промові гостро критикував політику Франції проти Німеччини. Між иншим Льойд Джордж заявив: У Франції панує переконання, що Німеччина булаб знищила Англію, як би не Франція. Як би це могло статися? Чи німецька армія булаб переплила море? Це не вдалося Наполеонови і не вдалобся Вільгельмови II. Англія взяла участь у світовій війні, щоб ратувати Францію і Бельгію від цілковитої руїни і про це Франція не повинна забувати. Гимчасом діється навпаки: Франція веде самостійну політику, не оглядаючись на Англію і легковажить собі Англію. Франція мусить переконатись, що Англія не є така безсила, як це декому здається на континенті.

Громадські вибори.

Рескрипт міністерства внутрішніх справ у Варшаві з 28. липня 1923 про громадські вибори. — Розпорядок Польської Ліквідаційної Комісії з 23. листопада 1918.

Недалекі вибори до громадських рад в цілій Галичині вимагають великих передвступних підготувань. Покищо не назначено речинця виборів. Це сталося мабуть тому, що польська влада, як це діялося в Познанщині, хотіла би заскочити нас несподіваними. Справа виборів вимагає пильної уваги нашого громадянства. Заки з нашого боку посвятимо справі виборів подрібні замітки, подаємо в дослівному перекладі рескрипт міністерства внутрішніх справ у Варшаві і розпорядок Польської Ліквідаційної Комісії, що торкається західних повітів Сх. Галичини.

Міністерство внутрішніх справ у Варшаві видало 28. липня 1923 до ч. 5325 отсей рескрипт до воєвідств краківського, станиславівського, львівського і тернопільського.

Відносини, які повстали в наслідок світової війни, та надія скорого опертя устрою сільських і міських громад, як виборного права до репрезентації тих громад на нових правних основах, здержували дотепер міністерство внутрішніх справ від заряджения виборів в згаданих громадах. Одначе з уваги на те, що праця сойму і сенату над проєктами законів про територіяльні самоуправні союзи і звязаних з ними виборними ординаціями, — які то проєкти міністерство внутрішніх справ осінню ц. р. задумує внести до сойму — з огляду на розмір і значіння предмету мабуть триватимуть довший час, а дальше відкладання виборів булоб рівнозначне з підтриманням анормальних відносин в самоуправній адміністрації згаданих союзів, я є примушений зарядити ось що:

Пан воєвода негайно видасть відповідне заряджения з метою переведення виборів громадської репрезентації в сільських громадах, в яких

а) минула 6 літня доба урядування громадської репрезентації, або в яких

б) урядують тимчасові громадські управи, установлені на місце розвязаних громадських репрезентацій.

Вибори відбудуться на підставі виборчої ординації для громад з дня 12. серпня 1866 (В. з к. Ч. 19) з пізнійшими змінами і доповненнями. В краківськім воєвідстві і західних повітах львівського воєвідства, в яких обовязує розпорядок Польської Ліквідаційної Комісії в Кракові з 23. листопада 1918, ч. 596 адм. В. поз. П. Л. К. з дня 29. грудня 1918. Ч. II. ч. 2, про поширення виборного права до громадських рад, — поруч трьох виборчих кол, передбачених у виборчій ординації для громад голосує теж 4-те виборче коло згідно з постановами названого розпорядку. При вирішенню питання щодо обовязуючої сили згаданого розпорядку в повітах, що лежать на погранічу простоїв, які були підчинені компетенції Управляючого Комітету у Львові, рішаючим моментом буде ствердженнє, чи згаданий розпорядок П. Л. К., вступивши тодишнім, звязаним з тодишніми воєнними ділами, був поданий до відома того повіту, або шляхом реєстрату П. Л. К. з дня 11. грудня 918, скермованого до комісаря П. Л. К., або шляхом Вістника розпоряджень П. Л. К. з дня 29. грудня 1918. Ч. II. Ч. 2, в котрім оголошено названий розпорядок.

Одночасно звертаю увагу п. воєводи, що в одному з найближчих випусків Вістника (Щенника) законів буде оголошений розпорядок про виконання закона з дня 26. липня 1919 (В. з. ч. 67, пов. 104) про злуку двірських просторів з громадами в б. Галичині, а також в тій частині Малопольщі, в якій виконання того закона досі було здержане.

Про заряджения видані в наслідок цього рескрипту повідомить пан воєвода міністерство внутрішних справ в можливо найкоротшім речинці.

Міністер: *Керник* в. р.

——

Розпорядок П. Л. К. з дня 23. лист. 1918 р. ч. 596. про поширення виборчого права тільки в західних повітах Східної Галичини має такий зміст:

Бажаючи запевнити сусільним верствам, що досі не мали виборчого права до громадських рад, репрезентацію в тих радах, постановила Польська Ліквідаційна Комісія додати до істнуючих трьох виборчих кол 4-те коло, обіймаюче стільки мандатів, скільки їх мало дотеперішнє одно виборче коло.

1. Виборче право в 4-тім виборчім колі одержують повнолітні громадяне без ріжниці пола, що не мають виборного права в дотеперішніх трьох виборчих колах, а є замешкалі в громаді від року, рахуючи від дня розписання виборів.

Супроти отсих постанов до місцевих рад можуть бути покликані також жінки, а крім того горожане быв. польського королівства і Познанщини.

2. Громадські ради, що ведуть 4-те виборче коло і покличуть радних з того кола, мають отсю ухвалу переслати до 14 днів до затвердження виділови адміністрації в Кракові з поданням імен, назвищ, заняття і місця замешкання радних.

Шкільне віче в Дрогобичі.

9. ц. м. відбулося у салі кіна „Ютшенка" віче, присвячене виключно шкільним справам. Про стан українського державного шкільництва в краю і в дрогобицькому повіті і про домагання на цім полі референував п. І. Ліщинський; про приватне шкільництво говорив п. І. Герасимович (обоє зі Львова). П. д-р Чапельський представив роботу дрогобицького громадянства у веденню місцевих приватних шкіл як гімназії (6 кляс), дві народні школи, фахові, музичний інститут і т. д., а п. Бойко справу українських високих шкіл.

По оживленій дискусії ухвалено в шкільній справі ряд резолюцій, які переслано президії Українського Соймового Клюбу (Волині) і Народньому Комітетови. Порішено на вічу приступити в найкоротшому часі до будови дому в Дрогобичі для приміщення українських приватних шкіл і відвестися о поміч в цій справі до американських Українців-уроженців дрогобицького повіту.

Як на усіх зборах так і на цім вічу виступили до руйнуючої роботи кирилики зі штабу б. харчевого комісаря Скибінського. Вони то — головно поторичний картяр Стефанюк — старалися пустою балаканиною і нападами на членів з громадянської роботи в повіті людей розбити віче. Успокоїлися лишо на взнях присутних на вічу селян і робітників.

При кінці візвано присутних до предкладання матеріялів в шкільних справах з кождого села і школи до канцелярії Пов. Народного Комітету.

15 вересня ц. р. здержується висилку часопису всім П. Т. передплатникам, що залягають з передплатою.

НОВИНКИ.

— **Подвійна конфіската.** „В Польсце як кто хце" — ось принціп, який так часто має тепер приноровлення в боку всевладної польської адміністрації. Вчора прокуратор сконфіскував ч. 131 „Діла", а саме зміст меморіялів Пред. Петрушевича і Зах.-українського Топ. Ліги Націй до Союза Народів і новинку про вписи на український університет у Львові. Після цеї конфіскати пущено потайну машину і розпочато друк газети. Але за якийсь час приходить якийсь підозрілий тип з відомою „policja śledcza" і забирає видруковані числа. Виявляється, що прокуратор ще собі щось пригадав і додатково сконфіскував оповістку про вписи на українську політехніку. Розуміється, ми супроти польської законности є безсильні, але все таки не можемо задля доброго чи кепського гумору прокуратора Котовіча тратити кілька мільонів. З тією метою мусимо пасягнути правної поради, чи не можнаб було добути відшкодування за втрати, нанесені нам прок. Котовічем. Бо як кождий урядник почне в подібний спосіб нищити приватне майно, на сторожі якого повинні стояти державні органи, а особливо державна прокуратура, то в короткім часі нас їсть з руками і ногами ненаситна бюрократія. Цікавий теж епільог подвійної конфіскати. В нашій редакції зявився за другим разом якийсь підозрілий тип, який — не називаючи свого імени, ані не подаючи свого характеру, не хотів лишити почімірника другої цензури, тільки брався сам показувати, котре місце є викреслене. При тім поводився він грубо й ординарно. Може би дирекція поліції отворила курс чемного поведення для своїх функціонарів та повчила їх, щоби вони легітимувалися якимись документами, а не величалися бляшками з написом „policja śledcza" та вдавали анонімове поліцейсько „монарство". В створених умовинах доходить до того, що який небудь хлистик з такою бляшкою законспірується і вдає що найменше відомого Судейкіна з російської охрани.

— **„Гостина".** Вчора перед полуднем в будинку української духовної семинарії у Львові, зявився в товаристві куратора Собіньского і цілої череди всякого рода поліційників польський міністер осьвіти і віроісповідань д-р Станіслав Гломбіньскі. „Гість" оглянув зруйновану семінарію і звернувся до ректора о. д-ра Галущинського з запитом: Хто мешкає в крилі семинарії, від ул. Сикстуської? О. Ректор не міг йому дати ніякої позитивної відповіди, бо „льокатори" крила від ул. Сикстуської „не зголошуються у о. Ректора", тільки самочинно і самовільно господарять в тім крилі. Годиться зазначити, що польське військо, яке насильно заняло духовну семинарію, до нинішного дня не опорожнило будинку, хоч в тому напрямі були вже інтервенції навіть з боку Римської Курії.

— **Учительський театр.** В члени кооперативи вписалися дальше: 206 д-р Іван Брик (вплачений цілий уділ), 207 Спиридіон Баньківський (вплачений цілий уділ) 208 Семен Магалес, 209 Володимир Кульматицький (пять уділів), 210 о. Василь Кузьма, 211 Софрон Ференцевич, 212 Евгенія Ференцевичева, 213 посол Хома Приступа в Луцьку, 214 д-р Остап Навроцький (вплачений цілий уділ), 215 Кружок Аматорський в Делятині, 216 Володимир Кушніревич в Делятині, 217 Михайло Біляк в Делятині, 218 Іван Нагайський в Делятині, 219 Товариство Вз. Кредиту „Дністер", 220 радник Ізидор Громницький (вплачений цілий уділ), 221 д-р Іван Ганкевич в Коломиї, 222 Т. Воданий в Тернополі (вплачений цілий уділ), 223 Іван Поплавський в Кракові. Управа кооперативи просить ще раз усіх членів, що вплачують уділи ратами, точно вирівнувати залеглости. Просимо також усіх наших уповноважнених пересилати нам зібрані декларації і уділи на адресу: Львів, Руська 18.

— **Великий влом у Львові.** Минулої ночі вломилося кількох львівських „фаховців" до нафтової контори Калісмана і Каліціньского при вул. Руговского і підважавши засуву забрали з каси 400 мільонів марок. Випивши кілька чарок лікеру, який був у склепі, пішли собі до дому, а поліція почала за ними шукати.

— **Бандитизм.** В горішній области личаківської дільниці напали оноді нічю на різника Сильвестра невідомі бандити, які, поколовши його ножами, ограбили і кинули непритомного на вулиці. Поліція почала за ними шукати.

— **Долар = 70 мільонів нім. марок.** Німецька марка почала новий курс в долину так, що дня 11. ц. м. долар дійшов в Берліні до 70 мільонів, фунт стерлінгів 320 мільонів.

— **Ренеґат.** Зі села Заднишівки, скалатського повіту, пишуть нам: В нашому селі трапився прикрий випадок ренегацтва. Кандидат учительського звання Іван Старик перейшов на латинський обряд, щоб тою дорогою дістати кращу посаду. Випадок тим прикрійший, що в нашому селі живе богато зльокавтованих заліznичників, які волять примирати з голоду, аніж зрадити свій народ і батьківський обряд.

— „Гайдамацькі саботажисці". Львівська „Газета Ходзенна" доносить, що „збродняже з под знаку кс. Шептицкего" підпалили фільварок Стаї в Равщині, власність Гелени Бялоруской. Згоріла стодола з 8 вагонами збіжа і кератова молотільня. Шкода виносить около 200 мілїонів. Той сам часопис доносить зі Станиславівщини, що „остзинїми тижнями трапілося в тамошному повіті кілька актів саботажного підпалу польських дворів. Шайка українських „збірув" кінно нічю підїздить під стоги збіжа і підпалює їх, не дивлючись на сторожі, якими збіже обставлене. Ті самі „українськи збродняже" підпалили нічю з 4. на 5. вересня фільварок Чартовийского в Долїшних Теплицях. Шкода виносить кількадесять мілїонів. „Саботажі" занотовано і з других селах ярославського повіту.

— **В сплаві** німецьких кольоністів в Польщі. Варшавські часописи доносять, що Міжнародній Трибунал Справедливости в Гаазі видав осуд, що становище Польщі супроти деяких німецьких кольоністів входить в обсяг компетенції Союза Народів та що воно не є згідне з міжнародніми зобовязаннями Польщі.

— Ц'ни збіжа далі падуть. Дирекція варшавської збіжевої біржі комунікує: На збіжевій біржі трівае далі сильно знижкова тенденція, викликана великими транспортами збіжа. Ціна збіжа на польських базарах є о 100 процент низча від закордонних. Треба одначе сподіватися, що теперішний стан ціна збіж більше вже не знизиться.

— **Народини „чортика".** Неподавно мала Пиньшина свою сензацію. В маєтности Поріче прийшов на світ. „чорт". Уродився з клячі, зовсім звичайи У клячі. Але сам був незвичайний. Заз мав кінський, але тут же починалася девята шия без передніх ніг, закінчена чимсь в роді голови. Сильно розвинута долішна щока висунута на перід, горішна нерозвинена задерта до гори. На місці чола—одно велике око. Інтересно, що цей дивогляд жив і колиб не 5 куль, які впаковано йому в голову, науковий світ мав би один цікавий примірник химер природи. А так потвора згинув, а по Пинщині ходить чутка про народини і скоропостижну смерть „чорта".

Безконкурекційною українською фірмою є лиш робітня футер Петра Карпяка у Львові вул. Курковa 11 а. — Там замовляйте нові футра, старі переробляйте і покривайте. Урядничі круги мають знижку.
566 2—10

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

Менажерія Медрано

Завтра у середу 12. IX. у менажерії і цирку „Медрано"

о 10 годині рано

дуже цікаве і займаюче видовисько

для учачоїся молоді:

КОРМЛЕННЯ ВУЖІВ

на цирковій арені.

Кормлення вужів відбувається раз на два тижні живими кр'ликами — які вужі поликають.

Сп'шіться бо нагода рідна

Дирекція Цирку „МЕДРАНО".
534б) 2—4

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Приватна коедукаційна учительська семінарія У. П. Т. у Винниках побіч Львова повідомляє, що відкрила пяту виділову класу. На перший рік семінарії можуть ще бути приняті кандидати (-тки) у відповідному віці. — Управа. 550 3—3

Дрібні оголошення.

ІНСТРУКТОРА до двох моїх хлопців з III. і IV. кл. гімн. приїму сейчас по умовним услвям. Петро Сказь канд. нот. Лопатин. 573 1—1

КУПНО і ПРОДАЖ всяких річей полагоджує скоро і солідно Бюро торговельно-комісове, Львів, Кохановеського 5. 571a) 1—3

ДЛЯ панночок мешкання, харч. Зголошення „Фортепян" Діло. 570 1-1

МЛИНАР (Untermüller) Українець, спокійний, чесний, розумючийся добре на млині пальцем, одержить посаду від 1-го падолиста. Зголошення личні з добрими посвідченями. Млин Колбаевичі стація Рудки. 576 1—3

ПОЩУКУЮ сейчас вправного інструктова до ученика VII. кл. і ученизі V. кл гімназ. Осібна кімната ціле удержання платня після умови. Уряд парох. Долинян п. Княгинічі. 571 1—2

КРІСЛА огородові і кухонні, складані столи і лежаки — окавійно до продажі. Бюро торг.-комісове, Львів, Кохановського 5. 484 3—3

ПОШУКУЄТЬСЯ інструктора до ученика IV. кл. гімназ. і до ученика VII кл. гімн. до математики. Зголошення під Доберчак, Олїв, п. Зборів. 564 2—2

ШУКАЮ комнати, зголошення в адміністрації „Діла". Медик. 596 2—2

КУПЛЮ, уживане пяніно Морозова. Длуголша 25. 549 2—3

НОТИ до співу та на всякі інстоумента висилає „ТОРБАН". Львів, Оссолінських 6. 512 3—10

ВАЛЬЦЕВИЙ МЛИН в Медиці пошукує кваліфікованого млинаря, найрадше нежонатого. Посада сейчас до обняття. 557 3—3

ОГОЛОШЕННЯ.

ОКУЛІСТ

Д-р Г. ІІЇЕЛЬ

лікар „Народної Лічниці" ординує в очних недугах 464 6—10

ЛЬВІВ, вул. Ягайлонська ч. 20.

Українське Видавництво

В КАТЕРИНОСЛАВІ.

Вийшли в друку:

1) Г. ГОЛОСКЕВИЧ. **Український правописний словничок** з короткими правилами правопису. Видання 5-те.

(Загальнопотрібний по всій Україні. Потрібний кожному!)

2) Проф. І. ОГІЄНКО. **Українська культура.** Коротка історія культурного життя українського народу. З малюнками й портретами.

3) Ю ГАЙ. **20 пісень з нотами** для дитячого співання.

4) А. КАШЕНКО. **Оповідання про славне військо запорожське низове.** Ілюстрована історія Запорожжя. Понад 200 малюнків і карт.

5) С. ІВАНИЦЬКИЙ і Ф. ШУМЛЯНСЬКИЙ. **Російсько-український словник.** 520 стор. великого формату.

6) М. ЛЕВИЦЬКИЙ. **Граматика української мови.** Для самоуправи. Видання 3-те, виправлене й доповнене.

7) Проф. Д. ДОРОШЕНКО. **Коротний курс історії України.** З малюнками.

8) М. ГРИГОРОВИЧ. **Як Ірляндія здобула собі волю**

9) С. РУСОВА. **Єдина діяльна (трудова) школа.**

10) С. РУСОВА. **Нова школа соціального виховання.** Курс лекцій.

Продаж по всіх кращих книгарнях, а де нема — звертатись на адресу:

Eug. WYROWYI. Berlin SW 47, Yorkstr. 24II.

Книжки висилають негайно. На більші замовлення — значна знижка.

567a) **Повний каталог безплатно.** 1—3

Парцеляційне Т-во „ЗЕМЛЯ"

у ЛЬВОВІ, РИНОК 43.

звідомляє своїх членів, що зміненій Загальним Зборам дня 23. грудня 1922. статут, зістав через Суд зареєстрований і що речинець до доповнення підвисшеного уділу до висоти 14,000 Мп. минає до дня 31. грудня 1923., потім члени, які неповнили уділя тратять членські права.

565 2—3 *Дирекція.*

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Жіночого Кружка У. П. Т. ім. Ганни Барвінок у Львові

відбудуться — з причин від Старшини незалежних — **не 14-го як було первісне оголошено, а 21-го вересня,** о год. 5. по полудни в льокалі дівочої школи ім. Шевченка при вул. Мохнацького 12. На денним порядку:

1) Відкриття Зборів, 2) Відчитання протоколу з послідних Зал. Зборів, 3) Секретарський звіт з діяльности Товариства, 4) Касовий звіт, 5) Звіт контрольної комісії. 6) Вибір нової голови, членів Старшини і Контрольної Комісії, 7) Внесення і ев. вентуалія.

Проситься всіх членів о як найчисленнійшу участь.

ЗА СТАРШИНУ:

К. Малицька. голова. *М. Ліщинська,* секретарка. 572 1—1

Папістики 2 гарнітури в новім стилї для ор. Священників середнього росту окалїйно до продажі.

ТОРГОВЕЛЬНО-КОМІСОВЕ БЮРО,

574 **Львів, вул. Кохановського 5.** 1-3

Торговля Споживчих Товарів, Львів, Кохановського ч. 5. (р'г Міяковського і Кохановського) Д. КОНЮХ на замовлення доставляє домів в найменших скількостях товари на зимовий запас по гуртівній цїні (цукор, муку, каші. бараболі і т. п.) Спішіть з замовленнями перед новою зимжкою ціи. 575 1—3

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

кооперативи „Руский Народний Дім" зареєстрованої спілки з обм. порукою **В ХОДОРОВІ**

відбудуться в середу дня 26. вересня 1923 о годині 1-ій по полудни в домі п. Теклї Вербовської з отсим дневним порядком:

1) Відкриття Зборів і вибір Президії,
2) Відчитання проток. з попередн. зборів,
3) Звіт Управи за рік 1922.
4) Звіт Контрольної Комісії.
5) Відчитання ревізійного звіту з переведеної ревізії.
6) Уділення абсолютор. уступ. Управі.,
7) Вписи нових членів.
8) Вибір нової Надзірної Ради.
9) Вибір нової Управи.
10) Зміна § 1. статута кооперативи „Руский Народний Дім".

На случай браку комплєту Збори відбудуться о годину пізнійше в тім самім льокали і з тим самим дневним порядком без огляду на скількість членів. 559 3—3

ЗА НАДЗІРНУ РАДУ

кооперативи „Руский Народний Дім" зареєстр. спілки з обм. порукою в Ходорові.

о. Іван Винницький голова. Семен Ференчак секретар.

ПЕРЛЯКИ-КАСПРИ

Вальці, Каміння, Турбіни, Трансмісії, Паси, Газу, по дешевих цінах зі складів поручає „ПІЛЬОТ" ЛЬВІВ, вул Баторія 4.
356a) 0—20

ЦЕМЕНТ ПОРТЛЯНДСЬКИЙ

першорядної якасти лише вагоново, сейчасова достава „ПІЛЬОТ", Львів, 201 Баторого 4. 9—20

Дуже важне для реемігрантів до Америки.

Европа-Америка

5½ ДНІВ

через ОКЕАН

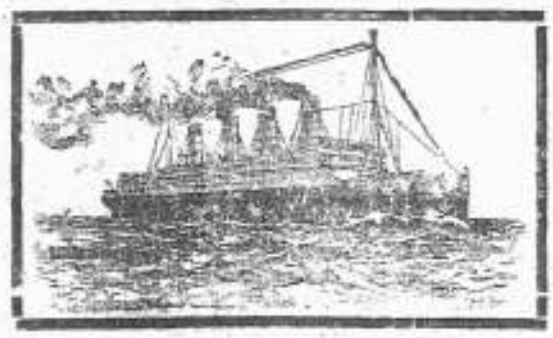

Европа-Канада

5½ ДНІВ

через ОКЕАН

Корабельне Тов-о „WHITE STAR LINE" (Лінія Білої Зорі)

Кождий, кто хоче повернути до Америки, бо квота до кінця року остала незелика незалежно коли прибув до краю і чи має американський пашпорт, **нехай зголоситься до наших бюр,** а одержить потрібні вказівки для одержання візи Американського Консуляту на виїзд до Америки і буде висланий без труднощів до місця виїзду в Америці.

ЛЬВІВ, вул. Городецька 36, і ТЕРНОПІЛЬ, вул. Тарновського 5.

526 1—3

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 133 (10 014). Львів, субота 15. вересня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 95000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фо., Італії 10 л., Німеччині 200.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.-кор. Румунії 100 лей. Болгарії 50 лев., Австрії 200000 мп. Зміна адреси 3000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 4.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Вже можна замовляти І. том Споминів Дмитра Дорошенка

ПРО НЕДАВНЕ-МИНУЛЕ 1914—1917 (Галицька Руїна).

І. том трактує часи від вибуху всесвітної війни до відвороту російських військ в Гал. Україні 1917 р.
Заставнича ціна: 2'00, теперішний множник 30'000 т. е. 60.000 Мп. — — — — — — — — крім пересилки. — — — — — — —
Вид. „ЧЕРВОНА КАЛИНА" Львів, вул. Русьна 18|I.

Львів, 14. вересня 1923.

Заглада 7 Від першої хвилі стабілізації польської влади у Східній Галичині, а радше від хвилі, як та влада звільнилася від правних австрійських рамок і могла повернути до славних традицій „prawem i lewem", — розпочалося нищення українських культурних, матеріяльних і моральних вартостей. Кождий польський уряд Морачевским починаючи і Вітосом-Гломбіньским кінчаючи, проявляв свою енергію в нищенню надбання українського народу, в девастації його території, в фізичній екстермінації українського населення.

Початково це руйнництво відбувалося неорганізовано. Кождя польська суспільна організація робила це на власну руку, а уряд звичайно благословляв і з вдоволенням апробував ці „патріотичні" вчинки поліцейським духом пересякнутих польських суспільних чинників. Одначе згодом всі функції нищення почала переймати на себе влада і її численні розгалуження. Закони, ухвалювані польським сеймом, були звернені проти елементарних інтересів українського населення. Одначе ще ширшою, більш обємистою і ревнійшою була праця польської адміністрації поза рамками законів. Так було до 14. березня 1923 р., а від цеї дати антиукраїнський похід набрав постійности, організованости, простолінійности і цинічної безстидности. Уряд Хєно-Пяста, уосіблений в хлопським завалящтві Вітоса і єзуїтським цинізмі Гломбіньского, в останніх часах спрямував усю свою енергію на загладу української школи. Слід зазначити, що в часі, коли польська комбінована столипініяда своє панування зазначує зростом безладдя на всіх царинах життя, то у відношенню до т. зв. національних меншостей взагалі, а до Українців спеціяльно приноровлюється незвичайну систематику і організованість в нищенню культурних станиць і культурного дорібку. І саме тоді, коли всякими засобами проводиться заглада українських культурних вартостей, коли не залишено ніякого девастаційного засобу, саме тоді з кулацькою задирчивістю горлає упоєний почуттям влади Вітос: „Українці культивують свободолюбні мрії, що означує нищення польськости і культури на великім просторі республики". Чуєте, що за міцний, співжевий тон? Чи не говорили так само пруські гакатисти про Познанщину, чи не деклямували так само царські ступайки про конгресівку. Чи не твердили вони тими самими словами, що — Поляки культивують свободолюбні мрії, що означує нищення німецькости (recte: російськости) і культури на великім просторі німецької чи російської імперії? Але вчорашній раб і плазун не все призабув і сьогодня репетує про „культуру". Чи не смішно, чи не болюче смішно, коли антикультурна, мала тривожна людина торочить про справи, яких вона не розуміє, які чужі є її духовій організації! Але правду, мимовільну правду, відчуту звичайним хлопським інстинктом оповіщує кулачний премієр Польщі. Так, Українці культивують свою еманципацію на всіх царинах життя, а це неминуче — скорше чи пізнійше — означує знищення польськости і культури, як що під польськістю розуміти теперішній екстерміваційний режим у відношенню до Українців, кольонізацію українських земель, девастацію українських культурних надбань, а під культурою поліцейський терор і самоволю розхрістаної бюрократії.

Правда, український народ після надлюдських зусиль, після впертої боротьби за своє право, після надмірних жертв — найшовся у важкому положенню, розшматований на чотири займанщини, роздертий сумнівами, виснажений і стратований. Але це не значить, що який-небудь хам може безкарно переводити денаціоналізаційно-екстермінаційні спроби на живім організмі українського народу. Ні, велич нашої нації власне тепер в годині лихоліття виявилася перед цілим світом.

Підноситься український чорнозем, наново гомонить степ алмазним дзвоном, хвилює українське селянське море; а до цього шуму сторожливо прислухується червоний володар. Не під силу йому здержати, загатити те море і він мусить йти на уступки, мусить переводити українізацію свого апарату і своїх установ на Україні, мусить одним словом на цілій лінії поступатися перед хвилюючим, невгомонним морем. І це без сумніву буде друга революція, хоч проявляється еволюційним способом. А задубілі парістки юнкерського гакатизму і царської самоволі в своїй простоті духа думають, що коли там життя наповнюється українським змістом, то тут може бути порожнеча Торічеллі або чужинний хлам. Єдиний і однородний є український народ без огляду на простори і без огляду на ті форми, які йому накинуто.

ТЕЛЄҐРАМИ П. А. Т.

Справа евакуації Корфу.

Париж. Рада амбасадорів радила 10. ц. м. над условіями, від яких залежить евакуація Корфу. Італійський амбасадор заявив кореспондентови „Інтрансіжан", що інструкції, які одержав від Муссоліні, є вельми помірковані.

Стріча Поанкаре з Болдуіном.

Париж. „Інтрансіжан" звідомляє, що 31. ц. м. Поанкаре стрінеться з Болдуіном.

Відача Чанака Туреччині.

Царгород: Місто Чанак разом із усіми укріпленнями віддано турецьким властям.

В Базилеї не нотують нім. марки.

Базилея. На тутешній біржі перестали нотувати німецьку марку.

Звільнення мадярських депутованих.

Будапешт. На основі декрету трибунал увільнив десять членів Народніх Зборів, що були обвинувачені за неправне вербування жовнірів.

За скликання нім. парляменту.

Берлін. Націоналістичний посол до німецького парляменту Греве звернувся до президента парляменту з письмом, в якім домагається безпроволочного скликання парляменту. Греве мотивує своє домагання тим, що розпорядок у справі віддавання девіз є нелєґальний, бо ходить тут про справу економічної натури, а не про вдержання порядку й безпеченства.

Відпучне письмо Штрезємана до Поанкаре.

Париж. Часопис „Квотідієн" пише, що берлінський делєгат у реп. комісії прибуде до Парижа зі спеціяльним відручним письмом Штрезємана до Поанкаре. Канцлєр звідомляє в своїому письмі, що колиб Франція не була уступчива, то канцлєр мусітиме уступити, а тоді грозить Німеччині упадок, наслідком коаліції крайної правиці і крайної лівиці.

Грізне положення в півд. Европі.

Льондон. В справі Корфу і італійсько-югославянського конфлікту подає дипл. справоздавець „Д. Тел.", що положення в півд. Европі стається з кождою годиною поважніше. Ультімат Італії до Югославії минає в суботу.

Державний переворот в Еспанії.

Барсельона. Губернатор Прімаро де Рівера оголосив проклямацію, в якій обвинуачує правительство за ведення краю до загибелі. Військова партія рішила обняти владу й оголосити стан облоги. О год. 4. зайнято телєфонічну централю. В місті спокій. Гарнізони Барцельони, Мадрида, Сарагоси і Севілі виступили явно проти правительства. Акція не є спрямована проти короля. Мін. загр. справ Альгусемаса арештовано в Сан Себастіяно. Розправа проти нього вже зачалася.

Анґлія проти Італії.

Льондон. „Таймс": Англія не згодиться, щоби Італія на власну руку установляла речинець евакуації Корфу. Приїзд марш. Фоша до Білгорода це пересторога для Італії, щоби була обережна в справі Реки. На випадок воєнного конфлікту з Югославією, Італія мусить бути приготована на богато противників.

По Раді Амбасадорів.

Рада Амбасадорів зявилась знову на міжнародній арені в ролі Найвищого Трибуналу. Колиб не своєрідні обставини грецько-італійського конфлікту, навіть не згадали би її імення. Союз Народів пригадав собі істнування цього органу, коли сам найшовся в клопоті. Італія при легкій підтримці Франції, загрозила виступом зі Союза, на випадок признання компетенції Союза у спорі, який вона хотіла поладнати сама, побрязкуючи зброєю. З другого боку: скандинавські держави і держави т. зв. Малої Антанти загрозили своїм виступом, коли Союз Народів не вдержить свого авторитету і не вжиє всіх відповідних засобів, щоби пригадати Італії її обовязки.

Союз Народів при відкриттю свого нового Зїзду станув перед неприємною перспективою захитання свого авторітету. І в цьому важкому становищі він найшов Раду Амбасадорів, яка мала його виручити. Тому, що вбиті на альбанській границі дипльомати були уповноважені від Ради Амбасадорів. Союз Народів найшов правничий вихід заявивши, що сатисфакції має домагатись Рада, а не Італія. І Рада вислала Греції нове ультіматум, яке, річ ясна, сильно рїжнилось від італійського в тоні та в домаганнях. Греція є відповідальна за смерть делєгатів Ради, але не за злочин убивства. Вона має перевести слідство, покарати винуватців, але не обовязково їх повісити; має віддати честь не самому прапорови Італії, а прапорам союзників. Сума 50,000 000 швайц. франків, які має скласти Греція є не відшкодуванням, а його забезпеченням поки мировий трибунал у Газі не означить висоти відшкодування.

Найбільше дипльоматичною формулою Ради Амбасадорів є признання окупації острова Корфу Італією як невоєнний крок. Ця формула була необхідною для оборони поваги Муссоліні, який готов був боронити її сам, ціною зірвання єдности Союзу Народів. Зовнішна єдність Союзу могла кожної хвилини розбитись в наслідок тихих внутрішних антагонізмів між Францією і Англією. Вплив Англії в Союзі Народів є найбільший і стоїть у пропорції до її інтересу в тому, щоби піддержати цей мировий орган. Англія виступила в оборонї авторітету Союзу настільки енергічно, що згодилась у трагічнім моменті віддати на його послуги свою воєнну фльоту. Можливість такої інтервенції не могла подобатись Італії і мусіла мати вплив на її згоду щодо передання справи Раді Амбасадорів.

Конфлікт на зовні поладнаний. Але від хвилювання, яке счинив він у нутрі самого Союзу Народів, залишилась небезпечна риса в будівлі Святині Мира. Дуже похвально те, що на чолі комісій рішаючих суперечки між европейськими

державами стоять поважні, нейтральні дипльомати Уругваю і Парагваю, яким не можна зробити докору партійности. Та дуже сумно те, що суперечки виринають з боку найповажнійших членів Союзу, таких держав як Італія. Усім відомо, що Франція не глядить добрим оком на перспективу допущення до Союзу Німеччини. Тоді навіть репараційна проблема могла би колись стати предметом дискусії в Союзі, а не певно не вийшло би на користь Франції.

Муссоліні висловлює в лондонськім „Дейлі Мейль" своє невдоволення з Англії, яка виступила проти нього і яка боронить Грецій. Він складає заяву, що доки, немов би Італія хотіла зірвати Союз Народів, є безпідставний. Одночасно пригадує, що в справі Фіюме не згодиться ніколи на суддів, які не є точно ознайомлені з умовинами життя в цьому місті. Союзові Народів буде не легко доказати свою компетенцію в кожній подібній справі в якій позиваючі та обвинувачені вважають себе єдиними поінформованими. А проте ми на власній шкурі перевірили поінформованість Ради Амбасадорів.

Велика Україна.

Культурний рух.

У нас панують прибільшені уявлення про розміри тої культурної роботи, яка провадиться большевиками серед робітників.

Справжні уявлення про розміри і характер цієї роботи дають слідуючі земітки, взяті з большевицької преси:

„Пролетарская Правда" (ч. 182) подає зміст докладу про обслідування 15 міських робітничих клюбів в Київі. Газета пише: „Результати обслідування виявили цілком незадовольняючу постановку роботи в більшости клюбів, як районних так й тих, що знаходяться при підприємствах. Зазначена відсутність певного пляну в переведенню лекцій докладів і т. и. Політично-просвітні гуртки не функціонують за відсутністю керовників. Незадовольняюча робота клюбів залежить також в значній степени від постійних змін керуючого складу клюбів. На зборах робітниць печерського району в Київі (Пр. Поза. ч. 182) констатується, що „робітниці мало цікавляться робітничою пресою, погано читають „Пролетарскую Правду", а ще менше дописують до ній". Подібна картина в культурно-просвітній робітничій роботі також й в Харкові. Харківські „Вісти" (ч. 177) пишуть: „В союзі деревообробницьких з культурно-освітньою справою пагалі дуже по „семейному". В Харкові він немає жадного клюбу. Почитати якусь лекцію чи доклад — нема де. Років 1½—2 тому, робітники самі організували клюб, та він швидко занепав і закрився, бо союз не зумів підтримати, не дав культробітників".

Огляд світових подій.

Рада Союза Народів.

На ранішнім засіданню Ради Союза Народів 12. н. м. продовжувано дискусію в справі австрійських фінансів. Опісля обмірковувано справу захитання авторітету Союза Народів. Представник Перації заявив отверто, що азійські народи не мають довіря до Союза Народів тому, що европейські держави легковажать собі цей Союз. Наради продовжуються.

Кріваві заворушення в Дрездені.

„N. W. Journal" подає, що в Дрездені прийшло до нових кривавих сутичок поміж поліцією і робітниками. Безробітні робітники напали товпою до будинку магістрату і розпочали розброювати поліцію. Поліція ужила зброї, наслідком чого було багато ранених і вбитих. Заворушення тривали цілий день.

Промова німецького канцлера.

Німецький канцлер Штреземан виголосив на пресовій конференції в Берліні промову, в якій між иншим заявив: Справа відшкодувань не може бути вирішена перед закінченням пасивного спротиву. Навіть канцлер Куно ніколи не заявив, що Німеччина не розпічне переговорів аж до евакуації Порура. Справу відшкодувань можна вирішити тільки шляхом добровільного порозуміння а не примусу. Французькі політики знаючи, що в їх руках лежить справа европейського мира, не повинні викликувати нових непорозумінь між народами, а навпаки стреміти до усунення конфліктів.

Дальше канцлер ставить пропозицію приступити до реалізації репараційних планів шляхом позичок та утворення „товариства ручителів" і т. д.

Сепаратизм Баварії.

З Мінхену звідомляють, що крайно-праві баварські політичні кола приготовляють невпинно акцію для повалення теперішної влади. Націоналістична преса отверто закликає до відірвання Баварії і домашної війни. Бойові організації зростають в силу.

Англійсько-совітські взаємини.

„Morning Post" довідується, що між Москвою і Льондоном заключений торговельний договір про утворення компаній для експорту російських сировців до Великої Британії.

Справа визнання совітського уряду.

Французький сенатор де Монці повернувши з Росії до Парижа у розмові з представником французького уряду заявив, що совітський уряд бажає зближення до Франції і що совіти готові до всяких уступок за ціну визнання совітської влади.

В Константинополі.

З Константинополя звідомляють, що коаліційна комісія згодилась звернути Туреччині весь воєнний матеріял, сконфіскований після оголошення мирових переговорів в Мудрос.

Справа Корфу.

„N. fr. Presse" подає, що Поанкаре старається вплинути на Муссоліні в тім напрямку, щоби Італія евакувала Корфу як найшвидше. Англія зберігає в тій справі повну невтральність і займає виждаюче становище в справі Корфу.

Справа Фіюме.

„Daily Telegraph" подає, що Муссоліні має поважний намір окупувати Фіюме і що в тім напрямку йдуть військові приготування в Римі. Муссоліні відкидає всяке посередництво Франції в тій справі.

Поліся.

Посольські віча.

Цей місяць українські посли і сенатори присвятять обїзди Поліся. Свідомі робітники, селяне і інтеліґенція повинні подбати про те, щоби в їх околиці відбулося посольське справоздавче віче. Інформації в тій справі можна одержати в Секретаріятах У. П. К.: Берест, вул. Косцюшка 3, Холм, вул. Люблинська, кіно „Польонія" і Луцьк, Ягайлонська 93.

Поліський зїзд.

Місцеві діячі на Поліссю підняли справу Всеполіського Українського Красвого Зїзду, який поставив би та вирішив у всій широті місцеві організаційні потреби. Тепер справу Поліського Зїзду вирішено вже остаточно. Мають бути скликані для вигоди селян два зїзди: один на Покрову 14. жовтня в Сарнах для повітів: Пінського, Сарненського, Столінського та Луниниецького, другий через тиждень після того в Берестю для повітів: Берестейського, Камінь - Коширського, Кобринського, Пружанського, Косовського, Дрогичинського, Івановського.

Д-р Крамарж про Росію.

В пражській газеті „Narodni Listy" (чч. 241. 243, 245) д-р К. Крамарж умістив ряд статтів про Росію під заголовком „Правда про Росію". На підставі офіціяльних джерел д-р К. Крамарж доводить, що хліборобство зруйноване, що „чеп" селянського господарства не відновив, що розпочатий комуністами вивіз хліба означає вирвання останнього кавалка хліба з рота голодного, що комуністична Росія стоїть на передодні нового голоду. Замість 22,725.000 коней в Росії по самим щедрим розрахункам залишилось не більше 13 міл. Зменшення рогатої худоби визначається так само не менш, як в 50 проц., свиней 85 проц., овець 60 проц. і т. д.

Для характеристики промисловости в сучасній Росії К. Крамарж користується даними книжки про чеп Ю. Костовського, яка недавно вийшла. Він вказує на зачинення фабрик, яке привело до того, що правилом являється фабрика, яка не працює, і винятком, — така, що працює. Тільки з 15 лютого по 3 березня 1923 року було звільнено 54.000 робітників, які нібито в сучасній Росії являються панами.

З особливою увагою спиняється д-р Крамарж на кризі палива, правильно підкреслюючи, що досі 80 проц. палива комуністи одержували з лісів. Тепер же, знищивши ліси, що знаходились поблизу залізниць, вони позбавили себе підстав промислового життя.

Загальним висновком статтів д. Крамаржа являється необхідність упадку комуністичного режиму для господарського відновлення Росії.

Д-Р ОСТАП ГРИЦАЙ.

Відень.

(Докінчення).

В її прегарній, иноді казково золотоволосій, хоч усе трохи пустій голівці нудьгує передівсім мрія про це, якби то найкраще розбавити душу, — але саме ця вередлива пестіїка свойого середовища потрафить бути геройкою у великім стилю, коли суворе життя цього від неї зажадає. Це доказали підчас війни віденські жінки з подиву гідною самопожертвою, а в історії та найславнійша й найтрагічнійша своєю долею Віденка — Марія Антоанета, ця чудна жінка, яка від рівня легкодушної рококової Кольомбіни вдіймається з могутнім буровієм Великої Революції до останніх висот маєстату матери, жінки і королевої. І чи не цікава вона ще й тим, — особливож для нинішнього глядача, — що репрезентує своєю духовістю подекуди злуку віденської культури з паризькою, значить своєрідну спробу обєднання духа германського й романського і її, сказати би, культурницький результат? Невже?

Відповідь на це питання доволі складна, хоч саме нині з огляду на боротьбу духа германського з романським та роль Відня як посередника в тій боротьбі — дуже актуальна.

Як-не-як одначе, а вже ця легкість, з якою Віденка Марія Антоанета вжилася розмірно скоро в культуру королівської Франції так, що стала для народу швидко репрезентанткою всіх її ясних і темних сторін, свідчила би про те, що французька духовість не така то дуже чужа віденській. Адже мелянхолійний, глибоко стоїчний, наскрізь поважний Грільпарцер не вважається нині репрезентативним поетом віденського духа, — затеж являється ним блакитно легкий, погідний, вільнодумний і бездогматичний Шніцлер. Словом, коли вже Варія Антоанета враз зі своїм двором виявила, що віденська легкість — це дуже вдячна почва для паризької тонкости, а розвій віденського письменства й мистецтва доказує те саме, то може вільно думати, що Відень на тепер і на будуче найкращий посередник романської культури й романської духовости для цих східно-европейських центрів, що стояли досі під важким впливом германізму. А це означалоб творчу перевагу погідної, вимовольної скептики над духом суворого догматизму та завуженої єготичної ліричности в германсько-славянській духовости.

Правда, — розвоєвий процес в тім напрямі не завершений ще і в духовости Відня окончено. Те все питання будучности. І у віденській духовости ще багато акультурного догматизму й багато неплідної лірики з її апатичною мелянхолією, та її оляпюючим смутком. Але цей рис смутку у віденській духовости надзвичайно тонкий. Це не трагічний смуток славянського раба і германського невольника доґм та законів. Це той війно-легкий, сказатиб чисто поетичний, чисто артистичний смуток, що є і в співах весняних левад, в золотистих померках лісових святинь, в малюнках старих гобелінів та в розмріяних співах вересня. Це тихий як звук Еолевої арфи смуток краси, яка почуває, що колись умре, й почуває, що мусить вмерти. Але вона всетаки не розпачає, не плаче, не голосить і не жаліє. Вона ще раз вдячним поглядом вгортає високо царюючий шпиль „старого Стефанчика", мрійчі блакити Wienerwald-у, тихі-тихенечкі хвилі лазурового Дунаю, і розмріяні, мов закохані алеї Бельведеру й зеленого Шенбруна. Прислухується в останнє блаженним пісням бенкетів життя, тихо випускає з рук вихилений до споду пугар, клонить увінчану рожами голову на груди генія смерти — і з усміхом, мов сон, минається.

В кігтях Ґломбіньского.

В українських учительських семінарях у Львові і в Перемишли кураторія впровадила на днях утраквізм, перемінюючи викладову мову деяких предметів з української на польську. Одночасно кураторія приділила до українського семинаря у Львові учителя Поляка — Амброса і доручила йому науку географії та історії у польській мові. Очевидно, в польських семінарях утраквізму не впроваджено.

У нас вже була замітка, що нагляд над українськими середніми школами доручено інспекторам-Полякам, усуваючи інспекторів-Українців. Досі невідомо, що зроблено з інсп. Матієвим, який тепер є на відпустці. Більше, як певне, що й його усунено.

Решту українських середніх шкіл попридільовано отсим інспекторам-

Полякам українську гімназію в Тернополі — інсп. Еліяшеви, українську гімназію в Бережанах — інсп. Пайонкови. Цьому останньому приділено ще прив. українські гімназії: в Городенці і Чорткові, Золочівську прив. українську гімназію приділено інсп. Еліяшеви, інсп. Вонсовичови приділено прив. гімназію в Дрогобичі і прив. жіночу гімназію в Коломиї, а інсп. Яворови прив. жіночі гімназії в Перемишлі і в Станиславові.

Ще один характеристичний обовязок господарки Гломбінського: Приватній вчительській школі у Львові відібрано в ній повні право приблюдности, а одночасно Гломбінські видав указ, яким заборонено приймати до неї школи дітей нехристіянських; тих останніх можна приймати тільки за окремим дозволом міністерства. Очевидно — цей розпорядок має на меті звищення німецької середньої школи, утрудняючи таким чином напливи до неї учеників-Жидів. Таким чином хочеться звищити одно з огнищ німецької культури в Сх. Галичині, загиняючи Жидів до польських середніх шкіл. Таким чином змагається до зменшення фреквенції в цій школі, щоби мати поетекст до відмови їй права приблюдности і спонукати Німців давати своїх дітей до польських шкіл.

---

15 вересня ц. р. здержується висилку часопису всім т. т. Передплатникам, що залягають з передплатою.

В Бориславі.

Борислав у вересні 1923.

Хто не знає бориславського досту. Спішать ним робітники, урядники до праці на копальнях, їдуть ним вози, самоходи обтяжені ріжними матеріялами, минають його як дискавка і люксусові автомобілі, а вигідно в них розперті панове відвертають свої очі від того мосту, щоби не бачити тих нужарів, що стоять на ньому, похожі на трупи. Обдерті, брудні, голодні чекають, щоби продати себе до найтящої праці, навіть за пару тисяч марок, щоби лише заробити на мізерний кусок хліба.

Це робітники Українці — видалені з роботи по копальнях, викинені з родинами на брук, чекають на працю — чей прийде якийсь ажкордант тай закличе їх до копання ровів або долів.

Пошесть видалювання наших робітників і урядників з роботи по фірмах в Бориславі дійшла до крайности. На це мусить відгукнутися цілий український нарід і без огляду на партійні переконання, без огляду на стан мусить стати до самооборони проти самоволі тих панів, що з нас хочуть добобути смолоскини нужди.

Нині робітник Українець не має права приступити до копальні, котрої директором чи управителем є Поляк; милосердяться над нами ще деякі управителі та директори Жиди і часом запхають нашого робітника як того лилика під дах, щоби його ніхто не видів і не чув. Українців директорів тут зовсім нема а коли де трапиться інжинір Українець, так на нього йде нагінка з усіх сторін. Навіть робітники Поляки беруть в цім участь. Коли минемо нагінок зуміє наш інжинір утриматися на своїм пості, тоді проти нього виступає „zagrzysiężona czarna ręka.

Як примір, факт з минулого місяця: До одного інжиніра Українця одна з найповажнійших технічних сил в Бориславі приходить лист, в котрім „zagrzysiężona czarna ręka" приказує йому опустити свій пост в фірмі „bo inaczej śmierć".

Другий примір: в одній фірмі американсько-польській управитель копалень Жид принав кількох побітників Українців до роботи. Довідався про це prezes тої фірми, закликав управителя до себе і пошораним staroświecheck-y міну кпив був: „a to co za kadra kabanów" і 14 родин українських робітників впинулося на мості на Бориславі. Кільканість про цього „prezesa". У нього рана покажується там, де він сяде. Одного разу мала їхати контрола з Варшави, власне до копалень, що стоять під заводом „prezesa", а склад-ається вона також z bardzo rozgrzych zł fachowych". „Prezes", довідавшись про це, приказав в одній шибі до вертикального отвору нашої ями, а коли прийшла комісія показував їй алямінут ями.

Гейби на глум — копальні цих україножеених фірм, яких директори й управителі виганяють українських робітників, стоять на ґрунтах українських селян і греко-кат. церкви в Бориславі.

Власники нафтових теренів при заключуванню чи відновлюванню контрактів мусять числитися з цим протиукраїнським походом і в умовах ставити відповідні зобовязання в справі робітників і урядовців-Українців. На це повинні звернути увагу в першу чергу адвокати-Українці при контрактуванню нафтових терен.

Цю справу повинно зайнятися також т-во „УНАС".

Безробітні українські робітники.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Попереднє число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за один уступ вступної статті про „Громадські вибори" та три місця новинки п. з. „конфіската".

— **Обставини прокуратора чи самовля повіятового агента?** Прокуратор Котович чи прокуратурський агент, котрий для додання собі поваги носить бляшку з написом: Policja śledcza від вчорашнього інциденту починає переслідувати нас своєю надмірною любовю в своїм „правнім почутю", наносить нові втрати нашому видавництву. Газету віддану до цензури о год. 7 рано, принесло анонімове індивідуум аж о год. 11. Крім того той сам тип заявив нашій кольпортерці, що він „буде мститися" і чимраз пізнійше буде приносити газету з цензури. Можеб прокуратор Котович повчив свого служаку, що українські громадяне не на те платять податки, щоб перший ліпший возний по своїй уподобі мстився на видавництві і спричиняв йому необчислимі втрати.

— **Український Театр.** Пригадуємо, що концерт п. Божейківної, дійсного професора нової віденської консерваторії, відбудеться сьогодня — в пятницю 14. вересня в салі Лисенка о 8 год. вечером. Білети можна набути в „Народній Торговлі", а від 6 год. при касі. Зазначуємо, що п. Божейківна призначила чистий дохід на Український Театр та просимо всіх членів кооперативи взяти участь у концерті.

— **Нагорода посвідчикам на IV Запоріжських змаганнях.** Українські центральні інституції призначили від себе на закупно нагород такі суми: Земельний Банк Гіпот. мп. 1.00 000, „Народна Торговля мп. 300 000 і Головний Виділ Тов. „Просвіта" мп. 250.000. Комітет змагань рішив закупити за суму мп. 850.000 від Тов. „Просвіта" першу нагороду для побідника в плаванню, а за решту грошей першу нагороду всім другим побідникам. Видавництво „Червона Калина" призначила окремо мп. 300.000 на закупно першої нагороди за хід на 10 км. в обтяженням 25 кг. Змагання відбудуться на площі „С. Б." в днях 15. і 16. вересня в суботу о 3·30 по пол., в неділю від 10—1 і 3·30—7. Програма в афішах.

— **Нова примусу святкування латинських свят.** Нам пишуть: Дня 31. серпня ц. р. відбулася друга розправа у львівському окружному суді проти п. М. Стефанівського, який з своїми помічниками виконував працю в слюсарській робітни в день латинського Божого Тіла м. р. Карний окружний суд увільнив обвинуваченого від вини і кари мотивуючи тим, що закон наказує святкувати лише неділі, і один день в році т. є третього мая п. с. Натомість що до инших латинських свят покищо нема такого закону.

— **Дріжді дорожчі у вагонах.** Польська комісія для провірки зросту дорожнеч устаталила, що в першій половині вересня підчеслися ціни о 24·15 процент.

— **Проект ревізії громадського закону.** Варшавські часописи доносять, що проект автономічного закона в справі устрою і обсягу ділання громад, повітів і воєвідств вже опрацьований міністерством внутрішніх справ і в найблизшому часі буде розісланий воєвідствам і правничим товариствам до зазвіновання.

— **Присуд в справі фальшування документів.** Перемишльський суд перед львівським трибуналом присудив в справі адвоката Натава Коркеса, обвинуваченого за фальшування документів, Коркеса признано винуватим введення влади в блуд свідомим підсуванням фальшивого документу. Супроти того засуджено Коркеса на 8 днів арешту. Прокуратор заголосив зажалення проти низького виміру кари; оборона заголосила зажалення неважности.

— **„Саботаж".** Польські часописи доносять, що в золочівському і аборівському повітах арештовано на днях 24 особи, які належали до відділу саботажистів. Дванайцятьох арештованим, яким мали доказати вину, віддано до нагого суду в Золочеві.

— **Найбільший ресторан.** В Львовині отворено недавно ресторан, який може помістити від разу 4.500 гостей, яких обслугує 900 кельнерок. На кождому з пяти поверхів будинку грає окрема оркестра. Про вистрояння цього велитенського підприємства можуть дати воображення такі цифри: ресторан має 100.000 полумисків і тарелів, 60.000 філіжанок, 34.000 ложок, 28.000 ножів і вилок, врешті 24.000 склянок.

— **Союз Учительських Спілок** висилає за післяплатою на адреси всього українського вчительства в краю методичний підручник з численними взірцями і науковими плянами п. з. „Ручна праця у вихованню". Ціна книжки виносить 75.000 мп. а пересилка 5000 мп.

Безконкуренційною українською фірмою є лиш робітня футер Петра Карпяка у Львові вул. Куркова 11 а. — Там замовляйте нові футра, старі переробляйте і покривайте. Урядничі круги мають знижку.

566 3—10

---

† Посмертні згадки.

Іван Скіра, УСС. помер наглою смертю від скритовбійчої руки підчас крадежі в його шпіхлірі в ночі з 7. на 8. ц. м. в Буднинні.

Покійний селянин, тихий, спокійний, щирий Українець, вернувши з України, працював на своїм 3 моргівім хазяйстві і брав діяльну участь в праці місцевої читальні та кооперативи. Події 1914 р. заскочили його в Прусах на роботі. З Прус приїхав до Гмінду, а звідтам на перший поклик вступив до УСС. Після короткого вишколення пішов на фронт, перебув зиму в Карпатах, брав участь в бою на Маківці, а опісля в цілім наступі і під Конюхами дістався в полон до чеської бригади. Вибухла революція і він вступив до Січових Стрільців у Київі і знову боровся на різних фронтах, а в Київі при Центральній Раді перед большевиками. Підчас гетьманату після повстання СС. спинився в гайдамацькім полку в Катеринославі. На січовий поклик поспішив в Білу Церкву і під командою сот. Черника наступав на Київ та причинився до розбиття офіцерської сотні в лісі під Мотовилівкою. З ліса виніс свого убитого командира, та належав в Київі до почетного відділу на похороні сот. Черника. Опісля ділив дальше долю і недолю СС-ів аж до катастрофи Армії УНР. в 1920 р. Побачивши, що Поляки Армію інтернують, подістався в рідне село. Покійний належав до тих, що вірять в добрий посів пролитої крови цвіту народу. Земля Йому пером!

Теодор Мовгуєць, підхорунжий У. Г. А. замкнув на віки свої очі в санаторії для грудно-недужих у Штерибергу в Ч. С. Р. Покійний уродився 1899 р. в Хотимирі. Молоденькі його літа пройшли серед знаної всім галицької недолі, яка навчила його любити свою рідну землю. Тому стрічаємо Його в рядах У. Г. А. Яко стрілець відзначався хоробрістю, яка робила Його примірним. У бою він все був в перших рядах. В маю 1919 р. частина У. Г. А., в якій був покійний, уступаючи перед ворожою перевагою, подалася на територію Ч. С. Р. — і там почалося для Покійного страдальне життя скитальця. Він почував себе як той орел в клітці: рвався до високого лету, бажав великого Чину, та бачив, що важка темна Сила придавила Воїнів. Покійний бачучи, що мусить відложити крісс — зрозумів слова Гете:

...ну то иншу збрую куй,
Ум остри, насталюй волю —

і став горячим речником ідеї „Рідної Школи". Безнастанно вискавував думку, що під теперішню пору треба звернути найбільшу увагу на українську дітвору й молодь, повести національним шляхом їх виховання й образування — і тому треба її згуртувати в „Рідній Школі".

Послідні події подіяли на Покійного дуже зле. Його підорване воєнними злиднями здоровля, почало чим раз гірше занепадати — туга залягла на Його душу. Почав поволи гаснути і дня 16. липня ц. р. розпращався зі світом.

Своєю останньою волею зарядив, щоби всі Його річи продано а одержані гроші переслано „Рідній Школі". Виповненням останньої волі Покійного займився Його Товариш Ілько Матеїк і прислав на „Рідну Школу" 694 кор. чеських.

Нехай земля буде Йому пером — а Його память вічно треваєї

585 1—1

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

Менажерія Медрано

Завтра у середу 12. IX. у менажерії в цирку „Медрано"

о 10 годині рано

дуже цікаве і займаюче видовиско

для учачоїся молоді:

КОРМЛЕННЯ ВУЖІВ

на цирковій арені.

Кормлення вужів відбувається раз на два тижні живими кріликами — як вужі полинають.

Спішіться бо нагода рідка

Дирекція Цирку „МЕДРАНО".

5346) 2—1

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр під дир. Івана Могутяка.

Чортків. — Сала „Брістоль."

Субота 15. IX. — „Запорожський клад".

Неділя 16. IX. — „Хмара".

Вівторок 18. IX. — „Запорожець за Дунаєм".

Четвер 20. IX. — „Молода кров". 544 1-3

Виказ жертв на український Дім Інвалідів. (В зл.) о. Дмитро Василик парох в Угреню почта Чортків 20.000, Зиковія Костик Тимці п. Белелуя 5000. Орест Козловський учитель Рогатин 50.0, Петро Томчук Якубівка п. Обертин 53000. о. І. Мінко парох в Городищу о. Козлів коло Озерян 10.020, с. Теофіль Глібовицький парох в Пядиках п. Коломия 47.000, Чит. „Просвіта" в Туловій п. Снятин 70.000. Еміліян Ляшенький Самбір 25.020, Іван Козбур суддя Самбір 5000, уряд парохіяльний Калуш инці 50.000, кооператива „Єдність" в Струсові 20.000, о. Ст. Юзич 7.500, Бронислав Старецький 10.000, о. Микола Потелицький 12.000, уряд парох. Бзуполь коло Галича 63.000, Чит. „Просвіта" Немирів 48.180, уряд парох. Братківці коло Станиславова 14.000, Богдан Личківський учит. Гутянсько Тур. п. Тоноріа 15020, о. Ів. Мінко пар. в Городищу п. Козлів коло Озерян 13.500, Микола Міщанець Глібів ad Грималів 150.000. д-р В. Смовін Кравів Дрогобицька п. 6000. о. Лев Стоцинський Космач п. Солотвина 50.000, Семен Гаврилюк господар Ворохта 10.000, Дмитро Росінський Ворохта 10.000, о. Ів. Павлусевич 11.155, Микола Горбач в Білій с. Магерів 6000, уряд парох. Глубока п. Богородчани 55.000, о. М. Романівський в Сопові 12.000, Вп. Маковей 45.000. Осип Котович Отинія 25.000. 583 1-1

БОРИСЛАВ 15. IX. 1923.

Ліс золотиться сіє дивні чари
(Неначе сни про фунти і доляри)
І смутком осінь навіває
(А лист мов марка опадає.)

Та ми покинемо цю турботу
На вечорниці підім в суботу
Тут вечорниці все цвітучі
Дівчата наші „рибчучі".

Нетгово-боутто-процентові
З них нафти розливають ріки
А газів мають на кубіки...)

Що то за жест а що за міна
А личко наче парафіна...

Про хлопців годі щось казати,
Рідомі наші паничі
Ці борицлавські елеганти
Ці асистенти, практиканти
І ці вселякі В е р т а ч і...

ПЕРШІ І ОСТАННІ ОСІННІ ВЕЧЕРИНЦІ

Бориславського Бояна на дохід Нар. Дому в суботу 15 с. м. у великій салі Жидівського Дому. Початок о 8-ій годині вечером.

581 Запрошення при касі. 1—2

Приспівайте передплату!

Дрібні оголошення.

ПОШУКУЮ панночки учительки, або укінченої семинаристки до двох дівчаток 1 кл. гімназ. (без латини) і IV. кл. народня. Першенство мають ті, що в вільних хвилях замялися би домом. О. Лев Гаркавий, Скнилів п. Красне Буськ. 580 1-3

АДВОКАТ Д-р С. Мудрецький в Товстім місті (Tluste) коло Чорткова потребує концепієнта і писаря. Непринятї остануть без відповіди. 579 1—5

КОМУ знане місце перебування Миколи Гутниженича, судді і ставшини У. Г. А. зголить мене повідомити. Петрушевич парох в Конюхові ад Стрий. 587 1—1

ПОШУКУЄТЬСЯ учительки до учениць III і І. р. учительського семінарія і VI. виділової. Оферти слати на адресу: Гр.-кат. Уряд парохіяльний в Волківцях ад Бовшів. 578 1—1

СКЛАД нот Романовича 11. бічна Академічної площі. Полєкші в спитах. Висилка на провінцію. 586 1—2

ПОШУКУЮ сейчас управного інструктора до ученика VII. кл. і ученині V. кл. гімназ. Осібна кімната ціле удержання платня після умови. Уряд парох. Долиняни п. Київчики. 571 2—2

ПОШУКУЄТЬСЯ з практикою кушнірачеладника під добрими условіями заряд Дому українських Інвалідів, Львів, Св. Софії 25, II. між 1—3. 521 3—3

КУПЛЮ, уживане пяніно Моторова, Длугоша 25. 549 3—3

МЛИНАР (Untermüller) Українець, спокійний, чесний, розумніючійся добре на млині пальцевім, одержить посаду від 1-го падолиста. Зголошення лишні з добрими посвідченнями. Млин Колбаївчі стація Рудки. 576 2—3

КУПНО і ПРОДАЖ всяких річей полагоджує скоро і солідно Бюро торговельно-комісове, Львів, Кохановського 5. 571а) 2—3

ОГОЛОШЕННЯ.

Конкурс.

на місце управительки або управителя дівочої і хлопячої школи ім. Шевченка у Львові розписує **Головна Управа Українського Педагогічного Товариства** до кінця жовтня с. р.

Жадається кваліфікації для виділових шкіл. 585 1-3

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Кружка Українського Педагогічного Товариства в Коломиї

відбудуться дня 29. вересня 1923 р. о год. 9. згідно 10. перед пол. в салі „Народного Дому". Дневний порядок:

1) Отворення зборів.

2) Відчитання і зверіфікування протоколів з попередніх Звичайних і Надзвичайних Загальних зборів.

3) Звідомлення членів Старшини, Управи шкіл, Управи виставково-концертового Гуртка і Контрольної комісії.

4) Вибір нової Старшини.

5) Внески і запити. 582 1-1

Д. Николишин, голова.
М. Недільський, секретар.

ІНСТРУКТОР совіський приймє лекцію найрадше з І.-ІІ. кл. гімназ. у священника на селі. Зголошення і условія слати: Іван Підгірний, Велдіж коло Долини. 577 1—1

Повір!

Надзірна Рада крамниці залізничників у Львові

на Городецькім передмістю скликує в неділю 23. IX. н. р. на год. 11·30 передпол.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

котрі відбудуться в домівці Читальні „Просвіта", площа Юра, ч. 5. з порядком нарад:

1) Відкриття зборів і вибір президії.
2) Відчитання протоколу з попередних заг. зборів.
3) Звіт управи з діяльности за р. 1922/23.
4) Затвердження річного звіту і білянсу.
5) Зміна статуту по усіх його параграфах.
6) Вибір нової Надзірної Ради.
7) Вибір Управи (Дирекції).
8) Внески і запити.

На випадок неприсутности вимаганого статутом числа членів, відбудуться того самого дня, о годину пізніше, в тім самім льокалі і з тим самим порядком нарад другі Заг. збори, які будуть управнені важно рішати без огляду на число присутних членів. 584 1-1

Львів, 12. IX. 1923. **НАДЗІРНА РАДА.**

Папістики 2 гарнітури в новім стилі для оо. Священників середнього росту оказійно до продажі.

ТОРГОВЕЛЬНО-КОМІСОВЕ БЮРО,
574 **Львів, вул Кохановського 5.** 2-3

Торговля Споживчих Товарів, Львів, Кохановського ч. 5. (р-т Мілковського і Кохановського) Д. КОНЮХ на замовлення доставляє домів в найменших скількостях товари на зимовий запас по гуртівній ціні (цукор, муку, каші, бараболі і т. п.) Спішіть з замовленнями перед новою звижкою цін. 575 2—3

Парцеляційне Т-во „ЗЕМЛЯ" у Львові, РИНОК 43.

звідомляє своїх членів, що зміненій Загальним Збором дня 23. грудня 1922. статут, зістав через Суд зареєстрований і що речинець до доповнення підписаного уділу до висоти 14.000 Мп. минає до дня 31. грудня 1923., потім члени, які неповнили уділів тратять членські права.

565 3—3 *Дирекція.*

Мотори РОПНІ від 6—60 НР „ПЕРКУН" так економічні як ДІЗЛЯ. НАДЗВИЧАЙНО ЛЕГКІ до обслуги, а о половину дешевші, поручає зі складу **„ПІЛЬОТ". Львів, вул. Баторія 4.** (Листи похвальні на бажання). 563 6—20

ПРАСИ до дахівок, - ЦЕМЕНТ - портландський вагоново поручає **„ПІЛЬОТ" ЛЬВІВ, вул. Баторія 4.** 201а 9—20

Видавництво „ЖУРАВЛІ" в Рогатині

висилає за попереднім висланням грошей або за післяплатою:

1) **Ювілейний Календарик** (десятиліття виступу „Українських Січових Стрільців" 1914—1924.) п. н. „САМОПАЛ" на 1924 рік. Вигідний, кишеньковий формат, тривка окладинка з вінетою, багато ілюстрацій, 144 сторінок друку. Ціна покищо **25.000 мп.**

Я. Вільшенко: **„Чого тепер червоних маків так багато?"** стрілецька легенда. Ціна **5.000 мп.**

З. М. Угрин-Безгрішний: **„Нарис історії Українських Січових Стрільців"** з ілюстраціями (на вичерпанні). Ціна **30.000 мп.**

Хто замовляє 10 прим. одинайцятий даром. — Адресувати: Ред. **Микола Угрин-Безгрішний** Рогатин. 373 0—10

Накладом Союза Учительських Спілок у Львові

вийшла з друку книжка

Ручна праця в вихованню — Андруховича,

методичний підручник для народніх шкіл та вчительських семінарій. Книжка змішує 110 взірців і 15 кольорових таблиць і коштує **75.000 мп.**

Зглядну на те, що то є перший у нас поважний методичний підручник, потрібний конче кожному вчителеви — постановив Союз розіслати цю книжку всім учителям за післяплатою.

Книгарні та Кооперативи повинні посилати замовлення на цю книжку на таку адресу:

Союз Учительських Спілок у Львові, ОССОЛІНСЬКИХ 8. 588 1-3

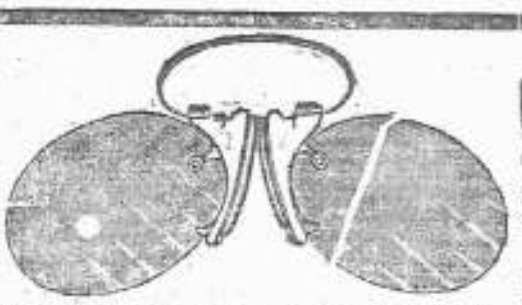

ПОРУЧАЮТЬ

ОКУЛЯРИ, ЦВІКЕРИ

від найдешевших до найдорощих у всіх родах. **Сила** Цайсса, Буша, Герца,

ЛЬОРНЕТКИ

полеві і театральні першорядних марок. — Замовлення з провінції подається відвороти 2151 41-50

ЛЕВ АППЕЛЬ і Ска : у ЛЬВОВІ : Легіонів 1.:

Телеф. 458. Адреса тел. Оптика Львів.

Дуже важне для реемігрантів до Америки.

Европа-Америка 5½ ДНІВ через ОКЕАН

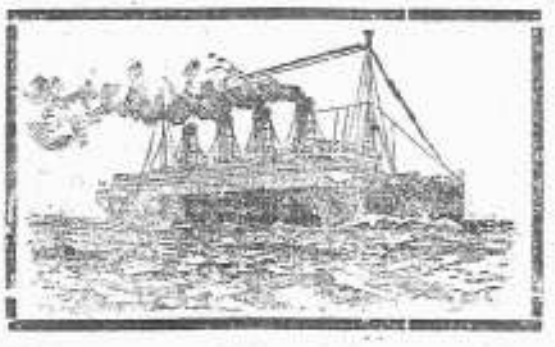

Европа-Канада 5½ ДНІВ через ОКЕАН

Корабельне Тов-о „WHITE STAR LINE" (Лінія Білої Зорі)

Кождий, кто хоче повернути до Америки, бо квота до кінця року остала незначна незалежно коли прибув до краю і чи має американський пашпорт, а одержить потрібні вказівки для одержання візи Американського Консуляту на виїзд до Америки і буде висланий без труднощів до місця виїзду в Америці. **нехай зголоситься до наших бюр,**

ЛЬВІВ, вул. Городецька 36, і ТЕРНОПІЛЬ, вул. Тарновського 5.

УВАГА: Спішіться, бо кількість реемігрантів є на вичерпанню.

586 2—3

За редакцію відповідає Ол. Кульма

Т[illegible] Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 134 (10 015). Львів, неділя 16. вересня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шах. 143.322.
Адреса для телеграм: „Ділo" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в нраві 35000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 200.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.-кор., Румунії 100 лей, Болгарії 50 лев., Австрії 200000 кр. Зміна адреси 3000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 4.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

В справі громадських виборів.

Народній Комітет до Повітових Народніх Комітетів, Громадських Партійних Управ, Організаторів і Мужів довіря Української Народньої Трудової Партії.

В найблизчому часі мають бути переведені в Галичині вибори до сільських громадських рад на основі старої австрійської виборчої ординації. Вислід цих виборів буде рішаючим для пізнійших виборів до всяких автономічних установ і взагалі для цілого нашого публичного життя. Дотепершня господарка всяких „наказних війтів" і правит. комісарів незвичайно шкідливо відбилася на житлю громад. Нашим національним і громадянським обовязком перебрати керманичення всіми справами громад.

Тому Народній Комітет. Начальна Управа Української Народньої Трудової Партії, взиває всі повітові й громадські партійні установи, Організаторів і Мужів довіря Трудової Партії негайно перевести віднову партійної організації на місцях (по повітах і селах) згідно з постановами Організаційного Статута Партії, котрої обовязком перейняти на себе завдання виборчих комітетів до громадських рад. На скликаних з тією метою партійних зборах слід вибрати громадські партійні управи. В часі виборів громадські партійні управи сповнюють обовязки місцевих виборчих комітетів. Завданням виборчих комітетів повчити громадян про виборчу ординацію до сільських громадських рад, довильнувати спису виборців, рекламацій і т. п.

Повітові Народні Комітети мають подбати про переведення сільських партійних організацій, керманичити підготовчою і виборчою акцією та доложити всіх зусиль, щоби вислід виборів по громадах був вповні корисний з погляду наших народніх інтересів.

На Повітових Народніх Зїздах, які відбудуться в найблизчому часі, слід особливу увагу присвятити громадським виборам і на денному порядку як одну з головних точок поставити справу виборів у сільських громадах.

Важність і дакекосяглість справи вимагають негайної, енергійної акції. Пора братися до праці, до організації, до плянової, підготовчої роботи! Громадські вибори це буде генеральна битва за те, чи ми будемо господарями в своїх селах, чи ворожі і шкідливі нам елементи. Тому не засипляймо справи, не відкладаймо її, але негайно берімося до роботи. Зрозуміння ваги справи, сумлінна праця і національна єдність неминуче приведуть нас до побіди.

Львів 14. вересня 1923.

Платіть партійний податок!!! Присилайте на адресу! „Краєвий Союз Кредитовий" у Львові, Ринок 10., вкл. кн. ч. 5.000. Жертводавці повище 5000 мп. будуть оголошені поіменно!!

ТЕЛЕҐРАМИ П. А. Т.

Справа Вильна на Союзі Народів.

Женева. На засіданню Союза Народів литовський делегат Сідзіковская заявив, що в виленській справі Союз Народів не станув на висоті завдання, начеркненого йому його творцями. Литва не уступаючи з давного свого становища, числить на це, що справу управильниться, коли Польща згодиться на мирову полагоду справи.

Італія бажає переговорів з Югославією.

Білгород. Польрад. Італійський повновласний міністер у Білгороді повідомив правительство С. Х. С., що італійський уряд бажає безпосередно переговорювати в справі управильнення конфлікту з приводу Реки.

Стріча Мусоліні з Пасічем.

Рим. У політичних колах зачувати, що мабуть небаром відбудеться стріча Мусоліні з Пасічем. Обговорюватимуть справу Реки.

За відірвання Баварії.

Відень. „Ді Штунде" з Берліна: Праві баварські кола рішені проклямувати відірвання Баварії від німецької держави, колиб кабінет Штреземана заключив з Францією договір без попередньої згоди Баварії.

Відбудова Токіо.

Льондон. Японське правительство видало декрет, що проти попередніх намірів столицею Японії дальше буде Токіо. Місто відбудується за всяку ціну. Для відбудови столиці покличеться спеціяльну фінансову комісію.

Франція невтральна.

Париж. Зачувати, що колиб Англія заховала би собі свободу дїлань в справі Реки, то Франція в англійсько-італійськім конфлікті булаб невтральна.

Ухвала Ради Амбасадорів у справі Корфу.

Париж. Вислана до Атен і Женеви нота конференції амбасадорів домагається евакуації Корфу до 27. вересня. Коли 27. вересня в рапорті міжнародньої слїдчої комісії буде сконстатовано, що Греція не сповнила всего, що було її обовязком для викриття і покарання виновників, Італія одержить титулом відшкодування 50 міл. лірів, аложених грецьким правительством.

Революція в Еспанії.

Барсельона. В місті й околиці спокій. Ген. Естеля оголосив телеґраму мадридського гарнізону, що коменданти гарнізону прилучюються до руху. Стоятимуть на цьому становищі до часу приїзду короля, від рішення котрого залежить дальше поступування.

Женева. На вістку про революцію дел. Еспанії в Парижі Хіконес де Лєо виїхав. Він заявив, що революція має військовий характер. Не грозить монархії ні династії.

Відень. В тут. еспанських кругах заявляють, що причиною військового перевороту в Еспанії є кампанія в Мароко. Рух цей спрямований проти дальшого ведення мароканської авантюри. Тепер усе залежить від короля. Коли би король заявився за дальшою кампанією в Мароко, це скомплікувало би положення.

Мадрид. Король вернув до столиці. Зараз після цього кабінет подався до димісії. „Н. Фр. Пр." Гарнізони в Новій Катальонії, Арагонії й Новій Кастилії прилучилися до руху.

Пастирський лист

о. Митрополита і його відгомін у польській пресі.

В день празника ап. Петра й Павла написав о. Митрополит в Римі пастирського листа до вірних. Після дволітнього побуту поза межами краю, де сповняв важну місію з рамени голови католицької церкви, промовив о. Митрополит до вірних—традиційним в таких випадках звичаєм. Не маючи певности, чи польська цензура пропустить навіть пастирського листа, виготовив французький переклад, а зі змістом листа познайомив папу Пія XI. Папа одобрив. Апостольська Столиця переслала лист нунцієви Ляврі в Варшаві для дальшої пересилки до Львова. З нунціятури лист присланo до Львова. Тут віддано його до друку. Поліція спинила друк. Щойно на днях лист появився в черговому числі „Архіепархіяльних Відомостей".

Подаємо історію листа, щоби розвіяти леґенди, які біля нього потворила польська преса.

Як і всі попередні пастирські листи о. Митрополита, так і цей останній — stricte аполітичний, наскрізь релігійний.

Промовляє в ньому церковний достойник, який має на меті в першій мірі пропаганду християньских основ віри. А одночасно звертається до своїх вірних громадянин, для якого біль його суспільности є його болем, для якого духове здоровля нації є життєвим завданням.

„Де в якій суспільности, каже о. Митрополит, як чим хто є — чи то лїкар, адвокат чи робітник, хлібороб чи вчитель, купець чи священник — кождий робить, що до нього належить, і совісно і так як знає найлїпше і що має сил до того, — там певно для добра загалу кождий служитиме такою роботою, яка дійсно щось значить і з якої щось путнього мусить таки вийти, — де кождий не тільки є на своїм місці, але за ласкою Божою, без якої нічого доброго не можна зробити, зміряє в цілім своїм життю до щораз лїпшого, там нікому не відмовить Господь свого благословенства: Кождий щасливим себе буде там чути не тільки за спокійної і чистої совісти, але й задля життя посвяченого праці й любови ближнього".

„Епископ і католицький клир, яко такий, не мішаються до квестій політики, хиба що політикою назветься квестії злучені з добром релігійним вірних, — вони лишають їх політикам". **Митроп. цитує слова папи Венедикта XV:** „Кождому священикови вільно користуватися правами звичайного громадянина, але то лише тоді, коли подібности виповнювання його служби не стоїть це на заваді". А від себе додає: „Як сам про себе уважав би за ґраду справи Христової, колиб задля яких принципів, що міняються з дня на день, або квестій, які релігію не обходять, став я — борони Боже — коли причиною незгоди або непорозуміння між ким небудь з моїх вірних і мною. Як усе й всюди лишаю й сьогодня квестії політичні на боці й тут не хочу ні про політику говорити, ні в значінню політичнім".

Митроп. закликає до єдности ду-

Громадяне міста Львова!

В неділю дня 16. вересня відбудуться о год. 11½ в салї ім. Лисїнка

В І Ч Е

а о год. 12½ в кімнатах „Української Бесіди" (Народній Дім)

Довірочні Збори

з дневним порядком:

Стан українського шкільництва в краю і львівському повіті.

Народня Організація м. Львова.

ха і зазначує словами Ів. **Луки:** „Кождий, що несеться в гору, понижений буде, хтож понижається, пійде в гору".

Ми навмисне цитатами з листа ілюструємо його зміст. Щоби розвіяти баламутні вістки, які на тему сього листа поширила польська преса.

Тепер після оголошення пастирського листа польська преса пише в розчарованому тоні. Не має в ньому того, чого вона собі бажала: походу до Канossи.

Польська преса коментує головним чином passus листа, в якому говориться, що

Ісус Христос, „бувши свобідним брав на себе всі обовязки дивільні й казав віддавати кесареви, що було кесарево, наказуючи дати Богови, що Боже. Очевидно, що Богови перед усім, бо на випадок, коли би право людське повстало напроти права Божого, то радше Бога мається слухати ніж людей (Дїян. IV. 19)".

Очевидно, це відоме становище християнської релігії в цій справі. Всеж „Час" добачує в цім місці візвання „до піддання теперішніх властям в Малопольсце всходній".

„Газета поранна" нарікає, що Митрополит „не згадує ні словом про визнання польської державности на терені Малопольські всходней". А відносно наведеного passus-у пише: „Проблєматичну вартість має теза Митрополита Шептицького, що треба покірно піддатися всім властям у державі, тим більше, що Українці зорганізували у Східній Галичині і поза нею свої власні національні власти, які жадають від них теж карного послуху. Між обовязком супроти цих властей і супроти властей польських заходила би наглядна колізія, якої не дасться погодити".

Турбує це передовика з „Газети поранної" тим більше, що пастирський лист появився саме в хвилі, коли „президент Петрушевич вислав меморіял до Союза Народів, в якому жадає нового розглянення справи Східної Галичини". Тому пропонує, щоби польська влада домагалася від митрополита Шептицького „категоричного і недвозначного" засування, яке його відношення до през. Петрушевича.

„Газета варшавска" — головна туба вшехполяків — з нагоди пастирського листа пише в мінорному тоні. Обвинувачує консерватистів мовляв — вони „вробили (!) о. Шептицького головою гр.-кат. церкви". Обвинувачує й Пацу за те, що не спонукав о. Митрополита зрезигнувати з престола. Невдоволена вона й з польських біскупів за те, що не мають відповідних впливів у Ватикані.

Краківський „Час", коментуючи мінорну статтю „Газ. варш." зазначує, що в ній вшехполяки пріізнаються до поразки.

„Немає сумніву — пише „Час" — що відкликання о. Митрополита з боку Ап. Столиці було би ідеальною розвязкою, одначе від самого початку було відомо, що така розвязка нереальна. Поразка правительства — а одночасно і справи польської — полягає в тому, що під впливом льокальної агітації, а головно підюджуючих статтей „Слова Польского", правительство перелякалося, не обрахувало наслідків свойого кроку і заборонило Митрополитови вернути в серпни на те, щоби позволити на поворот у вересни. Становище Ап. Столиці було йому (правительству) добре відоме тоді, як відоме й тепер".

„Час" остерігає правительство, щоби не піддалося новому вибуховi агітації „Слова Польского" і недопустило до маніфестацій, якими загрозив вшехпольський денник на випадок повороту Митрополита. І радить, щоби з головного вшехпольського штабу вислано до Львова приказ втихомирити агітацію, пригадуючи, що „хто сіє вітер, збірає бурю".

Відгомін справи о. митр. Шептицького.

Католицький французький орган „La Croix" поміщує невеличку статейку про арешт Митр. Шептицького, називаючи його „поважним інцидентом". Часопис „Public Leager" у Філядельфії присвячує на першій сторінці статтю з портретом Митрополита, в якій оповідає про історію його подорожі в Америці та за кордоном. Часопис є добре поінформований про мету подорожі Митрополита до Злучених Держав тому, що Митрополит мав свій головний осідок саме у Філядельфії при Соборі Непорочного Зачаття. Він займався збиранням фонду помочі для галицьких сиріт.

Підкарпатська Україна.

Ужгород, в вересні 1923.

Громадські вибори. Урядовий терор.

(ад) Громадські вибори виписано на 16. ц. м. Відбудуть вони згідно з виборчою ординацією, принятою чеським парляментом, отже такою, яка обовязує в цілій республиці.

Всі партії кинулися до виборчої агітації.

Але вразі по розписанню виборів показалося, що найкраще підготована до виборів новоутворена „Карпаторусская земледѣльческая республиканьская партія", філія чеської аграрної. Показалося, що по її стороні станули урядові установи. Проти такого становища урядових чинників гостро виступили так хліборобська як і соц.-демократична партія. Обидві запротестували рішучо перед Прагою проти урядового терору в користь аграрників, а окремо вдарили у своїй пресі.

І так появилися статті у „Руській Ниві", „Свободі" і „Вперед!", де дуже гострим тоном протестується проти урядового терору, порівнюючи його з періодом мадярського насильства. Очевидно, що аграрники не вважають на такі протести й дальше допускаються протиконних надужить.

В наслідок такого стану соц. демократи мають до 10 сіл лиш із своїми листами, хлібороби до 20, а земледільці до 280, решта мішані.

Инакше виглядає справа в Ужгороді. Тут мусіли Славяне уважати, щоби не вийшли перевагою неславяньскі елементи. Чеські партії крім чеських соціялістів злучилися з хліборобами в т. зв. „Славянський виборчий союз". Чеські соціялісти й земледільці республиканці виступили разом. Соц. демократи також виступили окремо, але потому злучили листу з виборчим союзом. Через це, що за цею листою (соц.-дем. і слав. виборчого союза) будуть голосувати чеські легіонарі й військо, побіда цего блоку є за певнена.

Вибори до чеського парляменту й сенату.

Вибори до чеського парляменту відбудуться на Закарпатській Україні дня 21. жовтня, а до сенати 2 тижні пізніше. Через те, що уряди не можуть відограватн такої ролі, як при виборах до громадських рад, сподіються, що побідно вийдуть в цих виборах народовці.

Міністр шкільництва на Закарпатю.

Міністер шкільництва Бехинє приїхав 6. ц. м. до Ужгороду, витаний на двірці представниками урядових установ і пласту. Дня 7. ц. м. приймав численні депутації, а вечером приймав журналістів, між якими був і Ваш кореспондент.

М. н. міністер подав журналістам, що його поїздка не має характеру політичного, а інспекційно-інформативний. Бачить вже поступи. В справі народнього шкільництва стоїть на тому принціпіяльному становищі, що мусить бути наука в матінній мові. В справі середнього шкільництва признає, що там ще є хаос і що учать ще й на російській мові й на місцевій, але нему в найкоротшім часі зарадиться. Буде покликана комісія фільольогів, доповнена місцевими знатоками мови, яка на основі дотеперішньої туземньої літератури й инших джерел рішить, яка саме це є ич матірня мова, яка має бути в середньому шкільництві. Але міністр рішуче застерігається проти вмішування політики в шкільництво, бо це є справа науки. Є він за народньою мовою, а в гімназіях допускає як предмет і мову російську. Він справедливо зауважує, що тутешня інтеліґенція не має звязку з народом, бо бореться за окінчення слів, а не за те, що народ болить, і апелює до журналістів, щоби на це звернули увагу.

Покликання комісії для вирішення мови є незвичайно важна справа — та в тім випадку найліпший вихід. Москвофіли не хочуть признати постанови чеської академії наук із 4. грудня 1919, що тутешня мова це мова українська, бо — мовляв — це рішали без нас. Перед комісією фільольогів не можна буде оперувати дезагогічними аргументами, але науковими доказами — і кацапи мусять провалитися та признати, що ціла їх колотнеча на Закарп. Україні це неприродний, імпортований лемківськими москвофілами заколот.

В майбутньости заповів міністер освіти утворення в Ужгороді великої наукової бібліотеки, а дальше наукового інституту, зложеного з директорів і професорів середніх шкіл, шкільних інспекторів і фаховців, якого ціллю буде плекання науки, а який буде складатися з секцій: фільософічно-теольогічної, язиковой, історичної й природничої.

Нова політична мова німецького канцлера.

Німецький канцлер д-р Штреземан виголосив на журналістичному вечорі у Берліні 12. ц. м. велику політичну промову, якої значіння підкреслила присутність членів німецького кабінету та провідних німецьких політиків. Канцлер сказав свою промову до останньої заяви Поанкаре.

Навіть успішні заходи уряду (заявив канцлер) відносно ратування німецької валюти, як нпр. заснування емісійного банку, не можуть принести фінансового оздоровлення Німеччини, як що не буде полагоджений закордонний конфлікт. Теперішний уряд Німеччини поставив собі від першого дня завдання найти розвязку рурської проблеми; Уряд знає, що цієї розвязки не принесе один пасивний спротив. Головним і рішаючим питанням є справа суверенности Німеччини в Надренії та свобода Поруря. Задля осягнення цих цілей Німеччина є готовою дати Франції реальні гарантії. Правда французький премєр Поанкаре заявив, що він волів ті позитивні вартости, які тепер має у своїх руках, від найкращих теоретичних прав; Поанкаре не хоче вимінти застави за загальні гарантії, вважаючи, що ті гарантії, які запропонувала Німеччина, устами канцлера Штреземана, і так належать до гіпотек, які версайський договір

Д-Р ЯРОСЛАВ ОПЕСНИЦЬКИЙ.

Права меншостей.

(Нарис з міжнародиього права.)

I.

Ідея національности та визнання національних прав починає розвиватись властиво щойно від французької революції та йде в парі з розвитком модерного демократизму. Народи призвичаєні до ярма абсолютизму і тиранії, пійшли спонтанічно за новими, великими гаслами, що їх кинув Руссо і велика революція: „liberté, égalité, fraternité" для всіх горожан в державі, суверенність народу та право його самоозначення в праві державнім та міждержавнім.

Ці гасла притихли на якийсь час по Віденським Конгресі, що закінчив в 1815. р. Наполеонські війни. Найближні десятки літ стоять під знаком „Святого Союза" (Sainte Alliance) основаного за почином царя Александра 26. вересня 1815. р. між Росією, Австрією і Прусією. Коли до нього приступила ще й Англія та Франція, цей союз стає „пентархією великих держав", яка в дійсности аж до р. 1848. рішає про долю цілої Европи. В імя так званого „легітимістичного" принципу удержує ця пентархія не тільки свій дотеперішній стан посідання, але вмішується також у внутрішні справи инших держав, з метою стримати всякі революційні рухи та перевороти; так н. пр. в р. 1821. обсаджують австрійські війська Неаполь і Сардинію, а в р. 1823. французькі Еспанію, для оборони загроженого там „легітимістичного" королівства.

Весна народів 1848. року видвигає на ново гасла демократизму і національних прав. Славний італійський політик та письменник Маццині видає в р. 1851. відомий твір „Della nationalita come fundamento del diritto delle genti". Другий визначний письменник міжнародного права Bluntschli проголошує принцип: „кожний народ являється на підставі самого уже природного права покликаним і управненим утворити свою власну державу. Людство повинно бути поділене на стільки держав, скільки істнує народів. Кожний народ має бути державою, кожна держава народом". Наполеон III. та італійський міністр Cavour не тільки що проголошують принцип національности, але навіть вводять перший раз у практику ідею самоозначення народів через введення плебісциту, в справі Сабавдії та Ніцци в 1860. р., Йонських островів в 1863. р. та Сардинії в 1870. р.

Не підлягає сумніви, що остання велика, світова війна, крім економічних причин, мала також національний підклад. Держави Антанти проголосили навіть, що її метою є визволення поневолених народів та право національного самоозначення. Це право прийняв до своїх відомих 14 пунктів президент американських Злучених Держав Вільсон у своїм листі до американського конгресу з 8. січня 1918. р., в якім начеркнув умовини справедливого мира, що мав би закінчити найбільшу в історії людства війну. Чи держави Антанти, вийшовши переможцем здійснили цю ідею і на скільки? — на це питання важко відповісти вповні підтверджуючо. Правда, що вони утворили нові національні держави, як н. пр. польську та чеську; прилучили також до істнуючих уже національних держав як Румунії, Сербії, Італії території з більшістю населення дотичних націй; одначе з другого боку поприлучували також до инших держав території з більшістю чужородного населення, і не подбали про те, щоби утворити самостійні держави для націй, яким це належиться не тільки з вище згаданим загальним принципом висловленим їхню чисельність. Класичним прикладом для цього факту являється Україна.

Одинокою корективою, якою великі союзні держави старалися злагодити цю несправедливість є постанови про охорону національних меншостей, поміщені в договорах з поодинокими державами.

Заки перейдемо до обговорювання самих цих постанов, їх майбутнього значіння та практичности, дамо короткий огляд розвитку цього питання в міжнароднім праві. Згідно з давнійшими, загально прийнятими поглядами цьогож права, справа контролі прав національних меншостей була в суті річи недопустимою. Вона стояла в суперечности з принципом повної незалежности або так званої суверенности держав, яка не повинна бути обмеженою ніякою контролею зовні. Одначе крім інтересів поодиноких держав, істнують іще інтереси загальнолюдські, або так званої „Civitatis maximae", яка містить у собі не тільки держави, але і поодинокі народи. І з цього погляду бачимо вже і в давнійших віках деякі відхилення від принципу безоглядної суверенности держав, а саме: в 16. та 17. столітті з метою охорони релігійних, а в 19-ому вже і для охорони національних меншостей. І так у Пасавськім договорі (1552. р.), Аугсбурськім (1555.), Нантейськім едикті (1598 р.) находимо постанови, які забезпечують толеранцію з боку держав для релігійних віроісповідань, а у Вестфальськім мировім договорі, який закінчив в р. 1648. тридцятилітню війну — договірні держави установили навіть взаїмну гарантію а правом збройної інтервенції для охорони релігійних меншостей.

(Продовження буде.)

„Ukrainske Slowo“ G. m. b. H. Berlin-Schöneberg Hauptstr. 11.

Українське Слово

Памятайте, що ми випускаємо кождого тижня одну нову книжку!!!

Появилися з друку і поступили в продаж нові видання: 1) О. Архипенко: ТВОРИ З ПОПЕРЕДНІМ СЛОВОМ ПРОФ ГІЛЬДЕБРАНДТА, 66 репродукцій і портрет художника. Книжка видана в чотирьох окремих виданнях: 1. українськи, англійськи, німецькы і французьки. 2) **Ол. Барвінський:** ОПОВІДАННЯ З ВСЕСВІТНОЇ ІСТОРІЇ ч. 1. 3) **В. Андрієвський:** З МИНУЛОГО. Том II. Частина 1. ГЕТЬМАН. 4) **Проф. Ст. Рудницький:** ОГЛЯД НАЦІОНАЛЬНОЇ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ. 5) **Тогож автора:** УКРАЇНСЬКА СПРАВА ЗІ СТАНОВИЩА ВСЕСВІТНОЇ ІСТОРІЇ. ч. 1. 6) **Ол. Яремченко:** ОСНОВИ ПЛАСТУНСТВА. До цього часу ми видали 48 книжок. **Ритальоги і ціни висилаємо по першому вимаганню.** — Приймаємо замовлення на друк підручників в необмеженім масштабі, на самих помірковання умовах. Руки беремось за найскорше і найгарніше виконання. Гарантуємо тверді ціни...

384 2—4

дав союзникам на все майно Прус і німецьких країв. Але той погляд французького премєра німецький канцлер визнає цілком помилковим. Версайський договір торкається державного майна Німеччини, тимчасом у пропозиціях канцлєра говорилось про безпосередню участь у репараційній справі німецької приватної власности, отже ті пропозиції виходять далеко поза межі прав версайського договору.

Вертаючи знову до справи Поруря, канцлер заявив, що Німеччина є готовою полагодити питання пасивного спротиву як що на підставі певної угоди матиме певність, що Французи звільнять Поруря і повернуть Надренії давні її права. Коли не буде сумніву, що кожний, хто має Поруря і Надренію своєю батьківщиною, зможе безпечно вернути до своєї рідної хати, то не буде ніяких перепон спинювати господарську турську країну у її колишньому квітучому розвитку.

Франція знову заявила, що не думає про анексію та не залишить-ся у Порурю. Англія, Бельгія й Італія певне з вдоволенням приймуть до відома таке запевнення французького премєра. Перед Німеччиною знову стоїть проблєма, чи її господарство зможе витримати тягарі, які на неї хотять накласти. Німецький уряд знає, що настали дуже важкі часи. Але одночасно канцлер з задоволенням може заявити, що теперішній уряд отримав від чільних діячів німецького господарського світа такі пропозиції, які уможливлять виконання заплат, про які говорив канцлер.

Д-р Штреземан нагадав недавній вислів баварського кронпринца Рупрехта, що, мовляв, тепер річ не в інтересах династій а лише в існуванню держави. Так само річ не в інтересах поодиноких партій і кляс, а в питанню про життя і смерть німецького народу.

Німецький канцлер закінчив свою довгу промову, з якої подано вище лише головні місця — апелем до міжнародньої політики справедливости.

— Меншости мають в Польщі право на власні початкові школи з власною викладовою мовою. Опріче того можуть вони приватно закладати инші школи, очевидно на умовах, встановлених конституцією.

— А права польської мови?

— Польська мова являється безумовно обовязковою як для приватних, так і публичних шкіл. Натомість про викладову мову початкової школи рішає передовсім воля батьків, навіть там, де приналежність дітей до певної національности являється безсумнівною. Докладніші постанови про шкільництво національних меншостей мають бути уміщені в загальних законах шкільних, які міністерство освіти виготовляє для ближчої сесії сойму.

Огляд світових подій.

Заворушення в Битомі.

Дня 13. ц. м. прийшло в Битомі до нових заворушень. Товпа здемолювала кілька склепів і розброїла частину поліції. Поліція ужила зброї і дала 50 стрілів. Кількох робітників було убитих. Арештовано 10 осіб. Цілий день тривали заворушення і на вулицях розлягалися стріли.

Після промови Штреземана.

У французьких політичних кольах коментується промову Штреземана, як зворот у політиці Німеччини супроти Франції. Особливу увагу звертає французька преса на речення канцлера, в якім він стверджує, що пропозиції пасивного спротиву в Порурю не доведе до цілі. Підкреслюється також факт, що Штреземан признає необхідність згідливого співжиття Німеччини з Францією і що Німеччина признається до воєнної поразки і консеквенції.

Ситуація в Німеччині.

„Berliner Tageblatt“ довідується, що в найблищому часі між німецьким урядом і приватними банками розпочнуться переговори в справі заведення золотої валюти. Планується утворення нового державного банку, якому піддасться часть золота на покриття нот. Решту капіталу перейдуть приватні банки. В Берліні кружляють поголоски про цілковите скасування паперової валюти.

Революція в Еспанії.

Генеральний губернатор Каталюнії вислав до короля депешу, в якій домагається усунення теперішнього кабінету. В Барцельоні оголошено стан облоги. В кількох містах Еспанії військо перейняло владу, при чім прийшло до боротьби з революціонерами. Також в Марокко еспанське військо відновило боротьбу з повстанцями. Король повернув до Мадриту.

Грецько-югославянський союз.

З Атен повідомляють, що між греньким і югославянським урядом ведуться переговори в справі заключення мілітарного союзу між Грецією і Югославією.

Справа визнання совітського уряду.

Совітський уряд поручив Радкови Собельзонови звернутися до льорда Керзона із запитом, чи Англія визнала б совітську владу, як що совіти скликали б конференцію представників усіх совітських республик і як що ця конференція ухвалила б закон довіря для совітського уряду. Рівночасно Радек має запитати Керзона, під якими умовами Англія уділила б совітам позичку.

Совітська нота.

Чічерін вислав до болгарського уряду ноту, в якій домагається від Болгарії ліквідації армії Врангля та видалення російських емігрантів поза кордони держави.

В Раді Амбасадорів.

Після звідомлень з Парижа, на останнім засіданню Ради Амбасадорів не осягнуто порозуміння в жадній справі, з приводу неприсутности деяких членів Ради. В звязку з цим лєондонська преса виявляє велике затривоження і предбачує поважні наслідки зволікання у вирішенню европейських конфліктів.

З кузні Порушинського.

Припадково попав у наші руки документ, який в повні заслугує на дослівний передрук. Є це довірочне письмо, розіслане „Звіонзком Організацій Народових Всходніх Малопольскіх“ (Львів, ул. Коперника ч. 20), яке звучить:

L. dz. 19. Lwów, 10. 9. 1923.

Wielmożny Panie!

Początek roku szkolnego jest najlepszym czasem w celu rozwinięcia akcji zmiany obrządku dzieci gr. katolickich

Bardzo prosimy o gorliwe zajęcie się tą sprawą i wzywanie przez dzieci rodziców, zwłaszcza małżeństw mieszanych, a następnie przedstawienia im w rozmowie, w jak sposób zmienia się wyznania wszelkich dzieci (także w latach 7. do 14. r. życia).

Metryki tych dzieci prosimy przysłać nam, a my przeprowadzimy formalności, albo jeszcze lepiej jest wprost zaprowadzić dziecko z ojcem czy matką do jakiejś parafii rz. k. i krótką drogą pomóc w przeprowadzeniu tej sprawy, bo sami rodzice zwykle nie umieją sobie poradzić.

Zarazem prosimy napisać, ile dzieci gr. katolickich jest w danej szkole według klas.

Z poważaniem
Brończyk.

Слідує печатка „Звіонзку“.

НОВИНКИ.

— Конфіскати. Попереднє число нашого часопису конфіскувала польська прокуратура за цілу низку статтю п. з. „Загляда“, заголовок статті про польські шкільні розпорядки, та два місця новинки п. з. „Обструкція прокуратора чи самоволя прокураторського агента?“.

— Український Театр. Вп. пан Михайло Губчак в Станиславові зложив для театральної кооперативи 10 франків в золоті.

— Провокація і жидівський погром“. Онодї „дзай младеньци“ проходили попри жидівський похорон при жидівській вулиці. Один з них „випадково“ трутив одну в учасниць похорону, на що її окруження зареагувало в відповідний спосіб. Жиди, спровоковані в своїх релігійних почуваннях, побили „младеньцув“, але не до того, щоби вони не могли побігти за поліційною інтервенцією. Поліцист бачучи на місци, хто спровокував авантуру, відмовився від інтервенції. Але на що виходить „Газета Цодзенна“? В нинішному числі читаємо так: „Отже львівське жидівство забирається до уладжування погромів католицького населення. Запитуємо — чи Жидам у Львові можна вже бити „гоїв“? На нашу думку — не тільки можна, але треба провчити кождого, хто не вміє пошанувати релігійного почування другого, навіть якби ним був зненавиджений „Цодзенною“ Жид.

— Новий плян в наученню релігії. Митрополича Консисторія повідомляє отсим всіх Вч. професорів релігії в середніх школах, що нові пляни науки релігії в середніх школах затвердили всі три Всв. Ординаріяти і що за відомістю шкільних властей пляни ці входять в життя з сим новим шкільним роком 1923/4 постепенно так, що в I. класі сер. шкіл буде предметом науки історія біблійна Старого Заіту (після нового підручника о. д-ра Левицького), а в V. класі сер. шкіл історія кат. церкви. В иншых клясах лишається старий плян.

— Збір баранболі і цукрових буряків. Польський головний статистичний уряд обчислює сьогорічний збір бараболі в цілій Польщі на 28.7 міліонів тон, збір цукрових буряків на 3 міліони тон. У відношенню до збору з попереднього року, збірка бараболь зменшилась о 15 процент, цукрових буряків о 14 процент.

— Візеруно прізвиськ днів листопада. Перед судом присяглих у Львові почалася на днях розправа проти Владислава Пеньонжка, обвинуваченого за співучасть у вимордуванню родини Зонтагів в листопаді 1918 р. Розправа потрвае кілька днів.

— Польща під курателею. Кореспондент лодзької „Републіки“ помішує інформацій про діяльність англійського фінансового дорадника, який має небаром приїхати до Польщі. Діяльність англійського фінансового дорадника є звязана зі загальною санацією польської валюти і в тому напрямі буде його праця розбита на кілька етапів: 1) Точне провірення стану польського буджету. Акція англійського дорадника є можлива на стільки, наскільки виявиться, що можна завести такі буджетні реформи, які допустять до економічної санації. 2) Коли вислід дослідів буде позитивний, тоді приступиться до пертрактацій в справі польського емісійного банку при співучасти англійського і американського капіталу. Мабуть капітал емісійного банку виноситиме 100 міліонів долярів, що дозволить на емісію 200 міліонів „польських долярів“. Згадана сума покриє фінансове запотрібування Польщі вповні. 3) Фінансовий дорадник розведе особливу опіку над польською фінансовою господаркою в переходовій добі. Фінансові англійські круги думають, що перехід до золотої валюти в Польщі буде полученний з великою економічною і соціяльною кріскою.

— Тютюн знову подорожає. З Варшави доносять, що з днем 15. ц. м. знову подорожіє тютюн. В першу чергу подорожіють вироби приватних фабрик.

— Кріза часописів. Кріза часописів доходить аж до Китаю. Один з найстарших дневників на світі „Чінг [illegible]“, що виходив у Пекіні тисячу літ, перестав істнувати по причині дорожнечі друку та паперу.

Перед ліквідацією українського шкільництва.

Підчас перебування у Львові польського міністра освіти Гломбіньського мав з ним розмову про актуальні справи шкільництва представник редакції „Слова Польского“. В цій розмові міністр, між иншим, коротко але досадно виложив свою програму що до шкільництва національних меншостей—програму повної заглади і знищення всякого шкільництва опріче польського. Подаємо цей устуи з розмови точно. Гломбіньского було запитано:

— Яке становище міністра відносно шкільництва національних і релігійних меншостей?

— **Непереможний панцир.** Якийсь Оскар Шавман винайшов таку сполуку металів з якої зробив панцир, що видержує стріли найбільшого ручного калібру рушниць та пістолетів. Цей панцир є ручний, його можна легко складати.

— **Гріб Фараона.** В наслідок відкриття гробу Тутенхемона, число мандрівників до долини царів над Нілем зросло настільки, що єгипетський уряд мусів занятись направою доріг. Якесь американське підприємство подбало про окрему організацію автомобілів для подорожних.

— **Що може кінематограф.** Може передавати хвилювання нашого організму при нервових недугах. Такі наукові знимки відкрають нам зовсім нові явища, до нині недоступні для людського ока.

— **Спомини** Асквіта бувшого англійського президента міністрів вийшли в Льондоні п. з. „Почини війни".

— **З освітової статистики.** В р. 1914 було в народних віденських школах 237.000 учеників, нього року це число внизилось на 145.000.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

Звідомлення.

Дирекція цирку звідомляє: з приводу непорозумінь, всі дотепер видані білети вільного вступу є від нинішнього дня неважні.

Адміністрація цирку видасть нові паспорти, які будуть важні

ЛИШЕ В БУДНІ ДНІ,

крім суботи, неділі і свят. 1-2

ЦИРК І МЕНАҐЕРІЯ „МЕДРАНО"

ЛЬВІВ, площа Місіонарська

Дир. Л. Свобода.

Чині велика ґальова виставa. Сенсація сезону — до тепер не бачена. Перший раз у Львові гостинний виступ

CHARLESA ILLENEBA

з його новою трисурою.

!!! „МЕДВЕДІ" !!!

Рекорд трисури! Рекорд трисури!

Медведі на проході,
Медведі як спортовці,
Медведі жонґльори,
Медведі в реставрації.

Крім того ще короткий час виступ CHARLESA ILLENEBA

з групою львів-тигрів і пантер, як також инші небувалі атракції.

Початок о 7½. В суботу, неділю і свята дві вистави. 596a) 1-3

Пришлайте передплату!

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр під дир. Івана Ногутяка.

Чортків. — Сала „Брістоль."

Субота 15. IX. — „Запорожський клад".

Неділя 16. IX. — „Хмара".

Вівторок 18. IX. — „Запорожець за Дунаєм".

Четвер 20. IX. — „Молода кров". 544 2-3

Пляца **„Сокола-Батька"** при Стрийській рогачці, субота 15. і неділя 16. вересня **IV. Запорізькі змагання** в легкій атлетиці і спортах. 389 1—1

БОРИСЛАВ 15. IX. 1923.

Ліс золотиться сіє дивні чари
(Немало сил про фунти і доляри)
І спутком осінь вавіває
(А лист моя марка опадає.)

Та ми покинемо цю турботу
На вечерниці йдім в суботу.
Тут вечерниці все шевчові
Дівчата наші „вибухові".

(Нетто-брутто-процентові
В них нафти розливають ріки
А газів мають на кубіки...)

Що то за жест а що за міна!
А личко наче парафіна...

Про хлопців годі щось казати.
Відомі наші панчі
Ці борисланські елеганти
Ці асистенти, практиканти
І ці всіякі В е р т а ч і...

ПЕРШІ І ОСТАННІ ОСІННІ ВЕЧЕРНИЦІ

Борисланського Бомо на дохід Нар. Дому в суботу 15. с. м. у великій салі Жидівського Дому. Початок о 8-ій годині вечором.

581 Запрошення при касі. 2—2

Дрібні оголошення.

3-ОХ КАВАЛЄРІВ в літах від 27—30 з бажу знакомства навяжуть переписку з панночками, інтелігентними панами до літ 25. Неанонімові письма з фотографією слати для легітимації Серія: А Ч. 392'09 poste restante Збориь. Дискреція запевнена. 381 1-1

БАНКОВИЙ УРЯДНИК, абсольвент гімназії і абітурієнтського курсу, бувший поручник У. Г. А. з півторарічною банковою практикою, шукає заняття в банку або промисловій інституції. Ласкаві зголошення до Адміністрації під „Банковець." 595 1-1

ПО РОЗВЯЗАННЮ учительського контракту маю на продаж дві бочки сибірського масла. Теодор Стрільбицький, учитель в Збаражи. 594 1-1

АДВОКАТ Д р С. Мудрецький в Товстім місті (Thiste) коло Чорткова потребує концепіста і писаря. Непринятні остануть без відповіді. 579 2—5

МЛИНАР (Untermüller) Українець, спокійний, чесний, розуміючийся добре на машині вальцевім, одержить посаду від 1-го падолиста. Зголошення ласкаві з добрими поручениями. Млин Колбасячі станція Рудки. 576 2—3

ПОШУКУЮ панночки учительки, або учімченої семинаристки до двох дівчаток 1 кл. гімназ. (без латини) і IV. кл. народня. Перщенство мають ті, що в вільних хвилях занялися би домом. О. Лев Гаркавий, Семаків п. Красне Буськ. 580 2-3

ОГОЛОШЕННЯ.

ОКУЛІСТ

Д-р Г. ІҐЕЛЬ

лікар „Народної Лічниці" ординує в очних недугах 464 7—10

ЛЬВІВ, вул. Ягайлонська ч. 20.

Конкурс

Т-ва „Просвіта" у Львові на зимовий господар.-садівничий курс в Миловані.

Головний Виділ Т-ва „Просвіта" у Львові подає до відома, що з днем 1-го падолиста с. р. відкриває в своїм господарсько-садівничім заведенню в Миловані, пов. Товмач, 5-місячний зимовий курс господарсько - садівничий від 1. XI. 1923 року до кінця марта 1924 року. і рівночасно розписує **КОНКУРС** на приняття до школи 30 (тридцять) учасників з приміщенням і удержанням на час курсу під отсими умовами: 1) Зголошуватися можуть лише мущини української народности в віці від 18 до 30 літ життя. 2) Вимагається уміючості що найменше народної школи. 3) Кожний учасник мусить мати свою одіж, білля й постіль. 4) За удержання платить учасник місячно 1½ кіпця пшениці в натурі, або в грошах вартість 1½ кіпця пшениці після щомісячних цін на торгу в Станиславові кождого першого в горі. Програма курсу: 1) Загально-освітні предмети. 2) Основні відомости з науки природи. 3) фахові предмети: рільництво, городництво, молочарство, огородництво, садівництво, адміністрація, спільництво, ветеринарія, пасічництво. 4) Пожарництво. 5) Практичні вправи з тягляченням молочарства. — Поданя належить вносити найдальше до 15. жовтня ц. р. до канцелярії Т-ва „Просвіта" у Львові, Ринок ч. 10|II. — Приняті учасники мають прибути до Милована, остання стація Палагичі коло Товмача, вже 1-го падолиста.

У Львові, дня 14. вересня 1923 р.

За Гол. Виділ Т-ва „Просвіта" у Львові:

М. Галущинський, голова. **Степан Шах,** секретар. 592 1-3

Конкурс.

Кружок У. П. Т. в Теребовлі оголошує отсим конкурс на посаду учителя історика та географа в прив. дівочій гімназії з правом приналежности та на жіночих семінар. курсах У. П. Т. в Теребовлі. — Посада до обняття сейчас. Платня 75 пр. платні державних учителів. — Кандидати мають зголоситися безпровольно в канцелярії Старшини Кружка У. П. Т., вул. 3. Мая, „Народний Дім", в подвірю в часі між 9. год. рано а 1. год. пополудни.

591 1-3 **СТАРШИНА КРУЖКА.**

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Повітової Господарської Спілки

„НАРОДНІЙ ДІМ"

кооперативи з обмеж. порукою в Чорткові відбудуться в понеділок дня 8-го жовтня 1923 р. о год. 11. перед полуднем у власних комнатах.

Проситься о численну участь членів.

Чортків, дня 12. вересня 1923.

593 НАДЗІРНА РАДА. 1—1

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ

ЗМАГОВА ОДНОДНІВКА

з нагоди IV. Запорізьких Змагань.

Подає читачеві цікаві відомости зі змагу, які кождий повинен знати. 1—1

Незвичайно інтересні знимки. Дохід призначений на ціли Українського Змагового Союза. Ціна 7.000 мк. Набувати можна у всіх українських книгарнях і в домівці Сокола-Батька у Львові, Руська 20.

Швайцарська ґаза,

першорядної якости пасн, гурти, каміння, вальці, вагони, трансмісії. Конкуренційна ціна. „ПІЛЬОТ". Львів, Баторія 4. 20 13-20

ПЕРЛЯНИ-КАСПРИ

Вальці, Каміння, Турбіни, Трансмісії, Паси, ґазу, по дешевих цінах зі складів поручає „ПІЛЬОТ" Львів, вул. Баторія 4.

356a) 1—20

ЦЕМЕНТ портляндський

першорядної якости лише вагоново, сейчасова достава „ПІЛЬОТ", Львів, 201 Баторого 4. 0—20

ВЖЕ ВИЙШОВ І ПРОДАЄТЬСЯ

НАРОДНИЙ КАЛЄНДАР

на 1924 рік. 390 1—4

ВИДАВНИЦТВА БИСТРИЦЯ В СТАНИСЛАВОВІ.

Незвичайно цікавий зміст. Повна календарська часть з поданням відмін місяців і погоди на кождий день. Велика господарська часть. В літературній части оповідання поезій, драматична картина із визвольної боротьби Ірляндії, взірс історії Голляндії, спеціальна інформаційна стаття про Рідну Школу, про Товариство Просвіту і богато инших цікавих річей. 160 сторін друку. — **Ціна 1 пом. з почтою 50 000 мп.**

Для кооператива, читалень, освітних товариств і книгарень відповідний рабат

Для Америки і Канади за 1 дол. висилається вже оплачено 4 примірники.

Замовлення і гроші висилати на адресу: **Видавництво БИСТРИЦЯ, Станиславів, Липова ч. 76.**

Дуже важне для реемігрантів до Америки.

Европа-Америка
5½ ДНІВ
через ОКЕАН

Европа-Канада
5½ ДНІВ
через ОКЕАН

Корабельне Тов-во „WHITE STAR LINE" (Лінія Білої Зорі)

Кождий, кто хоче повернути до Америки, бо квота до кінця року остала нечелика незалежно коли прибув до краю і чи має американський пашпорт, **нехай зголоситься до наших бюр,** а одержить потрібні вказівки для одержання візи Американського Консуляту на виїзд до Америки і буде висланий без труднощів до місця виїзду в Америці.

ЛЬВІВ, вул. Городецька 36, і ТЕРНОПІЛЬ, вул. Тарновського 5.

УВАГА: Спішіться, бо кількість реемігрантів на вичерпанню.

526 3-3

За редакцію відповідає Ол. Кульма. Друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 135 (10.016). Львів, вівторок 18. вересня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шал. 143.322.
Адреса для телеґрам: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в новій 95369 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фп., Італії 10 л., Німеччині 200.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 100 лей, Болгарії 50 лев., Австрії 200000 мп. Зміна адреси 3000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 4.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 17. вересня 1923.

Ліквідація українського шкільництва. (Д) Польський міністр Гломбіньскі проводить свою лінію упевнено й твердо. Йде він до виразної мети— по повній заглади українського шкільництва — починаючи від вищого і кінчаючи низшим. Останні дні принесли нам цілу низку розпорядків і заяв польського міністра, які його наміри і заходи що до нашого шкільництва виявляють в повною виразністю. Справа з легалізацією нашого університету у Львові для польського міністра являється річю абсолютно неможливою до прийняття. Натомість він висуває гумористичний проєкт, організації українського університету у Варшаві в неозначеному термині. Українські учительські семінарі, які існують з усіх західних українських земель лише в дуже обмеженному числі в Галичині вже перетворено в утраквістичні, обмежено в кількости учеників. Всі українські школи віддано під догляд польських інспекторів, а українські інспекторські сили цілком усунено від догляду за постановкою шкільної справи. Обіцянки про надання Українцямправа відчинити приватні середні школи при додержанню умов, зазначених в конституції, фактично обертаються у глум й насмішку над нашими елементарними правами, коли пригадати сумну історію заходів в справі відчинення українських гімназій на Волині. Руїнницька рука міністра освіти зі школи Побідоносцева так само зависла над нашим низшим шкільництвом, навіть над тим шкільництвом, папірове право на яке визнає за нами польський міністр. В повному розумінню, що уявляє польська адміністративна практика на місцях він обіцює нам „захования" нашої низшої школи... настільки, наскільки за українську школу висловиться воля батьків. Шляхом фальшування цієї волі батьків, виявлення цієї волі за допомогою наказних війтів, агентів поліції, явної і тайної, вже на початку цього шкільного року ціла низка наших шкіл знову обернена у польські При малому числі наших шкіл в місцевостях з українською більшістю продовжується відкриття все нових й нових польських шкіл.

Кампанія проти нас провадиться систематично й обмірковано на цілому фронті. Урядові заходи хієнського міністра йдуть очевидно в тісному контакті з заходами його партійних товаришів, темних лицарів з під знаку вісімки. Лише позавчора навели ми в нашій газеті таємний обіжник одної з вшехпольських організацій, який доручає кампанію за навертання наших дітей на латинський обряд пристосувати до початку шкільного року.

Наводимо всі ці факти з нашої теперішньої шкільної мартирольогії не для того, щоби висловлювати з приводу них своє обурення не для того, щоби апелювати до наших прав, гарантованих нам польською конституцією і як це не неприємно Польщі також й міжнародніми трактатами, під якими мається й її підпис. Обурюватись вчинками хієнського міністра, від якого, знаючи його попередню карєру ми нічого иншого й не могли сподіватись, являється цілком безплодним. А посилатись на наші папірові права після всього досвіду останніх років є таксамо лише діточою забавкою.

Навести і зазначити ще раз всю теперішню ліквідаційну акцію Гломбіньского уважали ми потрібним для того, щоби вказати на необхідність й крайню конечність організованої й широкої контракції з нашого боку. Над нами чиниться ряд брутальних насильств, грубих нарушень закону, в болоті топчуться наші елементарні, природні права. А по всіх наших землях все і вся мовчить, бо благоденствує. Бо ті окремі спроби протесту і контракції з нашого боку, які мали і мають подекуди місце, це є нічо в порівнанню з розмахом кампанії проти нас і з її крайньою небезпекою.

Кампанія Гломбіньского йде далі, її темп і розмах щораз більш зростає. А професори наших державних „руских" середніх шкіл мовчать й пильно, негайно, точно й слухняно виконують все нові й нові ліквідаційні розпорядки. Так само мовчать батьки дітей, яким ці розпорядки калічать душу. Мовчать громади, у яких відбірають школу, не знаходячи навіть в кращому випадку иншого способу реагування крім обббивання передпокоїв в польських канцелярій. Мовчать всі наші провінціяльні організації і установи. Все мовчить, бо, очевидно, благоденствує.

І це діється в тій країні, яка пережила 1918—1919 роки!!!

Стан здоровля Митрополита погіршився!

Стан здоровля Митрополита знову погіршився. Горячка зростає. Мимо лікарської опіки і можливого догляду — не має виглядів на скоре видужання.

Кожда недуга, а тим більше так поважна недуга — потребує перше всього душевного спокою. Між тим в цих умовинах, в які поставлено Митрополита, про душевний спокій не може бути й мови.

Польські власти замісць дати змогу тяжко хорій людині вернути до рідної хати і тут серед близького окруження прийти до себе, запротоpили Митрополита в чужий йому Познань. Мається враження, що це зроблено тільки тому, щоби якнайбільше вимучити хору людину. А стан здоровля Митрополита дуже поважний..

ТЕЛЕҐРАМИ П. А. Т.

Новий мін. заліznиць.

Варшава. През. Річипосполитої на внесення през. ради мін. увільнив Карліньского розпорядком з 14. ц. м. зі становища мін. заліznиць, а на його місце іменував інж. Андр. Носовіча, през. дирекції заліznиць у Катовицях.

Злука П. С. Л. „Єдность" з „Визволенем".

Варшава. На нарадах польського люд. сторонництва „Визволенє" і „Єдность" (нар. клюб Домбского) ухвалено зєднинення обох цих сторонництв у одно.

Болдуін у Парижі.

Льондон. Райтер із Парижа: Болдуін прибуде 18. ц. м. до Парижа. Мабуть слідуючого дня відвідає Поанкаре. 20 го відїде до Льондона. Думають, що стріча ця буде лише висловом куртуазії. Сумнівне є, щоби оба шефи торкалися політичних справ.

Канцлер Зайпль у Варшаві.

Варшава. 16. ц. м. о год. 5. попол. прибули тут австрійський канцлер д-р Зайпль і мін. загр. справ Ґрінбергер.

Двикавний переворот в Еспанії.

Мадрид. До столиці прибув ген. Прімеро Рівера, котрому король поручив утворення нового кабінету. З генералом прибув д-р Естеля, ген. Кавалєті й н. По словам Естелі, програма нового правительства обійме уздоровлення внутрішньої політики держави, знесення протекціонізму, піднесення видатности праці і переведення докладного слідства в справі невдачі в Мароко. — В цілому краю привернено спокій.

Париж, Ген. командант Барсельони Естеля заявив кореспондентові „Пті Пар.", що невдача в Мароко то рак, що точить сили народа і викликує невдоволення з причини довгої війни. Не думаємо виступати проти короля — сказав Е., — він знає, що може числити на нашу льояльність. Також населення немає чого боятися. Не будемо проливати крови. Щоби не допустити до сутичок, я розоружив цивільну ґвардію.

Мадрид. Ґен. Прімо Рівера після авдієнції у короля представив номінаційний декрет директорату. В склад Кого війде 8 генералів з військових округів і 3 ген. з кождого рода зброї. На місце Сільвелі, високого комісаря в Мароко, покликано ґен. Пуру. Появився декрет, що зносить становища міністрів. З держ. підсекретарів задержано секр. військових справ. В усіх справах рішатиме Прімо Рівера; свої рішення предкладатиме апробаті короля. Представники ліберальних партій нараджувалися над рішенням у справі майбутнього становища партій відсунених від правительства.

Мадрид. Ґен. Прімо Рівера зложив присягу в імени шефа правительства. Король підписав номінаційний декрет членів директорію-ту з 8 військ. округів і контрадмірала.

Ураґан в Японії.

Осака. Райтер. Ураган, що шалів від моря викинув величезні маси води на Тоторі. Місто вчасти знищене

Міліардові банкноти.

Берлін. Часописи звідомляють, що в понеділок появляться німецькі банкноти по 500 міліонів мк., а на тижні банкноти на 1 міліярд мк.

Еволюція комуністичної партії.

Під кінець 1922 року в Харкові вийшла дуже цікава книжка під назвою „Партійная перепись 1922 года", яка подає статистичні дані про комуністичну партію в Україні.

Дані цієї книжки дають інтересний матеріял для характеристики еволюції, яку переживає комуністична партія в усіх совітських державах загалом, а на Україні зокрема.

Не підлягає сумніву, що в період захоплення большевиками влади на Україні наслідком цілого ряду причин, над якими спинятися не будемо, большевицькі настрої серед пролєтаріяту були пануючі, тоді робітництво масами вступало до комуністичної партії і ця партія по своїому складу явилась переважно робітничою, пролєтарською. Так було підчас большевицького перевороту, але ті часи вже давно минули.

Серед робітництва в наслідок того, що большевики не змогли здійснити всіх тих демагогічних гасел, якими вони приваблювали пролєтаріят, в наслідок затяжної економічної кризи, все зростаючого господарського розвалу, які надзвичайно тяжко відбиваються на робітничих масах, стався різкий перелом; настрої його змінилися цілком й рішучо. Почався масовий вихід робітників — з комуністичної партії. Робітники, які заповнювали ряди большевицької партії, тепер складають поважний відсоток політичних вязнів по совітських тюрмах.

Колишнє місце робітників в комуністичній партії, як в кожній урядовій партії, почали займати урядовці; о скільки належности до партії вимагало совітське начальство, о скільки ця участь давала для урядовців певні вигляди і привілеї, число урядовців неминуче мусіло зростати. А це збільшення числа урядовців в партії природно привело до зросту впливу в партії їх і тих, хто стоїть за ними, їхніх управителів і керовників, а тим самим до зменшення впливу і значіння пролєтаріяту.

Дані партійного перепису 1922 року вказують, що на Україні цей процес вже зайшов дуже далеко.

На загальну кількість робітників на Україні 744.456 людей на 1. квітня 1922 року число членів комуністичної партії виносило тільки 54.818. Що до соціяльного положення партія складалася з 27.437 робітників (51 пр.), 15.404 урядовців (28 пр.), 9.307 селян (17·5 пр.) і 1.204 инших. З 130.444 членів професіональної спілки шахтярів, комуністів було 20.040, а 92.030 професійно зорганізованих металівців комуністів було 9.814 на 186.797 обєднаних залізничних комуністів було аж... 571.

Наведені цифри вказують, що процес втрати звязків між робітниками і комуністичною партією зайшов вже дуже далеко. Робітники складають тепер тільки половину членів комуністичної партії, робітники найважнійших в народньому господарстві галузей — копальні і металюргічні [illegible] робітники [illegible] роботу, недалеко [illegible] нестачі.

По конфіскаті — наклад другий.

Ч. 135 (10 016). Львів, вівторок 18. вересня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.

Конто почт. шад. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло" Львів.

Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 95000 Мп.

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 200.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.-кор. Румунії 100 лей. Болгарії 50 лев., Австрії 200000 мп. Зміна адреси 3000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 4.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 17. вересня 1923.

Ліквідація українського шкільництва. (△) Польський міністр Гломбіньскі проводить свою лінію упевнено й твердо. Йде він до виразної мети— до повної заглади українського шкільництва — починаючи від вищого і кінчаючи низшим. Останні дні принесли нам цілу низку розпорядків і заяв польського міністра, які його наміри і заходи що до нашого шкільництва виявляють з повною виразністю. Справа з леталізацією нашого університету у Львові для польського міністра являється річю абсолютно неможливою до прийняття. Натомісць він висуває гумористичний проєкт, організації українського університету у Варшаві в неозначеному терміні. Українські учительські семінарі, які істнують з усіх західних українських земель лише в дуже обмеженному числі в Галичині вже перетворено в утраквістичні, обмежено в кількости учеників. Всі українські школи віддано під догляд польських інспекторів, а українські інспекторські сили цілком усунено від догляду за постановкою шкільної справи. Обіцянки про надання Українцямправа відчинять привасні середні школи при додержанню умов, зазначених в конституції, фактично обертаються у глум й насмішку над нашими елементарними правами, коли пригадати сумну історію заходів в справі відчинення українських гімназій на Волині.

вже на початку цього шкільного року ціла низка наших шкіл знову обернена у польські При малому числі наших шкіл в місцевостях з українською більшістю продовжується відкриття все нових й нових польських шкіл.

Кампанія проти нас провадиться систематично й обмірковано на цілому фронту. Урядові заходи хієнського міністра йдуть очевидно в тісному контакті з заходами його партійних товаришів, темних ливарів з під знаку вісімки. Лише позавчора навели ми в нашій газеті таємний обіжник одної з вшехпольських організацій, який доручає кампанію за навертання наших дітей на латинський обряд пристосувати до початку шкільного року.

Наводимо всі ці факти з нашої теперішньої шкільної мартирольогії не для того, щоби висловлювати з приводу них своє обурення не для того, щоби апелювати до наших прав, гарантованих нам польською конституцією і як це не неприємно Польщі також й міжнародніми трактатами, під якими маєтьсяи її підпис. Обурюватись вчинками хієнського міністра, від якого, знаючи його попередню карєру ми нічого иншого й не могли сподіватись, являється цілком безплодним. А посилатись на наші папірові права після всього досвіду останніх років є таксамо лише діточою забавкою.

Стан здоровля Митрополита погіршився!

Стан здоровля Митрополита знову погіршився. Горячка зростає. Мимо лікарської опіки і можливого догляду — не має виглядів на скоре видужання.

Кожда недуга, а тим більше так поважна недуга — потребує перше всього душевного спокою. Між тим в цих умовинах, в які поставлено Митрополита, про душевний спокій не може бути й мови.

Польські власти замісць дати змогу тяжко хорій людині вернути до рідної хати і тут серед близького окруження прийти до себе, запроторили Митрополита в чужий йому Познань. Мається враження, що це зроблено тільки тому, щоби якнайбільше вимучити хору людину. А стан здоровля Митрополита дуже поважний...

ТЕЛЕГРАМИ П. А. Т.

Новий мін. залізниць.

Варшава. През. Річипосполитої на внесення през. ради мін. увільнив Карліньского розпорядком з 14. ц. м. зі становища мін. залізниць, а на його місце іменував інж. Андр. Носовіча, през. дирекції залізниць у Катовицях.

Злука П. С. Л. „Єдность" з „Визволенєм".

Варшава. На нарадах польського люд. сторонництва „Визволенє" і „Єдность" (нар. клюб Домбского) ухвалено зєдинення обох цих сторонництв у одно.

Болдуїн у Парижі.

Лъондон. Райтер із Парижа: Болдуін прибуде 18. ц. м. до Парижа. Мабуть слідуючого дня відвідає Поанкаре. 20 го відїде до Лъондона. Думають, що стріча ця буде лише висловом куртуазії. Сумнівне є, щоби оба шефи торкалися політичних справ.

Канцлєр Зайпль у Варшаві.

Варшава. 16. ц. м. о. год. 5. попол. прибули тут австрійський канплєр д-р Зайпль і мін. загр. справ Грінбергер.

Державний переворот в Еспанії.

Мадрид. До столиці прибув ген. Прімеро Ріверо, котрому король поручив утворення нового кабінету. З генералом прибув д-р Естеля, ген. Кавалєті й и. По словам Естелі, програма нового правительства обіймє уздоровлення внутрішньої політики держави, знесення протекціонізму, піднесення видатности праці і переведення докладного слідства в справі невдачі в Мароко. — В цілому краю привернено спокій.

Париж. Ген. комендант Барсельони Естеля заявив кореспондентові „Пті Пар.", що невдача в Мароко то рак, що точить сили народа і викликує невдоволення з причини довгої війни. Не думаємо виступати проти короля — сказав Е., — він знає, що може числити на нашу льояльність. Також населення немає чого боятися. Не будемо проливати кровк. Щоби не допустити до сутичок, я розоружив цивільну гвардію.

Мадрид. Ген. Прімо Рівера після авдієнції у короля представив номінаційний декрет директорату. В склад Його війде 8 генералів з військових округів і 3 ген. з кождого рода зброї. На місце Сільвелі, високого комісаря в Мароко, покликано ген. Пуру. Появився декрет, що зносить становища міністрів. З держ. підсекретарів задержано секр. військових срав. В усіх справах рішатиме Прімо Рівера; свої рішення предкладатиме апробаті короля. Представники ліберальних партій нараджувалися над рішенням у справі майбутнього становища партій відсунених від правительства.

Мадрид. Ген. Прімо Рівера зложив присягу в імени шефа правительства. Король підписав номінаційний декрет членів директорію-ту з 8 військ. округів і контрадмірала.

Ураган в Японії.

Осака. Райтер. Ураган, що шалів від моря викинув величезні маси води на Тоторі. Місто вчасти знищене.

Міліардові банкноти.

Берлін. Часописи звідомляють, що в понеділок появляться німецькі банкноти по 500 міліонів мк., а на тижні банкноти на 1 міліярд мк.

Еволюція комуністичної партії.

Під кінець 1922 року в Харкові вийшла дуже цікава книжка під назвою „Партійная перепись 1922 года", яка подає статистичні дані про комуністичну партію на Україні.

Дані цієї книжки дають інтересний матеріял для характеристики еволюції, яку переживає комуністична партія в усіх совітських державах загалом, а на Україні зокрема.

Не підлягає сумніву, що в період захоплення большевиками власти на Україні наслідком цілого ряду причин, над якими спинятися не будемо, большевицькі настрої серед пролєтаріяту були пануючі, тоді робітництво масами вступало до комуністичної партії і ця партія по своїому складу явилась переважно робітничою, пролєтарською. Так було підчас большевицького перевороту, але ті часи вже давно минули.

Серед робітництва в наслідок того, що большевики не змогли здійснити всіх тих демагогічних гасел, якими вони приваблювали пролєтаріят, в наслідок затяжно економічної кріси, все зростаючого господарського розвалу, які надзвичайно тяжко відбиваються на робітничих масах, стався різки перелом; настрої його змінились цілком й рішучо. Почався масовий вихід робітників — з комуністичної партії. Робітники, які заповнювали ряди большевицької партії, тепер складають поважний відсоток політичних вязнів по совітських тюрмах.

Колишне місце робітників в комуністичній партії, як в кожній урядовій партії, почали займати урядовці; о скільки належности до партії вимагало совітське начальство, о скільки ця участь давала для урядовців певні вигляди і привілєї, число урядовців неминучо мусіло зростати. А це збільшення числа урядовців в партії природно привело до зросту впливу в партії їх і тих, хто стоїть за ними, їхніх управителів і керовників, а тим самим до вменшення впливу і значіння пролєтаріяту.

Дані партійного перепису 1922 року вказують, що на Україні цей процес вже зайшов дуже далеко.

На загальну кількість робітників на Україні 744.456 людей на 1. квітня 1922 року число членів комуністичної партії виносило тільки 54.818. Що до соціяльного положення партія складалася з 27.437 робітників (51 прц.), 15.404 урядовців (28 прц.), 9.307 селян (17·5 прц.) і 1.204 инших. З 130.444 членів професіональної спілки шахтярів, комуністів було 20.040, з 92.030 професійно зорганізованих металівців комуністів було 9.814 на 186.797 обєднаних залізничних комуністів було аж... 571.

Наведені цифри вказують, що процес втрати звязків між робітниками і комуністичною партією зайшов вже дуже далеко. Робітники складають тепер тільки половину членів комуністичної партії, робітники найважнійших в народньому господарстві галузей — каменовугольні і металюргічні промисловости — робітники транспорту беруть

участь в комуністичній партії в мінімальному числі. Де далі комуністична партія по своїому складу перестає бути робітничою партією.

Процес еволюції, який відбувається в комуністичній партії, являється дуже характеристичним. Большевицька партія ніколи не була селянською, тепер вона де далі тратить своє робітниче обличчя. Не підлягає сумніву, що урядницький елемент в партії, як найбільш освічений і інтелігентний, як обєднаний службовою дисципліною і тепер являється в ній фактично пануючим.

При світлі цих цифр характер „робітничо селянської" влади виявляється цілком виразно і повно. Влада робітників й селян при світлі цифр є владою совітських урядовців, які самі себе контролюють, самі собі вказують напрями і провідні пляни; вона є владою бюрократії найгіршого гатунку.

Відбудова.

Як подають польські газети до східно-галицьких повітів на днях виїхала соймова комісія, зложена з кількох послів варшавського сойму під проводом сумної памяти Українця-ренегата інж. Посацкого в цілі розглянення поступу відбудови знищених війною селянських господарств.

Як бачимо, комедія з відбудовою ще не покінчена. Ще за небіжки Австрії в 1915 р. заінавгуровано акцію допомоги бідному населенню при відбудові міст, місточок і сіл на теренах, знищених світовою війною, але ця акція в своїм заложенню гуманна і необхідна, попала відразу в руки польських урядовців і спекулянтів, які звели її на манівці і фальшиву дорогу, компромітуючи себе і вангажовані власти.

Розуміється, що о скільки можна тут говорити про відбудову, так користало з неї майже виключно тільки польське населення, всі фонди і матеріяли будівельні уживано на польські цілі. Бідне і до краю знищене українське населення помочи не дістало. Всякі жалі і нарікання нашого населення оставали без відгомону, не помагали інтервенції і обсмисті меморіяли наших повітових і краєвих організацій і послів у віденському парляменті.

Треба було аж сецесії українських делегатів в 1917 р. з тодішної т. зв. „Краєвої Ради Відбудови" і адекомплєтування її на знак протесту на несправедливе ведення акції відбудови, щоби віденське правительство вглянуло в справу і серіозно взялося до направи зла.

Цей комітет не був без успіху: у Відні виготовано нову програму і перенесено центральні власти з Кракова до Львова, даючи таким чином змогу лекше провірювати дійсний стан лиха і потребу помочи знищеному населенню Східної Галичини. Та поки розпочалася серіознійша праця, Австрія розпалася і український селянин оставав дальше без даху над головою. Його горе збільшилося: завдяки наступови польських військ число знищених сіл знову зросло. Польська чорносотенна преса з радістю подавала вістки про нужду селянських мас і про зріст смертности. Велике число наших селян мешкало в землянках, в стайнях разом з худобою і в бараках. З часом селяне зорієнтувалися в своїому положенню: стративши надію на поміч, зачали відбудовуватися без ніякої посторонної помочі. Коли сьогодня можна сказати, що у Сх. Галичині вже майже нема бездомних селян, так це виключно заслуга самого населення, а не яких небудь державних урядів чи то з часів австрійської чи польської влади. Що більше: всілякі уряди радше спинювали відбудову, бо туманенням нашого селянина обіцянками на поміч наражувано його на страту часу і майна; надіями на поміч припізнювано відбудову; а умовини для відбудови були в початках куди більше пригожі, як опісля.

Від хвилі повстання Польщі, польські власти ведуть ніби то далі акцію відбудови. Очевидно, про людське око, бо при обезцінению польської марки і дорожнечі будівельних матеріялів годі подумати, щоби польський скарб міг повести яке діло як слід. Впрочім коли з польського боку й дещо робиться для відбудови, так робиться це не тому, щоби проводити в життя усто політичні тенденції.

Фонди, якими диспонують т. зв. дирекції відбудови йдуть виключно на відбудову польських шкіл, захоронок, косцюлків, плєбаній, ще в більшій мірі на кресове осадництво цивільне і військове.

Повітові уряди, так звані „експозитури" віддано під контролю всякого рода місцевих „народових" організацій, які пильно стежуть, щоби нич не пішло на відбудову українських інституцій та українського населення.

А всеж польське правительство і деякі польські круги розчаровані вислідом акції відбудови. Ця акція зробилася для богатьох людей джерелом легкої наживи, причинилася до поширення корупції.

Корупція і деморалізація серед доставців і урядовців, занятих при відбудові, дійшла до вершка, тому польське правительство задумує зміну системи і проектує уділювання грошевих позичок безпосередно до рук пошкодованих через окремий банк для відбудови, а не через технічні органи, яким повірено акцію відбудови.

Одначе нам в ніякому разі не можна нічого доброго сподіватися від цеї інституції.

Члени цеї комісії —посли: Бриль і Посацкі на відбудові коштом бідного населення добробилися великого майна. В своїй мандрівці по краю вони не думають про добро населення, а про свої приватні інтереси. *Кр.*

Огляд світових подій.

Революція в Еспанії.

Як подають з Барсельони, губернатор Прімеро де Рівера оголосив проклямацію, в якій обвинувачує уряд в зраді вітчини і доказує, що уряд веде Еспанію до загибелі. Цей самий губернатор з військом обняв владу в місті і оголосив в губернії стан облоги. Губернатор Катальонії передав владу в руки армії. Гарнізони Мадриту, Сарагосси і Севіллі підтримують акцію антидержавних чинників і явно виступають проти короля. В Сан Себастіяно арештовано міністра внутрішних справ Алючемаса і поставлено перед революційний суд. Вечером 14. ц. м. армія в Барцельоні виступила проти уряду. Еспанський король, бажаючи утворити новий кабінет, хоче порозумітися з провідниками революційних елементів. Король запропонував генералови Прімеро Рівера утворення тимчасового директоріяту під президентурою Рівери. В цілій Еспанії оголошено стан облоги. „Giornale d' Italia" пише, що в цілій Еспанії веде оживлену агітацію революційна організація, яка зростає з кождим днем. „N. Fr. Presse" подає в Мадриту, що залога м. Більбао підняла бунт. Утворено директоріят, в склад якого входять самі військові одиниці. Цілий революційний рух звернений проти уряду, а не проти короля. Телєграфічне получення між Мадритом і Парижем перервано.

Ситуація в Німеччині.

Дня 14. ц. м. в Берліні відбулося пленарне засідання державної ради в справі безробіття. З рефератів слідує, що кількість безробітних збільшається з кождим днем. В Саксонії 50 пр. робітників позбавлено праці. Ухвалено допомоги для безробітних по 14 міліонів денно. Загальні державні видатки на ту ціль виносять 6 біліонів денно. Дня 14. ц. м. вечером по Берліні кружляли поголоски, що канцлера Штреземана замордовано і що в Баварії вибухли заворушення. Пізнійше ці поголоски здементовано. За 1 долар платять у Берліні 120

Д-Р ЯРОСЛАВ ОЛЕСНИЦЬКИЙ.

Права меншостей.

(Нарис з міжнароднього права.)

(Продовження.)

В кінцевім акті Віденського Конгресу з 1815 р Росія, Австрія і Прусія прийняли зобовязання задержати права і інституції польського населення в краях, які припали їм з розбору Польщі. На цій підставі інтервеніювала Англія спільно з Францією в р. 1830., а відтак в р. 1846. сама, у російського уряду в справі Польщі. І знову в р. 1863. Англія спільно з Австрією заступаються за польську національну меншість у Росії. Пізнійше і Наполеон III. у листі писаним до російського царя взиває його до відновлення самостійности Польщі. Росія, піддержувана Прусією відкидає це жадання. Результатом цього була дипльоматична інтервенція і виготовлення державами норм щодо охорони національних меншостей; ці норми складались в шести пунктів, а саме: про автономне законодавство і адміністрацію, свободу релігії, визнання польської мови урядовою та повну амнестію. Коли Росія не погоджувалась прийняти цих домаганьі взагалі змінити своєї політики супроти Польщі, Наполеон III. запропонував передати польське питання спеціяльному европейському Трибуналови для його розглянення і вирішення задля браку згоди між державами щодо установлення цього трибуналу. Ця пропозиція не прийшла до викопання. Проте бачимо на цьому прикладі, що не зважаючи на суверенність Росії, европейські держави вмішувалися в її внутрішні справи в інтересі польської національної меншости.

На протязі 19-ого століття бачимо ще декілька подібних прикладів. І так в р. 1830. на лондонській конференції застережено охоронні права католиків у Греції, а в р. 1856. париським договором немогамеданських меншостей у Туреччині. У міжнароднім договорі підписаним в 1878 р. на конгресі в Берліні під проводом Бісмарка — прийнято постанови щодо охорони турецьких, болгарських, румунських і сербських меншостей. В р. 1893. і 1894. Англія та инші великі держави інтервеніюють у Туреччині в справі Вірмен, Греків і Македонців, яких масакрували Курди і Башибожуки — за явною чи дорозумілою згодою турецького султана, а уряд Американських Зединених Держав звертався знову до Росії проти відомих жидівських погромів, організованих чорними сотнями, а інспірованих „зверху".

Як в цього бачимо, не вважаючи на давну теорію безоглядної суверенности держав, траплялись всеж таки міжнародні інтервенції в інтересі національних меншостей. А в тім, це були тільки поодинокі випадки, які не були виявом постійної міжнародньої контролі, ані позним управильненням дотичних відносин. Тому зі становища міжнароднього права треба уважати великим переломом ті постанови про охорону національних меншостей, які поміщено в найновійших трактатах по закінченню великої війни. Цей перелім зазначується передовсім у факті заснування Ліги Націй (Союза Народів), який можна вважати справді революційним у відношенню до дотеперішньої теорії про суверенність держав. Організація цієї майбутньої найвищої міждержавної установи спирається на принципі, який на перший погляд не стоїть у суперечности з принципом суверенности, а саме: держави підчиняються добровільно організації, яка стоїть над ними (рід наддержави, Überstaat), та яка установляється ними самими. Ця формула підтримує на око теорію повної суверенности. А проте не можна заперечити, що кожда держава приступаючи до Ліги Націй піддається в окрема контролі з боку инших держав, як також і годиться на їх можливу інтервенцію в її внутрішні справи. — Дальшим наслідком цієї зміни поглядів що до поняття суверенности було те, що також і справа охорони національних меншостей стала питанням міжнароднього права та була унормована у міждержавних договорах, підписаних по закінчению світової війни, а саме у договорах Союзних держав з Австрією, Чехословаччиною, Югославією, Польщею, Румунією, Болгарією, Грецією, Угорщиною і Турцією.

II.

Дотичні постанови у всіх цих договорах є майже ідентичні, а навіть у цій самій стилізації, тільки в договорі з Чехо-Словаччиною застережено ще крім цього для Прикарпатської України окрему автономію. — Тому досить навести тут постанови з одного тільки трактату, напр. з трактату підписаного у Версайлю дня 28. червня 1919 р. між Союзними державами і Польщею. Ці постанови поміщені в артикулах 1 до 12 згаданого трактату є такі:

Арт. 1. Польща зобовязується, що постанови поміщені в артикулах 2 до 8 цього трактату, будуть визнані за основні права (lois fondamentales), яким ніякий закон, ніякий розпорядок і ніяка урядова діяльність не стане в супереч або у противенстві до цих постанов; що ніякий закон, ніякий розпорядок, ані ніяка урядова діяльність не буде мати проти них сили.

(Продовження буде.)

Вже вийшла з еруку накладом У. П. Т. і продається у всіх книгарнях

Біблійна Історія Старого Завіта укладу о. Д-ра ЯРОСЛАВА ЛЕВИЦЬКОГО
ДЛЯ НИЗШИХ КЛЯС СЕРЕДНИХ ШКІЛ

Біблійна Історія Нового Завіта друкується і появиться в продажі в другій половині вересня.
ДЛЯ НИЗШИХ КЛЯС СЕРЕДНИХ ШКІЛ.

Головний склад в Книгарні Ставропігійського Інституту в Відні Українського Педагогічного Тов-а Львів, Руська 3.

міліонів, за 1 бохонець хліба 4 міліони. В Байтені прийшло до нових ексцесів безробітних. В сутичці з поліцією згинуло кілька осіб. Багато осіб заарештовано. Преса подає за заворушення в Дрездені викликали комуністичні організації.

Справа репарацій.

Кореспондент „N. Fr. Presse" подає з Берліна непотверджену вістку, що канцлер Штреземан вислав до Поанкаре ноту в справі репарацій. В тій ноті Штреземан начеб то годиться на капітуляцію і припинення пассивного спротиву.

Справа Корфу.

„Petit Parisien" подає, що коли Греція виповнить домагання Італії, то італійська армія евакує Корфу 27. вересня. Інформація подана на основі заяви представника італійського уряду в Парижі.

Ексцеси у Відні.

Дня 13. ц. м. у Відні в одній із саль скликано збори національно-соціялістичної партії. Після зборів відбулася демонстрація вулицями Відня. Недалеко Пратеру прийшло до сутички з комуністами. З боку національних соціялістів упало кілька стрілів, причім 1 робітник був ранений. Після того комуністи напали на кавярню „Габсбург" і побили гостей слянками. Поліція розігнала демонстрантів.

Велика Україна.

Ліквідація земельної реформи.

В українському совнаркомі обмірковувався проект декрету комісаріяту земельних справ про одібрання лишків земелі, які перевишшують трудову норму і виходяться в нетруповому користуванні поміщиків і куркулів. В розгляді цього проспекту голова українського совнаркому Чубар виступив з такою заявою: „Тепер робітничо-селянський уряд зацікавлений в збільшенню площи засівів і в піднесенню сільсько- господарської культури і кожне обмеження нетрудових осіб, які покищо провадять перед в справі відродження нашого сільського господарства не тільки позбавлено доцільности, але й веде до збіднінія держави. Я пропоную відібрання земельних лишків у нетрудового населення України — замінити додатковим оподаткуваниям, яке повинно витрачатись на утворення спеціяльного фонду по відбудові культурного селянського господарства і на купівлю сільсько- господарського знаряддя, брак якого позбавляє 70 відсотків селян на Україні обробляти свою землю". Постановою совнаркому проект декрету передано для перерібки в спеціяльну комісію.

НОВИНКИ.

— **Заборона віча.** Дирекція поліції у Львові, письмом з дня 15. ц. м. заборонила відбуття віча, зголошеного на неділю дня 16. ц. м. з таким дневним порядком: 1) Вага школи в житію народів взагалі; 2) Яка має бути українська школа і її характер; 3) Існуюча українська школа; 4) Стан українського шкільництва в польській республіці; 5) Українська школа у львівському повіті; 6) Наші домагання на полі шкільництва; 7) Резолюції. Причиною заборони віча є те, що досьогочасна діяльність інсп. Ліщинського, який вносив подання о дозвіл, обосновує припущення що „перебіг віча загрожувавби порядкови і публичному спокоєви".

— **Знесення обмежень в торговлі валютами і девізами.** З Варшави доносять до польських часописів, що на днях будуть знесені усі обмеження, заведені в торговлі валютами і девізами. Дня 13. ц. м. видано розпорядження, яким дозволено декотрим банкам гонорувати в долярах усі американські чеки і перекази, які до тепер виплачувано в польських марках по денному курсі.

— **Ім і того мало.** Польські часописи доносять з Праги, що тамошні часописи поширюють чутку, мовби Яворину мали поділити поміж Польщу і Чехи. Поляки, очевидно, тим невдоволені.

— **Небезпека аґрарного страйку в Польщі.** З Варшави доносять, що переговори поміж аграрними робітниками і роботодавцями спинилися на мертвій точці. Супроти цього не є виключений аграрний страйк.

— **Радинна трагедія.** В Юдендорфі коло Грацу молодий фабрикант Зорб довший час хорував на туберкульозу. Одного разу лікарі сконстатували, що і його двоє дітей унаслідили по родичах ту тяжку хоробу. Тоді нещасний батько застрілив сина і дочку а опісля поповнив самовбийство.

— **Банди, яких мало.** Варшавська „За свободу" доносить: Містечко Телехані в поліському воєвідстві було неподавно аферою сміливого нападу бандитів, яких явилося в місточку около 200. Деякі з них були одягнені в однострої поліцистів, решта була у військових одностроях. Бандити вислали патрулю, яка провірила оборонний стан містечка, а коли патруля найшла „усе в порядку", в містечко увійшли головні сили бандитів. Бандити обставили усі виходи з містечка і почали грабіж. Бурмістра, який пробував протестувати — убито. Після того бандити „зареквірували" 80 підвод, на які почали збирати награблені річи — як одіж, постіль, обстанову і т. п. Коли усе вже було готове, бандити заявили, що коли хтось з міщан вийде з хати протягом найблизших шести годин, то вони спалять містечко. Усі спроби відшукання бандитів завели.

— **„А яйця дал їдуть за кордон".** Таким роздираючим душу заголовком знаменують польські часописи вістку про те, що ніяк не можна здержати польських яєць в межах їх тісній шої батьківщини. У вересні вивезено їх — за кордон 150 вагонів, на жовтень призначено 100 вагонів, і що буде, як тим транспортам не буде краю ні спину?

— **Нема готівки.** Не дивлючись на гори паперу переміненого на польські „банкноти", в Польщі відчувається пекуча недостача готівки. Через те подорожіла процентова стопа так, що забезпечені векслі оплачуються 30—35 процентами місячно, що творить 360—400 процент річно.

— **Пожежа.** Онодішної ночі зайлася пожежа в Рожнітові. Згоріло 20 хат. 35 родин остало без криші над головою.

— **Дорожнеча часописів, книжок і харчів у Німеччині.** Ціна одного примірника німецького часопису виносить тепер 300.000 нім. марок за ранішне видання і 100.000 нім. мар. за вечірне. Один фунт костей коштує мілон марок, одна голяндська безрога 1 міліярд, один випуск бібліотеки „Рекляма" 900.000, одна дешева наукова книжка 30 міліонів, один роман 15 міліонів. Правда, коли німецькі „міліярди" перерахувати на польські марки, при чому 1 мілон винесе 3000 п. марок, то переконаємося, що в Німеччині всеж таки дешево.

— **З Українського Товариства „Прихильників Освіти"** у Відні Українське Тов. „Прихильників Освіти" подає до вагального відома, що їзза браку фондів не може студентам, які внесли подання про допомогу на шк. рік 1923/4, дати позитивної відповіди, — тому всі українські студенти, що мають намір студіювати на будуче у Відні, не можуть числити на допомогу Товариства, доки не наспіють нові фонди. Студенти, що мали минулого шкільного року патронати, мусять взяти під увагу, що їх патронати покінчились і дальша їх присилка залежить від волі їх жертводавців.

— **Від Т-ва „Української Молодіжі"** в Ню-Йорку, Америка. В ч. 92 „Діла" з дня 28-го липня ц. р. в рубриці „Студентські справи" поміщено резолюції першого віїзду Центрального Союза Українського Студентства, між котрими є також дві слідуючі: 7) Констатується, що в невиясненних докладно причин зачосини між економічним Відділом ЦЕСУС-а і Т-вом Української Молодіжі в Америці в послідних місяцях припинилися, — це вплинуло дуже некорисно на працю ЦЕСУС-а в напрямку матеріяльного забезпечення Українського Студентства. 8) Віїзд звертається з апелем до Т-ва Української Молодіжі в Ню Йорку та инших організацій в Америці, щоби доложили всіх старань до успішного переведення збіркової акції між українським громадянством на Українські Високі Школи та Студентству. Щоби ці резолюції не дали часом причини до неоправданих кроків, ми подаємо до публичного відома, що Товариство Української Молодіжі в Ню Йорку, Н. Й. веде зачату ним акцію збірки Допомоги Українському Студентству в Европі дальше. Зносини з ЦЕСУС-ом змінило лише тому, що наше Товариство стоїть тепер в безпосередних зносинах з поодинокими українськими студентськими організаціями в Старім Краю й поза його межами, та за ініціятивою цих організацій і за мовчазною згодою ЦЕСУС-а. Наколи така дорога є невідповідна, — якби це виходило з наведених резолюцій, — то це є річ українських студентських організацій в Европі порозумітися сейчас між собою і дати нам знати про результат порозуміння. — Ню-Йорк, Н. Й. дня 15. серпня 1923 р. — За Т-во „Української Молодіжі" в Н. Й. *О. М. Коцко* секретар рек.

— **З Комарна** подають: Містечко Комарно було дня 10. вересня с. р. місцем цікавого видовища. „Посол" Кравчишин під нажимом своїх хлібодавців — устроїв дня 10. вересня с. р. справоздавче віче. Намічено обширну програму, а саме 1) справу університету і середнього шкільництва, 2) справу аграрної реформи, 3) справу серзітутів і 4) відбудови. Спершу забрав голос „посол" Кравчишин і почав говорити про „інтерват", себто університет. Одначе збитий насмішками присутних з пантелику перестав говорити і віддав слово якомусь Яцкевичеви зі Стрия, котрого привіз з собою. Сей добродій почав свою промову від нападів на Петрушевича, Бачинського і инших наших діячів, відтак почав говорити про Китай, Японію, Францію, не згадуючи нічого про роботу наших „хлібоїдів". Серед безупинних окликів обурення і зазивів, щоби говорив до речі, приступив Яцкевич до програми віча. Всю програму вичерпав Яцкевич дуже скоро: сказав, що Поляки не могли нам дати університету, шкіл, землі і т. д. тому, що ми воювали з ними, а те нам те все скоро дадуть, лише треба звернутися до наших „послів". Окликі обурення присутніх на кольонізаційну господарку переривала поліція паньствова, що в скріпленім складі окружила „посла" і віче. При безнастанних окликах, перериваних жандармами, скінчив Яцкевич свою промову і візвав присутних, щоби забирали голос і ставили внески. До слова зголосилось двох студентів Сороківський і Ольховий. Тому, що жандармерія не позволила їм говорити, лише прямо ставити внески, перший з них поставив внесок „що віче з обуренням пятнує роботу „хлібоїдів", другий внескодавець поставив внесок, щоби „хлібоїди" зложили посольські мандати. Оба внески жандармерія недопустила до голосування, а президія „віча" вдячи фіско своєї роботи закрила „віче". Опісля „посол" Кравчишин в товаристві жандармів-хоронителів відїхав в свояси до Чулович.

†

Дня 15. вересня о год. 7·15 рано помер найбільш діяльний член Верховної Пластової Ради, редактор пластового часопису „Молоде Життя", підполковник-звантор У. Г. А.

Степан Тисовський

Усі позалъвівські частини Уладу мають прияти участь в поминальних богослуженнях за бл. п. душу підполковника С. Тисовського Частини львівського Коша мають явитися на похоронах, що відбуеуться в понеділок 17. вересня, о год. 4. по полудни з вул. Листопада ч. 31.

За Верховного Пластову Раду
В. Кузьмович,
секретар.

Безконкуренційною **українською** фірмою є лиш робітня футер Петра Карпяка у Львові вул. Куркова 11 а. — Там замовляйте нові футра, старі переробляйте і покривайте. Урядничі круги мають знижку.
566 3—10

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

Звідомлення.

Дирекція цирку звідомляє: з приводу непорозуміння, всі дотепер видані білети вільного вступу є від нинішнього дня неважні.

Адміністрація цирку видасть нові паспорти, які будуть важні

ЛИШЕ В БУДНІ ДНІ,
598 крім суботи, неділі і свят. **1-2**

ЦИРК І МЕНАЖЕРІЯ „МЕДРАНО"
ЛЬВІВ, площа Місіонарська.
Дир. Л. Свобода.
Нині велика ґальова вистава. Сенсація сезону — до тепер не бачена. Перший раз у Львові гостинний виступ
CHARLESA ILLENEBA
з його новою трезурою.
!!! „МЕДВЕДІ" !!!
Рекорд трезури! Рекорд трезури!
Медведі на проході,
Медведі як спортовці,
Медведі жонґльом,
Медведі в ресторації.
Крім того ще короткий час виступ CHARLESA ILLENEBA
з групою львів-тигрів і пантер, як також инші небуденні атракції.
Початок о 7½. В суботу, неділю і свята дві вистави. 596a)

БРАУН РУТОВСЬКОГО 1. СИКСТУСЬКА 3. 506

Найсвіжіщі новости на ЗИМОВИЙ СЕЗОН, велюри, плюші дубле, камг. шезйоти, флянелі, бархани, вовни, епонжі, зефіри як також полотно на весільні виправи. — ЦІНИ ФАБРИЧНІ. — —

БРАУН СИКСТУСЬКА 3. РУТОВСЬКОГО 1. 3—5

Приєднайте складки на пресовий фонд на ин. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, Ринок 10.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Український театр під дир. Івана Когутяка.
Чортків. — Сала „Брістоль."
Вівторок 18. IX. — „Запорожець за Дунаєм".
Четвер 20. IX. — „Молода кров". 544 3-3

Приєднайте передплату!

Дрібні оголошення.

ПОШУКУЮ панночки учительки, або української семінаристки до двох півпаток 1 кл. гімназ. (без латини) і IV. кл. народня. Першенство мають ті, що в вільних хвилях занялися би домом. О. Лев Гаркавий, Скнилів п. Красне Буськ. 580 3-3

АДВОКАТ Д-р С. Мудрецький в Товстім місті (Tiuste) коло Чорткова потребує конціпієнта і писаря. Неприняті остануть без відповіді. 579 3—5

КУПНО і ПРОДАЖ всяких річей полагоджує скоро і солідно Бюро торговельно-комісове, Львів, Кохановського 5. 574a) 3—3

СКЛАД нот Романовича 11. бічна Академічної площі. Полекші в сплатах. Висилка на провінцію. 586 2—2

НОТИ до співу та на всякі інструменти висилає „ТОРБАН". Львів, Оссолінських 6. 512 4—10

МЛИН газовий, великий, мурований, 8 пар валців і голендер, б'ля залізничої стації до продажи найкраще американцям. Інформації в канцелярії адвоката д-ра Михайла Волошина, Львів, вул. Шашкевича 2. 602 1-2

СОЛІДНИЙ інструктор пошукує лекції з низших клас гімназіяльних, або бюрового заняття. Олександер Гулеюк, с. Красноїля, почта Устеріки, пов. Косів. 598 1-1

ПОШУКУЮ учительки до 2 дітей, дівчина 11. вид., хлопчик 4. народня. Ласкаві зголошення з условіями приймає Василь Несяк, лісничий, Яців к. Львова. 597 1-1

ТОРГОВЕЛЬНОГО ПОМІЧНИКА або старшого ПРАКТИКАНТА пойме сейчас до львівського складу кооп. „Доставa" Львів, вул. Домініканська 11. Обзнайомлені з бранжою церковних річей і мешкаючі у Львові мають першенство. В зголошенню подати свої жадання, долучити опис життя, відписи свідоцтв і світлину. 600 1-2

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

ОКУЛІСТ
Д-р Г. ІГЕЛЬ
лікар „Народної Лічниці" ординує в очних недугах 464 8—10
ЛЬВІВ, вул. Ягайлонська ч. 20.

Торговля Споживчих Товарів, Львів, Кохановського ч. 5. (р'г Мілковського і Кохановського) Д. КОНІОХ на замовлення доставляє домів в найменших скількостях товари на зимовий запас по гуртівній ціні (цукор, муку, каші, бараболі і т. п.) Спішіть з замовленнями перед новою зависшою ціп. 575 3—3

Папістики 2 гарнітури в новім стилі для оо. Священників середнього росту оказійно до продажі.
ТОРГОВЕЛЬНО-КОМІСОВЕ БЮРО,
ц. 574 **Львів, вул. Кохановського 5.** 3-3

Подяка.

Всім, що своєю участю причинилися до звеличання похоронів мого мужа бл. п. о. Северина Борачка, складаю цею дорогою щиру подяку. Передусім дякую Всч. о. дек. В. Пилипчукови за провід в церкві, о. Г. Мулячці яко делегатови політичних і просвітно-економічних установ за надгробне слово, о. о. Я. Гарасимовичу, А. Кухті, І. Потерейкови, І. Чижті, І. Галібєєви і В. Левицькому за відпровадження тілних останків покійника на кладбище. Вп. Г. Мисакови, яко відпоручникови освітно-культурних товариств Журавенщини за прощальну бесіду, дальше п. Т. Маликови за зорганізуваня хору, всім відпоручникам місцевих і позамісцевих товариств а з окрема громадянам сіл Яйковець і Жирави, які громадською участю причинилися до звеличення сумного обряду похоронного. З особна висловлюю гарячу подяку Вп. д-ру Н. Гілецькому за повну пожертвування опіку і лікарську поміч в часі недуга і смерти покійного.
605 1-1 **ЖЕНА.**

ПОЗІР! Паєнн білолиці,
Кавалєри і вдовиці!
23-го вересня
будуть в Турці в|С вечерниці.

Хто охоту тільки має,
хай на вечерниці манджає.

Зідуться там ріжні гості:
отці духовні й імості
і аж з Львова, з Бориславa,
з Перемишля, з Ярослава,
тай молодиці аж з Самбора,
бо сеж танців пора.

Зідуться самі фаховці,
директора, промисловці,
професори і брутовці,
аптикарі та банковці.

Каденики і нафтовці
та й дохтови-адвокати
зідуть до Народної Хати.

Більшість з них ще кавалєри,
тож відкиньте геть манєри,
гебшей в карман набивайте,
тай до Турки в|С прибувайте.

Комітет Пань радий буде,
тай про Вас вже не забуде! 604 1-1

Українське Видавництво в КАТЕРИНОСЛАВІ.

Вийшли в друку:
Книжки про рідний край. Історичні оповідання й повісти.

1) А. КАЩЕНКО. **Оповідання про славне військо запорожське низове.** Ілюстрована історія Запорожжя. Покад 200 малюнків і карт.
2) „ **Зруйноване гніздо.** Повість з часів скасування Січи.
3) „ **На руїнах Січи.**
4) „ **Мандрівка на Дніпрові пороги.**
5) „ **Над кодацьким порогом.**
6) „ **Борці за правду.**
7) „ **Під Корсунем.**
8) „ **Славні побратими.**
9) „ **Кость Гордієнко-Головко,** останній лицар Запорожжя.
10) „ **З Дніпра на Дунай** Оповідання з часів скасування Січи.
11) Д. МОРДОВЕЦЬ: **Гетьман Петро Сагайдачний.**
12) О. РОГОВА. **Тиміш Хмельниченко.**
13) А. ЧАЙКОВСЬКИЙ. **Козацька помста.** Оповідання з козацької старовини.
14) Проф. Д. ДОРОШЕНКО. **Коротний курс історії України.** З малюнками.
15) Проф. І. ОГІЄНКО. **Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народа.** З малюнками й портретами.

Продаж по всіх кращих книгарнях, а де нема — звертатись на адресу:
Eug. WYROWYJ. Berlin SW 47, Yorkstr. 24II.
567a) **Повний катальог безплатно.** 2-3

Конкурс.

Кружок У. П. Т. в Тернополі оголошує отсим **конкурс** на посаду учителя історика та географа в прив. дівочій гімназії з правом приходности та на жіночих семінар. курсах У. П. Т. в Тернополі. — Посада до обняття сейчас. Платня 75 пр. платні державних учителів. — Кандидати мають зголоситися безпроволочно в канцелярії Старшини Кружка У. П. Т., вул. 3. Мая, „Народний Дім", в подвірю в часі між 9. год. рано а 1. год. пополудни.
591 2-3 **СТАРШИНА КРУЖКА.**

Концерт! Абсольвентка консерваторії артистка-скрипачка **ОЛЕНА ШАПАНІВНА** зі своїм оркестральним гуртком концертує щодня від 8-ої веч. в кавярні і ресторації
„РЕПУБЛИКА — ГОСТИННИЦЯ"
(Від 9-ої до 10-ї веч. сольовий концерт).
КОСТЮШКА 1. РІГ ВУЛ СИКСТУСЬКОЇ. 609 1-1

Позір!
Руханкове Т-во „Сокіл" на городецькім передмістю
скликає на неділю, дня 30. ц. м. о год 3-ту пополудни

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

котрі відбудуться в сали **„Українськоі Захоронни"** при вул. Городецькій ч. 95 в подвірю з слідуючим порядком дневним:
1) Відчитання протоколу з останніх Заг. зборів.
2) Звіт з діяльн. уступаючої Старшини.
3) Звіт касовий і уділення абсолюторії.
4) Вибір голови і нової Старшини.
5) Внески і запити.

Д-р Біляк Степан, голова. **Іван Оленсин,** справник. 603 1-1

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Кружка У. П. Т. Імени Маркіяна Шашкевича в Городку Ягайл.
відбудуться
в неділю, дня 23. вересня с. р. о год. 4 по пол в салі тов „Поміч".

На порядку дневнім:
Звіт з діяльности за минулий рік.
Вибір нової старшини і пр.

За старшину:
о. д-р І. Цегельський, голова.
І. Левицька, секретар.
599 1-1

Подяка.

До глибини зворушена доказами узнання і симпатії зі сторони Товариш'в мойого бл. п. мужа Богдана Бодянського, складаю отсею дорогою щиру і горячу подяку за памятник, вимесений їх жертвами. На таке велике діло, для памяти свойого товариша, могли здобутися лишень найшляхотийші і найліпші люде. Вдячности за це не розважу. Вам словами, хтай серце повне її маю. З особна дякую о. дир. Дзеровичеви за уладження того сумного торжества, оо. Дзеровичеви, Рудовичеви і Бачинському за посвячення памятника, о. Рудовичеви за трогаючу за серця промову, цілому Зборови учительському і молоді за участь в тім торжестві.

Александра Бодянська
608 1—1 з дітьми.

ПРАСИ до дахівок, - ЦЕМЕНТ - портляндський вагоново поручає **„ПІЛЬОТ"** ЛЬВІВ, вул. Баторія 4. 201a 0—2

Мотори РОПНІ від 6—60 НР „ПЕРКУН" так економічні як ДІЗЛЯ, НАДЗВИЧАЙНО ЛЕГКІ до обслуги, а о половину дешевші, поручає зі складу **„ПІЛЬОТ", Львів, вул. Баторія 4.** (Листи похвальні на бажання). 563 7—20

ТКАЛЬНЯ ЛЬВІВ, ПЕКАРСЬКА 53.
набуває всякі сирівці а то: **льон, коноплі, клапи, пряжу і вовну будьто в дорозі заміни за всякі ткацькі вироби:** полотна, обруси, ручники, хустки, шалі, сукна, бархани і т. д. будьто за готівку, виплачуючи найвищі ціни. — З готової пряжи виробляємо найкоршше всякі полотна. — Просимо відвідати нас а певеконаєтеся, що будете вдоволені. 601 1-5 **ЗАРЯД ТКАЛЬНІ — ЛЬВІВ, ПЕКАРСЬКА 53.**

Вже вийшов
Український картковий, відривний, стінний КАЛЕНДАР
на 1924 рік
Ціна 0·67 отже тепер **20.000** мп. Замовлення за післяплатою або за попереднім надісланням належитости ласкаво приймає 606 1-2
Бр. Янів, Львів, вул. Руська ч. 18. При більших замовленнях опуст.

Накладом Союза Учительських Спілок у Львові
вийшла з друку книжка
Ручна праця в вихованню — Андруховича,
методичний підручник для народніх шкіл та вчительських семінарій. Книжка змішує 11 взірців і 15 колірових таблиць і коштує **75.000 мп.**
Зогляду на те, що то є перший у нас поважний методичний підручник, потрібний кожне кожному вчителеви — постановив Союз розіслати цю книжку всім учителям за післяплатою.
Книгарні та Кооперативи повинні посилати замовлення на цю книжку на таку адресу:
Союз Учительських Спілок у Львові,
ОССОЛІНСЬКИХ 8. 588 1-3

Першу книжечку МАТВІЙЧУКА
НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ БУКВАР
в гарній твердій оправі висилає на замовлення автор:
— — М. МАТВІЙЧУК, ЛЬВІВ, В. ПОЛЯ ч. I. — —
Книжки висилається за післяплатою і за готівку наперед післану.
ПОЗІР! За ту суму, яка де инде платиться за брушуровану книжку, можна в мене дістати книжку в твердій оправі. — Почту оплачую сам.
Для Америки за 3 доляри висилаю 10 оправлених книжочек. — Для Чехословаччини 10 книжок коштує 90 ч. м.
610 1—3

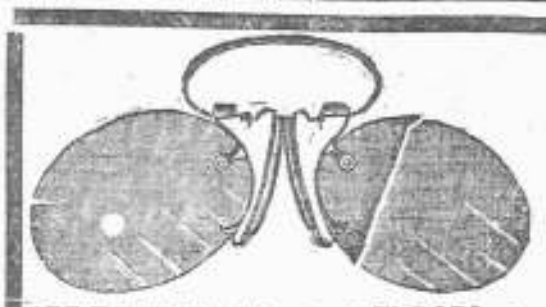

ПОРУЧАЮТЬ
ОКУЛЯРИ, ЦВІКЕРИ
від найдешевших до найдорощих у всіх родах. Сила Цайсса, Буша, Герца,
ЛЬОРНЕТКИ
полеві і театральні першорядних марок. — Замовлення з провінції полагоджується відворотно! 42-50
ІЕВ ЛІППЕЛЬ і Ска: у ЛЬВОВІ: Легіонів 1.:
Телеф. 458. Адреса тел. Оптика Львів. 2151

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 136 (10 017). Львів, середа 19. вересня 1923. Почтовая належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. тов. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 95000 Мк.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 200.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.-кор. Румунія 100 лей, Болгарії 50 лев., Австрії 200000 мк. Зміна адреси 3000 мк.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 4.000 Мк.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Німецько-французьке залицяння.

І Німеччина і Франція дійшли нині до тієї стадії внутрішніх відносин, коли потреба мирового порозуміння з ворогом є зв'язана з питанням миру у власній державі. Хто вміє читати між рядками французьку пресу, цей догляне в ній острах за завтрішній день Европи, яка разом з німецькою анархією може ввійти в нову небезпешну добу економічно державної кризи. Ширші, незалежні французькі публіцисти признають, що не добре є доводити свого ворога до такого стану, в якому находиться нині Німеччина; цей стан межує з роспукою.

Німецька преса слабо боронить погляду, що тактика німецького уряду в справі репарацій була вірною. Довести державу до економічної руїни на те, щоби починати розмову про те, що розєднало її з Францією і казало вести опозицію в справі довгів — це не є доказ далекоглядної політики. У такий момент Поанкаре може патетично пригадувати у своїх промовах:

„Німеччина на перехрестю; як що вона хоче спасти себе, то ще час. Коли ж вона залишиться вперто при своїх методах, тоді стягне на себе катастрофу, за яку ми не будемо відповідальні".

Промови Поанкаре, виголошені тиждень тому з нагоди відкриття памятників у честь впавших у бою, мали — як це не дивно! — головною темою французько німецькі взаємини. Їх зміст той сам, що попередніх. Але як каже французька приповідка: „саме тон робить музику". Цей тон вказує, що становище французького уряду до нового канцлера багато більше прихильне, ніж до його попередників.

Штреземан почав зміняти методи Куна. Він хоче зійти зі шляху, на який, як усі бачуть, краще було Німеччині взагалі не вступати. Але звязаний психольогією „громадянського осуду" він іде в новім напрямку дуже поволі. За час його влади становище не змінилось на краще. Навпаки: зріст паперових тріліонів тягне Німеччину в цей бік, де на довгий час не буде вороття на шлях мирної та державної праці. Не можна сказати, щоби Штреземан за 4 тижні своєї діяльности не зробив нічого. Одначе ця діяльність мусіла рахуватись більш з направою помилок дотеперішньої німецької тактики, ніж з необхідністю найти якомога швидше шлях до порозуміння з Францією. Важко рішити: яка в цих двох потреб є наслідком більше безпосередніх домагань буденної дійсности.

На думку Штреземена, одною з найбільших небезпек для Німеччини це безсумнівний зріст сепаратистичного руху на Рені. Його вся увага зосереджена в тому напрямку, щоби стримати цю небезпеку і зберігти єдність Німеччини. На жаль, момент для праці в цій справі трохи спізнений. Настирливим питанням дня є в Німеччині проблєма: як зберегти саму себе. Думка про провінції, які вона може втратити, стоїть на перепоні ясної та рішучої розвязки питання щодо домагань Франції. Штреземан хоче перш усього відобрати Руру, і з цією метою піти на компроміси. З французького становища це є покладення справи коміть головою. Французи відповідають: яку вартість має ваша згода на компроміси, коли ви починаєте з відобрання Рури? Ви пропонуєте инші гарантії замість Рури та її копалень; але всі ці гарантії менше реальні, ніж ті, які ми вже держимо в своїх руках. Німецька політика, яка не хоче рахуватись з фактом сякої-такої окупації, починає розмову з кінця.

Друге питання, щодо якого нелегко порозумітись, це пасивний спротив. Спершу Штреземан обминав його у своїх заявах. Тепер він зрозумів, що для Франції першим доказом доброї волі Німеччини, схильної до порозуміння, є залишення спротиву. Та Штреземан має ще надію, що ціною його залишення він в силі одержати від Франції якесь „відступне".

Без поладнання цих двох питань почин до порозуміння між двома державами є неможливий. Поки Німеччина сподіється, що може переконати Францію про потребу евакуації Рури — самими словами і вдержуватись при пасивнім спротиві, доки психольогічний настрій у Франції полишається незмінний. А одночасно внутрішній стан у Німеччині ускладнюється настільки, що виринають нові моменти, які підривають принципіяльне становище уряду. Економічна парляментарна рада зайнята питанням про відродження валюти, рішає „негайно обмежити до мінімум витрати на спротив у Рурі". Відомо, що пасивний спротив проглитає величезні суми. Нині, коли мілїон німецьких марок рівняється кільком франц. сантімам, підтримка рурського спротиву стає щораз важчою з чисто економічних причин. Таким робом спротив підривається автоматично. Якжеж можна надіятись, що його залишення з боку Німеччини може стати предметом дипльоматичного торгу з Францією?

Становище Штреземана не легке. Він міг би ще в останній хвилині згодитись на залишення спротиву і цим підготовити грунт до сприятливих переговорів з Францією. Але він сам мусить увесь час працювати над підготовленням такого грунту в самій Німеччині, якої загал, як скрізь, не орієнтується в нюансах дипльоматичної гри.

ТЕЛЄҐРАМИ П. А. Т.

Громадські вибори в Чехословаччині.

Прага. ЧПБ. 16. ц. м. відбулися в цілому краю громадські вибори в повному спокою.

Рішення С. Народів у справі грецько-італійського конфлікту.

Льондон. Польрад. Кореспондент „Дейли Ніюз" звідомляє з Женеви, що Рада Союза Народів порішить мабуть під впливом італійського правительства, щоби деякі справи, що торкаються грецько-італійського конфлікту, предложити міжнародньому трибуналови в Газі. Слід сподіватися, що ці питання розглянеться на засіданні Ради Союза Народів 17. ц. м.

Комунікація Надренії з Німеччиною.

Могунція. Створено комунікацію надренських провінцій з німецькою державою.

Слідство в справі вбивства в Янині.

Льондон. Англійське правительство іменувало майора Геренса своїм представником у міжсоюзній слідчій комісії для викриття винівників убийства італійської делегації в Янині. Майор Геренс виїхав із Царгорода до Янини. Залежно від висліду слідства конференція амбасадорів рішить, чи грецьке правительство виповнило як слід зобовязання ноти амбасадорів. Колиб грецьке правительство не перевело як слід слідства, тоді союзники примінять инші засоби супроти Греції. Тоді суму 50 мил. лірів переказано би безапеляційно Італії.

Еспанія зречеться Марока?

Париж. Авас. Прімо Рівера був би, здається схильний зректися Марока, колиб цього зажадав нарід, одначе під услівям, що Еспанія одержала би назад Гібральтар.

Жовтий цимбалюк.

Париж. „Матен" звідомляє на основі англійських інформацій, цикльон, котрий навістив побереж'я Японії і збурив місто Тоторі, спричинив смерть 5000 люда. Матеріяльні втрати обчислюють на 30 мил. ен.

Землетрясення в Японії не вгавають.

Льондон. Райтер з Токіо: Проектується на жовтень скликання надзв. сесії парляменту, щоби зайнятися справою відбудови. Мін. марінарки оцінює шкоди, заподіяні трясенням землі на 50 мил. ен. До часу відбудування Токіо й Йокогами, Нагая є найважнійшою японською пристанею. Протягом останніх 24 годин відчуто в кількох місцях струсення землі. Кілька домів, досі лише ушкоджених, завалилося.

Після перевороту в Еспанії.

Париж. „Птіт Пар." з Барсельони: Після державного перевороту синдикалісти втекли з Барсельони. За ними вислано погоню.

Перпіньян. Еспанські власти заборонили послови і б. мін. Контоса и Кальвель, що їхав поїздом Париж-Барсельона, переступити границі Еспанії.

Мадрид. Король підписав декрет розвязуючий парлямент.

Затримування норвеського корабля.

Льондон. Райтер з Гібральтара: Капітан норвеського корабля Сальватор, що прибув туг із Оформест, оповідає, що його корабель у відділі 20 миль на півн. схід від Гібральтара острілював еспанський рибацький корабель і перешукувано його півтретя години. Опісля позволили йому відплисти.

Заграничні журналісти у Штреземана.

Берлін. Канцлер Штреземан запросив 17. ц. м. на попол. чай часописних заграничних кореспондентів. Слід зазначити, що спеціяльне запрошення вислано французьким і бельгійським кореспондентам.

Власними руками..

Львів, 15. вересня 1923.

Сьогодня перед полуднем зявляється в нашій редакції свідомий і діяльний селянин з Поділля Микола К. Після [illegible] переходить до річи.

— Скажіть мені, пане редакторе, яка українська установа займається купном збіжа? Ми, селяне, бажаємо продавати наші продукти своїм установам, бажалиб позбутися посередників, одним словом хотілиб поступати так, як завивають ваші газети.

Я призадумався хвилинку. Справді, яка установа займається купном селянських продуктів? В дусі переходив я всі наші установи, кооперативи, одначе не найшов такої, котра займається перепродажею селянських продуктів. Всеж таки під пильним поглядом свого співбесідника я старався вийти із стану заклопотання.

— Чи були ви у „Сільському Господарі?" — питаю.

— Був — відповідає мій співбесідник. Від рана ходжу по всяких українських установах. В одній не застаю нікого, хто міг би дати мені якунебудь конкретну відповідь, а в инших коротко інформують мене, що не займаються такими справами. А хибаж так може бути? Бійтеся Бога! Постійно в нас говориться і пишеться про кооперацію, а хибаж завданням кооперації забдиться тільки до того, щоби в подібній продажі продавати перець, сірники, сіль а часом і цвяхи? Кажу Вам, як так далі піде, то ми неминуче скотимося у пропасть. Кооперація повинна займатися збутом сільських продуктів на широку скалю, а не перцем і сірниками. Торговля сільськими продуктами вся в чужих руках. Закупном збіжя займаються посередники. Вони оперують чужим капіталом, високо опроцентованим, і тому встановлюють дуже низькі ціни на сільські продукти. З огляду на примховатість польської марки вони вдоволяються щойно 100% зарібком. Через те селянські продукти дуже дешеві, а міські — навпаки — дуже дорогі. Селянство має домагання до інтелігенції, до професійних кооператорів, щоби вони перевели орга-

---

Пр. 543/23. В Імени Річпосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 128 (10.009) з дня 9 вересня 1923. в артикулах під заголовками: 1) „Справа о. митрополита Шептицького" а) в уступі від слів „Ваш" до „суплікацію", б) в уступі від слів „В імени" до „московській", в) в уступі від слів „президія" до кінця артикулу. 2) „Похід проти української школи" артикул в цілій основі взяв з заголовком. 3) „З польських справ" а) в уступі від слів „сама" до „не знали" містить в собі єство проступку з § 300 закону карного узнав доконаний в дни 8. вересня 1923 року конфіскату за оправдану і зарядив лишення цілого накладу і видав по думці § 493 пр. кар. заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відповідальному редакторови тої часописі, щодо се рішення помістив безплатно в найближчім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 400 Мк. — Львів, дня 17. вересня 1923.

(Підпис нечитний.)

візацію збуту селянських продуктів, а найважнійше, щоби ті міліярди, які йдуть в чужі кишені, лишалися в наших руках.

Я почав „виясновати" і за нашими кооператорами оповідати про кооперативи першого ступня, другого і т. д., але мої „вияснення" не вдоволили мого співбесідника. Вкінці я почав оправдувати наші установи, вказуючи, що над нами тяготіє важка рука противника, що нам все не вільно, все заборонено, що неможливо наладнати експорту...

— Не вірте, пане редакторе, перервав мені співбесідник. Все можливо зробити, тільки не хочеться. Говориться про безрадність нашого селянина, але ця безрадність ще більше проявляється у нашої інтеліґенції. Наші директори і урядовці всяких установ „виробилися" на бюрократів, сидять в своїх канцеляріях в „урядових годинах" і пишуть і пишуть. Думають, що життя укладається теж по канцелярськи, йдуть втоптаними передвоєнними шляхами, крамарюють поволеньки, але не мають відваги створити щось нове, взяти на себе відповідальність за вчинки, а не за пустословну писанину. Кажу Вам, пане редакторе, мільони можливостей є перед нами, а ми сваримося, крутимося біля осіб, що вже віджили свою добу, і дорікаємо одні одним. Інтеліґенція виставляє свої претенсії до села, але сама пальцем не рушить, міщанство називає інтеліґенцію всякою, учителі „вдоволені" а нижчих порядків і „мільонів", лякаються все виставити поза школу, а — правду кажучи — і в школі не сповнюють своїх обовязків, священики дбають тільки про себе, відбувається якась дика погоня за тими славними „мільонами", упав дух єдности, кождий ходить одинцем і промишляє, як самому вигідно уложитися, є народня нива пустіє, яловіє все розпадається. Справді вертає руїна, яку приготовляємо собі власними руками.

Невеселі думки снувалися в часі того, як мій співбесідник вказував на недостачі нашого життя. Я хотів початково опонувати, вказував на важкі часи, на страшне лихоліття, на потерґані нерви, але мій співбесідник забув вже про вихідну точку нашої розмови і говорив дальше:

— Не кажіть так, пане редакторе, я знаю, що говорю. Не боронім інтеліґенції. Я сам її боронію, де треба, але не заперечите, що старша інтеліґенція, старші дідичі таки щось вартують, а молодші циніки, егоїсти, сибарити, багато критикують, а нічого не роблять, мають кольосальні претенсії, горлають по кутках, але елементарних своїх обовязків не сповнюють.

Я побачив, що наша розмова затягається. Тому я вернув до вихідної точки нашої розмови і жертвував товаришити моєму співбесідникови до одного великого економічного міста, може він порадить що в інтересуючій нас справі. Ми пішли, одначе вже на самім порозі попередив нас позний, що у пана директора „велика конференція". Ми завернули. Тоді я післав мого співбесідника до иншої кооперативи в переконанню, що вона справу займається купном чи перепродажею збіжа. На жаль, вернувши до редакції, я перечитав в одному економічному часописі комунікат тієї кооперативи, що вона якраз не займається тією справою. Довелось розвести руками...

Ч. М.

Девастація українського шкільництва.

Українська делегація у куратора Собіньского.

Управитель української (тепер вже утраквістичної) учит. семінарії у Львові о. Дзерович дня 13. ц. м. повідомив батьків учеників хлопячої школи вправ, що з наказу польської шкільної влади закривається першу клясу тієї школи. Дня 14. ц. м., о год. 12 в полудне, у куратора львівського округа Собіньского явилося 27 родичів дітей з протестом проти цього ганебного указу. Кур. Собіньский переляхався цієї великої „делегації" і просив, щоби з прибувших вибрати меншу в чотирьох осіб. На місці переведено вибір. Провід делегації обняв інж. Павло Дуобак. В розмові з кур. Собіньским перш усього запротестовано проти ліквідації українського шкільництва. Школа вправ істнує вже 45 літ, є це зразкова школа і замість того, щоби її розвивати, польська влада переводить ліквідацію школи. Діти вже два тижні ходять до тієї школи і раптом наступає закриття тієї кляси — мабуть в переконанню, що не буде фреквенції. Тепер же, коли фреквенція є вповні достаточною, наступає як на глум закриття. Горожане-Українці на рівні з иншими вплачують податки і мають повне право домагатися, щоби їх шкільні потреби були заспокоєні хоч в тій невеличкій мірі, як це було за Австрії. Нема найменшої причини закривати першої кляси вже хоч би тому, що її удержання нічого не коштує польську державу. Преціж школа поміщується в будинку української дух. семінарії, наука відбувається попол. в класі, котра й так в тім часі стояла б пусткою, огрівання сали попол. не буде, учитель тієї кляси п. Гриньовський і так є на пенсії, але заявляє охоту вчити з власної волі. Правда, тепер відбувається плянове нищення української школи мабуть тому, щоби змістом польської толеранції виповнити трактат про тзв. національні меншости, але коли навіть будуть аліквідовані всі українські учит. семінарі і навіть тзв. утраквістичні (що не є неможливе!) то навіть польські кандидати учительського звання мусять хоч формально виказатися, що вони можуть вчити і по українськи. А яким же чином це станеться, як буде аліквідована одинока українська школа вправ.

Кур. Собіньскі заслонився тим, що він є тільки виконуючим органом, що цей розпорядок прийшов з варшавського міністерства освіти. Иншими словами, що не він, але міп. Гломбіньскі на спілку з народовим папою Прушиньским переводили ліквідацію української школи.

Мнебльованнн уст.

Заборона віча і довірочних зборів у Львові.

Народня організація м. Львова скликала була на день 16. ц. м. віче в салі Лисенка (для Стрийського і Городецького) і довірочні збори в „Народнім Домі" (для иншої частини міста) з денним порядком: Стан українського шкільництва в краю і львівському повіті.

Дирекція поліції у Львові письмом з дати 15. ц. м. заборонила відбуття віча тому, „що дотеперішня діяльність особи, уладжуючого збори, (І. Ліщинського) обосновує припущення, що перебіг зборів загрожував би порядкові і публичному спокоєві".

На довірочних зборах в „Народнім Домі", скликаних за запрошеннями, явилося кількасот міщан і робітників. Збори відкрив іменем Народньої Організації м. Львова п. Ліщинський. Предсідником зборів вибрано п. проф. Бабина. Коли п. Ліщинський почав виголошувати реферат про українське шкільництво, явився на салі аспірант поліції Віктор Мончка і вівав предсідника розвязати збори. Заки учасники зборів мали час розійтися, явилася на салі поліція і розпочала урядування, яке тривало цілу годину, бо міщанство хотіло за всяку ціну вислухати реферату і сказати в цій справі своє слово. Комісар навіть не брався провірювати запрошень, тільки відразу розвязав збори. Спроба уладити збори в иншому льокалі теж не вдалася, бо поліція обсадила цілий будинок і стежила за кождим учасником.

Велика Україна.

Українізація школи.

„Рідь" повідомляє: На Полтавщині заканчується українізація школи. З 2042 шкіл, які маються в губернії, 50 шкіл ще не перетворено в українські. Апарат виділу народньої освіти українізовано цілком. По всіх школах заводиться вивчення української культури.

Український хліб для Росії.

В звязку з тривожними відомостями про урожай до російського земельного комісаряту починають вступати численні прохання про допомогу насінням для озимих посівів. Такі прохання поступають з Тамбовської, Рязанської губерній, Курського краю, Татарської і Баш.

Д-Р ЯРОСЛАВ ОЛЕСНИЦЬКИЙ.

Права меншостей.

(Нарис з міжнароднього права.)

(Продовження.)

Арт. 2. Польський уряд зобовязується забезпечити всім мешканцям без ріжниці уродження, народности, мови, раси та релігії — повну та цілковиту охорону життя та свободи. Усі мешканці Польщі матимуть право свобідного виконування практик (exercice), публично і приватно, кожньої віри (foi), релігії (religion) або віруваня (croyance), наскільки ці практики не будуть незгідні з публичним порядком та добрими обичаями.

Арт. 3. Польща визнає польськими горожанами, зі самого права і без ніяких формальностей, ших горожан німецьких, австрійських, угорських або російських, які в хвилині, коли цей трактат увійде в обовязуючу силу, мають постійне мешкання (domiciliés) на території признаній, або яка буде признана за складову частину Польщі, одначе зі застереженням усіх дотичних постанов у трактатах з Німеччиною чи Австрією щодо осіб, які постійно мешкають на цій території по певнім означенім річниці. У кожному разі вище згадані особи, старші над 18 літ, зможуть на умовинах, згаданих у повищих трактатах, доконати вибору (option) щодо кожньої иншої приналежности їм доступної. Вибір вчинений мужем, поширюється також на жінку, вибір родичів поширюється на дітей нище 18 літ.

Особи, які виконали право цього вибору, будуть мусіти на протязі дальших 12 місяців, наскільки у мировім договорі з Німеччиною нема постанов супротивних. — перенести своє постійне місце мешкання до держави, за якої вибором висказалися. Їм вільно буде задержати нерухоме майно, яке посідають на території Польщі і вони зможуть забрати зі собою рухоме майно всякого рода. З цього приводу не накладатимуться на них ніякі оплати від вивозу.

Арт. 4. Польща визнає польськими горожанами зі самого права і без ніяких формальностей особи приналежности німецької, австрійської, угорської чи російської, уроджені на згаданій території, з родичів, що там постійно проживають, хоча би в хвилині, коли цей трактат увійде в обовязуючу силу, вони самі не мали там постійного мешкання. У кожньому разі на протязі двох років від хвилини, коли сей трактат увійде в обовязуючу силу, ці особи зможуть заявити перед властивою польською владою де проживають (résidence), що зрікаються польської приналежности і тоді їх перестануть уважати польськими горожанами. Дотична заява мужа уважатиметься обовязуючою для жінки, а родичів обовязуючою для дітей, нище 18 літ.

Арт. 5. Польща зобовязується не робити ніяких перепон у виконуванню права вибору, застереженого в підписаних трактатах або у тих, які мають бути підписані між великими союзними державами і запрязненими і Німеччиною, Австрією, Угорщиною чи Росією, права, яке дозволяє інтересованим особам набувати польську приналежність або її не набувати.

Арт. 6. Польську приналежність набуває кожний зі самого права, через сам факт, що родився на території Польщі і наскільки не має права першенства користати з иншої приналежности.

Арт. 7. Усі польські горожане без ріжниці раси, мови чи релігії будуть рівні перед правом і будуть користуватися цими самими правами цивільними і політичними. Ріжниця щодо релігії, вірп (croyance, creed) або віроісповідання не може шкодити ніякому польському горожанинові в його користуванню з цивільних і політичних прав, а саме при допущенню до публичних урядів, функцій і почестей або при виконуванню ріжних професій і промислу.

Не буде видане ніяке обмеження свобідного уживання польським горожанином якоїнебудь мови, чи то в зносинах приватних чи торговельних, чи то в справах релігійних, пресових або в усякого рода видавництвах чи то на публичних зібраннях.

Без огляду на установлення через польський уряд урядової мови мають бути для польських горожан, що вживають иншої мови, ніж польська, пороблені відповідні полекші для вживання їх мови перед судами, так устно, як і письменно.

Арт. 8. З польськими горожанами, які належать до меншостей етнічних, релігійних або мовних поводитимуться так само як з иншими польськими горожанами і вони будуть користуватися такими самими законними і фактичними гарантіями, як инші. А саме: вони матимуть рівні права щодо основування, ведення і контролювання власним коштом добродійних, релігійних чи суспільних інституцій, шкіл і иншим виховуючих організацій, як також право свобідного уживання в них власної мови і свобідного виконування в них практик своєї релігії.

(Продовження буде.)

кірської республики. З огляду на це комісаріят земельних справ вжито захід для одержання з посівного фонду України 1,784.000 пудів насіння.

Присилайте складки на пресовий фонд на ин. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Рикок 10. — — —

Огляд світових подій.

Нові заворушення в Дрездені.

„N. W. Journal" подає, що 14. ц. м. в Дрездені прийшло до нових заворушень підчас демонстрацій безробітних перед будинком магістрату. У фабриці Сіменса робітники вдемолювали машини і побили власника фабрики. Підчас сутички з поліцією було багато ранених.

Справа Поруря.

Міністр для окупованих теренів Фухс заявив представникові нім. преси: Німеччина видає величезні суми на окуповане Поруря. Поруря стає для Німеччини невиносимим тягарем, який погіршує внутрішню ситуацію в краю. Найважнійшою справою для теперішнього уряду, є справа Поруря і репарацій. Також міністр фінансів Гільфердінг у промові 12. ц. м., що заявив майже половина населення Поруря живе тепер з державних німецьких фондів. Німеччина удержує всіх альокавтованих урядників, робітників, безробітних, хоч не має навіть змоги контролювати своїх видатків. Все це доводить Німеччину до руїни і як що Німеччина не бажає дійти до остаточного упадку, мусить наладзати переговори з Францією. Останні телеграми подають, що між Порурям і Німеччиною отворено кордон. В Дортмунді прийшло до кривавих заворушень між Німцями і Французами. Згинув один робітник, кількох арештовано. „Vorwärts" пише, що міжнародний відділ професіональних союзів має звернутися до Ради Союза Народів в просьбою полагодити справу Поруря.

Над болгарським кордоном.

Із Софії подають, що над болгарським кордоном сконцентровано великі військові відділи. Ці відділи мають на меті припинити напади ватаг комітаджі. В звязку з тим болгарський уряд заявив югославянському представникові, що Болгарія розпочала ліквідацію ватаг комітаджі.

Льойд Джордж їде до Канади.

По звідомленнях з Льондону, Льойд Джордж їде з кінцем ц. м. до Канади.

Куно в Америці.

Бувший німецький канцлер Куно приїхав до Нью Йорку, де заявив представникам преси, що Німеччина бажає вирівнати відшкодування в межах можливости.

Справа Реки.

До Риму прибула югославянська делегація для вирішення справи Реки. В найблизчому часі голова делегації Рибар закомунікує югославянському урядові відповідь про хід переговорів. В Римі задивляться на справу оптимістично. Панує переконання, що при добрій волі привернеться нормальні взаємини з Реков і уможливиться розвиток пристані і міста. В Римі панує переконання, що всякі поголоски про можливість італійсько-югославянської війни є безосновні. В короткім часі відбудеться нарада Муссоліні з Пасічом у справі Реки і преса висловлює надію що конфлікт буде полагоджений в мирний спосіб.

Бачки в Раді Союза Народів.

„Zürcher Zig." подає, що на місце уступаючого китайського делегата в Союзі Народів напевно буде вибраний д-р Бенеш. Бенеша підтримує Англія, за його рішуче становище в справі італійського конфлікту.

Чичерін грозить Польщі.

Берлінські часописі подають, що совітський уряд вручив польському послови в Москві ноту в справі визнання Польщею совітського уряду. В тій ноті Чічерін заявляє, що умови на яких Польща годиться визнати совітську владу, є неоправдані. Утворення совітської федерації нічим не змінило договорів совітського уряду з сусідними державами. Совітська федерація буде й на дальше зберігати свої зобовязання з рижського мирового договору. Що до транскавказької федерації, то совітський уряд готов навязати переговори в справі унормування відносин між Польщею і тою федерацією. Совіти не можуть згодитися на домагання Польщі, щодо виплати компензат з боку транскавказських республик, бо це булаб спроба ревізії мирового договору в Ризі. Це доповодилоб до контрпровокацій з боку совітів відносно ревізії рижського договору. Якщо Польща визнає совітську владу, совіти зречуться претенсій в справі ревізії мирового договору в Ризі.

Нова совітська республика.

„Ізвестія" містять проект конституції новоутвореної Монгольської республики, яка входить в склад совітської федерації. Столицею монгольської республики буде м. Вержнеудинск. Ця республика буде мати власний комісаріят внутр. справ, комісаріят освіти, фінансів і праці. Прочі комісаріяти будуть спільні з цілою совітською федерацією.

Переворот в Іспанії.

Всі вістки з Іспанії говорять про спокій і лад у державі, в якій переворот перейшов без кривавих заворушень. Король пішов на зустріч військовим колам, що насильно зажадали усунення старого кабінету, і таким робом у деякій мірі пішов за прикладом поведінки італійського короля підчас вступу фашистів. Зміна ситуації іде мабуть по лінії настроїв усього населення, бо ніде не прийшло досіль до якихось протестуючих демонстрацій. Лише управа соціялістичної партії і робітнича централя видали поклик до робітництва, щоби воно не давало підтримки військовому рухові.

Військова влада розпорядила строгий контроль чужинців та обмеження візду до Іспанії.

Весь іспанський переворот, який зрештою є звичайним явищем на тлі постійних перепалок поміж політиками й військом, характеристичних для історії укладу внутрішніх політичних сил Іспанії, — має своєю основою воєнні невдачі в Марокко. Головний справник перевороту, ген. Прімо де Рівера, кол. військовий міністр і потім гувернер у Мадриті, виголосив був вже кілька місяців тому у сенаті дуже гостру промову проти курсу закордонної політики і домагався припинення війни проти Маврів в Іспанії. Після тої промови його усунули з посади гувернера й перенесли до Барсельони. Французька преса здобачує у новому голові директоріянського уряду свого прихильника, але зазначує, що колиб де Рівера хотів зректись Марокко, тоді Іспанія перейшлаб до табору ворогів Франції, бо Франція почалиб обвинувачувати у невдачі мароканської політики й війни.

Боротьба з „інородцями".

Французька Ліга прав людини проти numerus clausus.

Центральний Комітет Французької Ліги прав людини ухвалив отсю резолюцію з протестом проти numerus clausus.

„Французька Ліга прав людини є погляду, що numerus clausus, якого введення грозить в Польщі студентам непольської раси і жидівського віроісповідання, становить замах на природне право до науки, без якого то права важко уявити собі республиканський лад.

„Французька Ліга прав людини є дальше погляду, що згаданий проект є подвійно безправний: бо насилує польську конституцію з 17. березня 1921 і засади трактату про національні меншости з 28. червня 1919 р.

„Французька Ліга прав людини є погляду, що згідно із змістом згаданого трактату Союз Народів є покликаний усунути всі атаки на рівність польських горожан без ріжниці на походження, расу, мову і віроісповідання."

„Тому Французька Ліга прав людини звертається до уряду з просьбою представити Союзови Народів справу numerus clausus і зарядити все, щоби запобігти того роду явному знасилуванню прав меншостей".

Конгрес пригноблених народів в Женеві

В найблизчих днях відбудеться в Женеві конгрес гноблених народів, особливо тих, що лежать на пограничу між Европою і Европейським Сходом. В конгресі возьмуть участь представники Українців, Білорусинів, Литовців, Жидів і Німців. Про положення кождого з тих народів буде виголошений окремий реферат. Реферат про положення Українців має виголосити проф. Українського Вільного Університету д-р Михайло Лозинський. Зміст цих рефератів буде поданий до преси та розісланий делегатам Союза Народів. В часі конгресу буде уладжена виставка обектів, які представлятимуть історичне, географічне й етнографічне положення земель цих націй та історію їх визвольних змагань.

Проф. Масарик про большевизм.

Недавно вийшла окремим виданням брошура проф. Масарика під заголовком: „Славяне після війни". В ній проф. Масарик дає між иншим свою характеристику російського большевизму. Проф. Масарок пише:

„Російські большевики самі дивляться на себе, як на єдиних справжніх марксістів; вони організували свою революцію і взяли владу в глубокому переконанні, що їх революція утворить по теорії Маркса комуністичний режім, що Захід піде за Росією й одрічеться од капіталізму. Уважаю, що завдяки безпереривним суперечкам між соціялістами і несоціялістами це питання досить вияснено. Большевизм ні в теорії ні в практиці марксізмом не являється. Є в ньому, розуміється, певні сліди марксізму, але передовсім він є мішаниною блянкизму, синдикалізму й анархізму; він значно більше є бакунізмом ніж марксізмом. Він являється продовженням російського нігілізму, передовсім нігілізму терористичного. Він є зависцею стисло російським, плід необмеженого розвитку, який виник від поєднання скрайних західних ідей з непорушністю світогляду, яку підпержує російська церква. Большевик — це російський чорнець, розложений й сплутаний фейєрбахівським матеріялізмом і атеїзмом. Півсвіта була нещастям царської Росії і залишилась так само нещастям Росії большевицької. Нарід, що в своїй більшости не вміє читати, може бути марксітським, комуністичним і соціялістичним лише на папері. Але через те й цілком зрозуміло, що цей неосвічений, напіросвічений нарід накинувся на большевицький утопізм через те, що за часів війни і революції він опинився в стані моральних і матеріяльних злиднів."

НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Попереднє (135) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за два місця вступної статті п. з. „Ліквідація українського шкільництва".

— **Великі політичні процеси.** Сьогодні починається у Львові перед судом присяжним розправа проти т. зв. „Твердохлібівців" — Дейковського, Українського і тов. Розправа повинна була розпочатись вчора, але її відложено з огляду на недостаточний комплет суддів присяжних. Розправа буде тягнутися мабуть яких два тижні. Одночасно у Золочеві розпочинається сьогодні нагалий суд проти 14 Українців, обвинуваченних у підпалах. Зі Львова виїхали д-р Лев Ганкевич, д-р М. Волошин, д-р Давидяк, обвинуваченних боронитимуть також золочівські адвокати д-р Дрогомірецький і д-р Ваньо; спотіються приїзду багато адвокатів з провінції.

— **Проти українських падаґоґів.** Як нас повідомляють, православний митрополит Діонизій і варшавський Синод запропонували проф. Івана Огієнка на катедру української і церковно-славянської мови на богословському православному факультеті при варшавському університеті. Міністерство не затвердило цієї кандидатури й спротивилося покликувати до Варшави проф. І. Огієнка. Пригадуємо, що тогож проф. І. Огієнка львівська Куратория звільнила, на доручення варшавського міністерства освіти, з посади учителя української мови у Учит. Семінарії у Львов

— **„Данина"?** Нам пишуть: Латинський ксьондз з Левандівки накладає на тамошніх Українців данину на будову нової польської школи, жадаючи від кождої реальности по 400.000 мп. і таку суму від кождого льокатора, в противнім разі грозить політичною екзекуцією. Запитуємо сею дорогою Повітову Шкільну Раду й Куратерію тай Староство, на якій основі сміє ксьондз жадати сеї оплати. А Українцям з Левандівки радимо зажадати письменного завізвання покликаної до сего влади й засягнути правної поради а на розпорядки ксьондзів не зважати.

— **„Урядові обіди" у Львові.** Під натиском IX. департаменту львівського магістрату, згодилися львівські ресторатори на видавання т. зв. „урядових обідів", як це заведено у Варшаві. Ці обіди можна дістати в кождому львівському ресторані по таких цінах: в люксусових ресторанах (Краківська Гостинниця, Імперіяль, Жорж і Брістоль) по 30.000 мп. за обід, в ресторанах І. категорії (французька гостинниця і т. п.) — 25.000 мп., ІІ. категорії — 20.000 мп., ІІІ. кат.— 15.000 мп.; обід складається з двох підносів. В порівнанню з цінами обідів a la carte ріжниця виносить понад 20 процент.

— **Техніка в Данцігу.** Нам пишуть: Вписи на Високу Технічну Школу в Данцігу на зимовий піврік 1923/24 тривають від 20 вересня до 30. жовтня ц. р. Виклади начнуться 17 жовтня. Прийняття нових студентів на тут. В. Технічну Школу по причині переповнення та змін, які зайшли в послідним часі дуже утруднене. Деякі прохання (тільки з до-

заволом УКСР.) може будуть ще узгляднені за виїмком прохань на виділ хемії, на який рішуче ніякого не приймається. — Матеріяльні відносини тут дуже погіршилися. На місячний прожиток треба найменче 8—10 долярів. Найдешевше мешкання без топлива і світла коштує около 3 доляри місячно. Хтоб з Вп. Товаришів членів СУСО. в Данцігу залишив з яких небудь причин продовжування цего року своїх студій на тут. Вис. Технічній Школі, просимо про це завчасу нас повідомити. По інфоомації звернутись (залучивши 3000 мп. на порто) на адресу: „Verein Ukrainischer Studenten „Osnova" in Danzig-Langfuhr, Technische Hochschule.

— **Український Театр.** Рішенням Суду Окружного як Торговельного у Львові з дня 3. вересня 1923 р. вписано театральну кооперативу до реєстру судового до ч. фірми 1336/23. Усі члени, що вплатили цілий уділ, можуть в льокалі Управи, Руська 18. побрати книжки уділові. Управа звертається до усіх членів, які вплатили на уділ гроші, а не підписали дотепер заяви приступлення, з просьбою подати свої адреси, щоби їм можна доручити декларації до підпису. Всі члени, що сплачують уділи ратами мають обовязок сплачувати точно залеглости, бо після статута тратить права членства сей, хто в умовленім речинці не зложив здекларованого уділу.

— **З музичного світа.** В суботу 22. ц. м. відбудеться у Коломиї (саля Каси Ощадности) спільний концерт молодого пяніста п. *Антонка Рудницького* і київського скрипака п. *Осипа Москвичева*. Антін Рудницький — ученик відомих професорів Курца, Лялєвіча і Льва Сіроти, студент Meisterschule у Берліні, у найкращого берлінського пяніста Е. Петрі'го. М. ін. точками програми, яку виконує п. А. Рудницький, находиться „Фантазія" Шимановського, якої досіль у нас не грали. — П. О. Москвичів, як відомо, є тепер професором українського й польського Музичного Інституту у Львові. - Частина доходу з концерту йде на добродійні цілі.

— **Польський старшина-гвальфабет.** Підчас перевороту в 1918. р. вступив до польського війська 17-літній доброволець Едмунд Бесяда, який виванзував на вістуна. Небаром, будучи в шпитали, вийшов з нього в ранзі поручника. Від тоді почав він обіздку шпиталів, де побирав старшинську плату і затягав позички. Вкінці поховзнулася йому нога і „поручнік" Бесяда опинився в тюрмі де виявилося, що він вніс ледви підписатись. Цивільний суд, перед яким Бесяда ставув, засудив його на 2 роки тюрми.

Безконкуренційною українською **фірмою є лиш робітня футер** Петра Карпяка у Львові вул. Куркова 11 а. — Там замовляйте нові футра, старі переробляйте і покривайте. Урядничі круги мають знижку.
566 5—10

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. кн. 43.000.

† Посмертні вістки.

Степан Тисовський, підполковник-авдітор У. Г. А., в останнє урядник фонду вдів і сиріт, один з найдіяльнійших членів Верховної Пластової Ради у Львові, помер в суботу, 15. ц. м. на серцеву недугу. Пласт, а з ним і усе укрїнське громадянство тратить в ньому одного з небогатьох трудівників, які в пластовому вихованню молоді бачать майбутнє сьогодня прибитого злиднями народу. Послідовний в дисциплінованому послуху ідеї суверенности українського народу до останньої хвилі життя не хотів голоситися до чужої служби, хоч його до неї тягнули і намовляли і хоч лишений бувшою австрійською державою на бруку, терпів крайну нужду. Польське правительство відкинуло безпардонно його жадання спенсіонування, з яким він звернувся по 14. березня ц. р., покликуючися на переняті польською державою зобовязання супроти б. австрійських державних урядників на занятих Польщею землях. Чим був для українського пласту, знає мабуть кождий пластун і пластунка і взагалі кождий, хто брав у пласті якунебудь діяльну участь. Від обняття членства у В. Пл. Р. працював невтомно за всїх—і за тих, що заняті в ріжних ділянках громадської праці, рівночасно не могли поладнувати пильних пластових справ і за тих, що їх до пласту тяжко заєднати, хоч їм забуває чимало часу. Помер зі словами майже останньої хвилі: „Так богато справ жде поладнання, а я „нездужаю!"

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

ЦИРК І МЕНАЖЕРІЯ „МЕДРАНО"

ЛЬВІВ, площа Місїонарська

Дир. Л. Свобода.

Нині велика ґальова вистава. Сенсація сезону — до тепер не бачена. Перший раз у Львові гостинний виступ

CHARLESA ILLENEBA

з його новою трезурою

!!! „МЕДВЕДІ" !!!

Рекорд трезури! Рекорд трезури!

Медвелі на проході,
Медведі як сьвятощі,
Медведі жонґлери,
Медведі в ресторації.

Крім того ще короткий час виступ CHARLESA ILLENEBA з групою львів-тигрів і пантер, як також инші небувалі атракції.

Початок о 7½. В суботу, неділю і свята дві вистави. 596a) 3-3

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Львівський Народ. Театр Української Бесіди під дир. О. Стадника.

Бучач — Саля „Сокола".

Четвер 20. ц. м. „ЦИГАНСЬКА ЛЮБОВ".
Пятниця. „ТРОЯНДА СТАМБУЛУ".
Субота. „ЖИДІВКА".
Неділя. „БАРОН КІММЕЛЬ".

Живіть наш часопис!

Дрібні оголошення.

ПОЗІР АБСОЛЬВЕНТИ ПРАВ! До наступства: 1) „Економія" Гломбіньского, 2) „Систем австр. права приватного" Огоновского, 3) скрути до правно-політичного істнту, а крові того 4) комплєт „Української Письменности" видавн. „Просвіти". Письменні зголошення до „Української Торговлі" в Городку ягайл. 616 1—3

ВПРАВНА інструктовка, матуристка сем. пошукує покаїй. Марія Дзеба, Озеряни п. Хотимир. 613 1—3

ДОБРА КУХАРКА глядає доброї посади. Зголошення до Адмін. під кухарка. 612 1—1

ТОРГОВЕЛЬНИЙ ПОМІЧНИК з бранжі мануфактурної і галантерійної, Українець, літ 22, вільний, пошукує посади. Зголошення під Торговельник до Адм. „Діла". 615 1—1

ПОТРЕБУЮ інструктора для двох дівчат з II і IV. класи гімн. Ціле удержання, платня після умови. Андрій Олеський, Вікторівка п. Куровичі. 618 1-2

АДВОКАТ Д-р С. Мудрецький в Товстім місті (Tłuste) коло Чорткова потребує конціпієнта і писаря. Неприняті остануть без відповіди. 579 4—5

ОГОЛОШЕННЯ.

АДВОКАТ

ЛЕВ МАКСИМОВИЧ

емер. радник двора

відкрив з днем 1 вересня ц. р.

АДВОКАТСЬКУ КАНЦЕЛЯРІЮ

В СТАРІМ САМБОРІ. 611 1—3

Конкурс.

Комітет будови дому Рідна Школа в Стрию 614 1—2 оголошує конкурс на проект будинку шкільного в Стрию з терміном предложення найдальше до дня 1. листопада ц. р. Ближші інформації подає д-р Ізарій Бачинський адвокат в Стрию.

Учасникам конкурсу визначиться дві премії: I. премія, яка рівнатись буде в мп. 20 дол. амер. і II. премія рівнозначна в мп. 10 дол. Проекти наговорені стануть власністю Кружка У. П. Т. в Стрию.

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

членів „Української Позитової Каси" в Рогатині, кооператива з обмеженою, відбудуться в середу дня 10 жовтня 1923 о год. 1. в полудне в канц. адвок. д-ра С. Гладкого в Рогатині (дім Укр. гімназії) з отсим порядком:

1) Відкриття Зборів, 2) Відчитання протоколу з попередних Зборів. 3) Звіт Управи за 1922 р. 4) Внесок Надзірної Ради що до уділення Управі абсолюторії і затвердження замкнення рахункового і бількансу за 1922 р., 5) Внесок Надзірної Ради що до розділу чистого зиску за 1922 р., 6) Відчитання рішення Суду Окружного в Бережанах в справі зареєстр. зміни статута. 7) Зачити і внесення членів.

На случай браку комплєту Зборів відбудуться о год 2. по полудни в тім самім льокалї і з тим самим дневним порядком без огляду на кількість присутних членів.

Рахунки і бількане за 1922 р. можна переглядати в послідних 14 днях перед Зборами в власнім льокалї Української Повітової Каси в Рогатині в годинах урядових (10—2). Рівночасно повідомляється членів, що змінений на Загальних Зборах дня 22 грудня 1922 р. статут вже зареєстрований і взивається всіх членів до доповнення підписаного уділу в висоті 2000 Мп. найпізнійше до 31 грудня 1923. Члени, що по уставі сего речення не доповнять уділу, тратять членські права а їх удїли будуть переказані до резервового фонду.

617 1—1 НАДЗІРНА РАДА.

Конкурс.

Кружок У. П. Т. в Тернополі оголошує отсим **конкурс** на посаду учителя історика та географа в прив. дівочій гімназії з правом приявности та на жіночих семінар. курсах У. П. Т. в Тернополі. — Посада до обняття сейчас. Платня 75 пр. платні державних учителїв. — Кандидати мають зголоситися безпроволочно в канцелярії Старшини Кружка У. П. Т., вул. З. Мая, „Народний Дім", в подвірю в часі між 9. год. рано а 1. год. пополудни.

591 3-3 **СТАРШИНА КРУПИНА.**

Надзвичайні Загальні Збори

Товариства „Учительська Громада" у Львові

відбудуться 30. вересня о год. 10. в салї „Української Бесіди". Програма:

1) Зміна §§ 7, 4 с статуту, 2) Вибір одного члена Виділу. 3) Інтерпеляції і внески.

І. Громницький, Д-р В. Любомирович,
голова. 619 секретар. 1—1

Конкурс

Т-ва „Просвіта" у Львові на зимовий господар.-садівничий курс в Милованю.

Головний Виділ Т-ва „Просвіта" у Львові подає до відома, що з днем 1-го падолиста с. р. відкриває в своїм господарсько-садівничім заведенню в Милованю, пов. Тернав, 5-місячний зимовий курс господарсько - садівничий від 1. XI. 1923 року до кінця марта 1924 року, і рівночасно розписує **КОНКУРС** на приняття до школи 30 (тридцять) учасників з приміщенням і удержанням на час курсу під отсими умовами: 1) Зголошувати можуть лише мущини української народности в віці від 18 до 35 літ життя. 2) Вимагається укінчена щонайменше народної школи. 3) Кождий ученик мусить мати свою одіж, білля й постіль. 4) За увезжання платять учасники місячно 1½ кіпи пшениці в натурі, або в грошах вартість 1½ кіпи пшениці після щомісячних цін на торгу в Станиславові кождого першого в горн. Програма курсу: 1) Загальноосвітні предмети. 2) Основні відомости з науки природи. 3) фахові предмети: рільництво, годівля худоби, молочарство, огородництво, садівництво, адміністрація, спільництво, ветеринарія, пасічництво. 4) Пожарництво. 5) Практичні вправи з узглядненням молочарства. — Подання належить вносити найдальше до 15. жовтня п. р. до канцелярії Т-ва „Просвіта" у Львові, Ринок ч. 10/II. — Приняті учасники мають прибути до Милованя, остання стація Палагичі коло Товмача, вже 1-го падолиста.

У Львові, дня 14. вересня 1923 р.

За Гол. Виділ Т-ва „Просвіта" у Львові:
М. Галущинський, голова. **Степан Шах,** секретар.
592 2-3

Конкурс.

на місце управителки або управителя дівочої і хлопячої школи ім. Шевченка у Львові розписує **Головна Управа Українського Педагогічного Товариства** до кінця жовтня с. р.

Жадається кваліфікації для виділових шкіл. 585 2-3

Швайцарська ґаза,

першорядної якости паси, гурти, каміння, вальці, кляпи, трансмісії. Конкуренційна ціна. „ПІЛЬОТ". Львів, Баторія 4. 20 13-20

ПЕРЛЯМИ-КАСПРИ

Вальці, Каміння, Турбіни, Трансмісії Паси, ґазу, по дешевих цінах зі складу по- **„ПІЛЬОТ" ЛЬВІВ, вул. Баторія 4.**
ручає 356a) 2—20

Першу книжечку МАТВІЙЧУКА.

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ БУКВАР

в гарній твердій оправі висилає на замовлення автор:

— — М. МАТВІЙЧУК, ЛЬВІВ, В. ПОЛЯ ч. 1. — —

Книжки висилається за післяплатою і за готівку наперед пересилку.

ПОЗІР! За ту суку, яка де инде платяться за брушурову книжку, можна в мене дістати книжку в твердій оправі. — Почту оплачую сам.

Для Америки за 3 долари висилаю 10 оправлених книжочок. — Для Чехословаччини 10 книжок коштує 80 ч. к. 610 2—3

ВЖЕ ВИЙШОВ І ПРОДАЄТЬСЯ

НАРОДНИЙ КАЛЄНДАР

на 1924 рік. 590 2—4

ВИДАВНИЦТВА БИСТРИЦЯ В СТАНИСЛАВОВІ.

Незвичайно цікавий зміст. Повна календарська часть з поданням підйм місяця і погоди на кождий день. Велика господарська часть. В літературній части оповідання, поезії, драматична картина із визвольної боротьби Ірляндії, вирис історії Ірляндії, спеціяльна інформаційна стаття про Рідну Школу, про Товариство Просвіту і богато инших цікавих річей. 160 сторін друку. — **Ціна 1 прим. з почтою 50.000 мп.**

Для кооперативи, читалень, освітних товариств і кнігарень відповідний рабат.

Для Америки і Канади за 1 дол. висилається вже оплачено 4 примірники.

Замовлення і гроші висилати на адресу: **Видавництво БИСТРИЦЯ, Станиславів, Липова ч. 76.**

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють від вівторка 18. вересня п. р. славну сальонову драму на 6 дій п. з.

„РОМАН ГАРНОЇ ГРІШНИЦІ"

В головній ролі знаменита і прегарна фільмова артистка Lea PARRY.

За редакцію відповідає П. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 131 (10018). Львів, четвер 20. вересня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шал. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Ред. Редактор приймає від 10—11 год. вередпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 95000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 200.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон. Румунії 100 лей. Болгарії 50 лев., Австрії 200000 кр. Зміна адреси 3000 кр.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 4.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 19. вересня 1923.

Похід на „кресы". В сучасній Польщі, на думку „Rzeczypospolitej", є дві кардинальні справи, які вимагають негайної урядової акції: перше місце займає справа „оздоровлення" фінансів, друге по ній місце займає справа „оздоровлення" відносин на східних „кресах".

Зі справою „оздоровлення" фінансів уряд уже покінчив; призначено на міністра фінансів безсумнівного й певного хієніста Кухарського; центральна управа ендеків обрадувала над господарською ситуацією й віднайшла ті рецепти, які мають урятувати польські фінанси. Правда, не зважаючи на віднайдені рецепти й віднайденого фаховця од фінансів з ендецького табору, марка продовжує шалено падати, дорожнеча продовжує зростати не по днях, а по годинах, голодові розруси починають ставати щоденним явищем. Але хієна і її уряд уважають, що вони зробили все, що належиться. Вони уважають, що можуть вже приступити до другої чергової кардинальної справи—„оздоровлення" відносин на східних „кресах".

Сими днями відбулась урядова нарада, яка виробила урядову лінію щодо майбутньої політики на „кресах". Яка це є лінія, цього до відома преси не подано; про це можна лише догадуватись. Але розгадка, думаємо, в сій справі не така вже важка. Поруч з акцією хієнського уряду розпочинається й акція хієнських громадських чинників. На чолі цієї акції стоїть товариство оніки над кресами, на чолі якого є ніхто инший, як сам Ґломбіньскі. Має воно на увазі в близчі дні улаштувати спеціяльний „кресовий" тиждень, присвячений агітації серед польського громадянства на користь поширення польської роботи на східних „кресах". В звязку з цим заповідається певна кампанія в пресі; в сій справі вже відбулась нарада представника товариства оніки над „кресами" з представниками ендецьких газет. Пресова кампанія „Rzeczpolit-ою" вже розпочата.

Ці звістки вказують ясно, що представники хієни — й ті, які займають міністерські крісла і ті, які їх не займають—розпочинають справжній хрестоносний похід проти східних „кресів".

Теперішні хієнські практики й заходи проти „кресів" ми можемо прияти до відома з почуттям величезного задоволення. Трудно було хієні вибрати для своєї теперішньої роботи більш вдачну хвилю, як теперішня, — в погляду наших національних інтересів. Хієна має розпочати свою роботу саме тоді, коли на совітській Україні під натиском народніх мас український курс стає все виразнійшим й твердійшим. Будуються там підвалини української державности, які мають значіння для усіх частин української нації під чиїм би панованням вони не знаходились. За цими процесами, які відбуваються тепер на совітській Україні з інтересом і увагою слідкує українська людність польських східних „кресів". Ми не сумніваємося, що та інтенсифікація польської роботи, яку обіцює нам хієна, той інтерес й увага населення східних кресів до подій на совітській Україні мусить збільшити в дуже великій степені. В результаті хієнських заходів отже процес нашого національного освідомлення набере на „кресах" ще більш виразних і яскравих форм.

Являється дуже вдачно вибраним хієною теперішній мент для роботи на „кресах"; а ще також в звязку з таємними хієнськими проектами про роспуск сойму й сенату і переведення нових виборів, являється для нас очевидним, що проектована хієною робота в остаточному рахункові причиниться до скріплення позицій національних меншостей підчас евентуальної виборчої кампанії. Робота хієни в краєві, де величезна більшість населення належить не до польської національности, инших результатів дати не може.

В результаті хієнської кампанії, отже під кожним оглядом виграємо ми і тільки ми. Через те від щирого серця можемо побажати хієні як найбільшої енергії й активности в переведенні нею її „кресової" кампанії. Бо результати „оздоровлення" відносин на кресах для хієни будуть такимиж, як її заходи біля „оздоровлення" польських фінансів.

ТЕЛЕҐРАМИ П. А. Т.

Стріча Болдуіна з Поянкаре.

Л ь о н д о н. Прем. Болдуін з дружиною виїздить 18. ц. м. з Елс Бен до Парижа. Там побуде 2—3 дни. Відвідає англійського амбасадора й напевно Поанкаре. Слід зазначити, що то буде перша стріча обох премієрів.

П а р и ж. Як довідується Авас стріча Поанкаре з Болдуіном не буде лише куртуазією. Французький премієр задумує засувати Болдуінови свій погляд на найважнійші справи теперішньої політики відносно питання відшкодувань і міжсоюзних довгів.

Землетруси не вгамовують.

Л ь о н д о н. Звідомляють із Еврека в Каліфорнії, що в Каліфорнії дався відчути землетрус.

Р и м. З Сиракуз і з острова Мальти звідомляють; що там дався чути землетрус. Кілька домів ушкоджених.

Л ь о н д о н. З Мальти звідомляють, що легкий землетрус тривав 12 сек. Будинки стресені, але не завалилися. Населення в переполосі тікало з домів і церков. На Сицилії відчуто також легкий землетрус.

Дезиґналий переворот в Еспанії.

П а р и ж. Авас. Згідно з інформаціями подорожніх, що прибули в Еспанії, арештовано там міністрів останнього кабінету.

М а д р и д. Появився декрет, яким завішено конституційну ґарантію в Еспанії.

Л ь о н д о н. „Дейли Мейл" з Танжера: Високий комісар у Марокo, Сільвеля, візваний зголосити свою димісію, відказався сповнити це домагання.

П а р и ж. Еспанські часописи звідомляють, що сконфісковано майно б. мін. заґр. справ Альби. Ґен. Прімо Рівера заявив, що парлямент скличеться; він дасть Еспанії нову конституцію. Для забезпеки порядку й виконання розпорядків нового правительства, змобілізовано спеціяльно краєву оборону з 450.000 люда.

Нові німецькі амбасадори.

Б е р л і н. Націоналістична „Д. Тґцтґ." звідомляє, що німецьке правительство рішило іменувати нового амбасадора в Парижі і Брукселі. "Це послідує тоді, коли ці представники могтимуть переговорювати з Францією і Бельгією, що досі не сталося.

Кріваві заворушання в Німеччині.

З о р а в. У звязи зі зростаючою шораз більше доріжнею прийшло 17. ц. м. до поважних заворушень. Товпа приневолила купців продавати товари по знижених цінах. Після приходу поліційної підмоги прийшло до сутички з демонстрантами. Поліція покористувалася пальною зброєю. Вбито 12 чоловік, 15 ранено.

Доляр понад 330 міл. нім. марок.

Б е р л і н. Від 17. ц. м. берлінська біржа під знаком паніки. Доляр переступив курс 330 міл. По звідомленням з Ню Йорку там не переводять уже трансакцій в марках. Учерашній курс марки був лише теоретичний. Як причину подають: промову Поанкаре, конечність дальших кредитів для Поруря і протидержавну промову баварського президента міністрів, виголошену в Туденгавзен, у якій відказався він признати довіря кабінетови Штреземана.

Здавлення повстання в Трансйорданії.

Л ь о н д о н. Райтер з Єрусалиму: Племена Адван і Болька вдарили вчера на табор Абдульхана. По обох боках тяжкі втрати.

Є р у с а л и м: Повстання племен Адван і Болька здавлено. Спокій привернено.

Красін за кордоном.

М о с к в а. Красін виїхав на відпустку за кордон.

Справа митр. Шептицького

„Компромітація."

Під таким написом „Курієр Польскі" (ч. 243. з 14. в. м.) займається справою митроп. Шептицького. Він пише: „Уряд був би у великім клопоті, колиб йому прийшлося відповісти на питання: На що і чому спричинив відому гравичну авантуру з митр. Шептицьким? Зовсім відкрито признаною метою тієї нечуваної поведінки було недопущення митрополита до Львова ізза небезпеки для публичного ладу того міста. А „правною" підставою придержання на границі митрополита була та обставина, що уряд не міг апробувати проєкту пастирського листа до уніятського населення своєї митрополії. Сьогодня, в два тижні після евакуування спального воза в Дзєдзіцах, чуємо, що митр. Шептицький видав свій пастирський лист без ніяких змін, що негайно після приходу до здоровля одержить авдієнцію у президента, після чого поїде до Львова. Отже — пошо того всього? Мабуть на те, щоби в тій справі, в котрій польський уряд був в повній гармонії поглядів з Ватиканом, настроїти проти себе апостольську столицю; щоби знову в Европі викликати вражіння краю необмежених можливостей; щоби навіть серед найблищих союзників — п. Сейда знає це знаменито — викликати почування здивування і несмаку, а головно мабуть тому, щоби митрополитови запевнити тріумфальний поворот.

Та колиб та ціла сумна справа була тільки компромітацією кабінету! Але на жаль у світі є загальне переконання, що кождий нарід має такий, уряд на який заслугує, є загальна тенденція, щоби компромітації урядів записувати на рахунок народів і держав".

Дальше „Курєр Польскі" характеризує політичні методи вшехполяків та вказує, що вони не мають почуття відповідальности перед світом. „Коли п. Станіслав Грабскі на відомість про поворот митр. Шептицького до Львова ударив у „Слові Польскім" на тривогу, згідно зі старою галицькою мельодією, то ще не рація, щоби польський уряд негайно дав себе ужити як знаряддя до глупоти".

Спинюючись над питанням відповідальности і недостачею її у польської народової демократії, „Курєр Польскі" поучує теперішніх варшавських можновладців, що „відповідальність є не тільки конституційним, але й моральним атрибутом кождого уряду, становить головне єство кождого уряду". Але того почуття відповідальности не має тепер правляча польська партія, партія, що вже давнійше мала „rząd dusz" над польським громадянством. А замісць того ця партія уступає перед першим-ліпшим „політиком" з львівського передмістя, — з передмістя, в котрім стоїть вірменська катедра".

Морали „Курієр-а Польск-ого" нічого не зміняють в етичній структурі Грабских, Ґломбіньских і їм подібних, бо то вони творять товариство аморальних, як кождя инша чорна сотня.

Пр. 546/23. В Імени Річпосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 129 (10.010) з дня 11. вересня 1923. в артикулах під заголовками: 1) „Справа о. митрополита Шептицького" в уступі між словами: „в справі", а „о. митр. Шептицького"; 2) „В білостоцькій тюрмі" в уступі між словами: „протестувати" а „звертаємось"; 3) в рубриці „Новинки" підзаголовок: „Болгари у Львові" в уступі від слів: „в промовах не обійшлось" до кінця нотатки містить в собі єство дб 1) і 3) злочину з § 65 п. з. к., дб 2) проступку з § 300 з. к. узнав доконану в дни 10. вересня 1923 року конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 пр. кар. заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щодсе рішення помістив безплатно в найближшім числі і то на першій стороні. Невиконання того заказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1852 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 400 Мп. — Львів. дня 12. вересня 1923.

(Підпис вечитний.)

Варшавська нунціятура і митр. Шептицький.

Співробітник „Кур. Польск-ого" вявився у варшавській нунціятурі, щоби поінформуватися про погляд Ватикану на поворот о. митрополита до Львова. В заступстві неприсутного нунція монс. Ляврі урядуючий мон. Карльо Чіярто заявив, що бажанням Ап. Столиці є, щоби о. Митрополит як найскорше повернув до своєї дієцезії. У Ватикані о. Митрополит не виявляв своїх політичних намірів, а говорив тільки про можливість зєднання обох церков, що є давним бажанням Ватикану. Крім того дієцезія домагається повороту о. Митрополита, а також і всі підчинені йому дієцезії. „Після видоровлення — говорив монс. Чіярто — о. Митрополит без сумніву перед своїм поворотом відвідає п. президента республики, щоби йому повторити ще раз ті почування льояльности для Польщі, які вже підніс в своїм пастирськім листі".

Не сумніваємося, що воно так станеться та що „почування льояльности" повторитимуться зі змістом пастирського листа.

„Декларація льояльности".

„Дзєнник Познаньскі" повідомляє, що перед кількома днями запропоновано митр. Шептицькому зложити декларацію льояльности у відношенню до польської держави. О. Митрополит мав відповісти, що таку декларацію дав вже представникови польського уряду в Римі і що він її заакцептував, а римська курія приняла до відома. Коли польський уряд жадає нової декларації, то о. Митрополит того зробити не може, бо він зобовязався не робити нічого без апробати Апос. Столиці.

Протести.

Нас повідомляють, що зібрання в справі безправного увязнення й інтернування о. Митрополита відбулися в Збаражі, Бережанах, Перемишлянах і Підгайцях. Вислано протестаційні депеші до президії міністрів і папської нунціятури у Варшаві та заяви співчуття о. Митрополитови в Познані.

Numerus clausus.

Міністер освіти Гломбіньскі говорив у своїому останньому звіті перед ендецькими публіцистами про numerus clausus, як про існуючий факт. „Хвіля" повідомляє, що співробітник сіоністичного „Наєр Гайнт" звернувся після того до Гломбіньского з запитом, на якій основі міністер міг затвердити високошкільні обмеження, щодо яких ще нема постанови сойму. Бо закон, на який покликується міністер Гломбіньскі, передбачує обмеження кількости студентів тільки на підставі конкурсу, до якого мають ставати бажаючі вписатися. У такому випадку рішає ценз освітний і знання, а не походження і раса.

Мін. Гломбіньскі відповів, що він затвердив пристосування 86 ст. закону про високі школи до всіх факультетів усіх високих шкіл; ця 86 ст. уповажнює до обмеження числа студентів. Але мін. Гломбіньскі не бачить у своїому розпорядженню ніякого обмеження прав національних меншостей, бо і так, на думку міністра, кожний факультет має право приняти кого хоче і не приняти кого не хоче і як що захоче, то може не приняти ані одного Жида!

На думку міністра Гломбіньского „в інтересі національних меншостей" лежить, щоби сойм приняв „lex Kiernik", яку переведено вже через шкільну комісію. Словом: усі закони й роспорядження Гломбіньского і його однодумців ідуть лише для добра „національних меншостей"!...

Огляд світових подій.

Засідання Ради Союза Народів.

На денному порядку нарад Ради Є. Н. є дальше справа італійсько-грецького конфлікту. Ухвалено вислати відповідь до Ради Амбасадорів, після чого Роберт Сесіль у промові вйсловив вдоволення з приводу успішного полагодження конфлікту, Саляндра заявив, що Італія уважає конфлікт з Грецією за покінчений.

Еспанський хаос.

Генерал Прімо де Рівера предложив королеви до підписання декрет, яким звільняється цивільних губернаторів, а назначується військових. Новий уряд плянує деякі ощадности в буджеті. Одиноким відповідальним міністром буде ген. Прімо де Ріверо.

Справа Реки.

Губернатор Реки у розмові з представником телеграфічної агенції заявив: Італія завжди маніфестувала свою добру волю виконати умови договору в Рапалло. Попередний уряд виступав навіть збройно проти д' Анунція, не зважаючи на його велику популярність в масах. Теперішний уряд стоїть дальше на тім самім становищі і змагає до мирного полагодження справи Реки. Досвід показав, що автономічне життя для Реки є не можливе. Італія не має наміру анектувати Реки, а номінація ген. Джардіно губернатором міста була спричинена виїмковими умовами, та димісією уряду Реки. Особа ген. Джардіно, його повага, авторітет є найкращою гарантією, що відносини в Реці зміняться на ліпше. Італія бажає жити з Югославією в приязни.

В Порурю.

Бельгійська поліція арештувала провідника таємної організації Плянкенбергера. Сконфіскованими документами стверджено, що Плянкенбергер приготовляв антифранцуські замахи в Порурю.

У Східній Пруссії.

Корреспондент Східної Пруссії зробив націоналістичну організацію „Поготівля чину". Розвязано також кілька инших тайних організацій.

Ще один конфлікт.

Кореспондент „N. W. Journal" подає з Софії, що югославянський посол вручив болгарському урядови ноту, в якій другий раз звертає увагу, що на болгарськім кордоні перебувають банди комітаджів, які приготовляють напад на югославянську територію. Югославянський уряд грозить, що не завагається перед скрайними засобами і готовий навіть збройно виступити проти банд. Навпаки болгарські офіціяльні кола зачаплюють, що на югославянській території перебувають ватаги селян і комуністів, що скрились підчас революції в Болгарії і тепер намагаються викликати неспокій в прикордонній смузі.

Справа німецьких фінансів.

„Таймс" у вступній статті гостро критикує проект німецького канцлера в справі введення золотої валюти в Німеччині. На думку автора статті цей проект може тільки погіршити стан Німеччини. Одиноким ратунком для Німеччини — це міжнародня контроля над Німеччиною.

Після промови Пуанкаре.

„Petit Parisien" пише: Після хитрої, підступної, фразеольогічної промови Штреземана, Пуанкаре виголосив промову, у якій виявив свою незломну волю пошанування мирових договорів. Обіцянки Штреземана не змінили постанов Пуанкаре. Одиноким способом вирішення конфлікту — є сплачення репараційних зобовязань, згідно з волею Франції.

„Eclair" пише, що побіда Франції в Порурю була б не повною, колиб Німеччині не далось відчути, що така спроба непокірности супроти Франції виходить на некористь Німеччини.

„Echo de Paris" пише, що Німеччина нарікає на недостачу гроша для сплачення довгів, а рівночасно витрачує мільярди на фабрикацію зброї, муніції в краю і сов. Росії.

„Republique Francaise" пише: „Устами Пуанкаре говорив цілий французький нарід, який ніколи не вдоволиться сурогатом відшкодувань і охлапом з німецького стола".

Німецька преса одноголосно стверджує, що промова Пуанкаре розвіяла всі надії на скоре вирішення справи репараций. Деякі часописі вказують на конечність висилання нових пропозицій і безпосередних переговорів Штреземана з Пуанкаре.

Совітська Росія.

Сільсько-господарська виставка і дійсність.

В звязку з одкриттям в Москві сільсько-господарської виставки в Москві явились відозви, в яких перераховано „досягнення" по окремих галузях сільського господарства. Подаємо частину цього перерахунку:

Сібір — загибіль маслоробства і сільсько господарської кооперації. Припинення вивозу збіжжа.

Степова область — зменшення скотарства на дві третини.

Туркестан — повна загибіль культури бавовняника і знищення іригаційної системи. Рівне зменшення кількости худоби.

Дін — загибіль хову коней. Зменшення виноградарства на 55 відсотків.

Кубань — повна загибіль цукроварства.

Україна — катастрофічне ста-

Д-Р ЯРОСЛАВ ОЛЕСНИЦЬКИЙ.

Права меншостей.

(Нарис з міжнародного права.)

(Продовження.)

Арт. 9. У справах публичного навчання в містах та округах, в яких мешкає значна частина (une proportion considérable) горожан, що вживають иншої мови ніж польська, польський уряд вжив відповідних заходів, щоби забезпечити в школах початкових дітям тих горожан навчання у їх власній мові. Постанова ця не перешкоджує польському урядові заведення в цих школах обовязкового навчання польської мови. В містах і округах, в яких мешкає значна частина польських горожан, що належать до етнічних, релігійних або мовних меншостей, буде гарантована тим меншостям справедлива частина (une part équitable) в тих сумах, які буджет державний, буджети міські чи инші призначають з публичних фондів на виховуючі, релігійні чи добродійні цілі, щоби вони могли ними покористуватись та розпоряджатись.

Постанови цього артикулу будуть прикладені до польських горожан, що вживають німецької мови тільки в тих частинах Польщі, які дня 1. серпня 1914. були німецькою територією.

Арт. 10. Шкільні комітети, визначені на місцях через жидівські громади в Польщі, забезпечать, під загальною контролею держави, поділ відповідної частини публичних фондів, призначених на ціль жидівських шкіл, згідно з арт. 9, як також організацію і управу цих шкіл. Постанови арт. 9. щодо уживання мов в школах будуть прикладені до згаданих тут шкіл.

Арт. 11. Жиди не будуть примушені до виконування якихнебудь функцій, які є порушенням шабату, а їх правна здібність не буде підлягати обмеженню через це, коли відмовляться ставитись у суді або виконувати якесь правне ділання в день шабату. Одначе ця постанова не звільняє Жидів від обовязків, наложених на всіх польських горожан з огляду на конечність військової служби, народньої оборони або удержання публичного спокою. Польща висловлює намір не гаразджувати та не давати дозволу на вибори — чи то загальні — чи місцеві, які мали би відбуватися у суботу; ніяке вписування на виборчі листи або инші, не повинно виконуватись обовязково в суботи.

Арт. 12. Польща признає, що постанови попередніх артикулів, наскільки вони торкаються осіб приналежних до расових, релігійних або мовних меншостей, є зобовязаннями міжнародного значіння і мають бути поставлені під гарантію Союза Народів. Вони не можуть бути змінені без згоди більшости Ради Союза Народів. Заступлені в Раді союзні і заприязнені держави зобовязуються зі свого боку не відмовити своєї згоди на таку зміну згаданих артикулів, на яку погодиться у відповідній формі більшість Ради Союза Народів. Польща згоджується, що кожний член Ради Союза Народів матиме право звернути увагу Ради Союза Народів на кожне порушення або на небезпеку порушення якогонебудь із вище згаданих зобовязань та, що могтиме дати такі вказівки, які являються в даним разі відповідними й доцільними. Польща згоджується також, що в разі різниці погляду щодо правних або фактичних питань до вище згаданих артикулів, поміж польським урядом і якоюнебудь із союзних та заприязнених держав або кожною другою державою, яка є членом Ради Союза Народів, ця різниця погляду має уважатись спірною справою, яка згідно з постановами арт. 14. договору про Союз Народів матиме міжнародній характер. Польський уряд погоджується, щоби кожна цього рода спірна справа, якщо цього бажає друга сторона, була передана постійному міжнародньому трибуналові. Від рішення цього трибуналу нема відклику і його рішення має таку силу та вагу, як рішення видане на підставі артикулу 13. договору про Союз Народів.

(Продовження буде.)

новище цукрової промисловости; знищення культурних господарств; погіршення якости збіжжа; загибіль сільсько господарської промисловости.

Крим — зменшення культури тютюну на 70 відсотків і виноградарства на 90 відсотків; загибіль худоби.

Кавказ — загибіль культури квіття; знищення культури чаю.

Поволжа — повне знищення сільського господарства.

Московський район — знищення культурного городництва; припинення виробництва штучного гною.

Загальне зменшення числа коней і худоби; повна загибіль культурного птахівництва; безперервний голод; з'явлення сарани і гризунів.

З польських справ.

П. П. С.

У Варшаві радить Головна Рада П. П. С., яка м. ін. прийняла постанову про скликання конгресу партії на перші дні листопада до Кракова.

Сенат.

Перше після літніх ферій засідання сенату відбудеться 25. ц. м.

Польсько-австрійські переговори.

Польські газети повідомляють про приїзд у найближчих днях до Варшави групи австрійських промисловців з міністром торгу й промислу на чолі, з метою навязати з Польщею торговельні зносини.

Емісійний банк.

У перших днях жовтня приїзджає до Варшави Гільтон Йонг, який має грати ролю фінансового дорадника з рамени закордонної консорції, яка мала би дати Польщі долярову позичку для основання емісійного банку. Ag. Wsch. повідомляє про приїзд до Варшави англійського фінансіста Мерскеля.

НОВИНКИ.

— **Позбавлення свободи українського посла.** На справоздавче віче, яке скликав український посол до сойму д-р Василь Дмитрівок в Тевлях пружанського повіту, явився комендант постерунку поліції державної Казімєрж Садовскі і зажадав від посла, аби він розвязав віче. Д-р Дмитрівок заявив, що він є посол до сойму, що це є справоздавче посольське віче і показав посольську легітимацію. Не зважаючи на це, комендант далі голосно домагався замкнення віча на тій підставі, що посол не має дозволу на це віче. При закінченню віча, коли посол запитав присутніх, чи не мають яких запитів, до нього підійшов поліцієнт ч. 3127 і заявив, що комендант „grzecznie" просить посла до канцелярії постерунку. Посол заявив, що не має по що йти на постерунок, а що комендант, коли має діло до посла, може безпосередно до нього звернутись. Тоді поліцієнт грубо став вимагати йти за ним на постерунок і зробив крок, щоб насильно потягти посла на постерунок. Посол під проводом поліцієнта мусів йти на постерунок. В канцелярії посол д-р Дмитрівок запитав, чого від нього хочуть. Поліцієнт казав чекати, аж поки прийде комендант. Це тяглося хвилин 15—20. Потім посол хотів вийти, сказавши, що в Тевлях він буде аж до 7. години і комендант зможе, як захоче, його побачити і рушив до дверей. Але поліцієнт заступив дорогу, хватив за плече посла і не пустив сказавши, що „pan nie wyjdzie", бо комендант наказав йому затримати посла і запровадити на постерунок. Свідком того гвалту був поліцієнт ч. 3459. Підпираючи фізичній силі посол зіставсь. Коли повернувся комендант, він почав знов казати, що посол винен був перед вічем замельдувати, повідомити про програм віча і т. д. і вкінці зажадав легітимації. Посол запитав, чи він є вільний, і по одержанню позитивної відповіді, вийшов на вулицю до людей. Таким чином посол при виконанню свого мандату був позбавлений свободи на деякий час. На другий день посол Дмитрівок зложив протест комендантові XIV округу поліції і зажадав притягнення винних поліцієнтів до відповідальности.

— **Черговий панама.** Польські часописи доносять, що в „Акційному Земельному Банку" при вул. Академічній у Львові викрито на днях нечувані маньверації директора Турского і його двох дирекційних товаришів. Турскому закидують, що коштом малих акціонарів робив він мільярдові підприємства, допускаючись найгіршого обманства. Втрати, які понесли через операції п. Турского акціонарі, сягають висоти десяти мільярдів. Ціла спілка має небаром найти свій епілог перед карним судом. Характеристичне, що згаданий банк, якого акції опинилися в жидівських руках, є першим великим вшехпольським банком, а пан Турскі чоловим представником вшехпольської фінансерії, як директор „Таргуф всходні".

— **Мина?** „Газета Цодзенна" доносить, що на залізничому шляху між Глубічком Великим і Тернополем заложено онові велички сили міну, яку спостеріг залізничий будник на кілька хвилин перед вибухом.

— **На тім ще не кінець.** „Корісне деллія Сера" оголошує сенсаційні ревеляції директора обсерваторії в Ліворно проф. Кіяваці, в звязку з катастрофою в Японії. Згаданий професор, простудіювавши точно умови, серед яких наступила катастрофа, ствердив, що в ніякому випадку не викликана вона на тлі вулканічного землетрусу. Катаклізм землетрусу остає в звязку з відомим для великої скількости геольогів фактом корчення цілої частини глюбу. Обсервація останніх літ ствердила, що це корчення відбувається тепер в прискіпшеному темпі. Проф. Кіяваці передбачує, що японська катастрофа не остане відосібненим явищем, та що земля увійде тепер в період цілої серії анальогібних катаклізмів, які можуть мати місце в місцях зовсім не звязаних з діяльністю вулканів.

— **Смерть авантурниці.** Несподівано найдено на шляху між Ольшею і Домбем під Краковом трупа жінки в калужі крови. Виявилося, що убитою є 32-літня Леонора Гольдгарт, яка приїхала сюда зі Східної Галичини і замешкала зі своїм „приятелем" Войдилою. Гольдгартова привезла зі собою більшу скількість готівки і біжутерії, яку дістала від свого попереднього „приятеля". З Войдилою жила вона погано і говорила сусідам, що позбавить себе життя, або найме когось, щоб її застрілив. Минулої неділі забрала вона свою біжутерію і вийшла з Войдилою в сторону Кракова. Вечером вернув Войдила до дому, але без „приятельки", яку найдено з перестріленою грудю на полі. При вбитій не найдено ні грошей, ні біжутерії. Як підозрілого в убийстві „приятельки" арештовано Войдилу.

— **„Хлібодар" робить службу.** З Кут пишуть нам: Депешою на руки Поляків паповіа кс. Ількуф свій приїзд до Кут на віче в дни 26./8., що подано до відома Поляків і Жидів в суботу польськими писаними наліпками. В ночі з 25. на 26. приїхав кс. І. під охороною поліційних агентів і заїхав до вірменського священика, представителя тої „ініціятивної гуцульської спілки", яка запросила Ількова на віче. В неділю прибув і другий представник тої групи: косівський староста Секерскі. Були аранжери, одначе недоставало вічевиків. Тому в послідній хвилі післано поліцієнта вибубнити, що в школі „вец". Бачите, що за ідеальні часи настали! В школі гуцульське політичне віче! І зійшлась громадка Поляків і Жидів, яка помістилась в класі, призначений на 40 учеників. За стіл засів староста, по салі походжають узброєні жандарми і тайні агенти, декотрі з тризубами. З посторонніх людей крім 3-ох наказних війтів не було нікого. Міжтим Ількін розповідає в коломийській рептильві, що були делегати з найдальших сіл, навіть Жабя і Ворохти... Та послухайте, які гуцули на вічу промовляли: Jackel, Koziorowski, Malinowski і другі літники з Варшави. Один одинокий гуцул, що відозвався — це наказний війт зі Слобідки, про якого була недавно нотатка (під заг. Юда); говорив, щоби у всіх справах Косівщини мав рішаючий голос староста, на що І. заінтонував „Ще не вмерла Україна". Мову Ількова, яка була безприкладним підюджуванням проти Жидів, переривано часто окликами „клакство", за що одного з присутніх Жидів — д-ра Мандля на салі арештовано, а І. пише, що він був „моментально" усунений вічевиками! Що за перфідія! Українці участи в вічу не брали. — *Свій.*

— **Землетрус.** Токійська центральна обсерваторія записала на протязі від 1. до 6. вересня 1029 підземельних товчків.

— **В дміна сонця.** Дня 10. ц. м. була повна відміна (затьміння) сонця... але не в Европі. Воно було замітне на вузенькій 100 кіл. смузі землі від Камчатки через Каліфорнію і Мексик до Антильських островів. Тінь, йшла з заходу, відбита місяцем, зі швидкістю 770 метрів на секунду і повна відміна тривала 4 минут. Багато астрономічних експедицій вибралось на цей час до Мексіку. Цікаво, чи на небі явилась маленька хмаринка, яка зіпсувала европейським астрономам дорогу подорож через Океан?

— **„Злоти польскі" 45.000.** Польський міністр фінансів, розпорядком з дня 17. ц. м. усталив нову ціну на 6. поруч. скарбові бони серій 1 А, 1 Б, 1 Ц і 1 Д, на 45.000 мп. за 1 злоти. Та ціна обовязує від 18. ц. м.

— **Щоденна зміна залізничої тарифи.** Зарят залізниць в Данцігу завів у підмійському залізничому русі на території Данціга особобу тарифу, оперту на курсі золота. Тарифа буде управильнювана щоденно опівночі, після курсу з попереднього дня.

— **Новий сезон** на жіночі убори й всякого роду білля вже розпочався. Ми відновили й поширили наші робітні суконь і білля свіжими силами. Тому просимо наших П. Т Гостей і Членів на нас не забувати. Віддані нам нові роботи чи перебірки або направки виконуємо по черзі замовлень совісно, елегантно й дешево. Від приведених нам нових гостей даємо полекші. — Жін. Сп. пром. „Труд", у Львові, Ринок 39. (вл. дім). 624 1—6

Безконкуренційною українською фірмою є лиш робітня футер Петра Карпяка у Львові вул. Куркова 11 в. — Там замовляйте нові футра, старі переробляйте і покривайте. Урядничі круги мають знижку.
566 5—10

До Громадянства львівського і винниць-кого судов. повіта!

Дня 29. вересня 1923. о год. 10. рано відбудеться у Львові в „Народнім Домі" в салі Тов. „Беседа" ул. Руставського ч. 22 І. поверх,

Велике всенародне віче

в проектах і господарських справах.

Взиваємо все Громадянство до громадної участи у нім. Будуть обговорені дуже важні справи повіта. — За Виділ фінії тов. „Просвіта ім. Марк. Шашкевича" у Львові: Д-р Іван Волошин вр., Андрій Зелений вр. 1—2

Присилайте складки на пресовий фонд на нн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Процес „Твердохлібівців".

Розправа проти С. Українського, Степанова і тов., яка два дні тому не могла розпочатися з огляду на недостаточну кількість присутних присяжних суддів, з тої самої причини знову вчора не розпочалася: зранку явилося 22 суддів, а в полудни, при другому читанню лише 21 (повинно бути 24). Оборонці спротивилися вести процес при такому числі суддів і тому розправу відкладено на сьогодні.

Перед судом присяжних стає девять обвинуваченых, а саме: Семен Український, Петро Вишневський, Андрів Желізко, Антін Чапляк, Іван Дуда, Едвард Козак, Михайло Степанів, Володимир Шумський і Антін Грубський. Боронять названих (по черзі): д-р П. Евин, д-р Ст. Шухевич, д-р Лев Ганкевич, сенатор Карпінський, надр. А. Любринський, д-р Я. Олесницький, д-р М. Глушкевич, д-р Мих. Волошин і д-р Е. Давидяк.

Склад трибуналу слідуючий: предсідник — надрадник Маєр, вотанти — рад. Гетінгер і рад. Дукат. Обвинувачує прокуратор Гіртлєр.

Зміст обвинувачення подамо у завтрішньому числі.

Дописи з краю.

Підгаєччина.

Наш повіт щораз більше зачинає відчувати правління „вісімки". Протягом сего року відновлено 10 пожарничо-гімнастичних товариств „Січей". З початку влада мовчала та коли члени зачали робити вправи, поліція розганяла їх, а тепер зачало староство товариства безцеремонно розвязувати, висилаючи ось такий указ:

Starostwo w Podhajcach
L. 15847|23 Podhajce dnia 14. 7. 1923.
Do p... w Litwinowie.

Województwo Tarnopolskie reskryptem l. 6571/pr. z 5|7. 1923. orzekło, że jakkolwiek stowarzyszenie gimnastyczne i straży pożarnej „Sicz" w Litwinowie zostało zawiązane na podstawie zezwolenia b. Namiestnictwa we Lwowie, to jednak reaktywowanie tego stowarzyszenia, które z wybuchem wojny światowej zawiesiwszy swą działalność aż do tej pory było nieczynne, ze względu na zmienione stosunki prawno polityczne jest niedopuszczalne i jako takie musi być uważane za rozwiązane.

Do wiadomości i zastosowania się. Starosta: Życzyński.

Иншим знова товариствам висилається дещо змінений указ:

Do Zarządu gminy w Hajworonce. Ponieważ dochodzenia urzędowe wykazały iż towarzystwa „Sicz" od roku 1914. do dnia wniesienia podania do Starostwa o reaktywowanie nie były zupełnie czynne, przeto po myśli reskryptu Województwa L. 6498/pr. z 4/7. 1923. oraz ustawy z dnia 15/II. 1867. Dz. pp. Nr. 134. uznaję towarzystwo „Sicz" reaktywowane w tamtejszej gminie za rozwiązane i nieistniejące. Srarosta: Życzyński.

Інструкції п. Прушиньского в справі нищення українського шкільництва найшли і тут своїх виконавців.

Один з таких виконавців завізвав дня 2. 8. 1923. до себе благонадьожних війтів, та казав їм підписувати заяви, що громада домагається польської викладової мови в школі. Таку заяву підписав війт з с. 1) Соснова, супротив чого громадяне внесли уже протест до куратории, 2) війт з Котузова — чисто української громади — п. Василі Дідуник, якому війтівство так засмакувало, що змінив обряд, 3) з Маркови, де є вже польська школа, а тепер йдуть зусилля, щоби закрити українську. Відмовлявся

КНИГАРНЯ НАУКОВ. ТОВАРИСТВА ім. ШЕВЧЕНКА

у Львові, Ринок ч. 10 — поручає 622 1-1

Портнова: Школу на скрипку і Школу на фортепян, уложені на нар. українських мотивах.

підписати вийт з Золотник — Поляк, — на що мав дістати відповідь „że znajdą się tacy, którzy pod wiszą.

Чи із инших громад такі заяви вплинули, не відомо, бо все те оповите тайною.

Ось до чого доходить урядування наказних вийтів — до самоволі і ломання закона, а жалоби на них лишаються без наслідків (Кутузів).

Відновлюється в повіті життя просвітне і економічне. Правда, повільно. Працюють молоді, а загал старшого громадянства так в самому місті як і на селах дрімає. Молодь гуртується в читальнях та аматорських гуртках. Досить гарно працюють села: Гайворонка, Голгочі, Котузів, Божиків і ще кілька. І це села, де найдеться інтелігентна сміла одиниця, яка потрафить розбудити село. Інтелігенції є у нас досить, одначе рухливих одиниць мало. От хоч би в самих Підгайцях: 2 священиків, 2 адвокатів, 2 нотаріїв, 4 нот. кандидатів, 2 суддів, 2 інжінерів, 3 студентів, 3 студентки, кільканайцять урядників і инших інтелігентів обох полів, — разом понад 60. Всі вони входять до різнородних комітетів, та на жаль, на комітетах все кінчиться. Всі вони разом складають на „Рідну Школу" за місяць серпень всього 325.000 кр. А по селах? В одному селі є 3—10 інтелігентів (як Новосілка, Теляче, Бурканів) а в селі дотепер читальня або зовсім не відновлена, або є тільки на папері. А всі вони люде молоді. Тому не диво, що коли найдеться де рухлива одиниця, так негайно впадає це в очі поліції. Польське громадянство йде поліції в допомогу і фабрикує доноси до властей.

Поліція гуляє. Були випадки, що по загальних зборах або виставі приходив до села поліцай і робив слідство, кому се захочується читальні, виставп і т. п.

До чого деколи доходить поліційська нахабність хай послужить сей факт: 5. 8. с. р. філія „Просвіти" устроїла трете з черги просвітньо-економічне віче в Завалові. На віче прибуло багато селян з довколичних сіл; та тому, що організатори віча не мали при собі письменного дозволу, поліція не дозволила на відбуття віча. Люде спокійно ждали чотири години, поки кінний п'славець не привіз з Підгайців дозволу. Та коли О. Яворський забрав голос в дискусії і зачав представляти поганий стан українського шкільництва під польською владою, присутні на вічу „кресові" патріоти учителі Franciszek Kordas і Sylwester Miczek стали підбурювати присутних на вічу з насадженими багнетами поліцаїв „rozpędzić ich". Ся „культурна" робота учителів мала той наслідок, що місцевий Поляк Władysław Papierski, — бідак, якому колись громада в 4/5 частях українська з милосердя дарувала парцелю під будову хати, хотів каменем кинути в бесідника, а поліцай Krzyżanowski на власну руку розігнав віче.

До організаторів віча приступив один старець і зі слезами в очах сказав: „Правду ви говорили і се їх коле; та то ще не вся правда, тут в серцю за пять літ багато її накипіло." Observator.

Село Сороки повіт Бучач.

„Пишу під гарним враженням, яке залишила у гостей з Бучача і околиць вистава „Ой не ходи Грицю" в Сороках. Мимо всяких перепон зі сторони більших і менших постерункових вистава драматичний гурток с. Сорік вже виставу з таким успіхом, якого я бажав би неодному міському аматорському гурткови. У виставах беруть участь сільські дівчата і парубки та інтелігентна молодь. Згаданий гурток основано при читальні „Просвіти" перед роком заходами селянина Ф. Василика і тов.; духовним провідником є п. М. Островерха, який невтомимою працею разом з п. Ст. Винником з Жизномира розбудив життя просвітнє не тільки в Сороках, а й в сусідних селах. Села Жизномір і Ліщанці висилають свої драм. гуртки до Сорік, за що Сороки реванжуються. В праці гуртка слідна ніжна рука жени пароха п-і Носковської.

Кілька слів про виставу „Гриця": Ролю Марусі відіграла ученица п-а Галя Носковська з прецізією і зрозумінням. Те саме треба сказати й про других аматорів. Вкінці слід згадати про декорації, мальовані молоденьким учеником з таким розумінням акції, що годилося би звернути увагу наших мецинатів на цього молоденького хлопчину. Це ученик 5 кл. гімн. В. Лясовський, який віщує вже тепер неабиякий талант. *Сян.*

Присилайте передплату!

ПОТРЕБУЮ інструктора для двох дівчат з II і IV. класи гімн. Ціле удержання, платня після умови. Андрій Одеський, Вікторівка п. Куровичі. 618 2-2

АДВОКАТ Д-р С. Мудрецький в Товстім місті (Tłuste) коло Чорткова потребує конціпієнта і писаря. Непринятї остануть без відповіди. 579 5—5

МЛИН газовий, великий, мурований, 8 пар вальців і годинден, біля залізничної стації по продажи найкраще американцям. Інформації в канцелярії адвоката д-ра Михайла Волошина, Львів, вул. Шашкевича 2. 602 2-2

ТОРГОВЕЛЬНОГО ПОМІЧНИКА або старшого ПРАКТИКАНТА прийме сейчас до львівського склепу кооп. „Дністер" Львів, вул. Домініканська 11. Обзнайомлені з бранжою церковних річей і мешканці у Львові мають першенство. В зголошенню подати свої жадання, долучити опис життя, відписи свідоцтв і світлину. 600 2-2

ВПРАВНА інструктовка, матуристка сем. пошукує лекцій. Марія Цабба. Озеряни п. Хотимир. 613 2—3

ОГОЛОШЕННЯ.

Ст. Мариянець і О. Дзядзіньский

Арх. і будівн. приймають всякі будівельні роботи від найменших адаптацій до найбільших фундаментових. 621 1—3

Львів, Піскова 18. і Вульова 43.

Мотори РОЛНІ від 6—60 КР „ПІЛЬОТ" так економічні як ДІЗЛЯ. НАДЗВИЧАЙНО ЛЕГКІ до обслуги, а о головину дешевші, поручає зі складу „ПІЛЬОТ". **Львів, вул. Баторія 4.** (Листи похвальні на бажання). 563 8—20

Ширіть наш часопис!

Конкурс.

Комітет будови дому Рідна Школа в Стрию 614 2—2

оголошує конкурс на проект будинку шкільного в Стрию з терміном предложення найпізнійше до дня 1. листопада ц. р. Ближші інформації подає д-р Ілярій Вачинський адвокат в Стрию.

Учасникам конкурсу визначиться дві премії: 1. премія, яка рівнатись буде в ми. 20 дол. амер. і II. премія рівноважна в ми. 10 дол. Проекти нагороджені стануть власністю Кружка У. П. Т. в Стрию.

Конкурс

Т-ва „Просвіта" у Львові на зимовий господар.-садівничий курс в Милованю.

Головний Видїл Т-ва „Просвіта" у Львові подає до відома, що з днем 1-го падолиста с. р. відкриває в своїм господарсько-садівничім заведенню в Милованю, пов. Товмач, 5-місячний зимовий курс господарсько - садівничий від 1. XI. 1923 року до кінця марта 1924 року. І рівночасно розписує **КОНКУРС** на приняття до школи 30 (трийцять) учасників з помішенням і удержанням на час курсу під отсими умовами: 1) Зголошувати ся можуть лише мущини української народности в віці від 18 до 36 літ життя. 2) Вимагається укінчена що найменше народної школи. 3) Кожний ученик мусить мати свою одіж, білля й постіль. 4) За удержання платять учасники місячно 1½ кіпця пшениці в натурі, або в грошах вартість 1½ кіпця пшениці після щомісячних цін на торгу в Станиславові кождого першого в горі. Програма курсу: 1) Загальноосвітні предмети. 2) Основні відомости з науки природи. 3) фахові предмети: рільництво, годівля худоби, молочарство, огородництво, садівництво, адміністрація, пасічництво, ветеринарія, пасічництво. 4) Пожарництво. 5) Практичні вправи з узглядненням молочарства. — Подання належить вносити найдальше до 15. жовтня ц. р. до канцелярії Т-ва „Просвіта" у Львові, Ринок ч. 10|II. — Приняті учасники мають приїхати до Милования, остання стація Пасічна коло Товмача, вже 1-го паполиста.

У Львові, дня 14. вересня 1923 р.

За Гол. Видїл Т-ва „Просвіта" у Львові:

М. Галущинський, голова. **Степан Шах**, секретар. 592 3-3

Дрібні оголошення.

СТУДЕНТКА IV. р. фільософії (математичка) глядає зараз лекцій на провінції. Зголошення тільки з умовами на адресу: І. Валівна, Стефкова, почта Вільшаниця коло Устрик дол. 626 1—3

5 ПІСЕНЬ сольових з фортепяном Ярославенка за 25 тисяч Марок висилає „Торбан" Львів, Оссолінських 6. 610 1-10

ІНТЕЛІГЕНТНОЇ женщини до 2-літної дитини на кілька годин денно пошукую. Личаківська 82|1. 623 1—1

Першу книжечку МАТВІЙЧУКА

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ БУКВАР

в гарній твердій оправі висилає на замовлення автор:

— — М. МАТВІЙЧУК, ЛЬВІВ, В. ПОЛЯ ч. І. — —

Книжки висилаються за післяплатою і за готівку наперед присланим.

ПОЗОР! За ту суму, яка де инде платиться за брушуровану книжку, я ж на в мене дістати книжку в твердій оправі. — Почту оплачую сам.

Для Америки за 3 доляри висилаю 10 оправлених книжочок. — Для Чехословеччини 10 книжок коштує 80 ч. м. 610 3—3

Накладом Союза Учительських Спілок у Львові

вийшла з друку книжка

Ручна праця в вихованню — Андруховича,

методичний підручник для народніх шкіл та вчительських семінарій. Книжка змішує 11 взірців і 15 колірових таблиць і коштує **75.000 мп.**

Загляду на те, що то є перший у нас поважний методичний підручник, потрібний кождому вчителеви — постановив Союз розіслати цю книжку всім учителям за післяплатою.

Книгарні та Кооперативи повинні посилати замовлення на цю книжку на таку адресу:

Союз Учительських Спілок у Львові, Оссолінських 8. 588 2-3

УВАГА! **ВЖЕ З КІНЦЕМ ВЕРЕСНЯ ПОЯВИТЬСЯ В РОЗПРОДАЖІ** **ЧИТАЙТЕ!**

ВЕЛИКИЙ ІЛЮСТРОВАНИЙ НАРОДНІЙ

КАЛЄНДАР „ПРОСВІТИ" на 1924 р.

Календар обіймає 17 аркушів друку, є багато ілюстрований, а заголовну окладинку прикрашає небувала ще в календарях чотирикольорова вінета — арт. П. Ковнуна. Під декоративним взглядом календар видержаний стилево — З НАГОДИ 350 ЛІТНЬОГО ЮВИЛЕЮ УКРАЇНСЬКОЇ ДРУКОВАНОЇ КНИЖКИ. **Ілюстрації в календарі є найновіщі і старинні — з рукописних українських книг і перводруків, діяграми, фотографії сучасних діячів і аматорських кружків при читальнях.**

Календар має широко оброблену астрономічну часть, з місяцесловом для українсько-катол., православних і римо-кат. свят, церковний календар, історичний, господарський і читальняний, виготовлений фаховцями. Інформаційна часть календаря обіймає аж 4 аркуші друку, — з ілюстрованим провідником по Львові та повним виказом української преси в 1923 р. на цілім світі.

Літературно-суспільна часть творить для нас окремий альманах під наг. **„НА РУЇНАХ".** Матеріял Альманаху різнородний й актуальний, а складається з літературної части, поучаючої, суспільно-педагогічної, лікарської, ветеринарної, господарської, гумору і забави, та народнього повеликих визначніщих Українців.

Наклад Календаря — як у попереднім році. Тому треба спішити з замовленнями вже тепер, щоби не було як торік, що багато, які зволікали до грудня з купном календаря „Просвіти" остало без календаря, бо до грудня весь наклад був вичерпаний.

Замовлення слати до канцелярії „ПРОСВІТИ" у Львові, Ринок 10.

Хто хоче довідатися про край, який навістило в сім місяци найбільше нещастя світа — небувалий землетрус, що знищив цілі міста, залізниці, воєнну фльоту й присипав коло 3.000.000 людей, **хай замовить собі у „ПРОСВІТІ" гарно написану книжечку: „ПРО ЯПОНІЮ І ЯПОНЦІВ"** з численними ілюстраціями із життя мешканців цього вулканічного острова. **На складі всего ще 900 примірників; ціна одної книжочки виносить 9000 Мп.** 625 1—1

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 138 (10 019). Львів, пятниця 21, вересня 1923. Почтову належність сплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. ощад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю сотих Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голляндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 200,0 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.-кор., Румунії 100 лей, Болгарії 50 лев., Австрії 200000 кр. Зміна адреси 200 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 4.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Вже продається: М. Дорошенко: „ПРО НЕДАВНЄ-МИНУЛЕ" Том I. Том II. в друку.
Основна ціна 2·00. До нової підвишки, яка в тих днях наступить, коштує 60.000 мн. БЕЗ ПЕРЕСИЛКИ
633 1—2 „ЧЕРВОНА КАЛИНА", Львів, Руська 18/I.

Львів, 20. вересня 1923.

З хорій атмосфері.

І знову нагліий суд! Перед суворих суддів, що мають нагло розібратися у вині і нагло виміряти — розуміється — справедливу кару, поставлено в Золочеві пятнацять підростків української національности. Прокуратор устно обвинувачує їх, що вони підпалювали стирти панського збіжя в Зборівщині й Золочівщині.

Не знаємо ні політичних, ні соціяльних переконань підсудних, ані мотивів їх ділання. Не знаємо теж, чи підозріння в протизаконних вчинках спирається на певних даних, чи — як часто буває — є вони жертвами відомих у нас поліцейських метод. Та не конкретний факт нагого суду в Золочеві маємо на приміті. Можуть це бути в більшости зовсім невинні люде або невідповідальні за свої вчинки, коли мати на увазі їх вік і ті умовини, серед яких приходиться їм жити, розвиватися і формувати свій світогляд. Можуть вони бути й лицарями чи пажами модної ідеї, яка все більше находить поплтливий грунт в хорій атмосфері галицьких відносин. Далекі від акцептування подібних вчинків, — головно тому, що не бачимо в них провідної ідеї ані конкретної мети, мусимо ствердити факт, що хорі відносини родять хорі вчинки. Без сумніву, коли хтонебудь, беручи участь в подібних актах в теперішньому часі, все таки виставляє себе на безліч небезпек, коли він в дальшій консеквенції приносить в жертву своє молоде життя, то в тому мусить бути якась ідея, якась вища мета. Одначе ми тієї ідеї не розуміємо, не добачуємо в цих актах ні ліку, ні пластру на болючі рани нашого національного життя. Глибока трагедія мусить стрясати душі тих, що йдуть на костир, на муки і тортури — тоді, як величезна більшість не може зрозуміти їх посвяти.

Одначе з ширшої, перспективної точки погляду, як сказано, ці незвичайні і непрактиковані в нормальних умовинах акти відповідають тій хорій атмосфері, яка витворюється офіціяльно, яка нищить правове почування горожан, яка насильство і безправство викривлює в ідею повітового мессіянства пануючих. Глянувши довкола себе, ми бачимо, що „кругом неправда і невола", що нищиться український народ, безжалісно, немилосерно, дично, визиваючо на всіх царинах, на полі політичному, культурному, економічному; що широким руслом ведеться деморалізацію в гори; що нема ні одної ділянки українського життя, на якому всякі охранницькі установи не виправляли би своїх головокружних герців. З боку теперішньої тзв. польської більшости, з боку польської реакції йде безпощадна заглада українства, а в польському громадянстві не чутно голосу, який просто в ім'я людськости, коли вже не прав нації в добі прав націй не протестував би проти цього очевидного варварства. Знайшовшись в становищі ex lex, без ніякого представництва, без примітивних конституційних гарантій, як свобода слова, друку, віри, зборів, товариств і т. п. український народ не має найменшої змоги легальним способом доходити своїх прав; за те кождий член пануючої нації має право і обовязок нищити все українське. Є це видимий знак сучасного польського патріотизму. Свою свободу і спромогу розвитку базує сучасний вшехполяк на поневоленню і визиску матеріальних і духових дібр українського народу.

В таких умовах, коли з гори затирається ріжницю між правом і безправством, між червоним і білим, між розумним і божевільним, коли шал нищення чужого уважається будуванням свого, коли власні конституційні права мають приморовлення тільки до вибраного народу, коли етика, мораль, гуманність, пошанування власности, респектування людської гідности належать до минувщини, до якоїсь — здається — передісторичної епохи, то не дивно, що в таких умовах наступає часом недоцільний, бездумний відрух, який має своє джерело в пануючій, офіціяльній — як можна так висловитися — етиці. Actio aequat reactioni — це старе, природне правило, зпід якого не визволяться ні Грабські, ні Гломбіньскі, ні Вітоси, ні Любославскі.

Консолідація відносин на українських землях не піде ані за допомогою божевільної польонізації „кресів", ані за допомогою наглих судів, ані контрибуцій, ані кольонізації, ані... можнаб без кінця наводити всі протиукраїнські прийоми із скарбниці вшехпольського „worka Judaszów", але гиляхом пошанування права, його поглиблення, заспокоєння всіх потреб і вимог модерної нації. Росія була сильнійша, могутнійша, з більш виробленим охранницьким режімом, а мусіла потонути в хвилях анархії, підготованої руками й ділами офіціяльної й неофіціяльної чорної сотні. В хорій атмосфері природним явищем є хорі вчинки.

ТЕЛЕҐРАМИ П. А. Т.

Конференція Пояікаре з Болдуіном.

Парнж. Авас. Англійський премієр Болдуін прибув тут 19. ц. м. з Елє Бен. Завтра мабуть, конферуватиме з Пояікаре.

Берлін „Фос. Цтг." довідується, що в Парижі є також бельгійський през. мін. Тені, а з Льондону прибув один із вищих урядовців загр. уряду. З цього факту догадується згаданий часопис, що конференція Пояікаре з Болдуіном матиме багато більше значіння як з початку думали.

Військовий переворот у Еспанії.

Мадрид. Генерал Прімо де Ріверa позволив бувшому президентови міністрів маркізови Альгусемасови на довільний вибір місця побуту.

Мадрид: Посадник міста подався до димісії. Зачувати, що має також уступити міська рада, що більшостю складається із приклонників Романонеса.

Саботаж.

Дісельдорф. Саботуючі робітники перетяли 23 телефонічні і телеграфічні проводи на залізничому шляху Кобленц-Тревір. В Тревірі союзні власти сконфіскували 600 мілярдів марок, призначених на виплати для страйкуючих робітників.

Фінляндія візьме участь у балтійській конференції.

Гельсінґфорс. Міністр загр. справ заявив співробітникови одного тутешнього часописа, що Фінляндія візьме участь у балтійській конференції, яка мається відбути з кінцем ц. м. в Ризі. Небаром Фінляндія іменує делегата на цю конференцію.

Концесії для Німеччини в Росії.

Стокгольм. Прибув тут б. німецький канцлер Вірт. Він заключив у Росії договір, силою котрого Німеччина користатиме з лісових концесій на південний захід від Петрограда на терені одного мілиона десятин. Акціонарі зобовязуються в заміну вивізничти залізничий шлях Рига—Москва і вибудувати ряд промислових заведень з капіталом 7 мілионів золотих рублів.

Новий губернатор Реки.

Река. Генеральний губернатор Реки ген. Джардіно прибув тут і обняв урядування з рук уступаючого віцепрезидента конституанти Де Полі.

Бої в Палестині.

Льондон. Райтер з Єрусалиму: Повстанці окружили місто Аман і намагалися перервати телеґрафічне і телефонічне получення. Після завзятого бою відперто їх. Вони утікли в півд. напрямі, оставляючи 82 убитих. Згідно з дальшими звідомленнями з Єрусалиму повстання в Трансйорданії здавили війська Абдулега.

Конґрес Індусів.

Льондон. Райтер звідомляє з Делгі, що національний конгрес Індусів, який там відбувається, покликав комітет зложений з Індусів і музулман для поправи взаємин між браманами і музулманами.

Провідник єгипетських націоналістів.

Льондон. Райтер звідомляє з Александрії, що прибув там провідник єгипетських націоналістів Заглюль паша. Місцеве населення вітало його з одушевленням.

Власними руками чи під стопою ворога?

(Надіслана стаття.)

В звязку із статтею „Власними руками...", поміщеною в ч. 136 нашого органу, в якій в формі розмови п. Миколи К., читачки і діяльної селянки з Поділля висловив свій жаль із недостачі української установи, яка займалась би збутом сільських продуктів на широку скалю, а одночасно порушив деякі болячки нашого громадського життя, — одержали ми із заінтересованих кіл статтю, яку містимо як причинок до дискусії на цю тему. Ред.

В нас справді нема зорганізованого збуту сільських продуктів, але за це ніяк не можна обвинувачувати наших установ — чи то кооперативних, чи иншої тай годі з цієї причини кидати каменем на інтеліґенцію, яка в тому напрямі може відіграти лише ролю помічного чинника. Самаж організація збуту сільських продуктів залежить в першу чергу від організаційного змислу селянства, а опісля — як кожда торговля — від політичних обставин.

Ваш розмовець з Поділля заявив згідно з правдою, що селяне бажали би продавати продукти українським установам. Продавати, значить зараз одержати за продукт гроші і при теперішній постійній девалюації ніхто, а тим менше несвідомий селянин, навіть з патріотизму, не віддасть слого добра хочби на короткий час без грошей. Се знають всі наші кооперативні робітники і знав видко і розмовець з Поділля, коли говорив виразно про продажу. Щоби роздобути гроші, потрібні на негайну заплату купленних у селян продуктів, наші установи мусіли би оперувати так само дорогим кредитом, як і торговельні посередники та платити так само низькі ціни, щоби не нарази тися на страту позичених грошей.

Та з цим можна бн погодитися, одначе наші установи є ще з деяких причин в гіршому положенню, як торговельні посередники. Цих останніх ніякий податковий

Пр. 547/23. В Імени Річпосполитої Польської Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові ріщив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 130 (10.011) з дня 12. вересня 1923. в артикулах під заголовками: 1) „Фікція академічної школи" в уступах між словами: а) „у Львові", а „в відомій петиції", б) „боротьбу". І „Фікція", в) „своїми працями", а „Всі познаки"; г) в уступі від слів: „Нашим завданням" до кінця артикулу. 2) В рубриці „Новинки" заголовок другої в ряду нотатки містить в собі єство злочину з § 65 а. з. к., узнав доконаку в дни 11. вересня 1923 р. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 пр. кар. заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щодсе рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 400 Мп. — Львів, дня 13. вересня 1923.

(Підпис нечиткий.)

уряд не в силі сконтролювати, кілько товару вони перепродали; установа-ж мусить вести книги і від кождої продажі заплатити 2 пр. оборотового податку. Це значить при одному вагоні збіжя один до двох міліонів марок більше коштів, а за таку суму посередник може перепровадити цілу трансакцію. Говориться, що посередники оперують чужим капіталом, високо опроцентованим; виходило би що установи мають власний капітал, яким можуть вести торговлю з більшим успіхом. Це знову невірно, бо якраз селянство, яке перед війною витворило власні установи, тепер оглядаючися на девалюючу гроша, не засилює цих установ капіталом ані у формі вкладок, ані у формі зачетів на замовлені товарі і це не є особливе українське явище. Так є всюди, де йде девалюація гроша. Установи є такі, якими хочуть їх мати члени. Польські і жидівські установи працюють безпосереднім або посередним дешевим державним кредитом, — українські його не мають і не будуть мати і тому селянство, ставляючи вимоги до своїх установ, мусить дати їм оборотові засоби, бо установи не є чимсь відірваним, що існує само про себе, але мусять бути і створені і держані волею суспільности.

Розмовець з Поділля розв'язав справу збуту селянських продуктів дуже просто: „Ори, мели, їж". Не тут місце обговорити обширно всі труднощі цеї галузи торговлі. В краях з найсильнійшими кооперативами організація збуту сільських продуктів виявилася найтяжчою до переведення. Господарка сільськими продуктами є від часу війни передовсім політичною справою. Уряд раз забороняє вивіз і здавлює ціни, то знов дає явні або тихі дозволи вивозу і тим підносить ціни на ринку. Дозволи вивозу деяких продуктів, як напр. яєць, є просто преміями за політичну благонадьожність або приналежність до польської нації. Деяким організаціям дає уряд державні кредити на збіжя (як напр. сього року підчівським організаціям 120 мілярдів) і в той спосіб стазить їх поза конкуренцією і т. д.

В таких відносинах є дійсно „міліони можливостей", та вони вимагають, щоби наше селянство перепело в себе організацію і виступило солідарно не лиш того, щоби дістати кредит зі Львова, але щоби бути силою, з якою мусять числитися наші сусіди, господарюючи плодами нашої праці всупереч нашим інтересам.

Огляд світових подій.

В іспанськім кітлі.

Генерал Рівера виголосив у Мадриті промову заявляючи, що новий уряд є безсилою дитиною, яка вимагає опіки й допомоги. Одиноким засобом допомоги урядови є воєнний стан. Всі чутки про германофілізм нового уряду є неправдиві. Генерал де Рівера згадує факт, коли то він підчас війни проявив свої антигерманські переконання. В справі Марока заявив генерал, що в збунтовані місцевости вислано ген. Альгукемаса, який має зложити урядови звіт про ситуацію в Марокo. На днях одержано телеграму, що ситуація в Мароко поліпшилася. Повстання втихає і це є перший успіх нового уряду. Генерал Рівера дня 17. ц. м. вечером зложив присягу і оголосив декрет, яким іменовано 8 генералів членами директоріяту. Рівера заявив, що директоріят буде володіти Еспанією тільки як тимчасовий уряд до часу, аж відносини в краю зміняться і будуть переведені вибори.

Рівера видав наказ арештувати міністра закорд. справ Альбу. Виявилося, що Альба втік за кордон. В Мадриті одержано відомости, що новий уряд має намір вислати до Марока великі транспорти війська та розпочати нову офензиву проти повстанців, щоби за одним замахом упорядкувати відносини в Марокo. Офензива розпічнеться в околиці Мелілі. План офензиви вже опрацьований. Під зброю покликується 450.000 жовнірів. Рівера заперечує начеб то революційний рух в Еспанії мав що небудь спільного з фашистами.

В Раді Союза Народів.

У розмнних комісіях Ради Союза Народів розпочато дискусію над проєктом в справі взаїмної міжнародньої допомоги. Промовляв Бенеш і польський представник. Цей останній вказав на те, що не всі держави є в однаковій ситуації з точки погляду небезпеки нової війни і тому домагався спеціяльних привілеїв для держав більше загрожених можливістю нової війни. В тім самім дусі промовляли іще деякі делегати. Чергове засідання Ради Союза Народів в пятницю.

Справа німецької валюти.

Новий проєкт санації німецької валюти передбачує уневалежнення державного банку від державних фінансів. Паперових грошей без покриття не буде видаватися. Установлено 3 роди грошей: 1) валюта стала, оперта на майні Німеччини; 2) валюта паперова, яку буде можна вимінювати на валюту сталу; 3) марка золота.

Преса задивляється на це й проєкт скептично.

Заворушення в Німеччині.

Як звідомляє „N. W. Journal" в кількох містах на ніім Гор. Шлеську прийшло до голодових заворушень. В Сораві підчас заворушень згинуло 12 робітників. А сталось це так що товпа кинулась грабити мясні торгівлі та кидати каміннями на поліцію, що розганяла товпу. Поліція обороняючись дала кілька сальв і і поклала трупом 12 осіб, а 15 поранила. В м. Леррах оголошено страйк. Робітники улаштували великі демонстрації та здемолювали склепи. Наслідком сутичок з поліцією було 20 ранених і 3 убитих. Страйк трівас дальше. Місто позбавлене світла, води й опалу. В м. Пляуені прийшло до кріавої боротьби між націоналістами і соціялістами.

Боротьба з комунізмом в Болгарії.

В Софії арештовано 20 комуністичних провідників, в тойже день в цілій Болгарії арештовано понад 400 комуністів. Документами стверджено, що комуністи приготовляли на день 17. жовтня переворот при допомозі Москви.

Нова конференція.

На день 1. жовтня скликається в Льондоні конференцію британської імперії. Уряд метрополії вже порозумівся з урядами домінії в справі тої конференції. Під дискусію попаде в першу чергу справа закорд. політики, опісля справа маринарки, справи економічні і справа Поруря. Для допомоги конференції буде скликана окрема комісія економістів.

Справа Реци.

„N. фр. Прессе" подає: В Білгороді одержано відомости, що в Реці приготовляються дуже важні випадки, які будуть мати великий вплив на хід подій і відносини між Італією і Югославією. В самій Реці панує хаос і затривожения.

Вірт в Петрограді.

Б. німецький канцлер Вірт прибув до Петрограду, звідки виїзджає в подорож по Сибірі, де Німеччина винаймає великі лісові простори для експльоатації дерев'яного матеріялу.

Після виборів у Чехословаччині.

„Народні Лісти" оголошують вислід виборів до громадських установ в Чехословаччині. В Чехії побідили демократи, а на Словаччині Словаки і комуністи. Чехи потерпіли на Словаччині повну невдачу. Чеська преса стверджує з жалем, що Чехи на Словаччині не були до виборів підготовані.

Справа Поруря.

„Пті Журналь" пише, що переговори між німецьким канцлером і французьким представником не дали жадного позитивного висліду, але всеж таки спричинили деяке зближення та зменшення напруження. Німецький уряд виявляє охоту припинити пасивний спротив але тоді, як дістане гарантію, що Поруря буде евакуоване. Автор статті інформує з компетентних джерел, що французький уряд не згодиться дати Німеччині гарантії в справі евакуації.

На днях в Порурю опубліковано наказ французького командування, яким забороняється населенню складати німецькі державні позички. Особи і інституції, що складають німецьку позичку будуть потягнені до відповідальности. Після відкриття кордону між Німеччиною і землями окупованими, залізничий рух на тій лінії відновлено. Відновлено також комунікацію автомобілями.

Девастація українського шкільництва.

Голос із польської преси.

Перший раз за останніх пять літ появилася у „Курері Львовськ ому" стаття, яка рахується із принціпами демократизму. У вчорашньому числі (222) названої газети є передова стаття п. н. „Syzyfowe prace"; — як автор підписаний Роман Лютман. Стаття трактує про акцію міністра освіти Гломбіньского, яка має завести „нову еру в історії шкільної політики польської держави на східних „кресах". Перечислюючи головні, загально відомі, напрямні пляну Гломбіньского, автор статті стверджує, що методи Апухтіна, описані Жеромским у відомому романі „Syzyfowe prace", „висунено сьогодні на перший плян як зразок, якого наслідує польський міністр освіти". Цілком справедливо признає автор, що оборонці системи п. Гломбіньского будуть впевняти, що заходи хієнського міністра є згідні з духом конституції ба навіть—з договорами

Д-Р ЯРОСЛАВ ОЛЕСНИЦЬКИЙ.

Права меншостей.

(Нарис з міжнароднього права.)

(Продовження.)

Оці постанови можна розділити на чотири групи прав, а саме:

1) Права усіх мешканців (отже не тільки горожан) держави на охорону життя та особистої і релігійної свободи.

2) Право на придбання державного горожанства на підставі постійного місця проживання або уродження.

3) Права горожан, що належать до народної, релігійної або мовної меншости, а саме; а) рівність перед законом щодо всіх прав цивільних і політичних та щодо доступу до всяких публичних урядів і почестей; б) право вживання рідної мови приватно, публично, друком перед урядами і судом; в) право удержування на власний кошт добродійних, релігійних, суспільних і шкільних установ; г) там, де меншість складається на значну частину населення право навчання в початкових державних школах на рідній мові та право розпоряджування частиною державних та громадських фондів на цілі виховання, релігійні або добродійні.

4) Окремі постанови відповідно до своєрідних умовин даних країн. І так в договорі з Польщею щодо Жидів, з Чехословаччиною щодо Прикарпатської України, з Румунією щодо Семигородських Німців (Саксів). Тут треба згадати зокрема і Східну Галичину. В хвилині заключування версайського договору з Польщею, держави Антанти не тільки їй не признали Східної Галичини, але взагалі мали ще сумніви, як ця справа буде вирішена, головно з огляду на льондонський договір з осени 1914. р., на підставі якого вона мала припасти Росії. На три дні перед підписанням версайського договору, а саме 25. червня 1919. р. запало рішення Найвищої Ради Мирової Конференції (Le Conseil Suprême de la Conference de la Paix) як виконуючого органу Антанти такого змісту:

1) Польський уряд уповажнюється окупувати своїми військами Східну Галичину аж по ріку Збруч.

2) Польському урядові дається уповажнення вжити всіх своїх військових сил включно з армією Галлера з метою переведення цієї окупації.

3) Польський уряд буде уповажнений завести цивільну адміністрацію в Східній Галичині, коли підпише з Головними Союзними і Запрязненими Державами умову, яка мусить запоручити по змозі автономію цій території, як також політичну, релігійну, особисту свободу населення.

4) Ця умова буде в останній редакції опиратися на праві самоозначення населення Східної Галичини, щодо його державної приналежности.

час цього вирішення буде означений Головними Союзними і Запрязненими Державами або тим органом, який вони до цього уповажнять.

Уже з цього документу видно, що для Східної Галичини застережено в кожному разі спеціяльну автономію, вже навіть на той випадок, колиб Польща мала одержати згодом мандат до цивільної окупації. Було також відомим, що між державами Антанти, зокрема Францією з одного боку і Польщею з другого, велися переговори з метою усталення статута для Східної Галичини, який мав запоручити їй ширшу автономію, як ця, що її застережено в договорі з Чехословаччиною щодо Прикарпатської України. Рішення Ради Амбасадорів з 15. марта 1923. признало Польщі суверенність над Східною Галичиною, одначе блищих умовин чи евентуальних застережень, які попереджували це рішення, не знаємо. У кожнім разі, Рада Амбасадорів, як орган попередньої Найвищої Ради Мирової Конференції не могла піти поза її застереження пороблені в рішенню з 25. червня 1919. р., зокрема щодо автономії, бо инші застереження щодо охорони меншостей з версайського договору торкаються і pro jure усіх областей, які Польща одержала з рук Антанти з бувшої австрійської, німецької та російської території.

(Продовження буде.)

про національні меншости, та що вони є лише виявом необхідности „самооборони державної перед іредентськими тенденціями інородців". Але воно не змінить факту, що цілість плану Гломбінського й дух, якими є перейнятий увесь той плян, є рідним спадкоємцем духа русифікаторів із доби Апухтина, якого й сьогодні у польських школах називають як приклад варварства з часів московської займанщини. Система Гломбінського є ударом в лице демократичній традиції. Польських дітей учать про вищеність тих самих метод, які колись примінювано до волзьких Поляків, а які тепер польські міністри пристосовують у новій Польщі.

Призадумуючись над користю, яку може принести та система деяким українського шкільництва насильними й безглуздими розпорядженнями польського міністерства осьвіти, автор статті переводить паралель поміж кол. відношеннями Польщі до Росії і теперішнім — України до Польщі, і приходить до очевидного й ясного висновку, що воскресіння Апухтінівська система є вгорі присуджена на банкруцтво. Українське національне життя не тільки не буде знищено системою Гломбінського-Апухтина, але війде в підпілля, звідкіль стане для держави великою небезпекою. Як боротися з державою підпольними методами, в умовинах урядового переслідування — цього навчаться українське громадянство з прикладів із польської недавньої минувшини. Прийде переучування суспільних вартостей. Автор сумнівається, чи в добі ревнощів і затівілої громадянської війни польське громадянство відмежується від методів, які покинуть неславою польську культуру. Українці можуть присвоїти своїй літературі один із найкращих творів польської визвольної літератури, пропащої із вандалів і болю наші: „Syzyfowe prace" Жеромського, і зробити з цієї книжки таке саме свячтеліє, як вона була ним для Поляків у Конгресівці підчас боротьби за самостійність.

Рідкий голос людини, яка дивиться на сьогодніші події з трохи ширшої перспективи ніж пп. Прушиньскі et consortes, залишиться голосом вопіющого в пустині і пролунає без найменшого сліду. І сам „Курєр Львовскі" дуже швидко забуде ту свою передову статтю і певне заговорить старою привичною термінольогією — — аж поки настане хвилина, коли повеволі перестороги про „Сизифове праце" стане знову актуальною.

Хлібоїди і їх союзники.

Хлібоїдський штаб в Коломиї.

Коломия, 17.IX. 1923.

Хлібоїди, щоб виказатися перед своїми хлібодавцями як не успіхами, то бодай доброю волею відробити ті срібняки, за які дались купити, почали організуватися й показуватися зрідка своїм щасливим „виборцям". Як відомо, з початком літа хлібоїдський штаб переїхав на Покуття, звідкіля веде свою роботу. Зразу почалося приєднування однодумців, але висліди цих заходів були гірші, чим мізерні. Так до співробітництва в хлібоїдській рептильї не вдалося їм притягнути ні одного Галичанина й видавання часопису перейняли на себе самі чужі люде, які в громадському житю не жили, не мають, і не можуть мати чіде найменшого значіння. Про не виставе сказати, що в тій царині хлібоїдської діяльности найвизначнійшою особою, а саме справжнім начальним редактором є Стецьо Кравчук, усім відомий „гість" з Буковини, добре записаний у румунській сігуранці.

Щоб притягнути на себе чиюсь увагу, редагований ними тижневик подавав із почину доноси на деякі землі хлібоїдам особи, в першу чергу на діячів трудової партії. Вичерпавши запас свого поліційного знання, хлібоїдські редактори не мали вже про що писати й останні числа рептильки заповнюють на силу перестарілими телеграмами й відстрашаючими своєю мовою всякими нісенітницями. Кинувши цю рептильку масово на села, побачили хлібоїди, як село її завернуло. Наїзд одкинув що погрів. А до цих часописних „успіхів" причинилися ще й здобутки з хлібоїдських віч. Отак із Кут, де було останнє віче хлібоїдів на Покуттю, Ількір утік, тільки дякуючи своїм довгим ногам, випробованим у колишніх жолнирах до молодиць Калушини...

Зробивши підсумки своєї поїздки, хлібоїди побачили, що їх тепер стільки, скільки було на початку. Не змогли навіть похвалитися якоюсь хлібоїдською програмою, бо Ількір андрухував організаційний статут, а програми якось не втне. Тому вони взялися на способи й заложили собі кооперативу „Народню Спілку", до якої почали горячково стягати людей. Але з цим їшло їм так тяжко, що не могли навіть вложити Повітової Ради, як урешті знайшли собі кількох ласих на гріш людей, які вічили в не підприємство та заняли „почесні" місця в раді хлібоїдської спілки, а саме пп. Дудяка (міщанина, москвофіла) і Модеста Вільхового, бувшого урядовця, що заразом обняв місце відповідального редактора. Та найцікавійше з усього те, що головство в цій Надзвичній Раді обняв Михайло Корнях, довголітній член місцевої Робітничої Ради УСДП, член видїлу вор. Т-ва „Воля" та член Нади. Ради кооперативи „Воля" „Добробут". Таким чином цей пан у „Нар. Спілці" є зв'язком між згаданими організаціями й хлібоїдами і вислав уже недавно за концесіями і субсідіями до Варшави другого місцевого діяча УСДП. Антона Черняка, директора кооперативи, і то в товаристві Завуцького, про що оповідають на сміх жидівські посли, котрі їхали з ними до Варшави. Ці факти такого незвичайного обєднання соц.-дем. мужів із хлібоїдами до тої міри цікавлять наших громадян, що вони раді би почути про нього щось більше від Головної Ради УСДП. Чиж „Земля і Воля", що всюди бачить чужу порошинку, не бачилаб свого поліна? Ці громадяне бажалиб теж почути, що думає собі властиво п. Клим Поліщук, висилаючи до „Права Народу" свої видання („Мамай", „Український Емігрант") для оцінки і заміток? Чи похвалив би це отаман Зелений?

Н. К.

Виступ кс. Ількова в Калуши.

В понеділок, 10. ц. м. пробував кс. Ільків зробити віче в Калуши. Поліція порозкидувала по селах летючки, на яких була приманлива програма віча, м. ін. точками справа повороту Митрополита, заїмання військом „Нар. Дому" в Калуши, гімн. кусів і т. ч. На віч явилося около 30 людей, деякі були зусилля натягнів: Атаманчука з Бабина Павличшиних і дорогомайстра Кота. Очевидно, активну участь у вічу взяла піна черета поліцаїв і тайних агентів з такими поліційними „лічцами" на чолі, як комісар Гас (Наль), ком. Еліясевич і секр. староства Токарж.

Віче розпочав Ільків, одначе не вдалось йому скінчити першого речення, бо заінтоновано „Вічную память". Аранжери пробували перенести віче в другє місце, та нічого з того не вийшло. Всюди переслідувала невзного після заупокійна пісня, що заглушувала його слова. Таким чином з віча нічого не вийшло. А слід зазначити, що під кінець „Вічную память" співала половина сільчиць людей, бо день був ярмарочний і люде збігалися полюбитися на чудасію.

А. К.

Совітська Росія.

Національний склад комуністичної партії.

„Правда" (21. серпня) подає такі офіціяльні дані партійної статистики про національний склад комуністичної партії Росії в 1922 році.

Загальне число націоналностей, що входить до партії виносить 100. Переважаючу більшість (72%) в загальному числі членів партії складають Росіяне. Коло шести відсотків (5.88) складають Українці, Жиди складають трохи більше 5 відсотків. Загальне число членів комуністичної партії в Росії виносило 375.693 людей, а них Росіян 270.409, Українців 22.078, Жидів 19.564, Латишів 8.512, Білорусинів 5.533, Поляків 5.519.

Совітська Росія і Болгарія.

Болгарський міністр закордонних справ одержав другу ноту московського уряду з приводу совітського Червоного Хреста, в якій ставляться до болгарського уряду певні вимоги. Совітський уряд вимагає виплати винагородження в 20.000 рублів золотом за большевика Шаломугина, забитого в свій час в Плевні. Нота далі вимагає найсуворішого кар для тих болгарських урядовців, які завинилися в поганому поводженню з російськими громадянами і домагається висилки головного штабу російських білогвардійців.

Совітська влада і патріярх Тіхон.

Совітська влада заборонила патріярху Тіхону правити болослуження без особливого в кожному випадкові дозволу з боку совітської влади. Цю заборону викликав той факт, що служби з участю патріярха завжди притягали велику кількість народу, при чому виникали сутички з прихильниками живої церкви.

Совітська влада сконфіскувала відозву патріярха Тіхона, яка осуджувала автокефалію української церкви.

НОВИНКИ.

— **Повне зібрання Тіч.** Управа Комітету відбудеться в суботу, дня 22. вересня 1923 о год. 6-тій веч. в комнатах редакції „Діла". На порядку нарад дуже важні справи. Просимо всіх ВП. Членів безумовно явитися.

— **Старий Самбір в пожарі.** Нічию дня 18. ц. м. вибухла в Старім Самборі пожежа, яка протягом двох годин поперепуда в руморища понад 70 домів, між ними 40 жидівських. Пожежа почалась в одному з домів південної частини ринку в наслідок необережности одного з мешканців. В наслідок сильного вітру пожежа поширилася на цілу більшість міста, при чому недостача пожарних приладів унеможливлювала [illegible]. Понад 800 осіб полишилося без криші над головою.

— **Ленін вмирає до здоровля.** З Москви доносять, що на засіданню харківського совіту дня 10 ц. м. заявив Радек, що Ленін вернув до здоровля і небаром візьметься до дальшої політичної праці.

— **„Бугель за дешеві".** Горішньошлеські копальні звернулися до польського уряду з домаганням нової підвишки цін на вуголь. До теперішня ціна 2,450.000 мк. за тону видається власникам копалень за надто низькою.

— **„Numerus clausus"** Ректор львівського польського університету проф. Макаревіч заявив делегації польської соціялістичної молоді, яка явилася окоді у нього, що при вписах на польський університет у Львові матимуть першенство бувші жовніри польського війська, відтак ті, що повинні супроти польської держави якусь функцію а нарешті усі, що покінчили середню школу з польською вкладовою мовою.

— **Увільнення винтеладочого генер.** Пятьденна розправа проти В. Ксьонжека, обвинуваченого за вимордування родини Зонтагів і грабіж дня 22. листопада 1918 р. закінчилась звільненням обвинуваченого від вини і кари. Ксьонжек опинився на волї.

— **Страйк металїщів і столярів у Кракові.** Дня 18. ц. м. вибух в Кракові страйк металевих і деревних робітників. Усі металеві і столярські фабрики станули. Причиною страйку поширення вималати доріжнянного додатку за останні два тижні.

— **Sic transit..** Перед віденським окружним суддею д-ром Нарцом станув оногді бувший поручник австрійської армії Карло Вайс, обвинуваченій о прошацтво. Нещасну людину, яка не могучи найти кращого заняття, кинулася до жебрачої торби, засуджено на 24 годинний арешт.

— **Поворот до віри батьків.** Підполковник армії УНР. Ілля Сталбинський, який будучи з походження Жидом служив і в Денікіна та Перемикіна, перейшов був у 1909 р. з юдаїзму на православя, щоб бути принятим на університет. В 1914 р. принято його до військової академії в Москві. По перевороті опинився Сталбинський у Денікіна а по його упадку у Петлюри. З армією УНР. опинився 1921 р. в Каліському таборі інтернованих. Тепер він нагадав собі віру дідів, приїхав до Варшави, де робить заходи над поворотом до юдаізму.

— **Завуд на бандитів.** З Витебська доносять, що тамошній комісальний суд засудив на смерть пятьох бандитів, які літом 1922 р. напали на байдак „Добрий" і вирізали усіх жидівських пасажирів, почім спалили байдак.

— **Революційний протест.** До помешкання відомого комуністичного лідера в Парижі д-ра Рапапорта заголосився оногді один робітник. Коли дочка Рапапорта відчинила двері, робітник стрілив з револьвера і ранив Рапапортівну в груди. Виконавець атентату, яким є Москаль Келешев, заявив, що його вчинок має бути протестом на відносини в Росії.

— **Концентрівська помічна.** В вчорашньому числі бавдзки коректорському недогляду перекрученій напередостанній уступ вступної статті. Цей уступ мусить мати такий вигляд: „Являється дуже вдячно вибраним хісною теперішній мент для роботи на „кресах" ще також в звязку з таємними хісними проєктами про розпуск сойму й сенату і перевелення нових виборів. Являється для нас очевидним, що проєктована хісною робота в остаточному рахунковi причиниться до скріплення позицій національних меншостей підчас евентуальної виборчої кампанії".

— **Відгомін розстрілу Мальничука і Шеремети.** Як відомо, дня 11. листопада 1922 р. надзвичайний суд в Чортківі засудив на кару смерти старшин УГА. і бувших Січових Стрільців Мальничука і Шеремету на кару смерти через розстріл, який тогож дня виконано, засуджуючи рівночасно їх цістьох товаришів-селян, козаків УГА. на пяти- й шестилітню тяжку рамницю за убийство вгладно поміч в убийстві польського соймового кандидата Березовського. Засуджені відбувають кару в золочівській тюрмі. Прокуратура при чортківському окружному суді обвинувачує тепер їх всіх в злочині головної зради з § 58. з. к. і в злочині закона динамітового, бо вкрито оружя і муніцію, яку вони принесли зза Збруча. Розправа проти всіх відбудеться перед лавою присяглих в Чорткові в четвер, 2. вересня ц. р.

— **Перед очищенням польського войску.** Представники соймових клюбів польськ. [illegible]

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ НАКЛАДОМ У. П. Т. І ПРОДАЄТЬСЯ У ВСІХ КНИГАРНЯХ 633 1—2

Хрестоматія з творів Ксенофонта укладу д-ра Остапа Макарушки.

Головний Склад в Книгарні Ставропігійського Інституту у Львові та Українського Педагогічного Товариства Львів, вул. Руська 3.

і Домбські звернулися до маршалка Рати з домаганням приспішення речинця склепіння польського сойму, в конечности наладнання справи золотих бонів. Зачувати, що Ратай носиться з думкою скликання конвенту сенаторів а може й пленум на день 25. ц. м. Тогож дня відбудеться пленарне засідання сенату.

— **Кандидати Нобля.** Кандидатами на Нобелівську премію мира цього року мають бути през. Гардінґ (премія може бути визначена навіть по смерти кандидата), держ. секретар Зєднаних Держав Хюз, лорд Роберт Сесіль і відомий англ. економіст проф. Кейнс.

— **Офіцери-посли.** В Атенах видано декрет, який дозволяє офіцерам у військовій службі ставити свої кандидатури при найближших виборах до парляменту.

— **Приват і дзвінці** в Польщі. „Газета Варшавска" доносить, що в міродатних кругах Варшави говориться про започатковання приватного залізничого сполучення в Польщі. З огляду на вбогість залізничої сіти в Польщі, приватна ініціятива матиме широке поле до ділання.

— **Пожежа** польського театру в Ґрудзендзу. Опівнічної ночі згорів до тла польський театр в Ґрудзендзу. Вшехпольські часописи припускають, що пожежу викликали „німецькі саботажисти".

Безконкуренційною українською зимою є лиш робітня футер. Петра Карпяка у Львові вул. Куркова 11 а. — Там замовляйте нові футра, старі переробляйте і покривайте. Урядничі круги мають знижку. 566 5—10

До Громадянства львівського і взагалі цивільного судов. повіту!

Дня 29. вересня 1923. о год. 10. рано відбудеться у Львові в „Народнім Домі" в салі Тов. „Беседа" ул. Рутовського ч. 22 І. поверх,

Велике всенародне віче

в просвітних і господарських справах.

Взиваємо все Громадянство до зрання громадної участи у вічу. Будуть обговорені дуже важні справи повіту. — Від Видїлу філії тов. „Просвіта ім. Марк. Шашкевича" у Львові: Д-р Іван Болоздин вр., Андрій Зелений вр. 1—2

Зі судової салі.

Нагінний суд у Золочеві.

У вівторок розпочався у Золочеві нагінний суд против 15-ти — як каже польська преса підпрестів обвинуваченых у підпалах польських стирт в Зборівщині і Золочівщині. Розправа ведеться у великій салі магістрату, мабуть на те, щоби таким робом надати розправі більшого шуму й щоби мати притоку до спеціяльних розпоряджень поліційного характеру: обсади магістратського будинку й вулиць поліцистами й агентами, слідкування за приїзжими і т. д.

Обвинуваченими є 15 осіб: 1) Степан Вовк, 2) Ілько Скочиляс, 3) Гриць Огородник, 4) Микола Попьовий, Андрій Будник, 6) Андрій Свинцький, 7) Іван Дідик, 8) Володимир Дідик, 9) Михайло Ярош, 10) Микола Качоровський, 11) Микола Коваль, 12) Олекса Терещук, 14) Юстин Андрущук, 15) Василь Пель.

Склад трибуналу такий: предсідник заст. предид. суду Стравінські, вотанти — радн. Маш, Волотеньскі і Кавецкі; обвинувачує — прок. Плоньскі

Акт обвинувачення закидає обвинуваченим, що вони підпалили в ніч з 29. на 30. серпня маєтки трьох дворів, о саме: в Зборівщині, в селах Красне, Сновичу і Млиніщах; тоді згоріло разом кілька стирт збіжа, стодола і два двори.

Оборону обвинуваченых перейняли: львівські адвокати д-р Лев Ганкевич, д-р Мих. Волошин і д-р Дацишак; з Тернополя адвокати: д-р Степан Баран і д-р Брикович; зі Золочева: д-р Ваньо, д-р Дрогомирецький, д-р Дольницький, д-р Хомицький, Балтарович, д-р Гарта; з Миколаєва: д-р Домбчерський.

Перша частина розправи була характеристична тим, що трибунал одкинув усі до одного внесення оборони. Д-р Баран заявотествував проти ведення розправи в польській мові; у відповіди предсідник Стравіньскі відібрав йому голос. Так само відкинено просьбу оборонців дати їм можливість порозумітись з обвинуваченими. Занити оборонців трибунал касував; так само відкинено внесення оборони вести розправу з окрема проти поодиноких обвинуваченых; потім оборона домагалася передачі справи судови присяглих або бодай (коли той внесок одкинено) — відложення розправи, але все надаремне. Тоді оборонці вислали протестуючу телеграму до міністерства справедливости у Варшаві й до апеляційного суду у Львові.

Тепер ведеться переслухання обвинуваченых.

Розправа проти „Твердохлібців".

Розправа проти Дзіковського, Степанова і тов. знову не могла розпочатися з огляду на то, що не явилася потрібна кількість суддів присяглих. Після невдатного дворазового голосування, відкладено розправу на суботу 22. ц. м. 9. год. зранку.

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Вимах жертв на будову Народної Лічниці у Львові у місяцях липні, серпні і вересні р. р. По причині великих коштів друку помішується лише імена тих жертводавців, які жертвували найменше пятьдесять тисяч кор.; проче жертви помішується в загальній сумі. Д-р Евг. Бурачинський Червоні 200, о. Ст. Гоголецький Регатин 310, Повітовий Союз Кооператив Стрий 50, М. Крашів Стрий 50, Касп. Союз господ.-молоч. Стрий 50, д-р І. Захарів Стрий 50, Ф. Бовис Стрий 50, Роман Карпин стуя. мед. збірка в Стрию 518, о. шамб. Городецький збірка підчас рекреації 220, д-р В. Кобринський Коломия 200, Олекс. Сандурський збірка в Калуші 718, Тов. Воробець ст. мед. збірка в Коросні 1 долар ам., у Коршові 250, у Бучачі 400, О. Качмарський 3 р. ч. 103 А. Проскурів Мелець 50, д-р Куровець як непрямий генерал від п-ра Ст. Полянського 200, Сам. Миськів ст. мед. збірка в Якторові 58, Телеф. Новицький уп. „Дністра" 100, Тов. „Сокіл" в Калуші 200, нотр. д-р В. Кульчицький 70, Посли С. Хрульний і С. Любовський по 400, Посол А. Братуня 200, Посли С. Маківка, Б. Козубський і Васильчак по 100, Сенатор О. Карпінський 00, Сенатор Пастернак 200, о. Петро Яцишин Рінявка 50, В. Гафткович ст. фінос. збірка в Бучачі 2,080.000, в Устечку 100, С. Савочка Ясенів 200, д-р Рост. Білас Трускавець 605, Яр. Сенишівна ст. мед. дохід з амат. виставп в Лядатах 210, „Восходсенів" кооператива в Копичинцях 50, М. Яремчук ст. мед. збірка в Остапівцях 130, Я. Якубівський збірка в Кошлаках 200, Жіноча Громада Рогатин 200, д-р Мандин Долинський Заліщики 1 долар ам., І. Стрільбицький кондуктор зел. Ходорів 50, Микита Дмитро ст. мед. дохід з виставп амат. в Сілці 251, в Коровниках 198, Кооператива „Надія" Желдець 180, Юрко Пасєльний ст. тех. збірка в Двірнях 130, Амат. кружок Войнилів 572, Ар. Патрилівна ст. мед. збірка в Перегінську 190, Ол. Тишовик збірка в Чортківщині 500, Збірка в церкві в Якторові 117, Монастир Сестер Иосифиток в Якторові 100, Лев Яцківський збірка в Долинщині 485, Секція Українських Студентів в Перемишлянах 751.500 мк., дрібні датки 96.000. Разом 13.277.500 мк., 2 долари і 3 кор. ч. Разом з попередними 24,012.100 мк., 3 долари, 1.605 кор. ч. і 500 лірів. 630

Вже вийшов

Український картковий, відривний, стінний КАЛЕНДАР

на 1924 рік.

Ціна 0·67 отже тепер 20.000 мп. Замовлення за післяплатою або за попереднім надісланням належитости ласкаво приймає 606 1-2

Бр. Янів, Львів, вул. Руська ч. 18. При більших замовленнях опуст.

Дрібні оголошення.

КАВАЛЄР урядник пошукує при інтелігентній родині покою, евентуально з харчем. Ціна байдужа. Зголошення до Адміністрації „Діла" під М. К. 627 1-3

ПАРОХІЯ в бобрецькім повіті середньо добре ситуована до заміни за відповідну парохію на Поділю. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Заміна". 629 1-2

СТУДЕНТКА IV. р. фільософії (математика) глядає **заразу лекції** на приватні. Зголошення тільки з умовами на адресу: І. Равіна, Стефкова, почта Вільшанця коло Устрик дол. 626 1—3

НОТИ до співу та на всякі інструменти висилає „ТОРБАН", Львів, Осссолінських 6. 512 4—10

ПОЗІР АБСОЛЬВЕНТИ ПРАВ! До набуття: 1) „Економія" Грамбінського, 2) „Систем австр. права приватного" Огоновского, 3) скрути до правно-політичного іспиту, а крім того 4) комплет „Української Письменности" видавн. „Просвіти". Письменні зголошення до „Української Торговлі" в Городку вгайн. 616 1—3

ВПРАВНА інструкторка, матуристка сем. пошукує ленїй. Марія Дзєба, Озеряне п. Хотимир. 613 2—3

ОГОЛОШЕННЯ.

АДВОКАТ

ЛЕВ МАКСИМОВИЧ

емер. радник двора

відкрив з днем 1 вересня ц. р.

АДВОКАТСЬКУ КАНЦЕЛЯРІЮ

В СТАРІМ САМБОРІ. 611 1—3

ОКУЛІСТ

Д-р Г. ІГЕЛЬ

лікар „Народної Лічниці" ординує в очних 464 недугах 8—10

Львів, вул. Ягайлонська ч. 20.

Хто має дані, що до особи

Гуна Михайла 634 1-1

родом зі Львова, абсольвента гімн., будьто він конфідентом поліції, хай оголосить в часописі речинець до 29.IX. включно.

ЗАЯВА.

Заявляю, що я не ревізував в парохії Сопунів і зі Солунова не вибираюсь.

631 1-1 **О. СЕМЕН ШПІЦЕР, парох,**

Літературна Новина!

На днях вийде нова книжка Ол. Бабія

„Під шум Прута".

Замовляти на адресу:

Львів, Ринок 10/11., Видавниц. тво „Новина".

629 Ціна з пересилкою 18.000 мп. 1-3

ПЕРЛЯНКИ-КАСПРИ

Вальці, Каміння, Турбіни, Трансмісії, Пасти, ґазу, по дешевих цінах зі складів поручає „ПІЛЬОТ" Львів, вул. Баторія 4. 356а) 2—20

Швайцарська ґаза,

першорядної якости пасп, гурти, каміння, вальці, каспри, трансмісії. Конкуренційна ціна. **„ПІЛЬОТ"**, Львів, Баторія 4. 20 13-20

Українське Видавництво в Катеринославі.

Вийшли в друку:

1) Г. ГОЛОСКЕВИЧ. **Український правописний словничок** з короткими правилами правопису. Видання 5-те.

(Загальновживаний по всій Україні. Потрібний кожному!)

2) Проф. І. ОГІЄНКО. **Українська культура.** Коротка історія культурного життя українського народу. З малюнками й портретами.

3) Ю. ГАЙ. **20 пісень з нотами для** дитячого співання.

4) А. КАЩЕНКО. **Оповідання про славне військо запорожське низове.** Ілюстрована історія Запорожжя. Понад 200 малюнків і карт.

5) С. ІЗАНИЦЬКИЙ і Ф. ШУМЛЯНСЬКИЙ. **Російсько-український словник.** 520 стор. великого формату.

6) М. ЛЕВИЦЬКИЙ. **Граматика української мови.** Для самонавчання. Видання 3-те, виправлене й доповнене.

7) Проф. Д. ДОРОШЕНКО. **Коротний курс історії України.** З малюнками.

8) М. ГРИГОРОВИЧ. **Як Ірляндія здобула собі волю.**

9) С. РУСОВА. **Єдина дільна (трудова) школа.**

10) С. РУСОВА. **Нова школа соціяльного виховання.** Курс лекцій.

Книжки висилають негайно. На більші замовлення — значна знижка.

Продаж по всіх кращих книгарнях, а де нема — звертатись на адресу:

Eug. WYROWYJ. Berlin SW 47, Yorkstr. 84II.

567а) **Повний каталог безплатно.** 1—3

Ширіть наш часопис!

ВЖЕ ВИЙШОВ І ПРОДАЄТЬСЯ

НАРОДНИЙ КАЛЄНДАР

на 1924 рік. 590 2—4

ВИДАВНИЦТВА БИСТРИЦЯ В СТАНИСЛАВОВІ.

Незвичайно цікавий зміст. Поєна календарська часть з поданням відмін місяця і погоди на кождий день. Велика господарська часть. В літературній части оповідання, поезій, драматична картина із визвольної боротьби Ірляндії, нарис історії Ірляндії, спеціяльна інформаційна стаття про Рідну Школу, про Товариство Просвіту і богато инших цікавих річей. 160 сторін друку. — **Ціна 1 прим. з почтою 50 000 мп.**

Для кооперативи, читалень, освітних товариств і книгарень відповідний рабат.

Для Америки і Канади за 1 дол. висилається вже оплачено 4 примірники.

Замовлення і гроші висилати на адресу: **Видавництво БИСТРИЦЯ, Станиславів, Липова ч. 76.**

ПОРУЧАЮТЬ

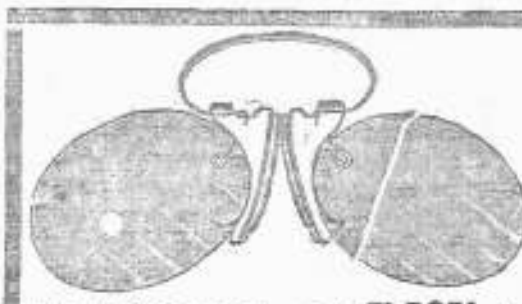

ОКУЛЯРИ, ЦВІКЕРИ

від найдешевших до найдорожших у всіх родах. **Скла Цайсса, Буша, Герца,**

ЛЬОРНЕТКИ

полеві і театральні першорядних марок. — Замовлення з провінції полагоджується відворотно! 42-50

ЛЕВ ЛІПЕЛЬ і Ска : у ЛЬВОВІ : Легіонів 1.

Телеф. 458. Адреса тел. Оптика Львів. 2151

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 139 (10 020). Львів, неділя 23. вересня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в праві 95000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 11 л., Німеччині 200.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч.корон, Румунія 100 лей, Болгарії 50 лев., Австрії 200000 мп. Зміна адреси 3000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 4.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Вже продається: М. Добошенка: „ПРО НЕДАВНЄ-МИНУЛЕ" Том І. Том ІІ. в друку.
Основна ціна 2·00. До нової підвишки, яка в тих днях наступить, коштує 60.000 мп. БЕЗ ПЕРЕСИЛКИ.
633 2—2
„ЧЕРВОНА КАЛИНА", Львів, Русьна 18/1.

Львів, 22. вересня 1923.

Із вшехпольської кузні. Варшавський „Курер Польскі" в ч. 249 (з 14. ц. м.), розглядаючи компромітацію хієно-пястівського уряду в справі о. митр. Шептицького, присвячує один уступ також українській політиці польської народової „демократії". „За ній (народової демократії) всесильним впливом — пишеться там — в Червенській Землі для української преси iure caduco до нинішнього дня істнує превенційна цензура; коли цілі сторінки тих часописів, як в часі війни, світять непорочною білістю паперу, як колиб Львів находився ще на терені правління австрійського Armeeoberkommando — то є це якби символічний знак неіснуючої галицькости української програми народової демократії".

Цей „символ" білости української преси, символ її „непорочности" є справді тільки блідом символом української політики польської народової „демократії", тої „демократії", що свій звіринний, зоольогічний шовінізм, свою гієнську психіку, свій чорносотенний світогляд накинула всім „кресовцям", що із своїх безчисленних „projekt-ів na zniszczenie Rusi" створила евангелію польської політичної думки у відношенню до українського народу. Чоловою точкою вшехпольської правої масонерії в українській справі є широко закроєна програма нищення. Отже нищиться українську школу, просто при допомозі наказних польських громадських комісарів по селах або й без неї масово перемінюється українські народні школи на польські, в українських учительських семінаріях заводиться утраквізм, накидується семінаріям польських учителів, дається розпорядження всім учителям українських гімназій доповнити кваліфікацію з польської мови, щоби опісля перекинути їх до Каліша чи Лодзі, а тут всадити Поляків, иншими словами, щоби непомітно, але фактично перемінити українські державні гімназії на польські. Народніх учителів переноситься на польську територію, головно тих, що покінчили в останніх літах учит. семінарії, а на українській території насаджується виключно Поляків. В останніх трьох роках ані одна учительська сила української народности не одержала посади в Галичині, на Волині, Холмщині, Підляшу й Поліссю; всі українські учительські сили, якщо їм надається посади, то тільки в округах: варшавськім, келецькім, калішськім, лодзькім, в Познанщині, на Поморю і т. д. Тут мається подвійну мету: з одного боку спольонізувати з часом українські учительські сили на польській території, а з другого боку, насаджуючи Поляків в українських селах, в нівець звести українськість ще істнуючих українських шкіл. Одним словом польський уряд йде по слідам царського і спішно творить для Українців новий Сибір. Поруч з тим масонська ложа Гломбінського й Прушиньского під назвою „Звйонзек організації народових" видає до своїх підчинених лож, як горожанськими засобами прискорити польонізацію українського населення, як перетягати на латинство українські діти, як з всяких державних і недержавних установ усунути український елемент.

Хієно-пястівський уряд і спеціяльні народові вшехпольські установи звернули тепер свою увагу на „східні креси". Ще в березні відомий „кресовець" Бартошевіч писав в „Пшеглльонд-і вшехпольськ-ім", що „Польща, замкнута в етнографічних границях, була би дрібною, безсилою і нездатною до трівкого істнування державкою. Польща може вдержатися тільки як велика і сильна великодержава і тому мусить мати свої східні землі. То є аксіома, що не підчинюється дискусії". А щоби Польща стала великодержавою, то на погній тієї вшехпольської величі мусять піти Україні, Білорусини і Литовці. Отже по лінії вшехпольських пляній мусить що найменше відродитися архаїчний, передпотоповий тип: gente Ruthenus, natione Polonus. Задля сього мусить наступити перетворення етнічно чужих племен в один національно-політичний польський організм. Польський народ мусить здобутися на те, щоби на „кресах" поширювалася польська освіта, щоби горнулися до польських шкіл і університетів (!), щоби польська наука була вищою і кращою від инших. Другою умовою асиміляції є тверда влада, яка тоді буде здійснена, коли будуть забезпечені польські границі, коли буде заневнена публична безпека, коли наступить скорий вимір справедливости, коли буде поширена польська школа, коли шляхом раціонального осадництва буде помножена сила польського елементу і т. п.

В здійсненню цих проектів на знищення українського елементу і його території закривається українські школи, насаджується польську бюрократію, девастується край економічно, відбирається право приюдности українським середнім заведеням, середньовічним способом відбирається церкви і перемінюється на костели, на Холмщину, Підляша й Поліся не допускається українського учителя, священика, забороняється основувати українські освітні, культурні, економічні товариства, одним словом: нема російського Евлогія, але на його місце насаджено сотки польських Евлогіїв.

Те, що діється в сфері вищого шкільництва, не потребуємо тут наводити, бо це знає цілий світ.

Одночасно йде приспішена павперизація українського населення шляхом кольонізації, ліквідації, земельного варстату праці, відмови відбудови знищених околиць в Галичині й на Волині, при одночасній спільній відбудові і надбудові польських осад, шляхом відмови кредиту, всяких заборон вивозу сільських продуктів. Польська народова „демократія" поставила собі метою створити і зміцнити істнуючу польську міську буржуазію коштом українського села. Через те не лише дала польським установам величезні державні кредити на підтримання промисловости і творення торговлі, але й здепреціонувала неможливо сільські продукти, одночасно дозволяючи на нечуване вишрубування міських витворів.

Про політичне положення не будемо тут говорити, бо воно являється тільки „символом" широко закроєних змагань до культурної й економічної заглади українського народу.

Із вшехпольської кузні виходять все нові проекти, все нові помисли на нашу повну й невідкличну заглади. І коли в сфері загальної економічної розрухи, в сфері заради девалюації, в сфері творення нормальних умов публичної безпеки хієно-пястівські державні мужі не визначаються ніякою помисловістю, то в сфері нищення українського елементу вони є невичерпані. І роблять вони це при активній допомозі або мовчазній згоді цілого польського громадянства, всяких більше й менше лівих герольдів відомих гасел: рівні з рівними, вільні з вільними! За нашу і вашу свободу! і т. д. Та ніщо не минає безкарно, а точки вшехпольської програми матимуть — а це ми свято віримо — якраз противний наслідок.

Золочівські екзекуції.

„Нехай живе Українська Держава!"

В четвер о 11·30 перед полуднем закінчилась перед наглим судом в Золочеві розправа проти „саботажистів". По промовах прокуратора і оборонців, трибунал удався на нараду, з якої вернув з таким присудом:

Ілько Скочиліс, Григорій Огородник, Микола Польовий, Андрій Будник і Андрій Савицький признані винними злочину з 166 і 167 пар. к. з. через ширення знищення і ділення в підпалі фільварку в Млинівцях.

Іван Дідик, Володимир Дідик, Михайло Ярош, Микола Качоровський і Микола Ковальчук признані винними того самого злочину, як дальші учасники, через творення „банди".

Василя Пеля признано винним того самого злочину, доконаного в Сновичу.

Олександра Павлишина признано винним злочину зі 166 і 167 пар. к. з. через пораду і намову.

Натомість Стефана Вовка „організатора банди", на основі 433 пар. карної процедури відіслано до слідчого судді в ціли провірення його умового стану, бо що до того закодять сильні підозріння. Він стане перед лавою присяглих суддів.

Супроти цього трибунал засудив: Ілька Скочиліса літ 23. Миколу Коваля, літ 27 і Олександра Павлишина літ 29 на **кару смерти.**

Миколу Терещука на 20, літ тюрми.

Юстина Андрушкова і Василя Пеля на 15 літ тюрми.

Михайла Яроша і Івана Дідика на 12 літ.

Григорія Огородника, Миколу Польового, Андрія Будника і Миколу Качоровського на 10 літ тюрми.

Андрія Савицького на 8 літ і Володимира Дідика на 5 літ.

Усі підсудні прийняли присуд спокійно. Просьби о уласкавлення трьох засуджених на смерть Войцеховскі не узгляднив. В очікуванню смерти засуджен ці пращалися з рідною, прийняли релігійну розраду, Павлишин, який заховав найбільше спокою з усіх, написав лист. О год. 3. по пол. приступлено на замковому подвірю до екзекуції.

Перший станув перед дулами польських крісів Ілько Скочиліс ведений на місце смерти оборонцем д-ром Бараном. З окликом „Хай живе Українська Держава!" впав поцілений кулями. Другий з черги пішов на смерть Микола Коваль, ведений оборонцем д-ром Ганкевичем. З такимже окликом і рівновагою глянув смерти у вічі. Третим і останним пішов на смерть Олександер Павлишин, який поцілувавшись зі своїм оборонцем д-ром Хомицьким згинув з окликом: „Гину за українську справу. Ніодин зі засуджених не позволив завязати собі очий...

ТЕЛЄҐРАМИ П. А. Т.

Справа Вильна ще не полагоджена!

Юридична комісія Союза Народів рішила, що справа Вильна, якнебудь полагоджена радою амбасадорів має бути предложена на загальному зібранню Союза Народів.

Революція в Болгарії.

Не дивлючись на заперечення урядових кол, з Болгарії надходять дальші вісти про вибух великих комуністичних заворушень. В Софії мали оголосити стан облоги.

Льондон. Райтер з Софії: Комуністи проклямували в Новій Загорі совітський уряд.

Італійці кидають Корфу.

Італійський конзулят в Корфу повідомив англійський конзулят, що Італійці кидають Корфу дня 27. цего місяця.

Таки власними руками.

В останніх числах „Діла" порушено дуже важну й болючу справу — справу про характер й напрям нашої кооперативної роботи.

Визначний й активний селянин з Поділля Микола К., висловлюючи, очевидно, настрої й погляди, які панують на місцях, поставив цілий ряд обвинувачень й домагань на адресу наших кооперативних централь. Він підкреслив бюрократичність, яка панує в наших кооперативних установах; він зазначив, що наша кооперація йдучи передвоєнними шляхами і користуючись передвоєнними методами, цілком не вміє пристосуватись до нових змінених господарських обставин. З особливим натиском місцевий діяч вказав, що в надзвичайно важкій й болючій для нашого селянства справі збуту збіжжя кооперація цього не зробила нічого.

Обвинувачення серіозні, докори різкі й грунтовні.

Ці докори місцевого діяча знайшли в заінтересованих колах свій відгук. В статті „Власними руками чи під стопою ворога" одна з очевидно причетних до кооперативних установ осіб пробує збивати обвинувачення, які висунено з місць.

Пробує збивати, але спроба ця являється зовсім невдатним підприємством. І коли дуже сумні рефлексії й думки викликують обвинувачення селянського діяча з Поділля, ще сумніші рефлексії й думки виникають після перечитання статті, надісланої з кооперативних кол. Автор останньої статті, причетний до кооперативної роботи, на жаль, не виявляє свідомости всієї серіозности становища і випливаючих з неї нових завдань для кооперації; не виявляє він навіть потрібного фахового знання. Все, на його думку, є гаразд і, коли є які хиби в сучасній кооперативній роботі, у тому винні всі і вся... лише не наші кооперативні централі.

А між тим справа носить занадто серіозний й поважний характер, щоби можна було її збути лише загальниками і констатуванням того, що все мається гаразд, як хоче того автор-кооператор.

Переживаємо в нашому господарському становищі надзвичайно важкий і відповідальний момент. Стоїмо перед тим фактом, що після воєнної розрухи народне господарство Польщі, з якою звязано західно-українські землі, починає відроджуватись. Не зважаючи на ціле безглуздя польської фінансової політики, не зважаючи на всі перешкоди, які ставить господарському відродженню країни політика уряду — господарське життя Польщі зробило за останні роки значний поступ. Торговельний білянс Польщі став активним, продукційність примісної і обробляючої промисловости зросла і піднеслася. В результаті цього господарського поступу промислові мійські кола зорганізувались, здобули вплив, виробили свою господарську програму й переводять її в життя. І основною прикметою цієї програми, прикметою крайне небезпечною для нас, являється плян переводити дальшу працю по господарському відношенню країни коштом села, коштом селянства. Економічний добробут країни має бути збудований на основі експльотації і визиску села.

До сього часу господарська розруха, хоч й до певної міри відбилась негативно на селі, разом з тим принесла селянству й значне поліпшення його економічного стану. Зазначимо лише один надзвичайно важний момент: в результаті подій останніх років ціни [illegible] задовжених [illegible] для нашого господарського поступу мала фатальне значення. Тепер це рівнаючи упривілейоване становище селянства скінчилося. Зорганізована промисловість й торговля, зорганізоване місто, які в силу своєї організаційної можуть впливати на економічну кон'юнктуру, ведуть до того, що селянство знову опиняється в безвиглядному становищі. Колосальна дорожнеча виробів промисловости в порівнанню з сільськогосподарськими продуктами веде до того, що ми стоїмо перед перспективою нового задовження селянства, нового обернення його в незалежної економічної групи в пауперів. А ця пауперизація селянства була би фатальною для нашого національного руху на західних землях. Організований похід проти селянства лише починається. Рятуватись ще не пізно. І шлях до порятунку це єдиний—протиставлення організованій промисловости організованого селянства, робота над економічною організацією селянства активна, широка й негайна. І свідомість серіозности ситуації, очевидно, є серед селянства, о скільки настрої діяча з Поділля не можуть не являтись відгуком настроїв на місцях.

Щож говорить при цій всій серіозности ситуації фаховець — автор відповіді на поважні уваги селянського діяча? Він з одного боку дає невірні фахові інформації, з другого боку послугується загальниками, які виразно свідчать, що йому ані сниться серіозність ситуації.

Зазначимо з початку фахову помилку автора фахозця. Хоч й дрібна вона може, але проте характеристична для чого занадто „легкого" підходу автора-фаховця до серіозної проблеми. Автор, як один з аргументів на користь неможливости організувати кооперативний збут збіжжя висовує ту обставину, що кооперативні установи мусять платити двопроцентовий оборотовий податок. А між тим закон про цей податок (закон 14 мая 1923 р. Д. И. ч. 58) виразно говорить, що кооперативні установи платять цей податок лише в розмірі пів проценту. Авторові фаховцеві цих, помилок робити було би не вільно.

Коли автор так „легко" розвязує складне питання в площині чисто фаховій, то його аргументація в обсягу загальних міркувань являється ще меньш серіозною й переконуючою. Неможливість організації кооперативного збуту сільсько-господарських продуктів випливає для нього з загальної суми наших економічних (девалюація) і політичних обставин. І сконстатувавши цю неможливість організувати її для наших кооперативних централь, які мають все таки і апарат і досвід і кошти — хоч в незадовольняючій кількости — він пропонує для сеї мети переводити організацію самому селянству, яке не має ні апарату ні досвіду не зібраних коштів. Розвязання справи, розуміється, дуже радикальне, але в жаден спосіб не задовольняюче. Коли виконання цих завдань мусить лежати на самому селянстві, на що і для чого існують наші кооперативні централі загалом?

Селянин з Поділля ставить перед нашою кооперацією домагання широкої роботи серед селянства загалом, зокрема роботи по організації збуту збіжжя. І від цієї роботи кооперація відмахнутись, перекинути її на инші плечі не може. Життєздатність кооперації повинна власне виявитись в тому, що вона мусить знайти шляхи й методи, які відповідають теперішній ситуації, що вона мусить при теперішній ситуації знайти кредит, що вона тепер мусить зєднати біля себе широкі маси. Тієї широкої роботи кооперації, того шукання нових шляхів й методів, того фактичного матеріялу, який би фактами довів, що всякі заходи в справі організації збуту збіжя є неможливі, ми досі на жаль, не знаємо й не бачимо. Коли підготовча робота в цім напрямі десь в затишку директорських кабінетів переводиться, ширше громадянство й преса мусять про неї бути поінформовані, бо справа під теперішню хвилю є справою великої національної ваги. Так мусіло би бути, а між тим замість того, коли ці всі питання ставляться на місцях коли преса відбиваючи ці настрої, підносить їх на своїх шпальтах, заінтересовані ними в особі автора фаховця коли ці важні й болючі питання обминають, констатуючи, що все мається гаразд, що більше, як робиться зробити не можна, що ширшу складнійшу роботу хай провадить, хто инший, а не кооперація.

Хотілось би вірити і надіятись, що автор-фаховець все таки не висловлює думки й погладів наших економічних чинників. Коли би було инакше, свідчило би це, що на господарському полі стоїмо ми перед тим самим 14 марта, яке щойно пережили ми так болісно й важко на політичному полі.

В. Садовський.

Огляд світових подій.

Громадські вибори в Чехе-Словаччині.

Хоча ще нема докладного звіту з громадських виборів в Ч.-С. Р., які відбулися останньої неділі, а проте можно вже скласти собі загальний погляд на вислід виборів. Найбільш характеристичним їх моментом — це поразка соціял-демократичної партії і взагалі центрових груп та пересунення голосів на скрайні партії: в користь націоналістичних течій і комуністів. Побіда радикальних елементів перейшла в обох таборах: чеському й німецькому. Отже новий уклад політичних сил в Ч.-С. Р. буде виглядати так, що перше місце займатимуть аграрії, друге соціял-демократи (досіль займали перше), а на третє увійдуть комуністи. Комуністи змінились у Празі й промисловій окрузі Кладно. Всеж державна коаліція, як така, затримала більшість і тому вислід виборів мабуть не буде мати впливу на реконструкцію кабінету. На Словаччині Чехи потерпіли рішучу поразку в користь словацької Народньої партії, Мадярів і Комуністів. Німці здобули у Празі тотири мандати; так само ліста Жидів зібрала більше голосів, ніж при перших виборах чотири роки тому. Взагалі мійські громадські вибори виглядали трохи инакше, ніж сільські. У містах побідили націонал-демократи д-ра Крамаржа, потім націоналні соціялісти, комуністи, — а щойно на четвертому місці вийшли соц.-демократи. Орган премєр міністра характеризує вибори так, що не побідила ніяка партія, лише держава. Будуччина покаже, наскільки зміцнення радикально настроєних правих і лівих чинників допоможе ділово-державницькій роботі.

Революція в Болгарії.

Як подає „N. Fr. Pr." в Білгороду, в Болгарії вибухла нова революція. Селяне і комуністи підняли повстання проти теперішнього уряду, причім дійшло до кріавої боротьби з військом. Болгарське посольство у Відни заперечує погодоски про революцію в Болгарії і заявляє, що салянські заворушення мають льокальний характер.

Італійська фльота під Реєю.

В околиці Реки сконцентровано 4 дивізії фашистів. Цей факт викликав у Білгороді велику сенсацію. Ходять погідоски, що Муссоліні хоче силою охоронити Реку перед інтервенцією Союза Народів. Югославянська преса проявляє велике затрівоження.

Военний стан у Бадені.

Комуністичні заворушення в Бадені і околиці продовжуються. Можна сподіватися вибуху генерального страйку. В Бадені проголошено военний стан. Те саме сталось і в чотирох повітах, в яких вибухли заворушення.

Совітська-Італійські взаємини.

Новий совітський представник в Римі Йорданський заявив представникови соціялістичної преси в Римі, що зближення між Італією і совітами є можливе. Обидві держави однаково поборюють гегемонію Англії над морями і мають ціль увільнитись від економічної залежности від Льондону. Йорданський висловився також, що не годиться з методами і владою Муссоліні, але подивляє італійського диктатора.

Справа пасивного спротиву.

Німецький уряд порозумівшися з представниками ріжних політичних груп і по конференції з представництвом Порура, відбуває тайні наради в справі дальшого пасивного спротиву в Порурю.

Перше засідання ірляндського парляменту.

Дня 19. ц. м. в Дубліні відбулося перше засідання парляменту вільної Ірляндії. На внесок Косграве вибрано маршалком парляменту Михайла Гаєса, а президентом Ірляндії вибрано Косграве. Перший президнт Ірляндії виголосив промову, яку парлямент і публика приняли з ентузіязмом. В склад нового парляменту входить 44 республиканців які будуть допущені до нарад аж по зложенню присяги.

Нагий суд в Золочеві.

Золочів 19. IX. 1923.

Дальший звіт з розправи.

Обвинуваченний Ілько Скочиляс (літ 23, боронить його: д-р С. Баран), селянин, робить враження інтелектуально дуже слабо розвиненої людини. Не знає, що це таке партія, політика, комунізм. Перечить, щоби брав якунебудь участь у підпалах, ніяких запальничок ані жадних инших приладів до підпалу, про які каже обвинуваючий прокуратор, від нікого не діставав. На питання предсідника, чому в поліції признався до вчинку, заявляє, що його били й не давали їсти. Караний не був ніколи.

Оборонець д-р Баран ставить ряд питань для ствердження інтелігенції обжалованого. Предсідник по черзі ухиляє девять питань. Тоді д-р Баран домагається усунути від розправи предсідника, бо є очевидним, що він відноситься сторонничо до обжалованих. На це заявляє предсідник: „Dobrze, to będzie zaprotokołowane".

Обв. Гриньо Огородник (літ 18; оборонець: д-р Мих. Волошин), зізнавав на поліції, що хотіли поліцияти, бо бито його. В суді потверднв це, бо суддя сказав йому: „говори так як в поліції, бо як ні, то тебе повісять". Усім закидам перечить. Заявляє, що є хорий на голову, в яку був тяжко ранений в 1918 р. вибухом розбитої гранати.

Обвинувачені: Микола Польовий (19 літ, боронить д р Герета), Андрій Будник (літ 18, боронить рад. Дольницький) і Андрій Савицький (літ 19, бор. д-р Л. Ганкевич),—всі перечать усякій участи в підпалях. Признаватися на поліції присилували їх побоями та погрозами. Савицький не дістав був від четверга до суботи нічого їсти.

Обв. Іван Дідик (літ 19) і Володимир Дідик (літ 17 — боронить д-р Давидяк), Микола Качоровський (літ 21, бор. д-р Хомінський) і Микола Коваль (літ 24, бор. д-р Драгомірецький), признають, що підпити пішли разом з Ярошем на фільварок в Храбужній і підпалили дві стирти та стодолу. Робили це за намовою обв. Вовка. За те Ярош, сконфронтований, перечить, щоби був при підпалі.

„Ukrainske Slowo“
G. m. b. H.
Українське Слово
Berlin-Schöneberg
Hauptstr. 11.
Памятайте, що ми випускаємо КОЖДОГО ТИЖНЯ ОДНУ НОВУ КНИЖКУ!!!
Появилися з друку і поступили в продаж нові видання: 1) О. Архипенко: ТВОРИ З ПОПЕРЕДНЯ СЛОВОМ ПРОФ. ГІЛЬДЕБРАНДТА, 66 репродукцій і портрет артистичні. Книжка видана в чотирьох окремих виданнях: по українськи, англійськи, німецьки і французьки. 2) Ол. Барвінський: ОПОВІДАННЯ З ВСЕСВІТНОЇ ІСТОРІЇ ч. 1, 3) В. Андрієвський: З МИНУЛОГО Том II. Частина 1. ГЕТЬМАН. 4) Проф. Ст. Рудницький: ОГЛЯД НАЦІОНАЛЬНОЇ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ. 5) Тогож автора: УКРАЇНСЬКА СПРАВА ЗІ СТАНОВИЩА ВСЕСВІТНОЇ ІСТОРІЇ, ч. 1, 6) Ол. Яремченко: ОСНОВИ ПЛАСТУНСТВА. До цього часу ми видали 48 книжок. Каталоги і ціни висилаємо по першому бажанню. — Приймаємо замовлення на друк відручників в необмеженім масштабі, на самих помірковних умовах. Рукописи за найкоротше і найкраще виконання. Гарантуємо тихі ціни. 3—4

Віталь Пель (літ 35, бор. д-р Домбчевський) визнає в попольудневій розправі, що він підпалі фільгарку в Сяноку не був. З Бандуркою, з якою були то мав підпалити полковий двір (Бандурка утік з поліційного арешту). Пель був знайомий Бандурки вибів його та намовляв до підпалу. Обвинувачений піднявся і тоді Бандурка приложив йому до голови револьвер і спустив до полови йому в підпалі. Обв. і тоді не згодився; після того Бандурка вимагав від обвинуваченого, щоби той стояв на сторожі, підчас коли Бандурка пішов під стирту. Як Бандурка підпалив стирту, обвинувачений не знає.

Обв. Олександер Павлишин (літ 29, бор. д-р Хомінський), перечить, ніби він дістав педарду до підпалу. На поліції вчили його, щоби казав, що підложив педарду під потяг з розмислом погано так, щоб вона не вибухла; але він ніякої педарди ніде не підкладав. Найшов раз якийсь вуголь, в ньім був корок. Він підняв це і вкинув пізніше в ріку. На запит прокуратора, звідки та педарда взялась у суді на столі, заявляє, що на зазив поліції пішов з поліціянтами до ріки, витягнув її та віддав поліції. Обв. не був на ніяких зборах, де взивали би до терористичної акції, і до ніякої такої партії не належав та про неї не знає.

Обв. Максим Терещук (літ 42, бор. д-р Ваньо), не знає про ніякі підпалові матеріяли. Павлишин дав йому раз якийсь пакунок для передачі Вовкови, але він до пакунка не заглядав і про його зміст не знає. Той пакунок передав Андрушкови, щоб він дав його Вовкови.

Обв. Юстин Андрушко (літ 32, бор. д-р Брикович), хворий, має викручене ціле тіло, не може стояти. Спершу перечить, щоби дістав від Терещука якийсь пакунок; після конфронтації признає це. Це були запальнички. Каже, що Терещук повчив його, що не палиться.

Обв. Степан Вовк (літ 55, бор. д-р Л. Ганкевич), в 1914 р. був увязнений в Росії під закидом шпіонажі. Перечить, щоби знав Павлишина. Признає, що заснував комуністичний гурт. До гурту вступав людей, а між ними й Андрушкова, Скочиляса й Огородника. Гроші й літературу дістав від Дуба, м. ін. „Паризьку комуну“ і „Наш Стяг“. Про підпали з Павлишином не говорив, у підпалах ніякої участи не брав. На запит, чому вернув назад до вязниці, коли вже раз утік, відповідає, що як „наслідник Христа“ нічого не боявся. На питання оборонця д-ра Ганкевича, чому обвинувачений називає себе наслідником Христа, відповідає, що це тому, бо любить правду і справедливість. Тут виявляється, що Вовк був хворий ще в 1888 р. на сифіліс.

Д-р Ганкевич ставить внесення за вилучення справи Вовка з розправи, бо він не є умово здоровий, а в слід за цим, щоби вилучено з нагалого суду всіх иншых обвинувачених, яких Вовк був провідником. Прокуратор спротивився внесенню; председник застерігає собі рішення на пізніше.

Перший день розправи закінчився переслухуванням свідка поліц. Броньца, при чому зайшла перепалка поміж обороною а свідком і трибуналом на тлі мови. Свідок відмовився відповідати на запити оборонця, сказані по українськи; председник став по стороні свідка. Обор. д-р Хомінський зрезигнував з запитів, які хотів ставити.

Другий день розправи.

На початку розправи вносить д-р Волошин на переведення доказів, що Огородник став наслідком тяжкої рани в голову анормальний, тому не є відповідальний. Вносить на переслухування відповідних свідків.

Дальше вносить д-р Давидяк на стверджения, що оба обжалувані Дідики перейшли тиф і від того часу стали дуже вразливі на алькоголь, що дальше у Жида Райнбергера в критичнім часі пили горівку.

Д-р Брикович вносить на стверджения знатоками, що Андрушко є так фізичним калікою як і психічно невідповідальним.

Д-р Герета вносить на перевірення метрики його клієнта Польового, який не має ще 20 літ як не сам подав.

Д-р Хомінський вносить на стверджения, що родина Качоровських терпить на епілепсію а також й підсудний.

Д-р Баран вносить на стверджения alibi Ілька Скочиляса бо в часі критичнім був деінде.

Прокуратор противиться всім внескам.

Після того переслухано свідків Ліпіньского, Бренгольца і Ліндера — власників спалених або пошкодованих дворів, та дворських парубків Яворского, Мариновского і Грицішина, які подали величину нанесеної вогнем шкоди та описали перебіг пожежі. В обжалованих вони не пізнають підпалячів. Свідок Гайденбергер (наглядач від коваля) каже, що чув від Дідика, що Вовк організує хор і ще якусь організацію, про яку не знав нічо сказати. Свідок Федунчик сторож заліznичого шляху, каже, що найшов на шинах педарду; мабуть шкільний потяг вже переїхав її, та вона не вибухла.

Д-р Хомінський домагається затримати свідка аж до переслухання знатока і протозиться одночасному відчитанню оречення знатока. Прокуратор спротивився внесенню, але на всякий випадок, колиб трибунал прихилився до внесення оборонця, запропонував закликати „огньомістша“ артилерії в Золочеві. Д-р Ганкевич домагався віізвати зі Львова знатока з корпусної команди, бо оречення, яким розпоряджає суд, є видане збройовником, що не розуміється на вибухових матеріялах; золочівському артилеристові теж не можна вірити. Трибунал нараджувався над внесенням, але своєї постанови не оголосив.

Переслухано ще одного свідка Калиновського. Оборона поставала знову низку внесків, яким прокуратор спротивився.

Розправу перервано до пополудня.

* * *

У вчерашньому числі „Діла“ у звіті з розправи в Золочеві подали ми, що оборона вислала до міністерства справедливости у Варшаві протестуючу телеграму в звязку з відкликанням просьби про відложення розправи. Нище поміщуємо копію телеграми:

Телеграма.

1) Minister sprawiedliwości Warszawa.

2) Prezes Sędu apelacyjnego.

Dwunastu obrońców sądu doraźnego w Złoczowie proszą o uchylenie przewodniczącego Strawińskiego. Prawdopodobnie zbytnio zdenerwowany odmawia wszystkie procedurlne prawa obrońcom i narusza ustawę, oświadczywszy z góry, że wszystkim wnioskom obrony (obrońców). Sprawa olbrzymiej wagi; rozchodzi się o życie 15 ludzi — підписані всі оборонці.

Таку саму телеграму вислано до апеляційного суду у Львові.

Депутація оборонців у президента суду.

Супроти становища председника розправи, котрий відмовив всім засадничим внескам оборонців, а саме відмову завідження виголошення через прокуратора акту обвинувачення крім польської також і в українській мові і відмову протоколування знатоків обвинувачених і свідків-Українців в українській мові супроти його відмови на коротку перерву розправи в цій цілі, щоби оборонці мали нагоду порозумітися зі своїми клієнтами, з котрими вагалі ніколи у їх справі не конферували, дальше вагалі що загального становища председника розправи щодо оборонців, далекого від такту і належучого поставови процедури карної, що змусило навіть оборонця д-ра Барана іменем цілої оборони до поставлення внеску на вилучення председателя від ведення розправи вкінці щодо дуже частого відбирання голосу поодиноким обронцям навіть в засадничих і рішаючих справах, слава оборонців в полудне першого дня розправи виделегувала д-ра Барана і д-ра Ваня з жалобою до президента суду на поведення председника розправи. Іменем цілої оборонців представив д-р Баран весь повищий стан справи президентови окружного суду в Золочеві п. Старкевичеві, на що заявив останній, що не має безпосереднього впливу на председника розправи що до способу ведення розправи, але про жалобу оборони з ним погомонить, а тим, що оборона може жалуватися на председника розправи в правильній дорозі.

НОВИНКИ.

— *Конфіската.* Попереднє (38) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за більшу половину вступної статті п. з. „В хорій атмосфері“ та частину заголовка одної і в инші.

— *Помочі!* Нам пишуть зі Старого Самбора: Страшна пожежа опівнічної ночі обняла майже в останній хвилі, при сильнім вітрі, ринок (Затилле), в Ст. Самборі, всі найкращі каменниці і господарства так, що до рана згоріло 37 українські господарства з усіми приписами збіжя; одежі і домашньою обстановою. Без даху і живности лишилося нараз 537 душ, з чого 155 українських. Ратунковий комітет звертається до ширих українських сердець о ласкаві жертви в натуралях і грошах на адресу: уряд парохіяльний Старий Самбір.

— Як відома студентам-Українцям абсольвентам заграничних високих шкіл. Згідно з постановою І. звичайного Зізду Центрального Союза українського студенства в липня ц. р. точка III. 6. взивається всіх студентів абсольвентів, передусім чеських високих шкіл, що побирали допомогу на підставі дозвільних скриптів від фінансової комісії ЧСР, чи то від инших допомогових організацій поза ЧСР., подати на протязі одного місяця до економічного відділу ЦЕСУС-а: а) свою докладну адресу, б) рід занять, в) висоту місячного заробітку. — Прага, дня 1. серпня 1923. За президію Цесуса: *Ігор Федів*, в. р. Адреса ЦЕСУС-а Praha, Hlavne posta prihradka ČSR. За економічний відділ: *Тютюнник Микола* в. р.

— Гроза почтового страйку в Польщі. З Варшави доносить, що службовики польських почт, телеграфів і телефонів організують на пятницю велике віче, на якому має бути вирішена справа генерального почтового страйку. Службовики домагаються виплати доріжняного додатку дійчі в місяць, одноразової виплати 172 процентового додатку на покриття недобору в домашньому буджеті і урядового управильнення коштів шкільних вписів дітий службовиків. Коли уряд відмовить, службовики приступлять до страйку.

— Гр. кат. І. Огієнко уклінно просить осіб, що мають які-будь його праці, писані мовою московською, спозістити його по адресі: Винники коло Львова.

— Український театр. Представництво ЗУНР. в Празі зложило на цілі театральної дружини 164 ч. к. П. Божейківни з доходу свого концерту 1,000.000 мп., за що Управа кооперативи жертводавцям складає прилюдну подяку.

— Нова фіяя доріжні. 1. жовтня подорожіють польські залізниці о нових 100 проц. З тимже днем почтові оплати в краєвому русі подорожіють о 200 проц., а в закордонному о 250 проц. Телеграми подорожіють теж о 200 проц.

— Війна з жидівськими бородами і пейсами. Східно-галицькі рабінати внесли до польського міністерства військових справ просьбу о неприміновання супроти резервістів припису обтинання бороди і пейсів. Польська одностроєва комісія рішила одначе, що жидівські бороди і пейси мусять бути обтинані з огляду на вправи газовими масками.

— Фальшиві банкноти. Супроти того, що друк чвертьмільйоновок у великій мірі утруднює „видатність“ польських скарбових друкарень, набаром появляться піямільйонові польські банкноти. Можна сподіватись, що до нового року підуть польські банкноти до міліарда від свистка задрукованого паперу.

— Також „лінія“. В Данціту і Познані отворено польську корабельну „лінію“ під фірмою „Бяли орел“. Нова „лінія“ закупила вже один корабель, який за недостачею пасажирів возитиме за море польські...

— „Не голосуйте ані здрово!“ Варшавський „Пошегльонд В.“ доносить з Берліна: „Ротте Фане“ оголошує статю про поділ східньо-

европейського промислу то є сфери впливів в польському промислі. Часопис стверджує, що ультрапатріот Корфанти грає в тій справі діяльну ролю. Ходить про поділ впливів поміж Бовеля, який репрезетує групу Рокфелєра і Штінеса, що репрезентує групу Моргана. Далі доносить той часопис, що заведення Гогенльоге на Гор. Шлеську, в яких управі засідає Корфанти, остають з тісному звязку з заведеннями Круппа! Останніми часами Бозель при допомозі Корфантого основує як філію свого віденського Уніонбанку окремий банк для Польщі з відділами в усіх більших центрах польського промислу.

— **Ліквідація „Стшельца".** Вшехпольські часописи доносять з нетаєною радістю, що теперішний польський міністр війни Шептицький видав заряджения, яким припинено виплату мільярдових субвенцій на „Звйонзек Стшелєцкі". Крім цього видав він заряджения, яке відкликує усіх дієвих старшин, що працювали в „Стшельцу" в характері інструкторів. В найблищих днях має бути заряджена видача зброї, яку мав до тепер „Стшелєц".

— **Новий сезон** на жіночі убори й всякого рода білля вже розпочався. Ми відновили й поширили наші робітні суконь і білля свіжими силами. Тому просимо наших П. Т Гостей і Членів на нас не забувати. Віддані нам нові роботи чи перерібки або направки виконуємо го черзі замовлень совісно, елегантно й дешево. Від приведених нам нових гостей даємо полекші. — Жін. Сп. пром. „Труд", у Львові, Ринок 39. (вл. дім). 624 2—6

Безконкуренційною українською фірмою є лиш робітня футер Петра Карпяка у Львові вул. Куркова 11 а. — Там замовляйте нові футра, старі переробляйте і покривайте. Урядничі круги мають знижку.
566 6—10

Бібліографія.

А. КНИЖКИ.

І. Андрухович: РУЧНА ПРАЦЯ У ВИХОВАННЮ. Методичний підручник для народніх шкіл та вчительських семінарій. З передмовою ів. Ющишина. Ст. 68 + 14 колірових таблиць. Видання Педагогічно-наукової Комісії. Львів 1923.

Дмитро Дорошенко: МОЇ СПОМИНИ ПРО НЕДАВНЄ МИНУЛЕ (1914—1918). Частина перша. Галицька руїна 1914—1917 років. Ст. 131. Видавництво „Червона Калина". Львів 1923.

Дмитро Гунькевич: ЖЕРТВИ ТЕМНОТИ. Драма на 5 дій. Ст. 48. В-ство „Русалка". Львів-Вінніпег 1923.

Дмитро Николишин: ТАЙНА. Трагедія у 5 діях. Ст. 126. Загальна Книгозбірня ч. 14. Коломия 1923.

НАРОДНІЙ КАЛЄНДАР Ви-цтва „Бистриця" на рік 1914. Річник V. Ст. 160. Станиславів 1923.

ХРИСТІЯНСЬКИЙ КАЛЄНДАР „МІСІОНАРЯ" на рік 1924. Ст. 144. Жовква 1923.

Василь Бобинський: НІЧ КОХАННЯ. Сонети. Окладинка рисунку арт. Роберта Лісовського. Видавництво „Молочний шлях". Львів 1923.

ПРИКРАСИ РУКОПИСІВ ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ XVI. віку, випуск третій. Збірка Національного Музею у Львові, Жовква 1923.

ПРИКРАСИ ГАЛИЦЬКИХ РУКОПИСІВ XVI. і XVII. віку. Ставропигійського музею, зрисовані Мо дестом Сосенком. Львів 1913.

Проф. І. Шимонович: ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНОЇ ЕКОНОМІЇ. Скорочений курс лекцій. Видавництво „Русалка". Львів 1923. Стор. 130.

ПЕРЕЛЕСНИК, народня драма на 5 дій з прольогом, написав Володимир Мартиневич. Львів 1923. Вид. „Русалка". Стор. 48.

Федір Сташинський: ІЗ РОЗВАЖАНЬ НА ЧАСІ (про східно-церковні справи). Частина перша. Ст. 112. Наклад автора. Львів 1923.

Видання „Українського Слова" в Берліні.

Олександер Архипенко з портретом художника й 66 світлинами. Вступна стаття проф. Ганса Гільдебрянда. Книжка видана в трьох мовах: українській англійський і французській.

Тарас Шевченко: ПОВІСТИ II. том. Стор. 241, 320.

Пантелеймон Куліш. Твори. Том II., III. і IV. зі вступом Б. Лепкого.

Д-р Степан Рудницький: УКРАЇНСЬКА СПРАВА ЗІ СТАНОВИЩА ПОЛІТИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ. Стор. 280.

Волод. Бичак: ВАСИЛЬКО РОСТИСЛОВИЧ, історична повість з XI. віку. II. том. Стор. 250 і 240.

Віктор Андрієвський: З МИНУЛОГО. Том II. Від гетьмана до директорії. Стор. 260.

І Herasymowytsch: HUNGER IN DER UKRAINE mit 46 Bildern und Diagrammen. Стор. 260.

КАТАЛЬОГ „УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА" зладив *Зенон Кузеля*.

Б. ЖУРНАЛИ:

„ЗАГРАВА", двотижневик, ч. 12. Адреса Редакції й Адміністрації: Львів. Руська ч. 18/I.

„ГОЛОС РОБІТНИЦІ", місячний журнал для женщин-робітниць. Вінніпег — серпень 1923 ч. 8.

„КРЫВІЧ", месячнік літературы, культуры і гремадзкега жыцьця, 1913. Nr. 3. Адреса Редакції: Kaunas, Vytanto prosp. Nr. 30 (Lietuva).

„СІЛЬСЬКИЙ СВІТ". Перемишль, вересень 1923. ч. 9. Редакція і адміністрація: Перемишль, Зелена ч. 5.

Дрібні оголошення.

ВДОВА по урядинку приїме студентки університету на станцію, вул. Потоцького ч. 110. I. поверх на право. 634 1—2

СТУДЕНТ прав, солідний інструктор глядає лекції на провінції. Зголошення під: Правник К... адмін. „Діла", Ринок 10. 635 1—1

ПРИЙМУ дві панночки на станцію за харчі або гроші. Ольга Криськова на Байках 18. 638 1—1

АБСОЛЬВЕНТ прав з 3 іспитами українського університету приїме яке небудь заняття, евентуально лекцію на селі. Зголошення до Адм. „Діла" для „Абсольвент 3". 639 1—1

ПОЗІР АБСОЛЬВЕНТИ ПРАВ! До набуття: 1) „Економія" Глюмбіньского, 2) „Систем австр. права приватного" Огоновзкого, 3) скрути до правно-політичного іспиту, а кромі того 4) компект „Української Письменности" видавн. „Просвіти". Письменні зголошення до „Української Торговлі" в Городку ягайл. 616 2—3

КАВАЛЄР урядник пошукує при інтелігентній родині покою, евентуально з харчем. Ціна байдужа. Зголошення до Адміністрації „Діла" під М. К. 627 2-3

ПАРОХІЯ в бобрецькім повіті середно добре ситуована до заміни за відповідну найвадше на Поділю. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Зміна". 628 2-2

СТУДЕНТКА IV. р. фільософії (математичка) глядає зараз лекції на провінції. Зголошення тільки з умовами на адресу: І. Ваківна, Стефкова. почта Вільшаниця коло Устрик дол. 625 4—3

Шиоіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

Бт. Жаннець і І. Дидзінський

Арх. і будів. приймають всякі будівельні роботи від найменших адаптацій до найбільших фундаментових. 621 2—3

Львів, Піскова 18. і Вулька 43.

Швайцарська ґаза, першорядної якости пасн, гурти, каміни, вальці, каспри, трансмісії. Конкуренційна ціна. „ПІЛЬОТ", Львів, Баторія 4. 20 14-20

КАСА ХОРИХ М. ЛЬВОВА

ВУЛ. БРАЄРІВСЬКА Ч 8

З приводу підвисшення складок і свідчень до 150 000 Мп. денного заробітку в важності від 1. жовтня 1923 р. просимо П. Т. Працьодавців о подання Касі правдивих заробітків (зі всіма додатками) убезпечення членів.

Складка в найвищій ґрупі виносить 27.300 Мп. тижнево, причинок в часі недуги 90.000 Мп. денно, а половичним причинок 150.000 Мп. Причинок на похорон 3,150.000 Мп. Виказ працівників належить предложити найпізніще до дня 10 жовтня с. р., бо в противним случаю Управа переведе з уряду зміну зарібкових ґруп.

За Управу Каси Хорих міста Львова
ІВАН ЩИРЕК
636 председник. 1—1

ПІДРУЧНИКИ до РУХАНКИ

637 ВИСИЛАЄ 1—1

„СОКІЛ-БАТЬКО" ЛЬВІВ, РУСЬКА 20.

Ціннини даром. Книгарням опуст.

Літературна Новина!

На днях вийде нова книжка Ол. Бабія

„Під шум Прута".

Замовляти на адресу:
Львів, Ринок 10/11., Видавництво „Новина".

629 Ціна з пересилкою 18 000 мп. 2-3

Мотори РОПНІ від 6—60 НР „ПЕРИУН" так економічні як ДІЗЛЯ, НАДЗВИЧАЙНО ЛЕГКІ до обслуги, а о половину дешевші, поручає зі складу „ПІЛЬОТ", Львів, вул. Баторія 4. (Листи похвальні на бажання). 563 9—20

ТКАЛЬНЯ ЛЬВІВ, ПЕКАРСЬКА 53.

набуває всякі сирівці а то: **лен, коноплі, клаки, пряжу і вовну будьто в дорозі заміни за всякі тканьні вироби:** полотна, обруси, ручники, хустки, шалі, сукна, бархани і т. д. будьто за готівку, виплачуючи найвищі ціни. — З готової пряжи виробляємо найскорше всякі полотна. — Просимо відвідати нас а переконаєтеся, що будете вдоволені. 601 2-5 **ЗАРЯД ТКАЛЬНІ — ЛЬВІВ, ПЕКАРСЬКА 53.**

ВЖЕ ВИЙШОВ І ПРОДАЄТЬСЯ

НАРОДНИЙ КАЛЄНДАР

на 1924 рік. 390 3—4

ВИДАВНИЦТВА БИСТРИЦЯ В СТАНИСЛАВОВІ.

Незвичайно цікавий зміст. Повна календарська часть з поданням відмін місяця і погоди на кождий день. Велика господарська часть. В літературній части оповідання, поезії, драматична картина із визвольної боротьби Ірляндії, нарис історії Ірляндії, спеціяльна інформаційна стаття про Рідну Школу, про Товариство Просвіту і богато инших цікавих річей. 160 сторін друку. — **Ціна 1 прим. з почтою 50.000 мп.**

Для кооператив, читалень, освітних товариств і книгарень відповідний рабат. Для Америки і Канади за 1 дол. висилається вже оплачено 4 примірники.

Замовлення і гроші висилати на адресу: **Видавництво БИСТРИЦЯ, Станиславів, Липова ч. 76.**

КОРАБЕЛЬНЕ ТОВАРИСТВО White Star Line

ЛЬВІВ, Городецька 36, ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського 5.

Найбільший наш ТРАНСПОРТ до КАНАДИ відходить зі ЛЬВОВА та ТЕРНОПОЛЯ 27. вересня ц.р.

УВАГА! Еміґранти до Канади, що мають вже affidavit-и! Не занедбуйте нагоди!

Зголошуйтесь до транспорту!

526 1—2

„WHITE STAR LINE" ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36. ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО ч. 5

За ши фата ючи листе промі зоване відпов

Редакцією відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 140 (10 021). Львів, вівторок 25. вересня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов. Конто почт. ч. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Нач. Редактор приймає від 10—11 год. пеpедпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 93500 Мп. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голляндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 200.000 м. марок, Швайцарії 5 нім. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунії 100 лей, Болгарії 80 лев., Австрії 200000 кор., Інші адреси 3000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 4.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 24. вересня 1923.

Кров Ніщо так не звязує й не розєднує людей, як кров, ніщо не є таким ярким, як жива, червона кров, ніщо не є таким рішним як жертва крови, і ніщо не є таким відразливим, як кровавий жертвенник.

На подвірю золочівського замку принесено в четвер кровавy жертву. Кому її принесено, яким богам, якій високій меті, якій незмірущій ідеї? Иншу персоніфікацію богів уявляють собі ті, що в імя закона, в імя брутального змісту і ще більш брутальної форми виміру справедливости крісовими кулями прошили груди трьох молодих селян—Українців, а иншою сутю була виповнена ідея тих, що без страху вмирали в окликом: „Хай живе Українська Держава!"

Не виключаючи можливости, що прокуратор, як і в статті „В хорій атмосфері", теж в імя незнаної нам „великої мети", не тільки відберe нам слово, але що специфічними оборотами червоного олівця викривить наші думки, — ми угажаємо сказаним з чисто предметового становища кинути сніп світла на золочівську трагедію.

В Золочеві поплила кров, селянська кров, виросли три нові, хоч зрівнані з землею і притоптані могили. До могили борців, що із зброю в руках боролися за право свого народу, що боронили своєї стражденної землі, до могил мучеників прибули нові селянські могили, могили „злочинців". Але ці „злочинці", як в своїй промові вказував прокуратор Блоньскі, не ділали для власної користи, для здобуття негайних особистих зисків, ними руководила якась ідея, в яку вони вкладали своєрідний зміст. В часі розправи, підчас наглого суду підсудні не мали ні часу, ні змоги, а може й не вміли як слід вияснити змісту тієї ідеї, зробити її загально зрозумілою, подати її ширшу дефініцію. Одначе йдучи на смерть, наставляючи свої селянські груди на невідкличне ділання крісів, вони тій своїй ідеї надали коротку і ядерну дефініцію словами: „Хай живе Українська Держава!"„—Гину за українську справу". Також коротка і ядерна дефініція находиться і в приватному листі першого, якого кров всякнула в землю подвіря золочівського замку, —Івана Скочиліса. Цей 23-літній селянин, прощаючи своїх батьків, братів і сестер, відходячи від них в инший світ, повідомляє їх, що його сумління чисте, що він гине „за Українську Державу".

Якіж контури, який конкретний зміст займає в цій ідейній, безкорисної жертви той клич, те останнє гасло, з яким вмирає він на подвірю золочівського замку, яке він як sui generis виправдання і заповіт пересилає своїй близчій і дальшій і найдальшій рідні?

Перш усього ця дефініція, це ідейне гасло є антитезою, противставленням кошмарної дійсности нашої доби. Є це його негативний бік. Позитивний бік це жагуче селянське бажання: землі і волі! Все, що лється від 1919 р., являється запереченням цього всенародього змагання. В наслідок подій останніх років утворилося становище, яке брутально нищить жагучі селянські сподівання і перед очима мільонів селянського пролетаріяту і напівпролетаріяту ставить неминучу пропасть обідніння, а то й голодової смерти. В існуючім режимі корчиться і заникає селянський варстат праці, боротьба за його віднову і побільшення стає неможливою, легальні засоби оборони і боротьби стають неприятними в існуючих умовинах. Проекти і ділання згори заперечують суті тих основних законів, які теоретично лягли в основу польської державности, а які не мають ніякого приноровлення з боку польської влади. Чиж дивуватися, що український селянин доходить кінець кінців до того заключення, яке польський геній Мішкевіч зробив евангелієм цілих польських поколінь, а саме, що „gwalt gwałtem się odpiera!"

Зрозумїння для такого душевного стану „злочинців", для мотивів її — так скажемо — програми мав не тільки золочівський прок. Блоньскі, котрий вказував, що їх спосіб думання, що їх дійсні чи подійні вчинки є випливом створених відносин, але й один з пошкодованих — поміщик Ліпіньскі, який не має жалю до тих, що підпалили його стирти, бо тепер такий час. Коли отже дві особи, так заінтересовані в золочівській трагедії, могли підчастися на вищий ступінь зрозуміння, коли вони мали відвагу відкинути всякі брукові і „патріотичні" трафарети польської публичної опінії, — то першою вимогою санації недорових відносин на українських землях є перш усього поширення того зрозуміння, а опісля витягнення з нього таких консеквенцій, які зробилиб неможливим і зайвим таку оборону, якою користувалися всупереч законам золочівські підсудні.

Кров, що лється на галицькій землі вже від памятних днів листопадової „оборони Львова", та кров всякає в українську землю, та кров спонукує мільони живучих Скочилісів застановитися над своїм положенням, та кров, що від походу Чарнецького по безборонних українських оселях так щедро зрошує величезні простори української землі, та кров, що є ярким, живим і невмірущим символом польсько-українських відносин на протязі цілих століть, — хиба являється потвердженням правильного ходу і розвитку життя на українських землях. Над тим повинні застановитися ті, що є ще здатні до застанови і розумілости, бо кров не тільки всякає в землю, але й хвилює, запалює, знимається невгасимим пожаром.

Делеґація української Національної Ради у президента Союза Народів

Женева 23. IX. Президент Повного З'бранія Союза Народів приняв на авдієнції делеґацію української Національної Ради. Делеґація зложила зміст меморіялу Національної Ради до Союза Народів.

Михайло Лозинський.

ТЕЛЕҐРАМИ П. А. Т.

Конференція премієрів.

Берлін. Конференція премієрів союзних держав у справі Порура ухвалила, що буде попирати політику канцлера Штреземана, але під услівям, що вона не буде нарушувати чести держави.

Льондон. Тут думають, що Поанкаре зумів переконати Болдуїна, що політика Франції в Порурю зміряє виключно до забезпечення Франції суми відшкодувань, отже не має зовсім агресивних стремлінь. Заява Франції влекшує союзникам розвязку справи відшкодувань. Зновуж Болдуїн переконав Поанкаре, що Англія бажає допильнувати, щоби Німеччина заплатила без застережень суму, яка відповідає її платничій спроможности. Англійське правительство не думає попирати Німеччини, в її недопержуванню зобовязань. Атмосферу непевности окончено усунено.

Стан облоги в Болгарії.

Париж. По звідомленням преси, в Болгарії наслідком численних комуністичних заворушень по містах, проголошено стан облоги.

Заворушення в Сербії.

Льондон. Із Білгорода наспіла вістка, що в Сербії вибухли заворушення подібні до заворушень у Болгарії. Заворушеннями кермують комуністи, котрі зміряють до повалення правительства і монархії.

Засуд виконавця атентату на Пасіча.

Білгород. Міляна Райца, котрий виконав атентат на Пасіча, засуджено на 20 літ тюрми.

Димісія болгарського кабінету.

Софія. ЧПБ. Цар Борис прибув тут із Евксінограда, щоби підписати декрет відносно наглих судів, розвязання палати і розписання нових виборів. Президент Цанков вручив королеви просьбу про димісію кабінету.

На сербсько-болгарській границі.

Відень. „Н. фр. Пр." з Білгорода: Болгарський прем. міністрів Цанков вислав до білгородського правительства просьбу, щоби відкликало війська з над границі, бо розоружена і військово безсильна Болгарія не є небезпечна, а болгарське правительство виявило доволі мирові змагання і щиру готовість виконання договорів.

Зворот острова Тенедос Туреччині.

Атени. Грецьке правительство звернуло Туреччині острів Тенедос.

Переворот у Еспанії.

Барсельона. Польрадіо. Провідник радикальної партії Постана, заявив, що надії, які покладали на Прімо Ріверу, загасли і що його правительство доведе безсумніву до нового перевороту. Колиб теперішне правительство нарушило в чомунебудь право охорони праці, еспанські робітники кинуть своє дотеперішне нейтральне становище супроти правительства.

Комуністичні заворушення в Болгарії.

Софія. Болг. Ат. Заворушення, виликані комуністами в околиці Старої Загори, Чіркан і Нової Загори, власти здавили при співучасти населення. В місцевости Чіпіля, Цяна і Чайнова і 4 инших містечках округа Казанлик около 300 комуністів проголосили совітську республику. Військо привернуло порядок. Комуністи втекли в гори. В 4 инших місцевостях усадовилися комуністи. І тут почали проганяти їх. По стороні військ рівний 1 старшина і 4 вояки. Жертв по стороні комуністів не сконстатовано. Ватага з 220 комуністів утворилася біля місцевости Сливен і пробувала атакувати місто. Війська відперли ватагу. У столиці арештовано 7 комукомуністів, що боронилися пальним оружям. Один комуніст убитий. У столиці лад і порядок.

Справа Реки.

Льондон. Райтер. Італійське правительство запропонувало югославянському правительству визнання суверенности Югославії в пристані Барос і над дельтою в замін за приключення Реки до Італії. Крім цього предложило утворення тісного військового і політичного союза.

Вбийники царської семї.

Берлін. „Локальанцайгер": Мін. внутр. справ видало приказ відшукати і видалити з границь німецької держави Яковлєва, вбийника царської семї.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Пр. 550/23. В імени Річпосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 131 (10.012) з дня 13. вересня 1923. в артикулах під заголовками: 1) „Перспективи українізаційного курсу большевиків" в уступі від слів „На берегах Дніпра" до кінця артикулу"; 2) „Меморіяли до Союза Народів" в цілости; 3) Нотатку другу з ряду в рубриці „Новинки" містить в собі єство ad 1) і 2) злочину з § 65 в з. к., ad 3) проступку з § 305 з. к. узнав доконану в дни 12. вересня 1923 р. конфіскату за оправдану і завязав змішення цілого накладу і видав по думці § 493 п. к. заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відповідальному редакторови тої часописі, щоби се рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій сторонї. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 Д. п. д. № 6 ex 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 400 Мп. — Львів. дня 14. вересня 1923.

(Підпис нечитко.)

Платіть партійний податок!!! Присилайте на адресу! „Краєвий Союз Кредитовий" у Львові, Ринок 10., вкл. кн. ч. 5.000. Жертводавці повище 5000 мп. будуть оголошені поіменно!!

Анґльо-французькі відносини.

На протязі останнього тиждня мали місце факти, які треба взяти до уваги для зясования сучасної стадії англійсько-французько відносин.

16. вересня Поанкаре виголосив промову, яка містила в собі різку критику тої позиції, яку займала Англія в німецько-французькому конфлікті. Поанкаре між иншим сказав: „Деякі німецькі публіцисти і політики рекомендують тісне обеднання надренських держав для гварантії status quo. Серед наших спільників є люде, які уважають ню думку дуже гарною, бо вона обіцяє нам перепочинок, але ми не можемо допустити, щоб приятелі Франції заблудилися на цьому небезпечному шляху... Договір про небезпеку, чиїб підписи під ним не були, не може мати для нас жадної цінн, коли в випадкові нападу, він не гварантує нам швидкої і чинної допомоги. До війни Англія не обіцяла нам військової допомоги. Вона мала повну волю взяти, або не взяти участи в війні. Проте, наші штаби, військовий і морський, склали з Англією конвенцію, яка гварантувала нам спільну акцію в випадкові втручання Англії. І коли Англія стала на боці Франції і Бельгії, ми знали по цій конвенції, де і коли повинні провадити акцію Англійці. Проте нам багато місяців довелось чекати їхньої допомоги, несучи одним цілий тягар війни.... Тепер хотять скоротити термін окупації лівого берега, пребачений мирною умовою, забуваючи, що він ще не починався, бо початок має датуватись лише тим днем, коли Німці виплатять всі репарації, а репарації ці не виплачено навіть на половину. Зняти нашу охорону з місця, де вона охороняє загальний мир, означало би дати можливість знову розквітнути німецькому мілітаризмови і підготовити нову війну. На цю гру ми піти не можемо".

Цю промову европейська преса росцінила як акт підготовки до давно вже заповіджаного побачення між французьким і англійським премером. Маючи на увазі це побачення й переговори в справі німецько-французького конфлікту, французький премер хотів поставити свого англійського колегу перед довершеним фактом.

Ще два тижні тому назад, виїзджаючи на відпустку до Франції, Болдуін вислонив надію, що на час його повороту до Англії міжнародня ситуація зміниться о стільки, що зкантся можливість розпочати особисті переговори з керовиком французької політики. Термін цього побачення наближав саме тепер. Ініціятива призначення терміну побачення вийшла від Поанкаре і побачення мало місце в середу на минулому тижні. Побачення мало строго довірочний характер. В офіціяльних колах цьому побаченню надають дуже велике значіння. Офіціяльний комунікат про побачення випущений спільно англійським посольством і французьким урядом говорить про його наслідки дуже коротко і неясно: „Не можна було сподіватись, щоби на протязі одної розмови Поанкаре і Болдуїном можна було осягнути остаточного розвязання загалу проблем. Проте обидва вони з задоволенням констатували, що в жадній справі нема ріжниці поглядів ні відносно цілі ні відносно методи поступования, які би могли перешкодити співпраці обох держав, від чого в великій мірі залежить відбудова і покій світа".

Французька, а за нею й польська преса в усіх результатах побачення, які говорять про можливість в певних, точно не визначених межах спільної акції, бачить великий французький дипльоматичний успіх.

Більш обережним й більш правильним проте буде думати, що значіння цього побачення більш характеру психольогічного. Воно підкреслює, що, не зважаючи на різкі і непримиримі позиції Поанкаре і Керзона англійський премер уважає заховання англо-французької приязні необхідним.

Пращання Болдуіна мало незвичайно сердечний характер. Правдоподібно в короткім часі відбудеться друга нарада обидвох премієрів, а предметом їх будуть важні справи що торкаються теперішної ситуації в Европі.

На болгарськім кордоні.

Із Софії подають, що на болгарськім кордоні сконцентровані великі відділи югославянських військ. На запит болгарського уряду, югославянський посол заявив, що Югославія сконцентрувала свої війська в цілі оборони перед сподіваними нападами з боку банд комітаджі, які організуються на болгарській території.

Фашизм і Ватикан.

„Observatore Romano" пише, що в роковини фашистівської революції, кількох провідників фашизму заявило, що теперішний уряд дошінює значіння релігії в житю народу і з найбільшою пошаною і прихильністю відноситься до Ватикану й католицизму.

Заворушення в Бадені.

Комуністичні заворушення в Бадені й околиці продовжуються. Страйки тревають дальше. Богато осіб арештовано. Заворушення мають характер політичний.

Нагляд суд в Золочеві.

Золочів, 22. вересня 1923.

Розстріляний в четвер на вязничному подвірю в Золочеві Ілько Скочиляс, літ 23, парубок з Метенова пов. Зборів, Микола Коваль, літ 24, парубок зі Славної і Олекса Павлишин, літ 29, коваль, нежонатий — зі Золочева, заховалися перед смертію зовсім спокійно. Останні години провели в товаристві рідні і оборонців д-ра Ст. Барана, д-ра Льва Ганкевича і д-ра Хомишського. В тюрмі розлягалися зойки і плач рідні засуджених на смерть. Ілько Скочиляс попросив о папір і написав перед смертю три листи.

Перший лист, адресований до батька Прокопа Скочиляса, котрий до тюрми дістався вже по написанню листа, звучить:

„Дорогі Родичі.

З нинішним послідним днем прощаю Вас Дорога Родино і Ви Дорогі Браття і сестри і Ви пане докторе Баран і взагалі всі знакомі. Я гину смертю Вам відомою, смерть для мене не страшна а чесна бо гину за український нарід і українську державу. З послідним словом прощаюсь з Вами — Ваш син Ілія Скочиляс. Золочівська тюрма дня 21/9 1923".

Другий лист, адресований до Анни Куликівної, сільської дівчини з Фалківців коло Зборова, з якою Скочиляс мав невдовзі женитися, звучить:

„Дорога Анно. Прощаюсь з Тобою з нинішним послідним днем, до котрого я Тебе не забув і любив без ограничення. Смерть моя Тобі відома бо гину за український нарід. Прощаю Тебе — Твій Ілія Скочиляс, золочівська тюрма 21/9 1923".

Третій лист, адресований до знакомих, з котрими засуджений жив блище, звучить:

„Дорогі Знакомі. Ви пане Омеляне і Ти Олю і Ти Ганю і Ви Марусю і Ти Филипе і Ти Городна Марусю і взагалі і всі прощаюсь з Вами послідної хвилі своїми послідними перед смертю словами. Ваш знакомий Ілія Скочиляс. Золочівська тюрма 21/9 1923". В розмові з д-ром Бараном просив його переказати до Метенова до господаря Скоробогатого і иних знакомих, щоби довели до кінця розпочате ним (Скочилясом) діло введення в життя читальні „Просвіти" в Метенові.

Справою народньої освіти він цікавився і других старався гуртувати і освічувати. Робив він взагалі вражіння дуже інтелігентного, небуденного сільського парубка з високорозвиненим почуттям національної свідомости і бажанням причинитися чимось і від себе до виборення української держави. Ця велика любов батьківщини й бажання її волі завела його в терористичний гурток. Він сам стане на чолі цього гуртка, серед якого мав безоглядний послух. В розмові з д-ром Ст. Бараном перед своїм розстрілом Скочиляс сказав, що не тяжко йому вмирати, бо сповнив свій обовязок супроти України. Він сам думає, що терором, нищенням противника у всякий спосіб скорше здобудеться українську державу. Характеристику особи Ілька Скочиляса подано невірно у звіті зі золочівської розправи (див. „Діло" ч. 139), що отим простуємо. Рівнож інтелігентно представлявся і Павлишин, котрий скінчив промислову школу в Тернополі. Був свідомим Українцем і вступив в терористичний гурток, щоби активно нищити противника. Був в р. 1920 членом Міщанського Братства в Тернополі і аматорського кружка при ньому. Вже йдучи на смерть, просив д-ра Ст. Барана передати від нього поздоровлення членам Міщанського Братства в Тернополі.

Всі засуджені на смерть розшлювалися з обороняими і сміло пішли на смерть. Скочиляс й Павлишин згинули зі словами: „Гину за український нарід і українську державу на українській землі". Ці голосно висказані слова і геройська постава засуджених в хвилі смерти зробила велике враження навіть на присутних при екзекуції урядовців. Натомість польська публика — дуже численно зібрана на валах, що окружають місце страчення, слова засуджених приняла сміхом і по кождій екзекуції ревіла з радости. Робили це навіть капелюшові польські пані і панни. Це страшне здичіння і схудобіння золочівської Польонії і це перед мастатом смерти, що реве з радости на вид смерти „hajdamaki" змусило мабіть прокуратора п. Блоньского, котрий впрочім від початку до кінця поводився дуже коректно супроти обвинуваченних і оборони, заказати ознаків радости під загрозою приймусового усунення публики. Та нічого не помогло. Польська публика — а було її пару сот — на вид крови аж божеволіла з радости. Аж гидь бере думати про золочівські польські пані і панни, — гірше скотини.

Огляд світових подій.

Німеччина резиґнує з пасивного спротиву.

„Н. Фр. Пр." пише: В понеділок мав канцлер Штреземан довшу нараду з ріжними представниками і зясував свої погляди на справу Поруря в такий спосіб:

1) Німеччина готова зрезигнувати із пасивного спротиву під умовою, що Франція загарантує свободу і права всім німецьким горожанам, вигнаним з Поруря;

2) Німеччина готова підвисшити репараційну оферту.

На думку „Н. Фр. Пр." пасивний спротив припиниться в найблищому часі, бо вже й німецькі праві кола прийшли до переконання, що пасивний спротив приносить більше шкоди, як користи.

Також комендант окупаційної армії в Порурю вислав представникови бельгійської преси, що пасивний спротив німецького населення вигасає з кождим днем. В Порурю щораз спокійніше. Страйки і саботажі припинені.

„Матен" подав, що як тільки Німеччина припинить пасивний спротив, то буде скликана міжнародня конференція для вирішення справи репарації.

Землетрус.

Як повідомляють з Москви, в Амурській области делося відчути незначне трясення землі. Землетрус не спричинив жадної шкоди.

Англійський кабінет.

Англійський кабінет міністрів збереться на засідання дня 25. ц. м. На засіданню премієр Болдуін злоэкить звіт із своєї наради з французьким премієром

Справа Яворини.

Рада Союза Народів обміркувала дня 20. ц. м. справу Яворини. Прочитано депешію Ради Амбасадорів і заяву Скірмунта й Бенеша. Скірмунт домагається, щоб справу Яворини вирішила Рада Союза Народів, а Бенеш бажає передати цю справу міжнародньому трибуналови в Газі. Наради не закінчені.

Неспокій у Болгарії.

Минулої ночи в околиці Стара Загорє прийшло до боротьби поміж селянськими ватагами і військом. В тім самім часі в Чірпані Семене захопили поліційний комісаріят. Поліція арештувала 12 селян. Підчас сутички згинуло 6 селян.

Справа Поруря.

В Парижі відбуваються наради поміж Поанкаре і ген. Фошом та командантами окупаційних військ Поруря. Предметом нарад є справа окупації Поруря.

Хто убив членів італійської місії?

В околиці Аргирокастрону арештовано грецького офіцира, який виявив імена вбійників членів італійської місії та імена співвинників того злочину.

Після стрічі Болдуіна і Поанкаре.

Французька преса висловлює вдоволення з приводу нарад між Болдуіном і Поанкаре. Вправді Поанкаре відмовився подати які небудь інформації про хід нарад, але в Парижі панує загальне переконання, що вислід нарад випав по думці Франції і що між Францією та Англією прийшло до зближення, чим зміцнено основи Антанти.

Відголін минулої осени.

Процес М. Даниловського і тов.

Перший день розправи.

Нарешті в суботу 22. вересня 1923. роспочалася розправа проти десяти Українців, обвинуваченних у вбивствах, атентатах, актах саботажу та ріжних иних вчинках, які буцім то виконували з політичних мотивів, з наміром довести до політичного перевороту у Східній Галичині.

У великій салі вищого карного суду при вул. Баторого, у тій самій, що памятає і Мирослава Січинського, о. д-ра Юрика, Степана Федака і полк. Федоровича, у тій самій салі засіло у двох лавках десяток молодих людей української національности, яких мають судити польські судді за вчинки, які їм закидують, що робили із політичних мотивів.

Обвинувачені попали до вязниці у памятних листопадових днях мин. року. Поки дійшло до розправи, обвинувачені просиділи тижні у поліційних арештах, а потім вже у слідчій вязниці муціли хапатися голодівки, як методи боротьби за чимшвидше законне полагодження їх справи.

Кілька днів одкладано розправу з огляду на недостаточне число присяжних суддів. Нарешті сьогодні, в суботу 22. вересня 1923 р. роз-

БРАУН РУТОВСЬКОГО 1. СИЧСТУСЬКА 3. 505

Найсвіжіщі новости на ЗИМОВИЙ СЕЗОН, велюри, плюші дубле, камґ. шевйоти, фляпелі, барханн, вовни, епокіж, зефіри як також полотно на весільні вправи. — ЦІНИ ФАБРИЧНІ. — —

БРАУН СИЧСТУСЬКА 3. 4—5 РУТОВСЬКОГО 1.

почалася розправа, який проводить загально відомий всьому українському громадянству в минулих процесів трибунал, та передусім: обвинуваючий прокуратор Гіртлер.

В лавках суддів присяжних сіли: 1) д-р Роман Александрович, адвокат (пл. Фредри 4); 2) Герольд Едельман, фабрикант туток (Раппорта 19); 3) Франц. Гель, реставратор (Стрілецька пл. 15), 4) Адольф Каменьобродські, архітект (Потоцького 28), 5) Ян Каньовські, колівецький майстер (Пекарська 8), 6) Юзеф Гучинські, банковий урядник (3. мая 9), 7) Тадеуш Радокські, власн. дібр (Добчани), 8) Юзеф Пюркевіч, банк. уряди, (3. мая 9), 9) Юлій Рогозевіч, касієр фонду гр. Скарбка (Мураська 27), 10) Вважинєц Роса, пивський майстер (Ягвіги 19), 11) Владислав Станкевіч, завідуючий лісами (Винники) і 12) Андрій Цетнер, рентієр (Льва Сапіги 59). Заступниками вильосовані: 1) Владислав Бушек, купець (Кохановського 134) і 2) д-р Францішек Дзюбчиньскі, адвокат (Личаківська 9). Єдиний Українець, який був на службовій листі суддів присяжних: п. М. Стефанівський — на домагання прокуратора був вилучений.

На лавках обвинуваченних засіло девять осіб; головний обвинуваченний: Михайло Дзіковський, утік із слідчої вязниці.

Як оборонці були присутні першого дня: д-р Я. Олесницький, д-р Ст. Шухевич, надради. Добрянський, судця Присташ, д-р М. Волошин, д-р Е. Давидяк, д-р М. Глушкевич і д-р Л. Ганкевич. До оборонців належать ще: д-р П. Евин і сенатор Карпінський.

На салі дуже мало людей. Половина лавок стоїть цілком пустою; впускають на розправу лише за поіменними білетами вступу, а таких білетів видано надзвичайно мало, лише на підставі якихсь особливих дачих.

Особи обвинуваченних.

1. Михайло Дзіковський, ур. в Булиграшицях пов. Перемишль, 2. XI. 1897, гр.-кат., неженатий, студ. політехн., без маєтку, живе у Львові, син Василя і Олександри (на розправі неприсутний: утік). 2. Семен Український, ур. в Брідках пов. Львів 1893, неженатий, студ. унів., без маєтку, живе у Львові, син Михайла Катерини (інвалід з української війни). 3. Петро Вишневський, ур. кат. в Брідках пов. Львів, ур. 1875, гр.-кат., женатий, завідуючий будинком гр.-кат. духовної семінарії, власник реальности у Львові. 4. Андрій Залізко, ур. в Молодові пов. Ценава 4. XII. 1900, гр.-кат., нежонат., абсольвент 6-ої гімн. кл., без маєтку, живе в Любачеві, син Антонія і Марії. 5. Іван Дуда, ур. в Любачеві в р. 1900, гр.-кат., женатий, гімн. абсольв. і хлібороб, син Андрія і Марії. 6. Антін Чапляк, ур. в Мрослави., гр.-кат. женатий, залізничний робітник, абсольв. 6-ої кл. народн. школи, власник реальности в Любачеві, син Івана і Ядвіги, 7. Едвард Коваж, уд. в Гурському 1902 р., гр.-кат., нежонатий, абсольв. 4. кл. гімн., без маєтку, живе в Дулібах, син Федора і Зрочіслави. 8. Михайло Степанів, ур. в Дашаві 18уб р., гр.-кат., нежонатий, селянин, грамотний, син Федора і Розалії. 9. Володимир Шумський, ур. в Стрию, 16. II. 1900, гр.-кат., нежонат., торгов. помічник, абсольв. торгов. школи, власник реальности в Стрию, син Василя і Ю. 10. Антін Грубський, ур. в Перемишлі 6. V. 1896, гр.-кат., нежонат., учитель співу, гімназ. абсольвент, без маєтку, син Павла і Юстини.

Акт обвинуваченння.

Усім обвинуваченим закидається, що вони творили, організували або підпомагали в Стрию і в инших місцевостях Східної Галичини таємні боєві гуртки, які мали метою терором, насильством, руйнуванням державного і приватного майна і вбивством урядових осіб змагати до державного перевороту у Сх. Галичині: належучи до таких гуртків обвинуваченні підбурювали й накликували до дій, які мали створити або збільшити небезпеку для держави взовні та викликати війні держави законот і громадянську війну; обвинуваченні брали участь у тих вчинках. (Подаємо зміст за польським текстом акту обвинуваченння: цитувати українського тексту не можна, бо він є цілком безграмотний. Пр. Ред.)

З окрема щодо: Михайла Дзіковського, Семена Українського і Петра Вишневського, то вакидається їм посередню участь у вбивстві Сидора Твердохліба; М. Дзіковський, А. Чапляк і А. Залізко підпалили (каже акт обвинуваченння) в липні 1922. залізничний будинок на двірці в Любачові; про А. Чапляка і Івана Дуду, кажеться, що вони в ніч з 5. на 6. вересня 1922 р. поміж Любачовим і Башнею поперетинали в двох місцях телєграфічні дроти; про Ковака, що посередньо допоміг до скритого вбивства Дмитра Кушака в ніч з 23. серпня 1923, постачаючи для цього засоби й усуваючи перешкоди; про Михайла Степанова кажеться, що 27. серпня 1922. убив стрілом крізь вікно Гната Антонова; про Антона Грубського, що в ніч 12. серпня 1922. вкинув до будинку поліції паньствової у Стрию дві ручні гранати; про Володимира Шумського, що разом з Антоном Грубським і иншими невикритими справниками порозумівся і допомагав до динамітового атентату на будинок поліції в Стрию. Отже всім обвинуваченим закидається злочину „zdrady stanu", а з окрема кожному ще инші провини з карного кодексу.

Свідки.

До розправи покликує прокуратор до 30 свідків, м. и. Михайла Яцкова, Мелітона Твердохліба, „відомих" комісарів поліції Кайдана і Лукомського і инших.

Мотиви.

Цілий судовий акт обвинуваченння займає 40 сторінок друку, отже цілком неможливо нам подати той акт у цілости, хоча безумовно він являється цікавим документом часу. З огляду на теперішній нечеличкий розмір нашої газети, можемо переказати лише у найголовнійших рисах зміст тверджень, якими прокуратор мотивує своє обвинуваченння.

Спочатку говориться багато про „боївки" і широко закроєну підпольну акцію, до якої дав почин на території „Всходній Малопольщі" уряд д'ра Е. Петрушевича у Відні, який у цій цілі навязав зносини з „невдоволеною" частиною пагоди ruskiego. Д-р Е. Петрушевич твердив, що усіх його дипльоматичних заходів залежить від активности краєвих сил. „Вчинок Степана Федака був першим в довгому ряді тих випадків, які подиктувала злочинна конспірація руских боївок". Як на підтвердження істнування боївок покликується прокуратор на процес Федака. — Прийшли вибори до сойму. „За директивою уряду Петрушевича, боєві „руси" організації у Всходній Малопольщі рішили терором усунути „руські" нарід від участи у виборах". Отчим із таких терористичних актів було вбивство Сидора Твердохліба, кандидата до варшавського сойму.

Дня 15. жовтня 1923 р. виїхав Сидір Твердохліб на передвиборче віче до Камінки Струмилової, звідки, після невдатного віча, вертав пішки до залізничої стації Сапіжанка. Товаришили йому Іван Дзендра і Михайло Дзіковський; останній був секретарем у С. Твердохліба. Коли біля 6. год. вечером зближалися усі до ст. Сапіжанка, приступило до них двох людей, із яких один віддав до Твердохліба з віддалі кількох кроків чотири стріли. Дзіковскі чотири рази стрілив за втікаючими, але не влучив. Слідуючого дня С. Твердохліб помер у шпиталі у Львові.

Слідство звернулось проти самої особи секретаря убитого, М. Дзіковського. У поліційному слідстві М. Дзіковський склав широкі зізнання про істнування української боєвої організації, її організаційну схему, провід членів і свою власну ролю, як члена боєвої організації, що по наказу пішов на службу до С. Твердохліба і знав про весь плян убийства того останнього. Всі ті свої зізнання Дзіковський відкликав у судово-слідчому переслуханню; прокуратор зазначає, що відкликанни своїх зізнань Дзіковський завдяки вже при поліційному переслуханню. Відси дальший опис генези і розвитку подій з вбивством С. Твердохліба полягає саме на зізнаннях Дзіковського, на які прокуратор покликується як на правдиві. Згідно з тими зізнаннями Дзіковський дістався до боєвої організації посередництвом Івана Дуди з Любачова і проф. Володимира Зубрицького з Перемишля. Дзіковський був іменований комендантом перемиського повіту. В червні 1922 р. Дзіковський дістав наказ з окружної боєвої організації в Перемишлі „роспочати рухавку". До спілки з Андрієм Залізко і Антоном Чапляком Дзіковський спалив залізничий будинок в Любачові. В половині липня дістав він наказ з перемиської команди зголоситися у Степана Терлецького, звязкового поміж начальною командою організації та окружними командами. Терлецький представив Дзіковського членови начальної команди Евгенови Коновальцеви, який казав Дзіковському перенестись на постійно до Львова. Обовязком Дзіковського було інформувати начальну команду про відносини між ген. Ю. Тютюнником і польськими властями. Крім того Дзіковський мав приготовитися до заступництва Миколи Сеавича, звязкового начальної команди, який мав виїхати закордон для навязання контакту з д-ром Петрушевичем і баварськими „оргешівцями", одначе ті обовязки потім перейняв не Дзіковський, лише член начальної команди Баковіч. Потім Дзіковському наказали вступити на службу до С. Твердохліба, як довірочному організації. У навязанню знайомства з С. Твердохлібом був йому допоміжний Петро Зишневський, який „мав відомости через редакцію „Діла", що Твердохліб має бути убитий (!?). До атентату замовлено Кульчицького і Яцуру; за Твердохлібом виїхали до Камінки Садовський і Тонько.

Як приналежних до терористичної організації Дзіковський подав — кажеться в акті обвинуваченни — крім проф. Зубрицького, студента Геру. та Н. Стефанишина з Долини. Як членів начальної команди організації подав він Евгена Коновальця, д-р В. Целевича, Юлона Пєнроцького і Баковіча. Дзіковський подав, що в літі 1922 р. відбувся у Львові з'їзд окружних комендантів, на якому д-р Целевич мав політичний реферат. У тому рефераті казалось м. и. про звязок д-ра Петрушевича з большевиками у протипольській акції, за порадою італійських і англійських політиків. На тому з'їзді мав давати інструкції Евген Коновалець. У позніщих зізнаннях Дзіковський подав, що першим, хто повідомив його про плян атентату на Твердохліб, був Микола Сеавич. Потім говорив йому про це в Горожанському Комітеті военний інвалід Семен Український. Інструкції щодо співпраці з С. Твердохлібом давав Дзіковському Баковіч або Коновалець. Як убійцю Твердохліба Дзіковський подав Саповського.

В акті обвинуваченння кажеться, що довідавшись, що Баковіч, Целевич і Коновалець не є зловлені, попав в розпуку, називав місцевости, де їх можна найти і кликав поліцію до енергічних пошуканок. Коли Д. чув, що арештовано когось, кого він подав раніше, тоді не скривав свого задоволення.

Як сказано, Дзіковський всі свої зізнання в судовому переслуханню відкликав і заявив, що їх вимушено на ньому.

Український радник у слідстві, що хотів довідатись від Дзіковського про оточення С. Твердохліба. Вишневський перечить усякій своїй участи в цій справі.

(Продовженнн буде.)

* * *

Читання акту обвинуваченння по польськи й по українськи забрало шість годин часу у першому дні розправи.

Продовженнн розправи слідує в понеділок 24. ц. м.

НОВИНКИ.

— Конфіската. Попереднє (139) число нашого часопису конфіскувала польська прокуратура за більшу половину вступної статті п. з. „І з вшехпольської кузні", підтитул статейки про „Золочівські екзекуції" та частину новинки п. з. „Пів мільйонові банкноти".

— Український Театр. В члени театральної кооперативи вписалися дальше: 224 о. Андрій Борисевич, в Дрогоєві (вплачений цілий уділ), 225, Олексій Ярема в Перемишлі (вплачений цілий уділ) 226. Мирослав Захарко в Перемишлі (оплачений цілий уділ) 227, с. Олександер Зубрицький (впл. цілий уділ), 228, Адам Лотоцький у Львові, 229. Евген Форостина в Перемишлі (впл. цілий уділ), 230. Осип Лісікевич в Перемишлі (впл. цілий уділ), 231, Петро Мягкий в Перемишлі (впл. цілий уділ), 232. Володимир Твардівеич у Львові, 233. о. Димитрій Курдидик в Циганах, 234. д-р Сильвестер Дрималик, 235. Степан і 236. Ірина Главінєвські в Калуши, 237. інж. Лев Шепарович, 238. Дмитро Греголинський в Перемишлі (впл. цілий уділ), 239. Йосиф Пакош у Львові, 240. Василь Шевчук на Знесінню, 241. Олекса Яворський в Підгайцях, 242. Осип Лада в Підгайцях (впл. цілий уділ), 243. Евстах Вороневич (впл. цілий уділ), 244. Евген Гевжкович у Львові, 245. Осип Шухевич в Радехові (впл. цілий уділ), 246. Антін Боцюрків в Товстім (впл. цілий уділ), 247. д-р Дмитро Блавацький, 248. Василь Щербатюк, 249. Іван Бабій, 250. Іван Флюкт, 251. Михайло Підлужний, 252. Гнат Мартинець, 253. Володимир Кордуба, 254. д-р Михайло Західний. Управа просить всіх членів, які зголошуються до наших уповажнених на провінції, переда-

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ НАКЛАДОМ У. П. Т. І ПРОДАЄТЬСЯ У ВСІХ КНИГАРНЯХ 633 2—2

Хрестоматія з творів Ксенофонта укладу д-ра Остапа Макарушки.

Головний Склад в Книгарні Ставропігійського Інституту в Відні у Українського Педагогічного Товариства Львів, вул. Руська 3.

зати їм не лише самі декларації, але і гроші на уділи, бо через се улекшується маніпуляцію і заощаджується почтове порто.

Безконкуренційною українською фірмою є лиш робітня футер Петра Карпяка у Львові вул. Куркова 11 а. — Там замовляйте нові футра, старі переробляйте і покривайте. Урядничі круги мають знижку. 566 7—10

Місто повідомлень про наше вінчання, котре відбулося дня 12. серпня 1923 в Переволочній (п. Соколівка коло Ожидова) жертвуємо на „Рідну Школу“ в Бережанах 1,000.000 мп. — *Галя в Бережанських і Лев Крипякевич.* 647 1—1

Шліть наш часопис!

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Засідання філол. секції Наук. Тов. ім. Шевченка з рефератами про праці Евг. Тимченка і В. Перетця та вибором дійсних членів відбудеться дня 6. н. ст. жовтня в канцелярії друкарні о год. 5½ по полудни. — *К. Студинський, Ів. Зілинський.*

Українське Технічне Товариство **Ринок ч. 10/II. В середу дня 27 вересня с. р. год. 19. вечір** Членські сходини. **Просимо о численну участь. — ВИДІЛ.** 656 1—1

На „Рідну Школу“ вложили в Мр. Зп. Кордуба Василь, Тернопіль — 2 (два) амер. долярів, місто повідомлення про своє вінчання з Вп. Марисею Мольчиївною, Хор гімн. С. С. Василіянок у Львові працюючи Вп. проф. М. Гайворонського 500.000, як доказ вдячности за тридцяту працю. Вп. п. меценас д-р Чайківський Андрій, Коломия 500.000. Вп. Жертводавцям складаємо щиру подяку — Головна Управа УПТ. 641 1—1

Дрібні оголошення.

ФАБРИКА овочевих вин, приймє самостійного винаря. Зголошення Геруїнські, Познань, Яцковского 35. 649a) 1-1

КУПЛЮ кілька вагонів здорових яблок на вирób вина. Оферти, Геруїнські, Познань, Яцковского 86. 649 1—1

ДЕРЖАВНИЙ урядник оженився з пристійною панночкою або вдовою до літ 28, котра би посідала реальність або умебльоване помешкання у Львові. Ласкаві зголошення до Адміністр. під „Щастя“. 648 1—1

ПОТРЕБУЮ економа, огородника, ключника, кухарку. Тишовницький, Довгопуп — Любінь. 644 2—4

КАВАЛЄР урядник пошукує при інтелігентній родині покою, евентуально з столом. Ціна байдужа. Зголошення до Адміністрації „Діла“ під М. К. 627 5-3

ПОТИ до співу та на всякі інструменти висилає „ТОРБАН“. Львів, Осолінських 6. 579 3—10

ОГОЛОШЕННЯ.

ПОДЯКА.

Подобалося Богови покликати до себе 17. вересня 1923 нашу найдорожшу донечку Марійку, абітурієнтку української гімназії в Станиславові. В невисказанім горю бальзамом потіхи стали нам Вп. п. радник директор д-р Сабат, зарядивши участь гімназії в похоронах, о. д-р Медвецький і о. Бабяк, висказавши нам слова глубокого співчуття, знакомі і сусіди вічучувши наше горе, о. д-р Фіголь попращавший теплими словами Покійницю, паніа Павлюхіна і п. Ісаїв, розпращавшись з Покійницею іменем товаришок і товаришів. Дорогу Покійницю возвеличили величавим похороном: українська гімназія враз зі збором професорів і радником д-ром Сабатом, Впр. об. д-р Медвецький, д-р Фіголь і Вальницький, Товариство „Боян“ з дірігентом п. професором Смолинським, Товариство Марійське, пластунки і пластуни, учениці-семінаристки з заведення Сестер Василіянок, семінаристи, сусіди і знакомі, Сею дорогою складаємо всім названим щиру подяку.

Станиславів, вересень, 1923.

640 1—1 *Іван і Вікторія Герус.*

ПОЗІР! КАМІНЕЧЧИНА!!

В суботу, дня 29. вересня 1923 в салі „Народнього Дому“ в Камінці Стр. відбудуться

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ФІЛІЇ ТОВ. „ПРОСВІТА“.

Порядок денний: О 9. год. рано Богослуження, о 11. год. пополудні Загальні Збори. Вступне слово, Відчитання протоколу з послідних Заг. Зборів, Справоздання з діяльности Філії, Звіт касовий, Реферат просвітний, Вибір Виділу, Внески і заль-ти, 643 ВИДІЛ ФІЛІЇ ТОВ. „ПРОСВІТА“. 1-1

Літературна Новина!

На днях вийде нова книжка Ол. Бабія

„Під шум Пруту“.

Замовляти на адресу:

Львів, Ринок 10/II., Видавництво „Новина“.

629 Ціна з пересилкою 18 000 мп. 3-3

5 ПІСЕНЬ сольових з фортепіяном Ярославенка за 25 тисяч Марок висилає „Торбан“ Львів, Осолінських 6. 610 1-10

Подяка.

Опечалені невдалінною смертю дорогого сина і брата нашого бл. п. Степана Тисовського гляділи ми з почуттям глибокої вдячности на ві незвичайні прояви любови і пошани, якою широкий круг нашого Громадянства огорнув домовину Покійного. З завіщання найдеиого по похоронах показалося, що Покійний не числив себе гідним якогонебудь труду при своїх похоронах взяти зі сторони найближших. Коли дійсність перечеркнула Його обчислення, то не вже діло доброго серця тих всіх, з якими Покійний мав щастя головно останніми часами в житю і при праці стрінутись. За се добре серце велика Їм подяка. Нехай добра судьба нагородить весь той великий труд, з яким наче рідного ратували з безнадійної недуги Вітя, Панове д-р Вільгельм Габель і д-р Мирон Вахнянин. Горяча подяка всечесн. О. Мітратови Білецькому за велику честь, яку зробив Покійному личною участю в похоронах, Всч. оо. прилатови Л. Куницькому, кан. Бачинському, радн. В. Лицинякові і Мармашеїй, за ведення похоронів і відправи над домовиною а за уладження зразкової карности і позаги похоронів Вповажаним панам професорови Мировови Федусевичови, радн. Купчинському і всім членам бого хору, Хвальній Верховній Пластовій Раді, старшим пластунам М. Пежанському і Б. Окіпшеїи і О. Горбатому, всім дорогим Членам Уряду Старших Пластунів, Пластунам і Пластункам львівського і позальвівських пл. Кошів і членів делегацій. Ще дякуємо щиро тим всім так поважним Членам нашого громадянства, які чи то участю у похоронах чи висловами сочуття, чи угощенем пластових делегацій, чи в який небудь инший спосіб причинилися до пошанованя памяти Покійного і помогли вместь безмірно тяжкі перші хвилі по наглій і великій втраті. Хоч як раді би ми подякувати кождому з окрема за незвичайно гінну для нас поміч в нещастю, ми на жаль инакше ніж цією дорогою цього робити не в силі. 645 1—1

Анеля Тисовська, мати, д-р Олександер Тисовський, брат, Марія з Тисовських Бірчсова, сестра.

ПЕРЛЯНИ-ЧАСПИ

Вальці, Каміння, Турбіни, Трансмісії, Паси, Газу, по дешевих цінах зі складів поручає **ЛЬВІВ, вул. Баторія 4.** 356a) 3—20

Українське Видавництво в Катеринославі.

Вийшли з друку:

Книжки про рідний край. Історичні оповідання й повісті.

1) А. КАШЕНКО. **Оповідання про славне лицарське низове.** Ілюстроване історія Запорожжя. Понад 200 малюнків і карт.
2) „ **Зруйноване гніздо.** Повість з часів скасування Січі.
3) „ **На руїнах Січи.**
4) „ **Мандрівка на Дніпрові пороги.**
5) „ **Над подільним порогом.**
6) „ **Борці за правду.**
7) „ **Під Корсунем.**
8) „ **Славні побратими.**
9) „ **Юсть Гордієнко-Головко,** останній лицар Запорожжя.
10) „ **З Дніпра на Дунай** Оповідання з часів скасування Січи.
11) Д. МОРДОВЕЦЬ: **Гетьман Петро Сагайдачний.**
12) О. РОГОВА. **Тиміш Хмельниченко.**
13) А. ЧАЙКОВСЬКИЙ. **Козацька помста.** Оповідання з козацької старовини.
14) Проф. Д. ДОРОШЕНКО. **Коротний курс історії України.** З малюнками.
15) Проф. І. ОГІЄНКО. **Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народа.** З малюнками й портретами.

Продаж по всіх кращих книгарнях, а де нема — звертатись на адресу:

Eug. WYROWYJ, Berlin SW 47, Yorkstr. 84II.

567a) **Повний катальог безплатно.** 3-3

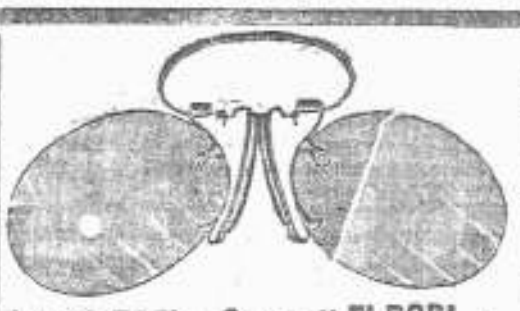

ПОРУЧАЮТЬ

ОКУЛЯРИ, ЦВІБЕРИ

під найдешевших до найдорощих у всіх родах. Сила Цайсса, Буша, Герца,

ЛЬОРНЕТКИ

полеві і театральні першорядних марок. — Замовлення з провінції подягоджуються відверто! 43-50 2151

ЛЕВ АППЕЛЬ і Ска у ЛЬВОВІ Легіонів. 7

Телеф. 458. Адреса тел. Оптика Львів.

ПОЗІР КАЛУЩИНА!

Д-р І. Сохацький, який від нотаріят в КАЛУШІ, повідомляє своїх знайомих і прихильників, тому, що приїшов нотаріят-Поляк, він вступив до адвоката Д-ра В. ВОРОБЦЯ, котрий перенїс свою канцелярію до льокалю „ХЛОПСЬКОГО СОЮЗА“ проти Суду, де містився нотаріят. 642 1

КОРАБЕЛЬНЕ ТОВАРИСТВО White Star Line

ЛЬВІВ, Городецька 36, ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського 5.

Найбільший наш ТРАНСПОРТ до

КАНАДИ відходить зі ЛЬВОВА та ТЕРНОПОЛЯ 27. вересня ц.р.

УВАГА! Емігранти до Канади, що мають вже affidavit-и! Не занедбуйте нагоди!

Зголошуйтесь до транспорту!

526 2—2

„WHITE STAR LINE“ ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 36. ТЕРНОПІЛЬ, ТАРНОВСЬКОГО ч. 5

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло“ Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 141 (10 022). Львів, середа 26, вересня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. перепол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю вступ Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 200.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунії 100 лей, Болгарії 50 лев., Австрії 200000 мп. Зміна адреси 3000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ЕГЗЕМПЛЯРИКА 4.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

В поході проти українського шкільництва!

Перед нами „Gazeta poranna" з 14. вересня, а в ній стаття з рекламовим заголовком: Urzędnicy opodatkują się na cele szkolne. Dorzosłą tę akcję zapoczątkowali kolejarze". В тій статті читаємо:

„Залізничники, згідні зі жертвенности та ініціятиви, з огляду на інтерес держави і суспільности піднялися знамєнито обдуманої і продиктованої горожанським духом освітньої акції. Їх відозва каже між иншим: Сучасні життєві умовини стають щораз тящі. Люде доброї волі, наш уряд і сойм радять як можуть і уміють, але значнішої поправи не відчувається. Лише збірна суспільна воля може спровадити зміну на краще..."

І за цим йде гарячий апель, щоби кождий оподаткувався на школи народні, середні і инші.

„Ми польські урядники — читаємо далі — зложім письменну заяву, що через 3 роки позволяємо стягати зі своїх поборів по 1 польському золотому місячно (кого на це не стати, нехай дає пів, а хто може нехай дає 1 і пів або 2) під умовою, що зібрані гроші має уряд ужити на отвирання таких нових шкіл,... на які сойм не міг (?) ухвалити средств".

Далі йде зазив, щоби всі „презеси" залізничих дирекцій та державні і автономні уряди розіслали відповідну заяву зі списом службовиків з просьбою підписати та вказати суму, яку кождий з них годиться постійно давати на школу і просить стягати її при виплачуванню поборів.

Вкінці йде калькуляція: Коли кождий урядник зложить лише пів золотого місячно, то 400.000 урядників дасть щорічно 100 міліярдів мп. Тут не вчислені громадяне вільного звання. А коли і вони сповнять свій обовязок, про що нема ніякого сумніву, то польській суспільности відпаде вічна журба про творення нових шкіл.

Стільки „Gazeta poranna". Тепер насувається питання: — На які саме школи призначені ці міліярди? Державні школи мають вже постійну рубрику в буджеті; значить — тут йде річ про приватні польські школи, головнож TSL.

Ідучи по нитці до клубка, пригадаймо собі, що перед 3 місяцями писав в тій самій справі віцепрезес TSL. проф. Сікора в „Gońcu krakowskim" (чч. 134—135) і ціль повищої акції стане нам ясно перед очима. Там читаємо: „Жадне зі суспільних питань не є так пильне і жадне на випадок занедбання не грозить так страшними консекенціями, як справа польського шкільництва на окраїнах. Справа організування шкіл повинна бути довершена на протязі 3—5 літ... До акції мусять стати держава, самоврядування і суспільні організації... Там, де TSL. будує школи, випадає дешевше. На будову 10.000 шкіл треба 100 міліярдів мп... Як найскорше берімся до будови польських шкіл на східних окраїнах!"

Отже польські урядники обтяжують себе 100 міліярдами добровільного річного податку на польські приватні школи, щоби намічену будову 10.000 польських шкіл на українських землях перевести не в 5 але вже в 3 літах. Вони того свідомі що „коли в кождій громаді на кресах, міській чи сільській, найдеться учитель Поляк-ідейник, який зуміє в кресову дітвору вчепити від наймолодших літ переконання, чим вона є і повинна почуватися, так вплив тих нових віток на окруження видасть просто необчислимі овочі. Він же повинен стати місіонарем-пропаґатором польської думки на східних окраїнах". („G. P.").

Для орієнтації нашого загалу вважаємо за річ конечну подати бодай побіжно огляд нашого шкільництва в порівнанню зі шкільництвом наших сусідів.

Отже на Холмщині і Підляшу нема вже нині ані одної української школи, а на Волині і Поліссю знищено вже поверх 90 прц. українських шкіл.

У Східній Галичині нищення українських шкіл і насаджування польських представляється так:

а) Народні школи: За час від 1919 р. до 1921 р. наш стан посідання з передвоєнного стану зменшився о поверх 1300 шкіл, а саме: 682 знищених українських шкіл, о 339 побільшене число польських шкіл і 385 т. зв. польсько українських шкіл, яких перед війною не було, а про яких характер легко догадатися. По клясам, — то на 9.856 (отже кругло 10.000) кляс у Східній Галичині є 7.211 польських і лише 2645 українських кляс, себ то кругло одна четвертина.

Скільки стратили ми за час від 1921 до 1923 рр. — це оповите тайною, бо польська влада заборонила видавати якінебудь статистичні інформації що до шкільництва. Та можна догадуватися, що ці нові втрати будуть певно не менші.

б) Учительські семинарії: державних польських є 12, утраквістичних 7 і українських 2 *).

Отже на загальне число держ. учит. семинарів 21 на українські припадає лише 2, — с. є. менше чим одна десята частина.

в) Гімназії: польських державних є 53 а українських лише 7. Отже на загальне число держ. гімназій 60, на Українців припадає менше чим одна осьма частина.

Не забуваймо, що при цьому не вчислені школи TSL., яких число виносить: народніх 474, промислових і промислових курсів 55 і т. д., та що чим далі, то тим більш у нашу некористь змінюються чисельні відносини шкіл українських і польських.

„Кресова Польонія" не дивлячись на се, що польський уряд з Гломбіньским на чолі з усею форсою пікується тільки польськими школами а рівночасно зникають з лиця землі українські школи, — міліярдовими приватними постійними жертвами підпомагає свій уряд в тому напрямі, щоби дійсно на цілому просторі українських земель між Карпатами і Пінськими болотами вже в найкоротшому часі не було ані одної громади без польської школи. Цифри і факти говорять найвимовніше, що так польський уряд як і польське громадянство без огляду на партії в справі шкільництва ідуть проти нас одною збитою лавою, на ту ціль не жалують видатків і трудів.

Між тим українська суспільність рішучо за мало уваги, труду і матеріяльних засобів посвячує для справи українського шкільництва. Вистане згадати, що в останньому місяці вплинуло на „Рідну Школу" всього 18 міліонів мп. А треба тямити, що на 1. X. учителям, які побирають всього 60% поборів державних учителів, мусить У. П. Т. заплатити 200 міліонів мп.

В боротьбі за свою школу українська суспільність мусить напружити всі свої сили, мусить використати всі засоби боротьби і повести її так безоглядно, як безоглядно йде денаціоналізаційний похід.

В цій акції треба нам мати перед очима повний образ засобів і сил противника. В боротьбі з ним мусимо змобілізувати всі свої сили і засоби.

Іван Герасимович.

*) Одному українську держ. мужеському семинарію у Львові вже зносяться!

ТЕЛЕҐРАМИ П. А. Т.

Поготівля Швайцарії.

Відень. „Дер Морген" з Базилеї: Швайцарські граничні постерунки побільшено останніми днями. Власти наражаються в ціли забезпечення границі в разі домашньої війни в Німеччині. Швайцарія забезпечиться проти ґвент. переступлювання границі німецькими комуністичними або радикально правими елементами.

Комуністичне повстання у Болгарії.

Рим. „Обзор" подає, що болгарські війська здавили комуністичне повстання, одначе обі сторони потерпіли тяжкі втрати. Мало згинути 684 люда, а 2000 було раненних.

Софія. В кількох місцевостях околиці Казанлик, в котрих проголошено совітський устрій, військо при помочі населення привернуло нормальні відносини. Кількадесять комуністів утікло в напрямі Росва на південь від Казанлика і сховалися в горах. Їх приневолили піддатися. Два провідники групи поповнили самовбийство. В краю спокій.

Заворушення в Баварії.

Мінхен. 23. ц. м. прийшло тут до сутичок між членами лівої партії і членами союза „Оберланд". На пл. Богоматері прийшло до стріляниии. Ранений один чоловік. Поліція привернула порядок. Переведено кілька арештувань.

Баварія проти Німеччини.

Мінхен. В Ахен на вічу бойових організацій б. капітан Найс, комендант військових формацій „Райхсфляґе" виступив нагально проти Штреземана, називаючи його чурою марксізму і загрозив виступленням Баварії проти півн. Німеччини. Німецьке питання, на думку кап. Н., розвяжеться в Берліні баварським пястуком. На зборах був ген. Людендорф.

Евакуація Корфу.

Льондон. Англійський консуль у Корфу одержав від ген. італійського консула звідомлення, що евакуацію Корфу переведеться 27. ц. м. ранком. Тогож дня окупаційні власти віддадуть грецьким властям усі ресорти адміністрації.

Здержання пасивного спротиву в Порурю.

Берлін. „Соціялістішер Парламентарішер Преседінст", що подає все вісти з першого жерела звідомляє, що на засіданню в неділі на понеділок після 9. год. наред, німецьке правительство рішило окончно відкликати всі розпорядки відносно пасивного спротиву і візвати всіх урядовців і робітників здержати пасивний спротив і вернути до праці.

Одеса — Японія.

Київ. Прибув тут японський делегат, щоби нав'язати торговельні взаємини між Україною й Японією. Делегат зацікавився вельми питанням водної комунікації між Японією й Одесою. Для ближшого розглянення справи — японські делегати відвідають Одесу.

Німецький посол у Чічеріна.

Москва. Німецький посол у Москві гр. Броклорф Ранцав негайно після повороту відвідав Чічеріна.

Небезпека домашньої війни в Німеччині.

Берлін. Польрад. 23. ц. м. на зборах демократії заявив міністер краєвої оборони Геслєр, що правительство може зовсім числити на армію в разі вибуху домашньої війни.

Справа Карелії.

Женева. Польрад. Збори Союза Народів прийняли до відома заяву Фінляндії, що гельсінґфорське правительство уважає клявзулю дорпатського договору відносно Сх. Карелії зобовязанням міжнароднього характеру.

Пр. 553/23. В Імени Річпосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 131 (10.012) з дня 13. вересня 1923. в потягнулі уміщенім в часописі „Діло" Н. 131 з дня 13 вересня 1923 рівнож в другім накладі тогож нумеру означенім. По конфіскаті накажд другий а именно в рубриці „Оповістки" на сторонї четвертій оголошення розпочинаючого від слів: „кверетура української . . . . ." містить в собі єстас проступку з § 305 з. к. узнав доконаму в дни 15. вересня 1923 р. конфіскату за описану і заряднв знищення цілого накладу і видав по думці § 493 п. к. заказ дальшого поширювання того друкового письма. Зарізом видав наказ відповідальному редакторови тої часописі, щодсе рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій сторонї. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а именно засудження за переступство на грошну де 400 Мп. — Львів, дня 15. вересня 1923.

(Підпис нечитк.)

Огляд світових подій.

Нова промова Пенкаре.

Пенкаре виголосив нову промову, в якій заявив: „Німеччина забула про безпомощність Франції. Французи розбивши німецьку армію 1918 р. могли сміло маршувати в глиб краю, окупувати ціву Німеччину та розбити останні німецькі дивізії. В Німеччині мерзнуть люде, що мають очи, але не бачуть, мають уха, але не чують — і це вони пропалять свою вітчизну до загибелі. Німці ведуть акцію пассивного спротиву, витрачують на ту ціль такі суми, якими могли покрити всі репараційні зобов'язання. Ці люде хорують на самообвичу манію. Ми спокійно будемо чекати хвилі, коли Німеччина стягнувши кол пропастю зрозуміє свої помилки і виконає те, чого домагається Франція.

Замах в Пльзню.

В околиці Ессену виконано динамітовий замах на залізничу станцію і міст. З причини вибуху, в місті виєтілю багато шиб і запанувала паніка.

В Раді Союза Народів.

На останнім засіданню Ради Союза Народів делегат Швайцарії у своїй промові висловив вдоволення, що конфлікт грецько-італійський щасливо закінчився. Опісля делегат Норвегії домагав необхідність відсилання всіх міжнародніх конфліктів міжнародньому трибуналови в Гаї. Чергове засідання відбудеться найблищої суботи.

В Еспанії спокій.

„Temps" пише, що в Еспанії запанував цілковитий спокій. Населення розчаровано, переконавшись, що переворот не полегшив його життя. Переводиться реорганізація адміністрації.

Абісинія в Союзі Народів.

Рада Союза Народів порішила прийняти делегатів Абісинії в члени Ради Союза Народів під умовою, що делегація підпише декларацію в справі скасування невільництва в Абісинії.

Перед революцією в Німеччині.

„N. Вг. Журналь" пише: Дійшло до відома німецького уряду, що деякі елементи населення Німеччини підготовляють державний переворот. В тім напрямку виникали вже кілька квартур в різних сторонах краю. Під проводом канцлера відбулася нарада при участи міністра внутрішних справ і представників військового командування. Предметом нарад були справи охорони публичного спокою і здавлення всяких спроб перевороту. Уналено ужити всіх сил і способів шоб зберегти державу від внутрішніх потрясень.

Дальше та газета подає, що перевороту можна сподіватися в найблищих днях. Націоналістичні організації подвоюють свою енергію в цілі повалення теперішньої влади.

В Дрездені прийшло до нових заворушень. Кілька тисяч голодних і безробітних зруйнувало торговлю і склепи. Це саме діялося в Плауені і Гінденбургу, де прийшло до боротьби з поліцією.

Евакуація Корфу.

Як подають з Атен, італійська армія розпочала евакуацію Корфу. Артилерія вже зовсім покинула остров.

Італійсько-югославянський союз?

З Риму подають, що італійський уряд запропонував Югославії заключити з Італією тісний міжнарний та політичний союз.

Вбивство Гната Антонова у Підгірцях.

У вечері 27. серпня 1922 р. Справник стрілив до Антонова зза двору крізь вікно, а на пізні залишив картку з написом „смерть зрадникам". У вбивстві обвинувачують Михайла Степанова, покликуючись на поліційні зізнання Едварда Козака. Степанів мав подати, буцім то викочив убийство Антонова під примусом Омеляна Нагорняка, який, після спроби атентату на залізничий міст в Стрию, утік, як кажеться в акті обвинувачення до Чехословаччини. Степанів заявив у судовому слідстві, що признався до вбивства під впливом побоїв. Поліцяйти били його і душили, грозячи смертю. Перелякний потверджував питання, які вона ставили йому.

Шестою справою, про яку буде трактувати процес, це замах на повітову команду поліції у Стрию в ночі 12 серпня 1922 р. Тоді вчинено до поліційного будинку дві ручні ґранати, які не експльодували; одну ґранату вкинено до коритаря будинку, другу крізь вікно до мешкання поліцяйтів. В акті обвинувачення приписується ініціятиву давного випадку українській терористичній організації. Як справників обвинувачується Антона Грубського і Володимира Шумського. Покликується прокуратор на зізнання Едварда Козака, який мав довідатися про справу від Бігуна. Шумський стверднв, що Нагорняк і Улицький перетинали дроти на загороді від вул. Словацького, а він сам зробив це від вул. Петра Скарги, щоби вякшити атентатчикам утечу. Обв. Грубський від самого початку заперечив своєї участи до якихнебудь бійок та в атентаті на стрийський поліц. будинок. Твердить, що в поліційних арештах били його. Козак і Шумський також заперечили у Львові, нібо би були причасні у закидуваному їм атентаті.

Акт обвинувачення, як сказано, закидує усім обвинуваченим державну зраду.

Другий день розправи.

Львів, 24. вересня 1923.

На початку розправи д-р Я р. Олесницький голосить формальне внесення: Акт обвинувачення закидує всім обвинуваченим головну зраду,—вчинки, які змагали до політичного перевороту, до зміни істнуючого державного ладу. Оборона підкреслює два моменти, а то національний і політичний, як мотиви злочину обвинувачених. Тимчасом акт амнестії з дня 6. липня 1923 р. арт. 6 виразно підтягає усі каригідні вчинки зроблені з мотивів національних або політичних під поняття амнестію.

Оборона вкосить, щоби трибунал нарадився над уможенням поставленого закиду щодо головної кари. Оборонець відчитує відповідне місце з амнестійного закону, яке говорить про провини, зроблені „z pobudek narodowościowych, polityznych..." і т. д. Оборона предкладає своє внесення на письмі.

Прокур. Гіртлєр заявляє, що є ділом трибуналу ставити пропозицію щодо застосування амнестійного закону до поодиноких справ. Прокуратор залишає трибуналові вільну руку у цьому випадку. (Трибунал ідє на нараду).

Председник оголошує: трибунал рішив, що дана справа не підлягає амнестійному законові, бо в акті обвинувачення вижеться, що обвинувачені творили тайні організації з метою доконати державний переворот засобами терору, вбивства й нищення чужого майна. Амнестійний акт виключає такі справи з під амнестії.

Д-р Я. Олесницький заявляє від імени оборони, що оборона пріжеться вносити безпосередне зажалення, за те вносить його до протоколу і просить, щоби трибунал з свого боку передав зажалення ценральній влади.

Переслухання обвинувачених.

Обвинувачених переслухують одиницем, після випровадження з салі всіх инших обвинувачених. Першим відповідає

Оба. Семен Український. До вини не почувається. Спростовує заміт прокуратора, що всі політичні обвинувачені відкликують свої зізнання, зложені в поліційним слідстві; сам ніяких своїх попередніх зізнань в суді не відкликував. На поліції його били й торту вали. — Має 30 літ, є студентом університету, служив в австрійській армії, був ранений під Здолбуновом в бік, лежав цілий рік у шпиталі в неволі, після чого весь бік паличився мертвим. Вернув до Сх. Галичини аж в 1921 р. — Оба. знав пок. С. Твердохліба ще з перед війни. В 1921 р. стрічав його знову. С. Твердохліб дав обвинуваченому переклади з чеського. В міжчасі обвинувачений дістав посаду в тов. „Просвіта". Після виходу 1-го числа „Обнови" обвинувачений цізнав політичну орієнтацію С. Твердохліба, з якою не погоджувався, хоча ніколи до політичних партій сам не належав і в політичним життю не брав участи. Не хотячи зрікатися своєї посади в „Просвіті", оба. відмовився від приняття дальшої праці від С. Твердохліба. Дзіковського пізнав в академічній кухні. Вишневського зна з дитинних літ, бо разом походять з того самого села, але стрічався з ним в житю дуже рідко. З Дзіковським і Вишневським не вязали його жадні справи.

Предс.: A czy pan chodził do Redakcyi „Dila" i zna pan panów z redakcyi „Dila?"

Обв.: Ходив часто до адміністрації „Діла".

Предс.: „Czy administracya i redakcja to co innego, i czy mieszczą się w innych budynkach?"

Обв.: Адміністрація і редакція є в инших кімнатах. До адміністрації заносив анонси робітничих майстерень Союза Інвалідів.

Предс.: Czy pan słyszał kiedyś w administracyi „Dila", że Twerdochlib ma być zamordowany?

Обв. — ніколи такого не чув і про такий чийнебудь намір ніколи не знав.

Щодо поручення Дзіковського Твердохлібови, то не сталось на просьбу С. Твердохліба. Цей останній просив обвинуваченого дати йому коректора до виборчої газети, яку він мав видавати. Обвинувачений сперечався на тему його політ. лінії і казав—що не личив одиниці йти проти волі цілого народу. Але С. Твердохліб наводив богато імен українських дівчін, м. ин. д-ра С. Даниловича, о. Застирця і ин., так, що обв. сам вагався, чи не піти на службу до Твердохліба і хотів переконатися, чи дійсно з Твердохлібом працює стілько Українців.

При тому тоді панувало велике безробіття для українських інтелігентних сил і тому думав, що зробить добре діло, коли поручить когось знайомого на добре платну посаду.

Председник задає кілька питань що до політичної орієнтації обвинуваченого і що до того, чому С. Твердохліб звернувся саме до Українського.

Оба. — пояснює, що не могло бути випадково; дальше: Твердохліба всі бойкотували, а обвинувачений говорив з Твердохлібом і вже то само могло спонукати Твердохліба просити обвинуваченого. Твердохліб давав 100.000 марок тижнево (в 1922 р.!) невідповідальному співробітникові при своїй газеті. — Обвинувачений мав представити кандидата Вишневському, який працював в експедиції „Рідного краю". Обвинувачений вибрав Дзіковського випадково, не знаючи його ближче, як лише з академічної кухні. Оба. представив Дзіковського не Вишневському, як сказано в акті обвинувачення, тільки самому Твердохлібові. Комісар Лукомський був обвинувачено-

Становище на Білорусі.

Варшавський „Робітнік" умістив дві великих статті про польську політику на Білорусі.

В цих статтях, поміж иншим, говориться: „Приступлено до ліквідації білоруських шкіл. Зачинено велику учительську семинарію. Учителів Білорусів висилають на курси до Кракова, а звідти в польські школи в Польщі. Тепер на білоруських землях, що належать до Польші залишилось 5 приватних білоруських гімназій і 44 народніх польсько-білоруських шкіл. Білоруську молодь не приймають до польських університетів й вона розпорошується по цілому світі. Так наприклад в Празі є коло 200 студентів-Білорусів.

Дальше автор статті говорить, що на Білорусі одним з найбільш популярних гасел тепер являється гасло „оборони лісу". Білоруський селянин знає, що ліс — його життя. В своїх лісах він переховувався, в цих лісах він, безземельний, знаходив роботу в зимі, з цих лісів він будувався, з них харчувався. А тепер ліси вирубляють масами. Селянеж цілими селами живуть в землянках. Дерева на відбудову не дають майже цілком. В тойже час вони являються свідками, як на землю, яку вони обробляють або орендують багато років, влада улаштовує осадника-Поляка.

Відомій минулої осени.

Процес М. Дзіковського і тов.

(Продовження.)

Дальше обвинувачується Дзіковського, А. Залізка і А. Чапляка у підпалі залізн. будинку в Любачові, так само покликуючись на зізнання Дзіковського при поліційному слідстві.

Третя справа, це перетинання телеграфних дротів, якого мали доконати Антін Чапляк і Іван Дуда. Чапляк буцімто виліз на телегр. стовп і пильником перепилив дроти; на сторожі стояли Іван Дуда і Юрко Ляшкевич. Чапляк і Дуда склали зізнання при поліційному слідстві; потім відкликали їх, кажучи, що зізнавали під примусом, боячись побоїв та хотячи швидше видобутися до судових арештів із поліційних.

Четвертою справою, влученою до процесу, це справа вбивства Дмитра Кушяка в Дулібах під Стрием. Прокуратор покликується на зізнання свідків Петра Бориса і Дмитра Долинського. Вони подали, що критичного дня бачили в селі якогось молодого добродія. Той добродій просив спершу Долинського, а потім Метеня, щоби викликати з корчми війта. Війт Корчак, який був підпитий, сказав, що коли хто хоче бачити його, хай прийде до корчми. Тоді з корчми вийшли Михайло Ткач і Кущак. По хвилі Ткач вернув з карткою, на якій було написано „смерть зрадникам". Картку війт сховав до кишені і вийшов тільки згодом. Над ранком найдено під коршмою тіло Кущака. В акті обвинувачення кажеться, що Кущак впав жертвою помилки, бо був дуже-подібний до війта і мав звичку представлятися за війта. Кущак був громадським поліцянтом. Війт Корчак належав до активних пропагаторів участи в виборах.

Арештований Едварл Козак зізнав, що дізнався про бійки від Миколи Бігуна, який мав признатися йому. Козак гол., що не він помилково застрілив Кущака замість війта Корчака. Козак мав в критичний день характеризувати Бігуна. У пізнішому Козак відкликав попередні зізнання.

Пятою справою розправи є

його і лаяв його останніми словами; обвинуваченні тримали три тижні на лимній підлозі, не давали йому навіть вночі, кажучи, що „to nie hotel, tylko policja". Як тільки обвинуваченого привели на поліцію, били його й вимагали потверджувати все те, про що питали його. Таким робом вимушено на обвинуваченому зізнання, що він представив Дзіковського не Твердохлібові безпосередньо, тільки Вишневському. Обвинуваченому казали на поліції, що це все одно, не має значіння, а за те до обвинуваченого будуть на поліції краще відноситись. Обв. рішуче заперечує зізнання Дзіковського, ніби він мав сказати Дзіковському, „хай тішиться (Твердохліб), що має свого чоловіка". Обв. не знав що Твердохліб кандидував до сойму і що уладжує передвиборчі віча.

Прокурат. Гіртлєр питає (по українськи), чи він, як український студент, не знав про настрої і постанови українських студ. організацій. — Коли обвинуваченій заперечує, що не знав студентських постанов, бо не належав до студ. організацій, прокуратор каже: „знаю, бо я, як свідомий український студент, який з обов'язку, а не примусу, служив в українській армії, довелось бути зайнятим студентськими справами".

Обв. пояснює, що він не мав навіть часу займатися такими справами, бо на його голові було 40 інвалідів і журба, щоби вони мали що їсти та мали дрова на зиму.

Прок.: „Чи ви читали „Діло" і друковані там відомости про підпали і вбивства ріжних людей?"

Обв.: „Читав, але там не було жадної похвали для вбивств. Думав, що вся та акція йде з боку комуністичної партії, яка дійсно змагає до певних ротів в коню".

Оборонець др Евин питає детально про заняття обвинуваченого в Союзі інвалідів.

З відповідей виходить, що обвинуваченій фізично не мав часу ходити до кавярень, ані займатися справами політичного характеру.

Д-р Евин звертає увагу трибуналови на зізнання Дзіковського, що Український не налягав на Дзіковського йти на службу до Твердохліба. Як що Український знав би, що саме Дзіковський є призначений якоюсь українською владою піти на службу до Твердохліба, то був би певно налягав і переконував Дзіковського.

Зі зізнань Українського видно, що він людина інтелігентна, розумна і чесна, але прибита фізичним горем і що в справах політичної натури слабо вирівняється.

Після півгодинної перерви розправи председник покликує обвинуваченого Петра Вишневського. Обв. є сином бідних батьків з села Бродки. Після скінчення народньої школи пішов до Львова, де помагав одному знайомому візникові. З матеріяльною допомогою цього останнього скінчив дві кляси гімназіяльні. Потім перебував на ріжних заробітках. Війна заскочила його підурядником банку в Делятині. Був в таборі в Талєргофі, потім служив в австр. армії. На війні був тяжко ранений. Підчас української влади був знову банковим урядовцем у Делятині. Польки арештували обвинуваченого й тримали його якийсь час у Стшалкові. Через давне знайомство з Мелітоном Твердохлібом дістався в 1921. р. на посаду в експедиції „Обнови". Обвинуваченій не визнавався у політиці і нею не займався. З часом обвинуваченій почав краще визнаватися у внутрішніх відносинах редакції „Рідного краю" і „Обнови", і памятає, що між Сидором Твердохлібом і Мелітоном та М. Янковим були постійні сварки. Перед виборами Сидір Твердохліб прийшов до дому обвинуваченого і запропонував йому стати послом до Сойму. Обвинуваченій не вірив і думав, що Сидір Твердохліб жартує, але Твердохліб запевнив його, що він, Вишневський буде послом, за що дістане 15 мільонів і 240.000 мп. тижневої на агітацію. Крім того С. Твердохліб доручив обвинуваченому вербувати кандидатів на послів і виборчих агітаторів, які мали дістати по 5 мільонів і 240.000 тижнево. Обвинуваченій зголосився і завербував багато таких кандидатів; крім того С. Твердохліб мав вже людей, найнятих у провінції. Обвинуваченій називає імена д-ра Бесараба, Маковського, Колодія, Дереша, Дзиндри і ин. Що до зустрічі з Дзіковським і Твердохлібом, то обвинуваченій найшов їх у ресторані Коваловского на пл. Копитковій, як вони сиділи за ресторанним столом. Обв. приїшов тоді спільно з Коловіем. Побачивши їх, Твердохліб дуже втішився і попросив присутніх Дзіковському і Лижогубському (той останній вже був підпитий), що він, Вишневський, буде „віцепрезесом" будучого соймового клюбу. Тоді в ресторані обвинув. побачив у першо Дзіковського. Раніш його не знав. В ресторані не було нікого, лише при сусідньому столику сів якийсь тип, який видався обвинуваченому підозрілим. Коли обвинув. сказав голосно, що це мабуть шпіон, то цей тип утік, а за ним погнався Дзіковський. В ресторані Твердохліб представив плян виборчого віча у Миколаєві. Обвинув. оповідає про ріжні віча, які організував С. Твердохліб і про ті авантюри, які були постійно на таких вічах. М. ін. обвинув. оповідає про якогось добродія, який раз накинувся на Твердохліба і хотів убити його; обвинув. став в обороні Твердохліба. Дальше довідуємося про нараду, яку С. Твердохліб мав відбути у Львові з премєром Новаком у помешканню Банку Краєвого. В заступництві Новака приїхав дир. Козубські, а замість міністра закордонних справ — гр. Лось. В ресторанах Імперіяль, Візантія, у льокалі Тов. Школа Людовей відбувалися перегляди кандидатів на послів.

Гр. Лось обіцював кожному по 5 міл. і по 240.000 тижнево на агітацію, але потім кандидати на послів розбіглися і повтікали, бо Твердохліб зменшив обіцяну суму з 5 мільонів на 1 мільон. Обвинуваченій оповідає, коли, де і в яких льокалях відбувалися торги між гр. Лосьом, Козубским і польськими дівчами та з найнятими селянами, які казали, що „продають душу й тіло, отже хай знають за що".

Прийшовши раз до дому, обв. найшов у дверях анонімового українського листа, в якому остерігалось Вишневського, щоби не брав участи в акції Твердохліба і заявив про таку свою постанову в газетах, бо инакше годинн життя Вишневського є пораховані. Тоді Вишневський злякався і заявив тогож дня Твердохлібови, що він не хоче дальше співпрацювати з ним. Обв. мотивував перед Ст. Твердохлібом, що від нього всі відвернулися, повтікали і що сама виборча акція ведеться несерйозно. Гр. Лось і ин. намовляли обвинуваченого лишитися при них; обв. казав, що готов кандидувати дальше, коли будуть кандидувати й инші інтелігенти з оточення Твердохліба, коли буде окремий виборчий льокаль, спеціяльна охорона осіб кандидатів і т. д. Гр. Лось признав правду обвинуваченому і заявив, що кілька мілярдів більше або менше на кошти виборів не грають для Польщі ролі. Але врешті-врешт обв. відсунувся від Твердохліба і не брав участи в його акції. Про вбивство С. Твердохліба довідався обв. з газет. Два дні пізнійше його арештували.

На запит председника обв. каже, що в редакції „Діла" ніколи не був, за те в адміністрації бував дуже часто за газетою. Обв. Дзіковського не рекомендував Твердохлібови; колиб воно було инакше, то обв. не мав би ніякої причини промовчувати це, бо чейже обв. вербував кандидатів і не скриває ся з тим. Щодо зізнань Дзіковського, що Український представив його, Дзіковського, Вишневському, то це виссана з пальця брехня. В арешті чув обв., що поліція силувала Українського зізнавати про Вишневського, бо, казав, його не варта щадити. Обв. ніколи й ні від кого не чув про замір убити Твердохліба. За те сам Сидір Твердохліб казав обвинуваченому, що дістав вже кілька десяток присудів смерти, та що він, Твердохліб сміється з цього; С. Твердохліб хвалився часто, що носить постійно револьвер при собі і нікого не боїться. Щодо відомих зізнань Українського, зазначених в акті обвинувачення, то обв. присягається, що вони є брехливі. При слідчих допитах судця Костковскі казав обвинуваченому, що він, судця, знає, що обвинуваченого на розправі виправдають, але він, Костковскі, „постарається обвинуваченому протекцію, щоби він посидів у слідчому арешті довше, ніж Федаківці, бо він не хоче зізнавати так, як йому кажуть".

Прокуратор цікавиться, коли саме обв. довідався, що Дзіковський є секретарем Твердохліба, а не коректором.

Обор. др Шухевич питає, чи знав обв., що існує боївка угодовців, яка хоче вбити д-ра Льва Ганкевича, ред. Струтинського і ред. Федорців.

Обв. каже, що не знав, але чув постійні „бешкетування" Янова і Твердохлібів на Федорців і Струтинського.

Слідуючий обвинуваченій Андрій Залізко заявляє, що склав у поліції неправдиві зізнання, які обтяжили дуже Антона Чапляка. Обвинуваченій каже, що його зізнання були кляттою. Але з пятном кляттника обв. не хоче вийти з салі судової і каже, що одинока правдиві є його зізнання в суді. Обв. просить не давати йому питань, бо він нічого більше не може зізнати.

На запити председника: чи обв. знав Українського і Дзіковського — обвинуваченій відмовляє зізнань. Так само відмовляє відповідей на всі инші запити. Председник читає його зізнання, складені при поліційному слідстві та в суді, та обтяжуючі зізнання Дзіковського і Чапляка.

А. Залізко — молодий, стунький, гарний парень, б. підпоручник галицької армії.

В 3 год. розправу перервано до слідуючого дня.

Від Видавничої Спілки „Діло".

Катастрофальний спадок польської марки спричинив непомірну підвишку ціни друку та паперу, бо вже 72%. Це спонукує нас підвисшити з днем 1. жовтня ц. р.

ціну 1 примірника на 5 000 мп.,

місячну передпл. на 125.000 мп.

Просимо П. Т. Передплатників, о швидке вирівнання передплати. 1—5

НОВИНКИ.

— Чеки почтові розсилаємо з нинішним числом, та просимо П. Т. Передплатників негайно відсилати передплату тому, що маніпуляція чеками тягнеться тепер довго довго. — Просимо отже сейчас висилати гроші, щоби не було перерви у висилці часопису. — *Адміністрація.*

— Кінчіймата. Попереднє (140) число нашого часопису конфіскувала польська прокуратура за лист вступної статті п. з. „Кров", та два місця статті п. з. „Нагляд суд в Золочеві".

— Пригадуємо нашому громадянству, що кожда українська одиниця має обовязково постійно що місяця складати 1 прц. від своїх приходів на „Рідну Школу". На жаль „Рідна Школа" має дуже мало постійних Жертводавців — а жертвенність чим раз більше упадає, хоч видатки постійно зростають. На 1-го жовтня треба на виплату учителям „Рідної Школи" в одним Львові 330 мільонів а українське Громадянство зложило по вчинений день на „Рідну Школу" заледви 40 мільонів! Долучуємо чеки і просимо, щоби кождий хто його одержить займався в своїм гуртку збіркою на „Рідну Школу" і прислав щедру жертву. Сподіємося, що всі чеки вернуть назад до „Рідної Школи" з поважними жертвами. Один чек коштує нас 1000 мп. тож просимо їх не марнувати. — *Головна Управа „Рідної Школи".*

— Трамвайний страйк у Львові. Минулої неділі опинився Львів без трамваю. З причин дотепер невідомих вибух страйк трамвайової обслуги, а чого скористали львівські фіякри, які піднесли свої ціни від 200—300.000 за курс. Неофіціяльно говориться, що до страйку прийшло на тлі дисциплінарного упущення з посади голови союза громадських робітників Гофмана. Протягом полудня приступили до страйку робітники електрівні, газівні і водопроводів. Згадані заведення обсадило військо і поліція. Рух піддержують інжинірі і техніки.

— Вбивці на станциї УНР. Перед варшавським окружним судом станули оногді під замітом зради польської республики: Іван Мінзаренко, бувший посол УНР. в Румунії, начальник контрозвідки Петлюри; Омелян Макаренко, помічник начальника штабу 3 дивізії армії УНР.; Микола Навариів, доброволець Денікіна а відтак військовий писар армії УНР.; Анатоль Гололій, начальник штабу 3 дивізії і Василь Ковальчук-Коваль, старшина армії У. Н. Р. Усі вони мешкаючи у Варшаві чи в таборі інтернованих в Калішу чи в таборі ін. — опісля спільного улегчування агентам чужої держави, а саме Української Республики Совіті збирання відомостей про внутрішні відносини в польській республиці. Розправа, яка відбувалася при замкнених дверях, закінчилася таким присудом: Іван Мінзаренко на 6 літ, Макаренко на 4 літа і А. Гололій на 2 роки тюрми, замінені на дім поправи. Назарова і Ковалева звільнено.

— Грошевий оборот в Австрії. Австрійський уряд приступив до видачі металевих монет на суму 130 мілярдів корон. В міру емісії тих монет будеться стягати паперові банкноти. В третому тижні серпня зменшилась скількість банкнотів о дальших 99 мілярдів, до суми 5,458 мілярдів.

— Урожай в Росії. З оголошених дотепер звідомлень виявляється, що урожай в Росії є гіршій ніж минулого року, до тогож погана погода не дає зібрати плодів. Уся продукція збіж разом з бараболею дала 2862 мільони пудів. Мимо того совітський уряд лагодиться до інтензивної експортової діяльности.

— З українського життя на еміграції. З нагоди побуту сенаторки Левчанівської в Подебрадах, на зїзді „Інтерн. жіночої Ліги мира і свободи", — витала її українська кольонія з Подебрад 24. серпня. В імени численно зібраної публики повитав п. сенаторку проф. Біднов та представник студентства. Сенаторка Левчанівська поінформувала присутних про теперішне положення на Волині і инших північно-західних українських землях та про діяльність української парляментар-

БРАУН
РУТОВСЬКОГО 1. СИКСТУСЬКА 3. 506
Найсвіжіші новости на ЗИМОВИЙ СЕЗОН. велюри, плюші дублє, камг. шевйоти, фланелі, бархани, повни, епонжі, зефіри як також полотно на весільні вправи. — ЦІНИ ФАБРИЧНІ. — —
БРАУН
СИКСТУСЬКА 3. РУТОВСЬКОГО 1. 4—5

ної репрезентації. По її рефераті, на пропозицію студентства, переведено між присутніми збірку на український захист в Ковлі.

— Оплата на польських університетах. Нові вписові і наукові оплати на польських університетах устале но в той спосіб: вписове 2 злоте п.; річна оплата 10 злотих, за користування бібліотекою 2 злоті, за вправи і семінарі 1—2 злотих. В перечислению на польські марки вписове разом з другими оплатами винесе около 1 мільона марок.

— Книжки знову дорожіють. З днем 1. жовтня буде піднесений книгарський мнożник до висоти, яка відповідає обом дорічняним обчисленням за місяць вересень. Новий цінник обовязуватиме протягом цілого жовтня, після чого наступить дальша, механічна підвищка.

— Ювілей Начального Духовника У. Г. А. Із старшинських кругів УГА. пишуть нам: Бувший Начальний Духовник Української Галицької Армії о. Іван Дідик, консисторіяльний радник, парох і декан в Нараєві, обходить цього місяця 40-літній ювілей своєї душпастирської праці. В повні духових і фізичних сил обходить його в кружку своїх знайомих і парохіян, збираючи теплі слова признання за свою довголітню, повну саможертви діяльність. Від 35 літ веде о. Дідик парохію в Нараєві місті і селі, де побудував два читальняні доми. Арештований 1914 р. перебуває цілу літню карантену у Відні а з поворотом Австрії віддає себе всецілю народній роботі. Перехід Галицької Армії за Збруч застає його на становищі Начального Духовника Армії, з якою він мимо 60 літ дізнать долю і недолю. Вернувши з мандрівки не заложив о. Дідик рук, але працює далі з вірою, що скорше чи пізніше ми діждемося своїх сонячних жнив.

— Видавництво „Рух" в Харкові. Харківське видавництво „Рух" підготовляє видання збірників творів: Франка, Винниченка, Стефаника і Мартовича. В справі видання творів Франка відуть переговори між управителем вид-цтва Іваном Лизанівським і спадкосмцями Письменника. Це видавництво видало недавно м. ін. „Хрестоматію нового українського письменства" Плевака в двох томах.

— Новий землетрус. З Риму зідомляють, що на острові Мальта занотовано новий землетрус, який знищив кілька домів. Також на Сицилії відновився землетрус, але не спричинив поважнішої шкоди.

— З тюремної мартирології. Від січня ц. р. мучиться в тернопільській тюрмі Стах Целічський, інтелігентний парубок Українець римокат. обряду з Копичинець пов. Тернопіль. Його арештовано разом з 83 иншими молодими Українцями з Купчинець, Денисова, Тернополя і Глубічка вел. під замітом убивства полїцая і жовніра в Купчинцях в січни ц. р. Прокуратура зарядила слідство проти всіх за злочин головної зради з § 58 з. к. Частину випущено скорше, а 37 доперва в половині серпня ц. р. на основі амнестійного закона. В тюрмі остав тільки одинокий Стах Целічський, що до якого амнестії не примінено. Мав він одержати акт обвинуваченя з § 58 з. к. ще около 18. серпня ц. р., так що устна розправа проти нього була би відбулася перед лавою присяглих в Тернополи в вересні ц. р. Тимчасом каденція присяглих вже минула, а Целінський акту обвинуваченя досі не одержав. Супроти цього розпочав він голодівку, що тревала чотири дні, яко протест продовжування слідства. З голоду так ослаб, що четвертого дня голодівки в суботу 15. ц. м. вязничні дозорці мусіли його принести майже на руках до розмови з його оборонцем д-ром Ст. Бараном. По розмові з оборонцем і запевненню, що одержить вскорі акт обвинуваченя, Целінський по чотирьох днях заперестав голодівку. Тернопільський прокуратор Музика в клопоті, за що обвинуваччувати Целінського; кажуть, що не має нміру обвинуваччувати його за § 58 з. к., ані за співвину в злочині убивства з § 5 і § 134 з. к., а тільки за дальшу співвину в убивстві з § 137 з. к., що потягає за собою тільки кару до 10 літ вязниці, при чому нема примусового слідчого арешту. Оборочець обвинуваченого д-р Ст. Баран відівся з жалобою до всіх компетентних чинників, жадаючи безпроволочного доручення Целінському акту обвинуваченя.

— Польські поздини. По донесенням польських часописів, податки за минулий рік заплачено тільки в 23.5 процентах. З оборотного податку, який минулого місяця мав принести 7 міліардів, вплинув ледви 1 міліард. Супроти цього польському міністрови фінансів не остає нічого пова дальшим задрукуванням паперу.

— З канцелярії т-ва „Просвіта". Товариство „Просвіта" вислало в станіньому часі більшу кількість ургенсів в справі членських вкладок. Трапляється таке, що ургенс дістають особи, котрі вкладку вже заплатили. З того приводу напливають до Т-ва час до часу листи, в котрих або самі члени, або члени філіяльних виділів беруть справу за горячо і або обвинуваччують себе або канцелярію Гол. Т-ва в недбальстві то що. Подається до відома, що Гол. Т-во працює кількома силами, котрі ще не в силі завести порядок у членських реєстрах. Над цею справою саме тепер йде робота в Товаристві.

— Ще одна банкова офера. Іще не прогомоніла відомість про мальверзації „львівського Меркура" Мар'яна Турского, а вже з Варшави доносять про нову банкову аферу, якої героєм є арештований на днях директор центрального банку Вітольд Завадзкі. Мальверзації, яких допустив Завадзкі на шкоду банку сягають „грубих" міліардів.

— Новий сезон на жіночі убори й всякого рода білля вже розпочався. Ми відновили й поширили наші робітні суконь і білля свіжими силами. Тому просимо наших П. Т Гостей і Членів на нас не забувати. Віддані нам нові роботи чи перерібки або направки виконуємо по черзі замовлень совісно, елегантно й дешево. Від приведених нам нових гостей даємо полекші. — Жін. Сп. пром. „Труд", у Львові, Ринок 39. (вл. дім). 624 3—6

Безконкуренційною українською фірмою є лиш робітня футер Петра Карпяка у Львові вул. Куркова 11 а. — Там замовляйте нові футра, старі переробляйте і покривайте. Урядничі круги мають знижку. 566 8—10

Платіть партійний податок!!! Присилайте на адресу! „Краєвий Союз Кредитовий" у Львові, Ринок 10., вл. кн. ч. 5.000. Жертводавці поняще 5000 мп. будуть оголошені поіменно!!

ОПОВІСТКИ.

За огоношення Редакція не відповідає.

Реколекції духовенства станиславівської епархії відбудуться в днях 1—6 і 8—12 жовтня. Зголошуватись належить як найскорше. Удержання виносить 400.000 мп. — *о. Клим Кульчицький*, Підпечари, почта Тисьменица. 655 1—2

На „Рідну Школу" прислав Х. Виділ Культурно-Просвітнього Кружка в Йосефові Ч. С: Р. 1040·50 Кч. — На сю жертву зложили: Стр. театр. гурток дохід з вистави 253·02, Роб. Відділ ч. 16. Кошанї 130, Роб. Відділ Турнів 107, Харчівня 2-гої старш. сотні 59, В. Кончаковський 50, Баранецький 40, Старшини. заочівня 2-гої сотні 34·97, Сот. Газдайка 34·65, збірка кружка 34 і 32·50, Стрілецький хор 30. Збірка 28 і 25, Даровизбірка на весілю у Вс. Бородіїв 24·50. ж. Хомин, Лучинець Роб. Відділ 15·16, Трачук В. зб. 15 Кмда, табора „Д" позіставість зі зб. на вівень 14·70, Управа Харчівні 2-гої сотні 12·56, Генчицький К. 10, Ловінський Евген 10, Шевкевич Г. 5, Рябак В. 4, Ключик П. Цуцаєв Ол, Мерцало Ол., Ключак П., Стоутинський М., Качмар С., Мерцало і Рябак по 3, Барна, Стоутинський, Шептович, Качмар, Кричмар, Барна, Цунтер, Шептович, Кричмар, по 2 Лесів 1·50, Пітуля, Повалка, Гок, Гасинець, Черпета, Кушнір, Гок, Пітуля, Ховалко, Лесів, Кушнір, Черпета, Атамасчук, по 1 Дорош 0·50 і 0·50. — Кн. Вишівська К. П. Р. і Ві Жертвователям складаємо найсердечнішу подяку. — Головна Управа УПТ. 653 1—1

Білети на одноріжний торговельний курс, заряджений міністерством Просвіти, приймаються до приближення матурального екзаміна і 100.000 Мп вписового також письменно на адресу Торговельна Школа Тов-а „Просвіта", вул. Корнятів ч. 1. Наука почнеться дня 2. жовтня 1923 о 4 год. пол. УПРАВА. 650 1-4

Жертви на фонд Українських інвалідів Омеляна Яворського Бучинчі 2.000 Мп. і ключе П. П. Професорів та товаришів абсольвентів української гімназії в Стрию на також суму. Читальня „Просвіти в Пухові 221.000 Мп. і ключе всі читальні „Просвіти" в краю і за кордоном. О. І. Глинський з Будьова 40.000 Мп. 654

Дрібні оголошення.

ПОТРЕБУЮ економа, огородника, ключника, кухарку. Тишовицький, Довголука — Любінці. 644 2—4

Хто має би вісту вістку про ТЕОДОРА ТКАЧА родом з Пилатковець — Озеряни, який в часі вступу большевиків на Галичину 1920 р. пропав без вісти, буде ласкавий повідомити його жену Магдалину Ткач в домі Онуфрія Семблєруса Лавіші п. Озеряни. 651 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

Ст. Марянець і М. Дзєдзіцький

Арх. і будів. приймають всякі будівельні роботи від найменших адаптацій до найбільших фундаментових. 621 3—3
Львів, Пісчова 18. і Вульова 43.

Швайцарська ґаза,

першорядної якости паса, гурти, каміння, вальці, кастри, трансмісії. Конкуренційна ціна. „ПІЛЬОТ". Львів, Баторія 4. 27 15-27

Мотори РОПКІ від 6—80 НР „ПЕРУН" так економічні як ДІЗЕЛЯ. НАДЗВИЧАЙНО ЛЕГКІ до обслуги, а о половину дешевші, поручає зі складу „ПІЛЬОТ". **Львів, вул. Баторія 4.** (Листи похвальні на бажання). 563 0—20

ПОЗІР БОБРЕЧИНА!

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

філії Тов-а „Просвіта" в Бібрці відбудуться в четвер дня 4 жовтня 1923 р. о год. 12 в полудне в салі Повітового Тов-а Кредитового у Бібрці, на які кождий Читальня має обовязок прислати що найменше по двох делегатів.

ЗА ВИДІЛ ФІЛІЇ ТОВ. „ПРОСВІТА".

Д-р К. Трохи, голова. *Р. Кулинич*, секретар.
652 1—1

Того самого дня о год. 4 попол. відбудуться **НАРАДИ в справі кооперації і заснування Повітового Союза Кооператив в Бібрці.** Всі Управи Кооператив мають явитися обовязково в комплеті.

За Управу Господ. Спожив. Сїки в Бібрці
Д-р Я. Дудикевич, Р. Кулинич.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Куратор'я фонду „Учітеся брати мої" поручає свої видання науково-популярного змісту:

1) В. **Дорошенко** — Шевченкова Кобзарська основа ціна 2·00
2) **Ст. Рудницький** — Україна наш Рідний Край 1·10
3) **М. Возняк** — Кирило-Методіївське Братство 1·90
4) **М. Голубець** — Начерк історії українського мистецтва 2·30
5) **І. Крипякевич** — Історія Козаччини 0·75
6) **Ом, Терлецький** — Історія Української Державности ч. І. 2·20

Книжки фонду „УЧІТЕСЯ" позиції находяться в бібліотеці кождого Інтелігентного Українця, та в читальнях „Просвіти".

Висилається за поверенним надісланням гроший або за післяплатою. До 50 примірників дається 25 прц., від 50 прим. 30 прц. опусту. 655 1—2

Ширіть наш часопис!

Українське Видавництво
в КАТЕРИНОСЛАВІ.

Вийшли з друку:

1) Г. ГОЛОСКЕВИЧ. **Український правописний словничок** з короткими правилами правопису. Видання 5-те. (Загальнозвісний по всій Україні. Потрібний кожному!)

2) Проф. І. ОГІЄНКО. **Українська культура.** Коротка історія культурного життя українського народу. З малюнками й портретами.

3) Ю. ГАЙ. **20 пісень з нотами для дитячого співання.**

4) А. КАЩЕНКО. **Оповідання про славне військо запорожське низове.** Ілюстрована історія Запорожжя. Понад 200 малюнків і карт.

5) С. ІВАНИЦЬКИЙ і Ф. ШУМЛЯНСЬКИЙ. **Російсько-український словник.** 520 стор. великого формату.

6) М. ЛЕВИЦЬКИЙ. **Граматика української мови.** Для самонавчання. Видання 3-те, виправлене й доповнене.

7) Проф. Д. ДОРОШЕНКО. **Короткий нарис історії України.** З малюнками.

8) М. ГРИГОРОВИЧ. **Як Ірландія здобула собі волю.**

9) С. РУСОВА. **Єдина дїяльна (трудова) школа.**

10) С. РУСОВА. **Нова школа соціяльного виховання.** Курс лекцій.

Книжки висилають негайно. На більші замовлення — значна знижка.

Продаж по всіх кращих книгарнях, а де нема — звертатись на адресу:
Eug. WYROWYJ. Berlin SW 47, Yorkstr. 84II.

567a) **Повний каталог безплатно.** 3—3

Конкурс.

на місце управителя або управительки дівочої і хлопячої школи ім. Шевченка у Львові розписує **Головна Управа Українського Педагогічного Товариства** до кінця жовтня с. р.

Жадається кваліфікації для виділових шкіл. 585 3-3

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють сьогодня і в слідуючі дні незвичайно інтригуючу велику драму на 6 дій п. з

„ПЯТЬ БРАТІВ РОТШІЛЬДІВ"

Фотопляста славного роду.

За Редакцію відповідає Ол. Кульма.

З друкарні Спілки „Діло" Ли[illegible] 10

Ч. 142 (10 023). Львів, четвер 27. вересня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов. Конто почт. шал. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Нач. Редактор приймає від 10—11 год. перепол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в кра[illegible] 95°00 Мп. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 200.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунії 100 лей, Болгарії 50 лев., Австрії 200000 мп. Зміна адреси 3000 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 4.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Львів, 26. вересня 1923.

До шкільних справ

Вертаємось знов до теми, яку ми не один раз порушували й обговорювали. На нашу школу провадиться організований похід. Противник уживає всіх засобів для знищення нашого національного набутку в шкільній справі, який становить основу життя нації. Мобілізує для цього всі сили, як урядовий апарат так й громадські чинники.

Крайня пора зорганізувати всі наші сили, напружити всю нашу енергію й активність в цілях оборони наших національних справ.

О скільки ріжнородними являються ті заходи, яких ужито в боротьбі проти нас, о стільки ріжнородною й розгалуженою мусить бути наша оборонна акція.

Польонізаторські акції в напрямі насадження польського шкільництва мусить бути протиставлена наша енергічна робота в напрямі скріплення й збільшення нашого приватного шкільництва. Досі в цій справі з нашого боку не були використані всі можливости. Ті фонди, яких потребують наші школи, припливають в обмежених розмірах. Рівночасно, слаба участь була досі в складанню цих фондів нашого селянства. Цього становища далі терпіти не можна. В момент загрози самому нашому національному істнуванню ні один член української нації не може і не повинен відмовитись від виконання національного обовязку, яким являється складання національного податку на рідну школу.

Всі заходи коло перетворення українських шкіл на польські, коло обсаджування українських шкіл польськими учителями, мусять так само знайти з нашого боку належну одсіч. В кожньому подібному випадкові повинні бути нами використані всі засоби для оборони наших прав від заходів перед адміністративними чинниками почавши, мусить в кожньому випадкові бути переведена вічова кампанія, мусить бути використана парляментарна трибуна. Але мало того. В кожному подібному випадкові зламання наших прав місцева людність мусить знайти засоби показати і відчути, кому належиться, що їй не потрібна ні польська школа, ні польський учитель.

Боротьба проти нас переводиться по цілому фронту. Тим то в теперішню грізну хвилю всі сили наші, всю енергію ми мусимо скупчити для цілей національної оборони.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Платіть партійний податок!! Присилайте на адресу! „Краєвий Союз Кредитовий" у Львові, Ринок [illegible], вкл. кн. ч. 5.000. Жертводавці повище 5000 мп. будуть оголошені поіменно!!

ТЕЛЕҐРАМИ П. А. Т.

Перед димісією кабінету Штреземана.

Берлін. В політичних колах зачувати, що дипльоматична конференція між німецьким правительством та Парижем і Брукселею досі не дала ніяких вислідів. Франція досі не згодилася на звільнення арештованих і не позволила на поворот видалених з окупованого терену. Тому канцлер Штреземан заявив, що з огляду на такі відносини не може поносити відповідальности. Коли Франція не зміниться свого становища, мусітиме податися до димісії. Зачувати, що в разі димісії Штреземана є правдоподібний кабінет Носке. Був би він утворений з енергічних людей, а завданням його булоб усунення внутр.-політичної небезпеки.

Комуністичні заворушення в Болгарії.

Софія. БАТ 24. ц. м. Комуністичні заворушення в двох місцях півд. Болгарії здавлено. В півн.-східнім окрузі є ще кілька місцевостей, занятих комуністами, а саме в окрузі Фердинанда і Берковіц. Власти поробили заходи для скорого привернення спокою. На півночі комуністичні намагання викликати заворушення, невдалися. 23. ц. м. около 400 комуністів наблизилося до Бургас, їх розігнано. Згинуло 4 комуністи, 18 полонено. Цієїж ночі невеличка група комуністів прийшла з гір, намагалася заатакувати магазин муніції в Горес і містечко Сліven. І тут їх відперто. В окр. Попово проголошено сов. устрій, але власти скоро здавили заворушення. В місцевости Златавіца, в окр. Тірново, 50 комуністів проголосили сов. устрій, а при наближенню війська втекли. Взагалі, крім кількох менших місцевостей вдалося властям привернути спокій. Залізничу комунікацію між Софією і Плевною привернено.

В Еспанії.

Барсельона. Наслідком розпорядку військового губернатора розвязано 28 відділів союза катальонійців. — 24. ц. м. виконано присуд смерти на двох осібняків, що намагалися ограбити касу ощадности в Тарака.

Мадрид. Генерал Аізпура іменований високим комісарем Марока.

Викриття складів оружя в Берліні.

Берлін. „Форвертс". Політична поліція викрила в Берліні і сконфіскувала два склади оружя. Склади ці, по словах часопису, уладило берлінське представництво в Росії для цілей домашньої війни в Німеччині.

Берлін. Після розсліду найденого магазину оружя німецьке правительство інтервеніюватиме у сов. представництва. З сов. посольства заперечують, начеб хтось із членів посольства був у звязи з цими магазинами. Посольство війде в контакт з нім. правительством, щоби вияснити цю справу.

Швайцарський парляментъ.

Берно швайц. 25. ц. м. отворено осінну сесію парляменту.

Землетрус в Персії.

Лъондон. Райтер звідомлює з Тегерану, що в провінції Хорасан у четвер землетрус знищив кілька сіл. Було 123 жертви в людях, крім цього 100 чоловік ранених. Трясення повторилися.

Сімля. В Кермані (Персія) відчуто 24. ц. м. рано поважніще трясення землі. Перший землетрус тривав 2 мін. Протягом півтора години начислено ще 4 трясення. — Шкоди величезні. Жертв у людях нема.

Завішення „Роте Фане".

Берлін. Комуністичний денник „Роте Фане" завісило німецьке правительство на 2 тижні за статтю, яка зневажила конституцію і членів правительства.

Кандидатура Мустафи Кемаля на президента Туреччини.

Париж. По звідомленням із Царгорода сторонництва більшости висунуть кандидатуру Мустафи Кемаля паші на першого президента турецької републики.

Страйк у чеських копальнях.

Відень. Страйк чехословацьких шахтярів триває дальше.

Не цим шляхом.

(На кооперативні теми*).)

Відрадне явище видвигнення на сторінках „Ціла" економічних інтересів нашого селянства в двох чергових статтях п. з. „Власними руками" і „Таки власними руками" тратить дуже багато на вартости, як з пливкої форми цих статтей вибрати піднесені в них серіозні факти і глибокі думки та порівняти з висновками і освітленням, які являються вислідом певної тенденційности, з якою автори підходять до справи і неохоти прослідити її основно перед публичним виступом.

З факту, що українські кооперативні централі не викуповують під сю пору збіжжа, створено в першій статті підставу до обвинувачення наших кооперативних робітників в бюрократичности, пустословности, невдарности, а цілу інтелігенцію, головнож молодшу, обвинуваченo в підготовлюванню „власними руками" руїни народу. В дійсности-ж з руїни, в яку втрунув нашу кооперацію 1919. рік, так, що вегетувало лише кількадесять львівських і повітових кооператив, безвинна, самопосвятна праця наших кооператорів зі всіх верств населення двигнула наново кооперативну будівлю, яка має під сю пору понад 600 діяльних сільських кооперативів, злучених в кількайнайшть повітових союзів. В цій праці взяла найживійшу участь якраз молодша наша інтелігенція, головно бувші старшини У. Г. А., які зачали її кооперативним курсом у Львові 1921. р. і дотепер несуть головний тягар цеї муравлиної праці. Завдяки „пустословній писанині" чаших кооператорів ідея кооперації поширюється між нашим селянством чим раз більше. Не мають наші кооперативи такого розмаху, як його мала кооперація на В. Україні після революції 1917. р. коли то вона перейняла все майно т. зв. Російської Військової Кооперації, яке находилося на Україні, та коли опісля користувалася підтержкою Української Держави. Наші кооперативи, як висловлюється автор „крамарюють поволеньки", бо опираються виключно на власні сили і здобувають позиції лише організаційною працею, знаючи, що вона дає найтривкіші наслідки.

Автори обох статтей взяли за мірило активности нашої кооперації лише кооперативний збут збіжжа, лишаючи без уваги всі инші осягнення. Тимчасом розвій сільсько-господарських кооперативів в довоєнну пору, в добу упорядкованих відносин, доброї валюти, свобідного всесвітного обороту збіжжям і десятків літ організації виявив, що кооперативний збут збіжжа, це вершок організованости рільників.

На 1912. р. була така статистика сільсько-господарських кооперативів (гл. Конгресова книга міжнароднього зїзду рільничих кооперативів Баден-Баден 1912. р.) в цілому культурному світі:

Кредитових	33.702
Закуповуючих (спож.)	23.466
Молочарських	17.050
Збуту продуктів	4,599
Хову худоби	1.884
Горальняних	581
Машинових	456
Млинарських і пекарських	62
Оліярень	35
Цукроварень	13
Перерібки бараболь (мучки)	34
Фабрики штучних погноїв	14
Різні	39
Инших	11.626
Разом	93.561

З 4599 кооперативів, що займалися збутом продуктів, в цім і збіжжам було:

в Америці	1800	на	17.724	всіх кооп.
в Німеччині	444	„	24.486	„ „
у Франції	800	„	12.156	„ „
в Австрії	69	„	9.723	„ „
в Італії	45	„	4.523	„ „
в Бельгії	73	„	3.844	„ „

Чисто збіжевих кооперативів було всего 2.049, з того 1800 в Америці (спілки більших фармерів), а в Німеччині 165, решта в инших краях по кілька і кількадесять.

Як з цего видно, кооперативи для збуту продуктів займають до війни щойно четверте місце щодо скількости і то доперва в краях, які мають вже високо розвинені рільничі кооперативи кредитові, споживчо-закупочні і молочарські.

Якже супроти цего виглядають закиди незорганізування збуту збіжжа в сторону нашої кооперації, в той час, коли наші кредитові кооперативи розвалені девалюацією гроша і занепадом ощаджування в готівці, коли закупочно-споживчі кооперативи щойно повстають і не вспіли ще зорганізуватись в могучі повітові і краєві союзи, коли найпопулярнійша форма кооперативного збуту молочарських продуктів щойно відновлюється по втраті всіх машин і воєнним розбиттю! Війна і [illegible]ція змінила

*) Від Редакції. З огляду на кооперативний зїзд — в черговому числі помістимо кілька статтей на кооперативні теми.

богато на світі, але не вивернула гвардія економічних правил, як цього доказ дають совітські держави. До цих правил належить еволютивний характер господарського життя. В цім випадку селянство мусить навчитися кооперації на її лекших формах (спільне закупно, молочарство) і створити осередки колективного капіталу, а тоді прийдуть вищі форми організації.

Мимо цего треба змагати до витворення всіх родів кооперативної організації нараз, бо навіть кожда невдачна спроба є кроком вперед, дає досвід і науку на майбутнє. Такі спроби роблено в нас і про них можна легко дізнатися зі звітів відповідних кооперативних установ. В послідних роках піднимано рівнож проби кооперативного збуту збіжа —на жаль—з негативним вислідом. І тепер ця справа обговорюється в кооперативах і є на черзі нарад кооперативного з'їзду, який скликаний на найближі дні.

Кооперативи і кооператори здають собі справу з ваги кооперативного збуту продуктів, але теперішня хвиля доволі несприятлива для негайної акції. Богато в цих перепон і дуже серіозних подано в статті „Власними руками чи під стопою ворога?" Селяне держать тепер продукти, головно збіжжа, в місце готівки. Всеж таки збіжжа не є грошем, виказує вагання своєї внутрішної вартости залежні від урожаю, попиту, подажі і т. д. І тому економістам, які в час девалюації хотіли зі збіжжа зробити сурогат грошей спроби не вдалися. Отже якщо члени не можуть дати кооперативам ані готівкового капітаку з причини девалюації, ані в продуктах з причини постійних вагань їх цін, то яким капіталом мають кооперативи переводити в життя збут збіжжа, цю найтруднійшу форму кооперації? Відповідь на це питання дає непрошений учасник в дискусії „Gazeta Lwowska" в числі з 23. с. м., запрошуючи поклонитися „польському капіталови" і зреагнувати з будування самостійних українських кооперативів...

Отже в справі збуту продуктів наші кооперативи мають до побореня не лише економічні, але й політичні і фіскальні трудности. Між ними високий оборотовий податок. І якнебудь автор статті „Таки власними руками" своєму противникови-кооператорови відмовляє фаховости з приводу обчислення цего податку на 2% ціни продажі та ще й доказ йому „легкістю підходу до серіозної проблеми", то всеж таки треба сконстатувати, що як раз п. В. Садовський не провірив справи до кінця. В законі про промисловий податок признано під деякими умовами кооперативам першого степеня пільгу податку, знижуючи його до пів проценту. Але вже Союзи кооперативів мали би платити цілий один процент. До цего приходить ще додаток на Палату Торгов. і т. д., в висоті четвертини податку. Отже на загал не пів процент. По появі закона вийшов виконний розпорядок міністра скарбу, в якім поставлено нові услівя упривілеєння кооперативів і цих услівій наші кооперативи, поки не зміняють статутів,—не мають. Мусять отже числитися з оплатою двопроцентового податку і всіх додатків до цего податку (Гл. Господ. кооп. Часопис ч. 18, з 15. вересня 1923).

Наші кооперативи працюють в напрямі поборення всіх цих трудностей, але таке ставлення справи, як в статтях „Власними руками" не може причинитися до осягнення позитивних вислідів. Атакування кооператив і їх централь фразами про широку роботу не рушить справи з місця, бо як би наша кооперація кинула навіть цілий свій матеріяльний дорібок в ціли зміни теперішньої ситуації на ринку збуту рільних продуктів, то не переможе сильніщих за неї політичних і загально економічних обставин, які виявляються під сю пору експльоатацією нашого селянства на користь чужої нам національно промисловости і торговлі — а навіть в користь польського селянства. Наші кооператори свідомі грози положення, грози походу організованої польської промисловости і торговлі на експльоатацію нашого селянства. Доказом цего хоч би факт, що свідомість цієї грози повстала як раз в кругах сільсько-господарських кооперативів і виявилася першого на цю тему статтею в „Ділі" з кінця серпня ц. р. під заголовком „Проти легенди", в якій автор (С. Г.) звернув увагу на цей похід і його грозу для нашого національного життя. Автор статті „Таки власними руками", видвигаючи поновно цю грозу, мимо цего не завагався кинути в сторону кооперації закид непорозуміння ваги справи.

Тимчасом ся справа не будучи серед даних обставин чисто економічною, переходить далеко сили нашої кооперативної організації. Тут передівсім мусять виступити вповні свідомо в оборону селянства наші політичні чинники і всіми способами причинитися до унешкідливлення політики поверховної на знищення 86 проц. нашого населення. Вони мусять обдумати дошльні під сю пору методи боротьби за долю селянства і переводити їх консеквентно, зорганізувати селянство до політичної боротьби за своє істнування а наша кооперативна організація яка виявила дотепер таку суму активности, сповнить в цій загальній акції свою скромну ролю форми економічної організації, в якій проявляється серед мас свідомість шляхів до осягнення власного як найбільшого добробуту.

С. Герасимович.

Чи для Українців м. Львова є свобода зборів?

(Запит до польського міністра внутрішних справ у Варшаві.)

Народня Організація — організація української народньої трудової партії на місто Львів констатує незаконне, нічим неоправдане становище дирекції львівської державної поліції відносно свободи зборів українського громадянства м. Львова.

На день 2. вересня ц. р. скликала Народня Організація віче до салі Лисенка для Городецького і Стрийського передмістя і довірочні збори (за запрошеннями) в Народнім Домі для инших передмість з дневним порядком: „Становище польської влади до митр. А. Шептицького". Дирекція поліції у Львові письмом з д. 1. вересня ц. р. (ч. 3983) заказала відбуття віча, а довірочні збори 2. вересня в половині нарад без подання причини розігнала.

На день 16. вересня ц. р. скликала Н. О. до салі Лисенка віче а до Народнього Дому довірочні збори (за запрошеннями) з дневним порядком: „Стан українського шкільництва в краю і у Львові". Письмом з 15. вересня ц. р. (ч. 4104 пр.) заборонила дирекція поліції відбуття віча, а довірочні збори в дни 16. ц. м. в Народнім Домі поліція розвязала без подання причини.

На день 23. вересня ц. р. скликав Комітет родичів довірочні збори до салі Лисенка. В половині нарад впала поліція до салі і насильно розігнала учасників мимо представлень президії, що збори відбуваються на основі § 2. закона про збори, що кождий учасник має запрошення, що скликуючі знають усіх особисто.

Народня Організація стверджує, що того роду заборони всяких зборів і нарад з боку львівської поліції викликують серед українського громадянства непотрібне подразнення і огірчення.

Народня Організація запитує п. міністра вн. справ, на якій підставі львівська поліція обмежує права громадян Українців?

ЗА НАРОДНЮ ОРГАНІЗАЦІЮ:
І. Ліщинський, Д-р Ст. Білик.

Огляд світових подій.

В Німеччині.

Відгомін промови Пуанкаре викликав у Берліні песимістичні настрої. Дипльоматичні кола в Берліні сподівалися більше уступчивости премієра. Панує переконання, що Штреземан зайшов до крайних меж уступливости. Преса стверджує із смутком, що Франція домагається остаточної капітуляції Німеччини і що Пуанкаре хоче поставити німецький нарід на коліна перед Францією.

„Montags Post" пише, що німецько-французький конфлікт увійшов у найгострійшу і найбільше небезпечну стадію.

Розлам між Баварією.

З Мюнхену подають, що в баварській націоналістичній партії постав розлам. Частина членів виступила й утворила нову партію. Нова партія уважає головним завданням приготовляти Німеччину до нової війни.

В Болгарії.

В Болгарії панують нові заворушення. В столиці привернено лад і порядок. В краю зростає дорожнеча. Між Філіпополем і Чірдою появилися повстанчі ватаги під проводом офіцера Якова члена комуністичної партії. Ватаги мають на меті здобути столицю.

Справа Риму.

Дня 24. ц. м. до Риму прибув ген. Джардіні і зложив звіт про ситуацію в Греції і предложив до затвердження проект економічної відбудови міста. Італійський уряд асигнував на ту ціль 2 мільони лірів.

В найближчому часі премієр Італії і Югославії мають стрінутись

Д-Р ЯРОСЛАВ ОЛЕСНИЦЬКИЙ.

Права меншостей.

(Нарис з міжнароднього права.)

(Продовження.)

III.

Щодо вище наведених постанов для охорони прав меншостей, що з погляду міжнароднього права, найважнійшою є та, то всі дотичні приписи треба вважати міжнародними зобовязаннями і що вони мають залишатись під охороною і запорукою Ліги Народів (гл. арт. 12. шит. версайського дог.) Ще важнійшою є дальша постанова, що всякі спори з цього приводу підлягають компетенції постійного міжнароднього трибуналу, через що переходять вони з обсягу політики в обсяг права. Тому то установлено бодай в принципі міжнародню інстанцію, до якої можуть звертатися меншости по охорону проти насилування їхніх прав більшістю або урядами держав, до яких належать. Принцип безоглядної суверенности є переломаний; меншість не має бути віддана на поталу більшости без ніякої охорони; і хоча Ліга Народів досіль ще не розвинула цієї охорони меншостей, як цього можна було по ній сподіятись, проте одною з причин невдоволяючої охорони з її боку, є саме недоцільність приписів щодо поступування в справах про порушення прав меншостей; згідно з цими приписами тільки член Ради Ліги Народів є уповаженним підняти справу евентуального порушення так перед Радою як також і перед Міжнароднім Трибуналом, а не мають цього права самі меншости, що мусять щойно шукати собі заступника поміж державами-членами Ради, який схотів би предложити їх справу.

Рада Ліги сама вже старалась бодай в частині направити цю недостачу та вирішила в жовтні 1920. р., що буде приймати зажалення внесені просто до неї меншостями, одначе поставить їх на денний порядок тільки тоді, коли один з її членів цього зажадає та піддержить від свого імени жалобу. Опісля в р. 1921. вирішила дальше, що всяка жалоба внесена за посередництвом нечлена Ліги, дотично охорони меншостей, має бути спершу подана до відома заінтересованої держави, яка обовязана до трьох тижнів повідомити Секретаріят Ліги, чи має намір предложити свої уваги дотично цієї жалоби. На протязі двох місяців держава повинна предложити ці уваги, які разом з жалобою подається до відома Ради та членів Ліги.

IV.

Справи про порушення прав меншостей, яких Рада Ліги Народів не зуміє полагодити, можуть бути предложені до вирішення Міжнароднього Трибуналу, коли цього зажадає один з членів Ради Ліги Народів. Тому слід пояснити тут коротко цю постанову.

У версайськім договорі, а саме в т. зв. пакті про утворення Ліги Народів, який являється його частиною — піднято незвичайно важну для розвитку міжнароднього права справу; в арт. 14. цього пакту сказано, що „Раді Ліги Народів доручається виробити проект постійного трибуналу для виконування міжнароднього справедливости та предложити його членам Ліги. Цей трибунал має вирішувати всі спірні справи міжнароднього характеру, з якими до нього звернуться держави. Він має також давати розяснення (опінії — avis) щодо всяких спірних питань, які предложить йому Рада або Зібрання Ліги Народів". Рада Ліги доручила була виробленя статуту цього трибуналу комітетові міжнародніх юристів у Газі та приймяла його опісля без зміни. Трибунал має складатись з 11 суддів і 4 заступників, від яких вимагається лише відповідної кваліфікації на цей уряд без огляду на якунебудь державну приналежність. Вибираються вони Радою та Зібранням Ліги (двократним вибором) з поміж осіб, представлених у списковій, на який вписується по 4 особи, запропоновані від кожної держави. Між пропонованими 4 особами не повинно бути більше як двох власних членів пропонуючої держави, значить кожна держава мусить запропонувати бодай дві особи, приналежні до чужої держави.

(Продовження буде.)

богато на світі, але не виверпула гвардих економічних правил, як цего дока́ють совітські держави. До цих правил належить еволютивний характер господарського життя. В цім випадку селянство мусить навчитися кооперації на її лепших формах (спільне закупно, молочарство) і створити осередки колективного капіталу, а тоді прийдуть вищі форми організації.

Мимо цего треба змагати до витворення всіх родів кооперативної організації нараз, бо навіть кожда невдача спроба є кроком вперед, дає досвід і науку на майбутнє. Такі спроби роблено в нас і про них можна легко дізнатися зі звітів відповідних кооперативних установ. В послідних роках піднимано рівнож проби кооперативного збуту збіжа —на жель—з негативним вислідом. І тепер ця справа обговорюється в кооперативах і є на черзі нарад кооперативного віїзду, який скликаний на найближі дні.

Кооперативи і кооператори здають собі справу з ваги кооперативного збуту продуктів, але теперішня хвиля доволі несприятлива для негайної акції. Богато з цих перепон і дуже серіозних подано в статті „Власними руками чи під стопою ворога?" Селяне держать тепер продукти, головно збіжжа, в місце готівки. Всеж таки збіжжа не є грошем, виказує вагання своєї внутрішної вартости залежні від урожаю, попиту, подажі і т. д. і тому економістам, які в час девалюації хотіли зі збіжжа зробити сурогат гроша ці спроби не вдалися. Отже якщо члени не можуть дати кооперативам ані готівкового капітаку з причини девалюації, ані в продуктах з причини постійних вагань їх цін, то яким капіталом мають кооперативи переводити в життя збут збіжжа, цю найтруднійшу форму кооперації? Відповідь на це питання дає непроцінений учасник в дискусії „Gazeta Lwowska" в числі з 23. с. м., запрошуючи поклонитися „польському капіталови" і зрезигнувати з будування самостійних українських кооперативів...

Отже в справі збуту продуктів наші кооперативи мають до поборення не лише економічні, але й політичні і фіскальні трудности. Між ними високий оборотовий податок. І якнебудь автор статті „Таки власними руками" свому противникови-кооператорови відмовляє фаховости з приводу обчислення цего податку на 2% ціни продажі та ще й доказав йому „легкістю відходу до серіозної проблеми", то всеж таки треба сконстатувати, що як раз п. В. Садовський не провірив справи до кінця. В законі про промисловий податок признано під деякими умовами кооперативам першого степеня пільгу податку, знижуючи його до пів процету. Але вже Союзи кооперативів мали би платити цілий один процент. До цего приходить ще додаток на Палату Торгов і т. п., в висоті четвертини податку. Отже на загал не пів процент. По появі закона вийшов виконний розпорядок міністра скарбу, в якім поставлено нові услівя упривілеєння кооперативів і цих услівій наші кооперативи, поки не змінюють статутів,—не мають. Мусять отже числитися з оплатою двопроцентового податку і всіх додатків до цего податку (Гл. Господ. коопер. Часопис ч. 18. з 15. вересня 1923).

Наші кооперативи працюють в напрямі поборення всіх цих трудностей, але таке ставлення справи, як в статтях „Власними руками" не може причинитися до осягнення позитивних вислідів. Атакування кооператив і їх централь фразами про широку роботу не рушить справи з місця, бо як би наша кооперація кинула навіть цілий свій матеріяльний дорібок в ціли зміни теперішньої ситуації на ринку збуту рільних продуктів, то не переможе сильніщих за неї політичних і загально економічних обставин, які виявляються під сю пору експльоатацією нашого селянства на користь чужої нам національно промисловости і торговлі — а навіть в користь польського селянства. Наші кооператори свідомі грози положення, грози походу організованої польської промисловости і торговлі на експльоатацію нашого селянства. Доказом цего хоч би факт, що свідомість цієї грози повстала як раз в кругах сільсько-господарських кооперативів і виявилася першою на цю тему статтею в „Ділі" з кінця серпня ц. р. під заголовком „Проти легенди", в якій автор (С. Г.) звернув увагу на цей похід і його грозу для нашого національного життя. Автор статті „Таки власними руками", видвигаючи головно цю грозу, мимо цего не завагався кинути в сторону кооперації закид нерозуміння ваги справи.

Тимчасом ся справа не будучи серед даних обставин чисто економічною, переходить далеко сили нашої кооперативної організації. Тут передівсім мусять виступити вповні свідомо в обороні селянства наші політичні чинники і всіми способами примінитися до ненормального стану справи як найскорше. Радою як також і перед Міжнародним Трибуналом, а не мають цього права самі меншости, що мусять шойно шукати собі заступника поміж державами-членами Ради, який схотів би предложити їх справу.

Рада Ліги сама вже старалась бодай в частині направити цю недостачу та вирішила в жовтні 1920. р., що буде приймати жалування внесені просто до неї меншостями, одначе поставить їх на денний порядок тільки тоді, коли один з її членів цього зажадає та підержить від свого імени жалобу. Опісля в р. 1921. вирішила дальше, що всяка жалоба внесена за посередництвом нечлена Ліги, дотично охорони меншостей, має бути спершу подана до відома заінтересованої держави, яка обовязана до трьох тижнів повідомити Секретаріят Ліги, чи має намір предложити свої уваги дотично цієї жалоби. На протязі двох місячів держава повинна предложити ці уваги, які разом з жалобою подається до відома Ради та членів Ліги.

IV.

Справи про нарушення прав меншостей, яких Рада Ліги Народів не зуміє полагодити, можуть бути предложені до вирішення Міжнародньому Трибуналови, коли цього зажадає один з членів Ради Ліги Народів. Тому слід пояснити тут коротко цю постанову.

ної на знищення 86 проц. нашого населення. Вони мусять обдумати доцільні під сю пору методи боротьби за долю селянства і переводити їх консеквентно, зорганізувати селянство до політичної боротьби за своє істнування а наша кооперативна організація яка виявила дотепер таку суму активности, сповнить в цій загальній акції свою скромну ролю форми економічної організації, в якій проявляється серед мас свідомість штахів до осягнення власного як найбільшого добробуту.

С. Герасимович.

Чи для Українців м. Львова є свобода зборів?

(Запит до польського міністра внутрішних справ у Варшаві.)

Народня Організація — організація української народньої трудової партії на місто Львів констатує незаконне, нічим неоправдане становище дирекції львівської державної поліції відносно свободи зборів українського громадянства м. Львова.

На день 2. вересня ц. р. скликала Народня Організація віче до салі Лисенка для Городецького і Стрийського передмістя і довірочні збори (за запрошеннями) в Народнім Домі для инших передмість з дневним порядком: „Становище польської влади до митр. А. Шептицького". Дирекція поліції у Львові письмом з д. 1. вересня ц. р. (ч. 3983) заказала відбуття віча, а довірочні збори 2. вересня в полудневі нарад без подання причини розігнала.

На день 16. вересня ц. р. скликала Н. О. до салі Лисенка віче а до Народнього Дому довірочні збори (за запрошеннями) з дневним порядком: „Стан українського шкільництва в краю і у Львові". Письмом з 15. вересня ц. р. (ч. 4104 пр.) заборонила дирекція поліції відбуття віча, а довірочні збори в дни 16. ц. м. в Народнім Домі поліція розвязала без подання причини.

На день 23. вересня ц. р. скликав Комітет родичів довірочні збори до салі Лисенка. В половині нарад впала поліція до салі і насильно розігнала учасників мимо представлень президії, що збори відбуваються на основі § 2. закона про збори, що кождий учасник має запрошення, що скликуючі знають усіх особисто.

Народня Організація стверджує, що того рода заборони всяких зборів і нарад з боку львівської поліції викликують серед українського громадянства непотрібне подразнення і огірчення.

Народня Організація запитує п. міністра вн. справ, на якій підставі львівська поліція обмежує права громадян Українців?

ЗА НАРОДНЮ ОРГАНІЗАЦІЮ:
І. Лищинський, Д-р Ст. Біляк.

Огляд світових подій.

В Німеччині.

Відгомін промови Поанкаре викликав у Берліні песимістичні настрої. Дипльоматичні кола в Берліні сподівалися більше уступчивости премієра. Панує переконання, що Штреземан дійшов до крайних меж уступчивости. Поеса стверджує із смутком, що Франція домагається остаточної капітуляції Німеччини і що Поанкаре хоче поставити німецький нарід на коліна перед Францією.

„Mornigs Post" пише, що німецько французький конфлікт увійшов у найгострійшу і найбільше небезпечну стадію.

Розлад між Баварією.

З Мюнхену подають, що в баварській націоналістичній партії постав розлад. Частина членів виступила й утворила нову партію. Нова партія уважає головним завданням приготовляти Німеччину до нової війни.

В Болгарії.

В Болгарії панують нові заворушення. В столиці привернено лад і порядок. В краю зростає дорожнеча. Між Філіпополем і Чірдою повстанці ватаги під проводом офіцера Якова члена комуністичної партії. Ватаги мають на меті здобути столицю.

Справа Рени.

Дня 24. ц. м. до Риму прибув ген. Джардіні і зложив звіт про ситуацію в Реці і предложив до затвердження проект економічної відбудови міста. Італійський уряд асигнував на ту ціль 2 міліони лірів.

В найближшому часі премієр Італії і Югославії мають стрінутись

Д-Р ЯРОСЛАВ ОРЕ[illegible]ИЧ

Права меншостей.

(Нарис з міжнароднього права.)

(Продовження.)

III.

Щодо вище наведених постанов для охорони прав меншостей, що з погляду міжнародного права, найважнійшою є та, то всі дотичні приписи треба вважати міжнародними зобовязаннями і що вони мають залишатись під охороною і запорукою Ліги Народів (гл. арт. 12. цит. версайського дог.) Ще важнійшою є дальша постанова, що всякі спори з цього приводу підлягають компетенції постійного міжнароднього трибуналу, через що переходять вони з обсягу політики в обсяг права. Тому то установлено бодай в принципі міжнародню інстанцію, до якої можуть звертатися меншости по охорону проти насилування їхніх прав більшістю або урядами держав, до яких належать. Принцип безоглядної суверенности є переломаний; меншість не має бути віддана на поталу більшости без ніякої охорони; і хоча Ліга Народів досіль ще не розвинула цієї охорони меншостей, як цього можна було по ній сподіятись, проте одною з причин невдоволяючої охорони з її боку, є саме недоцільність приписів щодо поступування в справах про на-

[illegible] справу [illegible] порушення [illegible] Радою як також і перед Міжнародним Трибуналом, а не мають цього права самі меншости, що мусять шойно шукати собі заступника поміж державами-членами Ради, який схотів би предложити їх справу.

Рада Ліги сама вже старалась бодай в частині направити цю недостачу та вирішила в жовтні 1920. р., що буде приймати жалування внесені просто до неї меншостями, одначе поставить їх на денний порядок тільки тоді, коли один з її членів цього зажадає та підержить від свого імени жалобу. Опісля в р. 1921. вирішила дальше, що всяка жалоба внесена за посередництвом нечлена Ліги, дотично охорони меншостей, має бути спершу подана до відома заінтересованої держави, яка обовязана до трьох тижнів повідомити Секретаріят Ліги, чи має намір предложити свої уваги дотично цієї жалоби. На протязі двох місячів держава повинна предложити ці уваги, які разом з жалобою подається до відома Ради та членів Ліги.

IV.

Справи про нарушення прав меншостей, яких Рада Ліги Народів не зуміє полагодити, можуть бути предложені до вирішення Міжнародньому Трибуналови, коли цього зажадає один з членів Ради Ліги Народів. Тому слід пояснити тут коротко цю постанову.

У версайському договорі, а саме в т. зв. його частиною — піднято незвичайно важну для розвитку міжнароднього права справу; в арт. 14. цього пакту сказано, що „Раді Ліги Народів доручається виробити проект постійного трибуналу для виконування міжнародньої справедливости та предложити його членам Ліги. Цей трибунал має вирішувати всі спірні справи міжнароднього характеру, з якими до нього звернуться держави. Він має також давати розяснення (опінії — avis) щодо всяких спірних питань, які предложить йому Рада або Зібрання Ліги Народів". Рада Ліги доручила була виробленя статуту цього трибуналу комітетові міжнародніх юристів у Газі та прийняла його опісля без зміни. Трибунал має складатись з 11 суддів і 4 заступників, від яких вимагається лише відповідної кваліфікації на цей уряд без огляду на якунебудь державну приналежність. Вибираються вони Радою та Зібранням Ліги (двократним вибором) з поміж осіб, представлених у спискові, на який вписується по 4 особи, запропоновані від кожної держави. Між пропонованими 4 особами не повинно бути більше як двох власних членів пропонуючої держави, значить кожна держава мусить запропонувати бодай дві особи, приналежні до чужої держави.

(Продовження буде.)

в Абаші в цілі вирішення справи Рухи.

Греція не відповідає за вбивство італійської місії.

Слідча комісія вислана Радою Амбасадорів до Яніни, вислала звіт до Парижа. У звіті комісія стверджує, що Греція не відповідає за вбивство італійської місії. Вбивство було актом приватної пімсти і не має значіння політичного.

Болгарія бажає миру.

Як подає „N. Fr. Presse", болгарський премієр звернувся до югославського уряду з просьбою, щоби Югославія усунула свої війська з над кордону, тому, що розбросна Болгарія не може представляти для Югославії жадної небезпеки. Болгарський уряд впевнює, що Болгарія бажає тільки мира.

Відгомін минулої осени.

Процес М. Дзіковського і тов.

Третій день розправи.

Львів, 25. вересня 1923.

Від імени оборони д-р Ст. Шухевич вносить не відчитувати зізнань обвинуваченого складених при поліційних допитах, бо вони являються виплодом насильства і тому є неважні. Дальше оборона застерігається проти зізнань обв. Дзіковського, кажучи, що є деякі основи думати, що Дзіковський не був доставлений при боці Твердохліба з боку українських організацій, а навпаки, був людиною Твердохліба для подавання відомостей про українське громадянське життя.

Прок. Гіртлер заявляє, що внесення оборони проти читання поліційних зізнань є спізнене і тому не має вартости. Щож до ролі Дзіковського, то прокуратор каже запротоколувати заяву оборонця і застерігає собі зробити з неї вжиток.

Предсідник оголосив постанову трибуналу: не дасть на увагу пропозиції оборони, мотивуючи, що поліційні зізнання є інтегральною частиною дальших зізнань і акту обвинувачення, а дальше, що внесення оборони є спізнене.

Обв. Антін Чапляк, обвинувачений у підпалі залізничого будинку в Любачеві й перетинанню телеграфічних дротів, — не почувається до вини, злочину не зробив. В критичний момент пожежі був у себе в хаті. Покликується на свідка Феня Гаміцу. Пітнес, котрий мав перетинати дроти, був разом; покликується на Геню Вайнбеог і Пелягію Чапляк.

Предсід. дивується, чому обвинувачений не покликався і свідків до того часу і чому склав инші зізнання.

Обв. каже, що ніколи не мав до діла з карними законами і не знав їх. У слідстві грозили йому наглим судом і обіцювали ласку, коли він потверджуватиме ставлені йому питання (комісар Мікуліч).

Предс.: У вас підчас ревізії найшли 2 примірники роти присяги. Звідки взялися вони? Звідки взялися у вас запальнички?

Обв.: Я не знаю. При слідстві комісар казав, що їх приніс Дзіковський і залишив їх для підпису. Перелякний, я потвердив. — Всі инші зізнання, зложені в поліції, обв. склав під диктатом комісаря Мікуліча, який грозив йому побоями і дав штовхнув його в бік.

Прокур. не може зрозуміти, як обвинувачений міг признаватися до вини за намовою комісаря Мікуліча, сподіючися, що тоді він не буде караний, а коли не признається, то буде поставлений під наглий суд. На питання обор. судді Приставша, обв. зізнає про побої обвинуваченних на поліції.

Обв. зізнає, що довідався випадково, що Залізко виніс був тайком якесь подання до польського війська. Обв. сказав про це товаришам і Залізка бойкотували.

Прокур. питається у цій справі Залізка. Залізко відмовляється від відповіді.

Обор. д-р Шухевич питає обвинуваченого про відділ, яка ділить спалений залізн. будинок від хати обвинуваченого.

Обор. надр. Добрянський вносить на покликання свідків Феля Гаміцу, Геню Вайнбеог і Пелягію Чапляк на стверження алібі обв. Чапляка.

Слідуючий перехуханий обв. Іван Дуда, обвинувачений у співучасти в перетинанню дротів, не почувається до вини. Обвинуваченого арештовано підчас тяжкої недуги жінки. Коли обвин. перевезено до Львова, обв. попав в розпуку. Слідчий комісар сказав обвинуваченому, що його жінку так само арештували і будуть тримати, поки він не признається. Серед страшних відносин в поліц. арештах (ціла бетонова долівка була залита калом і мочею), обв. признався до всього, що йому підповідали, аби тільки вирватися з поліції. — Об. скінчив в Перемишлі гімназію, є записаний на фільос. факультет. Служив в австрійській і галицько-української армії в ступені хорунжого. Був в польському полоні у Бересті Лит. Матуру склав в 1920 р.; оженився рік пізніше. Учив як учитель на приватних курсах гімназіяльних в Любачеві. Залізка і Чапляка знає, бо вони з одної з ним місцевости. До Чапляка ходив за овочами, бо в Чапляка великий сад. До жадної тайної організації не належав. Про перетяті дроти чув, бо про це голосно говорили в Любачеві. Залізко у него бував лише давніше; в 1922 р. Українці бойкотували Залізка, який добровільно зголосився до польської армії. Обв. думає, що Залізко склав свої обтяжаючі зізнання з пімсти за попередній бойкот.

Прокур. стверджує, що обв. кілька разів підкреслив ясно і виразно, що комісар Мікуліч присилував обвинуваченого до зізнань; прок. застерігає собі доходження в цій справі.

Обор. надр. Добрянський: про що Вас питали на поліції?

Обв.: лише завсіди про мою участь у перетинанню дротів.

Надр. Добрянський: скільки протоколів ви підписували?

Обв.: Підписав лише один протокол, в якому я відкликав зізнання, записані попередньо.

Надр. Добрянський і д-р Шухевич вносять перевірити всі протоколи: які є підписані та які є без підпису обвинуваченого.

Прокур. приєднується до внеску оборони.

Обв. в дальшому запитів оборони зізнає, що комісар Мікуліч казав йому: w bezczelny chamie, w bezczelna świnio, я весь український народ називав „chamski lud, który trzeba wywieszać; dopóki nie powiesi się wszystkich Rusinów, tak długo spokoju nie będzie".

Обв. називає: Япуру, Кравса, Полюгу, Кузія, Бандрівського, Костів, Ценкого і ін., про яких чув, що їх били при допитах. Шиманському Мікуліч пропонував великі гроші за обтяжаючі зізнання. Самому обвинуваченому Мікуліч грозив, що коли він не буде признаватися, то „зробить з ним так, що сам чорт не дізнається, де він подівся". (Прокуратор каже запротоколувати ті слова.)

* * *

„Напад на поліцію".

24. вересня відбулася перед окружним карним судом у Львові розправа проти 15-ти українських селян і селянок зі села Прусів, обвинуваченних в активному нападі на трьох польських жандармів. Річ малася так, що ті три жандарми переодяглись по цивільному і зробили облаву на рекрута Василя Титлу. Селяне, думаючи, що це якийсь бандитський напад, накинулись гурмою на нападників, які втекли. Після того арештовано в селі 15 осіб, які пересиділи в слідчому арешті від 10. квітня аж до тепер. Обвинуваченних боронили: д-р Л. Ганкевич, д-р С. Шухевич і д-р М. Глушкевич. При розправі присудили вісьмох обвинуваченних на арешт від чотирьох до восьми місяців; решту, себто сімох обвинуваченних, випущено на волю. Тимчасом усі обвинувачені пересиділи вже пять місяців в арешті! Це клясичний зразок правосуддя, яке за пустодурно місяцями забирає „вільним" громадянам їх „свобідну" волю, відриваючи їх від праці й родинних та громадянських обовязків і тримаючи їх місяцями по арештантських келіях.

З Видавничої Спілки „Діло".

Катастрофальний спадок польської марки спричинив непомірну підвишку ціни друку та паперу, бо аж 72%. Це спонукує нас підвисшити з днем 1. жовтня ц. р.

ціну 1 примірника на 5.000 мп.,

місячну передпл. на 125.000 мп.

Просимо п. т. Передплатників, о швидке внесіння передплати. 1—5

НОВИНКИ.

— Чергове число „Діла" появиться з огляду на четвергове свято Чесного Хреста в пятницю рано. Буде воно обіймати 8 сторін друку і буде присвячене кооперативним справам.

— Страйк міських робітників. Генеральний страйк міських робітників, який почався минулої неділі, тонзає далі. Страйковий комітет не задоволився відкликанням суспенсії голови робітничого союза Гофмана, але поставив цілий ряд нових домагань, між иншим усунення інж. Дрешера, одного з інспекторів трамвайового руху. Президія міста відмовилася від пертрактацій. Світло, газ, вода і рівня обсаджені інженерами, військом та польськими студентами. В понеділок вечером приступила до страйку прислуга польського театру, супроти чого відкликано представлення.

— Ціни зайш. На збіжевій біржі у Львові сплачено в понеділок по 870—900.000 за сотнар пшениці і 320—525.000 за сотнар жита.

— 2 мл. за один примірник часопису. Перед тижнем коштував один примірник німецького часопису 700.000. Нині коштує 3 мільони німецьких марок!

— **Замлатує над Амуром.** В амурській провінції дав окоді відчутись легкий землетрус.

— **Політичне віче трудової партії** відбулося в Кропивниках, рудецького повіта, 23. с. м. У вічу взяло участь понад 500 осіб. Реферат політичний про партії взагалі а трудову зокрема, про нашу визвольну боротьбу, про гнет на полі аграрнім і шкільнім, арештування Митрополита, надужиття адміністрації, про вибори до громадських рад виголосив о. Ст. Онишкевич, а реферат економічний, зокрема про кооперативи, п. І. Роздольський, дир. „Нар. Дому" в Рудках. Зацікавлення було дуже велике. Організація трудової партії в Рудках задумує устроїти цілий цикль таких віч.

— **З Калущини** — нам пишуть: Наш повіт спить. Не має людини, яка оживила би його, ставши на чолі повіта, взявши ініціятиву в свої руки. Маси нетерпеливо ждуть на вказівки, домагаються від своєї інтелігенції ініціятиви й активности. Між тим противник не спить і розводить горячкову акцію. В останніх часах калушська Польонія скріпилася: посаду нотаря обняв завзятий вшехполяк. За одним махом завів в калуському нотаріяті польщину, якої не було за нотаріяльного субститута д-ра Сохацького Івана, активного Українця. На особу нотаря-вшехполяка слід звернути пильну увагу. Наші люде повинні оминати його канцелярію. Є-ж в Калуши правники Українці, у них слід полагоджувати всі справи. Ніже сотик не сміє йти добровільно в кишеню людини крайно ворожо настроєної до українського народу.

— **Напад бандитів.** Онодішньої ночі наскочили на особовий поїзд ч. 1621 коли він виїздив зі станції Хмелин біля Рівного на Волині бандити у військових одностроях. Від їхньої кулі згинув будник, який не хотів завернути поїзду на боковий шлях, після чого бандити зробили це самі і почали двогодинну грабіж поїзду, підчас якої перелякані пасажири мусіли лежати ниць на землі. Підчас грабіжі убито одного пасажира а двох ранено. На місци остався також один з бандитів, убитий випадково своїм товаришем. Сплінцдруваши поїзд бандити подалися в ліси. Поліція почала пошукування.

— **Всіх Впп. Отців з Станиславівської Дієцезії** повідомляється отсим, що Видавництво „Устав Богослужень на рік 1924" одержало апробату на се видавництво від Станиславівського Преосвященого Ординаріяту під днем 22. серпня 1923. Ч. 2927. 1-1

ПОЗІР! ПОЗІР!

УКРАЇНЦІ МІСТА ЛЬВОВА!

В неділю 30-го вересня о год. точно 12-тій в полудне у великій салі „Народнього Дому" відбудеться

ПОЛЬСЬКЕ ВІЧЕ

посла Підгірського і Товаришів.

ГРОМАДНО ЯВИТИСЯ! 1—2

Народня Організація міста Львова.

Шиліть наш часопис!

†

Сергій Сінський

полковник армії Української Народної Республіки,

після короткої а тяжкої недуги помер 22 вересня с. р. в Кракові, про що з тяжким сумом сповіщає

658 1—1 РОДИНА.

†

Петро Уго Стебельський

д-р прав, звич. професор львівського університету

упокоївся по довгій і тяжкій недузі, заосмотрений св. Тайнами дня 24. вересня ц. р. Похорони відбудуться в середу дня 26. вересня о год. 4. по пол. з дому жалоби при вул. Гомбровського ч. 10. — РОДИНА.

Дрібні оголошення.

ВДОВА по урядинку прийме студентки університету на станцію, вул. Потоцького ч. 110. І. поверх на право. 634 2—2

НОТИ до співу та на всякі інструмента висилає „ТОРБАН". Львів, Оссолінських 6. 512 4—10

ОГОЛОШЕННЯ.

ПЕРЛЯКИ-КАСПРИ

Вальці, Каміння, Турбіни, Трансмісії, Паси, Гезу, по дешевих цінах зі складів поручає „ПІЛЬОТ" ЛЬВІВ, вул. Баторія 4. 35(а) 4—2 9

КОРАБЕЛЬНЕ ТОВАРИСТВО

ЕВРОПА-АМЕРИКА КАНАДА

5 1/2 ДНЯ

на повному отвертому морі.

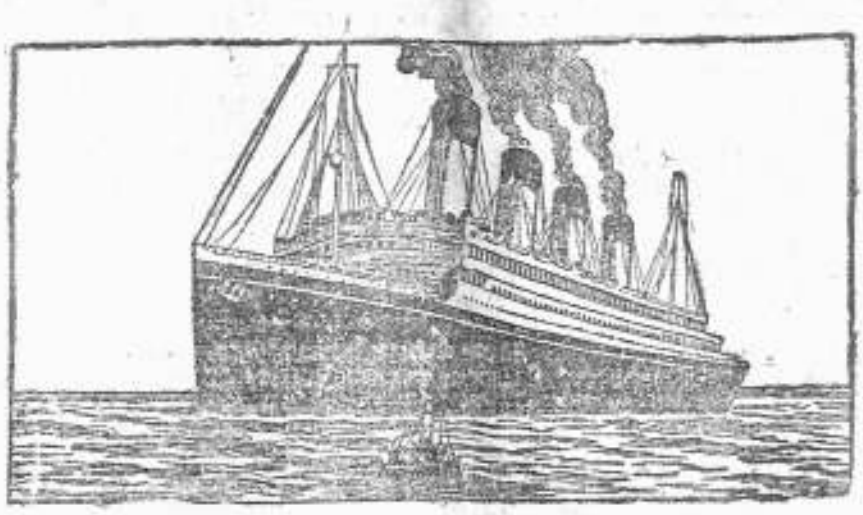

ЕВРОПА-АМЕРИКА КАНАДА

5 1/2 ДНЯ

на повному отвертому морі.

36. # WHITE STAR LINE 36.

Львів, вул. Городецька ч. 36.
Тернопіль, Тарновського ч. 5.

Данціґ
Brema
Antwerpia
Cherbourg
Southampton
Liverpool
Queenstown
New-York
Philadelphia
Boston
Montreal
Quebec
Halifax

Найбільше знані в нашім краю кораблі

White Star Line:

Majestic 56.000
Olympic 48.000
Homeric 35.000
Adriatic 24.541
Baltic 23.884
Cedric 21.073
Celtic 21.000
Ceramic 19.000
Arabic 18.000
Laurentic 17.000
Doric 16.000
Canada
Cretic
Haverford
Medic
Pittsburgh
Regina
Megantic
Canopic
Vedic і инші.

Еміґранти до Америки й Канади повинні знати:

Ніяке Корабельне Товариство не має так великої фльоти, як „WHITE STAR LINE".

Найбільші (Majestic — 56.000 тон), найшвидші (Olympic — 48.000 тон 5 днів 8 годин через океан), найгарніше уряджені (Homeric — 35.000 тон) кораблі світа!

Подив і загальне одушевлення будить зовнішний вигляд, вибагливість і комфорт внутрішних уряджень тих морських великанів.

Цілком слушно одержали вони назву **МОРСЬКИХ ПАЛАТ.**

Назвати їх можна також **„плаваючими містами"**, коли зважиться на се, що „MAJESTIC" напр. в своїх каютах поміщує 4.800 пасажирів і 1.250 осіб залоги і услуги.

Абсолютна гарантія безпеченства!

Утяжлива морська подорож для пасажирів „WHITE STAR LINE" е приємною прогулькою!

Кухня на кораблях „WHITE STAR LINE" тішиться заслуженою славою.

Каюти на 2, 4 і 6 осіб. Родини одержують осібні каюти. Услуга привітна і чемна.

„WHITE STAR LINE" не щадить сил і средств, щоби уприємнити подорож своїм пасажирам, зробити її вигідною і щоби вона найкоротше тривала.

Завдяки енергії організації „WHITE STAR LINE" великої скількости і величезного обему кораблів, наші пасажири не є наражені на висиджування в еміґраційних готелях і портах, вичікуючи відїзду.

Найбільше популярна і люблена пасажирами лінія в инших краях „WHITE STAR LINE" і в нашім краю станула на чолі еміґраційного руху.

Звертаємося до простої льогіки і розуму еміґрантів і запитуємо, чи поїхав би хтонебудь з вас особовим поїздом, коли би міг їхати за ту саму ціну поспішним?

Ті, що з довірям віднеслися до того, що ми говорили і писали, не завелися.

Одержуємо від них в Америки і Канади листи, в котрих дякують нам і заявляють, що їх кревні і приятелі тільки через „WHITE STAR LINE" будуть їхати.

Позір Еміґранти до Америки і Канади!

До Сполучених Держав Північної Америки можуть їхати:

1) Без АФІДАВІТІВ: Реемігранти, то є ті, що вже були в Америці

2) З афідавітами: Жінки до мужів, діти до родичів, родичі до дітей, сироти до 14 літ до кревних.

3) До братів, сестер і инших кревних, о скільки квота через 2 перші категорії не вичерпана.

Данціґ
Brema
Antwerpia
Cherbourg
Southampton
Liverpool
Queenstown
New-York
Philadelphia
Boston
Montreal
Quebec
Halifax

Найбільше знані в нашім краю кораблі

White Star Line:

Majestic 56.000
Olympic 48.000
Homeric 35.000
Adriatic 24.541
Baltic 23.884
Cedric 21.073
Celtic 21.000
Ceramic 19 000
Arabic 18.000
Laurentic 17.000
Doric 16.000
Canada
Cretic
Haverford
Medic
Pittsburgh
Regina
Megantic
Canopic
Vedic і инші.

ДО КАНАДИ!

1) а) Жінка до мужа, б) Дітн до родичів, в) Родичі до дітей, о скільки ті є в можности їх удержувати.

2) Рільники, котрі мають достаточну готівку для закупу фарми.

3) Робітники рільні, котрі мають запевнену працю на фармі.

4) Гірники.

5) Служинці, котрі мають запевнену працю.

О блищі інформації просимо звертатися письмечно або зголошуватися особисто до нашого бюра „WHITE STAR LINE", вулиця **ГОРОДЕЦЬКА 36.** Наше бюро охочо і безплатно уділює інформації що до еміґрації і полагоджує всякі еміґраційні формальности, посередничить у комунікації пасажирів з їх своїками в Америці або Канаді і т. д. а також полагоджує продажу корабельних карт.

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма.

В друкарні Ск[illegible] Піт[illegible] Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 143 (10.024). Львів, субота 29. вересня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Нач. Редактор приймає від 10—11 год. перепол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 2500 Мп. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 бельг. фр., Італії 10 л., Німеччині 200.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунії 100 лей, Болгарії 50 лев., Австрії 200000 кр. Зміна адреси 3000 мп.

В справах оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 4.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

ПОЗІР! ПОЗІР!

УКРАЇНЦІ МІСТА ЛЬВОВА!

В неділю 30-го вересня о год точно 12 тій в полудне у великій салі „Народнього Дому" відбудеться

ПОСОЛЬСЬКА НАРАДА

посла Підгірського і Товаришів.

ГРОМАДНО ЯВИТИСЯ! 1—2

Народня Організація міста Львова.

Пригадка! Засідання повного Тіснійшого Народн. Комітету відбудеться в суботу 29. ц.м. о год 5. поп. в ред. „Діла".

Львів, 28. вересня 1923.

Наша оборона. День 14. березня 1923 закінчив етап широко закроєної політичної акції. Ця акція, ведена на міжнародній арені і сконцентрована головно в руках чинників, перебуваючих за границею, покінчилася повним неуспіхом. В силу постановки цілої справи на дипльоматичному підкладі — як єдино правильному і доцільному, та — розуміється — в силу створених на західно українських землях умов народня маса, виснажена, стероризована, звязана по рукам і ногам здебільшого була тільки резонатором настроїв, які часто були відірвані від реального грунту. Після 14. березня з широких політичних шляхів зіхнуто наш народ на вузеньку тернисту стежину обмеженого відпаровування ударів, вимірених вже не в наше політичне, але просто фізичне істнування. До тогож під кутом заграничної дипльоматичної акції ми позбавили себе майже засобів, невідклично конечних в політичній боротьбі. В наслідок цього в масах наступила частинна реакція, деяке недовір'я в політичні засоби, тим більше, що умовини, які заістнували від 1919 р. не змінилися ані на йоту, навпаки — значно погіршилися, хоч не в таких драстичних формах, як це було передше. До тогож і новий режім та „інтерпретація" конституційних вольностей виконавцями польської влади стоять на перепоні проявам масового політичного руху.

Очевидно, в таких умовах політична акція в тіснійшому розумінню того слова не може бути зарадою на народне лихо. Тому й вчерашній виступ п. С. Герасимовича на адресу політичних чинників, щоби вони всіми способами причинилися до унешкідливлення політики, зверненої на знищення 86 прц. нашого населення, є що найменше легкою розвязкою важкого положення нашого народу. Сьогодня мусимо шукати инших шляхів для фізичного збереження нашого народу для його культурного й економічного подвигнення, для створення тривких основ нашої національної політики. Одним з найпевнійших засобів в тому напрямку є власне кооперативна діяльність, освідомлення й практичне переведення економічного відродження нашого селянства, а тим самим і цілого народу, звязання понад 6-міліонової селянської маси в одну економічну єдність і направлення цілої економічної політики на користь тоїж маси. Це є безспірні тези, які сьогодня правильними й доцільними признає наш свідомий загал. А коли так, то ясно, що голос в теперішньому моменті належить не так політичним чинникам, як радше економістам і кооперативним діячам. Без сумніву, кооперативна праця це теж politicum, це відворотна сторона медалю — так сказатиб — чистої, в тіснійшому розумінню слова — політики, без сумніву наше економічне положення тісно вяжеться з політичним, але всеж таки важко сказати, щоби на цьому полі вужито всі засоби, щоби визискано всі розпорядимі сили, щоби видобуто maximum енергії. Розуміється, що ми далекі від того, щоби на цьому місці робити закиди на адресу наших кооператорів. Навпаки, мусимо з признанням підкреслити живу і повну посвяти діяльність багатьох одиниць, але це не може здержати нас від обовязку порушувати живі, навіть болючі сторони нашого національного життя і стверджувати факти недотягнення, або надто повільного й опірного дотягування до наміченої мети. І тому з натиском мусимо піднести, що в істнуючих умовинах ми бажалиб бачити наших економістів і кооператорів на чолі відродженського руху західно-українських земель. Коли в Росії, а головно на Україні після невдачі революції 1905, після заломання чисто політичного руху, після запанування там чорної реакції, кооператори не тільки не зверталися за допомогою до політичних чинників, але ще й політиків закликали в кооперацію, добачуючи — зовсім слушно — в ній єдиний захист народнього духа, єдиний прояв національної енергії, єдину основу національно-політичної відбудови. Аналогічне становище заістнувало під теперішню пору на західно-українських землях. Ми в праві сподіватися, що й наші кооператори звернуться з подібним апелем та відтяжать політику від несумлінних політиканів на користь кооперації.

Як дуже лежить нам на серці справа суцільної, все обіймаючої розбудови української кооперації, як жагуче бажалиб ми з веденої на сторінках нашого органу дискусії виловити правильну думку, видно хочби з того, що в льояльности, посуненій до крайних меж, ми дозволили п. С. Герасимовичеви в статті „Не цим шляхом" звертати в нашу сторону докір, мовляв — ми обвинувачуємо цілу інтелігенцію, а головно молодшу в підготовлюванню руїни народу. Хто уважно читав статтю „Власними руками", яка являється переданням розмови нашого співробітника з п. М. Кузьминим, (котрий теж забирає голос в інтересуючій нас справі), знає, як далеко цей докір не відповідає дійсности, або краще, як далеко він не розтягається на царину кооперативної діяльности. Лишаючи за собою право повернути до цеї теми, не задля полеміки з нашим шан. опонентом, а для вияснення нашого сучасного положення, для добуття на верх перебуваючих в стані інерції сил, для направлення їх на шляхи доцільної діяльности, для ліквідації, розкладової апатії, пасивности і руйнуючого політиканства, ми дооволимо собі ще раз зазначити почесну і провідну роль кооперативних діячів і робітників та побажати, щоби можливо скоро були найдені шляхи і засоби для розвитку і поширення економічних установ, для зосередкування всього економічного життя нашого народу в українських руках. Бо тільки ця сторона національного життя може і мусить створити його точку опору, його основу, його оборонний вал у важкому лихоліттю.

ТЕЛЕҐРАМИ П. А. Т.

Проклямація до німецького народу.

Берлін. Вольф. Проклямація до німецького народа, підписана през. держави і всіми членами кабінету, заявляє, що з огляду на загрожуючу Німеччині руїну і для забезпечення будуччини народа, муситься перервати боротьбу. Одначе нім. правительство заявляє перед цілим світом, що не згодиться ніколи на відірвання від нім. держави найменшої її частинки.

Баварський през. мін. згоден на здержання пас. спротиву.

Відень. „Н. Фр. Пр." з Берліна: Баварський през. мін. згодився також на понехання пасивного спротиву. В мін. внутр. справ робиться приготування до заведення виїмкового стану. Заведе його цивільна, а не військова влада.

Арештування в Берліні.

Берлін. Арештовано тут 19 чоловік під замітом приналежности до заборонених союзів самооборони, зоорганізованих радикально-правими колами. Вони плянували переворот. Мається перевести дальші арештування. Поліція держить справу в тайні.

Тайне засідання англійського кабінету.

Лондон. 26. ц. м. відбулося 2 й пів годинне засідання кабінету. Наради були довірочні. Комунікату не оголошено.

Становище Франції й Італії супроти здержання пасивного спротиву.

Лондон. Тут думають, що Франція обстоюватиме постепенну евакуацію Поруря відповідно до спротивлення Німеччиною реп. чинитьб і що замінить дотеперішню окупацію на незамітну. Франція зажадає, щоби цілу реп. суму піддано контролі реп. комісії, котра розгляне платничу спроможність Німеччини й усталить реченець платности. Плян Поанкаре передбачує також поворот нім. урядовців до Поруря, щоби вможливити повну працю.

Рим. В звязи з справою Поруря часописи пригадують інтерес Італії, який треба буде боронити енергічно у новім періоді відшкодувань. Мусоліні, що передбачив таке закінчення справи, виступить у відповідний мент з інтервенцією.

Баварія проти Берліна.

Берлін. „Тгецтг" з Мінхена: В Баварії зростає з години на годину розярення з причини капітуляції Берліна. За виїмкою соц. демократів, усі партії осуджують берлінську політику. Боєвий союз робить горячково останні приготування. Кн. Карло Вебе, потомок генерала з часів воєн за свободу, візвав б. кавалеристів утворити корпус ударної кавалерії.

Мінхен. „Дер Фелькіше Беобахтер": Наслідком капітуляції Берліна Ад. Гітлер одержав загальну політ. управу над боєвими союзами. Г. візвав приклонників партії виступити з усіх військових союзів, що не належать до боєвого союза й вступити до ударних відділів „Райхсфляге" й „Оберланд". Членів партії, що не зроблять цього до 10 днів, виключиться з партії. „Мінх. Пост" пише, що націоналісти приготовляють на найблизші дні акцію проти нім. правительства.

„Надренська республіка".

Відень. „Н. В. Журн." з Кольонії: Надренські сепаратисти задумують проголосити 30. вересня надренську республіку.

Порозуміння Мадярщини з М. Антантою.

Будапешт. Женевський кореспондент М. К. Б. звідомляє, що прийшло до тимчасового порозуміння з М. Антантою. Небаром видасться про це спільно зложений комунікат.

Поготівля в Порурю.

Відень. По звідомленням з Поруря окупаційні війська є від 26. ц. м. у скріпленому поготівлі. Чи це є у звязи з плянованою сепаратистичною акцією в Дісельдорфі чи з подіями в Баварії, не відомо.

ЗМІСТ:

Наша оборона (Вступна стаття).
В. Садовський: Спорядіне цим шляхом
А. Гаврилко: Організаторський збут збіжа
М. Кузьмин: Власними силами.
Д-р Яр. Олесницький: Права меншостей (Фейлетон).
Шкільна нарада у Львові.
О. З.: Участь Українців в інтернаціональній літній школі в Подебрадах.
Справа о. митр. Шептицького.
Справа національних меншостей в Союзі Народів.
Огляд світових подій.
Недільні промови Поанкаре.
Совітська Росія.
Дещо із життя української військової еміґрації в Ч. С. Р.
Відгомін минулої осени (Процес М. Лозовського і тов.).
Ст. Людкевич: Фортепіановий вечір В. Бочейківної.
Новинки
IV. Запорізькі змагання.
Посмертні згадки.

Справді не цим шляхом.

Свою статтю, написану під враженням того підходу до болючих питань нашого кооперативного життя, яке виявив автор статті, надісланої з кооперативних кол в 138 ч. „Діла", а закінчив припущенням, чи не стоїмо ми перед тим самим 14. березня на економічному полі, яке пережили ми на політичному. Це враження склалось в результаті тої відірваности від життя, тої відсутности ширших горизонтів, тої навіть чисто фахової непідготовлености, яку виявив автор-кооператор.

Тепер в дискусії забрав голос вже не анонімовий кооператор, а відповідальний кооперативний діяч, п. дир. С. Герасимович. Проте мушу признатись, що й після перечитання статті такого авторитетного автора, яким являється п. дир. С. Герасимович, у мене не зникла думка про загрозу нам 14. березня на економічному полі і після цього у мене не явилось переконання, що в обсягу нашої кооперативної роботи все мається гаразд.

П. дир. С. Герасимовичеви міркування, висловлені в моїй статті, видались пливкими, мій підхід до справи не належним. Всеж смію думати, що, висловивши їх, я тільки виконав свій громадський і газетярський обовязок. І ці свої міркування беруся, не зважаючи на всю їх пливкість, піддержувати й боронити.

Дискусія про завдання кооперації, розпочата подільським селянським діячем, торкалась двох моментів. Вона торкалась загальних недомагань наших кооперативних централь, їх бюрократичности, їх невміння знайти нові методи для роботи, які відповідають сучасному моментови. І на цьому загальному тлі недомагань наших централь вона висовувала справу хоч дуже важну й нагальну, але все таки частинну — справу кооперативного збуту збіжа.

П. С. Герасимович в своїй статті розміри дискусії занадто звузив. Своїх думок в тій области, в якій його думки являлись би особливо цінними — в обсягу загальних завдань наших кооперативних централь, в обсягу тих змін, які мусять бути внесені в нашу кооперативну роботу в звязку з сучасною конюнктурою — він не подав. Центральною точкою його статті являється міркування про кооперативний збут збіжа. Він уважає порушення цієї справи під теперішню хвилю й невчасним і недоцільним. Кооперативний збут збіжа належить, на його думку, до одної з найскладнійших кооперативних операцій, яка дуже слабо була поширена в Західній Европі і з цього погляду можливість розвитку її у нас являється дуже сумівною. На перешкоді цьому стоїть і ця складність операцій кооперативного збуту збіжа і теперішнє фінансове становище нашої кооперації в звязку з загальною економічною конюнктурою.

Такі міркування дир. С. Герасимовича. Спробуємо в них розібратись. Перш за все про складність операцій по кооперативному збуту збіжа. Туган-Барановський дає класифікацію кооперативів по системі зростаючої складности їх функцій. В цій класифікації він виділяє у першу чергу чотири роди кооперативів, які мають своїм завданням набуття господарських річей (кооперативи кредитові, споживчі, для будування домів і закупочні). Безпосередно по складности після них йдуть товариства по збуту, які поділяються на дві групи: менш складні товариства по збуту і більш складні товариства по перерібці, до яких відносяться поміж иншими молочарські спілки. „Товариства по переробці — каже Туган-Барановський — мають більш складні завдання, ніж звичайні товариства, бо вони, окрім збуту організують також й перерібку продуктів*) Таким чином в огляду теорії пропоновані як черговий етап дир. С. Герасимовичем молочарські спілки, являються більш складним підприємством, як кооперативний збут збіжа. Коли можна переводити роботу в напрямі більшої складности функцій, очевидно, нема підстав не переводити її в напрямі меншої складности функцій. Цей закид таким чином відпадає цілком.

Так само мало щасливим являється другий аргумент дир. С. Герасимовича — про розміри фактичного поширення кооперативного збуту збіжа. В сій справі дир. С. Герасимович оперує статистичними даними баденського зїзду хліборобських спілок. Але оперуючи ними, в своїх висновках робить грубу помилку. Він забуває, що переведення операцій по збуту збіжа було у великій степені поширено не шляхом організації для цього окремих товариств, а в формі переведення цих операцій при кооперативах кредитового типу.

С. Бородаєвський говорить:

„Треба сказати, що навіть на Заході, в Німеччині і Австрії, заснування кооперативних магазинів для збіжа не самостійно, а при установах дрібного кредиту, знаходить широке пристосування. Так н. пр. в Баварії з 132 кооперативних магазинів для збіжа, які мали допомоги уряду, в кінці 1909. року 83 знаходились при кредитових товариствах Райфайзена, не мале число їх працювало при инших товариствах і тільки 19 було самостійними*). Т. Барановський згадує так само про операції по збуту с.-г. продуктів, які переводяться кредитовими товариствами в Німеччині і с.-г. синдикатами (товариствами універсального а не закупочного типу) у Франції**). З цих даних ясно, що малювати розвиток збуту збіжа на підставі даних про число окремих і закупочних товариств, значить, робити помилку, яка перекручує фактичний стан річей.

В дійсности справа кооперативного збуту збіжа в кооперації має досить поважну давність і розвиток. В Німеччині історія цих операцій сягає 90. років минулого століття й операції цього роду перед війною займали там друге місце серед операцій по збуту***). В Росії й на Україні ця справа перед війною була одною з центральних справ, які притягали увагу кооператорів. Не було майже ні одного кооперативного зїзду, який би не обговорював її. Має вона в Росії розроблену літературу; з боку цілого ряду кооператив і земств були спроби перевести кооперативний збут збіжа в життя в ріжних формах; на Україні такі спроби в досить широких розмірах переводились поміж иншими в Херсонщині, Таврії, Полтавщині і Кубані. Теорія й практика кооперативного руху виробила в сій галузі цілий ряд форм від більш складних до найбільш простих. Отже в жадний спосіб не можуть бути віднесені проєкти про кооперативний збут збіжа до обсягу невдійснимих і фантастичних мрій. Те, що робилось в такій країні, як Росія 10—15 років тому назад, може бути здійснено і у нас, бо культурно наш селянин в кожному разі стоїть не низше російського селянина.

Таким способом теоретичні аргументи дир. С. Г. відпадають цілком й абсолютно. Розглянемо тепер його ділові аргументи. Зводяться вони власне до констатування неупорядкованости наших сучасних економічних відносин і відсутности у кооперації готівки. Ці аргументи подано в такій формі, що їх цілком можна залишити без розгляду. Річ у тому, що й неупорядкованість наших еквномічних відносин і брак готівки стоять на перешкоді кожній і всякій економічній роботі, чи буде вона мати на увазі поширення старих підприємств чи організацію нових. Щоби ці аргументи мали силу як доказ неможливости організації кооперативного збуту хліба, мусить бути поданий цифровий і фактичний матеріял, який стверджує, що власне в цій галузі перед нами стоять труднощі не до поборення. О скільки таких даних не наведено, немає про що говорити.

З річевих аргументів проти можливости організації кооперативного збуту збіжа дир. С. Г. висовує лише один — він піддержує нефортунну думку свойого товариша — кооператора, висловлену в статті „Власними руками чи під стопою ворога", про двох процентовий оборотовий податок, який довелось би платити при кооперативному збуті збіжа. Але хай дарує дир. С. Г., його оборона справляє враження, що вона переводиться тільки з примусу, во імя кооперативної солідарности. Бо з цієї оборони встановлюється, що кооперативи і союзи кооперативів не чистого типу, до яких власне й належать всі наші централі, платять оборотовий податок власне в розмірі пів процента. А виконавчий розпорядок з дня 27. вересня, на який посилається дир. С. Г., дає термін для зміни статуту, до речі сказати — дуже дрібної і легкої до переведення, до кінця 1923 року. Отже нині оборотовий податок кооперативами і нашими централями платиться власне в розмірі пів процента.

Підсумовуючи все сказане, зазначуємо ще раз, що й з погляду кооперативної теорії і з погляду сучасної господарської конюнктури нема перешкод для того, щоби під теперішню хвилю справа кооперативного збуту збіжа була поставлена на порядок денний, як

*) С. Бородаєвський: Кооперативные зернохранилища. В. К.

**) Т. Баран. Соц. основи кооперації.

***) В. Тотамянц: Кооперативний сбыт продуктов сель. хоз. В. К.

*) Т.-Баран. Соц. осн. кооп.

Д-Р ЯРОСЛАВ ОЛЕСНИЦЬКИЙ.

Права меншостей.

(Нарис з міжнароднього права.)

(Продовження.)

Членів трибуналу вибирається на 9 років, вони одержують постійну річну платню і повинні кожного року збиратися у Газі. Звертатися до міжнароднього суду мають право тільки держави або члени Ліги Народів (членами можуть бути також домініони і кольонії), а не мають цього права приватні особи. Матеріяльним правом для юдикатури нового суду мають бути в першій мірі міжнародні договори, про вияснення яких іде справа. Дальшими помічними засобами для усталення правних засад мають бути: міжнародне звичаєве право; загальні, культурними державами прийняті засади правні; судові рішення; та наукові опінії визначних письменників-юристів. Одначе суд має можливість за виразною згодою заінтересованих, вирішувати справу лише згідно зі самими засадами слушности.

Загальне Зібрання Ліги Народів вибрало в жовтні 1921 р. перших членів Міжнароднього Трибуналу, який розпочав в р. 1922 своє урядування в Газі.*)

*) В останніх днях уже в часі цієї розвідки, прийшла відомість про одно вирішення Міжнароднього Трибуналу в справі меншостей, про яке не від речі буде тут згадати. Німецькі кольоністи в Польщі, а також від їх імени Deutschtumsbund внесли в листопаді 1921 р. жалобу до Ліги Народів проти рішень польського уряду в справі їх ґрунтів, що належали колись до держави; відтак оставали в їх уживанню, а тепер мали бути назад відібрані польським урядом. Рада Ліги постановою з лютого 1923 рішила звернутися в цій справі до Трибуналу в Газі щодо висказання свого погляду (avis). Розглянувши справу на засіданнях від 2. до 14. серпня ц. р. Трибунал висловив свій погляд того змісту, що справа належить до компетенції Ліги Народів (Польща заперечила була цю компетенцію) та що становище польського уряду не є в ній згідне з його міжнародніми зобовязаннями.

V.

Згадані вище постанови про охорону прав меншостей являються щойно тільки першим почином дійсного, міжнародно-правного унормування цієї справи. Тепер належало би подбати про дальший його розвиток, та вижидати від Ліги Народів, щоби вона в міру, як буде скріпляла своє значіння і авторитет — розвивала дальше це право.

Це повинно би наступити в осьяких напрямках:

І. Згідно зі згаданим вище прінціпом, що кождий народ має природне право на власну державу, належало би у випадках, де покищо не можна здійснити цього прінціпу, прийняти бодай як загальну засаду, що для меншостей, які творять взагалі більшу частину населення якоїсь означеної, пропорціонально більшої території, влученої до чужої держави, має бути застережена повна самоуправа на їхній території, з відокремленням тільки таких докладно означених справ, які з огляду на загальний інтерес держави, мають бути полагоджувані спільним представництвом усіх територій.

II. Щодо усіх меншостей взагалі повинно бути застережене:

1) Забезпечення прав меншостей також на економічнім (господарськім) полі. Модерна держава має можливість тисячними способами впливати на економічне життя і цей вплив не повинен бути вихіснуваний на некористь меншостей, бо в такому разі може довести до вивласнення та економічного знищення, що являється небезпечнійшим засобом боротьби ніж політична нерівність.

2) Докладнійше означення та розвинення прав мови. Згідно зі згаданими договорами мають меншости право вживати своєї мови, приватно чи публично, словом, друком та на публичих зібраннях, — а в суді мають одержати відповідні полекші. — Належало би означити докладно, що треба розуміти під поняттям публичного зібрання, а саме, що це право має торкатись всяких державних і автономних зібрань і установ, як парлямент, сойм, громадські ради і т. д. Так само слід би докладнійше означити права мови в судах, а саме, щодо права вношення письм, одержування відповідей і рішень, зізнавання та взагалі ведення цілої пересправи перед судом на рідній мові. Зокрема щодо парляменту чи сойму повинна бути допущена мова бодай тих меншостей, що творять поважний процент населення дотичної держави, нпр. найменше 10 прц.

(Продовження буде.)

справа практична. Коли загалом в теперішній момент можна говорити про поширення і інтенсифікацію кооперативної роботи, можна говорити також й про участь кооперації в збуті збіжжа. Є всі підстави залишити загальні дискусії в сій справі й спробувати намітити практичний плян для реалізації цієї справи.

Потрібно для переведення цієї справи, як й взагалом для ведення кооперативної роботи лише одно: віра в кооперацію, в її сили, віра в народ, який ту кооперацію творить. И коли тої віри нема, коли нема тої активности, яка твориться на ґрунті віри, безнадійною річчю є добитися хоч яких небудь осягнень.

И найгіршим у всій аргументації і всіх міркуваннях дир. С. Г. є власне те, що поза ними не почувається тої творчої віри в кооперативну ідею, того активного ентузіязму, який гори рушить. Одводить він кооперативній роботі завідомо скромне місце й завідому скромну ролю, перекидаючи більш відповідальну роботу на плечі політичних організацій, не маючи віри у власні сили.

Через те не зникає з перед очей перспектива 14. березня на економічному полі.

В. Садовський.

Орґанізований збут збіжа.

Збіжа можна спільно збувати, не магазинуючи його. Організація рільників висилає ґуртівникам пробки збіжа, що його село, чи кілька сіл, чи околиця, може доставити. У фактурі подається, коли і яку кількість збіжа можна доставити. Як прийде замовлення, передається його поодиноким господарим, і від тої хвилі говорять з собою безпосередно господар, що має збіжа на продаж, та купець.

Організують також спільну комісову продаж збіжа. Будується збіжевий магазин. Рільники віддають збіжа до того магазину. Часто дістають на збіжа відповідний зачет. Ті, що готівки зараз не потребують, не жадають зачету. На збіжа в магазині шукається купця. Кілька дрібніших магазинів лучаться нераз для спільної відпродажі продуктів. Мають спільну агентуру, що вишукує солідного купця, продає збіжа по ціні, яку може осягнути, а потім ділить готівку між поодиноких рільників у відношенню до кількости доставленого ними збіжа.

Найліпше, коли за приняте збіжа платиться відразу готівкою. Нема тоді непевности у доставців, що станеться в їх продуктом, а організація робить з товаром, що їй подобається. При такій організації платиться доставцям можливо найвищу ціну, а по сезоні дають зі спільного доходу ще відповідні авороти після кількости доставленого збіжа.

Метою спільного збуту збіжа добра ціна за продукти. Успіх залежить від слідуючого: а) Збіжеві магазини повинні бути невеликих розмірів, щоб не робити великих видатків, та щоб магазин був найблизче членів-доставців; б) Збіжа мусить бути однородне і як слід очищене. При організації повинен бути трієр, яким чистять принесений товар; в) Треба добути собі сталий ринок. Його добудеться солідним виконанням умови. Рільники, які творять організацію, повинні зобовязатися, що доставлять організації все збіжа, яке в них буде на продаж. Коли такої умови нема, то члени організації улягають часто вмілому приваблюванню купців-посередників і їм віддають найкраще зерно, а до організації несуть самую послідь; г) Коли дається вачет на збіжа, то повинно даватися його у висоті 70 до 80% ціни збіжа відносного дня; г) Уладження збіжевого магазину повинно бути пристосоване до місцевих вимогів і середників. Машини, потрібні в таких магазинах, становлять найбільший видаток, а оплачуються тільки тоді, коли мають постійну працю.

Оттакі, дотеперішньою практикою вироблені засади організованого збуту збіжа.

Найгарнійше розвинулася ця організація в Північній Америці, а в Европі в Німеччині. Хто був на півдні України (в Херсонщині), бачив також добру організацію збуту збіжа. Вже у вересні віддавали там рільники усе збіжа, яке мали на збут, до кооперативних магазинів або просто звожували збіжа до пароходних станцій на Дніпрі. Зібраний запас йшов або відразу до купців, або магазинувалося збіжа у величезних елєваторах в Одесі.

Ми в Галичині не маємо організації збуту збіжа. Бо й не багато маємо збіжа на збут. Карпати і Підгіря не мають збіжа — самі його потребують. Покуття, Поділя, продає справді збіжа, та треба зважити, що в самій Східній Галичині понад 500.000 родин сільських нуждарів, безземельних і малоземельних, — отже властиво вони не мають що збувати. А коли і збувають збіжа, то цей збут є відниманням собі від уст, продажею спричиненою крайною конечністю добути готівку на податки, одіж, инші товарі, які населення мусить купувати. А ця продаж збіжа не відбувається в одним сезоні, а відбувається і в осени і в зимі і весною, та усе кождий господар продає невелику кількість, таку, яку конечно мусить продати відповідно до потреби.

Нашим змаганням мусить бути доставлювання власними руками збіжа, чи иншого рільничого продукту, українському населенню в горах, на Підгірю, на Поліссю. Також мусимо дбати, щоб увесь збут збіжа взяти у власні руки, аби ніякий посередник-чужинець не збивав на нас маєтків. Будувати мусимо власні млини і бровари і горальні. По містах пекарні також оплачувалисьби.

Про такий збут збіжа ми дотепер мало думали. До тогож наші хліборобські організації не мають млинів, хоч неодна організація мала відповідний капітал на зорганізования млина. А млинарське підприємство дуже рентовне; в останніх часах повстало в Галичині і на Волині богато нових млинів, давні розширилися і відновилися. Також не маємо ні одного власного бровару, ані горальні, хоч могли мати. Отже є пильною потребою як найшвидше осягнути те, що до тепер занедбано.

Та не діждемося шзидко успіху на сьому полі, коли будеться ставити справу так, як її поставлено в дискусії у чч. 136 і 138 „Діла". Інтелігенція винна, що у нас такої організації нема, — говориться в одній статті. Інтелігенція відіграє лише ролю помічничого чинника, організація залежить в першу чергу від організаційного змислу селянства, а воно... — говориться в другій статті. Невідповідне таке ставлення діла. Невідповідне, бо, з одного боку, наша інтелігенція не є ані клясово ані станово щось окреме від селянства, а з другого боку, організаційний змисл селянства виявляється всюди не чим иншим, а тільки організаційними заходами інтелігенції з селянства, якою є уся наша галицька інтелігенція. І інтелігенція і селянство виною не одного лиха у нас, і нерозумно одним робитись кращими, щоб другі були гіршими.

Що „селянин, навіть з патріотизму, не віддасть свого добра, хочби на короткий час, без грошей", що він не вкладає гроша на щадницю, ані у формі зачетів на замовлені товари, це не біда і не страшний закид загалови селянства. Віддавати своє добро, чи вкладати гроші на те, щоби тратити, — не повинен селянин. Обдумаймо способи, як мимо девалюації, давати селянству добрі користи з вкладок і зачетів, пристосовуймо ті способи, в практиці, а коли при очевидних користях для селянства відмовиться воно від одного і другого, тоді аж будемо в праві робити селянству закиди їзза недостачі організаційного змислу. Нині такого права ще не маємо.

Невірне, що кооператив платять 2 пр. оборотового податку, бо фактично до тепер мають платити всього пів процент. Чи посередники будуть платити цей податок, чи не будуть платити, і тим заощадять на однім вагоні „один до двох міліонів марок на коштах", ще не знати, бо оборотовий податок лише що заведено. В кождім разі оправдувати власну недіяльність тим, що ще не сталося, хоч може статися, не личить.

Радісне, що селяне вже домагаються від наших установ широшо діяльности. Видно, що дотеперішня наша організаційна праця таки приносить успіхи. Та нема чого гніватися, коли хтось признається, що на запити селянина міг лише оповідати про „кооператив першого ступня, другого ступня і т. д." і руками розводити на заміти, що урядовці всяких установ виробилися на бюрократів, сидять в своїх канцеляріях в „урядових годинах" „і пишуть і пишуть". Так є дійсно. Наша господарська організація ще все менш більш в стадії творення організаційних форм, будування і т. д. В цій стадії муситься оповідати про кооператив І. ступня, ІІ. ступня і т. д. і писати про ще в „урядових" і неурядових годинах. Що при цім думається також про досконалення і поглиблення нашої діяльности, можуть про це невтаємничені і не знати.

А. Гаврилко.

Власними силами.

(Голос селянина)

В ч. 138. „Діла" з 21. ц. м. поміщено фахову статтю „Власними руками чи під стопою ворога", як відповідь на статтю „Власними руками...", поміщену в ч. 136. „Діла".

Зі вмісту статті із заінтересованих кругів виходить, що в теперішніх обставинах не дасться нашим власним установам розвязати квестії перепродажі рільничих продуктів, а тимсамим прийдеться дальше приглядатися спокійно, як ворог переводить свої „досвіди" над українським рільництвом і пробує фізичну і моральну видержливість українського хліборобa.

Що український селянин зуміє дуже багато видержати, про те переконався кождий, хто сходився з українським хліборобом на протязі війни. Про те й до нині знають дуже добре всі власть імущі.

Сотки евакуованих місцевостей, сотки сіл зрівняних з землею. Повертаючи з ріжних полонів, заслань і тюрем десятки тисяч наших селян заставали на місці хат та господарських будинків ями, повибивані гарматніми стрілами, а замісць справлених нив, поперек і поздовж окопи, котрих, здавалось, як світ світом незорганізована людська рука не в силі загорнути. А помочі не було ні звідки, крім малезначучої за української влади. А погляньте сьогодня! Село вже частинно відбудоване, окопи та рови на селянських ґрунтах вже рідко помічається і то всупереч несприяючим для селянина обставинам, в яких він увесь час находиться. Селянство позбавлене рільничого інвентаря, власними силами прийшло в його посідання. Все те вдобув український селянин власною, послідовною невтомною працею без ніякої постороньої помочі. Польська влада не тільки нічого не відбудувала, але — навпаки — накладала все нові тягарі на знищене українське селянство. Невичерпаний, хоч непомітний запас енергії, сила видержаности нашого селянина є дуже велика і про те знають всі чужі, а — на жаль — дуже мало знають її свої. Чужі ту силу експльоатують, свої стоять з заложеними руками і приглядаються безрадно.

Ніколи не було кращої нагоди і більше сприяючих обставин для переведення організації українського хліборобства, як теперішня пора. Фахова стаття твердить, що економія є тісно звязана з політикою. Отже переводиться одно, а друге, так само конечне вже само зробиться.

Але скажіть нам, панове теоретики, чи не варто такої сили пустити в природне русло і використати її для власних цілей? Чи не відповідає правді, що так само економічна організація є жерелом політичної сили, є основою політики? Отже треба взятися до тої організації. Але хто має це зробити? Селянин працює від ночі до ночі, його господарка робить його майже невільником, а при тім не знає, від чого зачати, куди і до кого звернутися. Повинна се зробити якась інтелігентна одиниця, що находиться в даній місцевости. Але в чім лежить трагедія нашого народу, де власне болюк національного організму? Цілі полоси східно-галицьких повітів лежать облогом до нині, цілі полоси сіл в повітах не мають читальні, в богатьох селах ніхто пальцем не кивне, щоби розбудити того сплячого велитня, хоч в кождім селі є як не учитель, то священик або один і другий. Отже хто винен, коли в таких місцевостях селянин не чув навіть, що значить слово організація, що то є кооперація. Не диво, що в такім селі не може бути організаційного змислу.

Одначе положення не є таке безвихідне, як твердить фаховець із заінтересованих кругів. Вибирається наперед місцевости в повіті, котрі є більше свідомі і ґрунт під організацію більше податливий. Там переводиться організацію збуту господарських продуктів. Уділ 50 кг. збіжа (жита), 200 членів вагон збіжа. Як забракне до вагона, складають заможнійші члени ще по кілька сотнарів до уділового збіжжа на свої видатки або на рахунок шкіри чи мануфактури, і так відставляють перший вагон збіжжа, що має створити підставу кооперативи.

Але куди те збіжжа відставити? За тим я власне звернувся до наших установ, котрі — так думав я собі по мужицьки — повинні були мене справити, де належить, або самі займитися сею справою за певним процентом, а тоді був би і вовк ситий і коза ціла, а знання економії без розвязки найпростійшої квестії на ніщо не придасться.

От возьмім „Український Голос" з 23. IX. ц. р. Оголошено: Ціна пшениці 1,000.000 мп., ціна жита 600.000 мп., ціна ячменю і вівса 450.000 мп. В нас платять за пшеницю 800.000 мп., за жито 400.000 мп., за ячмінь і овес 250.000 мп. Яка велика ріжниця на однім сотнарі, а яка на однім вагоні, коли подумаємо кілько вагонів збіжа відходить річно зі стацій на шляху Львів—Підволочиска, що аж тоді будемо мати образ, що на нінішну валюту не міліярди, але біліони провізій за наші продукти переходять в чужі руки, скільки соток наших людей могло би мати зайняття і жило би вигідно і не потребувалс би йти до чужих на службу.

Се не фантазія, се все можливе до переведення і скорше чи пізнійше мусить бути переведене.

Ми жадаємо від наших центральних організацій, щоби кооператорам першого ступня подавали безпосередно щоденно ціни збіжа львівської біржі і вишукували відборців, одним словом переводили торговельні трансакції і за те побирали собі якийсь процент. А чи така установа заплатить 2% обо-

ротового податку чи менше, то вже залежить від здібности даної установи та в тім ділі варто було би запитатися тих, що переводять мільярдові трансакції, як вони в тій справі поступають. Зрештою, тут не ходить о 2%.

Від наших українських установ ми на разі зачетів не можемо жадати, хиба, що такі зачети наші установи могли би виробляти в користь третього, кому перепродують збіжа, прядиво і т. п. для кождої кооперативи зособа. На разі кооперативи першого ступня мусять створити свій власний оборотовий капітал і ним доробляться.

Я хотів в хронольогічнім порядку відповісти, точка за точкою, своїм хлопським розумом на статтю із заінтересованих кругів. Та в браку паперу відкладаю на слідуючий раз.

В тім ділі стаття із заінтересованих кругів вивела за багато песимізму, бо в житю нема нічого неможливого, хочби серед як тяжких обставин. Вихідну точку мусить-ся знайти. Вкінці годиться зазначити що закид, зроблений мені, що я розвязав справу збуту селянських продуктів дуже просто, то є цілком по хлопськи: „Ори, мели, їдж", не витримує критики, бо фактично нема тут знов такої великої фільозофії, коли й розвязує перший-ліпший маленький жидівський торговець з краю.

Озірна. 23. вересня 1923.

Микола Кузьмин.

Шкільна нарада у Львові.

Дня 23. вересня ц. р. відбулися у Львові в салі Лисенка позірочні збори ним участи 540 осіб переважно з кругів родичів. Нараду відкрив п. І. Ліщинський. До президії вибрано: пп. Доманика, Бр. Яніва, Пімеровського і Галяревича Юліяна. Референт про стан українського шкільництва в краю й у Львові ви. голосив п. І. Ліщинський. Короткий зміст референту:

Делегат Польщі на Раді Союза Народів п. р. в Женеві звязав, що Польща опікується українським шкільництвом в рівній мірі як і польським, що число українських шкіл у „Wschodniej Małopolsce" перевищає число польських і т. д. Те саме повторює від часу до часу польська преса. Та на ділі є зовсім що инакше. В самім місті Львові число польських більше кількох народніх шкіл виносить 48, а українських шкіл є лише дві: одна виділова мішана, поміщена в найгіршому будинку у Львові, де в бідній день учиться дітвора при електричному світлі; друга чотиро-клясова дівоча й хлопяча школа вправ, в котрій закрито в послідних днях першу хлопячу клясу мимо цего, що школа ця існує вже 45 літ. Коли останній польський урядовий перепис, від якого українське населення ухилилося, виказує 19 проц. українського населення, відсоток українських державних народніх шкіл виносить число 1 (один).

Ще гірше представляється відсоток українських кляс. При всіх польських школах є надетатові кляси, коли при українських школах нема ні одної паралельки.

Мало що ліпше мається справа зі шкільництвом в повіті, де відсоток українських кляс доходить заледви числа 15. Не ліпше мається справа на полі середнього шкільництва. Так у Львові як і в цілому краю нема ніодної української фахової школи.

У львівському повіті перемінила польська влада багато українських кляс з австрійських часів на польські, напр. у Винниках, Завадові. Так виглядає опіка польської влади над шкільництвом українського населення.

Коли застановіймося над цим, як виглядають нині українські школи і який їх характер, то дійдемо до фатальних висновків. За час польської влади обсаджено українські школи по більшій части польськими учительськими силами; заведено внутрішне урядування в польській мові; накинено українським школам варшавські наукові пляни, приладжені виключно для польських шкіл, згідно з якими більшу половину часу призначується науці польської мови, граматики, історії, географії, життя польського люду, національних польських пісень, отже всего того, без чого наша дитина зовсім може обійтися. Українська школа стратила через це характер рідної школи.

Обговоривши свіжі факти нищення української школи, як напр. внесення хлопячого відділу в учительськім семинарі у Львові і Перемишлі, коли в польських семинаріях такі рівнорядні відділи існують; закриття першої кляси в хлопячій школі вправ, піддав референт. Зборам під дискусію ряд резолюцій.

По оживленій дискусії принято резолюції, в яких запротестовано проти:

1) позбавлення українського населення впливу на своє шкільництво;

2) переводженої переміни в школах українських громад української викладної мови на польську;

3) ставлення найріжнороднійших перешкод в основуванню приватних шкіл;

4) переношення українського учительства до західних повітів Польщі і непринимання свіжих учительських сил;

5) скасування мужеських відділів при обох учительських ніби українських семинаріях на цілу Польщу, що є у Львові і Перемишлі;

6) переповнення програмів навчання в українських школах відомостями, що торкаються знання польської історії, мови, географії та других предметів з цілковитим поминенням тих самих предметів відносно українського народу;

7) посягання польською шкільною владою на вікову історичну назву українського народа;

8) взводження внутрішнього польського урядування в українських школах;

9) незаконного накидування шкільними повітовими інспекторами обовязку навчання польської мови в українських школах уже в другому році науки;

10) переміни українських семинарій, яких в цілій Польщі є лише два, на утраквістичні;

11) знесення першої кляси хлопячої школи вправ у Львові;

12) приміщення української школи ім. Шашкевича в найгіршому будинку у Львові;

13) перетягання при помочі приватних організацій української шкільної дітвори у Львові і на провінції на латинський обряд.

В осібних резолюціях ухвалено домагання до шкільних властей і управи міста Львова засновати для українського населення міста Львова відповідну до його проценту скількість українських народніх середніх і фахових шкіл і зазив до українського населення міста Львова всесторонно заопікуватися українською школою.

По ухваленню резолюцій увійшов на салю комісар поліції Казимір Фалькевич і, не подаючи причини, розвязав нараду. Зараз увійшла на салю поліція і розпочала своє урядування.

По Зборах вислала президія до президента міністрів Вітоса депешу слідуючого змісту: Українське громадянство міста Львова, зібране на зборах 23. вересня, протестує проти заряджения міністра Гломбінського закрити першу клясу мужеську школи вправ. — Президія зборів: *Доманик, Янів.*

Ухвалені резолюції вислано президії міністрів і Українському Клюбови у Варшаві.

Участь Українців в інтернаціональній літній школі в Подєбрадах.

Подєбради у вересні 1923.

„Інтернаціональна Жіноча Ліга Мира і Свободи" уладжує щорічно відматижневі курси т. зв. „Літню Школу" для пропаганди ідей мира, інтернаціональної терпимости та зближення. Такі літні школи уладжувано минулими роками в Зальцбурзі, в Австрії, в Лявзуртайи в Німеччині та в Люгено в Швайцарії.

Сього року вибрано Чехословаччину — історичне чеське місто Подєбради — тепер невелику купелеву місцевість.

Учасники курсів, переважно жіноцтво і молодь, представники ріжних рас і націй та суспільних верств, мали нагоду брати участь в викладах і дискусіях на суспільні теми. — Між учасниками курсів, які репрезентували двайцять ріжних націй, було сим разом богато Славян та Французів. Всіх учасників було понад 200.

Інтернаціональну літну школу скликано під девізом: „Ні раїх ві сіаіе"; „соціяльний мир" був головним предметом всіх відчитів та дискусій. Англійська, французька та німецька мова — були офіціяльними мовами нарад.

Прелєгенти — суспільні діячі, учені та письменники освітлювали ще питання з фільософічного, релігійного, літературного і суспільно-економічного становища.

Між иншими запрошено як прелєгентку п. Софію Русову. Вона вибрала літературну тему. Говорила про те: „що в творах старших українських поетів стрічається часто заклики до згоди і любови цілого людства, богато віри у всемодське братерство, а в творах новійших українських поетів щораз менше тих струн. Причина сього в тім, що український нарід, а тим самим найбільш чуткі на народне горе його сини — поети зневірилися в ці ідеали, бо вони бачуть, як одні „братні народи" паралїжують всі його амагання до мирного розвою, до свобідного життя, а инші приливляються до сього байдуже, або в найліпшому разі защитькують гарними фразами. Не український нарід винен в сьому, що в піснях його не може бути проповіди мирних кличів, а винні цьому ті, що нехтуючи ідеї братерства і свободи, поневолюють його. Живу і ядерну промову п. Русової, переплітану гарно підібраними цитатами з Шевченка, Франка, Лесі Українки нагороджено гучними оплесками — хоч і не була вона в повні видержана в дусі такого пацифізму, який проповідує управа „Ліги" і в якім була держана переважна часть викладів.

Поза тим чеська секція „Ліги Мира і Свободи" докладала всіх зусиль, щоби інтернаціональним гостям показати своє національне обличчя, чеську культуру.

Спеціяльно для учасників Інтернаціональної Школи уладжено вечір чеської пісні, чеських національних танців, сокільське свято, театральні і кінові вистави з образами життя чеського народу. На спеціяльну згадку заслугує збірна прогулька до Праги, спільні оглядини пажиційших будівель столиці Чехії і повитання бурмістром і радними Праги та багате і гостинне приняття в старім ратуши і в двірці президента республики (в імени неприсутних тоді в Чехії президента Масарика і міністра Бенеша витав гостей заступник міністра закорд. справ Др. Гіса).

Безпосередно по „літній школі", відбулася конференція „Комісії для Сходу Европи", на якій обговорювано положення національних меншостей в державах центральної та східної Европи; дискусії велися на основі матеріялів, наісланих національними секціями „Ліги" у відповідь на квестіонар організаційного комітету.

Положення національних меншостей в Чехо-Словаччині, Польщі, Югославії в представленню делєгатки нац. більшостей — Чешок, Польок, Сербок було, очевидно, далеко инше, як в представленню Німок з Чехії, Мадярок, Українок, Болгарок. Через те ся справа була предметом оживлених дискусій, які тягнулися протягом кількох засідань.

„Українські відпоручниці в Галичини", які занималися опрацюванням квестіонаря, не були присутні на конференції їзда пашпортових перепон. Українську секцію заступали проф. Софія Русова, сенаторка Олена Левчанівська і Олена Залізняк.

П. Левчанівська, змальовуючи в основнім, довшім рефераті сучасне положення на українських землях, що найшлися під теперішню пору під польським панованням, представила способи кольонізації наших земель, нищення українського шкільництва, переслідування української церкви, організацій, преси і загалом всіх проявів національно-культурного життя, нехтування української мови в судах і инших урядових установах і т. д.

Супроти того стало ясним, що запевнення польської делєгатки про те, що польська конституція забезпечує однакові права всім горожанам без ріжниці на національну приналежність — були лише фразою, що має тільки спільного з реальною дійсністю, як і сама та писана та ніким не виконувана конституція.

Українська кольонія з Подєбрад — професори та студенти тамошної української агрономічної академії, щиро занялася тим, щоби познайомити чужинецьку публику з українськими справами. Продукція українського хору, українські народні танці і костюми будили живе заінтересування і загальне признання. В салях української агрономічної академії уладжено спеціяльну українську виставку, на якій крім богатих збірок українських вишивок і инших виробів українського мистецького промислу, моделів, ілюстрацій та світлин з українського побуту, виставлено всі видання української господарської академії в Подєбрадах та чималу збірку літератури про Україну — ріжних видань в чужих мовах. Чужинці, що численно відвідували виставу, з інтересом переглядали і купували лектуру про Україну. *О. З.*

Справа нац. меншостей в Союзі Народів.

Пресовий виділ польського міністерства закордонних справ подає провідні думки резолюції, принятої 5 вересня на Раді Союза Народів відносно того поступування, яке належить переводити відносно петицій, які подаються до Ради Союза Народів в справі охорони національних меншостей:

Посилаючись на свої попередні резолюції відносно поступования, яке треба переводити що до охорони національних меншостей, а власне на резолюції 22 і 25 жовтня 1920 року і 27 червня 1921 року Рада Союза Народів постановила, що коли до петицій, внесених до Союза Народів в справі охорони меншостей, належить пристосовувати поступування, означено в постановах Ради з 22 і 25 жовтня 1920 року і 27 червня 1921 року, то а) петиції повинні говорити про охорону меншостей згідно з трактатами, b) а окрема не повинні вносити з вимогами, які мають на увазі зірвання політичного звязку між даною меншістю і державою, в склад якої меншість входить: c) не по-

вині виходити від анонімового джерела або джерела, яке не можна точніше означити; d) повинні бути зредаговані в спокійному тоні; e) повинні містити інформації чи подавати відомости про факти, які не були в останній час предметом петицій, які підлягають звичайній процедурі.

На випадок, колиб заінтересована держава піднесла з яких небудь оглядів спротив проти допускальности петиції, генеральний секретар представить справу допускальности голові ради, який мусітиме покликати двох инших членів ради до співучасти в розгляданню тої справи. Коли заінтересована держава того жадає, то така процедуральна справа могтиме бути введена на денний порядок ради.

2) Продовження двохмісячного речинця, передбаченого в резолюції з 27 червня 1921 р. протягом якого заінтересований уряд може дати свої уваги, дотично внесених петицій, буде лично признане головою ради, наскільки заінтересована в тому держава цього зажадає і наскільки вимагатимуть цього обставини.

3) Подавання до відома петицій та уваг заінтересованого уряду членам Союза Народів, буде обмежене до членів ради. Ті петиції, уваги, могтимуть бути подавані до відома инших членів чи до публичного відома взагалі на домагання заінтересованої держави.

4) Провірка петицій і уваг заінтересованого уряду з боку голови ради і двох членів, мотиве на ціли тільки евентуальне ствердження, що є дані для цього, щоби один чи більше членів ради звернули її увагу на нарушення чи небезпеку нарушення котрої небудь з постанов, що відносяться до охорони меншостей. Право, яке прислугує усім членам ради, звертає її увагу на того рода нарушення, остає необмеженим.

5) Нинішня резолюція буде подана до відома урядів, які підписали договори або зложили заяви в справі охорони меншостей.

Справа о. митр. Шептицького.

Заінтересування в Америці.

З Філядельфії пишуть нам: Увязнення й інтернування о. митр. Шептицького відбилося голосним відгомоном в цілій Америці. У всіх місцевостях, де є більший процент Українців, відбуваються віча і збори та висилаються протестуючі телеграми до през. Куліджа. Таке віче відбулося і в Філядельфії. У віču взяло участь до 1000 горожан. Брали в ньому участь також представники инших національностей. В рідких словах пятновано поведінку польського уряду і висловлено сердечне співчуття хорому митрополитови. До Білого Дому вислано телеграму.

Також велике заінтересування долею о. митрополита виявила американська преса і громадянські чинники, серед котрих о. митрополит мав багато знайомих, приятелів і навіть поклонників. Своєю поведінкою польський уряд здобув собі нові, невянучі лаври в цілім ряді компромітацій.

Подяка о. митрополита.

Секретаріят Високопреосв. о. Митрополита подає:

З доручення все ще хорого о. Митрополита Секретаріят Його Високопреосвященства отсею дорогою сердечно дякує всім Впр. Отцям духовним і всім П. Т. українським установам і стоваришенням за привіти і бажання, прислані на адресу Його Високопреосвященства

Дещо із життя української військової еміграції в Ч. С. Р.

Прага, 1. вересня 1923.

Як відомо, на чеській території перебуває поважна частина Української Галицької Армії, якої централею являється табор в Йозефові. Життя в таборі буденне, сіре, зі всіми його злиднями. Та всеж таки час до часу трапиться якась чи то сенсація, чи вістка-качка, що заколотить не сіре життя та дасть тему до живійших розмов.

Останні дні серпня та початкові вересня принесли одну таку сенсацію. Ця сенсація відбилась не лише в чеській пресі москвофільського напрямку, але перешеслась і на шпальти галицької польської преси. (Курієр Львовскі ч. 217). Цікаву вістку приносить в цій справі „Вечерна Трібуна" ч. 208 з 14. вересня, де під заголовком „Паперовий заговір" між иншим пише:

„Вершком злоби є творення афер, щоби ними поріжнити наш нарід (чеський) з другими славянськими народами, як се сталось з Українцями в Йозефові. Народно-демократична преса, а з нею і деякі другі часописи, що пишуть в дусі царського русофілізму, не вдоволяються тим, що розярили руcько-український бій на Закарпатті і таким чином спричинили незмірну шкоду чеській державности, а ще й в останньому часі накинулись на політичну українську еміграцію, закидуючи їй ворожі заходи проти нашої держави.

Вистарчило жіноче донесення з пімсти на любовнику, щоби сотворити аферу великого стилю, щоби зарядити ревізії і арештування цілого ряду Українців в Йозефові під закидом ірредента. „Народні Лісти" і „Народні Політіка" а то й инші часописи розширили цілі повісти про небезпечні плани „невдячних" Українців проти чеської республики. Та на підставі інформацій відповідних чинників стверджуємо, що слідство в сій справі виказує, що ціла афера була наслідком особистої мести. Помимо того ще 10 Українців сидить до сьогодня у слідчій вязниці в Королівському Градци під закидом „ірреденти."

Дальше „Трібуна" подає допис із українських кругів, в якій виказується безосновність підозрівань галицької еміграції в плянї відірвання Закарпаття від чесько-словацької республики.

Ціла ся сенсаційна справа мала підклад любовний. З пімсти за заведену любов донесла Магдалена Притоцька (на жаль — Українка) чеській жандармерії, що в таборі в Йозефові є централя повстанчого комітету проти Чехів. За проводирів сього руху подала Притоцька людей, менше їй симпатичних, а між ними і свого бувшого любчика. Чеська поліція дала взятися на донос, зарядила цілий чеський гарнізон в Йозефові, який в боєвім порядку окружив табор враз із скорострільними відділами, а жандармерія робила ревізію і то двома наворотами. Серед ночі, бо в ночі відбувалась ревізія, зганяно сонних людей в білю на коритар а в кімнатах роблено трус і то докладний, бо подекуди зривано навіть підлоги. Вислідом цілої ревізії були два старі кріси без замків та чотири штики, яких уживано в таборовім театрі. Треба додати, що рівночасно перепроваджено ревізії і в українських частинах в Братіславі і в ужгородській „Просвіті", всюди шукано доказів істнування якоїсь організації та всюди з негативним вислідом.

Дивним в цілій афері, що чеська поліція а то й прокураторія увірила в істнування проти-чеської організації а метою відірвання Закарпаття, яке по думці вже „Курієра Львівск-ого" мало бути прилучене до Сх. Галичини (гарні вигляди! — що й казати!). Комічне воно, але завдяки цій комедії сидить вже два тижні невинно 10 Українців в тюрмі. А хто їм дасть відплату за це, що невинно довелось пережити, чи панна Притоцька, що поїхала шукати щастя в Рідному Краю (Стрийщина)? Хто зрегабілітує Українців у Чехів, що читали наклепи а не читали дементі?

І. Р.

Огляд світових подій.

Німець пасивного спротиву?

Як подають берлінські газети на останніх нарадах німецький уряд порішив занехати пасивний спротив у Порурю, як акцію недоцільну. Припинення спротиву має відбутися у спосіб непонижуючий Німеччину. Ухвалено також до остаточности боронити Поруря перед замахами з боку Франції, яка пробує проголосити „Надренську республику."

Революції Льойд Джорджа.

Паризькі щоденники подають, що на днях появиться нова книга Льойд Джорджа п. з. „Чи істнує в Европі мир?" Книга містить багато сенсаційних ревеляцій в справі ріжних европейських конфліктів.

Після нового землетрусу.

З Тегерану повідомляють, що землетрус в Кермані і Хорассені знищив 5 сіл, причім згинуло понад 200 осіб, а ще більше було ранених.

Евакуація Корфу.

„Petit Parisien" подає, що дня 27. ц. м. евакуація Корфу закінчиться. Італія дістане 50 мілионів лірів відшкодування. Після евакуації Корфу конфлікт уважається за скінчений.

Недільні промови Поанкаре.

Дня 23. ц. м. на відслоненню воєнного памятника в Шампену виголосив Поанкаре промову, в якій сказав між иншим: „Німеччина за скоро забула на ввічливість, з якою віднеслася до неї Франція, як побідника. Колиб французькі війська в 1918 р. не припинили свого дальшого походу, останні німецькі дивізії булиб зметені з лиця землі. Німецькі націоналісти вповняють нині, що не Франція побідила Німеччину, але внутрішна революція, так, як би остання не була випливом французької побіди. Вони ведуть свій нарід до катастрофи, виграчуючи великанські суми на боротьбу тоді, коли ними можна булоб покрити велику частину репарацій. Тогож самого дня поїхав Поанкаре до Туль, де з тоїж самої нагоди виголосив другу промову, з якій сказав між иншим: „По французькій побіді Німеччина найшлась супроти політичного такту, якого історія ще не занотувала. Німеччина мусить закинути свої імперіялістичні привички. Дякуючи своєму металюргічному промислови. Німеччина є нині найбогатшою державою світа і як така мусить заплатити. Франція з тяжким серцем приступала до окупації Поруря, але тільки з вини Німеччини, через що не можна говорити про французський мілітаризм.

В слід по тій промові поїхав Поанкаре до Прістервальду, де при відслоненню памятника сказав:

„Німеччина є побіджена, але побідники стались властивими жертвами війни. Так далі бути не може. Німеччина не кидає пасивного спротиву. Вона хоче примусити Францію до уступчивости погрозами внутрішних заворушень, небезпечних для окруження. Але Франція не боїться зарази зовні. Ми не приймемо ніяких умов. Ми маємо в руках бруксельський протокол і касову книгу, від яких не відступимо".

Присилайте складки на пресовий фонд на вн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Совітська Росія.

Совітські арешти.

„N. Fr. Presse" телеграфують з Берліна від 20 вересня: По відомостях з Москви в останні дні державне політичне управління перевело багато арештів, які викликали в Мосві велику сенсацію. Арештовані — члени комуністичної партії і займали високі становища в совітських установах. З числа арештованих 12 чоловік розстріляно.

„Агенція Східня" подає, що в Москві арештовано ряд осіб, які займали високе становище в совітському уряді. Перше вияснення в тій справі дають „Ізвестія" які, не подаючи імен арештованих, зазначають, що в сій справі розходиться про певну групу осіб, яка мала на увазі державну зраду.

Нарада з приводу воздушної фльоти.

В Москві відбулась перша нарада під головуванням Каменева товариства приятелів військової фльоти, яке було присвячене розвитку совітської військової авіяції. В своїй промові Каменев зазначив, що товариством за час його істнування зібрано засоби для будови 42 військових аеропланів, які вже замовлено.

Відгомін минулої осени.

Процес М. Дзіковського і тов.

Третій день розправи.

Львів, 26. вересня 1923.

Третього дня розправи переслухано ще двох обвинуваченних.

Обв. Козак, обвинуваченний у співучасти в убийстві громадського стражника Кущака в Дулібах, до вини не почувається. До зізнань присилувано його терором і підступами. Зізнання складав обв. будучи нетверезим; поліц. агент напував його горівкою. Обвинуваченний уперве заперечив усякій своїй співучасти в закиненому йому злочині, але після того били його і биттям присилували до зізнань при другому переслуханню. При допитах у слідчого судді був постійно присутним поліц. агент, який своєю присутністю тероризував обвинуваченого. Не знає ніяких подробиць про вбийство війта Антонова в Підгірцях.

Обор. надр. Добрянський вносить на покликання знатока графольога на ствердження сфальшування підпису на поліції.

Обв. Степанів, обвинуваченний у вбийстві війта Антонова стрілом крізь вікно, не почувається до вини, в ніякій ні з ким в змові не був. Обвинуваченого жорстоко били й увесь час тероризували. Обвинуваченний складає широкий опис побоїв і тортур, яким його піддавано й малює увесь жахливий образ відносин, які панують у слідчих вязницях з українськими політичними арештованими. Обвинуваченний, людина інтелігентна, молода, зізнає страшно схвильований спомінами про ті муки, які пережив у вязниці.

Четвертий день розправи.

На початку розправи предс. показує обв. Іванови Дуді протоколи його зізнань і підпис на одному протоколі. Обвинуваченний заявляє, що не не його рука і що підпис сфальшований.

Обор. д-р Глушкевич вносить на покликання кількох свідків на те, що обв. Степанів був одітий в момент убійства Антонова в сірому одягу, а не в чорному, як каже акт обвинуваченння. Дальше обор. простує представлену обвинуваченим в поліц. слідстві ситуацію в хаті Антонова в момент морду. Показується, що тоді були в хаті крім війта Антонова і його жінки ще три особи а не дві. Так як зізнав обвинуваченний, говорили люде в селі, які донесли поліції про жорд; але фактично ситуація була инакше. Колиб обв. був дійсним справником, то представив би був правдиву ситуацію. — Д-р Глушкевич вносить на покликання цілого ряду свідків на те, що Степанова били вже на постерунку в Дашаві і силували до зізнань; теж саме обор. просить покликати свідків на побої Степанова в стрийській поліц. вязниці. — Просить покликати свідка на вияснення справи з зашиттям штанів обв., а саме, що нитка, якою були зашиті штани, не була та сама, що нею була пришпилена карточка на вікні вбитого Антонова, як це твердить акт обвинуваченння. В дальшому обор. знову подає факти страшних знущань над політ. вязнями, з окрема над Степановим в ріжних періодах його побуту в арешті, і покликується на багато свідків. В Стрию, при першій зараз зустрічі обвинуваченого з судовими властями, обв. відкликав усі зізнання зложені при поліції і просив лікарів; ні один раз обвинуваченого не оглядав лікар. Найбільшим поліційним катом в Стрию є Стецула, який саме „переслухував" Степанова. Обв. покликується на свідків, які в свій час арештовані признались під грозьбами і побоями до ріжних страшних злочинів, які проте пізніще показалися виссаними з пальця.

(Через недостачу місця не можемо подати всього, про що говорив д-р Глушкевич. Зробимо це пізніще, для зясування мартирольогії українських політичних вязнів. — Ред.)

Прокур. обурюється, що річпосполитій польській приписують речі, які не бувають ніде в жадній культурній державі. Він каже, що обв. Степанів і ин. не впали жертвою поліц. органів, тільки своїх товаришів, які викрили тайні терористичні українські організації. Поліційні органи, які є наражені на атентати українських „патріотів" дали повести себе природному схвилюванню.

Д-р Ганкевич просить докладно запротоколувати слова прок. Гіртлєра.

Д-р Глушкевич заявляє, що він говорив лише про конкретні випадки, які трапилися у безпосередньому звязку зі справою його клієнта. Патос прокуратора, який говорить про річпосполиту, патріотизм і т. п, речі, є безпредметовий, бо оборонець не торкається відносин в цілій річпосполитій, лише в поліційних арештах у Дашаві, Стрию і Львові.

Предс. застерігає трибуналові право пізніще приняти рішення щодо покликання пропонованих обороною свідків.

Обв. Антін Грубський, обвинуваченний у кинення бомби до поліц. будинку в Стрию, не признається до вини, до ніякої тайної організації не належав, бомби не кидав. Обв. є вчителем співу в семинари. Обв. є студентом, був на теольог. факультеті. Бігуна знає, бо він співав в хорі. Улицького ані Шумського не знає. Чому Шумський зізнавав на Грубського, обв. не знає. Зізнання Шумського є брехливі. Про атентат на поліц. будинок дізнався post factum.

На питання обор. д-ра Давидяка обв. заявляє, що він, обв., в 1922 р. не був у Львові, аж поки привели його до арештів. Обв. покликується на свідків, що його били поміж першим і другим поліц. слідством. Обв. був один раз у Дашаві, на вакаціях. Тоді він записався, як чужий, на поліц. постерунку. З ніякою дашавською конспіративною організацією не мав зносин. Обв. знає Б. Ніжанковського, як музика. Обв. весь час займався музикою і співом.

Прок.: Чи ви знаєте де є поліція в Стрию?

Обв.: Знаю.

Прок.: А де є вікно, крізь яке кинено бомбу?

Обв.: Не знаю.

Прок. питається про кількість вязнів у стрийській слідчій вязниці та львівській в той час, коли сидів обв. і про його зносини з иншими вязнями.

Обв. Володимир Шумський, обвинуваченний у співучасти в динамітовому атентаті на поліц. будинок в Стрию, торговельний помічник, має скінчений рік торгов. школи, молоденький хлопчина, заявляє, що зізнання, зложені в стрийській поліції, були терроpом присилувані і є неправдиві. Коли обв. сидів у судовій слідчій вязниці, прийшов до келії поліц. агент і грозив йому завернення на поліцію, де будуть бити його, як що він відкличе свої зізнання. Перед слідчим суддею не відкликав поліц. зізнань тому, бо при допитах був присутний поліц. агент Каведжі, якого обв. боявся. Нагорняка, Улицького і Бігуна знає. Лотоцького зовсім не знає (акт обв. називає Лотоцького, як головного ініціятора атентату, що звербував обв. Шумського). Про нафту і запальнички говорили обвиноваченому всі поліцієнти. При допитах поліц. агент читав цілий список імен, а коли обв. не признавався до знайомства з кимось із названих, тоді агент бив його. Грубського зовсім не знав. Його призвище підставив йому агент. Ніяких дротів в якійнебудь цілі не перетинав (акт обв. каже, що обв. перетяв вуличні загородні дроти для влекшення собі втечі).

На питання обор. д-ра Волошина обв. називає імена побитох б. арештованих у стрийській поліції і то того самого дня, в якому переслухано вперве Шумського. Обвинуваченого ніколи не сконфронтували ні з ким із названих в акті обвинуваченння. Оборонець звертає увагу прис. суддів, що обв. казав в представлених зізнаннях про термін замаху у вересні, тимчасом замах мав місце в серпні; обвинуваченний зовсім не знав про замах.

З дальших запитів оборонця виходить, що обв. втратив батька в 2-ім році життя; його мати має 72 роки, не роспоряджає жадними маєтковими засобами.

Д-р Волбшин вносить на покликання свідків щодо побоїв у стрийській вязниці.

Обор. д-р Давидяк вносить на представлення оригіналу першого протоколу, в якому обв. казав буквально: „do bojówki należeli... i pewnie także Grubski Antonija". Оборонець найшов той оригінал протоколу в актах (трибунал має лише поліційне донесення з наведенням зізнань обвинуваченого).

Обор. надр. Добрянський просить покликати цілий ряд свідків на факт побоїв і силування до підсказуваних зізнань.

На цьому скінчено переслухання обвинуваченних. Після півгодинної перерви приступлено до переслухання свідків. Першим свідком був ославлений Михайло Яцків.

Після записяження на запит предсідника, Яцків обширно представляє діяльність С. Твердохліба і свою, при чім найбільш увагу звертає на переклади своїх творів на польську мову. Підкреслює визначну ролю Сидора Твердохліба в житю радикальної партії (?!). Опісля заявляє, що 1. листопада 1918. р. він з Твердохлібом відбули нараду, щоби на спілку з польськими письменниками (Каспрович) видати маніфест проти українсько-польської війни. З тим заміром Яцків удавався до Костя Левицького, який цю думку відкинув. Тоді Яцків взяв на себе місію примирення „братніх народів", але війна перешкодила йому.

В р. 1920 р. Яцків, Твердохліб і Данилович нарадилися що діяти і порішили заснувати угодову партію, причім купили собі із спроб Українців підняти повстання. Яцків признає, що ідея мирного полагодження польсько-українського спору мирними засобами могла родитися тільки в головах фантастів-поетів. Дальше Яцків хвалиться, що іще в гімназії він не узнавав національних ріжниць а цінив Поляків як людей і братів.

Свідок стверджує, що 1921 р. до ред. „Рідного Краю" приїзджав представник уряду Петрушевича, редактор „Українського Прапора"(!?) на конференцію і признав, що угодова акція Яцкова є доцільною і конечною. Тут Яцків атакує „Громадський Вістник" і „Вперед", останніми словами лає редакторів за „шовінізм", „націоналістичну дурійку" і т. д. Цікаве те, що Яцків опльовуючи тут „шовінізм" супроти Поляків і непримиримість української преси супроти Польщі, рівночасно хвалиться, що „Рідний Край" проповідував якнайбільшу безпощадну боротьбу і повстання проти — большевиків і Росії.

Дальше Яцків оповідає про передвиборчу кампанію, про анонімові засуди смерти з боку „трудовиків" і „соціялістів". Стверджує, що він не довіряв Дзіковському, якому вірив тільки Твердохліб.

В хвилі, коли Твердохліб згинув Яцків був у редакції, де о 10-год. вечір явився Дзіковський, приніс капелюх і торбу Твердохліба, гроші (кілька міліонів) та зломаний парасоль і заявив, що Твердохліб рачений в його присутности. З Дзіковським прийшов і Дзиндза, який був дуже зденервований та загубив у редакції Р. К. гроші та палицю.

Яцків представляє Твердохліба як людину „рекордової відваги," каже, що Твердохліб їдучи на віче, був дещо пяний, „бо випив по обіді пару шнапсів".

Признає також, що він не довіряв і Вишневському. Револьвер для Дзіковського купив Твердохліб. На запит Яцків стверджує, що Твердохліб був занадто щедрий і не щадив грошей для агітаторів та що за те мав ріжні неприємности.

Предс. питає про зміст торби С. Тв., яку повернув Дзіковський.

Свідок: Покійний носив у торбі завсіди свої нотатки, список кандидатів до сойму й инші папері. Тих паперів не було в торбі. Свідок думає, що ті папері вкрадено з торби. Що до Вишневського, то свідок не думає, щоби Вишневський брав участь в атентаті. Лижогубський був адміністратором „Рідного Краю". Про ненависть між Лижогубським і Вишневським свідок не знає.

Прокур. Тут твердили, що Дзіковський не був наставлений з боку Українців, тільки навпаки, що Дзіковського наставили угодовці.

Свідок: Ми такими справами не мали часу займатися. Вправді до нас приходили ріжні люде з ріжними інформаціями, але ми тим не цікавилися.

Прок. Як ви думали, чи Твердохліб пав жертвою одиниці чи конспірації?

Обор. д-р Глушкевич протестує проти вношення питань що до думок, які не є міродайні.

Прок. настоює на свому питанню, кажучи, що у вияснення політичної справи є важливим ствердження настроїв.

Свідок думає, що С. Твердохліб впав жертвою конспірації.

Д-р Л. Ганкевич вносить на покликання як свідка був. маршалка краєвого Сойму Незабітовского, проф. університету Хлямтача, віцепрезидента д-ра Шталя і ректора унів. з 1918 на 1919 р., на доказ, що в 1918 р. була оголошена спільна українсько-польська відозва. Отже неправдою є, наче би д-р Кость Левицький відкинув оферту співпраці з Поляками. В Торговельній палаті у Львові відбувалися довгі переговори між представниками польського й українського громадянства. Свідок був за малий на це, щоби видавати маніфести. Свідок є мегальоманом і образив своїми заявами українських відповідальних громадських діячів. Предсідник стає в обороні Яцкова і відбирає д-р Ганкевичеви голос.

Обор. д-р Шухевич питає, на скільки Тютюнник і його люде не заслуговували на довіря.

Свідок вважає Тютюнника людиною амбітною, яка працювала для себе а не для ідеї.

На запит оборонця свідок заявляє, що С. Твердохліб дійсно розпоряджав великими грішми, якими „шастав". До останньої хвилини Сидір Твердохліб міг дістати від Поляків стільки грошей, скільки хотів, але свідок не знає докладних рахунків. На віча свідок не їздив. Про угодові боївки нічого не знає; коли би вони були, то він знав би про них! Алькоголіком Твердохліб не був. Демагогом С. Твердохліб теж не був.

Д-р Шухевич пригадує, що С. Твердохліб на вічу в Жидачеві сказав при відомих оборонцеві свідках: „будете бачити, що всі українські інтелігенти найдуться в тюрмі. Я вже постараюся про те". — Д-р Шухевич питає свідка, чи він не знає, звідки у Твердохліба були міліони, про які згадував свідок.

Свідок не знає цього.

В цьому місці трапився інцидент, який був дуже неприємний Яцкову, та який викликав загальну веселість: обв. Вишневський пригадав Яцкову, що в його присутности С. Твердохліб позичив від него, Вишневського, 120.000 мп., яких потім не віддав. Вишневський обурюється, що Твердохліб мав міліони, а його наразив на втрату 120.000.

Один зі суддів присяжних питає: коли свідок набрав підозріння до Дзіковського?

Предс. пояснює, що це було тоді, коли свідок призадумався, чому це Дзіковський і Дзиндра не оборонили Твердохліба та не зловили вбивців. Випроваджений з рівноваги атакою і вакидами оборони та сміхом публики, Яцків опускає салю, заявивши при кінці, що „не ходить о це, звідки Твердохліб брав гроші, а справа в тім, на яку ціль брав", кидає також каменець в бік еміграції і її фондів у Відні.

„Сензації", яку сподівалася авдиторія суду з переслухання Яцкова не було. Яцків зробив враження маняка, який є хорий на точці „Діла" і „Вперед" і всюди бачить своїх смертельних ворогів. Деяке здивування викликало, що Яцків зізнавав по вкраїнськи.

Дальше зізнає комісар варшавської поліції Мікуліч, який прибув підчас виборів до Любачева по наказу своєї влади для стеження за „саботажом". Зізнає, що від поліцаїв у Любачеві довідався, що між Українцями є студент Заліско, який проявляє охоту доносити поліції про акцію „саботажистів". Комісар Мікуліч при посередництві поліції „назначив Залізкови рандку" в ліску, щоб дещо довідатись. Заліско явився в ліску на означене місце, зрадив членів української „боївки", видав Дзіковського, Цєнкого, Дуду і инших, та дав поліції прочитати присягу укра-

їнських організацій. На донос Залізка у Ценкого найдено запальні матеріяли. Залізко доніс, що Дзіковський є членом і організатором саботажів, що він сам підпалив будинок на стації, а рівночасно фунгує, як секретар Твердохліба.

Комісар Мікуліч стрінувся з Дзіковським, який представляв себе, як адютанта Твердохліба і угодовця. Комісар заявив йому, що він вже знає про його акцію, підпали та організування боївок. Перелякний Дзіковський признався до всего і зрадив членів організації та головних організаторів саботажу у Львові, при чім сам видав поліції плян українських військових організацій в цілім краю. Судді присяглі оглядають плян. Предсідник читає лист Залізка до поліції, в якім Залізко видає українську організацію в руки поліції.

На запит предсідника чи то його лист, Залізко відмовляє всяких зізнань. Заявляє, що ніщо не винен. Свідок твердить, що обвинуваченого не бито і що вони зложили зізнання без примусу. Обв. Чапляк твердить, що свідок (комісар) бив його. Свідок знов заперечує. Предсідник читає текст присяги української організації. Цю присягу в двох копіях дав поліції Залізко.

(Продовження буде).

Фортепіяновий вечір п. В. Божейко.

Відома віденська пяністка, а наша добре знайома землячка, п. В. Божейківна зважилася устроїти у Львові фортепіяновий вечір в салі т-ва Лисенка — перший фортепіяновий вечір на нашій естраді. Вечір пройшов з великим моральним успіхом. На успіх сей зложились—крім самого імені і високих артистичних вальорів пяністки — також зручно і вдячно дібрана програма, в якій майже всі твори почавши від найбільших і найширше закроєних (пр. концерт d-moll псевдо Fr. Bacha, Carneval Шумана) аж до найдрібнійших мініятур були і для „широкої публики" зрозумілі і ефектовні. Приклонник поважного стилю міг би може навіть сказати, що в уступках для „легкого смаку" пяністка подекуди пішла аж надто далеко на зустріч нашій публиці, іменнож при кінці програми, у серії ефектовних мініятур Польдінія, Завера, Баренсфельда. Та здається, що якраз сюди мусить вести дорога для насаджування фортепіянової культури у нас.

Не хочу богато говорити про технічну сторону концертантки, яка виявилась доволі всесторонно і богато у перлистих блискавкових пасажах, у „великім" темпі творів, як Impromptu Schuberta і соната Скарлятті та у легкім і зручнім розвязанню крутоголовних октавових проблемів. Усе те у абсольвентки „Meisterschule" і концертуючої пяністки европейської міри моглоб бути самозрозуміле. А всеж таки одно годиться піднести, що такої технічної і фізичної видержливости, так великої динамічної скалі у довгім crescendo і stretto, які виявила — так ніжного evterieur—пяністка у Польонезі as-dur у „Carnaval i" або у доданім на bis „Erlkönik",—рідко коли доводиться заобсервувати навіть у гарних відомих пяністів.

Із виконаної на концерті програми виходило трохи, що пяністка має мабуть більший нахил до бравурного блискучого Лістівського жанру до буйних, прегнантних ритмів, змінчивих акцентів, чим до сконцентрованого в собі, архітектонічного старого стилю, або до мрійливих настроїв Шопена.

Та це для мене свідчить тільки гарно про богацтво душі і природи молодої пяністки, в якій свіжий, здоровий, нераз вибуховий темперамент домінує над хитрощами рефлексії і рафінерії і деколи не позволяє їй додержати до кінця довгу стилеву лінію. На се прийде ще свій час у артистки. Одначе що вона й тепер уміє, коли хоче, серйозно і глибоко вдумуватись і вчуватись у всякі стилі і настрої, про се засвідчили нам численні, характеристичні нюянси Шуманівського Карнавалу, та прегарно, справді стилево вимріяна колисанка Шопена. Мабуть шкода, що пяністка не подала нам в програмі нічого з Бетовена, або Брамса, які мабуть не булиб її чужі.

Інтересна для нас була друга рапсодія (т. зв. „Шумка Думка") Лисенка, яку пяністка відгала бравурно, а при тім шляхотно і оригінально.

Приневолена оплесками запродукувала артистка ще ряд наддатків ріжного сорта, між якими вирізнювались особливо порываючим драматизмом „Erlkönig" та гротесковим античним кольоритом „Spieldose" Sierna.

Увесь концерт дав всім наглядний доказ, що молода наша пяністка, яка ще так недавно як скромна пенсіонарка пішла у світ добувати карієри, поступає так скоро і невинно вперед, що уже назріває на першорядну, всесторонню пяністичну силу, якою радіють і горпіють в кождій культурній суспільности.

Тількиж на жаль, поки що у нас для такого артистичного явища ще не має пригожого грунту. Показав се і сей „перший фортепіановий вечір", який мимо імени пяністки, мимо пустого сезону, мимо низьких цін, не вспів — на превеликий жаль і стид — заповнити по береги салі т-ва Лисенка. Треба надіятись, що другим разом буде краще.

Ст. Людкевич.

Від Видавничої Спілки „Діло".

Катастрофальний спадок польської марки спричинив непомірну підвишку ціни друку та паперу, бо аж 72% Це спонукує нас підвисшити з днем 1. жовтня ц. р.

ціну 1 примірника на 5.000 мп.,

місячну передпл. на 125.000 мп.

Просимо П. Т. Передплатників, о швидке вирівнання передплати. 1—5

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Послідне (142) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за одно місце вступної статтії п. н.: „До шкільних справ" і кінець судового звідомлення п. з. „Напад на поліцію".

— **Трик п. Макаревіча.** „Gazeta Iwowska" з дня 25. вересня ц. р. подає заяву ректора польського університету Макаревіча, яку він зложив відпоручникам жидівського Студентського Товариства „Zjednoczenie". Заява звучить: „Numerus clausus" буде введений на основі арт. 86. закона про академічні школи, силою якого професорські ради поодиноких виділів мають право вводити обмеження в приниманню за згодою міністра освіти. Міністер Ґломбіньскі дав вже з гори на це дозвіл. Сенат устатив директиви для рад поодиноких виділів, на основі яких першенство будуть мати: 1) бувші жовніри польського війська, 2) ті, котрі сповнили суспільну працю для польської держави, 3) абсольвенти заведень з польським викладовим язиком. Та третя точка „правдоподібно відпаде — каже п. ректор — з огляду на залишення бойкоту польського університету українською молодю". В справі пояснення ректора Макаревіча до цеї третьої точки — на основі одержаних з достовірних джерел інформацій, уважаємо нашим обовязком заявити що бойкоту львівського університету ніхто з Українців не зносив.

— **Всюди лиш провокація.** В часі українських боїв, р. 1919, полягло на горбах між Піскими і Островом (коло Щирця) кільканайцять наших жовнірів, між ними й деякі уроженці цих сіл. Обі громади рішили поставити на їх гробах близько горішної щирецької церкви камяний памятник і посвятити його в храмовий день Різдва пресв. Богородиці. Більша половина будови була вже готова і оставало лиш зложити верхню часть а хрестом. Однак на пять днів перед храмом видала місцева жандармерія заказ кінчити памятник, а для певнійшого виконання того заказу поставила на сторожи при памятнику день і ніч двох жандармів. І всякі заходи, пороблені в старостві в справі знесення заборони, показалися даремними. Після загальної думки в Щирци, спричинила се звісна чорна трійця (Бл. Та. Ру.), котра вже від кількох літ товчеться там і старається своїми доносами робити українській людности всякі пакости. В сам день храму стягнено з доокрестних станиць і зі Львова богато жандармерії. Малося враження, що це не церковне свято, а якесь військове поготівля. Народови, що зібрався на храм численно зі всіх сусідних сіл, заборонювано зближатися до памятника, а на завершення всього заграбили жандарми в очах народа верхний хрест і вивезли кудись. Не треба казати, яке обурення визвав сей факт в масах народа. „Як то, кликали люде голосно, вже не вільно класти на гробах хрести, не вільно помолитися на могилах небіщиків, вже граблять нам й св. хрест"! Огірчення було так велике, що ледви вдалося розважнійшим мужам здержати масу від вибуху.

— **Повітовий Народний Комітет в Станиславові** взиває всіх мужів довіря і організаторів станиславівського і галицького повіта, щоби негайно скликали громадські збори, вибрали громадські партийні управи, та занялися підготовчими працями до майбутних виборів до рад громадських. Всяких інформацій уділить Повітова Народна Канцелярія в Станиславові вул. Голуховського ч. 20 в партері.

— **Уряд „політичного безпечанства".** До львівської „Хвілі" доносять з Варшави: „В кругах державної адміністрації звертають увагу на факт, що від якогось часу функціонує в польському міністерстві внутрішних справ новий уряд, що зветься „Містодиректоріят політичного безпеченства", про якого повстання і діяльність польська рада міністрів ...нічого не знає". Без коментарів.

— **Фабрика долярів у Бродах.** На днях викрито в Бродах фабрику долярів, якої „директор" Ляшовер скуповував 1-долярові банкноти і перероблював їх на 20-долярові.

— **Посвячення памятника** на могилі крил. о. Евгена Гузара відбудеться дня 29. вересня о год. 4. по пол. (74 поле на Личакіаськім цмінтарі).

— **Смерть міста.** Японський уряд рішив не відбудовувати більше знищеного землетрусом міста Йокогами. Натомісць має бути поширена пристань в Токіо.

— **Страйк у Львові.** Загальний страйк міських робітників у Львові тріває далі, при чому страйкова ситуація помітно загострена. З боку президії міста не зроблено ніяких заходів в напрямі порозуміння. Президія міста станула на становищі, що страйкуючі робітники мусять самі вернути до праці — в противному випадку будуть звільнені зі служби. Робітники заявили натомісць, що на випадок дальшої пасивности влади, вони дістануть піддержку з боку усіх робітничих організацій у Львові, які мали би в тій цілі уладити 24-годинний маніфестаційний страйк. Рівночасно ходять чутки, що польські студенти мають заняти урухомленням трамваїв.

— **Летунська катастрофа в Познані.** Дня 25. ц. м. на летунськім поли на Лавіци під Познанем упав з висоти 60 метрів літак. Пільот поручник Свідо згинув на місци, механік зломив ногу і сильно потовкся.

— **На передодні генерального страйку.** Робітники ткацького промислу в Лодзі зажадали урухомлення фабрики протягом 6 днів в тижні. На випадок відмови грозять викликанням демонстраційного генерального страйку в цілім краю.

— **Новий сезон** на жіночі убори й всякого рода білля вже розпочався. Ми відновили й поширили наші робітні суконь і білля свіжими силами. Тому просимо наших П. Т. Гостей і Членів на нас не забувати. Віддані нам нові роботи чи перерібки або направки виконуємо по черзі замовлень совісно, елегантно й дешево. Від приведених нам нових гостей даємо полекші. — Жін. Сп. пром. „Труд", у Львові, Ринок 39. (вл. дім). 624 4—6

— **Союз Учительських Спілок** у Львові, вул. Оссолінських ч. 8, повідомляє отсим всіх своїх членів, що передплата на орган Союза на місяць жовтень виносить 22.000 Мп. Гроші належить слати почтовими переказами на адресу Союза. 1—1 671

З нагоди вінчання мого товариша Льва Крипякевича з панною Оленою Березинською складаю мілліон марок п. на приватну українську школу У. П. Т. в Бережанах. — *Гнат Мартинець*, голова Кружка У. П. Т. в Бережанах. 660 1—1

IV. Запоріжські змагання.

Станули до них 15. і 16. с. м. члени: УСК., Сокіл-Клепаріа, Сокіл-Б., Пласт (IV, VII, I п.), Беркут, Сянова Чайка, Зоря, Січ-Відень, Русалка, Україна, СК. ім. Бобер-ського.

На 92 зголошених взяло участь поважне число, бо 73. Жаль тільки, що gros творили Львовяне і Перемишль. Приємно було бачити між видцями гостей з далекого Ковля, що приїхали побачити спортову роботу, щоби опісля защіпити її на Волині.

Що вагу спорту для виховання нації розуміє наше громадянство, свідчать про це нагороди, які жертвували: „Просвіта", „Червона Калина", „Народня Торговля", „Земельний Банк", „Книгарня тов. ім. Шевченка".

Між видцями мали ми нагоду бачити поважних наших громадян і діячів. Для пропаганди спорту серед суспільности вийшла заходами О. Навроцького спортова однодівка „Байдужі гинуть!", яку публика розхоплювала.

Самі змагання показали, що маємо неабиякий матеріял серед нашої молоді, коли зважити, що ставала без належитого тренінгу, бо короткий час не позволив на се. Захопив мене хід з обтяженням на 10 км. Воно так зворушувало бувших військових. — А плавання! Сеж перші українські змагання в плаванню! Перші від часів козаччини! Око любувалося гнучкими тілами, які з розмахом кидалися в воду, пірнали і пороли 100 м. води в 1 м. 54 сек. Побідник звернув увагу добрим стилем, тож при пильности і праці над собою, зможе далеко зайти і гідно репрезентувати наш спорт в цім напрямі.

Скок з жердкою як і мети ратищем дають надію, що учасники попрацюють над собою поважно і на українській Олімпіяді в червни 1924 побють бодай осяги з 1914 р.

Біги і инші мети вказують, що ті, що продукувалися, надто ще сирий матеріял. Треба познайомитися з технікою, підглянути стиль у других і вправляти, вправляти.

Наколесники на розмоклій дорозі осягнули на 10 км. добрий час, бо 26 м. і 10 сек.

Ситківка здивувала мене великим числом учасників. Коли до ходу ставало 5, то до змагань в ситківці 16 учасників! Се безумовно нездорова поява в нашім спорті! Нам все ще імпонує люксус! —

Памятні грою були давні грачі, а з молодших — уродженець Київа.

В копаним мячи стрічалися „Зоря" і „Русалка" в суботу. Гра інтересна виробленою сполукою, „Русалку" ціхувало добре подавання. В неділю станула „Україна" до змагань з „Метою". Про гру годі що-небудь сказати. Грачі забувають, що „копаний мяч вчить боронити і здобувати" а не лише показатися грою перед публикою. В „Україні" дивним дивом грали незголошені грачі. Сього не може бути. Прецінь однакові правила для всіх! — „Мета" дістала добру чауку за свою зарозумілість (5 : 0).

Пізним вечером станули побідники по нагороди. На тім клаптику своєї покищо землі промовив з теплом д-р М. Волошин до учасників, а вони підходили до голови С.-Б. Заячківського і приймали нагороди. Пізний осінний вечір закінчено відспіванням „Ще не вмерла".

Чи постунимо вперед, дасть доказ будуча наша Олімпіяда. Часу доволі до підготови.

УСК. 1906.

† Посмертні згадки.

Марійка Гаврилівна, ученица VIII. кл. української гімназії в Станиславові, упокоїлася дня 17. вересня по довгій і важкій недузі в 19. році життя. Покійна брала участь у рухливому життю тутешньої молоді, в пласті, Марійськім товаристві, виставах драматичного кружка, та в праці над будовою „Вакаційної оселі".

Тому з великим жалем і пошанов'ю прощала її станиславівська Громада, зібрана численно на похоронах під проводом о. сов. Мецьведського, д-ра Фіголя і Вальницького, та при звуках пісень хору „Бояна" і гімназії. На кладовищі промовив о. д-р Фіголь, від університ. молоді Ісаїв, від гімназійної молоді уч. Павлюхівна. — В. І. П.!

Євгій Сіцінський, полковник української армії. Народився в 1887 р. Вчився в Камінци Подільськім в гімназії, колегія Павла Галагана у Київі і київському університеті, який покінчив перед війною. Був помічником старшого нотаря в Гродні і Симферополі. Після революції 1917 р. був призначений комісарем у Сімферопільському повіті. Підчас Центральної Ради підтримував звязки з українським урядом. Підчас гетьманщини був арештований, яко ворожий уряду і просидів у вязниці у Сімферополі кілька місяців. Німецький військовий суд оправдав обвинуваченого і випустив на волю. Підчас повстання проти російсько-гетьманських військ був вибраний Подільським Національним Союзом помічником губерніяльного комісаря Поділля. Пізніще був в армії УНР. і займав ріжні посади: військового прокурора, повітового комісаря Могилева - подільського, коменданта Поділля, начальника запілля армії. Після інтернування армії УНР. попав до Кракова, де дуже бідував. В останній рік працював на хемікальній фабриці, де отруйне повітря остаточно підтяло його здоровля. — В. Й. П.!

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вил. кн. 40.000.

Виказ жертв

вложених в Адміністрації за місяць грудень 1922 (в тис. мп.)

Політичні вязні.

О. Н. Корбутяк, Марківці 500, М. Ст. Яцкові, Львів 5, Шіфмілер, Львів 6, о. Ст. Козбур, Ясінка Масева 1, Лев Посацький, Рясів 10, о. Ю. Білінський, Дегова 5665, о. М. Притуляк 10, о. Гайдукевич, Пятково 5, о. Е. Костантинович, Синів 7, о. А. Козенка Полемшина 1100, Гр. Федаш, Гвізна 5, Е. Манзюкова, Богуша 1, Л. Шик, Бітля 1, М. Воркунівна, Стегничівці 20.508, Д-р Юзич, Борислав 10.100, М. Козак, Костельники 5, П. Кончевич, Підкамінь 29.500, І. і Е. Бобовські, Беньова 4, О. Лозовий, Ворвулинці 2, Кухіль, Гусів 103.804. Ком. перк. Устріки 10, П. Винників, Підкамінь 2, М. Приймак, Дубне 5, Д. Жук, Павлова 5, З. Грубська, Смухів зб. 58, збірка з Новоселиці і Рожнів 12, М. Площанський, Княжолука 2, о. С. Левицький. Більче Золоте 3, І. Пилипчук, Щавник 5, Юревич, Пільзно 2. Цегельський, Пільзно 1, Лельо, Пільзно 2, М. Тисовський, Янівка 5, о. П. Мекелета, Стебник 2, О. Гнатківський, Тисова 25, П. Дуфанець, Бродки 5, Дир. Заячківський, Львів 10, Осип Андрійович, Печеніжин 4, Постоловський, Домброва 1, С. Кушнір, Покропивна 5.

На Просвіту:

о. Величковський, Базар 5. Е. Гнатик, Діброва 1, Коопер. Щепятин 400, Шевчук Краків збірка 22.100, члени Просвіти, Кувеїв 11.400, О. Савчекова 5, Ком. перк. Устріки 2, Лельо, Пільзно 2, Цегельський, Пільзно 1, Т. Ковалик, Себечів 2400.

Голодна Україна:

о. В. Мигаль, Дошно 12, о. І. Кашубинський, Угринів 20. М. Шипайло, Львів 2, А. Чапельська, Тухолька 3, М. Брикайло Мервичі 600, М. Турчманович, Тухолька 3.

Інваліди:

М. Шипайло, Львів 30 Ст. Шипайлова, Дрогобич 10. Перемиська Еп. Поміч 5, П. Дуфанець, Бродки 1, дир. Заячківський 10, В. Цалинюк Ст. Кути 3.

Сироти:

Дир. Заячківський, Львів 10, В. Цалинюк. Кути 3.

Основа:

Петро Лунь, Знесіння 100.000,

Захоронка:

Дир. Заячківський, Львів 10.000.

Реміснича Бурса:

Дир. Заячківський, Львів 10.000.

Рідна Школа:

М. Шипайло, Львів 2. о. Е. Константинович, Самік 1, С. Василяк, Денисів 2'50, д-р Юзич, Борислав 10, М. Козак, Костельники 5, М. Брикайло, Мервичі 1, ком. церковний. Устріки 2, П. Кіль, Клекотів 2'0, П. Винників, Дубне 2, П. Дуфанець, Бродки 1, О. Миколаєвич 2, Вас. і Гев. Болюки 5, Процишин 5, В. Галібей 1100. Іван Несторович збірка '0, М. Гайдоронська, Слобідка 5, М. Заячківський, Рипянка 3170, Сіцук Б док 1, Г. Чубатий, Лютовиска 3, Т. Гоцій, Паринце 5.

Національний Музей:

Д-р Юзич, Борислав 10.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

ОПЕРАТОР

Д-р ЯКІВ ЗЕЛЬЦЕР

ЛЬВІВ, ФРЕДРА 7.

665 повернув. 1—3

Ширіть наш часопис!

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Реколекції духовенства станиславівської епархії відбудуться в днях 1—6 і 8—12 жовтня. Зголошуватись належить як найскорше. Удержання виносить 400.000 мп. — *о. Клим Кульчицький*, Підпечари, почта Тисьменица. 655 2—2

Вписи на одноріч'ний торговельний курс, затверджений міністерством Просвіти, приймаються за предложенням матурального свідоцтва і 100.000 Мп. вписового також письменно на адресу Торговельна Школа Тов-а „Просвіта", вул. Коперніка ч. 1. Наука пічнеться дня 2. жовтня 1923 о 4 год. поп. УПРАВА. 650 2-4

Академічні вечерниці в Болехові. Дня 29. вересня не відбудуться, з причин вих студентського кружка незалежних — КОМІТЕТ. 662 1—1

Жертви на фонд Українських інвалідів Збірка зі Старого Косова 62.000. Ю. Кошак 50.000, А. Сочинська 20.000, М. Джуранюківна 10.000, А. Мазаківна 10.000, Ю. Пістащуківна 10,000, М. Горбовий 37.590, Дохід з „фестину" і почі збірки в Косові 2,520.000 через п. Горбового. 654a)

Присилайте передплату!

Дрібні оголошення.

ЧАСТЬ КАМЕНИЦІ в IV. дільниці, покій і кухня вільні, електр. світло на подвір без посередн. Від. Адм. „Діла". П. К. 1-1

ПОТРІБНО ДЯКА найрадше безженного з добрим голосом, що міг би учити церковного співу. Зголошення з поданням условій проситься слати на адресу: Греко-кат. парохіяльний уряд Олексичі п. Підгірці коло Стрия. 672a) 1—2

ТРИ МІЛІОНИ Мп. дам дискретно за виробленя бюровоі або маніпуляційної посади. Місцевість байдужа. Зголошення письменно до бюра часоп. Телеграф, Тернопіль, Валова 2, для „554". 668 1—1

ПОТРІБНО інструктора до 2 дітей, І. гімн. і II. виділова. Платня після умови. о. Мих. Радошицький в Дашівці Устрицки дільні. 669 1—2

ПОТРІБНО совісного інструктора до 2 дітей, а то: хлопця з III. кл. гімн. і дівчини з І. кл. гімн. на цілий рік. Зголошення проситься слати на адресу: о. Михайло Ференц, гр. кат. парох в Олексичах. п. п. Підгірці коло Стрия. 672 1—2

ПРОПАВ хлопчина 13-літній Ярослав Рудакевич уч. II. кл. гімн. ласкаві відомости прохається слати по адресі: Рудакевич, філ. „Просвіти" вул. Залізнична 1, Зоочів. 673 1—1

ЖЕНЩИНА самітна літ 47 знаюча добре господарство сільське і домове глядає місця господині займеться і дітьми. Львів, Бема 16. І. п. Рогова. 661 1—1

НА ПРАКТИКУ хлопця або дівчину приймє „Торговля Споживчих Товарів" вул. Кохановського 5. 663 1—3

ВСЯКІ річи в комісову продаж приймає одиноке Українське Комісово-торговельне Бюро, Львів, вул. Кохановського 5. 664 1—3

КАВАЛЄР, літ 28, з вищим образованням, державець дібр і властитель реальности ожениться з інтелігентною, господарною панною або вдовою до літ 22. Більший посаг вимагань. Посередництво радо приймут. Неанонімові зголошення з фотографією проситься слати під адресою: М. Сеница, Борщів, для „Щастя". За дискрецію і евентуальний зворот фотографії ручу. 666 1—2

5 ПІСЕНЬ сольових з фортепіяном Ярославенка за 25 тисяч Марок висилає „Торбан" Львів, Осолінських 6. 610 2-10

ОГОЛОШЕННЯ.

АДВОКАТ

ЛЕВ МАКСИМОВИЧ

емер. радник двора

відкрив з днем 1 вересня ц. р.

АДВОКАТСЬКУ КАНЦЕЛЯРІЮ

В СТАРІМ САМБОРІ. 611 2—3

667 1—10 **ДЕНТИСТ**

ЯКІВ НААС

б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болосевича. приймає в заведенню

— вул. СИКСТУСЬКА Ч. 17. —

Штучні зуби в кавчуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

Мотори РОПИ від 6—60 НР „ЛЕРКУН" так економічні як ДІЗЛЯ, НАДЗВИЧАЙНО ЛЕГКІ до обслуги, а о половину дешевші, поручає зі складу „ПІЛЬОТ". **Львів, вул. Баторія 4.** (Листи похвальні на бажання). 563 16—20

ПОТРЕБУЮ економа, огородника, ключника, кухарку. Тишовницький, Довгого лука — Любінці. 644 3—4

ЦИРК і МЕНАЖЕРІЯ „МЕДРАНО"

ЛЬВІВ, площа МІСІОНАРСЬКА

ДИР. Л. СВОБОДА

Нині ПЕРШИЙ гостинний виступ

американського артиста світової слави

„MORTONA" чоловіка о сталих нервах

„Looping The Loop"

Пять хвиль зворушаючи нерви борба зі смертю під орг. фільмом число:

„Чоловік о сталевих нервах"

у велитнім нюйорськім цирку.

BARNUM BALEJ упав жертвою свого Заняття арт. MR. GADBIN. Пан MARTON відзискавши здоровля по послідним випадку в часі тої смертельної їзди в Катовицях — розпочинає виступи в тутешнім місті.

ВЕЛИКА СЕНЗАЦІЯ - ВЕРШОК ВІДВАГИ

НРІМ СЕГО ВИСТУПИ

BERNARDJ-ного - CHARLES JEENEBA,

славного погромця та инші атракції.

ПОЧАТОК О ГОД. 8-ій ВЕЧЕР.

В суботу і неділю по дві вистави.

670 1—2

ГІМНАЗІЙНІ КУРСИ В КУТАХ

над Черемошем пошукують сейчас учителя для науки: латини, греки, українського, німецького, польського і історії в перших трьох клясах

Місячна платня півтора міл. і опал на зиму. Зголошення на адресу:

Управа українських гімназійних курсів в Кутах. 659 1—1

ПОЗІР! ПОЗІР!

Кураторія фонду „Учітеся брати мої" поручає свої видання науково-популярного змісту:

1) **В. Дорошенко** — Шевченкова Книжиця основна ціна 2·00

2) **Ст. Рудницький** — Україна наш Рідний Край 1·10

3) **М. Возняк** — Кирило-Методіївське Братство 1·90

4) **М. Голубець** — Начерк історії українського мистецтва 2·30

5) **І. Крипякевич** — Історія Козаччини 0·75

6) **Ом. Терлецький** — Історія Української Державности ч. І. 2·20

Книжки фонду „УЧІТЕСЯ" повинні находитися в бібліотеці кождого інтелігентного Українця, та в читальнях „Просвіти".

Висилається за попереднім надісланням грошей або за післяплатою. До 50 примірників дається 25 прц., від 50 прим. 30 прц. опусту. 655 2—2

Вибори до Громад збливаються!!

Треба кождому знати виборчий закон.

Уже появилася:

„Ординація виборча для громад",

та всі виборчі другі. Замовляти в

КНИГАРНІ Х. ШКОЛЬНИКА

674 В РОГАТИНІ. 1—2

ТКАЛЬНЯ ЛЬВІВ, ПЕКАРСЬКА 53.

кабуває всякі сирівці а то: лен, коноплі, кланк, пряжу і вовну будьто в дорозі заміни за всякі ткацькі вироби полотна, обруси, ручники, хустки, шалі, сукна, бархани і т. д. будьто за готівку, виплачуючи найвищі ціни. — З готової пряжи виробляємо найскорше всякі полотна. — Просимо відвідати нас а переконаєтеся, що будете вдоволені. 601 3-5 **ЗАРЯД ТКАЛЬНІ — ЛЬВІВ, ПЕКАРСЬКА 53.**

ПОРУЧАЮТЬ

ОКУЛЯРИ, ЦВІНКЕРИ

від найдешевших до найдорощих у всіх родах. **Сила Цайсса, Буша, Герца,**

ЛЬОРНЕТКИ

полеві і театральні першорядних марок. — Замовлення з провінції полагоджується відворотно! 44-50

ЛЕВ ЯППЕЛЬ і Ска : у ЛЬВОВІ : Легіонівъ. :

Телеф. 458. Адреса тел. Оптика Львів. 2151

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма. З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 144 (10 025). Львів, неділя 30. вересня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. шад. 143.822.
Адреса для телеграм: „Ділo" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. перепол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 95000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голляндії, Бельгії 10 фр. фо., Італії 10 л., Німеччині 200.000 п. марок, Швайцарії 5 шп. фр., Чехословаччині 30 ч.-кор., Румунія 100 лей, Болгарії 50 лев., Австрії 200000 кр. Зміна адреси 3000 кр.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 4.000 Мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО".

Від Видавничої Спілки „Діло".

Катастрофальний спадок польської марки спричинив непомірну підвишку цін на друку та папіру, бо аж 72%. Це спонукує нас підвисшити з днем 1. жовтня ц. р.

ціну 1 примірника на 5 000 мп.,

місячну передпл. на 125.000 мп.

Просимо П. Т. Передплатників, о швидке вирівнання передплати. 1—5

Прага — культурний центр славянства.

З трьох славянських держав, з яких дві воскресли на руїнищах старої Европи, а одна: Югославія завдяки світовій війні зєдинила всі свої національні території, найменша з них: Чехословаччина — вибилася на чоло славянського світа. Мимо свойого непригожого географічного становища, мимо тяжких до розвязання внутрішних проблемів — Чехословаччина потрафила видобути зі себе кольосальну кількість енергії, такту, організаційного хисту і державнотворчого таланту, щоби впоратися, здавалося би, з непоборимими труднощами.

Сьогодня, мимо економічного розвалу в сусідних державах, Чехословаччина являється оазою серед моря економічної та фінансової руїни в центральній і східній Европі: її фінанси тут найбільш упорядковані, її економічне життя найменш загрожене. І хоча Чехословаччина має до розвязки цілу низку внутрішних політичних проблемів, між ними — й поважні національні, внутрішне життя держави далеке від конвульсійних судорогів а ля Польща. Всі ці життєві справи внутрішнього здоровля держави чехословацькі державні мужі потрафили поставити на шлях постепенної розвязки, здобувающи довіря до себе і серед своїх політичних противників між Чехами, здобуваючи довіря і серед національних меншостей.

Чехословаччина в дуже короткім часі після здобуття незалежности зєднала собі публичну опінію Европи. На її адресу ніхто не підносив сумнівів сезоновости, як це прим. мало й має місце у відношенню до Польщі.

Все це завдячує Чехословаччина виробленості і досвідови, які винесли Чехи з довголітної боротьби з німецьким заливом. Розвал Австрії застав Чехів підготованими до оборони і розбудови своєї державности. Чехи підмітили позитивні риси ворога, здаючи собі справу з негативних рисів методів володіння старої Австрії та Німеччини.

Відродження чехословацької державности тісно звязане з діяльністю Масарика і Бенеша. Масарик відіграв епохальну ролю в підготуванню своєї суспільности на зустріч переломової хвилі. Яко такий являється духовим батьком молодої генерації. Бенеш в ролі найблизшого співробітника Масарика підчас війни виробився на одну з найчільнійших постатей в політичному світі повоєнної Европи. І ці два державні мужі потрафили не тільки опанувати ситуацію внутрі держави та утвердити її авторітет в Европі. Подуманою на далеку мету політикою зробили вони з Праги промінюючий центр цілого славянства. Сьогодня Прага — провідником малої антанти, отже з нею тісно звязана Югославія, сьогодня в сторону Праги звернена увага Росіян, Українців і Білорусинів.

Наслідком великої революції на сході Европи поза межами б. російської імперії опинилася величезна маса емігрантів, головним чином інтелігенції. Масарик і Бенеш, йдучи за пануючим настроєм своєї суспільности, створили притягаючі центри для культурної праці цеї еміграції. Отворили для неї не тільки гостинні двері своїх високих шкіл, а й дали змогу оснувати в Чехословаччині високі українські й російські школи. В Чехословаччині скупчилися найкращі наукові сили українські й російські, до Чехословаччини поплинули тисячі студіюючої молоді. Чехи дали приют для культурної праці еміграції і щедрою рукою стараються цю працю піддержати матеріяльно й морально.

З Чехословаччини вернуть домів численні кадри фаховців, які зробляться речниками тісного єднання своїх народів з народом чеським, що в чорну годину прийшов їм з помічю. Таким чином Чехи виховують собі піонірів своєї матеріяльної і духової культури.

Таким чином чеський народ плекає тригкий контакт зі Сходом. Цей контакт ще більш скріпиться після відужання Сходу.

Західно-українські землі — цей поміст між Чехословаччиною і Сходом — в сторону керманичів чехословацької держави почуваються до окремої вдячности: вони приютили нашу військову еміграцію, вони дали змогу нашій молоді студіювати на високих школах в Чехословаччині.

Що більше! Оснували окремі українські високі школи. Який контраст: Чехословаччина і Польща! Польща, яка заганяє в підземелля українські приватні високі школи, яка на кождому кроці ставить нечувані перепони українській культурі, і Чехословаччина, яка для української еміграції основує святиню науки. І сьогодня є українські високі школи в центрах Радянської України і в Чехословаччині. Не маємо їх тільки на західно-українських землях, які опинилися під кормигою Польщі.

ТЕЛЕҐРАМИ П. А. Т.

Воєнний стан у Німеччині.

Відень. „Н. фр. Пр." з Берліна: Значну часть військових комендантів і цивільних комісарів уже іменовано на основі розпорядку про виїмковий стан. На Сх. і Зах. Пруссію військовим комендантом іменований Васель, цив. комісарем д-р Зілер (дем.), на Поморя, Шлєдвіг, Меклємбург і Ольденбург військовим ком. ґен. Чешвін, цив. комісарем пос. Гартвіх, для Бранденбургії і познанського пограниця ком. ґен. Горн, цив. комісарем берлінський през. поліції Ріхтер (соц. дем.)

Відень. „Н. фр. Пр." з Берліна: Сподіються тут. що в найблизших днях відкличеться розпорядок про виїмковий стан у Німеччині.

Ліквідація комуністичного повстання в Болгарії.

Софія. Б. А. Т. 27. ц. м. попол. війська зайняли місто Фердінандово, останній осідок комуністів.

В Баварії спокій.

Відень. „Н. фр. Пр." з Мінхен: Панує тут повний спокій. На вулицях усюди лише синя поліція. Зелена поліція, райхсвер, стаціоновані постійно в Мінхені і військові відділи впроваджені до міста остають у казармах у постійному поготівлі. Не мали досі причини інтервеніювати. Енергічна постава диктатора вратувала Мінхен від ексцесів, яких побоювалися. Виявилося, що Ад. Гітлер не має популярности. Його роля скінчена. Заборону 14 вборів, скликаних ним, виконано без перешкоди. Патріотичні баварські союзи заявили, що ген. держ. комісар Кар може числити на поміч союзів. Заява витає факт, що правительство Німеччини і Баварії віддали владу диктаторам і так завдали смертельний удар системі парляментаризму. До Штреземана годі мати довіря.

Союз Народів.

Женева. Рада Союза Народів вислухала реферат Нансена, який поручає дальше вести анкету в справі невільництва. Португальський делєгат сконстатував, що в португальських кольоніях невільництва нема. Збори Союза одноду шно прийняли резолюцію про прийняття Абісинії в члени Союза.

Доляр 200 міл. мк.

Берлін. 28. ц. м. на біржі послідувала дальша звижка чужих валют. Доляр виносив 200 міл. мк.

Комуністи проти здержання пас. спротиву.

Дісельдорф. Комуністи проголосили 24-годинний загальний страйк на знак протесту проти здержання пасивного спротиву.

Рішення Союза Народів у справі Яворини.

Женева. Рада С. Народів вислухала в справі Яворини рапорту Хіноноса де Лєо. Ухвалено справу Яворини передати гаському трибуналови.

Протест Греції проти рішення Ради Амбасадорів.

Женева. Грецька делєгація до Союза Народів заголосила протест проти рішення конференції амбасадорів, яке признає Італії право до суми 50 міліонів, здепонованої Грецією в Швайцарському банку.

За участю Америки в репарац'ях.

Нью Йорк. Союз американських банків ухвалив резолюцію, яка взиває правительство понехати політику ізоляції і взяти чинну участь у репараційній справі. Зовнішня торговля і продукція Зєдинених Держав потерпіли значно наслідком цієї політики. Резолюція домагається висилання представників правительства Зєд. Держав до реп. комісії, вказуючи на санацію фінансів Австрії, котра є приміром, що може зробити спільна акція народа.

Виїзд Г. Йонґа до Польщі.

Льондон. Гільтон Йонг виїздить відси 5. X. до Польщі, запрошений польським правительством. Місія Йонга неофіціяльна. Товаришитимуть йому Г. Тротер, був. віцегубернатор Англійського банку і Пенсен з англ. міністерства скарбу.

Аскваіт про реп. справу.

Льондон. Провідник незалежних лібералів у промові підкреслив конечність розвязки репараційного питання Союзом Народів зглядно спеціяльною міжпарляментарною комісією. Відновлення торговельних і дипльоматичних взаємин з Росією для Англії є конечне. Забезпеченням світового мира є прийняття до Союза Народів держав, що досі не входять у його склад.

ПОЗІР! ПОЗІР!

УКРАЇНЦІ МІСТА ЛЬВОВА!

В неділю 30-го вересня о год точно 12 тій в полудне у великій салі „Народнього Дому" відбудеться

ПОСОЛЬСЬКА НАРАДА

посла підгірського і Товаришів.

ГРОМАДНО ЯВИТИСЯ! 1—2

Народня Організація міста Львова

Пр. 556/23. В Імени Річпосполитої Польської Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Діло" число 132 (10.013) з дня 14. вересня 1923. в артикулі уміщеним в часописі „Діло" ч. 132 з дня 14. вересня 1922 під замітною: 1) „Громадські вибори" в стрічках між словами: „без застереження" а: „з кругів наших народних мас", 2) в рубриці „Новинки" нотатка під заголовком „Подвійна конфіската" в стрічках: а) „уступ" аж до слів „польської адміністрації" включно, б) між словами „приходить" аж „з віданакою", в) між словами „політехніку" а „з тією метою", г) між словами „погами" а „цікавий", д) між словами „другим разом" а „який", е) від слів „та вдавали" до кінця нотатки містить в собі єство ад 1) злочину з § 65a) з. к., ад 2) проступку з § 300 закону кар. уявав доконану в дни 15. вересня 1923 р. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 п. к. заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ підвічальному редахторови тої часописі, щодсе рішення помістив безплатно в найблизшім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 400 Мп. — Львів, дня 15. вересня 1923.

(Підпис нечитний.)

Капітуляція Німеччини.

Кабінет Штреземана після засідання з участю представників окупованих провінцій одноголосно рішив припинити пасивний спротив на Порурю; за приняттям цієї постанови голосували також представники окупованих провінцій. В попередніх нарадах, які відбував уряд з представниками партій, всі партії так само висловились за припиненням пасивного спротиву; виняток складала лише німецька національна партія, але й представники цієї партії заявили про свою незгоду припинити пасивний спротив лише після того, коли рішення припинити пасивний спротив стало довершеним фактом. Підчас попередніх нарад вони просто ухилились від обміркування.

Постанову про припинення пасивного спротиву винесено тоді, коли це рішення стало об'єктивною необхідністю. Вже давно з очевидністю виявилось, що фінансувати далі пасивний спротив Німеччина не має спроможности. Одна з депутаток німецького райхстагу Огеймб, яка належить до теперішньої урядової більшости, в своїй промові назвала цифру, яка до сього часу для ширших кол лишалась невідомою й яка без ширших коментарів ілюструє весь тягар пасивного спротиву. По її даним Німеччина тратила в день на піддержання пасивного спротиву 40 міліонів марок в золоті.

Німецький премєр Штреземан склав заяву, що всю відповідальність за переведення цієї постанови в життя він приймає на себе. Не можна не визнати, що Штреземанові в його намірах здійснити свої пляни доведеться мати до діла з великими труднощами. В звязку з виступом уряду як з права, так й з ліва проти нього розпочалась жвава акція. В Берліні викрито великі склади зброї, до яких по відомостям „Vorwärts-у" мали причетність агенти російського совітського посольства; там-же викрито таємну комуністичну друкарню і силу відозв. В правих колах Німеччини так само в звязку з подіями утворився дуже напружений настрій. В Баварії праві військові організації „Oberland" і „Reichsflage" оголосили мобілізацію своїх членів. Баварська рада міністрів, яка перебуває в руках правих кол, іменувала бувшого президента міністрів Кара урядовим комісаром по піддержанню публичного спокою з надзвичайними уповаженнями. Кар являється видатним діячем монархістичного і сепаратистичного напряму. Стоїть він за відновленням баварського королівства. Так само збільшилась сепаратистична агітація Надренії; є відомости, з джерел, яких певність в дану хвилину встановити важко, що серед надренських сепаратистів існує проект проклямування самостійної надренської республики, яка не стояла би в жадному звязку з Німеччиною.

Зважаючи на серіозність ситуації президент німецької республики видав розпорядження про заведення на цілій території німецької республики стану облоги. Німецький уряд на випадок ускладнень має на увазі оголосити військову диктатуру. Уповноваження для цього кроку з боку парляменту він одержав вже раніше. Коди би події приняли загрожуючі розміри, існує проект розвязання парляменту президентом німецької республики і утворення директоріяту з трьох чоловік. Висловлюється припущення, що на чолі директоріяту стане Носке.

Про те як відбилось припинення пасивного спротиву у Франції, дає до зрозуміння заява Поанкаре, яку він зробив перед представниками преси; він сказав: Припинення пасивного спротиву Німеччиною є дуже інтересним симптомом, але на разі не має більшого значіння. Мусимо чекати, що зробить Німеччина, щоби розпочати працю.

По відомостям „Н. Фр. Пр." з півурядових французьких джерел на Порурю на разі мало би бути встановлене промислове і господарське перемиря. Умови його мають бути такі: німецька поліція знову повернеться до виконання своїх функцій під доглядом союзників. Залізниці підчас перемиря будуть знаходитись під керуванням французько-бельгійських властей. Німецькі залізничники знову будуть приняті на службу. Вивіз вугля і инших продуктів з Поруря буде дозволено при оплаті 26 пр. мита на рахунок репарацій. Достава репараційного вугля мусить розпочатись негайно. В копальнях, з яких буде переводитись достава репараційного вугля, будуть брати участь представники німецьких робітників. Якщо Німці приймуть ці умови й виявлять свою добру волю, наступить зменшення військової окупації.

Огляд світових подій.

Кінець пасивного спротиву.

На засіданню комісії для закорд. справ канцлер Штреземан виясняв причини їзза яких Німеччина мусить припинити пасивний спротив у Порурю. Всі партії з виїмком комуністичної і націоналістичної апробували становище канцлера.

Перед кабінетною кризою в Німеччині?

„Н. фр. Прессе" пише, що Штреземан має намір податись до димісії, а з ним і його кабінет. Причиною того кроку є сильна опозиція деяких кругів проти його політики. Преса твердить, що поголоски про димісію викликали велике затривоження в колах приклонників Штреземана. На місце Штреземана має би прийти Носке.

Мобілізація фашистів у Баварії.

З Міхену доносять, що фашистські організації в Баварії оголосили мобілізацію своїх членів на день 28. ц. м. В Баварії відбулося 14 фашистських зборів, скликаних Гітлєром. Оголошено поготівля тайних організацій.

Корфу евакуоване.

З Риму подають, що евакуація Корфу закінчена. Остров передано грецькій владі. Серед населення панує радість.

Заява Людендорфа.

Генерал Людендорф оголосив у німецькій пресі заяву, що всі поголоски про його революційну акцію є видумкою. Людендорф твердить, що він не має нічого спільного з акцією фашистів у Баварії.

З Болгарії.

Болгарська телегр. агенція заперечує поголоски про артилерійні бої з повстанцями під Відинем і Бронсіном. Комуністичні заворушення панують під Берковізом і Фердинандом. В инших околицях краю панує спокій. В кількох містах оголошено совітську владу, яку зараз же військо розвязало. Богато комуністів взято в полон.

Справа національних меншостей перед Союзом Народів.

Рада Союза Народів на останнім засіданню приняла резолюцію відносно скарг національних меншостей. Перша точка резолюції апробує діяльність комісії для справ національних меншостей і висловлює надію, що уряди всіх держав Европи причиняться до поліпшення стану національних меншостей в своїх державах. Друга точка постановляє, що всі скарги нац. меншостей мусять бути подані тільки до рук членів Ради С. Н.

Убиття посла.

В околиці Кольбеля в пов. Мінським убитого посла до польського сойму Франціщка Садовського. Вбивство має політичний характер.

Зміна календаря в православній церкві?

На зібранню єпископів в Москві під проводом Тіхона, ухвалено піти за приміром константинопільського патріярхату і приняти в православній церкві в Росії календар нового стилю.

Смерть генерала Семйонова.

Відомий командант протибольшевицьких військ на Сході генерал Семйонов згинув підчас землетрусу в Японії.

Сенсаційний процес у Варшаві.

У варшавському суді відбувається сенсаційний процес проти дефравдантів з державного торговельного банку. Обвинувачені Вайс і Рульскі признались до вини. Сума здефравдованих грошей виносить кілька міліярдів.

Радіо-телєграфічні курси.

В державній промисловій школі у Львові відкривається радіо-телєграфічний курс. Вписи від 1 до 4 жовтня. Виклади будуть відбуватись вечером. Блищі інформації для інтересованих в промисловій школі.

Причину цього, що не всі ще постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторітетом, ніж багнет чужого жандарма.

Д-Р ЯРОСЛАВ ОЛЕСНИЦЬКИЙ.

Права меншостей.

(Нарис з міжнароднього права.)

(Продовження.)

3) Субєктами прав меншостей належить визнати певні групи, а навіть в поодиноких випадках індивідуа і признати їм право шукати охорони у міжнародних судах чи в инших до цього призначених установах. Теперішня система, згідно з якою меншість може тоді тільки предложити свою жалобу, себто: мати можливість її розглянення, коли за нею упімнеться одна з держав, що належить до членів Ради Ліги, є зовсім схибленою і недоцільною. Через це чисто правниче питання стає дуже часто політичним, бо держави можуть уважати це за вислів неприязного відношення до себе, як це врештою показала вже остання, хоча ще дуже недовга практика.

4) Далі належало би розвивати законодавство в справах охорони меншостей та зорганізувати так, щоби його виконувала така установа, в якій були би заступлені не тільки держави але і народи — себто представники меншостей.

5) Так само належало би розвинути судівництво в справах охорони меншостей, а зокрема зорганізувати також нищі та більше доступні судові інстанції для цих справ.

VI.

Зупинимось ще коротко на тім, як поодинокі новоутворені держави, а зокрема Польща, виповнили до нині приняті на себе зобовязання щодо прав меншостей.

Згідно з вище згаданими договорами, дотичні поставови мають бути визнані як основні закони дотичних держав (lois fondamentales). Одначе не в кожному державному законодавстві існує ріжниця між законом звичайним і основним. Конституційні закони називаються з правила основними, та ріжняться від инших тим, що до їх зміни треба особливих домагань, як напр. кваліфікованої більшости в парляменті напр. $^2/_3$ або $^3/_5$ голосів, половина чи більше присутних і т. д. А проте, на нашу думку, в цьому випадку не має це взагалі правного значіння, чи дотичні держави приняли виразно згадані постанови за свої основні чи там конституційні чи навіть за звичайні закони, а то з тої причини, що вони визнали їх вже такими на підставі важних міжнародних договорів і з огляду на це не мають права вже на підставі основних правних понять про договори змінити їх односторонно без згоди тих держав, з якими підписали договори. Крім цього застережено ще зокрема у згаданих договорах, що ніяка зміна цих постанов не може наступити без згоди на це більшости членів Ради Ліги Народів.

З так званих сукцесійних держав бувшої Австрії республика німецько-австрійська і чехословацька приняли в цілости до своїх конституцій приписи щодо охорони прав меншостей. — Чеська конституція пійшла навіть у цьому напрямку дальше, бо приняла як основні закони і ті постанови трактату в справі меншостей, що до яких такого застереження не було, а саме арт. 9 до 13 трактату в Сен Жермен; а також означила права мови в ліберальний спосіб, бо признала їх не тільки в суді, але перед кожною владою і урядом з тим, щоби в округах, в яких народні меншости числять вже 20% населення, всі їх подання і справи в усіх публичних урядах полагоджувались на рідній мові.

Конституція польської республики з 17. марта 1921 р. приняла ось-які постанови, що торкаються безпосередно або посередно меншостей:

Арт. 88. Польське горожанство можна придбати: а) через уродження з родичів, що мають польське горожанство; б) через надання горожанства покликаною до цього державною владою. Инші постанови щодо польського горожанства, його надбання та втрати означують окремі закони.

Арт. 95. Польська Річпосполита запевнює на своїй території повну охорону життя, свободи і майна для всіх без ріжниці походження, народности, мови, раси чи релігії. — Чужинці користуються, під умовиною взаємности, рівними правами з горожанами польської держави і мають рівні з ними обовязки, наскільки закони не вимагають польського горожанства.

Арт. 96. Всі горожане є рівні перед правом. Публичні уряди є в рівній мірі доступні для всіх, на умовинах законом передбачених.

(Продовження буде.)

Відгомін минулої осени.

Процес М. Дзіковського і тов.

Четвертий день розправи.

На запит оборони свід. заперечує, начеб то він обіцював Залівкови посаду учителя за услуги поліції. Свідок відповідає обороницям іронічно.

На запит прокуратора відповідає, що головну команду української організації не арештував сам тому, що передав цю справу інспекторови Лукомському.

Свідок твердить, що переслухував Дзіковського 3 рази. Підчас переслухання Дзіковський нарисував плян української тайної організації в цілій Східній Галичині і передав цей плян комісарам. Рисуючи плян, Дзіковський не спішився, курив папіросу. Свідок заперечує, наче би то арештованих переслухувано в ночі і тортуровано.

Пятий день розправи.

Львів, 28. вересня 1923.

На початку розправи председник подає до відома рішення трибуналу відкинути внесення оборони що до покликання одводових свідків, пропонованих обороницями д-р Ганкевичом, д-р Добрянським і д-р Волошином.

Свідок Мелітон Твердохліб, рільник, брат пок. Сидора, літ 42, був. адвокатський кандидат, тепер живе в Луцьку, під присягою зізнає по польськи. Пізнав Дзіковського вже як секретаря Сидора; Дзіковський був дуже бідно одягнений. Сидір Твердохліб казав про Дзіковського, що це людина дуже відважна, пол. ад'ютант Тютюнника. Мелітон Твердохліб відраджував братові вангажуватися у виборчій акції; сам свідок у тій акції не брав участи. Вишневського свідок знає ще з давніших часів. Вишневський служив свого часу солліцитатором в одній зі свідком адвокатській канцелярії. Пізніше, підчас своєї служби в „Обнові", Вишневський приносив часто ріжні інформації з українського табору і таким робом інспірував статті. Свідок чув часто, що Вишневський ходив до редакції „Діла" і звідтіль мав ріжні інформації. На запит председника свідок признає, що свідка вразило, коли раз появилася у „Ділі" замітка, що на одному передвиборчому вічу „промовляв Сидір Твердохліб і якийсь Вишневський". Свідок твердить, що Вишневський був відомою особою (?!), отже така неясна замітка мусіла бути тенденційною (?!). Свідок чув, що Вишневський казав, що Сидорові Твердохлібові грозить смерть; це було вже після виступу Вишневського зі служби С. Твердохліба. Зрештою, після того, як в „Українськім Прапорі" було написано виразно, що Сидір Твердохліб „не є вартний оглядати денного світла", всі знали про небезпеку, на яку виставлений Сидір Твердохліб. Після вбивства свідок розмовляв з Дзіковським про хід самої події убивства; Дзіковський зробив на свідка вражіння „bandyty". Свідок не знає, хто поручив його братові Дзіковського. Свідок остерігав перед Дзіковським своїх адгерентів, м. и. Поляка Павловского з партії людовців. Свідок знає, що Сидір Твердохліб взяв до Камінки з собою на агітацію 2 мільони марок.

Прокур.: Чи Дзіковський знав про заяву Сидора Твердохліба, що він їде на віче в Камінку в останній раз?

Свідок: Мені брат казав це, але тоді чули це лише я і Янків. Дзіковський певне знав цей намір Сидора Твердохліба, бо був його довірочною людиною.

На запит д-ра Ст. Шухевича (д-р Шухевич і слідуючі оборонці питали Мелітона Твердохліба по польськи, як Поляка) свідок заявляє, що „не цікавився" „Ділом". Свідок признає ще раз, що був переконаний, що „Діло" хоче крити акцію Вишневського. Про свої підозріння свідок не казав поліції, бо був вятий редакцією „Рідного Краю", де всі втратили голову, і похоронними розпорядженнями; Сидір Твердохліб не залишив грошей навіть на посмертну сорочку.

Д-р Лев Ганкевич питає свідка, чи він не знає, з якою зі своїх двох жінок Сидір Твердохліб утримував такі тісні зносини, що міг залишати у неї гроші.

Свідок не знає. Сидір Твердохліб жив з одною жінкою, та з попередньою, з якою мав сепарацію, часто бачився і давав їй гроші на життя.

Обв. Вишневський робить докір Мелітонові Твердохлібови, що той промовчав свою радість, з якою свідок стрінув був у Львові обвинуваченого. Обв. „дякує" за це свідкови.

На те свідок Твердохліб заявляє тримбуналові:

„Nie przypuszczam, aby Wiśniewski, któremu brat Sydir zrobił tyle dobrego, prowadził brata na nóż, ale powinien był coś wiedzieć".

Д-р Шухевич каже запротоколувати ті слова.

Д-р Шухевич вносить на покликання на свідка члена редакції Олександра Бабія на доказ, що звіт про віче, на якому виступали С. Твердохліб і „якийсь" Вишневський, був зреферований на підставі провінціональної дописи. О. Бабій справив був лише ортографічні і стилістичні помилки і віддав до друку допис такою, якою вона була, до часопису „Свобода".

Прокур. противиться внесенню оборони. Свідок Мелітон Твердохліб говорив лише про свої міркування (przeprzszczenia), які при розправі не входять в гру.

Свідок Едвард Заморскі, член „Bsemki", б. кандидат на посла з листи „8", один в організаторів віча в Камінці, на яке був запрошений м. и. Сидір Твердохліб. Після віча, яке тяглося дуже довго, завдяки опозиційній обструкції, свідок поїхав возом до ст. Саліжанка з мотивів осторожности, бо свідок бачив багато підозрілих людей. В критичний момент свідок чув багато стрілів; докладно не знає числа стрілів, бо був переляканий. В критичний час їшло тою самою дорогою досить багато людей, які вертали з віча. Опис убивства свідок почув від Дзіковського на стації Саліжанка; тоді видалось підозрілим свідкови, що Дзіковський не пішлив убийців, хоча він стріляв з такої близької віддалі. Свідок звернув на це увагу Дзіковському; Дзіковський не дивився в очі свідкови.

Питаний обор. д-ром Шухевичем і д-ром Л. Ганкевичем про перебіг події в критичний момент, — свідок путається і тратить орієнтацію, де він сам тоді був і з якого напрямку почув стріли. Свідок, їдучи возом, перелякався, побачивши якихось двох людей, як вони бігли полем, і в переляку зіскочив з возу до рова.

З дальших запитів оборони й відповідей свідка виходить, що один Жид остерігав підчас віча свідка, що його, свідка, мають застрілити, і вказав на синів бурмістра Камінки. Свідок не зробив ні тоді, ні пізніше донесення на поліцію, бо вважає, що партійні люде ріжними способами поборюють своїх противників в горячий час виборів. Д-р Л. Ганкевич жадає запротоколування тих слів свідка.

Слідуючий заприсяжений свідок Лукащук, „пшодовнік" поліції в Стрию, зізнає у справі вбивства громадського сторожа Кущака в с. Дулібах, як такий, що зараз після вбивства перевів на місци злочину вступні слідчі доходження. Зізнання свідка не вносить нічого нового в опис подій, представлений актом обвинуваченя.

Свідок Петро Борис, літ 24, бідний селянин, зізнає в справі вбивства війта Антонова. Свідка зустрів в критичний вечір якийсь чоловік і питав його, де хата війта. Той чоловік був одягнений в чорному.—Цікаво, що предсідник звертається до свідка, який робить вражіння нещасного затурканого парубка, — через „ти"; колиб не був один з „львовскіх дзеці", то мабуть не „тикав" би, лише називав би „панем".

Свідок Іван Мелень був тим, до якого звертався перед убийством Кущака якийсь чоловік з просьбою викликати з коршми війта. Свідок дістав від того невідомого карточку для передачі війтови. На тій карточці було написано „смерть зрадникам".

Обор. д-р Я. Олесницький питається свідка, чи він памятає, як виглядав той незнайомий і якого був росту.

Свідок нічого не пригадує собі, бо тоді вже було темно. Свідок — пригадує собі лише, що незнайомий мав кашкет на голові з блискучим шнурком.

Свідок Михайло Ткач, молодий господар з Дулібів, був разом з війтом Корчаком у коршмі з Дулібах, коли Мелень прийшов і сказав, що хтось жде перед коршмою і хоче бачити війта. Свідок вийшов був тоді до того незнайомого разом з Кущаком. На дворі було дуже темно і свідок не вміє подати жадних даних про особу незнайомого.

Після перерви зізнає заприсяж. свідок Владислав Янкевіч, комісар поліції, який вів поліційні доходження в справі саботажів у Стрию і околиці. Зловлені два хлопці, які розклеювали відозви проти виборів, поляки, що роблять це на доручення Бігуна. Свідок розпорядив арештування Бігуна, але той утік і досі не явився у Стрию. Грубського свідок знав; ходили разом до школи. Про Грубського свідок висловлюється корисно. Між тими арештованими в звязку зі справою саботажів був і Едвард Козак, якого свідок переслухував. Козак спершу заперечував свою участи в саботажах; зізнання вложив після конфронтації з Хещем, який обтяжив його своїми зізнаннями. Потім свідок переслухував Степанова. Свідок підтримує закиди акту обвинуваченя. Заперечує, наче би робив якусь пресію на арештованих. Перед свідком Степанів не жалівся на побої і нічого про них не знає.

Обж. Степанів заявляє, що комісар Янкевіч не бив його, але страшив його, що з него будуть „дерти паси". Ніхто його не питав ніколи, чи його били, хоча бачили на його обличчі виразні кровавi сліди з побоїв. Коли обв. згадав раз Янкевічеви, що його били, ком. Янкевіч почав кричати, що це брехня і щоби він мовчав.

Свідок дальше оповідає про „śniadania" в кабінеті свідка, коли то Козака трактовано горівкою. Свідок твердить, що це все було після вложення Козаком зізнань.

Обв. Козак питає свідка, чи він пригадує собі, що його, Козака, конфронтовано з якимось вязнем, який був окрівавлений, весь трясся і перечив своїй вині, а почав зізнавати як тоді, коли ком. Янкевіч почав кричати на него.

Свідок не пригадує собі.

Обор. д-р Л. Ганкевич питає свідка, чи він дійсно не пригадує собі ніяких слідів побоїв на обличчі Степанова.

Свідок: „сьогодні не пригадую собі".

Обор. д-р Л. Ганкевич просить запротолувати.

Обор. д-р Шухевич пригадує свідкови, що він робив доходження в справі „саботажу", де пошукувано за кулеметом, який потім виявився згортком полотна. В тій справі предложив був в свій час прокуратурі у Львові мапу генер. штабу, зазначивши у своїому донесенню до прокуратури, що на тій мапі є підкреслення. Д-р Шухевич домагається, щоби свідок показав ті підкреслення для порівнання їх з мапою, зладженою Дзіковським.

Свідок показує на мапі звичайне підкреслення ріжних гадяцьких міст.

Прокур. покликується на мапу, яку бачив то найбільш в слідчім часі у Терлецького.

Д-р Евин стверджує на підставі записів до ком. Янкевіча і Козака, що Козакови дали в поліції пити горівки перед його зізнаннями, на переслухання, яке тяглося більше десяти годин без перерви.

Свідок твердить, що арештованих ніколи в ночі не переслухували.

Обв. Степанів доказує, що його переслухувано виключно пізною ночи.

Прокур. питає, чи свідок знає щонебудь про побої у поліційних арештах в Стрию. Прокуратор трохи іронічно говорить про „іспанську інквізицію".

Свідок не знає нічого про такі речі (очевидно!)

Обор. д-р Евин протестує, щоби прокуратор представляв трибуналови якісь документи, мапи і т. д., які стають обвинуваченим матеріялом, та яких не дається негайно до відома обороніів.

Свідок Кароль Романьчин, керовник комісаріяту поліції в Стрию, під доглядом якого стоять поліційні арешти. Свідок переслухував перший раз Степанова. Степанів склав тоді зізнання про генезу своєї участи в убийстві Антонова в Підгірцях і описав перебіг убийства. Степанів казав, що складає зізнання „ze skruchy", хотячи стати „najlepszym obywatelem Rzeczypospolitej". Свідок не знає, де, в якій частині арештів, сидів Степанів. Не звважив на Степанові слідів побоїв. Переслухання велись в день, до вечора. В ночі переслухання не велись.

Прокур. питає, чи зізнання Степанова перевірювано.

Свідок сам не перевірював.

Прокур.: Чи дійшло до відома свідка, що в Стрию в поліц. арештах бють політичних вязнів?

Свідок дуже „щиро" заявляє про дуже гарне й людяне відношення стрийської поліції до вязнів! Зі слів комісаря Романьчика виходить, що в стрийських арештах, та спеціяльно щодо політичних вязнів, панує ідилія.

Д-р Ганкевич цікавий знати, як виглядало то „снідання", на котрому частовано горівкою Козака. Свідок заявляє, що на скільки він знає, завсіди в таких випадках напереді пється горівку, а потім береться закуску. Ця заява викликує порушення з огляду на виразне твердження попереднього свідка, ком. Янкевіча, що на тому „сніданню" спершу їли а потім пили. Д-р Ганкевич просить запротоколувати слова свідка, з яких виходить, що обв. Козак, напившись на голодний жолудок горівки, зразу опився і міг зізнавати все, що йому казали.

Д-р Давидяк питає свідка про ріжні подробиці звичаїв у стрийських поліційних інституціях.

Обв. Степанів пригадує свідкови ріжні характеристичні моменти з його переслухання.

Свідок нічого не пригадує собі. Під запитом обороніів поліційники збивались з пантелику і путались, особливо нервуючись на питання щодо побоїв. Але предсідник завсіди приходив в поміч свідкам, взбраняючи їх навіть від відповіді обороніям.

НОВИНКИ.

— Конфіскати. Попереднє (143) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за один уступ статті п. з. „Участь Українців в інтернац. школі в Подебрадах", один уступ статті „Справа о. митр. Шептицького" і одно місце звідомлення зі судової салі.

— Пезір Самбірщина! Виділ філії „Просвіти" в Самборі повідомляє, що дня 7. жовтня 1923. відбудеться торжественне відслонення пропа-

...атної таблиці в честь Тараса Шевченка в Самборі, яку в 1915 р. зняли Москалі з дому „Торговлі" в часі російської окупації Галичини. Програма свята: 1) год. 9½ рано Служба Божа і Панахида за полеглих Стрільців в місцевій церкві; 2) похід учасників свята з таблицями по селам на ринок під дім „Торговлі"; 3) Відслонення пропамятної таблиці, причім будуть виголошені відповідні до свята промови. По акті відслонення відбудеться в салі „Народнього готелю" коло церкви просвітно-економічне віче, на якім виголосять відповідні реферати представники Т-ва „Просвіта" і „Сільського Господаря" зі Львова. Громадянство самбірського повіта запрошується до масової участи — гостям з сумежних повітів будемо вельми раді. — *Видїл філії „Просвіти" в Самборі.*

— **Закінчення страйку трамваїнів у Львові.** Поп. 28. ц. м. страйк трамваїв припинено. Трамваї почали під вечір наново курсувати.

— **Суспензія інспектора-Українця.** Куратор Собіньскі, рескриптом з дня 17. ц. м. ч. 12128/I. звільнив п. Івана Середу, шкільного інспектора в Долині зі становища на основі 116 ст. з 17. лютого 1922. Проти такого соломонового заряджения куратора нема відклику. Причиною тої небувалої суспензії, по донесенням польських часописів, мала бути „полякожерчосць" п. Середи.

— **З нашого спорту.** Нам пишуть: В неділю 30 сего м. о годині 3. по полудни відбудуться на площі „Сокола Батька" змагання дружин „Буйтур" — Станиславів і „Мета" Львів. „Буйтур" це найсильнійша дружина в Станиславові. В теперішньому сезоні може похвалитися гарними вислідами в змаганнях. У Львові виступає перша перший, тому приїздить в як найсильнійшому складі. „Мета" схоче в с сім дни показати, що витревалістю і амбіцією може осягнути вже певний ступінь розвитку, тому мячеві змагання обох тих дружин заповідаються інтересно, та зовсім певно дадуть публиці повне вдоволення. Це вже послідні в цім сезоні змагання, тому проситься всю українську громаду прибути численно і дати тим доказ, що старше громадянство, інтересується життям молодшого покоління.

— **В ч. 41. „Діла" з дня 26. IX. ц. р. в новинках було подано, що висилаємо чеки „Рідної Школи".** Тому, що з причини від нас незалежної було неможливо до того числа „Діла" долучити чеки, висилаємо їх в нинішнім числом. При тім ще раз пригадуємо, що видатки на наші школи виносять сотки мілїонів мп. місячно — а українське громадянство складає на „Рідну Школу" лише десятки мілїонів. Головна Управа „Рідної Школи". 675 1—1

— **Новий сезон на жіночі убори й всякого рода білля вже розпочався.** Ми відновили й поширили наші робітні суконь і білля свіжими силами. Тому просимо наших П. Т. Гостей і Членів на нас не забувати. Віддані нам нові роботи чи перерібки або направки виконуємо по черзі замовлень совісно, елегантно й дешево. Від приведених нам нових гостей даємо полекші. — Жін. Сп. пром. „Труд", у Львові, Ринок 29. (вл. дім). 624 4—6

На „Фонд полк. Вітовського" зложили: Наталія Стефанівна, Коломия, 346.000 мп., Гриць Терлецький, Милятичі 300.000, Василь Болюх, Тернопіль 200.000, і кличе Вп. Миколу Турина і Дмитра Цибушника обох в Тернополи, Василь Кривоус, Рогатин 1 доляр, М. Могильницький, Кошиці 20 Кч. і кличе Вп. Д-ра Зенона Носковського, в Спішськім Подградю і Михайля Вербенця в Кошицях. Комітет складає жертводавцям щиру подяку й просить всіх до тепер викликаних вже присилати жертви. 684 1—1

✝ Посмертні згадки.

Микола Туна, кандидат адвокатури, помер дня 24. вересня 1923 р. в Лежахові к. Ярослава. Покійний дістався 1915 р. у російський полон. По вибуху революції перебував з Аткарська до Київа і брав участь у подіях 1918 до 1919 рр. Вернувши перед роком до Галичини не міг віддатися ніякому ділу, бо під большевицьким режімом у Київі набавився тяжкої недуги, яка й скосила Його у 36. році життя. В. Й. П.! 1—1

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вил. кн. 48.000.

Бібліографія.

А. КНИЖКИ.

Нові видання В-тва „Чайка" Київ—Відень—Львів 1923.

Альфред де Мюссе: АНДРЕА ДЕЛЬ САРТО, драма в трьох діях зі вступним словом д-ра О. Грицая. Стор. 92.

Альфред де Мюссе: ТІЦІЯНІВ СИН. Оповідання зі вступним словом д-ра Ост. Грицая. Стор. 80.

Антін Крушельницький: ОРЛИ. Комедія в 4. діях (друге видання).

С. Черкасенко: ТВОРИ. Том III. Стор. 240.

С. Черкасенко: ПРО ЩО ТИРСА ШЕЛЕСТІЛА. Трагедія.

С. Черкасенко: КАЗКА СТАРОГО МЛИНА. Драма.

Антін Крушельницький: ТРИВОГА. Драма (друге змінене видання).

Антін Крушельницький: ЗМАГАННЯ. Повість. Стор 415.

Антим Хомик: ВСЕСИЛЬНИЙ ДОЛЯР. Новелі зі вступним словом М. Шаповала.

Б ЖУРНАЛИ:

НОВА КУЛЬТУРА. Ч. 5. Вересень 1923. Адреса ред.: Львів, Осолінських 8.

ВЕСЕЛКА. Місячник літератури й мистецтва. Ч. 7—8. Липень-серпень. Каліш 1923.

ГОЛОС РОБІТНИЦІ. Вінніпег. Вересень 1923. Адреса: Winnipeg Man Canada Cor. Pritchard MC. Gregor Str.

МОЛОДА УКРАЇНА. Часопис для молодіжи ч. 18. Адреса ред.: Львів, вул. Зіморовича ч. 3.

КРІВІЧ. Місячник літератури, культури і громадзкаго жиїцця. Ліпень 1923 ч. 2. Адреса ред.: Kaunas. Vitanto prosp. Nr. 30 Lietua.

В. МУЗИКА.

Ю. Гай: Весняні квітоньки. Співанник для дітей. 20 пісень. Українське видавництво в Катеринославі. 1923.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

Важне для аматорів фотографії!

Не відбувай ніякої подорожі чи прогульки без фотографічного апарату. Зняття власного дому, родинного села, чи гарної околиці є засіди дуже милою памяткою для тебе і Родини. фотографічні апарати марки „ЕРНЕМАННА" з Дрездна стало на складі. Плити, папері, хемікалія заграничних фірм все свіжі і по приступних цінах.

З повним довірям відноситься до старої фірми

„SNAPSHOT" ЛЬВІВ, ТРЕТЬОГО МАЯ 11 а

Власна лябораторія виконує зняття в найкоротшім часі. 683 1—7

ОПОВІСТКИ.

За оголошення Редакція не відповідає.

„Дніпро" (Данціг) — „Україна" мячові змагання в суботу 29. IX. о 3 пів. г. на площі Сокола-Батька. 680 1—1

Вправи в Соколі-Батьку. З днем 1. жовтня пічнуться вправи для членів, членинь, старших і молодших учеників і учениць. Вправи вестимуться, коли до відділу зголоситься бодай 15 вправляючих. Окремо буде вправляти учительський кружок. Оплата для учеників і учениць за жовтень 10 тисяч мк. Про годзини інформуватися в канцелярії при вул. Руській ч. 20. 679 1—1

Жертви на „Рідну Школу" в Богородчанах зложили в марках: місяць червень: (Богородчани) на листу 185.000, з вечерниць в Ляхівцях) 100.000 Мп., В. Онищук (Гороховиця) збірка 28.000, о. Гординський (Глубоке) збірка 24.000, Аматорський кружок (Грабовець) 20.000. Мотиківка, уч. (Старуня) збірка 111.000, Підлуський Лука 50.000, Козоріз Катарина 50.000, А. Бачинський 50.000, — місяць липень: А. Соболевська (Космач) 34.000, Стельмах В. (Стара Богородчани) 50.000, о. Рудницький (Яблінка) 29.100, Матковський М. (Грабовець) збірка 55.000, Танакович (Лисець) збірка 102.000, о. Шарко (Журавки) збірка 60.000, Матдій, упр. шк. (Пороги) 25.000, Гарбуз Юрко 100.000, Богородчани на листу 251.000, А. Бачинський 50.000, Козоріз Катарина 50.000, о. Огоновський (Лесівка) збірка 33.060, о. Городиський збірка (Саджава і Глебівка) 27.815, (Богородчани) вечерниці 152.000, Читальня „Просвіти" (Саджава) 50.000, о. Городенський (Ляхівці) 45.000, збірка (Солотанна і Заріче) 184.000. — Місяць серпень: Решетило (Саджава) збірка 56.300, Богородчани збірка на листу 266.000, А. Бачинський 50.000, Л. Підлуський 50.000, Марія Яворська 25.000 (Поляна) з вистави 87.000, Курович (Посіч) 80.500, — Вересень: збірка на вечерницях Пасічник Василь 139.000 з вечерниць Богородчани 1,450.000, Яцишевич (Росільна) 50.000, о. Садовський (Монастир) 30.000 вечерниці Богородчани 150.000, о. Коцович 50.000, вечерниці Богородчани 500.000, — Всім жертводавцям Старшина Кр. У. П. Т. складає якнайсердечнійшу подяку. 682

Дрібні оголошення.

ХТО бачив би або знав би що про Михайла Волощука літ 17, сина Івана Волощука з Кощого п. Бережани, що втік в напрямі Тернополя дня 17. IX. 1923, середнього росту, як на більонди, округлого лиця, темні очі, чорний одяг в чоботах, капелюсі і зеленавій куртці, проситься ласкаво за винагородою повідомити Івана Волощука Криве п. Козова 681

ІНСТРУКТОРА дня 4. ученика 3. кл. гімн. пошукує Іван Байдар, Монастирець п. п. Комарно. 676 1—2

ВПРАВНОГО інструктора пошукується по трьох хлопців з II, V. і VI кл. гімн. ласкаві зголошення з поданням условій слати: Уряд парохіяльний в Головську п. р. Ячівка масьова via Турка над Стр. 677 1—2

ЗА ІНТЕЛІГЕНТНОГО КАВАЛЄРА, потребуючого доброї газдині дамо заміж пристійну сироту. — Релігійна панночка вийде заміж лиш за богослова. Зголошення Вінтонян вул. Антонія 3, число дверей 9. Львів. 678 1—1

НА ПРАКТИКУ хлопця або дівчину приймє „Торговля Споживчих Товарів" вул. Кохановського 5. 663 1—3

КАВАЛЄР, літ 28, а вищим образованням, державець дібр і властитель реальности ожениться з інтеліґентною, господарною панною або вдовою до літ 29. Більший посаг вимаганий. Посередництво радо приймуть. Незнакомості зголошення з фотографією проситься слати під адресою: М. Семиця, Бортів, для „Шлеста". За дискрецію і евентуальний зворот фотографії ручу. 666 1—2

ВСЯКІ ріки в комісову продаж приймає одиноке Українське Комісово-торговельне Бюро, Львів, вул. Кохановського 5. 664 1—3

ПОТРІБНО інструктора до 2 дітей, I. гімн. і II. виділова. Платня після умови. о. Мих. Радошицький в Дашівці Устріки дільні. 669 1—2

ПОТРІБНО ДЯКА найрадше безженного з добрим голосом, що міг би учити церковного співу. Зголошення з поданням условій проситься слати на адресу: Греко-кат. парохіяльний уряд Олексичі п. Підгірці коло Стрия. 672а) 1—2

ПОТРІБНО совісного інструктора до 2 дітей, а то: хлопця з III. кл. гімн. і дівчини з I. кл. гімн. на цілий рік. Зголошення проситься слати на адресу: о. Михайло Ференц, гр. кат. парох в Олексичах, п. п. Підгірці коло Стрия. 672 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

667 1—10 ДЕНТИСТ

ЯКІВ НААС

б. співроб. дент. заведення проф. львівського унів. д-ра Болосевича, приймає в заведенню

— вул. СИКСТУСЬКА Ч. 17. —

Штучні зуби в каучуку, золоті після американського системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі.

ЦИРК і МЕНАЖЕРІЯ „МЕДРАНО"

ЛЬВІВ, площа МІСІОНАРСЬКА

ДИР. Л. СВОБОДА

Нині ПЕРШИЙ гостинний виступ американського артиста світової слави

„MORTONA" чоловіка о сталих нервах

„Looping The Loop"

Пять хвиль зворушаючої нервової боротьби зі смертю під ориг. фільмом число:

„Чоловік о сталевих нервах"

у величім мюнхорським цирку.

BARNUM BALEJ упав жертвою свого Завзяття арт. MR. GADBIN. Пан MARTON відзискавши здоровля по послідним випадку в часі тої смертельної їзди в Катовицях — розпочинає виступи в тутешнім місті.

ВЕЛИКА СЕНЗАЦІЯ-ВЕРШОК ВІДВАГИ

КРІМ СЕГО ВИСТУПИ

BERNARDJ-його-CHARLES JEEENEBA,

славного погромця та инші атракції.

ПОЧАТОК О ГОД. 8-ій ВЕЧЕР.

В суботу і неділю по дві вистави. 670 1—2

ПЕРЛЯКИ-ЧАСПИ

Вальці, Каміння, Турбіни, Трансмісії, Паси, Газу, по дешевих цінах зі складів поручає „ПІЛЬОТ" ЛЬВІВ, вул. Баторія 4. 56в) 4—20

Швайцарська ґаза,

першорядної якости паси, гурти, каміння, вальці, каспри, трансмісії. Конкуренційна ціна. „ПІЛЬОТ". Львів, Баторія 4. 20 15-25

КОНЦЕРТ

переплітаний сольовими продукціями. Абсольвентка консерваторії, артистка-скрипачка Олена Шапанівна концертує щоденно зі своїм оркестральним гуртом від год. 8. вечер. в каварні і ресторації РЕПУБЛИКА — ГОСТИННИЦЯ,

Львів, Косцюшка 1. ріг вул. Сикстуської. 684 1—1

— — — — — Кухня знаменита. — Ціни умірковані. — — — — —

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

виступають від 1. жовтня н. р. велику сучасну драму на 6 дій п. з.

„ЛЮБОВ БІРЖЕВОГО КОРОЛЯ"

В головній ролі прегарна артистка Liana Haid і Р. Шенґель. Сей образ в трикомфі обїг цілий світ. До великого успіху, який мав сей фільм всюди, причинилася богато, знаменита гра артистів, як також небувала вистава.

За Редакцію відповідає Ол. Кузьма. З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.